

ƏRƏBCƏ-AZƏRBAYCANCA LÜĞƏT

قاموس عربي-آذربيجاني

İKİ CİLDDƏ

II CİLD

(س - ي)

Təxminən 45000 söz və ifadə
يحتوي حوالي ٤٥٠٠٠ كلمة

“ŞƏRQ-QƏRB”
BAKI
2008

Tərtib edəni: **Rafiq Əliyev**
professor

التأليف: للأستاذ رفیق يحيى علييف

İxtisas redaktoru: **Abutalıb Məmmədov**

التحرير: لأبي طالب محمدوف

ISBN 978-9952-34-219-2

494.3613927-dc22

Azərbaycan dili – Lüğətlər – Ərəb dili

Ərəbcə-azərbaycanca lüğət. İki cildə. II cild.

Bakı, “Şərq-Qərb”, 2008, 816 səh.

Təqdim olunan “Ərəbcə-azərbaycanca lüğət”də müasir ərəb ədəbi dilində işlənən 45000-ə qədər söz və ifadənin Azərbaycan dilinə müfəssəl tərcüməsi verilir. İdiomatik ifadələr, frazeoloji tərkiblər, atalar sözləri və məsəllər Azərbaycan xalqının hikmət süzgəcindən keçərək cıllanan və günlərimizədək gəlib çıxan kəlamlar vasitəsilə oxucuya müvafiq qarşılığı ilə çatdırılır, bu kimi qarşılıq olmadıqda isə izahlı tərcümə edilir.

Lüğət ərəb dili üçün ənənəvi olan və əksər hallarda üç, bəzən də dörd samitdən ibarət kök sisteminə istinadən tərtib edilmişdir: kök samitləri baş söz kimi götürülür.

Lüğət ərəb dilindən Azərbaycan dilinə tərcümə işi ilə məşğul olanlar, şərqşünaslıq və ilahiyat fakültələrinin müəllim və tələbələri, ərəb ölkələri üzrə mütəxəssislər, habelə ərəb dilini mütəqil öyrənmək istəyənlər üçün faydalı ola bilər. Eyni zamanda lüğətin Azərbaycan dilini öyrənlərə müəyyən köməyi olacaqdır.

ŞƏRTİ İXTİSARLAR

<i>ada.</i>	- ada	<i>km²</i>	- kvadrat kilometr
<i>ad.h.</i>	- adlıq hal	<i>km.</i>	- kilometr
<i>anat.</i>	- anatomiya	<i>k.-t.</i>	- kənd təsərrüfatı termini
<i>arxeol.</i>	- arxeologiya	<i>q.</i>	- qadın cinsi
<i>astr.</i>	- astronomiya	<i>qr.</i>	- qram
<i>av.</i>	- aviasiya	<i>qram.</i>	- qrammatika
<i>bax əlif.</i>	- bax əlifba sırası ilə	<i>Qur.</i>	- Quran ifadəsi
<i>bayt.</i>	- baytarlıq	<i>l.</i>	- litr
<i>Bibl.</i>	- Bibliya ifadəsi	<i>l³</i>	- kub litr
<i>biol.</i>	- biologiya	<i>m.</i>	- metr
<i>bot.</i>	- botanika	<i>m²</i>	- kvadrat metr
<i>c.</i>	- cəmdə	<i>m³</i>	- kub metr
<i>coğr.</i>	- coğrafiya	<i>meteo.</i>	- meteorologiya termini
<i>dan.</i>	- danışq dilində işlənən söz	<i>məcəz.</i>	- məcazi mənə
<i>dəm.y.</i>	- dəmir yolu ilə bağlı söz	<i>məs.</i>	- məsələn
<i>dəniz.</i>	- dənizlə bağlı ifadə	<i>məsəl.</i>	- zərbi-məsəl
<i>din.</i>	- dinlə bağlı söz və ya ifadə	<i>mif.</i>	- mifologiya
<i>dip.</i>	- diplomatiya	<i>min.</i>	- mineralogiya
<i>ədəb.</i>	- ədəbiyyat	<i>mus.</i>	- musiqi
<i>fəls.</i>	- fəlsəfə termini	<i>müh.</i>	- mühasibat termini
<i>fiqh.</i>	- fiqhə aid ifadə	<i>nağıl.</i>	- nağıl ifadəsi
<i>geol.</i>	- geologiya	<i>obr.</i>	- obrazlı ifadə
<i>h.</i>	- hal	<i>radio</i>	- radio
<i>hərb.</i>	- hərbi termin	<i>riyaz.</i>	- riyaziyyat
<i>hərf.</i>	- hərfən	<i>siy.</i>	- siyasi termin
<i>hüq.</i>	- hüquqa aid termin	<i>sm.</i>	- santimetr
<i>xalq.dil.</i>	- xalq dilindən gəlmə söz	<i>söy.</i>	- söyüş bildirən söz
<i>xüs.ad.</i>	- xüsusi ad	<i>ş.</i>	- şəhər
<i>ixt.</i>	- ixtisar	<i>tex.</i>	- texnikaya aid termin
<i>ikr.</i>	- ikrah bildirən ifadə	<i>təs. h.</i>	- təsirlik hal
<i>iqtis.</i>	- iqtisadi termin	<i>təsn.</i>	- ikilik
<i>isteh.</i>	- istehza bildirən ifadə	<i>topl.</i>	- toplu isim
<i>k.</i>	- kişi cinsi	<i>y-a.</i>	- yarımada
<i>kart.</i>	- kart oyunu ilə bağlı istiləh	<i>yy.h.</i>	- yiyəlik hal
<i>kq.</i>	- kiloqram	<i>zool.</i>	- zoologiya

ƏRƏB ƏLİFBASI

Hərflər	Hərflərin qısa adı
آ / ا	'əlif
ب	bē
ت	tē
ث	sē
ج	cīm
ح	hā
خ	xē
د	dēl
ذ	zēl
ر	rā
ز	zeyn
س	sīn
ش	şīn
ص	sād
ض	dād

Hərflər	Hərflərin qısa adı
ط	tā
ظ	zā
ع	'ayn
غ	ğayn
ف	fē
ق	qāf
ك	kēf
ل	lēm
م	mīm
ن	nūn
ه	hē
ة	(tə mərbutə)
و	vāv
ي	yē

س

س (سین) *sin* (ərəb əlifbasının on ikinci hərfi; *rəqəm mənası* 60)

س سوال *söz. qısal. sual*; 2) سلام *söz. qısal. salam*; 3) سهم *söz. qısal. səhm* (*torpaq sahəsi ölçüsü*); 4) həmç. سم *söz. qısal. santimetr*; 5) سطرة *söz. qısal. sətir*; 6) işaret *işarə-sindən qısal. riyaz. "x" (iks)*

سیکتب *gram. gələcək zaman ədati*; ...- : س o yazacaq

سَاتَان *satın* (*parça*)

سَاج *bot. tik ağacı*; hind palıdı – سَاجَات *kastanyetlər* (*barmaqlara taxılaraq rəqs zamanı musiqi taktına uyğun surətdə şəqqildadılan şaxşax*)

سَادَةٌ 1) sadə; 2) saya, birtəng (*parça*); 3) qəndsiz, acı (*qəhvə, çay*)

سَادِيَّة *sadizm*

سَارُوخ *c. SARUX* 1) raket; 2) fişəng; 3) benqal fişəngi (*müq. et SARUX*)

سَارِي *sari* (*hind qadınlarının geyimi*)

سَاسَانُ *xüs. ad k. Sasan*; ~ بنو a) *tar. Sasanilər*; b) *məcaz. Qaraçılar*

– سَاسَانِي *tar. 1. Sasan -i/-1; 2. sasani*

– سَاسَانِيُون *c. 1) tar. Sasanilər; 2) məcaz.*

qaraçılar

سَوَاطِيرُ *c. SAUTIR* qiyməkeş, dəhrə

سَالْمُونُ *qızılbalıq*

سَالْنَامَةُ *salnamə*

سَامُ *Sam* (*Nuhun oğlu*)

– سَامِي *sami*; اللغات السامية *sami dilləri*; اللغة السامية *ulu sami dili*; علم الساميات *semi-tologiya*

– سَامِيَّة 1) *semitizm*; ~ لا *antisemitizm*; 2) *sami dili*; الامة السامية *ulu sami dili*

– مُسْتَسِيم *semitoloq*

سَامِرِي *samiri*

سَامِرِيَّة 1) *samiri qadın*; 2) *məcaz. xeyirxah qadın*

سَوْبَانُ *nəzarətçi*; gözətçi

سُود *bax*: سُوْدُ

سَوْرٌ (ə) *səir* qalmaq

– سَوْرٌ *qalan, başqa, sair*

– سَوْرٌ *c. أُسْرٌ qalıq, artıq* (*yeməyin, içkinin*)

سَاسًا 1) *batırmaq, islatmaq*; 2) *tökmək* (*qovurmaya yağ*), üstünə almaq

سَأَلَ (ə) *SUAL* 1) *soruşmaq, sual etmək, dindirmək*; sorğu-sual etmək, soruşub öyrənmək (*nə barədə* عن اخباره); ~ xəbər tutmaq kiminsə barəsində; سوالا ~ *sual vermək*; وقد يسأل سائل... *bəlkə kimsə soruşacaq...*; 2) *xahiş etmək, istəmək, diləmək* (nəsə); III *sualla müraciət etmək, sual vermək*; IV *سُئِلَ : سؤله* ~ *kiminsə istəyini yerinə yetirmək*; V *تَسَوَّلَ, سُئِلَ* dilənmək, dilənçilik etmək; VI *تَسَاءَلَ* bir-birindən soruşmaq, bir-birinə sual vermək

– سَأَلَ *c. ات. سَأَلَ* – *soruşma; suallar*

– تَسَوَّلَ *dilənmə, dilənçilik*

– سَأَلَ *c. سَأَلَ* 1. *soruşan*; ~ سَأَلْتَنِي *kimsə məndən soruşdu*; 2. *dilənçi*; ما به! *eybi yoxdur!*

– سَأَلَ *çox sual verən*; hər şeyi soruşub öyrənmək istəyən

– سَأَلَ *c. سُئِلَ* 1) *sual*; 2) *xahiş, istək, dilək*

– سَأَلَ *xahiş, istək, dilək*

– سَأَلَ = سَوَّلَ

– تَسَوَّلَ *dilənçi, yolçu*

– سَأَلَ *soruşma, sorğu-sual etmə, sual vermə; dindirmə, istintaq*

– سَأَلَ *c. مَسْأَلَةٌ* 1) *məsələ, problem, iş*; المة الوطنية *milli mövzu* (*məs., müzakirənin*)

məsələ; الم الشارقة *tar.* Şərq məsələsi; حياة ~ məsələ; ölüm-dirim məsələsi, həyat və ya ölüm məsələsi; حساسة دقيقة ~ həssas, incə məsələ; ما الـ؟; nə məsələdir?

2) *riyaz.*, *şahm.* misal; جبرية ~ cəbri misal
– مسألة² xahiş, istək, dilək
– مسئول¹, مسئول² 1. 1) məsul, cavabdeh (*nə üçün*); 2) hesabat verməli olan; 2. məsul şəxs

– مسئولية¹, مسئولية² 1) məsuliyyət; خالى الـ məsuliyyətsiz; ~ مَسْئولِيَّتِي مəsuliyyəti kiminsə üzərinə qoymaq; 2) hesabat verməli olma (*عن kimə*)

I سَمَمَ (ə) 1) darıxmaq, sıxıntı keçirmək, üzülmək (*nədən من və ya təs. h.*); 2) cana gəlmək, boğaza gəlmək, bezikmək (*nədən من*); IV أَسَمَّ 1) darıxdırmaq, bezikdirmək; 2) cana gətirmək, boğaza gətirmək

– سَامٌ 1) sıxıntı, darıxma, üzüntü; 2) bezikmə, cana gəlmə, boğaza gəlmə
– سَمٌّ darıxan, sıxıntı keçirən
– سَوُومٌ 1) darıxan, sıxıntı keçirən; 2) bezikən, boğaza gələn; 3) çiyərəndirici, bezikdirici

سِيَّةٌ = سِيَّاتٌ c. سِيَّةٌ

I سَبَّ (ə/u) söymək, abırını tökmək, söyüb biabır etmək, yamanlamaq, təhqir etmək; II سَبَّبَ 1) səbəb olmaq (*nəyə*), doğurmaq, yetirmək, vurmaq (*nə*); الخسائر ~ itkiyə salmaq, itkiyə səbəb olmaq; 2) səbəb göstərmək; III سَابَّ söymək (*kimisə*); bir-birini söymək; bir-birinin abırını tökmək; V تَسَبَّبَ 1) səbəb olmaq, bais olmaq (*nəyə* من, عن *nəyin*); 2) nəticəsində (*nəyin* من, في) baş vermək, yaranmaq; VI تَسَابَّ söyüşmək

– أسابيبُ c. أسبويةٌ dalaşmaq üçün bəhanə, səbəb

– كال الـ söyüş söymə, abırını alma; kiməsə söyüş yağdırmaq

– سَبَّابٌ 1. söyüş ... -i/-ı; 2. söyüş söyən, söyüşçü

– اتٌ c. سَبَّابَةٌ – şəhadət barmağı

– سَبَبٌ c. سَبَبٌ 1) səbəb; bəhanə; ~ ولغيره səbəbli-səbəbsiz, səbəbi oldu-olmadı; به ذلك

bu səbəbdən; ... يعود الـ الی...; السبب الی...; kazus federis (*casus foederis*) – ittifaqa girmək üçün bəhanə; الحرب ~ kazus belli (*casus belli*) – müharibə elan etmək üçün bəhanə; اسباب الحكم hökmün əsaslandırılması; 2) yol, üsul, vasitə; اسباب العيش

yaşayış vasitələri; 3) şey, əşya, predmet; اسباب الراحة rahatlıq üçün lazım olan şeylər; 4) ip; 5) əlaqə; ~ وبينى من mən onunla hər cür əlaqəni kəsmişəm; اخذ باسباب... təəffər olmaq (*nəyə*); 6) c. tellər; إحكام

– اسباب الصداقة dostluq tellərinin möhkəmləndirilməsi

– سَبَبِيٌّ səbəbiyyət -i/-ı; ~ نعت *gram.* səbəbiyyət sifəti

– سَبَبِيَّةٌ səbəbiyyət

– سَبَاتٌ c. سَبَاتٌ ara, müddət; البرد ~ soyuqlar

düşən vaxt

– سَبَّابٌ söyüş söymə, abırını tökmə

– سَبَّابَةٌ = سَبَّابَةٌ

– iş – اتٌ c. سَبَّابَةٌ

– سَبَّابَةٌ c. سَبَّابَةٌ zülf, tel, saç

– سَبَّابٌ 1) səbəb olan, bais; الاسباب ~ ilkin səbəb; 2) *din.* Allah

– اتٌ c. سَبَّابَةٌ – söyüş, söymə, abırını alma

– سَبَا topl., tar. səbailər (*cənub ərəbləri*); تفرقوا *tar.* Səba mülkəsi Bəlqis; ~ بلقيس ملكة

~ (ذهبوا) onlar səpələndilər, pərən-pərən oldular

سَبَا *xüs. ad q.* Səba; ~ بلاد ملكة *tar.* Səba mülkəsinin dövləti; ~ تفرقوا (ذهبوا) *bax:* سَبَا

– سَبَايِي, سَبَايِي 1. Səba -i/-ı; السمة Səba dili;
2. səbai

I سَبَا (ə) 1) şərab alıb yığmaq; 2) soymaq (*məs., dərinli*)

سَبَايِي *kart.* xaç (*xaç xallı kartlar*)

سَبَايِي ispanaq

سَبَايِي *tar.* sipahi

I سَبَبٌ (*u*) 1) rahat qalmaq; dincəlmək; 2) *din.* şənbələnmək, şənbəni gözləmək (*yəhudilərdə*); IV أُسَبِتَ 1) şənbə gününə daxil olmaq; 2) yatırtmaq, yuxuya vermək

– سَبَاتٌ 1) dinclik, rahatlıq; 2) yuxu; الشتاء ~ qış yuxusu (*heyvanlarda*); 3) durğunluq, süstlük; 4) *tib.* letargiya; 5) *tib.* koma

– سَبَاتِي 1) letargiya -i/-ı; 2) yuxu -i/-ı;

سَبَبُ الشَّرِيَانِ yuxu arteriyası

– سَبَبٌ *c.* سُؤْتُ şənbə

– سَبَبٌ *c.* أُسَيْتُهُ səbət; ~ الغسيل ~ çirk paltarlar səbəti; ~ الجوّالَة ~ motosikletin yan arabası

– سَبَبٌ yatırdıcı, yuxuladıcı, yuxugətirən

– سَبَبٌ letargiya halında olan

سَبَبٌ sentyabr

سَبَجٌ qaqat, qara kəhrəba; qara muncuq

I سَبَجٌ (ə) 1) üzmək; 2) *məcaz.* doluşmaq; II سَبَجٌ 1) öymək, tərif etmək; بحمد ~ "subhanəllah və bihəmdih" deyər, Allahı uca tutmaq; بحمده بكرةً واصيلاً ~ yaxud بحمده ليلَ نهارٍ ~ gecə-gündüz həmd-səna ilə uca tutmaq; 2) سبحانَ الله! "subhanəllah!" Allah (Ona yaraşmayan sifətlərdən) ucadır! – deyər təsbəh çevirmək

– 1) تُسَابِجُ *c.* تُسَابِجُ uca tutma, öymə, tərif etmək; təsbih etmək; 2) təsbih

– تُسَابِجَةٌ *c.* تُسَابِجُ təsbih sözləri, həmd-səna; himn; تسابيح القبرات torağayların oxuması

– سَبَّاحٌ *c.* سَبَّاحٌ üzən, üzgüçü

– سَبَّاحَةٌ *c.* اَتْ – üzən, üzgüçü qadın; *av.* planer

– سَبَّاحَاتٌ *c.* 1) gəmilər; 2) *Quran* sürətlə üzənlər; 3) göy cisimləri, ulduzlar; 4) mələklər

– سَبَّاحٌ üzgüçü

– سَبَّاحَةٌ *c.* اَتْ – 1) üzgüçü qadın; 2) şəhadət barmağı; 3) *memar.* modilyonaltı bəzək

– سَبَّاحَةٌ üzüm, üzgüçülük; حرّة ~ sərbəst üsulla üzüm; ~ على الصدر ~ üzüm üstə üzüm; ~ على الظهر ~ arxası üstə üzüm

سَبَّاحَةٌ = سَبَّاحٌ

– سَبَّاحَاتٌ *c.*: ~ الفكر ~ *məcaz.* fikrin dolaşması, cövləri; xəyalın gücü

– سُبْحَانُ uca tutma, tərif etmə; سبحانَ الله! subhanəllah, Allah (Ona xas olmayan sifətlərdən) ucadır!; يا سبحانَ الله "Ya subhanəllah!" (*təəccüb bildirən ifadə*)

– سَبَّاحَةٌ üzüm, üzgü

– سَبَّاحَةٌ *c.* سُبَّاحٌ 1) təsbəh; سُبَّاحَاتٌ təsbəhin dənələri; 2) əlavə namaz, nafilə namazı

– سَبَّاحٌ *c.* 1) *Quran* sürətlə üzənlər;

2) *biol.* nekton

– سَبَّاحٌ *c.* مَسَابِجُ üzgüçülük hovuzu

– سَبَّاحَةٌ *c.* مَسَابِجُ təsbəh; مسابح الماء والهواء dəniz və hava gəmiləri

– سَبَّاحَةٌ *c.* اَتْ – şəhadət barmağı

سُبْحَانُ الله سبحانَ الله deyər – Allahı uca tutmaq; *bax:* سُبْحَانُ

سُبْحَانُ الله سبحانَ الله deyər – Allahı uca tutma

I سَبَّحَ (u) bərk yatmaq, ağır yuxuya dalmaq; II سَبَّحَ 1) peyinləmək, peyinlə gübrələmək (*torpağı*); 2) bərk yatmaq; 3) yüngüllətmək, asanlaşdırmaq, yumşaltmaq!; له ~ الله عنه ~ Allah işini avand eləsin!; له ~ *xalq dil.* abırını almaq

– تَسْبِيحٌ 1) bərk (ağır) yuxu; 2) gübrələmə, peyinləmə

– بَدِيءٌ گübərə; كِيْمِيَاوِيٌّ ~ kim-yəvi gübrə

– التِّبُّ الـ الافريقيّ Tib. Afrika letargiyası

– سَبَّحٌ gübrə, peyin

– شَوْرٌ, شَوْرَانٌ, شَوْرَاكَةٌ

– شَوْرَانٌ, شَوْرَاكَةٌ

– سَبَّاحٌ c. سَبَّاحَةٌ 1) çəngə (*məs., pambıq*);

2) lopa

– سَبَّاحٌ c. سَبَّاحٌ zool. çobanaldadan

I سَبَّرَ (u) səbr yoxlamaq, sınamaq, zondla tədqiq etmək; غَوْرٌ ~ a) nəyinsə dərinliyini öyrənmək; b) kimisə ciddicə sınamaq

– سَبَّرٌ c. سَبَّرٌ tib. zond

– سَبَّرٌ c. سَبَّرٌ yoxlama, sınaq, sınaq, zondla tədqiq etmə

– سَبَّرَاتٌ c. سَبَّرَاتٌ soyuq səhər; sübh soyuğu

– سَبَّرَاتٌ c. سَبَّرَاتٌ yoxsul

– سَبَّرٌ idman

– سَبَّرَةٌ yazı taxtası

– مَسْبَرٌ c. مَسْبَرٌ tib. zond; لاسلكيٌّ ~ radio-

zond

– مَسْبَرٌ = مَسْبَرٌ c. مَسْبَرٌ

– سَبَّرٌ aspirin

سَبَّبَ tumarlamaq, sıgallamaq, düzəltmək, qaydaya salmaq (*saçlarını, paltarını*)

– سَبَّبٌ c. سَبَّبٌ səhra

– سَبَّبَةٌ tumarlama, sıgallama, düzəltmə, qaydaya salma (*saçları, paltarı*)

I سَبَّطَ (u) düz olmaq, buruq olmaq (*saç*)

– سَبَّاطٌ c. سَبَّاطٌ 1) sıra sütunlar; 2) sıra tağ-lar

– سَبَّاطَاتٌ c. sıra sütunlar

– سَبَّاطَةٌ c. سَبَّاطَةٌ – salxım (*xurma, banan*)

– سَبَّاطٌ c. سَبَّاطٌ 1) boylu-buxunlu, qədd-qamətli; 2) düz (*saç*); الـاليدين ~ əliaçiq, səxavətli

– سَبَّاطٌ topl., bot. qanqal

– سَبَّاطٌ c. سَبَّاطٌ 1) nəvə; 2) nəsil; arxa; nəsil budağı

I سَبَّعَ (ə) 1) yeddinci olmaq; 2) parçalamaq, didib-parçalamaq, yırtmaq (*heyvan haqda*); II سَبَّعَ 1) yeddi dəfə etmək (*nəyisə*); 2) yeddi hissəyə bölmək; *riyaz.* yeddiyə bölmək

– سَبَّاعٌ c. سَبَّاعٌ həftə

– سَبَّاعٌ həftəlik; سَبَّاعٌ həftədə bir dəfə

– سَبَّاعٌ yeddinci; سَبَّاعٌ on yeddinci

– سَبَّاعٌ 1) yeddiqat, yeddi dəfə; 2) yeddi;

– سَبَّاعٌ yeddibucaq; سَبَّاعٌ yeddiillik plan

– سَبَّاعٌ c. سَبَّاعٌ, سَبَّاعٌ 1) heyvan;

2) şir; سَبَّاعٌ ~ البحر ~ və ya سَبَّاعٌ ~ deniz şiri; سَبَّاعٌ ~ الجبل puma, vəhşi pişik; سَبَّاعٌ ~ الليل it

– سَبَّاعٌ 1) yeddi; 2) yeddi nəfər;

– سَبَّاعٌ c. سَبَّاعٌ on yeddi; سَبَّاعٌ ~ عشرة hirsli, tez özündən çıxan; سَبَّاعٌ الـ المثاني Səbül-

məsani (*Fatihə surəsinin daha bir adı*)

– سَبَّاعٌ c. سَبَّاعٌ yeddidə bir

– سَبَّاعٌ c. سَبَّاعٌ yeddilik

– سَبَّاعٌ yetmiş; سَبَّاعٌ yetmişinci

– سَبَّاعٌ 1) yetmişdən ibarət olan;

– سَبَّاعٌ tar. yetmişillik müharibə

– سَبَّاعَاتٌ c. yetmişinci illər

– سَبَقَ uşağın yeddisi (*doğulmasının yeddinci günü*), gəlinin yeddisi (*ər evinə gəlməsinin yeddinci günü*)

– سَبَقَ c. ات. مُسَبِّحٌ

I سَبَقَ (u) tam olmaq, dolu olmaq; gen olmaq, uzun olmaq, fırvan olmaq; IV سَبَقَ 1) bağıqlamaq, bol-bol vermək (*kimə*); 2) vermək (*şəkil, forma – nəyə*); عليه ~ نەyəşə qanunilik xarakteri vermək; ~ وضوءە *din*. dəstəməzini tam almaq

– سَبَقَ dolu, geniş; böyük; uzun

I سَبَقَ (i) 1) qabaq olmaq, qabaqca olmaq, əvvəl gəlmək; ألم يسبق لك ان قرأت؟ هذا الكتاب؟ biz ~ لقد ~ لنا ان حددنا موقفنا إزاء...? ...-a/-ə münasibətdə mövqeyimizi artıq qabaqcadan müəyyən etmişik; ~ ان ارسلنا ... göndərmişdik; 2) qabaqlamaq, ötüb-keçmək, birinciliyi qazanmaq; لا تسبق الزمن! çaya çatmamış çırmama!; II سَبَقَ qabaqlamaq, qabaq etmək; ~ في الكلام kiminsə sözünü kəsmək, sözünü ağızda qoymaq; III سَبَقَ yarışmaq, ötürmək; müsabiqədə iştirak etmək; ~ الريح *məcaz*. bərk qaçmaq; VI سَبَقَ yarışmaq, ötürmək; birlikdə müsabiqədə iştirak etmək; القوارب اvar çəkməkdə yarışmaq; VIII سَبَقَ 1) tələsmək; ötürərək qaçmaq, bir-birini keçməyə çalışaraq qaçmaq (*nəyə tərəf*); 2) qabaqlamaq; ~ الزمن vaxtından qabaq olmaq

– سَبَقَ 1) birincilik; birinci növbədə durma;

2) böyüklük, üstünlük (*yaşa, vəzifəyə görə*)

– سَبَقَ qabaqlama

– سَبَقَ qabaqlayıcı

– سَبَقَ qabaqlama

– سَبَقَ 1. 1) ötən; 2) qabaqca olan, əvvəlcə gələn, sabiq; الاجيال الامة ötən nəsillər; köhnə saylar (*qəzetin və s.*); 3) keçmiş, əvvəlki; لا ~ له əvvəllər görünməmiş, misilsiz; ~ هجوم qabaqlayıcı hücum; ~ في الة keçmişdə, əvvəllər, qabaqlar; ~ عن ~ قصد *bax*: ~ لأوانه ~ adəti üzrə; ~ قَصْدُ ~ vaxtından əvvəl, vaxtsiz; ~ الوزير sabiq nazir; ~ əvvəllər; ~ ولاحقاً keçmişdə və sonralar; 2. 1) sələf; 2) yarışda birincilik qazanmış at

– سَبَقَاتُ c. *Quran* ötdükcə ötənlər (*sürətlə qaçan atlar*)

– سَبَقَاتُ c. سَوَابِقُ 1) *hüq.* presedent, bənzər hadisə, misal; 2) residiv, təkrar cinayət; اصحاب residivistlər; 3) *qram.* önlük, önşəkilçi

– سَبَقَ 1. qabaqlayan, ötən; في المغامرات ~ çox sərgüzəştləri olan adam; 2. həmişə birincilik qazanan

– الخيل ~ سَبَقَ c. ات. yarış, müsabiqə; qaçış; القوارب ~ الضاحية ~ kross; القوارب ~ marafon qaçışı; ~ المراجل (البدل، التابع، التتابع) ٤ ب-١٠٠ 100 metrəlik 4 mərhələli estafet yarış; ~ ميدان (حلبة) الة ~ حسان الة ~ السِّلح ~ sürətlə silahlanma

– سَبَقَاتُ birincilik, birinci yer

– سَبَقَ مع ~ الاصرار والترصد *cinayət*; عن ~ اصرار qəsdən; 2) birincilik, üstünlük; ~ حب الة qabaqda olmaq söyi; ~ صاحب başlayan, ilk təşəbbüs edən (*nəyəşə*); ~ فضل الة (*nədəşə*) birincilik, öncüllük ona məxsusdur; ~ قَصَبُ *bax*: قَصَبُ

– سَبَقَ c. سَبَقَاتُ priz; mükafat; ortaya qoyulan pul (*yarışda*)

– مُسَابِقٌ = مُتَسَابِقٌ –
 – مُسَابِقٌ 1. yarışan; 2. yarışda, müsabiqədə iştirak edən, müsabiqəçi
 – مُسَابِقَةٌ c. اِتِّ – yarış, müsabiqə, konkurs; نِظْمُ – konkurs, müsabiqə imtahanı; ~ نِظْمُ müsabiqə keçirmək
 – مُسَبِّقٌ ilkin, qabaqcadan olan; سَا qabaqcadan; نِظْمُ دُونَ شُرُوطٍ ilkin şərtlər qoyulmadan
 – مُسَبِّقٌ 1) qabaqlanmış, ötülmüş, arxada qalmış, sonra gələn; ~ سَابِقٌ əvvəl olan və sonradan gələn; 2) əvvəlinde (nə isə →) verilmiş; ~ غَيْرُ a) əvvəlinde (nə isə →) verilməmiş; b) misli görünməmiş; غَيْرُ المنجزات غير misli görünməmiş nailiyyətlər; بصورة qeyri-adi yolla
 I سَبَّكَ (i) سَبَّكَ 1) tökmək; 2) əritmək; II سَبَّكَ 1) bax: I; 2) pörtlətmək (əti); VII اِسْبَيْكَ tökülmək
 – سَبَّكَ 1) tökməçi; qəlibçi; 2) əridici, metaləridən; 3) su kəməri işçisi
 سَبَّكَ 1) əritmə, əridilmə; 2) tökmə; tökmə işi
 – سَبَّكَ 1) tökmə; 2) əritmə; المعادن ~ metalların əridilməsi
 – سَبَّكَ c. سَبَّكَ küllə; ərinti, xəlité, qatışığı; سَبَّكَ ذَهَبِيَّةٌ qızıl küllələri
 – سَبَّكَ c. مَسَابِكٌ 1) tökmə sexi; الحروف ~ hərftökən emalatxana; 2) metal əridilən yer (سَبَّكَ) II سَبَّكَ malını xeyriyyə məqsədilə sərf etmək; ümumi istifadəyə vermək; III سَبَّكَ mübadilə ticarəti aparmaq; IV سَبَّكَ 1) salmaq; endirmək; السَّاتِرُ ~ pərdəni aşağı salmaq; əhdabə ~ göz qapaqlarını aşağı salmaq; 2) axıtmaq; الدمعُ göz yaşları axıtmaq; 3) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək

– سَبِيلٌ tapdaq, düz, hamar, işlənmiş; سَبِيلٌ ~ yaxud سَبِيلٌ asan yol
 – سَبِيلَةٌ topl. c. سَبَائِلٌ yolkeçənlər, yoldan ötənlər
 – سَبِيلٌ 1) yağış; 2) gözün qaralması, bulanması; 3) sünbüllər
 – سَبِيلَةٌ peyin (gübrə kimi)
 – سَبِيلَةٌ c. اِسْبَيْلٌ – sünbül
 – سَبِيلَةٌ c. سَبَائِلٌ bığ
 – سَبِيلٌ k., q. c. سَبِيلٌ 1) yol; ~ اَيْنُ yolçu, səyyah, qərib; ~ فِي هَذَا bu yolda, bu istiqamətdə; هَرَّ الْمَوْتِ ~ كلَّ حَيٍّ hər canlının son yolu ölümdür, hər yaşayan bir vaxt öləcəkdir; اِخْذْ (اِخْذْ) سَهَ الی... harasa yol almaq, yollanmaq; ذَهَبْ (رَاحْ) فِي حَالِ سَهَ gəlidiyi yerə qayıdıb getmək; 2) imkan, vasitə; ~ لَا... bunu inkar etmək mümkün deyildir; ~ وَجَدَ سَهَ الی... imkan, yol, çarə tapmaq (nə isə etmək üçün); ... يَهْدُ سَهَ الی... (imkan) hazırlamaq (nə isə etmək üçün); ~ فَالْعَفَارِيْتُ لَا folk. Allahın ayələri ilə qorunan kəsə ifritələr yol tapmaz; 3) c. عَلَى ~ التَّجْرِبَةُ yolüstü su quyusu, bulaq; عَلَى ~ التَّجْرِبَةُ misal olaraq; ~ عَلَى ~ الخِطَابُ üçün... xatirine; ...مَقْشَدِيلٌ ~ الدَّفَاعُ müdafiə məqsədilə; ~ الْحَرِيَّةُ azadlıq uğrunda mübarizə; بِهَ الْاِنْشَاءُ tikilməkdə olan neft boruları; ~ الْخَلْفَاتُ فِي... hazırda ixtilaflar nizama salınır və aradan qaldırılır; اَتَى فِي سَهَ الی الْقِيَامِ mən indi ... etməyə hazırlaşırım; ... ب... كان من هذا في سَهَ bu ona lazım oldu; وهذا ليس من سَهَ ان insanlara lazım olmaq; ب... نَعْنَى بِيحْتَهُ bunun tədqiqi ilə maraqlanmaq biz نحن ب... biz

bunun üzərində işləyirik; كرامة في ~ الله! Allah yolunda səxavət göstərin!; اخلى kimisə buraxmaq, boşlamaq

c. سينسە – sonuncu vaqon; əyləc vaqonu

قocalıqdan ağıl zəifliyi

1) laqeyd, etinasız; لا laqeydliklə, etinasızlıqla; 2) heç nə ilə maraqlanmayan, heç bir məqsədi olmayan

– لاqeydlik, etinasızlıq

سياهی tar. sipahi (*Britaniya imperiyasının bəzi müstəmləkələrində yerli əhalidən yaradılan qoşun*)

1) əsir götürmək; əsir tutmaq; 2) məftun etmək, heyran etmək, valeh etmək; 3) sürgünə göndərmək; VIII استبيى

1) əsir tutmaq; 2) heyran, məftun etmək

– الالبابى لليهود الالبابى لليهود

– الالبابى لليهود

– الالبابى لليهود

– الالبابى لليهود

– الالبابى لليهود

– الالبابى لليهود

– الالبابى لليهود

– الالبابى لليهود

– الالبابى لليهود

– الالبابى لليهود

– الالبابى لليهود

– الالبابى لليهود

– الالبابى لليهود

– الالبابى لليهود

2) gizlətmək; II سَنَر = I; III سَائِرَ gizlətməyə

çalışmaq (*məs., nifrətini*); V تَسْتَرُ 1) giz-

lənənmək; 2) maskalanmaq, pərdələnmək

(*nə ilə -*); 3) pərdə olmaq (*kimin üçün*);

VIII اِسْتَرَّ gizlənmək, maskalanmaq

– تحت طى ال 1) gizləmə; 2) gizlilik; ال

gizlicə, pərdə altından

– سَوَاتِرُ c. سَائِرُ 1) daldalanacaq, dalda yer,

örtülü yer; 2) örtü, örtük, pərdə

– سَائِرُ 1) örtən; 2) ال Bağışlayan (*Allahın gözəl adlarından biri*); يا سَتَّار!

(*yad evə girən kişinin evin xanımlarına xəbərdarlıq üçün səsləndirdiyi ifadə*)

– من الدخان 1) örtü, örtük; 2) pərdə; *foto* işıq filtri;

– وراء ال pərdə arxasında; *سياس.* dəmir

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– ال pərdə; ... ال nə iləsə pərdələnmək,

– 1) ismətli, bakir; 2) təmiz, saf, vicdanlı

سِثْرَاتِيَجِي strateji

– سِثْرَاتِيَجِي stratejiyə

– سِثْرَاتِيَجِي kim. stronsium

– سِثْرَاتِيَجِي II سِتْفَ (ستف) yığmaq, yerləşdirmək, qablaşdırmaq (*malları, yükləri*)

– سِثْرَاتِيَجِي يِغْمَا yerləşdirmə, qablaşdırma

– سِثْرَاتِيَجِي 1) sağrı, yan; 2) arxa keçid dəliyi

سِثْرَاتِيَجِي سِتْوِدِيُوَهَاتْ c. سِتْوِدِيُوَهَاتْ studiya; ~ الأفلام ~ kino-studiya; ~ الأفلام الوثائقية (التسجيلية) ~ sənədli filmlər studiyası

سِثْرَاتِيَجِي سِجَائِرْ c. سِجَائِرْ papiros, siqaret

I سِجَاحَة (ə) yumşaq, mülayim olmaq (*xasiyyət*); 2) mütənasib olmaq (*üz cizgiləri*)

– سِجَاحَة q. سِجَاحَة c. سِجَاحَة mütənasib, düz, gözəl (*üzün cizgiləri*)

– سِجَاحَة yumşaq, mülayimlik, həlimlik; ~ الخلق ~ xasiyyətin yumşaqlığı

I سِجْدَة (u) baş əymək, əyilmək; üzüqoylu düşmək; 2) səcdə etmək, səcdəyə qapılmaq

– سِجْدَة c. سِجْدَة səcdə edən, səcdəyə qapılan

– سِجْدَة¹ çox səcdə edən (*mömin*)

– سِجْدَة² topl. xalçalar

– سِجْدَة c. سِجْدَة وضع المشكلة تحت الـ işi süründürməyə salmaq; ~ الصلاة ~ namaz xalçası; سِجْدَة الارشاد səccadəyi-irşad (*təsəvvüf mürşidinin yeri və haqqı*)

– سِجْدَة səcdə

– سِجْدَة c. مَسْجِدْ مَسْجِدْ Məscid; ~ الحرم Məscidülhəram (*Kəbə məscidi*); ~ الأقصى Məscidüləqsa, əl-Əqsa məscidi (*Qüdsə*)

I سِجْرَة (u) ocaq qalamaq, ocağı yandırmaq; II سِجْرَة ağzınacan doldurmaq (*su ilə*)

(سجس) II سِجْسَة 1) bulandırmaq (*suyu*); 2) həyəcanlandırmaq

– سِجْسَة الدهر سجيس الليالي : سجيس heç vaxt

سِجْسَة mötədil, yaxşı (*hava haqqında*)

I سِجْعَة (a) quruldamaq (*göyərçin haqqında*); 2) qafiyəli nəsr ilə danışmaq, yazmaq; II سِجْعَة qafiyəli nəsr ilə danışmaq

– سِجْعَة c. أُسْجُوعَة qafiyəli nəsr parçası

– سِجْعَة səc, qafiyəli nəsr

– أُسْجُوعَة = سِجْعَة

– سِجْعَة 1) qafiyəli nəsr ilə deyilmiş; 2) quruldayan; qafiyəli, ritmli, vəznli

I سِجْفَة (u) örtük düzəltmək; 2) pərdəni salmaq; II سِجْفَة = I

– سِجْفَة c. سِجْفَة 1) pərdə; 2) haşiyə, bəzək, qarnitur (*paltarın*)

– سِجْفَة c. سِجْفَة 1) örtük; 2) pərdə, portyer; 3) haşiyə, bəzək, qarnitur (*paltarın*)

سِجْقَة sucuq; kolbasa, sosiska

I سِجَلَة (u) qeyd etmək; protokola salmaq; yazıya almaq (*səsyazan cihaz haqqında*); 2) qeydiyyat almaq; 3) hesabında olmaq (*nə isə*); 4) *idm.* göstərmək (*nəticə*);

سِجَلَة ١,٤٨,٩ دقيقة في سباق ٨٨٠ ياردة ~ o, 880 yard məsafəyə qaçışda 1 dəq. 48,9 saniyə nəticə göstərdi; ~ الاختراع ~ ixtiranı patentləmək; ~ انتصارات ~ hesabında qələbələr olmaq; ~ الخطاب ~ sifarişli məktub göndərmək; ~ الرقم القياسي ~ rekord vurmaq, rekord nəticə göstərmək; ~ التاريخ ~ sənədli sahifələr yazmaq; ~ على اسرته خزيا ~ ailəsinə rüsvayçılıqla ləkələmək; ... نجاها في ~ uğur qazan-

maq (*nədəsə*); III سَجَل 1) nəyisə növbə ilə etmək; 2) rəqabət aparmaq, yarışmaq; mübahisə etmək; VI تَسَجَل 1) birgə etmək (*nəyisə*); 2) növbə ilə etmək (*nəyisə*); 3) yarışmaq

– تَسَجِيل 1) yazma, qeyd etmə; الاصوات ~ səsyazma; جهاز آلة ~ الصوت yaxud səs-yazan aparat, maqnitofon; 2) qeydiyyat

– تَسْجِيلِي xronikal, sənədli; ~ فلم sənədli film

– سَجَلٌ c. سَجَالٌ vedrə (*quyudan su çəkən alət*); كانت الحرب بينهم سجالا aralarında gedən müharibələr gah birinin, gah da digərinin xeyrinə qurtarırdı

– سَجَلٌ c. ات 1) reyestr, siyahı, cədvəl; 2) qeyd dəftəri, tumar, jurnal; c. arxiv; أمين ~ هم في هذا arxivarius, arxiv müdiri; الميدان ناصع onların bu sahədə fəaliyyəti parlaqdır

– سَجَلٌ Quran. daşlaşmış gil; ~ حجارة من çiy gildən daşlar

– مُسَاجَلَةٌ 1) yarış, müsabiqə, bəhsləşmə, çəkişmə; 2) deyişmə (*bədii əsər forması*)

– مُسَجَّلٌ 1) yazılmış; أقراص ~ patefon plastinkaları; الذرات المسجلة nişanlanmış, “damğalı atomlar” 2) qeyd edilmiş, qeydiyyatdan keçmiş; 3) sifarişli (*məktub*)

– مُسَجَّلٌ 1. 1) yazan; الاصوات ~ səs operatoru; الزلازل ~ seysmoqraf; العقود ~ notarius; 2) qeyd edən; 2.1) qeydiyyatçı; 2) c. ات – maqnitofon (*həmç. الصوت*)

I سَجَمٌ (u) 1) tökülmək, axmaq; سَجَمٌ 2) (i) tökmək, axıtmaq; IV أَسَجَمٌ = سَجَمٌ 2; VII اِنْسَجَمٌ 1) tökülmək, axmaq; 2) axıcı olmaq, rəvan, təndürüst, ahəngdar olmaq

– اِنْسِجَامٌ axıcılıq, rəvanlıq, təndürüstlük, ahəngdarlıq; اصوات اللين ~ fon. səslilərin (*sait*) həmahəngləşməsi

– مُنْسَجِمٌ 1) yüngül axan; 2) axıcı, təndürüst, ahəngdar

I سَجَنٌ (u) سَجَنٌ salmaq, həbsə salmaq, dustaq etmək; VII اِنْسَجَنٌ həbsə salınmaq, dustaq edilmək

– سَجَانٌ c. سَجَانَةٌ həbsxana nəzarətçisi, dustaqxana gözətçisi, zindanban

– سَجَنٌ həbs; مؤيد ~ ömürlük həbs; مع ~ الاشغال الشاقة katorqa işləri; məşəqqətli, ağır rejimli həbs

– سَجَنٌ c. سَجُونٌ həbsxana, dustaqxana, qazamat, zindan; حمى السجون yatalaq, tif

– سَجِينٌ c. سَجِينَاءٌ məhbus, dustaq; سياسي ~ siyasi məhbus

– سَجِينٌ = مَسَاجِينٌ c. مَسْجُونٌ

I سَجُوٌ (u) سَجَاٌ (səjo) 1) sakit, dinc, aram olmaq; 2) süzgün, xumar, yorğun olmaq (*baxış*); II سَجَى 1) üstünü örtmək (*nə iləsə ölinün* →); 2) ört-basdır etmək (*kiminsə eybini*); IV أَسَجَى üstünü örtmək (*nə iləsə ölinün* →); V تَسَجَى örtülmək, örtünmək, öz üstünü örtmək (*nə iləsə* →)

– سَاجٌ q. سَاجِيَةٌ 1) sakit, dinc; 2) süzgün, xumar, yorğun (*baxış*)

– سَجِيَّةٌ c. سَجَايَاٌ səciyyə, təbiət, anadangəlmə xasiyyət və ya keyfiyyət

– مُسَجَّىٌ üstü örtülmüş (*öli haqqında*)

I سَحٌّ (əu) سَحٌّ axmaq; axıtmaq (*qazan, qab*), sızmaq, su buraxmaq, dammaq (*dam*); سَحٌّ onun gözlərindən yaş axır; سَحٌّ عِينَهُ (i/a) سَحُّوٌ axmaq, tökülmək; سَحٌّ عَرَقًا tər tökmək, qan-tərə batmaq

– سَحٌّ yağış

– سَحَّاحٌ axıdan, tökən (*göz yaşı – gızlar, yağış – buludlar*)

– سَحَّاحَةٌ *həmç.* القياس ~ büret (*dərəcələrə bölünmüş şüşə boru*), ölçü kolbası

– سَجَّيٌّ gözyaşardıcı

I سَحَبَ (a) سَحَبَ 1) çəkmək, dartmaq, daşımaq; yedəyə almaq; dartıb çıxartmaq; 2) uzaqlaşdırmaq, çəkib aparmaq, geri çəkmək (*ordunu*); geri çağırmaq (*nümayəndəni haradan* من); 3) geri götürmək (*nəmişlərdən* من); 4) geri almaq (*nəyisə kimdənsə* من); pul çıxartmaq (*əmanətdən*); اقتراحا ~ təkli-fini geri götürmək; ~ الحوالة *yaxud* ~ çek yazmaq; ~ كمبيالة ~ çek köçürmək; 5) şamil etmək (*qanunun qüvvəsini kiməsə* على); 6) tiraj keçirmək (*məs., lotereyanın*); 7) düzəltmək (*məs., məftil*); ~ له ناعما ~ kiminləsə mülayim rəftar etmək; V تَسَحَّبَ keçmək, girmək (*hara* الى); VII اِسْتَحَبَّ 1) çəkilmək, çıxıb getmək, geri çəkilmək; ~ الليل ~ gecə keçdi; 2) geri çəkdirilmək (*ordu*); 3) şamil edilmək (*qanunun qüvvəsi kiməsə* على); VIII اِسْتَحَبَّ çox etmək (*nəyisə*); sui-istifadə etmək; ~ الكسل ~ tənbellik etmək

– اِسْتَحَبَّ çıxıb getmə, uzaqlaşma, geri çəkilmə; çıxma (*məs., müharibədən*); قابل ~ a) asanlıqla şəklini dəyişən; b) döyülməyə qabil, asanlıqla döyülən (*məs., metal*)

– سَاحِبٌ 1. çəkən, dartan; ~ المراكب ~ gəmi-çəkən, yedəkçi; 2. *maliy.* trasant

– سَاحِبَةٌ 1. çəkən, dartan (*q.*); 2. *həmç.* بخارية ~ dartıcı, yedəkçi; traktor

– سَحَابٌ *topl. c.* سَحَبٌ buludlar, qara buludlar; السحب الركامية bulud topası, sıx buludlar; السحب الطبقيّة laylı buludlar; السحب العالية yük-sək buludlar; السحب المنخفضة alçaq buludlar

– سَحَابَةٌ c. سَحَابِيٌّ 1) bulud, qara bulud; 2) uzunluq; ~ في اليوم *yaxud* سحابة اليوم gün ərzində, bütün günü

– سَحَابَةٌ c. اتٌ – kamod, siyirtməli paltar şkafı

– سَحَابَةٌ *tib.* leykoma; titə; ağ (*gözdə*)

– سَحَبٌ 1) çəkmə, geri çəkmə; 2) alma, geri alma; ~ الجنسية ~ vətəndaşlıqdan məhrum etmə; 3) çıxarma (*məs., məktubları qutudan*); 4) tiraj (*məs., qəzetin, lotereyanın*)

– سَحْبَانٌ *həmç.* وائلٍ ~ Səhbən (*bəlağəti ilə məşhur olan ərəbin adı*); ~ له بلاغة *yaxud* له ~ o çox bəlağətlidir

– مَسْحُوبٌ ~ havaçəkər, yelçəkər

– مَسْحُوبٌ 1) çəkilə, aparılan; yedəyə alınmış; 2) çıxarılmış, alınmış; ~ عليه ~ *maliy.* trasant

1. اَسْحَاتٌ c. سَحَّتٌ, سَحْتٌ qeyri-qanuni; qadağan edilmiş; 2. qeyri-qanuni yolla əldə edilmiş bir şey; رجل سحت مال tələf olmuş mal; سحت يهك qarın, doymaq bilməyən adam

سَحْتٌ, سَحْتٌ yağ az, suyu çox şıyıq; *məcaz.* az şey

1) سَحَاتِيٌّ c. سَحْتٌ xırda pul, qəpik-quruş; 2) سَهْتُتٌ (*1/13824 fəddana bərabər sahə ölçüsü, və ya 0,304 m², bax: فدان*)

I سَحَجَ (a) سَحَجَ 1) sıyımaq, cırmaqlamaq, sürtmək, sürtüb yaralamaq; qaşımaq, qazımaq, qaşayıb təmizləmək; yonmaq, rəndələmək; II سَحَجَ = I

– سَحَجٌ 1) sıyıma, sürtüb yaralama; 2) qaşıma, qazıma; 3) *geol.* abraziya (*dəniz dalğalarının təsiri ilə sahilin yuyulub dağılması*)

– سَحَجَةٌ c. سَحَجَاتٌ sıyrıntı, cırmaq yeri, cırmaq yarası

- سَوَاحِجٌ *c.* abrazivlər, abraziv materialı
- مِسْحَاجٌ *c.* مَسَاحِيْجٌ rəndə
- مَسْحَاجٌ = مَسَاحِجٌ *c.* مَسْحَاجٌ
- مِسْحَاجَةٌ *c.* مَسَاحِجٌ yonma dəzgahı
- I سَحْرٌ (ə) سِحْرٌ 1) sehrləmək, ovsunlamaq, başını bişirmək, aldatmaq; 2) məftun etmək; valeh etmək, heyran etmək; الفِضَّةُ ~ gümüşü qızıl suyuna çəkmək; II سَحْرٌ sehrləmək; obaşdanlıq yedirtmək, obaşdanlıqda yemək vermək (*bax:* سَحْوَرٌ); V تَسَحَّرَ obaşdanlıq etmək, obaşdanlıqda yemək yemək (*orucluqda*)
  - سَاحِرٌ 1. sehrlı; 2. *c.* سَحْرَةٌ, سَحْرٌ sehrbaz, ovsunçu, cadugər
  - سَاحِرَةٌ *c.* سَوَاحِرٌ sehrbaz, cadugər qadın
  - سَحَّارٌ 1) sehrbaz, cadugər; 2) *həmç.* اَفْرَنْكِيٌّ ~ fokusçu, hoqqabaz
  - سَحَّارَةٌ 1 *c.* سَحَّارَةٌ – sehrbaz, cadugər qadın
  - سَحَّارَةٌ 2 *c.* سَحَّارَةٌ – sifon
  - سَحَّارَةٌ 3 *c.* سَحَّارِيٌّ səhharə, içərisində gizlənci olan qutu
  - سَحْرٌ səhərədək oyaq qalma, yatmama; ayıqlıq, oyaqlıq
  - سَحْرٌ, سَحْرٌ *c.* سَحْوَرٌ, سَحْوَرٌ *anat.* ağ ciyər; هـ ~ انتفخ bağrı yarıldı
  - سَحْرٌ *c.* سَحَّارٌ şəfəq; dan, dan yeri
  - سِحْرٌ 1) heyranlıq, məftunluq; 2) sehr, ovsun, cadu; شَيْطَانِيٌّ ~ qara magiya; şeytani sehr; سَاحِرٌ بـ sehrli surətdə, sehr gücünə, cadu ilə
  - سَحْرِيٌّ sehrli, ovsunlu; ~ بِسَاطٌ *folk.* uçan xalça, sehrli xalça; العَيْنُ السَّحْرِيَّةُ sehrli göz; ~ فَنَوسٌ sehrli fənər; ~ مَرِيْعٌ *riyaz.* sehrli kvadrat
  - سَحْوَرٌ, سَحْوَرٌ sahur, obaşdanlıq (*müəlmənin oruc niyyəti ilə səhər obaşdandan durub*

- bir şey yeməsi*); طَعَامُ السَّحْرِ مَوَانِدُ السَّحْرِ yaxud طعام السَّحْرِ obaşdanlıq süfrəsi, obaşdanlıq
  - مَسْحَرٌ obaşdanlığın vaxtını bildirən (*bax:* سَحْوَرٌ)
  - مَسْحَرٌ = مَسْحَرَانِيَّةٌ *c.* مَسْحَرَانِيٌّ
  - مَسْحُوْرٌ sehrlənmiş, ovsunlanmış; heyran olmuş, məftun olmuş; القَصْرُ السَّحْرِيٌّ sehrli qəsər; مَسْحُوْرَةٌ heç bir şey bitirməyən torpaq; مَسْحُوْرَةٌ مَسْحُوْرَةٌ sündü azalmış keçi
  - 1) axmaq, dammaq; 2) sidikləmək
  - سَحَّسَةٌ axma, damma
  - I سَحَقٌ (ə) سَحَقٌ 1) ovub tökmək, toz halına salmaq; döymək, əzmək; 2) məhv etmək; *hərb.* müqavimətini qırmaq, darmadağın etmək; الثَّوْبُ ~ paltarı geyib köhnəltmək; 1) تَسْحَقٌ (u) سَحَقٌ uzaq olmaq; VII اِسْحَقٌ 1) toz halına düşmək, döyülüb toza dönmək; 2) məhv edilmək, darmadağın edilmək; 3) kədərlənmək, qüssələnmək, sarsımaq; peşman olmaq
    - اِسْحَاقٌ 1) məğlubiyyət, darmadağın edilmə; 2) peşman olma; الْقَلْبُ ~ qəəm, qüssə, sarsıma; tövbəkarlıq
    - سَاحِقٌ 1) sarsıdıcı, dağıdıcı; قَبِيْلَةُ سَاحِقَةَ مَاحِقَةَ böyük dağıdıcı qüvvəyə malik bomba; 2) böyük (*sayca*)
    - سَاحِقَةٌ = سِاحِقٌ
    - سَحَّاقَةٌ *c.* اِتُّ – qadınla cinsi əlaqəyə girən qadın
    - سَحَقٌ *c.* سَحْوَقٌ cındır paltar, köhnə-kürüş, cır-cındır
    - سَحَقٌ 1) uzaqlıq; 2) dərinlik; ! سَاحِقٌ rədd olsun!
    - سَحِيْقٌ 1) uzaq; 2) dərin
    - سَحِيْقَةٌ *c.* اِتُّ – qadınla cinsi əlaqəyə girən qadın
    - مَسْحَاقَةٌ lesbos məhəbbəti

– مَسْحُوقٌ 1. döyülmüş, toz halına salınmış, ovulmuş, narınlaşdırılmış; 2. *c.* مَسْحِيقٌ toz; ovuntu; البيض ~ yumurta tozu; اللبن ~ toz süd, quru süd; مساحيق التجميل kosmetik tozlar

– مُسْحَقٌ : القلب ~ sarsımış, kədərlənmiş; peşman olmuş

I سَحَلٌ (ə) 1) təmizləmək; kəsmək; hamarlaşdırmaq (əyə ilə); yonmaq, rəndələmək, yonub təmizləmək; 2) çəkmək, sürümək, çəkib sürümək; sürümək, dartıb aparmaq (İraq); III ساحل sahilə tərəf yönəlmək, sahilə yaxınlaşmaq

– ساحلٌ *c.* سَوَاحِلُ sahil, dəniz kənarı, çay kənarı; مدفعية السواحل sahil artilleriyası

– ساحلٌ -i/-1

– ساحلٌ mişarağzı, sıvantağzı qırıntılar, ovuntular; tikələr, kəsiklər

– ساحلٌ *c.* سَحَالٌ 1) kərtənkələ; 2) *math.*

punson

– سَوَاحِلِيٌّ sahilboyu; السهه suahili dili

– ساحلٌ kabotaj (sahilboyu gəmiçiliyi)

– ساحلٌ *c.* مَسَاحِلٌ rəndə; 2) sıvant, əyə, törpü

– مَسْحُولٌ zəif, üzgün, əldən düşmüş, tab-sız, arıq

سَحْلَبٌ 1) səhləb a) səhləbin qurudulmuş kök yumruları; b) səhləbdən hazırlanmış şirin içki; 2) *bot.* enliyarpaq səhləb

سَحْمٌ *c.* سَحْمَاءٌ q. اَسْحَمٌ qara

– سَحْمٌ, سَحْمٌ, سَحْمٌ qaralıq, qara rəng

I سَحَنٌ (ə) doğramaq, parçalamaq, xırdalamaq; əzmək, döymək

– سَحْنَةٌ *c.* سَحْنٌ görkəm, üzün ifadəsi

– سَحْنَةٌ *c.* مَسَاحِنٌ dəstə (həvəngdə)

I سَحُوٌ (u) سَحَا (سحو) 1) kürəmək, kürəyib atmaq; 2) qırmaq; VIII اسْحَى qırmaq

– سَحَايَا , اسْحِيَّةٌ *c.* سَحَايَةٌ , سَحَاءَةٌ beyin qişası (qabığı)

– سَحَاءَةٌ beyin qişası -i/-1; ~ مرض الالتهاب *tib.* meningit, beyin qişasının iltihabı

– مَسْحَاءَةٌ *c.* مَسَاحٌ bel, kürək

I سَحَّ (ə/u) سَحَّ vurmaq, döymək, döyəcləmək

سَحْتِيَانٌ *həmç.* ~ جلد tumac (dəri)

I سَحْرٌ (ə) işlətmək, işləməyə məcbur etmək; pulsuz işlətmək; سَحْرٌ (ə) məsxərəyə qoymaq, istehza etmək, ələ salmaq (kimi من , -); II سَحْرٌ 1) səfərbər etmək, hazırlamaq, ictimai işlərə cəlb etmək; pulsuz işlətmək; istismar etmək; istifadə etmək; 2) tabe etmək (nəyi kimə -); V سَحَّرَ icbari işə cəlb edilmək

– سَحْرٌ 1) pulsuz işlətmə; 2) tabe etmə

– سَاحِرٌ 1) istehza edən, məsxərə qoyan, ələ salan; 2) istehzal, yandırıcı-yaxıcı, acı; سَاحِكٌ acı-acı gülmək

– سَحْرَةٌ 1) icbari əmək; məccani əmək; سَحْرٌ icbari işlər; عمل باله ödənissiz, məccani işləmək; 2) əmək mükəlləfiyyəti; təyinat üzrə iş; 3) məsxərə, istehza mövzusu – سَحْرٌ ödənilməyən əmək; icbari əmək – سَحْرٌ 1) gülməli, gülünc; 2) mənasız, cəfəng, yəndəmsiz, biçimsiz

– سَحْرِيَّةٌ 1) masqara, istehza mövzusu; 2) masqaraya qoyma, istehza etmə, ələ salma, lağa qoyma; من ~ القدر qəribə bir təsadüf ucbatından

– مَسْحَرَةٌ *c.* مَسَاخِرٌ 1) masqara, məsxərə mövzusu; 2) maska; 3) maskarad, karnaval سَخَسَخ özündən getmək, ürəyi getmək, hüsunu itirmək, qəşş etmək; من الضحك ~ gül-məkdən axıb getmək

– özündən getmə, ürəyi getmə, huşunu itirmə, qəşş etmə

I (سَخَط) سَخَطُ (ə) çevirmək, döndərmək (*nəyasə*); II سَخَطُ (ə) hiddətlənmək, qeyzlənmək, qəzəblənmək; kin bəsləmək (*kimə*); IV سَخَطُ qəzəbləndirmək, hiddətləndirmək, hirsəndirmək; V سَخَطُ hiddətlənmək, qəzəblənmək (*kimə*)

– سَخَطُ hiddətli, qəzəbli, acıqlı, qeyzli; narazı
– سَخَطُ, سَخَطُ hiddət, qəzəb, qeyz; narazılıq;
– سَخَطُ hirsini kiminsə üstünə tökmək
– سَخَطُ qəzəbi tutma, narazılığını bildirmə
– سَخَطُ c. مَسَاخُتُ qəzəb doğuran əməl, hiddətləndirici hərəkət

– مَسَاخُتُ 1. 1) çevrilmiş, döndərilmiş; 2) çirkin, iyrenc, mənfur; 2. c. مَسَاخِيْتُ 1) eybəcər, çirkin (*adam*); 2) büt, sənəm

I سَخَفُ (u) سَخَافَةٌ 1) axmaq, ağıldan kəm olmaq, məhdud düşüncəli, uzağı görməyən olmaq; 2) kiçik, cüzi, əhəmiyyətsiz olmaq; 3) şit, bayağı olmaq; II سَخَفُ axmaq, ağıldan kəm hesab etmək; yersiz saymaq; X سَخَفُ 1) axmaq, yersiz hesab etmək; 2) kiçik, əhəmiyyətsiz saymaq

– سَخَفُ c. اَتْ – 1) axmaqlıq, ağılsızlıq, düşüncəsizlik, mənasızlıq, cəfənglik; 2) şitlik, bayağılıq

– سَخَفُ, سَخَفُ 1) axmaqlıq, ağıldan kəmlik; ağılsızlıq, düşüncəsizlik, mənasızlıq; 2) əhəmiyyətsizlik, cüzilik

– سَخِفُ 1. 1) axmaq, düşüncəsiz; 2) əhəmiyyətsiz, cüzi; 3) şit, bayağı; 4) aşağı növ, pis; 2. c. سَخِفَاءُ ağılsız, axmaq

سَخِلٌ, سَخَلٌ c. سَخَلَةٌ

(سَخَمَ) II سَخَمَ 1) qaralamaq; 2) çirklətmək, bulamaq, batırmaq, his sürtmək; V سَخَمَ

1) qaralanmaq; 2) çirklənmək, bulanmaq, hislənmək, hisə bulanmaq, his çəkmək, hisdən qaralmaq; 3) kin, nifrət bəsləmək (*kimə*)

– سَخَمَ q. سَخَمَاءُ c. سَخَمٌ qara

– سَخَمٌ 1) qaralıq; 2) his, duda, qurum;

3) qulaq çirki

– سَخَمٌ 1) qaralıq; 2) kin, nifrət

– سَخَمَةٌ qaralıq

– سَخِيمَةٌ c. سَخَائِمٌ kin, nifrət, ədavət

– سَخَمَطٌ 1) qaralamaq; 2) çirkləndirmək, bulandırmaq

– سَخَمَطَةٌ 1) qaralama; 2) çirkləndirmə, bulandırma

I سَخَنُ (ə) سَخَنٌ يَخُودُ سَخُونَةً (u) سَخَنٌ 1) isti olmaq; 2) qızmaq; 3) titrədib-qızdırmaq; II سَخَنٌ 1) qızdırmaq, istilətmək; 2) məch. xəstələnmək; IV سَخَنٌ = II; V سَخَنٌ qızmaq, istilənmək, isti olmaq
– سَخِينٌ qızma; qızdırma, isitmə; qızdırılma, isidilmə; qızıqdırma; idm. تَمَارِينُ لِلِّمِ əzələləri qızıqdırmaq üçün təmrinlər

– سَخَنٌ 1) isti, qızğın, qızmar; حرب مُمُحَارِبَةٌ (*müq. et. حرب باردة*); 2) qızmış, qızıqmış, hirsələnmiş, qəzəblənmiş; 3) titrədib-qızdıran xəstə

– سَخَانَةٌ 1) istilik; 2) qızdırma, hərarət, temperatur

– سَخَانٌ, سَخَانَةٌ c. اَتْ – qızdırıcı cihaz; qaz kolonkası (*hamamxanada suyu qızdırmaq üçün qazla işləyən qazan*); المِيَاهُ ~ suqaynadan
– سَخَنٌ isti; ilıq

– سَخِنَانٌ 1) qızıqmış, hirsələnmiş, əsəbiləşmiş, həyəcanlı; 2) qızdırılma

– سَخُونَةٌ 1) isti hal (*məs., xörəyin*); istilik; 2) isti, titrədib-qızdırma

– سَخِيْنٌ qızışmış, hirsələnmiş, əsəbiləşmiş, həyəcanlı

– سَخِيْنٌ c. اتّ. قِزْدِرِیْجِیْ cihaz; elektrik piltəsi
– مَسَاخُنٌ c. مِسْخَنَةٌ qazan

I سَخَا (u) سَخَاءٌ səxavətli olmaq, comərd olmaq; سَخَى (ə) سَخَى = سَخَا ; V سَخَى 1) səxavət göstərmək; 2) əliaçıqlıq etmək, comərdlik etmək; VI سَخَا = V 2)

– سَخَاوَةٌ, سَخَاءٌ səxavət; əliaçıqlıq, comərdlik; ~ səxavətlə; ~ الید ~ əliaçıqlıq

– سَخِيَاءٌ c. سَخِيٌّ (~ الكفّ. həməç.) səxavətli, əliaçıq, comərd; ~ بالكلام شحیح بالعمل Ata. sözü sözdə səxavətlidir, işdə – xəsis

I سَدَّ (ə/u) سَدَّ 1) bağlamaq, tıxamaq, qapamaq, yummaq; dürtmək, təpmək; سَدَّ سَدَّ anfe ... eşitməmək üçün qulaqlarını tıxamaq; eşitmək istəməmək; سَدَّ burnunu tıxamaq; سَدَّ yarığı, dəliyi, deşiyi tutmaq, tıxamaq; سَدَّ boşluğu doldurmaq; سَدَّ jurnalın xanalarını doldurmaq; 2) qıfıllamaq; سَدَّ qapını kiminsə üzünə bağlamaq; 3) qabağını tutmaq, kəsmək; سَدَّ kiminsə yolunu kəsmək; 4) yerini doldurmaq, təmin etmək (tələbatı); سَدَّ xalqın artan tələbatını təmin etmək; سَدَّ xərcləri ödəmək, xərclərin yerini doldurmaq; 5) ödəmək; سَدَّ borcunu ödəmək; سَدَّ dolanaçağını birtəhər təmin etmək (بـ) سَدَّ (بـ) bir şey yeyib açlığını öldürmək; سَدَّ əvəz etmək, yerini tutmaq; سَدَّ düz hərəkət etmək, dəqiq etmək (nəvisə); II سَدَّ 1) yönəltmək, istiqamətləndirmək (nəyətə təraf); doğru yola yönəltmək; 2) ödəmək; سَدَّ hesabı ödəmək; IV سَدَّ hədəfə dəymək, hədəfi vur-

maq, düz hədəfə düşmək; VII سَدَّ 1) bağlanmaq, tıxanmaq; 2) qıfıllanmaq; 3) hasara alınmaq, tutulmaq, kəsilmək

– وِءَاءٌ ~ وِءَاءٌ tıxanma, bağlanma, tutulma; ~ العِرْقُ yaxud ~ tib. qan damarlarının tutulması; emboliya; ~ التاجي tib. tac damarların tutulması

– 1) تَسْدِيْدٌ tuşlama, nişan alma, yönəltmə; hədəfə alma; 2) تحت الـ ödəmə; ödənilməmiş, ödənilməli

– 1) سُدُوْدٌ c. سُدٌّ divar, hasar, manə; 2) sədd, bənd, dəhnə; سَدَّ اسوان العالی Yüksək Asuan səddi; وقف سَدًّا منيعا في وجهه kiminsə qarşısında divar kimi durmaq; سَدَّ حارة yaxud سَدَّ طريق dalan, çıxmaz

– 1) سَدَادٌ düzgünlük, sağlamlıq; sağlam düşüncə; ~ الرأي ~ tədbirlilik; 2) ödəmə, satın alma (istiqrax vəraqələrini); ~ لـ.. ödəniş olaraq, ödəniş kimi

– 1) سَدَادٌ tutulma (burnun); 2) tib. adenoid (udlaq badamcığının şişməsi)

– سَدَادٌ c. سَدَادٌ tıxac; qapaq; hasar, divar, manə; tib. embolus

– 1) سَدَادَةٌ tıxac; 2) qapaq; 3) qapı;

4) tib. infarkt

– سَدَدٌ düzgünlük

– 1) سَدَّةٌ bənd, dəhnə, divar, hasar;

2) tib. emboliya

– 1) سَدَدٌ c. سَدَّةٌ qapı; 2) kandar, astana;

3) taxt; kreslo, qoltuqlu kürsü; ~ رئاسة الجمهورية ~ respublika prezidenti məqamı; ~ بابوية (رسولية) ~ Papa kürsüsü; ~ الحكم ~ hakimiyyətə gəlmək; kimisə hakimiyyət başına qoymaq

– 1) سَدِيْدٌ düzgün, sağlam, ağıllı, tədbirli;

2) sərrast, düz; 3) layiqli

– مَسَدٌ hasar yeri, maneo yeri
 – مَسَدٌ 1) bağlanmış, tutulmuş, tıxaclanmış;
 2) hasara alınmış, divara alınmış; ~ طريق da-
 lan, çıxmaz
 – ات. c. سِدَابِيَّة tıxac
 – سَدَابٌ bot. sədəfotu (müq. et. سَدَاب)
 I سَدْرٌ (ə) سَدْرٌ 1) dalmaq, qapılıb qalmaq;
 batmaq, batıb qalmaq (nədə في غِيَه; في غِيَه ya-
 xud ~ في غلوانه ~ çəşib qalmaq, çəşqınlıq içində
 qalmaq; 2) çəşmaq, özünü itirmək, nə edə-
 cəyini bilməmək; بصره ~ gözləri qamaşmaq
 (məs., güclü işıq və parıltının təsiri ilə); bi-
 ganə olmaq, etinasız olmaq, laqeyd olmaq
 – سَاكِرٌ biganə, etinasız, laqeyd; dalğın (nəzər)
 – سَدَارَةٌ c. سَدَائِرٌ formalı şapka; kasket (yün-
 gül kişi şapkası), kepka
 – سَدْرٌ 1) həməç. النظر ~ gözləri qamaşma;
 2) çəşqınlıq, özünü itirmə
 – سَدْرٌ çəşqın, özünü itirmiş, pərt olmuş
 – سَدْرٌ topl. c. سَدْوْرٌ 1) şanağüllə; 2) sidr
 (həmişəyaşıl ağac)
 – سَدْرَةٌ c. سَدْرَاتٌ 1) şanağüllə; 2) sidr;
 gözümdən vurmaq, lap yerinə düşmək;
 ~ المنتهى ~ Quran. Sidrətül-müntəha (Ən uzaq sidr ağacı ondan o yana
 olanı məxluqat bilməz, ancaq Allah bilir)
 – سَدْرِيَّةٌ c. سَدْرِيَّةٌ qab, kasa, piyalə
 – سَدَارَةٌ = سِيدَارَةٌ
 I سَدَنٌ (i) سَدَنٌ altıncı olmaq; II سَدَنٌ
 1) altı dəfə etmək (nəyisə); 2) riyaz. altıya
 vurmaq; 3) altıbucaq etmək (nəyisə)
 – سَدَانٌ altıncı; العشر on altıncı
 – سَدَانٌ altı-altı
 – سَدَانِيَّةٌ 1. altı dəfə artırılmış, altıqat, altıdan
 ibarət; الاركان ~ altıbucaq; 2. mus. sekstet
 (altı musiqi aləti üçün yazılmış əsər)

– سَدَنٌ c. سَدَانٌ altıda bir (hissə); الـ yaxud
 الـ آلة tex. sekstan(t) (bucaqölçən alət)
 – سَدَنِيَّةٌ c. سَدَنِيَّةٌ tex. sekstan(t)
 – سَدَنٌ altı-altı
 – سَدَنٌ 1) altıdan ibarət olan; 2) altı ...;
 الاركان ~ a) altıbucaq; b) altıbucaqlı
 – سَدَنٌ c. سَدَنٌ 2 tapança
 – سَدَفٌ sadif (dulmuşluq aləti)
 – سَدَفٌ 1) toran, alaqqaranlıq; 2) şəfəq,
 dan işığı
 I سَدَلٌ (u) سَدَلٌ 1) açıb tökmək (saçlarını);
 2) buraxmaq, salmaq (pərdəni); II سَدَلٌ açıb
 tökmək (saçlarını); IV سَدَلٌ buraxmaq, sal-
 maq, sallatmaq; ستارا من النسيان عليه ~ kimisə
 xatirindən silmək, unutmamaq; أُسَدِلَ الستار عليهم
 məch. onlar unudulublar; V تُسَدَلٌ salladıl-
 maq, asılmaq; VII اِسْدَلٌ salladılmaq, aşağı
 buraxılmaq
 – سَدَلٌ 1) boyunbağı, həmail
 – سَدَلٌ c. سَدُولٌ 1) örtük; 2) pərdə
 I سَدَمٌ (ə) سَدَمٌ kədərlənmək, qüssələnmək,
 qəmlənmək, dərd çəkmək
 – سَدَمٌ dərd, kədər, qəm, qüssə
 – سَدَمٌ 1) duman; zəif duman,
 tutqunluq, tarlıq; 2) astr. dumanlıq, duman
 kimi görünən ulduzlar topası; ~ حلزوني
 ~ duman kimi görünən spiralşəkilli
 ulduzlar topası; السُدْمُ اللامجرية Kəhkəşandan
 kənar duman kimi görünən ulduz topaları
 – سَدِيمِيٌّ astr. dumanlıqlardan ibarət olan
 I سَدَنٌ (u) سَدَانَةٌ 1) xadim, qulluqçu olmaq
 (məbəddə, müqəddəs yerdə); 2) qorumaq,
 mühafizə etmək (məs., dində müqəddəs sa-
 yılan şeyləri)

– 1) *xadim (məbəddə)*; nəzarətçi (*müqəddəs yerlərin*); mühafizəçi (*dində müqəddəs sayılan şeylərin*); الكعبة ~ Kəbənin nəzarətçisi; سدنة للتمنن *məcaz.* sivilizasiya gözetçiləri; 2) *c.* ekipaj (*təyyarənin, tankın*); topçu taqımı

– *sidə* qulluq etmə, xidmət etmə (*məbəddə*)

(سدو) II سَدَى 1) vermək; hədiyyə etmək; 2) ərişləmək, xananın əsas iplərini çəkmək; IV أُسْدَى uzatmaq (*əl*); الأيادي البيضاء ~ ianə etmək, bağışlamaq, qurban vermək; خدمة ~ xidmət göstərmək (*kimə* الی); شكرا ~ təşəkkür bildirmək;... الی ~ kömək göstərmək (*kiməsə*); ~ yaxşılıq etmək (*kimə* الی); النصيحة ~ nəsihət vermək

– 1) *əriş (parçanın)*; 2) *bot.* erkəkciik

– *əbəs yerə, boş yerə, nahaq yerə, hədəf, bihudə*

– سَدَبٌ = سَدَبٌ ~ البرّ; سَدَبٌ = سَدَابٌ
1. *sadələvh; sadədil; sadə*; 2. *avam*

– *sadələvhlük, sadədillik*

– *baş*; سَرْدَارُ *yaxud* سر عسكر *baş komandan;* سر مهندس *baş mühəndis;* سر تجار *tacirbaşı*

I سَرُّ (ə/u) 1) sevindirmək, şənləndirmək, ürəyini açmaq, könlünü açmaq, şad etmək; ... يَسْرَتِي şadam ki...; 2) *məch.* sevinmək, şad olmaq (*nəyə* بـ); II سَرَّرَ sevindirmək, şad etmək, könlünü açmaq; III سَرَّ سِرْرِي bölüşdürmək, xəlvəti demək; IV أُسَّرَ 1) sevindirmək; 2) gizli saxlamaq, sirr saxlamaq; 3) gizlicə xəbər vermək, pıçıldamaq (*kimə* الی); 4) pıçıltı ilə oxumaq, ürəyində oxumaq; V تُسَّرَّرَ aşna, məşuqə sax-

lamaq; VI تُسَّرَّرَ bir-birilə pıçıldaşmaq, pıç-pıç danışmaq, gizli danışmaq, xəlvəti danışmaq, xısnlaşmaq, xısn-xısn danışmaq; bir-birinə sirr vermək; X اِسْتَسَّرَ 1) gizlənmək; gizli qalmaq; 2) aşna, məşuqə saxlamaq

– سِرَّارٌ *c. bax:* أُسَارِيرُ

– اِسْتَسَّرَارٌ konkubinat, kəbinsiz, nikahsız yaşama

– اِسْتَسَّرَارٌ = تَسَّرَرٌ

– سَرَّارٌ sevindirici; şad

– سِرٌّ *c. أُسِيرَةٌ* göbəkbağı

– 1) *sirr*; السِّرُّ المصون *yaxud* سر الليل كلمة السِّرِّ *dərin sirr*; سر السِّرِّ الباتع *parol*; سر السِّرِّ في السِّرِّ *yaxud* سرًا *gizlicə, xəlvəti, sirr olaraq*; سرًّا مكتوما *gizli sirr olaraq qalmaq*; لم يبق سرًّا على احد ان... *heç kəsə sirr deyildir ki...; öz ürəyində oxumaq*; لعنه في سرِّه *ürəyində kimisə lənətləmək*; 2) *qəbir (müqəddəs)*; قَسَّ اللهُ سرِّه! *Allah onun qəbrini müqəddəs qılsın!*; 3) *ürək, qəlb, könül*; اتعب سرِّه *kimisə narahat etmək*; و قالت (يسرها) في سرِّها *o, ürəyində dedi...; ürəyində fikirləşdi...; özü-özünə dedi...; onun könlündən bu keçirdi*; 4) *həmç.* الدِّينُ السِّرِّ المَقْدَسُ *sirri-müqəddəs (xristianlıqda İsa Məsihin bədənini və qanını təmsil edən çörəklə şərabı yeməklə təqdislənmə, insanı günahdan azad edən və ona nicat verən müqəddəslikdən pay alma)*; سِزِينَ بِسِرِّكُمْ! *Sizin sağlığımıza!* شرب سرِّه *kiminsə sağlığına içmək*; الولد سرِّه *uşaq atasına çəkib*

– سِرَّارٌ = أُسَارِيرُ, أُسَّرَارٌ *c. 2 سِرٌّ*

– سَرَّارٌ *sevinc; şad xəbər*; شاطرها ~ عيشه *o onun sevincini də, kədərini də bölüşdürüb*

– سَرَبٌ 1) cizgi (*məs.*, *əlin*, *alın*); اسرار الوجه üzün cizgiləri; 2) qırış, girinti-çıxıntı

– سَرَبٌ cizgi (*məs.*, *əlin*, *alın*)

– سَرَبٌ 1) göbək; 2) mərkəz, mərkəz nöqtəsi; البلد ~ şəhərin mərkəzi; 3) çarx topu, təkər topu

– سَرَبٌ sevinc, fərəh, şadlıq; ب- sevinclə; ~ وجد فيه ~ لا يعادله ~ tapmaq

– سَرَبٌ göbək -i/-1; الحبل الـ göbəkbağı; tib. göbək yırtığı

– سَرَبٌ 1) sirli, gizli, məxfi, heç kəsin bil-mədiyi; الأمراض الـ zöhrəvi xəstəliklər; 2) sirli, müəmmalı; ~ بوليس xəfiyyə; ~ حير simpatik mürəkkəb (*gözlə görünməyən rəngsiz mürəkkəb*); محكمة الـ bağli iclas; محكمة الـ bağli qapılar arxasında məhkəmə

– سَرَبٌ 1) padşahlıq taxtı

– سَرَبٌ çarpayı -i/-1

– سَرَبٌ 1) ağıl; ürək, könül; طيب sadədil, ürəyiaçıq; ~ نفسه ~ üreyində; 2) sirr, gizli saxlanan fikir; 3) yerin hamar səthi

– سَرَبٌ 1) gizlilik, məxfilik; gizli xarakter; تامّة tam gizlilik şəraitində, tam məxfi; 2) sirlilik, məxfilik, əsrarəngizlik, gizlilik, müəmmallıq

– سَرَبٌ 1) aşna, məşuqə

– سَرَبٌ sevincirici; şad, şən

– سَرَبٌ 1) sevinc; həzz, zövq, məmnunluq; هذا كان لها ~ لخطره bu ona çox xoş gəldirdi, böyük sevinc gətirirdi

– سَرَبٌ 1) yayıcı, səsgücləndirici; 2) telefon

– سَرَبٌ sevincirilmiş, fərəhləndirilmiş; sevincli, fərəhli, şad, şən

– سَرَبٌ 1) çadır; 2) pavilyon; 3) bəzəkli talvar, taxt-rəvan

– سَرَبٌ keramika

– سَرَبٌ saray

– سَرَبٌ 1) kürü tökmək (*balıq*); 2) yumurtacıq tökmək (*çəyirtkə*); II سَرَبٌ = I – سَرَبٌ 1) kürü (*balığın*); 2) yumurtacıq (*çəyirtkənin*)

– سَرَبٌ 1) kürü dənəsi; 2) çəyirtkə yumurtacığı

– سَرَبٌ topl. serblər

– سَرَبٌ 1. serb -i/-1; الـ serb dili; 2. serb

– سَرَبٌ 1) sərbəst otlamaq, otlığa üz tutmaq; 2) axmaq; سَرَبٌ 1) axmaq, su buraxmaq, axıtmaq; 2) gizlicə çıxıb getmək; II سَرَبٌ 1) otlamağa buraxmaq; 2) gizlicə buraxmaq; 3) gizlicə göndərmək; V سَرَبٌ 1) sızmaq, sızıb keçmək; 2) gizlicə girmək, gizlicə keçmək, nüfuz etmək; 3) gəzmək, dolaşmaq; azmaq, çaşmaq; VII سَرَبٌ gizlicə keçmək, gizlicə girmək, nüfuz etmək, sızmaq

– سَرَبٌ *bax: əlifba sırası ilə*

– سَرَبٌ sızma, sızıb keçmə, axma

– سَرَبٌ aydın, açıq

– سَرَبٌ 1) sərab, ilğım, xəyal, puç ümid;

– سَرَبٌ 1) çirəkab yığan; 2) as-senizator, nəcisləri təmizləyən

– سَرَبٌ yeraltı yol, keçid; tunel

– سَرَبٌ 1) sürü, dəstə, qatar; arı beçəsi; 2) yığm, izdiham, güruh; qrup; gəmi dəstəsi; ~ الطائرات (الطيارات) eskadrilya,

təyyarə dəstəsi; 3) könül, ürək, qəlb; أمن الـ
ürəyisakit; سرح في ürəyində

– سَرَبَاتِي = سَرَبَاتِيَّة c. سَرَبَاتِي

– سَرَبَاتِي = سَرَبَاتِيَّة c. سَرَبَاتِي

– سَرَبَاتِي = سَرَبَاتِيَّة c. سَرَبَاتِي

– سَرَبَاتِي = سَرَبَاتِيَّة c. سَرَبَاتِي

bagda şırımlar (*suvarmaq üçün*); 2) drenaj (*suaxıtma*) borusu

سَرَبَع tələsmək

– سَرَبَع tələsiklik

سَرَبَع geydirmək, geyindirmək; سَرَبَع gey-
mək, geyinmək (*nə* →)

– سَرَبَع geyim, paltar; 2) köynək

سَرَبَع baş sarğısı

I سَرَبَع (u) سَرَبَع 1) toxumaq, hörmək (*saçı*);

2) hörük toxumaq, hörük etmək, hörüklə-

mək; II سَرَبَع 1) toxumaq, hörmək; 2) köklə-

mək, kök atmaq; 3) sıırmaq; IV سَرَبَع 1) yə-

hərləmək; 2) yandırmaq, alıxdırmaq; شمعة ~

şam yandırmaq

– سَرَبَع çıraç, lampa; الليل ~ işıldaquş

– سَرَبَع sərrac, yəhərçi, yəhər hazırlayan

və satan

– سَرَبَع 1) sərraclıq, yəhərçilik; 2) *bayt*.

manqo, saqqo (*təkdırnaqlı heyvanlarda yo-*
luxucu xəstəlik)

– سَرَبَع yəhər

– سَرَبَع = سَرَبَع c. سَرَبَع

– سَرَبَع sərraclıq, yəhərçilik

– سَرَبَع *bax: əlifba sırası ilə*

– سَرَبَع çıraçaltı

– سَرَبَع = سَرَبَع c. سَرَبَع

– سَرَبَع sürgün etmək, sürgünə göndərmək

– سَرَبَع peyin, gübrə

I سَرَبَع (a) سَرَبَع 1) otlamaq;

2) otlamağa buraxmaq; 3) buraxmaq, ləğv

etmək (*ordunu*); بالبصر ~ *yaxud* البصر ~ nə-

zər salmaq; وفرح ~ sərbəst gəzib-dolaş-

maq; ومرح على هواه ~ istədiyini etmək; öz-

başınılıq etmək; وعقله ~ düşüncələrə dal-

maq, fikrə getmək; سَرَبَع (a) سَرَبَع öz işləri

ilə məşğul olmaq; II سَرَبَع 1) otlamağa bu-

raxmaq, otarmaq; 2) azad etmək, kənar et-

mək, çıxarmaq; buraxmaq, ləğv etmək;

tərxis etmək, ordudan buraxmaq; 3) azad-

lıq vermək, sərbəst buraxmaq; 4) talaq ver-

mək, boşamaq; 5) dağıtmaq, yox etmək

(*kiminsə kədarını*); عن شعرة ~

saçını daramaq; ~ الطرف *yaxud* البصر في...

... göz gəzdirmək, süzmək, baxmaq, nə-

zər salmaq; V سَرَبَع saçını daramaq, saçını

düzəltmək; VII سَرَبَع 1) azadlığa buraxıl-

maq; 2) axmaq, axıb tökülmək; 3) sərbəst

hərəkət etmək; 4) batmaq, dalmaq (*fikrə,*

xəyala); في الفكر ~ o fikirləş-

məyə başladı, fikrə daldı; ~ به الفكر في...

... xəyalı onu -a/-ə apardı

– سَرَبَع 1) saç düzüümü; 2) kiçik

tualet masası

– سَرَبَع 1) azad etmə, çıxarma;

hərb. buraxma; tərxis etmə; تعويضات iş-

dən çıxarma pulu; 2) darama; ~ داراğ-

ağzı

– سَرَبَع 1) otladan; 2) otlayan; الفكر ~ fikrə

dalan, fikri dağınıq

– سَرَبَع 1) azad etmə, sərbəst buraxma;

أطلق آزاد etmək, buraxmaq (*dustağı*);

مطلق آزاد, buraxılmış; 2) göndərmə, yol-

lama (*boşanmış qadını ata evinə*)

– سَرَبَع otlayan süri

– سَرَبَع *həmç.* الفكر ~ fikrə dalmış; xəyala

dalmış

- سِرْحَانْ c. سِرَاحِينْ, سَرَاحْ, qurd, canavar
- سِرْحَانْ fikirlilik, dalğınlıq; xülyaçılıq, xəyalpərəstlik
- سِرْحَةٌ c. اتْ – boş yer; genişlik, geniş meydan; azadlıq, sərbəstlik; جبين ~ tüksüz, daz alın; dazlıq
- سِرْحِيَاتْ c. xəyalın gücü
- سَرِيحْ c. سَرِيحَةٌ 1) paylayan; 2) həmç. ~ بائع (c. باعة سة) çərçi, səyyar satıcı, ayaqçı
- سَرِيحْ 1) yüngül; 2) iti, yeyin, sürətli
- مَسْرُوحْ tərxis olunmuş, ordudan buraxılmış
- مَسْرُوحْ c. مَسَارُوحْ 1) həmç. التمثيل ~ teatr; خشبة الـ kölgələr teatrı; 2) həmç. الـ خشيبة səhnə; الـ الثُولِيْ beynəlxalq səhə; 3) həmç. الـ احداث ~ hadisələrin baş verdiyi yer
- مَسْرُوحِيْ 1) teatr -i/-ı; dram -i/-ı; الـ التاليف dramaturgiya; ~ مؤلف (كاتب) dramaturq
- مَسْرُوحِيَّةٌ c. اتْ – dram əsəri, pyes
- مَسْرُوحٌ 1. 1) azad, sərbəst, heç nədən çəkinməyən; ~ خيال edən xəyal; الفكر ~ fikrə dalmış; 2) iti, yeyin, sürətli; 2. münəsrəh (şeyr vəznü); qədd-qamətli, الـ القامة ~ boylu-buxunlu
- سَارُوخْ bax: əlifba sırası ilə
- سَرَحْسُ bot. ayıdöşəyi, qıjı
- I سَرَدٌ (u) 1) deşmək, dəlmək; 2) tikmək (dərinü); 3) bir-bir saymaq, sadalamaq; misal götürmək (kiminsə sözlərini), sitat götürmək, iqtibas etmək; الحديث ~ hekayəti davam etdirmək; II سَرَدٌ 1) deşmək, dəlmək; 2) tikmək (dərinü); VII إِسْرَدٌ sitat götürülmək, iqtibas edilmək
- سَرَدٌ sitat götürmə, ötürmə (hekayəti, nəgəli və s.)
- مَسْرَدٌ c. مَسَارِدٌ siyahı; mündəricat

- سِرْدَابٌ c. سِرْدَابِيٌّ 1) yeraltı yol; tunel; 2) yeraltı mağara; qazma; zirzəmi
- سِرْدَارٌ, سِرْدَارٌ sərdar, baş komandan
- سِرْدَارِيَّةٌ sərdarlıq
- سِرْدِينٌ topl. sardin (siyənak fəsiləsindən xırda balıq)
- سَرِيْسٌ kasni, qurudulmuş kasni kökü
- سَرَسَبٌ çiləmək, səpmək, sıçratmaq
- سِرْسَابٌ üzgünlük, ruh düşkünlüyü, ruh əzginliyi; xəstələnməkdən qorxma nəticəsində baş verən ruh düşkünlüyü, ipoxondriya
- سَرَسِيَّةٌ çiləmə, səpmə, sıçratma
- سَرَسَعٌ cırıldamaq (cırıldama)
- سَرَسَعَةٌ cırıldama, cırıltı
- سَرَسَامٌ sərsəmlik; tib. meningit, beyin qişasının iltihabı
- I سَرَطٌ (a) udmaq; VIII استرط = I
- سِرَاطٌ = صِرَاطٌ
- سَرَطَانٌ c. سَرَطَانٌ – xərcəng (həmç. tibdə); yengəc, الـ برج qısaquyruq; astr. Xərcəng bürcü; بحري ~ omar, onayaq, iri dəniz xərcəngi; الـ دم qan xərcəngi, ağqanlılıq, leykemiya; الـ العظام ~ sümük xərcəngi; اخصائى الـ xərcəng xəstəlikləri üzrə mütəxəssis, onkoloq; الـ معهد onkologiya institutu; مات بالـ xərcəngdən ölmək
- سَرَطَانِيٌّ xərcəng -i/-ı; الـ النمو xərcəng törəməsi; خلايا سة xərcəng hüceyrələri; ورم ~ xərcəng şişi
- I سَرَعٌ (u) 1) iti, yeyin, sürətli olmaq; 2) tələsmək; II سَرَعٌ tezləşdirmək, sürətləndirmək; tələsdirmək; III سَارَعٌ 1) tələsmək; 2) qaçıqda yarışmaq; IV أَسْرَعٌ 1) tələsmək; 2) sürətləndirmək, tezləşdirmək; فما أن أتى طبيباً ~ tezliklə həkim də gəldi; V تَسْرَعٌ tələsmək; VI تَسَارَعٌ 1) baş-

qaları ilə birlikdə tələsmək; 2) tezləşmək, sürətlənmək

– أُسْرُوغُ *c.* أسْرُوعُ *zool.* tırtıl, kəpənək qurdu, kəpənək sürfəsi, qumquma

– تَسْرُغُ sürətləndirmə, tezləşdirmə; *fiz.* təcil

– تَسْرُغٌ tələsiklik; tələsmə

– سُرْعَانٌ sürətləndirmə, tezləşdirmə

– سُرْعَانٌ *c.* أسْرَاعٌ *tasn.* cilov

– سُرْعَانٌ *yaxud* سُرْعَانٌ ~ ما : tezliklə, çox tez, dərhal; ما تَغَيَّرَتِ الْحَالَةُ ~ tezliklə vəziyyət dəyişdi

– سُرْعَةٌ 1) tezlik, sürət; الـ الحرجة kritik sürət; الزاوية ~ bucaq sürəti; الصوت ~ səsin sürəti; الـ فوق الصوتية ~ səsdəniti sürət; الـ به خافضة *yaxud* به البرق iti; tezliklə, tez, çapıq, iti; الـ يردى sürətilə; الـ على وجه الـ çox tez, tezliklə; 2) tələsiklik, çapıqlıq, itilik

– سُرْعَانٌ *c.* سُرْعَانٌ 1. sürətli, çox iti, çox yeyin; çox tələsik; الـ tezliklə, sürətlə; الـ التأثير ~ ititəsirli, tez təsir edən (*məs.*, *zəhər*); الـ التأثير ~ çox tez təsirlənən, həssas; الـ الالتهاب ~ tezəlişən; الـ التصديق ~ tezlanan, hər şeyə inanan, sadəlövh; الـ التلف (العطف) ~ tez xarab olan; الـ خاطر ~ hazırcavab, itiağıl; الـ الغضب ~ tez özündən çıxan, tez hirsələnən; 2. səri (*şeir vəznü*)

– مُسْرَعٌ çox tələsik, tələskən, hövsələsiz

– مُسْرَعَةٌ tələsiklik, tələskənlik

– مُسْرَعٌ iti, cəld, sürətli, çapıq; tələsik, tələskən

مِسْرَعٌ metronom, vaxtölçən cihaz

– مُسْرَعٌ 1. tezləndirən, sürətləndirən 2. *c.* اتُّ *fiz.* sürətləndirici; الـ الذرّى atom sürətləndiricisi, siklotron

– أُسْرَفٌ 1) israf etmək, artıq və lazımsız yerə xərcləmək, sərf etmək, da-

ğıtmaq; həddini (*nəyin* فِي) aşmaq; ifrata varmaq (*nədə* فِي)

– إِسْرَافٌ 1) israfa yol vermə, israfçılıq etmə; israfçılıq; 2) həddi aşma, ölçünü, əndazəni keçmə (*nədə* فِي); ifrata varma (*nədə* فِي)

– سَرْفٌ həddindən artıqlıq, israf, artıqlıq; ~ غيرٌ فِي israfçılığa yol vermədən

– سَرْفٌ *c.* سُرْفَةٌ 1) sürfə; 2) termit, ağ qarışqa

– سَرَيفٌ *c.* سَرَيفٌ gildən, palçıqdan tikilmiş daxma, koma (*İraq*)

– مِسْرَافٌ çox israfçılıq edən, çox bədxərc

– مُسْرَفٌ 1) israfçılıq edən, bədxərc; 2) həddini aşan, ifrata varan; فِي الدقة ~ səliqədə ifrata varan, xırdaçı; vasvası

I سَرَقَ (*i*) سَرَقَةٌ, سَرَقَةٌ oğurlamaq, qaçırtmaq; يسرق الكحل من العين *məsəl.* gözdən tük çəkir (*cəld oğru haqqında*); II سَرَقٌ oğurluqda ittiham etmək; III سَارِقٌ oğrun-oğrun etmək (*nəyisə*); الـ النظر اليه *yaxud* الـ النظر ~ oğrun-oğrun baxmaq; الـ السمع ~ gizlicə qulaq asmaq; VII إِسْرَاقٌ gücdən düşmək, zəifləmək; oğurlanmaq;... الـ *yaxud* ... فِي... gizlicə girmək, xəlvətcə girmək (*harasa*); VIII إِسْتَرْقٌ = III

– سَارِقٌ *c.* سَارِقٌ oğru; الـ المؤلفات ~ plagiator, ədəbi oğru

– سَارِقَةٌ *c.* سَارِقَةٌ oğru qadın

– سَارِقٌ 1. əliyəri; 2. 1) oğru; 2) bıçqı, mişar, əl bıçqısı

– سِرْقَةٌ = سَرَقَةٌ, سَرَقَةٌ

– سِرْقَةٌ *c.* سِرْقَةٌ oğurluq; باكره ~ qarət, soyğunçuluq; الـ ادبية ~ plagiat, ədəbi oğurluq;

الـ Kleptomaniya, oğurluğa meyil gös-tərməkdən ibarət ruhi xəstəlik

- ات. c. سَرِيْقَةٌ – oğurluq şey
 – وتَلَصُّصٌ في ~ وِجْرُن-وِجْرُن, oğ-
 rucasına
 – c. مَسْرُوقَاتٌ – oğurluq şeylər
 – القوی ~ الغوی gücdən düşmüş, zəifləmiş; əldən düşmüş, yorğun, üzgün, tabsız
 پَیْنِ سِرْقِيْنٍ peyin, təzək, gübrə
 سِرْكٌ c. أَسْرَاكٌ sirk
 سِرْكَالٌ c. سِرَاكِيْلٌ onbaşı, kəndxuda (*İraq*)
 سِرْكِيٌّ c. سِرَاكِيٌّ 1) ödəniş əmri; 2) dəlil
 vərəqəsi; 3) haqq-hesab kitabı; عمل ~ gö-
 rülmüş işin qeydiyyat kitabı
 سِرْمٌ c. أَسْرَامٌ anat. düz bağırsağ; gödən
 سِرْمَدِيٌّ, سِرْمَدٌ daimi, davamlı
 – سِرْمَدِيَّةٌ daimilik
 سِرْمَجَةٌ c. أَسْرِمَجَةٌ – şpris
 سِرْمَدٌ yedirtmək; yaxşı qidalandırmaq, bəsləmək
 – سِرْمَدَةٌ yedirtmə, qidalandırma
 I سِرَا (u) سِرَا (suro) adlı-sanlı olmaq; II سِرَى 1) qovmaq, özündən kənar etmək (*qəmi-qüssəni*); 2) əyləndirmək, təskinlik vermək (*kimə* عن); 3) o ayıldı, özünə gəldi, sakitləşdi; ~ ب... عن نفسه ~ nə ilə əylənmək, fikrini dağıtmaq; V سِرَى uzaq olmaq, uzaqlaşdırılmaq; ~ عنه = سِرَى عنه *bax: سِرَى*
 – سِرِيَّةٌ əyləndirmə; başını qatma; əyləncə; ~ والتسليية başını tam qatmaq üçün
 – سِرَاَةٌ c. سِرَاَتٌ 1) bel, arxa; yuxarı hissə (*nəyinsə*); 2) orta (*nəyinsə*); 3) ağa, başçı, rəhbər; سِرَاَةٌ يَوْمَهُ bütün günü
 – سِرَاَةٌ ad-san, nəciblik, əsillik
 – سِرْوَةٌ *bot., topl.* sərvi; sərvi ağacı
 – سِرْوَةٌ c. سِرَاَتٌ bir sərvi ağacı

- سِرَاَةٌ c. سِرَى 1. tanınmış, adlı-sanlı; əsilli-nəcabətli; 2. kübar, aristokrat
 – سِرَى سِرِيَّةٌ *bax:*
 سِرَاوِيْلَتٌ, سِرَاوِيْلٌ *k., q. c.* şalvar; çaxçur, tuman
 I سِرَى (i) سِرِيَانٌ 1) gecə getmək, gecə seyr etmək; 2) axmaq, dövr etmək (*məs., qan*); 3) qüvvədə olmaq; şamil edilmək (*qanun haqqında – kiməsə* على); IV سِرَى 1) gecə getmək, gecə seyr etmək; 2) gecə seyr etdirmək (*nəyi – hara* الى)
 – سِرَاَةٌ gecə seyri; ~ الدین. isra, Məhəmməd peyğəmbərin Məkkədən Qüdsə gecə seyri
 – سِرَاَةٌ q. سِرَاَةٌ 1) gecə gedən, gecə seyr edən; 2) qüvvədə olan; سِرَاَةٌ مَفْعُولٌ *bax: مَفْعُولٌ*
 – سِرَاَةٌ c. سِرَاَةٌ 1) gecə buludu, bulud parçası; 2) dorağacı; البرق ~ radio qülləsi; 3) sütun, dirək
 – سِرَى q., k. gecə seyri; عنه الصباح يحمد القوم
 ~ أتا. sözü. axşamın xeyrindən sabahın şəri yaxşıdır
 – سِرَى c. سِرِيَّةٌ kiçik çay, axın, sel
 – سِرَاِيَا c. سِرِيَّةٌ 1) taqım; bölük; 2) *həmç.*
 سِرَاِيَا ~ خِيَالَةٌ *yaxud* ~ سِوَارِي تاقımı
 – سِرَى 1) hərəkət, dövrən (*məs., qanun*); 2) gecə seyri; ~ مَحْمَدٌ *din.* Məhəmməd peyğəmbərin gecə seyri (*miq. et* سِرَاَةٌ)
 سِرِيَانِيْلَر, اسرئيل سِرِيَانِيْلَر
 – سِرِيَانِيٌّ 1. süryani, asuri; ~ الـ orta asuri dili, orta süryani dili; 2. süryani, aysor
 سِرَاَتٌ *bax: əlifba sırası ilə*
 سِرَاَتِيٌّ c. مَسْرُوبَةٌ 1) tərəvəz şitilliyi; 2) mas-
 taba, oturmaq üçün daş səki; torpaq qalağı
 I سِرَاَتٌ (a) سِرَاَتٌ 1) sərmək, salmaq, döşəmək;
 2) yaymaq (*xəmiri*); 3) düzəltmək, hamarla-

maq; 4) düzmək, örtmək; 5) yerə tökmək, yerə yıxmaq; II سَطَّحَ 1) hamarlaşdırmaq, düzəltmək; 2) yastılaşıdırmaq, düz etmək, hamar etmək; 3) düz qoymaq, bərabər düzmək, eyni səviyyədə döşəmək; *tex.* proyeksiya etmək; *هم على مستوى واحد* kimisə kiməsə tay tutmaq, kimisə kiminləsə eyni müstəviyə qoymaq; V تَسَطَّحَ 1) sərilmək, salınmaq, döşənmək; 2) düzəlmək, hamarlanmaq; 3) yayılmaq, açılmaq; 4) arxası üstə uzanmaq, özünü yaymaq; VII إِسْطَحَ 1) düzəldilmək, hamarladılmaq, yayılmaq, sərilmək, arxası üstə uzanmaq

– تَسَطَّحَ 1) düzəltmə, hamarlaşdırmaq; 2) proyeksiya etmək; proyeksiya

– سَطَّحَ döşənən, sərilən bitki

– سَطَّحَ 1) səth; müstəvi, düz səth; yastılıq, düzlük; الأرض ~ yerin səthi; البحر ~ dənizin səthi, səviyyəsi; الباخرة ~ göyörtə; 2) *həmç.* البيت ~ evin damı; 3) terras, səki, həyəət, meydança; 4) *riyaz.* müstəvi; مائل ~ maili müstəvi

– سَطَّحَ 1) müstəvi; 2) səthi, dayaz, yüngül; لـ üzdən, səthi, öteri, başdansaovma

– سَطَّحَ səthilik

– سَطَّحَ 1) hamar; yastı; 2) yayılmış, sərilmiş; 3) zəif (*xəstəlikdən*)

– سَطَّحَ çox zəif (*xəstəlikdən*)

– سَطَّحَ 1) xurma ilə doldurulmuş, xurma qalanmış meydança; 2) xurma bazarı

– سَطَّحَ *c.* مَسَاطِحُ səth

– سَطَّحَ 1. düz; yastı; hamar; عربة ~ vaqon-platforma; 2. *c.* اتّ – sahə, meydan, meydança; المتر المتر kvadrat metr

I سَطَّرَ (*u*) سَطَّرَ 1) xətləmək, cızıqlamaq, xətt çəkmək, cızıq çəkmək; 2) yazmaq; II سَطَّرَ

1) xətt çəkmək, cızıq çəkmək; 2) çox yazmaq; V تَسَطَّرَ 1) xətlənmək, cızıqlanmaq; 2) yazılıb doldurulmaq, sətirlənmək

– تَسَطَّرَ əfsanəvi, mifik, xəyali

– تَسَطَّرَ *c.* أساطيرُ 1) rəvayət, dastan, hekayət; əfsanə, mif; 2) nağıl, təmsil; hekayət

– تَسَطَّرَ əfsanəvi, mifik; nağıl -i/-ı

– تَسَطَّرَ *c.* سَاطِرٌ böyük bıçaq, dəhrə

– تَسَطَّرَ *c.* سَطَّرٌ 1) xətt, cızıq; 2) sətir;

سَطَّرَ حياة الفقيد في سطور bir neçə sətir yazı; فهم من بين سطور fikrini (*mənasını*) başa düşmək, sezmək, duymaq

– مِسْطَرٌ 1) kiçik bel, kürək; kəmçə, mala,

malakeş; 2) reysfeder, cizgi qələmi

– مِسْطَرٌ xətlənmiş, cızıqlanmış (*kağız*)

– مِسْطَرَةٌ *c.* مَسَاطِرُ 1) xətkəş; حاسبة ~

hesabləyici (*loqorifik*) xətkəş; 2) nümunə, örnək; 3) sətirlərin sayı (*məs., əlyazması səhifəsində*)

– مِسْطَرٌ = مِسْطَرِينٌ

– سَطَّرَتْجٌ = سَطَّرَتْجٌ

I سَطَّرَ (*a*) سَطَّرَ 1) parlaq işıq saçmaq, gözqamaşdırıcı bir surətdə parıldamaq, bərq vurmaq; 2) qalxmaq (*məs., toz*); 3) yayılmaq (*məs., iy, qoxu*); 4) aydın, aşkar olmaq

– سَاطِعٌ 1) parlaq, gözqamaşdırıcı; 2) işləyən, deşib keçən, güclü, şiddətli; 3) aydın, aşkar, gözgörəsi

– سَطَّعَ 1) əl çalma, alqışlama; 2) tappıltı,

guppultu (*yerə düşən şeyin çıxardığı səs*)

– سَطَّعَ gur parıltı, parlaqlıq; aydınlıq; بـ

parlaq surətdə; aydın, açıq

I سَطَّلَ (*u*) سَطَّلَ məst etmək, bihuş etmək, uyuşdurmaq; VII إِسْطَلَّ 1) məst edilmək, bihuş edilmək, uyuşdurulmaq; 2) həşiş çəkmək

– اسْطُولٌ *bax:* *əlifba sırası ilə*

– سَطَلٌ *c.* أسطالٌ, سَطُولٌ satıl, ağzıgen iri mis qab; parç; çalov (*eksavatorun*)

– سَطَلَةٌ *c.* سَطَلٌ qurudulmuş xaşxaş şirəsin-dən kökə

– مَسَطُولٌ *c.* مَسَاطِيلُ 1) məst olmuş; kefli, sərxoş; 2) həşiş, tiryək çəkmiş

I سَطَمَ (*u*) سَطَمَ 1) bağlamaq, örtmək; qıfilla-maq, kilidləmək; qapamaq; 2) qabağını kəs-mək; 3) *məch.* tutulmaq (*burun*)

– سَطَمٌ tıxac; qapaq

I سَطَا (سَطُو) سَطَا üstünə atılmaq, üstünə hücum etmək (*kimin* , بـ , على); soxul-maq, zorla girmək (*hara* على)

– سَطُو 1) hücum; 2) güc; qüvvə; zor

– سَطَوَاتٌ *c.* سَطَوَةٌ 1) hücum; 2) güc; qüvvə; zor; 3) ağalığ; zəhlilik 4) amirlik, hökm-ranlıq; hakimiyyət

زَعْتَرٌ = سَعْتَرٌ

I سَعَدَ (*a*) سَعَادَةٌ xoşbəxt olmaq; səadət, uğur tapmaq; ولقد سَتُّ بالاستماع إليه mənə onu dinlə-mək səadəti nəsib olmuşdur; III سَاعَدَ kömək etmək, yardımçı olmaq; dəstəkləmək; yol vermək; IV أَسَعَدَ 1) səadət bəxş etmək, xoşbəxt etmək, sevindirmək; وكم يُسعدني ان وكم يُسعدني ان ... bəyan etməyə mən necə də şa-dam; 2) zənginləşdirmək

– سَاعِدٌ *c.* سَوَاعِدٌ qol; bazuönü; *anat.* mil sümüyü; أَشْتَدَّ böyümək, qüvvəyə minmək;

فَتَّ فَتَّ فِي هـ *bax:* فَتَّ فِي هـ

– سَاعِدَةٌ *c.* سَوَاعِدٌ qol (*çayın*)

– سَاعِدَةٌ 1) səadət; xoşbəxtlik; uğur; دار الـ Darüssəadət (*İstanbulun epiteti*); *tar.*

صاحب الـ zati-ali, cənabi-ali

– سَعَدٌ, سَعَادَى *bot.* cil, qumotu

– سَعَدٌ *c.* سَعُودٌ səadət, xoşbəxtlik; uğur

– سَعَادَانٌ *c.* سَعَادِينٌ meymun

– سَعْدَانَةٌ *c.* اتٌ 1) məmə, əmcək, döş gi-ləsi; 2) yumru qapı dəstəyi; 3) göyərçin

– سَعْدَانَةٌ 1) meymunluq; 2) *c.* اتٌ – oyun, hiylə, kələk, hoqqa

– سَعْدَى *xüs. ad q.* Söda

– سَعُودِيٌّ 1. Səudiyyə -i/-ı; 2. Səudiyyə Ərəbistanı sakini, səudiyyəli

– سَعِيدٌ *c.* سَعْدَاءٌ 1) xoşbəxt, uğurlu, bəxtəvər; sizə ... təqdim etdiyimə görə bəxtiyaram; 2) firavan, xoş, şad-xür-rəm; ~ حادثٌ xoş hadisə (*məs., uşağın do-ğulması*)

– مُسَاعِدٌ 1. 1) kömək edən, yardım edən; 2) yol açan, yol verən; 3) yardımçı, kö-məkçi; 2. köməkçi; ~ استاذٌ adyunkt, assis-tent

– مُسَاعِدَةٌ 1) kömək, yardım, dəstək; مَالِيَةٌ ~ maliyyə yardımı, subsidiya; عِلْمِيَّةٌ ~ elmin inkişafına maliyyə yardımı; مَدِّدٌ kömək əlini uzatmaq; 2) qarşılıqlı yardım

– مُسَعِدٌ xoşbəxt, bəxtəvər

– مُسَعُودٌ məsud, xoşbəxt, bəxtiyar, səadətli

I سَعَرَ (*a*) سَعَرٌ 1) alışdırmaq, odlamaq, alov-landırmaq, yandırmaq; 2) *məch.* quduz olmaq (*it haqqında*); II سَعَرَ 1) alışdırmaq, alovlan-dırmaq, qızışdırmaq; الحرب الباردة ~ soyuq müharibəni alovlandırmaq; 2) nırx qoymaq, məzənnə qoymaq, qiymət qoymaq; qiymət-ləndirmək; *maliy.* qiymət təyin etmək;

III سَاعَرَ qiymətləşmək, qiymət danışmaq; IV أَسَعَرَ alovlandırmaq, alışdırmaq; V سَعَرَ 1) alovlanmaq, alışmaq; yanmaq, od tutmaq;

2) qiymətləndirilmək, qiymət qoyulmaq; VII اِسْعَرَ quduz olmaq (*it haqqında*); VIII اِسْتَعَرَ alışmaq, alovlanmaq; şölələnmək, od tutub yanmaq

– 1) تَسْعِيرٌ alovlandırma, alışdırma, odlama, yandırma; 2) nırxqoyma, qiymətqoyma, qiymətləndirmə; *maliy.* qiymət təyin etmə
– 1) تَسْعِيرَةٌ *c.* اتّ – tarif; qiymətləndirmə; nırx, məzənnə
– سَعَارٌ qiymətqoyan, qiymət təyin edən
– 1) سَعَارٌ isti, istilik, dəm; 2) bərk aclıq;
3) quduzluq
– سَعْرٌ *c.* أُسْعَارٌ qiymət, məzənnə; ...بـ ...qiymətinə; بِمِ الْيَوْمِ günün məzənnəsi (*qiyməti*) üzrə; ~ اَصْلَى ~ nominal qiymət; البيع ~ satış qiyməti; ~ التَعَادُلُ ~ alpari (*müadilə, bərabərlik, müvafıqlıq – kağız pulların nominal qiymətinin qızıl valyutaya tam müvafıqlıy*) kursu; ~ التَكْلِفَةُ ~ maya dəyəri; ثابت ~ sabit qiymət; جار ~ bazar qiyməti, preyskurant (*malların qiymət siyahısı*); الخصم ~ *yaxud* القطع ~ veksellərin uçotu kursu, veksəl birja kursu; uçot dərəcəsi (*stavkası*); ~ الشراء ~ alış qiyməti; ~ المَبَادِلَةُ ~ mübadilə məzənnəsi; ~ العَمَلَةُ ~ valyuta məzənnəsi; ~ الفائدة ~ faiz stavkası; ~ المَبَادِلَةُ ~ günün məzənnəsi; ~ اَسْعَارُ الجَمَلَةِ ~ topdansatış qiymətləri; ~ اَسْعَارُ المَفْرَقِ ~ *yaxud* اَسْعَارُ المَفْرَقِ pərakəndə satış qiymətləri; ~ اَسْعَارُ الفِئْدَةِ ~ *yaxud* اَسْعَارُ الفِئْدَةِ fond məzənnə cədvəli والنولون والتأمين ~ اَلْبِضَاعَةُ بِمَا فِيهِ التَّأْمِينُ وَالتَّوَلُّونُ ~ *tic.* SİF (*ingiliscə CIF sözündəndir. Cost – qiymət, Insurance – sığorta və Freight – yük kirayəsi sözlərinin baş hərflərindən düzəldilmiş sözdür, malın qiymətinə onun dəyəri, sığorta və dənzizlə daşınma xərclərinin daxil edilməsini nəzərdə tutan alqı-satqı müqaviləsi növüdür*); ~ الكَمْبِيُو ~ *bax:* كَمْبِيُو
– سَعْرٌ *c.* دَلِي dəli
– 1) سَعْرٌ quduzluq; dəlilik; 2) istilik, dəm;
3) bərk aclıq; 4) *həmç.* حرارى ~ *fiz.* kalori

– سَعْرَانٌ quduz, quduzlaşmış
– سَعْرَةٌ quduzluq
– سَعْرٌ *c.* سَعْرٌ *fiz.* kalori (*İraq*)
– سَعْرِيَّةٌ kalorilik, kalori miqdarı
– سَعِيرٌ *c.* سَعْرٌ od; alov, şölə
– مُسَعَّرٌ alovlanan, alışan, şölənənən; yandırıcı, qızğın; ~ حَقْدٌ güclü nifrət
– 1) مَسَاعِيرٌ *c.* مِسْعَارٌ odçəkən, atəşkeş; 2) قِزْشِدِرَانٌ, alovlandıran; təhrikçi; مِسْعَارٌ *c.* مِسْعَارٌ müharibə qızışdırırlar
– مِسْعَارٌ = مَسَاعِيرٌ *c.* مِسْعَارٌ
– مُسَعَّرٌ قِزْشِدِرَانٌ, alovlandıran; təhrikçi; مِسْعَرُو الحرب müharibə qızışdırırlar
– مَسْعُورٌ = سَعْرَانٌ
– IV اَسْعَطُ buruna (*dərman*) tökmək; VIII اِسْتَعَطُ iyilmək (*tütün*)
– سَعُوطٌ burunotu; ~ اَلْعَلْبَةُ tütün qutusu, burunotu qabı
– مِسْعُوطٌ *c.* مِسْعَاعُوطٌ tütün qutusu, burunotu qabı
I سَعَفٌ (*a*) سَعَفٌ kömək etmək, yardım göstərmək; III سَاعَفٌ kömək etmək; IV اَسْعَفٌ 1) yardım etmək; 2) ilk yardım göstərmək
– اِسْعَافٌ yardım göstərmə; ~ اَلْاَوَّلُ ilk yardım göstərmə; ~ اَلْجَمْعِيَّةُ təcili yardım; ~ سَيَارَةُ اَلْاَوَّلُ *yaxud* سَيَارَةُ اَلْاَوَّلُ təcili yardım maşını; ~ رِجَالُ اَلْاَوَّلُ sanitarlar (*təcili yardım maşınında*)
– اِسْعَافَاتٌ *c.* dərmanlar
– اِسْعَافِيٌّ sanitar
– سَعَفٌ yardım
– سَعْفٌ *c.* سَعُوفٌ xurma budaqları, xurma yarpaqları; bədmüşk bazar günü (*pasxaya bir həftə qalmış axır bazar*)
– سَعْفِيٌّ xurma yarpaqlarından
– سَعْفَةٌ yara, xora; qasnaq, qabıq (*uşağın başında*)

– مُسَعِفٌ işə kömək edən; sərfəli
 I سَعَلَ (u) öskürmək
 – سَعَلَ öskürək; الـ الديكى tib. göyöskürək;
 الخيل ~ xəfənək (atda); الـ حبشيشة bot. dəvə-
 dabanı
 – سَعَلَ c. سَعَلَ küpəgirən qarı, bəd-
 qılıq, deyingən qadın
 – سَعَلَ öskürək; الـ حبوب öskürək həbləri
 – سَعَلَ = سَعَلَ
 سَعَلَ c. سَعَلَ, أسعانُ zool. marabu;
 hind leyləyi, çinədanlı hind leyləyi
 I (سعى) (a) 1 سَعَى səy etmək, iti addım-
 larla gedib-gəlmək; بين الصفا والمروة ~ din.
 Səfa və Mərva təpələri arasında səy etmək
 (həcc vaxtı); 2) getmək, yola düşmək;
 ~ على قدميه ayaqla, piyada getmək; ~ بخطى
 ~ iri addımlarla getmək; 3) səy etmək
 (nəyə), səy göstərmək; 4) çalışmaq
 (nəyə); əlləşmək, işləmək (nə üzərində-
 də); ~ في جهده -da/-də cidd-cəhd etmək;
 5) kömək etmək məqsədilə ağız açmaq
 (kimə abdi); 6) əleyhinə iş aparmaq (kimin
 على); II سَعَى (a) 2 سَعَى məlumat vermək
 (kimin); 2) şeytanlamaq, böhtan
 salmaq (kimi →)
 – سَعَى c. سَاعِي q. سَاع kuryer; elçi, ayaqçı;
 البريد ساعى teleqram paylayan; 2) xəbərçi, çuğulçu; 3) sözgəzdir-
 rən, dedi-qoduçu
 – سَعَى 1) xəbərçilik, şeytançılıq, çuğul;
 2) dedi-qodu, böhtan
 – سَعَى 1) səy, iti addımlarla gedib-gəlmə;
 ~ الـ Səfa və Mərva təpələri arasında səy
 etmə; 2) səy, cəhd, cidd-cəhd; 3) çalışqanlıq,
 zəhmət; 4) fitnə
 – سَعَى c. سَاع çalışqanlıq, zəhmət; gərgin-
 lik; c. fitnələr

– مَسَاعٍ c. مَسَاع təqdirəlayiq əməl
 I سَعِبَ (ə) ac qalmaq, aclıq çəkmək
 – سَعِبَ aclıq keçirmə, aclıq
 – سَعِبَ aclıq
 – سَعِبَ q. سَعِبَ c. سَعِبَ ac
 – سَعِبَ = سَعِبَ; دفع به الـ aclığıni nə iləsə
 öldürmək
 سَعِبَ 1) yağlamaq, yağ yaxmaq; 2) hopdur-
 maq, canına çəkdirmək
 – سَعِبَ yağ yaxma
 I سَعِبَ (i/ə) 1 سَعِبَ ağzına qoymaq, udmaq,
 qəbul etmək (dərman); 2) hörmək, toxumaq;
 سَعِبَ هَسِيرٍ həsir toxumaq; IV سَعِبَ 1) dikmək,
 zillmək (gözlərin); ~ النظر الـ ... diqqətlə,
 dik-dik baxmaq; 2) uçuşmaq, pırıldamaq,
 pırıltı ilə uçmaq, pərvaz etmək (quş); alçaq-
 dan uçmaq (təyyarə); 3) ~ الى اسفل درك من
 الرذيلة düşkünləşmək; rəzalət girdabına bat-
 maq; 4) nəyisə başdansovma etmək; 5) iç-
 mək üçün vermək (məs., dərman); ~ الـ
 kiməsə toz dərmanı vermək; 6) to-
 xumaq, hörmək; سَعِبَ ~ həsir toxumaq;
 VIII سَعِبَ = I 1)
 – سَعِبَ 1) səthilik, başdansovduluq; 2) alçaq-
 dan uçuş; 3) düşkünlük; الشرف لا يسان بالـ
 düşkünlük və alçaqlıqla şərəf qorunmaz
 – سَعِبَ xalq dil. rüşvətخور
 – سَعِبَ topl. toz dərman
 – سَعِبَ arıq; zəif, taqətsiz
 – سَعِبَ c. سَعِبَ xurma yarpaqlarından toxun-
 muş həsir
 سَعِبَ c. سَعِبَ veksəl; çək
 I سَعِبَ (ə) سَعِبَ axıtmaq, tökmək (göz yaşı,
 qan); ~ سمعته kiminsə adını batırmaq, şərəfinə
 toxunacaq söz demək, kimisə bədnam, rüsvay
 etmək; III سَعِبَ zinakarlıq etmək; pozğunluq,
 əxlaqsızlıq etmək; VI سَعِبَ = III

– سَفَّاحٌ qantökən; سَفَّاحٌ Səffah (*Qanlı, Qantökən – ilk abbasi xəlifəsi Əbül Abbasın ləqəbi*)
 – سَفَّاحٌ zinakarlıq; ولد من سَفَّاحٌ *yaxud* mach. bic, nikahdan kənar doğulmaq
 – سَفَّاحٌ c. سَفَّوحٌ eniş, yamac, dağın döşü, dağın ətəyi
 I سَفَّادٌ (i) سَفَّادٌ 1) altına basmaq (*erkək heyvan dişini*); 2) şişə keçirtmək, taxmaq; II سَفَّادٌ şişə keçirtmək, taxmaq; III سَفَّادٌ = I
 – سَفَّادٌ cütləşmə
 – سَفَّادٌ c. سَفَّادٌ şişə
 I سَفَّرٌ (i) سَفَّرٌ 1) səfər etmək, yola çıxmaq; 2) yola salmaq; 3) yazmaq; سَفَّرٌ ~ بينه kimisə kiminləsə barışdırmaq; سَفَّرٌ (i) 2) örtüyünü çıxarmaq, örtüyünü üzündən götürmək, üz örtüyünü açmaq (*qadın haqqında*); 2) parıldamaq, işıq saçmaq, şəfəqlənmək; II سَفَّرٌ yola salmaq, sürgün etmək (*hara* (الى) III سَفَّرٌ yola düşmək, səfər etmək, getmək (*harasa*); ~ بحرا gəmi ilə səfər etmək; سَفَّرٌ ~ برا quru yolu ilə səfərə çıxmaq; IV سَفَّرٌ 1) parıldamaq, işıq saçmaq, şəfəq saçmaq, bərq vurmaq; سَفَّرٌ ~ الفجر üfük işıqlandı, dan yeri söküldü, şəfəq söküldü; 2) üz örtüyünü açmaq (*qadın*); 3) üstünü açmaq (*nəyin* (عن) Sَفَّرٌ, göstərmək (*nəyi* (عن) Sَفَّرٌ); VII سَفَّرٌ açıq, çılpaq olmaq
 – سَفَّرٌ c. سَفَّرٌ medalyon
 – سَفَّرٌ 1. 1) səfər edən, yola çıxan; 2) yazan;
 2. 1) c. سَفَّرٌ, سَفَّرٌ yolçu, müsafir; 2) c. سَفَّرٌ kitab yazanlar
 – سَفَّرٌ c. سَفَّرٌ 1) açıq, örtüksüz; ~ امرأة (c. سَفَّرٌ 2) örtüksüz qadın, örtüyünü atmış qadın; 2) aşkar, aydın; سَفَّرٌ بالقوة السَفَّرٌ zor yolu ilə; سَفَّرٌ بصفة سَفَّرٌ açıq-aşkar, gözgörəsi

– سَفَّرَةٌ 1) vasitəçilik, barışdırıcılıq; 2) səfirlik, elçilik
 – سَفَّرٌ c. yolçular, müsafirilər, səyahətçilər
 – سَفَّرٌ c. سَفَّرٌ 1) səfər, səyahət; سَفَّرٌ ~ نفقات الـ yol xərcləri; 2) yol, gediş, reys; 3) *hərb*. yürüş, hərbi əməliyyat; 4) şəfəq, dan yeri
 – سَفَّرٌ c. سَفَّرٌ kitab, yazı; سَفَّرٌ السفر المنزلة müqəddəs kitab; سَفَّرٌ اسفار موس الخمسة Musanın beş kitabı
 – سَفَّرٌ c. سَفَّرٌ süfrəçi, ofisiant, yemək-gətirən
 – سَفَّرٌ c. kitab yazanlar
 – سَفَّرٌ c. سَفَّرٌ 1) səfər; səyahət; yol, gediş; 2) reys
 – سَفَّرٌ c. سَفَّرٌ 1) süfrə, dəstərxan; 2) yol azuqəsi; 3) yemək masası; سَفَّرٌ رئيس المتد hotel; hoteldə baş süfrəçi; سَفَّرٌ فضيات الـ gümüş süfrə qab-qaşığı
 – سَفَّرٌ 1) səfər -i/-ı; yol -i/-ı; ~ شطرنج yol şahmatı; سَفَّرٌ سرير səfər çarpayısı, yol çarpayısı
 – سَفَّرٌ c. سَفَّرٌ 1) səfər; səyahət; gediş; ekskursiya; 2) uçuş (*təyyarənin*); 3) marşrut qatarı
 – سَفَّرٌ açığ üzlər; سَفَّرٌ مسألة الـ üz örtüyünün götürülməsi məsələsi
 – سَفَّرٌ c. سَفَّرٌ 1) səfir, elçi; səlahiyyətli nazir; سَفَّرٌ البابوي nunsı, Papanın elçisi; سَفَّرٌ العادة والمفوض فوق fövqələdə və səlahiyyətli səfir; سَفَّرٌ الـ المتجول *yaxud* الـ المتنقل səfir
 – سَفَّرٌ min. səfir, yaqut
 – سَفَّرٌ c. سَفَّرٌ ~ الوجه üzün açıq hissələri (*qadında*)
 – سَفَّرٌ 1) müsafir; 2) sənişin; 3) qonaq
 – سَفَّرٌ c. سَفَّرٌ *bot*. heyva (*meyvə*)
 – سَفَّرٌ c. سَفَّرٌ – bir heyva (*meyvə*)

سَفْطَائِيٌّ səfsətəçi, sofist
 – سَفْطَائِيٌّ 1) səfsətə, sofistika; səfsətəçilik, sofistizm; 2) boşboğazlıq, boş danışıq
 – سَفْطَائِيٌّ 1) səfsətəyə əsaslanan, sofistika -i/-ı; 2) səfsətəçi, sofist
 – مَسْفُوطٌ səfsətəçi, sofist
 سَفْطَائِيٌّ c.: سَفْطَائِيٌّ ~ الامور ~ axmaqlıqlar, sarsaqlıqlar; اشتغل بـ الامور axmaq-axmaq işlərlə məşğul olmaq, sarsaqlıq etmək
 I سَفْطَائِيٌّ (u) سَفْطَائِيٌّ təmizləmək (*balığı*)
 – سَفْطَائِيٌّ 1) pul, axça, pulcuq, pərək (*balığın*); 2) qabıq (*qəhvənin*)
 – سَفْطَائِيٌّ c. أسْفَاطٌ 1) səbət; 2) qutu; sandıqça, mücrü
 I سَفْطَائِيٌّ (ə) سَفْطَائِيٌّ 1) sillə vurmaq, şillə vurmaq, şillələmək, zərbə endirmək; 2) bağlamaq, çırpmaq (*məs., qapını*); II سَفْطَائِيٌّ əsmək (*külək*)
 – سَفْطَائِيٌّ sillə, şillə
 I سَفْطَائِيٌّ (u) سَفْطَائِيٌّ axıtmaq, tökmək; VII سَفْطَائِيٌّ axmaq, axıdılmaq, tökülmək
 – سَفْطَائِيٌّ qanıçən, qantökən, qansoran
 – سَفْطَائِيٌّ tökmə, axıtma; ~ الدماء ~ qan tökmə, qan axıtma, qırğın
 I سَفْطَائِيٌّ (ə) سَفْطَائِيٌّ səfil, avara, sərgərdan olmaq; alçaq, rəzil olmaq; V سَفْطَائِيٌّ səfillik etmək, səfələt içərisində olmaq; alçaqlıq etmək, rəzillik etmək, alçalmaq
 – سَفْطَائِيٌّ q. أسْفَاطٌ c. سَفْطَائِيٌّ 1) ən səfil, ən alçaq, ən rəzil; 2) *həmç.* ~ rəzillərin rəzili; 2. alt, alt hissə
 – سَفْطَائِيٌّ səfillik, alçaqlıq, rəzillik
 – سَفْطَائِيٌّ c. سَفْطَائِيٌّ 1. səfil, alçaq, rəzil; 2. alçaq adam, əclaf, namərd
 – سَفْطَائِيٌّ səfələt, rəzillik, alçaqlıq
 – سَفْطَائِيٌّ 1) alt, alt hissə; 2) özül, bünövrə, təməl

– سَفْطَائِيٌّ 1) alt; 2) özül, bünövrə, təməl; 3) döşəmə yaşmağı, haşiyə; 4) dib
 – سَفْطَائِيٌّ 1) alt, aşağı; 2) alçaq, rəzil; 3) dünyəvi
 – سَفْطَائِيٌّ 1. səfil, alçaq, rəzil; 2. *bot.* həvəşçiçək
 سَفْطَائِيٌّ (سَفْطَائِيٌّ) parazitlik, tüfeylilik etmək, kiminsə (عليه) hesabına yaşamaq
 – سَفْطَائِيٌّ = سَفْطَائِيٌّ
 – سَفْطَائِيٌّ parazit, tüfeyli, müftəxor
 – سَفْطَائِيٌّ parazitizm
 (سَفْطَائِيٌّ) II سَفْطَائِيٌّ paz vurmaq
 – سَفْطَائِيٌّ c. أسْفَاطِيٌّ paz, çiv; ~ (بين... دَقَّ سا في) c. إسْفِينِيٌّ ... (... *məcaz.* aralarını vurmaq, küsdürmək
 – سَفْطَائِيٌّ pazşəkili, pazaoxşar; الخط المِخِي xətt, mixi yazı
 – سَفْطَائِيٌّ gəmiqayıran
 – سَفْطَائِيٌّ gəmiqayıрма
 – سَفْطَائِيٌّ 1) sumbata, sumbata kağızı; 2) *zool.* skat (*sivri quyruqlu, yastı bədənli yırtıcı balıq*)
 – سَفْطَائِيٌّ qabıq
 – سَفْطَائِيٌّ = إسْفِينِيٌّ
 – سَفْطَائِيٌّ c. سَفْطَائِيٌّ ~ تجارية gəmi; سَفْطَائِيٌّ, سَفْطَائِيٌّ, سَفْطَائِيٌّ ~ حاملة للطائرات təyyarədəşyan gəmi; سَفْطَائِيٌّ ~ حربية hərbi gəmi; سَفْطَائِيٌّ ~ yük gəmi; سَفْطَائِيٌّ ~ فضاء ~ كونيّة *yaxud* ~ kosmik gəmi; سَفْطَائِيٌّ ~ نوح ~ محطمة الجليد Nuhun gəmi; سَفْطَائِيٌّ ~ واضحة الالغام minadüzən gəmi; سَفْطَائِيٌّ ~ غمینین انباری *yaxud* ~ جوف الغمینین burnu; سَفْطَائِيٌّ ~ مؤخر الغمینین dal tərəfi; سَفْطَائِيٌّ ~ Astr. Arqonavtlar gəmi; سَفْطَائِيٌّ ~ الدجاجة ~ صحرا گөmiləri, dövələr; سَفْطَائِيٌّ ~ toyuq sinəsi
 – سَفْطَائِيٌّ c. مَسْفَاطِيٌّ tərsanə
 سَفْطَائِيٌّ süngər
 I سَفْطَائِيٌّ (ə) سَفْطَائِيٌّ *yaxud* سَفْطَائِيٌّ (u) سَفْطَائِيٌّ 1) səfeh, axmaq, ağılsız olmaq; 2) həyasız, sırtıq,

abırsız olmaq; 3) bədxərc olmaq; II سَفَهُ səfəh, axmaq, ağılsız hesab etmək; axmaq yerinə qoymaq; nəyisə axmaqlıq saymaq; سَفَاهَ ~ özünü məzəmmət etmək; VI سَفَّاهَ səffāhə özünü axmaqlığa vurmaq

– سَفَاهَةٌ 1) səfəhlik, kəmağillıq, ağılsızlıq, axmaqlıq; 2) həyasızlıq, sırtıqlıq, abırsızlıq; 3) bədxərclik

– سَفَاهَةٌ = سَفَهُ

– سَفَهُ , سَفَاهَةٌ c. سَفِيهَةٌ q. سَفَاهَةٌ , سَفَاهَةٌ c. سَفِيهَةٌ

1) səfəh, axmaq, ağılsız; 2) həyasız, sırtıq, abırsız; 3) bədxərc; 4) alçaq növ, pis

سَقَا topl. qılçıq (*sinbülün*), qıl; püfə, közəl, köçəl, saman

– سَقَاهُ qılçıq

I سَقَى (i) سَقَى qaldırmaq, gətirmək (*toz, torpaq – yel, külək haqqında*); IV أَسَقَى əs-mək (*yel, külək*)

– سَقَايَاءُ toz

– سَقَايَاتٌ c.: الرمال ~ küləyin gətirdiyi toz–

torpaq

سَقَبٌ c. سَقَبٌ , سَقَبَانٌ dəvə balası, köşək

سَقْرٌ q. cəhənnəm, cəhənnəmin ən isti yeri,

cəhənnəmin dibi

سَقَسَقَ 1) islatmaq, yaş etmək, hopdurmaq, salmaq (*suya*); 2) cikkildəmək, civildəmək, cik–cik etmək (*quşlar*)

– سَقَسَاةٌ zool. yağışcüllütü, kürən cüllüt, çovdarçı

– سَقَسَقَةٌ 1) islatma, yaş etmə, hopdurma, suya salma; 2) cikkildəmə, civildəmə, cik–cik etmə

I سَقَطَ (u) سَقَطَ 1) süqut etmək, devrilmək, yıxılmaq, enmək, düşmək; 2) azalmaq, əksilmək (*məs., hərərət*); 3) qüvvədən düşmək, hökmü qalmamaq, mənasını itirmək;

aradan qalxmaq; 4) səhv etmək; 5) geridə qalan olmaq (*şagird haqqında*); 6) salmaq (*uşaq, bala*); رَدَّدَ لَيْسَطًا! ~ رأسه في... o, -da/-də doğulmuşdur; في الامتحان ~ imtandan kəsilmək; في قبضته ~ kiminsə əlinə düşmək; من عيني ~ o, gözümdən düşüb; لي كتاب نادر ~ əlimə nadir bir kitab düşüb; به ~ əlindən salmaq; في يده ~ məch. a) o nə edəcəyini bilmirdi; b) məcaz. o, divara dirənmişdi; II سَقَطَ 1) salmaq, devirmək, yıxmaq; 2) kəsmək (*imtandan*); 3) saldırmaq (*uşaq, bala*); III سَأَقَطَ bir–bir atmaq, aşağı salmaq (*məs., xurma salxımlarını*); الحديث ~ növbə ilə danışmaq, kiminsə ardınca danışmaq; IV أَسَقَطَ 1) salmaq, yıxmaq, devirmək; ~ الاسنان ~ dişlərini vurub sındırmaq; طائرة ~ təyyarəni vurub salmaq; 2) ləğv etmək, etibardan salmaq, qüvvədən salmaq; 3) hesablaşmamaq, hesaba almamaq; çıxmaq; 4) buraxmaq (*məs., mətndən bir parçanı*); 5) saldırmaq (*uşaq*), abort etmək; salmaq (*döl*); حصنا ~ qalanı çökürmək, almaq; الدعوى ~ iddiaya nəhayət vermək; عنه الجنسية ~ kimisə vətəndaşlıqdan məhrum etmək; في قوله ~ danışarkən yarılmmaq, səhv etmək; في يده ~ məch. a) o nə edəcəyini bilmirdi; b) məcaz. o, divara dirədilmişdi; ~ كلامه قلبى بين جببى ~ onun dediklərindən ürəyim düşdü; V تَسَقَطَ 1) korlanmaq, qüsur olmaq; 2) tədricən toplamaq (*məlumat*); VI تَسَقَطَ 1) tökülmək (*saçlar*); sərələnmək, dağılmaq; 2) parçalanmaq, pozulmaq; ~ على نفسه ~ öz–özünə yıxılmaq; çürümək; 3) yağmaq (*yağış*); 4) axmaq, süzülmək (*qan*); X اِسْتَسَقَطَ pislilik istəmək, bəd dua etmək (*kiməsə رأسه*)

– إسْقَاطُ 1) çıxma, tutma; güzəşt; ~ مع tutmaqla (*nəyisə*); 2) atma, salma, devirmə; 3) uşaqsalma, abort; 4) proyeksiyasını salma; عنه الجنسية ~ kimisə vətəndaşlıqdan məhrum etmə

– تَسْقِيطُ at qudurması

– سَقِطٌ qüsurlu, nöqsanlı, eyibli; ~ الخلق ~ əxlaqsız; من الحقوق المدنية ~ mülki hüquqlardan (*vətəndaşlıq hüquqlarından*) məhrum edilmiş; امرأةً düşkün qadın, əxlaqsız qadın, fahişə

– سَقَاطٌ yığıntı, töküntü

– سَقَاطٌ içalat, qarın satan

– سَقَاطَةٌ, سَقَاطَةٌ c. اتٌ – qapı sürgüsü; rəzə; *tex.*

dilçək

– سَقَطٌ 1. qüsurlu, nöqsanlı, eyibli; 2. c. أَسْقَاطٌ

1) qüsür, nöqsan; qüsurlu məhsul, keyfiyyətsiz mal, çıxdaş, zay; اسقاط المخطوط əlyazmasının naqis (*düşmüş*) səhifələri; 2) tullantı, zibil; الاثمار ~ xarab olmuş meyvə; الكلام ~ söyüş, ədəbsiz sözlər; 3) içalat, qarın, baş-ayaq, kəlləpaça; خسر الجلد والـ Əli aşından da olmaq, Vəli aşından da; Əli hər şeydən çıxmaq (*hər fən: dəri də əldən getdi, baş-ayaq da*)

– سَقَطٌ 1) yağıntı, yağmur; 2) qıgılcım (*çaxmaq daşından*); salınmış uşaq, düşük

– سَقَطٌ, سَقَطٌ c. سَقَطٌ salınmış uşaq, düşük

– سَقَطَةٌ c. سَقَطَاتٌ 1) düşmə, yıxılma, basılma, məğlub olma; 2) səhv

– سَقَطِي köhnə şeylər alverçisi, köhnə-kürüşçü, cındıralan, cındırıyğan

– سُوقٌ 1) süqut etmə, düşmə, enmə; 2) əhəmiyyətini itirmə; (بمضي المدّة) ~ الحق (müddəti ötdüyündən) hüququn itirilməsi; الدعوى ~ iddiaya nəhayət verilməsi

– سَقِيطٌ 1) dolu; 2) qırov; qar

– مَسَقِطٌ, مَسَقِطٌ c. مَسَاقِطٌ 1) düşmə yeri; ~ المياه ~ şələlə, şırran; 2) proyeksiya, plan; ~ أفقى ~ üfqi proyeksiya; ~ جانبي ~ yan tərəf, böyür tərəf; ~ رأسى ~ fasadın, ön tərəfin cizgisi; ~ الرأس ~ azimut, səmt proyeksiyası; ~ الرأس ~ doğulduğu yer, doğum yeri, Vətən

– مُسَقِطٌ 1) salıcı, düşürdücü; 2) abortiv

– مُسَقِطَاتٌ c. abortiv vasitələr

1 سَعٌّ (a) سَعٌّ vurmaq, sillələmək, şillələmək; ما ادرى سقع bilmirəm hara gedib, hara it-bat olub; 2 سَعٌّ (a) سَعٌّ banlamaq (*xoruz*)

– سَعٌّ c. سَعٌّ yer, hansısa bir tərəf

– مُسَقِّعَةٌ müsəqqəə (*badımcan və ətdən bişirilmiş xörək*)

1 سَفٌّ (u) سَفٌّ üstünü örtmək, damını örtmək, salmaq; 2 سَفٌّ II 1) damını, taxtapuşunu salmaq, örtmək; 2) səqfini, tavanını düzəltmək; 3) əl çalmaq, alqışlamaq

– أَسْفَفٌ *bax: əlifba sırası ilə*

– تَسْقِيفَةٌ c. اتٌ – talvar, çardağ, taxtapuş; dam, mərək; barak

– سَقَافٌ taxtapuşçu, taxtapuş ustası

– سَقْفٌ c. سَقْفٌ 1) taxtapuş, dam; 2) səqf, tavan; ~ ثريا asma çilçırağ; ~ الحلق ~ damağ

– سَقِيفَاتٌ, سَقَائِفٌ c. سَقِيفَةٌ 1) talvar, çardağ; 2) dam, pəyə; mərək; 3) anqar; 4) pavilyon

– مُسَقَّفٌ üstü örtülmüş, damı salınmış, damla örtülmüş; üstüörtülü bazar

– سَقَالَةٌ c. سَقَالَةٌ 1) aşırma körpü; taxta körpü; gəzdirmə körpü; taxta səki; 2) taxta-bənd (*tikintidə*); 3) nərdivan, pilləkən (*müq. et: سَقَالَةٌ*)

– سَقَلِبٌ aşırmaq, yıxmaq, devirmək, çevirmək

– سَقَلِبَةٌ aşırma, yıxma, devirmə, çevirmə

– سَقَلِي 1. slavyan -i/-ı; 2. c. slavyan

I سَقَمَ (a) سَقَمَ xəstə, nasaz, zəif olmaq; arıqlamaq; II سَقَمَ xəstələndirmək; IV أَسَقَمَ xəstəlik, nasazlıq, kefsizlik, əzginlik doğurmaq; əldən salmaq, taqətdən salmaq, üz-mək, yormaq

– سَقَمَ c. أَسَقَامَ 1) xəstəlik, kefsizlik, nasazlıq; zəiflik; arıqlıq; 2) çatışmazlıq; pis zövq (məs., bir şey seçimində)

– سَقَمَ c. سَقِيمًا q. سَقِيمَةً c. سَقَائِمَ 1) xəstə, nasaz, kefsiz, azarlı; zəif; arıq; 2) c. سَقَمَ səhv, qeyri-düzgün, xətalı (ifadə haqqında)

– سَقَمَ مِسْقَامَ xəstə, naxoş, nasaz, azarlı, tez-tez xəstələnən

سُقْمَرِيُّ makrel, skumbriya (balıq)

I سَقَى (i) سَقَى su vermək, içirtmək, su paylamaq, sulamaq, sirab etmək, sirab qılmaq; 2) islatmaq, suvarmaq; ~ الله ضريحه ~ Allah qəbrini sirab qılsın, nur ilə doldursun!; 3) bərkitmək (poladı); II سَقَى islatmaq, islaq hala salmaq; III سَقَى birgə içmək (kiminləsə); IV أَسَقَى 1) içirtmək; 2) suvarmaq, sulamaq; VI سَقَى bir-birini içirtmək; başqaları ilə birgə içmək; VIII إِسْتَقَى 1) su istəmək; su çəkmək (quyudan); 2) su götürmək (çaydan); X إِسْتَسَقَى yağış yağması üçün dua etmək

– إِسْتَسَقَاءُ tib. vodyanka, assit, hidrops, bədən boşluqlarına su yığılması (xəstəliyi)

– إِسْتَسَقَائِي vodyanka ilə bağlı, bədən boşluqlarına su yığılması ilə bağlı (xəstəlik)

– سَقَى c. سَقَاءُ saqi, içkipaylayan

– سَقِيَّةٌ 1. saqi qadın, içkipaylayan qadın;

2. c. سَوَاقٌ 1) suvarma çarxı; 2) suvarma kanalı

– سَقَاءٌ c. أَسْقِيَّةٌ tuluq

– سَقَاءٌ suçu, sudaşıyan, susatan; çiyinağacı (su daşımaq üçün)

– سَقَاوَةٌ; سَقَاوَةٌ bayt. manqo, saqqo (birdırnaqlı heyvanlarda yoluxucu xəstəlik); السَّجْدِيَّةُ dəri saqqosu

– سَقَايَةٌ 1) su vermə; 2) suvarma; sulama; سَقَّ الحَاجَّ ~ yaxud tar. Məkkədə zənvarlara fəxri su paylamaq vəzifəsi

– سَقَى 1) suvarma; sulama; 2) süni yolla suvarılan torpaq sahəsi; 3) bərkitmə (poladı)

– سَقَبًا içki; السَّوَابِيَّةُ su qabı, içki qabı

– سَقَاوِيٌّ, مِسْقَاوِيٌّ süni yolla suvarılan

– مِسْقَاوِيٌّ 1) suvarılan, su verilmiş; 2) bər-kidilmiş (polad)

– مِسْقَاوِيٌّ c. مِسْقَاوِيٌّ suvarma kanalı, arx

I سَكَّ (ə/u) سَكَّ (ə/u) qıfılmaq, qıfilla bağ-lamaq; 2) zərb etmək (sikkə), kəsmək (pul);

سَكَّ السَّمْعَ qulaq batırmaq, kar etmək (səs-küy haqqında); سَكَّ (ə) سَكَّ kar olmaq;

VII إِنْسَكَّ bağlı olmaq, qıfıllı olmaq (qapı); VIII إِنْسَكَّ kar olmaq, qulağı batmaq, kar-laşmaq

– سَكَّ c. سَكَّ q. أَسَكَّ kar

– سَكَّ¹ zərb etmə, kəsmə; دار السكك zərb-xana, sikkəxana

– سَكَّ² c. سَكَّ 1) mismar; ştift; 2) qarmaq

– سَكَّ atmosferin üst qatları, stratosfer

– سَكَّ 1) sikkə; 2) yol; زراعية ~ tarla yolu; سلطانية ~ böyük yol, poçt yolu;

3) küçə; المحرات ~ yaxud الفلاح ~ gavahın; الحديد ~ الحديد demir yolu; عامل ~ الحديد demiryolu

– مَسْكُوكَاتٌ c. kəsilmiş sikkələr, pullar; سَكَّ ضَرْبَ السَّ سikkə zərb etmə, sikkə kəsmə, pul kəsmə; علم ~ numizmatika

I سَكَبَ (u) سَكَبَ tökmək; boşaltmaq; axıtmaq; الحديد الصب ~ çuquntökmə; قلبه ~ ürə-yini boşaltmaq; VII إِنْسَكَبَ 1) tökülmək, bo-

şaldılmaq, axıdılmaq; axmaq, tökülmək; axıtmaq; 2) yağmaq (*yağış*)

– توكمء، بوشالتما، axıtma

– توكءن، بوشالدىن، axıdan; الماء ~ *astr.*

Dolça bürcü

– سكبءء anemon (*qaymaqçiçəklilər fəsiləsindən bəzək bitkisi*)

– توكولموش، axıdılmış

– مَسَكِبء c. مَسَاكِبء tinglik, şitillik; lək, kərdi;

مساکب بقونوس cəfəri ləkləri

سكباچ (*ət, sirkə, soğan, bal və s.-dən hazırlanmış xörək*)

I سكوٲ (*u*) 1) sükut etmək, sükuta dalmaq, sükuta getmək, susmaq, dinməmək, səsinə çıxarmamaq, kiryib qalmaq; 2) danışmamaq (*nə barədə*); üstündən sükutla keçmək (*nəyin*); 3) sakitləşmək; عنه ~ qəzəbi soyudu, sakitləşdi; 4) *məch.* ürəkkeçməsi tutmaq; iflic olmaq; II سكدءء susdurmaq, kiritmək; susmağa məcbur etmək; الطفل ~ uşağı kiritmək, sakitləşdirmək; IV أسكدء 1) susdurmaq, kiritmək; بقضمة ~ bir tikə ilə aclığını öldürmək; مدفعية العنء ~ düşmən artilleriyasını susdurmaq; 2) susmaq, sakit olmaq, səsinə kəsmək, kiritmək

– إسكداءء susdurma

– ساكبءء 1) susan; 2) dinib-danışmayan; 3) sakit

– سكداءء 1) susma, dinməmə; 2) dinməzlik, danışmazlıq, sakitlik, səssizlik

– سكداءءء qaneedicisi, inandırıcı cavab

– سكدءء susma, dinməmə; على الله ~ dinməz-söyləməz, səssiz-səmirsiz, dinmədən, danışmadan

– سكدءءء 1) susma; sükut; 2) *tib.* ürəkkeçməsi, iflic; قلبية ~ ürəktutması; ürək iflic;

الله apopleksiya, beyinə qan sızması nəticəsində iflic; الله الدماغية *yaxud* الله المخية insult

– التزم الله تجاه... 1) sükut; susma; ... لا تتحمل الحالة ~ münasibətdə sükutu pozmamaq; 2) dinməzlik, danışmazlıq; الله bu halda susmaq yaramaz; الله ~ dinməz-söyləməz, səssiz-səmirsiz, dinmədən, susaraq

– سكبءءء, سكبءءءء, سكبءءءءء sakit, dinməz, danışmaz, azdanışan

– مَسْكِبءء inandırıcı, qaneedicisi (*cavab*)

مَسْكَبءء *xalq dil.* qənaətbəxş; orta, dözüləsi

I سكرءء (*ə*) سكرءء sərxoş, məst olmaq, keflənmək; سكرءء (*u*) سكرءء bağlamaq, örtmək (*məs., qapını*); II سكرءء 1) bağlamaq, örtmək; الله ~ haradasa suyu kəsmək, su borusunu bağlamaq; 2) məst etmək, kefləndirmək, sərxoş etmək; 3) şəkər vurmaq, qənd qatmaq, şəkərləndirmək (*meyvəni*); 4) şəkərlənmək, xarlanmaq; الله ~ *məch.* a) rəngləri seçə bilməmək, daltonizmə mübtəla olmaq; b) pis görmək; IV أسكرءء sərxoş etmək, məst etmək, kefləndirmək; VI سكارءء özünü sərxoşluğa vurmaq

– سكبءءءء *tib.* daltonizm

– سكارءءء c. şirni, şirniyyat; nabat; şəkərli meyvə, şəkərli meyvə qabığı

– سكرءءء məstedici içki

– سكرءء sərxoş, məst, kefli

– سكرءء 1) keflənmə, sərxoş olma, məst olma; 2) sərxoşluq, məstlik

– سكرءءء şəkər, qənd; الله الاحمر bastr, sarı rəngli şəkər tozu; الله البنجر ~ şəkər; çuğundur şəkəri; الله الشعير ~ maltoza, səməni şəkəri; الله القلكوذا ~ üzüm şəkəri; الله الفاكهة ~ meyvə şəkəri; الله القصب ~ şəkər qamışı şəkəri;

~ laktoza, süd şəkəri; المکرر *yaxud* ~ اللبن parça qənd; ناعم ~ şəkər tozu; قصب ~ نبات *nabat*; كالب ~ قənd; ~ قصب şəkər qamışı; ~ الحامض. مرض şəkər xəstəliyi, diabet

– سكران *q. سكرى c. سكرى*, سكرى *sərxoş*, kefli; طينة ~ *bax*: طينة

– سكره *c. سكرات* 1) içki düşkünlüyü, içkiyə aludəlik; içki məclisi; 2) sərxoşluq, keflilik; الموت ~ can çəkişmə, can vermə; الشباب ~ gənclik çağının düşüncəsizliyi, yelbeyinliyi

– سكره *c. ات* – qənd parçası
– سكرى *əyyaş*, içki düşkün
– سكرى 1) şəkərli, tərkibində şəkər olan; المواد الشكره şəkərli maddələr; 2) qənd (*şəkər*) –i/-1; ~ الشوندر) şəkər çuğunduru; مرض البول الشكره şəkər xəstəliyi, diabet

– سكريات *c. şirni*, şirniyyat
– سكرية *c. ات* – qəndqabı
– سكر برك sərxoş, bərk kefli
– سكر 1. sərxoş, kefli; 2. sərxoş qadın, kefli qadın

– سكران *bax*: *əlifba sırası ilə*
– مسكر içmə, sərxoşluq, əyyaşlıq
– مسكر 1. məstedici; 2. *c. ات* – spirtli içki
– مسكر şəkərli; ~ فواكه şəkərli meyvələr
– مسكرات *c. spirtli içkilər*

سِگَرْتَارِيَّة katiblik
– سكرتير *katib*; ~ عام baş katib
– سكرجة, سكرجة, سكرجة *boşqab*, nimçə, balaca mis sini

سكرين saxarin, şəkərin (*şəkər suraqatı*)
– سكرية *c. ات* – *mus.* saksafon
~ على اقدامهم itaət göstərmək; (سكسك) ayaqları altında sürünmək, yaltaqlanmaq

– على اقدامهم itaət; ~ على yaltaqlıq, alçalma

– سكره *zool.* xırda xoruz və toyuq cinsi; gicitkənlik

– سكره *espanyolka (qısa sivrüclü saqqal)*
1. Saksoniya –i/-1; 2. sakson

I سكر (ə) 1) doluşmaq, gəzib-dolaşmaq, avara gəzmək, veyllənmək; 2) vurmaq, təpikləmək, şillələmək; V سكر 1) əl ilə yoxlaya-yoxlaya, qarasına, kor-koranə getmək; 2) avara-avara gəzmək, veyllənmək
سكره *zool.* çaydaçapan, daşadöyən

– سكره *c. اسكافى, اسكافى* çəkməçi
– سكره 1) *hamç.* ~ الباب. الكندار, astana;

2) *hamç.* ~ الشباك pəncərəaltı
– سكره *c. سوكاف* qarının üst tiri; qarı və ya pəncərənin yan taxtası

– سكره çəkməçi
– سكره çəkməçilik
سكره *skallaridis (pambıq sortu)*

I سكر (u) 1) sakit olmaq; 2) sakitləşmək; ~ الالم ~ ağrı azaldı, keçdi; ~ غضبه ~ qəzəbi soyudu; ~ راحة onu unutmuşdular; ~ اليه ~ kiməsə bel bağlamaq, arxayın olmaq; ~ الى الصمت ~ susmaq, sakit olmaq; 3) *qram.* sükunlu olmaq, saiti olmaq (*hərf haqqında*); 2 سكرن yaşamaq; sakit olmaq, qalmaq; II سكرن 1) sakit etmək, sakitləşdirmək; təskin etmək, təskinlik vermək, yumşaltmaq; ~ جاشه *yaxud* ~ روعه *ya-xud* ~ خاطره ~ kimisə sakitləşdirmək; 2) *qram.* saitsiz qoymaq, saitini götürmək (*hərfin*), sükun qoymaq; 3) yerləşdirmək; III سكرن birgə yaşamaq (*kiminləsə*); IV أسكرن köçürüb yerləşdirmək, *hərb.* mənzillərə yerləşdirmə; ~ الله yerini cənnətlik elə-

sin! (ölmüş adam haqqında); VI تَسَاكَنَ birgə yaşamaq; VIII اِسْتَكَنَ 1) tabe olmaq, itaət etmək, boyun əymək (*kimə -*); 2) sakitləşmə

مشكلة – سَكَنُ yerləşdirmə, mənzil vermə; مَنزِلُ mənzil problemi

– تَسْكِينُ 1) təskin etmə, sakitləşdirmə; yumşaltma, yüngülləşdirmə; 2) *qram.* sü-kun qoyma

– سَاكِنٌ 1. 1) sakit; 2) hərəkətsiz; statik; 3) *qram.* samit, səssiz; ... لا يحرک ... üçün əlini ağdan qaraya vurmayıb; 2. c. سَكَانٌ *el.* stator

– سَاكِنٌ 1. yaşayan; 2. sakin; سَكَانُ كَثِيرٌ çoxsakinli, çox əhali yaşayan; şəhər sakinləri, şəhər əhalisi; سَكَانُ الْمَدِينَةِ mülki əhali; السَّكَّانُ yerlilər, yerli əhali; الْجَنَانُ ~ cənnətlik

– سَاكِنَةٌ c. سَاكِنَةٌ sakın qadın, yaşayan qadın

– سَاكَاكِينِي bıçaqçı

– سَاكَاكِينِي = سَكَّانٌ

– سَكَّانٌ – اتُّ – سَكَّانٌ c. sükun

– الْمَشْكَلَةُ السَّهْ sakirlərə aid olan; mənzil problemi

– سَكْنٌ 1) yaşama, sakin olma, yaşayış;

2) mənzil, yaşayış yeri; سَكْنٌ evləri; مَنزِلٌ أَمْرَةٌ mənzil böhranı; سَكْنٌ قَابِلٌ yaşayış üçün yararlı

– سَكْنَةٌ c. اتُّ – yaşayış yeri, mənzil

– مَحَلٌّ yaşama, yaşayış; qalma; سَكْنٌ yaşayış yeri

– مَنَاطِقٌ yaşayış -i/-1, mənzil -i/-1; سَكْنٌ yaşayış rayonları; مَحَلٌّ yaşayış məhəllələri

– سَكْنٌ 1) dinclik, rahatlıq; sakitlik;

2) *qram.* sükun

– سَكُونِي statik

– سَكِينٌ *k., q. c.* سَكَاكِينٌ bıçaq; المَطْبَخُ ~ mətbəx bıçağı

– سَكِينَةٌ c. سَكَاكِينٌ

– سَكِينَةٌ 1) sakitlik; ~ وهْدُوءٌ sakit-sakit, səssiz-səmirsiz; ~ نَفْسُهُ aramını saxlamaq; 2) سَكِينَةُ اللَّهِ Allah tərəfindən göndərilən arxayınlıq; 3) sakit hava, tam sakitlik

– مَسْكُنٌ c. مَسَاكِينٌ məskən, yaşayış yeri, mənzil

– مَسْكُونٌ c. اتُّ – *tib.* sakitləşdirici, ağrıkə-sici vasitə

– مَسْكِينَةٌ miskinlik, ağır vəziyyət; yoxsulluq

– مَسْكُونٌ 1) məskun, insan yaşayan yer, sakin olan yer; 2) cinli, dəli, divanə; 3) cinlərin məskən saldığı (*mas., ev*)

– مَسْكُونَةٌ : Yer, Yer kürəsi

– مَسْكُونِي *din.* ümumdünya -i/-1 (*mas., kilsə məclisi*); قُبَّةُ الْبَطْرِيكِ (قداسة) qüdəsiyyət sahibi ümumdünya patriarxi

– مَسْكِينٌ c. مَسَاكِينٌ miskin; yoxsul, bədbəxt

– مَسْكِينِي *iskəncəbi (şirni ilə sirkənin qarışdırılmasından hazırlanan şərbət)*

– مَسْكِينِي *iskəndəriyyəli, İskəndəriyyə sakini*

– مَسْكِينِي *skandinav*

– سَلَّ 1) çıxartmaq, çəkib çıxartmaq, dartıb aparmaq, oğurlamaq; 2) qopartmaq (*dilini*); 3) *məch.* vərəmə tutulmaq; V سَلَّ

soxulmaq, keçmək, gizlicə girmək (*hara* ~ من باب سَلَّ); سَلَّ arxa qapıdan gizlicə girmək (*hara* ~ من باب سَلَّ); VII سَلَّ 1) sürüşüb girmək, gizlicə yol tapmaq, görünmədən keçmək (*hara* ~ من سَلَّ); görünmədən çıxıb getmək (*haradan* ~ من الجواب

~ من الجواب cavab verməkdən yayınmaq, boyun qaçırmaq; 2) vərəmə tutulmaq; VIII سَلَّ

~ من الجواب cavab verməkdən yayınmaq, boyun qaçırmaq; 2) vərəmə tutulmaq; VIII سَلَّ

~ من الجواب cavab verməkdən yayınmaq, boyun qaçırmaq; 2) vərəmə tutulmaq; VIII سَلَّ

1) çıxartmaq, çəkib çıxartmaq; سيفه ~ qılın-cını siyirmək; 2) qopartmaq, dartıb almaq; xəstəlik onun sağlamlığını əlindən aldı

– 1) gizlicə nüfuz etmə, süzülmə, girmə; 2) *mus.* fuqa (*bir musiqi mövzusunun ardıcıl surətdə müxtəlif səslərlə təkrarından ibarət musiqi forması*); 3) *idm.* ofsayd, oyundan kənar vəziyyət; 4) *tib.* infiltrasiya (*orqanizmin hüceyrə və toxumalarına yad maddələrin keçməsi və orada toplanması*)

– سَلَّ رُؤْيٍ ~ vərəm; تَدْرَنَى ~ hənç. سَلَّ, سِلَّ ağ ciyər vərəmi; سَلَّ الغُطَامِ sümük vərəmi

– سَلَّ c. سِلَالٌ kiçik səbət

– سَلَّ səbəttoxuyan, səbətsatan

– سَلَّ c. سُلَالَةٌ 1) nəsil, övlad, nəvə-nəticə;

2) ailə, soy, sülalə; 3) cins; mənşə; علم السلالات etnologiya; 4) *biol.* ştam

– سَلَّ c. سُلَالَةٌ 1) ailə -i/-1; nəsil -i/-1; sülalə -i/-1; 2) etnoloji

– سَلَّ c. سَلَّةٌ kiçik səbət; كرة السلة basketbol; المهملات ~ kağız səbəti

– سَلَّ c. سَلِيلٌ 1) siyirilmiş; 2) ... nəslindən olan; 2) c. سَلَالٌ oğul

– سَلَّ c. سَلِيلٌ vərəmli, vərəmə tutulmuş

– سَلَّ c. سَلَالَةٌ 1) siyirilmiş (*q.*); 2) ... nəslindən olan qız; 2) c. سَلَالٌ qız

– سَلَّ c. مَسَالَةٌ 1) səbət iynəsi; iynə, biz; *memar.* şpil (*binanın təpəsində uzun mil*); 2) obelisk (*sütun şəklində daş abidə*)

– سَلَّ c. مَسَالَةٌ 1) siyirilmiş; 2) vərəmli

– سَلَّ c. سَلَّ 1) əritmək (*yağ*); 2) təmizləmək, saflaşdırmaq; VIII سَلَّ = I

– سَلَّ c. سَلَّ ərinmiş yağ

– سَلَّ c. سَلَّ tikanlar (*palmanın*)

– سَلَّ c. سَلَّ tikan (*palmanın*); يَخْشَى خَيْرَ لِي إِنْ أَخِيطَ ثَوْبِي وَلَوْ بِـ يَخْشَى *bu işi özüm edim (hər fən: mənim üçün yaxşı olar ki, tikanla da olsa, paltarımı özüm tikim)*

– سَلَّ c. سَلَّ *axalq dil. = سَلَّ*

– سَلَّ = مَسَلَّى, مَسَلَّى

– سَلَّ topl. slavyanlar

– سَلَّ 1. slavyan -i/-1; 2. slavyan

– سَلَّ = سَلَّ

– سَلَّ tazı, ov iti

I سَلَّ (سَلَّ) qarət etmək; soymaq, soyub talan etmək, talamaq, çalıb-çapmaq, əlindən almaq; qarıb almaq, qoparıb götürmək, məhrum etmək; ~ kimisə vətəndaşlıqdan məhrum etmək; 2) ələ keçirmək (*qənimət*); 3) çıxmaq; ~ ağlı başından almaq, məftun etmək, valeh etmək; سَلَّ (سَلَّ) yas, matəm paltarını geymək, qara geyinmək (*kimə görə*); VII سَلَّ qarət edilmək, soyulmaq; VIII سَلَّ qarət etmək, soymaq; əlindən almaq; çırpıdırmaq, çalıb-çapmaq, talamaq

– سَلَّ qarətçilik, soyğunçuluq, çapqınçılıq, talan

– سَلَّ c. سَلَّ üslub, metod; tövr, tərz, forma, qayda, səpki; کُتُبُ اسْتَعْمَلِ اسَالِيْبِ الْاِبَادَةِ küt-ləvi qırğın vasitələri tətbiq etmək

– سَلَّ 1. mənfi, neqativ; 2. *foto* neqativ

– سَلَّ c. سَلَّ yas paltar; qara, matəm

– سَلَّ 1 ipçi, kəndirçi, kəndirhazırlayan

– سَلَّ 2 qarətçi, oğru, çapqınçı, quldur, soyğunçu, çapovulçu

– سَلَّ qarətçi, oğru, çapqınçı, quldur, soyğunçu, sapovulçu (*kişi və ya qadın*)

– سَلْبٌ 1) qarət, oğurluq, quldurluq, çap-qıncılıq; 2) mənfilik; 3) çıxma; سَلْبٌ mənfi; علامة الـ *riyaz*. çıxma işarəsi

– سَلْبٌ 1 c. سَلْبٌ qarət edilmiş mal, talan edilmiş mal, qənimət

– سَلْبٌ 2 topl. 1) kanatlar, trosalar; iplər, kəndirlər, sicimlər (*xurma lifindən*); 2) içalat, baş-ayaq

– سَلْبٌ c. سَلْبٌ – tros, kanat; ip, kəndir, sicim (*xurma lifindən*)

– سَلْبٌ 1. 1) səlbi; الصفات السلبية səlbi sifətlər (*Allahda olmayan sifətlər*); mənfi; 2) neqativ; 3) passiv, qeyri-fəal; المقاومة السلبية passiv müqavimət; 2. c. سَلْبٌ – neqativ tərəf; *foto neqativ*

– سَلْبٌ c. سَلْبٌ 1) mənfilik; 2) neqativlik; 3) neqativizm; 4) *foto neqativ*

– سَلْبٌ 1) qarət edilmiş, oğurlanmış; 2) zorla alınmış

– سَلْبٌ 1) qarət edilmiş, oğurlanmış; 2) dəli; القوة ~ əldən düşmüş; zəif

سَلْبٌ səlbənd (*atın başını düz saxlamaq üçün yüyəndən tapqıra gedən qayıq*)

I سَلْتُ (i) siyirmək, çıxartmaq; çıxarıb atmaq; ملابسه ~ paltarını çıxarıb atmaq; الشعر ~ *yaxud* ~ الرأس ~ başını qırmaq; شيء ~ bir şeyi kəsmək; II سَلْتُ siyirmək, dəfələrlə çıxartmaq (*nəyi*); VII سَلْتُ 1) siyirilmək, çıxarılmək; 2) gizlənmək, gizlicə getmək, əkilmək

سَلْجٌ sülləc (*işlətmə keyfiyyətinə malik ot bitkisi*)

سَلْجٌ topl. 1) şalğam; raps, turpəng; 2) vəzərək (*ot bitkisi*); زيت الـ vəzərək yağı

– سَلْجٌ c. سَلْجٌ – bir şalğam; bir turpəng; bir vəzərək (*ot bitkisi*)

سَلْجٌ c. سَلْجٌ *tar*. səlcuq

I سَلْحٌ (ə) ifraz etmək, peyin atmaq (*quş haqqında*); II سَلْحٌ silahlandırmaq; silahlə təchiz etmək; V سَلْحٌ silahlanmaq (*nə ilə* →)

– سَلْحٌ silahlanma; السباق الـ sürətlə silahlanma

– سَلْحٌ 1) silahlandırma, silahla təchiz etmə; 2) armaturlaşdırma, armatur daxil etməklə möhkəmliyini artırma

– سَلْحٌ k., q. c. سَلْحٌ 1) silah; الأبيض الـ soyuq silah; البالي الأبيض əlbəyaxa; الـ bakteriooloji silah; الدفاع ~ müdafiə silahı; الذرى الـ atom silahı; النارى الـ odlu silah; النووى الـ nüvə silahı; الوحى الـ mə-nəvi silah; رفيق الـ silahdaş, döyüş yoldaşı; 2) qoşun növü; qüvvələr; البحرى الـ hərbi-dəniz qüvvələri; الجو ~ *yaxud* الجووى hərbi-hava qüvvələri; الطيران ~ aviasiya; الفرسان ~ süvari qoşun, atlı qoşun; المشاة ~ piyada qoşun; الصيانة ~ *hərb*. təmir xidməti; نزع الـ tərki-silah; سلم الـ *yaxud* القىه امام... silahını yerə qoymaq, silahını təslim etmək; 3) *həmc*. المحرات ~ gavahın, kotanın ağzı; السكين ~ bıçağın ağzı; تحت الـ həqiqi hərbi xidmətdə

– سَلْحٌ silahqayıran, silah ustası

– سَلْحٌ peyin (*quşun*)

– سَلْحٌ silahlı; بالقوة الـ silahlı qüvvə ilə; الاسمنت الـ armaturla möhkəmləndirilmiş beton; dəmir-beton

– سَلْحٌ = سَلْحٌ

– سَلْحٌ c. سَلْحٌ 1) tərzanə; 2) qarnizon, sərhəd mühafizə (*keşikçi*) dəstəsi; 3) qarovulxana, gözətçi (*keşikçi*) koması

سَلْحَاةٌ *c.* سَلْحَاةٌ *bağa, tısbğa, çanaqlı bağa;* البحر ~ dəniz tısbğası; سار سير الـ tısbğa yerışı ilə yerimək; ببطء الـ tısbğa ləngliyi ilə, ağır-ağır

– سرعة الـ tısbğa -i/-ı; سَلْحَاةٌ sürəti

– سَلْحَاةٌ 1) tısbğa yerışı; 2) ləng iş

I سَلْحٌ (سَلْحٌ) 1) dərisini soymaq; sıyımaq, sürtmək; ayağını sürtüb yaralamaq; التغبان ~ dərisini atmaq, soyulmaq (*məs., ilan*); 2) ayırmaq, qopartmaq (*nədən* عن, من), qəsb etmək; 3) ötmək, keçmək; الشهر ~ ay keçdi 4) keçirmək; الفرية ~ bu həftəni kənddə keçirdim; سَلْحٌ (*u*) سَلْحَةٌ zövqsüz olmaq, dadsız, ləzzətsiz olmaq; II سَلْحٌ dərisini atmaq; V سَلْحٌ 1) qabıq vermək, qabığı soyulmaq; dərisi soyulmaq; 2) qopmaq (*məs., hay-küy*); VII سَلْحٌ 1) dərisini atmaq (*ilan*); 2) ayrılmaq, qoparılmaq (*nədən* عن, من); الجلد ~ *tib.* soyulmaq, qabıq vermək, qabığı tökülmək (*dəri*); 3) əslən haradansa, kimlərdənsə (من) olmaq; 4) zorla alınmaq, zorla qoparılmaq, qəsb edilmək (*torpaq haqqında*); 5) ötmək, keçmək (*zaman*)

– سَلْحٌ *c.* سَلْحٌ – sıyrıntı, cırmaq yeri

– سَلْحٌ sallaq, mal-heyvan kəsən

– سَلْحَةٌ sallaqlıq, sallağın işi, peşəsi

– سَلْحَةٌ zövqsüzlük, dadsızlıq

– سَلْحٌ 1) dərisini soymaq, dərini çıxarmaq;

2) *c.* سَلْحٌ, سَلْحٌ soyulmuş dəri; atılmış ilan dərisi

– سَلْحَانَةٌ *c.* سَلْحَانَةٌ – sallaqxana

– سَلْحَانَةٌ = سَلْحَانَةٌ

– سَلْحَةٌ tikə, parça (*məs., bir parça torpaq*)

– سَلْحٌ 1. 1) soyulmuş, atılmış, çıxarılmış;

2) zövqsüz; dadsız; 2. əkilib-becərilməyən torpaq

– سَلْحَةٌ 1) darçın; 2) cövüz yağı

– سَلْحٌ *c.* سَلْحٌ 1) dəri; 2) *məcaz.* cild, don; انسان ملك في ~ insan cildinə girmiş mələk, insan surətində mələk

– سَلْحَانَةٌ = سَلْحَانَةٌ *c.* سَلْحٌ

I سَلْسَلٌ (سَلْسَلٌ) 1) sözbəxan, qulaqasan, itaətkar olmaq; 2) üzüyola olmaq, yolayovuş, tez razılaşan olmaq; II سَلْسَلٌ sözbəxan, itaətkar etmək; اللغة ~ dili yaxşı bilmək, səlis danışmaq; IV سَلْسَلٌ 1) sözbəxan, itaətkar etmək; قيادته ~ kimisə öz hökmünə tabe etmək; اسلس له قياده kiminsə hökmünə tabe olmaq; العنان ~ kiməsə (-) tabe olmaq; 2) yumşaq, həlim, yüngül etmək

– سَلْسَلٌ 1) qulaqasan, sözbəxan; 2) üzüyola, yolayovuş; 3) səlis

– سَلْسَلَةٌ 1) qulaq asma, sözbəxan, itaətkarlıq; 2) üzüyolalıq, yolayovuşluq; nitq səlisliyi

– سَلْسَلٌ *tib.* sidik saxlaya bilməmə

– سَلْسَلٌ 1) qulaqasan, sözbəxan; 2) yumşaq, üzüyola, yolayovuş; 3) səlis, rəvan, axıcı (*nitq*)

سَلْسَلٌ 1) Səlsəbil (*cənnətdə çeşmənin adı*); 2) *məcaz.* cənnət içkisi, abi-həyat, yüngül və ləzzətli su

سَلْسَلٌ 1) bağlamaq, qoşmaq; 2) zəncirləmək, zəncirlə bağlamaq; النسب ~ əsil-nəsəbini, mənşəyini müəyyənləşdirmək; الماء ~ su tökmək, axıtmaq; سَلْسَلٌ 1) bağlanmaq, qoşulmaq; 2) fasiləsiz bir-birinin ardınca gəlmək; 3) əsil-nəsəbini, mənşəyini almaq (*kimdən* من); 4) axmaq, şırıltı ilə axmaq (*su*)

– سَلْسَلٌ 1) ardıcılıq; fasiləsizlik, aramsızlıq; على سبيل الـ *yaxud* الـ سبيل a) xronoloji qayda; من حيث التاريخي xronoloji qaydada; b) tarixi

ardıcılıq; seriyalıq; الھجائی حسب əlifba sırası ilə; الاکثر نجوم الھ başlıca ardıcılıq ulduzları; 2) əsil, əsil-nəsəb, mənşə

– تَسْلَسِلُ zəncir -i/-1, zəncirvari, ardıcıl; seriyalı; ~ بشكل ardıcıl şəkildə, ardıcılıqla; ~ الرقم seriya nömrəsi

سَلْسَلٌ silsilə, سَلْسَلٌ yüngül, sərın (su)

– سَلْسِلٌ 1) zəncir; nazik zəncir; الدبابة ~ tankın tırtılı; 2) silsilə, sıra, cərgə; المقالات ~ məqalələr silsiləsi; الھجبال ~ dağ silsiləsi; الھظھر ~ yaxud الھظھر ~ onurğa, bel sümüyü; الھظھر ~ onurğa sütunu; الھمّز ~ mərz (ölçü) silsiləsi; الھنسب ~ nəsil şəcərəsi, nəsil tarixi, əsil-nəsəb silsiləsi, genealogiya; الھاکاديب ~ bir sıra yalan-palan

– مَتَسَلْسِلٌ 1) zəncirvari, ardıcıl; بصورة ~ ardıcıl surətdə; الھتفاعل fiz. zəncirvari reaksiya; ardıcıl surətdə işlədilmiş bir sıra cinayətlər; 2) sıra -i/-1; ~ الھرقم yaxud نمره ~ sıra sayı, sıra nömrəsi

– مَتَسَلْسِلٌ 1) zəncirlənmiş, zəncirli; 2) ardıcıl; sıra -i/-1; الھارقام الھسرة sıra nömrələri; الھارقام الھسرة بترتيب الھارقام الھسرة sıra nömrəsi ilə, bir-bir; الھرواية ~ ardı dövrü mətbuatın növbəti saylarında verilən roman; الھمرأة الھسرة astr. Andromeda

– سَلْسِلَةٌ c. ات. seriya; serial

I سَلَطٌ yaxud سَلَطٌ (u, a) bəlağətli olmaq, dildən iti olmaq; diliaci olmaq; II سَلَطٌ 1) bildiyini etmək, istədiyini etmək; hakimiyyət vermək (على ~ üzərində); الھحربته ~ məcaz. kiminsə üzərinə hücum etmək; 2) qızıqdırmaq (kimə qarşı); الھکلاب ~ itləri kiminsə üstünə qışqırmaq, üzərinə saldırmaq; V تَسَلَطٌ 1) hökmranlıq etmək (على ~ üzərində), ələ keçirmək, təsiri altına al-

maq (على ~ üzərində); 2) sərəncam vermək; ağalığ etmək (على ~ üzərində)

– تَسَلَطٌ hökmranlıq, ağalığ; istibdad

– تَسَلَطِيٌّ ekspansionizm -i/-1, imperializm -i/-1

– تَسَلَطِيَّةٌ ekspansionizm, imperializm

– سَلْطَةٌ 1) hazırcavablıq; dil itiliyi, dil uzunluğu; 2) utanmazlıq, sırtıqlıq

– سَلْطَةٌ c. ات. – salat

– سَلْطَةٌ c. سَلْطَاتٌ = سَلْطَةٌ 2

– سَلْطَةٌ c. سَلْطٌ gödəkcə

– سَلْطَةٌ c. سَلْطَاتٌ, سَلْطَاتٌ, سَلْطٌ hakimiyyət; hökmranlıq, ağalığ; الھابوية ~ ata hakimiyyəti; الھالتشريعية ~ qanunvericilik hakimiyyəti; الھالتفيذية ~ icraedici hakimiyyət; الھالحكمة ~ hökumət hakimiyyəti; الھالروحية ~ mənəvi, ruhani hakimiyyət; الھالعليا ~ ali hakimiyyət; الھالقضائية ~ məhkəmə hakimiyyəti; الھالمطلقة ~ mütləq hakimiyyət; الھالسلطات الھمدنية yaxud الھالسلطات الھالهية mülki hakimiyyət orqanları; الھالسلطات الھالدينية dini hakimiyyət nümayəndələri; الھالسلطات الھالزمنية dünyəvi hakimiyyət nümayəndələri; الھالسلطات الھالعسكرية hərbi hakimiyyət orqanları; الھالسلطات الھالمحلية yerli hakimiyyət orqanları; الھالسلطات الھالمركزية mərkəzi hakimiyyət orqanları; عصا ~ hökmdar əsası

– سَلْطٌ uzundil (adam), uzun dil

– سَلِيْطٌ 1) iti, sərət; 2) həməç. سَلِيْطُ اللسان hazırcavab; dildən iti, acıdil, zəhərdil (bu xüsusiyyət kişi üçün tərif, qadın üçün məzəmmət sayılır); 3) utanmaz, sırtıq

– سَلِيْطٌ 2) zeytun yağı

– مَتَسَلَطٌ hakim, hökmranlıq edən, ağalığ edən

سَلْطُوْحَةٌ, سَلْطُوْحَةٌ çılpaq, bərk torpaq

سُلْطَن soltan, hökmdar elan etmək; سُلْطَن soltan, hökmdar olmaq; mütləq hakimiyyətə sahib olmaq

- سُلْطَان¹ hakimiyyət, hökmdarlıq, ağalığı
- سُلْطَان² c. سُلْطَان soltan; padşah; hökmdar;

ابراهيم ~ soltanibrahim (*dəniz balığı*)

- سُلْطَانِي soltan -i/-ı; hökmdar -i/-ı; سِكَّة سكة

yaxud ~ طريق böyük yol, poçt yolu

- سُلْطَانِيَّات c. سُلْطَانِيَّات kasa, cam

- سُلْطَانَة c. سُلْطَانَة – seltənət (*dövlət*), soltanlıq

- سُلْطُون c. سُلْطُون – krab, yengəc, qısaquyruq

I سَلْع 1) çatlamaq (*ayağın, əlin də-risi*); yarımaq; 2) cüzamlı olmaq; II سَلْع yar-maq; VII اِنْسَلَع çatlamaq, yarımaq

- سَلْع q. سَلْعَاء c. سَلْع 1) çatlı (*ayağının, əlinin*

dərisi), çatı olan, çatlağı olan; 2) cüzamlı

- سَلْع c. سَلْع چات, çatlaq; yarıq yer, yarıq

- سَلْع c. سَلْع 1) mal, alış-veriş predmeti;

yaxud السلع الاستهلاكية *istehlak malları*; ~ ثَبَاع ~ ثَبَاع السلع الانتاجية *istehsal malları*;

~ ثَبَاع السلع الصناعية *satılan və alınan mal*; و تُشْتَرَى ~ ثَبَاع السلع الصناعية *satılmağı*;

~ ثَبَاع السلع الصناعية *zinət əşyaları*;

~ ثَبَاع السلع الصناعية *satılmağı*;

~ ثَبَاع السلع الصناعية *satılmağı*;

2) *tib. piy şişi, lipoma*

- سَلْع mal -i/-ı; سَلْع صادرات ixrac malları

- I سَلْف (سلف) (*u*)¹ سَلْف nədənsə əvvəl

olmaq; qabaq gəlmək; keçmiş olmaq; ~ فيما ~

keçmişdə; əvvəllər; nə vaxtsa; سَلْف² سَلْف

malalamaq; torpağı əkinə hazırlamaq;

II سَلْف beh, avans, ssuda, borc vermək; qa-

baqcadan pul vermək (*nəyin haqq-hesabına*);

IV سَلْف 1) nədənsə qabaq, əvvəl

etmək; yuxarıda göstərmək; 2) beh, avans,

ssuda, borc vermək; 3) الارض ~ malalamaq;

torpağı əkinə hazırlamaq; V سَلْف borc al-

maq; beh, avans, ssuda almaq; VIII اِسْتَلْف

borc almaq; beh, avans, ssuda almaq (*girov müqabilində* علی)

– سَلْف borc vermə, avans vermə; ssuda vermə; kreditləşdirmə; الزراعي ~ بنك الكند төsərrüfatı kredit bankı; محال ~ على الرهونات lombard

– سَلْف qabaqca olan; qabaqkı, əvvəlki, keçən; الذكر ~ yuxarıda qeyd edilən; ~ في الزمان keçmiş vaxtlarda; ~ qabaqlar, əvvəllər, keçmişdə; العروس ~ bot. amarat, məxmərgülü; تاسن ~ گىگاه (*gicgahdakı tüklər*)

- سَلْف سُلْفَة, سُلْفَة sulaf (*əla növ şərab*)

- سَلْف topl. slavyanlar

- سَلْف 1) əcdadlar; sələflər; ~

qabaqlar, əvvəllər; qabaqcadan, əvvəlcədən, öncədən; 2) borc, avans, ssuda; على الاجرة ~

~ əmək haqqından avans

- سَلْف c. سَلْف qayın; bacanaq

- سَلْف c. سَلْف gəlin; baldız

- سَلْف c. سَلْف borc, avans, ssuda

- سَلْف c. سَلْف sələf

- سَلْف c. سَلْف mala, dırmıx; اسنان ~

malanın, dırmıxın dişləri

سَلْفَات kim. sulfat; الحديد ~ dəmir kuporosu

(*yaşıl kuporos*); الرصاص ~ kükürlü qurğuşun,

قورغوشون kuporosu; انقزيت; الزنك ~ sink

kuporosu (*ağ kuporos*); الصودا ~ natrium

sulfatı, Qlauber duzu, mirabilit; المائيزا ~

yaxud المائيزيا (المغنيسيا) ~ kükürlü maqnezium,

acı duz; النحاس ~ mis kuporosu (*göy*

kuporos); النشادر ~ kükürlü ammonium

سَلْفَت asphalt çəkmək, asfaltlamaq

- سَلْفَت asphalt çəkmə, asfaltlama

- سَلْفَت asphalt çəkilmiş, asfaltlanmış; ~ طريق

asfalt çəkilmiş yol

سُلْفِيدْ *kim. sulfid*

I سَلَقْ (*u*) سَلَقْ 1) qaynatmaq; bişirmək; pörtmək, pörtləmək; 2) sancmaq, təhqir etmək, qəlbini qırmaq; 3) *məcaz.* qızışmaq (*məs., mübahisə*); الحرّ النبات ~ isti bitkini bişirib (*məhv edib*); انتخابات ~ qondarma seçkililər keçirmək; V تَسَلَّقْ dırmaşmaq, qalxmaq, sarmaşaraq qalxmaq (*bitki*); yüksəkliyi artırmaq; VII اِسْلَقْ bişmək, bişirilmək, qaynadılmaq

- تَسَلَّقْ qalxma, çıxma; الجبال ~ alpinizm
- سُلَاقْ *tib.* göz qapağının iltihabı
- سَلَاقْ bişirən, aşpaz
- سَلَاقْ الـ *din.* Məsihin göyə qaldırılması

bayramı

- سَلَاقَهْ 1) nitqin kəskinliyi; 2) utanmazlıq,

sırtıqlıq

- سَلَاقِيْ tazı, ov iti
- سَلَقْ¹ qaynatma, bişirmə
- سَلَقْ², سَلَقْ 1) şəkər çuğunduru; 2) şalğam
- سَلَقْ *c.* سَلَقْ düzənlik, سَلَقَانْ, سَلَقْ
- سَلَاقِيْ = سَلَوَقِيْ, سَلَوَقِيْ
- سَلَوَقِيْ kapitan körpücüyü
- سَلَقِيْ bişirilmiş; bişmiş
- سَلِيْقَهْ¹ (*ətli*) şorba; bişmiş yemək
- سَلِيْقَهْ² *c.* 1) təbiət, xasiyyət; meyil,

qabiliyyət; anadangəlmə zəka; خطيب بالـ anadangəlmə natiq; 2) intuisiya

- سَلَقِيْ anadangəlmə; ~ خطيب anadangəlmə

natiq

– مَسَلَّقْ 1. qalxan, yüksəkliyə qalxan; 2. çoxmərtəbəli binalar tikən

- مَسَلَّقْ bişmiş; الفواكه السـة kompot
- مَسَلَّقَهْ bişmiş ət

سَلْقُونْ qurğuşun sülügəni, qurğuşun kinovarı (*kim. Civə 2-sulfiddən alınan qırmızı rəng*

I سَلَكْ 1) سَلَوَكْ (*u*) سَلَكْ yolu ilə getmək, yolunu tutmaq, ardınca getmək; ~ سياسة ... ~ ...siyasəti yeritmək; 2) girmək, daxil olmaq, keçmək; 3) özünü aparmaq, hərəkət etmək, davranmaq; 4) düzmək, keçirmək; sarımaq, dolamaq; II سَلَكْ 1) təmizləmək (*yolu*), arıtmaq; الاسنان ~ dişlərini təmizləmək; ~ صوته ~ boğazını arıtlamaq; 2) açmaq (*sapı, işi*); 3) keçirtmək, salmaq, daxil etmək (*nəyi təs. h. yaxud -*); IV سَلَكْ yeritmək, içəri salmaq, daxil etmək; keçirtmək

- سَلَكِيْ 1) təmizləmə; 2) geydirmə, keçirmə

– سَلَاكْ 1. 1) gedən, yol tutan, yolçu; 2) açıq, boş (*yol haqqında*); işlək, işlənmiş (*yol*); 2. salıq, sufi yolu ilə gedən, sufi yolunun yolçusu, sufi yolunu tutan

- سَلَاكَهْ *c.* اسنان ~ dişləmə
- سَلَكْ yolu ilə getmə, ardınca getmə, hərəkət etmə; البحر ~ dəniz səfəri; الهواء ~ uçma, uçuş

– سَلَكْ 1) سَلَوَكْ, سَلَاكْ *c.* سَلَكْ sim; اسلاك شانكة ~ elektrik məftili; كهربانى ~ tikanlı məftil; اسلاك مفتولة ~ kabel; بحرى ~ sualtı kabel; teleqraf xətti; برقى ~ *radio* torpağa birləşdirilmə; هوائى ~ antena; 3) (*şəxsi*) heyət, personal; التعليمى ~ müəllim heyəti; 4) xidmət; السياسى ~ *yaxud* الدبلوماسى diplomatik xidmət; رجال (الدبلوماسى) diplomatlar, diplomatik heyət; (الشرطة) ~ jandarm (*polis*) korpusu; انتظم فى ~ الوزارة nazirlikdə işə girmək; nazirlikdə xidmət etmək; 5) qoşun növü; zabitlər, hansı qoşun növünə mənsub olsalar da, گەرəkدير کي...; ~ الادباء و الشعراء ومن يخرط فى ~

صَدَفَة الـ ~ متحرّك *yaxud* ~ eskalator; ميكانيكِيّ pilləkəŋqabağı meydança; الـ الموسيقِيّ *qamma* ~ ma; الـ الرخو *enharmonik qamma*; الـ القوى *diatonik qamma*; الـ الملون *xromatik qamma*; 2) *məcaz. vasitə, alət (hansı məqsədəsə çatmaq üçün)*; ... إستعمل هذا كه للوصول الى... o bundan ... -a/-ə çatmaq üçün bir vasitə kimi istifadə edib

– سَلِمَ *c. سَلْمٌ* pillə

– سُلْهُ *-i/-i*; السُّلْهُ بالطرق السُّلْهُ yolu ilə; 2. pasifist, pasifizm tərəfdarı

– سَلِمَاءُ *c. سَلِيمٌ* 1) sağlam; normal; salamat, sağ-salamat; الـ العقل الـ في الجسم الـ sağlam bədəndə sağlam ağıl olar; 2) həqiqi, əsil, azad (*nədənsə* من); səmimi; القلب ~ səmimi, ürəyiaçıq, sadədil; النِّيَّة ~ xoşniyyət; 3) ilan-vurmuş; bərk yaralı

– سُلَيْمَانُ *xü. ad k. Süleyman, Solomon*; ~ *zool. gəlincik (dələ fəsiləsindən kiçik yırtıcı heyvan)*; ~ حوت *box: حوتٌ*

– سُلَيْمَانِيُّ *kim. süleymani (zəhər)*

– مَسْلَمٌ *alan; tar. hakim*; البَصْرَة ~ *tar. Bəsrə*

hakimi

– سُلْهُ *سُلْهُ* sülhpərvər

– سُلْهُ *سُلْهُ* sülh, barışiq; ~ عدم barışmazlıq

– مَسْلَمٌ *alan, qəbul edən*

– مَسْلَمٌ *islami qəbul etmiş; müsəlman*

– مَسْلَمٌ *tar. əsgər (vergilerdən azad edilmək müqabilində orduda xidmət etməyə borclu olan kəndli)*

– مَسْلَمٌ *~ ehtimal edilə bilən, tamamilə mümkün ola bilən; ... من الـ به ان... tamamilə mümkündür ki...; ... ومن غير الـ به ان... mümkün deyildir ki...*

– مَسْلَمَةٌ *c. اتٌ* – müqəddəm şərt, sübuta ehtiyacı olmayan müddəə

سَلْمَنُ *qızılbalıq*

– سَلْمُونُ *qızılbalıq; احذب ~ qorbuşa (qızıl-balıq fəsiləsindən balıq)*; سيبيريا ~ Sibir qızıl-balığı; مرقط ~ alabalıq

– سَلْمَنُ *c. سَلْمَنٌ* silindr

– سَلْمَةٌ *c. سَلْمَةٌ* hündür, qədd-qamətli, boylu-buxunlu

I سَلْمٌ (سلو) *u* salla təsəlli tapmaq; unutmaq (*nəyi* (ə) سَلْمِيّ; عن سَلْمِيّ); II سَلْمِيّ = سَلْمٌ = سَلْمٌ; Səlimlik vermək, təsəlli vermək; əyləndirmək, könlünü almaq, fikrini dağıtmaq; IV سَلْمِيّ = II; V سَلْمِيّ sakitləşmək, təsəlli tapmaq, təsəlli tapmaq; fikri dağılmaq, əylənmək; VI سَلْمِيّ birlikdə əylənmək

– سَلْمِيّاتٌ *c. təskinedici, təsəlliverici, əyləndirici şeylər*

– سَلْمِيّاتٌ *c. təskinedici, təsəlliverici, əyləndirici şeylər*

– سَلْمِيّاتٌ *c. təskinedici, təsəlliverici, əyləndirici şeylər*

– سَلْمِيّاتٌ *c. təskinedici, təsəlliverici, əyləndirici şeylər*

– سَلْمِيّاتٌ *c. təskinedici, təsəlliverici, əyləndirici şeylər*

– سَلْمِيّاتٌ *c. təskinedici, təsəlliverici, əyləndirici şeylər*

– سَلْمِيّاتٌ *c. təskinedici, təsəlliverici, əyləndirici şeylər*

– سَلْمِيّاتٌ *c. təskinedici, təsəlliverici, əyləndirici şeylər*

– سَلْمِيّاتٌ *c. təskinedici, təsəlliverici, əyləndirici şeylər*

– سَلْمِيّاتٌ *c. təskinedici, təsəlliverici, əyləndirici şeylər*

– سَلْمِيّاتٌ *c. təskinedici, təsəlliverici, əyləndirici şeylər*

– سَلْمِيّاتٌ *c. təskinedici, təsəlliverici, əyləndirici şeylər*

I سَمَّ (ə/u) سَمَّ zəhərləmək, zəhərlətmək;
II سَمَّ zəhərləmək, zəhər qatmaq (nəyəsə);
yoluxdurmaq, sirayət etmək; V تَسَمَّ zəhər-
lənmək (nədən →); VII اِسَمَّ 1) zəhərlədil-
mək; 2) əsəbiləşmək, hirsələnmək

– الـ الدموى zəhərlənmə; الـ البولى tib. uremiya
(böyrək xəstəliyi nəticəsində bədənin zə-
hərlənməsi)

– الـ سَمَّ zəhərli; ابرص ~ zool. ilməbarmaqlı
(kərtənkələ)

– سَمَّ سَمَّ c. سَمَّ 1) zəhər; سَمَّ الفأر siçan
zəhəri, arsen preparatı; 2) iynə gözü, deşiyi

– سَمَّ سَمَّ c. سَمَّ səmum (isti və quru kü-
lək); o, bərk qəzəblənilib

– سَمَّ zəhərli; موادَّ zəhərli maddələr

– سَمَّ c. zəhərli maddələr, zəhərlər

– سَمَّ zəhərlilik

– مَسَمَّ topl. məsamələr

– مَسَمَّ məsaməli; الاحجالا الـ məsaməli

daşlar

– مَسَمَّ məsaməlilik

– مَسَمَّ zəhərli

– مَسَمَّ zəhərli, zəhərlənmiş

– سَمَّ c. سَمَّ – semafor

(سمت) III سَمَّت 1) zenitdə olmaq, başı üs-
tündə olmaq (gün); 2) paralel, müvazi ol-
maq; müvazi surətdə, yanaşı olaraq getmək

– سَمَّت azimut

– سَمَّت azimut خريطة الـ; -i/-1; azimut
xəritəsi

– سَمَّت c. سَمَّت 1) səmt; yol; cəhət, tərəf,
yön; الـ (أخذ) الـ (أخذ) səmt almaq, yönəl-
mək (harasa); الـ astr. azi-
mut; الـ astr. nadir (şaqul
xəttin üfûq altında göy sferası ilə kəsişdiyi

nöqtə); الرأس ~ zenit; الاعتدال ~ gecə-gündüz
bərəbərlikləri dairəsi; الانقلاب ~ gün dö-
nümləri dairəsi; 2) sima, üz; xoş sima; xoş
görmək; الـ رزين təmkinli, sakit; الـ هو من ذوى
o, xoşsimalı, möhtərəm, ahıl adamdır

– سَمَّت günəşin zenitdə olması

I سَمَّ (u) سَمَّ, سَمَّ, سَمَّ 1) kobud, qaba olmaq;
2) eybəcər, çirkin, mənfur olmaq; X اِسْتَسَمَّ

1) kobud, qaba bilmək (kimisə-nəyisə); 2) ey-
bəcər, çirkin, mənfur bilmək (kimisə-nəyisə)

– سَمَّ 1) kobudluq, qabalıq; 2) eybə-
cərlik, çirkinlik, mənfurluq

– سَمَّ, سَمَّ 1) kobud, qaba; 2) eybəcər,
çirkin, mənfur

I سَمَّ (u) سَمَّ alicənab, comərd
olmaq; سَمَّ (ə) سَمَّ izin vermək, icazə
vermək, yol vermək (nəyə →); dözümlülük
göstərmək; ~ لنفسه أن... özünə rəva bilmək;
!الله لا ~ Allah eləməsin!; III سَمَّ günahın-
dan (təqsirindən) keçmək, bağışlamaq; ilti-
fat, yumşaqlyq göstərmək; الـ الله Allah ba-
ğışlasın onu!, Allah keçsin onun günahın-
dan!; IV سَمَّ = سَمَّ; VI سَمَّ 1) iltifat
göstərmək (kimə مع nədə); keçəcəkli ol-
maq; dözümlülük göstərmək; 2) diqqətli,
nəzakətli, iltifatlı olmaq; X اِسْتَسَمَّ 1) üzr
istəmək, bağışlanmasını istəmək; 2) izin,
icazə istəmək

– سَمَّ alicənablıq, comərdlik, xeyirxahlıq

– سَمَّ q. سَمَّ c. سَمَّ səxavətli, comərd,
alicənab; الشريعة الغراء = الشريعة السمحاء
alicənab müsəlmanlıq

– سَمَّ 1) iltifat; alicənablıq; dözümlülük;

– سَمَّ dini dözümlülük, tolerantlıq; 2) tex.
yol verilə bilən artıq-əskiklik

- سَازِشْچِلیک *sazişçilik* تَسَامُحِيَّةٌ –
 – سَمَاحٌ 1) səxavət, comərdlik, iltifat, alicənablıq; 2) bağışlama, günahından keçmə; 3) izin vermə, icazə vermə; ~ عدم icazə verməmə, qoymama; ~ أيام möhlət günləri (*borcluya borcunu ödəmək üçün verilən vaxt*)
 – سَمَاحَةٌ 1) səxavət, comərdlik, alicənablıq; 2) böyüklük, ucalıq; 3) həzrət (*şeyxülislamın, müftinin adlarının əvvəlinə gətirilən təzim və ehtiram bildirən söz; məs., شیخ ~ شیخ ~ المقتی yaxud الإسلام*); 4) dözümlülük, tolerantlıq
 – سَمُحَاءٌ 1. c. سَمُحَاءٌ 1) səxavətli, comərd, alicənab; 2) uca, saf (*din haqqında*); 2. 1) səxavət, comərdlik, alicənablıq; 2) dözümlülük
 – الشريعة 1.; سَمُحًا q. سَمَاحٌ c. سَمُحَاءٌ – شرع: *bax: الشريعة الغراء = الـ*
 – سَمُوحَاتٌ c. vergidən azad edilmiş mallar
 – سَمِیحٌ c. سَمُحَاءٌ səxavətli, comərd, alicənab
 – مُسَامَحَةٌ 1) bağışlama, günahından keçmə; 2) iltifat
 – مُسَامَحَاتٌ c.: أيام bayram günləri; məzunıyyətlər günləri; tətil günləri
 – مِسْمَاحٌ səxavətli, comərd, alicənab
 – مَسْمُوحٌ icazəli, izinli; icazə verilə bilən, yol verilən, mümkün ola bilən
 – مَسْمُوحَاتٌ = c. مَسْمُوحٌ
 – سَمَاحِيقٌ *biol. toxuma; السُّمَامُ ~ العظام*
 – سَمَاحِيقٌ c. çox yüksəkdə olan yarımsəffaf uzunsov buludlar
 I سَمَدٌ (*u*) başını təkəbbürlə dik tutmaq; II سَمَدٌ gübrələmək, gübrə vermək (*torpağa*); gübrələtmək; V تَسَمَدٌ gübrələnmək
 – تَسْمِيدٌ gübrələmə

- سَامِدٌ *həmç.* الرأس ~ başını təkəbbürlə dik tutan
 – سَمَادٌ c. أُسْمِدَةٌ gübrə; صِنَاعِيٌّ ~ süni gübrə; اَلْأَسْمَدَةُ الْأَزْوَتِيَّةُ ~ üzvi gübrə; اَلْأَسْمَدَةُ الْفُوسْفَاتِيَّةُ fosfat gübrələri; اَلْأَسْمَدَةُ الْمَعْدِنِيَّةُ mineral gübrələr
 – سَمِيدٌ *yaxud* سَمِيدٌ *topl.* 1) ağ un; 2) halqa-qoğal, qalac, kömbə, ağ çörək (*müq. et سميط*)
 I سَمَرٌ (*u*) سَمَرٌ əsmər, qarayanız, qarabəniz, qarabuğdayı olmaq; سَمَرٌ (*u*) سَمَرٌ, سَمَرٌ gecəni söhbətdə keçirmək, gecə yatmammaq; II سَمَرٌ 1) mısarmalamaq, mıxlamaq; مِسْمَارًا ~ mısarm vurmaq, mısarm çalmaq; 2) bağlamaq, bənd etmək, dikmək; ~ عَيْنُهُ به gözünü nəyəsə dikmək, zilləmək; مَآعَازٌ كَانَتْ قَدِيمَهُ سَمَرَاتًا إِلَى الْأَرْضِ o tərپənmədi, sanki ayaqları yerə mıxlanmışdı; III سَمَرٌ başları söhbətə qarışmaq, söhbətləşmək; V تَسْمَرٌ mısarmlanmaq, mıxlanmaq, mıxla vurulmaq, mıxla bərkidilmək, mıxdan asılmaq; VI تَسْمَامَرٌ bir-birilə söhbət etmək; IX إِسْمَرٌ əsmər, qarayanız, qarabuğdayı, qarabəniz olmaq; əsmərləşmək, qaralaşmaq
 – سَمَرٌ q. سَمَرَاءٌ c. سَمَرٌ əsmər, qarayanız, qarabəniz, qarabuğdayı; الْجَلْدُ ~ əsmər dərili, qarayanız, qarabuğdayı
 – سَامِرٌ¹ müsəmirə; ~ أَحْيَا الـ müsəmirə keçirmək
 – سَامِرٌ² c. سَمَارٌ 1) müsəmirə iştirakçısı; həmsöhbət; 2) qəhvəxanaya gecə gələn; 3) müğənni; الـ الشَّعْبِيُّ xalq müğənnisi
 – سَامِرِيَّةٌ *bax: əlifba sırası ilə*
 – سَمَارٌ¹ əsmərlik, qarabuğdayılıq, qarayanızlıq
 – سَمَارٌ² qamış; قَارِغِيٌّ ~ الْحُصْرُ ~ göl qamışı

– اقام حفلة ~ c. سَمَرٌ gecə, müsamirə; 2) gecə söhbəti; 3) gecə qaranlığı

– سَمَرَةٌ ösmərlik, qarabuğdaylıq, qarayanızlıq

– سَمُورٌ c. سَمَامِيرٌ zool. samur; ~ فرو samur xəzi

– سَمِيرٌ c. سَمَرَاءٌ həmsöhbət; hekayəçi, nağılçı

– مُسَامِرٌ həmsöhbət

– مُسَامِرَةٌ c. اِتٌّ – 1) söhbət; müsahibə; gecə toplantısı; 2) müsamirə

– مِسْمَارٌ c. مِسْمَارٌ mismar, mış; بطاسة ~ başiiri mismar; البرشمة ~ pərçim, qadaq; بصامولة ~ qaykalı bolt; الفلنكات ~ d.y. başı-əyri mış; قباقيبي ~ basmadüymə; لولبي ~ vint, burma mış; مقلوظ ~ vint, şurup; القدم ~ döyənək; اللين ~ ağız (süd); جُحَا ~ Cuha “mismarı” (Cuha ərəb folkloru qəhrəmanlarındanır) – (bir yerə tez-tez getmək üçün) əlyeri, bəhanə; جحج ~ onun bütün bəhanələri kəsilib (harfən: onun heç bir bəhanəsi, hətta Cuha “mismarı” da yoxdur)

– مِسْمَارِيٌّ 1) mışvari; 2) mixi; الكتابة الحة mixi xətt; mixi yazı

– مِسْمَرٌ mışlanmış, mışla vurulmuş

– سَمَرَمَرٌ fir–fir sığırçın

– سَمَسَرٌ simsarlıq etmək, dəlallıq etmək, dəlallıqla məşğul olmaq; vasitəçilik, araçılıq etmək

– سَمَسِيرَةٌ c. سَمَسِيرٌ simsar, dəlall; agent; komisionçu; vasitəçi, araçı; سماسرة السوء şər dəlalları

– سَمَسَرَةٌ 1) simsarlıq, dəlallıq; vasitəçilik, araçılıq; 2) dəlallhaqqı

– سَمْسِمٌ topl. simsim, küncüd; زيت الـ kün-cüt yağ; ! افتح يا ~ folk. Simsim, aç!

I سَمَطٌ (u) ¹ سَمَطٌ üzərinə qaynar su tökmək, qaynara vermək, qaynar suya salmaq, qaynar su ilə yandırmaq, pörtmək; suda bişirmək, qaynatmaq; سَمُوطٌ (u) ² سَمَطٌ susmaq, dinməmək, danışmamaq, sükut etmək

– سَمِطٌ c. سَمِطٌ 1) süfrə; 2) masa, miz; 3) üstünə süfrə salınmış masa

– سَمُوطٌ c. سَمُوطٌ boyunbağı, həmail

– سَمِيطٌ topl. halqaqoğal, qalac, kömbə

– سَمِيطٌ c. اِتٌّ – kiçik süfrə

– سَمِيطَةٌ halqaqoğal, qalac, kömbə

– مَسْمِطٌ c. مَسْمِطٌ qoyun içalatının, kəlləpaçasının satıldığı yer

I سَمَعٌ (ə) سَمَعٌ 1) eşitmək; dinləmək, qulaq asmaq; بَأْنِيهِ ~ öz qulaqları ilə eşitmək (c. سمعوا بأذانهم); كان يُسْمَعُ ولا يُرَى adını eşitmişdilər, özünü görməmişdilər; لم يُسْمَعُ وليس من ~ كمن رأى ~ məch. eşidilməmiş; yüz dəfə eşitməkdənsə bir dəfə görmək yaxşıdır; 2) sözə qulaq asmaq, deyilənə əməl etmək; boyun əymək, tabe olmaq; II سَمَعٌ 1) eşitdirmək; qulağına çatdırmaq; söyləmək; oxumaq (mühazirə); ifadə ilə oxumaq; 2) bədnam etmək, rüsvay etmək, biabır etmək (kimi –); IV سَمِعَ 1) eşitdirmək, eşitməyə məcbur etmək, qulağına çatdırmaq; 2) söyləmək; xəbər vermək, vermək (məs., radio ilə); اغنية ~ mahnı ifa etmək; مَرَّ الكلام ~ kiməsə acı sözlər demək; a) ~ درسه ~ dərse cavab vermək; b) dərsi əzbərləmək; V سَمِعَ qulaq asmaq, qulaq vermək, qulaq qabartmaq, qulaq kəsilmək (nəyə الى, على, لـ); VI سَمِعَ bir-

birindən eşitmək; xəbər tutmaq (*nə barədə* →); bir-birinə xəbər vermək (*nəyi* →); VIII *إِسْتَمَعَ* eşitmək, dinləmək; qulaq asmaq, gizləndən qulaq vermək (*nəyə* الی)

– *إِسْتَمَاعٌ* eşitmə, dinləmə; *قاعة* au-ditoriya

– *تَسْمِيعٌ* 1) danışma; oxuma (*mühazirə*); ifadə ilə oxuma; *سأ* şifahi; 2) biabır etmə, rüsvay etmə, bədnam etmə, adını batırma

– *تَسْمُوعٌ* 1) eşitmə, dinləmə; 2) *tib.* auskultasiya (*ürəyə, ağciyəyə qulaq asmaqla bağlı müayinə üsulu*)

– *سَمِيعٌ* 1. qulaq asan, eşidən, dinləyən; 2. dinləyici; *السان* qulaqlar

– *سَمَاعٌ* 1) eşitmə, dinləmə; *إِسْمَاعٌ* eşit!; dinlə!; 2) harmoniya, ahəng, ahəngdarlıq, mələhət; *علم* akustika; 3) canlı danışq (*leksikanın öyrənilməsi mənbəyi kimi*)

– *سَمَاعٌ* 2 *ع. ات* – səma, dərviş mahnılarının ifası; ifadəli oxuma (*təşəvvüfdə*); musiqi və rəqslərlə müşayiət olunan sufi zikri; *سماعتخانه* səmaətxana, sufi zikr mahnılarını ifa etmək üçün yer

– *سَمَاعَةٌ* *c. ات* 1) telefon dəstəyi; qulaq borusu; radio qulaqcıqlar; 2) *tib.* stetoskop; *الباب* ~ toxmaq, qapı çəkici, döyəci

– *سَمَاعِيٌّ* 1) *qram.* praktikada rəsmiləşdirilmiş (*söz, ifadə, forma*); kitab dilində olmayan, danışq -i/-ı; 2) *hüq.* tam qüvvəyə malik olmayan (*şahidlik, ifadə*); ~ *شاهد* ifadəsi vasitəli dəlil kimi qəbul edilən şahid

– *سَمَاعِيَّاتٌ* *c.* akustika

– *سَمْعٌ* *c.* *أَسْمَاعٌ* 1) eşitmə, eşitmə qabiliyyəti, qulaq; *بال* ucadan, bərkdən; *حاسة* *الع* eşitmə hissi; *الع* ağır eşidən; *جهاز* *الع* eşitmə cihazı; *بلغ الخبر* asmağı xəbər

onun qulağına çatdı; *يخُودُ* تحت *ه* و**بصره** *yaxud* kimşə görə-görə, eşidə-eşidə; 2) oxuma; *سأ* baş üstə, əmr edərsiniz (*hər fən: eşidirəm və itaət edirəm*); *كان الحديث* في *ه* söhbət onun yanında olmuşdur

– *سَمِيعٌ* sim (*canavarla kaftarın düdəməsi*)

– *سَمْعَةٌ* ad, ad-san, şöhrət, etibar, nüfuz, hörmət; *حَميدة* ~ yaxşı ad; *رديئة* ~ pis ad; *حَسَن* *الع* yaxşı ad qazanmış

– *سَمْعِيٌّ* 1) eşitmə -i/-ı; qulaq -i/-ı; *صدمة* *الع* qulaq zədəsi; qulaq kontuziyası; 2) akustik

– *سَمْعِيَّاتٌ* *c.* = *سَمَاعِيَّاتٌ*; *الع* akustika (*fizikanın bölməsi*)

– *سَمِيعٌ* 1. eşidən; *الع* (*hər şeyi*) Eşidən (*Allahın sifəti*); 2. *c.* *سَمَاعٌ* dinləyici

– *مُسْتَمِيعٌ* dinləyici

– *مِسْمَاعٌ* *c.* *مَسَامِيعٌ* *tib.* stetoskop

– *مَسْمُوعٌ* qulaq yetişəsi yer; *منى* *ب* *سأله* *منى* *ه* *سأله* *على* ~ *منى* *yaxud* ki, mən eşitdim

– *مِسْمِيعٌ* *c.* *مَسَامِيعٌ* eşitmə orqanı, qulaq

– *مَسْمُوعٌ* eşidilən, eşidilə bilən, anlaşılan; *غير* eşidilməyən; *الكلمة* ~ sözüeşidilən, sözükeçən

– *مَسْمُوعَاتٌ* *c.* eşidilənlər

– *مَسْمُوعِيَّةٌ* eşidilmə dərəcəsi, eşitmə imkanı

سَمْفُونِيًّا simfoniya

I *سَمَقٌ* (*u*) *سَمُوقٌ*, *سَمُوقٌ* hündür, uca olmaq, hündürboy, ucaboy olmaq; VI *تَسَامَقٌ* qalxmaq, ucalmaq

– *سَامِقٌ* hündür, uca

– *سَمَاقٌ* *bot.* aşı sumaqı

– *سَمَاقِيٌّ* ~ *رخام* *yaxud* ~ *حجر*: *سَمَاقِيٌّ*

– سَمِينَةٌ = سَمَامَانٌ, سَمْنٌ, c. سَمِينَةٌ –

– سَمِينٌ = سَمِينَةٌ –

– سَمِينَانٌ = سَمِينَانٌ, c. سَمِينَانٌ –

– سَمِينَانٌ yağlı, piyli; kökəldilmiş

سَمِينَتٌ, سَمِينَتٌ sement

سَمِينَتٌ lacivərdi, göy rəngində

سَمِينَتٌ zool. salamandr, səməndər (*həm suda, həm quruda yaşayan bəzi quyruqlu heyvanların adı*); الماء ~ zool. triton, kər-tənkələyəoxşar heyvan

سَمِينَتٌ = سَمِينَتٌ

سَمِينَتٌ bərk, möhkəm

وسم: سَمِينَةٌ

I uca olmaq; ucalmaq; yüksəlmək; hündür olmaq (*nədən* (عن); qalxmaq (*nəyə qədər* (الى); 2) ummaq (*nə* (الى); 3) qaldırmaq (*nə* (ب); بنظره ~ nəzərini qaldırmaq (*kimə* (الى); “bismillah” demək; II adlandırmaq (*nə* (ب); ad vermək, ad qoymaq (*nə adı – təs. h. yaxud* (ب); كما adını Məhəmməd qoyub; ما يُسمى ب... deyilən, *yaxud* يسمونه ب... adlanan; III ad-sanda, şan-şöhrətdə rəqabət aparmaq; üstün gəlməyə çalışmaq (*kimə*); tay olmağa, bərabər olmağa çalışmaq (*kimə*); IV 1) adlandırmaq (*nə*), ad qoymaq (*nə adı – təs. h. yaxud* (ب); 2) ucaltmaq, qaldırmaq, yüksəltmək; V 1) adlanmaq (*nə*), adını daşımaq (*nə adı* (ب); VI 1) ucalmaq, qalxmaq, yüksəlmək; 2) ad-sanda, şan-şöhrətdə rəqabət aparmaq, lovğalanmaq; özünü artıq hesab etmək; 3) qaldırmaq (*nəyə* (ب))

– سَمِينَةٌ (1) isim, ad; سَمِينَةٌ, سَمِينَةٌ c. سَمِينَةٌ – filankəsin adından; سَمِينَةٌ ~ şəxsin adı; سَمِينَةٌ ~ soy adı; سَمِينَةٌ ~ uy-

durma, götürmə ad; təxəllüs; سَمِينَةٌ ~ ləqəb, ayama; سَمِينَةٌ a) adı ilə; b) nominal olaraq; كان الاسم يالمن غير مسمى ancaq kağız üzərində olmaq; عُرِفَ بالاسم فقط ancaq adı ilə tanınmaq; الاسماء yaxud اسماء الله الحسنى *din*. Allahın gözəl adları (*Allahın 99 sifətini bildirən adlar*); بِسْمِ اللَّهِ! Allahın adı ilə!; اللَّهُ عَلَيْهِ! ~ Allah saxlasın onu!; اللَّهُ عَلَيْكَ! ~ eyib olsun sənə!; 2) ad-san; 3) başlıq (*məs., kitabın*); 4) *qram.* isim; علم ~ xüsusi isim; العين ~ əşyavi isim; المعنى ~ mücərrəd isim; الفاعل ~ ismi-fail; المفعول ~ ismi-məful

– سَمِينَةٌ ən yüksək, ən uca

– سَمِينَةٌ (1) ismi; سَمِينَةٌ *qram.* ismi cümlə; ~ عيد ad günü; 2) nominal; ümumi

– سَمِينَةٌ (1) *qram.* ismi sifət, substantivlik;

2) *fəls.* nominalizm

– سَمِينَةٌ c. سَمِينَةٌ – adlandırma; ad; تسميات

اصطلاحية nomenklatura

– سَمِينَةٌ (1) سَمِينَةٌ c. سَمِينَةٌ *qram.* yüksək, uca, hündür; 2) ali; ən yüksək; الامر السامى ali komissar; الامر السامى fərman

– سَمِينَةٌ ad-san, şan, şöhrət

– سَمِينَةٌ q. سَمِينَةٌ c. سَمِينَةٌ səma, göy;

– سَمِينَةٌ *astr.* Ağ Yol, Süd Yolu, Kəhkəşan; سَمِينَةٌ bərk yağış yağdı (*هَمَّتْ*) الماء بالدلاء (*hərfən: göydən yağış vedrə ilə töküdü*); سَمِينَةٌ yağış yağır; سَمِينَةٌ dolu yağır

– سَمِينَةٌ (1) səmayi, səma -i/-ı; 2) səma

rəngində, mavi, lacivərdi

– سَمِينَةٌ (1) səmavi; سَمِينَةٌ سَمِينَةٌ

– سَمِينَةٌ (2) səma rəngində, mavi, lacivərdi;

3) açıq səma altında olan; 4) səmadan göndərilmiş, ilahi, Allah -i/-ı; ~ سَمِينَةٌ

– سَمِينَةٌ سَمِينَةٌ *qram.* سَمِينَةٌ

– 1) yüksəklik, hündürlük, ucalıq; 2) böyüklik; 3) alilik; صاحب الھ əlahəzrət (titul)

– 1^ي سَمِيَّ yüksək, hündür, uca
– 2^ي سَمِيَّ adaş
– ad-سَمانا ad-sanda, şan-şöhərdə, məqamda yarışma; (kiməsə) üstün gəlmək səyi

– 1. 1) adlanan, adlandırılmış, ad verilmiş; كثرة الاسماء تدلّ على شرف الھ adların çoxluğu ad sahibinin əsil-nəcəbətində dəlälət edir; 2) müəyyən; ~ اجل غير~ qeyri-müəyyən vaxt; 2. c. 1) مُسَمِّيَاتٌ adı çəkilən predmet; الھ واسمه predmet və onun adı; 2) ad; ادلاندیرماق; ~ اسما بلا (اصبح) ancaq kağız üzərində, sözdə qalmaq; 3) anlayış; مسميات علمية elmi anlayışlar

سِمُوكِنٌ smokin q (xüsusi biçimli döşüaçıq qara pencək)

1. سَمَادَعَةٌ səxavətli, əliaçıq; 2. c. سَمَادَعَةٌ qəhrəman, igid

1) سَنِّ (ə/u) yonmaq, itiləmək, sivriləşdirmək; سَنِّ عَيْنِهِ diqqətlə baxmaq, göz kəsilmək, gözlərini dörd açmaq; 2) çıxartmaq (qanun); qoymaq, müəyyən etmək (qayda); II سَنِّ 1) yonmaq, itiləmək, sivriləşdirmək; 2) yaşını gözəyarı müəyyən etmək; الولد ~ uşağın dişləri çıxıb; IV سَنِّ yaşa dolmaq, yaşlanmaq; yaşlı olmaq; سَنِّ الولد ~ = الولد üçün dişlərini itiləmək; VIII سَنِّ qanuniləşdirmək; (qanun) çıxartmaq; (qayda) qoymaq, müəyyən etmək; (dəb) salmaq; بالسنة ~ sünnəyə əsasən əməl, hərəkət etmək

– سَنِّ أسنانِيَّ fon. diş -i/-1; شَفَوِيَّ ~ dodaq-diş -i/-1 (ث, ذ, ظ)

1) تَسْنِينٌ dişlərin çıxması; 2) yaşın gözəyarı müəyyən edilməsi

– سَنِّ çıxartma (qanun); شرائع سَنِّ yaxud سن القوانين qanunvericilik

– 1) أسنانٌ q. c. 1^ي سَنِّ yaş; سن الرشد yetkinlik yaşı; حديث السنّ yeniçetmə; طاعن في السنّ yaşlı, qoca; سن صغير السنّ azyaşlı; سن كبير السنّ yaşlı, qoca; سن متقدم السنّ yaşa dolmuş, ahıl

– 1) أسنَّةٌ, أسنانٌ q. c. 2^ي سَنِّ diş; سنّ طاحنة (1) diş; سنّ قاطعة (2) diş; سنّ الفيل (3) diş; سنّ اسنان صناعية (4) fil diş; سنّ اسنان طبيب (5) diş həkimi, dantist; سنّ فرشاة الأسنان (6) diş fırçası; سنّ الكلب (7) köpək diş; سنّ memar. yapma naxışlar; 2) memar. dentikul, dişli çıxıntı və oyuq şəklində bəzək; 3) diş (mişarda, daraqda); سنّ المثلثة (4) diş dırmixin diş; سنّ المنشار (5) mişarın diş; سنّ الثوم (6) bir diş sarımsaq; 4) ağız, tiyə, kəski; سنّ الفول (7) qın; سنّ القلم (8) paxlanın qını; سنّ العَدَس (9) mərəcinin qını; سنّ المشط (10) onlar kəsən onlar (darağın dişləri kimi) bərabərdirlər, birdirlər; سنّ العين والعين بالعين (11) dişə diş, gözə göz; سنّ الأسد (12) zəncirotu; سنّ المنجل (13) ariqşu; سنّ عيش سَنِّ buğda ovuntusundan bişirilmiş çörək; سنّ ذات السنّ mus. səkkizlik (not); سنّ ثنائية الاسنان mus. onaltılıq (not); سنّ رباعية (14) mus. otuzikilik (not)

– سنّ أسنَّةٌ c. 1) سنّ ağız, tiyə, uc

– سنّ اسنان itiləyici, yonucu

– سنّ سنّ c. 1) adət, dəb; praktika; 2) hədis, rəvayət; سنّ الرسول yaxud الھ النبوية yaxud (Məhəmməd peyğəmbərin dedikləri, etdikləri və bəyəndikləri barədə hədislər toplusu); سنّ اهل السنّ sünnilər; 3) qanun; سنّ الطبيعة ~ təbiətin qanunu

– سنّ 1) diş; 2) memar. dentikul

– سُنُونٌ diş tozu
 – سُنِيٌّ 1. sünni -i/-ı; المسلمون السُنِّيون sünni müsəlmanlar, sünnilər; السُّننِيةُ sünnilik;
 2. sünni
 – سُنِّيَّةٌ sünnilik
 – سُنَّاتٌ c. سُنَّاتٌ – yonucu; bülöv, bülöv daşı;
 الموسى ~ mähək daşı
 – مُسِنَّةٌ yaşlı, qoca
 – مُسَنَّاتٌ dişli
 – مُسَنَّاتٌ c. سُنَّاتٌ – dişli çarx
 – مَسْنُونٌ 1) yonulmuş; iti; sivri; 2) hamar, düz
 قَارَسَاتٌ سُنَّارَاتٌ, سُنَّارَاتٌ, سُنَّارَاتٌ c. سُنَّارَةٌ, سُنَّارَةٌ
 شَعْلٌ السُّعْلُ balıq ovu qarmağı; شَعْلٌ السُّعْلُ toxuma; trikotaj
 سَنَامِكِيٌّ bot. səna, kassiya, İskəndəriyyə yarpağı
 سَنَامُورَةٌ 1) topl. ançous (سِيَّانَةٌ oxşar xırda balıq); 2) rapa, şoraba
 سُنْبَادَجٌ min. sumbata daşı, sumbata
 سُنْبَادَجٌ = سُنْبَادَجٌ
 سُنْبَاكٌ c. سُنْبَاكٌ kiçik qayıq
 – سُنْبَاكٌ c. سُنْبَاكٌ 1) dırnağın qabaq qırağı (heyvanlarda); 2) deşikəçan; 3) kiçik qayıq
 سُنْبُلٌ sünbüllənmək, sünbül bağlamaq
 – سُنْبُلٌ topl. c. سُنْبُلٌ 1) sünbüllər; 2) lələlər; ~ سُنْبُلْچِçəkləri; سُنْبُلٌ ~ سُنْبُلْچِçəyi (ətirli bitki)
 – سُنْبُلَةٌ c. سُنْبُلَةٌ 1) sünbül; 2) lələ; ~ سُنْبُلَةٌ sünbülçiyəyi; سُنْبُلٌ astr. Qız bürcü
 – سُنْبُلِيٌّ sünbülü, sünbüləoxşar
 سُنْبُوقٌ c. سُنْبُوقٌ kiçik qayıq
 (سُنْتٌ) IV أُسْنَتٌ aclıq (qıtlıq) ili keçirmək
 سُنْتٌ sent
 سُنْتْرَالٌ sentral, mərkəzi xətt, əsas xətt;
 سُنْتْرَالٌ ~ سُنْتْرَالٌ avtomatik mərkəzi telefon stansiyası

سُنْتِيٌّ söz qısal. santimetr
 سُنْتِيْجْرَادٌ yüz dərəcəli (termometr, istilik-ölçən); سُنْتِيْجْرَادٌ ~ سُنْتِيْجْرَادٌ Selsi termometri
 سُنْتِيْجْرَامٌ c. سُنْتِيْجْرَامٌ – santiqram
 سُنْتِيْمَتْرٌ c. سُنْتِيْمَتْرٌ – santimetr
 سُنْجٌ his, qurum, duda
 – سُنْجَةٌ 1) سُنْجٌ, سُنْجٌ çəki daşı, ağırlıq daşı; 2) süngü
 – سُنْجَةٌ c. سُنْجَةٌ 1) süngü; 2) tramvay qövsü, cərəyan qəbul edən
 سُنْجَابٌ c. سُنْجَابٌ sincab
 – سُنْجَابِيٌّ 1) sincabi; 2) açıq-kül rəngində
 سُنْجَاقٌ c. سُنْجَاقٌ 1) bayraq; 2) sancaq (Türkiyədə inzibati vahid)
 I سُنْجَاقٌ (ə) سُنْجَاقٌ 1) ağına gəlmək (kimin -); 2) əmələ gəlmək, düşmək (firsət, hadisə); ~ سُنْجَاقٌ ~ fikrindən daşındırmaq, rəydən salmaq; سُنْجَاقٌ عند سُنْجَاقِ الفِرْسَةِ firsət düşən kimi; II سُنْجَاقٌ iltifatlı olmaq, yumşaq rəftar etmək (سُنْجَاقٌ ~ مُنْجَاقٌ); üzə vurmamaq, görməmək (عن سُنْجَاقٍ)
 – سُنْجَاقٌ c. سُنْجَاقٌ 1) firsət; سُنْجَاقٌ ~ سُنْجَاقٌ ələ düşən firsət, xoş təsadüf; سُنْجَاقٌ ~ سُنْجَاقٌ əlverişli, münasib şərait; 2) birdən, təsadüfən ağıla gələn fikir
 I سُنْجَاقٌ (ə) سُنْجَاقٌ acı tam olmaq, qaxsımaq (yağ)
 – سُنْجَاقٌ c. سُنْجَاقٌ acı tamlıq, acılıq (yağ)
 – سُنْجَاقٌ acı tam, qaxsımış
 – سُنْجَاقٌ c. سُنْجَاقٌ 1) kök; əsas; 2) anat. diş yuvası, yuvaq
 – سُنْجَاقٌ tib., dilç. yuvaq -i/-ı; سُنْجَاقٌ الحُرُوفِ ~ سُنْجَاقٌ yuvaq samitlər
 I سُنْدٌ (u) سُنْدٌ 1) istinad etmək, söykənmək, bel bağlamaq (سُنْدٌ ~ نَظَرٌ); 2) dayaq olmaq, dayaq vermək, dayaq vurub sax-

lamaq (*nəyi* →); 3) kömək etmək, dəstəkləmək; *الى الخمسين* ~ o (*onun yaşı*) əlliye yetişib; II سَدَّ dəstəkləmək, dayaq olmaq; dayaq vermək, dayaq vurub saxlamaq; III أَسَدَّ dəstəkləmək, kömək etmək; IV أَسَدَّ 1) dayaq vermək, dayaq olmaq; *~ ظهره* kü-rəyini söykəmək (*nəyə* *الى*); 2) isnad etmək (*kimə* *الى*), aid etmək (*kimə* *الى*), nisbət vermək, bağlamaq; 3) vermək (*məs., işi kimə* *الى*); 4) tapşırmaq, həvalə etmək (*nəyi kimə* *الى*), üzərinə qoymaq (*nəyi kimin* *الى*); 5) *fiqh.* hədisin isnadını göstərmək, hədisi ötürənlərin silsiləsini aparıb onun ilk ravisinə çatdırmaq; VI تَسَادَّ 1) bir-birini dəstəkləmək; birlikdə söykənmək (*nəyə* *على*); 2) bir-birinə kömək etmək, dayaq olmaq; VIII اِسْتَدَّ 1) söykənmək, dayanmaq, dirənmək (*nəyə* *الى*); istinad etmək (*nəyə* *على*); 2) etibar etmək, bel bağlamaq (*kimə-nəyə* *على*) – 1) أسَانِيْدٌ *c.* اِسْتَادَّ 2) dirək, dəstək, arxa; 3) sübut, dəlil; 4) məxəz, mənbə; 5) *fiqh.* isnad, hədis rəviləri silsiləsi; 6) *qram.* predikasiya, predikativ rabitə (*məntiqi subyektin məntiqi xəbər vasitəsilə şərh*) – اِسْتِيَادَةٌ istinad etmə, dayanma, əsaslanma, söykənmə; ... *باله الى*... istinadən, istinad edərək, söykənərək, arxalanaraq, dəlil tutaraq – اِسْتِيَادِيٌّ *qram.* predikativ; *اله* predikativ söz birləşməsi, cümlə – تَسَادَّدٌ bir-birini dəstəkləmə, bir-birinə arxa olma – سَوَائِدٌ *c.* سَوَائِدٌ dirək, dayaq, dəstək – سَوَائِدٌ söykənəcək (*skamyanın*) – سِنَادَةٌ *c.* اِتَّ dayaq, dirək

– اِسْتَادُّ *c.* اِسْتَادُّ 1) dayaq, dirək; 2) yamac, dağın döşü – مَسْنَدٌ *c.* اِتَّ 1) sənəd, vəsiqə, rəsmi kağız; veksəl; pul iltizamı, pul öhdəliyi; اِدْنِي ~ adi veksəl; *~ لحامله* adsız (*təqdimat*) veksəl; 2) istiqraz vərəqəsi; *c.* qiymətli kağızlar – سَنِيْدٌ dayaq, dirək – مُسْتَنِيْدٌ 1) dayanan, söykənən (*nəyə* *على*); 2) bel bağlayan, arxalanan (*kimə-nəyə* *على*) – مَسْتَنَدٌ *c.* اِتَّ 1) dayaq; 2) yazılı kağız; sənəd, vəsiqə; 3) məxəz, mənbə – تَسْلِيْفٌ ~ اِعْتِمَادٌ *yaxud* ~ مُسْتَنَدِيٌّ *tic.* sənədli kredit – مَسْنَدٌ *c.* مَسْنَدٌ *~ الخديويّة* xədiv taxtı; مساند الديوان *divanın dirsəkliyi, dirsək yeri* – مُسْنَدٌ 1) söykənəcək, dayaq; 2) *qram.* xəbər (*feli cümlənin*); *~ اليه* mübtəda (*feli cümlənin*); *اله الجميريّ* *tar.* müsənəd (*Himyə r yazısı*) – مَسَائِدٌ *c.* مِسْنَدٌ 1) yastıq, balış; 2) dirsəklik, dirsək yeri (*kürsüdə*); söykənəcək (*stulda*) سِنَادِيْلٌ *c.* سِنَادِيْلٌ dəmirçi zindanı سِنَادَانٌ *c.* سِنَادَانٌ zindan (*həmç. anat., orta qulaqdakı sümiklərdən biri*) سُنْدَرُوسٌ *bot.* səndərək سُنْدُسٌ tafta, nazik ipək parça – سُنْدُسِيٌّ tafta -i/-ı; ipək parçadan hazırlanmış; *اله* *məcaz.* otluq, yaşıllıq – سِنْدِيَانٌ *topl., bot.* pırkal سِنَطٌ *bot.* Nil akasiyası سَنْطَاوِيٌّ *topl.* santavi (*yemiş növü*) – سَنْطَةٌ *c.* اِتَّ - ziyil – سِنَطُوْرٌ , سِنَطُوْرٌ , سِنَطُوْرٌ , سِنَطُوْرٌ *santur (simli musiqi aləti)*

I سَنَع (u) سُنُوعٌ, سَنَاعَةٌ, gözəl, qəşəng olmaq
 – سَنَاعٌ gözəl, qəşəng
 – سَانِعٌ = سَنِيْعٌ
 سِنْفٌ = topl. qışa, qabıq (toxumun)
 – سِنْفَةٌ c. سُنُوفٌ qın, qabıq (bitkidə)
 سَنَفْرٌ sumbatalamaq, sumbata ilə sürtüb
 cilalamaq, parıldatmaq, təmizləmək
 – سَنَفْرَةٌ sumbatalama, sumbata ilə sürtüb
 cilalama; ~ ورقٌ sumbata kağızı
 سَنَكْرِيٌّ c. سَنَكْرِيَّةٌ tənəkəçi; qalayçı
 سِنْكَةٌ c. سِنْكٌ 1) süngü; 2) cərəyan qəbul
 edən; tramvay qövsi
 – سِنْكِيٌّ, سُنْكِيٌّ süngü
 I سَنَمٌ (ə) سَنَمٌ qozbel olmaq, hörgücü böyük
 olmaq; V تَسَمٌ 1) belinə qalxmaq, üstünə
 çıxmaq; العرش ~ taxta çıxmaq, vəzifə tutmaq
 – تَسْنِيْمَةٌ damda at başı şəklində bəzək
 – سَنَامٌ c. أُسْنِمَةٌ qoz, donqar (beldə); güvən,
 hürgüc (dövədə)
 سِنَمَا kino
 سَنَامَكِيٌّ = سَنَمَكِيٌّ
 سَنَامُورَةٌ = سَنَمُورَةٌ
 سِنٌ bax: وسن
 سَنَةٌ ~ dərslər il; سِنُونٌ ~ dərslər il; سَنَةٌ
 ~ günəş il; قَمْرِيَّةٌ ~ ay il; كَبِيْسَةٌ ~ uzun
 il; مَالِيَّةٌ ~ maliyyə il; مِيلَادِيَّةٌ ~ miladi il;
 هِجْرِيَّةٌ ~ hicri il; a) رأس الـ ~ Yeni
 il; ~ بعد ~ yaxud آخرى ~ بعد
 أخرى ilbəlil, ildən-ilə
 – سَنَوِيٌّ illik, birillik; a) hər il; b) ildə
 I سَنَاءٌ (u) سَنَاءٌ parıldamaq, işıldamaq,
 şəfəq vermək; bərq vurmaq; (ə) سَنِيٌّ
 uca, əzəmətli olmaq; II سَنَى 1) asanlaşdır-
 maq, yüngülləşdirmək; 2) ucaltmaq; V سَنَى
 1) yüngül, asan olmaq; qolay olmaq (kimə
 -); 2) ucaltmaq

– سَنَائِيَّةٌ c. سَوَائِيٌّ meyvə bağı (Tunis)
 – سَنَاءٌ parıldı, şəfəq, işıldı; مَكِيٌّ ~ yaxud
 حَازِيٌّ ~ bot. sənə, kassiya
 – سَنَاءٌ 1) parıldı, şəfəq, işıldı; 2) əzəmət,
 ucalıq, vüqar
 – سَنِيٌّ 1) uca; 2) əzəmətli
 – سَنَاءَةٌ c. مُسْنَوَاتٌ, مُسْنَوَاتٌ bənd, sədd, tərə,
 torpaq səngər
 سَنَائِيرٌ c. سِنُوْرٌ pişik
 سَنُوسِيٌّ sənusi; الطريفة السنة sənusi təriqəti;
 سَنُوسِيْلَةٌ sənusilər
 سَنُوتُوْ topl. qaranquşlar
 – سَنُوتَةٌ c. اَتْ قارانquş
 (سهب) IV أُسْهَبٌ çox danışmaq; təfsilatı ilə
 danışmaq (nə barədə fi)
 – اِسْهَابٌ uzunçuluq, sözcülük; müfəssəl,
 ətraflı danışmaq; ~ تəfsilatı ilə, müfəssəl
 – سَهْبٌ səhra, çöl, düz, bozqır
 – سَهْبٌ c. سُهْرُبٌ düzəngah, düzən
 – مُسْهَبٌ geniş, ətraflı, uzun, müfəssəl
 I سَهْدٌ (ə) سَهْدٌ yatmamaq, yuxusuzluğa
 mübtəla olmaq; II سَهْدٌ yatmağa qoymamaq,
 yuxusuz qoymaq, yuxusunu çəkmək;
 IV أُسْهَدٌ = I; V تُسْهَدٌ = I
 – سَاهِدٌ yuxusuz
 – سُهَادٌ yuxusuzluq
 – سُهَادٌ = سُهْدٌ
 I سَهْرٌ (ə) سَهْرٌ 1) oyaq qalmaq, ayıq qalmaq,
 yuxusuz qalmaq, yatmamaq; في قراءة ~
 gecələri kitab oxumaqla keçirmək, gecələr
 yatmayıb kitab oxumaq; 2) keşiyində dur-
 maq (nəyin علی); 3) qorumaq, gözləmək
 (nəyi علی); izləmək (nəyi); على الامن العام ~
 ictimai asayiş qorumaq; 4) gecəni keçir-
 mək (harada في, kimin yanında عند); ~
 عندہ ~ gecəni kiminsə yanında keçirmək; ~
 الليلة ~

القهوة gecəni kafədə keçirmək; II سَهَرَ yatmağa qoymamaq; IV أَسَهَرَ = I

– سَاهِرٌ c. 1) ayıq, oyaq, yatmayan, yuxusuz qalan; 2) sayıq

– سَهَارٌ yatmama, ayıq qalma; yuxusuzluq

– سَهَارٌ bütün gecəni yatmayan, ayıq qalan

– سَهَارَةٌ c. اتٌ – gecə lampası

– مصباحٌ gecələr açıq olan kafe; ~ صباحٌ gecə lampası

– سَهَرَ yatmama, ayıq qalma; yuxusuzluq;

القهوة gecəni kafədə keçirmək

– سَاهِرٌ = سَهْرَانٌ

– سَهْرَاتٌ c. سَهْرَةٌ gecə məclisi; gecə, müsəmirə; əyləncə gecəsi; yaxud ثيابٌ gecə məclisi geyimi

– سَهْرٌ c. مَسَاهِرٌ gecə şənliklərinin keçirildiyi yer; kafe

I سَهَفٌ (ə) سَهْفٌ bərk susamaq, özündə yanğı hiss etmək

– سَهْفٌ bərk susama; yanğı

I سَهْلٌ (ə) سُهُولَةٌ 1) asan, yüngül olmaq;

2) hamar, düz olmaq; II سَهَّلَ 1) asanlaşdırmaq,

yüngülləşdirmək; 2) düzəltmək, hamarlamaq;

3) hamar, düz olmaq; II سَهَّلَ 1) asanlaşdırmaq,

yüngülləşdirmək; 2) düzəltmək, hamarlamaq;

3) hamar, düz olmaq; II سَهَّلَ 1) asanlaşdırmaq,

yüngülləşdirmək; 2) düzəltmək, hamarlamaq;

3) hamar, düz olmaq; II سَهَّلَ 1) asanlaşdırmaq,

yüngülləşdirmək; 2) düzəltmək, hamarlamaq;

3) hamar, düz olmaq; II سَهَّلَ 1) asanlaşdırmaq,

yüngülləşdirmək; 2) düzəltmək, hamarlamaq;

3) hamar, düz olmaq; II سَهَّلَ 1) asanlaşdırmaq,

yüngülləşdirmək; 2) düzəltmək, hamarlamaq;

3) hamar, düz olmaq; II سَهَّلَ 1) asanlaşdırmaq,

yüngülləşdirmək; 2) düzəltmək, hamarlamaq;

3) hamar, düz olmaq; II سَهَّلَ 1) asanlaşdırmaq,

2) qeyri-ciddi yanaşmaq, ciddi əhəmiyyət verməmək (*nəvəsə*)

– إِسْهَالٌ ishal, qarın işləməsi

– تَسَاهُلٌ 1) iltifatlı olma, güzəştə getmə;

لین ~ او هیچ bir iltifat göstərmədən;

2) yol vermə, imkan vermə (*qanunsuz şeyə*),

səhlənkərlilik; 3) dözümlülük; 4) güzəşt

– تَسَاهُلٌ sazişçilik -i/-1

– تَسْهِيْلَاتٌ c. 1) yüngülləşdirici tədbirlər,

vasitələr; 2) vəsait; güzəştlər

– سَهْلٌ c. 1) düzənlik; düzəngah,

düzən; düz yer; 2) boş yer, çöl-biyaban

– سَهْلٌ 1) yüngül, asan; الاستعمال ~ istifadə

edilməsi asan olan; rahat; الھضم ~ yüngül

həzm edilən (*qida*); ... من الھ ان asandır

ki...; ... لیس من الھ علیہ ان onun üçün asan

deyildir ki...; 2) yumşaq (*torpaq*); 3) hamar,

düz; الجانب ~ xoşrəftar, xoşxasiyyət;

! اهلا و~سا! xoş gəlmisiniz!

– سَهْوٌ qarınışlədən

– سُهُولَةٌ yüngüllük, asanlıq; الخلق ~ xasiyyət

yumşaqlığı; ~ asanlıqla

– سُهَيْلٌ astr. Süheyl (*cənubda görünən*

parlaq ulduz); أُنَى يَلْتَقَى ~ بالسهى! məcəz.

Süheyl Süha ilə necə görüşəcək! (*mümkün*

olmayan iş haqqında; bax: سُهَيَا)

– مُتَسَاهِلٌ 1) iltifatlı; keçəcəkli; 2) dözülə

bilən, yol verilə bilən, keçilə bilən

– مُسَهَّلٌ ishalı olan, qarını işləyən

– مُسَهَّلٌ c. اتٌ – işlətmə, işlətmə dərmanı

– مُسَهَّلٌ 1) yüngülləşdirilmiş, asanlaşdırılmış;

2) güzəştli

– مُسَهَّلٌ = ~ البطن hamç. سَهْوٌ

I سَهْمٌ (u) سُهْمٌ , سُهْمَةٌ rəngi qaçmaq,

rəngi ağarmaq; yorğun, üzgün görünmək;

2) fikirli, dalğın olmaq; 3) fikrə getmək,

fikrə dalmaq; III سَاهَمَ payçı, səhmdar olmaq; payını qoymaq; 1) iştirak etmək (*nədə* (fi)); 2) püşk atmaq; IV أُسْهَمَ 1) iştirakçı, payçı, səhmdar etmək; 2) səhm qoymaq, pul payını qoymaq; öz payını vermək (*nəyə* (fi)); 2) تنظيم الحزب ~ partiyanın təşkili işinə öz payını vermək; VIII اِسْتَهَمَ iştirak etmək, payı olmaq (*nədə* (fi))

– اِسْتَهَمَ öz payını vermə, öz işi ilə zənginləşdirmə; ... مرموقا في... o bununla ... xeyli zənginləşdirmişdir

– الوجه : سَاهَمَ ~ solğun bənizli, rəngi qaçmış, rəngi ağarmış; عيناها ساهمتان onun nəzərləri dalğındır

– انطلق كالمـ o, ox kimi götürüldü; طاش oxu daşa dəydi, hədəfdən yayındı; ارتفع ماعاز. hörməti artıb (*nədə* (fi)); الرامى ~ astr. Oxatan; Oxatan bürcü; 2) ox işarəsi; 3) riyaz. kosinus; 4) c. اَسْهَمَ raket; fişəng; اطلق الاسم النارية رaket, fişəng atmaq; اِنْدَ اِلسْهَمَ! püşk atılmışdır!

– ضرب به وافر في... 1) اَسْهَمَ c. 2 سَهْمٌ (*nəyə*) böyük pay qoymaq; 2) səhm; حملة السهمدارlar; 3) səhm ($1/24$ qirata və ya $7,293 m^2$ -ə bərabər torpaq sahəsi ölçüsü)

– اِسْهَمَ oxşəkili, oxvari

– سَاهِمٌ 1. səhmdar -i/-ı; 2. payçı; səhmdar cəmiyyəti; 3. səhm

– اِسْتَهَمَ iştirak, işbirliyi; 4. səhm şirkəti cəmiyyəti

I سَهَوَ (u) سَهَا unutmaq; diqqətsizliyə, etinasızlığa yol vermək; yanılmaq, səhv etmək, səhv buraxmaq, səhvə yol vermək; nəzərdən qaçırmaq (*nəyə* (en)); III سَاهَى kiminsə səhvindən istifadə etmək

– سَاهَى q. سَاهَى nəzərdən qaçıran (*nəyə* (en)); diqqətsiz, fikri dağınıq, dalğın, huşsuz, unutkan

– سُهَيْلٌ يَخُودُ سُهَيْلٌ : سُهَيْلٌ Sühə (*Kiçik Ayı bür-cünün ən tutqun ulduzu, şimalda görünən kiçik ulduz*); فوق الـ والثريا ~ əlçətməz, ünyetməz; أئى يلتقى سهيل بالـ : باخ : سُهَيْلٌ

– سَهْوٌ səhv, xata, yanlışlıq; diqqətsizlik, huşsuzluq; gözdən qaçırma; a) diqqətsizlik, anlaşılmazlıq üzündən; b) səhvən, səhv olaraq, yanılaraq; ولها ~ səhvən, lazımcıca düşünmədən, başısoyuqluq üzündən

– سَاهٍ = سَهْوَانٌ

I 1) سَوَّءَ (u) سَاءَ (سوء) pis, yaramaz, yaman olmaq; pisləşmək; 2) bəd, uğursuz, başibəlalı olmaq; pislik etmək, əhvalını pozmaq; pis fikirləşmək (*kimin haqqında* →); ان اقول... مənə ağır gəlir deyim ki...; II سَوَّءَ pisləmək, danlamaq, qınamaq (*kimin* (u)); IV 1) اَسَاءَ korlamaq; pisləşdirmək; 2) pislik etmək (*kimin* (u)); 3) təhqir etmək, tənə vurmaq, incitmək; 4) pis etmək, düz etməmək (*nəyə*); ~ a) düz istifadə etməmək; b) sui-istifadə etmək; ~ a) pis fikirləşmək (*kimin haqqında* →); b) etibar etməmək (*kimin* →); ~ a) düz başa düşməmək; ~ b) kiminləsə pis rəftar etmək; V 1) اِسَاءَ pisləşmək, korlanmaq; VIII 1) اِسْتَاءَ hiddətlənmək, acıqlanmaq (*nəyə* (en)), pis qəbul etmək (*nəyə* (en)); 2) incidilmək, təhqir edilmək (*kimin tərəfindən* (en))

– اِسَاءَ 1) اِسَاءَتٌ, اِسَاءَاتٌ, اِسَاءَةٌ c. 2) pislik etmək; اِسَاءَ اِسَاءَتٌ pisliyə pisliklə cavab vermək; 3) təhqir etmək; incitmə; 4) düz etməmək; ~ a) düz istifadə etməmək; b) sui-istifadə

su; b) ilan və əqrəb; الاراضى السوداء qara-torpaq; ~ acı kin, nifrət; الرؤوس السود civzə, sızanaq (*üzdə*); (سوداء) qara bazar; قاتى düşmən; ~ فقر yoxsulluğun son həddi; اللوح qara taxta, yazı lövhəsi; ~ مستقبل mənhus, qaranlıq gələcək; ~ اظهر الـ qaranı ağ kimi qələmə vermək

– تَسْوِدَةٌ c. تَسْوِدَةٌ qaralama, qara

– سَائِدٌ 1. 1) hakim, hökm sürən; 2) üstün olan, üstünlük təşkil edən, üstün; 2. سَادَةٌ c. 1) başçı; 2) ağa, cənab

– سَوَادٌ c. 1) qaralıq; 2) qara paltar; 3) qara ləkə (*uzaqda görünən*); 4) çoxluq; böyük çoxluq; ~ الناس الـ الأعظم 5) kütlə; ~ الشعب yaxud العين ~ göz qarası, göz bəbəyi; ~ المدينة şəhərin ətrafı; ~ الوجه üzüqaralıq, rüsvayçılıq; ~ على بياض ancaq kağız üzərində qalmaq

– سَوْدَاءٌ q. 1) qara sövda (*ekzema*); 2) melanxoliya, malxulya; 3) *mus*. dördlük (*not*)

– سُوْدَانٌ qaralar; zəncilər

– سُوْدَانِيٌّ 1. Sudan -i/-ı; 2. sudanlı; ~ yaxud ~ فول yerfındığı, araxis

– سُوْدَاوِيٌّ 1. qara sövda (*ekzema*); 2. melanxolik, malxulya

– سُوْدُوْدٌ 1) rəhbərlik; 2) başçılıq, ağalıq

– سُوْدِيْدَاءٌ 1) qara sövda; 2) melanxoliya, malxulya; ~ القلب ~ qəlbin dərin guşələri

– سِيْدَاءَةٌ 1) ağalıq; 2) başçılıq; hegemonluq; 3) müstəqillik, suverenlik; ~ ذو müstəqil, suveren; 4) seyidlik (*bax: سَيِّدٌ*); 5) cənabları, həzrətləri (*məs.*, ~ الامام يحيى, *yaxud* مطران ~ طنطا); 6) ağa, cənab (*müraciət edərəkən*);

يا ~ السفير! (prezident!); يا ~ الرئيس! cənab səfir!

– سَيِّدٌ 1 suveren; ~ دول مستقلة müstəqil, suveren dövlətlər

– سَادَةٌ c. 2 سَيِّدٌ 1) ağa, cənab; أسَيِّدٌ, سَادَاتٌ, سَادَاتٌ يا xanımlar və cənablar! سَيِّدِنَا! cənab müəllim! (*ibtidai məktəbdə şagirdlərin müəllimə müraciəti*); ! المطران ~ mitropolit həzrətləri!; ~ نفسه özünü öz ağası oldu; 2) seyid (*Məhəmməd peyğəmbərin nəslindən olan müsəlman*); ~ المطرب mahir sənətkar; انت ~ العارفين ~ heyvanların şahı; şir; ~ الوحوش sən bunu hamıdan yaxşı bilirsən

– سَيِّدَةٌ c. 1) xanım, bəyim; 2) qadın; ~ صحيفة السيدات qadınlar səhifəsi (*jurnalda*); 3) zool. parabüzən, xallı böcək

– مَسْوُودٌ ~ سَيِّدٌ rəis və tabelikdə olan; ağa və nökr

– مَسْوُودَةٌ c. 1) qaralama; 2) layihə (*məs.*, *müqavilənin*)

– مَسْوُودَةٌ = مَسْوُودَاتٌ c. مَسْوُودَةٌ

سُوْدَانٌ sudanlaşdırmaq

– سُوْدَانِيٌّ sudanlaşdırma

سُوَارِسٌ səvaris (*qədim üstüörtülü minik arabası*)

I سَوْرٌ 1) qalxmaq, dırmaşmaq, dırmaşmış çıxmaq; 2) atılmaq (*kiminsə üstünə*); 3) başına vurmaq, sər-xoş etmək (*şərab haqqında*); 4) coşmaq (*qəzəbi*); II سَوْرٌ divar çəkmək, hasara almaq, hasarlaşdırmaq; III سَاوْرٌ 1) hücum etmək; 2) bürümək, basmaq (*qorxu*); V تَسْوَرٌ 1) qalxmaq, dırmaşmaq, dırmaşmış çıxmaq (*divarın üstünə – təs.h. yaxud* على); 2) ətrafına divar çəkilmək, hasara alınmaq

أساورّة, أساور, أسورّة. c. سوار, سوار, إسوار –
 1) qolbaq, bilərzik; ساعة اليد ~ saat qolbağı;
 məcəz. nəyisə sıx احاط به احطة الـ بالمعصم
 əhatə etmək; 2) manjet; qol köbəsi, köbə
 – سوار 1) başa bərk vuran, kefləndirici,
 məstedici; 2) güclü təsir edən; ~ الم bərk
 ağrı; نزوة bərk istək, həvəs
 – سوار 1. süvari, atlı; 2. süvari
 qoşun, atlı qoşun
 – سوار 1) divar; hasar; çəpər, barı;
 صيني ~ Çin səddi; 2) bənd, sədd, tərə, torpaq
 səngər
 – سور surə (Quranın); ~ الحمد
 Həmd surəsi (Quranın birinci surəsi)
 – سور 1) güc, həvəs; الشباب ~ məcəz.
 gənclik həvəsi; 2) alışma, yanma, tutma;
 الغضب ~ qəzəb tutması; البرد ~ bərk soyuq-
 ların düşməsi
 – سوري 1. Suriya -i/-ı; 2. suriyalı
 – سوريّة c. سوارى köynək (Tunis)
 سُرِيَان = سوريَان
 سُرِيَانِي = سوريَانِي
 I idarə etmək, mü-
 dirlik etmək, rəhbərlik etmək; 2) sürmək (at);
 3) baxmaq (mal-qaraya); 4) mehtərlik etmək,
 ata baxmaq; سوس (a) yeyilmək, dəşik-
 dəşik edilmək (meyvə, ağac, paltar – qurd,
 tırtıl, güvə tərəfindən); II سوس yeyilmək,
 korlanmaq, çürümək (diş); III سوس uyğun
 gəlmək, müvafiq olmaq; V سوس = II
 – سوس dişlərin çürüyüb dağılma-
 sı, kariyes
 – سوس 1) idarə edən, müdir,
 administrator; الطائرة ~ pilot; 2) siyasətçi;
 3) mehtər, atabaxan
 – سوس 1) müdir, başçı; 2) siyasətçi

topl. 1) qurdlar; ~ الخشب zool.
 ağacovan; الحنطة ~ zool. taxılbiti; 2) güvə;
 ~ عرق الـ bot. biyan, biyan kökü
 – سوسة c. ات. – qurd, tırtıl
 – سوسة 1) idarəetmə; 2) siyasət;
 ~ داخلية daxili siyasət; ~ خارجية
 xarici siyasət; ~ الباب المفتوح
 açıq qapı siyasəti; ~ الاقتصادية
 iqtisadi siyasət; ~ التعايش السلمى
 dinc yanaşı yaşama siyasəti; ~ عدم الانحياز
 bloklara qoşul-
 mama siyasəti; ~ القوة güc siyasəti;
 kiməsə münasibətdə buyuruq siyasəti;
 ~ املاء الاوامر müharibə həddində tarazlığı saxlama
 siyasəti; سار على ~ سلمية
 sülh siyasəti yürüt-
 mək; اشتغل بالـ siyasətlə məşğul olmaq;
 3) diplomatiya
 – سياسي 1. 1) siyasi; الدوائر السياسية
 siyasi dairələr; ~ علم الاقتصاد
 siyasi iqtisad; 2) diplo-
 matik; ~ ممثل diplomatik nümayəndə;
 ~ لا siyasi həyatda iştirakdan boyun qaçıran,
 siyasətlə maraqlanmayan; 3) diplomatik,
 siyasətçi; 2. c. ساسة 1) dövlət xadimi; 2) si-
 yasətçi; 3) diplomat
 – سياسيّة qeyri-siyasilik, siyasətlə
 maraqlanmama
 سوسن topl. süsən; zanbaq; ~ أبيض
 ağ zanbaq; ~ اسمانجوني
 german süsəni; ~ الوادي
 inciçiçəyi; ~ معمم
 lələ, qızıl zanbaq
 – سوسنة zanbaq
 I سوط 1) qamçılamaq, şallaq-
 lamaq, qırmanclamaq; 2) qatmaq (mayeləri)
 – سوط c. سوط, سوط
 qamçı, şallaq, qırmanç
 – سوط c. مسوط
 bir şeyi qarışdırmaq üçün
 ağac
 I سوع 1) tutmaq, yerləşdirmək;
 2) əhatə etmək (müq. et ووسع); III سوع
 saat-
 hesabı işə götürmək

– سَاعَاتِيَّةٌ c. سَاعَاتِيٌّ saatsaz
 – ساعات العمل , سَاعَاتٌ c. سَاعَةٌ saat; iş saatları; الساعة bu saat; ساعتها o saatda; من الساعة o saat; الي الى bu saata qədər; من الى bu saatdan etibarən, indidən belə; لساعة (qısal. للسّاءة) hələ də; ساعتند o vaxt; الصفر ~ hər b. şərtləşdirilmiş saat (hərbi əməliyyatın başlanması üçün); الى الدين. qiyamət saati, qiyamət günü, hər bir insanın ölüm anı; الى الوسطى orta saat (bir nəslin ölüb aradan çıxması anı); الى الكبرى الكبيرى saat (insanların öldəndən sonra sorğu-sual üçün yenidən dirildilməsi anı); الى الصغرى küçük saat (insanın ölüm anı); رجل الى yelqovan, qeyri-sabit insan; الى اليوم günün qəhrəmanı; الى الكتاب dəbdə olan kitab; الى المشكلة günün problemi, aktual problem; الى الموضوع günün mövzusu, aktual mövzu; الى الجيب ~ cib saati; الى الحائط ~ divar saati; الى المعصم ~ qol saati; الى رملية ~ qum saati; الى شمسية ~ günəş saati; الى السباق ~ saniyəölçən; الى مضبوطة onun saati dəqiqdir; الى متقدمة sa-atım qabağa qaçır; الى متأخرة sa-atım dala qalır

– كيلواط ~ سَاعِيٌّ kilovat-saat

– ات. c. سَوِيْعَةٌ bir saat; qısa vaxt

I (سوغ) icazəli, yol verilə bilən, mümkün olmaq; 2) yüngül udulmaq; 3) xoş, ləzzətli olmaq (içki haqqında); II (سوغ) icazə vermək, izin vermək, yol vermək; 2) bəraət qazandırmaq; 3) üzrxahlıq etmək; 3) boğazdan asan ötürülən, yüngül həzm edilən (yemək); 4) kirə vermək (mənzili); ثانيا ~ vasitəli icarəyə vermək; IV (سوغ) boğazından asan ötürmək, həzmi-rəbedən keçirmək; X (سوغ)

1) icazə vermək, yol vermək; 2) yüngül həzm etmək; 3) yaxşı, ləzzətli hesab etmək; məqbul saymaq

– ات. c. سَوِيْعَةٌ yol verilmə, mümkünlük; عدم

qeyri-mümkünlük, mümkünsüzlük

– ات. c. سَوِيْعَةٌ həzm etmə (qıdam)

– ات. c. سَوِيْعَةٌ 1) yol verilən, icazəli, mümkün, məqbul; 2) asan udulan; 3) ləzzətli; xoş; ادلى dadlı tikə

– ات. c. سَوِيْعَةٌ = سَوِيْعَةٌ

– ات. c. مَسَاغٌ 1) yüngül getmə (qida); 2) mümkün

– ات. c. مَسَوِّغٌ qanuni əsas; üzrlü bəhanə; səbəb; مَسَوِّغَاتُ التَّعْيِينِ (vəzifəyə) təyin etmək üçün qanuni əsaslar

(سوف) II سَوِّفٌ 1) gələcəyə qoymaq, sonraya qoymaq, uzatmaq; 2) yavaşıtmaq, sürətini azaltmaq; VIII (سوغ) içəri çəkmək (qoxu və s.), iyləmək, qoxulamaq

– ات. c. تَسْوِيفٌ təxirə salma, sonraya qoyma, uzatma

– ات. c. سَافَةٌ, سَافٌ c. سَافَةٌ, سَافٌ c. سَافَةٌ cərgə, qat, lay (məs., divar hərərkən)

– ات. c. سَوِّفٌ qram. gələcək zaman ədatı; ات. c. سَوِّفٌ yazacağı

– ات. c. مَسَافَةٌ məsafə

– ات. c. مَسَوِّفٌ 1) uzanan, yubanan, ləngiyən;

2) uzadılan, yubadılan, ləngidilən; ات. c. تَلْغَرَاةٌ teleqramlar

1. سَوِّفَانِيٌّ 1. səfsətə -i/-1, sofistika -i/-1;

2. səfsətəçi, sofist

– ات. c. سَوِّفَانِيَّةٌ səfsətə, sofistika

I (سوق) سَوِّقٌ, مَسَاقٌ, سَيَاقٌ, سَيَاقَةٌ, سَوِّقٌ (u) سَاقٌ (سوق)

1) qovmaq, sürmək; qovub gətirmək, sürüb gətirmək; qovub salmaq; قَوِّمِهُ سَوِّقًا ~ ayaqlarını güclə sürmək, ayaqlarını sü-

rüyə-sürüyə yerimək; 2) göndərmək, çatdırmaq (*hara* الی); 3) aparmaq; هم بين يديه onları aparıb onun sərəncamına verdi; الحديث ~ söhbət aparmaq; 4) gətirmək, izah etmək, başa salmaq; مثلا ~ misal gətirmək; 5) idarə etmək; سيارَة ~ maşın sürmək, maşını idarə etmək; II سَوَّقَ 1) bazara göndərmək, bazara çıxarmaq, satmaq (*malları*); 2) gövdəsi yoğun olmaq (*ağacın*); III سَاوَقَ ardınca getmək (*kiminsə*), müşayiət etmək (*kimisə*); V سَوَّقَ xırda ticarətlə məşğul olmaq; almaq, bazarlıq etmək; VI تَسَاوَقَ 1) yanaşı getmək, ayaqlaşmaq; bir-birinin ardınca getmək; 2) uyğun olmaq, uyğun gəlmək, müvafiq olmaq, həmahəng olmaq; VII اِسْتَأَقَ 1) sürülüb gətirilmək, sürülüb salınmaq; مع التَّيَار ~ axınla üzmək, axına düşüb getmək; 2) sürülmək, sürülüb aparılmaq; aparılmaq; ~ بقدميە الی... -a/-ə aparırdı; 3) təhrik edilmək, vadar edilmək; 4) tabe edilmək; VIII اِسْتَأَقَ 1) qovmaq, sürmək, sürüb gətirmək (*mal-qaranı*); 2) göndərmək, yola salmaq, aparmaq (*məs., məhkumu həbsxanaya*)

- اِسْتَأَقَ tabe edilmə, itaət göstərmə
- تَسَاوَقَ 1) yanaşı getmə (*kiminsə kiminləsə*); 2) uyğunluq, müvafiqlik; həmahənglik; الی ~ həmahənglik və uzlaşma
- تَسَوَّقَ satış; الی ~ موانئ satış malları
- تَسَوَّقَ sərfəli bazarlıq
- سَائِقَ 1. 1) qovan, sürən, sürüb gətirən; 2) aparıcı; 2. c. سَوَّاقٌ 1) sürücü; الترام ~ tramvay sürücüsü; الجرارة ~ traktorçu; الرافعة ~ krançı; السيارة ~ avtomobil sürücüsü; الطائرة ~ pilot; القطار ~ maşinist; 2) arabaçı, faytonçu; 3) çodar, çarvadar

1) سَوَّقٌ, سَيِّقَانٌ q.c. سَائِقٌ - baldır; qıç, ayaq; الی ~ anat. böyük baldır sümüyü; 2) gövdə; saplaq, budaq; 3) riyaz. yan, tərəf; رِبْطَة الی ~ corabbağı, dizbağı; الی ~ العمل جَار على قدم ووقف على ~ وفتد وافتد ~ a/-ə bərk girişmək; الی ~ اتردد وافتد ~ tərəddüd edirəm, bir ayağım gedir, bir ayağım getmir; يَخُود طار يسلم للريح سيه يَخُود طار يسلم للريح سيه ركذا ~ ركذا ~ ard, qoşunun arxa dəstəsi

- سَوَّاقٌ 1) sürücü, şofer; 2) arabaçı, faytonçu
- الی العالمية سَوَّاقٌ q., k. c. أسواقٌ bazar; dünya bazarı; الی الاوربيّة المشتركة ümumi Avropa bazarı; ~ خيريّة ~ azad bazar; ~ دورية ~ خيرية ~ دورية ~ yaxud ~ الاحسان ~ دورية ~ yaxud ~ سنوية ~ yarmarka; الی ~ الهدال ~ ədviyyat və tərəvəz bazarı; الی ~ سعر bazar qiyməti; سوداء ~ qara bazar
- سَوَّقَ aparmaq; sürmə, idarə etmə
- سَوَّقَ topl. rəyyət, xalq; sadə xalq; avam camaat, qara camaat
- سَوَّقَ 1) bazar -i/-ı; yarmarka -i/-ı; قيمة ~ bazar dəyəri; 2) plebey -i/-ı, sadə xalq -i/-ı
- سَوَّقَ strateji
- سَوَّقَ strategiya
- سَوَّقَ 1) yarma və ya buğda sıyığı; 2) yüngül məstedici içki
- سَوَّقَ 1) qələm, çilik, saplaq; 2) kiçik bazar
- سَيِّقٌ 1) gediş, gedişat (*hekayənin*); الی ~ في ~ kitabda hadisələrin gedişatı; ~

onun uzun tarixçəsinin davamı olaraq; 2) *həmç.* الكلام ~ kontekst

– idarə etmə, sürmə (*maşını*)

– 1) *مَسَاقٌ* götürmə (*məs., misal, söz*);

~ qarşılıqlı sözlərin siyahısı; 2) aparma; hərəkət, gediş

I 1) *سَوَّكٌ* (*u*) *سَاكٌ* (سوك) sürtmək; 2) təmizləmək (*dişləri*); II 1) *سَوَّكٌ* sürtmək; 2) təmizləmək (*dişləri*); V *تَسْوَكٌ* təmizləmək (*dişləri*)

– *سَوَاكٌ* *c.* *سَوَاكٌ* diştəmizləyən

– *سَوَاكٌ* = *مَسَاوِيكٌ* *c.* *مَسَوَاكٌ*

سَوَّكٌ sığortalamaq; *مَكْتُبَا* ~ məktubu sifarişlə göndərmək

– *سَوَّكْرَةٌ*, *سَوَّكْرَةٌ* sığortalama, sığorta

– 1) *مُسَوَّكْرٌ* sığortalanmış; 2) sığortalı, təminatlı; 3) sifarişli (*məktub*)

(سول) II *سَوَّلٌ* 1) öyrətmək, azdırmaq, pis fikrə salmaq (*kimi* ل-); *بَاسًا* başına belə bir pis fikir düşdü ki...; *كَيْفَ بَاسًا نَفْسُكَ هَذَا*...? *بَاسًا* belə zarafat etmək necə ağılına gəldi?;

2) tovlamaq, təhrik etmək, şirnikləndirmək; V *سَوَّلٌ* dilənmək (*müq. et* سَالٌ)

– *سَوَّلٌ* dilənçilik, yolçuluq

– *مُسَوَّلٌ* dilənçi, yolçu

سَوَّلٌ yanacaq, solyar yağı

I 1) *سَوَّمٌ* (*u*) *سَامٌ* (سوم) sərbəst otlamaq; 2) qoymaq, üzərinə qoymaq; 3) vurmaq, vermək, yetirmək; *المذلة والهوان* ~ alçaltmaq, təhqir etmək; *سَمَّ* kiminləsə ədalətsiz rəftar etmək; *مَاحِ* o, əziyyətə məruz qaldı; 4) satışa buraxmaq (*malları*); *سَامٌ* *سَيَامَةٌ* (*u*) *سَامٌ* mənəbini, rütbəsini yüksəltmək; II *سَوَّمٌ* 1) üzərinə qoymaq, tapşırmaq; 2) qiymət qoymaq; 3) damğalamaq, damğa basmaq, damğa vurmaq; III *سَوَّمٌ* qiymət-

ləşmək, qiymət danışmaq, qiymət üstündə çənələşmək, mübahisə etmək (*kiminlə nə üstündə* *على*, *في*); IV *أَسَامٌ* otlağa sürmək;

~ *كَيْفَ* kiməsə nəzər salmaq, göz gəzdirmək; VI *تَسَاوَمٌ* qiymətləşmək, qiymət üstündə bir-birilə çənə-boğaz olmaq;

VIII *إِسْتَامٌ* qiymətləşmək, qiymət danışmaq – 1) *سَائِمٌ* sərbəst otlayan; 2) veyil, avara;

~ *كَلْبٌ* sahibsiz it

– *سَائِمَةٌ* *c.* *سَوَائِمٌ* otlayan sürü; mal-qara;

~ *قَطِيعٌ* *مِنَ* *ال-* mala-qara sürüsü

– *سَامٌ* *topl., geol.* damarlar

– *سَامَةٌ* damar; *الفضة* ~ qızıllı damar; ~ gümüşlü damar

– 1) *سِيمٌ* işarə, nişan; 2) əlamət

– 1) *سِمَاءٌ* işarə, nişan, nişanə; 2) əlamət;

3) *سِيمَا*, *سِيمَا*, görünüş, üzünün ifadəsi

– *سِيمٌ* = *سِيمَةٌ*

– *سَوَامَةٌ* qiymətləşmə, qiymət barədə mübahisə; *بِ-* qarşılıqlı razılıq yolu ilə, razılığa əsasən

سَوْنُكِيُّ süngü

I *سَوَى* (*ə*) *سَوَى* 1) qiyməti olmaq, dəyəri

olmaq; 2) bərabər olmaq, bərabərləşmək;

tənləşmək, tay olmaq; II *سَوَى* 1) bərabərləşdirmək, tənləşdirmək; hamarlamaq, düzləndirmək;

~ *البناء بالارض* binanı yerlə-yeksan etmək; 2) nizama salmaq, qaydaya salmaq, yoluna qoymaq; *بَيْنَهُمَا* ~ kimisə kiminləsə barışdırmaq;

3) ödəmək (*borcu*); 4) etmək; düzəltmək; 5) bişirmək; 6) yetişdirmək, kamilləşdirmək;

سَوَى *عَلَيْهِ* (به) *سَوَى* 1) bərabərləşdirmək; 2) tay olmaq, bərabər olmaq, uyğun

gəlmək, müvafiq olmaq; 3) qiyməti olmaq,

dəyəri olmaq; 4) bərabər tutmaq, tay tutmaq, eyniləşdirmək; بينهما ~ kimisə kiminləsə barışdırmaq; VI تَسَاوَى 1) bərabər, tay, eyni olmaq; bərabərləşmək; 2) sözləşmək, razılaşmaq, dilləşmək (على *barədə*); VII اِسْتَوَى 1) hamar, düz, yastı olmaq; 2) bərabər, tay, eyni olmaq; bərabərləşmək; 3) ədalətli olmaq; 4) düzəlmək, hamarlanmaq, yastılanmaq; 5) əyləşmək, yerləşmək, oturmaq (نَهِينَ *üstündə*); *Quran*. اِسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ (على); 6) müraciət etmək, üz tutmaq (نَهِينَ *tərəf*); 7) durmaq (نَهِينَ *üzərində*); 8) bişmək; 9) yetişmək, dəymək (*meyvə haqqında*)

– اِسْتَوَاءٌ 1) bərabərlik; hüquq bərabərliyi; 2) düzlük, hamarlıq, yastılıq; 3) eynilik; خط الـ *ekvator*; astr. göy sferasının ekvatoru

– اِسْتَوَائِيٌّ 1) ekvator -i/-ı; ekvatordakı; 2) tropik; المنطقة الـ *tropik qurşağı*

– تَسَاوٍ 1) bərabərlik; hüquq bərabərliyi; بالتساوى *tən, bərabər, tən-bətən, tən-yarı*; 2) eynilik

– تَسْوِيَةٌ c. اِتُّ 1) düzəltmə, hamarlama, nivelirləmə (*yer səthi nöqtələrinin nisbi yüksəkliyini təyin etmə*); 2) yoluna qoyma, qaydaya salma; barışdırma; həll etmə (*mə-sələni*); 3) ödəmə, ödəniş; تحت الـ *ödə-nilməmiş*; 4) hazırlama (*xərəyi*), bişirmə

– سَوَاءٌ c. سَوَاءٌ 1) düz, hamar; 2) tən, bir, bərabər, eyni; السبيل ~ düz yol, doğru yol; على الـ *yaxud* ~ على حذٍ ~ eynən, eyni dərəcədə; سواءٍ بسواءٍ *tamamilə bir qaydada*; عليهم ~ onlar üçün birdir, onlar üçün fərqi yoxdur; ...ام... ~ eynidirmi, yoxsa ...; 2. 1) bə-

rəbərlik; 2) eynilik; هما ~ onlar ikisi də eynidirlər, bərabərdirlər; نحن ~ biz eyniyik, bərabərik

– سَوَى müstəsna olmaqla, ... savayı, ... başqa; سواه *ondan savayı, ondan başqa*; ~ ... لا *yaxud* ... ~ ليس ... *başqa bir şey deyildir; ancaq ...*

– سَوَى c. سَوَى 1) düz, hamar; eyni, bərabər; 2) doğru; الطريق الـ *doğru yol*; الصراط الـ = الصراط المستقيم (*bax: صراط*); a) düz, eynən; b) aramsız, fasiləsiz, arasıkəsilmədən, durmadan

– سَوِيَّةٌ bərabərlik; سَوِيَّةٌ bir yerdə, birgə; بالـ bir cür, bir qaydada, bir bərabərdə; تَن, bərabər, tən-bətən, tən-yarı

– سَوِيٌّ eyni, bərabər; عِنْدِي مَنِيْمٌ *mənim üçün bunlar ikisi də eyni şeydir; mənim üçün fərqi yoxdur; لَاسِيْمًا xüsusilə*

– مَتَسَاوٍ q. مَتَسَاوِيَّةٌ 1) düz, hamar; 2) eyni, bərabər; الحقوق *bərabər-hüquqlu*; سَوِيٌّ ~ الزوايا *bərabər-tərəfli*; الاضلاع *bərabər-bucaqlı*; الساقين *riyaz. bərabər-yanlı*

– مَتَسَاوٍ q. مَتَسَاوِيَّةٌ bərabər, eyni

– مَتَسَاوَاءٌ bərabərlik; الشعوب والاجناس ~ xalqların və irqlərin bərabərliyi; على مبدأ الـ *paritet əsaslar üzrə, bərabərlik əsasında*; على قدم الـ *yaxud* على اساس الـ *تام bərabərlik əsasında*

– مَتَسَوِيَّةٌ q. مَتَسَوِيَّةٌ 1) müstəvi, düz, hamar, yastı; الهندسة الـ *riyaz. planimetriya*; 2) bişmiş; 3) yetişmiş, dəymiş

– مَتَسَوِيَّاتٌ c. مَتَسَوِيٌّ ~ الماء في *سəviyyə*; النهر (في البحر) *çayda (dəmizdə) suyun səviyyəsi*; الاقتصاد الوطني ~ milli iqtisadiyyatın səviyyəsi; الحياة ~ mədəni səviyyə; المعيشة *yaxud* الـ *həyat*

səviyyəsi; الـ السياسى siyasi səviyyə; على على المستويات ən yüksək səviyyədə; على جميع المستويات bütün səviyyələrdə; وضع عدوه məcəz. dostu ilə düşmə-nini tanımamaq (*hər fən: dostu ilə düşmə-nini bir səviyyədə görmək*); 2) yoxuşun yük-səkliyi; 3) riyaz. müstəvi

سُوَيْدِيٌّ 1. İsveç -i/-ı; الـ İsveç dili; 2. isveçli

سُوَيْسِرِيٌّ 1. İsveçrə -i/-ı; 2. isveçrəli

سُوَيْسِيٌّ 1. Süveys -i/-ı; 2. süveysli

سَيِّدِيٌّ yaxud سَيِّدٌ = سى

سوى: *bax*: سى

I سَيَّبَ (i) سَابَ (سيب) 1) axmaq, tökülmək (*məs., göz yaşları*); 2) hərəkət etmək; 3) qaçıb getmək; gəzib-dolaşmaq, veyil-lənmək; 4) atmaq, tərək etmək; başlı-başına buraxmaq, fikir verməmək, qayğısına qal-mamaq; II سَيَّبَ atmaq, buraxmaq, tərək et-mək; başlı-başına buraxmaq, fikir vermə-mək; V تَسَيَّبَ atılmaq, tərək edilmək; başlı-başına buraxılmaq, baxımsız qalmaq; VII اِسْتَسَابَ 1) axmaq, tökülmək; 2) qaçmaq, cummaq; 3) cəlb edilmək, sövq edilmək, aludə olmaq, qapılmaq; 4) nüfuz etmək, girmək, gizlicə girmək (*hara*); 5) başla-maq; o, يتصفح الكتاب ~ o, kitabı səhifələməyə (*gözdən keçirməyə*) başladı

– اِسْتَسَابِيٌّ axarlı, sürüşkən

– تَسَيَّبٌ səhlənkərlik

– سَائِبٌ 1) atılmış, başlı-başına buraxılmış; sahibsiz; 2) gəzən, dolaşan, sərgərdan; الـ الاوصال ~ süzülən, qaçan, gedən, üzülən, yıpranan (*parça*); 3) azad, sərbəst; الـ المال السرقه *Ata. sözü* açıq qaba it dəyər (*hər-fən: baxımsız mal oğrunu oğurluğa sövq edər*)

– سَائِبَةٌ c. سَائِبٌ ev heyvanı

– سَائِبٌ *xalq dil.* çəki ilə satılan

– سَائِبَةٌ üçayaq, altlıq

– سَائِبَانٌ c. sirkə (*bit yumurtası – müq. et*)

صَوَابَةٌ: *bax*: صَائِبَانٌ

سَيِّبَرْتِيكٌ kibernetika

II سَيَّجَ (سيج) çəpərləmək, çəpər çəkmək; hasarlaşmaq, hasara almaq

– سَيَّجٌ c. سَيَّجَاتٌ, سَيَّجَةٌ çəpər, hasar, barı

– سَيَّجَةٌ dama; الـ لعب dama oyunu

سَيَّجَارٌ siqar

– سَيَّجَارَةٌ c. سَيَّجَارٌ siqaret; papiros

I اِسْتَسَاحَ (i) اِسْتَسَاحَ səyahət etmək, diyar-diyar gəzmək; سَيَّحَانٌ (i) سَيَّحٌ, سَيَّحٌ 1) ərimək; əridilmək, həll edilmək; 2) axmaq, axıb tökülmək; II سَيَّجَ 1) əritmək (*metali, yağ*); 2) axıtmaq, axıdıb tökmək; ~ دمه ~ kimisə yaralamaq; kimisə döyüb qana bulamaq;

IV اِسْتَسَاحَ axıtmaq; VII اِسْتَسَاحَ genişlənmək

– اِسْتَسَاحٌ 1) axan, axıcı, axar; 2) ərimiş

– سَيَّاحٌ c. سَيَّاحٌ səyyah, səyahətçi; turist

– سَيَّاحٌ = سَيَّاحٌ²

– سَيَّاحَةٌ c. سَيَّاحَةٌ – bataqlıq (*batlaq*) çökək

– سَيَّاحَةٌ c. سَيَّاحَةٌ – səyahət; səfər; 2) turizm

– سَيَّاحِيٌّ, سَيَّاحِيٌّ turist رحلة ~ -i/-ı; ~ وفد turist üzrə nümayəndə heyəti

– سَيَّاحِيَّةٌ turizm

– مَسَيَّحٌ 1) əridilmiş, ərimiş; زبده ~ ərinmiş yağ; 2) zolaqlı; بلوة ~ ağır bəla

I سَيَّحَانٌ (i) سَيَّحٌ dalmaq, girmək, batmaq, batıb qalmaq (*ayaqlar*)

– سَيَّحٌ c. سَيَّحٌ 1) şiş; 2) dəmir çubuq

سود: *bax*: سَيِّدِيٌّ

I مَسَارٌ, مَسِيرٌ, مَسِيرٌ (i) سَارٌ (سير) 1) getmək, hərəkət etmək; yürüş etmək; yola düşmək; ~ في ركابه itaət edib kiminsə ardınca getmək;

~ وراءه ~ *çiyin-çiyinə* getmək; *كثفا لكثف* ~ *kiminsə* ardıca getmək; *شوطا واسعا* ~ *çox* irəli getmək (*nədə* (في) التحسن); *الى (نحو) التحسن* ~ yaxşılaşmağa doğru getmək; *من سيئ الى* ~ *أسوأ* getdikcə daha da pisləşmək; 2) mövqeyində durmaq, mövqeyini tutmaq (*على* *nə*); *على سياسة...* ~ *siyasəti yürütmək, yeritmək*; 3) hərəkət etmək, işləmək, fəaliyyət göstərmək; 4) dövrüyyədə olmaq, dəbdə olmaq, işlənmək; yayılmış olmaq; 5) aparmaq, çatdırmaq (*kimi* (ب) سیر 1) göndərmək, yola salmaq (*hara* (الى) 2) işə salmaq, yoluna salmaq, hərəkətə gətirmək; 3) dövrüyyəyə buraxmaq; 4) istiqamətləndirmək, idarə etmək (*məs., maşını*); *امور الحكم* ~ idarə işlərini aparmaq, idarə etmək; 5) aparmaq (*məs., işi*); 6) qurmaq, düzəltmək, rəbitə yaratmaq; əlaqə yaratmaq, yol açmaq; *البريد* ~ ... arasında (*بين*) poçt rəbitəsi yaratmaq; *السيارات* ~ ... arasında (*بين*) avtomobil hərəkəti açmaq; 7) zolaqlarla doldurmaq, zolaq-zolaq etmək (*məs., parçanı*); III سائر 1) birlikdə getmək; ayaqlaşmaq; 2) müşayiət etmək, yola salmaq; *mus.* müşayiət etmək; 3) uyğun gəlmək, müvafiq olmaq, ahəngdar olmaq; 4) uyğunlaşmaq (*kimə-nəyə*); yola vermək, göz yummaq, razılaşmaq; mülayim rəftar etmək; *الظروف* ~ şəraitə uyğunlaşmaq; 5) istiqamətləndirmək, yönəltmək (*gəmini*); IV أسار işə salmaq, hərəkətə gətirmək
– *أستير* çoxişlənən, çox yayılmış
– *تسيار* 1) yerimə, yeriş; 2) səyahət; *وفيها*
~ *القى عصا* o orada düşərgə saldı, məskən saldı
– *أسائر* 1) gedən; hərəkət edən; 2) işlənən, rəvac; işlək; yayılmış məsəl, atalar sözü

سنر *bax: سائر*
– *سائر* 1) daima hərəkətdə olan; *صفح* ~ *yaxud* gündəlik mətbuat; 2) səyyar; *مستشفى* ~ *səyyar hospital*; *مكتبة* ~ *kitabxana*
– *سائرة* c. 1) *سائر*, planet; 2) avtomobil; *ماşın*; *الركاب* ~ *yaxud* minik avtomobili; *النقل* ~ *yaxud* yük avtomobili; *الاسعاف* ~ *təcili yardım maşını*; *ثلاجة* ~ *avtorefrigerator*, buxanlı avtomobil; *قلاية* ~ *özüboşaldan*; *عمومية* ~ *xətt avtobusu*; *مدرعة* ~ *zirehli maşın*; *سائق* ~ *sürücü*; 3) karvan
– *سیر* 1) yerimə, hərəkət etmə; yürüş; yeriş, gediş; *الحوادث* ~ *yaxud* hadisələrin gedişi; *سريع* ~ *itigedən, itiyerli, sürətli*; 2) davranış, hərəkət tərzii
– *سیر* c. *سیر* dəri qurşaq, qayıq; *ötürücü qayıq*
– *سیر* c. 1) bioqrafiya, tərcümeyihal, həyat yolu; 2) həyat tərzii; *حسن* ~ *gözəl əxlaq*; *حسن* ~ *gözəl əxlaq*; *السلك* ~ *gözəl əxlaq*; *السريرة* ~ *məcaz*. *əxlaqi təmizlik*; 3) ad, etibar, şöhrət; 4) tarix, hekayət; *إذا*
~ *onun haqqında söhbət düşəndə*...
– *سیر* ~ *Peyğəmbərin həyat yolu*
– *سیرورة* gediş, hərəkət; yayılma dərəcəsi (*məs., ədəbi əsərin*)
– *مسار* c. 1) *مسار* ~ *istiqamət, yol*; hərəkət xətti, trayektoriya; 2) hərəkət; *مسيرورة* ~ *hərəkət (nəqliyyatın)*
– *مسائر* 1) ayaqlaşma; 2) müşayiət etmə (*həmç. mus.*); 3) uyğunluq, müvafiqlik; *مقتضيات الزمن* zamanın tələblərinə uyğun olaraq; 4) uyğunlaşma, öyrəşmə, vərmiş etmə
– *مسير* gediş, yeriş; hərəkət; axma, getmə; *ساعة بالسيارة* ~ *maşınla bir saatlıq yol*;

~ onun sözü-söhbəti hər yana yayıldı

– 1) *مُسَيَّرٌ* hərəkətə gətirilən, idarə edilən; بالراديو ~ idarəolunan mərmii; ~ radio ilə idarəolunan; 2) *fəls.* azad iradəyə malik olmayan (*müq. et. مُخَيَّرٌ*); 3) zolaqlı

– *مُسَيَّرٌ* şurman

– 1) *هَرَكَةٌ* hərəkət; 2) yürüş; قام به ~ sülh və dostluq yürüşü; ~ السلم والصدقة ...-a/-ə etiraz əlaməti (شعبية) احتجاجا على... olaraq xalq yürüşü keçirmək; 3) məsafə

سَيَّر ser, cənab (*ABŞ və İngiltərədə*)

كُيُنُود küncüd yağ

سَيَّرٌ sirk

بوت *سَيَّرَانٌ* bot. südləyən

سَيَّرِي c. *سَيَّرِي* poni (*kiçikboylu at cinsi*)

سَيَّرٌ başçılıq etmək, ağalılıq etmək, hökmranlıq etmək (*kimin üzərində* *على*); idarə etmək; *سَيَّرٌ = سَيَّرٌ*

– *سَيَّرٌ* ağalılıq, hakimiyyət; idarəetmə; hegemonluq; البحر ~ dənizdə ağalılıq

II *سَيَّرٌ* örtmək, çəkmək (*divara nə* -); ~ الشيب رأسه başı ağarmaq

I *سَيَّرٌ* qılıncla vurmaq; III *سَيَّرٌ* qılınclaşmaq

– *سَيَّرٌ* cəllad; البحر ~ qılınçalığı

– *سَيَّرٌ* c. *سَيَّرٌ* qılınclaşmaq; ~ البحر *yaxud* ~ qılınçalığı; لا للـ ~ artıq gecdir; ~ العذل سيق ~ ولا للصيف نə ağız yandıran aşdır, nə baş sındıran daş

– 1) *سَيَّرٌ* c. *سَيَّرٌ* sahil; 2) qıraq, kənar

– *سَيَّرٌ* tic. *SİF* (*ingiliscə CIF sözündəndir*).

Cost – qiymət, Insurance – sığorta və Freight – yük kirayəsi sözlərinin baş hərflərindən düzəldilmiş sözdür, malın qiymətinə onun

dəyəri, sığorta və dənizlə daşınma xərclərinin daxil edilməsini nəzərdə tutan alqı-satqı müqaviləsi növüdür)

– *سَيَّرٌ* qılınclaşma, qılınclaşma təlmi keçmə

– *سَيَّرٌ* sifon; ~ سيفون زجاجة sifonlu şüşə;

sifon

سَيَّرٌ siqar

– *سَيَّرٌ* c. *سَيَّرٌ* siqaret; papiros

بوت *سَيَّرَانٌ* bot. bəngotu

فيز *سَيَّرَانٌ* fiz. siklotron

داما *سَيَّرٌ* (*müq. et. سَيَّرٌ*)

سَيَّرِي psixopatiya

سَيَّرٌ sığorta; ~ الحريق ~ yangından sığorta;

سَيَّرٌ həyatın sığortası

سَيَّرٌ psixoz

1. *سَيَّرٌ* psixoloji; 2. *سَيَّرٌ* psixoloq

سَيَّرٌ psixologiya

I *سَيَّرٌ* (1) *سَيَّرٌ* (i) *سَيَّرٌ* duru olmaq, maye halında olmaq; 2) axmaq, axıb getmək; II *سَيَّرٌ* 1) axıtdırmaq; tökmək; 2) mayeləşdirmək, durulaşdırmaq; ~ الغاز ~ qazı mayeləşdirmək; IV *سَيَّرٌ* 1) axıtdırmaq; tökmək; mayeləşdirmək, durulaşdırmaq; əritmək, həll etmək; VI *سَيَّرٌ* sel kimi axmaq (*göz yaşları*); tökülmək (*maye*)

– 1) *سَيَّرٌ* axıtma, tökmə; ~ الدم ~ qan tökmə, qırğın; ~ الماء ~ su borusu çəkmə; 2) əritmə, həll etmə

– 1. *سَيَّرٌ* maye, duru, axar, axıcı; hidravlik; ~ الغاز maye qaz; 2. *سَيَّرٌ* 1) şirə; 2) maye; duru suanl wوقود

– *سَيَّرٌ* axıcılıq, duruluq, maye hal

– 1. *سَيَّرٌ* duru, maye, axar, axıcı; 2. *سَيَّرٌ*

1) maye; 2) axma, tökülmə; ~ قلم iti qələm

– 1) *سَيَّرٌ* c. *سَيَّرٌ* axar, axma; nov, novça; axım, kiçik çay; 2) cib

~ العَرَم sel; axın, kiçik çay; *c. سَيْلٌ* ~
tar., Quran. Ərim bəndini dağıtmış sel (*Səba məmləkətində Mərib bəndinin dağıdılması*)
 ~ ذاتِيَّ öz-özünə axma; 1) سَيْلَانٌ axma;
 ~ هذه القناة في سويسرا المياه في هذه القناة بالذاتِيَّ bu kanalda su
 öz-özünə axacaq; 2) *tib.* süzənək
 ~ سَيْلَانٌ *min.* süleymandaşı (*qiymətli daş*).
 ~ كَيْفِيَّةٌ kiçik çay
 ~ 1) سَيْوْلَةٌ maye hal, axıcılıq, duruluq;
 2) maye; 3) *maliy.* pulaçevirmə vəsaiti; ~
 النَقْدِيَّة nağd pul
 ~ مُسَيَّلٌ axıtırdan, axmağa məcbur edən;
 ~ الغازات المسالة للدموع gözyaşardıcı qazlar
 ~ 1) مَسَائِلٌ *c.* axar; 2) çay yatağı; çay-
 laq, məcra
 ~ مِسْئَلٌ areometr
 سَيِّمِيَّا magiya
 ~ مَسْجِدٌ magiya ilə bağlı olan, magiyaya
 aid olan; ~ الألعاب المسالة fokuslar
 ~ إِشْرَافٌ التزامنى *dilç.* sinxronik se-
 mantika; ~ المعاني *dilç.* diaxronik semantika;
 ~ علم semantika, semasiologiya

1) sin (*hərfin adı*); ~ وجيم *məcaz.*
 dindirmə (سؤال - ج, جواب - معه);
 ~ تحقيق و-ه جيم o, istintaq altında idi və din-
 dirilirdi; 2) *riyaz.* iks (x); ~ المحور السينات
 oks, absislər oxu
 ~ X- الاشعة المسالة aid olan; ~
 الأشعة السينات rentgen şüaları; ~
 المحور السينات oks, absislər oxu; ~
 الأحداثي absis
 سِينَارِسْتٌ ssenarist
 سِينَارِيَّاتٌ, سِينَارِيَّوَهَاتٌ *c.* سِينَارِيَّوٌ
 ssenari
 سِيْفُونِيٌّ simfonik
 ~ سِيْفُونِيَّةٌ *c.* simfoniya
 سِيْنِكْرُوْتْرُونٌ *fiz.* sinxrotron
 ~ سِيْنَمَا, سِيْنَمَا kino; ~
 الناطقة kino; ~ الصامتة
 ~ الصامتة səsli kino; ~
 الصامتة səssiz kino;
 ~ دار الكينوتئاتر
 ~ سِيْنِمَاتِيٌّ 1. kinematoqraf -i/-1; kinema-
 toqrafiya -i/-1; ~
 رواية kino filmi; ~
 الفن الكينو sənəti; 2. kino xadimi
 ~ سِيَّةٌ *c.* yayın yan tərəflərindən biri;
 سِيَّتَانٌ *təsn.* yay
 ~ سِيُّوْطِيٌّ 1) Əsyut -i/-1; 2) əsyutlu, Əsyut sakini

– شأنى 1. Şam -i/-1; Suriya -i/-1; 2. c. şamlı, suriyalı

– شأنم məşum, uğursuz, nəhs, bədbəxt, başibəlalı

– شأنم uğursuzluq, bədbəxtlik, müsibət; شأنم ان الـ التناؤم *məsəl.* nəhs ki gətirdin, işin düz gətirməz

– شأنم məşum, uğursuz, nəhs, bədbəxt, başibəlalı

– شأنم 1) xasiyyət, təbiət; 2) xüsusiyyət, keyfiyyət

– شأنم pessimist

– شأنم sol tərəf

– شأنم məşum, uğursuz, nəhs, bədbəxt, başibəlalı

وزارة الشؤون; 1) شأن, شؤون, شأن c. شأن وزارة الشؤون xarici işlər nazirliyi; وزارة الشؤون كاتب شؤون sosial işlər nazirliyi; شأن الافراد şəxsi heyət üzrə katib; شأن ان... iş ondadır ki...; شأن ترك لسة; شأن özbaşına qoymaq, təkbaşına buraxmaq, rahat buraxmaq (*kimisə*), dəyib-dolaşmamaq (*kiməsə*); شأن انت و شأنك! necə bilirsən, elə də elə!; 2) əlaqə, münasibət; شأن له بالجريمة onun cinayətlə heç bir əlaqəsi yoxdur; شأن فى نəyinsə barəsində; شأنم bu işlə bağlı istintaq gedir; شأن فى هذا الـ bu münasibətlə, bununla əlaqədar; شأن على *həmç.* شأن dil. شأنم ...xatirinə, ...üçün, ...görə, ...məqsədilə; 3) şan, şöhrət, hörmət, əhəmiyyət, ad, ad-san; شأن ذو adlı-sanlı; شأن عظيم اظهار هəyat təcrübəsinin əhəmiyyətini göstərmək; 4) xüsusiyyət, keyfiyyət; 5) maraqlı, maraqlılıq, əlaqədarlıq; شأن صاحب الـ maraqlı; شأن اولو الـ

maraqlı şəxslər, əlaqədar şəxslər; 2. ...olduğu kimi; شأن كما هو الـ فى... -da/-də olduğu kimi; شأن ...üçün, ...məqsədilə; شأن ... olduğu kimi; شأن من شأنه ان... bu onun xüsusiyyətidir ki..., bu ona gətirib çıxara bilər ki...; شأن من هذه المعاهدة ان تساعد ... imkan, qüdrət ... bu müqavilə ... -a/-ə kömək göstərə bilər

بلغ الـ بعيدا hədd; son; hədəf, məqsəd; شأنم ... -da/-də yüksək həddə çatmaq

I شأنم böyümək, gənc olmaq; شأنم عن الطوق uşaq yaşından çıxmaq; شأنم ömrünü həsr etmək (*nəyəsə*); شأنم من شأنم على شيء شاب عليه *məsəl.* qozbeli qəbir düzəldər; شأنم 2) شأنم alışmaq, yanmaq, alovlanmaq; شأنم müharibə alovlandı; شأنم 3) شأنم alışdırmaq, yandırmaq, qalamaq (*od*); شأنم 4) شأنم boylandı; شأنم 1) *həmç.* شأنم boylandı; 2) شأنم qalxmaq, barmaqlarının üstünə qalxmaq; 2) شأنم qalxmaq, iki dal ayaqları üstə qalxmaq (*at*); II شأنم 1) (*qadını* →) şərlə vəsf etmək; 2) cavanlaşdırmaq; IV شأنم cavanlaşmaq, gəncləşmək, sağlamlığını bərpa etmək; V شأنم 1) (*qadını* →) şərlə vəsf etmək; 2) cavanlaşmaq, gəncləşmək

– شأنم cavan oğlan, gənc oğlan

– شأنم cavan qız, gənc qız

– شأنم *həmç.* شأنم zəy

– شأنم 2) شأنم = شأنم; شأنم الليل *bot.* gecə-gözəli

– شأنم 1) gənclik, cavanlıq; شأنم cavanlaşdırma; 2) gənclər

– شأنم c. cavanlar, gənclər

– شأنم tütək, sümsü, ney

– شأنم gənclər -i/-1, gənclik -i/-1

- شَبَبٌ cöngə
 – شَبَبٌ c. شَبَابٌ 1) qız; جاموس ~ camış; 2) zəy
 – شَبَبٌ gözlənilmədən əmələ gəlmə, alışıma, qopma; الحرب ~ müharibənin gözlənilmədən başlanması; الحريق ~ yanğının gözlənilmədən baş verməsi
 – شَبَبٌ gənclik; gənclər, cavanlar
 – شَبَبٌ 1) yandırılmış, alışıdırılmış; 2) odlu, alovlu, coşqun, dəliqanlı
 شَبَبٌ = شَبَبٌ²

I شَبَبٌ (ə) yapışmaq, tutmaq (*nədən* →); V شَبَبٌ 1) yapışmaq (*nədən* →); bərk-bərk tutmaq (*nədən* →); 2) inad göstərmək (*nədə*); möhkəm yapışmaq (*nədən*); israr etmək, təkid etmək (*nədə* fi); 3) təşəbbüs göstərmək

– شَبَبٌ 1) bərk-bərk yapışma, möhkəm tutma; 2) səbatlılıq, inadkarlıq, inad; 3) təşəbbüs

– شَبَبٌ¹ 1) bərk-bərk yapışma, möhkəm tutma; 2) həmç. ~ ابو böyə, böv

– شَبَبٌ² şüyüd

– شَبَبٌ bərk-bərk yapışan, möhkəm tutan; ~ رجل qır-saqqız, əl çəkməyən, təngə gətirən adam

– شَبَبٌ = شَبَبٌ, شَبَبٌ

I شَبَبٌ (ə) شَبَبٌ uzatmaq (*nəyisə kiməsə*); əlini uzatmaq; II شَبَبٌ əlini uzatmaq; əl-qolunu oynatmaq, əllərini ölçmək

– شَبَبٌ c. شَبَابٌ 1) kabus, xəyal, görüntü; 2) fiqur, siluet, qaraltı, kölgə; 3) qarabasma

– شَبَبٌ əl-qol oynatma, əllərini ölçmə

– شَبَبٌ qandal, zəncir, buxov

– شَبَبٌ obyektiv

– شَبَبٌ stereoskop

I شَبَبٌ (u) شَبَبٌ qarışla ölçmək; II شَبَبٌ qarışla ölçmək; qədərini müəyyən etmək (*nəyisə*); VI شَبَبٌ üz-üzə durmaq (*müharibədə iki ordunun üz-üzə durması, sanki aralarında bir qarış məsafə var*)

– شَبَبٌ *bax: əlifba sırası ilə*

– شَبَبٌ c. شَبَابٌ 1) qarış; 2) şibr (*qarış – 22,5 sm bərabər uzunluq ölçüsü*)

– شَبَبٌ c. شَبَابٌ buynuz, kərənay, şeypur

– شَبَبٌ = شَبَبٌ

شَبَبٌ 1) cırmaq, yırtmaq, parçalamaq, tikə-tikə etmək; 2) *xalq dil.* qonaq etmək; عينية ~ tamaşa etmək, seyr etmək, ləzzətlə baxmaq; شَبَبٌ *xalq dil.* qonaq edilmək; qonaqlıqda olmaq, kef elmək

– شَبَبٌ¹ 1) cırma, parçalama, tikə-tikə etmə; 2) yüngül yemək, qəlyanaltı

– شَبَبٌ² c. شَبَابٌ cibxərcliyi

شَبَبٌ şap-şapla, şap-şupla vurmaq (*kimisə*)
 – شَبَبٌ c. شَبَابٌ şap-şap, şap-şup, yüngül, dabaniaçıq, yastı ayaqqabı

– شَبَبٌ şap-şapla vurma

I شَبَبٌ (u) شَبَبٌ bənd olmaq, yapışmaq, əl çəkmək; 2) maraqlanmaq, aludə olmaq (*nəyə*); 3) mövqeyində durmaq, gözləmək, riayət etmək (*nəyə* fi)

– شَبَبٌ fevral

– شَبَبٌ c. شَبَابٌ karp (*balıq*)

I شَبَبٌ (ə) شَبَبٌ 1) doymaq, doyurulmaq (*nə ilə*); ضحكا ~ doyunca gülmək; 2) doymuş olmaq, doyurulmaq; II شَبَبٌ 1) doydurmaq, doyuzdurmaq; 2) hopdurmaq, canına çəkdirmək; IV شَبَبٌ 1) doydurmaq; təmin etmək; doyunca yedirmək; من جوع ~ aclıqını rəf etmək; kiminsə istəyini təmin etmək (*nədə* fi); يَخْشَى نَمًا وَقَدْحًا yaxşıca

məzəmmət etmək, canına döşəmək; هـ ~
kimisə doyunca döymək; الموضوع ~
mövzunu təfərrüatı ilə
öyrənmək; فضوله ~ hər şeyi bilməyə olan
marağını təmin etmək; الكلام فيه ~ nə bar-
rədəsə çox geniş, uzun-uzadı danışmaq;
بالكهرباء ~ elektrik cərəyanı ilə doldurmaq;
المطالب المتزايدة للشعب ~ xalqın artmaqda olan
tələbatını ödəmək; 2) canına hopdurmaq,
yedirtmək; V تَشَبَعَ doymaq, doydurulmaq;
canına hopmaq, canına çəkmək (nəyi →)

– اِشْبَاعٌ doyurma; təmin etmə, ödəmə;
hopdurma, doydurma, canına çəkdirmə

– تَشَبَعٌ doyma dərəcəsi
– شَبَعٌ 1) toxluq; 2) doyma dərəcəsi; 3) təmin
edilmə, ödənilmə dərəcəsi

– شَبَعٌ toxluq
– شَبَعٌ doyumluq
– شَبَعٌ q. شَبَعٌ 1) tox; 2) doymuş;
3) təmin edilmiş; ~ مَعْزَلٌ رجلٌ
varlı adam

– شَبَعٌ doyumluq
– شَبَعٌ doydurulmuş, doyuzdurulmuş (nə
ilə →)

– شَبَعٌ 1) doydurucu; 2) təminedicisi; 3) əhə-
miyyətli

I شَبَقٌ (ə) şəhvətli, ehtiraslı, həvəsli
olmaq; şəhvətpərəst, şəhvət düşkünü olmaq

– شَبَقٌ şəhvət, ehtiras, həvəs
– شَبَقٌ şəhvətli, ehtiraslı, həvəsli
– شَبَقٌ çubuq
– شَبَقَةٌ c. اتٌ – tir, dirək
– شَبَقٌ şəhvətli, ehtiraslı, həvəsli

I شَبَكٌ (i) 1) qatmaq, qarışdırmaq, qarı-
şmaq salmaq, qatıb-qarışdırmaq; 2) hörmək,
toxumaq, bir-birinə keçirmək; ~ اصابعه ~ əl-

lərini daraqlamaq; birləşdirmək, qapamaq;
3) qoşmaq, bağlamaq, bərkitmək (nəyə →);
... نَويَسَا sancaqla nəyəsə bənd
etmək; 4) dolaşığa salmaq, çətinləşdirmək;
5) nişanlamaq, üzük taxmaq; II شَبَكٌ 1) qat-
maq, qatışdırmaq, dolaşıq salmaq; 2) cüt-
ləşdirmək, birləşdirmək; bir-birinə keçir-
mək; ~ اصابعه ~ əllərini daraqlamaq, əl bar-
maqlarını bir-birinə keçirmək; ~ يديه (ذراعيه)
qollarını sinəsində çarpazlaşdırmaq;
dolaşdırmaq, dolaşığa salmaq, çətinləşdir-
mək; V تَشَبَكَ 1) qarışmaq, qatışmaq; 2) bir-
birinə keçmək; birləşmək, qovuşmaq; 3) do-
laşmaq, dolaşığa düşmək, çətinləşmək;
VI تَشَابَكَ 1) qarışmaq, qatışmaq; 2) sarımaş-
maq, sarınmaq, dolaşmaq (qollar), bir-birinə
keçmək; VIII اِشْتَبَكَ 1) qarışmaq, qatışmaq,
qarışıq düşmək; 2) sarımaq, sarınmaq,
dolaşmaq; 3) toxunmaq, hörülmək, bağlan-
maq; ilişmək (nəyəsə →); başlamaq (dalaş-
mağa, qovğaya); təmasa girmək, toqquşmaq,
əlbəyaxa olmaq (məs., düşmənlə); ~ في حديثٍ
söhbətə başlamaq; 4) dolaşmaq, dolaşığa
düşmək, qat-qarışığa düşmək, çətinləşmək

– اِشْتَبَاكَ c. اِتُّ – əlbəyaxa olma, toqquşma,
çarpışma; üzleşmə, təmas (düşmənlə); dö-
yüşün başlanması

– تَشَابَكَ 1) dolaşma, qarışma; 2) dolaşlıq,
qarışlıq

– شَبَايَكَ c. شَبَايَكَ پəncərə (kassanın, köşkün)
– شَبَقٌ = شَبَقٌ
– شَبَقِيَّةٌ c. شَبَقِيَّةٌ yaxud شَبَقِيَّةٌ çubuqçu, çubuqsatan

– شَبَقَةٌ toy hədiyyəsi (bəy tərəfdən); ~
toy hədiyyəsinin təqdim edilməsi

~ على حسن برجل أجر; (على) *kimin üçün* olmaq
 o, Həsəni bir nəfərlə səhv saldı
 ~ من الماء çox oxşayan, çox bənzər; 1) تشبیه
 ~ الماء iki bölünmüş bir alma kimi
 ~ إشْبَاهٌ şübhə, anlaşılmazlıq
 ~ تشبیه 1) oxşarlıq, bənzərlik; 2) anlaşılmazlıq, dolaşıqlıq, örtülülük
 ~ تشبیهات c. تشبیه 1) oxşatma, bənzətmə; 2) müqayisə etmə, tutuşdurma; 3) bənzəyiş, oxşayış; obraz; 4) *din.* təşbih, antropomorfizm (*Allaha insani sifətlər şamil etmə*); 5) *ədəb.* təşbeh, alleqoriya; 6) c. əlamətlər
 ~ تشبیه 1) oxşarlıq, bənzərlik; 2) ob-
 ~ ما ابعَدَ الـ بين الليلة والبارحة! *məcaz.* bunların arasında nə böyük fərq var!, onlar bir-birinə heç oxşamırlar! 2) obraz, surət; görkəm; 3) sarı mis, latun
 ~ تشبیه 1. oxşar, bənzər; 2) 1) oxşarlıq, bənzərlik; 2) 1) oxşarlıq, bənzərlik; 2) obraz, surət; görkəm
 ~ جزيرة ~ yarımada; رسمی ~ yarımresmi; مستعمرة ~ yarımüstəmləkə; معین ~ *riyaz.* romboid; paraleloqram; مُنْحَرَف ~ *riyaz.* trapezoid; مهجور ~ yarıkimsəsiz, yarıatılmış; عار ~ yarımçılpaq; 2) obraz, surət; görkəm
 ~ شِبْهَانٌ, شِبْهَانٌ sarı mis, latun
 ~ تشبیهات c. تشبیه 1) oxşarlıq, bənzərlik;
 2) şübhə; تحت الشبّهli
 ~ شِبْهِيٌّ sarı misdən olan, latun -i/-ı
 ~ تشبیه 1. oxşar, bənzər; 2. oxşarı (*kiminsə*)
 ~ تشبیه 1) oxşar, bənzər; 2) yeknəsəq; 3) anlaşılmaz, dolaşiq; *Quran.* mütəşabih (*zahiri mənası aydın olmayan, çoxmənalı ayələr*)
 ~ تشبیهات c. *Quran.* mütəşabih ayələr
 ~ تشبیه c. oxşarlıq, bənzərlik əlamətləri
 ~ تشبیه oxşar, bənzər

1) tor (*balıq və ya vəhşi heyvan tutmaq üçün*); نطاطة ~ *yaxud* ~ هزّازة ~ *batud*; 2) radio şəbəkə; العنكبوت ~ hörümçək toru; ~ الاحداثيات ~ koordinatlar şəbəkəsi; ~ التمويه ~ maskalama toru; ~ جاسوسية ~ *yaxud* ~ السكك (الخطوط) ~ casus şəbəkəsi; القواعد العسكرية ~ demir yol şəbəkəsi; ~ الكهرباء ~ elektrik şəbəkəsi; ~ لاسلكية ~ radio şəbəkəsi
 ~ toraoxşar, torşəkili, tor-tor
 ~ anat. tor qışa (*gözdə*); ~ الصمام ~ radio lampasının toru
 ~ شبيكة şəbəkə, barmaqlıq; hörmə
 ~ مُشَبَّكٌ 1. hörülmüş, hörmə, şəbəkəli; 2. 1) müşəbbək (*halva növü*); 2) memar. şəbəkəli bəzək (*tağ-tavan və pəncərələrdə*)
 ~ مَشَبَّكٌ c. 1) qarmaq, sancaq, toqqa, bənd; 2) qısqac, sıxac, klemma
 ~ شِبْلٌ aslan balası
 ~ شَبِينٌ = شَبَانٌ c. شَبِينٌ
 ~ gəlinə xidmət edən qadın
 I شِبَّة oxşamaq, bənzəmək; II شِبَّة
 1) oxşatmaq, bənzətmək (*nəyəsə-kiməsə*); 2) müqayisə etmək (*nə ilə* →); 3) *məch.* aydın olmamaq, şübhəli gəlmək (*kimə*); III شَبَابَةٌ oxşamaq, bənzəmək (*nəyəsə-kiməsə*); IV أَشْبَهَ = I; وما ~ ذلك ~ *və ilaxır*; ما أشبه الليلة ~ gör bir-birinə necə də oxşayırlar!; V أَشْبَهْتُ oxşadılmaq, bənzədilmək (*kiməsə*), təqlid etmək (*kimi* →); VI تَشَابَهَ 1) bir-birinə oxşamaq, oxşar olmaq, bənzər olmaq; 2) şübhəli, qeyri-aydın olmaq, qarışıq düşmək; VIII اِشْتَبَهَ 1) şübhələnmək (*nədən* → , فى); şübhə etmək (*nəyə* → , فى), *məch.* ondan şübhələnilər; 2) oxşamaq, bənzəmək (*kiməsə-nəyəsə*); 3) şübhəli olmaq, qeyri-aydın

– مُشَابِهَةٌ oxşarlıq, bənzərlik
 – مُشَبَّهٌ anlaşılmaz, aydın olmayan, çətin (*sual*)
 – مُشَبَّهٌ فِيهِ : مُشَبَّهَةٌ
 – مُشَبَّهٌ həmc. به ~ şübhəli
 شَبَّاهُ uc (*qələmin*), ağız (*qılincın, bıçağın*); 2) tikan, diş; 3) neşlər, iyne (*əqrəbdə*)
 I شَبَّاهُ (*ə/i*) شَبَّاهُ 1) dağılmaq, səpələnmək; 2) ayrı salınmaq, pərən-pərən salınmaq; II شَبَّاهُ 1) dağıtmaq, töküşdürmək; شَمْلَهْمُ ~ səpələnmək (*ayrı-ayrı yerlərə*); ayırmaq, ayrı salmaq, pərən-pərən salmaq; 2) dağınıq, pərəkəndə hala salmaq; 3) cürbəcür etmək, çeşidli etmək, müxtəlifləşdirmək; IV أَشَبَّاهُ dağıtmaq, töküşdürmək, səpələnmək; V تَشَبَّاهُ dağılmaq, səpələnmək, töküşdürülmək; ايدى السبا ~ hərə bir tərəfə dağılmaq, dağılışmaq
 – تَشَبَّاهُ dağınıqlıq; الافكار ~ fikir dağınıqlığı, huşsuzluq
 – تَشَبَّاهُ dağıtma, səpələmə, pərən-pərən salma
 – أَشَبَّاهُ c. شَبَّاهُ 1) dağınıq, səpələnməmiş; ayrı salınmış; اشتائًا ayrılıqda, hissə-hissə; 2) çeşidli, cürbəcür, müxtəlif; قصَّ عليه اشتاتا من الاضاحيك kiməsə cürbəcür gülməli hadisələr danışmaq
 – شَبَّاهُ 1) dağınıqlıq, pərəkəndəlik; dağılma, səpələnmə; diaspor; ~ اليهود
 يَخُودُ لم شَبَّاهُم bir yerə yığmaq, birləşdirmək
 – فـ ما بين ... necə də fərqlidir! ... aralarında necə də böyük fərq vardır!
 – شَبَّاهُ 1) ayrı; dağınıq; 2) müxtəlif, fərqli; 3) isimləri *həm təkdə, həm də cəmdə göstərmək üçün, həmçinin zərf kimi işlədilir*; ~ فى قاموا بهذا جماعاتٍ ~ müxtəlif ölkələrdə; onlar bunu həm qrup-qrup, həm də tək-tək edirdilər

– شَبَّاهُ c. شَبَّاهُ 1. 1) dağınıq, səpələnməmiş, ayrı; 2) müxtəlif, fərqli, çeşidli; 2. əlahiddə qrup
 – مُشَبَّهٌ 1) dağınıq; 2) müxtəlif, cürbəcür, çeşidli
 I شَبَّاهُ (*i*) شَبَّاهُ kəsmək; cırmaq, yırtmaq
 I شَبَّاهُ (*u*) شَبَّاهُ çıxarıb başqa yerdə əkmək, yerini dəyişdirmək
 – شَبَّاهُ c. أَشَبَّاهُ şitil, ting
 – شَبَّاهُ c. شَبَّاهُ şitil, ting
 – شَبَّاهُ c. مَشَبَّاهُ şitillik, tinglik
 I شَبَّاهُ (*u, i*) شَبَّاهُ söymək, abırını tökmək, yamanlamaq; II شَبَّاهُ bərk söymək, söyüb biabır etmək; III شَبَّاهُ =I; VI تَشَبَّاهُ bir-birini söymək, bir-birinə nalayiq sözlər demək, söyüşmək (*kiminlə*)
 – شَبَّاهُ söyüşçü, söyüşkən, söyüşcül, söyüş söyməyə adət etmiş, ağziyava, ağziyərtöv
 – شَبَّاهُ 1) çirkin, iyrenc; 2) söyülmüş, söyüşə məruz qalmış
 – شَبَّاهُ c. شَبَّاهُ söyüş, nalayiq söz, qaba söz; هطلت الشتائم قذف بالشتائم söyüş yağdırmaq; مطر عليه كالمطر kimi yağdı
 – شَبَّاهُ söyüşmə
 I شَبَّاهُ (*u*) شَبَّاهُ qışlamaq, qışı keçirmək; II شَبَّاهُ 1) qışlamaq; 2) yağmaq (*yağış*); شَبَّاهُ الدنيا yağış yağdı; V شَبَّاهُ = I
 – شَبَّاهُ qışlağa köçmə, qışı kurortda keçirmə; qış kurort mövsümü
 – شَبَّاهُ q. شَبَّاهُ qışlıq, qış -i/-ı
 – شَبَّاهُ c. شَبَّاهُ 1) qış; 2) yağış
 – شَبَّاهُ شَبَّاهُ, شَبَّاهُ 1) qışlıq; 2) payızlıq
 – شَبَّاهُ c. مَشَبَّاهُ 1) qışlaq, qışı keçirmək üçün yer; 2) qış kurortu
 I شَبَّاهُ (*ə/u*) شَبَّاهُ sındırmaq, qırmaq; yarmaq, çapmaq, bərk yaralamaq
 – شَبَّاهُ c. شَبَّاهُ baş yarası

I اشَجَبَ (شَجَب) (u) kədər-ləndirmək, qəmləndirmək, qüssləndirmək; شَجَبَ (u) pisləmək, məzəmmət etmək, bəyənməmək, töhmətləndirmək; II شَجَبَ = شَجَبَ²; IV اشَجَبَ kədər-ləndirmək, qəmləndirmək, qüssləndirmək

– اشَجَبَ pisləmə, məzəmmət etmə, bəyənməmə, töhmət etmə

– شَجَبَ c. شَجَبَ asqı, asılqan, paltarasan

– شَجَبَ kədər, qəm, qüssə; dərd

– شَجَبَ c. مَشَجَبٌ ~ quraş-dırma stendi

I شَجَرَ (u) شَجَرَ 1) dayaq vurmaq, dayaq vermək; البيت ~ evə dirəklə dayaq vurmaq; 2) aralarında (kimin) mübahisə düşmək, mübahisə baş vermək; II شَجَرَ ağac əkmək; III شَجَرَ 1) mübahisə etmək, höcətləşmək, deyişmək, çənələşmək; 2) dalaşmaq; VI شَجَرَ bir-birilə mübahisə etmək, höcətləşmək, sözə gəlmək; VIII اشْتَجَرَ mübahisə etmək, höcətləşmək, dalaşmaq

– شَجَرَ q. شَجَرَ c. شَجَرَ kol basmış, ağac basmış

– شَجَرَ meşəsalma, ağacəkmə

– شَجَرَ mübahisə, deyişmə, bəhs; çəkişmə, nifaq, ədavət

– شَجَرَ c. شَجَرَ 1) sürgü, siyirmə, rəzə;

2) xərək

– شَجَرَ damaqla dil arasında boşluq

– شَجَرَ = شَجَرَ

– شَجَرَ topl. ağaclar, ağaclıq, meşəlik

– شَجَرَ c. شَجَرَ (عيد) رأس ~ (عيد) شَجَرَ, شَجَرَ ağac; شَجَرَ c. شَجَرَ ~ السنة yeni il yolkası; عيد الميلاد ~ milad bayramı yolkası; الله ~ nəsəl; الله ~ nəsəl; الله ~ nəsəl

– شَجَرَ qram. dil -i/-ı, damaq -i/-ı; الحروف (ج, ش, ض, ي) damaq samitləri

– شَجَرَ əkilmiş ağaclar; meşəlik, ağaclıq

– شَجَرَ c. شَجَرَ – balaca ağac; kol

– شَجَرَ 1) mübahisə, deyişmə, bəhsləşmə, höcətləşmə, dedi-qodu; 2) dalaşma, didişmə, çəkişmə

– شَجَرَ c. مَشَجَرٌ meşəlik

– شَجَرَ = شَجَرَ

– شَجَرَ ağac rəsmləri ilə örtülmüş; naxışlanmış

شَجَرَ şaqren (yumşaq meşin dəri)

I شَجَعَ (u) شَجَعَ şücaətli olmaq, cəsarətli olmaq, cəsur olmaq, qoçaq olmaq, şücaət göstərmək; II شَجَعَ 1) cəsarətləndirmək, ürək vermək, ürəkləndirmək; 2) həvəsləndirmək, şövqləndirmək; yardım etmək, kömək etmək (نَظَرَ); V شَجَعَ cəsarətə gəlmək, ruhlanmaq, ürəklənmək

– شَجَعَ 1) ürək-dirək vermək; 2) həvəsləndirmək, şövqləndirmək; kömək etmə, əlverişli şərait yaratma

– شَجَعَ həvəsləndirici; جائزة هبة həvəsləndirici mükafat

– شَجَعَ c. شَجَعَ şücaətli, igid, cəsur

– شَجَعَ şücaət, igidlik, cəsurluq

– شَجَعَ = شَجَعَ c. شَجَعَ

– شَجَعَ 1. həvəsləndirən, ürək-dirək verən; 2. idm. həvəskar, azarkeş

I شَجَنَ (ə) شَجَنَ kədərlənmək, qəmlənmək, qüsslənmək, dərd çəkmək; II شَجَنَ kədər-ləndirmək, qəmləndirmək, qüssləndirmək; dərd vermək

– شَجَنَ c. شَجَنَ, شَجَنَ 1) dərd, qəm, kədər, hüzn, qüssə; مثير الشجون təsirli; 2) yol; والحديث و الحديث a) söz sözü çəkər; b) məsələni müxtəlif cür izah edirlər; هم في شجون من شجون onlar çox söz-söhbət edirlər

I شَجَا (u) شَجَا (شجو) kədərləndirmək, qəm-ləndirmək, qüssələndirmək; شَجَى (ə) شَجَا dərd çəkmək, qəm çəkmək, qüssələnmək; II شَجَى mütəəssir etmək, çox təsir etmək; IV شَجَا = أَشَجَى

– شَج q. شَجِيَّة kədərli, qəmli, qüssəli; həzin, yanıqlı (səs)

– شَجَى = شَجَا

– شَجَوُ kədər, qəm, qüssə; dərd, həsrət

– شَجَوَى kədərli, qəmli, qüssəli; dərdli, həsrətli

– شَجَى 1) qayğ; 2) sümük, tikə (boğazda qalmış); ~ في حلقة کان ~ bəla olub keçmişdi onun boğazına

– شَجَى kədərli, qəmli, qüssəli; həzin, yanıqlı

I شَحَّ (ə/u) شَحَّ simic, xəsis olmaq (nədə b, شَحَّ شَحَّ شَحَّ yağışlar yağmırdı; III شَحَّ شَحَّ شَحَّ 1) simiclik etmək (kimə münasibətdə علی nədə b); 2) mübahisə etmək

– شَحَّ 1) simiclik, xəsislik; 2) yetərsizlik, azlıq, zəiflik; في حالة شَحَّ الوقود yanacağı çatmayacağı təqdirdə

– شَحَّ : شَحَّ السُّ : شَحَّ السُّ (Nildə)

– شَحَّ 1) simic, xəsis; 2) cüzi, az, zəif; qıt (sudan); سنوات شَحَّ quraqlıq illəri

– شَحَّ لا ~ في ان... : شَحَّ شَحَّ şəksizdir ki..., şübə yoxdur ki...

I شَحْبُ (u) شَحْبُ yorğun olmaq, rəngi qaçmaq, solğun görünmək

– شَحْبُ rəngi qaçmış və zəif, yorğun-argın

I شَحَّتْ (a) شَحَّتْ sədəqə istəmək, dilənmək
– شَحَّتْ dilənçi, yolçu; العين ~ itdirsəyi (kirpik diblərində)

– شَحَّتْ dilənçilik; yolçuluq

– شَحَّتْ dilənçi payı

– شَحَّتْ qışqırtı, nəriltili

I شَحْدُ (a) شَحْدُ 1) yonmaq, itiləmək, çərtmək; 2) dilənçilik etmək

– شَحْدُ dilənçi, yolçu (müq. et شَحَاتُ); العين ~ itdirsəyi (kirpik diblərində)

– شَحَاتُ = شَحَادَةُ

– شَحَادَةُ = شَحَادَةُ c. مَشَادُ bülöv, itiləmə çarxı

II شَحَّرَ his çəkmək, qurumlamaq

– شَحَّرَ tib. toksemiya (qanın zəhərlənməsi)

– شَحَّرَ his, qurum, duda, tüstü qarası

– شَحَّرَ c. شَحَّرَ qaratoyuq

– شَحَّرَ his çəkilmiş, qurumlamış

I اشْحَطَ (a) اشْحَطَ uzaq olmaq, aralıda olmaq, kənar olmaq; شَحَطُ (a) شَحَطُ 1) saya oturmaq (gəmi); IV اشْحَطَ uzaqlaşdırmaq, kənar etmək (haradan عن)

– شَحَطُ 1) uzaq; aralı; 2) saya oturmuş

– شَحَطُ c. شَحَطُ 1) kibrit; 2) şapşap, nələyin

– شَحَطُ c. شَحَطُ uzundraz adam, nataraz adam, yekəpər adam

– شَحَطُ c. شَحَطُ, شَحَطُ kibrit

I شَحْمٌ (u) شَحْمٌ yağlı, piyli olmaq; piy bağlamaq; II شَحْمٌ piyləmək, piy çəkmək
– شَحْمٌ yağlama, piyləmə; زيت السُّ sürtkü yağları

– شَحْمٌ c. شَحْمٌ piy; yağ; tex. sürtkü, sürtkü yağ; ~ الخنزير ~ donuz piyi; ~ الثمر ~ meyvənin öti

– شَحْمَاتٌ c. piylər

– شَحْمٌ 1) yağlı; piyli; 2) ötlü

– شَحْمِيَّة c. شَحْمِيَّة yağlayan, yağlayıcı

– شَحْمَةٌ c. شَحْمَاتٌ 1) bir parça (tikə) piy;

2) meyvənin öti; ~ الاذن ~ mərcək, qulağın sırğalığı; ~ البتة kartofabənzər göbələk növü), العين ~ almacıq, göz alması; ~ حجر السُّ qranit

– شَحْمِيَّة 1) piy -i/-ı; 2) piyli, yağlı

– شَحْمٌ = شَحِيمٌ

– شَحْمِيَّة kils. dua kitabı

– شَحْمٌ = مُشْحَمٌ –
 – شَحْمٌ piyli, yağlı
 – مَشْحَمَةٌ c. مَشْحَمٌ yağdan, yağqabı; buksa
 I شَحْنٌ (a) شَحَنٌ (1) doldurmaq; yük-
 ləmək (*malları*); 2) *el.* yükləmək; 3) uzaqlaş-
 dırmaq, kənar etmək, qovmaq; ~ به دماغه
 kiminsə beynini doldurmaq; شَحْنٌ (a) شَحَنٌ
 1) nifrət etmək, nifrət bəsləmək (*kimə*
 (على), görməyə gözü olmamaq (*kimi*
 (على), zəhləsi getmək (*kimdən* (على); 2) kin, əda-
 vət bəsləmək, küsmək, düşmənçilik et-
 mək; IV أَشْحَنٌ 1) doldurmaq; yükləmək;
 2) uzaqlaşdırmaq, kənar etmək, qovlamaq;
 VI تَشْحَنٌ küsüşmək, bir-birinə kin, ədavət
 bəsləmək, bir-birilə düşmənçilik etmək;
 VII إِشْحَنٌ dolu olmaq, dolmaq, yüklənmək
 – شَاحِنٌ 1) dolduran, yükləyən; 2) yüklənmiş
 – شَاحِنَةٌ c. شَاحِنَةٌ – yük vaqonu, yük avtomo-
 bili; ~ قلابه ~ özüboşaldan maşın
 – سَيَّارَةٌ 1) yükləmə; 2) yük, fraxt; سَيَّارَةٌ
 yük avtomobili; بُولِيصَةٌ faktura, konosa-
 ment (*gəmi ilə göndərilən yükün sənədi*);
 3) *el.* yükləmə
 – شَحْنَاءٌ kin, nifrət
 – شَحْنَةٌ c. شَحْنَاتٌ 1) yük, fraxt; 2) *el.* yük;
 (كهربائية سالبة) ~ مənfi (*müsbət*) elek-
 trik yükü
 – شِخْنَةٌ c. شِخْنَةٌ 1) polis dəstəsi; رجال الـ
 polis agentləri, polis xəfiyyələri; 2) ədavət,
 düşmənçilik; 3) kin, nifrət
 – شِخْنِيٌّ polis agentı, polis xəfiyyəsi
 – مَشْحَانَةٌ 1) kin, nifrət; 2) ədavət, çəkişmə,
 didişmə
 – مَشْحُونٌ 1) doldurulmuş; 2) yüklənmiş;
 مَطْبَعَةٌ ~ بأغلاط الكتاب kitab çap səhvləri ilə
 doludur

– مَشْحُونَاتٌ c. yüklər, fraxtlar
 شَحْوَرٌ qaralamaq, his çəkmək, his yaxmaq,
 qurumlamaq; çirklətmək, bulamaq
 – شِخْوَارٌ, شِخْوَارٌ his, qurum; المصباح ~ lampa
 hisi
 – شَحْوَرَةٌ qaralama; çirklətmə, bulama; cız-
 ma-qara
 I شِخٌّ (ə/u) شِخٌّ, شِخٌّ 1) sidikləmək, işəmək;
 2) xoruldamaq; II شَحْحٌ işətmək, işətdirmək,
 tos tutmaq (*uşağı*)
 – شِخٌّ, شِخْحٌ sidik
 – شِخْحٌ yerinə işəyən, tez-tez sidikləyən
 – شِخْحَةٌ c. شِخْحَةٌ 1) sidikləmə, işəmə; təbii
 ehtiyaclarını yerinə yetirmə; 2) *tib.* qarın
 işləməsi, mədənin işləməsi
 – مَشْحَةٌ c. شِخْحَةٌ – ictimai ayaqyolu
 I شَحْبٌ (ə) شَحْبٌ axmaq, tökülmək
 شَحْبٌ 1) bulamaq, batırmaq, çirkləndirmək;
 2) cızma-qara etmək, qara-qura yazmaq; شَحْبٌ
 1) bulanmaq, batmaq, çirklənmək; 2) cızma-
 qara yazılmaq, qara-qura yazılmaq
 – شَحْبَةٌ c. شَحْبَةٌ 1) bulama, batırma;
 2) qaralama, cızma-qara; 3) çirk ləkə
 شَحْوَرَةٌ c. شَحْوَرَةٌ barka; (*yük daşımaq üçün*
yastudibli, göyərtəsiz böyük çay gəmisi)
 I شِخْرٌ (u) شِخْرٌ xoruldamaq; kişnəmək (*at*);
 anqırmaq (*uzunqulaq*); II شَحْرٌ bərk xoruldamaq
 – شَحْرٌ bərk xoruldayan adam
 – شَحْرَةٌ c. شَحْرَاتٌ xoruldama, xorultu
 شِخْشَخٌ guruldamaq; cingildəmək; uğulda-
 maq; səs-küy salmaq
 – شِخْشَخَةٌ gurultu; cingilti; uğultu; səs-küy
 – شِخْشِخَةٌ c. شِخْشِخَةٌ şaxşax, şıqqıldaq
 – شِخْشِخَةٌ c. شِخْشِخَةٌ – tavanda pəncərə, baca
 I شُخْصٌ (ə) شُخْصٌ 1) qalxmaq, ucalmaq;
 2) çıxmaq, görünmək (*məs., ulduz*); 3) bə-

rəlmək (*gözlər*); diqqətlə baxmaq (*kimə-nəyə* (الی); 4) yola düşmək (*hara* (الی); çıxıb getmək, tərək etmək (*nəyi* (من); II شَخَّصَ 1) şəxsiyyətini müəyyən etmək, göstərmək; 2) təcəssüm etdirmək; 3) *teatr.* təmsil etmək, ifa etmək; 4) xəstəliyi təyin etmək, diaqnoz qoymaq; 5) nişan ağacları qoymaq; IV اشَخَّصَ göndərmək, uzaqlaşdırmaq, sürgün etmək; V تَشَخَّصَ 1) təyin edilmək; 2) təmsil olunmaq, görünmək
– 1) تَشَخَّصَ *teatr.* təmsil etmə, ifa etmə; 2) diaqnoz
– 1) تَشَخَّصَ *teatr.* aktyor -i/-i, ifaçı -i/-i; 2) diaqnostik; ~ طبيب diaqnost, xəstəliyi təyin edən həkim
– 1) اشَخَّصَ bərelmiş (*gözlər*); diqqətlə baxan
– 2) اشَخَّصَ *c.* şüvül, uzun ağac; paya; nişan, nişanə, nişan ağacı
– 1) شَخَّصَ, اشَخَّصَ *c.* şəxs, adam, nəfər; ~ hüquqi şəxs; ~ fiziki şəxs; 2) *c. teatr.* iştirak edən şəxslər; ~ فى onun şəxsində; ~ مرغوب فيه arzu edilən şəxs, persona grata
– 1) شَخَّصَ şəxsi; قانون الاحوال السمة və-təndaşlıq vəziyyəti haqqında qanun; محكمة السمة və-təndaşlıq vəziyyətləri barədə işlərə dair məhkəmə; البطاقة السمة şəxsiyyət vəsiqəsi (*sənəd*); ~ سا şəxsən; 2) subyektiv; 3) xüsusi
– 1) شَخَّصَ şəxs, şəxsiyyət; fərdiyyət; ~ تحقيق şəxsiyyətin müəyyən edilməsi; ~ بارزة görkəmli şəxsiyyət; ~ اجتماعية ictimaiyyətin nümayəndələri; 2) personaj; 3) *c.* xüsusi xarakter daşıyan qeydlər
– 1) اشَخَّصَ aktyor, ifaçı
– 2) اشَخَّصَ *c.* aktrisa, ifaçı qadın

– 1) اشَخَّصَ *c.* xarakterik xüsusiyyətlər
I شَخَطَ (ə) bağırmaq, çığırmaq, üstünə qışqırmaq, acıqlanmaq (*kimə* فى)
– 1) شَخَطَ *c.* kibrit (*İraq*); شَخَطَ امين təhlükəsiz kibrit
– 2) شَخَطَ *c.* bağırmaq, çığırmaq, qışqırmaq; səsləmə
شَخَوْرَةٌ = شَخْوْرَةٌ
– 1) شَخَّلَ yırğalanmaq, silkələnmək (*milli rəqsin ifası zamanı*)
– 2) شَخَّلَ bədəni silkələmə (*rəqs zamanı*)
– 3) شَخَّلَ cingildəmək
– 4) شَخَّلَ cingilti
I شَدَّ (ə/i) güclü, şiddətli olmaq; ... شَدَّ ما أخطأ فى... o -da/-də necə də bərk yanılırdı; bu məni necə də bərk kədərləndirir! شَدَّ حَيْكُكْ! bərk dur!, möhkəm ol!; 2) شَدَّ (ə/u) dartmaq, çəkmək, cəlb etmək; شَدَّ انتباه العالم dünya ictimaiyyətinin diqqətini cəlb etmək; شَدَّ به الى kimisə geriye çəkmək; شَدَّ اذنه kimisə qulağını dartmaq, çəkmək; 2) gərmək, tarımlamaq; شَدَّت اعصابه *məch.* onun əsəbləri gərginləşib; 3) bağlamaq (*nə ilə* -); bərkitmək, sıxlaşdırmaq (*məs., sıraları*); düyün vurmaq, bənd etmək (*nəyə* شَدَّ الحمار bərk düyünləmək; شَدَّ العقدة uzunqulağı palanlamaq; شَدَّ الفكَّان öküzləri qoşmaq; شَدَّ ازره kiməsə kömək etmək; شَدَّ كيميسه dəstəkləmək; شَدَّ الرحال yola düşmək (*hara* (الی) شَدَّ على كلمة sözün vurğu ilə tələffüz edilməsi; a) شَدَّ عليه kiməsə təzyiq göstərmək; b) nəyisə bərk çəkib bağlamaq; شَدَّ على الايدي əl sıxmaq; شَدَّ عينيه شَدَّ نəzərlərini -a/-ə dikmək; II شَدَّدَ 1) gücləndirmək, şiddətləndirmək; 2) *qram.* hərfin üzərində təşdid qoymaq; samit hərfi

təşdidlə (*qoşa*) tələffüz etmək; ل ~ اللام -i təşdidlə (*qoşa*) tələffüz etmək; 3) güc, mətinlik göstərmək; ciddi olmaq; 4) ciddi cəzalandırmaq (*kimi* علی); 5) basmaq, sıxmaq (*nəyi* علی); III شَدَّ dalaşmaq, qovğa etmək; mübahisə etmək, höcətləşmək; V تَشَدَّدَ 1) güclənmək, şiddətlənmək; 2) ciddiləşmək; inad, səbat göstərmək, möhkəm durmaq (*nədə* فى); VI تَشَدَّدَ bir-birilə mübahisə etmək, bir-birilə höcətləşmək; VIII اِشْتَدَّ 1) güclənmək, möhkəmlənmək, şiddətlənmək; سَاعِدٌ ~ سَاعِدٌ 2) pisləşmək, ağırlaşmaq, çətinləşmək; ağır gəlmək (*kimə* على)

– 1) güclənmə, möhkəmlənmə, şiddətlənmə; 2) pisləşmə, ağırlaşma

– اَشَدُّ ən güclü; ən ciddi; ən ağır; ən sərt; اعتدالا ~ ən mötədil; ... اعتدالا من... daha mötədil; حمرة ~ ən qırmızı; ... حمرة من... daha qırmızı; ما يكون ~ olduqca güclü; son dərəcə, olduqca; ما يكون حذرا ~ ho o son dərəcə ehtiyatlıdır

– بلغ (ادرك) ~ yetkinlik, yaşa dolma; yaşa dolmaq, həddi-bülüğa çatmaq, tam yetkinləşmək; وكان الشتاء فى ~ vaxtı idi; وكان الخلاف على ~ بين... وبين... filankəslə filankəs arasında ixtilaf ən ağır hala çatmışdı

– 1) gücləndirmə, möhkəmlətmə; 2) basma, sıxma, təzyiqli göstərmə; inad göstərmə; 3) *qram.* təşdid

– meyil etmə; dartma, gərmə, çəkmə; bizdən sizə kim düşər oyunu; المَجاز والشَّدَّ mübarizə, mübahisə

– bağ, sarıq, sarğı, toqqa, kəmə, qurşaq
– 1) bağlama, bağı; ورق اللعب ~ bir dəst oyun kartı; اسنان ~ diş protezi; 2) *qram.* təşdid

– 1) şiddət, qüvvət, güc; intensivlik; ~ بə səylə, inadla; ازداد شَدَّةٌ daha da şiddətlənmək; 2) ciddilik, sərtlik, kəskinlik; 3) yoxsulluq, ehtiyac; 4) bədbəxtlik, bəla, dərd, müsibət; وما (من) ~ الأ وبعدھا الفرج *məsəl.* elə dərd yoxdur ki, ondan sonra fərəc olmasın

– 1) أشدَّاءُ , شِدَادٌ c. شَدِيدٌ – güclü, möhkəm; ~ بə ~ çox böyük marağı olan; ~ بə ~ الاهتمام ~ çox cəsur; ~ بə ~ الخطورة ~ olduqca təhlükəli; ~ بə ~ çok gərgin; ~ بə ~ المراس ~ çox inadcıl; 2) ağır, çətin, dözülməz; ~ بə ~ الوطأة a) çox ağır; b) çox sərt; 3) ciddi, kəskin; sərt; 4) *fon.* partlayan

– عند الشدائد شَدَائِدٌ c. شَدِيدَةٌ – *Ata. sözü.* əsil dost dar gündə tanınar

– مُشَدَّدٌ möhkəm, inadlı, səbatlı; ciddi
– مُشَادَّةٌ mübahisə; dalaşma, söyüşmə; höcətləşmə; mübarizə

– 1) اِثْتٌ c. مِشْدٌ – çəkib bağlamaq üçün sarğı, qayıq; 2) korset

– 1) مُشَدَّدٌ şiddətləndirilmiş, gücləndirilmiş; vurğulanmış; ~ بə ~ vurgu ilə deyilmiş sözlər; 2) *qram.* təşdidli; القاف الـ (ة) təşdidli qaf (ق *hərfi*)

– ظروف 1) gücləndirici; ağırlaşdırıcı; اِثْتٌ ~ ağırlaşdırıcı səbəblər; 2) ciddi, sərt; اِثْتٌ ~ ciddi tədbirlər görmək

– مُشَدُّودٌ dartılmış, çəkilmiş, gərilmiş
– (شَدَحَ) VII اِشْتَدَّ dalı üstə, arxası üstə yixilmaq

I شَدَّخُ sındırmaq; xırdalamaq, doğramaq; parçalamaq; II شَدَّخَ = I; VII اِشْتَدَّخَ sındırılmaq, doğranılmaq

– شَادِخٌ gənc, zərif
– 1) شَوَادِرُ c. شَادِرٌ çadır; 2) anbar

I شَدَفَ (i) şaduflla su çəkmək (*bax:* شَادُوفٌ); II شَدَّفَ = I

– شَادُوفٌ *c.* شَادُوفٌ *şaduf* (*quyudan su çək-mək üçün alət*); mancanaq (*quyudan su çəkmək üçün qurğu*)

– شَادُفْلَا *şaduf*la su çəkən

(شَدَقْ) V تَشَدَّقُ 1) tez-tez danışmaq; çərən-ləmək, naqqallıq etmək; 2) natiqlik etmək, təmtəraqla, ibarə ilə danışmaq; 3) lovğalanmaq (*nə ilə*)

– أَشَدَّقُ *q.* شَدَقَاءُ *c.* شَدَقٌ ağziyəkə, yekəəgiz

– أَشَدَّقُ 1) ağzın ucu; 2) çənə; نَفْعٌ ~ يَهْ نَفْعٌ ضَحْكٌ بَمَلْءٍ ~ يَهْ özünü çəkmək, lovğalanmaq

I شَدَّةٌ (ə) 1) pərt etmək, heyrətə gəlmək; 2) dili-ağzı qurumaq, mat qalmaq, nitqini itirmək; donub qalmaq, quruyub qalmaq, matıxmaq

– مَشَدَّوَةٌ heyrətlənmiş; mat qalmış, mat-məttəl qalmış; küt, ifadəsiz, mənasız (*nəzər*)

I شَدَّوٌ (u) 1) oxumaq; tərənnüm etmək; 2) az-maz bilik almaq

– شَدَّوٌ *c.* شَدَّوَةٌ müğənni, deklamator

– شَدَّوَةٌ müğənni qadın

– شَدَّوٌ oxumaq; nəğmə

I شَدَّ (ə/u) 1) istisna təşkil etmək, müstəsna, yeganə olmaq; kənara çıxmaq (*nədən*); başqaları kimi olmamaq, başqalarına bənzəməmək (*nədən*); 2) düşmək, çıxmaq (*nədən*); II شَدَّدَ istisna etmək; ayırmaq, xüsusiləşdirmək

– شَدَّدَ 1. 1) müstəsna, qeyri-adi, ümumi qaydadən xaric; nadir; 2) anormal, anomal; qeyri-təbii; شَدَّادُ النَّاسِ *yad* (*kənar*) adamlar; yadlar; شَدَّادُ الْأَفَاقِ *avantüristlər*; 3) qəribə; möcüzəli; الطَّبِيعِ ~ eksentrik, qəribə xasiyyətli; *c.* شَوَادٌ 2. 1) *həmç.* شَادَةٌ istisna; *masəl.* لَكُلِّ قَاعِدَةٍ شَوَادٌ *elə* qayda yox-

dur ki, ondan istisna olmasın; 2) çıxarma, kənar etmə

– شَدَّدَ istisnalıq, müstəsnalıq; qeyri-düzgünlük, anomaliya; شَدَّوْدٌ *maqnit anomaliyası*

I شَدَّبَ (*i, u*) شَدَّبَ kəsmək, qırmaq (*artıq budaqları*); II شَدَّبَ 1) kəsmək, qırmaq (*artıq budaqları*); 2) cilalamaq, paradaqlamaq; V شَدَّبَ cilalanmaq, paradaqlanmaq

(شَدَّرَ) V تَشَدَّرَ səpələnmək, müxtəlif tərəflərə dağılmaq, pərən-pərən olmaq

– شَدَّرَ : مَدَّرَ ~ tör-töküntü içində; necə gəldi; dağınıq halda, töküşdürülmüş halda

– شَدَّرَةٌ 1. *c.* شَدَّرَاتٌ 1) dənəcik (*qızıl*); 2) xırda-xuruş; 2. bir az, bir parça, bir qə-dər; من تَارِيخِ حَيَاتِهِ ~ kiminsə həyat tarixçə-sindən bir parça

I شَدَّوٌ (*u*) شَدَّوٌ *ətir* saçmaq, qoxumaq

– شَدَّوٌ *ətir*, rayihə

– شَدَّوٌ *ətirli*, rayihəli

I شَرٌّ (*i/ə*) 1) şər olmaq, pis olmaq; شَرٌّ (*i/ə*) 2) şirir axmaq, sızmaq, damcı-damcı tökülmək, süzülmək; III شَرٌّ pis rəftar etmək (*kiminləsə*)

– شَرٌّ 1) şər; şərəşurluq; qəzəb-lilik, kinlilik; 2) zərər, xətər

– شَرٌّ 2. *c.* شَرَّارٌ 1) pis; şər; 2) ən pis; ən şər; شَرٌّ ~ insanların ən pisi; ... من ~ -dan/-dən də pis

– شَرٌّ *şir*, *şir*, *şir* *zool.* qaraçinədan

– شَرَّارٌ qığılçımsaçan, qığılçımlı

– شَرَّارٌ *c.* شَرَّارَةٌ ~ تحرق *~* qığılçımlı; شَرَّارَاتٌ *c.* شَرَّارَةٌ ~ الحارَّة *Ata. sözü.* qığılçımdan od törər (*hərfən: bir qığılçımlı məhəlləni yandırır*)

– شَرَّانِيٌّ *tezalışan*, tez özündən çıxan; şər, pis

– شَرَّرَ *c.* شَرَّرَةٌ qığılçımcırtıdaq, çılğım

– شِرَّةٌ qəzəb, kin; qızgınlıq, coşqunluq; tündməzaclıq, əsəbilik

– شَرِيرٌ şər

– شَرِيرٌ c. أَشْرَارٌ 1. 1) çox şər; qəlbiqara, mərdimazar; 2) pisniyyət, bədniyyət, qərəzli; 2. yaramaz, quldur; ~ şeytan

(إِشْرَابٌ (شَرَابٌ) 1) boynunu uzatmaq; başını qaldırmaq; 2) başını çevirmək, döndərmək

– إِشْرَابٌ 1) boynunu uzatma; başını qal-

dırma; 2) başını çevirmə, döndərmə

I شَرِبَ (شَرِبَ) 1) içmək; على صحته ~ yaxud

خبه ~ kiminsə sağlığına içmək; 2) sormağ, çəkmək; دخانا ~ siqaret çəkmək; II شَرَبَ

1) içirtmək; 2) doydurmaq, hopdurmaq (nə);

شَارَبَ ~ nişastalamaq, kraxmallamaq; III شَرَبَ

1) içirtmək; 2) doydurmaq, hopdurmaq; ماعزى ~ mənə işlət-

mədiyim günahda günahlandırır; 2) doydurmaq, hopdurmaq; ماعزى ~ mənə işlət-

mədiyim günahda günahlandırır; 2) doydurmaq, hopdurmaq; ماعزى ~ mənə işlət-

– شَرَابٌ şərāb, şərb. c. 1 şarab

– شَرَابٌ şərb. c. 2 şarab

– شَرَابٌ şərb. c. 2 şarab

– شَرَابٌ şərb. c. 2 şarab

– شَرَابٌ şərb. c. 2 şarab

– شَرَابٌ şərb. c. 2 şarab

– شَرَابٌ şərb. c. 2 şarab

– شَرَابٌ şərb. c. 2 şarab

– شَرَابٌ şərb. c. 2 şarab

– شَرَابٌ şərb. c. 2 şarab

– شَرَابٌ şərb. c. 2 şarab

– شَرَابٌ şərb. c. 2 şarab

– شَرِبَةٌ 1) qurtum; 2) işlətmə dərmanı

– شَرِبَةٌ c. شَرِبَاتٌ 1) qurtum; 2) şorba; 3) mikstura (qasıq dərmanı); bir içimlik sulu dərman,

mikstura dozası; زيت خروج ~ gənəgərçək yağ

yağı dozası; 4) su qıtlığı (Məkkə şəhərində)

– شَرِبَةٌ içməyi xoşlayan

– شَرِبَةٌ içməli, içməyə yararlı

– شَرِبَةٌ çoxiçən

– شَرِبَةٌ şorbə, شَرِبَةٌ şorbə

– شَرِبَةٌ c. مَشْرَبٌ 1) içki yeri; القهوة ~ qəhvə-xana, kafe; البيرة ~ pivəxana; 2) meyil, xarakter; zövq; 3) istiqamət, yönüm; siyasi rəng

– شَرِبَةٌ c. مَشْرَبٌ içki yeri; su içmək, kiçik

fəvvarə

– مَشْرَبٌ c. مَشْرَبٌ cam, piyalə

– مَشْرَبٌ c. مَشْرَبٌ 1) pəncərənin qabağa çıxan barmaqlığı; 2) pəncərə barmaqlığı

– مَشْرَبٌ c. مَشْرَبٌ içki; مشروبات مرطبة sərirlədicisi (alkoqolsuz) içkilər; مشروبات روحية yaxud مشروبات كحولية spirtli içkilər; مشروبات روحانية

– مَشْرَبٌ c. مَشْرَبٌ ruhani qida

– مَشْرَبٌ qarışdırmaq, dolaşdırmaq

– مَشْرَبٌ qarışıqlıq, dolaşıqlıq; çəşqınlıq

– مَشْرَبٌ qarışıq, dolaşq, çəlpəşik; çəşmiş,

karıxmış

– مَشْرَبٌ bot. Livan sidri

– مَشْرَبٌ kils. hirotoniya, mənəşə yüksəltmə

I شَرَتَ (a) شَرَتَ (a) şətləmə (əllərin, ayaqların dərisi)

I شَرَجَ (u) شَرَجَ kök atmaq, bəndləmək;

II شَرَجَ = I

– شَرَجٌ c. شَرَجٌ 1) ilgək, ilmə; 2) anat.

gödən

– شَرَجٌ anat. anal (anusa aid olan) -i/-ı;

gödən -i/-ı; حَقْنَةُ حَقْنَةُ gödən kanalı;

imale

I ألم نشرح (a) شَرَحَ 1) açmaq, yarmaq; قرآنك صدرك *Quran*. (Ya Məhəmməd!) Biz sənin köksünü (*haqqı bilmək üçün*) açıb genişlətmədikmi?!; 2) şərh etmək, izah etmək; 3) tikə-tikə doğramaq, dilimləmək; صدره ~ *yaxud* ~ خاطره ~ şad etmək, sevin-dirmək; II شَرَّحَ 1) dilimləmək, tikə-tikə doğramaq; 2) yarmaq; VII اِنشَرَحَ 1) açılmaq; genişlənmək; 2) şərh edilmək, izah edil-mək; 3) sevinmək, şad olmaq, məmnunluq duymaq; صدرًا ~ *yaxud* ~ خاطرًا ~ sevinmək, şad olmaq, məmnun olmaq

– انشَرَحًا sevinc, şadlıq, şənlik; məmnun-luq; مَمْنُونِيَّيْتَلَمْ

– تَشْرِيحًا yarma; علم الـ anatomiya

– تَشْرِيحَةً qismən yarma

– تَشْرِيحِيَّ anatomik

– شَرَّحَ c. شَرَّحَ 1. izah edən; 2. şərh edən; şərhçi

– شَرَّحَ şəh, açıq (*məs., baxış, üz*)

– شَرَّحَ c. شَرَّحَ 1) izah etmə, şərh etmə; şərh, təfsir, izah; təsvir; 2) qeyd; yuxarıda göstəriləyi kimi

– شَرَّحَاتٍ c. شَرَّحَاتٍ tikə, parça, dilim

– شَرَّحِيَّ izahedici, izahat -i/-1

– شَرَّحَ c. شَرَّحَ 1) dilim, tikə, parça; 2) lövhə (*məs., metal*); 3) qat, təbəqə (*cəmiyyətdə*)

– مَشْرِحًا anatom

– مَشْرِحَةً c. مَشْرِحًا cərrahiyyə kabinet

– مَشْرِحِيَّ: الصدر ~ şad, şən, sevincli; məmnun

I شَرَّحَ (a) شَرَّحَ böyümək, yaşa dolmaq; شَرَّحَ (a) شَرَّحَ yarmaq, parçalamaq, hissələrə ayırmaq; قلبه ~ kiminsə ürəyini qopartmaq (*səs, qışqırtı ilə*); صوته ~ boğazını zərbə salmaq (*öskürək haqqında*); V تَشْرِحًا yarılmaq, parçalanmaq, hissələrə ayrılmaq

– شَرَّحَ c. شَرَّحَ yarıq, çat

– مَشْرِحًا yarılmış, çatlamış, çat vermiş

I شَرَّدَ (u) شَرَّدَ 1) qaçmaq; çıxıb getmək; ~ من الموت وقع في حضرموت *Ata. sözü* yağış-dan çıxıb yağmura düşdü; 2) sərgərdan gəzmək, dərbədə gəzmək, sərsərilik et-mək; II شَرَّدَ 1) qaçmağa məcbur etmək; qovmaq; 2) evsiz-eşiksiz qoymaq, küçəyə qovmaq; IV أَشَرَّدَ qorxutmaq, qaçırtmaq, qovmaq; V تَشَرَّدَ 1) evsiz-eşiksiz qalmaq, yurdsuz-yuvasız qalmaq, çöldə qalmaq, kimsəsiz qalmaq; 2) sərsərilik etmək, sərgərdan gəzmək; avaralıq etmək

– تَشَرَّدًا sərgərdan gəzmə, sərsərilik etmə, avaralıq etmə, dərbədə gəzmə

– تَشَرِيدًا qovma, çıxartma, sürgün etmə, ev-siz-eşiksiz qoyma, yurdsuz-yuvasız qoyma

– شَرَّدَ c. شَرَّدَ 1) sərgərdan gəzən, yurd-suz-yuvasız gəzən; gəzərgi; ~ البال *yaxud* ~ हुषसु, fikri dağınıq; 2) ötəri (*nəzər*); 2. sürgün edilmiş, sürgün

– شَرَّدًا c. شَرَّدًا 1) buraxılmış, unudulmuş, əldən qaçırılmış (*nə isə*); ~ واردة a) məlum və gözdən qaçmış (*nə isə*); b) köhnə və yeni; c) ən kiçik təfərrüatına qədər, cikinə-bikinə kimi; 2) nadir, müstəsna (*nə isə*); شوارذ اللغة nadir ifadələr; شوارذ الزمان az baş verən, nadir hadisələr; 3) ani olaraq ağıla gələn fikir; 4) ötürülmə, anilik

– شَرَّدَ isti quru külək, sirokko (*Şimali Amerikada və Cənubi Avropada əsən isti quru külək*)

– شَرَّدًا avara, sərgərdan, sərsəri, evsiz-eşiksiz, yurdsuz-yuvasız

– شَرَّدًا avaralıq, sərgərdanlıq, sərsərilik; ~ فى हुषसु halda, fikri dağınıq halda;

(الذهن) ~ huşsuzluq, fikri dağınıqlıq, diq-qətsizlik

– شَرِيْدٌ 1) 1) öteri, gözucu; 2) sərgərdan, sərsəri, avara; 2. qaçqın, qaçaq; sürgün; avara; 2) evsiz-eşiksiz, yurdsuz-yuvasız

– مُشْرِدٌ kimsəsiz, evsiz-eşiksiz, yurdsuz-yuvasız; avara, sərgərdan, sərsəri

– مُشْرِدٌ qaçqın

– مُشْرِدٌ qruplara bölünmək, qruplaşmalara parçalanmaq

– مُشْرِدٌ qruplaşmalara bölünmə, parçalanma

– شَرِيْمَةٌ c. شَرِيْمَةٌ qrup, dəstə; qalaq; yığın yırtmaq, açmaq, qopartmaq (*yaram*); شَرِيْمَةٌ açılmaq, yırtılmaq (*yaram*)

I شَرِيْسٌ (a) شَرِيْسَةٌ 1) bədxasiyyət, acıqlı, hiddətli, sərt, qaba olmaq; 2) şıltaq, tərs olmaq, öz bildiyini etmək; VI شَرِيْسٌ bir-birinə pislik, bədrəftarlıq etmək; bir-birilə dalaşmaq, bir-birilə düşmənçilik etmək

– شَرِيْسٌ çəkmə yapışqanı

– شَرِيْسَةٌ 1) acıq, hiddət, qəzəb; acıqlılıq, hirsliklik, kinlilik; 2) sərtlik, kobudluq

– شَرِيْسٌ acıqlı, hiddətli, qəzəbli; الخلق ~ bədxasiyyət, bədrəftar

– شَرِيْسٌ acıq, hiddət, qəzəb; acıqlılıq, qəzəblilik, bədxasiyyətliklik

– شَرِيْسٌ acıqlı, hiddətli, qəzəbli

– شَرِيْسٌ c. شَرِيْسٌ qabırğa qığırdağı, xirt-dənəyi

– شَرِيْسٌ anat. mədəüstü; المقسم الـ mədəüstü nahiyə

(شَرِيْسٌ) II شَرِيْسٌ kök salmaq

– شَرِيْسٌ c. شَرِيْسٌ kök; ~ النجيل ~ bot. ayırıq; ~ الزرداب ~ اللين

شَرِيْسٌ nüfuzdan salmaq, hörmətdən salmaq, etibardan salmaq; شَرِيْسٌ nüfuzunu itirmək, özünü hörmətdən salmaq; adını batırmaq

– شَرِيْسَةٌ nüfuzdan salma, hörmətdən salma (1) itiləmək; 2) diş-diş etmək; 3) damcılamaq, dammaq, axıb tökülmək

– شَرِيْسَةٌ 1) itiləmə (*bıçağı*); 2) damcılama, damma, axıb tökülmə

– شَرِيْسَةٌ 2) oraq

– شَرِيْسٌ c. شَرِيْسٌ alacəhrə

– شَرِيْسٌ cürə, vəhşi ördək

– مُشْرِسٌ dişli, diş-diş; ~ سگین diş-diş bıçaq (*çörək doğramaq üçün*)

– شَرِيْسٌ c. شَرِيْسٌ çarşab; mələfə, döşəkağı

I شَرِيْسٌ (u) شَرِيْسٌ şərt qoymaq, şərtləndirmək (*nə iləsə*); II شَرِيْسٌ 1) çərtmək, kərtik açmaq, diş açmaq; 2) parça-parça kəsmək, kəsib doğramaq; III شَرِيْسٌ 1) şərtləşmək, danışığa gəlmək; 2) mərc qoşmaq (*nədən*), qoymaq (*nəyi mübahisədə, mərcdə*);

(على) ~ I = I شَرِيْسٌ انا اشارك على طربوشى بأناك... ki, sən...; V شَرِيْسٌ 1) ağır şərtlər qoymaq (*kimə*); 2) çərtilmək, kərtiklənmək; ~

işini yaxşı yerinə yetirmək, işində dərindən-qabıqdan çıxmaq; VIII شَرِيْسٌ = I

– شَرِيْسٌ şərt qoyma, şərtlənmə

– شَرِيْسٌ çərtikləmə, kərtikləmə, diş-diş etmə

– شَرِيْسٌ c. شَرِيْسٌ şərt; tələb, müddəa; شروط müqavilənin müddəaları; ~ بلا şərtsiz, danışıqsız; ~ وقيد qeydsiz-şərtsiz; ~ لا بد منه ~ labüd şərt, condito sine qua non; ... وضع الـ... üçün şərt qoymaq; ادوات ~

gram. şərt ədatları; ~ جواب الـ gram. baş cümlə (*şərt budaq cümləli tabeli mürəkkəb cümlədə*); ... ان... yaxud ... به ان... bir şərtlə

ki, ...; ~ الا تعمل هذا bir şərtlə ki, sən bunu etməyəsən; ~ عند الحرت ولا القتال فى الحصيدة *məsəl.* şərti şumda kəsək ki, xırmanda yaba qarpmayaq

– شُرْطَ c. شُرْطُ işaret, əlamət
– شُرْطَ c. شُرْطُ tire; نُقْطُ وَشُرْطُ nöqtələr və tire (*teleqraf*); xətt, cızıq; قَصِيرَة ~ defis

– شُرْطَ polis; ~ العسكریة (الحربیة) hərbi polis; ~ كلب polis iti; النجدة ~ səyyar polis; polis yardım dəstəsi

– شُرْطَ şərti; جملة ~ qram. şərt cümləsi
– شُرْطَ polis nəfəri; ~ السیر (المور) ~ küçə hərəkətini tənzimləyən polis nəfəri

– شُرْطَ c. شُرْطَ - ات. شُرْطَ ~ şərtləşmə, müqavilə
– شُرْطَ c. شُرْطَ lent; zolaq; bağ, qaytan; ~ المعرض ~ sərğinin açılışında lenti kəsmək; ~ الآلة الكاتبة ~ yazı maşını lenti; ~ الانبوب ~ elektron borucuğun *yaxud* katod lampasının toru; ~ التخزين ~ d.y. ehtiyat yolu; ~ الكینو ~ kinolenti; ~ القياس ~ ölçü lenti; ~ النار ~ Bikford fitili; ~ ناطق ~ səslı film; ~ دودة ~ solıtyor; ~ رایة الاشرطة والنجوم ABS-ın dövlət bayrağı; 2) kərtik, dişək; 3) *hərb.* sırma, nişan

– شُرْطَ c. شُرْطَ şert; ~ bir şertlə ki, ...

– شُرْطَ c. شُرْطَ şertləşmə, razılaşma, müqavilə
– شُرْطَ c. شُرْطَ lanset; cərrah bıçağı, neştər

– شُرْطَ c. شُرْطَ = شُرْطَ ~ شُرْطَ ~ شُرْطَ kərtikli, dişekli
– شُرْطَ c. شُرْطَ ~ انعكاس ~ şerti; ~ مساعدَة ~ şerti refleksi; ~ غير ~ şertsız, danışqsız; ~ مساعدة ~ şerti danışqsız kömək

– شُرْطَ c. شُرْطَ şert; ~ bir şertlə ki, ...

– شُرْطَ c. شُرْطَ şertləşmə, razılaşma, müqavilə
– شُرْطَ c. شُرْطَ lanset; cərrah bıçağı, neştər

– شُرْطَ c. شُرْطَ = شُرْطَ ~ شُرْطَ ~ شُرْطَ kərtikli, dişekli
– شُرْطَ c. شُرْطَ ~ انعكاس ~ şerti; ~ مساعدَة ~ şerti refleksi; ~ غير ~ şertsız, danışqsız; ~ مساعدة ~ şerti danışqsız kömək

– شُرْطَ c. شُرْطَ şert; ~ bir şertlə ki, ...

– شُرْطَ hirotoniya, ruhani rütbə və dərəcə vermə, ruhani məqama yüksəltmə

– شُرْطَ = شُرْطَ, شُرْطَ ~ o yazmağa başladı; ~ plan tutmaq; 2) qəsd etmək (*nəyə*); II şurə qanun çıxarmaq; IV şurə istiqamət vermək, yol göstərmək, yönəltmək; ~ ipi dartmaq, çəkmək; ~ gözlərini dikmək (*nəyə* ~ süngünü tufəngə taxmaq; VIII şurə = II şurə qanunvericilik; ~ حق qanunvericilik hüququ; ~ Bibl. Qanunun təkrarı

– شُرْطَ c. شُرْطَ şurə; ~ başlamaq; girişmək, iqdam etmək, təşəbbüs etmək; ~ فى الكتابة ~ مشروع ~ o yazmağa başladı; ~ plan tutmaq; 2) qəsd etmək (*nəyə*); II şurə qanun çıxarmaq; IV şurə istiqamət vermək, yol göstərmək, yönəltmək; ~ ipi dartmaq, çəkmək; ~ عينيه ~ gözlərini dikmək (*nəyə* ~ süngünü tufəngə taxmaq; VIII şurə = II şurə qanunvericilik; ~ حق qanunvericilik hüququ; ~ Bibl. Qanunun təkrarı

– شُرْطَ c. شُرْطَ şurə; ~ başlamaq; girişmək, iqdam etmək, təşəbbüs etmək; ~ فى الكتابة ~ مشروع ~ o yazmağa başladı; ~ plan tutmaq; 2) qəsd etmək (*nəyə*); II şurə qanun çıxarmaq; IV şurə istiqamət vermək, yol göstərmək, yönəltmək; ~ ipi dartmaq, çəkmək; ~ عينيه ~ gözlərini dikmək (*nəyə* ~ süngünü tufəngə taxmaq; VIII şurə = II şurə qanunvericilik; ~ حق qanunvericilik hüququ; ~ Bibl. Qanunun təkrarı

– شُرْطَ c. شُرْطَ şurə; ~ başlamaq; girişmək, iqdam etmək, təşəbbüs etmək; ~ فى الكتابة ~ مشروع ~ o yazmağa başladı; ~ plan tutmaq; 2) qəsd etmək (*nəyə*); II şurə qanun çıxarmaq; IV şurə istiqamət vermək, yol göstərmək, yönəltmək; ~ ipi dartmaq, çəkmək; ~ عينيه ~ gözlərini dikmək (*nəyə* ~ süngünü tufəngə taxmaq; VIII şurə = II şurə qanunvericilik; ~ حق qanunvericilik hüququ; ~ Bibl. Qanunun təkrarı

– شُرْطَ c. شُرْطَ şurə; ~ başlamaq; girişmək, iqdam etmək, təşəbbüs etmək; ~ فى الكتابة ~ مشروع ~ o yazmağa başladı; ~ plan tutmaq; 2) qəsd etmək (*nəyə*); II şurə qanun çıxarmaq; IV şurə istiqamət vermək, yol göstərmək, yönəltmək; ~ ipi dartmaq, çəkmək; ~ عينيه ~ gözlərini dikmək (*nəyə* ~ süngünü tufəngə taxmaq; VIII şurə = II şurə qanunvericilik; ~ حق qanunvericilik hüququ; ~ Bibl. Qanunun təkrarı

– شُرْطَ c. شُرْطَ şurə; ~ başlamaq; girişmək, iqdam etmək, təşəbbüs etmək; ~ فى الكتابة ~ مشروع ~ o yazmağa başladı; ~ plan tutmaq; 2) qəsd etmək (*nəyə*); II şurə qanun çıxarmaq; IV şurə istiqamət vermək, yol göstərmək, yönəltmək; ~ ipi dartmaq, çəkmək; ~ عينيه ~ gözlərini dikmək (*nəyə* ~ süngünü tufəngə taxmaq; VIII şurə = II şurə qanunvericilik; ~ حق qanunvericilik hüququ; ~ Bibl. Qanunun təkrarı

– شُرْطَ c. شُرْطَ şurə; ~ başlamaq; girişmək, iqdam etmək, təşəbbüs etmək; ~ فى الكتابة ~ مشروع ~ o yazmağa başladı; ~ plan tutmaq; 2) qəsd etmək (*nəyə*); II şurə qanun çıxarmaq; IV şurə istiqamət vermək, yol göstərmək, yönəltmək; ~ ipi dartmaq, çəkmək; ~ عينيه ~ gözlərini dikmək (*nəyə* ~ süngünü tufəngə taxmaq; VIII şurə = II şurə qanunvericilik; ~ حق qanunvericilik hüququ; ~ Bibl. Qanunun təkrarı

– شُرْطَ c. شُرْطَ şurə; ~ başlamaq; girişmək, iqdam etmək, təşəbbüs etmək; ~ فى الكتابة ~ مشروع ~ o yazmağa başladı; ~ plan tutmaq; 2) qəsd etmək (*nəyə*); II şurə qanun çıxarmaq; IV şurə istiqamət vermək, yol göstərmək, yönəltmək; ~ ipi dartmaq, çəkmək; ~ عينيه ~ gözlərini dikmək (*nəyə* ~ süngünü tufəngə taxmaq; VIII şurə = II şurə qanunvericilik; ~ حق qanunvericilik hüququ; ~ Bibl. Qanunun təkrarı

– شُرْطَ c. شُرْطَ şurə; ~ başlamaq; girişmək, iqdam etmək, təşəbbüs etmək; ~ فى الكتابة ~ مشروع ~ o yazmağa başladı; ~ plan tutmaq; 2) qəsd etmək (*nəyə*); II şurə qanun çıxarmaq; IV şurə istiqamət vermək, yol göstərmək, yönəltmək; ~ ipi dartmaq, çəkmək; ~ عينيه ~ gözlərini dikmək (*nəyə* ~ süngünü tufəngə taxmaq; VIII şurə = II şurə qanunvericilik; ~ حق qanunvericilik hüququ; ~ Bibl. Qanunun təkrarı

– شُرْطَ c. شُرْطَ şurə; ~ başlamaq; girişmək, iqdam etmək, təşəbbüs etmək; ~ فى الكتابة ~ مشروع ~ o yazmağa başladı; ~ plan tutmaq; 2) qəsd etmək (*nəyə*); II şurə qanun çıxarmaq; IV şurə istiqamət vermək, yol göstərmək, yönəltmək; ~ ipi dartmaq, çəkmək; ~ عينيه ~ gözlərini dikmək (*nəyə* ~ süngünü tufəngə taxmaq; VIII şurə = II şurə qanunvericilik; ~ حق qanunvericilik hüququ; ~ Bibl. Qanunun təkrarı

– شُرْطَ c. شُرْطَ şurə; ~ başlamaq; girişmək, iqdam etmək, təşəbbüs etmək; ~ فى الكتابة ~ مشروع ~ o yazmağa başladı; ~ plan tutmaq; 2) qəsd etmək (*nəyə*); II şurə qanun çıxarmaq; IV şurə istiqamət vermək, yol göstərmək, yönəltmək; ~ ipi dartmaq, çəkmək; ~ عينيه ~ gözlərini dikmək (*nəyə* ~ süngünü tufəngə taxmaq; VIII şurə = II şurə qanunvericilik; ~ حق qanunvericilik hüququ; ~ Bibl. Qanunun təkrarı

– شُرْطَ c. شُرْطَ şurə; ~ başlamaq; girişmək, iqdam etmək, təşəbbüs etmək; ~ فى الكتابة ~ مشروع ~ o yazmağa başladı; ~ plan tutmaq; 2) qəsd etmək (*nəyə*); II şurə qanun çıxarmaq; IV şurə istiqamət vermək, yol göstərmək, yönəltmək; ~ ipi dartmaq, çəkmək; ~ عينيه ~ gözlərini dikmək (*nəyə* ~ süngünü tufəngə taxmaq; VIII şurə = II şurə qanunvericilik; ~ حق qanunvericilik hüququ; ~ Bibl. Qanunun təkrarı

– شرع dini qanun, kilsə qanunu; şəriət; الناس في هذا ~ واحد
bunda insanlar hamısı birdir
– شرع (1) gərilmiş شرع, شرع c. 1 شرعة, شرعة
ip; yay ipi; qayıq; 2) sim, tel
– شرع qanun; xartiya; الامم ~
millətlər xartiyası; حقوق الانسان ~ insan haq-
ları bəyannaməsi
– شرع qanuna görə; شرع qanuna görə
de-yure (rəsmi olaraq) və de-fakto (faktiki
olaraq); 2) qanuni, leqal; ~ ابن qanuni oğul;
~ qeyri-qanuni; ~ ابن qeyri-qanuni
oğul; ~ وارث qanuni varis; 3) şəriət -i/-ı;
القضاء الشرع qəriət hökmləri; الشرع الاحكام الشرع
üzrə mühakimə üsulu; المحكمة الشرع qəriət
məhkəməsi
– شرع qanunilik, şərilik, leqallıq
– شرع (1) başlama, təşəbbüs; başlanğıc;
qam. başlanğıc bildirən köməkçi
fellər (أخذ, طفق, və s.); 2) qəsd (nəyə
– شرع qanun; kilsə qanunu, şəriət; شرع
القضاء الشرع yaxud السمحة الشرع yaxud
الاسلامية الشرع islam qanunu, şəriət; الشرع
السموية الشرع İlahi qanunlar; الغابة ~
cəngəllik qanunu
– شرع qanunşünas, hüquqçu; vəkil
– شرع qanunverən, qanunverici
– شرع, شرع c. شرع naxır bulağı, suvat
– شرع = شرع
– شرع leqal, qanuni; ~ حق qanuni haqq;
~ غير a) qeyri-leqal, qeyri-qanuni, qeyri-
şəri; b) uyğun olmayan, çirkin, eyibli; ~ لا
qanunsuz; uyğun olmayan
– شرع c. 2 شرع plan, proyekt, layihə;
sxem; ~ معارض qanun layihəsi; ~ قانون
əks-layihə

– شرع c. iqt. təşəbbüs, başlanğıc; ~
الانشائية konstruktiv təşəbbüslər
– شرع (1) qanunçuluq; qanunilik; 2) tə-
şəbbüs, başlanğıc
شرع qanuniləşdirmək
– شرع qanuniləşdirmə
I شرع (1) adlı-sanlı olmaq, şərəfli olmaq; 2) əsilzadə, kübar, əsil-nə-
cabətli olmaq; شرع (a) uca, yüksək
olmaq, yüksəlmək; hakim məqamında ol-
maq (nəyinsə üzərində); II شرع (1) uca
tutmaq, yüksək tutmaq; 2) şərəfləndirmək,
hörmətini saxlamaq, hörmət göstərmək;
شرع sən bizi şərəfləndirdin; III شرع
1) yaxın olmaq (nəyəyə); yaxınlaşmaq;
~ onun yaşı qırxa yaxındır; 2) şə-
rəfdə, şan-şöhrətdə, əsil-nəcabətdə yarış-
maq; IV شرع (1) yaxın olmaq (nəyəyə),
ərəfəsində olmaq (nəyin); yaxınlaşmaq
(nəyə); 2) nəzarət etmək (nəyə); 3) seyr etmək,
müşahidə etmək (nəyi); 4) başçılıq etmək,
başında durmaq (nəyin), idarə etmək, hakim
məqamında olmaq (nə üzərində); 5) çıxmaq;
yönlənmiş olmaq (hansı tərəfəyə); V شرع şərəfinə
nail olmaq (nəyəyə etmək -), şərəfyab olmaq;
شرعنا! ... özümə şərəf bilirəm; ... شرعنا!
çox şadiq!; özümüzə şərəf bilirik!; X شرع
1) qalxmaq, boylanmaq (yaxşı görmək üçün);
2) səy etmək, can atmaq (nəyə); 3) əlini
(gün düşməsin dəyə) gözlərinin üstünə tutub
(-) baxmaq (nəyə-); gözələrini dikmək (nəyə,
hara); uzaqlara, irəliyə baxmaq; baxış ke-
çirmək
– شرع (1) nəzarət etmə; لجنة الشرع
komissiyası; 2) rəhbərlik etmə, aparma;
kiminsə rəhbərliyi altında

– تَشْرِيفٌ *c.* şərəf, hörmət, ehtiram göstərmə; mərasim, təşrifat

– تَشْرِيفَاتِيٌّ *c.* təşrifat müdiri; protokol şöbəsinin müdiri

– تَشْرِيفَةٌ *c.* اتّ – təntənəli qəbul (*sarayda*); *c.* təşrifat; باب التّشريفات təşrifat qapısı, ön qapı; مدير التّشريفات (مدير) protokol şöbəsinin müdiri

– شَرَفٌ *c.* شَرَفَاتٌ, شَرَفَاتٌ çoxyaşar dişli dəvə

– شَرَفَةٌ balkon, eyvan, artırma

– شَرَفٌ 1) şərəf, heysiyyət, vicdan, hörmət, ehtiram; عَلَى كَيْمِئْسَا شَرَفِيئَا ~ göz yaşlarından boğulmaq; II شَرَقٌ 1) şərqi tərəf yollanmaq; 2) quraq, quraqlıq, quru olmaq (*torpaq*); 3) qurutmaq, qaxac etmək; IV أَشْرَقَ 1) çıxmaq, doğmaq (*ulduzlar haqqında*); 2) parıldamaq, bərq vurmaq, şəfəq saçmaq (*nə ilə* →); işıqlanmaq, nurlanmaq, şəfəqlənmək; V شَرَقِيئَا şərqliləşmək, şərqlilərin adət-ənənəsini qəbul etmək; X اِسْتَشْرَقَ Şərqi öyrənmək

– شَرَفٌ şərf

– شَرَفَةٌ 1) شَرَفَاتٌ, شَرَفَاتٌ balkon, eyvan, artırma; كِبَارُ الزَّوَارِ ~ fəxri qonaqlar üçün balkon (*parlamentdə*); 2) loja (*teatrda*); 3) pəncərə

– شَرَفِيٌّ fəxri; مَرَاتِبُ شَرَفٍ fəxri adlar, dərəcələr

– شَرَفٌ 1) أَشْرَافٌ, شَرَفَاءٌ *c.* şirif; أَشْرَافُ الْاِشْرَافِ kübarlar, aristokratiya; 2) əsil-nəcabətli; şərəfli; təmiz; 2. şərif (*seyid, Məhəmməd peyğəmbərin nəslindən olanların titulu*)

– مُسْتَشْرَفٌ balkon, eyvan, artırma

– مَشَارِفٌ *c.* مَشْرِفٌ, مَشْرِفٌ yüksəklik; مَشَارِفُ الْمَدِينَةِ şəhərə girəcəklər; şəhərin yaxınlığı, həndəvəri; هُوَ عَلَى مَشَارِفِ الثَّلَاثِينَ onun yaşı otuz yaxındır

– مُشْرِفٌ 1. rəhbərlik edən, müdir (*nəyin* عَلَى); başında duran (*nəyin* عَلَى); 2. rəhbər – بِصُورَةٍ مَشْرِفٌ möhtərəm, mötəbər; şərəflə, vicdanla

I شُرُوقٌ (u) شَرَقَ (شَرَق) 1) çıxmaq, doğmaq (*ulduzlar haqqında*); 2) parıldamaq, şəfəq saçmaq; 3) sorma, canına çəkmək; شَرَقَ (a) boğazında qalmaq (*nə* →), boğulmaq (*nədən* →); بِالْبِكَاءِ ~ göz yaşlarından boğulmaq; II شَرَقٌ 1) şərqi tərəf yollanmaq; 2) quraq, quraqlıq, quru olmaq (*torpaq*); 3) qurutmaq, qaxac etmək; IV أَشْرَقَ 1) çıxmaq, doğmaq (*ulduzlar haqqında*); 2) parıldamaq, bərq vurmaq, şəfəq saçmaq (*nə ilə* →); işıqlanmaq, nurlanmaq, şəfəqlənmək; V شَرَقِيئَا şərqliləşmək, şərqlilərin adət-ənənəsini qəbul etmək; X اِسْتَشْرَقَ Şərqi öyrənmək

– اِسْتَشْرَاقٌ şərqsünaslıq

– اِسْتِشْرَاقٌ parıldama, işıqsaçma; parıltı; فِلْسَافَةٌ

– اِسْتِشْرَاقِيئَا işraqilik fəlsəfəsi (*təlimi*)

– اِسْتِشْرَاقَةٌ 1) parıltı; işıqsaçma; 2) başlanğıc; ۱۹۶۲ ~ 1962-ci ilin başlanğıcı

– اِسْتِشْرَاقِيٌّ işıqlanmış, nurlanmış; *fəls.* işraqiliyin nümayəndəsi, işraqi; اِسْتِشْرَاقِيئَا işraqilik, işraqi təlimi

– اِسْتِشْرَاقِيَّةٌ *fəls.* işraqilik; فِلْسَافَةٌ اِسْتِشْرَاقِيَّةٌ işraqilik fəlsəfəsi

– تَشْرِيفٌ qurutma, əti qaxac etmək; اَيَّامُ تَشْرِيفٍ təşrif günləri (*zilhicənin 10-cu günü, qurban bankəsdi günündən sonrakı üç gün – qabaqlar həcdə olan zəvvarlar bu günlərdə qurban atının bir hissəsini günəşdə qaxac edirdilər*)

– شَرَاقٌ¹ tezalışan (*qatranlı*) ağac

– شَرِاقٌ² *c.* اتّ – şagird, oğlan; dükanda xidmətçi, nöqər

– Nilin daşdığı vaxtlarda su basmayan torpaqlar
 – شَرْقُوقُ quraqlıq
 – شَرْقُوقُ şərq; الـ الاقصى Yaxın Şərq; الـ الاوسط Uzaq Şərq; الـ الاوسط Orta Şərq; الـ şərquə, şərquə tərəf
 – شَرْقُوقُ 1. Misirin Şərqiyyə əyalətinə mənsub olan; 2. c. شَرْقُوقُ Şərqiyyə əyalətinin sakini, şərqiyyəli
 – شَرْقُوقُ 1. şərq; المدينة شَرْقُوقُ şəhərdən şərqə tərəf; الـ جنوباً cənub-şərq; الـ الدراسات السنة الدراسات السنة şərqsünaslıq; 2. şərqli
 – شَرْقُوقُ c. şərqsünaslıq
 – شَرْقُوقُ çıxma, doğma; الـ الشمس günəşin doğması
 – شَرْقُوقُ şərqsünas
 – شَرْقُوقُ 1) doğan, çıxan (günəş); بلاد الشمس doğan günəş ölkəsi; 2) parlaq; işıqlı, nurlu, nursaçan, şəfəqsaçan; الـ مستقبل işıqlı gələcək
 – شَرْقُوقُ c. مَشَارِقُ çıxma, doğma; şərq; الـ فى مشارق الارض ومغاربها bütün dünyada; الـ مشارق مغاربها təsn. şərq və qərb
 – شَرْقُوقُ 1. Şərq -i/-ı; 2. c. مَشَارِقُ şərqli
 – شَرْقُوقُ 1. fəls. işraqiliyə mənsub; الـ الحكمة
 – شَرْقُوقُ işraqi fəlsəfəsi, işraqilik; 2. fəls. işraqi
 – شَرْقُوقُ zool. yaşıl ağacdələ
 I شَرِكٌ (a) şərik olmaq, ortaqlıq olmaq, iştirakçı olmaq; III شَارِكٌ 1) bölüşdürmək (məs., dərđi-səri təs. h. yaxud الـ فى kiminlə təs. h. yaxud مع); 2) şərlikləri, ortaqlıqları olmaq (nədə təs. h. yaxud الـ فى kiminlə təs. h. yaxud مع); birgə iştirak etmək; əməkdaşlıq etmək; الـ اللغة العربية تشارك ان اللغة العبرانية فى اصولها (qədim yəhudi) dili ilə ümumi köklərə malikdir;

IV أَشْرَكٌ 1) şərik etmək, birgə işə cəlb etmək, qoşmaq; 2) qayış salmaq (çəkməyə, səndələ və s.); بالله ~ Allaha şərik qoşmaq, müşrik – çoxallahlı olmaq, bütperəst olmaq; VI تَشَارَكَ birgə iştirak etmək, şirkətdə olmaq, şərikliyi olmaq (kiminlə مع nədə فى); VIII اِشْتَرَكَ 1) iştirak etmək (kiminlə مع nədə فى); 2) aralarında şərliklikləri olmaq, ortaqlıqları olmaq; 3) üzvü olmaq (cəmiyyətin); 4) abunəçisi olmaq (nəyin فى); 5) birləşdirmək; 6) din. Məsihin bədənini və qanını təmsil edən çörəyi şəraba batırıb yeməklə onun müqəddəsliyinə qovuşmaq ayinini icra etmək
 – اِشْتَرَكَ 1) birləşmə; 2) ümumilik; الـ المصالح ~ mənəfe ümumiliyi; الـ اللفظى gram. omonimiya, müxtəlif mənalı dil vəhidlərinin səs cildinin bir-birinə uyğunluğu; 3) iştirak etmə; الـ بـ birgə, birlikdə, bir yerdə; 4) abunə; 5) üzvlük haqqı, pay haqqı (həmç. الـ رسوم); abunə haqqı; 6) din. çörəyi şəraba batırıb yemə
 – اِشْتَرَاكِيٌّ socialist
 – اِشْتِرَاكِيَّةٌ : الـ sosializm
 – اِشْرَاكٌ Allaha şərik qoşma, çoxallahlılıq, bütperəstlik
 – تَشَارَكَ birgə iştirak, şərliklik, ortaqlıq
 – شَرَاكٌ c. شَرَاكٌ qayış (çəkmənin, səndəlin); qaytan, bağ
 – شَرَاكَةٌ şərliklik, ortaqlıq
 – شَرِكٌ 1) şərliklik, ortaqlıq; 2) şərlikli mal; 3) çoxallahlılıq, bütperəstlik; الـ اهل bütperəstlər
 – أَشْرَاكٌ c. شَرَاكٌ tor; tələ, cələ, duzaq
 – شَرَاكٌ 1) nasaz; xarab, korlanmış; yararsız (məs., meyvə); 2) nominal dəyərdən aşağı

– ات. c. شَرَكَةٌ 1) cəmiyyət, şirkət; agentlik; ذات مسؤوليّة ~ sığorta şirkəti; ~ الشركات ~ məhdud məsuliyyətli şirkət; ~ التأمین ~ trest; ~ مساهمة ~ səhmdar cəmiyyəti; ~ مُعْغَلَة ~ tic. anonim cəmiyyət; ~ الملاحة ~ dənizçilik cəmiyyəti; ~ الهند الشرقيّة ~ Şərqi-Hind şirkəti; 2) şərikli mal
– شَرَكَةٌ = شَرِكَةٌ
– شَرِكِيَّات c. bütprəstlik əməlləri
– شَرِيكٌ c. شَرَكَاءُ şərik, ortağ; yoldaş
– شَرِيكٌ çörək
– شَرِيكَةٌ c. شَرَاكٌ şərik qadın, ortağ qadın; الحياة ~ həyat yoldaşı
– مُشَارِكٌ iştirakçı
– مُشَارَكَةٌ 1) ümumilik; 2) şəriklik, ortaqlıq; 3) əməkdaşlıq; بالـ müşarəkə ilə, yarıdarlıqla
– مُشْتَرَكٌ 1) müştərək, birləşmiş, ümumi, birgə, ortaqlı, şərikli; حدود مة ümumi sərhədlər; 2) qarşılıqlı, ikitərəfli; مصلحة مة məsləhətə qarşılıqlı fayda
– مُشْتَرِكٌ abunəçi
– مُشْتَرِكٌ müşrik, Allaha şərik qoşan, çoxallahlı, bütprəst
شَرَكْل 1) çətinləşdirmək, dolaşığa salmaq; 2) badalaq vurmaq
شَرَكْسِيَّة c. شَرَاكْسِيَّة çərkəz
I شَرَمٌ (i) شَرَمٌ yarmaq, parçalamaq, çapmaq, kəsmək, doğramaq; VII اِشْتَرَمٌ yarımaq, parçalanmaq, çapılmaq, kəsilmək, doğranılmaq
– شَرَمٌ 1) شَرَمٌ c. شَرَمَاءُ q. اَشْرَمٌ hala salınmış, burnu şikəst edilmiş; 2) do-dağı yarılmış; dovşandodaq; 3) səliqəsiz, pinti
– شَرَمٌ 1) شَرُومٌ c. شَرَمٌ dəlik, deşik, yarıq, kəsik, çərtik; 2) çatdaq, çat; yarğan; 3) kiçik körfəz

شَرْمِيَّة döyüş, vuruş, toqquşma
شَرْمَطٌ parça-parça etmək, tikə-tikə etmək
– شَرْمَطَةٌ parça-parça etmə, tikə-tikə etmə
– شَرْمُوطَةٌ c. شَرَامِيطٌ 1) əsgir; cındır; 2) fahişə
شَرَنْقَةٌ c. شَرَانِقٌ barama (ipəkqurdunun)
– شَرَانِقٌ c. 1) (soyulmuş) ilan dərisi; 2) çə-tənə toxumları
I شَرَه (a) شَرَه 1) acgöz, tamahkar, gözü-doymaz olmaq (nəyə , على , الى); 2) qarınqulu, çoxyeyən olmaq
– شَرَاهَةٌ 1) acgözlük, tamahkarlıq; ~ acgözlüklə; 2) qarınqululuq
– شَرَاهَةٌ = شَرَه
– شَرَه 1) acgöz, tamahkar; 2) qarınqulu
شَرُو bal
– شَرُو = شِيرُو
شَرَاوِيلٌ c. شِرْوَالٌ şalvar
شَرُو oxşar, bənzər; ~ نغير onun bir qəpiyi də yoxdur
شَرُوَيْطَةٌ c. شَرَاوَيْطٌ əsgir, cındır
I شَرَى (i) شَرَى almaq; 2) satmaq; II شَرَى satışa qoymaq, satışa çıxarmaq; IV اَشْرَى aralarında (بين) düşmənçilik, ədavət salmaq; VIII اِشْتَرَى almaq; لا يُشْتَرَى ولا satılmaz; X اِسْتَشْرَى 1) hirsənmək; 2) çətinləşmək; güclənmək, ciddiləşmək, təhlükəli hal almaq; 3) hər yana yayılmaq
– اِسْتَشْرَاءٌ çətinləşmə, mürəkkəbləşmə, güclənmə; البطالة ~ işsizliyin artması
– شَارَى 1. alan; 2. alıcı; شَارَى q. شَارٌ الشراة ildırımkeçirən, ildırımötürən; الصواعق ildırımkeçirən, ildırımötürən; الشراة tar. şurat (xaricilərin firqələrindən biri)
– شَارَى c. اَشْرِيَّة alğ, alma, satın alma; ~ بالنقد möhlətli ödənişlə alma; ~ ناغد pulla alma; ~ على الحساب kreditlə alma
– شَارَى alıcılıq -i/-ı; شَارَى alıcılıq qabiliyyəti

– 1) alğı, alma, satın alma; alınmış şey; 2) sövdə, alver

– شَرَى = الحَمَى السَّة : شَرَى

– شَرَى səpmə, səpki, örə

– شَرَى alğı, alma, satın alma

– شَرَايِيْنُ c. شَرِيَانٌ , شَرِيَانٌ , شَرِيَانٌ arteriya, damar; التاج ~ tac damarlar; تصلب الشرايين *tib.* arterioskleroz; مَلْقَطُ الشرايين cərrahiyyə kəlbətini

– الالتهاب -i/-1; شَرِيَانِيٌّ , شَرِيَانِيٌّ arterial, damar
– *tib.* arteriit

– مُشْتَرِيٌّ q. مُشْتَرِيَّةٌ müştəri, alıcı; *astr.* المشتري

Müştəri, Yupiter

– مُشْتَرَاَتٌ c. مُشْتَرَاَتٌ satın alınmış şey, bazarlıq; alma, alğı مكتب المشتروات satın-alma kontoru, tədarük kontoru

I شَرَرٌ (i) çəp-çəp baxmaq, kəc-kəc baxmaq, acıqlı-acıqlı baxmaq

– شَرَرًا 1) tərs-tərs, kəc-kəc; çəpəki;

2) soldan sağa; saat əqrəbi istiqamətində

– شَرَرَاءٌ çəp, çəpəki, kəc (*baxış*); acıqlı, qəzəbli, hirsli

– شَرَرٌ min. şifer, şist

I شَسَعٌ (ə) uzaq, kənar olmaq;

2) geniş olmaq

– شَسَاعٌ 1) uzaq; ~ على بُعد uzaq məsafədə;

2) geniş, nəhəng; ~ فرق böyük fərq

– شَسَاعَةٌ 1) uzaqlıq; 2) genişlik

– شَسَاعٌ c. شَسَاعٌ səndəl qayıışı

– شَسَاعَةٌ , شَسَاعَةٌ yivli, şeşli lülə

– شَسَاعَةٌ yiv, şeş (*lülənin*)

– شَسَاعَةٌ yivli, şeşli (*lülə*)

– شَسَمٌ göz sürtküsü, göz mərhəmi; toz dərmanı, səpmə dərmanı

– شَسَمٌ c. شَسَمَةٌ tualet

– شَسَمِيٌّ c. شَسَمِيٌّ nümunə

– شَطْبٌ qarmaq, tilov

I شَطْبٌ (a/i, u) شَطْبٌ , شَطْبٌ 1) həddi aşmaq, sərhədi keçmək; 2) uzaq olmaq, aralanmaq (*nədən*); 3) haqqını tapdamaq (*kimin*); zülm etmək, incitmək (*kimi*); IV شَطْبٌ ifrata varmaq; VIII اِشْتَبْتُ 1) ifrata qarılmaq; ... desəm ki..., ifrata varmış olmaram; ~ شَطْبًا (اشتطاط) كَبِيرًا 2) haqqını tapdamaq (*kimin*)

– شَطْبٌ 1) haqqını tapdama, zülm etmə, sıxışdırma

– شَطْبٌ 2) sahil

– شَطْبٌ 1) təqsir, xata, nalayiq hərəkət; ifratçılıq, hədsizlik; əyinti

– شَطْبٌ göy istiot; القلم ~ quyruq (*imzada*)

– شَطْبَةٌ = شَطْبِيَّةٌ

– شَطْبَانٌ , شَوَاطِيٌّ c. شَوَاطِيٌّ sahil

– شَطْبَانِيٌّ sahil -i/-1; sahilyanı

– شَطْبَانِيٌّ = شَطْبَانِيٌّ c. شَطْبَانِيٌّ

I شَطْبٌ (u) شَطْبٌ 1) parça-parça, zolaq-zolaq kəsmək; 2) pozmaq, silmək; ləğv etmək; 3) siyahıdan çıxarmaq; ~ الدعوى işə xitam vermək; II شَطْبٌ 1) zolaq açmaq, naxış açmaq; ~ اللحم ~ ətə lay-lay doğramaq; 2) kərtik açmaq; 3) bir-bir pozmaq; 4) bitirmək, qurtarmaq (*nəyi təs.h. yaxud*); düzəltmək, bitkin şəklə salmaq (*nəyi təs.h. yaxud*); ~ الحساب ~ hesabı baş dəftərə köçürmək; satıb qurtarmaq (*malı*)

– شَطْبَانِيٌّ 1) lay-lay kəsmə; 2) kərtik açma, naxış açma (*kəsici alətlə ağacda, taxtada*); 3) silmə, pozma; qurtarma, bitirmə; düzəltmə, bitkin şəklə salma; ~ شَقٌّ تحت الـ bəzək-vurma mərhələsində olan mənzillər

– شَطْبَانِيٌّ c. bəzək işləri

– 1) zolaq-zolaq kəsmə; 2) silmə, pozma; 3) siyahıdan çıxarma

– 2) boylu-buxunlu

– naxışlı, naxış vurulmuş, bəzək vurulmuş

I شَطَحَ (a) 1) qaçıb getmək; çıxıb getmək; 2) sərgərdan gəzmək, sərsərilik etmək (*harada*); 3) o, tərəddüd edirdi, seçimində qətiyyətsizlik göstərirdi; 4) yazmaq, tez yazmaq

– gəzinti; ekskursiya; normal haldan çıxma; huşunu itirmə, bihuşluq, özündən getmə (*sufilərdə hal*); 5) ~ غرق في ~ bihuşluğa qərq olmaq

I شَطَّرَ (u) 1) bölmək, kəsmək, yarmaq, ikiyə parçalamaq, şaqqalamaq; 2) ayrılmaq (*nədən*); 3) hiyləgər, bacarıqlı, zirək, bic, ağıllı olmaq; III شَطَّرَ bölmək, bölüşdürmək (*kiminləsə – hissələri, zəhməti*); 4) həmdərd olmaq, dərdinə şərik çıxmaq; V شَطَّرَ zirəklik, məharət göstərmək; VII شَطَّرَ yarıya, ikiyə bölünmək

– 1) bölünmə; 2) fiz. ~ والاندماج النووي nüvə parçalanması və sintez

– 1) zirək, bacarıqlı; 2) bic, hiyləgər, ağıllı, fərasətli

– 1) zirəklik, bacarıq, məharət; 2) biclik, hiyləgərlik, fərasət

– 1) yarım, yarı; 2) tərəf, səmt; 3) قول وجهك شطر المسجد الهرام *Quran* üzünü Məscidül-hərama tərəf çevir; 4) cüt əmcəklər (*dişi dəvənin arxa və ya qabaq əmcəkləri*); 5) o hər şeyi görüb – dərdi-səri də, sevinci də

– dilim, fal; sendviç

– 1) qonşu; şərik; dərdi-səri bölən

– 1) iştirak etmə; 2) hissələri bölüşdürmə

– şahmat; 2) şahmat taxtası

I شَطَفَ (u) 1) yumaq; yaxalamaq (*qabları*), suya çəkmək (*yuyulmuş ağları*); 2) çapmaq, vurub qopartmaq; 3) yonmaq; tiyə düzəltmək; II شَطَفَ təmiz yumaq, yuyub təmizləmək

– 1) qəlpə, qırıntı; kəsik, tikə; talaşa, yonqar; 2) çaxmaqdaşı parçası

– 1) yuyulmuş, suda yaxalanmış, suya çəkilmiş; 2) itilənmiş, tiyəli; tiyə

I شَطَنَ (u) 1) iplə bağlamaq

– 1) ip; buraz

– 1) uzaq; 2) dərin

I شَطَفَ (u) 1) ağır olmaq, məhrumiyətli

– 1) ehtiyac, məhrumiyətlər

– 1) ağır, məhrumiyətlərlə dolu

I شَطَى (a) 1) sınımaq, qırılmaq, qırıq-qırıq, xıncım-xıncım olmaq; II شَطَى parçalamaq, qırıq-qırıq, xıncım-xıncım etmək; V شَطَى = I

– 1) sındırma, qırma, parçalama

– 1) qəlpə (*mərminin*), qırıntı, qırıq; 2) talaşa, yonqar; 3) anat. kiçik baldır sümüyü

I شَعَّ (a/i) 1) dağılmaq, saçılmaq, yayılmaq; 2) saçmaq, şüalanmaq; IV شَعَّ şüa saçmaq, şüa yaymaq; V شَعَّ işıq saçmaq, şüalanmaq

– 1) şüalanma, şüa saçma; 2) radiasiya; 3) atom radiyasiyası; 4) ~ جاما

(بيتا) qamma-(beta-) şüaların saçması; إشعاعات الشمس السينية günəşin x-şüalar buraxması

– إشعاعى şüaburaxan; şüalanan; ~ نشاط ذو نشاط ~ فاعلية ~ radioaktivlik; ~ نشاط ~ radioaktiv; الخامات السامة radioaktiv xammal; ~ المرض şüa xəstəliyi

– إشعاعية radioaktivlik
– الإشعاع الشمسي şüalanma; radiasiya; ~ günəş radiasiyası

– شعاع c. شعاع 1) şüa; 2) hörümçək toru
– أشعة c. شعاع 1) şüa; işıq zolağı; أشعة ألفية وبيتية وجيمية أشعة ألفا وبيتا وجاما rentgen şüaları; أشعة الكونية الكونية kosmik şüalar; الأشعة تحت الحمراء الأشعة infradırımı şüalar; الأشعة فوق البنفسجية ultrabənövşəyi şüalar; بعث ~ الأمل فى نفس معالجة tib. radioterapiya; الناس ماعاز. insanların üreklərinə ümid işığı salmaq; 2) mil (təkarin); 3) qılçıq (sünbülün); 4) radius

– تطايرت dağılma, saçılma, yayılma; طار qəlpələr hər tərəfə yayıldı; طارت ürəyinə min cür fikir gəldi; (من الخوف) o bərk qorxdu

– شعاعاً foto ilə şəklini çəkmə
– شعاعى (علم) الفلك ~ -i/-1; şüa radio-astronomiya; ~ الفلكى radioastronom; 2) radial; خطوط المترود السامة metronun radial xətləri

– شعاعية astr. işıqlılıq
– مُشع 1. şüalanan, şüasaçan, şüaburaxan; radioaktiv; المواد السامة radioaktiv; 2. tex. radiator

– شعَب II qollara, hissələrə ayırmaq, şöbələr açmaq; bölmək; 1) qollara,

hissələrə ayrılmaq, bölünmək, qollara ayrılmaq, şöbələrə ayrılmaq, şaxələnmək (nədən); 2) müxtəlif olmaq, haçalanmaq (fikirlər); VII إشعَب qollara, hissələrə ayrılmaq; şaxələnmək, haçalanmaq; ayrılmaq; VIII إشعَب haçalanmaq, ayrılmaq (vol) – أشعبي simic, xəsis, tamahkar, acgöz; الأطماع السامة tamahkarlıq; الأطماع السامة tamahkarlıq

– شعَب şaxələnmə, haçalanma, qollara ayrılma

– شعوب c. شعوب 1) xalq; millət; 2) qəbilə
– شعاب c. شعاب 1) dərə, dağ keçidi, dar keçid; 2) sualtı qayalar, rif

– شعبان şaban (qəməri təqviminin 8-ci ayı – 29 gündür)

– شعَب c. شعَب 1) sahə; 2) budaq; qol (dəmir yolunda); şöbə, filial; 4) biol., bot. tip; 5) diş (çarxda); شعب الرئة anat. bronxlar (nəfəs borusunun ağ ciyərdən şaxələləri); التهاب الشعب tib. bronxit

– شعبي xalq -i/-1; milli; ~ الادب xalq ədəbiyyatı, folklor; ~ خالقا zidd, xalq əleyhinə; السياسة اللامعة xalqa zidd siyasət

– شعبي bronxial; التهاب الشعب tib. bronxit
– شعبي xəlqilik, məşhurluq; ~ عدم məşhur olmama; ~ يتمع o çox məşhurdur; ~ كسبه هذا bu onu tanıtdırdı, ona məşhurluq gətirdi
– شعوبى tar. şüubi, şüubiliyin nümayəndəsi

– شعوبية tar. şüubilik (Əməvilərin ərəblərin üstünlüyünü iqrar edən ərəbçilik siyasətinə qarşı islamı qəbul etmiş digər xalqların xalqçılıq hərəkəti)

– مُشعَب qollara ayrılma, haçalanma, şaxələnmə (vol)

شَعْبَد 1) fokus göstərmək; hoqqabazlıq etmək; 2) biclik etmək, hiylə işlətmək; aldatmaq, kələk gəlmək

– شَعْبَدَة 1) fokus göstərmə; hoqqabazlıq etmə; 2) kələkbazlıq, hoqqabazlıq, hiyləgərlik, fırıldaqçılıq

I شَعَبْت (a) شَعَبْت , شُعُوْتَة 1) qarışıq olmaq, pırtlaşıq olmaq, pırtlaşmaq (saç); 2) tökülüb-töküşdürülmək, dağınıq, nizamsız halda olmaq; II شَعَبْت 1) qarışdırmaq, pırtlaşdırmaq (saçı); 2) töküüb-töküşdürmək; dağıtmaq, səpələmək; V تَشَعَبْت 1) tökülüb-töküşdürülmək; səpələnmək; 2) nizamsız hala düşmək

– شَعَبْت q. شَعَبَاء c. شُعُوْتَة 1) dağınıq, qarışıq, pırtlaşıq (saç); 2) tökülüb-töküşdürülmüş, səpələnmiş

– شَعَبْت 1) dağınıqlıq; 2) əlaqəsizlik, ayrılıq; yığmaq, birləşdirmək, bir yerə yığmaq

– شَعَبْت 1) qarışmış, pırtlaşıq (saç); 2) nizamsız halda olan

I شَعْر (u) شَعْوْر 1) hiss etmək, duymaq, qavramaq (nəyi →); 2) dərk etmək, bilmək, sezmək, anlamaq; III شَاعِر şairləşmək, şair deməkdə bir-birilə yarışmaq; IV أَشْعَر 1) hiss etdirmək, anlatmaq (nəyi →); 2) xəbər vermək, bildirmək, diqqətinə çatdırmaq (nəyi →); VI تَشَاعَرَ özünü şair güman etmək; X اِسْتَشَعَرَ 1) hiss etmək, 2) anlamaq, başa düşmək, sezmək, duymaq

– اِسْتَشَعَرَ c. اِسْتَعَارَ – xəbər vermə, bildiriş
– اِسْتَعَرَ q. شَعْرَاء c. شَعْرُ tük basmış, tüklü, qıllı
– شَعْرَاء c. شَاعِر 1) şair; الشعراء الرحل şairül-qütreyin (iki ölkə şairi – Xəlil Mutranın lə-qəbi); 2) hekayəçi, nağılçı

– شَاعِرَة c. شَوَاعِر şairə, qadın şair

– شَاعِرِي poetik

– شَاعِرِيَة 1) şairlik, şairlik vergisi; 2) poetiklik

– شِعَار c. شِعَارَات 1) şüar; deviz; çağırış; 2) nişan; marka; gerb; emblem; 3) köhn. köynək

– شِعْر c. أَشْعَار şeir, poeziya; غنائِي ~ lirik poeziya; قصصِي ~ epik poeziya; حر ~ sərbəst şeir

– شِعْر topl. c. شَعْوْر saç; مستعار ~ yaxud عارية ~ süni saç; parik; حصان ~ at tükü; حلوف ~ yaxud خشن ~ cod tük

– شِعْرَانِي = شَعْرَانِي

– شِعْرَات c. شِعْرَة 1) saç, tük, tel; 2) lif; خرج ~ pambıq lifi; العين ~ tib. trixiiazis; تعلق به sudan quru çıxmaq; من العجين tükdən asılı olmaq

– شِعْرَوْر c. شَعْرَوْر istedadsız şair, şeir quraqdaran

– شِعْرِي الـ اليمانية yaxud الـ astr. Sirius;

الـ الشامية astr. Procion

– شِعْرِي mənzum, şeir -i/-ı; poetik

– شِعْرِي kapilyar; الاوعية السمة kapilyar damarlar

– شِعْرِيَة¹ kapilyarlıq

– شِعْرِيَة² c. ات – tor; barmaqlıq; jalüz;

میزان əczaçı, zərgər tərəzisi

– شِعْرِيَة vermişel, əriştə

– شَعْوْر 1) duyğu, hiss; 2) həyəcan; 3) huş, şüur; ~ بلا ~ şüursuz; ~ الللا qeyri-şüuri, təhtəş-şüur; الـ حسن ədəb, nəzakət, mərifət; الـ غاب عن الوطنی vətənpərvərlik; الـ ياقود huşunu, şüurunu itirmək; الـ واقع ~ الواقع reallıq hissini itirmək; 4) hiss, həssaslıq;

~ الـ hissiz, duyğusuz, huşsuz; الـ bot. salxım söyüd, sallaq söyüd

– شَعْرَى 1) şüuri, hissi; ~ لا a) şüursuz, huşsuz; b) təhtəşşüür; 2) həssas, tez qavrayan
– شَعْرَى həssaslıq, qavrama qabiliyyəti
– شَعِيرُ topl. arpa; ~ لولوى ~ arpa yarması;
~ yaxud ~ محمص صنع البيرة; çəltik; الـ الارز الـ
~ يابل الـ ~ مئنت يابل ~ səməni, maya; الـ
zool. tənəkquşu

– شَعِيرَةٌ 1) arpa dənəsi; 2) həmç.
~ itdirsəyi; 3) arpacıq, tufənglə qarovul
– شَعِيرَةٌ 2) ayin, mərasim; دينية ~
dini ayin; شاعر الحج həcc ibadətləri; اقامة
~ الشاعر ayinlərin, ibadətlərin yerinə yetiril-
məsi

– شَعِيرَةٌ 1) tük, tükcük; 2) sap (elek-
trik lampasının)
– شَعِيرَةٌ = شَعِيرَةٌ
– شَعِيرَةٌ şeirleşmə, şeir deməkdə bir-
birilə yarışma, deyişmə

– تلقى هذا الخبر شاعرٌ 1) hiss; duyğu; o bu xəbəri fərəh və
sevinc hissələri ilə qəbul etdi; 2) ayin, həcc
ibadəti

– شَعْرٌ 1) hiss edilən, duyulan; 2) çatlı,
çatığı, çatlağı olan, çatlamış; 3) həmç. العقل
başına hava gəlmiş, ağılnı itirmiş

– شَعْنَع 1) parıldamaq, işıldamaq, bərq vur-
maq; 2) qatmaq, su ilə qarışdırmaq (şərabı)
– شَعْنَع 1) parıldama, işıldama, bərq vur-
ma; 2) qatma, su ilə qarışdırma; 3) yüngül
keflənmə, məst olma, sərxoş olma

– شَعْنَع 1) qatılmış, su ilə qarışdırılmış
(şərab); 2) kefli, məst, sərxoş

I شَعَطَ (a) şəpət oda vermək, ütmək, yan-
dırmaq

– شَعَطَةٌ qıçqırma

I شَعَفَ (a) şəfə sevmək, vurulmaq, aşiq
olmaq (kimə -)

– شَعَفٌ c. شَعَافٌ, şəpə, baş, uc; zirvə;
الـ الجبل ~ dağım zirvəsi; الرأس ~ təpə

I شَعَلَ (a) şələləndirmək, od qalamaq,
yandırmaq, alovlandırmaq, alışdırmaq; II شَعَلَ
şələləndirmək, alovlandırmaq; IV أَشَعَلَ yan-
dırmaq, şələləndirmək, alışdırmaq, alov-
landırmaq; كبريتة (سيجارة) ~ kibrit (siqaret)
yandırmaq; النار ~ od qalamaq; النار (النيران)
~ nəyisə yandırmaq, nəyəsə od vurmaq;

~ نيران الحرب ~ müharibə alovunu qızıdırmaq;
إشْتَعَلَ VIII ~ نار الفتنة ~ fitnə-fəsad törətmək; VIII
şələlənmək, alışmaq, alovlanmaq; غضبا ~
qəzəbdən alışıb-yanmaq; رأسه شيبا ~ başı
ağarmaq

– شَعَلٌ şələlənmə, yanma, alovlanma; قابل
~ alışqan, tezalışan

– شَعَلٌ şələləndirmə, yandırma, alovlan-
dırma; ~ النار فى... ~ od vurma (nəyə)

– شَعَلٌ 1) gözləri qızarmış; 2) qaşqalı (at), quyruğunda, boynunda ağ
ləkə olan (göyərçin)

– شَعَلٌ c. شَعْلَةٌ 1) şələ, alov; 2) kösöv;
3) məşəl; 4) odluq, konfor

– شَعْلَةٌ c. مَشَاعِلِيَّةٌ 1) məşəlçi, məşəl apa-
ran; 2) cəllad

– مَشَاعِلِيَّةٌ c. مَشَاعِلٌ məşəl
– مَشَاعِلٌ c. مَشَاعِلٌ məşəl; çıraq
– مشعلو yandıran, od vuran, qızıdıran;

نيران الحرب müharibə qızıdıranlar
شَعْلَاتٌ شَعَالِيَّةٌ, شَعَالِيَّةٌ c. شَعْلَةٌ tonqal

– شَعْلَةٌ = شَعْلَةٌ, شَعْلَةٌ
– شَعْلَةٌ asmaq; شَعْلَقٌ dırmaşmaq, dırmaşib
çıxmaq; yapışib sallanmaq

شَعْنُونَ c. شَعْنَيْنٌ yüngülxasiyyət, dəmdə-məki, yelbeyin

– شَعْنَيْنَةٌ c. شَعْنَيْنٌ xurma ağacının budağı; ayıdöşəyi yarpağı, qıjı yarpağı

شَعْوَاءٌ gərgin, şiddətli, qızğın; dağıdıcı, viranedici; ~ حربة dağıdıcı müharibə; ~ حملة şiddətli hücum; ~ غارة viranedici basqın

شَعْوَدٌ fokus göstərmək, hoqqabazlıq etmək; jonqlyorluq, oyunbazlıq etmək

– شَعْوَدَةٌ 1) fokus göstərmə; jonqlyorluq etmə; 2) şarlatanlıq, cüvəllağılıq

– مُشَعْوَدٌ 1) fokusçu; jonqlyor; 2) şarlatan, yalançı, adamaldadan, cüvəllağı

I شَغْبٌ (a) شَغْبٌ 1) qarışıqlıq, qarğaşlıq, iğtişas salmaq; fitnə, nifaq doğurmaq; 2) شَغْبٌ qışqırmaq, hay-küy salmaq; III شَاغَبٌ iğtişas, fitnə, nifaq salmaq; narazılıq doğurmaq; üsyan etmək, qiyam etmək (*kimə qarşı* على)

– شَغَابٌ nifaq salan, fitnə-fəsad doğuran insan; ara qarışdıran; hərəc-mərclik salan; iğtişasçı, üsyançı

– شَغْبٌ 1) həyəcan, fitnə-fəsad, narazılıq; 2) hay-küy, səs-küy, qalmaqal, qışqırmaq; ~ حدث hay-küy qaldırmaq

– شَعْوَبٌ nifaq salan, fitnə-fəsad doğuran insan; ara qarışdıran; hərəc-mərclik salan; iğtişasçı, üsyançı

– شَعَابٌ = مُشَاعِبٌ
– مُشَاعِبَةٌ 1) həyəcan, hərəc-mərclik, şuluqluq; 2) qarışıqlıq, iğtişas

شَعْنٌ ucuz, aşağı növ ət, şındır ət
I شَعْرٌ (u) شَعْرٌ boş olmaq, məşğul olmaq, tutulmamış olmaq (*vəzifə*)

– شَاعِرٌ 1. boş, tutulmamış; وظيفة tutulmamış vəzifə; 2. c. شَوَاعِرٌ boş yer, tutulmamış vəzifə

– شَوَاعِرٌ c. شَوَاعِرٌ şəlalə

– شَعْرٌ boş yer, tutulmamış vəzifə

شَعْرَبٌ badalaq vurmaq

– شَعْرَبَةٌ badalaq vurma, badalaq

– شَعْرَبِيَّةٌ c. اتٌ – badalaq

I شَعْفٌ (a) شَعْفٌ şövqlə sevmək, ehtirasla sevmək (*kimi* ب); شَعْفٌ به məch. kiməsə bərk vurulmaq; شَعْفٌ (a) شَعْفٌ bürümək, doldurmaq (*məhəbbət haqqında*); شَعْفٌ ~ onun gözəlliyi çoxlarını məftun etmişdi; VII اِنشَعَفَ vurulmaq, məftun olmaq (*kimə* ب)

– شَعْفٌ anat. perikard, ürək kisəsi; لمس ~ الافندة (مس) ~ üreyindən xəbər vermək (*söz və s.*)

– شَعْفٌ tib. perikardit, ürək kisəsi iltihabı

– شَعْفٌ 1) sevgi, məhəbbət; vurğunluq, məftunluq; 2) anat. perikard, ürək kisəsi; ~ الجوّ hava örtüyü

– شَعْوَفٌ sevən (*kimi-nəyi*), vurğun (*kimə-nəyə* ب); بالحريّة ~ azadlıqsevən

– مُشَعْوَفٌ ehtirasla sevən (*kimi-nəyi*), bərk vurulmuş (*kimə-nəyə* ب)

I شَعْلٌ (a) شَعْلٌ, شَعْلٌ 1) tutmaq (*yer, vəzifə*);

2) iş vermək, məşğuliyət vermək; ~ نفسه ~ özünü məşğul etmək, başını qatmaq (*nə ilə* ب); 3) qayğılandırmaq, narahat etmək; ~ البال ~ düşündürmək, zəhnini məşğul etmək; 4) yayındırmaq (*nədən* عن); mane olmaq (*nəyə* ب); II شَعَلٌ 1) işlətmək, işə cəlb etmək (*nə üzərində* ب), məşğul etmək; iş vermək, işə düzəltmək; 2) işə salmaq (*məs., zavodu*); hərəkətə gətirmək (*maşını*); 3) qoymaq, yatırmaq (*kapital nəyə* فى); 4) istifadə etmək, istismar etmək; 5) düzəltmək, emal etmək, bəzək işlərini görmək; ~ الخشب ~ ağac

emal etmək; III شَاغَلَ məşğul etmək, əyləndirmək (*uşağı nə ilə* →); IV أَشَغَلَ 1) tutmaq (*yer*), işğal etmək; 2) yayındırmaq (*nədən* (en); VI تَشَاغَلَ 1) məşğul olmaq (*nə ilə* →); yayınmaq (*nədən* (en); 2) özünü (*nə ilə* →) məşğul göstərmək; VII اِنشَغَلَ 1) məşğul olmaq (*nə ilə* →); 2) yayındırılmaq (*nə ilə* → *nədən* (en); VIII اِشْتِغَلَ 1) məşğul olmaq (*nə ilə* →); 2) işləmək, hərəkətdə olmaq (maşın); 3) istifadə etmək; 4) yayındırılmaq (*nə ilə* → *nədən* (en); قلبه ~ qayğılı olmaq, narahat olmaq

– اِشْتِغَالَ 1) məşğulluq, məşğuliyət; 2) işləmə (*maşının*); الـ الذاتى avtomatika; 3) *qram*. tamamlığın yaxud təyinin inversiyası (*yerlərinin dəyişilməsi*) ilə bağlı sintaktik konstruksiya, *mas.*, الامّ يحبها الابن oğul ananı sevir; احمد كتابه Əhmədin kitabı

– اِشْغَالَ 1) tutma, işğal etmə; 2) nə isə bir iş, məşğuliyət vermə

– اَشْغَوْلُهُ c. اَشْغَوْلُهُ iş, məşğuliyət

– اِشْتِغَالَ məşğulluq; البال ~ qayğı, əndişə, təşviş, narahatlıq

– تَشْغِيلٌ 1) iş vermə, məşğuliyət vermə; işlətmə, işləməyə məcbur etmə; مع الحبس yeni icbari işə cəlb etməklə həbs; 2) işə salma, hərəkətə gətirmə; الورشات الجديدة ~ yeni sexlərin işə salınması

– شَاغَلَ 1. tutan; الشغل başlıca qayğı; هو ~ o çox məşğuldur; 2. c. شَوَاغَلَ iş, məşğuliyət, məsələ; شواغل الحياة həyat qayğıları; ... شغلنى mənə daha çox düşündürən odur ki...

– شَاغُولٌ *daniz*. yelkən ipi

– شَغَالَ 1. çox işləyən, işlək, çox məşğul; çalışqan; النحل işçi arılar, işlək arılar; 2. شَغَالُونَ işçi, işlək; zəhmətkeş

– اِشْغَالٌ iş, məşğuliyət; اشغال işləmə, شَغَلَ, شَغُلٌ c. اِشْغَالٌ iş, məşğuliyət; وزارة الاشغال العامة ictimai işlər nazirliyi; شاقّة اشغال məşəqqətli işlər, ağır işlər; ... كان فى ~ ... en ... كان فى ~ عن ... təcrid edilmək, yayınmaq (*nədənsə*), məşğul olmamaq (*nə ilə* →); الزم! get işinə!

– شُغْلَانَةٌ iş, məşğuliyət

– اِشْغَالٌ iş, məşğuliyət

– اِشْغَوْلٌ əməksevər, əməkprəvər

– شِغِيلٌ c. شِغِيلَةٌ zəhmətkeş, fəhlə, işçi

– مَشَاغُلٌ c. مَشَاغُلٌ 1) iş, məşğuliyət; 2) iş yeri; emalatxana, sex; افران مارتان ~ marten sexi; ميكانيكى ~ mexaniki sex; السباكة ~ tökmə sexi;

– مَشْغُولَةٌ c. مَشْغُولَةٌ iş, məşğuliyət, məşğələ

– مَشْغُولٌ 1) məşğul; لحد الرأس ~ işi başından aşan; البال (النفس) ~ qayğılı, qerq olmuş (*nəyə* →); əndişəli, narahat, təşviş keçirən; 2) döyülmüş, döymə; ~ حديد döymə dəmir; prokat

– مَشْغُولَاتٌ c. مَشْغُولَاتٌ məmulat

– مَشْغُولِيَّةٌ 1) məşğuliyət, məşğulluq; 2) qayğı, təşviş, narahatlıq

I شُفُوفٌ (ə/i) 1) şəffaflaşmaq, nazik olmaq, şəffaf olmaq; 2) işığı buraxmaq; bir şeyin arxasından görünmək (en); 3) göstərmək, aşkar etmək; II شَفَّفَ şəffaflaşdırmaq; VIII اِسْتَفَفَ ~ اِنتفاء ~ qrafinin dibinə kimi içmək, içib qurutmaq; X اِسْتَشَفَّفَ 1) içini görmək; 2) nüfuz etmək (*kiminsə sirtinə*); duymaq, sezmək

– اِسْتِشْفَافٌ 1) içini görmək; 2) nüfuz etmə; duyma, sezmə

– شِفٌّ, شَفٌّ c. شُفُوفٌ şəffaf parça; qaz

– شَفَّافٌ 1. şəffaf, baxdıqda o biri tərəfi görünən, nazik; işığı asanlıqla buraxan; ~ شبه

(الشمالى) şimal (*qütb*) şəfəqi; الجنوبى cə-nub şəfəqi

– شَفَقَةٌ acıma, yazığı gəlmə, ürəyi yanma, rıqqət; أخذته الـ عليها şəfəqsiz; onun halına acıdı

– شَفِيقٌ, شَفُوقٌ şəfəqtli, mərhəmətli, canı-yanan

I شَفَنَ (i) شَفُونٌ çər-çər baxmaq, kəc-kəc baxmaq, əyri baxmaq

شَفَانِينٌ c. شَفِينٌ zool. 1) *həmç.* بحرى ~ skat, yırtıcı balıq; 2) qumru

III شَافَهُ (شفا) söhbət etmək, danışmaq, söhbətləşmək (*kiminlə - təs. h.*)

– شَافَهُ söhbət, danışmaq; شَافَهُ şifahi, sözlə

– شَافَهُ şifahi; şifahi olaraq, şifahi surətdə

شَافِيَةٌ *xalq dil.* شَفَاتٌ, شَفَوَاتٌ, شَفَاةٌ c. شَفَاةٌ 1) dodaq; 2) qıraq, kənar, uc, haşiyə; الثور ~ novruzgülü; بنت الـ söz; ماء الـ içməli su; هذا على كل ~ bu, dillər əzbəridir

– شَفَوَى, شَفَهَى şifahi, sözlə; شَافَهُ şifahi olaraq, şifahi surətdə; 2) verbal, dilcavabı, imzasız; 3) dodaq -i/-ı; الفون الحروف الـ şifahi dodaq samitləri

– شَافَهُ şifahi nitq; söhbət, danışmaq; شَافَهُ şifahi olaraq, şifahi surətdə

IV أَشَفَى (شفو) 1) kənarında olmaq (*nəyin*), yaxın olmaq (*nəyə* على الغرق); على الیأس ~ ümitsizliyə qapılmaq dərəcəsinə çatmaq; 2) həddinə, dərəcəsinə gətirib çıxarmaq (*kimi* بـ *nəyin*); به ~ kimisə açlığa əl atmaq dərəcəsinə gətirib çıxarmaq

– أَشَفَا قıraq, kənar, uc, hədd; كان على الموت (الكارثة) ~ az qala öləcəkdi, az qala bədbəxt hadisə baş verəcəkd

I شَفَى (i) شَفَاءٌ 1) şəfa vermək, sağaltmaq (*nə ilə* بـ); شَفَاهُ اللهُ Allah şəfa versin!; 2) *məch.* şəfalanmaq, şəfa tapmaq, sağalmaq; غَلَّتْهُ (غليله) ~ a) istəyini yerinə yetirmək; b) yanğını söndürmək; V تَشَفَّى 1) sağalmaq, şəfa tapmaq; 2) əvəzini çıxmaq, qisasını almaq (*nəyin* من), hesablaşmaq, haqq-hesabı çürütmək; acığını tökmək (*kimin üstünə* من), acığını çıxmaq (*kimdən* من); VIII اِسْتَشَفَى 1) şəfa tapmaq, sağalmaq (*nə ilə* بـ); 2) kam almaq, başqasının bədbəxtliyinə sevinmək; 3) qane olmaq, razı qalmaq, kifayətlənmək (*nə ilə* من); X اِسْتَشَفَى şəfa axtarmaq, müalicə olunmaq (*nə ilə* بـ)

– اِسْتَشَفَا شəfa tapma, sağalma, sağlamlı-ğını bərpa etmə, müalicə olunma; آلات الـ müalicə alətləri; دار الـ şəfa evi, şəfaxana, sanatoriya; مدينة الـ kurort şəhəri; مياه الـ müalicə suları

– اِسْتَشَفَى *bax:* اِسْتَشَفَى şəfa tapma, sağalma, yaxşılaşma; قابل الـ müalicə olunma; هذه الاصابة لا تقبل الـ bu xəstəlik sağalmazdır

– اِسْتَشَفَى kam alma, başqasının bədbəxtliyinə sevinmə; bədxahlıq; فى الـ bədxahlıqla; başqasının bədbəxtliyinə sevinə-sevinə

– اِسْتَشَفَى şəfaverici, şəfa verən, şəfalı, sağaldan, sağaldıcı; 2) qanecici, qənaətbəxş; 3) qəti, son; الشافى هو الله! şəfa verən Allahdır!

– شَفَاءٌ şəfa, sağalma, yaxşılaşma; قابل الـ müalicə olunma; هذه الاصابة لا تقبل الـ bu xəstəlik sağalmazdır

– شَفَاءٌ müalicə vasitəsi, dərman

– شَفَاءٌ müalicə -i/-ı; şəfaverici, şəfalı

– شَفَاءَةٌ şəfa evi, şəfaxana

– مُسْتَشْفَى şəstəxana; hospital; الـ العسكرى hərbi göz xəstəxanası; الـ الرمذ

hospital; المجازيب ~ *yaxud* الامراض العقلية ~ dəlixana, ruhi xəstələr evi; الميدان ~ səhra hospitalı

– مَسْفَى *c.* مَسْفَى şəfa evi, şəfaxana, müalicə müəssisəsi, hospital, xəstəxana

I شَقَّ (ə/u) شَقَّ 1) yarmaq, sındırmaq, doğramaq, parçalamaq; الارض ~ torpağı şumlamaq; التربة ~ kanal qazmaq; الحناجر ~ boğaz yırtmaq (*nə ilə* ~); السكون ~ sükutü pozmaq; الشوارع ~ küçələr salmaq; طريق ~ yol açmaq; المنجم ~ mədəni tükətmək, çıxarıb qurtarmaq; نصفين ~ nəyisə iki yerə bölmək; ... ثوبه حسرةً على... ~ dərddən üstbaşını, pəl-paltarını cırmaq; صفوف العمال ~ fəhlələrin sıralarını parçalamaq; عنان السماء ~ ətrafı lərzəyə gətirmək (*qışqurtu haqqında*); 2) çıxmaq (*diş*); torpağı yarıb çıxmaq (*cücarti*); النهار ~ günorta düşdü, oldu; 3) ağır, məşəqqətli olmaq (*kimin üçün*); 4) baş çəkmək, dəymək (*kimə*); لا يشقّ له غبار ~ o əlçətməzdir (*nədəsə*); عصا ~ itaətsizlik göstərmək (*kimə*); عصا القبيلة ~ qəbilə içinə nifaq salmaq; II شَقَّقَ 1) şaqqalamaq, doğram-doğram etmək; 2) aydın ifadə etmək; III شَقَّ zidd olmaq, əks olmaq, düz gəlməmək; V شَقَّقَ doğranmaq, yarımaq, çat vermək, çartlamaq; VII شَقَّقَ 1) doğranmaq, yarımaq; الارض ~ yer yarıldı, aralandı; 2) ayrılmaq, qopmaq, qopub düşmək (*nədən*); النهار ~ günorta düşdü, oldu; VIII شَقَّقَ 1) əmələ gətirmək, düzəltmək (*nədən*); 2) özü üçün açmaq (*yol*); طريقاً جديداً فى البحث ~ tədqiqat sahəsində yeni yol açmaq

– شَقَّقَ 1) düzəltmə, əmələ gətirmə (*söz*); mənşə; *gram.* etimologiya, sözdüzəltmə

– شَقَّقَاتٌ *c. gram.* düzəltmə sözlər

– شَقَّقَاتٌ nifaq, ikitirəlik, təfriqə; narazılıq, ixtilaf

– شَقَّقَاتٌ 1. təfriqəçilik -i/-ı; 2. təfriqəçilik hərəkətləri; 2. təfriqəçilik

– شَقَّقَاتٌ yarğanlar; yarıqlar, çatlar

– شَقَّقَاتٌ ağır, məşəqqətli; yorucu, üzücü, usandırıcı; اشغال شاقّة katorqa işləri

– شَقَّقَاتٌ 1 yarma, şaqqalama; tib. الشقّ القيصريّ qeysər kəsiyi; الذرّة ~ atomun parçalanması; (النفس) بـ büyük zəhmətlə

– شَقَّقَاتٌ 1) yarğan; yarıq, çat; dəlik, deşik; 2) yarım, hissə

– شَقَّقَاتٌ 1) yarım, tərəf; 2) oxşar (*kiminsə oxşarı*); بين شقّي الرحي od ilə su arasında

– شَقَّقَاتٌ nifaq, ikitirəlik, təfriqə; (أحدث) ...الـ ...بين... arasında nifaq salmaq

– شَقَّقَاتٌ *c.* مَفْرُوشَةٌ ~ mebellei mənzil

– شَقَّقَاتٌ *c.* شَقَّقَاتٌ uzun və məşəqqətli yol; بعيدة ~ böyük məsafə; a) بُعد الـ uzaqlıq; böyük məsafə; b) böyük fərğ

– شَقَّقَاتٌ 1) yarıq, yarılmış yer; çat; ما أشدّ ~ الخلف بيننا وبينكم! وسع (ضيق) ~ الخلاف ... qədər də böyükdür! ... arasında münəqişəni dərinləşdirmək (*məhdudlaşdırmaq*); 2) hissə; 3) sahə, zolaq; من الارض ~ torpaq sahəsi; الحرام ~ qadağan edilmiş zona; neytral zona; الحياد ~ neytral zona; ساعة ~ *astr.* saat qurşağı; 4) mənzil; مَفْرُوشَةٌ ~ mebellei mənzil; 5) çətinlik

– شَقَّقَاتٌ 1) yarım, yarı; 2) doğma qardaş; 3) *bot.* anemon; الـ الاصفر qaymaqçıçəyi

– شَقَّقَاتٌ *c.* شَقَّقَاتٌ doğma bacı; الاحزاب الـ qardaş partiyalar; البلاد (القطار) الـ

– شَقَّقَاتٌ 1) yarım, yarı; 2) doğma qardaş; 3) *bot.* anemon; الـ الاصفر qaymaqçıçəyi

– شَقَّقَاتٌ *c.* شَقَّقَاتٌ doğma bacı; الاحزاب الـ qardaş partiyalar; البلاد (القطار) الـ

– شَقَّقَاتٌ *c.* شَقَّقَاتٌ doğma bacı; الاحزاب الـ qardaş partiyalar; البلاد (القطار) الـ

ölkələr; شقائق النعمان *bot.* şəqaiq (*laləgülü, xoruzgülü, gəlincikgülü*); anemon; pion

– شَقِيْقَةٌ² *c.* شَقَائِقُ bərk başağrısı, miqren

– مَشَقِقٌ çatlayan, çat verən, çatı olan;

الحلق ~ səsi tutulmuş

– مَشَقِقٌ düzəltmə

– مَشَقَاتٌ, مَشَقَاتٌ məşəqqət, çətinlik, ağırlıq, zəhmət; كَلْفٌ (كَلْفٌ نَفْسُهُ) مَشَقَةٌ الذَّهَابِ

...الى harasa getmək zəhmətini öz üzərinə götürmək

– مَشَقِقٌ çat vermiş, çatlı, çatığı olan, çatlamış; yarıq

شَدَفٌ xərək, təxti-rəvan, kəcavə

I شَقْرٌ (u) شَقْرَةٌ yaxud شَقْرٌ (a) شَقْرٌ sarışın, sarıyağız olmaq; kürən olmaq; II شَقْرٌ baş

çəkmək, dəymək (*kimə* علی); IX إِشْقَرٌ sarışın, sarıyanız, kürən olmaq

– أَشْقَرٌ *q.* شَقْرَاءٌ *c.* شَقْرٌ sarışın, sarıyanız, kürən

– شَقْرٌ *bot.* laləgülü, xoruzgülü, gəlincikgülü

– شَقْرٌ, شَقْرَةٌ saçın sarışınlığı

شَقْرٌ şən olmaq, şənlənmək

– شَقْرَاقٌ, شَقْرَاقٌ *zool.* yaşıl ağacdələ

– شَقْرَقَةٌ şənlik

شَقَقَ 1) cikkildəmək, civildəmək, cik-cik etmək; ötmək (*quşlar*); 2) nərildəmək (*dəvə*); 3) cırıldamaq (*cırcırma*); 4) çərənləmək, qırıldamaq, laqırtı vurmaq; 5) görünmək, yarıb keçmək (*işiq*)

– شَقَقَ 1) çərənçilik, boşboğazlıq; 2) laqırtı, boş danışmaq, boş söhbət; النهار ~ havanın işıqlanması

– شَقَقَ *c.* شَقَقَ damaq pərdəsi (*dəvədə*);

هدرت o, danışığında gözəl ifadələr işlədir; هدرت ثم قررت ~ arada heç nə yox, amma hay-küyə bax

شَقَعَ (a) شَقَعَ birini o birinin üstünə qoymaq, üst-üstə yığmaq

شَقَقَ, شَقَقَ *c.* شَقَقَ saxsı qırığı, gildən düzəldilmiş bir şeyin qırığı

– شَقَقَ *c.* شَقَقَ çəkcik; taxta çəkcik

– شَقَقَ saxsı qırıqları

I شَقْلٌ (u) شَقْلٌ 1) tərəzidə çəkmək (*sikkə-ləri*); 2) şaduflla su çəkmək (*bax:* شَادُوفٌ)

– شَقْلٌ *tar.* şaqıl (*çəki ölçüsü, həmç. qədim İudeydə gümüş pul*)

– شَقْلٌ *c.* شَقْلٌ şaqul, lot (*dənizin dərindən ölçmək üçün cihaz*)

– شَقْلٌ şaquli, vertikal, dik

– شَقْلٌ 1) tərəzidə çəkmə; 2) suvarma; هـ خالq məsəl. o, ayağını yorğanına görə uzadır (*hərfən. o öz əkinə qədərincə suvarır*)

شَقَلَبَ aşırmaq, devirmək, çevirmək, yıxmaq, endirmək, mayallaq vurdurmaq, başı üstə çevirmək; شَقَلَبَ aşmaq, devrilmək, çevrilmək, yıxılmaq, endirilmək, mayallaq vurmaq, başı üstə çevrilmək

– شَقَلَبَ, شَقَلَبَ aşırma, devirmə, çevirmə, mayallaq vurdurma

– شَقَلَبَ aşırılmış, devrilmiş, çevrilmiş; بالـ tərsinə, baş-ayaq

I شَقَى (a) شَقَى ağır vəziyyətdə olmaq; bədbəxt olmaq; əzab çəkmək, müsibət çəkmək; IV أَشَقَى ağır vəziyyətə salmaq; bədbəxt etmək; əzab çəkdirmək; VI شَقَى özbaşınalıq etmək, kefi istədiyi kimi hərkət etmək, öz bildiyini etmək, itaətsizlik göstərmək

– شَقَى *q.* شَقَى bədbəxt, talesiz, uğursuz, zavallı

– شَقَى ağır vəziyyət, bəla, bədbəxtlik; əzab, müsibət; العيش ~ ağır həyat

– شَعَاوَةٌ 1) ağır vəziyyət, ehtiyac, bəla, müsibət; 2) özbaşnalıq, şuluqluq, nadincilik; 3) quldurluq, soyğunçuluq

– شَقْوَةٌ ehtiyac, ağır vəziyyət; bədbəxtlik
– شَقِيَاءٌ c. شَقِيٌّ 1) başıbəlalı, bədbəxt; 2) həyasız; 3) özbaşnalıq edən, bildiyini edən; şuluq, nadinc; 4) pis, yaman; 2. yaramaz, alçaq, əclaf; quldur, soyğunçu, cinayətkar

I شَكَ (ə/u) 1) şəkk etmək, şəkk gətirmək, şübhə etmək, şübhə içində olmaq (nə barədə); 2) sancmaq, batırmaq (sancmaq →); soxmaq, deşmək, dəlmək; ~ فى السلاح silaha sarılmaq, bərk silahlanmaq; II شَكَ şəkk-şübhə oymatmaq, 1) şübhə doğurmaq, şübhəyə salmaq, şübhələndirmək; 2) kreditə almaq, borca satmaq, nişə satmaq; 3) çox sancmaq, deşik-deşik etmək; V شَكَ şəkk etmək, şübhə etmək (nəyə); VII شَكَ deşilmiş olmaq, deşilmək

– شَكَ şəkk edən, şübhə edən; السلاح ~ yaxud فى السلاح ~ silaha sarılmış, bərk silahlanmış

– شَكَ 1) şəkk, şübhə; لا شَكَ şübhə yoxdur, şübhəsiz; من دون شَكَ yaxud لا شَكَ şübhə yoxdur, şübhəsiz; ما شَكَ şübhə yoxdur ki...; ... (ليس) من شَكَ فى ان... barəsində şübhə doğurmaq; ... زرع الشك فى... onu barədə şübhə bürüdü; 2) şübhəlilik, inamsızlıq, etimadsızlıq

– شَكَ başıyri mıx
– شَكَ 1) şəkkak, hər şeyə şübhə edən, heç şeyə inanmayan, şekli; 2) skeptik
– شَكَ kreditə, borca satış

– شَكَ c. اتْ – batırma, sancma

– شَكَ = شَكَوَكْ

– شَكَيَّةٌ skeptisizm

– شَكَوَكْ مُشَكَوَكْ şübhələnen, şübhə edən; نظر الى نظرة متشكك ... kiməsə-nəyəyə şübhə ilə baxmaq

– من الـ فيه ~ شُكَّوَكْ şübhəli, etibarsız; فى امره ~ شُكَّوَكْ şübhəlidir ki...; ان... şübhəlidir ki...; فى امره ~ شُكَّوَكْ şübhəlidir ki...; ان... şübhəlidir ki...; ان... şübhəlidir ki...

I شَكَرَ (u) 1) şükür etmək; 2) təşəkkürünü ifadə etmək, minnətdarlığını, razılığını bildirmək (kimə عليه); 1) تُشَكَرُ عليه (kimə) təşəkkürə layiq; 2) tərif etmək; V تَشَكَرَ təşəkkür etmək, təşəkkürünü bildirmək (nə üçün)

– شَكَرَ şükür edən, yaxşılıq bilən, şükürlü, minnətdar

– شَكَرِيَّةٌ c. شَكَرِيٌّ muzdur, muzdla işləyən

– شَكَرِيَّةٌ c. اتْ 1) muzdur haqqı; 2) xəncər

– شَكَرَةٌ c. شَكَرٌ kisə, torba, çuval

– شَكَرَةٌ c. شَكَرٌ təşəkkür bildirmək üçün verilən hədiyyə

– شَكَرَ c. شَكَرٌ 1) şükür, edilən yaxşılıq üçün minnətdarlıq, təşəkkür, razılıq, minnətdarlıq; لا لك! sənə təşəkkür edirəm!; لا جزيلاً! sənə çox minnətdaram!; لا شَكَرَ على الواجب! yaxud لا داعيَ للـ! təşəkkürə dəyməz!, dəyməz!

– شَكَرَ həmç. الجميل ~ yaxşılıq bilmə, edilən yaxşılığa müqabil minnətdarlıq, təşəkkür, şükür

– شَكَرَى dolu (məs., yaşla – göz, südlə – əmcək)

– شَكَرٌ şükürlü, minnətdar

– شَكَرٌ şükür, təşəkkür, minnətdarlıq, razılıq

– مُشَكَرٌ şükür edən, təşəkkür bildirən; !~ təşəkkür edirəm!

– مَشْكُورٌ təşəkkürə layiq

I شكس (ə) شكس yaxud شكسə (u) tərslək tərs olmaq, öz bildiyini etmək, inadçı olmaq; bədrəftar olmaq; tündməcaz, əsəbi olmaq; III ساشا sataşmaq, sürtüşmək, acıqlandırmaq; VI شاشا yola getməmək, tərslək etmək, inadçı olmaq (kiminləsə); bir-birilə pis münasibətdə olmaq; dalaşmaq, söyüşmək

– شكسə 1) tərslək, inadçılıq, inad; kəhgirlik, harınlıq; 2) tündməzəclik, əsəbilik; 3) yolagetməzlik, qılıqsızlıq, bədrəftarlıq

– شكسə = شكس, شكس

– شكس 1) tərslək, inadçı; 2) tündməzəc, əsəbi; 3) yolagetməz, qılıqsız, bədrəftar

– شاشا adamasataşan, sürtük; tərslək, şıltaq, yolagetməz

– شاشا sataşma, sürtüşmə; didişmə, boğuşma

شاشا = شكس

I شكّل (u) شكّل 1) şübhəli olmaq, aydın olmamaq, dolaşmaq; 2) qram. uzlaşdırmaq (sözü, mətni); 3) taylaşdırmaq, calamaq, bağlamaq, bənd etmək; قميصه بالدبابيس ~ köynəyini sancaqla bəndləmək; işi dolaşdırmaq, çətinə salmaq; II شكّل 1) qararıq, dolaşmaq, aydın olmamaq; 2) təşkil etmək, düzəltmək, mütəşəkkilləşdirmək, tərtib etmək; ... خطرا على ~ kimin üçünsə təhlükə təşkil etmək; 3) şəkllə salmaq, şəklləndirmək; 4) çeşidləmək; 5) qram. saytləmək, hərəkələmək; 6) taylaşdırmaq, curlamaq, calamaq; III شكّل 1) oxşamaq, bənzər olmaq; ذلك ~ وما və ilaxır; 2) didişmək, tutuşmaq (kiminləsə); IV أشكّل 1) şübhəli olmaq, aydın olmamaq (kimin

üçün); 2) çətin olmaq (kimin üçün); V أشكّل 1) nəyinsə (-) şəklini, formasını almaq; باشكّل الديكة ~ xoruzlara çevrilmək (nağılda); 2) təşkil olunmaq, təşəkkül tapmaq, mütəşəkkilləşmək, mütəşəkkil olmaq; 3) naz etmək, əzilib-büzülmək (qadın haqqında); VI أشكّل 1) bir-birinə oxşamaq, bənzər olmaq, eyni şəkildə olmaq; 2) bir-birilə düz gəlmək, uymaq, tutmaq (nədə); 3) bir-birilə didişmək, tutuşmaq; VII أشكّل 1) şübhəli bilmək, şübhəli hesab etmək; 2) çətin bilmək; 3) şübhəli görünmək, şübhəli gəlmək (kimə); 4) çətin görünmək, çətin gəlmək (kimə)

– أشكّل c. ات - çətinlik, çətin vəziyyət, ağır vəziyyət; fəls. aporiya

– أشكّل q. شكلاء c. أشكّل qırmızıyaçalar ağ yaxud ağımtil qırmızı

– أشكّل oxşarlıq, bənzərlik, uyğunluq; kim., riyaz. izomorfizm

– أشكّل c. ات - 1) qurma, təşkil etmə, şəkllə salma, formalaşdırma; 2) tərkib hissəsi; 3) hər. birləşmə; sıra; 4) təşkilat; tərkib; المحكمة ~ məhkəmənin tərkibi; سرى ~ gizli təşkilat

– أشكّل c. ات - 1) assortiment, çeşid; 2) tərkib (məs., təşkil olunan hökumətin); 3) dəstə; 4) hər. birləşmə; sıra; av. ali pilotaj fiquru

– أشكّل plastik (raqs); الفنون السمة təşkili sənətlər

– أشكّل c. شواكل 1) tərəf, yan; 2) şəkil, növ, çeşid; هو على سه ona oxşayır

– أشكّل c. شكّل buxov, cidar, qandal

- شَلَّالٌ c. 1) şələlə; 2) astana (*çayda*)
 – شِلَالَةٌ sırım, kök atma
 – شِلَّلٌ iflic; fəaliyyətsizlik; الـ الرعاش
yaxud الـ الطفلى titrəyişli iflic; الـ الاهتزازى
yaxud الـ الاطفال ~ poliomyelit; الـ النصفى
 bir-tərəfli iflic
 – شَلَّةٌ c. 1) şələ, şələ; 2) kompaniya; qrup; dəstə; komanda (*bir oyun oynayan uşaqların*)
 – شَلَّةٌ² məqsəd, hədəf (*uzaq yolun*)
 – مَشْلُولٌ iflic, iflic vurmuş
 شَلَاضِيْمٌ c. dodaqlar
 شَلْبٌ qabıqlı düyü, çəltik
 – شَلْبَةٌ çapaq (*balıq*)
 – شَلْبِيٌّ 1) qəşəng, zərif; 2) qəşəng geyi-
 nən adam
 (شَلْبِيٌّ) qəşəng, zərif olmaq
 (شَلَّتْ) II təkikləmək, təkik atmaq,
 şıllaqlamaq, şıllaq atmaq
 – شَلَّتَتْ c. şələtə, şələtə
 – شَلَّتَتْ c. şələtə təkən, ayaqla zərbə, təkik
 – شَلْبِيَّةٌ c. 1) torba, çuval, kisə
 شَلَّتَتْ nazik, yastı eləmək (*çörəyi, piroqu*)
 – شَلَّتَتْ c. şələtə parça, əski
 – شَلَّتَتْ nazik, yastı (*çörək, piroq*); فطيرة
 شَلَّةٌ yastı fətir
 شَلَجٌ 1) şalgam; 2) turpəng
 I شَلَجٌ (ə) şələ çıxartmaq, atmaq; ثِيَابُهُ ~
 paltarını soyunmaq; الكاهن ~ dini rütbəsin-
 dən məhrum etmək; II شَلَجٌ 1) çılpaq etmək,
 lüt etmək; ifşa etmək; X اِسْتَشَلَجَ paltarını çı-
 xarmaq, soyunmaq, çılpaqlanmaq
 – مَشْلُوحٌ c. şələh uzun üst geyimi; plaş; palto
 – مَشْلُوحٌ paltar saxlanılan yer, qarderob otağı
 شَلْشٌ c. şələş kök
 شَلْشَلٌ damcılamaq, dammaq

شَلَجٌ = شَلَعٌ

- شَلَقٌ 1) bulamaq, çirkləndirmək; cızma-
 qara yazmaq; 2) qurulamaq (*basma ilə, su-
 çəkən kağızla*)
 – شَلَقَةٌ qaralama yazma, səliqəsiz yazma,
 qarışıq xətlə yazma, cızma-qara yazma
 I شَلَقٌ (u) şələ yarmaq
 – شَلُوقٌ şəluq (*xurma növü*)
 – شَلُوقٌ isti külək, sirokko
 شَيْلَمٌ bax: شَالَمٌ
 شَالِمٌ 1) çovdar; 2) fiqurlu mötərizə; شالمان
tasn. fiqurlu qoşa mötərizə
 شَيْلِنٌ c. şilən şilling
 شَيْلٌ c. 1) orqan, üzv, bədən əzası
 (*bədəndən ayrılmış*); 2) qalığ
 شَيْلِنٌ topl. çiyələk
 I شَمَّ (ə/u) şəm iy bilmək, iyləmək,
 qoxulamaq; شَمَّ شَمَّ hava təmiz hava almaq; شَمَّ²
 (i/ə) şəm qürurlu, təşəxxüslü olmaq; II شَمَّ
 iylətmək, iyləməyə vermək, qoxulamaq;
 IV اَشَمَّ = I; V تَشَمَّمٌ iy bilmək, iyləmək; duy-
 maq, hiss etmək; الاخبار ~ xəlvətcə öyrənil-
 xəbər bilmək; VII اِشَمَّ duymuş olmaq;
 X اِسْتَشَمَّ hiss etmək, duymaq
 – شَمَّ c. 1) şəm uca; 2) qürurlu
 – اِشَمَّ fon. işmam, “u”, “i” səsələrinin
 güclü dodaqlanma ilə tələffüz etmə
 – شَمَّ iybilmə, iy duyğusu
 – حاسَة iybilmə; حاسَة الشَمَّ iy duyğusu; حاسَة
 عيد الشَمَّ siyasi duyma qabiliyyəti; عيد الشَمَّ
 الشَمَّ şəmmünnesim bayramı (*Misirdə ba-
 har bayramı*)
 – شَمَّ¹ 1. burnuna (*tütün*) çəkən; 2. bu-
 runotu çəkən
 – شَمَّ² topl. şamama, ətirli kiçik yemiş
 növü

– شَمَامَةٌ c. ات. – yemiş; صباح ~ lampa odluğu

– شَمَمٌ 1) hündürlük; yüksəklik; 2) donqar (*burunda*); 3) qürur, təşəxxüs

– شَمَمَةٌ bir çimdik, bir çəkim, bir çəkimlik (*tütün, burunotu*)

– شَمَمِيٌّ iybilmə -i/-ı

– شَمِيمٌ xoş iy, qoxu

– مَشَامِيٌّ c. مَشَامٌ iybilmə orqanı, burun

– مَشَمُومٌ 1. iylənİLən; 2. 1) iy, qoxu; 2) müşk

– مَشَمُومَاتٌ c. ətirli çiçəklər

(شَمَز) نِيفْرَتِ هِيسِ اِتْمَاكْ (*kimə-nəyə* (من); iy-rən-mək, diksin-mək, çiyrin-mək, ürpəş-mək (*nədən* (من); hiddətlən-mək (*nəyə* (من)

– نِيفْرَتِ هِيسِ اِتْمَاكْ نِيفْرَتِ هِيسِ اِتْمَاكْ iy-rən-mə, çiy-rin-mə, ürpəş-mə

– مَشَمَزٌ 1) iy-rənən, çiy-rinən, ürpəşən (*nədən* (من); 2) pis, iy-rənc, mən-fur

– اِتْمَاكْ نارازي olmaq, əsəbiləş-mək

– اِتْمَاكْ نارازيلق

– شَمَاشِيرٌ camaşır, alt paltarı, köynək-tuman, dəyişək

– شَمَاشِيرُجِيٌّ c. شَمَاشِيرُجِيٌّ camaşırçı, camaşır yuyan

– شَمَبَانِيَّةٌ, شَمَبَانِيَا şampan şərabı

I شَمَاتَةٌ (ə) şəmatət etmək, tənə vurmaq, kam almaq, özgəsinin bədbəxtliyinə sevinmək (–); II شَمَتٌ 1) şəmatətə səbəb olmaq, şəmatət doğurmaq; 2) asqıran adama “sağlam olasan!” deyə sağlıq diləmək; IV اَشَمْتُ = II 1)

– شَمَاتٌ c. شَمَاتٌ şəmatətçi, bədxah

– شَمَاتَةٌ c. شَوَامِتٌ şəmatətçi, bədxah qadın

– شَمَاتٌ, شَمَاتَةٌ şəmatət, bədxahlıq

– شَمَاتَانٌ şəmatətçi, bədxah, qəlbiqara, mər-dimazar

I شَمَخٌ (ə) شَمُوخٌ, شَمُوحٌ 1) hündür, uca olmaq; qalxmaq, yüksəlmək; 2) lovğa, iddialı olmaq, təşəxxüs satmaq, başqalarına xor baxmaq;

بَأْنَفِه ~ burnunu yuxarı tutmaq; 3) yuxarıya, yüksəklərə qalxmaq (*nəyə doğru* (الى);

II شَمَخٌ qaldırmaq, ucaltmaq, yüksəltmək; VI تَشَامَخٌ 1) yüksək olmaq, üstün olmaq

(*kimdən* (على), üstün gəlmək (*kimə* (على); yüksəlmək, ucalmaq (*kimin üzərində* (على);

lovğalıq etmək, təşəxxüs satmaq

– تَشَامَخٌ qürur, lovğalıq, təşəxxüs

– شَامِخٌ 1) uca, yüksək, hündür; ucalan, yüksələn, qalxan; 2) iddialı, lovğa

– وَنْفَخَةٌ lovğalıq, özündənrazılıq; وَنْفَخَةٌ ~ وِنْفَخَةٌ iddiası yerə-göyə

سِغْمِيرٌ – cibində siçan oynayır (*hərfən. lovğalıq və özündənrazılıq – cibdə isə bir baş soğan*)

– شَمُوخٌ 1) yüksəklik, ucalıq; 2) iddia, təşəxxüs, təkəbbür, lovğalıq

– مَشَامِخٌ lovğa, təkəbbürlü, təşəxxüslü, iddialı

I اِتْمَاكْ (شَمَر) 1) uca, böyük olmaq; ucalmaq; 2) lovğa, təkəbbürlü, iddialı, təşəxxüslü olmaq, burnunu yuxarı tutmaq

– شَمَرَةٌ lovğalıq, təkəbbür, təşəxxüs, özündənrazılıq

– مَشَمَرٌ 1) uca, yüksək, hündür; böyük, nəhəng; الجَهْلُ dərın cəhalət; 2) lovğa, təşəxxüslü; ~ الانف ~ burnunu yuxarı tutan

I شَمَرٌ (u) شَمَرٌ 1) tələsmək; 2) çırmamaq, çırmalamaq (*paltarının qolunu və ya şalvarının balağını*); II شَمَرٌ 1) çırmamaq, çırmalamaq, yığmaq (*paltarının qolunu və ya şalvarının balağını*); ... شَمَرُوا عَن زَنُودِهِم وَآخَذُوا... onlar qollarını çırmadılar və ... başladılar;

~ ساقبه şalvarının balağını, tumanın ötəyini qaldırmaq (*məs.*, *gölməçəni keçmək üçün*); 2) başlamaq, girişmək; bir işi görmək üçün hazırlaşmaq, hazır olub gözləmək; ~ عن ساعد ~ سَیْلَه وَهَ الْکَدَّ qollarını çırmamaq, işə girişmək; V تَشَمَّرَ başlamaq, girişmək (*nəyə -*)

– شَمْرَاٌ , شَمْرٌ , شَمْرَةٌ bot. şüyüd

– شِمَارٌ c. ات. aşırma, çiyinbağı

شَمْرَخَ meyvəli budaqları (*üzümün, xurmanın*) sıyırıb tökmək

شَمْرَاٌ 1) üstündə üzüm olan meynə budağı; 2) üstündə xurma olan xurma budağı; 3) xurma budağı (*yarpaqsız*), çubuq

– شَمْرُوخَةٌ ağac parçası, qıça çubuq

I شَمْرٌ (u) شَمْرٌ nifrət bəsləmək (*nəyə*), ikrah etmək (*nədən*); çiyrinmək, iyrenmək, çimçişmək, diksinmək, ürpəşmək (*nədən*); narazı olmaq (*nədən*); hid-dətlənmək (*nədən*); V تَشَمَّرَ qaşqabağını tökmək, sımsırığını sallamaq, üz-gözünü turşutmaq

I شَمْسٌ (u) شَمْسٌ 1) işıqlı, günəşli olmaq; 2) inadkarlıq, tərslilik etmək; tərsliyi tutmaq; II شَمْسٌ günə vermək, günün altında saxlamaq; V تَشَمَّسَ günün altında uzanmaq; günün altında gəzmək

– شَمْسٌ 1) işıqlı, günəşli; 2) tərsl, inad

– شَمَّاسٌ c. شَمَّاسٌ dyakon (*pravoslavlarda: ibadət zamanı keşişə kömək edən aşağı rütbəli kilsə xadimi*)

– شَمْسٌ q. c. شَمْسٌ günəş, gün; شَرُوقَ ال- günəşin çıxması, doğması; غَرُوبَ ال- günəşin batması, qürubu; عَابِدَ ال- gün işığı; عَابِدَ ال- günəşə sitayiş edən; ا) عِبَادَ ال- günə-

baxan; b) heliotrop; هذا واضح وضوح ال- *ya-xud* رابعة النهار bu, gün kimi aydıdır, tamamilə aydıdır

– بِطَارِيَّةَ شَمْسِيَّةٍ şəmsi, günəş -i/-ı; شَهْرَ ال- günəş batareyası; شَهْرَ ال- günəş ili; شَهْرَ ال- günəş ilinin ayı; حُرُوفَ ال- şəmsiyyə hərf-lər (*tələffüzü dil və dişlərin iştirakı ilə əla-qədar olan 14 samit*); التَصْوِيرَ ال- fotosək-lini çəkmə, fotosəkil; صُورَةَ ال- fotosəkil; شَمْسِيَّاتٌ c. شَمْسِيَّةٌ çətir, günlük; الشَّبَاكُ ~ jalüz

– شَمْسِيَّةٌ şıltaq; تَرس, inad

– شَمْسِيَّةٌ küçük günəş şüası, günəş ləkəsi

– شَمْسِيَّةٌ günəşli

– شَمْسِيَّةٌ solyarium (*günəş vannası qəbul etmək üçün meydana*)

– شَمْسِيَّةٌ günvurmuş

شَمْسِيَّةٌ 1) iyləmək, qoxumaq; 2) xəlvətcə öyrənib bilmək

– شَمْسِيَّةٌ 1) iyləmə, qoxuma; 2) xəlvətcə öyrənib bilmək

– شَمْسِيَّةٌ VII اِشْتَمَّسَ qorxmaq, hürkmək

I شَمِطٌ (ə) شَمِطٌ çallaşmaq, saçı ağarmaq; شَمِطٌ (i) شَمِطٌ 1) aparmaq; götürüb aparmaq, oğurlamaq; 2) əlindən almaq, zorla almaq, aldadıb almaq, qoparmaq

– شَمِطٌ q. شَمِطَاءٌ çalsaç, çalsaçlı, çalbaş, saçları ağarmış

– شَمِطَةٌ hay-küy, səs-küy

– شَمِطٌ *xalq dil.* eşitmək, qulaq asmaq

I شَمِعٌ (ə) شَمِعٌ zarafət etmək, zarafatlaşmaq, əylənmək, oynamaq; II شَمِعٌ mumlamaq, mum çəkmək; الفَتْلَةَ ~ daban almaq, dabanına tüpürmək, qaçmaq, götürülmək; V تَشَمَّعَ mumlanmaq, üstünə mum çəkmək

– شَمَاعٌ 1) şamçı, şamdüzəldən; 2) şamsatan
– شَمَاعَةٌ c. اَتْ – asılqan, paltarasan
– شَمْعٌ 1) mum; الختم ~ yaxud ~ surğuc;
العسل ~ yaxud ~ mum; 2) şam; الشحم ~
piy şamı

– شَمْعَانٌ c. اَتْ şamdan
– شَمْعَةٌ c. شَمْعَاتٌ şam; شَمُوعٌ şam; شرارة ~ tex. şam
– شَمْعِيٌّ mum, mumdan hazırlanmış;
الموم التماثيل المسة mum fiqurlar
– مُشَمَّعٌ¹ mumlanmış, mum çəkilmiş
– شَمْعٌ c. اَتْ² müşəmbə, üzünə su keçir-
məyən maddə sürtülmüş parça; ~ قماش mü-
şəmbə parça; ~ الارض linoleum

I شَمَلٌ (ə) شَمَلٌ yaxud شَمُولٌ, شَمَلٌ (u) شَمَلٌ
1) bürümək, bükmək, çulğalamaq, əhatə
etmək; ~ منى فرحة mənəni fərəh hissi bürüdü;
العناية ~ qayğı ilə əhatə etmək; 2) dəxli ol-
maq, ehtiva etmək, aid olmaq; 3) şamil ol-
maq, hərcəhətli olmaq, universal olmaq;
II شَمَلٌ şamil etmək (məs., qanunun təsirini
nəyəyə ~ على); V تَشَمَلٌ bürünmək, bükülmək;
VIII اِشْتَمَلٌ 1) bürünmək, bükülmək (nəyə –
təs. h. yaxud →); 2) əhatə etmək, özündə
ehtiva etmək (nəyə ~ على)

– شَمَلٌ hərtərəfli, çoxcəhətli, əhatəli; ümu-
mi, universal

– شِمَالٌ¹ 1) şimal; شمالا şimala, şim-
malda, şimaldan; شرقى ~ şimal-şərqi; غربى ~
şimal-qərbi; كوكب الشمال şimal küləyi, xəzri

– شِمَالٌ² 1. sol; 2. 1) q. sol əl; 2) sol tərəf;
~ يَخُودُ ذات sol; soldan; 3) siyas. sollar

– شِمَالِيٌّ¹ şimali
– شِمَالِيٌّ² sol, solda duran, solda oturan;
الشماليون siy. sollar

– شَمَلٌ 1) birlik, cəmlilik, bütövlük; تشتت
~ birliyin pozulması, dağınlıq; هم ~ تفرق
onlar ölkəyə səpələndilər; 2) itti-
faq; هم (م) جمع kimlərisə birləşdirmək,
bir yerə yığmaq; هم ~ بَدَّ kimlərisə birli-
yini dağıtmaq, kimlərisə səpələmək; اجتمع
~ bu konqresə bütün ərəb
dünyası toplaşmışdı

– شَمَلَاتٌ c. شَمَلَةٌ ~ əsgin, əsgin
parça

– شَمُولٌ 1) şimal küləyi, xəzri; 2) sərin
şərab

– شَمُولٌ şamil olma, dəxli olma, aid olma,
ehtiva etmə, ümumilik

– شَمُولِيٌّ əhatəli, hərtərəfli, universal
– شَمُولِيَّةٌ universallıq

– شَمِيلَةٌ c. شَمَائِلٌ keyfiyyət; məziyyət, yaxşı
cəhət

– مُشَمَّلَةٌ muşmula, əzgil
– مَشْمُولٌ əhatə edilmiş; əhatə olunmuş;

~ بالحماية himayə altında olan; برعايته ~ ki-
minə qəyyumluğu altında olan

– شَمَلٌ cəld, diribaş olmaq, əldən iti olmaq
– شَمُولٌ¹ zirək, cəld, çevik, diribaş

– شَمُولٌ² c. شَمَالِيٌّ bir qədər, cüzi miqdarda
– شَمَنْدَرٌ şəkər şəkəri, şəkər

– شَمَنْدُورٌ çuğundur; شَمَنْدُورٌ çuğundur

– شَمَنْدُورَةٌ c. اَتْ ~ üzgəc; السلامة ~ xilas-
etmə üzgəci

I شَيْنٌ (ə/u) شَيْنٌ tökmək, axıtmaq; شَيْنٌ الغارة
basqın etmək, qəfildən hücum etmək (ki-
mə ~ على); شَيْنٌ حربياً müharibəyə başlamaq; شَيْنٌ

شَيْنٌ تَعَاوُزٌ شَيْنٌ عَدَاوَانَا hücum etmək; شَيْنٌ حَمَلَةٌ (هجومًا)
~ : أَشَيْنٌ IV (ضد , على kimə qarşı) etmək (kimə qarşı)

1) köhnəlmək, X اِسْتَشَيْنٌ شَيْنٌ الغارة = الغارة
dağılmaq, yırtılmaq; 2) arıqlamaq

– شَنَى c. köhnə tuluq

– اتَّ شَنَى c. səbət

I شَنَى شَانَى (ə) شَانَى yaxud شَانَى, شَنَى شَانَى (ə) شَانَى I nifrət etmək, görməyə əsla gözü olmamaq; zəhləsi getmək, acığı gəlmək; VI شَانَى شَانَى bir-birindən zəhlələri getmək, bir-birinə bərk nifrət etmək

– شَانَى شَانَى c. düşmən, qərəzkar, qənim

– شَانَى شَانَى c. düşmən, qərəzkar, qənim qadın

– شَانَى شَانَى nifrət, ədavət, kin

– شَانَى شَانَى, شَانَى شَانَى nifrət, ədavət, kin

I شَنَى شَنِيبَ (ə) شَنِيبَ sərin, soyuq olmaq

– شَنِيبَ شَنِيبَ sərin, soyuq

– شَنِيبَ شَنِيبَ¹ dişlərin ağlığı

– شَنِيبَ شَنِيبَ² c. أثْنَابُ bığ; ~ ابو bıǵlı, lopabıǵ

شَنِيبَ شَنِيبَ c. شَنِيبَ 1) halqa; şayba; 2) yeşiklərin üzünə çəkmək üçün metal lent

I شَنَى شَنَجَ (ə) شَنَجَ bürüşmək, qırışmaq, qırış-qırış olmaq, yığılmaq; V شَنَجَ شَنَجَ yığılmaq; qıc olmaq, cəng olmaq, qıc olmuş halda sıxılmaq, qeyri-iradi dartılmaq; qovrulmaq, qıvrılmaq

– شَنَجَ شَنَجَ özələlərin qıc olması; qıcolma,

cəngolma, sıxılma, tutulma; konvulsiya

– شَنَجَ شَنَجَ qıcolma -i/-ı; cəngolma -ı; spaz-

mali

– اتَّ شَنَجَانَةَ c. qaraçı qız

(شَنَى) II شَنَى شَرَفَسِيزَ etmək, adını batırmaq, bədnam etmək, biabır etmək

– شَرَفَسِيزَ شَرَفَسِيزَ şərəfsizlik, bədnamlıq, biabırçılıq

– شَرَفَسِيزَ شَرَفَسِيزَ zool. qar bəbiri

شَرَفَسِيزَ şaqqıltı, gurultu, səs-küy, xışıltı salmaq

– شَرَفَسِيزَ شَرَفَسِيزَ şaqqıltı, gurultu, səs-küy, xışıltı

– شَرَفَسِيزَ شَرَفَسِيزَ c. شَرَفَسِيزَ adət, təbiət, xasiyyət;

vərdis; ~ اعرفها من أكرم ~ bu köhnə mahnidir

(hər fən: bu vərdisi mən hələ Əxzəmdən bilirəm)

I شَنَى شَنَى (u) شَنَى düyünləmək, düyün vurmaq; ~ بُدَقِيَّتَهُ فِي كَتَفِهِ ~ tüfəngini çiyinə keçirmək; II شَنَى شَنَى yüngül qovurmaq, azacıq qızartmaq (ətə)

– شَنَى شَنَى¹ düyün

– شَنَى شَنَى² c. شَنَى شَنَى çanta; ~ الْيَدِ ~ qadın çantası; ~ الْكُتُبِ ~ kitab çantası; 2) çamadan

– شَنَى شَنِيبَةَ çəkmə düyün

I شَنَى شَنَى (u) شَنَى pis, murdar, yaramaz, iy-rənc, alçaq, mənfur olmaq; II شَنَى 1) nifrət doğurmaq; 2) ləkələmək, abırdan salmaq, rüsvay etmək, biabır etmək; X شَنَى شَنَى alçaq, yaramaz, mənfur, iy-rənc bilmək

– شَنَى شَنَى q. شَنَى شَنَى iy-rənc, mənfur, alçaq, rəzil, yaramaz, murdar

– شَنَى شَنَى biabırçılıq, iy-rənclik, murdarlıq, alçaqlıq, yaramazlıq, mənfurluq

– شَنَى شَنَى iy-rənc, mənfur, alçaq, rəzil, yaramaz, murdar

– شَنَى شَنَى c. شَنَى شَنَى yaramazlıq, alçaqlıq, murdarlıq, rəzillik

– شَنَى = شَنِيبَ

I شَنَى شَنَى (i) شَنَى yuxarıdan baxmaq (kimə الی); II شَنَى شَنَى sırğa, tana, asma bəzəklərlə bəzəmək

– شَنَى شَنَى c. شَنَى شَنَى sırğa, tana; asma bəzək

I شَنَى شَنَى (u) شَنَى asmaq, boğazdan asmaq, dara çəkmək; VII شَنَى شَنَى asılmaq, dara çəkilmək

– شَنَى شَنَى c. شَنَى شَنَى dar ağacı

– شَنَى شَنَى asılmış

شَنَى 1) ilişdirmək; 2) badalaq vurmaq;

شَنَى 1) ilişmək; 2) bürümək

– شَنَى شَنَى c. شَنَى çəngəl, qarmaq, qənarə;

شَنَى ~ وَرَزَةَ cəftə və rəzə

– شَكَّلَةٌ 1) ilişdirmə, qarmaqlama; 2) badalaq
شَهْفَ ağlamaq, sızlamaq, ağlayıb-sızla-
maq

– شَهْفَةٌ ağlama, sızlama, ağlayıb-sızlama

شَهْفَ anqırmaq (*uzunqulaq*)

– شَهْفَةٌ anqırma

I شَهْبٌ (u) شَهْبَةٌ boz, kül rəngində olmaq,
bozarmaq

– شَهْبٌ q. شَهْبَاءٌ c. شَهْبٌ boz, kül rəngində;

شَهْبٌ boz (*Hələb şəhərinin epiteti* – حلب
الشهباء)

– شَهْبٌ c. شَهْبٌ düşən ulduz, meteor

– شَهْبٌ boz, kül rəngi

I شَهْدٌ (ə) شَهْدٌ olmaq, hazır olmaq
(*nəsə edilən vaxt*), şahidi olmaq (*nəyinsə*);
شَهَادَةٌ 1) şəhadət vermək, şahidlik
etmək (*nə barədə* →); 2) ifadə vermək
(*kiminsə əleyhinə* , *kiminsə lehinə* ←);
yazılı surətdə təsdiq etmək (*nəyi* , *على*);
yazılı surətdə təsdiq etmək (*nəyi* , *على*);
Allaha and içmək; II شَهْدٌ şahid ça-
ğırmaq; III شَاهِدٌ 1) görmək; müşahidə et-
mək; baxmaq; بَامَ عَيْنَيْهِ ~ öz gözləri ilə
görmək; onlar bunu öz gözləri
ilə görüblər; 2) hazır olmaq; IV شَهْدٌ
1) şahid gətirmək; 2) *məch.* şahid olmaq;
V تَشَهَّدَ “lə iləhə
illəllah və Muhəmmədən rəsulullah”
(Allahdan başqa ilah yoxdur və Məhəmməd
Allahın rəsuludur) deyər, kəlmeyi-
şəhadətini demək; X اِسْتَشْهَدَ 1) şahid gətir-
mək (*kimi* →); dəlil-sübut kimi göstərmək
(*nəyi* → *kimə-nəyə qarşı* , *على*); 2) dəlil-
sübut kimi istinad etmək (*nəyə*), iqtibas
gətirmək (*nəyi* →); 3) *məch.* şahid olmaq,
şəhadətə yetişmək, döyüşdə ölmək (*haqq*
iş uğrunda)

– اِسْتَشْهَدَ 1) dəlil-sübut qismində
göstərilmə, iqtibas, istinad, sitat, dəlil; 2) şə-
hadətə yetişmə, şəhidlik (*din, əqidə, haqq*
iş uğrunda)

– اِسْتَشْهَدَ , شَهَادٌ , شَهَادٌ c. شَاهِدٌ
şahid; *على* ~ ittiham üzrə
şahid; *بِأَسْمَاءِ* ~ ittiham üzrə
şahid; *عَيْنِ* ~ *yaxud* ~ şahid, bir hadisəni
öz gözü ilə görmüş adam; *النَّفْيِ* ~ müdafiə
üzrə şahid; 2) müşahidəçi; 3) başdaşı; 4) no-
tarius (*Tunis*)

– شَوَاهِدٌ c. شَاهِدَةٌ 1) dəlil-sübut kimi gətirilmiş
məlumat; 2) mətndən bir parça, sitat, iqtibas;
3) şəhadət barmağı; 4) dublikat, sənəd-
din surəti, nüsxəsi; *ورق* ~ surətçixarma
kağızı; 5) başdaşı; *الـ* a) torpaq; b) göndə-
rilən kağızların surətləri saxlanılan qovluq

– اِسْتَشْهَدَ 1) şəhadət, ifadə (*məhkə-
mədə*); 2) yazılı vəsiqə; şəhadətnamə; dip-
lom; *الاختراع* ~ ixtira şəhadətnaməsi;
الدراسة الثانوية (الاعدادية) ~ orta (*edadi*) mək-
təbi bitirmək haqqında şəhadətnamə;
الدكتوراه ~ şəxsiyyət vəsiqəsi; ~ تحقيق شخصيّة
~ elmlər doktoru diplomu; *الميلاد* ~ doğum
haqqında şəhadətnamə; *الوفاة* ~ ölüm haq-
qında şəhadətnamə; 3) şahidlik; 4) kəl-
mey-i-şəhadət (*bax: تَشَهَّدَ*); *كَلِمَةً* ~
kəlmeyi-şəhadətini demək

– شَهَادٌ c. شَهَادٌ şan balı

– شَهَادَةٌ *tib.* çiban

– شَهِيدٌ c. شَهِيدٌ şəhid, qurban; *الواجب* ~ borc
qurbanı

– مُشَاهِدٌ müşahidəçi; tamaşaçı, seyrci

– مُشَاهَدٌ müşahidə olunan, görünən

– مُشَاهَدَةٌ 1) müşahidə; 2) baxma, yoxlama;
3) görüş; *المكاتبة نصف الـ* *məsəl.* yazışma
görüşməyin yarisidir

– مَشْهُدٌ c. مَشَاهِدٌ 1) şəhadət yeri; 2) yı-ğıncaq; 3) dəfn mərasimi; 4) tamaşa, gö-rüntü; 5) teatr. səhnə, nömrə (*konsert proq-ramının*); 6) abidə; görməli yer; مَشَاهِدُ الْمَدِينَةِ şəhərin görməli yerləri; 7) övliya qəbri, ziyarətqah; مَشَاهِدٌ عَلَى ~ مِنْ النَّاسِ hamının gözü qarşısında

– مَشْهُودٌ yaddaqalan, əlamətdar, görməli; عائلة ~ له بالكفاءة bacarıqlı insan kimi tanınan; عالمة ~ لها بالوطنية والاخلاق والعالية və gözəl əxlaq ilə tanınan ailə

– مَشْهُودَاتٌ müşahidələr (*səyahət zamanı*)

I شَهْرٌ (ə) شَهْرٌ 1) məşhur etmək; 2) yaymaq; elan etmək, hamıya bildirmək; مَشْهُورٌ ~ المزداد Hərracdan satışa qoymaq; الحرب ~ müharibə elan etmək (*kimə* →); 3) siyirmək, qınından çəkib çıxarmaq (*qılncı*); ~ البندقية nişan almaq (*kimi* →); 4) məch. məşhur olmaq (*nə ilə* →); II شَهْرٌ 1) yaymaq; 2) bədnam etmək, qara yaxmaq (*kimə* →); sayıə yaymaq (*kimin haqqında* →); adını batırmaq (*kimin* →); III شَهْرٌ aylıq işə götürmək, aylıq icarəyə götürmək; IV شَهْرٌ 1) məlum etmək, məşhur etmək; 2) elan etmək, hamıya bildirmək; الحرب ~ müharibə elan etmək; 3) siyirmək (*məs., qılncı*); VIII اِشْتَهَرَ 1) yayılmaq; 2) məlum olmaq, məşhur olmaq, şöhrət tapmaq (*nə ilə* →); ... عنه ان ~ onun haqqında məlumdur ki...

– اِشْتِهَارٌ 1) məşhurluq, şöhrət, hamı tərəfindən tanınma; 2) etibar

– اِشْتِهَارٌ yayma, elan etmə, hamıya bildir-mə; الافلاس ~ iflas olduğunu elan etmə

– هُوَ ~ daha məşhur, daha tanınmış; مَعَاذِ اللَّهِ ~ هو من نار على علم (*hərfən: o, dağ başındakı oddan daha çox görünür*)

– اَلْحَالِي (الجاري) شَهْرٌ, شَهْرٌ شَهْرٌ c. شَهْرٌ cari ay; اَلْقَادِمُ اَلْغَلَمُنُ aq gələn ay; اَلْمَنْصَرَمُ (الماضي) اَلْاَوْتَانُ (*keçən*) keçən ay; اَلْعَسَلُ ~ اَلْبَاسُ: عَسَلٌ

– اَلشُّهُرَةُ 1) məşhurluq, şöhrət; اَلدُّنْيَا ~ اَلْعَالَمِيَّةُ dünya şöhrəti; اَلشُّعْبِيَّةُ ~ خَالِقُ اَرَاْسِنْدَا məşhur-luq; اَلْمَدِينَةُ هَذِهِ ~ مَا bu şəhər nə ilə məşhur-dur?; اَلطَّبَقَةُ اَلْمَغَارِبُ وَالْمَشَارِقُ onun şöhrəti dünyanın hər yerinə yayılıb; 2) etibar

– اَلشُّهُرِيُّ aylıq; اَلشُّهُرِيُّ aylıq, ayda bir dəfə, aybaay; اَلنِّصْفُ yarım aylıq, ayda iki dəfə (*dövri mətbuat haqqında*)

– اَلشُّهُرِيَّةُ aylıq, bir ayda alınan maaş; تَقَاوِيدٌ

– اَلْمُشَاهِرَةُ 1) ayda bir dəfə, hər ay, aybaay; 2) sūdün kəsilməsi (*zahıda – yenicə doğmuş qadında*) sonsuzluğa tutulma (*qadının – xalq inancı*)

– اَلْمُشَاهِيرُ c. مَشْهُورٌ 1. məşhur, şöhrətli, ta-nınmış; ... اَلْمَنْ اَلْمَنْ اَلْمَنْ çox yaxşı məlumdur ki...; 2. məşhur adam, tanınmış adam; اَلْمُشَاهِرَةُ اَلشَّرْقِيَّةُ Şərqi məşhur adamları

I شَهْقٌ (ə) شَهْقٌ, شَهْقٌ 1) hıçqırmaq, hıçqı-rıq çəkmək, hıçqırtı ilə ağlamaq; hönkür-mək, hönkür-hönkür ağlamaq; 2) içini çəkmək; 3) inləmək, zarıldamaq, xırıldamaq (*ölən adam haqqında*); 4) hıçqırmaq tutmaq; 5) anqırmaq (*uzunqulaq*); IV اَشْهَقَ hönkürmək, içini çəkmək; اَلْبِكَاةُ ~ hönkür-hönkür ağlamaq

– اَلشَّاهِقُ uca, yüksək; əzəmətli; اَلْبَاسُ baş-gicəlləndirici yüksəklik

– اَلشَّاهِقَةُ c. شَوَاهِقٌ göydələnlər

– اَلشَّهَقَاتُ c. شَهَقَاتٌ 1) inilti, hönkürtü, qışqırtı; 2) hıçqırmaq; اَلدَيْكُ ~ تِيبُ göyöskürək; 3) içini çəkmə, ah çəkmə

- شَهِيْقٌ 1) hıçqıraraq ağlama, hönkürmə;
2) xırıldama; 3) anqırtı
(شهل) II شَهْلٌ 1) təcili göndərmək; 2) tə-
ləsdirmək, sürətləndirmək; tələsmək; IV
شَهْلٌ sürətləndirmək
– شَهْلٌ q. شَهْلَاءُ c. شَهْلٌ şəhlagözlü, gözləri
tünd-mavi olan
– تَنْهِيْلٌ təcili göndərmə
– تَنْهِيْلَاتٌ c. تَنْهِيْلَاتٌ ~ مأمور nəqliyyat müdiri
– شَهْلٌ , شَهْلٌ iti, cəld, zirək
– شَهْلٌ gözlərin şəhləliyi, tünd-mavi rəngdə
olması
I شَهْمٌ (u) شَهَامَةٌ şəhamətli, qoçaq, igid,
qorxmaz, şücaətli, səbatlı olmaq; fərasətli,
gözüaçıq olmaq
– شَهَامَةٌ 1) şəhamət, qoçaqlıq, igidlik; şü-
caət, qorxmazlıq; 2) nəciblik, təmizlik;
3) fərasət, gözüaçıqlıq
– شَهْمٌ c. شَهَامٌ 1) şəhamətli, qoçaq, şüca-
ətli, səbatlı; qorxmaz, nəcib; 2) fərasətli,
gözüaçıq
I شَهَا (u) شَهْوَةٌ 1) istəmək, arzula-
maq; 2) iştahası olmaq; شَهَا = شَهْوَةٌ (ə) شَهْيٌ;
II شَهْيٌ istək doğurmaq, istətmək; iştaha aç-
maq; V تَنْهِيٌّ 1) həvəsində, həsrətində ol-
maq; şövqlə istəmək; 2) iştaha ilə, ləzzətlə
yemək; VIII اِشْتَهَى istəmək, arzulamaq
– اِشْتَهَاءٌ 1) istək, arzu; 2) iştaha
– شَهْوَانٌ q. شَهْوَى c. شَهْوَى 1) şəhvətli, eh-
tiraslı; acgöz; 2) şəhvətpərəst, şəhvətkar
– شَهْوَانِيٌّ şəhvani, şəhvətpərəst
– شَهْوَاتٌ c. شَهْوَةٌ 1) bərk, ehtiraslı istək;
2) şəhvət, şəhvani ehtiras
– شَهْوَى hissi, şəhvani
– شَهْيٌ 1) istənilən, arzu edilən; 2) iştah-
açan, dadlı, ləzzətli, xoş

- اِشْتَهَاءٌ = شَهْيَةٌ – iştaham açılıb
– اِشْتَهَاءٌ c. اِشْتَهَاءٌ arzu edilən, istənilən;
istək, arzu
– q. مَشِيَّةٌ iştahaçan, iştahgətirən
– اِشْتَهَاءٌ c. اِشْتَهَاءٌ iştahaçan yeməklər; qəlyan-
altı, məzə, çərəz
؟ شَوُ خalq dil. nə? (Suriya, İraq)
I شَوْبٌ (u) شَوَابٌ (شوب) 1) qarışmaq; 2) qat-
maq, qarışdırmaq; 3) ləkələmək, çirkələn-
dirmək, bulamaq; لا تشوبه شائبة o, ləkəsizdir,
ona ləkə yaxılmaz; o, الخجل خذبيها
– شَوَابٌ c. شَوَابِيَّةٌ 1) qüsür, nöqsan, eyib,
ləkə; 2) qatışıq
– شَوْبٌ 1) qatışıq; 2) isti külək; 3) isti, isti
hava, hərərət
– شَوْبَةٌ 1) istilik; 2) yalan
– مَشْوَبٌ ləkələnmiş, ləkəli; xarab olmuş;
qatışığı olan; ~ غير təmiz, qatışığı olmayan
I شَوْتٌ (u) شَوَاتٌ (شوت) idm. vurmaq (topu)
I شَوْرٌ (u) شَارٌ (شور) 1) bal tutmaq; 2) gös-
tərmək, işarə etmək; 3) məsləhət vermək;
II شَوْرٌ 1) işarə etmək (nəyə الی); işarə ver-
mək (kimə الی); 2) gəzdirib yerişini nümayiş
etdirmək (satılan atın, eşşəyin); III شَاوْرٌ
1) məsləhət istəmək, məsləhətləşmək, məş-
vərət etmək; 2) işarə vermək, işarə etmək
(kimə الی); IV اَشَارٌ 1) işarə etmək
(nəyə الی); 2) işarə bax: بَنَانٌ يُشَارُ اليه بالبنان; 3) qeyd etmək (nəyə الی); 4) məsləhət vermək (kimə الی); V تَشَاوْرٌ
gəzişmək; VI تَشَاوْرٌ bir-birilə məsləhətləş-
mək, məşvərət etmək; X اِسْتَشَارٌ məsləhət,
məşvərət, göstəriş istəmək (nə barədə الی);
məsləhətləşmək (nə barədə الی)
– اِسْتِشَارَةٌ c. اِسْتِشَارَةٌ – məşvərət üçün müraciət
etmə; məsləhətləşmə

– 1) *məşvərət -i/-ı, məşvərətçi*; 2) məsləhət *-i/-ı, məsləhətçi*; ~ رأى *məşvərətçi səs*; a) المجلس *məşvərət məclisi*; palata; b) məsləhət şurası

– *c. إشارجيّ* *siqnalçı, siqnalverən; rabbitəçi*

– 1) *ışarə*; اسم *qram.* *ışarə əvəzliyi*; ... باله *al-ə istinadən*; مهنه *mən onun ışarəsinə bəndəm*; 2) şura; 3) göstərici, nişan; siqnal; him, eyham; ~ برقية *teleqram*; ~ الحمراء (الخضراء) *qırmızı (yaşıl) ışıq (ışığıforun)*; ~ الخطر *təhlükə siqnalı, təhlükə*; الهلال الاحمر *Qırmızı Aypara nişanı*; ~ لاسلكية *radiosiqnal*; ~ المسافة *məsafə göstəricisi*; ~ المرور الضوئية *əl hərəkəti*; قوات *üçün ... كان بمثابة ~* ... sanki bir ışarə olmaq

– *c. إشاريّ* *bayraq*

– *c. إشاريّ* *göstərici; səmt-göstərən*

– *إشارجيّ = أشرجيّ*

– *تشاور* *kollektiv məşvərət, məsləhət*

– الهلال الاحمر *(1) nişan, rəmz; 2) Qırmızı Aypara nişanı; 3) gerb*

– *شوار* *cehiz*

– *شوار* *jokey, atçı*

– *شورى* *şura, müşavirə, palata; ~ مجلس*

– *القوانين* *qanunvericilik şurası; ~ الدولة* *dövlət şurası*

– *شورى* *məşvərət -i/-ı; məşvərətçi*

– *1) müşavir, məsləhətçi; ~ السفارة* *səfirliyin müşaviri; ~ قضائيّ* *yaxud قانونيّ* *hüquq məsələləri üzrə müşavir, hüquq məsləhətçisi; ~ عسكريّ* *hərbi məsələlər üzrə müşavir; ~ ماليّ* *maliyyə müşaviri; 2) kansler*

– *مستشير* *məşvərət, məsləhət üçün müraciət edən, məsləhət istəyən*

– *مشار* *yuxarıda göstərilən, yuxarıda qeyd olunan*

– *مُشاور* *müşavirə*

– *مشور* *bax مشاور*

– *مُشورة* *məşvərət; məsləhət, göstəriş; ~ الاطباء* *həkimin məsləhəti ilə; ~ غرفة* *məşvərət otağı (məhkəmədə)*

– 1. *مُشير* *göstərən, ışarə edən; 2. 1) indikator, göstərici; 2) müşavir; 3) marşal; admiral*

– *مُشير* *şəhadət barmağı*

– *شوربة* *şorba*

– *شورمة* *şovurma*

– *1) شوش* *pozmaq, xarab etmək; qarışdırmaq, dolaşdırmaq, dolaşlıq salmaq (nəyə)*; təhrif etmək (*məs., mətni*); radio-manəələr yaratmaq; 2) yoluxdurmaq (*xəstəliklə*); *1) تشوش* *pozulmaq, qarışmaq, dolaşmaq, nizamsız hala düşmək; 2) yanlış olmaq (rəy haqqında); 3) sifilisə yoluxmaq*

– 1. *أشوش* *cəsur, qoçaq; ~ شوش* *c. شوشاء* *q. أشوش* *cəsur, igid atçılar; 2. qəhrəman*

– *تشوش* *pozğunluq, nasazlıq; pozma, pozulma*

– 1) *تشوش* *pozğunluq, dolaşlıq; radio manəələr; 2) nasazlıq; sifilis*

– *تشوش* *kəkil, bir çəngə* *c. تشوشة* *təpə tükü, cıqqa; pipik (məs., xoruzun); bir çəngə sap; ~ كراث* *bot. kəvər; ~ ذرة* *şoşanı qarğıdalı qıçaları; ~ مدين* *boğaza qədər borc içində*

– 1) *تشوش* *pozulmuş, xarab olmuş, qarışmış, dolaşmış; pırtlaşmış (məs., saçlar); təhrif olunmuş; ~ الفكر* *çaşdırılmış, karıxdırılmış; 2) xəstə; sifilisə tutulmuş*

qanqal; الورد ~ *tib. rozeola (dərīdā yolu-xucu xəstəlik əlaməti olan qırmızı ləkə)*; الهيدود ~ *bot. ayıpəncəsi*; تاج الـ işgəncə, əzab; كان طريقه مزروعا بالاشواك onun yolu tikanlı idi; 2) çəngəl; 3) balıq tıxı, balığın tikanı; التـ tikan üstündə oturmaq kimi

– تـ tikanlı

– اتـ 1) tikan, iynə; diş; iti uc; الـ ~ üçbaşı əsa; الديك ~ xoruzun mahmızı; العنقرب ~ əqrəbin neştəri; القنفذ ~ kirpinin iynəsi; 2) çəngəl; 3) balıq tıxı, balığın tikanı; كان ~ مؤلمة فى حلقه *məcaz. tikan olub batmışdı gözünə və ya bəla olub keçmişdi boğazına*; 4) şövkət, hünər, qüvvə, güc, həşəmət; كسر kimisə gücdən salmaq, kiminsə həşəmətini qırmaq; جديد تـ tətəzə, lap tətəzə

– ارضى tikanlı, tikanlarla örtülmüş; ~ ənginar; ~ تين kaktusun meyvəsi, tikanlı əncir; الحبل الـ *yaxud* الخنازير onurğa beyni; العمود الـ bel sümüyü; الحمى المحيية *bax: حمى*

شَوَّكَرَانُ *bot. baldırğan*

I شَوْلَانُ, شَوْلٌ (u) شَالٌ (شول) qalxmaq; azca qalxmaq; artmaq; 2) qaldırmaq (*nəvi təs. h. yaxud* →); 3) aparmaq, götürmək, götürüb aparmaq (*شيل bax*); شال نعمته o öldü; II شَوْلٌ az olmaq, yetərincə olmamaq (*süüd, su*); IV أَشَالٌ qaldırmaq, aparmaq

– شَوْلٌ *c. شَوْلَاءُ q. أَشْوَلٌ*

– شَوْلٌ *c. أَشْوَلَةٌ* çuval

– شَوْلٌ şəvval (*hicri-qəməri təqviminin*

10-cu ayı – 29 gündür)

– اتـ 1) xəbərçi, sözgəzdiren

qadın; 2) oxuyan quş; 3) əqrəb

– شَوْلٌ zirək, çevik, diribaş

– اتـ *c. شَوْلَةٌ* ~ nöqtəli vergül

– مَشْوَلٌ *c. مَشْوَلٌ* kiçik oraq

شَوْمٌ bədbəxtlik, müsibət, bəla (*شوم söziindən*); يا ~ ما عمل! o edib!; o nə pis iş görüb!; في اليوم a) *xalq dil. bağışlayın!*; b) dəyməz!; onun qazancı pisdirdi – اتـ 1) ağac, çubuq; 2) çubuq zərbəsi

– شَوْنٌ anbara yığmaq; yığmaq, toplamaq, anbarda saxlamaq; V تَشَوْنٌ anbara yığılmaq; toplanmaq, anbarda saxlanmaq

– شَوْنَةٌ *c. شَوْنَةٌ* anbar, saxlanc

– شَوْنَدْرٌ *شَوْنَدْرٌ = شَمْنَدْرٌ*; الشكرى şəkər çuğunduru

– شَوْنِيْزٌ *bot. qaraçörəkotu, qara zirə*

I شَوَّةٌ (a) eybəcər, kifir, biçimsiz, bədləkər olmaq; təhrif edilmək, eybəcərləşdirilmək; II شَوَّةٌ 1) eybəcərləşdirmək; şikəst etmək; 2) batırmaq (*kiminsə adını*), bədnam etmək, abırdan salmaq; سمعته ~ kimisə hörmətdən salmaq; 3) pozmaq, korlamaq, təhrif etmək; 4) *tex. formasını dəyişdirmək*; V تَشَوَّةٌ 1) eybəcərləşmək, şikəst olmaq; 2) pozulmaq, korlanmaq, təhrif olunmaq; 3) bədnam olmaq, biabır olmaq; hörmətdən düşmək; 4) *tex. forması, şekli dəyişdirilmək*

– شَوَّةٌ *c. شَوَّهَاءُ q. أَشْوَهَةٌ* eybəcərləşdirilmiş, şikəst edilmiş; eybəcər, kifir

– شَوَّةٌ eybəcərlik, kifirlik, biçimsizlik

– شَوَّةٌ eybəcər, kifir, biçimsiz

– شَوَّةٌ 1) qoyun; 2) keçi

– شَوَّةٌ eybəcərlik, təhrif etmə, pozma

– شَوَّةٌ eybəcərlik, təhrif olunma

– مَشْوَةٌ 1) eybəcərləşdirilmiş, şikəst edilmiş;

– مَشْوَةٌ 2) təhrif edilmiş, müharibə əlili; ~ الحرب

pozulmuş, korlanmış; 3) şəkli, forması dəyişdirilmiş

I شَوَى (i) شَى 1) qızartmaq, bişirmək (*şiş-də*); qovurmaq; 2) yandırmaq (*günəş haqqında*); VII إِنْشَوَى qızardılmaq; bişirilmək

– شَوَاءٌ شَوَاءٌ, شَوَاءٌ –

– شَوَاءٌ qızardılmış ət satan

– شَوَاءٌ baş dərisi

– شَوَايَةٌ اتّ – şəbəkə tava (*ət bişirmək üçün*); tava

– شَوَى qızartma; bişirmə

– شَوَى qızartma ət, qovurma

– شَايٌ *bax* شَوِيَه

– شَوَايَةٌ = مَشَاوُ c. مَشَاوَةٌ

– شَوَى 1. qızarmış; 2. qızartma

I شَاءَ (شَايٌ) شَاءَ istəmək, diləmək; ~ ان يا-قدر ان...! Allah qoysa!; ~ ان... tale elə gətirdi ki...; ~ ما أبى ماşallah! ~ الله! ~ ما إلى ما ~ الله ~ istər-istəməz; ~ الله işi qeyri-müəyyən vaxta qədər təxirə salmaq; وقد Allah onun üçün nə qədər qoymuşdusa, o qədər yaşadı

– شَايٌ *xalq dil.* bir qədər, bir az

– شَاءَ 1. şey, əşya; ~ قائم بذاته *yaxud*

~ كائن لاجلنا ~ *fəls.* özündə şey; ~ بذاته

bizim üçün şey; ~ كلٌّ hər şey; ~ نفس həmin şey; ~ ما تريدə ~ وما اریده ~ آخر

bir şeydir, mənimsə istədiyim başqa şey; ~ بعض ~ ما أبى ~ وهو ~ آخر!

2. nə isə; bir az, bir qədər; ~ بعض ~ müəyyən dərəcədə; ~ لا heç bir şey; ~

~ bir qədər, bir az; ~ *az-az*, xırda-xırda; ~ *tədricən*, yavaş-yavaş

– شَيْئٌ c. شَيْئِيَّةٌ – obyektiv

– شَيْءٌ 1. bir qədər, bir az; 2. kiçik bir şey

– مَشِيَّةٌ istək, iradə; ~ الله Allahın istəyi ilə

I شَيْبٌ (i) شَابٌ (شَيْب) 1) çallaşmaq, saç ağarmaq; *masəl.* شَابَتْ لِحَانًا وَالْعَقْلُ مَا جَانَا saq-qalımız ağarıb, amma başa ağıl gəlməyib; 2) qocalmaq; II شَيْبٌ çallaşdırmaq, ağartmaq; IV أَشَابَ = II

– شَيْبٌ çal, saç ağarmağa başlamış, saçlarına dən düşmüş; بين الشيب والولدان qocalarla gənclər arasında

– أَشْيَابٌ = شَائِبٌ

– شَائِبٌ *kart.* padşah, kral

– شَيْبٌ 1) çallıq, çal saç, ağarmış saç, dən düşmüş saç; 2) qocalıq

– شَيْبَةٌ *bot.* yovşan; ~ العجوز ~ şibyə, mamır

– مَشِيْبٌ çallıq, çal saç, ağarmış saç

– شَيْتٌ çit

I شَيْحٌ (i) شَاحٌ (شَيْح) 1) səy göstərmək (*nədə* عن) 2) üz döndərmək (*kimdən-nədən* علی); IV أَشَاحٌ üz döndərmək (*kimdən* عن); ~ *çevirmək* (*mas., nəzərini* →)

– شَيْحٌ *bot.* yovşan

I شَيْخٌ, شَيْخُوخَةٌ (i) شَاحٌ (شَيْخ) 1) qocalmaq, yaşa dolmaq; köhnəlmək; 2) yetişib ötmək, dəyib ötmək, lalıqlaşmaq (*meyvə haqqında*); II شَيْخٌ 1) qocaltmaq; 2) şeyx təyin etmək; 3) *deyə*, kiməsə müraciət etmək; 4) yetişib ötmək, dəyib ötmək, lalıqlaşmaq

– شَائِحٌ 1) qocalmış, yaş ötmüş; köhnəlmiş; 2) qoca; qədim; 3) dəyib ötmüş

– شَيْخَةٌ 1) şeyx məqamı; 2) c. شَيْخِيَّةٌ – şeyxlik (*şeyxin başçılıq etdiyi inzibati vahid*); قلم الشياخات ~ mühafizə dəstəsinə başçılıq; qəbilə şeyxlərinin, kəndxudaların təyinatı ilə məşğul olan şöbə; şeyxliklər üzrə komissiya

– 1) مَشَايْحُ, مَشَيْخَةٌ, أَشْيَاخُ, شَيْوُخٌ c. شَيْخٌ – ahıl adam; 2) şeyxlər palatasının üzvü, senator; مجلس الشيوخ şeyxlər palatası, senat; 3) şeyx, qəbilə başçısı; 4) kəndxuda; البلد ~ kəndin kovxası, ağsaqqalı; 5) ruhani başçı; şeyxülislam (şəriət məsələlərində mötəbər nüfuz sahibi); الأكبر ~ əl-Əzhər universitetinin rektoru; السجادة ~ sufi təriqətinin fəaliyyət göstərən başçısı (o, təriqətin əsasını qoyan şəxsin namaz xalçasının sahibi sayılır); 6) alim; 7) ruhani müəllim; الشيوخ əş-şüyux (Nəcddə hökmdarın titulu); ~ البحر zool. suiti

– 1) شَيْخَةٌ qoca qadın, ağbirçək; 2) savadlı qadın

– شَيْخُوخَةٌ qocalıq; في الليل gecənin yarısı

– شَيْخُوخِيٌّ qocalıq -i/-1

– 1) مَشَيْخَةٌ məşyəxə, şeyxlik, ruhani rəhbər kimi şeyxin vəzifəsi; 2) c. اتُّ – şeyxlik, şeyxin ərazisi (qəbilə başçısı kimi)

I شَيَّدَ شَيْدٌ (i) شَادَ (شيد) tikmək, tikib ucaltmaq, qurmaq; II شَيَّدَ tikdirmək, qurdurmaq, tikdirib ucaltmaq; ~ القصور العوالي uca qəsrlər tikdirmək; IV أَشَادَ 1) tikdirmək (bina); 2) qaldırmaq, ucaltmaq (səsinə); 3) tərif etmək (kimi ~ بذكره ~ tərifini göylərə qaldırmaq; باسمه ~ adını yüksəklərə ucaltmaq

– تَشْيِيدٌ tikmə, qurma, inşa etmə

– شَيْدٌ gips, əhəng; mala, suvaq

– مَشْيِيدٌ, مَشْيِيدٌ tikilmiş, qurulmuş, inşa edilmiş

شِيرَةٌ şirə, şərbət

شِيرَجٌ küncüt yağı

– لعب الـ 1) شِيَاشٌ c. شِيَاشٌ rapira, qılinc; ~ الجلب ~ jalüz qılıncoynatma; 2) شَيْبَاكٌ ~ jalüz

– شَيْشٌ şeş (nərdə); ~ بَيْشٌ ~ şeş-beş, nərd, nərd oyunu

– شَيْشٌ şişə, sulu qəlyan, nargilə; شرب الـ sulu qəlyan çəkmək

I شَاطُ (i) شَاطُ yanmaq, qarsalanmaq, mucullanmaq, ütölmək; II شَاطُ yandırmmaq, oda vermək, mucullatmaq, ütmək; IV أَشَاطُ = II; V تَشَاطُ yanmaq, qarsalanmaq, ütölmək; X إِسْتَشَاطُ od tutmaq, alovlanmaq, alı-şıb-yanmaq

– شَاطُ yanmış, yanıq, altı yanmış, yanıq dadı verən; امسح من الطبخ الـ altı yanmış xörəkdən də dadsız

– شَاطُ yanıq iyi

1) تَشَاطُ (شيطان) pislik, yamanlıq etmək, pis, şər iş görmək; şeytancasına hərəkət etmək; 2) şeytanlıq, dəcəllik, nadinlik, şuluqluq etmək

– شَاطُ c. شَاطُ şeytan, iblis, cin; الـ Quran daşqalaq ediləsi şeytan; الـ الوسواس الخناس (ürəklərə) vəsvəsə salan, (Allahın adı çəkiləndə) qaçıb gizlənən şeytan; ~ ولد şeytan balası, dəcəl, nadin; ~ به a) cinli, cinvurmuş (insan); b) həmzadlı (ev); ~ كأنما مسه الـ sanki ona cin toxunub, onu cin vurub

– شَاطُ şeytani

– شَاطُ şeytanlıq, iblislik

– شَاطُ şeytanlıq, iblislik

I شَاطُ (i) شَاطُ yayılmaq; məlum olmaq; yaymaq (nə ~); 2) ümumi olmaq, hamıya məxsus olmaq; II شَاطُ yola salmaq, vidalaşmaq; ~ به بصيحات السخريّة kimisə masqaraya qoyub yola salmaq; ~ جنازة الميت ~ cənazəni qəbir evinə yola salmaq; ~ النار ~ altına od qoymaq; III شَاطُ qoşulmaq (kiməsə); tərəfdar çıxmaq (kiməsə); ardınca getmək (kiminsə); bölüşdürmək (kiminsə)

fikrini, rəyini); IV أَشَاعَ yaymaq, buraxmaq (*şayiə*); V تَشَيَّعَ 1) tərəfdar olmaq (*kimə* -); 2) şüə olmaq; VI تَشَائَعَ dilləşmək, sözləşmək, razılaşmaq, şertləşmək (*nə barədə* على) – اَتْ شَائِعَةً *c.* şayiə, söz-söhbət, dedi-qodu – تَشَيَّعَ tərəfdar olma; التشيع *din.* şüəlik – شَائِعٌ 1) yayılan; ... ان (من) söz-söhbət gəzir ki...; 2) *həmç.* الاستعمال ~ hər yerdə işlənən, hər yerdə yayılmış, hamı tərəfindən qəbul edilmiş; 3) ümumi, ictimai – شَائِعَاتٌ *c.* شَائِعَاتٌ şayiə, söz-söhbət – شَائِعَانٌ çərə axıtma, hövrə gəlmə, kür-səyə gəlmə (*heyvanlar haqqında*) – شَائِعٌ *c.* شَائِعٌ partiya, ardıcılar, tərəfdarlar; firqə; الشُيُوعُ şüəlik – شَائِعٌ şüə; şüə -i/-1 – شَائِعٌ yayılma, məşhurluq; على الـ birgə, birlikdə – شَائِعِيَّةٌ : الشُيُوعِيَّةٌ kommünizm – شَائِعٌ 1. ümumi, ictimai, hamıya məxsus olan; على الـ birgə, birlikdə, əlbir olaraq; 2. icma – شَائِعِيَّةٌ 1) icma; (الابتدائية) ibtidai icma; 2) kommuna – شَائِعِيَّةٌ kiminsə-nəyinsə ardıcılı, tərəfdarı – شَائِعِيَّةٌ kiməsə-nəyəyə tərəfdarlıq, ardıcılıq – شَائِعِيَّةٌ şerik, ortağ – شَائِعِيَّةٌ cəsür, igid, şücaətli – شَائِعِيَّةٌ çək; دفتر الشيكات çək dəftəri – شَائِعِيَّةٌ شَيْكَارَةٌ = شَيْكَارَةٌ *bot.* baldırğan I شَائِعٌ 1) شَائِعٌ (i) qalxmaq; 2) qaldırmaq (*nəyi* -); 3) aparmaq, götürüb aparmaq (*nəyi* -); 4) kənar etmək, çıxarmaq, yığışdırmaq (*nəyi* -); II شَائِعٌ qaldırmağa məcbur

etmək, apardırmaq; yükləmək; IV أَشَالَ qaldırmaq (*bax:* خيس); VII إِنْشَالَ 1) qaldırılmaq; 2) aparılmaq – اَتْ شَائِلَةً *c.* dibçək – شَائِلٌ yükdaşıyan, yükçü – شَائِلَةٌ 1) aparma, daşıma; 2) yükçülük; 3) yükdaşıma haqqı – شَائِلَةٌ 1) aşırma, çiyinbağı; 2) dayaq, altlıq – شَائِلَةٌ *c.* شَائِلَةٌ yük – مَشَائِلٌ 1) aparma, daşıma; 2) yükdaşıma haqqı – مَشَائِلَةٌ : مَشَائِلَةٌ 1) topdan, hamı bir yerdə, dəstə ilə; 2) işəməzd – شَائِلٌ violonçel – شَائِلٌ *bot.* qaramuqotu I شَائِمٌ شَائِمٌ (i) شَائِمٌ görmək, hesab etmək; hiss etmək, qabaqcadan görmək, qabaqcadan bilmək, duymaq (*nəyi* فى) – شَائِمٌ sahib olan, malik olan (*hansısa keyfiyyətə*) – شَائِمٌ *bax:* اَلِيفْبَا سِرَاسِيَّةٌ ilə – شَائِمَةٌ *c.* شَائِمٌ keyfiyyət, xasiyyət; xarakter; انسان من شَائِمٌ انسان unutqanlıq insana xas keyfiyyətlərdəndir – شَائِمِيَّةٌ *c.* شَائِمِيَّةٌ girdab, burulğan, qıjov – مَشَائِمٌ *c.* مَشَائِمٌ anat. cift, son, ətənə – شَائِمِيَّةٌ sement I شَائِنٌ شَائِنٌ (i) شَائِنٌ ləkələmək, qara yaxmaq, adını batırmaq – شَائِنٌ utanmalı, eyibli, eyib, biabırçı, rüsvayçı – شَائِنٌ rüsvayçılıq, biabırçılıq, şərəfsizlik – مَشَائِنٌ *c.* مَشَائِنٌ qüsurlar, nöqsanlar, əskikliklər – مَشَائِنٌ = مَشَائِنٌ شَائِنٌ شَائِنٌ *c.* شَائِنٌ *sözündən bax:* شَائِنٌ شَائِنٌ *bax:* وشئى *bax:* وشئى

– 1) مَصْنُوبٌ tökülmüş, axıdılmış; 2) qəlib-lənmiş; ~ سمتٌ içi qurğuşunlu çubuq; ~ سمتٌ məcburi sükut, susma

– 1) مَصْنُوبَاتٌ c. tökmə, tökmə şeylər, metal-dan tökülmüş məmulat

I صَبَا (ə) 1) صَبْوَةٌ üzə çıxmaq, görünmək, çıxmaq (*məs.*, *diş*, *bitki*); 2) geri çəkilmək, imtina etmək (*nədən* عن الدين); ~ dindən geri dönmək; 3) yönəlmək, yollanmaq (*har-dan* من *hara* الى)

– 1) صَبِيٌّ c. sabii, ulduzpərəst, ulduz-lara sitayiş edən

– 1) مَذْهَبُ الصَّبَا *topl.* sabiilər; ~ *yaxud* مذهب الصَّبَا sabiilik

I صَبَحَ (ə) صَبْحٌ səhər-səhər gəl-mək; səhər durmaq, oyanmaq; səhərə çıxmaq; səhər-səhər görüşüb salamlamaq (*kiminlə* على); III صَبَّحَ (u) صَبَّاحٌ gümrəh, gözəl, qəşəng, mələhətli olmaq; üzü gülmək, nəşə saçmaq; II صَبَّحَ (ə) 1) səhər-səhər gəlmək; 2) “sabahın xeyir!” demək, səhər-səhər görüşüb salamlamaq (*kiminlə* على); III صَبَّحَ (ə) 1) birinin yanına səhər-səhər getmək; *məs.*, özgələrin yanına səhər-səhər get, axşam getmə; 2) səhər-səhər qarşılamaq; IV أَصْبَحَ (ə) olmaq; *məs.* ~ müəllim ~ مریضا ~ xəstə olmaq; *məs.* ~ مریضا ~ oxumağa başlamaq; الصَّبَا ~ səhər oldu; 2) sübhədən durmaq; sabaha çatmaq; səhər baş vermək; 3) aydın olmaq; V تَصَبَّحَ (ə) 1) səhər-səhər qarşılamaq (*kiminlə* -); 2) səhər yeməyini yemək; VIII أَصْبَحَ (ə) 1) səhər-səhər yemək, içmək; səhər yeməyi yemək; 2) səhəri başlamaq (*nədən* -); X اسْتَصْبَحَ işığı yandırmaq, işıqlandırmaq

– 1) اسْتَصْبَحَ işıqlandırmaq, aydınlatmaq; غاز الـ işıq qazı

– 1) اصْبَاحٌ sübh çağı, səhər sübhədən

– 1) اصْبَاحٌ c. səhər

– 1) صَبَا yeni, təzə, tər

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

– 1) صَبَا c. səhər; sübh çağı; صَبَا مساءً səhər-axşam; daima; صَبَا səhər-səhər; صَبَا صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* صباح النور! sabahın xeyir!

görür; لم يتقدّم الامر سا iş bir addım da irəli getməyib

- صَابِعَةٌ lal-karlar üçün əl əlifbası
- صَبَاغٌ c. صَوَابِعُ barmaq; العروسة ~ bot. çöl-noxudu

– مُصَبِّغَاتٌ c. (hamç. النار ~) ocaq qəfəsi

I صَبَغَ (ə) صَبَغٌ 1) rəngləmək, boyamaq; 2) basmaq, salmaq (nəyin içinə); بالماء ~ xaç suyuna çəkmək (xaç suyu çəmində); IV أَصْبَغَ rəng vermək, başqa cür yozmaq, başqa cür mənalandırmaq, don geyindirmək; ... صبغة شرعية على... ~ nəyəsə qanunilik donu geyindirmək; VII اِنصَبَغَ rənglənilməmiş olmaq; rənglənilmək (nə ilə -); VIII اِنصَبَغَ 1) rənglənmək, boyanmaq; 2) rəngləmək, boyamaq

– صَبَّاحٌ 1. rəngləyən, boyayan; 2. rəngsaz, boyaçı

– صَبَاغٌ c. أَصْبَغَةٌ 1) rəng, boya; 2) kosmetik vasitə

- صَبَّاحٌ rəngsaz, boyaçı
- صَبَاغَةٌ rəngləmə; rəngsazlıq, boyaçılıq
- اَصْبَاغٌ c. أَصْبَاغٌ 1) rəng, boya; 2) rəng, çalar kimyəvi boyalar; 2) rəng, çalar

– صَبَّاحٌ c. صَبَاغٌ xörəyin üstünə tökülən şirə, ədviyyat, xuruş

– صَبَّاحٌ c. صَبَّاحٌ 1) rəng, boya; 2) rəng, çalar; 3) xasiyyət, xarakter; جريمة ذات ~ سياسيّة siyasi xarakter daşıyan cinayət; التقرير ~ məruzə xarakteri; سرّي ~ məxfi xarakter daşıyan; 4) rəy; din, fitrət, şəriət, islam; صبغة الله insanı heyvandan fərqləndirmək üçün Allahın yaradılışdan onda yerləşdirdiyi fitrət, din, ağıl; 5) tinktura, dərmanlıq bitki arağı, məhlul dərman; اليود ~ yod tinkurası

- صَبَّاحٌ c. صَبَّاحٌ biol. xromosom

– صَبَّاحٌ duzlu, duzlanmış, şor balıq

– صَبَّاحٌ rənglənmiş, boyanmış

– مَصْبَغَةٌ c. مَصَابِعُ 1) boyaxana; 2) dabbağ-xana

I صَبَّنَ (i) صَبْنٌ 1) almağa qoymamaq, mane olmaq; عنه الهدية ~ kiməsə hədiyyə almağa mane olmaq; 2) zər tutmaq (nərdə); II صَبَّنَ sabunla yumaq; sabunlamaq; kim. sabunlaşdırmaq; V تُصَبِّنُ sabunla yuyunmaq; sabunlanmaq

– صَابُونٌ sabun; عادي ~ adi sabun; عطري ~ ətirli sabun, tualet sabunu; للغسل ~ paltar sabunu

– صَابُونَةٌ c. اِتُّ – bir qəlib sabun; الرجل ~ diz qapağı

– صَابُونِيٌّ sabun -i/-ı; sabunçu

– صَابُونِيَّةٌ sabunotu

– صَبَّانٌ sabunçu

– مَصْبَغَةٌ c. مَصَابِنُ sabun zavodu

I صَبَّ (u) صَبَّ (صَبَوُ) can atmaq (nəyə), vurğunu olmaq (kimin); 1) meyil göstərmək (nəyə); 2) həsrətdə, arzusunda olmaq (nəyin); (a) صَبَّ (a) صَبَّ kimi hərəkət etmək, uşaqlıq etmək; II صَبَّ cavan etmək, cavanlaşdırmaq; V تُصَبِّي 1) cavan olmaq; 2) pərəstişkarlıq etmək; məhəbbətini qazanmağa çalışmaq; VI تُصَابِي 1) özünü yüngül, uşaq kimi aparmaq; 2) özünü cavan, gənc göstərmək; X اِسْتَصَبِّي 1) özünü yüngül aparmaq, yüngüllük etmək; 2) kiminsə hərəkətini yüngül, uşaq hərəkəti hesab etmək; 3) kiminsə məhəbbətini qazanmağa çalışmaq; özünü sevdirməyə, istəməyə çalışmaq

– صَبَّ q. صَبَّ şər qüləyi

– صَبَّيٌّ, صَبَّيٌّ, صَبَّيٌّ meyil, sevgi

– فى شرح الـ گەنچلىك, cavanlıq; صَبَاءٌ, صَبِيًّا – گەنچلىين چىچەكلەنەن ۋاقتىندا

– صَبُوَةٌ 1) گەنچلىك, cavanlıq, yeniyetməlik; 2) həsrət, arzu; 3) c. صَبَوَاتٌ گەنچلىك həvəsi; coşqunluq, qızgınlıq, dəliqanlılıq

– صَبُوَةٌ گەنچلىك, cavanlıq

– صَبِيَّانِيٌّ uşaq -i/-1

– صَبِيَّانِيَّاتٌ uşaq hərəkətləri

– صَبِيٌّ 1) oğlan; cavan, yeniyetmə, dəliqanlı; 2) şagird, usta köməkçisi; الصبيان امّ küpəgirən qarı, ifritə

– صَبِيًّا c. صَبِيَّةٌ qız

I صَحَّ (a/i) صِحَّةٌ, صَحَّاحٌ 1) sağlam olmaq; şəfa tapmaq, səhhət tapmaq, sağalmaq (*xəstə, yara*); صوموا تصحوا! *hədis*. oruc tutun – sağlam olarsınız!; 2) yaxşı qurtarmaq, baş tutmaq, əmələ gəlmək; 3) düz olmaq, doğru olmaq, mötəbər olmaq; صَحَّتِ النِّيَّةُ *yaxud* يصحّ القول... نيةً niyyət xoş idi; يصحّ القول... إن (إذا) صحّ التعبير belə demək doğru olardı; 4) yol verilmək, icazə verilmək; II صَحَّحَ 1) təshih etmək, düzəliş aparmaq, düzəliş etmək, düzəltmək; 2) sağlamaq, müalicə etmək, sağaltmaq; 3) təsdiq etmək, imzalamaq (*sənədi*); V تَصَحَّحَ 1) düzəlmək, yaxşılaşmaq; 2) sağalmaq, müalicə olunmaq, şəfa tapmaq; X اِسْتَصَحَّحَ 1) sağalmaq, qıvrqlaşmaq; 2) düzgün, doğru hesab etmək

– على الـ ən doğru, düzgün; ən yaxşı; الـ daha doğrusu

– اتّ. c. اِسْتَصْحَحَ, اِسْتَصْحَحَ – fəsil (*Müqəddəs Kitabın*)

– اتّ. c. تَصَحَّحَ – təshih etmək, düzəliş etmək, korrekte etmək; الـ جمع *gram*. düzgün (*xarici*) cəm

– صَحٌّ 1. düzgün, düz, doğru; 2. postskriptum

– صِحَّةٌ 1) səhhət, sağlamlıq, cansağlığı; gigiyena; عَمومية (اجتماعية) ~ sosial gigiyena; علم الـ gigiyena (*elm*); مصلحة الـ səhiyyə şöbəsi; وزارة الـ səhiyyə nazirliyi; وزير الـ səhiyyə naziri; 2) düzlük, düzgünlük, doğruluq; الرأى ~ rəyin düzgünlüyü

– صِحِّيٌّ 1) sağlamlıq -i/-1; حالة الـ ki-minsə səhhətinin durumu; 2) sanitar -i/-1; ~ محجر antisanitar, qeyri-sağlam; ~ محجر *bax*: 3) gigiyena -i/-1

– أصحَاءٌ, صحَّاحٌ c. صحَّيحٌ ~ tamamilə sağlam; معافى ~ sağlam bədənlilik; 2) düz, düzgün, doğru, gerçək, əsaslı; əslə uyğun, həqiqətə uyğun; qanuni; ...انّ ~ düzdür ki...; ~ فعل *gram*. düzgün, salim fel; 3) tam; ~ عدد *riyaz*. tam ədəd

– اتّ. c. مَصْحُوحٌ – sanatoriya

– مَصْحُوحٌ 1. 1) düzəldən, yaxşılaşdıran; 2) imza edən; 2. təshih edən, korrektor

– اتّ. c. اِمْتَصَحَّةٌ – müalicəxana, klinika; sanatoriya

– مَصْحُوحَةٌ sağlamlıq üçün lazım olan hər şey

I صَحِبَ (a) صُحْبَةٌ 1) dost olmaq; 2) müşayiət etmək, yoldaşlıq etmək, yol yoldaşı, həmrəh olmaq; eyni zamanda baş vermək; III صَاحَبَ 1) dostluq etmək; 2) müşayiət etmək, yoldaşlıq etmək, yol yoldaşı olmaq; eyni zamanda baş vermək; 3) sevgilisi, istəklisi olmaq; 4) musiqi alətində müşayiət etmək, birgə çalmaq; IV اَصْحَبَ 1) yol yoldaşı etmək (*kimi*); 2) qoşmaq, əlavə etmək; V تَصَحَّبَ tərəfini tutmaq (*kimin* ↓), tərəfində olmaq (*kimin* ↓); VI اِتَّصَحَّبَ bir-birilə dostlaşmaq; VIII اِسْطَحَبَ 1) müşayiət etmək;

2) özünə yol yoldaşı götürmək; X استَصْحَبَ
1) yol yoldaşı götürmək; 2) özü ilə götür-
mək (nəyisə)

– İصْطِحَابٌ müşayiət etmə
– 1) صَحْبٌ , صِحَابٌ , أَصْحَابٌ 1. c. صَاحِبٌ yol yoldaşı; 2) yoldaş, dost, tanış; şərik, ortağ; !يا صاح يا صاحبي! yaxud !يا صاحب!; 3) sahib, yiyə; sahibkar; mülkiyyətçi; الاسم ~ ad sahibi, adı daşıyan; الاقتراح ~ təklif sahibi, təklifi irəli sürən şəxs; الامتياز ~ konsessiya sahibi, konsessiyaçı; الترجمة ~ əmr sahibi, tərcüməyi-halı təsvir edilən şəxs; التوقيع ~ imza sahibi; الحديث ~ yaxud سنا haqqında söhbət gedən şəxs; الدعوة ~ dəvət sahibi, qonaq dəvət edən şəxs; الدين ~ kreditor, borc verən; الشكوى ~ şikayət verən, şikayət təqdim edən; الصورة ~ a) portret sahibi; b) portretdə təsvir olunmuş şəxs; الطلب ~ ərizəçi, ərizə verən, iltimaşçı; الفكر ~ fikir irəli sürən, təşəbbüskar; الكتاب ~ kitabın müəllifi; المدرسة ~ möcüzə göstərən, ecazkar; الكرامات ~ layihənin müəllifi; الملايين ~ milyonçu; اصحاب الاطيان torpaq sahibləri; اصحاب الاملاك mülkiyyətçilər; اصحاب الحق الشرعيون mülkədarlar; اصحاب الحل hüq. qanuni hüquq subyektləri; اصحاب العلم والفضل hakimiyət sahibləri; اصحاب العمل elm adamları və fəzilət sahibləri; اصحاب الاعمال yaxud işverənlər, işgötürənlər; اصحاب المخترعات ixtiraçılar; اصحاب الفلاسفة fəlsəfi təlimlərin, məktəblərin baniləri; اصحاب النفوذ nüfuz sahibləri, mötəbər şəxslər; 4) ardıcılı; اصحاب ابو ~ الجلالة Əbu Hərifənin ardıcılıları; 2. الجلالة ~ əlahəzrət; السعادة ~ zati-aliləri; السموة ~ alişanları; العزة ~ ali-cənabları

– صَاحِبَةٌ c. صَوَاحِبٌ rəfiqə, yoldaş (qadın)
– صَحَابَةٌ : مəhəmməd peyğəmbərin səhabəsi (silahdaşları)

– صَحَابِيُّ : مəhəmməd peyğəmbərin səhabəsi (silahdaşı)

– 1) صُحْبَةٌ birlik; 1) ذهب ~ هم o onlarla birlikdə getdi; 2) ünsiyyət, dostluq; الروحية ~ mənəvi dostluq; 3) tanışlar; زهور ~ gül dəstəsi

– صَوِيْحِبٌ kiçik dost

– مُصَاحِبٌ dost, intim dost; aşna

– 1) مُصَاحِبَةٌ müşayiət etmə, yoldaşlıq etmə;

2) musiqi alətində müşayiət; 3) dostluq

– مَصْحُوبٌ müşayiət edilən, yoldaşlıq edilən; مَصْحُوبَةٌ müşayiəti ilə (nəyin →); əlavə etməklə (nəyi →)

– IV أصْحَرَ səhraya yollanmaq

– صَحْرَاءُ c. صَحَارَى , صَحْرَاوَاتٌ səhra, düzənlik

– صَحْرَاوِيٌّ səhra -i/-ı

– 1) صَحَّفَ II səhv tələffüz etmək;

2) səhv yazmaq; yazıda səhvə yol vermək;

3) təhrif etmək; 4) mətb. stereotipləmək, stereotipini hazırlamaq; V تَصَحَّفَ 1) səhv tələffüz olunmaq; 2) səhv yazılmaq; X استَصْحَفَ mətb. stereotipləmək

– 1) تَصْحِيفٌ səhv, xəta; 2) səhv, yanlış tələffüz etmək; 3) təhrif etmək; 4) mətb. stereotip

– صَحَافٌ qəzetçi, qəzətsatan

– صِحَافَةٌ jurnalistika; mətbuat; رجال صحافة jurnalistlər; mətbuat nümayəndələri, müxbirlər

– 1. صحافيٌّ 1. mətbuat -i/-ı; 2. jurnalist; mətbuat işçisi; müxbir, reportyor

- صحاف الطعام صحافٌ c. صحفةٌ –
cürbəcür yeməklər
- صحفٌ c. qəzetlər; mətbuat
- صحفىٌ 1. jurnalist -i/-ı; qəzet -i/-ı;
~ المؤتمر mətbuat konfransı; 2. jurnalist,
mətbuat işçisi; müxbir, reportyor
- صحيفاتٌ c. صحيفَةٌ –
hifə; vərəq; الدعوى ~ şikayət ərizəsi (*məh-
kəməyə verilən*); الوجه ~ üz dərisinin üst qatı,
epidermis; رخام ~ mərmər lövhə, pilətə;
وجه الفخار yazılı gil lövhələr; وجه الـ
vərəqin üz tərəfi; ظهر الـ vərəqin alt tər-
rəfi; 2) qəzet, bülleten; الصباح ~ səhər qə-
zeti; 3) üz, sifət, sir-sifət, sima
- اتٌ c. صحيفَةٌ –
nəlbəki
- مصحفٌ c. مصحفٌ –
kağız; namə; 2) kitab; الـ الشريف *yaxud* الـ
Müşəfi-Şərif, Qurani Şərifin əlyazma nüsxəsi,
Quran; احلف لك على الـ! sənə Qurana
and verirəm!
- أصلٌ q. صحلاءٌ c. أصلٌ xırıltılı, batıq səsi
olan
- أصلٌ xırıltılı, batıqlıq
- أصلٌ q. أصحماً c. أصحماً 1) tünd-sarı rəngli;
2) qarabuğdayı, qarabəniz
- I صحنٌ (a) صحنٌ döymək, əzmək, toz ha-
lına salmaq (*nə ilə* →)
- صحنٌ c. صحنٌ 1) boşqab, nimçə; الفنجان ~
nəlbəki; 2) yemək, xörək; 3) c. qab-qacaq;
الدار ~ evin həyəti; المسجد ~ məscidin həyəti
- صحناءٌ sardin
- I صحوٌ (u) صحاٌ (صحو) 1) aydın, təmiz,
şəffaf olmaq; buludsuz olmaq; 2) ayılmaq,
özünə gəlmək, huşu başına gəlmək; من ~
bayğınlıqdan, bihuşluqdan ayılmaq;
3) oyanmaq; من نومه ~ yuxudan oyanmaq;

- 4) ağı başına gəlmək; 5) ayıq, sayıq olmaq;
صحىٌ (a) صحاٌ = صحاٌ; II صحىٌ 1) oyatmaq;
2) ayılmaq; IV أصحى 1) aydınlaşmaq, yax-
şılaşmaq (*hava haqqında*); 2) oyatmaq;
3) ayılmaq
- صحىٌ q. صحيةٌ 1) aydın, təmiz; buludsuz;
2) oyanmış, ayılmış; oyaq, yatmayan; 3) ayıq,
sayıq
- صحوٌ 1. aydın, təmiz; şəffaf; 2. 1) aydın-
lıq, təmizlik; şəffaflıq; 2) aydın, açıq hava;
~ أيام havanın xoş, açıq olduğu günlər;
3) huş, hiss, ağıl, şüur
- صحوٌ 1) ayılma, özünə gəlmə; 2) huş,
hiss, ağıl, şüur; 3) huşyarlıq, şüurluluq, dü-
şüncəlilik, ayıqlıq, sayıqlıq
- صاخةٌ gurultu, gumbultu; الـ *din*. qiyamət
- I صخبٌ (a) صخبٌ səs salmaq, qışqırmaq,
bağırmaq; VI تصاخبٌ qalmaqal salmaq, çığır-
bağır salmaq; VIII اصطخبٌ = I
- اصطخابٌ səs, səs-küy, qışqırtı
- صاخبٌ səs salan, qışqıran; səs-küylü
- صخابٌ səs-küylü, gurultulu
- صخبٌ 1) səs-küy; gurultu, gumbultu;
2) qışqırtı, çığırta, bağırta, qışqırıq
- صخرٌ *topl.* qayalar; الـ *zool.* piton
- صخرٌ qayalıq, qayalı, daşlı
- صخرةٌ c. صخورٌ 1) qaya, sıldırım, sıldırım
qaya; الـ قبة Qübbətüs-səxrə (*Qüdsdəki
Məscidül-əqşanın yaxınlığında yerləşən
məscidin adı*); 2) sal, sal daşı; 3) *geol.* dağ
süxuru; صخور رسوبية çöküntü süxurları;
صخور رمليّة kövrək, ovulan süxurlar; صخور
gil طينية laylı dağ sü-
xurları; صخور بركانية *yaxud* صخور نارية vul-
kanik dağ süxurları; علم الصخور *petroqrafiya*
(*geologiyanın süxurlar bəhsi*)

– حَرِيرٌ *qayalıq*, *qayalı*, *qayalıqdan* ibarət olan; ~ حَرِيرٍ *box*

– حَرِيرَاتٌ *c. petroqrafiya*

I *صَدَّ* (a/u) *1) qarşısını saxlamaq, qarşısını almaq, irəli getməyə qoymamaq, mane olmaq; 2) dəf etmək, qaytarmaq, geri oturtmaq; sıxışdırmaq, uzaqlaşdırmaq (nədənən); buraxmamaq (nəyəən); 3) rədd etmək, boyun qaçırmaq (nədənən); 4) (a/u) *صَدَّ* üz döndərmək, imtina etmək (*kimdən* *من*, *عن*); II *صَدَّدَ* çirk etmək, irinləmək (*yara haqqında*); IV *أَصَدَّ* = II; VII 1) *إِصَدَّ* geri oturdulmaq, dəf edilmək*

– *صَدَّ* 1) saxlama, qarşısını alma; 2) dəf etmə, geri oturtma; 3) qarşısını alma, mane olma; 4) rədd etmə, imtina etmə (*nədənən* *من*, *عن*)

– *فِي هَذَا* *1) münasibət, əlaqə; 2) (su çarxının yanında) yaxud* *بِهَذِهِ* *bu barədə, bununla əlaqədar olaraq, bu münasibətlə; 3) (bu maddə barəsində; 4) (o elə bununla məşğuldur); 2) yaxınlıq, qonşuluq; 3) qarşısında, qabağında, üzbəüz; 4) onun qarşısında*

– *صَدَّوْذٌ* *dirək (su çarxının yanında)*

– *صَدِيدٌ* *irin, çirk*

– *صَدِيدِيٌّ* *irinli, çirkli*

– *صَدَّ* *c. 1) maneə; 2) amortizator; bufer; bəmper*

I *صَدَّ* (a) *صَدَّ* *pas atmaq, pas basmaq, paslanmaq; II 1) paslandırmaq, paslatmaq; 2) bir şeyin pas atmasına səbəb olmaq*

– *صَدَّ* 1) *pas, paxır, cəng; 2) paslanmayan; 3) pas dəmiri yeyir, xarab edir; 4) bot. sürmə (taxılda)*

– *صَدَاءٌ* *pas, paxır, cəng*

– *صَدِيٌّ* *paslanmış, pas atmış, paslı*

– *صَدَّ* *üstünü pas basmış, paslı*

– *صَدِيٌّ* *oksigen*

I *صَدَّ* (a) *صَدَّ* 1) *oxumaq, cəh-cəh vurmaq (quşların); 2) səslənmək, səda salmaq, yayılmaq (musiqi)*

– *صَدَّ* *c. 1. oxuyan; 2. tenor*

– *صَدَّ* 1) *çıgırqan, qışqırıqlı; 2) gur-səsli; 3) gur, zil, gursəsli, cingiltili*

– *صَدَّ* *c. 1. oxuma, cəh-cəh vurma (quşların)*

I *صَدَّرَ* (u) *1) çıxmaq (məs., əmr, qanun), zahir olmaq; 2) elan edilmək; yola düşmək, getmək (hara* *إِلَى*); 3) *məch. sinəsində ağır olmaq; II 1) daşımaq, aparmaq, ixrac etmək; göndərmək; 2) başlamaq (nədənən); 3) sədarət vermək, başçılıq etməyə qoymaq, iş başına keçirmək (kimisə); mərkəzdə oturtmaq; III 1) müsadirə etmək; sekvestr qoymaq; hüquqları mənimsəmək; iclası bağlamaq; iclası keçirməyə qoymamaq; 2) bildiyindən əl çəkməmək; müqavimət göstərmək, zidd etmək; mübahisə etmək, etiraz etmək; 3) maneçilik törətmək, mane olmaq; IV 1) nəşr etmək; buraxmaq, dərc etmək; hökm çıxarmaq; 2) əmr vermək; 3) əzizə, cıncırtı, səs çıxarmaq; 4) daşımaq, aparmaq, ixrac etmək; 5) emissiya həyata keçirmək, qiymətli kağızlar, bank biletləri və kağız pul buraxmaq; V 1) başda durmaq, mərkəzdə olmaq; 2) şəərəfli yer tutmaq, mərkəzdə yer tutmaq; başda durmaq, başçılıq*

1) *daşımaq, aparmaq, ixrac etmək; göndərmək; 2) başlamaq (nədənən); 3) sədarət vermək, başçılıq etməyə qoymaq, iş başına keçirmək (kimisə); mərkəzdə oturtmaq; III 1) müsadirə etmək; sekvestr qoymaq; hüquqları mənimsəmək; iclası bağlamaq; iclası keçirməyə qoymamaq; 2) bildiyindən əl çəkməmək; müqavimət göstərmək, zidd etmək; mübahisə etmək, etiraz etmək; 3) maneçilik törətmək, mane olmaq; IV 1) nəşr etmək; buraxmaq, dərc etmək; hökm çıxarmaq; 2) əmr vermək; 3) əzizə, cıncırtı, səs çıxarmaq; 4) daşımaq, aparmaq, ixrac etmək; 5) emissiya həyata keçirmək, qiymətli kağızlar, bank biletləri və kağız pul buraxmaq; V 1) başda durmaq, mərkəzdə olmaq; 2) şəərəfli yer tutmaq, mərkəzdə yer tutmaq; başda durmaq, başçılıq*

1) *daşımaq, aparmaq, ixrac etmək; göndərmək; 2) başlamaq (nədənən); 3) sədarət vermək, başçılıq etməyə qoymaq, iş başına keçirmək (kimisə); mərkəzdə oturtmaq; III 1) müsadirə etmək; sekvestr qoymaq; hüquqları mənimsəmək; iclası bağlamaq; iclası keçirməyə qoymamaq; 2) bildiyindən əl çəkməmək; müqavimət göstərmək, zidd etmək; mübahisə etmək, etiraz etmək; 3) maneçilik törətmək, mane olmaq; IV 1) nəşr etmək; buraxmaq, dərc etmək; hökm çıxarmaq; 2) əmr vermək; 3) əzizə, cıncırtı, səs çıxarmaq; 4) daşımaq, aparmaq, ixrac etmək; 5) emissiya həyata keçirmək, qiymətli kağızlar, bank biletləri və kağız pul buraxmaq; V 1) başda durmaq, mərkəzdə olmaq; 2) şəərəfli yer tutmaq, mərkəzdə yer tutmaq; başda durmaq, başçılıq*

1) *daşımaq, aparmaq, ixrac etmək; göndərmək; 2) başlamaq (nədənən); 3) sədarət vermək, başçılıq etməyə qoymaq, iş başına keçirmək (kimisə); mərkəzdə oturtmaq; III 1) müsadirə etmək; sekvestr qoymaq; hüquqları mənimsəmək; iclası bağlamaq; iclası keçirməyə qoymamaq; 2) bildiyindən əl çəkməmək; müqavimət göstərmək, zidd etmək; mübahisə etmək, etiraz etmək; 3) maneçilik törətmək, mane olmaq; IV 1) nəşr etmək; buraxmaq, dərc etmək; hökm çıxarmaq; 2) əmr vermək; 3) əzizə, cıncırtı, səs çıxarmaq; 4) daşımaq, aparmaq, ixrac etmək; 5) emissiya həyata keçirmək, qiymətli kağızlar, bank biletləri və kağız pul buraxmaq; V 1) başda durmaq, mərkəzdə olmaq; 2) şəərəfli yer tutmaq, mərkəzdə yer tutmaq; başda durmaq, başçılıq*

1) *daşımaq, aparmaq, ixrac etmək; göndərmək; 2) başlamaq (nədənən); 3) sədarət vermək, başçılıq etməyə qoymaq, iş başına keçirmək (kimisə); mərkəzdə oturtmaq; III 1) müsadirə etmək; sekvestr qoymaq; hüquqları mənimsəmək; iclası bağlamaq; iclası keçirməyə qoymamaq; 2) bildiyindən əl çəkməmək; müqavimət göstərmək, zidd etmək; mübahisə etmək, etiraz etmək; 3) maneçilik törətmək, mane olmaq; IV 1) nəşr etmək; buraxmaq, dərc etmək; hökm çıxarmaq; 2) əmr vermək; 3) əzizə, cıncırtı, səs çıxarmaq; 4) daşımaq, aparmaq, ixrac etmək; 5) emissiya həyata keçirmək, qiymətli kağızlar, bank biletləri və kağız pul buraxmaq; V 1) başda durmaq, mərkəzdə olmaq; 2) şəərəfli yer tutmaq, mərkəzdə yer tutmaq; başda durmaq, başçılıq*

1) *daşımaq, aparmaq, ixrac etmək; göndərmək; 2) başlamaq (nədənən); 3) sədarət vermək, başçılıq etməyə qoymaq, iş başına keçirmək (kimisə); mərkəzdə oturtmaq; III 1) müsadirə etmək; sekvestr qoymaq; hüquqları mənimsəmək; iclası bağlamaq; iclası keçirməyə qoymamaq; 2) bildiyindən əl çəkməmək; müqavimət göstərmək, zidd etmək; mübahisə etmək, etiraz etmək; 3) maneçilik törətmək, mane olmaq; IV 1) nəşr etmək; buraxmaq, dərc etmək; hökm çıxarmaq; 2) əmr vermək; 3) əzizə, cıncırtı, səs çıxarmaq; 4) daşımaq, aparmaq, ixrac etmək; 5) emissiya həyata keçirmək, qiymətli kağızlar, bank biletləri və kağız pul buraxmaq; V 1) başda durmaq, mərkəzdə olmaq; 2) şəərəfli yer tutmaq, mərkəzdə yer tutmaq; başda durmaq, başçılıq*

etmək, sədrlik etmək; 3) girişmək (*nəyə* -); 4) aparılmaq, çıxarılmaq, ixrac edilmək (*haradan* (من); 5) müqavimət göstərmək, zidd getmək (*nəyə* -); X *إِسْتَصَدَرَ* çıxmasına, buraxılmasına, nəşrinə çalışmaq (*məs., kitabın, qəzetin*)

– 1) *إِصْدَارٌ* buraxma, nəşr etmə (*kitabı*); 2) emissiya; *بنك (مصرف) الـ* emissiya bankı – 1) *تُصَدِّرُ* çıxarıb aparma, ixrac etmə; *~ رؤوس الاموال* kapital ixracı; *الـ* geri ixrac (*xaricdən gətirilmiş malların yenidən xaricə göndərilməsi*); 2) təşəbbüs; 3) giriş (*kitabda*)

– *قرار ~ في ١٢ ...* *صَادِرٌ* çıxan, göndərilən; ...12-də çıxan qərar; *الـ* ixrac və idxal; *~ ولا وارد* onun heç nəyi yoxdur

– *صَادِرَاتٌ c.* xaricə göndərilən mallar, ixrac malları, ixrac; *الـ* ixrac və idxal

– 1) *إِتُّ* *صَادِرٌ* korsaj (*qadın paltarının döşü örtən hissəsi*); jilet; 2) qaytanla bağlanan yer; döşlük

– 1) *صَادَرَةٌ* sədarət, başçılıq, başda olma, sədrlik, rəislik; 2) birinci yer, mərkəzi yer; *الـ* birinci yeri tutmaq, ən böyük əhəmiyyət daşımaq; 3) sədarət, baş vəzirin məqamı (*Osmanlı Türkiyəsində*)

– *صَادِرٌ* suvatdan qayıtma (*naxırın*)

– *ضرب ~* *صُدُورٌ c.* 1) sinə, döş, ürək; *~* *بيده* sinəsinə vurmaq; *~ لـ...* açığı, qollarını açmaq (*kiməsə*); *~ لنا* bu bizim ürəyimizi buz kimi sərinlətdi; 2) qabaq, ön, üz tərəfi; 3) orta, mərkəz; 4) şərəfli yer; 5) başlanğıc; *qram.* önsəkilçi; 6) birinci misra (*şeyrdə*); *الاسلام* ~ sədrülislam, islamın başlanğıc dövrü; *الاعظم* *الـ tar.* sədrül-özəm, baş vəzir; *بنات الصدور* qayğılar; *الـ* *ذات*

sinədə ağrı; *ذات الصدور* fikirlər, niyyətlər; *ا) رحابة الـ* ürəyiaçlıq, ürəyigenişlik; *ب) comərdlik*; *الـ* ürəyiaçlıq, ürəyigeniş; *سعة الـ* görüş dairəsinin genişliyi; *ا) ضيق الـ tib.* astma, sinəgir xəstəliyi; *ب) ürək sıxıntısı*; *الـ* ağır təbiətli, darürekli; *الـ* əzgin, üzgün, sarsılımış

– 1) *صُدْرَةٌ c.* jilet; cübbə; 2) döşlük, önlük; qadın lifçiyi

– *صَدْرِيٌّ* döş -i/-1; *امراض الـ* ciyər xəstəlikləri

– *ا) صَدْرِيَّةٌ* büsthalter, qadın lifçiyi

– 1) *صُدَيْرِيٌّ* jilet, cübbə; 2) korsaj (*qadın paltarının döşü örtən hissəsi*)

– 1) *ا) صُدَيْرِيَّةٌ c.* jilet; 2) korsaj; 3) qadın lifçiyi

– *مُصَادِرَةٌ* müsadirə, rekvizisiya; zəbt etmə, əlindən alma

– 1) *مُصَادِرٌ c.* mənbə; *الثقة ~ mötəbər*, etibarlı mənbə; *الرزق ~ ruzi mənbəyi*; 2) mənşə; 3) *qram.* məsdər, *felin ad forması*; *مصادر الافعال* fellərin məsdərləri

– 1. *مُصَدِّرٌ* xaricə çıxaran; 2) 1) xaricə göndərən; 2) eksportçu, ixrac edən

– *مُصَدُّورٌ* ciyər xəstəliyinə tutulmuş

I *صَدَّعَ* (ə) 1) yarmaq, sındırmaq, parçalamaq; 2) tabe olmaq (*kimə-nəyə* -); yerinə yetirmək, icra etmək (*nəyi təs. h. yaxud* -); *~ بالامر* ~ əmrə tabe olmaq; 3) *məch.* başağrısı hiss etmək; *~ بالحق* ~ həqiqəti üzə demək; *~ رأسه في...* baş sındırmaq (*çətin bir məsələ üzərində*); II *صَدَّعَ*

1) başağrısı vermək, başağrısına səbəb olmaq; 2) narahat etmək; təngə gətirmək, cana gətirmək; *~ خاطره* kimisə usandırmək, bezar etmək; 3) parçalamaq; dağıtmaq; *الاسس* ~

əsasları dağıtmaq; 4) *məch.* başağrısı hiss etmək, başı ağrımaq, başağrısı çəkmək; IV أَصَدَّعَ açıb üzə demək, açıq bildirmək (*nəyi*); açıq çıxış etmək (*nə barədə -*); V تَصَدَّعَ 1) yarımaq, partlamaq, sınmaq, çatlamaq; dağılmaq, uçmaq (*məs., divar*); 2) narahat edilmək; الصبح ~ səhər oldu, hava işıqlandı; VII اِنصَدَّعَ yarımaq, parçalanmaq; الصبح ~ hava işıqlandı, səhər açıldı

– تَصَدَّعُ parçalanma, dağılma, xırdalanma; dağınıqlıq

– تَصَدَّيْعُ bərk başağrısı
– تَصَدَّاعُ başağrısı; المزمَن ~ miqren, parabaş

– صَدَّعُ c. صُدُوْعُ çat; yarıq
– صَدَّعُ yarım, yarı, para (*sınmış şeyin*)
– مَصْدُوْعُ 1) yarılmış, çatlamış, çat vermiş;

2) başağrısına tutulmuş, başağrısından əziyyət çəkən

(صدغ) II صَدَّعَ zəhlətökən, qarayaxa olmaq, sırtıq olmaq, utanmaz olmaq

– صَدَّاعَةُ usandırıcılıq, qarayaxalığ
– صَدَّعُ c. أَصْدَاعُ gicgah
– صَدَّعُ *xalq dil.* qarayaxa, zəhlətökən
– صَدَّعُ gicgah -i/-1
– مَصْدَعَةٌ c. مَصْدَاعُ balıq, yastıq

I صَدَّقَ (i) صَدَّقَ 1) qaytarmaq, döndərmək (*nədən*); 2) üz çevirmək (*nəyə*); 3) üz döndərmək, imtina etmək (*nədən*); 4) çəkinmək, iyrənmək (*nədən*), özünə eyib saymaq (*nəyi*); 3) gözlənilmədən baş vermək; təsadüfən olmaq; ان قابلتَه ~ təsadüfən onunla görüşdüm; III صَادَفَ 1) təsadüf etmək, gözlənilmədən rastlaşmaq, üz-üzə gəlmək, təsadüfən görüşmək, təsadüfən tapmaq; 2) bir-birinə uyğun gəlmək, müvafiq

olmaq, üstünə düşmək; 3) yol üstündə durmaq (*manəə haqqında*); V تَصَدَّقَ 1) üz çevirmək, üz döndərmək (*nədən*); 2) çəkinmək (*nədən*); VI تَصَادَفَ 1) bir-birilə görüşmək; 2) bir-birinə uyğun gəlmək, müvafiq olmaq

– تَصَادَفُ təsadüf; بطريق الـ təsadüfən, gözlənilmədən

– صَدَّقَ topl. c. أَصْدَافُ 1) balıqqulağı; 2) sədəf الـ شغل الـ sədəfdən hazırlanmış bəzək şeyləri

– صَدَّقَةٌ c. اتُّ – balıqqulağı; الاذن ~ qulaq seyvanı; السلم ~ pilləkənağzı

– صَدَّقَةٌ c. صَدَّقَ təsadüf, gözlənilməzlik; صدفة təsadüfən, gözlənilmədən; بالـ təsadüfən; لم يكن من باب الـ (الصدف) ان... təsadüfi deyildi ki...

– صَدَّقِيَّ təsadüfi
– صَدَّقِيَّ balıqqulağı -i/-1; الحيوانات الـ balıqqulağuların içində yaşayan orqanizmlər

– مَصَادَفَةٌ c. اتُّ – 1) təsadüfi görüş; 2) təsadüf, gözlənilməzlik; gözlənilməyən, nəzərdə tutulmayan hadisə; təsadüf etmə, bir vaxta düşmə; الـ عن طريق الـ *yaxud* من باب الـ *yaxud* təsadüfən; شاءت الـ ان... وليس من الـ (المصادفات) ان... ومن المصادفات البحتة ان... təsadüf deyildir ki...; ...
sırf təsadüfdür ki...

I صَدَّقَ (u) صَدَّقَ 1) doğru danışmaq; doğruçu, səmimi olmaq; ... اصدق القول ... doğru-sunu deyim..., doğrusu budur...; الـ النصح ~ kiməsə doğru məsləhət vermək; الـ الوعد ~ vədə əməl etmək; 2) doğrulmaq (*güman, ehtimal*); II صَدَّقَ 1) təsdiq etmək, bir şeyi doğru saymaq, bir şeyin gerçək olduğunu iqrar etmək; inanmaq; لا يصدق (اذنيه) *yaxud* لا يصدق ما يرى

gözlərinə (*qulaqlarına*) inanmamaq; ... لا تُصَدِّقُ قَائِي... ~ الاعمال ولا ~ inanırsan inan, inanmırsan inanma, amma mən...; 2) təsdiq etmək (*məs., sənədi* (على)); III صَادِقٌ 1) dostcasına rəftar etmək, dostluq etmək; 2) bəyənmək, təqdir etmək (*nəyi* (على)); razılaşmaq (*nə ilə* (على)); 3) təsdiq etmək (*məs., imzalamaqla*); rəsmi icazə vermək (*nəyə* (على)); IV أُصَدِّقُ meyr, başlıq təyin etmək; V تُصَدِّقُ sədəqə vermək (*kimə* (على)); VI تُصَادِقُ 1) bir-birilə dost olmaq, dostluq etmək, dostlaşmaq, aralarında dostluq münasibəti saxlamaq; 2) təsdiq etmək

– أُصَدِّقُ ən doğru danışan, ən səmimi, ən sadıq; صَدِيقٌ ~ ən sadıq dost

– تُصَادِقُ dostluq, qarşılıqlı etimad, yaxın münasibət

– 1) تُصَدِّقُ inam; سرعة الـ hər şeyə inanma, sadələvhlük; سريع الـ hər şeyə inanan, sadələvh; 2) təsdiq etmə

– 1) صَادِقٌ doğru danışan, doğruçu, səmimi; 2) sədəqəti olan, sədəqətli, vəfalı; 3) güclü; مقاومة الـ müqavimət

– صَدَاقٌ, أُصَدِّقُ, صَدَاقٌ meyr, başlıq; مؤخَّر الـ meyrdən qalan hissə (*talaq vaxtı*); مَقْدَم الـ meyrin qabaqcadan verilən hissəsi

– صَدَاقَةٌ dostluq; معاهدة الـ *dip.* dostluq müqaviləsi; علاقات الـ dostluq münasibətləri; دار الـ dostluq evi

– 1) صِدْقٌ sidq, doğruluq, ürək təmizliyi, səmimilik; 2) həqiqət; سِدْقٌ sidqlə, sidq ilə, sidqi-ürəkdən; سِدْقٌ sədəqətlə, təmiz ürəklə, qəlbən, düzlüklə, səmimiyyətlə

– اتُّ صَدَقَةٌ – sədəqə

– صَدُوقٌ doğru danışan, daima sözün düzünü deyən

– صَدُوقِيُونٌ c. صَدُوقِيٌّ *tar.* sədduqi (*fariseylərə müxalif dini-siyasi yəhudi qruplaşması*)

– صَدُوقٌ, أُصَدِّقُ, أُصَدِّقُ dost; صَدُوقٌ ~ səmimi, sadıq dost

– صَدِيقٌ² dost; البلدان الشقيقة والسهة qardaş və dost ölkələr

– صَدِيقٌ ən doğrudanışan

– 1) مُصَادِقَةٌ bəyənmə; 2) təsdiq etmə, icazə vermə

– 1) مَصَادِيقٌ c. مَصَادِقٌ meyar; مَاعَاز. məhək daşı; 2) təsdiq, dəlil

– مُصَدِّقٌ inanılasi, etibar ediləsi; عليه ~ təsdiq edilmiş (*imza və möhürlə*); عليها ~ təsdiq edilmiş surət

I صَدَّمَ (i) صَدَّمَ 1) zərbə endirmək, vurmaq;

2) itələmək; itələyib salmaq; toqquşdurmaq;

3) üstünə çıxmaq, toqquşmaq (*minik haqqında*); basmaq, əzmək (*miniklə*); III صَادَمَ toqquşmaq, bir-birinin üstünə çıxmaq;

VI تُصَادِمُ bir-birinə dəymək, toqquşmaq;

VIII اِصْطَدَمَ toqquşmaq (*nə ilə* →), üz-üzə gəlmək, bir-birinin üstünə atılmaq; dəymək (*nəyə* →)

– اِصْطَدَمْتُ c. اِصْطَدَمْتُ toqquşma

– طَاسَةٌ toqquşma, çarpışma; طَاسَةٌ الـ *bax:* طَاسَةٌ

– صَدَامَةٌ toqquşma; مسلحٌ ~ silahlı toqquşma; زَرْبَةٌ zərbəçi briqada

– صَدَامَةٌ zərbəçi

– 1) صَدَمَاتٌ c. صَدَمَةٌ zərbə, təkən; العبوة ~ itələmə (*atəş açılarkən*); 2) *tib.* şok; sarsıntı;

– عَصَبِيَّةٌ ~ əsəb sarsıntısı; نفسية ~ psixi zədə;

3) c. həmlələr

– اتُّ مَصَادِمَةٌ – toqquşma

I صدَى (ə) صدَى bərk susamaq, yaŋğı hiss etmək, ürəyi su istəmək; IV أُصدَى səsi tək-rar etmək, əks-səda vermək; V تُصدَى 1) et-məyi boynuna götürmək, öhdəsinə götür-mək (*nəyisə*); başlamaq, girişmək (*nəyə -*); getmək (*nəyə -*); 2) qarışmaq (*nəyə -*)

– صدَى c. أُصدَاءُ 1) səda, əks-səda; 2) hay, cavab; واسعاً geniş əks-səda doğurmaq; (واسع) بعيد لهذا الخبر ~ bu xəbər geniş əks-səda doğurdu; 3) folk. bayquş (*qətlə yetirilmiş adamın qəbri üstünə gəlib intiqama çağırən*)

– صدَيَانُ q. صدَيَانُ yaŋğı, yaŋğısı olan, susamış

I اصْرَ (a/u) 1) sarımaq, bağlamaq; صرّ الدرامه dirhəmləri pul kisəsinə qoymaq; 2) əmcəyini sarımaq (*dişi dəvənin*); صرّ اذنه diqqət vermək, qulağını şəkləmək; صرّ (a/i) 1) cırlılmaq (*məs., qapı*); səs çıxarmaq; صرّ على اسنانه dişlərini qıncırdatmaq; 2) vıyıldamaq, uğuldamaq (*külək*); صرّت الاذن qulaq cingildəyir; 3) cırlılmaq (*cırcırama, sisəy, döşəmə*); IV اصْرَ 1) israr etmək (*nədə* على), təkid etmək, inad etmək, sözünün, tələbinin, fikrinin üstündə bərk durmaq; 2) cırlılmaq (*məs., döşəmə taxtası*)

– اصْرَارٌ israr, inad, təkid; قهدسڠ سبق الھ قهدسڠ قتل مسبوق الھ قهدسڠ adamöldürmə

– اصْرَارِيَّةٌ israr, təkid (lilik), inad (lılıq)

– صَارُورٌ subay

– الليل ~ صَارَارٌ cırlıdayan, cır-cır cırlıdayan; sisəy

– صُرَّةٌ c. صُرَّرٌ 1) düyünçə; bağlama, bağlı; 2) pul kisəsi, çanta (*pulla*); صرر النقود pullar; الھ yaxud الھرمين ~ həcc vaxtı Məkkə şə-hərinə göndərilən pullar

– صَارُورٌ = صُرُورٌ

– الالسان ~ صريرٌ cırlıtı, cırlılama; səs, xışıltı; dişlərin qıncırtısı

– صريرةٌ pul kisəsində saxlanılan pullar

– مصرٌ 1) israrlı, inadlı; 2) israr edən, inad edən, təkidli

صرْبٌ topl. serblər

– صرْبِيٌّ serb; الالسة serb dili

I صرُوحَةٌ, صرُوحَةٌ (u) صرُوحٌ (صرح) aydın, aşkar olmaq; 2) təmiz olmaq (*qarışığı olma-yan*); صرَحٌ (a) صرَحٌ aydınlaşdırmaq, aşkar etmək, bəlli etmək, açmaq, açıqlamaq, izah etmək; II صرَّحٌ 1) aydın, açıq danışmaq, fikir söyləmək, rəyini bildirmək; bəyan etmək, bəyanat vermək; 2) icazə, izin, rüsxət ver-mək (*nəyə -*); III صارَحٌ öz fikirlərini açıq, aydın ifadə etmək; bəyan etmək, açıq da-nışmaq; خديجة بحبه ~ o, Xədicəni sevdiyini açıb dedi; IV اصْرَحَ bəyan etmək; V تصْرَحَ icazə, izin, rüsxət verilmək; VI تَصَارَحَ təd-ricən açıqlamaq, aydınlaşdırmaq; VII انْصَرَحَ aydın, aşkar olmaq, açıqlanmaq

– تصْرِيحٌ c. تصْرِيحَاتٌ, تصْرِيحَاتٌ 1) açıq anlat-ma, aydın və açıq söyləmə, bəyan etmə; bəyanat, ifadə, izahat; ادلى yaxud افضى به bəyanat vermək; لا ولا لم يقل عن هذا لا ولا تلميحا o bu barədə nə açıq, nə də eyhamla bir söz demədi; 2) icazə, izin, rüsxət

– صرَاحٌ, صرُوحٌ 1) aydın, aşkar, açıq, bəlli; 2) təmiz, saf, saxta olmayan

– صرَاحَةٌ ~ النية ~ səmimilik; صرَاحَةٌ yaxud صرُوحَةٌ açıq, aşkar, aydın

– صرُوحٌ c. صرَّحٌ 1) böyük bina, qəsər, saray, qala; من الورق ~ oyuncaq ev; بنى عليه صروح بنى عليه صروح ~ ona böyük ümid bağlayırdı; المأمال məcaz. o ona böyük ümid bağlayırdı; الرفاهية الرفاهية ~ uğur və rifah ümidində olmaq

– aydın danışan; 2) aydın, açıq, aşkar; بذاته ~ özlüyündə aydın, göz qabağında olan; لا aydın, açıq şəkildə; 3) açıq, ürəyiaçıq, səmimi; لا-açıq; 4) təmiz; العرب الصرحاء əsil ərəblər, qarışıq olmayan ərəblər

– açılıq, ürəyiaçılıq, səmimilik; – açıq, aşkar

I صَرَخَ (u) صَرَخًا, صَرَخٌ qışqırmaq, çığırmaq, bağırmaq; ağlamaq; fəryad etmək, köməyə çağırmaq (*kimi* –); بالويل والشور وعظام لامور ~ haray-həşir salmaq; aclıqdan qarnı quruldayır; VI نَصَرَخَ qışqırmaq, hamı birdən qışqırmaq; bir-birinin üstünə qışqırmaq; X اِسْتَصَرَخَ 1) fəryad etmək, köməyə çağırmaq; 2) qışqırmaqla (*nəyəsə*) nail olmaq

– تناقض 1. 1) çığırın, fəryad edən; ~ كذب heç bir əndazəyə girməyən ziddiyyət; ~ görünməmiş, eşidilməmiş yalan; 2) sərt; kəskin; ~ دليل parlaq dəlil; 2. qışqırıcı, çığırqın

– صَارُوخٌ, صَارُوحَةٌ c. صَارُوخٌ 1) raket; الـ ballistik transkontinental raket; الـ كلى ~ raket əleyhinə; ضد الصواريخ ~ global raket; الـ متعدد المراحل ~ çoxpilləli raket; الـ قاطع القارات ~ yaxud transkontinental raket; الـ الناقل raket daşıyıcısı; الـ صواريخ ذات الرؤوس النووية nüvə başlıqlı raketlər; الـ الصواريخ (التي تطلق) من الأرض إلى الأرض “Yer-Yer” tipli raketlər; الـ الصواريخ (التي تطلق) “Hava-Hava” tipli raketlər; الـ من الجو إلى الجو raketin ikinci pilləsi

– سرعة سرعة ~ raket sürətli; صَارُوخِيٌّ raket –i/-i; سرعة سرعة ~ raket-nüvə müharibəsi; سرعة سرعة raket silahları; سرعة سرعة raket bazası; سرعة سرعة raket mərmisi; سرعة سرعة raket gəmisi

1. 1) qışqırın, çığırın; 2. 1) qışqırıcı, çığırıcı; 2) tovuz quşu

– صَرَخًا qışqırmaq, hönkürtü, fəryad, nalə, şivən

– صَرَخَةٌ c. صَرَخَاتٌ qışqırmaq, fəryad, nalə; ذهبت توصلته صرخة في واد ونفخة في رماد onun fəryadına cavab verən olmadı

– صَرَخًا = صَرَخِيٌّ
IV أصردَّ (صدر) sərast vurmaq, düz vurmaq (*oxla hədəfi*)

– صَرَادٌ bulud, qara bulud (*yağışsız*)

– صَرَادٌ bərk soyuq, şaxta

1) cırıldamaq (*cırcırama, döşəmə*); dil boğaza qoymamaq; 2) bərkdən çığırmaq, bağırmaq; vıyıldamaq (*külək*)

– صَرَاصِيرٌ c. صَرَاصِيرٌ tarakan, mətbəxböcəyi

– ریح ~ عاتية صَرَاصِيرٌ bərk, güclü (*külək*); şiddətli külək

– صَرَاصِيرٌ c. صَرَاصِيرٌ sisəy

– صَرَاصِيرَةٌ cırıldamaq; cırlıt

– صَرَاصِيرٌ c. صَرَاصِيرٌ tarakan, mətbəxböcəyi

– صَرَاصِيرٌ ~ مَرَعَك, qulağın sırğalığı

– الـ المستقيم (سراط) Quran yolu; (müq. et) مستقيماً في ... -da/-də düz yol; وجد ما مستقيماً في ... -da/-də doğru yolu tapmaq; الـ مستقيم ضلَّ عن الـ مستقيم düz yoldan çıxmaq, azmaq

I صَرَخَ (a) صَرَخًا 1) yıxmaq, salmaq; 2) basmaq, yerə vurmaq, məğlub etmək; 3) qorxutmaq; 4) məch. epilepsiyaya tutulmaq, özündəngetməsi olmaq; 5) cinli olmaq; II صَرَخَ yerə yıxmaq, vurub yıxmaq; III صَرَخَ güləşmək, təkbətək vuruşmaq, mübarizə aparmaq; VI نَصَرَخَ bir-birilə güləşmək,

mübarizə aparmaq; VII اِصْرَعُ 1) bərk qor-xudulmaq, hürküdülmək; 2) quduz olmaq, quduzlaşmaq; qudurmaq, azğınlaşmaq; VIII اِصْطَرَعُ mübarizə aparmaq, vuruşmaq

– اِصْطِرَاعُ mübarizə
– اِصْرَاعُ c. اتُّ – mübarizə, təkbətək vuruş;
~ حیات او موت ~ sinfi mübarizə; ~ الہ الطبقيّ ölüm-dirim mübarizəsi

– اِصْرَاعُ tib. epilepsiya
– اِصْرَاعُ güləş (idman növü)
– اِصْرَاعُ = صُرَاعُ
– اِصْرَاعُ quduzluq, qudurğanlıq
– اِصْرَاعُ cilov, yüyən
– اِصْرَاعُ c. صِرْعَى 1) yıxılmış, devrilmiş, çevrilmiş; məğlub edilmiş; ölü; o, ölü kimi yerə yıxıldı; 2) qaplanmış, çulğalanmış, bürünmüş (nəyəsə); hökmü, təsiri altında olmaq (nəyinsə); ~ التیاس والقنوط tam ümitsizliyə qapılmış

– اِصْرَاعُ 1. mübarizə aparən, güləşən;
2. güləşçi; atlet
– اِصْرَاعُ mübarizə, təkbətək döyüş; döyüş; ~ التیران ~ öküzlərin döyüşü; ~ حرّة ~ sərbəst güləş; ~ رومانیة ~ klassik güləş; ~ یابانیة ~ yapon güləşi

– اِصْرَاعُ c. مِصْرَاعُ 1) qapı tayı, qapı qanadı; ~ فتح الباب علی سیه qapını taybatay açmaq; 2) misra

– اِصْرَاعُ c. اِمْصْرَعُ 1) məhv olma, tələf olma, həlak olma, faciəli ölüm, fəlakət; faciəli şəkilə həlak olmaq; 2) döyüş meydanı, hərbi əməliyyatlar meydanı

– اِصْرَاعُ c. مَمْصْرَعُ 2) مَمْصْرَعُ 1) epilepsiyaya tutulmuş; 2) yıxılmış, məğlub edilmiş; ölmüş (nədənsə); 2. المخدرات ~ narkotiklərin qurbanı

I اِصْرَفَ (i) 1) sərf etmək, xərcləmək; ~ الوقت ~ vaxtını sərf etmək, vaxtını keçirmək; ... في العناية (الاهتمام) ~ diqqət yetirmək (nəyəsə); اِصْرَفَ məch. məşğul olmaq (nə ilə -); 2) vermək (bilet); 3) ödəmək, buraxmaq (pul kimə -); 4) xırda-lamaq (pulu); 5) ayırmaq, çəkmək (nədən -); ~ عن النظر ... ~ nəzərini çəkmək, diqqət verməmək; ~ من عمله ~ işdən çıxarmaq; 6) döndərmək, daşındırmaq (nədən -); 7) çəkmək, aparmaq (suyu); ~ المياہ من الاراضی ~ torpağı drenaj üsulu ilə qurutmaq; 8) dağıtmaq (izdihamı, camaatı); 9) buraxmaq, harasa göndərmək (nökəri); 10) qram. təsrif etmək, hallandırmaq; اِصْرَفَ (i) 2) صِرْفَ qapı haqqında); II اِصْرَفَ 1) satmaq (malı); 2) buraxmaq (suyu); drenaj etmək, drenajlamaq; qurutmaq; 3) tib. piltə çəkmək, piltə vasitəsilə yaradan çirki çəkmək; 4) yerinə yetirmək, icra etmək, həll etmək; 5) xırda-lamaq (pulu); 6) sərbəstlik vermək (nədə -); 7) dövrüyyəyə buraxmaq; 8) qram. təsrif etmək, hallandırmaq; IV اِصْرَفَ buraxmaq, azad etmək, başından rədd etmək (nökəri); V اِصْرَفَ 1) sərəncam vermək, bildiyi kimi hərəkət etmək, bildiyi kimi rəftar etmək (nə ilə -); 2) çıxış yolu tapmaq (hara -); 3) təsrif olunmaq, hallanmaq, fleksiylərə və sonluqlara görə dəyişmək; VII اِصْرَفَ 1) uzaqlaşmaq, çıxıb getmək; yollanmaq (hara -); 2) keçmək, ötmək (zaman haqqında); 3) özünü həsr etmək (nəyə -); başlamaq, girişmək (nəyə -); ~ الی السیاسية ~ özünü siyasətə həsr etmək; 4) yönəldilmək (nəyə - enerji haqqında); 5) sərf edilmək, xərclənmək; yaxşı satılmaq,

tez satılmaq, işə getmək, rəvac olmaq (*mal haqqında*); 6) geri çəkilmək, imtina etmək (*nədən*); atmaq, buraxmaq, tərək etmək (*nəyi*), son qoymaq (*nəyə*), əl çəkmək (*nədən*); 7) verilmək (*sənəd, pul*); 8) *qram.* hallanmaq (*üç hal üzrə*); *X İستصرف* nədənsə (*məs., təhlükədən*) saxlamaq üçün dua etmək – 1) *إِصْرَافٌ* 1) uzaqlaşma, çıxıb getmə; 2) imtina etmə (*nədən*)
– *تَالَيْيْنِ* ~ taleyin, bəxtin dönüklüyü
– *تَحْتِ* ~ الوزير 1) sərəncam; 2) nazirin sərəncamında; *تَحْتِ* ~ الاستعمار imperializmin hökmü altında; *تَحْتِ* ~ وضع kiminsə ixtiyarına vermək; *تَحْتِ* ~ مطلق tam sərbəst hərəkət etmək səlahiyyəti verilmiş; 2) müstəqil hərəkət, tədbir; 3) davranış; 4) özbaşnalıq, qeyri-məhdud hakimiyyət, qanunu pozma; *تَحْتِ* ~ sərbəst, özbaşına, özü istədiyi kimi; *تَحْتِ* ~ النهر çayın daşması
– *تَحْتِ* ~ 1) *تَحْتِ* satış; 2) arx çəkmə; *تَحْتِ* ~ suyu çəkmə, drenaj; 3) yerinə yetirmə, icra etmə, aparma; *تَحْتِ* ~ الشؤون işləri aparma; 4) *qram.* təsrif etmə, hallandırma; *تَحْتِ* ~ sözdəyişmə haqqında elm, morfologiya
– *تَحْتِ* ~ 1) *تَحْتِ* sərraf, pul dəyişməklə məşğul olan; 2) kassir (*bankın, müəssisənin və s.*); 3) vergiyiğan
– *تَحْتِ* ~ 1) *تَحْتِ* kassir qadın; *تَحْتِ* ~ التذاكر bilet-satan qadın
– *تَحْتِ* ~ 1) *تَحْتِ* pulxırdalama; 2) sərraflıq, kassirlik; 3) bank işi
– *تَحْتِ* ~ 1) *تَحْتِ* xırdalama; 2) xərcləmə, sərf etmə; buraxma (*vəsait*); ödəmə; 3) azad etmə (*nökəri, qulluqçunu iş qurtarandan sonra*);

4) qurutma; suyu çəkmə, drenaj; *تَحْتِ* ~ الرئی والى suvarma və drenaj; *تَحْتِ* ~ ترعة ayırıcı kanal; 5) *qram.* təsrif etmə, hallandırma; *تَحْتِ* ~ ممنوع من hallanmayan; *تَحْتِ* ~ علم sözdəyişmə haqqında elm, morfologiya; ... *تَحْتِ* ~ النظر عن ... baxmadan, ... baxmayaraq
– *تَحْتِ* ~ 1) *تَحْتِ* sırf, xalis; *تَحْتِ* ~ xalis şəkildə; 2) sadə, bəsit
– *تَحْتِ* ~ 1. *تَحْتِ* qrammatik; morfoloji; 2. *تَحْتِ* qrammatika mütəxəssisi
– *تَحْتِ* ~ *تَحْتِ* pul dəyişmə üçün komisiyon haqqı
– *تَحْتِ* ~ *تَحْتِ* : *تَحْتِ* ~ taleyin, bəxtin dönüklüyü; *تَحْتِ* ~ المفاوضات danışıqların gedişində gözlənilməz dəyişikliklər
– *تَحْتِ* ~ *تَحْتِ* cırıltı
– *تَحْتِ* ~ *تَحْتِ* bank işi
– *تَحْتِ* ~ 1) *تَحْتِ*, *تَحْتِ* sərraf, puldəyişdirən; 2) bankir, bank sahibi
– *تَحْتِ* ~ *تَحْتِ* *qram.* fleksiya üsulu üzrə dəyişən; *تَحْتِ* ~ اللغات الة flektiv dillər
– *تَحْتِ* ~ *تَحْتِ* hakim, qəza rəisi, dairə rəisi; *تَحْتِ* ~ لواء بغداد Bağdad əyalətinin qubernatoru
– *تَحْتِ* ~ *تَحْتِ* – mütəsərrəfiyyə (*inzibati dairə, qəza*)
– *تَحْتِ* ~ 1) *تَحْتِ* satış; 2) məsrəf, xərc, xərclənən pul
– *تَحْتِ* ~ *تَحْتِ* bank; bankir kontoru; *تَحْتِ* ~ *تَحْتِ* bank sahibi, bankir
– *تَحْتِ* ~ *تَحْتِ* ayırıcı kanal, suyu çəkmək üçün arx; drenaj borusu
– *تَحْتِ* ~ *تَحْتِ* bank təminatı; *تَحْتِ* ~ *تَحْتِ* banknot, bank kredit bileti; *تَحْتِ* ~ *تَحْتِ* bank çeki
– *تَحْتِ* ~ 1) *تَحْتِ* sərf edilmiş, xərclənmiş; 2) məşğul (*nə ilə*); *تَحْتِ* ~ *تَحْتِ* nə ilə məşğul olmaq

– مَصَارِيفُ, مَصْرُوفَاتٌ c. مَمْرُوفٌ – xərclər; الجيب ~ cibxerci; خالص المصاريف franko-; مصاريف البريد poçt xərcləri; مصاريف yaxud sığorta xərcləri; وفى المصاريف məhkəmə xərcləri; xərclərin yerini büsbütün doldurmaq

– مُنْصَرَفٌ 1) çıxış yeri, çıxış; 2) ötmə, keçmə; 3) getmə; yaxasını qurtarma, canını qurtarma; ~ ليس لنا عنه bundan canımız qurtarmayacaq; 4) satış

– مُنْصَرَفٌ gram. dəyişən, üç hal üzrə hallanan; ~ غير iki hal üzrə dəyişən, hallanan; ~ اسم غير ikihalı isim

I صَرَمَ (i) صَرَمَ (صرم) 1) kəsmək, vurmaq, üzmək, yarmaq, ayırmaq; 2) ayrılmaq, münasibətləri kəsmək; 3) qalmaq, keçirmək (vaxt, harada) فى صَرَمَ (u) صَرَامَةٌ 1) ciddi, sərt olmaq; kəskin olmaq; qəddar olmaq; 2) iti olmaq; II صَرَمَ münasibətləri kəsmək, ayrılmaq; III صَرَمَ münasibətlərə son qoymaq, ayrılmaq; V تَصَرَّمَ sona yetmək, qurtarmaq; ötmək, keçmək (vaxt); VII اِصْرَمَ 1) ötmək, keçmək, bitmək, qurtarmaq, tamam olmaq (vaxt); ~ o öldü; 2) ayrılmaq, kəsilmək, vurulmaq

– صَارَمٌ c. صَوَارِمٌ 1) ciddi, sərt; 2) kəskin, kəsərli, iti (məs., qılnc); 3) bərk, ağır

– صَرَامَةٌ 1) ciddilik, sərtlik; 2) itilik, kəsərlik; 3) bərklik

– اِنْصَرَمَ anat. düz bağırsağ, gödən (müq. et سِرْمَ)

– اِنْصَرَمَ ayrılma, münasibətləri kəsmə

– صَرْمَاتِيَّةٌ c. صَرْمَاتِيٌّ çəkməçi

– صَرْمَايَةٌ c. صَرْمَايٌ çəkmə, başmaq

– صَرْمَةٌ c. صَرْمٌ köhnə başmaq

– صِرْمَةٌ c. صِرْمٌ kiçik sürü

– صَوَارِمٌ c. مَاعَاز. qılınclar

– مُنْصَرِمٌ keçən, ötən

I صَرَى (i) صَرَى qabaqda getmək

– صَارِيَاتٌ, صَوَارٍ c. صَارِيَةٌ, صَارٍ 1) dor ağacı; 2) uzun ağac, şüvül; dəstə, sap (məs., bay-rağın); 3) yan taxta (qapının, pəncərənin)

– اِنْصَابٌ bax əlifba sırası ilə

– مَصَاطِبٌ, مَصْطَبَةٌ c. مَصَاطِبٌ mastaba, daş meydança, səki, terras; زراعة المصاطب terras əkinçiliyi

I صَعَبَ (u) صُعُوبَةٌ ağır, çətin, əziyyətli olmaq (kimin üçün) على; II صَعَبَ ağırlaşdırmaq, çətinləşdirmək, əziyyətli etmək; V تَصَعَّبَ çətinlik yaratmaq, çətinləşdirmək; VI تَصَاعَبَ 1) çətinlik yaratmaq (kimin üçün) مع; 2) yola gəlməz, tərs, inad olmaq; X اِسْتَصْعَبَ 1) ağır, çətin, əziyyətli hesab etmək; 2) yola gəlməmək, razı olmamaq

– صَعَابٌ c. صِعَابٌ ağır, çətin; الارضاء ~ çətin razı salınan, çətin yola gələn; الاحتمال ~ çətin ehtimal edilən, çətin dözülməz, dözülməz, çox ağır; المراس ~ tərs, inad; möhkəm valyuta; صعاب c. çətinliklər

– صُعُوبَةٌ çətinlik, ağırlıq

– مَصَاعِبٌ c. çətinliklər, maneələr, əngəllər

– صَعْتَرٌ bot. kəklikotu

I صَعِدَ (a) صُعُودٌ 1) qalxmaq, çıxmaq, yüksəlmək; uçub qalxmaq, havaya qalxmaq (təyyarə); السلم ~ pilləkənə qalxmaq; الجبل ~ dağa qalxmaq; 2) oturmaq (tramvaya və s.) 3) qaldırmaq (nəyi -); II صَعَدَ 1) tez-tez, uzun müddət qalxmaq, çıxmaq; 2) buxarlandırmaq, buğlandırmaq, buğa çevirmək, sublimə etmək; 3) yenidən mənalandırmaq, başqa cür dərk etmək (sözləri); 4) qaldırmaq; ... نظره الى (في) ~ nəzərini ... qaldırmaq,

başını qaldırır ... nəzər salmaq; 5) Yuxarı Misirə yollanmaq; IV أَسْعَدَ 1) qaldırmaq, yuxarı çökmək; 2) salmaq (*məs., qışqırıq, hay-küy*); 3) Yuxarı Misirə yollanmaq; V تَصَعَّدَ 1) qalxmaq; 2) buxarlanmaq; uçub getmək; VI تَصَاعَدَ 1) təcricən, getdikcə qalxmaq (*alov, tüstü*); 2) başqaları ilə birlikdə qalxmaq; X اسْتَصْعَدَ qalxmaq; السلم ~ pilləkənə qalxmaq

– تَصَاعَدُ 1) təcricən qalxmaq; 2) eskalasiya, təcricən, durmadan getdikcə genişlənmə, yüksəlmə

– ضرائب تَصَاعَدِيٌّ getdikcə artan, mütərəqqi; ضرائب مütərəqqi vergilər

– تَصْعِيدٌ 1) qaldırma; 2) təcricən, getdikcə qaldırma, gücləndirmə; الحرب ~ müharibənin getdikcə genişləndirilməsi; 3) buxarlanma, sublimə etmə

– اَصْعَادٌ c. صَعْدٌ qalxan; فـا və daha artıq; bundan sonra, gələcəkdə

– صَاعِدٌ c. صَوَاعِدٌ stalaqmit (*mağaraların dibində yuxarıdan tökülən damcılardan əmələ gələn ahəngli ərp*)

– صَعْدٌ yüksəklik; ~ yuxarı, üzüyuxarı
– صَعْدَاءٌ dərin nəfəs; النَّفْسُ نَفَسٌ

– صَعْدَاتٌ c. صَعْدَةٌ 1) qaldırma, yüksəltmə;

2) yüksək, uca yer

– صُعُودٌ qalxma, çıxma; havaya qalxma (*təyyarə haqqında*)

– صُعُودِيٌّ qaldırıcı

– صُعْدَاتٌ 1) yayla, صُعْدٌ, أصْعِدَةٌ c. صَعِيدٌ dağlıqda olan düzən yer; 2) məcaz. yer, torpaq, sahə; واحد

– اجتماع الناس في ~ واحد insanlar bir yerə topladılar; واحد onlar hamısı bir mövqedədirlər; الوطني على ~ الوطني milli

nöqteyi-nəzərdən, milli müstəvidə; على ~ beyxəlxalq münasibətlər sahəsində; العلاقات السياسية ~ diplomatik əlaqələr müstəvisində; في ~ الثقافي (الثقافي) iqtisadiyyat (mədəniyyət) sahəsində; في ~ عشرين 20 funt hüdudunda

– صَعِيدِيٌّ c. صَعَايِدَةٌ Yuxarı Misir əhli

– مَصْعَدٌ el. anod

– مَصْعَدَةٌ, مَصْعَدٌ c. مَصَاعِدٌ qaldırıcı, lift

I صَعَرَ (a) 1) üz-gözü öyilmək (*nifrət-dən*), üzünü, üz-gözünü turşutmaq, ağzını büzmək; 2) cinlənmək, hirsələnmək, qızmaq, özündən çıxmaq; II صَعَرَ üz-gözünü öymək, ağzını büzmək; ~ وجهه (خده) üz-gözünü öymək, üz-gözünü turşutmaq (*narazılıqdan, məmnunsuzluqdan*); VII اِثْصَعَرَ quduz olmaq, quduzlaşmaq, qudurmaq

– صَعْرَانٌ quduz, qudurmuş

I صَعَقَ (a) 1) ildırım vurmaq; 2) heyrətə salmaq, çaşdırmaq, mat qoymaq; 3) məch. mat qalmaq, heyran qalmaq (*nəyə* →); IV اَصْعَقَ vurub gicəllətmək; huşunu başından almaq

– صَاعِقٌ 1) ildırımla vuran; 2) ildırım sürətli; حرب ildırım sürətli müharibə

– صَاعِقَةٌ c. صَوَاعِقُ ildırım zərbəsi; şimşək; الصواعق مانعة (شارى) ildırımkeçirən; وقع نعى هذا الرجل وقع الـ على

– صَاعِقٌ 1) ildırımla vuran; 2) ildırım sürətli; حرب ildırım sürətli müharibə

– صَاعِقَةٌ c. صَوَاعِقُ ildırım zərbəsi; şimşək; الصواعق مانعة (شارى) ildırımkeçirən; وقع نعى هذا الرجل وقع الـ على

– صَاعِقٌ 1) ildırımla vuran; 2) ildırım sürətli; حرب ildırım sürətli müharibə

– صَاعِقَةٌ c. صَوَاعِقُ ildırım zərbəsi; şimşək; الصواعق مانعة (شارى) ildırımkeçirən; وقع نعى هذا الرجل وقع الـ على

– صَاعِقٌ 1) ildırımla vuran; 2) ildırım sürətli; حرب ildırım sürətli müharibə

– صَاعِقَةٌ c. صَوَاعِقُ ildırım zərbəsi; şimşək; الصواعق مانعة (شارى) ildırımkeçirən; وقع نعى هذا الرجل وقع الـ على

– صَاعِقٌ 1) ildırımla vuran; 2) ildırım sürətli; حرب ildırım sürətli müharibə

– صَاعِقَةٌ c. صَوَاعِقُ ildırım zərbəsi; şimşək; الصواعق مانعة (شارى) ildırımkeçirən; وقع نعى هذا الرجل وقع الـ على

– صَاعِقٌ 1) ildırımla vuran; 2) ildırım sürətli; حرب ildırım sürətli müharibə

– صَاعِقَةٌ c. صَوَاعِقُ ildırım zərbəsi; şimşək; الصواعق مانعة (شارى) ildırımkeçirən; وقع نعى هذا الرجل وقع الـ على

– صَاعِقٌ 1) ildırımla vuran; 2) ildırım sürətli; حرب ildırım sürətli müharibə

– صَاعِقَةٌ c. صَوَاعِقُ ildırım zərbəsi; şimşək; الصواعق مانعة (شارى) ildırımkeçirən; وقع نعى هذا الرجل وقع الـ على

– صَعْلٌ 1) mikrosefal (*başı anormal dərəcədə kiçik olan adam*); 2) dövəquşu

– تَصَعَّكَ 1) yoxsul olmaq, kasıb olmaq, yoxsullaşmaq; 2) sərgərdan gəzmək, veyillənmək, avaralanmaq

– تَصَعَّكَ sərgərdanlıq, sərsərilik, avaralıq

– صَعْلَةٌ yoxsulluq, kasıblıq

– صَعْلُوكُ c. صَعَالِيكُ 1) yoxsul, kasıb; lüt, səfil, dilənçi; 2) avara, quldur

– مُتَصَعَّكٌ 1) yoxsullaşmış, kasıblamış; 2) avara

– صَعْوَةٌ c. صِعَاءٌ, صَعَوَاتٌ zool. xırda xoruz və toyuq cinsi

I صَعْرٌ 1) yaşca kiçik olmaq (*kimdən*); o, Həsəndən on yaş kiçikdir; صَعْرٌ (ə) yaxud صَعْرٌ on yaş kiçikdir; 2) azyaşlı olmaq; 3) cüzi, əhəmiyyətsiz olmaq; II صَعْرٌ 1) kiçiltmək, ixtisar etmək, balacalatmaq, azaltmaq; 2) alçaltmaq; 3) *qram.* kiçiltmə isim düzəltmək; *məch.* kiçildilmək; IV أَصْعَرَ cüzi hesab etmək, yetərincə qiymətləndirməmək; V تَصَعَّرَ kiçikləşmək, balacalaşmaq; VI تَصَاعَرَ 1) özünü kiçik, balaca göstərmək; özünü alçaltmaq, kiçiltmək; 2) qorxaqlıq, cəsəretsizlik göstərmək; X اِسْتَصْعَرَ kiçik, cüzi hesab etmək; etinasızlıq göstərmək, əhəmiyyət verməmək (*nəyə*); kiçiltmək, azaltmaq; *həss.* özünü yaxşı hiss etməmək

– صَعْرِيَّاتٌ c. صَعْرِيٌّ q. أَصْعَرٌ c. أَصْعَرٌ ən kiçik; الشَّرِيْنِ ~ iki şərdən nisbətən kiçiyi; النهاية الصغرى minimum; 2) kiçik; التَّسْنِ dil və ürək; ان الانسان بجه *Ata. sözü* insan dilinə və ürəyinə görə tanınır

– تَصَاعُرٌ yaltaqlanma, alçalma

– تَصَغِيرٌ 1) kiçiltmə; اسم *qram.* kiçiltmə isim; صِيغَةٌ *qram.* ismin kiçiltmə forması (فَوَيْعِلٌ, فُعَيْلٌ); 2) alçaltma, azaltma; ixtisar etmə

– صَاغِرٌ 1) itaətkar, müti, boyun əyən, aciz; ~ itaətlə, itaətkarcasına, acizanə; 2) alçalılmış

– صِغَارٌ, صِغَارٌ 1) nifrət, etinasızlıq; 2) alçaqlıq; şəərəfsizlik

– صِغَارَةٌ, صِغَارَةٌ 1) kiçiklik, azlıq, cüzilik; yetərsizlik; 2) itaət, mütilik, acizlik; 3) alçaqlıq, rəzalət

– صِغْرٌ kiçiklik; السِّنِّ ~ yaşca kiçiklik, uşaq yaşları; uşaqıq

– صِغْرَةٌ ən kiçik, sonbeşik (*uşaqların*)

– صِغْرٌ c. صِغَارٌ 1) kiçik; السِّنِّ ~ kiçik yaşlı, azyaşlı; العقل ~ uşaq ağıllı, ağılsız; 2) xırda, balaca; 3) cavan

– صِغْرٌ *xalq dil.* balaca

– صِغْرَةٌ c. صِغَائِرٌ 1) kiçik səhv, xəta; kiçik günah; 2) xırda şey; صِغَائِرُ الْأُمُور xırda işlər, xırda məsələlər

– صِغْرٌ kiçildilmiş; في صورة ~ miniatürdə

I صَغُوٌ (u) صَغَاٌ (صغو) meyil etmək (*nəyə*); eşitmək (*kimi*), qulaq asmaq (*kimə*); IV أَصْغَى (a) صَغَى (الى); 1) diqqətlə qulaq asmaq (*kimə*), eşitmək (*kimi*); ~ الى صوت الشعب (الى); 2) diqqətli

– إِصْغَاءٌ 1) eşitmə, qulaq asma, dinləmə; 2) diqqət

– صَاغِيَةٌ 1. 1) eşidən; وجد اذنا صاغية eşidən tapmaq, diqqətlə qulaq asan tapmaq; 2) diqqətli; اعار اذنا صاغية *bax:* اذن; 2. dinləyici

– صَاغِيَةٌ q. مُصْغَعٌ = مُصْغَعٌ

I صَفَّ (a/u) صَفَّ yerləşdirmək, yerbəyər etmək, düzmək; qablaşdırmaq; II صَفَّ 1) sıra ilə, səf-səf düzmək; 2) qaydaya salmaq; III صَفَّ ~ saçları daramaq, düzmək; VI تُصَفَّفَ sıraya düzülmək, sıra ilə düzülmək; VIII اِصْطَفَّ sıraya düzülmək, sıra ilə düzülmək

– 1) sıraya düzmə; 2) qaydaya salma;

III ~ saçları darama, saç düzümü

– 1) sıra; cərgə; 2) dərəcə;

3) sinif (*şagirdlərin*), kurs (*tələbələrin*);

4) növbə

– 1) daş səki; 2) rəf; karniz;

3) talvar, örtü

– sırayı; adı

– 1) sıra, xətt; 2) məcəzə

III المصنفون məşhur alimlər sırasına qoşulmaq

I صَفَّ (ə) صَفَّ 1) bağışlamaq (*hansısa günahı kimə* (عن)); 2) yastılmaq, yastılatmaq, yastılaşıdırmaq, yastı hala salmaq; 3) metal üz çəkmək; II صَفَّ 1) yastılmaq, yastılatmaq, yastılaşıdırmaq; hamarlamaq, vərdənləmək; III صَفَّ ~ dəmiri yaymaq; 2) tənəkələr, lövhələr kəsmək; 3) üz çəkmək (*qızıl, gümüş*); 4) metal üz çəkmək, zirehləmək, zireh vurmaq, üzərini zirehlə örtmək; 5) döymək (*dəmiri, poladı*); III صَفَّ əlini sıxmaq, əl verib görüşmək; IV صَفَّ kiminsə əlini sıxmaq; V تُصَفَّ 1) diqqətlə baxmaq, nəzərdən keçirmək; səhifələmək; 2) tənəkə-tənəkə, lövhə-lövhə kəsilmək; VI تُصَفَّ əl verib görüşmək, bir-birinin əlini sıxmaq; VII اِصْطَفَّ 1) üzr istəmək, günahının bağışlanmasını istəmək; 2) mətb. stereotipdən çap etmək

– 1) zirehləmə; zireh

– 1) bağışlayan; alicənab, cömərd

– 1) *topl.* daş lövhələr; II صَفَّ ~ çöl şpatı

– 1) bağışlama

– 1) üz, səth; 2) yan; yamac, dağın döşü; III صَفَّ ضرب عنه fikir verməmək, diqqət yetirməmək; üstündən sükutla ötmək

– 1) üz; üz tərəf (*nəyinsə*);

– 1) üzünü ağ (*qara*) etmək; 2) səhifə; 3) təmiz səhifə; 4) بياض ~ təmiz səhifə; 5) بياض ~ təmiz səhifədən başlamaq (*hər fən.*: təmiz səhifədən başlamaq); 3) səth, güzgü (*suyun*); 4) الماء ~ suyun səthində, üzündə

– 1) صَفَّ = صَفَّ

– 1) qalay; 2) tənəkə, ağ dəmir, tənəkə dəmir; 3) مشغولات من التənəkə məmulatı

– 1) صَفَّ 1) tənəkə qab, tənəkə qutu; 2) bidon; 3) tənəkə; lövhə; 4) الصمام ~ radio lampasının anodu; 5) صَفَّ taxta-puş dəmiri; 6) صَفَّ المعادن (الحديد) prokat (*metal məmulat*); 7) tiyə (*qılınç*); 8) səfiyə (*üstündə bir lay olan kökə*)

– 1) صَفَّ əl sıxma, əl vermə

– 1) stereotip -i/-ı; 2) طبعه stereotip nəşri

– 1) صَفَّ 1) metal üz çəkilmiş; 2) zirehli; 3) زيرهلي avtomaşın; 4) زيرهلي avtomobil; 5) زيرهلي qatar; 6) فرقته motorlu diviziya; 7) yastı, düz; dolixokefal (*uzunsov başlı adam*)

– 1) صَفَّ 1) zirehli maşın; 2) mətb. stereotip

– 1) صَفَّ yayma dəzgahı

I صَفَّ (i) صَفَّ bağlamaq; buxovlamaq; II صَفَّ ~ zəncirləmək; III صَفَّ = I; IV اَصْفَدَ = I

~ البدين zəncir, buxov; صَفْرًا , صَفْرٌ – qandal

I صَفْرٌ (i) صَفْرٌ fit çalmaq; vıyılmaq (*külək*); fişıldamaq (*ilan*); صَفْرٌ (ə) صَفْرٌ boş olmaq, içində heç bir şey olmamaq; II صَفْرٌ 1) fit çalmaq, fit vermək (*buxar gə-misi haqqında*); 2) fişıldamaq (*ilan*); 3) fitə basmaq; 4) sarı rəngə boyamaq; 5) boşaltmaq; IV أَصْفَرٌ 1) boşaltmaq; 2) əli boşaltmaq; IX إِصْفَرٌ 1) sarılmaq; 2) solmaq (*üzü-nün rəngi*)

– صَفْرٌ 1) صَفْرًا c. صَفْرًا q. أَصْفَرٌ – الـ the نقابات السارو həmkarlar ittifaqları; الـ الرتآن qızıl; الـ الاصفران *tasn*. qızıl və zəfəran; الـ الهمى الصفراء sarı qızdırma; الـ الهواء *tib*. vəba, ovma; الـ ابتسامة صفراء dodaqucu gülümsəmə

– صَفْرًا 1) sarılıq; 2) solğunluq
– صَفْرًا 1) fit verən, fit çalan; 2) yaxşı fit çalan, fit çalmağı xoşlayan

– صَفْرًا 1) sarılıq, sarı rəng; البيض ~ yumur-tanın sarısı; ~ ابو *tib*. sarılıq, sarılıq azarı; 2) *həmç*. الشمس ~ axşam çağı (*günəşin bat-masına az qalmış*); axşam şəfəqi

– صَفْرًا sarılıq, sarı rəng
– صَفْرًا tökməçi (*mis tökən fəhlə*)
– صَفْرًا c. صَفْرًا , صَفْرًا fit; الـ الرعاة ~ tütək; الـ اطلقت صفارات الانذار *məch*. havadan təhlükə signalı verildi

– صَفْرًا c. صَفْرًا – ات sariköynək, sarısandal, zərd (*quş*)

– صَفْرًا , صَفْرًا *həmç*. الخير ~ səfər (*hicri-qəməri təqviminin 2-ci ayı – 29 gündür*)

– صَفْرًا 1) *tib*. sarılıq; 2) bağırsaqqurdu, askaridlər

– صَفْرًا fit
– صَفْرًا , صَفْرًا boş; الـ الايدى (البدين) ~ əliboş

– صَفْرًا c. أَصْفَرٌ 1) sıfır; الـ تحت sıfırdan aşağı; الـ المطلق الـ فوق sıfırdan yuxarı; الـ المطلق أخذ ~ sıfır *yaxud* حصل على ~ sıfır (*dərsindən ən aşağı qiymət*) almaq; الـ انطلق ~ sıfırdan (*heç nədən, boş yerdən*) başlamaq; الـ جمع الاصفر جمع sıfırları toplamaq (*heç bir nəticə əldə etməmək*); الـ فى الساعة *hərb*. saat sıfır-sıfırda (*məs., hücumun başlanması*); الـ حدد ساعة ~ الـ qəti hərəkət vaxtını müəyyən etmək; 2) heç, heç nə; الـ على اليسار ~ heç-dir, heç bir əhəmiyyəti yoxdur (*hərfən.: o, boş sıfırdan artıq bir şey deyildir*)

– صَفْرًا , صَفْرًا 1) sarı mis, latun; bürünc; 2) qızıl

– صَفْرًا 1) öd; الـ التهاب كيس الـ xolesistit, öd kisəsinin iltihabı; الـ انعدام *tib*. axoliya, bağırsaqlara öd daxil olmasının kəsilməsi; 2) qızıl

– صَفْرًا öd -i/-1; الـ الهمى السرة sarı qızdırma; الـ ضحكة الـ acı gülüş

– صَفْرًا 1) sarılıq, sarı rəng; 2) solğunluq
– صَفْرًا c. askaridlər

– صَفْرًا fit; الـ حروف الـ fon. fişiltılı samitlər (*ص, س, ز*)

– صَفْرًا (*saçlarını*) daramaq, düzəltmək
– صَفْرًا *topl.*, *bot*. söyüd; الـ بالك ~ salxım

– صَفْرًا sallaq söyüd

– صَفْرًا c. صَفْرًا – ات söyüd; الـ مستحية ~ *yaxud* ~ salxım söyüd, sallaq söyüd

– صَفْرًا c. صَفْرًا düzənlik, düzəngah, düzən; الـ قاع düz, boş yer

– صَفْرًا darama, düzmə
I صَفْعٌ (ə) صَفْعٌ üzə zərbə vurmaq, sillə vurmaq, sillə ilişdirmək, sillələmək

– صَفْعًا c. صَفْعًا üzə vurulan zərbə, sillə, şillə, şapalaq

I صَفَّقَ (i) صَفَّقَ (i) vurmaq, şappıldatmaq, əl çalmaq; بجناحيه ~ qanad çalmaq (*quş*); 2) örtmək, çırpmaq (*qapını*); 3) əl vermək, razılaşmaq, sövdələşmək; 4) bir qabdan o birinə tökmək (*şərabı təmizləmək üçün*); durultmaq, çalxalayıb çökdürmək; təmizləmək, saflaşdırmaq, şəffaflaşdırmaq; الدم ~ *tib.* qan köçürmək; صَفَّقَ (u) صَفَّقَاةٌ (1) qalın və möhkəm olmaq; 2) utanmaz, həyasız, vicdansız olmaq; II صَفَّقَ (1) əl çalmaq, alqışlamaq; صَفَّقُوا بملء ايديهم gurultulu alqışlarla alqışlamaq (*kimi-nəyi* -); بجناحيه ~ qanad çalmaq; 2) salamlamaq (*kimi-nəyi* -); 3) bir qabdan o birinə tökmək, durultmaq, saflaşdırmaq, şəffaflaşdırmaq; IV أَصَفَّقَ köçürmək (*qan*); VII اِنصَفَّقَ örtülmək, çırılmaq (*qapı*); VIII اِنصَطَّقَ cingildəmək (*pəncərə şüşələri*), çırıldamaq, çatırdamaq (*yannan ağaclar*); guruldamaq (*dalğalar*)

- اِنصَفَّقَ qanköçürmə
- اِنصَفَّقَ alqışlar; العاصف الـ *yaxud* الـ الحاذق *yaxud* الـ الحاذق gurultulu alqışlar
- صَفَّقَ c. صَفَّقَ birləşdirici toxuma qışası, qarın boşluğu divarlarını və üzvlərini örtən qışa, periton; الـ التهاب *tib.* peritonit, qarın boşluğu qışasının iltihabı
- صَفَّقَاةٌ (1) qalınlıq; 2) *həmç.* الـ الوجه ~ gönüqalın, həyasızlıq, vicdansızlıq, utanmazlıq; ووقاحة ~ بكلّ a) həyasızcasına; b) utanıb qızarmadan
- صَفَّقَ (1) çalma, döymə; الباب ~ qarını döymə; 2) köçürmə; الدم ~ qanköçürmə
- صَفَّقَاةٌ c. صَفَّقَاةٌ sövdə, ticarət sazişi; ~ عقد saziş bağlamaq, sövdələşmək; رابحة ~ qazanlı (*xeyirli*) sövdələşmək; خاسرة ~ ziyanlı (*xeyirsiz*) sövdələşmək; المغبون ~ *məcaz.* aldatma, fırıldaq

– الـ الوجه c. صَفَّقَاةٌ (1) qalın; 2) *həmç.* الـ الوجه ~ gönüqalın, həyasız, utanmaz, vicdansız

- مَصَفَّقٌ, مَصَفَّقٌ c. مَصَفَّقٌ birja
- مَصَفَّقٌ 1. alqışlayan; 2. c. ات - *həmç. mus.* şaqıldaq
- I صَفَّقَ (i) صَفَّقُوا (1) dırnaqla yer eşmək (*at haqqında*); 2) fikirləşmək, düşünmək
- صَفَّقَاةٌ dırnaqla yer eşən (*atın epiteti*); ~ جواد dırnağı bərk at
- صَفَّقَاةٌ c. صَفَّقَاةٌ *anat.* xayalıq, xaya torbası
- صَفَّقَاةٌ *bot.* ardıc, ardıc kolu
- وصف صَفَّقَاةٌ *bax:* وصف
- I صَفَّقَاةٌ (u) صَفَّقَاةٌ təmiz, şəffaf, aydın olmaq; buludsuz olmaq; II صَفَّقَاةٌ (1) təmizləmək, süzmək, süzgəcdən keçirmək, saflaşdırmaq (*qəndi*); 2) çəkib aparmaq (*suyu*); qurutmaq; 3) təsviyə etmək, ləğv etmək; الـ الاوراق المالية ~ *maliy.* qiymətli kağızları nağd pula dəyişdirmək; الخشب ~ taxtanı yonmaq, rəndələmək; III صَفَّقَاةٌ mehribanlıq, səmimiyyət göstərmək, dostcasına münasibət bəsləmək (*kiməsə*); IV صَفَّقَاةٌ (1) səmimiyyətlə yanaşmaq (*kimə – təs. h. yaxud* -); 2) vermək, hədiyyə etmək (*kimə-nə* -); V صَفَّقَاةٌ təmizlənmək, süzgəcdən keçirilmək, süzülmək; VI صَفَّقَاةٌ (1) səmimi münasibət bəsləmək; bir-birini sevmək; 2) barışdırılmaq; VIII اِنصَطَّقَ seçmək; X اِنصَطَّقَ (1) müsadirə etmək; büsbütün götürüb aparmaq; 2) təmizləmək; 3) təsviyə etmək, ləğv etmək, fəaliyyətini dayandırmaq; 4) seçmək, seçib götürmək; 5) nağd pula çevirmək (*əmlakı*)
- اِنصَطَّقَاةٌ müsadirə etmə
- اِنصَطَّقَاةٌ seçmə; seçib götürmək; seleksiya; الـ الطبيعي *təbii* seçmə; الـ علماء seleksionerlər, seleksiya mütəxəssisləri

– إِصْطِفَائِيٌّ 1. seleksiya -i/-ı; 2. seleksiyaçı
 – تَصَافٍ 1) səmimi dostluq; 2) barışma, barış
 – تَصْوِيٌّ təsviyəçilik -i/-ı
 – تَصْفِيَةٌ 1) təmizləmə, süzmə, süzgəcdən keçirmə; saflaşdırma; durulaşdırma (*mayeni*); 2) təsviyə etmə, ləğv etmə; tənzimləmə (*məsəlani*); 3) *idm.* seçmə yarışları; ~ فارة rəndə
 – صَافٍ *q.* صَافِيَةٌ 1. saf, təmiz, xalis, şəffaf, aydın, buludsuz (*səma*); صَافِي الأيراد xalis gəlir; ~ ربح xalis mənfəət; صَافِي النِّيَّة saf niyyət; 2. 1) netto, xalis çəki, qabsız çəki; 2) qalığ
 – صَافٍ qadın saç düzümündə işlədilən bəzək (*qızıl, yaxud gümüştə pullar*)
 – صَافٍ *topl.* daşlar; qayalar
 – صَفَاءٌ 1) saflıq, təmizlik, şəffafıq, aydınlıq; buludsuzluq (*səmanın*); 2) səmimilik; 3) səfa, nəşə, rahatlıq; العيش ~ səfalı, ürək-açan, xoş həyat
 – صَفَاءٌ *c.* صَفَوَاتٌ daş
 – صَفْوٌ 1) saflıq, şəffafıq, aydınlıq; buludsuzluq (*səmanın*); 2) səmimilik
 – صَفْوَةٌ 1) seçmə; 2) ən yaxşılari; الـ المختارة seçilmişlər; ~ زبائنه ~ kiminsə ən yaxşı müş-təriləri; ~ القول bir sözlə
 – صَفِيٌّ 1. saf, təmiz, aydın, şəffaf; 2. *c.* أَصْفِيَاءٌ seçilmiş; səmimi dost
 – صَفَاءَةٌ qarşılıqlı münasibətlərin saflığı, təmizliyi
 – مُصَنَّفِيٌّ 1. seçilmiş; seçmə; 2. *xüs. ad k.* Mustafa (*Məhəmməd peyğəmbərin epiteti*)
 – مُصَفَّى تəmizlənməmiş; təmiz
 – مُصَفِّىٌّ *q.* مُصَفِّيَةٌ təsviyəçi
 – مُصَفِّىٌّ *c.* مُصَفِّىٌّ 1) filtr; تکریر النفط ~ neft-təmizləmə qurğusu; ~ الزيت ~ yağ filtri; 2) süz-gəc, ələk, kəfgir

(صَقَب) III صَاقِبٌ 1) yaxınlıqda olmaq; 2) yaxın, qohum, oxşar, bənzər olmaq
 – مُصَاقِبَةٌ yaxınlıq, qohumluq, oxşarlıq, bənzərlik
 صَاقِبٌ *c.* صَاقِبٌ küllüng
 – صَاقِبٌ *c.* صَاقِبٌ 1) *anat.* kəllənin iç yuxarı hissəsi; 2) küllüng
 – صَاقِبٌ şahinsaxlayan, şahin ovunu idarə edən
 – صَاقِبٌ *c.* صَاقِبٌ, صَاقِبٌ şahin, qızılquş; qırğı; ~ الليل *zool.* çobanaldadan; ~ الناموس *zool.* cırcırma
 I صَقَعَ (صَقَع) صَقَعٌ, صَقَاعٌ 1) banlamaq (*xoruz*); 2) *məch.* donmaq; soyumaq; II صَقَعَ donmaq
 – صَقَعٌ yalançı
 – صَقَعٌ = صَقَعٌ
 – صَقَاعٌ banlama
 – صَقَعٌ *c.* صَقَعٌ, صَقَعٌ örtük (*qadının üzünün*); ~ الغاز ~ öleyhqaz
 – صَقَعٌ *c.* صَقَاعٌ 1) yer, torpaq sahəsi; 2) rayon, vilayət; ərazi
 – صَقَعَانٌ donmuş, buzlanmış
 – صَقَعَةٌ bərk soyuq, şaxta
 – صَقِيْعٌ 1) şaxta; 2) buz
 – مَصَقَعٌ *c.* مَصَقَعٌ bəlağətli, fəşahətli; gözəl nitq qabiliyyəti olan
 I صَقَلٌ (u) صَقَلٌ 1) pardaqlamaq, parıldatmaq, cilalamaq, hamarlamaq, sığal vermək; 2) *məcaz.* nazikləşdirmək; 3) *məcaz.* bərkitmək; ~ته التجربة (التجارب) təcrübə onu bərkitmişdi; VII اِنصَلَّ pardaqlanmaq, cilalanmaq, sığal çəkilmək
 – صَقَالٌ sığal çəkmə, pardaqlama, parıldatma
 – صَقَالٌ pardaqçı, cilalayıcı

– صَقَالَةٌ, صَقَالَةٌ c. صَقَائِلُ taxta səki, taxta körpü, gəzdirmə körpü; taxtabənd; dirək (*məs., tənəklərin altına vurmaq üçün*)

– صِقْلِيٌّ Siciliya -i/-1; siciliyalı

– صَقِيلٌ parlaq, sığallı, cilalı

– صَقَالٌ = صَيَاقِلٌ, صَيَاقِلَةٌ c. صَقِيلٌ

– صَقَالَةٌ c. مَصَقَالٌ pardaxlama aləti

– صَقَالٌ pardaxlanmış, parlaq, cilalanmış, cilalı; ~ ورق velen kağızı (*əla qalın kağız*)

– صَقَالِيٌّ c. صَقَالِيَّةٌ slavyan

I صَكَ (ə/u) 1) bağlamaq, qıfılmaq, kilidləmək (*qapını*); 2) vurmaq, döymək; صدره ~ sinəsinə vurmaq; VIII إصْطَكَّ şaqquıldamaq (*dişlər*); əsmək (*dizlər*)

– صَكَ c. صُكُوكٌ akt, sənəd, qəbz; الاتهام ~ ittihamnamə; الانتداب ~ mandata və-siqə ~ qabaqcadan satış vəsiqəsi; 2) çek; مصرفي ~ bank çeki

– صَكَّةٌ (*nəyinsə – istinin, soyuğun*) qızgın vaxtı, ən yüksək həddi; الشتاء ~ qışın oğlan çağı; الصيف ~ yayın qızmar vaxtı

I صَلَّ (a/i) صَلِيلٌ cingildəmək, şaqquıldamaq

– صِلٌ c. أصْلَالٌ ilan (*zəhərli*); مصرى ~ kobra

– صَلِيلٌ cingilti, şaqquıltı

I صَلْبٌ (i) 1) çarmıxa çəkmək; 2) dayaq vurmaq, dayaq vermək; صَلْبٌ (u) 1) bərk, cod, quru olmaq; möhkəm, mətin olmaq; II صَلْبٌ 1) bərk, cod, quru etmək, qurutmaq; bərkitmək, möhkəmlətmək; 2) xaç çəkmək; 3) dayaq vurmaq, dayaq vermək; القلب ~ ürəyi sərtləşdirmək, amansızlaşdırmaq; V تُصَلَّبُ 1) bərkimək, qurumaq, bərk, quru olmaq; 2) qurumaq (*meyit haqqında*); 3) keyləşmək (*bədən üzvləri*); 4) möhkəm,

mətin, inadlı olmaq (*nədə فى*); VI تُصَالِبُ qollarını çarpazlamaq

– تُصَلَّبُ bərkimə, bərkləşmə, quruma; الة التاجي ~ tib. otoskleroz; الة الاذن الداخلية ~ tib. otoskleroz; الة الشرايين ~ yaxud tac damarların sklerozu; شرياني ~ tib. arterioskleroz

– هَمْصَالِبٌ hamç. حمى صالِب titrədib-qızdırma

– صَلَابَةٌ 1) bərklik, möhkəmlilik; mətinlik, inadlılıq; الة الرأي ~ tərslik, inadçılıq

– صَلْبٌ çarmıxa çəkmə

– صَلْبٌ 1) anat. onurğa, bel sümüyü, bel sütunu; 2) ilik

– الة الرأي ~ صَلْبٌ bərk, quru, möhkəm; الة الرقية ~ ters, inadçı; yekəbaş, kütbeyin, qalın-qafa

– صَلْبٌ c. أصْلَابٌ 1) onurğa, bel sütunu; 2) bel; oma sümüyü; 3) mətn; mahiyyət; məğz, özək, can (*nəyinsə*); الة الكتاب ~ kitabın mətni; الة الموضوع ~ bəyannamənin mətni; الة الموضوع ~ mövzunun mahiyyəti; الة المعاهدة ~ sazişin mətni; الة اللغة العربية ~ ərəb dilinin lüğət tərkibi; التاريخ فى اصلااب التاريخ ~ tarixin dərin qatlarında; الة من ابن هـ onun doğma oğlu; الة من هـ öti etindən, qanı qanından

– صَلْبٌ³ polad; لا يصدأ ~ paslanmayan polad

– صَلْبَةٌ dirək, dayaq

– صَلْبَةٌ anat. sklera (*göz almasının qeyri-şəffaf xarici qişası*)

– صَلْبِيٌّ polad, poladdan düzəldilmiş

– الة الاحمر ~ صَلْبَانٌ, صَلْبٌ c. أصْلِيْبٌ

QIRMIZI XAÇ ~ معقوف ~ svastika (*ucları düzbucaq şəklində əyilmiş xaçşəkilli qədim hind dini nişanı; bu şəkildə olan faşist nişanı*); الة اعود ~ a) *din. xaç ağacı (Məsihin çarmıxa çəkildiyi ağac)*; b) *bot. pion (iri qırmızı ya ağ çiçəkli bəzək bitkisi)*; 2) xaç

nişanı; ~ يوم Nilin daşmasının qurtardığı gün

– صَلِيْبٌ 1) güclü; 2) bərk, möhkəm, sərt; ~ هو عربى ~ cod su; 3) saf, təmiz mənşəli; ~ هو عربى o, xalis (əsil) ərəbdir

– عربى مənşə təmizliyi, əsil-nəsəb; عربى خالىس xalis ərəb

– صَلِيْبٌ 1. xaç -i/-ı; السلب الحروب səlib müharibələri, xaç yürüşləri; 2. xaçlı, əhlisəlib

– صَلِيْبِيَّاتٌ c. bot. xaççiçəklilər

– مَصْلَبٌ c. اتّ – dörd yol ağzı, yolayrıcı

– مَصْلُوبٌ 1) çarımxa çəkilmiş; 2) dayaq verilmiş, dayaq vurulmuş

I صَلَتٌ hamar və parlaq olmaq; (u) صَلَتٌ

IV siyirmək (məs., qılıncı) أَصْلَتُ

بَارَمًا صَلَحٌ, صَلَجَاتٌ c. صَلَجَةٌ

بَاخٌ: əlifba sırası ilə صَلَجَانُ

I صَلُوحٌ, صَلَاحٌ (ə) صَلَحٌ (u) yaxud

1) yaxşı, düz olmaq; qaydasında olmaq; yararlı, münasib olmaq, yaramaq (nəyə ~);

2) saleh, mömin olmaq; 3) yaxşılaşmaq;

II صَلَحٌ 1) yaxşılaşdırmaq; yararlı hala salmaq, yararlı etmək; düzəltmək, qaydaya salmaq; ~ الاراضى ~ meliorasiya etmək; 2) təmir etmək; III صَلَحٌ barışmaq, sülh bağlamaq (kiminlə ~); barışdırmaq (kimi kimlə ~); aralarını düzəltmək (kiminlə kimin ~);

IV أَصْلَحٌ 1) islah etmək, yaxşılaşdırmaq; yararlı etmək; qaydaya salmaq, düzəltmək; yaxşılaşdırmaq; yararlı etmək; qaydaya salmaq, düzəltmək; ~ السهوى ~ səhvi düzəltmək; 2) təmir etmək; 3) islahat aparmaq, islahat yolu ilə dəyişdirmək; 4) barışdırmaq (kiminlə ~); V صَلَحٌ

1) yararlı olmaq, düzəldilmək; 2) təmir edilmək; VI تَصَالَحٌ bir-birilə barışmaq, sülhə gəlmək; VII اِئْتَصَلَحَ 1) yaxşılaşmaq, qaydaya

salınmaq; 2) düzəlmək, islah edilmək (cina-yətkar haqqında); VIII اِئْتَصَلَحَ 1) yaxşılaşmaq, düzəlmək; 2) barışmaq (kiminlə ~);

3) razılaşmaq (kiminlə – nə ilə); şərtləşmək, sözləşmək, razılaşmaq (nə barədə ~); qəbul etmək (nəyi ~); X اِئْتَصَلَحَ 1) yararlı hesab etmək; 2) yaxşılaşdırmağa, düzəltməyə çalışmaq (nəyə ~); ~ الاراضى ~ meliorasiya aparmaq; ~ الاراضى البكر ~ xam torpaqları əkin üçün yararlı hala salmaq

– اِئْتَصَلَحَ yaxşılaşdırmaq səyi; ~ الاراضى ~ xam torpaqları əkin üçün yararlı hala salma

– اِئْتَصَلَحَ 1) şərtlik, ümumi razılıq; adi sözişlətmə; ~ şərti olaraq; 2) xüsusi ifadə; istilah, termin; ~ الديوانى dəftərxana dili; ~ التلغرافى teleqraf kodu

– اِئْتَصَلَحَ 1) şərti; ~ لغة ~ şərti dil; 2) idiomatik; 3) texniki

– اِئْتَصَلَحَ 1) islah etmə, yaxşılaşdırma, düzəltmə; təmir etmə; ~ الاراضى ~ meliorasiya; ~ الخرد ~ xırda təmir; 2) islahat; ~ الزراعى aqrar islahat, torpaq islahatı

– اِئْتَصَلَحَ 1) islah -i/-ı; 2) reformist

– اِئْتَصَلَحَ 1) reformizm; 2) islah müəssisəsi; ~ الاحداث ~ yeniyetmə cinayətkarlar üçün islah müəssisəsi

– اِئْتَصَلَحَ barışma

– اِئْتَصَلَحَ c. اتّ – təmir; ~ تصليحات كئيّة kapital təmir; ~ تصليحات مركبة orta təmir; ~ مصنع ~ avtomobil təmiri zavodu; ~ الاراضى ~ meliorasiya

– اِئْتَصَلَحَ 1) yaxşı, xeyir, düz işləyən, saz; 2) c. صالح saleh, mömin; 3) yararlı (nəyə ~); اصبح ~ hərəkət üçün yararlı (yol); ~ المرور ... üçün yararlı olmaq

– اِئْتَصَلَحَ 1) yaxşı, xeyir, düz işləyən, saz; 2) c. صالح saleh, mömin; 3) yararlı (nəyə ~); اصبح ~ hərəkət üçün yararlı (yol); ~ المرور ... üçün yararlı olmaq

– اِئْتَصَلَحَ 1) yaxşı, xeyir, düz işləyən, saz; 2) c. صالح saleh, mömin; 3) yararlı (nəyə ~); اصبح ~ hərəkət üçün yararlı (yol); ~ المرور ... üçün yararlı olmaq

– اِئْتَصَلَحَ 1) yaxşı, xeyir, düz işləyən, saz; 2) c. صالح saleh, mömin; 3) yararlı (nəyə ~); اصبح ~ hərəkət üçün yararlı (yol); ~ المرور ... üçün yararlı olmaq

– اِئْتَصَلَحَ 1) yaxşı, xeyir, düz işləyən, saz; 2) c. صالح saleh, mömin; 3) yararlı (nəyə ~); اصبح ~ hərəkət üçün yararlı (yol); ~ المرور ... üçün yararlı olmaq

– اِئْتَصَلَحَ 1) yaxşı, xeyir, düz işləyən, saz; 2) c. صالح saleh, mömin; 3) yararlı (nəyə ~); اصبح ~ hərəkət üçün yararlı (yol); ~ المرور ... üçün yararlı olmaq

– اِئْتَصَلَحَ 1) yaxşı, xeyir, düz işləyən, saz; 2) c. صالح saleh, mömin; 3) yararlı (nəyə ~); اصبح ~ hərəkət üçün yararlı (yol); ~ المرور ... üçün yararlı olmaq

– اِئْتَصَلَحَ 1) yaxşı, xeyir, düz işləyən, saz; 2) c. صالح saleh, mömin; 3) yararlı (nəyə ~); اصبح ~ hərəkət üçün yararlı (yol); ~ المرور ... üçün yararlı olmaq

– اِئْتَصَلَحَ 1) yaxşı, xeyir, düz işləyən, saz; 2) c. صالح saleh, mömin; 3) yararlı (nəyə ~); اصبح ~ hərəkət üçün yararlı (yol); ~ المرور ... üçün yararlı olmaq

– لَهُ fayda; marağ; 1) صَوَالِحُ c. صَلَاحٌ kiminsə xeyrinə (*məhkəmənin qərarı*); ضَدٌّ (صوالحه) onun marağına (*mənafeyinə*) zidd; ... استغلَّ onun xeyrinədir ki...; الظروف لسه istifadə etmək; 2) yaxşılıq, xeyir; العامُّ ümumi rifah

– اتُّ c. صَلَاحَةٌ – yaxşılıq, yaxşı iş

– اتُّ c. صَلَاحٌ 1) salehlik, möminlik; 2) xeyir, fayda; 3) yararlılıq (*nəyə*); ~ يارارسىزلىق

– اتُّ c. صَلَاحِيَّةٌ 1) yararlılıq, sazlıq (*məs., əyləclərin*); məqsədyönlülük; 2) səlahiyyət; ixtiyar; üstünlük, imtiyaz; tabelik; ~ عدم a) yararsızlıq, nasazlıq; b) səlahiyyətsizlik, ixtiyarı olmama, səlahiyyəti çatmama; حائز tam səlahiyyətli, səlahiyyətə malik, səlahiyyət almış; ~ مطلق dip. tam səlahiyyətli

– اتُّ c. سُلْهُ, بَارِيش; قاضى بارىشدىرىعى hakim; محكمه السُلْهُ məhkəməsi; السُلْهُ konfransı; مؤتمر السُلْهُ sazişi; التحفظى borcunu qaytarmaq imkanı olmayan borclu ilə borc verən arasında razılaşıma

– اتُّ c. سُلْهُ -i/-1, بارىش -i/-1

– اتُّ c. بَارِيشدىرىعى

– اتُّ c. مَصْلَحَةٌ sülh bağlama, sülhə gəlmə; barışma; ~ مؤقتة müvəqqəti barışıq (*iki ölkə arasında normal əlaqə saxlamağa imkan verən şərtlər*)

– اتُّ c. مُصْطَلَحٌ 1. müqavilədə göstərilmiş, hamı tərəfindən qəbul edilmiş, adi, adət edilmiş (عليه); 2. c. اتُّ – termin, istilax, şərti ifadə; علمية مصطلحات elmi terminlər

– اتُّ c. مُصْطَلَحٌ 1) islahatçı, reformator; 2) xörək duzu

– اتُّ c. مَصْلَحَةٌ ümumi mənafə; 2) mənafə, xeyir, fayda; iş; marağ; ~ فلان filankəsin xeyrinə; ~ من هذا bu kimin xeyrinədir? (ضدَّ) جاء هذا فى لسه onun maraqları xeyrinə (*maraqları ziddinə*) oldu; 3) şöbə, müəssisə, departament, idarə; ~ التجارة والصناعة ticarət və sənaye şöbəsi; ~ الجمارك gömrük idarəsi; ~ الصحة sanitariya idarəsi; ~ الغاز qaz idarəsi

– اتُّ c. مَصْلَحِيَّةٌ qərəzli marağ, mənafə

– اتُّ c. صِلَاحٌ q. أصْلَحٌ kar

– اتُّ c. صِلَاحٌ karlıq

– اتُّ c. صِلَاحٌ 1) bərk, möhkəm olmaq; 2) daşürəkli, sərt, mərhəmətsiz olmaq; IV اتُّ c. صِلَاحٌ bərk olmaq; V اتُّ c. صِلَاحٌ bərkimək

– اتُّ c. صِلَاحٌ 1) çox bərk, möhkəm; 2) çox simic, çox xəsis

– اتُّ c. صِلَاحٌ tez bərkimə; اسمنت سريع الـ yən sement

– اتُّ c. صِلَاحٌ bərklik, möhkəmlik

– اتُّ c. صِلَاحٌ daş-ürəkli, sərt

– اتُّ c. صِلَاحٌ 1) çox bərk, möhkəm, sərt; 2) simic, xəsis

– اتُّ c. صِلَاحٌ zool. dəniz angili, ilanbalığı

– اتُّ c. صِلَاحٌ cingildəmək; guruldamaq, gumbuldamaq; taqqıldamaq (*araba haqqında*);

– اتُّ c. صِلَاحٌ=تصلل

– اتُّ c. صِلَاحٌ mus. şax-şax, şaqqıldaq

– اتُّ c. صِلَاحٌ dulusçu gili, ağ gil

– اتُّ c. صِلَاحٌ gilli

– اتُّ c. صِلَاحٌ cingilti; gumbultu, taqqıltı

– اتُّ c. صِلَاحٌ xörək şirəsi, sous

– اتُّ c. صِلَاحٌ yastılatmaq

– اتُّ c. مَصْلُوحٌ 1) yastı; 2) dayaz

– اتُّ c. صِلَاحٌ keçəl olmaq; keçəlləşmək

– أَصْلَعُ *q. صَلَّعَاءُ c. صَلَّعُ* keçəl; daz
 – صَلَّعُ keçəl, daz (*tüksüz baş*)
 – صَلَّعٌ = صَلَّعَةٌ
 صلعم *صلى الله عليه وسلم* söz. *qısal. (bax: صلوا)*
 I صَلَّفَ (θ) öyünmək, lovğalanmaq (*nə ilə*), özünü tərifləmək; V تَصَلَّفَ = I
 – صَلَّفَةٌ özünü öyən, öyünən, lovğə; özün-
 dənrazılıq; lovğalıq, təkəbbür, təşəxxüs; ~ فى
yaxud → lovğalıqla, lovğə-lovğə
 – صَلَّفٌ 1. 1) lovğə; 2) dadsız, ləzzətsiz;
 2. *c. صَلَفَاءُ* özünü öyən, öyünən
 I صَلَّم (i, u) صَلَّمٌ qopartmaq, kəsmək (*qu-
 lağı*); şikəst etmək
 – صَلَّمٌ *q. صَلَّمَاءُ c. صَلَّمٌ* qulağıkəsik
 وصل *bax: صلة*
 ~ الى الله 1) namaz qılmaq; II صَلَّى (صلو)
 Allaha dua etmək; 2) xeyir-dua vermək
 (*kimə-nəyə*); *صلى الله عليه وسلم* *din*. Alla-
 hın salavatı (*xeyir-duası*) və *salamı olsun*
ona! (*Məhəmməd peyğəmbərin adı çəkildik-
 dən sonra ona salavat zikr edilməsi formulu;*
qısal. صلعم yaxud *ص*); 3) cıdırı, çapışmanı
 ikinci başa vurmaq (*at haqqında*)
 – صَلَّا *c. صَلَّاءُ* sağrı (*atın*)
 – صَلَّاتٌ *c. صَلَّاتٌ* 1) namaz; ~ الغائب
 namazı; ~ الجمعة ~ cümə namazı; ~ الصلوات الخمس
 gündəlik beş vaxt namaz; ~ الغداة ~ *yaxud*
 ~ الصباح *yaxud* ~ الشاهد *yaxud* ~ الفجر
 namazı; ~ الظهر *zöhr* (*günorta*) namazı; ~ العصر
 ~ əsr (*ikindi*) namazı; ~ المغرب ~ şam namazı;
 ~ العشاء ~ xiftən namazı; ~ التراويح ~ təravih na-
 mazları (*Ramazan gecələrində xiftən na-
 mazından sonra və vitrdən qabaq və sonra*
camaatla qılınan namazlar); ~ الرحمة ~ rəh-
 mət namazı (*kimin üçün*); ~ كتاب namaz
 kitabı; ~ العيد bayram namazı qılmaq;

!على الصلاة والسلام! öleyhis-salatu vəs-səlam
 (salavat və salamı olsun ona!); 2) dua; xeyir-
 dua

– صَلَّوَةٌ *c. صَلَّوَاتٌ* namaz
 – مُصَلٍِّ 1. *q. مُصَلِّيَةٌ c. مُصَلِّونَ* namazqılan;
 2. çapışmanı ikinci başa vuran at
 – مُصَلَّى *c. مُصَلِّيَاتٌ* namaz qılınan yer, na-
 mazxana

I صَلَّى (i) صَلَّى (i) qızartmaq, qovurmaq;
 bişirmək; (θ) صَلَّى (θ) qızarmaq, qovrul-
 maq; bişmək; II صَلَّى (*bax: həməç. صلوا*) qız-
 dırmaq, isitmək, isindirmək; IV أَصَلَّى alış-
 dırmaq; yandırmaq; ~ به (اصلاه) نارا حامية...
hərb. ... şiddətli atəşə tutmaq; اصلاه حربا عوانا
 amansız müharibə aparmaq; V تَصَلَّى qızınmaq,
 isinmək; qızdırılmaq, isidilmək; VIII اِصْطَلَّى
 qızınmaq, isinmək; qızdırılmaq, isidilmək
 (*nə ilə*)

– صَلَّاءٌ 1) daş (*ətirli mad-
 dələri döymək üçün*); 2) taxta həvəngdəstə
 – مُصْطَلَّى *buxarı*

I اَصَمَّ (θ/u) اَصَمَّ tıxamaq, kip bağla-
 maq, tıxacla bağlamaq; اَصَمَّ ااذن qulaq batır-
 maq, kar eləmək; اَصَمَّ (i/a) اَصَمَّ kar olmaq,
 karlaşmaq, qulağı batmaq; اَصَمَّ الدرس
 dərsi əzbərləmək; II اَصَمَّ 1) qərara almaq, qət
 etmək (*nəyi*); qərara gəlmək, qərar vermək
 (*nəyə*); 2) təkid etmək, israr etmək
 (*nədə*); 3) qurmaq, quraşdırmaq, düzəlt-
 mək; layihələşdirmək; plan, layihə tərtib
 etmək; 4) kar etmək; اَصَمَّ الدرس
 dərsi əzbər-
 lətmək (*kiməsə*); IV اَصَمَّ kar etmək; qula-
 ğını batırmaq; eşitməyə qoymamaq; ~ اذنيه...
 eşitməmək (*nəyi*); ~ عن سماع
 onlar bu sözləri eşitmək belə istə-
 mədilər; VI اَصَمَّ *yaxud* اَصَمَّ 1) özünü kar-

liğa, eşitməzliyə vurmaq; 2) eşitmək istəməmək (*nəyi*), qulaq asmamaq (*nəyə* عن)

– أصلغ ~ أصلغ (1) *صُمَّانٌ*, *صُمَّ*, *صُمَّةٌ* *c.* *صُمَّةٌ* *q.* *صُمَّةٌ* – büsbütün kar; *أبكم* ~ kar-lal; *الشهر* *الـ* rəcəb ayı (*çünkü bu ayda döyüşlər kəsilir, qılınc zərbələri və insanların fəryadı eşidilmirdi*); *مَاعَاز* *آلة* *صَمَّاء* *məcəz.* kor alət; 2) kip, möhkəm; kompakt, sıxcam, yığcam; iri; ~ *فعل* *qram.* ikiləşən, müdaaf feil; *غدد* *صَمَّ* *anat.* daxili sekresiya vəziləri; *علم الغدد الصمَّ* endokrinologiya; 3) *ريّاز.* irrasional; ~ *جذر* irrasional kök; *الكميَّات الصمَّ* irrasional kəmiyyətlər

– *تصميم* (1) qətiyyət, əzm; qərar; 2) layihələşdirmə, quraşdırma; 3) *تصميمات* *c.* *تصميمات* *الـ* layihə, rəsm, plan, sxem; *الخماسى* *الـ* beşillik plan; *مكتب* *الـ* layihələşdirmə bürosu; 4) smeta; 5) *شاهم.* kombinasiya

– *صمَّ* (1) tıxama, kip bağlama; 2) əzbərləmə – *أصمَّ* (1) *أصمَّ*, *صمَّامات* *c.* *صمَّام* ventil, klapan; *خائق* ~ *دروسيل* *الـ* *دروسيل* ~ *خائق* *الـ* *دروسيل* ~ əmniyyət klapanı, qoruyucu qapaq; *التصريف* ~ drenaj klapanı; *صمامات القلب* *anat.* ürək qapaqcıqları; 2) radio lampası; *التقويم* ~ *el.* düzləndirici; *ثنائى* ~ *diod*; *ثلاثى* ~ *triode*

– *صمَّام* = *صمَّام* *c.* *صمَّام* *صمَّام* – *صمَّام* karlıq, eşitmə qabiliyyətinin itirilməsi

– *صمَّام* *c.* *صمَّام* *صمَّام* *tıxac* – *صمَّام* 1. 1) təmiz, xalis (*cins haqqında*); 2) əsil; 2. 1) özək, məğz, iç; 2) yüksək dərəcə (*soyuğun, istinin*); *فى* ~ *بەرك* istidə, qızmar istidə; *من* ~ *سەمىمى* - qəlbədən

– *صمَّام* layihəçi, konstruktor; *النساء* ~ *ازيا* qadın paltarları modelçisi; *الازياء* ~ *ازيا* qadın

I *صمَّ* (u) *صمَّ* susmaq, dinməmək, səsinə çıxarmamaq, kiriyib qalmaq; *وكان صمَّوا* onlar susdular, sanki dillərindən daş asılmışdı, dillərinə qıfıl vurulmuşdu; II *صمَّ* susdurmaq, susmağa məcbur etmək, səsinə kəsmək; IV *أصمَّ* = II

– *صمَّ* susan; dilsiz, dilsiz-ağızsız; səssiz, sakit, dinməz; *التأيد* *الـ* səssiz-səmirsiz dəstəkləmə; *التمثيل* *الـ* pantomima; *المسرحية* *الـ* pyes-pantomima; ~ *ممثل* a) mim (*aktyor*); b) statist (*səhnədə sözsüz rolları oynayan şəxs*); *الموسيقى* *الـ* instrumental musiqi

– *صمَّ* susma, dinməmək, sükut; ~ *دو* *dinməz*, *dinməz-danışmaz*, sakit; *مصبق* ~ tam sakitlik; ~ *فى* səssiz-səmirsiz, səsinə çıxarmadan, sakit-sakit; *صمَّ* *صمَّ*!; ~ *ساد* *الـ* *وقف دقيقة* (a/ə) tam sakitlik çökdü; *العميق* *فى*... ~ *تكريما* *لذكرى* *المرحوم*... mərhumun xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad etmək

– *صمَّ* qısa sükut
– *صمَّ* sakit, dinməz, danışmaz; *ازدانışان*
– *صمَّ* sükut, səssizlik, sakitlik, dinməzlik

– *صمَّ* = *صمَّ*
– *صمَّ* (1) kip, sıx; kompakt; iri; ~ *حائط* bütöv divar; 2) bölünməz, bütöv, oxşar; 3) *فون.* kar; *الحروف* *الـ* kar samitlər (*م، ل، ن، ر، ف، د* - *dan başqa bütün samitlər*)

I *صمَّ* (ə) *صمَّ* eşitmə kanalını zədələmək; V *صمَّ* zədələnmək, ağrımaq (*eşitmə kanalı haqqında*)

– *صمَّ* *c.* *صمَّ* *anat.* eşitmə kanalı
I *صمَّ* (u) *صمَّ* getmək, üz tutmaq, yollanmaq (*هرا* *الى*); *صمَّ* (u) *صمَّ* mə-

tanətlə dözmək (*nəyə*), səbatlı, dayanıqlı, mətin olmaq (*nəyin qarşısında* -); tab gətirmək (*nəyə*); الزجاجة ~ şüşənin ağzını bağlamaq; بالعصا ~ kimisə əsa ilə vurmaq; II صَمَدٌ 1) = I صَمَدٌ; 2) dala atmaq, yığmaq (*pul*); III صَمَدٌ mübarizə aparmaq

– صَمَدٌ səbatlı, dayanıqlı, möhkəm, dözümlü, mətin

– صَمَدٌ 1) dəyişməz; əbədi; سَمَدٌ Səməd (*Ehtiyacı olmayan – Allahın gözəl adlarından biri*); 2) iri, möhkəm

– صَمَدَانِيٌّ Allahdan olan, əbədi

– صَمَدِيٌّ السة : Quranın 112-ci (əl-İxlas) surəsinin daha bir adı

– صَمَدٌ səbat, mətanət, möhkəmlik, dözümlü, dayanıqlılıq, sarsılmazlıq

صَمَمٌ 1) inadkar, inadçı olmaq; 2) yatmamaq, oyaq qalmaq

صَمْعٌ q. اصْمَعُ c. صَمْعَاءُ q. اصْمَعُ qulaq kiçik, kiçik-qulaq

صَمَعٌ II kitrə, yapışqan sürtmək; IV اصْمَعٌ kitrə, yapışqan buraxmaq (*ağac haqqında*)

– صَمْعٌ c. صَمْعَاءُ, صَمْعٌ kitrə, yapışqan (*ağacdən hasil edilən*); البطم ~ kanifol (*iyən-yarpaqlı ağacların şirəsindən hazırlanan bərk qatran*); الصنوبر ~ şam ağacının qatranı; قُمَمِيْرَءِيٌّ ~ qummiərəbi, ərəbkitrəsi, yapışqan; الكثيراء ~ qummitraqant; الالک ~ şellak; الهنديّ ~ şellak; المائيّ ~ maye yapışqan

– صَمْعِيٌّ 1) yapışqan, yapışqanlı; 2) kitrə, yapışqan buraxan (*ağac*)

– صَمْعٌ üstünə yapışqan çəkilmis; شَرِيْطٌ ~ şarıp yapışqan, yapışqanlı kağız (*milçəktutan*)

I صَمَلٌ (u) صَمَلٌ davam gətirmək, tab gətirmək, dözmək (*nəyə* على)

– صَمُوْلَةٌ c. صَوَامِيْلٌ qayka; ~ مَفْتَاْحٌ qayka açarı

– صَمَلٌ bərkimə, quruma

– صَمُوْلَةٌ = صَمُوْلَةٌ

صَمَالِيْحٌ c. صَمَالِيْحٌ qulaq çirki

– صَمِيٌّ IV اصْمِيٌّ öldürmək, canını almaq, yerə sərmək

– صَمْنٌ IV اصْمِنٌ pis qoxu vermək, pis iy vermək

– صَمْنٌ, صَمْنَةٌ pis iy, pis qoxu

– صَمْنٌ c. صَمْنَابٌ 1) bot. qara xardal; 2) xardal yaxması

– صَمْنَابٌ الذهب صَمْنَابٌ qışın şaxtalı dövrü; صَمْنَابٌ qızıl kütləsi

– صَمْنَابٌ c. صَمْنَابِيْرٌ 1) kran; ماءٌ kran suyu; 2) burun (*çaydanın*); 3) çıxış borusu; ~ الغاز qaz odluğu

– صَمْنَةٌ II صَمْنَةٌ qulaq asmaq; gizlicə qulaq vermək; V اصْمَنْتُ = I

صَمْنَابٌ simbalçalan

– صَمْنَابَاتٌ c. صَمْنَابَاتٌ rəqs zamanı barmağa taxılan şaxşaxlar

– صَمْنَابٌ c. صَمْنَابٌ 1) hamç. اصمابع hamç. صَمْنَابٌ barmağa taxılan şaxşaxlar, oymaqlar; şaxşaxları çalmaq; 2) simbal

– صَمْنَابٌ c. صَمْنَابٌ 1) taxtavan daşı; 2) müq. et سَمْنَابَةٌ

صَمْنَابٌ = صَمْنَابٌ c. صَمْنَابٌ

– صَمْنَابِيْدٌ c. صَمْنَابِيْدٌ 1. rəşadətli, cəsur, igid; 2. qəhrəman, pəhləvan, bahadır; görkəmli xadim

– صَمْنَابِيْقِيٌّ c. صَمْنَابِيْقِيٌّ sandıqdüzəldən, sandıq ustası

– صَمْنَابِيْقٌ c. صَمْنَابِيْقٌ 1) sandıq; 2) yeşik, qutu; ~ البوسطة ~ səsvərmə qutusu; (الاقتراع) ~ (البريد) poçt qutusu; (الطرد) ~ اyaqyoluna

-i/-1; - الدور السنة fab-riklər; ~ رأسمال sənaye kapitalı; ~ سر is-tehsalat sirri

– اصْنَعُ, صَنَعَ hazırlama, düzəltmə, istehsal etmə; حديث الـ yenicə hazırlanmış, istehsal edilmiş; يده هذا هو من ~ يده bu işdə onun əli var

– يَصْنَعُ yaxşılıq, yaxşı iş

– صَنَعَائِي, صَنَاعِي 1. Səna -i/-1; 2. Səna sakini, sənəli

– اصْنَعَةُ 1) sənət, əmək; iş; متقن الـ əla işlənmiş; 2) məşğuliyyət, peşə; دور الـ emalatxanalar; sexlər; في اليد امان من الفقر ~ ماسال. əldə sənət – yoxsulluqdan təminat

– صُنْعَةٌ sünilik, qeyri-təbiilik

– صَنِيْعٌ 1. istehsal edilmiş, hazırlanmış; 2. 1) yemək, qonaqlıq; 2) hərəkət, rəftar, əməl; 3) yaxşılıq

– صَنِيْعَةٌ c. صَنَاعٌ 1) iş, əməl (*kiminsə əlin-dən çıxan*); 2) oyuncaq; əlaltı, marionet; الاستعمار ~ imperializmin əlaltısı; 3) yaxşılıq

– مُصْنَعٌ sənayeçi, sənaye sahibi

– مُصْطَنَعٌ 1) istehsal edilmiş, hazırlanmış; 2) saxta, yalançı, süni

– مَصْنَعٌ c. مَصَانِعٌ fabrik; zavod; emalatxana, sex; الترابية ~ sement zavodu; المتعديني الـ metallurgiya zavodu; صبّ الفولاذ ~ poladtökmə zavodu; المعادن غير الحديدية ~ əlvan metallar zavodu; الغزل ~ iplik karxanası, iplik fabriki; المنسوجات ~ toxuculuq fabriki; الاسفلت ~ asfalt zavodu

– مَصْنَعِيَّةٌ 1) iş (*nə üzərində*); 2) əlmuzdu

– مَصْنُوعٌ 1. 1) istehsal edilmiş, hazırlanmış; 2) süni, saxta, yalançı; 2. c. مَصْنُوعَاتٌ məmulat, fabrikat, əmək məhsulu, əl işi; المصنوعات الحديدية metal məmulat

(صنف) II صَنَّافٌ 1) seçmək; çeşidləmək; siniflərə, növlərə, dərəcələrə ayırmaq; təsnif etmək; 2) tərtib etmək, təlif etmək (*kitabı*)

– تَصْنِيفٌ 1) seçmə, seçib ayırmaq; təsnif etmə; 2) c. تَصَانِيفٌ əsər, ədəbi əsər

– تَصْنِيفَةٌ c. اتٌ 1) təmsil, xəyal, əfsanə; 2) assortiment, çeşid

– صُنُوفٌ, اصْنَافٌ c. صِنْفٌ 1) çeşid, növ; sinif, kateqoriya; tar. əsnaf, sex; مـ məhsulla, malla; 2) hər b. bölmə, taqım

– مَصْنَفٌ c. اتٌ – əsər, ədəbi əsər

– مُصَنِّفٌ müəllif, təlif edən (*kitabı*)

صَنْفَرٌ sumbata ilə cilalamaq, sürtüb təmizləmək, hamarlamaq

– صَنْفَرَةٌ sumbata; ~ ورق sumbata kağızı

صَنْمٌ c. اصْنَامٌ sənəm, büt; عبادة الاصنام bütprə-rəstlik; بيت الاصنام bütxana

– صَنْمِيَّةٌ fetişizm

اصْنُوٌ 1. oxşar, bənzər, uyğun, müvafiq, münasib; eyni, bərabər; 2. ekvivalent; حوفظت ~ هنا التقاليد على ~ ها burada ənənələr olduğu kimi qorunub saxlanmışdır

– صِنُوَانٌ, اصْنَاءٌ c. صِنُوَانٌ 1) doğma qardaş; 2) oğul; 3) əkiz; 4) dublet; 5) oxşar (*kiminsə*);

ابيه oğul atasına oxşayır

صَنْوَبْرٌ sənubər, şam ağacı, küknar ağacı; الهندى الـ hind şamı; حب الـ sidr qozası; الـ صمغ kanifol (*inyəyarpaqlı ağacların şirəsindən hazırlanan bərk qatran*)

!صَهْ! sus!, kiri!, yum!, səsinə kəs!

صَهْبٌ c. صَهْبَاءٌ q. اصْهَبٌ rəngdə olan; الصهباء qızılı (*şərab haqqında*); لعبت الصهباء بالروس şərab beynlərdə vurdu

I صَهَدَ (ə) صَهْدٌ oda vermək, mucullatmaq, ütmək, yandırmaq, qarsalandırmaq

– صَهْدٌ isti, istilik, hərərət, dəm

– *صَهْرٌ* isti hava, bərk isti, bürkü

I *صَهْرٌ* (ə) *صَهْرٌ* əritmək; III *صَاهِرٌ* qohumlaşmaq, bir-birinə qız verib almaqla qohum olmaq; IV *أَصْهَرَ* kürekən olmaq (*kimə* الی); VI *تَصَاهَرَ* bir-birinə qız verib almaqla qohumlaşmaq; VII *إِصْهَرَ* əridilmək

– *صَاهِرٌ* tökməçi

– *صَاهِرٌ* = *صَهْرٌ*

– *صَاهِرَةٌ* maqma (*ərgin kütlə*)

– *صَهْرٌ* əritmə; *صَاهِرٌ* (معمل) tökmə zavodu; *صَاهِرَةٌ* ~ *إِعَادَةٌ* ~ *إِعَادَةٌ* dəmirin yenidən əridilməsi zavodu

– *صَهْرٌ* qohumluq (*nikah yolu ilə qohumluq*); qadın xətti ilə qohumluq

– *صَهْرٌ* c. *صَاهِرٌ* kürekən; yeznə; qayın; bacanaq

– *صَهْرٌ* əridilmiş

– *صَاهِرَةٌ* 1) nikah bağlamaqla qohumluq əlaqələrinə girmə; 2) qohumluq, qudalıq

– *صَهْرٌ* c. *مَصَاهِرٌ* tökmə sexi

– *صَهْرٌ* c. *مَصَاهِرٌ* tökmə emalatxanası; *صَاهِرَةٌ* dəmirəritmə zavodları

– *صَهْرٌ* əridilmiş, maye halda olan

– *صَهْرٌ* c. *مَصَاهِرٌ* ərgin kütlə, lava

صَهْرٌ c. *صَهْرٌ* 1) sistern, çən; *هَمْچ*. *صَهْرٌ* ~ tender; *صَهْرٌ* ~ benzin çəni (*mas.*, *təyyarənin*); *صَهْرٌ* ~ bunker, kömür anbarı;

2) hovuz, rezervuar

I *صَهْلٌ* (ə) *صَهْلٌ* kişnəmək

– *صَهْلٌ* kişnəmə

صَهْلٌ c. *صَهْلٌ*, *صَهْلٌ* bel (*atın*)

1) qışqırmaq, çığırmaq, təpinmək, üstünə qışqırmaq (*kimin*); 2) siqnal vermək;

3) susmaq

– *صَهْلٌ* 1) təpinmə, üstünə qışqırmaq;

2) siqnal vermək; 3) susma

– *صَهْلٌ* 1. sionist; *صَهْلٌ* sionizm; 2. c.

صَهْلٌ sionist

I *صَهْلٌ* (u) *صَهْلٌ*, *صَهْلٌ* 1) dəymək (*hədəfə*), vurmaq, sərrast vurmaq (*hədəfi*); 2) yönəlmək (*hara* الی); *صَهْلٌ* ~ *صَهْلٌ* gözə gətirmək; II *صَهْلٌ* 1) yönəltmək; tuşlamaq (*topu nəyə* الی), nişan almaq (*topla nəyə* الی); 2) düzgün hesab etmək; təqdir etmək; 3) düzəltmək; IV *صَهْلٌ* 1) dəymək, toxunmaq, üz vermək (*bəla, xəstəlik*); 2) haxlamaq, yaxalamaq, yetişib tutmaq; 3) yaralamaq; 4) dəymək (*hədəfə*), sərrast vurmaq (*hədəfi*); 5) qazanmaq (*uğur*) ... *صَهْلٌ* ~ *صَهْلٌ* -*da/-də* uğur qazanmaq; *صَهْلٌ* ~ *صَهْلٌ* məqsədinə çatmaq, yetişmək; *صَهْلٌ* ~ *صَهْلٌ* *صَهْلٌ* ~ *صَهْلٌ* qol vurmaq; 6) bəxtinə çıxmaq, payına düşmək (*kiminsə*); 7) düz hərəkət etmək; haqlı olmaq; 8) düz tapmaq; 9) almaq; götürmək; əldə etmək, nail olmaq; *صَهْلٌ* ~ *صَهْلٌ* böyük sərvət əldə etmək; 10) *صَهْلٌ*. xəstəliyə tutulmaq (*hansı* -); *صَهْلٌ* ~ *صَهْلٌ* gözə gətirmək; *صَهْلٌ* ~ *صَهْلٌ* o, xörəkdən azca yedi; *صَهْلٌ* ~ *صَهْلٌ* şam etmək, şam yeməyi yemək; *صَهْلٌ* ~ *صَهْلٌ* yemək və yatmaq; V *صَهْلٌ* enmək, düşmək (*dağdan*); VII *صَهْلٌ* düçar olmaq (*bəlaya*); X *صَهْلٌ* düzgün, gərəkli hesab etmək, təqdir etmək, bəyənmək

– *صَهْلٌ* bəyənmə, təqdir etmə

– *صَهْلٌ* c. *صَهْلٌ* 1) *صَهْلٌ* dəymə, *صَهْلٌ* vurma, *صَهْلٌ* düşmə; düçar olma, tutulma; *صَهْلٌ* ~ *صَهْلٌ* korluğa düçar olma; *صَهْلٌ* ~ *صَهْلٌ* *صَهْلٌ* bir güllə ilə iki dovşan vurmaq; 2) düçar etmə, salma (*dərdə*); 3) yaralamaq; 4) xəstələnmə; xəstəlik hadisəsi; *صَهْلٌ* ~ *صَهْلٌ* hadisə (*iş vaxtı*); 5) *صَهْلٌ*. xal; qol; *صَهْلٌ* bir qola qarşı iki qolla

qalib gəlmək; üç cavab-
sız qolla qalib gəlmək

– اُن دۈزگۈنۈ... ۋالھ ۋن دۈزگۈنۈ
odur ki...

– اَصۋبِيَّةٌ məqsədyönlülük, düzgünlük

– اَصَابَةٌ c. اتُّ – məhsul, yığım

– اَصَابَةٌ düzgün, doğru; uğurlu, sərrast;
münasib

– اَصَابَةٌ 1) düzgünlük, doğruluq; sağlam
düşüncə, ağıl; ذھب بھه kiminsə aqlını ba-
şından almaq, kimisə dəli etmək; عاد (رجع)
o, هو علی ~ doğru yola qayıtmaq; جادۃ الھ
haqlıdır; اعاده الی سھه aqlını başına qoymaq;
2) kimisə özündən çıxarmaq; غاب عن
şüür, huş; غاب عن huşunu itirmiş; غاب عن
huşunu itirmək; 3) özünə gəlmək

– اَصَابَةٌ oranjeraya, bitki yetişdir-
mək üçün şüşəbənd
– اَصَابَةٌ düzgünlük, doğruluq
– اَصَابَةٌ istiqamət, tərəf; istiqamə-
tində; هر من کل ~ وحب
– اَصَابَةٌ hənç. النباتات oranjeraya, bitki ye-
tişdirmək üçün şüşəbənd

– اَصَابَةٌ yağış; البلاد ~ ölkənin nemətləri
– اَصَابَةٌ 1. xəstə; yaralı; zərərçəkmiş;
بلسکر ~ şəkər xəstəliyinə tutulmuş, diabetik;
2. qurban (bədbəxt hadisənin); اَصَابَةٌ c.
zərərçəkənlər

– اَصَابَةٌ bəla, müsibət, bədbəxtlik, ağır
zərbə; اَصَابَةٌ itki (ölmüş adam şəxsində)

– اَصَابَةٌ 1) dəyən, vuran, düşən (hadisə);
2) sərrast, uğurlu; ملاحظۃ سھه yerində gös-
tərilmiş irad; 3) düzgün, doğru; انا ~
o yanılır, mən isə haqlıyam

– اَصَابَةٌ c. مُصِيبَةٌ müsibət, bəla, bədbəxt-
lik; يا لله! nə müsibət!

– اَصَابَةٌ bax: اَصَابَةٌ sırası ilə

– اَصَابَةٌ sabunlamaq, sabun çəkmək

– اَصَابَةٌ sabunlama

I اَصَابَةٌ 1) səs çıxarmaq, səslənmək; 2) hay vermək, səs salmaq;
II اَصَابَةٌ 1) səs salmaq, fəryad etmək, fəğan
etmək; 2) səs vermək (seçkidə); ... مع ~
yaxud ... فی جانب ~ علی جانب ...
ləhinə səs vermək; ... ضد ~ əleyhinə səs vermək;
3) səsləndirmək; فلما ~ filmi səsləndirmək

– اَصَابَةٌ səsvərmə; العامّ المتساوی والمباشر
ümmümi, bərabər, birbaşa gizli
səsvərmə; الھ برفع الایدی əl qaldırmaqla
səsvərmə; الھ نداءً بالاسم adbaad səsvərmə
(məs., hansısa təklifə); علی) seçki
bülleteni; الھ امتنع عن السəs səsvərmədən imtina
etmək; الھ طرح علی السəsə qoymaq; مطروح
səsə qoyulmuş

– اَصَابَةٌ səs çıxaran; sait, səslı; سینما سھه
səsli kino

– اَصَابَةٌ qışqırtı, fəryad, fəğan

– اَصَابَةٌ c. اَصَابَةٌ 1) səs; یوğun
səslə; واطی ~ ucadan; واطی ~ sakitcə,
alçaqdan; واحد ~ bir səslə; الھ من سھه
səsini ucaltmaq, bərkdən danışmaq;
2) seçki səsi; باتفاق الاصوات yekdilliklə;
مندوب بھه فعلی ~ səs çoxluğu ilə; باغلیبۃ الاصوات
həllədicı səsə malik nümayəndə; مندوب بھه
məşvərətçi səsə malik nüma-
yəndə; فی جانبھه ~ kiminsə-
nəyinsə lehinə səs; ضده ~ kiminsə-nəyinsə
əleyhinə səs; اخذ الاصوات səs vermək; 3) səs;
اَصَابَةٌ əks-sədə; الھ مهندس السəs operatoru;
الھ اللغوی fon. fonem; الاصوات اللغة fon. dilin

– 1) görkəm, görünüş, surət, obraz; ...على...oxşar, görkəmində; 2) şəkil, rəsm, təsvir, təsəvvür; portret; fiqur; ذاتية ~ avtoportret; شمسية (فوتوغرافية) ~ fotoşəkil; tam təsəvvür اعطى ~ شاملة ~ reportaj; صوتية yaratmaq (نə barədə ~); 3) heykəl; 4) forma; والهيولى ~ forma və məzmun; 5) formul, düstur; and formulu; 6) surət (sənədin); ~ əslə müvafiq surət; رسمية ~ təsdiqlənmiş surət (sənədin); o büsbütün atasına çəkib; كان صورة من ابيه ~ atasına çəkmək; 7) kart. fiqur; 8) astr. bürc; 9) riyaz. surət; الكسر ~ kəsrə bölünən ədəd

– 1) صوري formal; 2) فيكتيف, kiməsə göstərmək üçün edilən; 3) ideografik; الكتابة ideografik yazı

– 1) صورية ideografiya
– 1) أمصور 1) çəkilmiş; foto ilə çəkilmiş; 2) şəkilli, illüstrasiyalı jurnal; 2) panorama

– 1) ات. c. مصور fotoatelye; 2) kino-atelye

– 1) مصور rəssam; لوحة ال palitra, boya taxtası; 2) صوگراف; (kino) operator; صحافي ~ fotoreportyor

– 1) مصوراتي c. مصوراتي fotoqraf
– 1) مصوراتي c. مصوراتي fotoşəkil
– 1) مصوراتي c. مصوراتي fotoaparət
– 1) صوصي ciyildəmək, cibbildəmək; ciyilti çıxarmaq; كالغار ~ siçan kimi ciyildəmək

– 1) صوصان c. صوصان cüçə
– 1) صوصو c. صوصو ciyilti, cibbildi

1) إصاع VII (صوع) qayıtmaq, dönmək; 2) tabe olmaq, boyun əymək; uymaq, qapılmaq (nəyə ~)

– 1) اصواع c. اصواع sa (dənəvər məhsul ölçüsü); o ona يريد ان يكيل له ال صاعين (nəyinsə) əvəzini ikiqat vermək istəyir; ما ~ dişə diş, yaxşılığa yaxşılıq, yamanlığa yamanlıq (hərfən: ölçüyə ölçü)

– 1) اصاع c. اصاع zal, qonaq otağı

1) صوغ c. صوغ (u) tökmək; qəlibləmək; 2) təşkil etmək, yaratmaq; 3) dürüst ifadə etmək; notanın mətnini dürüst tərtib etmək; VII إصاع 1) tökülmək, qəliblənmək; 2) təşkil edilmək, yaradılmaq

– 1) اصاع c. اصاع zərgər, qızıldan bəzək şeyləri düzəldən usta; zarafatçı, masqaraçı

– 1) اصاع bax: əlifba sırası ilə

– 1) صياعة tökmə, qəlibləmə; 2) zərgərlik, zərgər işi; 3) ifadə etmə; izah etmə; şərh etmə; üslub; لجنة ال redaksiya komissiyası

– 1) صياع c. صياع forma (həmç. qram.); قانونية ~ qanuni forma; معلوم ~ məlum növ forması (şəkli əlaməti); 2) şəkil, hal; 3) rəsmiyyət, qayda; عقد القران ~ evlənmə əqdinin oxunma qaydası; 4) formul; ifadə etmə, redaksiya (məqalənin, qanunun); 5) qiymətli əşya

– 1) اصاع c. اصاع daş-qaş, qızıl-gümüş, cavahirat, qiymətli əşya

– 1) اصوغات c. اصوغات qiymətli əşyalar

– 1) صوف V (صوف) sufi olmaq

– 1) اصوف təsəvvüf, sufilik

– 1) اصواف 1) yunsatan; 2) həllac

– 1) اصوف c. اصوف yun, tük; yun parça

– 1) اصوفان qov

– ¹صُوفِيٌّ yun (*sif.*)
 – ²صُوفِيٌّ 1. sufi, mütəsəvvif; mistik
 – ³مُتَّصِفٌ c. مُتَّصِفَةٌ sufi, mütəsəvvif;
 mütəsəvvif filsoflar
 I صَوْلٌ (u) صَالٌ (صول) atlanmaq,
 tullanmaq; atılmaq, sıçramaq; 2) üstünə atıl-
 maq, üstünə hücum etmək (*kimin* على);
 3) *həmç.* وِجَال ~ ağalığı etmək, hökmranlıq
 etmək; coşmaq; II صَوْلٌ 1) islatmaq; 2) tə-
 mizləmək, yumaq (*taxılı, qızıl mədəində*
qumu və s.); III صَاوَلٌ 1) hücum etmək;
 2) mübarizə aparmaq; VI تَصَاوَلٌ 1) bir-
 birinin üstünə atılmaq; yarışmaq, ötürmək
 – ¹صَوَّالٌ iti, sürətli, şiddətli
 – ²صَوْلَةٌ xırda alüminium *yaxud* mis qırıntısı
 – ³صَوْلٌ c. اتٌّ – baş çavuş; yol hə-
 rəkəti tənzimləyicisi; *التعيين* ~ kaptenarmus
 (*hərbi hissədə ərzəq və hərbi sursata baxan*
hərbi xidmətçi); 2) agent; cangüdən
 – ¹صَوْلَةٌ 1) hücum, həmlə; 2) güc, qüvvə;
 hakimiyyət; وشوكة اهل ~ qüdrətli adamlar,
 nüfuz sahibləri
 – ¹صِيَالٌ mübarizə
 – ²مُصَاوَلٌ cəsür, rəşadətli, igid
 – ³مِصْوَلَةٌ c. مِصْوَالٌ süpürgə
¹صَوْلَجَةٌ c. صَوْلَجَةٌ hökmdar əsası;
 ucu toppuz əsa; *الاسقف* ~ yepiskop əsası;
 2) xokkey və atla polo oyununda istifadə
 olunan ucuəyri çomaq
 I صَوْمٌ (u) صَامٌ (صوم) oruc tutmaq;
 2) özünü saxlamaq, nəfsini saxlamaq, çəkin-
 mək (*nədən* عن); II صَوْمٌ oruc tutdurmaq
 – ¹صَوْمٌ c. صِيَامٌ المعى الـ
anat. nazik bağırsağ; 2. 1) orucağız; 2) *idm.*
 heç-heçə

– ¹صَوَامٌ çox oruc tutan, oruca ciddi riayət
 edən
 – ²صِيَامٌ 1) oruc; 2) oruc tutma
 – ³صِيَامِيٌّ yavan, yağsız (*yemək*)
 – ⁴صَوْمٌ oruc; شهر الـ oruc ayı, orucluq,
 ramazan ayı
¹صَمَّالٌ topl. somalililər
 – ²صَوْمَالِيٌّ 1. Somali -i/-ı; الـ Somali
 dili; 2. somalili
¹صَوَامِعٌ c. صَوْمَعَةٌ, صَوْمَعٌ
 yer, ibadətqah; zahid hücrəsi; qala, qüllə;
 ~ للتخزين *həmç.* ~ məscidin qülləsi; 2) *həmç.*
 ~ saxlanc, anbar; (الحبوب) صوامع الغلال
 taxıl anbarı
 I صِيَانَةٌ, صَوْنٌ (u) صَانَ (صون) qorumaq;
 2) mühafizə etmək, müdafiə etmək; 3) qay-
 dasında saxlamaq (*məs., dəmir yollarını*
və s.); V تَصَوَّنٌ qorunmaq, özünü gözlə-
 mək, ehtiyatlı olmaq, çəkinmək (*nəyisə et-*
məkdən عن); VII اِنصَانٌ qorunmaq, mühafizə
 edilmək
 – ¹صَوْنَةٌ c. اتٌّ – çəpər, hasar, barı
 – ²صَائِنٌ 1. 1) qoruyan, mühafizə edən;
 2) qayğıkeş; 2. qoruyucu, mühafizəçi
 – ³صَوَانٌ c. صَوَانَةٌ şkaf; الاوانى ~ qab-
 qacaq şkafı; الثياب ~ paltar şkafı; الكتاب ~ ki-
 tab şkafı; الاذن ~ qulaq seyvanı
 – ⁴صَوَانٌ = صِيَوَانٌ *bax:* *əlifba sırası ilə*
 – ⁵صَوَانٌ topl. çaxmaq daşı; شفاف ~ kvars;
 حجر الـ qranit
 – ⁶صَوَانَةٌ c. اتٌّ – çaxmaq daşı, qranit parçası;
 الزناد والـ çaxmaq və çaxmaq daşı
 – ⁷صَوَانِيٌّ çaxmaq daşından düzəldilmiş;
 ادوات الـ çaxmaq daşından hazırlanmış alət-
 lər

– 1) *صَوْنٌ* qoruma, saxlama, mühafizə etmə; 2) qulluq etmə, saz halda saxlama; ~ *الحفظ في* sağ-salamat

– 1) *صِيَانَةٌ* qoruma, saxlama; müdafiə etmə; ~ *السُّلْهُن* qorunub saxlanması; ~ *الاحراش* meşələrin mühafizəsi; ~ *ملك* qoruyucu mələk; 2) qaydasında saxlama; qulluq etmə, təmir etmə; ~ *مصاريف* qulluq etmə və saz halda saxlama xərcləri; ~ *السيارات* avtomobillərə texniki xidmət; ~ *ورشة* təmir emalatxanası; 3) ayıqlıq; 4) günahsızlıq, qüsur-suzluq; mənəvi təmizlik

– *مَصُونٌ* qorunan, saxlanan

– *مُصَوْنِيَّةٌ* mühafizə, qorunma; salamatlıq;

الطاقة enerjinin saxlanması qanunu

1) *صَوِيٌّ* işarə, nişan; 2) yolqırağı daş

I *صَوِيٌّ* (a) *صَوِيٌّ* *yaxud* *صَوِيٌّ* (i) *صَوِيٌّ* 1) qurumaq (*ağac*); 2) cibildəmək (*cüca*); II *صَوِيٌّ* = I

صَوِيًّا soya; ~ *سويا* paxlası

هو من ~ *صَيَابَةٌ* ən yaxşısı, ən seçilmişisi; ~ *المحققين* o ən yaxşı tədqiqatçılardandır

I *صَيَّاحٌ* (i) *صَيَّاحٌ* 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) banlamaq (*xoruz*); 3) haylamaq, səsləmək (*kimi* -); 4) üstünə qışqırmaq (*kimi* , *على*); II *صَيَّحٌ* bərk qışqırmaq, bağırmaq; VI *تَصَيَّحٌ* 1) qışqırışmaq, hamı bərdən, hərə öz yerindən qışqırmaq; bir-birinin üstünə qışqırmaq; 2) qışqırmaq, bağırmaq

– *صَائِحَةٌ* c. *صَوَائِحُ* qışqırtı, çığırtı, bağırıtı

– *الديك* ~ *صَيَّاحٌ* qışqırtı, fəryad, nalə, fəğan;

xoruz banlaması, xoruz banı

– *صَيَّاحٌ* 1. səs-küylü, çığırtılı-bağırıtılı;

2. qışqırıcı, çığırqan

– *صَيَّحَةٌ* c. *صَيَّحَةٌ* – *صَيَّحَةٌ* arslan səs-küy qaldırmaq, fəryad qopartmaq; ~ *في وادٍ*

əşidilməyən fəryad, cavabsız qalan imdad səsləri; ~ *آخر* *yaxud* *الاحيرة* son moda

I *صَادٌ* (i) *صَيْدٌ* ova (*quş ovuna*) çıxmaq, ov etmək; tutmaq (*balıq*); ~ *بعض* ~ *اذنه* onun qulağı bəzi sözləri tutdu; ~ *في* ~ *تَصَيْدٌ* ~ *الماء العكر* bulanıq suda (*balıq*) tutmaq; V *صَيْدٌ* ov etmək; dalınca düşmək (*nəyinsə*); ~ *في* ~ *العكر* = *الماء العكر*; *bax*: I; VIII *إِصْطَادٌ* tutmaq, ovlamaq; vurmaq (*ovda*); *bax*: I

– *صَائِدٌ* ovçu; ~ *السمك* ~ *balıqçı*, *balıqtutan*, *balıq ovçusu*

– *صَيَّادٌ* ovçu; *balıq ovçusu*; *السمك* ~ a) *balıqçı*; b) *zool.* suquzğunu, qarabatdaq

– *صَيَّادَةٌ* sapand, quşatan (*daşatan alət*)

– *صَيْدٌ* 1) ov; ~ *السمك* ~ *balıq ovu*; ~ *في البر* ovçuluq və *balıqçılıq*; ~ *ov iti*; ~ *البحر* ov çəkmələri; ~ *حذاء* ov bığağı; ~ *البحر* ov şeypuru; 2) quş, ov quşları

– *صَيَّادَةٌ* c. *صَيَّادَةٌ* – quş, ov quşları; ov, balıq ovu

– *صَيَّادٌ* c. *صَيَّادٌ* ovçu

– *صَيَّادَةٌ* c. *صَيَّادَةٌ* ov yeri; *مصابيد الاسماك* *balıq tutulan yer*; *مصابيد اللؤلؤ* *mirvari ovu yeri*

– *صَيَّادَةٌ* c. *صَيَّادَةٌ* cələ, tələ, duzaq; tor

– *صَيَّادَةٌ* c. *صَيَّادَةٌ* aptek işçisi; əczaçı, dərman hazırlayan

– *صَيَّادَةٌ* əczaçılıq, dərman hazırlama;

~ *صندوق* dərman sandıqçası

– *صَيَّادَةٌ* 1. 1) aptek -i/-ı; 2) əczaçılıq -i/-ı;

2. *صَيَّادَةٌ* aptekçi; əczaçı

– *صَيَّادَةٌ* c. *صَيَّادَةٌ* aptek

I *صَارَ* (i) *صَيْرٌ* 1) olmaq, edilmək; 2) başlamaq; ~ *يمشي* o getməyə başladı, o getdi; 3) baş vermək, əmələ gəlmək; 4) getmək, keçmək (*kimə* *الى*); 5) aparmaq (*kimi* -); II *صَيَّرَ* etmək, çevirmək

(*nəyəsə*); ~ بين حلّ وترحال kimisə ora-bura atmaq (*həyat haqqında*); IV أَصَارَ gətirib çıxarmaq (*nəyə* الی)

– 1 صَيَّرَ yarıq; çat; 2) *zool.* ançous (*siyə-nəyə oxşar xırda balıq*)

– *c.* صَيَّرَ arxac, qoyun ağılı

– 1 صَيَّرُورَةٌ çevrilmə, keçmə (*nəyəsə*); olma, təşəkkül tapma, əmələ gəlmə; ~ فی təşəkkül prosesində; 2) tale; 3) nəticə, son, axır

– 1 مَصَائِرُ *c.* مَصِيرٌ tale, bəxt, qismət, nəсіб; gələcək; ~ كل حَيٍّ hər bir canlının nəsibi (*yəni ölümlük*); ~ حق تقرير الیه öz müqəddəratını təyin etmə hüququ; 2) nəticə, son, axır; المعركة ~ döyüşün nəticəsi

– مَصِيرِيٌّ taleyüklü, (*kiminsə*) müqəddəratı üçün həlledici; المعركة الیه həlledici döyüş

صرف *bax:* صَيَّرَ فِي

1 صَيَّاصٌ *c.* صَيَّاصَةٌ qala, bürc, istehkam; 2) mahmız (*xoruzun*); 3) buynuz (*öküzün, təkənin*)

I صَاعٌ (صَبَعَ) qovmaq, dağıtmaq, yaymaq; səpələmək; II صَيَّعٌ krekinqləmək, krekinq-prosesdən keçirmək (*nefti*); VII إِصَارَ 1) cəld geri qayıtmaq; 2) sürətlə yuxarı qalxmaq, dik yuxarı qalxmaq; 3) tabe olmaq (*nəyə* -); boyun əymək, bərişmaq (*nə ilə* -)

– إِصْيَاغٌ tabe olma, boyun əymə; bərişmə (*nə ilə* -), itaət göstərmə (*nəyə* -); الاوامره الیه kiminsə əmrlərinə tabe olma

– 1 صَيَّاعٌ *c.* صَيَّاعٌ işi olmayan; 2. avara, vəciz, əlindən iş gəlməyən

1 صَيَّافٌ II (صَيْفٌ) yaylamaq, yayı keçir-

mək (*harada* ب , فى); 2) *xalq dil.* sünbül yığmaq üçün tarlaya çıxmaq; V تُصَيَّفٌ = II; VIII إِصْطَافٌ yaylamaq, yayı keçirmək (*məs., kurortda*); yayda dincəlməyə getmək (*hara* الی)

– 1 إِصْطِيفٌ yaylama, yayı keçirmə (*məs., kurortda*); 2) امكان الیه kurortlar

– *c.* صَيَّافٌ yay; فصل الیه yay fəslü; 3) ايام الیه yay günləri; صيف شتاء yay-qış

– yay -i/-1; ~ منزل (بيت) bağ evi

– *c.* صَيَّافٌ yay fəslü

– 1 مُصْطَافٌ kurortda dincələn, istirahət edən; 2. kurortda gələn

– *c.* مَصَيِّفٌ , مَصَيِّفٌ yaylaq, dağ yeri; bağ evi; kurort

– 1 مُصَيِّفٌ kurortda dincələn, istirahət edən; 2. kurortda gələn

II صَيَّنَ çinliləşdirmək; V تُصَيَّنٌ çinliləşmək

– 1 صَيَّنِيٌّ Çin -i/-1; الصينى Çin dili; الصلصل Çin gili, çini, əla gil, kaolin; الشمع الیه Çin mumu; الجدار الیه Çin mürəkkəbi; الحبر الیه Çin mumu; الجدار الیه Böyük Çin səddi; 2. 1) çinli; 2) *həmç.* ~ خرف çini, çini qab

– 1 صَوَائِيٌّ *c.* صَيَّابَةٌ sini, məcməyi, böyük dəyirmi dayaz qab; podnos; 2) *d.y.* dönmə dairəsi; هو انظف من الیه بعد غسله qəpiyə güllə atır (*hərfən: yuyulmuş sinidən də təmizdir*)

– 1 صَيَّهٌ səhra; الرمل ~ qumlu səhra; 2) Səyhəd (*Rub əl-Xəli səhrasının Yəmən və Həz-rəmövət arasındakı hissəsi*)

– 1 صَوَاوِينٌ *c.* صَيَّوَانٌ böyük çadır, xeymə; 2) talvar, çardağ; الاذن ~ qulaq seyvanı

ض

ض (ضاد) dad (*ərəb əlifbasının on beşinci hərfi*; *rəqəm mənası 800*)

dad (ض *hərfinin adı*); ~ لغة ال- təmiz ərəb dili; ~ نطق بال- təmiz ərəb dilində danışmaq; ~ ناطق بال- a) təmiz ərəb dilində danışan; b) ərəb; ~ اهل ال- ərəblər

اللغة (dad) ض *hərfinə aid olan*; حماة ال- *yaxud* ال- *təmiz ərəb dili*; ال- *اللغة ərəb dilinin təmizliyini qoruyanlar*

– ضالّة silah

– ضامّة 1) dama; رقعة ال- dama taxtası, dama qutusu; 2) dama oyunu (*müq. et damā*)

I ضوّل (u) ضوؤلة, ضوؤلة 1) zəif, gücsüz olmaq, əldən, taqətdən düşmək; az, əhəmiyyətsiz olmaq, yetərsiz olmaq; kiçilmək; III ضاعّل kiçiltmək (*nəyi* من), əhəmiyyət verməmək; VI تضاعّل getdikcə zəifləmək; kiçilmək

– ضالّة 1) zəiflik; 2) əhəmiyyətsizlik, cüzilik; 3) kiçik ölçü

– ضئيل c. ضوؤلاء 1) zəif; جدا ~ çox pis, zəif (*dərsdə biliyin qiymətləndirilməsi*); 2) cüzi, əhəmiyyətsiz, xırda

ضأن topl. qoyunlar; لحم ال- qoyun əti; جدرى ال- qoyun çiçəyi

– ضأنى qoyun əti

– ضائن 1) zəif, gücsüz

– ضائن 2) qoyun

– ضائنة c. ضوائن qoyun

I ضب (a/i) ضب 1) tutmaq, saxlamaq; yapışmaq, qarmalamaq, yaxalamaq; yaxasından yapışmaq; 2) qorumaq, qıfıllamaq (*nəyi* على); 3) cəftələmək (*qapını*); II ضبب 1) saxlamaq; 2) qorumaq; الباب ~ qapının

cəftəsini vurmaq; 3) dumanlandırmaq, dumanla örtmək; العرق نظارته ~ onun eynəyi tərlədi; IV أضبب dumanlı olmaq (*hava*); أضبب السماء hava dumanlandı

– أضبب, ضبب, ضبب c. 1) ضبب

– ضبب 1) çənə; 2) qabaq dişlər

– ضببب duman, sis, tüstü

– ضبببب dumanlı, sisli, tüstülü

– ضببب c. ضببب taxta və ya metal

cəftə, rəzə, qarmaq; الفم ~ çənə; قرقوول

– مضبببب dumanlı, sisli

– مضببببب dumanlı, duman basmış, dumanla örtülmüş

I ضبح (ə) ضبح 1) tənənfəs olmaq, nəfəsi kəsilmək, tövşümək (*məs., at və s.*); 2) yandırmaq, qaraltmaq (*günün altında*)

I ضبر (i) ضبر yığmaq, qovluğa yığib bağlamaq

– إضبارت c. أضباير iş, qovluq, dosye

– ضبارة c. ضباير kitab, sənəd, kağız bağılısı

– إضبارة = أضبورة

– ضبور c. ضبور tar. zəbr (*qalaların mühasirəsində istifadə olunan zirehli taxta sipər*)

– ضبير bərk, möhkəm; güclü

I ضبط (u, i) ضبط 1) saxlamaq; çəkindirmək; əsəblərini sakitləşdirmək; ~ انفاسه فى صدره ~ nəfəs özünü saxlamaq; ~ نفاسه almamaq, nəfəsini bir qədər dayandırmaq; ~ الوظيفة الدائمة ~ daimi vəzifə tutmaq; 2) tutmaq, yaxalamaq, həbs etmək; qadağa qoymaq; müsadirə etmək; ~ تت عدسة المصور... tutdu; 3) almaq; 4) dəqiqləşdirmək; düzəltmək; 5) yaxşı, dəqiq etmək (*nəyisə*); ~ المواعيد ~ dəqiq olmaq, vaxtında, vədəsində gəlmək, gecikməmək;

6) qurmaq, quraşdırmaq (*cihazları*), sazlaşmaq; 7) müəyyən etmək; tənzim etmək; الأمن ~ ictimai asayiş qorumaq; 8) *radio* qurmaq, dalğamı tutmaq; 9) ölçmək; 10) uçot aparmaq; nəzarət etmək; aparmaq (*iş, qeydlər*); 11) təhqiqat, istintaq aparmaq; 12) *qram*. hərəkələrini qoymaq (*sözün*); VII اِضْبَطَ 1) müsadirə edilmək; 2) dəqiq müəyyən edilmək; tənzim edilmək; 3) qaydada saxlanmaq; 4) intizamlı olmaq; 5) qurulmaq, quraşdırılmaq (*cihazlar*); sazlanmaq; 6) *qram*. hərəkələnmək

– 1) ضَبَطَ c. ضَبَّطَاءُ q. اُضْبَطَ 1) hər iki əlini (*eyni dərəcədə*) işlədə bilən

– 2) اُضْبَطَ daha dəqiq

– اِضْبِطْ qayda, nizam, nizam-intizam; !~ farağat!

– 1) ضَبَّطَ c. ضَبَّاطٌ 1) zabit; الاتصال (الارتباط) ~ rabitə zabit; ~ المباحث اxtarış idarəsinin zabit; المدرسة ~ məktəb nəzarətçisi; 2) vəzifəli polis işçisi; 3) sazlayıcı, maşınları sazlayan fəhlə

– 2) ضَبَّاطٌ c. ضَبَّاطٌ 1) qayda, norma; 2) sistem, nizam; لا ~ لهم systemsiz, nizamsız; 3) uçot; nəzarət; بلا ~ nəzarətsiz; 4) *qram*. işarələr (ء، ص، ه، و); ölçüsüz-hesabsız; ولا رادع ~ heç bir şeyi nəzərə almadan, heç bir şeylə hesablaşmadan

– 1) ضَبَّاطٌ c. ضَبَّاطَةٌ 1) polis; 2) arayış kitabçası; 3) *tex.* tənzimləyici, nizamlayıcı; 4) öyləc

– 1) ضَبَّطَ 1) həbs; müsadirə; 2) təhqiqat, istintaq; الوقائع ~ dindirmə, axtarış, istintaq; ~ ادارة axtarış idarəsi; ~ قلم qanunlara riayət edilməsinə nəzarət şöbəsi; 3) dəqiqlik; ~ بالدقة tam dəqiqliklə; ~ بالدقة ~ dəqiqliklə; ~ على وجه ~ özü-

dür ki var; إشارة ~ الوقت dəqiq vaxt işarəsi; ~ المحكمة dəqiq (*cihaz haqqında*); ~ الشهوة ~ nəfsini saxlama, özünü saxlama; 4) təşkil etmək, tənzim etmə; 5) nəzarət, uçot; 6) şəhər idarəetməsi, polis; ~ رجال (مأمورو) ~ والربط polis məmurları, polis nəfərləri; mühafizə; 7) *qram*. hərəkələmə; ~ الكتابة ~ mətnin hərəkələnməsi; ~ والربط *yaxud* ~ العسكرية *hərb*. intizam, nizam-intizam; ~ والربط qonain ictimai asayiş mühafizə qanunları

– 2) ضَبَّطَ c. ضَبَّطٌ 1) siyahı, reyestr, cədvəl; protokol

– 1) اِتَّ ضَبَّطِيَّة c. ضَبَّطِيَّة 1) polis, polis idarəsi; 2) polisin müsadirə etdiyi qaçaq narkotiklər yükü

– 1) مَضْبُطٌ c. مَضْبُطَةٌ 1) qərar; 2) protokol

– 1) مَضْبُوطٌ 1) tutularaq saxlanmış, alınmış, götürülmüş; 2) həbs edilmiş, müsadirə edilmiş; 3) dəqiq, səliqəli; ~ غير qeyri-dəqiq, qeyri-səliqəli

– c. مَضْبُوطَاتٌ hüq. əşyai-dəlil

– رداءه ~ üst ehram paltarına (*ridaya*) bürünmək (*paltarın bir ucunu sağ qolun altında saxlayıb, digər ucunu sol çiyindən sallatmaqla* – *həcc və umrə ziyarətində*)

– qol اَضْبَاعٌ c. ضَبَّعٌ

– q. ضَبَّعٌ *zool.* kaftar, goreşən

– ضَبَّانٌ içlik (*ayaqqabıda*)

I ضَجَّ (a/i) ضَجَّجٌ səs, hay-küy, qışqırbağır salmaq; ~ بالضحك ~ bərkdən gülmək;

IV اَضَجَّ = I

– ضَجَّاجٌ gurultulu, səs-küylü; çığırqan, qışqırıcı

– ضَجَّجَةٌ səs-küy, gurultu; qışqırıq, çığırtı, bağırçı; ~ كبرى bərk hay-küy doğurmaq (*hansısa bir hadisə*)

– ضَجَّجٌ səs-küylü, gurultulu

– ضَجِيحٌ 1) səs-küy, hay-küy, gurultu; ھـ اثار səs-küy salmaq, hay-küy qaldırmaq (*nə barəsində* (حول)); 2) çığırtı, nərilti

I ضَجِرَ (ə) ضَجْرٌ 1) acıqlanmaq, hirslənmək, əsəbiləşmək (*nədən* (من , -)); 2) darıxmaq; narahat olmaq (*nə barədə* (من , -)); IV اَضَجَرَ acıqlandırmaq, hirsləndirmək, əsəbiləşdirmək, qanını qaraltmaq, ovqatını təlx etmək; V تَضَجَرَ 1) qanı qaralmaq, ovqatı təlx olmaq; əsəbiləşmək, acıqlanmaq, hirslənmək; 2) darıxmaq

– ضَجْرٌ ovqattəlxlik, dilxorluq, hirslilik, qanqaralılıq; narahatlıq

– ضَجِرٌ ovqatı təlx, dilxor; acıqlı, hirslı, əsəbi

– مُضَجِرٌ 1) acıqlandırın, hirsləndirən, əsəbiləşdirən; 2) acıqlandırıcı, əsəbiləşdirici

I ضَجَعُ (ə) ضُجُوعٌ yan üstə uzanmaq, böyrünü yerə vurmaq; böyrü üstə yatmaq; III ضَاجِعٌ uzanmaq, yatmaq (*kiminləsə, həmç. qadınla*); ھـ هَمٌّ qayğılar onu tərək etmir; IV اَضَجَعَ yatırtmaq; VII اِنضَجَعَ yatırdılmaq; VIII اِضْطَجَعَ *yaxud* اِضْجَعَ uzanıb yatmaq

– ضُجْعَةٌ qısa yuxu, dincəlmə; القيلولة ~ günortadan sonra dincəlmə

– ضُجْعَةٌ böyrü üstə yatan, tənbel, heç bir iş görməyən

– ضُجْعَةٌ = ضُجْعِيٌّ

– ضَجِيحٌ yanında yatan (*kiminləsə*)

– مَضَاجِعٌ = ضَجِيحٌ

– مَضَاجِعٌ 1) yataq; *bax:* اَقْضَ ھـ اَقْضُ tülkü yuvası; 2) yastıq

– مَضْطَجِعٌ *c.* اَتُّ – yataq

ضِيحٌ gün işığı

ضَحْحَضٌ 1) yellənmək, tərənəmək, titrəmək, yırgalanmaq; səyrimək, sayrışmaq; 2) zəifləmək, azalmaq; 3) sındırmaq, dağıtmaq; ضَحْحَضٌ yellənmək, yırgalanmaq, sayrışmaq

– ضَحْحَضٌ dayaz

I ضَحِكَ (ə) ضِحْكٌ gülmək, ələ salmaq, masqara etmək, istehza etmək (*kimə* (من , على)); ھـ مَلَأَ قَلْبَهُ ~ ürəkdolusu, doyunca gülmək; ھـ مَلَأَ شَدْقِيَّةً ~ ağızdolusu gülmək; ھـ فِي عَبَةٍ ~ ağzını tutub gülmək; ھـ عَلَى ذَقْنِهِ *bax:* ذَقْنٌ ; II ضَحَّكَ 1) güldürmək; 2) ələ salmaq, lağa qoymaq (*kimi* (على)); III ضَاحِكٌ 1) gülmək, gülümsəmək (*kiməsə*); 2) birlikdə gülmək (*kiminləsə*); IV اَضْحَكَ = II; VI اِضْاحَكَ 1) gülüşmək, başqaları ilə birlikdə gülmək; qəhqəhə ilə gülmək, qəhqəhə çəkib gülmək (*məclisdəkilər*); bir-birini ələ salıb gülüşmək; 2) yalandan gülmək, riyakarlıqla gülmək; 3) ələ salmaq, lağa qoymaq (*kimi* (على)); X اِسْتَضْحَكَ 1) gülüş doğurmaq; 2) gülüşmək (*kiminlə* مع)

– اَضْحَاكِيٌّ *c.* اَضْحُوْكَةٌ 1) zarafat; 2) masqara, məzhəkə; gülüş mövzusu

– ضَاحِكٌ gülən; السِّنُّ ~ gülər, şən

– ضَاحِكَةٌ *c.* ضَاحِكٌ qabaq diş; *c.* güləndə görünən dişlər

– ضَحَّكَ 1. güləyən, çox gülən, gülməyi sevən; 2. şən, zarafatçı; ~ غَازٌ güldürücü qaz

– ضَحِكَ , ضِحْكٌ 1) gülüş; ھـ اِسْتِثَارٌ gülüş doğurmaq; 2) zarafat

– ضَحْكَةٌ 1) zarafat; 2) məzhəkə, oyuncaq, masqara

– ضَحْكَةٌ güləyən, çox gülən adam

– ضِحْكَةٌ *c.* اَتُّ – gülüş; ~ اَطْلُقُ gülməyə başlamaq

– ضَحْوُوكٌ gülən; güləyən

– مَضْحَاكٌ güləyən

– مَضْحِكٌ 1) gülüş doğuran, gülməli, məzəli; komik; ومَبِكٌ ~ tragikomik; 2) komik, məzəli adam; zarafatçı; məzhəkəçi

– مَضْحِكٌ adamgüldürən, zarafatçı; təlxək, məzhəkəçi

– مَضْحَكَةٌ məzhəkə

– məzhəkə, zarafat, gülüş
doğuran danışıq, söhbət, hərəkət, əhvalat
I ضَحَلَّ (a) ضَحَلَّ, dayaz olmaq
– 1) dayaz; 2) az əhəmiyyətli
– c. مَضَحَلَّ dayaz yer, say (*dənizdə, göldə, çayda gəmilər üçün təhlükəli olan dayaz yer*)
I للشمس ضَحُوٌّ (u) ضَحَا ضَحُوٌّ ~ günəşə sarı yönəldilmək; ضَحَا = ضَحَى ;
II ضَحَى qurban etmək, fəda vermək (*nəyi -*);
~ özünü qurban vermək, canından keçmək;
~ nəyinsə uğrunda hər şeyi qurban vermək;
IV أضحى olmaq, edilmək; يكتب ~ o yazmağa başladı;
V تُضَحَى 1) qurban verilmək; 2) səhər yuxudan gec durmaq
– يوم الاضحى qurbanlıq heyvan; c. أضحاة
din. qurbankəsdı günü, عيد الاضحى Qurban bayramı (*zilhicə ayının 10-da*); صلاة عيد
Qurban bayramı namazı
– c. أضحية qurbanlıq heyvan, qurban;
~ قدام qurban vermək; بَدَل الاضحية والقربان qurbanlar vermək
– özünü qurban vermək; ضحية qurban vermək, fədakarlıq
– günəşə sarı yönəlmiş, gü-nəşdən işıqlanan
– c. ضواح ətraf yerlər, civar
– ضحَاء səhərdən xeyli keçmiş (*ضحى - səhərdən*)
– ضحوة sübh çağ, səhər erkən çağ, günün başlanğıcı, günün ilk saatları (*günəş çıxandan dərhal sonra*)
– ضحوة (ضحى - səhərdən); قهوة الـ səhər qəhvəsi; بين ليلة وضحاها, çox tez
– ضحيا qurban; ضحية (وقع) qurban getmək; ضحيا qurban getmək; ~ العودان qurbanı almıq

I ضَحَّ (a/u) ضَحَّ 1) tökmək, sulamaq; üstünə su tökmək; 2) vurmaq, çəkmək, doldurmaq (*nasosla*); ~ الماء من البئر ~ quyudan su vurmaq
– ضحَّ (su) çəkmək, vurmaq; محطة الضحَّ yaxud محطة ضحَّ المياه nasos stansiyası
– c. مَضَحَّة 1) şprits; 2) nasos; ماصَّة ~ yaxud رافعة ~ yaxud الامتصاص ~ sorucu nasos;
~ صغيرة للعطر ~ yangınsöndürən nasos; ~ اثير pulverizatoru
I ضَحَمَّ (u) ضَحَمَّة böyük, nəhəng olmaq;
II ضَحَمَّ böyük ölçülər vermək, böyütmək;
məcaz. şişirtmək (məs., işi); الصوت ~ səsini vermək, artırmaq (*radio qəbuledicidə*);
V تَضَحَّمَّ 1) böyümək, artmaq; şişmək (*məs., damar*); *məcaz. şişmək (məs., iş)*
– artma, genişlənmə; ~ الانتاج ~ artıq istehsal; ~ القلب ~ tib. ürək genişlənməsi; ~ الـ المالي ~ iqt. inflyasiya
– artırma, gücləndirmə; *məcaz. şişirtmə (məs., işi)*
– 1) genişlik, irilik, böyüklük; böyük ölçü; ~ هائل nəhəng ölçülü; 2) dolğunluq, böyüklük, irilik
– 1) böyük, iri, nəhəng; العيار ~ iriçaplı; ~ الصناعة الـ ağır toplar; ~ المدافع الـ ağır sənaye; 2) *hamç. الجسم* ~ dolubədənli, dolğunbədənli
– artıran, gücləndirən; ~ الصوت ~ səs-gücləndirən
I ضَدَّ (a/u) ضَدَّ qalib gəlmək, məğlub etmək; III ضَدَّ zidd olmaq, ziddinə getmək, əleyhinə olmaq; VI تَضَادَّ 1) bir-birilə təzad təşkil etmək, bir-birinin ziddinə getmək, bir-birinin ziddinə hərəkət etmək; bir-birilə razılaşmamaq; 2) *astr. qarşı durmaq*

– 1) تُضَادًا təzad, əkslik, zidd olma; antaqonizm; معه باله onun ziddinə, əksinə, ona qarşı; 2) astr. qarşিদurma

– zidd, əksinə, əleyhinə; كان ضده kiminsə əleyhinə olmaq

– 1) أُضَادًا c. ضِدٌّ rəqib, düşmən; 2) zidd, əks, qarşılıq; təzad, ziddiyyət; بالضد ziddinə; əksinə; زعم الضد ziddinə, əksinə iddia etmək; عمل على الضد من ذلك o bunun əksinə hərəkət edirdi; 3) qram. iki əks mənalı söz

– ضِدٌّ zidd, əks, müxalif

– ضِدٌّ zidd, əks; anti=; البروتون ~ antiproton

– ضِدِّيَّة ziddiyyət, əkslik, tam uyğunsuzluq; خِيَاث (kiminsə-nəyinsə əleyhinə)

– مُضَادًا təzad təşkil edən, ziddinə, əksinə, əleyhinə olan, qarşı duran; antaqonist

– 1) اِتِّ-اِتِّ c. مُضَادًا əksinə hərəkət edən, əks təsir göstərən; zidd, qarşı, əks, müqabil (nəyə);

2) anti=, qarşı=; الأقسام السة bio., kim. anticisimlər; للمجتمع ~ antiimperialist; للاستعمار ~ cəmiyyətə zidd; للفساد ~ antiseptik; للحبل ~ hamiləliyə qarşı; لداء الاسكربوط

qarşı, skorbuta qarşı (vitaminsizlik nəticəsində diş ətində əmələ gələn xəstəliyə qarşı vitamin); مضادات الحيوية padzəhər; مضادات السموم antibiotiklər; للطائرات ~ مدفع zenit topu; مدفع

~ للدبابات tankvuran top; كرة ~ əks-hücum

– اِتِّ c. مُضَادَةٌ əks-təsir; təzad

– اِتِّ c. مُضَادَةٌ əks-təsir; təzad

I ضَرَ (a/u) ضَرَ zərər vurmaq, zərərə salmaq; zərər gətirmək; بصره ~ məch. o kor oldu; II ضَرَ böyük zərər vurmaq, böyük zərərə salmaq; III ضَرَ 1) zərər vurmağa çalışmaq; 2) daha bir arvad almaq; 3) müqavimət göstərmək, ziddinə olmaq (nəyinsə), mübarizə aparmaq (nə iləsə); IV أُضَرَ 1) zərər vurmaq, zərərə salmaq, zərər gətirmək;

2) məcbur etmək (nəyə); 3) kor olmaq; 4) daha bir arvad almaq; V تُضَرَّرُ 1) xəsarət almaq; korlanmaq, xarab olmaq; ziyanını hiss etmək, ziyan çəkmək; ~ الاراضى من الجفاف

torpaq quraqlıqdan ziyan çəkdi; 2) (nədənsə

إِضْرَرُ) çəkilən zərərdən şikayətlənmək; VII إِضْرَرُ xəsarət almaq, zədələnmək; VIII إِضْطَرُّ 1) məcbur etmək (nəyə); məch. məcbur edilmək (nəyə)

– إِضْطَرَارٌ zərurət, ehtiyac; عند الحاجة ehtiyac olduğu təqdirdə; ~ لغير ما ehtiyac olmadan, zərurət olmadan; 2) məcburiyyət

– إِضْطَرَارِيٌّ 1) məcburi; ~ هبوط av. məcburi yerə enmə; 2) kortəbii (təbiət hadisələri)

– ضَارٌ zərərli; qəlbqara, mərdimazar; xəyirsiz, mənfəətsiz, ziyana səbəb olan, zərərli nəticələnən

– ضَرٌّ zərər, ziyan, itki; مسة الضر o zərər çəkib, ziyana düşüb

– ضَرٌّ çoxarvadlıq

– ضَرَاءٌ bəla, bədbəxtlik; فى السراء والسرء فى yaxşı gündə də, pis gündə də

– ضَرَارَةٌ korluq

– اِضْرَارٌ c. ضَرٌّ zərər, ziyan, itki; zədə, xəsarət; الضرع الحق zərər vurmaq (nəyə);

بؤyük ziyan yetirmək; اخف السين iki zərərdən nisbətən yüngülü

– 1) ضَرَائِرُ c. ضَرَّةٌ günü (I arvadın üstünə alınan II və ya III arvadlardan biri); 2) əm-cək, yelin

– ضَرُورَةٌ c. اِتِّ – zərurət; böyük ehtiyac; ~ القصى lüzumsuzluq, gərəksizlik; إذا يaxud son dərəcə zərurilik; إن دعت الـ يaxud عند الـ zərurət yarandıqda; ~ ضرورة يaxud mütləq, hökmən; c. zəruri hallar; ~ للـ يaxud تبيح الضرورات

– ضَرُورَةٌ c. اِتِّ – zərurət; böyük ehtiyac; ~ القصى lüzumsuzluq, gərəksizlik; إذا يaxud son dərəcə zərurilik; إن دعت الـ يaxud عند الـ zərurət yarandıqda; ~ ضرورة يaxud mütləq, hökmən; c. zəruri hallar; ~ للـ يaxud تبيح الضرورات

– ضَرُورَةٌ c. اِتِّ – zərurət; böyük ehtiyac; ~ القصى lüzumsuzluq, gərəksizlik; إذا يaxud son dərəcə zərurilik; إن دعت الـ يaxud عند الـ zərurət yarandıqda; ~ ضرورة يaxud mütləq, hökmən; c. zəruri hallar; ~ للـ يaxud تبيح الضرورات

– ضَرُورَةٌ c. اِتِّ – zərurət; böyük ehtiyac; ~ القصى lüzumsuzluq, gərəksizlik; إذا يaxud son dərəcə zərurilik; إن دعت الـ يaxud عند الـ zərurət yarandıqda; ~ ضرورة يaxud mütləq, hökmən; c. zəruri hallar; ~ للـ يaxud تبيح الضرورات

– ضَرُورَةٌ c. اِتِّ – zərurət; böyük ehtiyac; ~ القصى lüzumsuzluq, gərəksizlik; إذا يaxud son dərəcə zərurilik; إن دعت الـ يaxud عند الـ zərurət yarandıqda; ~ ضرورة يaxud mütləq, hökmən; c. zəruri hallar; ~ للـ يaxud تبيح الضرورات

zərurətın öz hökmləri var, zərurət qadağalara yol verir; قاهرة ~ yenilməz güc, force majeure

– zəruri; الموادّ السّعة ən zəruri şeylər

– ضَرْوَرِيَّاتٌ c. ən zəruri şeylər

– ضَرْبٌ ضَرْبٌ kor

– ضَرْبٌ ضَرْبٌ kor qadın

– ضَرْبٌ = مُضَارَةٌ

– ضَارٌ = مُضِرٌّ

– ضَرْبٌ ضَرْبٌ zədə, xəsarət; zərər, ziyan;

əskik, eyib

– 1) مُضْطَرٌّ məcbur edilmiş, məcbur olmuş;

2) məcburedici, vadaredici; 3) möhtac olan (الی nəyə)

I ضَرْبٌ (i) 1) vurmaq, döymək, zərbə endirmək; döyəcləmək; ضَرْبٌ ضَرْبٌ ki-məsə ağrıdıcı zərbə endirmək; الباب ~ qapını döymək; الجرس ~ zəng çalmaq; بالمَدْفَع ~ top atəşinə tutmaq; بالقَنْبَال ~ bombalamaq; بالنَّار ~ kiməsə atəş açmaq; بالرِّصَاص ~ kiməsə güllə ilə vurmaq; النار ~ atəş açmaq; الأرز ~ düyünü döymək, qabıqdan təmizləmək; الألة الموسيقية ~ musiqi alətində çalmaq; على الآلة الكاتبة ~ makinada çap etmək; ... ~ الرقم القياسي في... -da/-də rekord qazanmaq; 2) vurmaq (ürək); 3) yerləşdirmək (məs., postları); 4) riyaz. vurmaq (hansı ədədə (في) 5) şahm. vurmaq, götürmək; 6) ağrımaq (yara, diş); 7) sancmaq (məs., əqrəb və s.); 8) altına basmaq (dişi heyvanı, mayanı); vaxt ~ موعدا yaxud ~ اجلا müddət təyin etmək; ~ اخماسا لاسداس (باسداس); a) ehtimal etmək, güman etmək, fikirləşmək; b) biclik, hiylə, kələk işlətmək; ~ الاسوار ~ divar çəkmək; ~ الامثال ~ misal çəkmək (kimə

~ المثل (في) nümünə göstərmək (nədə); ~ مثلًا məşhur söz, xalq ifadəsi, atalar sözündən məsəl söyləmək; ... ~ بسهم وافر في مضمار... sahəsində böyük uğurlar qazanmaq; ~ بالتجارة ~ باحتجاجه عرض ~ ticarətlə məşğul olmaq; ~ الحائط kiminsə etirazını qulaqardına vurmaq; ~ البلاد طولا وعرضا ~ ölkəni eninə-uzununa gəzmək; ~ بوية على... ~ nəyəsə rəng vurmaq; ~ تلغرافا ~ aralarını vurmaq; ~ تلفونا ~ teleqrafla xəbər vermək; ~ الجذور ~ kök salmaq, kök buraxmaq; ~ الحصار على... ~ nəyisə mühasirəyə almaq; ~ الخيمة ~ çadır qurmaq; ~ السكنية burada tam sakitlik hökm sürür; ~ الضرائب ~ vergi qoymaq; ~ طوبا ~ kərpic kəsmək; ~ العلاقات مع... ~ kiminləsə əlaqələri kəsmək; ~ عنقه ~ kiminsə boynunu vurmaq; ~ لونه الى الحمرة ~ nəyəsə meyl etmək; ... ~ على ايدي الصيادين ~ ovçuların əlini kəsmək (onlara ovu qadağan etmək); ~ على الرؤوس بيد من حديد ~ tam ciddi surətdə qadağan etmək; ~ على الكلمة ~ sözü pozmaq, silmək, üstündən qələm çəkmək; ~ صفحا عن... ~ kiminləsə əlaqəni kəsmək; a) nədənsə imtina etmək, boyun qaçırmaq; b) nəyinsə üstündən sükutla keçmək; ~ في الارض yer üzünü gəzib-dolaşmaq; ~ في البادية ~ baş götürüb getmək; ~ في البحر ~ köç etmək, köçerilik etmək, səhrada dolaşmaq; ~ في الشوارع ~ üzümək (gəmi); ~ لصّ على جيبه ~ cibinə oğru girib; ~ المسكوكات ~ sikkə zərb etmək; ~ الودع ~ metal pul, sikkə kəsmək; ~ بالرقم القياسي ~ balıqçulağı ilə, qum üzərində fala baxmaq; II ضَرْبٌ 1) aralarını vurmaq (kiminlə kimin); 2) sırmaq; astarlamak,

astar vurmaq; III ضَارَبَ 1) möhtəkirlilik etmək; (فى البورصة على الصعود على النزول) ~ birjada qiymətlərin qalxması (*enməsi*) ilə oynamaq; ~ بالذهب qızıl möhtəkirliliyi etmək; 2) rəqabət aparmaq; vuruşmaq, döyüşmək, çarpışmaq; 3) altına basmaq (*dişi heyvanı, mayanı*); IV أَضْرَبَ tərək etmək (*nəyi* عن), əl çəkmək (*nədən* عن) ~ dərsləri atmaq; ~ عن العمل işi atmaq, tətıl etmək; ~ عن الطعام yeməkdən imtina etmək, aclıq elan etmək; V تَضَرَّبَ vuruşmaq, döyüşmək, çarpışmaq; VI تَضَارَبَ 1) dalaşmaq, mübarizə aparmaq, toqquşmaq, bir-birinə dəymək; 2) ziddiyyətli olmaq; 3) müxtəlif olmaq; VIII إِضْطَرَّبَ 1) həyəcanlanmaq, hirsələnmək; 2) tərəddüd etmək; ~ فى الارض yer üzündə gəzib-dolaşmaq; 3) nizamsız, bir-birinə qarışmış, dolaşiq, qarışıq olmaq; çalışıb qalmaq, karışmaq, özünü itirmək; 4) narahat, qarışıq olmaq (*yuxu*)

– عامٌ ~ tətıl; ~ عن العمل tətıl; ~ اتٌ c. إِضْرَابٌ ~ ümumi tətıl; ~ اعلن tətıl elan etmək; ~ شنّ tətıl keçirmək, tətılə başlamaq; ~ لجنة tətıl komitəsi; ~ اصحاب المصانع ~ lokaut (*fəhlələri öz tələblərindən və tətildən əl çəkməyə məcbur etmək üçün sahibkarların müəssisəni bağlayıb, fəhlələri kütləvi surətdə işdən çıxarması*); ~ عن الطعام aclıq elan etmə

– إِضْرَابٌ tətıl -i/-ı; ~ الحركة التətıl hərəkəti

– 1) iztirab, həyəcan; 2) çəşqinlik, karışma, qarışıqlıq, çaxnaşma; 3) dolaşlıq, anlaşılmazlıq, qeyri-müəyyənlik; pozğunluq; ~ اضطرابات عصبية əsəb pozğunluğu; 4) tərəddüd etmə, enib-qalxma, titrəmə

– 1) تَضَارَبٌ toqquşma, mübarizə; 2) ziddiyyət; narazılıq, itxıf; 3) müxtəliflik, cür-bəcürlük

– 1. ضَوَارِبٌ c. ضَارِبٌ zərbə vuran, vuran; 2. *riyaz*. vuran (*ədəd*); ~ الى الحمرة qırmızıya çalan; ~ طير (c. ضوارب) köçəri quş; ~ الرمل qumla falabaxan

– ضَرْبَةٌ zərbə vuran qadın; ~ على الماكينة الكاتبة makinaçı qadın, makinada yazan qadın; ~ بالحصى xırda daşlarla falabaxan qadın

– ضَرْبٌ vergi -i/-ı; ~ النظام vergi sistemi

– ضِرَابٌ altına basma (*dişi heyvanı, mayanı*)

– 1) دَوْيُشْقٌ; 2) بَوكْشُ; ~ الطوب ~ kərpickəsən; ~ الرمل qumla falabaxan

– ضَرْبَةٌ c. اتٌ zəngin dili

– ضَرْبٌ vurma, döymə, zərbə endirmə, zərb etmə, kəsmə; ~ بالمدافع topa tutma; ~ النار atəş açma; ~ القلب ürəyin vurma; ~ بالنار atəş açma; ~ النقود sikkə zərb etmə, metal pul kəsmə; ~ دار الـ zərbxana, metal pul kəsilen yer; ~ الرمل qumla fala baxma; ~ الضرائب vergi qoyma

– ضَرْبٌ c. ضَرْبٌ növ, cins, cür, çeşid; ~ هم واضرابهم onlar və onlar kimilər; ~ عرضة له من التحليل o bunu bir növ təhlilə məruz qoydu

– ضَرْبَةٌ c. اتٌ zərbxana

– 1) ضَرْبَاتٌ c. ضَرْبَةٌ ~ جزاء *idm.* cərimə zərbəsi; ~ الحرارة ~ yaxud الـ الحرارية istivurma; ~ الدم apopleksiya (*beynə qansızması nəticəsində iflic*); ~ الشمس günvurma; ~ قاضية ~ öldürücü zərbə, son zərbə; ~ معلم ~ usta zərbəsi; ~ حجر ~ بعيد عنه o çox yaxındadır; ~ انزل ضربات حاسمة (قاصمة)

zərbələr endirmək (*hara* →); 2) bəla, bəd-bəxtlik; لاذِبٌ ~ هذا اصبح bu, labüd oldu; الضربات العشر *Bibl.* on Misir edamı

– ضَرَبْتُ c. ضَرَبْتُ tay, tay-tuş, bab, cur, eş

– ضَرَبْتُ c. ضَرَبْتُ 1) vergi; rüsum; bac; ~ الاعناق can vergisi; ~ الاطيان ~ torpaq vergisi; ~ الحرب hərbi vergi; ~ تصاعديّة ~ mütərəqqi vergi; ~ الدخل ~ yaxud ~ الايراد ~ gəlir vergisi; ~ العقار ~ daşınmaz əmlak vergisi; ~ لمستردة ~ qayıdan vergi; ~ ضرائب مباشرة ~ dolaylı vergilər; ~ مصلحة ~ مصلحة ~ ضرائب غير مباشرة ~ dolaylı vergilər; 2) zəribə (*8 ardəba yaxud 15, 84 hektolitə bərabər həcm ölçüsü*)

– ضَرَبْتُ vergi -i/-1

– ضَرَبْتُ 1) toqquşan; 2) ziddiyyətli

– ضَرَبْتُ 1. mübarizə aparın; rəqabət aparın; 2. möhtək ir

– ضَرَبْتُ 1) mübarizə; döyüş; savaq; 2) rəqabət; ~ الحرّة azad rəqabət; 3) müzarəbə, şərikli fəaliyyət, işbirliyi; 4) möhtək irlik, ~ ماليّة ~ maliyyə möhtək irliyi

– ضَرَبْتُ c. ضَرَبْتُ 1) mizrab; 2) *idm.* raket

– ضَرَبْتُ c. ضَرَبْتُ ~ التّيس ~ tennis raketkasi; ~ بونج بونج ~ pinq-ponq, stolüstü tennis raketkasi

– ضَرَبْتُ vurma, döymə; ~ المثل ~ zərbi-məsəl

– ضَرَبْتُ c. ضَرَبْتُ 1) çadır qurmaq üçün yer; 2) çadır düşərgəsi; ~ الارز ~ çəltiyi döymək, düyünü təmizləmək üçün yer

– ضَرَبْتُ 1. tət il edən; 2. tət ilçi

– ضَرَبْتُ sırımış (*yorğan*)

– ضَرَبْتُ c. ضَرَبْتُ ~ اتّ ~ sırımış yorğan

– مَضْرُوبٌ 1. vurulmuş, döyülmüş; 2. *həmç.* عليه ~ riyaz. vurulan (*ədəd*); فيه ~ riyaz. vuran (*ədəd*)

– مَضْطْرَبٌ həyəcan, iztirab, çaxnaşma

– مَضْطْرَبٌ 1) həyəcanlı, iztirablı; pərt olmuş; 2) qat-qarışq salınmış, qeyri-aydın; 3) narahat (*yuxu*); 4) bulanıq (*su*); 5) naha-mar, hamar olmayan, kələ-kötür (*vol*)

I ضَرَجَ (u) al-qana bulamaq, al-qana boyamaq; II ضَرَجَ al-qana bulamaq, al-qana boyamaq; ~ في الدماء ~ *məch.* qana bulanmaq (*yaralı haqqında*); ~ الخجل ووجهها ~ xəcalətdən üzü qızardı; V تُضَرِّجُ 1) al-qana bulanmaq, al-qana boyanmaq; 2) qızarmaq (*kiminsə üzü*); ~ وجهه غضبا ~ qəzəbdən üzü qızardı; VII اِنضَرَجَ 1) paraşütlə tullanmaq; 2) aşağı atılmaq, aşağı şığımaq (*quş haqqında*)

– مُضَرَّجٌ al-qana bulanmış, al-qana boyanmış; ~ خرّ سا بدمه o, qanına bulanmış halda yerə yıxıldı; ~ اللّيدین ~ əlləri qana bulanmış, cinayət başında yaxalanmış

I ضَرَحَ (a) ضَرَحَ qazmaq, qəbir qazmaq

– ضَرَحَ c. ضَرَحَ, أضرحة, qəbir; məqbərə; mavzoley

I ضَرَسَ (i) ضَرَسَ 1) dişləmək; 2) təqib etmək, sızıntı vermək, əziyyət vermək, ağır olmaq (*kimə* ~ علی tale haqqında); ضَرَسَ (a) ضَرَسَ 3) dişləri qamaşmaq (*bax: جصرم*); ~ نت اسنانه onun dişləri qamaşdı; II ضَرَسَ 1) dişləri əkmək, taxmaq; 2) dişlərini qamaşdırmaq; IV أُضْرَسَ : ضرس الاسنان ~ الاسنان

– تُضْرِسُ c. تُضْرِسُ dişli çıxıntılar, qabarıq yerlər; تضاريس الارض yerin relyefi; تضاريس الوجه üzün qırışları

– الخلق ~ ضَرَّاسَةٌ qılıqsızlıq, bədrəftarlıq; xasiyyətcə qılıqsız

– العقل ~ اغْيَالٌ ضِرْسٌ c. ضِرْسٌ azı diş; diş; ağıl diş

– حرب ~ ضِرْسٌ dişləyən, qapağan; dağıdıcı; ~ حرب dağıdıcı müharibə

– مَضْرَسَاتٌ c. memar. dentikullar (qapı və pəncərə pərvazlarında dekorativ dişli çıxıntılar)

I ضَرَطَ (i) ضَرَطَ , ضَرِيطٌ qarından bərkdən qaz buraxmaq

– تِبٌ ضَرَاتٌ tib. qarın köpü, meteorizm

– tez-tez qarından bərkdən yel buraxan

– ضَرِيطٌ , ضَرَطَ qarın qazı, bərkdən çıxarılan yel

I ضَرَعَ (u) ضَرَاعَةٌ 1) itaətkar olmaq; 2) itaətkarcasına diləmək (kimdən); yalvarmaq (kimə); III ضَارِعٌ oxşar olmaq, oxşamaq; IV أُضِرِعَ tabe etmək (kimə لـ , الى); alçaltmaq (kimin qarşısında الى); V تُضِرِعُ yalvarmaq (təs. h. yaxud الى); alçalmaq, yaltaqlanmaq, yaltaqlıq etmək (kimə الى)

– 1) تُضِرِعُ itaət, itaətkarlıq; 2) yalvarış

– ضَارِعٌ zəif, taqətsiz, əldən düşmüş, gücsüz

– ضَرَاعَةٌ yalvarış, dilək

– ضِرْعٌ c. ضِرْعٌ məmə, əmcək, döş giləsi; ~ والـ bütүн təsərrüfat (hərfən: əkin və mal-qara)

– ضِرْعٌ ضِرْعٌ

– ضِرْعٌ oxşar, bənzər

– ضِرْعِيَّاتٌ c. məməlilər

– ضِرْعٌ oxşar, bənzər; a) صِيغَةٌ ضِرْعٌ fellərin indiki-gələcək zamanı; b) müzare (əruz vəznində bəhr); ~ المرفوع xəbər for-

ması; ~ المجزوم arzu forması; ~ şərt forması

– مَضْرَعَةٌ oxşama, bənzəmə; oxşarlıq, bənzərlik; ~ أحرف (حروف) الـ (أ، ت، ن، ي) indiki-gələcək zaman önşəkilçiləri (fellərin indiki-gələcək zamanını ifadə etmək üçün şərti məsdərin əvvəlinə artırılmış şəxs bildirən önşəkilçiləri)

– ضِرْعٌ şir c. ضِرْعٌ yaxud ضِرْعِيَّةٌ c. ضِرْعِيَّةٌ

I ضِرِمَ (a) ضِرِمَ yanmaq, alışmaq, alovlanmaq, od tutub yanmaq; II ضِرِمَ yandırmaq, alışdırmaq; ~ النارَ فى... od vurmaq (nəyəyə), odlamaq (nəyəyə); IV أُضِرِمَ = II; V تُضِرِمُ 1) alovlanmaq, alışmaq, şölələnmək, od tutub yanmaq; yanmaq (hərərətdən, titrədib-qızdırmadan); 2) qəzəbdən qızışmaq, coşmaq, alışıb-yanmaq (kimə qarşı على); VIII إضِرِمَ alovlanmaq, şölələnmək, yanmaq

– إضِرِمَ odlama, od vurma, yandırma

– ضِرِمَ yanma; alovlanma, şölələnmə; isti, pər

– ضِرِمَ c. ضِرِمَ 1) kösov; 2) od, alov

– مُضِرِمٌ yanan, alovlanan

– ضِرَاءٌ c. ضِرَاءٌ ov iti

I ضِرِيَّ (a) ضِرِيَّ , ضِرَاوَةٌ qızışmaq, coşmaq (arzular); II ضِرِيَّ təlim vermək, öyrətmək (nəyəyə على); dərsini keçmək (nəyəyə)

– ضِرَارٌ q. ضِرَارِيَّةٌ c. ضِرَارٌ vəhşi, yırtıcı, azğın; qəddar, qaniçən; ~ حيوان vəhşi hevan; ~ حوش yırtıcı heyvanlar; c. الضورارى yırtıcı, ötyeyən heyvanlar; معركة ضِرَارِيَّةٌ ağır, şiddətli, qanlı döyüş

– ضِرَارٌ sıx meşə, meşəlik, cəngəllik

– ضِرَاوَةٌ qəddarlıq, vəhşilik, yırtıcılıq, azğınlıq, qana hərislik; ~ قəddarlıqla

ضَعَع 1) dağıtmaq, yıxmaq, viran etmək, sındırmaq; 2) zəiflətmək, əldən salmaq, kütləşdirmək (*hissi*); ضَعَع 1) dağılmaq, yıxılmaq, viran olmaq, sınmaq; laxlamaq, sarımaq; 2) zəifləmək, kütləşmək

– ضَعَع dağılma, sımma

– ضَعَع zəif, gücsüz

ضَعَع 1) dağıtma; 2) zəiflətmə; zəifləmə; zəiflik; الشيخوخة ~ qocalıq zəifliyi

– ضَعَع 1) dağılmış; sökülmiş, parçalanmış; 2) zəifləmiş; zəif; kütləşmiş

I ضَعَع (u) ضَعَع zəif olmaq; zəifləmək; taqətsiz olmaq, gücü çatmamaq (*nəyisə etməyə* عن); II ضَعَع 1) zəif sanmaq; 2) ikiqat artırmaq; III ضَعَع 1) ikiqat artırmaq, ikiqat etmək, qoşalamaq, cütləmək; bir işi ikinci dəfə görmək, təkrar etmək; 2) çətinləşdirmək, mürəkkəbləşdirmək; IV ضَعَع 1) zəiflətmək, gücdən salmaq (*təs. h. yaxud* من); 2) yumşaltmaq; VI ضَعَع 1) ikiqat artmaq; artmaq, güclənmək; 2) ağırlaşmaq (*nə ilə* – *xəstəlik haqqında*); X ضَعَع 1) zəifləmək, gücdən düşmək, taqəti olmamaq; 2) zəif sanmaq, zəif olduğunu görmək; 3) azaltmaq, əksiltmək; əhəmiyyət verməmək

– ضَعَع 1) zəiflətmə; gücdən salma, taqətdən salma; 2) yumşaltma

– ضَعَع c. 1) qırıqlar; 2) məzmun (*məs., hekayənin və s.*)

– ضَعَع zəiflik, gücsüzlük; tabsızlıq, taqətsizlik, üzgünlük; البصر ~ gözün zəifliyi; الإرادة ~ iradə zəifliyi; النعصبى ~ nevrasteniyə (*əşəb sisteminin zəifləməsi ilə bağlı xəstəlik*); التناسلى ~ cinsi zəiflik

– ضَعَع 1) misil, bənzər, tay; 2) dəfə, kərə; 3) ikiqat; c. ثلاثة اضعاف misli qədər; ثلاثة اضعاف

üç misli qədər, üçqat artıq; اضعافا مضاعفة qat-qat artıq; اضعاف اضعاف dörd misli qədər

– ضَعَع c. ضَعَف zəif, xəstə

– ضَعَع k.q.c. ضَعَف çox zəif, gücsüz, taqətsiz

ضَعَع 1) ضَعَف, ضَعَف zəif, gücsüz; yetərsiz (*məs., dəlil və s.*); العقل ~ ağıllı zəif, kəməğil; الإرادة ~ iradəsi zəif; القلب ~ ürək-siz, qorxaq; 2) xəstə

– ضَعَع ikiqat artırılmış; iki dəfə artıq, ikiqat; افعال ~ gram. müdaaf fellər (*ikinci və üçüncü kök samitləri eyni olan üçsamitli fellər*); زادت مطالب البلاد اضعافا ~ ölkənin tələbləri dəfələrlə (*qat-qat*) artmışdır

– ضَعَع c. ات 1) ikiləşmə; təkrarlama;

2) ağırlaşma (*xəstəliyin*)

– ضَعَع bot. inciçiçəyi (*Suriya*)

– ضَعَع ikiləşmiş, ikiqat artırılmış

I ضَعَع (a) ضَعَع 1) calamaq, bağlamaq;

2) qalaqlamaq, dəstə bağlamaq

– ضَعَع c. ضَعَع dəstə; bağlı, şələ; اضغاث الاحلام a) qat-qarışq yuxular; b) qat-qarışq xəyallar

I ضَعَط (a) ضَعَط 1) basmaq, sıxmaq; 2) presləmək; 3) məcbur etmək, vadar etmək (*kimi*), təzyiq göstərmək (*kimə*), sıxışdırmaq (*kimi* على); III ضَعَط basmaq, sıxmaq; VI ضَعَط

1) bir-birini basmaq, sıxlaşmaq, bir-birini sıxmaq; 2) sıxışmaq; VII ضَعَط basılmaq, sıxılmaq; təzyiq məruz qalmaq

– ضَعَط basılma, sıxılma; sıxılma qabiliyyəti, sıxlaşma qabiliyyəti; tex. kompresiya, sıxma, sıxılma

– ضَعَط tədricən sıxma, sıxlaşdırma

– ضَعَط 1. basan, sıxan, presləyən; 2. həmç.

ضَعَط آلة kompressor

– ضَاعَظَةُ c. ضَاغَظُ press, basqı aləti, sıxac, məngənə

– ضَاغُوطُ qarabasma, vahimə, kabus

– ضَعُطُ 1) təzyiq; الـ الهوائى (الجوى) hava, atmosfer təzyiqi; جَوَى ~ fiz., tex. bir atmosfer; الـ مقياس (مقياس) manometr; الـ مقياس الدم yaxud الـ الدموى tib. qan təzyiqi; الـ الدم الواطى (العالى) aşağı (yuxarı) qan təzyiqi; الـ الحوادث تحت ~ məcaz. hadisələrin təsiri altında; 2) presləmə; 3) basma, sıxma; 4) məcbur etmə, vadar etmə; Sıxışdırma, zülm

– ضَعُطَةُ basma, sıxma (على نَایسə)

– مِضْغَاطُ manometr

– مِضْغُوطُ 1) preslənmiş, sıxılmış; ~ هواء sıxılmış hava; 2) məcbur edilmiş

– مِضْغُوطِيَّةُ sıxılma qabiliyyəti

I ضَعَمَ (a) ضَعَمَ 1) dişləmək; 2) (sözləri) çeynəyə-çeynəyə danışmaq, mızıldamaq, nəm-nüm etmək

I ضَعِنَ (a) ضَعِنَ kin bəsləmək, nifrət bəsləmək (kimə) (على), görməyə gözü olmamaq (kimi) (على), zəhləsi getmək (kimidən) (على); VI تُضَاعَنَ bir-birinə kin bəsləmək, bir-birindən zəhləsi getmək; VIII اِضْطَغَنَ kin saxlamaq, ədavət bəsləmək (kimə) (على)

– ضَاعِنُ kin bəsləyən, kinli

– ضِغْنُ c. اِضْغَانُ kin; nifrət; ədavət

– ضِغْنُ kinli, acıqlı

– ضِغْنِيَّةُ c. ضِغْنَانُ kin, nifrət, ədavət

ضِغْفُ ağır vəziyyət, yoxsulluq, ehtiyac

– ضِفَّةُ 1) kütlə; 2) basabas, basırıq

– ضِيفَافُ c. ضِيفَافُ sahil

ضِفَادِعُ c. ضِيفَدَعَةٌ, ضِيفَدَعٌ, ضِيفَدَعٌ, ضِيفَدَعٌ qurbağa; رجال الضفادع ~ quru qurbağası; القطين

yaxud الفرقة الضفادع البشرية amfibiya insanlar, akvalanqçılar

I ضَفَّرَ (i) ضَفَّرَ hörmək (saçları, ip, həsir); eşmək, toxumaq; II ضَفَّرَ hörmək, eşmək, toxumaq; III ضَافَرَ kömək göstərmək; V تُضَفَّرَ hörülmək, eşilmək, toxunmaq; VI تُضَافَرَ 1) bir-birinə kömək göstərmək, qarşılıqlı yardım etmək; qüvvələri birləşdirmək, birləşmək (kimə qarşı) (على); 2) bir-birilə qaynayıb-qarışmaq

– القوى (الجهود) ~ 1) qarşılıqlı yardım; 2) qüvvələrin (səylərin) birləşdirilməsi; 3) qaynayıb-qarışma

– ضَفَّرُ c. ضَفَّرُ tapqır, qarınaltı (atda)

– ضَفَّرُ hörmə, eşmə, toxuma

– ضَفَّرُ 1) tapqır, qarınaltı (atda); 2) kiçik hörük (saç hörüyü)

– ضَفِيرَةٌ c. ضَفَائِرُ 1) hörük; 2) hörmə, toxuma, eşmə; شمسية ~ anat. günəş kəlfə

– مِضْفُورُ, مِضْفُورُ hörülmüş, toxunmuş, eşilmiş

I ضَفُوٌ (u) ضَفُوٌ dolu olmaq, ağzınacan dolu olmaq; II ضَفَى əlavə etmək, üstünə artırmaq (nəyin) (على); IV اِضْفَى əlavə olaraq vermək, əlavə etmək, vermək, üstəlik olaraq vermək (nəyə) (على); ~ اهمية (كبيرة) خاصة; ~ xüsusi (böyük) əhəmiyyət vermək (nəyə) (على) – ضَافٌ q. ضَافِيَّةٌ dolu; müfəssəl, ətraflı, dolğun

– العيش : ضَفْوَةٌ

I ضَلَّ (a/i) ضَلَّ 1) zəlalətdə olmaq, doğru yoldan azmaq, düz yoldan sapmaq; azmaq (harada) (فى); itmək; الطريق ~ yolu azmaq, yolu itirmək; الطريق عن السبيل doğru yoldan çıxmaq; سعيه ~ onun zəhməti hədəf getdi; 2) yanılmaq (nədə) (فى); II ضَلَّ 1) azdırmaq,

sapdırmaq; yoldan çıxartmaq; صوابه ~ ağlı azmaq; 2) yanılmaqda ittiham etmək; 3) aldatmaq; IV أضلّ 1) yoldan çıxartmaq, azdırmaq, sapdırmaq; zəlalətə salmaq; اى شيطان ...vaxt hansı şeytan məni yoldan çıxartdı?; 2) itirmək (*nəvisə*)

– تَضَلِيلٌ = إِضْلَالٌ

– أضليل c. أضلولة 1) yanlışlıq, səhv; 2) yalan, uydurma

– تَضَلِيلٌ sapdırma, azdırma; aldatma

– تَضَلِيلٌ aldadıcı, yalan; المحاولات السمة yalan cəhdlər, yayındırıcı cəhdlər

– فى ضالّ 1) zəlalətdə olan, yanılan (*nədə*); zəlil olmuş, yanılmış, azmış, sapmış, avara (*itlər*); الابن yolunu azmış oğul, atasına ağ olmuş oğul; 2) itmiş; 3) yanlış, səhv; ~ زعم yanlış iddia

– ضالّ c. ضالّة 1) itmiş (*nə isə*); azmış heyvan (*əsasən qoyun*); 2) axtarılan şey; arzu edilən şey; ideal; المنشودة onun gizli arzusu; وجد ~ öz idealını tapmaq, ürəyində olan arzuya çatmaq

– ضالّ 1) yoldan azma, sapma; sərgərdan gəzmə; 2) c. اتّ – zəlalət

– ضالّة zəlalət, yanlışlıq, səhv

– مَضِلٌّ zəlalətə salan, azdıran, sapdıran

– مَضِلٌّ zəlalətə salan, yoldan çıxaran, azdıran, sapdıran; رواية işi dolaşdıran rəvayət

– مَضِلٌّ c. مَضِلٌّ azdırıcı yer, sapdırıcı yer

I ضلع (u) ضلعة 1) güclü, qüvvətli, möhkəm olmaq; 2) mahir, bacarıqlı olmaq (*nədə*); bilikli, məlumatlı, səriştəli olmaq (*nədə*); bələd olmaq (*nəyə*); ضلع (ə) ضلع əyri olmaq; معه ~ kiminləsə əlbir olmaq; ضلع (ə) ضلع incitmək; sıxışdırmaq

(*kimi* على); II ضلع 1) əymək, qatılmaq; 2) büzmək, büzmələmək; 3) zolaqlı, miləmil etmək; V تُضلع 1) dolmaq (*nə ilə təs. h.*); bilicisi olmaq (*nəyin*), məlumatlı, xəbərdar olmaq (*nədə*); bilmək, bacarmaq (*nəyi*); yaxşı bilmək (*nəyi* من , ب , فى , بالعربية); 2) qıvrıqlaşmaq, kökəlmək (*məs., xəstəlikdən sonra*); VIII اِضْطَلَعَ 1) mahir, bacarıqlı olmaq (*nədə*), bacarmaq, edə bilmək (*nəyi* →); 2) üzərinə, boynuna götürmək, çiyində daşımaq, yerinə yetirmək (*nəyi* →); apara bilmək, daşıya bilmək (*nəyi* →); ~ بالاعباء الجسيمة böyük yük daşımaq

– اَضْطَلَعُ c. həmfikirilər, tərəfdarlar; əlaltılar

– اِضْطِلَاعٌ 1) bacarıq, qabiliyyət; 2) aparma, yerinə yetirmə; فى اثناء سى بمنصبى mən öz vəzifəmi yerinə yetirdiyim vaxt; ~ بالتبعية ~ məsuliyyəti öz üzərinə götürmə

– اَضْطَلَعُ bacarma, bilmə; bacarıq, qabiliyyət

– ضالّ 1) meyilli (*nəyə*); mahir, bacarıqlı (*nədə*); 2) əlbir iş görəni (*kimlə*); ...-lə əlbir olmaq

– اَضْطَلَعُ , اَضْطَلَعُ , اَضْطَلَعُ c. ضلع

1) qabırğa; *memar.* sütun, sütun bilərziyi; *bot.* paxlalılar fəsiləsindən ot və ya yarımkol, gəvən; ثابت ~ *anat.* sabit, əsil qabırğa; *anat.* yalançı qabırğa; 2) tərəf, üz, til (*üçbucaqlının*); متوازى الاضلاع paraleloqram; 3) kotlet; الضأن ~ qoyun ətindən kotlet; ان لهم سا فى هذا الامر ~ çəllək taxtası; onların bu işdə əli var

– ضلع c. ضلع kiçik dağ, təpə

– ضلع 1. 1) güclü; 2) bilən; 3) bacarıqlı, qabiliyyətli; 2. bilici

– مَضْلَعٌ 1. 1) zolaqlı, miləmil; naxışlı; 2) qar-bırğalı, tilli, büzməli; büzmələnməmiş; ~ صَاجْ büzmə dəmir; 2. c. مَضْلَعَاتٌ çoxüzlü; خماسى ~ beşüzlü; سداسى ~ altıüzlü

ضَلْفَةٌ c. ضَلْفٌ , أضلافٌ tay, lay, qanad (*qapıda*); pəncərə taxtası

ضَلْمَةٌ c. ضَلَمَاتٌ 1) iç qoyulmuş, içi doldurulmuş tərəvəz; 2) dolma (*xörək*)

I ضَمٌّ (a/u) ضَمٌّ 1) yığmaq; biçmək; 2) birləşdirmək, toplamaq, cəmləmək; bir-birinə sıxmaq (*dodaqları*); əlavə etmək, üstünə gəlmək (*nəyin* الی); الصفوف ~ sıraları sıxlaşdırmaq; الی صدره ~ sinəsinə sıxmaq, qucaqlamaq; 3) ilhaq etmək, zorla birləşdirmək; 4) qavramaq (*nəyi* علی); 5) ehtiva etmək; 6) *gram.* damma ilə hərəkələmək, dammalamaq; VI تُضَمُّ بirləşmək, sıxlaşmaq; VII اِنضَمَّ 1) zorla birləşdirilmək, ilhaq edilmək; qoşulmaq (*nəyə* الی); 2) özündə birləşdirmək, ehtiva etmək (*nəyi* علی); 3) sıxılmaq

– اِنضَامَةٌ c. اِضْمَامٌ bağlama, bağlı (*kağız*), dəstə; iş; qovluq; bloknot

– اِنضِمَامٌ qoşulma (*nəyə* الی); *siy.* anşlus
– ضِمَامٌ qısqaq, sancaq (*kağız üçün*)
– ضَمٌّ 1) yığma; biçin; ضَمٌّ زمن biçin vaxtı;

2) əlavə etmə, qoşma (*nəyə* الی); toplama, cəmləmə; ضَمٌّ الصفوف sıraların sıxlaşdırılması; 3) ilhaq, qəsbkarlıq, qəsb etmə, zəbt etmə; 4) *həmç.* حركة الـ *gram.* damma

– ضَمَّةٌ 1) özünə sıxma, qucaqlama; döşünə basma; 2) toplu, birlik; ~ زهور ~ gül dəstəsi; 3) c. ضَمَاتٌ *gram.* damma

– ضَمِيمَةٌ c. ضَمَائِمٌ əlavə, artım (*pul artımı*)
– مَضْمُومٌ 1) yığılmış, toplanmış; sıxılmış;

2) sıxlaşmış; 3) *gram.* damma ilə hərəkələnməmiş, dammalı

(ضمحل) اِضْمَحَلَّ itmək, yox olmaq; qurtarmaq, bitmək, kəsilmək

– اِضْمَحَلَّ itmə, yox olma

– مَضْمَحَلٌّ itmiş, yox olmuş, mövcudluğuna son vermiş

I ضَمَخٌ (u, a) ضَمَخٌ ətirli yağ sürtmək; ətir vurmaq, ətirləmək; ~ بالبخور ~ buxur, ətirli qatran yandırmaq; II ضَمَخٌ 1) ətirli yağ sürtmək; ətirləmək, ətir vurmaq; 2) dada gətirmək, dada gətirmək üçün nə isə qatmaq; بالتوابل ~ ədviyyə vurmaq (*xörəyə*); V تُضَمَخُ özünə ətirli yağ sürtmək, ətirlənmək, özünə ətir vurmaq

I ضَمَدٌ (i) ضَمَدٌ sarımaq, bağlamaq, sarğı qoymaq, sarğı bağlamaq; ~ بالمندیل دموعه ~ göz yaşlarını yaylıqla silmək; II ضَمَدٌ sarımaq, bağlamaq (*yaram*)

– ضِمَادٌ c. اِضْمَادَةٌ 1) sarğı; bint; 2) çoxərlilik

– ضِمَائِدٌ c. ضِمَائِدٌ sarğı; bint

– ضِمْدٌ c. اِضْمَادٌ sevgili, canan

– مُضْمِدٌ feldşer; sanitar

– مَضْمِدَةٌ c. اِتُّ – qadın feldşer; qadın sanitar; 2) kompres, yaş sarğı

I ضَمْرٌ , ضَمْرٌ (u) ضَمْرٌ 1) arıqlamaq, arıq, sısq, üzgün, cansız olmaq; qayısqbaldır olmaq; 2) ətini tökmək, azalmaq (*həcmə*); qısalmaq, sıxılmaq, büzüşmək; II ضَمْرٌ 1) azaltmaq (*həcmi*), arıqlatmaq; 2) təlim vermək (*ata*); IV اِضْمَرَ 1) gizlətmək, məxfi saxlamaq; niyyətində, qəsdində olmaq (*nəyinsə kimə qarşı*); ~ العداء ~ ədavət bəsləmək, ürəyində ədavət saxlamaq; ~ له الشر ~ kiməsə qarşı pislilik, yamanlıq niyyətində olmaq; 2) arıqlatmaq; 3) təlim vermək; V تُضَمَّرُ arıqlamaq; üzgünləşmək, sısqalaşmaq, cansızlaşmaq, əldən düşmək; VII اِنضَمَرَ qurumaq, solmaq

– 1) *إِضْمَارٌ* gizlətmə; susma, üstündən sü-kutla keçmə; nəzərdə tutma; niyyət, qəsd; 2) *qram.* ellipsis (*ifadənin hər hansı bir ele-mentinin buraxılması*)

– 1) *ضَامِرٌ* arıq, qayıqbalıdır, sısqı; 2) nazik
– *ضِمَارٌ həməç.* ~ ödəniləcəyinə az gü-man olan borc

– 1) *ضُمْرٌ* arıqlıq, sısqalıq; 2) naziklik (*məs., parçanın*)

– 1) *ضُمُورٌ* arıqlama; arıqlıq; *مرضی* ~ atrofiya (*fəaliyyətdən qalma*); 2) xətər, bəla, azar; zədə, nöqsan, qüsur

– *تَأْيِيبٌ (تقريع) الـ* vicdan; *الـ* vicdan əzabı; *الـ* vicdanlı; *الـ* vicdanı itirmiş, vicdansız; *الـ* vicdanı rahat; *استيقظ الـ* vicdanı dilə gəldi, oyandı; o heç həya etmədən bunu dedi, o bunu dedi, heç tükü də tərپənmədi; 2) ağıl; məsuliyyət hissi, təmiz ürək hissi, öz hərəkətlərinin yaxşı və ya pis olduğunu duyma; 3) *qram.* əvəzlik; *اشاری* ~ işarə əvəzliyi; *شخصی* ~ şəxs əvəzliyi; *عائد* ~ qayıdıq əvəzliyi; *مجرور* ~ yiyəlik əvəzliyi (*viy. h.-da*); *موصول* ~ nisbi əvəzlik

– 1) *مَضَامِيرٌ c.* sahə, meydan; 2) cıdır meydanı

– 1) *مُضْمَرٌ* gizli, nəzərdə tutulan; 2) *qram.* əvəzlik

– *مُضْمِرٌ* təlim verən, məşqçi

I *ضَمِنَ* (ə) 1) zəmanət vermək, zamin olmaq (*kimə – təs. h. yaxud*); təmin etmək, təminat vermək (*kimə -l*); sığortalamaq (*nədən*); 2) özündə ehtiva etmək (*nə*); 3) təminatı ödəməyi öhdəsinə qoymaq (*ki-minsə*); II *ضَمَّنَ* 1) qoymaq (*nəyin içində*); doldurmaq; daxil etmək (*nəyəyə*); (*nəyisə*)

nəyinsə, məs., kitabın) əsas məzmununa daxil etmək; 2) üzərinə (*nə üçünsə*) məsuliyyət qoymaq; sığortalamaq (*nədən*); V *تَضَمَّنَ* ehtiva etmək, daxilində olmaq; VI *تَضَامَنَ* 1) bir-biri üçün zamin olmaq; həmrəy olmaq; 2) birləşmək; VII *إِضْمَنَ* təmin edilmək, təminat verilmək; sığortalamaq

– *أضْمَنَ* ən gözəl təminat verən, etibarlı təmin edən

– *تَضَامَنُ* həmrəylik, qarşılıqlı məsuliyyət; ellik zəmanət; *بالـ* *yaxud* *والتكافل* birlikdə, birgə, əlbirləklə, həmrəylik şəraitində; *الـ* *بـ* beynəlxalq həmrəylik; ... *اعرب عن ـه الاخوى مع...* -la/-lə qardaşca-sına həmrəyliyini ifadə etmək

– 1) *تَضْمِينٌ* qoyma; daxil etmək; 2) fikrini birbaşa deyil, eyhamla ifadə etmək; məna vermə (*nəyəyə*)

– 1. *ضَامِنٌ* zamin, zəmanət verən, zamin duran, təmin edən; 2. zəmanətçi

– 1) *ضَمَانٌ c.* 1) təmin etmə, təminat; sığortalama, sığorta; *الـ* *الجماعی* kollektiv təhlükəsizlik; *الـ* *الاجتماعی* sosial təminat; *الـ* *ورقة* zəmanət vəsiqəsi; 2) zəmanət, zaminlik; *عـ* *على!* məna ona zaminəm! 3) məsuliyyət; *شركة محدود الـ* məhdud məsuliyyətli şirkət

– 1) *ضَمَانَةٌ* zəmanət, zaminlik; 2) təminat; *مالیة* ~ pul girovu

– *دولة* daxilində, içində (*nəyinsə*); ~ *دولة* dövlət daxilində dövlət; *هم* onların içində, arasında; ... *الناس المطلوبين*... o məhz tələb olunan adamlardandır

– *ضِمْنٌ* içində olan şey, içindəki; iç; *سـ* dolayısılə, qismən; gizlicə; bununla yanaşı;

سا ~ او صراحة (مباشرة) *aşkar (birbaşa) yaxud* dolayisilə

– 1) *ضَمْنِيٌّ* gizli, sözlə ifadə edilməmiş; dinməz, sakit; ~ *قبول* bir söz demədən qəbul etmə; 2) dolay; nəzərdə tutulan; 3) daxili, içəri

– *ضَامِنٌ = ضَمْنَاءُ c. ضَمِينٌ*

– 1) *مُضْمَنٌ* qoyulmuş; daxil edilmiş; 2) nəzərdə tutulan

– 1) *أَمْضُونٌ* təmin edilən; təmin edilmiş, təminatlı; 2) əhəmiyyəti olan, məzmunlu; 3) sifarişli (*məktub*); 4) sığortalanmış, sığortalı

– *الشكل مَضْمُونٌ c. مَضْمُونٌ* şəkil və məzmun

I *ضَنَّ* (a/i) *ضَنَّ* *yaxud* *ضِنٌّ* (i/a) *ضَنَّ*, simic olmaq; xəsislik etmək, simiclik etmək; əsirgəmək, qıymamaq, qızırğamaq (*nəyi* → *kimə* علی); ~ *بِالجواب* cavab verməyə qızırğamaq; ~ *بكرامته ان نخدش* o, şərəfini elə əsirgəmir ki, təhqirə dözsün

– 1) *أَضْيَاءُ c. ضَيِينٌ* çox xəsis, çox simic; 2) cüzi, yetərsiz

– *مَضْنَةٌ c. مَضْنَةٌ* daş-qaş, cavahirat; ən əziz, ən qiymətli şey

I *ضَنَّكَ* (u) *ضَنَّكَ*, *ضَنَّكَ* 1) sıxıntılı, ağır, çətin olmaq (*həyat şəraiti*); 2) zəif olmaq

– *ضَنَّكَ* sıxıntı, çətinlik; böyük ehtiyac, yoxsulluq; ~ *عيش* məhrumiyətlərlə dolu həyat *ضَنُّو*, *ضَنُّو* kiçik uşaqlar

I *ضَنِّي* (ə) *ضَنِّي* gücdən düşmək, halsızlaşmaq, üzülmək, yorulmaq, zəifləmək; IV *أَضْنِي* əldən salmaq, üzmək, yormaq, zəiflətmək

– *ضَنَّ* *q. ضَنِّيَّة* əldən düşmüş, taqətsiz, yorğun, üzgün

– *ضَنِّي* əldən salma, yorma, üzmə; arıqlıq, özginlik, üzgünlük

– *مُضْنِيَّة q. مُضْنِيَّة* əldən salan, taqətdən salan; yorucu, ağır, çətin

I *ضَهَّدَ* (ə) *ضَهَّدَ* zülm etmək; təqib etmək, sıxışdırmaq; VIII *إِضْطَهَّدَ* təqib etmək, təqibə məruz qoymaq; zülm etmək, sıxışdırmaq

– *إِضْطَهَّدَ* təqib etmə, incitmə, zülm etmə; repressiya, təqib; *جنون* təqib edilmə iddiası

– *إِضْطَهَّادِيٌّ* repressiv

– *مُضْطَهَّدٌ* təqib edilən, təqibə məruz qalan, sıxışdırılan; *الشعوب الـ* zülmə məruz qalan (*məzlum*) xalqlar

– 1. *مُضْطَهَّدٌ* zülm edən, təqib edən, sıxışdırılan, əzən, boğan; 2. zalım, zülmkar

– *ضَهْرٌ c. ضَهْرٌ* zirvə (*dağın*)

III *ضَاهَى* (z) *ضَاهَى* 1) oxşamaq, bənzəmək, oxşar olmaq, bənzər olmaq; 2) tutuşdurmaq, müqayisə etmək (*nəyi nə ilə* *yaxud* *بين وبين*)

– *ضَهِيٌّ* oxşar, bənzər

– *q. مَضَاهِيَّة* oxşar, bənzər

– 1) *مُضَاهَاةٌ* oxşarlıq, bənzərlik; 2) tutuşdurma, müqayisə etmə

I *ضَوءٌ* (u) *ضَوءٌ*, *ضَوءٌ* ziyalanmaq, işıqlanmaq, işıq vermək, işıq saçmaq, parıldamaq; *بالعافية* ~ sağlamlıq yağmaq; II *ضَوًّا*

ضَوًّا işıqlandırmaq; alışıdırmaq, yandırmaq (*lamparı*); IV *أَضَاءَ* 1) işıq saçmaq, işıqlandırmaq; parıldamaq; *أضئ لى اقدح لك!* əl əli yuyar, əl də üzü! (*hərfən: mənim üçün işıq sal ki, mən də çaxmaqdaşı ilə sənin üçün od çıxaram*); 2) maarifləndirmək; V *تَضَوًّا*

تَضَوًّا işıqlandırılmaq, aydınlaşdırılmaq; X *إِسْتَضَاءَ* 1) işıqlandırılmaq (*nə ilə* →); 2) məlumatlandırılmaq (*kim tərəfindən* *nə barədə* →)

– 1) *إِضْءَةٌ* işıqlandırma; çıraqbanlıq, çıraqbən

– 1) *إِضْءَةٌ* işıqlandırma; çıraqbanlıq, çıraqbən

– 1) *إِضْءَةٌ* işıqlandırma; çıraqbanlıq, çıraqbən

- ضَيْعٌ itki; zərər, ziyən
- ضَيْعَانٌ itki; ! يا سَهْ nə ağır itki!, heyif!
- ضَيْعَةٌ itki; zay olma, məhv olma
- ضَيْعَةٌ c. ضَيْعٌ, ضَيْعٌ kənd; məskən; ferma; malikanə
- مِضْيَاحٌ israfçı, bədxərc
- مُضْيِعٌ 1. israf edən, hədəyə xərcləyən; 2. israfçı, bədxərc
- مِضْيَاعٌ c. مُضْيِعَةٌ 1) itkiyə, ziyana gətirib çıxaran; zayedici, puçedici; 2) itki, itik, zərər, ziyən; للمال وللوقت ~ vaxt və pul itirmə
- مُضْيِغٌ 1. itirilmiş; 2. cib xərcliyi
- I ضَيْفٌ (i) ضَيْفٌ (i) qonaq olmaq, qonaq qalmaq; 2) qonaq etmək; 3) əlavə etmək; II ضَيْفٌ 1) qonaq qəbul etmək; 2) qonaq etmək; IV أَضَافَ 1) əlavə etmək (نَافَ), اضافة الى ذلك ~ elmi irsə yenilik əlavə etmək (gətirmək); bundan əlavə; 2) aid etmək, isnad etmək (الى kimə), ayağına yazmaq (الى kimin); 3) qonaqpərvərlik göstərmək; qonaq etmək; 4) qram. izafət, uzlaşmayan təyini söz birləşməsi düzəltmək (مَاضِيفٌ, جزيرة العرب); VII إِضَافَ 1) əlavə edilmək, əlavə olunmaq, qoşulmaq; 2) qonaq edilmək; X إِسْتَضَافَ 1) qonaq qəbul etmək (kimisə); qonaq çağırmaq; 2) qonaqlıq istəmək; qonaq olmaq, qonaqpərvərlikdən faydalanmaq; 3) artıq istəmək, əlavə istəmək
- إِسْتِضَافَةٌ qonaq etmə (kimisə)
- إِضَافَةٌ 1) birləşdirmə, qoşma; əlavə etmə; buna əlavə yaxud باله الى ذلك olaraq, bundan əlavə; 2) qram. izafət, uzlaşmayan təyini söz birləşməsi, status constructus
- إِضَافِيٌّ izafə, əlavə

- ضَائِفٌ 1. 1) qonaq edən; 2) qonaqpərvər; 2. ev sahibi
- ضَيْفَانٌ 1) ziyafət, qonaqlıq; 2) qonaqpərvərlik; حسن الـ hüsn-i-ziyafət, gözəl qonaq qəbul etmə
- ضَيْفَانٌ, ضَيْفٌ, أَضْيَافٌ c. ضَيْفٌ qonaq; evə gələn; فَخْرِيٌّ ~ fəxri qonaq; حَلٌّ qonaq qalmaq (على kimin yanında)
- مُضَافٌ 1. birləşdirilmiş, qoşulmuş, əlavə edilmiş; 2. 1) c. مُضَافَاتٌ əlavə; 2) qram. izafətin yiyəlik halda olan ikinci tərəflə müəyyən edilən birinci tərəfi
- مُضَافَةٌ qonaq otağı
- مِضْيَافٌ qonaqpərvər, xoşsifət, üzügülər
- مُضْيِغٌ = ضَائِفٌ
- مُضْيِفَةٌ 1. qonaq qəbul edən qadın; 2. ev sahibəsi; الـ الجويّة yaxud الطائرة ~ stüar-dessa
- I ضَيْقٌ (i) ضَيْقٌ (i) dar, sıx olmaq; yetərsiz olmaq (عن üçün); dolu olmaq (بـ ilə); دُنْيَا فِي وَجْهِه ~ dünya başına daraldı, son dərəcə pərişan oldu, kədər-ləndi; بـ دُنْيَا فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ ~ bu şəhərdə dünya ona dar gəldi, bu şəhərdə yaşamaq onun üçün çətin oldu; بـ دُنْيَا فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ ~ onun vəziyyəti dözülməz oldu; بـ دُنْيَا فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ ~ dara düşmək, nə edəcəyini bilməmək; بـ دُنْيَا فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ ~ bu onu bezikdirdi, o buna dözə bilmədi; بـ دُنْيَا فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ ~ bezikmək, cana doymaq (نَافَ دَانَسًا); بـ دُنْيَا فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ ~ dara düşmək, çətin vəziyyətə düşmək, işi çətinə düşmək, sıxışdırılmaq (kim – nə tərəfindən); بـ دُنْيَا فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ ~ özündən çıxmaq; صَبْرًا ~ səbri tükənmək; بـ دُنْيَا فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ ~ o buna dözə bilmədi; بـ دُنْيَا فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ ~ الوقت عن ~ bir şey bişirməyə vaxt yox idi; بـ دُنْيَا فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ ~ qədim abidələr muzeyə darlıq

edirdi; 2) ovqatı təlx olmaq, kədərnlənmək, pərt olmaq, məyus olmaq (*nədən* →); II ضَيِّقٌ 1) daraltmaq; عَيْنِيهِ ~ gözlərini qıymaq; 2) sıxışdırmaq, sıxıntı vermək, qısnamaq; 3) incitmək, əziyyət vermək (*kimə* عَلَى نَفْسِهِ); عَلَى خِنَاقٍ ~ özünü məhdudlaşdırmaq; مَاعَازٍ ~ boğazından yapışmaq; III ضَائِقٌ 1) sıxmaq, sıxışdırmaq, sıxıntı vermək; 2) təngə gətirmək, cana gətirmək, zəhləsini tökmək; qəmiş olmaq, dalınca düşmək (*qadının*), sataşmaq; VI نَضَائِقٌ 1) sıxıntı hiss etmək, ovqatı təlx olmaq, pərt olmaq; مَالِيَّةٌ ~ maliyyə çətinliyi çəkmək; 2) hirsənlənmək, qəzəblənmək (*kimə* – نَايِثٌ عَنْ)

– 1) تَضْيِيقٌ 1) təzyiq göstərmə, sıxışdırma; 2) daraltma

– ضَائِقَةٌ çətin, ağır vəziyyət, sıxma-boğma, böhran (*nədəsə*); الْوَقُودُ ~ yanacaq çatışmazlığı; مَالِيَّةٌ ~ maliyyə böhranı

– ضَيْقٌ 1) darlıq; darısqallıq; الْاِئْتِاقُ ~ görüş dairəsinin darlığı, dar görüş dairəsi; 2) sıxışdırma; 3) ağır, çətin vəziyyət, ehtiyac, çatışmazlıq, kasıblıq, yoxsulluq; ذَاتُ الْيَدِ ~ *yaxud* الْيَدِ ~ yoxsulluq; بِي الْوَقْتِ vaxtın darlığından; بِي الْمَكَانِ (المقام) yerin darlığından; لَوْ لَا ضَيْقُ الْمَكَانِ لَ...;

النَّفْسِ ~ *tib.* astma, sinəgir xəstəliyi, təngnəfəslik

– ضَيْقٌ 1) dar; سِخٌّ; ... وَ... الْوَقْتُ vaxt azdır, amma ...; ~ خُلِقَهُ onun xasiyyəti ağırdır; الْحَيْلَةُ ~ sadədil, hiyləsiz; الْوَصْدَرُ ~ narazı, pərt, ovqatı təlx, dilxor; 2) pərt edilmiş, tutulmuş, ovqatı təlx olmuş (*nədən* →); 3) daryollu

– ضَيْقَةٌ darlıq, maddi sıxıntı, ağır vəziyyət, yoxsulluq

– 1) مُضَائِقٌ 1) sıxan, sıxıcı; 2) çətin, sıxıntılı; 3) zəhlətökən, təngəgətirən, usandıran, cansıxan

– 1) اِتِّتُ مَضَائِقَةً 1) sıxma, sıxışdırma; sıxma-boğma, basabas; tıxanma; 2) zəhlə tökmə, bezikdirmə; sataşma, dalınca düşmə (*qadının*)

– 1) مَضَائِقٌ c. مَضْيِيقٌ 1) *coğr.* boğaz; 2) dar dərə, dağ keçidi; aşırım

I ضَامٌ (ضِيمٌ) ədalətsizlik etmək, sıxışdırmaq, incitmək, əziyyət vermək; X اِسْتَضَامَ = I

– ضِيمٌ c. ضَيْوْمٌ ədalətsizlik, zülm; sıxma, sıxışdırma, incitmə; رِجَالُ اُبَاةِ الْهَاقِ haqsızlıqla barışmayan insanlar; عَلَى الْهَاقِ (لا يقيمون) لا يقيمون onlar haqsızlığı unuturlar; عَلَى o, haqsızlığa dözmür; عَلَى سَكَتٍ istər-istəməz susmaq
c. ضَيَّوْنٌ vəhşi pişik

ط

ط (طاء) ta (*ərəb əlifbasının on altıncı hərfi, rəqəm mənası 9*)

ط فیرا ط – söz. qısal.

طاب tab (*oyun adı*)

طابق bax: طبق

طابة c. ات – 1) tib. sarğı taxtası; sarğının içinə qoyulan lövhəcik; 2) taxta parçası (*tab oynamaq üçün; bax: طاب*)

طابو torpaqların qeydiyyatı

طابور c. طابور 1) yoxlama; sıraya düzüb adbaad çağırmaqla yoxlama; 2) tabur; طابور الخامس *siy.* beşinci tabur; 3) sıra, cərgə, səf; növbə (*gözləyənlərin*); *hərb.* sıra xətti; طابقه kimisə növbəyə salmaq

طابق bax: طبق

طبن bax: طبوئة = طوابين, طابونات c. طابونات

طبيية c. طوابي 1) istehkam; qalaça; 2) *şahm.* top

طور bax: طور

تازج, تازج طازج

تازج طازج ~ زبدة şit yağ

طوس bax: طاسة, طاس

طغو bax: طاغوت

طاقم bax: طاقم

طالوت *xüs. ad k. Quran Talut, Bibl. Saul*

طاميس *mif. Femida (ədalət ilahəsi)*

طامور = طامور

طاول bax: طاول

طوس bax: طاووس

طاطا üzüaşağı tutmaq, sallamaq; əymək; a) baş əymək; b) tabe olmaq

– طاطا üzüaşağı tutma, sallama, əymə

– طاطا ~ الرأس əymiş; başıaşağı

I ط (ə/u) 1) əlac etmək, müalicə etmək; 2) düşmək, aşağı enmək (*tərəzinin*

gözü); 3) gözlənilmədən gəlmək (*kimin yanına*); II ط 1) əlac etmək; tibbi yardım göstərmək; təbabətlə məşğul olmaq; 2) düşürmək, salmaq, yıxmaq; V ط 1) müalicə olunmaq, müalicə keçmək; 2) təbabətlə məşğul olmaq; X ط 1) həkim məsləhəti almaq; 2) müalicə olunmaq (*nə ilə*); قوزبەلى قەبىر لىكىل داء دواء يُستطب به الا الحماقة (*hərfən: axmaqlıqdan başqa hər dərdin müalicəlik dərmanı var*)

– ط طبيبة müalicə etmə

– ط bacarıqlı, bilən; mahir (*nədə*)

– ط 1) müalicə; طب الانسان dişlərin müalicəsi; طب الركة ovsunla müalicə, türkçəarə; 2) *həmc.* طب علم التيبب elmi, təbabət; طب الاذان *طب امراض النفس yaxud* otiatrriya; *طب الامراض الجلدية* psixiatrriya; *طب البشري* allopatiya; *طب البيطري* bax: طب الفضاء *طب العيون* oftalmologiya; *طب الفضاء* kosmik təbabət; *طب قضائي* (شرعی) məhkəmə təbabəti; *كلية الطب* tibb fakültəsi; *مدرسة الطب* tibb məktəbi; *أخذ الطب* təbabəti öyrənmək

– ط 1) təbiblik, həkimlik; 2) müalicə; *طب* praktikası

– ط 1) düşmə, yıxılma

– ط 2) yastıq, balıq; 2) tıxac, qapaq

– ط 1) tibbi; sanitar -i/-1; 2) tibb -i/-1; *دərمان نباتات* dərman bitkiləri

– ط c. أطباء təbib, həkim, doktor; tibb işçisi; *المداوى* müalicə edən həkim; *الاذان* qulaq xəstəlikləri həkimi, otiatr; *الأنف والأذن والحجرة* qulaq, boğaz, burun xəstəlikləri həkimi, otolarinqoloq; *الاسنان* ~ diş həkim, dantist; *الامراض الجلدية* ~ yaxud

ترك سا - təsir, təəssürat; c. إنطباعٌ ... بان... kimdəsə ... təəssüratı doğurmaq
 - إنطباعيَّة impressionizm
 - طوابعٌ 1. çap edən; 2. 1) çapçı; 2) c. طوابعٌ möhür, ştempel; 3) c. طوابعٌ iz, şəkil; basma; ~ الاصابع ~ barmaq izləri; 4) c. طوابعٌ marka; البريد ~ poçt markası
 - طابعٌ xasiyyət, təbiət
 - طباعٌ çapçı
 - طابعٌ (طبعٌ söz. c.) xasiyyət, adət; anadangəlmə xüsusiyyət; ~ جميلة onun xasiyyəti gözəldir
 - طابعٌ çap etmə; basma; kitab çapı, mətbəə işi; الحجر ~ litoqrafiya; الرواة ~ litoqrafiya çap maşını
 - طبعٌ c. 1) طبعٌ təbiət; təbii hal; xasiyyət; ~ باله tündxasiyyət, tündməzac; ~ بالتبئي hal, əlbəttə; ~ بالتبئى şübhəsiz, söz yox, əlbəttə; ~ كلاً! əlbəttə, yox!
 - طبعٌ 1) çap etmə, basma; ~ إعادة yenidən çap etmə; ~ الحجر تحت çapdadır; ~ الحروف ~ litoqrafiya; ~ مسودة korrektura vərəqi; ~ ورق çap vərəqi; 2) iz buraxma, təcəssüm etmə; 3) tətbiq etmə
 - طبعٌ c. طبعاتٌ nəşr (*kitabın*); ~ الثانية ikinci nəşr
 - طبعاتٌ c. 1) təbiət; ~ علم fizika; ~ علم الارض geofizika; ~ الحيوية biofizika; ~ صامته ~ صامتة ما وراء (بعد) ~ natürmort; ~ الحال ~ بالتبئى şübhəsiz, əlbəttə, söz yox; ~ ا) فوق ~ fövqəltəbii; b) metafizik; 2) təbiət, xasiyyət, keyfiyyət; ~ البشرية insan təbiəti; ~ الرابع tar. dörd xassə (*insanın xasiyyətini müəyyən edən: الحرارة والبرودة والرطوبة واليبوسة istilik, soyuqluq, rütubət, quruluq*)

1. 1) təbii; normal; ~ غير qeyri-təbii, qeyri-normal; ~ الحياة normal həyat; ~ العلوم təbiət elmləri; ~ المذهب natu-ralizm; ~ من ان... təbiidir ki...; 2) fiziki; ~ الشخصية fiziki coğrafiya; ~ yaxud ~ شخص hüq. fiziki şəxs; 2. 1) fizik; 2) naturalist, təbiətşünas; ~ التاريخ təbiət-şünaslıq dərsliyi
 - طبيعياتٌ c. 1) təbiət hadisələri; 2) təbii, fiziki elmlər; ~ علماء الطبيعيات fiziklər
 - طبيعيتيَّة 1) təbiilik; 2) naturalizm
 - مطبعةٌ = مطبعٌ
 - مطبعتيَّة c. مطبعتيَّة çapçı, mətbəəçi
 - مطبعتيَّة c. مطبعتيَّة ~ حجريَّة ~ litoqrafiya
 - مطبعتيَّة مطبعتيَّة ~ -i/-ı; ~ (خطأ) ~ غلط səhvləri (*xətaları*)
 - مطبوعٌ 1. 1) mətbu, çap edilmiş; 2) təbii; ~ على الشرّ təbiəti etibarilə şəərə meyilli; 3) natural; 4) təbiətən istedadlı; ~ شاعر anadangəlmə şair; 5) təbiətən gözəl; 6) basma, güllü, naxışlı (*parça*); ~ القطن naxışlı pambıq parça; 2. blank
 - مطبوعاتٌ c. çap əsərləri, nəşrlər; ~ ماتبuat ~ دورية ~ dövrü mətbuat; ~ قانون mətbuat haqqında qanun; ~ قلم press-büro; ~ مراقب ~ ناظر mətbuat müfəttişi
 - مطبوعَةٌ nəşr (*kitabın*)
 I طَبَّقَ (u) طَبَّقَ bağlamaq; bükmək; bürmələmək, yığışdırmaq; ~ يعمل ~ etməyə başlamaq; ~ طَبَّقَ (ə) طَبَّقَ 1) uyğun gəlmək, düz gəlmək, müvafiq olmaq; 2) bağlı olmaq; II طَبَّقَ 1) örtmək, gizlətmək; birini digərinin üstünə qoymaq; 2) bağlamaq; bükmək; bürmələmək; üst-üstə yığmaq, qatlamaq; 3) dağılışmaq, yayılmaq; ~ انفاق ذكرهم onlar

şöhret tapdılar; صيتهم الخافئين ~ onların şöh-rəti hər yana yayıldı; 4) tətbiq etmək, uy-ğunlaşdırmaq; 5) nallamaq (*atı*); III طَبَقَ 1) uyğun gəlmək, müvafiq olmaq, mütəbiq olmaq; 2) müqayisə etmək, tutuşdurmaq (*nəyi nə ilə* وبين وبين); 3) tətbiq etmək, uyğunlaşdırmaq; IV أَطَقَ 1) bağlamaq, örtmək, qapamaq; ... يده على ~ qol çəkmək, qol qoymaq; əlilə örtmək (*nəyisə*); عينيه اطباقه الابد عينيه اطباقه الابد gözələrini əbədlilik yummaq, ölmək; 2) kirpik qırmaq, gözələrini yummaq; 3) bərk sıxlaşmaq (*nəyin ətrafında* حول); 4) razılaşmaq, yekdil olmaq; (*nədə* على); 5) qatlamaq, yığmaq (*məs., paltarı*); 6) *hərb.* dövrəyə almaq, hər tərəfdən mühasirəyə almaq (*kimi-nəyi* على); 5) تَطَبَّقَ ~ onlar susdular; V تَطَبَّقَ 1) bağlanmaq; 2) tətbiq edilmək; 3) dağılmaq, sökülmək, uçmaq; البناء ~ bina uçdu; VI تَطَبَّقَ 1) uyğun, oxşar, eyni olmaq; müvafiq olmaq; 2) bir-birinə tayı olmaq, yaraşmaq; VII اِنطَبَّقَ 1) bağlanmaq, yaxınlaşmaq, qırılmaq; 2) yastılanmaq (*sinə haqqında*); 3) uyğun gəlmək, müvafiq olmaq (*nəyə*); düz gəlmək, tutuşmaq (*nə ilə* على); 4) tətbiq edilmək, uyğunlaşdırılmaq (*nəyə* على); 5) qoşulmaq; kip qoyulmaq; على الجسم ~ bədənə yapışmaq; 6) yerinə düşmək (*nəyin* على - *məsəl, atalar sözü haqqında*)

– حروف ال ~ 1) *qram.* velyarlaşma; حروف ال dilarxası hərflər, dilin arxa hissəsini arxa damağa tərəf qaldırmaqla tələffüz edilən hərflər ظ , ط , ض , ص; 2) *hərb.* dövrəyə alma, mühasirə etmə

– 1) تَطَبَّقَ uyğunluq, müvafiqlik, mütəbiqlik; 2) eyniyyət, oxşarlıq

– 1) تَطَبَّقَ tətbiq etmə, uyğunlaşdırma; ...باله على ~ nəyəşə müvafiq olaraq; 2) praktika; 3) təmrin (*qrammatika üzrə*)

– نال تَطَبَّقَ c. تَطَبَّقَ

– 1) تَطَبَّقَ tətbiqi; 2) praktiki; الفنون السنة تətbiqi elmlər

– كَرِپِجِ طَوَابِقُ c. طَوَابِقُ topl.

– 1) طَوَابِقُ qat; 2) mərtəbə; طَوَابِقُ c. طَوَابِقُ , طَوَابِقُ birinci mərtəbə; الم خادم mərtəbədə işləyən xidmətçi (*mehmanxanada*); 3) qapaq; 4) nağıldanışanın başına toplaşanlar; 5) *şahm.* partiya; ال الهدى italyan partiyası

– طَوَابِقُ = طَوَابِقُ

– طَوَابِقُ = طَوَابِقُ

– طَوَابِقُ tütün

– طَوَابِقُ = طَوَابِقُ

– 1) طَوَابِقُ uyğunluq; 2) müqayisə, tutuşdurma; 3) antiteza

– 1) طَوَابِقُ c. طَوَابِقُ qapaq; 2) boşqab; nimçə; sini; اطباق طائرة “uçan boşqablar”

– طَوَابِقُ bağlı, qapalı

– طَوَابِقُ uyğunluq; müvafiqlik; طبق الاصل a) əslə müvafiqdir; b) dəqiq surət; طبق المرام istəyə görə; necə lazımdırsa; ... لا ... uyğun olaraq, müvafiq olaraq

– علم طبقات , طبقات c. طبقات qat, təbəqə; طبقات الارض ال الطخروية (elm); طبقات الارض stratosfera; طبقات العاليا (السفلى) من السكان əhalinin yuxarı (*aşağı*) təbəqələri; 2) sıra; *mus.* oktava; 3) mərtəbə; 4) dərəcə (*ordenin, ixtisasın*); 5) sinif; العمال ~ fəhlə sinfi; ال الدنيا ال المتعلمة *yaxud* ال المتفكرة ziyalılar; نضال الطبقات sadə xalq; siniflərin mübarizəsi

– sinifi sinifli cəmiyyət; لا sinifsiz

- طَبِيئَة sinfilik
- طَبِيْق uyğun, müvafiq
- مُطَابِق müvafiq, mütəbiq, uyan, uyğun; yararlı; adekvat; ~ غير qeyri-adekvat
- مُطَابَقَة 1) mütəbiqlik, bir qaydada olma, uyğunluq, müvafiqlik; adekvatlıq; 2) uyğunlaşdırma; 3) simmetriya, mütənasiblik; *riyaz*. konqruyensiya (*həndəsi fiqurların bir-birinin üstünə qoyulduqda düz gəlməsi*)
- مُطَبَّق *həmç.* ~ خضار mütəbbəq (*ətlə bişirilmiş tərəvəz*)
- مُطَبَّق 1) örtülü, bağlı, qapalı; 2) *hərb.* dövrəyə alınmış, mühasirəyə alınmış; 3) *qram.* velyarlaşmış; *الحروف السمة* velyarlaşmış hərf-lər (*bax: إطباق*)
- مُطَبَّق 1. tam, tamam, bütöv, başdan-başa, xalis; ~ جنون xalis dəlilik; ~ جهل tam nadanlıq; ~ yeraltı həbsxana, qaranlıq zindan; ~ صمت tam sükut; 2. zindan
- I طَبَل (u) təbil çalmaq; II طَبَل təbil çalmaq; *وزمر لشيء* ~ *məcaz.* təbil vurub, zurna çalmaq, aləmə yaymaq; *أنا ازمرك* ~ *Ata.* sözü əl əli yuyar, əl də üzü (*hərfən: sən mənim üçün təbil çal, mən də sənənin üçün zurna*); V تَطَبَّل şışmək, köpmək (*qarın*)
- تَطَبَّل təbilçi
- تَطَبَّل 1) تَطَبَّل, طَبُول *c.* طَبَل təbil; تَدَقَّ الطبول təbillər çalınır; 2) təbil səsləri
- تَطَبَّل *c.* 1 طَبَل ~ *anat.* təbil zarı; *اخترق هذا الحوار* ~ *اذنيه* bu söhbət onun qulağına çatdı
- تَطَبَّل *c.* 2 طَبَل asma qıfıl
- طَبَلِيَّة *c.* طَبَلِيَّة 1) kiçik masa; 2) *taxta məcməyi*; 3) *d.y.* dönmə dairəsi; 4) *memar.* abaka

- I طَبَن (i) طَبَن odun üstünü örtmək; طَبَن (ə) طَبَن anlamaq, başa düşmək, bilmək, bacarmaq
- طَبَن, طَبَان *c.* ات. şin, təkər qurşağı
- طَبَن bilən, bacarıqlı
- طَبَن *c.* طَبُونات 1) soba; 2) çörək-xana
- طَبَن *c.* ات. tapança
- طَبُونات *c.* طَبُونات topoqrafiya
- طَبُونات *c.* طَبُونات məmə, əmcək (*heyvanın*)
- طَبَن *c.* ات. *idm.* disk
- I طَبَن (u) طَبَن qızartmaq
- طَبَن *c.* طَبَان 1) tava; 2) güvəc, gil qab
- طَبَن سındırmaq, qırmaq; dağıtmaq, məhv etmək; تَطَبَّح سındırmaq, qırılmaq
- طَبَن سındırmaq, qırmaq
- طَبَن تünd-boz
- طَبَن *c.* طَبَال, طَبَال *c.* ات. anat. dalaq
- طَبَن dalağın iltihabı
- طَبَن dalaq -i/-ı
- طَبَن çöküntü, xılt
- طَبَن *c.* طَبَال مامır; göyerti (*suyun üzərində*)
- I طَبَن (ə) طَبَن döymək, əzmək, üyütmək, çəkmək; *سنة الأيام* illər ötdükcə o, taqətdən düşürdü; VI طَبَن bir-birilə didişmək, düşmənçilik etmək, vuruşmaq; VII طَبَن döyülmək, üyüdülmək, çəkilmək
- طَبَن didişmə, qarşılıqlı düşmənçilik; bir-birini qırma
- طَبَن 1) döyən, üyüdən; 2) məhv edən; amansız, sərt, şiddətli; *حرب سمة* amansız müharibə
- طَبَن *c.* طَبَان azı diş
- طَبَن *c.* طَبَان دەyirman

– طاحونَةٌ c. طواحينٌ dəyirman; القهوه ~ qəhvə dəyirmanı, qəhvəüyüdən; الماء ~ su dəyirmanı; دولا ب ~ yel dəyirmanı; (الرياح) الماء su çarxı; حمل الماء الى سە kiminsə dəyirmanına su tökmək

– طحانٌ dəyirmançı

– طحانةٌ dəyirmançılıq

– طحنٌ un

– طحينٌ un

– طحينَةٌ təhinə (küncüd məcunu)

– طحينيٌ 1) un -i/-ı, unlu; 2) küncüd məcunundan düzəldilmiş; حلاوة سە küncüd məcunundan düzəldilmiş halva

– طاحونٌ = مطاحنٌ c. مطحنٌ

– مطاحنٌ c. مطحنةٌ 1) dəyirman; 2) zavod

طخ (ə/u) 1) vurmaq; 2) atmaq

طبقةٌ bax: طخروريٌ

I طر (ə/u) 1) itiləmək, sivriləşdirmək; yonmaq; 2) böyümək, əmələ gəlmək, yarıb çıxmaq (*bitki haqqında*); 3) yığmaq, sürmək (*sürünü*)

– طرٌ : ل ~ bütünlüklə, büsbütün, tamamilə; hamısı, axır nəfərədək

– طرارٌ cibgir, cib oğrusu

– طررةٌ c. طرراتٌ 1) alın; 2) tel; 3) haşiyə (*kitabın səhifələrində*); 4) gerb; monoqram; venzel; metal pulun alt tərəfi; ؟ام ياط؟ pulun altı ya üstü?; qatlanmış yaylıq (*uşaq oyunlarında*)

– طريرٌ yenicə çıxan biğ; شاب ~ biğ yeri yenicə tərleyən gənc

طرابزونٌ 1) sürahi, məhəccər; 2) sürahibənd

– ات c. طرابيزةٌ masa

I طر (ə) طرءٌ, طروءٌ üz vermək (*kimə*), başına gəlmək (*kimin*), gözlənilmədən

baş vermək; ortaya çıxmaq, təsadüf etmək; IV أطرأٌ tərif etmək, tərifləmək (*kimi* على)

– طارئٌ 1. gözlənilməyən, qəfil; qabaqcadan nəzərdə tutula bilməyən; təsadüfi; fəvqəladə; ~ الدورة السمة; اجتماع fəvqəladə iclas; fəvqəladə sessiya; ~ خبر təcili xəbər; الاحوال fəvqəladə hallar; المصاريف السمة nəzərdə tutulmayan xərclər; 2. bədbəxt hadisə; ~ العمل istehsalatda bədbəxt hadisə

– طوارئٌ c. طوارئٌ 1) gözlənilməzlik, gözlənilməz hadisə, təsadüf; 2) bədbəxtlik, bədbəxt hadisə, fəlakət; جوية طوارئٌ təbii atmosfer hadisələri; حالة الطوارئ fəvqəladə vəziyyət; قانون الطوارئ fəvqəladə qanun

– طرائيٌ 1) əsli-nəcəbəti məlum olmayan, əsilsiz; yabanı, cır; 2) qaba, kobud, nəzakətsiz

– طراءَةٌ təravət (*bax: طرو*)

– طريٌ təzə, tər, təravətli

I طرب (a) طربٌ canlanmaq, coşmaq, çaşa gəlmək; təsirlənmək; fərəhlənmək, sevinmək; II طربٌ 1) coşdurmaq, çaşa gətirmək; fərəhləndirmək, sevindirmək; heyran etmək; ruhunu təzələmək (*musiqi, mahnı haqqında*); 2) oxumaq; IV أطرَب = II; VII إنطربٌ heyran olmaq

– طربٌ 1) fərəh, sevinc, şadlıq; 2) musiqi; آلة الموسيقي aləti

– طربٌ çaşa gəlmiş, fərəhlənmiş, şad

– طربةٌ torba

– طربيٌ gözətçi, keşikçi (*qəbiristanda*)

– طروبٌ ~ النفس qıvrıq, oynaq, şux, şən; فərəhli, fərəh içində

– مطرابٌ coşdurən, çaşa gətirən; həyəcanlandıran

– مُطْرَبٌ 1. valeh edən, heyran edən, fərəh-ləndirən; 2. 1) müğənni; 2) musiqiçi
(طَرَبَشْ) başına fəs qoymaq, fəs gey-mək
– طَرَابِيشِيَّةٌ c. طَرَابِيشِيٌّ –
– طَرَابِيشُ c. طَرَبُوشُ 1) fəs; 2) dişə taxılan qapaq
– مُطْرَبَشْ başı fəsli, fəs qoyan
طَرَبَقَ 1) aşırmaq, yıxmaq; 2) dağıtmaq, sındırmaq, qırmaq
– طَرَبَقَةٌ 1) aşırma, yıxma; 2) dağıtma, sındırma, sökmə
طَرَبَالٌ c. طَرَابِيلٌ 1) gözədəyən böyük bir şey; oriyentir, nişan; 2) böyük bina
طَرَبِيدٌ c. طَرَبِيدٌ – at – torpeda; minə gəmisi
طَرَبِيدٌ c. طَرَبِيدٌ – at – torpeda
I طَرَحَ (a) طَرَحَ 1) atmaq, tullamaq (*nəyi – təs. h. yaxud* (ب) *المسؤولية عن عاتقه*); məsuliyyəti boynundan atmaq; üstünə paltar atmaq (*kimin* (على) جانبا); kənara atmaq; zaidəyə qoymaq; 2) qoymaq; izah etmək (*kimə* (على) في...); məsələyə qoymaq; 3) vermək (*sual kimə* (على) من نَادَنَ); 4) çıxmaq (*nədən* (من) رِيَاذَ); 5) vaxtından qabaq doğmaq, salmaq (*uşaq*); 6) *şahm.* gediş etmək; II طَرَحَ 1) örtüklə örtmək; 2) vaxtından qabaq doğdurmaq, vaxtından qabaq doğmağa səbəb olmaq; III طَرَحَ bir-birinə sual vermək; (الحب) ~ bir-birini sevmək, sevişmək; IV أَطْرَحَ ~ bir-birinə söz atmaq; V أَطْرَحَ atmaq, tullamaq; VI تَطْرَحَ bir-birinə atmaq, bir-birinə tullamaq; اطراف الحديث ~ *məcaz.* bir-birilə ordan-

burdan söhbət etmək; VII اِنْطَرَحَ 1) uzanmaq, tır çəkib uzanmaq, özünü yaymaq; 2) düşmək; atılmaq (*nəyin üstünə* (على) اَرْضًا ~ yerə atılmaq; 3) çıxılmaq; 4) verilmək (*sual*); VIII اِطْرَحَ 1) atmaq, tullamaq; 2) imtina etmək, boyun qaçırmaq

– اَطْرَاحٌ c. اَطْرُوحَةٌ 1) tezis; 2) tədqiqat; dissertasiya

– طَرَّاحٌ döşək ustası, döşəkçi
– طَرَّاحَاتٌ c. طَرَّاحَةٌ طَرَّارِيحٌ döşək
– طَرَّحٌ 1) atma, tullama; 2) çıxma; 3) uşaqsalma; 4) *xalq dil.* səmərə, bəhər; 5) c. اَطْرَاحٌ *şahm.* a) gediş; b) partiya (*Tunis*) اِطْرَاحٌ اِيطَالِيٌّ italyan partiyası; اِطْرَاحٌ اِسْپَانِيٌّ ispan partiyası; اِطْرَاحٌ اِطْرَاحٌ ~ üstündən su çəkilmiş torpaq; su ilə gətirilmiş torpaq

– طَرَّحٌ salınmış uşaq, düşük
– عَقْدَتْ ~ هَا c. طَرَّحَةٌ 1) örtük (*baş üçün*); o qadın örtüyünü düyünləyib (*kömək istədiyini bildirmək üçün, düyünü ona kömək edəcək adam açma bilər*); 2) qablama materialı: qutu, yeşik, kisə və s.

– طَرَّحِيَّةٌ c. طَرَّاحِيٌّ *xalq dil.* bir vərəq kağız
– طَرَّحِيٌّ c. طَرَّحِيٌّ 1) atılmış; 2) uzanan; ~ الفرائش ~ yatağa düşmüş (*xəstə*)

– طَرَّحَةٌ ~ طَرَّحَةٌ dərshesabı; işəməz
– مَطْرَحٌ c. مَطْرَحٌ 1) yer; 2) döşək (*Şimali Afrika*)

– مَطْرُوحٌ 1. 1) atılmış; 2) çıxılmış; 2. *riyaz.* çıxılan; منه ~ azalan (*ədəd*)

طَرَّحُونٌ *bot.* tərşun

I طَرَدَ (u) طَرَدٌ qovmaq, uzaqlaşdırmaq, kənar etmək, sürgün etmək; ~ من الخدمة işdən çıxarmaq; يطرد القمح السنابل buğda sünbül bağlayır, sünbüllənir; II طَرَدَ qovmaq, sürgün etmək; təqib etmək; III طَرَدَ

təqib etmək, dalınca düşmək; həmlə etmək; VII إنطردَ qovulmaq, sürgün edilmək; VIII إنطردَ ardicıl, fasiləsiz olmaq; davam etmək, uzanmaq, uzandırılmaq; X إستطردَ 1) davam etdirmək (نَهي في); keçmək (نَهدن من نَهْءِ الى نَهْءِ); 2) üz qoymaq, başlamaq, girişmək, atılmaq (نَهْءِ الى); kənara çıxmaq, uzaqlaşmaq (مَؤْزُدَان, مَؤْزُودَان)

– 1) kənara çıxma, uzaqlaşma (مَؤْزُدَان); 2) uzunçuluq, sözcülük – إنطردَ arasıkəsilməzlik, fasiləsizlik; ardicılıq; ~ arasıkəsilmədən, fasilə vermədən, dönmədən

– طردَ qovan; الفِز. مَؤْزُودَان المَؤْزُودَان qovma, sürgün etmə, uzaqlaşdırma; izləmə, təqib etmə; عَکْسَا ~ eninə-uzununa, mükəmməl, başdan-başa; o baş-bu başa

– طردَ 1) təqib etmə, izləmə; 2) süvari həmləsi

– طردَ 1) c. ائت – kreysər

– طردَ 2) qum təpəsi; bənd

– طردَ = طردَ 1

– طردَ 1) qovma, sürgün etmə, uzaqlaşdırma; izləmə, təqib etmə; عَکْسَا ~ eninə-uzununa, mükəmməl, başdan-başa; o baş-bu başa

– طردَ 1) طردَ 1) bağlama; 2) həmq. بريدى ~ poçt bağlaması; 3) yer (yük haqqında)

– طردى düz; التناصب الـ düz mütənasiblik

– طردى 1. qovulmuş, sürgün edilmiş; 2. sürgün; qaçqın; الـ تاسن. gecə və gündüz

– طردى c. طردى güdülən ov quşu

– طردى izləmə, təqib etmə, qovma; طائرة الـ hərْب. izləyici-qırıcı təyyarə

– طردى c. ائت – hərْب. izləyici-qırıcı təyyarə

– طردى 1) arasıkəsilməz, fasiləsiz; ardicıl; ~ يکْرَءِگ, يکْئَسَءِگ; ~ النعم ~ monoton;

2) şərtsiz; 3) ümumi; قاعدة ~ ümumi qayda

(طرز) II طرزَ çəki çəkmək (parça, dəri və s. Üzərində rəngli saplarla işlənmiş bəzək, naxış, tikmə), naxış tikmək, naxış getmək; bəzəmək

– طرزَ çəki çəkmə, naxış tikmə; bəzəmə

– طرزَ 1) nümünə, marka, tip, sistem (maşının); اولى ~ prototip; 2) dəb; 3) memar. üslub

– طرزَ çəki çəkmə (sənət kimi)

– طرزَ 1) tərzi, üsul; 2) nümünə, marka, növ, tip, sistem; 3) model

– طرزَ çəki çəkən

I طرسَ pozmaq; silmək, təmizləmək

– طرسَ vərəq; səhifə

I طرشَ (a) طرشَ kar olmaq, eşitməmək; طرشَ (u) طرشَ qusmaq, qaytarmaq;

– طرشَ ~ ağartmaq (divarı); II طرشَ 1) kar etmək; 2) qusdurmaq; VI طرشَ özünü kar-

lığa vurmaq, özünü eşitməzliyə qoymaq – طرشَ kar; طرشان, طرشان c. طرشان q. طرشان ~

tamam kar

– طرشَ, طرشَ karlıq

– طرشان c. طرشان şorabasatan

– طرشان = طرشان

– طرشان mal-qara

– طرشان turşu; xiyar şorabası; şoraba

– طرشان qusduran, qusdurucu

– طرشان partlamaq, çatlamaq

– طرطرَ 1) lovğalanmaq, öyünmək; təkəbbür etmək, dikbaşlıq etmək; 2) üstündə olmaq (nəyinsə)

– طرطرَ zool. tırtıl, kəpənək qurdu

– طرطرَ 1) lovğalıq; 2) yüksək məqam; مَؤْزُودَان مَؤْزُودَان o, paya üstündə olsa da, yüksək məqamı xoşlayır

– طرطرَ : حامض tartarat turşusu

– 1) طَرَاظِيرُ *c.* طَرْطُورٌ – şiş papaq, qalpaq; başlıq; 2) hündür, qamətli adam; uzundraz, caydaq; 3) *məcaz.* mızı, üzügülməz; 4) statist, yalandan göstərilən şəxs; müqəvva, uyuq
– طَرْطِيرٌ çaxırdaşı, kalium hidrotartarat; ~ الاسنان diş daşı; ملح الاله kremotartarat, çaxırdaşı

– طَرْطِيرَةٌ *c.* اتٌ – motoroller (*Suriya*)

طَرْطَشَ sıçratmaq, şırıldatmaq, şappıldatmaq (*su haqqında*); الحائط ~ divarın alt məlasını çəkmək

– طَرْطَشَةٌ 1) sıçratma, şırıldatma; şappıltı; 2) sıçrantı, damcı

مشى على طرايطف *c.* طَرْطُوفَةٌ barmaqlarının ucunda, ayağının ucunda gəzmək; 2) *bot.* ənginar

طَرْطَقَ 1) dikləmək, şəkləmək (*qulaqlarını*); 2) cırıldamaq, taqqıldamaq

I طَرْفٌ 1) zədələmək, yaralamaq (*gözü*); 2) qırpmaq, vurmaq (*göz – təs. h. yaxud –* ب) ان تطرف العين; bir göz qırpımında, bir qırpımda, göz açıb yumunca; طَرْفٌ 1) tərəfə (u) 2) göz oxşamaq, maraqlı olmaq; II طَرْفٌ 1) nəyinsə qırağına, ucuna qoymaq; 2) barmaqlarının uclarını rəngləmək; الاظافر ~ manikür etmək; IV أُطْرَفٌ 1) yeni bir şey danışmaq; maraqlandıрмаq, məşğul etmək, əyləndirmək (*nəsə danışmaqla*); 2) bağışlamaq, hədiyyə etmək (*nə –* ب); V تُطْرَفٌ 1) ifrata varmaq, həddi-hesabı bilməmək (*nədə –* فى); 2) ifrat inancılara etiqad etmək; X اسْتَطْرَفَ nəyisə yeni, maraqlı hesab etmək

– أُطْرُوفَةٌ *c.* أطرايفٌ maraqlı hadisə; incə, məzəli söz, incə zarafat

– تُطْرَفٌ ifratçılıq, həddi-hüdudu bilməmə; ekstremizm; solçuluq

– طَرْفٌ 1. yeni; orijinal; 2. yenicə alınmış bir şey; التلاذّ ~ والتلاذّ *bax:* تلاذّ

– طَرْفَةٌ yenilik, orijinallıq; maraqlılıq, məzəlilik

– طَرْفٌ yenilik, təzəlik, nə isə yeni bir şey
– طَرْفٌ 1) baxış, nəzər; كارتداد الاله

bir göz qırpımında; خفى ~ gizlicə, altdan-altdan, xəlvəti, görünmədən; خفى ~ علانية او من رemy بسه فيما حوله aşkar yaxud xəlvəti; 2) göz; 3) uc, qıraq; tərəf; على ~ لسانه dilinin ucunda

– طَرْفٌ *c.* أُطْرَافٌ 1) uc; qıraq; خرج على اطراف barmaqlarının ucunda bixmaq

(*haradan*); 2) son nöqtə; 3) ətraf اطراف المدينة şəhərin ətrafi; 4) üz, yan, tərəf, cəhət; الآخر *yaxud* الاله الثاني *hüq.* qarşı tərəf, ikinci tərəf; الاله وحيد الاله

birtərəfli; متعدّد الاطراف çoxüzlü, çoxtərəfli, çoxcəhətli; من مən tərəfdən, mənim tərəfimdən; لى به فلان filankəsin mənə borcu var; الطرفان المتعاقدان saziş bağlayan tərəflər; طرفا المعاملة sövdələşən tərəflər; طرفا النهار səhər və axşam; اخلى سه geniş, ucsuz-bucaqsız; مترامى الاطراف

a) kimisə buraxmaq, azad etmək, kiməsə bəraət vermək; b) kimisə kənar etmək, çıxarmaq (*məs., işdən*); اطراف الحديث *taxud* باخذ طرف الحديث ordan-burdan söhbət etmək; 5) *anat.* əl-ayaq

– طَرْفَةٌ *bot.* yulğun

– طَرْفَةٌ an, qırpım, göz qırpımı; فى ~ عين bir göz qırpımında; *bot.* شجرة الاله yulğun ağacı

– طَرْفٌ 1) yenilik, yeni bir şey; nadir bir şey; 2) hədiyyə; 3) incə, məzəli söz; incə zarafat

– 1) yeni, orijinal; 2) maraqlı, məzəlî, gülünc; ... من الـ ان... maraqlıdır ki...

– 1) nadir bir şey, qəribə, əcaib bir şey

– 1) həddi aşan; 2) ifrat; 3) ifrat inanclara etiqad edən, ekstremist

– 1) müptəz, 2) müptəz c. müptəz örtük, yorğan

– 1) dırnaqlarına yaxşı qulluq edən

I طَرَقَ (u) 1) döyəcləmək, vurmaq; çəkilə qırmaq; 2) döymək (*dəmiri*); 3) salmaq (*yol*); 4) getmək, baş çəkmək (*harasa*); 5) gecə gəlmək; بالبال ~ ağılına gəlmək; هل هذا أذاتكم? ~ bu sizin qulağınıza dəyib, çatıb?; سمعه ~ eşitmək; موضوعا ~ mövzuya toxunmaq; II طَرَقَ döymək (*dəmiri*); IV أطرقَ 1) gözlərini aşağı dikmək; رأسه ~ yaxud

başını aşağı salmaq; 2) susmaq, səsini kəsmək; V تطرقَ 1) yol tapmaq; nüfuz etmək, gizlicə girmək (*hara* الی); لا يتطرق إليه الشك; (الی) şəksiz-şübhəsizdir; 2) ayrılmaq (*yollar* من); 3) toxunmaq (*söhbət vaxtı hansı məsələyə* الی); söhbətə başlamaq, girişmək; (الی) haqqında söhbətə keçmək; الیه العطب ~ o həlak oldu; VII إنطرقَ döyülməyə qabil olmaq; döyülmək; X استطرقَ 1) yol tapmaq, gizlicə girmək, xəlvətcə gəlmək (*hara* الی); 2) aparmaq (*hara* الی - *yol haqqında*)

– 1) döyülmə qabiliyyəti

– 1) gec gələn qonaq, gecə qonağı; 2) vurucu, iynə (*atıcı silahda*); 3) dan ulduzu

– 1) bədbəxt hadisə, fəlakət, bəla

– 1) içlik

– 1) döyəcləmə; 2) döymə (*dəmiri*)

– 1) zərbə, döymə; taqqıltı; 2) dəfə; bir ya iki dəfə

– 1) dəhliz, keçid; 2) küçə

– 1) təriqətçi

– 1) döyülmə qabiliyyəti olan, yaxşı döyülən

– 1) yol, küçə; k., q. c. طَرَقَ ~ böyük yol; مسدود ~ dalan (*küçə*);

عمومیة ~ dalan (küçə); رابطة طرق الموصلات ~ hava yolu ilə; البحر ~ dəniz yolu ilə; الجو ~ hava yolu ilə; ~ (من) عن vasitəsilə, yolu ilə; ~

الاسكندرية عن (من) İskəndəriyyədən keçməklə, İskəndəriyyə yolu ilə; الصحافة عن ~ milliləşdirmə yolu ilə; التأميم عن ~ məcburiyyət və zorakılıq yolu ilə; العنف والتعسف عن ~ güclə, zor işlətməklə; الالبنية الـ Sūd Yolu; قاطع الطرق ~ yolkeçən; عابر الـ ~

oğru; ابن الـ ~ bu, yeganə yoldur, başqa yol yoxdur!; اخذ الـ ~

bu, yeganə yoldur, başqa yol yoxdur!; اخذ الـ ~

bu, yeganə yoldur, başqa yol yoxdur!; اخذ الـ ~

bu, yeganə yoldur, başqa yol yoxdur!; اخذ الـ ~

bu, yeganə yoldur, başqa yol yoxdur!; اخذ الـ ~

bu, yeganə yoldur, başqa yol yoxdur!; اخذ الـ ~

bu, yeganə yoldur, başqa yol yoxdur!; اخذ الـ ~

bu, yeganə yoldur, başqa yol yoxdur!; اخذ الـ ~

bu, yeganə yoldur, başqa yol yoxdur!; اخذ الـ ~

bu, yeganə yoldur, başqa yol yoxdur!; اخذ الـ ~

bu, yeganə yoldur, başqa yol yoxdur!; اخذ الـ ~

bu, yeganə yoldur, başqa yol yoxdur!; اخذ الـ ~

çəkic; والسندان و الـ كان بين od ilə su arasında qalmaq

– مَطْرُوقٌ 1) döyülmüş; 2) tapdaq, hamar, işlənmiş (*yol*); 3) artıq yeni olmayan, tətbiq edilmiş (*metod*); 4) ağılını itirmiş, başına hava gəlmiş

– مَطْرُوقَاتٌ c. prokat; الـ مصنع prokat zavodu

– مَطْرُوقِيَّةٌ döyülmə qabiliyyəti

طَرَقٌ 1) vurmaq, şaqqılatmaq (*şallaqla*); şappılatmaq; taqqılatmaq (*yol gedərkən ayaqqabının dabanlarını*); 2) guruldamaq, gumbuldamaq; 3) xırçıldamaq, xırtıldamaq

– طَرَقَةٌ 1) şaqqılatma, şappılatma; taqqılatma (*dabanları ilə*); 2) çatırtı-patırtı (*atışmada*); 3) xırçiltı, xırtıltı

(طرم) II طَرَمَ dişini çıxartmaq; V طَرَمَ çıxarımaq

– طَارِمَاتٌ c. طَارِمَةٌ 1) köşk, çardağ; 2) budka; 3) kayut

طَرَمَدٌ özünü öymək, lovğalanmaq

– طَرَمَدَةٌ özünü öymə, lovğalanma

– طَرِمَادٌ özünü öyən, lovğa

طَرْمَبَةٌ c. طَرْمَبَةٌ 1) nasos; 2) şpris

I طَرَوٌ (طرو) 1) təzə, tər, tərəvətli, şirəli olmaq; 2) yumşaq, zərif olmaq; طَرِيٌّ (a) = طَرُوٌّ ; II طَرَى 1) təzələmək, tərəvət vermək; 2) nəmləndirmək; 3) yumşaq, zərif etmək; yumşaltmaq; IV أَطْرَى tərifləmək, öymək; göylərə qaldırmaq; V تَطْرَى zərifləşmək, incələşmək, nazpərvərdə olmaq, nərmə-nazik olmaq

– إِطْرَاءٌ tərifləmə, öymə; tərif

– إِطْرِيَّةٌ vermişel

– طَرَوَةٌ 1) tərəvət; zəriflik, yumşaqıq, incəlik; الـ اهاب ~ gənclik; 2) təzəlik; sərinlik, nəmlik

– طَرِيٌّ 1) tərəvətli, incə, zərif, yumşaq; 2) tər, təzə, sərin, nəm

طَرَى *yaxud* طَرَى *xalq dil.* tfu!, tuf!, cəfəng!; yaramaz!; murdar!; من فلان ~ filankəs necə də murdar adamdır!; فيك ~ tfu, sənə!

طَارَجٌ, طَارَجٌ *bax: əlifba sırası ilə*

– طَرَاجَةٌ yenilik, təzəlik

طَرَلَقٌ c. طَرَلَقٌ qamaş (*ayaqqabının üstündən geyilən altsiz corab*), getr (*çəkmə boğazını əvəz edən qunc*)

طَسْتٌ, طَسْتٌ *k., q. c. طَسُوتٌ* tas, ləyən; teşt; ~ و ابريق aftafa-ləyən (*əl-üz yumaq üçün*)

طَسُوجٌ c. طَسَاسِيحٌ *tar. təssuc (1/4 دانق -ə bə-rabər çəki və pul vahidi)*

طَسْمٌ *tar. Tasm (qədim ərəb qəbilələrindən birinin adı)*

طَشٌ xırda yağış, çiskin

– طَشَانٌ göz zəifliyi, pis görmə

طَشْتٌ = طَشُوتٌ c. طَشْتٌ, طَشْتٌ ~ əl yumaq üçün tas, ləyən, teşt

طَشْطَشٌ cızıldamaq (*tavada*)

– طَشْطَشَةٌ cızıltı

طَصَلَقٌ tələsik, necə gəldi etmək

– طَصَلَقَةٌ tələsik görülmüş iş

I طَعِمَ (a) طَعِمَ 1) yemək; 2) dadına baxmaq; II طَعَّمَ 1) yedirtmək; 2) calaq etmək, aşılamaq; peyvənd etmək; ~ بِلِقَاحِ الجَدْرِ ~ çiçək peyvəndi vurmaq; 3) qaxmaq, inkrustasiya etmək; mozaika işi görmə; صَنَارَةٌ ~ qarmağa, tilova aldadıcı yem keçirmək; IV أَطَعَّمَ yedirtmək, qıdalandırmaq; V طَعَّمَ 1) calaq edilmək, aşılmaq, peyvənd edilmək (*nə peyvəndi -ə*); 2) dadına baxmaq; X اِسْتَطَعَّمَ 1) dadlı, xoş hesab etmək; dadına baxmaq; 2) yemək istəmək

– طَعِيمٌ peyvənd etmək; qaxma, inkrustasiya etmə

– طَعَامٌ *c.* أطعمة taam, xörək, yemək, biş-miş; qida; المريض ~ xəstə yeməyi, pəhriz; تناول ~ aclıq elan etmək; تناول ~ xörək yemək; للمدافع ~ top yemi

– طَعَامٌ qida -i/-1; xörək -i/-1

– طَعْمٌ 1) tam, dad; له ~ لا tamsız, dadsız; 2) xoş duyğu; ذاق من العيش ~ يه الحلو والمرّ həyatın şirinini-acısını dadmaq

– طَعْمٌ dadlı

– طَعْمٌ 1) aldadıcı yem; tilov yemi; 2) rüşvət, bəxşiş; 3) vaksin; peyvənd; ~ المضاة للحصبة qızılca peyvəndi, qızılcaya qarşı peyvənd; ~ السمّ zəhər, ağrı; 4) peyvənd qələmi

– طَعْمٌ qida, yem; للمدافع ~ top yemi

– طَعْمِيَّةٌ taamiyyə (doğranmış paxla, cəfəri, nanə, soğan və sarımsaqdan yağda bişirilmiş xörək)

– مَطْعَامٌ qonaqpərvər, çörəkverən, çörəkli

– مَطْعَمٌ *c.* مَطَائِمٌ yeməxana; restoran; kayut-kompaniya

– مُطْعَمٌ 1) qaxılmış, inkrustasiya edilmiş; 2) calaq edilmiş, peyvənd edilmiş

I طَعَنَ (a/u) 1) sancmaq, deşmək, dəlmək, vurmaq (بـ) *bıçaqla*; من الخلف ~ yaxud من الظهر ~ kiməsə arxadan zərbə endirmək; 2) tənə etmək, danlamaq, məzəmmət etmək (كيمي-نهي في الحكم); على ~ etiraz etmək, məhkəmənin hökmünə qarşı şikayət vermək; 3) rədd etmək, qəbul etməmək (إفادالاري على); 4) məch. taun xəstəliyinə tutulmaq; في السن ~ yaşa dolmaq, ahıllaşmaq; III طاعن nizə ilə vuruşmaq; VI مُتَاعِنٌ mübarizə aparmaq, vuruşmaq

– طَاعِنٌ 1) vuran (nizə ilə), deşən; 2) tənə edən, məzəmmət edən, danlayan; في السن ~ yaşa dolmuş, ahıl

– طَوَاعِينٌ *c.* طَاعُونٌ tib. taun; الـ الدمليّ *yaxud* الـ الاسود *yaxud* الـ البشريّ *yaxud* الـ البقريّ *yaxud* ~ المواشي mal-qara taunu

– طُعُونٌ 1) etiraz; şikayət; 2) rədd etmə; لجنة الطعون yoxlama komissiyası; mandat komissiyası

– طُعْنَةٌ *c.* طَعَانَاتٌ deşmə, vurma (nizə ilə, bıçaqla)

– طُعِينٌ 1) vurulub deşilmiş, dəlinmiş (nizə ilə); 2) bədbəxt

– مَطَائِنٌ *c.* سؤيُشَلَر, təhqiredici sözlər

– مَطْعِنٌ zəif, yaralı yer

– مَطْعُونٌ 1) vurulub deşilmiş, dəlinmiş (nizə ilə); 2) tauna tutulmuş; ~ səni taun tutsun!

– طُغْرَاءٌ *c.* طُغْرِيَّاتٌ, tuğra (gerb, döv-lət nişanı; şah fərmanı); monoqram; venzel

– طُغْرَاءٌ = طُغْرَى

– طُغْمٌ sadə insanlar (kütlə)

– طُغْمَاتٌ, طُغْمٌ dəstə, guruh, yığnaq

I طُعِيَانٌ (u) طُعَا (طغو) 1) daşmaq, sahillərindən çıxmaq; kənarlarından çıxaraq ətrafı basmaq; qabarmaq, qaynamaq, coşub-daşmaq (dəniz); 2) tüğyan etmək, azgınlıq etmək, qızıışmaq; 3) zülm etmək, sıxışdırmaq; 4) pozğunluq etmək; طُعَى (a) = طُعَى; طُعَا = طُعَى ~ onu su basdı

– طَاعٌ 1) 1) tüğyan edən, coşub-daşan, sahillərindən çıxan (çay); çoşqun, azgın, şiddətli; رغبة سية çoşqun, şiddətli istək; 2) zülm edən, ədalətsizlik edən; 2. *c.* طُعَا despota, zülmkar, müstəbid; طُعَا النفط neft maqnatları

– طَوَاعِيْتُ *c.* طَاعُونٌ Quran. Tağut (Şeytan və ya büüt); طَوَاعِيْتُ المال kapital maqnatları; طَوَاعِيْتُ الاحتمارات ehtikarların başçıları

– طَوَّاعٍ *c.* zalım, despot
 – طَغَى daşma (*çayın*)
 – طَغِيَانٌ 1) daşma, qabarma, qaynama, coşub-daşma; 2) azğınlıq etmə, zülm etmə, ədalətsizlik etmə; 3) sıxışdırma; 4) zorakı hakimiyyət
 (طف) II طَفَّفَ əskiltmək (*çəkini*); الكيل ~ əskik çəkmək; الميزان ~ çəkiddə aldatmaq
 – طُفَّ c. طُفَّ 1) yan, tərəf; uc; kənar; hüdud; 2) sahil
 – طَفَّاقٌ tabaqçı, tabaqda çörək gəzdirib satan
 – طَفَّاقٌ *c.* طَفَّاقٌ kütlə
 – طَفِيفٌ yarımçıq; az, cüzi
 I طَفَى (طفأ) طَفَى sönmək, keçmək, işığı kəsilmək; طَفَأَ (i) söndürmək, keçirmək; II طَفَأَ = طَفَأَ ; IV طَفَأَ söndürmək, keçirmək; الجير ~ əhəngi söndürmək, islatmaq; العطش (الغليل) ~ yağısını söndürmək; عجز الميزانية ~ büdcə kəsirini təmin etmək, büdcə kəsirinin yerini doldurmaq; VII اِنطَفَأَ sönmək, keçmək
 – اِنطَفَأَ söndürmə; رجال الـ yangınsöndürənlər; الانوار ~ *hərb.* işıqları keçirmək
 – اِنطَفَأَ yangınsöndürən
 – اِنطَفَأَ *c.* اِنطَفَأَ – yangınsöndürənlər dəstəsi
 – طَفَى 1. söndürən, keçirən; 2. yangınsöndürən
 – اِنطَفَأَ *c.* اِنطَفَأَ – odsöndürən; külqabı
 – مَطْفَأٌ 1) söndürülmüş, sönmüş; 2) donuq, tutqun, parıltısı olmayan
 – مَطْفَأٌ *xalq dil.* مَطْفَأٌ *c.* مَطْفَأٌ yangınsöndürən maşın; yangınsöndürən nasos; فرقة المطافي yangınsöndürənlər dəstəsi; رجال المطافي yangınsöndürənlər

I طَفَحَ (ə) طَفُوحٌ ağzınacan dolmaq; dolub daşmaq; منه سَتُّ bundan cana gəlmişəm, bezmişəm, usanmışam; II طَفَحَ ağzınacan doldurmaq, qədərindən artıq doldurmaq; IV اَطْفَحَ 1) ağzınacan doldurmaq, daşanacan doldurmaq; 2) köpüyünü almaq
 – طَفِاحٌ 1) dolu; ağzınacan dolu; 2) sərxoş
 – طَفَّاحَةٌ köpük, kəf
 – طَفَّحٌ 1) doluluq, ağzınacan dol(dur)ma; 2) *həmç.* جلدَى ~ səpmə, səpki; sızanaq; الـ الوردى *tib.* rozeola, dəridə qırmızı ləkə, məxmərək
 – طَفْحَانٌ *q.* طَفْحَى dolu, ağzınacan dolu
 – طَفْحَى səpmə; ~ تيفوس səpmə yatalaq
 – مَطْفِاحٌ *c.* مَطْفِاحٌ kəfگیر
 I طَفَّرَ (i) طَفَّرَ 1) atılmaq, tullanmaq, hoppanmaq, sıçramaq; 2) sıçrayıb tökülmək (*qan*); bildir-bildir tökülmək (*göz yaşları*); fəvvarə vurmaq
 – طَفَّرٌ¹ quşqun, pərdüm (*müq. et* طَفَّرَ)
 – طَفَّرٌ² pulsuzluq
 – طَفَّرَانٌ yoxsul; ~ هو cibində bir qəpiyi də yoxdur
 – طَفَّرَةٌ *c.* اِنطَفَأَ – atılma, tullanma; sıçrayış; طَفَّرَةٌ bir sıçrayışla; birdən
 I طَفَّشَ (i) طَفَّشَ qaçmaq, sürüşüb aradan çıxmaq
 – طَفَّشٌ ~ من الجوع : طَفَّشٌ acılığından qıçları bükülür
 – طَفَّشَانٌ, طَفَّشَى 1. qaçmış, qaçqın; 2. *c.* طَفَّشَانٌ qaçaq, qaçqın
 – طَفَّشَانَةٌ kilidaçan
 I طَفَّقَ (ə) طَفَّقَ başlamaq (*nəyə*), girişmək (*nəyə*)
 I طَفَّلَ (u) طَفَّلَ çıxmaq, doğmaq (*günəş*); II طَفَّلَ çağırılmadan gəlmək; soxulmaq, gir-

mək, qılığa girmək; IV أَطْفَلَ doğulmaq, ilk dəfə işıq üzü görmək (*məs., jurnal*), meydana çıxmaq; V تُطْفَل 1) çağırılmadan gəlmək (*kimin yanına* (على)); 2) gücü çatmadığı işə girişmək; soxulmaq, girmək; başqasının işini öz adına çıxmaq, fırıldaqçılıq etmək (*nədə* (على, فى) الطب; ~ özünü təbabətdə bilici kimi göstərmək; 3) tüfeylilik etmək, tüfeyli olmaq

– تَطْفُلُ 1) gözlənilmədən (*dəvətsiz*) gəlmə;

2) fırıldaqçılıq; 3) parazitizm, tüfeylilik

– قَارَى قارılıq ağ gil, dulusçuluq gili, kaolin; قَارَى ~

qatranlı gil şist

– طِفْلٌ = 1 طِفْلٌ –

– طِفْلٌ 2 incə, zərif, yumşaq; cavan

– طِفْلٌ uşaqılıq

– طِفْلٌ c. أَطْفَالٌ südəmər uşaq, körpə; ~

المدلل ərköyün uşaq; روضة الاطفال uşaq bağçası

– طِفْلَةٌ gil, giltorpaq

– طِفْلَةٌ c. اِتْ – balaca qız, qız uşağı

– طِفْلِيٌّ uşaq -i/-1; الطب paediatrya

– طِفْلَةٌ uşaqılıq dövrü, körpəlik dövrü

– طِفْلِيٌّ uşaq -i/-1

– طِفْلِيَّةٌ = طِفْلِيَّةٌ

– طِفْلِيَّةٌ 1. 1) tüfeyli; ~ نبات tüfeyli bitkilər;

2) قارılıq yoluxucu xəstəliklər; 2) قارılıqçı, başqasının işini öz adına çıxan; 2. 1) çağırılmamış qonaq; 2) özgə hesabına dolanan; müftəxor; 3) tüfeyli, parazit

– طِفْلِيَّاتٌ c. tüfeylilər, parazitlər

– طِفْلِيَّةٌ tüfeylilik, parazitizm

– مُطْفَلٌ 1) çağırılmamış, dəvətsiz qonaq;

2) tüfeyli, parazit

I طَفَا (طفو) طَفُو üzmək, suyun üstündə qalmaq, batmamaq

– طَوَافٍ c. طَافِيَّةٌ 1) buz parçası; buz dağı, aysberq; 2) baken, üzücü nişan, siqnal üzgəci (*çayda, dənizdə dayaz yeri göstərən*)

– اِتْ c. طَفَاوَةٌ – tac, halə

– طَفُو üzmə, suyun üstündə qalmaq bacarığı, üzmə qabiliyyəti

I الشراقي ~ طَفَا (طفا) (müq. et طَفَا); Nil daşarkən su basmayan yerləri suvarmaq

I طَقَّ (a/u) طَقَّاتٌ 1) partlamaq, çatlamaq, partıldamaq; şaqıldamaq; 2) xırçıldamaq (*sümük sınında*); 3) çərenləmək, çənə

vurmaq, dil boğaza qoymamaq, naqqallıq etmək; يَطِقُ من عينيه شرر onun gözləri qıgılcım saçır; II طَقَّقَ şaqıldatmaq

– طَقَّ xalq dil. gup, tap (*suya atılan qurbağanın, suya düşən daşın çıxardığı səs*);

– طَقَّقَ heç nəyə dəyməz!

– طَقَّةٌ 1) şaqıltı, xırçılıq; 2) bir dəfə yemə (*səhər, günorta, yaxud şam yeməyi*)

– طَقْسٌ 1 hava; iqlim; خريطة sinoptik xəritə

– طَقْسٌ 2 c. طَقْسٌ kils. mənəb, rütbə; ayin, mərasim

– طَقَّقَ taqqıldatmaq, döymək; cırıldamaq, çartıldamaq; xırçıldamaq

– طَقَّقَ xalq dil. qapı taqqıltısı; حكي حكايته قصّ القصة من ~ للسلام yaxud من ~ للسلام عليكم məcaz. o, başına gələnleri önvəldən axıra kimi danışdı

– طَقَّقَ taqqıltı; çartıldı, cırılıq, xırçılıq

– طَقَّقَ c. طَقَّقَ 1) taraqq (içi barıtlı doldurulmuş kağızdan düzəldilən partlayıcı fişəng); 2) mahını; 3) işvəli, qəmzəli qız;

– طَقَّقَ ~ السجائر külqabı

II طَقَّمَ 1) qoşmaq, yəhərləmək (*ati*); 2) geyindirmək

– السفينة ~ طَوَاقِمُ 1 طَوَاقِمُ c. طَاقِمٌ – gəminin heyəti, ekipajı; الطائرة ~ təyyarənin ekipajı; مدفع مضاد للطائرات ~ zenit topu taqımı; 2) kostyum

– طَاقِمٌ c. طَاقِمٌ , طَاقِمٌ 1) dəst, tam tərkib, komplekt; qarnitur; الحلاقة ~ üzqırıxma cihazı; ~ اسنان ~ diş protezi, qoyma dişlər; جلد ~ dəri qarnitur (*mebel dəsti*); حصان ~ qoşqu, qoşqu ləvazimatı, yəhər-qayıq; شاي ~ çay dəsti, çay servizi; سفرة ~ xörək servizi; قهوة ~ qəhvə servizi; صيني للقهوة ~ sini (*farfor*) qəhvə servizi; 2) *hərb*. top taqımı; 3) kostyum

I طَلَّ (a/u) 1) çisəmək, çiskinləmək, narın yağmaq (*yağış*); sıçratmaq (*nə -*); 2) baş çəkmək, ziyarət etmək (*kimi* علی); 3) baxmaq; طَلَّ دَمَهُ *məch.* onun qanı batıb, qatili cəzasız qalıb; IV أَطَّلَ 1) çıxmaq, baxmaq, açılmaq (*nəyəsə* علی - *pəncərə*); علی ~ dünya dünüyaya gəlmək, doğulmaq; 2) qabağa çıxmaq, çıxıq əmələ gətirmək; 3) hakim olmaq, komanda vermək (*kiminsə üzərində* علی); 4) boylanmaq (*nədən* من); 5) görünmək, peyda olmaq, meydana çıxmaq; gəlmək (*məs., il*); وهنا يَطَّلُ سؤال burada sual meydana çıxır

– إطلاءٌ əmələ gəlmə, meydana çıxma, başlanma (*nəyinsə*)

– طَلَّ c. طَلَّ 1) şəh; 2) çiskin, çisək, narın yağış

– طَلَّ c. طَلَّ 1) xarabalıq; qədim yaşayış yerlərinin dağıntıları, viranə yerlər, xarabazarlıq; رسوم اطلال qədim məskən qalıqları; الاطلال الاثرية qədim abidələrin dağıntıları; 2) qonaq otağı

– مَطَالٌ c. مَطَالٌ 1) çıxıntı, çıxıq; 2) terras, səki, eyvan; 3) hakim, komanda verən (*nə üzərindəsə* علی)

– مَطَلَةٌ qısa vizit, qısa ziyarət

طَلَّ = طَلَّ

I طَلَّبَ (u) 1) axtarmaq; العلم ~ oxumaq, öyrənmək (*harada* فى); اللغة العربية فى; القاهرة o, ərəb dilini Qahirədə öyrənmişdir; 2) xahiş etmək (*kimdən* من); تَلَبَّ ~ tələb etmək; تَلَبَّ إِرْهَالِي ~ tələb irəli sürmək (*mala*); ~ المَحَالَّ ~ mümkün olmayan şeyi tələb etmək; الزواج ~ *yaxud* يَدَّهَا ~ evlənməyi təklif etmək; 3) istəmək, arzu etmək; III طَالَبٌ 1) axtarmaq; almaq; 2) tələb etmək, təmənnə etmək, əldə etməyə çalışmaq (*nəyi -*); V تَطَلَّبَ tələb etmək; تَلَبَّ إِرْهَالِي ~ tələb irəli sürmək (*mala*); يُتَطَلَّبُ هَذَا كَثِيرًا ~ bu çox zəhmət tələb edir; VII اِطْتَلَبَ tələb olunmaq; tələbat olmaq (*mala*)

– تَطَلَّبَ tələb; كَثِيرٌ تَلَبَّكَ ~ kiminsə işini (*tapşırığını*) yerinə yetirməyə getmək; 2) xahiş edən; tələb edən; 2. c. طَلَبَةٌ 1) ərizəçi, iltimasçı, təmənnəçi; 2) şagird, oxuyan, dinləyici; *həmç.* تَلَبَّهَ ~ tələbə; ~ الدراسات العليا ~ aspirant

– تَلَبَّهَ tələb, istək, təmənnə

– طَلَّبَ 1. 1) axtaran; ذهب لـ حاجته ~ kiminsə işini (*tapşırığını*) yerinə yetirməyə getmək;

2) xahiş edən; tələb edən; 2. c. طَلَبَةٌ 1) ərizəçi, iltimasçı, təmənnəçi; 2) şagird, oxuyan, dinləyici; *həmç.* تَلَبَّهَ ~ tələbə; ~ الدراسات العليا ~ aspirant

– طَلَّبَ tələb, istək, təmənnə

– طَلَّبَ çox şey tələb edən, tez-tez nə isə istəyən

– طَلَّبَ 1) axtarma, soraqlama; ... سأل سأل ... sorağında (*nəyinsə*); هذه المباحثات سأل ... bu danışıqlar ... məsələsinin həllini tapmaq üçün keçiriləcək; 2) tələb; xahiş; تَلَبَّهَ عند التَلَبَّهَ ~ tələb olunduqda; عرض ~ tələb və təklif; أرسل فى سأل kiminsə dalınca adam göndərmək; 3) *həmç.* العلم ~ elm öyrənmə, təhsil alma; (عهد) ~ فى سنوات

təhsil illərində; 4) *c.* اِتَّ – ərizə, yazılı xahiş, iltimas; صاحب ərizəçi, iltimasçı; المدرسة ~ məktəbə qəbul olmaq barədə ərizə; استخدام ~ işə (*xidmətə*) qəbul edilmək barədə ərizə; طلبات hərbi sifarişlər

– طلبة, طلبه 1) axtarılan şey; istənilən, arzu edilən şey; 2) dua

– طلبه *c.* اِتَّ – 1) tələb olunan şey; 2) tələb

– طلبية *c.* اِتَّ – sifariş; tələb

– مُتَطَلِّبٌ 1. tələb edən; 2. tələbkar

– مُتَطَلِّبَاتٌ *c.* tələblər, tələbat

– مُطَالِبٌ cavabdeh, sorğulu, məsul

– مُطَالِبٌ 1. tələb edən; 2. iddiaçı

– مُطَالِبَةٌ *c.* اِتَّ – 1) tələb etmə; 2) tələbat;

3) iddia

– مُطَالِبٌ *c.* مُطَالِبٌ 1) tələb; 2) tələbat; 3) mətələb, məqsəd; 4) mövzu, məsələ (*öyrənilən*)

– مُطَالِبِيٌّ tələb ehtiva edən

– مُطْلُوبٌ 1. 1) axtarılan şey; 2) tələb olunan; 2) *c.* مُطَالِبِيٌّ 1) tələblər; 2) arzu, istək; sorğu

– مُطْلُوبَاتٌ *c.* 1) öhdəliklər; borclar; 2) *mühəs.* passiv

أطال الله بقاءكم! = طلبتكم
Allah ömrünüzü uzun etsin! sözlərini demək

I طَلَحَ (ə) طَلَحَ 1) yorğun, üzgün, haldan düşmüş olmaq; 2) pis olmaq

– طَالِحٌ 1) pis, xarab, yaramaz; 2) yaman, kinli

– طَالِحٌ 1) yararsızlıq; pis vəziyyət; 2) yamanlıq, kinlilik

– طَالِحٌ *topl. c.* أَطْلَاحٌ *bot.* 1) kitrəburaxan akasiya; 2) “cənnət bananı”

– طَلْحَةٌ *c.* اِتَّ – *bot.* kitrəburaxan akasiya ağacı

– طَلْحِيَّةٌ *c.* طَالِحِيٌّ bir vərəq kağız

– طَلِيحَةٌ *c.* طَالِحِيٌّ bir top kağız

إِطْلَحَ qapqara olmaq (*gecə, bulud və s.*)

I طَلَسَ (i) طَلَسَ pozmaq (*yazılanı*)

– أَطْلَسُ atlas (*parça*)

– أَطْلَسُ *c.* أَطْلَسُ coğrafi atlas

– أَطْلَسِيٌّ 1) atlas; 2) Atlantik (*okean*)

– طَلَسَ pozulmuş; aydın olmayan (*yazı*)

1) طَلَسَاتٌ, طَلَسَمَاتٌ, طَلَسَمَاتٌ, طَلَسَمٌ, طَلَسَمٌ *c.* طَلَسَمٌ

sim; 2) *məcəz.* gizli yazı, şərti gizli yazı; sirr; فَكَّ طَلَاسِمَ الرَّمُوزِ gizli işarələri açmaq; مَاتِرِيَانِيْنِ رَمَى إِلَى مَعْرِفَةِ طَلَاسِمِ الْمَادَّةِ materiyanın sirlərini dərk etməyə can atmaq

I طَلَعَ (ə) طَلَعٌ 1) çıxmaq, doğmaq, qalxmaq; 2) görünmək; 3) çıxıb getmək

(*haradan*); 4) çıxmaq (*nədən*); 5) can atmaq (*hara*); 6) yollanmaq (*hara*); 7) nağıl etmək, danışmaq, xəbər vermək (*nə barədə*)

– كَيْفَ طَلَسَ الرَّمُوزِ gizli işarələri açmaq; مَاتِرِيَانِيْنِ رَمَى إِلَى مَعْرِفَةِ طَلَاسِمِ الْمَادَّةِ materiyanın sirlərini dərk etməyə can atmaq

– كَيْفَ طَلَسَ الرَّمُوزِ gizli işarələri açmaq; مَاتِرِيَانِيْنِ رَمَى إِلَى مَعْرِفَةِ طَلَاسِمِ الْمَادَّةِ materiyanın sirlərini dərk etməyə can atmaq

– كَيْفَ طَلَسَ الرَّمُوزِ gizli işarələri açmaq; مَاتِرِيَانِيْنِ رَمَى إِلَى مَعْرِفَةِ طَلَاسِمِ الْمَادَّةِ materiyanın sirlərini dərk etməyə can atmaq

– كَيْفَ طَلَسَ الرَّمُوزِ gizli işarələri açmaq; مَاتِرِيَانِيْنِ رَمَى إِلَى مَعْرِفَةِ طَلَاسِمِ الْمَادَّةِ materiyanın sirlərini dərk etməyə can atmaq

– كَيْفَ طَلَسَ الرَّمُوزِ gizli işarələri açmaq; مَاتِرِيَانِيْنِ رَمَى إِلَى مَعْرِفَةِ طَلَاسِمِ الْمَادَّةِ materiyanın sirlərini dərk etməyə can atmaq

– كَيْفَ طَلَسَ الرَّمُوزِ gizli işarələri açmaq; مَاتِرِيَانِيْنِ رَمَى إِلَى مَعْرِفَةِ طَلَاسِمِ الْمَادَّةِ materiyanın sirlərini dərk etməyə can atmaq

– كَيْفَ طَلَسَ الرَّمُوزِ gizli işarələri açmaq; مَاتِرِيَانِيْنِ رَمَى إِلَى مَعْرِفَةِ طَلَاسِمِ الْمَادَّةِ materiyanın sirlərini dərk etməyə can atmaq

– كَيْفَ طَلَسَ الرَّمُوزِ gizli işarələri açmaq; مَاتِرِيَانِيْنِ رَمَى إِلَى مَعْرِفَةِ طَلَاسِمِ الْمَادَّةِ materiyanın sirlərini dərk etməyə can atmaq

– كَيْفَ طَلَسَ الرَّمُوزِ gizli işarələri açmaq; مَاتِرِيَانِيْنِ رَمَى إِلَى مَعْرِفَةِ طَلَاسِمِ الْمَادَّةِ materiyanın sirlərini dərk etməyə can atmaq

– كَيْفَ طَلَسَ الرَّمُوزِ gizli işarələri açmaq; مَاتِرِيَانِيْنِ رَمَى إِلَى مَعْرِفَةِ طَلَاسِمِ الْمَادَّةِ materiyanın sirlərini dərk etməyə can atmaq

1) baxmaq, nəzər yetirmək, göz gəzdirmək, diqqət yetirmək (*nəyə* (الی); ehtirasla baxmaq (*kimə* (الی); ... بانظاره الی...); 2) səbirsizliklə gözləmək; 3) dartılmaq, özünü çətdırmağa çalışmaq, meyil etmək (*nəyə* (الی); 4) təmənnasında olmaq (*nəyin* (الی), ələ keçirməyə çalışmaq (*nəyi* (الی); VIII اِطَّلَعَ 1) baxmaq, nəzarət etmək (*kimə-nəyə* (الی); 2) xəbərdar edilmək, məlumat almaq, məlumatlandırılmaq (*nə barədə* (الی); tanış olmaq (*nə ilə* (الی); bilmək, öyrənmək (*nəyi* (الی); 3) oxumaq (*nəyi* (الی); X اِسْتَطَّلَعَ baxmağa çalışmaq; bilməyə, öyrənməyə çalışmaq, soruşub öyrənmək; kəşfiyyat aparmaq, araşdırmaq; hər şeyə maraqlı göstərmək; rəyini öyrənmək; له الغیب ~ kiminsə falına baxmaq

– اِسْتَطَّلَعَ c. اِتُّ – öyrənmə; tədqiqat aparma; kəşfiyyat aparma, kəşfiyyat yolu ilə yoxlama; استطلاعات طوبوغرافية topoqrafik tədqiqatlar; له حبّ hər şeylə maraqlanma; الی عن بغداد Bağdad haqqında oçerk

– اِسْتَطَّلَعَ kəşfiyyat -i/-ı; tədqiqat -i/-ı
– اِطَّلَعَ 1) tanış olma; xəbərdar olma, məlumatlılıq; الی biliyə həvəs, biliyə maraqlı, hər şeyi bilmək, öyrənmək həvəsi; الی عند erudisiya, məlumat genişliyi; الی عند tanış olarkən; ... كان علی ~ کاف علی... barəsində yetərinmə məlumatlı olmaq; 2) nəzarət

– اِطَّلَعَ tanışlıq -i/-ı; tanışlıq məqsədilə görülmüş

– اِطَّلَعَ səbirsizliklə gözləmə; biliyə maraqlı, öyrənmək həvəsi; ~ فی səbirsizliklə

– اِطَّلَعَ arzular, meyillər, istəklər, söylər

– وَجَّهَ الاَهانات 1. doğan, çıxan, qalxan; والنازل اِطَّلَعَ 1) ulduz; 2) tale, bəxt; الی حسن xəşbəxtlik, uğur ulduzu; الی سوء bədbəxtlik, xəşbəxtlik, uğur ulduzu; الی سيء bədbəxt, taleyi pis gətirmiş; 3) ulduz cədvəli; ulduz falı; الی كشف عن الی fəla baxmaq; 4) c. əlamətlər (*nəyinsə*), gözləntilər (*nə barədə*)

– اِطَّلَعَ c. طَالَعُ başlanğıc
– اِطَّلَعَ avanqard, qabaqcıl
– اِطَّلَعَ böyük arzuları olan, istəkləri çox olan; الثنايا والاندج ~ macaz. çox təcrübəli; oddan-alovdan çıxmış

– اِطَّلَعَ bot. tozcuq; toxumluq
– اِطَّلَعَ c. طُلُوغُ qalxma, çıxma, doğma
– اِطَّلَعَ c. اِتُّ 1) zahir, xarici görünüş, görkəm, üz; 2) çıxış; 3) meyitin evdən çıxarılması, qəbir üstünə aparılması; 4) yoxuş; 5) av. təyyarənin qalxması, uçuş

– اِطَّلَعَ hər şeylə maraqlanan, hər şeyi bilmək istəyən
– اِطَّلَعَ 1) çıxma, doğma, qalxma; من الشمس ~ الی gün doğandan gün batana qədər; 2) zahir olma, görünmə; 3) şiş

– اِطَّلَعَ c. طَالَعُ qabaq dəstə, avanqard; طَالَعُ a) əlamətlər, müjdələr; b) kəşfiyyatçılar; c) pionerlər

– اِطَّلَعَ av. طَالَعُ avanqard, qabaqcıl; الی مارس دوره qabaqcıl rol oynamaq

– اِطَّلَعَ طَالَعُ avanqard rol
– اِطَّلَعَ 1. مُطَالَعُ mütaliə edən, oxuyan; 2. oxucu
– اِطَّلَعَ 1) mütaliə, oxu; الی قاعة oxu zalı;

2) öyrənmə
– اِطَّلَعَ c. مَطَّلَعُ 1) pilləkən, nərdivan; 2) giriş; başlanğıc; mus. müqəddimə, prelüdiya, introduksiya, əsərin giriş hissəsi; الی ~ شبابه

ilk gənclik vaxtlarında; النهضة ~ yüksəlişin başlanğıcı; القصيدة ~ qəsidənin mətləsi, ilk beyti; 3) ÇIXIŞ yeri, ÇIXIŞ (hara) الفجر ~ şəfəqin çıxması; منذ ~ الصباح حتى مهبط الليل səhərdən axşama kimi; 4) *el.* anod

– مطلع 1. xəbərdar; məlumatlı, bilən; 2. bilici

I آزاد, sərbəst olmaq; boşanmaq, talaq almaq (*qadın*); 2) *məch.* doğuş sancılarını hiss etmək; طلق (u) طلاق şən olmaq, gümrah olmaq; II طلق boşamaq, talaq vermək (*kişi*); III لها ثلاثا a) şəriətə müvafiq olaraq üç dəfə “sən boşanmısan” deməklə qəti talaq vermək; b) *məcaz.* vidalaşmaq (*kiminləsə*), görüşüb ayrılmaq; المدرسة ~ məktəbi atmaq; الأراء السابقة ~ əvvəlki baxışlarından qəti imtina etmək; IV أطلق 1) azadlıq vermək, azad etmək, buraxmaq; قمرًا صناعيًا ~ süni peyk buraxmaq; ...على الرصاص ~ güllə atmaq (*kimə*); على ~ kimisə buraxmaq; العنان ~ cilovu buraxmaq; الحبل على الغارب ~ tam sərbəstlik vermək; العنان لفيض الدموع ~ göz yaşlarına güc vermək; البخور ~ buxur yandırmaq; لحيته ~ saqqal buraxmaq; البطن ~ qarını işlətmək (*dərman haqqında*); ساقيه (رجليه) للريح ~ var gücü ilə qaçmaq; شجرة الازهار ~ ağac gül açdı; صفارات الانذار ~ hava həyəcanı elan etmək; النار ~ topdan atəş açmaq; النار ~ atəş açmaq; ... في يده ~ əlini-qolunu açmaq, fəaliyyət sərbəstliyi vermək (*nədəsə*); 2) tətbiq etmək (*nəyə*); vermək (*nə – kimə*); kiməsə ad, yaxud ləqəb vermək; 3) ümumiləşdirmək; V أطلق 1) şən olmaq; canlanmaq; 2) boşanmaq; VII إطلاق 1) çıxıb getmək, uzaqlaşmaq, çəkilmək; yol-

lanmaq; çıxış etmək (*nədən*), əsaslanmaq (*nəyə*); ötmək (*vaxt*); 2) azad, sərbəst olmaq (*nədən*); çıxmaq (*güllə*); 3) eşidilmək (*qışqırıq*), açılmaq (*güllə*); o qaçmağa başladı; اتش البندقية صدفة ~ atəş təsadüfən açıldı; 4) açılmaq (*məs., dil*); يتساءل ~ o sorğu-sual etməyə başladı; كت كفايته ~ onun qabiliyyəti inkişaf etmək azadlığı qazandı; ت الزويعه ~ tufan qopdu; 5) canlanmaq, işıqlanmaq (*üz*); X استطلق getmək, işləmək (*qarın*)

– إطلاق 1) azad etmə; işə salma, buraxma; تبادل ~ atəş açma; النار ~ güllə atma; النار ~ اتش النار بين... ~ raket buraxma; السراح ~ azad etmə (*məh-busu*); اليد ~ əl-qolunu açma, hərəkət sərbəstliyi vermə; 2) ümumiləşdirmə; على ~ tamamilə, mütləq olaraq

– إطلاق 1) getmə, yola düşmə; uçuş; start; من هذا ~ çıxış nöqtəsi; *idm.* start; نقطة المبدأ bu prinspdən çıxış edərək; المدفع ~ topdan atəş; 2) azad olma, ayrılma; مقدار هائل ~ böyük miqdarda enerjinin azad olması; 3) azadlıq; həddən artıq sərbəstlik, sırtıqlıq, həyasızlıq, təklifsizlik; تكلم بالعربية ~ ərəb dilində sərbəst danışmaq

– إطلاق 1) çıxma (*məs., jurnalın*); 2) qaçma, yüyürmə; 3) şiddət, coşma

– تطبيق talaq vermə, boşama, nikahı pozma
– أنت ~ sən boşanmısan! (*talaq sözü*)

– طلاق talaq, boşanma; بالثلاثة ~ qəti talaq (*şəriətə görə*); كتاب (ورقة) التالاq haqqında şəhadətnamə, talaq kağızı; الرجعى rici talaq, arvada bir daha ərinin yanına qayıtmaq haqqı verən talaq

- مَطْلَقٌ = طَلَقٌ
- مَطْلَقَةٌ 1) azadlıq, sərbəstlik; 2) həmç. ~ الوجه ~ şənlük, canlılıq; اللسان ~ axıcılıq, nitq rəvanlığı, səlisliyi; بالعربية ~ ərəb dilində sərbəst danışmaq
- طَلَقٌ ¹ topl. doğuş sancıları
- طَلَقٌ ², طَلِقٌ, طَلَّقٌ 1) azad, sərbəst, açıq; اللسان ~ əliaçıq; 2) şən; الوجه ~ şənzülü; اللسان ~ çoxdanışan; فى الهواء ~ açıq havada
- طَلَقٌ ³ texnikada və təbabətdə işlə-nən ağ toz
- طَلَقٌ c. أَطْلَقُ 1) atəş; 2) qaçış; cıdır, at ça-pışması; git (at və ya velosiped yarışlarında müəyyən məsafəli yürüş)
- طَلَقَةٌ c. أَتَتْ 1) atəş; سريع الطلقات tezatan, tezaçılan; جرى كئنه ~ güllə kimi götürüldü; اطلقت المدفعية احدى سلام طلقات السلام ~ toplar iyirmi bir yaylım atəş açdı; 2) patron; حية ~ döyüş patronu; اغلفة الطلقات patron gilizləri
- طَلَقَةٌ talaq, boşanma
- طَلُوقَةٌ c. طَلَّاقٌ ~ : طَلَّاقٌ حسان ayğır; اغل الطلائق ayğırlar
- طَلَّاءٌ c. طَلَّقٌ 1. 1) azad, asılı olmayan, bağlı olmayan; السراح ~ azadlıqda olan; ~ hər cür məhdudiyyətdən azad; 2) şən, fərəhli; 2. arvadını boşamış ərə
- مَطْلَقٌ tez-tez arvad boşayan
- مَطْلَقٌ 1. 1) azad; السراح ~ azadlığa bura-xılmış; 2) mütləq, qeydsiz-şərtsiz; ~ mütləq olaraq, tamamilə; القيمة الزائدة السمة mütləq izafi dəyər; الحقيقة السمة mütləq həqiqət; الفكرة السمة mütləq ideya; 2. 1) çıxış nöqtəsi, çıxış vəziyyəti; 2) trampolin
- مَطْلَقٌ idm. startçı
- مَطْلَقَةٌ boşanmış qadın

- مَطْلَقٌ = مَطْلِقٌ
- مَطْلَقٌ c. أَتَتْ - çıxış nöqtəsi; idm. trampolin
- مَطْلَبَةٌ c. طَلَّبَتْ يَطْلُبُ yangınsöndürən
- مَطْلَبَةٌ c. أَتَتْ - nasos
- I طَلَّمَ (u) طَلَّمَ yaymaq (xəmir kündəsini)
- مَطْلَمَةٌ c. طَلَّمَ qoğal, kökə
- مَطْلَمَةٌ c. مَطْلَمٌ oxlov
- 1) طَلَّمَسَ qaşqabağını tökmək, sımsırığını sallamaq; ciddi görkəm almaq; 2) korlamaq, təhrif etmək
- c. طَلَّوُ قeyran balası
- I طَلَّى (i) طَلَّى rəngləmək, boyamaq, ört-mək (nə ilə →), üzünə çəkmək (nə →); بالذهب ~ qızıl suyu vermək, qızıla tutmaq; بالفضة ~ gümüş suyu vermək, gümüşə tutmaq; بالقصدير ~ qalaylamaq; بالميناء ~ üzünə mina çəkmək; VII اِطَّلَى baş tutmaq, əmələ gəlmək, keçmək, müyəssər olmaq, baş tutmaq, yaxşı alınmaq (məs., zarafat, hiylə və s. على) انطلت عليه الحيلة məcəz. aldanmaq, tov-lanmaq, tora düşmək
- طَلَّاءٌ 1) rəngləmə, boyama; 2) kosmetik vasitələr; الوجه ~ qrim; 3) lak; qızıl suyu; zər
- طَلَّاءٌ zərgər
- طَلَّاءَةٌ = طَلَّاءٌ
- طَلَّاءَةٌ 1) rəvanlıq, səlislik; 2) zəriflik, gözəllik, məlahət, cazibədarlıq
- طَلَّاءٌ ¹ mələhətli, cazibədar, maraqlı
- طَلَّاءٌ ² c. طَلَّاءٌ quzu
- طَلَّاءَةٌ c. طَلَّاءٌ boyun
- italyanlaşdırmaq
- طَلَّاءٌ topl. italyanlar
- طَلَّاءَةٌ italyanlaşdırma
- I طَمَّ (a/u) طَمَّ suya basmaq, üstünə su almaq; daşmaq
- طَمَّةٌ böyük bəla, bədbəxtlik

– الـ الريمّ böyük miqdar (*su*); kütlə; الريمّ bolluq

1) sakitləşdirmək, əmin etmək, arxayın etmək; الريمّ sakitləşmək, əmin olmaq, arxayın olmaq; بالها ~ o sakitləşdi; 2) etibar etmək (*kimə* اليمّ); 3) inanmaq, yəqin etmək, qane olmaq (*nəyə* اليمّ); 4) olmaq, qalmaq (*harada* اليمّ)

– اليمّ 1) sakitlik; arxayınlıq, yəqinlik;

2) etibar

– اليمّ 1) sakitlik, arxayınlıq; dinclik;

2) etibar

– اليمّ 1) sakit, arxayın; dinc; inamlı;

2) tez inanan; 3) aran, alçaq (*yer*)

I اليمّ (aybaşı) aybaşı olmaq, aybaşı görmək; اليمّ (u, i) almaq, qızlığını almaq

– اليمّ aybaşı

I اليمّ (aybaşı) qalxmaq (*nəzər*); ... بصره اليمّ ~ nəyisə əldə etməyə çalışmaq; 2) qaldırmaq, yönəltmək (*nəzərini* اليمّ); ~ بأفنه ~ lovğalanmaq, burnunu yuxarı tutmaq; 3) istəmək, arzulamaq (*nə* اليمّ), əldə etməyə çalışmaq (*nəyi* اليمّ), təmənnasında olmaq (*nəyin* اليمّ); 4) götürüb aparmaq, özü ilə aparmaq (*nəyi* اليمّ)

– اليمّ 1) istəyən; اليمّ! bundan sonra istəniləsi bir şey də yoxdur!;

2) şöhrətpərəst

– اليمّ 1) əldə etməyə çalışan (*nəyi*), can atan (*nəyə* اليمّ); 2) şöhrətpərəst

– اليمّ = اليمّ

– اليمّ 1) şiddətli istək, hədsiz arzu, hərislik; 2) şöhrətpərəstlik

– اليمّ c. اليمّ istənilən şey, arzu edilən şey, güdülən məqsəd

I اليمّ (u, i) 1) basdırmaq, dəfn etmək; 2) tökmək, doldurmaq, töküb doldurmaq; örtmək, basmaq (*nə ilə* اليمّ); ~ بئرا ~ quyunu basdırmaq; اليمّ ~ odu söndürmək (*üstünə kül tökməklə*); II اليمّ 1) basdırmaq, dəfn etmək; 2) qaşovlamaq (*atı*); VII اليمّ 1) basdırılmaq, dəfn edilmək; 2) doldurulmaq, örtülmək, altına girmək (*məs., yorğanın*)

– اليمّ qaşov

– اليمّ c. اليمّ cır-cındır, əsg-i-üsgü

– اليمّ c. اليمّ 1) tumar; 2) format, ölçü (*kağızın*); 3) tumar (*xətt növü*)

– اليمّ c. اليمّ *yaxud* c. اليمّ şaqul, bənnə sapı

– اليمّ 1) basdırılmış, dəfn edilmiş; 2) örtülmüş, basılmış, tutulmuş (*nə ilə*)

– اليمّ c. اليمّ saxlanc, gizli yer; anbar, zirzəmi; taxıl anbarı

I اليمّ (aybaşı) 1) pozulmaq, itib getmək; اليمّ ~ بصره اليمّ ~ gözlerini itirmək; اليمّ (aybaşı) 2) pozmaq, silmək, silib aparmaq; yox etmək, gizlətmək, ört-basdır etmək (*izləri*); ... الخبر اليمّ ... qə-dər xəbəri gizli saxlamaq; VII اليمّ silinmək, pozulmaq; gizli, qeyri-aydın olmaq

– اليمّ silinmiş, pozulmuş; qeyri-aydın, tutqun

– اليمّ silmə, pozma; gizlətmə, ört-basdır etmə (*izləri*)

– اليمّ 1) mırıtdamaq, öz-özünə danışmaq, donquldanmaq; 2) hansısa tələffüz xüsusiyyəti ilə danışmaq (*ərəbcə*)

– اليمّ *bot., topl.* pomidor, tomat

– اليمّ açıq dəniz

– طَمَطُمٌ c. طُمَطُمَانِيُّ طُمَطُمٌ – tələffüz xüsusiyyəti ilə danışmaq

– طَمَطُمَانِيَّةٌ tələffüz xüsusiyyəti (*ərəb dilində danışan xaricilərə məxsus*); ال yerinə ا tələffüz etmə

I طَمَعٌ (ə) طَمِعَ tamahlanmaq, tamah salmaq, həvəs göstərmək; طَمَعٌ (u) طَمَاعَةٌ xəsis, acgöz olmaq, həris olmaq; II طَمَعٌ 1) tamahlandırmaq, tamaha salmaq; 2) cəsərləndirmək; təhrik etmək, qızıqdırmaq; IV طَمَعٌ tamahlandırmaq, tamaha salmaq, həvəyə salmaq, şirnikləndirmək

– طَمَاعٌ 1) tamahkar, hər şeydə gözü olan; 2) acgöz, həris, mənfəət güdən

– طَمَاعَةٌ 1) tamahkarlıq; 2) acgözlük, hərislik; mənfəətpərəstlik

– طَمَاعِيَّةٌ tamahkarlıq, hərislik

– طَمَعٌ c. طَمَاعٌ 1) tamah; 2) hərislik, acgözlük; طَمَاعٌ ذوو اطماع (*bir işdə*) maraqları olan şəxslər

– طَمَعَانٌ xəsis, simic, acgöz

– طَمَاعٌ çox xəsis, simic, acgöz

– طَمَاعٌ c. طَمَاعٌ 1) tamah, hədsiz arzu, hərislik, gözü qalma; mənfəət, maraq; 2) tamah salınan şey, arzu edilən şey

– طَمَاعَةٌ tamah doğuran şey, şirnikdirici şey, yoldan çıxaran şey

– طَمَاعٌ c. طَمَاعٌ – ا طَمَاعٌ – ayaqqabının üstündən geyilən altsiz corab; getr (*çəkmə boğazını əvəz edən qunc*)

(طمن) II طَمَّنَ sakitləşdirmək; arxayın etmək; etibarını qazanmaq; طَمَّنُوا بِالْكَمْلِ! arxayın olun!; III طَمَّنَ sakitləşdirmək, arxayın etmək; VI طَمَّنَ 1) getdikcə aşağıya enmək, əyilmək; alçaq, aran olmaq (*yer haqqında*);

2) sakitləşmək, arxayınlaşmaq, özünə gəlmək (*qorxudan sonra*)

– طَمَانٌ sakitlik, arxayınlıq; yəqinlik

I طَمًا طُمُوٌ (u) طَمًا (طمو) çıxaraq ətrafı basmaq; طَمِيٌّ (i) طَمِيٌّ lildən bulanıq olmaq (*su*)

– طَامِيَّةٌ c. طَامٍ 1) aşib-daşan, kənarlarından çıxaraq ətrafı basan; su ilə dolu, bol sulu; 2) lilli; طَامِيٌّ الماء الطامی lildən bulanıq olan su

– طَامِيَّةٌ c. طَمِيٌّ su ilə gətirilən torpaq yığılı, çöküntü, lil

– طَمِيٌّ lilli; çöküntülü; طَامِيَّةٌ ليلی torpaq

I طَمِنٌ (a/i) طَمِنٌ 1) səs çıxarmaq, səslənmək; cingildəmək; eşidilmək; طَمِنٌ الاذنٌ qulağı cingildəmək; 2) vızıldamaq (*həşərat haqqında*); II طَمِنٌ 1) səslənmək; cingildəmək; 2) vızıldamaq

– طَمِنٌ 1) bədən, gövdə; 2) dərz, şələ, bağlı

– طَمِنٌ 2) طَمِنٌ ton

– طَمِنٌ 1) cingilti, səslə; طَمِنٌ zool. kolibri, milçəkquşu; 2) məşhur; طَمِنٌ رثانةٌ gurultu salmış məqalə

– طَمِنٌ 1) cingilti; 2) vızılı, uğultu; 3) rezonans; 4) mus. ton; ~ نصف yarımton

(طنب) II طَنَّبَ çadır qurmaq; qalmaq (*harada* – ب); IV طَنَّبَ şışirtmək, ifrata varmaq; طَنَّبٌ ~ فى الكلام ~ çox danışmaq, uzunçuluq etmək; طَنَّبٌ ~ فى الشتم والتفريع ~ dişinin dibindən çıxarılan de-yib söymək

– طَنَّبٌ şışirtmə, ifratçılıq; طَنَّبٌ ~ فى الكلام ~ uzunçuluq

– طَنَّبٌ c. طَنَّبٌ 1) ip, kəndir (*çadırı bərkətmək üçün*); طَنَّبٌ a) haradasa çadır qurmaq; b) məcaz. hakim olmaq, yuva salmaq (*məs., rüşvətخورlar*); 2) anat. vətər

طنبرٌ *c.* طنبرٌ araba; ikitəkərli araba
 – طنبرجی *c.* طنبرجیّة arabaçı
 1) gitara, ud; 2) *tex.* baraban, silindr, val; *həmç.* الرى ~ Arximed vinti, suvarma vinti; وقد زاد ~ هم نعمة ان... onları ucadan danışmağa o məcbur etdi ki...; زاد الطين بلةً والـ نعمة daha da qızıqdırmaq, altına od qoymaq
 3) *c.* طنبرجیّة – qalpaq, qapaq, örtük
 4) *c.* طنجرٌ qazan
 5) *خالق dil.* atmaq, atəş açmaq (*Suriya*)
 6) *طنش* II طنّس qulaq asmamaq
 7) 1) zəng çalmaq, bütün zəngləri birdən çalmaq; 2) səs salmaq; 3) vızıldamaq
 – 1) طنطنّة zəng, səs, zəng səsləri, birdən çalınan bütün zənglərin səsi; 2) səs-küy; 3) vızıltı
 8) *طنف* , *طنوف* *c.* طنّف , طنّف , طنّف , طنّف , طنّف
 9) *طائف* , *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 10) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 11) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 12) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 13) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 14) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 15) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 16) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 17) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 18) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 19) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 20) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 21) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 22) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 23) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 24) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 25) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 26) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 27) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 28) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 29) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 30) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 31) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 32) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 33) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 34) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 35) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 36) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 37) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 38) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 39) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 40) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 41) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 42) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 43) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 44) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 45) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 46) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 47) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 48) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 49) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 50) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 51) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 52) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 53) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 54) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 55) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 56) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 57) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 58) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 59) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 60) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 61) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 62) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 63) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 64) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 65) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 66) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 67) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 68) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 69) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 70) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 71) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 72) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 73) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 74) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 75) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 76) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 77) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 78) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 79) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 80) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 81) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 82) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 83) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 84) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 85) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 86) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 87) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 88) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 89) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 90) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 91) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 92) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 93) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 94) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 95) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 96) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 97) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 98) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 99) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف
 100) *طائف* *c.* طائف , طائف , طائف , طائف

– 1) طهارة ~ təmizlik; günahsızlıq; الذيل ~ təmizlik, ləkəsizlik; 2) sünnət etmə; 3) təhərət (*təmizlik, paklıq*) alma
 – 1) طهرٌ 1) təmizlik, paklıq; ləkəsizlik; 2) sünnət
 – الطهريّون tuhrilər, puritanlar
 – طهورٌ çox təmiz, pak
 – 1) طهرٌ 1) təmizlik, paklıq; 2) sünnət
 – مطهرٌ yaxşı əməlləri çox olanların bir müddət əzab çəkməklə günahlarından təmizlənmə yeri
 – مطهرٌ təmizləyən; dezinfeksiya edən
 – مطهراتٌ *c.* dezinfeksiya vasitələri
 – مطهرةٌ bide, ayaqyolunda *pak olmaq* üçün çanaq (*şaqli su vuran unitaz*)
 I طها (u) طهو bişirmək, yemək hazırlamaq
 – طاهيةٌ *c.* طهارة aşpaz; رئيس الطهاة baş aşpaz
 – طاهيةٌ bişirmə, yemək hazırlama
 – طهارةٌ aşpazlıq
 – طهيٌ , طهو bişirmə, yemək hazırlama; ~الـ kulinariya, aşpazlıq
 – مطبخٌ *c.* مطهي matbəx
 II طوبٌ *xrist. din.* 1) xeyir-dua vermək, təqdis etmək; müqəddəslər sırasına daxil etmək (*bax: طيب*); 2) öz adına yazdırmaq, təsbit etmək (*torpağı, daşınmaz əmlakı*)
 – طوبٌ kərpickəsən, kərpicçi
 – طوبٌ *topl.* kərpic; (مشوق) ~ yaxud ~ çiy kərpic ~ bişmiş kərpic; ~ نى ~ yaxud ~ نار kərpic; ~ النارى ~ odadavamlı kərpic
 – طوبيةٌ *c.* طوبية kərpic
 – طوبارٌ tubar (*şor balıq növü*)

طيب: طوبائى, طوبائى

topçu طوبجى. c. طوبجى

artilleriya طوبجىة -

topxana - ات. c. طوبخانه

tuba طوبه (qibti təqviminin beşinci ayı)

topografiya طوبوغرافيا

طيب: طوبى

I طوح (u) طوح (u) axmaq, axıb getmək, gəlmək (*sel*); 2) aparmaq, süpürüb atmaq, silmək, yıxmaq, uçurtmaq (*nəyi* →); 3) məhv olmaq, yox olmaq; ~ فى الارض sərğərdan gəzmək, dolaşmaq; azmaq; II طوح 1) atmaq, tullamaq; 2) təhlükəyə məruz qoymaq, işə salmaq; 3) çəkmək, çəkib aparmaq (*kimi*); məhv etmək (*nəyi* →); بنيله ~ quyruğunu silkələmək, əsdirmək (*quş haqqında*); IV أطاح 1) məhv etmək (*kimi* →); tələf etmək (*nəyi* →); 2) vurmaq, üzmək, çarpmaq; ابهامه ~ baş barmağını çarpmaq (*özünü qəsdən şikəst etmək məqsədilə*); 3) atmaq, salmaq (*kimi nəyə* →); 4) yıxmaq, devirmək (*kimi* →); V تطوح 1) fikirləşmədən, düşünmədən hərəkət etmək; 2) gəzib veyillənmək, avara-avara gəzmək; فى البلاد ~ ölkəni gəzib-dolaşmaq, səyahət etmək

1) məhv etmə, yox etmə (*nəyi* →); 2) yıxma, devirmə (*kimi-nəyi* →)

havaya, yuxarı, yüksəyə qalxmaq VII إنطاد (طود)

نهض كاله الشامخ بوجه; c. أطواد. طود -
مأعاز. düşmənin qabağında dağ kimi durmaq; السؤنلار, dayaqlar

1) hava şarı, aerostat; مقيد ~
bağlanan aerostat; 2) həmişə. مسير ~ dirijabl, hava gəmisi, seppelin (*böyük dirijabl*)

II طور inkişaf etdirmək, irəli aparmaq; V تطور tədrisən dəyişmək; inkişaf etmək, təkamül etmək; çevrilmək, tədrisən keçmək (*nəyə* → - *məs.*, mübahisəyə - *sa-vaşa*)

at. c. تطور - dəyişilmə, tədrisən inkişaf etmə; inkişaf, təkamül; النظرية ~ ictimai münasibətlərin inkişafı; العلاقات الاجتماعية ~ qeyri-kapitalist inkişaf yolu tutmaq

توکامؤل -i/-1; النظرية السة ~
mül nəzəriyyəsi

تطوير inkişaf etdirmək

1) dəf, qaval, təbil; 2) çənbər, qurşaq

1) dəf, qaval, təbil; 2) çənbər, qurşaq; تکر ~ gəminin pəri; الإدارة ~ sükan çarxı (*gəmidə*); الدومان ~ sükan çarxı (*avtomobildə*); التطريز ~ gərgah; 3) çıxırmaq, quyu çarxı, dolamaçarx; nazim çarxı; القشاط ~ şiv, intiqal qayığını hərəkətə gətirən çarx; الجنازير ~ dişli çarx

1) mərhələ, faza; geol. dövr; c. طور -
الطباشيرى ~ tabaşir dövrü; الـ الثلاثى ~ trias dövrü; الـ الكونى ~ kosmik dövrü; الـ الجيولوجى ~ geoloji dövrü; الـ البدائى ~ Arxey erası (*Yerin geoloji tarixinin ən qədim dövrü*); 2) النظرية ~
bitkilərin inkişafında mərhələlilik nəzəriyyəsi; tövr, hal, vəziyyət; 3) növ; kateqoriya; 4) üslub; tərz; غريب ~
çox qəribə, qeyri-adi, eksentrik; 5) hədd; خرج عن ~ müvazinətdən çıxmaq, özündən çıxmaq; خرج عن ~ kimisə müvazinətdən çıxarmaq; ~ بعد ~ handan-hana, hərədən bir, bəzən; ... ~ ... ~ yaxud ~
... ~, gah da ...

– أطوارٌ *c.* طورٌ – dağ
 – ائتٌ *c.* طوريبةٌ – toxa, kərki; kətmən
 – انكشافٌ *مُطَوَّرٌ* inkişaf etmiş; صناعاتياً ~ sənayecə
 inkişaf etmiş
 – ائتٌ *c.* طوريبيدٌ – torpeda; رأسٌ الـ torpeda başlığı; *بـ* torpeddalamaq, torpeda ilə vurmaq
 – طوريبيدٌ = طوريبيدٌ
 – طوزلقٌ *qamaş* (*ayaqqabının üstündən geyilən altsiz corab*), getr (*çəkmə boğazını əvəz edən qunc*)
 – طوسٌ II *طوسٌ* bəzəmək, yığışdırmaq; *طوسٌ V* bəzənib, bəzənib-düzənmək, geyinib-keçinmək; təşəxxüs satmaq, özünü çəkmək
 – ائتٌ *c.* طاسٌ – 1) cam, parç, birəlli; 2) kasa; الشربة ~ şorba kasası
 – طاسةٌ 1) metal cam, parç; التصادم ~ bufer; التخمير ~ tava; الخضة ~ *xalq dil.* şəfa kasası (*gecə şəh yağmaq üçün içində su eşiyə qoyulur; çalxalandıqdan sonra müalicəyə yararlı sayılır*); 2) kasa; 3) ləyən, teşt, tas (*hamam tası*)
 – طواويسٌ *c.* طواوسٌ tovuz
 – طوشٌ II *طوشٌ* axtalamaq, burmaq
 – طواشيءٌ *c.* طواشيءٌ xədim; axta
 – طوشةٌ səs-küy, hay-küy; qarışıqlıq; qalmaqal, dava, qovğa
 – 1. *مُطَوَّشٌ* axtalanmış, burulmuş; 2. *اِخْتِطَاشٌ*
 – *c.* طوطيمٌ totem
 – طوطيميَّةٌ totemizm
 I طاعٌ (طوع) *طاعٌ* (u) *طاعٌ* tabe olmaq, itaət etmək (*kimə* –); II طوعٌ 1) tabe etmək, itaət etdirmək; اللغة العربية ~ ərəb dilini yaxşı mənimsəmək; 2) izin vermək, yol vermək; وقد *ت* له جرأته ان...; cürəti ona caiz bildi ki...;

III طوعٌ 1) tabe olmaq, itaət etmək; nəyisə yerinə yetirməyə hazır olmaq; 2) razılaşmaq (*nə iləsə*); IV أطاعٌ itaət etmək, tabe olmaq, sözə baxmaq, sözə əməl etmək; V *تَطَوَّعٌ* könüllü olaraq istək bildirmək, öz xoşu, razılığı, istəyi ilə öhdəsinə götürmək (*hansısa bir işi* –); könüllü yazılmaq; *في خدمة الجيش* ~ orduya könüllü getmək; VII *إِطَاعٌ* tabe olmaq, itaət etmək (*kimə* –); X *إِسْتِطَاعٌ* bacarmaq, iqtidarında olmaq; *سعيًا وراء الدقة ما* biz bacardığımız qədər diqqətli olmağa çalışırdıq
 – ائتٌ *c.* *إِسْتِطَاعَةٌ* – 1) imkan (*nəyisə etməyə*); qüdrət, bacarıq; 2) *tex.* güc, qüvvə; *على قدر الـ* güc çatdığı qədər, bacardıqca; ... *ان*... *في* ... *ان*... edə bilir, bacarır
 – *إِطَاعَةٌ* itaət, tabe olma, boyun əymə, sözə qulaq asma, göstərişə əməl etmə
 – *تَطَوُّعٌ* könüllülük; *لـ* könüllü olaraq qabağa çıxmaq; *الـ العسكري* könüllü olaraq orduya getmə
 – *تَطَوُّعِيٌّ* könüllü
 – *طَائِعٌ* sözə qulaq asan, göstərişə əməl edən, itaətkar; *لـ* itaətkarcasına; könüllü olaraq; *لـ* *او* *كارها* istər-istəməz, könüllü ya məcburi
 – 1) *طَاعَةٌ* sözə qulaq asma, itaət, tabe olma, boyun əymə; 2) *الـ* itaətsizlik, sözə qulaq asmama
 – *طَوَاعِيٌّ* könüllü
 – *تَطَوُّعِيَّةٌ* könüllülük; ~ *عن* könüllü olaraq, öz razılığı ilə, öz xoşu ilə
 – 1. *طَوُّعٌ* sözə qulaq asan, göstərişə əməl edən, itaətkar; 2. tabe olma, itaət etmə; *لـ* *yaxud* *بالـ* könüllü olaraq, öz razılığı ilə, həvəslə; ... *لـ* *لـ* uyğun olaraq; *لـ* *او* *كارها* istər-istəməz, könüllü ya məcburi

- طَوْعٌ könlülü; كـ könlülü olaraq, öz istəyi ilə
- طَعَّ sözbəxan, sözə qulaq asan, itaətkar
- طَوْعٌ c. مُطَوِّعٌ könlülü
- بقدر الـ imkan daxilində olan; imkan daxilində, mümkün qədər; ~ هذا امر bu, mümkündür, imkan daxilindədir
- مُطَاعٌ itaət edilən
- مُطَوِّعٌ 1) itaət edən; itaətkar; ~ فعل *qram*. qayıdış növ felii; 2) plastik
- مُطَوِّعٌ 1) itaətkarlıq, göstərişi yerinə yetirməyə hazırlıq; 2) plastiklik; 3) *qram*. qayıdış mənası (*felin*)
- طَبَّعٌ = مُطَوِّعٌ
- مُطَوِّعٌ = مُطَبِّعٌ
- I طَوَّافٌ (u) طَافَ (طوف) təvaf etmək, ətrafında dövrə vurmaq (*nəyin* ب, حول); patrul keşiyi çəkmək; بالكعبة ~ Kəbəni təvaf etmək (*ətrafında yeddi dəfə dövrə vurmaq*); 2) gəzişmək, dolaşmaq, səyahət etmək (*harada* في); 3) dolandırmaq (*nəyinsə ətrafında* بـ), gəzdirmək; بانظاره ~ göz gəzdirmək; 4) gəzdirib paylamaq (*nəyi* بـ); 5) üzmək, suyun üstündə qalmaq; الخيل ~ yuxuda ona görüntü göründü; II طَوَّفَ 1) ətrafında çox gəzmək, çox dövrə vurmaq (*nəyin* بـ حول); 2) çox gəzmək, gəzib-dolaşmaq, səyahət etmək; 3) dolandırmaq, ətrafında gəzdirmək; dövrələmə göndərmək; بعينه ~ göz gəzdirmək, müayinə etmək; 4) axıcılıq vermək; IV أَطَافَ mühasirə etmək (*kimi-nəyi* بـ); V تَطَوَّفَ 1) ətrafında gəzmək (*nəyin* حول); 2) gəzib-dolaşmaq, səyahət etmək
- تَطَوَّفٌ gəzişmə, gəzib-dolaşma, səyahət etmə

- طَائِفٌ 1. 1) təvaf edən, dövrə vuran; 2) gəzib-dolaşan, səyahət edən; 2. patrul, keşikçi
- طَائِفَةٌ c. طَوَائِفٌ 1) tayfa, sinif, fəsilə; seriya, sıra; الكتب ~ bəzi kitablar; 2) sex, artel (*əснаfların*); شيخ الـ əsnafların şeyxi, sex başçısı, artel rəisi; 3) qrup, bir neçə; الـم ~ اللغات bir neçə dil bilmək; 4) taifə, dini icma, sufi təriqəti; 5) taifə, malikanə, xırda mülkin idarə etdiyi yer; ملوك الطوائف *tar.* taifə mülükləri
- طَائِفِيٌّ taifi, bir dini icmaya mənsub olan; etiqadi
- طَائِفِيَّةٌ 1) taifəçilik, ayrı-ayrı dini icmalara mənsubluğa görə dağınıqlıq, sektantlıq; dini təfriqə, dini separatizm
- طَوَّافٌ nəyinsə ətrafına dolanma, dövrə vurma, gəzib-dolaşma; təvaf, Kəbənin ətrafına yeddi dəfə dolanma, dövrə vurma
- طَوَّافٌ 1) təvaf edən, dolanan, dövrə vuran; 2) gəzib-dolaşan, səyahət edən; 3) poçtalyon (*kənddə*)
- طَوَّافَةٌ c. اَتْ – keşikçi (*patrul*) gəmisini
- طَوَّافٌ c. اَطْوَأَفٌ 1) dolanma, dövrə vurma; 2) patrul, keşikçi; 3) bərə, sal
- طَوَّفٌ gil bina; divar, hasar, barı
- طَوَّافٌ = طَوَّافَانٌ
- طَوَّافٌ tufan; الـ *Bibl., Quran* tufan; قبل الـ tufana qədər; b) *məcaz.* tufanaqədərki; بعد الـ tufandan sonra; وليكن بعدنا الـ! bizdən sonra nə olursa olsun!
- مَطَافٌ 1) təvaf yeri; الـ mətaf (*Kəbəni təvaf etmək üçün müəyyən edilmiş yer*); 2) dolanma, dövrə vurma; الـ خاتمة son nəticə, işin sonu; في آخر الـ *yaxud* في ختام الـ son təqdirdə, son nəticə

olmağa çalışmaq; güclərini sınamaq; 2) özünü çəkmək, saymazlıqla, alçaq rəftar etmək (*kiminlə*); 3) uzatmağa çalışmaq, yubatmaq, ləngitmək, süründürmək; 4) uzun müddət oturmaq (*hansı işinsə üstündə*), uzun müddət etmək (*hansı işisə*); IV أطال 1) dartıb uzatmaq; Allah onun ömrünü uzun eləsin! ~ الله فى عمره! *yaxud* ~ الله بقاءه! ~ النظر الى... (فى) *nə barədə* fikirləşmək; nəyəsə uzun-uzadı baxmaq; 2) yubatmaq; 3) uzun-uzadı əlləşmək (*nəyinsə üstündə*); V اُظال 1) boy atmağa çalışmaq; barmaqlarının üstündə durmaq; boylanmaq (*harasa*); 2) uzanmaq, uzanıb getmək (*haraya qədər*); 3) əl uzatmaq, qəsd etmək, qarşı çıxmaq (*kimə*); 4) kobud, ədəbsiz, diliuzun olmaq; 5) təhqir etmək (*kimə*), ağzına gələni danışmaq; 6) əl-qol atata (*söyüş söyə-söyə*) üstünə cummaq (*kimin*); VII اِظال tab gətirə bilməmək, dayana bilməmək; təsir altına düşmək; 8) kiminsə toruna düşmək; X اِسْتَظال 1) uzun, sürəkli olmaq; uzanmaq (*məs., kiminsə çənəsi – bir xəbər eşidəndə*); 2) uzun hesab etmək; 3) uzun müddət etmək (*nə*); 4) təşəxxüs satmaq, saymazlıqla rəftar etmək (*kiminlə*); 5) uzunluq, uzunsovluq; 2) təkəbbür, təşəxxüs

– إطالة 1) uzatma; 2) ömrü uzatma; 2) uzunluq

– اَطْوَلَ c. أطول q. أطول c. أطول ~ العمر السبع الطوال = السبع الطول

– العهد (الزمن) ~ uzun boy, uzunluq; 2) uzun vaxt (*zaman*)

– طَوَّلَ uzatma; uzunluq; ~ فى هذا الكتاب bu kitabda uzunçuluq var, mətləb çox uzadılıb; ~ ولا ايجاز! uzadıb qısaltmadan!

– طَوَّلَ 1) böyük (*məbləğ haqqında*)

– طَوَّلَ 2) xeyir, mənfəət, fayda; ~ على غير ~ faydasız; ~ تحتها ~ مناقشة لا ~ faydasız mübahisə;

2) güc, qüdrət

– طَوَّلَ 1) hökm, güc, təsir (*qanunun*); 2) düşmənçilik

– طَوَّلَ 1) masa; 2) *həmç.* ~ نردتاختا; ~ لعبة النرد (*oyun*); ~ حجارة الداما daşları; 3) tövlə

– طَوَّلَ uzunluq, sürəklilik, müddət, davam; ~ طَوَّلَ ... *yaxud* ... طَوَّلَ müddətində; ~ طَوَّلَ الوقت vaxt ərzində; ~ طَوَّلَ الطريق yol boyu; ~ طَوَّلَ الليل (النهار) bütün gecəni (*günü*), gecə (*gün*) ərzində; ~ طَوَّلَ هذه المدة bu müddət ərzində; ~ طَوَّلَ عقود من السنين onilliklər ərzində; ~ طَوَّلَ الدهر لا رأيت طَوَّلَ الدهر onu bir daha gözüm görməsin

– طَوَّلَ təkəb, çanaq, tabaq; axur, burdaq

– طَوَّلَ ağacayaq

– طَوَّلَ uzadılmış, uzanmış; düz, birbaşa; ~ طَوَّلَ قطار qatar

– طَوَّلَ اولو الحول و الحول ~ çox qüdrətli adamlar; ~ لا حول له ولا ~ o zəifdir, gücsüzdür

– طَوَّلَ 1) uzunluq, sürəklilik, davam; ~ طَوَّلَ vaxtın uzunluğu; ~ طَوَّلَ البال ~ uzunömürlülük, uzun ömür; ~ طَوَّلَ العمر ~ sizə uzun ömür arzulayıram!; ~ طَوَّلَ تقهقر على ~ bütün xətt boyu geri çəkilmək; 2) uzun boy, hündür boy; ~ طَوَّلَ uzunluq dairəsi; ~ طَوَّلَ متوسط ortaboy; ~

– *yaxud* طيبه bükümə, qatlama, bürümə; *yaxud* تحت طي الكتمان belədə; هذا *yaxud* في طيه gizli şəraitdə; *yaxud* في طي الكتمان gizli, namə-lum qalmaq; طيه حمل في طيه ehtiva et-mək

– *qat*, bükük, büzmə *c. طية* – ات – *qat*, bükük, büzmə
– *məqsəd*, niyyət; iş; *مضى له* *c. طية* işinin dalınca getmək
– *cib* *مطواة* *c. مطواة* *cib* bıçağı
– *qat*, bükük, büzmə; *مطويه* *c. مطوى* *qat*, bükük, büzmə; *مطويه* *c. مطوى* nəyinsə içində
– *مطواة* = *مطوى*
– *qatlanmış*; bükülən, qatlanan, qatlama; *قائمة خيمة* *c. مطواة* qatlama çadır; 2) gizli, sirlı, naməlum
– *qatlanmış*; *قائمة خيمة* *c. مطواة* *qatlanmış*; *على* ~ *قائمة خيمة* *c. مطواة* özünə qapılmış, qaradınmız

I *yaxşı*, *خوش* (i) *طاب* (طيب) *olmaq*; *خوشا* gəlmək, *ürəyə* yatmaq; *خوشحال* *olmaq*; *خوشحال* *olmaq*; *نفسا* ~ *خوشحال* *olmaq*; *خوشحال* *olmaq*; *نفسا* ~ *خوشحال* *atmaq*, *nədənsə* keçmək, *imtina* etmək; 2) *yaxşılaşmaq*, *sağalmaq*; 3) *yetişmək*, *dəymək*; II *yaxşılaşdırmaq*, *yaxşı*, *خوش* etmək; *خاطر* ~ *kiməsə* təskinlik vermək, *kimisə* sakitləşdirmək; *خاطر* ~ *kimisə* *xoşhallandırmaq*, *ürəyini* açmaq; *خاطر* ~ *xörəyə* *ədviyyat* qatmaq; *خاطر* ~ *şərabı* *ədviyyə* ilə *isitmək*; 2) *ətir* vurmaq; 3) *müalicə* etmək; *الله* *تراه*! *bax*: *الله* *تراه*! *خوش* *rəftar* etmək, *gülər* üz, *iltifat* göstərmək; *بنوادره* ~ *kimisə* *lətifə* danışmaqla *əyləndirmək*; IV¹ *yaxşı*, *خوش* etmək, *yaxşılaşdırmaq*; IV² *yaxşı*, *خوش* bilmək (*nəvisə*); *ما* *bu* *necə* *də* *xoş* *dur*!; V *ətirlənmək*, *özünə* *ətir* vurmaq; X *istəyib* *yaxud* *istəyib* *yaxşı*, *خوش* bilmək; *zövq* almaq, *həzz* almaq

– *ən yaxşı*; *ən xoş*; *ən dadlı*; *اطيب الاشياء* *zərif* yeməklər

– *əlifba* *sırası ilə* *bax*: *طاب*
– *əlifba* *sırası ilə* *bax*: *طابة*
– *utopik*; *utopist* *طوبائى*, *طوبائى*
– *şimal küləyi* *طيب*
– 1) *yaxşılıq*, *xoşluq*, *razılıq*, *məmnunluq*; *xoş* *iy*, *rayihə*; 2) *ətir*; *جوزة الـ* *cövüz*; *خاطر* ~ *könüllü* *olaraq*; *səmimi* *qəlb*dən
– 1) *yaxşı*, *xoş*; *ləzzətli*; *!~ yaxşı!*; *الذكر* ~ *xoştəbiət*, *yaxşı* *xasiyyətli*; *الرفاهية* ~ *rəhmətlik*, *cənnətlik*; *الرفاهية* ~ *razı*, *məmnun*; *الرفاهية* *kiminsə* *barəsində* *xoş* *bir* *söz* *demək*; 2) *sağ-salamat*; *!~ سنة وانت* *Yeni iliniz mübarək!*

– 1) *yaxşılıq*, *xoşluq*; 2) *xeyirxahlıq*; *عن* *خاطر* ~ *sə-mimi* *qəlb*dən, *həvəs*lə

– 1) *yaxşı* *iş*; 2) *xoşagələn* *bir* *şey*; *طيبات الحياة* *həyatın* *gözəllikləri*, *xoş* *an-ları*

– *ətirlər* *c. طوب*
– *yaxşı*, *xoş*, *ürəyə*atan, *xoşagə-lən*; *gözəl*, *qəşəng*; *خوش* *tərif*

– *klakör* (*zahiri müvəffə-qiyət təsiri yaratmaq məqsədilə pyes və ya aktyoru gurultu ilə alqışlamaq üçün pulla tutulmuş adam*)

– *uğur* *qazanmağa* *kömək* *edən*
I *azmaq*, *itmək*, *məhv* *olmaq*; *başını* *itirmək*; II *azdırmaq*, *itirmək*

I *uçmaq*; *uçuş-lar* *etmək*; *بالطائرة* ~ *təyyarə* *ilə* *uçmaq*; 2) *götürüb* *uçmaq* (*nəyi* →), *əlüstü* *aparmaq*

(*nəyi* -); 3) tələsmək (*kiminsə yanına* (الى);
 ~ ذكره في كل مكان; صوت: *bax*: ~ (ذاع) صيتها
 onun şöhrəti hər yana yayıldı; ~ عقله ~ ağılı
 uçmaq, ağılını itirmək; ~ قلبه ~ ürəyi uçmaq,
 qorxmaq; ~ لته ~ ağılını itirmək; شعاعا ~
bax: شعاع; شعاعا ~ قلبه شعاعا; شعاع: *bax*:
 fərəhindən uçmaq; سرورا ~ sevincindən uç-
 maq; II طير uçurtmaq; havaya buraxmaq;
 ~ حمامات ~ quş uçurtmaq; الطائرة ~ çərpələng
 uçurtmaq; البرقية ~ teleqram yola salmaq
 (*hara* (الى) الخبر ~ xəbər yaymaq; ~ رأسه ~
 başını üzmək; IV أطار 1) uçurtmaq; ~ من يده
 ~ əlindən vurub salmaq; ~ رأسه ~ başını üzmək;
 2) qovmaq; ~ نومه ~ *yaxud* ~ النوم من عينيه
 ~ yuxusunu qaçirtmaq; V طير pis əlamət hesab
 etmək (*nəyi* -), ~ من (ب), nəhsqədəmlik görmək
 (*kimdə* -); VI استطار 1) uçub getmək,
 uçub dağılışmaq; səpələnmək; yayılmaq;
 ~ ت شهرته ~ onun şöhrəti tez yayıldı, o tez
 şöhrət tapdı; 2) tez çıxartmaq, qopartmaq;
 3) hürkütmək; *məch.* hürkmək, dəhşətə gəl-
 mək; ~ قلبى من اجلك ~ mən səndən ötrü çox
 qorxdum

– ~ استطاره uçub dağılışma, səpələnmə, ya-
 yılma

– ~ طائر 1) uçan; ~ انى إشارة ~ əl-qol
 hərəkəti; ~ الصيت ~ məşhur, şöhrəti hər yana
 yayılmış; ~ طار ~ hirsələnmək; ~ هدأ ~ kimisə
 sakitləşdirmək

– ~ طائر 2) c. طير quş; ~ astr. öt-Tair
 – ~ طائر c. تəyyarə; ~ الاستكشاف ~ kəşfiy-
 yat təyyarəsi; ~ الانقراض ~ şığıyıcı təyyarə; ~
 بحرية dəniz aviasiyası təyyarəsi; ~ بدون طيار ~
 radio ilə idarə olunan təyyarə; ~ حربية ~ hərbi

təyyarə; ~ الركاب ~ sərnişin təyyarəsi; ~ شرعية ~
 (سحابه) planer (*motorsuz uçan aparat*); ~ حوامه ~
yaxud ~ عمودية ~ vertolyot, helikopter; ~ قاذفة
 bombardmançı təyyarə; ~ مائية ~ hid-
 rotəyyarə; ~ مدنية ~ mülki təyyarə; (المقاتلة)
 ~ ناقله الجنود ~ qoşun
 nəqliyyat təyyarəsi; ~ النقل ~ nəqliyyat təy-
 yarəsi; ~ حاملة الطائرات ~
 təyyarədəşyan gəmi
 – 1) طيار 1) uçan; 2) uçucu; 2. təyyarəçi,
 pilot, aviator; ~ الجراد köçəri çəyirtkə
 – 1) طيار c. تات ~
 qadın təyyarəçi; 2) təy-
 yarə; ~ ذات سطح واحد
 ~ monoplan; ~ ذات سطحين
 ~ biplan; ~ مائية ~ hidroplan;
 (سحابه) planer; ~ الضرب ~
 bombardmançı təyyarə;
 ~ على متى الـ ~ الصبيان
 ~ çərpələng

– ~ طيارى müvəqqəti, daimi olmayan
 – 1) طيار, طيور topl. c. ~
 quş, quşlar; 2) علم الطيور
 ornitologiya; ~ المغردة
 oxuyan quşlar; ~ الجارحة
 vəhşi quşlar
 – ~ البهلوانى ~
 aviasiya; ~ uçما, ~
 uçuş; ~ الشراعى ~
 yüksək təyyarəçilik məharəti;
 ~ سلاح الـ ~
 planerizm, planer idmanı;
 ~ قوه الـ ~
 hava qüvvələri, hava donanması;
 ~ البحرى ~
 dəniz aviasiyası; ~
 الـ ~
 mülki aviasiya; ~
 الـ ~
 aeronav-
 tika

– 1) طير c. تات ~
 quş; 2) milçək
 – 2) طير yelbeyinlik, dəmdəməkilik;
 ~
 coşma, hiddətlənmə, acıqlanma

– ~ طير, ~
 pis əlamət, nəhsqədəmlik
 – ~
 1) 1) dağınıq, yayılmış; ~
 ~
 qaçılmaz şər; 2) bədgüman; 2. pessimist,
 bədbin

– ~ مطار 1) uçma, uçuş; ~
 onun şöhrəti hər yana yayıldı

– aerodrom, təyyarə meydanı; hava limanı; كُونَى ~ kosmodrom
 – مَطَارٌ = مَطِيرٌ²
 – قُشُقُوقَان, قُشُقُوقَرْدَان, قُشُقُوبَاز
 – يَئِبْئَين, دَئِمْدَئِمَئِكي
 – طَئِيزٌ c. أَطِيزَانٌ yan, sağrı
 I طَئِيشٌ (i) طَئِيشٌ (i) yüngülxasiyyət, yelbeyin, dəmdəməki, sarsaq olmaq; 2) dəyməmək (*nəyəsə*), yan keçmək (*nədən* عن)
 – أَطِيشٌ 1. yüngülxasiyyət, yelbeyin, dəmdəməki, sarsaq; 2. *zool.* 1) kətanquşu (*Misir*); 2) yelbəsər (*qağayıya bənzer dəniz quşu*)
 – طَئِيشٌ 1) yelbeyin, dəmdəməki, sarsaq; 2) mənasız; 3) naqolay (*zərbə*); 4) çovumuş, naqafil (*güllə*)
 – طَئِيشَانٌ, يَئِبْئَينlik, dəmdəməkilik, ağılsızlıq
 طَئِيطٌ fit; ~ ابو *zool.* çökükburun
 طَئِيطُوى *zool.* cüllüt
 I طَئِيفٌ (i) طَئِيفٌ (i) yuxuya girmək, yuxuda görünmək
 – طَئِيفٌ xəyal, xəyalət, kölgə, kabus; yuxu
 – طَئِيفٌ c. أَطِيفَانٌ 1) xəyal; yuxu; 2) *fiz.* spektr;
 طَئِيفُ الشَّمْسِ günəş spektri

– بحث (تَحْلِيل) ~ 1) طَئِيفِيٌّ xəyali; 2) *fiz.* spektral; ~
 spektral analiz; المرَقَب الـ spektroskop
 – مَطِيفَانٌ spektroskop; الـ الرَسَامُ spektroqraf
 – طَئِيفَالِيسَانٌ c. طَئِيفَالِيسَانٌ 1) yaşıl mantiya; fars bürüncəyi; 2) tayləsan, yaylıq (*boyunu günəşdən qorumaq üçün çalmanın üstündən geyilən baş örtüyü*); 3) *memar.* yarım dairəvi friz, tökmə
 طَئِينٌ II طَئِينٌ II gil çəkmək; malalamaq
 – طَئِينٌ gilgətirən fəhlə; kərpickəsən fəhlə
 – طَئِينٌ c. أَطِينَانٌ 1) palçıq; çəng, lehmə, lil; 2) gil; الـ الخَزْفَى kaolin; الـ الصَّفْحَى şist gili; الـ النُّضِيجُ terrakota, bişirilmiş gil; 3) torpaq, torpaq sahəsi, mülk; اصْحَابُ الطَّائِنِ torpaq sahibləri, mülkədarlar; جَعَلَ اذْنًا مِّنْ ~ وَاخْرَى مِّنْ عَجِينٌ qulağına pambıq tıxamaq, qulağına barmaq tıxamaq, qulaq verməmək; زَادَ فِي الـ بَلَّةِ daha da qızıqdırmaq, altına od qoymaq
 – طَئِينَةٌ 1) kəsək; 2) təbiət, xasiyyət (*nəyinsə*); اِنَّهٗ مِّنْ جَلْدَتِهِمْ وَهَمَّ o da onların taydır, onlar kimidir; الـ يَابِسُ tərs, inad; ~ سَكْرَانٌ bərk keflidir, lülqənbərdir
 – طَئِينِيٌّ 1) gilli; الـ اَرْضُ السَّيَّةِ gilli, gillə qarışıq torpaq; 2) gildən düzəldilmiş, saxsı
 طَئِهُوجٌ *zool.* qarabağır

ظ

ظ (ظاء) za (*ərəb əlifbasının on yeddinci hərfi; rəqəm mənası 900*)

ظِرٌّ dayə, özgə uşağını bəsləyən, süd anası

I ظاط (ə) ظنيط qışqırmaq, çığırmaq

ظاطن səs salmaq, səs-küy salmaq

– ظاطنة səs, səs-küy

– ظاطن mırtıldamaq, donquldanmaq, burnunun altında danışmaq

– ظاطنة mırtıldama, donquldanma, burnunun altında danışma

اضابط = ظابط

c. ظبة uc – ات (nizənin), tiyə, ağız (qılınçın)

q. ظبي c. ظبية ceyran; antilop, qəzal (ahu)

c. ظرّ çaxmaq daşı; iti uclu daş

c. ظربان safsar (*xəzlik heyvan*)

ضراط = ظراط

I ظراف (u) ظراف hazırcavab, ağıllı olmaq; fərasətli, zirək, diribaş olmaq; 2) gözəl, qəşəng, zərif olmaq; II ظرف 1) bəzəmək; qəşəngləşdirmək, zərifləşdirmək; 2) qoymaq; zərfin içinə qoymaq; V ظرف gözəlləşmək, qəşəngləşmək, zərifləşmək; VI ظرف 1) hazırcavab, ağıllı olmağa çalışmaq, özünü hazırcavab, ağıllı göstərmək; 2) gözəl, qəşəng, zərif olmağa çalışmaq; X استظرف 1) hazırcavab, zarafatlı hesab etmək; 2) gözəl, qəşəng, zərif hesab etmək; ... biz xoşlayırdıq ki...

– ظراف 1) hazırcavablıq, fərasət, ağıllılıq; 2) gözəllik, qəşənglik, zəriflik

– ظراف = ظرف

– 1) أظرف, ظرف, ظروف c. ظرف 2) zərf; 3) patron, boş boru; فارغ ~ giliz; 4) çərçivə; 5) şərait; الظروف الحياتية həyat şəraiti, məişət; 6) hal- hazırda yaranmış şərait; indiki الظروف الحاضرة لا يبنى موافقة تبعاً لظروف o, şəraitə uyğunlaşa bilmir; بحسب الظروف yaxud حسب الظروف şəraitə uyğun olaraq, şəraitə görə; في (ب) ~ الاسبوع həftə ərzində; الظروف yüngülləşdirici şərait; الظروف الطبيعية المعقدة mü- rəkkəb təbii şərait; الظروف القاهرة qarşısı- alınmaz şərait; 6) qram. zərf; المكان ~ yer zərifi; o, حمل وجهه سا كثيرا zərifi; بيئة zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan; بيئة yaxud ~ دليل hüq. dolayı yolla əldə edilmiş məlumat əsaslanan dəlil

– ظرفية qram. zərflik

– 1) ظرفاء, ظراف c. ظريف gözəl, qəşəng, zərif; 2) hazırcavab, zarafatlı; 3) gülünc, qəribə

– ظريف c. ظريف ağıllı fikir; zarafat; məzə üçün deyilmiş söz

– مظرف zərif, incə

– 1) مظريف c. مظرف zərf; 2) patron

I ظعن (a) ظعن getmək, yollanmaq, yola düşmək

– 1) ظعان c. ظعينة kəcavə, təxti-rəvan; 2) kəcavədə olan qadın

I ظفر (ə) ظفر çalmaq, yenmək, qalib gəlmək; almaq (nə), çatmaq, yetişmək, nail olmaq (nəyə, ب, على); ~ بغيته (بمطلوبه); ~ cavab ala bilmək; ~ بالجواب ~ nəyinsə ön böyük hissəsini almaq; II ظفر qələbəyə çatdırmaq, zəfərə çatdırmaq; qələbə gətirmək; IV أظفر = II; VI ظفر kiməsə qarşı (على) birləşmək

– أَظْفَرُ c. أَظْفِيرُ 1) dırnaq; caynaq; 2) *bot.* bıçcıq

– ظَفْرٌ 1. zəfər çalan, yenən; qalib; 2. müzəffər, qalibiyyətli

– ظَفْرٌ zəfər, qələbə; uğur

– مُزَفَّرٌ müzəffər, qalibiyyətli

– أَظْفَارٌ c. أَظْفَارٌ, أَظْفَارٌ dırnaq; caynaq; تعليم manikür; مبرد للاظفار; ناغم الـ cavan, gənc

– مُظْفَرٌ = ظَفْرٌ

I ظلَّ (i/a) 1) olmaq, qalmaq; 2) davam etmək; o hey yazırdı; ~ o, susmaqda davam edirdi; يعاند ~ o, inad göstərməkdə idi; II ظلَّ 1) kölgələndirmək, kölgə salmaq; üstünə kölgə çəkmək; 2) əlini gözələrinin üstünə tutmaq (*günəşdən qorunmaq üçün*); 3) qorumaq, himayə etmək (*kimi*); IV ظلَّ kölgələndirmək, kölgə salmaq; kölgə vermək; V ظلَّ kölgələnmək; ظلَّ الدولة ~ dövlətin himayəsi altında olmaq; X استظلَّ 1) kölgədə olmaq; kölgəlik axtarmaq; günəşdən qorunmaq (*nə ilə -*); 2) altında olmaq (*nəyin*); بالحماية ~ himayə (*protektorat*) altında olmaq; بظلال دوحته الخضراء ~ *məcaz.* kiminsə himayəsindən faydalanmaq

– ظلٌّ c. ظلالٌ 1) kölgə; ظلٌّ خيال kölgələr teatrı; ظلٌّ حكمة onun hakimiyyəti zamanı; ظلٌّ من الشك şübhə kölgəsi salmaq (*nəyə*); ظلٌّ القانون qanunun himayəsi altında yaşamaq; ظلٌّ ملاعب *zool.* qarabatdaq, suquzğunu; 2) çalar, çalarlıq; ظلٌّ معانى ظلل sözün məna çalarları; 3) himayə; 4) *ri-yaz.* tangens; ظلٌّ تمام الزاوية kotangens; ظلٌّ خفة yumşaq, üzüyləliq; ظلٌّ خفيف yumşaq; ظلٌّ شيرين, شيرين, üzüyola; ظلٌّ ثقيل tünd-xasiyyət; ظلٌّ يرنع, mənfur, qanısoyuq; نكتة ثقيلة

لا ظلَّ له من الحقيقة hərəzə zarafat; bunun həqiqətə azca da olsa yaxınlığı yoxdur; ظلَّه (انحسر) əvvəlki gücünü itirmək; zəifləmək; taqəti qalmamaq

– ظلٌّ c. ظلالٌ 1) talvar, çardağ; örtü, günlük; köşk; kabina (*məs., çimərlikdə*); 2) dam, mərək; daldalanacaq

– ظلٌّ kölgəli; دوحه kölgəli ağac

– ظلٌّ kölgəli; سەرين; ~ بستان kölgəli bağça;

~ ظلٌّ sıx, kəsif kölgə

– ظلٌّ = مُظَلٌّ

– ظلٌّ = مُظَلٌّ

– مظلاتٌ c. مظالٌ 1) talvar, bəzəkli talvar; ~ للمطر ~ çətir (*yağışdan qorunmaq üçün*); 2) *həmç.* واقية ~ *yaxud* جوية ~ paraşüt; جنود برج للقفز بالمظلات *herb.* paraşütçülər; paraşütlə tullanmaq üçün qüllə; 3) çardağ; şüşəbənd, eyvan

– فرقة المظليين paraşütçülər; desant diviziyası, desant dəstəsi; مظالٌ چaydaşı, çaylaqdaşı; قنبر (müq. et *زكط*) وابور الـ *tex.* buxar vərdənəsi

I ظلَّ (ə) ظلَّ axsamaq, ayağını çəkmək

– ظلَّ 1) axsaqlıq; 2) qüsür, çatışmazlıq; ربع على سە sakitləşmək

– ظلٌّ c. ظلٌّ haçalanmış, aralanmış dırnaq; حيوانات ذوات الاظلاف qoşadırnaqlılar; *zool.* ابو اظلاف qarışqayeyən

– ظلٌّ دırnaqlı

– ظلٌّ دırnaqlılar

I ظلَّ (i) ظلَّ zülm etmək, ədalətsizlik etmək; haqsızlıq etmək; sıxışdırmaq; incitmək; ظلَّ (ə) ظلَّ qaranlıq olmaq; qaranlıqlamaq, qaranlıqlaşmaq; IV ظلَّ qaranlıqlamaq, qaranlıqlaşmaq; ظلَّ الدنيا ~ دنیا qaranlıq çökdü; ظلَّ الدنيا في عينيه (وجهه) gözələrinə qaranlıq

çökdü; V تَظَلَّمَ şikayət etmək, şikayət ərizəsi vermək (*kimdən* من); VI تَظَلَّمَ bir-birini sıxışdırmaq, incitmək; VII اِظْلَمَ zülmə, ədalətsizliyə məruz qalmaq, incidilmək, sıxışdırılmaq; VIII اِظْلَمَ = VII

– اِظْلَامٌ qaranlıq

– اِظْلَامٌ c. اتّ. şikayət

– اِظْلَامٌ 1. zülm edən; insafsız, mərhəmətsiz; 2. c. ظَلَمٌ, ظَلَمَةٌ zalım, zülmkar, qəddar, müstəbid

– اِظْلَامٌ zalım, zülmkar, qəddar, müstəbid

– اِظْلَامٌ zülmət, qaranlıq; تحت ستار الـ qaranlıqdan istifadə edərək

– اِظْلَامَةٌ 1) zülmətə; sıxışdırma; 2) şikayət (*yazılı*)

– اِظْلَامٌ zülm edən; sıxışdıran; zalım, zülmkar; القوى السمة şər qüvvələr

– اِظْلَامِيَّةٌ cəhalətpərəstlik, mövhumatçılıq

– اِظْلَامِيَّةٌ zülmkarlıq

– اِظْلَامٌ zülmətə; sıxışdırma; ədalətsizlik, haqsızlıq, insafsızlıq; طبقي ~ sinfi zülm; زورا ~ zorla zülm edərək, haqsızlıqla; زورا ~ zorla

– اِظْلَامٌ 1 zülmət, qaranlıq

– اِظْلَامٌ 2 q. qaranlıq; ليلة ~ qaranlıq gecə

– اِظْلَامٌ c. ظلماتٌ zülmət, qaranlıq; ظلماتٌ

دەھشەتلى قارانلىق بەھيمية

– اِظْلَامٌ 1. ədalətsiz, insafsız; zülm edən; 2. zalım, müstəbid

– اِظْلَامٌ ədalətsizlik, insafsızlıq, haqsızlıq; zülm, sıxışdırma

– اِظْلَامٌ 1 c. ظليمٌ, ظلمانٌ dövəquşu (*erkək*)

– اِظْلَامٌ 2 zülmə məruz qalan; incidilən

– اِظْلَامٌ zülmət, qaranlıq, tutqun

– اِظْلَامٌ c. مظالمٌ 1) zülm, sıxışdırma; incitmə; ədalətsizlik, haqsızlıq; 2) şikayət

– مَظْلُومٌ məzlum, zülmə məruz qalan; incidilən; ~ انا mənə zülm edilib, məni incidiblər

I ظمأ (ə) ظمأ, ظماءٌ, ظماءٌ susamaq; susuzluqdan yanmaq, yangısı olmaq, su içmək istəmək

– ظمأٌ susamış, susuzluqdan yanan

– ظمأٌ susuzluq, susama, yangı; روى ~ yangısını söndürmək

– ظمأٌ c. أظماءٌ susuzluq, susama, yangı; coşqun həvəs, şövq, ehtiras

– ظمأٌ q. ظمأٌ c. ظمأٌ susuzluqdan yanan, yangısı olan

– مظمأٌ c. مظمأٌ susuzluqdan yanan torpaq, qurquru qurumuş torpaq

I ظنّ (a/u) ظنّ 1) zənn etmək, güman etmək, fikirləşmək, düşünmək; 2) şübhələnmək, şübhəyə düşmək, şəklənmək (*kimdən* -); به الظنون ~ kiminsə barəsində min cür gümana düşmək, gümanı min yerə getmək; IV أظنّ gümana düşmək, şübhələnmək; V تظننّ düşünmək, fikirləşmək, güman etmək

– ظنّ zənn edən, güman edən, fikirləşən; ... وقد يظنّ ~ ان... kimsə fikirləşə bilər ki...

– اِظْنَانٌ ظننّ, ظننّ zənn, güman; fikir; düşüncə; حسن الظنّ hüsn-zənn, yaxşı fikir; سوء الظنّ sui-zənn, pis fikir, etibarsızlıq; ... وظنى ان... düşüncə ki...; ... فى ظننا ان... düşüncə ki...; ... خاب ظنى zənnim boş çıxdı, özünü doğrultmadı; ... اكبر ظنى ان... fikrimcə, böyük ehtimal var ki...; ... دظنا منه ان... düşüncə, güman edərək

– ظنّةٌ c. ظننّ şübhə, şəkk, şəkk-şübhə; zənn, güman

– ظُنِّيٌّ zənnə, gümana söykənən, güman edilən, ehtimal olunan; ~ قرار zənnə əsaslanan qərar, qərəzli qərar

– ظُنُونٌ şübhəli; bədgüman

– ظُنِينٌ şübhəli; şübhələnen

– مَظَانٌ c. مَظَانٌ 1) zənn, güman; 2) şəkk, şübhə; 3) mənbə (adəbi); 4) güman obyekt, şübhə yeri, güman yeri; الالحاد ~ onların kafir olduğuna güman var; العبادَة ~ düşünmək olar ki, rəsm ibadət obyektidir; مظانّ الثعابين ilanların olduğu güman edilən yerlər

– وَالْمَظُنُونُ zənn edilən, güman edilən; وال... güman var ki...; fikirləşmək olar ki...

ظُنُوبٌ anat. böyük baldır sümüyü

I ظَهَرَ (ə) 1) zahir olmaq, görünmək; gəlmək, çıxmaq, peyda olmaq; ~ إلى عالم النور ~ dünyaya gəlmək, vücuda gəlmək, ortaya çıxmaq; 2) zahir olmaq, zahirə çıxmaq, aydın olmaq; aşkar olmaq, görünmək, üzə çıxmaq; ... يظهر görünür ki...; ~ على ما يظهر kimi; 3) üzə çıxmaq, aşkar olmaq; başlamaq, baş vermək (məs., vəba); 4) kömək etmək, arxa olmaq; 5) eşidib bilmək (nə barədə); 6) üstün gəlmək (kimə); 7) qalxmaq (məs., dağa); II ظَهَرَ maliy. keçirmək, həvalə etmək, həvalə qeydi etmək (veksel üzərində); III ظَاهِرٌ kömək etmək, dəstəkləmək; dayaq vermək, möhkəmlətmək; IV أَظْهَرَ 1) zahir etmək, aşkara çıxarmaq, üzə çıxarmaq, məlum etmək; foto. aydınlaşdırmaq; ~ اهتماما ~ maraq göstərmək (nəyə); ~ ارادته ~ iradəsini göstərmək (nədə); 2) göstərmək, təqdim etmək; ~ في مظهر... kimi təqdim etmək (kimisə); ~ نفسه بمظهر الصديق ~ özünü dost kimi

göstərmək; 3) açıqlamaq (nəyə), tanış etmək (nə ilə); ~ على السرّ ~ kiməsə sirr açmaq; 4) kömək etmək; ~ على عدوّه ~ kiməsə düşməninə qarşı kömək etmək; 5) əzbərləmək; əzbər demək; 6) gram. assimilyasiyanı (səmitlərin qoşalaşmasını) gözləmədən oxumaq; VI تَظَاهَرَ 1) yalandan, riyakarlıqla göstərmək (nə); ~ بالكاء ~ yalandan ağlamaq; ~ بالتقوى ~ özünü təqvalı göstərmək; 2) nümayiş keçirmək (kimə qarşı); 3) köməkləşmək, bir-birinə kömək etmək; 4) üzə çıxmaq, görünmək, aşkar olmaq, peyda olmaq; X اِسْتَظْهَرَ 1) əzbər öyrənmək, yadda saxlamaq; 2) aşkar etmək; aydınlaşdırmaq; 3) kiminsə köməyindən istifadə etmək (-); 4) qorunmaq, özünü müdafiə etmək; 5) öhdəsindən gəlmək, aradan qaldırmaq (nəyə); qalib gəlmək (kimə), üstün gəlmək (kimə); ~ بالرسوم ~ şəkil vermək

– اِظْهَرَ 1) aşkar etmə, üzə çıxarma, aydınlaşdırma; 2) təqdim etmə; 3) foto. aydınlaşdırma

– اِظْهَارِيٌّ zahiri, yalançı, süni

– تَظَاهَرَ 1) zahiri görkəm; görüntü; 2) siy. nümayiş

– تَظَاهَرَةٌ siy. nümayiş

– ظَاهِرٌ 1. 1) aydın, aşkar, açıq aydın; görünən; ~ ان... aydıdır, görünür ki...; ~ في البلد zahirdə; ~ zahirən; 2) zahiri; ~ البلد ~ şəhər ətrafı, şəhər kənarı; 2. 1) zahir, zahiri görünüş, görkəm; ~ في البلد zahirdə, zahirən; 2) zahiri tərəf; ~ البلد ~ şəhərin kənarında; ظاهراً nəyinsə zahirindən, zahirində; ظاهرٌ şəhərdən kənardadır

– ظَوَاهِرٌ c. ظَاهِرَةٌ 1) təzahür, zahiri görkəm, zahiri tərəf; 2) hadisə, fenomen; الظواهر الجوية

atmosfer hadisələri; علم الظواهر الجوية meteo-
rologiya (*atmosfer hadisələrindən bəhs edən
elm*); مذهب الظواهر *fəls.* fenomenalizm

– ظاهرى zahiri

– ظهائر c. 1) üz tərəfi (*paltarın*);
2) palan; 3) manti (*meduzanın bədənini örtən
və çanaq əmələ gətirən dəri büküşü*); 4) anat.,
biol. epiteli (*əzələlərin və bədən boşluqları-
nın üstünü örtən toxuma*)

– ظهران, أظهر, ظهور c. ظهراً 1) arxa tərəf;
kürək; dal; الصحيفة بـ səhifənin arxa tərə-
fində; اليد ~ əlin üstü, arxa hissəsi; البطن ~
tərsinə, baş-ayaq, alt-üst; من وراء ~ kiminsə
dalınca, gizlicə; 2) dağ silsiləsi, sıra dağlar;
3) səth; 4) göyertə; السفينة على ~ gəminin gö-
yörtəsində; 5) həmç. الحديد الـ çuqun; ك! ~
özünü qoru!, ehtiyatlı ol!; الـ övladı
çox olan adam; الـ خفيف övladı az olan
adam; بين يظهرائنا yaxud بين يظهرائنا
yaxud بين يظهرائنا ~ əzəbər öyrən-
mək; ~ له danışiq dil. onun “adamı” var,
“arxası” var; الـ المجن ~ o onlara xəya-
nət edib; الـ على يدي ~ mənim çörəyimi
yeyir, onun xərclərini mən çəkirəm; سافر
الـ على ~ النيل Nildə gəmi ilə səfərə çıxmaq;
الـ قتل kimisə xaincəsinə öldürmək

– ظهراً c. ظهراً günorta; الـ بعد günortadan
sonra; الـ قبل günortadan qabaq; الـ ساريك نجوم
الـ mən sənə göstərəm, mən sənə

dərsini verərəm (*hər fən: mən sənə günün
günorta çağı ulduzları göstərəm*)

– نبتوا هذه الاحكام لـ ظهري

onlar bu məqalələri geri qaytardılar, qəbul
etmədilər

– ظهراً zühur etmə, görünmə, ortaya çıxma,
peyda olma; الـ حب lovğalıq, özündənrazı-
lıq, şöhrətpərəstlik; iddialılıq

– ظهورات c. müvəqqəti; şatdanartıq, şat-
dankənar

– ظهراً c. 1) köməkçi, əlbir iş görən;

2) idm. yarım müdafiəçi

– ظهراً c. 2) fərman (*Mərakeş*)

– ظهراً günorta

– مظاهر nüməyişiçi

– مظاهر c. 1) nüməyiş; سلمية ~ dinc
nüməyiş, sülh nüməyişi; مسلحة ~ silahlı nü-
məyiş; ~ نظم nüməyiş təşkil etmək, nüməyiş
keçirmək; 2) kömək, dəstək

– مظهر tic., maliy. indossant; له ~ indossat

– مظهر c. 1) təzahür; əlamət; aspekt;

مظاهر الاكبار والاجلال مظاهر الحياة
hörmət və ehtiram əlamətləri; 2) zahiri gö-
rünüş, görkəm; الـ التقمى ظهراً müterəqqi
adam kimi görünmək

– مظهرى 1) zahiri, görünən; 2) formal

– مظهرى təzahür; görüntü; الـ النبوغ ~ gö-
rünü, o istedadlıdır

ع

ع (عَيْنٌ) ayn (*ərəb alifbasının on səkkizinci hərfi; rəqəm mənası 70*)

ع 1) عَيْنٌ söz. qısal. c. عَيْنَاتٌ – riyaz. zet (z); 2) عِدَدٌ söz. qısal. say, nömrə; 3) عَامُودٌ – söz. qısal. dirək

علو bax: علو

عَبٌّ (a/u) عَبٌّ birqurtuma, birməfəsə içmək – عَبٌّ 1) قَوْلُتُقُ, عَبٌّ, عَبٌّ c. عَبٌّ, عَبٌّ qo-yun; عَبٌّ 2) قَوْلُتُقُ فتح له عَبٌّ etibar etmək; عَبٌّ 3) قَوْلُتُقُ altdan-altdan, xıSın-xıSın gül-mək (*kimə* (على) büğaltı gülmək

– عَبٌّ 4) قَوْلُتُقُ girdab, burulğan; dib (*məs., suyun*); قَوْلُتُقُ 5) قَوْلُتُقُ qat, təbəqə (*məs., havanın*); ~ مخر فى البحر dalğalar üzərində şütümək (*gəmi*); ~ شقّ havanı yarıb keçmək, uçmaq (*təyyarə*); ... تَدْقِيقِي ilə çox məşğul olmaq; ~ خاض ~ البحث عن... onlar çox oxuyurlar – عَبٌّ 6) قَوْلُتُقُ güclü sel

عَبٌّ (ə) عَبٌّ diqqət vermək (*kimə-nəyə*); عَبٌّ 7) قَوْلُتُقُ mən ona fikir vermirəm, onunla hesablaşmıram; عَبٌّ 8) قَوْلُتُقُ məch. əhəmiyyəti olmayan, əhəmiyyətsiz; II عَبٌّ 1) hazırlamaq; 2) təchiz etmək (*ekspedisiya*); 3) doldurmaq (*tüfəngi, boş yeri, kisəni*); qablamaq, qablaşdırmaq; 4) işə salmaq (*məs., patefonu və s.*); 5) hər b. səfərbər etmək; 6) şahm. düzmək (*fiqurları*)

– عَبٌّ 9) قَوْلُتُقُ doldurma (*tüfəngi, boş yeri, kisəni*); qablama, qablaşdırma; 2) işə salma; 3) hər b. səfərbər etmə; اعلن الـ العامّة ümumi səfərbərlik elan etmək

– عَبٌّ 10) قَوْلُتُقُ səfərbərlik -i/-1; 2) taktiki – عَبٌّ 11) قَوْلُتُقُ عَبَّاءٌ c. عَبَّاءَةٌ, عَبَّاءٌ *(qolsuz və ya gödəkqollu, yaxası açıq kişi paltarı)*

– عَبٌّ 12) قَوْلُتُقُ عَبَّاءٌ = عَبَّاءَاتٌ c. عَبَّاءَةٌ

– عَبٌّ 13) قَوْلُتُقُ عَبَّاءٌ c. عَبَّاءٌ yük, ağırlıq; الصرائب ~ vergilər yükü; المصاريف على كاهله ~ xərclərin yükünü kiminsə boynuna qoymaq

I عَبٌّ 1) قَوْلُتُقُ (i) عَبٌّ qatmaq, qarışdırmaq; عَبٌّ 2) قَوْلُتُقُ (ə) عَبٌّ 1) oynamaq (*nə ilə*); oyuncaq kimi rəftar etmək (*nə ilə*); 2) pozmaq, tapdamaq (*nəyi*); ~ بالامن العامّ ~ ictimai asayiş pozmaq; 3) korlamaq (*nəyi*), ziyan vurmaq, zərər yetirmək (*nəyə*); بالعقول ~ ağılları tovlamaq; ~ به الدهر ~ ziyan vurmaq, zərər yetirmək; ~ النوم باجفانه ~ o mürgülədi, yuxuya getdi; ~ به يد البلى köhnəlmək; III عَبٌّ 1) oynamaq, zarafatlaşmaq (*kiminləsə*); 2) əyləndirmək; ~ الجمع بمزاحه ~ zarafatları ilə həmmi əyləndirmək

– عَبٌّ 14) قَوْلُتُقُ عَبَّاءٌ c. عَبَّاءَةٌ zarafat

– عَبٌّ 15) قَوْلُتُقُ عَبَّاءٌ zarafatçı, masqaraçı

– عَبٌّ 16) قَوْلُتُقُ 1) oyun, əyləncə; 2) tapdama, pozma (*nəyi*); ~ من الـ əbəs yerə; ~ الـ əbəs yerə, boş yerə, nahaq yerə; ~ محاولاته onun bütün cəhdləri əbəs oldu; ~ رأى من الـ ... əbəs, əhəmiyyətsiz hesab etdi

– عَبٌّ 17) قَوْلُتُقُ عَبَّاءٌ c. عَبَّاءَةٌ əyləncələr

I عَبٌّ 1) قَوْلُتُقُ (u) عَبٌّ 1) qulluq etmək; 2) ibadət etmək, tapınmaq, səcdə etmək, sitayiş etmək, pərəstiş etmək, diz çökmək; II عَبٌّ 1) qul etmək, kölə halına salmaq, əsarət altına salmaq; 2) döşəmək (*volu*); şoseləmək, şose halına salmaq; V عَبٌّ 1) قَوْلُتُقُ dinə etiqad etmək; dindar olmaq, Allaha qulluq etmək, ibadət etmək; VII عَبٌّ 1) قَوْلُتُقُ =X; X عَبٌّ 1) قَوْلُتُقُ qul etmək, kölə halına salmaq, əsarət altına salmaq

– عَبٌّ 18) قَوْلُتُقُ 1) qul etmə, əsarət altına salma;

2) köləlik, qulluq, əsarət

– *عَبْدٌ* ibadətkarlıq, dindarlıq; Allaha qulluq etmə, tapınma; بضخامة الالاقاب ~ mənəsb-pərəstlik

– *عَبَادٌ* c. *عِبَادٌ*, *عَبَدَةٌ* 1. ibadət edən, pərəstiş edən; 2. 1) abid; 2) pərəstişkar; عبدة النار atəş-pərəstlər

– *عِبَادٌ* ibadət edən, pərəstiş edən, tapınan; الشمس ~ günəbaxan

– *عِبَادٌ* Allahın qulları, Allah bəndələri; ~ insanlar, bəşər nəsl

– *عِبَادَةٌ* c. *اتٌ* – ibadət, pərəstiş, sitayiş, tapınma; ~ المجوس ~ büt-pərəstlik; الالاقاب ~ atəşpərəstlik; الحيوانات ~ heyvanlara sitayiş; الشمس ~ günəşə sitayiş; النار ~ oda sitayiş; النجوم ~ ulduzlara sitayiş; الشخصية (الفرد) ~ şəxsiyyətə pərəstiş

– *عَبْدَانٌ*, *عَبِيدٌ* c. *عَبْدٌ* – 1) qul, kölə; nöker; عبدة الارض təhkimçi kəndlilər; 2) *عِبَادٌ* c. bəndələr, qullar; *خُدٌّ* ~ *خُدٌّ*. *ad k.* Abdulla(h); الاله ~ *يَاخُود* ~ *خُدٌّ*. *ad k.* Əbdül-İlah; ~ اللاوى ~ bəndəniz ... (*hərfən: qulunuz*); ~ *عَبْدُ* ~ lavi (*yemiş növü*)

– *عَبْدَةٌ* c. *اتٌ* – qul qadın, kölə qadın; kəniş

– *عَبُودِيَّةٌ* = *عَبُودَةٌ*
– *عَبُودِيَّةٌ* 1) quldarlıq; 2) ibadət, pərəstiş, sitayiş, tapınma; 3) ixlaskarlıq, sədaqət

– *عَبِيدٌ* c. qullar, zəncilər

– *مُعَبَّدٌ* ibadət edən, pərəstiş edən, sitayiş edən, tapınan; ibadətkar, dindar

– *مُسْتَعَبَّدٌ* qul edilmiş, əsarət altına salınmış

– *مَعْبُدٌ* c. *مَعْبُدٌ* məbəd, ibadətgah, səcdəgah

– *مُعَبَّدٌ* döşənmiş, salınmış, işlək hala salınmış (*vol*); şosələnmiş; ~ طريق şose

– *مَعْبُودٌ* məbud; Allah, İlahi, Tanrı; büt, sənəm; الشعب ~ xalqın pərəstişgahı

– *عِبَادَةٌ* c. *اتٌ* – ilahə

I *عَبْرٌ* (1) keçmək, aşmaq; keçirtmək (*kimi* –); 2) keçmək, ötmək (*vaxt*); 3) itmək, sönmək, ölmək; *عَبْرٌ* (2) *عِبَارَةٌ* (u) təbir etmək, yozmaq (*məs., yuxunu*), məna vermək, məna çıxarmaq; *عَبْرٌ* (3) *عَبْرٌ* (u) göz yaş tökmək, göz yaş axıtmaq; II *عَبْرٌ* (1) təbir etmək, yozmaq, izah etmək, məna vermək; 2) bildirmək, ifadə etmək (*nəyi* (عن) ~ məmnun olduğunu bildirmək (*nədən* –)); 3) ölçüb-biçmək, götür-qoy etmək; VIII *عَبْرٌ* (1) hörmət etmək, ehtiram göstərmək; 2) hesab etmək, nəzərdən keçirmək, hesaba almaq, nəzərə almaq; 3) ibrət almaq, ibrət götürmək (*nədən* –); X *عَبْرٌ* gözləri yaşarmaq, ağlamsınmaq, doluxmaq, doluxsunmaq – *عَبْرٌ* c. *اتٌ* – 1) etibar, hörmət, ehtiram, sayğı, etimad, nüfuz; 2) əhəmiyyət; 3) hesaba alma, nəzərə alma; ~ *عَبْرٌ* ~ nəzərə alaraq; *عَبْرٌ* أخذه في عين *يَاخُود* nəyisə nəzərə almaq; *عَبْرٌ* أولاه ~ *عَبْرٌ* kifayət qədər əhəmiyyət vermək; 4) nəzər, hesab; *عَبْرٌ* hər ölkədən bir səs hesabı ilə; 5) baxım, nöqteyi-nəzər; *عَبْرٌ* من جميع اعداء له ~ bütün nöqteyi-nəzərlərdən; kiminsə hüququnu özünə qaytarmaq, kiməsə bəraət qazandırmaq; *عَبْرٌ* (رد) الة للمحكوم məhkum edilmişin hüquqlarını özünə qaytarmaq; məhkuma bəraət qazandırmaq; *هِيْ*. restitutsiya (*pozulmuş hüququ bərpa etmə və zərərləri ödəmə*); ~ *عَبْرٌ* ona əsasən ki...; ona görə ki...; *عَبْرٌ* رجلا شريفا... onu vicdanlı insan hesab edərek...; *عَبْرٌ* على ... *عَبْرٌ* kimisə (*kiməsə*) alim kimi təqdim etmək; *عَبْرٌ* bu gündən etibarən; ~ *عَبْرٌ* من اليوم

a) etibarlı, etibar edilməyə layiq olan; b) diq-qətəlayiq; əhəmiyyətli, mühüm

– 1) *إِعْتِبَارِيٌّ* nisbi; şəxsi münasibətə əsaslanan; 2) nəzəri; ~ *yaxud* شَخْصِيَّةٌ بِشَخْصٍ hüquqi şəxs

– 1) *تَعْبِيرٌ* c. *تَعْبِيرٌ* təbir; 2) ifadə; *السَّائِر* çox işlənən ifadə; *دِلْجٌ* dilç. idiomlar, idiomatik ifadələr; *بِـ* başqa cür ifadə edilə; *بِـ* daha dəqiq deyilsə; *بِـ* daha doğru; *وَجِدْ* öz ifadəsini ...-da/-də tapmaq; *عَلَى حَذِّـ* onun dediyinə görə; *لَا يُمْكِنُ* dillə ifadə edilə bilməyən, sözlə deyilə bilməyən

– 1) *تُعْبِيرِيٌّ* işlənən; mənalı, ifadəli; ekspressiv, təsirli; 2) ekspressionist

– *تُعْبِيرِيَّةٌ* ekspressionizm
~ *لِلْقَارَاتِ* keçən, kəşib keçən; *يَلْقَاتٌ* ~ transkontinental; *الطَّرِيقَ (السَّبِيلَ)* ~ yolötən;

2) keçici, ötəri; 3) tranzit

– 1) *إِبْرَارٌ* c. *إِبْرَارٌ* ibarə, təbir; 2) ifadə, fraza, iki və ya bir neçə kəlmədən ibarət tərkib; 3) *رِيَّازٌ* hədd; *هُوَ ~ عَنِـ* bu ...-dan/-dən ibarətdir, bu ... deməkdir; *بِـ* başqa sözlə; *بِـ* daha dəqiq deyilsə; *بِـ* sadə dildə, sadəcə desək

– *عَبْرَةٌ* c. *عَبْرَةٌ* ötürücü boru (*dəmir yolunun altından suyu ötürmək üçün*)

– *عَبْرٌ* keçid, bərə; *عَبْرٌ* ...üzərindən; ...-dan/-dən keçərək; ...içindən; ...vasitəsilə; *عَبْرَ الْمَحِيطِ* okeandan keçərək

– 1) *عِبْرَانِيٌّ* ibrani, qədim yəhudi; *السَّ* *yaxud* qədim yəhudi dili; 2. yəhudi

– *عِبْرَةٌ* c. *عِبْرَاتٌ* göz yaşı

– *عِبْرَةٌ* c. *عِبْرَةٌ* əbrə (*köçəri yeməyinin adı*)

– 1) *عِبْرٌ* c. *عِبْرٌ* ibrət, dərs; nəsihət, nümunə; 2) məna; əhəmiyyət; ... *هنا بأنـ*

artıq bunun mənası yoxdur ki...; *وليس الـ* ... *هنا انـ* burada mühüm o deyildir ki...

– 1. yəhudi (*sif.*); *اللغة yaxud* *السمة*

yəhudi dili; 2. yəhudi

– *عَبُورٌ* keçmə; keçid

– *عَبِيرٌ* ətir, rəyihə; xoş iy

– *مَعَابِرٌ* c. *مَعَابِرٌ* keçid

– *مَعْبَرٌ* c. *مَعْبَرَةٌ*, *مَعْبَرٌ* bərə

– *مَعْبَرٌ* adlanan, ifadə olunun

– *مُعْتَبَرٌ* mötəbər, hörmətli, etibarlı

I *عَبَسَ* (i) *عَبُوسٌ* qaşqabağını tökmək, sımsırığını sallamaq, üz-gözünü turşutmaq, qaşqabaqla baxmaq; II *عَبَسَ* qaşqabağını tökmək, sımsırığını sallamaq

– *عَبَّاسٌ* qaşqabaqlı, acıqlı; *الـ* *xüs. ad k.* Abbas; *بنو الـ* Abbasilər

– *عَبَّاسِيٌّ* *tar. abbasi (gümüş pul)*; *السمة* *yaxud* *السون* Abbasilər; *العصر الـ* Abbasilər dövrü

– *عَبَّاسِيٌّ* qaşqabaqlı, acıqlı, sərt, qaraqabaq

– *عَبَّاسِيٌّ* qaşqabaqlılıq, qaraqabaqlıq, acıqlı görkəm

I *عَبَطَ* (i) *عَبَطٌ* 1) fikirləşmədən etmək, necə gəldi etmək, qarasına etmək; 2) axmaqlıq üzündən etmək; 3) qucaqlamaq; II *عَبَطَ* qucaqlamaq; VII *إِعْبَطَ* ağılsız, kəməğil olmaq, ağıl zəif olmaq; dəli, divanə olmaq; VIII *إِعْبَطَ*

1) düşüncəsiz hesab etmək; 2) fikirləşmədən etmək, qarasına etmək; 3) nəyisə axmaqlıq üzündən etmək

– *إِعْبَاطٌ* fikirləşmədən etmə, qarasına etmə; *الـ* qarasına, fikirləşmədən, necə gəldi

– *إِعْبَاطِيٌّ* əsassız, ölçülüb-biçilməmiş

– *عَبَاطَةٌ* ağılsızlıq; giclik, axmaqlıq, sarsaqlıq, səfehlik

– *عَبِيطٌ* c. *عَبِطَاءٌ* 1. ağılsız, kəməğil; düşüncəsiz; axmaq, gic; 2. axmaq, dəli, divanə; küt, səfeh, sarsaq

عَبَّ 1) doldurmaq; 2) yöndəmsiz, biçimsiz olmaq (*paltar*); نَعَبَ dolmaq

– عَبَّ dolma

– مَعَبَّ 1) dolmuş; 2) yöndəmsiz, biçimsiz (*paltar*)

I عَبَّ (ə) عَبَّ 1) gəlmək, gəlib çatmaq, yayılmaq (*nədən* من – iy, qoxu); 2) dolu olmaq (*məs., tüstü ilə* →); iyi gəlmək (*nəyin* →); II عَبَّ doldurmaq, basmaq (*məs., tüstü*); V نَعَبَ dolmaq (*məs., tüstü ilə, iylə*)

– عَبَّ bərk iy verən; ətirli, rayihəli

– عَبَّ iy, ətir, rayihə

– عَبَّ ətir, rayihə

– عَبَّ 1) ətirli, rayihəli, iyli; 2) iy çəkmiş (*nə iyi*); dolu (*məs., tüstü ilə*)

– عَبَّ sinədə ağırlıq, sıxılma

– عَبَّ = عَبَّ

عَبَّ nağıllar ölkəsi, sehrli məmləkət

– عَبَّ c. عَبَّ çox istedadlı, müstəsna dərəcədə qabiliyyətli; dahi

– عَبَّ müstəsna istedad, qabiliyyət; dahililik

عَبَّ kamlot (*sıx toxunmuş yun parça*)

I عَبَّ (i) عَبَّ 1) budamaq (*ağacı*); 2) itələmək, dəf etmək; 3) çəkəndirmək, saxlamaq; عَبَّ (u) عَبَّ 1) qalın, yoğun olmaq, dolu olmaq; 2) böyük, nəhəng olmaq

– عَبَّ *həmç.* الحجر الـ qranit

– عَبَّ *bot.* itburnu

– عَبَّ 1) qalın, yoğun, dolu;

2) böyük, iri, nəhəng

– عَبَّ *bot.* yulğun

– عَبَّ *xüs. ad q.* Abla (*cahiliyyət dövrü sair*) *Əntərənin sevgilisinin adı*

– عَبَّ c. مَعَبَّ ox

(عی) II عَبَّ 1) səfərbər etmək; 2) *şahm*. düzmək (*fiqurları; müq. et عَبَّ*); 3) qablaşdırmaq, qablaşdırmaq; doldurmaq (*məs., kisəni*); عَبَّ ~ البندقية ~ tufəngi doldurmaq; V نَعَبَ dolmaq, doldurulmaq

– عَبَّ *bax:* *əlifba sırası ilə*

– عَبَّ c. عَبَّ 1) bağlama; 2) güllə, barıt; 3) həcm (*məs., qabın*); عَبَّ ~ القعد ~ qübbənin taxta hörgüsü

I عَبَّ (i, u) عَبَّ danlamaq, məzəmmət etmək, qınamaq (*kimi* على); II عَبَّ 1) kandarı addamaq, keçmək; 2) ləngimək, yubanmaq; III عَبَّ danlamaq, məzəmmət etmək, qınamaq; VI نَعَبَ bir-birini danlamaq, məzəmmət etmək, qınamaq

– عَبَّ 1) danlama, məzəmmət etmək, qınamaq; 2) danlaq, məzəmmət, qınaq

– عَبَّ = عَبَّ¹

– عَبَّ c. عَبَّ 1) pillə; 2) kandar, astana; 3) pərdə (*məs., tarın və s.*)

– عَبَّ c. عَبَّ danlayan, məzəmmət edən, qınayan

– عَبَّ c. عَبَّ, عَبَّ, عَبَّ 1) pillə, pilləkənin iki səki arasında olan hissəsi; 2) kandar, astana; عَبَّ ~ الباب السفلى ~ kandar; 3) tiri; عَبَّ ~ الباب العلي ~ qapının üst tiri

– عَبَّ 1) danlama, məzəmmət etmə, qınamaq; 2) danlaq, məzəmmət, qınaq

I عَبَّ (u) عَبَّ hazır olmaq; IV عَبَّ hazırlamaq

– عَبَّ¹ hazırlıq

– عَبَّ c. عَبَّ, عَبَّ 1) təchiz etmə, təchiz edilmə; 2) təchizat, avadanlıq, ləvazimat, texnika (*maşınlar*); عَبَّ ~ hərbi texnika;

2) alət, cihaz, qurğu

– عَبَّ c. عَبَّ kiçik mücrü

I عَتْرَ *xalq dil. bax:* عَتْرَ; V عَتْرَ evsiz-əşiksiz olmaq, avara, səfil, sərsəri olmaq

– عَتْرَ 1) mənşə; nəsil; cins; 2) *bot.* ətirşah

– عَتْرَةَ ailə; qohumlar; qohum-əqrəba

عَتْرَسَ 1) güc işlətmək; 2) əlindən almaq, zorla almaq; 3) mübarizə aparmaq; müqavimət göstərmək

– عَتْرَسَهُ 1) güc, zor; 2) mübarizə, müqavimət; 3) inad, inadkarlıq

– عَتْرِيْسُ güclü, qüvvətli, qüdrətli; qəzəbli, azğın, qudurğan

عَتْرَسَجِيْ ocaqçı, külxanaçı

I عَتْرَ (عَتْرَ) 1) azad olmaq; 2) azad etmək, buraxmaq; 3) köhnə olmaq; عَتْرَ (u) عَتْرَ قَهْ köhnə olmaq; II عَتْرَ uzun müddət saxlayıb keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq (*çaxırı*); özünü tam tutana qədər saxlamaq (*pendiri*); IV أَعْتَرَ azad etmək, azadlığa buraxmaq; VII اِنْعَتَرَ azad edilmək, azadlığa buraxılmaq; azad olmaq (*nədən* من)

– اِنْعَتَرَ azad etmə, azadlığa buraxma; emansipasiya, azadlıq

– عَتْرَ 1 azad edən, azadlıq verən

– عَتْرَ 2 c. عَوَاتِقُ çiyin; *memar.* orta dayaq, dirək, tir; عَتْرَ عَتْرَ عَتْرَ *məcaz.* çiyinə, öhdəsinə, üzərinə götürmək; عَتْرَ عَتْرَ عَتْرَ *məcaz.* çiyinə, öhdəsinə, üzərinə qoymaq; عَتْرَ عَتْرَ عَتْرَ *məcaz.* 1) çiyinə, öhdəsinə, üzərinə düşmək (*məs., məsuliyyət*); 2) gənc qız

– عَتْرَ قَهْ köhnəlik, uzaqlıq

– عَتْرَ azad etmə, azadlığa buraxma

– عَتْرَ 1) köhnəlik, uzaqlıq; 2) üstünlük, gözəllik

– عَتْرَ قَهْ c. عَتْرَ qart toyuq

– عَتْرَ köhnə çəkmə təmirçisi

– عَتْرَ c. عَتْرَ 1) qoca, köhnə, qədim; köhnəlmiş, çoxdan saxlanılan (*çaxır*); 2) azad edilmiş, azadlığa buraxılmış; كَهْبَةُ الْبَيْتِ Kəbə; ~ فرس cins at

– عَتْرَ Çoxdan saxlanılan, çoxillik (*şərab*)

– عَتْرَ c. qədim abidələr, qədimdən qalan şeylər

– عَتْرَ c. مَعَاتِيْقُ 1. azad edilmiş; azad; 2. qart xoruz və ya qart toyuq

I عَتْرَ (i) عَتْرَ həmlə etmək, hücum etmək

I عَتْرَ (i, u) عَتْرَ sürmək, çəkmək, dartıb aparmaq, daşımaq (*yük*)

– عَتْرَ c. عَتْرَ hambal, yükçü, yükdaşıyan

– عَتْرَ 1) yükdaşıma; 2) hantallıq; عَمَالُ yükdaşıyanlar, hantallar, yükçülər; 3) yükdaşıma haqqı

– عَتْرَ 1. güclü, əzəmətli; 2) yekəpər

– عَتْرَ c. عَتْرَ dəmir tir; ling

I عَتْرَ (i) عَتْرَ ləngitmək, yubatmaq, uzatmaq, gecikdirmək; II عَتْرَ 1) qaralmaq, qaranlıqlaşmaq; tutqunlaşmaq (*güzgü*); 2) ləngitmək, yubatmaq, gecikdirmək; ما ان يقولو o yubanmadan dedi; ما ~ ان ابتدا بيكي o dərhal ağlamağa başladı; 3) işıqsız qoymaq; işığı keçirtmək, qaranlıq etmək, qaranlıqda qoymaq; IV أَعْتَمَ 1) ləngitmək, yubatmaq; gecikmək; 2) qaranlıqlaşdırmaq

– عَتْرَ qaranlıqlaşdırmaq; işıqları keçirmək

– عَتْرَ 1) tünd, qara, tutqun; 2) gecikmiş

– عَتْرَ tutqunluq, qeyri-şəffaflıq, sönüklük

– عَتْرَ *topl., bot.* yabanı gavalı

– عَتْرَ qaranlıq, zülmət

– عَتْرَ gecənin ilk üçdə bir hissəsi

– عَتْرَ عَتْرَ tutqun, qaranlıq, sönük

I عَتْرَ (عته) *məch.* səfeh olmaq; ağılsız olmaq; mənasız olmaq; V تَعْتَرَهُ 1) səfehlə-

mək, düşüncəsizlik etmək; 2) aludə olmaq; VII اِنْعَنَ səfeh, ağılsız olmaq

– اَعْيَا ağılsız, düşüncəsiz; mənasız

– اَعْيَا 1) ağılsızlıq, səfehlik; 2) mənasızlıq

– اَعْيَا = عَيْتَا , عَيْتَا

– اَعْيَا c. مَعْوَا ağılsız, səfeh

I اَعْيَا (u) lovgalıq etmək, təkəbbürlü olmaq, dikbaşlıq etmək; عن امر ~ sözə qulaq asmamaq; itaətsizlik etmək; V اَعْيَا 1) təkəbbür, təşəxxüs satmaq, lovgalanmaq; itaətsizlik göstərmək; 2) coşmaq, özündən çıxmaq

– اَعْيَا 1) ən lovgə, ən təkəbbürlü; 2) ən pis, ən qəddar; 3) islahedilməz; 4) ən ağır

– اَعْيَا q. عَيْتَا c. اَعْيَا 1) lovgə, təkəbbürlü, təşəxxüslü; 2) pis; qəddar; yırtıcı (*heyvan*); güclü, şiddətli (*külək*); 3) islahedilməz; عَيْتَا اَعْيَا islahedilməz cinayətkarlar; 4) ağır (*məs., əmək və s.*)

– اَعْيَا ədəbsiz hərəkət; lovgalıq, təkəbbür, təşəxxüs

– اَعْيَا zəiflik, gücsüzlük, taqətsizlik; مَأْمُونٌ مَأْمُونٌ مَأْمُونٌ mən qocalıb öldən düşdüm

I اَعْيَا (a/u) yemək (*mahudu – güvə haqqında*)

– اَعْيَا topl. güvə

– اَعْيَا c. اَعْيَا güvə

– اَعْيَا مَعْوَا yeyilmiş

I اَعْيَا (u, i) اَعْيَا 1) ayağı dolaşmaq, bürümək; 2) ilişmək, üstünə çıxmaq, təsadüfən tapmaq, rast gəlmək (على); جَدَّ ~ bədbəxt olmaq, uğursuz olmaq; II اَعْيَا 1) dolaşdırmaq, bürümək, səhvə yol verməyə məcbur etmək; 2) bədbəxt etmək; IV اَعْيَا 1) ilişdirmək, ayağını dolaşdırmaq, bürümək;

2) təhrik etmək, çəkmək, cəlb etmək (*nəyə* على); işarə etmək (*nəyə* على); xəbər vermək (*nə barədə* على); V اَعْيَا ayağı dolaşmaq (*nəyə* فى) لسانه ~ dili dolaşmaq

– اَعْيَا ayağı dolaşan, bürümək; اَعْيَا ~ bax:

اَعْيَا: اَعْيَا ~ ayağı dolaşmaq; اَعْيَا: اَعْيَا

– اَعْيَا ayağı dolaşma, bürümək; اَعْيَا ~ bədbəxtlik, uğursuzluq; yanlışlıq

– اَعْيَا 1) ayağı dolaşma; 2) dili dolaşma, tutulma, duruxma; 3) yanlışlıq, yanlışlıq, yayınma; القلم ~ yazıda səhv; اللسان ~ danışmada səhv, yanlış söz; ~ حجر əngəl, manə

– اَعْيَا toz

– اَعْيَا 1) bədbəxt, yazıq; 2) evsiz

اَعْيَا *xüs. ad k.* Osman; ~ سلالة بنى عثمانlılar, türk sultanları sülaləsi

– اَعْيَا 1. *tar.* osmanlı; الدولة السعة *tar.* Osmanlı imperiyası; العهد Osmanlı dövrü;

2. osmanlı türkü

اَعْيَا c. اَعْيَا saqqal, saqqalın ucu

I اَعْيَا (u) pislik etmək, qeyri-qanuni hərəkət etmək, işlətmək (*cinayət*)

I اَعْيَا (a/i) اَعْيَا 1) qışqırmaq, çığırmaq;

2) guruldamaq (*dəniz*); 3) çaxmaq (*ildırım*);

4) qaynaşmaq (*nə →*), dolu olmaq (*nə ilə →*);

II اَعْيَا 1) qaldırmaq (*toz*); 2) doldurmaq (*tüstü ilə*)

– اَعْيَا səs, səs-küy, qışqırtı

– اَعْيَا 1) səs-küylü, qışqırtılı, gurultulu;

2) *zool.* danquşu

– اَعْيَا 1) toz; 2) tüstü; 3) qara camaat, avam camaat

– اَعْيَا 1) toz buludu; tüstü buludu

– اَعْيَا c. اَعْيَا omlet; un və südlə çalınmış yumurtanın qayğanağı

– عَجِيحٌ qışqırtı, səs-küy; nərilti; gurultu; وضيجج ~ سؤسسز-كؤسسز, سؤسسز-سؤمئرسز

I عَجَبَ (عج) عَجَبٌ (ə) heyrətə gəlmək, təəccüblənmək (نأأأ من , لـ); عَجَبٌ: سـ kiminsə xoşuna gəlmək; II عَجَبٌ təəccübləndirmək, təəccüb doğurmaq, heyrətə gətirmək; IV أَعَجَبَ 1) təəccübləndirmək; valeh etmək, heyrətə salmaq; سـ هذا الشئ bu şey onun xoşuna gəldi; 2) مآح. təəccüblənmək, heyrətə gəlmək, heyran olmaq (*kimə-nəyə* بـ); عَجَبٌ أَعَجَبَ بِنفسه özünə heyran olmaq, özünə vurğun olmaq, özü haqqında yüksək fikirdə olmaq; V تَعَجَّبَ təəccüblənmək; heyrətə gəlmək (*nədən* من); VI تَعَجَّبَ özünə valeh olmaq, özünə vurğun olmaq; X إِسْتَعْجَبَ = V – 1) إِعْجَابٌ pərəstiş; 2) vurgunluq, heyranlıq; ~ بِنفسه özünəvurgunluq, özünəheyranlıq, şöhrətpərəstlik; (الفائق) سـ vurgun, valeh olduğunu bildirmək (*nəyə* بـ)

– أَعْجُوبَةٌ c. أَعْجِيبُ möcüzə, olmazın şey; نجا من الموت ~ سənət möcüzəsi, şah əsər; كان هذا ~ möcüzə ilə ölümdən qurtarmaq; ~ bu, görünməmiş bir möcüzə oldu; ~ astr. Mira (*parlaqlığı dəyişən ilk ulduz*)

– تَعَجُّبٌ təəccüb, heyrət; سـ افعال qram. təəccüb bildirən fellər

– تَعَجَّبُ c. təəccüb doğuran şeylər, qəribə şeylər, möcüzələr

– عَجَائِبُ əcaib, möcüzəli, qəribə, qeyri-adi
– عَجَابٌ möcüzəli, təəccüblü
– عَجَبٌ c. عَجُوبٌ kök (*quyruq haqqında*)
– سـ العُجَابُ təəccüb, heyranlıq; يـ xaxud olduqca təəccüblü, çox qəribə şey; سـ xaxud! təəccüblüdür!, qəribədir!

– عَجْبٌ özünübəyənmə; şöhrətpərəstlik; بِنفسه ~ özünəvurgunluq

– عَجِيبٌ təəccüblü, qəribə, möcüzəli, qeyri-adi

– عَجَائِبُ c. عَجَائِبُ möcüzə; əcaib, qəribə şeylər; عَجَائِبُ! əcəbdir!, nə qəribədir!

– مُعْجَبٌ heyranedicı, valehedicı, son dərəcə qəribə; مُعْجَبٌ heyran edilmiş; (بذاته) ~ şöhrətpərəst, özündənrazı

عَجْرٌ q. عَجْرَاءُ c. عَجْرٌ qalın, yoğun, böyük, dolu

– عَجْرٌ göy, kal, dəyməmiş, yetişməmiş (*meyvə haqqında*)

– عَجْرٌ 1) qabarıqlıq, qabarıq yer, çıxıntı; 2) genişlənmə (*qan damarlarının*)

– عَجْرَةٌ c. عَجْرٌ 1) düyün; 2) anat., tib. qabarıq, şiş; ~ الانف ~ burun donqarı; 3) qüsür, nöqsan, eyib, zədə; عَجْرٌ بجر: بَجْرٌ

– عَجْرٌ topl. əccur (*yemiş növü*)

عَجْرَفٌ lovğa, təkəbbürlü, təşəxxüslü olmaq; özünü çəkmək; kobud olmaq; تَعَجْرَفٌ lovğalıq etmək, təşəxxüs satmaq

– عَجْرَفَةٌ lovğalıq, təkəbbür, təşəxxüs; kobudluq

– مَتَعَجْرَفٌ lovğa, təkəbbürlü, təşəxxüslü

I عَجْرٌ (u) عَجْرٌ يَخُودُ عَجْرٌ (i) عَجْرٌ (عج) qoca olmaq, əldən düşmək; عَجْرٌ² (i) عَجْرٌ aciz, zəif, gücsüz, taqətsiz olmaq; gücdən düşmək, gücü çatmamaq (*bir şey etməyə* عن); يعجز القلم ~ onu müalicə edə bilmədi; عن وصفه qələm onu təsvir etməkdən acizdir; لا يعجز القوم اذا تعاونوا!! xalq bir olsa, aciz olmaz!; عَجْرٌ (ə) عَجْرٌ kəsirli olmaq (*məhsul yığıcı*); kəsirlə qurtarmaq; zərərlə başa vurmaq; II عَجْرٌ 1) qocalmaq; 2) aciz etmək, əldən salmaq, taqətdən salmaq, zəiflətmək;

3) kəsirli olmaq; IV أُعْجَزَ 1) aciz etmək (*nədən*); gücsüz etmək (*nəyə qarşı*); 2) əlçatmaz, mümkün olmayan, güc çatmayan bir şey etmək; 3) qeyri-adi bəlağət göstərmək; في الكلام ~ bəlağətlə danışmaq
 – 1) إِعْجَازٌ ~ əlçatmaz, mümkün olmayan, güc çatmayan bir şey; nadir nailiyyət (*məs., idmanda*); müstəsna gözəllik; 2) bəlağət; Quranın *إِعْجَازُ الْقُرْآنِ* ~ gözəl danışmaq; Quranın ecazkarlığı
 – 1) إِعْجَازِيٌّ ~ əlçatmaz, möcüzə kimi görünən, qeyri-adi
 – 1) عَوَاجِزٌ, عَجَزَةٌ c. عَاجِزٌ ~ aciz, zəif, taqətsiz, gücü çatmayan; عن الوفاء ~ borcunu ödəyə bilməyən, tavanasız, imkansız; 2) kor
 – 1) عَجْزٌ ~ acizlik, zəiflik, gücsüzlük; bacarıqsızlıq; əlillik, əmək qabiliyyətini itirmə; (عن العمل) كَلَى ~ əmək qabiliyyətini tam itirmə; جزئى ~ əmək qabiliyyətini qismən itirmə
 – 2) عَجَزٌ c. عَجُوزَاتٌ ~ çatmama, kəsir, natamamlıq; defisit; سَدَّدَ ~ defisitini yerini doldurmaq
 – 1) عَجَزٌ ~ qocalıq; taqətsizlik, acizlik; 2) korluq
 – 1) عَجَازٌ c. كُتُوبٌ عَجَازٌ ~ gövdə
 – 1) عَجَازٌ c. عَجَزٌ, عَجَزٌ k., q. c. عَجَازٌ ~ arxa hissə (*nəyinsə*); dal, sağrı; büzdüm, itirmək; 2) ikinci yarımbənd, ikinci misra
 – ~ sonbeşik
 – 1) عَجَائِزٌ c. عَجُوزٌ ~ qoca (*sif. k. və ya q.*); 2) 1) qoca; 2) qarı, qoca qadın; *يَاخُودُ* ~ qoca qadın yaz soyuqları
 – 1) عَجُوزَةٌ c. عَجُوزَةٌ ~ qarı, qoca qadın
 – 1) عَجِيزَةٌ ~ yan, sağrı; 2) omba
 – 1) مُعْجِزٌ ~ möcüzəli, qəribə; في الكلام ~ müstəsna dərəcədə bəlağətli, gözəl danışan

– 1) مُعْجِزَةٌ c. اتُّ مُعْجِزَةٌ ~ möcüzə; صنع möcüzə yaratmaq
 – 1) عَجَّجَ ~ qışqırmaq, bağırmaq; 2) ع- dan sonra ج yerinə ج tələffüz etmək (*məs. رَاعِي رَاعِي* ~ مَعْجَجٌ - مَعِي يَخُودُ رَاعِي عَجَّجَ) ~ qışqırtı, bağırmaq, qışqır-bağır; 2) ع- dan sonra ج yerinə ج tələffüz etmə
 – 1) عَجْفٌ (ə) عَجْفٌ ~ arıq, cılız, sısqı olmaq; عَجْفٌ (i) عَجْفٌ ~ çəkinmək, özünü saxlamaq (*nədən*); IV أُعْجِفَ ~ arıqlatmaq, cansızlaşdırmaq
 – 1) عَجَفٌ q. عَجَفَاءٌ c. عَجَافٌ ~ arıq, sısqı, cansız
 – 1) عَجِيفٌ ~ arıq, sısqı, cansız, cılız
 – 1) عَجَلٌ (ə) عَجَلٌ ~ (على نفسه) *həmç.* ~ özünü itirmək, tələsmək; II عَجَّلَ 1) tələsdirmək; tezləşdirmək, sürətləndirmək; 2) bərk tələsmək; ~ kiminsə haqqını qabaqcadan, avansla ödəmək; III عَاجَلَ ~ qabaqlamaq, kimdənsə qabaq, tez etmək; ~ ölümlü onu tez apardı; *مَآحِ* ~ ölümlü onu elə tez apardı ki, bunu edə bilmədi; ömrü buna vəfa etmədi; IV أُعْجِلَ ~ tələsdirmək, tezləşdirmək, sürətləndirmək; V تَعَجَّلَ 1) tələsmək; 2) təcili, tələsik olmaq; X اسْتَعْجَلَ 1) tələsmək; 2) tələsdirmək, tezləşdirmək, sürətləndirmək
 – 1) اسْتِعْجَالٌ ~ tələsiklik; على وجه الـ ~ tələsik, təcili; في حالة الـ ~ bərk tələsiklik olduqda
 – 1) تَعَجُّيلٌ ~ tezləşdirmə, sürətləndirmə
 – 1) عَاجِلٌ ~ tələsik, təcili; 2) hazır; 3) indiki; ~ am əjala ~ indi, dərhal, təxirə yol vermədən; *يَاخُودُ* ~ am əjala ~ tez-gec; في القريب الـ ~ yaxın gələcəkdə
 – 1) عَاجِلَةٌ d.y. ekspress; ~ bu dünya; dünya həyatı
 – 1) عُجَالَةٌ ~ tələsik, təcili edilmiş (*məs., iş*)

– عَجَالِيٌّ dana öti
 – عَجَلٌ tələsiklik; tezlik; ~ على tələsik, əcələ ilə, tez
 – عَجَلٌ tələsik, təcili; tez
 – عَجَلٌ c. عُجُولٌ dana, buzov; البحر ~ suiti; البحر المفردى ~ dəniz pişiyi; الذهبى القزىل buzov
 – عَجَلَانٌ q. عَجَلِيٌّ c. عَجَالِيٌّ tələsən; tələsik; öteri; نظرة عَجَلِيٌّ öteri (ani) nəzər
 – عَجَلَةٌ¹ əcələ, tələsiklik; sürət, tezlik; ~ فى (ب) tələsik, təcili; tez
 – عَجَلَةٌ² c. اتٌ 1) təkər, çarx; الخزاف ~ dulus dəzgahı; الذقة ~ sükan; طائرة ~ nazim çarx; قيادة ~ sükan; مائتة ~ dəyirman çarxı; دفع ~ التقدّم; المناولة ~ transmissiya, dişli çarx; تدور ~ العمل من الساعة... iş saat ... -dən başlayır; 2) velosiped; 3) araba; avtomaşın
 – عَجُولٌ¹ cavan, azyaşar dövə
 – عَجُولٌ² tələsik, təcili; tez
 – عَجِيلٌ = عَجُولٌ²
 – مُعَجَّلٌ tələsik, təcili; vaxtından qabaq; الولادة السعة vaxtından tez doğuş
 – مُسْتَعَجَلٌ təcili, tələsik; tez, fövqəladə; جلسة فövqəladə iclas; البريد التəcili poçt; برقية تəcili teleqram; اهداف تəcili təxirəsalınmaz vəzifələr
 – مُسْتَعَجَلٌ = مُعَجَّلٌ
 – مُعَجَّلٌ c. اتٌ - fiz. sürətləndirici, tezləndirici; المشحونة (الدقائق) ~ yüklənmiş hissəciklərin sürətləndiricisi
 I عَجَمَ (u) عَجَمَ 1) dişinə vurmaq; 2) yoxlamaq, sınamaq; عوده ~ bax: عَوْدٌ 3) görmək; IV أَعَجَمَ qram. diakritik işarələri qoymaq (hərfin üstündə və ya altında); VII اِنْعَجَمَ aydın olmamaq (kimə على), başa düşülməmək, anla-

şıqlı olmamaq (kimin üçün على); X اِسْتَعَجَمَ 1) özgə dildə danışarlarda hiss olunan tələffüz xüsusiyyəti kəsb etmək; az başa düşülmək (dil haqqında); 2) farsa, əcnəbiyə, qeyri-ərəbə oxşamaq
 – أَعَجِمُ c. əcəmlər, qeyri-ərəblər, əcnəbilər; farslar
 – اِنْعَجَمٌ qram. diakritik işarələri yazma (hərfin üstündə və ya altında); اِنْعَجَمٌ dia-kritik nöqtələr
 – أَعَجِمُ q. عَجَمٌ c. عَجَمٌ 1. lal, dilsiz; dilsiz-ağızsız; الحيوان الدلسيز-اأغيزسيز heyvan; 2. ərəb olmayan, qeyri-ərəb, əcnəbi, fars
 – أَعَجِمِيٌّ 1. 1) əcnəbi mənşəli (söz); əcnəbi; اللغات الخاريجي dillər; 2) təmiz ərəb dilində danışa bilməyən; 2. əcəm, fars; əcnəbi; الامم السعة qeyri-ərəb xalqları
 – أَعَجِمِيَّةٌ 1) əcnəbi ləhcə, tələffüz tərzii; 2) qeyri-ərəb forması (sözün)
 – عَجَمٌ¹ əcəm, qeyri-ərəblər, əcnəbilər; farslar
 – عَجَمٌ² topl. meyvə tumları, dənələri
 – عَجَمَاوَاتٌ c. heyvanlar
 – عَجَمَةٌ c. اتٌ - tum, dənə (meyvənin)
 – عَجْمَةٌ 1) əcnəbi tələffüz tərzii, ləhcə; hə-dərən-pədəren, tartan-partan, çərən-pərən; əcnəbilik; 2) qeyri-ərəb forması (sözün); 3) qeyri-aydınlıq, anlaşılmazlıq; əlaqəsiz, rabitəsiz nitq
 – عَجْمِيٌّ əcəmi, qeyri-ərəb, fars; االسعة ispan dili (İspaniyada ərəblər üçün)
 – عَجْمِيَّةٌ preslənmiş, sıxılmış xurma; xurma cemi
 – مُعَجَّمٌ 1) qeyri-aydın, anlaşılmayan; 2) qram. diakritik nöqtələri olan (hərflər)

– عَدُّ sızanaq, civzə
 – عَدَّ 1) say, hesab; فى ~ onların arasından; 2) qəzəb, acıq, qeyz
 – عَدَّ 1) ات. c. عَدَّ 1. sayan; 2. sayğac; indikator; الكهربائى ~ taksi sayğacı; التاكسى ~ *yaxud* ~ elektrik sayğacı; التعرفة ~ üç tarif göstəricisi (*gündüz, axşam və gecə üçün*) olan sayğac; السرعة ~ spidometr, sürət göstəricisi; سرعة المركب ~ laq, gəminin sürətini ölçmək üçün cihaz; الارتفاع ~ hündürlük-ölçən; المياه ~ suölçən, su sayğacı
 – عَدَّ 1) الجريدة ~ *qram.* اسم الـ qram. say; قرطبة ~ *qram.* say; اصلى ~ miqdar sayı; ترتيبى ~ sıra sayı; اولى ~ *riyaz.* sadə (*ibtidai*) ədəd; مركب ~ mürekkəb ədəd; زوجى ~ cüt ədəd; فردى ~ tək ədəd; كسرى ~ kəsir; صحيح ~ tam ədəd; مبهم ~ məhəm ədəd; معقد ~ kompleks ədəd; مميز ~ adlı ədəd; قانونى ~ yetərsay, kvorum; الاعداد الصماء ~ irrasional ədədlər
 – عَدَّ 1) العَدَدُ ~ ədədi; التعادل الـ ~ bərabərlik
 – عَدَّ 1) hazırlıq
 – عَدَّ 2) القُرْغُ ~ qurğu, alət, cihaz, mexanizm, aparat, maşın; الحلاقة ~ üzqırıxma cihazı; الحصان ~ qoşqu ləvazimatı; اتخذ ~ ضده kiməsə qarşı hazırlaşmaq (*məs., mübarizə üçün*); بحارية ~ hərbi təchizat; حربية ~ hərbi təchizat; باق sayca və təchizat baxımından üstün olmaq (*qoşun haqqında*);
 2) sızanaq, civzə
 – عَدَّ 1) المرأة ~ *fiqh.* qadının iddə dövrü (*əri ölmüş və ya ərindən boşanmış qadının hamilə olub-olmadığının müəyyən edilməsi üçün bu dövr ərzində ərə getməyə haqqı yoxdur*)

– عَدِيدٌ 1. çoxsaylı; 2. say, kəmiyyət; say tərkiyi; ... من ~ çox sayda ...
 – عَدِيَّةٌ ~ الوضعيّة الرومانيّة ~ *riyaz.* Roma məhəlli nömrələməsi; العشريّة ~ onluq nömrələmə; يس ~ savab qazanmaq üçün “Yasin” surəsinin bir neçə dəfə oxunması
 – عَدِيدٌ ~ çoxsaylı; müxtəlif, çeşidli; الجوانب ~ çoxüzlü; الزوايا ~ çoxbucaqlı; الالوان ~ çoxrəngli, al-əlvan; الاشكال ~ müxtəlif şəkili; الخاليا ~ *biol.* çoxhüceyrəli; النواحي ~ çoxtərəfli, çoxcəhətli; القوميات ~ çoxmillətli; اللغات ~ poliqlot, bir neçə dil bilən
 – عَدِيدٌ 1) hazırlanmış, hazır (*nəyə* لـ); 2) meyilli (*nəyə* لـ)
 – عَدِيدٌ ~ boşanmış *yaxud* təzəlikcə boşanmış qadın (*bax: عَدَّة*)
 – عَدِيدٌ ~ hazırlanmış, hazır
 – عَدَاتٌ c. 1) alətlər, ləvazimat, təchizat, avadanlıq; الحرب *yaxud* الـ الحربية ~ hərbi sursat, silah, texnika; المصنع ~ zavodun avadanlığı; التعليم ~ dərs vəsaiti, dərs ləvazimatı; 2) azuqə, sursat
 – عَدِيدٌ c. معاديدٌ ~ hesablayan cihaz, sayqac
 – عَدِيدٌ ~ : معَدَّدٌ qatır
 – عَدِيدٌ c. اَت. ~ ağı deyən qadın
 – عَدِيدٌ 1) sayılan; 2) azsaylı, sayca az olan; فى سنوات ~ فى سنوَات فى ايام ~ bir neçə il ərzində; 3) nadir, tanınan; اصبح من ~ bir neçə il ərzində; 3) nadir, tanınan; اصبح من ~ sayılan adamlardan olmaq
 عَدَسٌ *topl.* mərci, mərcimək; ~ مَرَجِيّ ~ mərci şorbası; ~ باع باكورته بأكلة ~ öz ilkinliyini mərci şorbasına satmaq
 – عَدَسَةٌ c. اَت. 1) mərci dənəsi; مَرَّةٌ *bot.* qaraçörəkotu; *bot.* qara göbələk; 2) linza; مقعرة ~ çökük linza; محذبة ~ qabarıq linza;

مكثرة ~ lupa, zərrəbin; مرئية ~ obyektiv; العين ~ anat. göz bülluru

– عدسي mərciyəoxşar

– عدسية c. ات – linza; lupa, zərrəbin

– عديسة bot. çölnoxudu (*yem otu*)

I عدل (عدل) (i) عدالة, عدل 1) ədalətli olmaq; 2) düzəltmək, düzləndirmək, hamaralamaq; 3) tənleşmək, bərabərləşmək; 4) tənleşdirmək, bərabər tutmaq, tay tutmaq (*kimi təs. h. kimə* →); عدل 2 (i) عدول 1) geri çəkilmək; yana çəkmək, sapmaq, kənara çıxmaq; imtina etmək (*nədən* عن); dönmək (*nədən* عن), atmaq (*nəyi* عن); rəyini dəyişmək, rəyindən dönmək; 2) rədd etmək; daşındırmaq, döndərmək, qaytarmaq (*kimi* → *nədən* عن); عدل (u) عدالة 2) düzəltmək; hamarlamaq; 2) dəyişdirmək; fiz. modullaşdırmaq; 3) yumşaltmaq (*hökmü*); 4) düz, doğru hesab etmək; 5) xalq dil. tənqid etmək, pisləmək; III عدل 1) bərabərləşmək, bərabər olmaq; uyğun gəlmək; 2) tarazlaşdırmaq, bərabərləşdirmək; IV عدل 1) düzəltmək; 2) düzləndirmək; V عدل dəyişmək; düzəlmək; düzlənmək; yaxşılaşmaq; VI عدل 1) proporsional, mütənasib, uyğun olmaq; 2) tənleşmək, bərabərləşmək; idm. bərabər hesabla, heç-heçə qurtarmaq, heç-heçə oynamaq; 3) neytral, bitərəf olmaq; VII عدل 1) düzəldilmək, düzləndirilmək; bərabərləşmək; 2) dönmək, sapmaq, kənara çıxmaq (*nədən* عن); VIII عدل 1) düzgün biçimli olmaq; فی مجلسه ~ düz oturmaq, dik durmaq, şax durmaq; 2) mötədil olmaq

– عدل 1) düzgünlük, mütənasiblik, uyğunluq; düzlük; 2) mötədillik; 3) simmetriya;

bir ölçüdə olma; الليل والنهار ~ gecə-gündüzün bərabərliyi; خريفی ~ payızda gecə-gündüzün bərabərliyi; ربيعی ~ yazda gecə-gündüzün bərabərliyi; على وجه له mötədil şəkildə, bir ölçüdə

– عدلي bərabərli -i/-ı

– عدل 1) bərabərlik; 2) tarazlıq, müvazinə; الكفة ~ tərəzinin gözlərinin tarazlığı; ~ balans; بالم idm. heç-heçə

– تعديل 1) düzəltmə, düzəldilmə, düzləndirmə; 2) düzəliş, təshih; 3) dəyişdirmə, dəyişiklik; fiz. modulyasiya; 4) yumşaltma (*hökmü*)

– عدل c. عدول 1) adil, ədalətli; حرب سة ədalətli müharibə

– عدالة 1) ədalət, ədalətlilik; 2) təmizlik, vicdanlılıq; 3) ədliyyə

– عدل 1) ədalət; qərəzsizlik; يaxud بə ədalətlə, insafı; 2) düzlük, təmizlik, doğruluq; 3) ədalətli, insafı; qərəzsiz; شاهد ~ qərəzsiz şahid

– عدل c. عدول 1) xalq iclasçısı; 2) hakim köməkçi; الكاتب ال notarius

– عدل ədalətli, insafı, düz; qərəzsiz

– عدل 1. bərabər, oxşar, bənzər; 2. عدل c. tay

– عدل c. عدول 2) aşırma, xurcunun göz-lərindən biri

– عدلي ədliyyə -i/-ı; məhkəmə -i/-ı; دوائر ~ istintaq orqanları

– عدلية 1) ədliyyə; 2) ədalət; وزارة ال ədliyyə nazirliyi

– عدول dönmə, geri çəkilmə (*nədən* عن)

– عدل 1. bərabər, misil, tay; 2. عدل c. bacanaq

– مُعَادِلٌ 1) taraz, tən, bərabər; ~ qeyri-bərabər; 2) neytral, bitərəf

– مُعَادِلٌ 1) bərabər, misil, tay; 2) qiymət-cə bərabər

– مُعَادِلَةٌ c. اَتْ – 1) bərabərlik; uyğunluq, müvafıqlıq; 2) tarazlıq; qiymət-cə bərabər olma; 4) paritet; الـ الذهبية qızıl pariteti, qızıl hesabla nisbət; 5) riyaz. tənlik

– مُعَدَّلٌ 1) düzgün, düz; 2) mütənasib, bir əndazədə olan; proporsional; 3) mötədil; المنطقة الموتədil qurşaq

– مُعَدَّلٌ 1. 1) dəyişdirilmiş; 2) düzləndirilmiş; 2. c. مُعَدَّلَاتٌ orta səviyyə, ölçü; norma; ~ orta hesabla; واحد في المائة orta hesabla bir faiz; الـ الوسطى orta səviyyə; السرعة ~ orta sürət; المعدلات العمل işin sürəti

– مُعَدِّلٌ c. اَتْ – 1) tənizləyici, nizamlayıcı; 2) el. düzləndirici

– مُعَدُّوٌ düzəldilmiş, düzləndirilmiş; düz yerləşdirilmiş

I عَدِمَ (ə) 1) olmamaq; mövcud olma-maq; 2) tapmamaq; 3) məch. məhrum olmaq; IV أُعِدِمَ 1) məhrum etmək; 2) yox etmək; edam etmək; رميا بالرصاص güllələmək; 3) son dərəcə yoxsul olmaq, heç bir şeyi olmamaq; VII اِئْتَدِمَ 1) olmamaq; 2) yox edilmək; 3) yox olmaq, itmək; çəkilib getmək (su); X اِسْتَعْدِمَ yararsız olmaq, köhnəlmək

– اِغْدَامٌ 1) yox etmə; رميا بالرصاص güllələmək; 2) edam; الحكم بالـ edam hökmü; 3) yoxsulluq, yoxsullaşma

– اِغْدَامِيَّةٌ c. اَتْ – edamiyyə (baş yaylığı)

– اِئْتَدِمَ olmama, yoxluq; الـ الوزن الثقيل ~ çəkisizlik; الجاذبية ~ cazibənin olmaması, çəkisizlik; الامنية ~ savadsızlığın olmaması, tam savadlılıq

– عَادِمٌ 1. 1) mövcud olmayan; 2) yararsız; 3) düzəldilməz, islaholunmaz; ~ دَيْنٌ qaytarılacağına ümid olmayan borc; 2. c. عَوَادِمٌ tullantı, tör-töküntü; işlənmiş qazlar; işlənmiş qazların çıxış qapağı; ~ صمام işlənmiş qazların çıxış borusu; عوادم الاقطن pambıq tullantıları

– عَدَمٌ 1) olmama; yoxluq; الـ عالم yoxluq aləmi; الاستقرار ~ sabitliyin olmaması; الحضور ~ olmama, gəlməmə; الوجود ~ mövcud olma-ma; yoxluq; 2) heç nə; المركزية ~ ədəmi-mərkəziyyət; الاعتداء ~ təcavüz etməmə; ~ الامكان imkansızlıq; الترتيب ~ nizamsızlıq; الرضى ~ etibarın olmaması, inamsızlıq; narazılıq; اهتمام بالسياسة siyasətlə maraqlan-mama

– عُدْمٌ ehtiyac, yoxsulluq

– عَدْمَانٌ dağılma, itib getmə ərəfəsində olan

– عَدْمِيٌّ 1. nihilizm -i/-ı; نزعاً نihilizm meyli; 2. nihilist

– عَدْمِيَّةٌ 1. heç nə; 2. nihilizm

– عَدِيمٌ nəyisə olmayan, nədənsə məhrum olan; الجدى ~ hissiyatsız, duyğusuz; الـ الفائدة faydasız; الحياة ~ cansız; الـ الخطر təhlükəsiz; الشكل ~ forması olmayan, formasız, biçimsiz; الطبقات ~ sinifsiz; القوة ~ gücsüz; النظرية ~ misilsiz, tayı-bərabəri olmayan

– مُعْدِمٌ yoxsul, kasıb; ~ فقير son dərəcə yox-sul

– مُعْدُوٌ mövcud olmayan; القيمة ~ a) qiymətli olmayan; b) qiymətsiz

I عَدَنَ (i) عَدْنٌ çıxartmaq, hasil etmək (yerin altından); II عَدَّنَ hasil etmək (filiz); mədənçilik etmək

– اِتْعَدِنَ 1) çıxartma, hasil etmək; داغ مədən; الفحم ~ kömür istehsalı; الـ filiz-

mədən işi texnikası; 2) metallurgiya; مصنع metallurgiya zavodu; ~ عامل metallurq; صناعة qara metallurgiya; صناعة مصنع الـ əlvan metallurgiya; مصنع التحويلي dəmir emalı zavodu

– تُعَدِنِي metallurji

– عَدْنُ Ədn (*Cənnətin ən yüksək yeri, Cənnətin ortası, Cənnətdə peyğəmbərlərin, doğrudanışanların və şahidlərin əbədilik qalacaqları yer*); ~ جَنَّةُ Ədn bağları

– عَدْنَانُ xüs. ad k. Ədnan (*şimal ərəblərinin əcdadlarından biri*); ~ بنو ədnanilər (*Hicaz və Nəcd torpaqlarında məskən salmış ərəb qəbilələri*); ~ لغة ərəb dili

– عَدْنَانِي ədnani, Ədnan qəbilələrinə mənsub olan

– عَدْنِي 1. Ədən -i/-ı; 2. ədənli, Ədən sakini
– مَعْدِنُ 1) mədən fəhləsi, qazmaçı; 2) metalçı, metal sənayesi fəhləsi

– مَعْدِنٌ c. مَعْدِنٌ, مَعْدِنٌ mədən; 2) metal; المعادن filiz mədənləri, metallar; المعادن النادرة qiymətli metallar; النادرة nadir metallar; المعادن الخفيفة yüngül metallar; المعادن الحديدية qara metallar; الحديدية yaxud الـ əlvan metallar; 3) mineral; علم المعادن mineralogiya; 4) bir şeyin bol olan yeri, mənbə; 5) mahiyyət, təbiət, xasiyyət; ~ انسانی ~ insan təbiəti

– مَعْدِنِي 1. 1) faydalı qazıntılara aid olan; 2) metal -i/-ı; عملة مَعْدِنِي qızıl və gümüş valyuta; مَعْدِنِي نقود مَعْدِنِي metal pullar; 3) mineral -i/-ı; ~ زيت mineral yağ; مَعْدِنِي مياه mineral sular; مَعْدِنِي مخصبات مَعْدِنِي mineral gübrələr; ~ ملح mineral duz; 2. mədən fəhləsi, qazmaçı

وعد: عَدَّة

عد: عَدَّة

I عَدُوٌّ 1) qaçmaq (*hara* (الی); 2) keçmək, aşmaq (*ölçünü, həddi*); لا اعدو haqqı aşmış olmaram, desəm (ki)...; 3) tərək etmək, qoyub getmək (*nəyi*), imtina etmək (*nədən* (عن)); 4) ədavət aparmaq, düşmənçilik etmək (*kimə qarşı* (على); (على العوادي ~ onun başına çox bəlalər gəlib; 5) yoluxdurmaq; ~ ما istisna olmaqla, ... -dan/-dən başqa; II عَدَى 1) keçmək, kəsib keçmək; 2) keçirtmək (*kimi* → *nədən təs. h.*) 3) göndərmək, aparmaq, daşımaq (*bərə ilə*); 4) tərək etmək, qoyub getmək, atmaq (*nəyi* (عن)); 5) qram. təsirli etmək (*feli*); III عَادَى 1) ədavət bəsləmək, düşmənçilik etmək; 2) mübarizə aparmaq, qarşı çıxmaq; ~ بين الصيدين bir güllə ilə iki dovşan vurmaq; IV أَعْدَى 1) yoluxdurmaq (*nəyə* →); 2) havadar çıxmaq (*kimə*), müdafiə etmək (*kimi təs. h. kimdən* (على); V تُعَدَى 1) keçmək, aşmaq, pozmaq (*qanunu*); لم يتعد الخامسة من عمره onun yaşı heç beşi keçməyib; 2) haqsızlıq etmək (*kimə qarşı* (على); ~ kiminsə haqqını tapdamaq; 3) qram. təsirli olmaq (*fel*); VI تُعَادَى bir-birilə ədavət, düşmənçilik etmək; VII إِيْعَدَى 1) yoluxmuş olmaq (*nəyə* →); yoluxmaq (*kimdən* (من)); 2) ədavət saxlamaq, düşmən münasibətdə olmaq; VIII إِيْعَدَى təcavüz etmək, hücum etmək; düşmənçilik etmək; zor işlətmək (*kimə qarşı* (على); ~ على عرض امرأة qadının şərafinə qəsd etmək; X إِيْسْتَعْدَى 1) köməyə çağırmaq (*kimi* → *yaxud təs. h. kiminsə müdafiəsinə kimdən* (على); kömək istəmək; 2) saldıрмаq, salıdırmaq (*bir-birinin üstünə* (على)

– إِيْعَدَاءٌ qəsd etmə, təcavüz etmə; hücum etmə; zor işlətmə; آثار təcavüzün izləri;

– الـ معاهدة عدم bir-birinə hücum etməmə haqqında saziş

- اَعْدَى ən ədavətli, ən düşmən
- تَعَدَّى 1) hücum; 2) pozma (*qanunu*)
- تُعَدِّيَّةٌ 1) keçirmə (*bərə ilə*); 2) *qram*. təsirlilik (*felin*)

– عَادَ q. عَادِيَّةٌ c. عَادَا 1) ədavət bəsləyən; düşmən; yırtıcı (*heyvan*); 2) qaçan

– عَادِيَّةٌ c. عَادِيَّاتٌ 1. qabaqda gedən; عَادِيَّاتِ الكافلاتِ karvanın başında gedən dəvələr; 2. 1) başçı; erkəc; 2) haqsızlıq, zülm; 3) zərərli təsir; 4) bəla, fəlakət; عَادِيَّاتِ الطَّبِيعَةِ təbii fəlakətlər; عَادِيَّاتِ الزَّمَانِ (عوادى) taleyin acı zərbələri

– عَادَا başqa, savayı (*özündən sonra yiy., ya təs. h. tələb edir*); ~ ما başqa, savayı, istisna olmaqla

– الـ الاعمى 1) ədavət; düşmənçilik; الـ للفاشية 2) kin-küdurət; الـ للسامية antisemitizm

- عَدَاءٌ *idm.* qaçan, qaçıcı
- عَدَاةٌ = عَدَاةٌ
- عَدَائِيٌّ ədavət -i/-ı; düşmənçilik -i/-ı
- عَدُوٌّ qaçış
- اعدى اعدائه c. عَدُوٌّ düşmən, ədavətli; اعدى اعدائه

onun ən qəddar düşməni

– عَدُوَّةٌ qadın düşmən

– عُدْوَانٌ 1) düşmənçilik; 2) kin, nifrət; 3) təcavüz; شَنْ سَا عَلَى... الـ المسلح silahlı təcavüz; ... qarşı təcavüz etmək; 4) haqsızlıq; ظلماً و سراً zülm və haqsızlıqla

– عُدْوَانِيٌّ təcavüzkar; الحرب السمة təcavüzkar müharibə; السياسة السمة təcavüzkar siyasət

- عُدْوَانِيَّةٌ təcavüzkarlıq
- عَدْوَانٌ qaçış; الـ سريع itigedən (*gəmi*)
- عَدَاةٌ c. عُدْوَةٌ , عُدْوَةٌ sahil

– عَدْوَى yoluxma, yoluxucu xəstəlik, infeksiya

- عَدْوَى düşmənlər
- مُتَعَادِيَّةٌ q. مُتَعَادٍ ədavətli, düşmən
- مُتَعَدِّيَّةٌ q. مُتَعَدِّ 1) hücum edən; 2) *qram*.

təsirli (*fel*)

– مُعَادِيَّةٌ q. مُعَادٍ 1. düşmən, ədavətli; 2. ...- ~ anti ~ للعرب ~ antiərəb

– مُعَادَاةٌ 1) düşmənçilik; antifاشية ~ antifaşizm; 2) ədavət, kin-küdurət

– مُعْتَدِيَّةٌ q. مُعْتَدٍ 1. təcavüz edən; 2. təcavüzkar

– مُعْتَدِيٌّ ~ hücum, təcavüzə məruz qalmış; təcavüz qurbanı

– مُعَدِيَّةٌ q. مُعَدٍ epidemik, keçici, yoluxucu; الـ الامراض السية yoluxucu xəstəliklər

– مَعْدَاوِيَّةٌ c. مَعْدَاوٍ bərəçi

– مَعْدَى keçid yeri, keçid; (منه) لا ~ qaçılmaz; لا ~ لنا عن ... bizim üçün labüddür ki...

– مَعَادٍ , مَعْدِيَّاتٌ c. مَعْدِيَّةٌ bərə

I عُدْبٌ (u) 1) şirin olmaq; 2) duzsuz, şit olmaq; II عَدَبٌ əzab vermək, incitmək; əziyyət, işgəncə vermək; V تَعَدَّبٌ incidilmək, əzaba məruz qalmaq; əzab çəkmək, əziyyət çəkmək; X اِسْتَعَدَّبَ 1) şirin, xoş hesab etmək; 2) ləzzət almaq; 3) dadmaq, dadına baxmaq

– تَعْدِيْبٌ əzab vermə, işgəncə vermə, incitmə

– عَدَابٌ c. اَعْدَابٌ əzab, əziyyət, işgəncə; اذاقه مرّ الـ kiməsə ağır əzab vermək, əzabın ağrısını dadızdırmaq

– عَدَابٌ c. عَدَابٌ 1) şirin, xoş, incə, yumşaq; (اللسان) ~ şirindilli, şirinsözlü; 2) duzsuz, şit; içməli (*su*)

– عَدِيَّةٌ c. اَتْ 1) son, axır, qurtaracaq, uc; 2) sarıgın, çalmanın, əmmamənin ucu; 3) qotaz; حزام ذو عذبات qotazlı qayıq

– 1) şirinlik; xoşluq; gözəllik; 2) duz-suzluq, şitlik, içməlilik

– مُسْتَعْدَبٌ xoş

– مُعَذِّبٌ 1) əzab verən; 2) əzablı, əziyyətli

I اِعْتَرَّ (i) عُذْرٌ 1) bağışlamaq, üzrlü hesab etmək; 2) üzr götürmək; عُذْرٌ² (i) عُذْرٌ sünnet etmək; IV اِعْتَرَّ 1) bağışlamaq, üzrlü hesab etmək, bəraət qazandırmaq; 2) üzrlü sayılmağa haqqı olmaq; من أنذر ~ məndən demək (*hər fən: xəbərdarlıq edən üzrlüdür*); 3) sünnet etmək; V نَعَدَّ ağır, çətin olmaq; qeyri-mümkün olmaq (*kimin üçün*); VIII اِعْتَدَرَ 1) üzr istəmək (*kimdən nə üçün* عن (من); 2) özünü təmizə çıxartmaq, özünə bəraət qazandırmaq; üzrxahlıq etmək; üzrlü olduğunu bildirmək üçün səbəb, bəhanə götürmək; 3) boyun qaçırmaq (*nədən* عن); X اِسْتَعَدَرَ üzr istəmək, üzrxahlıq etmək (*kimə nə üçün* عن)

– اِعْتَدَارٌ c. اِتَّ 1) üzr istəmə; 2) təmizə çıxartma, bəraət qazandırma; gəlməməyinin səbəbləri barədə yazılı izahat vermə (*məs., iclasa*)

– اِعْتَدَّرٌ çətinlik, ağırlıq; qeyri-mümkünlük

– اِعْدَارٌ c. اِعْدَرٌ 1) noxta, ovsar; 2) üzdə zərif tük; 3) yanaq; 4) həya, abır, ar; ~ خلع həyasızlaşmaq, abırını atmaq, ar bilməmək; خالغ ~ həyasız, abırsız, arsız

– اِعْدَارٌ c. اِعْدَرٌ 1) üzr; 2) bəraət; 3) bəhanə, səbəb; 4) maneə; ~ اِقْبَحَ مِنْ ذَنْبٍ ~ üzrü günahından pis

– اِعْدَارِيٌّ c. اِعْدَارِيٌّ 1) bakirə, qız; ~ غَابَةٌ balta dəyməmiş meşə; ~ اَرْضٌ xam torpaq; مَرِيْمٌ ~ bakirə Məryəm; اَسْتَرٌ ~ astr. Yaxud اَسْتَرٌ ~ astr. Qız bürcü; اَسْتَرٌ ~ astr. üskükotu; 2) zool. pup

– اِعْدَارِيَّةٌ bakirəlik, qızlıq, ismət

– اِعْدَرَةٌ ifrazat, nəcis

– اِعْدَرَةٌ 1) bakirəlik, qızlıq, ismət; 2) anat. bakirəlik pərdəsi; اِبُو ~ kitabın müəllifi

– اِعْدَرِيٌّ 1) bakirəlik -i/-i; qızlıq -i/-i; 2) təmiz, ismətli, bakirə, toxunulmamış; ~ هَوًى *yaxud* ~ حَبٌّ təmiz, saf, platonik məhəbbət (*əxlaqi təmizliyi ilə tanınan* اِعْدَرَةٌ *qəbiləsinin adından götürülüb*)

– اِعْدَرِيَّةٌ bakirəlik

– اِعْتَدَّرٌ çətin, zəhmətli, müşkül; qeyri-mümkün

– اِعْتَدَارٌ c. اِعْتَدَارٌ üzr, bağışlama; bəhanə

– اِعْتَدَرَةٌ c. اِعْتَدَرَةٌ, اِعْتَدَرَةٌ bağışlayın ...!; 2) üzrlü səbəb

– اِعْتَدَرِيَّةٌ üzrxahlıq

– اِعْدَارٌ c. اِعْدَارٌ salxım

I اِعْدَلٌ (i) اِعْدَلٌ danlamaq, məzəmmət etmək, qınamaq, töhmət etmək; II اِعْدَلٌ bərk danlamaq, abırını almaq; VI اِعْتَدَلَّ bir-birini danlamaq, qınamaq

– اِعْدَلٌ 1. danlayan, məzəmmət edən; 2. c. اِعْدَلٌ, اِعْدَلَةٌ qınaqçı, hər şeyin pisinə danışan

– اِعْدَلٌ danlaq, məzəmmət, qınaq

– اِعْدُولٌ 1) danlamağı, məzəmmət etməyi xoşlayan; 2) danlaqçı, qınaqçı

I اِعْرٌ (a/u) اِعْرٌ, اِعْرٌ rüsvay etmək, biabır etmək, abırını almaq, hörmətdən salmaq; VII اِعْرٌ rüsvay olmaq, biabır olmaq, hörmətdən düşmək

– اِعْرٌ c. اِعْرٌ qotur

– اِعْرٌ abırını itirmiş, həyasızlaşmış, şərəfsiz

– اِعْرٌ 1) qüsur, nöqsan, əskiklik; şər; 2) eyib, biabırılıq, bədnamlıq

– عَرَارٌ *bot.* Anthemis arvensis (*Nəcddə bitki*)

– عَرَزٌ¹ eyib, şərəfsizlik

– عَرَزٌ² qoturluq, yara-xora; keçəllik

– عَرَّةٌ 1) qoturluq, yara-xora; keçəllik;

2) fahişə

– مَعْرَةٌ *c.* اتٌ – 1) eyib, şərəfsizlik; 2) ləkə;

3) qüsür, nöqsan

I (عرب) عَرَبٌ (u) 1) əsil, təmiz ərəb olmaq; 2) təmiz olmaq (*ərəb dili haqqında*); عَرَبٌ (a) عَرَبٌ dərin olmaq, suyu çox olmaq (*çay*); II عَرَبٌ 1) ərəb dilinə tərcümə etmək; 2) ərəbləşdirmək (*sözü*); 3) beh (العربون) vermək; IV أَعْرَبَ 1) ifadə etmək, bildirmək (*nəyi*); ... عن أمله في أن...; 2) *qram.* a) sonluqları düz yazmaq, oxumaq; b) *qrammatik* təhlil etmək; V تَعَرَّبَ ərəbləşmək; X اِسْتَعْرَبَ 1) ərəbləşmək; 2) ərəbşünas olmaq

– اِسْتَعْرَبَ ərəbşünaslıq

– اِغْرَابٌ 1) ifadə etmə, bildirmə (*nəyi*);

2) *qram.* sonluqları düz yazma, oxuma; 3) *qrammatik* təhlil; 4) *qram.* hallandırma, hal şəkilçiləri üzrə dəyişmə (*isim*); təsrif etmə, şəxslər üzrə, zamanca dəyişmə (*fel*); fleksiya; 5) hal fleksiyalarını bildirən nöqtələr; 5) sintaksis

– اِغْرَابِيٌّ *qram.* fleksiya ilə bağlı; sintaktik; القواعد الـهـة hal hərəkələrinin işlədilməsi qaydaları; حالة الـهـة hal; حركات الـهـة hal hərəkələri; fel sonluqlarının hərəkələri

– اِغْرَابِيٌّ *c.* اِغْرَابٌ köçəri ərəb, bədəvi

– تَعْرِيْبٌ 1) ərəb dilinə tərcümə etmək;

2) ərəbləşdirmə (*sözü*)

– اِغْرَابٌ əsil, xalis, saf, qatışıqsız (*ərəblər haqqında*); عرب الـهـة xalis ərəblər

– عَرَابٌ² dərin, suyu çox olan (*məs., çay və s.*)

– عَرَّابٌ xaç atası

– عَرَّابَةٌ xaç anası

– اِعْرَابٌ ərəblər; bədəvilər; رَحْلٌ ~ köçəri ərəblər; عَرَبَاءٌ ~ xalis, qanı saf ərəblər; مَتَعْرَبَةٌ ~ yaxud مستعربة ~ qatışıqı olan ərəblər; قسمت العرب عربين *məcaz.* a) mən vədimi yarımçıq yerinə yetirmişəm; b) yarısını mən özümə götürmüşəm

– عَرَبٌ² su çoxluğu, su bolluğu

– عُرْبٌ *topl.* ərəblər, bədəvilər

– كَوْرِبَانٌ köçəri ərəblər, çöl ərəbləri, bədəvilər

– عَرَبِيَّاتٌ *c. linqv.* ərəbizmlər, ərəb dilindən götürülmüş sözlər

– عَرَبِيَّةٌ *c.* عَرَبِيَّةٌ arabaçı

– عَرَبِيَّةٌ *c.* اتٌ – arabaxana, arabaların saxlanıldığı yer

– اِعْرَابَةٌ *c.* اتٌ – bərk axan çay; *dəniz., c.* plaşkout, pələ (*yastıdibli göyərtəsiz gəmi*)

– عَرَبَةٌ² *mus.* yarımton, iki səs tonunun arası

– عَرَبَةٌ³ *c.* اتٌ – 1) araba; fayton; الاطفال ~

uşaq arabası; الانزلاق ~ xizək; صغيرة ~ xəstə arabası; المدفع ~ top altlığı; يد ~ əl arabası;

2) vaqon; الامتعة (العفش) ~ yük vaqonu;

البضاعة ~ yük vaqonu; الركاب ~ sərnəşin vaqonu;

مسطحة ~ yaxud سطح ~ vaqon-platforma;

الاكل ~ vaqon-restoran; مقفلة ~ üstüörtülü vaqon;

النوم ~ yataqlı vaqon; الصهرج ~ vaqon-sistern;

3) avtomaşın; 4) top qundağı, top altlığı

– عَرَبِيٌّ 1) ərəb -i/-i; اللغة الـهـة yaxud الـهـة

ərəb dili; تكلم بالـهـة ərəbcə danışmaq; جامعة

كلمة بالـهـة! Ərəb ölkələri liqası;

sənə təmiz Azərbaycan dilində deyirlər! (*hərfən: ona təmiz ərəb dilində de!*); 2) ərəb

– عَرَبِيَّةٌ = عَرَبِيَّةٌ²

– عَرَبِيَّةٌ² 1) ərəb qızı; 2) ərəb mənşəyi (*məs., sözü*); ۳) ərəb dili; ۴) ərəb oxuyanlar; b) ərəb oxucuları

– عَرَبِيَّةٌ 1) ərəb mənşəyi; 2) ərəb dünyası, bütün ərəblər; ۳) ərəb ölkələri; 4) təmiz ərəb dili; 5) *linqv.* ərəbizm, ərəb dilindən götürülmüş söz

– عَرَبِيٌّ ərəbə mənsub

– مُسْتَعْرَبٌ ərəbşünas

– مُعْرَبٌ *gram.* hallanan, fleksiyalar üzrə dəyişən (*söz*)

– مُعْرَبٌ ərəb dili tərcüməçisi, ərəb dilinə çevirən

– مُعْرَبٌ 1) ərəb dilinə tərcümə edilmiş;

2) ərəbləşdirilmiş

– مُعْرَبَاتٌ *c.* (*xarici dillərdən əxz edilərək*)

ərəbləşdirilmiş sözlər

عَرَبْدٌ 1) bəhanə axtarmaq, yersiz irad tutmaq, öcəşmək; 2) hay-küy salmaq, şuluqluq etmək, qalmaqal salmaq

– عَرَبْدَةٌ 1) bəhanə axtarma, ilişmə, öcəşmə;

2) şuluqluq, dava-dalaş, qalmaqal

– عَرَبِيٌّ 1. hər şeyə ilişən, öcəşkən; 2. şuluqçu, hay-küyçü, qalmaqalçı, davakar

– مُعْرَبٌ = عَرَبِيٌّ

عَرَبَسٌ dolaşdırmaq, qarışdırmaq, qarışıq salmaq

– عَرَبَسَةٌ 1) dolaşmaq salma, qarışıq salma;

2) dolaşlıq, qarışıqlıq

عَرَبِنٌ beh vermək, girov qoymaq

– عَرَبِنَةٌ beh vermə, girov qoyma

– عَرَبِيٌّ *c.* عَرَبِيٌّ beh; girov; avans

– عَرَبِيٌّ = عَرَبِيٌّ

I عَرَجٌ (u) عَرُوجٌ qalxmaq (*nəyin üstünə* , *فى*), عَرَجٌ (a) عَرَجٌ şikəst, çolaq, topal, axsaq olmaq; axsamaq; عَرَجٌ فى حارة

العرج *Ata. sözü* Atı at yanına bağlarsan, həm-rəng olmasa, həm xasiyyət olar (*hərfən: o, çolaqlar məhəlləsində çolaqlıq edir*); II عَرَجٌ

1) bükülmək, qatlanmaq; burulmaq (*vol*); 2) yollüstü baş çəkmək, dəymək (*kiməsə, harasa* , *على*); şikəst etmək, topal etmək, çolaq etmək; IV أَعْرَجٌ şikəst, topal, çolaq etmək;

V تَعَرَّجٌ dolama, dolanbac olmaq; o yana-bu yana burulmaq, əyri-üyrü olmaq; VI تَعَارَجٌ özünü şikəstliyə, çolaqlığa vurmaq; VII إِنْعَرَجَ

1) maili olmaq; 2) əyri olmaq; burulmaq

– عَرَجٌ 1. çolaq; 2. kart. valet

– عَرَجٌ *c.* ات 1) əyrilik; yerin bükükləri; dərə-təpəlik; 2) döngə, girinti-çixıntı, dolanbac

– تَعَارِيجٌ ضوئيةٌ bükük, əyrilik; تَعَارِيجٌ *c.* تَعَارِيجٌ

fiz. işıq titrəyişləri

– عَرَجٌ axsaqlıq, çolaqlıq, topallıq

– عَرَجَانٌ axsama; axsaqlıq, çolaqlıq, topallıq

– عَرَجَةٌ axsaqlıq, çolaqlıq, topallıq

– مُعْرَجٌ burulan, dolanbac (*vol*); ۳) əyri-üyrü, dolanbac, ziqzaqvari

– مِعْرَاجٌ *c.* مِعْرَاجٌ 1) merac, göyə qalxma; ۲) Məhəmməd peyğəmbərin meracı; ۳) لَيْلَةُ مِعْرَاجٍ

merac gecəsi (*o gecə Peyğəmbər Məkkədən Qüdsə isra edilmişdir, hava ilə aparılmışdır, bax: (الإسراء, بُرَاق)*); 2) pilləkən, nərdivan

– مِعْرَاجٌ *c.* مِعْرَاجٌ pilləkən, nərdivan; *c.* پِيلَلَةٌ; معراج التقدّم والرقي

tərəqqi və inkişaf pillələri

– مِعْرَاجٌ *c.* ات 1) əyrilik, döngə

عُرْجُونُ c. عُرْجُونُ xurma ağacının salxımlı budağı; salxım

عُرْجُونُ c. عُرْجُونُ – tar. daşatan maşın, mancanaq, katapult

(عرس) IV اَعْرَسَ toy etmək

– عُرْجُونُ düşərgə salma, dayanma

– عُرْجُونُ 1) toy -i/-ı; 2) nikah -i/-ı

– عُرْجُونُ 1) nikah; 2) toy; وليمة الله toy məclisi; ثوب الله toy paltarı, gəlinlik paltarı; قرص الله harada aş, orada başdır (harfən: onun hər toyda kökəsi var); ذهبى ~ qızıl toy; فضى ~ gümüş toy; اعراس اعراس kiməsə toy-büsat qurmaq

– ابن عرس ~ arvadından biri; ابن عرس ~ zool. 1) gəlincik (dalə fəsiləsindən olan kiçik yırtıcı heyvan); 2) safsar (xəzlik heyvan)

– عُرْجُونُ 1) gəlin, adaxlı qız; سان تاسن. yeni evlənənlər; 2) gəlincik, kukla; مسرح العرائس kukla teatri; البحر ~ su pərisi; الشفاء ~ muza, ilham mənbəyi (pərisi); salamandr, səməndər; النيل عرائس النيل bot. Misir su zanbağı; Nil şanagüləsi

– عُرْجُونُ = عُرْجُونُ

– عروس = البحر عروس البحر: عُرْجُونُ

– عُرْجُونُ şir yuvası

I اَعْرَسَ 1) talvar, çardağ düzəltmək; 2) dayaq vermək (məs., üzüm tənəyinə); qəfəsə üzərinə qoymaq (bitkini); 3) daş düzmək (quyunun ətrafına), daşla hörmək (quyunu); عُرْجُونُ 2) عُرْجُونُ (i) sarılmaq, sarmaşmaq (bitki haqqında); 2) dayaq vermək, qəfəsə üzərinə qoymaq (bitkini)

– عُرْجُونُ c. عُرْجُونُ qəfəsə, qəfəsə

– عُرْجُونُ 1) taxt, taxt-tac;

2) mafə; 3) talvar, çardağ; 4) qəfəsə, qəfəsə

– عُرْجُونُ talvar, çardağ

– عُرْجُونُ c. عُرْجُونُ 1) koma, çadır, köşk;

2) dişlə, çillə (qoşqu aləti); 3) tənək

– عُرْجُونُ c. عُرْجُونُ 1) kəcavə; 2) üzüm tənəyi

– عُرْجُونُ qəfəsəyə qoyulmuş (bitki)

I اَعْرَسَ (i) عُرْجُونُ diribaş, zirək olmaq;

II اَعْرَسَ ara düzəltmək, oğraşlıq etmək

– عُرْجُونُ c. عُرْجُونُ 1) həyəət; 2) meydança; meydan

– عُرْجُونُ 1. dəyyus, qurumsaq; 2. oğraş

I اَعْرَسَ (i) عُرْجُونُ baş vermək,

vaqə olmaq, üz vermək, başına gəlmək (kimin -);

– onun qarşısına manəə gəldi; 2) təqdim etmək, irəli sürmək (hara - məs.,

qanun layihəsi); məruzə etmək (kimə -);

təklif etmək (kimə -); 3) sərgiləmək, nümayiş etdirmək (nəyisə harada -);

göstərmək (kimə - məs., kinofilmi);

– علی البيع ~ satışı çıxartmaq, satışı qoymaq; 4) toxunmaq (nəyə -);

5) hər baxış keçirmək; 6) məch. ağılı itirmək; 7) başına gəlmək (kimin -);

– onun başına bir fikir gəldi; 8) qoymaq (nəyisə nəyinsə

– علی köndələninə); عُرْجُونُ (u) عُرْجُونُ enli olmaq;

II اَعْرَسَ 1) enliləşdirmək, genişləndirmək; 2) altına sər-mək (məs., günün altına -);

– ملابس الشمس ~ paltarları günün altına sər-mək; 3) məruz qoymaq (nəyə -);

– للخطر ~ təhlükəyə məruz qoymaq; 4) işarə etmək (nəyə - , -);

5) nəzərinə çatdırmaq (kimin); danlamaq, məzəmmət etmək (kimi - , -);

III اَعْرَسَ 1) etiraz etmək, razılaşmamaq, zidd olmaq; söz qaytarmaq; müxalifətdə olmaq;

2) müqayisə etmək, tutuşdurmaq (*nə ilə* → , بین); 3) kənar gəzmək, qaçınmaq (*nədən təs.h.*); IV أَعْرَضَ 1) üz döndərmək, kənar durmaq, imtina etmək (*nədən*), qaçınmaq (*nədən* عن); 2) ərizə vermək; 3) enliləşdirmək, genişləndirmək; V اِعْرَضَ 1) çıxmaq (*nə ilə* →); 2) məruz qalmaq (*nəyə* →); 3) mane olmaq, əngəlləmək (*nəyi* →); müqavimət göstərmək, etiraz etmək (*nəyə* →); 4) varmaq (*məs., nəyinsə təfərrüatına*); toxunmaq (*nəyə*), çox danışmaq (*nə barədə* →); üzərində çox dayanmaq (*nəyin* →); 5) dalmaq, qapılmaq, uymaq (*nəyə* →); 6) müdaxilə etmək (*nəyə* →); toxunmaq (*kiminsə şərafına*), hücum etmək (*kiminsə üzərinə* على); VI تَعَارَضَ 1) ziddiyyətdə olmaq (*nə ilə* مع), toqquşmaq (*bir-birilə*); 2) bir-birinə mane olmaq, əngəl törətmək; 3) rastlaşmaq (*nə ilə* مع); VII اِنْعَرَضَ 1) sərgilənmək, nümayiş etdirilmək; 2) ağılı itirmək; VIII اِعْتَرَضَ 1) yolda rastlaşmaq; yolunu kəsmək (*kimin* →); 2) mane olmaq, əngəl törətmək (*kimə* →); 3) zidd olmaq, əksinə hərəkət etmək; etiraz etmək (*kimə-nəyə* على); ... وقد يعترض معترض بان...; IX اِسْتَعْرَضَ 1) nəzərdən keçirmək; 2) geniş, enli hesab etmək; 3) bir-bir yadına salmaq, bir-bir təsəvvürünə gətirmək; 4) xülasə, icmal etmək; baxmaq, tamaşa etmək (*məs., şəhərə*); 5) göstərməyi xahiş etmək; 6) *hərb.* baxış keçirmək
– اِسْتَعْرَضَ c. اِتَّ – 1) xülasə, icmal; revyu; 2) *hərb.* baxış, parad; الرِّيَاضِيّ bədən tərbiyəsi paradı
– اِعْتَرَضَ c. اِتَّ – 1) yolunu kəsmə; 2) mane olma, əngəl törətmə; etiraz etmə; veto حقّ veto haqqı

– اِعْتَرَضِيّ qram. ara; جملة سة ara cümlə
– اِعْرَاضُ qaçınma (*nədən* عن); imtina etmə, boyun qaçırma (*nədən* عن)
– تَعَارُضٌ toqquşma, ziddiyyət; المصالح ~ maraqların toqquşması; الأراء ~ fikir ixtilafı
– اِعْرَاضٌ sərgiləyən, göstərən, nümayiş etdirən; الأزياء (ة) ~ manekençi
– اِعْرَاضٌ 1. mane olan; əngəl törədən; 2. c. عَوَارِضُ 1) maneə, əngəl; عوارض ارضية təbii maneələr; عوارض طبيعية təbii şərait; 2) bulud; ماطر ~ yağışlı bulud; 3) yanaq; 4) qabağa çıxan diş, kəsici diş; 5) təsadüf, təsadüfi hadisə; fals. aksidensiya; 6) tib. tutma (ürək, öskürək); قصور onun məhdud qabiliyyətləri
– اِعْرَاضَةٌ c. عَوَارِضُ 1) köndələn tir; qapı və ya pəncərənin yan taxtası; 2) tir, çatı, çatma; التوازن ~ idm. tir; 3) şpal; 4) tire; 5) el. anod
– اِعْرَاضَةٌ 1) kişilik, dözümlük, səbat, mətənət; çalışqanlıq, fəallıq; 2) bəlağət, gözəl danışmaq; قوة gözəl danışmaq qabiliyyəti
– اِعْرَاضِيّ 1) təsadüfi; 2) əlavə, kənar
– اِعْرَاضٌ c. اِعْرَاضٌ 1) təsadüf, təsadüfi hadisə; fals. aksidensiya; تَسَادُفٌ təsadüfən, ötəri, ötərgi; 2) tib. əlamət, simptom
– اِعْرَاضٌ c. اِعْرَاضٌ 1) iqtis. təklif; مضادّ ~ əks təklif; وطلب ~ tələb və təklif; 2) əmtə; 3) sərgiləmə, nümayiş (*filmin*); icmal (*məs., mənbələrin*); عسكری ~ *hərb.* baxış, hərbi parad; جوى ~ hava paradı; 4) tamaşa, revyu; 5) ifadə, izahat; yaxud عرضحال ~ ərizə; كلامه ~ nitq; في ~ nitq; qiyamət يوم qiyamət günü, sorğu-sual günü

– باله ~ خط الہ paralel; en; عَرُوضٌ c. 2 عَرَضٌ eninə, köndələninə; طولاً و ساء eninə və uzununa; hər yerdə

– فى ~ البحر 1) tərəf, yan; عَرَاضٌ c. عَرُضٌ açıq dənizdə; فى ~ الافق ~ uzaq üfüqdə; ~ عن çəpəki, çəpinə, kəc-kəc; 2) başlıca (*böyük*) hissə; kütlə; mərkəz, ara, iç

– عَرُضٌ c. عَرَاضٌ şəraf, namus, etibar
– عَرُضَانِيٌّ köndələn
– كان عرضةً hədəf; predmet, obyekt; عرضةً ...-lə məruz qalmaq, hədəf olmaq (*nəvə*)
– عَرُضِيٌّ eninə, köndələninə qoyulan
– عَرُضِيٌّ tar. düşərgə; qoşun
– عَرَضِيٌّ 1) təsadüfi; *fəls.* aksidensiya -i/-i;

2) səbəbsiz törəyən, əsası olmayan

– عَرُوضٌ c. أَعْرَاضٌ əruz
– عَرُوضِيٌّ əruz -i/-i; əruz üzrə mütəxəssis, əruzçu; ~ بحر əruz bəhri
– عَرِيضٌ c. عَرَاضٌ enli, geniş; الجاه ~ şan-şöhrətli, tanınmış; كَلِمَةٌ onunla düz danış, sözü üzünə de

– عَرَايِضٌ c. عَرَايِضٌ ərizə; مَقْدَمٌ ərizəçi
– مُعَارِضٌ 1. etiraz edən, əksinə hərəkət edən; للحكومة ~ hökumət əleyhinə olan; 2. 1) müxalifətçi; 2) opponent

– مَعَارِضَةٌ 1) etiraz; müqavimət; المتغيرة reostat; 2) müxalifət; برلمانية ~parlament müxalifəti; 3) müqayisə etmə, tutuşdurma; 4) hüq. yazılı etiraz, şikayət vermə
– مُعَرِّضٌ 1) yolu kəsən, mane olan; جملة ~ وقد يعترض *qram.* ara cümlə; 2) etiraz edən; ~ بان... kimsə etiraz edə bilər ki...

– مَعْرُضٌ c. مَعَارِضٌ sərgi; الصناعاتى ~ sənaye sərgisi; الهم المتقل ~ heyvanxana; الوحوش ~ ölüxana; ... الحديث o, söhbət ərzində dedi ...

– مَعْرُوضٌ c. مَعَارِضٌ 1. 1) sərgilənən, nümayiş etdirilən; 2) təklif edilən; 2. 1) təklif; ərizə

– مَعْرُوضَاتٌ c. eksponatlar

– عَرَعٌ *bot.* ardıc, ardıc kolu

I عَرَفَ (i) عَرَفَانٌ , مَعْرِفَةٌ 1) bilmək, tanımaq; ... حق المعرفة ان...; çox yaxşı bildi ki...; ... اليوم ان... ~ *məch.* hazırda məlum olub ki...; ~ *məch.* ancaq adı ilə tanınmaq; 2) bacarmaq; II عَرَفَ 1) bildirmək, tanımaq; öyrətmək; izah etmək; danışmaq; 2) tanış etmək (*kiminlə* -); təqdim etmək (*kimə* - , على); 3) tərif vermək; müəyyən etmək; *qram.* ismi müəyyənlikdə vermək; 4) *din.* tövbəsini qəbul etmək (*xristianlarda: günahlarını keşif qarşısında etiraf edərək tövbə edəninin tövbəsini qəbul etmək*); V تَعَرَّفَ 1) tanış olmaq (*kiminlə* - , على , الى); 2) tanımaq (*kimi* على); 3) müəyyən edilmək, təyin edilmək; VI تَعَارَفَ bir-birilə tanış olmaq; VIII اِعْتَرَفَ 1) tanımaq; بالدولة فعليًا ~ dövləti de-fakto (*faktik olaraq*) tanımaq; بالدولة ~ بالدولة شرعيًا dövləti de-yure (*rəsmən*) tanımaq; 2) etiraf etmək (*nəyi* -); 3) *din.* tövbə etmək (*xristianlarda: günahlarını keşif qarşısında etiraf edərək tövbə etmək*); ~ kiməsə yaxşılığa görə minnətdar olmaq; X اِسْتَعْرَفَ tanımaq (*kimi* على)

– اِعْتَرَفٌ c. اِعْتَرَفٌ 1) etiraf; ~ به bunu etiraf edərək; 2) *din.* tövbə

– اَعْرَافٌ *din.* Əraf (*İslamda: Cənnətlə Cəhənnəm arasındakı səddin yüksəklikləri*)

– اَعْرَفٌ¹ daha yaxşı bilən

– اَعْرَفٌ² q. عَرَفٌ c. عَرَفٌ 1) pipiyi olan, pipikli (*xoruz*); 2) yalı olan, yallı (*at*)

– تَعَارَفٌ bir-birilə tanış olma, tanışlıq

– *c. تُعْرِفُهُ* – ات – tarif; جمرکيە ~ gömrük tarifi
– *c. تُعْرِيفُ* 1) tanış etmə; izah etmə;
tərif vermə; 2) təqdim etmə (*kimisə*); 3) tə-
yin etmə, müəyyən etmə; *qram.* ismi müəy-
yənlikdə vermə; *الـ* yaxud *لام الـ* yaxud
الـ *qram.* müəyyənlik ədatı; 4) tarif;
الـ لجنة *tarif komissiyası*

– *c. تُعْرِيفُهُ* 1) tarif, qiymət cədvəli;
nırx, məzənnə; *الـ* الجمرکيە gömrük tarifi;
الـ التفضيليە preferensial (*imtiyazlı*) tarif;
2) *həmç.* ~ قرش *tərifə (Misirdə 5 millimə*
bərabər pul vahidi)

– *انت سيّد السمين* 1) arif, bilən, qanan;
macaz. sən hamıdan yaxşı bilirsen; 2) *fəls.*
arif, qnostik; *الـ* فلسفة السمين qnostisizm

– *c. عَرَفَهُ* hədiyyə, bəxşiş
– *عَرَأْفُ* falabaxan, gələcəkdən xəbər verən
– *c. عَرَأْفُهُ* – falçı qadın
– *عَرَأْفُهُ* fala baxma, gələcəkdən xəbər vermə
– *عَرَفُ* iy, qoxu, ətir
– *c. عَرَفُ* 1) pipik (*xoruzun*); 2) yal

(*atın*)
– *c. عَرَفُ* yaxşılıq, xeyir
– *c. عَرَفُ* 1) ümumi etiraf; qiymət;
tərif; *الـ* onun anlayışına, düşüncəsinə görə;
3) adət; *الـ* adətən; 2) *hüq.* adi hüquq; *الـ* الشرع ~
şəriətə görə adi hüquq; *الـ* قانون *adi hüquq,*
adətə əsaslanan qanun; *الـ* السياسي diplomatik etiket, protokol;
خرق (مخالفة) للاعراف *ümmən qəbul olunmuş dip-*
lomatik protokol normalarının pozulması;
الـ الاعراف الدوليە *beynəlxalq hüquq normaları;*
الـ الاعراف الحقوقية *hüquqi normalar*

– *عَرَفَاتُ* Ərəfat (*Məkkədən şərqə doğru uza-*
nan bir qrup yüksəkliyin adı. Həccə gələn
zəvvarlar zilhiccənin 9-cu günü Ərəfatda

mühüm həcc ibadəti sayılan vüqufa əməl
edirlər)

– *عَرَفَانُ* 1) bilik, biliş; bilmə; 2) minnət-
darlıq; *الـ* بالجميل ~ razılıq, min-
nətdarlıq; *عَبْر (اعرب عن) الـ* بالجميل (للجميل)
yaxşılığa görə minnətdarlığını bildirmək

– *عَرَفَةُ* Ərəfə (*dağın adı*); ~ *يوم* *din.* Ərəfə
günü (*zilhiccə ayının 9-cu günü. Həmin gün*
hacılar Ərəfə dağında vüqf edirlər)

– *عَرَفِيُّ* 1) adi, adət-ənənəyə söykənən;
الـ القانون *adi hüquq;* 2) şərti, şərtlənən;
الـ الأحكام *fövqəladə vəziyyət;* müharibə
dövrü qanunları; *الـ* المجلس *fövqəladə məclis;*
3) qeyri-adi, qeyri-rəsmi; ~ *زوج* mülki nikah
– *c. عَرَفَاءُ* 1) müəllim köməkçisi; mü-
əllimə kömək edən şagird; 2) başçı, sinif
nümayəndəsi; *الـ* الحفلة ~ konfərans; 3) *hərb.*
çavuş

– *مُعَرَفُ* hamıya məlum olan, ha-
mının qəbul etdiyi; *الـ* عليه أن... hamıya
məlumdur ki...

– *مُعَرَفُ* *qram.* müəyyən edilmiş; *بأل* (ald) ~
artikli ilə müəyyən edilmiş

– *c. مَعَرَفُ* yal
– *c. مَعَرَفُهُ* 1) bilik; idrak, mərifət;
وزارة المعارف maarif nazirliyi; *الـ* نظرية *fəls.*
idrak nəzəriyyəsi, qnoseologiya; *دائرة المعارف*
islami ensiklopediyası; ~ *عن غير* dərk
etmədən, bilmədən, qeyri-şüuri olaraq;
2) tanışlıq; 3) *qram.* müəyyənlikdə verilmiş
isim; 4) *c.* tanışlar, dostlar; *الـ* معارف *üzün*
üzün cizgiləri; *بـ* onun köməyi ilə, onun vasi-
təçiliyi ilə; *يجب ان يحرر الطلب بـ الطالب نفسه*
ərizə tələbənin özü tərəfindən yazılmalı-
dır; الـ يُتَخَب الشيوخ *بـ* أهل القرية *şeyx (kəndxuda)*
kənd əhalisi tərəfindən seçilir

– مَعْرُوفٌ 1. 1) məlum, hamı tərəfindən qəbul edilən; ... من الـ ان...; 2) təqdir edilən, bəyənیلən; 3) olduqca yaxşı; 2. c. مَعَارِيفٌ 1) yaxşılıq, xeyir; الـ yaxşılıqla, qaydasınca; الـ (نكران) yaxşılığı itirmə, danma; naşükürlük; الـ أسدى (صنع) yaxşılıq etmək (*kiməsə* الـ); xoşluqla olmasa, zorla; 2) lütfkarlıq, iltifat; الـ جاحد (ناكر) yaxşılıq bilməyən; الـ صاحب lütfkar; الـ اعمال lütf edərsiniz!; lütfən!; الـ أمر بالـ yaxşılıq əmr edən (*Məkkədə zəvvarların pis əməl işlət-məməsinə nəzarət edən*)

I عَرَقَ (عرق) (u) ətdən təmizləmək, gəmirmək (*sümüyü*); عَرَقَ (u) 1) dərinə işləmək, kök salmaq; 2) əsil-nəcabətli olmaq, kökü olmaq, qədim nəsiləndən olmaq; عَرَقَ (a) 1) tərləmək, tər tökmək; II عَرَقَ 1) tərləmək, tər tökməyə məcbur etmək; 2) hər tərəfinə naxışlar çəkmək, naxışlarla bəzəmək; 3) dərinə işləmək, kök salmaq; 4) şəraba nə isə qatmaq; IV أَعْرَقَ 1) dərin kök salmaq; 2) İraqa yollanmaq; V تَعَرَّقَ 1) dərin kök salmaq; 2) sümüyü gəmirmək

– تَعْرِيقٌ dalğavari cizgilər; naxışlar; damarlar (*məs., yarpaq üzərində və s.*); الـ جميل gözəl cizgili (*məs., qoz ağacı*)

– عَرَأَقٌ ~ quş lə-ləyinin mili

– عَرَأَقَةٌ 1) yerimə, nüfuz etmə, kök salma; 2) qədimlik; الـ الشكل ~ forma qədimliyi; 3) nəcabət, əsillik; 4) buruq (*ərəb hərfinin axırında*)

– عَرَأَقِيٌّ 1. İraq -i/-ı; 2. İraq sakini, iraqlı; ~ اوزٌ qu (*quş*)

– عَرَأَقِيَّةٌ c. اتٌ – araqçm, təsək, çalmanın altından geyilən papaq

– عَرَقٌ 1) tər; 2) araq; ~ ازرق ~ soyuq tər; عروق الـ الجبين *yaxud* الـ بيه جبينه alın təri ilə

– عَرُوقٌ c. عَرَأَقٌ, عَرُوقٌ 1) kök; عروق الفجل turp; الـ الذهب ~ qusma kökü; الـ السوس ~ biyan kökü; الـ الحلاوة ~ *bot. sabun otu (kökü təbabətdə və toxuculuqda işlənen ot)*; 2) damar; الـ ساكن ~ vena; الـ ضارب ~ *yaxud* نابض ~ arteriya; 3) mənşə, əsil, cins; 4) irq; 5) c. damarcıqlar (*məs., yarpaq üzərində*) الـ الخشبى *yaxud* ~ الـ الخشب (*taxta*) tir; الـ النسا ~ a) *anat.* oturaq siniri; b) *tib.* işias (*oturaq sinir sisteminin iltihabı*)

– عَرَقَانٌ tərləmiş, tər içində olan

– عَرَقِيٌّ araq

– عَرَقِيٌّ irqi; الـ التمييز irqi ayır-seçkilik

– عَرَقِيَّةٌ c. عَرَقِيَّاتٌ = عَرَقِيَّةٌ

– عَرَقِيَّةٌ rasizm, irqçilik

– عَرِيقٌ 1) dərin kök salmış; dərinə işləmiş;

2) qədim; əsil; الـ فى القدم ~ çox qədim; الـ فى الاجرام ~ islahedilməz cinayətkar

– عَرَقٌ damarlarla, naxışlarla doldurulmuş

– عَرَقٌ tərlədici, tərqovucu

– عَرُوقٌ *həmç.* الـ العظام ~ çox arıq, çox üzgün;

bir dəri bir sümük

– عَرَقَبٌ 1) ayaq damarını kəsmək; 2) qatıb qarışdırmaq (*məs., məsələn, işi*)

– عَرَقَبَةٌ 1) ayaq damarını kəsmə; 2) qatıb qarışdırma

– عَرَأَقِيْبٌ c. عَرَأَقِيْبٌ 1) damarlar, dizaltı vətər;

2) *anat.* ayaqdarağı arxası; 3) *xüs. ad k.* Urqub (*heç vaxt vədinə əməl etməyən adam*); وعد سى *yaxud* ~ وعد yalan vəd

– عَرَقَلٌ 1) çətinləşdirmək; əngəlləmək; lən-gitmək; maneə, əngəl törətmək; sabotaj etmək; 2) dolaşdırmaq, dolaşığa salmaq; تَعَرَقَلٌ

1) çətinləşmək; əngəllənmək; ləngimək; 2) dolaşmaq, dolaşığa düşmək

– عَرَاقِيلُ c. çətinliklər; maneələr, əngəllər

– عَرَاقِلَةٌ çətinə salma; əngəlləmə, ləngitmə; maneə, əngəl, sabotaj

I عَرَكَ (u) عَرَكَ 1) sürtmək; 2) aybaşı olmaq; يَخُودُ الدهر ~ zəmanə onu öyrətdi (bərkitdi); اذنه ~ kiminsə qulağını dartmaq, çəkmək; III عَرَكَ döyüşmək, vuruşmaq, dalaşmaq, mübarizə aparmaq; VI تُعَارَكَ 1) bir-birilə vuruşmaq, gülüşmək; 2) birgə, bir yerdə döyüşmək; VIII عَتَرَكَ dalaşmaq, döyüşmək, vuruşmaq

– عَرَكَ mübarizə; dalaş, döyüş

– عَرَكَ təcrübəlilik, sınınilmışlıq

– عَرَكَ = عَرَكَ

– عَرَكَ c. عَرَكَ təbiət, xasiyyət; شديد الـ möhkəm, inadkar; الـ yumşaq, üzüyola; مَعَازِ أَلَانُ ~ məcəz. kimisə yumşaltmaq, yola gətirmək

– عَرَكَ 1) döyüş yeri, döyüş meydanı;

2) səhnə, meydan

– عَرَكَ c. مَعَازِ döyüş yeri, döyüş meydanı

– عَرَكَ 1) mərəkə, döyüş, vuruş; كَلَامِيَّةٌ ~ mübahisə, polemika; قَلَمِيَّةٌ ~ qələm münaqişəsi (mətbuatda); بالسكاكين ~ bıçaqlaşma; الموت أو الحياة ~ ölüm-dirim mübarizəsi aparmaq; 2) kampaniya; انتخايبية ~ seçki kampaniyası

II عَرَكَ yığmaq, qalaqlamaq; qatıb qarışdırmaq; V نَعَرَمْ pis üzünü göstərmək; VIII عَتَرَمْ = V

– عَرَمْ coşan, coşub-daşan (sel); güclü, şiddətli, coşqun, ipə-sapa yatmayan, azğın, qarşısızalmaz

– عَرَمْ 1) pis, yaman, azğın; 2) güclü, şiddətli, coşqun

– عَرَمْ c. عَرَْمٌ 1) bənd, sədd; 2) qarşısızalmaz sel

– عَرَْمٌ c. عَرَْمٌ yaxud عَرَْمَةٌ c. عَرَْمٌ koma, qalaq (sovrulmamış taxılın), xırman; الشرط ~ məsəl. şərti şumda kəsək ki, xırmanda yabalaşmayaq

عَرَْمٌ güclü, qüdrətli; çoxsaylı, saysız-hesabsız

عَرَْمُوطٌ armud (İraq)

عَرَْمُوطٌ c. عَرَْمُوطٌ 1) cəhrə; 2) c. bot. bığcıqlar; الذرة ~ qıça

عَرَْمُوطٌ c. عَرَْمُوطٌ 1) burun qığırdağı; burun; 2) başçı

عَرَْمُوطٌ c. عَرَْمُوطٌ yuva (məs., şirin)

عَرَْمُوطٌ = عَرَْمُوطٌ c. عَرَْمُوطٌ

I عَرَ (u) عَرَ üz vermək, bürümək, tutmaq; عَرَ عَرَْتَهَا الرَعِشَةَ onu titrəmə tutdu; عَرَْتَهُ onu dəhşət bürüdü; VIII عَتَرَ baş vermək, üz vermək, bürümək, tutmaq; olmaq, törəmək

– عَرَ 1) ilgək, ilmə; 2) dəlik, deşik; qulp; 3) əlaqə; c. tellər; الصداقة dostluq telləri; 4) əkin, səpin vaxtı (ildə bir dəfədən artıq becərilən bəzi tərəvəzlərin); الـ yay səpini; ~ وزرə ~ tamamilə, tamamilə; الوحدة ~ birlik müdafiə etmək; الـ möhkəm bağlılıq (islam)

I عَرَ (a) عَرَ 1) çılpaq, üryan, lüt, yalın, soyundurulmuş olmaq; 2) azad olmaq (nədən), məhrum olmaq (nədən); II عَرَ 1) açmaq, soyundurmaq, çılpaq etmək; 2) məhrum etmək (nədən); V نَعَرَ 1) çılpaqlanmaq, çılpaqlaşmaq, üryan olmaq, lüt olmaq; soyunmaq; soyundurulmaq; 2) azad

olmaq (*nədən* (من); 3) *geol.* aşınmaq, aşınmaya məruz qalmaq

– 1) تُعْرِيَةٌ açma, soyundurma, çılpaq etmə;
2) *geol.* aşındırma, aşınma

– 1) عِرَاءُ c. عُرَاءُ 1) çılpaq, lüt, üryan, yalın, soyunmuş; bitki örtüyü olmayan (*torpaq*); عارى الرأس yalınayaq, ayaqyalın; عارى الرأس ana-dangəlmə lüt-üryanlar; 2) azad (*nədən* من, عن) ~ həqiqətə uyğun gəlməyən; عن كل اساس ~ heç bir əsası olmayan

– عَارِيَةٌ c. عَوَارٍ (*bax: həməç. عور*) çılpaq, lüt, üryan, əyniyalın qadın

– عَرَاءٌ c. عَرَاءٌ açıq məkan; ابيض بات فى الـ səma altında yatmaq

– عُرْيَةٌ c. عُرْيَةٌ çılpaqlıq, üryanlıq
– عَرِيَانٌ c. عُرِيَانٌ çılpaq, üryan, lüt, yalın; البصرة تكسو الناس وهى مة ~ lümlüt; *bax: إبْرَةٌ (hamını bəzər, özü lüt gəzər)*

– عَارِيَةٌ = عَرِيَانَاتٌ c. عَرِيَانَةٌ
– عَرِيَانِيَّةٌ nudizm
– عَرِيٌّ = عَرِيَّةٌ
– عَرِيٌّ c. مَعْرِيٌّ insan bədəninin açıq yerləri (*əllər, ayaqlar, üz*)
– عَرِيٌّ c. مَعْرِيٌّ çılpaq, lüt, soyunmuş

I عَزَّ (a/i) عَزَّ 1) qüvvətli, qüdrətli olmaq; izzətli olmaq; اللهُ عزَّ وجلَّ Allah izzətli və cəlləlidir; عَزَّ مِنْ عَزَّ gücün olan qalib gələr; 2) nadir, əlçatmaz olmaq; əziz, qiymətli olmaq; 3) ağır olmaq, ağır gəlmək (*kimə* (على) *kimə*); ... يعزَّ على ان... ~ اسمہ تعالیٰ! ~ mənim üçün əzizdir ki...; II عَزَّ 1) gücləndirmək, möhkəmləndirmək (*nə ilə* (بـ)), dəstəkləmək; 2) əziz, dəyərli tutmaq; IV عَزَّ 1) sevmək; əziz tutmaq; 2) güclü, qüvvətli,

qüdrətli etmək; V تَعَزَّ 1) güclənmək, qüvvətlənmək, möhkəmlənmək (*nə ilə* (بـ)); 2) fəxr etmək (*nə ilə* (بـ)); 3) əziz tutmaq (*nəyi* (بـ)); X اِسْتَعَزَّ 1) qalib gəlmək (*kimə* (على)); 2) yüksək qiymətləndirmək (*kimə-nəyi*); əziz tutmaq (*kimə-nəyi* (بـ))

– عَزُّ q. عَزَّى ən güclü, ən qüvvətli, ən qüdrətli; اَلْعَزَّى -Üzza (*qüreyşilərin bütələrindən birinin adı*); 2) ən əziz

– 1) güc, qüvvət, qüdrət; əzəmət, şərəf, şan-şöhrət; المَسَالَةُ الفقر حشمة والعز بهذلة; yoxsulluq həşəmətdir, şan-şöhrət təklif-sizlik; 2) son hədd; 3) cah, calal; فى عز البرد bərk soyuqda; فى عز الحر bərk istidə; فى عز الغنم فى عز الشباب gənc-liyin çiçəklənən vaxtında; فى عز الطفولة günün gözlə uşaqlıq vaxtında; فى عز الظهر günorta çağında; فى عز الليل gecənin yarısında; فى عز المعركة döyüşün qızgın vaxtında

– 1) izzət, hörmət, şərəf, etibar, qürur; izzət-i-nəfs, heysiyyət, mənlik hissi; izzət sahibi (*bəyin titulu*); 2) bahalıq

– 1) أَعَزَّةٌ, عَزَاءٌ, عَزَائٌ c. عَزِيٌّ güclü, qüvvətli, qüdrətli; 2) nadir; qiymətli; الوجود ~ az təsadüf edən; 3) əziz, mehriban; على قلبه ~ kiminsə ürəyinin əzizi; 4) ağır, çətin (*kimin üçün* (على)); المنال ~ çətin başa gələn, əldə edilən; النفس ~ heysiyyətli, özünü sevən; عَزِيزٌ كِتَابٌ Əziz Kitab, Quran; مصر ~ tar. Misir hökmdarı; topl. yerbadamı

– عَزِيَّةٌ əziziyyə (*qadın baş geyimi*)

– 1) مُعَزَّزٌ qüdrətli; 2) qürurlu, məğrur

– مَعْرَةٌ mehr, məhəbbət, rəğbət

I اَعَزَبَ (عزب) 1) uzaq olmaq, aralı olmaq (*nədən* عن البال ان...); 2) yayınmaq (*kiminsə diqqətindən* عن); يعزب عنه adi şeylər onun diqqətindən yayınır; 2 عَزَبَ (u) عَزُوبَةٌ subay, evsiz olmaq; IV اَعَزَبَ = اَعَزَبَ 1) I; V تَعَزَبَ subay, evsiz olmaq – اَعَزَبَ q. عَزَبَاءُ c. عَزَبٌ subay, evsiz, tək – اَعَزَبَ subay, evsiz; اللب ~ ağlını itirmiş – اَعَزَبَ ərə getməmiş qadın, tək qadın – اَعَزَبَ c. عَزَابٌ, اَعَزَابٌ subay, evlənmemiş – اَعَزَبَ subaylıq – اَعَزَبَ c. عَزَبٌ xutor, ferma – اَعَزَبَ = عَزُوبَةٌ – اَعَزَبَ subaylıq, evsizlik – اَعَزَبَ subay, evsiz, evlənmemiş; I عَزَرَ (i) عَزْرٌ danlamaq, məzəmmət etmək; töhmət vermək; II عَزَرَ = I – اَعَزَرَ danlama, məzəmmət etmə; töhmət عَزْرَائِيلُ *xüs. ad k. Əzrail (ölüm mələyi)*

I اِعْرَفَ (عرف) 1) oxumaq; vıyıldamaq (*külək*); 2) çalmaq, ifa etmək (*musiqi alətində* على) عَرَفَ (i, u) عَرُوفٌ nifrət bəsləmək, görməyə gözü olmamaq, zəhləsi getmək (*nədən* عن); II عَرَفَ oxumaq; səslər çıxartmaq – اِعْرَفَ musiqiçi, ifaçı; البيانو ~ pianoçu; violonçel çalan; الكمان ~ kamançaçı – اِعْرَفَ = عَرَفَ – اِعْرَفَ nifrət bəsləyən (*nəyə* عن); zəhləsi gedən (*nədən* عن) – اِعْرَفَ səs; vıyılı (*küləyin*); الرعد ~ ildırım gurultusu – اِعْرَفَ c. مَعَارِفٌ arfa – اِعْرَفَ c. مَعَارِفٌ simli musiqi aləti; piano – اِعْرَفَ c. مَعَارِفٌ arfa

– مَعْرُوفٌ atılmış – مَعْرُوفَةٌ musiqi əsəri; musiqili pyes I عَزَقَ (i) عَزَقٌ, عَزِيقٌ yumşaltmaq, eşələmək, qazmaq (*torpağı*); VII اِنْعَزَقَ yumşaldılmaq, eşələndirilmək, qazılmaq (*torpaq*) – اِنْعَزَقَ c. اِنْعَزَاقٌ – kotan – اِنْعَزَقَ yumşaltma, qazma, eşələmə – اِنْعَزَقَ c. اِنْعَزَاقٌ – şayba, alt halqası, alt lövhə-cik; ara qat, ara döşəkçə – اِنْعَزَقَ = عَزِيقٌ – اِنْعَزَقَ c. مَعَارِقٌ toxa, kərki; bel I عَزَلَ (i) عَزْلٌ 1) ayırmaq, kənar etmək, təcrid etmək; izolyasiya etmək; نفسه ~ tənhalığa çəkilmək, özünü təcrid etmək (*nədən* عن); 2) salmaq, götürmək, azad etmək, çıxartmaq (*vəzifədən* عن); II عَزَلَ 1) salmaq, götürmək, kənar etmək, çıxartmaq (*vəzifədən*); 2) dəyişdirmək (*mənzilini*); 3) bağlamaq (*dükən gecə düşəndə*); VII اِنْعَزَلَ 1) uzaqlaşdırılmaq, kənar edilmək, təcrid edilmək (*nədən* عن); 2) salınmaq, götürülmək, çıxarılmaq (*vəzifədən* عن); VIII اِعْتَزَلَ 1) çıxıb getmək, aralanmaq, uzaqlaşmaq (*nədən təs. h. yaxud* عن) الناس ~ insanlardan kənar gəzmək; 2) tərək etmək (*xidməti*), çıxmaq (*işdən*), getmək (*istefaya*) – اِعْتَزَلَ 1) ayrılma, çıxıb getmə; مذهب الـ tar. mötəzililərin təlimi, mötəzililik; رجال الـ mötəzililiyin nümayəndələri; 2) tənhalığa çəkilmə – اِعْتَزَلَ q. اِعْتَزَلَاءُ c. عَزَلٌ silahsız, silahlanmamış; سِمَاكٌ الباسمك الـ – اِعْتَزَلَ 1) ayrılıq, təklik, təcrid olunma; 2) izolyasiya; 3) azad etmə (*vəzifədən*) – اِعْتَزَلَ 1. izolyasionizm -i/-ı; 2. izolyasionist

- إِعْزَالِيَّةٌ izolyasionizm
- عَزَلٌ 1. izolyasiya edən; ~ جسم dielekt-rik, elektrik keçirməyən cisim; ~ للصوت ~ səs-keçirməyən; الحرارة ~ istilik (*hərarət*) keçirməyən; 2. c. عَوَالٌ, عَوَالٌ izolyator, keçirməyici; كهربى ~ dielektrik, elektrik keçirməyən
- عَزَالٌ¹ əşyalar, yük, baqaj
- عَزَالٌ² köçmə (*bir mənzildən digərinə*)
- عَزَلٌ 1) kənarlaşdırma; ayırma, təcrid etmə, izolyasiya etmə; 2) salma, çıxartma, azad etmə; istefaya göndərmə; əvəz etmə; ~ المحتمل əvəz edilə bilən; əvəzedilməz
- عَزَلٌ silahsızlıq
- عَزَلٌ = أَعْرَالٌ c. عَزَلٌ
- عَزْلَةٌ 1) tənhalığa çəkilmə, təklik; 2) ayrılıq; təcridolma; izolyasiya
- مَعْرَزٌ tənhalıq, tənha yer
- مَعْرَزٌ ayrılmış, çıxıb getmiş, kənarlaşmış; tar. mötəzililər
- مَعْرَزَةٌ tar. 1. mötəzili -i/-ı; 2. c. مَعْرَزَةٌ mötəzililər
- مَعْرَزٌ 1) tənha yer, tənhalıq; ... هو به عن o, ... -dan/-dən uzaqdır; 2) *həmç. tib. ~ صحى* səhiyyə təcridxanası
- مَعْرُوزٌ təcrid edilmiş; ~ عن العالم ~ dünyadan təcrid edilmiş, tərki-dünya
- I عَزَمَ (i) عَزَمَ 1) əzmində olmaq, qət etmək, qərara gəlmək (*nə isə etmək barədə təs. h. yaxud*); qərara almaq (*nə isə*); 2) dəvət etmək, qonaq çağırmaq (*kimi təs. h. yaxud*); II عَزَمَ ovsun oxumaq, ovsunlamaq; VII إِعْزَمَ dəvət olunmaq, qonaq çağırılmaq; VIII إِعْتَزَمَ niyyətində, əzmində olmaq; qərara almaq, qərara gəlmək (*nə isə etmək barədə*)

- تَعَزِيمٌ, تَعَازُمٌ c. تَعَزِيمٌ ovsunlama; ovsun, tilsim, cadu
- عَزَمٌ 1) əzmində olan (*nəyin*), qərara alan (*nə*); 2) dəvət edən, qonaq çağıran; 3) qətiyyətli, möhkəm
- عَزَمٌ 1) əzm, niyyət; qəti qərar; بنى به ... əzmində olmaq (*nə isə etmək*); 2) güc, qüvvət, enerji
- عَزَمَةٌ c. عَزَمَاتٌ 1) əzm, niyyət; 2) qətiyyət, iradə; جَبَّارٌ çox qətiyyətli; əzmlı
- عَزُومٌ qətiyyətli, əzmlı
- عَزُومَةٌ 1) dəvət; 2) qonaqlıq
- عَزَائِمٌ c. عَزَائِمٌ 1) əzm, niyyət; istək; 2) qətiyyət; لا تُفْلُ ~ sarsılmaz əzm; 3) dəvət, qonaq çağırma; 4) ovsun
- مَعْرُومٌ ovsunçu
- مَعْرُومٌ c. مَعَارُومٌ 1. dəvət olunmuş, dəvətli; 2. qonaq
- I عَزَا (u) عَزَا (əzə) aid etmək (*nəyə*); isnad etmək (*kimə*); اَيَاغِيْنَا يَزْمُ ayağına yazmaq (*kimin*); VIII إِعْتَزَلَّ özünü aid etmək, özünü əlavə etmək (*kimə-nəyə*)
- عَزْوَةٌ 1) qohumluq, qohumluq əlaqəsi; 2) qohum-əqrəba, qohumlar
- I عَزَى (i) عَزَى (əzə) aid etmək (*nəyə*); isnad etmək (*kimə*); اَيَاغِيْنَا يَزْمُ ayağına yazmaq (*kimin*); عَزَى (ə) عَزَى səbirlə dözmək (*itkiyə*); təskinlik tapmaq; II عَزَى təskinlik vermək, əzadarlıq etmək; başsağlığı vermək; مَعَاذَ الْكَلْبِ o, itdən pis gündədir; V عَزَى = تَعَزَى
- تَعَزِيَةٌ c. تَعَازٍ təziyə, təskinlik vermə, başsağlığı vermə; بِرَقِيَّةٍ بَرَقِيَّةٍ başsağlığı teleqramı (*məktubu*); ... قدم تعازيه بمناسبة وفاة... ..vəfatı münasibətilə başsağlığı vermək

– عَزَاءٌ 1) əza, təskinlik; 2) səbir, dözümlük; VIII اِعْتَسَرَ zülmə, haqsızlığa yol vermək (*kiməsə münasibətdə*); X اِسْتَعَسَرَ 1) çətin, ağır hesab etmək; 2) çətinləşmək

– مِعْرَاقٌ q. مُعْرَاقَةٌ təskinlik verən, əzadarlıq edən, başsağlığı verən

I اِعْسَأَ (a/u) عَسَّ 1) qarovulda olmaq; yoxlamaq, qorumaq, patrulluq etmək (*gecə*); 2) əl ilə yoxlamaq, əlləmək; qaranlıqda axtarmaq

– عَسَّاسٌ c. عَسَّاسَةٌ kəşfiyyatçı, gözətçi, qarovulçu

– عَسَّاسٌ 1. kəşfiyyatçı, gözətçi, qarovulçu; 2. canavar

– عَسَّاسٌ kəşfiyyat, qarovul, yoxlama, patrol

– عَسَّاسٌ c. عَسَّاسٌ cam; stəkan
عَسْبٌ c. عَسْبٌ 1) quyruq fəqərəsi; 2) həmç. النخيل ~ yarpaqsız xurma budağı; 3) çubuq

– عَسْبٌ c. يَعْسُوبٌ 1) erkək arı; 2) başçı, rəhbər; 3) cırcırma; 4) anac arı (*qabaqlar ərəblər onu böyüklüyünə görə erkək arı hesab edirdilər*)

عَسَائِرٌ c. عَسَائِرٌ bəbir, panter
عَسْجِدٌ qızıl

– عَسْجِدٌ qızılı
I اِعْسَرَ (u) عَسَرَ sığışdırmaq (*kimi*), sığmaq, basmaq, sığma-boğmaya salmaq (*kimi* *mas.*, *borc verən haqqında*); عَسَرَ (u) عَسَرَ çətin, ağır, müsibətli olmaq; عَسَرَ (ə) عَسَرَ solaxay olmaq; II اِعْسَرَ çətinləşdirmək, maneə törətmək, əngələ salmaq; III اِعْسَرَ sərt rəftar etmək (*kiminlə*); sığma-boğmaya salmaq (*mas.*, *borclunu*); IV اِعْسَرَ 1) çətin vəziyyətdə olmaq, darda olmaq; bərk ehtiyac içində olmaq; 2) borcunu qaytarmaq iqtidarında olmamaq; V اِعْسَرَ çətinləşmək, ağırlaşmaq; VI اِعْسَرَ çətinləşmək, ağırlaş-

maq; VIII اِعْتَسَرَ zülmə, haqsızlığa yol vermək (*kiməsə münasibətdə*); X اِسْتَعَسَرَ 1) çətin, ağır hesab etmək; 2) çətinləşmək

– اِعْسَارٌ yoxsulluq; pulsuqluq; əliaşağılıq; borc sıxıntısı, borcu qaytara bilməmə

– اِعْسَرٌ q. اِعْسَرَاءٌ c. اِعْسَرٌ solaxay

– اِعْسَرٌ çətin, ağır

– اِعْسَرٌ çətinlik, ağırlıq; ağır vəziyyət; ehtiyac; مَالِي ~ maliyyə çətinliyi; البَوْل ~ tib. sidiyin kəsilməsi; الهِضْم ~ tib. həzm etməmə;

ان مع الـ يُسْرَا *Quran*. hər çətinlikdən sonra bir asanlıq gələr; اِذْخَرُ فِي الْيَوْمِ لِيَوْمٍ اَلْمَا. xos günlərdə qara gün üçün ehtiyat gör (*saxla samanı, gələr zamanı*)

– اِعْسَرَةٌ ağır vəziyyət; ehtiyac

– اِعْسَرِي çətinlik, darlıq

– اِعْسِيرٌ çətin, ağır; المنال ~ çətinliklə əldə edilən; ... من الـ عليه ان onun üçün çətinindir ki...

– اِعْسِيرٌ 1) yoxsul, əliaşağı, ehtiyac içində olan; 2) borcun sıxıntısını çəkən, borcunu qaytara bilməyən

– اِعْسِرَةٌ çətinlik; yoxsulluq, kasıblıq; ehtiyac

– اِعْسِرَةٌ ağır vəziyyətdə olan; yoxsullaşmış, kasıblamış

عَسَسَ 1) qaranlıqda əllə axtarmaq, eşələnmək; عَسَسَ 2) düşmək (*gecə haqqında*)

– عَسَسَةٌ 1) qaranlıqda əllə axtarma, eşələnmə; 2) düşmə (*gecənin*)

I اِعْسَفَ (i) اِعْسَفَ 1) sığışdırmaq, zor işlətmək, özbaşnalıq etmək; 2) düşünmədən hərəkət etmək (*nədə*); II اِعْسَفَ çətinləşdirmək, ağırlaşdırmaq, həddən artıq yükləmək (*işlə*); IV اِعْسَفَ çətinləşdirmək, ağırlaşdırmaq;

V تَعَسَّفَ 1) özbaşınalıq etmək; ~ في رأيه ~ öz rəyini inamla müdafiə etmək; 2) geri çəkil-mək, kənara çıxmaq (*nədən* عن); VIII اِعْتَسَّفَ 1) zorla məcbur etmək (*nəyə* →); zor işlət-mək, incitmək; 2) sapmaq, çıxmaq (*yoldan* عن); sərgərdan gəzmək, avara-avara gəzmək
– تَعَسَّفُ zülm, haqsızlıq; zor, özbaşınalıq
– تَعَسَّفُ zora istinad edən, zorakı; özbaşı-nalıq -i/-ı; أعمال سة özbaşınalıq əməlləri; بصورة سة zorakılıq tədbirləri; اجراءات سة zorakı yolla, özbaşına
– تَعَسَّفُ əziyyət verən, zülm edən, incidən, zülmkar
– تَعَسَّفُ zülm, haqsızlıq; zorakılıq, özbaşı-nalıq; الحوادث ~ taleyin dönüklüyü
– تَعَسَّفُ haqsız, ədalətsiz; qəddar
– تَعَسَّفُ c. عَسْفَاءُ günəmuzdçu, günəmuzd işləyən; adi fəhlə, qara fəhlə
تَعَسَّفُ bot. soğan (*şarlot – xırdabaşlı so-ğan növü*)
1) düşərgə salmaq (*harada* في); 2) hər-biləşdirmək
– تَعَسَّفُ c. عَسَاكِرُ ordu, qoşun; əsgərlər
– تَعَسَّفُ 1) düşərgə salma; 2) hərbiyəşdirmə; الاقتصاد ~ iqtisadiyyatın hərbiyəşdirilməsi
– تَعَسَّفُ 1. 1) hərbi; ~ حاكم hərbi hakim; سلطة سة hərbi hakimiyyət; ~ مجلس hərbi tri-bunal; ~ اشاعة hərbi nizam-intizam; نشر (اشاعة) hərbiçilik əhval-ruhiyyəsi yayma, hərbiyəşdirmə; قوات سة hərbi hissələr; 2) əs-gəri; 2. əsgər, sıravı əsgər; ~ المرور ~ küçə hər-rəkəti tənzimçisi; 2) *şahm*. piyada
– تَعَسَّفُ 1) qoşun; əsgərlər; رجال سة herb-çilər; 2) hərbi xidmət; 3) hərbiçilər; müharibə qızıdırıanlar; 4) *həmç*. روح سة militarizm, hərbiçilik ruhu

– مَعَسَّرُ düşərgə
I عَسَّلَ (i) عَسْلٌ bal yaxmaq, qatmaq; II عَسَّلَ 1) bal yaxmaq, bal qatmaq; 2) yumulmaq, qapanmaq (*gözlər yuxu gələndə*)
– تَعَسِيلَةُ mürgü
– عَسَّالٌ 1. balçı; 2. arıçı
– عَسَّالَةٌ c. اتٌ – pətək
– عَسْلٌ k., q. c. أُعْسَالٌ , عُسُولٌ bal; ابيض ~ السكر *yaxud* ~ النحل ~ arı balı; اسود ~ *yaxud* ~ السكر ~ gül nektarı; شهر سة bal ayı
– عَسْلِيٌّ 1) bal -i/-ı; 2) bal rəngli, sarı; عيون عسليّة qonur gözlər
– مَعَسَّلٌ bal qatılmış, şirinləşdirilmiş
– مَعَسَلَةٌ c. مَعَايِلُ = عَسَّالَةٌ
– مَعَسُولٌ 1) bal yaxılmış, bal qatılmış; 2) bal -i/-ı; 3) balsaçan, şirindil; كلمات سة şirin söz-lər; ~ لسان ballı, balsaçan dil, şirin dil
عَسْلُجٌ c. عَسَالِجٌ cavan budaq, zoğ
عَسْلُجٌ = عَسَالِجٌ c. عَسْلُوجٌ
I عَسَا (u) عَسَاً bərk olmaq, bər-kimək; quru olmaq, qurumaq (*bitki*)
– عَسَاً q. عَسِيَّةٌ qurumuş, quru
عَسِيٌّ mümkün olmaq; ... ان ~ mümkündür
ki..., olsun ki...; bəlkə...; bəlkə də...; ان ~ ماذا
؟ تكون هذه المسألة يا ترى? görəsən, bu nə məsələ ola bilər?
– بان يمنع ~ yararlı, münasib, bacaran; وقوع الخطر təhlükənin qarşısını ala bilər
I عَسَّ (a/u) عَسَّ 1) axtarmaq; 2) çıxarmaq, kəsb etmək, toplamaq; 3) yuvada oturmaq; II عَسَّشَ yuva qurmaq, yuva salmaq; VIII اِعْتَسَّشَ yuva qurmaq, yuva salmaq
– عَسَّشٌ ~ qarışqa yuvası
– عَسَّشٌ , عَسَّشٌ , عَسَّشٌ c. عَسَّشَةٌ , عَسَّشَةٌ koma, daxma

I عَشْبٌ (ə) عَشْبٌ yaxud عَشَابَةٌ (u) otlar örtülmək; II عَشْبٌ =I; IV أعشابٌ otun böyüməsinə səbəb olmaq; المطر الارض ~ yağışdan sonra torpağı ot basdı; XII إعتوشبٌ six otlar örtülmək, ot basmaq

– عَاشِبٌ 1. 1) otlar örtülmüş, ot basmış;

2) otlarda otlayan; 2. c. عَاشِبٌ otyeyən

– عَشَابٌ botanik, nəbatatçı

– عَشِبٌ ot basmış

– عَشْبٌ c. أعشابٌ topl. ot, bitki, yaşillıq;

اعشاب ضارة ~ bot. Misir yabanı kətanısı; اعشاب طيبة ~ alaç otları, alaç; دالية بؤدغا; اعشاب عطرية ~ dərman otları; اعشاب عطرية ~ ətirli otlar

– عَشْبَةٌ ot, bitki; القلب ~ yabanı zəfəran

– عَشْبٌ ot -i/-1; otlar; مجموعة ~ herbari,

qurudulmuş bitki kolleksiyası

– عَشْبٌ = عَشْبٌ

– مَعْشِبٌ otlar, ot basmış

– مَعْشُوبٌ ot basmış

عَشْرُوتٌ mif. Aşart (Finikiya mifologiyasında bolluq, analıq və məhəbbət ilahəsi)

I عَشْرٌ (u) عَشْرٌ 1) onuncu olmaq; 2) onda bir hissəni götürmək, üçr yığmaq; II عَشْرٌ on hissəyə bölmək, ayırmaq; 2) üçr yığmaq; 3) dölləmək, mayalamaq; 4) boğaz olmaq, qarnında balası olmaq (onuncu ayında–dişi dəvə, doqquzuncu ayda – digər heyvanlar); الحمار ~ anqırmaq (uzunqulaq); III عَشْرٌ əlaqə saxlamaq, əlaqədə olmaq, ünsiyyət saxlamaq, görüşmək, oturub–durmaq; عَشْرٌ زوج ~ kişi ilə nikahsız (kəbinsiz) yaşamaq; IV عَشْرٌ 1) on etmək; 2) mayalanmaq (dişi dəvə); VI عَشْرٌ bir–birilə əlaqə saxlamaq, bir–birilə dostluq etmək

– عَشْرٌ onluq; ~ كسر onluq kəsr

– عَشْرٌ on günlük

– تَعَشِيرٌ dölləmə, mayalama

– عَاشِرٌ 1. onuncu; ~ onuncusu; 2. üçr yığan

– عَاشُورَاءُ 1) aşura (məhərrəm ayının onuncu günü – imam Hüseyin şahadət günü); 2) aşura (aşura günü hazırlanan yemək, hədik)

– عَاشِرٌ əşirə -i/-1; qəbilə -i/-1; الحياة

– عَاشِرٌ qəbilə həyat tərz

– عَاشِرٌ üçr yığan

– عَاشِرٌ boğaz inək; boğaz madyan

– عَاشِرٌ on-on

– عَاشِرٌ ondan ibarət, on qat artıq, on dəfə

– عَاشِرٌ çox

– عَاشِرٌ yaxud عَشْرَةٌ 1. on; أَحَدٌ عَشْرٌ on bir;

عَشْرَةٌ on-on; 2. on dənə

– عَاشِرٌ 1) onda bir hissə; عَشْرٌ c. عَشْرٌ

– عَاشِرٌ onda yeddi ($\frac{7}{10}$); 2) üçr (vergi);

عَشْرٌ خرماء ağaclarına vergi

– عَاشِرٌ c. عَشْرٌ boğaz dəvə (boğazlığının

onuncu ayında); boğaz inək, boğaz madyan

(boğazlığının doqquzuncu ayında)

– عَشْرَاتٌ c. onlar, onluqlar

– عَشْرَةٌ c. عَشْرَةٌ – at – onluq (kart)

– عَشْرَةٌ c. عَشْرٌ bot. aslepias gigantes

– عَشْرَةٌ ünsiyyət, dostluq; yaxınlıq

– عَشْرُونَ iyirmi; عَشْرٌ iyirminci

– عَشْرٌ onluq; عَشْرٌ النظام yaxud عَشْرٌ الطريقة

onluq metr sistemi; ~ كسر onluq kəsr

– عَشْرٌ ünsiyyətli, adamayovuşan, mehriban, qaynayıb–qarışan

– عَشْرٌ عَشْرٌ = عَشْرٌ عَشْرٌ

– عَشْرٌ iyirminci; عَشْرٌ عَشْرٌ iyirminci

– عَشْرٌ ildönümü; عَشْرٌ عَشْرٌ iyirminci ildönümü bayramı

– عَشْرٌ عَشْرٌ c. iyirminci illər

– عُشْرَاءُ c. عُشْرَاءُ 1) qohum; عُشْرَاءُ doğmalar;
 2) yoldaş, tanış
 – عُشَيْرَةٌ c. عُشَيْرَةٌ – رَافِقٌ ~ həyat yoldaşı
 – عُشَيْرَةٌ c. عُشَائِرُ 1) nəsil, əşirə, qəbilə;
 nəsil qolu; 2) qohumlar, doğmalar
 – مُعَاشِرٌ yoldaş, şerik
 – مُعَاشِرَةٌ 1) əlaqə, ünsiyyət, dostluq; tanış-
 lıq; 2) əlaqədə olma, nikahsız yaşama
 – مُعَاشِرٌ c. مُعَاشِرٌ onda bir hissə; المُعَاشِرُ ~
 yüzdə bir hissə; لم يجد عشر ~ هناك heç yüzdə birini də tapmayıb
 – مُعَاشِرٌ c. مُعَاشِرٌ toplantı, toplum
 – عُشَارٌ عُشَارٌ = مُعَاشِرٌ
 عُشْعَشٌ yuva qurmaq, yuva hörmək
 I عُشِقٌ (ə) عُشِقٌ aşıq olmaq, sevmək, vu-
 rulmaq; II عُشِقٌ bəndə birləşdirmək (*taxtanı*
 – *dülgər haqqında*); V تُعَشِّقُ 1) aşıq olmaq,
 vurulmaq; 2) bəndə birləşdirilmək (*taxta*);
 VI تُعَاشِقُ bir-birilə möhkəm bağlı olmaq
 – تُعَاشِقُ bəndə birləşdirmə (*taxtanı*); *tex.*
 dişli qoşulma, ilişmə, yarışma, çəlpəşmə
 – عُشَائِقٌ 1. aşıq, sevən, vurğun; 2. c. عُشَائِقٌ
 pərəstişkar; ومعشوق ~ aşıq və məşuq, mil və
 oyuq, çıxıntı–girinti; لعبة أشيقي–أشيقي oyunu
 – عُشِقٌ eşq; vurğunluq
 – عُشِيقٌ 1. sevimli; 2. məşuq, sevgili
 – عُشِيقٌ = مُعَشِّقٌ ~ حجر *min.* ametist
 (عشم) II عُشِمٌ ümid vermək, ümidvar etmək;
 V تُعَسِّمُ ümid etmək, güman etmək
 – عُشِمٌ 1) qərəzli istək; acgözlük; 2) ümid
 عُشْمَاوِي *xalq dil.* cəllad (*Misir*)
 عُشَان *xalq dil.* söz. علی شأن *qısal.* üçün, ötrü,
 görə; ~ خاطرِي ~ mənim xətrimə!
 I عُشَا (ə) عُشَا *yaxud* عُشُو (u) عُشَا korus
 olmaq, gecə gözü pis görmək; II عُشَى şam
 yeməyi vermək; IV أُعَشَى gecəkorluğu, şəb-

korluq əmələ gətirmək, gecələr gözün görmə
 qabiliyyətini azaltmaq; V تُعَشَى şam etmək
 – عُشَى q. عُشْوَاءُ c. عُشْوَاءُ korus, gecəkoru;
 şəbkor, gecələr pis görən; عُشْوَاءُ kor maya,
 kor diş dəvə; عُشْوَاءُ خَبَطَ العشاء bir işi kor-
 koranə, hər necə gəldi, düşünmədən (*hər-
 fən: kor maya kimi*) görmək; عُشْوَاءُ على نحو
 kor–koranə, necə gəldi
 – عُشْوَاءُ c. أُعَشِيَةٌ şam yeməyi
 – عُشْوَاءُ korusluq, gecəkorluğu, şəbkorluq
 (*xəstəlik*)
 – عُشَاءٌ 1) axşam; 2) işə namazı, axşam na-
 mazı
 – عُشَاوَةٌ gözün zəifliyi, pis görmə
 – عُشَجِيَةٌ c. عُشَجِيٌّ aşpaz
 – عُشْوَالِيٌّ kor–koranə, necə gəldi görül-
 müş; düşünülməmiş
 – عُشْوَةٌ 1) qaranlıq, zülmət; 2) şam yeməyi;
 عُشْوَةٌ ~ toy münasibətilə verilən şam yeməyi
 – عُشَجِيٌّ = عُشِيَّةٌ c. عُشِيٌّ
 – عُشِيٌّ axşam
 – عُشِيَّةٌ c. عُشِيَّةٌ bayram ax-
 şamı; عُشِيَّةٌ بين ~ وضحاها bir gecə ərzində; tezliklə,
 tez, cəld
 I عُصَّ (a/u) عُصَّ basmaq, sıxmaq
 (*nəyi*); عُصَّ (i/a) عُصَّصٌ bərk,
 möhkəm olmaq; II عُصَّصٌ bərk sürtmək,
 basmaq (*nəyi*)
 – عُصَّصٌ, عُصَّصٌ *anat.* büzdüm
 I عُصَّبٌ (i) عُصَّبٌ 1) bağlamaq; bükmək, sar-
 rımaq; 2) sarğı, sarıq qoymaq, sarımaq, bağ-
 lamaq (*məs., yararı*); العيينين ~ gözləri bağla-
 maq; II عُصَّبٌ sarımaq, bağlamaq; V تُعَصَّبُ
 1) başını bağlamaq; 2) fanatikcəsinə müda-
 fiə etmək; təəssübçü olmaq, mütəəssib ol-
 maq (*nədə فی; nə uğrunda* –; *kimə qarşı* على

yaxud (ضدّ); 3) dəstə düzəltmək, birlik yaratamaq; VIII **عَتَّصَبَ** 1) toplaşmaq, birləşmək; 2) tətıl etmək; lokaut elan etmək; XII **إِعْصُوصَبَ** toplaşmaq, birləşmək, sıxlaşmaq (*kimin ətrafında* حول)

– **اتَّ** c. **عَتَّصَبَ** – tətıl; **العام** ümumi tətıl;

~ **ارباب العمل** lokaut

– **تَعَصَّبَ** 1) təəssüb, təəssübkeşlik, vətən, millət təəssübü; **الوطني** şovinizm; **الـ** ifrat millətçilik; 2) kor-koranə bağlılıq, fanatikcəsinə bağlılıq; fanatizm; **الديني** dini fanatizm; **القلبي** qəbilə fanatizmi

– **عَصَبٌ** qohum (*ata tərəfdən*)

– **عُصَابٌ** nevroz

– **عَصَابٌ** sarğı, sarıq, bağ

– **عَصَابَاتٌ** c. **عَصَابَةٌ** 1) sarğı (*alında*); bint; 2) quldur dəstəsi; 3) partizan dəstəsi; **حرب العصابات** partizan müharibəsi; **رجال العصابات** partizanlar

– **عَصَبٌ** c. **أَعْصَابٌ** əsəb; **الاعصاب** nevrasteniyə; **علم الاعصاب** nevrologiya; **التهاب** tib. 1) nevriz; **مرض جذور الاعصاب** radikulit; **اعصابه** (amsk) əsəblərini saxlamaq; **حطم اعصابه** əsəblərini korlamaq (*kiminsə, ya özünün*); **فقد اعصابه** əsəbləri dözmədi; o özünü saxlaya bilmədi; **عاش على اعصابه** əsəbi həyat sürmək; 2) vətər; ~ **قراية** qohumluq (*ata tərəfdən*)

– **عُصْبِيَّةٌ** c. **عُصْبِيٌّ** dələduz, qalmaqalçı, davakar, qovğaçı

– **عَصْبَةٌ** c. **عَصَبَاتٌ** **عَصَبٌ** dəsmal, yaylıq; zolaqlı üz örtüyü (*kənd qadınlarının*)

– **عُصْبَةٌ** c. **عُصْبٌ** 1) quldur dəstəsi; 2) itti-faq, liqa; **الامم** ~ **tar**. Millətlər liqası

– **عُصْبِيٌّ** 1) əsəbi; **همّج**. **المزاج** ~ əsəbi; **الامراض** ~ **اقصى النشاط** ali əsəb fəaliyyəti;

التهافت əsəb xəstəlikləri; ~ **التهاب** nevriz; **التهافت** əsəb pozğunluğu; **الالم** nevrəlgiya; **التهيج** əsəbi həyəcanlanma; **الجهاز** əsəb sistemi; **صدمة** əsəb sarsıntısı; **الضعف** əsəb zəifliyi, nevrasteniyə; **الغمد** nevrilemma; 2) güclü, davamlı, möhkəm; 3) qohumluq -i/-ı (*ata tərəfdən*)

– **عَصْبِيَّةٌ** 1) birlik şüuru; qəbilə ruhu, qəbiləyə bağlılıq; qəbilə barışmazlığı ruhu; 2) güclü, kor-koranə bağlılıq, qeyrətkeşlik; ifrat vətənpərvərlik; 3) dözümsüzlük; **العرقية** dini dözümsüzlük; 4) əsəbilik; ~ **فى** əsəbi halda **ايم** hirsli, ağır, çətin; böhranlı; **قزغين** vaxt

– **مُتْعَصِبٌ** 1. 1) mütəəssib, öz adət-ənənələrini saxlamaqda ifratçılıq göstərən; 2) çalışqan; 2. qeyrətkeş

– **مُتْعَصِبٌ** tətıl edən, tətılçı

عَصَاجٌ döyülmüş ət, qiymə, iç (*qutab üçün*)

عَصِيذَةٌ c. **عَصَائِدٌ** sıyıq, qatı şorba

– **مَعْصُودٌ** **همّج**. ~ **ورم** **tib**. ateroma

I **عَصَرَ** (i) **عَصْرٌ** 1) basmaq, sıxmaq; **الأمم** an ağrı onun ürəyini sıxır; 2) sıxıb çıxarmaq (*nədən* من); **الغسيل** ~ paltar sıxmaq; II **عَصَرَ** 1) basmaq; 2) sıxıb çıxarmaq; III **عَاصَرَ** bir əsrdə yaşamaq (*kiminlə*), müasiri olmaq (*kimin*); eyni vaxtda yaşamaq; V **تَعَصَّرَ** sıxılıb çıxarılmaq, basılıb çıxarılmaq; VI **تَعَاصَرَ** eyni 1) vaxtda yaşamaq (*kiminlə*); 2) bir-birinin əlini sıxmaq (*baydihem*); VII **إِعْصَرَ** sıxılıb çıxarılmaq, basılıb çıxarılmaq; VIII **إِعْصَرَ** sıxmaq, basıb çıxarmaq

– **إِعْصَارٌ** c. **إِعْصِيرٌ** tufan, qasırğa, burağan, şiddətli külək, siklon; **مدارى** ~ tropik siklon, fırtına; **مضادّ** (معاكس) ~ antisiklon

- عَصَارَةٌ sıxma (*məs.*, *paltarı*)
- عُصَارٌ , عُصَارَةٌ şirə; ekstrakt, cövhər; معدنية ~ mədə şirəsi
- عَصَارَةٌ c. ات. – press, şirəşixan, şirəçıxardan; الزيتون ~ zeytunsıxan; الغسيل ~ paltarsıxan maşın
- عَصْرٌ¹ sıxma, sıxıb çıxarma
- عَصْرٌ² c. عُصْرٌ axşam, günortadan sonrakı vaxt, əsr; صلاة الـ əsr namazı
- عَصْرٌ³ c. عُصْرٌ , أَعْصَارٌ , عُصْرٌ əsr; dövr; عصرندə o dövrədə; اهل الـ onun müasirləri; الحجارة ~ yaxud الحجرى tar. daş dövrü; الرأس المالى ~ Əməvilər dövrü; الماليyyə kapitalının ağılıq dövrü; العصور الوسطى orta əsrlər; الذرة والفضاء ~ atom və kosmos dövrü; الاكتشاف الجغرافية ~ coğrafi kəşflər dövrü; العولمة ~ qloballaşma dövrü; الجليد ~ *bax*: جليدٌ; الشباب فى الـ ömrün çiçəklənən vaxtı
- عَصْرَةٌ başdan ayağa, tərədən dırnağa kimi islanmış, illiklərinə qədər islanmış
- عَصْرِيٌّ əsrə, dövrə uyğun; müasir, ən yeni
- عَصْرِيَّةٌ 1) əsrə, dövrə uyğunluq; müasirlik; 2) dövrün ruhuna uyğun təfəkkür tərzü; modernizm; 3) günortadan sonrakı vaxt
- عَصِيرَةٌ , عَصِيرَةٌ c. عُصَائِرٌ şirə; ekstrakt, cövhər; الفواكه ~ meyvə şirəsi
- مُعَاصِرٌ 1. müasir; 2. həməsr, bir əsrin adamı
- مِعْصِرَةٌ c. مِعْصِرٌ press, qısqac, basqı; للزيت ~ yağsıxan press
- عَصْرَنْ əsrə uyğun etmək, müasirləşdirmək; modernləşdirmək; نَعَصْرَنْ günorta ilə axşam arasında bir şey yemək

- عَصْرُونِيَّةٌ günorta ilə axşam arasındakı vaxt, axşamqabağı
- عَصَعَصَ 1) mübarizə aparmaq; 2) bərk, möhkəm olmaq
- عَصَعَصَ c. عَصَائِصٌ = عَصَعُوصٌ
- عَصَعَصَةٌ 1) mübarizə; 2) büzdüm nahiyyəsi ağrı
- عَصَعُوصٌ c. عَصَاعِيصٌ anat. büzdüm
- عَصَعُوصٌ = عَصَعُوصٌ
- I عَصَفَ (i) عَصَفْتُ 1) bərk əsmək, şiddətlə əsmək; şiddətlənmək, vıyıldamaq, (*külək*); 2) götürüb aparmaq, süpürüb aparmaq (*kimi-nəyi* →); 3) coşmaq, həyəcanlanmaq, qızıqmaq, cuşa gəlmək
- عَصَافٌ güclü (*külək*); şiddətli; küləkli (*gün*); ~ تطورٌ sürətli inkişaf
- عَوَاصِفٌ c. عَوَاصِفٌ güclü külək; boran; fırtına; tufan; qasırğa; رعدية ~ gurultu; من اثار ~ istiqbulə gurultulu alqışlar doğurmaq; استقبلوه gurultulu alqışlarla qarşıladılar
- عَصَافَةٌ püfə, közəl, köçəl, saman
- عَصْفَةٌ c. عَصْفَاتٌ küləyin şiddəti
- عَصْفَرٌ boyamaq (*saflorla* – *cənubda bitən ot bitkisi və ondan hasil edilən boya, yabanı zəfəranla* بالعصفر)
- عَصْفَرٌ bot. saflor, yabanı zəfəran; الـ حبّ الـ saflor toxumu
- عَصْفَرَةٌ boyama (*saflorla, yabanı zəfəranla*)
- عَصْفُورٌ c. عَصَائِيرٌ 1) balaca quş; التين ~ دورى ~ əncirquşu; الجئة ~ qaranquş; الـ ~ سرچə; الـ ~ zool.; 2) düyübəzəyi, bəzəgək
- عَصْفُورَةٌ taxta bolt, çubuq; ~ صمولة الـ tex. qulaqcıqlı qayka
- عَصْفُورِيَّةٌ pijonlıq
- I عَصَلْ (u) عَصَلْتُ əymək, bükmək, qatlamaq

– *أَعْصَلُ* q. *عَصَلَاءُ* c. *عُصِّلُ* öyilmiş, bükülmüş, qatlanmış, öyri

عَصَلَج müqavimət göstərmək, inad göstərmək, inadkarlıq etmək, qarşı durmaq, zidd getmək

– *عَصَلَجَةٌ* müqavimət göstərmə, qarşı çıxma, zidd getmə

I *عَصَمَ* (i) *عَصَمَ* 1) saxlamaq (*nədən* من); qorumaq (*nədən* عن); günahsız, təmiz saxlamaq; 2) qəbiz etmək, qarnını bərkitmək; IV *أَعَصَمَ* 1) möhkəmlətmək; təhlükəsiz etmək, təhlükəsizləşdirmək; *من الشرِّ* ~ şərdən qorunmaq; 2) yapışmaq (*nədən* بـ); VII *إِنْعَصَمَ* günahsız, pak, məsum olmaq; VIII *عَصَمَ* 1) bərk yapışmaq (*nədən* بـ); 2) sığınacaq axtarmaq (*nədən* بـ); *بالصبر* ~ səbrini basmaq, səbrə sarılmaq; *بالصمت* ~ sükuta qərq olmaq, susmaq; 3) *siy.* bəstə girmək (*təqibdən qaçaraq elə bir sığınacaq tapmaq ki, burada qaldığın müddətdə təqibdən azad olmaq haqqına malik olasan, məs., məsciddə, xarici ölkələrin səfərxanalarında* – فى); 4) rəhbər tutmaq (*nəyi*), yapışmaq, tutub durmaq (*nədən* بـ); X *إِسْتَعَصَمَ* 1) qorunmaq (*nə ilə* بـ); 2) rəhbər tutmaq (*nəyi* بـ)

– *عَصَمَ* q. *عَصَمَاءُ* c. *عُصَمٌ* 1) ayağı ağ ləkəli; 2) çox gözəl, çox qəşəng, əla; *قصيدة عصماء* məşhur qəsidə; ~ *غراب* albinos (*orqanizmdə piqment azlığı və bunun nəticəsində tükləri həddən artıq ağ olan* *nə isə nadir bir şey*)

– *عَصَمٌ* çəkindirici, saxlayıcı başlanğıc

– *عَاصِمَةٌ* c. *عَوَاصِمٌ* paytaxt, baş şəhər; *مصر الثانية* ~ Misirin ikinci paytaxtı, İskəndəriyyə; *الامويين* ~ tar. Əməvilərin paytaxtı, Dəməşq

– *أَعْصِمَةٌ*, *عُصْمٌ* c. *عَصَامٌ* 1) halqalı bağ (*kisənin, tuluğun və s.*); 2) qulp, dəstək (*qabın*); 3) aşırma, çiyinbağı

– *عَصَامِيٌّ* 1) özünə müstəqil yol açan; 2) öz-özünə yetişmiş istedad sahibi, talantlı adam

– *عَصَامِيَّةٌ* fitri istedad, fitri qabiliyyət, təbiilik

– *عِصْمَةٌ* 1) günahsızlıq, eyibsizlik, təmizlik, fəzilət; ... *هو فى* ~ من ... -dan/-dən azaddır, uzaqdır; onda (*bəzi nöqsanlar*) yoxdur; *صاحبة* fəzilət sahibi (*qadının yüksək məqamına işarə üçün*); 2) ismət, qoruma, saxlama, himayədarlıq; *هى فى* ~ *o* (*qadın*) onun ismətindədir (*onun arvadıdır*)

– *عِصْمَةٌ*, *عُصْمَةٌ* c. *عِصْمٌ* 1) xalta, boyunluq; 2) boyunbağı

– *مِعْصَمٌ* c. *مِعَاصِمٌ* bilək; *ساعة* qol saati

– *مِعْصُومٌ* 1) məsum, günahsız; 2) qorunan, saxlanan, toxunmaz; ~ *المرء غير* insan günahsız olmaz; *البطن* ~ qəbizdən əziyyət çəkən

I *عَصَا* (u) *عَصَوُ* əsa ilə, çəliklə vurmaq

– *عَصِيٌّ* q. *عَصِيٌّ* c. *عَصَا* əlağacı, çəlik, əsa; *السَّيْرَةُ* ~ tilov ağacı; *البلياردو* ~ kiy, bilyard ağacı; *القيادة* ~ dirijor çubuğu; *ساحر* ~ *yaxud Quran*. *موسى* ~ *folk*. *شعري* *السحرية* Musanın əsası; *شديد* inadkar, sərt; *لين* yumşaq, həlim, mehriban; *شق* ~ *الطاعة* üsyan etmək, asilik etmək; *رفع* *عصاه* yola düşmək; *الترحال* a) *القى* ~ dayanmaq, düşərgə salmaq; b) məskən salmaq; *تشظت* ~ *هم قطعاً* onlar zəiflədilər; *انشقت* ~ *هم* onlar küsühdülər, araları dəydi; *وضع* *العصى فى طريقه* kiminsə yolunda maneələr yaratmaq, kiməsə əngəl törətmək

– *عَصَاةٌ* əsa, əlağacı, çəlik

– عَصَايَةٌ c. اتُّ – ağac, əlağacı, çəlik
 – عَصِيَّةٌ c. اتُّ – *biol.* basil (*çöpşəkilli mikrob*), bakteriya
 I عَصَى (i) عَصِيَانٌ üsyan etmək; asilik etmək, qiyam qaldırmaq; itaətsizlik göstərmək; tabe olmamaq; الكلام عصاه عند شفتيه onun dili-ağzı qurumuşdu, o danışa bilmirdi; عَصَتَهُ قَدَمَاهُ ayaqları sözüünə baxmırdı, o gedə bilmirdi; II عَصَى qiyama, üsyana qaldırmaq; III عَاصَى üsyan etmək, qiyama qalmaq; V تَعَصَّى çətin olmaq; VI تَعَاَصَى 1) çətinləşmək; 2) üsyan etmək, qiyama qalmaq; müqavimət göstərmək; X اِسْتَعْصَى 1) özündən çıxmaq, hiddətlənmək; üzə durmaq, üsyan etmək, qiyam etmək (*kimə qarşı*); tabe olmamaq (*kimə* عليه القول ~ sözləri boğazında ilişib qaldı; 2) çətin olmaq; çətinləşmək; 3) sağalmaz, əlacsız olmaq (*xəstəlik*)
 – عَاصٍ q. عَاصِيَةٌ c. عُصَاةٌ 1. üzə duran, üsyan edən, qiyam edən; itaətsizlik edən, tabe olmayan; 2. qiyamçı
 – عَصِيٌّ c. عُصَاةٌ 1. itaətsizlik göstərən, qiyamçı; çətin; 2. üsyançı, qiyamçı
 – عَصِيَانٌ üsyan, qiyam; itaətsizlik
 – مُسْتَعْصِيَةٌ q. مُسْتَعْصَى c. مُعْصِيَةٌ 1) çətin (*kimin üçün* على); 2) sağalmaz, əlacsız (*xəstəlik*)
 – مَعْصِيَةٌ c. مَعْصَى 1) sözə qulaq asmama, sözə baxmama, tabe olmama; 2) دَيْنِيَّةٌ ~ günah
 I عَضَّ (i/a) عَضٌّ 1) dişləmək; dişləri ilə yapışmaq, qarmaq, sancmaq; (انامله) عَضَّ بَنَانَهُ çeynəmək (*hirsindən*); 2) yapışmaq (*nədən* →); dalınca düşmək, əl çəkməmək, qəmiş olmaq (*kimə* →); عَضَّهُ النِّدْمَ onu peşmançılıq hissi bürüdü; عَضَّ بَنَانُ النِّدْمِ *bax:* بَنَانُ الزَّمَانِ بِئَانُ tale ona qarşı sərt oldu; عَضَّتَهُ الْفَاقَةُ *məcaz.* o, məhrumiyətlərə

məruz qaldı; II عَضَّ dişləmək, dişləmədişləmək; qarmaq; VII اِنْعَضَّ dişlənmək
 – عَضٌّ dişləmə
 – عَضٌّ *topl., bot.* yemişan
 – عَضَّاصٌ 1) dişləmə; 2) diş yerləri, dişlənmiş yerlər, dişlək
 – عَضَّاصٌ dişləyən, qapan, qapağan
 – عَضَّةٌ c. اتُّ – diş yeri, dişlənmiş yer, dişlək
 – عَضَّةٌ *bot.* yemişan kolu
 – عَضَّاصٌ = عَضُّوُصٌ
 – مَعْضُوُصٌ dişlənmiş, qarılımış; əldən düşmüş, şil-küt olmuş
 عُضْبٌ *iti (qılınc, dil)*
 I عَضَّدَ (u) عَضَّدٌ kömək etmək, dəstəkləmək; II عَضَّدَ =I; III عَاضَدٌ kömək etmək, yardım etmək; VI تَعَاَضَدَ bir-birinə kömək etmək; birgə hərəkət etmək; VIII اِعْتَضَدَ özünə kömək etmək (*nə ilə* →); özünə köməyə cəlb etmək (*kimə* →)
 – اِلْتِمَاعِيٌّ qarşılıqlı yardım; اِلْتِمَاعِيٌّ qarşılıqlı iqtisadi yardım
 – تَعَضُّدٌ kömək, dəstək
 – عَضَادَةٌ c. عَضَائِدٌ tərəf, yan hissə; dayaq; körpü özülü; الباب ~ qarımın üst tiri; عَضَادَتَانِ kvadrat mötərizələr; وَضِعَ كَلِمَةً بَيْنَ العَضَادَتَيْنِ sözü kvadrat mötərizəyə almaq; اِلْتِمَاعِيٌّ əlidada (*bucaqları ölçmək üçün xətkəş*)
 – عَضَّدَ 1) kömək, yardım, dəstək; 2) köməkçi
 – عَضَّدَ c. اِعْضَادٌ bazuönü, qolun dirsək oynaqından biləyə qədər olan hissəsi; *həmc.* اِعْضَادٌ çiyin sümüyü; كَمِيسَةٌ كَمِيسَةٌ kömək etmək; كَمِيسَةٌ زَوَيْفٌ كَمِيسَةٌ kimisə zəif salmaq, əldən salmaq
 – مُعَضِّدٌ 1. kömək edən, yardım edən; 2. köməkçi, yardımçı

I عَضِلَ (a) عَضِلَ əzələli olmaq; عَضِلَ (u) عَضِلَ manea, əngəl törətmək; çətinləşdirmək (*nəyi* عن); IV أَعْضَلَ 1) çətin, ağır olmaq; müşkül olmaq; 2) əlacedilməz olmaq (*xəstəlik*); çətin, çıxılmaz vəziyyətə salmaq (*həkim* – *xəstəlik*); V تَعَضَّلَ pərt etmək, çıxılmaz vəziyyətə salmaq (*həkim* – *xəstəlik*)

- عَضَّلَ müalicəsi ağır gedən; əlacedilməz
- عَضِلَ əzələli, güclü
- عَضَّلَ əzələlər; مَفْتُولٌ ~ güclü
- عَضَّلَ c. اء. ~ əzələ; باسطة ~ açıcı əzələ;
- عَضَّلَ c. اء. ~ zəiflədici əzələ; (عاصرة) ~ bükücü əzələ
- التمزيق (التمزق) ~ 1) əzələ -i/-1; عَضِلَ 1) vətərlərin zədələnməsi; 2) əzələli, güclü
- مَعْضِلٌ çətin, ağır, müşkül, çıxılmaz vəziyyətə salan
- مَعْضِلَةٌ c. اء. ~ çətin məsələ, çətin problem; çətinlik
- مَعْضَمٌ *xalq dil.* iri sümüklü
- عَضَاءٌ *bot.* çaqqal gavalısı
- عَضْوٌ c. اء. أعضاء üzv, əza; أعضاء التناسل cinsiyyət orqanları; علم وظائف الأعضاء fiziologiya; الحزب ~ partiya üzvü; رسم ~ üzvlük haqqı; المجمع ~ daimi üzv; (اساسي) العلمي elmlər akademiyasının üzvü, akademik; المجمع العلمي العامل ~ elmlər akademiyasının həqiqi üzvü; مراسل ~ müxbir üzv (*akademiyanın*); فخري ~ fəxri üzv
- عَضْوَةٌ c. اء. عضوات üzv (*hənsisə cəmiyyətin*)
- *qadın haqqında*)
- عَضْوِيٌّ *kim.* üzvi; ~ (غير) qeyri-üzvi;
- ~ ارتباط üzvi bağlılıq; ~ üzvi surətdə
- قبله في ~ الجمعية; عَضْوِيَّةٌ ~ kimisə cəmiyyətin üzvlüyünə qəbul etmək; kimisə cəmiyyətin üzvlüyünə qəbul etmək; الامم المتحدة ~ əvvəl dövləti Birləşmiş

Millətlər Təşkilatının üzvlüyünə qəbul etmək

(عضون) عَضُونٌ üzvi surətdə bağlı olmaq

– تَعْضُونٌ üzvi bağlılıq

– مُتَعْضُونٌ üzvi

I عَطِبَ (u) عَطِبَ sındırmaq, zədələmək, xarab etmək, korlamaq; عَطِبَ (a) عَطِبَ

1) tələf olmaq; 2) korlanmaq, xarab olmaq, zədələnmək, sınmaq; çürümək; II عَطِبَ

1) sınıq-sınıq etmək, tamam xarab etmək; büsbütün korlamaq; 2) çürütmək; ~ الشراب ~ şərabi dada götürmək üçün ədviyyə vurmaq, nəşə qatmaq; IV أَعْطَبَ korlamaq, xarab etmək, zədələmək; tələf etmək; V تَعَطَّبَ korlanmaq, xarab olmaq; VII اِنْعَطَبَ zay olmaq, puç olmaq, heç olmaq; VIII اِعْطَبَ = عَطِبَ

– اِعْطَابٌ korlama, zədələmə, xarab etmə, sıradan çıxarma

– اِعْطَابٌ sınımış, zədələnmiş, korlanmış, xarab olmuş

– عَطِبَ korlama, zədələmə, xarab etmə, sıradan çıxarma; xarablıq, çürüklük; ~ سريع tez korlanan, tezsınan, tez xarab olan

– مَعْطَبٌ, مَعْطُوبٌ korlanmış, zədələnmiş, sıradan çıxmış, xarab olmuş

I عَطَرَ (a) عَطَرَ 1) ətir saçmaq, xoş iy vermək, ətirli olmaq; 2) ətirlənmək, özünə ətir vurmaq; II عَطَّرَ ətirli etmək, ətirləmək (*ətirlə nəyi* -); V تَعَطَّرَ ətirlənmək, özünə ətir vurmaq

– عَاطِرٌ ətirli, ətir saçan, rayihəli

– عَاطِرٌ ətir, ətiryaqçı, ətiryaq satan adam

– عَاطِرَةٌ 1) ətiryaqçılıq; 2) ətiryaq ticarəti; 3) ətiryaq malları; محال ətiryaq mağazası

– عَاطِرٌ ətirli, aromatik; ~ سمعة yaxşı ad-san

– عطِرٌ *c.* عُطُورٌ , أُعْطَارٌ , أَعْطَارٌ , عطير; cövher; ətirli ədviyyat; *bot.* ətirşah; الورد ~ qızılgül yağı
 – عطِرِيٌّ ətirli, rayihəli, aromatik
 – عطِرِيَّاتٌ *c.* ətiriyat
 – مُعْطَرٌ ətirlənmiş; ətirli
 عُطَارِدُ *astr.* Ütarid, Merkuri
 I عَطَسَ (i, u) عَطَسٌ asqırmaq; II عَطَسَ 1) asqırtmaq; 2) tez-tez asqırmaq
 – عَاطُوسٌ burunotu
 – عَطَسٌ asqırma, asqırtı, asqırmaq
 – عَطَسَاتٌ *c.* عَطَسَةٌ asqırtı, asqırmaq
 I عَطَشَ (a) عَطَشٌ 1) yanğı hiss etmək, ürəyi su istəmək, susamaq; 2) həsrətlə istəmək, şiddətlə arzu etmək (*nəyi* الی); II عَطَشَ yanğı doğurmaq, susatmaq; ج-نـی “q” kimi tələffüz etmək; IV أُعْطِشَ yanğı doğurmaq, susatmaq; V تَعَطَّشَ 1) yanğı doğurmaq, ürəyi su istəmək, susamaq; 2) həsrətində, arzusunda olmaq (*nəyin* لـ)
 – تَعَطَّشٌ yanğı, susama; العلم ~ elmə həvəs; المعرفة ~ öyrənmək, bilik qazanmaq arzusu; الی الدم ~ qana hərislik
 – عَاطِشٌ yanğısı olan, susamış
 – عَاطِشٌ həsrət, hərislik, şiddətli istək, arzu
 – عَطِشٌ 1) yanğı, həsrət; 2) bərk istək, arzu
 – عَطِشٌ 1) yanğısı olan, susamış; 2) quru, yanan (*torpaq*)
 – عَطِشٌ = عَاطِشٌ *c.* عَطَشِيٌّ *q.* عَطِشَانٌ
 – عَطِشِيٌّ *c.* عَطِشِيَّةٌ ocaqçı, külxançı
 عَطَطَ bərk qışqırmaq, çıxırmaq, bağırmaq
 – عَطَطَةٌ qışqırtı, bağırçı
 I عَطَفَ (i) عَطَفٌ 1) meyil etmək, meyil göstərmək, çevrilmək (*kimə tərəf* الی); 2) hüsn-rəğbət, məhəbbət hiss etmək, təvəccöh etmək (*kimə* الی); 3) şəfqət göstərmək, canı yanmaq (*kimə* الی); acımaq, rəhmi gəlmək

(*kimə* الی); 4) əymək, qatlamaq, salmaq; 5) *qram.* bağlamaq (*nəyə* الی); 6) üz döndərmək (*kimdən* عن); 7) çəkəndirmək, yandırmaq (*kimi* بـ *nədən* عن); 8) yaxınlaşdırmaq (*kimi* بـ, *nəyə* الی); II عَطَفَ 1) əymək; 2) meyil, hüsn-rəğbət doğurmaq; 3) qatlamaq; V تَعَطَّفَ 1) şəfqət, canıyananlıq göstərmək, dərdinə şərək olmaq; 2) lütf etmək, iltifat göstərmək (*nə isə etməklə* بـ); 3) paltogeymək; VI تَعَاظَفَ 1) bir-birinin halına yandırmaq, bir-birinə canıyananlıq göstərmək; bir-birinə rəğbət göstərmək, iltifat etmək; 2) bir-birilə eyni hissləri bölüşdürmək; 3) *qram.* bağlamaq; VII اِنْعَطَفَ 1) əyirilmək, meyil etdirilmək; meyillənmək; 2) çevrilmək; 3) sapmaq, yana dönmək; dönmək (*kimə tərəf* الی); VIII اِعْطَفَ üst paltarını, paltosunu geymək; X اِسْتَعْطَفَ 1) rəğbətini, məhəbbətini qazanmaq istəmək; 2) yaltaqlanmaq, qılığına girmək; خاطره ~ rəhmə gətirmək; 3) yalvarıb almaq, yalvar-yaxarla almaq (*kimdən* من)
 – اِئْتِطَافٌ 1) əyilmə, sapma, yana çəkmə; 2) meyil, maillik; 3) rəğbət, məhəbbət; 4) dönmə, dönüş, döngə; ~ نِقْطَةٌ dönüş nöqtəsi
 – اِئْتِطَافٌ bir-birinə şəfqətli münasibət, bir-birinə can yandırma; canıyananlıq göstərmə (*kimə* مع); hüsn-rəğbət göstərmə, iltifat etmə; 5) *qram.* bağlama
 – عَاطِفٌ 1) meyil edən, rəğbət bəsləyən; 2) mərhəmətli, lütfkar; 3) bağlayan; ~ حَرْفٌ *qram.* bağlayıcı
 – عَوَاطِفٌ *c.* عَاطِفَةٌ hiss; وِطْنِيَّةٌ ~ vətənpərvərlik; 2) rəğbət, hüsn-rəğbət, həvəs
 – عَاطِفِيٌّ həssas, duyğulu, tez təsirlənən, ürəyi nazik, ürəyi yuxa; sentimental; ~ كَاتِبٌ sentimentalist yazıçı

– عَاطِفِيَّةٌ 1) həssaslıq, sentimentallıq; 2) *ədəb.* sentimentalizm

– عَاطِفٌ *c.* أَعْطَفٌ, عَطْفٌ üst paltarı; paltó; *hərb.* şinel

– عَطْفٌ 1) döngə, dirsək, bükük, əyirlik; 2) hiss, duyğu; 3) rəğbət, hüsn-rəğbət; canıyananlıq; 4) *qram.* bağlayıcı; البيان ~ *qram.* qoşma; ~ (اداة) الـ *qram.* bağlayıcı

– عَاطِفٌ *c.* عَاطِفٌ yan, tərəf; تَنِي (تنى) ~ تَنِي لانت اعطافه (*kimdən*); ... عن üz döndərmək

o yumşaldı; رَجَّحَ العجب بنفسه رَجَّحَ اعطافه *bax:* رَجَّحَ

– عَاطِفَةٌ *c.* عَاطِفَةٌ 1) döngə; 2) dalan

– عَاطِفٌ rəğbət bəsləyən, çox sevən, mehriban

– عَاطِفَةٌ lütf; لُطْفٌ صاحب الـ lütf sahibi

– مَعَطِيفٌ rəğbət bəsləyən; canıyanan

– مَعَطِيفٌ *c.* مَعَطِيفٌ boyun

– مَعَطِيفٌ = مَعَطِيفٌ *c.* مَعَطِيفٌ

– مَعَطِيفٌ *c.* مَعَطِيفٌ 1) döngə, dirsək, bükük, əyirlik; 2) döngə, dalan

I عَطَّلَ (u) عَطَّلَ 1) məhrum olmaq, əli-boş qalmaq (*nədən*); 2) bağlı olmaq, işləməmək (*dükən, müəssisə*) 3) işsiz olmaq, fəaliyyətdən qalmaq; II عَطَّلَ 1) işsiz qoymaq; atıb getmək; hərəkətsiz qoymaq; 2) bağlamaq, saxlamaq (*fəaliyyətini*); tətıl etmək; kəsmək (*iclası*); buraxmaq (*tətılə*); 3) *məch.* bağlanılmaq, kəsilmək; 4) yararsız etmək, sıradan çıxarmaq, korlamaq, xarab etmək; ziyan vurmaq; 5) mane olmaq, əngəl törətmək, saxlamaq; 6) bəzəkdən məhrum etmək (*qadını*); 7) söndürmək, saxlamaq (*motoru*); V تَعَطَّلَ 1) istifadəsiz qalmaq; عَنِ الْعَمَلِ ~ işsiz qalmaq; 2) dayanmaq, fəaliyyət göstərməmək; işləməmək (*zavod*); 3) korlanmaq, xarab olmaq, yararsız hala düşmək; sıradan

çıxmaq (*məs., maşın*); عَنِ السَّبِيلِ ~ yolu azmaq, səmti itirmək (*məs., gəmi*)

– تَعَطَّلَ 1) dayanma; عَنِ الْعَمَلِ ~ işsizlik; 2) xarab olma, sıradan çıxma, işləməmə; fəaliyyətsizlik

– تَعَطِيلٌ 1) dayandırma, saxlama; bağlama; عَنِ الْجَرِيدَةِ الْإِدَارِيِّ ~ qəzetin inzibati qaydada bağlanması; 2) buraxma; 3) söndürmə (*motoru*); xarab etmə, sıradan çıxarma; 6) ateizm

– عَاطِلٌ 1) məhrum olmuş, əli çıxmış (*nədən*); azad (*nədən*); 2) boş, işsiz, fəaliyyətsiz; tənbel, avara; عَاطِلٌ بِصُورَةٍ ~ *yaxud* عَاطِلٌ بِصُورَةٍ جَزَائِيَّةٍ ~ *yaxud* عَاطِلٌ جَزَائِيٌّ ~ işsiz; 3) yararsız; 4) bəzəkləri olmayan (*qadın*)

– عَاطِلَةٌ 1) işsizlik; 2) ətalət

– عَطْلٌ fəaliyyətsizlik; الْعَمَالُ ~ işsizlik

– عَطْلٌ¹ olmayan (*nəyisə*), məhrum olan (*nədən*)

– عَطْلٌ² *c.* أَعْطَالَ zədə, korlanma, xarab olma; nasazlıq, sıradan çıxma; عَطْلٌ وَضُرٌّ ~ xərclər (*itkilər*) və zərər

– عَطْلَانٌ 1) tənbel, avara, veyil; 2) boş, işi olmayan, azad; 3) yararsız, nasaz

– عَطْلَةٌ 1) işi olmama, məşğuliyəti olmama; işsizlik; 2) fasilə, tətıl; بِرِلْمَانِيَّةٍ ~ parlament tətili günləri; مَدْرَسِيَّةٍ ~ məktəb tətili günləri; عَنِ الصَّيْفِ *yaxud* عَنِ الصَّيْفِيَّةِ yay tətili; عَنِ الْعِيدِ bayram tətili günləri; عَنِ الْيَوْمِ ~ istirahət günü (*iş günü olmayan gün*)

– عَطِيلٌ *xüs. ad. k.* Otello

– مَعَطِيلٌ korlanmış, xarab olmuş, nasaz; sıradan çıxmış; boş dayanan

– مِعْطَالٌ tənbel, avara, veyil; işi olmayan, məşğul olmayan; işsiz

– مُعَطَّلٌ 1) işləməyən, işsiz duran; atılmış; istifadəsiz qalmış, işlək olmayan (*kapital*); 2) işsiz; 3) bağlı

– مُعَطَّلٌ ateist

I عَطَنَ (i, u) عَطْنٌ islatmaq, isladıb yumşaltmaq, suya qoymaq (*dərini, çətənəni, kətani*); عَطْنٌ (a) عَطْنٌ çürümək, kiflənmək, kif atmaq, kif bağlamaq; iylənmək; II عَطَّنَ 1) islatmaq, isladıb yumşaltmaq; 2) çürütmək; 3) kifsinmək (*su*)

– نُعْطِيبُ islatma, isladıb yumşaltma

– عَطَانٌ aşı qabığı; aşılayıcı maddə

– عَطْنٌ islatma, isladıb yumşaltma

– عَطْنٌ *məcaz.* doğma ev; ضَيْقٌ *simic*; ضَيْقٌ *simiclik*

– عَطَّنَ² çürümək; kiflənmək, iylənmək, kifsinmək; pis qoxu, xoşagəlməz iy

– عَطْنٌ, عَطِينٌ çürük; kiflənmiş, kif atmış; iylənmiş

I عَطَا (u) عَطْوٌ götürmək; qəbul etmək; almaq; III عَطَى vermək; IV أَعْطَى 1) vermək; təklif etmək; haqqını *haqqına* vermək; 2) əta etmək, bağışlamaq; *məch.* verilmək (*kimə*); V نَعَّطَى 1) əməliyyat həyata keçirmək (*bank haqqında*); 2) sədəqə istəmək; VI نَعَّطَى 1) almaq, yığmaq; 2) içmək; çəkmək; istifadə etmək; qəbul etmək (*dərman*); الحَشِيشُ ~ şərab içmək, sərxoşluq etmək; (الْحَشِيشُ) ~ tiryək (*həşiş*) çəkmək; المخدرات ~ narkotik maddələrdən istifadə etmək; 3) məşğul olmaq (*nə ilə*), aparmaq (*işi*); الرياضة ~ idmanla məşğul olmaq; السياسة ~ siyasətlə məşğul olmaq; المحاماة ~ vəkilliklə məşğul olmaq, vəkil işləmək; صناعة الصيدلة ~ əczaçılıqla məşğul olmaq, aptek saxlamaq; بالقمار ~

qumara qurşanmaq, qumar oynamaq; X اسْتَعَطَى istəmək, dilənmək

– اسْتِعْطَاءٌ dilənçilik

– اِعْطَاءٌ c. اَتَّ – təqdim etmə; vermə, paylama; təklif etmə (*müzaidədə qiyməti, şərtləri*)
– نَعَّاطٌ 1) məşğul olma; 2) içmə, çəkmə, istifadə etmə; qəbul etmə (*dərmanı*)

– عَطَا c. عَطَاوَاتٌ bəxşiş, bəxşayış, hədiyyə

– عَطَاءٌ c. اَعْطِيَةٌ 1) təqdim etmə; bağışlama, hədiyyə etmə; hədiyyə, bəxşiş; sədəqə, dilənçi payı; 2) təklif etmə (*müzaidədə qiyməti, şərtləri*)

– عَطِيَّةٌ c. عَطَايَا bəxşiş, hədiyyə

– مُسْتَعْطَى q. مُسْتَعْطِيَةٌ 1. istəyən, dilənən; 2. dilənçi

– مُعْطَى q. مُعْطِيَةٌ 1. verən; 2. təqdim edən, göndərən (*teleqram*), götürən (*məktub, ərizə*); hədiyyə verən, bəxşiş verən

– مِعْطَاءٌ səxavətli

– مُعْطِيَةٌ bəxşiş, hədiyyə (*Şimali Afrika*)

– مُعْطِيَاتٌ c. məlumat (*məs., statistik*)

III عَاطَلٌ 1) dolaşmaq, çəlpəşik, qatmaqarış danışmaq *və ya* yazmaq; 2) cütləşmək, əlaqədə olmaq (*itlər*)

– مُعَاظَلَةٌ dolaşılıqlıq, çəlpəşiklik, qatmaqarışlıqlıq

عَظْمٌ *bot.* boyaq otu

I عَظَمَ (u) عَظْمٌ 1) əzəmətli olmaq; 2) böyük olmaq, çox mühüm olmaq; 3) ciddi, təhlükəli olmaq (*kimin üçün*), ağır gəlmək (*kimə*); II عَظَّمَ 1) hörmət etmək, ehtiram göstərmək; 2) təzim etmək, böyük, uca tutmaq; tərif etmək; 3) şişirtmək; böyütmək; ciddi, təhlükəli göstərmək; IV أَعْظَمَ 1) böyük tutmaq, hörmət etmək, ehtiram göstərmək; 2) ciddi, təhlükəli hesab etmək; 3) bö-

yütmək; V عَظَمَ 1) hörmətli, böyük tutulmaq; 2) qürurlanmaq, təkəbbür etmək (*nə ilə -*); tərif edilmək, şöhrət tapmaq, şöhrətlənmək; 3) sümüyə dönmək, sümükləşmək; VI نَعَّظَمَ 1) böyümək, böyük olmaq; əhəmiyyət kəsb etmək, ciddiləşmək; 2) təcridən genişlənmək, güclənmək, əzəməti artırmaq; 3) qürurlanmaq, təkəbbür etmək; 4) təşəxxüsə gəzmək; X اِسْتَعْظَمَ 1) böyük, əhəmiyyətli, əzəmətli hesab etmək; 2) kəskinləşmək; 3) özünə çoxunu götürmək; 4) qürurlanmaq, təkəbbür etmək

– اِعْظَامَةٌ yastıqca (*turnyur – XIX əsrin 80-ci illərində dəbdə olan qadın geyiminin bir hissəsi, qadını ehtisamlı göstərmək üçün arxadan paltarın altından beldən aşağı taxılan yastıqca*)

– اَعْظَمُ q. عَظْمِي c. اَعْظَمُ ən əzəmətli, ən böyük, ən nəhəng, ən mühüm

– نَعَّظَمْتُ təcridən artma, getdikcə böyümə

– نَعَّظَمْتُ 1) təkəbbür; 2) sümükləşmə, bərkimə

– تَعَّظِيمٌ təzim etmə, uca tutma, böyük tutma, hörmət etmə; *hərb.* salamlama

– اِعْظَامَةٌ = اِعْظَامَةٌ

– عِظَامِي 1. adlı-sanlı, məşhur, qədim nəsiləndən olan, əsil-nəcabətli; 2. işi uğurla gedən, şəhən həyat sürən (*əsil-nəcabəti sayəsində*)

– عَظْمٌ, عَظْمٌ 1) böyük ölçü; böyüklük, ululuq; genişlik; 2) əhəmiyyət

– الكُتْفُ (اللوْح) عَظْمٌ sümük; *tib.* raxitizm, sümüklərin yumşalması; فُخْدِي ~ omba

– عَظْمَاتٌ c. عَظْمَةٌ sümük

– عَظْمَةٌ 1) əzəmət; vüqar; ləyaqət; مرض الـ *tib.* paranoyya (*ruhi xəstəlik*); 2) vüqar, qü-

– rur; 2) həşəmət, cah-calal; 4) əlahəzrət (*sultanın titulu*)

– عَظْمُوتٌ əzəmət, böyüklük, həşəmət

– عَظْمِي 1) sümük -i/-ı; ~ هَيْكَلٌ skelet; ورم ~ *tib.* osteoma, sümük şişi; 2) sümüklü, tıxılı

– عَظْمَاءُ, عَظْمَاءٌ 1) əzəmətli; الجلال ~ möhtəşəm, cah-calallı; الالهية ~ böyük əhəmiyyətli; 2) nəhəng; 3) tanınmış, adlı-sanlı, əsil-nəcabətli; 4) mühüm, ciddi; 5) əla; !~ əla!

– عَظِيمَةٌ c. عَظَائِمٌ 1) böyük, mühüm hadisə, iş; 2) bəla, müsibət

– مُعْظَمٌ 1) qürurlu, təkəbbürlü, məğrur; 2) sümükləşmiş, sümüyə dönmüş

– مُعْظَمٌ böyük, çox hissə (*nəyinsə*); ~ onların çoxu, çoxları

– مُعْظَمٌ 1) şöhrət tapmış, şöhrətli, adlı-sanlı; 2) çox arıq, sümükləri çıxmış

– عَظَاءٌ c. عَظَاءَةٌ kərtənkələ

– عَظَائِيَّةٌ = عَظَائِيَّةٌ

I اِعْفٌ (a/i) عَفٌّ 1) iffətli, namuslu, ismətli, həyalı, təmiz, günahsız olmaq; 2) çəkinmək (*hər cür pislikdən, haramdan, qəbih işlərdən* عن; عَفٌّ 2) (i/u) عَفٌّ toplamaq, yığışmaq; V تَعَفَّفَ 1) iffətli, namuslu, həyalı olmaq;

2) çəkinmək, özünü saxlamaq (*nədən* في); 3) təvazökarlıq etmək

– اِعْفٌ ən iffətli, namuslu, ismətli, həyalı, təmiz

– تَعَفَّفَ 1) çəkinmə, özünü saxlama; 2) iffət, təmizlik, irz, namus, həya

– عَفٌّ iffətli, ismətli, namuslu, həyalı; təvazökar

– عَفَافٌ iffət, ismət, namus, həya

– عَفَّةٌ 1) iffət, ismət, namus, həya; نِطَاق الـ *tar.* iffət kəməri; 2) çəkinmə, özünü saxlama, imtina etmə

- عَفِيفٌ *c.* أَعْقَاءُ iffətli, namuslu, təmiz, həyalı
 – عَفِيفَةٌ *c.* عَفِيفَاتٌ, عَفَائِفٌ iffətli, ismətli, namuslu, təmiz, həyalı qadın
 !عَفَارْمُ afərin!
 I عَفْرٌ (i) عَفْرٌ 1) palçığa bulamaq; çirklətmək; tozlamaq, toza bulamaq; 2) tozlandırmaq, mayalamaq (*xurma ağacını*); II عَفَّرٌ 1) tozlamaq, toza bulamaq, tozlu etmək; 2) tozlandırmaq, vurmaq (*nə -ب*); بالكبريت ~ kükürd vurmaq (*bitkiyə*); 3) alçaltmaq; utandırmaq; 4) biçindən sonra sünbülləri yığmaq; III عَافِرٌ mübarizə aparmaq; V تَعَفَّرٌ tozlanmaq, toz basmaq, toza bulanmaq
 – أَعْفَرُ *q.* عَفْرَاءُ *c.* عَفْرٌ çiçəyin tozcuğu
 – عَفَارٌ toz, kül
 – عَفَارٌ tozlayıcı (*bitkiləri*)
 – عَفَارَةٌ *c.* اتٌ – püskürdücü, tozlayıcı
 – عَفْرٌ toz
 – عَفْرٌ vəhşi qaban, çöldonuzu
 – عَفْرَةٌ yal (*məs., şirin, atın*); الديك ~ xoruzun pipiyi
 – يَعْفُورٌ *c.* يَعَافِيرُ ceyran (*toz rəngində*)
 (عفرت) تَعَفَّرَتْ ifrit kəsilmək, bərk acıqlanmaq, amansız olmaq, qəzəblənmək
 – عَفْرَتَةٌ 1) hirslilik, acıqlılıq, qəzəblilik, kinlilik; 2) yaramazlıq, yamanlıq; 3) anlaşılmazlıq
 – عَفْرَيْتٌ *c.* عَفْرَايْتٌ 1. hiyləgər, kələkbaz, bic; 2. 1) iblis, şeytan, cin; 2) şeytan balası (*oyuncaq*); 3) kart. böyük kozır, baş xal; 4) şeytanbala, cinbala (*oğlan uşağı haqqında*); ~ على كَفٌّ son dərəcə pisdir
 – عَفْرِيَّةٌ 1) ifritə; 2) domkrat (*ağır şeyləri qaldıran mexanizm*), qaldırıcı kran; 3) زرقاء ~ iş köynəyi
 – مَعْفَرَةٌ cinlənmiş, cin vurmuş

- I عَفَّشَ (i) عَفَّشَ yığmaq, toplamaq; II عَفَّشَ yığmaq, qalaqlamaq, topalamaq
 – عَفَّاشَةٌ 1) cır-cındır, əski-üskü, zir-zibil, dəyərsiz şeylər; 2) tör-töküntü, tullantı
 – عَفَّشٌ 1) əşyalar, baqaj, yük; 2) avadanlıq, mebel
 – عَفَّشَ *xalq dil.* çirkli, pinti, natəmiz, səli-qəsisiz
 I عَفَّنَ (ə) عَفَّنَ üfunətlənmək, çürümək, korlanmaq, qoxumaq, iylənmək; II عَفَّنَ çürütmək, üfunətləndirmək; V تَعَفَّنَ çürük, iylənmiş olmaq; üfunətlənmək
 – تَعَفَّنَ üfunətlənmə, çürümə, iylənmə, qoxuma; مضادٌ لله ~ çürümədən qoruyan
 – عَفْنٌ çürümə, çürüntü, çürük şey; ~ ابو *zool.* skuns (*qəhvəyi və ya qara rəngli, qiymətli xəzi olan kiçik heyvan*), porsuq; üfunətlilər
 – عَفْنٌ çürük, çürümüş; iylənmiş, qoxumuş, üfunətli; امراضٌ ~ septik, irinli xəstəliklər
 – عَفُونَةٌ üfunətlənmə, qoxuma, iylənmə, çürümə; çürüntü
 – عَفْنٌ = مُعَفَّنٌ
 I عَفَّوْ (u) عَفَّوْ 1) silmək, hamarlamaq, düzəltmək; 2) bağışlamaq, əfv etmək (*kimi عن*), günahından keçmək (*kimin عن*); عفا الله عنه وعتا جميعا! Allah onun da, bizim də hamılıqla günahından keçsin!; 3) çəkinmək, özünü saxlamaq (*nədən عن*); II عَفَّى 1) silmək, hamarlamaq, ört-basdır etmək; ~ عليه الزمن ~ çox qalmaqdan xarab olmaq, köhnəlmək; 2) bağışlamaq, əfv etmək (*kimi عن*), günahından keçmək (*kimin عن*); III عَافَى 1) sağaltmaq, sağlamlığını qaytarmaq; 2) azad etmək, qurtarmaq (*nədən من*, عن); 3) cansağlığı, afiyət diləmək, “afiyət olsun!” demək; 4) *məch.*

sağalmaq, yaxşı olmaq; عوفيت عافاك! yaxud عوفيت افهرin!, əla!; IV أَعْفَى azad etmək, qurtarmaq (*nədən* عن); aradan götürmək, istisna etmək; V سِيلِنْمَك, hamarlanmaq, ört-basdır edilmək; VI نَعَفَى afiyət tapmaq, sağalmaq; X اِسْتَعْفَى 1) əfv istəmək, bağışlanmasını istəmək; 2) istefa vermək, getmək (*haradan* من) – اِسْتَعْفَاءُ c. 1) – اتُّ. 1) bağışlanmasını istəmə; 2) istefa; getmə, çıxma (*tərkibdən*) – اِعْفَاءُ 1) qurtarma, azad etmə; من الضريبة ~ vergidən azad etmə; من الخدمة العسكرية ~ əsgəri xidmətdən azad etmə; 2) aradan qaldırma, istisna etmə – اِعْفَاءُ q. عَافِيَةٌ silinmiş, itib getmiş (*iz*); رَسْمٌ: رسوم عافية – اِعْفَاءُ c. 2) عَافَاةٌ gələn, qonaq – اِعْفَائِيَةٌ c. 1) عَافِيَاتٌ gələn, qonaq (*qadın*) – اِعْفَائِيَةٌ c. 2) عَوَافٍ afiyət, sağlamlıq, cansağlıq; səhhət, yaxşı əhval-ruhiyyə – اِعْفَاءُ 1) toz; 2) itib getmə, silinmə; ölmə; ~ عليه o öldü – اِعْفَوُ 1) bağışlama, günahından keçmə; əfv etmə, amnistiya; ~ عامٌ ~ yaxud شامل ~ əfvi-ümumi; ~ təsadüfən, istəmədən, qeyri-iradi, bilmədən; 2) ~! yaxud ~! a) bağışlayın!, üzr istəyirəm!; b) dəyməz! (*təşəkkürə cavab olaraq*); عَفْوُ الخاطر düşünmədən, dərhal – اِعْفَوُ bağışlayan, mərhəmətli, rəhmli – اِعْفَوِيٌّ instinktiv; öz-özünə əmələ gələn; kor-təbii, qeyri-şüuri; ~ بشكل kor-təbii şəkildə, qeyri-şüuri olaraq – اِعْفَوِيَّةٌ kortəbii, qeyri-mütəşəkkillik – اِعْفَوِيٌّ sağlam, möhkəm – اِعْفَاءُ 1) afiyət tapma, sağalma; sağlamlıq; 2) qurtarma (*nədən* عن, من); aradan götürmə, istisna etmə

– اِعْفَاءُ 1) sağlam; 2) azad edilmiş, qurtarmış (*nədən* عن, من); ~ (و) (سالم) sağlam sağ-salamatdır

I اِعْقَ (a/u) عَقٌّ yarmaq, parçalamaq, doğramaq; عَقُّ (a/u) عَقُّقُ sözə baxmamaq, itaətsizlik etmək, sözündən çıxmaq, üzünə durmaq, qabarmaq

– اِعْقَ sözə baxmayan, üzə ağ olmaq, üzə duran, qabaran; ağvalideyn

– اِعْقَ sözə baxmayan, üzə duran

– اِعْقَ şimşəyin parıltısı

– اِعْقُ son dərəcə sözə baxmayan, itaətsizlik edən, üzə duran

– اِعْقُ sözə baxmamaq, itaətsizlik, üzə durma

– اِعْقُ topl., min. (həmç. ابيض ~) xalsedon;

– اِعْقُ ~ əqiq; اخضر ~ heliotrop; ~ يمانى ~ oniks, damarlı əqiq

– اِعْقُ c. 1) عَاقِقٌ min. xalsedon parçası

– اِعْقُ c. 2) اِعْقُ dərin dərə; dar dərə, keçid

I اِعْبَ (u) اِعْبَ 1) izləmək, ardınca getmək (*kimin-nəyin*); 2) irsən almaq, varis olmaq;

3) sonra etmək, ardınca etmək (*nə* -); بىر سىم ~ sonra o, yonca əkdi; II اِعْبَ 1) izləmək, təqib etmək; 2) ardınca getmək; 3) şərh etmək (*nəyi*); على الحوادث ~ hadisələri şərh etmək; 4) məzəmmət etmək, pisləmək, qınamaq (*kimi*); III اِعَابَ 1) izləmək; 2) cəzalandırmaq (*nəyə görə* -); 3) tədricən, növbə ilə birini başqası ilə əvəz etmək; IV اِعْتَبَ 1) ardınca gəlmək (*kimin-nəyin*); 2) müşayiət etmək (*nəyi*); 3) özündən sonra xələf, oğul-uşaq qoyub getmək; 4) doğurmaq (*nə*), səbəb olmaq (*nəyə*); 5) islah olunmaq (*mənən*); V اِعْتَبَ 1) ardınca getmək; 2) təqib etmək, izləmək, güdmək; 3) nəzarət etmək, yoxlamaq; tədqiq etmək, diqqətlə

öyrənmək; VI تَعَاَبَ 1) bir-birinin ardınca gəlmək; tədricən, növbə ilə əvəz edilmək; 2) keçmək, ötmək (*zaman*); VIII اِعْتَقَبَ ar-dınca getmək (*kimin-nəyin*)

– تَعَقَيْبٌ 1) təqib etmə, izləmə (*qanun əsasında*); 2) şərh

– تَعَاَبَ 1) bir-birinin ardınca gəlmə; tədricən, növbə ilə əvəz etmə; يَخُودُ عَلَى الـ *yaxud* ~ بالـ dalbadal, bir-birinin ardınca, bir-birinin dalınca; 2) keçmə, ötmə (*zaman*); مع ~ الايام ~ الأيام günlər ötdükcə

– عَاقِبٌ *tar. vali*
– عَاقِبَةٌ *c. عَوَاقِبُ* aqibət, son, axır, nəticə
– عَقَابٌ *q. c. عَقَابٌ* qartal; a) Qartal bürcü; b) *tar. Qartal (Məhəmməd peyğəmbərin bayrağının adı)*; الـ الذهبى qızılquş; الـ الملتحي *zool. quzuqapan, toğlugötürən (yirtici quş)*; ~ ابصر من *məsəl. gözdən itidir (hər fən: qartaldan yaxşı görür)*

– عَقَابٌ *c. اتٌ* – cəza; يَخُودُ وَقَعَ الـ ~ عَلَيْهِ *yaxud* kiməsə cəza kəsmək, cəza vermək

– عَقَابِيٌّ qartal -i/-1
– عَقَابِيٌّ cinayət -i/-1; cəza -i/-1
– عَقَبٌ *c. عَقَابٌ* 1) daban; 2) oğul; övlad; ~ الباب qapı rəzəsi; ~ البندقية tüfəng qundağı; ~ رأساً على ذلك (عَقَبَ) ondan sonra; ~ رأساً على baş-ayaq, alt-üst; في اعقاب القرن الماضي ke-çən əsrin axırlarında; في اعقاب هذا الحادث bu hadisədən dərhal sonra; رجوعاً على عَقَبِيَّهِ (رجعوا) رده على عَقَبِيَّهِ (ردهم) geri dönmək; على اعقابهم (رجعوا) geri oturtmaq, qovmaq, qovub çıxartmaq

– عَقَبٌ *c. عَقَابٌ* 1) aqibət, axır, son, nəticə; 2) qalıq; ~ السجارة siqaret kötüyü; ~ الشمعة şam qalığı; ~ قلم الرصاص qələm qırığı; 3) kö-tük (*məs., qəbzin*)

– اِزَاحَ عَقِبَاتٍ 1) maneə, əngəl; 2) çətinlik

– عَقَبَةٌ *c. عَقَابٌ* dağ keçidi, dar dərə; sərt yoxuş

– عَقَبٌ *c. عَقِبٌ* 1) aqibət, son, nəticə; 2) de-sert, çərəz

– وَقَعَ مَا لَا تُحْمَدُ عَقِبَاهُ *عُقُبِيٌّ* aqibət, son, nəticə; elə bir şey baş verdi ki, nəticəsi xoşa gəlməz

– عُقُوبَةٌ *c. اتٌ* 1) cəza, töhmət; 2) tənbeh; عُقُوبَاتٌ اِقتصاديةٌ iqtisadi cəzalar

– عُقُوبِيٌّ cəza -i/-1

– عَقِيْبٌ sonra gələn (*kimdənsə*); الطعم يeməkdən sonra

– عَقِيْبٌ qartal balası, qaraquş balası
– مُتَعَاَبٌ 1) ardıcıl, bir-birini əvəz edən;

2) dalbadal gələn, fasiləsiz
– مُعَاَقَبٌ 1) təqib edilən; 2) cəzalandırılan;

– مُعَاَقَبٌ 1) təqib edilən; 2) cəzalandırılan; قَانُونًا اِعمال ~ عَلَيْهَا qanunla cəzalandırılan əməllər

– مُعَاَقِبٌ cəzalandıran

– مُعَاَقِبَةٌ 1) təqib etmə, izləmə; 2) cəzalan-dırma; 3) növbə ilə əvəz etmə

– مُعَقَّبٌ şərhçi, icmalçı

– يَعْقُوبُ *c. يَعْقُوبٌ* kəklik

– يَعْقُوبُ *xüs. ad k. Yəqub*

– يَعْقُوبِيٌّ *c. يَعْقُوبِيٌّ* 1) Yəqub -i/-1; 2) *din. yəqubi*; 3) *tar. yakobin*

– يَعْقُوبِيَّةٌ 1) *din. yəqubilik*; 2) *tar. yakobin-çilik*

عَقَبَالٌ *xalq dil. مائة شمعة! تبریک edirəm və yüz il ömür arzulayıram! (ad gününə münasibətilə təbrik)*

– عَقَابِيٌّ *c. عَقَابِيٌّ* 1) son qığılcımlar (*məhəb-bətin*); qalıq təzahürlər (*xəstəliyin*); 2) *c. nə-*

ticələr; bəlalalar; ağrılar; عقابيل الحمى titrədib-qızdırmanın nəticələri; عقيب الحادث hadisənin nəticələri

I عَقَدَ (i) عَقْدٌ 1) bağlamaq, düşünləmək, düşün vurmaq; başlamaq (*nəyəsə*), açmaq, qurmaq (*nəyisə*); علاقات دبلوماسية ~ diplomatik əlaqələr qurmaq (*kiminlə* مع); تأسها ~ o, başını şalı ilə bağladı; الخوف لسانه ~ qorxudan dili tutuldu; تأس لسانه الدهشة ~ dəhşətdən dili qurudu; الصلح ~ sülh bağlamaq; صفقة ~ saziş bağlamaq; معاهدة ~ müahidə bağlamaq; على امرأة ~ kəbin əqdi bağlamaq; ərə vermək; المأذون القران ~ məzun (*qazı köməkçisi*) kəbini kəsdi; 2) çağırmaq (*iclas, qurultay*); مؤتمرًا صحفياً ~ mətbuat konfransı keçirmək; سوقًا ~ yarmarka açmaq; عُقد الامتحان ~ imtahan keçirildi; عُقد له عليها *məch.* onun (*qızın*) ona (*oğlana*) əqdi oxundu, kəbini kəsildi; ... النية على... ~ niyyətinə düşmək; ... رجاء على... ~ *yaxud* ...ümid bağlamaq; العزم ~ qəti qərara gəlmək (*nə isə etmək barədə*); ~ ناصيته جبينه ~ qaşlarını çatmaq, qaşqabağını tökmək; فصلا ~ bir fəslini yazmaq (*məs., kitabın*); المقالة ~ bir məqalə vermək (*qəzetdə*); عَقَدَ (a) عَقْدٌ qurumaq, bərkimək; qatılmaq, sıxlaşmaq, ağırlaşmaq; لسانه ~ onun dili qurudu, o danışa bilmədi; II عَقَدَ 1) bərk-bərk düşünləmək, bir neçə düşün vurmaq; 2) mürəkkəbləşdirmək, çətinləşdirmək; dolaşdırmaq; كلامه ~ qatma-qarış danışmaq; 3) qəlizləşdirmək; العسل ~ balı qəlizləşdirmək; IV أَعَقَدَ qəlizləşdirmək; V تَعَقَّدَ 1) çətin, dolaşlıq olmaq, dolaşığa düşmək, mürəkkəbləşmək; 2) qurumaq, qəlizləşmək, ağırlaşmaq; topalanmaq (*buludlar*);

3) *kim.* bağlı olmaq; VI تَعَقَّدَ danışığa gəlmək; saziş, müqavilə bağlamaq (*kiminlə* مع *nə barədə* على); VII اِنْعَقَدَ 1) bağlanılmaq (*saziş*); 2) çağırılmaq (*iclas, qurultay*); keçirilmək (*məhkəmənin iclası*); 3) tutulmaq, qurumaq (*dil*); 4) bərkimək, qəlizləşmək, duruxmaq, mat qalmaq, donmaq; 5) çökmək; VIII اِنْعَقَدَ etiqad etmək, etiqad bəsləmək

– فى سى انه... – etiqad; iman; ائت. c. اِنْعَقَدُ –

inanıram ki...; بالخرافات ~ xurafata inam

– اِنْعَقَدُ ən çətin, ən mürəkkəb, ən dolaşlıq;

من ذنب الضبّ *məcaz.* məsələ çox çətindir (*hər fən: kərtənkələnin quyruğundan da düşünlüdür*)

– اِنْعَقَدُ açılma, keçirilmə, çağırılma; الجلسة ~

iclasın açılması; يوم ~ bazarın açıldığı gün, bazar günü

– رازلاشما, saziş bağlama, müqavilə bağlama

– ائت. c. تَعَقِيدٌ ~ dolaşlıqlıq, çətinlik; ازداد ~

daha da çətinləşdi

– عَقْدٌ baftaçı

– عَقْدَةٌ baftaçılıq; baftalı mallar ticarəti

– عَقَائِدٌ ideoloji, etiqadi; ~ ideoloji baxımdan; الصراع الـ ideoloji mübarizə, əqidə mübarizəsi

– عَقْدٌ 1) düşünləmə; 2) bağlama (*məs., saziş*); 3) çağırma (*məs., iclas*); صاحب الـ والحلّ ~ tam sərəncam sahibi; rəis

– عَقْدٌ 2 c. عَقُودٌ 1) saziş, müqavilə; kontrakt;

جماعى ~ kollektiv müqavilə; العمل ~

بيع ~ kollektiv əmək müqaviləsi; الزواج ~

نیکah əqdi; عقد اكليل tacqoyma, əklilqoyma (*kilsə qaydası ilə nikah bağlama*); 2) tağ,

alaqarı; 3) düşün, bağ, ilmək; 4) on dənə,

on yaş, onillik; عمره o, ömrünün üçüncü onilliyindədir; hamı اکتمل ~ هم topladı

– واسطة ~ الحة boyunbağı, həmail; عقدة c. عقدة boyunbağının orta mirvarisi; من الزهور ~ çiçək hörüyü

– شراعية ~ الحة 1) düyün, bağ, ilmək; yeriyən düyün; منزلقه ~ سائبة ~ sürüşən düyün; العنق ~ qalstuk; 2) dəniz mili (gəmilərin hərəkət sürəti ölçüsü); 3) anat. oynaq, bənd; 4) ادب. başlanğıc, giriş; 5) çətinlik, problem; sirr, müəmma; العدة ~ ən çətin məsələ; 6) maniya; الاضطهاد ~ təqib olunma maniyası; الاستعلاء ~ böyüklük iddiası; 7) plantasiya, tarla, ferma; 8) bot. zirişk, zərinc; النكاح ~ nikah bağı; لسانه ~ dili açıldı

– عقيده 1. 1) bağlanmış; 2) donmuş, bərkimmiş; 2. 1) müttəfiq; 2) konsentrat; الطماطم ~ tomat pastası

– عقداً c. عقداً 1) başçı, qabaqda gedən; 2) polkovnik

– عقيدة c. عقيدة 1) əqidə, iman; baxış; راسخة ~ möhkəm əqidə; سياسية ~ siyasi əqidə; 2) doktrina, nəzəriyyə; 3) doqma; c. ideologiya

– عقيدة c. ات. ات. – düyünçə, bağlama, boğça
– مناقيد danışiq aparən; التسن. danışiq aparən tərəflər

– معتقد c. ات. ات. – 1) etiqad, prinsip, kredo; المعتقدات الخرافية xurafat; 2) təlim

– معتقد qəti inanan, möhkəm əqidəli

– معاقداً c. معاقداً 1) yer (nə iləsə bağlı, yaxud nə isə bağlanmış); الرجاء ~ yaxud الآمال ~ ümid yeri; 2) qovşaq; 3) memar. kapitəl, sütun başlığı

– معقد 1) düyünlü, düyün-düyün; 2) mürəkkəb, dolaşiq, çətin, aydın olmayan; 3) kompleks

– معقود 1) bağlanmış; ~ dili-ağzı bağlanmış, dili tutulmuş; ~ ümid والامل ~ على... -a/-ə qalıb; 2) donmuş, bərkimmiş, qəlizləşmiş; 3) tağlı

I عقر (i) عقر 1) yaralamaq; ابلا ~ dövənin ayaq damarını kəsmək; 2) sürtüb yara etmək; 3) dişləmək; 4) sonsuz, doğmayan olmaq, uşağı olmamaq (insanlar haqqında); عقر (u) عقر sonsuz, doğmayan olmaq, uşağı olmamaq; III عاقر uymaq, aludə olmaq (nəyəsə); ~ içkiyə aludə olmaq, sərxoşluq etmək; IV أعقر heyrətləndirmək, heyrətə salmaq, təəccübləndirmək, valeh etmək; VII إعقر 1) yaralanmaq; 2) sürtülüb yara edilmək; 3) dişlənmək

– عقر sonsuz, uşağı olmayan kişi (c. عقر); sonsuz, uşağı olmayan qadın (c. عقر, عواقر) – ات. ات. – mülk, daşınmaz əmlak, malikanə

– عقر c. عقاير zəhər, ağı, dava-dərman; dərman otu

– عقرة sonsuzluq, övladsızlıq
– عقار 1) daşınmaz; ~ ملك daşınmaz əmlak; ~ ملك daşınmaz əmlak sahibi; 2) torpaq -i/-ı; 3) ipoteka -i/-ı; ~ بنك ipoteka bankı

– عقاير əczaçı

– عقر dişləmə

– عقر 1) sonsuzluq, övladsızlıq

– عقر 2) içəri otaq; ~ داره evinin içində

– عقر 3) pöhrə, zoğ

– عقرة c. عقرات dişləmə, diş yeri, dişlək, dişləm

– عقر dişləyən; hirsli, qəzəbli

- عَقْلَانِيَّةٌ rasionallizm; rasionallıq
- عَقْلَانِيَّاتٌ c. düşüncələr, mühakimələr; əqli nəticələr
- عَقْلٌ¹ c. 1) buxov, qandal, zəncir; 2) oynaq, bənd; 3) ting, şitil, qələm, çilik; عنب ~ meynə çubuğu, tənək
- عَقْلَةٌ² idm. turnik, trapesiya, tir
- عَقْلِيٌّ 1. 1) əqli, intellektual; الاختلال əqli pozğunluq; 2) ruhi; الامراض الـ ruhi xəstəliklər; 3) rasionalist; ağıla əsaslanan, zehni; 2. c. عَقْلِيُّونَ rasionalist; المذهب الـ yaxud مذهب الـ rasionallizm, rasionallıqların təlimi
- عَقْلِيَّاتٌ c. ağilla dərk edilənlər
- عَقْلِيَّةٌ c. 1) əqli inkişaf; 2) əqli səviyyəsi; 3) əhval-ruhiyyə
- عَقُولٌ¹ 1) çox ağıllı; 2) tib. bərkidici, qarnıbağlayan
- عَاقُولٌ = عَقُولٌ²
- عَقِيلَةٌ c. عَقِيلَاتٌ, عَقَائِلٌ 1) həyat yoldaşı, arvad; 2) xanım
- عَاقِلٌ ağıllı, ağılı başında olan, əqli salim
- مُعْتَقَلٌ 1. həbs edilmiş, məhbus; سياسي ~ siyasi məhbus; 2. c. 1) həbs düşərgəsi; 2) həbs yeri, həbsxana
- مَعَاوِلٌ c. 1) ipyeri, bağlamaq üçün yer (mas., atı); 2) istehkam, qala, dayaq məntəqəsi, istinadgah
- مَعْقُولٌ 1) ağılabatan, ağılı qəbul edə bilən; məntiqi; başa düşülən; ~ وهذا bu da ağılabatandır; ~ غير yaxud لا ağıla batmayan, aydın olmayan, başa düşülməyən; 2) rasionallıq; مَعْقُولِيَّةٌ 1) ağıllılıq, ağılabatanlıq, anlaşılıqlıq; اللامعقوليَّةُ mənasızlıq, ağılsızlıq, düşüncəsizlik, ağılabatmazlıq; 2) anlama, dərk etmə

- I عَقَمَ (u) عَقْمٌ sonsuz, övladsız olmaq; عَقَمَ (u) عَقْمٌ sonsuz, övladsız etmək, doğmaq; dölsüzləşdirmək; II عَقَمَ 1) sonsuz, övladsız etmək; 2) axtalamaq, dölsüzləşdirmək; sterilizə etmək; dezinfeksiya etmək; zərərsizləşdirmək; IV عَقَمَ sonsuz, övladsız etmək; axtalamaq; V تَعَقَّمَ sterilizə edilmək, dezinfeksiya edilmək, zərərsizləşdirilmək
- تَعَقِيمٌ sterilizə etmə; dezinfeksiya etmə; sterilizasiya; dezinfeksiya
- عَقْمٌ, عَقْمٌ, عَقْمَةٌ 1) sonsuzluq, övladsızlıq; 2) qeyri-məhsuldarlıq, səmərəsizlik
- عَقْمَاءٌ c. 1) sonsuz, doğmayan, övladsız; 2) qeyri-məhsuldar, səmərəsiz
- عَقَائِمٌ c. 2) sonsuz, doğmayan qadın
- مَعَقَّمٌ sterilizə edilmiş, zərərsizləşdirilmiş
- مَعَقِّمٌ sterilizator
- I عَكَ (a/i, u) عَكٌ bürkü, isti olmaq
- عَكٌ bürkülü, isti, boğucu
- عَكِيكٌ = عَكَّةٌ, عَكَّةٌ
- عَكِيكٌ bürkü, isti
- عَكُوبٌ bot. ispan ənginarı
- عَكُوبٌ = عَكُوبٌ
- I عَكَرَ (ə) عَكَرٌ bulanıq olmaq, bulanmaq; II عَكَرَ 1) bulandırmək; 2) pərt etmək, qanı qaraltmaq; V تَعَكَرَ 1) bulanıq olmaq, bulanmaq; 2) qanı qaraltmaq, qanqaralıq olmaq; VIII اِعْتَكَرَ = V
- عَكَارَةٌ bulanıq çöküntü, xılt, tör-töküntü
- عَكَرٌ 1) bulanıqlıq, tutqunluq; 2) çöküntü, xılt, lehmə, torta
- عَكَرٌ bulanıq, tutqun; اصطاد في الماء الـ masəl. bulanıq suda balıq tutaq
- مُعَكَرٌ 1) bulanıq, çirkli; 2) qanı qaralmış, əhvalı pozulmuş, ovqatı təlx
- عَكَرَتَ ara düzəltmək, oğraşlıq etmək

- عكْرَتَةٌ aradüzəltmə, oğraşlıq
- عكْرُوتٌ c. عكْرَايتٌ aradüzəldən, oğraş
- عكْرُشٌ bot. ayırıqotu
- عكْرِشَةٌ c. اتٌ dişi dovşan

I عَكَزَ (u) عَكَزٌ söykənmək, dirənmək (*nəyə*) (على); V تَعَكَزَ 1) söykənmək, dirənmək (*nəyə*) (على); 2) qoltuqağacına söykənərək gözmək

- عُكَايزُ c. عُكَايزُ qoltuqağacı, əsa (*başı əyri alağacı*), çomaq
- عُكَايزُ c. عُكَايزُ 1) əsa, əlağacı, çomaq; 2) hökmdar əsası
- عكْرُوتٌ qoltuqağacı, əsa

I عَكَسَ (i) عَكْسٌ 1) çevirmək, döndərmək; alt-üst etmək, üzüqoylu qoymaq; 2) əks etdirmək (*işığı, səsi və s.*); 3) qaytarmaq, dəf etmək (*nəyi* en *s.*); III عَاكَسَ 1) mane olmaq, qarşı çıxmaq; العكوس ~ əksinə getmək; 2) əksinə olmaq, zidd olmaq; 3) bezdirmək, cana gətirmək; 4) qarşidan əsmək (*külək*); 5) söz atmaq, sataşmaq (*qadına*); VI تَعَاكَسَ 1) bir-birinin əksinə olmaq, bir-birinə zidd olmaq; toqquşmaq (*marqlar*); 2) əks olunmaq (*işiq, səs və s.*), əksini tapmaq; VII اِنْعَكَسَ 1) əks, tərs olmaq; 2) əks olunmaq, əks edilmək, əksini tapmaq, sınmaq

– اِنْعِكَاَسٌ 1) refleksiya; 2) inikas, əksetmə, sınma; *فيز.* زاوية العكس inikas bucağı

– اِنْعِكَاَسٌ 2) c. اتٌ 1) *fiziol.* refleks; الانعكاسات a) reflekslər; الموروثية anadangəlmə reflekslər

– اِنْعِكَاَسِيٌّ reflektor -i/-1; reflektiv

– عَاكِسٌ 1. əks etdirən; çevirən; التَّيَّار ~ kommutator; (*müq. et mübəl*); 2. c. عَاكِسَاتٌ əksetdirici, reflektor

- عَاكِسَةٌ c. اتٌ – əksetdirici, reflektor

1) عَكُوسٌ c. عَكْسٌ 1) əks tərəf, arxa tərəf; 2) əkslik, ziddiyyət; əks, zidd; عكس onun əksi, ziddi; مشرفه öz müəlliminin əksinə olaraq; عكس على الـ *yaxud* عكسə tərsinə; عكس على ما يصوره iş onun təsvir etdiyinin əksinədir; عكس الريح عكسə əksinə; عكس الريح küləyə qarşı getmək; عكس الـ və əksinə; عكس كان على الـ 'اطردت' *bas:* طردا وساء, əksinə çıxmaq (*nəyin* men)

– عَكْسِيٌّ 1) əks, tərs, zidd; التناسب الـ *riyaz.* tərs mütənasiblik; حالة الـ *bas:* حالة; 2) reflektiv, reflektor -i/-1, qeyri-ixtiyari; عكس بحركة الـ reflektor -i/-1

– عَكْسِيٌّ yeri dəyişdirilmiş bitki, ayrıca basdırılmış bitki

– مَعَاكِسٌ 1) əks-təsir göstərən; əksinə hərəkət edən; əks; اقتراح əks-təklif; ثورة əks-inqilab; هجوم əks-hücum; مطلب əks-mətləb; 2) çarpaz; خشب faner

– مَعَاكِسَةٌ 1) əks-təsir, müqavimət; 2) sataşma (*qadına*)

– مَعَكُوسٌ 1) aşırılmış, çevrilmiş; 2) əks, tərs; bu, əks nəticələr doğurdu; 3) əks edilmiş

– مُنْعَكِسٌ 1) reflektiv, reflektor -i/-1; افعال الـ reflektor təsirləri; الشرطية şərti reflekslər; 2) əks edilmiş; صورة الـ güzgü təsviri, güzgüdəki əks

I عَكِشَ (ə) عَكِشٌ bir-birinə qarışmaq; dolaşmaq, çəlpəşmək, sarmaşmaq (*bitkilər*); pırtlaşmaq (*saçlar*)

– عَاكِشَةٌ bacarıqsızlıq, ağır, ləng tərpənmə

– عَاكِشَةٌ hörümçək toru

– عَاكِشَةٌ = عَاكِشَةٌ

– عَكِشٌ pırtlaşmaq; bir-birinə qarışmış

(عكظ) VI تُعَاكِظُ yarışmaq, bir-birilə yarışa girmək (*şeyr sənətində, natiqlikdə*); deyişmək – تُعَاكِظُ tar. Ukaz (*Məkkə yaxınlığında cahiliyyətdə dövrü şairlərinin yarışdıqları yarmarka*)

I عَكَفَ (u, i) عَكُوفٌ 1) cidd-cəhdlə çalışmaq, əlləşmək (*nəyinsə üstündə*), bərk məşğul olmaq (*nə ilə* علی); qapılmaq, aludə olmaq, özünü həsr etmək (*nəyə* علی); ... يصف ~ o cidd-cəhdlə ... vəsf etməyə başladı; سَت ~ ... يصف milçəklər ...bürümüşdü; 2) qapanmaq, bayıra çıxmmamaq, içəridə oturub qalmaq (فی), qapılmaq; فى المسجد ~ məsciddə ibadətə qapılmaq; 3) saxlamaq, çəkindirmək (*nədən* عن); II عَكَفَ 1) əymək, burmaq; الشعر ~ saçları burmaq; 2) saxlamaq, çəkindirmək (*nədən* عن); V تُعَكِّفُ təklikdə yaşamaq, guşənişin olmaq, yalnızlıqda həyat sürmək; VII اِنْعَكَفَ =V; VIII اِعْتَكَفَ 1) evdən bayıra çıxmamaq (*xəstəliyə görə*); مَدَّةٌ ثَلَاثَةٌ ~ o, üç gün çölə çıxmadı; 2) etikaf etmək, tənha ibadətə çəkilmək, bütün varlığı ilə aludə olmaq (*nəyə* الی); 3) özünü həsr etmək; 4) çəkinmək, imtina etmək (*nədən* عن)

– عَكُوفٌ c. عَاكِفٌ 1) özünü həsr edən (*nəyə*), bərk məşğul olan (*nə ilə* علی); 2) təklikdə yaşayan, tənha həyat sürən; 3) oturaq

I عَكَمَ (i) عَكْمٌ 1) bağlamaq, qablamaq, qablaşdırmaq; 2) qalamaq, qalaqlamaq, komaqlamaq; ehtiyat yığmaq; 3) özünü saxlamaq, çəkinmək (*nədən* عن)

– عَكَمٌ çodar, çarvadar

– عَكْمٌ c. اَعْكَامٌ bağlı, dəstə; tay

I عَلَّ عَلٌّ (a/i) عَلٌّ yaxud عَلٌّ məch. xəstə olmaq, xəstələnmək; II عَلَّلَ 1) izah etmək, səbəbini göstərmək, sübut gətirmək; 2) əy-

ləndirmək, könlünü almaq, kefini açmaq, təskinlik vermək (*nə ilə* -); ~ نفسه بآمال ~ ümid etməklə özünə təskinlik vermək; V عَلَّلَ 1) bəhanə gətirmək (*nə ilə* -); 2) əylənmək, kefini açmaq, təskinlik tapmaq (*nə ilə* -); VIII اِعْتَلَّ 1) xəstələnmək; 2) naqis olmaq, qüsuru olmaq, nəyisə çatışmamaq; 3) bəhanə gətirmək (*nə ilə* -); səbəb kimi göstərmək (*nəyə* -); 4) qram. zəif kök hərfi olmaq (*fel haqqında*)

– اِعْتَلَّ 1) xəstələnmə; الصَّحَّةُ ~ nasazlıq; 2) qram. zəif kök hərfinin olması (*feldə*)

– عَلَّ c. اَتَّ - bəhanə, saxta dəlil, əsassız üzr

– عَلَّ c. تَعَلَّلَ 1) səbəb göstərmə, səbəbini izah etmə; لا يمكن ~ izahedilməz; علم الـ tib. etnologiya; 2) bəhanə, saxta dəlil, əsassız üzr

– عَلَّ ola bilər, mümkündür, bəlkə də (*həmç. bax: لعَلَّ*)

– عَلَّ c. عَلَّةٌ - arvadlardan biri; بنو علاتٍ ayrı-ayrı arvadlardan doğulmuş uşaqlar

– عَلَّ c. عَلَّ 1) xəstəlik, nasazlıq; zəiflik; 2) naqislik, qüsurlu, çatışmazlıq; defekt; حروف الـ yaxud احرف الـ qram. zəif hərflər; 3) səbəb, motiv; الـ العلل ~ yaxud الـ الولى ilkin səbəb; ومعلول ~ səbəb və nəticə; 4) dəlil; bəhanə; على heç nəyə baxmayaraq; necə varsa eləcə; bütün qüsurları ilə yanaşı; لم يقبل هذا بسبه o buna inanmadı (*yəni yoxlamadan*)

– عَلَّ c. اَعْلَاءُ xəstə; 2) təzə, tər; rütubətli (*külək*)

– عَلَّ səbəbiyyət

– عَلَّ c. مُعَلَّلٌ 1) xəstə, nasaz; الصَّحَّةُ ~ daima xəstə olan; 2) qram. naqis (*fel*)

– مَعْلٌ xəstə, nasaz, qeyri-sağlam
 – مَعْلُولٌ 1. 1) xəstə; 2) defektli, qüsurlu, naqis; 2) şərtlənən; nəticəsi olan; 2. c. اِت-
 نَeticə; مَعْلُولَاتٌ və مَعْلُولَاتٌ səbəblər və nəticələr
 I عَلَبَ (u) عَلَبٌ işarə qoymaq, kərtik açmaq, damğalamaq; II عَلَبَ 1) qablaşdırmaq, qab-
 larda, bankalarda buraxmaq (*məhsulu*); 2) = I
 – تَعْلِيْبٌ konservləşdirmə, konserv istehsal
 etmə; مصنع (معمل) ~ الخضروات والفواكه واللحوم
 tərəvəz, meyvə və ət konservləri zavodu
 – عَلَبٌ في ~ الليل gecənin yarısı
 – عَلَبٌ c. عَلَبٌ 1) qutu, yeşik; mücrü; ~ التروس
 tex. ötürücülər qutusu; ~ الصفيح ~ tənəkə qutu;
 ~ السجائر siqaret qutusu; ~ الكبريت kibrit qu-
 tusu; ~ اللبِن ~ südqabı; ~ النشوق ~ tütün qutusu,
 burunotu qabı; 2) kesson (*sualtı işlər üçün
 suyun dibinə salınan kamera*); 3) banka (*kon-
 serv bankası*), sərnici; ~ سردين ~ siyənək ban-
 kası; ~ الصدرية anat. döş qəfəsi
 – عَلَبٌ konservləşdirilmiş; ~ لحوم ət kon-
 servləri
 – مَعْلَبَاتٌ c. konservlər
 (عَلَجَ) III عَلَجَ 1) əlac etmək, müalicə et-
 mək, sağaltmağa çalışmaq; 2) bərpa etmək
 (*abidəni*); 3) aparmaq (*işi*); 4) işləmək (*nə
 üzərində*), əlləşmək (*nə üzərində*), məş-
 gul olmaq (*nə ilə*); 5) nəzərdən keçirmək,
 şərh etmək, öyrənmək; əlac tapmaq, çarə
 qılmaq, çıxış yolu göstərmək; 6) *kim.* təmiz-
 ləmək (*nə ilə* →); 7) keçirmək, çəkmək,
 hiss etmək; ~ سكرات الموت ~ ölümə çəkişmək;
 ... كسر ~ ...sındırmağa çalışmaq; ~ الفولاذ ~ po-
 ladın kövrəkliyini azaltmaq; VI تَعَلَجَ müalicə
 edilmək, müalicə keçmək; VIII اِعْتَلَجَ 1) çır-
 pılmaq, çarpmaq, qalxıb enmək; 2) mübarizə
 aparmaq (*hisslər – qəlbə*)

– 1) عَلَجُ əlac, müalicə; كهربائى ~ elektro-
 müalicə; مائى ~ su müalicəsi, su ilə müalicə;
 2) düzəltmə; 3) bərpa etmə; ... وسأ لهذا bu ...
 əlac olaraq; 4) c. اِت ~ dərman, dava; وقتى ~
 palliativ, müvəqqəti əlac
 – مُمَالِيعَةُ المُؤَسَّسَاتِ السَّيَّةِ müa-
 licə müəssisələri; المُؤَسَّسَاتِ السَّيَّةِ müalicə xid-
 mətləri
 – عَلَجٌ c. عَلَجٌ, 1) imansız, kafir; 2) ko-
 bud, qaba, qanmaz adam; *ikrah.* əlaltı
 – مُعَالِجٌ 1. müalicə edən; ~ الطبيب müa-
 licə edən həkim; 2. həkim
 – مُعَالِجَةٌ 1) müalicə; 2) düzəltmə; 3) şərh,
 təhlil, həll etmə, işləyib hazırlama; 4) işlə-
 mək, emal etmə; ~ المعادن ~ metal emalı
 عَلَسٌ pərinc (*Ərəbistanda buğda növü*)
 عَلُوشٌ c. عَلُوشٌ quzu (*Tunis*)
 I عَلَفَ (i) عَلَفٌ 1) yedirtmək, yem vermək;
 2) kökəltmək; VII اِنْعَلَفَ kökəldilmək;
 VIII اِعْتَلَفَ yem yemək, yemlənmək
 – عَلَافَةٌ c. عَلَافَةٌ yem, alaf alverçisi
 – عَلَفٌ c. عَلَافٌ ot; yem; alaf; ~ اخضر ~ yaşıl
 (tər) yem; ~ جاف ~ quru yem; ~ مركب ~ müxtəlif
 yemlərdən hazırlanan yem qatışıqı, qatışıq
 yem
 – عَلْفَى yem -i/-1, yemlik, yem üçün ayrıl-
 mış; ~ الفول yemlik paxla
 – عَلْفَةٌ c. عَلْفَةٌ yem; alaf
 – عَلْفَةٌ c. عَلْفَةٌ kökəldilən heyvan
 – عَلْفٌ kökəldilmiş
 – مَعَالِفٌ c. مَعَالِفٌ axur, yemqutusu, yemqabı,
 yemlik
 – مَعَالِفٌ c. مَعَالِفٌ tövlə, pəyə
 – مَعْلُوفٌ kökəldilmiş, piyli
 I اِعْلَقَ (ə) اِعْلَقَ, عَلَقَةٌ, عَلَقٌ 1) asılmaq; 2) yan
 almaq (*nəyə* →); yapışmaq, bərk tutmaq (*nə-*

dən →); بالحباله ~ tora düşmək; 3) sevmək, bağlanmaq (*nəyə* →); ... بصرى ~ gözüm ... -a/-ə dikilmişdi; 4) boylu olmaq, hamilə olmaq (*kimdən* من); 5) başlamaq (*nə isə etməyə*); يقرأ ~ o, oxumağa başladı; II عَلَقَ 1) asmaq, keçirmək, ilişdirmək; bağlamaq; 2) asılı etmək (*nəyisə nədənsə* → , على); əlaqələndirmək (*nə ilə* → , على); 3) təxirə salmaq, uzatmaq (*məsələnin həllini və s.*); şərh etmək (*nəyi* على); 4) qeydlər yazmaq (*kitabda, əlyazması səhifəsinin qırağında*); ~ اهمية ~ qeyd kitabçasına yazmaq; اهمية ~ əhəmiyyət vermək (*nəyə* على); ~ الآمال به ~ kiməsə-nəyəyə ümid bağlamaq; للحمار ~ uzunqulağa yem vermək; IV أَعْلَقَ 1) asmaq, keçirtmək, ilişdirmək; 2) zəli qoymaq, zəli salmaq; V تَعَلَّقَ 1) asılmaq, sallanmaq; ~ حث: الانفاس *bax*: نَفَسٌ; 2) asılı olmaq (*nədən* →); 3) asılı qalmaq, sallanıb qalmaq; yapışmaq, bərk tutmaq (*nədən* →); 4) bağlılıq hiss etmək (*kimə-nəyə*), sevmək (*kimi-nəyi* →); ~ نفسه üreyi kiməsə-nəyəyə bağlanmaq, daima kiminsə-nəyinsə haqqında fikirləşmək; 5) aid olmaq, xas olmaq (*nəyə* →); ...-a/-ə gəlincə

– عَلَقٌ 1) daha çox xas olan; 2) daha qiymətli, daha dəyərli; ~ من ... bu, ...-dan/-dən daha əhəmiyyətli və daha qiymətlidir

– عَلَقٌ 1) əlaqə, asılılıq; 2) sədaqət, tərəfdarlıq, bağlılıq; sevgi, məhəbbət (*kimə-nəyə* →); 3) mənsubluq

– عَلَقٌ 1) izah etmək; 2) şərh etmək; izahedici qeydlər (*haşiyələrdə, səhifələrin qırağında*); 3) təxirə salma, uzatma, ləngitmə, yubatma, gecikdirmə; saxlama;

الحكم ~ hökmün icrasının saxlanması; 4) təliq (*xətt növü*)

– عَلَقٌ şərh; qeyd; təliqə (*müəyyən məsələ haqqında rəsmi izahat*)

– عَلَقٌ 1) əlaqə, münasibət; عَلَقَاتُ c. عَلَاقَةٌ علاقات mədəni əlaqələr; علاقات تجارية ticarət əlaqələri; علاقات دبلوماسية (سياسية) diplomatik münasibətlər; علاقات سببية səbəbiyyət əlaqələri; علاقات سوية münasibətlər; علاقات الإنتاج istehsal münasibətləri; قطع العلاقات münasibətlərdə gərginlik; العلاقات الدول ذات العلاقات (العلائق) əlaqələri kəsilməsi; əlaqədar dövlətlər (*hansıya məsələyə münasibətdə*), marağı olan dövlətlər; اقام علاقات حسن الجوار mehriban qonşuluq münasibətləri qurmaq; ...-a/-ə əlaqədar idi; 2) bağlılıq; 3) sevgi münasibəti; ~ بها onunla əlaqəsi var

– عَلَقٌ c. عَلَاقَةٌ qayıq, sarğı; kəndir, ip (*asqı üçün istifadə oluna bilən hər şey*)

– عَلَقٌ c. عَلَاقَةٌ asılan, paltarasan
– عَلَقٌ c. عَلَاقَةٌ qiymətli şey, daş-qaş, cava-hirat, qızıl-gümüş; ~ الكتاب هی kitab onun üçün ən qiymətli şeydir

– عَلَقٌ 1) cüvəllağı; 2) pas-siv pederast

– عَلَقٌ topl. zəli

– عَلَقٌ laxtalanmış qan

– عَلَقٌ c. عَلَاقَةٌ zəli

– عَلَقٌ qan laxtası

– عَلَقٌ 1) kötəkləmə, kötəkləmə cəzası; علقه ~ ضربه علقه onu kötəklədi

– عَلَقٌ 1) bağlılıq, əlaqə, münasibət

– عَلَقٌ 2) bir pay yem (*heyvan üçün*)

– عَلَقٌ balasını süd əmməyə buraxmayan diş dəvə

- عَلِيْقٌ c. عَلَائِقُ 1) bir pay yem; 2) yem, alaf; عَلَائِقَاتُ yemlik bitkilər
 – عَلِيْقَةٌ yem; جَاقَةٌ ~ quru yem
 – عَلِيْقٌ topl. itburnu; çaqqal gavalısı; bö-yürtkən; هَامِچ. ~ توت moruq
 – عَلِيْقَةٌ c. اَتٌ – itburnu kolu
 – عَوَالِقُ plankton
 – عَلِيْقٌ asılı olan (nədən →); aid olan (nəyə →); toxunan (nəyə →)
 – مُتَعَلِّقَاتٌ c. ləvazimat; البيت ~ ev əşyaları
 – مَعَالِيْقٌ c. مَعَالِيْقُ 1) dil; 2) iç, içalat
 – مُعَلَّقٌ 1) təxirə salınmış, gecikdirilmiş, həll edilməmiş, həlli uzadılmış (məsələ); 2) asılı olan (nədən →); 3) bərkidilmiş, bağlanılmış; asılmış; asma; ~ جسر asma körpü; عليه ~ şərh edilmiş, qeydlərlə verilmiş; الحياة انسانة معلقة في الحياة (ərinin yaxınlıq etmədiyi, talağını da vermədiyi qadın)
 – مُعَلِّقٌ icmalçı, şərhçi; الراديو الاداعيّ ~ radio şərhçisi; السياسيّ (الدبلوماسي) siyasi icmalçı; الصحفيّ qəzet şərhçisi
 – مُعَلَّقَةٌ c. اَتٌ – müəlləqə (cahiliyyət dövrü ərəbləri arasında məşhur olan yeddi poetik asərdən biri)
 – مَلْعَقَةٌ c. مَعَالِقُ qaşiq (müq. et مَلْعَقَةٌ bitkisi); صَارِحٌ بالحقيقة ولو كانت في مرارة ~ macaz. acı da olsa, həqiqəti demək
 I عَلَكٌ (u) عَلَكٌ 1) çeynəmək; gəmirmək; çirt-ləmaq; 2) naqqallıq etmək, boşboğazlıq etmək, çərənləmək
 – عَلَاكٌ 1) saqqızsatan; 2) çərənçi, naqqal
 – عَلَاكٌ çərənçilik, naqqallıq, boşboğazlıq
 – عَلَاكٌ c. عَلَاكٌ mastika; şingilə
 – عَلَاكٌ saqqız

I عَلَمٌ (u) عَلَمٌ işarə, nişan qoyma (nə üzərində عَلَمٌ (ə) عَلَمٌ 1) bilmək (nəyi), bilən olmaq, xəbərdar olmaq (nədən təs. h. yaxud →); وَلِيَعْلَمُ مَنْ لَمْ يَعْلَمْ مَا حَدَثَ qoy nə baş verdiyini bilməyən bilsin; (اينها) يعلم الله اين هي (Allah bilir, indi o haradadır; 2) anlamaq, başa düşmək (nəyi təs. h. yaxud →); عَلَمٌ أَنْ... məlum oldu ki...; II عَلَمٌ 1) öyrətmək, oxutmaq, dərc vermək; 2) göstəriş vermək, təlimatlandırmaq; هَتْه درساً لِنِيسَاه ona elə bir dərs verib ki, heç vaxt unutmaz; 3) işarə, nişan, əlamət qoymaq (nə üzərində عَلَمٌ (ə) عَلَمٌ IV xəbər vermək, xəbərdar etmək, məlumatlandırmaq (nə barədə təs. h. yaxud →); bildir-mək, elan etmək (nə barədə →); V تَعْلَمُ oxumaq, öyrənmək; təhsil almaq; VI تَعْلَمُ özünü bilən, alim göstərmək; özünü alim kimi qələmə vermək; X اِسْتَعْلَمُ soruşub bilmək, öyrənib bilmək, xəbər tutmaq (nə barədə عَلَمٌ (ə) عَلَمٌ

- اِسْتَعْلَمٌ c. اَتٌ – soruşub bilmə, öyrənib bilmə, xəbərdar edilmə, məlumat verilmə; arayış; اِسْتَعْلَمَاتٌ قَلَمٌ arayış bürosu
 – اِغْلَامٌ c. اَتٌ – xəbərdar etmə, bildirmə; bildir-iş; məlumat; informasiya; وزارة ~ informasiya nazirliyi; اجهزة ~ informasiya orqanları; ~ شرعيّ hüq. qərar, hökm
 – اِغْلَامِيٌّ informasiya -i/-1
 – اَعْلَمُ daha yaxşı bilən; والله ~! Allah daha yaxşı bilir! (bir xəbərin mötəbərliyinə şübhə olanda belə deyirlər)
 – اَعْلُوْمَةٌ c. اَعْلَامٌ yolqırağı nişan, göstərici dirək
 – تَعْلَامَةٌ böyük alim
 – تَعْلَمٌ təhsil

- 1) تَعَالِيمٌ c. تَعْلِيمٌ - təlim, tədris, təhsil, maarif; الخلق maarifi; الحرّ özəl təhsil; رجال pedaqoqlar; فنّ pedaqogika; icbari təhsil; رسوم təhsil haqqı; العالی ali təhsil; العالی نوّ ali təhsilli; 2) məşq; 3) doktrina

- c. تَعْلِيمَاتٌ - təlimat, göstərişlər, sərəncamlar, direktivlər

- 1. تَعْلِيمِيَّةٌ c. تَعْلِيمِيٌّ - təlim keçən; 2. تَلِيمَاتِيٌّ c. تَعْلِيمِيٌّ - təlimatçı

- 1) تَعْلِيمِيٌّ c. تَعْلِيمِيٌّ - təlim -i/-1; pedaqoji; القسم tədris hissəsi; 2) ibrətəməz, didaktik

- 1) عَوَالِمٌ , عَالَمُونَ c. عَالَمٌ - ələm, yer üzü, kainat; dünya; العالم العربيّ ərəb dünyası, bütün ərəblər; الحيوان ~ heyvanat ələmi; النباتات ~ bitkilər ələmi; المعادن ~ yaxud ~ qazıntılar ələmi; الجديد Yeni dünya (Amerika); القديم Qədim dünya (Avropa, Asiya, Afrika); متمن ~ mədəni ələm; الرأسّماليّ kapitalist dünyası; الصغائر ~ mikroələm; الخيال ~ xəyallar ələmi; 2) xalq, camaat

- 1) عِلْمٌ c. عِلْمٌ - bilən, xəbəri olan; 2) عِلْمَاءٌ c. عِلْمٌ - alim; المشرقيّات ~ misirşünas; بالآثار المصريّة ~ şərqişünas; 2) bilici (şəriət alimi)

- 1) عَوَالِمٌ c. عَالِمَةٌ - qadın alim; 2) qadın müğənni

- 1) دُنْيَا -i/-1, ümumdünya -i/-1; 2) دُنْيَا الحرب -i/-1, dünyəvi

- 1) دُنْيَا عَالَمِيَّةٌ - dünyəvilik

- 1) عَالِمِيَّةٌ - alimlik; 2) alim rütbəsi; حصل الازهر əl-Əzhərin alimi rütbəsini almaq

- عَالِمِيَّةٌ c. عَالِمِيَّةٌ - bax: (على + ما) عَلَامٌ

- 1) عَالِمِيَّةٌ c. عَالِمِيَّةٌ - çoxbilən; hər şeydən xəbərdar olan

- 1) عَالِمِيَّةٌ c. عَالِمِيَّةٌ - işarə, nişan; geod.

- 1) عَالِمِيَّةٌ c. عَالِمِيَّةٌ - işarə, nişan; geod. reper; للارشاد ~ sərhad əlamətləri; الاستقهام ~ sual

- 1) عَالِمِيَّةٌ c. عَالِمِيَّةٌ - işarəsi; التّعجب (التأثر) ~ nida işarəsi; الحذف ~ nöqtələr; التتصيص ~ dırnaq işarəsi; علامات مميزة ~ hərflər. fərqlənmə nişanları; 2) əlamət; 3) marka; 4) döş nişanı; 5) qiymət, bal

- 1) عَالِمِيَّةٌ c. عَالِمِيَّةٌ - bayraq, vımpel; 2) yolqı-raqı nişan, dirək; 3) nişan, əlamət; 4) dağ; 5) sütun, başçı, korifey, elm, incəsənət və s.

- 1) عَالِمِيَّةٌ c. عَالِمِيَّةٌ - bayraq, vımpel; 2) yolqı-raqı nişan, dirək; 3) nişan, əlamət; 4) dağ; 5) sütun, başçı, korifey, elm, incəsənət və s. sahəsində ən görkəmli xadim; من اعلام ~ siyasət görkəmli siyasət xadimlərindən biri; اعلام görkəmli dilçi alimlər; 6) görməli yerlər; 7) həmişə. yaxud ~ qram. xüsusi isim; الجنس ~ ümumi isim; اشهر من نار ~ olduqca məşhur, tanınmış

- 1) عَالِمِيَّةٌ c. عَالِمِيَّةٌ - çox yaxşı bilmək (nəyisə); ذلك عند الكاتب وحده ~ bunu ancaq müəllif özü bilir; اخذ الـ عن... ~ dərş almaq (kimdənsə); أخذ الـ بـ... ~ nəzərə almaq; kiminsə icazəsilə, razılıqı ilə; على غير ~ منه ~ kiminsə icazəsi, razılıqı olmadan; ~ bil-ə-bilə, bil-ərək-dən, şüurlu şəkildə; ~ yəqin, mötəbər bilik; o bildi, xəbər tutdu; ~ barədə məlumatlı olmaq; ~ onun bu işdən xəbəri var, o bunu bilir; 2) elm, nəzəriyyə; ~ ahl elm adamları; ~ tələbə; ~ geologiya; ~ sosiologiya; ~ etika; ~ bakteriologiya; ~ zoologiya; ~ biologiya; ~ antropologiya; ~ misirşünaslıq; ~ mineralogiya; ~ botanika; ~ dilçilik; ~ fonetika; ~ folklor; ~ biblioqra-

- 1) عَالِمِيَّةٌ c. عَالِمِيَّةٌ - çox yaxşı bilmək (nəyisə); ذلك عند الكاتب وحده ~ bunu ancaq müəllif özü bilir; اخذ الـ عن... ~ dərş almaq (kimdənsə); أخذ الـ بـ... ~ nəzərə almaq; kiminsə icazəsilə, razılıqı ilə; على غير ~ منه ~ kiminsə icazəsi, razılıqı olmadan; ~ bil-ə-bilə, bil-ərək-dən, şüurlu şəkildə; ~ yəqin, mötəbər bilik; o bildi, xəbər tutdu; ~ barədə məlumatlı olmaq; ~ onun bu işdən xəbəri var, o bunu bilir; 2) elm, nəzəriyyə; ~ ahl elm adamları; ~ tələbə; ~ geologiya; ~ sosiologiya; ~ etika; ~ bakteriologiya; ~ zoologiya; ~ biologiya; ~ antropologiya; ~ misirşünaslıq; ~ mineralogiya; ~ botanika; ~ dilçilik; ~ fonetika; ~ folklor; ~ biblioqra-

fīya; العلوم العسكرية hərbi elmlər; العلوم البشرية humanitar elmlər; العلوم الخفية mistik təsəvvürlərlə bağlı elmlər; علوم العربية ərəb dili elmləri (*morfologiya, sintaksis, üslub nəzəriyyəsi, poetika, bəlağət elmi, natiqlik məharəti*); علمًا و عملاً nəzəri və praktiki olaraq; علم الرمل ~ qum üzərində fala baxma

– علمٌ 1) bildiriş; طلب ~ çağırış və-rəqəsi; التسليم ~ malyolasalma barədə bildiriş; 2) yazı; الوصول ~ malın alınması barədə qəbz; خبر ~ qəbz

– علمائى 1. 1) mülki; 2) dünyəvi; 2. 1) əhli-dünya; 2) dünyəvi insan

– علمى 1) elmi; ~ غير elmi; الجمعيّة a) təhsil haqqında sənəd; b) elmi ixtisas; 2) nəzəri

– علمية elmilik; ~ لا qeyri-elmilik

– علمٌ 1) bilən, xəbərdar olan; 2) müdrik; hər şeyi bilən (*Allah*)

– مُعَلِّمٌ 1. oxuyan, təhsil alan; təlim keçmiş; tərbiyəli; savadlı; كلّ حاجة ~ hər şeyi bilən; 2. şagird; الزّيون ziyalılar

– معلّمٌ c. معلّمٌ 1) nişan; 2) əlamət; المعالم واضح aydın, ifadəli; 3) yolqırağı dirək, nişan ağacı; 4) iz, əsər; معالم الجنایة cinayətin izləri; 5) c. görkəm, sima; xarakter, xarakterik cizgilər, xüsusiyyətlər; görməli yerlər

– مُعَلَّمٌ 1) nişanlanmış, qeyd edilmiş; 2) təlim keçmiş; savadlı

– مُعَلِّمٌ 1. öyrədən; 2. 1) müəllim; مدرسة müəllimlər məktəbi, seminariyası; 2) usta; 3) sahib, yiyə, ağa

– معلّمة c. اتّ qadın müəllim, müəllimə; معلمات qadın müəllimlər məktəbi, seminariyası

– معلّمة c. اتّ – ensiklopediya

– معلّمى 1. ensiklopedik; 2. ensiklopedist

– مُعَلِّمِيَّةٌ müəllimlik, ustalıq

– معلومٌ 1. məlum; ... من الـ məlumdur ki...; a) həmç. صيغة الـ gram. felin məlum forması; b) riyaz. məlum ədəd, verilmiş; 2. xalq dil. əlbəttə, aydındır, oldu

– معلومٌ c. معلّمٌ haqq; qonorar

– معلومة c. اتّ – məlumat, informasiya

– معلوميّةٌ bilgi, xəbərdar olma, məlumatlılıq; اذكره للـ bunu məlumat üçün qeyd edilmiş

– علونٌ 1) aydın, aşkar, açıq olmaq; 2) məlum olmaq; III علن xəbər vermək, açıqlamaq, açıb bildirmək; IV أعلن 1) elan etmək, yaymaq; nəşr etmək, bildiriş vermək (*nə barədə*); عن الطوارئ ~ fövqəladə vəziyyət elan etmək; ~ التعبنة ~ səfərbərlik, orduya çağırış elan etmək; ~ الحرب ~ müharibə elan etmək (*kimə*); 2) məhkəməyə çağırmaq (*məhkəmə orqanları haqqında*); X استعلن 1) elan edil-mək, açıqlanmaq; 2) məlum olmaq

– إعلانٌ 1) yayma, nəşr etmə; 2) elan etmə, bildirmə; ~ الحرب ~ müharibə elan etmə; المحكمة ~ məhkəməyə çağırış; 3) afişa, plakat, elan; لوحة عرض الاعلانات elanlar lövhəsi

– علانيةٌ 1) aydınlıq, açıqlıq; 2) aşkarlıq; yaxud فى ~ açıq-aşkar, hamının gözü qabağında

– إعلانٌ 1) yayma, nəşr etmə; 2) elan etmə, bildirmə; ~ الحرب ~ müharibə elan etmə; المحكمة ~ məhkəməyə çağırış; 3) afişa, plakat, elan; لوحة عرض الاعلانات elanlar lövhəsi

– إعلانٌ 1) yayma, nəşr etmə; 2) elan etmə, bildirmə; ~ الحرب ~ müharibə elan etmə; المحكمة ~ məhkəməyə çağırış; 3) afişa, plakat, elan; لوحة عرض الاعلانات elanlar lövhəsi

– علانيةٌ 1) aydınlıq, açıqlıq; 2) aşkarlıq; yaxud فى ~ açıq-aşkar, hamının gözü qabağında

– فلانٌ: باx علانٌ

– علانٌ 1) aydınlıq, açıqlıq, aşkarlıq; ~ açıq-aşkar, aydın şəkildə

– علنةٌ yayan, açıb deyən (*sirləri*)

– علنى 1) açıq, aşkar; جلسة ~ açıq iclas; المزاد الـ hərrac, müzayidə, auksion; 2) leqal; بصورة ~ açıq-aşkar, leqal olaraq

– عَلْنِيَّةٌ açıqlıq, aşkarlıq; عَلْنِيَّةٌ açıq-aşkar, açıqcasına

– مُعْلَنٌ elan edən

عَلَّهَبْ zool. maral (*erkək*)

I (علو) عَلَا (u) عَلَا 1) uca olmaq, ucalmaq, yüksəlmək, özünü (–) üstün tutmaq, özünə layiq bilməmək (*nə isə etməyi –*); 2) bərk, uca olmaq (*səs*); 3) üstün olmaq (*boyda, gücdə*); üstün gəlmək (*kimə عن*); 4) qalxmaq; 5) çulğamaq, basmaq (*nəyisə*), oturmaq (*nəyinsə üstünə*), görünmək (*nəyinsə üstündə*); عَلَا صَامُولَةَ الصَّدَا qaykanı pas basdı; onun üzündə təcüb ifadəsi görüdü; وعلت على وجهها علانم الدهشة o, yaşa doldu; عَلَا (ə) عَلَا uca, yüksək olmaq, ucalmaq, yüksəlmək; II عَلَا qaldırmaq, ucaltmaq, yüksəltmək; III عَلَا ucaltmaq (*səsinə*); IV عَلَا qaldırmaq, ucaltmaq, yüksəltmək; V عَلَا 1) uca, yüksək olmaq; qalxmaq; 2) təkəbbür etmək; VI عَلَا 1) uca, yüksək olmaq; ucadan gəlmək (*səs*); qalxmaq, ucalmaq, yüksəlmək; ~ اللهُ Allah-təalə!; 2) təkəbbür etmək, lovğalanmaq; ~ عن قبول شيء təkəbbüründən nəyisə qəbul etməmək; ~ عَلَا! gəl!; ~ عَلَا yaxın gəl!; ~ عَلَا نَفَرًا! gəlin fikirləşək; VIII عَلَا 1) çıxmaq, qalxmaq (*nəyinsə üstünə*); 2) oturmaq, yer tutmaq; ~ العرش ~ taxta çıxmaq, taxta oturmaq; ~ الكراسي ~ oturaqları tutmaq; 3) qaldırmaq (*nəyi –*); ~ برأسه ~ başını qaldırmaq; X عَلَا 1) qalxmaq, ucalmaq, yüksəlmək; uca olmaq, əlçatmaz olmaq; 2) təkəbbür etmək; üstünlüyə malik olmaq (*kimin üzərində علی*); 3) uca, yüksək hesab etmək; 4) yüksək məqam tutmaq

– اِسْتَعْلَا 1) ucalıq, yüksəklik, böyüklük; üstünlük; 2) təkəbbür, lovğalıq, qürur; *fon.*

velyarlaşıma (ص, ط, ض, ص, samitlərini tələffüz edərkən dil arxasının qaldırılması, arxa damağa və ya yumşaq damağa yaxınlaşdırılması)

– اَعَالٍ c. 1) yuxarılar, yuxarı axar (*çayın*); 2) zirvələr (*dağların*)

– اِعْتَلَاءٌ qalxma, çıxma (*məs., taxta-taca*); tutma (*yer*)

– اِعْتَلَاءٌ qaldırma, yüksəltmə, ucaltma; *kim.* sublimasiya

– اَعَالٍ q. عَلَا c. 1) ən yüksək, ən uca; اَعَالٍ yuxarıda; اَعَالٍ مَذْكَورٍ yuxarıda adı çəkilən; yuxarıda göstərilən; اَعَالٍ النهر çayın yuxarı axarı; اَعَالٍ البلاد ölkənin yüksəklikləri; 2) ali; اَعَالٍ القائد ali baş komandan; اَعَالٍ القيادة ali komandanlıq; اَعَالٍ المحكمة العليا ali məhkəmə; اَعَالٍ من ~ الى اسفل ~ yuxarıdan aşağı, tərədən dırnağa qədər; 3) ən uca, ən yüksək, ən bərk (*səs*); اَعَالٍ صوت ~ bərkdən, ucadan

– اَعَالٍ 1) yüksəklik, yüksəliş; yüksəklik; 2) qürur, təkəbbür, təşəxxüs, lovğalıq; اَعَالٍ عامله kiminləsə təkəbbürlə davranmaq, kiməsə təşəxxüs satmaq

– اَعَالٍ yüksəltmə, qaldırma

– اَعَالٍ *xalq dil.* ali, əla, çox gözəl, birinci dərəcəli; اَعَالٍ ~ ən yaxşı, əla; اَعَالٍ مزاجه ~ onun əhvalı əladır

– اَعَالٍ q. عَلَا 1) ali, uca; yüksək, hündür; اَعَالٍ بَعَالِيَّةٌ yüksək Asuan bəndi; اَعَالٍ بَعَالِيَّةٌ yuxarı, yuxarıya, yuxarıda; اَعَالٍ الباب العالي *tar.* Babi-Ali; 2) görkəmli; 3) *həmç.* اَعَالٍ الكعب عالي tanınmış; 4) bərk, gurultulu (*səs*); اَعَالٍ يَخُودٌ ~ جعل عاليه سافله ~ ucadan səslə; اَعَالٍ جعل عاليه سافله alt-üst etmək

– اَعَالٍ yuxarı hissə, üst (*nəyinsə*); اَعَالٍ من علٍ yuxarıdan, üstündən; ... نظر من علٍ الى... yu-

xarıdan baxmaq; علٌ هوى yuxarıdan düş-
mək

– علاءٌ yüksəklik, ucalıq; zirvə; yüksək
məqam; ...الى ~ النظر yuxarıdan baxmaq

– علاءٌ c. عِلْوَاتٌ zindan

– علاوةٌ على ذلك , علاوى , علاواتٌ c. علاوةٌ

buna əlavə olaraq

– الكعبٌ yüksəklik, ucalıq; yuxarı hədd; الكعب ~

a) ad-san, əsillik; yüksək məqam; şan-şöhrət;

b) istedad; qabiliyyət

– علوى 1. 1) səmavi; 2) tar. Məhəmməd
Əli -i/-1; العائلة السمة Məhəmməd Əli süla-
ləsi; 2. ələvi, Əli tərəfdarı; علويون c. ələ-
vilər (ifrat şia məzhəbinin ardıcılıarı, Suri-
yada həm də nüseyrilər kimi tanınırlar)

– علوى ülvi

– على 1) üstündə; ظهر الفرس ~ at belində;

ظهر الباخرة ~ gəmidə; متن الطائرة ~ təyyarədə;

قام من ~ kamançada çalmaq; ~ الكمان

stuldan durmaq; ~ قطار المساء axşam

qatarı ilə qayıtmaq; ~ قسمين o, iki qisim-
dən ibarətdir; ~ كيسه onun hesabına, onun

pulu ilə; ~ müh. debet; ~ السلام ~كم!

salamünəyküm, salaməyküm, salam olsun

sizlərə; 2) altında ~ الموسيقى musiqi sə-
daları altında rəqs etmək; 3) ilə; ~ ...

...ilə borc vermək; 4) yanına; ~ هم

onların yanına girmək; 5) əleyhinə, qarşı;

~ هذا الرجل o bu adama qarşı onlara

kömək edirdi; ~ خرجوا عليه onlar onun əley-
hinə çıxdılar; ~ ليس معنا فهو علينا kim bi-
zimlə deyilsə, bizim əleyhimizədir; ~ الحقّ عليك

sən haqlı deyilsən; 6) qırağında, ətrafında,

başında; ~ النار onlar tonqalın ətrafın-
da oturmuşdular; 7) uyğun olaraq, əsasən,

üzrə, görə; ~ القياس ~ ölçüyə görə; ~ ارادته ~

iradəsinə əsasən; ~ عاداته ~ adəti üzrə; ~ ...

~ هذه الطريقة ~ elə ki...; ~ النهو الذى... ~ odur ki...;

~ bu yolla; ~ بناءً ~ buna əsasən; ~ حسب

~ ...uy-
ğun olaraq; ~ ما يقال ~ deyilənə görə; ~ ما نعلم

~ bildiyimizə görə; (يظهر) ~ على ما يبدو görün-
düyü kimi, görünür ki...

– على ülvilik; böyüklük, ləyaqət; şan-şöhrət

– على 1. yüksək, uca, ülvi; görkəmli;

2. c. عليه ən yaxşıları, seçilmişləri; ~ القوم ~

cəmiyyətin seçilmişləri, qaymaqları

– على 2 xüs. ad k. Əli; ~ أبو səxavətli adam

– على 1) səma, göy; ~ din. empirey; ~ orş;

2) yüksəklik, ucalıq

– على mansarda; ~ بنى العلالى بنى العلالى

xam xəyala düşmək

– على din. empirey, orş

– على q. متعال qalxan, ucalan, yüksələn;

ülvi, hündür, uca

– على fon. velyarlaşmış, dil arxasının

qaldırılması ilə tələffüz edilmiş (bax استعلاء)

– على q. متعالي yüksək, uca, əlçatmaz

– على c. معال yüksək keyfiyyət; üstünlük;

xidmət; ~ صاحب المعالى zati-ali, cənabi-ali (baş

~ nazirdən başqa bütün nazirlərə müraciət edilərkən işlədilan ünvan)

– على yüksək, uca; ~ a) ən böyük

uduş gətirən (meysirdə – qumarda) ox;

b) birinci yer

– على 1) başlıq qoymaq, sərlövhə vermək;

2) ünvan yazmaq (müq. et عتوّن)

– على 1) ünvan; 2) başlıq, sər-
lövhə

– على q. عمى bax: وعم

– على = عم qısal. söz. əleyhissəlam!

(salam olsun ona!)

– عن bax: عَمَّا = (ع + م) عَمَّ

I عَمَّ (a/u) عُمُومٌ ümumi, yayılmış olmaq; hamıya aid olmaq, şamil edilmək; əhatə etmək, bürümək; عَمَّ السكون sükut çökdü, bürüdü; II عَمَّم 1) ümumi etmək, ümumiləşdirmək; hamıya şamil etmək; 2) yaymaq, nəşr etmək; populyarlaşdırmaq; hamının başa düşəcəyi şəkildə ifadə etmək; 3) əmmamə geyindirmək (*kimə*); V نَعَمَّ 1) ümumiləşmək; 2) yayılmaq, nəşr edilmək; 3) əmmamə geymək, əmmamə qoymaq; VIII عَمَّتْ əmmamə geymək, əmmamə qoymaq
 – عَمَّ ən ümumi; في الغلب əksər hallarda
 – عَمَّيْمٌ 1) hamının malı etmə, ümumiləşdirmək; ümumiliklə tətbiq etmə; الكهرباء ~ elektriləşdirmə; 2) yayma, nəşr etmə, populyarlaşdırma, hamının başa düşdüyü şəkildə ifadə etmə, hamıya çatdırma
 – عَمَّيْمٌ c. اتَّ – təminnamə, sirkulyar, direktiv, göstəriş, əmr, sərəncam; صدر سا təminnamə çıxarmaq, sərəncam vermək
 – عَمَّيْمٌ 1) ümumi; ümumxalq -i/-1; المؤتمر الـ ümumi qayda; القاعدة الـ ümumi konqresi; يعلمه الـ و الخاصّ qayda; المصلحة الـ yaxud الصالح الـ ümumi rifah; 2) ictimai; الأعمال الـ ictimai işlər; 3) yayılmış; 4) baş (*sif.*); 5) baş katib; 6) baş konsul; 7) baş müdir; 8) bütövlükdə komissiya, komissiyanın plenumu; 9) القيادة baş komandanlıq; 10) dövlət -i/-1; القانون الـ hüq. 1) dövlət hüququ; 2) dövlət quruluşu; 3) dövlət borcu; 4) المدرسة الـ dövlət məktəbi; 5) الضريبة الـ dövlət vergisi

– عَمَّيْمٌ c. عَوَامٌ 1) umilik; 2) kütlə, xalq; ~ عامة الناس sadə xalq; عامة ümumiyyətlə; ... خاصة ... ümumiyyətlə ... və xüsusilə; اليوم عامة اليوم bütün günü
 – عَمَّيْمٌ 1. 1) xalq -i/-1; اللغة الـ xalq dili, dialekt; 2) kütləvi; 3) vulqar, bayağı, şit, kobud; 4) adi; 2. adi insan
 – عَمَّيْمٌ vulqarizm (*ədəbi dildə işlənən qeyri-ədəbi, kobud söz və ifadələr*); الـ xalq dili, dialekt
 – عَمَّيْمٌ 1) əmi; a) ابن العم; b) əmi-oğlu; c) əmi-qızı; d) həyat yoldaşı; 2) qayınata; 3) əmidostu, əmi-arvadı
 – عَمَّيْمٌ c. عَمَّيْمٌ 1) əmi; 2) baş sarğısı, çalma
 – عَمَّيْمٌ c. عَمَّيْمٌ 1) ümumilik, birlik; 2) universallıq; 3) ümum, hamı, hamısı; camaat, xalq; الـ yaxud الـ ümumən, ümumiyyətlə
 – عَمَّيْمٌ əmilik
 – عَمَّيْمٌ 1) ümumi; 2) ümumi iclas; 3) plenar iclas; 4) universal; 5) kütləvi; 6) kütləvi kitabxana; 7) ictimai; 8) ictimai işlər
 – عَمَّيْمٌ c. ümumi məsələlər
 – عَمَّيْمٌ əmi tərəfdən qohumluq
 – عَمَّيْمٌ adi insan, sadə insan
 – عَمَّيْمٌ 1) ümumi, hamıya aid olan; üstünlük təşkil edən; 2) universal
 – عَمَّيْمٌ əmmaməli
 – عَمَّيْمٌ c. عَوَامٌ avam camaat, sadə xalq

I عَمَد (i) عَمَد 1) dayaq vurmaq, dayaq vermək; dayaq vurub saxlamaq; 2) yola düşmək, yollanmaq (*hara* الی); 3) niyyətində olmaq; can atmaq (*nəyə* الی); 4) müraciət etmək, əl atmaq (*nəyə*), istifadə etmək, faydalanmaq (*nədən* الی); 5) başlamaq, girişmək (*nəyə* الی); 6) *xrist.* vəftiz etmək, xaç suyuna salmaq (*kupeldə – tasda*); II عَمَد *xrist.* vəftiz etmək, xaç suyuna salmaq (*kupeldə – tasda*); IV عَمَد dayaq vurmaq, dayaq vurub saxlamaq; V عَمَد 1) qəsdən etmək, bilərəkdən, bilə-bilə etmək; 2) qəsdində olmaq, niyyətində olmaq; 3) vəftiz etmək, xaç suyuna salmaq (*kupeldə – tasda*); VIII عَمَد 1) inanmaq (*nəyə*), etimad etmək, etibar etmək (*kimə təs. h. yaxud* علی الذات); ~ özünə arxalanmaq, bel bağlamaq; 2) qərara gəlmək, qərar vermək (*nəyə* علی); 3) əsaslanmaq, söykənmək (*nəyə* علی); rəhbər tutmaq (*nəyə* علی); 4) təsdiq etmək, icazə vermək (*nəyə* علی); imzalayıb, möhür vurub təsdiq etmək; *dip.* akkreditə etmək (*yanında ... لدى*); 5) pul buraxmaq, pul ayırmaq, pul təxsis etmək, kredit açmaq (*nə üçün* لـ); 6) vəftiz etmə, xaç suyuna salma (*tasda*)

– اعتماداً c. ات 1) etimad, inam, etibar; عدم ~ etimadsızlıq, inamsızlıq; وفاق الـ mandatlar; وفاق الـ etimadnamələr; وفاق الـ *yaxud* علی النفس ~ özünə inam; وفاق الـ ~ başqalarına bel bağlama; 2) dayaq;... علی... ~ a/-ə söykənərək; 3) təsdiq etmə, icazə vermə; 4) vəsait buraxma; kredit; فتح ~ kredit açmaq; اعتمادات ذات الأجل الطويلة (القصيرة) uzunmüddətli (*qısamüddətli*) kreditlər; وفاق الـ ~ əlavə kredit; 5) *həmç.* خطاب ~ قائم لا يقبل الالغام *maliy.* akkreditiv; وفاق الـ

geri çağırılmayan akkreditiv; مستند ~ təsdiq edilmiş

– عَمَدٌ niyyət, qəsd, qərəz; بـ qəsdən, qərəzlə

– عَمَدٌ qəsdən, qərəzlə edilən; bilərəkdən edilən

– عَمُودٌ = عَوَامِيْدٌ c. عَامُودٌ

– عَمُودِيٌّ = عَامُودِيٌّ

– عَمَادٌ vəftiz etmə, xaç suyuna salma (*kupeldə – tasda*)

– عَمَدٌ c. عَمَدٌ 1) dirək; dayaq; 2) dorağacı;

3) sütun

– عِمَادَةٌ 1) imadə (*kəndxudalıq*); 2) dekanlıq (*vəzifə*); 3) dekanlıq (*fakültə rəhbərliyi*); ~ كلية الآداب ~ ədəbiyyat fakültəsinin dekanlığı

– عَمَدٌ niyyət, qəsd, qərəz; ~ عن *yaxud* بـ qəsdən, qərəzlə; ~ على غير ~ özündən asılı olmayaraq

– عَمَدٌ qəsdən, qərəzlə edilən

– عَمَدٌ əsas, dayaq, təməl

– عَمَدٌ c. عَمَدٌ 1) ömdə (*kəndxuda*); ~ المدينة ~ şəhər bələdiyyə rəisi; 2) ömdiyyə (*ömdəyə tabe bölgə*)

– عَمَدَانٌ, أَعْمِدَةٌ c. عَمُودٌ 1) dirək; 2) dor; şüvül, uzun ağac; 3) sütun (*binada*); 4) sütun (*qəzətdə*); 5) vertikal, şaquli xətt, dik xətt; *riyaz.* perpendikulyar; perpendikulyar xətt endirmək; 6) başlıca hissə (*nəyinsə*); وفاق الـ الشوكي ~ bel sümüyü

– عَمُودِيٌّ sütun şəklində olan; şaquli; vertikal; perpendikulyar; طائرة هليكوبتر, vertolyot

– عَمُودِيَّةٌ *riyaz.* ordinata

– عَمُودِيَّةٌ = عَمُودِيَّةٌ

– عَمَدَاءٌ c. عَمِيدٌ 1) başçı, ağsaqqal, duayen; ~ الهيئة السياسية ~ diplomatik korpusun başçısı;

المراسلين ~ müxbirlərin başçısı; 2) *həmç*. الكليّة ~ dekan; *həmç*. الجامعة ~ rektor; 3) *hərb*. briqadir; 3-cü dərəcəli kapitan; general (*İraq*)

– مُعْتَمِدٌ qəsdən edilən, qərəzlə edilən

– مُعْتَمَدٌ 1. 1) etimadlı, etibarlı, inanılan, bel bağlanıla bilən (عليه); təsdiq edilmiş (*sənəd*); etimad göstərilmiş; 2) akkreditə edilmiş, təyin edilmiş; 2. nümayəndə, təmsilçi; سياسي ~ diplomatik nümayəndə, təmsilçi

– مُعْتَمِدٌ etimad edən, etibar edən, inanan, bel bağlayan, əsaslanan (*nəyə* على); asılı olan (*nədən* على)

– مُعْتَمِدِيَّةٌ c. ات. – nümayəndəlik

– مَعْمَدَانٌ *xrist*. vəftiz edən, xaç suyuna salan; يوحنا الصليبي Vəftizçi (*xaç suyuna salan*)
Yəhya

– مَعْمُودِيَّةٌ vəftiz etmə, xaç suyuna salma (*ayın*)

I عَمَرَ (u) عَمْرَانٌ, عَمْرَةٌ, 1) məskunlaşmaq (*kim tərəfindən* →), doldurmaq (*nə ilə* →); 2) sakin olmaq, məskən salmaq, yaşamaq, yerləşmək; 3) xoşbəxt, firavan yaşamaq, səfa sürmək; 4) tikmək, abadlaşdırmaq; 5) uzun ömür sürmək; II عَمَرَ 1) yerləşdirmək, məskun etmək, boş yerlərə əhali köçürüb şenlikləşdirmək; 2) istifadəyə vermək, becərmək, əkinə salmaq (*torpağı*); 3) bərpa etmək, təmir etmək; 4) tikmək, tikib abad etmək, abadlaşdırmaq (*şəhəri*); 5) mədəniyyət yaymaq; 6) doldurmaq (*tüfəngi, qəlyanı*) ~ المصباح ~ lampanı doldurmaq; 7) ömrünü uzun etmək (*Allah haqqında*); *məch*. uzunömürlü olmaq, uzun ömür sürmək; *məch*. o doxsana qədər yaşadı; IV أَعْمَرَ 1) yerləşdirmək, boş yerlərə əhali köçürüb məskunlaşdırmaq;

2) bərpa etmək, yenidən qurmaq (*binanı*); V تَعَمَّرَ firavan yaşamaq; səfa sürmək; uzun ömür sürmək; VIII إَعْتَمَرَ 1) ümrə (*kiçik həcc*) etmək (*bax*: عُمْرَةٌ); 2) başını örtmək, sarımaq, bağlamaq (*nə ilə* →); بالكوفيّة ~ başını kufiyə ilə sarımaq (*bax*: كُوفِيَّةٌ); بعمامة ~ əmmamə, çalma geymək; 3) ziyarət etmək (*bir yeri*), gedib-gəlmək (*məs., klub*); X اسْتَعَمَرَ yerləşdirmək (*harada* في), köçürmək, məskun etmək, müstəmləkəyə çevirmək

– اسْتَعْمَارٌ 1) məskunlaşdırma, müstəmləkəyə çevirmə; müstəmləkə; الجديد neo-müstəmləkəçilik; 2) imperializm; سياسة imperializm siyasəti; عصر imperializm dövrü

– اسْتَعْمَارِيٌّ 1. 1) müstəmləkəçilik -i/-ı; 2) imperialist -i/-ı; 2. imperialist (*isim*)

– تَعْمِيرٌ 1) mənimsəmə, istifadə etmə, əkmə, becərmə; الصحارى ~ səhraların mənimsənilməsi, bəşərlməsi; 2) qurma, inşa etmə; quruculuq; المدينة إعادة şəhərin yenidən qurulması; والانشاء التوكليّ bəynəlxalq bərpa və yenidənqurma bankı; 3) doldurma (*tüfəngi, tənbəkini*)

– تَعْمِيرَةٌ c. ات. – 1) güllə; 2) doldurma (*tənbəkini*); 3) doldurulmuş tənbəki

– اِعْمَارٌ 1) məskunlaşmış, coşub-qaynayan; dolu (*nə ilə* →); الجيب ~ *məcaz*. varlı, zəngin; 2) əkilmiş, becərilmiş; çiçəklənən; 3) əla, çox yaxşı

– عَوَامِرٌ c. عَامِرَةٌ q. عَمَّارٌ c. عَامِرٌ cin, damdabaca (*xurafat*); البيت ~ evdə yaşayan ilan; ~ ام kaftar, gərəşən

– اِعْمَارٌ 1) becərilmiş torpaq, ərazi; üzərində evlər və tikililər olan torpaq (*ərazi*);

2) tikinti, quruculuq; 3) həyat, yaşayış əlamətləri; 4) mədəniyyət

– عَمَرٌ salamlama; ~ ليس بينهم onların münasibətləri yaxşı deyil

– عَمَرٌ ümrəni (kiçik həcci) yerinə yetirən adam (bax: عَمْرَةٌ)

– عَمَارَةٌ c. عَمَائِرُ eskadra

– عِمَارَةٌ c. عِمَارَاتٌ 1) əhali sıxlığı;

2) əkilmiş torpaq; 3) tikinti, quruculuq; ~ فنّ memarlıq; ~ قسم tikinti bölməsi; 4) bina, tikili; 5) qəbilə, nəsil

– عَمْرٌ 1) həyat; ~ لسي canıma and olsun!; ~ لعمرى sənin canına and olsun!; ~ لعمرى Allah haqqı!; 2) yaş

– عَمْرٌ yaylıq (qadına məxsus)

– عَمْرٌ 1) həyat; 2) yaş; ذوات السنين ~ كى nimdaş, geyinilmiş; ~ كى Allah Allahın uzun ömrünü uzun etsin! (dilənçinin təşəkkür üçün dedişi söz); ~ اعطاك o, sənə çox yaşamağı öta edib!

– عَمْرٌ xüs.ad. Ömər

– عَمْرَانٌ 1) əkmə, becərmə; 2) əhalinin sıxlığı; 3) sivilizasiya, mədəniyyət

– عَمْرَانِيٌّ mədəni; mədəni məqsədlər üçün nəzərdə tutulmuş

– عَمْرَةٌ¹ baş örtüyü; çalma

– عَمْرَةٌ² təmiz; ~ جسيمة ~ əsaslı təmir

– عَمْرَةٌ c. عَمْرٌ ümrə, kiçik həcc ziyarəti (zilhicə ayının 8, 9 və 10-u çıxmaq şərti ilə istənilən zaman Məkkə şəhərinə ziyarət); ~ إِعْتَمَرُ ümrə ziyarəti etmək

– عَمْرٌ xüs.ad. Əmr; ~ هو كواو ~ artıq bir şeydir

– عَمْرِيٌّ fiqh. ömürlük mülkiyyət ixtiyarının verilməsi

– عَمُورٌ əhalisi həddindən artıq olan

– عَمِيرَةٌ əl (ovuc); ~ جلد bax: جِلْدٌ¹

– مُسْتَعْمِرٌ 1. 1) müstəmləkəyə çevirən;

2) imperialist -i/-i; 2. 1) müstəmləkəçi;

2) imperialist

– مُسْتَعْمِرَةٌ c. اتٌ – müstəmləkə; koloniya;

وزارة المستعمرات koloniyalar nazirliyi

– مِعْمَارٌ tikən; inşaatçı; memar; ~ فنّ memarlıq

– مِعْمَارِيٌّ 1. tikinti -i/i; memarlıq -i/i; ~ رسم

memarlıq çertyoju; ~ ذراعٌ bax: ذراعٌ 2. tikən; inşaatçı; ~ مهندس arxitektör

– مِعْمَرٌ 1) çoxyaşayan; uzunömürlü; çox

qoca; 2) bərpa edilmiş, təmir edilmiş

– مُعَمَّرٌ 1. müstəmləkəçi; 2. kolonist

– مِعْمُورٌ 1) əkilmiş, becərilmiş (torpaq haqqında); 2) məskunlaşmış; ~ الصّ və ya yer

kürəsi, aləm

I عَمِشٌ (ə) عَمِشٌ zəif olmaq (görmə qabiliyyəti); 2) yaşarmaq (gözlər haqqında)

– عَمِشٌ q. عَمِشٌ c. عَمِشٌ görmə qabiliyyəti zəif olan; qoruy

II عَمَصٌ irinləmək, çirk gəlmək (göz haqqında)

– عَمَصٌ q. عَمَصٌ c. عَمَصٌ gözlərindən çirk gələm

– عَمَاصٌ çirk, irin (gözdən axan)

I عَمَقٌ (u) عَمَقٌ dərin olmaq; II عَمَقٌ dərin etmək, dərinləşdirmək; ~ الله قبره! Allah rəhmət eləsin! Ruhu şad olsun!; IV أَعَمَقُ = II;

V عَمَقٌ dərinləşmək, dərinə getmək

– عَمَاقٌ dərinlik

– عَمَقٌ c. عَمَاقٌ 1) dərinlik; ~ قليل dayaz;

2) dib; من اعماق القلب qəlbin dərinliklərindən

– عَمِيقٌ dərın

– مِعْمَاقٌ c. مِعَامِيقٌ batometr (*dənizin dərın qatlarını ölçən cihaz*)

I عَمَلٌ (ə) 1) işləmək, əmək sərf etmək, çalışmaq; 2) etmək, düzəltmək; yerinə yetirmək, həyata keçirmək; 3) hərəkət etmək; 4) idarə etmək, hökmranlıq etmək, hakim olmaq; 5) çevrilib olmaq (*kim isə*); 6) ödəmək, vermək (*pulu – kimə* ←); 7) üzərində işləmək (*nəyin* (على); 8) qram. idarə etmək; 9) intriqa aparmaq (*kimə qarşı* (على); ~ روحة ~ hiylə etmək, riyakarlıq etmək; ~ مَاح. qüvvədə olmaq (*məs., qanunun maddələri haqqında*); II عَمَلٌ 1) hakim təyin etmək; başçı təyin etmək; 2) irinləmək, çirk vermək (*yara haqqında*); III عَمَلٌ 1) davranmaq, rəftar etmək, dolanmaq (*kim ilə*); ~ بالاصول ~ kiminlə isə etiketə əsasən rəftar etmək, davranmaq; ~ بالمثل ~ eyni cür rəftar etmək; 2) əlaqədə, münasibətdə olmaq (*kim ilə*); 3) emal etmək; becərmək; qaydaya salmaq (*nə ilə* →); ~ مَاح. torpaq ziyanlı həşəratları məhv edən vasitələrlə emal edilmişdi; IV عَمَلٌ 1) işləməyə məcbur etmək; işin içinə salmaq; 2) şey göstərmək; ~ فِكرَه ~ göstərmək (*nədə* (في); ~ فِكرَه ~ düşünmək, fikirləşmək (*nə haqda* (في)); V عَمَلٌ işləmək, çalışmaq; əmək sərf etmək; VI عَمَلٌ birlikdə işləmək, əməkdaşlıq etmək; birlikdə iş aparmaq; VII عَمَلٌ edilmiş olmaq; həyata keçirilmək; VIII عَمَلٌ 1) fəaliyyət göstərmək; təsir etmək (*hisslər haqqında*); baş vermək, cərəyan etmək; 2) istifadə olunmaq; 3) özü üçün hazırlamaq; X عَمَلٌ 1) istifadə etmək; 2) yararlanmaq; işə salmaq; 3) düzəltmək, hazırlamaq (*nə-*

dən (من); 4) başçı, hakim təyin etmək (*nəyin üzərində* (على)

– اِسْتِعْمَالٌ 1) istifadə etmə, yararlanma, tətbiq etmə; 2) bu artıq istifadə olunmur; بطل ~

سَوْءٌ: سَوْءٌ سَوْءٌ البax: سَوْءٌ البax: اساءة البax: سَوْءٌ

– تَعَامُلٌ 1) qarşılıqlı əlaqə; əməkdaşlıq;

– اِدْمَالٌ 1) beynəlxalq əməkdaşlıq; عدم الب ~ əməkdaşlıqdan imtina etmə; 2) iş əlaqələri;

– اِتِّجَارِيٌّ ~ ticarət əlaqələri

– تَعَمُّلٌ sünilik, saxtalıq, qeyri-təbiilik

– اِعْمَالٌ 1.1) işləyən; xidmətdə olan; الطبقة

– الفهله sınıfı, zəhmətkeşlər; 2) döyüşən

(*ordu haqqında*); həqiqi (*xidmət haqqında*);

– اِسْمَةُ الخدمه العسكريه السمة (həqiqi hərbi xidmət);

– اِسْمَةُ الخدمه العسكريه السمة (həqiqi hərbi xidmətdə olan hərbcisi);

3) həqiqi (*cəmiyyət və s. üzvü haqqında*);

2. c. عَمَلٌ 1) fəhlə; zəhmətkeş; xidmət

göstərən; ~ اِلْسَلْكِي ~ radiooperator;

– اِتِّجَارِيٌّ ~ teleqrafçı; ~ اِتِّجَارِيٌّ ~ telefonçu qız (*qadın*);

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; طبقة العمال

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə sınıfı; حركة العمال

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– اِتِّجَارِيٌّ ~ kənd təsərrüfatı işçisi; fəhlə hərəkəti; حزب

– عَمَلَاتٌ, عَمَالِقُ, عَمَالِقَةٌ c. عَمَلَقٌ –
gıqant, azman, bahadır

– عَمَلَقِيٌّ nəhəng, gıqant -i/-ı; خطا خطى سة
nəhəng addımlar atmaq (nədə في)

I عَمَةٌ (ə) عَمَةٌ, عَمَةٌ, عَمَةٌ və ya عَمَةٌ (ə) عَمَةٌ, عَمَةٌ 1) veyillənmək, avara gəzmək, dolanmaq; 2) çayıb qalmaq, özünü itirmək

I عَمِيٌّ (ə) عَمِيٌّ 1) kor olmaq; görmə qabiliyyətini itirmək; 2) görməmək, seçməmək (nəyi عن); 3) qaranlıq olmaq, aydın olmamaq (kimə isə علی); ~ bu iş onun üçün qaranlıq idi; II عَمَى 1) kor etmək; 2) gizlətmək, qeyri-aydın etmək; məch. bu iş onun üçün qaranlıq idi; 3) üstüörtülü danışmaq, eyhamla danışmaq; IV أَعَمَى kor etmək; V تَعَمَى kor olmaq; VI تَعَامَى 1) özünü kor kimi aparmaq, özünü kor kimi qələmə vermək; 2) gözlərini yummaq, görməməyə çalışmaq (nəyi عن)

طاعة 1. kor; عَمِيٌّ, عَمِيٌّ c. عَمِيٌّ q. أَعَمَى – طاعة kor-koranə tabe olma; kor-koranə inanma, etibar etmə; سار علی العمياء necə gəldi getmək; ~ ابو zool. kor siçan; 2. kor; ااعميان tasn. a) yanğın və gecə; b) sel və od

– تَعَامٌ 1) özünü kor kimi qələmə vermək; 2) qəsdən gözlərini yumma (nəyə علی)

– تَعَمِيٌّ kor etmə; kamuflyaj
– عَمَاوَةٌ, عَمَاءٌ ~ cəhələt, biliksizlik, avamlıq; 2) xaos; 3) buludlar

– عَمَائَةٌ 1) korluq; 2) toran, qaş qaralan vaxt; ~ sübh tezdən olan toranlıq; 3) yanılma, səhv; 4) biliksizlik, avamlıq

– عَمَى korluq; ~ اللون tib. الة الونيّ və ya الة tib. daltonizm; ~ الليل və ya الة الليليّ toyuq korluğu; الة kor-koranə, bilmədən

– عَمِيَانٌ kor

– عَمِيَانِيٌّ kor-koranə edilmiş; düşünülmədən; اطلق النار kor-koranə, bilmədən; اطلق النار hədəfi almadan atəş açmaq

– عَمِيَّةٌ biliksizlik, avamlıq, cahillik; axmaqlıq, düşüncəsizlik, ağılsızlıq

– مُعَمِّيَاتٌ 1. qəribə, sirli, müəmmal; 2. c. مُعَمِّيَاتٌ tapmaca; bağlama

– مُعَمَّاةٌ c. مُعَمِّيَاتٌ tapmaca; bağlama; qeyri-aydın danışıq

منثل 1) -dan/-dən; sözlərindən (kimin); عن ...adından nümayəndə (kimin); عن ...komissiyanın adından; عن ...kiminsə dilindən danışmaq; عن خوف o bunu qorxudan etdi; 2) ucbatından; عن اضطرار məcburən, çarəsiz olaraq; 3) ... əvəzinə; عن جزاء o, yaxşılığın yerinə pisləklə cavab verdi; 4) ... haqqında, ... bərsində; عن هذه الحوادث! bu hadisələr haqda danış!; 5) ... sonra; عن قليل (emə) müəyyən müddət keçdikdən sonra; عن شهر يوليو iyul ayı üçün (əmək haqqı haqqında); عن يمينه sağ tərəfdən; عن ولد uşağı qoyub gedərək öldü; عن 75 عاما 75 yaşında vəfat etdi; عن ظهر قلب axırıncıyadək; عن خبرة ومعرفة təcrübəyə və biliyə əsasən; عن جهل bilməzdən biliksizlikdən; عن علم وبصيرة qəsdən, bilərək, bilə-bilə, qərarlı, şüurlu olaraq; عن سخاوتل; عن سخرية o şey haqda ki, hansı ki...; ona görə ki,...; عن قريب və ya عَمَّا قريب yaxın gələcəkdə, tezliklə; عن (من) عَمَّنْ... o kəs haqda ki, hansı ki...; عن دافع kimi isə müdafiə etmək; عن رغبته istəməmək, arzu etməmək; عن تعلمی qəsdən nəyi isə görməmək, sezməmək; عنك يا!... bəsdir kifayətdir!

I عَن (ə/i, u) عَن durmaq; təsəvvür edilmək, xəyala gölmək, görünmək, gözünün qabağına gəlmək; ... عن لي ان mənim ağılıma gəldi ki, ...; عَنَّتْ له فرصة onun üçün fürsət yarandı; II عَنُون = عَنُون

– شقّ ~ السماء عَنَانٌ topl. bulud, buludlar; شقّ ~ havanı doldurmaq (çığirtılar, qışqirtılar)

– اطلق (ارخی، ترك) عَنَانٌ c. عَنَانٌ cilov, yedək; اطلق (ارخی، ترك) عَنَانٌ c. عَنَانٌ öz təxəyyülünə, fantaziyasına rəvac vermək; افكر للاعنة dərindən fikirləşmək, düşünmək; قلت اليه اللغة العربيّة اعنتها o, ərəb dilini çox yaxşı bilir

– عَنَانٌ impotensiya, cinsi zəiflik

– عَنَانٌ = عَنَانٌ

– عَنِينٌ 1. gücsüz; 2. impotent

– عَنِينٌ = عَنِينٌ

(عنب) II عَنَبٌ üzüm vermək (*tənək, meynə haqqında*)

– عَنَابٌ topl., bot. yuyuba (*meyvə*), unnabi

– عَنَابَةٌ c. اء. – bot. yuyuba ağacı

– عَنَابٌ topl. c. اء. عَنَابٌ üzüm; رومي ~ korinka (*yunan üzümü*); عنقود الـ üzüm salxımı; a) هَمْح. الثعلب ~ qırmızı qarağat; b) هَمْح. الذنب ~ qara quşüzümü (*Şimali Afrikada*); c) هَمْح. الشمال ~ motmutu; سكر الـ qlükoza

– عَنَابٌ bot. manqo

– عَنَابَةٌ c. اء. 1) üzüm giləsi; 2) tib. stafiloma

– عَنَابٌ

– عَنَابٌ 1. anbar, saray; 2) palata, otaq (*xəstəxanada*); yataq otağı (*internatda*); 3) d.y. depo, emalatxana; 4) gəmidə anbar; kubrik; 5) anqar; المصنع ~ zavod sexi; 6) kaşalot

– عَنَبْرَةٌ qış şaxtası, bərk soyuq

– عَنَبْرِيٌّ 1. ənbərdən düzəldilmiş; 2. likör

I عَنَتِي (ə) عَنَتٌ 1) çətin vəziyyətə, bəlaya düşmək; 2) günah işləmək, zina etmək; II عَنَتٌ güclə məcbur etmək; çox sərt davranmaq, çox sərt rəftar etmək; kobudluq etmək; IV أَعْنَتٌ 1) çətin vəziyyətə salmaq; bəlaya salmaq; 2) qıcıqlandırmaq; təngə gətirmək; V تُعْنَتٌ 1) maneçilik törətmək; bəhanə axtarmaq, yersiz irad tutmaq, son dərəcə tələbkar olmaq (*kimə* علی); 3) inadkarlıq etmək; inad göstərmək

– تُعْنَتٌ 1) inadkarlıq; höcət; 2) yersiz irad tutma; əl çəkməmə

– عَنَتٌ 1) qəsdlə edilmə; pis niyyət; 2) təqib etmə; yersiz irad tutma; son dərəcə tələbkarlıq; 3) çətinlik; əzab-əziyyət; xoşagəlməz şeylər; 4) zina (*qeyri-qanuni cinsi əlaqə*)

– مُعْنَيْتٌ 1) bəhanə axtaran, hər şeyə irad tutan, son dərəcə tələbkar; 2) islahedilməz, qatı, qəddar; 3) inadkar

– عَنَتْرٌ 1) igidlik, cəsərət göstərmək (*nədə* في); 2) qaldırmaq (*kiməsə qarşı* علی)

– عَنَتْرَةٌ, عَنَتْرٌ 1) xüs.ad. Əntərə (*ərəb folkloru qəhrəmanına çevrilmiş cahiliyyə şairi*); ~ لا بلا عيلة Ata.söz. sevgilisi olmayan insan yoxdur (*hərfən: Əbləsiz Əntərə olmaz*); 2) qəhrəman; ~ شجاعة bədii ifadə misilsiz qəhrəmanlıq

– عَنَتْرَةٌ qorxmazlıq, cəsərət

– عَنَتْرِيٌّ c. 1 عَنَتْرِيٌّ lif, lifçik; korsaj

– عَنَتْرِيٌّ 2 عَنَتْرِيٌّ cəsür, qorxmaz

– عَنَتْرِيَّةٌ sonsuz cəsurluq, igidlik

– عَنَتِيْلٌ 1. lovğa, təkəbbürlü; dikbaş; 2. təkəbbürlü adam

– عَنَجْرِيْبٌ = عَنَجْرِيْبٌ

(عَنْجَه) fəxr etmək, özünü öymək, gopa basmaq

- عَنْجَهِي təkəbbürlü, təşəxxüslü, dikbaş
- عَنْجَهِيَّة təkəbbür, təşəxxüs, dikbaşlıq;

özünü öymə

عَنْجِيلٌ : مرض الـ tib. denqe titrətməsi, qızdırma (*xəstəlik*)

I عَنَّ (i, u) عُنُوْدٌ 1) inadkarlıq etmək, zidd getmək, düz gəlməmək; 2) yayınmaq (*nə-dən*); II عَنَّ böyük inadkarlıq göstərmək; III عَانَدٌ inadkarlıq etmək, zidd getmək, düz gəlməmək; müqavimət göstərmək, maneo olmaq; VI تَعَانَدٌ zidd getmək, düz gəlməmək, bir-birinə müqavimət göstərmək, maneo olmaq; X اِسْتَعَنَّ inad göstərmək

– عَنَّ inad, inadkarlıq, höcət; özbaşnalıq, itaətsizlik

– عَانِدٌ c. عَنَّه inadkarlıq; özbaşına, itaət etməyən, dikbaş

– عَانَدٌ 1) inadkarlıq, höcət; 2) müqavimət göstərmə, müqavimət

– عَانَدٌ ... yanında, ... nəzdində, ...da², ...ərzində; ذلك ~ o zaman; الزرور ~ zərurət zamanı, anında; المغرب ~ günəşin qürub etdiyi zaman; البيت ~ evdə; الظهر ~ günorta; سى a) məndə vardır; b) mənə, mənim fikrimcə; ما ~ o zaman ki, ... onda ...; ها ~ o zaman; نحن ~ o zaman; o zamanlar; لي ~ o mənə borcludur; الى ~ o onun yanına getdi; من ~ o onun yanından gəldi; !ك xalq dil. Dayan!

– عِنْدِيَّاتٌ c. özündən uydurma, özündən qondarma; uydurma, qondarma

- عِنْدِي inadkar, höcət; israrlı, səbatlı
- عِنْدِيَّاتٌ inadkar, inadcıl
- عَانَدٌ = مُعَانَدَةٌ

عَانَدُلٌ c. عَانَدِيَّاتٌ bülbul

عَنْدَمٌ 1) qatran; 2) Braziliya ağacı

– عَنْدَمِيٌّ qırmızı rəngli

عَنْرٌ hacıleylək; ابيض ~ ağ hacıleylək;

الماء ~ qara hacıleylək

– عَنْرٌ c. عَنْرٌ, عَنْرٌ topl. keçilər

– عَنْرَةٌ c. عَنْرَاتٌ keçi; !ولو طارت! ~ Ata.söz.

Uça bilsə də belə o, keçidir! (*açıq-aşkar cə-fəngiyyatı təsdiqləməyə çalışın şəxs haqda*)

I عَنِسٌ (ə) عُنُوسٌ, عَنِسٌ qarımış qız olaraq qalmaq

– عَانِسٌ c. عَوَانِسٌ qarımış qız

– عَانِسَةٌ = عَوَانِسٌ c. عَانِسَةٌ

عَنْشٌ q. عَنْشَاءٌ c. عُنْشٌ altıbarmaq, altıbarmaqlı

عَنْصُرٌ c. عَنَّاصِرٌ 1) kim., fiz. element, maddə;

2) əsas hissə; əsas element (*ünsür*); 3) əsil, mənşə, təbiət; الـ əsil-nəcabətli; 4) irq; 5) c. milliyyətlər

– عَنَّصِرَةٌ الـ və ya الـ عيد və ya الـ din. troitsa bayramı (*xristian dini bayramlarından biri*)

– عَنَّصِرِيٌّ 1. 1) elementar, element –i/-ı;

2) irqi; التفرقة الـ irqi ayrı-seçkilik; 3) irqçi(lik) –i/-ı; 4) millətçi; 2. irqçi, irqçilik tə-rəfdarı

– عَنَّصِرِيَّةٌ irqçilik

عَنَّصِلٌ bot. dəniz soğanı

عَنْطَرٌ, تَعَنْطَرٌ təkəbbür nümayiş etdirmək, təşəxxüslü, kibrli (*lovğa*) olmaq

– عَنْطَرَةٌ təkəbbür, təşəxxüs, dikbaşlıq, qürur

عَنْعَنٌ 1) danışmaq, nəql etmək (*bir neçə şəxsin dilindən* عن فلان عن فلان); 2) qürurlanaraq öz əsil-nəcabətindən danışmaq; 3) fon. başlanğıc həmzəsini ع kimi tələffüz etmək

– عَنَّعَةٌ c. اتٌ – 1) danışma, nəql etmə (*bir neçə şəxsin dilindən*); 2) öz əsil-nəcabəti ilə ənənəvi olaraq qürurlanma; 3) fon. baş-

lanğic həməzəsinin ع kimi tələffüz olunması; 4) c. xürafat, mövhumat; العنونات الدينية و العنصرية dini və irqi mövhumat, xürafat

I عَنْفٌ (u) çox sərt davranmaq (*kim ilə* ب , على , II عَنْفٌ 1) töhmətləndirmək, söymək, danlamaq; 2) kobudcasına, qəddarcasına davranmaq; IV أَعْنَفٌ kobudcasına davranmaq

– عَنْفٌ danlama, məzəmmət etmə, abır-lama

– عَنْفٌ , عَنْفٌ 1) ciddilik, qətilik; kobudluq; بـ kobudcasına; 2) güc, zor; zorakılıq; الـ zorakılıq

– عَنْفَةٌ 1) ağız (*bel*); *tex.* qanad, pər; 2) kürək; *tex.* turbin (*içərisində buxar, qaz və ya axar suyun enerjisi mexaniki qüvvəyə çevrilən mühərrik*); بخارية عنفة buxar turbini

– عَنْفَةٌ yenidən, təzədən
– عَنْفٌ çiçəklənmə; qızgın çağı (*döyüş haqqında*); الشباب ~ gəncliyin çiçəklənmə dövrü
– عَنْفٌ zorakı, məcburi
– عَنْفٌ qəddar, şiddətli; ciddi, qəti; موت ~ zor gücünə baş verən ölüm

– عَنْفٌ espanjolka

II عَنْقٌ boynundan yapışmaq; III عَانَقٌ qucaqlama; VI تَعَانَقٌ qucaqlaşmaq, bir-birini qucaqlamaq; VIII اِعْتَنَقٌ 1) qucaqlamaq; 2) qəbul etmək (*dini, etiqadı və s.*); الاشتراكية ~ sosialist olmaq

– اِعْتَنَقٌ q. عِنَاءٌ c. عُنُقٌ uzunboylu
– اِعْتَنَقٌ ~ الارض , عُنُقٌ , عُنُقٌ c. عِنَاءٌ ~ zool. vaşaq

– عِنَاءٌ qucaq, ağuş; بالـ dostlar bir-biriləri ilə qucaqlaşaraq görüşdülər

– عِنَاءٌ , عُنُقٌ k. (*nadir halda q.*) c. اِعْتَنَقٌ boyun; مدقوق الـ sızılmış, əzilmiş, məzlum,

məhkum; في اعناقنا حياة اربعة اشخاص biz dörd adamın həyatına görə məsuliyyət daşıyıraq; o, dörd uşağı və arvadını saxlamalıdır; وواجب مقتس في سي ان اصرح ... qarşı münasibətdə vəzifələri (*borcları*) vardır; حنى ... kiminsə qarşısında boynunu əymək

– عَنْفٌ *həmç.* مُعْرَبٌ ~ və ya مُعْرَبٌ ~ *mif.* qrifon; feniks; الـ والغول ثلاثة مستحيالات: الـ والخلّ الوفيّ (səhrada) və vəfalı dost (*bax: həmç. مُسْتَحْيَلَاتٌ*)

– عَنْفَةٌ qucaqlama
1) salxım-salxım sallanmaq; 2) yığılmaq, toplanmaq, tığlanmaq

– عَنْفٌ c. عُنُقٌ salxım
عَنْقَرِيْبٌ (*bax: عَجْرِيْبٌ*) çarpayı (*Sudan*)
1) yapışmaq, tutmaq (*nədən -*); 2) səyyar şəkildə ticarət etmək

– عَنْقَاشٌ səyyar ticarətçi
الـ الاحمر عَنَكِبَاتٌ , عَنَاكِبٌ c. عَنَكُوْتٌ qırmızı hörümçək (*pambığa ziyan vuran*); الـ horümçək toru

II عَمٌّ dırnaqlarını qırmızı rəngə boyamaq

– تَعْنِيْمٌ manikür
– عَمٌّ bot. 1) bığcıq; 2) nar ağacı
– عَمَّةٌ bığ, bığcıq

I اِعْنَاٌ (u) 1) tabe olmaq, baş əymək (*kimə* ~); 2) əsir olmaq; اِعْنَاٌ² (u) zorla almaq, zorla götürmək

– اِعْنَاٌ q. اِعْنَاِيَّةٌ itaətli, itaətkar, boyun əyən; sözə qulaq asan

– عَوَةٌ zor, qüvvə, güc, zorakılıq; عنة zor gücünə

عُونَ 1) ünvanlamaq (*kimə* ilə); 2) sərlövhə, ad vermək, başlıq qoymaq (*nə ilə* →)

– عُونَ c. عَوَانٌ 1) ünvan (*məktubun*); 2) başlıq, sərlövhə, ad; عَوَانٌ teleqraf ünvanı; 2) başlıq, sərlövhə, ad; عَوَانٌ əsas başlıq; عَوَانٌ yarımşərlövhə; ikinci (*əlavə*) sərlövhə; عَوَانٌ مقاله تحت ... ~ başlıqlı məqalə; 3) simvol, işarə; الكرم ~ əhəmət rəmzidir

I عَنِ 1) nəzərdə tutmaq; ... أعني mən ... nəzərdə tuturam; 2) ifadə etmək; عَنِ يَني; عَنِ 2) narahat etmək, maraqlandırmaq; عَنِ هذا لا يعني bunun ona aidıyyatı yoxdur; 2) *məch.* məşğul olmaq (*nə ilə* →); عَنِ عَاءٌ yorğunluq hiss etmək; çətinlik hiss etmək, əzab-əziyyət çəkmək; II عَنِ yorma, zəhmət vermək; əzab-əziyyət vermək; III عَانِي 1) bəla çəkmək, dözmək, qatlaşmaq; عَانِي أشد المصاعب عانى büyük əzab-əziyyətlər çəkmək; 2) cəhd göstərmək, çalışmaq; V عَنِ 1) özünü yorma, özünə zəhmət vermək; əzab-əziyyət çəkmək; 2) yorma, zəhmət vermək; VIII عَنِ قَايْغِي qayğısına qalma (*kimin, nəyin* →); himayəsinə qalma; diqqətlə yanaşmaq (*nəyə* →); X عَنِ دِيقْ قَاتِ عَنِ 1) diqqət yetirmək; qayğısına qalma – عَنِ قَايْغِي qayğı, himayə; qayğısına qalma (*kimin, nəyin* →)

– عَنِ 1) zəhmət, əzab-əziyyət; cəhd, səy; 2) ağırlı qarın işləməsi

– عَنِ 1) əzab-əziyyət vermə 2) ağırlı qarın işləməsi

– عَنِ q. عَنِ əzab çəkən, bədbəxt

– عَاءٌ 1) zəhmət, gərginlik; yorğunluq; çətinlik; عَاءٌ في غير ~ zəhmətsiz, əmək sərf etmədən; عَاءٌ كَفَانِي ~ الردə məni cavab vermək zəhmətindən xilas etdi; 2) həyəcan, təşviş; əzab-əziyyət, xoşagəlməz hal

– عَائِي qayğı; himayə, diqqət; qayğısına qalma (*nəyin-kimin*); عَائِي ~ خاصة xüsusi diqqət (*qayğı*) ayırmaq (*kimə-nəyə* →); عَائِي ~ الله və عَائِي ~ السماوية *din.* bəsirət, qabaqcadan görmə, duyma

– عَائِي qəsd, niyyət, qərəz; عَائِي qəsdən, bilərəkdən

– عَائِي 1) dözmə, tab gətirmə, çəkmə, qatlaşmaq; əzab-əziyyət; 2) cəhd göstərmə

– عَائِي q. عَائِي qayğıkeş, diqqətli

– عَائِي 1) mənə -i(-1); عَائِي qram. mənə statusu, konstruktus (*təyin edilən sözün təyin edilən sözlə yiy. h.-da mənəyə görə uzlaşması*); 2) abstrakt -i(-1), mücərrəd; عَائِي الاسم qram. mücərrəd isimlər; 3) əqli, zehni; 4) mənəvi, ruhi; عَائِي مَادِيَا وَا مَادِيَا maddi və mənəvi olaraq; عَائِي الروح المənəvi ruh yüksəkliyi; 5) hüquqi haqları olan (*fiziki şəxs haqqında*); عَائِي شَخْصِيَّة هُوق. hüquqi şəxs

– عَائِي ruh yüksəkliyi, mənəvi durum (*qoşun haqqında*)

– عَائِي c. mənəvi olan hər şey; ruh yüksəkliyi (*qoşun haqqında*); عَائِي رفع ruh yüksəkliyini qaldırmaq

– عَائِي c. مَعَان مənə, əhəmiyyət; anlayış; ideya, məğz; عَائِي مَعْنَى مənəsinə və formasına görə; عَائِي لا ~ له mənəsiz; ... ان ~ o mənədə ki, ...; عَائِي بالصحيح həqiqi mənəsində; عَائِي بالكامل للكلمة dəqiq mənəsində; عَائِي الكلمة بکل ~ sözün tam mənəsində; عَائِي المعاني الانسانın tərifə və

təqdirəlayıq keyfiyyətləri; ~ ذو çoxmənalı; xüsusi mənalı; ~ وهو لا يفقه له onun özünün bundan heç başı çıxmır; ~ اللالə mənasızlıq, əhəmiyyətsizlik; ~ اسم gram. mücərrəd isim; والمعاني علم البəlağət (natiqlik) elmi (البيان) (والمعاني والبدیع)

– 1) مَعْنِيٌّ işarə edilmiş, verilmiş, hazırkı; nəzərdə tutulan; 2) məşğul olan (nə ilə -); 3) maraqlı (nədə -); اطراف السنة maraqlı tərəflər

I عَهْدٌ (ə) 1) bilmək, tanımaq, tanış olmaq (nə ilə təs.h. və ya -); 2) həvalə etmək, inanıb tapşırmaq (kimə ilə -); işi həvalə etmək (kiməsə); ~ الحرمة ~ hörmət göstərmək, hörmət etmək; ~ الوعد ~ vədinin üstündə durmaq, vədə xilaf çıxmammaq; III عَاهِدٌ söz vermək, vəd vermək; öhdəsinə, boynuna götürmək; müqavilə bağlamaq, razılığa gəlmək; V تَعَاهَدٌ 1) öhdəsinə götürmək, boynuna götürmək; öz üzərinə götürmək (nəyi -); 2) baxmaq, qayğısına qalmaq (kimin-nəyin); 3) ziyarət etmək, baş çəkmək; VI تَعَاهَدٌ qarşılıqlı müqavilə bağlamaq; bir-birilə razılığa gəlmək; X اِسْتَعَاهَدَ məsuliyyəti götürmək (kimdən -); müqavilə bağlamaq (kim ilə -); ~ ه ه من نفسه ...həyatını sığortalamaq (kimin isə)

– اِسْتَعَاهَدَ razılıq, razılaşıma, sığortalama

– تَعَاهَدٌ 1) qarşılıqlı razılaşıma, müqavilə;

2) federasiya

– تَعَاهُدِيٌّ 1) müqavilə -i(-1); 2) federativ;

فederation دولة

– تَعَاهُدٌ 1) öhdəçilik, təəhhüd, kontrakt; ~ كتابي ~ yazılı öhdəçilik, təəhhüd;

2) (kimə isə) baxma, qayğısına qalma

– عَهْدٌ c. عُهُودٌ 1) söz vermə, vəd vermə; vəd; قطع على نفسه عهدا söz vermək; ~ بقى على ~ ل... üzərinə öhdəçilik götürmək; ~ Kimə isə sadıq olmaq; ~ خانت o ona xəyanət etdi; ~ الجديد din. Əhdi-Cədid (İncil); ~ القديم din. Əhdi-Ətiq (Tövrat); 2) müqavilə, razılaşıma, öhdəçilik; nizamnamə; 3) bilmə; tanış olma, tanışlıq (nə ilə-kim ilə -); ~ كان محمّد كـي به فلم يتغير Məhəmməd mənim tanıdığım kimi idi (qalmışdı), heç dəyişməmişdi; 4) zaman, dövr; ~ الفراعنة ~ fironlar dövrü; ~ الجليد ~ buz dövrü; ~ الاحياء ~ geol. Mezazoy erası; ~ في ~ ه o zamanlar; ~ ه ~ ه onun zamanında; ~ متقدم qədim, köhnə; ~ طال به الـ bu çoxdan vardır, bu çoxdan mövcuddur; ~ قريب الـ yaxın zamanlara-dək; ~ قريب من bu yaxınlarda, bir az bundan qabaq; ~ حديث الـ təzə, yeni; ~ بالاستقلال حديث الـ müstəqillik qazanmış; ~ حديث الـ yeni doğulmuş; ~ ولي الـ vəliəhd; taxt-tacın varisi

– عُهُودٌ 1) məsuliyyət, öhdəlik; ~ عليها o ona görə məsuliyyət daşıyır; 2) zəmanət, zəminlik; təminat; ~ على الراوى doğruluğa görə zəmanət verirəm

– عُهُودِيٌّ müqavilə -i(-1); ~ علاقات müqaviləyə əsas əlaqələr

– عُهُودٌ 1. çox qədim, köhnə; ~ وظلوا على ذلك onlar bu vəziyyətdə uzun müddət qaldılar; 2. müttəfiq

– مَتَعَاهِدٌ saziş bağlayan tərəf; ~ المتعاهدان saziş bağlayan iki tərəf

– مَتَعَاهِدٌ podratçı, tədarükçü, mal göndərən; ~ فتيّ impresario (konsert, tamaşa, qastrol-lar təşkil edən iş adamı)

تاجر العاديات و علم الآثار و العاديات
antikvar, əntiqəçi

– عادِيَّةٌ adilik
– عَوَادٌ ud çalan
– عَوَادَةٌ ud çalan qadın
– رجوع عودُهُ على بدئهِ *yaxud* رجوع ~ على بدء
o, əvvələ qayıtdı; o, başladığı yerə qayıtdı

– عيدانٌ, أَعْوَادٌ c. عَوْدٌ – ağac; gövdə; budaq;
saplaq; qıça; kiçik budaq; القطن ~ pambığın
qıçası; 2) şüvül, uzun ağac; 3) tənəkəki çu-
buğu, trubka; 4) əzvay; 5) ud; 6) qədd-qamət,
boy-buxun; طريء الـ ~ arıq, sısqqa; الـ
cavan, “sütül”; الثقاب ~ *yaxud* kibrit;
الانبياء ~ *bot. pion*; الريح ~ *yaxud* ~ الصليب
bakaut, dəmirağac; القصب ~ şəkər qamışı;
رخاوة الـ ~ ağzıboşluq, zəiflik, iradəsizlik;
صلابة الـ ~ möhkəmlik, sarsılmazlıq, səbat;
صلب الـ ~ möhkəm, sarsılmaz, səbatlı; ~
möhkəmlənmək, güclənmək; inadkar olmaq;
~ kiminsə gücünü sınaqdan keçirmək;
~ kimin isə müqavimətini qırmaq

– عَوْدَةٌ 1) geri dönmə; dirçəlmə; 2) bərpa
olunma; təkrarlanma; العلاقات الدبلوماسية ~ dip-
lomatik əlaqələrin bərpa olunması (*kiminlə*
مع); (على) غير ~ (مع)
əbədi olaraq

– عِيدًا təkrarlanma; bərpa olunma, əvvəlki
vəziyyətinə qayıtma

– عِيدًا c. ائْت – 1) ziyarət etmə; 2) qəbul
otağı, həkimin qəbul otağı; 3) həkimin qə-
bul saatları; 4) klinika

– سنويّ ~ ildö-
nümü; الاضحى ~ yüzillik yubiley; الـ الكبير
yaxud *din. Qurban bayramı (zul-
hiccə ayının 10-u)*; الـ الفطر المبارك ~ *yaxud*

الـ الصغير *din. orucluqdan çıxma bayramı; القيامة*
din. pasxa; المولد النبوي ~ *din. Məhəmməd*
peyğəmbərin (*s.a.*) mövludu bayramı; الميلاد ~
din. milad bayramı; رأس السنة ~ Yeni il bay-
ramı; مبارك عليك! ~ Bayramın mübarək!; أيام
الاعيد bayram günləri; ابو الـ *zool. parabüzən*
– رأس السنة c. ائْت – bayram hədiyyəsi; عيدية
Yeni il hədiyyəsi

– مَعَادٌ 1) qayıtma yeri; 2) qayıtma; 3) bəxt,
tale, qismət; 4) *din. axirət*; الـ ارض həsrəti
çəkilən ölkə, yer

– مُعَايِدَةٌ 1) bayram münasibətilə təbrik
etmə; بطاقة təbrik kartı; 2) bayramı təbrik
etmək üçün edilən ziyarət

– مُعْتَادٌ adi, adət edilmiş, alışılmış; الـ
adət üzrə; على الاجرام ~ residivist

– مَعَوَّدٌ öyrəşdirilmiş (*nəyə* على); alışılmış,
adət edilmiş

– مُعِيدٌ 1) qaytaran; والمعيد Yaradan,
Allah-təala; 2) təkrarlayan; 2. repetitor;
assistant (*professorun*)

I عَاذَ (عود) (u) مَعَادٌ 1) üz tutmaq (*nəyə*
بـ, *nəyə və ya kiməsə qarşı*); 2) köməyə
çağırmaq; اعوذ بالله! Allah qorusun! II عَوَّدٌ

1) qorumaq, mühafizə etmək (*məs., uşağın*
üzərinə gözmuncuğu asaraq); ovsunlamaq,
cadu etmək; 2) (*kimisə*) himayə, arxa axtar-
mağa sövq etmək (*kimdən* بـ *kimə qarşı*);

IV أَعَادَ 1) ovsunlamaq, cadu et-
mək (*nəyə qarşı*); 2) sığınaçaq vermək
(*nəyə qarşı*); 3) qorumaq, mühafizə etmək

(*kimisə gözmuncuğunun, duanın köməyi ilə*);
~ kimi isə qorumaq üçün Allaha yal-
varmaq; V نَعَوَّدُ 1) üz tutmaq (*nəyə* بـ);

2) Allah qorusun! – sözlərini demək;
X اِسْتَعَاذَ = V; بالصمت ~ susmaq, danışmamaq

liyə səbəb olmaq, məcbur etmək (*nəyə* الی);
...ه ~ ona ... lazım idi; onun ... ehtiyacı var-
dır; VIII إِعْتَارَ ehtiyacı olmaq

– عَوَازٌ ehtiyac, imkansızlıq, kasıblıq

– عَائِزٌ ehtiyacı olan, ehtiyac duyan (*nəyə* isə); kasıb, imkansız

– عَاوَزٌ 1) tələbat; 2) kasıbcılıq; ehtiyac;
عند العی ehtiyac olan zaman

– عَاوَزَ və ya عَاوِزَ *xalq dil.* ehtiyacı olan,
ehtiyac duyan (*nəyə isə*); آیا ~ sənə nə la-
zımdır? sən nə istəyirsən?

– عَوَزٌ çatışmazlıq, tələbat

– عَوَزٌ ehtiyac; kasıbcılıq

– عَوَزٌ ehtiyacı olan; kasıb

– مَعْوَزٌ ehtiyacı olan; kasıb

عَوَسَجٌ c. عَوَاسِجٌ tikanlı kol

I عَوَصٌ (ə) عَوَصٌ qaranlıq olmaq, aydın ol-
mamaq, anlaşılmaz olmaq, qarışıq olmaq;
VIII إِعْتَصَصٌ 1) qarışmaq, qarışıq olmaq (*iş*
haqqında); aydın olmamaq, anlaşılmaz ol-
maq (*söz haqqında*)

– عَتِيَّاصٌ qaranlıq, anlaşılmazlıq, aydın ol-
mama

– عَوَصَاءٌ q. عَوَصَاءٌ c. عَوَصَاءٌ anlaşılmaz, qar-
anlıq, aydın olmayan

– عَوَيْصٌ anlaşılmaz, qaranlıq, aydın olma-
yan, dolaşq

I عَاضٌ (u) عَاضٌ , عَوَضٌ əvəz et-
mək, dəyişdirmək, əvəzinə vermək (*nəyi*
ب, من, عن); II عَوَضَ əvəzini vermək, yerini
doldurmaq, ödəmək, kompensasiya etmək
(*nəyi* عن); mükafatlandırmaq (*nəyə görə* عن);
düzəldilməz; düzəldilməz; düzəl-
dilməsi mümkün olmayan; düzəldilməz; düzəl-
dilməsi mümkün olmayan; III عَاوَضَ əvəzinə
vermək (*nəyi*), dəyişdirmək (*nəyə* ب);

IV أَعَاضَ 1) əvəzini vermək, yerini doldur-
maq (*nəyin* من); 2) dəyişdirmək (*nə ilə* من);
V تَعَوَّضَ 1) əvəzlənmək, yeri doldurmaq;
2) əvəzinə almaq; kompensasiya almaq;
VIII إِعْتَاضَ 1) əvəzini almaq (*nəyin yerinə*
عن); 2) əvəz etmək (*kimi* عن *kim ilə* ب);
X إِسْتَعَاضَ əvəz eləmək, dəyişdirmək (*nəyi*
təs.h. və ya عن, من *nə ilə* ب)

– عَتِيَّاصٌ əvəz, yerini doldurma

– عَوَيْصٌ c. ات. – əvəz etmə; kompensasiya;
mükafat; نَقْدِي ~ pulla əvəz eləmə, pulla ye-
rini doldurma; عَيْنِي ~ natura (*məhsul*) ilə
ödəmə; تعويضات الحرب hərbi təzminatlar

– أَعْوَاضٌ c. عَوَضٌ 1) əvəzləyici, ekvivalent;
اعواض النفط ~ sabunun əvəzedicisi; نفتin əvəzediciləri; 2) əvəz etmək; سَا مِنْ (عن) (*nəyi isə*) əvəz etmək üçün, (*nəyin isə*) əvəzinə

– عِيَّاصٌ əvəz, əvəzləmə

– مَعَاوِضَةٌ 1) əvəzləmə; 2) dəyişmə, dəyiş-
dirmə

I عَاقَ (u) عَوَقَ , عَوَيْقٌ mane olmaq,
gecikdirmək (*nədə* عن); II عَوَقَ 1) gecikdir-
mək; 2) mane olmaq, əngəl olmaq; IV أَعَاقَ
mane olmaq, əngəl olmaq (*nədə* عن); V تَعَوَّقَ
1) çətinləşdirilmək; 2) gecikmək; VIII إِعْتَاقَ =IV

– عَاقَةٌ gecikmə; əngəl, maneə

– عَائِقٌ c. عَائِقٌ maneə, əngəl, çətinlik

– عَائِقٌ c. عَائِقٌ şıq geyinən, modabaz

– عَائِقَةٌ c. عَائِقٌ maneə, əngəl

– عَاقَةٌ ləngimə, yubanma, əngəl

– عَائِقَةٌ c. ات. – fahişəxana saxlayan qadın

– عَوَاقَةٌ c. ات. – tormoz vaqonu

– عَوَاقٌ c. عَوَقٌ maneə, əngəl

– مَتَعَوَّقَةٌ bütün uşaqları ölən qadın

– مَعَوَّقَاتٌ c. manələr, əngəllər, çətinliklər

– عَيْاقَةٌ frantlıq, modabazlıq, şıq geyinmə
 عَوَّكْرَ bulandırmaq, çirkləndirmək
 – عَوَّكْرَةٌ bulandırma, çirkləndirmə
 I عَوَّلَ (u) عَالَ (عول) saxlamaq, baxmaq, dolandırmaq (*məs.*, *ailəni*); 2) xəstəyə baxmaq; 3) zəhmətə salmaq, əziyyət vermək; 4) düz yoldan azmaq; ədalətsiz olmaq; عِيل صيره *məch.* onun səbri tükəndi; II عَوَّلَ (1) arxayın olmaq, bel bağlamaq (*kimə-nəyə* (على)); inanmaq (*nəyə* (على)); cəsarət etmək (*nəyi isə etməyə* (على)); 2) qışqırmaq; ulamaq; IV¹ أَعَالَ 1) saxlamaq, dolandırmaq (*məs.* *ailəni*); 2) böyük ailəsi olmaq; IV² أُعَوَّلَ qışqırmaq; ulamaq; hönkür-hönkür ağlamaq
 – عَالَةٌ saxlama, dolandırma (*ailəni*)
 – عَائِلٌ ailə başçısı, ailəni dolandıran
 – عَائِلَةٌ *bax:* عِيل
 – عِيلٌ *bax:* عَالَةٌ¹
 – عَالَةٌ 1) dəyə, çadır; 2) çətir
 – عَوَّلٌ 1) ədalətsizlik; 2) saxlama, dolandırma (*məs.*, *ailəni*); 3) ailəni dolandıran; 4) qışqırıq, ağlama
 – عَوَّلٌ *dayaq, arxa, ümid*
 – عَوِيلٌ¹ ağlama, ulama
 – عَوِيلٌ² 1. 1) zəif; 2) başqasının hesabına yaşayan; 2. 1) müftəxor; 2) öldəqayıma fitil, piltə (*məs.*, *pambıqdan*)
 – عَيْالَةٌ qayğısına qalma, arxa durma, saxlama (*məs.*, *ailəni*, *bax:* عِيل) (عِيل)
 – مَعَاوِلٌ *c.* مَعَاوِلٌ 1) toxa, kərki; 2) ling
 – مَعُوْلٌ arxa, dayaq, ümid yeri; ~ وليس عليه ona arxayın olmaq olmaz; ona bel bağlamaq olmaz
 – مَعِيْلٌ ailə başçısı, ailəni dolandıran
 I عَامٌ (u) عَوَّمَ (عوم) dayanmaq, batmamaq; II عَوَّمَ 1) suyun üzünə

çıxmaq; 2) suyun dibindən qaldırmaq (*batmış gəmini*); 3) suya buraxmaq (*gəmini*); 4) çayla ağac axıtmaq; 5) su ilə doldurmaq; su ilə batırmaq; 6) qoyulmuş həddi doldurmaq; III عَاوَمَ 1) bir illik tutmaq; 2) bir illik müqavilə bağlamaq
 – تَعْوِيْمٌ 1) suyun üzünə çıxma; 2) suyun dibindən qaldırma (*batmış gəmini*); 3) suya buraxma (*gəmini*); 4) çayla ağac axıtma
 – عَايْمٌ üzən; عَائِمَاتُ الْجَلِيدِ aysberqlər; ~ حَوْضٌ üzən dok
 – عَائِمَةٌ *c.* اَتْ 1) barja; 2) üzən ev
 – عَامِيٌّ *c.* عَاوَمٌ il; مَدْرَسِيٌّ ~ dərs ili; عَامِيٌّ o il; كَلٌّ ~ وانت ~ لآخر *və ya* ~ من ~ لآخر *və ya* ~ وانت طَيِّبٌ! بخير!
 Yeni iliniz mübarək!
 – عَامِيٌّ illik
 – عَامِيَّةٌ ildömümü
 – عَوَامٌ 1. yaxşı üzən; 2. üzgüçü; ~ فرخ البط
 بَطٌّ *bax:*
 – عَوَامَةٌ *c.* اَتْ 1) qarovul; üzücü nişan (*dənizdə*); buy; siqnal üzgəci; 2) ponton; 3) üzən qovuş, qabarcıq (*balıqda*); 4) çayda payalar, dirəklər üzərində qurulmuş ev
 – مَعَاوِمَةٌ illik müqavilə, kontrakt
 (عون) II عَوَّنَ kömək etmək, yardım göstərmək; III عَاوَنَ kömək etmək, yardım etmək; IV أَعَانَ 1) kömək etmək (*nədə* (على)); dəstəkləmək; 2) xilas etmək (*nədən* (من)); 3) müavinət ayırmaq; VI تَعَاوَنَ əməkdaşlıq etmək; bir-birinə kömək etmək; birlikdə işləmək (*nəyin isə üzərində* (على)); bir-birinə təsir göstərmək; X اِسْتَعَانَ 1) kömək etməyi xahiş etmək, yardıma cəlb etmək (*kimi təs.h.* *və ya* →); kömək üçün müraciət etmək (*kimə* →); 2) istifadə etmək (*nəyi* →)

– إسْتِعَاةٌ yardım etməyi, kömək etməyi xahiş etmə

– اِعَاةٌ c. اتٌ – 1) kömək, yardım; 2) müavinət, subsidiya, maddi yardım; مَالِيَةٌ ~ maliyyə yardımı; دَرَسِيَّةٌ ~ təqaüd (*tələbənin*)

– تَعَاوُنٌ 1) əməkdaşlıq, qarşılıqlı yardım; bir-birinə təsir etmə; اِقْتِصَادِيٌّ ~ iqtisadi əməkdaşlıq; اِلْعِمِّيُّ وَالْفَنِّيُّ ~ elmi və texniki əməkdaşlıq; ... بِالْمَع ... əməkdaşlıqda; 2) kooperativləşdirmə; 3) kooperasiya; الْعَمَالُ ~ fəhlə kooperasiyası; اَلزَّرَاعِيُّ ~ kənd təsərrüfatı kooperasiyası; اَلشَّرِكَةُ ~ kooperativ

– جَمْعِيَّةٌ مَعَاوِيَةٌ (استهلاكية); اِعَاةٌ ~ kooperativ – i(-1); اِعَاةٌ ~ kooperativ (*istehlakçı*) cəmiyyəti

– تَعَاوُنِيَّةٌ *həmç.* ~ kooperativ təsərrüfatı

– اِعَاةٌ c. اِعَاةٌ, اِنَاةٌ 1) qasıq; 2) qasıqdakı tükklər

– اِنَاةٌ لا تُعْلِمُ ~ orta yaşlı (*qadın*); c. اِعَاةٌ ~ *Ata.söz., hər fən: yaşlı qadına hicab bağlamağı öyrətməzlər;* ~ حرب sərt, amansız müharibə

– اِعَاةٌ kömək, yardım; بِالله تَعَالَى Allah-təalının köməyi ilə; مَدَّ يَدَهُ kömək əlini uzatmaq

– اِعَاةٌ c. اِعَاةٌ köməkçi

– اِعَاةٌ 1) növbəli iş; 2) havayı, icbari iş

– اِعَاةٌ köməkçi; ~ مِهْنَدِسٌ mühəndis köməkçisi

– اِعَاةٌ kömək, yardım, müavinət

– اِعَاةٌ c. اِعَاةٌ 1. yaxşı kömək eləyən;

2. köməkçi, yardımçı

– اِعَاةٌ kömək, yardım, müavinət

– اِعَاةٌ = مَعِينٌ

1) ziyan vurmaq, məhv etmək (*bitkiləri – xəstəliklər haqqında*); 2) şikəst etmək

– اِعَاةٌ c. اِعَاةٌ – 1) xəstəlik, xətər, bəla, azar (*bitkilərin*); 2) şikəstlik, əlillik; fiziki nöqsan; ذُو الشِّكَاةِ şikəst; 3) naxoşluq, nasazlıq

I اِعَاةٌ (i) اِعَاةٌ ulamaq; hüzmək; II اِعَاةٌ çox güclü şəkildə ulamaq; hüzmək; VII اِعَاةٌ ! əyilmək

– اِعَاةٌ ulama; hüzmək

– اِعَاةٌ güclü hüzmək; اِعَاةٌ *astr.* Volopas bürcü

– اِعَاةٌ ulama; hüzmək

– اِعَاةٌ 1) tülkü balası; 2) qancıq; ~ اِبُو اِلْغِيلِيك pişiyi, gepard

c. اِعَاةٌ ~ cib bıçağı

I اِعَاةٌ (ə/ə) اِعَاةٌ 1) zəif, gücsüz olmaq; qüvvətdən düşmək, üzülmək; 2) *həmç.* ~ لِسَانُهُ كَالْكَوْكَبِ لِسَانُهُ كَالْكَوْكَبِ ~ onun dili dolaşdı; 3) xəstə olmaq; اِعَاةٌ = اِعَاةٌ; IV اِعَاةٌ 1) gücdən salmaq, üzümək, yormaq, taqətdən salmaq; o ... لا يُعِيْبُهُ اِنَاةٌ ... iqtidarındadır; o ... edə bilər; 2) çətin vəziyyətə salmaq (*həkim* – *xəstəlik haqqında*); 3) çətin olmaq; 4) yorulmaq, taqətdən düşmək

– اِعَاةٌ yorğunluq, halsızlıq, taqətdən salmaq; zəiflik, üzülmək; اِعَاةٌ o, yorğunluqdan (*zəiflikdən*) az qalır ki, yerə yıxılırsın

– اِعَاةٌ yorğunluq; halsızlıq; zəiflik

– اِعَاةٌ c. اِعَاةٌ 1. zəif, gücsüz; 2. pəltək

– اِعَاةٌ nitqin qüsurlu olması; kəkələmə, pəltəklik

– اِعَاةٌ 1) zəiflik, halsızlıq; yorğunluq; 2) xəstəlik, azar; ~ اِعَاةٌ sağalmaz xəstəlik

– اِعَاةٌ 1) yorğun, əldən düşmüş; 2) *xalq dil.* xəstə

– اِعَاةٌ c. اِعَاةٌ pəltək

أَعْيَسُ q. عَيْسَاءُ c. عَيْسُ 1. qonur (*dəvənin epiteti*); 2. cins dəvə

عَيْسَلَانٌ bot. sünbülçiçəyi

عَيْسُوُ Bibl. İsa

عَيْسَى xüs.ad. k.c. İsa

عَيْسَوِيٌّ xristian

I (عَيْشٌ) (i) عَيْشٌ (1) yaşamaq, mövcüd olmaq; o sənə uzun ömr sürməyi əmr etdi!; *Ata.söz.* يا-şayarıq görürük!; ...! (لِيَعِشْ) ~ Yaşasın ...!; borca götürülmüş pulların hesabına yaşamaq; (من) المعاش ~ təqaüdlə dolanmaq; 2) geyilmək (*parça, ayaqqabı və s. haqqında*); II عَيْشٌ (1) yaşatmaq, yaşamağa imkan vermək; yaşa və başqalarına da yaşamağa imkan ver!; 2) yaşamaq üçün vəsait vermək; 3) saxlamaq; III عَايِشٌ (1) birlikdə yaşamaq (*kimin iləsə*); 2) birlikdə yaşamaq, birlikdə keçirmək, qatlanmaq (*kimin iləsə dərdi, kədəri*); 3) birlikdə mövcüd olmaq; IV أَعَاشٌ (1) saxlamaq, dolandırmaq (*ailəni*); yedirtmək, ruzi vermək (*məs., torpaq haqqında danışdıqda*); 2) qida məhsulları, ərzaq ilə təmin etmək; V تَعَيْشٌ yaşamaq üçün vəsait əldə etmək; yaşamaq, mövcüd olmaq (*nəyin hesabına*); VI تَعَايِشٌ (1) başqaları ilə birlikdə yaşamaq; 2) bir yerdə yaşamaq; yan-yana yaşamaq; VIII إِعْتَاشٌ yaşamaq (*nəyin hesabına*)

– 1) إِعَاثَةٌ (1) saxlama, dolandırma (*ailəni*); 2) qida məhsulları, ərzaqla təmin etmə; ~ قسم qida məhsulları təchizatı bölməsi; ~ بطاقة ərzaq kartoçkası

– تَعَايِشٌ birlikdə yaşama; yan-yana yaşama; ~ السلمى dinc-yanaşı yaşama

– عَايِشٌ yaşayan; diri, canlı; من في خفض العيش rifah içində yaşama

– عَايِشَةٌ xüs.ad. q. Aışə

– عَيَّاشٌ 1) çörək satan, çörək alveri edən; 2) əyyaş, avara, kefçəkən

– عَيْشٌ 1) həyat, yaşayış; ~ مستوى həyat səviyyəsi; 2) ruzi, qida; ~ بايت boyat çörək; ~ دuz-çörək; ~ الغراب ~ zəhərli göbələk; ~ السراية ~ şirniyyat; ~ الريف ~ qarğıdalı

– عَيْشَةٌ həyat tərzi; həyat; ~ راضية ~ razılıq, rifah içində keçən həyat

– عَيْشٌ canlı, həyat dolu

– عَايِشٌ 1) həyat; ~ والمعاد *din.* Fani dünya və Axirət dünyası; 2) həyat üçün, yaşamaq üçün vacib olan vəsaitlər; ~ غلاء həyatın, yaşayışın bahalıqı; 3) təminat, pul, vəsait; təqaüd; ~ على الحال təqaüdə göndərmək; ~ التقاعدي ~ təqaüdçülər; ~ التقاعد *və ya* ~ təqaüd, pensiya

– عَيْشٌ qida məhsulları ilə təchiz edilmiş; ~ الحياة təmin edilmiş həyat, varlı həyat

– عَيْشٌ həyat -i(-1); ~ المستوى həyat, yaşayış səviyyəsi; ~ صعوبات həyatın çətinlikləri; ~ الأوضاع *və ya* ~ الأوضاع *və ya* ~ yaşayış durumu, şəraiti

– عَيْشَةٌ birgə yaşama; yanaşı yaşama

– عَيْشٌ 1) yaşama, yaşayış; 2) yaşamaq üçün vəsait, pul; ~ (تكاليف) yaşama minimumu, yaşamaq üçün zəruri olan minimum vəsait

– عَيْشٌ həyat -i(-1); yaşayış -i(-1); ~ المستوى ~ مستوى həyat, yaşayış səviyyəsi

– عَيْطٌ II عَيْطٌ ağlamaq; qışqırmaq; çağırmaq (*kimi*); VI تَعَايِطٌ başqaları ilə birlikdə qışqırmaq, bağırmaq

– عَيْطٌ II عَيْطٌ ağlamaq; qışqırmaq; çağırmaq (*kimi*); VI تَعَايِطٌ başqaları ilə birlikdə qışqırmaq, bağırmaq

– عَيْطٌ II عَيْطٌ ağlamaq; qışqırmaq; çağırmaq (*kimi*); VI تَعَايِطٌ başqaları ilə birlikdə qışqırmaq, bağırmaq

– عَيْطٌ II عَيْطٌ ağlamaq; qışqırmaq; çağırmaq (*kimi*); VI تَعَايِطٌ başqaları ilə birlikdə qışqırmaq, bağırmaq

– عَيْطٌ II عَيْطٌ ağlamaq; qışqırmaq; çağırmaq (*kimi*); VI تَعَايِطٌ başqaları ilə birlikdə qışqırmaq, bağırmaq

– عَيْطٌ II عَيْطٌ ağlamaq; qışqırmaq; çağırmaq (*kimi*); VI تَعَايِطٌ başqaları ilə birlikdə qışqırmaq, bağırmaq

– عَيْطٌ II عَيْطٌ ağlamaq; qışqırmaq; çağırmaq (*kimi*); VI تَعَايِطٌ başqaları ilə birlikdə qışqırmaq, bağırmaq

maq, izsiz ötüb keçmək; دفع سا natura ilə (*məhsul ilə*) ödəmək; نزل بسِيّ o mənim gözümdən düşdü; ملا الـ xoşa gəlmək; خرجت به o çox çalışdı, o çox cəhd göstərdi; اصابته بها o onu nəzərə gətirdi; نظر ضاع امام سيه ~ و dörd gözle baxmaq; عين kimin isə gözleri qarşısında yoxa çıxmaq
 – عينٌ ağlaşan, gözuyaşlı
 – عينٌ kreditə alma və ya satma
 – عينٌ c. اتٌ – sınaq; nümunə
 – عينٌ 1) göz -ü(-u); görmə (göz) -i(-ı); müşahidə -u(-ü); 2) natura ilə ödənilən; maddi, cismi, real; المقايضة السة mal mübadiləsi; المظهر الـ للعلاقات الانتاجية iqt. istehsal münasibətlərinin maddi təzahürü; 3) hüq. mülkiyyət (*hüququ*); حقوق سيه mülkiyyət hüququ; ملك سيه mülkiyyət; الاملاك السة daşınmaz əmlak; 4) riyaz. zetə (z) aid olan; المحور الـ zet oxu
 – عينٌ c. اتٌ – okulyar
 – عينٌ c. اتٌ – (*kiçik*) yarıq, (*kiçik*) çatlaq, dəlik, dəşik
 – عينٌ 1. nəzərdən keçirən, müayinə edən; 2. 1) baxıcı; 2) tamaşaçı, şahid olan; şahid
 – عينٌ 1) baxma, nəzərdən keçirmə, müayinə etmə; 2) müşahidə etmə; 3) senzura
 – عينٌ 1) mənbə, qaymaq; 2) nəzərə gəlmiş adam
 – عينٌ müəyyən edilmiş, təyin edilmiş; لمدة سيه müəyyən müddətə
 – عينٌ c. اتٌ – riyaz. romb; شبيه بالـ romboid; متناهيان riyaz. trapeziya
 – عينٌ = مَعِينٌ
 عَيْيَ: باخ bax

ראه رأي سيه və ya رأسه görmək; ظهر لكل ذي عينين ان... كانت به ساهرة; ...; جري بسيه ayıq-sayıq olmaq, hazır olmaq; اخفى من امام سيهم (nəyə) göz gəzdirmək; o onların gözündən qaçıb gizləndi; o, göz-dən itdi; نظر الـ نظر اليه به الرضى o onları gözündən qaçıb gizləndi; o, göz-dən itdi; نظر اليها به الجد ciddi şəkildə baxdı; نظر به الانتباه diqqətlə baxmaq (*nəyə*); الـ الاحترار həqarətlə baxmaq (*kimə isə-nəyə isə*); نظر به (الـ) بصيرة ağıllı şəkildə baxmaq (*nəyə*); 2) həmç. pis صاحب الـ pis sahibi bədnəzər; تأثير الـ pis təsir; 3) şpion, casus; 4) dəlik, dəşik, göz; oyuk, dəlik; القنطرة ~ şlüz; الساقية ~ yuva (*tapançanın barabanında*); 5) həmç. الماء ~ su mənbəyi, bulaq; 6) kupe; 7) bot. qələm, çilik; 8) əşya, predmet (*mülkiyyət kimi*), mülkiyyət; ما ألفى سا ولا أثرا heç nə, hətta iz belə tapmaq; 9) nağd pul; 10) məğz, mahiyyət, əsil; 11) (*nə isə*) seçilmiş şeylər, ən yaxşılar; هذه القصيدة من عيون شعره bu qəsidə onun poeziyasının şah əsəri sayılır; 12) c. أعينٌ şəxsiyyət, şəxs; tanınmış insan; tanınmış sima; كان مجهول الـ والاثر tamamilə tanınmamış olmaq; 2. həmin, eyni; ولهذا عيني eyni səbəb üzündən; هو سيه eyni səbəb üzündən; مجردة adi gözlə; الشمس ~ a) günəş diski; b) bot. gülünbahr; الجمل ~ a) qoz; b) şirniyyət; c) bot. qaymaqçıçəyi; صفراء ~ bot. gülünbahr; القبط ~ çobanyastığı; السمكة ~ döyənək; على سيه! على الرأس والـ! Böyük məmnuniyyətlə! Baş üstə! يا سيه ~ العَم! يا مənim əzizim!; وسن بسن! ~ əvəz-əvəzə!; اصبح اثرا بعد ~

a) اثار الـ في وجهه *həmç.* اثار ~ الشكّ حوله kimə-sə qarşı şübhə oyatmaq, yaratmaq; b) kimi isə ötüb-keçmək; 2) *bot.* tozcuq; لا غبارَ عليه o eyibsizdir, qüsuruzdur; لا غبارَ على هذه النظرية لا bu nəzəriyyə heç bir şübhə doğurmur; لا يشقّ ... شقّ له ~ في... *bax:*

- غُبْرِيَالُ ʾə-rəb rəqəmləri
- غُبْرِيَالُ *tib.* pnevmokonioz
- غَبْرٌ toz
- غَبْرٌ yenidən açılan (*yara haqqında*)
- غَبْرٌ kin, ədavət
- غَبْرَةٌ toz; toz yığını; الغضب على وجهها ~ الغضب *məc.*, onun üzündə qəzəb vardır
- غَبْرَةٌ 1) boz rəng, boz çalar; 2) toz
- غَبْرِيَالٌ = غَبْرٌ
- غَبْرِيَالٌ *bot.* üvəz, quşarmudu
- غَبْرِيَالٌ *biol.* spor (*bəzi ibtidai bitki və heyvanlarda cinsiyyətə şübhəli orqanı*)

xüs. ad Cəbrayıl

- 1) غَبْسٌ (ə) غَبْسٌ *və ya* غَبْسٌ (u) غَبْسٌ qaranlıq, zülmət olmaq (*gecə haqqında*); 2) səmənd rəngində olmaq (*at haqqında*)
- غَبْسٌ 1) tünd-qara; 2) səmənd rəngli
- غَبْسٌ qaranlıq, zülmət

1) غَبْسٌ (ə) غَبْسٌ tünd olmaq, qaranlıq olmaq; qurtarmaq (*gecə haqqında*); II غَبْسٌ 1) qan qaraltmaq, əhvalını pozmaq; 2) aydın görməmək (*gözlər haqqında*); IV غَبْسٌ tünd olmaq; qurtarmaq (*gecə haqqında*); V غَبْسٌ tutqunlaşmaq, qaralmaq (*güzgü haqqında*)

- غَبْسٌ 1) tünd, tutqun; 2) donuq, tutqun (*güzgü, şüşə*)
- غَبْسٌ 1) qeyri-şəffaflyq; tutqunluq; 2) *tib.* bulanıq görmə

– غَبْسٌ qaranlıq, zülmət, toran (*gün doğmamışdan qabaq*)

- غَبْسٌ tutqun, qeyri-şəffaf
- غَبْسٌ gün doğmamışdan qabaqkı toran, qaranlıq

– مُغَبْسٌ tünd

I غَبْتُ (i) غَبْتُ həsəd aparmaq; II غَبْتُ xoşbəxt hesab etmək; VIII غَبْتُ məmnunluq duymaq (*nədənsə*); sevinmək (*nəyə isə*); şadlanmaq

- غَبْتُ məmnunluq, sevinc
- غَبْتُ 1) həsəd; 2) məmnunluq; fərəh; xoşbəxtlik; رَقَّ قلبه رقيق الـ onun ürəyi sevincdən əsməyə başladı; رأى بعين الـ məmnunluqla baxmaq; 3) zati-ali (*patriarxın titulu*); *və ya* الـ صاحب müqəddəs, zati-ali, əlahəzrət (*patriarxın titulu*)

1) غَبْتُ *c.* غَبْتُ dəvə yəhəri (*qadınlar üçün*); 2) kisə; سَمَادٌ ~ gübrə kisəsi

1) مَغْبُوطٌ həsəd edilməyə layiq; fərəhli; xoşbəxt; 2) rəhmətlik

– مَغْبُوطٌ məmnun, şad-xürrəm

c. غَبَابٌ boğaz altında sallaq dəri; buxaq

VIII غَبَبْتُ axşam içmək (*nə isə*)

I غَبْنٌ (i) غَبْنٌ 1) aldatmaq; çəkidə aldatmaq; əskik vermək; 2) düzgün qiymətləndirməmək; alçaltmaq; 3) pozmaq (*qanunu*); 4) məğmun etmək, xətrinə dəymək; 5) tikib daraltmaq; VI غَبَانٌ bir-birini aldatmaq; VII غَبَانٌ aldadılmaq, incidilmək

- غَبَانٌ bir-birini aldatmaq; *din.* qiymət günü
- غَبَانَةٌ axmaqlıq, düşüncəsizlik
- غَبَانِيٌّ kəşmir, kişmir (*nazik yumşaq yun parça*)

- غَدْرٌ 1) xəyanət, satqınlıq; لـ xaincəsinə;
 2) məkr, hiylə
 – غَدُورٌ xain
 – غَدِيرٌ c. غَدْرَانٌ, غَدْرَانٌ 1) gölməçə; 2) nohur;
 kiçik çay
 – غَدَائِرٌ c. غَدَائِرٌ 1) saç, tel, zülf; 2) hörük
 – مَعْدُورٌ aldanılmış
 – مَعْدُورِيَّةٌ ədalətsizlik
 غَدَاةٌ c. غَدَاةٌ zağca
 – غَدْفٌ bolluq, rifah
 – غَدْفٌ c. غَدْفٌ baş örtüyü (*bədəvi qadının*)
 I غَدَقٌ (ə) غَدَقٌ gur yağmaq (*yağış haqqında*); nəmiş olmaq (*torpaq haqqında*); IV أَعَدَقٌ
 1) gur yağmaq (*yağış haqqında*); 2) hədiyyələr yağdırmaq (*kimə isə*); çoxlu miqdarda vermək (*nəyi, kimə*); ~ الوعود عليه ~ العطف ~ بأن kimə isə bol vədlər vermək; kimə isə həddindən artıq rəğbət göstərmək, kimə isə həddindən artıq yaxşı münasibət göstərmək
 – غَدَقٌ bol (*rütubət*); bol şirəli (*bitkilər haqqında*); məhsuldar (*torpaq haqqında*); güclü (*yağış haqqında*)
 – غَدَقٌ = مُعَدَقٌ
 غَدَانٌ asılıqan
 – غَدَنٌ zəiflik, yorğunluq
 I غَدُوٌ (u) غَدَىٌ yaxud غَدَاٌ (غَدُو) 1) səhər getmək, yola düşmək; 2) olmaq, çevrilib olmaq; 3) başlamaq (*nəyi isə etməyə*); ~ وراح ~ o baş bu başa gedib-gəlmək; ~ بلا معين ولا نصير ~ tamamilə köməksiz qalmaq; غَدَىٌ (ə) غَدَىٌ səhər yeməyi yemək; II غَدَىٌ nahar, səhər yeməyi vermək; III غَدَاَىٌ səhər gəlmək, getmək; ~ وراوح ~ o baş bu başa gedib-gəlmək; V تُغَدَىٌ 1) nahar etmək; 2) səhər yeməyi yemək;

- VIII اِغْتَدَى 1) səhər getmək, yola düşmək; 2) olmaq, çevrilib olmaq
 – غَادٍ q. غَادِيَّةٌ 1) səhər gedən; 2) yola düşən (*hara isə*); ~ و كل رايح و هر يولدان keçən, hər yoldan ötən
 – غَادِيَّةٌ c. اتٌ – səhər buludu
 – غَدٌ sabahkı gün; بعد غَدٍ birisi gün; في الغد ertəsi gün; غدا sabahdan etibarən; غدا sabah; واثق بغده birisi gün; واثق بغده sabahkı gününə inanan; حلم بالغد المشرق gününə inanaraq; ما يخبئه لى الغد من المفاجآت؟ ان غدا لناظره قريب *Ata. sözü* sabahı gözləyənin üçün o, yaxındır
 – غَدَاءٌ c. أَعْدِيَّةٌ 1) səhər yeməyi; 2) nahar
 – غَدَاةٌ c. غَدَاةٌ səhər erkən; ərəfə; غَدَاةٌ ثورة Oktyabr inqilabı ərəfəsində
 – غَدَاةٌ c. غَدَاةٌ 1) səhər yeməyi; 2) səhər çıxıb getmə; ~ وروحة ~ وروحة həmişə, daima; رَوْحَةٌ bax: رَوْحَةٌ رافقه فى غدواتهم وروحاتهم
 – غَدُوَةٌ c. غَدُوَةٌ səhər erkən səhər; غَدُوَةٌ səhər gedilən yer (*bax: مَرَاحٌ*); kimin isə davranışı, kiminsə gündəlik həyat tərzi; 2) səhər vaxtı, səhər; كان بينه و مراحاً daima, həmişə; و مراحاً فى مراحه و مراحه onun evi hər zaman hamının üzünə açıq idi
 I غَدَّ (ə/i) irinləmək; çirk eləmək; IV غَدَّ 1) irinləmək; 2) tələsmək; sürətləndirmək; ~ فى السير ~ sürətlə hərəkət etmək, yerimək
 – غَدِيَّةٌ irin, qalın irin
 I غَدَاٌ (u) غَدَاٌ yedizdirmək, yemək vermək, bəsləmək; II غَدَىٌ = I; V تَغَدَىٌ qidalanmaq, bəslənmək; VIII اِغْتَدَى bəslənmək, doymaq

– إغْتِدَاءٌ yemək yemə; qidalanma; qida; ~
دوynunca yeməmə, yarı ac-yarı tox
yaşama

– سَوءٌ أَلْمِيسَةٌ bəsləmə; qidalandırma; qida; ~
pis qidalandırma

– لَحْمِيٌّ ~ أَلْمِيَّةٌ qida, yemək, yeyəcək; ~
ət yeməyi; ~ نَبَاتِيٌّ ~ أَلْمِيَّةٌ qida, yemək, yeyəcək; ~

– غَدَائِيٌّ 1) qida (*sif.*); 2) qidalı, bəsləyici;
الموادَّ السَّالِئَةُ a) bəsləyici maddələr, qida mad-
dələri; b) qida məhsulları

– مُغْدِيَةٌ q. مُغْدِيَةٌ 1) qidalandıran; 2) bəsləyici

I اَغْرَ (ə/u) غَرَّ valeh etmək, başdan çıxarmaq, gözlərini qamaşdırmaq; yoldan çıxartmaq, azdırmaq; غَرَّرَ (ə/i) غَرَّرَ gənc, təcrübəsiz olmaq; II غَرَّرَ azdırmaq, aldatmaq, pis yola çəkmək (*kimi* →); riskə məruz qoymaq (*kimi-nəyi* →); öz canını təhlükəyə atmaq; VII اِنْعَرَّ aldadılmaq, yoldan çıxarımaq; VIII اِنْعَرَّ 1) başdan çıxarımaq, azdırılmaq; uymaq (*nəyə* →); ~ بنفسه özündən razı olmaq, şöhrətpərəst olmaq; 2) aldanmaq, ağılı başından almaq (*nə ilə* →); X اِسْتَعَرَّ 1) aldanılmaq, yoldan çıxarımaq; 2) qəfildən gəlmək, gözlənilmədən gəlmək

– اَغْرَأُ q. اَغْرَأُ 1) ağ xallı (*alında* – *at haqqında*); 2) şanlı, şöhrətli, layiq, alicənab; 3) gözəl, əla; ~ اليوم unudulmaz gün; ~ اَيَّامُهُ onun gözəl, şanlı günləri; 4) çox hörmətli, möhtərəm; ~ الشَّرِيعةُ الغَرَّاءُ çox hörmətli şəriət

– اَغْرَأُ aldadıcı, yalan

– اَغْرَأُ c. غُرُورٌ qılıncın tiyəsi

– اَغْرَأُ *topl.*, *zool.* qaşqaldaq

– يا لك من غَرَّ c. اَغْرَأُ gənc, təcrübəsiz; غَرَّ يا لك من غَرَّ sən necə də axmaqsan!

– اَغْرَأُ c. غَرَّ 1) azlıq, cüzilik, az miqdar; ~ لا ينامون الا ~ onlar arabir, fasilələrlə yatır-
lar; 2) qılıncın tiyəsi; ~ və ya ~ على tələsik, əlüstü; ~ واحد onlar bir-birilərinə bənzəyirlər; ~ على هذا bu nümunə üzrə, buna bənzər; ~ المعاهدة bu, müqaviləyə bənzər bir şey idi

– اَغْرَأُ 1) başdan çıxaran; 2) aldadıcı, yalan, qeyri-real

– اَغْرَأُ 1) cavanlıq; ~ السن lap gənc olarkən; ~ المرض xəstəliyin başlanğıcı; 2) təcrübəsizlik; qeydsizlik, laqeydsizlik

– اَغْرَأُ c. غَرَّ 1) kisə (*həcmcə* – *dən daha böyük*); 2) kobud toxunuşlu xalça; 3) dənəvər əşyalar üçün ölçü = 80 mud

– اَغْرَأُ təhlükə; ~ ركب təhlükəyə məruz qalmaq

– اَغْرَأُ c. اَغْرَأُ *zool.* qaşqaldaq

– اَغْرَأُ c. اَغْرَأُ 1) ağ xal (*atın alında*); 2) zülf, saç, tel; kəkil; 3) seçilmişlər, ən yaxşılar; ~ الشعر nəzm və nəsrin ən yaxşı nümunələri; ~ ولىت غرر ايامه onun şanlı günləri ötüb-keçdi; 4) başlanğıc; ~ الشهر ~ ayın I günü (*qəməri təqvimlə*); ~ رمضان ~ ramazanın I günü (*orucluğun başlanğıcı*); ~ الشباب gəncliyin çiçəklənməsi

– اَغْرَأُ c. غَرَّ laqeydlik, etinasızlıq, diqqətsizlik; ~ على ~ حين və ya ~ على qəfildən, gözlənilmədən; ... على ~ من ... xəbərsiz olaraq

– اَغْرَأُ 1) aldadan; 2) aldadıcı, yalan

– اَغْرَأُ 1) gözlərini qamaşdırma, öz-özünü aldatma 2) özündənrazılıq, şöhrətpərəstlik, təkəbbür; ~ اخذه onu təkəbbür hissi bürüdü (*nəyə görə* →)

– اَغْرَأُ c. اَغْرَأُ 1) aldanılmış, yoldan çıxarılmış; 2) gənc, təcrübəsiz

- غُرَيْرَةٌ , غُرَيْرٌ porsuq
 – مَعْرُورٌ 1) yoldan çıxarılmış; aldadılmış;
 2) şöhrətpərəst, təkəbbürlü
 غير آفیت qrafit
 I (u) غُرُوبٌ 1) batmaq, qürub
 etmək (*günəş haqqında*); 2) gizlənmək; yu-
 mulmaq (*gözlər haqqında*); 2 غُرَبٌ (u)
 اغرب 1) uzaqlaşmaq, gizlənmək (*kimdənsə*);
 اغرب 1) uzaqlaşmaq, gizlənmək (*kimdənsə*);
 2) qeyri-məlum olmaq (*kimə isə* البال عن وجهي!
 لا يغرب عن ...; عن البال yaxşı məlumdur ki, ...;
 ولا يغرب عن ...; عن البال heç cür nəzərdən qaçırılmamalıdır
 ki, ...; 2) غُرَبٌ II 1) Qərbə yola düşmək; 2) qovmaq;
 qürbətə yollamaq; 3) avropalaşdırmaq; IV
 أَعْرَبَ 1) uzağa çıxıb getmək; 2) qəribəlik nüma-
 yiş etdirmək, hədd-hüdd bilməmək (*nədə*
 فى) 1) çox gülmək; qəhqəhə ilə
 gülmək; V تَعَرَّبَ 1) yad ellərə çıxıb getmək,
 mühacirət etmək; 2) Qərbin tərəfdarına, ar-
 dıcılına çevrilmək, avropalaşmaq; VIII
 اِغْتَرَبَ 1) vətəndən uzaqlara çıxıb getmək; müha-
 cirət etmək; 2) vətəndən uzaqda yaşamaq;
 فى طلب العيش ~ çörək pulu dalınca yad ellərə
 yollanmaq; عن بلاده ~ öz ölkəsini tərk et-
 mək; X اِسْتَعْرَبَ 1) qəribə, təəccüblü hesab
 etmək; təəccüblənmək; 2) avropalaşmaq;
 فى الضحك ~ hündürdən gülmək
 علامة تَعْرَبٌ اِسْتَعْرَبَ 1) təəccüblənmə, heyrətlənmə;
 نيدا اِشَارَةٌ 1) nida işarəsi; اِثَارَةٌ 1) təəccüb doğurmaq
 بدل الـ 1) vətəndən uzaqda yaşamaq; الـ
 بax: بَدَلٌ
 – اِغْرَابٌ 1) albinizm
 – تَعْرَبٌ 1) vətəni tərk etmək; mühacirət;
 2) Qərbə meyillilik; Avropa mədəniyyətinə
 qoşulma, avropalaşma

- 1) تَعْرِيبٌ 1) qovma; sürgün etmə; 2) avro-
 palaşdırma
 – غَارِبٌ c. 1) غَوَارِبٌ cilov, yal, peysər; boyun;
 القى 1) غَوَارِبٌ dəniz dalğalarının ləpələri;
 tam sərbəstlik vermək
 – غُرَابٌ c. 1) أُغْرِبَةٌ , غُرَبَانٌ 1) الـ الاسم
 və ya الـ الازغ quzğun; الـ الازغ və ya
 الـ الازغ və ya الـ الازغ alaqaqqa;
 الـ الازغ və ya الـ الازغ dolaşa, zağca;
 الـ الازغ və ya الـ الازغ zağca;
 الـ الازغ və ya الـ الازغ qarabattaq;
 الـ الازغ və ya الـ الازغ ayrılığı xəbər
 verən quzğun; 2) tiyə, ağız; الـ الازغ
 الـ الازغ qılıncın tiyəsi; 3) tex. سِخَاقٌ
 (تورناچلیقدا); الـ الازغ الـ الازغ
 bu çox uzaq; الـ الازغ الـ الازغ
 الـ الازغ onun başı ağardı; الـ الازغ
 الـ الازغ onun təbəssümü tez yoxa çıxdı;
 الـ الازغ الـ الازغ qara ərəblər
 (metislər və s.)
 – غَرَابَةٌ 1) qəribəlik, qeyri-adilik;
 əcaiblik; الـ الازغ الـ الازغ
 الـ الازغ qəribə deyildir ki, ...;
 الـ الازغ الـ الازغ bu qəribə deyil
 – اِغْرَابٌ c. 1) اِغْرَابٌ 1) arxit. kəmə, bel;
 vərdənə
 – اِغْرَابٌ 1) qərb; الـ الازغ qərbə
 – اِغْرَابٌ c. 1) اِغْرَابٌ 1) disk; 2) tiyə,
 ağız; الـ الازغ الـ الازغ bıçağın ağızı;
 الـ الازغ kimi isə əldən salmaq,
 üzmək
 – اِغْرَابٌ 1) uzaqlıq; uzaq yer, uzaqlar;
 2) coş-qunluq, həvəs
 – اِغْرَابٌ 1) yaxud الـ الازغ yad yer, qürbət;
 2) qürbət həyatı; الـ الازغ vətən həsrəti
 – اِغْرَابٌ 1) 1) qərbi; الـ الازغ şəhərdən
 qərbə; 2) avropalı; 2) Qərbin, Avropanın
 sakini
 – اِغْرَابٌ 1) batma, qürub; الـ الازغ
 günəşin batması
 – اِغْرَابٌ 1) 1) yad, kənar, yadelli;
 qeyri-məlum (kimin üçün); الـ الازغ
 yad cisim; 2) qə-

ribə, qeyri-adi, heyrətamiz; الاطوار ~ *bax*:
والله فى ...; ... من الله ان...; وطور
... الامر ان... *və ya* ... الامر ان...
ki, ...; qəribədir ki, ...; 2. *c.* غَرَبَاءُ
1) yad, naməlum insan; 2) yadelli, əcnəbi
– غَرِيبَةٌ *c.* غَرَابٌ nə isə qəribə, heyrətamiz
bir şey
– ات. *c.* غَرِيبَةٌ – badamlı pirojna
– مُسْتَعْرَبٌ qəribə, heyrətamiz, təəccüblü;
... وليس من الله; ...; ... ومن الله ان...
... təəccüblü deyildir ki, ...
– مُعْتَرِبٌ 1. qürbətdə yaşayan; 2. qaçqın;
mühacir
– مَعْرَبٌ *c.* مَعَارِبٌ 1) qürub vaxtı, yeri; بعد
فى مغرب الارض; 2) qərb; فى مغرب الارض
مشارقتها hər yanda, hər yerdə; 3) axşam; الله
və ya صلاة الله axşam namazı
– مُعْرَبٌ albinos
– باخ: عنقاء مُعْرَبٌ *və ya* عنقاء مُعْرَبٌ
عَنْقَاءُ
– مُعْرَبٌ qovulmuş; sürgün edilmiş; ~ عن الناس
insanlar arasında yad
– مَعْرَبٌ mərəkeşləşdirmək
– مَعْرَبَةٌ mərəkeşləşdirmə
– مَعْرَبِيٌّ 1. məğribli; mərəkeşli; 2. *c.*
مَعْرَبِيٌّ Məğrib sakini; mərəkeşli
– مَعْرَبِيَّةٌ 1) qürub vaxtı; axşam; 2) Məğribə,
Mərəkeşə aid olma, mənsub olma
مَعْرَبِيٌّ *c.* غَرَابِيْبٌ çox qara
– هـ فى ...; غَرَبٌ ələkdən, xəlbirdən keçirtmək;
مَعْرَبٌ *məc.*, nəyinsə doğru olduğunu
dəqiqliklə yoxlamaq; غَرَبٌ xəlbirlənmək,
ələkdən keçirilmək
– غَرَابِيْلِيٌّ *c.* غَرَابِيْلِيَّةٌ xəlbir *və ya* şadara sa-
tıcısı, ustası
– غَرَبَالٌ *c.* غَرَابِيْلٌ xəlbir; şadara

– غَرَبَةٌ ələkdən, xəlbirdən keçirmə; ələk-
dən, xəlbirdən keçirilmə
– مَعْرَبٌ ələnilmiş, xəlbirdən keçirilmiş
I غَرَبْتُ (ə) غَرَبْتُ aclıq hiss etmək
– غَرَبْتُ aclıq
– غَرَاتِي, غَرَاتِي *c.* غَرَاتِي *q.* غَرَاتَانُ
I غَرَدٌ (ə) غَرَدٌ oxumaq, cəh-cəh vurmaq (*quş*
haqqında); II غَرَدٌ oxumaq; cikkildəmək;
IV اَعْرَدَ = II; V تَعْرَدَ cikkildəmək, oxumaq,
cəh-cəh vurmaq
– اَعْرُوْدَةٌ *c.* اَعْرُوْدَةٌ mahnı; cikkildəmə, cəh-
cəh (*quş haqqında*)
– غَرْدٌ oxuyan (*quş haqqında*)
– غَرُوْدٌ *c.* غَرُوْدٌ qum təpəsi; غَرُوْدٌ
qum təpələri, barxanlar
– غَرْدٌ = غَرِيْدٌ
– مَعْرَدٌ oxuyan; cəh-cəh vuran (*quş haqda*)
I غَرَزٌ (i) غَرَزٌ 1) sancmaq, batırmaq (*nə ilə*
→); sancmaq, batırmaq, çaxmaq, soxmaq
(*nəyə*); 2) əkmək (*bitki zoğlarını*); II غَرَزٌ
sancmaq (*sancağı*); IV اَعْرَزَ sancmaq, batır-
maq, soxmaq; V تَعْرَزَ batmaq, sancılmaq;
dərinə girmək, nüfuz etmək; VII اِنْعَزَزَ san-
cılmaq, batırılmaq; VIII اِعْتَزَزَ: الغرز ~
رجله فى الغرز ~ ayağı üzəngiyə keçirmək
– غَرَزٌ *c.* غَرُوْرٌ 1) dəri üzəngi; 2) ting, şitil,
qələm; احمر ~ *min.* əqiq
– اَعْرَزَةٌ *c.* اَعْرَزَةٌ ~ tiryəlxana; qəhvə-
xana
– اَعْرَزَةٌ *c.* اَعْرَزَةٌ 1) iynə, iynə vurma; 2) sı-
zıqarası, tikişarası
– غَرَزِيٌّ instinktiv; qeyri-iradi; ixtiyarsız
– غَرِيْزَةٌ *c.* غَرَانِزٌ 1) instinkt, təbii hiss; 2) ar-
zu, niyyət, səbəb; 3) intuisiya
– غَرِيْزِيٌّ 1) instinktiv, qeyri-iradi; 2) təbii,
anadangəlmə

– مَعْرَزٌ c. مَعَارِزُ 1) sancılma, batma yeri; 2) əsas, baza; 3) tryuk, məharət; hoqqa, oyun, fırlıdaq

I غَرَسٌ (i) غَرَسٌ 1) əkmək (*ağacları*); aşı-lamaq (*vərdişləri*); III غَارَسَ yardarlıq şə-raitində əkmək (*məs., palmanı*); IV أَعْرَسَ 1) əkmək (*ağac*); 2) batırmaq; VII اِنْعَرَسَ 1) əkilmək; 2) batmaq, itib-batmaq (*məs., qum içində*); 3) batmaq, sancılmaq

– غِرَاسٌ 1) əkilmə, basdırılma (*ağacları*); 2) əkmə, əkilmə vaxtı; 3) bitki, ağac, ting
– غِرَاسَةٌ əkmə; becərmə, becərilmə
– غِرَاسَةٌ c. اِنَّ – əkici maşın; kartof əkən və şitil köçürən maşın

– غِرَاسٌ, أَعْرَاسٌ, غِرَاسٌ c. غِرَاسٌ, غِرَاسٌ
ting

– غِرَاسَةٌ c. غِرَاسَاتٌ tək-tək bitki, ayrı-ayrı bitki
– غِرَاسَةٌ c. غِرَاسَةٌ ting, şitil
– مَعَارِيسَةٌ tar. yardarlıq şəraitində əkmə, becərmə (*məs., palmanı*)

– مَعَارِيسِيٌّ yardar
– مَعْرَاسٌ c. مَعْرَاسٌ 1) əkmə, becərmə yeri; plantasiya 2) şitillik, tinglik
– مَعْرَاسٌ əkilmiş
– مَعْرَاسَاتٌ c. əkilmiş ağaclar, bitkilər, gö-yərti; plantasiya

قِرَاسٌ (قِرَاسٌ: *bax*) غِرَاسٌ c. غِرَاسٌ, غِرَاسٌ
($1/100$ Misir funtuna və ya 40 para və ya 10 millimə bərabər pul vahidi)

IV أَعْرَضَ maraqlı olmaq, tamahkar məqsədlər güdmək (*nədə isə*), niyyə-tində olmaq (*nəyin isə*); الغرض ~ məqsədə çatmaq, nail olmaq; V تَعْرَضَ 1) (*kimin isə*) tərəfini tutmaq; maraq göstərmək, həvəs göstərmək (*nəyə -lə*); 2) parçalanmaq, dağılmaq, ikiyə bölünmək

1) أَعْرَاضٌ c. غَرَضٌ hədəf, məqsəd; ob-yekt; səy, can atma; vəzifə, təyinat; الـ المقصود arzu olan hədəf; وافٍ بالـ məqsədə uyğun; 2) əlaqədarlıq, mənfiətədarlıq, şəxsi maraq; tamahkar, acgöz istək; الـ خالی tə-mənnəsiz, şəxsi mənfiət güdməyən, marağı olmayan; 3) lazımlı, vacib əşya, şey; اغراض البيت ev əşyaları

– غَرَضِيَّةٌ əlaqədarlıq, mənfiətədarlıq; me-yil, həvəs, sövq, maraq; birtərəflilik, qərəzlilik
– غَرِيضٌ təzə (*ət, göyərti haqqında*)

– مَعْرَضٌ 1) tamahkar, öz mənfiətini gü-dən (*nədə*), niyyəti olan (*nəyə*); دوافع مة tamahkar niyyətlər, məqsədlər; 2) qabaq-cadan hasil olmuş yanlış fikrə (*qənaətə*) əsas-lanan, qabaqcadan inandırılmış, beyninə ye-ridilmiş

– غِرَاجٌ 1) hörmə yazı; 2) hörmə naxış; 3) to-xuma, hörmə; 4) bağ

1) غَرَّغَرٌ fişıldamaq (*tavadakı ət haqqın-da*); luq-luq etmək (*qaynayan su haqqında*); 2) boğazı yaxalamaq; تَعْرَعَرٌ boğazı yaxala-maq; تَعْرَعَرَتْ عِينَاهُ *məc.*, göz yaşları axıtmaq (*tökmək*)

– غِرْغِرٌ topl. firəngtoyuqları
– غِرْغِرَةٌ c. اِنَّ – firəngtoyuğu
– غِرْغِرَةٌ 1) fişıldamaq; qur-qur etmə; الموت ~ ölümqabağı xırıltı; 2) boğazı yaxalamaq; 3) qarqara

I غَرَفٌ (i) غَرَفٌ 1) çıxartmaq, götürmək; əxz etmək; 2) tökmək (*boşqaba*), qoymaq (*yeməyin üzərində*); VII اِنْعَرَفَ tökülmək, qoyulmaq (*boşqaba*); VIII اِعْتَرَفَ çıxartmaq, götürmək; əxz etmək

– غِرَافَةٌ c. غِرَافَةٌ və ya غِرَافَةٌ c. غِرَافَةٌ – noriya, suvarma çarxı

– *c. غُرْفَةٌ* 1) otaq; *ye-mək otağı*; *və* ~ الجلوس ~ النوم ~ *ya* ~ الاستقبال ~ *qonaq otağı*; *iclas zalı*; *التجارية* ~ ticarət palatası; 2) kamera; *الاحتراق* ~ qaz ölüm kamerası; *الاشتعال* *tex.* yanma kamerası; *ولسن* ~ *fiz.* Wilson kamerası

– *c. غُرْفَةٌ* 2) *ovuc, əl içi*

– *c. غُرْفَةٌ* *səndəl*

– *c. مِعْرَفَةٌ* *çömçə; tayqulp, parç*

I *غَرَقَ* (ə) 1) batmaq, suya dalmaq; *~ فى البأس ~ ümidsizliyə qər q olmaq*; *فى شىء ~* *mas., nəyə tam şəkildə batmaq, dalmaq*; *~ للاندقان فى شىء ~ mas., başı tamamilə nəyə isə qarışmaq*; 2) su ilə örtülmək; II *غَرَقَ* batırmaq; su axıtmaq; *بالبضائع* ~ *bax:* IV 2); IV *أغْرَقَ* 1) *bax:* II; 2) doldurmaq; *~ الاسواق بالبضائع* a) bazarı malla doldurmaq; b) dempinq məqsədilə malları öz dəyərinə ucuz qiymətə satmaq; 3) həddi-hüdudu aşmaq (*nədə*); *فى الضحك*; qəhqəhə çəkmək; *فى مديحه* ~ kimi isə həddindən artıq çox tərifləmək; V *تَغَرَّقَ* = I; VIII *إغْتَرَّقَ* çəkmək, hopdurmaq, canına çəkmək; *~ النفس* ~ hava almaq, nəfəs almaq (*ud-maq*); *~ النظر* ~ özünə diqqəti cəlb etmək; X *إِسْتغَرَّقَ* 1) (*vaxt*) almaq, aparmaq, çəkmək; 2) dalmaq, qarılmaq (*nəyə*); *فى النوم* ~ dərin yuxuya dalmaq; 3) ifrata varmaq (*nədə*); *فى الضحك* ~ qəhqəhə ilə gülmək; *فى الكلام* boşboğazlıq etmək, naqqallıqla məşğul olmaq; XII *إِغْرُزَقَ* 1) islanmaq, yaş olmaq; 2) suvarılmaq, sulanmaq; nəmlənmək, islanmaq (*göz yaşları ilə*)

– *c. إغْرَاقٌ* 1) batırılma; su altında qalma; daşqın; *قابل للـ* su altında qala bilən, batırıla

bilən; *بالبضائع* *və ya* ~ *iqtis.* 1) dempinq; 2) şişirtmə, mübaliğə; həddini aşma; cızıqdan çıxma; *ədəb.* mübaliğə

– *تَغْرِيقٌ* batırma; batırılma; su altında qalma
– *غَرَقٌ* 1) salınmış, batırılmış, dalmış (*nəyə* *فى الدين* ~ borc içində batan; 2) qər q olan; boğulan

– *غَارُوقَةٌ* uzunmüddətli icarə; uzunmüddətli istifadə (*nədən*)

– *غَرَقٌ* batma; dalma; su altında qalma; daşqın

– *غَرْقَانٌ* 1) batan; su altında qalmış; 2) qəzaya uğrayan, batan (*gəmi haqqında*); 3) batmış, qər q olmuş (*nəyə*); *فى الدين* ~ borc içində batan

– *غَارُوقَةٌ = غَرُوقَةٌ*

– *غَرَقَاءُ*, *غَرَقِيٌّ* 1. batmış; 2. *c.* *غَرَقِيٌّ* suda batmış, suda boğulmuş adam

– *دَرِينٌ* *غَرَقِيٌّ*

غُرْلَةٌ *c.* *غُرْلٌ* güclü ehtiras, şəhvət

I *غَرَمَ* (ə) 1) ödəmək (*vergiləri, cəriməni*); 2) itki vermək; II *غَرَمَ* cərimələmək; IV *أغْرَمَ* 1) cərimələmək; *məch.* aşiq olmaq (*kimə* →); aludə olmaq (*nə ilə* →); V *تَغَرَّمَ* cərimə olunmaq

– *غَرَامٌ* məhəbbət; güclü şəkildə aludə olmaq, həvəs ... *فى* kimi isə dəlicəsinə sevmək

– *غَرَامٌ* *c.* *غَرَامٌ* *fiz.* qram

– *غَرَامَةٌ* cərimə; ödənmə, əvəzini vermə (*itkilərin*); *~ الحرب* ~ hərbi təzminat; *~ على* ... *نəyə görə isə cərimə ödəmək*; *~ على* ... cərimələmək

– *غَرَامِيٌّ* sevgi (s); *رسالة* sevgi məktubu

– *c. غَرَامِيَّاتٌ* məhəbbət macəraları

– الـ لا يساوى العُثم 1) itki, ziyan; *masəl.* qoyulan xərcə dəyməz (*hərɤən: it-kilər qənimətlərə dəymir*); 2) ödənmə; əvə-zini vermə

– غَرِيمٌ c. غَرَمَاءُ 1) düşmən; rəqib; qarşı, müqabil tərəf; 2) borclu, verəcəkli; 3) kreditor
– مَعْرَمٌ c. مَعَارِمٌ 1) cərimə; 2) itki, ziyan; 3) pullu öhdəlik, borc

– مُعْرَمٌ aşıq olmuş (*kimə isə* →); aludə olmuş (*nəyə* →)

– مُعْرَمٌ 1) cərimələnmiş; 2) markasız (*mək-tub haqqında*)

غَرِينٌ lil; çöküntü, torpaq (*çayın gətirdiyi*)
غُرُوقٌ c. غَرَانِيْقٌ zool. durna; *məs., modabaz*
غُرُوقٌ = غَرَانِيْقٌ c. غَرَانِيْقٌ

I غَرَا (u) غَرُوُ 1) təəccübünü ifadə etmək, təəccüblənmək; 2) yarışdırmaq; 3) yarışmaq; yarışib əl çəkməmək; *məch.* bağ-lanmaq, meylini salmaq (*kimə isə* →); II غَرَى yarışdırmaq; IV أَعْرَى 1) sövq etmək; qaldırmaq (*kimə qarşı isə* →); yoldan çıxartmaq (*nəyi isə etmək üçün* →); qışqırtmaq, saldırmaq (*kimin-nəyin üzərinə* →); 2) *məch.* aludə olmaq (*nəyə isə* →); العداوة ~ düşmənciliyi oyatmaq (*arasında* بين) V تَعْرَى 1) yarışmaq; qəmiş olmaq; sataşmaq

– إِغْرَاءٌ sövq etmə, təhrik etmə; başdan çıxaran şey

– تَعْرِيَةٌ yarışma; *dilç.* aqlyutinasiya
– غَرَا yarışqan
– غَرَاءٌ yarışqan; السمك ~ balıq yarışqanı
– غَرَايَةٌ c. اَتْ ~ şüşə, yarışqan dolu şüşə
– غَرُوُ təəccüb, heyrət; ... ان ~ təəccüblü deyildir ki, ...

غَرُوُ = غَرُوِي

– غَرُوِي yarışqan, yarışqanlı; *kim.* kolloid (*sif.*)

– غَرُوِيَاتٌ c. *kim.* kolloidlər

– مُعْرِيَةٌ q. مُعْرِيَةٌ 1. təhrik edən; başdan çıxaran; عروض مغربية tamahlandırıcı, şirnikdirici təkliflər; 2. yoldan çıxaran; cəlb edən

– مَعْرَايَةٌ c. مَعْرَايَاتٌ = غَرَايَةٌ

– مَعْرِيَاتٌ 1) şirnikləndirici şeylər; cazibələr

غَرِيَاقٌ zool. qarabatdaq

غَرِيْفُوُنٌ qreypprut

I غَزَّ (ə/i) غَزَّ batırmaq, sancmaq; IV غَزَّ tikanlı, sancan olmaq, tikanlara malik olmaq (*bitki haqqında*); VII اِنْعَزَّ 1) girmək, soxulmaq; 2) sancılmış olmaq

– غَزَّةٌ c. اَتْ – iynə, dəşik, dəlik

غَزٌّ *dan.* türklər (*məmlüklər*)

– غَزِّيٌّ türk (*məmlük*)

I غَزَّرَ (u) غَزَّرَةٌ 1) bol olmaq, çox olmaq; 2) geniş olmaq; IV اَغْزَرَ (*nəyi isə*) çox etmək; ~ فى تَأْلِيْفِه

– غَزَّرَةٌ 1) çoxluq, bolluq, zənginlik; ~ bol şəkildə; 2) genişlik

– غَزَّرَةٌ = غَزَّرٌ

– غَزِيرٌ 1) bol, çox, zəngin; الماء ~ bol sulu

(*çay haqqında*); 2) geniş

I غَزَلٌ (ə) غَزَلٌ 1) pərəstişkarlıq etmək (*kiməsə*), iltifat etmək (*kimə isə* →); mazaqlaşmaq (*kimin iləsə* →); intriqa düzəltmək, maraqlandırmək; 2) oynatmaq, ələ salmaq; III غَزَلٌ 1) pərəstişkarlıq etmək; iltifat gös-tərmək; mazaqlaşmaq; tərənnüm etmək (*qadını – şeirlərdə*); 2) oynatmaq, ələ salmaq; V تَغَزَّلَ 1) tərənnüm etmək (*qadını – şeirlərdə*), həddindən artıq çox tərifləmək (*qadını* فى

1) pərəstişkarlıq etmək (*kiməsə*), iltifat etmək (*kimə isə* →); mazaqlaşmaq (*kimin iləsə* →); intriqa düzəltmək, maraqlandırmək; 2) oynatmaq, ələ salmaq; III غَزَلٌ 1) pərəstişkarlıq etmək; iltifat gös-tərmək; mazaqlaşmaq; tərənnüm etmək (*qadını – şeirlərdə*); 2) oynatmaq, ələ salmaq; V تَغَزَّلَ 1) tərənnüm etmək (*qadını – şeirlərdə*), həddindən artıq çox tərifləmək (*qadını* فى

1) pərəstişkarlıq etmək (*kiməsə*), iltifat etmək (*kimə isə* →); mazaqlaşmaq (*kimin iləsə* →); intriqa düzəltmək, maraqlandırmək; 2) oynatmaq, ələ salmaq; III غَزَلٌ 1) pərəstişkarlıq etmək; iltifat gös-tərmək; mazaqlaşmaq; tərənnüm etmək (*qadını – şeirlərdə*); 2) oynatmaq, ələ salmaq; V تَغَزَّلَ 1) tərənnüm etmək (*qadını – şeirlərdə*), həddindən artıq çox tərifləmək (*qadını* فى

1) pərəstişkarlıq etmək (*kiməsə*), iltifat etmək (*kimə isə* →); mazaqlaşmaq (*kimin iləsə* →); intriqa düzəltmək, maraqlandırmək; 2) oynatmaq, ələ salmaq; III غَزَلٌ 1) pərəstişkarlıq etmək; iltifat gös-tərmək; mazaqlaşmaq; tərənnüm etmək (*qadını – şeirlərdə*); 2) oynatmaq, ələ salmaq; V تَغَزَّلَ 1) tərənnüm etmək (*qadını – şeirlərdə*), həddindən artıq çox tərifləmək (*qadını* فى

1) pərəstişkarlıq etmək (*kiməsə*), iltifat etmək (*kimə isə* →); mazaqlaşmaq (*kimin iləsə* →); intriqa düzəltmək, maraqlandırmək; 2) oynatmaq, ələ salmaq; III غَزَلٌ 1) pərəstişkarlıq etmək; iltifat gös-tərmək; mazaqlaşmaq; tərənnüm etmək (*qadını – şeirlərdə*); 2) oynatmaq, ələ salmaq; V تَغَزَّلَ 1) tərənnüm etmək (*qadını – şeirlərdə*), həddindən artıq çox tərifləmək (*qadını* فى

1) pərəstişkarlıq etmək (*kiməsə*), iltifat etmək (*kimə isə* →); mazaqlaşmaq (*kimin iləsə* →); intriqa düzəltmək, maraqlandırmək; 2) oynatmaq, ələ salmaq; III غَزَلٌ 1) pərəstişkarlıq etmək; iltifat gös-tərmək; mazaqlaşmaq; tərənnüm etmək (*qadını – şeirlərdə*); 2) oynatmaq, ələ salmaq; V تَغَزَّلَ 1) tərənnüm etmək (*qadını – şeirlərdə*), həddindən artıq çox tərifləmək (*qadını* فى

3) zarafat etmək; ələ salmaq (*qadını* →); VII *إِنزَلَ* əyirdilmək; VIII *إِغْتَزَلَ* əyirmək
 – *غَزَاةٌ* c. *غَوَازِلُ* əyirici qadın (*qız*)
 – *غَزَالٌ* 1) əyirici; 2) iplik karxanasının, iplik fabrikinin sahibi; 3) iplik satıcısı; 4) int-riqan; 5) hörümçək
 – *غَزَالٌ* c. *غَزْلَانٌ*, *غَزْلَةٌ* 1) ahu, qəzal, ceyran, antilop (*erkək*); 2) xərək (*skripkada*); *دم الـ* kitrə
 – *طلعت عليه* ~ *غَزَالَةٌ* ahu, qəzal, ceyran (*dişi*);
 o, dəli olub, ağılı çaşıb
 – *غَزَالَةٌ* 2 *günəş* (*doğan zaman*)
 – *غَزَلٌ* əyirmə; *الـ* əyirmə fabrikləri, iplik fabrikləri
 – *غَزُولٌ* c. *غَزُولٌ* iplik; *مسريس* ~ eşmə iplik;
السعالى ~ asbest; *البنات* ~ şirniyyat növü
 – *غَزَلٌ* 1) pərəstişkarlıq etmək; iltifat göstərmə; mazaq, eşqbazlıq; 2) lirik, sevgi şeirləri
 – *غَزَلِيٌّ* sevgi (*sif.*), lirik (*şeirlər haqqında*)
 – *غَزَلِيَّةٌ* qəzəliyyə (*yerli, zolaqlı pambıq-parça*)
 – *مُغَزَلَةٌ* pərəstişkarlıq etmək; mazaq, eşq-bazlıq
 – *مَغَزَلِيٌّ* əl cəhrəsi satıcısı
 – *مَغَزَلٌ* c. *مَغَزَلٌ* iplik karxanası; əyirici fab-rik
 – *مِغَزَلٌ* c. *مَغَزَلٌ* iy; əl cəhrəsi; cəhrə; *مغازل* uzunayaq
 – *مَغَزُولٌ* c. *مَغَزُولٌ* – iplik
 I *غَزَا* (u) *غَزُو* 1) yürüş etmək, basqın etmək; hücum etmək; fəth etmək; *قلبها* ~ onun ürəyini çaldı, fəth etdi; 2) can atmaq (*nəyə isə*); nəzərdə tutmaq, güman etmək
 – *غَزَاةٌ* c. *إِغْزَاةٌ* 1. hücum edən, istila edən; 2. 1) işğalçı, istilaçı; 2) əsgər, döyüşçü
 – *غَوَازٍ* c. *غَوَازٍ* 2 *rəqqasə*

– *غَزُو* yürüş etmə, yürüş; müharibə apar-ma; istila; *الفضاء الكونى* ~ kosmosun fəthi
 – *غَزَوَاتٌ* c. *غَزْوَةٌ* yürüş, basqın, hücum
 – *مَغَزَاةٌ* c. *مَغَزَاةٌ* yürüş; *tar*. Məhəmməd peyğəmbərin yürüşləri
 – *مَغَزَى* c. *مَغَزَى* 1) mənə; *ذو* ~ *كبير* *və ya* *بعيد* ~ əxlaqi çoxmənalı; 2) *yaxud* ~ *ادبى* nəticə (*təmsil haqqında*)
 – *مَغَزُو* yürüşə, hücumə məruz qalan; istila olunmuş
 IV *أَغْسَقَ* qaranlıq olmaq (*gecə haq-qında*); VIII *إِغْتَسَقَ* = IV
 – *غَسَّاقٌ*, *غَسَّاقٌ* *Quran*. irin
 – *غَسَّقٌ* qaş qaralan vaxt, alaqqaranlıq; dan şəfəqi; *فى الليل* gecənin alaqqaranlığında
 I *غَسَلٌ* (i) *غَسْلٌ* 1) yumaq; *وجهه* ~ əl-üzünü yumaq; 2) *din*. dəstəmaz almaq; 3) yumaq (*paltar*); II *غَسَّلٌ* 1) yaxşı-yaxşı yumaq; 2) yu-maq (*ölünü*); 3) yumağa məcbur etmək; VII *إِنغَسَلَ* 1) yuyulmuş olmaq; 2) yuyulmaq; VIII *إِغْتَسَلَ* 1) yuyunmaq; çimmək; 2) *din*. dəstəmaz almaq
 – *تَغْسِيلٌ* yuma (*ölünü*)
 – *غَاسُولٌ* 1) sabun; 2) potaş, torta; 3) sabun otu
 – *غَسَّالٌ* paltaryuyan
 – *غَسَّالَةٌ* c. *ات* – 1) paltaryuyan (*qadın*); 2) paltaryuyan maşın; *كهربائية* ~ elektrik pal-taryuyan maşını
 – *غَسَّالَةٌ* çirkab, çirkli su
 – *غَسْلٌ* yuma; *حبل الـ* paltar asmaq üçün ip; *طشت الـ* tas, ləyən; *تست* (*yuyunmaq üçün*); *ماء الـ* çirkab, çirkli su; *مشبك الـ* sıxac
 – *غَسْلٌ* 1) yuma, yuyulma; yuyulub təmiz-lənmə; *للعار* *قتلها* biabırçılığı təmizləmək üçün onu öldürdü; 2) dəstəmaz

- غَسْلٌ dəstəmaz almaq üçün su
 – غَسُولٌ 1) = غَاسُولٌ; 2) *tib.* yuyub dezinfeksiya etmə; islatma dərmanı; للعين ~ göz üçün islatma dərmanı; 3) *bot.* gülxətmi; 4) yuyucu vasitələr
 – غَسِيلٌ yuma; المعدة ~ mədənin yuyulması; *dan.* yuyulmuş sini kimi təmiz
 – غَسِيلٌ 1. yuyulmuş; 2. camaşır (*yuyulmuş və ya yuyulmağa hazırlaşan*)
 – مَغْسَلٌ ayaqyolu
 – مَغْسِلٌ ölüyuyan
 – مَغْسَلٌ, مَغْسِلٌ *c.* مَغْسَالٌ nəyin isə yuyulduğu yer; camaşırxana
 – مَغْسَلٌ tas, ləyən (*paltar yumaq üçün*); çanaq (*yuyulmaq üçün*)
 – مَغْسَلَةٌ əlüzuyuyan; yuyunma otağı
 غَسَانِي *tar.* qəssani (*sif.*)
 – غَسَانِيَةٌ *c.*: غَسَانِيَةٌ *tar.* qəssanilər
 I غَشٌ (ə/u) 1) aldatmaq, fırıldaq gəlmək; 2) saxtalaşdırmaq; saxtasını düzəltmək; II غَشَّشٌ aldatmaq, hiylə gəlmək; VII إِنْغَشَّ aldadımaq; X إِسْتَغَشَّ yalanda şübhəli bilmək, yalançı olduğunu güman etmək
 – غَشٌّ aldatma; saxtalaşdırma; saxtasını düzəltmək
 – غَشٌّ *c.* غَشُوشٌ yalan, fırıldaq, dolandırıcılıq
 – غَشٌّ 2) *dan.* qışş (*mal-qara xəstəliyinin adı*)
 – غَشَّاشٌ 1. 1) aldadıcı; yalançı; 2) saxta; 2. adam aldadan, fırıldaqçı, dələduz, kələk-baz, haramzadə; saxtakarlıqla məşğul olan adam
 – مَغْشُوشٌ 1) aldadılmış; 2) saxta, saxtalaşdırılmış

- I غَشَمَ (i) غَشَمَ 1) incitmək, xətrinə dəymək, sıxışdırmaq, təzyiq etmək; 2) düşünmədən, necə oldu etmək; II غَشَّمَّ təcrübəsiz, məlumatsız hesab etmək; VI تَغَشَّمَّ özünü sadələvh göstərmək; X إِسْتَغَشَّمَّ = II
 – غَاشِمٌ 1. qəddar, ədalətsiz; kobud; 2. müstəbid
 – غُشْمٌ xəbəri olmama, məlumatsızlıq; təcrübəsizlik
 – غَشُومٌ 1. ədalətsiz; qəddar, kobud; القوة kobud qüvvə; 2. qaba, nəzakətsiz
 – غُشُومِيَّةٌ, غُشُومَةٌ məlumatsızlıq; təcrübəsizlik; sadəlik; sadələvhlik
 – غَشِيمٌ 1. 1) biliksiz, məlumatsız; təcrübəsiz; 2) xam, emal olunmamış; ~ حديد dəmir külçəsi; ~ حجر yonulmamış daş; 3) bacarıqsız, yöndəmsiz; kobud; 2. 1) xam, naş; 2) sadələvh
 I غَشَا غَشُو (u) gəlmək; ziyarət etmək; 2) cinsi əlaqədə olmaq (*qadınla*); cütləşmək (*erkək haqqında*); غَشِيٌّ 2) غَشِيٌّ 1) örtmək, əhatə etmək, bürümək; غَشَاؤُهُ 1) onu yuxu tutdu; غَشَى عليه məch. onun ürəyi getdi; 2) qaranlıq olmaq (*gecə haqqında*); II غَشَّى örtmək, bürümək (*nə ilə* → *nəyi təsirlilik hal və ya* على) ~ بالذهب qızılla örtmək, qızıl suyuna çəkmək; ~ التَّعَصُّبُ على ~ fanatizm onların gözlərini kor etmişdi; V تَغَشَّى 1) örtmək, bürümək 2) örtülmək, bürünmək, (*nə ilə* →); X إِسْتَغَشَّى yaxalamaq, qamarlamaq (*məs., casusu*); ~ ثوبه ~ bürünmək paltara (*görməmək və eşitməmək üçün*)
 – غَوَّاشٌ *c.* غَاشِيَّةٌ 1) örtük, çul; 2) qrup, dəstə, yığın; 3) tutma (*məs., qəzəb*); أخذته ~ من الرهبة

onu qorxu bürüdü; من الحنق غشيته ~ onu güclü qəzəb bürüdü; من القلق غشيته ~ o, çox təşvişə düşdü; من النوم غشيته ~ o, yatmaq istədi, onu yuxu basdı; 4) bədbəxtlik, fəlakət; Quran. ölülərin dirilmə günü; 5) qaranlıq; 6) perikard(i)

– غشاء c. غشيته 1) qapaq, örtük; 2) qişa, qı-laf; membran; pərdə; البكاراة ~ bəkarət pərdəsi; مخاطى ~ selikli qişa; Anat. siroz qişa

– غشائي 1) plynka -i (i), pərdəli; 2) örtü -i (i)

– غشاوة, غشاوة 1) örtük, pərdə; 2) titə, ağ (gözə); زالت الـ عن عيون المخدوعين mac., onların gözləri açıldı, onlar ayıldılar; 3) görmənin pisləşməsi

– غشوة, غشوة örtük

– غشى, غشى ürəkətməsi

– غشيان 1) örtülmə; 2) baş çəkmə, ziya-rət; 3) ürəkətməsi, huşunu itirmə

– غشيان huşunu itirmiş, ürəyi getmiş

– غشية 1) ürəkətmə, özündənətmə; 2) yuxu; qəflət yuxusu

– غشى مغيثى ~ huşu itmiş, ürək-ətmə vəziyyətində olan

I غص (i/ə) 1) boğulmaq, qə-hərlənmək, boğazında qalmaq (nə -); غصّ غصّ بالماء boğazında sümük qalmaq; ağzına su dolmaq, boğulmaq; 2) dolmaq, ağzınacan dolmaq (nə ilə -); غصت القاعة بالمستمعين zal dinləyicilər ilə dolu idi; IV غصّ boğulmağa məcbur etmək; VIII اغصّ dolmuş olmaq, dolmaq (nə ilə -)

– غاصّ dolu, ağzınacan dolu (nə ilə -); بالسكان ~ əhalisi sıx olan

– غصّة can üstə olma, can vermə

– غصص c. غصّة 1) boğulmağa səbəb olan şey; spazma; بحلقه (شعر) احسن qəhərin onu necə boğduğunu hiss etdi; 2) dərd, kə-dər; اثار الـ فى الافئدة ~ həyatın acısı; الكهدرلنديرمك, qüssələndirmək; تجرع غصص o, iki müharibənin acısını yaşayıb; الفرصة قبل ان تعود ~! nə qədər gec deyil, fürsətdən istifadə et!

I غصّب (i) 1) güclə, zorla əlindən almaq, qəsb etmək; 2) zorlamaq, məcbur etmək (nəyə -); 3) zorlamaq (qadım); VII اغصّب 1) tutulmaq, qəsb olunmaq; 2) məcbur edilmək; VIII اغصّب 1) qəsb etmək, zorla əlindən almaq; qəsb etmək (hüquqları); 2) güc tətbiq etmək, zorlamaq – اغصّب 1) əlindən alma, qəsb etmə; 2) zo-rakılıq, zorlama

– اغصابى işğalçılıq (sif.), işğalçı; الحروب الـة işğalçılıq müharibələri

– غاصب c. غاصب işğalçı, istilacı; qəsbkar

– غصّب zor, zorakılıq, güc tətbiq etmə; غاصب بالـ ya zorla, zor gücünə; kiminsə ziddinə, acığına, kiminsə iradəsinə zidd olaraq; غصّب عن عينه (نفسه) öz iradəsinə zidd olaraq, məcbur olaraq

– غصباية zorakılıq, güc tətbiq etmə

– غصيب işğal olunmuş, qəsb edilmiş

– مغصيب işğalçı, istilacı; qəsbkar

– مغصوب 1) zorla alınmış, istila olunmuş; qəsb olunmuş; الحق qəsb olunmuş hüquq; 2) məcbur edilmiş, məcburi, çarəsiz

غصامة çalma, əmmamə, sarıq (Saudiyyə Ərəbistanı)

II غصن = IV; IV اغصن qol-budaq buraxmaq; qol-budaqlı olmaq

– الزيتون ~ الزيتون qol, budaq; غُصُونٌ, أَغْصَانٌ c. غُصْنٌ ~ zeytun budağı (*sülh simvolu*)

– غُصْنَةٌ qol, budaq; zoğ, cavan budaq

– غُصَيَّةٌ kiçik budaq, budaqcıq, şaxəcik; qıça

I غَضَّ (غَضَّ) 1) aşığı dikmək (*gözləri*); غَضَّتْ من بصرها gözlərini aşığı dikdi; غَضَّ الطرف استحياءً utandığından gözlərini aşığı dikdi; 2) aşığı endirmək (*səsi*); 3) azaltmaq, alçaltmaq, qiymətdən salmaq, hörmətdən salmaq (*nəvi* من شرفه); غَضَّ من النظر (قدره) kimin isə hörmətini (ləyaqətini) qiymətdən salmaq, alçaltmaq; غَضَّ النظر (الطرف), غَضَّ النظر (البصر) əhəmiyyət, diqqət verməmək; (*nəvə isə*) dırnaqarası baxmaq; غَضَّ² (ə/i) غَضَّاضَةٌ təzə olmaq, sulu olmaq

– غَضَّ¹ aşığı dikmə; endirmə; غَضَّ النظر ... baxmayaraq ...

– غَضَّ² təzə, tər; sulu, əla; الإهاب ~ məc. gənc

– غَضَّاضَةٌ təzə olma, tərəvətli olma; tərəvət; الإهاب ~ məc. gənclik

– غَضَّاضَةٌ² 1) ləyaqəti alçaltma; biabırçılıq;

2) bədbəxtçilik; ziyan; nöqsan, çatışmazlıq;

3) ağırlıq (*ayrılıq*); ... ليس من ~ عليه ان ... لا ...

... için bunda heç bir şey yoxdur ki, ... لا ...

... ان وجدون ~ في ان onlar eyib hesab etmirlər ki, ...

– غَضَّ² azaltma; ləyaqətini alçaltma, qiymətdən salma, biabırçılıq

– غَضَّوْضَةٌ təzəlik; tərəvət; sirəlilik, sululuq

– غَضَّيْضٌ təzə, tər; tərəvətli; sulu

I غَضَّبَ (غَضَّبَ) qəzəblənmək, hirslənmək (*kimə isə*); II غَضَّبَ qəzəbləndirmək, hirsləndirmək; III غَضَّبَ bir-birilərinə hirslənmək, bir-birilərini qıcıqlandırmaq;

IV غَضَّبَ çox qəzəblənmək, qeyzlənmək;

V غَضَّبَ qəzəbləndirmək, qeyzləndirmək;

VI غَضَّبَ qeyzə gəlmək; X اسْتَعْضَبَ qeyzə gəlmək, özündən çıxmaq

– غَضْبٌ qəzəbli, hirsli, qeyzli

– غَضَابِيٌّ qəşqabaqlı, hirsli

– غَضِبٌ = غاضبٌ

– غَضَبٌ qəzəb, qeyz, hirs; böyük narazılıq;

hiddət; سرعة الـ hirslilik, tündxasiyyətlik,

qeyz; اخذ منه الـ o, qəzəbləndi; آثار الـ kimi

isə qəzəbləndirmək; صب الـ عليه ...

öz hirsini kimin isə üstünə tökmək; يأكل الـ

hirsindən partlayır; أحق شديد ~ dəlinin qəzəbi

qorxulu olur

– غَضْبَةٌ partlama, hiddətlənmə, coşma; qəzəb tutması

– غَضُوبٌ qəzəbli, qeyzli; özündən çıxan

– مَغْضُوبٌ qəzəbləndirilmiş, qeyzli, hirsli;

~ hiddətlə, qeyzlə, qəzəblə, hirsli

– مَغْضُوبٌ ~ عليه qəzəb predmeti, qəzəb

doğuran şey

I غَضِرَ (غَضِرَ) 1) gur olmaq, bol

olmaq, möhtəşəm olmaq, sulu olmaq (*bitkilər haqqında*);

2) rifahı içində yaşamaq; iltifat etmək, xeyirxahlıq göstərmək (*kimə* على);

غَضِرَ (i) غَضِرٌ çıxıb getmək, uzaqlaşmaq

(*kimdən*); tərkmək (*kimi* عن)

– غَضَارٌ gil; kaolin

– غَضَارَةٌ 1) gurluq, çoxluq (*bitki haqqında*);

2) rifah; xoşbəxt həyat; من العيش ~ rifah

içində yaşamaq; في ~ الصبا gəncliyin xoş-

bəxt dönəmində

– غَضِرٌ gur, bol, möhtəşəm, sulu (*bitkilər*

haqqında)

– غَضِيرٌ = غَضِيرٌ

غُضْرُوفٌ c. غَضَارِيفٌ qığırdaq

– غَضْرُوفِيٌّ qığırdaqlı; الاسماك السمة nəərə ba-
lıqları, qırmızı balıq

(غضن) II غَضَنَ qırışdırmaq, qırış yarat-
maq; من جبينه ~ alnı qırışdırmaq; III غَاضَنَ
qəmzə satmaq, naz–qəmzə ilə baxmaq, göz
vurmaq; V تَغَضَّنَ qırışmaq, büküşmək

– غَضْنٌ c. غُضُونٌ 1) qırış, büküş;
2) dirsək, qırışıq, girinti–çıxıntı; əyrilik;
الاذن غضون qulağın girinti–çıxıntısı; 3) çə-
tinlik, ağırlıq; في غضون الحرب müharibə vaxtı;
في غضون ذلك o zaman; bu arada; في المقالة ~
məqalə boyunca

– مُغَضِّينٌ qırışıq, qırış–qırış

– مُغَاضِنَةٌ qəmzə satma, göz vurma

– مُغَضَّنٌ qırışıq; büzmələnməmiş, büzməli,
yığılmış; ~ صاج büzməli dəmir

غَضْفَرٌ şır

(غضى) IV أَعْضَى 1) yummaq (gözləri);

2) əhəmiyyət verməmək, diqqət verməmək
(عن نأى); VI تَغَاضَى göz yummaq (نأى);
görməməzliyə vurmaq, əhəmiyyət vermə-
mək (عن نأى)

– إغضاء 1) göz yumma; 2) görməməzliyə
vurma; yumşaqıq

– إغضاء = تغاض

– غَضًا topl., bot. qada (kol növü);
من جمر الغضا علی احرّ من جمر الغضا

– غَضَاهُ qada kolu

I اَعْطُ (ə/u) غَطِيطٌ xoruldamaq; xırıl-
damaq (ölən insan haqqında); fışıldamaq
(isti şey haqqında); غَطُّ (ə/u) salmaq,
batırmaq, daldırmaq; IV اَعْطُ batırmaq, dal-
dırmaq; VII اِغْطُ batırılmaq, daldırılmaq

– غَطِيطٌ xoruldama, xorultu

– غَطِيطَةٌ duman

غَطْرَةٌ yaylıq, örpək

غَطْرَسٌ dikbaş olmaq, lovğalanmaq, təkəb-
bürlü olmaq; تَغَطَّرَسٌ = غَطْرَسٌ

– غَطْرَسَةٌ lovğalıq; dikbaşlıq, təkəbbür;
özünü öymə; lovğa davranış

– غَطْرَيْسٌ c. غَطْرَيْسٌ dikbaş, lovğa

– مُتَغَطَّرَسٌ = غَطْرَيْسٌ

غَطْرَشٌ görməzdən gəlmək, barmaqarası
baxmaq

– غَطْرَشَةٌ barmaqarası baxma; səhlənkərlilik

1. اَلِغَطْرَيْفُ c. غَطْرَيْفٌ 1. alicənab; 2. 1) alicə-
nab insan, adlı–sanlı, hörmətli insan; 2) lider,
rəhbər

I غَطَسَ (i) غَطَسٌ 1) batmaq, dalmaq; 2) baş
vurmaq (suya), dalmaq; 3) batırmaq, daldır-
maq; II غَطَسَ 1) daldırmaq; batırmaq; 2) din.
xaç suyuna salmaq, xristian etmək; V تَغَطَّسَ
1) çimmək; dalmaq; 2) din. xaç suyuna salın-
maq, xristian olmaq

– تَغَطِّيسٌ 1) suya batma, dalma; 2) din. xaç
suyuna salınma

– غَاطِسٌ gəminin suya oturma dərəcəsi;
~ لون tünd rəng

– غَطَّاسٌ din. xaçaçuran; عيد الـ xaç suyuna
salma bayramı

– غَطَّاسٌ 1. suya baş vuran; 2. 1) dalğıcı;
2) zool. maygülü (quş); qaçara (quş)

– غَطَّاسَانٌ 1) suya dalmış; suyun altında olan;
2) gizlənməyə çalışan

– غَطِّيسٌ tünd (rəng haqqında)

– مِغْطَسٌ c. مِغْطَسٌ 1) vanna; 2) din.
kupel

I غَطَشَ (i) غَطَشٌ qaranlıq olmaq (gəcə
haqqında); غَطَشَ (ə) غَطَشٌ zəif olmaq (görmə
qabiliyyəti haqqında); V تَغَطَّشَ = غَطَشٌ

– غَطَّشٌ c. غَطَّشٌ zəif görən, uzağı
görməyən

- عَطَشٌ qaranlıq, zülmət
 – عَطَشٌ görmə qabiliyyətinin zəif olması
 عَطْمٌ nəhəng, iri; المحيط nəhəng okean
 I عَطَا (u) عَطْوٌ örtmək, basdırmaq;
 II عَطَى 1) örtmək; bürümək; العجز ~ defisiti
 ört-basdır etmək; الديون ~ borcları ödəmək;
 النفقات ~ xərcləri ödəmək; 2) gizlətmək; ört-
 basdır etmək (*məs., yalanı*); الصوت ~ səsi
 batırmaq; الاحداث ~ hadisələri işıqlandırmaq
 (*mətbuat haqqında*); V تَعَطَّى örtülmək, bür-
 rülmək (*nə ilə* -); VIII اِعْتَطَى = V
 – اَعْطِيَةٌ 1) örtmə, bürümə; ödəmə (*məs.,*
borcu); 2) gizlətmə; ört-basdır etmə (*məs.,*
yalanı); الاحداث ~ hadisələrin işıqlandırıl-
 ması (*mətbuat haqqında*)
 – اَعْطَاءٌ c. اَعْطِيَةٌ 1) örtük; süfrə; السرير ~ dö-
 şəkəği, mələfə; السفرَة ~ süfrə; الرأس ~ baş
 örtüyü; 2) qabıq, qat; örtü; عشبي ~ ot qatı,
 ot örtüyü; نباتي ~ bitki qatı; 3) qapaq; şin;
 çexol (*mebel üçün*)
 – اَعْطِيَةٌ nazik dəri, nazik qabıq, qaysaq,
 pərdə
 I عَفَا (ə/u) tutmaq, lapdan-şapdan yaxalamaq
 I عَفَرَ (i) عَفْرَانٌ, عَفْرَانٌ 1) bağışlamaq, əfv et-
 mək (*kimi* -); لا يُعْفَرُ bağışlanılan; يُعْفَرُ bağışlanılmaz;
 2) *din.* günahından keçmə; II عَفَرَ 1) ört-
 mək; 2) qorumaq, keşiyini çəkmək (*nəyin*
على, *müq.et* خفر); VII اِنْعَفَرَ əfv edilmək;
 VIII اِنْعَفَرَ 1) bağışlamaq, əfv etmək; 2) *məch.*
 əfv edilmək, günahından keçilmək; يُعْتَفَرُ
 üzürlü, bağışlana bilən; لا يُعْتَفَرُ bağışlan-
 maz; X اِسْتَعْفَرَ üzr istəmək; اَسْتَغْفِرُ Allah
 özün qoru!
 – عَافَرٌ əfv edən, bağışlayan

- عَفَّارٌ əfv edən, hər şeyi bağışlayan
 – عَفَّارَةٌ c. عَفَّافِيرٌ *kilsə*. ibadət paltarları, cübbə,
 xirqə
 – عَفَّارَةٌ c. عَفَّائِرٌ 1) qapaq; örtük; qalpaq; qa-
 dın yaylığı; 2) plaş, yağmurluq, bürüncək
 – عَفَّرٌ əfv etmə, bağışlama; ! عَفَّرًا bağışla-
 yın!
 – عَفَّرٌ mühafizə, qarovul, keşikçi dəstəsi;
 konvoy (*müq. et* خفر)
 – عَفَّرَانٌ əfv etmə; günahlarından keçmə;
 bağışlama; صَكَ الـ indulgensiya (*katolik-
 lərdə*); الـ عيد *din.* təküzlənmə (*yəhudilərdə*)
 – عَفَّرَةٌ örtük, qapaq
 – عَفَّارٌ = عَفَّورٌ
 – عَفَّافِيرٌ c. عَفَّارَاءٌ qarovul, sifət; keşikçi, qo-
 ruqçu (*müq. et* خَفِيرٌ)
 – عَفَّيْرٌ 1) hər şeyi bağışlayan; 2) çoxsaylı;
 الـ الجَم من العمال والفلاحين ~ nəhəng kütlə;
 föhlə və kəndlilərdən ibarət kütlələr
 – مَعْفَرَةٌ c. مَعْفَرَةٌ qoruyucu şlem
 – مَعْفَرَةٌ əfv etmə; *din.* günahlarından keçmə
 – مَعْفُورٌ əfv edilmiş; bağışlanılmış; له ~
 mərhum
 عَفْفَةٌ yuxu; mürgüləmə
 I عَقَلَ (u) عَقْلٌ, عَقْلٌ 1) etinasız, diqqətsiz,
 laqeyd olmaq; görməmək, görməzdən gəl-
 mək (*nəyi*), fövtə vermək (*nəyi* عن); 2) mür-
 güləmək; ما سَتَّ عَيْنِي طول الليل bütün gecə
 boyunca gözümü yummadım; II عَقَلَ 1) la-
 qeyd, etinasız hesab etmək; 2) unutmğa məc-
 bur etmək; 3) mənasız hesab etmək; III عَقَلَ
 1) səhvədən yararlanmaq, fürsət gözləmək;
 مَن مَن مَن onun diqqətsizliyindən istifadə et-
 dim; 2) lapdan-şapdan yaxalamaq; IV عَقَلَ
 1) məhəl qoymamaq, laqeydsizlik göstər-
 mək; diqqətdən qaçırmmaq, fövtə vermək;

غَفَلَ ~ اسمه عند النصّ anonim olaraq imzasız nəşr etmək; 2) (*hər hansı bir*) işarə olmadan qoymaq, buraxmaq; anonim etmək; V تَغَفَّلَ 1) laqeydlik, etinasızlıq göstərmək; 2) kimin isə diqqətsizliyindən, səhvindən yararlanmaq; lapdan-şapdan yaxalamaq; VI تَغَفَّلَ 1) özünü yalandan laqeyd, etinasız göstərmək; 2) saymamaq, məhəl qoymamaq (*nəyə* عن); 3) görməzdən gəlməyə çalışmaq (*nəyə* عن); X اِسْتَعَفَلَ 1) ağılsız, mənasız hesab etmək; 2) qəfildən yaxalamaq; 3) (*kimin isə*) diqqətsizliyindən, səhvindən yararlanmaq; 4) aldatmaq, axmaq yerinə qoymaq

– اِغْفَالَ 1) nəzərdən qaçırma, diqqətsizlik; 2) fəvtə vermə; 3) الاوامر ~ əmrlərə riayət etməmə

– تَغَفَّلَ 1) diqqətsizlik, laqeydlik; 2) cahillik, axmaqlıq

– اِغْفَالَ c. غُفُولٌ diqqətsiz, laqeyd; etinasız

– تَغَفَّلَ diqqətsizlik, etinasızlıq

– اِغْفَالَ 1.1) *yaxud* من الامضاء ~ *və ya* من ~ التوقيع anonim, imzasız; من التاريخ ~ tarixi göstərilməyən; 2) ağ, boş; 3) naməlum; 4) xam, emal edilməmiş; ~ حديد *bax*: حديد²; 2. *yaxud* المادّة الـ

– اِغْفَالَ q. غَفْلِي 1) mürgüləyən; 2) diqqətsiz, laqeyd; etinasız

– غَفْلَةٌ 1) diqqətsizlik, laqeydlik, etinasızlıq; səhlənkərlik; ~ عن laqeydlikdən; ... عن ~ هو فى ~ görmür...; 2) qayğısızlıq; etinasızlıq; ətalət, süstlük; 3) axmaqlıq; ~ على حين *və ya* ~ على qəfildən, gözlənilmədən; عين ~ bir göz qırpımında; موت qəfil ölüm

– مَغْفَلٌ anonim; رسالة سة anonim məktub; tic. anonim cəmiyyət, anonim şirkət

– مَعْغَلٌ 1. axmaq; 2. sarsaq; sadəlövh; cahil

I غَفَا (u) غَفُوٌ 1) mürgüləmək, qısamüddətli yuxuya getmək; 2) unutmaq (*nəyə* عن); IV أُغْفَى 1) mürgüləmək; 2) göz yummaq (*nəyə isə*)

– اِغْفَاءٌ qısamüddətli yuxu

– غَفُوَةٌ mürgüləmə; qısamüddətli yuxu

I غَفَى (ə) غَفِيٌ mürgüləmək

I غَلَّ (ə/u) غَلٌّ 1) bağlamaq; buxovlamaq, qandallamaq; تغلّ التعليمات ايديهم təlimatları onların əl-qolunu bağlayır; 2) gətirmək (*gəlidir*); vermək (*məhsul*); 3) girmək, nüfuz etmək; qoşmaq, daxil etmək; 4) məch.

a) bağlı olmaq; عُلت يده الى عنقه *məc.* o çox xəsisdir (*hərfən: onun əli boynuna bağlanılıb*); b) susuzluqdan əzab çəkmək; غَلٌّ

(ə/i) غَلِيلٌ, غَلٌّ nifrətlə, qəzəblə dolu olmaq; غَلٌّ o çox qəzəblidir; II غَلَّلَ 1) bağlamaq; buxovlamaq, qandallamaq; 2) daxil olmaq, nüfuz etmək; yeritmək, daxil etmək;

IV أُغْلَى gətirmək (*gəlidir*); bar vermək; ربحا ~ böyük gəlir gətirmək (*kimə* لـ); V تَغَلَّلَ nüfuz etmək, girmək, daxil olmaq (*hara* فى); VII اِئْغَلَّ = V; X اِسْتَعَلَّ 1) gəlir əldə etmək; istifadə etmək; 2) istismar etmək

– اِسْتِعْلَالٌ 1) istifadə etmək; 2) istismar; الانسان للانسان ~ insanın insanı istismar etməsi

– اِسْتِعْلَالٌ nüfuz etmə, daxil olma (*hara* فى) اِغْلٌ güclü susuzluq

– اِغْلٌ c. اِغْلَالٌ dəmir xalta; buxov, zəncir; qandal

– اِغْلٌ nifrət; qəzəb

– اِغْلٌ taxıl, taxıl çörəyi (*bax*: غَلَّةٌ) اِغْلَالٌ 1) örtük; nazik dəri, qabıq; ~ شقافة ~ duvaq; النيران ~ *hərb.* atəş pərdəsi

2) alt paltarı; köynək

– غَلَبَ 1) qələbə; 2) boşboğazlıq; 3) səskü, mərəkə

– مُغْلَبٌ 1. müzəffər, yenilməz; 2. zorba-zorluq edən, zalim

– مُغَالِبَةٌ 1) mübarizə; təkbətək vuruş; 2) çəkişmə, dava

– مَغْلُوبٌ məğlub edilmiş, darmadağın edilmiş; على امره ~ müstəqillikdən məhrum edilmiş; tabe olunmuş; zəif

I غَلَبَ (ə) غَلَبْتُ səhv etmək (*hesabda*)

سُئِلَ سُبْحًا تَزْدَانِ اَلَاقَارَانِ لَيْفِ، تَرَانِ؛ سَا a) qaranlıqda; b) hiss olunmadan

عَصَمَةُ c. غَلَصِمُ anat. qırtlaq qapağı

I غَلَبَ (ə) غَلَبْتُ səhv etmək; hədəfə dəyməmək, səhvə yol vermək; II غَلَبَ 1) yanıltmaq, azdırmaq, çaşdırmaq; səhvə səbəb olmaq; 2) səhv hesab etmək; səhv etməkdə günahlandırmaq; III غَالَبَ yanıltmaq, azdırmaq, çaşdırmaq; aldatmaq; بالكلام ~ ikibaşlı danışmaq; IV أَعْلَبَ yanıltmaq, azdırmaq; X اِسْتَعْلَبَ 1) səhv saymaq, doğru hesab etməmək

– أَعْلُوبَةٌ c. أَعْلُوبَةٌ 1) çaşdırıcı sual; 2) düzgün olmama; yanılma; 3) sofizm

– غَالِبٌ 1) yanılan, səhv edən; 2) səhv -i (i)

– غَلَبٌ c. غَالِبٌ 1) səhv, xəta, yanlışlıq; 2) yanılma

– غَلَطٌ q. غَلَطِي c. غَلَطٌ 1) səhv edən; 2) səhv -i (i), yanlış

– غَلَطَةٌ c. غَلَطَاتٌ səhv, xəta; مطبعية ~ mətbəə xətası; كتابية ~ əlyazmalardakı səhv; ارتكب ~ öz əslə kobud səhvə yol vermək; اصلح ~ öz səhvini düzəltmək

– مُغَالِبَةٌ 1) azdırma, yanıltma, çaşdırma; yalan, kələk, fırıldaq; 2) yanlış çıxış yolu; sofistika

– مَغْلُوبٌ c. مَغْلُوبٌ 1) çaşdırıcı sual; 2) sofizm

– مَغْلُوبٌ səhv, yanlış

I غَلَبَ (i) غَلَبَ (u) غَلَبَ , غَلَبَةٌ , غَلَابَةٌ 1) yoğun olmaq; gəbul olmaq; kobud olmaq; nəhəng olmaq; له في القول ~ kimə isə kobud sözlər söyləmək; 2) bərkimək, qatılaşıdırmaq, donmaq, laxtalanmaq (*mayələr və s. haqqında*); II غَلَبَ 1) qalın etmək, kobud etmək (*nəyi*); kobudcasına davranmaq (*kimə* –); 2) qatılaşıdırmaq, daha qatı etmək; artırmaq, gücləndirmək; عقوبة ~ cəzanı gücləndirmək; and içmək; III غَالَبَ birbirinə kobud sözlər demək; IV أَعْلَبَ kobud olmaq, nəzakətsiz olmaq (*nədə* fi *kiminlə* –); لي في القول ~ o mənimlə kobud danışdı; X اِسْتَعْلَبَ 1) qalın, kobud olmaq; 2) bərkimək, qatılaşımaq, donmaq, laxtalanmaq (*mayələr və s. haqqında*); 3) qalın, kobud, böyük hesab etmək; sıx hesab etmək

– غَلَابَةٌ 1) qalınlıq; böyüklük; 2) qatılıq, sıxlıq; 3) kobudluq, qabalıq; 4) nəzakətsizlik

– غَلَبَةٌ 1) qalınlıq; 2) kobudluq, qabalıq; ~ və ya ~ fi kobudcasına

– غَلِيظٌ c. غَلِيظٌ 1) qalın; böyük; الرقبة ~ inadkar; المعى الـ anat. yoğun bağırsağ; 2) kobud, qaba; يمين سة qorxunc and

– مَغْلُوبٌ qorxunc (*and*)

غَلَفَ girmək, nüfuz etmək, sızıb keçmək; kök salmaq; 1) تَغَلَّفَ girmək, nüfuz etmək; itib getmək, itib batmaq (*harada* بين)

I غَلَفَ (i) غَلَفَ qoymaq, yerləşdirmək, içinə qoymaq; II غَلَفَ 1) qoymaq, zərfə qoymaq; 2) örtmək, bürümək; qablaşdırmaq; əhatə etmək (*qabıq, qişa haqqında*); التمر ~ xurmanı qablaşdırmaq; V تَغَلَّفَ daxilə, içəriyə qoymaq; qoyulmaq, möhürlənmək

– أغْلَفُ *q.* غَلْفَاءُ *c.* غُلْفٌ sünnət edilməmiş; *العقل* ~ korazehin; *كُتْبِيبِين*, *مَالْبَاشِ*; ~ *قَلْب* qəddar ürək

– تُغْلِيفُ 1) zərflə qoyma; 2) bürümə, bağlama
– غُلْفٌ *c.* غُلْفٌ, غُلْفَاتٌ, غُلْفَةٌ 1) zərflə; 2) sarğı;
3) qışa; qabıq; هَوَائِيَّ (جَوِّيَّ) ~ hava örtüyü (*Yer kürəsi ətrafında*); *الْكِتَاب* ~ kitabın cildi; *الطَّلَقَة* ~ patronun gilizi; 4) futlyar

– غُلْفَةٌ *c.* غُلْفٌ *anat.* pülük
– مُغْلَفٌ 1. zərflə qoyulmuş; 2. *c.* اَتْ – zərfl

I غَلَقٌ (i) bağlamaq; qıfıllamaq; qapamaq; II غَلَقٌ 1) tez-tez kilidləmək; 2) anlaşılmaz şəkildə danışmaq; IV أُغْلَقُ 1) bağlamaq; kilidləmək; ~ *الرهن* girovu özündə saxlamaq (*girovu geri alma vaxtının keçməsinə görə*); *الازرار* ~ düymələri bağlamaq; *الطوق* ~ xaltanı bağlamaq; 2) *məch.* qaranlıq, anlaşılmaz olmaq; VII اِنْعَلَقُ 1) bağlı olmaq; kilidli olmaq; bağlanmaq, qapanmaq; 2) qapalı, qaradınmaz olmaq; *على نفسه* ~ özü-özünə qapılmaq; 3) gizli, qaranlıq olmaq (*məs., məna haqqında*); X اِسْتَعْلَقُ 1) qaranlıq, anlaşılmaz hesab etmək; 2) anlaşılmaz, dolaşlıq, çətin olmaq; *على الكلام* ~ bir söz belə deyə bilmədi, dili-ağzı bağlandı

– اِنْعَلَاقٌ 1) qapalılıq, qaradınmazlıq; *على* ~ özü-özünə qapılma; 2) anlaşılmazlıq, qeyri-müəyyənlik

– اِغْلَاقٌ 1) bağlama, qapama; 2) *yaxud* *المصنع* ~ lokaut; *الرهن* ~ girovu geri alma vaxtının keçməsinə görə onu geri alma hüququndan məhrum edilmə

– غُلَاقَةٌ *müh.* balans, saldo
– اِعْلَاقٌ *c.* اِعْلَاقٌ 1) cəftə, rəzə, qıfıl; 2) *memar.* tağtavan, qübbə
– غُلْقَانٌ *c.* غُلْقَانٌ səbət

– غَلَقٌ 1) bağlı; qapalı; 2) anlaşılmaz, qeyri-müəyyən

– غَلَقٌ bağlama; qapama; *الحدود* ~ sərhədləri bağlama

– مُسْتَعْلَقٌ anlaşılmaz, qarışıq, qaranlıq
– مَعْلَاقٌ *c.* مَعْلَاقٌ qıfıl, cəftə; *البندقيّة* ~ tüfəngin çaxmağı; فتح مَعْلَاقِ قَلْبِهِ qəlbini açmaq

– مَعْلَقٌ *c.* مَعْلَقٌ gəlir gətirən müəssisə
– مَعْلَقٌ 1. 1) qapalı, bağlı; *الاجتماع* qapalı iclas; 2) anlaşılmaz, qeyri-aydın; 2. *c.* مَعْلَقٌ, مُغْلَقَاتٌ sirr; مغلقات النفس qəlbini dərin guşələri

– مَعْلَقٌ bağli; qapalı
I غَلِمٌ (ə) şəhvətli, ehtiraslı olmaq; VIII اِعْتَلِمٌ ehtiraslı olmaq, həvəsləndirmək; qızıışmaq, cuşa gəlmək

– غِلْمَانٌ *c.* غِلْمَانٌ 1) oğlan; gənc oğlan; 2) xidmətçi, qarson; 3) *şahm.* piyada

– غِلْمِيَّةٌ gənclik, gənclik dövrü
– غِلْمٌ şəhvətli, ehtiraslı
– غُلْمَةٌ şəhvət, ehtiras
– غُلُومَةٌ 1) gənclik; yeniyetməlik dövrü;

2) şəhvət, ehtiras, həvəs

– غَلِمٌ = غَلِيمٌ

I اِعْلَاقٌ (u) اِعْلَاقٌ bahalı olmaq; bahalaşmaq, qiymətdə qalmaq; اِعْلَاقٌ (u) اِعْلَاقٌ böyütmək, şişirtmək; ifrata varmaq, həddi aşmaq (*nədə* فى, فى); II اِعْلَاقٌ 1) böyütmək, şişirtmək; ifrata varmaq (*nədə* فى); 2) yüksək qiymət qoymaq (*nəyə* ب-); IV اِعْلَاقٌ 1) qiyməti qaldırmaq, bahalaşdırmaq; 2) bahalı hesab etmək; VI اِعْلَاقٌ həddindən artıq çox səy göstərmək, çalışmaq (*nədə* فى); X اِسْتَعْلَاقٌ bahalı saymaq, bahalı hesab etmək

– اِعْلَاقٌ *q.* غَالِيَّةٌ 1) bahalı, qiyməti yüksək; 2) qiymətli, dəyərli, əziz; *الامنيّة الغالية* müqəddəs arzu; ... *بذل الغالى والرخيص* *bax:* بذل

– غَالٌ *q.* غَالِيَةٌ *c.* غُلَاةٌ 1. çox çalışqan, qey-rətli; ifratçı, qatı (*əqidəsina görə*), ultra; غلَاةُ غلَاةُ الرجعيين ultramüstəmləkəçilər; غلَاةُ الاستعمار qatı irticaçılar; غلَاةُ المتصوّفة qatı sufilər; 2. qatı təəssübkeş, fanatik; *tar.* qatı şisə – غَالٌ bahalıq; yüksək dəyər; المعيشة ~ həyatın bahalıq

– غُلُوٌّ 1) mübaliğə, şişirtmə; 2) səy, cəhd, qeyrət; 3) bahalıq

– غُلُوَاءٌ , غُلُوَاءٌ 1) hədsizlik, həddindən artıqlıq; 2) qarşısı alınmazlıq, özbaşmalılıq; 3) azgınlıq, qudurğanlıq

– غُلُوَةٌ *c.* غُلُوَاتٌ oxun uçma məsafəsi; بعيد ~ oxun uçma məsafəsi kimi uzaqda (*olmaq*)

– غُلُوَاءٌ mübaliğə, ifrata varma; واغراق ~ بلا heç bir mübaliğə olmadan

I غَلَى (i) غَلَى 1) qaynamaq; 2) qaynatmaq, bişirmək; من الغضب ~ özündən çıxmaq, qəzəblənmək; II غَلَى qaynatmaq, bişirmək; IV أَعْلَى = II; VII اِنْعَلَى qaynanmış olmaq; qaynamaq; qaynadılmaq

– غَالٌ *q.* غَالِيَةٌ (*həmç. bax:* غلو) qaynayan – غَالِيَةٌ *c.* غَوَالٌ ətir; ətirli maddə; aromatik maz

– غَالِيَةٌ *c.* اَتْ – qazan; qazança; suqaynadan (*cihaz*); titan; boyler

– غَالِيَانٌ qaynama; غَالِيَانٌ qaynama nöqtəsi; يغلى العالم غلِيَانٌ المرجل على النار *məc.* bütün dünya qaynayır (*hər fən: dünya od üzərində qazandakı su kimi qaynayır*); ~ العالم فى *məc.* bütün dünya qaynayır, coşur

– غَالِيَانٌ qaynanmış; الماء qaynanmış su

– مَغْلِيَاتٌ *c.* dərman bitkilərinin həlimi

غَلِيَسِرِينٌ qliserin

غَلِيْنَةٌ dənizdəki sakitlik, sakit hava, xay (*dənizdə, göldə, çayda tam sakitlik*) hava

غَلِيُونٌ *c.* غَلِيِينٌ 1) tənbəki çubuğu, trubka; qəlyan çubuğu, çubuq; 2) *tar., dəniz.* qaliot (*velkənli gəmi*)

I غَمَّ (ə/u) غَمَّ 1) örtmək, gizləmək; 2) kədərləndirmək; 3) *məch.* a) örtülü, gizli olmaq; b) qaranlıq, anlaşılmaz olmaq; غَمَّ عَلَيْهِ الامر məsələ onun üçün anlaşılmaz, qaranlıq idi; II غَمَمَّ örtmək, gizləmək; غَمَمِيهِ ~ kimin isə gözlərini bağlamaq; IV أَعَمَّ 1) kədərləndirmək; 2) buludlarla örtülmək (*göy üzü haqda*); غَمَمَتِ الدنیا göy üzü buludlarla örtüldü; VII اِنْعَمَّ kədərli, qəmli, pərişan olmaq; VIII اِنْعَمَّ kədərlənmək, qəmli olmaq; qəm çəkmək

– اِنْعَمَامٌ qəm, kədər, məyusluq

– غَمٌّ *c.* غَمَاءٌ *q.* أَعَمَّ – qəm tünd, qaranlıq

– غَمٌّ 1) kədərli, qəmli; 2) isti, bürkülü, boğanaq

– غُمُومٌ *c.* غَمٌّ 1) qəm, kədər, qüssə; 2) isti, bürkülü, boğanaq

– غَمَامٌ *topl.* buludlar; حَبٌّ دُولُ dolu

– غَمَامَةٌ *c.* اَتْ – bulud, qara bulud

– غَمَامَةٌ *c.* غَمَائِمٌ gözə bağlanan sarğı; الخيل ~ gözlük (*atda*)

– غَمَّةٌ *c.* غَمَّةٌ 1) qəm, kədər, qüssə; 2) narahat dönəm; 3) kədərli hadisə

– مَغْمٌ 1) kədərli, qəmli; 2) buludlu, tutqun

– مَعْمُومٌ 1) kədərli, məyus edilmiş; 2) buludlarla örtülmüş, tutqun (*göy üzü haqda*); 3) qaranlıq, anlaşılmaz

I غَمَدٌ (i) غَمَدٌ 1) qınına qoymaq; 2) batırmaq, sancmaq (*xəncəri*); 3) örtmək (*nə ilə*), bürümək, çulğalamaq (*nəyə →*); II غَمَدٌ örtmək, gizlətmək; IV اَعَمَدٌ 1) qınına qoymaq; 2) batırmaq, sancmaq (*xəncəri*); V تَعَمَدٌ örtmək (*nə ilə*), bürümək, çulğalamaq (*nəyə →*); ! الله الفقيد برحمته ~ Allah ona rəhmət eləsin!

– عُموذٌ, أَعْمَادٌ c. عَمَدٌ qın

I (عمر) عَمَزَ (u) 1) yağdırmaq (*məs.*, *hə-diyyə* →); 2) örtmək, basmaq, doldurmaq (*nə ilə* →); 3) basmaq, örtmək, tutmaq (*qum haqqında*); 4) bürümək, xəyalında canlanmaq (*hisslər haqqında*); عَمَزَ (u) 1) غَمَارَةٌ bol olmaq, gur olmaq (*su haqqında*); III غَمَرَ 1) basmaq, batırmaq; 2) təhlükəyə, riskə məruz qalmaq, risk etmək (*nə ilə* →); ~ بحياته ~ həyatını təhlükəyə atmaq; həyatı ilə risk etmək; VII اِنْعَمَرَ 1) örtülmüş, basılmış olmaq (*su ilə*); *məc.* dalmmaq (*nəyə* →); *فى تحقيق اهدافه* ~ öz məqsədlərini həyata keçirməklə məşğul olmaq; 2) örtülmüş olmaq (*qum ilə*); 3) xəbərsiz-ətərsiz olmaq, unudulmaq

– غَامِرٌ 1) kənarlardan axan; gur; 2) boş, becərilməyən, xam (*torpaq haqqında*); 3) su basmış; qumla örtülmüş

– غَمَارٌ, غُمَارٌ toplu, yığıncaq

– غَمَارَةٌ təcrübəsizlik, biliksizlik

– غَمَزٌ c. اِغْمَزٌ dənizin dibi; girdab; daşqın, su basma

– غَمَزٌ² səxavətli, comərd

– غُمَزٌ c. اِغْمَارٌ (*bir*) qucaq; topa

– غَمَزٌ, غُمَزٌ c. اِغْمَارٌ təcrübəsiz; bacarıqsız, məşarətsiz; xam, naşı

– غَمَرَاتٌ c. غَمْرَةٌ su kütləsi, girdab; *məc.* qızgın çağ (*döyüş, dava*); الكفاح (النضال) ~ mübarizə burulğanı; الحرب ~ müharibənin qorxunc peripetiyaları; نور القمر ~ ay işığı axını; النوم ~ dərin yuxu; الصمت ~ dərin sükut; من الحيرة والذهول ~ çəşqınlıq və heyrət içində; غمرات الموت can üstə olma, can vermə; خاض غمرات العلم elmin dərinliklərinə varmaq; 2) duyğuların axını; وفى ~ یأسى کتبت

اليك tam ümitsiz halda olarkən sənə yazdım; 3) fəlakət, bəla; فقد انجلت عنه الـ dərdisəri qurtardı; الغمرات ثم ينجلين *Ata. sözü* hər gecənin bir gündüzü var

– مُغَامِرٌ 1) risk edən; 2) avantürist

– مَغَامِرَةٌ c. اِتٌ 1) riskli iş, avantürə; 2) macərə; ركب المغامرات *məc.* müxtəlif macərələr yaşamaq

– مَغْمُورٌ 1) basmış; بالماء ~ su basmış; بالدين ~ *məc.* borc içində batan; 2) unudulmuş, yaddan çıxarılmış, xəbər-ətərsiz

I عَمَزَ (i) 1) əlləmək, əl ilə yoxlamaq; قناته ~ təcrübədən keçirmək, əl ilə yoxlamaq (*kimin isə*); 2) əl ilə basmaq; basmaq; sıxmaq (*məs.*, *tətiyi*); زرّ الجرس ~ zəngin düyməsini basmaq; 3) göz vurmaq; gözlərlə işarət vermək (بالعين); 4) dalınca danışmaq, yamanlamaq, şər atmaq (*kimə* →, على) ~ azca axsamaq; III غَمَزَ 1) göz vurmaq; bir-birinə gözlərlə işarələr etmək; bir-birinə göz eləmək, himləşmək; 2) gizlicə əlbir olmaq (*kimə qarşı*); VII اِغْمَزَ şərləmək, yamanlamaq, riskli sözlər danışmaq (*kimin isə haqqında*)

– غَمَزٌ 1. göz vuran; 2. tətik (*silahda*); التلغراف ~ teleqraf açarı

– غَمَزَةٌ c. اِتٌ 1) batıq (*ordda*); 2) tətik (*silahda*); 3) qarovula almaq (*balıq ovunda tilovun gözdən yayınmaması üçün ona bağlanan və suyun üzündə qalan yüngül probka parçası*)

– غَمْرَةٌ c. غَمْرَاتٌ işarət, işarə (*gözlə edilən*); göz vurma; العقل من ~ والجاهل من رفصة *Ata. sözü* aqılə bir işarət kifayət edir, cahilə isə təpik

– غَمْرَاتٌ c. (*kimi isə*) ləkələyən məlumatlar

– غَمِيزَةٌ 1) iftira üçün, şər üçün bəhanələr, səbəblər; 2) qüsür, çatışmazlıq, nöqsan – مَعْمَرٌ çatışmazlıq, zəiflik

I غَمَسَ (i) غَمَسٌ batırmaq, daldırmaq, buraxmaq; غَمَسَ الأبرياء ~ əllərini günahsız insanların qanına boyamaq; II غَمَسَ batırmaq, buraxmaq; VII اِنغَمَسَ 1) batmaq, dalmaq, baş vurmaq (*suya*); 2) batmaq, batıb qalmaq; qarılmaq; VIII اِنغَمَسَ = VII

– غَمَّاسَةٌ c. اَتْ – zool. dalğıc, maygülü (*quş*)

– غَمُوسٌ çətin; ağır; öldürücü, fəlakətli; ~ يمين yalançı and

– غُمُوسٌ *xalq dil.* çörəyin yanındakı məzə, xuruş, çərəz (*kolbasa, duz və s.*)

– غَمَصَ (i) غَمَصٌ məhəl qoymamaq, laqeydlik göstərmək; النعمة ~ naşükür olmaq

– أَعْمَصَ q. غَمَّاءُ c. غَمَصٌ gözlərindən çirk gələn, gözləri irinli

– غَمِيصَاءٌ *astr.* Kiçik İt bürcü (*ulduzlar toplusu*)

I غَمَضَ , غَمَضَ (u) غُمُوضٌ qaranlıq, anlaşılmaz, dolaşiq olmaq; II غَمَّضَ 1) yummaq (*gözləri*); 2) (*nəyi isə*) anlaşılmaz, dolaşiq etmək; الكلام ~ qeyri-aydın, anlaşılmaz danışmaq; IV أَعْمَضَ 1) yummaq (*gözləri*); 2) görməməyə çalışmaq (*nəyi isə*), barmaqarası baxmaq (*nəyə* عن); يغمضون العيون عن... onlar barmaqarası baxırlar (*nəyə isə*); VI تَغَامَضَ yumulmaq, örtülmək (*kirpiklər*); yumulmaq (*gözlər haqqında*); VII اِنغَمَضَ 1) yumulu olmaq (*gözlər haqqında*); 2) yatmaq; VIII اِنغَمَضَ = VII

– غَامِضٌ 1) qaranlıq, qarışıq; dolaşiq; 2) gizli, sirli; ~ سرٌ çox gizli sirr

– غَامِضَةٌ c. غَوَامِضٌ sirr; xəlvət iş; tapmaca

– غَامِضٌ 1) gözlərinin yumulması; 2) yuxu

– غَمَاضٌ = غُمُوضٌ

– غَمَّضَةٌ göz qırpmı, kirpik çalma; göz vurma; عين فى ~ bir göz qırpmında

– غُمُوضٌ qaranlıq; anlaşılmazlıq, qeyri-aydınlıq

– غُمُوضَةٌ anlaşılmazlıq, dolaşıqlıq

– غُمِيضَاءٌ gözübağlıca oyunu, gizlənpaç

– غُمِيضَى 1. gözübağlı; 2. kor-koranə, bil-mədən

– مُغَمَّضٌ 1) bağlı; 2) qaranlıq, qeyri-məlum, anlaşılmaz

I غَمَطَ (i) غَمَطٌ 1) məhəl qoymamaq, etinasızlıq göstərmək; 2) susmaq, səsini kəsmək; الحقوق ~ hüquqları azaltmaq; النعمة ~ naşükür olmaq

غَمَمَ anlaşılmaz, qeyri-aydın danışmaq, donquldamaq, burnunun altında danışmaq

– غَمَمَةٌ qeyri-aydın nitq; mırıldama, donquldama

I غَمَقَ (ə) غَمَقٌ 1) dərin olmaq; 2) yaş, nəm olmaq; II غَمَّقَ 1) dərinləşdirmək; 2) qara, tünd etmək; IX اِنغَمَقَ tünd olmaq, tündləşmək

– غَامِقٌ tünd; ~ احمر tünd-qırmızı; ~ صمت dərin sükut

– غَمِقٌ yaş, nəm

– غَمَّقٌ dərinlik

– غُمُوقِيَّةٌ tünd rəng

– غَمِيْقٌ dərin; tünd

I غَمَى (i) غَمَى örtmək; qapaqla örtmək; عليه ~ məch. özündən getdi; II غَمَى gözləri bağlamaq; IV أَعَمَى عليه : أَعَمَى məch. huşunu itirdi; V اِنغَمَى gözləri bağlı olmaq

– اِسْتَعْمَايَةٌ gizlənpaç; ... مع لعب لعبة الـ *və ya* ... مع لعب الـ gizlənpaç oynamaq (*kiminləsə*)

– اِغْمَاءٌ c. اَتْ – ürəyi getmə, baygınlıq, özündən getmə

– *عَمِي* özündən getmə, huşunu itirmə, bayğınlıq

– *عَمِيَان* huşunu itirmiş, bayğınlıq halında olan
– *عَمِي* örtülmüş, örtülü; عليه ~ huşunu itirmiş, ürəyi getmiş

I *عَن* (i/ə) *عَنَّة* burnunda danışmaq, tın-tın danışmaq; *fon.* burnunda tələffüz etmək

– *عَن* 1) burnunda danışan, tın-tın; 2) sıx (*bitkilər haqqında*)

– *عَن* burnunda tələffüz etmək
– *عَنَّة* tın-tınlıq, burnunda danışma; *fon.*

burunlaşma; (ن, م) *عَن* iki burun samiti
عَنَابِيز *c.* *عَنَابِيز* *qunbaz (kaftan)*

I *عَنِي* (ə) *عَنِي* naz etmək, əzilib-büzülmək; qız vermək; V *عَنِي* = I; VI *عَنِي* yalandan əzilib-büzülmək

– *عَنِي* naz, işvə, qəmzə; əzilib-büzülmə

– *عَنِي* *c.* *عَنِي* – işvəkar, cilvəli, nazlı, qəmzəli

– *عَنِي* naz, işvə; əzilib-büzülmə; yüngüllük

– *عَنِي* *c.* *عَنِي* işvəli, nazlı jest

– *عَنِي* = *عَنِي* *c.* *عَنِي*

– *عَنِي* nazlı, qəmzəli, işvəli, şux

عَنِي qarmaq; *d. y.* dartı qarmağı

(*عَنِي*) *عَنِي* bəzənmək; moda ilə geyinmək, şıq geyinmək

– *عَنِي* frantlıq, modabazlıq

– *عَنِي* *c.* *عَنِي* modabaz, frant

عَنِي qundaq (*tüfəngdə*), dibcik (*tüfəngdə*); top qundağı, top altlığı; *عَنِي* top qundağının açılan yan tərəfləri

– *عَنِي* *c.* *عَنِي* silah ustası

عَنِي 1. qondola (*qayıq*); 2. dirijablda sərnişin yeri

عَنِي *tib.* qanqrena

I *عَنِي* (ə) *عَنِي* qənimət üçün tutmaq, ələ keçirmək; əldə etmək; *عَنِي* ~ *عَنِي* fürsətdən istifadə etmək; II *عَنِي* vermək; hədiyyə et-

mək; IV *عَنِي* = II; VIII *عَنِي* istifadə etmək (*nədən*), yararlanmaq, faydalanmaq (*nədən təs.h. və ya* →); *عَنِي* ~ fürsətdən istifadə etmək; X *عَنِي* istifadə etmək, yararlanmaq

– *عَنِي* uğur əldə etmiş; uğurlu; *عَنِي* ~ *عَنِي* o, sağ-salamat və bol uğurla geri qayıtdı

– *عَنِي* çoban (*qoyun çobanı*)

– *عَنِي* *topl. c.* *عَنِي* qoyunlar

– *عَنِي* *c.* *عَنِي* qənimət, qazanc

– *عَنِي* *c.* *عَنِي* – qoyun

– *عَنِي* *c.* *عَنِي* qənimət, qazanc; *عَنِي* ~ *عَنِي* asan qazanc; *عَنِي* *نرضى لك من* *عَنِي* *بالاياب* *Ata. sözü* qənimətsiz olsa da belə, biz sənə sağ-salamat qayıtmağı arzu edirik

– *عَنِي* *c.* *عَنِي* gəlir, qənimət, qazanc; əldə etmə; *عَنِي* *طلاب المعانم* asan gəlir axtaranlar

I *عَنِي* (ə) *عَنِي* 1) varlı, zəngin olmaq; ehtiyacı olmamaq (*nədən*); 2) yaşamaq, məskun olmaq (*harada* →); II *عَنِي* 1) oxumaq; 2) tərənnüm etmək (*kimi* →); 3) zəngin etmək, varlandırmaq; IV *عَنِي* 1) zənginləşdirmək (*kimi nə ilə* →); zəngin etmək; *عَنِي* *شيء من المال لا يعنى* *Ata. sözü* qəpik-quruş var-dövlət yaratmır; *عَنِي* *فارغة لا* *عَنِي* *بunlar boş sözlərdir, onlardan fayda gəlməz; 2) azad etmək, canını qurtarmaq (nədən); 3) faydalı, xeyirli olmaq (kimə); 4) əvəzedicisi olmaq (nəyin); əvəz etmək (kimi-nəyi);*

V *عَنِي* 1) zəngin, varlı olmaq; 2) oxumaq; 3) tərənnüm etmək (*kimi* →); VIII *عَنِي* zənginləşmək, varlanmaq; *عَنِي* ~ *عَنِي* başqalarının bədbəxtlikləri üzərində varlanmaq; X *عَنِي* 1) varlanmaq; keçinmək, ötüşmək (*nəsiz*), ehtiyacı olmamaq (*nəyə* →);

عنهُ لا يُستغنى عنه *məch.* 2) vacib, zəruri; 3) ixtisar etmək, işdən çıxartmaq (*kimi* عن)

– زَنْجِينْلَشْدِيْمَه; مصنع الاغناء zənginləşdirmə zavodu

– اَغْنَى 1) ən varlı; 2) ən ahəngdar, ahəngli (*səs haqqında*)

– اَغْنِيَّاهُ mahını; المههد ~ lay–lay, beşik mahını

– اَغْنَى oxuma

– اَغْنَى q. غَانِيَّة zəngin, varlı, imkanlı

– اَغْنِيَّاهُ c. غَانِيَّاتٌ, غَوَانٌ gözəl qız (*qadın*); dilbər; ~ تَلْجِيَّة ~ qarqız

– اَغْنَى 1) var–dövlət, varlılıq; 2) kafilik, çatışma; لها وحدها ~ ona çox ... zəruridir; وفيه الغناء bu da kifayətdir; 3) bacarıq, qabiliyyət; iş yarama, lazım olma

– اَغْنَى oxuma

– اَغْنَى 1) vokal -i (i); الموسيقى vokal kompozisiyası; التأليف vokal gecəsi, konsert; 2) lirik; الشعر lirik poeziya

– اَغْنَى mahını

– اَغْنَى varlılıq, zənginlik; حديث nuvo-rış; شبع وري ~ نحن في ~ عن وصفه (*bəsdır*); bizim bunun təsvir edilməsinə ehtiyacımız yoxdur; ... اننا في ~ عن ان اصف... mənim üçün gərəksizdir; له عنه ~ kimin üçünsə zəruri, vacib

– اَغْنِيَّاهُ 1. zəngin, varlı; الحرب ~ müharibədə varlanmış; 2. dövlətli, varlı; عن ~ gərək yoxdur ki, izah olunsun ki, ...

– اَغْنِيَّةُ kafilik; kifayət etmə; ~ وفيه bu da kifayətdir, bu da kifayət edər; ... هو في ~ onun ehtiyacı yoxdur ki, ...

– اَغْنَى c. غَانِيَّة mahını; kuplet

– اَغْنَى: مُسْتَعْنَى ~ artıq, gərəksiz, lazımsız

– اَغْنَى müğənni

– اَغْنَى *xalq dil.* müğənni

– اَغْنَى c. مَعَانٌ 1) mənzil, ev, məskən; yurd;

2) şəhərdənkənar ev, villa

– اَغْنِيَّاهُ c. مَغْنِيَّاتٌ müğənni

I اَغْنَى (ə) buraxmaq, fəvta vermək (*nəyi*), fikir verməmək (*nəyə* عن)

– اَغْنَى c. غَيْهَبٌ qaranlıq, zülmət; رَجَّاهُ به في غَيْهَبٌ onu qaranlıq zindana, dustaq-xanaya atdılar

I اَغْنَى (ə) kömək etmək; dadına çatmaq, xilas etmək; IV اَغْنَى =I; X اَغْنَى köməyə çağırmaq (*kimi* → *kimdən müdafiə olunmaq üçün*), yardım istəmək (*kimdən* → *kimdən müdafiə olunmaq üçün*), köməyə çağırmaq (*kimi* → *kimdən müdafiə olunmaq üçün*)

– اَغْنَى c. اِسْتَعَاثَةٌ köməyə çağırış, kömək harayı

– اَغْنَى kömək; dadına çatma; xilas etmə

– اَغْنَى kömək, yardım; SOS!

– اَغْنَى kömək, yardım; xilas etmə, qurtarma

– اَغْنَى 1. kömək, yardım edən; xilas edən; 2. xilaskar; Tanrı

I اَغْنَى (u) 1) soxulmaq, daldırılmaq; dalmaq; düşmək, batmaq; عن وجهه ~ göz-dən itmək; رَدَّاهُ من وجهي! itil gözümün qabağından!; 2) dərinə işləmək, hopmaq (*su haqqında*); 3) yumulmaq, çuxura düşmək (*gözlər haqqında*); 4) batmaq, qürub etmək (*göy cisimləri haqqında*); II اَغْنَى 1) soxulmaq, daldırılmaq; düşmək, batmaq; daxilə nüfuz etmək; 2) dərinə getməyə məc-

bur etmək (*suyu*); qurutmaq; IV أَعَارَ hücum etmək, basqın etmək, soxulmaq

– إِبْرَارٌ hücum; basqın; axın; soxulma

– تَعْوِيرٌ fon. incələşmə, yumşaldılma

– غَائِرٌ 1) dərinə düşən, çuxura düşmüş (*gözlər haqqında*); 2) dərin; الحرارة الدّرين dərin şum; الحفر الدّرين oyma, qazıma

– أَعَارٌ c. 1) mağara; 2) tib. kaverna

– غَارٌ² bax: *əlifba sırası ilə*

– غَارَةٌ c. اتّ- hücum, basqın; axın; soxulma; الجراد ~ çeyirtkələrin hücumu; جَوِيَّةٌ ~ hava hücumu; شَنّ السّ على... hücum etmək

– غَوْرٌ c. أَعْوَارٌ dərinlik; aşağı hissə (*nəyin isə*); dib; الاراضى ~ yerin altı; الظلام اغوار zülmət, qaranlıq; السّ قریب کوچک (*çay haqqında*); السّ بعيد və ya عمیق dərin; سیر ~ dərinliyi yoxlamaq, təcrübə keçirmək; b) sınımaq (*kimi isə*)

– مَعَارٌ c. مَعَارٌ mağara

– مَعَارَةٌ c. مَعَارٌ mağara; yeraltı mağara; zirzəmi; kaha

– مَعَاوِيرٌ c. partizan dəstələri

– مَعَاوِيرٌ c. 1) hücum, basqın edən; 2) cəsur, şücaətli; 3) cəld, itıqaçan (*at haqqında*)

– مُعِيرٌ 1. hücum edən; 2. hücumu edən tərəf

غُورِيٌّ, غُورِيٌّ qorilla

I غَاَزٌ (u) غَوَزٌ yola düşmək, istiqamətlənmək; II غَوَزٌ (u) غَوَزٌ²-dan bax: *əlifba sırası ilə*) qaza çevirmək, qaza döndərmək; V تَعَوَزٌ qaza çevrilmək

غَوَيْشَاتٌ c. غَوَيْشَاتٌ şüşədən olan bəzək əşyaları (*qolbaqlar, muncuqlar və s.*)

I غَوَصٌ (u) غَاَصٌ 1) suya baş vurmaq; üzmək (*nəyin dalınca* على); 2) düşmək, enmək (*şaxtaya*); 3) yox olmaq, yoxa

çıxmaq (*su haqqında – məs., qumluqda*); في الارتباك ~ çaşıb qalmaq, özünü itirmək; قلبه ~ (*qorxudan*) ürəyi düşdü; II غَوَّصَ tez-tez suya baş vurmaq; tez-tez üzmək

– غَوَّاصٌ 1. tez-tez suya baş vuran; tez-tez suya dalan; 2. 1) dalğıcı; 2) zool. qaqara (*quş*)

– غَوَّاصَةٌ c. اتّ- sualtı qayıq; الاعمق ~ dərinlərdə üzən sualtı qayıq

– غَوَّصٌ 1) suya baş vurma, suya dalma; üzmə; 2) düşmə (*təyyarənin*)

– غَوَّيْصٌ 1) dərin; 2) qarışıq, dolaşmaq, çətin

– غَوَّيْصَةٌ 1) üzmə; 2) dalğıcı sənəti

– مَعَاَصٌ c. اتّ- suya baş vurma, üzmə məkanı, yeri; مغاصات اللؤلؤ mirvari ovlama yerləri, məkanları

II غَوَّطٌ dərin etmək, dərin qazmaq (*məs., quyuyu*); V تَعَوَّطٌ bağırsaqları boşaltmaq, nəcis ifraz etmək, qarnını boşaltmaq

– غَائِطٌ c. 1) alçaq yer; aşağı; 2) tarla, zəmi; düzəngah; ağaclıq; bağ

– غَائِطٌ ifrazat, nəcis

– غَوَّاطٌ c. 1) dərinlik; dərinləşdirmə; 2) dərə, çuxur

– غَطَةٌ c. ال-Quta (*Dəməşq ş. ətrafında vadi*)

– غَوَّطِيٌّ 1) qot -i (i); qot dili; 2) qotik -i (i); الخط القوتك şrift; ~ çatma qübbə

– غَوَّيْطٌ dərin

1) غَوَّغَاءٌ toplum, insan toplusu; qara camaat, avam camaat; 2) səs-küy, gurultu, qalmaqal (*bax: غَاغَةٌ*)

– غَوَّغَائِيٌّ səs-küylü, gurultulu

– غَوَّغَائِيَّةٌ səs-küy, hay-küy, gurultu

1) غَوَّلٌ (u) غَالٌ qəfildən, gözlənilmədən hücum etmək; 2) məhv etmək; öldürmək; II غَوَّلٌ şeytan kimi hərəkət etmək;

V *تَعَوَّلَ* öz görkəmini dəyişmək; VIII *إِغْتَالَ*
1) xaincəsinə, qəddarcasına öldürmək; 2) qa-
çırtmaq, oğurlamaq; *o* ~ته المنون öldü

– *إِغْتِيَالٌ* c. *ات* – xaincəsinə, qəddarcasına
öldürmə; qətl

– *هو* ~ الانانيّة; *هو* ~ الانانيّة; qəddar, canavar;
o, son dərəcə eqoistdir

– *غَائِلَةٌ* c. *غَائِلٌ* şə; bədbəxtlik, fəlakət;
dəhşət (*nəyin isə*)

– 1) *غِيلَانٌ*, *أَغْيَالٌ*, *أُغْوَالٌ* c. *أُغْوَالٌ* cin, şeytan,
əcinnə, iblis; yırtıcı; *الطائفية* ~ dini təfriqə
iblisi; *o*, son dərəcə acgözdür,
qarınquludur; 2) ifritə, bədqıllıq, deyingən;
الـ astr. Alqol (*Perseydə*)

– *أَلْكَوْقُولٌ* ²alkoqol; *الـ* saflaşdırılmış
alkoqol

– 1) ifritə, bədqıllıq, deyingən; 2) ərini
itirmiş qadın

– *غَيْلَةٌ* c. *ات* – xaincəsinə öldürülmə, qətl;
مَاتَ غَيْلَةً qətl nəticəsində ölmək; *مَاتَ غَيْلَةً*
o, qəddarcasına, xaincəsinə öldürülmüşdür

– *مُغْتَالٌ* qatil

– *مِغْوَالٌ* c. *مِغْوَالٌ* rapira

I *غَوَى* (i) *غَوَى* (غوى) azmaq, çaşmaq;
2) yanımaq; 3) aludə olmaq; həvəsi olmaq;
maraq göstərmək; xobbisi olmaq; 4) yoldan
çıxartmaq, başdan çıxartmaq (*nə ilə* -);
5) çaşdırmaq, yolundan azdırmaq; *غَوَى* (ə)

غَوَى çox istəmək, çox arzusunda olmaq;

II *غَوَى* yoldan çıxartmaq, başdan çıxartmaq;

IV *أَغْوَى* 1) azdırmaq, yoldan çıxartmaq;

2) heyran etmək, valeh etmək, tamahsılan-
dırmaq, aqlını başından almaq; X *اسْتَعْوَى*

1) yoldan çıxartmaq; heyran etmək; öz tə-
rəfinə çəkmək; 2) azdırmaq

– *إِغْوَاءٌ* 1) tovlama; 2) başdan çıxarma, şir-
nikdirici şey; tamah, başdan çıxaran şey

– *أَغْوَى* c. *أَغْوَى* tələ, duzaq

– 1) *غَاوُونَ*, *غَاوَةٌ* c. *غَاوَةٌ* q. *غَاوٌ*
yoldan çıxaran, başdan eyləyən; 2) həvəskar, pərəs-
tişkar; *غَوَاةُ الْعَادِيَاتِ* qədimdən qalma şeylərin
həvəskarları, qədimdən qalma şeyləri se-
vənlər; *غَوَاةُ الراديو* radio həvəskarları

– 1) *غَوَايَةٌ* 1) gəzmə, dolaşma; 2) azma, səhv
etmə; günah; 3) şirikdirici şey, tamah; 4) hə-
vəs, maraq, meyil

– *غَوَى* yanılmış, azmış, səhv etmiş

– *غَوَى* aludə olma, həvəs göstərmə (*nəyə*),
sevimli məşğuliyyət; dil əzbəri; xobbi

– 1) *غَى* yolundan azma, səhv etmə; gü-
nah; 2) başdan çıxarma, şirikdirici şey;
3) aludə olma, həvəs göstərmə (*nəyə-kimə*);
4) qəribəlik, tuhaflıq, fantaziya; *غَى*
ağlı başına gəlmək, islah olmaq

– *غَى* azma, çaşma, səhv, günah; ~ ولد *ni-*
kahdan kənar doğulan uşaq

– 1) *غَى* maraq, həvəs (*nəyə*); sevimli
məşğuliyyət; xobbi; 2) şıltaqlıq; 3) maniya

– *أَغْوَى* = *مَغَاوٌ* c. *مَغَاوَةٌ*

– *أَغْوَى* = *مُغْوِيَاتٌ* c. *مُغْوَاَةٌ*

II *غَيًّا* qaldırmaq, sancmaq, dikəlt-
mək (*bayrağı*); IV *أَغْيَا* ~ hədəfi, məq-
sədi müəyyən etmək

– *غَائِيٌّ* əsas, son məqsəd kimi hədəfə alı-
nan, müəyyən məqsəd üçün olan; *fəls.* te-
leoloji; *العلة السمة* əsas səbəb

– *غَائِيٌّ* əsas (*son*) məqsəd; *fəls.* finalizm,
teleologiya

– 1) *غَايَةٌ* son hədd, son nöqtə; son,
nəhayət; ifratçılıq, ifrat; *الاهمّيّة* ~ son
dərəcə əhəmiyyətli; *الاختصار* ~ olduqca
qısa; 2) məqsəd, hədəf; *الغايات* ~ ali məqsəd;

3) qəsd, niyyət; 4) bayraq; şüar; الصَّحَّةُ ~ فى tamamilə sağlam; فى ~ اليأس son dərəcə məyus halda; الى آخر يوم من الدورة مع دخول الـ sessiyanın son gününədək, sessiyanın son günü də daxil edilməklə; البيت لـ evədək; الآن لـ indiyədək; الدقة بـ son dərəcə diqqətlə; الـ son dərəcə, müstəsna dərəcədə; تعجَّب ~ التعجَّب ~ olduqca mühüm olduqca təəccübləndi

I غُيُوبٌ, غِيَابٌ, غَيْبَةٌ, غَيْبٌ (i) غَابَ (غيب) 1) gəlməmək (*haraya*); عن الوجود ~ mövcud olmamaq; 2) görünməz olmaq; gizlənmək, yoxa çıxmaq; عنه معرفته ~ o bunu bilmirdi; عن النظر ~ *və ya* عن العين ~ *və ya* uzaq olmaq; عن وعيه ~ *və ya* عن الوعى ~ *və ya* huşunu itirmək; b) ağılı itirmək; عن البال ~ يجب أن يغيب عن البال ~ nəzərdən qaçırılmamalıdır; كيف ~ عنى ذلك? mən bunu nəzərdən necə qaçırmışam?; 3) batmaq (*günəş haqqında*); 4) pisləmək; bədnam etmək; II غَيْبٌ 1) görünməz etmək; uzaqlaşdırmaq, gizlətmək; غَيْبَهُ فى باطن الارض onu basdırdılar, dəfn etdilər; الموت ~ o öldü; 2) uzaqlaşmaq (*nədən*), ayrılmaq (*nədən*); 3) əzbərləmək, əzbər yadda saxlamaq; V تَغَيْبٌ 1) gəlməmək, olmamaq (*harada*); 2) çıxıb getmək (*haradan*); VIII اِغْتَابٌ dalınca danışmaq, qeybət etmək, yamanlamaq; pisləmək (*kimi isə*)

– غَيْبٌ 1) olmama, gəlməmə; 2) çıxıb getmə (*haradan*)

– غَائِبٌ 1. 1) olmayan, gəlməyən; 2) gizli, görünməz; yoxa çıxmış; 2. *gram.* III şəxs; ~ عن الوجود; III şəxsdə danışmaq; روى بلسان الـ ~ huşunu itirmiş; عن الوعى ~ huşsuz vəziyyətdə olan; صلاة *din.* rəhmət duası

– غَابٌ¹ *topl.* qamış, qarğı; هندی ~ bambuk
– غَابٌ² *topl.* meşələr; انسان الـ oranqutanq;
قانون الـ *və ya* نظام الـ *və ya* شريعة الـ cən-gəlliklər qanunu

– غَايَةٌ c. اَتْ. ات. – nazik qamış
– غَايَةٌ c. اَتْ. ات. – meşə
– غَايٌ 1) *sif.* meşəli, meşəlik; 2) *sif.* meşə
– غِيَابٌ 1) olmama; gəlməmə; 2) qürub (*günəş*)

– غِيَابَةٌ c. اَتْ. ات. – dərinlik, dib
– غِيَابِيٌّ qiyabi; ~ حكم qiyabi hökm; ~ qiyabi olaraq

– غِيُوبٌ 1) gəlməmə, olmama; 2) c. غِيُوبٌ görünməz hər şey, məhrəm şeylər; 3) gələcək; ~ əzbərdən; ~ qaibənə *və* hüzurunda; göy استطلاع الـ فى الافلاك والنجوم cisimlərinə *və* ulduzlara görə fala baxma (*şarlatan haqqında*); a) sirli aləm; b) *din.* o dünya; c) qeyb; ~ عالم hər şeyi bilən (*Allahın epiteti*)

– غَيْبَةٌ gəlməmə; olmama; البرلمان ~ فى parliament tətili zamanı

– غَيْبَةٌ təhqir, danlaq, böhtan, iftira, şər
– غَيْبَةٌ huşsuz, baygın vəziyyət, trans; الموت ~ koma; شبه الـ ~ yarıbihuş, yarıbaygın; ~ اخذته huşunu itirdi, özündən getdi

– غَيْبِيٌّ 1. 1) gizli, məxfi, məhrəm; 2) axirətlik, o dünyalıq; c. غَيْبِيَّاتٌ axirətin təzahürləri; قارئ الغيبات gələcəkdən xəbər verən; 2. metafizik

– مُغْتَابٌ qeybət qılan, böhtan atan, şər atan
– مَغِيْبٌ 1) olmama, gəlməmə; 2) günəşin qürub vaxtı; qürub

– مُغِيْبَةٌ = مَغِيْبٌ
– مَغِيْبٌ 1) görünməz, gizli; 2) qeyri-məlum
– مَغِيْبَاتٌ c. qeyri-məlum, məchul şeylərin aləmi

- مُغَيَّبَاتٌ c. narkotik vasitələr
 – مُغَيَّبَةٌ müvəqqəti olaraq bir yerə gedib
 erindən ayrı yaşayan qadın
 غَيْتُو getto (*xüsusi məhəllə, ərazi*)
 I غَاثٌ (i) غَيْثٌ yağış göndərmək
 (*Allah haqqında*)
 – غَيْثٌ c. غَيْوْتُ yağış; قطر تَمَّ يَنْهَمَلْ
Ata. sözü yağış damla ilə başlar, sonra isə
 sel kimi axar; جَادَ الْهَ ثَرَاهُ! nurla dol-
 sun!
 I غَيْدٌ (ə) غَيْدٌ nazik, qıvrıq, elastik olmaq;
 VI تَغَايَدٌ zərif, cazibəli şəkildə yırgalanmaq;
 səndələmək (*yeriş zamanı* فى المشية)
 – غَيْدٌ q. غَيْدَاءٌ c. غَيْدٌ gənc; cavan, zərif
 – غَيْدٌ 1) غَاذَاتٌ c. غَاذَةٌ 2) dilbər;
 هَيْفَاءٌ ~ böylü-buxunlu, qədd-qamətli qız
 – غَيْدٌ zəriflik, incəlik; təravət
 I غَيْرٌ (ə) غَارٌ (غير) *على*
kimə çalışqan olmaq (*nədə* على); 2) qıbtə
 etmək, həsəd aparmaq (*kimə* من); II غَيْرٌ
 dəyişmək, dəyişdirmək; على الجرح ~ yarını
 sarımaq; فِكْرُهُ ~ fikrini dəyişmək; مَلَابِسَةٌ
 paltarını, əynini dəyişmək; III غَايِرٌ 1) fərqlə-
 nmək, ayrılmaq; fərqli olmaq; 2) müba-
 dilə edilmək, dəyişilmək (*kimin ilə*) IV غَارٌ
 qısqanlığa səbəb olmaq; V تَغْيِيرٌ dəyişmək;
 başqa şəkil almaq, başqa cür olmaq; لا يَتَغَيَّرُ
 dəyişilməz; من الأساس ~ kökündən dəyiş-
 mək; VI تَغَايِرٌ fərqlənmək, bir-birinə bən-
 zəməmək; müxtəlif cür olmaq; XI اِسْتِغَارٌ
 dəyişmək, dəyişdirmək, əvəz etmək
 – تَغَايِرٌ fərqlilik, müxtəliflilik; *fon.* dissi-
 milyasiya
 – غَيْرٌ c. اِتُّ 1) dəyişiklik, dəyişmə; 2) də-
 yişmə qabiliyyəti, dəyişə bilmə; هَ عَدَمُ دَ-
 يِشَ بِلْمَمَهْ

- تَغْيِيرٌ c. اِتُّ – dəyişdirmə, əvəz etmə; əvəz,
 dəyişiklik; هَ قِطْعَةٌ ehtiyat hissə
 – تَغْيِيرَةٌ dəyişdirmə, dəyişmə (*paltar, ağ-
 ları və s.*)
 – غَيْرٌ c. اِتُّ 1) əvəz; هَ اِدَاةٌ *və ya* هَ
 قِطْعَةٌ ehtiyat hissəsi; 2) sargı, bağ
 (*yara üçün*); هَ اِضْرَاقٌ sargı qoymaq (*nəyə*
 على)
 – غَيْرٌ 1) özgə, başqa, qeyri; هَمَّ دِغَوْلَرِي;
 هَ اِضْرَاقٌ *və ya* هَ اِضْرَاقٌ *və* هَ اِضْرَاقٌ
 yerdə; هَ اِضْرَاقٌ *bu gün və-*
ziyyət dünən olduğu kimi deyil; حَزَنُ الرِّجَالِ
 انت قرأت هذا على ~ ما يقرؤونه الآخرون ~
 kişilərin kədəri qadınlarınkına
 bənzəməz; هَ اِضْرَاقٌ *sən bunu digərlərindən fərqli şəkildə oxu-*
dun; 2) ... başqa, ... savayı, özgə; هَمَّ دِغَوْلَرِي
 ما رأيت هناك?; ... غير...; هَ اِضْرَاقٌ
 ما رأيت هناك?; ... غير...; هَ اِضْرَاقٌ
 mən orada yalnız səni gördüm; 3) qeyri-
 ...siz; هَمَّ دِغَوْلَرِي ~ qeyri-rəsmi; هَمَّ دِغَوْلَرِي
 مشروع ~ qeyri-qanuni; هَمَّ دِغَوْلَرِي ~ məlumat-
 sız, xam, biliksiz; هَمَّ دِغَوْلَرِي ~ tək olmayan; هَمَّ دِغَوْلَرِي
 مرة ~ dəfələrlə; هَمَّ دِغَوْلَرِي ~ sonsuza qədər;
 هَمَّ دِغَوْلَرِي ~ həmişəlik get-
 mək; هَمَّ دِغَوْلَرِي ~ (ma) ... من ~ أن
və ya هَمَّ دِغَوْلَرِي (ma) ... سِيز (siz); هَمَّ دِغَوْلَرِي
 heç bir səbəb olmadan; هَمَّ دِغَوْلَرِي
 في (ب) ~ (ما) قَلِيلٌ مِنَ المَرَارَةِ
 acı; هَمَّ دِغَوْلَرِي ~ kəlfə; هَمَّ دِغَوْلَرِي
 öz istəyi, هَمَّ دِغَوْلَرِي ~ rəğibə mənə
 هَمَّ دِغَوْلَرِي ~ əsas; هَمَّ دِغَوْلَرِي ~ əsasız olaraq, əsasız surətdə; هَمَّ دِغَوْلَرِي
 ~ artıq ol-
 mayaraq; هَمَّ دِغَوْلَرِي ~ çoxları; 4) هَمَّ دِغَوْلَرِي
 digərləri, yadlar, özgələr; هَمَّ دِغَوْلَرِي
 özgə fikirlər, baş-
 qasının fikirləri; هَمَّ دِغَوْلَرِي
 özgələrinin torpaqları; هَمَّ دِغَوْلَرِي
 o, başqasının torpağında işləyir; ... أن ~ lakin ...

- غَيْرٌ *c.* dəyişikliklər; الدهر ~ bəxtin dönüklüyü
- غَيْرَانٌ *q.* غَيْرَى *c.* غَيْرَى qısqanc
- غَيْرَةٌ 1) qısqançlıq; 2) cəhd, səy, coşqunluq
- غَيْرَةٌ *c.* غَيْرٌ dəyişiklik; الدهر غير bəxtin dönüklüyü
- غَيْرِيٌّ alturist
- غَيْرِيَّةٌ alturizm
- غَيْرُورٌ 1. 1) qısqanc; 2) coşqun, çox çalışqan, səyli, qeyrətli; 3) fanatik -i (i); 2. qeyrət çəkən, qayğıkeş
- مُغَايِرٌ bir-birindən fərqlənən, müxtəlif tərkibli; geterogen
- مُغَايِرٌ dəyişən, dəyişkən; التَّيَّارُ dəyişən cərəyan
- مُغَايِرٌ fərqlənən; fərqli, bir-birinə bənzəməyən; müxtəlif tərkibli
- مُغَايِرَةٌ müxtəliflik, fərqlilik; müxtəlif tərkiblilik
- مُغَايِرٌ *fiz.* variometr
- غَيْسَرٌ *c.* غَيْسَرٌ qeyzer
- I غَاضٌ (غِيضٌ) axıb getmək, yox olmaq (*maye haqqında*); غَاضَةٌ غَاضٌ azalmaq, əskilmək (*su haqqında*); kiçilmək (*ölçü haqqında*); düşmək (*qiymət haqqında*); لَوْنُهُ ~ üzünün ifadəsi dəyişdi; II غَيْضٌ buraxmaq, açıb buraxmaq (*su*)
- غَيْضٌ 1) uşaqsalma; 2) az bir miqdar; اعطاه غَيْضٌ *məc.* dənizdə bir damla; ما من فيض غَيْضٌ o ona çox az bir miqdar(da) verdi; من فيض غَيْضٌ ~ من فيض غَيْضٌ bu da sizə faktlar və bu, dənizdəki bir damlaya bənzəyir
- غَيْضَةٌ *c.* غَيْضٌ meşə, pöhrəlik, cəngəllik

- مَغَانِضٌ *c.* sıx meşəlik, cəngəllik
- غَيْطٌ *c.* غَيْطَانٌ 1) tarla, zəmi, düzəngah; 2) bağ, bağça
- غَيْطَانِيٌّ fermer
- I غَاظٌ (غَيْظٌ) qıcıqlandırmaq, əsəbiləşdirmək, özündən çıxartmaq; II غَيْظٌ əsəbiləşdirmək, qəzəbləndirmək; IV أَعْظُ = II; V تَغَيْظٌ əsəbiləşmək, qəzəblənmək, hirsələnmək; VIII اِغْتَاظٌ = V
- غَيْظٌ qeyz, qıcıqlanma, əsəbilik
- مَغِيظٌ əsəbi, qıcıq, hirli
- غَاقٌ *zool.* qarabatdaq (*su quşu*)
- I غَالٌ (غَيْلٌ) hamilə vaxtı uşağı əmizdirmək
- غَالٌ *c.* غَالَاتٌ *bax:* əlifba sırası ilə
- غَيْلٌ hamilə qadının südü
- غَيْلٌ *c.* غَيْالٌ meşəlik, cəngəllik
- I غَامٌ (غَيْمٌ) buludlarla örtülü olmaq; buludlu olmaq; تحت الشمس بضع ساعات *arzində* günəş buludların arxasında gizləndi; 2) tutulmaq (*üz haqqında*), əhvalı pozulmaq; عَيْنِيهِ دُنْيَا دُنْيَا dünyaya gözlərində qaraldı; II غَيْمٌ buludlarla örtülmüş olmaq, tutulmaq (*göy üzü haqqında*); IV أَعْغِمُ = II; V تَغَيِّمٌ buludlarla örtülmək
- غَائِمٌ buludlarla örtülü (*göy üzü haqqında*); buludlu, tutqun
- غَيْمٌ *topl. c.* غَيْوْمٌ buludlar
- غَيْمَانٌ *q.* غَيْمِيٌّ *c.* غَيْمِيٌّ ehtirasla arzu edən, həsrətində olan; susamış
- غَيْمَةٌ bulud, qara bulud
- غَيْوْمٌ buludlu, tutqun, buludla örtülü
- مَغَيِّمٌ buludlu, tutqun
1. غَيْبِيٌّ *qvineya* -i (i); ~ جَنْزِيرٌ hind donuzu;
2. *qvineyalı*
- غَيْهَبٌ *c.* غَيْهَبٌ *bax:* غَيْهَبٌ

ف

ف (فَاءٌ) fə (ərəb əlifbasının 20-ci hərfi; rəqəm mənası 80)

ف söz. fədan - f.

ف o, كتب مكتوبا فارسله; 1) sonra, və; 2) onu göndərdi; 3) və; 4) ... أمّا... gəlincə; 3) çünki; 4) فَاكْفَانِكْ! mənə yaklaş, çünki mən səni mükafatlandırmaq istəyirəm; 4) ... قُلْ qoy; قُلَيْكْتَبْ qoy o yazsın; فَاِنْ belə ki; فَاِنْ يوما فيوما günbəgün, gündən-günə; فَاِنْ شِينَا فَاِنْ شِينَا yavaş-yavaş, aram-aram; فَاِنْ فَوْاهِ necə də dəhşətlidir

فَا: فَوْهٌ² bax

فَاِنْظُ dəhşətli faizlər

فَاِنْظُ فَاِنْظُ fabrik

فَاِنْظُ فَاِنْظُ = فَاِنْظُ

فَاِنْظُ 1) faktura; yaxud فَاِنْظُ ~ hesab; فَاِنْظُ ~ elektrik enerjisi pulu; 2) nümunə, nümunəcik

فَاِنْظُ: فَاِنْظُ Vatikan

فَاِنْظُ -i (1) Vatikan فَاِنْظُ

فَاِنْظُ: فَاِنْظُ

فَاِنْظُ firuz

فَاِنْظُ vazelin

فَاِنْظُ - vaza

فَاِنْظُ tic. fas

فَاِنْظُ parazit (quşlarda)

فَاِنْظُ faşizm

فَاِنْظُ -i (1) faşist

فَاِنْظُ = فَاِنْظُ

فَاِنْظُ maş, paxla, lobya

فَاِنْظُ, فَاِنْظُ pastila, jele

فَاِنْظُ flanel

فَاِنْظُ 1) flanel; 2) fufayka; futbol maykası, futbolka; 3) c. flaneldən hazırlanmış şeylər (məs., alt paltarı)

فَاِنْظُ proyeksiya fənəri

فَاِنْظُ vanil

فَاِنْظُ = فَاِنْظُ

فَاِنْظُ faizlər (kapital üzərinə)

فَاِنْظُ sələmçi, müamiləçi

فَاِنْظُ 1) uydurmaq, qondarmaq, quraşdırmaq; 2) şər atmaq, böhtan atmaq (kimə isə); 3) qanunları pozmaq; 4) öz bildiyi kimi hərəkət etmək

فَاِنْظُ uydurma, yalan; böhtan, şər

فَاِنْظُ 1) ürəyi sıradan çıxarmaq (xəstəlik haqqında); 2) əhatə etmək, yaxalamaq; 3) onu qorxu bürüdü; 4) xəstəliyə tutulub; 5) bişirmək, qovurmaq; 6) bişirmək (şişdə); 7) alışıdırmaq, odlamaq, yandırmaq

فَاِنْظُ 1) ürək; 2) ağıl; 3) səmimi qəlbden

فَاِنْظُ şiş, şompol

فَاِنْظُ 1) ürəyi yaralanmış; 2) ürək xəstəliyinə düşər olmuş

فَاِنْظُ 1) siçanlar; 2) ev siçanları; 3) üzərində təcrübə aparılan siçanlar; 4) marmot; 5) tarla (sahə) siçanları; 6) safsar; 7) axan; 8) bot. dəniz soğanı; 9) siçovullar; 10) onun ürəyindən qara qanlar keçir

فَاِنْظُ ~ zool. kor siçan;

فَاِنْظُ 2) siçovul; 3) ondatra; 4) rəndə; 5) dəmir silah (kəstir); 6) uzun rəndə; 7) rəndənin parçası

فَاِنْظُ 1) balta; 2) toxa, kərki

فَاِنْظُ kəkələmək

فَاِنْظُ kəkə, pəltək

– فَأَقَاةٌ kəkələmə
 (فأل) V نَعَالٌ xoş əlamətlər görmək (*nədə -*); VI نَعَالٌ 1) yaxşı əlamət hesab etmək; yaxşı şeylər haqqında düşünmək; منه خيرا ~ o bunda yaxşı əlamət görürdü; 2) optimist olmaq; VIII نَعَالٌ = VI
 – نَعَاوُلٌ 1) optimizm; والـ يملأ القلوب hamı optimizmlə doludur; تسود روح الـ الجميع onlar arasında optimizm ruhu hökm sürür; 2) yaxşı əlamət; 3) (*nədə isə*) yaxşı bir şey görmə
 – نَعَاوُلِيٌّ optimist -i (1)
 – نَعَالٌ c. فُؤُولٌ yaxşı əlamət, xoş əlamət; ... انـ ومن الـ الجميل لـ... انـ (omun) üçün xoş əlamətdir ki, ...; ولكن خاب ~ هم! ...; خاب ~ pis əlamət
 – مَنَعَاوِلٌ 1. optimist; 2. optimist -i (1)
 – مَنَعَاوِلِيٌّ nikbin, optimist -i (1)
 – نَعَاوِلٌ c. فَيَاتٌ 1) hissə; 2) sinif, təbəqə; السفن ~ gəmilər sinfi; 3) təbəqə (*əhali*); الموظفين ~ çinovniklər, məmurlar; 4) qrup, kiçik dəstə; 5) seriya (*istiqraz vəraqələrinin*); kupyura (*kredit biletlərinin, qiymətli kağızın ayrıca talonu*); 6) qiymət, ləyaqət; الدم ~ qan qrupu
 – نَعَاوِلِيٌّ qrupa aid; seriyalı, seriyalarla bura-xılan, seriyalarla istehsal olunan
 – نَعَاوِلِيٌّ c. فَيَاتٌ qiymət
 فَيَاتٌ fevral
 فَيَاتٌ uydurmaq, qondarmaq (*şayiə və s.*)
 – فَيَاتٌ uydurma, qondarma
 I نَعَاوِلِيٌّ (ə/i) فَيَاتٌ xırdalamaq, xırda hissələrə bölmək; فَيَاتٌ və ya فَيَاتٌ في عضده və ya فَيَاتٌ في ساعده; فَيَاتٌ في اضادهم zəiflətmək; gücdən salmaq, taqətdən salmaq; فَيَاتٌ ورق اللعب kartları paylaşmaq; II نَعَاوِلِيٌّ 1) xırdalamaq, xırda-xırda etmək; الصخر ~

buzu parçalamaq (*dağıtmaq*) (*hərfən: qayamı xıncım-xıncım etmək*); parçalamaq, xırda hissələrə bölmək; الذرة ~ atomu parçalamaq; 2) parçalamaq (*ürəyi*); هذا كيدي bu mənim ürəyimi parçalayır (*hərfən: ciyərimi*); V نَعَاوِلِيٌّ 1) xırda-xırda bölünmək, parçalanmaq; dağılmaq; 2) parçalanmaq (*ürək haqqında*); bundan ürək parçalanır (*hərfən: ciyəri*); VII نَعَاوِلِيٌّ parçalanmış olmaq, dağılmış, xırda-xırda bölünmək
 – نَعَاوِلِيٌّ dağılma, parçalanma; الذرة ~ atomun parçalanması
 – نَعَاوِلِيٌّ xırda hissəcik; هذا كالفيت للاهم *Ata. sözü* bu diş sizə horra kimi xoş gəlir
 – نَعَاوِلِيٌّ qırıntılar; xırda hissəciklər; dənəciklər
 – نَعَاوِلِيٌّ şorbaya, südə batırılan çörək dilimi
 – نَعَاوِلِيٌّ 1. xırdalanmış; 2. 1) qırıntılar (*çörəyin*); 2) hissəcik, bir parça, bir çəngə (*məs., pambığın və s.*)
 – نَعَاوِلِيٌّ c. فَيَاتٌ 1) qırıntı; 2) parça
 I نَعَاوِلِيٌّ (ə) فَيَاتٌ dayanmaq, kəsilmək, qurtarmaq; ما ~ يكتب o, yazmaqda davam etdi, o, hey yazırdı; هذه الاوهام ربي في اعشاشها *Ya rəbb, bu xülyalar hələ də mövcud olmaqda davam edir (hərfən: öz yuvasında oturub)* (لا inkar ədatı indiki-gələcək zamanın qarşısında və and bildirən sözlərdən sonra buraxılsa da, nəzərdə tutulur)
 I نَعَاوِلِيٌّ (ə) فَيَاتٌ 1) açmaq; təntənəli açılış etmək (*məs., məktəbin, klubun və s.*); بابا جديدا ~ اعتمادا ~ ... في علمdə yeni fəsil açmaq; ... عيونه على... kredit açmaq; ... söhbətə başlamaq (*nə haqqında*); 4) qoşmaq, çevirmək

(*kranı, elektrik açarını*); النور ~ işığı yandırmaq; 5) fəth etmək (*məs., ölkəni*); 6) əsasını qoymaq, təsis etmək (*nəyi isə*); 7) *qram.* fəthə ilə hərəkələmək; samiti fəthə ilə oxumaq; الازرار ~ düymələri açmaq; البخت ~ *və ya* ~ المندل ~ fala baxmaq; الرمل ~ rəml atmaq; الشهية ~ iştaha artırmaq (*açmaq*); ~ صدره bakirəlikdən məhrum etmək; ~ utanmamaq; الله يفتح عليك! Allah özü yetirər! (*dilənçiyə rədd cavabı olaraq deyilən ifadə*); II فَتَحَ 1) tez-tez açmaq, çox açmaq; bütün qapı-pəncərəni açmaq; 2) açıq rəngdə etmək, saçları açıq tonlarda boyamaq; 3) açılmaq (*məs., güllər haqqında*); ~ الغنم ~ güneş yenidən görüldü; 4) maarifləndirmək; inkişaf etdirmək (*əqli cəhətdən*); ~ العقل ~ ağı inkişaf etdirmək; III فَتَّحَ söhbəti açmaq, söhbətə başlamaq (*kimin ilə isə*); V فَتَّحَ 1) açılmaq (*gül haqqında*); ~ عيونه على ~ o, (harada isə) dünyaya gəlib; 2) inkişaf etmək (*intellektual cəhətdən*); VII اِنْفَتَحَ 1) açılmış olmaq, açılmaq; 2) inkişaf etmək (*intellektual cəhətdən*); VIII اِفْتَتَحَ 1) açmaq; ~ دورة المجلس ~ məclisin sessiyasını açmaq; 2) açılmaq, başlanmaq (*nə ilə →*); 3) fəth etmək, tutmaq (*məs., ölkəni*); X اِسْتَفْتَحَ 1) başlamaq (*nədən →*); 2) təşəbbüs göstərmək; 3) açmağı xahiş etmək; 4) kömək istəmək (*kimdən isə →*)

– اِسْتَفْتَحَ 1) başlama, girişmə; 2) başlanğıc; təşəbbüs

– اِفْتَتَحَ c. اِتَّ 1) açılış; (*nəyin isə*) açılış münasibətilə təntənəli mərasimi, təntənə; حفلة القى كلمة ~ sərginin təntənəli açılışı; ~ المعارض ~ açılış nitqi söyləmək; 2) *şahm.* başlanğıc, debüt

– اِفْتَتَاحِي 1) giriş -i (1); ~ مقالة baş məqalə; 2) açılışa aid olan

– اِفْتَتَاحِيَّة c. اِتَّ 1) baş məqalə; 2) *mus.* uvertürə

– اِنْفَتَاحٌ 1) açma; üstünü açma; 2) inkişaf (*intellektual*); 3) *hərb.* cəbhə boyu düzülmə; ~ الاقتصادي ~ iqtisadi liberallaşdırma

– اِنْفَتَاحٌ açılma, ortaya çıxma; ~ المواهب is-tedadın inkişaf etdirilməsi

– اِفْتَاتِحٌ 1. 1) açan; 2) başlayan; 2. 1) fateh; 2) ayın birinci günü (*Şimali Afrikada*); ~ مايو ~ bir may

– اِفْتَاتِحٌ 2 açıq, açıq-sarı saçlı

– اِفْتَاتِحَةٌ c. فَوَاتِحٌ 1) açılış; 2) başlanğıc, müqəddimə; ~ قرأ القرآن ~ Quranın birinci surəsi; ~ قرأ ~ ölümlük ruhuna fatihə oxumaq; قرأ ~ özü-özünə fatihəni oxumaq

– اِفْتَاتِحٌ 1. açan; ~ الفأل ~ falçı; 2. 1) fateh; 2) Allahın epiteti; 3) c. فَتَاتِيحٌ *zool.* çaydaça-pan, daşadöyən (*uzunquyruqlu kiçik quş*)

– اِفْتَاتِحَةٌ 1. açan; ~ الفأل ~ falçı (*qadın*); 2. c. اِتَّ ~ konserv bankalarını açmaq üçün bıçaq (*habelə ~ العلب*); ştopor, probkaaçan (*habelə ~ السدادات*)

– اِفْتَاتِحٌ 1) açma; açılış; ~ البخت ~ *və ya* ~ المندل ~ fala baxma; 2) fəth etmək, qələbə

– اِفْتَاتِحَةٌ c. اِتَّ 1) açma; 2) deşik, dəlik; keçid; ara, aralıq; 3) göz (*körpüdə*); 4) kəsik, açıq yer; ~ الصدر ~ dekolte; 5) *qram.* fəthə

– اِفْتَاتِحَةٌ c. فَتَّحَ 1) deşik, dəlik; keçid; ara, aralıq; 2) göz (*körpüdə*); 3) kəsik, açıq yer (*paltarda*); 4) şlüz

– اِفْتَاتِحَاتٌ c. 1) fütuhatlar, torpaqların istilasası; 2) nailiyyət; ~ علمية ~ elmi nailiyyətlər

– الصامولة ~ açar, kilid açarı; 1) مَفَاتِيحُ c. مَفَاتِحُ ~ açar, qayka açarı; ~ الانكليزى və ya ~ القفل والسه ~ qıfıl və açar; ~ العقد ~ açar yeri, açar deşiyi; ~ axxit. qovuşaq; ~ المدينة ~ şəhərin açarı; ~ اقفل الباب ~ qapını açarla bağlamaq; 2) *habelə* ~ بالكهرباء və ~ كهربى və ya ~ الكهرباء *elek.* elektrik açarı; ~ ştepsel; ~ الاشتعال ~ yandırma açarı (*avtomobildə*); 3) *d.y.* stelka; 4) *mus.* klaviş; klapan

– *d.y.* yolayırان مَفَاتِحِيَّةٌ c. مَفَاتِحِيٌّ
– *ilkın ödəniş (mənzil alarkən)* مَفَاتِحِيَّةٌ
– başlangıç, açılış مَفَاتِحِيَّةٌ
– ağıllı; *xalq dil.* görün, görə bilən مَفَاتِحِيَّةٌ
– 1. iştahaçan; 2. *c.* iştahılıار مَفَاتِحِيَّةٌ
– 1. açıq; ~ بالأف مَفَاتِحِيَّةٌ
üzünə; 2) işğal olunmuş, tutulmuş; 3) *qram.* fəthə ilə hərəkəlməmiş; ~ یده o səxavətli-
dir; ~ سياسة الباب الـ iştaham güclüdü; ~ سیاست
açıq qapı siyasəti

– 1) açıq; 2) *fon.* veryarlaşmayan; مَفَاتِحِيَّةٌ
veryarlaşmayan samitlər

– 1) zəif, çəlimsiz olmaq, zəif-
ləmək; yatmaq; azalmaq, enmək (*soyuq, isti haqda*); ~ عن عمله ~ işləməyə tənbellik etdi;
2) soyumaq; 3) imtina etmək (*nədən*); ~ عن II فَنَرٌ 1) süst etmək, zəiflətmək, ölüvay et-
mək; 2) bir azca isitmək, soyutmaq; ~ الهممة ~
çaşdırmaq, karıxdırmaq; ruhdan salmaq; IV فَنَرٌ
zəiflətmək, süst, ölüvay etmək; V فَنَرٌ 1) süst olmaq, ölüvay olmaq, zəiflə-
mək; yatmaq; azalmaq, enmək (*soyuq, isti haqında*); 2) bir azca istiləşmək, soyumaq
– 1) süst, ölüvay, zəif; 2) azca isti, soyumuş

– *bax:* فَنَوْرَةٌ: əlifba sırası ilə

– 1) qarış; 2) filtr (*18 sm-ə yaxın olan uzunluq ölçüsü*)

– süstlük, zəiflik فَنَرَةٌ
– 1) فَنَرَاتٌ c. فَنَرَةٌ ~ zaman dönəmi, ara, fasilə; ~ زمنية وجيزة ~ qısa vaxt müddəti; ~ الانتقال ~ keçid dövrü; ~ و ~ بين və ya ~ هردنبر, bəzən, ara-sıra; ~ من غير ~ 2) فَنَرَاتٌ c. فَنَرَاتٌ ~ istirahat fasiləsi
– 1) zəiflik, ölüvaylıq, süstlük; 2) so-
yuma, azacıq isinmə; ~ العلاقات ~ münasibət-
lərin soyuması

– 1) zəif, süst; az aktiv; 2) azacıq isti, soyumuş

– السرى ~ (عن نهي) فَنَسٌ axartmaq (*nəyi*); I فَنَسٌ
sirri yaymaq, sirri bəyan etmək; II فَنَسٌ 1) təf-
tiş etmək, axartmaq (*nəyi*); 2) yoxlanış ke-
çirtmək, yoxlamaq; təftiş etmək; V فَنَسٌ 1) ax-
tarılmaq; 2) axtarışa, yoxlamaya məruz qalmaq
– (عن نهي) فَنَسٌ c. فَنَسٌ
– 1) axtarış, axartma (*nəyi*); 2) yoxlama, müayinə etmək; reviziya, təftiş;
~ الجمركى gömrük nəzarəti, gömrük kontro-
lu; a) ديوان الـ müfəttişin dəftərxanası; b) *tar.* inkvizisiya; محاکم
~ inkvizisiya məhkəmələri; 3) təftiş, ins-
peksiya; ~ رى الوجه البحرى ~ Aşağı Misirin su-
varılması üçün inspeksiya; 4) malikanə, mülk

– inspeksiya فَنَسِيَّةٌ

– inspeksiya -i (i) فَنَسِيَّةٌ

– 1) yoxlayan, müayinə edən; 2) mü-
fəttiş, inspektor

– فَنَسِيَّةٌ ~ السلاح النارى ~ sünbə (*uzun dəmir mil*); ~ الافعال ~ kilidaçan

– 1) inspektor, müfəttiş; ~ علم ~ baş mü-
fəttiş; 2) kontrolçu; ~ التذاكر ~ bilet kontrolçusu

– inspeksiya فَنَسِيَّةٌ

فُوئُوْ غَرَّافِيَا = فُعْرَافِيَا
 فَعْنَتَ ufalamaq, xırda-xırda doğramaq;
 kimə isə sirri açmaq ~ بَسْرَ اليه
 – فَعْنَتَ ufalama, xırda-xırda doğrama
 – فَعْنَتَ c. فَعْنَتَ qırıntı, xırda tikə
 I فَعْنُ (u) فَعْنُ 1) yırtmaq; cırmaq; sökmək
 (*məs.*, *paltarı*); 2) açmaq, ortaya çıxartmaq,
 göstərmək; الحاجة (الضرورة) تفتق الحيلة *Ata.*
sözü ehtiyac hər şeyə vadar edir; II فَعْنُ =I;
 V فَعْنُ 1) yırtılmaq; cırılmaq; sökülmək; 2) açıl-
 maq, ortaya çıxmaq; ذهنه ~ əqli (*zehni*) cə-
 hətdən inkişaf edir; ~ ذهنه عن فكرة... (*hər*
hansı bir) fikrə gəlib çıxmaq; VII فَعْنُ 1) uzaq-
 laşdırılmış olmaq (*nədən isə*); 2) yırtılmış
 olmaq, sökülmiş olmaq, sökülmək
 – فَعْنُ dəbəlik, yırtıq, qrija; ~ حزام bandaj
 – فَعْنُ c. فَعْنُ 1) qırılma; partlama; yarıq;
 2)deşik, dəlik; 3) yırtıq; مصاب بالـ yırtığı
 (*qrijası olan*) olan; ~ حزام bandaj; رفق فتوفة
 nəyi isə düzəltmək, islah etmək, yoluna qoy-
 maq
 – فَعْنُ 1) yırtılmış; sökülmiş; 2) iti (*dil haqda*)
 – فَعْنُ dülğər
 – فَعْنُ müfəttəqa (*mürəbbə*)
 – فَعْنُ 1) yırtılmış; sökülmiş; 2) yırtıq-
 dan (*qrijadan*) əzab çəkən
 I فَعْنُ (i, u) فَعْنُ 1) məhv etmək; öldürmək
 (*kimi* →); 2) korlamaq (*nəyi* →); 3) hücum
 etmək, cummaq (*kimə isə* →); 4) dişləmək
 (*kimi* → – *miğmiğalar haqında*); 5) xoş həyat
 keçirtmək, öz kefi üçün yaşamaq
 – فَعْنُ 1. məhvedici; 2. c. فَعْنُ qatıl
 – فَعْنُ məhvedici, öldürücü
 – فَعْنُ 1) qətl; 2) məhvedicilik
 – فَعْنُ c. فَعْنُ viran edilmə, xaraba qoyul-
 ma; iflas

I فَعْنُ (i) فَعْنُ 1) burmaq, eşmək; öyirmək, sa-
 rımaq; ~ شاربہ ~ bığları burmaq; 2) öyirmək;
 ~ خيوط الرأي ~ fikirləşmək, baş sındırmaq;
 ~ kiməsə qarşı intriqa düzəltmək; II فَعْنُ
 (*nəyi isə*) dəfələrlə burmaq, eşmək; V فَعْنُ
 burulmaq, eşilmək; VII فَعْنُ 1) burulmuş,
 eşilmiş olmaq; sarınılmaq; راجعا ~ dönmək;
 2) dayandırmaq, tərək etmək, qurtarmaq (*nəyi*
 من); 3) hiss edilmədən çıxıb getmək, ara-
 dan çıxmaq (*haradan* من)
 – فَعْنُ öyirən, öyirici
 – فَعْنُ öyirmə, öyirmə; ~ النسيج والـ
 toxumluq sənayesi işçiləri
 – فَعْنُ 1) burma, eşmə; 2) öyirmə
 – فَعْنُ c. فَعْنُ 1) burum, qıvrım; 2) ip; sap;
 ~ الخيط ~ iynəyə keçirilən sap; ~ ابن fırıldaqçı,
 kələkbaz lotu; ~ شمع الـ əkilmək, qaçmaq,
 götürülmək
 – فَعْنُ 1 eşilmiş, burulmuş
 – فَعْنُ 2 فَعْنُ c. فَعْنُ 1) fitil, piltə; هو الذى اشعل الـ
 məc. o, aləmi bir-birinə qatdı; ما يُعنى هذا عنه
 فَعْنُ məc. bu ona heç cür kömək edə bilməz;
 2) tampon, tıxac, piltə; ~ حجر الـ asbest
 – فَعْنُ c. فَعْنُ 1) fitil, piltə (*lampanın*); 2) fla-
 kon, kiçik butulka
 – فَعْنُ eşilmiş, burulmuş; ~ ذهب güləbətın,
 qızılı ip
 – فَعْنُ 1 bürmələnmiş, burulmuş; ~ سلك
 kabel; ~ العضل ~ güclü
 – فَعْنُ c. فَعْنُ 1 *tar.*, *hərb.* gözətçi (*keşikçi*)
 qülləsi
 I فَعْنُ (i) فَعْنُ, فَعْنُ 1) heyran etmək, ovsun-
 lamaq, sehləmək; cəlb etmək, başdan çı-
 xarmaq; ~ لَبَّه ~ kimin isə ağılını əlindən al-
 maq; 2) nifaq salmaq; 3) yalan danışmaq,

şeytanlamaq (*kimi* علی); 4) döndərmək (*nə-dən isə*), azdırmaq (*nədən* عن الدين ~ dindən uzaqlaşdırmaq; 5) *məch.* dəli-divanə olmaq (*kimdən ötrü isə* →); 6) əritmək; II *مَفتُن* məftun etmək, ovsunlamaq; IV *أفتن* = II; VIII *إفتن* 1) heyran olmaq, ovsunlamaq, yoldan çıxarılmış (nə ilə →); məftun olmaq (*nəyə* →); 2) azdırmaq, yoldan çıxartmaq

– *فتان* 1. məftunedici, yoldan çıxaran; 2. azdıran, tovlayan, aludə edən

– *فتان* 1. 1) yoldan çıxaran; 2) məftunedici, heyranedici; *الأدب البهيم* bədii ədəbiyyat; 2. 1) başdan çıxaran, tovlayan; 2) nifaq salan; qeybətəz; xəbərçi

– *فتنجي* c. nifaq salan, intriqa; qeybətəz; xəbərçi

– *فتنة* c. 1) məftun etmə; yoldan çıxarma, azdırma; 2) üsyan; qiyam; *اشعل نار* qiyam qaldırmaq; ~ *اثار* iğtişaş yaratmaq; 3) ağılsızlıq; 4) azdırma, etimadsızlıq

– *فتنة* bot. 1) gümüşü akasiya; 2) Nil akasiyasının gülləri

– *فتين* ovsunlanmış, dəlicəsinə aşıq olmuş

– *مفان* c. 1) gözəlliklər, incəliklər; 2) cazibələr

– *مفتون* 1) məftun edilmiş; 2) dəli-divanə

I *فتي* (ə) *فتو* gənc, cavan olmaq;

IV *أفتي* 1) qərar çıxarmaq, fitva vermək (*dini-hüquqi məsələlərə dair*); 2) məsləhət, konsultasiya vermək; 3) fikir bildirmək (*nəyə dair isə* →); X *استفتي* 1) sonucunu qərarı tələb etmək (*dini-hüquqi məsələlərə dair*); 2) məsləhət almaq, fikir öyrənmək (*nəyə dair* في)

– *استفتاء* 1) fikir soruşma; *العام* və *ya* ~ plebisit, referendum; 2) anket

– *إفتاء* 1) fitva vermə (*baş*: *فتوى*); 2) müfti vəzifəsi; *منصب* müfti vəzifəsi; *دار* müfti idarəsi

– *عمرًا* *ياخود* *أفتي* ~ daha gənc, daha cavan

– *فتاء* gənclik dövrü, gənclik, cavanlıq

– *فتاة* c. *فتيات*, *فتوات* 1) qız; gənc qız; 2) qulluqçu

– *فتوة* 1) gənclik, cavanlıq; *معسكر* gəncələr düşərgəsi; 2) qoçaqlıq, igidlik; qəhrəmanlıq

– *فتوة* c. *ات* – 1. güclü; 2. davakar, dalaşqan; səbəbkar; qızısqıran; dəstəbaş

– *فتاوى* c. *فتاوى*, *فتاوى* fitva (*müftinin qərarı*); *إفتاء* *دار الإفتاء* = *دار* *baş*

– *فتوان*, *فتيان*, *فتية*, *فتيان* c. *فتي* – gənc oğlan, cavan oğlan; oğlan; 2) qulluqçu oğlan

– *فتي* gənc; *من الكتاب* gənc nəsl

– *فتوى* = *فتيا*

– *مفتون* c. *مفتون* müfti (*dini-hüquqi məsələlərə dair qərar çıxaran şəxs*); *مفتي الديار المصرية* Misir müftisi; *سماحة* *baş*: *سماحة* *مفتي*

I *فتا* (ə) *فتا* sakitləşdirmək, yatırmaq (*qəzəbi*); VII *إفتا* sakitləşmək, yatmaq (*qəzəb haqda*)

I *فج* (ə/u) *فج* 1) ayaqları aralamaq; 2) iri-iri addımlarla addımlamaq; IV *أفج* 1) iri-iri addımlarla addımlamaq, tələsmək; 2) şumlamaq, sürmək; *بالمحراث* ~ kətanla şırım açmaq

– *فج* c. *فجوج*, *فجاج*, *دərə*, *dar dərə*, keçid; vadi; *من كل فج عميق* hər yandan, hər tərəfdən; *من جميع* hər tərəfdən; *من جميع* *فج* *من كل فج عميق* hər yerindən, hər tərəfindən

– *فج* çiy; yaşıl, kal, yetişməmiş

– فَجَّ = فَجَّاجٌ –

– فَجَّاجٌ dəyməmə, yetişməmə

I فَجَّأَ (ə) qəfil yaxalamaq; qəfil gəlmək; III فَجَّأَ 1) qəfildən yaxalamaq; qəfil, gözlənilmədən hücum etmək; heyrətə salmaq, sarsıtmaq, karıxdırmaq; 2) qəfildən yağmaq (yağış haqqında); üz vermək (məs., xəstəlik haqqında)

– فَجَّأٌ qəfil, gözlənilməz

– فَجَّاءٌ gözlənilməzlik, anilik; في الـ və ya فَجَّاءٌ qəflətən, gözlənilmədən, birdən

– فَجَّاءٌ الموت الفجائي; فَجَّأٌ = فَجَّأٌ

– فَجَّاءٌ = فَجَّاءٌ

– فَجَّاءٌ c. مُفَجَّاتٌ 1) qəfil hücum; 2) gözlənilməzlik; sürpriz; سارة ~ xoş təsadüf

– فَجَّأٌ qəfil, gözlənilməz

I فَجَّرَ (u) 1) parçalamaq (qayayı), qazımaq (suyun çıxması üçün torpağı qazımaq); القناة ~ kanal qazmaq; 2) yaymaq (suyu); فَجَّرَ (u) 1) qeyri-qanuni hərəkət etmək; günah etmək, xəta etmək; 2) əxlaqsızlıq etmək; pozğun həyat keçirmək; بامرأة ~ zina etmək; II فَجَّرَ 1) qaynamağa, fişqırmağa məcbur etmək (suyu); 2) partlatmaq, dağıtmaq; IV فَجَّرَ əxlaqsızlıq etmək; V تَفَجَّرَ 1) qaynamaq, fişqırmaq (bulaq haqqında); fontan vurmaq (neft haqqında); 2) partlamaq; püskürmək (vulkan haqqında); 3) partlamaq; VII اِنْفَجَرَ 1) qaynamaq, daşmaq; 2) partlamaq; püskürmək (vulkan haqqında); 3) partlamaq; 4) məşğul olmaq (sübh vaxtı); 5) üstünə düşmək, hücum etmək (nəyə-kimə ~ فى ضحكة); على الأزمة ~ böhran baş verdi

– اِنْفَجَرَ c. اتُّ 1) partlayış; partlama (mərmi); البركان ~ vulkanın püskürməsi; 2) səpki, sivilcə

– اِنْفَجَارٌ partlayıcı, partlayan; fon. partlayan, partlayışlı

– تَفَجِيرٌ 1) partlama; 2) c. اتُّ – partlayış; التَفَجِيرُ الذَّرِيُّ atom partlayışı

– فَجَّرٌ c. فَجَّارٌ, فَجْرَةٌ 1. 1) günahkar, günaha batmış; 2) eyibli; əxlaqsız; utanmaz; 2. 1) zinaqar, pozğun, əxlaqsız; 2) yalançı

– فَجَّرٌ c. فَوَاجِرٌ zinakar (qadın), əxlaqsız, pozğun

– فَجَّارٌ حرب الـ tar. qüreyşilərlə Xəvazın qəbiləsi arasında müharibə (İslamın nəşətindən azacıq əvvəlcə baş verib)

– فَجْرٌ 1) sübh; صلاة الـ bax: فَجْرٌ 1) astr. Venera; 2) başlanğıc; الإسلام ~ islamın başlanğıcı

– فَجْرٌ əxlaqsızlıq, pozğunçuluq

– فَجْرٌ səhər, sübh -i (1)

– فَجْرٌ = فَجْرٌ انغمس فى الـ pozğunçuluq içində itib-batmaq

– مُفَجَّرٌ partlayan; partlayıcı; المواد الـ partlayıcı maddələr

– مُفَجَّرَةٌ c. اتُّ – partlayıcı maddələr; شحنة المتفجرات partlayıcı maddələr

– مُفَجَّرٌ 1) partladan; 2) partlayıcı

– مُفَجَّرَاتٌ c. partlayıcı maddələr

I فَجَّعَ (ə) فَجَّعٌ 1) üz vermək, yaxalamaq (bədbəxtlik, fəlakət haqqında); əzab vermək;

2) məch. böyük fəlakətə düçar olmaq (→, فى) ~ atasının ölümü ilə əlaqədar onun ailəsinə böyük fəlakət üz verib;

II فَجَّعَ əzab-əziyyət; V تَفَجَّعَ əzab çəkmək, xəstə olmaq; ağır-acı ilə yaşamaq (nəyi), dərd çəkmək (nəyə görə)

- فَاجِعٌ əzablı, ağrılı, ağır
 – فَاجِعَةٌ c. فَوَاجِعٌ 1) faciə, faciəvi hadisə; bədbəxtlik; 2) fəlakət; قَهْزَا الطَّيَارِ ~ təyyarə qəzası
 – فَجَّاعٌ məhvedici, fəlakətli
 – فَجَّاعَةٌ qarınqululuq, acgözlük
 – فَجَّاعَةٌ = فَجَّاعَةٌ
 – فَجَّاعَةٌ = فَجَّاعَةٌ
 – فَجْوَعٌ ağrı-acı verən; ağır
 – فَجَّيْعَةٌ c. فَجَّاعَةٌ = فَجَّاعَةٌ
 – فَجَّاعٌ ağrı-acı verən; faciəvi
 (فَجْعَن) قَارِیْقُولُ olmaq
 – فَجَّاعٌ qarınqulu, acgöz
 – فَجَّاعَةٌ = فَجَّاعَةٌ
 فَجَّجَ lovğalanmaq (*olmayan bir şeylə*); basıb-bağlamaq, ağ yalan danışmaq
 – فَجَّجَ 1. lovğa; 2. gopçu, özünü öyən
 فَجَّلَ *الـ الحارَّ* və *ya* قِیْمِیْ قِیْمِیْ *الـ البری* qırıqotu
 – فَجَّلَ c. فَجَّلَاتُ və *ya* فَجَّلَةٌ c. قِیْمِیْ قِیْمِیْ qırıqotu (*bir kök, rişə*)
 I فَجَّجَ (u) فَجَّجَ açmaq
 – فَجَّجَةٌ c. فَجَّجَاتُ 1) ara, fasilə; çatlaq, çat; yarıq, boşluq; هَوَائِيَّةٌ ~ hava boşluğu; مَلَأَ boşluğu doldurmaq (*nədə*); 2) gizli yer, xəlvət
 I فَحَّجَ (ə/i) فَحَّجَ 1) fısıldamaq (*ilan haqqında*); fısıltı ilə nəfəs almaq (*yatan haqqında*)
 – فَحَّجَ فَحَّجَ, فَحَّجَ
 I فَحَّتَ (ə) فَحَّتَ qazımaq; eşələmək; البئر ~ بئرə məc. cəld, çevik olmaq (*məqsədə çatmaq üçün*)
 فَحَّجَ q. فَحَّجَاءُ c. فَحَّجَاءُ öyriyayaq
 I فَحَّرَ (ə) فَحَّرَ 1) qazımaq; 2) oymaq, naxış açmaq

- فَحَّارٌ qurd, soxulcan
 – فَحَّرَةٌ c. فَحَّرٌ çuxur
 – فَحَّرَ deşik, yırtıq -i (ı)
 I فَحَّشَ (u) فَحَّشَ 1) həddən artıq olmaq, ifrat dərəcədə olmaq; 2) ədəbsiz olmaq, həyasız olmaq; 3) əxlaqsız, pozğun olmaq; IV فَحَّشَ 1) absurd dərəcəyə çatmaq; VI فَحَّشَ 1) ifrata varmaq; 2) ədəbsiz şeylər danışmaq
 – فَحَّشٌ 1) hədsiz, həddindən artıq, ifrat; 2) absurd; 3) kobud, ədəbsiz, əxlaqsız
 – فَحَّشَةٌ c. فَحَّشَةٌ – abırsız qadın; fahişə
 – فَحَّشَةٌ c. فَحَّشٌ 1) əxlaqsız hərəkət, əxlaqsızlıq, pozğunluq; 2) mənəvi pozğunluq
 – فَحَّشٌ 1. ədəbsiz; əxlaqsız, pozğun; 2. əxlaqsız, pozğun insan
 – فَحَّشَةٌ ədəbsizlik, abırsızlıq
 – فَحَّشٌ 1) ədəbsizlik, pozğunluq; 2) pis yola getmə
 – فَحَّشَاءٌ 1) artıqlıq, ifratçılıq; 2) əxlaqsızlıq, pozğunluq
 – فَحَّشٌ hədsiz, ifrat, nəhəng
 I فَحَّصَ (ə) فَحَّصَ 1) tədqiq etmək, öyrənmək; 2) müayinə etmək, yoxlamaq (*həkim haqqında*); 3) yoxlamaq, nəzərdən keçirmək; الحسابات ~ hesabları yoxlamaq; V فَحَّصَ 1) öyrənmək, nəzərdən keçirmək; 2) müayinə etmək; 3) diqqətlə baxmaq, diqqət vermək
 – فَحَّصَ 1) tədqiq edən, öyrənən; نظرة ~ çox diqqətli baxış; 2) müayinə edən (*həkim haqqında*)
 – فَحَّصٌ 1) öyrənmə, tədqiq etmə; 2) yoxlama, müayinə (*həkim haqqında*); الـ الطَّبِیِّ tibbi müayinə, tibbi yoxlanış; وضعه للـ الدقیق nəyi isə dəqiq, ətraflı şəkildə yoxlamaq; 3) yoxlama, nəzərdən keçirmə, təhlil, analiz; الـ البول ~ sidik analizi; الـ دم ~ qan analizi

فَحْفَحَ 1) xoruldamaq (*yuxuda*); 2) *fon*.

a) həməzə samitini yüngülcə tələffüz etmək;
b) ح-نـ ع kimi tələffüz etmək

(فحل) II فَحْلٌ yağlı-piyli olmaq; nəhəng, böyük olmaq; X اِسْتَفْحَلَ 1) böyük, nəhəng olmaq (*ölçüsünə, mənasına görə*); 2) ciddi, çətin, təhlükəli olmaq; çətinləşmək

– فُحُولٌ 1. 1) güclü, qüdrətli; 2) görkəmli, böyük, nəhəng (*insan haqqında*); فحول الشعراء görkəmli ədib; فحول الاطباء görkəmli şairlər; فحول المشهور الحكماء görkəmli məşhur həkimlər; فحول العلماء böyük (*görkəmli*) alimlər; 2. erkək (*iri heyvanın*); الخيل ~ aygır; النخل ~ *bot.* erkək palma; البصل ~ baş soğan

– اتٌ 1. 1) zirək, dilli-dilavər (*səsküylü*) qadın

– فُحُولَةٌ 1) üstünlük; 2) qoçaqlıq, mərdlik; enerji

I فَحَمَ (ə) فَحْمٌ susmaq, cavab vermək iqtidarında olmamaq; فَحْمٌ (u) قارا qara olmaq; II فَحَّمَ 1) kömürə çevirmək, kömürləşdirmək; 2) qaraltmaq, qara rəngə boyamaq; IV أَفْحَمَ susdurmaq, ağızını bağlamaq (*arqumentlərlə*); V تَفَحَّمَ kömürə çevrilmək, kömürləşmək; VII اِنْفَحَّمَ ~ çox əsəbiləşmək, hirsələnmək

– تَفْحِيمٌ 1) kömürə çevrilmə, kömürləşdirilmə; 2) karbonlaşdırılma

– يَخُودٌ *yaxud* ~ اسود qara, kömür kimi qara
– فَحَامٌ 1) kömürçü, kömür satan; 2) şaxtaçı
– اتٌ 1. 1) kömürdaşıyan gəmi
– فَحَامَةٌ kömürçü, şaxtaçı sənəti
– فَحْمٌ 1) kömür; حجرى ~ daş kömür; الخشب ~ ağac kömürü; نباتى ~ ağac kömürü; رجوع ~ kül; كوك ~ şlak; خردا antrasit; كوك ~ koks; غاز مناجم kömür mədənləri; غاز مناجم

المədən qazı; 2) kim. karbon; الأكسيد karbon oksid; حامض الكربون karbons turşusu; الهيدروجينى (الايديرجينى) karbohidrogen

– اتٌ 1. 1) karbohidrat

– فَحْمَةٌ 1) kömür parçası; الليل ~ gecənin zülməti

– قارالوق

– فَحْمِيٌّ 1) kömür -i (i); 2) kömür kimi qara;

القاراية

– فُحُومَاتٌ 1) müxtəlif növlərdən olan kömür

– قارا

– مُفْحَمٌ susmağa gətirib çıxaran, susduran; inandırıcı, tutarlı; ~ رَدٌ inandırıcı cavab

– مَفْحَمَةٌ 1) kömür yataqları

– قَا 1) göy-göyert; xuruş; ədviyyat

– فُحُوءٌ mənə, məğz, mahiyyət, məzmun

– فُحُوءٌ = فُحُوءٌ 1) quruş

– فُحٌّ 1) cələ, tələ, duzaq; صاد بفتح

– فُحٌّ 1) cələ, tələ, duzaq; صاد بفتح tələ ilə ovlamaq; وقع فى الفتح (duzağa) düşmək

I فَحَّتْ (ə) فَحْتٌ 1) quruldamaq; 2) dəlik açmaq, deşik açmaq

– قُمْرٌ 1) qumru (*quş*)

– قُحْدٌ 1) bud, omba; عظم الـ baldır sümüyü

– فُحْدَةٌ 1) cəmdəyin arxa

hissəsi, arxa ayaq, omba, bud; لحم خنزير ~

qaxac edilmiş donuz budu; لحم طير ~

mal ombası (*budu*)

– فُحْدِيٌّ 1) omba -i (-i)

I فَخَّرَ (ə) فَخْرٌ fəxr etmək, iftixar duymaq, qürrelənmək (*nə ilə -*); III فَاخَرَ fəxr etmək;

özünü çəkmək, öyünmək; şöhrət uğrunda rəqabət aparmaq; V تَفَخَّرَ lovğalanmaq, qürrelənmək; öyünmək; VI تَفَخَّرَ fəxr etmək, öyünmək (*nə ilə -*); VIII اِفْتَخَّرَ fəxr etmək,

özünü çəkmək, öyünmək; X إِسْتَفْحَرَ əla, möhtəşəm hesab etmək

– فَخْرٌ fəxr, iftixar

– فَخْرٌ özüniöymə, qürrələnmə

– فَاخِرٌ 1) məğrur, vüqarlı; lovğa; 2) əla, möhtəşəm; وَلِيْمَةٌ möhtəşəm, təntənəli zi-yafət

– فَاخِرَةٌ c. فَاخِرٌ dulusxana; مَا لَوْلَا الْكَاسِرَةُ مَا كَانَتْ الـ Ata. sözü qab-qacaq qırılmasaydı, dulusxanaya da ehtiyac olmazdı

– فَاخِرٌ dulusçu

– فَخْرٌ fəxr, iftixar, şan-şöhrət

– فَخْرٌ dulusçuluq məmullatları, gil qab-qacaq, keramika; فَارْفَرٌ çini; صِنَاعَةٌ qab-qacaq istehsalı; عَمَالُ الْقَلْلِ وَالـ dulusçular

– فَاخِرَةٌ dulusçu peşəsi

– فَخْرٌ 1. saxsı -i (-i), keramika -i (-i); çini; اَوَانٌ saxsı qablar; 2. dulusçu

– فَاخِرٌ 1) özünüöymə, özünütərifləmə; ~ وَلَا özüni öymədən; 2) fəxr; vüqar, şərəf; 3) üstünlük, möhtəşəmlik

– فَاخِرٌ = فَاخِرٌ c. فَاخِرٌ

– فَاخِرٌ şöhrət, böyüklük, əzəmət, şan-şöhrət

– فَاخِرٌ hörmətli; fəxri; şərəfli; ~ رَيْسٌ

fəxri sədr

– فَاخِرٌ fəxr edən (nə ilə -); məğrur; lovğa

– فَاخِرٌ məğrur; lovğa, təkəbbürlü

– فَاخِرَةٌ özüniçəkmə, öyünmə; şöhrət uğrunda çarpışma

– فَاخِرٌ = مُفَخَّرٌ

– مُفَخَّرٌ fəxr edən, iftixar duyan

– مُفَخَّرٌ 1) fəxr obyektini; مُفَخَّرَةٌ c. مُفَخَّرَةٌ, مُفَخَّرَةٌ fəxr obyektinə çevrilmək; عَدُّ

... مُفَخَّرَةٌ (kimin isə-nəyin isə) fəxri hesab olunmaq; 2) tərifləyikeyfiyyət, məziyyət; 3) tərifləyikeyfiyyət nailiyyət

تَفَحَّحٌ lovğalanmaq, özünü göstərmək; تَفَحَّحٌ 1) şişmək, dolmaq; 2) həcminə görə artmaq; عَلَى ظُهُورِهِمْ ~ o onların hesabına varlandı

– تَفَحَّحٌ lovğalanma, qürrələnmə; özünü göstərmə; özünü öymə

I فُحْمٌ (u) فَاخِمَةٌ 1) böyük, şanlı olmaq; 2) əla, möhtəşəm olmaq; II فُحْمٌ 1) nəhəng bir şeyə çevirmək; 2) möhtəşəm etmək; 3) hörmət və ehtiram göstərmək; 4) şöhrətləndirmək; 5) fon. tamsəsli, emfatik, xüsusi vurğu ilə tələffüz etmək; V تَفَحَّمَ 1) əla, möhtəşəm olmaq; 2) şöhrətlənmək

– فَاخِمَةٌ 1) böyüklük, əzəmət; calal; صاحبٌ zati-alilər (titul); ~ رَيْسُ الْجُمْهُورِيَّةِ ... cənab prezident; المندوب السامي tar. əlahəzrət baş komissar; 2) calal, təmtəraq, əzəmət

– تَمْتَرَاقٌ, cah-calallı, əzəmətli

– فُحْمٌ = فُحِيمٌ

– فُحْمٌ 1) şöhrətlənmiş; 2) çox hörmətli, möhtəşəm; 3) fon. emfatik; الحروف السمة emfatik samitlər; جُمْلَةٌ təmtəraqlı cümlələr, ibarələr

– تَمْتَرَاقٌ, cah-calallı, əzəmətli

– فُحْمٌ = فُحِيمٌ

– فُحْمٌ 1) şöhrətlənmiş; 2) çox hörmətli, möhtəşəm; 3) fon. emfatik; الحروف السمة emfatik samitlər; جُمْلَةٌ təmtəraqlı cümlələr, ibarələr

I فَدَحٌ (ə) فَدَحٌ təzyiq etmək, yükləmək, çətinliyə salmaq

– فَدَحٌ çətin, ağır; خَسَائِرٌ ağır itki, tələfat

– فَدَايِحَةٌ c. فَوَادِحٌ fəlakət, bəla, müsibət

– فَدَايِحَةٌ ağır yük; ağırlıq; nəhənglik, hədsizlik

I فَدَحٌ (ə) فَدَحٌ parçalamaq, sındırmaq

– فَدَايِرٌ c. فَوَادِرٌ və ya فَدَرٌ dağ keçisi, köpgər

– فَدَحٌ

– فَدَسَةٌ c. فَدَسٌ hörumçək toru

I فَدَشٌ (u) فَدَشٌ parçalamaq, dağıtmaq

– فَدَعٌ tib. artrit

I فَدَعُ (ə) sındırmaq (*qozu*); V تَفَدَّ sınımaq, parçalanmaq (*qoz haqqında*)

فَدَفَدَ c. فَدَا فُ səhra

I فَدَمَ (i) فَدَمَ bağlamaq (*ağzı*), tıxamaq (*dəliyi*); فَدَمَ (u) فُدُومَةٌ, فُدَامَةٌ 1) kobud olmaq; 2) zəhlətökən olmaq; 3) ağır, çətin başa düşülən olmaq (*üslub haqqında*); 4) kəkələməmək

– فَدِمَ c. فَوَادِمُ şaqül; dik istiqamət; lot

– فَدِمَ c. فِدَامٌ 1) örtük; tıxac, qapaq (*parçadan*); 2) süzgəc üçün parça

– فَدِمَ c. فَدِمٌ, فَدَمٌ 1) dildə çətin ifadə olunan; 2) gicbəsər, kütbeyin; 3) zəhlətökən, yorucu

II فَدَنَ (mal-qaranı) yemləmək

– فَادِمٌ = فَوَادِمٌ c. فَادِنٌ

– فَادِنٌ və ya فَادَانٌ öküzü cütü (*kotana qoşulmuş*)

– فَادِنٌ c. فَادِنَةٌ أفدنة, فادان فادان (yer ölçü vahidi: 4200,883 m³ bərabərdir, Misirdə = 0,42 ha, Suriyada = 5713 m²)

I فَدَى (i) فَدَى pul verib geri almaq, fidyə verib azad etmək, yerini doldurmaq (*nə ilə* →); 2) qurban etmək, fəda etmək (*etmək* →); 3) kimin üçünsə həyatını qurban vermək; II فَدَى “qurbanın olum!” (*جعلت فداك!*) sözlərini demək; III فَدَى pul verib qurtarmaq, fidyə vermək (*nəyi* →); 4) özünü qurban etmək; VI تَفَادَى qorunmaq, ehtiyat etmək, çəkinmək, qaçınmaq (*nədən* →); VIII فَدَى 1) pul verib geri almaq, xilas etmək (*nəyi isə qurban verərək* →); 2) günahını təmizləmək; 3) ödəmək, əvəzini vermək; 4) canını qurtarmaq (*nəyin isə vasitəsilə*), fidyə vermə (*nəyi* →); 5) (بنفسه) o ona görə öz canını qurban verdi

– تَفَادَى can qurtarmaq, xilas olma; 6) (nədən isə) qaçaraq, xilas olaraq

– فَادَى c. فَادَا xilaskar; *din*. günahları bağışlayan

– فَادَى 1) can qurtarma, xilas vurma; 2) pul verib azad etmə; girovu geri alma; 3) kəşş qurbanlıq qoyun; 4) qurban; 5) فريضة qurban kəsmək (*həcc zamanı*)

– فَادَى 1. 1) öz canını qurban verən (*məqsədə çatmaq naminə*); 2) partizan -i (i); 3) فادان partizan əməliyyatları; 2. partizan فادان فادان fədakar; candan keçmə; öz canını qurban vermə

– فَادَى 1) pul verib geri alma; fidyə; 2) kəşş qurbanlıq qoyun; 3) qurban

– فَادَى = فَادَانٌ, فَادَى c. فَادِيَةٌ

– فَادَانٌ 1) pul verib geri alma; 2) öz canını qurban vermə; 3) ابطال canlarından keçməyə hazır olan sadıq insanlar

– فَادَانٌ 1. 1) günahı yuyulan; 2) əziz, qiymətli; 2. uğrunda can fəda edə bilinəcək (*şəxs*)

– فَادَانٌ 1) tək-tənha; 2) yeganə, vahid, müstəsna; 3) رجال افذاذ görkəmli insanlar yekunlaşdırmaq, yekun vurmaq

– فَادَانٌ c. فَادَانٌ 1) qısa şərh, xülasə; 2) faktura; 3) yekun vurma, yekunlaşdırma

I فَرَّ (ə/i) فَرَّ qaçmaq, qaçıb getmək; 2) فَرَّ من الجندیة fərarilik etmək, dezertirlik etmək; 3) فَرَّ منها sürüşquluya dəm vermək; 4) فَرَّ أمة bir ah çəkdi; II فَرَّ qaçmağa məcbur etmək; III فَرَّ qaçmağa məcbur etmək; VIII فَرَّ 1) gülümsəmək; 2) فَرَّ عن اسنانه dişlərini göstərmək (*gülümsəyərkən*); 3) qaçmaq (*ildırım haqqında*)

– فَرَّ c. فَرَّاهُ qaçan, qaçıb aradan çıxan; 4) من الجندیة ~ dezertir, fərari

– فَرَأَ qaçma, sürətlə geri çəkilmə
 – فَرَأَ qaçma, aradan çıxma; الـ من الجنديّة لاذ بالـ qaçmaq
 fərarilik, dezertirlik; فَرَأَ qaçmaq
 – فَرَأَ 1. 1) qaçmış; 2) qaçıb canını qurtaran; 2. 1) qaçaq, qaçqın; 2) civə; diri gümüş
 – فَرَأَ فِرَى, فِرَى bildirçin
 – فَرَأَ فِرْفِرَة fırfıra, fırlanqıç
 – فَرَأَ can qurtarma, xilas olma; هذا لا ~ منه
 bu qaçılmazdır
 فَرَأَ أفراءٍ c. vəhşi eşşək
 – فَرَأَ = أفراءٍ
 فَرَأَ içməli (*su haqqında*); الـ Fərat çayı; التسن Dəclə və Fərat çayları
 فَرَأَ الْكُوفِيلَ 1. fransızpərəst (*sif.*); 2. fransızpərəst (*isim*)
 فَرَأَ قِيَاوَلَة çiyələk
 فَرَأَ بُزْمَلَة büzmələr
 فَرَأَ بَوْتٍ bot. südləyən
 فَرَأَ پارçالاما, param-parça etmək
 – فَرَأَ پارçالاما, hissələrə bölmə
 فَرَأَ بُرَانٍ 1) boran, fırtına, tufan (*bax: بُرَانَة*);
 2) qismət, tale, bəxt, fələk
 فَرَأَ mədə və bağırsaqların içindəkilər
 I فَرَأَ (i) فَرَأَ 1) açmaq; بين ضلقتين ~ pən-cərələri azacıq açmaq; 2) azad etmək, canını qurtarmaq (*nədən* عن); 3) sakitləşdirmək, təsəlli vermək; الهم ~ dərd-qəmi dağıtmaq; II فَرَأَ 1) yüngülləşdirmək; xilas etmək (*nədən*); الازمة ~ böhranı aradan qaldırmaq; 2) öyləndirmək; 3) göstərmək; الهم ~ kimə isə şəhəri göstərmək, kimi isə şəhərdə gəzdirmək; IV فَرَأَ 1) azad etmək (*haradan və ya nədən* من); azadlığa buraxmaq (*kimi* عن); 2) tərک etmək (*nəyi* عن); V فَرَأَ 1) baxmaq (*nəyə*); tamaşa etmək (*nəyə* على); 2) öylənmək; gözib öylən-

mək; 3) açılmaq; aralanıb yol vermək; VII فَرَأَ 1) parçalanmaq; 2) açılmaq; hərəsi bir tərəfə çəkilmək; الباب عنه o, qapıda göründü; 3) genişlənmək, bölünmək; parçalanmaq; 4) qurtarmaq, aradan qaldırmaq; الازمة böhran ötüb-keçdi, qurtardı
 – فَرَأَ 1) açılma; hərəsi bir tərəfə dağılma; 2) aradan qalxma; can qurtarma; الازمة ~ böhranın sonu; الـ الدُولِيّ beynəlxalq gərginliyin zəifləməsi
 – فَرَأَ xilas olma; azad olma; azadlığa buraxma (*kimi* عن)
 – فَرَأَ nəzərdən keçirmə; tamaşa etmə, seyr etmə
 – فَرَأَ تَفَارِجُ, تَفَارِجُ c. تَفَرِجَة ara, fasilə, interval
 – فَرَأَ 1) rahatlama; 2) təskinlik; 3) sevinc, fərəh; məmnuniyyət; الـ الصبر مفتاح Ata. sözü Səbr xoşbəxtliyin açarıdır
 – فَرَأَ 1) ara, fasilə; 2) çatlaq, çat, yarıq; 3) qadın cinsiyyət orqanları
 – فَرَأَ سِرْرٍ فَرَأَ sirr saxlaya bilməyən
 – فَرَأَ 1) dəlik, deşik; الـ المَفْتاح açar yeri; 2) keçid; göz (*körpüdə*), deşik; ara, fasilə
 – فَرَأَ 1) gəzinti, öyləncəli səfər (*səyahət*); 2) xoş mənzərə; 3) öyləncə, zövq, kef
 – فَرَأَ 1) enli qolları olan geniş üst geyimi (*şeyxlərin geyimi*); 2) keşik cübbəsi, əba (*qibtî keşiklərinin*)
 – فَرَأَ قُجُجٍ c. فَرَأَ قُجُجٍ c. قُجُجٍ c. قُجُجٍ c. قُجُجٍ c.
 – فَرَأَ 1. 1) baxan; seyr edən, tamaşa edən; 2) seyrçi, xəyalçı; 2. 1) tamaşaçı; وَقْفٌ مَوْقِفٌ (*nəyə*) qarşı seyrçi mövqeyi tutmaq; 2) dinləyici, qulaq asan (*məs., məhkəmədə*); 3) müşahidəçi, seyrçi

– مُفْرَجٌ açılan; hərəsi bir tərəfə dağılan;
riyaz. kor bucaq

فَرْجَارٌ 1) pərgar; فتحه الـ pərgarın arası

فَرْجَانٌ 1) qaşov; 2) şotka

I فَرْحٌ (ə) sevinmək, fərəhlənmək; şadlanmaq (نَدَانَسَ ə-); فِي عَيْه ~ gizlincə başqasının bədbəxtliyinə sevinmək; II فَرْحٌ sevindirmək, şadlandırmaq, zövq vermək; IV أَفْرَحٌ sevindirmək

– فَارِحٌ sevincli, fərəhli, məmnun; şad-xürrəm

فَارِحٌ = فَرْحٌ

– فَرْحٌ c. أَفْرَاحٌ 1) sevinc, fərəh, şadlıq;

سـ sevincdən atılıb-düşmək; 2) toy

– فَارِحٌ q. فَرْحَانٌ

– فَرْحَةٌ 1) sevinc, fərəh; 2) toy

– مُفْرَجٌ 1) sevindirən; 2) sevincli, fərəhli; şad, şən

فَرْحٌ II 1) yumurta üstündə oturmaq, bala çıxartmaq; الطائرُ ~ balaları olmaq (quş haqqında); 2) zoğ buraxmaq (ağac haqqında); IV أَفْرَحٌ yumurta üstündə oturmaq, cücə çıxartmaq; البيضُ ~ yumurtadan çıxarmaq (ətəbalalar haqqında); الطائرُ ~ balaları olmaq (quş haqqında); النباتُ ~ zoğ buraxmaq; فِي رَوْعِهِ ~ kimi isə sakitləşdirmək; مَاحٌ أَفْرَحٌ o özünə gəldi (qorxduqdan sonra); X اِسْتَفْرَحَ saxlamaq, yetişdirmək (الطيورُ - قشرا)

– تَفْرِيحٌ 1) bala çıxartmaq; 2) inkubasiya; محطة لـ inkubator; (جهاز) للـ الصناعى الدواجن quşçuluq ferması

– فَرَاخٌ c. ev quşları; السودان ~ firəng toyuğu; الغيط ~ qaşqaldaq

– فَرَاخٌ 1) cücə; فَرَاخٌ, فَرُوحٌ, أَفْرَاحٌ c. فَرْحٌ 2) bala, ətcəbala; 3) habelə قشرا ~ xanı ba-

lığı; نَهْرَى ~ çay xanı balığı; نَيْلَى ~ Nil xanı balığı; النباتُ ~ bitkinin zoğu; ورقٌ ~ kağız vərəqi; جمرٌ ~ tib. karbunkul (çiban)

– فَرْحَاتٌ c. فَرْحَةٌ ~ və ya هِنْدِيَّةٌ ~ hinduşka, hind toyuğu

– مَفْرَاحٌ c. مَفْرَحٌ

I أَفْرَدٌ (u) 1) tək, yeganə olmaq; 2) tənha, yalnız olmaq; 3) ayrılmaq (نَدَانْ-كِيْمَدَانْ); 4) ayırmaq; أَفْرَدٌ (i) 1) açmaq (مَاسٌ, قَازِي); çəkib uzatmaq, genəltmək; açmaq, buraxmaq; اشْرَعْتَهَا gəmi yelkənləri açdı; 2) aralamaq, açmaq (ovucu); II أَفْرَدٌ ayırmaq, xüsiləşdirmək; IV أَفْرَدٌ 1) ayırmaq, seçmək; 2) təcrid etmək; 3) həsr etmək (نَظْمٌ -); 4) qram. təkdə qoymaq; V اِنْفَرَدَ 1) yalnız, tənha olmaq; 2) müstəqil etmək (نَظْمٌ اِسْء -); tək, yeganə olmaq (نَدَانْ -); 7) اِنْفَرَدَ 1) tək, yeganə olmaq; 2) yalnız, tənha olmaq; təcrid edilmək, təcrid olunmaq; 3) adamlardan uzaqlaşmaq, tənha bir yerə çəkilmək; 4) müstəqil, öz gücünə etmək (نَظْمٌ -); təkbaşına olmaq (نَدَانْ -); بِالنَّظْمِ ~ o özü (təkbaşına) işlərin qeydinə qalırdı (öhdəsindən gəlirdi); 5) buraxılmaq, açılmaq (yelkənlər haqqında); 6) seçilmək, fərqlənmək (نَظْمٌ اِسْء -); X اِسْتَفْرَدَ 1) (kimi isə) tənha görmək, yalnız hesab etmək; (kimin iləsə) təklikdə görüşməyə nail olmaq; 2) kim. ayırmaq

– اِنْفَرَادٌ 1) münfəridlik, xüsiləşmə; ayrılıq; 2) adamlardan uzaqlaşma, tənha bir yerə çəkilmə; 3) yalnızlıq, tənhalıq; بِالسُّلْطَةِ tək hakimiyyətlik; بِالقِيَادَةِ təkbaşına rəhbərlik, vahid rəhbərlik; ~ عَلَى a) ayrılıqda; b) tənha, tək, yalnız; təklikdə

– حبس (سجن) ~ 1) tək; biradamlıq; təkadamlıq həbsxana; 2) tək-tənha, yalqız, xəlvət; 3) separat -i (1)

– 1) münfəridlik; təklik; 2) tənhalıq, tənhalığa çəkilmə; 3) təcrid edilmə

– c. فَرْدُ tək, tənha; ayrı

– və ya فَرْدًا tək-tək, bir-bir, bir-birinin ardınca

– 1) tək, tənha; 2) biri (cüt əşyadan); 3) vahid, yeganə; 2) 1) insan, individuuum; fərd; yeganə şəxs; للجميع الـ al-lemciə; bir nəfər hamı üçün, hamı bir nəfər üçün; وفقا ووفقا الـ wə wə al-; qabiliyyətə (qabiliyyətə) görə – hər kəsə əməyinə görə; افراد الناس in-sanlar, publika; أفراد الجيش əsgərlər, sıravilələr; أفراداً şəxsi heyət; أفراداً وجملاً şəxsi heyətin katibi; أفراداً qruplarla və tək-tək; a) atom; b) monada; 2) habelə ~ عدد tək rəqəm; 3) qram. tək (say); رجب الـ rəcəb (qəməri təqvimin yeddinci ayı); öz işinin ustası olmaq

– 1) tapança; 2) avtomatik tapança; 3) tapança (revolver); 2) səbət; كبير ~ böyük fərd (14 ruba (bax: ربع) və ya 1, 155 litrə bərabər olan həcm vahidi); صغير ~ kiçik fərd (7 ruba (bax: ربع) və ya 57, 75 litrə bərabər olan həcm vahidi)

– öz növündə yeganə olan, unikum

– c. فَرْدُ 1) çəkmə, corab, əlcək və s. (cüt şeylərdən biri); ثدى ~ biğ; ثدى ~ qadın döşü (biri); 2) bir partiya; bir paçka, tay

– c. فَرْدُ vergi; patent

– 1) tək adamlıq, birlənəflilik; 2) tək rəqəm; 3) individual, fərdi, xüsusi, şəxsi; 4) bir nəfərə yetəcək (gəlir haqqında); 2) birlənəfli; 2) individualist

– c. فَرْدِيَّة individualizm; individuallıq

– yeganə, misli-bərabəri olmayan; nadir, çox qiymətli; öz növündə yeganə olan; özünəməxsus, başqalarından fərqli olan; dövrün görkəmli şəxsi

– 1) mirvari; 2) nadir, misilsiz bir şey, tayı olmayan şey; ورق ~ bir top kağız

– 1) tənha, yalqız; 2) müstəsna; xüsusi, qeyri-adi

– 1. ayırı; ayrıca; tək, yeganə; a) ayrıca, tək; b) özü; tək, müstəqil, individual olaraq; o bura tək gəldi; 2. qram. tək (say)

– c. مَفْرَدَاتُ 1) tək-tək sözlər; لفظية ~ və ya الميزانية ~ leksika; 2) təfəsilatlar, detallar; bütəcənin ayrı-ayrı maddələri

– مَفْرَدَانِيَّةً yalqız, subay

– اْت. مَفْرَدَةٌ dərman otları

– 1) açılmış; aralanmış; 2) hamar alın (qırıqsız); 2) görülmüş, uzadılmış; o, düz (mil kimi) durmuşdu

– 1.1) tənha; 2) təkadamlıq; 3) ayrı, ayrıca; 4) separat (birtərəfli); 2) mus. solo; 3) skripkada solo ifa

– c. فَرْدِيسُ cənnət, behişt, cənnət bağçası; zool. cənnət quşu

– فَرَدُوْسِيٌّ cənnət, behişt -i (1)

I فَرَزٌ (i) فَرَزٌ 1) ayırmaq; 2) seçmək, çeşidləmək, sortlara ayırmaq; ~ الاصوات ~ səsləri, bülletenləri saymaq; IV أَفَرَزَ 1) ayırmaq; 2) şirəsini ayırmaq; VII اِنْفَرَزَ çeşidlənmək, sortlara ayrılmaq, seçilmək; ayrılmaq (*şirə və s. haqqında*)

– اِفْرَازٌ ayrılma; fiziol. sekresiya

– اِفْرَازَاتٌ c. ifrazat (*orqanizmin*)

– اِفْرَازٌ c. اِفْرَازِيٌّ *bax: əlifba sırası ilə*

– فَرَزٌ çeşidləyici, malı növlərə ayıran fəhlə

– فَرَاذَةٌ c. اِفْرَازَةٌ – separator

– فَرَزٌ seçmə, ayırma; çeşidlərə ayırma; ~ الاصوات ~ səslərin, bülletenlərin sayılması; العسكْرِيٌّ əsgərliyə yeni çağırılanların toplanması

– فَرَزٌ ferz, vəzir (*Şimali Afrikada*)

– فَرَايزٌ c. فَرَايزٌ frezer; عاملٌ frezerçi

– اِفْرَازَاتٌ = مُفْرَازَاتٌ

– مُفْرَازَةٌ c. مُفْرَازٌ *hərb. dəstə*

– مَعْرُورٌ 1) ayrılmış; 2) seçilmiş

فَرَزْدَقِيٌّ xəmir rəngində

(فَرَزْنٌ) فَرَزْنٌ *və ya تَفَرَزْنٌ şahm. ferzə (vəzirə) keçmək; متى فرزنت يا بيدق؟! (layiq olmayan yeri tutan adam haqqında)*

– فَرَايزٌ c. فَرَايزٌ vəzir, ferz

I فَرَسٌ (i) اِفْرَسٌ (فرس) 1) parçalamaq, tikə-tikə etmək (*heyvan haqqında*); 2) boynunu sındırmaq; فَرَسٌ 2 (i) فَرَسَةٌ baxmaq, nəzərdən keçirmək; müşahidə etmək; V تَفَرَسَ diqqətlə baxmaq, diqqət vermək; diqqətlə nəzərdən keçirmək; 2) görmək, sezmək; 3) baxmaq, nəzarət etmək, göz qoymaq; VIII اِفْتَرَسَ parçalamaq, tikə-tikə etmək (*heyvan haq-*

qında); الفتاة ~ qızı zorlamaq; ~ əlinə düşən kitabı oxumaq; X اِسْتَفْرَسَ vəhşiləşmək, azğınlaşmaq, yırtıcılaşmaq

– فَوَارِسٌ, فُرْسَانٌ c. فَارِسٌ 1) atlı; 2) cəngavər, qəhrəman

– اتٌ c. فَارِسَةٌ – atlı (*qadın*); amazonka

– فَارِسٌ topl. 1) farslar; 2) iranlılar

– فَارِسِيٌّ 1. fars (-i); اللغة الفارسية fars dili;

2. 1) fars; 2) iranlı

– فَارِسِيَّةٌ 1) fars dili; 2) fars əhlinə mənsub olma; 3) din. farsizm

– فَرَاَسَةٌ minicilik

– فَرَاَسَةٌ nüfuz etmə, fərasət, bəsirət; ağıllıq; علم الفيزيوقنوميا ~ علم الدماغ freneologiya; علم اليد ~ xiromantiya (*ələ baxıb fal açma*)

– اِفْرَاسٌ c. k., q. فَرَسٌ 1) at; madyan; şahm.

– اِفْرَاسٌ c. فَرَسٌ 1) at; madyan; şahm. at; رَهَانٌ ~ cıdır atı, çapar at; المسحور folk. sehrlı at; رَهَانٌ هما كَفَرَسِيٌّ mac. onlar hər ikisi eynidirlər (*hər fən: yan-yana gen iki at kimi*); 2) mus. xərək; النهر ~ və ya البهر ~ hippopotam, begemot; النبى ~ zool. dəvədələyici; الاِظْمُ astr. Peqas bürcü

– فَارِسٌ = فُرْسٌ

– فُرْسَانٌ c. süvari qoşun, atlı qoşun

– فُرُوسَةٌ 1) minicilik, at üstündə gəzinti;

2) cəngavərlik; qəhrəmanlıq

– فُرُوسِيَّةٌ 1) minicilik, at üstündə gəzinti;

– اَلْعَابُ at oynatma; 2) cəngavərlik

– فَرَايسٌ c. فَرَايسَةٌ qənimət, qurban

– فَرَايسِيٌّ 1. fərisey -i (-i); 2. fərisey; الفَرَسِيُّونَ fəriseylər və saddukeylər

– مُفْتَرِسٌ qanıqən, yırtıcı; حيوانات ~ yırtıcı heyvanlar

– فَرَسِيٌّ 1. fərisey -i (-i); 2. fərisey; الفَرَسِيُّونَ fəriseylər və saddukeylər

– مُفْتَرِسٌ qanıqən, yırtıcı; حيوانات ~ yırtıcı heyvanlar

– فَرَسِيٌّ 1. fərisey -i (-i); 2. fərisey; الفَرَسِيُّونَ fəriseylər və saddukeylər

– مُفْتَرِسٌ qanıqən, yırtıcı; حيوانات ~ yırtıcı heyvanlar

– فَرَسِيٌّ 1. fərisey -i (-i); 2. fərisey; الفَرَسِيُّونَ fəriseylər və saddukeylər

– مُفْتَرِسٌ qanıqən, yırtıcı; حيوانات ~ yırtıcı heyvanlar

– فَرَسِيٌّ 1. fərisey -i (-i); 2. fərisey; الفَرَسِيُّونَ fəriseylər və saddukeylər

– مُفْتَرِسٌ qanıqən, yırtıcı; حيوانات ~ yırtıcı heyvanlar

– فَرَسِيٌّ 1. fərisey -i (-i); 2. fərisey; الفَرَسِيُّونَ fəriseylər və saddukeylər

– مُفْتَرِسٌ qanıqən, yırtıcı; حيوانات ~ yırtıcı heyvanlar

– فَرَسِيٌّ 1. fərisey -i (-i); 2. fərisey; الفَرَسِيُّونَ fəriseylər və saddukeylər

فَرَسَنَةٌ igidlik, qəhrəmanlıq

I فَرَسَ (u) فَرَسَ 1) salmaq, sərmək; döşəmək (*nə ilə* →); الطريق بالورود ~ *məc.* yolu qızılgüllərlə döşəmək; 2) döşəmək (*nə ilə* →); بالاسفلت ~ asfaltlamaq; 3) mebellə təchiz etmək (*otağ*); 4) lovğalanmaq, özünü tərifləmək; II فَرَسَ 1) döşəmək (*küçəni*); 2) şotka ilə təmizləmək (*məs., paltar*); VII فَرَسَ فَرَسَ 1) döşəmək, sərmək; 2) yatmaq (*nəyin isə üzərində*); (*nədənsə*) yataq kimi istifadə etmək; الخصر ~ ot üzərində yatmaq, ot üzərinə yatmaq; الغبراء ~ nəm torpaq üzərində yatmaq; المرأة ~ qadınla cinsi əlaqədə olmaq – فَرَسَ 1) xidmətçi, qulluqçu; nöker; süpürgəçi; 2) gözətçi, keşikçi, qarovulçu (*müəssisədə*)

– فَرَسَ çarpayı, yataq; المرض ~ xəstəlik yatağı; الموت ~ ölüm yatağı; قرحة يataq yarası

– فَرَسَ çarx (*su dəyirmanının*)

– فَرَسَ *topl.* pərvanələr

– فَرَسَ 1) kəpənək; pərvanə; الزرنب (الملفوف) ~ *zool.* kələm kəpənəyi;

2) yüngülbeyin insan; 3) dəyirmanın çarxı – فَرَسَ 1) ev avadanlığı; 2) ev mü-

xəlləfatı (*döşək, fərs, xalça və s.*); ləvazimatlar; البناء ~ evin özülü (*fundamenti*);

البياع ~ səyyar satıcının qutusu; التربة ~ kanalın dibi; الحذاء ~ içlik; الطاولة ~ süfrə;

القنطرة ~ körpünün döşənəyi; النوم ~ yataq ləvazimatları

– فَرَسَ şotka; الاحذية ~ çəkmə şotkası

– فَرَسَ 1) yataq; 2) döşək; həsir; قش ~ samandan olan döşək

– فَرَسَ şotka; الهدوم ~ paltar şotkası; الاسنان ~ diş fırçası; الرأس (الشعر) ~ saç şotkası; البثرة (البودرة) ~ pudra yastığı; الحلاقة ~ təraş sürtgəci; للتلوين ~ *və ya* البوية ~ fırça (*boyamaq üçün*)

– فَرَسَ *c.* ev avadanlığı

– فَرَسَ 1) süfrə; 2) örtük (*çarpayı üçün*)

– فَرَسَ *c.* مَفَرَسٌ yəhəraltı, çul

– فَرَسَ 1) sərilmiş; döşənilmiş (*nə ilə* →); 2) döşənmiş; 3) avadanlıq qoyulmuş, mebel düzülmüş; اوضه ~ mebel düzülmiş otaq

– فَرَسَ *c.* mebel, avadanlıq

– فَرَسَ 1) at üstünə oturmaq; ayaqları salmaq (*at üstünə oturarkən*); 2) ayaqları aralamaq

– فَرَسَ 1) at üstünə oturma; 2) aralama

فَرَسَ = فَرَسَ

– فَرَسَ – *at* – sancaq; şpilka

I فَرَصَ (i) فَرَصَ kəsmək, bölmək, parçalamaq, yarmaq, şaqqalamaq; VIII فَرَصَ istifadə etmək, yararlanmaq; فرصة ~ fürsətdən istifadə etmək, yararlanmaq

– فَرَصَ 1) fürsət, şans; سانحة ~ uyğun moment, an; فرص متكافئة bərabər (*eyni*) imkanlar; فرص وامكانيات şanslar və imkanlar, fürsətlər və imkanlar; بأقرب ~ mümkünə yaxşı vaxtda; ... لم يترك له o, fürsəti əldən vermədi (*nə üçün*); انتزه fürsətdən istifadə etmək; 2) işdə fasilə; tətillər; العيد ~ bayram tətilləri

– فَرَصَ *c.* فَرَايَصُ döş əzələləri; ارتعدت فرائصه (*فريسته*) qorxudan dizləri titrədi

– فَرَصَ = مَفَرَصٌ *c.* مَفَرَصٌ

– فَرَصَ *c.* مَفَرَايِصُ itiağız kəlbətin; qapağan

– فَرَصَادٌ 1) tut ağacı; 2) tut (*meyvə*)

I فَرْضٌ (i) 1) təxmin etmək, güman etmək, fərz etmək, ehtimal etmək; لنفرض أن... fərz edək ki, onlar haqlıdırlar; 2) həvalə etmək, tapşırmaq (*kimə isə*); üzərinə qoymaq (*kimin isə*); zorla boynuna qoymaq (*məs., fikri – kimə* على بالقوة); məcburən (*nəyi isə*) boynuna qoymaq (*kiminsə* على الاحكام); qanunları işə salmaq; 3) qoymaq, təmin etmək; الضرائب ~ vergi qoymaq; 4) bölmək, paylaşdırmaq; təyin etmək (*kimi* -); 5) kərtiklər açmaq; II فَرْضٌ 1) kərtiklər açmaq; 2) şərh etmək, izah etmək; VIII إقترضَ 1) güman etmək, fərz etmək, ehtimal etmək; 2) göstəriş vermək, tapşırmaq, üzərinə qoymaq (*kimin* على)

– 1) ehtimal, təxmin, fərz etmək; 2) hüq. prezumpsiya

– إقتراضٌ təxmini, təqribi

– قَرْضٌ qoca, yaşlı (*heyvan haqqında*)

– 1) فَرْضٌ c. فَرْضٌ ehtimal, təxmin, fərziyyə; *yaxud* علمی ~ hipoteza, fərziyyə; ...على فرض أن... ehtimal edərək ki, ..., təxmin edərək ki, ...; a) بالن أن... ehtimal edərək ki, ...; b) fərz edərək ki, ...; 2) vəzifə, borc; ~ عين *fiqh.* şəxsi borc (*fərz*); كفاية ~ kollektiv vəzifə; فروض الشكر والاحلاص təşəkkür və səmimiyyət hisslərinin bildirilməsi borcu; مدرسى ~ məktəb binası; رياضي ~ *riyaz.* verilmiş kəmiyyət; 3) tələb, göstəriş (*qanunun*); ديني فروض dini ehkamlar; 4) vergi qoyulması; 5) kərtik

– فَرْضٌ c. فَرْضٌ 1) kərtik, diş, nişan; 2) port, liman; 3) yarıq, dəlik; çat, çatlaq; çala, çökək, çuxur; bənd (*nəyi isə qoymaq üçün*)

– فَرْضِيٌّ hipotetik; fərziyyəyə əsaslanmış

– فَرْضِيَّةٌ c. فَرْضِيَّةٌ – hipotez, fərziyyə

– 1) فَرَائِضُ c. فَرِيضَةٌ vəzifə, borc; 2) ehkamlar (*dinin, qanunun*); الصبح ~ vacib səhər namazı; الحجّ أدّى ~ həcc fərzini yerinə yetirmək (*zilhicca ayında, bax: حَجَّة*); 3) miras payı; علم الفرائض *fiqh.* varislik hüququ

– 1) مَفْرُوضٌ fərz edilən, güman edilən; ...من الـ an... ehtimal etmək olar ki, ..., ehtimal etmək olar ki, ...; ... ليس سـ an... güman (*ehtimal*) etmək olmaz ki, ...; ... وكان سـ an... güman (*ehtimal*) edilirdi ki, ... 2) ömr edilmiş, göstərilmiş, təyin edilmiş

I فَرَطٌ (u) 1) فَرُوطٌ, فَرُوطٌ qabaqlamaq; 2) ağzından çıxmaq (*kimin isə – söz haqqında*); 3) keçmək, ötüb-keçmək (*vaxt haqqında*); 4) etinasızlıq, laqeydlik göstərmək (*nədə* فى); 5) itmək, yoxa çıxmaq (*kimdə* من); 6) vurub salmaq (*meyvəni ağacdan*); الذرة ~ qarğıdalının qabığını soymaq; ولدا ~ uşağını itirmək; II فَرَطٌ 1) buraxmaq, əlindən qaçırtmaq, fəvtdə vermək; səhv etmək, diqqətsizlik göstərmək; 2) etinasızlıq, laqeydlik göstərmək (*nədə* فى); pis rəftar etmək (*nə ilə* -); can yandırmamaq; yol vermək, qarşısını almamaq; 3) buraxmaq, uçurtmaq; 4) hədər yerə xərcləmək, hədər yerə dağıtmaq; 5) vurub salmaq (*meyvəni ağacdan*); IV أَفْرَطَ 1) (*nəyi isə*) həddindən çox etmək; ifrata varmaq (*nədə* فى); ولا فَرَطٌ o, hər şeyi lazımi dərəcədə edirdi; 2) sui-istifadə etmək; səlahiyyətləri aşmaq; VII إفْرَطَ 1) açılmaq; 2) qurtarmaq; عقد الاجتماع ~ iclas, toplantı qurtardı; عقد المعاهدة ~ müqavilə pozuldu (*ləğv edildi*); 3) vurub salınmaq (*meyvəni ağacdan*); ~ onun ~ الدع من مآقيها gözələrindən yaş axdı

– إفراطٌ 1) hədsizlik, həddindən artıqlıq, ifrat; həddi-hüdudu bilməmə; الانتاج ~ həddindən artıq istehsal; الغذاء ~ həddindən artıq doyma, ciyirmə; 2) sui-istifadə; səlahiyyətləri aşma; السلطة ~ hakimiyətin həddini aşması

– تفریطٌ 1) buraxma, əlindən qaçırtma; can yandırmama; səhlənkarlıq, başdansovduluq; fəaliyyətsizlik (*hakimiyyətin*); 2) israfçılıq, puça çıxartma, dağıtma; لا تفریط بشير من ارضنا! torpağımızın bir qarışını belə vermərik!

– فراطٌ keçmiş, ötən, ötmüş
– فراطٌ xırda pul
– فرطٌ 1. artıq, əlavə; 2. 1) ifratçılıq, ifrat, həddindən artıqlıq; انا ~ son dərəcə dözümlülük; فرط الدهاء ~ güclü həssaslıq; الاحساس ~ son dərəcə hiyləgərlik; فرط الطمع ~ son dərəcə xəsislik; ولـ دهشته onun heyrətinin əksinə olaraq; الخوف ~ artıq qorxudan titrəmək; 2) bolluq

– فرطٌ faizlər
– فرطٌ unudulmuş (*iş haqqında*)
– فرطٌ *dan.dil.* ucuz
– فرطٌ sıçrayıb çıxmaq; اللسان ~ lapsus linguae, qəfildən ağızdan çıxmış söz; səhv, yalnış söz
– هو على ~ كعب من هنا ~ فرطٌ kiçik məsafə; هنا ~ beş addımlıqdadır

– فرطٌ qəfildən ağızdan çıxmış söz; səhv, yalnış söz (*bax: habelə فرطٌ*)
– فرطٌ ifrat, hədsiz, həddən artıq
– فرطٌ 1. israf edən; dağıdıcı; 2. israfçı, bədxərc

– فرطٌ 1) yastılaşıdırmaq, düzləşdirmək; 2) genişləndirmək; 1) تفرطحٌ düzləşmək, yastılaşımaq; 2) geniş olmaq; genişlənmək

– مفرطحٌ 1) yastı, yastılaşıdırılmış; ~ نهر çox kiçik çay; 2) geniş
– فرطونٌ tufan, fırtına

I افرعٌ (ə) (فرع) hündür, qəddi-qamətli olmaq; فرعٌ (ə) (فرع) yüksəlmək, ucalmaq (*kiminsə üzərində*), ötüb-keçmək, geridə buraxmaq (*kimi isə*); II فرعٌ 1) qollar ayırmaq; şöbələr açmaq; 2) bölmək, hissələrə ayırmaq; 3) zoğlar buraxmaq; 4) mənşəyini müəyyən etmək (من); V تفرعٌ 1) qollara ayrılmaq, şaxələnmək; 2) bölünmək, hissələrə ayrılmaq; 3) törəmək (*nədən-kimdən*); 4) ayrılmaq (*nədən*); VII افرعٌ qollara ayrılmaq, şaxələnmək; VIII افرعٌ bakirəlikdən məhrum etmək, bakirəliyini əlindən almaq

– تفرعٌ qollara ayrılma, şaxələnmə
– variant – اتٌ c. تفرعيةٌ
– فرعٌ hündür və qəddi-qamətli
– فرعٌ 1) budaq, şaxə; qol (*çayın*); حديدى ~ dəniz yolu qolu; 2) sahə; filial, şöbə, qisim, bölmə, seksiya; ~ اصل و
a) gövdə və budaq (*şaxə*); b) əsas və ikinci dərəcəli hissə
– فرعىٌ 1) qismən, cüzi; 2) törəmə; 3) ikinci dərəcəli; əlavə; ~ yan xətt; لجنة ~ yarımkomissiya, yardımçı komissiya; محطة ~ yarımstansiya

– مفرعٌ 1) ayrılan (*nədən*); 2) qollu-budaqlı, şaxəli; qollara ayrılmış, şaxələnmiş
– مفرعاتٌ c. 1) ayrı-ayrı hissələr (*məs., maşının*); 2) əlavə məhsullar; البترول ~ neft və onun emalından alınan məhsullar; neft məhsulları

– فرعنٌ acıqlı etmək, qəddarcasına etmək, öz bildiyini etmək; 1) تفرعنٌ acıqlı olmaq; pis

olmaq; 2) fəxr etmək, lovğalanmaq, iddialanmaq; 3) gur şəkildə artmaq, çoxalmaq, saxələnmək

– 1) فَرَعَةٌ özbaşnalıq, dikbaşlıq; itaət etməmə; 2) lovğalıq; dikbaşlıq; təkəbbür, təşəxxüs; 3) acıq, hirs, hiddət, qəzəb

– 1) فَرَاعَةٌ c. فَرَعُونَ firon; 2) tiran, despot; 3) firon (*kart oyununun bir növü*)

– 1) فِرْعَوْنِي firon -i (i); 2) الأثار السمة fironlar dövrünün abidələri; 3) الحكمة firon hakimiyyəti (*idarə etməsi*); 4) المعمار الطراز memar. firon tərz; 5) العصر الفiron dövrü; 6) زى firon dövrünün geyimi

– 1) فِرْعَوْنِي fironizm (*fironlar dövründəki Misiri müasir Misir mədəniyyətinin həqiqi əsası kimi qiymətləndirən tendensiya*)

1) فَرَعٌ (ə, u) فُرُوعٌ və ya فَرَعٌ (ə) boş olmaq; 2) məşğul olmamaq; açıq olmaq; 3) qurtarmaq (*nəyi*); 4) tükənmək, qurtarmaq (*kimdə*); 5) bütünlüklə özünü həsr etmək (*nəyə*); 6) فَرَعٌ 1) boşaltmaq, azad etmək; yükü boşaltmaq (*gəmidən*); tökmək, boşaltmaq (*nədən isə*); 2) *elekt.* boşaltmaq; 3) tökmə üsulu ilə hazırlamaq, formalamaq, qəlibə tökmək; 4) باسمه (*kimin isə*) adına rəsmiləşdirmək (*sövdələşməni*); 5) نفسه *idm.* zəifləmək, gücdən düşmək, nəfəsi kəsilmək; 6) فَرَعٌ 1) boşaltmaq, azad etmək; tökmək; yükü boşaltmaq (*gəmidən*); boşaltmaq (*məs., tiffəngi*); təxliyə etmək, köçürmək; 7) البارود ~ atəş açmaq; 8) الرصاصات ~ güllələri boşaltmaq; 9) tökmə üsulu ilə hazırlamaq, formalamaq, qəlibə tökmək; 10) vermək, sərf etmək (*səyləri*); 11) diqqətlə yanaşmaq (*nəyə isə*);

... قسارى جهده فى... ~ bütün qüvvələrini sərf etmək, bütün qüvvələrini səfərbər etmək (*nəyin isə uğrunda*); ... ان هذا الى القول ان...; 1) فَرَعٌ asudə vaxtı olmaq, məşğul olmamaq; (*nə ilə isə*) məşğul olmaq üçün boş vaxt əldə etmək; 2) özünü həsr etmək (*nəyə isə*); 3) *elekt.* boşalmaq; 4) فَرَعٌ 1) boşaldılmaq, azad olunmaq (*nədən*); 2) *elekt.* boşaldılmaq; 3) فَرَعٌ 1) qusmaq; öyümək; ürəyi bulanmaq; 2) sərf edib qurtarmaq, bitirmək, tükəndirmək; 3) مجهوده ~ bütün qüvvələri sərf etmək (*səfərbər etmək*)

– 1) إفراغٌ boşaltma; 2) الجهد ~ qüvvələri, səyləri sərf etmək; 3) formalama, qəlibə tökmə; 4) tökmə; axıtma

– 1) فَرَعٌ boşaltma, yükü boşaltma; 2) su basımı, tonnaj (*gəminin*); 3) *elekt.* boşaltma; 4) الكهربائى ~ qığılcım boşalması; 5) الكهربائى ~ elektrik boşalması

– 1) فَرَعٌ 1) boş; 2) المعرفة ~ biliksiz, məlumatsız, cahil; 3) جيبى ~ mənim pulum yoxdur, mənim üstümdə pul yoxdur; 4) tutulmamış, boş (*yer, vəzifə*); 5) boş, xeyirsiz, faydasız, nahaq, əbəs; 6) كلام ~ boş sözlər, cəfəngiyat; 7) العين ~ həyasız, utanmaz; 8) فارغ الصبر və ya الصبر ~ səbirsizliklə

– 1) فَرَعٌ c. فَرَعَةٌ امرأة ~ subay; 2) امرأة ~ subay qadın

– 1) فَرَعٌ qurtarma, başa çatma (*nəyin*); 2) من درسه ~ nəyin isə axıradək, dəqiq öyrənilməsindən sonra; 3) هابله ~ boş vaxt, asudə vaxt; 4) قضى اوقات ~ asudə vaxtını keçirmək; 5) boş yer; boşluq; vakuum; 6) فى., رياض. فضا ~ ağz boşluğu; 7) خريتədəki tədqiq olunmamış,

öyrənilməmiş yerlər; 6) ara, aralıq; boşluq; ~ اله (سد) مأ boşluğu, vakuumu doldurmaq; العين ~ həyasızlıq, utanmazlıq

– الهندسة السة vakuumlu; المکان فراعی – stereometriya

– فرغ boş, azad, məşğul olmayan, tutulmayan

– فرغ boşluq

– فرغ boşluq; البال ~ ruhun sakitliyi; ~ فى البال rahatca, sakitcə; dinc, tələssiz; الصبر ~ səbirsizlik; صبر ~ səbirsiz bir şəkildə, hövsələsiz bir surətdə

– مؤفوع boş, işdən azad; asudə

– هم كالحلقة السة لا هم كالحلقة السة لا onlar hamısı eynidirlər (*hər-fən: onlar başı-ayağı bilinməyən tökmə bir halqaya bənzəyirlər*); دار فى حلقة سة tilsim; دار فى حلقة سة çıxılmaz vəziyyətdə olmaq

– مؤفوع 1) tökülmüş; 2) boş, azad, tutulmamış

– مؤفوع boş edən, boşluq yaradan; الهواء ~ a) hava nasosu; b) elektrik boşaldıcısı

– مؤفوع ~ həll olunmamış, bitirilmiş, tamamlanmış, tükənmiş; منه ~ a) bu çoxdan həll olunmuş (*bitmiş*) məsələdir; b) bu danılmaz faktdır; منها ~ həll olunmuş məsələ

– فرق qanad çalmaq, çırpmaq (*quş haqqında*); القطن ~ pambığı daramaq; الصوف ~ yunu daramaq

– فرق, فرق, فرق quş

– فرقة qanad çalma, qanad çırpma

– فرق 1. yüngülxasiyyət, yelbeyin; dəyişkən, davamsız, qərarsız; 2. 1) quş; 2) xüs. isim. k.c. Farfur (*xalq folklorundan olan bir hazırcavabın adı*)

– فرق farfor, çini

– فرق diriltmək, canlandırmaq; təravət-ləndirmək

– فرقة 1) canlılıq, qızğınlıq; 2) çiçəklənmə; varlılıq

– مؤفوع 1) yaxşı əhval-ruhiyyədə, şad-xürəm; 2) *habelə* ~ varlı-hallı, imkanlı

– فرق çırpınmaq, çapalamaq; titrəmək

– فرق dəfələrlə etmək (*nəyi isə*); غماته ~ dəfələrlə işarətlər etmək və göz eləmək (*vurmaq*)

– فرق sürtmək; ovxalamaq

– فرقة sürtmə; ovxalama

I فرق 1) ayırmaq (*kimi*); الموت ölümlərini ayırdı; 2) ayırd etmək, fərqləndirmək; فرق qorxmaq; hürmək; II فرق 1) ayırmaq; 2) fərqləndirmək, fərq qoymaq; 3) qovmaq, dağıtmaq, pərən-pərən salmaq; 4) paylamaq, paylaşdırmaq (*kartları*); 5) bölmək, paylamaq, bölüşdürmək (*kimilər arasında*); 6) bir-birindən ayırmaq, aralamaq, təfriqə salmaq (*kimilər arasında*); ayırmaq (*kimi kimdən*); ayırmaq (*kimi kimdən*); 7) qorxutmaq; III فرق 1) ayrılmaq; 2) tərək etmək; 3) fərqlənmək, ayrılmaq; seçilmək (*nə ilə*); o bununla özünə bənzərlərdən seçilir (*əşya, predmet haqqında*); IV فرق qorxutmaq; V فرق 1) ayrılmaq; 2) aralanmaq, getmək; dağılmaq, səpələnmək; 3) paylaşıdırmaq, bölüşdürülmək; VI فرق 1) ayrılmaq; aralanmaq; 2) əlaqəsini kəsmək; VII فرق ayrılmaq olmuş olmaq; ayrılmaq (*nədən*); VIII فرق 1) ay-

rılmaq; dağılışmaq; şaxələnmək (*məs., yol haqqında*); 2) fərqlənmək, seçilmək (*nədən-kimdən* عن)

– 1) *اِفْتِرَاقٌ* ayrılma, dağılışma; şaxələnmə (*yolun*); 2) fikir ayrılığı, ixtilaf (*kimlərsə arasında* بين وبين)

– *صَدْرَ الْكِتَابِ* c. ayrı-ayrı hissələr; *تَفَارِيقٌ* kitab ayrı-ayrı hissələr şəklində çıxdı

– 1) *تَفْرِيقٌ* fərq, təlavüt, ayrılıq (*nələr arasında* 2) təfriqə, nifaq; parçalanma; 3) dağıdılma; pərən-pərən salma; səpələmə; 4) ayırma; aralanma; parçalama, parçalanma; 5) *العنصريّة* irqi ayrı-seçkilik, seqrəqasiya

– 1) *تَفَارِيقٌ* c. ayırma, aralama; 2) bölüşdürmə; 3) dağıtma, səpələmə; 4) fərqləndirmə; 5) *تَفَارِيقٌ* pərəkəndə, tək-tək; *تَفَارِيقٌ* həyatın müxtəlif tərəfləri (*üzləri*)

– *بَسِيطٌ* fərq, təfavüt; ayrılıq; az fərq; *ما رأى سا بين... بين...* arasındakı fərqi görməmək

– 1) *فَارُوقٌ* yaxşı ayıran, yaxşı fərqləndirən (*xeyri və şəri*); müdrik, aqıl; 2) *xüs. isim. k.c.* Faruq; *تَرْيَاقٌ* ən yaxşı padzəhər

– 1) *فِرَاقٌ* ayrılıq, hicran; 2) tərək etmə, çıxıb getmə

– 1) *فُرُوقٌ* c. ayırma, ayrılma; ayrılıq, hicran; 2) fərq; müxtəliflik, təfavüt; bir-birinə oxşamama; *لا فرق لا فرق* yoxdur; *بين العنصر* la ~ *بين اللغة والدين* irq, cins, dil və din fərqi olmadan; *السمتي* parallaks; 3) xırda pul; 4) *شَاهِمٌ* üstünlük; *أغدى الأبيض* ağ fiqurlar üstünlük əldə ediblər; *كسب* üstünlük əldə etmək, üstün gəlmək; 5) qalın; *الشعر* ~ saç ayrımı

– *قورخۇ* qorxu; *قورخۇ-ھۈركۈ* qorxudan tüpürcəyini udmaq

– *فَرِّقْ* qorxaq, ağciyər

– 1) *فُرُوقٌ* c. hissə, bölüm; 2) sürü; guruh; 3) iri dalğa

– 1) *فُرْقَانٌ* ayırma, fərqləndirmə (*xeyiri və şəri*); 2) sübut, dəlil; *الـ* Qurani-Kərim; Əhdi-Ətiq, Əhdi-Cədid; Bibliya

– 1) *فَرِّقْ* c. partiya, qrup, briqada; *المدرسة* ~ sinif, sinif şagirdləri; 2) trappa; *المطافئ* ~ orkestr; 3) *idm.* komanda; *باطخ*: 4) sekta; 5) diviziya

– 1) *فُرْقَةٌ* bölmə, bölünmə; 2) ayrılma; təfriqə; ... *بذر* بذور الـ *بين* *kiminsə*) arasında təfriqə toxumu səpmək

– *فَرِّقِيَّةٌ* sektantlıq, təriqətçilik

– *قورخۇ* qorxaq, ağciyər

– *فُرُوقَاتٌ* c. fərqlər

– *فُرُوقَةٌ*, *q.*, *k.*, çox qorxaq, cəsərsiz

– 1) *فُرْقَاءٌ* c. briqadır; 2) diviziya komandir; 3) general-leytenant; *بحري* ~ admiral

– 1) *أَفْرِقَةٌ* c. qrup, dəstə, partiya; 2) *هَرْبٌ* hissə, dəstə; 3) *هَيْقٌ* tərəf; *الاول* الـ *والاخر* (التانى) birinci tərəf; *الاول* الـ *والاخر* (التانى) birinci və ikinci tərəflər (*damışıqlarda*); 4) *idm.* komanda; 5) *سِيٌّ* fraksiya

– *مُتَفَرِّقٌ* müxtəlif, cürbəcür, çeşidli

– 1) *مُفَارَقَةٌ* ayrılıq; çıxıb getmə; 2) fərq, təfavüt

– *مُفَارَقَةٌ* c. *ات* – zarafat; əyləncə; *وقحة* ~ həyasız zarafat; *ومن مفارقات القدر ان...* taleyin oyunlarından biri də odur ki, ...

– *مُتَفَرِّقٌ* yolların kəsişdiyi yer, dörd yol ağzı, yolayrıcı; *على* ~ *طرق* dörd yol ayrıcında olmaq

– 1) *مَفَرِّقٌ* c. yolların kəsişdiyi yer, yolayrıcı; 2) saç ayrımı; 3) daraq

– مَفْرَقٌ bölünmüş, parçalanmış; ayrılmış; ~ pərakəndə; ~ ayrı-ayrı, tək-tək
 – مَفْرَقٌ 1) poçtalyon; 2) pərakəndə satıcı
 – مَفْرَقٌ c. فَرَّقٌ buzov; ~ كِيعُ كِيعُ كِيعُ KİçİK AYı bürcündəki ulduz (*beta*); الفرقدان KİçİK AYı bürcündəki iki ulduz (*beta və gamma*)
 – مَفْرَقَةٌ c. فَرَّقَةٌ *dəniz*. freqat
 – مَفْرَقٌ 1) partlamaq, çatılmaq; 2) çartılmaq, çirtildəmaq; 3) dağılmaq; بسوط ~ qamçı ilə vurmaq, dağıtmaq; تَفْرَقَ partlamaq; إفْرَقَ 1) sürətlə qaçmaq; 2) çıxıb getmək, uzaqlaşmaq (*nədən* من , عن); 3) sındırmaq, şaqıldatmaq (*barmaqları*)
 – مَفْرَقَةٌ c. فَرَّقَةٌ 1) çat; 2) partlama; partlayış; القنابل ~ bomba partlayışı; mərmə partlayışı
 – مَفْرَقَاتٌ c. partlayıcı maddələr
 – مَفْرَقَةٌ c. فَرَّقَةٌ çubuq; qırmanç, qamçı
 – مَفْرَقٌ 1) sürtmək, ovxalamaq; ~ يديه ~ sevincindən əllərini bir-birinə sürtdü; فرحا sevincdən onlar əllərini bir-birinə sürtdülər; 2) ovşdurmaq (*gözləri*); V تَفْرَقَ sürtülmək, ovxalamaq
 – مَفْرَقٌ 1. kişilərə nifrət edən (*qadın haqqında*); 2. kişiləri sevməyən qadın
 – مَفْرَقٌ *frak*
 – مَفْرَقٌ sürtülmə; ~ كعب ما بين... و... (*haradansa*) ... (*haraya*) çox yaxındır
 – مَفْرَقٌ 1. sürtülmüş; 2. fərik (*yetişməmiş qovrulmuş buğdadan hazırlanan yemək*)
 – مَفْرَوٌ 1) sürtülmüş; ovxalanmış; 2) yumşaq
 – مَفْرَشٌ 1) səpələmək, dağıtmaq; 2) *idm.* bədalaq vurmaq
 – مَفْرَشَةٌ 1) səpələmə, dağıtma; 2) *idm.* bədalaq

I فَرَمٌ (i) فَرَمٌ ufalamaq, xırda-xırda doğramaq; II فَرَمٌ 1) ufalamaq, xırdalamaq, xırda-xırda doğramaq; 2) dişləri tökülmək (*uşaq haqqında*); ~ الولد اسنائه ~ uşağın dişləri töküldü; VII إْفْرَمَ ufulanmaq, xırda-xırda doğranılmaq
 – فَرَامٌ doğrayıcı (*əti, tütünü*)
 – فَرَامَةٌ c. فَرَامَةٌ ~ اللحم *həblə* ~ ət maşını
 – فَرَامَةٌ parça, tikə; dilim, fal
 – فَرَامَةٌ c. فَرَمٌ, فَرَمَاتٌ qəlib
 – مَفْرَمَةٌ c. مَفْرَمٌ doğramaq, xırdalamaq üçün maşın; ~ اللحم ~ ət maşını
 – مَفْرَمٌ, مَفْرَمٌ ufulanmış, xırda-xırda doğranmış; ~ لحم qiymə
 – مَفْرَمٌ, مَفْرَمٌ mason
 – مَفْرَمٌ, مَفْرَمٌ masonluq
 – مَفْرَمٌ, مَفْرَمٌ *tar.* فَرَامِينُ c. فَرَمَانٌ *və ya* فَرَمَانَاتٌ c. فَرَمَانٌ fərman, qərar; əmr; العالی الشأن ali fərman
 – مَفْرَمٌ moruq
 – مَفْرَمٌ tormozlamaq
 – فَرَمَةٌ 1) tormozlama; جهاز tormoz qurğusu; 2) c. فَرَامِلٌ tormoz; اوتوماتيكية فرامل avtomatik tormozlar; الفرامل c. *dəniz*. kranı
 – مَفْرَمٌ c. فَرَمَلَجِيَّةٌ tormozda, əyləcdə işləyən
 – فَرَانٌ 1) sobanın sahibi; 2) çörəkbişirən
 – فَرَانٌ 1) soba; افران للصبح metal tökmək üçün soba; عالٍ ~ domna sobası; ~ القمامة ~ المارتان *və ya* الغاز ~ marten sobası; ~ بوتجاز ذو اربع ~ zibil yandırmaq üçün soba; شعلة (شعلات) ~ odluq (*lokomotivin*)
 – فَرَانِيَّةٌ *topl.* peçenyə, pirojna

فَرْنَجَ avropalaşdırmaq; فَرْنَجَ avropalıları təqlid etmək, Avropa adət və ənənələrini götürmək, avropalaşmaq

– إفرنجُ الـ avropalılar; الـ بلاد Avropa

– إفرنجيُّ 1. Avropa -i (i); 2. avropalı

– إفرنجُ = فرنجُ

– إفرنجةُ avropalaşdırılma; avropalıları təqlid etmək

– فرنجةُ tar. franklar ölkəsi Avropa

– إفرنجيُّ = فرنجيُّ

– مفرنجُ avropalaşmış, avropalıları təqlid edən

فرندُ 1) parıltı; qılıncın parıltısı; اللولو ~ mirvarinin parıltısı; 2) qılınc

فرنسَ fransızlaşdırmaq, fransız xarakteri kəsb etdirmək; فرنسَ fransızları təqlid etmək, fransızların adət və ənənələrini götürmək, mənimsəmək; fransızlaşmaq

– فرنساويُّ 1. fransız -i (i); 2. fransız

– فرنسةُ fransızlaşdırmaq; fransız xarakteri kəsb etdirmək; التعلیم ~ təlimin fransız dilində aparılması (məktəblərdə)

– فرنساويُّ, فرنساويُّ 1. fransız -i (i); 2. fransız dili; 2. fransız

– فرنساويُّ topl. fransızlar

– مفرنجيُّ fransızlaşmış

– اتُّ. c. فرنكُ frank

– فرنجةُ = فرنجةُ

فرهَ I 1) diribaş olmaq, zirək, cəld olmaq; 2) gözəl olmaq, əla olmaq; 3) mahir olmaq

– فرهَ 1) sürətli, iti (at); سياره سة avtomobili; 2) gözəl, qəşəng, əla

– فراهةُ 1) diribaşlıq, zirəklik; 2) gözəllik, qəşənglik; incəlik

فرهدَ bitib-tükənmək, həddindən artıq yorulmaq, üzülmək

– فرهدةُ həddindən artıq yorulma, taqətdən düşmə

فرهودُ talan, tar-mar (İraq)

– فرى II xəz ilə astarlamaq (فرو)

– فراءُ xəzçi, dəriçi, kürkçü

– فرو c. فراءُ xəz; أسترخان قاراگۈل; قوyn dərisi; ذوات الفراء xəzli heyvanlar

– فرو c. فروجیۈ xəz alverçisi

– فرو c. فروۈ 1) xəz; 2) xəzli kürk; الرأس ~

tükü ilə birlikdə soyulmuş baş dərisi

– مفرۈ q. مفرۈ xəzli (kürk haqqında)

I فرى (i) 1) parçalamaq, dağıtmaq, sındırmaq (məs., qozu); hissələrə ayırmaq; 2) uydurmaq, qondarmaq; iftira etmək (kimə

على); II فرى parçalamaq; yarmaq; ikiyə bölmək; xırda-xırda doğramaq; IV أفرى = II; VIII إفتري uydurmaq, qondarmaq; iftira etmək (kimə على)

– إفتراءُ böhtan, iftira, şər

– إفترايُّ böhtanlı, böhtanla dolu, iftiralı;

– إفترايُّ böhtan dolu təbliğat; هجمات böhtan dolu hücumlar

– فرۈ bax: فرۈ

– فرى qəribə, heyrətəməz, qeyri-adi; امر qəribə iş

– فريةُ c. فرى böhtan, iftira, yalan

– مفريةُ q. مفريةُ şərçiyə, iftiraçı

– مفریاتُ c. uydurmalar, qondarmalar; iftiralar

– مفرىُ xırda-xırda doğranmış

– مفرىُ yarılmış, sındırılmış, doğranmış;

– مفرىُ təmizlənmiş püstə; اللوز təmizlənmiş badam

I فَزَّ (ə/i) 1) qorxutmaq, ürəyinə qorxu salmaq; 2) qorxu hissi keçirmək; 3) atlanmaq, hoppanmaq, tullanmaq; II فَزَّ gərginləşdirmək, tarıma çəkmək (*asəbləri*); ضجيج يَفَزُّ əsəbləri qıcıqlandıran səs-küy; IV أَفَزَّ qorxutmaq, hürkütmək; V نَفَزَّ atılmaq, sıçramaq, tullanmaq; X اِسْتَفَزَّ 1) qorxutmaq, hürkütmək; 2) sövq etmək; provokasiya məqsədilə təhrik etmək; qəsdən törətmək, səbəb olmaq

– اِسْتَفَزَّ at – provokasiya, təhrik, fitnə, fitnəkarlıq

– اِسْتَفَزَّ fitnəkar, provokasiya məqsədilə edilən (*törədilən*)

– مُسْتَفِزُّ provokator, təhrikçi, ara qarışdırıcı

– اِسْتَفَزَّ at – atılma, hoppanma, tullanma, sıçrama; sıçrayış

I فَزَّ (u) 1) yırtmaq, dağıtmaq; parçalamaq; 2) partlatmaq, çatlatmaq; V نَفَزَّ yarımaq, dağımaq, partlamaq; çatlamaq; VII اِنْفَزَّ = V

– فَزَّ panter

– فَزَّ tapmaca

I فَزَّ (ə) 1) qorxmaq, ehtiyat etmək; çəkinmək; 2) üz tutmaq, müraciət etmək (*kimə-nəyə*); II فَزَّ qorxutmaq; narahat etmək; IV أَفَزَّ qorxutmaq, hürkütmək; narahat etmək; V نَفَزَّ bərk qorxmaq, bərk hürkmək (*nədən*); VII اِنْفَزَّ qorxmaq, hürkmək

– فَزَّ at – qorxunc şey, bədhəybət şey, ərdo

– أَفَزَّ qorxu; vahimə; dəhşət

– فَزَّ qorxaq; hürkək; ağciyər

– فَزَّ qorxmuş, hürkmüş

– فَزَّ uyuq, qorxuluq

– فَزَّ qorxaq, ağciyər

– فَزَّ qorxudan; dəhşətli, vahiməli

– فَزَّ sığınacaq

– فَزَّ 1) sığınacaq; 2) uyuq, qorxuluq

– فَزَّ c. فَزَّ qadın paltarı; ətək, yubka

– فَزَّ topl. püstə; العبيد ~ araxis; شجرة الـ

püstə ağacı

– فَزَّ c. فَزَّ – püstə

– فَزَّ püstə -i (i); püstəyi (*rəng*)

I فَزَّ (u) geniş olmaq, gen olmaq; فَزَّ (ə) yer vermək (*kimə-nəyə*); II فَزَّ 1) genişləndirmək, genəltmək; 2) yer vermək; 3) gəzməyə aparmaq; IV أَفَزَّ 1) genişləndirmək; 2) yer vermək (*nəyə*); الطريق ~

yol vermək, yolu boşaltmaq; مجالا للتلاعب ~ yalana və sui-istifadəyə yol vermək (*yer vermək*); V نَفَسَّ 1) genişlənmək;

2) gəzmək, gəzib-dolanmaq, qayıqda və s.-də gəzmək; 3) təbii tələbatları ödəmək (*icra etmək*); VII اِنْفَسَّ 1) geniş olmaq; genişlənmək; ... المكان (المجال) ~ kifayət qədər yer var idi ki, ...; 2) öylənmək, gəzmək

– فَزَّ genişlik, açıqlıq; məkan; boşluq

– فَزَّ məkan; fəza; boşluq, boş yer, sahə

– فَزَّ pasport

– فَزَّ 1) açıq məkan; boş yer, sahə; genişlik, vüsət; ... من الوقت لـ onun kifayət qədər vaxtı var ki, ...; 2) istirahət; gəzinti, səfər; tənəzzüh; gəzinti (*məs., qayıqda*); الـ ذهب الى الـ gəzintiyə getmək; 3) tənəffüs (*məktəbdə*); 4) tib. qarnın işləməsi, mədənin işləməsi

– فَزَّ 1) açıq yer, açıq məkan; 2) zal; التياترو ~ foye

– فَزَّ geniş; gen-bol; böyük, nəhəng

I (ə) فَسَّخَ (فسخ) 1) ləğv etmək, pozmaq (*sövdələşməni*); 2) cırmaq, yırtmaq; 3) çıxartmaq, burxutmaq; فَسَّخَ (ə) فَسَّخَ 1) solmaq, saralıb-solmaq; 2) rəngi qaçmaq, tutqunlaşmaq; II فَسَّخَ 1) parçalamaq, parça-parça etmək; 2) duzlamaq (*balığı*), duz vurmaq; duza qoymaq; أَفْسَخْتُ! mən səndən siyənək düzəldəcəm! (*uyğundur: mən səndən kotlet düzəldəcəyəm!*); V تَفَسَّخَ dağılmaq, hissələrə parçalanmaq, ayrılmaq, bölünmək; VI تَفَسَّخَ (*qarşılıqlı şəkildə*) ləğv etmək, pozmaq; VII اِنْفَسَخَ ləğv olunmaq, pozulmaq

– اعلن بـ المعاهدة ləğv etmə, pozma; müqaviləni etibarsız elan etmək

– ائت. c. فَسَّخَانَةٌ – balıq duzlama zavodu

– ائت. c. فَسَّخَانِيٌّ – duzlu balıq satan; balıqçılıq mütəxəssisi

– فَسَّخَةٌ qırıq, parça, tikə; qəlpə; talaşa, yonqar

– فَسَّخِيٌّ topl. balaca duzlu balıqlar

– ائت. c. فَسَّيْحَةٌ – (*bir*) duzlu balıq; siyənək

– فَسَّسُوحٌ ləğv olunmuş, pozulmuş

I فَسَادٌ (u) 1) yararsız hala düşmək; iy-lənmək, çürümək; korlanmaq; 2) əxlaqsız, pozğun olmaq; 3) hüq. etibarsız olmaq, qüvvəsini itirmək; II فَسَدَ korlamaq; əxlaqını pozmaq, yoldan çıxartmaq; mənəviyyatını pozmaq; IV أَفْسَدَ 1) korlamaq; 2) əxlaqını pozmaq; mənəviyyatını pozmaq; 3) pozmaq (*planı, işi*); küsdürmək (*kimi*), nifaq salmaq (*kimlər arasında*); 4) hüq. etibarsız etmək, qüvvədən salmaq; VII اِنْفَسَدَ korlanmaq, yararsız hala düşmək; xarab olmaq, dağılmaq; X اِسْتَفْسَدَ 1) pozmağa, xarab etməyə çalışmaq; 2) dağıtmağa çalışmaq; qaldırmaq (*kimə isə*)

– اِفْسَادٌ 1) korlanma; xarab olma; 2) dağılma; pozulma; əxlaqını pozma

– اِفْسَادٌ 1) xarab olmuş; korlanmış; yararsız; çürük; بضاعة çürük, xarab mal; 2) əxlaqsız, mənəviyyatsız; pis; fəsadçı, mərdiməzar; 3) hüq. qüvvəsini itirmiş, etibarsız

– اِفْسَادٌ 1) çürümə, dağılma; 2) qüsurululuq, pozğunluq, əxlaqsızlıq; 3) korrupsiya; اِلْتِزَامُ اَلْاِدَارِيِّ inzibati korrupsiya; 4) yararsızlıq; 5) hüq. qüvvəsini itirmə, etibarsız olma

– اِفْسَادٌ 1) korlanmış; 2) pis, fəsadçı; mənəviyyatsız

– اِفْسَادٌ 1) pis iş, pis əməl; zərər, ziyan; 2) intriqa, fitnə, fəsad

I اِفْسَرَّ (u) اِفْسَرَّ aydınlaşdırmaq, başa salmaq, izah etmək; اَلْبَوْلُ ~ sidiyi analiz etmək; II اِفْسَرَّ aydınlaşdırmaq, şərh etmək, izah etmək; V اِفْسَرَّ izah olunmaq, aydınlaşdırılmaq, təfsir olunmaq; X اِسْتَفْسَرَ 1) izah etməyi, şərh etməyi, başa salmağı xahiş etmək; 2) sorğu-sual etmək (*parlamentdə*); aydınlaşdırmaq; ~ عن kimin isə səhhətini xəbər almaq

– اِسْتَفْسَارٌ sorğu-sual

– اِتْفِيسِرَةٌ 1) izahat, şərh; 2) sidik (*analiz üçün nəzərdə tutulmuş*)

– اِتْفِيسِرَاتٌ c. اِتْفِيسِرٌ 1) izah etmə, şərh etmək; şərh; لا يمكن ~ izah edilməsi mümkün olmayan; اَلْقُرْآنُ ~ Quranın təfsiri; 2) mənə

– اِتْفِيسِرَاتٌ xüs. isim. c. legenda (*plan, xəritə, diaqram və s. üzərində verilən izahat*)

– اِتْفِيسِرِيٌّ aydınlaşdırıcı, izahedici, şərhçi; اِمْتِيزَانَةٌ izahedici, aydınlaşdırıcı məktub

– اِمْتِيزَانَةٌ şərhçi

– اِفْسَاطِيٌّ c. اِفْسَاطِيٌّ 1) hərbi düşərgə; 2) çadır; pavilyon; alaçıq, dəyər; اَلْفُسطَاتُ Fustat, köhnə Qahira

الفساطين الميني والميدي: فُسْطَانٌ = فَسَاطِينٌ c. فُسْطَانٌ
 mini, midi və maxi paltarlar
 فُسْفَاتٌ fosfat
 فُسْفَسٌ topl. c. فَسَافِسٌ taxtabitilər
 – taxtabiti c. فُسْفَسَةٌ
 – فُسْفُوسَةٌ c. فُسَافِيسٌ sızanaq
 فُسَيُوسَاءٌ mozaika, mozaika işi
 فُسْفُورٌ fosfor
 – فُسْفُورِيٌّ fosfor -i (i); fosforlu; fosfor kimi
 ağ işıq verən

I فُسُقٌ (u) və ya فُسُقٌ (u) فُسُقٌ, فُسُوقٌ, فُسُوقٌ 1) geri
 çəkilmək, uzaqlaşmaq, sapmaq (*nədən* عن);
 ~ عن امر ربّه *Quran*. Allahın əmrlərindən (*eh-*
kamlarından) yayınmaq; 2) düz yoldan sap-
 maq (عن); əxlaqsız hərəkətlər etmə; əxlaq-
 sızılıqla məşğul olmaq; pozğun həyat tərzini
 keçirmək; zina etmə; ~ بامرأة II فُسُقٌ 1) ya-
 lan hesab etmək; təkzib etmək; 2) qəbul et-
 məmək, rədd etmək (*ifadələri*); 3) əxlaqsız
 hesab etmək; qüsurlu hesab etmək; pozğun
 hesab etmək; *din*. kafir hesab etmək

– فُسَاقٌ c. فَاسِقٌ 1) əxlaqsız, azgın;
 2) *din*. kafir, mürtəd; 2) zinakar, əxlaqsız qadın
 – فُسُوقٌ c. فُسُوقٌ 1) əxlaqsızlıq, pozğunluq;
 ~ بأكراه zorlama; 2) zina-
 karlıq; zina; əxlaqsız hərəkət

– فُسُوقِيَّةٌ c. فُسُوقِيَّةٌ فِئْتَارَةٌ
 فِئْتَارَةٌ fəvvarə
 1. alçaq; aşağı; 2. son gələn at (*at ya-*
rışında)

I فُسُولَةٌ (u) فُسُولَةٌ 1) alçaq, rəzil olmaq, pis
 olmaq; 2) zəif olmaq; 3) aşağı keyfiyyətli
 (*keyfiyyətdə*) olmaq

– فُسُولَةٌ 1) alçaq, rəzil; 2) alçaqsortlu; aşağı
 keyfiyyətli

– فُسُولَةٌ 1) alçaqlıq, rəzillik; 2) zəiflik; 3) al-
 çaqsortluluq

– فُسُولَةٌ topl. c. فُسُولَةٌ zoğ, cavan budaqlar
 (*palmada*)

– فُسُولَةٌ c. فُسُولَةٌ zoğ, cavan budaq, qol, bu-
 daq, şaxə (*palmada*)

I فُسُوٌ (u) فُسُوٌ sakitcə qazı buraxmaq
 (*bağırsaqdakı*); II فُسُوٌ tez-tez (*bağırsaq-*
dakı) qazları buraxmaq

– فُسُوٌ (*bağırsaq*) qazlar

فُسُؤُولُجِيَّةٌ fiziologiya

– فُسُؤُولُجِيٌّ 1. fizioloji; 2. fizioloq

I فُشٌّ (ə/u) فُشٌّ 1) açarsız açmaq (*kilidi, qı-*
filini); 2) buxar vermək (*parovoz haqqında*);
 فُشٌّ خُلِقَهُ (غله، صدره) فيه فُشٌّ şiş sovruldu;
 öz acığını kimin isə üstünə tökmək; II فُشٌّ
 şişi yatırtmaq, şişi aradan qaldırmaq; VII فُشٌّ
 yatmaq, sovrulmaq (*şiş haqqında*)

– فُشٌّ evyaran; oğru

– فُشٌّ c. فُشٌّ kilidaçan

– فُشٌّ c. فُشٌّ ağciyər (*heyvanın*)

– فُشٌّ baş tutmayan (*iş haqqında*)

– فُشٌّ lovğa

I فُشْحٌ (ə) فُشْحٌ 1) iki yerə bölmək; tən or-
 tadan bölmək; 2) geniş addımlarla addım-
 lamaq; 3) sillə vurmaq; II فُشْحٌ zəifləmək,
 əldən düşmək, haldan düşmək, üzülmək,
 yorulmaq

– فُشْحَةٌ c. فُشْحَاتٌ iri addım

I فُشْرٌ (u) فُشْرٌ özünü tərifləmək, özünü öy-
 mək; yalan danışmaq, bir az üstünə qoymaq

– فُشْرٌ və ya فُشْرٌ qarğıdalı lopası

– فُشْرٌ lovğa, gopçu, özünü öyən

– فُشْرٌ lovğalıq, gopçuluq, özünü öymə

فُشْكٌ topl. patron, güllə; بيت الـ patrontaş;

~ الإشارة siqnal patronu

– فُشْكَةٌ c. فُشْكَةٌ patron

فَسْكَلَ qatmaq, dolaşdırmaq, qarışıq bir hala gətirmək

– فَسْكَلَةٌ qarışıqlıq, dolaşıqlıq

I فَسَّلَ (ə) فَسَّلَ 1) ruhdan düşmək; 2) müvəffəqiyyətsizliyə uğramaq; 3) uğursuz olmaq; nəticəsiz olmaq, puça çıxmaq, baş tutmamaq; II فَسَّلَ = IV; IV أَفْسَلَ müvəffəqiyyətsizliyə səbəb olmaq, müvəffəqiyyətsizliyə uğratmaq; V نَفْسَلَ müvəffəqiyyətsizliyə uğramaq

– فَاسِلٌ 1) müvəffəqiyyətsizliyə uğrayan;

2) baş tutmayan; uğursuz; 3) yararsız

– فَسْلٌ uğursuzluq, müvəffəqiyyətsizliyə uğrama, baş tutmama

– فَسْلٌ qorxaq, ağciyər

I فَشُو (u) فَشُو yayılmaq, intişar tapmaq (*şayiə, xəbər haqqında*); IV أَفْشَى yaymaq, hamıya bildirmək, car çəkmək; buraxmaq (*şayiə*); ... الاسرار الى ~ sirri açmaq (*kimə*); V تَفَشَى yayılmaq, intişar tapmaq; VII اِنْفَشَى üstü açılmaq, ifşa olunmaq, ortaya çıxmaq

– فَاشِيَةٌ c. فَوَاشٍ dağılmış mal-qara

– مَفْشَى yayılmış, car çəkilmiş

II فَصَّصَ 1) bahalı daşlarla bəzəmək; 2) qabığını təmizləmək; qabığını soymaq; 3) dilimlərə bölmək (*meyvəni*)

– أَفْصَصٌ, فَصْصٌ, فَصٌّ c. فَصٌّ, فَصٌّ 1) bahalı daş (*üzüyə qoyulan*); 2) zər (*məs., nərddə*); 3) dilim, parça; فَصٌّ ملح duz yığını; 4) əsas mənə; نَصٌّ: نَصٌّ بِنَصِّهِ وَفَصِّهِ

I فَصَّحَ (u) فَصَّحَ fəşahətli olmaq, gözəl, aydın danışmaq; IV أَفْصَحَ 1) fəşahətlə danışmaq, aydınlaşdırmaq; aydın şəkildə ifadə etmək (*nəyi*); 2) yaymaq, hamıya bil-

dirmək (*nəyi* →); 3) Pasxanı qeyd etmək; V فَصَّحَ fəşahətli olmaq; VI تَفَاصَّحَ 1) fəşahətli, bəlağətli olmağa çalışmaq; 2) fəşahət sahəsində yarışmaq

– أَفْصَحُ q. فَصْحَى 1) bəlağətli, fəşahətli;

2) ən doğru, ən düz; اللغة العربية الفصحى klas-sik və ya ərəb ədəbi dili

– فَصَّاحٌ fəşahət sahəsində səmərəsiz cəhd, boş-boşuna əlləşmə

– فَصَّاحَةٌ natiqlik istedadı; nitqin düzgünlüyü

– أَفْصَحٌ aydın, buludsuz

– فَصْحٌ, فَصْحٌ² din. Pasxa

– فَصِيحٌ 1. 1) bəlağətli, fəşahətli; 2) ədəbi;

2. c. فَصَّاحٌ gözəl natiq

– مَفْصِيحٌ 1) bəlağətli, səlis (*dil haqqında*);

2) aydın, buludsuz

I فَصَّدَ (i) فَصَّدَ venanı yarmaq, kəsmək; qanı buraxmaq; V تَفَصَّدَ axmaq; (بالعرق) ~ alnında tər göründü; VII اِنْفَصَّدَ 1) qanamaq; 2) qanı alınmaq; VIII اِقْتَصَّدَ öz venasını kəsmək, qan axıtmaq

– فَصَادٌ qanalma, həcəmət

– فَصَادَةٌ venaların kəsilməsi; qanalma; ~ ابو zool. çaydaçapan, daşadöyən (*uzunquyruqlu kiçik quş*)

– فَصَّدٌ qanalma, həcəmət

– مَفْصَدٌ c. مَفَاصِدٌ lanset, neştər, cərrah bıçağı

I فَصَّعَ (ə) فَصَّعَ sıxmaq, basıb əzmək; VII اِنْفَصَّعَ təzyiqlik edilmiş

فُصْفَاتٌ fosfat

فُصْفَرٌ qaranlıqda işılatma

– فَصْفُورٌ fosfor

– فَصْفُورِيٌّ fosfor -i (1); fosforlu; fosfor kimi ağ işıq verən; ~ ضياء fosforessensiya

فُصْفُوصَةٌ qarayonca

I أَفْصَلَ (i) 1) bölmək; ayırmaq (*nədən* (عن)); bir-birindən ayırmaq, aralamaq (*kimi-nəyi* (بين)); 2) çıxartmaq (*işdən*), xaric etmək (*nədən* (من)); *din*. azad etmək (*nədən* (من) ~ *vəzifədən* azad etmək; من ~ *işdən* çıxartmaq (*kənar etmək*); ~ الولد ~ *الرضاع* عن uşağı döşdən ayırmaq; 3) həll etmək (*nəyi*), qərar çıxartmaq (*nə haqqında* (في)); 4) qiymətini demək, qiymət qoymaq; فَصَلَ (u) 2) *getmək*, çıxmaq (*kimin yanından* (عن)); yola düşmək (*haradan* (عن)); yola çıxmaq (*məs., karvan haqqında*); II فَصَّلَ 1) hissələrə bölmək; 2) müfəssəl şəkildə danışmaq; 3) biçmək (*paltar*); قبل ان تفصل قس! *Ata. sözü* Yüz ölç, bir biç! (*hər fən: biçməmişdən qabaq ölç*); III فَاصَلَ 1) ayrılmaq, uzaqlaşmaq (*kimdənsə*); 2) qiymətləşmək, qiymət danışmaq; qiymət barədə mübahisə aparmaq; V تَفَصَّلَ biçilmək; VII اِنْفَصَلَ 1) ayrılmaq (*nədən* (من)); uzaqlaşmaq, qopmaq (*torpaqdan* (من – *təyyarə haqqında*); 2) çıxıb getmək (*haradan* (عن)); 3) qurtarmaq لا انفصال له 1) ayrılma; *av.* qopma; qırılmaz, ayrılmaz; لا يرتبط لا انفصال له 2) xaric edilmə, çıxıb getmə, kənar edilmə (*işdən, partiyadan*) – اِنْفِصَالِي 1.1) bölüm, ayırıcı; 2) separatist -i (1); 2. separatist – اِنْفِصَالِيَّة separatizm – اِنْفِصَالِيَّة 1) biçmə; ülgü; 2) ülgü, biçim; ~ والخياطة *biçmə və tikmə*; 3) müfəssəl anlatma; təfsilatlar, detallar; ~ باله *və ya* ~ təfsilatı ilə, müfəssəl şəkildə – اِنْفِصَالِيَّة c. ülgü, biçim

– اِنْفِصَالِيَّة دراسة müfəssəl, ətraflı, hərtərəfli; ~ اِنْفِصَالِيَّة ətraflı tədqiqat – اِنْفِصَالِيَّة 1. 1) həlledici, son (*söz haqqında*); 2) ayırıcı; ~ خط suayrıcı; ~ دولة bufer dövlət; ~ اللغات kök dillər; 2. c. اِنْفِصَالِيَّة 1) arakəsmə, çəpər, alçaq divar; sədd, sipər; 2) ara, aralıq – اِنْفِصَالِيَّة c. 1) tire; ayırıcı işarə; vergül (*onluq kəsrlərdə*); 2) ara, fasilə, interval; takt (*notlarda qeyd olunan*); ~ السجع ~ qafiyə sözü – اِنْفِصَالِيَّة 1) döşdən ayırma (*uşağı*) – اِنْفِصَالِيَّة 1) bölmə; ayırmaq; 2) azad etmə, kənarlaşdırma (*işdən, vəzifədən*); 3) qərar; ~ القوت qəti qərar; ~ اليوم *din*. qiyamət günü – اِنْفِصَالِيَّة c. 1) bölmə, fəsil (*kitabın*); ~ و اصل *bax*: 2) kəsilmə, qırılma (*nələrin arasında ... و ...*); 3) ilin fəslisi; 4) otaq, sinif otağı; 5) *teatr*. akt, səhnə – اِنْفِصَالِيَّة həlledici, son; qəti; ~ القول son söz, qəti qərar; ~ صاحب القول son sözün sahibi, qərar çıxaran; ~ الكلمة son söz onundur – اِنْفِصَالِيَّة c. 1) vergül; ~ المنقوطة ~ vergül – اِنْفِصَالِيَّة c. 1) ayrıca ottisk (*maqalənin*) – اِنْفِصَالِيَّة döşdən ayrılmış (*uşaq haqqında*) – اِنْفِصَالِيَّة c. 1) dəstə, partiya; *idm.* komanda; *hərb.* taqım; ~ الفصائل الثائرين üsyançı dəstələri; ~ الفصائل من الجراد çəyirtkə sürüsü; 2) cins; *bot.* fəsilə; ~ الدم qan qrupu – اِنْفِصَالِيَّة c. 1) hakim, arbitr; 2) meyar, ölçü; 3) *xüs.ad. k.* Feysəl – اِنْفِصَالِيَّة c. 1) oynaq; məfsəl; ~ المفاصل revmatizm; ~ التهاب المفاصل artrit; ~ الالتهاب podaqra – اِنْفِصَالِيَّة c. 1) dil

– مَفْصَلٌ 1) ətraflı, müfəssəl; لَ və ya مَفْصَلَةٌ 2) ətraflı, müfəssəl şəkildə; وَهْ ...ان məsələ burasındadır ki, ...; 2) biçilmiş; ülgü əsasında tikilmiş

– مَفْصَلَةٌ c. ائْتِ – hənçamə, rəzə (qapının); şarnir

– مَفْصِلِيٌّ oynaq -i (1); buğumlu; مَفْصِلِيٌّ 3) buğumayaqlılar

– مَفْصُولٌ 1) ayrılmış; 2) azad edilmiş, kənar edilmiş (işdən, vəzifədən); xaric edilmiş (nədən); 3) din. azad edilmiş

– مَفْصِيلٌ ayrıca; bölgü -i (1), ayrı

I فَصَمَّ (i) فَصَمَّ 1) dağıtmaq, parçalamaq; üzədən çatlamaq; 2) açmaq (düyünü); 3) yırtmaq; qırmaq; عَرَى الصداقة ~ dostluq əlaqələrini (bağlarını) kəsmək, qırmaq; VII اِنْفَصَمَ 1) qırılmaq; parçalanmaq; 2) açılmaq; 3) çatlamaq; partlamaq; لا تَنْفَصِمُ صلة qırılmaz əlaqə (kontakt)

– اِنْفِصَامٌ qırılma, parçalanma; açılma; لا اِنْفِصَامَ له ikilənməsi

فَصُولِيًّا, فَصُولِيًّا paxla; maş, lobyə

I فَصَى (i) فَصَى 1) ayırmaq (nədən); V تَفَصَّى 1) ayrılmaq; 2) canını qurtarmaq, xilas olmaq (nədən)

I فَضَّ (ə/u) فَضَّ 1) açmaq; فَضَّ الخاتم möhürü qırmaq; 2) yaymaq, dağıtmaq (məs., kütləni); فَضَّ الاجتماع buraxmaq; qurtarmaq; فَضَّ iclası qurtarmaq; 3) həll etmək (mübahisəni); فَضَّ mübahisəni yatırmaq; 4) deşmək; فَضَّ البكاره bakirəlikdən məhrum etmək, bakirəliyi pozmaq; فَضَّ الدموع göz yaş axıtmaq; فَضَّ فوك! sənə həmişə qulaq asmaq xoşdur! Sən necə də gözəl danışırsan! فَضَّ dili qurusun!; II فَضَّصَّ gümüşlə-

mək, gümüşə tutmaq; amalqama ilə örtmək (şüşəni); V فَضَّصَّ gümüşlə örtülmək, gümüşə tutulmaq; VII اِنْفَضَّ 1) açılmış olmaq, açılmaq; möhürü qopardılmaq; 2) dağılmaq; qurtarmaq (iclas haqqında); 3) qırmaq, kəsmək (əlaqəni) (kimin ilə); 4) çıxmaq (haradan); VIII اِنْفَضَّ parçalamaq, dağıtmaq; البكاره ~ bakirəlikdən məhrum etmək, bakirəliyini pozmaq

– فَضَّةٌ 1) gümüş; ماء الهمّ azot turşusu; نترات الهمّ gümüş nitrat, lyapis (cəhənnəm daşı); 2) para (gümüş; Türkiyədə ¹/₄₀ piastra bərabər olan qəpik); 3) habelə يهودا ~ xırda gümüş pul; ~ باعه بثلاثين (لقاء ثلاثين) adamı bir qəpiyə satmaq (hər fən: 30 gümüşə)

– فَضِيٌّ 1) gümüş -i (1); 2) gümüşü, gümüş rəngli; الهمّ ekran (kino); الهمّ للزواج və ya الهمّ العرس evlilik həyatının 25 illiyi; الهمّ الثعلب qara-qonur tülkü

– فَضِيَّاتٌ c. گümüş qab-qacaq; السفره ~ گümüş qab-qacaq

– مَفْضَاضٌ, مَفْضٌ bıçaq (məs., məktubları açmaq üçün)

– مَفْضُضٌ گümüşlə örtülmüş, gümüşə tutulmuş; ورق ~ staniol, nazik qalay təbəqəsi, qalay folqası

I فَضَّحَّ (ə) فَضَّحَّ 1) açmaq, üzə çıxarmaq; ifşa etmək; 2) rüsvay etmək, biabır etmək; 3) namusunu ləkələmək, namusuna toxunmaq (qadının); القمر النجوم ~ ay ulduzların qarşısını tutdu; VII اِنْفَضَّ 1) ifşa olunmaq; 2) rüsvay edilmək, biabır olmaq; VIII اِنْفَضَّ 1) üstü açılmaq; ifşa olunmaq; 2) biabır olmaq, bədnam olmaq

– اِنْفِضَاحٌ 1) ifşa olunma, üzə çıxma (nəyin isə); 2) biabırçılıq, namussuzluq, rüsvayçılıq

– فاضحٌ biabırçı, rüsveyçı
 – الجهل الـ 1. ifşa edən; üzə çıxaran; biabırçı cahillik; 2. ifşaçı
 – فاضحةٌ biabırçılıq, rüsveyçılıq; üzüqaralıq
 – فضحةٌ biabırçılıq, rüsveyçılıq, rüsveyçı iş, biabırçı iş
 – فضیحٌ biabır edilmiş, rüsvey olunmuş; biabırçı
 – فضیحةٌ c. فضیحةٌ 1) biabırçılıq, rüsveyçılıq; üzüqaralıq; biabırçı fakt; qalmaqal; biabırçı fırıldaq; 2) rəzillik, alçaqlıq
 فضنٌ genişləndirmək, buraxmaq, gen etmək (*geyimi və s.*)
 – فضقاً geniş, gen (*paltar*)
 – فضقعةٌ genişlənmə, gen olma
 I فضلٌ (u) qalığı, artığı qalmaq (*nə-dən*, عن من); 2) üstün olmaq (*kimdən təs.h. və ya* علی); II فضلٌ 1) üstün tutmaq (*nəyi nəyə* علی); 2) himayəçilik etmək, havadarlıq etmək; III فضلٌ 1) üstünlükdə rəqabət aparmaq, məziyyətlərə dair mübahisə aparmaq; 2) üstünlük vermək; müqayisədən sonra ən yaxşısını seçmək (*nədən* بين); IV فضلٌ 1) qalığı buraxmaq; 2) mərhəmət, şəfqət göstərmək (*kimə* علی); V فضلٌ 1) buyurmaq, lütf etmək, iltifat etmək; فضلوا بالمعلومات! فضلوا بقبول (فائق) احترامی! mənim yüksək ehtiramımı qəbul edin! (*məktubun sonunda*); فضلوا ~ zəhmət olmasa, əyləş!; 2) gündəlik geyimi geymək; VI فضلٌ 1) bir-birini ötmək, bir-birinə üstün gəlmək; məziyyətlərə görə bir-birilə rəqabət aparmaq; 2) məch. müdaxilə etmək

– فضلیاتٌ c. فضلی q. أفاضلٌ c. أفضلٌ ən la-yiqli, ən yaxşı; ... من الـ ən yaxşısı budur ki, ...; ~ سعى نحو مستقبل ~ daha yaxşı gələcəyə can atmaq; ~ سعى الى حياة ~ daha yaxşı həyata can atmaq; ~ بصورة ən yaxşı şəkildə
 – سياسة الـ üstünlük; imtiyaz; أعطى الـ əlverişli şərait yaratma siyasəti; أعطى الـ üstünlük vermək (*nəyə-kimə* -)
 – حساب التمام (التكامل) والـ حساب integral və diferensial hesablama
 – تفاضليٌ diferensial; المعادلة الـ diferensial tənlik
 – فضلٌ 1) lütfkarlıq, iltifat; xeyirxahlıq; xidmət, kömək; 2) üstünlük; fərqlənmə
 – فضلٌ 1) üstün tutma; 2) himayədarlıq; اسم الـ qram. üstünlük və ya müqayisə dərəcəsinə olan sifət
 – فضلٌ daha üstün tutulan, üstün tutulmağa layiq, ən yaxşı; رسوم الـ *iqtis.* preferensial rüsumlar; تعرف الـ imtiyazlı tarif; معاملة الـ *bax:* مُعاملة
 – فضلٌ 1. فضلٌ c. فضلٌ 1) layiqli, üstün, fəzilətli (*alimin epiteti*); 2) ideal; المدينة الـ ideal şəhər; المجتمع الـ ideal cəmiyyət; 2. c. فضلٌ layiqli insan
 – فضلٌ c. فضلٌ 1) qalığı; 2) *müh.* saldo, qalığı
 – فضلٌ c. فضلٌ 1) artım, çoxalma; gelir; 2) iltifat, əl tutmaq
 – فضلٌ c. فضلٌ – qalığı, artığı
 – فضلٌ c. فضلٌ 1) xidmət, fəzilət; şərafət; məziyyət; رجال الـ və العلم الـ alimlər; انسان الـ insanların borclu olduqları kəslər (*nəyə görə isə*); səbəbkarlar (*məs., təntənənin, bayramın*); هو صاحب الـ onun (nədəsə) xidməti vardır; (يرجع الـ في... يعود)

...الى xidmət ... aiddir; 2) minnət, lütf; 3) fayda; üstünlük; 4) qalıq, artıq; فضول الجسم fiziol. ifrazat; فضول القول artıq (lazımsız) sözlər; بالله Allahın rəhmi ilə!; به onun sayəsində; من كـ zəhmət olmasa! buyur!; لا يملك فلان ... danışmağa dəyməz; عن دينار! Onun qəpiyi belə yoxdur, dinar-dansa heç danışmağa dəyməz!; ذلك ... bundan əlavə, bundan savayı; ...sa-vayı, ...əlavə

– فضائل c. فضائل 1) qalıq, artıq; 2) əlavə; فضائل الجملة qram. cümlənin II dərəcəli üzvləri; 3) tullantılar; فضائل اقمشة parçaların qalıqları, tullantıları; 4) gündəlik və ya iş geyimi; لباس ev paltar

– فضائل c. ifrazat, nəcis

– فضول normanı, ölçünü keçən

– فضول 1) maraqlı, hər şeyi bilmək həvəsi; هر شيء بيلمك həvəsində olanlar;

2) müdaxil etmə; zəhlətökmə, təngə gətirmə

– فضولي artıq, lazımsız

– فضولي 1) hər şeyi bilməyə çalışan, hər şeyə qarışan; 2) zəhlə tökən, təngə gətirən;

2) çağırılmamış qonaq

– فضولي 1) hər şeyi bilmək həvəsi; 2) zəhlə tökmə, təngə gətirmə

– فضيل c. فضلاء layiqli; üstün

– فضيلة c. فضائل yaxşılıq, comərdlik, səxavət; məziyyət, yüksək keyfiyyət; yaxşı hərəkət; أمهات الفضائل هي الحكمة والعفة والشجاعة والعقل insanın başlıca keyfiyyətləri – müdriklik, əxlaq, şücaət və ağıldır; صاحب əlahəzrət (şeyxlərin və din xadimlərinin titulu)

– مفاضلة 1) məziyyətlərə görə rəqabət aparma; 2) seçim (nələrisə müqayisə etdikdən sonra); üstün tutma

– مفضال üstün, ən yaxşı; nəcib; comərd, lütfkar

– مفضل sevimli, ən çox sevilən (məşğuliyət, oyun və s. haqqında)

– مفضلة c. مفاضيل 1) ev paltarı, gündəlik paltar; 2) gecə paltarı; مفضلات c. alt geyimləri

– مفضول keçilmiş, geridə buraxılmış; الفاضل və الـ ən yaxşı və ən pis

I فضاء geniş, gen-bol olmaq; فضي boş olmaq, məşğul olmamaq; II فضّ boşaltmaq, azad etmək; IV أفضى 1) götürüb çıxartmaq (nəyə); 2) keçmək (kimə); 3) xəbər vermək (kiməyə); حديث ~ müsaibə vermək; V تفضى boş olmaq, məşğul olmaq; asudə vaxt əldə etmək (nə üçün)

– فاض q. فاضية 1) boş, qeyri-məşğul; على على السى والمليان boşuna, hədə yerə; necə gəldi, ayırd etmədən; 2) asudə vaxtı olan

– فضاء 1) açıq məkan; اطلاق العيارات النارية və ya havaya atəş açmaq; الكوني və ya kosmos, kosmik fəza; سفينة kosmik gəmi; راند ilk kosmonavt; 2) boş vaxt, asudə vaxt; بيت ayaqyolu

– فضائي məkan -i (ı), məkani; kosmik; سفينة kosmik gəmi; الابحاث kosmik tədqiqatlar

I فط 1) atılmaq, sıçramaq, tullanmaq; 2) fişqırmaq, fəvvarə vurmaq

– فطة c. فط - at - sıçrayış; tullanma, sıçrama

– فطح (ə) فطح yastılaşdırmaq, düzləşdirmək, genişləndirmək; II فطح = I

– فطح q. فطحاء c. فطح 1) geniş; 2) enlibaşlı

فَطْحَلٌ *habelə* زمن الـ *qədim dövr* (*insanın yaranmasından qabaqkı*)

– فَطَّاحِلٌ *c.* görkəmli (*alimlər haqqında*); فطاحل العلماء *və ya* فطاحل العلماء *və ya* görkəmli elm xadimləri

I فَطَّرَ (فطر) 1) yarmaq, parçalamaq; 2) yaratmaq, xəlq etmək; 3) *məch.* anadangəlmə meyilli olmaq (*nəyə isə*); təbiətinə görə meyilli olmaq (*nəyə* *على*); anadangəlmə istedadlı olmaq (*nədə* *بـ*); فطرت على كره السفر *məch.* təbiətimə görə mən səyahət etməyi xoşlamıram; فَطَّرَ (u) 2) səhər yeməyi yemək; 2) orucu pozmaq; pəhrizi qurtarmaq; II فَطَّرَ (1) səhər yeməyi vermək; 2) orucunu pozdurmaq; 3) hissələrə parçalamaq; IV أَفَطَّرَ (1) səhər yeməyi yemək; 2) *din.* orucu qurtarmaq (*Ramazan ayından sonra*); ~ نَفَطَّرَ Ramazanda oruc tutmamaq; V نَفَطَّرَ parçalanmaq, yarılmmaq; VII اِنْفَطَّرَ parçalanmaq, yarılmmaq; ~ باليكاء ~ hönkür-hönkür ağlamaq; ~ قلبه ~ onun ürəyi parçalanırdı

– اِفْطَارٌ (1) orucu dayandırma; pəhrizdən çıxma; iftar; الـ orucun dayandırılması xəbər verən top atəşi; 2) səhər yeməyi

– فَاطِرٌ (1) yaradan, xəlq edən
– فَاطِرٌ (2) oruc tutmayan
– فَطَاظِرِيَّةٌ *c.* فَطَاظِرِيَّةٌ *və ya* فَطَاظِرِيَّةٌ *c.* فَطَاظِرِيَّةٌ piroq bişirən; qənnadçı, şirniyyatçı (*usta*)

– فِطْرٌ səhər yeməyi

– فِطْرٌ *c.* فُطُورٌ çatlaq, çat, yarıq
– فِطْرٌ *və ya* فُطْرٌ *topl. c.* فُطُورٌ (1) göbələk;

2) törəmə

– فِطْرٌ orucu dayandırma; pəhrizi kəsmə; *din.* oruc bayramı

– فِطْرَةٌ *c.* فِطْرٌ (1) təbiət; anadangəlmə xüsusiyət; xarakter; 2) ibtidailik; الـ عاش على الـ

ibtidai insan kimi yaşamaq; 3) fitrə, sədəqə (*Orucluq bayramı münasibətilə*)

– فِطْرِيٌّ göbələk -i (1); الأمراض الـ göbələk xəstəlikləri; mikozlar

– فِطْرِيٌّ (1) təbii, anadangəlmə; المواهب الـ anadangəlmə istedadlar; 2) ibtidai; الـ ibtidai insan

– فِطْرِيَّاتٌ *c.* anadangəlmə keyfiyyətlər, xüsusiyətlər

– فِطَارٌ = فُطُورٌ, فُطُورٌ ~ سəhər yeməyi yemək

– فِطُورَاتٌ *c.* pirojki

– فِطِيرٌ (1) duzsuz, şit (*çörək haqqında*); 2) çiy, xam; yetişməmiş; ~ رأى düşünməmiş fikir; 3) təzə (*çörək haqqında*)

– فِطِيرَةٌ *c.* فِطَائِرٌ yumru, yumşaq bulka; pirojna; piroq; ~ لحم ~ ətli piroq; ~ على ~ زبدة (شحمة) gözələnilməz uğur

I فِطْسٌ (ə) فِطْسٌ boğulmaq; təngnəfəs olmaq; فِطْسٌ (i) فِطْسٌ ölmək; gəbərmək; II فِطْسٌ (1) boğmaq; 2) öldürmək

– فِطْسَاءٌ *q.* فِطْسَاءٌ *c.* فِطْسَاءٌ yastıburun; fındıqburun, dikburun

– فِطْسَاءٌ yastı (*burun haqqında*)

– فِطْسَانٌ *q.* فِطْسَانٌ boğulmuş, boğulub öldürülmüş; ölü; gəbərmiş; بهيمة فطسى gəbərmiş heyvan

– فِطْسَةٌ boğularaq ölmə

– فِطْيِسٌ 1. boğulmuş, boğularaq öldürülmüş; 2. cəmdək, leş

– فِطْيِسَةٌ *c.* فِطْيَانِسٌ cəmdək, leş

– فِطْيِسَةٌ = فِطْيِسَةٌ

فَطْفُطٌ qanad çalmaq; ... بسره الـ ~ sirri açıb söyləmək, ağzından qaçırtmaq

– فَطْفُطَةٌ qanad çalma

فَطَمَ (i) فَطَمَ döşdən (*süddən*) ayırmaq (*uşağı*); VII اِنْفَطَمَ 1) döşdən ayrılmaq; 2) imtina etmək, uzaq durmaq (*nədən* عن)

– فاطِمَةٌ *xüs.ad. q. Fatimə*

– فاطِمِيٌّ *tar. fatimi; Fatimilər; الدولة Fatimilər dövləti*

– فاطِمٌ südlə əmizdirmənin dayandırılması, döşdən ayırma (*uşağı*)

– فَطِيمٌ = مَقْطُومٌ

I فَطِنَ فطونə, فَطِنٌ (u) فَطِنٌ, فَطِنٌ (فطن) (ə) فَطِنٌ başa düşmək, dərk etmək, anlamaq; (*məğzinə*) varmaq (*nəyin* لə və ya الی); II فَطَّنَ aydınlaşdırmaq; başa salmaq, beyninə yeritmək; V تَفَطَّنَ başa düşmək, dərk etmək (*nəyi* لə)

– فَطَانَةٌ fəhmilik, tez başa düşmə, fərasət; dərrakə; anlama

– فَطِنٌ tez başa düşən, bilən; anlaqlı, zəhinli, dərrakəli

– فِطْنَةٌ tez başa düşmə, tez götürmə; fəhm, fərasət; bəsirət

– فُطُونَةٌ

– فُطِينٌ ağıllı, dərrakəli, fəhmli

I فَطَّ (i/ə) فَطَّ kobud olmaq, ədəbsiz olmaq, qaba olmaq

– فَطَاةٌ kobudluq, ədəbsizlik, qabalıq, vulqarlıq

– فَطٌّ الخرق kobud, qaba, ədəbsiz; فَطٌّ الحودق sərhdələri kobud şəkildə pozma

– فَطٌّ² morj

I فَطَعَ (u) فَطَعَ qorxulu, dəhşətli olmaq; ikrahədici olmaq, iyrenc, mənfur olmaq; II فَطَعَ vəhşilik, yırtıcılıq etmək; X اِسْتَفْطَعَ dəhşətli, qorxulu hesab etmək; mənfur, iyrenc hesab etmək

– فَطَاعَةٌ dəhşət, iyrenlik, mənfurluq, mürdarlıq

– فَطَائِعٌ c. dəhşətli hərəkətlər; qəddarlıqlar, vəhşiliklər, yaramazlıqlar

– فَطَعٌ qorxulu, dəhşətli; vəhşicəsinə

– فَطِيعٌ dəhşətli, iyrenc; vəhşicəsinə, qorxulu

– مُفْطِعٌ = فَطِيعٌ

I فَعَصَّ (ə) فَعَصَّ əzmək, basmaq, təzyiq etmək

– مَفْعُوصٌ 1. əzilmiş, basılmış; 2. balaca, uşaq

I فَعَلَ (ə) فَعَلَ etmək, yerinə yetirmək; iş görmək, hərəkət etmək; فعلته ~ öz işini görmək; امرأة ~ qadınla cinsi əlaqədə olmaq; II فَعَّلَ aydın və intonasiya ilə oxumaq, təqti etmək (*şeri*); VI تَفَاعَلَ 1) qarşılıqlı təsir etmək, bir-birinə təsir göstərmək; 2) birləşmək; bağlanmaq (*nə ilə* مع); VII اِنْفَعَلَ 1) təsirə məruz qalmaq (*nəyin isə*); 2) həyəcanlanmaq, mütəəssir olmaq; 3) hirs-lənmək; 4) yerinə yetirilmək; həyata keçirilmək; VIII اِفْعَلَ 1) uydurmaq, qondarmaq, quraşdırmaq, iftira etmək; 2) saxtalaşdırmaq

– اِفْعَالٌ c. işlər, hərəkətlər; ان في استطاعته o onunla istədiyini edə bilər

– اِفْتِعَالَ 1) uydurma, qondarma, iftira; 2) saxtalaşdırma

– اِنْفِعَالَ c. 1) həyəcan keçirmə, mütəəssir olma; həyəcan; ~ في və ya بə həyəcanla; 2) oyatma, hərəkətə gətirmə; 3) qəzəb; 4) fiziol. refleks, qıcıqlanma

– اِنْفِعَالِيَّةٌ həyəcanlanma qabiliyyəti; təsirlənmə, qıcıqlanma

– تَفَاعَلَ c. 1) qarşılıqlı təsir; 2) birləşmə; 3) kim., fiz. reaksiya; فيدال ~ Vidal reaksiyası; الكيمياءى kimyəvi reaksiya;

الـ الحرارى nüvə reaksiyaları; الـ المتسلسل istilik-nüvə reaksiyaları; الـ متسلسل *bax*: مُتَسَلْسِلٌ

– تَفَاعِيلٌ *c.* تَفْعِيلَةٌ, تَفْعِيلٌ (şeydä); تَفَاعِيلُ البحور təqti, bölgü (şeydä)

– اِفْعَالٌ 1. 1) edən, həyata keçirən; 2) fəaliyyət göstərən; 3) hüq. seçmək hüququ; 2. 1) اِفْعَالٌ işçi; fəhlə; icraedici; 2) səbəbkar (hadisənin); 3) qram. mübtədə (feli cümlənin); qram. isim-fail

– فَوَاعِلٌ *c.* فَوَاعِلٌ faktor

– اِفْعَالٌ əxlaqsız (pozğun) qadın (qız); يا ابن! söy. ey, sən, əxlaqsız oğlu!

– اِفْعَالِيَّةٌ 1) hərəkət; təsir; təsir qüvvəsi; effektivlik; 2) qram. cümlədə sözün idarəedici söz kimi çıxış etməsi

– اِفْعَالٌ həqiqi; təsirli; aktiv; güclü təsir edən; effektiv

– اِفْعَالٌ *c.* اِفْعَالٌ 1) hərəkət, iş, fəaliyyət; الـ *və ya* الـ *və ya* الواقع *və ya* الـ həqiqətdə, faktiki olaraq; 2) təsir; الـ الحرارة istinin təsiri altında; 3) akt; iş; الـ يريد افعالا لا اقوالا! ona iş lazımdır, söz yox! 4) qram. fel; (أمر) ~ اسم əmrin feli isimlə ifadəsi (məs., اِحْتِيَاةٌ! ehtiyat et!, ehtiyat edin!); لازم ~ təsirsiz fel; متعدي ~ təsirli fel; مساعد ~ köməkçi fel; معلوم ~ felin məlum növü; مجهول ~ felin məchul növü

– اِفْعَالٌ *c.* اِفْعَالٌ iş, fəaliyyət, hərəkət, əməl; الـ الشنعاة çox çirkin hərəkət

– اِفْعَالِيَّةٌ 1) faktik; həqiqi; 2) praktik, əməli, təcrübi; الـ faktiki olaraq, həqiqətən, əslinə baxdıqda; de-fakto; 3) qram. feli

– اِفْعَالِيَّةٌ qram. felilik

– اِفْعَالٌ *c.* اِفْعَالٌ – reaktor; الـ الذرى *və ya* الـ للذرة ~ atom reaktoru

– اِفْعَالَةٌ: الـ işəmuzd

– اِفْعَالٌ uydurulmuş; saxta; qəsdən edilmiş

– اِفْعَالٌ 1) həyəcanlanan; mütəəssir olan; 2) qəzəbli; qızıqdırılmış; 3) hüq. passiv

– اِفْعَالٌ 1. 1) edilmiş; 2) hirsəndirilmiş, acıqlandırılmış; 2. 1) təsir (qüvvənin, dərmanın); الـ سارى hüq. qanuni qüvvəsi olan; الـ باطل hüq. qanuni qüvvəsini itirmiş; الـ القانون على... yayılır; الـ الرجعى hüq. əks-təsir (qüvvənin); 2) qram. tamamlıq (به ~ معه, ~ فيه, ~ به) isim-məful

– اِفْعَالِيَّةٌ 1) təsirin qüvvəsi; 2) özündən çıxma; qəzəb; 3) qram. cümlədə sözün tamamlıq kimi çıxış etməsi

I اِفْعَالٌ (ə) اِفْعَالٌ doldurmaq; qədərindən artıq doldurmaq (nə ilə →); IV اِفْعَالٌ = I

– اِفْعَالٌ dolu; həddindən artıq doldurulmuş

– اِفْعَالٌ *q. c.* اِفْعَالٌ 1) zool. yexidna; 2) ilan, gürzə

– اِفْعَالٌ = اِفْعَالِيَّةٌ ~ xəyalı; əjdaha

– اِفْعَالِيَّةٌ pis xarakter; acıdıllıq, ətiacılıq, qərəzkarlıq

I اِفْعَالٌ (ə) اِفْعَالٌ açmaq, aralamaq (ağzını); VII اِفْعَالٌ açılmaq, aralanmaq

– اِفْعَالٌ: اِفْعَالٌ boş, tutulmamış yer

– اِفْعَالٌ çayın ağzı; vadinin başlanğıcı

اِفْعَالٌ nazik farfor, çini

I اِفْعَالٌ (ə) اِفْعَالٌ, اِفْعَالٌ iyi gəlmək, qoxusu gəlmək (burnuna); الـ رائحة الطعام الشهية burnuna dadlı yeməyin iyi gəldi

– اِفْعَالٌ iyli, ətirli

اِفْعَالٌ *bot.* 1) xına; 2) xına gülü

– اِفْعَالٌ xoş iy, ətir, rayihə

I اِفْعَالٌ (ə) اِفْعَالٌ çıxartmaq (göz); deşmək, yarmaq (irini, çibani); V اِفْعَالٌ partlamaq; VII اِفْعَالٌ çıxarımaq (göz haqqında); deşilmək, yarımaq (irin, çiban haqqında)

I فَقَدَ (i) فَقَدَ 1) itirmək, məhrum olmaq; malik olmamaq, tapmamaq; وعيه ~ və ya ~ وشده ~ və ya ~ صوابه ~ özündən getmək, bayılmaq; ... في الأمل ~ ümidini itirmək (*nəyə isə*); ~ البصر görmə qabiliyyətini itirmək; شعوره ~ huşunu itirmək; 2) *məch.* itmək, yoxa çıxmaq; فَقَدَ النَّصَابَ kvorum yox idi; IV فَقَدَ 1) (*nəyin isə*) itməsinə səbəb olmaq; 2) məhrum etmək; الحياة ~ kimin isə həyatını əlindən almaq; شعوره ~ bayılmaq; عقله ~ dəli etmək, aqlını əlindən almaq; V تَفَقَّدَ 1) baxmaq, nəzərdən keçirtmək; təftiş etmək; 2) ziyarət etmək, baş çəkmək; 3) axtarmaq (*nəyi isə*); axtarmağa başlayaraq yoxluğunu üzə çıxartmaq; 4) qayğısına qalmaq; VIII إِفْقَدَ 1) ziyarət etmək; 2) nəzərdən keçirtmək; baxmaq; müayinə etmək; 3) axtarmaq; 4) axtarmağa başlayaraq yoxluğunu üzə çıxartmaq; 5) olmamaq, çatmamaq, əskiyyə olmaq (*nə -*); ehtiyacı olmaq (*nədə -*); 6) ağır itki vermək (*kimin isə ölümü ilə əlaqədar*); X اسْتَفْقَدَ 1) çatışmazlığı hiss etmək; olmasını hiss etmək; 2) axtarıb tapmaq – إِفْتَقَادًا 1) baş çəkmə, ziyarət; 2) nəzərdən keçirtmə; təftiş; 3) axtarmaq; axtarıb tapmaq; 4) ehtiyac, tələbat (*nəyə* الی) – تَفَقُّدًا 1) nəzarət, təftiş, yoxlama; 2) ziyarət, baş çəkmə – تَفَقُّدِيٌّ yoxlama -i (i), təftiş -i (i) – فَاقِدًا 1) itirən, məhrum olan; a) الشعور ~ huşunu itirmiş; b) huşsuz, özündən getmiş, hissiz; 2) malik olmayan, məhrum olmuş (*nədən*); وطنه ~ yeri dəyişdirilmiş, başqa yerə köçürülmüş şəxs; لا يعطيه ~ الشئ *Ata. sözü* yoxun üzə qara olsun – فَقدَ (ف+قد) *bax:* فَقدَ –

فَقْدَانٌ = فَقدٌ –

– فَقدَانٌ , فَقدَانٌ 1) olmama, çatmama, əskiklik; النَّصَابَ ~ kvorumun olmaması; 2) itki; القدرة على العمل ~ əmək qabiliyyətinin itirilməsi; الشهية ~ iştahanın itməsi; الذاكرة ~ yaddaşın itməsi

– فَقِيدٌ 1) itmiş; itirilmiş; 2) ölmüş, məhrum; (العلم) البلاد ~ ölümü ölkəyə (*elmə*) itki gətirmiş insan

– مُتَفَقِّدٌ 1. yoxlama apararı, təftiş edən; 2. müfəttiş

– مُفْتَقِدَاتٌ c. itmiş şeylər; مستودع الـ tapıntılar bürosu

– مُفَقِّدَةٌ uşaqları olan qadın

– مَفْقُودٌ 1) itirilmiş; yoxa çıxmış; 2) mövcud olmayan

I فَفَرَ (u) فَفَرَ 1) deşmək, dəlmək, sancmaq; 2) yoxsulluğa səbəb olmaq, yoxsulluqla nəticələnmək; فَفَرٌ (u) فَفَارٌ kasıb olmaq; ehtiyacı olmaq; kasıblamaq; II فَفَرَ 1) deşmək, dəlmək; 2) mürgüləmək, yuxulamaq; IV أَفْفَرَ 1) yoxsulluğa gətirib çıxartmaq, yoxsullaşdırmaq; 2) yoxsullaşmaq, kasıblaşmaq, dilənçi halına düşmək; VIII إِفْفَرَ 1) kasıb olmaq, kasıbcılıq çəkmək; 2) ehtiyacı olmaq; tələbatı olmaq (*nəyə* الی)

– فَفَارَةٌ c. فَفَارَةٌ bədbəxtçilik, fəlakət

– فَفَارٌ topl. fəqərələr; ذو الـ zu-1-fəqar (*Məhəmməd peyğəmbərin (s.ə.) Bədr döyüşü zamanı düşməndən geri aldığı və irsən Əliyə keçən qılıncın adı*)

– فَفَارَةٌ c. فَفَارَةٌ – فَفَارَةٌ – fəqərə, fəqərə sümüyü

– فَفَارِيٌّ فَفَارَةٌ -i (i)

– فَفَرٌ , فَفَرٌ kasıbcılıq, yoxsulluq; ehtiyac; ~ anemia; ~ غنى كامل ~ *Ata. sözü* borcsuz kasıbcılıq – ən böyük zənginlikdir

– فَقَّارَةٌ = فُقْرَةٌ
 – فُقْرَةٌ c. فُقْرَاتٌ, فُقْرٌ 1) həlqə (*zəncirin*); 2) paraqraf; abzas; maddə; 3) fəqərə, fəqərə sümüyü
 – فُقْرَةٌ fəqərə -i (i); ~ غير *və ya* ~ لا onurğasız; الحيوانات العمود الـ onurğa sütunu; الحيوانات الفقريات onurğalı heyvanlar
 – فُقْرِيَّاتٌ c. onurğalı heyvanlar; لا فُقْرِيَّاتٌ onurğasız heyvanlar
 – فُقْرَاءٌ c. فُقْرٌ 1. kasıb, ehtiyacı olan; 2. 1) kasıb, yoxsul; 2) dərviş, zahid, qələndər
 – مُفْتَقِرٌ ehtiyacı olan, tələbatı olan (*الـى nəyə*)
 – مَفْقُورٌ ~ الظهر onurğasız sütunu olan
 I فُقْسٌ (ə) فُقْسٌ 1) kürd yatıb bala çıxartmaq; 2) yumurtadan çıxmaq, yumurtanı sındırmaq, dimdiklə deşib çıxmaq (*cücə haqqında*); 3) yumurtacıq qoymaq (*çəyirtkə haqqında*); (الحيلة الملعب) ~ fırıldaqın, hiylənin üstünü açmaq
 – فُقْسٌ 1) kürd yatıb bala çıxartma; 2) yumurtadan çıxma; 3) anasından ayrılmış balar; الجراد ~ çəyirtkənin yumurtacıqları
 فُقُوسٌ topl. 1) uzun xiyarlar (*Misir*); 2) yemişlər (*Suriya*)
 – فُقُوسَةٌ c. فُقُوسَةٌ 1) uzun xiyar; 2) yemiş
 – مَفْقُوسٌ c. مَفْقُوسٌ inkubator
 I فُقْسٌ (i) فُقْسٌ 1) sındırmaq (*yumurtanı və s.*); 2) şişmək, qabağa gəlmək (*dağılma zamanı divarın hissəsi haqqında*); II فُقْسٌ 1) vurmaq, dağıtmaq; 2) qabığınyı soymaq
 فُقُوسٌ uzun xiyarlar (*Misir*)
 فُقُوصَةٌ c. فُقُوصَةٌ – uzun xiyar
 فُقُوطٌ II فُقُوطٌ 1) rəqəmi sözlə yazmaq; 2) rəqəmdən sonra فُقُوطٌ sözünü yazmaq (*başqa rəqəmləri yazmamaq üçün*); V فُقُوطٌ sözlə yazılmaq (*rəqəm haqqında*)

– فُقُوطٌ (ف + ق + ط) yalnız, təkçə
 I فُقُوعٌ (ə) فُقُوعٌ, فُقُوعٌ 1) partlamaq, çatlamaq; 2) qəfildən, gözələnilmədən ölmək (*apopleksiya nəticəsində*); 3) tünd-sarı rəngdə olmaq; II فُقُوعٌ şaqqıltı, çatırtı yaratmaq; اصابعه ~ barmaqları şaqqılatmaq; VII فُقُوعٌ partlamaq, çatlamaq; dağılmaq, pərən-pərən olmaq
 – فُقُوعٌ tünd-sarı; ~ اصفر tünd-sarı rəngli
 – فُقُوعٌ pivə
 – فُقُوعَةٌ c. فُقُوعَاتٌ, فُقُوعٌ qabar, qabarcıq (*suda*); فُقُوعَاتُ الصابون sabun köpükləri; تَبَدَّدَ كفقاعات الهواء على سطح الماء sudakı qabarcıqlar kimi tez yox olmaq
 – فُقُوعٌ c. فُقُوعٌ göbələk
 – مَفْقُوعٌ 1. partlamış; 2. idiot
 فُقُوقٌ yoxsullaşmaq, kasıblaşmaq; ~ الجلد suluqlarla örtülmək (*dəri haqqında*)
 – فُقُوقَةٌ c. فُقُوقَةٌ – suluq, qabarcıq
 I فُقُومٌ (ə) فُقُومٌ ciddiləşmək, təhlükəli olmaq, təhlükəli xarakter almaq (*vəziyyət haqqında*); VI فُقُومٌ ciddiləşmək, mürəkkəbləşmək, gərginləşmək, kəskinləşmək
 – فُقُومٌ gərginləşmə, mürəkkəbləşmə; التناقضات ~ ziddiyyətlərin kəskinləşməsi
 – فُقُومٌ c. فُقُومَةٌ
 – فُقُومَةٌ = فُقُومٌ c. فُقُومَةٌ
 I فُقُوهٌ (ə) فُقُوهٌ 1) başa düşmək, bilmək; 2) fiqh məsələlərindən xəbərdar olmaq; II فُقُوهٌ öyrətmək, təlimat vermək; düz yola çağırmaq; IV أْفُقُه = II; V تَفُقُه 1) başa düşmək; 2) müsəlman hüququnu – fihi öyrənmək; hüquqşünas olmaq; fiqh üzrə mütəxəssis olmaq; مذهب الإمام الشافعي İmam Şafi məzhəbi üzrə mütəxəssis olmaq
 – فُقُوهٌ 1) anlama, bilmə; ~ اللغة ~ ərəb filologiyası; 2) müsəlman hüququ (*fiqh*)

– فِقْهٌ fīqh –i (i)

– فُقُهَاءُ c. فُقِيهٌ 1) hüquqşünas; fəqih; 2) Quran oxuyan; 3) *habelə* الكتاب ~ məktəb (*mədrəsə*) müəllimi

– فُقِي habelə الكتاب ~ məktəb (*mədrəsə*) müəllimi

I فَكُّ (ə/u) فَكُّ 1) açmaq; boşaltmaq; azad etmək; فَكُّ الْاَزْرَارِ kəməri açmaq; فَكُّ الدُّيْمَلَةِ düymələri açmaq; فَكُّ الْاَسِيرِ əsiri azad etmək; 2) burub açmaq (*qaykanı*); hissələrə ayırmaq; sökmək; فَكُّ الْحَصَارِ mühasirəni qaldırmaq; فَكُّ الْحَزَنِ matəmi qaldırmaq; فَكُّ الْحَتْمِ möhürü sındırmaq; فَكُّ الْحَطِّ çətinliklə oxumaq, höccələyərək oxumaq; فَكُّ رَمُوزِهِ şifrini açmaq; فَكُّ طَلَاسِمِ الرَّمُوزِ işarələrin şifrini açmaq; فَكُّ الرِّهْنِ girov qoyulmuş əşyanı geri almaq; فَكُّ الْعِظْمِ sümüyü çıxartmaq; فَكُّ عَقْدِهِ kimi isə dilləndirmək, dilə gətirmək; فَكُّ الْمَسْأَلَةِ məsələni həll etmək; فَكُّ النُّقُودِ pul-ları dəyişmək; فَكُّ الْيَدِ əli aralamaq; II فَكَّكَ 1) açmaq; boşaltmaq (*zəncir, buxov*); 2) yumşaltmaq (*torpağı*); 3) bir-birindən ayırmaq; فَكَّكَتِهِM bir-birindən ayırmaq, kimlərin isə arasına təfriqə salmaq; 4) hissələrə ayırmaq, sökmək; 5) *kim.* ayırmaq, parçalamaq; *fiz.* parçalamaq; فَكَّكَ النَّفْطِ ~ nefti krekinq-prosesdən keçirmək; V فَكَّكَتُ 1) açılmaq; boşaldılmaq; 2) parçalanmaq; hissələrə ayrılmaq; 3) sökül-mək; VII فَكَّكَتُ 1) açılmaq; boşaldılmaq; 2) parçalanmaq; 3) hissələrə ayrılmaq, sökül-mək; burulub açılmaq; 4) ayrılmaq, azad olmaq (*nədən* من يكتب ~ ما o, yazmaqda davam etdi; VIII فَكَّكَتُ pul verib qurtarmaq, girovdan çıxartmaq, girovu geri almaq; X إِسْتَفَّكَتُ 1) azad etməyə nail olmaq (*kimi isə*); 2) açmağa çalışmaq (*məs., dü-*

yüni); həll etməyə çalışmaq (*məs., məsələni*)

– فَكَّكَتُ 1) boşalma; 2) bölünmə; hissələrə ayrılma

– فَكَّكَتُ 1) boşaldılma; 2) sökmə, dağıtma; burub açma; 3) ayırma; الْعَرَى ~ parçalanma, ixtilaf; 4) *kim.* parçalanma; *fiz.* bölünmə, parçalanma; فَكَّكَتُ الْزَيْتِ ~ neftin krekinq-prosesdən keçirilməsi

– فَكَّكَتُ 1) açılma; boşalma; xilas olma, azad olma; 2) sökül-mə, hissələrə ayrılma; 3) çıxıq; burulma; فَكَّكَتُ الزَّمَامِ ~ geodezik planalma; فَكَّكَتُ الرِّهْنِ ~ girov qoyulmuş şeyin geri alınması

– فَكَّكَتُ 2) فَكَّكَتُ الْاَفْكَاءُ, فَكَّكَتُ الْعُلُوِّ الْأَعْلَى ~ aşağı çənə; فَكَّكَتُ الْعُلُوِّ الْأَعْلَى ~ yuxarı çənə

– فَكَّكَتُ 1) فَكَّكَتُ الْاَزَادِ olma, xilas olma; لَا يَسْتَطِيعُ مِنْهُ مَا بِيَدِهِ bilmir; 2) pul verib geri alma (*girov əşyanı*); فَكَّكَتُ الْاَزَادِ لَا يَأْخُذُ مِنْهُ ayrılmaz, qırılmaz, möhkəm

– فَكَّكَتُ 1) فَكَّكَتُ الْخَيْرِ xırda pul; pulun artığı, qalanı; 2) şuxluq, şənlik, məmnunluq; ~ فَكَّكَتُ الْاَزَادِ صاحب şən adam

– فَكَّكَتُ 1) فَكَّكَتُ الْاَزَادِ, فَكَّكَتُ الْاَزَادِ vintaçan, vintburan; فَكَّكَتُ الْاَزَادِ qayka açarı; 2) burğu, probkaaçan, ştopor

– فَكَّكَتُ 1) فَكَّكَتُ الْاَزَادِ açılmış, boşaldılmış; azad edilmiş; 2) sökül-müş, hissələrə ayrılmış; burulub açılmış

– فَكَّكَتُ 1) فَكَّكَتُ الْاَزَادِ q. فَكَّكَتُ الْاَزَادِ əyriağız

I فَكَّرَ (i, u) فَكَّرَ fikir-ləşmək, düşünmək;

II فَكَّرَ 1) düşünmək, götür-qoy etmək; fikir-ləşmək; 2) yada salmaq, xatırlamaq; V فَكَّرَ 1) düşünmək; fikir-ləşmək; götür-qoy etmək;

2) yada salmaq; VIII فَكَّرَ = V

– فَكَّرَ 1) فَكَّرَ düşünmə; fikir-ləşmə

– فَكَّرَ 1) فَكَّرَ اتُّ – 1) yada salma, xatırlatma;

2) kitabça

– 1) götür-qoy etmə; düşünmə; təfəkkür; الـ الحرّ الـ الفلّسفىّ fəlsəfi təfəkkür; الـ الازاد fikirlilik, sərbəst düşünmə; الـ سليم كلّ ذى ~ سليم sağlam düşüncəli hər kəs; 2) yada salma, xatırlatma

– 1) fikir, düşüncə; الـ اهل المütəfəkkirlər; الـ ابعده عن افكاره السوداء fikri dağınıq, dalğın; الـ صاحب kimi isə (qara) pis fikirlərdən uzaqlaşdırmaq; 2) anlaq; anlayış; 3) rəy; 4) qayğı

– fikir, ideya; niyyət, plan; təsəvvür (nəyinsə-kiminsə haqqında); الـ الفكرة المطلقة mütləq fikir; الـ الفكرة الموسيقية musiqi mövzusu; الـ الفكرة المتسلطة və ya اللازمة beyindən çıxmayan fikir; الـ عنه (ilkin) təsəvvür yaratmaq (kiminsə haqqında); الـ اعطى aydın (düzgün) məlumat vermək (kiminsə-nəyinsə haqqında); الـ عن... təsəvvür əldə etmək (nəyinsə-kiminsə haqqında); الـ عن... onun ağılına bir fikir gəldi; الـ على yeri gəlmişkən

– 1) düşünən; 2) əqli əməklə məşğul olan; 2) 1) mütəfəkkir, 2) ziyalı; الـ مفكرو البلاد ölkənin qabaqcıl insanları

– 1) memorandum; 2) kitabça; الـ اتّ c. مَفكْرَةٌ ~ gündəlik; الـ جيب ~ bloknot

– 1) çıxartmaq, burxutmaq (vətər; الـ فكش (u) bağ, bənd); VII إفكش çıxmaq; burxulmaq

boşalmaq; zəifləmək (فكفك)

I فِكَة (ə) فِكَة 1) şad-xürrəm olmaq; 2) maraqlı, məzəli, öyləncəli olmaq; II فِكَة 1) öyləndirmək; məşğul etmək; 2) meyvə yemək; III فَاكَة zarafat etmək; öyləndirmək; məşğul etmək (nə ilə →); V تَفَكَّة 1) şənlənmək, öylənmək; 2) zarafat etmək, məzəli sözlər söyləmək; araya qoymaq, ələ salmaq (kimi →); VI تَفَاكَة 1) birlikdə zövq almaq, birlikdə öylənmək (nə ilə →); 2) bir-biriləri ilə zarafat etmək

– 1) zarafat; məzəli fikir الـ افكوهة c. على سبيل الـ öyləncə xətrinə

– 1) şad-xürrəm, şən; hazırca-vab; məzəli; 2) öyləncəli

– 1) meyvə; bar; تَزَاة فواكه طازة təzə meyvələr; الـ محقفة قورودولموش meyvələr; الـ مسكرة فواكه şəkərlənmiş meyvələr; الـ محرمة haram; yasaq şey

– 1) hazırca-vablıq; maraqlılıq, məzə-lilik; 2) yumor, yumoristika; 3) zarafat; lətifə الـ فُكَاهِي 1. yumoristik; 2. yumorist

– 1) şən; maraqlı, məzəli; 2) hazırca-vab; 3) dadlı, ləzzətli

– 1) dadlı, ləzzətli; xoş الـ مَفَاكَة 1) öyləndirmə (kimi isə); lağa qoy-ma, ələ salma; 2) maraqlılıq, məzəlilik

I فُلّ (ə/u) فُلّ 1) diş-diş etmək, diş açmaq, dişəmək; الـ لا يفَلّ الحديد الا الحديد Ata. sözü Pazı pазla çıxararlar; 2) darmadağın etmək (düşməni); الـ غربه kimin isə gücünü azaltmaq, taqətdən salmaq; الـ من عزيمته kimin isə özmini, iradəsini sarsıtmaq; الـ (ə/i) فُلّ 2) diş-diş etmək, diş açmaq, dişəmək

– فَلٌ¹ c. فُلُولٌ 1) diş ək, diş; 2) qəlpə; 3) qalıq; فُلُولُ الدارِmadanın edilmiş qoşunun qalıqları

– فَلٌ² فَئَلَةٌ fall (*kobud parça*)

– فَلٌ³ probka; tıxac, probka qabığı (*bax: فُلِينٌ قَبِعة من فُلٌ فُلِينٌ*)

– فَلٌ, فُلٌ bot. ərəb jasmini

– اتٌ c. فَيْئَةٌ – villa

I فَلَتٌ (i) azad olmaq, çıxıb getmək; sürüşmək, əkilmək; II فَلَتٌ buraxmaq, azad etmək; canını qurtarmaq; IV أَفَلَتٌ sürüşmək, əkilmək; ağızdan çıxmaq (*söz haqqında*); uçub getmək, sızmaq (*qaz haqqında*); ~ من نَفَلْتُ aradan çıxmaq; azad olmaq (*nədən*) canını qurtarmaq (*nədən*); VII إِفْلَتٌ canını qurtarmaq, xilas olmaq (*nədən*); çıxmaq (*nədən*); ~ من عقاله *bax: عقال*

– إِفْلَتٌ azadlığa çıxmaq; aradan çıxmaq; ~ الغاز qaz sızması

– إِفْلَاتٌ qaçıb getmə; aradan çıxma

– فَالْتٌ 1) azad olmuş; 2) azad, sərbəstliyə yol verən, sərbəst (*məs., müraciətdə*)

– فَالْتِيَّةٌ c. فَلَائِيَّةٌ 1. intizamsız, sözə baxmayan; əxlaqsız, pozğun; 2. avara, veyil

– فَالْتٌ qaçma, xilas olma

– فَالْتَانٌ 1) xilas olmuş; 2) azad, sərbəst

– فَالْتَةٌ c. فَالْتَاتٌ 1) yanılma, səhv, xəta; ~ قلم ~ səhv, lapsus calami; ~ لسان ~ yanlış söz, lapsus language; 2) düşməncəsinə çıxış; 3) göz-lənilməzlik; فَالْتَةٌ qəfildən, göz-lənilmədən; hazırsızlıq

– مَفْلَتٌ xilas olma; xilas; ~ منه bundan xilas olmaq mümkün deyil, bu qaçılmazdır

– مَفْلَتٌ azad olmuş, qurtulmuş; ~ من عقاله ~ qudurğan, azğın

فَيْلْرٌ filtr

I فَيْلَجٌ (i, u) فَيْلَجٌ 1) yarmaq, sındırmaq; parçalamaq; 2) darmadağın etmək, qələbə çalmaq; 3) şumlamaq, sürmək; 4) məch. iflic vurmaq; II فَيْلَجٌ yarmaq, sındırmaq; parçalamaq; VII إِفْلَجٌ iflic vurmaq

– فَيْلَجٌ iflic; ~ نصفى ~ qemiplegiya, bədənin bir hissəsinin iflic olması

– فَيْلَجٌ¹ qələbə, darmadağın etmək

– فَيْلَجٌ² c. فُلُوجٌ kiçik çay

– فَيْلَجٌ c. أَفْلَجٌ kiçik çay

– فَيْلَجَةٌ c. فَيْلَجٌ barama

– مَفْلَجٌ ~ الاسنان ~ dişləri çox aralı olan

– مَفْلُوجٌ 1. iflic vurmuş; 2. iflic olmuş adam

I فَيْلَجٌ (ə) فَيْلَجٌ 1) şumlamaq; ! الارض لمن يفلحها! torpaq onu əkib-becərənə məxsusdur; 2) uğur qazanmaq, müvəffəq olmaq; II فَيْلَجٌ sürmək, şumlamaq (*torpağı*); IV أَفْلَجٌ 1) uğur qazanmaq, məqsədə çatmaq; müvəffəq olmaq; 2) xoşbəxt yaşamaq, kef çəkmək

– فَيْلَجٌ uğur qazanan, müvəffəq olan

– فَالِحٌ 1) uğur; 2) xoşbəxt həyat, zövq alma; xilas olma; ~ على الـ *din*. xilas olmağa tələsin! (*azanın bir hissəsi*)

– فَالِحٌ fəllah, kəndli, əkinçi, cütü

– فَالِحَةٌ torpağı şumlama; əkinçilik; ~ البساتين bağçılıq

– فَالِحِيٌّ kəndli; fəllah -i (i); الجماهير الـ kəndli kütlələri; المسألة الـ kəndli məsələsi

– فَيْلَجٌ kənd həyatı

– فَيْلَجِيٌّ kəndli (*sif.*)

– مَفْلِحٌ 1) uğur qazanan, müvəffəq olan;

2) uğurlu

فَيْلَسِيَّاتٌ min. şpat

فَيْلَسِيَّاتٌ = فَيْلَسِيَّاتٌ

فَالْوَدَّةُ *bax: əlifba sırası ilə*

– *فَلَذَةٌ* *c.* *فَلَذَاتٌ*, *فَلَذَاتٌ*, 1) hissə, parça; 2) ürəyə ən əziz olan; *افلاذ الارض badii if.* yeraltı sər-vətlər; *كبده ~ badii təsv.* ən qiymətli (*hər-fən: öz ciyərinin bir parçası*); *افلاذ اكباد الوالدين badii təsv.* övladlar, uşaqlar (*hər-fən: vali-deynlərin ürəklərinin xəzinələri*)

– *فُلَادٌ* *bax: əlifba sırası ilə*

– *فُلَادِيٌّ* *bax: əlifba sırası ilə*

فلز *c.* *فلز* – metal; mineral; ~ *شبهه* metalloid, qeyri-metal; *الحديد* (فلزات) *فلز* dəniz filizi; *الفلزات الاشعاعية* radioaktiv metallar; *الفلزات الكريمة* qiymətli metallar

– *فلز* metal –i (i)

(*فلس*) II *فلس* 1) iflasa səbəb olmaq; 2) bankrot elan etmək; 3) müflisləşmək; pulsuz-parasız qalmaq; IV *أفلس* iflasa uğramaq, imkansızlaşmaq; pulsuz-parasız qalmaq; VI *تفلس* qəsdən iflasa uğratmaq; qəsdən iflasa uğramanı təşkil etmək

– *إفلاس* *c.* *إفلاس* – bankrotluq, iflas (*etmə*); imkansızlıq; *مدلس ~* qəsdən edilən iflas; ~ *اعلن* iflasın dükanın iflasını elan etmək

– *تفلس* qərəzli iflasa uğratma

– *تفليس* *c.* *تفليس* bankrotluq

– *فلوس* *c.* *فلوس* xırda pul; *فلس* (*İraqda və Küveytdə 1/100 dinara bərabər olan pul vahidi*); *c.* pullar; *فلس السمك* balığın pulları

– *فلس* *anat.* gödən

– *فلس* ehtiyac, kasıbçılıq

– *مفلس* *c.* *مفلس* pula ehtiyacı olan, pulsuz; bankrot, müflis

– *فلسييار* = *فلسييار*

– *فلسطيني* 1. 1) Fələstin –i (i); 2) filister –i (i); 2. 1) fələstinli; 2) filister

– *فلسطينية* ~ filisterlik, meşşanlıq, riyakarlıq

فلسف filosofluq etmək; fəlsəfi cəhətdən əsaslandırmaq (*nə ilə* –); 1) *تفلسف* fəlsəfə ilə məşğul olmaq; filosofluq etmək; 2) *va-izlik* etmək, moizə oxumaq (*nəyi* –)

– *فلسفة* fəlsəfə; *الفلسفة الطبيعية* a) fizika; b) natiurfilosofiya, təbiət fəlsəfəsi; *الفلسفة المدرسية* sxolastik fəlsəfə; *وضعية ~* pozitivizm; *حجر السير* iksir

– *فلسفي* fəlsəfi; *الفلسفة* fəlsəfi təlim; *قصة* fəlsəfi roman

– *فلاسفة* *c.* *فلاسفة* filosof, müdrik; *فلاسفة* *c.* *فلاسفة* metafiziklər; *حجر الفلاسفة* iksir

– *فلسف* genişləndirmək; 2) yastılaşdırmaq

– *فلسف* genişləndirmə

– *فلسفة* 1) genişləndirilmiş; geniş; 2) yastı;

~ *سمك* kambala

– *فلسف* *c.* *فلسف* *elek.* volt

– *فلسفة* *elek.* voltaj

I *فلسف* (ə) parçalamaq; dağıtmaq; yarmaq, doğramaq; II *فلسف* = I

– *فلسف* *c.* *فلسف* çat, yarıq

– *فلسف* mübarizə aparmaq, özünü qorumaq, müdafiə etmək

– *فلسفة* mübarizə, özünümüdafiə; ~ *حركات*

özünümüdafiə üsulları

– *فلسف* istiotlamaq, istiot tökmək

– *فلسف* *c.* *فلسف* *topl.* istiot, bibər; *احمر ~*

qırmızı bibər; *اخضر ~* yaşıl bibər; *اسود ~*

qara istiot; (*حلو*) ~ *رومي* ispan (*şirin*) istiotu;

فلسف ~ acı bibər; ~ *دار* uzun bibər; *فلسف* (مر)

السودان Sudan, Qvineya bibəri

– *فلسف* *c.* *فلسفة*, *فلسفة* – bibər

– *فلسفي* 1) istiotlanmış; 2) bibərə bənzər

– *فلسفية* *c.* *فلسفية* – istiotqabı

– *فلسفة* 1) istiot dənəsi; 2) Qvineya

bibəri

– رَزَّ ~ istiot vurulmuş, istiotlanmış; ~ رَزَّ plov; ~ شعر qıvrım saçlar

I فَلَقَ (i) parçalamaq, yarmaq, sındırmaq; dağıtmaq; نواة الذرة ~ atom nüvəsini parçalamaq; الصداع رأسها ~ ağrıdan başı çatlayırdı; II فَلَقَ hissələrə parçalamaq, dağıtmaq; VII إنْفَلَقَ 1) parçalanmaq, dağılmaq; 2) çapılmaq, sındırılmaq; 3) çatları olmaq (ağac haqqında); الصبح ~ dan yeri söküldü; ~ حتى öldən düşənə qədər ağlamaq; إنْفَلَقَ! rədd ol!

– إنْفَلَقَ yarılma, parçalanma, sındırılma; dağılma; عصر ~ الذرة atom parçalanması əsri

– فَالِقٌ 1. yaran, parçalayan; 2. Yaradan (Allah haqqında)

– فَوَالِقٌ 1) dar dərə; 2) çatdaq, çat

– فَلَقٌ dan yeri; sübh; şəfəq

– فَلُوقٌ 1) çatdaq, çat; 2) tır, dirək, diniş

– فُلُقَةٌ 1) yarı, hissə; 2) qəlpə

– فُلُقَةٌ 1) falaqqa (bədən cəzası üçün alət, vasitə); 2) cəza (ağacla dabana vurmaq)

– فَيَالِقُ ordu; əsgər korpusu; الدرك ~ jandarm korpusu

– فُورِقٌ görkəmli (şairin epiteti)

I فَلَكَ (u) yumru, girdə dişləri olmaq (gənc qız haqqında); II فَكَّ 1) fal açmaq; fala baxmaq; qabaqcadan demək (falçı, astroloq haqqında); 2) = I

– فَلَائِكِيَّ qayıqçı

– أَفْلَاكٌ 1) göy qübbəsi, göy; علم ~ astronomiya; علماء ~ astro-nomlar; 2) astr. orbit; مَرِيخ ~ Marsın orbiti; لا دار (sar) فى ~ bədii if. bu proqram çərçivəsindən kənara çıxmır; رَزَّ ~

kimin isə təsiri altına düşmək; سِيح فى ~ دائماً daima kimin isə təsirini hiss etmək

– فَكَّ k. q. habelə c. gəmi; نوح ~ Nuhun gəmisi

– اتُّ فَكَّةً dal, sarğı, yan

– فَكَّ və ya فَكَّ c. فَكَّ diyircək, təkər-cik, çarx; rolik; المغزل ~ iyin (ortası şiş, iki ucu sivri olan ağac alət), əl cəhrəsinin çarxı

– فَكِّي 1. astronomik; 2. astronom

– فَكَّ قَائِكٌ qayıq; فَيُوقَا (kiçik yelkən gəmisi)

– مَفْلُوكٌ 1. bədbəxt; 2. bəxti gətirməyən, uğursuz

– فِلمٌ ~ ناطق; أفلامٌ c. فِلمٌ bədii film; الـ التسجيلي və ya الـ الوثائقي sənədli film; الـ الملون rəngli film

– فِلمٌ mikrofilm

– الزنبق: فِلمِنَاتٌ ~ kim. partlayıcı civə

– فِلمِنِكٌ topl. hollandiyalılar

– فِلمِنِكِي 1. holland; 2. hollandiyalı

– فِلمان وعلان وعلان ~ فِلمانى, فِلمانى filan, filankəs; فِلمانى, فِلمانى filan, filan, filan...

– فِلمِنٌ probka; تِخاع; probka qabığı; شجر الـ probka ağacı

– فِلمِنَةٌ c. اتُّ – probka, tıxac

– فَكَّ c. فَكَّ şpal

– فِلمانى açıq məkan, boşluq; فى الـ açıq səma altında

– فِلمانى c. فِلمانى səhra

– فِلمانى c. فِلمانى dayça, qulan; qoduq, xotuq

– فِلمانى = فِلمانى

– فِلمانى kim. fitor

– فِلمانى florin

I فَلَى (i) 1) parazitləri axtarmaq; 2) ax-tarıb tapmaq; dəqiq şəkildə nəzərdən ke-

çirtmək; II فَمَّى parazitləri axtarmaq; V تَفَلَّى parazitlərdən qurtulmaq, xilas olmaq; özündə parazitləri axtarmaq; VII اِفْتَلَى dəqiq şəkilə nəzərdən keçirtmək, axtarmaq

– فِلْتر 1) filtr (*odlu silahda*); 2) peyin qurdu

– فِلْيَا = فُلْيَا

– فُلْيُونُ xaç oğulluğu

– فِلْيَارٌ c. اتٌ – tay (*pambıq*)

فَمَّ ضحك ملء الفم 1) ağız; الفم lap bərkədən gülmək; معه فَمَّا لأذن *bədii if. mən onunla şəxsən söhbət etdim*; من فَمَك من فَمَك! آتا. سۆزү kaş siz deyən olaydı; Allah ağzından eşitsin!; 2) ağız, dodaqlar!; فَمَّ في النهر çayın mənbəyi (*ağzı*); فَمَّ في الترعَة kanalın başlanğıcı; 3) ağız (*topda (silah), quyuda*); فَمَّ في البندقية فم الوداي vadiyə yol; فَمَّ في الترفيق tūfəngin lüləsi; فَمَّ في السجارة papirosun kötüyü; فَمَّ في المعدة müştük; فَمَّ في الحوت *astr. fomalqant*

– فَمِّي 1) şifahi; 2) ağız –i (1); *fon. süzgün* (الام , الراء , الام *samitləri barədə*)

فَمَّنَ II 1) cürbəcür etmək, müxtəlifləşdirmək; 2) təsnif etmək; 3) qarışdırmaq; V تَفَمَّنَ 1) təkmilləşmək, ustalaşmaq, mahirləşmək, bacarıqlılıq nümayiş etdirmək; 2) müttəxəssis olmaq, peşəkar olmaq (*nədə*); VIII اِفْتَمَّنَ məharət, bacarıq nümayiş etdirmək, mahir olmaq (*nədə* *fi*)

– اِفْتَمَّنَ c. اِفْتَمَّنَ sۆzündən

– اِفْتَمَّنَ peşəkar məharət, peşəkar bacarıq, ustalıq

– اِفْتَمَّنَ c. اِفْتَمَّنَ qol, budaq, şaxə, zoğ

– اِفْتَمَّنَ təkmilləşmə, ustalaşma; ixtiraçılıq qabiliyyəti; peşəkar ustalıq, bacarıq

– اِفْتَمَّنَ c. اِفْتَمَّنَ 1) qol, budaq; şaxə, zoğ; 2) növ müxtəlifliyi, növ; افنانين الحلوى şimiyatın müx-

təlif növləri; افنانين الكلام müxtəlif mülahizələr, fikirlər, rəylər

– اِفْتَمَّنَ c. اِفْتَمَّنَ 1) sənət, ustalıq; الفنون الجميلة (الرفيعة) incəsənət; الفَنَ للفَنَ sənət sənət üçündür; الفَنَ التجريدى abstrakt (*mücərrəd*) sənət; الفَنَ الزخرفى dekorativ sənət; الفَنَ ركوب الخيل at sürmə bacarığı; الفَنَ الكلامى *və ya* فن الكلام gözəl danışmaq qabiliyyəti (*bacarığı*); الفَنَ سوق الجيوش strategiya bacarığı; 2) azad peşə (*sənət*); 3) elm; دار الفنون universitet; 4) texnika; 5) sahə; فنون العلم elmin sahələri

– اِفْتَمَّنَ artist; rəssam; incəsənət xadimi

– اِفْتَمَّنَ artist (*qadın*); rəssam (*qadın*); incəsənət xadimi

– اِفْتَمَّنَ c. اِفْتَمَّنَ qol, budaq, şaxə, zoğ

– اِفْتَمَّنَ 1. 1) bədii; 2) artist –i (1); 3) məharətli, bacarıqlı, usta; ~ عامل ixtisaslı işçi; 4) texniki; 2. 1) artist; 2) texnik; 3) müttəxəssis

– اِفْتَمَّنَ 1) texnika; texniki tərəf; 2) bədiiilik (*əsarın*)

– اِفْتَمَّنَ c. اِفْتَمَّنَ fənər, mayak; الـ الالاسلكى radiomayak

– اِفْتَمَّنَ c. اِفْتَمَّنَ fincan

– اِفْتَمَّنَ c. اِفْتَمَّنَ fincan; الـ والصحن fincan və nəlbəki ~ في (زوبعة) boş şey üstündə mübahisə, həyəcan; qiyamət, mərəke

– اِفْتَمَّنَ 1) heyrətlə *və ya* qəzəblə baxmaq; 2) səxavətli, əliaçıq olmaq; səxavət nümayiş etdirmək; ويفنجر o israfçıdır; اِفْتَمَّنَ 1) fəxr etmək, öyünmək; 2) səxavətli, əliaçıq olmaq

– اِفْتَمَّنَ 1) təəccüb, heyrət; 2) səxavət, cömərdlik

– اِفْتَمَّنَ 1) səxavətli, cömərd, əliaçıq

– فَنَجْرِيٌّ c. 2 فَنَجْرِيٌّ jokey, sürücü, minici
 I فَنَحْ (ə) فَنَحْ sözünə xilaf çıxmaq; pozmaq, ləğv etmək (*müqaviləni*)
 (فند) II فَنَدَ 1) təkzib etmək; düzgün hesab etməmək; 2) şiddətlə tənqid etmək; tamamilə pisləmək; IV فَنَدَ = II; V فَنَدَ təkzib edilmək, yalan olduğu sübut edilmək, yalana çıxarılmmaq
 فَنَدَقٌ geniş şəkildə açmaq (*məs., qapını*)
 – فَنَادِقُ c. فَنَادِقُ mehmanxana, otel
 – فَنَادِقِيٌّ mehmanxana -i (1), otel -i (1)
 فَنَاسٌ *bax: əlifba sırası ilə*
 (فنش) II فَنَشَ qabarmaq; dik qalxmaq, biz-biz durmaq; vız durmaq
 (فقط) II فَنَطَ qarışdırmaq, daraqlamaq (*qumar kağızlarını*)
 فَنَاطِسٌ c. فَنَاطِسٌ dolça; bak, çən
 – فَنَاطِسٌ yastıburun (*sifət*)
 – فَنَاطِسَةٌ c. فَنَاطِسَةٌ sifət (*heyvanlarda*), üz, burun (*heyvanlarda*)
 – فَنَاطِسِيَّةٌ mənzərə, tamaşa; təntənə, şad-yanalıq
 فَنَاطِسَةٌ fonograf; qrammofon; اسطوانة الـ qrammofon valı
 I فَنَقَ (i) فَنَقَ firavanlıqla yaşamaq, rifah içində yaşamaq; V فَنَقَ = I
 فَنَاقَةٌ flanel
 فَنَاقٌ fanak (*tülkükimilər fəsiləsindən olan bir heyvan*)
 I فَنَاءٌ 1) məhv olmaq, həlak olmaq; 2) çürümək; لا يفنى a) əbədi, ölməz; b) tükənməz; 3) yoxa çıxmaq, itmək; IV أفنى məhv etmək; qırmaq, tələf etmək; VI أفنى 1) vəfalı, sədaqətli olmaq; cidd-cəhd göstərmək; fədakarlıq göstərmək (*nədə* فى); 2) biri-birini qırmaq, məhv etmək

– فَنَاءٌ sədaqət, ixlas; fədakarlıq, canından keçmə; cidd-cəhd, qeyrət; ~ب fədakarlıqla
 – فَنَاءٌ q. فَنَاءَةٌ 1) köhnə, çox köhnəlmiş; 2) qədim; ~ شيخ əldən düşmüş qoca; 3) keçici, ötüb-keçən; daimi olmayan; fani, müvəqqəti, etibarsız; الفانية *din.* fani dünya; تجاوز هذه الفانية fani dünyanı tərk etmək, ölmək
 – فَنَاءٌ 1) ölmə; yox olma; məhv olma; 2) mövcud olmama; *din.* nirvana (*sifətlərdə*); 3) puçluq, fanilik, müvəqqətilik; دار الـ *din.* fani dünya
 – فَنَاءٌ c. أفنية 1) açıq məkan, boşluq; 2) *habelə* الدار ~ həyət
 فَنَائِلٌ c. فَنَائِلٌ – qəndil, şamdan
 فَنِيكِيٌّ 1. Finikiya -i (1); 2. finikiyalı
 فَنِيكٌ *kim.* fend; حامض الـ karbol turşusu
 I فَنَاءٌ və ya فَنَاءَةٌ (ə) فَنَاءَةٌ 1) zəif olmaq; 2) pəltək olmaq; kəkələmək; pis danışmaq (*natiq haqqında*)
 – فَنَاءَةٌ 1) zəiflik; 2) pəltəklik; kəkələmə; gözəl danışmaq qabiliyyətinin olmaması
 فَنَاهُ c. فَنَاهُ 1) gepard; 2) oselot, vəhşi pişik
 فَنَاهٌ 1) göstərici (*əlavə*) ilə təmin etmək, mündəricat ilə təmin etmək (*kitabı*); 2) siyahı tərtib etmək
 – فَنَاهٌ c. فَنَاهٌ 1) göstərici, siyahı; mündəricat; 2) kataloq
 – فَنَاهٌ 1) göstərici (*əlavə*), mündəricat ilə təmin etmə; 2) siyahının tərtib edilməsi
 – فَنَاهٌ göstərici, fihrist (*siyahı, cədvəl, mündəricat*)
 – فَنَاهٌ bibliografiya
 I فَهَقَ (ə) فَهَقَ dolmaq, aşırmaq (*qab haqqında*)
 – فَاهِقٌ ağır (*dərd haqqında*)

– فَهْمَةٌ c. فَهَاتُ anat. atlant (*birinci boyun fəqərəsi*)

– فَهْلَوَةٌ 1) bacarıq, məharət, zirəklik; 2) şux-luq, diribaşlıq; canlılıq

– فَهْلَوِيٌّ tar. pəhləvi -i (i); السة pəhləvi dili

– فَهْلَوِيٌّ 2) bacarıqlı, zirək, cəhd; 2) şux, diribaş, fərasətli

I فَهْمٌ (ə) 1) başa düşmək, anlamaq; 2) bacarmaq; II فَهْمٌ anlatmaq, başa salmaq; izah etmək, şərh etmək; V فَهْمٌ yaxşı bilmək; də-rindən anlamaq; özü üçün aydınlaşdırmaq; VI فَهْمٌ 1) bir-birini başa düşmək, anlamaq; 2) razılaşmaq, sözləşmək, sazişə gəlmək (*kimin ilə* مع); VII فَهْمٌ başa düşülmək; X فَهْمٌ soruşmaq, xəbər tutmaq, məlumat almaq (*nə və ya kim haqda* عن)

– فَهْمٌ 1) soruşma, xəbər tutma; 2) sual; اسم سوال علامة الـ سوال işarəsi; الـ سوال əvəzliyi; الـ سوال ədatı

– فَهْمٌ سوال -i (i) فَهْمٌ

– فَهْمٌ ən yaxşı başa düşən; çox anlayışlı, anlaqlı, fəhmlı, zəkali

– فَهْمٌ 1) bir-birini başa düşmə, qarşılıqlı anlaşma; الـ حسن həmrəylik; الـ سوء anlaşılmazlıq; 2) razılıq, saziş; razılaşma

– فَهْمٌ olduqca anlayışlı insan

– فَهْمٌ 1) anlama, qanma, başa düşmə; anlayış; الـ سوء düzgün başa düşməmə; 2) fərasət, bəsirət, ağıllılıq; 3) ağıl, fəhm; 4) bacarıq

– فَهْمٌ c. فَهْمَةٌ fərasətli, bəsirətli, ağıllı; fəhmlı

– فَهْمٌ 1. 1) başa düşülən; anlaşılan, dərk edilmiş; aydın; ~ غير anlaşılmaz; 2) nəzərdə tutulan, güman edilən; ...الـ başa düş-

mək olar ki, ...; aydındır ki, ...; 2. c. مَقَاهِيمُ ~ عن العالم anlayış, məfhum, konsepsiya; dünyagörüşü, dünyabaxışı

– مَقَاهِيمٌ 1) anlama, anlayış; 2) aydınlıq, açıqlıq, anlaşılma, ...ان مع nəzərdə tutulur ki, ...; aydındır ki, ...

– فُوٌّ (fıy.h. فى; təs.h. فا) ağız (*bax: فُوٌّ*)

– فوب tic. fob

– فوبيا tib. fobiya (*daimi qorxu hissi*)

I فَوَاتٌ, فَوْتُ (u) فَاتٌ (فوت) keçmək, ötüb-keçmək; yox olmaq; ~ اوانه köhnəlmək; ~ ولكن الوقت كان قد lakın artıq vaxt ötüb-keçmişdir; ما ~ مات Ata. sözü keçən keçdi; 2) itmək, itib getmək; sürüşüb çıxmaq; o, sözü buraxdı, onu aydınlaşdırma bilmədi;

– لا تترك الفرصة تفوتك! fürsəti əldən buraxma!; fürsəti fövtə vermə!; 3) üstündən ötüb-keçmək, arxada buraxmaq; ... ولا يفوتنا ان نشير الى...

– نحنى biz hökmən işarə eləyəcəyik ki, ...; الـ خاترا qatara gecikdik; الـ ان اذكر xatırlamağı, qeyd etməyi unuttum; II فَوْتُ 1) çıxıb getməyə və ya ötüb-keçməyə imkan vermək və ya məcbur etmək; ~ هذا عليه معرفة...

– bu ona ... öyrənməyə imkan vermədi; 2) buraxmaq; الـ الوقت ~ vaxt itirmək; الـ الفرصة fürsəti fövtə vermək; IV أَقَاتَ buraxmaq, fövtə vermək; VI فَتَوَاتَ fərqlənmək, müxtəlif olmaq; ayrılmaq; VIII إِقَاتَ 1) uydurmaq, qondarmaq;

2) keçmək, aşmaq, pozmaq (*qanını* على)

– إِقَاتَ 1) qondarma, uydurma; 2) aşma, pozma (*məs., qanunu* على)

– فَتَوَاتَ fəqr, ayrılıq; təfəvat; təbəqələşmə

– فَتَوَاتَ 1) ötüb-keçən; keçmiş; فى الخميس

– فى الليلة السمة keçən cümə axşamı; فى الليلة السمة keçən gecə; 2) diqqətəlayiq, qeyri-adi, görünməmiş; ~ الحسن qeyri-adi gözəl, son

dərəcə gözəl; ~ على ötəri; yeri gəlmiş-kən, dilucu

– فائِئَةٌ (nə isə) ötəri; ~ لا تفوته onun gözündən heç nə yayımmır

– فَوَاتٌ ötüb-keçmə, qurtarma; ~ موت ani, qəfil ölüm; ~ الفرصة ~ ولكن بعد onun yanına qaçdım, lakin çox gec idi

– فَوَاتٌ 1) ötmə, ötüb-keçmə; 2) c. فَوَاتٌ ara, aralıq, distansiya

– فَوَيْتٌ inadkar, tərs, öz bildiyini edən; bir qədər qəribə, bir qədər əcaib (adam)

– مَتَّفَاوَتْ fərqlənən; müxtəlif, cürbəcür فُوتْبُول futbol

فُوتْبُوغْرَافِيَا fotoqrafiya

– فُوتْبُوغْرَافِيَا fotoqrafiya -i (-1); صورة سة foto kartoçkası (şekli)

فُوتُون c. ات - fiz. foton

– فُوتُونِي fiz. foton -i (-1); ~ محرك foton mühərriki

فُوتِيل kreslo

فُوج 1) qrup; kütlə; افرادا و افواجا bir-bir və qrup şəklindən; 2) iş növbəsi (fəhlələrin); 3) hər. polk; tabor (İraq)

I فَوَاح (u) فَاح (foc) yayılmaq, gəlmək (iy, qoxu haqqında)

– فَوَاحٌ ətirli, ətirsəçən; yayılan ətir, rayihə

– فَوَاحٌ ətirin, iyin yayılması; ~ طَيِّب ətirli, rayihəli

فُودٌ 1) gicgahdakı tellər (saçlar); 2) gicgah

فُودَاق araç

I فَوْرَانٌ qaynamaq, pıçqıldamaq, fişqırmaq (su haqqında); ~ دمه ~ bədi if. o özündən çıxdı, hirsələndi; II فَوْرٌ

1) qaynatmaq; fişqırmağa səbəb olmaq; 2) hirsələndirmək, əsəbiləşdirmək; ~ الخادم

xidmətçini, qulluqçunu işdən azad etmək; IV أَفَارٌ qaynatmaq

– فَايْرٌ qaynayan, pıçqıldayan; fişqıran (su haqqında); ~ فَاْر əsəbiləşmək, özündən çıxmaq

فَاْرٌ = فَاْرَةٌ, فَاْرٌ

– فَوَارٌ 1) qaynayan, fişqıran; köpüklü, köpüklənən (şərab haqqında); 2) tündxasiyyət; tez özündən çıxan, tez hirsələnen

– فَوَارَةٌ c. فَوَارَةٌ ~ ماء حارّ fəvvarə; c. فَوَارَةٌ qeyzər

– فَوْرٌ qaynama; ~ من الـ və ya الـ dərhal; ~ من الـ və الـ həmin dəqiqə, həmin saat, dərhal; ~ فَوْرَةٌ (nədənsə) dərhal sonra; ~ dərhal, təxirəsalınmadan

– فَوْرَانٌ qaynama, pıçqıldama; ~ الدم qəzəb, hiddət

– فَوْرَةٌ coşma, qeyzlənmə (hirsə aid); qızgınlıq; hiddət; ~ من الضحك gülüb özündən getmək

– فَوْرِيٌّ dərhal, təxirəsalınmadan, təcili فُرْشِيئَةٌ = فُورْشِيئَةٌ

– فُورْمَةٌ forma; ~ 1) ات - فُورْمَةٌ formada deyil; 2) ayaqqabı qəlibi

– فُورِيَّةٌ fabrik

I فَوْرٌ 1) uğur qazanmaq; udmaq (kimi); üstün gəlmək (kimə); qazanmaq, əldə etmək (nəyi); ~ بالمرتبة الاولى ~ فى المباراة idm. yarışda birinci yeri qazanmaq; ~ عليه بالنقط idm. xallara görə qələbə çalmaq, udmaq; ~ بتثبيت الكتفين idm. arxası üstə qoymaq, qələbə çalmaq; 2) nail olmaq

– فَوْرٌ 1) فَوْرٌ (u) فَازَ (foc) uğur qazanmaq; udmaq (kimi); üstün gəlmək (kimə); qazanmaq, əldə etmək (nəyi); ~ بجائزة لنين ~ فى البيانصيب ~ Lenin mükafatı qazanmaq; ~ فى البيانصيب ~

– فَوْرٌ 1) فَوْرٌ (u) فَازَ (foc) uğur qazanmaq; udmaq (kimi); üstün gəlmək (kimə); qazanmaq, əldə etmək (nəyi); ~ بجائزة لنين ~ فى البيانصيب ~ Lenin mükafatı qazanmaq; ~ فى البيانصيب ~

– فَوْرٌ 1) فَوْرٌ (u) فَازَ (foc) uğur qazanmaq; udmaq (kimi); üstün gəlmək (kimə); qazanmaq, əldə etmək (nəyi); ~ بجائزة لنين ~ فى البيانصيب ~ Lenin mükafatı qazanmaq; ~ فى البيانصيب ~

– فَوْرٌ 1) فَوْرٌ (u) فَازَ (foc) uğur qazanmaq; udmaq (kimi); üstün gəlmək (kimə); qazanmaq, əldə etmək (nəyi); ~ بجائزة لنين ~ فى البيانصيب ~ Lenin mükafatı qazanmaq; ~ فى البيانصيب ~

– فَوْرٌ 1) فَوْرٌ (u) فَازَ (foc) uğur qazanmaq; udmaq (kimi); üstün gəlmək (kimə); qazanmaq, əldə etmək (nəyi); ~ بجائزة لنين ~ فى البيانصيب ~ Lenin mükafatı qazanmaq; ~ فى البيانصيب ~

– فَوْرٌ 1) فَوْرٌ (u) فَازَ (foc) uğur qazanmaq; udmaq (kimi); üstün gəlmək (kimə); qazanmaq, əldə etmək (nəyi); ~ بجائزة لنين ~ فى البيانصيب ~ Lenin mükafatı qazanmaq; ~ فى البيانصيب ~

– فَوْرٌ 1) فَوْرٌ (u) فَازَ (foc) uğur qazanmaq; udmaq (kimi); üstün gəlmək (kimə); qazanmaq, əldə etmək (nəyi); ~ بجائزة لنين ~ فى البيانصيب ~ Lenin mükafatı qazanmaq; ~ فى البيانصيب ~

hadisələrdən qaçınmaq; II فَوَّز səhrada səyahət etmək

- فَايَزٌ 1.1) qələbə çalan; 2) uğurlu; 2. qalib
– فَوَّزٌ 1) qələbə, zəfər; uğur; 2) xilas, qurtulma

– مَفَاوِزٌ c. مَفَاوِزٌ 1) səhra; 2) çöl

فوسفات kim. fosfat, fosfor turşusu duzu;

~ سوبر superfosfat

– فوسفاتى fosfat -i (i), fosfatlı; مخصبات مة fosfatlı gübrələr

فُصْفُورٌ = فوسفور

(فوض) II فَوَّض vəkil etmək, vəkalət vermək, səlahiyyət vermək; (نأى , الى نأى); III فَاوَّض danışılar aparmaq (kimin ilə مع فى); VI فَاوَّض bir-biri ilə danışılıq aparmaq

– فَاوَّضٌ 1) danışılıqların aparılması; 2) danışılıqlar; ~ بالـ danışılıqlar yolu ilə

– تَفْوِضٌ 1) səlahiyyət, ixtiyarın verilməsi; 2) ixtiyar, vəkalət, hüquq; ~ مُطْلَق qeyri-məhdud səlahiyyətləri olan, qeyri-məhdud səlahiyyətlərə malik

– فَوْضِيٌّ 1. anarxist -i (i); qarmaqarışlıq, nizamsız; 2. anarxist

– فَوْضِيَّةٌ 1) özbaşınalıq, qarmaqarışlıq; 2) anarxizm

– فَوْضِيٌّ özbaşınalıq, hərc-mərclik, anarxiya; فى الانتاج ~ istehsalat anarxiyası

– مَفَاوِضٌ danışılıq aparan tərəf

– مَفَاوِضَةٌ c. ات. – danışılıqlar

– مَفْوُضٌ 1. vəkil edilmiş; səlahiyyətli; الوزير ~ səlahiyyətli nazir; 2. komissar; السلمى ~ ali komissar

– مَفْوُضِيَّةٌ 1) səlahiyyətədar müvəkillik; 2) komissariat, komissarlıq

فوطية c. فوطٌ 1) *habelə* المدرسة ~ önlük, döşlük; 2) bud ətrafı sarğı; السفرية ~ və ya الايدى ~ salfet; الوجه ~ dəsmal; الحمام ~ hamam dəsmalı

فوعة 1) ətir, rayihə; 2) qüvvə, çiçəklənmə; ~ السّم güclü zəhər; الشباب ~ gəncliyin çiçəklənməsi; النهار ~ günün qızğın çağı

فواف c. أفوافٌ 1) ağ ləkə (*dırnaqda*); 2) nazik qabıq (*dənin*); 3) qönçə

– مَفْوُفٌ ağ zolaqlı; zolaqlı

I فَوْقٌ, فَوْقَانٌ, فَوْقٌ (u) فَاق (فوق) 1) yüksəkdə durmaq (*nədənsə*); 2) üstün olmaq; فاقه عدداً وعدداً *hərb.* hazırlıq və say cəhətdən kimdənsə üstün olmaq; 3) özünə gəlmək, sağalmaq (*xəstəlikdən sonra*); 4) hıçqırmaq; ~ بنفسه ~ ölmək; II فَوْقٌ 1) huşa gətirmək, ayılmaq;

2) oyatmaq; 3) xatırlatmaq (*nə haqdasə* الى); IV أفاقٌ 1) oyanmaq, özünə gəlmək; 2) yuxudan durmaq; 3) sağalmaq; 4) oyatmaq; 5) özünə gəlməyə məcbur etmək (*nədən* من); V تَفْوُوقٌ qalib gəlmək (*kiminsə üzərində*); ötüb-keçmək, üstün gəlmək (*kimə* على); fərqlənmək (*öz qabiliyyəti, bacarığı ilə*); X إِسْتَفَاقٌ 1) oyanmaq, özünə gəlmək; 2) ayılmaq

– أفوايقٌ = أفوايقٌ söz. c. -indən 1) nəm, rütubət; su; buxar (*havada olan, buludlarda toplanan və yağış formasında yerə düşən*); 2) axıb tökülmə; məc. açılıb söyləmə, ürəyini boşaltma; هذا فى قلبه ~ الوجه bu onun ürəyini sevgi ilə doldurdu

– إِفَاقَةٌ 1) oyanma; 2) sağalma, sağlamlığı bərpa etmə; 3) ayılma

– تَفْوُوقٌ 1) üstünlük, artıqlıq; ötmə, ötüb-keçmə; artıqlama, əlavə; *habelə şahm.* üstünlük; تحقيق البرنامج به planın artıqlaması ilə

yerinə yetirilməsi; كسب الـ *şahm.* üstünlük əldə etmək; 2) fərq; yüksək keyfiyyət, yüksək bacarıq; istedadlıq, qabiliyyət

– فائق 1) üstün olan; böyük; hədsiz, həddən artıq; الحد ~ hədsiz; الطبيعة ~ fəvqəltəbii, xariqüladə; الوصف ~ hər cür təsvirdən üstün; الاحترام ~ hörmət-əhtiramımızı qəbul edin (*adətən məktubun sonunda*); 2) əla; qeyri-adi, qəribə; 3) huşu özündə olan; ayıq

– فائقة ehtiyac, kasıbçılıq, məhrumiyət; اهل الـ yoxsul, kasıb insanlar

– فواقٌ hicqırma, hicqırmaq; الموت ~ ölümqabağı xırıltı

– فوق 1) üzərində; هـ onun üzərində; 2) üstündə; الجدران ~ divarlardakı elanlar; صفحات الجرائد ~ qəzetlərin səhifələrində; 3) ... xaricində, ... artıq, ... çox, əlavə; الحد ~ həddən artıq; ذلك ~ ondan başqa, ondan əlavə, üstəlik; الصفر ~ sıfırdan yuxarı; الريح ~ küləkdöyən tərəfdən; العادة ~ fəvqəladə; متناول الظنون والشبهات ~ bütün şəkk və şübhələr xaricində; الوطني ~ yüksəksəslil; صوتي ~ son dərəcə milliyyətçi, son dərəcə vətənpərvər; لتحت ~ kimi isə başdan-ayağadək süzmək; وضع مصالحه ~ مصالح الشعب öz şəxsi maraqlarını xalqın maraqlarından üstün tutmaq; 4) çox; artıq; daha çox; العشرة ~ on doqquzdan artıqdır (*çoxdur*); انقياده on o ona (*q.*) ondan (*k.*) daha çox (*daha artıq*) tabe olur

– فوقٌ yuxarı, yuxarı hissə (*nəyin isə*); ~ من yuxarıdan; ~ الى yuxarıya; ~ saray çevrilişi

– فواقٌ c. فيقه –

– مُفَوَّقٌ üstün, əla; görkəmli

– مُسْتَفِيْقٌ 1) ayılmış, huşu özünə gəlmiş;

2) ayılmış, ayıq

– مُسْتَفِيْقٌ = مُفِيْقٌ

فولكلور فولكلور

– فولكلورى folklor -i (1)

فوالٌ paxla satan

– فوالٌ topl. paxla; مجروش ~ doğranmış, xır-dalanmış paxla; الخيل ~ və ya مصرى ~ (Misir lobyası); سودانى ~ yefindığı, araxis; صينى ~ və ya الصويا ~ soya; مصرى ~ Misir şanagülləsi

– فولة c. ات. – paxla dəni, paxla; انا فهمت كأنها ~ məsələnin məğzini anladım; وانقسمت onlar bir-birilərinə çox bənzəyirlər

– فوالية paxlalı yemək

فولاد möhkəmləşmək, polad kimi bərkimək

– فولادٌ polad

– فولادى polad -i (1); polad kimi möhkəm;

بديهى if. çox möhkəm əsəblər;

بعضى qəti əzmlə

فولكلور folklor

– فولكلورى folklor -i (1)

فوم 1) sarımsaq; 2) buğda

– فون c. ات. – fon (*soyad qarşısındakı ön şəkil-çisi*)

فونيتكا fonetika

– فونيتكى 1. fonetik; fonetika -i (1); 2. fonetist

فونوغراف fonograf; qrammofon; اسطوانة الـ a) fonografin valı; b) qrammofon valı

– فونيم c. ات. – gram. fonem

– فونيه 1) fitil, patron; 2) tex. jiklyör (*mayelərin və yaxud qazların işlənməsini qaydaya salan cihaz, karbürator*)

I (فوه) 1) demək, söyləmək (*nitqi* -); 2) ifadə etmək, bildirmək (*fikri* -); II فَوْهٌ ədviyyat vurmaq (*yeməyə*); V فَوْهٌ demək, söyləmək (*nəyi* -)

- أفلوية söz. (1) (فوه: *bax*) 1) ətirli ədviyyatlar; 2) ətirli maddələr, aromatik vasitələr (*ətirlərin hazırlanması üçün*)

- أفواة c. 1 فَوْهٌ aromatik vasitələr
- أفواة c. 2 فَوْهٌ فيه *viy. h.* sağ çox ucadan qışqırmaq; مات حتف فيه öz ölümü ilə ölmək (*bax*: مات حتف انه)

- بوت. قزِيل بویا، بویا قوتو فَوْهٌ
- ات. 1 - فَوْهٌ deşik; ağır; lülə; ucluq; krater (*vulkanın*); ~ نفاثة ~ reaktiv ucluq; 2) mən-səb

- فَوْهٌ gözəl danışıq, fəsaht; ~ خطیب çox gözəl natiq

فَوْهٌ = فَوْهٌ

فولقا، زərvərəق فَوْهٌ

رأيتُه في المدرسة -da, -də; 1) (ف) في الاثمان في mən onu küçədə gördüm; في مسابقات ارتفاع qiymətlər yüksəlir (*qalxır*); في hoppanma və qaçma yarışları; في ma كانش *xalq dil. yox, yoxdur*; في مواظبة في صراحة *xalq dil. yox, yoxdur*; في cidd-cəhdlə, səylə; في عدم اكرتارث *xalq dil. yox, yoxdur*; في usanmadan, darıxmadan; 2) ... yanında, ... yanındakı, ... vaxtında, ... zamanında, ... ərzində; ... o zaman ki, ...; o şey haqdakı ...; في ما مضى *xalq dil. yox, yoxdur*; في غروب الشمس في aşağıda göstərilədiyi kimi;

günəş batarkən; فيما بعد a) sonralar; b) gə-ləcəkdə; فيما قبل ۱۹۳۱ في سنة 1931-ci ildə; في الساعة السادسة saat 6-da; في نحن ~ اليوم bu ayın 10-da; فيما من شهر يوليو bu gün iyulun 6-sıdır; في ولد في حياة ابيه 30 yaşında; فيما في حياتي o, doğulanda atası sağ idi; فيما bütun həyatım boyu, həyatım boyunca; فيما ... görə, ... ucbatından; فيما عاقبتي في ذلك buna görə o məni cəzalandırdı; فيما ... görə; ... haqqında; فيما تحدثت في... nəyinsə haqqında danışmaq; فيما o, ticarət işlərinə görə getdi; فيما التاريخ tarix müəllim; فيما isə, kimin ilə isə müqayisədə; فيما mən onun yanında heç nəyəm; فيما ... arasında; فيما فيما بينهم öz aralarında; فيما انّ القليل في الكثير كثيرٍ riyaz. vurma; فيما azı çoxa vuranda çox eyləyir; فيما ثلاثة في اربعة 3 dəfə 4; فيما ابيض في 5; فيما 5 خمسة في خمسة 3 dəfə 4; فيما اغappaق; فيما (في+) نية?, nə üçün?; فيما düşün-دüyüm kimi; فيما قال ان... o, yeri gəlmişkən dedi ki, ...; فيما اذا ...; فيما هل لك في...?; فيما göründüyü kimi; فيما هَلْ *bax*:

فو: *bax*: 2 في

فياكيتو *şahm. fianchetto*

I (ف) فاء (فياً) (i) قayıتماق (*hara* ~ الی); II فاء (فياً) kölgə yenidən sakitləşmək; III فاء (فياً) kölgə ver-mək; kölgə salmaq; IV فاء (فياً) böyümək və möhkəmlənmək; V فاء (فياً) qaytar-maq (*kimə* ~ علی); VI فاء (فياً) hədiyyə etmə (*nəyi təs. h. və ya - kimə* ~ علی); VII فاء (فياً) kölgədə gizlənmək, kölgədə oturmaq; VIII فاء (فياً) *nədənsə* qənimət kimi istifadə etmək

- فیتة = فیتة –
 – أفیاء , فیتو , فیتو c. فیتو 1) kölgə; 2) qənimət
 – فیتو qayıtma
 – فیتو 1) qayıtma, dönmə; 2) qiymət, dəyər
- ات c. فیتامین – vitamin
 – فیتو veto; فیتو حق ال veto hüquqi; ... علی ~ وضع
 veto qoymaq (*nəyə isə*)
 فیتون fayton
- I فیتان (i) فیتان (i) hər tərəfə yayılmaq (*iy, qoxu haqqında*); 2) genişlənmək; geniş olmaq; II فیتان yaymaq (*ətəri, qoxunu*)
 – فیتان q. فیتان c. فیتان 1) iyli, ətirli, rayihəli; 2) iri, yekə, geniş (*bəzi şəhərlərin epitetləri məs., البصرة الفیحاء , دمشق الفیحاء*)
 – فیتان iyli, ətirli, rayihəli
- I فیتان (i) فیتان xeyirli olmaq, yararlı olmaq; II فیتان faizlə vermək; IV أفاد 1) fayda, xeyir götürmək; 2) faydalanmaq (*nədən*); 3) xəbər vermək, məlumat vermək; 4) aydınlaşdırmaq; nəsihət vermək, öyüd vermək, öyrətmək; 5) ifadə vermək (*şahid haqda*); 6) demək; çatdırmaq; ... وتفید الانباء ان... deyilir ki, ...; X استفاد 1) xeyir götürmək (*nədən*); istifadə etmək (*nədən*); yararlanmaq (*nədən*); 2) öyrənmək; bilmək; əxz etmək (*haradan*)
 – فیتان c. إفادة 1) xəbər vermə, məlumatlandırma; tam fikrin ifadə edilməsi; 2) ifadə vermə (*şahidin*); 3) fayda; 4) tic. məktub kağız
 – فیتان xeyir götürmə, faydalanma, istifadə etmə
 – فیتان daha faydalı, daha əlverişli, daha məqsəduyğun; كان من الافيد لو اذيعت جميع الحقائق

bütün həqiqətlər söylənilsəydi, daha faydalı olardı

- فیتان c. فیتان 1) xeyir, fayda; عديم ال xeyirsiz, faydasız; فلان ال kiminsə xeyrinə; ~ بلا a) xeyirsiz, faydasız; b) müftə, havayı olaraq; c) məqsədsiz; ~ علی غیر faydasızdır; من ليس له من هذا ~ heç bir fayda olmadan; ~ هذا ~ bundan ona heç bir fayda yoxdur, bundan ona heç bir xeyir gəlmir; ~ عاد بلا ~ عاد əliboş geri qayıtmaq; 2) üstünlük; 3) sərfə, mənfəət, qazanc; *habelə* ~ منوية ~ faizlər (*kapitaldan*); ~ ببسطة ~ sadə (*aşağı*) faizlər; ~ مركبة ~ mürəkkəb (*yuxarı*) faizlər; 4) *qram.* bitmiş fikir; məna

– مفاد məna, məğz

- مفید 1) ibrətalınacaq, ibrətamiz; 2) faydalı, sərfəli; ومن ال ... ان faydalıdır ki, ...; 3) bitmiş fikri ifadə edən

الاتحاد ال (بين) federal; federativ; (مصر وسوريا) *tar. federal ittifaq (Misirlə Suriya arasında)*; دولة فیدرative federativ dövlət

فیراندة veranda, şüşəbənd eyvan

فیروز, فیروز firuzə

– فیروزی 1. firuzədən düzəldilmiş;

2. firuzəyi, firuzə rəngli

فیروز = فیروزج, فیروزج

علم الفیروسات; virus; ات c. فیروس, فیروس

virusiologiya

– فیروس virus -i (i); الامراض الة

virus xəstəlikləri

فیرا viza

ال الذرية ~ الجوفيزيا; geofizika; ال الذرية ~ الجوفيزيا; atom fizikası; ال النووية ~ الجوفيزيا; معهد ال النووية ~ الجوفيزيا; institutu

– دكتور فى العلوم الفيزيائية 1. fizika -i (i); fiziki, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru; 2. fizik

– اميرال ~ vitse-admiral

– فيسيولوجيا fisiologiya

I (فَيْش) فَيْشٌ (i) فَيْشٌ lovğalanmaq, özünü öymək, gopa basmaq

– لا كلام ~! xalq dil. lovğa, gopçu; özünü öymə! gopa basma!

– تصریحات ~ تصريحات 1. lovğa, özünü öyən; lovğa bəyanatlar; 2. gopçu, lovğa, özünü-tərifləyən adam

– فيش barmaq izləri

– فيشة c. فيشات 1) fişka (oyunlarda); 2) habelə ~ كهربائية ~ elekt. ştepsel vilkası

– فيشار 1) qovrulmuş günəbaxan və ya balqabaq tumları; 2) qarğıdalı lopası

– فصل: bax: فَيْصَلٌ

I (فَيْض) فَيْضٌ (i) فَيْضٌ 1) daşmaq, sahilləri aşmaq; 2) dolmuş olmaq, axmaq; habelə ~ عن جوانبه ~ yanlarından axmaq; 3) həddindən artıq dolmaq (nə ilə -); sel basmaq, su basmaq; 4) qalmaq, qorunmaq; ~ت روحه ~ tələbatdan artıq olmaq; IV أَفَاضَ ~ ölmək, dünyasını dəyişmək; IV أَفَاضَ ~

1) tökmək, axıtmaq; doldurmaq; aşdırıb-daşdırmaq; 2) yanlardan axmaq; ağzınacan dolu olmaq (nə ilə -); تَفِيضُ الْإِنِّهَارِ بِالتَّماسيح ~ yanlardan axmaq; 3) çox geniş, təfsilatı ilə danışmaq (nə haqqında ~); (فى) 1) yayılmaq; 2) genişlənmək; 3) bol şəkildə götürmək, əxz etmək

– 1) yayılmaq; 2) yayılma dərəcəsi; 3) genişlənmə; 4) müfəssəllik (nitqdə); ~ تَفْسِيلَاتُ ~ təfsilatı ilə, geniş şəkildə

– 1) axıtma, tökmə (göz yaşlarını); dolub-daşma (su ilə); 2) geniş, müfəssəl şəkildə danışma, söhbət açma (~ فى الحديث); uzunçuluq, sözcülük; 3) yönəlmə, üz qoyma, cumma (Ərəfat dağından Mina dağına üz tutan zəvvarların axını kimi); ~ طواف qurbanın kəsildiği gün Kəbənin ətrafını dolanma

– 1.1) فَايِضٌ yanlardan aşır-daşır; bol; həddindən artıq; 2) dolu (nə ilə -); 2. c. فَوَائِضٌ 1) artıq, qalıq; artıqlıq, çoxluq; 2) faiz (kapitaldan)

– فَيَاضٌ ağzınacan doldurulmuş (nə ilə -); qıraqlardan axıb tökülən; hədsiz, həddindən artıq; bolsulu (çay haqqında)

– 1) فَيُوضٌ c. فَيْضٌ tökmə, tökülmə; ~ ماء axıb tökülən su; 2) bolluq, çoxluq; ~ ازمة ~ həddindən artıq istehsal; ~ بوللوعا, çoxlu; 3) səxavətlik, comərdlik, əliaçıqlıq

– اتٌ c. فَيْضَانٌ - daşqın, su basma, sel; çay sularının gur vaxtı

– مُسْتَفِيضٌ müfəssəl, ətraflı, təfsilatı ilə, mükəmməl, tam

– ما وجد ~ من ... فَيُوضٌ çıxış yeri, məkanı; ...! o bundan savayı başqa çıxış yolu tapmadı

I (فَيْظ) فَيْظٌ (i) فَيْظٌ ölmək

– فَايِظٌ faizlər (kapitaldan)

– فَايِظِيَّةٌ c. فَايِظِيٌّ sələmçi, müamiləçi

– فَيْظٌ ölüm

– فَيَافٍ c. فَيَافٍ səhra

– 1) فَيَقٌ II (فَيْق) oyatmaq; 2) xatırlatmaq

– 1) فَيْلٌ II (فَيْل) səhv hesab etmək, yanlış hesab etmək; ~ رأيه ~ kiminsə fikrini səhv hesab etmək; 2) ləkələmək, iftira etmək, şər atmaq; V تَعَيَّلَ zəifləmək, taqətdən düşmək

– فَيْالٌ fil çodarı, çarvadarı
 – فَيْالٌ tib. fil azarı
 – فَيْالٌ c. أفَيْالٌ, zool., şahm. fil; عام الف fil ili (Məhəmməd (s.ə.) doğulduğu il); البائد الف mamont; سنّ فَيْالٌ = داء الف; البحر ~ morj
 – فَيْلَةٌ dişi fil
 – فَيْلِيٌّ fil -i (1); filəbənzər
 فيلا villa c. فَيْلَاتُ
 فلج: فَيْلَجَةٌ
 فلسف: فَيْسُوفٌ
 فلق: فَيْلَقٌ
 فلمّ: فَيْلَمٌ
 villa – اتُّ c. فَيْلَةٌ
 فيلارمونيya فَيْلَهَارْمُونِيَا
 في: فَيْ (في + م) فَيْمَ
 في: فَيْ (في + ما) فَيْمًا

فَيْنٌ *xalq dil.* harada? ~ من haradan?; لـ؟
 haraya?
 فَيْتَانٌ six, gur (*bitkilər haqqında*)
 في الف بعد الف
 və ya بين الف والآخرى və ya ara-
 da-sırada, bəzən, hərdənbir
 فَيْئُوسٌ *mif.* Venera
 فَيْئِيٌّ karbol -u (ü), ~ حامض karbol turşusu,
 fenol
 فَيْنِيْقِيٌّ 1. Finikiya -i (1); السمة Finikiya dili;
 2. Finikiyalı
 فَيْئَةٌ *bax:* اتُّ c. فَيْئَةٌ
 فَيْئَهَقٌ çox danışmaq, boşboğazlıq et-
 mək, naqqallıq etmək
 – فَيْئَهَقَةٌ boşboğazlıq etmə, naqqallıq etmə
 فَيْئُولِيْنَةٌ c. اتُّ skripka
 فَيْئُوكَةٌ c. اتُّ bant

ق

ق (قَافُ) qaf (ərəb əlifbasının iyirmi birinci hərfi; rəqəm mənası 100)

ق qısal. söz. دَقَائِقُ dəqiqələr; ق.م. qısal. söz. قبل الميلاد eramızdan əvvəl; ق.س. qısal. söz. قرش سوري Suriya piastri (metal pul)

قَابُوقْ kapok (bitki yunu)

قَابِيلُ Bibl. Qabil (müq. et قَائِيلُ)

قَادُوسُ 1) suvarma çarxinin ved-rəsi; 2) zool. albatros

قَادُومُ قَدْمُ = قَادِيمُ ق.م. قَادُومُ

قَارُ ق.م. قَارُ

قَارُورَةٌ ق.م. قَارُورَةٌ

قَارُونُ 1) mif. Qarun; 2) məcaz. varlı, zəngin (adam), “krezi” (olduqca zəngin adam); لا يرضى به ولو اعطوه مال ~ لا يتحوّل عنه ona nə qədər pul versələr də, o buna razı olmaz; لا يرضى به ولو اعطوه مال ~ ona nə qədər pul versələr də, o bundan əl çəkməz

قَارِينُ ~ المال ~ varlı (adamlar); zəngin varidat, var-dövlət sahibləri (maqnatlar)

قَارِينَةٌ dəniz. gil

قَارِمَةٌ ق.م. قَارِمَةٌ

قَارُوزَةٌ qazlı su

قَائِنَانِي = قَائِنَانِي

قَوَاصِينُ ق.م. قَوَاصِينُ dalgıç zəngi

قَوَاطِينُ ق.م. قَوَاطِينُ suvarma kanalında körpü

قَوَقُ ق.م. قَوَقُ

قَافَةٌ Yava hili; ذکر ~ Qvineya hili və ya

Qvineya istiotu

قَائِلِي bot. sirgən

قَائِلِي bot. gecə gözəli, gecə bənövşəsi; dəniz xardalı (cacile maritima)

قَائِمٌ ق.م. قَائِمٌ, قَائِمٌ

قَالُوشٌ c. قَالُوشٌ

قَوَامِيْسُ 1) okean; 2) lüğət, leksikon

قَانُونٌ ق.م. قَانُونٌ

قَارُونٌ zool. martin, suquzğunu

قَارُورَةٌ ق.م. قَارُورَةٌ qızardılmış ət, qovurma

قَوَشٌ c. قَوَشٌ

قَوَاقِيْقٌ c. قَوَاقِيْقٌ baş geyimi; papaq; şapka; şlyapa

قَانُونٌ topl. kantalupa (qovun növü); ~ اصفر ~ sarı yemiş

قَانُونَةٌ c. قَانُونَةٌ

قَوَاقِيْقٌ c. قَوَاقِيْقٌ kökünə

قَائِيلُ Bibl. Kain (müq. et قَائِيلُ)

قَبَّ 1) kəsmək, amputasiya etmək; 2) qalxmaq; قَبَّ شَعْرَ رَاسِي tüklerim biz-biz oldu; 3) qabağa çıxmaq, irəli çıxmaq; 4) suyun üzünə çıxmaq; II قَبَّ 1) günbəz tikmək, günbəz qurmaq; 2) qabarıq (nə isə) etmək; VIII اِقْتَبَّ kəsmək, amputasiya etmək

قَبَّ الدُولَابُ ~ başçı; 2) əsas hissə; قَبَّ المِيزَانُ ~ təkər topu, buksa; metal boru; قَبَّ التَّوْبَانُ ~ tərəzinin qolu

قَبَّ anat. büzdüm

قَبَّ ~ يَخَا, يَخَالِقُ c. قَبَّ

قَبَّ قَبَّ, قَبَّ c. قَبَّ ~ qübbə; günbəz; çadır; قَبَّ ~ İslamın qübbəsi (Bəsra kimi bəzi şəhərlərin epiteti); ~ الضريح ~ məqbərənin günbəzi; ~ الصخرة ~ Skala günbəzi (Qüdsdə); ~ قَبَّ ~ və ya الفلك ~ və ya الزرقاء ~ və ya السماوية ~ və ya جعل من حبة ~ səma, göy qübbəsi; ~ حَبَّةٌ ~ الشهادة ~ zəng qülləsi; ~ الجرس ~ حَبَّةٌ ~ və ya ~ الزمان ~ Bibl. səyyar məbəd; ~ الخاتم ~ üzünün üstündə qiymətli daşın yerləşdiyi yer; ~ المجلس النيابي ~ parliament daxilində, parliament binası çərçivəsində; ~ قصر قَبَّ ~ Qübbə sarayı (Qahirədə)

- مَقْبَبٌ 1) tağlı; günbəzşəkili, qübbəşəkili;
2) qabarıq
قَبِجٌ topl. boz kəklik
I قَبِجٌ (u) çirkin, eybəcər olmaq; II قَبِجٌ
1) eybəcər, çirkin, iyrenc etmək; 2) çirkin
hesab etmək; (nəyisə) iyrenc adlandırmaq;
söymək, təhqir etmək (kimi على); X اِسْتَقْبَحَ
1) çirkin, eybəcər, iyrenc hesab etmək; 2) qı-
namaq, məzəmmət etmək; qara yaxmaq,
bədnam etmək
– قَبَاحَةٌ 1) çirkinlik, eybəcərlik, zahiri eybə-
cərlik; 2) kobudluq; ədəbsizlik, həyasızlıq;
3) biabırçılıq; alçaqlıq
– سَا لَكَ! çirkinlik, zahiri eybəcərlik; !
dan. səni yox olasan!, tfu!
– قَبِيحٌ 1) çirkin, iyrenc, eybəcər; pis, nala-
yıq, yaramaz; 2) kobud; ədəbsiz, həyasız;
3) sırtıq, utanmaz
– قَبِيحَةٌ c. قَبَائِحُ pis hərəkət; rəzalət, alçaqlıq
– مَقْبَحَةٌ c. مَقَابِحُ 1) (nəyisə) pis tərəfi; pis
keyfiyyət; 2) pis hərəkət
I قَبْرٌ (u) dəfn etmək, basdırmaq;
VII اِنْقَبَرَ dəfn olunmaq, basdırılmaq
– قَبْرٌ, قُبَارٌ 1) yerqulağı, kapers (kolluq);
2) kapers
– قَبْرٌ c. قُبُورٌ qəbir, məzar; الجنديّ المجهول ~
naməlum əsgərin qəbri
– قَبْرٌ topl. torağay
– قَبْرَةٌ (müq. et: اِقْبِرَةٌ) c. قَبَائِرٌ torağay
– قَبْرِيَّةٌ c. اَتْ – epitafiya (məzar, başdaşı
yazıları)
– مَقْبَرَةٌ c. مَقَابِرٌ qəbiristanlıq, məzarlıq
قَبْرُصِيٌّ 1. Kipr (sif.); 2. c. قَبَارِصَةٌ 1) Kipr
adası sakini, kiprli; 2) c. xalq dil. mis pul
I قَبْسٌ (ə) قَبْسٌ 1) bilik əldə etmək, öyrən-
mək (kimdən من) العلم منه ~ kimdənsə dərs

- almaq; 2) götürmək (od); istifadə etmək
(məs., elektrik enerjisindən); VIII اِقْتَبَسَ gö-
türmək, iqtibas etmək; 2) əldə etmək; qazan-
maq; الحمى ~ qızdırması olmaq; 3) sitat gətir-
mək
– اِقْتَبَاسٌ 1) götürmə, alma; 2) əldə etmə (məs.,
bilik); 3) sitat gətirmə; 4) əsaslanma, istinad
etmə; 5) sitat, dəlil; علامة دınaq işarəsi
– اِقْتَبَاسَةٌ c. اَتْ- sitat
– قَابِسٌ el. 1) qoruyucu, tıxac; 2) şepsel
çəngəli, şepsel
– قَبْسٌ mənə, mənşə
– قَبْسٌ kösov; yanan kömür
– قَبْسَةٌ yanan kömür parçası
– قَبْسَةٌ 1) almaq (od); 2) yanan kömür parçası
– مَقْبِسٌ c. مَقَابِسٌ el. (şepsel üçün) rozetka
(divarda elektrik açarı altına vurulan dai-
rəvi lövhəcik)
– قَبْسٌ = مَقْبَاسٌ
– قَبْسٌ = مَقْبَسٌ
– مَقْتَبَسَاتٌ c. iqtibaslar
I قَبِضٌ (i) قَبِضٌ barmaqların ucunda (nə isə)
götürmək, bir çimdik (nə isə) götürmək
– قَبِضَةٌ, قَبِصَةٌ c. قَبِصَاتٌ bir çimdik
I قَبِضٌ (i) قَبِضٌ 1) ələ götürmək, saxlamaq;
malik olmaq; على زمام الحكم ~ hakimiyyətdə
olmaq; على ناصية الطائرة ~ təyyarəni sərbəst
idarə etmək; على طلائم العلوم ~ elmin sirlərini
dərk etmək; 2) sıxmaq; يد ~ a) əli yumruq
şəklində yummaq; b) əldə sıxmaq (nəyi على);
c) azad etmək, əldən buraxmaq (nəyi عن);
məcaz. imtina etmək (nədən عن); 3) qəbul
etmək; almaq (məs., məvacib); 4) tutmaq,
həbs etmək (kimi على); 5) həmişə الصدر ~ da-
rıxdırmaq; kədərləndirmək, məyus etmək;
الدفع عن الاكف ~ ödənişdən imtina etmək;

البطن ~ qəbizlik yaratmaq; ~ الله روحه ~ və ya o ölüb; قَبَضَ mach. vəfat etmək, keçinmək; II قَبَضَ 1) pul vermək, ödəmək; 2) sıxmaq, ixtisar etmək, yığmaq; ~ وجهه ~ o, üzünü qırıqdırdı; V تَقَبَّضَ 1) azaldılmaq, yığılmaq; 2) əyilmək, dəyişmək, tanınmaz hala düşmək (üz, sifət haqqında); VI تَقَبَّضَ (malla) dəyiş-düyüş etmək, mübadilə etmək, qarşılıqlı hesablaşmaq (alıcı mal alır, satıcı – pul); VII انْقَبَضَ 1) azaldılmaq, qısalılmaq; ~ قلبها ~ onun ürəyi sıxıldı; 2) pozulmaq (mədə haqqında); 3) həmc. صدره ~ tutqun, məyus, dərdli olmaq; 4) alınmış, qəbul edilmiş olmaq

– انْقَبَاضٌ 1) yığılma, sıxılma; ~ النقديّ iqtis. deflyasiya; 2) həmc. البطن ~ qəbizlik, mədə pozuntusu; 3) həmc. الصدر ~ məyusluq, ruh düşkünlüyü; 4) fiziol. sistola

– قابِضٌ 1) tutan, saxlayan; 2) sıxan; 3) alan, qəbul edən; ~ الارواح ~ din. ölüm mələyi, Əzrayıl; 4) büzüşdürücü, qamaşdırıcı, qəbizlik yaradan; 5) əzici, sıxıcı, kədərli, tutqun; 2. tex. tutqac; avto bir-birinə qoşulmuş iki platforma və ya kənd təsərrüfatı maşını

– قَبْضٌ 1) tutulma; 2) sıxılma, yumma (əl); 3) qəbul edilmə, alma; ~ يوم əmək haqqının alındığı gün; 4) tutulma, həbs; ~ القى هو في حالة لا يملك; ~ الحبس (kimisə) həbs etmək; ~ معها o elə bir vəziyyətdədir ki, hərəkət edə bilmir; ~ البطن ~ qəbizlik, mədə pozuntusu

– قَبْضَايَاتٌ c. قَبْضَايَاتٌ xalq dil. dəliqanlı, qoçaq; dan. fırıldaqçı, kələkbaz

– قَبْضَاتٌ c. قَبْضَاتٌ 1) ovuc, əl içi; ~ من العملة ~ bir ovuc pul; ~ اليد ~ yumruq; ~ يده ~ yumruqla hədələmək; 2) qulp, sap, dəstək;

3) (nəyəsə) sahiblənmə, malik olma; hakimiyyət; ~ القضاء ~ هو في o, ədalət məhkəməsinin əlindədir; ~ هو في ~ هم onların əlindədir; ~ وقع اسيرا في ~ الجنود əsir götürülmək; 4) qabda (1/6 معماري ذراع bərabər ölçü vahidi və ya 12,5 sm)

– قَبْضَةٌ c. قَبْضَةٌ ovuc, əl içi

– قَبْضِيَّةٌ maaş, məvacib

– قَبْضِيَّةٌ məyusluq, dilxorluq (İraq)

– قَبْضٌ, مَقْبِضٌ c. مَقَابِضٌ dəstək, qulp, sap;

~ البندقية ~ tufəngin qundağı

– مَقْبُوضٌ 1) alınmış, götürülmüş; 2) yaxalanmış, tutulmuş; ~ عليه ~ həbs edilmiş

– مَقْبُوضَاتٌ c. qəbzələr

– هَمْجٌ مُقْبِضٌ ~ الصدر qəmgin, məyus, düşkün, dilxor

قَبَطٌ II قَبَطٌ qaşqabaq sallamaq, üz-gözünü turşutmaq

– قَبْطٌ c. قَبْطٌ qibtilər

– قَبْطِيٌّ¹ 1. qibt (sif.); ~ السنة qibt dili;

2. qibt

– قَبْطِيٌّ² c. قَبْطِيٌّ Misir (parçası)

– قَبْطٌ c. قَبْطٌ 1) plaş, çiyinlik; həmc. tex. kapot; 2) prezervativ

– قَبْطٌ c. قَبْطٌ zool. şala cırcırma; çəyirtkə قَبْطَانٌ c. قَبْطَانَةٌ (gəmidə) kapitan

I قَبَعَ (ə) قَبَعَ 1) acgözlüklə içmək, udmaq;

2) xortuldamaq (domuz), böyürmək, nəriləmək (fil); 3) çıxartmaq, qopartmaq; dartıb almaq; 4) قَبَعُ başını gizlətmək, yumrulanmaq (kirpi); ~ في عقر داره a) evdə qalmaq;

b) gizlənmək, özünü xəlvətə vermək, sıxılmaq (küncə); ~ في السجن ~ həbsə salınmış, dustaq edilmiş; ~ فوق الغصن ~ budaqda hərəkətsiz oturmaq (quş); V نَقَعَ şlyapa qoymaq

– قَبَاعٌ kirpi

– قُبَاعٌ = قُبَيْعٌ –

– قُبَيْعَةٌ c. اتُّ – şlyapa; ~ silindir; ~ الاخفاء ~ folk. sehrli papaq

قُبَيْعٌ 1) doldurulmaq (*hava ilə, qazla*), üf-rülüb şişirdilmək; 2) taxta başmaqlar geyin-mək

– قُبَيْعَاتُ c. قُبَيْعَاتُ taxta başmaq; ~ الزحلقة قُبَيْعَاتُ və ya قُبَيْعَاتُ التزلج və ya قُبَيْعَاتُ الزلج konki, di-yircəkli konki, xizək

– قُبَيْعَةٌ şişmə, qabarma, köpmə; şiş

I قُبُولٌ 1) qəbul etmək, qarşıla-maq; هذا لا يقبل هذا لا يقبل الشك; bu şübhəsizdir; هذا لا يقبل bu şəksizdir; 2) inanmaq, etibar etmək; razılaşmaq, qəbul etmək; 3) dözmək (*nəyə*), barışmaq (*nə ilə* →); ~ بالامر الواقع ~ baş vermiş faktla barışmaq; 4) tabe olmaq, boyun əy-mək (*nəyə* →); ~ للصقل ~ cilalanmaya məruz qalmaq; يقبل التجزئة bölünən, bölünə bilən; يقبل الشفاء müalicəsi mümkün olan; قَبْلٌ (*u*) قَبَالَةٌ 1) zamin durmaq (*kimə* →); 2) gəlmək, çatmaq (*vaxt və s.*); قَبْلٌ (*a*) قَبَالَةٌ (*doğuş za-manı*) uşağı qəbul etmək, uşağı tutmaq; II قَبْلٌ 1) öpmək; ~ obr. ki-minsə qarşısında alçalmaq; 2) cənub isti-qamətində getmək (*qıbləyə tərəf, bax: قَبْلَةٌ*); 3) Yuxarı Misirə yollanmaq; III قَبْلٌ 1) qə-bul etmək, qarşılamaq; 2) görüşmək, görüşü olmaq, qəbulu olmaq; 3) nəyə isə əks isti-qamətdə dayanmaq, olmaq; kiminsə qarşı-sında dayanmaq; 4) uyğun olmaq, bərabər-ləşmək; 5) tutuşdurmaq, müqayisə etmək (*nə ilə* →); 6) mükafatlandırmaq; ödəmək (*nə ilə* →); ~ بالمثل ~ eyni qaydada cavab vermək; ~ المعروف والمعروف والشّرّ بالشّرّ ~ yax-şılığa yaxşılıqla cavab vermək, pisliyə pis-liklə; IV أَقْبَلٌ 1) qabağa çıxmaq, irəli get-

mək; 2) yaxınlaşmaq; gəlmək (*kimin ya-nına* →); 3) girişmək, başlamaq (*nəyə* →); 4) tələb irəli sürmək (*nəyə* →); اقبل المحصول məhsul bol oldu; اقبلت عليه الدنيا tale onun üzünə güldü; V أَقْبَلٌ 1) almaq (*xəbər, təşək-kür, dəvət*); 2) qəbul etmək (*məs., dəvət*); ~ كاساس ~ razılıq əsasında işləmək; ~ نəyəinsə əsası kimi nəyəinsə qəbul etmək; ~ الله دعاءه Allah onun duasını qəbul etdi; 3) rast gəlmək; qarşılamaq; 4) öpüşlər al-maq; VI أَقْبَلٌ 1) üz-üzə durmaq, dayanmaq; qarşı durmaq; 2) tutuşdurulmaq, müqayisə edilmək; 3) bir-birinə tərəf gəlmək; görüş-mək; VII أَقْبَلٌ qəbul edilmiş, alınmış olmaq; VIII أَقْبَلٌ qarşılamaq, qəbul etmək (*kimi*); X إِسْتَقْبَلٌ 1) qəbul etmək, qarşılamaq (*qonaq-ları*), (*qonaqların*) qabağına getmək; 2) üzün-ü çevirmək (*nəyə tərəf*); ~ الشمس ~ üzünü gü-nəşə tərəf çevirmək; ~ الطريق ~ yola düşmək; ~ القبلة ~ üzünü qıbləyə çevirmək; (*qaba nə isə*) yığmaq

– 1) قَبْلٌ c. إِسْتَقْبَالٌ – qarşılama, qəbul etmə (*qonaq*); قَبْلٌ حَفْلَةٌ qəbul (*məs., səfirlikdə*); قَبْلٌ غُرْفَةٌ qəbul otağı; قَبْلٌ مَرَامِسٌ qəbul məra-simi; قَبْلٌ يَوْمٌ qəbul günü; 2) *həmç. qram. gələcək*; قَبْلٌ حُرُوفٌ *qram. gələcək zaman ədatları* (ن، سوف، و); 3) *astr. qarşı durma*; ~ القمر في الـ bədir, mehtab; ~ الاعتدالين ~ nümayişi; قَبْلٌ جِهَازٌ لاسلكيٌّ *və ya الـ radio. qəbuledici*

– 1) قَبْلٌ qabağa çıxma; ~ وادباراً o tərəfə bu tərəfə; 2) yaxınlaşma, yanaşma; 3) qəbul, görüş; 4) (*vaxtın*) gəlməsi; 5) tələbat (*nəyə* →); 6) təqdir etmə, marağ göstərmə (*nəyə* →); 7) uğur, xoşbəxtlik; müvəffəqiyyət, irəliləmə

– 1) qəbul edən, qarşılayan; 2) yaxınlaşmaqda olan, gələn, gələcək; الشهر الغələn ay; في الأيام və ya في الأيام yaxın gələcəkdə; 3) yol verilən; güman edilən, ehtimal edilən (nə-); 4) yararlı, faydalı (nəyə-); ~ yararlı; ~ لا يحترق yanar, yanar; ~ لا يعمى yeməyə yararlı, yeməli; ~ لا يهتف tez alovlanan, tez yanar; ~ لا يتجدد bərpa oluna bilən; ~ لا يتغير dəyişkən; ~ لا يشفى bəlaya düşər olmaq; ~ لا يهزل həlli mümkün olan; həll edilə bilən; ~ لا يشفى müalicəsi mümkün olan; ~ لا يعزل dəyişilə bilən, əvəz edilə bilən; ~ لا يموت kövrək, davamsız, tezsınan; ~ لا يموت ölümə məhkum

– 1) قَابِلَةٌ mamaça; mama

– 1) قَابِلَةٌ (qazlar üçün); 2) انبار; qab

– 1) قَابِلِيَّةٌ meyil, bağlılıq (nəyə-); 2) قابليyyət; ~ عدم قابليyyətsizlik, bacarıqsızlıq; ~ لا تتأثر həssaslıq, tez təsirlənmə; ~ لا تفرق parçalama qabiliyyəti; ~ لا يرى görünüş, zahiri cəhət; ~ لا تقسمə riyaz. bölünmə; ~ لا يعزل dəyişmə qabiliyyəti, dəyişilmə imkanı; ~ لا يعوم üzümə qabiliyyəti; 3) iştaha

– 1) قِبَالٌ 1. əksinə, tərsinə; 2. zidd, qarşı (nəyə isə)

– قِبَالَةٌ ... qarşısında, ... qabağında, üzbəüz; ~ لا يجلس o mənimlə üzbəüz əyləşdi

– 1) قِبَالَةٌ zəminlik, məsuliyyət, cavabdehlik; 2) kontrakt, müqavilə

– 1) قِبَالَةٌ (doğuş zamanı) uşağı tutmaq; 2) mamalıq

– قِبَالٌ əvvəl, qabaq; əvvəlcə; qədər; ... ardınca, ... dalınca; ~ لا يهزب müharibədən əvvəl, müharibəyə qədər; ~ لا شهر bir ay qabaq; ~ لا شيء ilk əvvəl, hər şeydən əvvəl,

birinci növbədə; زاد عدد العمال عن ذي قبل fəhlələrin sayı əvvəlkinə rəğmən artıb; هو في o indi əvvəlkindən də böyük təhlükədədir; ما ~ التاريخ tarixdən qabaqkı, tarixdən əvvəlki; من قبل əvvəl, qabaq, əvvəllər; ... ان... və ya ... مما...dən əvvəl (qabaq); ~ منذ bundan əvvəl; قِبَالٌ əvvəllər, keçmişdə

– قِبَالٌ doğru, ... tərəf, hansısa istiqamətdə; ~ لا يدين o mənə borcludur; ~ لا من مَحْضٌ növüdə agents-i göstərmək üçün işlədilən ön qoşma; من قِبَالِ النَّجَار ev dülgər tərəfindən tikilib; من قِبَالِ الْحُكْمَةِ qərar hökumət tərəfindən çıxarılıb

– 1) قِبَالٌ başlanğıc, əvvəl; 2) improvizasiya; 3) tib. çəplik, çəpəzlük

– قِبَالٌ güc, taqət; ~ لا o, ... iqtidarında deyil, o edə bilməz

– قِبَالٌ qabaq, ön, üz tərəf; ön hissə; ~ من qabaqdan, qabaq tərəfdən

– قِبَالَةٌ c. قِبَالَةٌ hərəf. həyat öpüşü (batan adamı bouche a bouche üsulu ilə diriltmək)

– 1) قِبَالَةٌ Məkkə və Qüds; ~ الأولى birinci qiblə (Qüds); 2) taxta, divar oyuğu; 3) cənub; 4) obr. cəzətmə mərkəzi; ~ لا يصبغ bütün insanların diqqəti bu şəhərə yönəlmişdi; ~ لا يستقبلها onun nəyinsə yolunda əlləşməsi üçün heç bir şeyi qalmayıb; ~ لا ينظر العلماء o, alimlərin diqqət mərkəzinə çevrildi; ~ لا اهل müsəlmanlar

– قِبَالِيٌّ cənubi; قِبَالِيَّةٌ nədənsə cənuba tərəf; ~ الوجه Yuxarı Misir

– قِبَالِيٌّ = قِبَالِيٌّ

– قِبَالِيَّةٌ tayfa quruluşu

– 1) قَبُولٌ, قُبُولٌ, قَبُولٌ qəbul etmə, güman, ehtimal (*nəyin*), razılıq (*nə ilə*), razılaşma; 2) qəbul; 3) həvəs, qabiliyyət; التجزئة ~ bölünmə-yən, parçalana bilməyən, القسمة ~ bölünməz, bütöv

– ... من ... قَبِيلٌ¹ növ, çeşid, qisim, qəbil; ~ من ... kimi, ... oxşar; من هذا ~ təxminən belə, buna oxşar; bu tərəfdən; وليس من ~ المصادفة ... ان təsadüfi deyildir ki, ...

– لا يفرق بين (nə isə) əvvəldə gələn; o, əməlli-başlı axmaqdır

– c. قَبِيلٌ³ zamin, zəmanətçi, zamin duran

– ... dan² ... قَبِيلٌ¹ bir az əvvəl; ... ان ~ dan² bir az əvvəl, qabaq

– c. قَبَائِلٌ tayfa, qövm

– (-i) قَبِيلِيٌّ tayfa

– قَبِيلٌ¹ bir-birinə əks istiqamətdə duran; qarşı; qarşılayan; qarşından gələn; ~ اقتراح qarşılıqlı təklif

– 1. مُسْتَقْبَلٌ gələcək; 2. 1) gələcək, gələn; (الابح) الـ هو لهم gözəl gələcək; gələcək onlara məxsusdur; 2) gram. gələcək zaman

– 1. مُسْتَقْبَلٌ qəbul edən, qarşılayan; 2. qəbul edici (*şəxs*)

– مُسْتَقْبَلِيٌّ gələcəklə bağlı, gələcəyə aid, gələn; شعراء مستقبليون gələcək şairlər

– مُسْتَقْبَلِيَّةٌ futurizm

– 1. مُقَابِلٌ (*nəyə isə*) əks istiqamətdə olan, duran; əks, zidd; qarşı-qarşıya; 2) qarşılıqlı, müqabil; ~ في ... qarşılıqlı təklif; ~ في ... nisbətən, ...müqayisədə; ... قيمة المستورد منها... ~ idxalın qiyməti keçən ildəki ... müqayisədə ...; 2. ekvivalent; əvəz; ... في ~ əvəzində; ~ əvəzinə, ona

müqabil, ona zidd; ~ بلا (من غير) pulsuz, həvəsli, müftə; ~ شيء nəyinsə müqabilində

– 1) مُقَابَلَةٌ tutuşdurulma; müqayisə edilmə; 2) görüş, qəbul, (*rəsmi*) qəbul; ~ بالمثل ~ *dip.* (*siyasi*) təzyiqlik tədbirləri; ~ على اساس الـ

في ~ ذلك qarşılıqlı anlaşma şəraitində; onun əvəzinə, onun müqabilində; 4) *astr.* qarşı durma; 5) *riyaz.* tənlik; ~ علم جبر والـ cəbr; 6) *ədab.* antiteza; bir-birinə zidd məfhum və surətlərin lazımı qaydada sıralanması

– مُقْبَلٌ yaxınlaşmaqda olan, qarşıdakı, gələcək; ~ في الاسبوع gələn həftə

– c. مُقْبَلَاتٌ iştaha artıran yeməklər, qəlyanaltılar; ~ التوابل و الـ *(müxtəlif)* əd-vələr və qəlyanaltılar

– 1) مُقْبُولٌ qəbul edilən, bəyənilən; 2) münasib, məqbul; mümkün olan; ~ əlverişli, qeyri-məqbul, qənaətbəxş olmayan; عرف الـ من صيغة قəbul edilən forma; ~ المرود nəyi qəbul edib, nəyi rədd etməyi bilmək; 3) xoşagəlməli; gözəl; 4) kafi (*məktəbdə verilən qiymət*); ~ تأليف اعتيادي ~ assonans, ahəng, səs uyğunluğu; ~ عذر üzürlü səbəb

– مُقْبُولِيَّةٌ qəbul oluna bilmə; ~ qəbul edilə bilməmə

– مُقْبَلٌ ~ العمر: ömrün ən gözəl dövrü, çi-çəklənmə dövrü

– 1) قَبْنٌ II (*tərəzidə*) çəkmə; 2) əl ilə ağırlığı yoxlamaq

– قَبَانٌ yaylı əl tərəzisi, onkiloluq tərəzi; şəhər tərəzisi; ~ حمار və ya ~ zool. məryəm qurdu; adi danadı

– 1) قَبَانَةٌ tərəzidə çəkilmə; tərəziçi, qapançı; 2) tərəzidə çəkilmə üçün ödənilən pul

– c. قَبَانِيٌّ tərəziçi; qapançı; ~ ميزان الـ tərəzi

I I قَبَا (قَبُو) *u* günbəz şəklində dam düzəltmək; 2) əymək, bilmək, qatlamaq

– قَبَا *xalq dil.* qaba, kobud

– قَبَاءٌ *c.* أَفْيِيَّةُ, قَبَاوَاتٌ 1) üst geyimi; 2) kaftan, xalat; مَاسَلٌ اَنْ السَّمَاءُ لَا تَغْطِي بِأَلْ- *məsəl.* göyün üzünü kaftanla örtmək olmaz

– قَبَاءٌ *məsəfə*, interval, ara

– قَبُوٌّ *c.* أَفْيِيَّةُ 1) qübbə, tağtavan; 2) tağlı zirzəmi; التَّحْشِيشُ ~ tiryəxkana; 3) həbsxana divarı

– قَبْوَةٌ *c.* قَبَاوَاتٌ kiçik günbəz, qübbə; *geol.* yeraltı boşluq

– قَبْوَدَانٌ *c.* اِتْ – 1) kapitan (*gəmi*); 2) *həmç.*

ميناء ~ liman rəisi

– قَبْوَدَانِيَّةٌ liman rəisi vəzifəsi

(قَبِي) II قَبِيٌّ günbəzli (*nə isə*) tikmək

– مَقْبِيٌّ tağlı

I قَتَّ (قَتَّ) 1) yalan danışmaq; yalan izah etmək; 2) əhəmiyyətini azaltmaq; II قَتَّتْ 1) yığmaq, toplamaq; 2) dərz bağlamaq, dəstə bağlamaq; VIII اِقْتَنَّتْ kökündən dartıb çıxartmaq

– قَتَّ *xalq dil.* küləş, saman; saplaq, gövdə

– قَتَاتٌ böhtançı, yalançı, iftiraçı

– قَتَّةٌ uzun xiyar

قَتْبٌ *c.* اِقْتَابٌ 1. (*yük üçün*) yəhər; 2. 1) qoz, donqar; 2) güvən, hürgüc; ~ *və ya* ~ *no* ~ *no* qozbel, donqar

قَتَادٌ *bot.* traqakant; مَاسَلٌ دُونَ ذَلِكَ خَرَطَ لَمْ! bunu etmək çox çətinidir!; مَا جَنَى مِنْ وَرَاءِ ذَلِكَ ~ onun üçün bu, pis şeylərlə nəticələndi

I قَتَّرَ (*i, u*) قَتَّرَ xəsislik etmək, simiclik etmək; pul verməmək (*mas.*, *ailəyə* *ə*); II قَتَّرَ simiclik etmək, həddindən artıq qənaət etmək; IV اَقْتَرَّ kasıb olmaq

– تَقْيِيرٌ 1) simiclik, xəsislik, həddindən artıq qənaət; 2) kasıblıq, yoxsulluq, azlıq

– قَاتِرٌ xəsis, simic

– قَتَارٌ (*qızardılmış ət*) iyi

– قَتِيرٌ iribaşlı mıx, mismar

– مَقْتَرٌ yoxsullaşmış, kasıblaşmış; yoxsul, kasıb

– مَقْتَرٌ xəsis, simic

I قَتَّلَ (*u*) قَتَّلَ öldürmək, məhv etmək, yox etmək; edam etmək; نفسه ~ intihar etmək; الجوع ~ acından ölmək; الوجع ~ ağrını yüngülləşdirmək; الخمر ~ şəraba (*su*) qatmaq;

الوقت ~ vaxt öldürmək; ~ *ona* çox isti oldu; ~ *təfsilatı* ilə, *təfərrüatı* ilə öyrənmək, araşdırmaq; II قَتَّلَ 1) kütləvi surətdə öldürmək; 2) qırğın törətmək; III قَاتَلَ

1) döyüşmək, çarpışmaq, müharibə aparmaq; 2) dalaşmaq, savaşımaq; قَاتَلَ الله مَا اَعْدَبَ قَاتَلَهُ الله مَا اَعْدَبَ

Allah onu öldürsün, necə də gözəl danışır! (*tərif*); V قَتَّلَ 1) yırğalana-yırğalana getmək (*qadın haqqında* *məşitə*); 2) (*nəyinsə* *fi*) həlli üçün əlindən gələni etmək;

VI تَقَاتَلَ bir-biri ilə mübarizə aparmaq; dalaşmaq (*nəyə görə* *ə*); birlikdə döyüşmək; VIII اِقْتَتَلَ vuruşmaq, döyüşmək, çarpışmaq; X اِسْتَقْتَلَ öz həyatının qədrini bilməmək; qədərsiz fədakarlıq göstərmək

– تَقْتِيلٌ hamının məhv edilməsi; ~ kütləvi qırğın

– قَاتِلٌ 1. 1) öldürən; الحشرات ~ insektisid; 2) öldürücü, zərərli; ölümcül, məhvedici;

قَاتِلٌ ضَرْبَةٌ ضَرْبَةٌ قَاتِلَةٌ *c.* قَاتِلَةٌ *qatil*

– قَاتِلٌ = قَاتُولٌ

– قَاتُولٌ ölümcül, məhvedici; ضَرْبَةٌ ضَرْبَةٌ ölümcül zərbə

– قَاتِلٌ öldürücü, tələfedici, məhvedici

– قَاتِلٌ döyüş, vuruş

- *قَتْلٌ* ölüm; qətl; edam; (نفسه) ~ *inti-har*; *قَتْلٌ قَتْلًا* *məch.* o öldürülmüşdü
- *قَتْلٌ* *c.* *أَقْتَالٌ* qatı düşmə
- *قَتْلَةٌ* ölüm hadisəsi
- *قَتْلَةٌ* ölüm tərzi
- *قَتْلٌ* öldürücü, məhvədic, ölümcül
- *قَتْلٌ* *c.* *قَتْلَى* 1. ölən, öldürülmüş; həlak olmuş; 2. (*cinayətin*) qurbanı; *قَتْلٌ* o, adam öldürüb
- *مُسْتَقْتَلٌ* özünə yazığı gəlməyən, fədakarlıqla döyüşən, canından keçən, fədakar, çox qoçaq
- *مُقَاتِلٌ* 1. döyüşən, mübarizə aparən; 2. döyüşdə iştirak edən, döyüşçü, əsgər
- *مُقَاتِلَةٌ* *c.* *أَتٌ* – döyüş, dava, vuruşma
- *مُقَاتِلَةٌ* *c.* *أَتٌ* – qırıcı təyyarə
- *مَقْتَلٌ* döyüş meydanı
- *مَقْتَلٌ* *c.* *مَقَاتِلٌ* 1) qətl, ölüm; 2) bədəndə ölümcül yaralanan yer, hissə; *أصاب مقتلاً* ölümcül zərbə endirmək
- *مَقْتَلٌ* təcrübəli, səriştəli
- *مَقْتَلَةٌ* qanlı döyüş, qırğın
- *مَقْتُولٌ* 1. öldürülən; 2. qurban
- I *قَتَمَ (u)* *قَتَمَ* qalxmaq (*toz, duman və s. haqqında*); II *قَتَمَ* qara etmək, qaraltmaq; qaranlıqlaşdırmaq; IX *إِقْتَمَ* tünd rəngdə, qara rəngdə olmaq
- *قَاتِمٌ* tünd, tutqun; qara; ~ *كۆمۈر* kimi qara, qapqara, şəvə kimi; ~ *ظلام* qatı zülmət, qatı qaranlıq
- *قَاتِمٌ* *قَاتِمَةٌ* qaralıq; qaranlıq, zülmət
- *قَاتِمٌ* = *قَاتِمَةٌ*, *قَاتِمَةٌ*
- I *قَتَمَ (ə/u)* *قَتَمَ* çıxartmaq, dartıb çıxartmaq, kökündən çıxartmaq, qazıb çıxartmaq; VIII *إِقْتَمَ* = I
- *قَاتِمٌ* *topl.* uzun xiyar

- *قَاتِمَةٌ* *c.* *أَتٌ* – uzun xiyar
- *مَقْتَلَةٌ* bostan, dirrik; xiyar əkilən sahə
- قَاتِمَةٌ* *c.* *قَاتِمَةٌ* *tib.* kateter
- I *قَاتِمَةٌ* (*ə/u*) *قَاتِمَةٌ* (*قَاتِمَةٌ*) əsil olmaq, təmiz olmaq; cins olmaq, safqanlı olmaq; 2) öskürmək
- *قَاتِمَةٌ* *c.* *أَقَاتِمٌ* əsil, xalis, təmiz; cins, safqanlı
- *قَاتِمَةٌ* öskürək
- *قَاتِمَةٌ* *baç:* *قَاتِمَةٌ*
- I *قَاتِمَةٌ (u)* *قَاتِمَةٌ* 1) özünü əxlaqsız aparmaq; 2) öskürmək (*dəvə, at haqqında*)
- *قَاتِمَةٌ* *c.* *قَاتِمَةٌ* əxlaqsız qadın, fahişə
- I *قَاتِمَةٌ (u)* *قَاتِمَةٌ* qaşım, qazıyıb təmizləmək, təmizləmək; *قَاتِمَةٌ (ə)* *قَاتِمَةٌ* yağışsız, quraq (*il haqqında*); *المطر* ~ yağış olmadı; II *قَاتِمَةٌ* 1) təmizləmək, qaşım, qazıyıb təmizləmək; 2) tozlamaq (*bitki*); IV *قَاتِمَةٌ* = *قَاتِمَةٌ*
- *قَاتِمَةٌ* ¹ yağışsız, quraq
- *قَاتِمَةٌ* ² *قَاتِمَةٌ* *c.* *قَاتِمَةٌ* buldozer
- *قَاتِمَةٌ* 1) quraqlıq, yağışsızlıq; *كأنه مطر بعد الـ* *məsəl.* quraqlıqdan sonra yağan yağış kimi; 2) aclıq
- *قَاتِمَةٌ* *xüs.ad* Qahtan (*cənubi ərəblərin əcdadı*); ~ *بنو* cənubi ərəblər; ~ *لغة* cənubi ərəb dili
- *قَاتِمَةٌ* aclıq çəkən, ac; yeməkdən doymayan, acgöz
- *قَاتِمَةٌ* cənubi ərəblərin təmsilçisi, nümayəndəsi
- I *قَاتِمَةٌ (ə)* *قَاتِمَةٌ* 1) başından vurmaq; 2) içib boşaltmaq, bir nəfəsə içmək; 3) yuyub aparmaq, özü ilə aparmaq (*sel, axın haqqında*)
- *قَاتِمَةٌ* *c.* *قَاتِمَةٌ* güclü axın, sel
- *قَاتِمَةٌ* *c.* *قَاتِمَةٌ* 1) xurma salxımı olan budaq; 2) kobud, qaba insan; qanmaz, tərbiyəsiz

– قَحْفٌ c. قُحُوفٌ, أَقْحَافٌ, قَحْفَةٌ kəllə; kəllə sümüyü (8 sümükdən biri)

I قَحْلٌ (ə) قُحْلٌ qurumaq; IV أَقْحَلٌ qurutmaq, qurquru etmək; boş, quru, cansız olmaq; V تَقَحَّلٌ = I

– قَحْلٌ quru, qurumuş; susuz; barsız; səmərəsiz; sonsuz

– قَحْلٌ quruluq; susuzluq; sonsuzluq; məhsulsuzluq

– قَحْلٌ q. qurumuş, quru; ~ ارض məhsulsuz, qüvvətsiz torpaq

– قَحْلٌ = قُحْلَةٌ

I قَحْمٌ (u) قُحُومٌ qətiyyətlə hərəkət etmək, cəsarətlə irəli atılmaq; hücum etmək, cummaq; II قَحْمٌ atılmağa, hücum etməyə məcbur etmək; (ati) cəsarətlə buraxmaq; IV أَقْحَمٌ 1) içəri salmaq, daxil etmək, gətirmək (nəyisə *harasa* (على, في), çəkib gətirmək, dartmaq; sövq etmək (nəyə *ə*); qoşmaq, əlavə etmək, daxil etmək; bağlamaq, dolamaq (nəyi *kimə* (على); zorla boynuna qoymaq; ... نفسه *ə* burnunu soxmaq; V تَقَحَّمَ cəsarətlə irəli atılmaq (*hara* (في); VIII اِقْتَحَمَ 1) (nəyinsə, *kiminsə üzərinə*) cəsarətlə atılmaq; (nəyə *sə*, *kiməsə*) ehtiyatsız şəkildə hücum etmək; 2) (*maneəların*) öhdəsindən gəlmək, götürmək; (nəyinsə) həyat üçün təhlükəli bir şəkildə baş verməsi, dağılmaq, deşilmək; *hərb*. vuruşa-vuruşa keçmək, həmlələr etmək; *həzər*. təhlükəyə üstün gəlmək, təhlükədən qorxmamaq; *əv*. səmanı fəth etmək; (الحجرة) *əvə*, *otağa*) zorla daxil olmaq, soxulmaq; *əv*. maneələri dəf etmək; 3) qırmaq, sındırmaq; ابواب الغرفة ~ qapını sındırmaq; ابواب مفتوحة ~ *obr*. aydın olan bir şeyi isbat etməyə çalışmaq; 4) nif-

rət etmək; تَقْتَحِمُهُ العَيْنُ (*kiməsə*) nifrətlə baxmaq

– اِقْتِحَامٌ 1) cəsarət, qorxmazlıq, qoçaqlıq; 2) hücum, həmlə; 3) kəskinlik, şiddətlik; ehtiyatsızlıq, tədbirsizlik; düşüncəsizlik

– قَحْمَةٌ c. قَحْمٌ təhlükəli iş, qorxulu təşəbbüs; çətinlik

– مِقْحَامٌ c. مِقْحِيمٌ cəsur, cürətli, qorxubilməz

– مِقْحَمَاتٌ c. daxil edilmiş elementlər, əlavələr

وقح *bax*: قَحَّةٌ

قَحْوَانٌ c. أَقْحَوَانٌ, قُحْوَانٌ topl. 1) *həmç*. اصفر ~ çobanyastığı; 2) qızçıçəyi; 3) xrizantema, payızgülü

قَدْ (keçmiş zaman *əv*.) 1) *həmç*. ~ لا *və ya* ~ ف artıq; 2) (*indiki-gələcək zamanla işlədikdə*) hərdən, yəqin, ola bilər (*ki*), ehtimal (*ki*); bir qədər, qismən, bir balaca; هذا ~ يتأخر هذا ~ العمل bu iş bir qədər yubanır

I قَدْ (ə/u) قَدْ 1) kəsmək, doğramaq; (*zolaq*) kəsmək; yonmaq (*mərmərdən*); 2) qazıb çıxartmaq, dartmaq, qoparmaq; *ə* ~ الدنيا a) dünyanı gəzmək; b) təcrübəli olmaq; II قَدَّدَ 1) doğramaq, dilim-dilim, fal-fal, uzun-uzun doğramaq, kəsmək; 2) qurutmaq, konservləşdirmək (*ət*, *balıq*); V تَقَدَّدَ 1) dilim-dilim doğranmış olmaq; 2) cırılmış olmaq; 3) qurumaq; VII اِنْتَقَدَّ tikə-tikə, cırıq-cırıq edilmiş, qırılmış, cırılmış olmaq; VIII اِنْتَدَّدَ fal-fal, dilim-dilim doğramaq

– قَدْ c. قُدُودٌ 1) bədən, qamət, bel 2) ölçü, əndazə; say, miqdar; على قَدَّ eyni ölçüdə, nəyə *sə* bərabər; قَدَّمَا nə qədər, nə dərəcədə

– على قد لحافك *xalq dil*. ölçü, miqdar; مَدَّ رجليك (*bisapək*) *məsəl*. ayağımı yorğanına görə

uzat; ? قد ايش və ya ؟ قد ايه? *xalq dil.* nə qədər?
قَدَحَ *xalq dil.* onun kimi

– قَدَحٌ *həmç.* قَدَّ سَمَكٌ treska (*balıq*)

– قَدَّ *c.* قَدَّ قَايِشٌ, kəmər, toqqa

– قَدَّ *c.* قَدَّ 1) qayış, kəmər; 2) planka, taxta parçası; *tib.* şına; xətkəş; 3) dilim, fal, tikə, parça; 4) müxtəlif əqidəli insanların qrupu; 5) marşrut, istiqamət

– حصل بشقٍ قَدَّ tikə-tikə qurudulmuş ət; حصل بشقٍ قَدَّ böyük çətinliklərlə çörək pulu qazanmaq

– قَدَّ قُرُودُلْمُوشٌ; قَدَّ اللّٰهْمِ السَّهْةِ ət konservləri; ~ (عَيْشٌ) قَدَّ qızardılmış çörək tikələri

– قَدَّ قَدَّاتٌ *c.* ət və ya balıq konservləri

I قَدَّحَ (ə) قَدَّحَ 1) çıxartmaq, sındırmaq; سَتَّ عَيْنَاهُ الشَّرْرُ *məcaz.* gözlərindən od çıxırdı; ~ زَنَادَ فِكْرَهُ *obr.* fikrini cəmləşdirmək; 2) bədnam etmək, məzəmmət etmək, qınamaq, rüsvay etmək, pisləmək (*kimi* في); mahiyyətini azaltmaq, ləyaqətini alçaltmaq (*nəyin-kimin* في); 3) zədələmək, yemək (*qurd*); 4) yandırmaq, alışıdırmaq; ~ السَّمْنِ yağ əritmək (*tavada*); VII إِنْقَدَحَ çıxmaq (*məs., qığılcım haqqında*); VIII إِنْقَدَحَ çıxartmaq (*od, alov, qığılcım*); ~ الأَمْرُ *obr.* götür-qoy etmək, ətraflı düşünmək

– قَدَّحٌ 1. od, qığılcım; قَدَّحٌ *obr.* insanda marağ oyadan hekayə; 2. alətin vurucu (*baş*) hissəsi

– قَدَّحَةٌ *c.* قَوَادِحُ ağacovan (*böcək*)

– قَدَّحٌ 1. od, qığılcım çıxaran; 2. çaxmaq; çaxmaq daşı

– قَدَّحَةٌ *c.* اتٌ 1) alışıqan; 2) (*tüfəngin*) çaxmaq daşı

– قَدَّحٌ söyüş, rüsvay etmə, ləkələmə

– قَدَّحٌ *c.* قَدَّحٌ 1) stəkan; 2) qədəh, piyalə;

3) qədəh ($1/96$ *ardebaya bərabər ölçü va-*

hidi və ya 2,0625 l); نِصْفُ النِّصْفِ *nısfəl-qadah* ($1/2$ *qədəhə bərabər olan həcm vahidi və ya 1,0312 l*)

– قَدَّحٌ *c.* قَدَّحٌ, قَدَّحٌ 1) ox (*oyun üçün*); ضَرْبُ القَدَّاحِ oxla fala baxmaq; 2) uduş payı; النِّصْفُ uduşun ən böyük hissəsi; birinci yer, birinci mükafat; النِّصْفُ صاحبُ النِّصْفِ *və ya* النِّصْفُ ذو النِّصْفِ birincilik qazanan, birinci yerin sahibi; النِّصْفُ العملُ في هذا العمل *obr.* o bu işdə rəhbər rolunu oynayır

– قَدَّحَةٌ yağda qovrulmuş sarımsaq (*ədva*)

– قَدَّحٌ *bot.* kasacığı

– قَدَّحَةٌ *c.* مَقَادِحُ alışıqan; النِّصْفُ çaxmaq daşı

I قَدَّرَ (*i*) قَدَّرَ gücü olmaq, bacarmaq, iqtidarında olmaq (*nə isə etməyə* على); يَقْدِرُ *obr.* o hər şeydən yaxşı baş çıxarır; II قَدَّرَ 1) hesablamaq, müəyyənləşdirmək; ölçünü müəyyənləşdirmək; məbləği göstərmək; 2) qiymətləndirmək; haqq qazandırmaq, haqlı hesab etmək; لَا يُقَدَّرُ qiymətsiz; ~ حَقَّ قَدْرَهُ kimisə lazımınca qiymətləndirmək; ~ الضَّرَائِبِ verginin miqdarını müəyyənləşdirmək; 3) təin etmək, hökm vermək (*kimə* لَ , *nə*); 4) ehtimal etmək, fikirləşmək, nəzərdə tutmaq, mülahizələr yürütmək; 5) hazırlamaq, yaratmaq (*ictimai rəy*); 6) qabaqcadan müəyyənləşdirmək, təyin etmək (*tale*); ... قَدَّرَ لَهُ *məch.* onun alınına yazılıb ki, ...; qismətinə düşüb ki, ...; لَا قَدَّرَ ~ اللهُ! olacağı çarə yoxdur!; قَدَّرَ اللهُ! Allah eləməsin!, Allah qorusun!; IV قَدَّرَ 1) qabaqcadan müəyyən etmək, mülahizə yürütmək; 2) (*kiminsə*) qabiliyyətini inkişaf etdirmək; 3) güc vermək, imkan vermək (*kimə nə üçün* على); V قَدَّرَ qiymətləndirilmək, qiymət qoyulmaq; müəyyənləşdiril-

– مُقَدَّرٌ 1) müəyyən; qiymətləndirilən; 2) nəzərdə tutulan; güman edilən; 3) qabaqcadan müəyyən edilmiş, qabaqcadan həll edilmiş; مُقَدَّرٌ التَّسَدِيقُ təsdiq edilmiş (*şərtləşdirilmiş*) rəqəm; ... ان من الھ əvvəlcədən qərar verilən şey odur ki, ...

– مُقَدَّرَاتٌ c. dəyərlər; الامة ~ xalqın sərvəti

– مُقَدَّرَةٌ , مُقَدَّرَةٌ , مُقَدَّرَةٌ 1) güc; 2) say (*qoşun, ordu*); 3) bacarıq, qabiliyyət; الدولة على الدفاع ~ ölkənin müdafiə qabiliyyəti; مالية ~ sərvət, var-dövlət

– مُقَدَّرٌ 1. 1) irəlidən müəyyən edilmiş, əvvəlcədən yönəldilmiş; 2) mümkün, ola bilən; ... ان في هə ... ان o nəyisə etmək iqtidarında idi; ... ان heç kim bacarmaz; heç kim iqtidarında deyil; 2. c. مُقَادِيرٌ 1. tale, müqəddərat; 2. bəxt, qismət

I قُدْسٌ (u) müqəddəs olmaq, pak olmaq; II قُدْسٌ 1) müqəddəs hesab etmək, pak hesab etmək; *din.* kilsə tərəfindən övliyələr sırasına keçirilmə; 2) həsr etmək; agah etmək; ithaf etmək; 3) təqdis etmək; əziz tutmaq; günahlardan təmizləmək; 4) ibadət etmək; ~ الله سره! qəbri nurla dolsun! (*rəhmətə gedən dindar üçün deyilən sözlər*); V تَقَدَّسَ 1) müqəddəs hesab olunmaq; 2) günahlardan təmizlənmək; təqdis edilmək; əziz tutulmaq

– تَقْدِيسٌ 1) pərəstiş, sitayiş; ibadət; 2) həsr etmə, agah etmə; ithaf etmə; 3) əziz tutma, müqəddəs sayma

– قَادُوسٌ *bax: əlifba sırası ilə*

– قُدَّاسٌ c. قُدَّاسَاتٌ , قُدَّاسَاتٌ obednya, messa (*xristianlarda ibadət adları*); الميْت ~ ölən adamın üzərində oxunan dua, panixida

– قُدَّاسَةٌ 1) müqəddəslik, paklıq; 2) ruhani zati-müqəddəsləri (*xristian dinində dindarların yüksək titulu*); صاحب الھ البطريرك zati-müqəddəsləri patriarx; المطران ~ zati-keşişləri mitropolit; البابا ~ zati-müqəddəsləri Papa (*Roma*)

– قُدْسٌ müqəddəslik, paklıq, qüsuruzluq; الالقدس ~ 1) ən əziz; 2) ən məxfi; الھ kils. cübbə (*ibadət zamanı ruhanilərin geydiyi üst geyimi*); الھ Qüds şəhəri

– رُوحُ قُدْسٌ müqəddəslik, paklıq; الھ روح a) ruhlüqüds (*xristianlarda*); b) Cəbrayıl (*müsəlmanlarda*)

– قُدْسِيَّةٌ müqəddəslik

– قُدُوسٌ müqəddəs, ən müqəddəs

– قُدَيْسٌ bəzi müqəddəs adamların adları (*pravoslavlarda*)

– مُقَدَّسٌ müqəddəs, pak

– مُقَدَّسٌ c. 1) müqəddəs yer, ziyarət-gah; məbəd, ibadət-gah; الھ بيت Qüds şəhəri

– مُقَدَّسٌ c. 1. müqəddəs, pak, toxunulmaz; الھ الكتاب kils. müqəddəs kitabə (*dini kitablar*); الھ السر kils. dini ayin, dini mərasim; الارض الالهة Fələstin (*hərf. "müqəddəs torpaq"*); الارض الالهة Məkkə və Mədinə şəhəri (*hərf. "müqəddəs torpaqlar"*); ال البيت Qüds şəhəri; 2. c. ات (dini) müqəddəs yerlər

– مُقَدَّسٌ Qüds şəhərini ziyarət edən zəvvar

I قُدْعٌ (ə) قُدْعٌ tutmaq, saxlamaq (*nədən*), dayandırmaq, qabağını almaq (*nəyin* عن)

I قُدْفٌ (i) قُدْفٌ (*müq.et قُدْفٌ*) 1) tullamaq, tolazlamaq; 2) avar çəkmək, kürək çəkmək; II قُدْفٌ = I

I قُدْمٌ (ə) قُدْمٌ 1) gəlmək, varid olmaq, gəlib çıxmaq (*hara* الی); 2) cürət etmək, cəsəret etmək (*nəyə* علی); قُدْمٌ (u) irəlidə

getmək, qabaq olmaq; قَدَمٌ (u) qədim olmaq, köhnə olmaq; II قَدَمٌ 1) müqəddimə vermək, giriş vermək (yazmaq); ~ للكتاب ~ və ya kitab ~ kitaba müqəddimə yazmaq; 2) (nə-yisə) tez, erkən etmək (nədən على) كما سنا ~ avans vermək; 3) irəli çəkmək, qabağa çəkmək; ~ رجلا وآخر اخرى ~ gücbəla ilə tərpənmək; b) qabiliyyətsizlik nümayiş etdirmək; ~ الثمن ~ avans vermək; الساعة ~ عشرين دقيقة saati iyirmi dəqiqə qabağa çəkmək; ~ مرشحا ~ saat qabağadır; (kiminsə) namizədliliyini irəli sürmək; 4) qaldırmaq, inkişaf etdirmək; 5) təqdim etmək, gətirmək; ~ اوراق اعتماده الى... ~ etimadnamələri təqdim etmək; ~ استقالته ~ istefa vermək; ~ الشكوي ~ kömək etmək, yararlı olmaq; ~ خدمة ~ şikayət etmək; ~ للمحاكمة ~ məhkəməyə vermək; 6) bağışlamaq, vermək; ~ مساعدة ~ kömək etmək (kimə -); 7) təklif etmək; ~ ثمنا ~ qiymət təklif etmək; 8) təqdim etmək (kimi kimə - və ya الى və ya -); ~ نفسه الى... ~ a) kiminsə sərəncamında olmaq; b) kiməsə təqdim etmək; 9) öndə, başda qoymaq; IV أَقَدَمَ 1) qabağa çıxmaq; irəli çəkmək, irəli sürmək (nə -); 2) başlamaq, girişmək (nəyə على); 3) cəsarət etmək, cürətlənmək (nəyə على); cəsarətlə, qorxmadan hücum etmək, üstünə atılmaq (kimə على); 4) gətirmək (kimi kimin yanına الى); V تَقَدَّمَ 1) irəliləmək, qabağa çıxmaq; 2) başda getmək; öndə getmək; qabaq olmaq; ~ سن به السن ~ yaşlı olmaq, qocalmaq; 3) irəli getmək, inkişaf etmək, tərəqqi etmək; ~ كما وكيفاً ~ kəmiyyət və keyfiyyətcə inkişaf etmək; 4) yanaşmaq (kimə-nəyə من الى, ~); 5) müraciət etmək (kimə الى nə ilə

-); باقتراح ~ təklif irəli sürmək; 6) daxil olmaq, gəlmək (şikayət, sənəd - kimə الى); 7) təqdim olunmuş, təklif olunmuş olmaq; ~ yuxarıda deyildiyi kimi; ~ ما keçmiş; VI تَقَادَمَ qədim olmaq, köhnə olmaq; ~ العهد ~ o qocalıb; X اِسْتَقَدَمَ 1) gəlməyi xahiş etmək; 2) çağırmaq, dəvət etmək, yazıb köçürmək (haradan من)

– اِقْدَامٌ 1) girişmə, başlama (nəyinsə icrasına الى) ~ واحجام كان بين ~ və احجام; qətiyyətsizlik göstərmək (nədə من); 2) şücaət, cəsarət

– أَقْدَمُ ən qədim, ən köhnə, ən qoca
– اَقْدَمُونَ c. : qədim xalqlar
– اَقْدَمِيَّةٌ 1) böyüklük, birincilik; 2) staj
– اَقْدَامٌ həmç. ~ الزمن ~ qədimlik; ~ العهد ~ a) köhnəlik, uzaqlıq; b) qocalıq; ~ باله hüq. vaxta, müddətə

– اِقْدَامٌ hüq. vaxta, müddətə əsaslanan
– اَقْدَمٌ 1) irəliyə hərəkət; irəliləmə; 2) inkişaf, tərəqqi; 3) böyüklük; birincilik; ~ في السن ~ qocalıq, çox qocalıq

– اَقْدَامٌ c. تَقْدِيمَةٌ 1) bəxşiş, hədiyyə; 2) qurban; 3) ithaf, müqəddimə, başlanğıc
– اَقْدَامٌ 1. qabaqcıl, progressiv, mütərəqqi; ~ الانسانسيّة السنة mütərəqqi insanlar, bəşəriyyət;

2. mütərəqqi ideyaların sahibi

– اَقْدَامِيَّةٌ mütərəqqilik, progressivlik
– اَقْدَامٌ 1) irəli çəkmə; 2) irəli sürmə (məs., təklif); 3) vermə, verilmə; 4) təqdim etmə (kimi kimə - və ya الى); 5) bağışlanma; verilmə; 6) başlanğıc, müqəddimə; ~ ولا ~ بعد شهرين بلا ~ iki aydan sonra, nə tez, nə gec

– اَقْدَامٌ qarşıdan gələn; qarşıda duran, yaxın; gələcək, gələn; ~ في الشهر السنة ay; ~ الاجيال gələcək nəsillər

– قادمَةٌ c. قَادمٌ 1) qabaq hissə, ön hissə; 2) c. ön lələklər (*quşun qanadında*)

– قَدَامٌ qabaq, ön hissə; قَدَامَةٌ kiminsə qabağında

– قَدَامَانِيٌّ qabaq, ön

– قَدَمٌ q., k. c. أَقْدَامٌ 1) ayağın altı, pəncə; ayaq; طَبَّ الاقدام pedikür; 2) addım; سمت الـ bax: سمت; 3) fut; مَرَبَّعة ~ kvadrat fut; على الاقدام və ya قدميه piyada; مشى سـ daban-dabana getmək (*geri qalmadan getmək, kiminlə* مع); على اطراف قدميه barmaqların ucunda; على ~ وساق; وقف على ~ الاستعداد tam sürətlə; راسخ في الطبّ o, tibb elminin mahir bilicisidir; المساواة ~ على bərabər qaydada; وضعه وإياه على ~ المساواة kimisə kiməsə tay tutmaq, bərabər tutmaq; المساواة ~ على kimisə kiməsə tay tutmaq, bərabər tutmaq

– دُزٌ döz xətt üzrə irəliləmə; سـ döz, irəli; ... في سار (مضى) سـ في... (*hərəkət etmək*)

– كَعْمِيٌّ keçmiş; سـ keçmişdə

– قَدِيمٌ 1) qədim zaman, keçmiş; 2) əbədilik; 3) köhnəlik, uzaqlıq; böyüklük, staj; 4) köhnəlik, qədimlik; منذ الـ və ya من الـ qədimdən, əzəldən, ta qədimdən bəri

– قَدَمَةٌ 1) qabaqda gedən qoyun, qoç; 2) *arxit*. kürsülük; baza

– قَدُومٌ c. قَادِيمٌ 1) çəkic; 2) sıyırğa, kərki (*müq. et قَادُومٌ bax: əlifba sırası ilə*)

– قَدُومٌ c. قَدْمٌ 2) cəsür, qorxubilməz, cürətli

– قَدُومٌ gəlmə, varid olma; gəlib çatma; zahir olma

– قَدُومِيَّةٌ c. اَتْ – dağ çıxır

– قَدُومِيَّةٌ 2) böyüklük, üstünlük, birincilik

– قَدِيمٌ c. قَدِيمٌ 1) köhnə, qədim; qoca; قَدَامِيٌّ qədim misirilər; القدماء qədim

قدمى المحاربين və ya المحاربون القدماء xalqlar; müharibə veteranları; العمّال القدماء əmək veteranları; 2) qədim; antik; 3) köhnə; الضباط القدماء baş komanda heyəti; منذ الـ və ya من الـ qədimdən, əzəldən; في الـ və ya سـ keçmişdə, qabaqlar, əvvəllər; العهد الـ Əhdi-Ətiq (*dini kitab*); الـ əbədi, ölməz (*Allah haqqında*)

– قَدِيمٌ 1. irəlidə olan, qabaqcıl; 2. 1) başçı, rəhbər; 2) ön, üz tərəf, qabaq hissə; السفينة ~ gəminin burnu

– قَدِيمٌ qoca, köhnə, qədim; العهد ~ qədim

– مُقَدِّمٌ 1. 1) irəlidə gedən; 2) qabaqcıl olan; qabaqda gedən; 3) irəli gedən; mütərəqqi, qabaqcıl; 4) vakant vəzifəyə iddia edən şəxs; 2. rəis, müdir; في السنّ (العمر) ~ çox qoca; الـ yuxarıda adı çəkilən

– مُقَادِمٌ c. مَقَادِيمٌ cəsür, cürətli, qorxubilməz

– قَدُومٌ = مُقَدِّمٌ

– مُقَدِّمٌ (gəminin) burnu

– مُقَدِّمٌ 1. 1) irəlidə qoyulmuş; 2) əvvəlcədən verilən, avans şəklində ödənilən; الصداق ~ başlığın (*evlənərkən oğlanın qız evinə ödədiyi pul*) I hissəsi; سـ avans olaraq; əvvəlcədən; 2. 1) ön hissə, burun (*gəmidə*); 2) başçı, böyük, rəhbər, rəis, müdir; 3) *hərb*. podpolkovnik; mayor (*Livan*); 4) *qram*. antesedent; مَسْأَلَةٌ مَسْأَلَةٌ ön yerə qoymaq

– مُقَدِّمٌ 1. təqdim edən, verən; 2. təqdim edən, gətirən, verən; الطلب ~ ərizə verən; مقدموه فلان وعلان وتلان نعرض لكم ما ~ برنامج (konsert və s.) proqramın, konfransın aparıcısı; مقدموه فلان وعلان وتلان نعرض لكم ما: ərizəni təqdim edən filankəslər sizə aşağıdakıları ərz edirlər: (*şikayətin əvvəli*)

– مُقَدِّمَةٌ c. اَتْ – 1) ön hissə, qabaq tərəf (*gəmi, qatar və s.*); 2) qapı ağızı, kandar,

astana; 3) proloq, müqəddimə, başlanğıc, ön söz; preambula (*müqavilədə*); 4) ilkin mühakimə (*sillogizmin*); ~ والنَّيْجَة الـ *fəls.* mühakimə və nəticə; 5) *riyaz.* teorem; 6) *hərb.* avanqard

I قَدَا (قَدَو) *(u)* xoşa gələn dadı olmaq; قَدِي (قَدَو) *(ə)* قَدَاوَة = قَدَا; II كِفَايَة قَدَى *(ə)* kifayət etmək, çatmaq, yetmək; VIII يَمْسِلِمَا قَدَى *(ə)* yamsılamaq, təqlid etmək (*kimi* →)

– اِقْتِدَاءٌ yamsılama, bənzətmə, oxşatma, nümunə götürmə (→)

– قَدْوَةٌ, قَدْوَةٌ nümunə, örnək

– قَدِيٌّ dadlı, xoşagələn, ləzzətli

I قَدَرٌ (قَدَر) *(ə)* قَدَرٌ *(u)* قَدَرٌ *(ə)* çirkli olmaq, çirklənmiş olmaq; II قَدَّرَ çirkləndirmək, zibilləmək, bulamaq; X اِسْتَقَدَّرَ çirkli hesab etmək; murdarlanmış hesab etmək

– قَادُورَاتٌ *c.* tullantı, tör-töküntü, çirkab

– قَادُورَةٌ *c.* اتٌ – murdar hərəkət

– قَادِرَةٌ çirk, zibil

– قَادِرَةٌ = اَقْدَارٌ *c.* قَدَرٌ

– قَدِرٌ çirkin; الحرب السَّيِّئَة çirkin müharibə

– قَادُورَاتٌ *c.* قَدُورَاتٌ

– قَادُورَاتٌ = مَقَادِرٌ *c.*

I قَدَعٌ (قَدَع) *(ə)* söymək, rüsvay etmək; III قَادَعٌ bir-birini söymək, söyüşmək; dalaşmaq, savaşımaq; IV اَقْدَعٌ söymək, təhqir etmək (*kimi təs. h. və ya* ↓)

– قَدِيْعَةٌ təhqir, həqarət

– مَقْدِيْعٌ təhqiramiz; كَلِمَاتٌ تَهْقِيْرَامِيْزٌ təhqiramiz sözlər, təhqir; söyüş

– مَقْدِيْعَاتٌ *c.* təhqir, həqarət

I قَدَفٌ (قَدَف) *(i)* atmaq, tullamaq, tolaqlamaq (*nəyi təs. h. və ya* →); 2) salmaq, düşürmək; بِالْقَنْبَالِ ~ bombalamaq; (في) ~ به الى ~ الشارع kimisə çölə atmaq (*ev sahibi haq-*

qında); 3) partlatmaq, püskürmək; 4) bədnam etmək, rüsvay etmək (*kimi*), böhtan atmaq, şər atmaq (*kimə* في حقّه); ~ kimisə açıq-aydın rüsvay etmək; avar çəkmək, kürək çəkmək; المحبَّة في قلبه ~ kiminsə ürəyində məhəbbət hissi oyatmaq; في قلبه الرعب ~ kiminsə ürəyini çəkmək; qorxu salmaq; II قَدَفٌ avar çəkmək, kürək çəkmək; VI تَقَادَفٌ 1) bir-birinə atmaq (*nə və ya nə ilə* →); تَقَادَفَتِ الامواجٌ dalğalar onu aparırdı; 2) bir-birini söymək; VII اِنْقَدَفٌ atılmış olmaq, salınmış olmaq (*hara, nəyə* في)

– تَقْدِيْفٌ avar

– قَادِيْفٌ 1) atan; قَادِفَاتُ اللِّهْبِ *hərb.* odaçan (*silah*); 2) atan, tullayan; قَادِفَاتُ الْقَنْبَالِ bombardmançılar (*təyyarə haqqında*); قَادِفَاتُ الْاَلْعَامِ minomyotlar, minaatanlar; 3) söyən, rüsvay edən

– قَادِيْفَةٌ *c.* اتٌ – bombardmançı

– قَادُوْفٌ 1) ox; 2) arbalet, qundaqlı ox-yay (*qədim silah növü*)

– قَادَاْفٌ atan, tullayan, tullayıcı

– قَدَفٌ 1) atma, tullama, tolaqlama; ~ الجَلَّةُ *idm.* qumbara atma; بِالْقَنْبَالِ ~ bombardman, bombalama; 2) söyüş, təhqir, iftira, şər

– قَدِيْفِيٌّ böhtanla dolu, iftiralı, ləkələyən

– قَدِيْفَةٌ *c.* قَدَائِفٌ top gülləsi, mərmiraket;

قَادِفَاتُ الدَّرُوْعِ ~ zirehdəşən güllə; قَادِفَاتُ مَوْجِهَةٍ ~

~ كَوْنِيَّةٌ idarəolunan güllələr (*raketlər*); (مَسِيْرَةٌ) ~

~ كَوْنِيَّةٌ idarəolunan kosmik güllə, idarəolunan kosmik raket;

– اِنْقَادِفٌ *obr.* güllə kimi getmək

– مَقْدِيْفٌ *c.* مَقْدِيْفٌ avar, kürək; ~ اَبِيْتٌ avar yeri

– مَقْدِيْفٌ *c.* مَقْدِيْفٌ avar, kürək

– مَقْدُوْفٌ 1. 1) atılan; 2) tullanılan; 2. mərmir, güllə (*gilizsiz*), bomba; ~ نَارِيٌّ (*odaçan*)

silah; güllə; سَهْمِيّ ~ stabilizatorlu mərmı, güllə

– مَقْدُوفَاتٌ c. güllələr, bombalar (*zəhərli qaz-larla və s.*)

قَدَالٌ c. peysər, boyun ardı

– قَدَالِيٌّ peysər, ənsə (*sif.*)

– قُدٌّ qüsür, nöqsan; əskik, eyib

(قذِي) II قَدَّى çirkəndirmək, zibilləmək (*göz*); IV أَقْدَى = II

– قَدَاءٌ c. toz, toz dənəsi (*gözə düşən*);

جَذُّعٌ رَأَى الـ فِي عَيْنِ أَخِيهِ وَنَسِيَ الْجَذْعَ فِي عَيْنِهِ

– أَقْدَى topl. c. أَقْدَاءٌ, toz, toz dənəsi, toz zərrəsi; اغْضَى عَلَى الـ küsülülüyü, incikliyi udmaq (*hərf. gözə düşən toz dənə-ləri ilə birgə gözü yummaq*)

I قَرَّ (قَر) 1) qalmaq, bir yerdə olmaq; qərarlaşmaq, məskunlaşmaq, yerləşmək (*harada* (في, -); 2) sakitləşmək, zəifləşmək; 3) o qərarə o sakitləşdi; 4) dincəlmək; 5) etiraf etmək, boynuna almaq; 6) quruldamaq, mırıldamaq, şırıldamaq, xoruldamaq (*pişik*); قَرَّتْ بَطْنُهُ onun qarnı quruldadı; ... قَرَّ رَأْيُهُ عَلَى ...; 2) sərirlənmək; təzələnək; təravətlənmək; قَرَّتْ عَيْنُهُ o məmnundur (*nəyə* -); II قَرَّرَ 1) qərara almaq, qət etmək; *hüq.* qərar çıxartmaq; 2) müəyyənləşdirmək; israr etmək; يَقْرَرُ الشَّعْبُ مَصِيرَهُ xalq öz taleyini özü müəyyənləşdirir; 3) təsdiq etmək, təsdiqləmək; 4) təsdiq etmək (*faktı*), qeyd etmək, müəyyən etmək; الواقع ~ faktı təsdiq etmək; 5) təsis etmək; 6) məruzə etmək; hesabat təqdim etmək; 7) ifadə vermək (*məhkəmədə – şahid haqqında*); boynuna almağa məcbur etmək; 8) köçür-

mək; yerləşdirmək; 9) soyutmaq; III قَرَّ səssiz, sakit olmaq, hərəkətsiz olmaq; IV قَرَّ 1) düzəltmək; qoymaq; təsis etmək; 2) yerləşdirmək, yerbəyer etmək (*kimisə harada* (في), köçürmək; 3) təsdiqləmək (*qərar*); 4) etiraf etmək, boynuna almaq (*nəyi* -); 5) kiməsə minnətdarlıq bildirmək; sevindirmək (*kimisə*); عَيْنُهُ ~ göz oxşamaq; V تَقَرَّرَ 1) təsis edilmiş, bərqərar edilmiş olmaq; 2) qət edilmiş, həll edilmiş olmaq; X اِسْتَقَرَّ 1) təsdiq edilmiş; قَرَّار ~ qərar aydın odu; مَعْنَى شَيْءٍ ~ nəyinsə mənasını aydınlaşdırmaq; 2) yerləşmək, qərarlaşmaq, məskən salmaq (*harada* (في) مكانه); 3) öz yerində oturmaq; 4) sakitləşmək, möhkəmlənmək, bərpa olmaq; 5) hərəkətsiz olmaq; 6) daşınmaz olmaq (*əmlak haqqında*)

– اِسْتَقَرَّرَ 1) hərəkətsizlik, tərpnəməlik; 2) stabilləşmə, möhkəmlənmə, sabitlik; 3) əməlsizlik; qərarlıq; dəyişkənlik; الاحوال ~ sabitləşmə

– اِفْرَارٌ 1) fərz etmə, güman etmə; 2) müəyyən etmə; qurma; bərqərar etmə; السكينة ~ asayiş, dinclik; السلام ~ sülhün bərqərar olması; 3) boynuna alma, etiraf; السكوت من 4) sakin olma; köçürmə; məskun salma; köçmə; 5) təsdiq etmək; təsdiq

– اِتْقَارَاتٌ, تَقَارِيرٌ c. تَقَرِيرٌ 1) qərar, qətnamə; 2) məruzə, hesabat; المصرف ~ bank hesabatı; سنوي ~ illik hesabat; 3) məlumat, raport; رَاقِبٌ ~ a) taleyin hökmü; b) öz müqəddəratını təyin etmə

- قَرَّ 1) soyuq; 2) hərəkətsiz
- قَرَّ c. اتَّ – materik, kontinent; الـ السودان Afrika; القارات الخمس dünyanın beş hissəsi; حافة الـ السادسة altıncı materik, Antarktida; الـ kontinental şelf
- الجرف الـ قَرَّ materiki, kontinental; الـ جرف الـ *bax*: جَرَّفَ الـ النظام *tar*. kontinental quruluş
- قَرَّ 1) قَرَّانٌ, قَرَّانٌ, قَرَّانٌ *c. قَرَّانٌ*; 2) *məcaz.* qadın; رَقَّقًا بالقوارير! *məcaz.* qadınlarla mülayim rəftar et!
- قَرَّ soyuq; sərin
- قَرَّ soyuqluq; sərinlik
- قَرَّ 1) – اتَّ *c. قَرَّانٌ*, qərar, qətnamə; dərkənar, əmr, sərəncam; *hüq.* hökm, qərar; الـ الـ الطَّيَّيَّ *və ya* qərar qəbul etmək; الـ الاتِّهام *və ya* لا قَرَّانٌ له; əsas; 2) dib, alt; əsas; 3) sakitlik; *və ya* لا يَسْتَقِرُّ لها ~ o (*q.*), sakitləşmir, o (*q.*) bir yerdə oturmur; ... حتى... qədər sakitləşməyəcək; 4) olduğu yer; 5) mənzil, ev, yaşadığı yer; 6) *mus.* nəqarət; الـ دار *din.* axirət dünyası
- قَرَّ 1) dərindən dərə, vadi; 2) dərindənlik; الـ في ~ النفس
- قَرَّ 1) mahir usta; 2) mahir bəna
- قَرَّ qurbağa balası
- قَرَّ 1) sərinlik; 2) *bot.* su kressi (*çoxillik ot bitkisi*); الـ العين ~ a) sevinc; b) göz bəbəyi
- قَرَّ = قَرَّ
- قَرَّ sərin; الـ العين ~ məmnun, şad, razı
- قَرَّ 1) olduğu yer; 2) mənzil, ev
- قَرَّ möhkəm, qərarlaşan; sabit; ~ غير قeyri-sabit
- قَرَّ c. مَقَرَّاتٌ, مَقَرَّاتٌ olduğu yer, yerləşdiyi yer, iqamətgah; الـ الحكومة ~ hökumət iqamətgahı; الـ الامم المتحدة ~ BMT-nin qərar-

- gahı; عمله ~ (*kiminsə*) daimi iş yeri; الـ النحاس ~ mis yataqları; الـ الوظيفة ~ iş yeri; الـ القيادة ~ ştab, qərargah; الـ السلطة ~ paytaxt; الـ الاخير qəbir
- قَرَّ məruzəçi
- قَرَّ 1. müəyyən edilmiş; təsis edilmiş; qeyd edilmiş; qət edilmiş; ... ان من qərara alınmışdır ki, ...; الـ اسعار ~ sabit qiymətlər; 2. vergi; الـ الاموال vasitəsiz vergi; الـ الاموال vasitəli vergi; الـ خارج qəbir proqramdan kənar, proqramdan xaric
- قَرَّ c. 1) qərarlar, qətnamələr; 2) proqramın tələbləri (*imtahan vermək üçün*)
- قَرَّ soyuq hissədən, soyuqdan əziyyət çəkən; bərk üşüyən, soyuqdan tir-tir əsən, donan
- قَرَّانٌ farmakopeya
- قَرَّ كوز: *bax*: قَرَّانٌ
- قَرَّ 1) qartal; qaraquş; 2) *folk.* *və xüs.* *isim k.* Qaraquş; *məcaz.* ədalətsiz hakim
- قَرَّ ədalətsiz, haqsız, insafsız; ~ حكم ədalətsiz qərar
- I قَرَّ 1) oxumaq, oxuyub qurtarmaq; الـ جهرا ~ *və ya* ucadan oxumaq; الـ في الكتاب ~ üzündən oxumaq; الـ الفاتحة ~ Quranın I surəsinə oxumaq (*uğur, xoşbəxtlik və s. üçün*); الـ الغيب ~ qabaqcadan xəbər vermək, gələcəyi söyləmək; 2) öyrənmək, dərs almaq (*nəyi kimdən*); الـ السلام ~ kimi isə salamlamaq; II قَرَّ 1) oxumağa məcbur etmək; 2) oxumağı öyrətmək; IV قَرَّ 1) oxumağa məcbur etmək; الـ القرآن ~ kiməsə Quran oxumağı öyrətmək; 2) oxumağa qoymaq; الـ السلام ~ kiməsə salam göndərmək; VII قَرَّ 1) oxumağı xahiş etmək; 2) öyrənmək, tədqiq etmək

– 1) oxumağı təvəqqe etmə; 2) tədqiq etmə, araşdırma; tədqiqat; 3) *fəls.* induksiya

– 1) qıraətçi; Quranın qıraətçisi; qare; 2) oxucu; a) قرءاء العربية) ərəbcə oxuyanlar; b) ərəb oxucuları; نضع هذه المقالة العربية بين ايدي قرءاء العربية üçün ərəb oxucularına təqdim edirik; ~ البخت ~ falçı, falabaxan; ~ الكف ~ əlin içini oxuyan, əl falçısı, xiromant

– 1) qıraət; Quranı ucadan oxuma, Quranın oxu qıraəti; والكتابة oxu və yazı; 2) göstərici (*məs., barometrin*); ~ البخت ~ fal açma, fala baxma; ~ الكف ~ əl falı, ələ baxıb fal açma, xiromantiya

– 1) *poetik.* vəzn, ritm, ahəng; 2) menstruasiya

– 1) قرءاءت oxu, mütaliə; (الشريف، الكريم) Quran

– Quran ayə-ləri; Quran aid; الأيات السنة قرآني

– 1) *ibadətghah, ibadət-xana;* قرآني

– 1) *ibadətghah, ibadət-xana;* قرآني

– 1) oxunan, sevilən, həvəslə oxunan; 2) asan oxunan, oxunuşu asan; ~ غير çətin oxunan, oxunmaq

– 1) *Quranın mütaliəçisi (məsciddə);* قرآني

– 1) *Quranın mütaliəçisi (məsciddə);* قرآني

– 1) *Quranın mütaliəçisi (məsciddə);* قرآني

– 1) *Quranın mütaliəçisi (məsciddə);* قرآني

– 1) *Quranın mütaliəçisi (məsciddə);* قرآني

– 1) *Quranın mütaliəçisi (məsciddə);* قرآني

– 1) *Quranın mütaliəçisi (məsciddə);* قرآني

– 1) *Quranın mütaliəçisi (məsciddə);* قرآني

– 1) *Quranın mütaliəçisi (məsciddə);* قرآني

– 1) *Quranın mütaliəçisi (məsciddə);* قرآني

– 1) *Quranın mütaliəçisi (məsciddə);* قرآني

– 1) *Quranın mütaliəçisi (məsciddə);* قرآني

– بينهما ~ قوھم; قوھم ذو~ 1) قوھملىق; قوھملىق دەرەسى; قوھملىق درجە الھ ~ قوھملىق (ana tərəfdən); عصب ~ bax: عَصَبٌ; 2) yaxınlıq
– تەخمینلىك، تەقریبلىك قُرَابَةٌ
– تەخمینەن، تەقریبەن، ... yaxın, ... qə-dər; عشرين عاماً ~ تەخمینەن 20 il bundan əvvəl
– 1) قوھملىق; 2) yaxınlıq; المسافة ~ məsafə yaxınlığı; به onun yaxınlığında; ... بالھ ... yanında, ... yaxınlığında; ~ عن ... yaxınlıqda; قُرْبٌ ... ətrafında, تەخمینەن، تەقریبەن; قُرْبٌ كذا تەخمینەن، ... yaxın; قُرْبٌ عامين تەقریبەن iki il, iki ilə yaxın; 3) qonşuluq
– 1) قُرْبَانٌ c. qurban; قَتْمُ الھ qurban götürmək; 2) həməç. الھ المقدس kils. priçastiye (xristian dini ayinlərindən biri)
– قُرْبَانَةٌ kils. priçastiye
– 1) قُرْبٌ c. tuluq (su üçün); 2) həməç. نَفْخٌ فِي ~ مَقْطُوعَةٌ mus. tuluq zurnası; مَسْأَلٌ مَطْرٌ كَفَوَاهُ هطل المطر كفواه elə güclü yağış yağdı ki, tut ucundan, çıx göyə
– 1) yaxınlıq, qoھملىق; ذُو الھ qoھum-əqrəba; 2) xeyirxah iş (Allah qarşısında savab qazanmaq üçün edilən)
– قُرْبِيٌّ c. قُرْبِيَّةٌ tuluq düzəldən usta; tuluq satan
– اتٌ c. قُرْبِيَّةٌ – karabin
– قُرْبِيٌّ c. 1. doğma; 2. qoھم
– قُرْبِيٌّ c. 2. yaxın, uzaqda olmayan; العہد ~ yaxın keçmişdəki, bu yaxınlardakı; فِي الھ في الھ yaxın gələcəkdə; ~ عَمَّا ~ və ya ~ عَمَّا ~ və ya لا يَتَعَلَقُ هَذَا بِه مِنْ ~ او بعيد ~ tezliklə, yaxında; لا يَمْتَلِ ~ bunun ona heç bir dəxli yoxdur;

onun heç bir şəkildə bu şirkətə aidiyyatı yoxdur
– مُتَقَرِّبٌ mutəqarib (şeyr bəhri)
– مُتَقَرِّبٌ yaxınlaşan, yaxın
– 1) مُقَارَبٌ yaxınlaşmaqda olan, yaxınlaşan (نَايَا الھ); yaxın, yanaşan; 2) adi, orta; orta səviyyəli
– مُقَارَبَةٌ yaxınlıq; yaxın gələcək; افعال الھ qram. yaxın gələcəyi ifadə edən fellər (كَادٌ və s.)
– 1. yaxın, yaxınlaşan; 2. yaxın adam; istəkli, sevimli (adam)
– مُقَرَّبٌ c. مُقَارَبٌ qısa yol, kəsmə yol
– مُقَرَّبَةٌ yaxınlıq; ... على ~ من ... yaxınlığında, ... yanında
قُرْبُوسٌ c. قُرْبُوسٌ və قُرْبُوسٌ yəhər qaş; قُرْبُوسٌ ~ يəhərin qabaq qaş; خَلْفِيَّ ~ يəhərin arxa qaş
قُرْبُوسٌ = قُرْبُوسٌ c. قُرْبُوسٌ
1) xəsis olmaq, əsirgəmək, xəsislik etmək, simic olmaq; 2) qənaət etmək
– قُرْبُوطَةٌ 1) xəsislik, simiclik; 2) qənaət, qənaətcillik, yığmcılıq
قُرْبُوعٌ birnəfəsə içmək
– قُرْبُوعَةٌ birnəfəsə içmə
I قُرْتُ (u) قُرُوتٌ laxtalanmaq, koaqulyasiya etmək (qan)
– قُرْتُ laxtalanmış qan
I قُرْحٌ (ə) قُرْحٌ yaralamaq; قُرْحٌ (ə) قُرْحٌ yaralarla örtülmək, yara səpmək; II قُرْحٌ yara, xora əmələ gətirmək; IV أَقْرَحَ = II; V اقْتَرَحَ yaralarla, xoralarla örtülmək; VIII اقْتَرَحَ 1) təklif etmək, təklif vermək, sərəncam vermək (kimə (على)); 2) qanunverici təşəbbüslər sırasına daxil etmək (qanun layihəsi); 3) bədahətən danışmaq, improvizasiya et-

mək; 4) tələb etmək (*kimdən* – علی *nəyi* – *təs. h. və ya* →); 5) ixtira etmək, icad etmək – *اقتراح* *c.* 1) təklif; معاكس ~ əks-təklif; 2) sərəncam, əmr; xülasə, rəy; 3) qanunverici təşəbbüslər sırasına daxil etmə (*qanun haqqında*); القوانين ~ qanunverici təşəbbüs hüququ

– قارح ¹ *c.* böyük, yaşlı (*heyvan haqqında*)

– قارح ² 1) təcrübəli; 2) fəndgir, hiyləgər, bic, zirək; النفس ~ cəsur; ! قارح nə sırtıqdır!, necə də utanmazdır!

– الماء *الق.* təmiz, qarışıq olmayan, saf; dupduru su

– قارح yara-xora ilə örtülmüş; yara basmış – الفراع *c.* قارح yara; sıyrıntı; xora; عود *الق.* yataq yarası; عود *الق.* piretrum (*həşəratə qarşı dərman*)

– قارح yara, irin yığılan yer; الاثنى عشر ~ onikibarmaq bağırsağ yarası; المعدة ~ mədə xorası; الخبيثة *الق.* bədxas-səli yara; الشرقية *الق.* dəri leyşmaniyası, pendin yarası; الزهرية *الق.* şankr (*voluxucu zöhrəvi xəstəlik*); الصلبة *الق.* zəhrivə ruxə yüngül (*ağır*) şankr

– قارح 1) yararlı; 2) təmiz, təzə, şəffaf (*su haqqında*); ماء *الق.* bulaq suyu

– قارح *c.* fitri istedad; qabiliyyət, ağır, dahi

– قارح yara basmış

– قارح – *c.* təklif, sərəncam

– قارح yaralarla, xoralarla örtülmüş

– قارح ¹ gənələri təmizləmək (*heyvanlardan*); قارح ² gənə basmaq

– قارح *topl. c.* *zool.* gənə; ابو قردان *اğ vağ*; ابو قردان *مصر* qaraleylək

– قارح 1) meymunoynadan; 2) meymunların başçısı

– قارح = قارح, قارح

– قارح – *c.* gənə

– قارح = قارح *c.* قارح

– قارح (*quyruqsuz*) قارح, قارح ¹ قارح

– قارح *الق.* طويل الذنب ~ meymun, əntər meymun; انساني ~ petikantrop; مدعشقر ~ *masəl.* meymun balası öz anası üçün ceyrandır (*hərəyə öz balası şirindir*)

– قارح ² قارح

– قارح = قارح *c.* قارح

– قارح *c.* قارح silah düzəldən

– قارح xirtdək, hülqum

– قارح *babuin* (*meymun*)

– قارح *topl.* xırda dəniz xərçəngi (*Suriya*)

I قارح (*ə*) şiddətli (*şaxta*) olmaq, güclü (*şaxta*) olmaq; II قارح 1) dondurmaq;

2) üşümə, keyləşmə yaratmaq; IV قارح = II

– قارح çox soyuq, buz kimi

– قارح dəniz xanı balığı

– قارح qara gavalı

– قارح güclü soyuq, şaxta

– قارح = قارح

– قارح bərkimiş; ~ قارح qurumuş pendir

I قارح 1) çırtlamaq, sındırmaq (*qoz, findıq*), dişlə sındırmaq; 2) qazanmaq, əldə etmək (*kimin üçün* →); II قارح qazanmaq, əldə etmək; III قارح qarışmaq; IV قارح varlı olmaq; varlanmaq; VI قارح qarışmaq, müdaxilə etmək (*nəyə isə*); VIII قارح qazanmaq, əldə etmək

– قارح ¹ قارح *c.* piastır; قارح ~ böyük piastır; قارح ~ kiçik piastır

– قارح ² قارح *c.* piastır

– قارح ³ قارح *c.* piastır

– قارح ⁴ قارح *c.* piastır

– قارح ⁵ قارح *c.* piastır

– قارح ⁶ قارح *c.* piastır

– قارح ⁷ قارح *c.* piastır

– قارح ⁸ قارح *c.* piastır

– قارح ⁹ قارح *c.* piastır

– قارح ¹⁰ قارح *c.* piastır

– إقراضٌ 1) borc; borca verilmə; 2) kredit vermə; nisyə vermə
 – إقراضٌ 1) kəsilmə; dayandırılma; 2) ölüb getmə, qırılma; sönmə; yox olma
 – قراضٌ 1. dişləyən; gəmirən; ~ حيوانٌ *zool.* gəmirici; 2. *c.* قوارضٌ *zool.* kəsəyən
 – قراضٌ dəmir yolu nəzarətçisi
 – قراضةٌ 1) güvə; 2) komposter (*biletlərə, plomblara və s. yoxlama işarəsi vuran alət*)
 – قراضةٌ 1) kəsik, tikə; 2) qırıntı, taxta kəpəyi; الحديد ~ dəmir ovuntusu
 – قرضٌ *c.* قروضٌ borc; istiqraz; ~ اسهم is-tiqraz vərəqələri; داخلي ~ daxili borc; طويل ~ uzunmüddətli borc
 – قرضٌ ərəb akasiyasının qabığı (*müq.et قُرْطُ*)
 – قرضةٌ bir yarıq, kəsik, kəsilmiş pul
 – قريضٌ poeziya; şeir
 – مقرضٌ *c.* مقرضٌ qayçı; ~ التذاكر ~ nəzarətçi qayçısı; ~ الصوف ~ qırxıçı qayçı; ~ ابنٌ *zool.* safsar (*xəzli heyvan*)
 – مقرضٌ kreditor, kredit verən, borc verən
 – مقرضٌ 1) kökü kəsilən, qırılan, qurtaran, bitən; 2) ölən, sönmən; yoxa çıxan
 قراضيةٌ *c.* قرضابٌ qılınc
 I قرطٌ (*u*) قرطٌ ovub tökmək, xırda-xırda doğramaq; II قرطٌ 1) sırqa taxmaq; 2) ovub tökmək; 3) vadar etmək, təhrik etmək, məcbur etmək (*kimi* على); 4) kiməsə qarşı (على) münasibətdə tələbkar, ciddi və ya xəsis, simic olmaq; 5) bağlamaq (*məs., qalstuk*); V تَقْرَطُ سِرْقًا taxmaq; ~ الشمعة ~ şam düzəltmək; ~ بطنه onun qarınında sancı var; X استقرطٌ aris-tokrat olmaq
 – قرطٌ *c.* قرطاءٌ *q.* قرطٌ tələffüzü düzgün olmayan; pəltək

– تَقْرِيطٌ sancı; ağır
 – قُرُوطٌ , أَقْرَاطٌ *c.* قُرْطٌ 1) sırğa, tana; asqı; 2) *bot.* üçyarpaqlı bitki, üçyarpaqlı yonca; 3) *bot.* qarayonca
 – قَرَارِيطٌ *c.* قَرَارِيطٌ karat (^{1/32} *qədəhə və ya 0,064 l-ə bərabər qiymətli daşların çəki ölçüsü və ya qiymətli daş-qaşın* ^{1/16} *dirhəmə və ya 0,195 q-a bərabər çəki ölçüsü*); ~ كامل karat (*tam*) (^{1/24} *fəddana və ya 175,035 m²-ə bərabər torpaq sahəsi ölçüsü*); ~ برسوم karat (^{1/6} *حبة الشعير* *və ya 0,87 sm-ə bərabər uzunluq vahidi*); ~ اربعة وعشرين yüksək əyarlı, yüksək keyfiyyətli
 – مَقْرُوطَةٌ *c.* اتٌ – tufəng (*Sudan*)
 قُرْطَسٌ hədəfə düşmək
 – قُرْطَاسٌ *c.* قُرْطَاسٌ 1) kağız; kağız vərəqi; قراطيس الديون istiqraz vərəqələri; قراطيس ماليةٌ qiymətli kağızlar; 2) kağız paket, karton qutu; 3) hədəf, nişangah
 – قُرْطَسٌ kağız, kağız vərəqi
 – قُرْطَسَةٌ hədəfə düşmə
 قُرْطَمٌ (*nəyinsə*) uclarını kəsmək; dişləmək, gəmirmək, çeynəmək
 – قُرْطَمٌ , قُرْطَمٌ *bot.* yabanı zəfəran; saflor
 – قُرْطَمَانٌ yulaf
 – قُرْطَمَةٌ zəncir (*müştük*); qantarğa, çaralğa
 قُرْطَمِيَّةٌ *bot.* siklamen, Alp bənövşəsi
 (قرظ) II قرظٌ 1) resenziya yazmaq; 2) tərifi-ləmək; yaxşı rəy vermək (*kitab haqqında*)
 – تَقْرِيطٌ 1) tərifi rəy, yaxşı rəy, resenziya; 2) tərifi etmə, mədh etmə
 – قَرْضٌ = قُرْطٌ
 – قَرِيظٌ tərifi
 I قَرَعٌ 1) taqıldatmaq, döyəcə-ləmək (*dəf, qaval*) çalmaq, vurmaq; ~ الطبل ~ (الدف) təbil çalmaq; ~ الجرس ~ zəng çalmaq;

جرس التليفون ~ telefonla zəng çalmaq, zəng etmək; كأسيهما ~ qədəh-qədəhə vurmaq, toq-quşdurmaq; 2) ağacda çərtik açmaq; سنه ~ dişlərini qıcırtmaq; ... سنّ الندم على... (nədəsə) çox peşman olmaq; çox təəssüf etmək; الاصاب ~ əsəblərinə təsir etmək, qıcıqlandırmaq; ... أذانبهم عن... nə haqqındasa kiminsə baş-qulağını aparmaq, dəng etmək; ضميره ~ o, vicdan əzabı çəkirdi; قرع (ə) قرع 1) keçəl olmaq, daz olmaq; 2) soyunmaq, çılpaq olmaq, çılpqlaşmaq; II قرع 1) söymək, danlamaq; 2) (kimisə) ələ salmaq, istehza etmək, lağa qoymaq; III قرع 1) mübarizə aparmaq, döyüşmək; dalaşmaq; 2) qələbə çalmaq; 3) əzab-əziyyət vermək (xəstəlik haqqında); 4) püşk atmaq; 5) zər atmaq (oyunda); VI قرع 1) birlikdə püşk atmaq; 2) zər atmaq (oyunda); 3) (nədəsə) (على) fala baxmaq; 4) məziyyətlərə görə mübarizə aparmaq; VIII قرع 1) səs vermək, seçmək, səsə qoymaq (لـ); أقترع على هذه المسألة məch. bu məsələni səsə qoydular; 2) püşk atma keçirmək (əsgər toplanışı üçün); püşk atmaq

– إقترأغ səsvermə; العامّ الـ ümumxalq səsvermə; السريّ الـ gizli səsvermə; المباشر الـ açıq səsvermə; مركز الـ seçki məntəqəsi; العسكريّ الـ əsgər toplanışı, püşk atma; صندوقّ الـ bax: صندوقّ الـ

– قرع 1) keçəl, daz; 2) lüt, çılpaq

– قرع söyüş

– قرع döyəcləyən, döyən

– قرع c. قرع fəlakət, bəla; qəza; الـ

قرع. qiyamət; الطريق الـ ~ القرع və ya القرع على قرع və ya القرع الطريق yolun ortasında

– قرع c. اتّ – ağacdələ

– قرع 1) keçəllik, dazlıq; 2) tib. parazitli sikoz (dəri xəstəliyi)

– قرع döyüş, mübarizə; dava

– قرع 1) keçəllik, dazlıq; 2) tib. dəmrov, sikoz (dəri xəstəliyi)

– قرع 1) taqıltı, tıqıltı; 2) الطبول ~ təbil vurma, təbil səsi

– قرع topl. balqabaq, qabaq, boranı, kudu

– قرع c. قرع səs, tıqıltı (məs., təbil)

– قرع 1) balqabaq, qabaq, kudu, boranı; 2) butulka (balqabaqdan); الرأس ~ kəllə

– قرع c. قرع 1) püşk; عسكريّة ~ püşk atma, əsgər toplanışı; إدارة الـ əsgər toplanışının idarəsi; القى الـ və ya أجرى الـ püşk atmaq; 2)

seçki şarı; seçki bülleteni; 3) imtahan bileti

– قرع qabaq -i (-i); qabaqlı; الفصيحة الـ qabaqkimilər fəsiləsi

– قرع 1. seçmə, seçilmiş, ən yaxşı; 2. 1) cins dəvə; 2) qəhrəman; 3) başçı, rəhbər

– قرع mübarizə; yarış, müsabiqə (məziyyətlərə görə)

– قرع c. قرع 1) qamçı, qırmanc, şallaq;

2) çəkil (qapıda); 3) əlağacı, əsa

قرع ikihürgüclü dəvə

I قرع 1) qabığını soymaq, qabıqdan çıxartmaq, təmizləmək; 2) şübhələnmək, şübhə etmək; قرع (ə) قرع üreyi bulanmaq; nifrət etmək; II قرع 1) ürəkbulanma, nifrət yaratmaq; 2) qabıqdan çıxartmaq, qabığını təmizləmək; III قرع (nə iləsə) məşğul olmaq, (nəyisə) təcrübədən keçirtmək, tətbiq etmək; işləmək (məs., cinayət); törətmək; IV قرع = II; VIII قرع etmək,

törətmək (*nə isə pis şey*); المرض ~ xəstə-lənmək

– اِقتِرَافٌ işləmə, törətmə (*pis şey*)

– قَرَأَفَةٌ c. اِتُّ – qəbiristanlıq, məzarlıq

– قَرَفٌ 1) nifrət; çiyrənmə hissi; 2) nara-zılıq

– قَرَفَانٌ 1) ürəkbulanma, nifrət hissi; 2) çiy-rənmiş; vasvası, çətin bəyənən, inadçıl

– قَرَفَةٌ 1) qabıq, nazik qabıq; الجرح ~ qay-saq, köz, qartmaq; 2) darçın; 3) şübhə, şəkk

– قَرِيفَةٌ 1) ağırlıq, pislilik; pis hadisə; 2) pis əhval-ruhiyyə

– مَقْرَفٌ 1. edən, törədən; 2. müqəssir, təq-sirkar

– مَعْرَفٌ 1) iyərənc, ürəkbulandıran, nifrət oyadan; 2) məyusluq, ümitsizlik yaradan

قَرَصٌ çömbələrək oturmaq, sallağı oturmaq

– قَرِصَاءٌ قَرِصَاءٌ çömbəlt-mə; جلس على قرافيصه *və ya c. جلس الـ*

lib oturmaq I قَرَقَ (*u*) qaqqıldamaq (*toyuq*)

– قَرَقَةٌ qırt toyuq, kürt toyuq

– قَرَقِيَّةٌ c. اِتُّ – rəzə (*qapı*)

قَرَقَالَةٌ *bot. noxud (Əlcəzair)*

قَرَقْدَانٌ dələ

قَرَقٌ 1) quruldamaq (*göyərçin haqqında*); mırıldamaq (*pişik haqqında*); nərildəmək

(*dəvə haqqında*); mırıldamaq (*it haqqında*); 2) guruldamaq (*göy haqqında*); 3) quruldamaq (*qarın haqqında*); 4) qur-qur etmək

(*su haqqında*); 5) qəhqəhə ilə gülmək; 6) *xalq dil. silib-süpürmək*

– قَرَقْرَةٌ 1) quruldama; mırıldama; nərə, böyürtü; mırılı; 2) göy gürlütusu; 3) gü-rultu; 4) qur-qur etmə; 5) qəhqəhə

– قَرَقِيرٌ c. قَرَقِيرٌ quzu

قَرَهَ فَوْزٌ *bax: فَوْزٌ*

قَرَشٌ dişlə şaqıltı ilə sındırmaq, xırtıl-datmaq, sındırmaq (*qoz, findıq*); خِرْقَشٌ xır-tıldatmaq

– قَرَشَةٌ dişlə sındırma, qırma; çırtlama

– قَرْفُوشٌ qıgırdaq, ximirçək

– قَرْفُوشَةٌ c. قَرْفُوشٌ xırtıxtırt biskvit, quru pe-çenye, suxarı; الاذن ~ qulağın qıgırdağı

قَرَقَطٌ = قَرَقُصٌ

قَرَقَطٌ gəmirmək, dişləmək (*yüvəni – at haq-qında*); dişlə sındırmaq; على اسنانه ~ dişlərini qıcamaq

قَرَقٌ şaqıldamaq, guruldamaq; tıqqıl-da-maq; şappıldatmaq, cingildətmək, dınqıl-datmaq

– قَرَقَعَةٌ şaqıltı; gurultu; tıqqılı; بالسلاح ~ *və ya الاسلحة* ~ qılınc oynatma, meydan oxuma

قَرَقُفٌ c. قَرَقُفٌ arıquşu

قَرَهَ فَوْلٌ *bax: اِتُّ* c. قَرَفُولٌ

قَرَهَ كَوْزٌ *bax: كَوْزٌ*

قَرَلَةٌ *bot. yabanı xardal, cır xardal*

قَرَلٌ *zool. qarabatdaq; martin, suquzğunu*

I قَرَمَ (*u*) qərm dişləmək, dişləyib qopart-maq; kiçik tikələrlə yemək; II قَرَمٌ xəsislik göstərmək, simiclik göstərmək

– قَرَمٌ c. قَرَمٌ, قَرَمٌ 1) başçı, rəhbər, ağa, cənab; الاقرام الاسداء ~ ən qüdrətli insan;

2) cins dəvə *və ya aygır*

– قَرَمَةٌ c. قَرَمٌ 1) taxta, şalban (*axıtma üçün nəzərdə tutulan*); 2) kötük; 3) tir, dirək; ət doğramaq üçün kötük

– مَقْرَمٌ c. مَقْرَمٌ örtük (*yataq üçün*)

قَرَمَدٌ malalamaq, suvaq çəkmək; الحائط ~ divarı suvamaq; السقف ~ damı kirəmitləmək

– قَرَمَدٌ 1) malalamaq, suvaqlama; 2) suvaq, mala

– قَرْمِزٌ *c.* قَرَامِيدٌ *topl.* 1) kirəmit; kaşı; 2) kərpic

قَرْمِزٌ qırmızı boya, karmin; زُولٌ *دودة الـ* *zool.* qırmızıböcəyi (*boyayıcı maddə istehsal edilən böcək cinsi*)

– قَرْمِزِيٌّ *الـ* al-qırmızı; *الحمى السئة* skarlatin xəstəliyi

– قَرْمِزِيَّةٌ skarlatin

قَرْمِشٌ 1) dişlə xırçıldatmaq; 2) xırt-xırtla yemək (*suxarı*)

قَرْمِطٌ xırda-xırda və yığcam yazmaq (*üzünü köçürən haqqında*)

– قَرْمِطَةٌ xırda-xırda və yığcam yazı

– قَرْمِطِيٌّ *c.* قَرَامِطَةٌ *tar.* Qərməti

– قَرْمُوطٌ *c.* قَرَامِيطٌ *naqqa (balıq)*

I قَرْنٌ 1) bağlamaq, birləşdirmək, uyğunlaşdırmaq (*nə ilə* بـ); *السؤل بالفعل* ~ sözlə əməli birləşdirmək; *بـ* öz fəaliyyətini ...uyğunlaşdırmaq; 2) (*öküzü*) boyunduruğa qoşmaq; II قَرْنٌ 1) qın, qabıq vermək (*paxla haqqında*); 2) iki-iki bağlamaq; III قَرَانٌ 1) birləşdirmək, uyğunlaşdırmaq; 2) tutuşdurmaq, müqayisə etmək, tutuşdurub yoxlamaq (*nəyi-nə ilə* بـ *və ya* ...بين... وبين...); 3) yaşlı olmaq; IV أَقْرَنٌ 1) birləşdirmək, uyğunlaşdırmaq; *الصياد* ~ bir güllə ilə iki quş vurmaq; 2) yetişmək (*irin, çiban*); VI أَقْرَانٌ tutuşdurulmaq, müqayisə edilmək; VIII إِقْتَرَنَ birləşdirilmək, bağlanmaq (*kiminlə* بـ); *بـ* *بالمراة* ~ kəbini kəsilmək, evlənmək; *بـ* kiməsə *ەرə* getmək; X إِسْتَقْرَنَ yetişmək (*irin, çiban*)

– إِقْتِرَانٌ 1) birlik; ittifaq; *astr.* tuşlama; 2) evlilik, kəbin, toy

– إِقْتِرَانِيٌّ *astr.* sinodik

~ الحواجب قَرْنٌ *c.* قَرْنَاءٌ *q.* أَقْرَنُ ~ çatmaqış; *buynuzlu gürzə* *buynuzlu حية قرناء*

– قَارُونٌ *bax: əlifba sırası ilə*

– قَرَانٌ 1) birləşmə, bağlanma; kəbin kəsmə, evlənmə, toy; 2) *astr.* təsadüf etmə, bir vaxta düşmə

– قَرَانِيٌّ bir-birinə bağlanmış, cütləşdirilmiş; *فراوى وفرادى* onlar həm cüt-cüt, həm də tək-tək gəlmişdilər

– قَرَانِيًّا *bot.* zoğal

– قَرُونٌ *c.* قَرُونٌ 1) *buynuz*; 2) *həmç.* الاستشعار ~ *buynuz (böcək və s.)*; *بیغ، بیغچیق*; 3) qın, qabıq; toxum olan qutu, qoza; 4) yüzillik, əsr; dövr, zaman; *القرون الوسطى* orta əsrlər; 5) nəsil; 6) *bot.* zoğal; *الجبل* ~ dağın zirvəsi; *الرأس* ~ *hədsiz bol*; *الخيرات* ~ *və ya* *başın təpəsi*; *القمر* ~ ayparanın buynuzu; *الغزال* ~ a) *bot.* siklamen, Alp bənövşəsi; b) pirojna adı; ~ *ابو zool.* narval (*balinalar dəstəsindən dəniz məməlisi*); *وحيد* kərgədan; *ذوالقرنين* Qoşabuynuzlu, Zülqərneyn (*Makedoniyalı İskəndərin ləqəbi*); *قرون البحر* dəniz mərcanları; *ذرّ* ~ onların arasında narazılıq yaranmağa başladı

– قَرْنٌ *c.* أَقْرَانٌ 1) yaşlı, həmyaş; 2) tay, bərabər; 3) rəqib, əks tərəf

– قَرْنِيٌّ *buynuzlu*

– قَرْنَةٌ *c.* قَرْنٌ, قَرَانِيٌّ künc, bucaq; çıxıntı, çıxıq

– قَرْنِيٌّ 1) *buynuz -i (-i)*, *buynuzdan hazırlanmış*; 2) *buynuzşəkilli*; 3) qınlı, qabıqlı (*bitkidə*)

– قَرْنِيَّاتٌ *bot.* qınlı bitkilər

– قَرْنِيَّةٌ *anat.* *buynuzlu* qışa; *التهاب الـ* *tib.* keratit; *تب. buynuzlu* qışanın dəyişdirilməsi, köçürülməsi

– قَرَيْنٌ 1. bir-birinə bağlanmış, birləşdirilmiş; 2. 1) cüt, qoşa; 2) ər; 3) dost, yoldaş, həmkar; 4) kişilərin ruhlar içində oxşarı (*xalq etiqadına görə*); الصواب ~ düzgün, doğru

– قَرَيْنَةٌ c. قَرَائِنُ 1) arvad, zövcə; 2) rəfiqə; 3) ruhlar içində qadının oxşarı (*xalq etiqadına görə*); 4) şərait, vəziyyət; قرائن الاحوال ~ işlərin gedişatı; 5) ilkin şərait; zəmin; 6) dəlil, sübut, əsas; c. müşahidələr əsasında əldə olunan məlumatlar; həmç. قرائن مادية c. hüq. dəlil, sübut; 7) həmç. قرائن الكلام kontekst; 8) hüq. prezumpsiya

– البحث müqayisə edən; müqayisəli; البيان ~ بيان müqayisəli diaqram; النحو ~ النحو müqayisəli qrammatika

– مَقْرَنَةٌ 1) birləşdirmə; 2) tutuşdurma, müqayisə, tutuşdurub yoxlama; اللغات ~ علم müqayisəli dilçilik; ... لا يقبل هذا اي ~ مع ...-la müqayisə edilə bilməz

– مَقْرَنٌ evli

– مَقْرَنٌ c. مَقْرَنٌ boyunduruq

– الحاجبين bağlanmış, birləşdirilmiş; çatmaqş

– قَرَنَافَةٌ c. اَتْ – qundaq (*tüfəng*)

– قَرَنَيْبُ gül kələm

– قَرَنَسٌ üşümək, titrəmək (*soyuqdan*)

– مَقْرَنَصٌ 1) bardaş qurub oturma; 2) c. مَقْرَنَصَاتٌ *arxıt*. yapma karniz formalı bəzək قَرَنَقْلٌ *topl., bot.* 1) mixək; الشاعر ~ türk mixəyi, qərənfil; 2) *həmç.* شجرة الـ mixək ağacı

– قَرَنَقْلٌ c. اَتْ – qərənfil

– رانحة الـ رانحة الـ (*qərənfil*) mixək (*sif.*); الدودة ~ رانحة الـ mixək ətri; qərənfil ətri; 2) çəhrayı; الـ çəhrayı qurd (*pambığa zərər verən*)

– قَرَه كُوزٌ = قَرَه فُوزٌ *və ya* قَرَه جُوزٌ

– شرف ~ قَرَه فُولٌ c. اَتْ – qarovul, gözətçi; fəxri qarovul

– قَرَه كُوزٌ 1) Qaragöz (*xalq teatrının adı*);

2) Qaragöz (*hoqqabazlıq, oyunbazlıq edən şəxsin adı*)

– قَرَكُوزَانِيَّةٌ c. قَرَكُوزَانِيٌّ kölgə teatrının sahibi

– قَرَه كُوزِيٌّ ~ مسرح kölgə teatri (1500 *ildən çox Asiyada mövcud olan teatr növü. Hazırda İndoneziyada daha geniş yayılıb*)

– قَرَوٌ V araşdırmaq, öyrənmək; tədqiq etmək; təhlil etmək; X اِسْتَقْرَى tədqiq etmək, araşdırmaq

– اِسْتَقْرَاءٌ 1) araşdırma, öyrənmə, tədqiq etmə; 2) *fəls.* induksiya

– اِسْتَقْرَائِيٌّ induktiv; الطريقة الـ induktiv metod

– اَقْرَاءٌ c. قَرُوٌ 1) təknə, çanaq; 2) suvat üçün təknə; خشب الـ palıd (*material*)

– قَرَوَانَةٌ c. اَتْ – taxta boşqab

– قَرُوَةٌ kasa

– قَرَى (i) قَرَى 1) qonaq qəbul etmək, ikram etmək; IV اَقْرَى qonaq qəbul etmək; ikram etmək; qonaqpərvərlik göstərmək; VII اِقْتَرَى = I

– قَارِيَةٌ c. قَارِيَاتٌ 1) *dəniz*. qrot-rey (*gəmidə yelkənlərin asılması üçün üfüqi dor ağacları*); 2) *zool.* arıqapan (*al-əlvən rəngli, bal arıları ilə qidalanan kiçik quş*)

– قَرَوِيٌّ 1. kənd (*sif.*); 2. kəndli, kənd sakini

– قَرَوِيَّةٌ 1. kənd (*sif.*); 2. c. اَتْ – kəndli qadın

– قَرَى 1) qonaqpərvərlik; 2) qonaq etmə; اَمَّ الـ od

– قَرِيَّةٌ *c.* قرى məntəqə, kənd, məskun yer;
 idm. olimpiya kəndi (*məntəqəsi*);
 النمل ~ qarışqa yuvası; القرى أم Məkkə şəhəri;
 القرينان *tasn.* Məkkə və Mədinə şəhəri

– مِقْرَاءٌ مِقْرِيٌّ qonaqpərvər, səmimi, xoş-
 sifət, üzügülər

I قَرَّ (*a/i, u*) قَرَّ nifrət bəsləmək (*nəyə, ki-
 mā* عن); II قَرَّرَ 1) şüşəyə və şüşəyəbənzər
 maddəyə çevirmək; 2) şüşə salmaq; V تَقَرَّرَ
 nifrət etmək (*kimə-nəyə* من , عن); ürəyi bu-
 lanmaq (*nədən* من); موقف تَقَرَّرَ منه النفس;
 buna baxmaq ürəyi bulandırır

– تَقَرَّرَ nifrət; ürək bulanması, öyümə

– قَارِزَةٌ *bax:* əlifba sırası ilə

– جَوْزَةٌ ipək; جَوْزَةٌ دُودَةٌ ipəqurdu; جَوْزَةٌ
 barama

– قَرَارٌ 1) ipək alveri edən; 2) toxucu

– قَرَارٌ şüşə; ~ قَرَارٌ لُوحٌ şüşəsi

– قَرَارَةٌ butulka, şüşə *c.* قَرَارَاتٌ, قَرَارَةٌ

I قَرَحَ (*a*) قَرَحَ ədvə qatmaq; xörəyə əlavə
 şeylər qatmaq; II قَرَحَ bəzəmək, şışirtmək
 (*nitqi*); V تَقَرَّحَ şaxələnmək, qollara ayrılmaq

– تَقَرَّحَ qollara ayrılma, şaxələnmə; الضوء ~
 fiz. işığın dispersiyası (*qırılması*)

– قَرَحٌ ədvə, ədvə

– قَرَحٌ *və ya* قَرَحٌ Quzah; a) şeytanın, ibli-
 sin adı; b) səma mələyinin adı; ~ قوس göy
 qurşağı

– قَرَحَةٌ göy qurşağının rəngləri

– قَرَحِيَّةٌ *anat.* qüzehli qışa; ~ التهاب ال-
 (gözün qüzehli qışasının iltihabı)

– قَرُوحٌ *bot.* kəklikotu

– مَقْرَحَةٌ *c.* مَقْرَحٌ ədvə ilə dolu qab

قَرَعٌ *topl.* çox yüksəkdə olan yarımşəffaf
 uzunsov buludlar; ~ رَجِيٌّ qat-qat, lay-lay
 olan yarımşəffaf buludlar

– قَرَعَةٌ قَرَعَةٌ bir çəngə saç, kəkil

– قَرَعَةٌ cırtıdan (adam), karlık

قَرَعَةٌ sındırmaq, dişinə vurmaq; لَبًا ~ tum
 çırtlamaq

– قَرَعَةٌ cırtlama, sındırma

قَرَلٌ axsaqlıq, topallıq

(قَرَم) VI تَقَرَّمَ cırtıdan doğulmaq

– قَرَمَةٌ = قَرَمَةٌ

– قَرَمٌ *c.* قَرَمٌ cırtıdan, karlık, liliput

– قَرَمَةٌ (*müq. et:* أَرَمَةٌ) *c.* قَرَمٌ balta; toxa,
 kərki; külüng

قَرَانٌ 1) qazan; الماء ~ suqaynadan
 cihaz; 2) parovoz qazanı

– قَرَانِجِيَّةٌ *c.* قَرَانِجِيٌّ qazançı, tiyançı

I قَسَّ (*a/u*) قَسَّ keşiş olmaq; قَسَّ²
 (*a/u*) قَسَّ axtarmaq, axtarıb tapmaq; II قَسَّ¹
 otarmaq (*dəvə*); V تَقَسَّسَ = قَسَّ²

– قَسَّ¹ keşiş; pastor (*protestant ke-
 şişi*); baş keşiş

– قَسَّ² dedi-qoduçu, qeybətçi, sözgəzdirən

– قَسَّ² keşiş rütbəsi

– قَسَّ = قَسَّ¹, قَسَّ² *c.* قَسَّ¹

– قَسَّ¹ temperaturu ölçmək (قاس الحرارة –
 qısal. söz.)

– قَسَّ¹ termometr

– قَسَّ¹ temperaturu ölçmə

I قَسَرَ (*i*) قَسَرَ məcbur etmək, vadar etmək
 (*nə etməyə* على); VIII اِقْتَسَرَ = I

– قَسَرَ vadar edən, zorla məcbur edən;
 məcburi, icbari

– قَسَرَ məziyyət, zor; ~ güclə, zorla; məc-
 burən; ~ على طريق ال- zor gücünə, zorakılıqla

– قَسْرِيٌّ 1) məcburi, icbari; 2) məcburi,
 vacib

I قَسَطَ (*i, u*) قَسَطَ ədalətli hərəkət etmək,
 ədaləti gözləmək; II قَسَطَ ödəməni hissə-

hissə həyata keçirmək, hissələrlə ödəmək, möhlətlə ödəmək; IV أَقْسَطُ =I; V تَقْسَطُ hissələrlə bölünmək

– تَقْسَطُ hissələrlə ödəmə, möhlətlə ödəniş; ~ بالـ möhlətlə, hissələrlə

– قِسْطُ¹ 1. ədalətli, adil (*cinsə və kəmiyyətdə görə dəyişmir*); 2. ədalət, haqq

– قِسْطُ² c. أَقْسَاطُ 1) hissə, pay; على اقساط hissələrlə; ~ تأمين ~ sığorta pulu; ~ اسهم باكير ~ ön böyük töhfə vermək (*nəyə isə*); 2) növbəti ödəmə, növbəti ödəniş; 3) istiqraz vərəqəsi; 4) dərs saati

– مُقْسِطٌ ədalətli, insafli

قِسْطَر 1) sınamaq, təcrübədən keçirmək; keyfiyyəti müəyyənləşdirmək (*sikkə*); 2) tib. kateter istifadə etmək

– قِسْطَرَةٌ tib. kateter

بالعدل قِسْطَاسٌ, قِسْطَاسٌ dəqiq tərəzi; ~ والـ ədalətlə və tən yarı

قِسْطُلٌ¹ toz (*döyüş zamanı qalxan*); ~ أمٌ bəd-bəxtlik, fəlakət

– قِسْطُلٌ² c. قِسْاطِلٌ 1) (*su kəməri*) borusu; قاسطل الغاز qaz kəməri; 2) bot., topl. şabalıd

I قَسَعٌ (ع) قَسَعٌ boynunun ardına itələmək, peysərinə çəkmək

I نقسم العرب (i) قَسَمٌ 1) bölmək; ~ عريبن كما يقولون! obr. necə deyərlər, bunu yarıbayarı bölək!; 2) şərik olmaq, bölmək (*məs., dərd*); 3) bölüşdürmək (*arasında – على və ya*); ayırmaq (*kimə –*); 4) riyaz. bölmə əməlini yerinə yetirmək; ~ عددا على... ~ əbədi, ... bölmək; *kils. (dini rütbə üçün)* xeyir-dua vermək; قَسَمٌ (*u*) gözəl, xoşagələn olmaq; ~ bu, Allahın ona yazdığı qismətdir!; ~ على ما قَسِمَ *məçh.* Allah verəndən (*qonağa yemək verərkən*);

II قَسَمَ 1) bir neçə hissəyə bölmək; bölüşdürmək (*arasında*); 2) ovsunlamaq, ovsun, cadu oxumaq (*kimə – şər qüvvələri qovmaq üçün*); III قَاسَمَ 1) bölmək, şərik olmaq (*dərd və s.*); 2) and içmək (*nə üçün*); على الدخان ~ siqaretli tərgitmək üçün and içmək; IV أَقَسَمَ 1) and içmək (*nədə*); ... qarşısında and vermək; ~ اليمين امام... ~ باغظ الايمان ان... ön dəhşətli andlar vermək; ! أقسمُ نامusuma and olsun!; أقسمُ بالله العظيم ان... o, böyük Allaha and olsun ki, ...; 2) ovsunlamaq (*kimi*); ... أقسمُ عليك ان...; 2) səpələnmək, dağılmaq; hissələrlə ayrılmaq; 2) öz aralarında bölüşdürmək; birlikdə növbə ilə etmək; VI تَقَسَمَ 1) öz aralarında bölmək; bölüşdürmək (*kiminlə*); مع افتدتهم qorxu onların qəlbinə hakim kəsildi; 2) bir-birinə and vermək; تقاسموا يمينا onlar bir-birinə and veriblər; VII اِنْقَسَمَ bölünmüş olmaq; ayrılmaq (*hissələrə*); VIII اِنْقَسَمَ 1) bölmək (*öz aralarında*); 2) şərik olmaq; bölüşmək (*dərdi kiminlə*); X اِسْتَقَسَمَ 1) payını, hissəsini müəyyənləşdirmək (*nəyə oxlarla*); 2) and içməyi istəmək

– اِقْتِسَامٌ bölmə, bölüşdürmə, bölgü

– اِقْسَامٌ pay, hissə

– اِنْقِسَامٌ 1) ayrılıq, əlaqəsizlik; 2) bölmə, bölünmə, parçalanma, parçalama

– اِنْقِسَامِيٌّ 1. təfriqəçi(lik); ~ النشاط təfriqəçilik fəaliyyəti; 2. təfriqəçi, nifaq salan

– تَقْسِيمَاتٌ, تَقْسِيمٌ c. تَقْسِيمٌ 1) bölmə, bölünmə; təqsim; bölgü; ~ العمل ~ əmək bölgüsü; 2) ovsun, cadu, sehr; 3) *mus. prelüdiya*; improvizasiya; 4) solo nömrə, solo;

5) inzibati vahid

- تَقْسِيمٌ *c.* kupe
 – قَاسِمٌ 1. 1) bölən; 2) şərik olan (*məc. dər-də*); 2. *riyaz.* 1) bölən; الـ الاعظم المشترك *ən* böyük ortaq bölən; الـ الاصغر المشترك *ən* kiçik ortaq bölən; 2) məxrəc
 – قَسَامَةٌ gözəllik, qəşənglik, incəlik
 – حَرْفٌ قَسَمٌ *c.* and; الـ صيغة and şəkli; الـ *qram.* and ədatı; !~ and içirəm!
 – قَسَمٌ *c.* 1) hissə, pay; 2) bölmə, hissə; 3) kupe; 4) bölmə (*polis*); 5) rayon (*şəhərin*)
 – قِسْمَةٌ *c.* 1) tale, bəxt, qismət; الـ طيبة (وحشة) onun xoşbəxt (*bədbəxt*) taleyi var; 2) *riyaz.* bölmə; الـ خارج xüsusi, şəxsi; قابلية bölmə qabiliyyəti; الـ العمل ~ əmək bölgüsü
 – قِسْمَةٌ *c.* اتٌ (üzün) cizgiləri; وجهه بديع düz üz qismətlərinə malik olan sifət
 – قَسِيمٌ 1 gözəl, xoşagələn
 – قَسَمَاءُ *c.* 1. bölən (*nəyisə kiminləsə*); 2. 1) əlbir olan; şərik; هو سي فيما قسم لنا من o mənim həm sevincimə, həm də dərdimə şərik olur; 2) *c.* أقسماءُ ikinci yarımhissə (*nəyinsə*); 3) *c.* أقسماءُ surət, dublikat; kopiya
 – قَسِيمَةٌ 1 and
 – قَسَائِمٌ *c.* 2 قَسَائِمٌ 1) qəbz; دفتر القسائم qəbz kitabçası; 2) kəsilən talon, kupon; 3) kartoçka, order; liter (*nəqliyyat vasitələrindən pulsuz və ya güzəştlə istifadə etmək üçün vəsiqə*); 4) çörək kartoçkası; 5) ətir üçün qutu
 – قَسَامٌ 1. 1) əlbir olan; iştirak edən; 2) şərik olan, bölən; 2. şərik, əlbir
 – قَسَامَةٌ 1) iştirak etmə; əlbir olma; 2) bölmə, qarşılıqlı bölüşdürmə

- مَقْسِمٌ *c.* kupe
 – مَقْسِمٌ 1. 1) bölən, şərik olan; 2) təqdim edən, paylayan; 2. bölən; المياه ~ suayırıcı
 – مَقْسُومٌ 1. bölünmüş; ayrılmış; 2. 1) *iqtl., mali.* dividant; 2) *riyaz.* bölünən; عليه ~ bölən
 I قَسَاوَةٌ (u) قَسَا (fuso) 1) amansız olmaq (*kimə qarşı*); 2) ciddi, kobud, qaba olmaq (*kimə*); II قَسَى 1) amansızlaşdırmaq, mərhəmətsiz etmək; 2) *tex.* möhkəmlətmək, bərkitmək; III قَاسَى 1) dözmək, təhəmmül etmək, əzab çəkmək; IV أَقْسَى = II; V نَقَسَى 1) amansızlaşmaq, sərtləşmək
 – تَقْسِيَةٌ *tex.* bərkitmə; الفولاذ ~ poladın bərkitməsi
 – قَاسٍ *c.* قَاسِيَةٌ 1) amansız, mərhəmətsiz; hissiz; القلب قاسي daşürəkli; 2) ciddi, sərt; شروط قاسية ağır sınaq; تجربة قاسية çətin şərait
 – قَسَاوَةٌ 1) amansızlıq, qəddarlıq; بـ amansızcasına, insafsızcasına; 2) ciddilik, sərtlik
 – قَسْوَةٌ 1) amansızlıq, qəddarlıq; 2) ciddilik, sərtlik; الایام ~ amansız həyat
 – قَاسٍ = قَسِيٌّ
 – قَسِيٌّ *c.* قَسِيٌّ sözündən
 – مَقْسَامَةٌ 1) iztirab; əzab-əziyyət; cəfa
 I قَسَّ (a/u) قَسَّ 1) yığmaq, götürmək, yığışdırmaq; 2) süpürmək; 3) *kart.* rüşvət almaq; 4) qurumaq (*bitki haqqında*); II قَسَّشَ 1) yığmaq, yığışdırmaq (*saman, küləş*); 2) süpürmək; 3) soymaq, talan etmək, qarət etmək
 – قَسَّشٌ *topl.* saman, küləş; الـ الارز ~ düyü küləşi; الـ البحر ~ yosun; الـ كرسى hörmə stul
 – قَسَّاشٌ 1. süpürən; الـ ورقة *kart.* kozır; 2. 1) süpürgəçi; 2) *həmç.* ~ bütün dayanacaqlarla birlikdə (*növbəti*) qatar
 – قَسَّاشٌ quru gövdə; saman, küləş

– قَسَبَ 1) zəmidən yığılan sünbül; 2) zir-zibil (*süpürülmüş*)

– قَسَبَ c. ات. – hörülmüş butulka

– قَسَبَ kart. kozır

– قَسَبَ c. ات. – saman çöpü; ~ خيار kornişon; ~ الم التي ستقسم ظهر *məsəl*. suda boğulan saman çöpündən yapışar; ~ الم التي ستقسم ظهر *məsəl*. səbir kəsasını dolduran damcı

– قَسَبَ zool. parabüzən, xanım böcəyi

– قَسَبَ 1) zir-zibil (*süpürülmüş*); 2) xışılı

– قَسَبَ c. ات. – süpürgə

I قَسَبَ (i) قَسَبَ zəhər qatmaq, zəhərləmək; ~ الطعام بالسّم yeməyə zəhər qatmaq

– قَسَبَ c. ات. قَسَبَ, قَسَبَ 1) zəhər; 2) doldurulmuş yer (*bədəndə*)

– قَسَبَ 2 pas

– قَسَبَ 1) təmiz, təzə; 2) parıldayan, cilalanmış

I قَسَبَ (u) قَسَبَ (*qaymağını*) yığmaq (*südü*)

– قَسَبَ 1) qaymaq; 2) bot. ətri ilə ananası xatırladan xüsusi alma növü; ananas

I قَسَبَ (i, u) قَسَبَ qabığı soymaq, qabıqdan çıxartmaq; qabığı təmizləmək, soymaq (*meyvə haqqında*); arıtlamaq; II قَسَبَ diqqətlə arıtlamaq (*düyü*); qabığını çıxartmaq; yaxşı soymaq (*meyvə*); ~ البطاطس kartofu soymaq; V قَسَبَ soyulmaq, qabıq vermək, qabığı soyulmaq; təmizlənmək; VII قَسَبَ soyulmuş, təmizlənmiş, qabıqdan çıxarılmış olmaq

– قَسَبَ c. قَسَبَ qabığı soyulmuş; qabığı təmizlənmiş; arıtlanmış

– قَسَبَ qabıq, tullantı

– قَسَبَ c. قَسَبَ 1) nazik qabıq; qabıq; 2) qabıq (*yumurta, qoz-fındıq*) 3) qabıq, qişa, qılaq; 4) qabıq; köz, qaysaq; 5) pul (*balıq*);

6) kəpək (*başda*); 7) çıxardılmış dəri (*ilan*); ~ القهوه (*Yəməndə qəhvə qabığından hazırlanmış*); ~ البيضاء Nil xanı balığı

– قَسَبَ c. قَسَبَ 1) qabıq; 2) qabıq (*yumurta, qoz-fındıq*); 3) qişa, qılaq; ~ الارض yer qabığı; 4) nazik qabıq; 5) pulcuq; 6) qaysaq, qartmaq (*yara*); ~ بصلة çürük qoza dəyməz

– قَسَبَ pullu

– قَسَبَ soyulmuş, təmizlənmiş; qabıqsız

– قَسَبَ = قَسَبَ

I قَسَبَ (u) قَسَبَ soymaq, sıyımaq, qopartmaq; qaşmaq, qaşayıb təmizləmək (*nədən* ~ القشدة qaymağını yığmaq; II قَسَبَ 1) soyundurmaq, açmaq; 2) qarət etmək, soymaq; V قَسَبَ 1) soyunmaq; 2) soyulmaq (*talancı tərəfindən*)

– قَسَبَ 1 qayış, ötürücü qayış

– قَسَبَ c. قَسَبَ 2 şaşka, piyada; zər (*oyunda*); fişka

– قَسَبَ 1) pirat; 2) soyğunçu, qarətçi

– قَسَبَ qaymaq; ~ البوت شجرة الـ *bot*. ətri ilə ananası xatırladan xüsusi alma növü; ananas; ~ الـ hippopotam, begemot

– قَسَبَ c. قَسَبَ qaymaq üçün bıçaq, ərsin

– قَسَبَ yonma dəzgahı; ~ عامل الـ yonucu; ~ اعمال الـ yonma işləri

I قَسَبَ (ə) قَسَبَ qovmaq, dağıtmaq, pərən-pərən salmaq; قَسَبَ görmək; V قَسَبَ 1) çəkilib getmək, seyrəkləşmək (*bulud, duman və s.*); 2) aydınlaşmaq (*səma*); VII قَسَبَ 1) çəkilib getmək, yox olmaq, dağılmaq (*bulud, duman və s.*); 2) enmək, azalmaq, qurtarmaq (*soyuq haqqında*), dayanmaq, kəsilmək; ~ الحرب müharibə qurtardı

قَسَعَر titrəmək, ürpəşmək; قَسَعَر titrəmək, ürpəşmək

– قَسَعَرِيرَةٌ 1) titrəmə, əsmə, ürpəşmə; uçunma, ürpəşmə; 2) qaz dərili (*hamar olmayan dəri haqqında*)

قَسَعَمٌ c. قَسَاعِمٌ 1. 1) çox yaşlı, çox köhnə; 2) böyük, çox iri; 2. şir; ~ مَ a) *zool.* kaftar, gərəşən; b) *məcaz.* fəlakət; müharibə; c) ölüm

I قَسَفٌ (قَشَفٌ) 1) məhrumiyətlər içərisində həyat sürmək; 2) çirkli, pinti, natəmiz olmaq; قَشَفٌ (u) çirkli, pinti, natəmiz olmaq; II قَشَفٌ çatlamaq, qabıq vermək (*dəri haqqında*); V تَقَشَفٌ özünü hər şeydən məhrum edərək sərt həyat tərzi keçirmək; asket, zahid olmaq

– تَقَشَفٌ özünü məhrum etmək; asketizm; ~ سياسة son dərəcə qənaət siyasəti

– قَشَفٌ özünü saxlama; nəfsini saxlama; الجِلْد ~ dərinin çatlaması, qabıq verməsi

– قَشَفٌ sərt, ağır (*həyat tərzi*)

– قَشَفٌ c. قَشَفَةٌ 1) qabıq (*çörək*); 2) civzə, sızanaq (*üzdə*)

– مَقْسِفٌ 1. 1) nəfsini saxlayan, özünü saxlayan; 2) asketik; 2. asket

– مَقْسِفٌ çatlamış, çat-çat olmuş (*dəri*)

قَشَفَشٌ 1) götürmək, yığmaq, yığışdırmaq; 2) süpürmək, süpürüb təmizləmək; ~ من الجرب ~ qaşınmanı müalicə etmək

– قَشَفُوشٌ *zool., topl.* koryuşka (*qızıl balıq fəsiləsindən kiçik balıq*)

I قَشَلٌ (قَشَلٌ) bir qəpiksiz olmaq; kəsib olmaq; II قَشَلٌ 1) pulunu əlindən almaq, puldan məhrum etmək; 2) müflis etmək

– قَشَلٌ pulsuzluq

– قَشَلَانٌ bir qəpiyi olmayan

– قَشَلَةٌ , قَشَلَةٌ c. قَشَلٌ 1) hospital, lazaret; 2) kazarma

– قَشَلٌ c. قَشَلٌ – kazarma

I قَصُّ (a/u) 1) izləmək; ~ أُنْثَرُه ~ kiminsə izi ilə getmək; danışmaq, rəvayət etmək, söyləmək (*kimə* على); 3) kəsmək (*qayçı ilə*), doğramaq; tutmaq, qırmaq; kəsmək; ~ الشعر ~ saç kəsmək; ~ الصوف من الغنم ~ qoyununun yununu qırmaq; II قَصَصٌ qırmaq, qayçı-lamaq; kəsmək; tutmaq (*dırnaq*); III قَصٌّ 1) intiqam almaq, qisas almaq; 2) qarşılıqlı tələb irəli sürmək; əks-iddia irəli sürmək; 3) hesablaşmaq, öc almaq, əvəzini vermək, ödəmək; III² قَصَصٌ cəzalandırmaq, cəza vermək; V تَقَصُّصٌ 1) ardınca getmək, izləmək; 2) qayçılanmaq, vurulmaq; VII إِقْصَصٌ qırılmış, qayçılanmış olmaq; kəsilmiş olmaq; VIII إِقْصَصٌ 1) cəzalandırmaq (*kimi* من); əvəzini vermək, intiqam almaq (من); 2) danışmaq, rəvayət etmək, hekayət etmək; ~ الأثر ~ izi ilə getmək

– إِقْصَصٌ c. إِقْصَصٌ – cəza; *dip.* təzyiq tədbirləri

– قَصَصٌ c. أَقْصِصٌ kiçik hekayə, qısa nağıl

– قَصَصٌ c. قَصَصٌ hekayətçi, nağıl edən

– قَصٌ 1) danışma, nəql etmə, ifadə etmə; 2) qırılma, vurulma (*iş, fəaliyyət*)

– قَصٌ c. قَصٌ *anat.* döş sümüyü

– قَصَصٌ əvəz, cəza; hesablaşma

– قَصَصٌ 1) kəsən, qırılan; qırıcı; 2) hekayətçi; 3) novellaçı; ~ الأثر ~ ləpirci

– قَصَصَةٌ c. قَصَصَةٌ – *həmç.* ~ الشعر ~ saç qırılan maşın

– قَصَصَةٌ c. قَصَصَةٌ – kəsik, tikə, parça; قَصَصَاتُ الورق kağız parçaları; ~ من الجريدة qəzətdən kəsilmiş parça

– قَصَصٌ danışma, rəvayət etmə
 – قَصَصِيّ hekayə -i (-i); epik; الشعر الـ epik poeziya
 – قَصَصِيّ 1) romançı; 2) hekayəçi
 – قِصَّةٌ c. 1 قِصَّةٌ hekayə, əhvalat, povest; novella; خياليّة ~ roman; خرافيّة ~ təmsil, uydurma; شعريّة ~ ballada; الاسرار ~ *ədab.* mis-teriya
 – قِصَّةٌ 2 kağızdan biçmə
 – قِصَّةٌ 3 kəsmə tərzii, kəsmə qaydası (*bər-bər haqqında*)
 – قِصَّةٌ c. قِصَصٌ kəkil, cığa; zülf, tel; الماس ~ diadema, başlıq
 – مَقَاصَةٌ 1) əks-iddia, əks-tələb; 2) əvə-zini vermə, hesablaşma; 3) nağd, pulsuz haqq-hesab, klirinq; عمليّات الـ klirinq əmə-liyyatı
 – مَقْتَصٌ 1) cəzalandıran, cəza verən; 2) iz-lərlə gedən; الاثر ~ ləpəriçi
 – مِقْصٌ c. مِقْصَاتٌ, مِقْصَاتٌ qayçı; ~ الغنم ~ qo-yunqırخان qayçı; القتائل ~ şamdoğrayan; دار ~ biçici; شريط سكة الحديد ~ *d.y.* çarpaz (*rels-lərin kəsişdiyi yer*); قلب الـ *arx.* timpan, fronton; ~ ابو *zool.* a) sukəsən; b) qulağa-girən
 – مَقْصُوصٌ 1. kəsilmiş, vurulmuş; 2. c. مَقْصِيبٌ zülf, tel (*gicgahdakı*)
 – مَقْصُوصَةٌ c. اتّ – kəfgir
 فَصَاحٌ c. اتّ – kəlbətin, ... doğrayan, ... sındıran
 I قَصَبَ (*i*) قَصَبٌ kəsmək, hissələrə ayırmaq, parçalamaq (*cəmdək*); II قَصَبَ 1) burmaq; hörmək (*saç haqqında*); 2) güləbətirlə, bafta ilə, zərxara ilə işləmək, haşiyələmək; 3) ölçmək, ölçüsünü təyin etmək, niverləmək; الارض ~ torpağı hazırlamaq

– قَصَابٌ 1) qəssab; 2) yerölçən (*mütəxəssis*)
 – قَصَابَةٌ c. اتّ – trubka, tənəkə çubuğu; qəlyan
 – قَصَابَةٌ qəssabçılıq
 – قَصَائِيَّةٌ c. اتّ – dırmıq, cəng (*hamarlanmaq üçün*)
 – قَصَبٌ *topl.* 1) qamış, qarğı; مَصٌّ ~ *və ya* السكر ~ şəkər qamışı; هنديّ ~ bambuk; 2) qızılı və ya gümüşü sap; bafta; zərxara; 3) *anat.* oynaq; buğum; السابق ~ birincilik, üstünlük
 – قَصَبٌ *topl.* qamış, qarğı
 – قَصْبَاءَةٌ c. اتّ – nazik qamış
 – قَصْبَجِيَّةٌ c. قَصْبَجِيَّةٌ fleytaçı
 – قَصْبَةٌ c. اتّ – 1) nazik qamış; qamış gövdəsi; 2) trubka; الدخان ~ qəlyan; الانف ~ burun sümüyü; الرئة الـ الهوائية ~ *tənəffüs* yolları; traxeya; الرجل ~ iri baldır sümüyü; المريء ~ qida borusu; الصيد ~ tilov, qarmaq; المستراح ~ tilov ağacı, tilov qayıışı; 3) kanalizasiya borusu; 4) əsas şəhər; 5) qaraciyər, ciyər qovurması (*yemək*); 6) oynaq, buğum; 7) qasaba (*3,55 m-ə bərabər olan uzunluq ölçüsü*); مربعة ~ qasaba murabba (*0,003 fəddana və ya 12,6025 m²-ə bərabər olan sahə ölçüsü*); مكعبة ~ qasaba mukaaba (*44, 7388 m³-ə bərabər olan sahə ölçüsü*)
 – قَصَائِيَّةٌ = قَصْبِيَّةٌ
 – مَقْصَبٌ qızilla işlənmiş, güləbətirlə haşiyələnmiş
 I قَصَدَ (*i*) قَصْدٌ 1) getmək, yollanmaq (*hara – təs. h. və ya الی*); 2) can atmaq, qəsdində olmaq, (*nəyi isə*) nəzərdə tutmaq, (*hansısa məqsədi*) güdmək; ... قَصِدَ به *məch.* bununla nəzərdə tutulurdu ..., bunda məqsəd ...;

3) qənaət etmək (*nədə* (في) قصده) ~ kimisə təqlid etmək; II أَقْصَدَ qəsidə yazmaq; IV أَقْصَدَ 1) gəlməyə məcbur etmək (*kimin yanına* (الى) 2) qəsidə yazmaq; 3) ani ölümə səbəb olmaq (*ilan vuran zaman*); V تَقَصَّدَ 1) can atmaq; 2) gözləmək, güdmək, pumaq; ... المناسبات بُغْيَةً... ~ məqsədlə əlverişli fürsət gözləmək; 3) pıfıq, qərəzli, bədxah olmaq; 4) sındırmaq; VII انْقَصَدَ sındırılmış olmaq; sındırmaq; VIII اِقتَصَدَ 1) yığımcıl, aza qane olan; qənaətcil; qənaət etmək (*nəyə* (في) 2) qəsidə yazmaq

– 1) اِقتِصَادٌ iqtisadiyyat; təsərrüfat; istehsal; 2) الطبيعي azad iqtisadiyyat; 3) natural təsərrüfat; 4) وزير iqtisadiyyat naziri; 5) علم ~ السياسي qənaətcillik; 6) علم ~ السياسي iqtisadi; 7) عالم الاقتصاد السياسي siyasi iqtisad alimi

– 1) اِقتِصَادِيٌّ 1) təsərrüfat -i (-i); 2) iqtisadi; 3) العلاقات iqtisadi əlaqələr; 4) العوامل iqtisadi amillər; 5) من الوجهة iqtisadi nöqtəyi-nəzərdən; 6) qənaətli; 7) faydalı; 8) الوفود ~ yanacağa qənaət edən (*maşın haqqında*); 9) 2. iqtisadçı

– 1) اِقتِصَادِيَّاتٌ c. 1) iqtisadi məsələlər; 2) iqtisadiyyat; təsərrüfat; 3) البلاد ~ ölkənin iqtisadiyyatı

– 1) اِقتِصَادٌ على الوجه ~ qənaətli, ən sərfəli; 2) اِقتِصَادٌ على الوجه ~ ən faydalı şəkildə; 3) qənaətli şəkildə; 4) daha sərfəli, daha qənaətli

– 1) تَقَصَّدَ 1) güdmə, pumaq; 2) bədxahlıq, qərəzkarlıq; 3) qərəzlə edilmə; 4) qeyri-ixtiyari, bilmədən, istəmədən

– 1) قَاصِدٌ c. 1) yollanan (*hara* (الى) 2) قَاصِدَاتُ البلاد المقدسة zəvvarlar, ziyarətçilər; 3) can atan (*nəyə* (الى) 4) arzulayan (*harasa düşməyi*

الى); 5) 2. elçi, nümayəndə; 6) الرسولي Papa nunsisi, apostol nümayəndəsi

– 1) قَاصِدٌ 1) qənaətli, sərfəli; 2) çətin olmayan; 3) qısa; 4) ~ سفر qısa səyahət; 5) ~ طريق kəsə yol

– 1) قَاصِدٌ qabağında, qarşısında; 2) قَاصِدٌ onun (k.) qabağında, onun qarşısında, üz-üzə, vis-a-vis

– 1) قَاصِدَةٌ الرسولية Papanın diplomatik nümayəndəliyi

– 1) قَاصِدٌ məqsəd; 2) səy, cəhd, məram; 3) qəsd, niyyət; 4) خَفِيٌّ ~ gizli məqsəd, gizli qəsd; 5) عن ~ və ya لا ~ və ya qəsdən, bilərək; 6) بلا ~ və ya ~ من غير qeyri-ixtiyari, pis niyyəti olmadan, bilmədən; 7) لا ~ عن ~ او عن غير ~ او عن غير ~ تَدْبِيرٌ məqsədsiz və qərəzsiz; 8) ~ qəsdən və ya qeyri-ixtiyari; 9) ~ ان... o məqsədlə ki, ...; 10) حَسُنَ ~ xoş niyyət, xoş məqsəd; 11) سَوَاءٌ ~ yaxşı niyyətlə; 12) سَوَاءٌ ~ pis niyyət, pis məqsəd; 13) بِسَوَاءٍ ~ pis niyyətlə; 14) نَا إِطْلَاعُهُ ~ نا ان نُطْلَعُهُ... bizim məqsədimiz onun nəzərinə onu çatdırmaqdır ki, ...; 15) 2) qram. məna; 3) qənaət; 4) واعتدال ~ qənaətlə və sadə şəkildə; 5) o sənin qarşındadır!

– 1) قَاصِدٌ c. parça, tikə

– 1) قَاصِدٌ qəsdən edilən, edilmiş; düşünül-müş

– 1) قَاصِدٌ 1) qüsursuz, eyibsiz, nöqsansız; 2) lazım olan, istənilən; 3) qəsidə; 4) وهذا هو ~ məsələ də elə budur; 5) məsələnin məğzi də budur (*hərfl. qəsidənin əsas beyti də elə budur*)

– 1) قَاصِدَةٌ c. قَاصِدَةٌ qəsidə, poema; 2) تلا لها قصائد ~ o (k.) onunla (q.) eşqbazlıq edirdi

– 1) مَقْصِدٌ qəsdən edilmiş, billə-bilə edilən

– مَقْتَصِدٌ 1. qənaət edən; qənaətcil, yığım-cıl; 2. iqtisadçı

– مَقْصَدٌ c. مَقْاصِدٌ məqsəd; səy, cəhd, məram

– مَقْصِدٌ c. مَقْاصِدٌ son məqsəd

– مَقْصُودٌ 1. 1) tələb edilən, istənilən, arzulanan; ~ الغرض arzu olunan məqsəd; 2) bilə-bilə edilən, qəsdən edilməmiş; ~ غير bilə-bilə edilməyən, istəmədən; ~ خطأ غير təsadüfi səhv; ~ بصورة qəsdən, bilə-bilə; 2. 1) məqsəd; 2) məna, mahiyyət

قَصْدِيرٌ qalay; ورق staniol

I قَصْرٌ (u) قِصْرٌ qısa, qısaldılmış olmaq; 2) kifayətlənmək, qane olma (nə ilə); (على) قِصْرٌ; 1 قِصُورٌ (u) 1) çatmamaq, az olmaq (nə üçün) ... عن به طاقته ... onun ... gücü çatmadı; 2) diqqətsizlik etmək, laqeydlilik göstərmək (nədə) (في); 3) qadir olmamaq, edə bilməmək (nəyi) عن; ~ عن hədəfə düşməmək, hədəfi vura bilməmək, yan atmaq; 2 قِصْرٌ (i) 1) qısaltmaq, gödəltmək, azaltmaq; 2) kilidləmək, bağlamaq; 3) hədd qoymaq, məhdudlaşdırmaq (nə ilə); 4) ağartmaq, ağ rəng vurmaq (parça); II قِصْرٌ 1) qısaltmaq, ixtisar etmək, azaltmaq; 2) diqqətsizlik etmək (nədə), başdansaovdu yerinə yetirmək (nə) (في) ... لم يقصر في ... əlindən gələni etmək, ... var gücünü sərf etmək; 3) kəsmək, qurtarmaq (nə) عن; 4) məhdud etmək, hədd qoymaq (nəyə isə nə ilə); 5) edə bilməmək, iqtidarında olmamaq (nə etməyə) عن; III قِصْرٌ ixtisar etməyə, azaltmağa çalışmaq; IV أَقْصِرُ 1) azaltmaq; 2) kəsmək, qurtarmaq (nə) عن; VI تَقْصِرُ 1) təcridən azaltmaq, qısalmaq; 2) qadir olmamaq (nə etməyə) عن; 3) kəsmək, dayandırmaq, imtina

etmək (nədən) عن; 4) yalandan özünü balaca göstərmək; VII اِنْقَصَرَ ağardılmış olmaq (parça haqqında); VIII اِقْتَصَرَ məhdudlaşmaq, kifayətlənmək (nə ilə) (على); qurtarmaq, bitmək; لكن الامر لم يقتصر على هذا lakin iş bununla bitmədi; X اِسْتَقْصَرَ 1) qısa hesab etmək; 2) az, defisit hesab etmək

– اِقْتِصَارٌ 1) ixtisar etmə, ixtisar olunma; ixtisar; 2) qısalıq, gödəklik; ~ بال qısaca, müxtəsər

– تَقْصِيرٌ c. اتٌ 1) ixtisar etmə, azalma; 2) diqqətsizlik, səhv; başısoyuqluq, laqeydlik; ~ للوقت vaxt itirmə, vaxt itkisi

– تَقْصِيرَةٌ kiçik ziyafət, xudmani məclis

– قَاصِرٌ 1) məhdudlaşan, kifayətlənən (nə ilə) (على); 2) azyaşlı, həddi-bülüğa çatmamış; 3) zəif, gücsüz, bacarıqsız, qabiliyyətsiz (nə etməyə) عن; qüsurlu, eyibli; 4) qram. təsirsiz fel; ~ a) qabiliyyətsiz, bacarıqsız; b) təsiri olmayan; ~ a) zəif; b) kasıb

– امْرَأَةٌ قَاصِرَةٌ həddi-bülüğa çatmayan qız; امرأة ~ الطرف abırlı, həyalı qadın

– قِصَارٌ ağardıcı, boyaqçı (parça)

– قِصَارِيٌّ = قِصَارٌ

– قِصَارَةٌ 1) ağartmaq, ağardılma (parça); 2) ağardıcı peşəsi

– قِصَارِيٌّ 1) hədd, hüdd; ifratçılıq; son hədd; قِصَارُكَ اِنْ تَفَعَّلَ قِصَارًا ~ çarəsiz qaldıqda; قِصَارُكَ اِنْ تَفَعَّلَ قِصَارًا ~ əlacsiz qaldıqda sən bunu etməlisən; 2) son məqsəd; ~ القول (الامر) ~ bir sözlə, qıssası; ~ الجهد və ya بذل ~ طاقته o, bacardığı hər şeyi etdi

– قِصْرٌ c. قِصُورٌ saray, qəsr; ~ النقابات ~ birlik evi; ~ الجمهوري جمهورية Respublika sarayı (Qahirədə); ~ شيد القصور العوالي xam xəyallar qurmaq

– 1) məhdudlaşdırma; 2) qısaltma, gödəltmə, ixtisar etmə; 3) qısalıq, müxtəsərlik; 4) hədd, hüdud

– 1) iş can yandırmama, başısoyuluq, diqqətsizlik; tənbellik

– 1) قصرٌ ذیل : قصرٌ obr. yaxşıdır, amma kəldir (əlçatmaz şey haqqında)

– 1) قصرٌ 1) müxtəsərlik; 2) azlıq, cüzilik; 3) uşaqlıq, uşaq yaşları; الباع ~ a) zəiflik; b) bacarıqsızlıq; c) kifayət olmayan nüfuz; (البصر) النظر ~ yaxından görmə, uzağı pis görmə (göz xəstəliyi)

– 1) قصرٌ c. أقصرٌ büzdüm (quşlarda)

– 1) قصرٌ alicənab; kübar, əsilzadə

– 1) قصرٌ c. قَصْرٌ gül dibçəyi, güldan; 2) gecə bardağı, gecə küpəsi

– 1) قصرٌ 1) azlıq, çatmazlıq; 2) qabiliyyətsizlik, bacarıqsızlıq; yarımçıqlıq, natamamlıq; 3) başısoyuluq, qeydsizlik, diqqətsizlik; tənbellik; 4) həddi-bülüğa çatmama; الـ الذاتي inersiya; العارضة ~ qabiliyyətin məhdudluğu

– 1) قصرٌ c. قَصِيرٌ, ömrü qısa; 3) müxtəsər; الاجل ~ qısamüddətli; 4) alçaq; القامة ~ alçaqboylu; 5) (bədəvilərin) himayəsi altında olan; الباع ~ قاصر الباع = قاصرٌ bax: قاصرٌ اليد ~ اليد; قاصرٌ bax: قاصرٌ

– 1) قصرٌ c. قَصِيرٌ bax: əlifba sırası ilə

– 1) قصرٌ ixtisar edilmiş, qısaldılmış;

2) qısa, yığcam, lakonik, müxtəsər

– 1) قصرٌ məhdudlaşdırılmış (nə ilə);

2) ixtisar edilmiş, qısaldılmış; müxtəsər, yığcam, qısa; الف ~ qram. qısaldılmış əlif;

3) ağardılmış

– 1) قصرٌ c. مَقْصِرٌ 1) kabinet, iş otağı;

2) hissə, şöbə; loja (teatr); 3) müqəssirlər kürsüsü; 4) köşk, pavilyon

قَصْرٌ tikinti materialı (əhəng, qum)

1) قصرٌ (ə) قصرٌ 1) udmaq; 2) hərisliklə içmək; 3) xırdalamaq, üyütmək (dəyirman daşı haqqında); 4) öymək, bükmək; VII إنقَصَعَ əyilmiş olmaq, əyilmək, bükülmək, qatlanmaq; الفصل ~ oynağı burxutmaq, bağları zədələmək

– 1) قصرٌ c. قَصَاعٌ, قَصَاعَاتٌ taxta nimçə; taxta kasa, taxta boşqab; المركب ~ gəminin gövdəsi, korpusu; الشريط الحديدي ~ şpalı əvəz edən əşya

قَصِينٌ bot. sürvə, adaçayı

1) قصرٌ (i) قَصَفٌ 1) qırmaq, sındırmaq; 2) guruldamaq, gurultu salmaq (göy gurultusu haqqında); 3) gülləyə tutmaq, atəşə tutmaq, bombardman etmək; قَصَفٌ (u)

قَصَفٌ sərxoşluq etmək, kef etmək; vaxtını kef məclislərində, şərab məclislərində keçirmək; قَصِفٌ (ə) قَصِفٌ kövrək, davamsız, tezsınan olmaq; II قَصَفٌ sındırmaq, qırmaq; V قَصَفٌ qırılmaq, haçalaşmaq (saç haqqında); VII إنقَصَفَ sınmaq, çatlamaq; qırılmaq

– 1) قَصِيفٌ 1) şiddətli, güclü (səs, səda); بصوت الطائرة ~ gurultulu səs; 2) bombardman edən; قَصِيفٌ bombardmançı, qırıcı (təyyarə)

– 1) قصرٌ 1) gurultu; المدافع ~ top atəşi, topa tutma; bombardman, bombalama, top atəşinə tutma; 2) ziyafət, kef məclisi

– 1) قصرٌ kövrək, tezsınan; davamsız; zərif, incə

– 1) قصرٌ ziyafət, kef məclisi

– 1) قصرٌ c. مَقْصِيفٌ bufet

1) قصرٌ 1) sındırmaq, qırmaq; 2) doğramaq (dilimləmək); kəsmək; tutmaq

– 1) قصرٌ kəsmə, doğrama; kəsmə, kəşib qısaltma, tutma

– فصل قَصَائِيصُ *c.* قَصْفُوصَةٌ kəsik, tikə

I فصل (*i*) فصل 1) biçmək, çalmaq; kəs-
mək; 2) tikmə zamanı parçanı oğurlamaq
(*dərzi haqqında*); II فصل kəsmək (*kağız*);

VIII فصل إتِّصَلَ biçmək, çalmaq, kəsmək

– فصلٌ iti, kəskin

– فصلٌ 1. iti; 2. otxalan, biçinçi

– فصلَةٌ püfə, saman

– فصلٌ, فصلٌ *topl.* saman, küləş

– فصلَةٌ, فصلَةٌ *c.* فصلاتٌ gövdə; qıça

– فصلٌ ot tədarükü üçün çalınmış tər yonca
və ya taxıl

– فصلٌ = مفصلٌ

– فصلٌ مقاصِلٌ *c.* مفصلةٌ gilyotin

I فصل (*i*) فصلٌ sındırmaq, qırmaq, dağıt-
maq; الظهر ~ ağırlaşdırmaq; tələf etmək;

V فصلٌ سِنَّمٌ sınmaq, dağılmaq; çatlamaq, sınmaq;

VII فصلٌ إِنْصَمٌ dağılmış, qırılmış olmaq; sınmaq

– فصلٌ قاصِمٌ¹ sındıran, dağıdan; məhvedici, da-
ğıcı; ضارِبٌ سارسيدِى زərbələr; اصابِه
kiməsə sarsıdıcı zərbə endirmək;
عملٌ للظهر ağır, zəhmətli əmək

– فصلٌ قاصِمٌ² *və ya* قاصِمَةٌ böyük bəd-
bəxtlik; böyük fəlakət; قاصِمَةٌ من كلِّ قاصِمَةٍ
bütün bəlalardan müdafiə

– فصلٌ kövrək

– فصلٌ zəif, kövrək

– فصلٌ قاصِيْمَةٌ *c.* اتٌ – basil (*çöpşəkilli mikrob*)

فصلٌ قاصِيْمٌ *c.* قاصُونٌ *kesson* (*sualtı işlər üçün
suyun dibinə salınan kamera*); dalğıc zəngi

I فصلٌ قاصِيٌّ (*a*) فصلٌ *və ya* فصلٌ قاصِيٌّ (*u*) فصلٌ قاصِيٌّ (*u*)
uzaq, uzaqlaşdırılmış olmaq (*nədən*);
IV فصلٌ قاصِيٌّ 1) uzaqlaşdırmaq, qovmaq; 2) ən
yüksək həddə çatdırmaq; V فصلٌ قاصِيٌّ 1) uzağa
getmək; 2) tədqiq etmək, araşdırmaq, öy-
rənmək; آثاره ~ kiminsə ardınca getmək,

kiminsə izi ilə getmək; X فصلٌ قاصِيٌّ 1) təqib
etmək, pusmaq, izləmək; soruşub öyrənmək
(*nə haqqında* عن); 2) tədqiq etmək, dərin-
dən araşdırmaq

– فصلٌ قاصِيٌّ tədqiq etmə, dərindən araşdır-
ma; الكون (الفضاء) ~ kosmosun öyrənilməsi

– فصلٌ قاصِيٌّ uzaqlaşdırma; qovma, qovulma

– فصلٌ قاصِيٌّ *c.* فصلٌ قاصِيٌّ 1) ən uzaq, uzaq;
Uzaq Şərq; اقصى الارض yerin ən
uzaq guşələri; 2) son, ən son, axır; mak-
simal; الضرورة القصى ən zəruri, ən vacib;

الجامع الـ Qüds məscidi, Qüds məscidi;
من اقصاها الى اقصاها o başından, bu başına
(*ölkə*)

– فصلٌ قاصِيٌّ tədqiq etmə, dərindən öyrənmə,
araşdırma

– فصلٌ قاصِيٌّ *q.* قاصِيٌّ uzaq; القاصي والداني hamı bir
nəfər kimi (*hərf. uzaq və yaxın*)

– فصلٌ قاصِيٌّ uzaqlıq

– فصلٌ قاصِيٌّ = قاصِيٌّ قاصِيٌّ *c.* قاصِيٌّ

فصلٌ قاصِيٌّ tikiş zamanı parçanı oğurlama (*dərzi
haqqında*)

I فصلٌ قاصِيٌّ (*a/u*) فصلٌ قاصِيٌّ 1) deşmək, deşik
açmaq; dəlmək; 2) sındırmaq, uçurtmaq,
dağıtmaq; 3) qazıb çıxartmaq, dartıb çı-
xartmaq, çəkib çıxartmaq; فصلٌ قاصِيٌّ² (*i/a*) فصلٌ قاصِيٌّ²

bərk, sərt olmaq (*loja haqqında*); IV فصلٌ قاصِيٌّ²

1) bərk, sərt olmaq (*loja haqqında*); 2) sərt,
xoşagəlməz, əzablı etmək (*loja haqqında*);

~ هذا الكابوس ~ kimisə narahat etmək; مضجعه ~
bu kabus məni yatmağa qoymadı;

VII فصلٌ قاصِيٌّ 1) aşağı yönəlmək; atılmaq, yı-
xılmaq, uçmaq, dağılmaq (*kimin üstünə* على);

2) sındırılmaq, dağıdılmaq; uçub dağılmağa hazır olmaq
(*məs., divar haqqında*)

– إِنْقِضَاضٌ havadan hücum etmə, şığıma; ~ إنقضاط زاوية الـ şığıyıcı təyyarə; ~ إنقضاط طائرة الـ bucağı

– قَضٌ iri qum, çınqıl; خردا داغ; وقضيض انتقل اليه obr. əmlak, avadanlıq, ev əşyaları; بقضه وقضيضه o ora bütün əşyaları ilə gedib

– قَضٌ = قَضَصٌ

– قَضٌ = قَضِيضٌ onlar hamısı bir nəfər kimi gəlmişdilər

I قَضَبٌ (i) قَضَبٌ 1) kəsmək, kəşib qısaltmaq; 2) cəzalandırmaq; çubuqla döymək; II قَضَبٌ kəsmək, kəşib qısaltmaq; VII إِقْضَبٌ kəşilmiş olmaq; VIII إِقْضَبٌ 1) kəşib qısaltmaq; 2) qısaltmaq, ixtisar etmək; 3) improvizasiya etmək, bədahətən danışmaq

– إِقْضَابٌ 1) ixtisar; qısalıq, müxtəsərlik; müxtəsər surətdə, lakonik şəkildə; 2) eks-prompt

– قَضَابَةٌ kəşik; talaşa, yonqar

– قَضْبٌ bot. qarayonca

– قَضْبٌ 1) budaq; 2) çubuq; 3) taxta (*məhaccər*); 4) əsa, dəyənək; 5) zolaq, zol (*dəmir*); tir, dirək, rels; قضبان سكة الحديد dəmir yolu relsi; 6) kişi cinsiyyət orqanı

– مُقْضَبٌ 1) ixtisar edilmiş; qısa; gödək; 2) ilk dəfə yaradılmış, deyilmiş; improvizasiya olunmuş, hazırlıqsız düzəldilmiş; ~ gözənilməz, qəfil xəbər; 3) yeni; orijinal, əsil; 4) muqtədəb (*şeyr bəhri*)

– مُقْضَبَاتٌ c. yeniliklər, xəbərlər

– قَضْبٌ c. مَقَاضِبٌ 1) bıçaq; 2) bağ qayçısı

I قَضَعٌ (ə) قَضَعٌ tabe etmək, ram etmək, əhliləşdirmək

– قَضَاعٌ sancı, ağır (*qarında*)

I قَضَفٌ (u) قَضَافَةٌ 1) nazik, qəşəng biçimli olmaq; 2) arıq, zəif, cansız olmaq

– قَضِيفٌ c. قَضَافٌ 1) zərif, incə; 2) arıq, cansız, zəif, cılız

قَضَفٌ 1) xırtılıt ilə kəsmək, parçalamaq, doğramaq; sındırmaq, qırmaq (*dişlə*); 2) taq-qıldatmaq (*diş haqqında*)

I قَضَمَ (i) قَضَمَ kiçik tikələrlə dişləyib qopartmaq; dişləmək, gəmirmək; ~ اصبع الندم obr. peşman olmaq, peşmançılıq çəkmək; قَضَمَ (ə) قَضَمَ 1) sındırılmış olmaq (*dişin ucu haqqında*); 2) sındırılmış diş olmaq

– قَضَمٌ q. قَضَمَاءٌ c. قَضَمٌ sındırılmış dişlərlə

– قَضَمَةٌ qovrulmuş noxud

– قَضَمٌ 1. cəsur, şücaətli; 2. qılnc

– قَضَمَةٌ bir dəfə dişlənən (*nə isə*); اسكت جوعته قضمه o, bir dişlək almaqla aclığını dəf etdi

– قَضِيمٌ¹ c. قَضِيمٌ¹ ağzı diş-diş olan (*qılnc*)

– قَضِيمٌ² c. قَضِيمٌ² perqament

I قَضَاءٌ (i) قَضَاءٌ 1) mühakimə etmək, qərar çıxartmaq; 2) məhkum etmək, iş kəsmək (*kimə* , *nəyə* →), düçar etmək (*nəyə* الـ); 3) xeyrinə həll etmək (*kimin* -); 4) idarə etmək (*kimisə*); buyurmaq, əmr etmək (*kimə*), tələb etmək (*kimdən* , *nə* →); 5) keçirmək; ~ وقت فراغه ~ vaxt keçirtmək, ~ بلعب الشطرنج boş vaxtlarında şahmat oynamaq; ...da² keçirmək; 6) etmək, həyata keçirmək, yerinə yetirmək; ~ الصلاة ~ borcunu ödəmək; ~ الحاجة ~ fizioloji tələblərini ödəmək; ~ mach. iş alındı!; püşk atıldı!; ~ امره ~ mach. onun axırı çatdı; o öldü; 7) ləğv etmək, aradan

qaldırmaq (nə *على*); axırına çıxmaq, bitirmək (*kimi* *على*); *على* *حياته* ~ kimisə öldürmək; *على* *اخرهم* ~ son nəfərə kimi hamısını qırmaq; *على* *شيء* *من* *جزوره* kökündən ləğv etmək; 8) *hamç*. *نحبه* ~ *və ya* *اجله* ~ ölmək; *في* *زهرة* *عمره* ~ ömrünün ən gözəl çağında ölmək; *قضت* *زوجته* onun arvadı ölüb; *منه* *وطره* ~ kimdənsə öz istədiyini almaq, öz istədiyinə nail olmaq; *من* *العجب* ~ təəccüblənmək, heyrətə düşmək; II قَضَى 1) yaşamaq; 2) etmək; 3) çatmaq, kifayət etmək; 4) hakim təyin etmək; III قَضَى 1) mühakimə olunmaq, işinə baxılmaq; 2) mühakimə etmək, məsuliyyətə cəlb etmək; V تَقَضَى 1) keçmək, ötmək (*vaxt haqqında*); 2) bitmək, sona çatmaq; VI تَقَضَى 1) məhkəməyə müraciət etmək, məhkəmə qarşısında dayanmaq (*امام*); 2) almaq (*maaş*, *məvacib*); 3) almaq, tələb etmək (*ödəniş*); VII اِنْقَضَى 1) bitmək, yekunlaşmaq, tamamlanmaq; 2) ötüb-keçmək, keçmək (*vaxt*); *اجله* ~ o öldü; VIII اِنْقَضَى zərurət yaratmaq, tələb etmək (*məs.*, *şərait haqqında*); X اِسْتَقَضَى 1) qərar çıxartmağı xahiş etmək; hakim təyin etmək; 2) (*nəyinsə icrasını*) tələb etmək; *الدين* ~ borcunu ödəməyi tələb etmək; 3) əldə etmək, axtarıb tapmaq; 4) istifadə etmək, tətbiq etmək

– اِسْتَقَضَى 1) hakim təyin olunma; 2) (*nəyinsə icrasını*) tələb etmə; *الدفع* ~ ödənişin tələbi; 3) əldə etmə, axtarıb tapma

– اِقْتِضَاءٌ zərurət, ehtiyac, tələb; *العند* zəruri hallarda; 2) tələb, cərimə

– اِنْقِضَاءٌ son, axır; keçmə, qurtarma (*vaxt*, *möhlət*); *التعهدات* ~ öhdəliklərin hüquqi gücünü itirməsi

– قاضٍ *q*. قاضِيَةٌ 1. 1) mühakimə edən; 2) həlledici, qəti; 3) qurtaran, bitirən; *السم* *القاضي* öldürücü zəhər; *الضربة* *القاضية* öldürücü zərbə; 2. *c*. قِضَاءٌ 1) hakim; qazı; *شرعي* ~ məsələləri şəriətlə həll edən hakim; *قاضي* *الإحالة* işin bu və ya digər məhkəməyə göndərilməsi *və ya* bitməsi haqqında qərar çıxaran hakim; *قاضي* *التحقيق* məhkəmə müstəntiqi; *قاضي* *القضاة* *və ya* *القضاة* baş hakim (*şəriət ədliyyəsinin başçısı*); *قاضي* *المواد* *الجزائية*; *قاضي* *الصلح* *və ya* *العرفي* barışdırıcı hakim; *قاضي* *المونسف*, *arbitr*; 2) *məcaz*. *pul*; *قاضي* *الحاجات* arzuların icraçısı (*Allahın epiteti*); *حاسب* *القاضي* fizioloji tələbləri ödəmək

– اِقْضَاءٌ 1) qəza (*inzibati ərazi bölgüsü*); 2) əyalət (*İraq*)

– اِقْضَاءٌ 1) hüquqşünaslıq, hüquq; 2) ədliyyə, mühakimə üsulu; *شرعي* ~ şəriətlə mühakimə; *دار* *المحكّمه*, *tribunal*; *المحكمة* *والادارة* məhkəmə və inzibati hakimiyət; *المحكمة* *كرسي* hakim kürsüsü; 3) məhkəmə idarəsi; 4) yerinə yetirmə, etmə; keçirtmə; *الوقت* ~ vaxt keçirmə; 5) tale, hökm; *din*. *pozulmaz hökm* (*Allah*); *الله* ~ *və ya* *المحتوم* ölüm; *لا يُردُّ* ~ qaçılmaz tale; *والقدر* *və ya* *القدر* taleyin hökmü ilə, təsadüfən; *بax*: *حَمَّ* *باله* *والقدر* fatalizm; *باله* *والقدر* *العقيدة* fatalizm; *باله* *والقدر* *بax*: *الله* *فيه* 1) *حَمَّ* *الله* *على* *استثمار* *الناس* insanların bir-birləri tərəfindən istismar olunmasını ləğv etmək; *على* *الامية* *الناس* *على* *الملكية* savadsızlığı aradan qaldırmaq; *على* *الملكية* *الشخصية* şəxsi mülkiyyəti ləğv etmə

– اِقْضَاءٌ 1) məhkəmə -i (-1); *التحقيق* *المحكّمه* *الحارس* məhkəmə istintaqı; *المحكّمه*

sekvestratoru; 2) hüquqi; المستشار hüquq məsləhətçisi; yuriskonsult

– 1) قَضَى məhkəmə; 2) hökm, qərar; 3) hüquq, hüquqşünaslıq

– حياة ~ 1) قَضَايَا c. məsələ, problem; 2) ölüm-dirim məsələsi; 3) iş, hadisə; 4) نزع السلاح العام والتام ~ bütün dünyanın tam silahsızlaşdırılması işi; 5) hüq. iş; iddia, tələb; məhkəmə işi, məhkəmə gedişatı; 6) الجنائية cinayət işi; 7) المدنية المülki iş; 8) السياسية siyasi iş; 9) مصارف məhkəmə xərc-ləri; 10) اعاد النظر في النظر ~ işə yenidən baxmaq; 11) اقام ~ على... iş qaldırmaq (kiməsə qarşı); 12) riyaz. teorem; 13) عارضة ~ riyaz. lemma; 14) fikir, əsas müddəa; 15) tezis; 16) mühakimə (məntiqdə); 17) القضايا المسلم بها (c. ~ المسلم بها) riyaz. aksiom

– 1) مُقَاضِيَةً c. mühakimə olunan, iddiaçı; 2) hüq. tərəf; 3) مُقَاضِيَان tən. hər iki tərəf (çəkişən tərəflər)

– 1) مُقَاضُونَ c. hüq. tərəflər; 2) مَقَاضَاً 1) iddia, məhkəmə prosesi; məhkəmə işi, istintaq; 2) məhkəməyə cəlb olunma; 3) مُقْتَضَى 1. zəruri, vacib, gərəkli, lazımlı; 2. məna; 3) على مقتضاه görə, nəyəsə müvafiq olaraq ..., nəyəsə uyğun olaraq; 4) بمقتضى الحال şəraitə müvafiq olaraq

– 1) مُقْتَضِيَات 1) irəlidən müəyyən edilmiş, həll olunmuş; 2) yerinə yetirilmiş, bitmiş; 3) الأمر ~ عليه göstərilən fakt; 4) ~ məhkum olunmuş, məhkum

– 1) مُقْتَضَى q. keçən, ötən; 2) في الاسبوع keçən həftə

1) قَطُّ (ə/u) kəsmək, tutmaq (məs., dirnaq); 2) çərtmək, qəddəmək (karandaş); 3) oymaq, həkk etmək (oymaçı haqqında);

1) قَطُّ (ə) qısa olmaq; burulmaq (saç haqqında); 2) قَطُّ yonmaq, hazırlamaq (xarrat haqqında); 3) قَطُّ kəsilməmiş olmaq; 4) قَطُّ kəsmək, budamaq; 5) çərtmək, qəddəmək

– 1) قَطُّ bəsdir, kifayətdir; 2) قَطُّ mənə bəsdir; 3) قَطُّ sənə bəsdir; 4) فقط yalnız

– 1) قَطُّ ما ~ ما ... قَطُّ heç, qəti, əsla; 2) قَطُّ رأيتُه mən onu heç görməmişəm

– 1) قَطُّ burulan, qırılan (saç haqqında)

– 2) قَطُّ bahalı, qiymətli

– 3) قَطُّ c. pişik (ev); 4) انقرة قَطُّ anqor pişiyi;

5) القط البري Tibet pişiyi; 6) القط الزباد قَطُّ Tibet pişiyi;

7) إن غاب القط حشيشة القط bot. valerian, pişikotu; 8) غاب القط فلعبت الفيران قَطُّ və ya لعب يا فأر! pişik

ölüb, siçanların bayramıdır

– 1) قَطَّاط 1) xarrat; 2) oymaçı

– 2) قَطَّاط c. model, nümunə

– 3) قَطَّة c. pişik (dişi)

– 4) قَطَّاط c. pişik balası

1) قَطَّب (i) 1) qaşqabağını tök-

mək, üzünü turşutmaq; 2) حاجبيه ~ qaşlarını çatdı; 3) yığmaq; 4) tikmək, calamaq; alt-

dan tikmək; 5) قَطَّب 1) üz-gözünü turşutmaq, qaşqabaq sallamaq; 6) وجهه ~ üzünü turşutmaq; 7) جبينه ~ alnını qırırdırmaq; 8) 2) tik-

mək, calamaq, iç tərəfinə tikmək; 9) قَطَّب TUTQUN, qəmgin ifadəli olmaq (sifət haqqında); 10) X استقطب 1) özünə cəlb etmək, ət-

rafına toplamaq; 2) fiz. polyarlaşıdırmaq

– 1) استقطاب fiz. polyarlaşma, polyarizasiya

– 2) تقطيب 1) qaşqabaqlı sifət; hirsli baxış;

2) fiz. polyarlaşma, polyarizasiya

– 1) قَطَّاب c. kiçik qırıq, kiçik büküş

– 2) قَطَّاب TUTQUN, qaşqabaqlı, qaraqabaq

– 3) قَطَّاب cəm, yekun, məcmu, ümumi say;

– 4) قَطَّاب ümumilikdə, bütövlükdə; hamı birlikdə

– فَطْرُ aloe bitkisi (*bu bitkiyə “cənnət bitkisi” də deyirlər. Şərqi Asiyada yarpaqlarından həm dərman, həm də narkotik vasitə kimi istifadə olunur*)

– فَطْرَجِيّ c. فَطْرَجِيّ vaqonların qoşucusu
– فَطْرَةٌ c. فَطْرَاتُ 1) damcı; العين ~ göz yaşı; التي تزيق الاناء; 2) həmç. للعين ~ göz üçün islatma dərmanı, göz damcısı

– عَطْرَةٌ = فَطْرَةٌ
– فَطْرِيّ 1) diaqonal; diametral; radial; خط radial metro xətti; 2) regional
– فَطِيرَةٌ c. فَطَائِرُ dəniz. lixter (*yastudibli, yelkənli kiçik gəmi*); barja

– فَطِيرَةٌ c. فَطِيرَةٌ 1) damcı; 2) məcaz. boş şey
– مُسْتَقَطْرٌ distillə edilmiş; ~ ماء distillə olunmuş su

– مُسْتَقَطْرٌ = مُقَطَّرٌ
– مُقَطَّرٌ c. مُقَطَّرٌ distillyator (*maye distillə edən cihaz*)

– مُقَطَّرٌ buxurdan (*pravoslav və katolik ayinlərində buxur yandırılan qab*)

– مُقَاطِرٌ c. مُقَاطِرَةٌ 1) buxurdan (*pravoslav və katolik ayinlərində buxur yandırılan qab*); 2) kündə (*keçmişdə dustaqların ayaqlarına keçirilən ağac parçası*)

– مَطْطُورٌ yedəklənən; qoşulan (*məs., silah haqqında*)

– مَطْطُورَاتٌ c. مَطْطُورَةٌ 1) bağlama, qoşma; 2) fahişə, əxlaqsız qadın
– فَطْرَبٌ c. فَطْرَبٌ 1) iblis, şeytan, cin, qulyabanı; 2) fəndgir oğru; 3) işıldaquş
– فَطْرَمِيرٌ c. فَطْرَمِيرٌ böyük butulka, şüşə

– فَطْرَنٌ duru qatranla, ziftlə yağlamaq, qudrón çəkmək

– فَطْرَانٌ , فَطْرَانٌ qatran, zift; duru qatran; qudrón; معدنيّ ~ mineral qudrón; نباتيّ ~ bitki qudrónu

– فَطْرَاسٌ zool. yak (*Tibet öküzü*)

– فَطْرَاسٌ c. فَطْرَاسٌ pişik (*erkək – Şim. Afrikada*)

– فَطْرَاسَةٌ pişik (*dişi*)

– فَطْرَشٌ I فَطْرَشٌ (u) hissə ayırmaq (*nədənsə*); ucunu kəsmək; II فَطْرَشٌ = I

– فَطْعٌ 1) kəsmək, ayırmaq, çıxartmaq (*nədən*); الرأس ~ başını kəsmək, boynunu vurmaq; من البلاد ~ ölkəyə buraxmamaq; لا يقطع خيط قطن إلا بإشارته o (k.), hər şeyi kiminsə göstərişi əsasında edir; 2) kəsmək, yaralamaq; 3) doğramaq (*ağac, odun*); 4) kəsmək; çəpərləmək, sədd çəkmək; الطريق ~ yolunu kəsmək (*kimin*); على ~ الموصلات ~ hər b. əlaqə yollarını kəsmək; 5) çıxartmaq, kəsmək (*məs., cərəyan*); مياه الشفة عن القرية ~ kəndə su verən su kəmərinə bağlamaq; 6) dayandırmaq, saxlamaq, kəsmək; العلاقات ~ əlaqələri kəsmək; الصديق ~ dostdan küsmək, əlaqəni kəsmək; المناقشة ~ mübahisəni kəsmək; المساعدة عنه ~ kimisə köməkdən məhrum etmək; 7) qırmaq, çıxartmaq (*buxov, çidar*); 8) keçmək, ötüb keçmək (*miniklə*) (*nə qədərsə məsafə*); 9) keçmək, kəsb keçmək; 10) işlətmək, sərf etmək (*mal*); 11) qışılmaq üçün uçub getmək (*quşlar haqqında*); 12) həmç. في القول ~ qəti surətdə təsdiqləmək; a) qəti şəkildə təsdiqləmək; b) kiminsə fikrinə uyğun olaraq hərəkət etmək; kimisə inandırmaq, əmin etmək; 13) (*sözüünü*) kəsmək; ... اقطع ذراعي إن ... , mən başımı (*hər f. əlimi*) kəsərəm; o (k.) onları evinə ayaq basmayacaq; ~ الكلام فيه

bu sözlər ona (*k.*) təsir etdi; الخطر ~ təhlükəni sağ-salamat adlamaq; لسانه ~ kimisə (*k.*) susmağa məcbur etmək; kimisə susdurmaq; ... شوطا كبيرا (بعيدا) في... ~ böyük uğurlar qazanmaq; الكمبيالة ~ vekseli skonto etmək; دابره ~ nəyinsə kökünü kəsmək, məhv etmək; دابر العدوان ~ təcavüzkarlığı kökündən məhv etmək; təcavüzü tam aradan qaldırmaq; الرجاء ~ ümidini itirmək; من الكنيسة ~ kilsədən uzaqlaşdırmaq; الطريق ~ yolkəsənliklə, quldurluqla məşğul olmaq; تذكرة ~ bilet almaq; الثمن ~ qiymətini razılaşmaq; عهدا على نفسه ~ vəd vermək, üzərinə öhdəlik götürmək; الوعد له ~ kiməsə söz vermək, vəd etmək; النظر عن... ~ fikir verməmək; الوقت ~ vaxt öldürmək; الورق ~ kart. kart bölmək, kəsmək; هذا شيء يقطع العقل bu ağılasığmaz bir şeydir; bu, imkansız bir şeydir; في مسألة ~ məsələni həll etmək; التورق ~ turşumaq (*südə haqqında*); II فَطَعَ 1) kəsmək, hissələrə ayırmaq; 2) kəsik-kəsik etmək, bir çox yerdən yaralamaq; 3) söylə, cəhdlə kəsmək, doğramaq; الأشجار ~ ağacları kəsmək; 4) cırmaq, parça-parça etmək; القلب ~ kədərləndirmək, qüssələndirmək; خبر يقطع القلب ~ intonasiya ilə şeir oxumaq, şeri təqti etmək; III فَطَعَ 1) kəsmək, üzmdək (*kiminləsə münasibəti*); 2) kəsmək, dayandırmaq; 3) boykot etmək; IV أَفَطَعَ 1) vermək, bölüb vermək, pay vermək; له الارض ~ kiməsə torpaq pay vermək, torpağı len vermək; النهر ~ kiməsə çayı keçməyə imkan vermək; معاشا ~ kiməsə pensiya təyin etmək; 2) doğramağa, kəsməyə izin vermək; 3) kəsmək (*münasibəti kim ilə*);

V تَقَطَّعَ 1) cırılmaq, parça-parça edilmək; 2) kəsilmək, qırılmaq; VI تَقَطَّعَ bir-biri ilə əlaqəni kəsmək; 2) bir-birinə boykot elan etmək; 3) kəsişmək (*xətt haqqında*); VII انْقَطَعَ kəsilmiş olmaq; doğranmış olmaq; cırılmaq, qırılmaq; عن العالم ~ dünyadan uzaqlaşmaq; 2) söndürülmüş, çıxarılmış olmaq (*məs., cərrəyan*); 3) kəsilmiş olmaq; dayanmaq, qırılmaq, kəsilmək; المطر ~ yağış kəsildi; 4) kəsmək, saxlamaq, dayandırmaq (*məs., siqaret çəkməyi* عن); 5) özünü həsr etmək (*nəyə* الى , -); 6) başlamaq, girişmək (*nəyə* الى); VIII انْقَطَعَ 1) özü üçün kəsmək; 2) götürmək, ayırmaq (*hissə, parça, dilim, tikə*); boğazından kəsmək; ... اللقمة من فيه لأن... o, boğazından kəsir ki...; 3) ayrılmaq; 4) qırmaq; الاحجار ~ daş sındırmaq; X اسْتَقَطَّ 1) qopartmaq, əlindən almaq; صحيفة من ~ kitabdan vərəq qopartmaq; اللقمة من ~ məcaz. ağzından loxmasını çıxartmaq; 2) çıxmaq, tutmaq; من الاجرة ~ əmək haqqından çıxmaq; 3) len verməyi xahiş etmək (*torpaq*)

– ات. c. اسْتِطَاعٌ – tutulma, çıxılma

– ات. c. اِطْاعَةٌ , اِطْاعٌ 1) pay torpaq, nadel, votçina; 2) mükafat şəklində verilən torpaq, len, iqta; latifundiya (*mülk, iri mülkədar yerləri*); حكم الاقطاعات

– ات. c. اِطْاعَةٌ – mülk, malikanə

– ات. c. اِطْاعَةٌ – feodalizm

– ات. c. اِطْاعَةٌ – daha qəti, daha inandırıcı

– ات. c. اِطْاعَةٌ q. اِطْاعَةٌ kəsilmiş, amputasiya edilmiş əli olan; qolsuz, əlsiz

– إِنْقِطَاعٌ 1) fasilə; ~ بدون (بلا) fasilə-siz, ara vermədən, aramsız, durmadan; 2) kəsmə, qurtarma; البول ~ *tib*. sidiyi saxlamaq; 3) yoxluq, olmama; المطر ~ yağışsızlıq, quraqlıq

– نَقْطَةٌ 1) kəşişmə, çarpazlaşma; نقطة a) kəşişmə nöqtəsi; b) *d.y.* qovşaq; الطريق ~ yolayırıcı; 2) kəsilmə, qırılma (*əlaqələrin*)

– تَقْطِيعٌ c. تَقْطِيعٌ 1) kəsmə, kəsilmə; doğrama, yarma; 2) sancı (*qarında*); 3) qamət, boy-buxun; الوجه تقاطيع üzün cizgiləri

– قِطَاعٌ 1. 1) kəsən, doğrayan, yaran; çapan; كَسَى سِنَّةً kəsici, kəsən (*diş*); التذاكر ~ bilet satan, konduktor (*tramvay və s.*); الجليد ~ buzqıran; الخشب ~ odunçu; الدائرة ~ *riyaz.* kəsən (*vətər*); 2) kəsən, söndürən; 3) iti (*məs., bıçaq*); 4) qəti; inandırıcı (*dəlil*); بصورة قəti surətdə, qəti olaraq, qəti; 5) köçəri (*quş haqqında*); الطيور القواطع köçəri quşlar; 6) tünd (*içki haqqında*); 7) turşumuş, turş (*süüd haqqında*); c. قِطَاعٌ kəsən, əngəl yaradan; الطريق ~ quldur, bandit; 2. 1) *riyaz.* sekans; تمام الزاوية ~ kosekans; 2) *c.* قِطَاعَاتٌ *tex.* tiyə; المعدن ~ metalkəsən; 3) *c.* قِطَاعٌ a) *anat.* kəsici diş, qabaq diş; b) *tex.* cərəyankəsici; c) arakəsmə, bölmə; ~ طعام pəhriz yeməyi

– قِطَاوُغٌ c. قِطَاوُغٌ arakəsmə, bölmə

– قِطَاعٌ 1) kəsik, kəsim, yarıq, profil; السد ~ bəndin kəsiyi (*çertyojda*); العرضي köndələn, kəsik, eninə kəsik; الطولي uzununa kəsik; 2) bölmə, sektor, şaxə; العام dövlət sektoru; الخاص şəxsi sahə, özəl sektor; الصناعي sənaye sahəsi; الدائري *və ya* الكروي *riyaz.* kürənin sektoru; الدائرة ~ *riyaz.* dairənin sektoru

– قِطَاعٌ 1. 1) iti; 2) kəsən, yaran, doğrayan; 2. daşyonan; الطريق ~ quldur, qarətçi, soyğunçu – البقول (الخضر) c. قِطَاعَةٌ – külüng; ~ التبول ~ tərəvəzdoğrayan

– قِطَاعَةٌ kəsmə; yarma

– خِرْدَةٌ قِطَاعِيٌّ ~ تاجر xırda-vatçı; pərakəndə satışla məşğul olan; باله pərakəndə, tək-tək

– قِطْعٌ 1) kəsmə; ayırma; amputasiya; الرأس ~ boynun vurulması, başın kəsilməsi; مجرى النيل ~ Nilin məcrasının ... kəsməsi; 2) kəsmə (*məs., cərəyan*); 3) kəsilmə, qırılma; العلاقات (العلائق) ~ münasibətlərin kəsilməsi; 4) fasilə, ara; همزة *bax:* هَمْزَةٌ; 5) uçot, qeyd (*veksel*); سعر hesabaalma faizi; 6) valyuta (*Suriya*); اجنبي ~ xarici valyuta; الاخشاب ~ a) meşənin kəsilməsi; b) meşə işi; الطرق ~ quldurluq, qarət, soyğunçuluq; على سبيل الـ والتحتيم qəti olaraq; ...-ə fikir vermədən, ...-ə baxmayaraq, ...-dən asılı olmayaraq

– قِطُوعٌ 1) kəsik, yara; 2) ölçü, format; الربع ~ *poliqr.* in-kvarto (*çap vərəqinin dördü birinə bərabər kitab formatı*); *riyaz.* kəşişmə; مخروطي ~ *və ya* مخروطي ~ konusların kəşişməsi; زائد ~ *riyaz.* hiperbola; مكافئ ~ *riyaz.* parabola; ناقص ~ *və ya* اهلبيجي ~ *riyaz.* ellips

– قِطْعٌ c. قِطْعٌ kəsilmiş hissə, parça

– قِطْعَةٌ c. قِطْعَاتٌ kötük, parça

– قِطْعَةٌ c. قِطْعٌ 1) parça, hissə, pay; من القماش parça; 2) tərkib hissə; 3) hərbi hissə; hərbi gəmi; 4) plitka (*sokolad*); 5) hissə; parça; 6) pyes, dram əsəri; musiqili dram əsəri; əsər (*musiqili*); ifa nömrəsi (*konsertdə*); 7) sikkə; pul;

8) *şahm. fiqur*; القطع الثقيلة ağır fiqurlar; القطع الخفيفة yüngül fiqurlar; الـ الدائرية *və ya* الدائرة ~ *riyaz. seqment*; الـ الكروية *fəza seqmenti*; شغل (عمل) بالـ *və ya* شغل (عمل) بالـ işəmuzd qaydası ilə işləmək

– قُطِعَ c. 1) torpaq sahəsi; 2) kötük, parça; 3) *fon. qut'a* (*sözədə son samit səsin düşməsi, məs., يا ابا الحسا! əvəzinə يا ابا الحسا!*)

– قَطِيٌّ qəti, son; ~ جواب qəti cavab; ~ qəti surətdə, qəti olaraq

– قَطِيَّيَّةٌ qətiyyətlik, qətilik, möhkəmlik

– قَطُوعٌ c. قَوَاطِيعٌ arakəsmə

– قَطُوعٌ bədbəxtlik, fəlakət, təhlükə

– قُطُوعَاتٌ c. çala, təkər yeri, oyuq, çökək

– قَطِيعٌ¹ kəsilmiş, ayrılmış

– قُطِيعٌ² c. 1) sürü; 2) *məcaz. orda*

– قَطِيعَةٌ 1) ailədən uzaqlaşma; soyuma; 2) ayrılıq, fikir ayrılığı, kəsilmə, qırılma (*nədən-kimdən* عن); 3) len (*orta əsrlərdə Almaniyada hər bir şəxsə hərbi və ya inzibati xidmət müqabilində bağışlanılan torpaq sahəsi*), torpaq payı

– مُقَطَّعٌ kəsilən, qırılan; ~ تَيَّار *fiz. dəyişən cərəyan*

– مُقَاطَعَةٌ 1) ayrılma; kəsilmə, qırılma (*mü-nasibət*); 2) boykot; (*sözü*) kəsmə; الـ عن طريق *və ya* بالـ işəmuzd (*ödəmə barəsində*); ~ بلاش vaxtından əvvəl öyünmə (*yəni, arxı keçməmiş bərəkəllah demə*)

– مُقَاطَعَةٌ² c. 1) vilayət, əyalət; 2) latifundiya (*mülk, iri mülkədar yerləri*), böyük malikanə (*İraqda*)

– مُقَاطَعٌ c. 1) daş karxanası, daş çıxarılan yer; 2) keçid yeri; 3) parça hissə; مقاطع من الخطاب məruzədən parçalar; 4) parça (*materialdan*); 5) format, ölçü; الـ سَجَادٌ صغير الـ

balaca xalça; 6) *həmç.* صوتي ~ heca; ~ مفتوح (مغلق) açıq (*qapalı*) heca

– مُقَطَّعٌ vassal

– مُقَطَّعٌ süzeren, feodal

– مُقَطَّعٌ kəsici alət; ورق ~ kağız kəsən maşın; الـ الرؤوس ~ gilyotin (*1792-ci ildə Fransada burjuva inqilabı zamanı doktor Gilyotin tərəfindən ixtira edilmiş başkəsən maşın*)

– مُقَطَّعٌ kəsilmiş, doğranmış, parça-parça, tikə-tikə edilmiş

– مُقَطَّعِيٌّ heca -i [-1]; الـ الكتابة الـ hecavi yazı

– مُقَطَّوعٌ kəsilmiş; amputasiya edilmiş; به ~

a) kədərlənən; b) həll edilmiş (*məsələ, iş haqqında*); ~ رجل əsli-nəcabəti məlum olmayan adam; ~ الامل ~ ümitsiz, ümiddən məhrum; الـ عمل işəmuzd iş

– مُقَطَّوعَةٌ c. 1) parça, hissə (*ədəbi əsərlər*); 2) kiçik şeir; 3) musiqili əsər; ~ فردية ~ solo; ~ ثنائية ~ duet (*operettda*)

– مُقَطَّوعَةٌ 1) işlətmə, sərf etmə; 2) istehsal etmə, istehsal; hazırlama, hazırlanma; في ساعات الـ ən qızgın vaxt

– مُنْقَطِعٌ c. 1) kəsişmə yeri; الـ الطريق ~ yollayırıcı

– مُنْقَطِعٌ 1) kəsilmiş; 2) istefa etmiş; 3) dalan, qapılan, uyan (*nəyə* -); 4) tənha, yalqız; ~ يتيم ~ atadan-anadan yetim; ~ القرين ~ fasiləsiz; ~ الـ النظر *və ya* ~ misilsiz; tayı-bərabəri olmayan

I قَطَفَ قُطُوفٌ (*i*) قُطِفَ dərmək, qopartmaq, yığmaq (*meyvə, gül*); قُطِفَ cızmaq, cırmaqlamaq; II قُطِفَ 1) çoxlu yığmaq; 2) dərmək, bir-birinin ardınca qopartmaq (*məs., gül*); الـ الدقيق ~ un ələmək; VII قُطِفَ yığılmaq, dərilmək (*meyvə haqqında*); VIII قُطِفَ 1) dərmək, yığmaq (*meyvə*); 2) götürmək, iqtibas etmək (*nəyisə haradan* من)

- قَاطِفَةٌ *c.* اتُّ – yığım maşını; الكتان ~ kətan-yığan maşın; القطن ~ pambıqyığan maşın
 – قِطَافٌ 1) yığım (*məhsul*); القطن ~ pambıq yığımı; القطن ~ ماكنة pambıqyığan maşın; 2) yığım
 – قُطُوفٌ *c.* قُطُوفٌ 1) cırmaq (*veri*), cızıq, sıyrıntı; 2) salxım
 – قِطْفٌ *c.* قِطْفٌ dərilmiş meyvə; dərilmiş salxım (*üzüm*)
 – قُطُوفٌ *c.* قُطُوفٌ astagəl, ləng, yavaş
 – قِطَافٌ *c.* قِطَافٌ məxmər, velvet; plüş; قِطَافٌ *c.* kökə (*buğda unundan bişirilən*); شجر الـ *bot.* gülünbahar; sabahgülü
 – مَقْطُوفٌ *c.* اتُّ – 1) götürülmüş, iqtibas edilmiş; 2) çıxarış, parça; 3) məcmuə, antologiya; الـ əl-Muqtataf (*jurnal adı*)
 – مَقَاطِفٌ *c.* مَقَاطِفٌ səbət; *tar., hər.b.* tur (*tü-fəng gülləsindən qorunmaq üçün içi torpaqla doldurulan silindrik səbət*)
 – مَقْطُوفٌ *c.* مَقَاطِفٌ 1) bıçaq; 2) bağ qayçısı
 قَطَاطٌ 1. sürətli, iti, cəld; 2. *zool.* kürən cüllüt
 I قَطَّلَ (*u*) قَطَّلَ kəsmək; عنقه ~ başını kəsmək, boynunu vurmaq; II قَطَّلَ = I
 – قِطِيلَةٌ dəsmal, məhrəba
 I قَطَّمَ (*i*) قَطَّمَ 1) dişilə tutmaq, yapışmaq; qapmaq, qamarlamaq; 2) dişləyib qopartmaq; 3) ayırmaq, kəsmək; رقبته ~ kiminsə boynunu üzmək; VII إنقَطَمَ dişlə tutulmuş olmaq
 – قِطْمَاتٌ *c.* قِطْمَاتٌ 1) dişləmə, qapma; 2) parça, hissə
 – مَقْطَمٌ الـ əl-Muqattam a) Qahirə şəhərinin ətrafındakı dağın adı; b) Qahirədə çıxan qəzet adı
 – مَقَاطِمٌ *c.* مَقَاطِمٌ caynaq; pəncə

- 1) قِطْمِيرٌ , قِطْمَارٌ (xurmanın tumunu ləmindən ayıran nazik pərdə); 2) boş şey, əhəmiyyətsiz şey; ما اصبت منه قطميرا mən ondan heç nə almadım; 3) *Quran.* Qitmir (*it adı*)
 I قُطِنَ (*u*) قُطِنَ yaşamaq (*harada* ب , في); II قُطِنَ yerləşdirmək, yaşamaq üçün yer etmək
 – قَاطِنٌ *c.* قَاطِنٌ 1. ömür sürmək; 2. sakin, yaşayan
 – قُطَانٌ *tib.* lümbaqo (*bel ağrısı*), bəldə sancı
 – قِطَانٌ pambıq taciri, pambıq alış-verişi edən
 – قُطْنٌ bel
 – أَقْطَانٌ 1) pambıq; الزهر ~ təmizlənməmiş pambıq; الـ الغل *və ya* الـ الخام pambıq xammalı, çiyidli pambıq; بذرة الـ pambıq toxumu; حلقة الـ pambıq bazarı; دودة الـ pambıq qurdu; شجرة الـ pambıq kolu; آلة جمع الـ pambıqyığan kombayn; ملح الـ pambıqtəmizləyən zavod; الانفجار ~ البارود *və ya* الـ الملتهب *və ya* الـ المفزع *və ya* الـ البارود ~ piroksilin (*partlayıcı maddə*); 2) pambıq; معقم ~ *və ya* طَيِّبٌ ~ sterilizə olunmuş pambıq; حرير ~ kapok, bitki yunu
 – قُطْنِيٌّ 1) pambıq -i [-i]; 2) pambıq parça -i [-i]
 – قِطْنِيٌّ bel -i [-i]
 – قِطْنِيَّاتٌ *c.* pambıq parça məmullatları
 – قُطْنِيَّةٌ¹ qutniyyə (*zolaqlı pambıq parça*)
 – قُطْنِيَّةٌ² *c.* قُطْنِيَّةٌ 1) paxlalı *və ya* qınlı bitki;
 2) qın, qabıq
 – قُطْنٌ (*həmç.* *c.* قَاطِنٌ -dən) *c.* قُطْنٌ qul, nökər
 – قِيطَانٌ *bax:* əlifba sırası ilə
 – قِيطُونٌ otaq, mənzil
 – مَقْطَنَةٌ pambıq əkilən tarla
 – يَقْطِينٌ *bax:* əlifba sırası ilə

I (u) قَطَا (قطو) yavaş-yavaş yerimək, ayaqlarını sürüyə-sürüyə yerimək

– قَطَا *topl., zool.* qata (*kəklik növü*); göyərçinə bənzər, çöldə, səhrada yaşayan quş; طار حسا حسو الـ qanad açıb uçmaq; حسا حسو الـ hərisliklə, acgözlüklə içmək

– قَطَا *c. قَطَا* *zool.* qata (*kəklik növü*); göyərçinə bənzər, çöl və səhralarda yaşayan quş

– قَطَا ağır-ağır yeriyən, ayaqlarını sürüyə-sürüyə yeriyən

I قَع (ə/u) قَع qusmağı gəlmək

– قَع دuzlu, mineral (*su haqqında*)

– قَع kasa, cam, piyalə

I قَع (u) قَع 1) öyləşmək; oturmaq; ~ لمصوّر poza vermək; 2) pusquda durmaq (*kimə qarşı -*); 3) (*evdə*) qalmaq; 4) imtina etmək, yayınmaq (*nədən*); 5) oturtmaq, öyləşdirmək (*kimi -*); 6) taqətdən salmaq; zəiflətmək, üzümək; ~ به الاعياء yorğunluq onu taqətdən saldı; 7) dayanmaq, qurtarmaq (*nə etməyi*); 8) dayandırmaq, saxlamaq (*kimi - nədən*); 9) pis vəziyyətdə qoymaq (*kimi -*), etməkdən imtina etmək (*nəyi kim üçün -*); 10) başlamaq; ~ o danışmağa başladı; قامت لهذا الامر المدينة وحت bütün şəhər bundan həyəcana gəlmişdi; ~ الطعام على المعدة bu yemək mədə üçün ağırdır; ~ على البيض kürt yatmaq, cücə çıxartmaq; II قَع 1) oturtmaq; 2) dayandırmaq, tutub saxlamaq (*nədən*); 3) təsdiq etmək, icazə vermək; bərkitmək; IV قَع 1) oturtmaq; 2) imkandan məhrum etmək (*nə etmək*); ~ عن kiməsə qazanmaq imkanı verməmək (*qazanmaq imkanından məhrum etmək*); ~ الهلع عن الفرار o (*k.*), qorxusundan qaça

bilmədi; ~ الفراش kimisə yorğan-döşəyə salmaq (*xəstəlik haqqında*); اقام هذا الخبر المدينة ~ bu xəbər bütün şəhəri təlatümə gətirdi; V قَع 1) imtina etmək (*nədən*); 2) pensiyaya çıxmaq; VI قَع 1) imtina etmək (*nədən*); 2) istefaya çıxmaq, pensiyaya çıxmaq; VIII قَع (*yer*) tutmaq, oturmaq, öyləşmək

– قَع 1) rədd etmə, rədd edilmə (*nədən*); 2) istefa, qulluqdan çıxma; معاش الـ pensiya; ~ الى الـ istefaya buraxmaq

– قَع istefa ilə bağlı; المعاش الـ pensiya

– قَع sistemləşdirmə; kodifikasiya

– قَع oturan; قَع ~ الهمة hərəkət-siz, tənbel

– قَع 1) baza; جوية عسكرية ~ hərbi-hava bazası; جوية بحرية ~ hərbi-dəniz bazası; الـ الاستراتيجية ~ الحرب *və ya* حربية ~ hərbi baza; الـ الاستراتيجية strateji atom bazası; الـ العائمة üzən baza; الـ المادية التكنيكية maddi-texniki baza; 2) pyedestal, postament; 3) *tex.* patron, sıxac, çərçivə; ~ الملف tutqac; ~ الصمام radio lampasının patronu; 4) əsas; özül; oturacaq (*həmç. riyaz.*); fundament; الـ الذهبية *və ya* الذهب ~ maliy. qızıl standart, qızıl əsas; 5) dib, alt; ~ الى القمة aşığıdan tutmuş yuxarıya kimi bütün camaat; 6) qayda, norma, vəziyyət, prinsip; الـ الثلاثية riyaz. üçlük qaydası; اولی ~ القانون الدولي; ~ مراعاة الدول بالمراعاة bax: naxalq hüquq norması; 7) nümunə, model; ~ البلاد paytaxt; الـ الجبهة ön və arxa cəbhə

– قَع baza (*sif.*), aşığı; əsasında duran

– قَع gecə güvəci

– قَع 1) müharibə zamanı evdə qalanlar;

2) *tar.* xaricilər

– فَعْدَةٌ 1) oturma, öyləşmə; 2) poza, duruş, vəziyyət; 3) oturaq, yan, sağrı; ذوالسـ zu-l-qədə (*qəməri təqviminin 11-ci ayı – 30 gün*)

– فَعْدَةٌ 1. ərincək; 2. tənbel
– فَعْدَةٌ poza (*duruş, vəziyyət*)
– فَعْدَةٌ = فَعْدِيٌّ
– فَعْدَةٌ c. أَفْعِدَةٌ, أَفْعِدَانٌ cavan dövə
– فَعْدَةٌ 1) oturma (*hərəkət*); 2) rədd etmə, imtina etmə (*nədən* عن)

– فَعِيدٌ c. فَعَائِدٌ 1. oturan (*kiminləsə*); المرض ~ yatağa düşmüş, yatağa təhkim olunmuş; 2. mühafizə edən, qoruyan

– فَعِيدَةٌ c. فَعَائِدٌ həyat yoldaşı, arvad
– مَفْعَاعٌ 1. istifadə olan; 2. pensiyaçı (*pen-siya alan adam*)

– مَفْعَعٌ c. مَفَاعِدٌ 1) oturacaq, stul, kürsü; kiçik divan; خَلْفِيٌّ (امامي) ~ arxa (*qabaq*) oturacaq (*maşında*); 2) yer (*parlamentdə*); 3) eşşək (*inşaat işlərində işlədilan taxtadan və s. hündür skamya*)

– مَفْعَدٌ 1. sərbəst hərəkət etmək imkanından məhrum; iflic vurmuş; 2. əlil, şikəst
– مَفْعَدَةٌ c. مَفَاعِدٌ 1) oturaq, yan, sarğı; 2) aşağı hissə, dib, alt

I فَعْرَ (ا) فَعْرٌ dərinləşdirmək, qazmaq; فَعْرٌ (u) فَعْرَةٌ dərin olmaq; II فَعْرٌ dərinləşdirmək; IV أَفَعْرٌ = II; V تَفَعَّرَ 1) dərinləşmək; 2) batmaq, batıb qalmaq (*nədəsə*); 3) pedant olmaq; 4) qram. ق. əvəzinə ء tələffüz etmək

– تَفَعَّرٌ çökük, batıq səth, çöküklük, çuxurluq, batıqlıq; مُفْرَدٌ yastı-çökük
– فَعْرٌ c. فَعْرٌ 1) dərinlik; dərinləşmə; 2) alt, dib

– فَعْرٌ fərasətlilik, itiağıllılıq
– فَعْرَةٌ dərinləşmə, batıq, çuxur
– فَعْرٌ, فَعِيرٌ dərin

– مَفْعَرٌ 1) dərin; 2) (*içəri*) öyilmiş, batıq; çuxura düşmüş, çökək; الوجهين ~ iki tərəfi çökək (*batıq*); محدب ~ qabarıq-çökək; 3) ibarəli, qeliz, təmtəraqlı (*ifadə haqqında*)

I فَعَسَ (ا) فَعَسٌ qabarıq döşü olmaq; فَعَسَ (u) فَعَسٌ döşünü qabağa verib getmək; فَعَسَ ~ başını arxaya çevirmək; VI تَفَاعَسَ 1) vaz keçmək, imtina etmək (*nədən* عن); çəkinmə (*nədən* عن); 2) bacarıqsızlıq, lənglik, ağırlıq nümayiş etdirmək, yubanmaq, ləngimək (*nədə* عن); 3) laqeydlik, başısoyuluq nümayiş etdirmək (*nəyə qarşı* عن); فَعَسٌ = فَعَسَسَ XIV

– فَعَسٌ q. فَعَسَاءٌ c. فَعَسٌ qabarıq, irəli çıxmış döşü olmaq

– تَفَاعَسٌ 1) imtina, özünü saxlama, çəkinmə; ~ اعطى في غير heyifsilənmədən, təəssüflənmədən vermək; 2) lənglik, astagəllik; ~ دون yorulmaq bilmədən, durmadan; 3) laqeydlik, başısoyuluq, iş can yandırmama فَعَعٌ guruldamaq; şıqqıldamaq; taqqıldamaq; cingildəmək; danqıldamaq; بالسلاح ~ (بالاسلحة) qılinc (*silah*) oynatmaq, meydan oxumaq; بضحكة ~ qəhqəhə çəkmək

– فَعْفَعٌ, فَعْفَعٌ sağısağan

– فَعْفَعَةٌ c. فَعْفَاعٌ 1) səs; çatırtı, şaqqıltı, gü-rultu; dınqılatma; cingilti; قعاقع الرعد göy gürultusu; 2) dəbdəbəli, təmtəraqlı nitq

I فَعِيٌّ (ا) فَعِيٌّ dik burnu olmaq, fındıqburun olmaq; IV أَفَعِيٌّ arxa pəncəsi üstündə oturmaq (*it, pişik haqqında*)

– فَعِيٌّ c. فَعَوَاءٌ q. أَفَعِيٌّ fındıqburun

I فَعْفُفٌ (ا/ي) فَعْفُفٌ qurumaq; 2) biz-biz durmaq; V تَفَفَّفَ əsmək (*məs., soyuqdan*)

– فَعْفُفٌ c. فَعْفُفٌ geol. moren (*buzlaqların hərəkəti ilə əmələ gələn süxur yığını*)

– قَفَّهٌ titrəmə, əsmə (*qızdırmadan*)
 – قَفَّفَ c. قَفْفٌ 1) səbət; 2) qayıq (*İraq*)
 I قَفَّرَ (u) قَفْرٌ izi ilə getmək, ardınca getmək; اثره ~ kiminsə izi ilə getmək; IV قَفَّرَ 1) boş, adamsız olmaq, boş qalmaq; 2) boşaltmaq, xaraba qoymaq; العظم ~ sümük gəmirmək; VIII اِقْتَفَرَ = I
 – اِقْفَارٌ 1) boş qalma, viran qalma, viran edilmə; 2) adamsızlıq
 – قَفَّارٌ ~ قَفْرٌ quru çörək (*ədvəsiz*)
 – قَفْرٌ boş, əhalisiz, adamsız; ~ قَفْرٌ quru çörək (*ədvəsiz*)
 – قَفْرٌ 2 c. قَفْرٌ səhra; يباب ~ çılpaq səhra
 – قَفْرَاءٌ səhra, biyaban
 – قَفْرَاتٌ c. قَفْرَةٌ səhra, adamsız yer
 – قَفْرَانٌ c. قَفِيرٌ arı pətəyi
 – قَفْرٌ boş, adamsız, adam ayağı dəyməyən
 I قَفَّرَ (i) قَفْرٌ hoppanmaq, atılıb-düşmək; قفزة كبرى ~ iri sıçrayış, atlayış etmək; فوقه ~ nəyinsə üstündən hoppanmaq; بنا ~ bizim söhbətimiz ...-ə keçdi; II قَفَّرَ 1) (*kiməsə*) əlcək geyindirmək; 2) hoppanmağa məcbur etmək, hoppandırmaq; V تَقَفَّرَ 1) əlcək taxmaq (*özünə*); 2) əllərinə xına qoymaq; VI تَقَفَّرَ bir yerdə hoppanmaq
 – قَافِرٌ hoppanan (*k.*)
 – قَافِرَةٌ c. قَافِرٌ 1. hoppanan (*q.*); 2. 1) qurbağa; 2) həşərat (*pambığa zərər verən*)
 – قَفَّارٌ c. قَفَّارٌ əlcək; قَفَّارَانٌ *təsn.* bir cüt əlcək
 – قَفَّرٌ hoppanma, tullanma, atlanma; مثلث *idm.* üçqat sıçrayış, atlanma; الـ بالزانة uzun ağacda tullanma; عال ~ hündürlüyə hoppanma; طويل ~ uzunluğa tullanma, hoppanma
 – قَفْرَةٌ c. قَفْرَةٌ قَفْرَةٌ, قَفْرَاتٌ sıçrayış, hoppanma; الـ الثلاثية *idm.* üçqat hoppanma, tullanma

– قَفِيرٌ c. قَفِيرٌ 1) mötərizə; sıxac; rəzə; klemma; 2) qafiz a) dənəvər cisimlərin 14 ½ -a bərabər ölçüsü; b) 144 ذراع -a bərabər uzunluq ölçüsü
 – قَفِيرٌ *idm.* eşşək (*üstündən hoppanmaq üçün*)
 I قَفَّشَ (u) قَفَّشٌ 1) yığmaq, qaldırmaq; 2) tutmaq, qamarlamaq, qapmaq; 3) üstünə çıxmaq, qəfildən yaxalamaq; II قَفَّشَ tutmaq, qamarlamaq, yaxalamaq; VII اِنْقَفَّشَ tutulmuş, yaxalanmış olmaq
 – قَفَّشٌ tutma; ~ قَفَّشٌ a) hər cür yalan, uydurma; b) zarafat
 – قَفَّشَاتٌ c. قَفَّشَةٌ şəən nömrə, zarafat
 قَفَّاصٌ səbət satan; səbətçi
 – قَفَّيْصَةٌ c. قَفَّيْصَةٌ toyuq hini
 – قَفَّصٌ c. قَفَّصٌ 1) qəfəs; ~ قَفَّصٌ qəfəsə salmaq; 2) səbət, hörmə səbət; 3) *həmç.* الـ الصدريّ ~ *və ya* الصدر qəfəsi; الـ المحكمة ~ *və ya* المجرمين ~ müt-təhimlər kürsüsü
 قَفَّاطِينٌ c. قَفَّاطِينٌ kaftan, don
 I قَفَّعَ (ə) قَفَّعٌ bürüşmək, qırışmaq, quruyub yığılmaq; II قَفَّعَ bürüşməyə, qırışmağa məcbur etmək; قِيعٌ olmaq; V تَقَفَّعَ = I
 – قَفَّعٌ *tar., hər.* tısağa (düzümü və yerışı)
 – مَقْفَعٌ 1) yığılmış, büzülmüş, qurumuş; 2) arıq, cılız (*insan haqqında*)
 قَفَّقَفَ əsmək, titrəmək (*soyuqdan, qızdırmadan*); قَفَّقَفَ = تَقَفَّقَفَ
 – قَفَّقَفَةٌ titrəmə, əsmə
 I قَفَّلَ (i, u) قَفْلٌ (*həmç.* راجعا) geri qayıtmaq, qayıtmaq, qayıdıb gəlmək (*hərardan*); قَفَّلَ (i) قَفْلٌ 1) bağlamaq; الـ النور ~ işığı söndürmək; 2) ehtiyat görmək, tədarük görmək, yığmaq, toplamaq; II قَفَّلَ qıfıllamaq,

kilidləmək, bağlamaq; IV أَقْلَ = II; المناقشة ~ müzakirəni qurtarmaq; النور ~ işığı söndürmək; VII انْقَلَبَ bağlı olmaq; söndürülmüş olmaq

– ثَقْفِيَّةٌ mus. koda (əsas mövzunu qısaca təkrar edən son hissə)

– قَائِلٌ 1) qayıdan; 2) bağlayan

– قَافِلَةٌ c. قَوَائِلٌ 1) karvan; 2) kolonna, dəstə (nümayişdə); 3) konvoy (dəniz)

– قَائِلٌ çilingər

– قَائِلٌ c. أَقْفَالٌ, أَقْفَالٌ asma qifil, kilid; cəftə, rəzə

– قَائِلَةٌ 1) boyun ardı, peysər, ənsə; من المانشيت مَانَشِيَّتٌ bax: إلى الـ

– قَائِلَةٌ c. قَائِلٌ 2) قَائِلَةٌ (1/10 أَوْقِيَّةٌ və ya 3,744 q-a bərabər çəki vahidi)

– مَقْفَلٌ bağlanmış, qifillənmiş, kilidlənmiş; الاجتماع qapalı iclas; الـ ~ xəsis, simic

فَقْدَرٌ zool. paltus (şimal dənizlərində yaşayan kambala cinsli balıq)

I قَفُو (u) قَفَا (قَفُو) getmək, izləmək, ardınca getmək (kimin-nəyin); اثره ~ kiminsə ardınca getmək; II قَفَى 1) ardınca göndərmək (kimin-nəyin, kimi təs. h. və ya →); 2) qafiyələndirmək, qafiyəyə salmaq (sözləri); VIII اِقْتَفَى 1) baxmaq, təqib etmək; 2) ardınca getmək; المثل ~ nümunə götürmək; 3) güdmək, təqib etmək; اثره ~ a) ardınca getmək, kimisə təqib etmək; b) izi ilə getmək, ...yolu ilə getmək, kimisə təqlid etmək

– ثَقْفِيَّةٌ qafiyələnmiş; qafiyə üsulu

– قَافِيَةٌ c. قَوَائِفٌ 1) qafiyə, ahənglik; 2) söz oyunbazlığı, kalambur, cinas; zarafat; 3) iki-mənəlilik; 4) boyun ardı, ənsə, peysər; ~ بلا eyhamsız, mübaliğəsiz, açıq danışmaq

– قَفَا c. أَقْفَاءٌ, قَفَى k. 1) boyun ardı, peysər, ənsə; !عيناها في ~! məcəz. o çox sayıqdır!; ~ رجع كما جاء ووجهه مثل ~ boş qayıtmaq, əli-boş qayıtmaq; 2) tərs üz, astar; ~ من arxadan; arxasına

– قَفَا = أَقْفِيَّةٌ, أَقْفَاءٌ c. قَفَاءٌ

– قَفَا qafiyəli, ahəngdar

I قَلَّ (ə/i) قَلَّ 1) az, əhəmiyyətsiz, cüzi olmaq; 2) az rast gəlinən, nadir olmaq; قَلَّمَا arabir, nadir hallarda; az-az; قَلَّمَا o mənə az-az yazır; 3) az olmaq (nədən); 4) kiçilmək, azalmaq; ما قَلَّ ودلّ qısa və aydın; قَلَّ 1) (ə/i) قَلَّ 2) qaldırmaq; 2) aparmaq, götürmək, daşımaq; II قَلَّلَ azaltmaq, əksiltmək, məhdudlaşdırmaq; IV أَقَلَّ 1) qaldırmaq; 2) aparmaq; daşımaq; köçürmək (miniklə), çatdırmaq (hara الـ); 3) getmək, miniklə getmək (haradan من); 4) (nəyisə) az etmək; 5) azaltmaq, əksiltmək; 6) kasıb, yoxsul olmaq; X اِسْتَقَلَّ 1) asılı olmamaq, müstəqil olmaq; təkbaşına hərəkət etmək; təkbaşına barması (nə ilə →); 2) az, əhəmiyyətsiz hesab etmək; 3) hərəkət etmək, yollanmaq, yönəlmək, (miniklə) getmək (hara الـ); 4) minmək (nəyəsə – harasa getmək üçün); الباخرة ~ gəmiyə minmək; القطار ~ qatara minmək; السيارة ~ maşına minmək; الطائرة ~ təyyarəyə minmək; الحمار ~ eşşəyə minmək; 5) qalxmaq (yuxarı)

– اِسْتِقْلَالٌ istiqlalıyyət, müstəqillik, sərbəstlik; ذاتي ~ özünüidarəetmə, muxtariyyət

– اِسْتِقْلَالِيٌّ 1. istiqlalıyyətə, müstəqilliyə aid; 2. müstəqillik tələb edən şüarlar; 2. müstəqillik uğrunda mübarizə aparan

– اِسْتِقْلَالِيَّةٌ muxtariyyət

– أَقْلٌ ən kiçik, ən az; ən əhəmiyyətsiz; ~ ən az, minimum; ... ما يقال عنه (فيه) هو أنه... onun haqqında ən azı onu demək olar ki, o...; ~ ən az, heç olmazsa, hər halda

– أَقْلِيَّةٌ c. 1) azlıq, əqəliyyə; 2) milli azlıq

– قَلٌّ və ya قَلٌّ azlıq, cüzilik, əhəmiyyətsizlik; cüzi miqdar, az say; azacıq; bir az

– قَلٌّ titrəmə, əsmə

– قَلٌّ 1) hücrə; 2) qibti patriarxının olduğu yer

– قَلٌّ səhəng, bardaq düzəldən usta

– قَلٌّ 1) azlıq, məhdud say; ~ الممتازة ~ imtiyazlı azlıq; ~ العدد ~ sayca azlıq; ~ جمع الـ gram. azlıq cəmi; 2) azlıq, çatmazlıq; 3) çatmama, kəsir; ~ الادب ~ ədəbsizlik, tərbiyəsizlik; ~ الحياء ~ həyasızlıq, abırsızlıq; ~ العقل ~ axmaqıq, səfəhlik; ~ الحركة ~ ağırlıq, lənglik

– قَلٌّ 1) sağalma, yaxşılaşma; 2) dirçəlmə, rifahın, firavanlığın bərpası

– قَلٌّ 1) səhəng, bardaq; كَسَرُوا ~ onun ardınca bardaq sındırdılar (*mən-fur, ürəyincə olmayan qonağın ardınca deyilən söz*); 2) zirvə, köllə (*dağ*); uc, təpə; 3) dəvənin damağının pərdəsi

– قَلٌّ 1) kiçik, balaca; ~ غير böyüklük, xeyli; ~ الادب ~ tərbiyəsiz, qanacaqsız, ədəbsiz; ~ التجربة ~ az təcrübəli, naş; ~ البضاعة ~ məcaz. yükü az olan; ~ الحياء ~ həyasız, abırsız, utanmaz; ~ الصبر ~ səbirsiz, təmkinsiz, özünü saxlaya bilməyən; ~ العقل ~ ağılsız, axmaq, səfəh; ~ المال ~ kasıb; ~ المعرفة ~ qanacaqsız, kobud; ~ الوجود ~ defisit, nadir tapılan; ~ بعد أيام قلائل ~ bir neçə gündən sonra; ~ az, bir qədər; ~ az-az; 2) əhəmiyyətsiz, cüzi; ~ hamç. ~ الوجود ~ sayca az; 3) hamç.

– او كثير في ~ və ya ~ nadir; 4) arıq, sısq; ~ او كثير ~ heç bir vəchlə, heç cür; ~ من كثير ~ هذا ~ ən az bir şey budur; ~ عمّا ~ tezliklə; ~ يavaş-yavaş, tədricən; ~ بعد ~ və ya ~ بعد ذلك ~ bir qədər vaxtdan sonra, bir qədər keçdikdən sonra; ~ منذ ~ bir az qabaq, bir az əvvəl

– قَلٌّ hücrə; ~ بـ tamamilə, bütöv-lükdə, tam şəkildə

– 1) müstəqil, sərbəst; 2) muxtar

– 1) az edən; ~ كاتب az yazan yazıçı; 2) kasıb, yoxsul; 3) xəsis; 2. xəsis, simic (*isim kimi*)

قَلْوٌ ~ قَلْوٌ ~ box

1) firlandırmaq, hərləndirmək; 2) çevirmək, döndərmək; ~ قلباً ~ nəyisə dəvirmək; ~ الصفحة ~ səhifəni çevirmək; ~ على ~ nəyisə başqa səmtə döndərmək, yönəltmək; 3) (*tərs üzünə*) çevirmək; ~ باطنه الى ~ nəyisə tərs üzünə çevirmək; ~ الحديث ~ qeybətə, dedi-qodu ilə məşğul olmaq; 4) çevirmək, çevirtmək; 5) dəyişdirmək; başqa şəkllə salmaq; 6) devirmək, yıxmaq (*hakimiyyət*); ~ a) hamını ayağa qaldırmaq; b) hər vasitəyə əl atmaq; ~ الحقائق ~ faktları, həqiqəti təhrif etmək; ~ رأساً على عقب ~ hər şeyi alt-üst etmək; ~ ظهر المجنّ ~ bu hamını ona qarşı qaldırdı; ~ هذا الدنيا عليه ~ مَجْنٌ ~ mənim ürəyim bulanır; II قَلْبٌ 1) hərlətmək, fırlatmaq (*baxaraq*); 2) vərəqləmək; göz gəzdirmək; 3) döndərmək, çevirmək; ~ الامر بعقله ~ nəyisə ətraflı düşünmək; ~ الرأي في... ~ və ya ~ ~ bu hamını ona qarşı qaldırdı; ~ الوجه الرأي في... ~ o tərəf-bu tərəfə baxmaq; ~ göz gəzdirmək, nəzərdən keçirmək; ~ النظر في...

fikirləşmək, baş sındırmaq (*nəyinsə üzərində*); V تَقَلَّبَ 1) çevrilmək, dönmək (*ya-taqda*); devrilmiş, çevrilmiş olmaq; 2) dəyişmək, enib-qalxmaq (*qiymətlər haqqında*); 3) dəyişkən, qeyri-sabit olmaq; في المناصب ~ bir-birinin ardınca müxtəlif vəzifələr tutmaq; في النعماء ~ firavan, xoşbəxt yaşamaq; VII اِنْقَلَبَ 1) çevrilmiş olmaq; çevrilmək (*məs., qayıq haqqında*); الحال ~ obr. məsələ başqa şəkil aldı; 2) burxulmuş, çıxmış olmaq; 3) çevrilmək, ...şəklinə düşmək (*təs. h. və ya* الى الهجوم); 4) çıxış etmək (*kimə qarşı*); 5) qayıtmaq (*hara*) الى دار; من دار الى دار ~ evbəv gəzmək

– اِنْقِلَابٌ 1) dəyişiklik; 2) çevriliş, üsyan, qiyam; *siy.* inqilab; عَسْكَرِيّ ~ hərbi çevriliş; القصر ~ saray çevrilişi; 3) *həmç.* gün(əş)dönümü; الشتائيّ ~ yay gündönümü; دائرة الـ *astr.* tropik, mədar; دائرة الـ *astr.* tropik, Xərçəng tropiki Oğlaq tropiki دائرة الـ الصيفيّ ~ 1. çevrilişə aid; 2. çevrilişin iştirakçısı, üsyançı, qiyamçı

– اِنْقِلَابٌ 1) dəyişkənlik, sərbətsizlik; سريع dəyişkən, sərbətsiz; 2) dəyişiklik, dəyişmə; enib-qalxma; الاسعار ~ qiymətlərin, kursun dəyişməsi, enib-qalxması; تَقْلِيْبَاتٌ hava-nın kəskin dəyişməsi; تقليبات الدهر *və ya* تقليبات الزمن *və ya* تقليبات الاحوال bəxtin dönüklüyü; تقليبات الافكار qətiyyətsizlik; الفيز. kritik kütlə *fiz.* kritik həcm, miqdar (*məs., plutoniumun*)

– اِنْقِلَابٌ 1) forma (*tökmə məmulatlar üçün*); model; *poliqr.* matrisa hərfləri tökmək üçün *mis qəlib*; səhifələnmiş mətnin gələcəkdə çap edilməsi üçün saxlanan ka-

ğız qəlibi); 2) qəlib (*ayaqqabı üçün*); الجبنة ~ yumru pendir; السكر ~ kəllə qənd; الصابون ~ sabun qəlibi; الطوب ~ kərpic; قلبا ولسا canla-başla

– اِنْقِلَابٌ ürək xəstəliyi

– اِنْقِلَابٌ 1) çevrilən, çevrilmiş; عربية سة

a) çevrilən araba; b) özüboşaldan; c) *d.y.* dumpkar (*özüboşalan vaqon*); 2) dəyişkən, sərbətsiz; c. اِتُّ – (*həmç.* سيارَة سة *özüboşaldan*)

– اِنْقِلَابٌ c. اِتُّ – qat, qatlama, yaxa, qapaq;

قلبات الجيوب cib qapağı

– اِنْقِلَابٌ 1) hərətmə, fırlatma; 2) çevirmə, döndərmə, çevirmə; 3) dəyişmə, təhrif etmə; للمفاهيم ومنطق الاشياء ~ anlayışların və cismələrin məntiqinin təhrif edilməsi; 4) devrilmə (*hakimiyyətin*); 5) metateza, yer dəyişdirmə (*səslərin*)

– اِنْقِلَابٌ 1) ürək, qəlb; قلوب غلف rəhm-siz, daş ürəklər; قاسي ضعيف zəif iradəli; قاسي iradəsiz; قويّ güclü; cəsur, şücaətli; حدته حيث الـ *amsk* cəsarətlənmək; الـ kiminləsə səmimi söhbət etmək; الـ *kiməsə* ürəyini açmaq; من كلّ الـ səmimi qəlbədən, ürəkdən; توقف عن الخفقان الـ vəfat etmək, keçinmək; 2) ağıl; 3) özək; iç, ləpə; toxum, tum; 4) orta, mərkəz; daxili hissə ~ الوادي ~ vadinin ortası; الدفاع ~ *idm.* müdafiə mərkəzi; في ~ بيته; paytaxtın mərkəzində; öz evində; evdə; 5) mərkəz, əsas mərkəz; الظلام ~ zülmət qaranlıq; 6) medalyon; 7) *xalq dil.* ox, mehvər; 8) *xalq dil.* mədə; السود الـ bədxah, qərəzkar, qəddar, kinli; الـ *xe-yirxah*, xoşxasiyyət; الـ *və ya* على ظهر ~

əzbərdən, heç yerə baxmadan; الحنطة ~ manna yarması; افعال القلوب *qram.* güman, ehtimal, fərziyyə bildirən fellər kateqoriyası (*fikir-ləşmək, fərz etmək, ehtimal etmək və s.* ظنّ - (واخواتها) انخلع ~ qorxmaq; أصبح ~ بين أصبح ~ في *və ya* سقط ~ بين قدميه *və ya* رجلية مَرَقَ ~ طرف قدميه üərəyi ayağının altına düşdü; مَرَقَ ~ (كسر) kiminsə üərəyinə dərđ salmaq, kədərləndirmək, iztirab vermək; يَتَقَطَّعُ ~ الـ لمجرد سماع هذه الانبياء təkçə bu xəbərləri eşitməkdən adamın üərəyi parça-parça olur; يعيرون هناك وايديهم على قلوبهم onlar orada qorxu içində yaşayırlar

– قَلْبٌ 1) kiçik qolbaq; bilərzik; 2) palma-nın özəyi; 3) acıdil adam (*ilan*)

– قَلْبٌ dəyişkən, səbatsız, qəransız

– قَلْبَةٌ ürək xəstəliyi

– قَلْبَاتٌ 1) yaxa, qat, qatlama; köbə, qol köbəsi; 2) marş (*pilləkəndə iki səki arasında olan hissə*)

– قَلْبِيٌّ 1) ürək (*sif.*); səmimi; الشكل ~ ürəyoəxşar, ürəkşəkili; 2) səmimi, həqiqi; ~ ürəkdən, təmiz qəlbədən, səmimi qəlbədən, səmimiyyətlə

– قَلْبٌ dəyişən, tez-tez dəyişən, səbatsız, qeyri-sabit

– قَلْبَانٌ, قَلْبٌ *q. və k.* قَلْبِيٌّ quyu

– قَلْبٌ dəyişən; səbatsız, dəyişkən, qeyri-sabit; ~ الاميال ~ şıltaq

– مَقَالِبٌ 1) zibilxana, zibillik; 2) zara-fat; hiylə, fırldaq, tələ; ~ دَبْرٌ لَهُ tələ qurmaq; 3) *astr.* kulminasiya (*göy cisminin meridiandan keçməsi*)

– مَقَالِبٌ *c.* مَقَالِبٌ toxa, kərki, kətmən

– مَقْلُوبٌ 1) çevrilmiş, devrilmiş; الصورة السحنة ~ güzgüdə əks olunan təsvir; السحنة السحنة üzün

pərişan ifadəsi, dilxor sir-sifət; 2) qatlanmış, bükülmüş; döndərilmiş, tərsinə çevrilmiş; ~ بالـ a) dal-qabaq; b) astar üzünə; c) tərsinə – مُنْقَلَبٌ 1) qayıtma yeri; 2) nəticə; 3) tropik; ~ شتوي ~ Oğlaq tropiki; ~ صيفي ~ Xərçəng tropiki

قَلْبُقُ papaq; qalpaq *c.* قَلْبُقُ

قَلَاتٌ çala, çökək, dərinlik *c.* قَلَاتٌ

– قَلْتٌ *bot.* təmizlənmiş arpa

قَلْحٌ, قَلْحٌ çaxırdaşı, kalium hidrotartarat

(*dişdə*)

– قَوْلِحَةٌ *c.* قَوْلِحَةٌ kələm özəyi; qıça

(*dənsiz, buğdasız*)

قَلْحَفٌ quru, bərk, qurumuş olmaq

– قَلْحَفَةٌ quruluq, bərklik, ağaca dönmə, quruma

I قَلْدٌ (*i*) قَلْدٌ eşmək, əyirmək, eşib hazırlamaq; II قَلْدٌ 1) (*kiməsə orden, boyunbağı və s.*) taxmaq; ~ السيف kiminsə belinə qılınc taxmaq; 2) hakimiyyət vermək, vəzifəyə təy

– قَلْدٌ وزارة الخارجية ~ kiminsə belinə qılınc taxmaq; 2) hakimiyyət vermək, vəzifəyə təy

– قَلْدٌ وزارة الخارجية ~ kiminsə belinə qılınc taxmaq; 2) hakimiyyət vermək, vəzifəyə təy

– قَلْدٌ وزارة الخارجية ~ kiminsə belinə qılınc taxmaq; 2) hakimiyyət vermək, vəzifəyə təy

– قَلْدٌ وزارة الخارجية ~ kiminsə belinə qılınc taxmaq; 2) hakimiyyət vermək, vəzifəyə təy

– قَلْدٌ وزارة الخارجية ~ kiminsə belinə qılınc taxmaq; 2) hakimiyyət vermək, vəzifəyə təy

– قَلْدٌ وزارة الخارجية ~ kiminsə belinə qılınc taxmaq; 2) hakimiyyət vermək, vəzifəyə təy

– قَلْدٌ وزارة الخارجية ~ kiminsə belinə qılınc taxmaq; 2) hakimiyyət vermək, vəzifəyə təy

– قَلْدٌ وزارة الخارجية ~ kiminsə belinə qılınc taxmaq; 2) hakimiyyət vermək, vəzifəyə təy

– قَلْدٌ وزارة الخارجية ~ kiminsə belinə qılınc taxmaq; 2) hakimiyyət vermək, vəzifəyə təy

الاعمى kor-koranə təqlid; 3) imitasiya; saxtalaşdırma, hazırlama, düzəltmə; 4) vermə, verilmə; 5) ənənə

طرق ~ة 1. ənənəvi, adi; təqlidi; 2. ənənələrə riayət edən adam

– تَقْلِيدِيَّةٌ ənənəçilik, ənənələrə bağlılıq
– النِيل ~ قِلَادَةٌ c. قِلَادِيٌّ boyunbağı, həmail; النيل ~ Nil boyunbağısı (*MƏR-də orden adı*); قِلَانِد obr. poeziyanın şah əsərləri

– قَلِيدٌ eşilmiş, eşmə, eşilib hazırlanmış; bürmələnmiş

– مَقْلِيدٌ özünə taxan, gəzdiren
– مَقْلَادٌ c. مَقْلَائِدٌ açar; مقاليد الامور, idarə, hakimiyyət; مقاليد الرئاسة Nazirlər Şurası sədrinin səlahiyyətləri; استولى على مقاليد الحكم və ya الحكم idarə etmək; مقاليد الامور rəhbərliyi kiməsə vermək

– مَقْلُدٌ saxta, qəlb
– مَقْلِيدٌ 1. təqlid edən; 2. 1) təqlidçi; 2) imitator; 3) saxtakar, saxtakarlıqla məşğul olan adam

– قَلِيدٌ = مَقْلُودٌ
– قَلُوظٌ = قَلَاوُوظٌ bax: قَلُوظٌ
– قَلْبٌ, قَلْبٌ tunc

I قَلَسٌ (i) 1) gəyirmək; 2) rəqs etmək, oynamaq; II قَلَسٌ 1) ələ salmaq, rişxənd etmək, lağ etmək (*kimi*), sataşmaq, istehza etmək (على); 2) öyilmək, baş əymək (*kimin qarşısında* -), reverans etmək (*qadın haqqında*); 3) papaq (*qalpaq*) taxmaq (*kimə*)

– قَلَسٌ c. قَلَسٌ yoğun ip, kanat, buraz, tros; dəniz. şvartov, buraz (*gəmini dayandığı yerə bağlamaq üçün qalın kəndir*)

– قَلَسَةٌ c. قَلَسَةٌ qalpaq, papaq; kils. taskülah

(قَلَش) II قَلَشٌ tük tökmək, tüləmək, tükünü dəyişmək

– تَقْلِيْشٌ tüləmə, tük tökmə

– قَالُوشٌ bax: *alifba sırası ilə*

– قَلَشِيْنٌ c. قَلَشِيْنٌ dolaq (*ayaq üçün*)

I قُلُوصٌ (i) 1) azalmaq, ixtisar olunmaq, kiçilmək; 2) yığılmaq, büzülmək, qırışmaq; yığılmaq (*parça haqqında*); II قُلُوصٌ 1) azaltmaq, ixtisar etmək, kiçiltmək; 2) çırmalamaq, qatlamaq (*paltarın qolunu*); qaldırmaq, yığmaq (*paltarın ətayini*); 3) büzüsdürmək, qırışdırmaq; V تَقْلُوصٌ 1) ixtisar olunmaq, kiçilmək; 2) yığılmaq, bürüşmək; 3) getmək (*nədən-kimdən*), tərək etmək (*kimi-nəyi*)

– تَقْلُوصٌ ölçüdə kiçilmə; sıxma, sıxılma, kiçilmə; tib. spazma; جمود و~ في حركة البيع والشراء tic. işgüzar fəallığın azalması

– مَقْلُوصٌ 1) azalan; 2) qısa; qısılmış (*dodaq haqqında*)

II قَلَطٌ nəcis ifraz etmək, qarnını boşaltmaq

– قَلَطٌ dəbəlilik, yırtıq, qırja

– قَلُوطٌ c. قَلُوطٌ təzək

– قَلِيْبٌ qırjası olan xəstə

– قَلِيْبٌ dəbəlilik, yırtıq, qırja

– قَلِيْبَةٌ tib. xayalıq hidroposu

– قَلِيْبٌ = قَلِيْبَةٌ

– مَقْلِيْبٌ xayalıq hidroposu xəstəliyindən əziyyət çəkən

I قَلَعٌ (ə) 1) dartıb çıxartmaq, çıxartmaq, çəkib çıxartmaq, sındırmaq, sındırmaq, qopartmaq, sındırmaq, çıxartmaq; قَلَعٌ ~ çuğunduru (*qazıb*) çıxartmaq; 2) çıxartmaq (*məs., paltar*); II قَلَعٌ 1) bir-bir kökündən

dartıb çıxartmaq (*bitki*); 2) qovmaq, uzaqlaşdırmaq; IV أَقْلَع 1) sahilədən ayrılmaq, yola düşmək, üzüb uzaqlaşmaq, aralanmaq (*nədən* من); havaya qalxmaq, uçub qalxmaq (*təyyarə haqqında*); 2) aralanmaq, imtina etmək (*nədən*), atmaq, tullamaq (*nəyi* عن); إقْلَع ~ (siqaret) çəkməyi atmaq; VII إقْلَع 1) qazılıb çıxarılmaq, tapılmaq; 2) qoparılmış, dartıb çıxarılmış olmaq; uzaqlaşdırılmış olmaq; 3) getmək; VIII إقْلَع dartıb çıxartmaq (*bitki*); çəkmək, çıxartmaq (*öz dişini*)

– قَلْعٌ = إقْتِلاَعٌ

– قَلْعٌ 1) yenilik, yeni qayda, yeni dəb; yeni mal, yeni sort; آخر تقاليع الموضة ən son dəb; 2) qəribəlik, ədəbazlıq

– قَلْعٌ dabaq, ağızvarası

– قَلْعٌ dabaq -i [-i]; الحَمْى السَّهْوِ dabaq xəstəliyi zamanı olan qızdırma

– قَلْعٌ çıxartma, çıxarılma; qoparılma

– قَلْعٌ c. قَلْوَعٌ, قَلْعٌ yelkən

– قَلْعَةٌ 1) qala, bürc, istehkam; السَّوْدِيَّةُ alınmaz qala; للسُّلْمِ وَالتَّقَدِّمِ ~ sülh və inkişafın dayağı; الطَّائِرَةُ av. uçan qala; أَنْ obr. bu məsələdə onlar möhkəm mövqeyə malikdirlər; صاحب صنعة ~ məsəl. sənət sahibi qala sahibi ilə eynidir; 2) şahm. top

– قَلْعَةٌ c. قَلْعٌ iri daş, qaya parçası, buzlaq daşı

– قَلْعَةٌ müvəqqəti götürülmüş əşya; başqasının əmlakı; ~ الدُّنْيَا دَارُ الدُّنْيَا müvəqqəti mənzildir

– قَلْعَةٌ kiçik qala, istehkam, qalaça

– قَلْعٌ c. مَقَالِيعُ sapand; köhn. katapult, mancanaq (*qədimdə ox və ya daş atan alət*)

– قَلْعٌ c. مَقَالِيعُ həməç. الحجارة ~ daş karxanası, daş çıxarılan yer

قَلَعْتُ çirkləndirmək, bulaşdırmaq; إقْلَعْتُ qıvrılmaq, burulmaq (*saç haqqında*)

– قَلَعْتُ¹ bulaşdırma, çirklətmə, kirləndirmə

– قَلَعْتُ² qıvrımlıq, buruqluq

I قَلَفٌ (i) قَلَفٌ 1) təmizləmək, çıxartmaq (*məs., qabıq*); 2) din. sünnet etmək; 3) tıxamaq, kəpitkələmək (*gəmini*); II قَلَفٌ tıxamaq, kəpitkələmək, yağlamaq, yağ sürtmək (*gəmiyə*)

– قَلَفٌ q. قَلْفَاءُ c. قَلْفٌ kəsilməmiş (*bax: قَلَفٌ*)

– قَلْفَةٌ qabıq; nazik qabıq, nazik dəri

– قَلْفَةٌ tıxamaq, kəpitkələmə (*gəmini*)

– قَلْفَةٌ c. قَلْفَةٌ anat. kənar əza

– قَلْفٌ bot. qabıq, nazik qabıq

قَلْفَا sinif nümayəndəsi, məktəbdə müəllimin köməkçisi

قَلْفٌ 1) qatranlamaq, kəpitkələmək (*gəmini*); 2) işi başdansa yeri yerinə yetirmək, diqqətsiz yerinə yetirmək

– قَلْفَا, قَلْفَا tıxayan, kəpitkələyən (*gəmini*); tıxayıcı, kəpitkələyici (*gəmini*)

– قَلْفَةٌ 1) qatranlama, kəpitkələmə, tıxama (*gəmini*); 2) pis, başdansa iş

– قَلْفَا = قَلْفِيَّةٌ c. قَلْفِيٌّ

قَلْفِيَّةٌ kanifol, qatran

I قَلِقٌ (ə) قَلِقٌ 1) narahat olmaq, təlaş keçirmək, təşvişə düşmək, həyəcanlanmaq, rahatsız olmaq; 2) yatmamaq, yuxusuzluğa mübtəla olmaq; IV أَقْلَقَ 1) narahat etmək, təşvişə salmaq, rahatsız etmək, həyəcanlandırmaq; ~ الرِّاحَةُ الْعَامَّةُ ictimai asayişini pozmaq; ~ بِالْهَيْبَةِ kimisə narahat etmək; ~ بِالرَّأْيِ الْعَامِّ ~ ictimaiyyəti narahat etmək; ~ نَفْسَهُ ~ həyəcanlanmaq, təşvişə düşmək; 2) yuxudan məhrum etmək; V تَقَلَّقَ = I

– 1) قَلَقٌ narahatlıq, həyəcanlı vəziyyət; həyəcan, təlaş, əndişə, təşviş; الفكر ~ qayğı, fikir, qorxu, əndişə, çəkinmə; هو على مثل الجمر ~ iztirab çəkmək, iynə üstündə oturmaq; اثار له لديه kimisə təlaşa salmaq, kimisə həyəcanlandırmaq; ... ارب عن ه تجاه... nə iləsə əlaqədar narahatlığını, təlaşını bildirmək; ... في... arasında həyəcanı yox etmək; 2) yuxusuzluq; 3) fiz. induksiya(n)ma

– 1) قَلَقٌ həyəcanlanan, təşvişə düşən, əndişələnən; həyəcanlı, əsəbi; 2) yuxusuzluqdan əziyyət çəkən

– قَلَقَانٌ narahat

– اشاعات قَلَوَقٌ həyəcanlı, qorxulu, iztirablı; هəyəcanlı şeyiələr, xəbərlər

– قَلَقَاسٌ topl., bot. yeməli kolokasiya, taro, Misir kartofu; ~ افرنجي ~ kartof; ~ رومي ~ yerarmudu, yerdombalanı, yerılması; ~ هندي ~ və ya ~ يمني ~ şirin kartof

– ات. c. قَلَقَاسَةٌ bot. kolokasiya

– 1) قَلَقَلٌ hərəkətə gətirmək; tərpətmək, titrətmək; silkələmək, yırgalamaq; 2) narahat etmək, həyəcanlandırmaq, qıcıqlandırmaq; 3) səs, cingilti yaratmaq; تَقَلَقَلٌ hərəkət etmək; tərpənmək, titrəmək; yerindən oynamaq, dəbərmək; silkələnmək, əsmək

– 1) قَلَقَلٌ c. قَلَقَلَةٌ hərəkət; titrəyiş, tərpənmə; silkələmə, yırgalama, əsdirmə; 2) həyəcan, təşviş; narahatlıq; qarışıqlıq, nizam-sızlıq; 3) səs, cingilti; القبود ~ buxovların, qandalların cingiltisi; حروف qram. cingiltili partlayan samitlər kateqoriyası (قطب جد)

– ات. c. قَلَقَلٌ topa, yığın

– ات. c. قَلَقَلَةٌ kəsək

– 1) مُقَلَقَلٌ, مُتَقَلَقَلٌ yırgalanan, yellənən, tərpənən, titrəyən; 2) etibarsız, qərərsiz, səbatsız; ~ مركز etibarsız mövqe

– I قَلَمٌ (i) قَلَمٌ kəsmək, kəşib gödəltmək; II قَلَمٌ 1) tutmaq, kəsmək (məs., dırnaq); budamaq, kəsmək (budaqları); (ظفره ~ a) kiməsə manikür etmək; b) məcaz. kiminsə qolqanadını sındırmaq, kimisə sarsıtmaq; 2) üzünə şillə vurmaq; 3) zolaqlı etmək, zol-zol etmək (parçanı); IV قَلَمٌ yeni iqlimə uyğunlaşdırmaq, iqlimləşdirmək, yeni mühitə alışdırmaq

– إقليمٌ bax: əlifba sırası ilə

– تَقْلِيمٌ kəsmə, kəşilmə (dırnaq), kəşib qısaltma, vurma; ~ الاظافر ~ manikür; ~ مقصن الـ bağ qayçısı

– قَلَمَةٌ kəsiklər, qalıqlar; dırnaq kəsikləri, qırıqları

– 1) قَلَمٌ c. قَلَمٌ qələm, qamış qələm; رصاص ~ karandaş; ~ المصور ~ və ya ~ الرسم ~ rəsm karandaş; ~ شعر للرسم ~ fırça (rəssam); ~ تلوين ~ rəngli karandaş; ~ الحبر (المداد) ~ qələm, avtoqələm; diyircəkli qələm; ~ الاحمر ~ və ya ~ حمره ~ və ya ~ روح ~ dodaq pomadası (boyası); ~ الحواجب ~ qaş rəngləmək üçün karandaş; ~ الالاسود ~ qara boya, pomada (qaş üçün); ~ زلّة ~ və ya ~ اردواز ~ qrifel, daşqələm; ~ سەhv (yazıda); ~ اهل الـ və ya ~ ارباب الـ və ya ~ اصحاب الاقلام ~ yazıçılar, qələm əhli; ~ به الكاتب (kiminsə) qələminə aid; (kimsə tərəfindən) yazılmış; 2) üslub, yazı, xətt; 3) maddə, paraqraf; yazı, qeyd; رؤوس اقلام ~ tezislər; 4) şöbə, hissə, büro; ~ الاستعلامات ~ məlumat bürosu; ~ التحرير ~ redaksiya; ~ الترجمة ~ tərcümə bürosu; ~ الحسابات ~ mühasibat şöbəsi; ~ التشریفات ~ prob vurma bürosu; ~ الدمعة ~

protokol şöbəsi; 5) cizgi, xətt, zolaq; 6) şillə, şapalaq; العريض düzünü desək, sözün düzü

– معركة قلمية karandaş (sif.), yazılı; معركة قələm münəqişəsi, mübahisə, polemika (mətbuatda)

– مَقْلَم 1) kəsilmiş, vurulmuş; 2) zolaqlı
– مَقْلَم kəsən, vuran; مَنَاقِر manikür edən, manikürçü

– مَقْلَم c. مَقْلَم qələmdan; qələm qoymaq üçün qutu, karandaş qutusu və s.

– مَقْلَم 1) kəsilmiş; vurulmuş; 2) zolaqlı (فلس) baş geyimi taxmaq
– مَقْلَم c. قَلْبَسُ, قَلْبَسُ baş geyimi, papaq, şapka; qalpaq; təsək, araqçın; başlıq (paltara tikili olan); ~ أبو zool. qarabaşlı meşə quşu; اصحاب الـ السوداء ruhanilər

I قَلَاءٌ (u) قَلَاءٌ qızartmaq; قَلَاءٌ (u) قَلَاءٌ nifrət etmək

– قَلَاءٌ nifrət, kin, ədavət
– قَلْوٌ kim. qələvi, soda-aş; potaş
– قَلْوِي (شبه قَلْوِيَاتِ c.) شِبْه ~ kim. alkaloid

– قَلْوِي qələvilik, qələvilik dərəcəsi
– قَلْوِي, مَقْلُو qızardılmış, qovrulmuş

قَلْوِي yiv açmaq
1) قَلْوِي vintlənmək, burulmaq, burulub bərkimək; 2) vintlə bərkitmək, möhkəmlətmək;

3) yiv açmaq
– قَلْوِي vint

– قَلْوِي 1) losman; 2) vint; ~ مَسْمَار şurup, vint

– قَلْوِي vintləmə, burma, burub bərkitmə
– مَقْلُو 1) burulmuş, vintlənmiş, burub bərkidilmiş; عمامة vint şəklində burulmuş ömmamə; 2) yivli

I قَلِي (i) قَلِي qızartmaq, qovurmaq (yağda); قَلِي (i) قَلِي nifrət etmək, kin, ədavət bəsləmək; II قَلِي qızartmaq; V قَلِي qızartmaq, qovrulmaq; VI قَلِي bir-birinə nifrət etmək; VII قَلِي = V

– قَلِي qızardılmış, qovrulmuş soğan (sous üçün)

– قَلِي bax: قَلِي
– قَلِي qızartma, qovurma
– قَلِي nifrət; kin, ədavət

– قَلِي bax: قَلِي = قَلِي
– قَلِي bax: قَلِي

– قَلِي tava c. مَقْلِي, مَقْلِي
– قَلِي qızardılmış, qovrulmuş

I قَم (ə/u) قَم süpürmək, süpürüb atmaq, süpürüb təmizləmək; 2) yemək; II قَم qurutmaq

– قَم ات – zibil; قَم صندوق zibil yeşiyi, zibil qutusu

– قَم c. قَم yuxarı; yuxarı hissə; təpə, uc; الرأس ~ təpə; اجتماع الـ yüksək səviyyəli görüş; مؤتمر الـ yüksək səviyyəli müşavirə; بلغ الـ في الصلـ məcaz. həddən artıq lovğalanmaq

– قَم c. قَم süpürge

I قَمَاءٌ (ə) قَمَاءٌ (ə) قَمَاءٌ (ə) qısaboy, bəstəboy olmaq; 2) əclaf, alçaq, rəzil olmaq; VI قَمَاءٌ boyu kiçilmək, boyca balacalaşmaq

– قَمَاءٌ, قَمَاءٌ 1) qısaboyluq, bəstəboyluq; 2) alçaqlıq, rəzillik, miskinlik

– قَمَاءٌ c. قَمِيءٌ 1) alçaqboyu, bəstəboy, balacaboylu; ~ بشرِي cırtdan; 2) rəzil, alçaq, miskin قَمْبَر = قَمْبَر

– قَم II قَم hissələrlə vermək; möhlətlə, tədricən ödəmək; IV قَمَح 1) yetişmək (buğ-

da sünbülü haqqında); 2) başını qaldırmaq; başfəne ~ burnunu yuxarı tutmaq, başqalarının qarşısında lovğalanmaq

– بۇغدا قَمَاحُ satan

– قَمَحٌ topl. buğda

– قَمَحَةٌ 1) buğda dənisi; لم تكن في عينيه ~ واحدة من النوم də olsun yuxu getmədi, o, bir dəqiqə də olsun gözünü yummadı; 2) qamha (*qiymətli daş-qaş üçün çəki vahidi*); 3) qran ($1/4$ *karata və ya 0,04875 qrama bərabər aptek çəki vahidi*)

– قَمَحِيٌّ buğda rəngli

– قَمَحِيَّةٌ buğda rəngi

I قَمَرٌ (u, i) 1) (*qumar*) oynamaq; oyunda qalib gəlmək, udmaq; قَمَرٌ *məch.* uduzmaq, məğlub olmaq; قَمَرٌ (ə) gözünü qamaşmaq, heyran olmaq (*qarın ağılığı*); II قَمَرٌ qızartmaq (*çörək*); III قَامَرٌ oynamaq (*nədən*), qoymaq (*pul* → *nəyə*), karta qoymaq; risk etmək; IV أَقَمَرٌ aylı, aydın olmaq (*gecə haqqında*); V تَقَمَّرٌ qızarmaq; VI تَقَامَرٌ birlikdə (*qumar*) oynamaq

– أَقَمَرٌ q. قَمَرَاءٌ c. قَمَرٌ aylı (*gecə haqqında*)

– قَمَارٌ qumar; نوادي الـ oyun klubları; قumarxana

– قَمَارَاتِيٌّ c. قَمَارَاتِيٌّ şüşəsalan; şüşəçi

– قَمَارَاتِيٌّ c. قَمَارَاتِيٌّ oyunçu, qumarbaz

– قَمَرٌ¹ gözləri qamaşma (*ağılıqdan*)

– قَمَرٌ² c. أَقَمَارٌ 1) ay; 2) *astr.* peyk; الـان sünii اطلاق الـ الاصطناعي; Günəş və Ay; peykin buraxılması; ~ كاذب ~ yalançı ay; ay-para; ~ الدين a) ərik qurusu; b) ərik pastilas; ~ حجر الـ min. selenit

– قَمَرَاءٌ c. قَمَرَةٌ ay işığı

– قَمَرٌ ay (*sif.*); ليلة الـ aylı gecə, mehtab gecə

– قَمَرَاتِيٌّ c. قَمَرَاتِيَّةٌ şüşəsalan; şüşəçi

– قَمَرَةٌ c. اتٌ 1) kayut; kabina (*məs., kosmik gəminin*); 2) dam pəncərəsi, baca; 3) *foto.* kamera

– قَمَرِيٌّ topl. c. قَمَارِيٌّ qumru (*quş*)

– قَمَرِيٌّ 1) ay (*sif.*); ~ شهر qəməri ay; سنة الـ qəməri il; 2) aya oxşar; حروف الـ qram. qəməriyyə hərflər

– قَمَرِيَّةٌ c. اتٌ 1) köşk; 2) dam pəncərəsi, baca

– قَمَارٌ c. أَقَمَارٌ partnyor, oyunçu

– قَمَارَاتِيٌّ = مَقَامَرٌ

– مَقَامَرَةٌ oyun; qumar

– مَقَامَرٌ c. مَقَمَرَةٌ, مَقَمَرٌ qumarxana

– مَقَمَرٌ qızardılmış (*çörək haqqında*); ~ خبز qızardılmış çörək tikələri

– أَقَمَرٌ = مَقَمَرٌ

I قَمَرٌ (i, u) 1) barmaqların ucunda götürmək; 2) qısacaqlarla tutmaq (*xərçəng haqqında*); 3) hoppanmaq, tullanmaq; V تَقَمَّرٌ hoppana-hoppana getmək, tullana-tullana getmək (*في مشيته*)

– قَمَرَةٌ c. قَمَرَاتٌ tullanma, atılma, sıçrayış

I قَمَسٌ (i, u) 1) batırmaq, doldurmaq, basmaq (*suya*)

– قَمَامِيْسٌ c. قَامُوْسٌ 1) okean; 2) lüğət

– قَمَسٌ c. قَمَامِيْسَةٌ 1) knyaz; 2) *kils.* protoierey (*baş keşiş*)

I قَمَشٌ (u) قَمَشٌ yığmaq, götürmək, yığırdırmaq (*tullantı və s.*); II قَمَشٌ = I; V تَقَمَّشٌ geyinmək

– قَمَاشٌ c. أَقَمِشَةٌ 1) parça, qumaş; اقمشة صوفية yun parçalar; اقمشة قطنية pambıq parçalar; اقمشة بلاستيك sünii parçalar; ~ تيلي pambıq parça; ~ شغل السئارة ~ trikotaj parça; 2) lövhə, tablo (*rəsm üçün*); ~ اللوحة 3) tullantı,

zir-zibil, dəyərsiz şeylər; 4) əşya, müxəl-ləfat, ev əşyaları; البيت ~ ev əşyaları; الناس ~ cəmiyyətin pozğun ünsürləri

– فَمَاشٌ arşınmalçı, parça alveri edən

– فَمَاشَةٌ parça hissəsi, parça kəsiyi

– فَمَنَّةٌ c. اتُّ – çubuq, qırmanç, qamçı, şallaq

I فَمَصَّ (i, u) فَمَصُّ 1) çapmaq, dörd-ayaqlı qaçmaq; 2) şillaqlamaq, təpikləmək, şillaq atmaq; II فَمَصَّ 1) çapmaq, dördəyək sürmək; 2) şillaqlamaq, şillaq atmaq, təpikləmək, təpik atmaq; 3) köynək geyindir-mək (kiməsə); V تَمَصَّ 1) köynək geyin-mək; 2) din. yerləşmək, keçmək (kimə في – ruh haqqında); 3) başqa şəkil almaq, ...çev-rilmək (nəyə الی), ...halına keçmək (nədən الی nəyə من الی)

– تَمَصَّصٌ 1) keçmə, keçid; الدِّينُ ~ din. ruhun keçməsi, metempsixoz; 2) başqa şək-lə düşmə, çevrilmə, başqa şəkil alma

– تَمَيِّصٌ 1) şillaq atma, təpik atma, şillaq-lama; مَسَالٌ كَثْرَ التَّنْحِيصِ يَعْلَمُ الْحَمَارُ الـ eşşəyi tez-tez bizləmək onu şillaq atmağa öyrət-məkdir; 2) köynək geyindirmə (kiməsə)

– فَمَاصٌ فَمَاصٌ, فَمَاصٌ, فَمَاصٌ

– فَمَاصَةٌ c. فَمَاصَةٌ protoierey

– فَمَاصَانِيٌّ c. فَمَاصَانِيٌّ köynək hazırlayıb satan usta

– فَمِصٌّ 1) köynək; النِّسَاءُ ~ النساء ~ qadın köynəyi; النُّومُ ~ gecə köynəyi; عثمان ~ Osmanın köynəyi (mübarizə rəmzi); اِتَّخَذَ مِنْ ... استخدم شينا كـ عثمان və ya شيء ~ عثمان بقصد... mübarizə rəmzi kimi nədənsə isti-fadə etmək; 2) qısa, qılf; القلب ~ anat. ürək ətrafı kisə

I فَمَطَّ (i, u) فَمَطُّ 1) bələmək (uşaq); 2) bint-ləmək, bintlə sarımaq; II فَمَطَّ 1) bələmək;

sarımaq, bağlamaq; 2) bintləmək, bintlə bağ-lamaq, sarğı qoymaq; V أَفَمَطَّ bələnməmiş olmaq – فَمَاطٌ , فَمَاطٌ c. فَمَاطَاتٌ , فَمَاطَةٌ bələk; qun-daqbağı, bələkağı

– فَمَاطَةٌ c. اتُّ – qammata (cəza vermək üçün alət)

– فَمَطَةٌ 1) yaylıq (baş üçün); sarıq, çalma, əmmamə; 2) tex. sıxac, qısqac

– فَمَمَطٌ 1) bələnməmiş; 2) bintlənmiş

– فَمَاطِرٌ c. فَمَاطِرٌ çanta; yol çantası, bel çantası, dağarcıq

I فَمَعَّ (ə) فَمَعٌ 1) boğmaq, yatırtmaq (məs., üsyani); مَهْدٌ فِي مَهْدِهِ döldə, rüşeymdə nəyisə əzmək, sıxmaq; 2) söndürmək (yanğın); IV أَفَمَعَ = I; VII اِنْفَمَعَ yatırdılmaq, boğulmaq, boğulmuş, susdurulmuş olmaq

– فَمَعٌ 1) yatırılma, boğulma (məs., üsyani); repressiya; cəza; 3) söndürmə (yanğın)

– فَمَعٌ snob (aristokrat cəmiyyətinin zövq və adalarını kor-koranə təqlid edən adam)

– فَمَعٌ , فَمَعٌ c. أَفْمَاعٌ 1) qıf; ağızlıq;

2) bot. kasacıq; gövdə (göbələkda); gövdə-cik, saplaq (meyvədə); 3) papiros kötiyü, pa-piros qırıntısı; الخبَايطة ~ üskük, oymaq; السكر ~ kəllə qənd

– فَمَعِيٌّ c. فَمَعِيٌّ cəza -i [-i]; التَّدَابِيرُ الـ cəza tədbir-ləri

– فَمَمَعَةٌ c. مَمَامِعٌ əmud, toppuz; böyük dəyə-nək

فَمَمَمٌ narazı olmaq, şikayət etmək, deyini-mək, narazılıq etmək; فَمَمَمٌ = فَمَمَمٌ

– فَمَمَمٌ c. فَمَمَمٌ 1) ətir şüşəsi, flakon; 2) bu-tulka, şüşə; 2) arxit. şpil (binanın təpəsində uzun mil)

– فَمَمَمَةٌ narazılıq, şikayət, deyinqə

I فَمَلَّ (ə) فَمَلٌّ bitli olmaq, bit basmaq; II فَمَلَّ = I

- قَانَانَةٌ = قَانُونَةٌ –
 – قَانَانَةٌ, قَانَانَةٌ, قَانَانٌ *c.* قَانَانِيٌّ. butulka, şüşə; flakon, dərman şüşəsi
 – قَانَانٌ 1. normalaşdırılmış, normaya salınmış; 2. müəyyən edilmiş norma
 – قَانَانٌ qanun verən, qanunverici
 قَانَانِيٌّ al-qırmızı; ~ al-qırmızı, tünd-qırmızı
 – قَانَانِيٌّ 1. Qana əyalətindən olan; 2. Qana əyalətinin sakini
 قَانَانٌ *və ya* قَانَانَةٌ *c.* قَانَانَاتٌ *bot.* qabıq, qişa, qılaş; çiçək altlığı
 – قَانَانٌ, قَانَانٌ *c.* قَانَانِيٌّ *bot.* kasacıq
 – قَانَانٌ, قَانَانٌ, قَانَانٌ *çətənə (bitki);* ~ قَانَانٌ qaytan, bağ, ip; قَانَانِيٌّ ~ hind çətənəsi; cut (*hind kəndiri*)
 – قَانَانِيٌّ çətənə -i (-i)
 – قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ atlılar dəstəsi
 قَانَانِيٌّ 1) (*nəyisə*) yuxarıda yerləşdirmək; 2) (*kimisə*) həddən artıq tərifləmək, göylərə qaldırmaq
 – قَانَانِيٌّ *topl. c.* قَانَانِيٌّ torağay
 – قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ torağay
 – قَانَانِيٌّ ¹ (*miq. et.* قَانَانِيٌّ) 1) bomba; 2) mərmə, güllə, qumbara
 – قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ – at – kəkil (*quşa aid*)
 – قَانَانِيٌّ qoz, donqar; ~ قَانَانِيٌّ qozbel, donqar
 قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ günbəz (*kişi geyimi*); kaftan
 قَانَانِيٌّ parusin (*qalın kətan parça*), qalın kətan
 قَانَانِيٌّ *bot.* kasacıq
 قَانَانِيٌّ bombalamaq
 – قَانَانِيٌّ, قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ dəstə (*atlı və ya piyada*)
 – قَانَانِيٌّ bombalama, bombalanma
 – قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ 1) top gülləsi, qumbara; 2) bomba; 2) hidrogen bombası; ~ قَانَانِيٌّ *və ya* قَانَانِيٌّ ~ hidrogen bombası; ~ قَانَانِيٌّ ~ napalm bombası; ~ قَانَانِيٌّ ~ partlayıcı ~ قَانَانِيٌّ

- bomba; ~ قَانَانِيٌّ ~ işıqlandırıcı bomba; ~ قَانَانِيٌّ ~ torpeda; ~ قَانَانِيٌّ ~ tüstüverən bomba; ~ قَانَانِيٌّ ~ حارقة ~ *və ya* قَانَانِيٌّ ~ محرقه ~ yandırıcı bomba; ~ قَانَانِيٌّ ~ ذرّيّة ~ atom bombası; ~ قَانَانِيٌّ ~ زمنیّة ~ gec açılan bomba; ~ قَانَانِيٌّ ~ الطائرة ~ təyyarə gülləsi; ~ قَانَانِيٌّ ~ الكوبالت ~ *tib.* kobalt topu; 3) qumbara; ~ قَانَانِيٌّ ~ اليد ~ *və ya* قَانَانِيٌّ ~ əl qumbarası; ~ قَانَانِيٌّ ~ مسيلة للدموع ~ gözyaşardıcı qazla dolu olan qumbara
 – قَانَانِيٌّ bombalayan; ~ قَانَانِيٌّ طائرة bombardmançı təyyarə
 قَانَانِيٌّ gül kələm
 1) قَانَانِيٌّ (*u*) قَانَانِيٌّ 1) tabe olmaq; boyun əymək, itaət etmək (*kiməsə*); 2) gününü dua etməklə keçirtmək; cidd-cəhdlə, səylə dua oxumaq
 – قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ dindar, mömin
 – قَانَانِيٌّ dindarlıq, möminlik
 قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ gəmi (*Nildə*)
 قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ nabat
 قَانَانِيٌّ *kils.* dua kitabı
 قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ qundaq; top altlığı, top qundağı
 – قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ silahqayıran, silah ustası
 قَانَانِيٌّ qunduz; ~ قَانَانِيٌّ ~ المسك ~ su samuru
 قَانَانِيٌّ = قَانَانِيٌّ
 قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ 1) keşiş cübbəsi tikən adam;
 2) ponomar (*aşağı rütbəli keşiş*)
 قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ 1) lampa; 2) lampion; fənər;
 3) qəndil çilçıraq; ~ قَانَانِيٌّ ~ البحر ~ meduza
 – قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ fənər düzəldən, fənər ustası
 – قَانَانِيٌّ pis, bədbəxt; ~ قَانَانِيٌّ onun bədbəxt taleyi var; ~ قَانَانِيٌّ onun həyatı uğursuzdur
 قَانَانِيٌّ iddialanmaq, özünü çəkmək, özünü yaxşı göstərməyə çalışmaq; ~ قَانَانِيٌّ = قَانَانِيٌّ
 قَانَانِيٌّ *c.* قَانَانِيٌّ bir çəngə saç; ~ قَانَانِيٌّ kəkil

I فَنَصَّ (i) فَنَصَّ tutmaq, ovlamaq, ova çıxmaq, ov etmək; VIII فَنَصَّ ov etmək; ov ovlamaq, tutmaq; الفرصة ~ obr. fürsətdən istifadə etmək; نظره ~ kiminsə baxışlarını, nəzərini hiss etmək

– فَنَصَّ c. فَنَصَّ ovçu

– فَنَصَّ (müq. et. فَوَيْصَة) c. فَوَيْصَة çinədan (quşlarda); (ikinci) mədə

– فَنَصَّ 1) فَنَصَّ c. فَنَصَّ ovçu; 2) sərrast atıcı; snayper

– فَنَصَّ ov quşu, ovda tutulan qənimət

– فَنَصَّ c. فَنَصَّ konsul; عام ~ və ya جنرال ~ baş konsul; نائب ~ və ya وكيل konsulun müavini, konsulun köməkçisi

– فَنَصَّ c. فَنَصَّ konsulluq

– فَنَصَّ konsul (sif.)

– فَنَصَّ = فَنَصَّ ~ baş konsulluq

I فَنَصَّ ümidini فَنَصَّ və فَنَصَّ (u) فَنَصَّ itirmək, ümitsizliyə qarılmaq; II فَنَصَّ inamını qırmaq, sarsıtmaq; ruhdan salmaq; IV فَنَصَّ = II

– فَنَصَّ ümidini itirən; məyus, qəmgin, kərdərli, sarsılımış

– فَنَصَّ ümitsizlik, çarəsizlik

– فَنَصَّ xalq dil. 1) vasvasılıq, şıltaqlıq; 2) qəlizlik, ibarəlilik; qürur

– فَنَصَّ ümitsizlik, çarəsizlik

– فَنَصَّ xalq dil. 1) inadçıl, vasvası, çətin bəyənən; 2) təşəxxüslü; qəliz, təmtəraqlı

– فَنَصَّ ümitsizlik, çarəsizlik

– فَنَصَّ gəmidə yeyilən suxarı

– فَنَصَّ 1) günbəzli (nə isə) tikmək; 2) yığmaq, toplamaq; 3) böyük sərvətə malik olmaq; فَنَصَّ 1) günbəzli tikilmək; 2) yığılmaq, toplanmaq

– فَنَصَّ c. فَنَصَّ qıntar (36 okka və ya 100 Misir ratlinə və ya 44,928 kq-a bərabər çəki vahidi); اسکندراني ~ İskəndəriyyə sentneri (112 okka və ya 139,776 kq-a bərabər çəki vahidi)

– فَنَصَّ tükənməz sərvət sahibi

– فَنَصَّ 1) فَنَصَّ körpü; viaduk; akveduk; 2) bənd; القناطر الخيرية Nil bəndi; عين (باب) الـ şlüz; 3) tağ, günbəz, qübbə; قناطر البناء arkada, tağ sırası

– فَنَصَّ, فَنَصَّ bot. qızıl çətir (ot bitkisi)

– فَنَصَّ 1) günbəzlə tikilmiş; 2) yığılmış, toplanmış; böyük miqdarda toplanmış; القناطر التükənməz var-dövlət, hədsiz sərvət

– فَنَصَّ = فَنَصَّ

I فَنَعَ (ə) فَنَعَ 1) tələbkar olmamaq, aza qane olmaq; kifayətlənmək, qənaətlənmək (nə ilə -); 2) əmin olmaq, inanmaq; II فَنَعَ

1) razı salmaq, qane etmək, məmnun etmək; 2) inandırmaq; sübut etmək; 3) örtüklə örtmək (üz – qadın haqqında); 4) maska taxmaq (kiməsə); IV فَنَعَ inandırmaq, yola gətirmək, dilə tutmaq, razı salmaq; V فَنَعَ 1) üzünü örtüklə örtmək, üzünü bağlamaq (qadın haqqında); örtülmək, bürünmək, maskalanmaq (nə ilə -); بفتاع اسود ~ qara maska taxmaq; بفتاع الديموقراطية ~ obr. özünü demokrat kimi qələmə vermək; بمظاهر مختلفة ~ obr. müxtəlif cildə (dona) girmək; 2) hər b. maskalanmaq; VIII فَنَعَ 1) kifayətlənmək, qənaətlənmək, qane olmaq (nəyə -); 2) inanmaq, əmin olmaq; 3) razılaşmaq

– فَنَعَ 1) əminlik, yəqinlik, əmin olma; 2) məslək, əqidə; inandırmaq; 3) məmnun olma; razı qalma; razılıq, məmnunluq

– فَنَعَ 1) əminlik, yəqinlik, əmin olma; 2) məslək, əqidə; inandırmaq; 3) məmnun olma; razı qalma; razılıq, məmnunluq

– فَنَعَ 1) əminlik, yəqinlik, əmin olma; 2) məslək, əqidə; inandırmaq; 3) məmnun olma; razı qalma; razılıq, məmnunluq

– فَنَعَ 1) əminlik, yəqinlik, əmin olma; 2) məslək, əqidə; inandırmaq; 3) məmnun olma; razı qalma; razılıq, məmnunluq

– فَنَعَ 1) əminlik, yəqinlik, əmin olma; 2) məslək, əqidə; inandırmaq; 3) məmnun olma; razı qalma; razılıq, məmnunluq

– فَنَعَ 1) əminlik, yəqinlik, əmin olma; 2) məslək, əqidə; inandırmaq; 3) məmnun olma; razı qalma; razılıq, məmnunluq

– فَنَعَ 1) əminlik, yəqinlik, əmin olma; 2) məslək, əqidə; inandırmaq; 3) məmnun olma; razı qalma; razılıq, məmnunluq

– فَنَعَ 1) əminlik, yəqinlik, əmin olma; 2) məslək, əqidə; inandırmaq; 3) məmnun olma; razı qalma; razılıq, məmnunluq

- 1) قَانِعٌ aza qane olan, tələbkar olmayan;
2) məmnun qalan; razı, məmnun (→)
– 1) قِنَاعَاتٌ, أَقْنِعَةٌ c. قِنَاعٌ örtük; duvaq; tor;
2) maska; التتكر ~ maskarad maskası; الـ الوافي qoruyucu maska; 3) maska, iç üz; الـ كشف ifşa etmək, iç üzünü açmaq, maskasını çıxartmaq; القناعة متنوعة hər cür maskalanmaq, müxtəlif dona girmək; 4) anat. ürək ətrafı kisə
- 1) قِنَاعَةٌ razılıq, aza qane olma, tələbkar olmama, iddiasızlıq; sadəlik; 2) əminlik, yəqinlik, əmin olma; ... بات على ~ تامة بال... -də tam əminliyini saxlamaq
- قَنَعٌ tələbkar olmama, iddiasızlıq
– قِنَعٌ aza qane olan, tələbkar olmayan, iddiasız
- قِنَاعٌ, قِنَعٌ c. قِنَعٌ silah
- قِنُوءٌ aza qane olan, tələbkar olmayan; sadə
- قِنَاعٌ c. قِنَاعٌ kafilik; kafi etmək; razılıq, məmnunluq; ~ هذا bu kifayətdir
- 1) قِنَاعٌ qane edən; kafi; 2) inandırıcı, qaneedici; ~ جواب inandırıcı cavab
- قِنَاعٌ maskalanmış; maska taxmış; الاعداء
- المقتعون والسافرون açıq və gizli düşmənlər
- قِنَاعٌ c. قِنَاعٌ 1) kirpi; البحر ~ dəniz kirpisi;
- 2) həmç. كبير ~ oxlu kirpi
- قِنَاعٌ = قِنَاعٌ c. قِنَاعٌ
- قِنَاعٌ pinti görünmək; dağınıq (daranmamış) saç olmaq
- قِنَاعٌ qonaq, saray, imarət; hökumət binası
- قِنَاعٌ c. قِنَاعٌ torpağın altında suyun yerini müəyyənləşdirməyi bacaran adam
- قِنَاعٌ c. قِنَاعٌ – kanal
- I قِنَاعٌ (ə) قِنَاعٌ qaxsımaq (yağ haqqında)
- قِنَاعٌ c. قِنَاعٌ bax: əlifba sırası ilə

- قِنُوءٌ Mormyrus (Nil çayında yaşayan balığın adı)
- I قِنُوءٌ (u) قِنُوءٌ 1) əldə etmək; 2) malik olmaq; قِنُوءٌ قِنُوءٌ (ə) قِنُوءٌ qırğıburun olmaq; II قِنُوءٌ qazmaq (kanal); VIII قِنُوءٌ = قِنُوءٌ
- قِنُوءٌ c. قِنُوءٌ q. قِنُوءٌ ~ الانف qırğıburun
- قِنُوءٌ əldə etmə, tapma
- قِنُوءٌ əldə etmə, tapma (sif.)
- قِنُوءٌ texnik
- قِنُوءٌ kanal qazma
- قِنُوءٌ bax: əlifba sırası ilə
- قِنُوءٌ 1. əldə edən, tapan; 2. sahib
- قِنُوءٌ 2. q. قِنُوءٌ parlaq (rəng haqqında); ~ احمر al-qırmızı
- قِنُوءٌ 1) قِنُوءٌ c. قِنُوءٌ kanal; qol (çay); axar; سويس ~ Süveyş kanalı; التحويل ~ budaq kanalı; الـ البولية sidik kanalı; الـ الدمعية göz yaşı kanalı; الـ المنوية həzm kanalı; الـ الهضمية toxum kanalı; 2) boru; 3) suaxıdan kanal; çirkab borusu; 4) nizə, mizraq; الـ صلب لا ثلین الحوادث ~ möhkəm, iradəli; الـ لا ثلین الحوادث ~ o, fikrindən dönməz; الـ الشيخ qocanın ürəyi yumşaldı
- قِنُوءٌ c. قِنُوءٌ – qanov, ensiz arx, arx
- قِنُوءٌ kanala aid; ayırıcı qolu olan; الغدد
- قِنُوءٌ bax: الـ
- قِنُوءٌ nailiyyət, əldə edilmiş şey
- قِنُوءٌ c. قِنُوءٌ salxım (məcaz. xurma)
- قِنُوءٌ nailiyyət, əldə edilmiş şey; mülkiyyət; yiyəlik
- قِنُوءٌ c. قِنُوءٌ – kiçik kanal; arx
- قِنُوءٌ c. قِنُوءٌ qazanılmış, yığılmış, əldə edilmiş; əmlak; بالحرام ~ əyri yolla qazanılmış (sərvət); المنحف muzeyin nailiyyətləri

I قَنَى (i) قَنَى 1) əldə etmək, qazanmaq; 2) (*mal-qara*) saxlamaq

– قنو: *bax*: قنوۋە, قنوۋە = قَنِيَّة, قَنِيَّة

قنوۋە *bot.* dorema (*Dorema ammoniacum*)

I قَهْرُ (ə) قَهْرُ 1) qalib gəlmək, fəth etmək, məğlub etmək; müqaviməti qırmaq; tabe etmək; لا يَقهرُ لا məğlubedilməz, yenilməz; 2) məcbur etmək, vadar etmək (*نأىء*, على, الى); 3) zəhlə tökmək, bezdirmək; 4) könül sındırmaq, incitmək, kədərləndirmək, əhvalını pozmaq; VII اِنْقَهَرُ 1) fəth edilmiş, tabe edilmiş olmaq; 2) kədərlənmək, əhvalı pozulmaq

– لا يَقهره 1) qalib gələn, məğlub edən; ~ يَقهره

a) onunla heç kim bacarmaz; b) yenilməz; 2) məcbur edən, vadar edən; 3) güclü, güc çatmayan; a) قُوۋة ~ force majeure; b) kobud güc

– قَاهِرِي 1) Qahirə (*sif.*); 2) qahirəli

– قَاهِرٌ qadir, qüdrətli (*Allahın epiteti*)

– قَهْرٌ 1) tabe olma; 2) vadar etmə, məcbur etmə; zor; وسائل الـ zor tədbirləri; زورلا, zorakılıqla, güclə; 3) kədər, dərd, dilxorluq, pərtlik

– قَهْرَانٌ 1) incidilmiş, küsdürülmüş; 2) kədərli, qəmgin

– قَهْرَةٌ 1) məcburiyyət 2) məcbur etmə

– قَهْرَةٌ 2) oxra

– قَهْرِي 1) məcburi, icbari, zorakı; 2) asılı olmayan; qaçılmaz, labüd; السبب الـ qaçılmaz zərurət, fors-major; لظروف الـ labüd olduğuna görə, zəruri olduğuna görə; 3) təbii; طوارئ الـ təbii fəlakətlər

– مَقْهُورٌ 1) fəth edilmiş, istila edilmiş; tabe edilmiş; 2) məcbur edilmiş, məcbur qalmış;

3) incidilmiş, küsdürülmüş; 4) dilxor olmuş; kədərli, qəmgin, qüssəli

– قَهْرَمَانٌ c. قَهْرَمَانٌ müdir, təsərrüfat müdiri

– قَهْرْمَانَةٌ c. قَهْرْمَانَةٌ 1) təsərrüfat işlərinə baxan qadın; 2) mürəbbiyə

قَهْرٌ 1) geri çəkilmək; 2) düşmək, aşağı enmək (*qiymətlər haqqında*); نَقَهْرٌ 1) geri çəkilmək; 2) geriləmək, arxaya getmək, geri qalmaq, tənəzzül etmək

– نَقَهْرٌ arxaya, geri hərəkət etmə, getmə, geri çəkilmə; tənəzzül, geriləmə, geri qalma

– قَهْرَةٌ 1) arxaya, geri hərəkət, geri çəkilmə; 2) tənəzzül, gerilik; düşkünlük

– قَهْرِي geri çəkilmə, əks hərəkət; ~ رجع geri çəkilmək, dal-dalı getmək

قَهْقَهَةٌ qəhqəhə çəkmək, ucadan gülmək

– قَهْقَهَةٌ qəhqəhə, ucadan gülüş

(فِهْر) IV أَفْهَى çoxlu qəhvə içmək

– قَهْوَجِيَّةٌ c. قَهْوَجِيٌّ qəhvəxana sahibi, qəhvəxana saxlayan

– قَهْوَةٌ 1) qəhvə dənəsi; 2) qəhvə (*içki*);

سادة ~ şəkərsiz qəhvə; زيادة ~ çox şirin qəhvə; 3) çaxır, şərab

– قَهْوَةٌ 2 c. قَهْوَاتٌ kafe; qəhvəxana

– قَهْوَةٌ c. مَقَاوُ = قَهْوَةٌ kafenin daimi ziyarətçisi, kafeyə daim gələn

I قَهِي (ə) قَهِي istəməmək (*məs., yemək, içmək* عن الطعام وعن الشراب); o nə yemək istəyir, nə də içmək

I قَابٌ (u) قَابٌ 1) qazmaq, oyuq, çuxur qazmaq; 2) sındırmaq (*yumurta - quş balası haqqında*); II قَوَّبٌ qazmaq, qazıb çıxartmaq; V تَقَوَّبٌ sınmaq, qırılmaq (*yumurta haqqında*); VII اِنْقَابٌ = V

– قَابٌ قوس qısa məsafə, yaxın məsafə; قَابٌ قوس ox uçuşuna bərabər məsafədə; obr. çox ya-

xin; هذا قاب قوسين *və ya* هذا على ~ قوسين bu çox yaxındır; قاب قوسين من الموت *obr.* ölmün bir addımlığımda; أصبح على ~ قوسين او ... ادنى من... –ə çox yaxın olmaq

– قوبُ oyuq, çuxur, girinti, qazıq

– قوابُ *c.* cücə

– قوباءُ *c.* tib. 1) dəmrov; keçəllik;

2) ekzema

– قوبيةُ *c.* tib. dəmrov

I قاتَ *(u)* قاتَ yedirtmək, yedizdirmək, qıdalandırmaq; II قوتَ 1) yeyəcəklə, qida ilə, azuqə ilə təchiz etmək; 2) saxlamaq, dolandırmaq; IV أقاتَ = I; V تقوتَ yemək, qidalanmaq (*nə ilə* –); VIII إقتاتَ = V

– قاتنةُ yedirtmə, qıdalandırma

– قاتَ *bot.* qat (*yarpaqları Yəməndə narkotik vasitə kimi çeynənən bitki*); مضع الـ qat çeynəmək

– قاتَ *c.* قاتَ qida məhsulları; qida; yemək, azuqə; قاتَ məhsullar; اليوم ~ yaşayış üçün ən zəruri olan, gündəlik ruzi; بحث عن الـ ruzi axtarmaq; عمل في سبيل الـ çörək üçün çalışmaq

– قاتنةُ qıdalandırma; qıdalandırıcı; الـ ruzi verən (*Allahın epiteti*)

I قوحَ 1) süpürmək, süpürüb atmaq, süpürüb təmizləmək; 2) irinləmək (*yara haqqında*); II قوحَ = I; III قواحَ boş şeylər üçün mübahisə etmək; mübahisə etmək, razı olmamaq; iddia etmək; V تقوَحَ irinləmək, irin vermək, çirk gəlmək

1) مَقَادَة , قِيَادَة (*u*) قَادَ قودَ) aparmaq, idarə etmək; سِيَارَة ~ avtomobil sürmək; طَائِرَة ~ təyyarə sürmək; الاوركسترا ~ dirijorluq etmək; 2) rəhbərlik etmək, başçılıq etmək; komandirlik etmək; VII إقتَادَ 1) özünün idarə olun-

mağına imkan vermək; aparılmaq, idarə edil-mək; 2) itaət etmək, tabe olmaq, boyun əymək (*kimə* –); ...əлиндə alət olmaq, kiminsə sözü ilə oturub-durmaq; 3) təsir altına düşmək; uymaq, qapılmaq; davam gətirməmək; VIII إقتَادَ aparmaq, ötürmək (*hara* الی); X إستقَادَ büsbütün tabe olmaq, bütün-lükdə itaət etmək (*kimə* –)

– إقتَادُ 1) izləmə; 2) itaətkarlıq, boyun əymə, itaət etmə, qulaq asma, tabe olma, itaət

– قَائِدُ *c.* قَائِدُ 1) rəhbər, başçı; قواد الثورة inqilabın rəhbərləri, inqilaba rəhbərlik edənlər; الاوركسترا ~ dirijor; 2) komandirlik edən; başçı; الـ الاعلى ~ ordu komandanı; الاسطول ~ donanma komandanı; السلاح الجوي ~ hərbi-hava qüvvələri komandanı; 3) sürücü; idarə edən; القاطرة ~ parovoz maşinisti; 4) pilot; الـ *astr.* Böyük Ayı bürcündə son ulduzun adı

– قوادُ aradüzəldən, vasitəçi; الـ vasi-təçilik, aradüzəltmə

– قوادةُ *c.* ات. aradüzəldən, vasitəçi qadın (*qız*)

– قوادُ itaətli, itaətkar, sözə baxan, sözə qulaq asan, üzüyola, dinc, sakit

– قوادُ 1) idarə etmə, aparma, sürmə; 2) aradüzəltmə, vasitəçilik

– قوادُ əvəz, qarşılıq, haqq, qanbahası, qisas alma

– قوادُ *arxi* cilov, yedək, mərəz, ip, qayıq; الـ .. cilovu boşaltmaq; الـ سلس asan idarə olunan, itaətkar, sözə baxan; الـ صعب çətin idarə olunan, itaətsiz, sözə baxmayan; مطلق الـ azad, sərbəst

– ات 1) komandirlik etmə; idarə etmə, rəhbərlik; العلياء baş komandanlıq; 2) aparma, sürmə; السيارَة ~ avtomobil sürmə; 3) aradüzəltmə, vasitəçilik

– مركز رəhbərlik edən, başçılıq edən; ~ مركز رəhbərlik edən mərkəz; منظمات رəhbər təşkilatlar

– ايتاكتار (at haqqında) قيتد

– خالق dil. باشچي, رəhbər قيتد

– 1) aparma, aparılma; 2) idarə etmə, rəhbərlik; عصى على الراكب itaətdən boyun qaçırmaq, süvariyyə (atlıya) tabe olma-
maq

– ق. مفاود yüyən, cilov; ip, qayıq, mə-
rəz; xalta qayıq; السيارَة ~ sükan, avtomobi-
lin sükan çarxı

– 1) aparılan, idarə edilən; 2) itaət-
kar, sözbəxan

I قار (u) قور barmaqlarının ucunda
gəzmək; II قور 1) deşmək, dəlmək, qaz-
maq, qaşmaq, oyuq etmək; 2) yumru de-
şik, dəlik açmaq; açıq yer, kəsik yer etmək
(paltarda); 3) qatran çəkmək; qatranla-
maq; العين ~ gözünü vurub çıxartmaq; V قور
1) qıvrılmaq (ilan haqqında); 2) deşilmiş,
oyulmuş olmaq

– ق. قوراء 1) geniş, tutumlu,
həcmli, gen-bol, böyük; 2) taygöz, birgözlü,
bir gözü kor

– 1) dərinləşmə; 2) oyuq, çuxur, qa-
zıq, girinti; arxit. yarımnavalça

– 1) oyuq, çuxur, qazıq, gi-
rinti; 2) kəsik, açıq yer (paltarda)

– قار mineral qatran, bitum, asfalt

– ق. قوراء قور, قوراء قور

– قار قاترانlı

– ات 1) saxsı qırığı, çini qırığı;
2) kəsilən, deşilən, oyulan hər şey

– قوراء = قوراء

– قور قور alın

– 1) deşilmiş, oyulmuş, qazılmış; 2) de-
kolteli, dekolte; 3) qatran çəkilmiş, qatran-
lanmış

– 1) yarım dairəvi iskenə; 2) bı-
çaq (meyvə, tərəvəz soymaq üçün)

– قوراء = قوراء

– قوراء kazaklar

– قوراء (müq. et. أوزي) quzu, qoyun balası

I قوس (ə) قوس əyilmiş, bükülmüş, don-
qarlaşmış olmaq; II قوس 1) atəş açmaq; hər-
b. (hədəfi) çəngələ götürmək; 2) əymək, qat-
lamaq, bükmək; tağ görünüşü vermək;

V قوس belini bükmək, belini əymək, əyil-
mək; günbəz şəklində qalxmaq (qızın köy-
nəyinin qabağı haqqında); قوس الشيخ qoca
belini bükür, qoca belini əyir

– 1) atışma; hər- b. hədəfə alma; 2) əy-
rilik; arxit. tağşəkili əyrilik

– 1) oxatan; atıcı; 2) ovçu;
3) qavas (silahlı nökr)

– 1) yay, kaman; ق. قوس, قوس, قوس
obr. eyni rəmi ~ واحد ox-yay; والنشاب

kiməsə qarşı eyni mövqedən çıxış etmək;

2) tağ; النصر ~ zəfər tağı, alaqağı; 3) göz
(körpüdə); 4) əymə; الندف ~ darayıcı əymə;

5) mus. yay, kaman yayı; 6) qövs; السان
tasn. mötərizə; المان المعقوفان kvadrat şəkilli mö-
tərizə; المان المزوجان fiqr şəkilli mötə-
rizə; 7) hər- b. çəngəl; النبي ~ və ya قرح ~ və

ya قرح ~ göy qurşağı; المحراث ~ kotanın

qolları; ~ الغمام برج الـ والرامي Oxatan bürcü; ~ الغمام
bot. Florensiya süsəni

– قويس¹ قويسة¹ balaca yay, balaca kaman

– قويسة² bot. meşə sürvəsi, adaçayı

– مقوس^c مقوس^c *idm.* start xəttini göstərən

dirək

– مقوس^c əyilmiş, bükülmüş, qatlanmış;
donqar, qozbel; ~ أنف donqarı olan burun,
qırğıburun

قائش^c قائش^c qayış, kəmər (*ülgüc itiləmək*
üçün)

– قاروش^c قاروش^c kamera (*həbsxanada*)

– قائش^c قائش^c qayış, kəmər (*həmç. ülgüc*
itiləmək üçün); dəri kəmər, qayış

– قوش^c قوش^c 1) kəmər, qayış; 2) quşqun,
pərdüm

I قاض^c قاض^c (*قوض*) *u* dağıtmaq, məhv et-
mək; II قوض^c dağıtmaq, sındırmaq, dağıtmaq,
uçurtmaq; III قواض^c = I; V قوض^c uçulmaq,
yıxılmaq; dağılmaq; VII إنقاض^c dağıdılmış,
sındırılmış olmaq; uçulmaq

(على قوط^c II قوط^c) *kim*

– قوط^c قوط^c qoyun sürüsü

– قوط^c قوط^c kiçik səbət (*giləmeyvə üçün*)

– قوط^c tomat, pomidor

قوت^c قوت^c *tar.* qotlar; الغربيون^c vestqotlar

– قوطي^c *tar.* 1) qot (*sif.*); 2) qotik; 2. qot

قاع^c قاع^c 1) dərə, çuxur; düzən-
gah, düzənlik; 2) dib, alt (*çay, dəniz və s.*);
~ المركب *gil*; 3) çay yatağı, məcra; ~ النهر
~ çayın məcrası, çayın yatağı; ~ التربة
~ kanalın yatağı; 4) döşəmə; ~ الغرفة
~ otağın döşəməsi

– قاعة^c قاعة^c 1) zal, böyük otaq; ~ الاجتماعات
~ konfrans zalı; ~ الطعام 1) yemək otağı;
2) yeməxana; ~ المحاضرات ~ auditoriya, mü-

hazirə zalı; ~ المطالعة ~ oxu zalı; 2) palata
(*xəstəxanada*)

I قوف^c قوف^c 1) fala baxmaq, əv-
vələcədən söyləmək; 2) zahiri görünüşə görə
fikir söyləmək

– قائف^c قائف^c falabaxan, falçı

– قاف^c قاف^c *din.* Qaf (*rəvayətə görə yeri*
əhatə edən dağın adı); ~ عاشر وراء جبل
obr. heç kimlə əlaqə saxlamadan yaşamaq

– قوفية^c قوفية^c = قوفية^c

قواق^c قواق^c (*u*) qaqqıldamaq; qağıldamaq
(*qaz haqqında*); II قوق^c = I

– قاق^c قاق^c 1) qarğa (*Suriya*); 2) *həmç.*
~ qarabatdaq

– قاق^c قاق^c *bax:* *alifba sırası ilə*

– قاق^c قاق^c = قاق^c 2) qu quşu

– قوق^c قوق^c bayquş (*Tyto alba*)

– قوق^c قوق^c *am* bayquş (*Tyto alba*)

قواق^c قواق^c qaqqıldamaq

– قواق^c قواق^c qaqqıldama

قواق^c قواق^c *tar.* muqauqis (*islamaqədərki dövr-*
də Qahirə hökmdarlarına verilən titül)

قواق^c قواق^c 1) özünə qapılmaq; öz qınına çə-
kilmək; 2) tətbiq olunmaq, həyata keçmək,
kök salmaq, yerləşmək, möhkəmlənmək;
3) xəlvəti girmək (*داخل*)

– قواق^c قواق^c balıqqulağı; ilbiz

– قواق^c قواق^c *c.* قواق^c, قواق^c balıqqulağı, mər-
canqulu; ilbiz

– قواق^c قواق^c balıqqulağı (*sif.*), balıqqulağına
oxşar; ~ زخرف balıqqulağı şəklində olan or-
nament

I قول^c قول^c 1) demək; danışmaq; na-
ğıl etmək (*nə haqqında* *في*, *kimin dilindən*);
~ عن *öz-özünə demək, ürəyində fi-*
kirləşmək; ~ له *fi* ~ *an* ... yeri gəlmişkən,

o ona dedi ki ...; *قيل* *məch.* deyilirdi; والحق
... *məch.* düzünü demək...; ... أو *قُلْ* yaxud
daha yaxşı demək; 2) böhtan atmaq, şər at-
maq (*kimə* *على* *və* *ya* *ضد*); 3) demək, iddia
etmək (*nəyi* *بـ*); *يقال* *məch.* deyilir, deyirlər;
يقال *məch.* iddia etdikləri kimi, dedik-
ləri kimi; *يقال* *məch.* مجرد *كلام* *يقال*
sözdə; *قال* *وقيل* qeybət, dedi-qodu, boşbo-
ğazlıq; II *قَوْل* 1) çox danışmaq; təkrar da-
nışmaq; 2) sözləri (*kiməsə*) aid etmək, aya-
ğına yazmaq; III *قَوْل* 1) mübahisə etmək;
qiymətləşmək, bazarlıq etmək; 2) müqa-
vilə bağlamaq; IV *أقوال* sözləri (*kiməsə*) aid
etmək, ayağına yazmaq; V *تَقْوَل* 1) mənasız,
boş sözlər danışmaq (*kim-nə haqqında* *على*);
2) dedi-qodu yaymaq (*kim-nə haqqında* *على*);
3) təxmini danışmaq, ehtimal etmək

– *أقاول* *c.* qeybət, dedi-qodu, cəfəngiyat
– *تَقْوَلَات* *c.* söhbət, danışq, şayiə, dedi-qodu
– وقد *يقول* nağıl edən, çatdıran; *وقد* *يقول*
؟ *və* *ya* *يقول*؟ *ربما* ~ bəlkə, kimsə deyər?;
... *dedi* onlardan kimsə *قال* ~ منهم...

– *قال* *وقيل* ~ *və* *ya* *قال* boş danışq,
ابتعد *عن* *القال* *والقيل* dedi-qodu, cəfəngiyat;
ابتعد *عن* *القال* *والقيل* dedi-qoduya yol verməmək üçün o çıxıb
getdi

– *قال* *سوء* dedi-qodu, qeybət

– *قَوْل* 1. çoxdanışan, uzunçu; 2. 1) xalq
şairi; 2) naqqal, çərənçi, boşboğaz

– *قَوْل* *c.* boş danışq, boş söhbət; öz
fikrini söyləmə; *صحة* *الس* sözlərin, fikirlərin
doğruluğu, yəqinliyi; *شرف*! ~ *vicdan* haqqı!;
الفصل *الس* həlledici söz; *المأثور* *الس* kəlam,
aforizm, hikmətli sözlər, müdrik sözlər;
لا *يريد* *اقوال* *بل* *يريد* *افعال* ona boş söhbət yox,

iş lazımdır; *الس* *جملة* bir sözlə, *الس*
sözün qıyası; *الس* *بالس* söz və əməllə; *على*
القول *والقيل* alimlərin fikrinə görə; *القول*
söz-söhbət, dedi-qodu; *الشاهد* *القول* şahidin
ifadəsi; *الجناني* *القول* cinayətkardan ifadə
almaq

– *قَوْلَات* *حرب* *دستة*; cərgə; kolonna;
مر *بـ* yürüş dəstəsi, kolonnası; *اربعات*
dörd-dörd olmaqla cərgələrlə keçmək; *مر*
eskadronlarla keçmək

– *قَوْلَة* 1) ifadə; 2) mülahizə; fikir; *مأثورة*
müdrək söz, kəlam, ibarə

– *قَوْلَة* söhbətçil

– *قيل* *أقوال*, *أقوال* *c.* *قيل*

– *قيل* söz, söhbət

– *قال* *و* *قال* *والقيل* : *قيل*

– *مقال* *c.* məqalə (*məs.*, *qəzətdə*)

– *مقالة* *c.* 1) nitq; 2) məqalə; kiçik əsər;

baş məqalə ~ *افتتاحية* ədəbi oçerk;

– *مقاول* *podratçı*, *podratla* iş görən

– *مقاولَة* 1) mübahisə; 2) müqavilə, kont-
rakt, razılaşma, *podrat*; *الس* işəməzd

– *مقول* ¹ deyilmiş; *الس* *الآن* *ان* indi deyir-
lər ki...

– *مقولات* *c.* *مقولة* ² *مقول* mülahizə, fikir;

العشر *المقولات* *fəls.* on kateqoriya

– *مقاول* *c.* *مقاول* telefon, mikrofon

– *قَوْلِب* (*vahid*) forma vermək; şablonlaşdır-
maq; *نكتة* ~ zarafat etmək

– *قَوْلِبَة* (*vahid*) forma vermə; şablonlaşdır-
ma; *الافكار* ~ fikirlərin standartlaşdırılması;

زخرفية ~ yapma ornament

– *قَوْلِحَة* *bax:* *قَوْلِحَة*

– *قَوْلِح* *سancı*, *قَوْلِح* *قارında*; *tib.* kolit

– *قَوْلُون* *anat.* çənbər bağırsağ; *الس* *tib.*
çənbər bağırsağın irinləməsi

I (قوم) قامَ (u) قِيَامًا , قَوْمًا 1) ayağa qalxmaq, durmaq; dayanmaq; من نومه ~ yuxudan durmaq; قامت الدنيا وقعدت hər şey hərəkətə gəldi; 2) qalxmaq; الزوبعة ~ tufan qalxdı; 3) a) dirilmək; b) dirçəlmək; 4) yaranmaq, meydana çıxmaq; الفكرت fikir yarandı; 5) mövcud olmaq; baş vermək; 6) uçmaq (*təyyarə haqqında*); uzaqlaşmaq, yola düşmək, yerindən tərپənmək, çıxmaq (*gəmi, qatar haqqında – haradan* من); 7) çıxıb getmək (*miniklə*) (hara الی); 8) əleyhinə çıxmaq, çıxış etmək (*kimə qarşı* علی ضدّ); 9) yaradılmaq, qurulmaq, əsaslanmaq (*nədə* علی); 10) qaldırmaq, aparmaq, gətirmək (*nə* ب); qoymaq (*nə* ب); xərc aparmaq; بالمصاريف ~ xərc aparmaq; 11) etmək, yerinə yetirmək, düzəltmək (*nə* ب): دور ~ rol ifa etmək; بمظاهرة ~ nümayiş təşkil etmək; بالواجب ~ borcunu yerinə yetirmək; vədinə əməl etmək; 12) aparmaq (*işləri*), idarə etmək (*nəyi* ب); 13) olmaq; başlamaq (*ondan sonra gələn fel indiki-gələcək zamanda olur*); يطلب ~ o tələb etməyə başladı; قال ~ *xalq dil.* durub-durub dedi; amma dedi ha!; 14) baş vermək, getmək (*mübarizə haqqında – kimin arasında* بين); 15) görünmək, gəlmək, zahir olmaq; peyda olmaq (*kimlərin arasında* بين); الخجين ~ xəmir gəlib (*acıyib*); الحق ~ ədalət üstün gəldi; kimisə əvəz etmək; دونه ~ kiməsə havadar çıxmaq, kimisə müdafiə etmək, kiminsə tərəfini saxlamaq; علی عائلته ~ ailəsinin qeydinə qalmaq; ailəsinə baxmaq; البازار ~ bazar açıqdır, bazarda alış-veriş başlayıb; dolanmaq, dayağı olmaq; الماء ~ su donub, buz bağlayıb; قَوْمٌ 1) qaldırmaq; من النوم ~ oyandırmaq; 2) düz-

ləşdirmək; düzəltmək; اوده ~ *və ya* عوجه ~ *və ya* اعوجاجه ~ nəyisə düzəltmək; الانسان ~ dişləri protezləmək; 3) qiymətləndirmək, qiymət vermək; لا يُقَوِّمُ بثمن çox qiymətli, qiymətsiz; 4) *fiz.* düzləndirmək (*cərayan*); عياله ~ ailəsinin qeydinə qalmaq; قِيَمٌ II² qiymətləndirmək, qiymət vermək; قَاوَمٌ III əks-təsis göstərmək, müqavimət göstərmək; mübarizə aparmaq; IV أَقَامَ 1) düzəltmək, təmir etmək; 2) düzəltmək, tikmək, qurmaq; əsaslandırmaq (*nədə* علی); البُنُوبَرَسِي ~ bünövrəsini qoymaq, əsasını qoymaq (*nəyin* ب); 3) müəyyən etmək; təyin etmək; عِلَاقَاتٌ وَدِّيَّةٌ ~ dostluq münasibətləri qurmaq (*kiminlə* مع); رَئِيسٌ ~ rəis onu (*q.*) onun (*k.*) yerinə təyin etdi; 4) təşkil etmək, düzəltmək; كَرِيمٌ ~ şərəfinə bayram düzəltmək (*kimin* ب); المَعْرُضُ ~ sərgi təşkil etmək; الفَاتِحَةُ ~ kiminsə ruhuna “Fatihə” oxutmaq; ... مَادِيَةٌ (عشاء) غَدَاءٌ تَكْرِيمًا ... ~ şərəfinə axşam yeməyi (*səhər yeməyi*) təşkil etmək; 5) etmək, icra etmək; ifa etmək; الحدود ~ *və ya* حدود الله ~ ədaləti bərqərar etmək (*səriətə uyğun şəkildə*); شَعَائِرٌ ~ namaz qılmaq; القَدَاسُ ~ dini ayinləri yerinə yetirmək; كَيْلٌ ~ ibadəti qurtarmaq (*kimin üçün* علی); 6) yaşamaq, ömür sürmək, yerləşmək (*harada* ب); الحق ~ həqiqəti bərpa etmək; الحُوقُ ~ hüq. iddia etmək, tələb etmək (*kimə qarşı* علی); قَضِيَّةٌ ~ cinayət işi qaldırmaq (*kimə qarşı* علی); الدَّلِيلُ ~ sübut, dəlil gətirmək; وَزَنًا ~ əhəmiyyət vermək (*nəyə* ب); عَلَى الْعَهْدِ ~ müqaviləyə əməl etmək; الدُّنْيَا وَوَعْدُهَا ~ ölüni diriltmək; اَلْأَمَلِيَّاتُ ~ aləmi çaxnaşdırmaq, vəlvələyə salmaq; الرِّيَازُ ~ *riyaz.* perpendikulyar endirmək;

V تَقْوَمَ 1) düzəlmək, dik durmaq; düzləşmə; 2) qiymətləndirmək, qiymət qoyulmaq; VII اِنْقَامَ 1) qaldırılmış olmaq; 2) tikilmiş, qurulmuş, ucaldılmış olmaq; X اِسْتَقَامَ 1) düz, düz danışan, düzgün, təmiz olmaq; 2) düz olmaq; 3) qalxmaq, dikəlmək; 4) uzanmaq, davam etmək, sürmək, dayanmaq; olmaq, bir yerdə olmaq, qalmaq

– اِسْتِقَامَةٌ 1) doğruluq, düzgünlük, gerçəklik, təmizlik; ~ دüz, doğru; 2) düzgünlük

– اِقَامَةٌ 1) qaldırma, qaldırılma; 2) tikmə, qurma, ucalma, qurulma, tikilmə; müəyyən etmə; qoyma, qoyulma, düzəldilmə, düzəltmə; 3) təyin etmə, təyin edilmə; 4) təşkil etmə, təşkil edilmə; etmə, edilmə, ifa etmə, icra etmə; (في, على kimə) ~ şəriətin tətbiq olunması (kimə ~ الصلاة ~ namazın bitməsi; العدل ~ ədalətin icra edilməsi; ~ شعائر الدين ~ dini mərasimlərin yerinə yetirilməsi; 5) olma, qalma, yaşama; və محلّ ~ azad yaşama hüququ; və دار ~ yaşayış yeri; ~ معاهدة ~ yaşayışla bağlı razılaşma; ~ العامة ~ baş rezidentura (Mərakeşdə); 6) namaza çağırış; 7) oturaqlıq (senz); ~ ölünün dirilməsi

– اَنْ دüzgün, ən doğru

– تَقْوِيمٌ 1) düzəltmə, düzəliş; 2) fiz. düzləndirmə (cərəyan); ~ جهاز ~ radio. düzləndirici; 3) qiymətləndirmə; ~ عن ~ تَجَلَّ قِيمَتُهُ ~ bunun dəyəri qiymətə gəlmir; 4) c. تَقْوِيمٌ ~ (السنه ~) təqvim, almanax; ~ الهجري ~ hicri təqvimi; ~ الجريجوري ~ qriqorian təqvimi; ~ البلدان ~ coğrafi məlumatlar kitabçası

– تَقْيِيمٌ qiymət qoyma, qiymət vermə; qiymət qoyulma, qiymət verilmə

– قائم 1. 1) dayanan; qaldırılmış; qaldırılan; 2) mövcud olan; 3) şaquli, dik, vertikal; riyaz.

perpendikulyar; 4) düz; زاوية ~ ریاض. düz bucaq; الزاوية ~ düzbucaqlı; 5) brutto; الوزن ~ brutto çəki; 2. dirək, dayaq, tir, yan taxta (qarı və ya pəncərə çərçivəsində); ~ بالاعمال ~ mükəlləfiyyətləri yerinə yetirən; ~ بالاعمال ~ الة بالاعمال وكالة (بالنيابة) ~ dip. işlər vəkilisi; ~ قائم مقام ~ müvəqqəti işlər vəkilisi; ~ مقام ~ və ya قائم مقام a) müavin, əvəz (əvəzləyici); b) rəis, müdir, qəza (bax: اَقْضَاءُ); c) podpolkovnik; polkovnik-leytenant; ~ بذاته ~ asılı olmayan, sərbəst

– قائم 1) paya; dirək, dayaq, tir; şüvül, uzun ağac, sütun, şalban; dor ağacı; قائم ~ الدرابزين ~ çadır, alaçıq üçün paya, dirək; ~ المهرج ~ məhəccər sütunu, sürəhi; 2) ayaq (məbeldə); 3) ayaq (heyvanlarda); 4) siyahı, cədvəl, reyestr; ~ الجرد ~ siyahı; ~ المزاد ~ hərracdən satılan malların siyahısı; ~ الموجودات ~ avadanlıq siyahısı; 5) cədvəl; ~ الاسعار ~ və ya البيوع ~ qiymətlərlə bağlı məlumat kitabçası; preyskurant (malların qiymət siyahısı); katalog; ~ اصناف ~ و الطعام ~ və ya المأكولات ~ qara; ~ السوداء ~ qara siyahı ~ التنفيذ ~ icra və rəqəsi; ~ السوداء ~ boy (insanda); 1 – ات ~ قائم ~ ucaboylu; 2) bel, qamət, fiqur; 3) iri səjn (1,88 m-ə bərabər uzunluq vahidi); 4) iri bıçaq (İraq)

– قائم 1. 1) həmişə dayanan; 2) hazır (nə isə etməyə); 3) bilən, xəbərdar; 2. rəis, müdir, rəhbər; mühafiz, nəzarətçi, baxıcı, gözətçi (nəyi); böyük başçı (nəyin üzərində)

– قائم xalq dil. cəld, tez, sürətlə, dərhal

– قائم 1) düzlük, doğruluq, düzgünlük, uyğunluq, mütənasiblik; 2) bədən, qamət, qədd-qamət, mütənasib boy-buxun, düzgün qamət; 3) mətənət, dözümlü, sarsılmazlıq

– مَقَاوِمَةٌ 1) müqavimət; əks-təsir; (*kiməsə*) qarşı mübarizə; الـ الجوئية *və ya* الهواء ~ havanın müqaviməti; المواد ~ *tex.* materiallar müqaviməti; الشر ~ عدم pisliyə müqavimət göstərmə; 2) *c.* مَقَاوِمَاتٌ *el., radio.* müqavimət; الساميين ~ antisemitizm

– مَقَاوِمٌ *c.* مَقَائِمٌ dəstə, qulp, sap; tutacaq
– مَقْوَمٌ 1) qiymətləndirən, məzənnə qoyan, qiymət qoyan; 2) qədir–qiymət bilən
– مَقْوَمٌ 1) düzləndirən (*cərayan*); 2) tərkib hissə, əsas; اميل; مَقْوَمَاتُ الحياة yaşayış vəsəiti; مَقْوَمَاتُ الحرب müharibənin yaranmasına aparan amillər

– مَقْوَمٌ 1) qiymətləndirilmiş, qiymət verilmiş; 2) qiymətli

– مَقْوَمَاتٌ *c.* دَیوَرَلَر, sərvət; الـ الثقافية mədəni sərvətlər; النجاج ~ qələbəni təmin edən göstəricilər

– مَقِيمٌ 1. yaşamış, ömür sürmüş; 2. rezident; مَقِيمٌ العام baş rezident (*Mərakeşdə*)

– مَقِيمِيٌّ rezident (*sif.*)
– مَقِيمِيَّةٌ iqamətgah
مَقِيمِيٌّ *c.* مَقِيمِيٌّ – komissiya
– مَقِيمِيٌّ *c.* مَقِيمِيٌّ komissiya agent, komissiyoner

مَقِيمِيٌّ *c.* مَقِيمِيٌّ 1) komandır; البارجة ~ hərbi gəminin komandiri; مصلحة الحدود ~ sərhədi qoruyan dəstənin komandiri; لواء ~ المشاة piyada briqadanın komandiri; 2) komendant; البوليس ~ polis idarəsinin rəisi

مَقِيمِيٌّ *c.* مَقِيمِيٌّ komissar; الشعب ~ *tar.* xalq komissarı
– مَقِيمِيٌّ komissarlıq

مَقِيمِيٌّ *c.* مَقِيمِيٌّ ətirli yemiş, qovun (*müq. et* مَقِيمِيٌّ) مَقِيمِيٌّ kontrakt

مَقِيمِيٌّ *c.* مَقِيمِيٌّ = قَائِمَةٌ
مَقِيمِيٌّ *c.* مَقِيمِيٌّ ikona

قوي II قُوَّةٌ (قوه) çıxırmaq, inildəmək

I قُوَّةٌ 1) güclü olmaq; güclənmək, qüvvətlənmək; 2) ...iqtidarında olmaq, edə bilmək (*nə* على); 3) öhdəsindən gəlmək, gücü çatmaq; üstün gəlmək (على); قُوَّةٌ 2) قُوَّةٌ 3) قُوَّةٌ boş, adamsız olmaq; قُوَّةٌ 3) قُوَّةٌ a) qarnı boş olmaq, ac olmaq; b) yağmamaq (*yağış haqqında*); II قُوَّةٌ 1) gücləndirmək, qüvvətləndirmək, möhkəmləndirmək; قُوَّةٌ قُوَّةٌ تنظيم صفوفكم! 2) əsaslandırmaq, müdafiə etmək, kömək etmək; العزم ~ ruhlandırmaq, həvəsləndirmək; 3) həyəcanlandırmaq; oyatmaq; qaldırmaq; 4) *el.* gərginliyi artırmaq, transformasiya etmək (*cərayan*); III قُوَّةٌ mübarizə aparmaq, gücünü sınamaq; IV قُوَّةٌ 1) atılmış, tərk edilmiş olmaq, boş qalmaq; adamsız olmaq; 2) yoxsullaşmaq, kasıblaşmaq; V قُوَّةٌ 1) güclənmək, möhkəmlənmək; 2) ruhlanmaq, ürəklənmək; X قُوَّةٌ güclənmək, möhkəmlənmək (*nə ilə* →)

– قُوَّةٌ 1) boşalma; 2) yarımçıq qafiyə

– قُوَّةٌ daha güclü, ən güclü

– قُوَّةٌ, قُوَّةٌ *topl.* toxum

– قُوَّةٌ *bax:* قُوَّةٌ

– قُوَّةٌ 1) möhkəmləndirmə, gücləndirmə, şiddətlənmə; جهاز الـ *radio.* gücləndirici; 2) dayaq, kömək, yardım; 3) niyyət, məqsəd; həvəsləndirmə, rəğbətəndirmə; 4) oyandırmaq; həyəcanlandırmaq

– قُوَّةٌ aqlıq

– قُوَّةٌ, قُوَّةٌ səhra

– قُوَّةٌ 1) güc; qüdrət, qüvvə, enerji; النرية ~ atom enerjisi; الرياح ~ külək, küləyin gücü; الشلالات ~ *və ya* الانهار ~ su enerjisi; بدنية ~ *və ya* البدن ~

fiziki güc; العاملة ~ işçi qüvvəsi; القانون ~ qanunun gücü; القاهرة ~ a) qarşısalmıyaz güc; b) zor, güc; معنوية ~ mənəvi güc; الجبرية ~ zorla, məcburən, zorakılıqla; ~ həvəslə, qızğın surətdə, cəhdlə; ~ a) zorla, güclə; b) həmç. الكامنة ~ potensial şəkildə; القوى الدافعة hərəkət edən qüvvələr; القوى المنتجة və ya istehsalatçı qüvvələr; القوى الانتاجية ~ istehsalatçı qüvvələr; القوى الطبيعية kor-təbii qüvvələr; ~ zavodun istehsal gücü; الإرادة ~ iradə qüvvəsi; الخلق ~ xarakterin gücü; العادة ~ vərdiş gücü; الحافظة ~ yaddaş, hafizə; عاقلة ~ ağıl; القلب ~ cəsərət, qoçaqlıq, igidlik; جوّية ~ hava qüvvələri; aviasiya dəstəsi; قووات عسكرية və ya ~ قووات برّية وبحريّة قووات silahlı qüvvələr, ordu; الاستمرار ~ quru, dəniz və hava qüvvələri; ~ fiz. inersiya qüvvəsi, inersiya; الجذب ~ fiz. cazibə qüvvəsi, ağırlıq qüvvəsi; الحصان ~ fiz. at gücü; الدفع ~ və ya fiz. ~ الطاردة عن المركز və ya ~ المركزية الطاردة mərkəzdənqaçan qüvvə; المركزية الجازية ~ mərkəzəqaçan qüvvə; الكهربائي ~ elektrik enerjisi, elektrik; الكامنة ~ potensial enerji; والعمل ~ ehtimal və gerçəklik, potensiya (imkan) və reallıq; 2) qabiliyyət, bacarıq; الشرائية ~ və ya الشرائية ~ alıcılıq qabiliyyəti; القوى العقلية ~ əqli qabiliyyət; 3) dəstə, cərgə, polis korpusu; polis; 4) riyaz. qüvvət; دليل qüvvət üstü

– اقلى قووى
– اقوى قووى 1. 1) güclü, qüdrətli, qüvvətli, özəmətli; ~ الرجل güclü adam, səlahiyyətli adam; ~ hər şeyə qadir (Allahın epiteti); ~ الاثر ~ çox güclü (dərman haqqında); ~ الزراع ~ güclü (insan haqqında); 2) çalışqan, fəal; 3) tünd (içki haqqında); 2. xalq dil. çox

– قى سəhra

– قى 1. q. موقية 1) gücləndirən, möhkəmləndirən, gücləndirici, qüvvətləndirici; 2) oyandıran, həyəcanlandıran; həyəcanlandırıcı, tonusverici; 2. radio. gücləndirici

– قى 1. gücləndirilmiş, qüvvətləndirilmiş; 2. möhkəmləndirilmiş; ~ ورق karton; papye-maşə

– قى c. tib. möhkəmləndirici vasitələr

I قى (i) قى qusmaq, öyümək, qaytarmaq; II قى qusdurmaq, öyütmək; IV قى = II; V قى qusmaq, öyümək, qaytarmaq; VI قى = V

– قى 1) qusmaq, öyümək; 2) qusuntu; ~ جوز القى bot. hind qozu; qarğabükən (zəhərli toxumu olan tropik ağac)

– قى qusdurmaq, qusdurucu; ~ الجوز bot. hind qozu, qarğabükən (zəhərli toxumu olan tropik ağac)

– قى c. tib. qusdurucu vasitələr

– قى 1) gitara; 2) lira

– قى 1) gitara; 2) lira; 3) arfa

– قى 1) gitara; 2) lira, kifara

I قى (i) قى çürümək, irinləmək; II قى bərk çürümək, irinləmək, çox irin vermək; V قى = I

– قى çürümək, iylənmək; ~ اللثة ~ tib. diş ətinin iltihabı, irinləməsi; pioreya; ~ الدم ~ tib. qanın irinli yoluxması; piyemiya

– قى 1) irinləyən, irinləmiş; 2) irinli

– قى irin, çirk

– قى = قى

– قى II قى 1) bağlamaq (heyvan), sarımaq, buxovlamaq (nə ilə -); 2) məhdudlaşdırmaq, bağlamaq (nə ilə -); 3) yazmaq, qeyd etmək, əlavə etmək, daxil etmək (hara -); qeydə almaq,

qeyd etmək (*harada* (في) عليه); debetə yazmaq; kreditə yazmaq; V تَقَيَّدَ 1) məhdudlaşmaq (*nə ilə* -); ciddi qaydalara riayət etmək (*nədə* -); ciddi şəkildə əməl etmək, əsaslanmaq (*nəyə* -); özünü bağlamaq (*nə ilə* -); 2) yazılmış, qeydiyyatata alınmış olmaq

- bağlılıq, (özünü) məhdudlaşdırma; ciddi əməl etmə (*nəyə* -); افراط في الـ بحروف qanunun və təlimatın hər nöqtəsinə ciddi əməl etmə; ~ əməl etməmə (*nəyə* -); ~ hesablaşmadan, hesablaşmayaraq (*nə ilə* -)

- bağlama, buxovlama (*heyvanı*); əl-qolunu bağlama; 2) qeyd olunma, qeyd etmə; مضاعف ~ iki hesablı mühasibat; 3) məhdudlaşdırma; ~ heç bir məhdudiyyət olmadan; حرية الصحافة ~ mətbuat azadlığının məhdudlaşdırılması; ~ maltuluşluq

- məhdudlaşdırıcı; məhdud قود قِيَادٌ *bax:* قود قِيَادَةٌ *bax:* قود قِيَادَةٌ

- da/-də, üçün, ötrü, mərhələdə, altında; الطلب ~ tələbli; o, istintaq altında idi; o, müalicə في المستشفى; لا يزال الكتاب ~ الطبع; لا تزال المسألة ~ البحث والنظر; bu məsələ hələ də öyrənilməkdədir; لا تزال هذه المعاهدة ~ المفاوضات المصنوع ~ الانشاء; o, müalicə Zavod tikilməkdədir; دخل المصنوع ~ الخدمة; وضع iş salmaq (*müəssisəni*)

- ~ للبين (1) قِيَادٌ *c.* قِيَادٌ 1) buxov, çidar, zəncir; 2) düyün; 3) mərəz, ip, qayıq; 4) anat. bağ, bənd; 5) şərt, məhdudiyyət; idxala məhdudiyyət

qoymaq; بـ التآديبات الشديدة ciddi cəzalanma qorxusu ilə kiməsə (*nə etməyi* من) qadağan etmək; وشرط ~ qeyd-şərtsiz, danışıqsız, sözsüz; ~ طليق من كلّ bütün məhdudiyyətdən azad; الحياة ~ o hələ sağdır; اعاده الى ~ الحياة diriltmək, kiməsə həyat bəxş etmək; ~ الانسان; diş əti

على ~ شعرة 2 قِيَادٌ *və ya* ölçü; məsafə; شعرة ~ onlar bir addım da geri çəkilmədilər; شعرة ~ خطأ (خطوات) على ~ خطأ (خطوات) addımlığında

... lap az; ... من ... bir (*bir neçə*) addımlığında

- qeyd, qeydiyyat; رقم الـ daxil olan sənədlərin qeydiyyat nömrəsi

- قود قِيَادَةٌ *bax:* قود قِيَادَةٌ

- قود قِيَادَةٌ -i [-1]

- قِيَادَةٌ *c.* məhdudiyyət

- 1) bağlanmış, buxovlanmış, zəncirlənmiş (*heyvan haqqında*); 2) bağlanmış; məhdudlaşdırılmış; məhdud; ~ qeyri-məhdud, məhdud olmayan; 3) yazılmış, qeyd olunmuş, qeydiyyatata alınmış

ق. qeydlər *c.* مَقِيَدَاتٌ

II قِيَادٌ qatranlamaq, qatran çəkmək

قَارٌ ~ قَارٌ mineral qatran, bitum, asfalt, qatran

قَارٌ *bax:* قَارٌ

ق. قَارٌ - karvan

I قِيَادٌ (1) ölçmək, ölçüsünü təyin etmək; geyinib baxmaq, əynində baxmaq; الثوب ~ paltar geyinib baxmaq; 2) müqayisə etmək (*nə ilə* -); ذلك ~ وقس على *və ya* ölçmək; وقس عليه *və ya* ölçmək; *(hərf. və bununla müqayisə et)*; 3) gözəyarı ölçmək; ~ من فوق لتحت ~ a) kimisə başdan-ayağa süzmək; b) fəxr etmək; II قِيَادٌ 1) ölçməyə məcbur etmək, ölçdürmək; 2) standartlaşdırmaq; III قِيَادٌ tutuşdurmaq, müqayisə etmək (*nə ilə* -); ana-

logiyasını, oxşarını götürmək; بین الشیئین ~ iki əşya arasında müqayisə aparmaq; VII إقتاس ölçülmüş olmaq; VIII إقتاس 1) ölçmək, ölçüsünü götürmək; 2) özünü tay tutmaq (*kimə*), təqlid etmək (*kimi* →)

– ölçmə, ölçülmə; müqayisə olunma; tutuşdurulma

– standart, nümunə; 1) أقيسة, قیاسات. c. 2 قیاس ölçü, qayda; norma; فاسد ~ sillogizm; sillogizmdə səhv; düzgün olmayan nəticə (*hökm*); 2) miqyas; 3) ölçü; اخذ kiminsə ölçüsünü götürmək; a) على analogiyaya görə; b) ölçüyə uyğun; ... باله الى... müqayisədə; ... على... -ə analogiyaya görə

– Nil çayında suyun səviyyəsinin qalxması ilə bağlı göstəricilərin müşahidəçisi; ölçmə cihazlarında göstəriciləri yoxlayan; 2) ölçən; yerölçən

– at. c. قیاسة – barj, lixter

– 1) قیاسي normal, düzgün; *gram.* qiyasi yolla düzələ, əmələ gələn; 2) müqayisəli, nisbi; a) normal; b) ...nisbətən, ... görə; 3) rekord, ən böyük; ~ رقم rekord; 4) məntiqi

– at. c. مقياس ölçü, əndazə; مقاسات. a) miqdar (*nəyinsə*); b) göstəricilər (*cihazın*); صورة ~ گەمىن گەمىن tonnajı; ~ على ölçü ilə; اخذ kiminsə ölçüsünü götürmək

– at. c. مقايسة 1) müqayisə; 2) qiymət vermə, qiymət qoyma; 3) spesifikasiya, smeta – 1) مقاييس ölçü, ölçü vahidi; meyar; əndazə; للطول ~ uzunluq ölçüsü; 2) ölçü cihazı, ölçən; ~ قراءة ölçü cihazının göstəriciləri; ~ التيار الوطی ~ voltmetr; الحرارة ~ termometr; الزلازل ~ seismoqraf; ~ الزوايا ~ bucaqölçən, transportir; ~ السرعة ~

spidometr; الضغط الجوي ~ manometr; ~ الارتفاع ~ altimetr; ~ سنتراد ~ *və ya bax*: سعتُ Selsi termometri; ~ الفهرنهايت ~ Fahrenheit termometri; ~ المطر ~ yağışölçən; ~ المياه ~ suölçən; ~ النيل ~ Nil ölçən (*Nildə suyun səviyyəsini ölçən cihaz*); ~ الوطني ~ vattmetr; 3) miqyas; ölçü, miqdar; ~ الخريطة ~ xəritənin miqyası; ~ على ~ dünyə miqyasında; ~ c. normalar; ölçülər; ~ الطول ~ uzunluq ölçüləri; ~ الحجم ~ ölçüləri; ~ الكيل ~ ölçüləri; ~ المسطحات ~ kvadrat ölçülər

– c. قيسيرة böyük, iri

– 1) قيسرية, قيسارية portik (*binaya yapışıq sütunlu eyvan*); 2) üstüörtülü bazar

– قيسونى şortəhər, şor

– II قيس itiləmək (*ülgüc*)

– قوش قايش *bax*

– قوش قايش *bax*

– 1) قيشاني çini qab; fayans, saxsı; 2) şirələnmiş kaşı, minalanmış kaşı

– قيسارية = قيسارية

– c. قيسر qeysər, hökmdar; kayzer, imperator; çar

– قيسري qeysər, hökmdar (*sif.*); kayzer (*sif.*), imperator (*sif.*); çar (*sif.*); العملية السمة *tib.* qeysər kəsiyi; توليد بالعملية السمة qeysər kəsiyi ilə doğuş

– قيسرية çarizim

– topl., zool. ay-balıq, ay qızıl balığı

– I قيس (i) قاض (قيض) dəyişmək, dəyişdirmək, mübadilə etmək (*nəyə*); 2) sındırmaq, dağıtmaq, qırmaq; 3) dağılmaq; II قيس irəlicədən müəyyən etmək, 1) irəlicədən təyin etmək (*kimə*); لو قيس له... ..əgər onun qismətində ...varsa, onda...; 2) göndərmək,

yollamaq (*kimə* ل – *Allah haqqında*); III قَائِضٌ dəyişdirmək, dəyişiklik etmək (*nəyə* ب-); V تَقَائِضٌ dağılmaq, qırılmaq, sınmaq; VI تَقَائِضٌ mübadilə etmək (*mallarla*); VII إِنْقَاضٌ dağılmaq, qırılmaq, sınmaq; uçmaq, yıxılmaq

– قَيْظٌ = قَائِضٌ *bax*: قَيْظٌ

– قِيَاضٌ¹ eyni, eyni mənalı

– قِيَاضٌ² dəyişdirmə, dəyişmə, əvəz etmə

– قَيْضٌ¹ 1. eyni, eyni mənalı; 2. dəyişdir-

mə, dəyişmə

– قَيْضٌ² (*yumurta*) qabığı

– مَقَائِضَةٌ dəyişdirmə, dəyişmə, əvəz etmə;

mübadiləli ticarət (*barter*)

– مَقَائِضَةٌ = مَقَيْضٌ

قِيَانٌ *c.* قِيَاطِينٌ 1) hörülmüş ip; qaytan, bağ;

2) akselbant (*sırma qaytan*)

عَظْمٌ قَيْطُسٌ balina, kit; عَظْمٌ (فك) الـ balina bıığı;

صورة الـ *astr.* Balina bürcü

I قَيْطٌ (*i*) قَائِطٌ bərk isti, qızmar olmaq, quraq, yağmursuz olmaq

– قَيْطٌ *c.* أَقْيَاطٌ 1) güclü isti, yay bürküsü;

غراب الـ gün vurması; 2) quraqlıq; غراب الـ zağca

– قَائِطٌ isti, bürkülü, qızmar; quraq, quru

II قَيْفٌ 1) izlərlə tapmaq, güdmək, pusmaq; 2) tənqid etmək

– قَيْفٌ izlərlə tapmaq bacarığına malik adam; ləpirçi

– قَيْفَةٌ 1) zahiri görünüş; üz, sima, zahiri görkəm; duruş, qamət, boy-buxun; 2) kostyum, qəşəng, gözəl geyim; 3) (*nəyinsə*) izlərlə tapılması, izləmə, təqib etmə, güdmə

قَيْقٌ *zool.* zığ-zığ (*quş*)

قَيْقَبٌ ağcaqayın (*ağac*)

I قَيْلٌ (*i*) قَيْلٌ dincəlmək, düşərgə salmaq; II قَيْلٌ dincəlmək, günorta yatmaq; IV أَقَالٌ

1) azad etmək, kənar etmək, çıxarmaq (*işdən* من); istefa vermək, istefaya çıxartmaq; من ~ الوظيفة vəzifədən çıxartmaq; 2) (*müqaviləni*) pozmaq, ləğv etmək; 3) bağışlamaq, günahından keçmək, əfv etmək (*kimi təs. h. və ya* Allah ~ الله عثرته! *və ya* ~ الله من عثرته! (من); استَقَالَ ~ II; X استَقَالَ ~ II)

1) (*işdən*) azad edilməyi xahiş etmək, istefa vermək; من الخدمة ~ istefa ilə bağlı ərizə vermək; 2) (*müqavilənin*) pozulmasını istəmək – استَقَالَ *c.* 1) (*işdən*) azad edilmə, istefa ilə bağlı xahiş; قَدَمٌ istefa vermək; 2) istefa

– 1) azad etmə, kənar etmə, istefa; 2) pozulma, ləğv edilmə (*müqavilə*)

– قَائِلَةٌ 1) günorta istirahəti, günorta yuxusu; 2) günorta

– قَائِلَةٌ günortanın istisi

– أَقْوَالٌ, أَقْيَالٌ *c.* قَيْلٌ 1) knyaz; 2) *tar.* Him-yər hökmdarı; الهند ~ maharaca, böyük rəcə;

2) başçı, rəhbər

– قَائِلَةٌ ~ مَانِيَةٌ: قَيْلَةٌ

– قَائِلَةٌ = قَيْلَةٌ

– قَائِلَةٌ istirahət yeri

قَوْمٌ قَيْمٌ *bax*: قَيْمٌ

– قَوْمٌ قَيْمٌ *bax*: قَيْمٌ

– قَوْمٌ قَيْمَةٌ *bax*: قَيْمَةٌ

I قَيْنٌ (*i*) قَيْنٌ döymək (*dəmiri*); II قَيْنٌ bəzəmək, bəzək-düzək vermək; saçını gözəl düzəltmək (*qadın*)

– قَائِبَةٌ *bax*: *əlifba sırası ilə*

– قَيْنٌ *c.* قَيْنٌ dəmirçi

– قَيْنَةٌ *c.* قَيْنَاتٌ 1) müğənni; 2) kameristka (*keçmişdə xanımların xüsusi xidmətində olan qulluqçu*); 3) qadın-bərbər

– قَيْنَةٌ *c.* قَيْنَةٌ 1) kameristka; 2) qadın-bərbər

کاکى 1) xaki; 2) *bot.* Çin xurması
 کالو , کالو c. qabaq, döyənək (*ayaq-da*)
 کالوش c. ات – qaloş
 کالومبا *bot.* sırgagülü
 کالومیل *tib.* kalomel
 کالون c. کوالین qıfil
 کامیبت c. ات – *şahm.* qambit, الوسط ~ mər-kəzi qambit
 کامیبو 1) dəyişdirmə, xırdalama; 2) birja;
 ~ الی birja məzənnəsi; valyuta məzənnəsi
 کامیرا c. کمره = کامیرات
 کامیلیا komeliya
 کائو aukşion, hərrac, müzaidə
 کائو bolt; مشرشرة بصموله ~ *tex.* dişli mix;
 şotka
 کائون *bax:* کن
 کانی مانی *dan.* o, anlaşılmaz bir şey
 dedi
 کائوشو , کائوشوک kauçuk; ~ عجلة şin
 کابد c. کابد kədərli olmaq, məyus, qəmgin
 olmaq; IV کابد kədərli olmaq, məyus
 etmək; VIII کابد 1) kədərli olmaq, kədər-
 lənmək, məyus olmaq, hüznü olmaq; 2) tut-
 qun, qarayaçalar olmaq
 – کابد kədər, hüzn, məyusluq; ~ کابد
 کابد c. کابد kədər, hüzn, məyusluq; özab-
 əziyyət
 – کابد qəmgin, kədərli, hüznü, məyus
 – کابد sarsılmış, dilxor, qəmgin, məyus,
 hüznü; ~ اللون tünd rəngli, tutqun
 rəngli
 کابد VI تگاد zəhmət vermək, yormaq; əl-
 dən salmaq, üzmək, əziyyət vermək; VIII
 تگاد mane olmaq, maneə yaratmaq

– کاداء kədər, qəm, hüzn; ~ عقبه öhdəsin-
 dən gəlmək, mümkün olmayan çətinlik
 – العقبة الی dik, sərt (*voxuş haqqında*);
 öhdəsindən çətin gəlinən maneə
 کاس q. c. کاسات, کاسات 1) qədər, piyalə;
 kubok; الحامة ~ *tib.* banka; المنية ~ *obr.*
 ölüm, ölüm qədər; ... مباراة (مسابقة) على ~
 kuboku uğrunda idman yarışması; رفع قه-
 dər qaldırmaq; 2) *bot.* kasacıq
 کاسا üst-üstə yığılmaq
 کاسو alkoqol
 کاس 1) devirmək, çevirmək, yıx-
 maq; ~ الی o onu elə itələdi ki, üzü
 üstə yıxıldı; 2) tökmək, boşaltmaq, axıtmaq
 (*hər hansı mayeni*); tökmək, dağıtmaq (*dən-
 vər bir şeyləri*); II کاس 1) yumaq kimi yum-
 rulamaq; sarımaq, dolmaq; 2) kabab hazırlamaq,
 kabab bişirmək; IV کاس 1) devirmək,
 çevirmək, yıxmaq; 2) əyilmək, bükülmək, qat-
 lanmaq; əyilmək (*nəyinsə üzərinə*); ~ الی
 o onun əlinə düşdü; 3) qapılmaq, dalmaq,
 aludə olmaq (*nəyə*); cidd-cəhdlə işlə-
 mək (*üzərinə*); başlamaq, girişmək (*nə-
 yə*); ~ الی البحث öyrənməyə başlamaq,
 girişmək (*nəyi*); V کاس sarınmaq, dolmaq,
 yumaq kimi yumulmaq; VII کاس 1) çevril-
 mək, yıxılmaq, arxası üstə düşmək; ~ الی
 üzü üstə yıxılmaq; 2) tökülmək, ax-
 maq; dağılmaq; 3) əyilmək (*nəyinsə üzərinə*
 ); 4) özünü həsr etmək, qapılmaq, dal-
 maq (*nəyə*)
 – کاس kabab
 – کاس c. کاس kababsatan
 – کاس *bot.* kubeba (*bibər növü*); ~ صيني
 Yamayka bibəri
 – کاس c. ات – stəkan

– کبّ علی وجهه 1) devirmə, çevirmə; üzüstə yıxılma; 2) maillik, meyil, əyilmə
 – کبّ c. کبّ 1) kürəcik, şar; yumru daş (uşaq oyunları üçün); 2) kələf, yumaq; ~ الغزل iplik kələfi; 3) kubbə (xırdalanmış buğda və ya düyü, un və ədviyyatlardan hazırlanmış, xırda at küftəciklərindən ibarət yemək adı); ~ الحنّ həvəngdəstə (əti əzmək üçün); 4) tib. taun
 – کبّ c. کبّ 1) kiçik kürəciklər, şarlar; 2) kubeba; bax: کبّ 3)
 – کبّ c. مکبّ 1) çarx (sap); makara; 2) yumaq, kələf
 – کبّ c. مکبّ – qapaq
 I کبّ (i) کبّ 1) darmadağın etmək (düşməni); 2) məngənədəki kimi sıxmaq; 3) sıxmaq, əzmək; لهذا النبا ~ məch. bu söz onu çox sarsıtdı; ~ صوته kiminsə səsini batırmaq; ~ غيظه hirsini boğmaq
 – کبّ c. کبوت 1) başlıqlı palto və ya plaş; şinel; 2) tex. kapot; 3) prezervativ
 کبّ c. کبوت 1) qaya, qayma, kəsək, yumaq; 2) kürəcik, həb
 I کبّ (ə) کبّ qabağını almaq, saxlamaq, dayandırmaq; boğmaq (hissləri); الحسان بالجمام ~ aygırın dayandırmaq; جماع ~ bax: جماع
 – کبّ qabağını alan, dayandıran, boğan; ~ بلا durmadan, dayanmadan, qarşısı alınmadan, azğincasına
 – کبّ c. کبّاحه – əyləc (məs., avtomobilin)
 – کبّ saxlama, qarşısını alma, boğma; tormozlama
 – کبّ c. مکبّ əyləc
 I کبّ (i, u) کبّ zəhmətə salmaq, çətinliyə salmaq, yük olmaq; çox olmaq, taqətdən salmaq, üzmək; ~ نفسه مشقة ~ özünü yorma, çə-

tinliyə salmaq; II کبّ dözməyə məcbur etmək; vurmaq, yetirmək (nə); ~ الحسان kimə isə zərər vurmaq; هذا ألوفا من الليرات ~ bu ona bir neçə min lirəyə başa gəldi; III کبّ uğramaq, dözmək, qatlaşmaq, çəkmək; aparmaq (xərc); ~ الاحوال ~ dəhşətlər yaşamaq; V کبّ 1) öz üzərinə yük almaq, özünü çətinə salmaq (nə iləsə); 2) dözmək, başı bəla çəkmək; vermək (itki, tələfat, məsrəf və s.); 3) mərkəzi tutmaq, mərkəzdə olmaq; 4) meridiandan keçmək (günəş haqqında)
 – کبّ tib. qaraciyər xəstəliyi
 – کبّ topl. limonlar (növlərdən biri)
 – کبّ c. کبّاد 1) limon
 – کبّ c. کبّاد 1) qaraciyər; q, k., c. کبّ, کبّ, کبّ qaraciyər xəstəliyindən əzab çəkən; ~ غليظ الحسود الـ hirsli, qəzəbli, kinli, paxıl; ~ عجيبة الاكباد qaraciyər paşeti; ~ مزق; فلذة bax: افلاذ اكباد الوالدين
 احترق الغيظ اكبادهم
 hirsələrindən partlayırlar
 – کبّ c. کبّ 1) orta, mərkəz; ~ الظلمات obr. zülmət gecə; ~ الواقع lap yerinə düşmək; həqiqətə yaxın olmaq; 2) zenit; السماء ~ meridian
 – کبّ meridian
 کبت bax: کبوت = کببید c. کبوت
 کبّ c. کباریه = کباریهات c. کباریه
 ~ في کبّ yaşca böyük olmaq; ~ في السن بعامين kimdənsə 2 yaş böyük olmaq; ~ کبّ (u) böyük olmaq; 2) nəhəng olmaq, əzəmətli olmaq; 3) vacib, əhəmiyyətli olmaq; 4) ağır, xoşagəlməz olmaq (kimin üçün); ~ کبّ (ə) کبّ yaşlı olmaq, yaşlılıq həddinə çatmaq; ~ في السن کبّ 1) böyütmək, genişləndirmək, gücləndirmək; 2) şişirt-

mək, mübaliğə etmək; مسألة ~ məsələni böyütmək; 3) tərifi etmək, yüksəltmək, göylərə qaldırmaq; 4) الله أكبر! Allah böyükdür! sözlərini söyləmək; III کابر 1) lovğalanmaq, qürrələnmək; təkəbbürlə, təşəxxüslə davranmaq (*kiminləsə*), inadkarlıq etmək; öz bildiyində israr etmək; 3) mübahisə etmək, etiraz etmək, razı olmamaq; IV أكبر 1) böyük hesab etmək, göylərə qaldırmaq; 2) hörmət etmək; mədh etmək; 3) ağır, dəhşətli, qorxunc, anormal hesab etmək; V تكبر 1) qürrələnmək, lovğalanmaq, özünü öymək; 2) təkəbbürlü olmaq, dikbaşlıq etmək (*kimə* علی); VI تكابر lovğalanmaq, qürrələnmək, özü haqqında yüksək fikirdə olmaq; X استكبر 1) qürrələnmək, öyünmək; 2) böyük hesab etmək; 3) vacib, mühüm hesab etmək

– أكبر göylərə qaldırmaq, tərifi etmək; tərifi; hörmət, ehtiram; نظر اليه بعين الـ kiməsə ehtiramla, hörmətlə baxmaq

– كبريات, كبرى, كبرى c. أكبر, أكبرون, أكبر c. أكبر 1) ən böyük, ən nəhəng, ən əzəmətli; إسكندر أكبرiat Böyük İskəndər (*Makedoniyalı*); كبريات أكبرiat ən böyük qəzetlər; والاعيان أكبرiat böyük və adlı-sanlı (*məşhur*) insanlar; الله أكبر! *din*. Allah böyükdür!; 2) ən vacib, ən mühüm; 3) böyük; الاخ أكبرiat böyük qardaş

– أكبر məğrurluq, təkəbbürlük, şöhrətpərəstlik

– أكبر 1) böyütmə, genişlətmə; gücləndirmə; 2) tərifi etmək, mədh etmə, göylərə qaldırmaq; 3) الله أكبر! – Allah böyükdür! sözlərini söyləmə

– أكبر böyük; ~ عن ~ böyükdən böyüyə varis olmaq

– أكبر, أكبر çox böyük, çox nəhəng

– كبريات c. böyük adamlar

– أكبر 1) *bot*. yerqulağı, kapers (*kol bitkisi*); 2) c. أكبر kapers

– أكبر 1) nəhənglik, böyük ölçü; 2) şöhrət, böyüklük, əzəmət; 3) ən əsas şey, ən başlıca şey

– أكبر 1) məğrurluq, təşəxxüs, təkəbbür; 2) nəhəng, böyük ölçü

– أكبر 1) böyüklük, nəhənglik, monumentallıq; 2) qocalıq, yaşlılıq

– أكبر qocalıq

– أكبر c. كبار 1) körpü; عوام ~ *və ya* عوام ~ ponton körpüsü; رأس الـ körpüqabağı istehkam; 2) göyertə

– أكبر q. məğrurluq, təkəbbür

– أكبر c. كبير, كبار 1) böyük, iri, nəhəng; ~ السن ~ yaşlı, qoca; ~ العدد ~ çoxsaylı; ~ المقام ~ yüksək vəzifə tutan, tanınmış; ~ المهندسين ~ baş mühəndis; ~ النفس ~ məğrur, şöhrətpərəst; ~ وزارة الخارجية XİN məsul işçisi (*şəxsi*); كبر قواد الحربية ali komanda heyəti; كبر الموظفين görkəmli (*böyük*) məmurlar; 2) vacib, mühüm, ciddi; كبار الناس أكبرiat adlı-sanlı şəxslər; ~ الضيف أكبرiat hörmətli (*ali*) qonaq; 2) yaşlı; qoca; böyük; كبار والصغار أكبرiat yaşlılar (*böyüklər*) və gənclər; ~ وصغير أكبرiat məmə yeyəndən pəpə yeyənədək; ~ ابو أكبرiat

– أكبر 1. q. كبير-dan; ~ وصغير ~ həm böyük, həm də kiçik; həm vacib, həm də əhəmiyyətsiz; ~ الممرضات أكبرiat baş tibb bacısı; 2. c. كبر 1) böyük günah, bağışlanmaz günah; ~ أكبرiat böyük günah işlənmiş; 2) cinayət, xəta; أم الكبانر ~ şərab

– أكبر məğrur, mühüm; dikbaş, lovğa, təkəbbürlü

– 1) مَكَابِرٌ məğrur; 2) inadkar, tər; israrlı; 3) etiraz edən, narazı olan; يقطع لسان المكابرين obr. mübahisə zamanı o hamını susdurar

– 1) مَكَابِرَةٌ məğrurluq; 2) inadkarlıq; israr; 3) ziddiyyət; narazılıq, höcət; لم يعد هناك hal-hazırda daha mübahisələrə yer yoxdur

– 1) مَكْبَرٌ böyüdən, böyüdücü; بؤ-يؤدücü şüşə; binokl; عدسة (عدسية) böyüdücü şüşə, lupa; 2) c. اِتْ – reproduktor; ~ صوتي və ya ~ صوتي ~ səsi gücləndirən cihaz; səsucaldan

كَبْرَتٌ kükürlə örtmək, kükürləmək

– كَبْرَتٌ kükürlə örtmə; kükürlə hopdurma

– كَبْرَتٌ sulfid; ~ ثاني bisulfid

– 1) كَبْرَتٌ a) الاحمر qırmızı fosfor; b) iksir; عمود ~ kristall kükürd; الدفاتر ~ surğuc; زهرة الكبريت kükürd rəngi; حامض الكبريتات sulfur turşusu; 4) كَبْرَتٌ ثاني أكسيد الكبريت kükürd oksid; anhidrit sulfid; 2) كَبْرَتٌ علبه ~ kibrit kutusu; عود ~ bax: عود الشمع; عود ~ mum kibrit

– c. كَبْرَتَاتٌ sulfat turşusu duzları, sulfat; ~ الحديد demir və ya yaşıl kuporos; ~ الخارصين ~ الزنك və ya ağ kuporos; ~ النحاس ~ mis və ya göy kuporos; ~ ثاني bisulfat

– c. كَبْرَتٌ kibrit

– كَبْرَتٌ sulfid, kükürd -i (-i); ~ حامض sulfat turşusu; ~ حمام kükürd vannası; ~ غاز kükürd qazı

– كَبْرَتٌ حامض ~ : كَبْرَتٌ sulfat turşusu; ~ حامض sulfid turşusu

1) كَبْسٌ (i) sıxmaq, basmaq (nəyi); presləmək; 2) كَبْسٌ (meyvəni, tərəvəzi); بالخل ~ duzlamaq, duza qoymaq; marinada qoymaq, turşuya qoyma; بالسكر ~

şirədə bişirmək (meyvələri); 3) qəfildən hücum etmək; 4) mühasirəyə almaq, saxlamaq (oğrunu); 5) mühasirəyə almaq, blokada etmək; dövrələmək, əhatə etmək; السنة بيوم ~

ilə bir gün əlavə etmək (uzun ilə); II كَبْسٌ 1) güclü şəkildə sıxmaq, basmaq, presləmək; 2) masaj etmək, ovuşdurmaq; VII كَبْسٌ 1) preslənmək; 2) konservləşdirilmək; 3) tutulmaq; 4) dövrələnmək

– كَبْسٌ masaj, ovuşdurma

– كَبْسٌ kabus, dəhşət

– 1) كَبْسٌ press; 2) كَبْسٌ kompressor; 3) كَبْسٌ porşen; nasos (primusda); 4) كَبْسٌ şüşə

– كَبْسٌ c. كَبْسٌ salxım (xurmada)

– 1) كَبْسٌ sıxma, basma, presləmə; 2) كَبْسٌ konservləşdirmə, kompressiya

– كَبْسٌ = كَبْسٌ

– كَبْسٌ hücum, basqın

– 1) كَبْسٌ konservləşdirilmiş; duza qoyulmuş; marinada qoyulmuş; əlavə edilmiş; əlavə; سنة سنة ~ uzun il (hər dörd ildən bir günlərinin sayı 366 olan il)

– كَبْسٌ c. مَكْبَسٌ presləmə məkanı, yeri

– 1) كَبْسٌ c. مَكْبَسٌ hidravlik press; ~ مائي ~ hidravlik press; ~ الخطابات ~ kəpiya presi; 2) كَبْسٌ kompressor; 3) كَبْسٌ porşen; 4) كَبْسٌ şüşə

– كَبْسٌ sıxılmış, preslənmiş

– كَبْسَاتٌ c. konservlər

– 1) كَبْسٌ preslənmiş; ~ تمر preslənmiş xurma; 2) كَبْسٌ konservləşdirilmiş; duzlu; marinada edilmiş

– كَبْسَاتٌ c. 1) preslənmiş şirniyyatlar;

2) كَبْسٌ konservlər

1) كَبْسٌ kapsul; 2) كَبْسٌ (güllə, bombada); ~ بندقية ~ piston, kapsul; ~ المفردات ~ detonator; ~ التنبه ~ d.y. signal

fişəngi, taraqqası (içi barıtlı doldurulmuş kağızlardan düzələn partlayıcı fişəng)

كَيْسُونُ topl. pistonlar

– pistonlar c. كَيْسُونَةٌ – ات.

I كَيْبَشَ (i) كَيْبَشَ ovucla götürmək; II كَيْبَشَ ovuclarla götürmək, ovucla səpələmək (məs., əkin zamanı dəni)

– 1) qarmaq; çəngəl; ayaq qarmağı; 2) dırmıq, çəng

– 1) كَيْبُوشُ, كَيْبَاشُ, كَيْبَاشُ c. 1 كَيْبَشُ qoyun; ~ الحرب ~ d.y. bufer; ~ tar. taran (qurğu); 2) kopyor, korbud, döyəc; ~ الفداء ~ qurbanlıq qurban

– böyürtkən; ~ العليق ~ كَيْبُوشُ c. 2 كَيْبَشُ giləmeyvə; ~ القرنفل ~ bot. qərənfil, mixək

– 1) bir ovuc; az miqdar; 2) böyük qaşiq; tayqulp, parç; çalov; 3) kəfgir

– كَيْبَشَاتُ qarmaq; düymə, ilgək; ~ وعين ~ ilgək və düymə

1) كَيْبَبُ dalı üstə, arxası üstə devirmək, yıxmaq (kimisə); çevirmək, devirmək; 2) tökmək, axıtmaq

– 1) كَيْبَبَةٌ dalı üstə devirmə, yıxma, çevirmə, 2) axıtma

I كَيْبَلُ (i) كَيْبَلُ 1) buxovlamaq, zəncirləmək; qazamata salmaq; 2) təxirə salmaq; möhlətini uzatmaq; II كَيْبَلُ qandallamaq, əlini-qollarını bağlamaq, buxovlamaq; ~ بالاعلال kimi isə qandallamaq; III كَيْبَلُ təxirə salmaq; ödəmə vaxtını uzatmaq; V كَيْبَلُ qandallanmaq, əlləri-qolları buxovlanmaq

– 1) كَيْبَلُ c. 1 كَيْبَلُ buxov, qandal; əl qandalı

– 2) كَيْبَلُ c. 2 كَيْبَلُ kabel; tros

كَيْبُولِي = كَيْبُولِي bax: əlifba sırası ilə

– ~ بالحديد qandallanmış, buxovlanmış; ~ qandallanmış

~ الرائد الكوني كَيْبِينَةٌ c. كَيْبِينَةٌ (bax: كَيْبِينَةٌ) kabinə kosmonavtın kabinəsi; ~ الاصطياف ~ çimənlər üçün kabinə (dənizdə)

I كَيْبُو (u) كَيْبَا 1) büdrəmək, üzü üstə düşmək; 2) od almamaq, açılmamaq; 3) tutqunlaşmaq, donuqlaşmaq qaralamaq; 4) tökmək; boşaltmaq, axıtmaq; IV كَيْبَى od almaq, açılmamaq; VII كَيْبَى üzü üstə yıxılmaq

– od almama, açılmama, boş çıxma

– q. كَيْبَى tutqun, donuq, qaralmış

– c. كَيْبَا, كَيْبَى bot. hind aloesi, əzvayı, saburu (bitki və bu bitkidən hazırlanan dərman)

– 1) كَيْبُو Ata. sözü bəzən cins at da büdrəyər; 2) od almama, açılmama; 3) əngəl, çətinlik, ilişik; pərtlik, tutulma

كَيْبُوكُ = كَيْبُوكُ

I كَيْبُوكُ (ə/i) كَيْبُوكُ vam odda qaynamaq; yavaşca fişıldamaq

– yavaşca qaynama; yavaşca fişıldama

– ات. كَيْبُوكُ c. كَيْبُوكُ kataloq

I كَيْبَابَةٌ (u) كَيْبَابَةٌ 1) yazmaq, tərtib etmək; ~ اليه ~ kimə isə yazmaq; ~ وقراً ~ yazmaq və oxumaq; savadlı olmaq; 2) siyahıya almaq (nəyi ~ عن); 3) yazılı şəkildə vəsiyyəət etmək (kimə ~); 4) göstəriş vermək, tapşırmaq, sərəncam vermək (kimə ~ له; ~ مəch. qismətini yazılmışdı; ... taleyin qisməti belə idi ki, ...; ~ نيكاح ~ كتابة على... nikah bağlamaq (kiminləsə); II كَيْبَابٌ 1) yazdırmaq; çoxlu yazmaq, çox yazmaq (məs., məktubu); 2) dəstələri təşkil etmək; 3) diktə etmək; III كَيْبَابٌ 1) (kiməsə) yazmaq; məktublaşmaq; müxbir olmaq (məs., qəzətdə); 2) tar. müəyyən girov həcmində buraxılmasına dair qulla

razılığa gəlmək (danışmaq); IV اُكْتَبَ diktə etmək, imla etmək; V تَكْتَبُ dəstələrlə düzül-mək, kolonlarla sıralanmaq; VI يَكْتُبُ yazışma aparmaq; yazışmaq, bir-birinə məktub yazmaq; VII اِكْتُبُ yazılmaq, tərtib olunmaq; VIII اِكْتُبُ yazılıb; IX اِكْتُبُ onun qismətinə uzun ömür yaşamaq yazılıb; X اِكْتُبُ 1) özü üçün yazmaq; surətini çıxartmaq; 2) qol çəkmək (*ianə və-rəqəsində* في); XI اِكْتُبُ 1) yazmağı xahiş etmək, diktə etmək; yenidən yazmağı xahiş etmək; 2) abunə yazılmaq (*məs., kitaba*)

– اِكْتُبُ 1) diktə etmək, imla; 2) abunə yazılma (*məs., kitaba*)

– اِكْتُبُ qol çəkmə, imzalama (*ianə və-rə-qəsində* في)

– اِكْتُبُ 1. yazan; 2. yazı maşını; 3. 1) mirzə, köçürücü, üzünü köçür-rən; klerk; *həmç.* ~ السِّرّ ~ katib; ~ الدولة ~ stats-sekretar; ~ العقود الرسمية ~ mühasib; ~ الحسابات ~ notarius; ~ الكتاب العدول notariuslar; 2) yazıçı; jurnalist; ~ الصحفي ~ publisist; ~ القصصي ~ novellaçı; ~ zool. sekretarquşu

– اِكْتُبُ 1) ibtidai məktəb

– اِكْتُبُ 1) kitab; ~ القراءة ~ oxu kitabı; ~ تعليمي ~ *və ya* ~ المدرسي ~ dərslük, dərslük və-saiti; ~ التهجي ~ əlifba; ~ a) *həmç.* ~ الكريم ~ Quran; ~ العزيز ~ *və ya* ~ الله ~ (الشريف) *və ya* ~ Bibliya; c) Yevangeliya; ç) Sibəveyhinin qrammatikası; ~ المفترس ~ Müqəddəs Yazı; ~ اهل ~ Quran. Əhli-Kitab (*yazmağı və oxu-mağı bacaran insanlar – yəhudilər, xristianlar*); ~ دار الكتاب ~ Quranın birinci surəsi; ~ کتابخانه ~ yazı, müraciətnamə, fərman; ~ تعزية ~ başsağlığı məktubu; ~ الاعتماد ~ etimadnamə; ~ الزواج ~ nikah kontraktı; ~ الطلاق ~ boşanma aktı; ~ مفتوح ~ açıq məktub

– اِكْتُبُ 1) yazma; ~ والقراءة ~ yazma və oxu-ma; ~ اهل ~ savadlı insanlar; ~ ادوات ~ yazı ləvazimatları; ~ ورق ~ yazı kağızı; ~ باله ~ yazılı olaraq; 2) katiblik; 3) *c.* ~ ات ~ yazı, kitabə, qədim hərflər, yazı işarələri; 4) yazılıb qurtarmış kağız; məktub; 5) üslub

– اِكْتُبُ 1) yazılı; ~ بيّنة ~ yazılı şəhadət, şahidlik; ~ غلطة ~ orfoqrafik səhv; 2) müqəddəs yazıya aid olan

– اِكْتُبُ yazma, yazı; ~ الكتاب ~ nikah müqaviləsinin bağlanması

– اِكْتُبُ *c.* ~ كُتِبَ kitabxana

– اِكْتُبُ 1) kitabxana; 2) kitab köşkü

– اِكْتُبُ taleyin yazdığı, qismət; ~ ابن ~ islah olunmaz, ümitsiz insan

– اِكْتُبُ xətt

– اِكْتُبُ kitabxana

– اِكْتُبُ kitabça, kiçik kitab

– اِكْتُبُ 1) dəstə, kolonna; tabur; alay (*İraqda*); 2) qədim hərflər, yazı işarələri, kitabə; 3) yazılı sənəd

– اِكْتُبُ 1. yazışan; 2. müxbir

– اِكْتُبُ ~ ات ~ yazışma, korrespondensiya; ~ العبد ~ tar. müəyyən girov həcmində buraxıl-masına dair qulla razılığa gəlmə, danışma

– اِكْتُبُ yazı maşını

– اِكْتُبُ 1) məktəb; 2) yazı stolu; 3) kabinet (*dərs üçün*); 4) büro, kontor, dəftərxana; ~ البريد ~ poçt idarəsi, poçt şöbəsi; ~ الاستعلامات ~ məlumat bürosu

– اِكْتُبُ 1) kitabxana; 2) kitab mağazası, kitab köşkü

– اِكْتُبُ dəftərxana -i (-i), kontora -i (-i)

– اِكْتُبُ 1. yazılmış; ~ عليه ~ taleyin yazdığı; 2. *c.* ~ مكاتيب ~ məktub, müraciətnamə; ~ التوصية ~ zəmanət məktubu

– مَكْتُونِيَّةٌ c. مَكْتُونِيَّةٌ tar. sensor (*köhnə Türkiyədə*)

كَتَبًا təsərrüfat müdiri, təsərrüfatı idarə edən كُنْسِيَّةٌ qumar kağızları; كَتَبَةٌ لعبة kart oyunu كَتَبَةٌ q. كَتَبَةٌ c. كَتَبَةٌ 1) şikəst barmaqlı; 2) əl-siz, birqollu

I كَتَبٌ (i) كَتَبٌ 1) əllərini bağlamaq; 2) qanadlarını bağlamaq (*quşun*); II كَتَبٌ möhkəm-möhkəm bağlamaq; əllərini arxasına bağlamaq; يَدِيهِ ~ əllərini qoynuna qoymaq; V كَتَبٌ əllərini qoynuna qoymaq; VI كَتَبٌ 1) çiyinbəçiyinə getmək; biri birinə kömək etmək; birlikdə çalışmaq; 2) bərabər olmaq (*sırada, cərgədə*); bir sırada durmaq; X كَتَبٌ əllərini qoynuna qoymaq

– كَتَبٌ q. كَتَبَةٌ c. كَتَبَةٌ enlikürək
– كَتَبٌ həmrəylik
– كَتَبٌ çiyin ağrısı
– كَتَبٌ c. كَتَبٌ qandal, buxov; ~ قَمِيصٌ dəli köynəyi

– كَتَبٌ *hərb*. paqon
– كَتَبٌ c. كَتَبَةٌ – epolet
– كَتَبٌ 1) كَتَبٌ, كَتَبٌ, كَتَبٌ q. c. كَتَبٌ, كَتَبٌ, كَتَبٌ anat. kürək; كَتَبٌ شَرِيطٌ paqon; كَتَبٌ هَرَبٌ çiyinlərini atmaq; ~ وَقْفٌ سَا إِلَى ~ çiyin-çiyinə durmaq (*kiminlə* (مع) كَتَبٌ); كَتَبٌ بَرِشْمٌ birləşmək, sıxlaşmaq (*kimin ilə* (مع) كَتَبٌ); سَارٌ جَنِبًا إِلَى جَنِبٍ وَسَا sar yanaşı getmək, çiyin-çiyinə getmək (*kiminlə* (مع) كَتَبٌ); كَتَبٌ, يَامَاعٌ, دَاغِیْنِ دَوْشُ; كَتَبٌ ~ الوادي vadinin yamacı; كَتَبٌ اِكْتَفٌ دَاغِیْنِ يَامَاعِلَارُ; 3) كَتَبٌ (*körpünün*); كَتَبٌ حَطٌّ qaçmağa hazırlaşmaq, əkilməyə hazırlaşmaq; كَتَبٌ مِّنْ اَيْنِ يَعْرِفُ مِّنْ اَيْنِ كَتَبٌ o bu işdə ustadır (*mahirdir*); كَتَبٌ عَلْمُهُ kimin isə dərslərini vermək; كَتَبٌ مِّنْ اَيْنِ تَوَكَّلُ عَلَى كَتَبٌ مِّنْ رَاذِيَامٌ, سَوْنِیْنِ مƏSLƏHƏTİNƏ qulaq asacağam

– مَكْتَبٌ əli qoynunda olan; كَتَبٌ o, əli qoynunda oturdu

– مَكْتَبٌ əli arxasında bağlanmış
– مَكْتَبٌ bağı; كَتَبٌ ~ əlləri bağı
كَتَبٌ 1) rixənd etmək, altdan-altdan gülmək; 2) burulmaq, qıvrılmaq (*saçlar haqqında*)

– مَكْتَبٌ buruq, qıvrılmış

كَتَبٌ daraq ağzı (*kətan*)

كَتَبٌ c. كَتَبٌ cücə

I كَتَبٌ (u) كَتَبٌ toplamaq, yığmaq, cəm etmək (*kütlə, toplu şəklində*); II كَتَبٌ 1) toplamaq, üst-üstə yığmaq, qalamaq; 2) briketləşdirmək, briket şəklinə salmaq; 3) qruplaşma yaratmaq, blok yaratmaq; kipləşdirmək; V كَتَبٌ 1) toplamaq, üst-üstə yığılmaq, cəm olmaq; 2) blok şəklinə düşmək, blok təşkil etmək, birləşmək, sıxlaşmaq

– كَتَبٌ 1) كَتَبٌ – 1) yığılma, toplanma; 2) qruplaşma, blok

– كَتَبٌ *bot*. skabioza (*ot bitkisi*)

– كَتَبٌ c. كَتَبٌ 1) yığın, topa, qalaq; qaya, qayma; nəhəng dağlar; كَتَبٌ التَّلْحِ المَتَدَرِجَةُ ~ qar uçuqunu; كَتَبٌ ~ تِيرٌ 2) kütlə, xalq; كَتَبٌ العَامَلَةُ fəhlə (*işçi*) kütlələri; 3) *siy*. blok, qruplaşma; 4) tikinti bloku; كَتَبٌ المَصْنَعِ الكَتَلِ الجَاهِزَةِ الكَبِيرَةِ مصنع tikinti blokları zavodu; 5) özək, nüvə; 6) *fiz*. kütlə; كَتَبٌ الفِزِ قَانُونِ بَقَاءِ الفِزِ kütlənin saxlanması qanunu

– كَتَبٌ مَكْتَبٌ c. مَكْتَبَةٌ, مَكْتَبٌ palma yarpaqlarından düzəlmiş səbət

– مَكْتَبٌ 1) kəsəkli, nahamar, dübür-dübür; yumğa dönmüş; 2) kobud bədən quruluşuna malik

كَتَبٌ, كَاتُولِيكٌ, كَاتُولِيكٌ *bax: əlifba sırası ilə*

– كَاتُولِيكٌ katolisizm

I كَمْ (u) كَيْمًا, كَيْمًا 1) gizlətmək; ört-basdır etmək; gizləndə saxlamaq (*kimdən* عن); السِّرّ ~ sirri saxlamaq; 2) söndürmək (*alovu*); dayandırmaq, kəsmək, yatırtmaq, qabağını almaq (*işin və s.*); ~ نَفَسَه ~ نَفَسَه ~ nəfəs almamaq, bir qədər nəfəsini dayandırmaq; ~ الصوت ~ səsi azaltmaq, boğmaq; ~ الغضب ~ hirsini boğmaq, yatırtmaq; ~ البطن ~ qarnın işləməsinə səbəb olmaq; لا يَكْتُمُ السِّرَّ boşboğaz, çoxdanışan, çərənci; ~ كَتَمُوا افواههم onlar susdular, səslərini kəsdilər; II كَمْ var gücü ilə gizlətmək, ört-basdır etmək; III كَاتِمًا gizlətmək, gizləndə saxlamaq; gizli danışmaq (*kimdən*); V كَاتِمًا gizlənmək; gizli saxlamaq; gizli danışmaq; VI كَاتِمًا bir-birindən gizlətmək, gizləndə saxlamaq; VII كَاتِمًا 1) gizli olmaq, bağlı olmaq; 2) susmaq; 3) söndürülmək, qarşısı alınmaq (*alov haqqında*); VIII كَاتِمًا gizlətmək, gizləndə saxlamaq; X كَاتِمًا sirr olaraq danışmaq, sirr etibar etmək

– كَاتِمًا sirverməzlik, öz fikir, niyyət və duyğularını gizli saxlamaq; ~ البطن ~ tib. qarnın işləməməsi

– كَاتِمًا 1) gizlilik, məxfilik; sirverməzlik; 2) sirr

– كَاتِمًا gizlədən, gizləndə saxlayan; ~ السِّرّ ~ katib; ~ الصوت ~ səsböğən, səsudən

– كَاتِمًا həməç. ~ البطن ~ tib. qarnın işləməməsi

– كَاتِمًا sirsaxlama, gizlətmə

– كَاتِمًا 1) gizlətmə; 2) gizlilik, məxfilik; sirverməzlik; ~ في gizlicə, sakitcə; ~ احاطه ظلّ في طيّ نəyisə sükuta qərq etmək; ~ به شديد ~ dərin sirr olaraq qalmaq

– كَاتِمًا havanın ağırlığı, boğanaq

– كَاتِمًا qapalı, susqun

– كَاتِمًا 1) bağlı, möhürlü; 2) keçirməyən, buraxmayan (*su, işıq və s.*); 3) ağır, boğucu (*hava haqqında*)

– كَاتِمًا 1) gizli, gizlədilmiş; 2) batırılmış (*məs., səh haqqında*); ~ البطن ~ qarnı işləməyən

I كَاتِمًا (ə) كَاتِمًا çirkli, batmış olmaq; çirklənmək, kirlənmək; II كَاتِمًا hislə, qurumla örtmək; hislə, qurumla çirkləndirmək

– كَاتِمًا kətan; ~ بزر kətan toxumları; ~ الس ~ və ya نسيج kətan parça; ~ زيت kətan yağı; ~ نَسَالَةَ الس ~ korpiya

– كَاتِمًا kətan -i (-i)

– كَاتِمًا hiss, qurum

– كَاتِمًا kils. xirqə, cübbə

– كَاتِمًا c. كَاتِمًا saat zənciri

– كَاتِمًا c. كَاتِمًا dan. traktor

I كَاتِمًا (ə/i) və ya (i/ə) كَاتِمًا qalın olmaq (*saç haqqında*)

– كَاتِمًا qalın, sıx

– كَاتِمًا sıxlıq, qalınlıq

– كَاتِمًا = كَاتِمًا

– كَاتِمًا yaxınlıq; ~ عن a) yaxından; b) yerindən; görünən tərəfdən

– كَاتِمًا c. كَاتِمًا qum təpəsi

I كَاتِمًا (u) كَاتِمًا 1) bol olmaq, çox olmaq; tez-tez olmaq; ~ القال والقليل في... ~ çoxlu söz-söhbət var idi (*nə haqqında*); 2) ötüb-keçmək (*nə* عن); çox olmaq; II كَاتِمًا çoxaltmaq, artırmaq; böyütmək, gücləndirmək; ~ خيرك! ~ çox sağ ol! (*xalq. dil. خَيْرِك*); III كَاتِمًا sayca ötüb keçmək, üstün olmaq; IV كَاتِمًا 1) çoxaltmaq, artırmaq; 2) tez-tez etmək, çox almaq (*nəyi* من); ~ الأكل ~ çox yemək; ~ الكلام ~ çox danışmaq (*nə haqqında*); 3) zəngin, varlı olmaq; V كَاتِمًا çox danışmaq, yaymaq; artıq danışmaq (*nə haqqında* في ~, ~);

VI كَثَّرَ sayca artırmaq, çoxalmaq; törəyib artmaq; X اِسْتَكْتَرَّ 1) çoxsaylı, bol hesab etmək; həddindən artıq hesab etmək; 2) daha artığını axtarmaq; artıma nail olmaq; artırmaq, çoxaltmaq; بخيره ~ kimə isə təşəkkür etmək

– أَكْثَرُ daha artıq, daha tez-tez; ~ daha artıq; عَدَا ~ sayca daha artıq; من مَرَّةٍ ~ dəfələrlə; وَلَا أَكْثَرَ وَلَا أَقَلَّ ~ nə az, nə çox; النَّاسُ ~ insanların çoxu; عَلَى (فِي) الْـ ~ ən çoxu; بَعْدَ ~ ən çoxu iki həftədən sonra; ... مِنْ ذَلِكَ فَقَدْ ~ bundan da artıq, axı...

– الْـ الْبَسِيطَةُ لِلصَّوْتِ اَلْـ اَلْبَسِيطَةِ اَلْـ اَلْعَدَدِيَّةِ say çoxluğu; səsələrin adi çoxluğu; اَلْـ اَلْمُتْلَقِ اَلْـ اَلْمُطْلَقَةِ nisbi nisbi çoxluqla

– اَلْـ اَلْاِزْدِيَادَةُ artım, kəmiyyət artımı, törəyib çoxalma

– كَثْرٌ çoxluq, bolluq
– كَثْرَةٌ çoxluq, bolluq; artıqlıq; çoxsaylılıq; اَلْـ اَلْجَمْعُ qram. cəmin cəmi; اَلْـ اَلْمَذْهَبُ fəls. plüralizm; ~ çox-çox, çoxlu sayda, çoxlu miqdarda; اَلْـ اَلْاَلَامُ ~ cəfəngiyat, boşboğazlıq; اَلْـ اَلْاَكْثَرُ onların böyük əvsəriyyəti

– اَلْـ اَلْاِتْرَادُ çox, çoxsaylı; tez-tez, sız; اَلْـ اَلْاِتْرَادُ tez-tez təkrarlanan; اَلْـ اَلْاِحْدَاثُ ~ tez-tez başverən; اَلْـ اَلْاِعْدَادُ ~ çoxsaylı; اَلْـ اَلْمِقْدَارُ ~ çoxsaylı; ~ daha çox, olduqca; اَلْـ a çox, olduqca; tez-tez; اَلْـ اَلْمَا tez-tez, əksər halda; اَلْـ اَلْاَلَامُ ~ boşboğaz, çoxdanışan
– اَلْـ اَلْاِزْدِيَادَةُ bot. astraqal; qummidraquant; ~ اصمغ kitrə

– اَلْـ اَلْاِزْدِيَادَةُ bax: اَلْـ اَلْاَلِفْبَا سِرَاسِي ilə
– اَلْـ اَلْمَكْتَارُ 1) çox edən; 2) boşboğaz, çərənçi
– اَلْـ اَلْمَكْتَرُ varlı, imkanlı, zəngin
– اَلْـ اَلْمَكْتَوْرُ ~ عليه: borc içində batan, iflas ərə-fəsində olan

اَلْـ اَلْمَكْتَمُ panter, bəbir

I كَثَّفَ (u) كَثَافَةٌ 1) sıx olmaq, qalın olmaq; möhkəm olmaq; 2) kobud olmaq; II كَثَّفَ 1) sıxlaşdırmaq, qalınlaşdırmaq; 2) intensivləşdirmək; اَلْـ اَلْاِزْرَاعَةُ ~ əkinçiliyi səmərələşdirmək; 3) el. kondensasiya etmək; V كَثَّفَ كَثْفًا 1) tədricən sıxlaşmaq, qalınlaşmaq, möhkəmlənmək; çox qaranlıq olmaq (zülmat olmaq); 2) kondensasiya olunmaq

– اَلْـ اَلْاِكْثَافَةُ 1) sıxlıq, qalınlıq; 2) kondensasiya
– اَلْـ اَلْاِكْثِيفُ 1) sıxlaşdırma, qalınlaşdırma; 2) intensivləşdirmə; 3) el. kondensasiya

– اَلْـ اَلْاِكْثَافَةُ 1) sıxlıq, qalınlıq; bir-birinə yaxınlıq; اَلْـ اَلْمِقْيَاسُ areometr; 2) kobudluq; اَلْـ اَلْاِهْلُ kobud insanlar; 3) kütlük; 4) el. həcm

– اَلْـ اَلْاِكْثِيفُ 1) sıx, qalın; 2) küt, düşüncəsiz, kütbeyin; 3) kobud

– اَلْـ اَلْمِكَثَافُ densimetr, densitometr; اَلْـ اَلْاِسْوَالُ ~ areometr

– اَلْـ اَلْمَكْثِفُ c. اَلْـ اَلْاِتْ – radio. kondensator; ~ اَلْـ اَلْمَتَغَيِّرُ dəyişən kondensator; ثابت ~ sabit kondensator (كَتْلِكَ) katolik olmaq; katolikə çevrilmək

– اَلْـ اَلْاِكْثَالِيَّةُ katolisizm

– اَلْـ اَلْاِكْثَالِيَّةُ 1. katolik -i (-i); 2. katolik

– اَلْـ اَلْاِكْثَالِيَّةُ katolisizm

اَلْـ اَلْاِكْثَالِيَّةُ çiçək hörüyü, çələng, tac

I كَجَّ (ə/u) كَجَّةٌ uşaq-lar haqqında

– اَلْـ اَلْاِكْجَةُ şara bürünmüş əski parçası (uşaq-ların oynadığı)

I كَجَّ (ə/u) كَجَّ اَلْـ öskürmək

– اَلْـ اَلْاِكْجَةُ c. كَجَّ اَلْـ öskürmə

– اَلْـ اَلْاِكْجَةُ öskürək

I كَحَتَّ (ə) كَحْتٌ 1) soymaq, sıyımaq, qaşırıb təmizləmək, qazırıb təmizləmək; 2) uzaqlaşdırmaq, kənar etmək, xaric etmək; II كَحَتَّ

diqqətlə qaşayıb təmizləmək; VII اِنْكَحَتَ 1) soyulmaq, sıyrılmaq, qaşımış təmizlənmək; 2) uzaqlaşdırılmaq, kənar edilmək, xaric olunmaq

– كَحَجَّحَ qaşayıb təmizləmə, qazayıb təmizləmə; tib. ملعقة الـ küretka

كَحَجَّحَ arabir öskürmək

– كَحَجَّحَ arabir öskürmək

I كَحَلَّ (ə) gözə sürmə çəkmək; II كَحَلَّ = I; V تَكَحَّلَ 1) öz gözlərinə sürmə çəkmək; 2) gözə maz, məlhəm sürtmək; VIII اِكْتَحَلَ 1) gözlərə sürmə çəkmək; 2) obr. (nə isə etmək imkanından) zövq almaq, xoşbəxt olmaq; ... سَتَ عَيْنَهُ بِرُؤْيَا... o, ... görməkdən zövq aldı

– أَكْحَلَّ q. كَحَلَّ c. qaragözlü

– كَحَلَّ gözlərə sürmə çəkmə; البناء ~ ya-riqları, çatlaqları bərpa etmək

– كَحَلَّ c. كَوَاحِلُ topuq, topuq çıxıntısı

– كَحَلَّ göz üçün toz

– كَحَلَّ göz həkimi, okulist

– كَحَالَةٌ 1) gözlərə sürmə çəkmə sənəti, bacarığı; 2) gözlərin müalicə edilməsi

– كَحَلَّ kirpiklərin qaralığı

– كَحَلَّ qara, qara rəngə boyadılmış

– كَحَلَّ göz üçün toz, stibium, sürmə; حجر الـ sürmə, من العين الـ يسرق الـ Ata. sözü ölüstü gözdən sürmə oğrayır (mahir oğru haqqında); جبال الـ تفنيها المرادو Ata. sözü qadınlara dağlar qədər sürmə də yetməz (hər fən: göz karandaşları dağ qədər sürməni məhv edir)

– كَحَالَةٌ = البناء : كَحَالَةٌ

– كَحَلَّ 1) qara, qara rəngə boyanmış; 2) tünd-göy

– كَحُولٌ spirt, alkoqol; نَفِيٌّ ~ təmiz spirt; فاسد ~ denaturatlaşdırılmış spirt; الخشب ~ ağac spirti

– كَحُولِيٌّ alkoqol; spirtli, spirt -ü (-u); الاثيل الـ etil spirti

– كَحِيلِيٌّ = كَحِيلِيٌّ

– كَحِيلَانٌ c. كَحِيلَانٌ cins at

– كَحِيلَانٌ = كَحِيلَانٌ

– مِكَحَالٌ c. مِكَحَالِيٌّ çubuq (sürmə çəkən)

– مِكَحَالٌ = مِكَحَالٌ c. مِكَحَالٌ

– مِكَحَالَةٌ c. مِكَحَالٌ 1) silah (Tunis)

– مِكَحَالَةٌ = مِكَحَالٌ sürmə qabı

! كَحْ كَحْ və ya كَحْ كَحْ! (qadağan üçün uşaqlara deyilən söz)

كَحِيَّةٌ təsərrüfat müdiri

I كَدَّ (ə/u) 1) yorulmadan işləmək, çalışmaq; 2) gərilmək, özünü yormaq; II كَدَّدَ qovub çıxartmaq; VIII اِكْتَدَّدَ 1) işləməyə məcbur etmək; 2) itələmək, sövq etmək; X اِسْتَكَدَّدَ = VIII

– كَدَّ iş, ağır iş; جمع الثروة بكد اليمين وعرق الجبين Ata. sözü; hər fən: zəhmət və alın təri ilə sərvət toplamaq

– كَدَّدَ zəhmətsevər, çalışqan

– كَدَّدَ haldan düşmüş, gücdən düşmüş, üzgün, tabsız

I كَدَّ (ə) كَدَّ işləmək, çalışmaq, zəhmət çəkmək; VIII اِكْتَدَّدَ zəhməti ilə qazanmaq

– كَدَّدَ zəhmətkeş; الكادحون zəhmətkeşlər

– كَدَّ iş, əmək, gərginlik

I كَدَّرَ (u) كَدَّرَ 1) bulanıq olmaq; tünd rəngdə olmaq; 2) ağır olmaq (məs., həyat haqqında); كَدَّرَ (ə) كَدَّرَ 1) bulanıq olmaq; 2) qəmli, hüznü olmaq; عليه ~ kimə isə qəzəblənmək; II كَدَّرَ 1) bulandırmaq; 2) pərt etmək; kədərləndirmək, qəmləndirmək, əngə gətirmək, cana gətirmək; bezdirmək; الصمت ~ sükutu pozmaq; V تَكَدَّرَ bulanıq olmaq; 2) pərt olmaq; kədərlənmək; qəmlənmək; təngə gəlmək; bezmək; VII اِكْتَدَّرَ 1) kədərli, qəmli ol-

maq; pərişan olmaq; 2) axmaq (*ulduz haq-qında*)

– أَكْرَأُ *q. كَرَأَ c. كُرَأُ* tünd, boz rəngli, tutqun rəngli

– كَدَارَةٌ 1) bulanıq; tutqunluq; 2) pərtlik, peşmançılıq

– كَرَّرٌ 1) çöküntü, xılt; bulanıq; 2) pərtlik, narahatlıq; kədər, qəm, hüzn

– كَرِرٌ 1) bulanlıq, tutqun; 2) yorucu

– كَرْرَةٌ *c. كَرَّرٌ* palçıq, lehmə

– كَرْرَةٌ çöküntü, xılt; tünd, boğuş rəng

– كُدُورَةٌ bulanlıq

– مُكْرَرٌ pərişan olmuş, qəmli, kədərli

– مُكْرَرٌ tutqun, qeyri-şəffaf

– مُكْرَرٌ narahatlığa səbəb olan, təngə gətirən, bezdirən

I كَدَسَ (*i*) كُدَسٌ qalaqlamaq, bir yerə yığmaq; II كَدَسَ qalaqlamaq, bir yerə yığmaq, topalamaq; üst-üstə qalamaq; V تَكَدَسَ bir yerə cəm olmaq, üst-üstə yığılmaq, toplanmaq; VII اِنْكَدَسَ bir yerə yığılmaq, cəm olmaq; sıxlaşmaq; *في هذا البيت ثلاث عائلات* bu evdə üç ailə yaşayır

– كُدَّاسٌ *c. كُدَّاسَةٌ*, كُدَّاسٌ 1) yığın, topa, qalaq, bir qucaq; 2) taya; ilanyalı

– كُدَّاسٌ *c. كُدَّاسٌ* çoxlu, böyük miqdar

– كُدَّاسَةٌ kiçik, yığın, kiçik qalaq

– مُكْدَسٌ 1) bir yerə toplanmış, bir yerə cəm edilmiş, toplanmış

I كَدَشَ (*i*) كُدَشٌ 1) cırmaqlamaq, sızmaq; 2) işləmək, qazanmaq, əldə etmək; 3) çalı-şıb-çapalamaq, çalışmaq, əlləşmək

– كُدَشٌ *c. كُدَشٌ* yük atı

جَدَّعٌ = جَدَّعٌ

I كَدَمَ (*i, u*) كَدَمٌ dişləmək, yavaşca dişləmək; əzmək, zədələmək; bədənini qançır elə-yənədək döymək; kontuziya etmək

– كَدَمٌ *c. كُدُمٌ* 1) düşmənin izi; 2) qançır, kontuziya

– كَدَمَةٌ *c. كَدَمَاتٌ* zədə, qançır; رَضِيَّةٌ ~ zə-dənin göyləri

كُدْمِيُومٌ *tib. kadmium*

I كَدَنَ (*u*) كَدْنٌ 1) qoşmaq (*öküzləri*); 2) bürünmək, sarınmaq (*nəyə* →)

– كَدَانٌ pemza, süngər daşı

– كَدْنَةٌ hürgüc (*dəvənin*)

I كَدَةَ (*ə*) كَدَةٌ zədələmək, kontuziya etmək

I كَدَى (*i*) كَدَىٌّ az miqdarda vermək (*nəyi*); xəsislik etmək (*nədə* *في*); II كَدَى dilənmək, dilənçilik etmək; dilənçi həyatı keçirmək; dilənçilik etmək; IV أَكَدَى 1) az miqdarda vermək (*nəyi*); 2) məqsədə çatmamaq; V تَكَدَى dilənçi həyatı keçirmək; dilənçilik etmək; X اِسْتَكَدَى dilənmək, sədəqə istəmək; dilənçi həyatı keçirmək

– كَدَايَةٌ dilənçilik, son dərəcə yoxsulluq

– كَدِيَّةٌ¹ dilənçilik etmə; yoxsul həyatı keçirmə

– كَدِيَّةٌ² *c. كَدَىٌّ* ling, qol, manivela

كَا *bax*: كَا

I كَذَبَ (*i*) كَذِبٌ yalan danışmaq, doğru danışmamaq; böhtan atmaq, şər atmaq, iftira etmək (*kimə* *على*); II كَذَبَ yalan hesab etmək; təkzib etmək; *نفسه* ~ özü-özünə zidd olmaq; *ما رآه* ~ öz gözlərinə inanmamaq; *ما سمعه* *və ya* *أذنيه* ~ qulaqlarına inanmamaq; *لم يكدبني أبدا!*!; *ان فعل كذا* ~ o bunu etməyi təxirə salmadı; *سؤله تكذب اقواله* sözləri əməllərinə uyğun gəlmir; IV أَكْذَبَ 1) yalan danışmağa məcbur etmək; 2) yalanının üstünü

açmaq; V تَكْذَبَ 1) təkzib olunmaq, təkzib edilmək; 2) böhtan atmaq, şər atmaq (*kimə* على *və ya təs. h.*)

– يَالَانِچِي دَاہَا اَلَانِچِي; دَاہَا اَلَانِچِي مِّنْ مُّسَيَّلَمَةٍ ~ يَالَانِچِي پەيغەمبەر Museylimədən دَاہَا يَالَانِچِي

– اُكْذُوبَةُ c. اُكْذُوبَةُ اُكْذُوبَةُ doğruya oxşamayan, həqiqətə uyğun olmayan hekayələr; yalan məlumat; uydurma

– تَكْذِيبُ c. تَكْذِيبُ uydurmalar, yalan-palanlar, cə-fəngiyat

– كَانِبٌ 1. 1) yalan danışan; yalançı; 2) yalan, saxta, uydurma, aldadıcı, etibarsız; ~ اَمَلٌ يَالَانِچِي ümid; ~ اِسْمٌ saxta ad; 2. yalançı, adamaldadan

– كَذَّابٌ 1. çox yalançı; 2. yalançı, adamaldadan; ~ اَلْمَاءُ مِيَّةٌ kim. nitrat turşusu

– كَذِبٌ يَالَانِچِي; اَبْيَضٌ ~ qəbahətsiz yalan, xilas naminə yalan; ~ بِالْاَل يَالَانِچِي; اَلْحَبْلُ قَصِيرٌ Ata. sözü yalanın ömrü qısa olar

– اَبْرِيْلُ يَالَانِچِي مəlumat, uydurma; ~ اَبْرِيْلُ ~ اَبْرِيْلُ (نيسان) aprel zarafatı

– كَذُوبٌ 1. yalan; 2. yalançı, yalandanışan

– كَيْدَانٌ يَالَانِچِي, يَالَانِچِي

– مَكْذُوبٌ يَالَانِچِي, saxta, uydurma; ~ خَيْرٌ يَالَانِچِي xəbər, uydurma xəbər

كَذَلِكَ *bax:* دَا

كَذَانٌ = كَذَانٌ

I كَرٌّ 1) كَرٌّ (ə/u) 1) geri qayıtmaq, geri çəkilmək; 2) hücum etmək (*kimə*), həmlə etmək (*kimə* على); 3) dağıtmaq (*qarqara, makara*); 4) ötüb-keçmək (*vaxt haqqında*); كَرٌّ 2) (ə/i) ötüb-keçmək (vaxt haqqında); Kərə 1) təkzib olunmaq, yenidən başlamaq; 2) təmizləmək, saflaşdırmaq; distillə etmək; V تَكْرَّرَ 1) tək-

rarlanmaq, yenidən başlanmaq; 2) təmizləmək, saflaşdırılmaq

– تَكْرَارٌ təkzibləmə, təkzib; dəfələrlə təkzib etmə, sürəkli; ~ تَعَزُّزٌ tez-tez; ~ تَعَزُّزٌ dəfələrlə

– تَكْرُرٌ təkziblik, tez-tez təkzib etmə; tezlik göstəricisi; ~ اَلْاِنتَاجُ ~ تəkzib istehsal

– تَكْرِيْرٌ 1) təkzibləmə, yenidən başlamaq; 2) təmizləmə, saflaşdırma, distillə etmək; ~ اَلْمَصْنَعُ نَفْطٌ ~ نَفْطٌ

– تَكْرِيْرٌ 1) hücum, həmlə; ~ اَلْفَرَّ وَ اَلْفَرَّ وَ اَلْفَرَّ hücum və geri çəkilmə; 2) ötüb-keçmə; ~ اَلْعَصُورُ كَرٌّ ~ اَلْعَصُورُ

~ اَلْعَصُورُ vaxtın ötüb-keçməsi; ~ اَلْعَصُورُ özlərin övəzlənməsi, ötüb-keçməsi; ~ اَلْفَرَّ وَ اَلْفَرَّ arabir, fasilələrlə

– كَرٌّ 2) c. كَرٌّ ip

– كَرٌّ c. كَرٌّ küri (*səpələnen cisimlərin ölçüsü*)

– كَرٌّ ~ كَرٌّ kiçik anbar, anbarça

– كَرٌّ c. كَرٌّ təsərrüfat müdiri; anbar müdiri

– كَرٌّ c. كَرٌّ qarqara, makara; birçarx; kələf, yumaq

– كَرٌّ 1) c. كَرٌّ 1) (bir) hücum, həmlə; ~ اَلْمَعَاكِسَةُ ~ اَلْمَعَاكِسَةُ

~ اَلْمَعَاكِسَةُ ~ aks-hücum; 2) dəfə; ~ اَلْمَعَاكِسَةُ

~ اَلْمَعَاكِسَةُ ikinci dəfə, növbəti dəfə

– كَرٌّ 2) yüz min (*100 min*)

– كَرٌّ *bax:* كَرٌّ

– كَرٌّ ötüb-keçmə; ~ اَلْاِيَامُ zaman keçdikcə

– كَرٌّ 1) xırıltı (*sinədə*); 2) sürətlə oxumaq; tələsə-tələsə

– مُتَكَرِّرٌ təkziblənen; tez-tez, sıx

– مُكَرَّرٌ 1. 1) təkziblənmə; ikiqat; bis; bir daha; ~ رَقْمٌ 9 bir daha 9 rəqəmi; 2) təmizlənmə, distillə edilmiş, saflaşdırılmış; 2. *həmç.*

~ اَلرِيَاظُ tam bölünən, bölünə bilən

كَرَاج *c.* ات. قاراج – qaraj
 كَرَافَاتُ *c.* كَرَافَةٌ qalstuk
 كَرَائِكَةُ *bax:* كرك
 كَرَاهُزُ = كَرَائِزُ
 – حكومة كَرَائِزُ marionet -i (-i); oyuncaq; oyuncaq hökumət
 كَرَائِيَا *bot.* zirə; zirə toxumları
 I كَرَبٌ (1) *u* كَرَبٌ 1) kədərləndirmək, qəmləndirmək; 2) yorma; yük altına salmaq (*məs., heyvanları*); 3) şumlamamaq (*torpağı əkin üçün*); 4) başlamaq (*nəyi*); IV أَكْرَبٌ 1) tələsmək; 2) kədərləndirmək, qəmləndirmək; VII اِكْرَبٌ kədərlənmək, pərişan olmaq, qəmlənmək; VIII اِكْتَرَبٌ kədərlənmək, qüssələnmək, həsrət çəkmək
 – كَرَبٌ ¹ *c.* كَرَبٌ kədər, dərd; hüzn, qəm, həsrət; əzab
 – كَرَبٌ ² *zool.* karp (*balıq*)
 – كَرَبٌ kədərli, qəmgin
 – كَرِبَةٌ *c.* كَرِبٌ həsrət, kədər
 – كَرُوبٌ *c.* كَرُوبُونَ *din.* baş mələikə
 – كَرُوبٌ = كَرُوبِيُونَ *c.* كَرُوبِيَمٌ
 – كَدْرَلَنْمِشْ 1) kədərlənmiş, qəmli, pərişan, dilxor; 2) ərgin, üzgün
 – مِكْرُوبٌ *c.* ات. مِكْرُوبٌ – mikrob
 كَرَبَاجٌ *c.* كَرَبَاجٌ qamçı; çubuq, qırmanç; يد كَرَبَاجٌ qamçının qayıışı; يد كَرَبَاجٌ qamçı dəstəsi
 كَرَبَاسٌ *c.* كَرَبَاسٌ kirbas (*nazik pambıq parça*)
 كَرَبَالٌ *c.* كَرَبَالٌ 1) kəm, iri xəlbir, şadara (*bax: غَرَبَالٌ* 2) darəmə əyməsi, darəmə qövsü (*pambıq təmizləmək üçün*)
 كَرَبَعٌ acgözlüklə udmaq, iri qurtumlarla içmək
 – كَرَبَعَةٌ acgözlüklə udma, iri qurtumlarla içmə

كَرْبُولِيْكَ, كَرْبُولِيْ كَرْبُولِيْ *kim.* karbol -ü (-u); حمض كَرْبُولِيْ (حامض) karbol turşusu
 كَرْبُونٌ *kim.* karbon; اول أكسيد الكاربون karbon oksid, dəm qazı; ثاني أكسيد الكاربون 4 oksid, kömür anhidridi; غاز حامض الكاربون karbon qazı, karbon anhidridi, الكلسيوم ~ kalsium karbid; ورق الكوبيا (*surət*) kağızı
 – كَرْبُونَاتٌ *kim.* karbonat, karbonatlar; الكاربونات المائيّة karbohidrat; الصودا ~ bikarbonat sodası; الجير (الكلسيوم) ~ kalium karbonat; البوتاسيوم ~ kalsium karbonat; الصوديوم ~ soda, natrium karbonat
 – كَرْبُونِيٌّ karbolin; حامض الكاربون anhidridi, karbon qazı; غاز حامض الكاربون qazı, كَرْبُونِيٌّ karbonlu polad
 – كَرْبُونِيْكَ karbon -i (-i)
 كَرَتْ كَرَتْ قِوْرِم, buruq (*saçlar haqqında*)
 كَرَيْتٌ bütöv, tam (*il, gün və s.*)
 كَرْتَنَ karantin elan etmək (*kimə* علی); كَرْتَنَ karantində saxlanılmaq (*kim* علی)
 كَرْتُونٌ *hamç.* karton ورق الكرتون
 – كَرْتُونِيٌّ karton -i (-i)
 I كَرَتْ (*u*) كَرَتْ kədərləndirmək, məyus etmək; qayğılandırmaq, narahat etmək; IV أَكْرَتْ məyus etmək, kədərləndirmək, pərişan etmək; VIII اِكْتَرَتْ 1) qayğısına qalmaq (*nəyin* -ə, -lə); 2) əhəmiyyət vermək (*nəyə* -ə)
 – اِكْتَرَاتٌ 1) qayğı, diqqət; عدم etinasızlıq, diqqətsizlik; عديم laqeyd, etinasız; 2) diqqətlilik; etina; قلة etinasızlıq, laqeydlik, diqqətsizlik; بقلة etinasızcasına
 – كَرَتْ pərişan, məyus edən; kədərli
 – كَرَاتَةٌ *c.* كَرَاتَةٌ bəla, fəlakət, faciəli, ağır
 – كَرَاتِيٌّ fəlakətli, faciəli, ağır
 – كَرَاتٌ ~ الثَّبُّ : كَرَاتٌ yabanı soğan
 – كَرَيْتٌ ağır, əzabverici, kədərli

– مَكْتَرْتٌ diqqət yetirən (*nəyi isə, kimə isə* →); ~ *غير* etinasız, laqeyd, diqqətsiz

I كُرَجْ (ə) kiflənmək, kif atmaq (*çörək haqqında*); V تَكْرَجْ = I

– كُرَجْ kif

– كُرَجْ kiflənmiş

كُرَجْ topl. gürcülər

– كُرَجِي 1. gürcü -ü (-u); اللغة الغرّجية gürcü dili; 2. gürcü

كُرْحَانَة c. كُرْحَانَاتٌ, كُرْحَانِينُ 1) fabrik; 2) *dan*. fahişəxana

I كَرْدْ (ə) daramaq (*yumu*); X اِسْتَكْرَدَ hə-rifləmək, aldatmaq

– كَرْدٌ kardatəmişləmə; ~ الصوف karda maşını, darama maşını; ~ عوامد yun daranmaları

كُرْدٌ c. اَكْرَادٌ topl. kürdlər

– كُرْدِي 1. kürd -ü (-u); اللغة الكردية kürd dili;

2. kürd

كُرْدَانٌ *tex.* kardan valı

كُرْدَانٌ c. كُرَادِينُ boyunbağı, həmail

كُرْدَسٌ 1) ağır-ağır yerimək, ayaqlarını sü-rüyə-sürüyə yerimək; 2) bir yerə yığmaq, qalaqlamaq; تَكْرَدَسٌ bir yerə yığılmaq, qalaqlanmaq, sıx olmaq

– كُرَادِيْسُ كُرَادِيْسُ, كُرَادِيْسُ c. كُرْدُوسَة süvari dəstəsi

كُرْدُونٌ = كُرْدُونٌ

كُرْدِيْنَالٌ c. كُرْدِيْنَالٌ kardinal

– كُرْدِيْنَالِيَّةٌ *həmç.* كُرْدِيْنَالِيَّةٌ kardinal rütbəsi

I كُرَزْ (i) 1) كُرَزْ vəz etmək, moizə elə-mək; təbliğ etmək; ~ بالإنجيل ~ İncili moizə eləmək; İncili təbliğ etmək; 2) كُرَزْ (i) 2) كُرَزْ gizlənmək, sığınacaq axtarmaq; üz tutmaq (*kimə, nəyə* الی)

– كَارَزٌ 1. vəz edən, moizə edən; yayan;

2. vaiz, moizəçi; təbliğçi

– كَارُوزٌ vaiz, moizə edən; təbliğçi

– كُرَازٌ c. كُرَازٌ səhəng, bardaq

– كُرَازٌ c. كُرَارِيْزٌ erkəc qoyun (*təkə*)

– كُرَازَةٌ vaizlik peşəsi, missionerlik

– كُرَزٌ c. اَكْرَازٌ, كُرَزَةٌ çoban torbası

– كُرَزٌ topl. albalı (*ağac və meyvə*)

– كُرَزَةٌ c. اَتٌ – albalı

– كُرَزَةٌ c. كُرَزَاتٌ moizə; təbliğat

– كُرَزِيْ albalı rəngli, tünd-qırmızı

– كُرَزِيْ topl. albalı (*lar*)

(كُرْسٌ II 1) həsr etmək; əziz tutmaq;

2) əsasını qoymaq; V تَكْرَسُ əziz tutulmaq;

həsr olunmaq, həsr edilmək

– تَكْرِيْسٌ əziz tutulma, həsr edilmə

– كُرَاسٌ c. كُرَارِيْسٌ kitabça; buraxılış (*kitabın bir hissəsinin*)

– كُرَاسَةٌ c. اَتٌ 1) dəftər; kitabça; 2) pamf-let, həcv

– كُرَاسٌ c. اَكْرَاسٌ topa, yığın (*palçıq və s.*)

– كُرَاسِيْ c. اَكْرَاسِيْ 1) oturacaq; stul, kreslo;

~ بَمَسَانَدٍ ~ kreslo (*qoltuqlu*); هَزَازٌ ~ yırgalanan

kürsü; خِيْزِرَانٌ ~ hörmə kreslo (*qamışdan*);

~ الْوَالِدَة ~ zahı kreslosu; 2) kafedra; ~ الأَدَاب

~ ədəbiyyat kafedrası; 3) taxt; kürsü, yer (*par-*

lamentdə); ~ الْمَلِكُ ~ şahın taxtı; ~ الدَوْلَة

~ və ya ~ الْوَالِدَة ~ paytaxt; ~ الخِلَافَة ~ tar. xilafətin pay-

taxtı; ~ الْقَضَاء ~ yepiskopun iqamətgahı; ~ الْحَاكِم

~ hakim kürsüsü; ~ آيَة الْقُرْآن Ayətül-Kursi;

4) *həmç.* التَّمْتَال ~ pyedestal; 5) *tex.* dayaq;

~ اِسْطَوَانَاتٌ ~ diyircəkli podşipnik; ~ الجِسْر

~ körpünün sahil

dayağı; ~ الْجَوْدِيَّة ~ qozla, şahnişin; eşşək (*in-*

şaat işlərində işlədilən hündür skamya);

~ الْهَمْزَة ~ *gram.* həməzə dayağı; ~ اَلْاَسْتَر

~ *astr.* kassiopeya

– كَارُوسَةٌ c. اَتٌ – kəret, minik; ~ دَرَبٌ şosse, yol

کرسنه hazır material (*məs., çəkmə-çida, dülgərdə*)

ولكن الشغل يكون على قَدَا كرسنه *bot.* çölnoxudu; *Ata. sözü* yem necədirsə, görülən iş də ona uyğundur

کرسنه qaçmaq, qaçıb aradan çıxmaq

کرسنه *c.* گراسیغ *anat.* bazuönü sümüyün bilək sonluğu

کرسنه diz vətərlərini kəsmək

I کرسنه (1) qovmaq, sürmək; 2) tələsdirmək; کرسنه (2) büzüşmək, yığılmaq, qısılmaq, qırışmaq, qırış-qırış olmaq; II کرسنه (1) yekəqarın olmaq; 2) sifətini qırışdırmaq; (*qaşqabağını*) tökmək; V کرسنه qırışmaq, qırış-qırış olmaq; VII کرسنه (1) qovulmaq; 2) tələsmək; X کرسنه kökəlmək, yekəqarın olmaq

– کرسنه *c.* گرسنه (1) yekəqarın; 2) ötlü (*məs., ayağın alt pəncəsi*)

– کرسنه (1) mədə, qarın; 2) içalat; içkənbə, birinci mədə (*heyvanda*)

– کرسنه *c.* گرسنه içalat satan

– کرسنه içalat; içkənbə, birinci mədə

– کرسنه krep

– کرسنه yekəqarın

کرسنه Suriya hərfləri ilə yazılmış ərəb mətni

I کرسنه (ə) içmək (*it, pişik və s.*) (*çaydan*); V کرسنه (1) gövşəmək; gəyirmək; 2) ayaqları yumaq

– کرسنه gövşəmək, gəyirmə

– کرسنه *c.* گوارغ ayaq (*qoyun*); كوارع الغنم qoyun ayaqları (*yemək növü*)

– کرسنه *k. q., c.* گوارغ (1) ayaq (*qoyunun*); 2) *anat.* baldır; ətraflar; 3) son, kənar, ətraf

– کرسنه *c.* قرات qurtum

I کرسنه (*u*) iyələmək, qoxulamaq

کرسنه *bot.* kəroviz

کرسنه *c.* ات – draqa, yerqazan maşın

کرسنه *zool.* durnabalığı

کرسنه kürk (*geyim üçün*)

کرسنه *c.* ات – distillə qazanı, ənbıq

کرسنه *c.* گراسیغ *zool.* durna

کرسنه *bax:* əlifba sırası ilə

کرسنه (1) bel, kürək; 2) domkrat

کرسنه (1) qarmaqarışlıq yaratmaq; pozmaq; narahat etmək; المصارين ~ əldən salmaq, içalatını yerindən oynatmaq, yormaq, üzmək (*silkələyən minikdə gedən zaman*); ~ نماغə kimisə əldən salmaq, yormaq; 2) səs-küy salmaq, guruldamaq; taqqıldamaq

– کرسنه (1) qarmaqarışlıq, dolaşılıq; 2) səs-küy; guruldama; المصارين ~ qarında gurultu – کرسنه *c.* گراسیغ (1) köhnə mebelin qalıqları; 2) (*qoca*) qarı

کرسنه ~ البحر kərgədan; گرسنه, گرسنه

کرسنه *bot.* qırmızı turşəng, quzuqulağı

کرسنه (1) təkrarlamaq, dönə-dönə etmək; 2) hündürdən gülmək, qəhqəhə çəkmək; 3) guruldamaq (*qarın haqqında*); 4) guruldamaq, taraq-turuq etmək (*araba haqqında*); 5) tövşümək, ləhləmək

– کرسنه qara qağayı, sahil qağayı

– کرسنه (1) təkrarlama; dönə-dönə etmə;

2) bərkdən gülmə, qəhqəhə; 3) qarın guruldaması; 3) gurultu, səs-küy

– کرسنه *c.* گراسیغ qabarlı, döyənəkli sinə

(*dəvənin, atın*)

کرسنه *bot.* karkas, gicitkən ağacı

کرسنه *bot.* kurkuma, sarıkök

1) *min.* pirop, qırmızı qranat, süley-
mandaşı; 2) *zool.* omar (*iri dəniz xərçəngi*)
min. aleksandrit (*qiymətli daş*)

قَرَه كُوزُ = كَرَكُوزُ

قَرَه كُوزِي = كَرَكُوزِي

I كَرَمٌ (*u*) 1) comərd, səxavətli olmaq;
alicənab olmaq; 2) qiymətli, bahalı olmaq;
II كَرَمٌ hörmət etmək, ehtiram göstərmək;
III كَرَمٌ Allah onu hörmətli etsin! ~ Allah وجهه!
(*kiminləsə*) alicənablıqda, comərdlikdə rəqə-
bət aparmaq, (*kiminləsə*) alicənabcasına rəf-
tar etmək; IV كَرَمٌ hörmət etmək, ehtiram gös-
tərmək; təklif etmək, ənam vermək (*nə ilə*
→); ~ سوفيادته kimi isə yaxşı qarşılamaq; ~ الله
! Allah ona rəhmət eləsin!; V كَرَمٌ 1) sə-
xavətli, comərd olmaq; səxavətlə hədiyyə-
lər etmək (*kimə, nəyə* → *nəyi*); təqdim
etmək, bağışlamaq, vermək (*nəyi* → *kimə*);
2) nəyi isə etməyə razılıq vermək (*nəyi* →
kimin üçün)

– كَرَمٌ hörmət, ehtiram; ~ سَخَرَفِينَه (*kimin-
nəyin* →); ~ الضيف qonaqpərvərlik; ~ غايَه
kimə isə yüksək ehtiramlar göstərmək

– 1) كَرَامِيٌّ şəərəfli; möhtərəm; 2) hörmət
naminə edilən (*kimə isə*)

– 1) اتُّ كَرَامِيَّةٌ qonorar; 2) pul müka-
fatı

– 1) كَرَمٌ daha alicənab; 2) daha
qiymətli

– 1) كَرَمِيٌّ alicənab hərəkət; 2) sə-
xavət, comərdlik

– 1) كَرَمِيٌّ hörmət, ehtiram; 2) şəərəfinə bay-
ram düzəltmə; ~ له kimin isə şəərəfinə

– 1) كَرَمِيٌّ (*kimin isə* →) şəərəfinə düzəldil-
miş; ~ له kimin isə şəərəfinə təşkil edil-
miş şadyanalıq

– كَرَمٌ üzümçü

– 1) كَرَامَةٌ şəərəf, ləyaqət, mənlik; nüfuz,
etibar; 2) səxavət, comərdlik, alicənablıq; 3) *c.*
möcüzə; صاحب الكرامات möcüzə gös-
tərən (*varadan*), ecazkar; ! وكرامة! böyük
məmnuniyyətlə!; كَرَامَةٌ sizin xatirinizə

– كَرَمٌ *həmç.* ~ النفس səxavət, comərdlik, ali-
cənablıq; ~ الاخلاق comərd, xoşxasiyyət, ali-
cənab; الكرم الحامِي qeyri-adi, görünməmiş
səxavət; ~ المَحْتَدِ nəcib, əsil-nəcabət; ~ سَخَرَفِي
səxavətlə, comərdcəsənə

– 1) كَرَمٌ *c.* 1) üzüm tənəyi, meynəsi;
~ غَلَّةُ üzüm yığıcı; 2) üzümlük, tənəklik;
~ بنت الـ üzüm bağı; زراعة الكروم üzümçülük;
obr. şərab

– كَرَمَانٌ hörmətin, ehtiramın sübutu, dəlili;
~ سَنَهٌ hörmət əlaməti olaraq, sənin
üçün, sənin xətrinə

– كَرَمَةٌ *c.* 1) üzüm meynəsi, tənəyi

– كَرَمَانٌ = كَرَمَةٌ

– كَرَمٌ *bax:* əlifba sırası ilə

– 1) كَرَمَاءٌ, كَرَامٌ *c.* 1) səxavətli, comərd,
alicənab, mərd, gülərliz, lütfkar; ! الفارئ الـ
hörmətli oxucu!; ~ وجه gözəl üz, xoş üz;
~ الاصل əsil-nəcabət; ~ النفس səxavətli, mərd,
alicənab; ~ حصان cins at; 2) qiymətli, bahalı;
~ المعادن النحاسية qiymətli daşlar; ~ النحاس nəcib
metallar; ~ العين təkgözlü; 3) çoxlu, bol
(*gəlir və s. haqqında*); məhsuldar (*torpaq
haqqında*)

– كَرَامَةٌ *q. c.* 1) كَرَامِيٌّ – كَرَمِيٌّ – كَرَمِيَّةٌ
nəcib, əsilzadə xanımlar

– 1) كَرَامِيَّةٌ *c.* 1) كَرَامِيَّةٌ qız (*t*); 2) göz; ~ بفردي
təkgözlü, taygöz; 3) ən qiymətli (*sey*) (*kimin
üçün isə*)

– كَرَمٌ hörmət edilən, ehtiram göstərilən

– مَكْرَمٌ çox hörmətli, əziz; مَكَّةُ السَّعْدِ Məkkə şəhərinin epiteti

– مَكْرَمَاتٌ c. مَكْرَمٌ, مَكْرَمٌ ləyaqət, mənlik, fəzilət; tərifləyici hərəkət

كُرْمَبٌ = كُرْمَبٌ

كُرْمَبُولَا karambol 1) bilyard oyununda kiylə xüsusi vuruş üsulu; 2) 3 şarla bilyard oyunu; 3) bilyard oyununda qırmızı şar

كُرْمَشٌ 1) qırıqdırmaq, qatlar yaratmaq; 2) əzmək, bürüsdürmək (mas., kağız); بُزْمَشٌ büzüşdürmək, qırıqdırmaq; 3) əzilmək, bürüşmək

– كُرْمَشَةٌ c. كُرْمَشٌ qırışıq; büzmə; bükük

– كُرْمَشٌ büzülmüş, qırışıq

كُرْمَلَةٌ karamel

كُرْمَلَةٌ = كُرْمَلَةٌ

كُرْمَلِيٌّ karmelit; ~ رَاهِبٌ rahib-karmelit

كُرْمَبٌ (müq. et: كُرْمَبٌ) topl. kələm

– كُرْمَبَةٌ c. اَتْ – bir baş kələm; شَامِيٌّ ~

a) Brüssel kələmi; b) gül kələm; مَبْطَطٌ ~ alçaqboylu kələmin bir növü

كُرْمَبِيَّةٌ c. اَتْ – karantin

كُرْمَبٌ kəsmək, vurmaq, kəsib gödəltmək (budaqları)

– كُرْمَبَةٌ c. كُرْمَبَةٌ 1) palma budağının özü-lü; 2) dıbcik, qundaq (silahın)

– كُرْمَبَةٌ dıbcik, qundaq (silahın)

كُرْمَبَالٌ c. اَتْ – karnaval

كُرْمَبٌ c. اَتْ – tex. çarx qolu; dirsəkli ling;

~ dirsəkli

كُرْمَبِيَّةٌ c. كُرْمَبِيَّةٌ karniz, pərvaz; مَقْصَصٌ ~ arxit.

fronton

I كُرْمَبٌ (u) كُرْمَبٌ mənfur olmaq; iyrenc olmaq; كُرْمَبٌ (ə) كُرْمَبٌ 1) istəməmək; 2) sevməmək; nifrət etmək, nifrət bəsləmək; 3) (nəyi isə) istəmədən etmək; II كُرْمَبٌ ikrah hissi, antipatiya oyatmaq; IV كُرْمَبٌ məcbur etmək, sövq etmək (nəyə) (على); V كُرْمَبٌ sevməmək, nifrət

bəsləmək; X كُرْمَبٌ 1) mənfur, antipatik həssas etmək; zəhləsi getmək; nifrət etmək; 2) məcbur etmək, sövq etmək (nəyə) (على)

– كُرْمَبٌ məcbur etmək, vadar etmək, güc tətbiq etmək; ~ سُرْقَةٌ güc tətbiq etməklə oğurluq etmək; ~ مَن مَعْبُورٌ məcbur etmədən

– كُرْمَبِيٌّ məcburi, icbari

– كُرْمَبٌ nifrət, antipatiya; ~ نِيفْرَتْلَا, istəməyərək, könülsüz

– كُرْمَبٌ istəməyən; (nəyi isə) istəməyərək edən

– كُرْمَبَةٌ nifrət, ikrah, antipatiya; kin, ədavət; ~ عِنْصَرِيَّةٌ ~ irqi ədavət

– كُرْمَبٌ xoşagəlməyən, mənfur; kin, nifrət oyandırır

– كُرْمَبٌ nifrət, ikrah hissi; ~ الْاِجْتِنَابُ ~ ksenofobiya, əcnəbiləri sevməmə; ~ النِّسَاءُ ~ qadın-sevməzlik, qadınları sevməmə; ~ مِنْهُ öz istəyinə zidd olaraq; ~ مَعْبُورٌ, çarəsiz olaraq; ~ طَوْعًا أَوْ كَرْهًا istər-istəməz

– كُرْمَبٌ nifrət, ikrah hissi; kin, ədavət

– كُرْمَبٌ mənfur, ikrah hissi oyadan; xoşagəlməz; kin, nifrət oyandırır; ~ الرِّانِحَةُ ~ pis qoxulu; ~ الطَّعْمُ ~ pis dadı olan; ~ الْمَنْظَرُ ~ pis, eybəcər görünüşlü

– كُرْمَبَةٌ c. كُرْمَبَةٌ 1) uğursuzluq, bədbəxtlik, pis hadisə; 2) müharibə

– كُرْمَبٌ qanısoyuq, xoşa gəlməyən, mənfur; məzəmmət edilən, yaraşmayan; qəbul olunmayan

– كُرْمَبَةٌ, مَكْرَهَةٌ c. مَكْرَهُةٌ nə isə mənfur bir şey, nifrət predmeti

– مَكْرُوءٌ 1. 1) xoşagəlməz, pis, iyrenc; 2) fiqh. qəbul edilməyən, məzəmmət edilən; 2. 1) şər, pislik, pis iş; pis hadisə; 2) zor, zorakılıq

– مَكْرُوهُة bədbəxtlik, fəlakət

I كَرُو (u) كَرَا (kro) 1) qazımaq, eşmək; 2) oynamaq; بالكرة ~ və ya الكرة ~ top oynamaq

– كَرَاة c. 1) كَرَاتٌ 1) şar; ~ نصف yarım kürə; a) الـ الأرضية və ya الأرض ~ Yer kürəsi; b) qlobus; البليارد ~ bilyard şarı; 2) küre; الـ السماوية və ya الكواكب ~ göy qübbəsi; 3) top; الـ الطائرة ~ basketbol; الـ السلة ~ voleibol; الـ الطولة ~ pinq-ponq; الـ المضرب ~ tennis; الـ الإسكواش ~ skvoş-tennis; الـ الماء ~ və ya الـ المائية su polosu; الـ اليد ~ həndbol

– كَرُو 1) qazma, eşləmə, belləmə; 2) oyun

– كَرُوَانٌ c. 1) كَرُوَانٌ zool. 1) həmişəlik ~ və ya الغيظ. 1) həmişəlik; الـ الحقلية kronşnep, alacüllüt (quş); الـ افلتت من القفطان Ata. sözü əldən çıxmış geri qaytarmaq qeyri-mümkündür; 2) cüllüt; 3) dovdaq; الـ ابن gecə

– كَرُوَةُ icarə pulu

– كَرُوِي 1) yumru, kürəvi, şaroxşar; 2) qlobal; ~ صاروخ qlobal raket; 3) futbol; ~ عرض futbol oyununun televiziya vasitəsilə yayımlanması

– كَرُوِيَةٌ yumruluq, dəyirmilik, şara oxşarlıq, şar şəklində olma

– كَرُوِيٌّ كَرُوِيٌّ

– كَرِيَاتُ الدَّمِ الحمرَاءُ – اتٌ c. كَرِيَةٌ – kürəcik; الـ erytrositlər

كرب: كَرُوْبٌ bax:

كرس: كَرُوْسَةٌ bax:

كروشييه toxuma, toxunma şey

كروكي c. كَرُوِكِيَاتٌ kroki (yerin gözəyari planı), eskiz, layihə

كروم kim. xrom

كرونة çələng, çiçək hörüyü

كروية, كَرُوِيَةٌ bot. zirə

I كَرِي (ə) كَرِي mürgülmək; III كَارِي ica-rəyə vermək; kirayəyə vermək; IV أَكْرِي = III; V كَرِي mürgülmək, yuxulamaq; VIII كَرِي icarə etmək, icarə etmək, icarələmək, kirayələmək; X كَرِي tutmaq; kirə etmək; icarəyə götürmək

– كَرِيَةٌ kirayə etmə, kirayələmə, icarəyə götürmə

– كَرِيَةٌ icarəyə vermə, kirayə vermə

– كَرِيَةٌ 1) kirayə, mizd; 2) kirayə haqqı, icarə haqqı

– كَرِيَةٌ = كَرِيَةٌ

– كَرِيَةٌ mürgü, yuxulama; الـ استسلم الى المürgülmək

– كَرِيَةٌ 1. icarəyə verən (qatırı, eşşəyi); 2. çodar, çarvadar

– كَرِيَةٌ q. كَرِيَةٌ kisəci, icarədar; ~ ثَانٌ vasi-təli icarədar

– كَرِيَةٌ tutulmuş, icarəyə götürülmüş

– كَرِيَةٌ c. كَرِيَةٌ ayaqyolu, vaterklozet (çanağı mexaniki sürətdə yuyulan ayaqyolu)

كرك: كَرِيَةٌ bax:

كريم c. كَرِيَةٌ, كَرِيَةٌ krem

I كَرِي (ə/u) 1) sıxmaq, daraltmaq; كَرِيٌ dodaqlarını dişləmək; 2) qıncırdatmaq (dişləri insanın); 3) nifrət etmək, sevməmək (nəyi, nəyə); mäch. tetanusa (yoluxucu xəstəliyə) yoluxmaq, məruz qalmaq; كَرِيَةٌ (u/u) 2) كَرِيَةٌ qurumaq, bərkimək

– كَرِيَةٌ tib. çənə əzələlərinin tonusverici spazması

– كَرِيَةٌ 1) quru, bərkimiş; 2) sıxılmış; كَرِيٌ obr. xəsis

– كَرِيَةٌ, كَرِيَةٌ tib. tetanus

– كَرِيَةٌ, كَرِيَةٌ bərkimə, quruma, quruluq;

الـ obr. xəsis

– كَزْرٌ 1) bərklik; 2) xəsislik
 ~ ناعمة كُزْبَرَةٌ keşnişotu (*bitki və meyvə*); ناعمة ~
 döyülmüş keşniş; الثعلب ~ siçanotu
 كُزْلُكُ c. كُزْلُكُ küçük bıçaq
 كُزْ c. كُزْ qadın cinsiyyət orqanı
 كُزْبِسٌ 1) xurma şərabi; 2) quru, qaxac edil-
 miş ət

I كُسِبُ (i) كُسِبُ 1) əldə etmək, qazanmaq;
 ~ ناعمة عيشة ~ *və ya رزقة* ~ gündəlik ruzi qazan-
 maq; 2) gəlir, mənfəət əldə etmək; 3) ud-
 maq (*məs., işi, pulu, döyüşü və s.*); وقتا ~
 vaxt qazanmaq; 4) etmək, həyata keçirmək
 (*hərəkət*); اثماً ~ günah işləmək; II كُسِبَ ud-
 maq, qazanmaq imkanı vermək; IV اُكْسِبَ
 1) əldə etmək imkanı vermək; 2) xəbər ver-
 mək; hörüb düzəltmək; شكلا ~ forma ver-
 mək; V تَكْسِبُ qazanmaq; çörəkpuşu qazan-
 maq (*nə ilə* →); VIII اِكْتَسِبَ 1) əldə etmək;
 qazanmaq; 2) udmaq; 3) etmək; icra etmək
 (*hərəkəti*)

– اِكْتَسَابٌ 1) əldə etmə, qazanma; 2) ud-
 maq, udma; لـ الوقت vaxt qazanma üçün
 – اِكْتِسَابِيٌّ əldə edilən, qazanın; öz pulu,
 öz əməyi ilə alınmış, qazanılmış; sonradan
 keçən (*xəstəlik*)

– كَاسِبٌ 1.1) əldə edən, qazanan; 2) udan;
 2. c. كَسِبَةُ خِرْدَاوَاتِحِي (*İraq*)

– كَسِبٌ 1) əldə etmə, qazanma; ~ هذا
 طَيِّب bu xoş nailiyyətdir; 2) gəlir; xeyir,
 mənfəət; 3) uduş; 4) *həmç. العمل* ~ maaş,
 məvacib; الحرام ~ haram gəlir (*pul*)

– كَسْبٌ cecə
 – كَسْبَانٌ 1) əldə edən, qazanan; 2) udan
 – كَسْبَانِيٌّ c. كَسْبَانِيٌّ cecəsatan
 – مَسْأَلٌ ~ عند الفقراء حلاوة; كَسْبٌ = كَسْبَةٌ
 kasıb üçün cecə də şirindir

– كَسْبِيٌّ alan, əldə edən; ələ keçirən; alıcı
 – مُكْتَسَبٌ əldə edilmiş, qazanılmış
 – مُكْتَسَبَاتٌ c. əldə edilmişlər; nailiyyətlər;
 العلم ~ elmi nailiyyətlər

– مَكْسِبٌ, مَكْسِبٌ c. مَكْسِبٌ 1) əldə edilmiş şey;
 nailiyyət; مكاسب الثورة inqilabın nailiyyətləri;
 2) gəlir, xeyir, mənfəət, artım; 3) *kart*. bö-
 yük kartla vurulmuş kart

– مَكْسِبٌ xeyir gətirən; gəlirli, sərfəli, mən-
 fəətli

– مَكْسُوبٌ əldə edilmiş, qazanılmış

كُزْبَرَةٌ = كُسْبَرَةٌ

كُزْبَرَةٌ c. كُسْبَانِيٌّ saat zənciri

كُزْبَرَةٌ c. كُسْبَانِيٌّ üskük

كُزْبَرَةٌ c. كُسْبَانِيٌّ – kotlet

كُسْبَانِيٌّ *bot.* şabalıd

– كُسْبَانِيٌّ şabalıdı, şabalıdı rəngdə

كُسْبَانِيٌّ rəndə bucağı

I كَسَحَ (ə) كَسَحَ 1) süpürmək, süpürüb
 təmizləmək; məhv etmək, yox etmək, aradan
 qaldırmaq; من الوجود ~ yer üzündən silmək;
 2) təmizləmək (*quyuları, ayaqyolunu*); كَسَحَ
 (ə) كَسَحَ ayaqları zəif olmaq; raxit olmaq;
 axsamaq; II كَسَحَ şikəst etmək, ayaqlarını
 zəiflətmək; V تَكَسَحَ zəif ayaqlara malik ol-
 maq; axsamaq; VII اِنكَسَحَ 1) silib-süpürül-
 mək; 2) qovulmaq; çıxıb getmək; VIII اِكْتَسَحَ
 1) süpürüb təmizləmək, süpürüb yığmaq;
 2) sıxışdırmaq (*məs., bazarda malı*); 3) viran
 etmək, xaraba qoymaq; boşaltmaq (*ölkəni,*
ərazini); sürətlə ötüb-keçmək; yayılmaq
 (*boran, fırtına, tətil və s. haqqında*); 4) yu-
 yub aparmaq (*dalğa ilə*); 5) yayılmaq, bas-
 maq, batırmaq
 – كَسْحَانٌ 1. zəif ayaq-
 ları olan; axsaq; 2. çolaq, şil

– silib-süpürən; الالغام ~ minatutan gəmi, tral gəmi; سفينة) سة الجليد buzqıran gəmi; سة الجليد الذرية atom buzqıran gəmi; سة الثلج عن الطائرة buzlanmadan qoruyan, buzlanmanın qarşısını alan; سة كثيرة böyük əksəriyyət

– 1) ayaqların zəifliyi, raxit; 2) axsaqlıq

– zibil, zir-zibil

– 1) silib-süpürmə; süpürülmə; سيارة küçətəmləyən maşın; 2) tral ilə sualtı minaları tutma; tral ilə dəniz dibini tədqiq etmə; 3) oxşarlıq

– zəif ayaqları olan; axsaq, şil

– 1) zəif, gücdən düşmüş; 2) axsaq

– 1. axsaq, çolaq; 2. şil, şikəst

– süpürgə, مَكْسَحُ c. مَكْسَحَةٌ

– vaqonet c. مَكْسَحَةٌ

I كَسَادَ (u) 1) uzun zaman hərəkətsiz qalmaq (*su haqqında*); 2) satışı olmamaq, satılmamaq, pəsməndə (*satılmayan, artıq qalmış*) olmaq (*mal haqqında*); 3) zəif, süst olmaq (*ticarət haqqında*); سة السوق bazarda durğunluqdur; 4) qarımış (*qız*) olaraq qalmaq; IV أَكْسَدَ zəif, ölgün, süst olmaq (*ticarət haqqında*)

– 1) getməyən, satışı olmayan, satılmayan (*mal haqqında*); 2) zəif, süst (*ticarət haqqında*)

– 1) satışın düşməsi, zəifləməsi (*mal haqqında*); 2) durğunluq (*ticarətdə*); البضائع ~ mallara tələbatın olmaması, malların satılmaması

– satılmayan, getməyən (*mal haqqında*)

I كَسَرُ (i) 1) qırmaq; 2) sındırmaq (*məx., qolu*); 3) (*qapımı*) sındırmaq; 4) sındırmaq, istiqamətini dəyişmək (*şüanın*); 5) pozmaq (*müqaviləni*); 6) *hərb.* məğlub etmək, darmadağın etmək; 7) sakitləşdirmək; azaltmaq; من حدته ~ kimin isə od-alovunu yatırtmaq, azaltmaq; 8) öymək, bükmək; qırmaq; 9) *qram.* kəsrə ilə hərəkələmək; 10) *şahm.* qalib gəlmək; التاجر ~ ticarətçini müflis etmək; خاطره ~ kədərləndirmək, məyus etmək, ümidini boşa çıxarmaq; ريقه ~ qəlyanaltı etmək; شرفه ~ kimin isə heysiyyətinə toxunmaq, kimi isə təhqir etmək; شوكته ~ *bax:* سوكته ~ sukutu pozmaq; العطش ~ susuzluğu yatırtmaq; عينه ~ kimi isə utandırmaq; قلبه ~ sarsıtmaq, inamını qırmaq; عن ~ nədənsə çəkəndirmək; نفسه ~ kimisə darıxdırmaq, məyus etmək, dilxor etmək, pərt etmək; سة له عيها وقالت... o ona kəc-kəc baxdı və dedi ...; II كَسَرَ 1) qırmaq, xıncım-xıncım etmək, qırıq-qırıq etmək; 2) saptırmaq, istiqamətini dəyişmək (*şüanın*); 3) dəyişmək (*pulları*); 4) sınıq cəm formasına salmaq (*sözü*); الاضراب ~ tətili kəsmək; dayandırmaq; ştrekbrexer, xain olmaq; III قِيَمَتْلَشْمَكُ كَسَرَ qiymətləşmək (*qiyməti salmaq üçün*); V نَكْسَرَ 1) sınmaq, qırılmaq; 2) sapmaq, istiqamətini dəyişmək, sınmaq (*şüa haqqında*); 3) qırılmaq, tökülmək (*saç haqqında*); 4) nazlı-qəmzəli olmaq, əzilib-büzülmək; 5) naz-qəmzəli yerləşmə ilə yerimək (*qadın haqqında*); VII اِنْكَسَرَ 1) sınmaq; qırılmaq, parçalanmaq; التاجر ~ iflasa uğramaq, müflis olmaq; العطش ~ susuzluq yatırıldı; 2) sapmaq, sınmaq (*şüa haqqında*); 3) enmək, azalmaq, düşmək (*isti haqqında*); yatmaq,

zəifləmək (*külək haqqında*); kəsmək, kəsilmək (*ağrı haqqında*); 4) imtina etmək (*nə-dən* عن); 5) *hərb.* məğlub edilmək; darma-dağın edilmək

– *کَسْرٌ* *bax: əlifba sırası ilə*

– *کَسْرٌ* 1) sındırma, sınıq; 2) əzginlik, zəiflik, yorğunluq; 3) itaət, itaətkarlıq; بتواضع ~ itaətkarcasına, acizənə; القلب ~ ümitsizlik, məyusluq; ruhdan düşmə; qəm; 4) sınıma, sapma (*şüaların*); 5) *hərb.* məğlubiyət, darmadağın etmə, darmadağın olma

– *کَسْرٌ* *c. xırda şeylər; mənasız şeylər*

– *کَسْرٌ* 1) sınıq, qırılma; sınaq yer; 2) sınıqlar, pozğunluq; 3) sınıma, sapma; النور ~ işığın sınması; 4) əzginlik, kefsizlik, naxoşluq; 5) zəriflik, incəlik; naz-qəmzə, ədəbazarlıq, işvəsətmə

– *کَسْرٌ* 1) sındırma, qırma; جمع السınıq cəm; 2) sınıma, sapma, sapdırılma, istiqamətini dəyişdirmə (*şüaların*)

– *کَسْرٌ* 1) sındıran; الامواج ~ dalğasındıran; dalğaqıran; 2) *c. kuş, heyvan haqqında*; العظام ~ *zool.* dəniz qartalı; الإضراب ~ ştrekbrexer, xain

– *کَسْرٌ* daş balta

– *کَسْرٌ* sınımış qab-qacaq; qırılmış qab-qacağın qalıqları

– *کَسْرٌ* sınıqlar, qalıqlar, qəlpələ

– *کَسْرٌ* tikə, parça

– *کَسْرٌ* *c. انت* – (*nəvisə*) sındırmaq üçün alət; (*nəvisə*) dağıtmaq aləti (*maşını*)

– *کَسْرٌ* 1) qırma, sındırma; سهل السınıq kövrək, tezsınan; خشب السınıq taxta tullantıları; 2) qırılma, sındırılma; 3) pozma, pozulma (*mü-qavilənin*); الإضراب ~ ştrekbrexerlik

– *کَسْرٌ* 1) sındırma, qırma, dağıtma; 2) *c. کَسْرَاتٌ* qalıq, sınıq, qəlpə; 3) *riyaz.* kəs; *عَشْرِيٌّ* ~ *və ya* اعتيادي ~ adi kəs; *عَشْرِيٌّ* ~ *və ya* اعشاري ~ onluq kəs; *عَشْرِيٌّ* دائر ~ dövrü onluq kəs; حقيقي ~ həqiqi (*müntəzəm*), düzgün kəs; لفظي ~ *və ya* غير حقيقي ~ qeyri-həqiqi (*qeyri-müntəzəm*), düzgün olmayan kəs; بسط (صورة) ال ~ mürəkkəb kəs; مركب ال ~ mürəkkəb kəs; السورət; مخرج ال ~ məxrəc

– *کَسْرٌ* 1) yan tərəf; üz (*ev*);

2) çadırın qapısı

– *کَسْرٌ* 1) qırma, sındırma; 2) *hərb.* məğlubiyət, basılma; 3) *qram.* kəs

– *کَسْرٌ* *c. کَسْرٌ* parça, tikə; qəlpə

– *کَسْرٌ* kəs (*sif.*)

– *کَسْرٌ* *c. کَسْرٌ* xosrov (*qədim fars şah-larının titulu*)

– *کَسْرٌ* 1) büzmə, qırçın, qat (*paltar və s.*); ~ و... ~ artıqlar; ~ و... ~ artığı ilə; ~ و... ~ bir cinəhdən artıq

– *کَسْرٌ* 1) sındırılmış, qırılmış;

2) pərişan edilmiş, dilxor edilmiş; البال ~ kədərli, hüznü; الخاطر ~ qəmgin üzgün, kədərli; القلب (الغواد) ~ qəlbi qırılmış

– *کَسْرٌ* 1) kassir; 2) kassa

– *کَسْرٌ* *c. مَكْسِرٌ* sınıma, qırılma yeri; طيب ال ~ əla keyfiyyətli; a) صلب ال ~ əsli-nəcəbətli; لين المكاسر ~ yumşaq, həlim, mülayim; هَشٌّ *bax: هَشٌّ* ال

– *کَسْرٌ* sındıran; لدراء الامواج ~ dalğaqıran, dalğasındıran; الإضراب ~ ştrekbrexer, xain

– *کَسْرٌ* sındırılmış; xıncım-xıncım edilmiş; جمع *qram.* sınıq cəm

– *کَسْرَاتٌ* *c. topl.* fındıq(lar)

– *کَسْرٌ* *c. مَكْسِرٌ* qozsındıran, fındıqsındıran

– 1) مَكْسُورٌ sındırılmış, qırılmış; في التجارة ~ müflis olmuş; 2) məğlub edilmiş; 3) kədərli, pərişan edilmiş; ~ الخاطر (الروح) ~ qəmgin, üzgün, pərişan edilmiş, القلب ~ qəlbi sınıq; 4) *gram.* kəsə il hərəkələnmiş

– 1) مُكْسِرٌ qırılmış, sınımış; ~ خطٌ qırılmış xətt; 2) aciz, köməksiz; ~ الخاطر (البال) ~ qəmgin, pərişan

كَسْرُوْلَه qazan

I كَسَعَ (ا) كَسَعٌ 1) yanına vurmaq (*kimin isə – əllə, ayaqla*); 2) qovmaq, sürmək; 3) *gram.* suffiks əlavə etmək (*qoşmaq*); VIII اِكْتَسَعَ : بَذَنِبَه ~ ayaqları ilə quyruğunu qısmmaq, sıxmaq (*at haqqında*)

– كَوَاسِعٌ *gram.* suffiks *c.* كَاسِعَةٌ

– كَسَعَ *gram.* suffiks qoşulması; اِدَاةٌ سَفِيْكَسٌ suffiks

I كَسَفَ (ي) كَسْفٌ 1) örtmək, qabağını kəsmək, qabağını örtmək; 2) dərhal dəf etmək; dərhal ağzından vurmaq; utandırmaq, pis vəziyyətə qoymaq, pərt etmək; 2) كَسَفَ (ي) كَسْفٌ tutulmaq (*günəş haqqında*); 3) qaraqabaq olmaq; 3) utanmaq; VII اِنْكَسَفَ 1) tutulmaq; batmaq; 2) utanmaq; pərt olmaq, ağzının payın almaq

– اِنْكِسَافٌ *astr.* tutulma; الشمس ~ günəşin tutulması; الكواكب ~ ulduzların tutulması (*ay ilə*)

– البال (الخاطر) ~ 1) كَسِيفٌ tutulan; 2) tutqun; ~ الوجه) qaraqabaq, qaşqabaqlı; üzgün

– كَسِفَةٌ *c.* كَسِفَةٌ dərhal dəf etmə, dərhal cavabını alma

– كَسِفَةٌ *c.* كَسِفَةٌ tikə, parça, qırıq

– كَسُوْفٌ 1) utanma, utanc; 2) *astr.* tutulma; الشمس ~ günəş tutulması; جزئي ~ qismən

tutulma; كَلِيَّ ~ التام tam tutulma; الحلقِيَّ ~ halqavari tutulma

– كَسِيفٌ qəmgin, kədərli, hüznü; البال ~ kədərli, qaraqabaq; üzgün

– 1) مَكْسُوفٌ , مُكْسِفٌ tutulan, tutulmuş; 2) utandırılmış, pis vəziyyətə qoyulmuş (*məs., cavabla*)

1) كَسَسَ döymək, əzmək, xırdalamaq; 2) bəslənmək, geri çəkilmək, daldalı getmək; 3) *fon.* III şəxs, tək, müənnəs bitişən əvəzliyə س hərfini əlavə etmək (*məs., أَلزَمْتُكَ yerinə*); 4) kuskus hazırlamaq (*Mərakeş*)

– كَسَكَاسٌ *c.* كَسَكَاسٌ qazança (*kuskus hazırlamaq üçün*)

– كَسَكْسِيٌّ , كَسَكْسُوٌّ , كَسَكْسٌ kuskus (*Mərakeşdə xəmir xörək*)

– 1) كَسَكَسَةٌ döymə, əzmə, xırdalama; 2) həslənmə, daldalı getmə

I كَسَلٌ (ا) كَسِلٌ 1) tənbel olmaq; avaraçılıq etmək; heç bir şeylə məşğul olmamaq; 2) *tib.* işləməmək (*bağırsaqlar haqqında*); II كَسَلٌ tənbel olmağa imkan vermək; avara etmək; IV اُكْسَلٌ tənbel etmək; VI تَكَاَسَلٌ 1) tənbellik etmək, ərinmək; qayğısız, qeydsiz olmaq; 2) *tib.* işləməmək (*bağırsaqlar haqqında*)

– تَكَاَسَلٌ qayğısızlıq, qeydsizlik, tənbellik; المصران ~ *tib.* bağırsaqların işləməməsi

– 1) كَسَلٌ tənbellik; qayğısızlıq; المصران ~ *tib.* bağırsaqların işləməməsi; 2) bekarçılıq

– كَسِلٌ tənbel, qayğısız

– كَسَالِيٌّ = كَسَالِيٌّ , كَسَالِيٌّ *c.* كَسَالِيٌّ *q.* كَسَالَانٌ

– 1) كَسُوْلٌ çox tənbel; 2) 1) tənbel, avara;

2) *zool.* ərincək (*meymun*)

– مُتَكَاَسِلٌ tənbelliyə alışmış; tənbel

- مَكْسَالٌ tənbel
 – مَكْسَالَةٌ c. مَكْسَالٌ tənbelliyin səbəbi
 I كَسَمَ (i) كَسَمَ çalışmaq, işləmək (*kimin üçün* على عياله ~ ailəni saxlamaq üçün işləmək; II كَسَمَ 1) gözəl forma, gözəl şəkil vermək; 2) bədənə yaxşı oturmaq (*paltar haqqında*)
 – كَسَمٌ 1) gözəl forma, gözəl fiqura, gözəl görünüş; 2) moda; fason
 – مَكْسَمٌ 1) yaxşı düzəldilmiş; 2) xoş formaları olan
 I كَسَمَ (u) كَسَمَ geyinmək; 2) izolyasiya ilə örtmək (*naqil*); 3) örtmək; بالحجارة ~ daşdan üz çəkmək; كَسَمَ كَسَمًا geyinmək; II كَسَمَ 1) geyindirmək (*nə ilə → və ya təs. hal*); 2) panellərlə örtmək (*divarları – الحيطان*); 3) divara mərmərdən üz çəkmək; IV كَسَمَ geyindirmək, geydirmək; V كَسَمَ geyinmək (*nəyi →*); VIII كَسَمَ öz üzərinə geyinmək; ~ وجهه حزنا onun üzündə kədər ifadəsi göründü; ~ خطورة بالغة ~ böyük əhəmiyyət kəsb etmək
 – تَكْسِيَةٌ 1) geyindirmə; 2) üz örtüsü ilə örtmə
 – كَسَمٌ q. كَسَمِيَّةٌ geyinmiş, geyimli
 – كَسَمٌ c. كَسَمِيَّةٌ geyim, paltar; ~ جلد الشاة ~ kürk, yun
 – كَسَمٌ c. كَسَمٌ, كَسَمٌ geyim, paltar; كَسَمِيَّةٌ ~ rəsmi geyim; الكعبة ~ Kəbənin üzərinə taxılmış müqəddəs örtük
 – مَكْسَمٌ 1) örtülmüş (*nə ilə*); geyinmiş (*nəyi →*); 2) izolə edilmiş (*naqil haqqında*)
 – مَكْسَمِيَّةٌ geyinmiş, geyimli
 I كَشَرَ (ə/i) كَشَرَ 1) qoymaq, özündən uzaqlaşdırmaq; *şahm. şah elan etmək*; كَشَرَ كَشَرَ ~ kimə isə qəzəblə baxmaq; III كَشَرَ كَشَرَ ~ kimə isə qəzəblə baxmaq; III كَشَرَ كَشَرَ gülümsəmək (*kimə isə*)

- rədd dol!; b) *şahm. şah*; كَشَرَ كَشَرَ şah!; كَشَرَ كَشَرَ şah! مات الشاه! 2) sıxılmaq; büzüşmək; yığılmaq (*parça haqqında*); 3) geri çəkilmək; كَشَرَ كَشَرَ (ə/i) كَشَرَ xışıldamaq (*torpaq haqqında*)
 – كَشَرَ كَشَرَ *şahm. şah elan edilməsi*; كَشَرَ كَشَرَ şahı atla vurmaq; كَشَرَ كَشَرَ بالكشف şah; كَشَرَ كَشَرَ المزدوجة ikiqat şah
 – كَشَرَ كَشَرَ الحمام ~ quşbaz, göyərçinbaz
 – كَشَرَ كَشَرَ خردavatçı qutusu; كَشَرَ كَشَرَ بيع السّعي səyyar ticarət
 – كَشَرَ كَشَرَ c. كَشَرَ zülf, tel
 – كَشَرَ كَشَرَ c. مَكْسَمَةٌ milçək dişləməsi nəticəsində yaranan şiş
 زهر السّعي كَشَرَ كَشَرَ c. كَشَرَ كَشَرَ, كَشَرَ كَشَرَ, كَشَرَ كَشَرَ
 bot. üskükotu
 I كَشَرَ (ə) كَشَرَ 1) yaymaq, dağıtmaq; qovmaq; 2) nifrət etmək (*kimə →*); III كَشَرَ كَشَرَ nifrət etmək, kin bəsləmək; VII كَشَرَ كَشَرَ dağıtmaq, qovulmaq; yayılmaq (*buludlar və s.*); uzaqlaşmaq
 – كَشَرَ كَشَرَ nifrət edən, kin bəsləyən; kinli, ədavətli
 – كَشَرَ كَشَرَ gizli nifrət, ədavət; kin
 – كَشَرَ كَشَرَ c. كَشَرَ qabırğaaltı; yan, tərəf; طوى طوى o, ... aralandı, ... əlaqəsi kəsildi; طوى طوى ... üzünü döndərdi; طوى طوى ... nəyi isə gizlətmək; o ona arxasını çevirdi; *məcaz.* o onunla əlaqələri kəsdi
 I كَشَرَ (i) كَشَرَ göstərmək, dişlərini ağartmaq (عن); كَشَرَ كَشَرَ ~ dişlərini ağartmaq; II كَشَرَ كَشَرَ 1) göstərmək; dişlərini ağartmaq; 2) qaş-qabağını tökmək, qəzəblə baxmaq; narazılığını büruzə vermək (*nə ilə*); كَشَرَ كَشَرَ ~ kimə isə qəzəblə baxmaq; III كَشَرَ كَشَرَ gülümsəmək (*kimə isə*)

– کَشَطَةٌ qaşqabaqlılıq, qaraqabaqlıq; adamayovuşmazlıq

– کَشَرَةٌ 1) diş ağartma; 2) ağız-burnunu öymə, üz-gözünü büzüşdürmə

– کَشَرِيٌّ düyü və mərcidən hazırlanmış yemək

– مَكاشِرٌ gülümsəyən; ~ جار yaxın qonşu

– مَكشَرٌ qaşqabaqlı, qaraqabaq

I كَشَطَ (i) كَشَطُ 1) yığmaq (*məs., qaymağı*); 2) soymaq, sıyımaq (*nə ilə -*); الجلد ~ dərinini sürtmək; 3) silmək, təmizləmək (*yazılan*); VII اِكشَطَ 1) yığılmaq (*məs., qaymaq haqqında*); 2) soyulmaq, sıyrılmaq; 3) sürtül-mək

– كاشِطَةٌ c. كواشِطٌ ərsin; rəngsaz malası

– كَشَطٌ silinmə, təmizlənmə (*yazılanın*)

– مَكشِطَةٌ c. مكاشِطٌ qaşımaya, qazımaya üçün bıçaq; ərsin

I كَشَعَ (ə) كَشَعٌ çıxıb getmək, uzaqlaşmaq

I كَشَفَ (i) كَشَفٌ 1) açmaq, üzə çıxarmaq; qaldırmaq (*örtüyü*); صدره ~ sinəsini, yaxasını açmaq; له قلبه ~ kiməsə öz qəlbini açmaq; عن اوراقه ~ *məcaz.* niyyətini açıb demək; البخت ~ *və ya* الحظ ~ *və ya* الطالع ~ fala baxmaq; حاله ~ ifşa etmək (*kimi isə*); كربتها ~ *obr.* o onun qəm-qüssəsini dağıtdı; القناع ~ *məcaz.* maskasını çıxartmaq (*kimin*), iç üzünü göstərmək; القناع عن وجهه الحقيقي ~ a) əsil sifətini göstərmək, özünü ifşa etmək; b) kimi isə ifşa etmək; 2) ortaya çıxartmaq, göstərmək (*nəyi*); 3) *məch.* xəbərdar olmaq (*nədən*); 4) yoxlama etmək, müayinə etmək (*kimi* علی - *həkim haqqında*); III كاشَفَ açıb söyləmək, ürəyini açmaq (*kimə nədə -*), paylaşmaq (*kimin ilə, nəyi -*), məlumatlandırmaq (*kimi, nə haqqında -*);

danışmaq, söyləmək (*kimə, nəyi -*); بالبغضاء ~ kin bəsləmək, ədavət göstərmək; V تَكشَفَ 1) açılmaq, ortaya çıxmaq; 2) üzə çıxmaq; məlum olmaq; 3) nəticələnmək (*nə ilə*); VII اِكشَفَ 1) açılmaq; ortaya çıxarılmış; 2) uzaqlaşdırılmaq (*nədən*); 3) qurtarmaq; sona yetmək (*nə ilə*); 4) çıxıb getmək (*haradan*); VIII اِكشَفَ 1) açılmaq, ortaya çıxmaq; 2) ortaya çıxarmaq, açmaq; axtarıb tapmaq; tədqiq etmək; X اِسْتَكشَفَ 1) açmaq, kəşf etmək; ortaya çıxarmaq; aydınlaşdırmaq; tədqiq etmək; 2) *hərb.* kəşfiyyat aparmaq; kəşfiyyat yolu ilə yoxlama aparmaq

– اِسْتَكشَفَ c. اِسْتَكشَفَ 1) ortaya çıxarmaq, üzə çıxarmaq; 2) *hərb.* kəşfiyyat aparma, kəşfiyyat; kəşfiyyat yolu ilə yoxlama aparma; جَوِيٌّ ~ hava kəşfiyyatı

– اِسْتَكشَفَ kəşfiyyat (*axtarış*) -i (-i)

– اِكشَفَ c. اِكشَفَ 1) aşkar etmə, tapma, kəşf;

tədqiqat

– اِكشَفَ kəşfiyyat -i (-i)

– اِكشَفَ q. كَشَفَانٌ c. كَشَفَانٌ 1) açıq; 2) qalxanı, sipəri olmayan; müdafiəsiz

– اِكشَفَ ortaya çıxarılmış, kəşf edilmiş

– اِكشَفَ 1) açan; ortaya çıxaran; الالغام ~ minaaxtaran; 2) şəffaf; 3) ardınca işıqlı iz buraxan (*mərmə haqqında*)

– كاشِفٌ c. كَشَفٌ tar. rayonun başçısı

– كواشِفٌ 1) kim. reaktiv, reagent; 2) radio. detektor; بلوريٌّ ~ kristall detektor; 3) periskop

– كاشِفَةٌ = كاشِفَةٌ

– كاشِفَةٌ canqurtarma, xilasətmə; ازفت الألفة ~ *Quran.* qaçılması mümkün olmayan fəlakət (*bəla*) baş verdi

– كَشَفٌ açıq məkan

– كَتَفُ 1. açan, ortaya çıxaran; *və* النور *və ya* projector; *və* الكهربائي *və ya* elektrooskop; 2. c. كَتَفَةُ 1) ləpirçi, kəşfiyyatçı; boyskaut; الشبان *və ya* الفتیان *və ya* boyskautlar; 2) *həmç.* جمرکي *və ya* الجمرک ~ gömrükxana yoxlayıcısı

– كَتَفَةُ² tədqiqatçı, alim

– كَشَفُ araştırma, tədqiq etmə; kəşfiyyat aparma

– كَشَفُ 1) açılış, ortaya çıxarma; اهل *və ya* qabaqcadan xəbər verənlər; 2) çıxarma; الحجاب ~ hicabın çıxarılması; 3) yoxlama; müayinə; طبيّ ~ tibbi müayinə; 4) vəhy; الباطني *və ya* daxili, batini vəhy (*sufildə*)

– كَشَفُ² c. كَشُوفُ 1) siyahı; كشوف انتخايية seçici siyahıları; 2) siyahıya alma, cədvəl, faktura; الحساب ~ hesab; الماهيات ~ ödəmə cədvəli, siyahısı; الجرد ~ inventar siyahısı; الماليy. bank hesabı, haqq-hesabı; 3) hesabat, haqq-hesab, məlumat

– كَشَفِيّ kəşfiyyat, kəşfiyyat -i (-i), tədqiqat -i (-i); كَشَفِيّ بَعَثَة ~ kəşfiyyatçı partiya

– كَشِيْفُ 1) açıq, aşkar; 2) aşkar edilmiş, bürüzə verilmiş, tapılmış

– مُكَشِفُ 1. açan, kəşf edən; 2. tədqiqatçı

– مُكَشَفَاتُ c. kəşflər, ixtiralar

– مَكشَافُ *həmç.* كهربائي ~ elektrooskop

– مَكشُوفُ 1) açıq, aşkar; على *və ya* açıqcasına; اشترى على *və ya* məzənnə fərqi görə uduş məqsədilə almaq (*birjada*); باع الاسهم على ~ qiymətlərin aşığı düşməsinə uyğun olaraq səhmləri satmaq; 2) lüt, çıpaq; الرأس ~ başaacaq; 3) qorunmayan, müdafiə olunmayan; اوضة ~ tavan-sız otaq; مدينة ~ açıq şəhər

1) pavilyon, köşk; كَشَفَاتُ , أَكشَافُ c. كَشَفَاتُ (الصحف) ~ qəzet köşkü; 2) çardaq; 3) budka; كَشَفَاتُ ~ دəmir yolu siqnal budkası; التليفون ~ telefon budkası; الموسيقي ~ orkestr üçün estrada

– كَشَفُ kişk (*buğda unu və turşumuş süddən düzəldilmiş yemək*); الماز (الماس) ~ qulunçar

– كَشَفُ (müq. et: كَشَفُ); 1) iri üyüdülmüş un; 2) qara çörək

– كَشَفُ 1) qaçıb getmək; 2) xışıldamaq (*ilan haqqında*); 3) plisse etmək, büzmələmək; 4) fon. II şəxs tək. q. cinsi bitişən əvəzliyindəki ك-in yerinə ش-ni tələffüz etmək (*məs., رأيتك ifadəsində*)

– كَشَفُ 1) büzmələr, plissələr; 2) fon. II şəxs tək. q. cinsi bitişən əvəzliyindəki ك-in yerinə ش-nin tələffüz edilməsi

– كَشَفُ c. كَشَفُ 1) dilənçinin torbası, dağarıcı; 2) ülgülər üçün albom; 3) bloknot

– كَشَفُ I كَشَفُ (u) kəsmək, amputasiya etmək

– كَشَفُ bot. dağ şüyüdü

– كَشَفُ kişmiş

– كَشَفُ kəşmiri; شال ~ kəşmiri şal

– كَشَفُ rəngli kərpic

– كَشَفُ bot. yabancı mərcimək

– كَشَفُ 1) ağzınacan doldurmaq; 2) həddindən artıq doldurmaq; VIII اِكْظُ 1) ağzınacan dolmaq, doldurulmaq (*nə ilə*); 2) qaynaşmaq (*nə ilə*); بطنه بالطعام ~ həddindən artıq çox yemək

– كَشَفُ 1) ağzınacan doldurma; 2) aşırıb-daşdırma

– كَشَفُ 1) ağzınacan dolu; 2) aşıb-daşan

– كَشَفُ ağzınacan dolmuş, aşıb-daşan

– كَشَفُ anat. böyrəyin yağ (*piy*) qişası

– böyrəküstü böyrəküstü; böyrəküstü böyrəküstü –
vəzi

I كَظْمٌ (i) كَظْمٌ, كَظْمٌ 1) saxlamaq, gizlətmək, yataıtmaq (*qəzəbi, hirsı, gözyaşını və s.*);
خجله ~ öz utancını gizlətmək; 2) özünü saxlamaq, susmaq

– كَظْمِيَّةٌ = كَوَاطِمٌ c. كَاطِمَةٌ

– كَظِيمٌ (gizli) qəzəblə, hirsələ dolu

– كَظَائِمٌ c. كَظِيمَةٌ termos

I كَعٌّ (ə/i) كَعٌّ, كَعٌّ 1) qorxmaq, cəsarətsiz, ağciyər olmaq; 2) qusmaq; püskürmək

I كَعْبٌ (u) كَعْبٌ yumru olmaq, seçilmək (*qadın sinəsi haqqında*); formalaşmış döşə malik olmaq (*qız haqqında*); II كَعْبٌ 1) kub forması vermək; 2) riyaz. kuba yüksəltmək

– كَعْبِيَّةٌ riyaz. kuba yüksəltmə

– كَعْبِيَّةٌ 1) kubatura (*bir yerin və ya qabın kub hesabla həcmi*); 2) trelyaj (*bitkilər üçün*); 3) kubizm

– كَعْبِيَّةٌ kub -i (-i); سَعَةٌ سَعَةٌ və ya سَعَةٌ سَعَةٌ
kubatura; ~ جَدْرٌ riyaz. kub kök; معادلةٌ سَعَةٌ
riyaz. kub tənlik

– كَعْبِيَّةٌ kubizm

– كَعْبِيَّةٌ 1) formalaşmış, inkişaf etmiş (*döş haqqında*); 2) məcaz. gənc qız; التدين ~ iridöşlü qız

– كَعْبِيَّةٌ iridöşlü qız

– كَعْبِيَّةٌ 1) anat. oynaq, məfsəl; bot. buğumarası; 2) topuq; 3) aşıq; لعبة الكعبان aşıq-aşıq oyunu; 4) daban (*ayaq-qabıda*); anat. daban; الطلقة ~ gilizin dibi; الحذية ذات الـ العالي hündürdaban çəkmələr; دق كعبا بكعب dabanları bir-birinə vurmaq; 5) kub; riyaz. kub kök; 6) ucluq, əlağacının başı; القسيمة ~ qəbzın kötüyü; الكتاب ~ kitabın kötüyü; 7) şərəf, ləyaqət, ad-san; علو الـ

a) istedad, bacarıq; b) məşhurluq, şan-şöhrət; ~ حدًا أخيل ~ Axilles dabanı;

~ أبو tib. parotit, xanazır

– كَعْبِيَّةٌ qadın döşü

– كَعْبِيَّةٌ 1) kub; 2) kub formasında tikili; a) Kəbə; b) məcaz. cazibə mərkəzi; ~ الأمل ~ ümid yeri

– كَعْبِيَّةٌ bakirəlik

– كَعْبِيَّةٌ kub -i (-i)

– كَعْبِيَّةٌ ~ أبو tib. parotit, xanazır

– كَعْبِيَّةٌ 1. 1) kub formasına malik olan; 2) kub -i (-i); ~ متر kubmetr; 2. c. kub; riyaz. kub kök anat. كَعْبِيَّةٌ c. كَعْبِيَّةٌ və ya كَعْبِيَّةٌ c. كَعْبِيَّةٌ
oynaq, məfsəl; bot. bağlaşma; anat. عظم الـ
mil sümüyü

– كَعْبِيَّةٌ anat. mil -i (-i)

– كَعْبِيَّةٌ düyünlü, düyün-düyün

– كَعْبِيَّةٌ badalaq vurmaq; bədrəməyə məcbur etmək; نَعْبِلٌ bədrəmək, ayağı dolaşmaq

– كَعْبِيَّةٌ c. كَعْبِيَّةٌ bülbül

– كَعْبِيَّةٌ topl. pirojna, peçenyə, biskvit

– كَعْبِيَّةٌ c. كَعْبِيَّةٌ pirojna, peçenyə, biskvit

I كَعْمٌ (ə) كَعْمٌ burunraq, ağızlıq taxmaq; ~ الوعاء damarı bağlamaq

– كَعْمَةٌ burunraq, ağızlıq

I كَعِيٌّ (ə) (nəyin isə) öhdəsindən gəlmək iqtidarında olmamaq, (nəyi isə) edə bil-məmək

– كَعْمَةٌ burunraq, ağızlıq
I كَعِيٌّ (ə) (nəyin isə) öhdəsindən gəlmək iqtidarında olmamaq, (nəyi isə) edə bil-məmək
كَعْمَةٌ - كَعْمَةٌ - كَعْمَةٌ - كَعْمَةٌ
Kax: əlifba sırası ilə

I كَفٌّ (ə/u) كَفٌّ 1) tutub saxlamaq, qoyma-maq (nəyə) (عن) kəfi kimi isə fikrin-dən daşıdırmaq, vaz keçdirmək; 2) imtina etmək, uzaq durmaq (nədən) (عن); 3) dayan-dırmaq, kəsmək, buraxmaq (nəyi) (عن) كَفٌّ
o kor olub; كَفٌّ və ya كَفٌّ məch. o kor olub; كَفٌّ

القراءة عن oxumağı dayandırdı, oxumaqdan əl çəkdi; كَفَّ يَدُهْ iştirak etməkdən imtina etmək, çıxmaq (*nədənsə, haradansa*); 4) qırağını basdırmaq (*parçanın*), köbə (*haşiyə, əxlaq*) qoymaq; II كَفَّفَ qırağını basdırmaq; qırağına xəz tikmək; V تَكَفَّفَ dilənmək, dilənçilik etmək; sədəqə istəmək; dilənçi həyat tərzini keçirmək; VII اِنْتَكَفَّ dayandırmaq, buraxmaq (*nəyi*); X اِسْتَكَفَّ 1) dilənmək, dilənçilik etmək; ~ الناس ~ insanlardan sədəqə istəmək; 2) burulmaq, yumurlanmaq (*ilan haqqında*); 3) gözünü əllə örtmək (*yaxşı görmək üçün*); 4) toplaşmaq, qruplaşmaq (*kimin isə atrafinda*); əhatə etmək (*kimi* →)

– كَفَّهٗ 1. cəm, yekun, məcmu; كَفَّهٗ bütün-lüklə; الجوانب ~ من hərtərəfli; 2. bütün, hamısı; الوسائل ~ bütün vasitələr; ~ على hamıya istisna olmadan

– قَارِئُ الْكَفِّ 1) əl; ovuc; قَارِئُ الْكَفِّ xirromant; falçı; كَفَّ عَلَى كَفِّ (بِكَفِّ) əllərini bir-birinə vurmaq (*dərddən*); بَسَطَ الْاِكْفَ dilənmək, sədəqə istəmək; 2) pəncə, ayaq (*heyvanlarda*); 3) əlcək; 4) ovuc; 5) sillə; كَفَّ ضَرْبَتَهُ بِكَفِّ ona sillə vurdu

– كَفَّافٌ yaşamaq üçün vacib olan qida; yaşama minimumu; ~ على عاش çətinliklə dolanmaq, birtəhər dolanmaq; ~ خبز günlük ruzi

– كَفَّافٌ² bərabərqüvvəli, eynimənalı, oxşar; كَفَّافٌ ذَنْبِي mən işimə, əməlimə görə qarşılıq aldım

– كَفَّافِكُمْ bəsdir!, kifayətdir!, dayanın!; كَفَّافٌ لِعِبَائِكُمْ bəsdir oynadınız, kifayətdir!

- كَفَّافٌ haşiyə, kənar, tikiş yeri, sırtı
- كَفَّافَةٌ qırağını basdırma, köbə qoyma
- كَفَّافٌ zəruri, vacib qida

– كَفَّهٗ çanta; patron çantası

– كَفَّهٗ c. كَفَّفَ haşiyə, kənar

– كَفَّهٗ c. كَفَّفَ tərəzi gözü; التَّوَرَّاحَةُ tərəzinin ağırlıq gözü

– كَفَّيْفٌ c. أَكْفَاءُ həmişə. البصر ~ kor

– كَفَّفٌ pərdəli ayaqları olan (*quş haqqında*)

– كَفَّيْفٌ = مَكْفِيفٌ c. مَكْفُوفٌ

I كَفَّ (ə) 1) tərənəmək, yerindən oynamaq, çəkilmək, uzaqlaşmaq (*nədən*);

2) devirmək, çevirmək, yıxmaq; alt-üst etmək; III كَفَّأ 1) mükafatlandırmaq, əvəzini vermək, təşəkkür etmək (*nəyə görə*); əvəzini çıxmaq; 2) bərabər olmaq; uyğun, müvafiq olmaq; IV أَكْفَأَ devirmək, çevirmək, yıxmaq, alt-üst etmək; V تَكَفَّفَ 1) yırğalanmaq, səndələmək (*yükün ağırlığı altında*); 2) yırğalana-yırğalana getmək; məğrur şəkildə yerimək (*fi məşinə*); VI تَكَفَّفَ 1) eyni, dəyərcə bərabər, eyni qiymətli olmaq;

2) bərabərhüquqlu olmaq (*kimin ilə*); VII اِنْتَكَفَّفَ 1) çəkilmək, geri çəkilmək; uzaqlaşmaq, yola düşmək (*haraya*); 2) solmaq, saralmaq, rəngi dönmək; 3) çevrilmək, devrilmək; yıxılmaq; 4) əyilmək (*nəyin isə üzərinə*); *على və ya* (فوقه)

– اِنْتَكَفَّفَ 1) çəkilmə, geri çəkilmə; 2) yıxılma, arxası üstə düşmə

– اِنْتَكَفَّفَ 1) (qarşılıqlı) bərabərlik; على اساسى و المنفعة المتبادلة bərabərlik və qarşılıqlı mənfəət əsasında; ~ عدم bərabərsizlik, tənzimlənmənin olmaması; ~ الفرص ~ bərabər imkanlar; 2) eyni qiymətlilik, birqiymətlilik

– كَفَّافٌ 1) uyğunluq, bərabərlik, oxşarlıq; 2) mükafatlandırma; mükafat, əvəz

– كَفَّافٌ bənzər, oxşar; ... لا ~ له البununla (*onunla*) yalnız ... müqayisə edilə bilər

– كَفَاءَةٌ c. 1) bərabərlik, uyğunluq; yararlılıq; كيميائية ~ kim. valentlik; 2) bacarıq, qabiliyyət, istedad; انسان من كلِّ انسان حسب عمله hərədən bacarığına görə, hərəyə əməyinə görə; 3) iş bacarığı, işləmək bacarığı, qabiliyyəti; fəaliyyət; güc; الآلة ~ maşının gücü

– كَفَاءٌ c. 1) bərabər; uyğun; adekvat; 2) bacarıqlı, qadir; لكلِّ شيءٍ ~ hər şeyə qadir, hər şeyi bacaran

– كَفْوَةٌ c. 1) bərabər; uyğun; 2) bacarıqlı, qadir

– كَفْوَةٌ = كَفِيٌّ

– مُكَافِئٌ 1) bərabər, eyni əhəmiyyətli; 2) bərabərhüquqlu; اتفاقات بərabərhüquqlu razılaşmalar

– مُكَافَأَةٌ c. 1) mükafat, əvəz; kompensasiya

– مُكَافِئٌ 1. 1) mükafatlandırın; 2) bərabər, bərabərhüquqlu; 2. ekvivalent; الكيمياءى ~ kimyəvi ekvivalent

I كَفَّتْ (i) 1) yığmaq, götürmək, seçmək; 2) saxlamaq, çəkirmək (نَادَنَ عن); 3) tökmək, axıtmaq; o ~ الله öldü; II كَفَّتْ 1) diqqətlə yığmaq, toplamaq, seçmək; 2) örtmək, döşəmək (نَادَنَ عن); təlimat vermək; إنكفتَ ölmək ~ بالنحاس mislə örtmək; VIII كَفَّتْ ölüm; ~ خبز boş, quru çörək (أدْصِيز)

– كَفَّتْ ölüm; ~ خبز boş, quru çörək (أدْصِيز)
– كَفَّتْ köftə (kotlet formasında olan yerli xörək adı)

I كَفَّحَ (ə) 1) düşmənin üzünə cəsarətlə baxmaq; üz-üzə durmaq; III كَفَّحَ mübarizə aparmaq, vuruşmaq, müdafiə etmək (نَادَنَ عن); VI كَفَّحَ bir-biri ilə mübarizə aparmaq, bir-biri ilə döyüşmək

– كَفَّحٌ mübarizə, döyüş

– كَفَّحٌ döyüş -ü (-u); الروح döyüş ruhu; القدرة döyüş qabiliyyəti

– كَفَّحِيَّةٌ döyüşkənlik; döyüş bacarığı, döyüş ruhu

– مُكَافِحَةٌ mübarizə

I كَفَّرَ (u) 1) örtmək (نَادَنَ عن); gizlətmək; 2) gavur olmaq; kafir olmaq; dindar olmamaq; inad gətirməmək (نَادَنَ عن); بالله ~ Allaha inanmamaq; 3) nəşükür olmaq (نَادَنَ عن)

– كَفَّرَ ~ بالنعمة ~ və ya tas. h.; 1) örtmək; gizlətmək; 2) yumaq, bağışlatmaq (نَادَنَ عن نَادَنَ عن); 3) güzəltmək, yumşaltmaq (نَادَنَ عن نَادَنَ عن); 4) bağışlamaq (نَادَنَ عن نَادَنَ عن); 5) onun günahını bağışladı; 6) kafir hesab etmək; kafirlikdə günahlandırmaq; IV كَفَّرَ bax: II 4, 5

– تَكْفِيرٌ 1) örtmə, gizlətmə; 2) yuma, bağışlatma (نَادَنَ عن); ... عن ... yumaq üçün; 3) kafirlikdə günahlandırma; 4) dindən döndərmə

– كَفَّرَ c. 1) həmişə. ~ بالنعمة ~ nəşükür; 2) gavur, kafir; mürtəd; 2. allahsız, gavur; الجوع ~ لا يرحم acıq yaman pis şeydir, o heç kəsə rəhm etməz

– كَفَّورٌ c. 1) bot. kamfara ağacı; 2) kamfara; زيت kamfara yağı

– كَفَّارَةٌ 1) bağışlanma, günahını təmizləmə, günahın təmizlənməsi; 2) günahların yuyulması üçün verilən sədəqə; 3) günahların yuyulması üçün oruc tutma

– كَفَّرَ c. 1) balaca kənd

– كُفْرٌ², كُفْرٌ¹ allahsızlıq, küfr; بالله ~ ələsalma, küfr, kafirlik; *Ata. سكت دهرًا ونطق ~* *sözü susdu, susdu, sonda da axmaq bir söz söylədi*; 2) naşükürlük

– كُفْرَانٌ *dan.* 1) əsəbi, narazı; 2) yorucu, bezdirici

– كُفْرٌ = كُفْرٌ ~ بالنعمة; naşükürlük

– كُفْرِيَّاتٌ küfr şeyləri

– كُفُورٌ naşükür

I كُفْسٌ (ə) əyriyayaq olmaq

– كُفْسٌ *q.* كُفْسَاءٌ *c.* əyriyayaq

كُفْفٌ 1) saxlamaq, gizlətmək, silmək (*göz yaşlarını*); 2) uzaqlaşdırmaq, çəkəndirmək (*nədən* عن); 3) uzaqlaşmaq, çəkinmək (*nədən* عن)

I كَفْلٌ (u) 1) təmin etmək, zəmanət vermək; zəmanət olmaq; 2) qayğısına qalmaq (*kimin isə*); qəyyumluq etmək (*kimə*); II كَفْلٌ 1) təmin etmək, saxlamaq, himayə etmək; qəyyumluq etmək; 2) məsuliyyəti üzərinə qoymaq; 3) zəmanət vermək; III كَافِلٌ sövdələşmək, ittifaq bağlamaq; IV أَكْفَلٌ (*kimin isə*) zəmanət qoymaq; V تَكْفَلٌ zəmanət olmaq, məsuliyyəti öz üzərinə götürmək (*nəyə görə* -); VI تَكْفَالٌ biri-birinə görə zəmanət durmaq; birlikdə məsuliyyəti, zəmanətliyi öz üzərinə götürmə (*kimə-nəyə görə* في); həmrəylik nümayiş etdirmək

– تَكْفَالٌ qarşılıqlı zəmanətlik; zəmanət; həmrəylik; yekdillik; والتضامن و التواضع

– كَفَالٌ *c.* كَفَالٌ 1) zəmanət, zəmanətçi; 2) himayədar, qəyyum

– كَفَالَةٌ 1) zəmanət, zəmanətlik; 2) təminat; girov; *كفاه عنه به مالىة* kimi isə zəmanət buraxmaq

– كَفَالٌ *c.* كَفَالٌ dal, arxa, sağrı

– كُفُولَةٌ *c.* اتٌ – uşaq salfeti

– كُفِيلٌ *k., q.* 1. effektiv, təsirli, kəsərli, aktiv; 2) təminat verən, zəmanət verən (*nəyə -*); kafi, kifayət (*nə üçün isə -*); 2. *c.* كُفْلَةٌ 1) zəmanət, zəmanətçi; 2) qəyyum; 3) zəmanət

– مَكْفُولٌ təmin olunmuş, zəmanət verilmiş

I كَفْنٌ (i) kəfənə bürümək, kəfənlə örtülmək; II كَفَنٌ kəfənə bürümək; V تَكْفَنٌ kəfənə bürünmək

– كَفْنٌ şirin, duzlu olmayan

– أَكْفَانٌ *c.* كَفْنٌ *أدرجَ هذا في اكفان الزمن*; *كفان* *c.* كَفْنٌ *التاريخ والتاريخ* *məch., obr.* bu, əfsanəyə döndü; *ما كَفَنَ عَلَى الْمَيِّتِ إِلَّا سَهْ* *Ata. sözü* ölünü ancaq onun kəfəni ağlayar (*ölümündən sonra tez bir zamanda unudulan kəs haqqında deyilir*)

– مَكْفَنٌ kəfənə bürünmüş

1) tünd, tutqun olmaq; buludlarla örtülmək (*göy haqqında*); 2) qaşqabaqlı, qəmgin-qəmgin baxmaq

– إِكْفُهْرَارٌ qaranlıq, zülmət

– مَكْفِهْرٌ tünd, tutqun, qaşqabaqlı

I كَفَايَةٌ (i) kifayət etmək; bəs olmaq; لا (ما، لم) ... و، بل...! kifayətdir!; ...! nəinki..., hətta...! *كفاه* *يَكْفِي* kifayətdir!, bəsdir!; ...! *كفاه* demək kifayətdir ki, ...; *كفاه* ~ بالتواضع رفعة ~ təvazökarlıq elə bir keyfiyyətdir ki, yüksəkliklərə qalxmaq üçün kifayət edər; 2) xilas etmək; *كفاه* *مؤنة الرد* o məni cavab verməkdən xilas etdi; *كفاه* *عده* kimisə düşməndən qorumaq, müdafiə etmək; *كفاه* *الله* ~ Allah qorusun!; 3) təmin etmək; razı salmaq; *كفاه* ~ *كفاه* *بنفسه* öz-özünü təmin etmək; II كَفَى tamamilə təmin etmək, razı salmaq; III كَفَى mükafatlandırmaq, əvəzini vermək (*nə ilə -*); VIII كَفَى kifayətlənmək, razı olmaq (*nə ilə -*); X كَفَى hesab et-

mək; təmin olunmaq, razı salınmaq; 2) (*kimi isə*) vacib bir işi yerinə yetirməyi həvalə etmək; tamamilə (*kiməsə*) arxalanmaq, bel bağlamaq

– *razılıq, məmnunluq; الـ الذاتي iqtis.* avtarkiya (*iqtisadi siyasət*); *عمد الى الـ الذاتي* öz gücünə, öz vəsaitinə arxalanmaq

– *كافية q.* کافی (1) *kafi*, lazımı qədər; *كافينا* ... bizə kifayətdir ki, ...; 2) *c.* کافی qadir, bacarıqlı

– *كفايات c.* کافی (1) *kafilik*, kifayət etmə; lazımı qədər; *بالـ* kifayət dərəcədə; *بقدر الـ* lazım olan qədərdə; *کيمي* isə təmin etmək, razı salmaq iqtidarında olma-
maq; 2) pay, miqdar, hissə; 3) bacarıq, istedad; *آلة ذات الـ الإنتاجية* ~ maşının gücü; *الكبرى* böyük istehsalat gücünə malik dəzgah; ~ *عدم a*) qabiliyyətsizlik, bacarıqsızlıq; b) azlıq, kifayətsizlik, kifayət etməmə; ~ *علمية* ~ elmi dərəcə, elmi ad

– *كافي 1* qadir, bacarıqlı; 2) kifayət, kafi
– *مكافات c.* مکافات mükafat, bəxşis; kompensasiya

كَمَّ tutuquşu

(*ککی*) III *قاqqıldamaq (toyuq haqqında)*; *قاğıldamaq (qarğalar haqqında)*; *قışقırmaq (qağayı haqqında)*

كُولُ = کُولُ

I *کلّ (ə/i)* کَلْ (1) yorulmaq, usanmaq; taqətdən düşmək, zəifləmək; *لا يكلّ* yorulmaq bilməyən, usanmaz; 2) kütləşmək (*məs., qılinc haqqında*); II *كَلْ* (1) tac qoymaq; nikahlamaq (*gəlini və bəyi*); 2) mükafatlandırmaq, təltif etmək (*nə ilə -*) ~ *بالغار* ~ dəfnə budağı ilə mükafatlandırma; ~ *بالنجاح* ~ uğurla başa çatdırmaq; IV *أكلّ* yormaq; taqətdən

salmaq; V *تكلّل 1*) nikahlanmaq; *عليها ~* o onunla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*nə ilə -*) ~ *بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكليل c.* اکليل (1) əklil, çələng, tac; *من ~* onla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*nə ilə -*) ~ *بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكليل c.* اکليل (1) əklil, çələng, tac; *من ~* onla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*nə ilə -*) ~ *بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكليل c.* اکليل (1) əklil, çələng, tac; *من ~* onla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*nə ilə -*) ~ *بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكليل c.* اکليل (1) əklil, çələng, tac; *من ~* onla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*nə ilə -*) ~ *بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكليل c.* اکليل (1) əklil, çələng, tac; *من ~* onla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*nə ilə -*) ~ *بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكليل c.* اکليل (1) əklil, çələng, tac; *من ~* onla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*nə ilə -*) ~ *بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكليل c.* اکليل (1) əklil, çələng, tac; *من ~* onla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*nə ilə -*) ~ *بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكليل c.* اکليل (1) əklil, çələng, tac; *من ~* onla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*nə ilə -*) ~ *بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكليل c.* اکليل (1) əklil, çələng, tac; *من ~* onla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*nə ilə -*) ~ *بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكليل c.* اکليل (1) əklil, çələng, tac; *من ~* onla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*nə ilə -*) ~ *بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

bütün günlər; كلّ في كلّ وقت وفي كلّ مكان hər zaman, hər yerdə; كلّ شيء كان nə olursa olsun; كلّ على كلّ hal və ya كلّ على كلّ من böyük alimdir; كلّما ... كلّما ... كلّما hər dəfə ...; كلّما nə qədər çoxdur, ... o qədər çoxdur; ... nə qədər ki, ... o qədər ...; كلّما فکر في هذا الامر (کلّما) nə qədər çox bu iş haqqında düşünürdü, bir o qədər də narahatçılığı artırdı; ألم وسخط و ألم مən qəzəb və acı ilə doluyam
 – کلا، و ألف کلا!؛ یox، tamamilə yox!؛ یox، min dəfə yox!؛ ولا ~ az bir müddət
 – یورğunلوق، usanما
 – یورğunلوق، usanما؛ 2) uzaq qo-humluq
 – یورğunلوق، yorulما؛ ومال ~ yorğunلوق بدون ~ yorğunلوق bilmədən
 – کئ (مئ. et ائ) c. 1) mərmi, güllə; bomba; 2) idm. kürə; ال کئ ilə idmanlar
 – کئ c. 1) mığmığalardan qorunmaq üçün tül, pərdə
 – کئ 1) yorğun, əldən düşmüş; 2) zəif (ağıl, görmə qabiliyyətinə görə)
 – کئ 1) bütün, tam (tutulma); absolyut, mütləq; ~ جنون tam aqlını itirmə, tam dəlilik; ~ البعد mus. oktava; 2) universal; القدرة ~ hər şeyə qadir, qüdrətli; المعرفة ~ hər şeyi bilən, bilici; الوجود ~ hər yerdə mövcud olan, hər yerdə hazır
 – کئ 1) bütövlük, tamlıq, vəhdət; ~ باله bütövlüklə, tamamilə, mütləq olaraq; بسنا biz hamımız; جزئياته في ال bütövlükdə və ayrılıqlıqda; کئ bütöv şəkildə; 2) c. a) کئ.

ümumi məfhumlar; b) kollec, fakültə, hər b. ali məktəb; tar. universitet; العلوم ~ humanitar elmlər fakültəsi; الاداب ~ ədəbiyyat fakültəsi

– 1) مکلّ tac qoyulmuş; 2) nikahlı; evli

قرأت الكتابين کلّهما، hər ikisi، کلّا q. ikisi، mən kitabların hər ikisini oxudum; قرأت المقالتين کلّتيهما، mən məqalənin hər ikisini oxudum; كلا الجانبين، hər iki halda; كلا الطرفين (الطرفين) hər iki tərəf; كلاهما جميلة، onların hər ikisi gözəl idi; وكلتا النظريتين خاطئة، hər iki nəzəriyyə səhvdir

کلاسیکی klassik (sif.)

1) کلاء، کلاء (a) baxmaq, müşahidə etmək; izləmək (gözlərlə); 2) qorumaq, müdafiə etmək, himayəsinə qalmaq; كلاء الله din. Allah onu öz ilahi hikməti ilə qorusun!; VIII ائ عینه : ائ VIII

– کلاء، کلاء qoruma, müdafiə etmə

– 1) ائ c. 1) otlaq; 2) ot, yem

– کلاء yatmayan, oyaq qalan; العین ~ göz-lərini yummayan

– کلاء lövbər dayanacağı

1) کلب (a) qudurmuş, quduz olmaq; quduzluq xəstəliyinə tutulmaq; 2) qəddarlıq, yırtıcılıq etmək; vəhşilik etmək; 3) əldə etməyə çalışmaq (nəyi علی); II کلب 1) təlim etmək (iti); 2) acgözlüklə yapışmaq (nədən فی); VI کالب 1) dəlicəsinə dalınca düşmək (nəyin-kimin علی); quduzlaşmaq, qudurmaq; VII ائ quduz, qudurğan olmaq (it haqqında); X ائ 1) quduz olmaq; qudurmaq; 2) qəddarlıq, zalımlıq etmək, yırtıcılıq etmək; 3) əldə etməyə can atmaq, çalışmaq (nəyi علی)

– تْکَالِبُّ 1) şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-
duzlaşma; tamahkarlıq, acgözlük
– كَلَابٌ c. کلابی qarmaq, dəstəkli çəngəl
– كَلَابَةٌ c. اَتْ – maşa (*həmç. cərrahi*); kəl-
bətın; qısqac
– كَلَابِي it -i (-1)
– كَلْبٌ c. کلاب it, köpək; الاستكشاف ~ və ya
الاصطياف ~ layka (*it axtarışçı*); الالبسة ~ layka (*it cinsi*);
الحراسة ~ gözətçi iti; السلاقي ~ tazı;
الكلاب الصالة sahibsiz itlər; السبحة ~ ağac, şal-
ban parçası (*siqa oyununda*); *şahm., dan.* pi-
yada; الالكبر *astr.* Böyük İt bürcü; الالاصغر
astr. Kiçik İt bürcü; البحر ~ akula,
köpək balığı; الماء ~ a) qunduz; b) susamuru
– كَلْبٌ 1) *həmç.*; مرض الاله *və ya* qu-
duzluq; الاله quduzluq xəstəliyinə tutul-
muşlar üçün xəstəxana; 2) güclü susuzluq;
güclü şövq, istək
– كَلْبَانٌ 1) quduz, qudurğan; 2) xəsis,
tamahkar
– كَلْبَةٌ 1) qancıq; 2) tikan; التسنن کلبان. kəl-
bətın
– كَلْبِي 1. it -i (-1); 2. *fəls.* kinik, arsız, ədəb-
siz (*adam*)
– كَلَابٌ = كَلُوبٌ
– كَلُوبٌ c. اَتْ – qaz lampası
– كَلُوبٌ c. اَتْ – klub
– كَلِيبٌ = كَلِيبٌ
– كَلِيبٌ = مَكَلُوبٌ
كَلِيبٌ qandallar
كَلْتٌ keltlər
– كَلْتِي 1. kelt -i (-1), الاله kelt dili; 2. kelt
(*isim*)
كَلَا *bax:* كَلَا
كَلْتَمٌ = كَلْتَمٌ

كَلْتَمٌ əzalı olmaq, almacıq sümükləri çox
irəli çıxmaq (*üz haqqında*)
– كَلْتَمٌ , كَلْتَمٌ almacıq sümükləri çox irəli
çıxmış; enlisifət, irisifət
I كَلْحٌ (ا) 1) qaşqabaqla baxmaq; 2) sol-
maq, saralmaq, rəngi qaçmaq; bozarmaq;
IV كَلْحٌ çatmaq (*qaşlarını*), turşutmaq (*üzünü*);
V كَلْحٌ qaşqabağını tökmək, üz-gözünü tur-
şutmaq
– كَالِحٌ tutqun, qaşqabaqlı; الوجه ~ sərt si-
fətli, qaşqabaqlı
– كَلْحَةٌ ağız, cəhəng
كَلْحٌ ammonyak
كَلْدَانٌ *topl. tar.* gildanilər
– كَلْدَانِي 1. gildani -i (-1); اللغة الاله gildani
dili; 2) gildani
– كَلْرٌ c. اَتْ – anbar
– كَلْرَجِي c. كَلْرَجِي anbarçı, anbardar
كَلْسِي 1. klassik -i (-1); 2. klassik
– كَلْسِيَّةٌ klassisizm
– كَلْكَسٌ c. اَتْ – klakson; signal, fit
1) malalamaq, suvaqlamaq, əhəngləmək;
2) susuzlaşdırmaq; közərt-
mək; əhəngə çevirmək, əhəngə döndər-
mək; 2) malalan-
maq; suvanmaq
– كَلْسٌ əhəng düzəldən usta
– كَلْسَةٌ c. اَتْ – əhəngi söndürmək üçün
soba
– كَلْسٌ əhəng; كَلْسٌ ~ söndürülməmiş əhəng;
كَلْسٌ ~ söndürülmüş əhəng; كَلْسٌ ~ əhəngli
süd (*südəoxşar maye*); كَلْسٌ ~ kalsit, əhəngli şpat;
كَلْسٌ ~ əhəngdaşı
– كَلْسَةٌ c. اَتْ – uzunboğaz corab
– كَلْسِي 1) əhəng -i (-1); 2) ~ əhəngdaşı

کلسیوم *kim*. kalsium; السئدیرۆلمۆ-
میش əhəng (*kirəc*)

I کلف (ə) کلف yem vermək (*mal-qaraya*); baxmaq (*mal-qaraya*); کلف (ə) کلف
1) çil-çil olmaq (*üz haqqında*); 2) sevmək
(*kimi isə*), bağlanmaq (*kimə isə → və ya təs. h.*); aludə olmaq (*nə ilə – kim ilə →*); II کلف
1) vəzifə hesab etmək, vəzifə olaraq tapşırmaq, öhdəsinə qoymaq, tapşırmaq, həvalə etmək (*nəyi →*); *خاطرہ ~ a* kimə isə zəhmət vermək; b) özünə zəhmət vermək, özünü yormaq; ... *نفسه العناء (المؤونة) في...* öz üzərinə nəyin isə yükünü götürmək; 2) vergi qoymaq; 3) bəzəmək (*paltarı nə ilə →*); 4) başa gəlmək, oturmaq; *هذه غاليًا! həq., məcaz.* bu ona baha başa gəldi!; a) *مهما ~ الامر* neçəyə olursa olsun; b) nəyin bahasına olursa olsun; *الخزانة ~* zəhmət vermək, çətinə salmaq; *خزينهني اغرلاشدیرماق*; (*على اسمه أرضا ملكا*) ~ torpağı (*mülkiyyəti*) kiminsə adına yazmaq; V کلف (*nəyi isə etmək*) zəhmətini öz üzərinə götürmək; özünə yük etmək (*nəyi →*); 2) çətinlik çəkmək; çətinliyə düşmək; *لم يبه* o heç bir çətinlik çəkmədi; 4) ... göstərmək, yalandan göstərmək, qeyri-təbii olmaq (*nədə*), *الابتسامه ~* yalandan gülümsəmək; 5) təşrifat göstərmək; utanmaq, sıxılmaq; VI کلف birgə şey göstərmək, birləşmək (*nədən ötrü* *على*); X کلف çətinlik hesab etmək

– کلف *q.* کلف çil-çil; çopur
– کلف *c.* 1) dəyər; 2) xərc, məsarif;
الانتاج ~ istehsal xərcləri; *المعيشة ~* məişət, yaşayış xərcləri; 3) vergilər

– کلف *c.* 1) sünilik, saxtalıq, qeyri-təbiilik; qəlizlik, gərginlik; *تکلفات بديعية* ritorik qeyri-təbiiliklər; 2) utanma, sıxılma, təşri-

fatçılıq; ~ *بدون* utanıb çəkinmədən; təşrifat olmadan

– کلف 1) şey göstərmə; 2) dəyər; (*ثمن*) *سعر* maya (*ثمن*) *سعر* maya (الاساسي (الاولي))
dəyəri; الإنتاج ~ istehsal xərcləri

– کلف 1) tapşırıq, həvalə; 2) vergi qoyma; 3) vəzifə; mükəlləfiyyət; *سن ال* həddi-bülüğ yaşı (*bəzi dini xarakterli mükəlləfiyyətləri yerinə yetirmək üçün*), 4) zəhmət, əmək; təşrifat, utanma, sıxılma; ~ *بلا* heç bir zəhmət olmadan; utanmadan, sıxılmadan; *لا ~ بين الاصديقاء!* dostlar arasında təşrifat (*zahiri ədəb*) olmaz!

– کلف mal-qaraya baxan; çoban
– کلف *c.* کلف dəyər, qiymət; *المعيشة* həyatın dəyəri (*qiyməti*)

– کلف çillər; ləkələr; *على وجه الشمس* günəşin üzərindəki ləkə

– کلف güclü məhəbbət, ehtiras
– کلف (*kimi isə*) sevən, aşiq (*kimə isə →*);
aludə olmuş (*nə ilə – kim ilə →*)

– کلف çil; ləkə

– کلف 1) əmək, zəhmət; 2) gərginlik; sünilik, saxtalıq; təşrifatçılıq, rəsmiyyətçilik; ~ *بلا* məcburi olmadan; 3) qiymət, dəyər; *سعر maya* dəyəri; *المقارنة ~* istehsalın müqayisəli dəyəri; *الحياة ~* həyatın qiyməti, dəyəri; 4) işləmə, bəzək (*paltarın*); 5) qarabuğdayı rəng, qarabuğdayılıq

– کلف süni, saxta, yalançı; ~ *جدّ* süni, saxta ciddilik

– کلف 1. 1) vergi qoyulmuş; 2) böyük, həddi-bülüğə çatmış; tamhüquqlu; məsul; hərbi mükəlləfiyyətli, çağırışçı; ~ *غير* hərbi mükəlləfiyyəti olmayan; 3) baha, qiymətli; 2. ödəyən (*vergi*); (*باسمه*) ~ kimin

isə adına yazılmış, qeyd olunmuş (*mülkiyyət haqqında*)

– مَكْفَنَةٌ c. اتُّ – torpaq dəftəri (*kitabı*)

كَلْفَنٌ qalvanizasiya etmək

– كَلْفَانِيٌّ qalvanik; بَطْرِيَّةٌ سَمَةٌ qalvanik batareya

– كَلْفَانِيٌّ² tar. 1. kalvinist -i (-1); 2. kalvinist (*isim*)

– كَلْفَانِيَّةٌ kalvinizm

كَلْفَتٌ 1) gizlətmək, ört-basdır etmək; 2) nəyi isə başdansıvma eləmək

– كَلْفَتَةٌ 1) gözlətmə; 2) başdansıvma iş

كَلْكٌ c. اَكْلَاكٌ, كَلْكَاكٌ barka; sal, bərə (*İraqda*)

كَلْكٌ qabarlı olmaq, döyənəkli olmaq (*əl haqqında*)

– نَزَلَ c. كَلْكُلٌ düşün yuxarı hissəsi; نَزَلَ c. كَلْكُلٌ bütün ağırlığı ilə kimin isə üstünə yığılmaq; سَحَقَ c. كَلْكُلٌ öz ağırlığı ilə basıb öldürmək

– كَلْكُلٌ döyənəkli, qabarlı

كَلْمٌ qısal. *qısal. söz.*

I كَلْمٌ 1) yaralamaq; 2) kədərləndirmək; II كَلْمٌ (*kiminləsə*) danışmaq; سَمَّ بِالتَّلْفِينِ kiminləsə telefonla danışmaq; 2) çox yerdən yaralamaq; III كَلْمٌ danışmaq, söhbət etmək; V كَلْمٌ danışmaq (*hansısa dildə – təs.h. və ya* →); söhbət etmək, danışmaq (*kimin ilə* مع *nə haqqında* عن *باللغة العربية*; (في) , عن *nə haqqında* مع *ərəb dilində* danışmaq

– تَكَلَّمَ 1) 1) fəsahtli; 2) söhbətci, danışan; 2. natiq; boşboğaz, naqqal

– تَكَلَّمَ danışma; danışq, nitq

– تَكَلَّمَ sözlər; cümlələr, fraza, ifadə; nitq, danışq, dil; جميلٌ ~ gözəl sözlər (*nə haqqında* -dasa) عن *فارغ*; كثيرٌ ~ cəfəngiyat, boş sözlər; ا) dilcavabı,

şifahi; b) sözdə (*işdə yox*); آخرٌ بـ başqa sözlərlə desək; ... وبـ اوضح... daha aydın demə (*desək*); الـ بيننا öz aramızda; ليس بينه onunla mənim aramda ortağ heç nə yoxdur; الـ علم doqmatik ilahiyyat, kəlam elmi; الـ اهل filosof-doqmatiklər

– الـ حرب سَمَةٌ söz davası; الـ دانِشِقْ qabiliyyəti (*sənəti*); 2) doqmatik ilahiyyat, kəlam -i (-1); المسائل السَمَةٌ doqmatik ilahiyyatın problemləri, kəlam elmi məsələləri

– الـ كَلْمٌ, كَلْمٌ yaralama, yara

– كَلْمَانِيٌّ = كَلْمَانِيٌّ

– الـ السَمْرُ 1) كَلْمٌ topl. كَلْمَاتٌ c. كَلْمَةٌ, كَلْمَةٌ ~ (المُرور) *bax*: الـ الفاصلة; سَمْرٌ: الـ هəlledici, son sözü o deyəcək; كَلْمَةٌ كَلْمَةٌ sözbəsöz; 2) kəlam, həkimanə söz; الـ اخرى başqa sözlərlə desək; 3) qısa nitq; الـ القى qısa nitq söyləmək; الـ همْرَءِيَّةٌ fikir ayrılığı, ixtilaf; الـ المتقاطعة krossvord; الـ العلم الحاسمة لم يعرف العلم الـ ~ elmin son sözü; الـ الاخيرة elm hələ son sözünü deməyib; الـ النُفُوزُ insan; الـ مَسْمُوعَةٌ ~ avtoritet; الـ العشر *din*. on ehkam; الـ الله kəlamı, müqəddəs yazı

– الـ كَلْمَانِيٌّ 1. (*kimin iləsə*) danışan; 2. həmsöhbət; *məcaz.* carçı, intişarçı; الـ الله *Bibl.* Musa (*ə. s.*)

– الـ كَلْمَةٌ xalça

– الـ كَلْمَانِيٌّ 1. danışan, söhbət edən; 2. 1) *qram.* I şəxs; 2) ilahiyyat elmi alimi, mütəxəssis; ilahiyyatçı; 3) nümayəndə (*kimin isə adından danışan və ya bəyanat verən*); *məcaz.* carçı, intişarçı

– الـ كَلْمَانِيَّةٌ söhbət, danışq; الـ تَلْفُونِيَّةٌ telefon danışığı

– مِکَلْمَانِيَّ çox danışan adam, boşboğaz, çə-nəbaz

– مَكْلُومُ 1) yaralı; 2) kədərli; ~ فُؤَادُ əzab çəkən ürək

١ كَلْفَانِيَّ = كَلْوَانِيَّ

کَلُورُ kim. xlor; حمض الخlor turşusu

کَلُورَاتُ kim. xlorat

کَلُورُورُ (کَلُورِيَّ: *bax*: kim. xlorlu birləşmə-lər, xlorid; ~ البوتاسيوم ~ xlorid kalium (*gübrə*); ~ الزئبق ~ civə xlorid, süleymani (*zəhər*); ~ الصوديوم ~ natrium xlor, xörək duzu; ~ الامونيوم ~ ammonium xlorid, naşatır

کَلُورُوفُورْمُ kim. xloroforma

کَلُورُوفِيلُ *biol.* xlorofil

کَلُورُورُ = کَلُورِيَّ

کَلُومَلُ kim. kalomel, civə preparatı (*bax*: كالوميل)

کَالُونُ = کَلُونُ

I کَلِيَّ (ا) کلِّي böyrəklərində ağrısı olmaq

– کَلُوءُ *tasn.* کَلِيَّتَانُ *c.* کلِّي *anat.* böyrək; الغدة فوق الـ böyrək daşları; الـ böyrəküstü vəzi; التهاب الكلى *tib.* nefrit, böyrək iltihabı

– کَلُوءُ böyrək -i (-1); التهاب الـ *tib.* nefrit, böyrək iltihabı; الغدة فوق الـ böyrəküstü vəzi

– کَلُوءَةٌ = کَلِيَّ *c.* کلِّيَّة

كَلِيْسَرِيْنُ qliserin

كَلِيْسِيْهَاتُ *c.* كَلِيْسِيْهَ , كَلِيْسِيْهَ

کَلِيْنِيَّ yan taxta (*qapı və ya pəncərənin*)

I کَمُّ (ا/و) کَمُّ burunraq, ağızlıq toxmaq; کَمُّ kimin isə ağızını yummaq, kimi isə susmağa məcbur etmək; II کَمَمُ 1) bu-runraq taxmaq; 2) boğmaq (*məs., tənqidi*);

3) (*paltarda*) qolları tikmək; IV کَمَمُ qolları tikmək (*paltarda*)

– کَمَمُ *c.* کَمَمُ qol; manjet

– کَمَمُ *c.* کَمَمُ, کَمَمُ kasacıq; çiçək yatağı

– کَمَمُ *c.* کَمَمَةُ 1) burunraq, ağızlıq; 2) torba, kisə

– کَمَمَاتُ *c.* کَمَمَاتُ 1) burunraq, maska; ~ الغاز ~ əleyhqaz; 2) tıxac; 3) *bot.* kasacıq; çiçək yatağı

– کَمَمَةٌ qalpaq; abajur; ~ الرأس ~ beret (*baş geyimi*)

الساعة كم؟ 1) nə qədər? neçə? nə çox!; كم من مرة أبتني!؟; كم كان يقول وكم كان يقول o mənə dəfələrlə dəstəkləyib!; o mənə neçə dəfələrlə deyib ...

2) neçə, nə qədər! أنا اهاوك! مən səni necə də sevirəm!; كم كنت اتمنى ان... كم هو جميل!; كم o, necə də gözəldir!; لكم كانت دهشتنا عظيمة ... biz nə qədər heyrətlənmişdik, o zaman ki, ...; ولكم هو مخزن! ... مən necə də şadam ki, ...

– کَمَمُ 1) kəmiyyət; miqdar, say; كَمَا وكَيْفَا kəmiyyət və keyfiyyət; من حيث الكمّ kəmiyyət, kəmiyyət cəhətdən; 2) *fiz.* kvant; نظرية الكمّ kvant nəzəriyyəsi

– كَمِيَّةُ miqdar, kəmiyyət -i (-1); التحليل الـ kim. kəmiyyət analizi; الترام الـ kəmiyyət artımı; كَمَا ونوعيًا kəmiyyət, miqdarca; كَمَا كَمَا لا يكفي لا كَمَا هذا لا يكفي لا كَمَا bu nə kəmiyyət, nə də keyfiyyətə kifayət deyildir

– كَمِيَّةُ 1) kəmiyyət, miqdar, say; الـ كَمِيَّةُ kəmiyyətin keyfiyyətə keçməsi; 2) ticarət kontingenti (*bir ölkədən başqa ölkəyə ixrac və ya idxal edilən malın norması*)

کَمْ *təsn.* کَمَا *q.* کُنَّ *bitişən əvəzlik* 1) sizin; sizin kitabınız; 2) sizi; o sizi gördü
 کَمَا (ک+ما) necə bir...; eləcə də, həmçinin də; ذِکْر ~ yuxarıda qeyd edildiyi kimi; مَرَّ ~ yuxarıda deyildiyi kimi; لَوْ کَانَ حَاضِرًا ~ elə bil ki, o, iştirak etsəydi; هُوَ ~ belədir ki var; هِيَ ~ onun vəziyyəti olduğu kimidir, onun vəziyyəti heç dəyişməyib; هِيَ الْحَال ~ işlər getdiyi kimi; تَشَاءُ ~ necə ki istəyirsən...; يَبْدُو ~ göründüyü kimi; يَنْبَغِي ~ necə (ki) lazımdır, necə gərəkdir; ... قَالَ ~ ya o da ki, o elə bir şey dedi ki, ...

کَمْءُ *topl.* کَمْءٌ, کَمْءٌ göbələk, yerdombalanı
 – کَمْءٌ yerdombalanı (*göbələk*)

کَمْبَرِيَّتْ *batist*

کَمْبُوشَةٌ ~ الملقن ~ *suflyor budkası*

کَمْبِيَالَةٌ *c.* اِتِّ ~ *veksel, barat vekseli; borc qəbz; طَوِيلَةُ الْاَجَلِ ~ ticarət vekseli; طَوِيلَةُ الْاَجَلِ ~ uzunmüddətli veksel; قَصِيرَةُ الْاَجَلِ ~ qısa-müddətli veksel*

کَمْبِيْنَةٌ *kombinat*

کَامْبِيُو = کَمْبِيُو

کَمْبِيُوْتَرْ *kompüter*

I کَمْتْ (*u*) *yatırtmaq, boğmaq (hirs, qəzəbi)*

– کَمْيْتْ *kəhər (at haqqında)*

کَمْتَرِي *topl.* *armud(lar)*

– کَمْتَرَاةٌ *c.* کَمْتَرِيَاتْ *armud*

– کَمْتَرَاةٌ = کَمْتَرِيَاتْ *c.* کَمْتَرَايَةٌ

I کَمْحْ (*ə*) *cilovlamaq, yedəkləmək (at);*

IV أَمْحْ = I

– کَمْحَاةٌ *əyləc*

I کَمْحْ (*ə*) *məğrur olmaq; بَأْنَفُهُ ~ burnunu yuxarı tutmaq; IV أَمْحْ = I*

– کَامْحٌ, کَامْحٌ *c.* ¹ *şoraba*

– کَامْحٌ ² *təkəbbürlü, heç kəsi bəyənəməyən*

– کَمَّاحٌ *təkəbbür, təşəxxüs, özündənrazılıq*

– کَمَّخَا, کَمَّخَا *kəmxa (nazik ipək parça növü)*

I کَمَدٌ (*ə*) *کَمَدٌ* 1) *qəmlənmək, kədər-lənmək, dərd çəkmək; ürəyi ağrımaq; 2) solmaq, saralmaq (rəng haqqında); II کَمَدٌ* *kompreslə qızdırmaq, kompres qoymaq; IV کَمَدٌ* 1) *kədərləndirmək, qəmləndirmək; 2) kompres qoymaq, təpətmə qoymaq; VII اِنْكَمَدَ* *kə-dərlənmək, qüssələnmək; IX اِكَمَدَ* *solmaq, bozarmaq, ağarmaq (rəng haqqında)*

– اِكَمَدٌ *rəngi solmuş, ağarmış; tutqun*

– اِكَمِيْدٌ *təpətmə, kompres qoyma*

– اِكَمِيْدٌ 1) *qəmgin, qüssəli, hüznü; 2) tutqun, tünd rəngli*

– اِكَمِيْدَةٌ, اِكَمِيْدَةٌ *təpətmə; kompres*

– اِكَمِيْدٌ *kədər, hüzn, qüssə; əzab-əziyyət*

– اِكَمِيْدٌ 1) *kədərli, hüznü, qüssəli; 2) solmuş, bozarmış, tutqun*

– اِكَمِيْدَةٌ 1) *rəngi solma, bozarma; 2) qara-buğdayılıq*

– اِكَمِيْدٌ *kədərli, dərd çəkən, qüssəli*

– اِكَمِيْدَةٌ, اِكَمِيْدَةٌ *c.* *مُكَمَدَاتٌ* *kompres, təpətmə*

– اِكَمِيْدَةٌ *c.* *اِكَمَارٌ*, *اِكَمَارٌ* *kəmər, qurşaq*

– اِكَمِيْدَةٌ *c.* اِتِّ *çatı, çatma, balka, tir, bütöv;*

حَدِيْدٌ ~ *dəmir balka*

– اِكَمَرَةٌ ² *fotokamera*

– اِكَمَمُورَاتٌ *c.* ...*saxlanılan yer, anbar*

– اِكَمَرُكٌ *c.* اِكَمَرُكٌ *gömrük (bax: اِكَمَرُكٌ)*

– اِكَمَرُكِيَّةٌ *c.* اِكَمَرُكِيَّةٌ *gömrük işçisi*

– اِكَمَرُكِيَّةٌ *gömrük -i (-i)*

– اِكَمَرُكِيَّةٌ *c.* اِكَمَرُكِيَّةٌ 1) *konduktor; kuryer, poçt daşıyan*

I اِكَمَشْ (*u*) *کَمْشْ* *tutmaq; sıxmaq, qısmaq; əzmək, əzib-büzüsdürmək; bürmə-ləmək; اِكَمَشْ 1) qırışmaq; qısalmaq;*

yığılmaq, gödəlmək (*parça haqqında*); 2) imtina etmək (*öz sözlərindən və s.*); II كَمَشَ qatlamaq (*yubkanı*); yığmaq (*ətəyi*); V تَكَمَشَ qırışmaq; büzüşmək; VII اِنكَمَشَ yığılmaq, ixtisara düşmək, في جلده ~ özünə qapılmaq – اِنكَمَشَ sızılma, ixtisara düşmə, yığılma; *maliy.* deflyasiya; السوق ~ ticarət bazarının daralması; في جلده ~ qaradimnəmlik, qapalıq – اِنكَمَشَ c. ات. – maşa; kəlbətin; qısqac – اِنكَمَشَ ovuc, əl içi – الازار ~ كَمَشَ, كَمِشَ zirək, çevik, diribaş; obr. çalışqan, səyli, qeyrətli, işə can yandırır I كَمَعَ (ə) kəsmək, ayırmaq; III كَامَعَ 1) yanında uzanmaq, birlikdə yatmaq; 2) qucaqlamaq I كَمَلْ (u) tam, bitmiş, dolğun, tamamlanmış olmaq; II كَمَلْ 1) doldurmaq, tamamlamaq; 2) bitirmək, sona yetirmək; 3) təkmilləşdirmək; 4) işini bitirmək (*kimin işə* عليه); IV اَكَمَلْ 1) əlavə etmək, tamamlamaq; 2) bitirmək, sona yetirmək; 3) təkmilləşdirmək; V تَكَمَلْ kamil, mükəmməl olmaq; büsbütün olmaq; VI تَكَمَّلْ 1) tədricən kamilliyə, mükəmməliyə çatmaq; 2) tam şəkildə toplanmaq; واذا لم يتكامل العدد القانوني يكون الاجتماع yetərsay olmasa da belə, toplantı baş tutacaq; VIII اِكْتَمَلْ 1) tam, bitmiş olmaq; 2) başa çatmaq; kamilliyə çatmaq; həddi-buluğa çatmaq; təkmilləşmək, mükəmməlləşmək; X اِسْتَكَمَلْ 1) əlavə etmək, doldurmaq, tamladırmaq; 2) yerinə yetirmək; sona yetirmək, başa çatdırmaq; 3) tamamilə razı salmaq *və ya* uyğun, münasib olmaq (*məs., tələb olunan şəraitə* – اِنكَمَلْ); tam şəkildə malik olmaq (*nəyə* – اِنكَمَلْ); تستكمل

الراحة الغرفة لكل وسائل الراحة otaqda bütün rahatlıqlar vardır

– اِسْتَكَمَلْ 1) tamlıq, bütövlük; 2) tamamlanma, sona yetmə, başa çatdırma; ... لـ ~ nəyi isə başa çatdırmaq; nəyə isə əlavə olmaq; 3) tam uyğun, müvafiq olmaq, cavab vermə (*nəyə*), tam razı salma, tam təmin etmə (*nəyi* – اِنكَمَلْ)

– اِكْتَمَلْ 1) tamlıq, bitkinlik, bütövlük; mükəmməllik; جسماني ~ fiziki mükəmməllik; 2) yetkinlik, yetişkənlik, kamillik

– اِكْتَمَلْ başa çatdırılma; təkmilləşdirmə; اِكْتَمَلْ daha çox mənfəət (*xeyir*) üçün – اِكْتَمَلْ daha mükəmməl; daha bütöv, tam; *və* على ~ وجه *və ya* في ~ صورة bütövlüklə; *və* على الوجه الـ daha (*ən*) mükəmməl şəkildə

– اِكْتَمَلْ 1) kamillik, tamlıq, bütövlük; العدد ~ kvorum, yetərsay; القانوني *və ya* النصاب ~ kvorumun, yetərsayın olması; 2) inteqrasiya, bir tam şəkildə birləşmə; الـ الاقتصادي inteqrasiya; الـ الحساب *riyaz.* inteqral hesablama

– اِكْتَمَلْ bütövü tamamlayan; inteqral -i (-i) – اِكْتَمَلْ doldurma, tamamlama; təkmilləşdirmə

– اِكْتَمَلْ doldurma, tamamlama; sona çatdırma – اِكْتَمَلْ 1) əlavə, tamamlayıcı; 2) qismən, natamam, cüzi

– اِكْتَمَلْ 1. 1) tam, bütöv; بالـ tamamilə; بـ bütünlüklə, büsbütün; ~ لـ üzlü süd; اجتماع ~ tam şəkildə, tam heyətdə; ~ العدد geniş iclas, plenum iclası; 2) mükəmməl; təməyərlili; tam yetişmiş; başa çatdırılmış, tamamlanmış; 2. 1) *ədəb.* kamil (*əruz*

vəzninin bəhrlərindən biri); 2) c. کَمَلَةٌ kamil insan

– کَمَلٌ tamlıq, bütövlük, bitkinlik, mükəmməllik

– کَمَالَةٌ 1) tamamlama; 2) əlavə; həmç.

وزن ~ pərsəng; 3) artıq, qalıq (pulun)

– سَلْعٌ کَمَالِيٌّ cah-calal, dəbdəbə predmeti; سَلْعٌ دƏBDƏBƏ وَنَصْفٌ دəbdəbə predmetləri və daha az qiymətli mallar

– کَمَالِيَّاتٌ c. cah-calal, dəbdəbə predmetləri

– مَكْمَلٌ tamamlanmış; əlavə edilmiş, doldurulmuş

– مَكْمِلٌ tamamlayan; əlavə; əlavə edilən; qram. cümlənin II dərəcəli üzvləri

I کَمْنٌ (u) گِزْلِي (u) gizli olmaq; gizlənmək; ماذا يمكن وراءه؟ bunun arxasında nə gizləni?; 2) pusquda oturmaq, güdmək, pusmaq (kimi ل-); گِزْلِي (ə) gizli olmaq, potensial olmaq; IV اَكْمَنَ gizlətmək, sirr saxlamaq; مِينا ~ pusqu qurmaq; V تَكْمَنَ pusquda oturmaq; güdmək, pusmaq (kimi ب-); VIII اِكْتَمَنَ gizlətmək, gizlində saxlamaq; X اِسْتَكْمَنَ gizlənmək; özünü xəlvətə vermək

– کَامِنٌ 1) pusquda oturan; gizlənen; كان ... في ... gizlənmək; ... xəlvətə çəkilmək;

2) gizli, potensial; سَلْعٌ پَتَنْسِيَالٌ potensial enerji; 3) fəls. immanent

– كَمَانٌ 1) tar. kaman; 2) skripka; الـ الاوسط viola; الـ الجهر violonçel; الـ الاجره kontra-bas

– دَانٌ həmçinin; daha

– كَمَانِيٌّ skripkaçı

– كَمَانِجَةٌ c. كَمَانِجَةٌ 1) kamança; 2) skripka; ~ قَوْسٌ yay, kaman yayı

– كَمْنَةٌ görmə qabiliyyətinin zəif olması; qara su (göz xəstəliyi)

– كَمُونٌ 1) pusquda oturma; 2) gizli şəkildə qalma

– كَمُونٌ bot. zirə; ابيض ~ yunan zirəsi, اسود ~ və ya كِرْمَانِيٌّ ~ qara çörəkotu; حبشي ~ hind zirəsi; بَرِّي ~ qara çörəkotu; حلو ~ cürə

– كَمُونِيٌّ 1) zirə rəngli; 2) zirə -i (-i); zirə vurumuş

– كَمُونِيَّةٌ ~ zirəli ət

– كَمِينٌ 1. c. كَمَانٌ gizli, pusquda oturan; 2. c. كَمَانِيٌّ pusqu, gizli yer; نَصَبٌ pusqu qurmaq (kimə qarşı ل-); اِقَامٌ كَمَانٌ pusqu qurmaq (kimə qarşı ضد)

– مَكْمَانٌ c. مَكْمَانٌ 1) pusqu; sığınacaq; 2) gizli yer; مَكْمَانُ الْغَازِ yerin dərinliklərindəki qaz ehtiyatları; مَكْمَانٌ فَلَزٌ نَحَاسٌ miss-filiz mədənləri; مَكْمَانُ النَّفْطِ (البترول) neft yataqları; مَكْمَانُ الْاُورَانِيُومِ uran yataqları, mədənləri

I كَمِيَّةٌ (ə) kor olmaq, görməmək

– كَمَةٌ q. كَمَاهُ c. كَمَةٌ kor

– كَمَةٌ korluq

– كَمِيٌّ c. كَمَاهُ pəhləvan, qəhrəman, döyüşçü

– كَمِيُونٌ c. اَتٌ – yük maşını

– كَمٌ bax: كُنْ

I كُنْ (ə/u) كُنْ 1) üzə verməmək (qəzəbi, nifrəti), bəsləmək (kimə isə hiss ل- və ya اِزَاءٌ); مِشَاعِرُ الصَّدَاقَةِ اِزَاءَهُ ~ kimə isə dostluq hissləri bəsləmək; 2) yatmaq, sakitləşmək (külək haqqında); رَجُلُهُ ~ bardaş qurmaq; II كُنْتُ 1) gizlətmək; 2) yatırtmaq, sakitləşdirmək; IV اَكُنْ bürüzə verməmək, bəsləmək (hiss); حَبَا (كراهية) ~ məhəbbət (nifrət) hissi bəsləmək (kimə ل-); VIII اِكْتُنْتُ gizlənmək, xəlvətə çəkilmək; X اِسْتَكُنْتُ 1) gizlənmək; gizlində qalmaq; 2) yuva salmaq; sınılmaq, qısılmaq; 3) sakitləşmək

- کَانُونٌ c. کالونُ ocaq, fırın; الاولُ ~ dekabr; الثاني (الأخر) ~ yanvar
- كَانَانٌ c. کانانُ 1) daldalanacaq, sığınacaq; البرتجَانُ كَانَانٌ oranjereya; 2) yuva, yataq; مَسْكَانٌ كَانَانٌ toyuq hini; 3) köşk, çardaq
- كَانَانٌ c. کانهٔ 1) sipər, örtü; 2) köşk, çardaq
- كَانَانٌ c. كَانَانٌ oxqabı, oxluq; صفوة الـ se-çilmişlər, ən yaxşılar; أرض الـ və ya الـ obr. Misir
- كَانَانٌ c. كَانَانٌ gəlin; baldız
- كَانَانٌ 1) sipər, örtü; 2) köşk, çardaq
- كَانَانٌ c. كَانَانٌ sipər, örtü; örtülü yer
- كَانَانٌ gizli
- كَانَانٌ yuva
- كَانَانٌ 1. gizli; 2. c. مَكْنُونَاتٌ gizli fikir, məhrəm, məxfi sirr; مَكْنُونَاتُ النَفْسِ gizli niyyətlər, məramlar, gizli fikirlər; انت ادري به سən mənim ürəyimdəkini daha yaxşı bilirsən
- I كَنْبٌ (ə) döyənəkli, qabarlı olmaq (əl haqqında)
- كَنْبٌ qabarlılıq, döyənəkli; bərklik, sərtlik (dərinin)
- كَنْبٌ qabarlı, döyənəkli
- كَنْبَةٌ c. اتٌ – divan, taxt
- كَنْبُوشٌ c. كَنْبُوشٌ yəhəraltı, çul; valtrap
- كَنْبَرَاتٌ c. كَنْبَرَاتٌ kontrakt
- كَنْبَانٌ c. كَنْبَانٌ dükan (kazarma, yeməxana və s.)
- كَنْبَةٌ c. اتٌ – kofe hazırlanan qəhvədan (müq. et كَنْبَةٌ)
- كَنْبَرٌ kenquru
- I كَنْدٌ (u) naşükürlük etmək; النعمة ~ naşükür olmaq
- كَنْدٌ son dərəcə naşükür, nankor
- كَنْدٌ naşükür, nankor, yaxşılıq bilməyən

- كَنْدِيٌّ 1. Kanada -i (-1); 2. kanadalı
- كَنْدَرٌ bot. buxur
- كَنْدَرَةٌ çəkmələr
- كَنْدَرَجِيٌّ c. كَنْدَرَجِيَّةٌ çəkməçi
- كَنْدُوزٌ qunduz (bax: قَنْدُوزٌ və قَنْدُوسٌ)
- كَنْدُوشٌ sağsağan
- كَنْدَنْسَةٌ c. اتٌ – el. kondensator
- كَنْدُوزٌ zool. kondor (Cənubi Amerikanın dağlıq yerlərində yaşayan çox iri yırtıcı quş)
- كَنْارٌ 1) kənar, xəz haşiyə; القماش ~ bordür; haşiyə, köbə; 2) sahil
- كَنْارٌ yabanı yuyuba ağacının meyvələri
- كَنْارَةٌ c. كَنْابِيرٌ 1) kannara (gitara növü); 2) arfa
- كَنْارِيٌّ c. كَنْارِيَّاتٌ sarıbülbül, kanar-yaya quşu
- I كَنْزٌ (i) 1) basdırmaq, gömdürmək, torpaqda gizlətmək; 2) yığmaq, toplamaq (sərvəti); VII اِنْتَزَرَ toplanmaq, yığılmaq; VIII اِنْتَزَرَ 1) toplamaq, yığmaq; banka yığmaq (kapitali); ه في الذكرة ~ nəyi isə yadda saxlamaq; 2) xəsislik, simiclik etmək; 3) dolmaq; kökəlmək, yaxşılaşmaq; dolu olmaq, dolmuş olmaq (nə ilə ə)
- اِنْتِزَارٌ 1) toplama, yığma; المال ~ kapitalın toplanması; 2) köklük, ətli-canlı olma
- كَنْزٌ q., k. ətli-canlı, kök
- كَنْزٌ c. كَنْزٌ xəzinə, sərvət; dəfinə
- كَنْزٌ, كَنْزٌ dar
- كَنْزَةٌ cemper
- كَنْزِيٌّ 1. xəsis; 2. simic
- كَنْزِيَّةٌ c. اتٌ – pul daxılı
- كَنْزِيٌّ dolu, kök, tosqun
- كَنْزِيٌّ dolu, kök, tosqun; اللحم ~ ətli-canlı, cüssəli
- مَكْنُونٌ 1) gizli; 2) toplanmış, yığılmış

I کئس (u) کئس (کنس) 1) təmizləmək, süpürüb təmizləmək; 2) tral ilə sualtı minaları tutmaq və ya zərərsizləşdirmək; کئس (i) کئس öz yuvasında gizlənmək (*ceyran haqqında*); II کئس 1) süpürməyə məcbur etmək; 2) ciddi-cəhdlə süpürmək; VII کئس süpürülmək

– کئس öz yuvasında, öz sığınacağında gizlənmək; الجوّاري الكئس planetlər; المريخ, زحل عطارد, الزهرة والمشتري

– 1. süpürüb təmizləyən; 2. həmç. ~ minatutan gəmi, tral gəmisi

– کئس c. کئس sığınacaq (*ceyranın, xallı maralın*)

– کئس süpürgəçi, zibilyıgan; ~ الطرق küçə süpürgəçisi

– کئس c. کئس süpürgəçi (*qadın*); ~ كهربائية tozсорan

– کئس c. کئس zibil, zir-zibil

– کئس c. کئس kilsə -i (-1)

– 1) süpürüb təmizləmə; 2) tral ilə sualtı minaları tutma; 3) *radio*. burub açma

– کئس torba, kisə

– کئس sinaqoq

– کئس kneset (*İsraildə parlament*); ~ الاسرائيلية İsrail kneseti

– کئس c. کئس kilsə, məbəd; ~ القديس ~ Müqəddəs Vasili məbədi (*kilsəsi*)

– کئس c. کئس süpürgə; ~ آلية ~ ya كهربائية tozсорan

– کئس süpürülmüş, süpürülüb təmizlənməmiş

– کئس c. کئس 1) kötü; gövdə; 2) yazı kitabçası; 3) məcmuə

– کئس c. کئس *memar*. konsol, kronşteyn, dirsək

کئس 1. kənani; السنة kənani dili; 2. kənani (*isim*)

I کئف (u) کئف 1) əhatə etmək; 2) qovmaq, müdafiə etmək; qayğısına qalmaq; III کئف kömək etmək; IV کئف = II; VIII کئف əhatə etmək

– کئف kunafə (*badam və fındıqdan hazırlanan vermişil şəkilli şirniyyat*)

– کئف c. کئف 1) qanad (*quşun*); 2) yan, tərəf, səmt; ölkə; اكناف الارض dünya ölkələri; اكناف الارض ضرب في اكناف الارض dünyanı dolaşmaq, səyahət etmək; 3) sinə; 4) kölgə; müdafiə; himayə, qayğı; ~ ابيه o, atasının himayəsindədir, onu atası saxlayır; عاش في kimin isə himayəsi altında yaşamaq, kimin isə tərəfindən saxlanılmaq

– کئف c. کئف 1) hasar, çəpər; 2) ayaqyolu, tualet

– کئف kömək, yardım

– کئف 1) xanənişin olmaq, evdə oturmağı sevmək; 2) yuva salmaq, rahat şəkildə qaydaya düşmək

– کئف c. کئف (~ القهوة) kofe dəmlənən qəhvədan

– کئف VIII کئف üstünü açmaq, aşkara çıxarmaq; məğzini bilmək; təsdiq etmək; (*nəyin isə*) dərininədək getmək; X کئف dərinədən öyrənmək; tədqiq etmək

– کئف mahiyyət, məğz; əhəmiyyət, dərinlik; ~ لا يدرك məch. dərkəilməz, ağlasığmaz

– کئف bulud topası, sıx toplanmış buludlar

I کئی (i) کئی 1) ayamalamaq, ləqəb vermək; 2) işarətlə başa salmaq; işarə etmək, kinayə etmək, söz atmaq; II کئی ayamalamaq, ləqəb vermək (*nə ilə -*); V کئی aya-

malanmaq, ləqəb almaq, hansısa ləqəb ilə (-) tanınmaq; VIII اِكْتَبْتُ ayamalanmaq, ləqəb almaq

هو ~ 1) كِنَايَةٌ işarət, eyham, kinayə, him; ~ عن o, ... ifadə edər, təmsil edir; كِنَايَةٌ (nəyi isə) nəzərdə tutmaq; elə bil ki, əvəzinə; 2) ədəb. metonimiya (bir məfhumun adı əvəzində ona yaxın və əlaqədar olan başqa adını vermə)

ابو، ام، (ابو، ام،) لəqəb, ayama, künyə c. كُنْيَةٌ (ابو الحسن, ابن، بنت sözləri ilə: məs.,)

~ ayamalanmış, ləqəb verilmiş
~ ayamalanmış, adlandırılmış; عنه ~ eyhamla işarə edilmiş

الياقوت الـ c. كَهْبٌ tünd-boz; q. أَكْهَبٌ min. giasit

1) elektrizasiya etmək, elektriclə doldurmaq; 2) elektricləşdirmək; 1) elektrizasiya olunmaq, elektriclə doldurulmaq; 2) elektricləşdirilmək

c. كَهْرَبٌ elektrik hissəciyi; elektron; متعادل ~ neytron

1) elektrik; بالـ metal طیلى qatımı qalvanik yolla yaymaq; مقياس الـ elektrometr; ~ تيار elektrik cərəyanı; مهندس الـ mühəndis-elektrik; العلاج بالـ elektroterapiya; 2) kəhrəba

kəhrəba كَهْرَبًا
1. elektrik نور ~ (-1); (-1) كَهْرَبَانِيٌّ elektrik işığı; الطاقة الـ elektroenerji; آلات الـ elektrik alətləri; مائي ~ hidroelektrik (-1); 2. elektrik, elektrotexnik; المصاعد ~ elektrotexnik, lift mütəxəssisi

الـ dinamik كَهْرَبَانِيَّةٌ elektrik; الساكنة الـ statik (sabit) elektrik; مكتشاف الـ elektroskop (کشف الـ)

1) كَهْرَبَةٌ elektriclənmə; 2) elektricləşdirmə
الـ elektro- elektrik كَهْرَبِيٌّ -i (-1); التحليل الـ elektro-liz; التيار الـ elektrik cərəyanı; السعة الـ elektrik tutumu; الشحنة الـ elektrik yükü; العازل الـ dielektrik; القاطرة الـ elektrovoz; الكيمياء الـ elektrokimya; المثقب الـ elektrobur (elektriclə işləyən burğu); المجمع الـ el. akkumulyator; المحرك الـ elektromühərrik; المروحة الـ elektrik ventilyatoru; المصباح الـ elektrik lampası; الاعداد الـ elektrik stulunda edam olunma

الـ müsbət elektrik كَهْرَبِيَّةٌ elektrik; الموجبة الـ müsbət elektrik (yükü); السالبة الـ mənfi elektrik (yükü)

كَهْرَبٌ - اتٌ c. كَهْرَبٌ -i (-1)
~ elektriclə yükləndirilmiş, elektricləndirilmiş; الحالة الـ məcaz. gərgin atmosferdə

كَهْرَبِيٌّ elektrotermik; محطة الـ istilik elektrik stansiyası

الـ (-1) كَهْرَبِيٌّ elektroatom -i (-1); المحطة الـ atom elektrik stansiyası

كَهْرَبِيٌّ elektromaqnit
الـ (-1) كَهْرَبِيٌّ elektromaqnit -i (-1); الامواج الـ elektromaqnit dalğaları

كَهْرَبِيَّةٌ elektromaqnetizm

كَهْرَبَانِيٌّ hidroelektrik; محطة الـ hidroelektrik stansiyası

كَهْرَبَانٌ qaqat; qara kəhrəba

كَهْرَبَانِيٌّ elektromaqnit -i (-1)

كَهْفٌ mağara, zağa, kaha; çala, çuxur, batıq; رثوي ~ tib. kaverna (xəstəlik prosesi nəticəsində bədən üzvü toxumalarının dağılması nəticəsində onda əmələ gələn boşluq); اهل الـ Quran əsha-bul-kəhv

I كُهَل (u) böyümək; yaşa dolmaq, VIII كُهَلْ həddi-bülüğa çatmaq, yetkinləşmə

– كُهَلْ c. كَاهِلٌ kimi isə problemlərlə yorma, kimə isə problemlərlə narahatçılıq vermək; القى (نفض) عن öz üzərindən buxovları atmaq

– كُهَلْ c. كُهُولٌ, كُهُولٌ yetkinləşmiş, həddibuluğa çatmış; orta yaşlı (30-50 yaş arasında)

كُهَامٌ 1) yorğun; 2) zəif, taqətdən düşmüş; 3) zavallı; 4) küt (məs., qılinc haqqında)

– كُهَامَةٌ 1) zəiflik, yorğunluq; 2) kütlük

I كُهَنَ (ə) كُهَانَةٌ qabaqcadan söyləmək, qabaqcadan xəbər vermək; كُهَنٌ (u) نَكُهَانَةٌ kahin olmaq, din xadimi olmaq; V كُهَانَةٌ 1) kahinə, din xadiminə çevrilmək; 2) qabaqcadan söyləmək, qabaqcadan bilmək (nəvi →)

– كُهَانٌ c. كُهَانَةٌ, كُهَانٌ 1) kahin, din xadimi, ruhani; رئيس الكهنة Bibl. baş kahin; المقدم في الكهنة protopresviter (baş keşiş); 2) peyğəmbər, gələcəkdən xəbər verən

– كُهَانَةٌ qabaqcadan xəbər vermə, gələcəkdən xəbər vermə

– كُهَانَةٌ kahinlik, dinə sitayiş etmə

– كُهَانِيَّةٌ c. كُهَانِيٌّ cındırıyğan, əskiçi

– كُهَانَةٌ 1. köhnəlmiş, dağılmış, yırtılmış;

2. köhnə pal-paltar, cındır

– كُهَانَةٌ = كُهَانَةٌ رجال الـ ruhaniyyət, ruhanilər

– كُهَانِيٌّ kahin -i (-1); dini, ruhani

– كُهَانِيٌّ hiyləgər

كُهَانِيٌّ qadın bərbəri

كُهَابٌ c. كُهَابٌ stəkan; kubok, cam; حامل الـ stəkanaltı

– كُوبَةٌ 1) stəkan; 2) dəstə (həvəngdə); 3) şahmat; 4) kart. qırmızıtoxmaq

كُوبَلْتٌ = كُوبَالْتٌ

كُوبَرْتَةٌ = كُوبَرْتَةٌ

كُوبَرِيٌّ = كُوبَرِيٌّ

كُوبَسٌ elekt. əriyən elektrik qoruyucuları, tıxac

كُوبَلْتٌ kim. kobalt

كُوبُونٌ c. كُوبُونَاتٌ kupon; ~ bir paltarlıq parça

كُوبِيَا كُوبِيَا, sürət, üz; حبر الـ kopiya mü-rəkkəbi

كُوبَتٌ sahilyanı qəsəbə

كُوبَتِيَّةٌ oyun kartları

كُوبَيْتِيٌّ 1. Küveyt -i (-1); اللهجة السمة Küveyt dialekti; الدينار الـ Küveyt dinarı; 2. Küveyt sakini

كُوبَرٌ 1. bol, çox; الـ Quran. əl-Kövsər (cənnət çayının adı); 2. bolluq, çoxluq; لم الحنان o, ana nəvazişi görməmişdir

كُوبَلٌ gəminin dal tərəfi

كُوبَةٌ 1) məhsul; 2) bolluq, çoxluq

كُوبٌ c. كُوبٌ koma, daxma

I كُودٌ (ə) كَادٌ yaxın olmaq, nəyin isə ərəfəsində olmaq; (az qaldı ki, ... mənasını ifadə edir); يموت ~ az qaldı ki, ölsün; o onu ... çıxarmaz ...; ~ demək olar ki, hər yerdə yayılmışdır; II كُودٌ üst-üstə yığmaq, toplamaq

– كَادٌ demək olar ki, ...

– كُودَةٌ yığın, topa, qalaq

كُورٌ II كُورٌ 1) yumrulamaq, yumru, kü-rəyəbənzer forma vermək; 2) bürmələmək, bükmək; ~ العمامة çalmanı dolamaq;

V تَكْوَرُ 1) yumru, kürəyəbənzer forma almaq; yumrulanmaq; 2) bürmələnmək, bükülmək; تكورت العاصفة فوق رأسه obr. onun başı üzərində buludlar toplaşdı

– bağlama, bağlı boğça; bağ, bənd

– كُورَاتُ c. كُورَاتُ, كُورَاتُ arı təknəsi, arı pətəyi

– كُورُ c. كُورُ, كُورَانُ 1) dənizçi körüyü;

2) dəvə yəhəri

– كُورُ c. كُورُ 1) rayon, dairə, vilayət; 2) şar, kürə

– كُورُ c. كُورُ

– مِكْوَارُ c. مِكْوَارُ dəyənək, kötək (İraq)

– مَكْوَرَةٌ c. مَكْوَرَةٌ sarıq, çalma, əmmamə

كُورَالُ xor, xoral

كُورَجَةٌ və ya كُورَجَةٌ : كُورَجَةٌ bütünlüklə, bütövlükdə

كُورْدُونُ c. كُورْدُونُ 1) tesma, səríd, lent; 2) kordon (sərhəd mühafizə dəstəsi); كُورْدُونُ ~ sənitar kordonu

كُورَسُ xor

كُورَسِيَهَاتُ c. كُورَسِيَهَاتُ korset

كُورَنَتِيَنَةٌ, كُورَنَتِيَنَةٌ karantin

كُورَنُو mus. nəfəs aləti (zurna)

كُورَنِيَشُ 1) karniz, pərvaz; 2) sahilyanı

كُورِيرَةٌ xalq.dil. vəba

كُورِيَكُ bel, kürək

كُورُ c. كُورُ, كُورَانُ, كُورَانُ səhəng, dəsti, kuzə, bardaq; كُورُ ~ القرية ~ qarğıdalı qıçası; كُورُ ~ الكونبر ~ küknar qozası

– كُورُ uzunsov; uzun

كُورُ c. كُورُ 1) təbil; 2) texn. günyə (düzbucaqlı və ya şaquli xətlər çəkmək üçün üçbucaq formalı xətkəş), xarrat günyəsi

كُورُ c. كُورُ, كُورُ topl., bot.

balqabaq; yunan qabağı

– كُورُ c. كُورُ – balqabaq; yunan qabağı

كُوسَجُ qılınçbalıq

كُوسْمُوبُولِيَتِي 1. kosmopolitik; 2. kosmopolit

– كُوسْمُوبُولِيَتِي ~ الكوسمopolitizm

كُوشَةٌ c. كُوشَةٌ 1) taxt; 2) yeni evlənənlər

üçün taxt

– كُوشَةٌ c. كُوشَةٌ peç, soba (məs., əhəngi yandırmaq üçün)

كُوعُ II كُوعُ dirsəklərə dayanaraq uzanmaq

– كُوعُ c. كُوعُ 1) dirsək; 2) bükük, əyri; ayırma, ayrılma; 3) anat. mil sümüyünün bilək sonluğu

I كُوفُ yaxın olmaq, nəyin isə ərəfəsində olmaq (“az qala”nın zərfi mənasını ifadə edir); كُوفُ ~ لا يجرو النظر عليها o güclə ona baxmağa cəsarət edir; V كُوفُ toplanmaq, üst-üstə yığılmaq, qalaq əmələ gətirmək

– كُوفِي 1. kufi; كُوفِي الخطُ kufi yazısı; kufi xətli; 2. tar. Kufə qrammatika məktəbinin nümayəndəsi

– كُوفِيَةٌ c. كُوفِيَةٌ 1) ipək yaylıq, ipək örtük (uqal vasitəsi ilə bənd edilən baş örtüyü; bax: عَقَالُ); 2) papaq (ətrafına əmmamə dolandırılan)

كُوكُ həməç. ~ فحم koks; كُوكُ مصنع الكوكُ za-vodu

كُوكَايِنُ kokain

كُوكَبُ c. كُوكَبُ 1) göy cismi, ulduz; planet; الكواكب hərəkətsiz ulduzlar; الكواكب الثابتة planetlər; الكواكب نظام الكواكب ulduz sistemi; كُوكَبُ ~ الأرض Yər planeti; كُوكَبُ ~ السماء (الصباح) astr. Zöhrə ulduzu; 2) titə, ağ; كُوكَبُ ~ الأرض ~ talk

– كُوكَبَةٌ c. كُوكَبَةٌ 1) ulduz; bürc; 2) dəstə, fəxri mühafizə dəstəsi; hərə. eskadron; كُوكَبَةٌ ~ الاشتراق ~ şərqsünaslar pleyadası

– كُوكَبِي 1. 1) ulduz -u (-ü); ~ كُوكَبِي ulduzlararası; 2) kosmopolitik; 2. kosmopolit

كُولُ yaxa, yaxalıq; قلابة ~ qatlama yaxa, yaxalıq

كُولَانُ, كُولَانُ bot. 1) papirus; 2) qamış, qarğı

كُولخُوزُ c. اتُّ – kolxoz

– كُولخُوزِيٌّ 1. kolxoz -i (-i); 2. kolxozçu

كُولِستَرِينُ xolesterin

كَيْلُونُ = كُولُونُ

كُولُونِيَا həmç. ~ ماء odekolon

المُستَملَکَچِيلِيکُ الجديدة; كُولُونِيَالِيَّةُ

yeni müstəmləkəçilik

كُولُونِيَالِيکُ c. اتُّ – polkovnik

كُولِيرَا vəba

كُوليسُ خلف (وراء) السَّ c. كُوليسُ

dalına; səhnə arxasına; gizli, məxfi, xəlvəti

كُولِکُ II کومَ (کوم)

یغماق; qalaqlamaq; üst-üstə yığmaq;

V تَکْوَمَ 1) qalaqlanmaq, üst-üstə yığılmaq;

2) yumurlanmaq, topalanmaq

– باع بالـ topa, yığın; c. کومَ

topa satmaq

– کومَ, کومَ c. کومَ

– bir dəri, bir sümük ~ من جلد وعظم

– کومَ topacıq, qalaqcıq

– کومینات; c. اتُّ ~ metallur-

giya kombinatı

کومساریَّةُ c. کومساریُّ

کومسومولُ c. اتُّ komsomol

– کومسوموليُّ 1. komsomol -i (-i); 2. kom-

somol (isim)

کوميسيَّا c. اتُّ – komissiya

کوماندانُ c. اتُّ – komendant; komandanlıq

edən, komandan

کومونالْتُ c. اتُّ Britaniya birliyi

کومودُ komod

– کوموديئو küçük komod, tumba, dolabça

کومونَّةُ c. اتُّ – kommuna; tar. Paris ~ باریس

kommunası

کوميدِيُّ komediya -i (-i)

– کوميدِيَا komediya

کومينْتَرُنُ tar. Komintern (Kommunist

İnternasionalı)

I کونَ (کون) 1) olmaq, mövcud ol-

maq; var olmaq (kimdə -) ~ من kim

olursa olsun; هنا elə bil ki, o burada

olub; ... من تكون انت حتى... belə...;

و ~ له ما ; خَبِرٌ qoy bundan sonra nə

olursa olsun! ~ اصبح في خبر

gör ~ من امر ما ~ o istədiyini əldə etdi;

~ ما ... necə olur ki, biri

vardı, biri yoxdu; ... ما يكون...;

... وهو أشد ما يكون حذرا...;

bu, həqiqətdən çox uzaqdır;

~ ما يقع في يده bizim sənə daha çox ehtiyacımız vardır;

~ ما ~ كتاب əlinə kitab

düşər-düşməz nə olmasından asılı

olmayaraq o onu başdan-ayağadək

oxuyurdu; 2) baş vermək, cərəyan etmək;

~ ما ~ كتاب oxumaqdan başqa çarəsi

qalmadı; 3) mürəkkəb zaman konstruksiya-

larında köməkçi fel kimi; ~ يكتب

o (əvvəllər) yazıb (uzaq keçmiş);

~ ما ~ يكتب yekunu, cəmi, cəmisi;

II کونَ yaratmaq, təşkil et-

mək; V تَکْوَنُ yaradılmaq, təşkil edilmək;

ortaya çıxmaq; ibarət olmaq (nədən

من) X إيتَکانَ tabe olmaq, baş əymək (kimə -)

– إيتَکانَ itaət, itaətkarlıq, tabe olunma

– تَکْوَنُ ortaya çıxma, yaranma, təşkil olunma

– تَکْوِينُ 1) yaratma, təşkil etmə; 2) forma;

~ جميل السَّ bədən quruluşu, الجسمانيَّ həmç.

qəddi–qamətli; نَحِيف الـ arıq; 3) *c.* تُكْوِيَاتٌ, *gram.* ~ جُمْلٌ struktura, quruluş, təşkil; cümlənin quruluşu; الجيولوجية التكوينية geoloji quruluşlar; السُخْر التكوينات الجبلية; *Bibl.* Varlıq kitabı

– سَا مِنْ كَانٍ mövcud olan, var olan; necə olmasından (*kim olmasından*) asılı olmayaraq; سَا مَا كَانٍ nə olursa olsa

– كَانٍ حَيٍّ ~ canlı varlıq; كَانٍ بَشَرِيٍّ insan varlığı; *c.* mövcud olan hər bir şey, bütün aləm

– كَانٍ 1) var olma; varlıq, mövcud olma; durum, vəziyyət; وَلَنْ اخْفِي عَلَيْكُمْ حَقِيقَةَ سَيِّ عَسْكَرِيَا mən sizdən hərbi olduğumu gizlətməyəcəyəm; 2) *c.* اَكْوَانٌ kainat, kosmos, fəza; كَوْنٌ كَوْنًا kosmos; كَوْنٌ لِسَاءٍ فَكِيْرًا çünki o kasıbdır; كَوْنٌ لِسَاءٍ فَكِيْرًا kasıb olmasına baxmayaraq; كَوْنٌ لِسَاءٍ فَكِيْرًا bu adam onun hüsn-rəğbətini qazanıb, çünki onun hədəflərini (*istəklərini*) həyata keçirir

– كَوْنٌ كَوْنًا varlığa aid olan; kainat -i (-i); كَوْنٌ كَوْنًا kosmik; كَوْنٌ كَوْنًا الأشعة الكونية kosmik şüalar; كَوْنٌ كَوْنًا və ya رَانِدٌ ~ kosmonavt; كَوْنٌ كَوْنًا الفضاء *bax:* فَضَاءٌ; كَوْنٌ كَوْنًا astronomik rəqəmlər

– كَوْنٌ كَوْنًا 1) varlıq, mövcud olma; 2) təbiət, xilqət

– كَوْنٌ كَوْنًا var olma, mövcud olma; varlıq, mövcudiyət

– كَوْنٌ كَوْنًا 1) مَكَانٌ, مَكَانٌ ~ hadisənin baş verdiyi yer; *gram.* yer zərfliyi; كَوْنٌ كَوْنًا və ya كَوْنٌ كَوْنًا hər yerdə; كَوْنٌ كَوْنًا onun yerinə; كَوْنٌ كَوْنًا لو كنتُ مكانك... ~ kimi isə əvəz etmək; كَوْنٌ كَوْنًا يا...! ~ sənə yerinə olsaydım, ...; كَوْنٌ كَوْنًا انْ هَذَا مِنَ الْغَرَابَةِ ~ bu son dərəcə qəribədir; كَوْنٌ كَوْنًا هذا العمل من الأهمية

– بـ bu iş son dərəcə vacibdir; 3) yer, rayon, əyalət, vilayət; 4) mövqe, vəzifə, rütbə; هُوَ رَفِيعٌ مَكَانًا o, yüksək vəzifədədir; 5) ... olduğu yer, mənzil

– مَكَانًا 1) yer, məkan; 2) mövqe; vəzifə; əhəmiyyət

– مَكَانِيٌّ yerli, lokal
– مَكُونٌ, مَكُونٌ təşkil olunmuş, yaradılmış; ibarət olan (*nədən*)

– مَكُونٌ 1) yaradan, xəlq edən; 2) *c.* مَكُونَاتٌ komponentlər, tərkib hissələri, inqrediyent

– مَكُونَاتٌ *c.* مَكُونَاتٌ qraf
– مَكُونَاتٌ – اتٌ qrafına

– مَكُونَاتٌ كَوْنًا kontrakt, müqavilə
– مَكُونَاتٌ كَوْنًا – اتٌ konstabl (*İngiltərədə və*

ABS-də aşağı polis rütbəsi), polis məmuru
– مَكُونَاتٌ كَوْنًا كَوْنًا konservatoriya

– مَكُونَاتٌ كَوْنًا konservlər
– مَكُونَاتٌ كَوْنًا konsilium; مَكُونَاتٌ كَوْنًا ~ həkimlərin konsiliumu

– مَكُونَاتٌ كَوْنًا konsert; مَكُونَاتٌ كَوْنًا ~ orkestrlə fortopiano üçün konsert

– مَكُونَاتٌ كَوْنًا *memar.* konsol, kronşteyn
– مَكُونَاتٌ كَوْنًا müqavilə; razılaşma (*imkanı olmayan borclu ilə kredit verən arasında*)

– مَكُونَاتٌ كَوْنًا konyak

– مَكُونَاتٌ كَوْنًا *c.* كَوْنًا kiçik pəncərə; illüminator; مَكُونَاتٌ كَوْنًا ~ tavandakı kiçik pəncərə; lyük;

– مَكُونَاتٌ كَوْنًا ~ hərbi mazğal, qala bacası

– مَكُونَاتٌ كَوْنًا 1) yandırmaq; *tib.* dağlamaq; 2) damğa vurmaq; 3) ütüləmək; 4) sancmaq, çalmaq; 5) xarab etmək, dağıtmaq (*turşu haqqında*); مَكُونَاتٌ كَوْنًا ~ bu ona böyük ağrı-acı verdi;

– مَكُونَاتٌ كَوْنًا 1) yandırmaq; 2) ütüləmək; VII مَكُونَاتٌ 1) özünü dağlamaq, yan-

– مَكُونَاتٌ كَوْنًا 1) özünü dağlamaq, yan-

dırmaq; 2) yanmaq; 3) ütülənmək; ~ بنار الغلاء ~ bahaçılıqdan əziyyət çəkmək

– صودا كاوية q. كاو يandırın, dağlayan; صودا كاوية bax: صودا

– 1) كواء paltarütüləyən; 2) xəbərçi
– 1) كواية paltarütüləyən qadın; 2) xəbərçi (qadın)

– 1) كوئي yandırma, dağlama; 2) ütüləmə; 3) damğa

– 1) كئي yandırma, dağlama; 2) ütüləmə; 3) damğa (cəhənnəm daşı); 2) ütüləmə; 3) damğa

– 1) كئة bir dəfə dağlama, yandırma; 2) dağlama yeri

– 1) مكو , مكويات c. مكواة elektrik ütüsü; 2) pekelen (dağlamaq üçün alət); ~ الشعر ~ maşa (saçları burmaq üçün); ~ اللحم ~ və ya السمكري ~ lehim aləti, hövnə; ~ son vasitələri təcrübədən keçirmək lazımdır!

– 1) مكوي c. مكويية paltarütüləyən (camasırxanada)

– 1) مكوي xalq dil. = مكوه

– 1) مكوي c. مكو ütü

– 1) مكوي dağlanmış, yandırılmış; 2) ütülənmiş

– 1) مكوي xalq dil. göyörtə

– 1) مكوي ... ötrü, ... üçün; لكي ondan ötrü ki, ...; ...ötrü; لكي və ya كيا ... üçün; ötrü; görü ki, ... -ma/-mə (inkar); لكي və ya كيا ... üçün ki; ötrü ki,

– 1) مكوي belə, belə; filan, filan

I 1) كيد (i) كاد (k) aldatmaq, tora salmaq, üstün gəlmək (hiylədə); 2) pis şeylərin niyyətində olmaq; quyu qazmaq (kimə); 3) qanını qaraltmaq; təngə gətirmək; cana gətirmək, bezdirmək, qıcıqlandırmaq; III كيد

aldatmaq, tora salmaq, üstün gəlmək (hiylədə)

– 1) كيد c. كيد yalan; fitnə, fəsad; hiylə, fənd, fırıldaq; 2) əsəbiləşdirmə, qıcıqlandırma

– 1) كيدي pisfikirli, pisniyyətli; fitnəkar, hiyləgər; كيد c. كيد hüq. məkrli iddia (hüquqi əsasları olmayan və qarşı tərəfə problemlər yaratmaq məqsədilə həyata keçirilən)

– 1) كيد c. كيد pis fikirlər; fitnə, fəsad; hiylə, fənd; intriqa; كيد القائد quyu qazmaq (kimə)

– 1) كيد bax: كيدبان

– 1) كيد c. كيد dənizçi körüyü

– 1) كيد kerosin

I 1) كياسة (i) كاس (k) bəsirətli olmaq, fəhmli, tez başa düşən olmaq; 2) gözəl, yaraşılıq, zərif olmaq; II كيس (i) gözəl, yaraşılıq, zərif etmək; 2) sürtmək, ovmaq, masaj etmək (hamamçı haqqında); V كيس ovuşdurulmaq, masaj edilmək

– 1) كيس 1) ən gözəl; 2) daha fəhmli, daha bəsirətli

– 1) كيس 1. çox gözəl, zərif, cazibəli; 2. əla, yaxşı

– 1) كياسة bəsirət; fəhmli olma, tez başa düşmə, zirəklik, diribaşlıq, hazırcavablıq; fərasət; 2) gözəllik, zəriflik, yaraşılıq olma

– 1) كيس bəsirət; fəhmli olma; tez başa düşmə; zirəklik, diribaşlıq, hazırcavablıq; fərasət; 2) gözəllik, zəriflik, yaraşılıq olma

– 1) كيس k., q., c. كياسة, كياسة kisə, torba, pul kisəsi; ~ الدرام ~ pul kisəsi; ~ التبغ ~ tənəkə kisəsi; ~ الوسادة (المخدة) ~ balışüzü; ~ a) علی ~ öz hesabına; b) onun hesabına; 2) masaj üçün ölçəklər (hamamçıda); 3) hamç. ~ الخصيتين

anat. xayalıq, xaya kisəsi; *الأمثونيّ* *anat.* dölün pərdəsi; *الصفراء* ~ öd kisəsi; *الکريونيّ* döl toxumunun xarici pərdəsi; 4) *tib.* kista; *شحميّ* ~ piy şişi, lipoma; 5) *həmç.* کامل ~ *tar.* 500 piastr həcmində məbləğ

– *كيس* 1) cəld, fərasətli, bacarıqlı; 2) gözəl, zərif, yaraşqlı

– *مكيس* masajist, hamamçı, kisəçi

– *مكيساتي* c. *مكيساتي* masajist (*hamamda*)

(*كيع*) *كيع* əziyyət vermək, əzab vermək, incitmək, zülm etmək, üzmək

(*كيف*) II *كيف* 1) formasını dəyişdirmək, hər hansı bir forma vermək; formalaşdırmaq; istənilən şəklə salmaq; *الهواء* ~ havanı kondisiyalaşdırmaq; 2) uyğunlaşdırmaq (*نaya* لـ); 3) zövq vermək, şadlandırmaq; 4) kefləndirmək, məst etmək (*narkotiklər haqqında*); V *تكيف* 1) şəkli dəyişmək, formalaşmaq; *الهواء* ~ kondisiyalaşdırmaq; 2) uyğunlaşmaq (*نaya* لـ, مع); 3) özbaşınalığa yol vermək (*nədə*), öz ixtiyarına, öz qərarına əsasən etmək (*nayi* في); 4) nəyə isə özünə (*öz fikrinə*) uyğun olaraq qiymət qoymaq; 5) zövq almaq, kef etmək, vaxtını kefdə keçirmək; 6) keflənmək, məst olmaq (*narkotiklərlə*)

– *تكيف* 1) şəklini dəyişdirmə, hər hansı bir formanın verilməsi; *المعادن* ~ *صناعة* metal emal edən sənaye; 2) uyğunlaşma, adaptasiya; *الهواء الذاتي* ~ *جهاز* *və ya* *جهاز* havanın kondisiyalaşdırılması üçün avtomatik qurğu

– *كيف* necə?, hansı yolla? *حالك* ~ halın əhvalın necədir?; *يعرف* ~ o, bilir ki, necə yazmaq lazımdır; *الكم* ~ o, hər şeydən əvvəl kəmiyyətlə yox, keyfiy-

yətlə maraqlanır; *من حيث* *الـ* keyfiyyət nöqtəyi-nəzərindən; *مسألة* *الـ* keyfiyyət məsələsi; ... *نecə bir ...*; *كان* ~ *bu və ya digər halda*; *نecə olursa olsun*; *نecə* *عالجنا* ... *المسألة* *نرى* *ان* ... *دən asılı olmayaraq biz görəcəyik ki, ...*; *نecə* *التفق* *نecə* gəldi

– *كيف* 1) həzz, zövq, ləzzət, kef, səfa, əyləncə; razılıq, məmnunluq; *تمام* ~ *باطن* *ملان* ~ *تمام* *xalq dil.*, *Ata. sözü* qarnı olanın kefi də yerində olar; *على* *ك* istədiyini kimi, necə sənə xoşdur; *على* *الـ* öz bildiyi, öz istədiyini kimi oynamaq (*məs.*, *futbolçu haqqında*); 2) əhval-ruhiyyənin yaxşı olması

– *كيف* 2) *كيف* *نارکوتیک*; *ابن* ~ *نارکوتیک* *دەن* istifadə edən, narkoman

– *كيف* 1) sərbəst, ixtiyarı, iradi; özbaşına; *بصورة* *كيف* istədiyini kimi, özbaşına, sərbəst; 2) keyfiyyət -i (-i); *تحليل* ~ keyfiyyət analizi

– *كيف* 1) üsul, tərz; qayda, forma, şəkil; *بـ* *قريبه* şəkilə; *بـ* *ساطعة* parlaq şəkilə; *بـ* *دورية* dövrü (*surətdə*), vaxtaşırı; 2) keyfiyyət; işlənən vəziyyəti; *مسألة* ~ *العمل* necə hərəkət etməklə bağlı problem

– *كيف* bilici, bilən

– *كيف* 1) şəkildəyişdirən; *الهواء* ~ *və ya* *كيفية* kondisioner; 2) məst edən, kefləndirən, sərxoş edən

– *مكيفات* c. *نارکوتیک*lər; oyadıcı vasitələr (*məs.*, *kofein*, *tein*)

كيفية = *كيفية*

كيفية c. *كيفية* yumurta

كيفية gizlənqaç (*uşaq oyunu*)

(*کیل*) 1) ölçmək, ölçüsünü təyin etmək; 2) endirmək (*zərbələr*); 3) yağ-

dırmaq (*təhqirləri, söyüşləri*); ~ له آيات المديع ~ kimə isə təriflər yağdırmaq; ~ له الضربة تلو ~ له الضربة kimə isə zərbə dalınca zərbə endirmək; ~ له الضربات عشواء ~ kimə isə necə gəldi zərbələr endirmək; ~ يريد ان يكيل له الصاع ~ ittihamlar yağdırmaq; ~ باخ: صاعٌ ~ الاتهامات; ~ صاعين ~ kimə isə çoxlu vədlər etmək; ~ الشاتم (السباب) ~ söyüşlər yağdırmaq; II ölçmək, ölçüb kəsmək, ölçüb ayırmaq; III eyni ölçü ilə ölçmək, eyni şeylə ödəmək

– مَهْوَ كَيْالُ olan rüşeym

– 1) كَيْالَةَ ölçmə, ölçülmə, ölçüb kəsmə, ölçüb ayırma; 2) ölçmə haqqı

– كَيْالٌ c. ölçü; ~ مَعْزَالٌ طَفْحُ (nəyin *isə*) kasası doldu

– كَيْلَةُ c. keylə (*dənəvər cisimlər üçün Misir ölçü vahidi. 8 qədəhə (bax: قدح) və ya 1/12 ərdəbə (bax: اردب) yaxud 16,5 l-ə) bərabərdir*

– مَيْكَيْالٌ c. mikyal (*dənəvər cisimlərin ölçü vahidi*); ~ جدول الموازين والمكاييل və ölçü cədvəli

– مَيْكَيْالٌ = مَيْكَيْالٌ c. mikyal

– كَيْلَارُ anbar

– كَيْلُ c. kiloqram, kilo; ~ كيلو غرامٌ, كَيْلُ ~ kilo netto (*xalis*); ~ قائم ~ kilo brutto

(*tara ilə birlikdə çəki*)

– كَيْلُواتٌ, كيلوواطٌ, كيلوواتٌ ~ ساعة ~ və ya ساعيٌ ~ ساعة ~ kilovatt-saat

– كَيْلُواتٌ *fiziol.* süd şirəsi; xilus

– كَيْلُواتٌ *bax:* كيلو غرامٌ

– كَيْلُواتٌ c. كيلومترٌ ~ مربع ~ kvadrat kilometr

– كَيْلُواتٌ c. كَيْلُواتٌ daxili qıfıl, kilid

– كَيْلُواتٌ c. كَيْلُواتٌ çilingər

– كَيْلُواتٌ 1. kimya -i (-i); kimyəvi; 2. kimyaçı

– كَيْلُواتٌ c. kimyəvi preparatlar, kimyəvi məmulatlar, kimyəvi maddələr

– كَيْلُواتٌ kimya; ~ العضوية ~ üzvi kimya; ~ التحليلية ~ qeyri-üzvi kimya; ~ اللاعضوية ~ analitik kimya; ~ الحيوية ~ biokimya; ~ الصيدلانية ~ əczaçılıq kimyası

– كَيْلُواتٌ = كَيْلُواتٌ kimyəvi preparatlar; ~ سِباحٌ *bax:* سِباحٌ

– كَيْلُواتٌ = كَيْلُواتٌ c.

– كَيْلُواتٌ = كَيْلُواتٌ

– كَيْلُواتٌ (i) كَيْلُواتٌ (i) (كين) X İSTĠKAN = I

– كَيْلُواتٌ kinə; شجرة الكينا kinə ağacı

– كَيْلُواتٌ *həmç.* كَيْلُواتٌ (*qibti təqviminin*)

IV ayı)

– كَيْلُواتٌ *astr.* Saturn

لَايَة lava
 لَاتِ والعزى الـ əl-lat və əl-uzza (islama-
 qədərki dövrdə qədim ərəblərin sitayiş etdik-
 ləri bütlərin adı)
 لَارِقْسُ bot. qara şam (ağacı)
 لَازُورْدُ min. lazurit, lyapis-lazur
 – لَازُورْدِي səma rəngi, mavi, lacivərdir
 لَاسَة c. لَاسَة – sarıq, sarğı (baş üçün); تَعَمَّمْ بـ
 o, başını çalma şəklində olan sarıqla bağladı
 لَازُولُ zool. lama
 لَامْبَة c. لَامْبَة – lampa (müq. et لمبة)
 لَاهُوتُ 1) dini mahiyyət, dini xüsusiyyət; ila-
 hilik, ülviiyyət; 2) a) səcdəgah; b) Tanrı; علم
 الـ ilahiyyət
 العلم 1) dini; 2) ilahiyyət -i [-i]; لَاهُوتِي
 الـ ilahiyyət; الدین المذاهب الـ dini cərəyanlar; 3)
 dini; مدرسة الـ dini məktəb; 2. ilahiyyətçi
 لَأَكْ (لَأَكْ) IV müjdəçi göndərmək
 لَأَكْ c. مَلَأَكْ mələk (müq. et ملأك)
 لَأَكْ c. مَلَأَكْ mələk (sif.)
 لَأَلْ parıldamaq, işıq saçmaq, şəfəq ver-
 mək; بَنَنَبِه ~ quyruq bulamaq (it haqqında);
 لَأَلْ = تَلَأَلْ
 لَأَلُ parıldama, işıq saçma, şəfəq vermə;
 parıltı, şölə
 لَأَلْ mirvari, inci taciri
 لَأَلْ, لَأَلْ parıldama, işıq saçma, parıltı
 لَأَلْ toplu mirvari, inci; مِغَاصُ الـ mir-
 vari ovlanan yer; زَهْرُ الـ topl., bot. qızçı-
 çəyi; زَهْرَةُ الـ qızçıçəyi; سَدَفُ عِرْقِ الـ
 لَأَلْ mirvari dənəsi, inci dənəsi
 لَأَلْ inci, mirvari (sif.); mirvari
 rəngi; ~ شَعِيرُ arpa yarması
 لَأَلْ parlaq, şəfəqli, parlayan
 لَأَمْ I لَأَمْ (ə) bağlamaq, sarımaq
 (yara); 2) düzəltmək, təmir etmək; 3) tex.

qaynaq etmək; لَوْمٌ (u) لَوْمٌ 1) alçaq, əclaf ol-
 maq; 2) simic, xəsis, acgöz, tamahkar ol-
 maq; III لَاعَمٌ 1) uyğun olmaq, müvafiq ol-
 maq, münasib olmaq, kömək etmək, şərait
 yaratmaq, asanlaşdırmaq; yaramaq, lazım
 olmaq, əlverişli olmaq; yaraşmaq (paltar
 haqqında); 2) bərişdirmək (kimi kiminlə);
 3) düzəltmək, təmir etmək; 4) tex. qaynaq
 etmək; IV لَأَمٌ alçaq hərəkət etmək, əclaf hər-
 kət etmək; VI تَلَاعَمٌ 1) alçaq, əclaf hərə-
 kət etmək; 2) düzəltmək, islah olmaq; 3) uy-
 ğun gəlmək, müvafiq olmaq, həmahəng ol-
 maq; VIII التَلَامٌ 1) yığışmaq, toplaşmaq, cəm-
 ləşmək; birləşmək; sıxlaşmaq (cərgə haq-
 qında); جماعات ~ qrup halında birləşmək;
 المجلس ~ iclas oldu, iclas baş tutdu; 2) bitiş-
 mək, sağalmaq; الجرح ~ yara sağaldı; 3) qay-
 naq edilmək (metal haqqında); 4) düzəl-
 mək, təmir olunmaq; X اِسْتَلَمْتُ 1) dəmir geyim,
 zireh, polad geyim geyinmək; 2) birləşmək,
 sıxlaşmaq
 تَلَاوْمٌ birlik, həmrəylik; əmin-amanlıq;
 bərişiq
 لَأَمٌ c. لَأَمٌ dəmir geyim, polad geyim, zireh
 لَوْمٌ 1) alçaqlıq, əclaflıq; 2) xəsislik, si-
 miclik, acgözlük, tamahkarlıq
 لَوْمٌ c. لَأَمٌ əmin-amanlıq, bərişiq, birlik,
 həmrəylik; yekdillik
 لَوْمَانٌ, لِنَامٌ, لَوْمَاءٌ c. لِنِيمٌ
 لَوْمَانٌ 1) alçaq, əclaf, rə-
 zil; 2) xəsis, simic, acgöz; الصبر سؤالك
 مَسَالٌ sənin xəsisdən istədiyindən aloədən
 (əzvaydan) də acıdır!
 مَلَامٌ 1) uyğun, müvafiq; əlverişli, yararlı;
 faydalı, işəyarar; ~ غَيْرُ əlverişsiz; 2) ədəbli,
 tərbiyəli

– ملاءة 1) uyğunluq, müvafiqlik; əlverişlilik; yararlılıq; *ədəb.* tərbiyə, nəzakət; 3) harmoniya, uyğunluq, ahəng

– ملتئم 1) yığışan, toplaşan, cəmləşən; 2) sağalan, bitişən (*yara*)

لَانَ *bax:* ل 2)

لَيْنَ *bax:* لِن

لَوَاءٌ bəla, bədbəxtlik, fəlakət, müsibət

بـ ما عرفته çətin vəziyyət, çətinlik; mən onu çətinliklə və uzun tərəddüddən sonra

I لَبَّ (لَب) 1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırıb yemək (*qoz, findıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– لَبَّ (لَب) 1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırıb yemək (*qoz, findıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– لَبَّ (لَب) 1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırıb yemək (*qoz, findıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– لَبَّ (لَب) 1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırıb yemək (*qoz, findıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– لَبَّ (لَب) 1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırıb yemək (*qoz, findıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– لَبَّ (لَب) 1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırıb yemək (*qoz, findıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– لَبَّ (لَب) 1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırıb yemək (*qoz, findıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– لَبَّ (لَب) 1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırıb yemək (*qoz, findıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– لَبَّ (لَب) 1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırıb yemək (*qoz, findıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– لَبَّ (لَب) 1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırıb yemək (*qoz, findıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– لَبَّ (لَب) 1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırıb yemək (*qoz, findıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– لَبَّ (لَب) 1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırıb yemək (*qoz, findıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– لَبَّ (لَب) 1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırıb yemək (*qoz, findıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– لَبَّ (لَب) 1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırıb yemək (*qoz, findıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– ات. c. لَبَّة 1) döşün yuxarı hissəsi; 2) sıyıq (*uşaq üçün*)

– لَبَابٌ *c. لَبَابٌ (qızıl)* boyunbağı, həmail

– لَبِيْبٌ *c. لَبِيْبٌ* ağıllı, fərasətli, gözüaçıq, bəcarıqlı

لَبَا اğız (*südə*)

لَبُوَاتٌ *c. لَبُوَاتٌ* diş şir, diş aslan

I لَبْتُ (لَب) 1) olmaq, bir yerdə qalmaq (*harada* →); 2) ləngitmək, uzatmaq, yubatmaq, tələsmədən hərəkət etmək; ما البث لم البث (ma)

ان كتبت المكتوب ان كتبت المكتوب gecikdirmədim (*mən tezliklə məktub yazdım*);

مən tezliklə... مən ما سـت (لم البث) ان رأيت... gördüm; 3) davam etmək; يرقبها ~ o (*k.*) onu (*q.*) müşahidə etməkdə davam edirdi; V تَلَبَّتْ 1) qalmaq, olmaq, yubanmaq, ləngimək (*harada* →); 2) ləngitmək, uzatmaq, yubatmaq

– لَبْتُ (لَب) 1) olmaq, qalma, yaşama; 2) ləngimə, yubanma

– لَبْتُ (لَب) 1) olmaq, qalma, yaşama; 2) ləngimə, yubanma

– لَبْتُ (لَب) 1) olmaq, qalma, yaşama; 2) ləngimə, yubanma

– لَبْتُ (لَب) 1) olmaq, qalma, yaşama; 2) ləngimə, yubanma

– لَبْتُ (لَب) 1) olmaq, qalma, yaşama; 2) ləngimə, yubanma

– لَبْتُ (لَب) 1) olmaq, qalma, yaşama; 2) ləngimə, yubanma

– لَبْتُ (لَب) 1) olmaq, qalma, yaşama; 2) ləngimə, yubanma

– لَبْتُ (لَب) 1) olmaq, qalma, yaşama; 2) ləngimə, yubanma

– لَبْتُ (لَب) 1) olmaq, qalma, yaşama; 2) ləngimə, yubanma

– لَبْتُ (لَب) 1) olmaq, qalma, yaşama; 2) ləngimə, yubanma

– لَبْتُ (لَب) 1) olmaq, qalma, yaşama; 2) ləngimə, yubanma

– لَبْتُ (لَب) 1) olmaq, qalma, yaşama; 2) ləngimə, yubanma

– لَبْتُ (لَب) 1) olmaq, qalma, yaşama; 2) ləngimə, yubanma

lənmək; 2) yapırmaq, yatmaq (*torf haqqında*); 3) yapışmaq (*nəyə* →); qalın, möhkəm düşmək (*nəyin üstünə – qar haqqında*); 4) sıxlaşmaq, toplaşmaq, asılmaq (*bulud haqqında*), sıx örtülmək (*buludlarla* علی); ست ~ الغيوم göyün üzü buludla örtülmüşdür; السحب فوق رؤوسنا ~ başımızın üstünü buludlar aldı

– كعْچَعي، كعْچَعباسان

– بربنطة yun, keçə; fetr (*ən zərif keçə*);

~ من fetr şlyapa

– ات. c. لَبَادَةٌ – tərlik, yəhəraltı (*qoşqu ləvazimatının bir hissəsi*)

– كعْچَ لَبَابِيْدُ c. لَبَادَةٌ keçə papaq və ya araçqın, təsək

– 1) külli, qədərsiz, saysız-hesabsız (*sərvət, var-dövlət haqqında*); 2) mif. ad. Hubad (*Müdrük loğmana məxsus 7 qartaldan birinin adı; qartallar öldükdən sonra onların yaşı toplanaraq onların sahibinin uzunömürlüliyünü təyin edir*); ~ اخني عليه الذي اخني على onun taleyi də Hubad kimi oldu (*yəni öldü*)

– لَبْدٌ basılmış keçə, yun; ~ وقود və ya النباتات ~ torf

– لَبْدٌ basılmış, dolaşdırılmış, dolaşq

– كعْچَ لَبْدٌ keçə, pırtlaşmış yun

– 1) لَبْدٌ c. لَبْدَةٌ yal (*şirə aid*); 2) saç

– 1) لَبْدٌ c. لَبْدَةٌ keçə papaq; 2) (*şirin*) yalı

– لَبْدِيْ دَارَايِیْ darayıcı, ...darayan (*fəhlə*), lifdidən, lifdarayan (*yun, pambıq*)

– لَبِيْدٌ ləbid

– 1) مُلَبِيْدٌ əzilmiş, basılıb əzilmiş, dolaşmış;

2) asılmış, səmanı örtmüş (*bulud haqqında*)

I لَبْسٌ لَبْسٌ (i) لَبْسٌ qaranlıq etmək, anlaşılmaz etmək (*kimin üçün* علی); لَبْسٌ (ə) لَبْسٌ geyinmək, üstünə taxmaq, geymək (*paltar*);

النظارة ~ eynək taxmaq; II لَبْسٌ 1) (*kimisə*) geyindirmək; taxmaq; الخاتم لها ~ o (k.) onun (q.) barmağına üzük taxdı; الباطل بالحق ~ yalanı həqiqət kimi qələmə vermək; 2) örtmək, döşəmək (*nə ilə* →) بالذهب ~ qızıl çəkmək; ~ بالخشب ~ mərmərdən üz çəkmək; ağacı naxışlamaq (*nə ilə* →); 3) dolaşdırmaq, anlaşılmaz etmək (*kimin üçün* علی); aldatmaq (*kimi* علی); III لَبْسٌ 1) (*kimisə*) geyindirmək; 2) məxsus, xas, aid olmaq (*nəyə*), bağlanmış olmaq (*nə ilə* →); müşayiət etmək, bərabər getmək, yol yoldaşı olmaq; 3) tutmaq, yapışmaq; tərəfdar olmaq (*nəyə* →) ~ للحقيقة ~ həqiqət tərəfdarı olmaq; 4) əlaqəsi olmaq, (*kiminləsə*) sıx əlaqə saxlamaq; IV لَبْسٌ

1) (*kiməsə*) taxmaq; geyindirmək, bürümək (*nə ilə* →); 2) dolaşdırmaq; çaşdırmaq; V تَلْبَسٌ 1) geyinmək, bəzənib-düzənmək; 2) dolaşdırılmış, qarışdırılmış olmaq (*nəyə* →); 3) (*kimin üçünsə* علی) aydın olmamaq, qaranlıq olmaq; 4) dəli, cinli, qəzəbli olmaq; في لباس العلم ~ özünü alim kimi qələmə verməyə çalışmaq; ~ بلباس الوطنية (العروبة) ~ özünü vətənpərvər (*ərəb dünyasının müdafiəçisi*) kimi göstərməyə çalışmaq; ~ شخصية ~ شخْصِيَّة ~ başqa şəkil almaq, ...çevrilmək; ~ الإنسان ~ insan cildinə düşmək; VIII التَّبْسٌ 1) qaranlıq, dolaşq olmaq, aydın olmamaq (*kimin üçün* علی); ~ عليه الامر ~ o bu işdə lap başını itirib; 2) dolaşq olmaq; (*başqası* →) ... kimi qəbul olunmaq; 3) gizlətmək, gizli saxlamaq

– التَّبْسُ qeyri-müəyyənlik, anlaşılmazlıq, dolaşqılıq, şübhəlilik; qarışıqlıq

– تَلْبَسٌ cinayətdə əli olma, cinayətlə əlaqəsi olma; في حالة الـ cinayət başında

– 1) تلبیس geyindirmə, geydirmə, taxma; 2) örtmə (*nə ilə*); basma naxış, basma bəzək; الخشب ~ mozaik bəzək; ağacda inkruasiya etmə; 3) yalan, hiylə, fırıldaq, aldatma

– تلبیس tib. suppozitori; pessari
– گeyinən; گeyinmiş
– التوقى ~ الیسة c. 1 لباس ~ a) inam; b) ədəb, əxlaq, ləyaqət; رسمي ~ formalı paltar (*rəsmi geyim*); عسكري ~ hərbi forma; فضائي ~ kosmonavtın skafandri; الميدان ~ yürüş paltarı; المرأة ~ qadın dizliyi (*şalvarı*); الرجل ~ kişi tumanı; الميدان كان في ~ bəd. döyüşə hazır vəziyyətdə olmaq

– aydın olmama; anlaşılmazlıq
– لباس c. 2 – dabankeş
– لبس dolaşılıq, qarışıqlıq, anlaşılmazlıq; لبس فيه ولا ابهام ~ burada nə anlaşılmazlıq, nə də ikimənəlik var; bu tamamilə aydındır

– لبس geyim, paltar, libas; السواد ~ yas paltarı, matəm geyimi
– لبس = لبسة
– لبس 1) bax: لبس 2) geyim tərzi
– المحافظ لبس geyim, paltar, libas; ~ parad geyimi

– لبس aydın olmama; anlaşılmazlıq
– لبس 1. 1) istifadədə olmuş; 2) köhnəlmiş, geyinilmiş, nimdəş; 2. c. köhnə şeylər, cır-cındır
– لبس 1) cinayətdə iştirak edən, cinayətdə əli olan; قبضوا عليه ~ بجریمته onu cinayət başında yaxaladılar; 2) aydın olmayan, anlaşılmaz

– لبس c. 1) (nə iləsə) bağlı hadisə; təsadüfi hadisə; 2) mürəkkəbləşdirmə, çə-

tinləşdirmə; maneə, çətinlik; c. yaranmış şərait, yaranmış vəziyyət; konyunktura

– لبس c. 1) geyim, paltar, libas; رسمي ~ formalı paltar (*rəsmi geyim*); ملابس سفلى və ya ملابس داخلية ~ alt paltar, alt geyimi; مخيطة ملابس hazır paltar
– örtülmüş, döşənmiş; naxışlanmış, naxışla işlənmiş, düzəldilmiş

– لبس c. 2) – at – konfetlər, şirniyyat
– لبس c. 1) – at – konfet
– لبس 1) istifadə olunmuş; 2) cinli, qəzəbli, dəli; ~ رجل cinli adam, divanə
– لبس c. 2) – at – 1) geyim, paltar, libas; 2) hərbi geyindirmə (*rəsmi geyim*)
– aydın olmayan, qeyri-müəyyən, şübhəli

– لبس II لبس 1) dolaşdırmaq, çaşdırmaq, ağ-lını qarışdırmaq, karıxdırmaq; təşvişə salmaq, həyəcana salmaq; 2) bağlamaq, quraşdırmaq; 3) qamışdan düzəlmiş faşınalarla sahili möhkəmləndirmək

– لبس c. 1) faşına (*bir-birinə bağlanmış şax, qamış dəstəsi*); 2) balıqçılıq alətləri komplekti

I لبس (u) 1) yerə yıxılmaq (*təs. h. və ya* →); 2) itələmək, şıllaq atmaq, şıllaqlamaq; II لبس qələmi mürəkkəbə batırmaq; III لبس mübarizə aparmaq; لا ببط البدي ولا تجاربه məsəl. bədəvi ilə mübarizə apar, amma qaçışda onunla yarışmağa razı olma

– لبس 1) dümsük, təpik, ayaqla zərbə; 2) zökəm

– لبس dördəyək
– لبس mübarizə

I لبس (ə) لبس və ya لبس (u) لبس ədəbli, nəzakətli, xoşsifət, lütfkar olmaq; 2) qəşəng, zərif olmaq; 3) yaraşmaq (*kimə* →); II لبس

seçmək, quraşdırmaq, uyğunlaşdırmaq, ya-
raşdırmaq, uyuşdurmaq, yerinə salmaq

– لَبَاةٌ 1) ədəb, tərbiyə, nəzakət, mərifət;

~ və ya ~ فِي ədəblə, nəzakətlə, ehtiramla, hörmətlə; دبلوماسية ~ diplomatik takt; 2) uy-
ğunluq, müvafiqlik, yararlılıq, münasiblik;
طَبِيبَةٌ ~ sağlamlıq cəhətdən yararlı olma;
3) bacarıq, qabiliyyət, məharət, zirəklik, cəldlik;
4) iltifat, lütfkarlıq; mehribanlıq, nəvaziş;
5) zəriflik, incəlik, qəşənglik, göz-
zəllik

– لَبِيٌّ 1) ədəb, tərbiyə, nəzakət; 2) uyğun-
luq, müvafiqlik; 3) bacarıq, qabiliyyət, mə-
harət, cəldlik, zirəklik

– لَبِيٌّ 1) gülərzüzlü, mehriban; lütfkar; xoş-
sifət, xoş; 2) cəld, zirək, məharətli; 3) zərif,
incə, qəşəng; 4) layiqli, münasib, əlverişli

– لَبِيٌّ 1) gülərzüzlü, mehriban, lütfkar;
2) cəld, zirək; 3) zərif, incə, qəşəng

I لَبَكٌ (u) لَبَكٌ 1) qarışdırmaq, qatmaq;
2) qarışdırmaq; dolaşdırmaq; kefini pozmaq,
pərt etmək, karıxdırmaq; لَبَكٌ dolaşdırılmaq;
II لَبَكٌ = I; V لَبَكٌ 1) dolaşdırılmaq, qarışdı-
rılmaq; 2) pərt olmaq, dilxor olmaq, kefi po-
zulmaq; pozulmaq, xarab olmaq; VIII لَبَكٌ
1) dolaşmaq, dolaşq düşmək; 2) mürəkkəb-
ləşmək, çətinləşmək, çətinlik çəkmək

– لَبَكٌ 1) dolaşlıq, qarışıqlıq; 2) pərtlik,
dilxorluq; pozulma, xarab olma; المعدة ~
mədə pozğunluğu

– لَبَكٌ 1) qarışıq, qatışıq; 2) nizamsızlıq, qa-
rışıqlıq, dolaşlıq, qarmaqarışıqlıq, hərə-
mərclik

– لَبَكَةٌ 1) qarışıqlıq, dolaşlıq; pozğunluq;
2) çətinlik

– مَلْبُوكٌ dolaşq salınmış, qarışdırılmış, do-
laşdırılmış

لَبَبٌ köksünə sıxmaq, əzizləmək (uşağı →)

– لَبَبٌ 1) bot. küsdümotu, sarı sarmaşiq;
~ və ya شَجَرِيٌّ ~ sarmaşiq; bot. Misir no-
xudu

– لَبَبٌ, لَبَبٌ 1) mehriban, rıqqətli, incə-
qəlbli, məhəbbət ifadə edən; 2) hörmətli,
ehtiramlı, möhtərəm

– لَبَبَةٌ ana nəvazişi

– لَبَبٌ c. لَبَابٌ zoğ, cavan budaq, cücerti

– لَبَبٌ II لَبَبٌ kərpic düzəltmək; IV لَبَبٌ süd
ifraz etmək; VIII لَبَبٌ süd əmmək

– لَبَبٌ süd ifrazı, laktasiya

– لَبَبٌ döş

– لَبَبٌ döşlə əmizdirmə; döş əmmə; هو
o (k.) onun (q.) süd qardaşdır;
~ المَرْكَبُ buraz, kəndir; kanat; yedəkləmək
üçün tros

– لَبَبٌ 1) bot. bosvelliya; الشاميّ
bot. kammifora; 2) həməç. ذكر ~ ətirli qatran,
buxur; 3) həməç. اميركيّ ~ saqqız

– لَبَبٌ 1) kərpic düzəldən, kərpicləsən;
2) südçü, südsatan

– لَبَبَةٌ 1) çeynənildən qatran və ya saqqız;
~ سوداء (مغربيّة) saqqız çeynəmək; bot. südləyən (bitki)

– لَبَبَةٌ 2) c. اِتْ 1) iş, tapşırıq; 2) arzu, istək;
tələbat; قضى o öz məqsədinə çatdı

– لَبَبَةٌ 1) süd məhsulları istehsalı

– لَبَبَةٌ 2) ətirli qatran, buxur; شاميّة ~
kanifol; 2) saqqız

– لَبَبٌ c. اَلْبَلُّ 1) süd; الابل ~ dəvə südü;
~ və ya زبَادِيٌّ ~ qatıq; حليب ~ təzə sa-
ğılmış süd; الخَضُّ ~ yağ çalma; اَيْرَانٌ ~
çürümüş süd; علب ~ bankalarda olan süd;

مجمد ~ qatılaşdırılmış süd; مجفف ~ quru süd;
 مقطوع ~ süzmə, qatıq; ~ وصل zərdab, serum;
 ~ ميزان laktometr; ~ ابيض كاله qar kimi ağ,
 süd kimi ağ; ~ على العسل ~ صار مثل اله bad. (ki-
 minləsə مع) nəvazişlə, şəfqətlə hərəkət et-
 mək; 2) həmç. اله النبات ~ və ya النباتي bot. süd
 şirəsi; ~ مسمار ağız (süd); ~ سن süd dişi
 – لَبْنٌ topl. bişməmiş, çiy kərpic (daha
 çox gildən və samandan); saman
 – لَبْنَات kim. laktat, süd turşusu duzu
 – لَبْنَةٌ c. لَبْنَةٌ, لَبْنَةٌ – (bir dənə) bişməmiş, çiy
 kərpic
 – لَبْنِي süd (sif.); süd rəngində; südlü; غدة
 ~ süd vəzisi
 – لَبْنِي bot. 1) stiraks, storaks; 2) əsil qatıq-
 otu, zərdab otu
 – لَبْنِيك süd; südlü; ~ الحامض süd turşusu
 – لَبْنِيَّة südlü yemək
 – لَبْنِيَّات c. süd məhsulları
 – لَبْنٌ süd verən, sağmal
 – لَبْنَات c. məməlilər, məməli heyvanlar
 – لَبْنَةٌ bot. Misir xaçgülü
 – لَبْنٌ 1) yan taxta, üst tir (qapıda); 2) (pən-
 cərənin) çərçivəsi
 – لَبْنٌ 2) həmç. ترکی ~ rahatülhülqum; şir-
 niyyat, şirni
 – لَبْنٌ 1) süd üçün süzgəc, filtr; 2) kərpic
 istehsalı üçün qəlib
 – لَبْنَةٌ 1) süd ferması; 2) süd dükkanı (süd
 məhsulları satılan yer)
 – لَبْنٌ c. مَلْبِنٌ qaşığı
 لَبْنٌ Livana aid etmək, livanlaşdırmaq; لَبْنٌ
 livanlıya oxşamaq, bənzəmək
 – لَبْنَانِي 1. Livan (sif.), Livana aid; 2. li-
 vanlı
 – لَبْنَةٌ livanlaşdırma

لَبْنَةٌ = لَبْنَاتٌ c. لَبْنَةٌ

لَبْنَةٌ II لَبْنِي (1) budur, mən sənin qar-
 şındayam – sözlərini demək; 2) (nəyəsə) hay
 vermək, cavab vermək; ~ الدعوة ~ dəvəti qə-
 bul etmək; 3) tabe olmaq, itaət etmək, qulaq
 asmaq, (səsə tərəf) getmək; ~ نداء ربه ~ o vəfat
 edib

– لَبْنِيَّة (1) تَلْبِيَّةٌ budur, mən sənin qarşında-
 yam – sözlərini demə; 2) qəbul etmə (məs.
 dəvəti); 3) hazırlıq; 4) həssaslıq, qayğıkeş-
 lik, xeyirxahlıq

– لَبْنِيك budur, mən sənə qarşıdayam (həcc
 mərasimini yerinə yetirərkən deyilir)

I لَبْنٌ (əlu) لَبْنٌ 1) əzmək, toza çevirmək;
 2) yoğurmaq (xəmir); 3) dil-boğaza qoyma-
 maq, çərənləmək, laqqırtı vurmaq, qırılma-
 maq; ~ وعجن في كلامه لَبْنٌ çərənləmək, çərən-
 çilik etmək

– لَبْنٌ cəfəngiyat, boş danışmaq, boş söhbət;
 ~ وعجنه kiminsə boş danışığına səbirlə
 qulaq asmaq

– لَبْنَاتٌ boşboğaz, çoxdanışan, çərənçi, gə-
 vəzə, həzzə

– لَبْنَةٌ c. لَبْنَةٌ – boş şey, əhəmiyyətsiz şey

– لَبْنٌ c. لَبْنٌ – litr

– لَبْنٌ kim. lakmus

– لَبْنٌ II لَبْنٌ latinləşdirmək

– لَبْنٌ topl. 1) tar. romalılar; 2) köhn. ka-
 toliklər

– لَبْنِيَّة latin -i [-i]; الحروف الهجائية latin hərfləri,
 latin əlifbası; الهجائية latin dili

– لَبْنٌ latinləşdirilmiş (əlifba haqqında)

– لَبْنٌ c. اللواتي bax: أ – ə

I لَبْنٌ (ə) لَبْنٌ fısiltili səsləri (s, z) fısiltili
 səslər (ş, j) kimi tələffüz etmək; r və l sə-
 slərini düzgün tələffüz etməmək

– لَتَمَّ q. لَتَعَاءُ c. لَتَعَاءُ fısilətli səsləri (s, z) fısilətli səslər (ş, j) kimi tələffüz edən; r və l səslərini düzgün tələffüz etməyən

– لَتَمَّ fısilətli; r və l səslərini düzgün tələffüz etməmə

I لَتَمَّ (i) لَتَمَّ 1) öpmək; 2) üzü örtüklə, pərdə ilə örtmək (*qadın haqqında*); II لَتَمَّ üzü örtmək (*qadın haqqında*); maska taxmaq (*məs., cərrah haqqında*); III لَتَمَّ öpüşmək; V لَتَمَّ özünü bürümək, örtmək (*nə ilə*); VIII لَتَمَّ örtüklə örtülmək

– لَتَمَّ عِنَّا... اطام الـ عن... لَتَمَّ c. لَتَمَّ tor, duvaq; ...
və ya ... عن الـ (ازاح) مَعَاز. üstünü açmaq

– لَتَمَّ c. لَتَمَّ öpüş, busə

– لَتَمَّ مَلَمَّ, مَلَمَّ örtüklə örtülmüş; duvaqla örtülmüş

– لَتَمَّ لَتَمَّ, لَتَمَّ diş əti, damaq

– لَتَمَّ diş əti, damaq (*sif.*); *fon.* dişarası; (ث, ذ, ظ) لَتَمَّ dişarası samitlər

– لَتَمَّ لَتَمَّ (ə) لَتَمَّ damcı-damcı şirə, terpentin ifraz etmək (*bitkilər haqqında*)

– لَتَمَّ şirə, terpentin

I لَجَأَ (i/ə) لَجَأَ 1) sözünün üstündə durmaq, inadçılıq göstərmək (*nədə*); israr etmək, inad etmək, təkid (*nədə*); 2) zəhlətökən, bezikdirən olmaq; zəhlə tökmək, bezdirmək, təngə gətirmək (*kimi*); 3) təzyiq etmək, zülm etmək, üzmək, sıxmaq (*kimi*); III لَجَأَ mübahisə etmək, deyişmək, höcətləşmək; VIII لَجَأَ guruldamaq, coşmaq, təlatümə gəlmək (*dəniz haqqında*)

– لَجَأَ inadlı, təkidli, israrlı, sözünün üstündə duran, inadçıl

– لَجَأَ c. لَجَأَ girdab, burulğan; dərinlik; derya

– لَجَأَ 1) dibsiz, dibi olmayan; 2) coşqun, dalğalı; gurultulu, həyəcanlı

– لَجَأَ inad, israr, səbat, mətanət

– لَجَأَ 1) inadlı, israrlı, inadçıl, sözünün üstündə duran; 2) zəhlətökən, bezdirici, usandırıcı; 3) coşqun, dalğalı; gurultulu, həyəcanlı

– لَجَأَ səs, gurultu, uğultu

– لَجَأَ c. لَجَأَ, لَجَأَ girdab, burulğan; dərinlik, derya; ~ بعد ~ عدا عليه الماء ~ بعد ~ عدا su dalğa-dalğa onun üstünə çırpılırdı

– لَجَأَ *bax:* لَجَأَ

– لَجَأَ dibsiz, dibi olmayan; dərin; girdab (*sifət kimi*); coşqun, dalğalı; həyəcanlı; ~ بحر coşqun dəniz

I لَجَأَ 1) sığınacaq axtarmaq; 2) müraciət etmək (*kimə-nəyə*); الـ ~ الخداع و المداورة hiyləyə, yalana əl atmaq; 3) qaçmaq (*hara*); II لَجَأَ əl atmağa, qaçmağa məcbur etmək, vadar etmək (*nəyə*); IV لَجَأَ 1) sığınacaq axtarmağa məcbur etmək; 2) qaçmağa və ya müraciət etməyə vadar etmək (*nəyə*); 3) gizlətmək, sığınacaq vermək; müdafiə etmək, qorumaq; امره إليه ~ öz işini kiməsə həvalə etmək, tapşırmaq; VIII لَجَأَ 1) gizlətmək; 2) sığınacaq axtarmaq; sığınacaq istəmək (*kimdən*); 3) qaçmaq; əl atmaq (*nəyə*)

– لَجَأَ sığınacaq, müdafiə axtarışı; منحه الـ السياسي kiməsə siyasi sığınma hüququ vermək

– لَجَأَ 1. sığınacaq, daldalanacaq yer ax-taran; 2. qaçqın; mühacir

– لَجَأَ tısbağa

– لَجَأَ sığınacaq axtarışı; müraciət etmə, əl atma (*nəyə*); الـ السياسي kiməsə siyasi sığınma hüququ vermək

– لَجَّيْتُ = مُلْتَجِيٌّ –
 – لَجَّيْتُ c. مَلَجِيٌّ 1) daldalanaq; sığınacaq; ~ الشيوخ (العجزة) ~ yaşlıların evi; ~ الأيتام ~ یتیمlərin evi; qocalar evi; العميان ~ korlar üçün ev; القاهرة ~ profilaktori (fahişələr üçün müalicə-profilaktika müəssisəsi); 2) bomba sığnağı, bombadan qorunmaq üçün yer
 I لَجِبُ (ə) coşmaq, guruldamaq, təlatümə gəlmək (دَنِيز، كُوتْلَهَ هَاقْ قِندَا)
 – لَجِبُ səs-küyü, qışqırtı, bağırçı
 – لَجِبُ 1) səs-küylü; 2) böyük (ORDU HƏQ- QINDA)
 لَجَّجَ kəkələmək, dili dolaşmaq; aydın danışmamaq, dolaşa-dolaşa danışmaq; donquldanmaq, burnunun altında danışmaq; لَجَّجَ = تَلَجَّجَ
 – لَجَّجَ 1. aydın danışmayan; 2. pəltək, kəkə
 – لَجَّجَ dili topuq çalan, aydın danışmayan; ~ الحق الباطل و الباطل و الباطل
 – لَجَّجَ kəkələmə, pəltəklik, hıqqanma; donquldanma, burnunun altında mızıldanma
 I لَجَمُ (u) 1) tikmək; 2) cilovlamaq, yüyənləmək, noxtalamaq; qarşısını almaq, həddini bildirmək; ~ المعتدين ~ təcavüzkarlara həddini bildirmək; II لَجَمَ cilovlamaq, yüyənləmək (at); IV تَلَجَّمَ cilovlamaq, yüyən taxmaq; cilovunu çəkmək, qarşısını almaq, həddini bildirmək; ~ المسعورين ~ bəd. qudurğanlara, azğınlara həddini bildirmək; ~ لسانه ~ obr. a) susmaq, dinməmək; b) kimisə susdurmaq, susmağa məcbur etmək; V تَلَجَّمَ 1) cilovlanmış, yüyənlənmiş olmaq (at haqqında); 2) cilovu çəkilməmiş, qarşısı alınmış olmaq
 – لَجَمَ c. لَجَامَاتٌ ~ لَجَمٌ yüyən; حديد ~ dəhnə, yüyən ağızlığı

– لَجَّجَ , مُلَجَّمٌ cilovlanmış, yüyənlənmiş; qabağı alınmış
 I لَجَنٌ (ə) yarışmaq (nəyə →)
 – لَجَانٌ c. لَجْنَةٌ ~ idarə (he-yəti); ~ الإدارة ~ icraiyə komitəsi; ~ تنفيذية ~ mərkəzi komitə; ~ المركزية ~ dövlət müdafiə komitəsi; ~ للدفاع ~ tətillər komitəsi; 2) komissiya; ~ العامة ~ komissiyanın plenumu; ~ العلاقات الخارجية ~ xarici işlər üzrə komissiya (parlamentin nəzdində); ~ التجنيد ~ çağırış komissiyası; ~ المراقبة ~ nəzarət komissiyası; ~ مستديمة ~ daimi komissiya; ~ الامور الحقوقية ~ hüquqi məsələlər üzrə komissiya; ~ منهاج الدولة ~ dövlət plan komissiyası; 3) cəmiyyət
 – لَجِينٌ gümüş
 – لَجِينِيٌّ gümüşü, gümüş rəngli
 I لَجَّ (ə/i) yaxın olmaq (qohum haqqında); IV لَجَّ inad etmək, təkid etmək, israr etmək (nədə); ~ على inadkarlıq, səbat göstərmək (nədə); ~ على (fi), üstünü almaq (kimin); ~ في المطالبة ~ israrla tələb etmək
 – لَجَّجَ təkid, israr; mətanət, səbat, sarsılmazlıq, yenilməzlik; ~ شديد zəhlətökən, bezikdirən, usandıran; ~ في inadla, təkidlə, israrla, əl çəkmədən
 – لَجَّجَ ensiz, dar
 – لَجَّجَ yaxın qohumluq
 – لَجَّجَ ensiz
 – لَجَّجَ inadlı, inadçı, israrlı
 – لَجَّجَ 1) təkid edən; inadçı, israrlı; möhkəm, sarsılmaz, yenilməz; 2) təxirəsalınmaz, tələsik, təcili
 – لَجَّجَ 1) inadlı, israrlı, inadçı; 2) zəhlətökən, bezikdirən, usandıran

I لَحَبٌ (ə) vurmaq, döymək (*nə ilə* →);
~ بالسوط ~ qamçılamaq, şallaqlamaq

– 1) لَوَاحِبٌ c. لَاحِبٌ – enli küçə, geniş küçə;
2) el. elektrod

I لَحَذٌ (ə) 1) basdırmaq, dəfn etmək, torpağa tapşırmaq; 2) qəbir qazmaq; 3) dindən uzaqlaşmaq (في الدين); 4) kənara çıxmaq, uzaqlaşmaq (*nədən*); meyil etmək (*nəyə*); IV أَلْحَذَ 1) dəfn etmək; ~ في رسمه ~ ki-misə məzara gömmək; 2) uzaqlaşmaq, kənara çıxmaq (*nədən*); inanmamaq, etiqad etməmək; dönük, kafir olmaq; allahsız, ateist olmaq; ~ عن الدين ~ dindən uzaqlaşmaq; VIII اِلْتَحَذَ 1) ayrılmaq, uzaqlaşmaq (*nədən*); 2) meyil etmək, həvəs göstərmək (*nəyə*)

– 1) اِلْحَادٌ 1) bidət, küfr; 2) allahsızlıq, inamsızlıq, ateizm

– اِلْحَادِيٌّ ateist, ateizm (*sif.*); ~ المذهب الـ ateizm

– اِلْحَادِيَّةٌ ateizm

– لِحَادٌ qəbirqazan, məzarçı

– من المهد لِحَادٌ qəbir, məzar; ~ لِحَادٌ c. لِحَادٌ, لِحَادٌ من المهد ~ *məsəl.* beşikdən qəbrədək; ~ بعث من الـ nəyisə dirçəltmək

– 1) مَلَاِحِدَةٌ c. مُلْحِدٌ 2) allahsız, ateist

I لِحْسٌ (ə) 1) yalamaq, yalayıb təmizləmək; 2) yemək, aşırmaq; 3) *məch.* dəliltəhər, başına hava gəlmiş olmaq; dəli, ağılsız, dəlisov olmaq; ~ بالكرباج ~ qamçı ilə döymək, qamçılamaq, şallaqlamaq; ~ وعده ~ vədini tutmamaq, vədinə xilaf çıxmaq, sözüünə əməl etməmək; لِحْسٌ (ə) 1) yalamaq; içmək (*it, pişik haqqında*)

– يالاما; içmə (*it, pişik haqqında*)

– 1) لِحْسَةٌ 1) yalama (*bir dəfə*); 2) əqli, zehni qəribəlik, anormalıq, qeyri-adilik

– 1) مَلْحُوسٌ 1) yalanmış; 2) yüngülxasiyyət, yelbeyin, yüngül; gicbəsər, dəlisov, havalı; 2) dəli, cinli, dəlisov

~ خالq dil. çünki, belə ki, necə ki; yoxsa; bir az sağa get, çünki qabağındakı yer dəridir!

I لِحْظٌ (ə) 1) baxmaq, göz yetirmək; görmək, hiss etmək; 2) əməl etmək, riayət etmək, gözləmək; III لَاحِظٌ 1) diqqətlə baxmaq, müşahidə etmək, görmək; ... يُلَاحِظُ ان... görmək olar ki..., görünür ki...; 2) izləmək, nəzarət etmək (*nəyisə*); nəzarət etmək, yoxlamaq; 3) idarə etmək, baxmaq; 4) qeyd etmək, işarə etmək; VI تَلَاَحَظُ bir-birinə baxmaq

– لَوَاحِظٌ c. لَاحِظَةٌ göz

– لَاحِظٌ, لَاحِظٌ c. لِحْظٌ gözün xarici küncü

– لَاحِظٌ c. لِحْظٌ baxış, nəzər

– لِحْظَةٌ an, ləhzə, göz qırpmı; ~ في bir göz qırpmında, bir anda; لِحْظَةٌ dərhal,

həmin dəqiqə; لِحْظَتُهَا həmin anda; ~ في آخر son anda; لِحْظَتُنِي göz qırpmında, həmin anda

– لِحْظِيٌّ ani, fəvri

– مَلَاَحِظٌ görünən, müşahidə olunan; ~ والـ

... görmək olar ki, ...; görünür ki, ...

– 1) مَلَاَحِظٌ 1. izləyən, müşahidə edən; 2. gözətçi, baxıcı, nəzarətçi, müşahidəçi; inspektor; kontrolçu (*məs., sex*)

– 1) مَلَاَحِظَةٌ c. مَلَاَحِظَةٌ 1) nəzarət etmə, göz yetirmə; nəzarət; 2) qeyd, işarə, haşiyə

– 1) مَلَاَحِظٌ c. مَلْحَظٌ 1) baxış; 2) qeyd, fikir, mülahizə

– مَلْحُوظَةٌ c. مَلْحُوظَةٌ qeyd, işarə, haşiyə

I لَحَفَ (ə) örtüklə (*yorğanla*) örtmək, bürümək; IV اَلْحَفَ 1) örtüklə (*yorğanla*) örtmək, bürümək; 2) əl çəkmək, qəmiş olmaq, inad göstərmək; عليه في الاحلح ~ çox inadçı olmaq, israrlı olmaq; V تَلَحَّفَ üstünü örtmək, yorğana bürünmək; VIII اَلْتَحَفَ üstünü örtmək, (*nədənsə*) yorğan kimi istifadə etmək, bürünmək (*nə ilə təs. h. və ya* →); الجَوْ ~ sığınacağı, daldalanacağı olmamaq

– اَلْحَفَ əl çəkməmə, yapışma; inad, israr, sözünün üstündə durma

– لَحَفَ c. اَلْحَفَ, yorğan, adyal, örtük

– لَحَفَ ətək, dib (*dağın*)

– لَحَفَ c. مَلْحَفٌ = مَلْحَفٌ

– لَحَفَ c. مَلْحَفٌ 1) yorğan, adyal; örtük;

2) plaş, bürüncək

I لَحَقَ (ə) لَحَاقٌ, لَحُوقٌ 1) qovub çatmaq, yetişmək, yaxalamaq, tutmaq (*kimi* →) ~ نفسه; birdən ayılmaq (*məs., ağızdan söz qaçırtmaq üçün*); 2) tutmaq, vaxtında çatmaq, yetişmək (*məs., qatarı*); حَتَّ الخَطَى لِيَلْحَقَ اَوَّلٌ محاضرة mühazirənin əvvəlinə gecikməmək üçün tələsmək; 3) (*kiminsə*) payına düşmək, bəxtinə çıxmaq, qismət olmaq (*kimə* →); 4) başına gəlmək, üz vermək, bürümək (*xəstəlik və s. haqqında*); ~ التغيير onun həyatında dəyişiklik baş verdi; لَحَقْتَهُ اضْرَارٌ ona ziyan dəydi; 5) qoşulmaq, birləşmək (*kimə-nəyə* →) ~ بالخدمة ~ xidmətə başlamaq; ~ بعالم ~ الخلود *obr.* ölmək, canını tapşırmaq; 6) yapışmaq, tutmaq (*nəyi-kimi*), dalınca getmək, ardınca etmək (*kimin-nəyin*), (*kimdən-nədən sonra*) olmaq; 7) məxsus, xas olmaq, aid olmaq (*nəyə* →) ~ الى; 8) (*nəyisə*) əvvəl, qabaq etmək; III لَاحَقَ 1) daim (*kiminləsə*) olmaq; 2) izləmək, güdmək, təqib etmək; 3) (*ki-*

misə) qovub çatmağa cəhd etmək, (*kiminsə*) ardınca getmək; لم يلاحقه o ona çatmadı; 4) diqqətlə izləmək, müşahidə etmək (*nəyisə*); تحصيله بمطالعة الكتب ~ o, kitabları oxumaqla öz biliyini artırmaqla məşğul idi (*şəxsi təhsillə məşğul idi*); IV اَلْحَقَ 1) birləşdirmək, əlavə etmək (*nəyə* →); ilhaq etmək, zorla birləşdirmək, zəbt etmək; 2) qeydlər vermək (*nəsrə*); 3) vermək, yetirmək (*məs., zərər, ziyan – kimə* →); ~ به خسائر فاحشة ~ kiməsə ağır itkilər vermək; ~ به اضْرار ~ kiməsə zərər yetirmək; 4) müvəqqəti olaraq göndərmək (*nəyə* →); ~ بالمدرسة ~ kimisə məktəbə qoymaq, düzəltmək, təyin etmək; 5) qoşmaq (*məs., vaqonu qatarə* →); VI تَلَاحَقَ 1) çox yaxın olmaq (*məs., təhlükə haqqında*); 2) bir yerə yığılmaq, toplaşmaq; 3) bir-birini qovmaq, qovub yetişmək; bir-birinin dalınca gəlmək, bir-birinin ardınca gəlmək; dalbaldan getmək; ardıcıl baş vermək; ~ انفاسه ~ sürətlə nəfəs almaq; tənənəfəs olmaq, tövşümək; VIII اَلْتَحَقَ birləşmək, qoşulmaq (*nəyə* →); daxil olmaq, girmək (*nəyə* →) ~ daxil olmaq (*hara* →); ~ بالخدمة ~ xidmətə başlamaq; ~ بالرفيق الأعلى ~ məktəbə girmək; ~ بالرفيق الأعلى ~ *və* ~ بجوار ربِّه ~ ölmək, keçinmək, canını tapşırmaq; X اِسْتَلْحَقَ 1) çəkmək; cəlb etmək; birləşdirmək; qoşmaq; ~ *hiq.* kimisə öz oğlu elan etmək; 2) birləşmək; qoşulmaq

– اَلْتَحَقَ birləşmə, daxil olma; qoşulma, daxil olma, girmə; ~ شروط qəbul şərtləri (*məs., universitetə*)

– اَلْحَقَ 1) birləşdirmə, əlavə etmə; ilhaq etmə, zəbt etmə, zorla birləşdirmə; 2) müvəqqəti göndərmə, ezam etmə; ... لَ نə-yəsə əlavə olaraq

– لِحَاقَاتٌ c. 1) ilhaq, qəsbkarlıq; 2) əlavələr
– لَاحِقٌ 1) qovub çatan; 2) qoşulan, birləş-
dirilən; 3) ardınca gələn, sonradan gələn,
sonrakı; سابق و~ النشاط sonraki fəaliyyət; ~
a) keçmiş və indiki; b) sələf və xələf, sələf
və varis; سابقا و~ əvvəllər və gələcəkdə;
əvvəl və sonra

– لَوَاقٍ c. لَاحِقَةٌ 1) ikincidərəcəli; əlavə,
kənar və ya (nə iləsə) bağlı vəziyyət, şə-
rait; 2) sonraki hadisə; و~ لَوَاقِهِ əvvəl-
lər onun başına gələn hadisələr və sonralar
onun başına gələn hadisələr; 3) qram. şə-
kilçi

– لَاقٌ 1) yaxalama, tutma, haqlama; 2) bir-
ləşmə (nə ilə →)

– لَاقٌ = لَاقٌ

– لَحَقٌ 1) əlavə (məs., jurnal); 2) topl. tə-
rəfdar, məsləkdaş

– مَلْحَقٌ 1) bir-birini qovan; bir-birinin
dalınca; axın-axın gələn; 2) bir-birinin ar-
dınca çıxan (məs., kitab nəşri, kitab çapı haq-
qında); رَدَوَهُ فِي انْفَاسٍ ~ onlar təngnəfəs
halda (tövşüyə-tövşüyə) bunu təkrar etdilər

– مَلْحَقَةٌ dalınca düşmə, izləmə; təqib etmə,
təqib

– مَلْحَقٌ 1. 1) birləşdirilmiş; ilhaq edilmiş,
zəbt edilmiş; 2) əlavə edilmiş, artırılmış;
əlavə, əlavə verilən, üstəlik verilən; 2. 1) at-
taşə, agent; بحري ~ dəniz üzrə attaşə; تجاري ~
ticarət üzrə attaşə; ثقافي ~ mədəniyyət üzrə
ataşə; صحفي ~ press-ataşə; عسكري ~ hərbi
ataşə; 2) c. مَلْحَقَاتٌ , مَلْحَقٌ əlavələr (qəzetə,
jurnal və s.); الدهان وملحقاته boya və əlavə
materiallar; الروماتزم وملحقاته revmatizm və
onunla bağlı yaranan xəstəliklər; c. birləş-
dirilmiş, ilhaq edilmiş torpaqlar

– مَلْحَقٌ 2 مَلْحَقٌ c. مَلْحَقٌ : مَلْحَقَاتٌ : مَلْحَقٌ 2 مَلْحَقٌ
imtahanlar

1) لَحْلَحَ getmək, uzaqlaşmaq; 2) (yerindən
عن) tərپənmək; 3) diri, diribaş, zirək, çevik
olmaq; تَلَحَّحَ tərپənmək, dəbərmək, yerindən
oynamaq

– لَحْلَاحٌ bot. qanqal

– لَحْلَحَةٌ diribaşlıq, çeviklik, zirəklik

– مَلْحَقٌ diri, diribaş, çevik, zirək

I لَحْمٌ (u) لَحْمٌ 1) düzəltmək, yamamaq,
yamaqlamaq; bitişdirmək, bağlamaq, bənd-
ləmək; الحديث ~ söhbəti davam etdirmək,
söhbətə davam etmək; 2) lehimləmək, le-
himləyib bitişdirmək, qaynaq etmək (metal-
lari); بالكهرباء ~ elektrik qaynağı ilə birləş-
dirmək; 3) bitişmək, sağalmaq (yara haq-
qında); 4) əzab vermək, içini yemək, yan-
dırmaq, öldürmək, qovurmaq (nifrət haq-
qında); 5) məch. öldürülmək; لَحْمٌ (u) لَحْمَةٌ
ətli, cüssəli, canlı, kök, tosqun, iri olmaq;
1) لَحْمٌ (ə) لَحْمٌ 1) yırtıcı, ötyeyən olmaq; 2) yapış-
maq (nəyə →); qalmaq (harada →); III لَحْمٌ
1) himləmək, qaynaq etmək (metallari);
IV لَحْمٌ = III; VI تَلَحَّحَ 1) döyüşmək, müba-
rizə aparmaq; 2) birləşmək, ilişmək; bağlan-
maq; birləşmək, sıxlaşmaq; yanaşı, bitişik
olmaq, yanaşmaq; 3) lehimləmək, qaynaq
edilmək (metallar haqqında); VIII اِلْتَحَمَ
1) döyüşmək, mübarizə aparmaq (kiminlə
→); 2) birləşmək, ilişmək; bağlanmaq;
3) sağalmaq, bitişmək (yara haqqında); bi-
tişmək (sümük haqqında)

– اِلْتِحَامٌ 1) vuruşma, döyüş, dava; əlbəyaxa
döyüş, üz-üzə döyüş; 2) əlaqə; birləşmə;
bitişmə, qovuşma; 3) fiz. qoşqu qüvvəsi

– تَلْحُمٌ 1) döyüş, vuruş, dava, vuruşma, savaş; 2) birləşmə, bağlanma, qoşulma; 3) qaynaq, lehimlənmə, lehimləmə; 4) bitişiklik, bütövlük; sıxlıq, birlik, yekdillik
 – لَاحِمَةٌ 1 لَاحِمٌ c. لَاحِمَةٌ, yırtıcı
 – لَاحِمٌ 2 قَایناقچی, qaynaq ustası
 – لِحَامٌ 1 lehimləmə, lehimlənmə; qaynaq; واپور الە ~ elektrik qaynağı; بالاکسیجین ~ oksigenlə qaynaq; ذاتی ~ qaz qaynağı; واپور الە lehim(ləmə) lampası
 – لِحَامٌ 2 c. اِتْ – lehim
 – لِحَامٌ 1) qəssab, ətsatan; 2) lehimçi, lehimləyici; qaynaqçı, qaynaq edən usta; کهربائی ~ elektrik qaynaqçısı; واکسیجین وکهرباء ~ elektrik qaz qaynaqçısı
 – لِحَامَةٌ ətlik, köklük, tosqunluq; dolğunluq, böyüklük, irilik
 – لِحَامَةٌ qaynaqçı peşəsi; عامل الە qaynaqçı, qaynaq edən usta
 – لِحْمٌ ətli, kök, tosqun; dolğun, böyük, cüssəli, iri
 – لِحْمٌ 1 lehimləmə; qaynaq
 – لِحْمٌ 2 c. لِحْمٌ, لِحْمَانٌ 1) ət; bədən, cisim; أبيض ~ (quşun, balığın) ağ ət; أحمر ~ yağsız ət, yavan ət; البقر ~ və ya البقرى mal ət; الجمال ~ dəvə ət; الجاموس ~ camış ət; الخنزير ~ donuz ət; العجالي ~ və ya العجالي القوي ~ qoyun ət; الضأن ~ və ya الغنم ~ qoyun ət; الكونسلر ~ qıymə, çəkilmiş ət; اللحم المقددة ~ konservləşdirilmiş ət; اللحم المتلجة ~ dondurulmuş ət; 2) (meyvalərin) ləti; الاسنان ~ diş ət; ما اكل ~ canı canından, qanı qanından; kiməsə şər atmaq, iftira atmaq, böhtan atmaq; بطنه ~ علی heç nə yemədən; ac qarnına

– لِحْمَةٌ 1) bir tikə ət; ət; 2) bağlayıcı, birləşdirici maddələr (vayışqan, əhəng və s.); 3) arğac (toxuculuqda)
 – لِحْمَةٌ 1) qohumluq; qohum; 2) arğac
 – لِحْمِي ət (sif.), ətli, canlı, kök
 – لِحْمِيَّةٌ tib. qranulyasiya; artıq ət (yara yanında); الانف ~ tib. adenoid; العين ~ anat. konyunktiva (göz qapağını gözə birləşdirən selikli qişa)
 – لِحْمِيَّاتٌ c. ət yeyən, yırtıcı heyvanlar
 – لِحْمٌ = لِحِيمٌ
 – لِحْمٌ birləşdirilmiş, bir-birinə bağlanmış
 – مَلْتَحِمَةٌ 1) anat. konyunktiva; 2) التهاب الە konyunktivit (göz qapağının selikli qişasının iltihabı)
 – مَلْحَمَةٌ c. مَلْحَمٌ 1) qanlı vuruşma; dava, döyüş, savaş; qırğın; 2) ədəb. qəhrəmanlıq poeması, epopeya
 – مَلْحَمِيٌّ qəhrəmanlıq -i [-i]; epik
 I لِحْنٌ (لحن) 1) düzgün danışmaq; qrammatik qaydalara riayət etmədən danışmaq (əsasən də, hal şəkilçilərini demədən); 2) işarə etmək, kinayə etmək, söz atmaq (kimə -); لِحْنٌ (ə) başa düşmək, anlamaq; II لِحْنٌ 1) musiqiyə salmaq, bəstələmək; harmonizasiya etmək; في القراءة ~ avazla oxumaq; 2) oxumaq; III لِحْنٌ başa salmaq, anlatmaq; işarə etmək, eyhamla bildirmək
 – تَلْحِينٌ c. تَلْحِينٌ 1) harmonizasiya, musiqili kompozisiya; 2) intonasiya ilə ifadə etmə; 3) oxuma; nəğmə
 – لِحْنٌ c. لِحْنٌ, لِحُونٌ 1) səs (musiqili); 2) nəğmə, hava; ton, melodiya; الموسير ~ mus. marş; جنائزي ~ matəm havası; kədarli musiqi; 3) nitq, dil; dialekt; ليس هذا به o belə

danışdır; 4) səhv, yanlışlıq (*nitqdə*); 5) mənə; القول ~ sözün mənası

- لحنٌ başa düşən, anlayan; anlaqlı, dərrakəli
- مَلْحُنٌ c. şərti dil, arqo
- مَلْحَنَةٌ c. ات. arqo, jarqon
- مَلْحَنٌ 1) bəstəkar; 2) müğənni, xanəndə
- مَلْحُونٌ yanlış, düzgün olmayan, doğru olmayan

I لحي (لحي) (u) لَحَا (لحو) I qa-bığıny soymaq, sıyımaq; 2) danlamaq, məzəmmət etmək, qınamaq, tənə vurmaq; söymək; təhqir etmək; III لَحَى 1) bir-biri ilə dalaşmaq; bir-birini məzəmmət etmək, qınamaq; mübahisə etmək, deyişmək, höcətləşmək; 2) mübarizə aparmaq; VI تَلَحَّى bir-birini söymək, abırını tökmək; VIII التَحَّى saqqallı olmaq, saqqal buraxmaq, saqqal saxlamaq

- لَحَى saqqallı
- لِحَاءٌ c. الْحِيَّةُ, لحي qabıq; beyin qabığı
- لِحَاءٌ² bir-birini məzəmmət etmə, pisləmə; mübahisə, deyişmə, höcətləşmə, çənə-ləşmə
- لَحَى¹ məzəmmət, töhmət, danlaq, tənə, pisləmə, qınama, söymə, söyüş
- لَحَى² c. لحي 1) çənə; 2) buxaq
- لَحَى = لَحْيَانِي
- لحي saqqal; obr. o (k.)

onun (q.) əlində alətdir; o (k.) onun (q.) sözü ilə oturub-durur

- مَلْحَاةٌ 1) dalaşma, söyüşmə, küsüşmə, höcətləşmə, deyişmə; mübarizə; 2) mübarizə
- مَلْحَجٌ = أَلْحَى ; zool. qrif (keçal karkas)

لحوس yalamaq

– لحوسَةٌ yalama

(لخ) IV ألخ öyrənmək, araşdırmaq, hərtərəfli öyrənmək (*nə haqda* علی)

لخبط qarışdırmaq; dolaşdırmaq, səliqəsiz hala salmaq, dağıtmaq, xarab etmək; تلخبط qarışmaq, dolaşmaq, səliqəsiz hala gəlmək, dağılmaq, xarab olmaq

– لخبطة 1) qarışıq, qarışıqlıq, dolaşlıqlıq, səliqəsizlik, pozma, pozulma, xarab edilmə, xarab olma; 2) yığın, tıxanma, maneə, əngəl, ilişik; hərəkətin dayanması

– ملخبط 1. dağınıq, səliqəsiz, nizamsız, qarışıq, dolaş; 2. düdəmə, mələz

II لخص qısa ifadə etmək, mahiyyətini çatdırmaq, xülasə etmək, yekun vurmaq, ümumiləşdirmək, ümumi nəticə çıxarmaq, yekunlaşdırmaq; نتائج العمل ~ iş yekun vurmaq; V تلخص 1) qısa ifadə edilmək, müxtəsər şərh olunmaq, yekunlaşdırılmaq, xülasə edilmək, ümumiləşdirilmək; 2) mün-cər olmaq (*nəyə* في)

– تلخيص qısa xülasə, yekunlaşma

– ملخص 1. qısa ifadə edilmiş, müxtəsər şərh edilmiş; 2. xülasə, nəticə, mahiyyət; məlumat

– ملخصات c. xülasə; sitat; çıxarış

لخفن pozmaq, qarışdırmaq, xarab etmək

لخافة c. لخافة yastı ağı

لخف زəiflətmək, üzümək, sarsıtmaq, xarab etmək, laxlatmaq; لالخف laxlamaq; zəifləmək, əldən düşmək, haldan düşmək, üzülmək

– لخالخائي fon. ərəbcə pis tələffüz

– لخالخة 1) laxlama, pozulma; 2) pozğunluq, zəiflik

I لخم (u) لخم 1) üzünə şillə, şapalaq vurmaq; 2) sıxışdırmaq, çətinləşdirmək

- akula, köpək balığı; barrakuda
- لَحْمَةٌ, لَحْمَةٌ 1. yöndəmsiz, biçimsiz, əndəzəsiz; 2. ağırtərpənən, əliəğır, ləng; ölüvay, ləng
- لَحْمَةٌ 1) kefsizlik, naxoşluq, süstlük, əzginlik, nasazlıq; ~ به o özündə deyil; 2) karıxma, özünü itirmə, çaşma, çaşqınlıq; çətinlik, maneə, əngəl
- لَحْمِيَّةٌ ağırlıq, ağırtərpənmə, yavaştərpənmə, lənglik; yöndəmsizlik, biçimsizlik
- لَحْمِيُونٌ : لَحْمِيُونٌ tar. ləxmilər
- I لَحْنٌ (ə) iylənmək, pis iy vermək
- لَحْنٌ q. لَحْنٌ c. لَحْنٌ 1) iyli, üfunətli, qoxumuş; 2) sünnət edilməyən
- I لَدَّ (ə/u) لَدَّ düşmənçilik etmək, ədavət bəsləmək, dalaşmaq, savaşımaq, arası dəymək; II لَدَّ 1) rüsvay etmək, biabır etmək, ləkələmək, bədnam etmək (*kimi* -); 2) həyəcana salmaq, təşvişə salmaq, karıxdırmaq; III لَدَّ 1) barışığa yer qoymadan düşmənçilik etmək, bərk savaşımaq, möhkəm dalaşmaq; 2) müdafiə etmək, qorumaq (*kimi* عن); V لَدَّدَ donub qalmaq, mat qalmaq, quruyub qalmaq
- لَدَّ q. لَدَّ c. لَدَّ qatı, barışmaz; qəddar (*düşmən*)
- لَدَّدَ çəkişmə, nifaq, ədavət, barışmaz düşmənçilik; barışmazlıq
- لَدَّدٌ = لَدِيدٌ, لَدِيدٌ
- لَدَّدَةٌ qatı, barışmaz düşmənçilik
- I لَدَّ (ə) لَدَّ 1) dişləmək, sancmaq; 2) yaralamaq; 3) fisiltılı səsləri (s, z) fişiltılı səslər (ş, j) kimi tələffüz etmək; r və l səslərini düzgün tələffüz etməmək; V لَدَّدَ dişlənmiş, çalınmış, sancılmış olmaq

- لَدَّ q. لَدَّ c. لَدَّ fisiltılı səsləri (s, z) fişiltılı səslər (ş, j) kimi tələffüz edən; r və l səslərini düzgün tələffüz etməyən
- لَدَّ 1) dişləmə, sancma, batırma, batırılma; 2) fisiltılılıq
- لَدَّ c. لَدَّ ...vurmuş, ...sancmış
- لَدَّ dişlənmiş, sancılmış, çalınmış, vurulmuş
- I لَدَّ (i) لَدَّ şappıldatmaq, ilişdirmək
- لَدَّ أم ملدم : ملدم tib. qızdırma, titrədirib qızdırma
- I لَدَّ (u) لَدَّ 1) yumşaq, zərif, lətif olmaq; 2) plastik, elastik, əyilgən olmaq; II لَدَّ yumşaltmaq, lətif, zərif etmək; ~ الخبز (sobada) çörək qurutmaq
- لَدَّ لَدَّ, لَدَّ ətirli qatran, buxur
- لَدَّ 1) yumşaq; 2) elastiklik, plastiklik, əyilə bilmək qabiliyyəti
- لَدَّ c. لَدَّ, لَدَّ 1) yumşaq, zərif, lətif; 2) elastik, plastik, əyilgən
- لَدَّ 1) yanında; -da, -də; -m⁴; لَدَّ məndə; ~ من kimdənsə, kiminsə tərəfindən; 2) nə vaxt; ماذا تفعل انت ~...?; ~ من ..vaxtdan
- لَدَّ mistik; sirli
- لَدَّ = لَدَّ
- لَدَّ c. لَدَّ plastik material, plastmas, plastik kütlə
- ولد لَدَّ bax: لَدَّ
- لَدَّ -m⁴; -da²; nəzdində; لَدَّ onun (*var*), onda; onun yanında; لَدَّ bizim (*var*), bizdə; لَدَّ ليس مənim vaxtım yoxdur; 2) zaman, vaxt; ~ وصولي اليه... mən onun yanına gəldiyim vaxt
- I لَدَّ (i/ə) لَدَّ xoş, şirin, dadlı, ləzzətli, valehedici olmaq; II لَدَّ ləzzət vermək, həzz

vermək, nəşə vermək; V لَذَذَ ləzzət almaq, həzz almaq, zövq almaq, nəşələnmək; VIII لَذَّ zövq almaq, nəşələnmək; X اِسْتَلَذَّ hoş, ləzzətli, nəşəli hesab etmək; zövq almaq, nəşələnmək

– لَذَاذَةٌ *c.* لَذَاذٌ dadlılıq, ləzzətliklik, xoşluq

– لَذَّةٌ *c.* اذٌّ – dadlılıq, ləzzətliklik, xoşluq;

ləzzət, zövq, nəşə, həzz; *c.* gözəllik, qəşənglik, lətafət, mələhət, zəriflik, incəlik

– لَذِيذٌ *c.* لَذِيذٌ 1) ləzzətli, şirin, xoş, ləziz,

heyranedici; 2) gözəl, zərif, incə, nəfis

– مَلَذَاتٌ *c.* مَلَذَاتٌ zövq, həzz, ləzzət; fə-

rəh, səfa; *c.* gözəllik, zəriflik, lətafət, mələhət

I لَذِبٌ (ə) لَذِبٌ yapışmaq, suvaşmaq (*nəyə* →)

– لَذِبٌ ضَرْبَةٌ لَذِيبٍ yapışan, suvaşan; *bax:* ضَرْبَةٌ لَذِيبٍ لَذِيبٌ

I لَذَعٌ (ə) لَذَعٌ 1) sancmaq, vurmaq, çalmaq, dişləmək; *obr.* dili ilə kimisə sancmaq; 2) yandırmaq, dağlamaq

– لَذَاعٌ 1) yandırıcı, qaynar; 2) hərərətli, atəşin, qızğın; ruhlandırıcı; 3) acı, yandırıcı, kəskin; ~ كَاسِكٌ kəskin tənqid; ~ عِبَارَاتٌ acı sözlər

– لَوَاذِعٌ *c.* لَوَاذِعٌ 1) dişləmə, sancma, çalma; batırma, batırılma; 2) *c.* هَمَّحٌ لَوَاذِعُ الْكَلَامِ acı sözlər, sancmalar, istehzalar, rişxəndlər

– لَذَاعٌ acı, kəskin, zəhərli, tikanlı

– لَذَعَاتٌ *c.* لَذَعَاتٌ 1) dişləmə, sancma, çalma;

2) yanma; yanıq

I لَذِي (ə) لَذِي 1) yapışmaq, əl çəkməmək, qəmiş olmaq (*kimə-nəyə* →); 2) möhkəm tutmaq (*nəyə* →)

– اذٌّ لَذِي: لَذِي

I لَزٌّ (ə/u) لَزٌّ 1) birləşdirmək, bağlamaq, bəndləmək (*nə ilə* →); 2) sıxlaşdırmaq, sıxmaq (*məs., yazı yazarkən hərfləri*); لَزٌّ الْحُرُوفِ sıx-sıx, yığcam yazmaq; 3) məcbur etmək,

vadar etmək (*nəyə* (الی) لَزَّ); II لَزَزَ yığcam etmək; sıxlaşdırmaq; VIII اِلْتَزَّ yapışmaq, tutmaq (*kimə, nəyə*), daim olmaq (*kiminlə - nə ilə* →)

– لَزٌّ اِلْتِزَازٌ ilməli vint

– لَزَّازٌ, لَزَّازٌ siyirmə, rəzə, cəftə, kilid, qıfıl

– مَلَزَزٌ kip, sıx, yığcam; qalın

– صَفُوفٌ مَلَزُورٌ sıxılmış, yumulmuş; sıx; صفوفٌ

sıx sıralar

I لَزُوبٌ (u) لَزُوبٌ 1) bərk, möhkəm olmaq; əsaslı, mötəbər, sanballı olmaq; 2) yapışmaq (*nəyə* →); لَزَبٌ (ə) لَزَبٌ 1) bağlanmış, birləşmiş olmaq; 2) kip, sıx, yığcam olmaq

– لَزَبٌ 1) bərk, möhkəm; əsaslı, mötəbər, sanballı; 2) yapışmış; لَزَبٌ ضَرْبَةٌ لَزَبٍ tamamilə vacib, zəruri; ayrılmaz, ayrıla bilməyən, alınmaz, alınması mümkün olmayan; صار ضَرْبَةٌ

– لَزَبٌ 1) bərk, möhkəm; əsaslı, mötəbər, sanballı; 2) yapışmış; لَزَبٌ ضَرْبَةٌ لَزَبٍ tamamilə vacib olmaq

– لَزَبٌ az, cüzi, əhəmiyyətsiz

– لَزَبٌ ضَرْبَةٌ لَزَبَاتٌ fəlakət, müsibət; bəd-bəxtlik, bəla

I لَزَجٌ (ə) لَزَجٌ yapışmaq, suvaşmaq (*nəyə* →); V اِلْتَزَجَ yapışqan, yapışan, yapışqanlı, suvaşqan olmaq

– لَزَجَةٌ yapışqanlıq, yapışma qabiliyyəti

– لَزَجٌ yapışqan, yapışan; yapışqanlı

– لَزُوجَةٌ yapışqanlıq, yapışma qabiliyyəti, suvaşqanlıq

I لَزُوقٌ (ə) لَزُوقٌ yapışmaq, suvaşmaq (*nəyə* →); II لَزَّقَ 1) yapışdırmaq; *dan.* (nəyə) kiməsə qəbul etdirmək, sırmaq; 2) (nəyə) birtəhər etmək; IV اِلْتَزَّقَ yapışdırmaq; VI اِلْتَزَّقَ yapışmaq; VIII اِلْتَزَّقَ yapışmaq, suvaşmaq (*nəyə* →)

– لَزُوقٌ təpitmə; plastr

– لَزَقٌ birləşdirici, əlaqələndirici maddələr (*sement və s.*)

– لَزِمَ yapışqan, yapışqanlı
 – لَزِمَ qonşu; bitişik, yanaşı; بَيْتِهِ ~ mənəvim evim onun evi ilə yan-yanadır
 – لَزِمَ c. لَزِيمَةً ~ xardal ~ xardal yaxması
 – لَزِمَ = لَزُوقٌ
 I لَزِمَ (لَزِمَ) 1) lazımlı, gərəkli, zəruri, vacib olmaq; يَلْزِمُهُ هَذَا الشَّيْءُ bu əşya ona lazımdır; 2) lazım olmaq, gərək olmaq, vacib olmaq, ehtiyac olmaq; كَمَا يَلْزِمُ necə lazımdır, necə gərəkdir; 3) ayrılmamaq, ayrılmaz olmaq; 4) məntiq nəticəsində çıxmaq, irəli gəlmək (عَنْ نَادَانَ); ~ ədəb qaydalarını gözləmək; يَلْزِمُهُ ~ və ya دَارَهُ ~ evdə qalmaq; يَلْزِمُهُ (حُدُودَهُ) ~ çərçivədən çıxılmamaq, əndazədən çıxılmamaq (مَنْسَأً, ədəb çərçivəsindən); ~ susmaq, dinməmək, sükut etmək; يَلْزِمُهُ الْفَرَّاشُ ~ yataqda olmaq (xəstə haqqında); II لَزِمَ 1) kirayə vermək, icarəyə vermək; 2) podrat vermək; 3) iltizam vermək; III لَزِمَ 1) (kiminləsə) ayrılmaz olmaq, həmişə (kiminsə) yanında olmaq, (kimisə) israrla, daim təqib etmək, (kimisə) müşayiət etmək, (kimisə) yol yoldaşı olmaq; يَلْزِمُهُ مَلَاذِمَةٌ ~ kimisə kölgə kimi izləmək; 2) xas, aid, məxsus olmaq (نَايَا); 3) tutmaq, yapışmaq; riayət etmək; يَلْزِمُهُ الصَّبْرُ ~ dözmək, səbir etmək; يَلْزِمُهُ الصَّمْتُ ~ dinməmək, susmaq; IV لَزِمَ 1) üzərinə qoymaq (nə), məcbur etmək, öhdəsinə qoymaq (نَايَا); (نَايَا) məsul etmək; 2) məcbur etmək, vadar etmək (نَايَا); يَلْزِمُهُ الْفَرَّاشُ ~ kimisə yatağa salmaq (xəstəlik haqqında); VI لَزِمَ bir-biri ilə sıx bağlı olmaq; bir-biri ilə ayrılmaz olmaq; VIII لَزِمَ 1) (نَايَا) özü üçün vacib, məcburi hesab etmək; (نَايَا) tərəfdar olmaq,

riayət etmək; سياسة الحيات ~ bitərəf siyasəti dəstəkləmək; يَلْزِمُهُ أَمَاكِنُهُمْ ~ öz yerlərində qalmaq; 2) həmfikir olmaq, (fikrə) şərik olmaq; 3) riayət etmək, əməl etmək; يَلْزِمُهُ الْآدَابُ ~ ədəb qaydalarını gözləmək, ədəb qaydalarına riayət etmək; يَلْزِمُهُ الْإِحْتِرَاسُ ~ təhlükəsizliyə riayət etmək; يَلْزِمُهُ الْكِتْمَانُ ~ sirri saxlamaq; 4) (hər hansı işi) öz üzərinə götürmək; (öz üzərinə) öhdəçilik götürmək; konsessiya götürmək; X لَزِمَ 1) zəruri, vacib hesab etmək; 2) tələb etmək; zərurət yaratmaq
 – لَزِمَ c. لَزِيمًا 1) lüzum, ehtiyac, hacət; vəzifə; 2) məsuliyyət, cavabdehlik; 3) öhdəçilik, kontrakt; konsessiya
 – لَزِمَ üzərinə qoyma; məcbur etmə, vadar etmə
 – لَزِمَ 1) məcburi, vacib; يَلْزِمُهُ التَّعْلِيمُ məcburi təhsil; 2) icbari
 – لَزِمَ məcburilik
 – لَزِمَ 1) kirayə vermə, icarəyə vermə; 2) podrat vermə; 3) iltizama vermə
 – لَزِمَ 1. vacib, gərəkli, zəruri, məcburi; ~ قَدْ أَصْبَحَ لَزِيمًا ~ tamamilə zəruri oldu; يَلْزِمُهُ مِنَ الْإِجْتِزَابِ... ~ lazım olduğu kimi; 2) qram. təsirsiz (fel haqqında); 2. xalq dil. gərək ki, حضرتك ~ siz gərək ki, onu tanıyırsınız
 – لَزِمَ c. لَزِيمَةً 1) gərəkli əşya, ləvazimat; tərkib hissə; 2) hissə, detal (məşin); 3) parazit ifadə (danışqı dilində); 4) mus. nəqarət
 – لَزِمَ 1. zəruri, vacib, gərəkli, lazımlı; 2. lüzum, ehtiyac, hacət
 – لَزِمَ c. لَزِيمَةً iltizam
 – لَزِمَ lüzum, ehtiyac, hacət, tələb, tələbat; يَلْزِمُهُ عِنْدَهُ zəruri halda; يَلْزِمُهُ عِنْدَهُ ehtiyac (tələbat) olduqca

– لوَازِمَاتٌ *c.* 1) zəruri olan bütün şeylər; 2) təchizat, ləvazimat

– مُتْلَازِمٌ *sıx* bağlı olan, ayrılmaz

– مُسْتَلْزِمَاتٌ *c.* 1) zəruri şeylər, (*nə üçünsə*) gərəkli olan, tələb olunan əşyalar; ləvazimat; المكتبيّة ~ dəftərxana ləvazimatı; 2) mükəlləfiyyətlər

– مُلْازِمٌ¹ 1) zəruri, vacib; qırılmaz surətdə bağlanan, ayrılmaz; 2) xas olan, aid olan (*nəyə -*); 3) ayrılmaz, daimi; الفراش ~ yataqdan ayrılmayan, daim yataqda olan (*xəstə haqqında*)

– مُلْازِمٌ² kiçik zabit; leytenant; أولٌ ~ baş leytenant; ثانٍ ~ kiçik leytenant

– مُلْازِمَةٌ 1) əl çəkməmə, fikrindən dönməmə; bölünməzlik, ayrılmazlıq; 2) ayrılmazlıq, aidlik, xaslıq; 3) inadlı təqib; müşayiət etmə; 4) inad, sözünün üstündə durma; cəhd, səy

– مُلْتَزِمٌ 1) məcbur, bordu, mükəlləfiyyət; 2) (*nəyəsə*) cavabdeh, məsul

– مُلْتَزِمٌ 1) konsessiyaçı; 2) (*vergi*) iltizamçı

– مُلْتَزِمٌ, مُلْزِمَةٌ *c.* *ملزومٌ* *tex.* məngənə

– مُلْزِمَةٌ *c.* *ملزومٌ* (*çap olunan əsərin*) hissəsi, parçası

– مُلْزِومٌ 1) borclu, mükəlləfiyyət; 2) cavabdeh, məsul (*nəyə*)

– مُلْزِومِيَّةٌ 1) vəzifə, borc; 2) məsuliyyət, cavabdehlik

لسًا (*söz. qısal. söz.*) *xalq dil.* hələ, hələ də; hələ yox

لَسْتِيكُ, لَسْتِيكُ kauçuk; rezin

I لَسْعٌ (*ə*) لَسْعٌ 1) sancmaq, çalmaq, vurmaq, dişləmək; به بلسانه ~ dili ilə sancmaq (*kimi*); هدديني bildirmək (*kimə*), dərşini ver-

mək (*kimin*); ظهر الحصان بسوطه ~ o, atı qamçı ilə vurdu; o, atı qamçıladi; 2) sancmaq, bə-tirmə, acılamaq

– لَأْسَعٌ 1) sancan, vuran; 2) kəskin, acı, yandırıcı

– لَسْعَةٌ *c.* لَسَعَاتٌ dişləmə, sancma, çalma

– لَسِيْعٌ ...vurmuş, ...sancmış, ...çalmış, ...diş-ləmiş

– لَسِيْعٌ = مَلْسُوْعٌ

I لَسَمٌ لِسَامٌ, لَسَمٌ (*u*) لَسَمٌ dadına baxmaq

I لَسَنٌ لَسْنٌ (*u*) لَسَنٌ dalca danışmaq, qeybət etmək, yamanlamaq, pisləmək, abırını tökmək; لَسِنٌ (*ə*) لَسَنٌ natiqlik istedadı ilə fərqlənmək, gözəl və aydın danışma qabiliyyəti olmaq; II لَسَنٌ 1) kəskinləşdirmək, ciddi-ləşdirmək; 2) ələ salmaq, rişxənd etmək, lağa qoymaq, istehza etmək (*kimə* علی); III لَأْسَنٌ sözlə atışmaq; deyişmək, sözləşmək, çəkişmək, höcətləşmək

– لَسْنٌ *q.* لَسْنَاءٌ *c.* bəlağətli, fəşahətli

– لَسْنِيٌّ dilçi, dilşünas

– لَسْنِيَّةٌ dilçilik, dilşünaslıq; السامية المقارنة ~ müqayisəli semitologiya

– لَسْنَاتٌ *c.* körfəzlər, buxtalar

– لَسْنٌ, أَلْسِنَةٌ, أَلْسِنٌ dil; دار (جرى) على ~ ərəb ədəbi dili; العربية الفصحى hamının dilində olmaq; dillər əzbəri olmaq; هذا السؤال ~ كلٌ هو على ~ كلٌ واحد dolaşır; عن السنتم (سمع) bilavasitə onların dilindən eşitmək; ~ بالـ şifahi şəkildə; ~ بالـ çərənləmək, boş-boş danışmaq, boşboğazlıq etmək; ~ طويل ötkəm, dildən pərgar; الالسنة الطويلة qeybətçilər, dedi-qoduçular; ~ منطلق sərbəst olmayan dillə; ~ لـ söhbətçil, danışmağa həvəsli; ~ لـ طلق

fəsaḥətli, bəlağətli, gözəl nitq; طلاقة الـ natiqlik istedadı, gözəl və aydın danışma qabiliyyəti; الحال ~ yarımərəsmi mətbuat orqanı, qəzet, mətbuat orqanı; الحزب ~ partiyanın (mətbu) orqanı; متحدث (ناطق، متكلم) به ~ xarici işlər nazirliyi adından çıxış edən, xarici işlər nazirliyinin təmsilçisi; القوم ~ deleqat, nümayəndə; على ~ onun adından; ... حاله يقول ان... hər şeydən görünür ki, ...; ا) ikidilli; b) ikiüzlü, riyakar; الارض ~ burun (coğrafi); البحر ~ körfəz, qol; القفل ~ açar rəzəsi; المفتاح ~ açar dili; الميزان ~ tərəzinin gözləri; النار ~ alov şö-lələri, zəbanə; ونقر ~ tikan və çatlaq (yarıq); الحمل ~ bot. bağayarpağı; الحمل الكبير ~ bot. iri bağayarpağı; العصافير ~ adi göyrüş, vən; الكلب ~ bot. köpəkdili otu; المزمار ~ anat. qırtlaq qapağı qığırdağı

– لسانی dil -i [-i]; الصناعة السة danışıq məharəti, danışıq qabiliyyəti

– لسن natiqlik istedadı, gözəl və aydın danışma qabiliyyəti

– ألسن = لسن

– لسانی 1. dillərə aid; dilçilik -i [-i]; 2. dilçi, dilşünas

– لسانی hamç. الـ علم dilçilik, dilşünaslıq

– لسانی söyüşmə, deyişmə, höcətləşmə, çənələşmə; ~ دخل في deyişməyə qoşulmaq, deyişməyə başlamaq

لسوع döymək, qamçılamaq, şallaqlamaq

الجلد ~ لسانی : لسانی

لسی III لسانی məhv etmək, qırmaq, yoxa çıxarmaq, tələf etmək; VI لسانی yoxa çıxmaq, tələf olmaq, kəsilmək; yoxa enmək; tədricən yavaşmaq, kəsilmək, susmaq (səs haqqında)

– تلاش tələf olma, məhv olma, yoxa çıxma; tədricən yavaşmaq, kəsilmə, susma (səs haqqında)

– ملأته məhv etmə, yox etmə

I لسن (ə/u) 1) oğurlamaq; 2) (nəvisə) xəlvəti, gizlincə, oğrun-oğrun etmək; II لسن möhkəmləndirmək, bərkitmək (tikilini); V لسن 1) oğru olmaq; oğurluqla məşğul olmaq; 2) gizlicə girmək, xəlvətcə girmək (hara الی); 3) izləmək, casusluq etmək, güdmək

– لسن لسن لسن c. لسن لسن لسن oğru; البحر ~ dəniz qulduru, pirat, korsar

– لسن 1) oğrunluq; 2) oğurluq; البحر ~ dəniz quldurluğu, piratlıq, korsarlıq

– لسن xəlvəti girən, gizlin girən; دخل ... لسن girmək, keçmək

I لسن (u) لسن işıq saçmaq, işıqlanmaq, işıq vermək, parlammaq, nur saçmaq

– لسن 1. işıq saçan, parlayan, işıq verən; 2. min. flüorit, ftorlu kalsium

– لسن işıqlanma, parıldama, işıqsaçma qabiliyyəti, flüoressensiya

– لسن flüoroskop

I لسن (ə) لسن yapışmaq (nəyə -); II لسن yapışdırmaq, birləşdirmək (nəyə الی); III لسن

1) yanaşı olmaq, bitişik olmaq, yan-yana olmaq; 2) bir-birinə sığmaq; 3) qovub çatmaq, yaxalamaq, yetişib tutmaq, haxlamaq;

4) sataşmaq, söz atmaq (qadına); IV لسن

1) yapışdırmaq, bitişdirmək; 2) aid etmək, isnad etmək, ayağına yazmaq (kimə -);

– لسن (nəvisə) qəsdən kiminsə ayağına yazmaq; 3) zorla boynuna qoymaq, sırımaq (kimə -); VI لسن yanaşı, yan-yana, yapışq, bitişik olmaq; bir-birinə sıx birləşmək,

bitişmək, kip yapışmaq; VIII اِلْتَصَقَ 1) yapışmaq, suvaşmaq (*nəyə* →); 2) yapışmaq; söykənmək (*nəyə* →); qısılmaq, yapışmaq (*kimə* → – *uşaq haqqında*); 3) bağlanmaq (*kimə-nəyə* →); bağlanmaq, qoşulmaq, birləşmək (*nə ilə* →); 4) əlaqə saxlamaq, ünsiyyət saxlamaq (*kiminlə* →)

– اِلْتَصَقَ 1) yapışma, birləşmə; gəlmə;

2) ünsiyyət, əlaqə, qarşılıqlı münasibət

– تَلَصَّقَ bir-birinə sıx birləşmə, bitişmə;

kip yapışma; وازدحام ~ basabas, basırıq, tünlük, qələbəlik

– الشريط الـ 1) yapışan, sıx birləşən; لَصِيقٌ

leykoplastır; 2) yapışdırılan; اللغات السمة *lingv.* aqlütinativ dillər; 2. *tib.* tampon

– لَوَاصِقٌ *c.* لَوَاصِقَةٌ affiks, şəkilçi

– لَصِيقٌ yapışqan, yapışan

– لَصِيقٌ 1) qonşu, yanaşı, bitişik, iç-içə;

هـ شينا ~ نəyisə nəyəsə kip, bərk-bərk yaxınlaşdırmaq; بـه *və ya* لَصِيقُهُ *kimə-nəyə* isə lap yaxın; لَبِدَ لَصِيقُهُ *kiminləsə* lap yaxın, yanaşı oturmaq; 2) ayrılmaq

– لَصِيقٌ *c.* لَصِيقَةٌ plastır

– لَصِيقٌ 1. yapışmış (*nəyə* →); 2. təpitmə; plastır

– لَصِيقٌ 1) sıx yapışan; 2) yaxın, ən yaxın, yaxındakı; ~ جَارٌ ən yaxın qonşu; 3) sıx bağlanmış, möhkəm sarınmış (*nə ilə* →)

– مِتْلَاصِقٌ bir-birinə sıx birləşən, bitişən

– مِلَاصِقٌ yapışqı, bitişik; yanaşı; iç-içə

– مِلَاصِقَةٌ 1) qonşuluq, yanaşılıq, bitişiklik;

bitişmə; 2) *fiz.* bəndləmə

– مِلْصِقٌ yapışdırılmış

– مِلْصِقَاتٌ *c.* elanlar, afişalar, plakatlar

– لَخْلَاطٌ laxlatmaq, boşaltmaq, tərپətmək

– لَخْلَاطَةٌ tərپətmə, laxlatma, boşaltma

(لصم) II لَصَمَ 1) tez düzəltmək, ora-burasını düzəltmək, tələsik təmir etmək; 2) birtəhər etmək

I لَضَمٌ (*i*) لَضَمٌ 1) sapa düzmək (*muncuq haqqında*); السبحة ~ təsbeh çevirmək; 2) keçirmək, taxmaq; الابرة ~ iynə saplamaq

– مَلْضُومٌ 1) (*sapa*) düzülmiş, keçirilmiş; 2) keçirdilmiş, taxılmış (*iynə-sap haqqında*)

I لَطَّ (*ə/u*) لَطَّ döymək, (*dəyənləklə*) döymək

– لَطَّ döymə, vurma, əzişdirmə; هو دائما للسط و اللط o, həmişə döyülür

– مِلْطَاطٌ *c.* مِلْطَاطٌ əl dəyirmanı

I لَطَّتْ (*i*) لَطَّتْ şappıldatmaq, ilişdirmək

I لَطَّخَ (*ə*) لَطَّخَ çirklətmək, bulamaq, ləkələmək, kirlətmək; بالصابون ~ sabunlamaq;

II لَطَّخَ çox çirklətmək, ləkələmək, bulamaq; سِجْرَاتٌ (*məs., qan, çirk* →); سَمِعْتَهُ ~ kiminsə adına xələl gətirmək, kiminsə adını ləkələmək;

V تَلَطَّخَ çirklənmək, bulaşmaq, ləkələnmək, kirlənmək; بالعار الى الأبد ~ ömrünün axırına kimi özünü rüsvay etmək, həmişəlik özünü biabır etmək

– لَطَّخٌ *c.* لَطَّوْخَةٌ 1. sarsaq, səfeh, axmaq, ağılsız; yelbeyin, başıboş, qanmaz; 2. sadədil, fərsiz, ağzıaçıq

– لَطَّخَةٌ *c.* لَطَّخٌ 1) ləkə; 2) mürəkkəb ləkəsi

– لَطَّيْحٌ, لَطَّيْحَةٌ 1. ağıldan kəm, ağılı çatmayan; gictəhər; 2. səfeh, axmaq, gic, sarsaq

I لَطَسَ (*u*) لَطَسَ vurmaq, döymək; şappıldatmaq

– مِلْطَاسٌ *c.* مِلْطَاسٌ daş sındırmaq üçün çəkiç

I لَطَشَ (*u*) لَطَشَ vurmaq, döymək; şappıldatmaq, üzə şapalaq vurmaq, şillə vurmaq;

2) çırpışdırmaq, oğurlamaq; الكتب ~ (*kitab-xana*) kitablarını mənimsəmək, alıb qaytar-

mamaq; II لَطَّشَ kötəkləmək, döymək; qulağını çəkmək; 2) səthi bilmək, üzdən bilmək

– لطاشنة c. ات. (həməç. ~ الذباب) milçəkvruran

– لطاشنة c. لطاشات şillə, şapalaq, zərbə; ~ الشمس günvurma

– ملطاش c. ملطاش bufer

I لَطَعَ (ə) لَطَع 1) vurmaq, döymək, ilişdirmək, şappıldatmaq; 2) silmək, pozmaq, qaralamaq, çıxarmaq; 3) öpmək

– لطعة c. لطع ~ دودة القطن ~ pambıq qurdu-nun (yarpağın alt hissəsinə qoyulmuş) yumurtaları

I لَطَفَ (u) لَطَفَ mərhəmətli, lütfkar, ürəyiyumşaq olmaq (kimə qarşı يا ~, لا ~); لَطَفَ يا! Allahım, sən kömək et! (təccüb forması); لَطَفَ (u) لَطَافَةٌ 1) nazik, incə, zərif olmaq; 2) seyrək olmaq; 3) yumşaq, zərif, mehriban, mülayim olmaq; ədəbli, nəzakətli, mərifətli olmaq; II لَطَّفَ yüngülləşdirmək, əksiltmək, azaltmaq; (vəziyyəti) yaxşılaşdırmaq; (ağrını) yüngülləşdirmək, azaltmaq;

الكلام ~ nəvazişli sözlər demək; الحكم ~ hökmü yüngülləşdirmək; III لَاطَفَ 1) mərifətli, ədəbli, iltifatlı rəftar etmək, lütfkar, mehriban davranmaq; 2) əzizləmək, sığallamaq, oxşamaq (əllə); 3) üz vermək, imkan vermək, şərait yaratmaq, göz yummaq; V تَلَطَّفَ

1) mehribanlıq, lütfkarlıq, nəzakət göstərmək, xoş sözlər demək; ~ عليه بالكتاب للقراءة o, o qədər lütfkar idi ki, hətta ona bu kitabı oxumağa verdi; 2) uyğunlaşmaq, yaramaq (kimə ~); VI تَلَطَّفَ bir-biri ilə iltifatlı, ədəbli, nəzakətli rəftar etmək; X اسْتَلَطَفَ mehriban, həlim, xoşxasiyyət hesab etmək

– تَلَطَّفَ ədəb, nəzakət, mərifət, qanacaq, lütfkarlıq

– لَطَافَةٌ 1) mehribanlıq, xoşxasiyyətlik, yumşaq, mülayimlik; üzgüclük, xoşüzlük; lütfkarlıq; mərifət, nəzakət; xoşagəlimlik; 2) cazibədarlıq, məlahət; incəlik, zəriflik; lətafət; 3) seyrəklik

– لَطْفٌ c. لَطْفٌ hədiyyə

– لَطْفٌ c. لَطَافٌ mülayimlik, xoş xasiyyət, ədəb, nəzakət; mərifət; xoşluq; ~ gülməzlə, mehribanlıqla, lütfkarlıqla; ~ Allahın lütfü, mərhəməti; ~ الله o havalanıb, o dəli olub

– لَطِيفٌ c. لَطِيفٌ 1) gülürüz, xoşrəftar, iltifatlı, xoş, xoşagələn; yumşaq, mülayim; ~ mərhəmətli, lütfkar (Allahın epitetlərindən biri); ~ يا Ya rəbbim!; 2) seyrək, seyrəkləndirilmiş; 3) zərif, incə; 4) gözəl, qəşəng; ~ الجنس qadınlar

– لطائف c. لطائف 1) incəlik, zəriflik; ustalıq, məharət; لطائف الحيل hiylə, kələk, fənd; 2) ağıllı söz; lətifə; incə zarafat; 3) yaxşılıq, kömək, əl tutma, mərhəmət, bəxşiş, hədiyyə

– لَطِيفَةٌ c. لَطِيفَةٌ 1) mehriban rəftar, xoşüzlük, lütfkarlıq, mərifət, nəzakət, ədəb

– مَلَطَفٌ c. مَلَطَفٌ yüngülləşdirici, azaldan; sakitləşdirici

– مَلَطَفَاتٌ c. مَلَطَفَاتٌ sakitləşdirici vasitələr

I لَطَمَ (i) لَطَمَ 1) döymək, kötəkləmək; 2) özünün üzünə-üzünə vurmaq; ~ الحدود وشق ~ özünü döymək və paltarını cırmaq (öləni ağlayan qadın haqqında); VI تَلَطَمَ bir-birini döymək; vuruşmaq, döyüşmək; toqquşmaq; VIII اتَّطَمَ çarpmaq, toqquşmaq

– لَطْمَةٌ c. لَطْمَةٌ zərbə, şillə, şapalaq

– لَطِيمٌ c. لَطِيمَةٌ atadan-anadan yetim

– مَلَطَمٌ c. مَلَطَمٌ çarpa yeri (məs., dalğaların)

– مَلَطَمٌ c. مَلَطِمٌ 1) yanaq, üz; 2) əhəng sön-
dürmək üçün çuxur, oyuq

I لَطِي (ə) لَطِي hərəkətsiz qalmaq; V لَطِي
gizlənmək, daldalanmaq (harada (في); gizlə-
dilmək, pərdələnmək (nə ilə -); bürünmək
لَطِي toppuş, tosğun, kök, dolu (məs., uşa-
ğın ayaqları haqqında)

I لَطِي (ə) لَطِي alovlanmaq, od tutub yan-
maq, alışmaq; 2) qəzəbdən, hirsdən partla-
maq, yanmaq; V لَطِي alovlanmaq, od tutub
yanmaq, alışıb-yanmaq; özünü qızdırmalı
adamlar kimi hiss etmək; بنار حبها ~ o onu
alovlu məhəbbətlə sevirdi; VIII لَطِي = I

– لَطِي alov

لَعَا sağ-salamat ayağa qalxasan!
(ayağı bürəyəndə deyilən sözlər)

I لَعِبٌ, لَعِبٌ, لَعِبٌ 1) əylənmək,
zarafat etmək; oynamaq; gülüb-oynamaq
(nə - və ya təs. hal, nə oynamaq (على); şahm.
gediş etmək; القمار ~ qumar oynamaq; على ~
القانون sitrada çalmaq; دوره ~ rol oynamaq;
2) aldatmaq (kimi (على); بالسيف ~ qılınc oy-
natmaq, qılınc təlimi keçmək; بعقله ~ başını
gicəlləndirmək; سـت الخمر بعقله ~ şərab onun
başını gicəlləndirdi; بالنار ~ odla oynamaq;
لَعِبٌ (ə) لَعِبٌ tüpürcək, selik, ifraz etmək; II لَعِبٌ
oynamağa məcbur etmək; الحاجب ~ qaşlarını
oynatmaq, qaşlarını tərپətmək; وجهه ~ ağız-
burnunu əymək, üz-gözünü büzüşdürmək;
~ الاشداق بغير الكلام ~ quyruğunu bulamaq;
~ o, səssiz şəkildə dodaqlarını tərپətdi; سـه
لَعِبٌ III لَعِبٌ kimisə barmağına dolamaq; III لَعِبٌ
1) oynamaq (kiminləsə); بالشطرنج بطريقة التتابع ~
şahmatda dalbadal oyun (seans) keçirmək;
2) zarafat etmək, əylənmək; IV لَعِبٌ = I;
V لَعِبٌ oynamaq, əylənmək (nə ilə - - uşağ-

lar haqqında); gülüb-oynamaq; VI لَعِبٌ

1) oynamaq (nə ilə -); 2) titrəmək, əsmək;
3) aldatmaq, sui-istifadə etmək, insafsızlıq
göstərmək, fırıldaq etmək (nədə (في -);
4) isteh. sahiblik etmək, yiyəlik etmək

– لَعِبَانٌ kloun, təlxək; oyunbaz

– لَعِبَانٌ c. أَلْعَيْبٌ 1) oyuncaq; كان العوبة في
ايديهيم kiminsə əlində oyuncaq olmaq; 2) tryük,
ustalıq, məhərət

– لَعِبَانٌ 1) oyun; 2) hiylə, kələk, fənd,
yalan, fırıldaq; sərbəst rəftar; sui-istifadə;
spekulyasiya; 3) ajiotaj; 4) iron. sahiblik
etmə, yiyəlik etmə

– لَعِبَانٌ şəən, oynaq

– لَعِبَانٌ = لَعِبَانَةٌ

– لَعِبَانٌ 1. oynayan; şəən; الشطرنج ~ şah-
matçı; oyunçu; 2. idmançı; الجمباز ~ gimnast
– لَعِبَانَةٌ c. لَوَاعِبٌ q. sözüdəndən; الفتيات
a) şəən qızlar; b) idmançı qızlar

– لَعِبَانٌ 1. çox oynayan; 2. 1) yaxşı oyunçu;
2) fokusçu; hoqqabaz

– لَعِبَانٌ tüpürcək, selik; ... على سال سـه onun
ağzının suyu axdı; الشمس ~ havada asılı qalan
hörümçək toru; النحل ~ bal

– لَعِبَانِيٌّ 1) tüpürcək -i [-1]; anat.
tüpürcək vəziləri; 2) selikli

– لَعِبَانٌ c. لَعِبٌ, لَعِبٌ, لَعِبٌ 1) oyun; الالعاب
~ الاولمبية olimpiya oyunları, olimpiada; القمار ~
qumar oyunu; الورق ~ qumar; بالنرد ~ nərd
oyunu; الالعاب الرياضية idman oyunları, idman;
2) şahm. partiya, debüt; المفتوح ~ açıq de-
büt; الـ المقفول ~ yarıaçıq debüt; الـ المقفول
qapalı debüt; 3) oyun, əyləncə, zarafat;
الالعاب النارية fişəng; 4) təmrin, nömrə (gim-
nastikada); العاب gimnast alətlərində tə-
mrin; məşq; العاب الفروسية at çapmaqda ən

yaxşı nömrələr; at oynatma; (العاب القوة القوي) ألعاب القوة (الثقيلة) yüngül (cığır) atletika; ألعاب المزاريق nizə oynatmaq; ألعاب الخانة manej məşqləri, nömrələri; çaparaq gedən at üstündə edilən gimnastik məşqlər; السيف ~ الترس qılınc oynatma; على الحبال ~ kəndir üstündə gəzmə, kəndirbazlıq etmə; 5) fokus; ألعاب سحرية və ya ألعاب سيميائية və ya ألعاب سيمائية sehrbazlıq, fokus

– اَلْعَبُّ oynaq, şəh
– لعب لعبة مزدوجة; 1) لَعِبَاتٌ c. لَعْبَةٌ ikili oyun oynamaq; 2) tryük; *šahm. gediş (Tunis)*
– 1) لَعِبٌ c. لَعْبَةٌ oyuncaq; gəlincik; 2) zarafat; 3) oyun; ~ الاستغماية və ya ~ الغزلان ~ gizlənpaç oynamaq; ~ الذئب والحمل ~ siçan-pişik oynamaq (*hərf. canavar-quzu oyunu*); 4) partiya, oyun

– لَعِبَةٌ oyun həvəskarı
– 1) لَعِبَةٌ oyun, partiya; 2) oyun qaydası, oyun tərzü

– 1) لَعِبَةٌ oyuncaq, zarafatçı; 2) c. لَعِبَةٌ oyunçu; 2) jonqlyor
– 1) لَعِبَةٌ oynaq; nazlı, qəməzəli, şux; ~ امرأة işvəli, şux qadın; 2. nadinc, dəcəl; oynaq, oynağan (*heyvan və uşaq haqqında*)

– اَلْعَبُّ – اَلْعَبُّ oyuncaq
– لَعِبَةٌ c. لَعِبَةٌ güclü, bir nömrəli oyunçu (*məs., futbolda*)

– 1) مَلْعَبٌ partnyor, oyunda iştirak edən (*məs., futbolda*); 2) yalançı, adamaldan
– مَلْعَبَةٌ oyun (*kiminləsə*); بالشطرنج بطريقة ~ التتابع şahmatda eyni vaxtda oyun seansı

– مَلْعَبٌ c. مَلْعَبٌ oyun oynamaq üçün yer; idman meydançası, stadion; ~ التمس kort, tennis meydançası; ~ مغطى örtülü stadion; 2) *həmç.* ~ ارض (*teatr*) səhnəsi; (*sirk*) are-

nası; 3) teatr; sirk; منتقل ~ köçəri sirk; ملاعب الجَنّ labirint

– اَلْعَبُّ c. مَلْعَبَةٌ – اَلْعَبُّ – اَلْعَبُّ
– 1) مَلْعُوبٌ 1. tüpürcək, selik ifraz edən; 2. ağzının suyu axan, daim ağzının suyu axan (*adam*)

– 2) مَلْعُوبٌ c. مَلْعُوبٌ tryük, əməl, fırlıdaq, kələk; عمل عليه və ya عمل به (فيه) kimisə dolamaq, ələ salmaq

– اَلْعَبُّ duruxa-duruxa danışmaq, hıqqanmaq, dili dolaşmaq, donquldanmaq, burnunun altında danışmaq; تَلْعَمٌ = تَلْعَمٌ

– تَلْعَمٌ = تَلْعَمٌ öz-özünə danışma, donquldanma, burun altında danışma, hıqqanma, dili dolaşma

I لَعَجٌ (ع) əzab-əziyyət vermək, işgəncə vermək; III لَاعَجٌ dərd, qəm-qüssə vermək, acı çəkdirmək

– لَاعَجٌ c. لَاعَجٌ əzab-əziyyət, işgəncə; ~ ألعول məhəbbət; لواعج الحب eşq cəfası, eşq möhnəti

– اَلْعَسُّ c. لَعْسٌ al dodaqları olan, al dodaqlara sahib

I لَعَقٌ (ع) əzab-əziyyət vermək, işgəncə vermək; ~ اصبغه ölmək; ~ بلسانه acı sözlər, tikanlı sözlər demək; kimisə sancmaq, incitmək, qəlbini qırmaq

– لَعَقَةٌ c. لَعَقَاتٌ qaşığı (*ölçü kimi*)

– 1) لَعُوقٌ *tib.* dərman pastası

– 2) لَعُوقٌ bədbəxt (*yazıq*) insan

– مَلْعَقَةٌ = مَلْعَقَةٌ *bax:* مَلْعَقَةٌ

– مَلْعَقَةٌ c. مَلْعَقٌ xörək qaşığı; ~ الشوربة ~ çay qaşığı; ~ الشاي dolu qaşığı (*ölçü kimi*)

– 1) لَعْلٌ *min.* spinel, ləl; *köhn.* rubin; 2) boyayıcı maddə, karmin

– لَعَلِّي al-qırmızı

لَعَلَّ bəlkə, ola bilsin ki, yəqin ki, bəlkə də, ehtimal (ki); وعسى ~ bəlkə də, ola bilsin ki; لَعَلَّ hər vəchlə, hər vasitə ilə müdafiə olunmaq; لعلكم بخير! ümid edirəm ki, siz yaxşısınız!

لَعَلَّ 1) guruldamaq, gumbuldamaq; eşidilmək (*səs haqqında*); vıyıldamaq, vızıldamaq (*güllə haqqında*); 2) parıldamaq, titrək işıq vermək, parlaqmaq; تَلَعَّ 1) sayrışmaq, uzaqdan görünmək; 2) dilini çıxartmaq (*it haqqında – susuzluqdan*); من الجوع ~ və ya جوع ~ aclıqdan əzab çəkmək

– لَعَالُ c. لَعَالُ 1) ilğım; 2) canavar, qurd

– لَعَلَّةُ 1) gurultu, şaqqıltı, gumbultu; 2) atış, atma; vıyılı, vızılı (*güllə*)

– لَعْلَعُ 1) parlaq, gözəçarpan, diqqəti cəlb edən (*rəng haqqında*); القماش الـ parlaq parça; 2) güclü, uca, gur, zil (*səs haqqında*)

I لَعْنُ (ə) 1) lənətləmək, nifrin etmək; qarğış etmək; 2) qovmaq, uzaqlaşdırmaq; III لَاعَنَ and içmək (*xüsusi şəkildə öz məsumluğuna and içmə – boşanma prosesində ərvəyə arvad haqqında*); V تَلَعَّنَ 1) özünü lənətləmək, özünə lənət yağdırmaq; 2) bir başqasını lənətləmək, qarğış etmək; VI تَلَاعَنَ bir-birini lənətləmək, bir-birinə qarğış etmək

– لِعَانُ 1) fiqh. lənət, nifrin, qarğış; 2) andla inandırma (*bax: III لَاعَنَ*)

– لَعْنٌ lənət; ! tar. sənə lənət olmasın! (*şahları salamlama*)

– لَعْنَةٌ c. لَعْنَاتٌ , لِعَانٌ qarğış, lənət, nifrin; ! الله عليه ~ onu lənətə gəlsin!

– لَعْنَةٌ c. لَعْنٌ lənətlənmiş, lənətə gəlmiş, mənhus

– لَعِينٌ 1) lənətlənmiş; 2) pis, yaman; iyrenc, nalayiq, yaramaz; الـ şeytan, iblis

– مَلْعَنَةٌ c. مَلَاعِنٌ lənətə, qarğışa layiq hərəkət

– مَلْعُونٌ c. مَلَاعِينٌ mələun; iyrenc, mənfur; الـ iblis, şeytan

لَعَوَاتٌ c. لَعْوَةٌ məməətrafi dairəcik

لَعِيَانٌ ~ ürəkbulanması, öyümə

I لَغِبٌ (ə) çox yorğun olmaq; həddən artıq yorulmuş olmaq; II لَغَبٌ çox yorma, əldən salmaq, həddindən artıq üzmək, taqətdən salmaq

– لَأْغِبٌ zəif, üzgün, çox yorğun

– لَغُوبٌ yorulma, əldən düşmə, haldan düşmə, zəifləmə

لُعْدٌ c. لُعْدٌ , لُعَادٌ 1) buxaq; 2) boğaz altında sallaq dəri (*heyvanlarda*); salxım (*quşlarda*)

– لُعْدٌ = لُعَادِيْدٌ c. لُعْدُوْدٌ

I لَعَزٌ (u) eyhamla danışmaq, ikibaşlı danışmaq, üstüörtülü danışmaq; III لَاعَزَ =I; IV أَلْعَزَ = I; في يمينه ~ ikibaşlı, ikimənalı and içmək

– لَعَارٌ böhtançı, iftiraçı, şər atan

– لَعَارٌ c. أَلْعَارُ sirr, müəmma; الـ tapmacanı tapmaq; yozmaq; ترابى ~ müəmmalı kvadrat, sehrli kvadrat

– لَعْرِيٌّ sirli, gizli, müəmmalı

– لَعْرِيٌّ = مَلْعَرٌ

I لَعَطٌ (ə) qışqırmaq; hay-küy qaldırmaq, hay-küy salmaq; II لَعَطٌ =I; IV أَلْعَطُ =I; VI تَلَاعَطُ hamı ilə birlikdə səs salmaq

– لَعَطٌ c. لَعَطٌ , لَعَطٌ qışqırıq, səs-küy, səs

I لَعَمٌ (ə) 1) mina qoymaq, minalamaq; partlatmaq, dağıtmaq, uçurtmaq; 2) ağzı köpüklənmək (*dəvə haqqında*); II لَعَمٌ minalamaq; mina düzmək; IV أَلْعَمُ 1) mina qoy-

maq; 2) amalqalamaq, metalın üzünə civə çəkmək, civə çəkmək (*müq. et* مَلْعَمٌ)

– مَلْعَمٌ amalqalaşdırma, amalqamasiya

– مَلْعَمٌ köpük (*dəvədə*)

– مَلْعَمٌ minaçı, minadüzən

– مَلْعَمٌ c. اَلْعَامُ (*həmç. ارضي* ~) mina, fuqas; كاسحة (كانسة) الالغام *və ya* لاقطة الالغام ~ dərinlik minası; مغمط ~ maqnitli mina; minatutan gəmi, tral gəmisisi; قاذفة الالغام *mi-* nomyot, minaatan; وضع (بث، زرع) الغاما minadüzmək, mina qoymaq

– مَلْعَمٌ 1) istehkamçı; 2) minaçı

– مَلْعَمٌ 1. amalqamasiya edilmiş; 2. amalqalama

– مَلْعَمٌ minalanmış, mina düzülmüş, minalı; ~ حقل minalı sahə

– مَلْعَمٌ çirkləndirmək, bulamaq; مَلْعَمٌ çirklənmək, bulanmaq, kirlənmək (*nə ilə* →)

– مَلْعَمٌ çirklətmə, kirlənmə, çirkləndirmə

I لَعْمَطٌ 1) لَعْمَطٌ (*u*) çərənləmək, mənasız şeylər danışmaq; 2) həqiqi olmamaq, qanuni qüvvəyə malik olmamaq; 3) ləğv etmək, geri götürmək; لَعْمَطٌ (*ə*) mənasız şeylər danışmaq; ~ بالامر ~ nə haqdasə çox danışmaq; IV لَعْمَطٌ ləğv etmək, geri götürmək, aradan qaldırmaq

– لَعْمَطٌ ləğv etmə, aradan qaldırma

– لَعْمَطٌ 1) həqiqi olmayan, etibarsız, qanuni qüvvəsi olmayan; ləğv edilmiş; اعتبره *اعتبره* nəyisə etibarsız hesab etmək; 2) dəyərsiz, cüzi, heç dəyəri olmayan

– لَعْمَطٌ 1) boş söz, mənasız danışma, cəfəngiyat; 2) düzgün olmayan, korlanmış, pozulmuş dil

– لَعْمَطٌ 1) dil, danışmaq; اَلْأَمُّ *الأم* ulu dil; ~ الضاد ~ ərəb dili; ~ الفصحى *الفصحى* ədəbi dil; ~ عامية *عامية* ~

dialekt; حية ~ canlı dil; ميتة ~ ölmüş dil; المولد ~ doğma dil, ana dili; أجنبية ~ əcnebi dil; ~ التخاطب *və ya* المحادثة ~ *və ya* الحديث ~ danışmaq dili; ~ الانشاء *və ya* الكتابة ~ kitab dili; اهل الـ *جمع الـ العربية* Ərəb dili Akademiyası; اهل الـ dilçilər, dilşünaslar; الفاصلة اللغات əsas (*kök*) dillər; اللغات الاصلية aqlyutinatativ dillər; اللغات المتصرفة flektiv dillər; اللغات الحديثة yeni dillər; اللغات الهندية الاوربية qədim dillər; اللغات القديمة hind-Avropa dilləri; الـ مزدوج ikidilli; iki dildə danışan; الـ نافذة على العالم dil – dünyaya bir pəncərədir; 2) söz, ifadə; الـ علم leksikologiya; الـ علم قواعد الـ qrammatika; الـ كتاب lüğət; 3) söz variantı

– لَعْمَطٌ cəfəngiyat, boş danışmaq, boşboğazlıq, gəvəzəlik; ~ في ~ tamamilə boş söz

– لَعْمَطٌ c. لغوات *لغوات* danışmaq, şivə, dialekt

– لَعْمَطٌ 1. 1) dil -i [-i], linqvistik; 2) leksik; 2. 1) filoloq; dilçi, dilşünas; 2) leksikoloq

– لَعْمَطٌ ləğv olunmuş

– لَعْمَطٌ əlüzyuyan

I لَفَّ (*ə/u*) 1) eşmək, bükmək, eşib hazırlamaq; bürmələmək; لَفَّ السكاراة *لَفَّ السكاراة* papiros eşmək; 2) sarımaq, dolamaq (*nəyin ətrafında*); لَفَّ رأسه بعمامة *لَفَّ رأسه بعمامة* başa çalma dolamaq; لَفَّ اللقاة *لَفَّ اللقاة* çalma taxmaq; لَفَّ البضاعة *لَفَّ البضاعة* malı bükmək (*nəyə* , ب *لَفَّ البضاعة* sapı çarxa dolamaq; 3) sıx-sıx bitmək, sarılmaq, dolanmaq, sarmaşmaq (*bitki haqqında*); 4) (*nəyinsə ətrafında*) dolanmaq, dövrə vurmaq, (*maşınla*) dolaşmaq; 5) yığmaq, birləşdirmək (*nəyi nə ilə* →); لَفَّ العالم شهرته *لَفَّ العالم شهرته* onun şöhrəti aləmə yayılıb (*yəni o, dünya şöhrətlidir*); لَفَّ اشعب (الجماهير) حول... *لَفَّ اشعب (الجماهير) حول...* ətrafına toplamaq; لَفَّ عليه *لَفَّ عليه* kiməsə baş çəkmək, kimisə ziyarət etmək; لَفَّ ودار *لَفَّ ودار* hiy-

lögərlik etmək və yaxa qurtarmaq; لَفَّ لَقَه kimisə təqlid etmək, kimisə təkrar etmək; لَفَّ يَدَه o onun qoluna girdi; لَفَّ وِراءَ ظَهْرَه əlini dalına qoymaq; II لَفَّفَ 1) bükmək, sarımaq; 2) (*nəyinsə*) ətrafına dolanmaq; V تَلَفَّفَ 1) bükülmək (*nəyə*); 2) qıvrılmaq (*ilan haqqında*); 3) sarmaşmaq, dollaşmaq, bir-birinə keçmək (*bitkilər haqqında*); VIII التَّفَّفَ 1) sıx əhatə etmək (*kimi-nəyi*), bürümək, sıxlaşmaq, yığışmaq, toplaşmaq (*kimin-nəyin ətrafına* →); حَوْلَه ~ kiminsə ətrafında toplaşmaq, sıxlaşmaq; عَلَيْهِ ~ kiminsə ətrafına yığılmaq, cəm olmaq; بِتَوْبِه ~ paltara bürünmək; 2) sıx bitmək, sarmaşmaq, dollaşmaq (*bitkilər haqqında*); 3) dönmək, üzünü çevirmək, başını çevirmək, çevrilib baxmaq; çevirmək, döndərmək

– لَفَّفَ çevirmə, çevirmə; dönmə, döndərilmə; dolanma, dövrələmə, əhatəyə alma, dövrəyə alma

– لَفَّ q. لَفَّاءُ c. لَفَّاءُ 1) ot basmış, kol basmış, sıx; 2) dolu, ətli

– تَلَفَّفَ c. تَلَفَّفَ əyri-üyrü xətt, əyrilik, əyri-üyrülük; تَلَفَّفَ الدماغ beynin qırışları; تَلَفَّفَ sıx yaşıllıq və ya sarmaşan, dolaşan bitkilər

– لَفَّ 1) bürmələmə, bükmə, sarımaq; لَفَّ ونشر bükmə və açma-təşbihin formaları (*ərəb bələğət elmində işlədilən fiqurlar*); 2) dolanma, dövrələmə; 3) hiyləgərlik, əyrilik, kələk, fənd; ما هذا اللفّ والدوران؟ və ya لماذا هذا التعرّيج واللفّ؟ bu hiyləgərlik və biclik nəyə lazımdır? لَفَّ من غير لَفَّ! qeyd-şərtsiz

– لَفَّ c. لَفَّاءُ 1) qundaq, bələk, əski; 2) sarğı

– لَفَّاءُ 1. hərlənən, fırlanan, dolanan; ~ باب fırlanan qapı; turniket; 2. eşici, eşən (*papiros*) – لَفَّاءُ c. لَفَّاءُ 1) bağlama, bağlı boxça, düyünçə, bükülü; qablaşdırma, dolama, sarıma; 2) *həmç.* التَّبَع ~ papiros; 3) sarğı, sarıq; السَّاق ~ sarıma, dolama; الطَّفَل ~ bələkbağı, qundaqbağı; 4) *arxit.* spiral, buruq, burum, qıvrım, volyuta (*qıvrımşəkilli bəzək*)

– لَفَّاءُ c. لَفَّاءُ 1) bir burum, bir dönmə; halqa (*məs. kəndir, ilan haqqında*); 2) buxta (*səliqə ilə burulub yığılmış buraz, kanat*); 3) bağlama, bağlı; düyün, dəstə, paçka; 4) çalma, sarıq, əmmamə; 5) qundaq, bələk; 6) dolay yol; 7) hiylə, kələk, fənd, biclik

– لَفَّاءُ 1) bürmələnməmiş, bükülmüş; 2) bir-ləşdirilmiş, yığılmış, toplanmış; 3) *qram.* iki-qat qeyri-sağlam (*fel*), (*ləfif fellər*); مَفْرُوق ~ I və III kök samitləri zəif olan fellər (*məs., وقى، وعى، وقى*); مَفْرُوق ~ II və III kök samitləri zəif olan fellər (*məs., نوى، طوى*)

– لَفَّاءُ c. لَفَّاءُ qrup, dəstə (*adam*); kompaniya; cəmiyyət

– لَفَّاءُ c. لَفَّاءُ papiros

– مَلْفٌ c. مَلْفٌ 1) qapaq, örtük, sarğı, üz, qabıq; bağlama, bağlı; 2) kağız qovluğu, dəftərxana işi, dosye; القَضِيَّة ~ cinayət işi qovluğu; الخِدْمَة ~ xidmət dəftərcəsi; 3) döngə (*küçə, yol*), künc; الـ الخاتق 4) *radio.* katuşka, makara; الـ اللولبي 5) drossel; solenoid; 6) spiral; 7) burğu, matqab; burulğan

– مَلْفٌ 1) qapaq, örtük, sarğı, üz, qabıq; 2) burğu, matqan, burulğan

– مَلْفٌ c. مَلْفٌ iş, dosye

– مَلْفُوفٌ 1) bürmələnməmiş, bükülmüş; eşilməmiş; sarınmış; girdə, dəyirmi, dolu; 2) bükülmüş (*nəyə* →); 2. kələm

I لَفَتَ (i) لَفَتَ 1) firlandırmaq, hərləndirmək, çevirmək, döndərmək; النظر ~ nəzər yetirmək, diqqət yetirmək (نَاظِرُهْ ~ نظره); kiminsə diqqətini cəlb etmək (نَاظِرُهْ ~ الى); 2) yayındırmaq (نَادَانْ ~ عن); II لَفَتَ = I; IV أَلَفَتَ = I; V تَلَفَّتْ dönmək, başını çevirmək, ətrafa baxmaq; وراءه ~ arxaya baxmaq; VIII التَّفَتَّ 1) dövr etmək (نَاظِرُهْ ~ حول); çevrilmək, dönmək, dönüb baxmaq, çevrilib baxmaq; 2) diqqət yetirmək (كَيْمَانٌ ~ نَاظِرُهْ ~ الى); diqqətli olmaq; X اِسْتَلَفْتُ cəlb etmək, maraqlandırmaq; النظر ~ diqqət çəkmək; الانتباه ~ diqqət cəlb etmək

– لَفَتَاتٌ 1) döndərmə, çevirmə; 2) diqqət, maraq, meyil; ~ لَمَّ diqqət yetirməmə, fikir verməmə; diqqətsizlik; بدون الـ diqqətsizlik

– لَفَتَاتٌ c. لَفَتَاتٌ 1) dönmə, çevirmə; 2) diqqət, baxış, nəzər; ... الـ onun gözü təsadüfən ... sataşdı

– لَفَتٌ q. لَفَتٌ c. لَفَتٌ solaxay
– لَفَتَاتٌ c. لَفَتَاتٌ lövhə, plakat
– لَفَاتٌ tez hirsələnən, tez acıqlanan, deyincən, davakar, dalışqan
– لَفَتٌ topl. şalğam
– لَفَتَةٌ c. لَفَتٌ (bir) şalğam
– لَفَتَةٌ c. لَفَتَاتٌ 1) dövr, bərk dönmə; 2) sürətli baxış; ذَهْنِيَّةٌ ~ ani fikir, öteri fikir
– لَفَاتٌ = لَفَوْتُ
– لَفَتٌ diqqətciil, qayğıkeş; maraqlanan; ~ لَفَتٌ diqqətsiz, etinasız

I لَفَحَ (ə) لَفَحَ 1) yandırmaq, ütmək; 2) quraqlıqdan əziyyət çəkmək (بَيْتِكِلَارْ هَاقْ قِنْدَا); 3) zərbə endirmək, vurmaq; məğlub etmək; zədələmək; V تَلَفَحَ bürünmək, sarınmaq (نَاظِرُهْ ~)

– لَفَحَةٌ c. لَفَحَةٌ – kaşne, şərf

– لَفَحٌ c. لَوَافِحٌ yandırıcı, qızgın, çox isti (بَرْكِ اِسْتِي, بَيْرْكُيْ هَاقْ قِنْدَا); لَوَافِحِ اِسْتِي qasırga; قَارَا يَلْ قَارَا رِيحٌ ~ قارا yel (قَارَا وَ اِسْتِي كِيلَاك)

– لَفَاخٌ bot. mandraqora (بَادِمِجَانْ فَاسِيلَا-سِنْدَانْ زَاهَرْلِي بَيْتِكِي)

– لَفْحَةٌ c. لَفْحَاتٌ 1) zərbə; 2) (küləyin) ani şiddəti; 3) basılma; zədələmə; yanma; البرد ~ dondurma; don vurma

– لَفُوحٌ yandırıcı, qaynar, qızgın, çox isti

– مَلْفُوحٌ yanmış, istidən qurumuş (مَاس., بَيْتِكِي)

I لَفَطَ (i) لَفَطَ 1) tüpürmək, ifraz etmək, püskürmək (نَاظِرُهْ ~ يا تا. ه., يا دا ~); 2) rədd etmək, qəbul etməmək, imtina etmək; 3) çöküntü əmələ gətirmək, çökmək (لِيلٌ ~ قَايْ هَاقْ قِنْدَا); 4) tullamaq (هَارَا ~ الى); 5) tələffüz etmək, artikulyasiya əmələ gətirmək; demək ~ انْفَاَسَهْ (الْفَاظَهْ) الاخيرة ~ va ya انْفَاَسَهْ الاخير ~ canı çıxmaq; V تَلَفَطَ 1) demək, söyləmək; tələffüz etmək (نَاظِرُهْ ~); 2) (qaba sözlər) demək, (artıq-əskik) danışmaq

– تَلَفُطٌ tələffüz etmə, tələffüz; demə, söyləmə

– لَفِطٌ püskürən, atan

– لَفِطَةٌ dəniz

– لَفَطٌ¹ tələffüz etmə, tələffüz; demə, söyləmə; لَفِطٌ düzgün tələffüz etməmə; لَفِطٌ forma və məzmunca

– لَفَطٌ² c. لَفَاظٌ söz, ifadə; الالفاظ المولدة والمحدثه والمعربية والدخيلة yeni əmələ gəlmiş, yeni, ərəbləşmiş və alınma sözlər

– لَفَطَاتٌ c. لَفَطَةٌ söz

– لَفِطِيٌّ 1) tələffüz -i[-1], şifahi; 2) danışmaq -i[-1]; 3) hərfi, eynən, eynilə; qram. ziyəlik halda təyinlə təyin olunanın formal (şifahi) uzlaşması, formal status constructus; ~ رِيَاظٌ düzgün olmayan kəsr

– لَفِيطٌ 1) tüpürülən, püskürülən; 2) tələffüz edilmiş; deyilmiş

– لَفِيطٌ = مَلْفُوطٌ

I لَفَعُ (ə) başı ağarmaq, başı örtmək (*ağ saçlar haqqında*); II لَفَعُ örtmək (*nə ilə* →); V لَفَعُ bürünmək, sarınmaq (*nəyə* *فِي*); örtülmək (*nə ilə* →); VIII لَفَعُ bürünmək (*nə ilə* →)

– لَفَاعٌ şərf, kaşne; adyal, örtük

– مَلْفَعٌ c. مَلْفَعٌ şal

I لَفَعُ (i) qıraqlarını tikmək, qırağını basdırmaq (*parçanın*); II لَفَعُ 1) uydurmaq, quraşdırmaq, qondarmaq; qayımaq, düzəltmək; *التهمه* ~ ittiham uydurmaq; 2) bəzəmək, təsvir etmək; şişirtmək; 3) birtəhər birləşdirmək, tez-tələsik tikmək

– لَفِيقٌ c. تَلْفِيقٌ 1) uydurma, qondarma, quraşdırma; 2) bəzəmə, təsvir etmə, şişirtmə

– لَفِيقَةٌ c. تَلْفِيقَةٌ uydurma hadisə; uydurma,

yalan-palan; yalan, uydurma

– لَفِاقٌ c. لَفِاقٌ 1) ətək, qıraq (*paltarda*); 2) *məcaz.* özünə tay, özünə bab

– لَفِاقٌ bəzədilmiş, uydurulmuş, quraşdırılmış; hazırlanmış, düzəldilmiş, yalan, uydurma

لَفَعٌ bükmək, örtmək (*nə ilə* →); *القضية* ~ işi ört-basdır etmək; لَفَعٌ bükülmək, örtmək (*nə ilə* →)

– لَفَعٌ bükülmə, örtülmə; bükmə, örtmə

– لَفَعٌ doktor (*ilahiyat üzrə*) c. مَلْفَعٌ

(*لَفَعٌ*) *xalq dil.* tapmaq; طريق *انا لفيت الطريق* mən yolu tapdım; III لَفَعٌ düzəltmək, aradan qaldırmaq (*nöqsanı*); IV لَفَعٌ tapmaq, görmək; üstünə çıxmaq; VI لَفَعٌ 1) düzəltmək, yoluna qoymaq; qaydaya salmaq; 2) çəkinmək, kənar gəzmək (*nədən* →); xəbərdarlıq etmək; qarşısını almaq (*nə* →)

– لَفَعٌ düzəlmə, yoluna qoyma, qaydaya salma; ... *وتلافيا* baş verməsin deyə, olmasın deyə, yol verməmək üçün, qarşısını almaq üçün

– لَفَعٌ düzəltmə, aradan qaldırma (*nöqsanı*)

I لَفَعُ (ə/u) لَفَعٌ silkələmək, əsdirmək, yırğalamaq

II لَفَعٌ 1) ləqəb vermək (*kimə təs. h., nə ləqəbi* →); 2) titulu ilə çağırmaq, rütbəsi ilə çağırmaq (*kimə nə tərəfindən* →); V لَفَعٌ 1) adlanmaq, ləqəb almaq (*kim-nə tərəfindən* →); 2) titulu ilə çağırılmaq, rütbəsi ilə çağırılmaq (*kim-nə tərəfindən* →)

– لَفَعٌ c. لَفَعٌ 1) ləqəb, ad; 2) rütbə, titullar; professor adı ~ شرف ~ fəxri titullar, fəxri ad; ləqəb, ayama

– لَفَعٌ 1) ləqəb verilən; 2) titullar verilən

I لَفَعُ (ə) لَفَعٌ 1) qidalandırmaq; tozlandırmaq (*bitkiləri*); 2) peyvənd etmək (*çiçək və s. xəstəliklərə qarşı* →); 3) atmaq (*müq. et* *لَفَعُ*);

II لَفَعُ 1) mayalandırmaq, tozlandırmaq (*bitkiləri*); 2) peyvənd etmək (*çiçək və s.* →); 3) ələ salmaq, lağa qoymaq, rişxənd etmək, istehza etmək (*عليه*); 4) atmaq; tullamaq;

IV لَفَعُ qidalandırmaq (*nə ilə* →); V لَفَعُ 1) hamilə olmaq, ikicanlı olmaq, döllənmək, mayalanmaq (*hüceyrələr haqqında*); 2) atılmaq, tullanmaq; VI لَفَعُ 1) döllənmək, mayalanmaq; 2) törəmək, artmaq, çoxalmaq

– لَفَعٌ 1) mayalandırma; *صناعي* ~ *və ya اصطناعي* ~ süni mayalandırma, süni tozlandırma; *النبات* ~ çiçəklərin tozlandırılması; 2) vaksinləmə, peyvənd etmə (*nəyə qarşı* *ضد الجدي* ~ çiçək öleyhinə peyvənd

– لَفَعٌ 1) peyvənd; 2) tozlanma

– لقاح *c.* ات 1) sperma, məni; 2) *bot.* toz-cuq; 3) *tib.* zərđab, serum, vaksin; مضافاً ~ الجدرى *və ya* الجدرى ~ çiçək əleyhinə vaksin; ضدَّ شلل الاطفال ~ paliomelitə qarşı vaksin; 4) mayalanma

– لقح mayalanma

– لُق (ل + قد) لُقذ

I (لُقْس (i) لُقْس 1) ələ salmaq, məsxərəyə qoymaq, istehza etmək, (*kimisə*) gülüş hədəfinə çevirmək; 2) məzəmmət etmək, danlamaq, qınamaq; لُقْس (ə) لُقْس 1) həvəslı, meyillı olmaq (*nəyə* الی); لُقست نفسه الی...; (من) ...-ə həvəsi var; 2) nifrət bəsləmək (*nəyə* لُقست نفسه من...; (من) ...-dən zəhləsi gedir; II لُقْس tutub saxlamaq, gecikdirmək; gecikməyə bais olmaq; V لُقْس gecikmək

– لُقيس *xalq dil.* 1. gec; gecikmiş; 2. gec

I لُق (u) لُقذ götürmək, qaldırmaq (*yərdən*); tapmaq; II لُقذ yığmaq, bir-birinin ardınca götürmək (*həmç. biçindən sonra sünbülü*); V لُقذ yığmaq, yığışdırmaq, götürmək; VIII لُقذ 1) yığmaq, yığışdırmaq, götürmək; اللُق ~ (*biçindən sonra*) sünbülü yığmaq; 2) iqtibas etmək; götürmək, almaq; 3) tutmaq, qəbul etmək (*radio ilə*); الصور ~ foto ilə şəklini çəkmək; انفاسه ~ nəfəsini dərmək; dincəlmək

– اللُقذ 1) götürmə, yığma; 2) *radio.* qəbul; الصور ~ foto ilə şəklini çəkmə; النَّقْس ~ nəfəsini dərmə; nəfəsini alma; dincəlmə

– لاُق 1) yığan, qaldıran; 2) qəbul edən, tutan; آلة الراديو السمة radioqəbuledici

– لُقذ *biçindən sonra yığılan sünbül*

– لُقذ götürülən, tapılan hər şey

– لُقذ *c.* لُقذات *kadr*; ani çəkilən şəkil; ~ فوقية *yuxarıdan çəkilən şəkil (foto çəkiliş-ləri zamanı)*

– لُقذ *c.* لُقذة, لُقذة 1) tapıntı (*həm həqiqi, həm də məcazi mənada*); gözlənilməyən qazanc, mənfəət; 2) (*qızıl*) külçəsi

– لُقذ *c.* لُقذاء atılmış uşaq

– لُقذ *c.* مَلَقِيطُ kəlbətin; qısqac; ... doğrayan; ... sındıran

– لُقذ *c.* مَلَقِيطُ balaca kəlbətin; pinset, maqqaş; السكر ~ qənddoğrayan; النار ~ maşa

– مَلَقِيطُ 1. götürülən, yığılan, tapılan; البِن ~ ələnmiş, ələkdən keçirilmiş kofe; 2. *c.* مَلَقِيطُ atılmış uşaq

I لُقذ (ə) لُقذ atmaq, tullamaq

I لُقذ (ə) لُقذ tutmaq, qapmaq, göydə tutmaq; V لُقذ 1) tutmaq, qapmaq, göydə tutmaq; 2) acgözlüklə, bir anda udmaq; VIII لُقذ = V

– لُقذ tutan, qamarlayan

– لُقذ *c.* مَلَقِيفُ ventilyasiya qurğusu (*damda*)

لُقذ 1) tərپətmək, əsdirmək, laxlatmaq, boşaltmaq; 2) taqqıldatmaq, şaqqıldatmaq (*məs., dimdiyi ilə – hacıleylək haqqında*); 3) pıqqıldamaq (*qaynayan su haqqında*); 4) dilini çıxartmaq (*ilan haqqında*); 5) qeybət etmək, dedi-qodu etmək; xəbərçilik etmək, çuğulçuluq etmək

– لُقذ = لُقذ

– لُقذ qeybətçi, sözgəzdiren; xəbərçi

– لُقذ *c.* لُقذ leylək, hacıleylək

– لُقذ 1) tıqqıldama, şaqqıldama, pıqqıldama; 2) dedi-qodu etmə, sözgəzdirmə, xəbərçilik etmə

I لُقذ (u) لُقذ bağlamaq, tıxamaq, qapmaq; لُقذ 1) qapmaq, ağzı ilə tutmaq;

2) udmaq; II لَقِمَ vermək, ağzına (*yemək*) qoymaq; yedizdirmək; السقف ~ tavan tikmək; القهوة ~ qəhvə dəmləmək; المدفع ~ topu doldurmaq; IV أَلَقِمَ vermək, ağzına qoymaq; udmağa məcbur etmək; ست الامّ ابنها حملة الندى ana uşağına döş verdi; ~ حجرا kimisə susmağa məcbur etmək, kimisə susdurmaq; VIII اَلَقَمَ 1) ağıza almaq (*musiqi alətinin müştüyünü*); 2) udmaq

– لُقْمَانَةٌ 1. qarınqulu, acgöz, çoxyeyən;

2. *biol.* faqosit (*hüceyrə*)

– لُقْمَةٌ c. 1) loxma, tikə, parça (*məs. çörək*); ... قطع الـ من فمه لكي... üçün özünün boğazından kəsmək; العيش ~ bir parça çörək dalınca düşmək; العيش ~ kiminsə çörəyini əlindən almaq; انتزع الـ من افواه الجائعين acların son tikələrini əllərindən almaq (*ağızlarından çıxartmaq*); 2) (*nəyinsə*) ucu, uc hissəsi; سائعة ~ dadlı tikə; مرة ~ acı tikə; اللجام ~ dəhnə, yüyən ağızlığı; المفتاح ~ açar dili; القاضي ~ oladya; yumru, yumşaq bulka – لُقْمَةٌ c. 1) kiçik tikə, balaca tikə

– مَلُومٌ (*silah*) dolduran

لُقْمَانُ *xüs. ad. k. Loğman (qədim müdrikin və təmsilçinin adı)*

I لَقِنَ 1) mənimsəmək, başa düşmək, dərk etmək, qavramaq; öyrənmək; II لَقِنَ 1) öyrətmək, dərs vermək; göstəriş vermək, təlimat vermək, öyüd-nəsihət vermək; 2) beyninə yeritmək, tətbiq etmək; 3) yerindən demək, suflyorluq etmək; ~ درسا kiminsə dərslərini vermək; درسا قاسيا ~ möhkəm dərs vermək (*kimə*); V تَلَقَّنَ mənimsəmək, dərk etmək, təlimat almaq, öyüd-nəsihət almaq; ~ العربية ~ da oxumaq; ~ العلم في... ~ erəb dilini öyrənmək

– لَقَانٌ təkne, tabaq, çəllək

– لَقَانِيَّةٌ, لَقَانِيَّةٌ tez dərk etmə, tez qavrama, tez başa düşmə

– لَقَانٌ suflyor; كمبروشة الـ suflyor budkası

– لَقَانٌ üzün iflici

I لَقِيَ 1) rast gəlmək, təsadüf etmək, qarşılaşmaq, almaq, qəbul etmək, tapmaq; تأييدا ~ kömək, yardım, dəstək tapmaq (*almaq*); ~ آذانا مصغية ~ diqqətçil dinləyicilər tapmaq; ~ وجه ربه ~ və ya ~ حفته ~ ölmək, canını tapşırmaq; 2) dözmək, qatlanmaq, davam etmək; II لَقِيَ 1) qarşısına çıxmaq, qəbul etmək, qarşılaşmaq; ~ هذا المقال ~ آذانا صاغية وقلوبا واعية bu məqalə diqqətlə qarşılandı və ürəklərdə əks-səda verdi; ~ ölmək; 2) davam gətirmək, dözmək, dadmaq, acısını çəkmək; IV أَلَقَى 1) atmaq, tullamaq (*nə – təs. h. və ya*); ~ نورا (ضوءا) ~ aydınlaşdırmaq, işıqlandırmaq; ~ القنابل ~ a bomba atmaq; ~ ابصاره الـ... ~ بابصاره الـ... ~ nəzər yetirmək, baxmaq; ~ بنفسه في... ~ kənara atmaq; tullamaq; ~ dan atılmaq; ~ بنفسه من... ~ özünü atmaq; ~ قرعة ~ püşk atmaq; ~ عليه القول ~ اليه القول (بالقول) ~ (*kiməsə*) xəbər vermək; ~ اليه السلام ~ (*kiməsə*) salamlamaq; 2) (*kiməsə*) ideya vermək, öyrətmək; ~ الرعب في القلوب ~ ürəklərə qorxu salmaq, vahimə yaratmaq; 3) demək, söyləmək (*nitq*); ifadəli oxumaq; təmtəraqla söyləmək; ~ الخطاب ~ nitq söyləmək; ~ المحاضرة ~ açıq müəhazirə oxumaq; 4) artikulyasiya əmələ gətirmək; 5) vermək (*sual*); ~ عليه سواليا ~ kiməsə sual vermək; 6) tapşırmaq, üzərinə qoymaq (*kimin*); ~ المسؤولية على... ~ məsuliyyəti

...üzərinə qoymaq; *على عاتقه مهمة* ~ məsələni kiməsə həvalə etmək; *درس له* ~ kiməsə dərs vermək; ... *باله الى* ~ nəyəsə diqqət yetirmək, nəyinsə dərdinə qalmaq; *رأسه بين يديه* ~ əlləri ilə başını tutmaq; *الحبل على الغارب* ~ *bax*: غارب; ... *القبض على* ~ (*kimisə*) həbs etmək; *السمع* ~ ... (*kimisə*) dinləmək; V *تلقى* 1) qarşılaşmaq; 2) qəbul etmək, almaq; qavramaq, mənimləmək; qəbul etmək (*radio ilə*); *الوامر* ~ əmrlər almaq; *العلوم* ~ oxumaq, təhsil almaq; VI *تلاقى* bir-biri ilə görüşmək; düz gəlmək (*yollara aid*); VIII *التقى* 1) təsadüf etmək, görmək, rast gəlmək; 2) birləşmək; görüşmək (*kiminlə* -); X *استلقى* beli üstə uzanmaq; *على قفاه (ظهره)* ~ arxası üstə uzanmaq
– *استلقاء* uzanma
– *إلقاء* 1) atma, tullama; 2) (*mühazirə*) oxuma; deklamasiya; *علم الـ* natiqlik məharəti; *القبض* ~ həbs
– *إلقاءي* deklamasiya (*sif*)
– *ألقى* *c. ألقى* tapmaca
– *تلاق* görüş
– *تلقى* qəbul etmə, alma; *تلقي العلوم* bilik, təhsil alma
– *تلقاء* görüş; *تلقاءه* onun qarşısına, onun qabağına; onun qarşısında, onunla üz bəüz; *ما قوبلوا به* ~ qəbul edilmələrinin əvəzi olaraq; *ذاته* (öz arzusu ilə, öz təşəbbüsü ilə
– *تلقىي* 1) qeyri-ixtiyari, qeyri-şüuri, qeyri-iradi, daxili tələblərdən törəyən, öz-özünə əmələ gələn, kor-təbii; 2) avtomatik, mexaniki; *الـ* avtomatik olaraq, öz-özünə; 3) qanunsuz, icazəsiz; özbaşına
– *تلقائي* 1) öz-özünə əmələ gəlmə, kor-təbii; 2) avtomatiklik, qeyri-şüurilik, avtomatizm

– *لقاءات* *c. لقاء* 1) görüş; 2) döyüş, dava; *الى* görüşənə qədər; *لقاءه* ona əvəz olaraq, ona görə; ona rəğmən
– *لقاءة* 1) görüş; 2) tapıntı
– *لقاء* *c. لقاء* yaddan çıxarılmış, atılmış əşya
– *لقاءي* görüş, *لقاءي*, *لقاءي*, *لقاءي*
– *لقاءي* *c. لقاء* tapıntı; *النادر* nadir tapıntı
– *مستلقى* *q. مستلقى* arxası üstə uzanmış
– *ملاقاة* görüş; qəbul
– *ملتقى* *c. ملتقى* 1) görüş yeri *və ya* birləşmə yeri; *الطرق* ~ yolların kəsişməsi, yollayıcı; dörd yol ağzı; *d.y.* yolların qovuşması; 2) görüş; *الى* görüşənə qədər!
– *ملقى* *q. ملقى* atan, tullayan
– *ملقى* *c. ملقى* 1) görüş yeri; 2) dörd yol ağzı
– *ملقى* *q. ملقى* atılmış
– *ملقى* ² atılma yeri
I *لك* (*ə/u*) *لك* 1) vurmaq, döymək (*yumruqla*); 2) boşboğazlıq etmək, çərənləmək; VIII *التك* sıxılmış olmaq, sıx-sıx oturmaq; *سəhv* etmək
– *لك* ¹ *c. لك*, *لك* 1) yüz min (*rupi*); 2) hind lakı (*pul vahidi*)
– *لك* ² 1) qırmızı qatran; 2) lak
– *لكة* ¹ *c. لكات* (*yumruqla*) zərbə
– *لكة* ² *c. لكات* palçıq ləkəsi
I *لكا* (*ə*) *لكا* döymək, vurmaq; *لكا* qalmaq, bir yerdə olmaq, olmaq (*harada* -); V *لكا* yavaş hərəkət etmək, tələsməmək
– *لكة* astagəl, ləng, ağır tərpenən adam
لكتات laktat, süd turşusu duzu
I *لكز* (*u*) *لكز* döymək, yumruq zərbələri endirmək; itələmək, vurmaq (*nə ilə* -); *يكوعه* ~ kimisə dirsəyi ilə itələmək; V *لكز* boyun qırmaq, bəhanə gətirmək, bəhanə etmək
– *لكز* paya, paz, çiv

- لُغ xəsis, simic
 – لُغ لُغَاتُ c. لُغَاتُ zərɒbə
 I لُغ (u) və ya لُغ (ə) لُغ alçaq, əclaf, əxlaqsız olmaq; V لُغ yubanmaq, ləngimək, yavaş hərəkət etmək
 – لُغ 1) ləngitmə, yubatma, uzatma; ləngimə, yubanma; 2) alçaqlıq, əclaflıq, əxlaqsızlıq
 – لُغ əclaf, alçaq; لُغ يَا yaramaz! alçaq
 – لُغ yavaş, astagəl, ləng
 – لُغ c. لُغَاتُ alçaq, rəzil, əclaf, əxlaqsız
 لُغ (nəyisə) səliqəsiz, başdansıvdu etmək; məcaz. qondarmaq, quraşdırmaq, uydurmaq
 – لُغ başdansıvdu, səliqəsiz, diqqətsiz iş; uydurma, qondarma
 I لُغ (u) لُغ kötləkləmək, döymək, yumruqlamaq; III لُغ yumruqlarla döyüşmək; boks etmək
 – لُغ c. لُغَاتُ yumruq zərbəsi
 – لُغ c. لُغَاتُ 1) yumruq; 2) yumruq zərbəsi
 – لُغ boksçu
 – لُغ yumruq davası; boks
 – لُغ idm. pençinqbol, boks məşqləri üçün dərindən düzəldilmiş top
 – لُغ 1) boksçu əlcəyi; 2) kastet, beşbarmaq
 I لُغ (ə) لُغ dili tutulmaq, duruxaduruxa danışmaq, dili dolaşmaq, kəkələmək, pəltək danışmaq
 – لُغ c. لُغَاتُ q. لُغ kəkə, pəltək
 – لُغ c. لُغَاتُ mis tas, ləyən; teşt
 – لُغ və ya لُغ və ya لُغ lakin, ancaq, amma
 – لُغ 1) kəkələmə; 2) pis tələffüz etmə; aksent

- لُغ ... üçün ki; ... ötrü ki...; ona görə ki; ki; لُغ ... üçün; لُغ ... üçün; ötrü; -ma/-mə
 لُغ -ma // -mə (felin şərt forması ilə); لُغ o demədi; ... ان لُغ; -sa // -sə; ... ما لُغ; -sa // -sə; ... بعد لُغ; -sa // -sə; ... ألم və ya ... أفلم və ya لُغ أولم məgər; -sa // -sə; إلا لُغ ... yal-nız ...
 لُغ (sual cümləsində) həmç. لُغ niyə? nə üçün?
 I لُغ (a/u) لُغ 1) yığmaq, birləşdirmək; لُغ لُغ o onları bir yerə yığdı; لُغ 2) yığmaq, endirmək (məs., yelkənləri); 3) gəlmək (hara →); لُغ atasının evinə gəldi; 4) məch. dəlitəhər, başına hava gəlmiş olmaq; IV لُغ 1) başına gəlmək, üz vermək (bədbəxtlik haqqında), bürümək (qorxu haqqında), yıxmaq, əldən salmaq (xəstəlik haqqında – kimi →); لُغ ~ o xəstələnib; 2) məlumatlı, bilikli, xəbərdar olmaq; yaxşı bilmək, başa düşmək (nəyi →); لُغ ~ باللغة العربية; 3) birləşmək, görüşmək (kiminlə →); əlaqədə olmaq (kiminlə →); 4) gəlmək (hara →), ziyarət etmək, baş çəkmək (kimə →, على); لُغ ~ بالاقرباء; 5) etmək, təşkil etmək (nə →); لُغ ~ بالجريمة; 6) cinayət işləmək, cinayət etmək; لُغ ~ بالذنب; 7) günah etmək; لُغ ~ بالموضوع; 8) mövzuya yüngülvari toxunmaq; لُغ ~ بالأطعام; 9) azacıq yemək; لُغ ~ به لم; 10) onun başına bir az hava gəlib; لُغ ~ يعمل هذا; 11) o az qalmışdı ki, bunu etsin; VIII لُغ 1) yığışmaq, birləşmək; 2) baş çəkmək, gəlmək
 – لُغ bilik, məlumat, tanışlıq; لُغ ... ~ كان على; لُغ ~ بالقرائة والكتابة; 12) oxuma-yazmağı bacarma, savadlılıq, savad
 – لُغ bəd göz, yaman göz

- لَمَّأَ : لَمَّأَ hərdən, arada, bəzən
 – لَمَّأَ 1) sünbül yığan; 2) kolleksiyaçı, kolleksiya toplayan; 3) bot. buruqlu nanə
 – لَمَّأَ qalıq, artıq
 – لَمَّأَ 1) ağıldan kəmlik, havalanma; ağıl zəifliyi; 2) kiçik günahlar
 – لَمَّأَ 1) لَمَّأَ, لَمَّأَ, لَمَّأَ c. لَمَّأَ 2) yığıncaq, mərəkə, kütlə; 3) c. لَمَّأَ fiz. dəstə (məs. protonlar); 4) bədbəxtlik, fəlakət, bəla; من الجنون ~ psixoloji pozğunluq
 – لَمَّأَ c. لَمَّأَ, لَمَّأَ saç, zülf, tel
 – لَمَّأَ 1) yoldaşlar; 2) kompaniya, qrup
 – لَمَّأَ dırmıq, çəng
 – لَمَّأَ bilən (nə), bilikli; yaxşı bilən (nəyi →)
 – لَمَّأَ c. لَمَّأَ – bədbəxtlik, bəla, müsibət, fəlakət
 – لَمَّأَ 1) yığılmış, toplanmış; çağırılmış, dövət olunmuş; 2) havalanmış, dəli; 3) sıxılmış (ağız haqqında)
 لَمَّأَ bax: لَمَّأَ və لَمَّأَ
 لَمَّأَ¹ hələ; -ma; -mə; daha
 لَمَّأَ² -ma; -mə; (felin şərt forması ilə); ~ و ~ يبلغُ istintaq hələ qurtarmayıb; ~ يبلغُ ~ o hələ yetkinlik dövrünə çatmayıb; ~ يبلغُ ~ o hələ 20 yaşına çatmayıb
 لَمَّأَ tib. lümbaqo (bel ağrısı), sancı (beldə)
 لَمَّأَ – lampa; ~ الجاز ~ qaz lampası; لَمَّأَ c. لَمَّأَ elektrik lampası
 I لَمَّأَ (u) qəlyanaltı etmək, bir az yemək; V لَمَّأَ toqqanın altını bərkitmək, gözünün qurdunu öldürmək, azacıq yemək
 – لَمَّأَ c. لَمَّأَ qəlyanaltı; məzə, çərəz
 I لَمَّأَ (ə) لَمَّأَ 1) gizlicə baxmaq, arabir baxmaq, arabir göz yetirmək; göz gəzdirmək; görmək, müşahidə etmək; 2) parlamaq, işıl-

- damaq, bərq vurmaq; ... في فكره ان ~ o, fikrindən keçirdi ki, ...; II لَمَّأَ 1) işarə etmək, anlatmaq, işarə etmək (nəyə الی); 2) oxşayıcı baxışlarla baxmaq, gözlərlə danışmaq; III لَمَّأَ oğrun-oğrun baxmaq (kiməsə); IV لَمَّأَ 1) işarə etmək, işarə vurmaq (nəyə الی); 2) baxmaq, göz yetirmək; VI لَمَّأَ görünmək, görünən olmaq; VIII لَمَّأَ işıldamaq, parıldamaq, bərq vurmaq, işıq saçmaq
 – لَمَّأَ c. لَمَّأَ – işarə, eyham, him; لَمَّأَ işarə olaraq
 – لَمَّأَ parıldayan, işıq saçan, parlaq
 – لَمَّأَ 1) baxış; 2) an; البصر ~ (مثل) في və ya bir göz qırpımında, bir anda
 – لَمَّأَ c. لَمَّأَ 1) baxış; 2) an, ləhzə, göz qırpımı; 3) (üz) cizgiləri; ~ من ابیه o, atasına oxşayır; 4) mus. onaltılıq (not); البرق ~ ildırım çaxma
 – لَمَّأَ c. لَمَّأَ ~ الوجه. həmişə (üz) cizgiləri, (üz) ifadəsi; ~ عقد ciddi sifət almaq, qaşlarını çatmaq, qaşqabağını tökmək
 I لَمَّأَ (u, i) لَمَّأَ rişxənd etmək, ələ salmaq, nöqsan axtarmaq, pisləmək, dalınca danışmaq; ~ بالعین ~ göz vurmaq
 – لَمَّأَ pisləyən, qeybətçi, adam ələ salan, rişxənd edən
 – لَمَّأَ qeybət, dedi-qodu
 – لَمَّأَ duz; xüsusi məna verən
 – لَمَّأَ = لَمَّأَ
 I لَمَّأَ (u, i) لَمَّأَ 1) əl vurmaq, toxunmaq; əl ilə yoxlamaq; toxunmaqla hiss etmək, duymaq; ~ لَمَّأَ الید ~ öz əlləri ilə hiss etmək; 2) görmək, sezmək; 3) axtarmaq; III لَمَّأَ bir-birinə toxunmaq, bir-biri ilə təmasda olmaq; əlaqədə olmaq; V لَمَّأَ əlləmək, əl ilə yoxlamaq, əl ilə axtarmaq; axtarmaq;

عذرا ~ ağızucu üzr istəmək; VI تَلَمَسَ bir-birinə dəymək, toxunmaq; VIII التَّمَسَ 1) ax-tarmaq; 2) xahiş etmək, ərizə verib xahiş etmək

– اتَّ c. التَّمَّاسُ – xahiş etmə, xahiş, rica; ərizə; دعوى الـ ~ və ya إعادة النظر في الحكم hüq. işə yenidən baxılmaq üçün apellyasiya (məs., məhkəmədə nöqsan olarsa)

– تَلَمَّسُ toqquşma, toxunma

– لَمِيسٌ şup

– لَمَسٌ 1) toxunma; 2) hiss etmə, toxunmaqla hiss etmə; حاسة الـ toxunma hissi; lamisə

– لَمَسَاتٌ c. لَمَسَاتٌ 1) bir dəfə toxunma, əl vurma; 2) ştrix, cizgi; 3) obr. bir az, bir qədər (nədən السماء صافية ليست فيها ~ من سحاب; من نهدن səma aydıdır, orada bir bulud belə yoxdur

– لَمِيسٌ toxunma hissi ilə əlaqədar olan

– لَمِيسٌ yumşaq, nəvazişli, zərif, incə; nəzakətli, ədəbli

– مَلَمَسَةٌ toxunma, təmas, əlaqə

– مَلَمَسٌ c. اتَّ – xahiş, arzu, istək, rica; ərizə; hüq. apellyasiyanın məzmunu

– مَلَمِيسٌ ərizə verən; hüq. apellyasiyaya verən, şikayətçi

– مَلَمَسٌ 1) toxunma, əl vurma; ناعم الـ yumşaq, zərif (əllə yoxlayan zaman); 2) toxunulan yer; kontakt; 3) klaviş

– مَلَمِيسٌ 2 c. مَلَمِيسٌ zool. buynuz, biğciq

– مَلَمِيسٌ toxunma hissi ilə əlaqədar olan

– مَلَمُوسٌ 1) hiss olunan, duyulan, toxunmaqla hiss olunan; 2) konkret (müəyyən, qəti)

– مَلَمُوسَاتٌ c. əşyalar, cisimlər; fiz. cisimlər

– مَلَمُوسِيَّةٌ konkretlik, müəyyənlik, qətilik

I لَمَصَ (u) لَمَصَ ağız-burun əymək, sir-sifət əymək (kimə على)

I لَمَطُ (u) لَمَطٌ ləzzətlə yemək; dadına baxmaq, dili ilə yalamaq; dodaqlarını yalamaq; V تَلَمَّطَ 1) dodaqlarını yalamaq; 2) pis danışmaq, boş şeylər danışmaq (kim haqqında – بذكره)

I لَمَعَانٌ, لَمَعٌ (ə) لَمَعٌ parıldamaq, işıq saçmaq, bərq vurmaq; işıq vermək, nur saçmaq; 2) oynatmaq, tərpətmək, atmaq (nə ilə →); بیده əl-qolunu ölçmək, əl-qol atmaq; 3) aparmaq, götürüb aparmaq (nəyi →); II لَمَعٌ 1) təmizləmək, parıldatmaq, işıldatmaq; cilalamaq, hamarlamaq; الحذاء ~ ayaqqabıları təmizləyib parıldatmaq; 2) ləkələmək; müxtəlif rənglərə boyamaq; الاظفار بالاصباغ ~ dirnaqları boyamaq; الكتاب ~ kitabda rəngbərəng şəkillər vermək; IV أَلَمَعَ anlatmaq, başa salmaq; işarə vurmaq, eyham etmək (nəyi

– عن الـ, الـ ~ بکلمة الـ... ~ ə sözlə işarə etmək; V تَلَمَّعٌ əl-qol ölçmək, əl-qol atmaq; 1) parıldamaq, bərq vurmaq, işıldamaq; 2) xal-xal olmaq, al-əlvan olmaq, müxtəlif rənglərə boyanmış olmaq, rəngbərəng olmaq; VIII التَّمَعَّ parıldamaq, işıldamaq

– التَّمَاعَةُ göstəriş, eyham, işarə

– أَلْمَعُ ağıllı, fərasətli, gözüaçıq, düşüncəli

– أَلْمَعِيٌّ 1) ağıllı, fərasətli, gözüaçıq, düşüncəli; 2) parlaq, işıqlı

– أَلْمَعِيَّةٌ fərasət, gözüaçıqlılıq, ağıllılıq, iti-ağıllılıq

– أَلْمَعُ parlaq, parlaman, işıqlı

– أَلْمَعَةُ 1) parıltı, işıltı, şəfəq, işıq; 2) anat. əmgək

– أَلْمَاعُ parlaq, parıltılı, işıqlı; cilalı, işıldayan; laklanmış, lak çəkilməmiş, laklı; ~ جلد laklanmış dəri

– أَلْمَعَانٌ parıltı, işıltı, bərq; şık

– لَمَعَاتُ c. لَمَعَةٌ 1) işartı, işıq; 2) parıltı, işıltı, şölə, nur; cila, pardax 3) xülasə, icmal, oçerk
 – لَمْعٌ c. لَمْعَةٌ 1) işıltı, parıltı; 2) obr. az miqdar, bir damcı, bir zərrə
 – لَمِيعَةٌ parıldayan təmizlik
 – لَمِيعٌ parlaq, parıltılı, bərq vuran, işıldayan
 – لَمِيعٌ boyanmış, rənglənmiş; əlvan
 لِمَقَاوِي limfatik
 لَمَمٌ yığmaq, götürmək, yığışdırmaq; غضبه ~ nifrətini gizlətmək
 – لَمَمَةٌ yığma, toplama; toplanma, yığılma
 – لَمَمٌ yığılmış, toplanmış; müxtəsər, yığcam, qısa (*üslub haqqında*)
 – لَمَمَةٌ c. ات- filin xortumu
 لِمُونٌ = لَمُونٌ
 لَمٌ -ma /-mə; heç vaxt -ma /-mə; heç bir vəchlə -ma /-mə; لَمٌ يَنْجَحُ الْكِسْلَانُ *masəl.* tən-bəl heç vaxt uğur qazanmayacaq
 لَمٌ جديد ~ : لَمٌج
 لَمٌشٌ c. barkas, kater, motorlu qayıq; الصواريخ ~ raket gəmisi, daşıyıcı raket; الطوربيدو ~ mina gəmisi, minadaşıyıcı (*gəmi*)
 لَمٌشٌجٌ linçləmə, divan tutma, daşqalaq etmə
 I لَهَبٌ (ə) 1) yanmaq, alovlanmaq; 2) çox arzu etmək, (*arzu ilə*) alışıb-yanmaq, həsrət çəkmək; II لَهَبٌ yandırmaq, alışdırmaq, alovlandırmaq; ظهر الجمل بسوط ~ dəvəni qamçı ilə möhkəm döymək; ! المَهَبُ بدنك! mən səni qamçılıyaram; IV أَلَهَبٌ yandırmaq, alışdırmaq, alovlandırmaq; ~ دماغه بالرصاص ~ gülləni öz beyninə sıxmaq; ظهر الجواد بسوط ~ atı qamçılamaq; V تَلَهَّبٌ yanmaq, alovlanmaq; جوعا او عطشا ~ aclıqdan, susuzluqdan əziyyət çəkmək; غيظا ~ qəzəbdən, qeyzdən alışıb-yanmaq; VIII إِلَهَبٌ 1) yanmaq, alışıb-yan-

maq, od tutmaq, alovlanmaq; 2) həsrətində olmaq, (*hansısa arzu ilə*) alışıb-yanmaq
 – إِلَهَبٌ 1) alışma, alovlanma, tutuşma; قابل ~ tez alovlanan, tez alışan, alışqan, yanan; 2) tib. iltihab; الادمية ~ dermatit, dəri iltihabı; الاذن ~ otit, qulağın iltihabı; الامعاء ~ enterokolit; بطانة القلب ~ endokardit; التأمور ~ perikardit; الجفون (الملتحمة) ~ konyunktivit; الدماغ ~ ensefalit; الرئتين ~ ağ ciyərin iltihabı (*sətəlcəm*); الزائدة الودية ~ appendisit; الشعب ~ bronxit; العصب ~ nevrit; الكلي ~ nefrit (*böyrəyin iltihabı*); اللوزتين ~ badamcıq vəzisinin iltihabı; المعدة ~ qastrit
 – إِلَهَبٌ iltihab (*sif*)
 – إِلَهَبٌ alışma, alovlanma, yanma
 – لَاهِبٌ 1) isti, qaynar; 2) alovlu, od, yanar, parlaq; أشعة الشمس السمة qızmar günəş şüaları
 – لَاهِبٌ 1) alov, istilik, hərarət; 2) qızgın həvəs, ehtiras
 – لَاهِبٌ alov, istilik, hərarət; حروق الـ yanıq; الـ قاذفة odaçan, odlu; ~ أبو zool. flaminqo, qızılqaz
 – لَهَابٌ = لَهَبَانٌ
 – لَهَابٌ q. لَهَابٌ c. لَهَابٌ yangıdan əziyyət çəkən
 – لَهَابَةٌ alov
 – لَهَابٌ alov, od, atəş
 – مَلَهَبٌ 1) yanan, alışan, alovlanan; القطن الـ piroksilin; 2) qızgın, atəşin, atəşli, hərarətli (*hisslər haqqında*)
 – مَلَهَبَاتٌ c. قızışdıran, fəaliyyəti artıran vasitələr
 لَاهُوتٌ *bax: əlifba sırası ilə*
 I لَهَيْتٌ (ə) 1) tez-tez və ağır nəfəs almaq, çətinliklə nəfəs almaq, boğulmaq; tövşümək, təngnəfəs olmaq, nəfəsi kəsilmək

(*məs.*, *qaçmaqdan*); 2) dilini çıxartmaq (*it haqqında*)

– لَاهْتٌ boğulan, təngnəfəs olan, nəfəsi kəsilən, tövsüyen; ~ بقلب استمع الی... nəfəsini içəri salaraq nəyəsə qulaq asmaq, nəfəsini belə dərmədən nəyisə dinləmək

– قاسَى tez-tez və çətin nəfəs alma; ~ قاسَى الموت ölümqabağı əziyyət çəkmək

– لَاهْتٌ = لَهْتَى q. لَهْتَانُ

I لَهَجٌ (ə) ləhçə 1) inad etmək, qalmaq (*məs.*, *yanlış fikirdə* →); 2) adətən etmək (*nə* →); dalmaq, qarılmaq, uymaq (*nəyə*), cəlb edilmiş olmaq (*nə ilə* →); 3) söyləmək, həmişə demək (*nə*); çənə vurmaq (*nə haqqında* →); 4) nə kim haqqında daima danışmaq; ~ بذكره kimisə tərifləmək; ~ بذكره çoxlu təşəkkür etmək; ... لهجت ألسنة بان... hamı ... barəsində danışır; 4) aldatmaq, kələk gəlmək, tovlamaq (*kimi* (ə) ləhçə); IV لَهَجٌ danışmağa məcbur etmək; XI لَهَجٌ çürümək (*məs.*, *süd haqqında*)

– لَهْجَاوِيٌّ lovğa, gopçu, özünü yalandan öyən, adamaldadan

– لَهْجَاتٌ c. لَهْجَةٌ dilin ucu; 2) ana dili; ləhcə, şivə, dialekt; علم اللهجات dialektologiya; 3) ton, aksent, tələffüz, deyiliş; قال به o çox ciddi dedi; ملوها الجد... amiranə tonla dedi

– لَهْجَةٌ ilkin qəlyanaltı

I لَهْدٌ (ə) ləhd 1) zorla nəfəs almaq, tez-tez və ağır nəfəs almaq, təngnəfəs olmaq (*qaçmaqdan*); 2) yormaq, əldən salmaq, üzmək

لَهْدٌ yaxşı kəsən, iti

I لَهْرٌ (ə) ləhr vurmaq, itələmək

I لَهْطٌ (ə) ləhəp 1) şapalaq, şillə vurmaq; 2) acgözlüklə yemək, tez udmaq

I لَهْفٌ (ə) ləhf həsrət çəkmək, heyifsilənmək (*nəyə* (ə) ləhf); əziyyət çəkmək, iztirab çəkmək (*nədən* (ə) ləhf); acımaq, təəssüf etmək (ə) ləhf; pərt olmaq, məyus olmaq (ə) ləhf; II لَهْفٌ güclü arzu doğurmaq; V تَلَهْفٌ 1) həsrət çəkmək (*kim-nə üçün* (ə) ləhf); 2) hərərətlə, dəlicəsinə arzulamaq, ...həsrətində olmaq (ə) ləhf, (*nəyisə əldə etmək üçün* (ə) ləhf) alışıb-yanmaq; 3) qüssələnmək, acı çəkmək, kədərlənmək, xiffət etmək (ə) ləhf; 4) rahatsız olmaq, narahat olmaq, təşvişə düşmək (ə) ləhf

– تَلَهْفٌ coşqun həvəs, qızgın ehtiras, şiddətli arzu; بـ səbirsizliklə

– لَهْفٌ qəm çəkən, qüssələnen, xiffət edən

– لَهْفٌ qəm, qüssə, kədər, acı; يا يا يا və ya və ya və ya və ya! heyif!

– لَهْفٌ q. لَهْفَى c. لَهْفٌ 1) kədərli, dərdli, qəmli; 2) təəssüflə dolu; 3) dözümsüz, səbirsiz, böyük ümidlərlə dolu

– لَهْفَةٌ 1) od, alov, köz; 2) böyük marağ, həvəs, şövq; 3) səbirsizlik; بـ səbirsizliklə; 4) həyəcan, təşviş, narahatçılıq; sıxıntı; xiffət

– لَهْفٌ 1) səbirsiz; 2) kədərli, qəmli

– مَلْهُوفٌ 1) sıxıntı çəkən; xiffət edən; qəmli, qüssəli, kədərli, məyus, başı dərdə olan; 2) səbirsiz, hövsələsiz, böyük ümidlərlə dolu

I لَهْقٌ (ə) ləhq ağappaq olmaq, qar kimi ağ olmaq

– لَهْقٌ qar kimi ağ, ağappaq

لَهْلَبٌ yandırmaq, alıxdırmaq, alovlandırmaq; بعقلة ~ kiməsə həddini bildirmək; dər-sini vermək

– لَهْلَبَةٌ yandırma, alıxdırma

– لَهْلُوبَةٌ alov

لَهْلَقٌ dilini çıxartmaq (*istidən*)

I لَهُمْ (ə) يَمَک udmaq, yeyib qurtarmaq; işlətmək; sərf etmək; IV أَلَهُمْ 1) təlqin etmək, ilhamlandırmaq; 2) udmağa vermək; V تَلَهُمْ udmaq; VIII اَلَهُمْ يَمَک, udmaq, yeyib qurtarmaq, aşırmaq; məhv etmək (*od haqqında*); X اِسْتَلَهُمْ 1) ilham axtarmaq, ilham almaq; 2) almaq, götürmək (*nədənsə*); العبر ~ من الدروس ibrət dərsi götürmək (*nədən*)

– لَهُمٌ Allahdan gələn təb, ilham
– لَهُمٌ qarınqulu, çoxyeyən, acgöz
– لَهُمٌ ruhlanmış; ilham almış, ilhamlanmış, təbə gəlmiş; beyninə yeridilmiş

لَهُنَّ sovqat, hədiyyə, pay (*səyahətə gedən tərəfindən gətirilən*)

I لَهُ (u) لَهَا 1) oynamaq, əylənmək (*nə ilə* →); 2) sevmək (*nə*); maraqlanmaq, məşğul olmaq (*nə ilə* →); لَهُ (ə) لَهَا 1) fikir verməmək, marağ göstərməmək, diqqətsizlik göstərmək (*kimə-nəyə*); 2) sevmək (*nə*), maraqlanmaq, məşğul olmaq (*nə ilə* →); II اَلَهُ يَئَلَهُ, məşğul etmək; yayındırmaq (*nədən*); etməyə mane olmaq (*nə*); III لَاهِي 1) maraqlandırmaq, məşğul etmək (*kimi*); 2) yaxınlaşmaq; IV اَلَهُ مَارَاقَلَانْدَرْمَاق, əyləndirmək, məşğul etmək (*nə ilə* →); yayındırmaq (*nədən*); V اَلَهُ يَئَلَهُ əylənmək, dilxoşluq etmək, oynamaq (*nə ilə* →); yayınmaq (*nədən*); VI تَلَاهِي əylənmək, dilxoşluq etmək (*nə ilə* →); VIII اَلَهُ يَئَلَهُ oynamaq, dilxoşluq etmək, məşğul olmaq, əylənmək (*nə ilə* →)

– لَهُنَّ məşğul etmə (*nə ilə* →); yayındırmaq (*nədən*); sabotaj etmə (*nədən*); عملیات ~ yayındırıcı hərəkətlər; sabotaj etmə

– لَهُنَّ yayındırıcı; yayındıran; العمل sabotaj

– اَلَهُ يَئَلَهُ əyləncə; oyuncaq

– تَلَهُ يَئَلَهُ əyləncə; oyuncaq

– لَاهِي c. لَاهِي diqqət verməyən; diqqətsiz, etinasız

– لَهُنَّ c. لَهُنَّ, لَهَا, لَهَا anat. dilçək

– لَاهِي əyləncə, oyuncaq; oyun; اَمَاق əyləncə yerləri, şənləndirici məkanlar; اَلَات musiqi alətləri

– لَاهِي, لَاهِي c. لَاهِي, لَاهِي 1) qiymətli hədiyyə;

2) ovuc, əl içi

– لَاهِي 1) anat. dilçək (*sif*); 2) dilç. dilçək -i [-i]

– مَلَهُ q. مَلَهُ əyləndirən; əyləndirici, əyləncəli; məzəli, gülməli

– مَلَهُ c. مَلَهُ 1) əyləncə, kef, həzz; 2) əyləncə yeri; 3) teatr

– مَلَهُ c. مَلَهُ 1) oyuncaq, əyləncə; 2) musiqi aləti; اَلَات المَلَاهِي musiqi alətləri

– مَلَهُ 1) gülüş doğuran; 2) c. مَلَهُ *ədab*. komediya

– مَلَهُ oyuncaq, əyləncə

– مَلَهُ c. əyləndirici şeylər

لَهُنَّ tələsmək; tələsik etmək

– لَاهِي 1) tələsmə, tələskənlik; 2) tələsik iş, ayaqüstü iş

لَهُنَّ yaltaqlanmaq, yaltaqlıq etmək, üzə gülmək, qılığa girmək, alçalmaq

– لَاهِي yaltaqlıq, yaltaqcasına tərif, yaltaqlıq etmə, alçaqlıq, qılığa girmə, üzə gülmə

لَوْ əgər, əgər ki; ... لَوْ əgər; -ma /-mə; لَوْ heç olmasa; hərçənd; -sa də/-sə də; ... لَوْ əgər o, yalnız...; ... لَوْ ان... elə bil...; o günü واني لاذكر ذلك اليوم كما لو انه حدث البارحة sanki, bu dünən olmuş kimi xatırlayıram; ... لَوْ لاه (لاي) ... لَوْ ... لَوْ həqiqətən, doğrudan da; ... لَوْ əgər o olmasaydı (*mən olmasaydım*) onda...

I 1) لُوبٌ (u) لَابٌ (لوب) 2) susuzluqdan əziyyət çəkərək dolanmaq, dolaşmaq; 3) hərlənmək, fırlanmaq; ora-bura getmək; var-gəl etmək

– 1) داşلی torpaq; 2) lava

– 1) دَربَی مَلَابٌ dərin hörmət, ehtiram, pərəstiş, sitayiş

ماş, paxla, lobyə

I 1) لُوتٌ (lot) 2) artıq ~ حينَ مَناصِل! olmamaq; fürsət əldən verildi!

لُوتَریە lotereya

I 1) لُوتٌ (ə) لَغتِمَک, yubandırmaq, lənglik, astagəllik nümayiş etdirmək (nədədə); 2) لُوتٌ (u) لَغتِمَک, çirkləndirmək (nə ilə); II 1) لُوتٌ (ə) çirkləndirmək, bulamaq, kirlətmək, batırmaq (nə ilə); 2) qaralamaq, qaraltmaq, qara rəngə boyamaq; 3) başı çalma ilə sarımaq; V 1) لُوتٌ çirklənmək, bulaşmaq, kirlənmək; VIII 1) لُوتٌ dolaşmaq, aydın olmamaq; 2) ~ علیهِ məsələ ona aydın deyildi; 3) bulanmaq ~ الجَوّ (الهواء) çirkləndirmə; çirklənmə; atmosferin (havanın) çirklənməsi; 4) dəniz suyunun çirklənməsi

– 1) لُوتٌ çirk, kir, natəmizlik

– 2) لُوتٌ pəlçiq ləkəsi, kir ləkəsi

– 3) لُوتٌ süstlük, keylik, ölüvaylıq, zəiflik;

~ 4) onun başı işləmir, başı çatmır

– 1) لُوتٌ dolaşdırılmış, dolaşiq, aydın olmayan; 2) bulanmış, bulanıq, tutqun; 3) العقل ~ ağılı çəşmiş

~ 4) لُوتٌ teatr. loja; 5) ماسونى mason təşkilatı şöbəsi

I 1) لُوحٌ (u) لَاحٌ (لوح) 2) görünmək; 3) ~ لُوحٌ لي ان... görünməyə elə gəlir ki, ...; 4) ~ لُوحٌ görünməyə, zahir olmaq, peyda ol-

maq (harada); 5) sökülmək (dan yeri, şəfəq); 6) parıldamaq, işıldamaq; 7) qaraltmaq, yandırmaq (günəş haqqında); II 1) لُوحٌ tərپət-mək, oynatmaq (nə ilə → və ya təs. h.); 2) işarələr etmək, anlatmaq, eyham vurmaq, siqnal vermək, işarə vermək (kimə); 3) yandırmaq, qaraltmaq (günəş haqqında); 4) ~ بالناز nə işə qızartmaq; 5) taxta döşəmək (döşəmə haqqında); 6) ~ onun başını ağ tükələr örtüb, onun başı ağarıb; IV 1) oynatmaq, tərپətmək, yellətmək; 2) görünmək, peyda olmaq

– 1) لُوحٌ oynatma, tərپətmə, yellətmə; siqnal vermə

– 2) لُوحٌ qeyd, haşiyə (kitabın, yazının kənarlarında)

– 3) لُوحٌ aydın, açıq, aşkar, görünən; 4) xoşa gələn, xoş

– 5) لُوحٌ kartoçka (qeydlərlə, yazılarla dolu), siyahı, cədvəl; 6) ~ الاطعمة menu; 7) ~ السوداء qara siyahı; 8) qayda, üsul, nizam; plan, proqram, cədvəl; təlimat, nizamnamə; vacib qərar, göstəriş, sərəncam; 9) ~ الداخلية daxili nizam qaydaları; 10) ~ المحاماة vəkilliyin nizamnaməsi; 11) القانون ~ qanun layihəsi; 12) görünmə, zahir olma; peyda olma, görünüş, zahiri cəhət; 13) لُوحٌ yorğunluğun zahiri əlamətləri

– 1) لُوحٌ lövhə; taxta; üzərində yazı olan lövhə; pilətə; 2) ~ الاتساع (stolun) çəkilən, çıxarılan taxtası; 3) ~ الاردواز və ya الحجري qrifel taxtası; 4) ~ الشطرنج şahmat taxtası; 5) ~ الكتابة sinif lövhəsi; 6) ~ الاسود qara lövhə (yazı lövhəsi); 7) ~ الحديد təbəqə dəmir; 8) plitka, parça (buz); 9) ~ الاسم həməç. lövhəcik (fəmilə, peşə yazılan və qapıya vurulan); 10) foto

plastinka; 4) şüşə (*pəncərə üçün*); 6) trans-
parant plakat; 7) *anat. kürək*; ~ رجل *xalq dil.*
gic, axmaq, kütbeyin, qanmaz

– لَوْحٌ atmosfer

– لَوْحَةٌ *c.* لوحاتٌ, لَوْاحٌ, 1) taxta; lövhə;
~ el. bölüşdürücü lövhə; ~ el. المراقبة
kontrol lövhəsi; ~ elanlar lövhəsi;
~ el. الإعلانات
~ الشطرنج ~ çertyoj taxtası; ~ الرسم ~ palitra
~ الألوان ~ şahmat taxtası; 2) lövhə-
cik (*qapının üstünə vurulan – məs. familiya*
və peşə bildirən lövhəcik); lövhə; 3) plitka;
4) lövhə, tablo; ~ زيتية ~ yağlı boyalarla çə-
kilməmiş şəkil; ~ مائتية ~ akvarel (*sulu boya ilə*
çəkilmiş şəkil); 5) ekran; ~ السينما ~ kinoekran;
~ الراديو ~ radio. anod

– لَوْحِيٌّ atmosfer (*sif.*)

– لَوِيحٌ 1. ağ; 2. sübh şəfəqi; sübh tezdən

– لَوْحَانٌ yanmış, qaralmış (*gündən*)

– لَوْحَةٌ *c.* ات. – siqnal, semafor

لَوْدُومٌ tiryək arağı

I لَوْدٌ, 1) gizlənmək, sığınacaq axtarmaq, canını qurtarmaq, xilas olmaq
(*harada*); ~ بالفرار *və ya* ~ بأذيال الفرار
(*harada*); ~ بالكهوف ~ mağaralarda gizlənmək;
2) müraciət etmək (*kimə-nəyə*); ~ بالصمت ~
susmağa əl atmaq, susmaq

– لَوْدٌ 1. sığınacaq, daldalanacaq axtaran;

2. qaçqın

– لَوْدٌ *c.* مَلَاوُدٌ sığınacaq, daldalanacaq

لَوْدَعِيٌّ, لَوْدَعٌ hazırcavab, diribaş; qabiliy-
yətli, bacarıqlı

– لَوْدَعِيَّةٌ hazırcavablıq, diribaşlıq; qabiliy-
yət, bacarıq, istedad, zəka

لَوْرْدٌ *c.* ات. – lord; مجلس اللوردات lordlar pala-
tası

لَوْرِيٌّ, لَوْرِيَّاتٌ *c.* لَوْرِيٌّ yük avtomobili

I لَوْرٌ (1) qaçmaq, getmək (*nə-
dən*); 2) xilas, qurtuluş axtarmaq (*nədə-
li*); 3) müraciət etmək, əl atmaq (*əli*); ~ الى
yalana əl atmaq; II لَوْرٌ 1) badamla içini
doldurmaq; 2) içində toxum olan qutucuq
əmələ gətirmək (*məs., pambıq haqqında*)

– لَوْرٌ badam satan, badam alveri edən

– لَوْرٌ *topl.* 1) badam; ~ زيت badam yağı;

~ شجرة badam ağacı; 2) *bot.* qutucuq (*to-
xumla dolu*); ~ دودة pambıq qurdu

– لَوْرَةٌ *c.* ات. – 1) badam; 2) *bot.* qutucuq (*to-
xumla dolu*); ~ القطن ~ pambıq toxumu qutu-
cuğu; 3) *anat.* badamcıq vəzisi; لوزتان *təsn.*

badamcıq vəziləri; التهاب اللوزتين البسيط
tozillit (badamcıq vəzilərini iltihabı); التهاب اللوزتين
angina; irinli tonzillit

– لَوْرِيٌّ 1) badam (*sif.*); badamlı; 2) ba-
damşəkili; badamaoxşar; badamı

– لَوْرِيَّةٌ *c.* ات. – badamlı pirojna

– لَوْرِيَّةٌ *c.* ات. – *bot.* qutucuq (*toxumla dolu*)

I لَوْسٌ (لوس) dadına baxmaq

لَوْسِيُونٌ losyon (*dəri üçün qidalı kosmetik*
ətirli maye)

I لَوْسٌ sancmaq, çalmaq, diş-
ləmək, vurmaq; II لَوْسٌ yapışmaq, tutmaq

– لَوْسَةٌ *c.* ات. – tıxac; burub bağlama, burma

– لَوْسَةٌ *c.* ات. – 1) dişləmə, sancma; 2) diş-
lənməmiş yer, sancılmış yer

– لَوْسَةٌ *c.* ات. – 1) dişləmə, sancma; 2) diş-
lənməmiş yer, sancılmış yer

I لَوْصٌ (لوص) 1) gizlənmə baxmaq,
xəlvətə baxmaq; gözaltı baxmaq; 2) dözə
bilməmək; səbir edə bilməmək; 3) dilxor
olmaq, narazılıq hiss etmək, acı çəkmək (*nə-
dən*); II لَوْصٌ bezdirmək, hövsələdən çıx-
artmaq, tənqəd gətirmək; III لَوْصٌ 1) giz-
lənmə baxmaq, gözaltı baxmaq, oğrun-oğrun
göz yetirmək; 2) diqqətlə baxmaq, göz gəz-
dirmək; 3) aldatmaq

– لَوْصَة utanma, sıxılma, çaşma, karıxma; pərtlik, dilxorluq

– لَوْصَة hiyləgər, kələkbaz, bic, fəndgir

I لَوْط (u) لَاط (لوط) 1) əxlaq cəhətdən günah işləmək; 2) bağlanmaq, yapışmaq (نَاصَة →); الحائط بالطين ~ divarı gilləmək, suvaq çəkmək; VIII لَاط 1) bağlanmaq; 2) yaltaqlanmaq, yaltaqlıq etmək (kimin qabağında →)

– لَوْاط , لَوْاطَة pederastiya, uşaqbazlıq

– لَوْاط Bibl. Lut

– لَوْاط pederast, uşaqbaz

لَوْاط bot. Misir şanagülləsi

I لَوْع (u) لَوع (لوع) 1) əzab çəkmək, xəstələnmək, mübtəla olmaq; 2) yandırmaq, qaraltmaq (günəş haqqında); لَوعته الشمس o, gündə qaralıb; 3) əziyyət vermək, üzümək (sevgi haqqında); II لَوْع 1) əzab vermək, incitmək; qanını qaraltmaq, ovqatını təlx etmək; tənqə gətirmək; 2) təcrübələnmək; III لَوع aldatmaq, zənnini azdırmaq, çaşdırmaq; V لَوع əzab çəkmək, narahatlıq keçirtmək, narahat olmaq; لَوع ناراهات edilmiş olmaq, təşvişə salınmış olmaq; yanıb-yaxılmaq (sevgidən, eşqdən)

– لَوع ناراهاتlıq, təşviş, iztirab; eşq əzabı

– لَوع c. تَوع ağrı-acı, işgəncə, əzab-əziyyət

– لَوع 1) ağrı-acı, işgəncə; zülm; لَوع ~ eşq əzabı; 2) əzab çəkdirən səbəb

– لَوع = مَوع = لَوع

– لَوع acı, dərd çəkdirən; ~ لَوع uğursuz məhəbbət

لَوع – لَوع c. لَوع رَوع , لَوع رَوعا loqarifm; لَوع رَوع جدول loqarifm cədvəli; لَوع رَوع اساس loqarifmin əsası

– لَوع رَوع loqarifm (sif.)

I لَوع (u) لَوع 1) çeynəmək, yemək; 2) münasibət saxlamaq, əlaqə saxlamaq, dostluq etmək (kiminlə c. علی)

– لَوع bot. lüfə (bitki süngəri)

I لَوع (u) لَوع yumşaltmaq; II لَوع 1) yumşaltmaq; 2) yağ əlavə etmək (yeməyə), yağ qatmaq; 3) (torpağı) güzəldirmək, hamarlaşdırmaq

– لَوع c. مَوع (aptekçi) qaşığı

لَوع xüs. ad k. Luqa

I لَوع (u) لَوع çeynəmək, çeynəyib əzmək; لَوع zorla bir-neçə söz demək, zorla ağzından bir neçə söz çıxartmaq; لَوع يَوع العاطل الفراغ في انتظار العمل işsiz iş axtararkən hava ilə dolanır

لَوع 1) mehmanxana; 2) həmişə. لَوع لَوع ~ restoran

– لَوع لَوع mehmanxana sahibi

لَوع c. لَوع 1) vint; 2) spiral; 3) yay; 4) propeller

– لَوع 1) spiral, spiralşəkili, buruq; ~ زَوع spiralşəkili yay; ~ سَوع şurup, vint; ~ سَوع astr. spiralşəkili duman kimi görünən; ulduz topası; 2) vintli, vintşəkili, dolama; ~ رَوع dolama pilləkən

لَوع xalq dil. mirvari, dürr, inci

I لَوع (u) لَوع pisləmək, məzəmmət etmək; qınamaq, başına qaxmaq, danlamaq (nəyə görə c. علی); II لَوع möhkəm danlamaq; töhmət vermək; məzəmmət etmək; V لَوع gözləmək; ləngitmək, yubatmaq, uzatmaq; VI لَوع bir-birini qınamaq, məzəmmət etmək; VIII لَوع məzəmmət edilmək, danlanmaq, pislənmək; X لَوع məzəmmət, tənə qazanmaq; töhmətə, pislənməyə layiq olmaq

– لَوع məzəmmət, tənə, qınaq; töhmət

– لائم 1. məzəmmət edən, danlayan; qınayan, təqsirləndirən; 2. pisləyən, dalınca danışan, qeybətçi

– لائمة c. لوائم danlaq, məzəmmət, sərki; ~ لاوم فيه ولا ~ heç bir eybi olmayan, tamamilə nöqsansız

– لوام 1. məzəmmət edən, danlayan; qınayan, təqsirləndirən; 2. pisləyən, dalca danışan, qeybətçi

– لوم 1. məzəmmət etmə, qınama, tənə vurma; 2) məzəmmət, qınaq, danlaq; القى الـ عليه kiməsə tənə etmək, kimisə danlamaq; مəni heç qınamaq da olmaz!

– لا يخشى لائمة tənə, qınaq, qaxınc, danlaq, لا يخشى ~ o heç bir tənədən qorxmur

– لائمة çoxlu məzəmmət edən, danlayan
– لائمة = ملاوم c. ملام
– ملام danlanan, qınanan, pislənən
– لائمة = ملامات, ملاوم c. ملامة
– ملاوم danlanan, qınanan, pislənən;

danlağa, qınağa layiq olan

لومان katorqa həbsxanası; katorqa işləri
– لومانجي c. لومانجي katorqaya göndərilmiş adam, katorqa çəkən adam

لومانجو tib. lümbaqo (bel ağrısı)

لون II rəngləmək, boyamaq; əlvan boyamaq, bəzəmək; لون 1) rənglənmək; əlvan boyanmaq; 2) müxtəlif, rəngbərəng, əlvan olmaq; 3) rəngini, çalarını dəyişmək; 4) dəyişkən olmaq, dəyişmək; 5) təqlid etmək, oxşatmaq, uyğunlaşmaq; ~ في اقواله ifadəsini dəyişmək (məhkəmədə)

– لون rəngləmə, boyama; rənglənmə, boyanma; rəng, ton, çalar

– لون 1) ألوان c. لون rəng, ton, çalar, çalarlıq; rəng (atda); ~ زاء ~ parlaq rəng; فاتح ~ açıq

rəng, açıq rəngli; قاتم ~ tünd rəng; مختلف الالوان; لا لون له müxtəlif rəngli; cürbəcür, müxtəlif; الوان الصباغة rəngsiz; 2) boya, boyaq, rəng; الوان بالزيت rəngli boya; الالوان الزيتية və ya بالزيت yağlı boyalar; الالوان المائية sulu boyalar, akvarel boyalar; لوحة الالوان bax: لوحه الوان; لائحة الوان tox şəkildə olan boyalar; 3) yemək, xörək; الوان الطعام cürbəcür yeməklər, müxtəlif təamlar; قائمة الوان الطعام a) menyü; b) ədəb. janr; 4) sort, növ, çeşid; فيه الوان من sort, növ, çeşid; فيه الوان من müxtəlif nöqsanları var

– رانغ rəngə aid olan; rəngli; العمى daltonizm

– ملون 1) boyanmış, rənglənmiş, əlvan; müxtəlif rənglərə çalan; 2) dəyişkən, tez-dəyişən, səbatsız

– لون 1) rəngli, boyanmış, rənglənmiş; 2) rəngli, əlvan; المعادن الـ əlvan metallar; ~ رانغ rəngli film; الملونون ağ irqə mənsub olmayan, rəngli əhali

– لون 1. rəngləyən, boyayan; 2. c. ملونات boyaq maddəsi; الملونات boyayıcı maddələr; لوانجي c. ات təsərrüfat işlərinə baxan qadın; لوانجي bot. lavanda; ماء الـ lavanda suyu

I لوي 1) لي (i) لوي (لوي) I ~ hərb la bilu; 2) eşmək, öyirmək, burmaq; الحبل ~ kəndir eşmək; 3) öymək, bükmək, qatmaq; 4) çevrilmək, dönmək (على kimə); هرب لا يلوى o heç nəyə fikir vermədən qaçdı; 5) çevirmək, döndərmək, tərsinə çevirmək; ~ عنقه çevrilmək, dönmək (nədən); لوان دینه (دينه); ~ سره kiməsə olan borcu uzatmaq; لوي ~ əlin bağıcı zədələmək; لوي (ə) لوي ayrı olmaq, burulmaq, qıvrılmaq; لويت ilan halqa şəkildə qıvrıldı; لويت

المعدة onun qarnı ağrıdı; II لَوَى 1) möhkəm əymək; 2) çevirmək, döndərmək; 3) dolaşdırmaq (iş); ذيله ~ quyruq bulamaq; IV لَوَى 1) işarə etmək (*əl ilə*); 2) qaldırmaq, yüksəltmək (*bayraq*); 3) çıxartmaq, burxutmaq (*nəyi* -); V تَلَوَى 1) burulmaq; eşilmək; 2) əyilmək, qatlanmaq, bükülmək; burulmaq; 3) qıvrılmaq, halqa şəklində yığılmaq (*ilan haqqında*); 4) qıvrılmaq, qovrulmaq, qıc olmaq (*ağrıdan*); VI تَلَوَى razılaşmaq, razılığa gəlmək (*nə haqqında* علی); VIII التَوَى 1) əyilmək, qıvrılmaq, burulmaq; 2) əyilmək, sallanmaq, qatlanmaq, bükülmək; 3) əyilmək, sallanmaq, qatlanmaq, bükülmək; 4) çıxmaq, burxulmaq; سـت ركبته onun ayağı dizindən çıxıb; 5) qarışmaq, dolaşmaq, aydın olmamaq (*kimin üçün* - iş haqqında)

– ات. c. التواء 1) bükük, əyri, əyrilik; əymə, əyilmə; ~ فيه لا təhrifsiz; açıq-açıqına; ~ الارض ~ ərazinin hamar olmaması (*dərə-təpəli olması*); ~ الامعاء ~ bağırsağın çevrilməsi; ~ الظهر ~ onurğanın əyilməsi; ~ الحياة həyatın üzü dönüklüyü; 2) maillik, meyil; ~ في الميزان ~ bir-birini çəkmə (*tərəzinin gözü haqqında*); 3) ağız-burnunu əymə; mimika; ~ الهوان ~ بعين الهوان ~ istehza ilə, ələ salaraq; 4) *tib*. çıxıq; burxulma; buğumların zədələnməsi

غير لاو على شيء; ~ لواء. c. لاوية. q. لاو ~ heç bir şeyə fikir verməyərək

– لاوي 1. *levit* (*sif*); 2. *Bibl. Levit* (*qədim yəhudilərdə ruhani*); *Levit* سفر اللاويين (*Əhdi-Ətiqin III kitabı*); عَيْدُ اللاوي يemiş

– قاتل تحت لوائه 1) bayraq; لَوَايَةُ. c. لَوَايَةُ 1) bayraq; قاتل تحت لوائه 2) liva (*inzibati ərazi vahidi*); əyalət (*İraqda inzibati ərazi vahidi*); ~ العلوم نشر الوية العلوم elmi yay-

maq; نشر الأمان الوية sakitlik bərqərar oldu; sakitlik bərpa olundu; نشر السلام لواءه sülh bərqərar oldu; عقد ~ الحملة له kimisə ekspedisiyanın başçısı təyin etmək; رفع لواء العصيان üsyan bayrağı qaldırmaq (*kimə qarşı* علی)

– المشاة الثالث; لواءات. c. لَوَايَةُ 2 ~ briqada; ~ القيادة الثالث ~ 3-cü piyada briqadası; ~ آلي ~ motorlaşdırılmış piyada briqada; 2) briqada komandirlik edən, briqada generalı

– لَوَايَةُ 1) qarında sancı, ağrı; 2) onurğa əyriliyi

– لَوَايَةُ 1) döngə, dirsək; 2) pis əhval-ruhiyyə

– لَوَايَةُ 1) döngə, dirsək

– لَوَايَةُ 1) döngə, dirsək

– لَوَايَةُ 1) döngə, dirsək

– لَوَايَةُ 1) döngə, dirsək

– لَوَايَةُ 1) döngə, dirsək

– لَوَايَةُ 1) döngə, dirsək

– لَوَايَةُ 1) döngə, dirsək

– لَوَايَةُ 1) döngə, dirsək

– لَوَايَةُ 1) döngə, dirsək

– لَوَايَةُ 1) döngə, dirsək

– لَوَايَةُ 1) döngə, dirsək

– لَوَايَةُ 1) döngə, dirsək

maq, pay vermək (→); 4) uzatmaq, ayırmaq; !الله ~ Allah onun ömrünü uzatsın! (*uzun ömür versin!*); IV أَمَّعَ 1) kef vermək, zövq vermək; نفسه ~ özünə kef vermək, özünü nəşələndirmək (*nə ilə →*); 2) maraqlandırmaq, marağa səbəb olmaq; V تَمَّعَ nəşələnmək, ləzzət almaq, yararlanmaq, faydalanmaq (*nədən →*); بجميع حقوقه ~ bütün hüquqlara malik olmaq; X اسْتَمَّعَ istifadə etməyə çalışmaq (*nə →*); yararlanmaq, faydalanmaq, nəşələnmək, ləzzət almaq (→)

– لَئِزَّاتٌ استَمَّعُ لəzzət, zövq, nəşə, həzz; ~ zövqlə, məmnuniyyətlə

– تَمَّعُ 1) ləzzət, zövq, nəşə, həzz; 2) istifadə etmək, yararlanma hüququ; lisenziya, patent

– مَاتَعُ 1) uzun; 2) maraqlı; çox gözəl, çox qəşəng

– اِمَّاعُ 1) istifadə etmə; faydalanma; 2) istifadə, işlətmə, tətbiq; 3) ləzzət, zövq, nəşə, həzz

– اَمَّاعَةُ c. 1) əşya, cisim; 2) baqaj, yük, mal; مَاتَعُ = مَاتَعُ c. 3) مَاتَعُ مَاتَعُ baqaj; 3) مَاتَعُ c. ona məxsus kitab; onun kitabı; ~ الدنيا ~ avadanlıq, müxəlləfat, mebel; ~ الدنيا ~ dünyanın xoşbəxtliyi; ~ سقط الـ zibil, tullantı

– مَاتَعُ c. 1) həzz, zövq obyekt; ~ شهية ~ dadlı tikə; 2) nəşə, ləzzət, zövq, həzz; من ~ لَئِزَّاتٌ xatirinə; الحياة مَاتَعُ həyatın nəşəsi, həyatın ləzzəti; ~ لا تَدَانِيهَا ~ نَدَدَسَا çox böyük ləzzət duymaq; ~ زواج الـ *fiqh.* müvəqqəti nikah, siğə; ~ المرأة ~ *və ya* الطلاق ~ boşanma zamanı boşanan qadına verilən hədiyyə

– مَاتَعُ kef verən, zövq verən, həzz verən; maraqlı, əyləncəli, əyləndirici

مَاتَعُ bot. tozcuq (*çiçəyin erkəkiyində olan toz kisəsi*)

I مَاتَعُ (u) مَاتَعَةُ möhkəm, davamlı olmaq, əsaslı olmaq; II مَاتَعُ 1) möhkəmləndirmək, davamlı, əsaslı etmək; 2) *idm.* fora (*güzəşt, üstünlük*) vermək (*kimə →*)

– مَاتَعُ 1) möhkəmlətmə, bərkitmə, sabitləşmə, bərkimə, möhkəmləndirmə, birləşmə, qüvvətlənmə; ~ أَوَاصِرُ المودَّة ~ dostluq əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi; 2) *idm.* fora vermə, handikap

– مَاتَعَةُ möhkəmlilik, bərklik, davamlılıq; mətanət, mətinlik

– مَاتَعُ q. k. c. مَاتَعُ, مَاتَعُ 1) bel; mətn, tekst; ~ اللغة ~ leksika; ~ الطريق ~ yolun enli hissəsi; ~ السفينة ~ göyərte; ~ منظومات الـ bort sistemləri; ~ الطائرة ~ təyyarənin içində

– مَاتَعُ 2) möhkəm, davamlı, əsaslı

– مَاتَعُ c. مَاتَعُ – motosiklet

مَاتَعُ (*kişi adı*) Matfey, Matvey

مَاتَعُ nə vaxt, haçan, nə zaman; vaxt, zaman; ~ إلى nə vaxtacan, nə vaxtadək; ...kimi, ...qədər, ...dək

مَاتَعُ pomada (*kosmetik dodaq boyası*)

I مَاتَعُ (u) مَاتَعُ 1) durmaq, gəlmək, dayanmaq (*kimin qarşısında vətəyə və ya* مَاتَعُ ~ بحضورته ~ kiminsə yanına gəlmək; ~ بين يديه ~ *obr.* kiminsə qarşısında durmaq; 2) təsəvvür edilmək, göz qabağına gətirilmək; 3) oxşamaq, bənzəmək, oxşar, bənzər olmaq; 4) şikəst etmək; eybəcər etmək, eybəcərləşdirmək (*kimi →*); 5) heykəl tökmək, heykəl düzəltmək (*heykəltəraşlıq haqqında*); II مَاتَعُ 1) təsvir etmək, göstərmək; 2) təcəssüm etdirmək, təmsil etmək (*məs., dövləti*); 3) rol ifa etmək, oynamaq; 4) göstərmək, nümayiş etdirmək

(*məs.*, *nümunə*); misal göstərmək (*nəyi* → *kimə* →); 5) oxşatmaq, bənzətmək (*nəyi nəyə* →); 6) müqayisə etmək (*nəyi nə ilə* →); 7) konkret şəkil vermək; ifadə etmək; التمثال ~ heykəl düzəltmək, heykəl tökmək; şəkil, surət həkk etmək; 8) eybəcərləşdirmək, şikəst etmək; incitmək, əziyyət vermək, işgəncə vermək (*kimə* → , *في*); 9) assimilyasiya etmək, mənimsəmək; الطعام ~ həzm etmək; III مَاتِلٌ 1) oxşatmaq, bənzətmək (*nəyə* →); 2) müqayisə etmək (*nə ilə*, *kimlə* →); 3) ibrət almaq (*kimdənsə*), təqlid etmək; 4) oxşamaq, bənzəmək, oxşar, bənzər olmaq; V تَمَثَّلٌ 1) təsəvvür etmək, xəyal etmək; 2) özünə nümunə götürmək (→), təqlid etmək (*kimi* →); misal kimi göstərmək (*nə* →); 3) görünmək, gəlmək, təsəvvür edilmək; ~ أمام عينيه ~ göz qabağına gətirilmək; ~ بين يديه ~ *obr.* kiminsə qarşısında durmaq; 4) hansısa sifətdə, ...sımasında, ...şəklində durmaq (*kimin qarşısında* →); təsəvvür edilmək, canlandırılmaq, ifadə olunmaq; 5) təmsil edilmək (→ - *məs.*, *komissiyada*); 6) assimilyasiya edilmək, mənimsənilmək, həzm olunmaq; VI تَمَاتِلٌ 1) birbirinə bənzəmək, oxşar, bənzər olmaq, eyni olmaq; simmetrik, mütənasib olmaq; 2) yeknəsəq, darıxdırıcı olmaq; 3) sağalmaq, özünə gəlmək (*nədən* →); 4) yetişmək; VIII اِمْتَلٌ 1) tabe olmaq, itaət etmək, boyun əymək; ~ أمره ~ kiminsə əmrinə tabe olmaq; 2) nümunə kimi qəbul etmək; təqlid etmək; X اِسْتَمْتَلٌ misal kimi göstərmək (→) – اِمْتَالٌ tabe olma, boyun əymə, itaət etmə; ~ عدم itaətsizlik, itaət etməmə, boyun əyməmə

– اَمْتَالٌ *q.* مُتْلَى *c.* اَمَاتِلٌ ən layıqlı; çox gözəl, əla; ideal; daha nümunəvi, ən nümunəvi; təqlidə layıq; ... ذلك ~ buna ən yaxşı misal...; اَمَاتِلٌ ən yaxşı, təqlidə layıq insanlar; الغاية المثلى ideal

– اَمْتَالٌ *c.* اَمْتَوْلَاتٌ, اَمْتَالٌ dərs, nəsihət, öyüd – 1) oxşarlıq, oxşayış, bənzərlik; eynilik, eyniyyət; 2) simmetriya; ~ مركز simmetriya mərkəzi; 3) sağalma (*nədən* →); 4) *gram.* assimilyasiya; ~ الاتباعي irəli assimilyasiya; ~ التخلفي geri assimilyasiya – 1) heykəltəraşlıq əsəri; heykəl; abidə, monument; ~ نصفی ~ büst; ~ من الشمع ~ mum heykəl; 2) maneken

– اَمْتَالٌ assimilyasiya, mənimsəmə; الطعام ~ qidanın həzm olunması; ~ المعارف ~ biliklərin mənimsənilməsi

– اَمْتَالٌ 1) tamaşa, oyun; ~ دار teatr; ~ الصامتة ~ الـ الصامتة *və ya* الـ الحركاتي *və ya* الـ الايماني pantomim; 2) nümayəndəlik, elçilik; على ~ النسبي ~ قاعده الـ proportional nümayəndəlik əsasında; ~ نفقات *dip.* nümayəndəlik üçün ayrılan xərclər; 3) assimilyasiya, mənimsəmə, həzm etmə

– اَمْتَالٌ 1) teatr -i [-1]; teatral; 2) nümayəndələr -i [-1], nümayəndəlik -i [-1]

– اَمْتَالٌ *c.* اَمْتَالٌ - tamaşa, pyes; ~ الغنائية الـ التمثيليات الدينية 1) şəbih; 2) misteriya – اَمْتَالٌ (*nəyinsə-kiminsə*) qarşısında duran – اَمْتَالٌ çilçıraq, qəndil, lüstr

– اَمْتَالٌ oxşar, bənzər, eyni; ~ مذكرات *dip.* eyni notalar

– اَمْتَالٌ heykəltəraş

– اَمْتَالٌ *c.* اَمْتَالٌ 1) misal; ~ على سبيل الـ misal üçün, misal olaraq; ~ نادر الـ nadir; ~ اورد ... misal gətirmək; 2) oxşayış, bənzər

– مَاجِدَةٌ (*qadın adı*) Məcidə
 – مَجْدٌ 1) şöhrət; !الـ الخالد له! ona əbədi eşq olsun!; 2) böyüklük, özəmət; 3) alicənablıq, nəciblik, mərdlik
 – مَجِيدٌ c. أَمْجَادٌ 1. 1) şanlı; الكتاب الـ Quran; 2) adlı-sanlı, tanınmış, məşhur; əsil-nəcabətli; 2. adlı-sanlı, tanınmış adam; əsil-nəcabətli adam; انتقل (شَيْع) الى الامجاد السماوية ölmək, vəfat etmək, keçinmək
 – مَجِيدِيٌّ məcidi (*20 piastra bərabər türk pulu*)
 I مَجْرٌ (*u*) مَجْرٌ susamaq; 2) həsrətində olmaq
 – مَاجُورٌ *bax: əlifba sırası ilə*
 مَجْرٌ : الـ macarlar
 – مَجْرٌ c. اتٌ 1) macar dükəti (*qədim Venesiyada qızıl pul*); sexin (*qədim Venesiyada qızıl pul*); 2) macar (*qiymətli daşlar üçün 18 karata və ya 3,54 qr-a bərabər çəki ölçüsü*)
 – مَجْرِيٌّ 1. macar (*sif.*); اللغة الـ macar dili; 2. macar
 مَجْرِيَّاتٌ c. (مُؤَق. et مَجْرِيَّاتٌ *bax: ما*) *bax: جرى*
 (مَجْس) V مَجْسٌ maq, atəşpərəst olmaq
 – مَجُوسٌ *topl.* maqlar, atəşpərəstlər; cadugərlər, falçılar; الـ عبادَة cadugərlərin, falçıların sitayışı, ibadəti
 – مَجُوسِيٌّ maq, atəşpərəst; cadugər, sehrbaz, falçı, əllamə, müdrik adam
 – مَجُوسِيَّةٌ : الـ maqların, atəşpərəstlərin dini
 (مَجَل) IV مَجَلٌ qabarla, suluqlarla, uçuqlarla örtülmək
 – مَجَلَةٌ c. مَجَلٌ, مَجَلٌ qabar, suluq (*sulu*)
 مَجَلَةٌ *bax: جلٌ*
 مَجْمَعٌ 1) cızma-qara, qara-qura yazmaq, cızma-qara etmək; 2) aydın danışmamaq, donquldamaq, burnunun altında danışmaq

– مَجْمَعَةٌ 1) cızma-qara, qara-qura yazılar; 2) donquldanma, burun altında danışma
 – مُمَجِّجٌ aydın olmayan; anlaşılmaz, oxunmaz
 I مَجَنٌ (*u*) مَجَانَةٌ, مُجُونٌ 1) kobud, ədəbsiz, həyasız, nalayiq olmaq, utanmamaq, abır-həya hissindən məhrum olmaq (*danışıqda, davranışda*); 2) zarafat etmək; III مَاجِنٌ özbaşınalıq etmək, heç kəslə hesablaşmamaq, ədəbsiz hərəkətlər etmək; 2) zarafat etmək (*kiminləsə*), (*kimisə*) araya qoymaq, lağa qoymaq; V تَمَجَّنٌ kobud surətdə ələ salmaq, araya qoymaq, arsız zarafat etmək, həyasızcasına ələ salmaq; VI تَمَاجِنٌ bir-biri ilə kobud zarafat etmək; oynatmaq, ələ salmaq, məsxərəyə qoymaq, istehza etmək; الـ الخطر ~ odla oynamaq
 – تَمَاجِنٌ abırsızlıq, həyasızlıq, utanmazlıq, arsızlıq, ədəbsizlik; ~ هَيَاسِيٌّ-هَيَاسِيٌّ, arsız-arsız, həyasızcasına, arsızcasına
 – مَاجِنٌ c. مَجَانٌ 1. utanmayan; 2. 1) zarafatçı, məsxərəçi; 2) abırsız, həyasız, utanmaz
 – مَجَانٌ 1. 1) utanmaz, arsız; 2) pulsuz, havayı; ~ بالـ və ya ~ا pulsuz, müftə, havayı, məccani; 2. zarafatçı, məsxərəzi
 – مَجَانِيٌّ pulsuz, əvəzsiz, havayı, müftə
 – مَجَانِيَّةٌ müftəlik, havayılıq; الـ منح (*təhsil*) haqqından azad edilmə
 – مُجُونٌ 1) abırsızlıq, utanmazlıq; 2) təlxəklik, oyunbazlıq; 3) arsızlıq, həyasızlıq, ədəbsizlik
 – مُجُونِيٌّ abırsız, həyasız, ədəbsiz (*adam*)
 مُحٌ 1) ən yaxşı şeylər, *məcaz.* hər şeyin ən yaxşı hissəsi, qaymağı; 2) yumurta sarısı
 – مَحٌّ geyilmiş, köhnəlmiş (*paltar*)
 مَحَارٌ, مَحَارَةٌ *bax: حور*

I مَحْصَنَ (ə) مَحْصَنُ 1) təmizləmək; 2) aydınlaşdırmaq; aydın etmək; II مَحْصَنُ 1) təmizləmək; 2) aydınlaşdırmaq; sınamaq, yoxlamaq; öyrənmək, tədqiq etmək, araşdırmaq; IV مَحْصَنُ yenidən peyda olmaq, görünmək; V مَحْصَنُ 1) yenidən görünmək, peyda olmaq; 2) təmizlənmək; 3) aydın olmaq; VII مَحْصَنُ 1) təmizlənmək; 2) aydın olmaq

– مَحْصِنٌ 1) təmizlənmə, təmizləmə; 2) aydınlaşdırma, aydınlaşma; sınaq, yoxlama; öyrənmə, tədqiq etmə, araşdırma

– مَحْصِنٌ 1. 1) öyrənən, tədqiq edən, araşdırılan; 2) təmizləyən; 2. puritan (*əxlaq məsələsində özünü çox ciddi və tələbkar gös-tərən adam*)

I مَحْضٌ (ə) مَحْضٌ səmimilik, səmimiyyət göstərmək, səmimi olmaq (*kiminləsə*); مَحْضٌ كَمَحْضِ كَيْمَسَةٍ sə kiməsə səmimi qəlbədən məsləhət vermək; مَحْضٌ (u) مَحْضَةٌ təmiz olmaq, saf olmaq, xalis olmaq; safqanlı olmaq; cins olmaq; II مَحْضٌ təmizləmək; IV مَحْضٌ səmimi olmaq (*kiminləsə*); مَحْضٌ كَمَحْضِ كَيْمَسَةٍ sə kiməsə səmimi qəlbədən məsləhət vermək; V مَحْضٌ bütün varlığı ilə, büsbütün özünü həsr etmək (*nəyə* –)

– مَحْضٌ c. مَحْضَةٌ ürəkdən verilən məsləhət

– مَحْضٌ təmiz, saf, xalis; ~ عَرَبِيٌّ təmiz ərəb, safqanlı ərəb; اعترف بهذا به إرادته o, könüllü surətdə bunu etiraf etdi

I مَحَقٌّ (ə) مَحَقٌّ 1) məhv etmək, qırmaq, tələf etmək, yoxa çıxarmaq, darmadağın etmək; 2) silmək; təmizləmək; pozmaq, qaralamaq; IV مَحَقٌّ 1) həlak olmaq; 2) məhv olmaq; V مَحَقٌّ həlak olmaq, məhv olmaq; VII مَحَقٌّ = IV; VIII مَحَقٌّ və ya مَحَقٌّ = IV

– مَحَقٌّ məhvedici, dağıdıcı, sarsıdıcı; مَحَقٌّ هَزِيمَةٌ sarsıdıcı məğlubiyyət

– مَحَقٌّ, مَحَقٌّ, مَحَقٌّ 1) kiçilmə, incəlmə (*Ay haqqında*); مَحَقٌّ فِي الْقَمَرِ Ay kiçilməkdədir (*incəlməkdədir*); 2) qəməri ayın sonu

I مَحَكٌّ (ə) مَحَكٌّ və ya مَحَكٌّ 1) mübahisə etmək, deyişmək, höcətləşmək, söyüşmək, küsüşmək; 2) öcəşkən, hər şeyə irad tutan olmaq; sataşmaq, pərt etmək, qanını qaraltmaq; III مَحَكٌّ deyişmək, höcətləşmək, çəkişməyə, mübahisəyə qoşulmaq, küsüşmək; mübahisə etmək; IV مَحَكٌّ deyişmək, söyüşmək, höcətləşmək; V مَحَكٌّ 1) küsüşmək, dalaşmaq; 2) sataşmaq, pərt etmək, söz atmaq (–); möhkəm sataşmaq (*kimə* –), əl çəkmək (*kimdən* –); yapışmaq, tutmaq (*nədən* –); 3) açıq cavabdan qaçmaq, canını qurtarmaq, boyun qaçırmaq, yayınmaq

– مَحَاكٌ 1. davakar, dalaşqan, öcəşkən; 2. qışqırıqçı, hay-küyçü

– مَحَاكٌ davakar, dalaşqan, öcəşkən

– مَحَاكٌ bəhanə axtaran, hər şeyə irad tutan, öcəşkən, davakar

– مَحَاكَةٌ c. مَحَاكَةٌ – deyişmə, çəkişmə, söyüşmə, deyişmə, dava, dolaşma; mübahisə; yersiz irad tutma xasiyyəti, öcəşkənlik

I مَحَلٌّ (ə) مَحَلٌّ 1) quru olmaq, məhsuldar olmamaq (*torpaq haqqında*); 2) qıtlıq, məhsulsuz olmaq (*il haqqında*); 3) in-triqa düzəltmək (*kimə qarşı* –); مَحَلٌّ (u) مَحَلٌّ quru, məhsulsuz olmaq (*torpaq haqqında*); IV مَحَلٌّ 1) qıtlıq, məhsulsuz olmaq (*il haqqında*); 2) qıtlıq yaratmaq, məhsulsuzluğa səbəb olmaq; المَطَرُ ~ yağış yağmadı; V مَحَلٌّ 1) hiyləgərliyə əl atmaq, birləşmədən istifadə etmək; ustalaşmaq, mahirləşmək (*nədə* fi);

2) (*məsələnı həll etməyi bacarmadıqda*) bo-yun qaçırtmaq, bəhanə gətirmək; العذر ~ bəhanə u yudurmaq

– مَحَالٌ 1) məhsulsuzluq, qıtlıq, quraqlıq;

2) aclıq

– مَاحِلٌ 1) quru, məhsulsuz (*torpaq haqqında*); 2) məhsulsuz, qıt (*il haqqında*)

– مَحَالٌ 1) fitnə, fəsad, intriqa; 2) güc, qüv-vət, qüdrət; 3) (*Allahdan gələn*) cəza

– مَحَالٌ c. مَحَالَةٌ tex. blok

– مَحَالَةٌ bax: حول

– مَحَلٌ 1) quraqlıq; 2) aclıq; والخراب ~ xarabalıq və aclıq; 3) hiyləgərlik, biclik

– مَاحِلٌ = مُمَجَّلٌ

I مَحَنٌ (ə) dadmaq, hiss etmək; sına-maq; VIII اِمْتَحَنَ sınamaq, yoxlamaq, imta-han etmək; sınaqdan keçirmək

– اِمْتِحَانٌ c. اِتِّ – sınaq, yoxlama, imtahan;

– اِمْتِحَانٌ أجرى imtahan keçirmək

– مَحْنٌ c. مَحْنَةٌ sınaq, möhnət, bəla, müsibət

– مَحْنٌ sınaqdan keçirilən, yoxlanılan,

imtahan edilən, imtahan verən

– مُمْتَحِنٌ 1. imtahan edən, yoxlayan; 2. im-tahançı

I مَحَى (ə) مَحَى (u) مَحَا (محو) tə-mizləmək; silmək, yox etmək (*izləri*); من ~ unudulmaz, yaddan çıxmaz, silinməz; مَحَى عار لا يُمَحَى silinməz, silinməyən, təmizlənməyən biabırılıq, silinməz ləkə; II مَحَى silmək, məhv etmək, yox etmək; VII اِمْحَى (ə) مَحَى (u) مَحَى (i) silinmək, yox ol-maq; 2) kəsilmək, qurtarmaq, dayanmaq (*məs., epidemiya haqqında*)

– مَحَايَةٌ c. اِت 1) (*toz üçün*) dəsmal, əski;

2) rezin, lastik

– مَحْوٌ silinmə, yox olma, məhv etmə, ləğv etmə, aradan qaldırma; مَحْوٌ ~ اِمْيَةٌ savadsızlığın aradan qaldırılması ilə bağlı kampaniya; مَحْوٌ ~ اِمْيَةٌ savadsızlığın aradan qaldırılması üçün siniflər

– مَحَايَةٌ = مَمَاحٌ c. مِمْحَاةٌ

– مَمْحُوٌّ silinmiş; yox edilmiş, məhv edilmiş; uzaqlaşdırılmış

II مَخَّحَ (*sümükdən*) iliyi sorub çıxartmaq, sümürmək; VIII اِمْتَخَّ = II

– اِمْتِخَاحٌ c. مَخٌّ 1) beyin; ilik; 2) ma-hiyyət; (*nəyinsə*) seçilmiş hissəsi; اِكْلٌ مَخَّهٌ bax: اِكْلٌ

– مَخِيٌّ beyin (*sif.*); zehni; ~ نَزِيفٌ beyinə qansızma

– اِنَاتٌ مَخِيٌّ anat. beyincik

– مَخِيٌّ beyin (*sif.*), ilikli (*sümük haqqında*)

– مَخِيٌّ bax: خَيْرٌ

– مَخْتَرٌ özünü iddialı aparmaq, özünü çək-mək; 1) lovğalanmaq, təkəbbürlən-mək; 2) təkəbbürlə yerimək, təşəxxüslə ye-rimək, qürurla yerimək

– مَخْتَرَةٌ = تَمَخْتَرٌ

– مَخْتَرَةٌ 1) iddialanma, təşəxxüs satma; 2) təkəbbürlü yeriş, lovğa yeriş, qürurlu yeriş

I مَخْرٌ (ə) مَخْرٌ dəniz aşıb keçmək, üzmək, getmək, işləmək (*gəmi haqqında*); ~ الأَرْضُ yeri şumlamaq

– مَخْرَةٌ c. مَخْرَةٌ gəmi

– مَخْرَةٌ bax: اَلِفْبَا سِرَاسِي إِي

– مَخْرَقٌ aldatmaq, yalan söyləmək; ~ عَلَى عَقُولِ الناسِ camaatı aldatmaq

– مَخْرَقَةٌ yalan, uydurma

– مَمَّخَرُقٌ yalançı, boşboğaz, gopçu

I مَخَضٌ (ə, i, u) 1) yırğalanmaq, silkələnmək; 2) çalmaq; اللين ~ yağ çalmaq; 3) düşünmək, götür-qoy etmək (məsələn); مَخَضٌ (ə) doğuş sancıları çəkmək; V تَمَخَضَ 1) doğuş ağrısı çəkmək, çətin doğuş keçirmək; 2) doğurmaq, hasil etmək (nə en); 3) çalınmaq (yağ haqqında); VIII اِمْتَخَضَ 1) çalınmaq (yağ haqqında); 2) bətdə tərpənmək (uşaq haqqında)

– مَخَاضٌ doğuş sancısı

– مَخَاضَةٌ c. اتّ – nehre

– مَخِيضٌ ayran; (yağ çalma)

– مَخَاضَةٌ = مَخَاضٌ c. مَمَّخَضَةٌ, مَمَّخَضٌ

I مَخَطٌ (u) burnunu silmək; II مَخَّطٌ (ki-minsə) burnunu silmək; V تَمَخَّطٌ = I

– مَخَطٌ burnu fırtıqlı uşaq; yaramaz, vecsiz; təcrübəsiz

– الشيطان مَخَاطٌ ~ havadan sallanan hörümçək toru

– مَخَاطِيٌّ selikli; ~ Anat. selikli qışa, təbəqə; مادةٌ ~ selik

– مَخِيْطٌ quşları tutmaq üçün yapışqan

مَمَّخَطٌ yırğalana-yırğalana yerimək, naz-qəmzə ilə yerimək

1) مَخَالٌ c. مَخْلٌ dəstək, ling, qol, manivela;

2) ling

مَخْلَةٌ c. مَخْلَةٌ (müq. et. مَخْلَةٌ bax: (خلو) torba, kisə

مَمَّخَجٌ (sümükdən) iliyini çıxartmaq

مَمَّخَضٌ ağzı yaxalamaq

– مَمَّخَضَةٌ ağzı yaxalama

مَمَّخَجِيٌّ c. مَمَّخَجِيٌّ tütün qarışığı hazırlayan

مَمَّخَوْلٌ heyrləndirmək, heyrətə salmaq, valeh etmək, mat qoymaq; təşvişə salmaq; çaşdırmaq, çıxılmaz vəziyyətə salmaq

– مَمَّخَوْلَةٌ heyrət, təəccüb; çaşma, karıxma, sıxılma; həyəcan, pərtlik

I مَدَّ (ə/u) 1) uzatmaq; ... مَدَّ سُلْطَانَهُ عَلَيَّ öz hakimiyyətini ... genişləndirmək; مَدَّ بَصْرَهُ diqqət yönəltmək, nəzər yetirmək; مَدَّ يَدَهُ مَدَّ اللَّهُ kömək əlini uzatmaq; مَدَّ اللَّهُ فِي عَمْرِهِ! Allah onun ömrünü uzun etsin!;

2) çəkmək, açmaq (yol); مَدَّ طَرِيقًا yol açmaq; مَدَّ حَظًا حَدِيدِيًّا dəmir yolu xətti çəkmək;

3) uzatmaq, uzunlaşdırmaq; (vaxt) uzatmaq; 4) kömək etmək, möhkəmləndirmək;

5) artmaq (su haqqında); مَدَّ النهرُ çayın suyu artıb; çayın səviyyəsi qalxıb; مَدَّ التُّرْبَةَ torpağı gübrələmək; مَدَّ القلمُ qələmi batırmaq;

... مَدَّ عَيْنَهُ إِلَى ... مَدَّ الحبالَ ...-ə cələ qurmaq; مَدَّ بَاسْمِهِ başını qaldırmaq; مَدَّ جُذْرًا kök atmaq; مَدَّ فِي المَشْيِ iri addımlarla addımlamaq; مَدَّ المائدة stol açmaq; مَدَّ رَقَبَتَهُ boynunu uzatmaq; II مَدَّدَ

1) çəkib uzatmaq, dartıb uzatmaq; genişləndirmək; 2) uzatmaq; möhlət vermək, (vaxt) uzatmaq; 3) çəkmək (məs., dəmir yolu); 4) irin vermək, irinləmək; III مَدَّدَ uzatmaq, ləngitmək; (ödənişi) yubandırmaq, gecikdirmək; IV أَمَدٌ 1) yardımçı olmaq, kömək etmək; 2) təchiz etmək, tədarük etmək, gətirmək (-); مَدَّ اللهُ بِالصَّحَّةِ وَ النِّشَاطِ! Allah ona can sağlığı və güc versin!; 3) uzatmaq; مَدَّ اللهُ فِي حَيَاتِهِ Allah onun ömrünü uzatsın!;

V تَمَدَّدَ 1) uzanmaq; ölçüsü böyümək, şişmək; fiz. genəlmək; 2) gərnəşmək; 3) uzanmaq, sərilmək; VIII اِمْتَدَّ 1) uzanmaq; yayılmaq; 2) artmaq, çoxalmaq; fiz. genəlmək; X اِسْتَمَدَّ 1) köməyə çağırmaq; kömək, yardım, dəstək istəmək; 2) təchiz olunmaq; 3) almaq, götürmək (haradan) (من)

– مَدِيدٌ 1. uzun, uzunmüddətli; ~ من زمن çoxdan; ~ عمر ahillıq dövrü, qocalıq dövrü; 2. mədid (*şeyr ölçüsünün adı*)
– مُسْتَمَدٌّ c. اِتَّ – (*nəyinsə*) mənbəyi
– مُمْتَدٌّ 1. uzanan; uzun, uzanmış, uzadılmış; 2. uzunluq, genişlik
– مَمْدُودٌ 1) uzanmış, uzadılmış; 2) uzun, uzunmüddətli, sürəkli; 3) böyük (*sərvət, vərədlət haqqında*); 4) *qram.* məddə ilə hərəkələnən
– مَمْدُودِيَّةٌ müxtəlif cür başa düşülə bilmə; qeyri-müəyyənlik, elastiklik
مَدَالِيَّةٌ c. اِتَّ – medal
مَدَالِيُونٌ c. اِتَّ – medalyon
I مَدَحٌ (*a*) تَريفْلَمَک, تَريف عْتَمَک; تَرورننؤم عْتَمَک, şeyrlə tərif etmək, mədh etmək; II مَدَحٌ çox tərifləmək; III مَدَحٌ (*kimi-sə*) تَريفْلَمَک, mədh etmək, öymək; ~ نَفْسَهُ ~ a) özünü tərifləmək, özünü öymək; b) kimisə tərifləmək, mədh etmək; مَادِحٌ نَفْسَهُ فَيَقْرَنُك مَادِحٌ نَفْسَهُ فَيَقْرَنُك! *məsəl.* onu tərif et, o da sənə salam göndərsin!; V تَمَدَّحٌ 1) lovğalanmaq, öyünmək (*nə il* →); 2) tərifləmək, şöhrətləndirmək, mədh etmək (*kimi-nəyi* →); VI تَمَدَّحٌ bir-birini tərifləmək; VII اِنْمَدَّحٌ təriflənmiş, mədh edilmiş olmaq; VIII اِمْتَدَّحٌ tərifləmək, öymək, tərif etmək, mədh etmək
– اَمْدُوحَةٌ c. اَمْدُوحٌ tərif, mədh, mədhiyyə, mədhnamə
– مَادِحٌ 1. tərif edən, 2. məddah
– مَدَّاحٌ 1) Allahı tərif edən, Allahı vəsf edən (*adam*); 2) hekayəçi, nağıl edən (*kafedə*)
– مَدَّحٌ c. اَمْدُوحٌ mədh, tərif, alqış
– مَدِيحٌ tərif, mədh, mədhiyyə, tərifləmə
– مَدِيحَةٌ c. اَمْدُوحٌ mədhiyyə, mədhnamə; qəsidə, oda

– مَدِيحِيٌّ mədhedici, tərifləyici, tərifli, tərifləyici
– مَمْدَاحٌ c. تَريفْلَایِیق keyfiyyətlər
– مَمْدُوحٌ 1. mədh olunan (*qəsidədə*); 2. (*kişi adı*) Məmduh
مَدْرٌ *topl.* 1) gil, torpaq; 2) kəndlər, şəhərlər; ~ أَهْلُ الْوَبْرِ اَهْلُ الْوَبْرِ oturaq əhali (*əksi الوبر*)
مَدْرَةٌ c. مَدْرٌ 1) gil topası, kəsək; 2) kənd, şəhər
دور مُدِيرٌ c. مَدْرَاءٌ
دَرَى: مَدْرَةٌ
مَدَالِيُونٌ = مَدَالِيُونَاتٌ c. مَدَالِيُونٌ
1) şəhərlər tikmək, şəhərlər salmaq; 2) mədəniləşdirmək, mədəni etmək; V مَدْمَنٌ mədəniləşmək, mədəni olmaq
– مَدْمَنِيَّةٌ mədəniyyət
– مَدْمَنِيٌّ mədəniləşdirici, mədəniyyət yayıcılığı -i [-i]
– مَدْنِيٌّ 1. 1) mədəniləşmiş, mədəni; 2) mülki; ~ الْحَقِّ الْمُلْكِي مülki aviasiya; ~ الْحَقِّ الْمُلْكِي mülki hüquq; ~ الدَّعْوَى السَّامِيَّةُ mülki tələb, iddia; ~ الْقَانُونِ الْمُلْكِي مəcəllə; ~ مَهْنَدِسٌ mühəndis-inşaatçı; 3) mülki, qeyri-hərbi, sivil; 4) Mədinə (*sif.*); *Quran.* سُورَةُ مَدِينَةٍ Mədinə surəsi; 2. 1) vətəndaş; 2) şəhərli; mədinəli, Mədinə şəhərinin sakini
– مَدْنِيَّةٌ mədəniyyət
– مَدْنِيَّةٌ c. مَدْنٌ, مَدَائِنٌ şəhər; ~ حَرَّةٌ ~ azad şəhər; ~ مَكشُوفَةٌ ~ açıq şəhər; ~ السَّلَامُ ~ sülh şəhəri (*Bağdad şəhərinin epiteti*); ~ مَدِينَةٌ Mədinə şəhəri
1) مَدَى III vaxt vermək, möhlət vermək; 2) bərabərləşmək, bərabər olmaq; ~ اِنْمَدَّحٌ *məch.* onun tayı-bərabəri yoxdur; IV اَمْدَى = III; VI اِمْتَدَى 1) uzanmaq, davam etmək; ~ الزَّمَنُ عَلَيْهِ فِي خِدْمَتِهِمْ ~ o, uzun müddət

onlara xidmət edib; 2) davam etmək; (*nə-yinsə üzərində* في) çox dayanmaq; inad gös-tərmək, möhkəm durmaq (*nədə* في); axıra qə-dər getmək, axırına çatmaq (في); في القول ~ danışmaqda davam etmək

– وصل في مسألة إلى 1) hədd, hüdud; أقصى hər-hansı bir məsələdə son həddə çatmaq; 2) məsafə, sahə; ara; الـ الجوّي fəza; الـ həyati boşluq; السنة ~ il ər-zinə, il boyu; الحياة ~ həyatı boyunca; ömür boyu, ömürlük; السجن ~ həbs cəzası; عينيه ~ göz işlədikcə; görüş dairəsi (*sahəsi*); البصر ~ görünmə mənzili; ~ على ~ göz işlədikcə; الصوت ~ səs diapazo-nu; 3) vüsət, genişlik, ölçü, miqyas, həcm; بعيد ~ ticarətin genişlənməsi; 4) ~ uzaqıuran (*top haqqında*); uzaq məsafə gücü (*təyyarə haqqında*); orta متوسط الـ orta uzaqlıq (*top haqqında*); orta məsafə gücü (*təyyarə haqqında*); 5) müddət, möhlət; 6) sahə, mühit

– 1) مَدَوِيٌّ bıçaq hazırlayan usta; 2) bıçaq satan

– مَدِيَّة, مَدِيَّة, مَدِيَّة – at. bıçaq, cib bıçağı

– مَدَنِيَّة مَدَنِيَّة (مَدِين) mädəniləşmək, mädəni olmaq

– مَدَنِيَّة مَدَنِيَّة mädəni

– مُنْد = مُنْد

I مَدَّر (ə) iylənmək, xarab olmaq (*yumurta haqqında*); II مَدَّر atmaq, töküşdürmək, səpələmək; V مَدَّر iylənmiş olmaq, xarab olmaq (*yumurta haqqında*)

– مَدَّر xarab olmuş, qoxumuş, iylənmiş, çürümüş

– مَدَّر ~ مَدَّر hər yerdə, hər yanda, hər tərəfdə; hər tərəfə; ~ مَدَّر الناس شَدَّر ~ camaat müxtəlif tərəflərə dağılışdı

– مَدَّر xarab edilmiş, pozulmuş; qoxumuş, çürümüş, iylənmiş; çirkli, bulaşmış

I مَدَّق (u) su ilə qarışdırmaq, suda həll etmək; III مَدَّق qeyri-səmimi, ikiüzlü olmaq

– مَدَّق 1. qeyri-səmimi; 2. ikiüzlü, riyakar

– مَدَّق مَدَّق suda həll edilmiş, su qarışdırılmış

– مَدَّق = مَدَّق

I مَدَّل (ə) inanmaq, etibar etmək, açmaq (*sirr* –)

– مَدَّل (ə) alınca getmək, əməl etmək (*hansısa nəzəriyyəyə* – في, –); qəbul etmək (*nəzəriyyə, məzhəb, etiqad* – في, –); ~ يəhudi dinini qəbul etmək; ~ xristianlıq dinini qəbul etmək

I مَرَّ (ə/u) 1) getmək, keçmək (*kiminsə yanından* – على, –); 2) yanından ötmək, yanından keçmək, ötüb-keçmək; 3) keçmək, kəsib keçmək, ötüb-keçmək (*miniklə*), qət etmək (من); 4) (*imtahan*) vermək; keçmək (*məs., sınaqdan*);

– مَرَّ (ə/u) 1) getmək, keçmək (*kiminsə yanından* – على, –); 2) yanından ötmək, yanından keçmək, ötüb-keçmək; 3) keçmək, kəsib keçmək, ötüb-keçmək (*miniklə*), qət etmək (من); 4) (*im-*

– مَرَّ (ə/u) 1) getmək, keçmək (*kiminsə yanından* – على, –); 2) yanından ötmək, yanından keçmək, ötüb-keçmək; 3) keçmək, kəsib keçmək, ötüb-keçmək (*miniklə*), qət etmək (من); 4) (*im-*

– مَرَّ (ə/u) 1) getmək, keçmək (*kiminsə yanından* – على, –); 2) yanından ötmək, yanından keçmək, ötüb-keçmək; 3) keçmək, kəsib keçmək, ötüb-keçmək (*miniklə*), qət etmək (من); 4) (*im-*

– مَرَّ (ə/u) 1) getmək, keçmək (*kiminsə yanından* – على, –); 2) yanından ötmək, yanından keçmək, ötüb-keçmək; 3) keçmək, kəsib keçmək, ötüb-keçmək (*miniklə*), qət etmək (من); 4) (*im-*

– مَرَّ (ə/u) 1) getmək, keçmək (*kiminsə yanından* – على, –); 2) yanından ötmək, yanından keçmək, ötüb-keçmək; 3) keçmək, kəsib keçmək, ötüb-keçmək (*miniklə*), qət etmək (من); 4) (*im-*

– مَرَّ (ə/u) 1) getmək, keçmək (*kiminsə yanından* – على, –); 2) yanından ötmək, yanından keçmək, ötüb-keçmək; 3) keçmək, kəsib keçmək, ötüb-keçmək (*miniklə*), qət etmək (من); 4) (*im-*

– مَرَّ (ə/u) 1) getmək, keçmək (*kiminsə yanından* – على, –); 2) yanından ötmək, yanından keçmək, ötüb-keçmək; 3) keçmək, kəsib keçmək, ötüb-keçmək (*miniklə*), qət etmək (من); 4) (*im-*

– مَرَّ (ə/u) 1) getmək, keçmək (*kiminsə yanından* – على, –); 2) yanından ötmək, yanından keçmək, ötüb-keçmək; 3) keçmək, kəsib keçmək, ötüb-keçmək (*miniklə*), qət etmək (من); 4) (*im-*

kiminsə həyatını zəhərləmək, gü-
nünü göy əskiyə bükmək; IV أمر 1) yol ver-
mək; 2) buraxmaq (*cəvəyan*); 3) ötürmək,
yola salmaq; ~ بنظره ~ göz gəzdirmək, bax-
maq, süzmək; ~ مشاريعه ~ öz planlarını həyata
keçirmək; 4) dövrələmək, ətrafına ...çəkmək
(-); 5) bükmək, bürmələmək; 6) acı etmək;
X استمر 1) uzanmaq, davam etmək; 2) da-
vam etdirmək, davam etmək (*nəyə* , بـ , في);
~ في تأدية شهادة ~ ifadə verməkdə davam et-
mək; 3) (*nəyisə*) acı hesab etmək

– 1) استمرار uzun çəkmə, uzunluq, sürək-
lilik, aramsızlıq, fasiləsizlik; ~ arası kəsil-
mədən, fasiləsiz (*olarıq*), durmadan, aram-
sız; 2) davam; ~ الفيز. inersiya (*xarici*
*təsir olmadan hərəkətdə olan cismin öz mün-
təzəm hərəkətini, sükunətdə olan cismin isə*
öz sükunətini saxlama xassəsi)

– 1) أمر acı; ~ التasn. kasıblıq və
qocalıq; ~ منه السنين onun əlin-
dən onun başı ancaq dərd çəkib

– 1) امر keçirmə; keçirilmə; buraxma; bu-
raxılma

– 1) تمرير 1) ötürmə; 2) keçirmə, keçirilmə
(*məs., gəmilərin kanaldan*); irəli sürülmə
(*məsələnin parlamentdə*); 3) həyata keçirmə

– تمريرة idm. (top) ötürmə

– 1) مار 1. ötüb keçən; keçən, ötən;
2. yoldan keçən, yoldan ötən; yolçu; ~ نكره
yuxarıda deyilən, yuxarıda göstərilən

– 1) امر keçmə, keçilmə, ötmə; ~ الزمن
على مر الأيام və ya ~ الوقت
və ya ~ الوقت vaxt keçdikcə; hə-
mişə, daim

– 1) مرور 1) kürək, bel; 2) kəndir, ip

– 1) مر 1) acı (*dad baxımından*); ~ عشبة
bot. acıyonca (*çoxillik bitki*); 2) acı, kə-

dərli, qəmli, dərdli; 2. *həmç.* مرء مكة bot.
mirra (*ətirli qatran*); ~ الكاسبيا, sənə

– 1) مرءات c. dəfələrlə, bir neçə dəfə

– 1) مرير = مرار

– 1) مرار c. 1) acılıq, acı şey; acı, kə-
dər, dərd; ~ بـ acı ilə, kədərli; 2) anat. öd;
öd kisəsi; ~ حصوة öd kisəsində dəş

– 1) مرءات c. 1) مرءات, مرءات bir dəfə; ~ من المرءات
və ya ~ ذات bir dəfə, bir kərə; ~ لأول birinci
dəfə; ~ أكثر من iki dəfə; ~ مرتين iki dəfə;

– 1) مرءات c. 1) مرءات, مرءات üç dəfə; ~ للمرة الأخيرة
axırıncı dəfə; ~ ثلاث مرءات üç dəfə; ~ غير
yənə; gələn dəfə; ~ دافөлرلە, çox-çox; ~
تامليلە; ~ هذه المرة bu dəfə;

– 1) مرءات c. 1) مرءات, مرءات bir neçə dəfə, dəfə-
lərlə, tez-tez; ~ واحدة bir-
dən, bir dəfəyə, bir dəfədə; ~ وتكراراً
dəfələrlə, bir neçə dəfə

– 1) مرء c. 1) مرء, مرء güc, qüvvət,
qüdrət

– 1) مرور 1) keçmə, ötmə, getmə; ~ الأيام
vaxtın keçməsi; ~ الزمن a) köhnəlik, uzaq-
lıq; b) hüq. istifadə müddəti əldə edilmiş
mülkiyyət; ~ astr. meridian dairəsi;

– 2) مرء c. 1) مرء, مرء gediş, hərəkət, getmə (*miniklə*);
2) gediş, hərəkət, getmə (*miniklə*); ~
تنكرة الـ pasport; buraxılış vəərəqəsi, icazə vəərəqəsi;

– 2) مرء c. 1) مرء, مرء yol hərəkəti xidməti; ~
إدارة الـ yol hərəkəti xidməti işçiləri; ~
حركة الـ yol hərəkəti; ~ نظام الـ
hərəkət qaydaları (*şəhər üzrə*); ~
عسكري الـ və ya ~ شرطي الـ hərəkəti nizam-
layan, hərəkəti tənzimləyən; 3) tic. tranzit;

– 2) مرء c. 1) مرء, مرء tranzit ticarəti
~ تجارة الـ

– 1) مروري tic. tranzit (*sif.*)

– 1) مروري şoraba (*iştahanı artırmaq üçün ye-
məklə süfrəyə verilir*)

– 1) مرءات c. acı dərmanlar

– مَرِيْرٌ 1) acı; 2) kədərli, acılı, dərddli
 – مَرِيْرٌ 1. 1) uzun sürən; 2) inadlı, təkiddli, ısrarlı; qəti, əzmkar; 2. 1) möhkəmlık, qətiy-yət; 2) daimilik, sabitlik; 3) kəndir, ip
 – مَرِيْرٌ bot. ağyarpaqlı
 – مَرِيْرٌ = مَرِيْرٌ²
 – مَرِيْرٌ davam edən; uzunsürən, sürəkli, uzunmüddətli, daimi, arasıkəsilməz, fasilə-siz; الثورة السّـة permanent inqılab; ~ تيار el. sabit cərəyan; موجات ~ radio. sönməyən, zəifləməyən titrəyişlər
 – مَرِيْرٌ keçmə, ötmə, getmə, gediş; ~ على vaxt keçdikcə, zaman dolandıqca
 – مَرِيْرٌ c. ات 1) keçid, yol; keçmə; (mə-dən) dəhlizi, lağım; ~ تحتَرَضِيٌّ yeraltı keçid; ~ جبليٌّ dağ keçidi; ~ ضيقٌ dar dərə, keçid; 2) dəhliz; السّـة الجوّي hava dəhlizi; 3) xiyaban, alleya
 – مَرِيْرٌ ətiacı, qanıacı, tünd
 I مَرِيْرٌ (مرأ) (u) مَرِيْرٌ kişiliyə xas keyfiy-yətlərə sahib olmaq; mərd, comərd olmaq; qoçaq, igid olmaq; مَرِيْرٌ (ə) مَرِيْرٌ 1) xeyri olmaq; 2) cana faydalı olmaq (yemək, qida haqqında); yaxşı dada malik olmaq; مَرِيْرٌ² (u) مَرِيْرٌ ; مَرِيْرٌ X 1) dadlı hesab etmək, xoşagələn hesab etmək; 2) ləzzət almaq, zövq almaq (nədənsə); məmnuniyyətlə, razılıqla icazə vermək, yol vermək (nəyə); مَرِيْرٌ ~ مرعى هذيانه
 – مَرِيْرٌ , نِسْوَةٌ c. 1) (المَرِيْرَةُ artikl ilə) qadın; 2) arvad, həyat yoldaşı
 – مَرِيْرٌ 1) kişi; 2) ər
 – مَرِيْرٌ 1) kişi; 2) ər; ... ان يعرف السّـة ان ويكفي أن يعرف السّـة ان ومن الصعب على السّـة ان .. ان يجزم qərar vermək çətindir ki...

– مَرِيْرٌ c. نِسْوَةٌ 1) qadın; 2) arvad, həyat yoldaşı; السّـة المسلسلة astr. Andromeda
 – مَرِيْرٌ , مَرِيْرٌ 1) kişilik, şücaət, qəhrə-manlıq, igidlik; 2) alicənablıq, mərdlik, comərdlik, səxavət, əliaçıqlıq; mürüvvət, tə-mizlik, düzlük
 – مَرِيْرٌ c. مَرِيْرٌ qida borusu
 – مَرِيْرٌ faydalı, xoşagələn, yaxşı (dad ba-xımından – yemək, qida haqqında); هنيئا مريئا! nuş olsun!
 I مَرِيْرٌ (i) مَرِيْرٌ 1) tumarlımaq; sıgallamaq; sıgallı etmək; 2) yumşaltmaq; 3) ovmaq, əz-mək
 I مَرِيْرٌ (u) مَرِيْرٌ 1) əmmək (döş, barmaq – uşaq haqqında) 2) yumşaltmaq; 3) ovmaq, əzmək; 4) islatmaq, həll etmək (suda – məs., dərmanı)
 I مَرِيْرٌ (ə) مَرِيْرٌ pərişan, dilxor, çaş-mış olmaq; pərt olmaq, qanıqara olmaq; مَرِيْرٌ (u) مَرِيْرٌ otlağa buraxmaq; II مَرِيْرٌ onanizmlə məşğul olmaq; IV مَرِيْرٌ (heyvanı) ha-rada gəldi otarmaq; مَرِيْرٌ نفسه (لسانه) في أعراض الناس ağzını Allah yolunda qoymaq; qeybət etmək
 – مَرِيْرٌ onanizm
 – مَرِيْرٌ c. مَرِيْرٌ çəmən, otlaq
 – مَرِيْرٌ , مَرِيْرٌ qarışıqlıq, dolaşıqlıq, nizam-sızlıq, qaydasızlıq, pozğunluq; ~ و هرج hərə-mərclik, qələbəlik, basırıq, mərəkə
 – مَرِيْرٌ topl. 1) mərcanlar; 2) xırda mir-vari; ~ سمك a) dəniz kambala balığı; dəniz qalxan balığı; b) qızıl balıq
 – مَرِيْرٌ mərcan
 – مَرِيْرٌ mərcan (sif.); mərcan rəngli, qıp-qırmızı; جزيرة ~ صخور mərcan rifləri; mərcan adası, atol

مَرَجَّح yığalamaq, yelləndirmək, tərپət-mək, silkələmək; ذراعیه فی الهواء ~ əl-qolunu yellətmək, əl-qol atmaq; مَرَجَّح 1) yellənmək, yığalanmaq, tərپənmək; 2) burulmaq, qıvrılmaq, əyilmək, bükülmək, qatlanmaq – مَرَجَّح yığalama, yellətmə, tərپətmə; yığalanma, yellənmə, tərپənmə

رجح: باخ: مَرَجَّحَة, مَرَجَّحَة

(مرجل) bəhanə axtarmaq, yersiz irad tutmaq, (على kimə); ədəbsizlik etmək; həyasızlıq etmək (على kimə qarşı)

ات. c. مَرَجَّحَة – hörmə səbət

I مَرَّح (ə) sevinmək, şadlanmaq, şad-yanalıq etmək; əylənmək; oynamaq, oynaqlaşmaq, atılıb-düşmək (ayğır haqqında);

~ و azadlıqda gəzmək

– مَرَّح sevinc, fərəh, şadlıq, şadyanalıq

– مَرَّح şadlıq, şənlik, sevinc, fərəh; في فرح

~ و böyük sevinc içində

– مَرَّح sevincli, fərəhli, مَرَّحَى , مَرَّحَى c. مَرَّح

sevinən, şadlıq edən; diribaş, oynaq, şux

– مَرَّحى bravo! əhsən! yaşa! afərin!

– مَرَّح son dərəcə fərəhli, çox şən

– مَرَّح oynaq, şux, sevincli, nəşəli, şən

مَرَّح demək; ! مَرَّحًا xoş gəlmisiniz!

I مَرَّح (ə) yağlamaq, yağ sürtmək;

II مَرَّح 1) yağlamaq, yağ çəkmək; 2) xəmirə

su qatmaq; IV مَرَّح xəmirə su qatmaq;

V مَرَّح yağlanmaq, yağ sürülmək

– مَرَّح 1) yumşaq; 2) süst, cansız, ölüvay,

– مَرَّح maz; yağ

– مَرَّح həmişə. astr. Mars; ١ رقم الـ

“Mars-1” (planetlərarası) stansiyası

I مَرَّد (u) bunt qaldırmaq, iğtişaş salmaq, qiyam etmək, üsyan etmək (kimə qarşı); مَرَّد (u) nəhəng olmaq; II مَرَّد

1) yarpaqları (budaqdan) qopartmaq; 2) (evi, binanı) çox uca, hündür tikmək; V مَرَّد

1) bunt qaldırmaq, iğtişaş salmaq, qiyam etmək, üsyan etmək (kimə qarşı); 2) tüğ-yan etmək, coşmaq (boran, fırtına, tufan); 3) özünü ədəbsiz, həyasız aparmaq

– مَرَّد q. مَرَّداء c. مَرَّد tüksüz, kosa; شجرة

مَرَّداء yarpaqları qoparılmış budaq, ağac

– مَرَّد c. مَرَّد göyərçin damı

– مَرَّد bunt, qarışıqlıq, hərəc-mərclik, iğtişaş

– مَرَّد c. مَرَّد 1. 1) itaət etməyən, boyun

əyməyən, bunt qaldıran; 2) nəhəng, çox böyük; 2. 1) nəhəng, azman; 2) iblis, şeytan, cin, əcinnə

– مَرَّد 1. qiyam edən, ayağa qalxan; özün-

dən çıxan, hiddətlənən; itaətsiz, boyun əyməyən; 2. buntçu, qiyamçı, üsyankar

– مَرَّد c. مَرَّد boyun

– مَرَّد bədbəxt, yazıq, miskin

– مَرَّد c. مَرَّد 1) şüvül, uzun ağac; qar-

maq, dəstəli qarmaq, dəstəli çəngəl; 2) har-pun

– مَرَّد çox iri, çox nəhəng, çox hündür,

çox uca; ~ صرح zox hündür bina

مَرَّد قوش = مَرَّد قوش bot. mərzə (müq. et بردقوش və مَرَزَجُوش)

مَرَزَا mirzə, katib

مَرَزَان c. مَرَزَان tar. mərzuban (İranda sərhəd rayonlara təyin edilən hakim); satrap (qədim İranda vali, hakim)

مَرَزَاب c. مَرَزَاب demirçi güzü

مَرَزَاب قوش = مَرَزَاب قوش

I مَرَس (u) islatmaq, isladıb yumşaltmaq; əritmək, həll etmək; əli bəndəyə ~ əli dəsmala silmək; III مَرَس məşğul olmaq,

işləmək (*hansısa peşə ilə*); tətbiq etmək; həyata keçirtmək, yerinə yetirmək, işləmək (*nəyinsə üzərində*), etmək; göstərmək; السياسة ~ siyasət yürütmək, siyasət yeritmək; العمل ~ iş aparmaq; تأثيراً ثورياً ~ inqilabi təsir göstərmək (*kimə-nəyə* علی); V ثَمَرَسٌ 1) sür-tünmək (*nəyə* ب - *məs.*, *pişik haqqında*); 2) silinmək (*nə ilə* ب); 3) qarşılaşmaq (*kimlə-nə ilə* ب); 4) təcrübə toplamaq; VI ثَمَارَسٌ 1) mübarizə aparmaq, çalışmaq; 2) razılaşmaq, sövdələşmək, (*qiymət üstündə*) mübahisə etmək

- مَارَسٌ c. مَارَسٌ əkilən, səpilən sahə
- مَارَسٌ bax: əlifba sırası ilə
- مُتَمَرِّسٌ 1. 1) praktika, təcrübə keçən; 2) təcrübəli; 2. praktikant
- مِرَاسٌ güc, enerji; سهل سөzəbaxan, güzəştə gedən, üzüyola, yola gələn; صعب inad, tərs, itaətsiz, ipə-sapa yatmayan; ~ inad, səbat, mətanət; dözümlü, səbir
- مَرَّاسَةٌ güc, enerji
- مَرَسٌ 1) çalışqan, fəal; 2) təcrübəli, səriştəli
- مَرَسَةٌ c. مَرَّاسٌ ip, kəndir, kanat; tros, buraz
- مَرِيْسٌ ریح cənub küləyi
- مَرِيْسَةٌ marisə (*darıdan hazırlanmış pivə növü*)
- مَرِيْسِيٌّ cənub küləyi
- مُمَارَسَةٌ 1) aparma, həyata keçirmə; yerinə yetirmə (*iş*); yerinə yetirilmə, həyata keçirilmə; praktika, məşğələ; məşq etmə, öyrənmə; tapşırıq; 2) təcrübəlilik, səriştəlilik; بيع باله dostcasına saziş üzrə satış; شراء باله dostcasına saziş üzrə alış
- مَرَسِينٌ bot. mərsin

I مَرَشٌ (u) مَرَشٌ 1) cırmaqlamaq; 2) cızmaq
مَرَشَالٌ c. مَرَشَالٌ – marşal
مَرَشَبٌ tunc; büürnc

I مَرَضٌ (ə) مَرَضٌ xəstə olmaq, xəstələnmək; II مَرَضٌ 1) xəstəyə baxmaq, qulluq etmək; 2) xəstəlik əmələ gətirmək; xəstəlik törətmək; IV مَرَضٌ xəstəlik əmələ gətirmək; xəstəlik törətmək; V مَرَضٌ zəif, xəstə, naxoş olmaq; ağrımaq; VI مَرَضٌ özünü xəstəliyə vurmaq, özünü xəstə kimi qələmə vermək; X مَرَضٌ = VI

- مَرَضٌ özünü xəstə göstərmə, özünü xəstəliyə vurma
- مَرِيضٌ xəstələrə qulluq; مدرسة feldşer məktəbi; tibb bacısı məktəbi
- مَرَضٌ zəif, xəstə, naxoş
- مَرَضٌ c. مَرَضٌ xəstəlik, azar, naxoşluq; ~ yoluxucu xəstəlik; وبائي ~ epidemik xəstəlik; باطنيَّة daxili xəstəliklər; ~ ürək xəstəlikləri; أمراض القلب göz xəstəlikləri; أمراض العين xəstəlikləri; أمراض النساء qadın xəstəlikləri; أمراض عصبية zöhrəvi xəstəliklər; أمراض سرية əsəb xəstəlikləri; أمراض مهنية peşə xəstəlikləri
- مَرَضٌ c. مَرَضٌ xəstə, nasaz, naxoş
- مَرَضٌ bax: رضي
- مَرَضَانٌ 1) xəstə, naxoş; 2) yazıq, miskin, bədbəxt
- مَرَضِيٌّ xəstəliklə əlaqədar; إجازة سة xəstəlik məzuniyyəti
- مَرَضِيٌّ c. مَرَضِيٌّ 1. xəstələnmiş, xəstə; الحب ~ məhəbbət xəstəsi, eşqə mübtəla olan; نفسي ~ ruhi xəstə; 2. pasiyent
- مَرَضٌ tez-tez xəstələnmən; nasaz
- مَرَضٌ feldşer; sanitar

– مَرَضَةٌ c. اتّ – xəstə baxıçısı (*qadın*); tibb bacısı; sanitar (*qadın*)
 – مَمْرُوضٌ xəstə, zəif
 I مَرَطٌ (*u*) مَرَطٌ çıxartmaq, dartıb çıxartmaq, çəkib çıxartmaq; II مَرَطٌ 1) çoxlu miqdarda çıxartmaq; 2) qopartmaq, yolub tökmək (*məs., yarpaqları*); V تَمَرَطٌ tökülmək (*saç haqqında*)
 – مَرَطٌ c. مَرَطَاءٌ q. أمْرَطٌ, tüksüz, keçəl
 – مَرَطٌ c. مَرُوطٌ plaş, yağmurluq, bürüncək (*qadın üçün*)
 – أمْرَطٌ = مَرِيْطٌ
 مَرَطَانٌ c. اتّ – səhəng, dəsti, bardaq
 I مَرَعٌ (*a*) مَرَعٌ 1) yağlamaq, sürtmək (→); 2) əzizləmək, ərköyün etmək; xarab etmək, korlamaq; 3) cırmaq, yırtmaq; IV أَمْرَعٌ sıx yaşillıqla örtülmək; VII اِثْمَرَعٌ cırılmış, yırtılmış olmaq
 – مَرَعٌ c. أمْرَاعٌ otlaq
 – مَرْعَةٌ yağ; piy, iç yağ
 – مَرْعَى bax: رعى
 – مَرِيْعٌ 1) yağlı; 2) yaşillıqla zəngin (*yer haqqında*)
 – مَمْرُوعٌ özündən razı, təkəbbürlü, lovğa
 (مرغ) II مَرَعٌ 1) sürümək (*tozun içində*); هَيْبَتُهُ ~ kiminsə nüfuzunu ləkələmək, adına xələl gətirmək; 2) çirkəltmək, bulamaq, ləkələmək; 3) yubatmaq, uzatmaq, təxirə salmaq, sonraya saxlamaq; IV أَمْرَعٌ çirkəltmək, bulamaq, ləkələmək; V تَمْرَعٌ (*tozun içində*) sürünmək, sərilmək; في الترف والبيذخ ~ cah-calal, təmtəraq, dəbdəbə içində itib-batmaq
 مَرْعَرِيْنٌ marqarin
 مَرَقِيْعِيْنٌ zool. kaftar, goreşən (*Sudan*)

مُرْفِيْنٌ morfi

I مَرَقٌ (*u*) مُرُوقٌ 1) düzmək, keçirmək; deşmək, dəlmək; dəlib keçmək; 2) yüyürüb keçmək, arabir görünmək; arabir nəzərə çarpmaq; sürətlə keçib getmək; من (عن) ~ dinindən dönmək, dinini dəyişdirmək; II مَرَقٌ 1) oxumaq; 2) su qatmaq (*xəmirə*); 3) buraxmaq, keçməyə icazə vermək
 – مَرَقٌ c. مَرَقٌ, مُرَقَةٌ, 1. (*həmçinin* من (عن) الدين) düz yoldan sapmaq; dinindən dönmək; 2. 1) kafir, dönük, cəmiyyətdən qovulmuş adam; 2) xain, dönük, mürtəd
 – مَرَقٌ 1) ət həlimi, şorba, ət suyu, bulyon;
 2) xörək şirəsi, sous
 – مَرَقٌ yumşaq, zərifləşmiş
 – مَرَقَةٌ 1) xörək şirəsi, sous; 2) ət suyu, şorba, bulyon
 – مَرُوقٌ dindən uzaqlaşma, dindən sapma, dinə dönük çıxma; küfr, bidət
 الكِرَاةُ السَّيِّئَةُ مُرْفَسٌ, مُرْفَسٌ (kişi adı) Mark; qıbtı patriarxının patriarxiyası
 مَرْفَعٌ, تَمْرَفَعٌ 1) zərifləşmək, incələşmək;
 2) zərifləşmiş olmaq, incə, zərif olmaq
 – مَرْفَعَانٌ gicbəsər, gictəhər
 – مَرْفَعَةٌ 1) zəiflik, incəlik, çətinliyə dözməzlik; 2) lətafət, qadın incəliyi, zərifliyi
 مَرَكْرٌ mərkəzləşdirmək; mərkəzdə yerləşdirmək, toplamaq, yığmaq; تَمْرَكْرٌ mərkəzləşmək, mərkəzdə yerləşmək, toplaşmaq, yığışmaq
 – مَرَكْرٌ mərkəzləşmə, bir yerə toplanma, yığılma; الرأسمال ~ kapitalın təmərküzü
 – مَرَكْرَةٌ mərkəzləşdirmə, mərkəzləşdirilmə, bir yerə toplama, yığma
 – مَرَكْرِيْنٌ markiz
 مَرَكْسِي 1. Mərakeş; 2. mərakeşi

مَرْمُوتٌ c. اتٌ – aşpaz şagirdi
 مَرْمُوتٌ 1) hirsələnmək; 2) acılaşmaq; 3) zə-
 hərlənmək (*məs., həyatını*); ثَمْرَمَرٌ 1) qalx-
 maq, dalğa kimi hərəkət etmək (*qum haq-
 qında*); 2) narazılıq etmək, şikayətlənmək,
 deyinmək, mırıldanmaq
 – مَرْمَرٌ 1) alebstr, gəc, kirəc; 2) mərmər
 – مَرْمَرِيٌّ mərmər (*sif.*); ~ تَمْرَمَلٌ mərmər
 heykəl, mərmərdən düzəldilmiş
 مَرْمَطٌ çirklətmək, bulaşdırmaq, bulamaq
 – مَرْمِطَةٌ çirkləndirmə, bulama, batırma,
 bulaşdırma
 – مَرْمِطٌ çirкли, bulaşiq; batmış, bulanmış,
 çirkləndirilmiş; بدلة مَرْمِطَةٌ çirкли kostyum
 مَرْمُوتٌ = مَرْمُوتٌ
 مَرْمُوطٌ zool. marmot
 مَرْمَعٌ sürümək, diyirlətmək (*tozda, palçıqda*);
məcaz. rüsvay etmək, ləkələmək, alçaltmaq
 مَرْمِلَادٌ marmelad
 مَرْمِيسٌ kərgədan
 I مَرْنٌ (*u*) مَرَانَةٌ, مَرُونَةٌ 1) elastik, çevik ol-
 maq; 2) alışmaq, öyrəşmək, adət etmək
 (*nəyə* (على)); 3) ötüb-keçmək, tez ötüb-keç-
 mək, yanından sürətlə keçmək; II مَرْنٌ
 1) öyrətmək, alışıdırmaq, öyrəşdirmək (*nəyə*
 على); 2) məşq etdirmək, çalışdırmaq, öyrət-
 mək; V تَمْرَنٌ 1) ixtisaslaşmaq, təcrübə keç-
 mək; 2) öyrəşmək, alışmaq, vərdiş etmək
 (*nəyə* على); 3) məşq etmək, çalışmaq, gim-
 nastika etmək
 – تَمْرُنٌ 1) praktika, təcrübə keçmək, təc-
 rübə dövrü; 2) oxuma, təhsil, təlim
 – تَمْرِنٌ c. تَمْرِينٌ 1) praktika; تحت ال-
 praktikada olan, təcrübə keçən (*stajçı*);
 2) məşq, təmrin, təlim; تَمْرِينَاتٌ رِيَاضِيَّةٌ gim-
 nastika hərəkətləri

– مَتَمْرَنٌ praktika keçən; təcrübə keçən
 – مَرَانٌ praktika
 – مَرَانَةٌ 1) praktika; 2) elastiklik, asanlıqla
 öyilə bilmə qabiliyyəti
 – مَرْنٌ yumşaq, öyilgən, elastiklik; ~ صَمْعٌ
 kauçuk
 – مَرُونَةٌ 1) elastiklik, öyilgənlik; 2) *hərb.*
 manevr (*etmə*) qabiliyyəti
 – مُمْرَنٌ 1) öyrədilmiş, alışıdırılmış, təcrü-
 bəli, səriştəli; 2) təlim görmüş, öyrədilmiş
 – مُمْرَنٌ trener, məşqçi, təlimçi, təlimatçı
 مَرُوٌ topl. 1) *geol.* çaxmaq daşı, kvars;
 2) *bot.* Misir mərzəsi
 – مَرُوَةٌ çaxmaq daşı parçası, kvars parçası
 مَرَا: مَرُوَةٌ, مَرُوَةٌ
 مَرُوِيٌّ, مَرُوِيٌّ Mərv şəhərinin sakini; mərv
 I مَرِيٌّ (*i*) مَرِيٌّ qəbul etməmək, razı olma-
 maq, etiraz etmək, mübahisə etmək; ~ حَقٌّ ~
 kiminsə hüququna etiraz etmək; III مَرَايٌ
 1) şübhə etmək, şübhələnmək (*nədə* -);
 2) mübahisə etmək, razı olmamaq, etiraz et-
 mək; VI تَمْرَايٌ bir-biri ilə mübahisə etmək;
 VIII اِمْتَرَايٌ 1) şübhə etmək, şübhələnmək
 (*nədə* في); 2) çıxartmaq; 3) sağmaq
 – مَرَاءٌ şübhə; حَقِيقَةٌ لَا مَرَاءَ فِيهَا şübhə edil-
 məz həqiqət; ... لَا مَرَاءَ فِي أَنْ ... şübhə yoxdur
 ki...; لَا مَرَاءَ فِيهِ وَلَا جِدَالَ فِيهِ bu, tamamilə şübhə-
 həsizdir; مَا فِي ذَلِكَ ~ وَلَا شَكَّ burada heç bir
 şübhə yoxdur
 – مَرَاءٌ = مَرِيَّةٌ
 – مَمْرَاءَةٌ 1) şəkk, şübhə; 2) mübahisə etmə,
 etiraz etmə, qəbul etməmə
 مَرِيْمٌ ~ العذراء Məryəm *qadın adı* Məryəm
 مَرِيْمٌ ~ المجدلِيَّةُ Məryəm Maq-
 dalina; ~ بَخُورٌ *bot.* siklamen, Alp bənöv-
 şəsi

مَرِيْمِيَّة *bot.* təbabətdə istifadə edilən adacayı, sürfə

مَرِيْنُو مَرِيْنُوْسُ, *zool.* merinos; المَعْنَامُ *merinos* qoyunları

I مَزْر (مَزْر) (i/a) مَزْرَة, 1) turş, turş-məzə, meyxos olmaq; 2) dadsız olmaq; مَزْر² (ə/u) مَزْر sormaq; qurtum-qurtum içmək

– مَزْر مَزْر turşməzə, meyxos, turşaşirin

– مَزْر c. اِتْ – duzlu məzə, çərəz (*məs.*, *pivə*

ilə yeyilən)

I مَزْر (u) مَزْر qarışdırmaq, birləşdirmək, qatmaq (*nəyi nə ilə* →); III مَزْر 1) qarışdırmaq, qatmaq; النهار بالليل ~ *obr.* gecəgündüz işləmək; 2) uyğunlaşdırmaq, (*rənglər haqqında*); 3) əlaqə saxlamaq, ünsiyyət saxlamaq, görüşmək, oturmaq-durmaq; 4) maraqlandırmaq, məşğul etmək, əyləndirmək; VI مَزْر 1) qarışmaq, bir-birilə birləşmək; 2) bir-birinə uyğun gəlmək, bir-birinə uyumaq, yaraşmaq (*məs.*, *paltarın rəngləri barəsində*); VIII مَزْر qarışmaq, qovuşmaq, birləşmək (*nə ilə* →); X مَزْر ağzını aramaq, söz çəkmək, söz almaq, öyrənmək; رأيه ~ kiminsə fikrini öyrənmək

– مَزْر qarışma, qovuşma, birləşmə, qarışıq, qatışıq

– مَزْر 1) qarışdırma, qarışdırılma, qarışma; birləşdirmə, birləşdirilmə, birləşmə; qovuşma; 2) bir-birinə uyğun gəlmə, uyma (*məs.*, *paltarın rəngləri haqqında*)

– مَزْر c. مَزْر 1) temperament, mizac, xarakter, xasiyyət; دموي ~ qanıqaynar, şən temperament; سوداوي ~ malxulyacı temperament; صفراوي ~ tündməzac xasiyyət; بلغمي ~ və ya لمفاوي ~ soyuqqanlı, laqeyd xasiyyət; حدة ~ hirslilik, tündməcazlıq;

2) əhval-ruhiyyə, kef, əhval; hal, əhval; معكر ~ kefi olmama; منحرف ~ pis əhval-ruhiyyədə olan; əzginlik, süstlük, kefsizlik hiss edən; عصبى ~ əsəbi; 3) quruluş, tərtib, bədən quruluşu, qədd-qamət

– مَزْر qadın baş örtüyü, yaylıq

– مَزْر qarışdırma, qatma, qatılma; حساب

الرياز. yerdəyişmə qanunu

– مَزْر qarışdırma ilə bağlı; bitişik, qovuşuq;

المركب ~ və ya التركيب ~ *gram.* iki sözlün birləşərək vahid mənə kəsb etməsi, mürəkkəb söz əmələ gətirməsi (*məs.*, *القباء أليفبا; السدا-قورودا ياشayan*)

– مَزْر 1. qarışdırılmış, qatışdırılmış;

2. 1) qarışıq, qatışıq, tərkib; 2) düdəmə, mələz; 3) ərinti, xəlitə, qatışıq

– مَزْر 1. qarışdırılmış, qatışdırılmış;

2. qarışıq, qatışıq

I مَزْر (ə) مَزْر zarafat etmək, sataşmaq, ələ salmaq, lağa qoymaq; III مَزْر (*kiminləsə*) zarafat etmək, bir-birinə zarafatyana sözlər demək; أنا لا أمارك! mən sənənlə zarafat etmirəm!; VI مَزْر zarafat etmək, bir-birinə zarafat, zarafatyana sözlər demək

– مَزْر 1. zarafat edən; zarafatçı; 2. zara-

fatçı, masqaraçı

– مَزْر çox zarafatçı, məzəli danışan adam, hazırcavab adam

– مَزْر, مَزْر zarafat

– مَزْر zarafatyana söz

مَزْر: مَزْر tar. məzdəkizm

I مَزْر (u) مَزْر içmək, qurtum-qurtum içmək (*dadını bilmək üçün*)

– مَزْر *zool.* martin, suquzğunu

– مَزْر mizir (*pivə növü*)

– مَزِيرَةٌ qadın cildində olan cin, əcinnə, ifritə (*müq. et* عَفْرِيتَةٌ)

I مَزَعٌ (ə) 1) tez getmək, hərəkət etmək; 2) qırmaq, kəsmək; 3) yalan danışmaq, uydurmaq; özünü öymək, özünü tərifləmək, lovğalanmaq; II مَزَعٌ 1) tikə-tikə, parça-parça etmək, cırıq-cırıq etmək; 2) təmizləmək, çırmaq, darmaq (*pambığı, yunu və s.*); V مَزَعٌ parça-parça olmaq, cırılmaq, dağılmaq; partlamaq

– مَزَعٌ yalan, uydurma, lovğalıq, gopçuluq
– مَزَعَةٌ, مَزَعَةٌ c. مَزَعٌ parça, tikə; bir parça, bir tikə

I مَزَقٌ (i) مَزَقٌ qırmaq, kəsmək; qopartmaq; cırmaq; II مَزَقٌ parçalamaq, cırmaq, parça-parça etmək; عَرَضَهُم ~ söymək, białır etmək, bədnam etmək; شَرَّ مَمَزَقٌ ~ parçalamaq; tamamilə məhv etmək, darmadağın etmək, əzmək (*ordunu*); اِرْبًا اِرْبًا ~ tikə-tikə, parça-parça etmək; شَمَلَهُم ~ qovmaq, pərən-pərən salmaq; القِنَاعُ عَن وَجْهِهِ ~ (*kiminsə*) maskasını çıxartmaq, iç üzünü açıb göstərmək; V مَزَقٌ parçalara ayrılmış, tikə-tikə edilmiş olmaq; dağılmaq, parçalanmaq; جَفْدًا و فُلْقًا ~ böyük nifrət, kin və narahatçılıq keçirmək (*nədən* مَن)

– مَزَقٌ cırılma, tikə-tikə edilmə; gərilmə, zədələnmə; العَضَلِيُّ الـ bağların zədələnməsi

– مَزَقٌ parçalama, cırma; العَضَلِيُّ الـ bağların zədələnməsi

– مَزَقٌ 1) yarıq, ara, qırıq; yarılmış yer; 2) dəşik, dəlik, yırtıq (*paltarda*)

– مَزَقَةٌ c. مَزَقٌ parça, tikə; مَزَقٌ atılmış parçalar, tikələr

– مَمَزَقٌ 1. cırılmış, yırtılmış, parça-parça edilmiş, tikə-tikə edilmiş; 2. parçalama, cırma

1) damba, torpaq bənd, qum tərəsi, torpaq tərəsi; 2) yamac, döş, eniş; 3) dəmir yolu keçidi

1) مَمَزَمٌ kiçik qurtumlarla içmək; 2) laxlatmaq, boşaltmaq

1) مَمَزَمَةٌ kiçik qurtumlarla içmə; 2) laxlatma, boşaltma

– مَمَزَمٌ topl. yağış gətirən buludlar; حَبُّ الـ dolu

– مَمَزَمَةٌ c. مَمَزَمٌ yağış gətirən bulud

– مَمَزِيَّةٌ = مَمَزِيَّاتٌ c. مَمَزِيَّةٌ

– مَمَزِيَّةٌ c. مَمَزِيَّاتٌ 1) üstünlük, imtiyaz; müstəsna hüquq; 2) xüsusiyyət, xassə 3) yaxşı cəhət; الـ dan. jele

I مَسَّ (i, ə) مَسَّ 1) əl vurmaq, dəymək; 2) başına gəlmək, üz vermək (*bəla haqqında*); مَسَّهَ سَوْءٌ ona pis şey üz verib; 3) toxunmaq (ب-); مَسَّ بِالْحَرِيَّاتِ azadlığı pozmaq; 4) sataşmaq, təhqir etmək, pört etmək (*nə ilə* ب-); 5) inadla, təkidlə, israrla tələb etmək; məcbur etmək (*nəyə* – şərait haqqında); مَسَّ الْمَرْأَةَ qadın tanımaq, görmək; مَسَّهَ بِسَوْءٍ (بِأَدَى) kiməsə pislik etmək; III مَسَّسٌ bir-birinə toxunmaq, dəymək, təmas etmək; VI مَسَّسٌ bir-biri ilə əlaqədə olmaq, münasibətdə olmaq

– مَسَّسٌ ən tələsik, ən təcili, ən təxirəsalınmaz; çox ehtiyacı olan (*nəyə* إلى); هُوَ فِي ~ هُوَ فِي ... الحاجة إلى ... –ə çox ehtiyacı var

– مَسَّسٌ 1) toxunma, dəymə, təmas; 2) əlaqə, münasibət, yaxınlıq

– مَسَّسٌ 1) dəyən, toxunan; el. قَبْرِيَّاتِي ~ el. qısa qapanma 2) tələsik, təcili, təxirəsalınmaz, yubadılmaz, çox lazımlı, gərəkli; حَاجَةٌ ~ son dərəcə zərurilik, son dərəcə vaciblik

– 1) مَسٌّ toxunma, dəymə, toxunulma, təmas; مَسٌّ كَهْرَبَائِيّ el. qısa qapanma; 2) dəlilik – مَسٌّ əlində itiuclu əşya olan çarvadər, çodar

– 1) مِسَّاسٌ toxunma, təmas, dəymə; 2) zərurilik, vaciblik, labüdlük; zəruri halda

– مَسَّةٌ c. اَتْ – (bir dəfə) toxunma, dəymə

– مَسِّيْسٌ toxunma, dəymə, təmas, əl vurma

– مُمَّاسٌ 1. dəyən, toxunan, təmas edən;

2. riyaz. 1) tangens (triqonometrik bucaq funksiyası); 2) toxunan (xətt)

– مُمَّاسَةٌ toxunma, toqquşma, təmas, dəymə

– مَمْسُوسٌ başına hava gəlmiş; dəli

مِسْتَرٌ mister

مُسْتَرْدَةٌ dan. xardal

1) مَسْتِكَةٌ mastika (saqqız ağacının qatranı); 2) mastika məhlulu; 3) bot. saqqız ağacı (ətirli zift verən kiçik ağac)

– مَسْنِيَّةٌ c. اَتْ – çəllək

I مَسْحٌ (ə) çəkmək, sürtmək (nə →); obr. müharibənin vurduğu yaraları sağaltmaq; 2) kils. körpə uşaqlara və hökmdarlara “miro” deyilən ətirli maddə sürtməkdən ibarət ayini yerinə yetirmək; 3) təmizləmək (çəkmələri); أَحْنِيْتَهُ ~ kiminsə ayaqqabısını təmizləmək; مَاعَاز. kiminsə qabağında quyruq bulamaq, yaltaqlıq etmək, alçalmaq; 4) (əllə) ovuşdurmaq, ovxalamaq, silmək (məs., göz yaşlarını); ~ نَظَارَتَهُ ~ eynəyini silib təmizləmək; 5) silmək, təmizləmək (nədən ~ عن الخشب); ~ تَاخْتَانِي يُونْمَا, rəndələmək; ~ فِلَان رَقْم الْعَالَم ~ فلان رقم العالم ~ النتر باليدين ~ filankəs (ştanqı) iki əllə qaldırma üzrə dünya rekordu vurub; ~ الدريكة ~ dəfdə, qavalda çalmaq; ~ لَحِيْتَهُ ~ saqqalını tumaralamaq,

saqqalını sığallamaq; ~ الأَرْض ~ a) yeri ölçmək; topoqrafik şəkil çəkmək; b) البلاط ~ həməç. döşəməni yumaq, döşəməni silmək; ~ بَزْوَجِهَا الْبِلَاط obr. ərini incitmək, onunla is-tədiyi kimi rəftar etmək; ~ رَأْسَهُ ~ başını sığallamaq, üzünə gülmək; üz vermək, imkan vermək, göz yummaq; ~ النَّيْل ~ Nil çayını ələk-vələk etmək (batanların axtarışı zamanı); ~ كَلٌّ شَبِيرٌ فِي مَكَانِ الْحَادِثِ ~ hadisə yerində hər qarış torpağı diqqətlə yoxlamaq; II مَسَّحٌ əsaslı surətdə təmizləmək, dərindən silib təmizləmək; V تَمَسَّحٌ 1) qurulanmaq (nə ilə →); 2) sürtünmək (nəyə → məs., pişik haqqında); ~ بِالْأَرْضِ ~ dəstəmaz almaq; ~ (بالرمل) torpaqla (qumla) dəstəmaz almaq; ~ بِالْمَاءِ ~ yuyunmaq; ~ بِأَذْيَالِهِ ~ və ya ~ بِالْأَقْدَامِ وَالْأَقْدَامِ (kiminsə qabağında) yaltaqlıq etmək, quyruq bulamaq; VIII اِمْتَسَحَ 1) silinmiş; qurulanmış olmaq; 2) çəkib çıxartmaq, dartıb çıxartmaq, çıxartmaq

– مَسْحٌ q. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı; ~ مَسْحَاءٌ c. مَسْحَاءٌ q. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı; ~ مَسْحَاءٌ q. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı; ~ مَسْحَاءٌ q. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı;

– مَسْحٌ q. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı; ~ مَسْحَاءٌ c. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı; ~ مَسْحَاءٌ q. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı; ~ مَسْحَاءٌ q. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı;

– مَسْحٌ q. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı; ~ مَسْحَاءٌ c. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı; ~ مَسْحَاءٌ q. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı; ~ مَسْحَاءٌ q. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı;

– مَسْحٌ q. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı; ~ مَسْحَاءٌ c. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı;

– مَسْحٌ q. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı; ~ مَسْحَاءٌ c. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı; ~ مَسْحَاءٌ q. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı; ~ مَسْحَاءٌ q. اَمْسَحُ hamar, düz, yastı;

– مَسْخٌ 1) çəkilmə, sürtülmə; 2) *kils.* taxta çıxan padşahın alınma “müqəddəs” yağ sürtməkdən ibarət xristian mərasimi; 3) təmizləmə, silmə, təmizlənmə; 4) *c.* مَسْخٌ ölçmə, ölçülmə; topoqrafik şəkil çəkmə; مَسْخٌ الجيولوجي geoloji şəkil çəkmə

– مَسْخٌ *c.* مَسْخٌ 1) qaba parça, qaba paltar; 2) rahib paltarı

– مَسْخَةٌ 1. 1) nazik qat, təbəqə, ərp, iz, əlamət; مَسْخَةٌ من الجمال o demək olar ki, gözəldir; 2) yaxma, yaxım; 3) *kils.* kilsədə “müqəddəs” yağ çəkmə mərasimi; 2. bir az, bir qədər, azacıq

– مَسْخٌ 1) çəkilmiş, sürtülmüş; 2) *kils.* “müqəddəs” yağ çəkilmiş; مَسْخٌ عيسى الـ Məsih; مَسْخٌ قبل الـ İsa Məsih; مَسْخٌ بعد الـ miladdan sonra; مَسْخٌ الدجال antixrist, dəccal; 3) pozulmuş, sürtülüb getmiş (*sikkə haqqında*)

– مَسْخِيٌّ 1. xristian (*sif.*); مَسْخِيٌّ الدين الخristianlıq; 2. xristian

– مَسْخِيَّةٌ الـ : مَسْخِيَّةٌ xristianlıq

– مَسْخٌ *c.* مَسْخَةٌ , مَسْخٌ 1) lif süpürgə; 2) əski, dəsmal, cındır; مَسْخٌ الأرجل ~ ayaqaltı; payəndaz

– مَسْخٌ 1) çəkilmiş, sürtülmüş, çəkilmiş; 2) pozulmuş, sürtülüb getmiş (*sikkə haqqında*); silinmiş, qurulanmış; مَسْخٌ من المعنى ~ mənasız, mənası olmayan; 3) düz, hamar, rəndələnmiş, yonulub hamarlanmış (*taxta haqqında*)

1 مَسْخٌ (مَسْخٌ) 1) tanınmaz etmək, dəyişdirmək, tanınmaz hala salmaq, tutqunlaşdırmaq, qarışdırmaq (*fikri*); مَسْخٌ الطعام ~ yeməyi dadsız etmək; 2) *folk.* döndərmək, çevirmək (*məs., hər hansı bir heyvana*);

مَسْخٌ *məch.* dadsız olmaq (*yemək haqqında*); مَسْخٌ (*u*) مَسْخَةٌ دadsız olmaq (*yemək haqqında*); VII اِمْسَخَ 1) tanınmaz olmaq, dəyişdirilmiş olmaq; tutqunlaşdırılmış, qarışdırılmış olmaq (*fikir haqqında*); 2) *folk.* döndərilmiş, çevrilmiş olmaq (*məs., hər hansı bir heyvana*)

– مَسْخٌ ~ من الطبخ الشايط *bax:* شيط

– مَسْخٌ *c.* مَسْخٌ 1. dəyişən, tanınmaz hala salan; 2. dəyişən, tanınmaz hala salan (*adam*)

– مَسْخٌ² dadsız, ləzzətsiz

– مَسْخَةٌ zövqsüz şey

– مَسْخٌ 1) təhrif etmə (*edilmə*), pozma (*pozulma*), eybəcər hala salma, korlama, xarab etmə; 2) döndərmə, ... şəklinə salma, metamorfoza; 3) *din.* ruhun bir bədəndən başqa bədənə keçməsi

– مَسْخٌ *c.* مَسْخٌ *folk.* 1. çevrilmiş, ... şəklinə düşmüş, ... şəklinə salınmış (*məs., heyvan*); 2. 1) eybəcər (*adam*), bədheybət; 2) qulyabanı

– مَسْخَةٌ təlxək, oyunbaz, kloun, məzhəkəçi

– مَسْخِيٌّ 1) pozulmuş, təhrif edilmiş, mənası dəyişdirilmiş, الفرنسية الـ pozluq fransız dili; 2) dadsız, ləzzətsiz

– مَسْخٌ 1) pozulmuş, təhrif edilmiş, mənası dəyişdirilmiş; eybəcər hala salınmış; 2) biabırçı, pis, yöndəmsiz, eybəcər, kifir; 3) arıq (*at haqqında*)

مَسْخَرٌ lağa qoymaq, məsxərəyə qoymaq, ələ salmaq, lağ etmək (*kimə-nəyə*); مَسْخَرٌ oynatmaq, ələ salmaq (*kimi* على)

– مَسْخَرَةٌ *c.* مَسْخَرٌ 1) gülünc hədəfinə çevrilən, oyuncaq edilən; lağa qoyma, istehza,

ələ salma; 2) təlxəklik, oyunbazlıq; 3) mas-karad

II مَسَدٌ (مسد) ovuşdurmaq, ovxalamaq, ovmaq, masaj etmək; الشعر ~ saçlarını tumar-lamaq; V مَسَدٌ ovuşdurulmaq, ovxalanmaq, masaj olunmaq

– تَمْسِيْدٌ masaj

1) أَمْسَادٌ c. مَسَدٌ lif, hamam lifi; 2) palma lifləri; ip, kəndir (*palma liflərindən hazırlanmış*); ~ بحبال من ... kimisə kəndirlə möhkəm ... - a sarımaq

مِسْرَا مِسْرَا (qibti təqviminin 12-ci ayı)

I مَسَطٌ (u) barmaqlarla sıxmaq, sıxıb şirəsini çıxartmaq; sıxmaq, burmaq (*paltar*)

بَاطِرٌ مَسَطِرٌ bax: سَطِرٌ

I مَسَكٌ (i) مَسَكٌ 1) götürmək, saxlamaq (*nəyi* →); 2) tutmaq; 3) *məch.* tutulmuş olmaq; 4) yapışmaq (→); 5) *tib.* qəbzlik əmələ gətirmək; الحساب ~ hesabat aparmaq; نت ~ alov evi bürüdü; لسانه ~ susmaq, dilini saxlamaq; يده ~ xəsislik etmək, simiclik etmək; II مَسَكٌ 1) tutmağa imkan vermək və ya məcbur etmək; 2) müşklə boğmaq; IV أَمْسَكٌ 1) götürmək, saxlamaq; tutmaq; kömək etmək; tərəfdar olmaq (*nəyə-təs. h. və ya* ب) ~ زمام نفسه ~ *obr.* özünü ələ almaq; ~ به نفسه *və ya* ~ به الرمي qorumaq; özünü nə iləsə ruhlandırmaq; ~ عليه الأود ~ kiməsə (*maddi cəhətdən*) kömək etmək; 2) saxlamaq (*nəyi*), qaytarmamaq, verməmək; 3) özünü saxlamaq, imtina etmək (*nədən* عن); 4) kəsmək, qurtarmaq, dayandırmaq (*nəyi* عن); ~ عن الكلام ~ danışmaq, susmaq; ~ عن البكاء ~ ağlamağı kəsmək; ~ عن التصويت ~ səs verməmək, bitərəf qalmaq; ~ الدفاتر ~ mühasibat dəftərlərini aparmaq;

~ في سين وجيم kimisə sorğu-suala çəkmək; V تَمَسَكَ 1) yapışmaq, tutmaq (*nəyi* →), meyli olmaq (*nəyə* →), tərəfdar olmaq, təqib etmək (*nəyi* →); 2) möhkəm yapışmaq (→); tutmaq (*nəyi* →); təkid etmək (*nədə* →); VI تَمَسَكَ 1) bir-birindən yapışmaq; möhkəm birləşmiş, yekdil olmaq; bir-biri ilə əlaqəli olmaq; 2) özünə hakim olmaq, özünü saxlamaq; ... ما ~ عن أن ... - dən özünü saxlaya bilmədi; VII إِمْسَكَ 1) (*kiminsə*) əlində olmaq; 2) tutulmuş olmaq; X إِسْتَمَسَكَ 1) yapışmaq, möhkəm tutmaq (*kimi-nəyi* →); 2) qorumaq, saxlamaq (*nəyi* →); 3) özünü saxlamaq (*nədən* عن, ~ عن); ~ بو له o, sidiyə gedə bilmir

– إِمْسَاكٌ 1) xəsislik, simiclik; 2) qənaət; imtina, özünü saxlamaq; 3) *din.* ramazan ayında orucun başlanması; 4) *tib.* qəbzlik; ~ المزمن ~ xroniki qəbzlik; ~ الدفاتر ~ mühasibat dəftərlərinin aparılması

– إِمْسَاكِيَّةٌ təqvim (*ramazan ayında oruc vaxtlarının göstərilədiyi təqvim*)

– تَمَسَاكٌ 1) birlik, sıxlıq, bağlılıq, əlaqədarlıq, birləşdirmə, birləşdirilmə, bağlanma, qoşulma; ~ قوّة قوّة qoşqu qüvvəsi; 2) bütövlük, tamlıq, yığcamlıq, kiçiklik; 3) özünü saxlamaq, intizam; özünü tarazlama

– تَمَسَاكٌ 1) sədaqət, bağlılıq, tərəfdarlıq; 2) qiymətlərin sabitliyi

– مَسَاكٌ 1. 1) tutan; saxlayan; 2) möhkəm; 2. əldə saxlayan, sahib; ~ يده o xəsisdir, əldən bərkdir; ~ الدفاتر ~ mühasib

– مَتَمَسَاكٌ 1) birləşdirilmiş, bir-birinə bənd edilmiş; 2) (*möhkəm*) bağlanmış; ~ بِيَادِقٍ سَهْ *şahm.* qeyri-sərbəst piyadalar; 3) müvazinətli; toplanmış

- مَسَاكٌ 1) bənd; 2) sədd
 – مِسَاكٌ 1) qoşulma, sıxlaşma qüvvəsi;
 2) möhkəmlətmə, möhkəmləndirmə
 – مَسَاكَةٌ 1) xəsislik, simiclik, acgözlük, tamahkarlıq; 2) a) keçirməmə qabiliyyəti; b) gizlilik, anlaşılmazlıq
 – مَسَاكَةٌ c. اَتٌ – qısqac, sancaq
 – مَسَاكٌ 1) saxlama; tutma; 2) hesabatların aparılması; ~ الدفاتر التجارية ~ mühasibatçılıq; الحسابات ~ hesabatçılıq
 – مَسَاكٌ xəsiştəhər, bir az simic
 – مَسَاكٌ müşk; ~ روميّ bot. tuberoza (*ətirli ağ çiçəkləri olan bitki*); ~ غزال الـ zool. kəbarqa (*Sibir geyiki*); ~ فأرة الـ ondatra (*müşk siçovulu*); ~ قندس الـ və ya ~ نمس الـ su quzğunu
 – مَسَاكِيٌّ bot. muskat (*üzüm növü*)
 – مَسَاكِيٌّ c. مَسَاكٌ beh
 – مَسَاكَةٌ c. اَتٌ – şin (*məs., avtomobildə*)
 – مَسَاكَةٌ 1) dəstə, qulp, sap; الـ الريشة ~ (*lələk*) qələm; 2) dayaq, istinadgah, kömək, arxa 3) rəzə; ~ من العقل ليس له ولو ~ onun bir damcı da ağıl yoxdur; 4) qalığ, artıq; 5) ağırlıq daşı (*5 kq-lıq, idman etmək üçün*)
 – مَسَاكَةٌ 1) xəsiştəhər, bir az simic; 2) inadçıl, inad, tutduğunu buraxmayan
 – مَسَاكَةٌ = مَسَاكَةٌ
 – مَسَاكَةٌ peyin; təzək
 – مَسَاكَةٌ c. مَسَاكٌ müşk parçası
 – مَسَاكِيٌّ müşk (*sif.*)
 – مَسَاكِيٌّ müşk ətri
 – مَسَاكِيٌّ 1) möhkəm tutan; 2) xəsis, simic;
 3) nəm keçirməyən, su buraxmayan, islanmayan
 – مَسَاكِيٌّ 1) tutub saxlayan, qoymayan, tutan; 2) çox yığımcıl, xəsis, simic

- مَسَاكٌ müşklə ətirələnmiş; müşk ətri və-rən; ~ صابون ətirli sabun, əl-üz sabunu
 – مَسَاكَةٌ kasıblıq, ağır vəziyyət, yoxsulluq, səfalet
 – مَسَاكِيٌّ c. مَسَاكِيٌّ kasıb; bədbəxt, miskin
 – مَسَمَرٌ mıxlamaq, çalmaq, vurmaq; مَسَمَرٌ 1) mıxlanmış, çalınmış, vurulmuş olmaq; 2) *məcaz.* mıxlanmış, mismarlanmış olmaq; ~ حلت البدلة على جسمه kostyum onun əynində çox gözəl oturdu
 – مَسَمَرٌ c. مَسَامِيرٌ *bax:* سمر
 – مَسَاكِيٌّ II مَسَاكِيٌّ xeyirli axşam arzulamaq; مَسَاكِيٌّ III مَسَاكِيٌّ (الله) بالخير! (*nəyisə*) axşam qarşılamaq; IV مَسَاكِيٌّ 1) axşamlamaq; (*axşam*) olmaq, düşmək; 2) olmaq, çevrilmək; 3) axşam (*haradasa*) olmaq
 – مَسَاكِيٌّ c. مَسَاكِيٌّ axşam vaxtı
 – مَسَاكِيٌّ c. مَسَاكِيٌّ axşam; ~ الـ əl-Məsə (*Qahirədə nəşr olunan qəzet adı*); مَسَاكِيٌّ axşam; ~ مساء الدنən axşam; ~ يا صباح مساء axşamınız xeyir!; ~ يا صباح مساء *bax:* صباح
 – مَسَاكِيٌّ axşam (*sif.*); الـ الصحف axşam qəzətləri; الـ الجامعة axşam universiteti
 – مَسَاكِيٌّ axşam vaxtı, axşam; ~ مساه و مساه *üzərində* (على)
 – مَسَاكِيٌّ müsyö, cənab
 – مَسَاكِيٌّ *dan.* yox; mümkün deyil, olmaz
 – مَسَاكِيٌّ I مَسَاكِيٌّ (ə/u) 1) sormağ, sorub çıxartmaq (*sümükdən iliyi*); 2) islatmaq; II مَسَاكِيٌّ 1) sormağ, sorub çıxartmaq (*sümükdən iliyi*); 2) xarab olmaq, lax olmaq, iyələnmiş olmaq (*yumurta haqqında*)
 – مَسَاكِيٌّ zərdab, serum (*südlü*); ~ حادق زي المش *dan.* zərdab kimi turşdur

– مَشَوْشُ *salfet*, dəsmal, əlsilən
 I مَشَحَ (u) مَشَحَ qatmaq, qarışdırmaq
 – من الألوان مَشَحَ c. مَشَحَ qarışıq, qatışıq; ~
 boya qarışığı
 – مَشَحَ biol. qameta; cinsiyyət hüceyrəsi
 I مَشَحَ (ə) مَشَحَ *din.* yağ sürtmə ayini icra
 etmək
 – مَشَحَ *din.* xəstənin və ya can çəkən
 (*verən*) adamın bədəninə “müqəddəs” yağ
 sürtmə ayini
 (1 مَشَحَ مَشَحَ) əlaqəsiz, anlaşılmaz, ya-
 vaş-yavaş danışmaq; 2) bəzəmək, təsvir
 etmək (*mübaligə ilə*), çox tərifləmək, şışirt-
 mək
 – مَشَارَةٌ muşara (*İraqda 2500 m²-ə bərabər ərazi ölçüsü*)
 I مَشَطَ (u) مَشَطَ daramaq (*saç*); II مَشَطَ da-
 ramaq (*yun*); (*saçları*) daramaq, düzəlt-
 mək, darayıb təmizləmək (*həm də məcazi mənada*); kardalamaq; قاع البحر ~ dənizin
 dibini ələk-vələk etmək, dibini axtarmaq
 (*məs., batan gəmini tapmaq üçün*); V مَشَطَ
 daramaq, öz saçını daramaq; VIII مَشَطَ = V
 – مَشَطَ darama, daranma; saçını düzəlt-
 mə, düzəldirmə; daranma, darayıb təmiz-
 ləmə (*həm də məcazi mənada*); kardalamaq;
 ~ آلة karda maşını, darama maşını
 – مَشِطٌ 1. darayan (*saç*); 2. bərbər
 – مَشِطَةٌ c. مَشِطٌ – ev qulluqçusu, kameristka
 – مَشِطَةٌ daraq ağzı (*yun və s. darayarkən qalan tullantı*)
 – مَشِطَةٌ c. مَشِطَةٌ – karda maşını, darama maşını
 – مَشِطٌ, مَشِطٌ c. مَشِطٌ daraq, şana; daraq (*saç*
üçün); ~ التذليل ~ dırmaq, çəng; ~ البولقر. sonluq; ~ الرجل *anat.* ayaq darağı; ~ اليد əl
 darağı; ~ الكمنجة ~ skripka, kaman xəərəyi; ~ هم

~ كأسنان *obr.* onlar hamısı eynidirlər (*hərflər onlar darağın dişləri kimidirlər*); على أمشاط الأقدام barmaqların ucunda
 – مَشِطَةٌ daraq
 – مَشِطٌ daraqşəkili, daraqvari; daraq-
 daraq
 – مَشِطٌ, مَشِطٌ daranmış
 – مَشِطٌ daranmış; ~ الصوف *kamvol* (*zərif daranmış*) yun
 I مَشَحَ (i) مَشَحَ 1) daramaq (*pambiq*); 2) ağ-
 zını marçıldatmaq, səsle çeynəmək; 3) ək-
 mək, (*hiylə və tədbirlə yola salmaq, başdan*
ələmək) oğurlamaq
 I مَشَقَ (u) مَشَقَ 1) daramaq (*saç, yun*);
 2) dartıb uzatmaq, çəkib uzatmaq (*kətan*);
 3) cırmaq, yırtmaq; 4) zərbə endirmək (*qamçı*
ilə); IV مَشَقَ zərbə endirmək (*qamçı ilə*);
 V مَشَقَ cırılmaq, yırtılmaq; VIII مَشَقَ çıxart-
 maq, siyirmək; ~ السيف qılıncını siyirmək;
 ~ السلاح ~ silaha əl atmaq
 – مَشِطٌ, مَشِطٌ daraq ağzı, tullantı; kəpitkə,
 kilkə lif
 – مَشِطٌ¹ qırmızı, qovrulmuş oxra (*mineral*
boyaq)
 – مَشِطٌ² yazılar, nümunələr (*hüsnxətt, şəkil*
çəkmək üçün)
 – مَشِطٌ = مَشِطٌ
 – مَشِطٌ = مَشِطٌ
 – مَشِطٌ incə, qəşəng, gözəl bədən quru-
 luşlu, cazibəli
 – مَشِطٌ c. مَشِطٌ daraq, şana (*kətan, yun,*
pambiq və s. daramaq üçün)
 – مَشِطٌ qədd-qamətli; ~ القَدَّ ~ qəşəng bi-
 çimli, gözəl bədən quruluşuna malik
 – مَشِطٌ c. مَشِطٌ *tex.* şpindel; ~ المخرطة ~ xarrat
 dəzğahının şpindeli

مَشْوَرٌ çəyirdəyi şirin olan ərik
 ~ حمويّ لوزيّ ~ *və ya* ~ حمويّ لوزيّ ~
 topl. əriklər; ~ كلابيّ ~ çəyir-
 dəyi acı olan əriklər; ~ بكرة في الـ
 dəvənin quyruğu yerə dəyəndə

– c. مَشْمِئَةٌ – ərik (*meyvəsi və ağacı*)

مَشْمَلٌ *bot.* əzgil

IV أمْنَى (مشو) *dərman*
haqqında

– مَشْوَرٌ işlətmə dərmanı

مَشْوَرٌ gəzməyə məcbur etmək, gəzdirmək,
 dolandırmaq

– مَشْوَارٌ 1) yerimə, gəzmə, do-
 laşma; 2) gəzinti, səyahət; ~ استصبحه معه في ~
 kimisə özü ilə gəzintiyə aparmaq; 3) heç
 bir yerdə dayanmadan, istirahət etmədən
 gedilməsi mümkün olan yol, məsafə; 4) eza-
 miyyət, tapşırılmış iş, iş; ~ ضروريّ
 mən işlə əlaqədar getməliyəm; 5) işləmə,
 iş (*porşenin*)

– مَشْوَرَةٌ gəzinti

– مَشْوَرَةٌ 2) شور: *bax* – اتّ

I مَشَى (*i*) مَشَى 1) getmək, piyada getmək,
 hərəkət etmək; ~ على الأقدام ~ piyada getmək;
 ~ على قدمين ~ iki ayağı üstə yerimək (*iki əli və*
iki ayağı üstə yox); 2) nizamla yerimək,
 yürüş etmək, addımlamaq; 3) hərəkət et-
 mək, işləmək (*maşın haqqında*); ~ بطنه
 onun qarnı işləyir, o ishala düşüb; II مَشَى
 1) getməyə məcbur etmək, keçməyə məc-
 bur etmək; keçirmək (*həyata*); ~ مشروعه
 öz planını həyata keçirmək; 2) hərəkətə gətir-
 mək; ~ الأمور ~ işlərini yerinə yetirmək; 3) iş-
 lətmək (*qarnı*); III مَشَى yanaşı getmək, bə-
 rəbər getmək, birlikdə getmək (*kiminləsə*);
 IV أمْنَى 1) getməyə məcbur etmək; 2) iş-

lətmək (*qarnı*); V مَشَى 1) getmək, hərəkət
 etmək; 2) bir boyda olmaq, bərabər olmaq
 (*nə ilə*); ~ مع ~ uyğun olmaq, müvafiq olmaq;
 düz gəlmək (*nəyə*); 3) (*nəyəyə uyğun*)
 hərəkət etmək, əməl etmək, riayət etmək
 (*nəyə*); 4) gəzmək, gəzib-dolanmaq;
 5) aid edilmək (*nəyə*); VI مَشَى 1) bir-
 likdə getmək; 2) əməl etmək, riayət etmək
 (*nəyə*)

– مَشَى مَعَ سِيَاْسَةٍ hərəkət etmə, getmə; سياسة مع مَشَى
 ... الاقتصادية ...də iqtisadi siyasətə uyğun
 olaraq

– مَشَى 1. مَشَى c. مَشِيَّةٌ q. مَشَى piyada gedən; pi-
 yada; مَشَى على الماشي ayaqüstü (*məs., yemək*);
 2. piyada; c. piyada qoşun; مَشَى البحريّة dəniz
 piyada qoşunu; لا يزال على الماشي o hələ də
 işləmir

– مَشَى مَوَاشٍ c. مَشِيَّةٌ mal-qara, mal; المواشي الحيّة
 diri mal-qara

– مَشَى 1) yolçu, piyada; 2) *fəls.* peripa-
 tetik (*Aristotel fəlsəfəsi tərəfdarı*)

– مَشَى مَشَى : *fəls.* peripatetizm

– مَشَى 1) uşaq arabası (*yeriməyi*
öyrədən); 2) keçid, yol (*məs., sıralar ara-
 sında*); 3) dəhliz; 4) taxta körpü; gəzdirmə
 körpü; balaca körpü; 5) xalça döşənmiş yol
 – مَشَى 1) gediş, getmə, hərəkət, marş;

2) yürüş; مَشَى على الأقدام piyada

– مَشَى 1) yerləş, hərəkət; 2) ishal

– مَشَى yerləş

– مَشَى = مَشِيَّةٌ *bax*: شياً

– مَشَى 1) keçid, yol; 2) dəhliz; qa-
 lərəyə; 3) taxta körpü; gəzdirmə körpü;
 4) alleya, xiyaban

مَشَى özünü qoca göstərmək

– مَشَى *bax*: شيم

I مَصَّ (ə/u) və ya مَصَّ (i/a) 1) əm-mək, sormaq; القصب ~ döş əmmək; ~ a) qamış sormaq; b) başına bəla gəlmək; 2) sormaq; udmaq, yemək; V تَمَصَّ sormaq; xırda qurtumlarla içmək; VIII اِمْتَصَّ 1) sormaq, əmmək; 2) çəkmək, hopdurmaq, canına çəkmək; udmaq
– اِمْتَصَّ 1) sorma, əmmə; 2) canına çəkmə, hopdurma; absorbsiya
– اِمْتَصَّ udulma qabiliyyəti, hopma
– مَاصَّ 1) soran, əmən, udan; ~ səsi udan, səsi azaldan; 2) soran, sümürən, sorucu
– مَاصَّ c. مَاصَّاتٌ, مَواصُّ 1) sorucu, nasos; 2) pipet, damcıtokən
– مَصَّ 1) sorma, əmmə; 2) hopma, (canna) çəkmə; قصب المصَّ şəkər qamışı
– مَاصَّ 1. soran, udan, sümürən; ~ الدماء və ya البشر ~ qanıçən, qanudan (zorla camaatdan pul alanlar, şantajçılar və s. haqqında); 2. 1) banka qoyan adam; 2) tex. absorber, uducu cihaz; 3) vampir; yarasa
– مَاصَّ c. اِتَّ – 1) cavan bayquş; 2) sifon; 3) çubuqlu nabat
– مَاصَّ sorma şey, sorulan şey; القصب ~ qamış cecəsi, cecə
– مَاصَّ udma qabiliyyəti, hopdurma qabiliyyəti
– مَصَّانٌ şəkər qamışı
– مَصَّ c. اِتَّ – 1) sorma; çəkmə, çəkilmə; 2) udum, qurtum, içim
– مَصَّيصٌ nəm, rütubətli, yaş
– مَصَّيصٌ 1) gips; 2) suvaq, mala; ~ خيط viş, ip
– مَتَّصٌ 1) soran, əmən; 2) hopduran; udan; absorbsiya edən

– مَمَّصٌ c. اِتَّ – sifon, sifon dəstək
– مَمَّصُوصٌ 1) sorulan, əmilən; 2) arıq, əldən düşmüş, üzgün
(مصر) II مَصَّرَ 1) məskunlaşdırmaq, məskun etmək (ərazini); ~ الأمصار ~ şəhərlər salmaq; 2) Misir vətəndaşlığına qəbul etmək, misirləşdirmək; V تَمَصَّرَ 1) məskunlaşmaq, məskun olmaq; 2) Misir vətəndaşlığını, Misir təbəəliyini qəbul etmək; misirləşmək; X اِسْتَمَصَّرَ misirləşmək
– مَصَّرٌ c. اِمَصَّارٌ şəhər; paytaxt; ~ التسن. Kufə və Bəsre şəhərləri; ~ في كلِّ عصرٍ və hər yerdə (hər. hər əsrdə və hər şəhərdə)
– مَصَّرٌ Misir; Qahirə şəhəri
– مَصَّرَانٌ c. مَصَّارِينٌ bağırsağ, içalat, daxili orqanlar
– مَصَّرُوءُوجِيٌّ misirşünaslıq
– مَصَّرُوءُوجِيَّةٌ misirşünas
– مَصَّرِيٌّ 1. Misir (sif.); 2. misirli; Qahirə şəhərinin sakini; ~ القطر الـ Misir; ~ السون القدماء qədim misirlilər
– مَصَّرِيَّاتٌ c. Misir xəbərləri (qəzetdə hissə); Misirlə bağlı hər şey; ~ عالم misirşünas
– مَصَّرِيَّةٌ c. اِتَّ – misirli, misirli qadın; Qahirə şəhərinin qadın sakini
– مَصَّرِيَّةٌ² Misir mənşəli; Misirə məxsusluq; Misir vətəndaşlığı, Misir təbəəliyi
– مَصَّرِيَّةٌ³ c. مَصَّرِيٌّ xırda pul; c. pul
– مَصَّرِيٌّ c. اِنَاتٌ anat. bağırsağ
– مَصَّرِيٌّ bax: مصر
– مَصَّاطِبٌ c. مَصَّاطِبٌ 1) daş skamya; mastaba; 2) torpaq qalağı
– مَصَّطِكِيٌّ, مَصَّطِكِيٌّ, مَصَّطِكِيٌّ, مَصَّطِكَا مُصْطَكَا (müq. et. مَسْتِكَا) mastik ağacının qatranı; شجرة ~ saqqız ağacı

I مَصَلَّ (u) 1) çürümək (*süüd*), laxtalanmaq (*qan*); 2) süzmək, süzgəcdən keçirmək (*süüd*)

– مَصَلَّ c. مُصُولٌ, مُصْبِلَةٌ zərdab, serum, vaksin; ~ المَضَادَّ للجَدْرِيّ ~ çıçəyə qarşı peyvənd; ... المَواقِي من... qarşı peyvənd, vaksin; اللبَن ~ süd zərdabı; ~ الدَم ~ qanın maye tərkib hissəsi, plazma

– مَصَلِّيٌّ seroz, zərdab (*sif.*)

– مَصَلِّيَّةٌ serozluq, zərdablıq

مَصْمَصٌ 1) yalamaq; marçıldatmaq; sormaq, ömmək, sümürmək; ~ شَفْتِيه ~ dodaqlarını yalamaq; ~ العَظْم a) sümüyün iliyini sormaq; b) sümük gəmirək; 2) yaxalamaq (*ağzı*); مَصْمَصٌ yaxalamaq (*ağzı*)

– مَصْمَصَةٌ 1) yalama; marçıldatma; sorma, ömmə; ~ الاَعْجَاب ~ heyranlıqdan, ləzzətdən marçıldatma; 2) yaxalama (*ağzı*)

I مَضَّ (u) 1) مَضَّ (a/u) 1) مَضَّ ağrı, acı çəkdirmək, əzab vermək; 2) مَضَّ (i/a) 2) مَضَّ ağrı, acı çəkmək; iztirab çəkmək (*nədən*); IV مَضَّ = I مَضَّ¹

– مَضَّ əzablı, əziyyətli, üzücü, ağrılı, acılı

– مَضَّ دُزْلُ سُو, şoraba suyu, rapa

– مَضَّ ağrı, acı, əzab, əziyyət; kədər, dərd, qəm, qüssə

– مَضَّ 1) ağrı, acı, əzab, əziyyət, cəfa, möhnət; ~ المَجَاعَةُ ~ قَاسَى ~ aclıq əzabı çəkmək; ~ كِمْسَا ~ ayrılığından acı (*cəfa, əzab*) çəkmək; ~ مِنْهُ ~ istəmədən, könülsüz, öz istəyi olmadan, canını dişinə tutaraq, ürək ağrısı ilə; 2) turşumuş süd; qatıq; ~ هُو عَلَى ~ o sanki iyne üstündə oturub, o təşviş içindədir

– مَضَّ ağrı, acı, iztirab

– مَضَّ əziyyətli, üzücü, ağır

I مَضَرَ (u) مَضَرَ, مَضَرٌ, مَضَرٌ və ya مَضِرٌ (a) مَضَرَ turşumaq, qıçqırmaq (*süüd haqqında*)

– مَضِرٌ turş (*süüd haqqında*)

– مَضَرٌ (*kişi adı*) Mudar (*şimali ərəblərinin əcdadı*); ~ بنو şimali ərəblər; ~ لُغَةٌ klassik ərəb dili

I مَضَعٌ (a, u) مَضَعٌ çeynəmək; ~ الحَقْد ~ kinini, nifrətini gizlətmək; ~ الصَّمْت ~ susmaq; ~ الكَلَام ~ uzada-uzada danışmaq, aydın danışmamaq

– مَضَعٌ çeynəyən; gövsəyən; ~ تَاسَن *tasn.* çənələr; ~ مَوَاضِعٌ c. dişlər

– مَضَاعَةٌ 1) çeynənən; 2) saqqız

– مَضَعَةٌ c. مَضَعٌ 1) çeynənən bir parça şey (*çeynənən tütün, tənəkə, saqqız və s.*), saqqız; وَأَصْبَحَتْ هَذِهِ الْأَحَادِيثُ ~ فِي الْأَفْوَاهِ bu söhbətlər adamı artıq bezdirdi; ~ فِي أَفْوَاهِ ~ ləzzətli dillərdə dastan olmaq; ~ طَيِّبَةٌ ~ ləzzətli tikə; 2) ət, yemək parçası; 3) *Quran.* qan laxtası (*döl, rüşeym, embrion*)

مَضْمَضٌ yaxalamaq, yumaq, yaxalayıb təmizləmək (*ağzı*); yumaq; ~ التَّوْب ~ paltar yumaq

– مَضْمَضَةٌ yaxalama, yaxalayıb təmizləmə (*ağzı*); yuma

I مَضَى (i) مَضَى (i) 1) مَضَى (i) getmək, keçib-getmək, ötüb getmək; aparmaq (*nəyi* →); keçmək, ötmək, axmaq (*vaxt haqqında*); ~ عَلَى ذَلِكَ سَنُونَ ~ bundan sonra illər ötüb-keçdi; ~ كَيْفَمَا كَيْفَمَا ~ keçmişdə; 2) aparmaq (*kimi* →); 3) irəli getmək, davam etmək (*nəyə* →, ~ فِي *həmçinin indiki-gələcək zamanda olan başqa felin əvvəlində işlənərək*); ~ فِي قِرَاءَةِ كِتَابٍ ~ və ya o, kitab oxumaqda davam etdi; ~ يقرأ كتاباً ~ o, kitab oxumaqda davam etdi; ~ عَلَى الْأَمْرِ ~ işini qurtarmaq, bitirmək; 4) imzalamaq, qol çəkmək; ~ إِلَى رَبِّهِ ~ ölmək, vəfat etmək, keçinmək; ~ سَبِيلَهُ (بِسَبِيلِهِ) ~ ölmək;

مَضَى² (i) مَضَاءٌ iti olmaq (*qılınc haqqında*); II مَضَى 1) keçirmək (*vaxt*); 2) (*cəzasını*) çəkmək, bitirmək, çəkib qurtarmaq; 3) qol çəkməyə, imzalamağa məcbur etmək; IV مَضَى 1) keçirmək (*vaxt*); إجازته ~ məzuniyyətini keçirmək; 2) qurtarmaq, bitirmək; الاختبارات ~ sınaqlar, təcrübələr keçirmək; 3) imza atmaq, qol çəkmək, imzalamaq; V مَضَى tamamlanmış, bitmiş, həyata keçirilmiş olmaq

– مَضَى ən iti

– مَضَى c. اِتِّ – imza, qol; مستعار ~ təxəllüs; إضاءات تحت النداء müraciətnamələrin altındakı imzalar; صاحب الـ qol çəkən, imzalayan

– مَضَى keçirmə; الوقت ~ vaxt keçirmə

– مَضَى q. مَضَى 1. 1) keçən, ötən; الماضي keçmiş zamanlar, keçmiş əyyam; في الماضي keçmişdə; الشهر الماضي keçən ay; 2) iti (*məs., bıçaq haqqında*); العزيمة qəti qərara gələn; 2. الماضي və ya الزمن الماضي *qram.* keçmiş zaman; الفعل الماضي keçmiş zaman feli

– مَضَى itilik (*məc., bıçağın*); العزيمة ~ möhkəm cəsarət, qətiyyət, əzmkarlıq

– مَضَى 1) getmə, gediş; 2) keçmə, qurtarma (*vaxt*); المدة الطويلة ~ *hüq.* vaxt, müddət; بعد ~ iki gün keçəndən sonra, iki gündən sonra; الأيام ~ vaxt keçdikə; 3) ard, davam (*nəyin* ب , في)

– مَضَى q. مَضَى qol çəkən, imzalayan

– مَضَى imzalanmış, qol çəkilmiş

I مَطَّ (ə/u) مَطَّ uzatmaq, çəkib uzatmaq, dartıb uzatmaq; dartıb gərmək, çox uzatmaq; شفّيته ~ dodaqlarını ikrahla büzmək; II مَطَّط 1) (*nəyinsə yerinə yetirilməsini*) uzat-

maq, yubatmaq, ləngitmək, süründürmək; 2) təhqir etmək; V مَطَّط 1) qatı olmaq, yapışqan olmaq; 2) uzanmaq; في الكلام ~ təfsilatı ilə danışmaq, müfəssəl surətdə danışmaq

– مَطَّط 1. uzanan, hər cür başa düşülən, müəyyən olmayan; elastik; qatı, yapışqan, yapışan; 2. 1) rezin, kauçuk; 2) şin (*avtomobildə və s.*); تركيبى (طبيعي) ~ sintetik (*təbi*) kauçuk

– مَطَّطى kauçuk (*sif.*); البضائع الـ kauçukdan hazırlanmış; kauçukdan hazırlanmış mallar

I مَطَرَ (u) مَطَرَ 1) yağış yağmaq; السماء yağış yağdı; 2) tez qaçmaq; qaçıb getmək; IV أمطر 1) yağmaq (*yağış haqqında*); السماء yağış yağdı; 2) yağdırmaq (*hədələr, təhdidlər*); ~ وابلأ من الشكاوى kiməsə şikayətlər yağdırmaq; X استمطر 1) yağış yağması üçün dua etmək, yalvarmaq; 2) istəmək, arzu etmək (*kimin üçünsə – bədbəxtlik, bəla və s.*); yalvarmaq (*kimin üçün* على); عليه سحب الرحمة ~ kimin üçünsə rəhm diləmək; عليه اللعنات ~ kimisə lənətləmək, qarğış etmək; 3) mərhəmət, rəhm, kömək diləmək, istəmək (*kimdən – təs. h. və ya* من)

– مَطَرَ yağışlı, tutqun, buludlu (*gün haqqında*)

– مَطَرَ c. أمطارٌ yağış; خفيف ~ çiskin yağış; غزير ~ güclü yağış; ماء yağış suyu; نزول ~ yağış düşməsi; (هطول) الـ ölçən

– مَطَرَ yağışlı, yağmurlu

– مَطْرَةٌ, مَطْرَةٌ c. مطراتٌ leysan

– مَطْرَةٌ mehtərə (*çiyindən asılan su qabı*)

– مَطْرِيَّةٌ c. اِتِّ – çətir (*yağış üçün*)

- مَطِيرٌ = مَطْرٌ ~ موسم yağış mövsümü
 – مَطِيرٌ = مُمْطِرٌ
 – مَطْرٌ = مَمَطِرٌ, مَمَطْرٌ, مَمَطْرٌ yağmurluq, su keçirməyən bürünəcək
 مَطْرَانٌ, مَطْرَانٌ, مَطْرَانٌ mitropolit;
 baş yepiskop, baş keşiş
 – مَطْرَانِيَّةٌ, مَطْرَانِيَّةٌ mitropoliya
 I مَطَعَ (ə) مَطَعٌ, مَطُوعٌ qaçmaq, qaçıb uzaqlaşmaq, əkilmək, götürülmək; yoxa çıxmaq, yox olmaq; V تَمَطَّعٌ gərənəşmək
 (مَطَقٌ) V تَمَطَّقٌ 1) ləzzətlə yemək, iştaha ilə yemək (içmək) (nə →); həzz almaq, ləzzət almaq (yeməkdən →); 2) təqdir etmək, tərifləmək üçün qışqırmaq (kimisə), (kimisə) sevinclə salamlamaq
 I مَطَّلٌ (u) مَطَّلٌ 1) uzatmaq, ləngitmək, yubatmaq; 2) uzatmaq (kəndir); 3) tökmək, formalamaq, qəlibləmək; döymək; hamarlamaq, yaymaq (dəmiri), döyüb formalamaq; III مَاطِلٌ (ödənisi) yubatmaq, ləngitmək; süründürməçilik etmək, get-gələ salmaq (nədə (fi) VIII اِمْتَطَلَ artmaq, böyümək, boy atmaq, qol-budaq atmaq, çoxalmaq
 – مَطَّالٌ yayıcı
 – مَطَّالَةٌ yayma, döymə (dəmiri)
 – مَطَّلٌ 1) ləngitmə, süründürmə, get-gələ salma, uzatma; ولا تسويف heç bir maneə və əngəl olmadan; 2) döymə (dəmiri); خاصةً döyülmə, döyülə bilmə qabiliyyəti; يفبل döyülə bilən, döyülməyə qabil (dəmir haqqında)
 – مَطُولٌ uzadan, ləngidən, gecikdirən (nəyinsə yerinə yetirilməsini – borcun ödənilməsinə və s.)
 – مَطِيلٌ döyülə bilən, döyülməyə qabil

- مَطِيلَةٌ c. مَطَائِلٌ təbəqə (döymə) dəmir, tənəkə, ağ dəmir
 – مَطَاةٌ süründürməçilik, uzatma, ləngitmə, yubatma
 – مَمَطُولٌ 1) uzadılan, yubadılan, ləngidilən; təxirə salınan; 2) döyməklə hazırlanmış, döymə
 – مَمَطُولِيَّةٌ döyülə bilmə, döyülmə (qabiliyyəti)
 I مَطَا (u) مَطَا tez-tez getmək, tələsmək; IV اَمَطَى heyvanın belinə minmək; V اِنْمَطَى 1) gərənəşmək; 2) məğrur yerimək, təkəbbürlə yerimək; VIII اِمْتَطَى 1) heyvanın belinə minmək; 2) minmək (gəmiyə, avtomobilə və s.)
 – مَطْوَاةٌ bax: طوى
 – مَطْوَةٌ c. مَطَاوٌ 1) saat; 2) cib bıçağı
 – مَطْيَاةٌ c. مَطْيَاةٌ minik, مَطْيَاةٌ minik və ya yük heyvanı; هذا مَطَاةٌ الأمانة məcəz. o onun belinə minib; o onu istismar edir; جعل منه ~ ل... kimisə-nəyisə ...üçün alət etmək
 مَاطِيَّةٌ jele
 مَعَ 1) ilə, -la, -lə, yanında; معه onun kitabı var; onun yanında kitab var; ذهب معي o mənimlə getdi; مع الوقت vaxt keçdikcə; أتى مع الصباح səhər; مع الحق معك! o səhər gəldi; 2) ...-ə baxmayaraq; مع الصباح o səhər gəldi; 3) ...-ə baxmayaraq; مع كونه ضعيفا... baxmayaraq ki o zəifdir..., zəifliyinə baxmayaraq...; 3) lehinə; مع الاقتراح 20 20 (nəfər) bu təklifin lehədir; معه kiminsə tərəfində olmaq, kiməsə tərəfdar olmaq; kiminləsə eyni fikirdə olmaq; kiminləsə razı olmaq; kiminsə fikrinə şərik olmaq; أنا معه mən onunla razıyam; معك قلبا وقالبا mən

canla-başla səninləyəm; 4) ...üstündə, ...üzərində; الجاني مع التحقيق cinayətkarın istintaqa cəlb edilməsi; مع المؤتمر الأسيوي-الافريقي Afrika-Asiya konfransında (*qəzetdə sərlövə*); مع الباعة والمكتبات köşklərdə və kitab mağazalarında (*elan olunmuş kitab satılır*)

– مَعَا birlikdə, cəmi; eyni vaxtda

– مَعِيَّة 1) kompaniya, dəstə; 2) svita (*böyük bir şəxsin müşayiətçiləri*), məyyət

I مَعَج (ə) dalğalanmaq (*dəniz haqqında*); V مَعَج قıvrılmaq, əyilmək, ziqzaqlar (*dolanbac*) etmək

– مَعَجَج burulan, qıvrılan; ziqzaqşəkili, ziqzaqvari

I مَعِد (ə) qarın ağrısından, mədə ağrısından əziyyət çəkmək; qarını pozulmaq

– مَعِد (kişi adı) Məadd (*şimali ərəb tayfalarının əcdadı*)

– مَعِد q. مَعِدِيَّة bax: عود

– مَعِدَة = مَعِدَة; التهاب الـ tib. mədə iltihabı, qastrit

– مَعِد c. مَعِد mədə; انتابته الأم الـ onun qarını ağrıdı

– مَعِدِي 1) mədə (*sif.*); العصير الـ mədə şirəsi; الحمى الـ tib. qastritlə bağlı titrətmə, isitmə; الأمراض الـ mədə xəstəlikləri; 2) mədə üçün xeyirli, mədəyə faydalı (*mualicə vasitələri, dava-dərman haqqında*)

– مَعِيدِي muaydi (*İraqın cənub rayonlarında yaşayan mēdan tayfasının nümayəndəsi; həmç. müharibəyə, davaya bais olan haqqında*)

– مَعُودُ mədə ağrısından əziyyət çəkən, mədəsi ağrıyan

I مَعَر (ə) tökülmək (*saç haqqında*); مَعَر lovğalanmaq, özünü öy-

mək, gopa basmaq; gözə kül üfürmək, göz-dən pərdə asmaq; aldatmaq, yalan demək; IV مَعَر yoxsullaşmaq, kasıblaşmaq; V مَعَر tökülmək (*saç haqqında*), keçəlləşmək

– مَعَر 1) keçəlləşən; 2) yaşıllığı az olan

– مَعَار lovğa, gopçu, özünü öyən

– مَعَار c. مَوَاعِر keçi, təkə, erkək keçi (*təkdə sözümdən*)

– مَعَار c. مَوَاعِر keçi

– مَعَار – keçi otaran, çoban

– مَعَر, مَعَر topl. c. مَعَر, مَعِير keçilər

– مَعَر c. مَعِير keçi

– مَعَر = مَعَرِي

– مَعَرِي keçi (*sif.*)

I مَعَس (ə) əzmək, xırdalamaq, parçalamaq, doğramaq

I مَعَض (ə) özündən çıxmaq, hiddətlənmək, acıqlanmaq, qəzəblənmək (*kimə-nəyə*); VIII مَعْتَص özündən çıxmaq, hiddətlənmək, narazı olmaq, acıqlanmaq, qeyzlənmək (*kimə-nəyə*)

– مَعْتَص qəzəb, hiddət, narazılıq, qeyz

I مَعَط (ə) yolmaq, çıxartmaq (*tükü, saçı, yunu*)

– مَعَط q. مَعَطَاء c. مَعَط keçəl, daz, tüksüz

– مَعَط = مَعَط

I مَعَك (ə) ovuşturmaq, ovxalamaq

– مَعَكُونَة makaron

– مَعَلَش dan. eybi yoxdur, gedər

1) apogey, ən yüksək nöqtə, ən yüksək zirvə; 2) qızgın çağ; المعمل ~ işin qızgın vaxtı; المعركة الانتخابية ~ seçki kampaniyasının qızgın çağı; الصيف ~ yayın qızmar çağı, yayın cırhacırı

مَعْمَعَة c. مَعَامِع 1) qarışıqlıq, hay-küy, çax-naşma; 2) mübarizə, döyüş; 3) müharibə; savaşı, döyüş; 4) coşma, şiddətlənmə (*yanğının, tufanın və s.*); 5) qızgın çağ; حيوية ~ həyati çətinliklər

– مَعْمَعِي hər cür şəraitə uyğunlaşan adam
(معن) IV مَعْن diqqətlə (*nə isə*) etmək, əsaslı surətdə (*nə isə*) etmək; ~ النظر في... ~ التفكير في... ~ ...haqqında dərindən fikirləşmək, hərtərəfli götür-qoy etmək; في الهرب ~ sürətlə qaçmaq; V مَعْن diqqətlə, səliqə ilə (*nə isə*) etmək; dərinə getmək (*nədə* في)

– مَعْن diqqət, diqqətlilik; dərinlik, əsaslılıq, ciddilik; في العمل ~ çalışqanlıq, səy, cəhd; ~ diqqətlə

– مَعْن diqqətli münasibət, diqqətcillik, səliqə, mükəmməllik; ~ əsaslı surətdə, səliqə ilə

مَاعُون qab; topl. qab-qacaq; ورق ~ bir top kağız

– مَاعُونَات c. مَاعُونَةٌ və ya مَاعُونٌ c. مَاعُونٌ, lixter, barja; şalanda (*dibi yastı barja*)
– مَاعُونِيَّ barjanın sahibi

عين مَعِينٌ

عون مَعِينٌ

I مَعَاءَ (u) مَعَا (معو)

– مَعَاءَ c. مَعِيَّةٌ bağırsağı, daxili orqanlar, içalat

– مَعِيَّةٌ bağırsağı (*sif.*); التيب الحمى السفة tib. bax: nazik الالتهاب الـ və ya النزلة السفة; حُمَى bağırsağın iltihabı; enterit

– مَعِيَّةٌ c. مَعِيَّةٌ on-ikibarmaq bağırsağı; الـ الأور kor bağırsağı; الـ الدقيق nazik bağırsağı; الـ الغليظ yoğun bağırsağı; الـ الصائم qalça; الـ اللفانفي (اللفيفي)

qabırğalarla qarın arasındakı bağırsağı; التهاب الأمعاء bax: التهاب

مَعِينٌ qınamaq, məzəmmət etmək, pisləmək, danlamaq

1) مَعَاتٌ, مَعَاتٌ yabanı nar ağacının kökləri; 2) qusdurma dərmanı, qusdurucu (*həb*) (مغر)

II مَعْرُ oxra ilə rəngləmək

– مَعْرَاءُ q. مَعْرُءٌ c. مَعْرُءٌ qırmızımtıl-qəhvəyi

– مَعْرُءٌ qırmızımtıl-qəhvəyi rəng

– مَعْرُءٌ, مَعْرُءٌ qırmızı oxra

– مَعْرُءٌ = مَعْرُءٌ

– مَعْرُءٌ oxra çıxarılan, hasil edilən yer

مَعْرَبٌ bax: غرب

I مَعَصٌ (ə) مَعَصٌ qarında möhkəm ağrılar hiss etmək, qarında kəskin ağrı, sancı hiss etmək; مَعَصٌ مَعَصٌ = مَعَصٌ mach. = مَعَصٌ

(ə) مَعَصٌ qarında ağrı əmələ gətirmək; IV مَعَصٌ ağrı, sancı əmələ gətirmək (*qarında*); V مَعَصٌ qarında ağrı hiss etmək; VII مَعَصٌ = V

– مَعَصٌ, مَعَصٌ qarında ağrı, sancı; kəskin ağrı; ~ كلوي ~ böyrəkdə ağrı; ~ كيدي ~ qara ciyərdə ağrı; rəkdə sancı

– مَعَصٌ (qarında) ağrılardan, sancılardan əziyyət çəkən

I مَعَطٌ (ə) مَعَطٌ dartmaq, gərmək, çəkmək, dartıb uzatmaq, çəkib uzatmaq; II مَعَطٌ = I;

V مَعَطٌ dartılmaq, görilmək, uzanmaq

– مَعَطٌ uzanan; uzana bilən, elastik

مَعَطَسٌ maqnitləşdirmək; مَعَطَسٌ maqnitləşmək

مَعَطٌ = مَعَطٌ

– مَعَطٌ maqnitləşdirilmiş

مَعَمَغٌ qatmaq, qarışdırmaq; ~ في الكلام dolaşmaq danışmaq

مَعَطٌ maqnitləşdirmək; مَعَطٌ maqnitləşmək

– مَعْنَى maqnitləşmə (*dərəcəsi*); *fiz.* عزم الـ maqnitləşmə vaxtı
 – مَعْنَى maqneto (*elektrik cihazı*)
 – مَعْنَى, مَعْنَى, مَعْنَى maqnit; كهربى ~ elektromaqnit; الـ حجر *min.* maqnetit; ~ علم maqnetizm (*fizikanın bölməsi*)
 – مَعْنَى, مَعْنَى maqnit (*sif.*), maqnitli; الـ الإبرة maqnit əqrəbi; الـ الانحراف maqnit meyli; الـ التجانب maqnit induksiyası; الـ التجانب (التقارب) الـ الـ الزوبعة (العاصفة) maqnit itələnməsi; الـ التناغر الـ الـ maqnit qasırgası; الـ القطب maqnit qütübü; الـ المجال maqnit sahəsi; الـ المنحنيات maqnit əyriləri; الـ خط الاستواء maqnit ekvatoru; الـ خط الزوال *və ya* maqnit meridianı; الـ النوم *hipnoz*; الـ نوم تنويماً *hipnoz* etmək; *hipnoz* etməklə yatıdırmaq
 – الـ الأرضية: مَعْنَى, مَعْنَى maqnetizm; مَعْنَى yer maqnetizmi; الـ مقياس maqnitometr
 – مَعْنَى maqnitləşmə, maqnitləşdirmə
 مَعْنَى *həmç.* الـ أخشاب qırmızı ağac
 مَعْنَى *kim.* maqnezium
 مَعْنَى *həmç.* الـ مَيِيزَة, مَعْنَى *kim.* maqnezium-oksid
 مَعْنَى = مَعْنَى
 I مَعْنَى (مَقَّتْ) (*u*) nifrət etmək, kin bəsləmək, zəhləsi getmək, görməyə gözü olmamaq; مَعْنَى (*u*) مَعْنَى kin oyandıran, nifrət oyandıran; mənfur olmaq; II مَعْنَى 1) çox zəhləsi getmək, dərin nifrət bəsləmək; 2) mənfur etmək (*kimin üçün*); VI مَعْنَى 1) bir-birinə nifrət etmək, bir-birindən zəhləsi getmək; VII مَعْنَى mənfur olmaq
 – مَعْنَى nifrət, kin, ədavət; hirs, acıq, qəzəb, qərəz

– مَعْنَى mənfur; pis, iyrenc, murdar, çox pis, çirkin
 – مَعْنَى mənfur; nifrət oyandıran, kin oyandıran
 مَعْنَى (*müq. et* مَعْنَى) cəfəri (*göyərtili*)
 I مَعْنَى (*u*) مَعْنَى duzlaşmaq (*balığı*); IV مَعْنَى = I مَعْنَى demokratlaşdırmaq; مَعْنَى demokratlaşdırmaq, demokratik olmaq; demokrat olmaq
 – مَعْنَى demokratlaşdırma, demokratlaşdırılma, demokratlaşma
 I مَعْنَى (*a*) مَعْنَى acgözlüklə içmək; II مَعْنَى spirtli içki içmək; kefli olmaq; VIII مَعْنَى *məch.* rəngi qaçmaq, ağarmaq, solmaq
 – مَعْنَى solğun, rəngi qaçmış, rəngi ağarmış
 I مَعْنَى (*u*) مَعْنَى baxmaq (*kimə-nəyə*)
 – مَعْنَى daum palmasının meyvəsi, barı (*bax: مَعْنَى*)
 – مَعْنَى *c.* مَعْنَى göz; الـ العين ~ göz alması; ~ تخطر الـ العين *tib.nistaqm*
 مَعْنَى *bax:* ومق
 مَعْنَى *tar.* mukaukis (*ərəblər tərəfindən istila olunana qədər Misir hakiminin titulu*)
 I مَعْنَى (*a/u*) مَعْنَى sormağ (*sümüük*); VIII مَعْنَى = I مَعْنَى *c.* مَعْنَى *və ya* مَعْنَى *c.* مَعْنَى
 1) məkik, masura (*toxuculuğa aid*); الـ رحلات qayıqla edilən səfərlər; 2) içki üçün qab, badə, piyalə; 3) *tar.* məkkuk (*çəki ölçüsü*)
 مَعْنَى 1. Məkkə (*sif.*); الـ سورة Məkkə surəsi; ~ سنا *bot.* kassiya, səna; 2. məkkəli
 مَعْنَى yazı stolunun arxasına oturmaq
 I مَعْنَى (*u*) مَعْنَى 1) olmaq, yerləşmək, qalmaq (*harada* →); 2) dayanmaq, gözləmək, dayanıb gözləmək; yavaş hərəkət etmək, yubatmaq

– على ~ yavaşma, sürətini azaltma; ~
tələsmədən

– مَكُوْتٌ olma, qalma

مَكْدَامٌ məkədəm; şose; رصف بالـ şoselə-
mək, şose halına salmaq

I مَكْرٌ (u) məkər aldatmaq; quyu qazmaq
(kimə -); III مَكْرٌ aldatmağa çalışmaq

– مَكْرٌ məkrli, xain, qəddar; hiyləgər

– مَكْرٌ 1. məkrli, xain, qəddar, hiyləgər;

2. məkrli insan

– مَكْرٌ 1) məkrlilik, xainlik; hiyləgərlik;

2) fitnə, fəsad, yalan, intriqa

– مَكْرَةٌ c. məkər hiylə, kələk, biclik, fənd,
trük

– مَكْرٌ = مَكْرٌ

مَكْرُسُكُوبٌ c. at. – mikroskop

– مَكْرُسُكُوبِيٌّ 1) mikroskopik; 2) mikroskop
(sif.)

مَكْرُوبٌ c. məkərbət, mikrob

– مَكْرُوبِيٌّ mikrob -i [-i]; mikroblu

مَكْرُوفُونٌ mikrofon

مَكْرُونَةٌ makaron

I مَكْسٌ (i) məks vergi, rüsum, gömrük top-
lamaq, yığmaq; II مَكْسٌ 1) rüsum, vergi,
gömrük toplamaq; 2) rüsum, vergi, gömrük
ödəmək; III مَكْسٌ qiymət üstündə çənə-
boğaz olmaq, sövdələşmək

– مَكْسٌ vergi, rüsum, gömrük toplayan

– مَكْسٌ c. məks vergi, rüsum, gömrük; دار

مَكْرُوبِ الْمَكْسِ gömrükxana

– مَكْسٌ c. məks sövdələşmə, qiymət üs-

tündə mübahisə

I مَكْنٌ (u) məknə 1) möhkəm, güclü, davamlı
olmaq; 2) güc sahibi olmaq; təsir etmək
(kimə عند); II مَكْنٌ 1) möhkəmləndirmək,
bərkitmək, sabitləşdirmək; möhkəm quraş-

dırmaq; 2) şərait yaratmaq, imkan yarat-
maq (nə etməyə) (من); ixtiyar vermək, səla-
hiyyət vermək (kimə ل , nədə في); IV مَكْنٌ

1) mümkün olmaq; مَكْنٌ mümkündür; مَكْنٌ

... أن demək olar ki..., demək müm-
kündür ki...; مَكْنٌ لا mümkün deyil, imkan-

sızdır, olmaz; ... أن o ...edə bilər; في

... أن demək olar ki..., demək müm-
kündür ki...; مَكْنٌ لا mümkün deyil, imkan-

sızdır, olmaz; ... أن o ...edə bilər; في

... أن demək olar ki..., demək müm-
kündür ki...; مَكْنٌ لا mümkün deyil, imkan-

sızdır, olmaz; ... أن o ...edə bilər; في

... أن demək olar ki..., demək müm-
kündür ki...; مَكْنٌ لا mümkün deyil, imkan-

sızdır, olmaz; ... أن o ...edə bilər; في

... أن demək olar ki..., demək müm-
kündür ki...; مَكْنٌ لا mümkün deyil, imkan-

sızdır, olmaz; ... أن o ...edə bilər; في

... أن demək olar ki..., demək müm-
kündür ki...; مَكْنٌ لا mümkün deyil, imkan-

sızdır, olmaz; ... أن o ...edə bilər; في

... أن demək olar ki..., demək müm-
kündür ki...; مَكْنٌ لا mümkün deyil, imkan-

sızdır, olmaz; ... أن o ...edə bilər; في

... أن demək olar ki..., demək müm-
kündür ki...; مَكْنٌ لا mümkün deyil, imkan-

sızdır, olmaz; ... أن o ...edə bilər; في

... أن demək olar ki..., demək müm-
kündür ki...; مَكْنٌ لا mümkün deyil, imkan-

sızdır, olmaz; ... أن o ...edə bilər; في

– möhkəm, bərk, davamlı, mətin, sarsılmaz, səbatlı

– *c.* ماکنۃ – maşın, dəzgah

– 1) möhkəmlənən, bərqərar olan, sabitləşən; 2) imkan əldə edən (*nə isə etmək*); 3) möhkəm, güclü, davamlı, əsaslı; 4) imkanlı, varlı; 5) *qram.* fleksiyalar üzrə dəyişən; *ə* üçhallı hallanma üzrə dəyişən; *ə* ikihallı hallanma üzrə dəyişən; *ə* hallanmayan, fleksiyalar üzrə dəyişməyən (*ön qoşma və s.*)

– *c.* ماکنۃ, *bax:* کون

– *c.* ماکنۃ *bax:* کون

– yerli, məhəlli ماکنایی

– 1) imkan; 2) bacarıq, iqtidar; güc, qabiliyyət; ... *o* ...edə bilər; *o* ...etmək bacarığına malikdir; *o* ...etməyə qadirdir

– maşın, dəzgah ماکنۃ, ماکنات, ماکنۃ *c.* ماکنۃ *(müq. et* ماکنۃ); *çixatə* ~ tikiş maşını; *qıs* ~ saçqırخان maşın

mekanika ماکنیکا

– 1. mexaniki; 2. mexanik; ~ مهندس mühəndis-mexanik

– möhkəm, davamlı; 2) *c.* ماکنۃ dayanıqlı, mətin, sarsılmaz; qüdrətli, qüvvətli, özəmətli

– mümkün, yəqin, ehtimal edilən, ağlabatan; ~ mümkün olmayan, imkansız; ... *ə* ...ehtimal ki, yəqin ki, güman ki

– *c.* ماکنات, imkan, şərait

– mexanikləşdirmək, maşınlaşdırmaq ماکنۃ

– mexanikləşdirmə, maşınlaşdırma; ~ ماکنۃ *c.* ماکنۃ *ziraətə* ~ kənd təsərrüfatının mexanikləşdirilməsi; *ə* texnikanın tətbiqi

– ماکنایچ, ماکنایچ qrim; *ə* qrimlənmiş; *ə* kimisə qrimləmək; *ə* qrimçisi qız (*qadın*)

I *ə* (*i/ə*) ماکنۃ darıxmaq, sıxıntı çəkmək, xiffət etmək; *və ya* ماکنۃ *bu* məni bezdirmək; *ə* yorulmaz, yorulmaq bilməyən, usanmaz; *ə* *danışmaq* bizi bezdirməz; ... *ə* *təkrar-təkrar* demək onu bezdirmir; ماکنۃ *ə* kökləmək, kök atmaq, bəndləmək; II ماکنۃ burmaq, təzədən burub taxmaq; IV ماکنۃ 1) bezdirmək, süslük əmələ gətirmək; 2) diktə etmək, deyib yazdırmaq (*kimə* *ə*); V ماکنۃ 1) sıxıntı çəkmək; narazılıq hiss etmək; 2) həyəcanla hərəkət etmək (*müq. et.* ماکنۃ *bax:* ماکنۃ); 3) yorğunluq hiss etmək, yorğun olmaq; 4) (*hər hansı bir*) məzhəbi, dini qəbul etmək; VIII ماکنۃ (*hər hansı bir*) məzhəbi, dini qəbul etmək

– 1) darıxan; 2) yorulmuş, yorulan, yorğun

– 1) ماکنۃ, ماکنۃ 1) sıxıntı, üzüntü, darıxma; 2) yorğunluq

– ماکنۃ narahatçılıq, təşviş, səbirsizlik, hövsələsizlik

– ماکنۃ darıxma, üzüntü, sıxıntı; ~ *ə* yorulmadan, yorulmaq bilmədən, durmadan; ~ *ə* darıxan

– ماکنۃ qaynar, yanan kömür; qaynar kül; ~ *ə* qaynar küldə bişmiş çörək

– ماکنۃ *c.* ماکنۃ *ə* sırıqarası, tikişarası

– ماکنۃ *c.* ماکنۃ *ə* yaylı döşək, yaylı tor (*çarpayı üçün*)

– ماکنۃ *c.* ماکنۃ 1) köhn. millət; xalq; 2) dini cəmiyyət, sekta; 3) din, etiqad, məzhəb, iman; ~ *ə* eyni dindən olanlar, din qardaşları

– مَلُولٌ 1) darıxan; 2) yorğun; 3) səbirsiz, hövsələsiz

– مَلِيٌّ : ~ مَلِيٌّ qaynar küldə bişmiş çörək

– مَلِيٌّ 1) köhn. milli; xalq (*sif.*); 2) dini;

~ مَلِيٌّ iyerarxiya şurası

– مَلِيلٌ 1) darıxan; 2) yorğun

– مَمْلٌ 1) darıxdırıcı, sıxıntıya səbəb olan;

... أصبح هذا مملاً عند... bu ... üçün darıxdırıcı oldu; 2) üzücü, usandırıcı

– مَمْلٌ darıxdırıcı, maraqsız

مَلٌّ c. مَلَاتٌ xırda pul (*İordaniya dinarının* 1/1000-i)

مَلٌّ molla

مَلٌّ (ما+هو+إلا) dan. heç kim yox, ...

مَلَّارِيَا malyariya; مَلَّارِيَا malyariya qızdırması, isitməsi

مَلَانَةٌ bot. yaşıl rəngli xırda türk noxudu

I مَلَأَ (مَلَأَ) 1) doldurmaq (*nə ilə* →); مَلَأَ ~ üfürmək, üfürüb doldurmaq; الخَزَان ~ ولا يزال هذا مَلَأَ ~ üfürüb doldurmaq; بالوقود bu mənim başımdan çıxmır; 2) doldurmaq; الإستمارة ~ blank doldurmaq; البلاستيك ~ plastinkaya, vala, diskə mahnılar yazmaq; 3) tutmaq (*vəzifə*); 4) kömək etmək (*kimə təs. h. nədə*); (زنبك) ~ الساعة saati qurmaq; العين ~ göz oxşamaq, xoşa gəlmək; هي تملأ العين o çox gözəldir; هذا الخير يملأ الأسماع bu xəbəri hər yerdə eşitmək olar; مَلِيٌّ (مَلِيٌّ) 2) doldurmaq; III مَلَأَ kömək etmək, yardım etmək (*kimə*); (kiminsə) tərəfini saxlamaq; IV مَلَأَ doldurmaq; tutmaq (*boş vəzifə tutmaq*); الفراغ ~ vakuüm doldurmaq; V مَلَأَ dolmaq (*kiminlə-nə ilə*); dolu olmaq (*kiminlə-nə ilə və ya kimi-nəyi*); VI مَلَأَ 1) şərtləşmək, sözləşmək, vədələşmək, razı-

laşmaq, əlbir olmaq (*nə barədə*); 2) birlikdə çıxış etmək (*kimə-nəyə qarşı*);

3) bir-birinə kömək etmək (*nədə*); VIII مَلَأَ 1) dolmaq; dolu olmaq (*kimlə-nə*

ilə və ya kimi-nəyi təs. h. və ya → və ya); مَلَأَ ~ həddən artıq qəzəblənmək;

2) doymaq

– مَلَأَ 1) tamlıq, doluluq, bütövlük; دموي ~ qan çoxluğu; 2) həmç. الجسد ~ doluluq, köklük, tosqunluq

– مَلَأَ = مَلَأَ c. مَلَأَ, مَلَأَ

– مَلَأَ c. مَلَأَ 1) qadın üst geyimi; çiyinlik, bürünəcək; 2) döşəkağı, mələfə

– مَلَأَ q. مَلَأَ c. مَلَأَ 1) dolu, tam; 2) həmç. الجسم ~ dolubədənli, tosqun, kök, canlı, cüssəli

– مَلَأَ c. مَلَأَ 1) cəmiyyət, camaat; kütlə, yağın, dəstə, güruh; الأعلى a) yüksək təbəqə, aristokratiya, əyan; b) mələklər; على ~ hamının qarşısında; أمام ~ hamının qarşısında, ümumxalq qarşısında, ümumxalq tərəfindən, camaat qarşısında, açıq, bütün kütlə qarşısında; العالم ~ bütün dünya qarşısında elan etmək, bütün bəşəriyyətə bildirmək; 2) əyan, ağa, kübar

– مَلَأَ doldurma, doldurulma, dolma

– مَلَأَ c. مَلَأَ (*nəyisə*) dolduran say, kəmiyyət; اليد ~ və ya الكف ~ ovuc, əlin içi; ~ مَلَأَ (nə ilə) dolu ağız; القدح ~ dolu stəkan; ~ مَلَأَ أكل ~ doyana kimi yemək, doyunca yemək; ~ مَلَأَ تنفس الهواء ~ rəttiyyə sinə dolusu nəfəs almaq, dərindən nəfəs almaq; ساقية ~ جرى var gücü ilə qaçmaq; sürətlə qaçmaq; خاف ~ سخره bərk qorxmaq; فمه ~ ضحك به شديقه bərkdən qışqırmaq; ضحك به شديقه bərkdən qışqırmaq; فيه ~ ضحك ~ ürəkdən gülmək,

الأملح ~ kim. ammonium-xlorid, naşatır; الأملاح المعدنية mineral duzlar; 2) “duz-çörək”; 3) vəzifə, borc, iltizam; (ملحة) ~ onların arasında razılaşma var; 4) hazırcavablıq; məcaz. duz

– مَلَحٌ 1) duzlu, şor; ~ ماء duzlu su; 2) hazırcavab

– ملحة titə, ağ (*göz qarasına düşən ağ ləkə*); *din.* والـ على عين من لا يصلي على النبي المختار! seçilmiş peyğəmbərə iman gətirməyənlərin gözüne qara su gəlsin!

– ملحة 1) hazırcavablıq; maraqlı hekayə; 2) dadlı, ləzzətli yemək

– ملحة iltizam

– ملحي 1) duzlu; 2) şoran; الأرض السمة şoran torpaq, şoranlıq

– ملوحة 1) duzluluq, şorluq; (*torpağın*) şoranlaşması; 2) muluha (*duzlu balıq növü*)

– ملوحة duzluluq, şorluq

– ملح gözəl, qəşəng, mələhətli, cazibədar; yaxşı; علقه yaxşı dərs; 2) duzlu

– ملح bot. sirkən

– ملح duzlanmış, duzlu; ~ سمك duzlu balıq

– ملح 1) duz çıxarılan yerlər; duz mədənləri; 2) duzqabı, nəməkdən

– ملح c. turş meyvələr, sitrus bitkiləri

– ملح şortəhər, şor

I ملح 1) çıxartmaq, dartıb çıxartmaq; 2) çıxartmaq, burxutmaq; VIII إملح çıxartmaq, dartıb çıxartmaq, çəkib çıxartmaq

– ملح çıxıq, çıxıq yeri; burxulma; المفصل ~ oynaqların burxulması, çıxması

– ملح 1) bot. gülxətmi; 2) muluxiyyə (*qoyun əti, diyi və göyərtidən ibarət qatı şorba*)

– ملح dadsız

– ملح çıxmış, burxulmuş

ملحيت min. malaxit

I ملح (ə) ملح zərif, öyilgən, nazik olmaq (*məs., budaq haqqında*)

– ملح q. ملح c. ملح zərif, elastik

– ملح c. ملح zərif, elastik

I ملح 1) hamar, düz olmaq; 2) sürüşkən olmaq; ملح (u) ملح çıxartmaq, dartıb çıxartmaq; çəkib çıxartmaq; II ملح

1) hamar etmək, düzləşdirmək, hamarlaşdırmaq; sığallamaq (*saçları*); ~ على رأسه ~ kiminsə başını sığallamaq; 2) sürüşkən etmək; 3) yağlamaq (*maşını*); V ملح 1) sürüşkənləşmək, hamarlanmaq, düzlənmək; 2) sürüşüb çıxmaq, gizlicə getmək; VII ملح və ya ملح gözdən qaçmaq (*kimdən-nədən*)

– ملح q. ملح c. ملح 1) hamar, düz, yastı; cilalanmış, pardaqlanmış; 2) sürüşkən

– ملح = ملح

– ملح 1) düzlük, hamarlıq; 2) sürüşkənlik

– ملح c. ملح – vərdənə, yolbasan (*torpağı hamarlaşdırmaq üçün*)

– ملح mələs (*üst qadın geyimi tikmək üçün ipək parça və bu parçadan hazırlanan pal-tar*)

– ملح 1) düz, hamar, yastı; parıldayan;

2) sürüşkən

– ملح = ملح

– ملح, ملح bot. kəndalaş

– ملح tumsuz şirin nar

I ملح 1) sürüşüb çıxmaq, aradan çıxmaq; ملح (u) ملح çıxartmaq, dartıb çıxartmaq, çəkib çıxartmaq; IV ملح uşaq salmaq, hamiləliyi uşaq salmaqla nəticə-

صرخ o özünü ələ ala bilməyib qışqırdı; VIII اِمْتَلِك 1) sahib olmaq, malik olmaq, yiyə olmaq; 2) yiyələnmək, sahiblənmək, mənimsəmək; X اِسْتَمَلِك ələ keçirmək; yiyələnmək, sahiblənmək; malik olmaq; mənimsəmək

– اِمْتَلِك sahib olma, malik olma, yiyələnmə (nəyə); حقّ الـ الفرديّ hüq. xüsusi mülkiyyət hüququ

– اِمْتَلِك özünü saxlama, özünü ələ alma, soyuqqanlıq, səbir

– اِمْتَلِك 1) əldə etmə; 2) sahib olma, malik olma, yiyələnmə; الـ hüq. müddət hüququ, vaxt hüququ

– اِمْتَلِك ixtiyarına keçirmə, mülkiyyətinə keçirmə; ديوان الـ torpaqların qeydiyyatı alınması, idarəsi; 2) hökmdar elan olunma

– اِمْتَلِك 1. 1) malik olan, sahib olan; يوم الدين ~ Quran. qiyamət gününün sahibi (Allaha aid); 2) idarə edən; 2. 1) mülkiyyətçi, sahibkar; 2) hakim, hökmdar; مَلِك الأَطْيَان ~ torpaq sahibi, mülkədar; مَلِك الأَطْيَان iri mülkədarlar; مَلِك المَلَاكِين ~ صغار المَلَاكِين xırda mülkədarlar; مَلِك الحَزِينِ vağ (quş)

– مَلِكِي imam Malikin tərəfdarı, maliki

– مَلِكِيّ الـ fiqh. imam Malikin nəzəriyyəsi

– مَلِكِيّ bax: لَأَك

– مَلِكِيّ 1) əsas hissə; 2) kontingent, əsas heyət; kadrlar, şəxsi tərkib, ştat (idarələrdə); 3) toy

– مَلِكِيّ 1) mülkədar; 2) mülkiyyətçi, xüsusiyyətçi; sahibkar

– مَلِكِيّ الـ مَلَاكِيّ mələk; الـ الحارس qoruyucu mələk; الـ الحبّ ~ kupidon (qədim Roma əsa-

tirində eşq ilahəsi); الموت ~ ölüm mələyi, Əzrail; رئيس الملائكة Cəbrail (mələikə); حشيش (المَلِك) bot. mələkotu

– مَلِكِيّ c. مَلِكِيّ şah, hökmdar (həmç. şahmatda); monarx; الشعراء ~ mələkişşüera (Misir şairi Şauqinin titulu); الشطرنج ~ şahmat üzrə dünya çempionu; داء الملوك tib. podaqra (oynaq və toxuma xəstəliyi)

– مَلِكِيّ, اِمْتَلِك mülk, əmlak, mülkiyyət; ثابت ~ mülkiyyətçi, sahibkar; ثابت ~ daşınmaz əmlak; منقول ~ daşınan əmlak; محبوس ~ vəqf; مشاع ~ ümumi mülkiyyət; يديه ~ başqasının mülkiyyəti; يديه ~ onun mülkiyyəti; عوائد الأملاك daşınmaz əmlak vergisi; كان في الـ kiminsə ixtiyarında olmaq; جعل صناعة الفحم للـ kömür sənayesini milliləşdirmək

– مَلِكِيّ² krallıq, dövlət

– مَلِكِيّ c. اِمْتَلِك – bacarıq, qabiliyyət, istedad, vergi; xüsusiyyət, adət, vərdiş

– مَلِكِيّ c. اِمْتَلِك – kraliça (həmç. şahmatda); الجمال ~ gözəllik ilahəsi; الشطرنج ~ şahmat üzrə qadın dünya çempionu; النحل ~ anac bal arısı

– مَلِكِيّ hökmranlıq, hakimlik, ağalıq!; الله ~ və ya din. Allaha rəhmət etsin!

– مَلِكِيّ din. ilahi

– مَلِكِيّ 1. kral; hökmdar, padşah, şah (sif.); monarxiya (sif.); مرسوم ~ hökmdarın fərmanı, şahın fərmanı; 2. monarxist, padşah-pərəst, royalist

– مَلِكِيّ tar. malikiyyə dini təriqətinin üzvü (bax: مَلِكِيّ)

– مَلِكِيّ 1) mülki; بدلة ~ mülki geyim;

2) dövlət (sif.)

– مَلِكِيّ mülk, əmlak (sif.)

– 1) mülkiyyət; اجتماعية ~ ictimai mülkiyyət; اشتراكية ~ sosialist mülkiyyəti; جماعية ~ kollektiv mülkiyyəti; اجتماعية لوسائل الانتاج ~ istehsal vəsaiti üzərində kollektiv mülkiyyəti; خاصة ~ xüsusi mülkiyyət; رأسمالية ~ kapitalist mülkiyyəti; عامة ~ dövlət mülkiyyəti; 2) həmç. حق ~ mülkiyyət hüququ; عقارية ~ daşınmaz əmlak üzərində mülkiyyət hüququ; نزع ~ özgəninkiləşdir(il)mə

– ملكية monarxiya

– ملكية : الملكية (dini təriqət)

– ملكي kral; hökmdar (sif.)

– ملكية 1) kral rütbəsi; hökmdar rütbəsi;

2) monarxiya

– ملكاء 1) padşah; imperator, hökmdar; 2) sahibkar; النحل ~ anac bal arısı

– ممتلكات sahibliyində, ixtiyarında olan

– ممتلكات c. 1) əmlak; 2) dominionlar

– مملكة, مملكة c. 1) imperiya, dövlət, kral-
lıq

– مملوك 1. 1) sahibliyində, ixtiyarında olan;

2) dəli, divanə, cinli; 2. mülk, əmlak

– مملوك c. 2) məmlük; المماليك tar. məmlüklər; إنه جميل كالمـ! məsəl. o məmlük kimi gözəldir!

– ميليتر qisal. söz. millimetr

– ممل 1) tələsmək; 2) narahat etmək, həyəcana salmaq, təşviş salmaq, rahatsız etmək; ممل 1) həyəcanlanmaq, rahatsız olmaq, təşvişə düşmək, narahatlıq keçirmək; 2) narazı olmaq; 3) narahat halda çevrilmək, hərəkət etmək; على فراشه ~ yataqda narahat halda o tərəf–bu tərəfə çevrilmək

– ممل ناراهاتlıq, təşviş, həyəcan, rahat-sız vəziyyət; əsəbi hərəkətlər

– ممل = ممل

– ملخوليا, ملخوليا melanxoliya

I مل (u) qaçmaq; II مل 1) uzun ömür vermək (kimə - Allah haqqında); 2) diktə etmək; IV مل 1) diktə etmək (kimə - öz istədiyini etdirmək (kimə - مل); 2) uzun ömür vermək (kimə - Allah haqqında); V مل baxıb zövq almaq, həzz almaq, ləzzət almaq (nədən - مل); X مل diktə etməyi xahiş etmək

– مل c. 1) imla; 2) yazı qaydaları, orfoqrafiya

– مل 1) orfoqrafik; 2) məcaz. şablon; hamıya məlum olan; hamıya mə-lum olan həqiqət

– مل c. 1) açıqlıq, boş sahə; 2) səhra; çöl, düz; الملوان təsn. gecə və gündüz; كلما gecə və gündüzün bir-birini əvəz etməsinə görə

– مل qaçış

– مل مөлva (2 qədəhə (bax: قَدْح) və ya 4,125 l-ə bərabər həcm ölçüsü)

– مل = ملو

– ملو 1) tex. kabestan, dolamaçarx, quyu çarxı; dən. braşpil, şpil; 2) həmç. الطبل ~ təbil çubuğu

– مل uzun vaxt; مل uzun müddət, davamlı surətdə, sürəkli; مل yaxşı-yaxşı fikirləşmək (nə haqqında)

– مل bax: ملان

– مل c. 1) milyard; billion; صاحب المليارات milyarder

– مل c. 1) milliqram

– مل c. 1) mellim (1/1000 Misir funtuna bərabər dəmir pul)

– مل c. 1) millimetr

mil-yon sahib millayin milyon; c. milyon
yoner, milyonçu; ~ جزء من milyonda bir
c. milyonçü milyoner, milyonçu
mamont مَمُونْت

من: *bax*: (من+مَا) مِمَّا = مِمَّ

بيت من؟ bu kimdir? من هُو؟ kim?; 1) من
kimin evidir?; 2) hansı ki; o şəxs ki; لا
من لا kimin evidir?; 2) hansı ki; o şəxs ki; لا
يَكْمَل işləməyən dişləməz (*hərf. kim
ki işləmir, o yemir*); o şəxslərdən ki...

يَوْمًا من الأيام -dan, -dən, -ın, -in; 1) من
günlərin bir günü, bir dəfə; من الدار o
evdən çıxdı; Moskvanı türk etdi, o
Moskvadan çıxdı; من ذهب qızıl
saat; إذا كان الكلام من فضة فالكلام من ذهب
Ata. sözü danışmaq gümüşdürsə, susmaq qızıl
dır; 2) -dan, -dən; من هنا buradan; من أوله إلى
mən axırdək; هذا منه bu-
nunu ondan almışam; ... من أثر هذا أن...
ناضل بمزيد من القوة o oldu ki...;
فدakarlıqla, var qüvvəsi ilə vuruşmaq;
mühas. debet; 3) -dan; ...-içindən, ...ara-
sından; من النافذة o pəncərədən keçib;
من من الإسكندرية طريق الإسكندرية
dən; 4) ...-dan əvvəl; artıq bir neçə
gündür ki; bir neçə gün bundan əvvəl;
مرض من يوم bundan belə, bundan sonra;
الجمعة o cümə günündən xəstədir; 5) (*mü-
qayisə edilərkən*) -dan, -dən; nisbətən;
الذهب هو أحسن مني (*gümüşlə müqay-
isədə, gümüşə nisbətən*) ağırdir;
الطقس اليوم أحسن منه أمس o məndən
yaxşıdır; hava bu gün dünənə baxanda
yaxşıdır; يكتب onun ərəb dilində yaz-
mağı danışmağından daha yaxşıdır;
فالأمر إذا deməli, iş o qədər ciddi-
dir ki, biz bu barədə susa bilərik; هو
أضعف

o, məktəbə piyada get-
mək üçün hələ çox zəifdir; 6) -a² münasibət, ...dair; ...tərəf, ...yanına; من موقفه من الحوادث
onun hadisələrə münasibəti; من أحد ما جاعني من أحد
mənim yanıma heç kim gəlməyib; ما من أحد
فمن دواعي bunu heç kim bilmir; من يعرف هذا
من: من ...; çox təəssüf ki...; تأسف أن
من المعلوم أن...; من الغريب أن...
من حسن حظي خوشbəxtliyimdən;
من باب المصادفة; من سوء حظي bədbəxtliyimdən;
من الوجهة الإقتصادية; من التصادف; من مسألة النقل من المسائل التي...; من النقطتي-نەزەردەن;
مەسələلەرىن باغلى مەسələ ... مەسələلەرىن سىراسىنا daxildir;
باحتته في شتى المواضيع من إنكليزية وفرنسية والمانيّة
مەن اونونلا هەم ئەدەبىيات, hەم دە سىياسەتلە باغلى مۇختەلىف مۆزۇلارى
مۇزاكىرە etdim; هذا الكتاب إلى الروسية bu kitab
rus dilinə və ingilis, fransız, almanca kimi
sair dillərə tərcümə olunub; فمن قائل بأن... و
elələri var, deyir ki..., bəziləri də
أسدى شكرا له على ما بذله من المساعدة; o, göstərdiyi yardıma görə ona öz təşəkkürünü bildirdi;
مەن سەنىن يەرىنە olsaydım, onda...; ماذا تكون أنت من هذه
أين أنت منه! sən bu qadının nəyisən? sən hara, o hara!; heç bir şübhə yoxdur ki...; وهل من ريب في أن؟
يا له من قول جميل! hər hansı bir şübhə varmı? necə də gözəl sözlərdir!; كم تحمل هذه الكلمات
bu dörd kəlmə necə də dərin mənaya malikdir!; الشيخوخة تهد من قوة الإنسان وتحد من نشاطه
sarsıdaraq onun fəaliyyətini məhdudlaşdırır; فمن بين المزاي...; من غير ما مناسبة; من غير

olmadan, heç nədən; مِمَّا (من+ما) a) nədən ki; ki...; ... مِمَّا يُوسِفُ لَهُ أَنْ... təəssüf edilən odur ki...; ... وَمِمَّا هُوَ جَدِيرٌ بِالذِّكْرِ أَنْ... və həmçinin o da qeyd edilməlidir ki...; b) cümlələr arasında bağlayıcı rolunu oynayır; حَدَّثَتْ تَغْيِرَاتٌ جَذْرِيَّةً فِي الْإِقْتِصَادِ مِمَّا أَدَّى إِلَى تَحْسِينِ الْحَيَاةِ İqtisadiyyatda yaşayışın yaxşılaşmasına gətirib çıxaran köklü dəyişikliklər baş verdi; ... جَاءَ مِنْ سَاعَتِهِ ...-ə yaxınlaşmaq; ... اقْتَرَبَ مِنْ... o həmin saat, dərhal gəldi; يَقُولُ هَذَا كَأَنَّهُ يَتْلُو o bunu sanki kağızdan oxuyurmuş kimi dedi; مِنْ فَوْقِ o, üstündən; -dan, -dən; أَخَذَ طَبَقًا مِنْ عَلَى الطَّوَالَةِ o, boşqabı stolun üstündən götürdü; مِنْ أَثَرِ الْجَدْرِ مِنْ أزال أثر الجدري o, üzündən çopur yerləri təmizlədi; مِنْ عَلَى وَجْهِهِ مƏN جِنَّتْ مِنْ عِنْدِ صَدِيقِكَ مən sənənin dostunun yanından gəlmişəm

I مَنْ (ə/u) 1) qısaltmaq, kəsmək, kəsib qısaltmaq; 2) zəiflətmək; 3) bağışlamaq, hədiyyə etmək (kimə عَلَى); yaxşılıq etmək, köməklik göstərmək, minnətdar olmaq (kimə عَلَى); 4) başına qalxmaq, minnət qoymaq (kimə عَلَى nəyi -ب) كلُّ يَوْمٍ يَمِنُ عَلَيْنَا بِالْأَكْلِ وَالشَّرْبِ o hər gün bir parça çörəyi başımıza qaxınc edir; IV مَنْ زَئِيفَلْتَمَكْ, yormaq, əldən salmaq, üzmək; V تَمَنَّ 1) qısaltmaq, kəsib gödəltmək; 2) minnət qoymaq, başına qaxmaq (nəyi -ب); VIII اِمْتَنَّ 1) minnətdar olmaq, borclu olmaq; 2) vermək, hədiyyə etmək (kimə عَلَى); 3) mərhəmətli, lütfkar olmaq (kimə qarşı عَلَى); 4) başa qaxmaq, minnət qoymaq (kimə عَلَى nəyi -ب)

- اِمْتَنَّ 1) məcburilik; 2) minnətdarlıq; razılıq, təşəkkür; بِ- minnətdarlıqla; ذَكَرَهُ kimisə minnətdarlıq hissi ilə xatırlamaq

- مُمْتَنٌّ minnətdar; razılıq edən, təşəkkür edən; أَنَا ~ لَكُمْ جَدًّا mən sizə son dərəcə minnətdaram

- مَمْتُونٌ 1) çox minnətdar, son dərəcə minnətdar; 2) qısaltılmış, azaldılmış, əskildilmiş; 3) zəif, üzgün

- مَمْتُونِيَّةٌ 1) məcburilik; 2) minnətdarlıq, razılıq, təşəkkür

- مَنَّ 1) mərhəmət, şəfqət, rəhm, yaxşılıq, kömək, iltifat; hədiyyə, bəxşiş, sovqat, ənam; 2) *Bibl.* manna; مَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ və ya مَنْ سَهْرًا dolaşan israillilərə göydən tökülən azuqə; مَنْ وَالسَّلْوَى مِنْ وَرَاءِ لَنْ يَجْنِي الْمَنْ وَالسَّلْوَى مِنْ وَرَاءِ ذلك məsəl. ona burdan heç nə düşməyəcək; 3) *həmç.* مَنْ النَّبَاتِ *bot.* qurd şirəsi (*bitki xəstəliyi*); مَنْ حَشْرَةَ الْمَنْ mənənə, bitki biti

- مَنَّ 2) مَنْ أَمْتَانٌ mann (2 *ratla bərabər çəki ölçüsü*; *bax:* رطل)

- مَنَّ 3) ixtisar, qısaltılma, azaldılma; أَعْطَى heyifsilənmədən vermək

- مَنَّ مƏRHƏMƏTLİ, lütfkar, səxavətli, əli-açıq; رَهْمَدِيلٌ, مƏRHƏMƏTLİ (*Allahın epiteti*)

- مَنَّ 4) مَنْ دَوِّمٌ dözüm, güc; مَنْ شَدِيدٌ qüdrətli, əzəmətli, çox güclü; مَنْ ضَعِيفٌ çox zəif, olduqca zəif

- مَنَّ 5) مَنْ شَفَقَةٌ, rəhm, iltifat, lütfkarlıq; yaxşılıq, kömək, əl tutma; hədiyyə, bəxşiş; 2) razılıq, təşəkkür; minnətdarlıq

- مَنَّ 6) مَنْ تَالَةٌ 1) tale, alın yazısı, qədər, fələk; اغْتَالَتْهُ رَيْبٌ bəxtin dönüklüyü; 2) ölüm; اغْتَالَتْهُ o öldü; o keçindi

- مَنْجِدٌ 2) مَنْجِدٌ c. köstəbəklər (*bax:* خُلْدٌ)

- مَنْأَةٌ Manat (*qədim ərəblərdə ilahə adı*)

- مَنْأَوِيشٌ tünd-bənövşəyi

- مَنْتُولٌ mentol (*dərman*)

مَنْجَانِيْزٌ , مَنْجَانِيْزٌ manqan; الخام ~ manqan
filizi; منجنيز حديدى ferromanqan

مَنْجَانِيْزٌ = مَنْجَانِيْسٌ

مَنْجَانِيْقٌ c. ات. tar. mancanaq (katapulta);
المستراح ~ su yığılan kiçik çən

مَنْجُوٌ bot. manqo (ağacı və meyvəsi)

مَنْجُوْسٌ zool. manqusta (kiçik yırtıcı heyvan)

I مَنْحٌ (ə) مَنْحٌ vermək, təqdim etmək; ba-
ğışlamaq, təltif etmək; ~ الرتب ~ rütbələrlə
(dərəcələrlə) mükafatlandırmaq; III مَنْحٌ ba-
ğışlamaq, hədiyyə etmək

– مَنْحٌ hədiyyə verən, bəxşiş verən

– مَنْحٌ vermə, bağışlama, hədiyyə etmə,
mükafatlandırma, bəxşiş etmə

– مَنْحٌ c. مَنْحَةٌ 1) hədiyyə, bəxşiş, ənam;
mükafat; دراسية ~ təqəüd; جامعية ~ universi-
tet təqəüdü; ~ تلقى təqəüd almaq; 2) dotasiya

مَنْدَرَةٌ c. مَنْادِرٌ kənd evində qonaq qəbul et-
mək üçün mənzil, yer

مَنْدٌ -dak, -dək, etibarən; bəri; əvvəl; artıq;
~ وقت قريب جداً ~ iki gün bundan qabaq;
~ indilərdə; bu yaxınlarda; bir az əvvəl; سنة ~
bir ildən bəri; ~ الآن ~ artıq çoxdan; ~ الآن ~
bundan sonra; ~ منذ ~ həmin andan etibarən;
... ما ~ ... o vaxtdan etibarən; o vaxt ki...

مَنْطَاذٌ bax: طود

مَنْطَلُونٌ şalvar, tuman (Sudan); ~ رجلٌ ba-
laq (şalvarda, tumanda)

مَنْطَوْقَةٌ çəkmə

1) مَنْطَوْقٌ əhatə etmək, dövrələmək (–);
2) qurşamaq, bağlamaq, sarımaq, dolamaq;
1) مَنْطَوْقٌ əhatə olunmaq, dövrələnmək (–);
2) qurşanmaq, bağlanmaq; sarınmaq, dolan-
maq; 3) taxmaq (silah –)

I مَنْعٌ (ə) مَنْعٌ 1) mane olmaq, maneçi-
lik törətmək, əngəl törətmək, çətinlik tö-

rətmək (nəyə (من , عن بالقوة); kiməsə güc
vasitəsilə, zor tətbiq etməklə mane olmaq;
2) qadağan etmək, qoymamaq, yol vermə-
mək (nəyi – təs. h. və ya (من , عن); 3) (vax-
tında) qarşısını almaq, qarşısını almaq; tut-
maq, tutub saxlamaq, qoymamaq (من , عن);
4) məhrum etmək (kimi-nəyi təs. h. və ya
(من); rədd cavabı vermək, rədd etmək, im-
tina etmək (nədən (من , عن); 5) müdafiə et-
mək, qorumaq (kimdən-nədən (من); 6) məch.
qram. hallanmayan, hallara salına bilməyən
olmaq; مَنْعٌ (u) مَنْعَةٌ möhkəm, güclü, əlçat-
maz, yenilməz olmaq; II مَنْعٌ 1) möhkəm-
ləndirmək, gücləndirmək; 2) immunizasiya
etmək (nəyə qarşı (ضدّ مَنْعٌ); III مَنْعٌ 1) mane ol-
maq, müqavimət göstərmək, əngəl törət-
mək, maneə yaratmaq (nədə (في) دموعه ~
göz yaşlarını saxlamaq; 2) etiraz etmək, qarşı
çıxmaq, əks-təsir göstərmək, müqavimət
göstərmək, mane olmaq; V مَنْعٌ 1) müqavi-
mət göstərmək, qarşı durmaq; 2) əlçatmaz
olmaq, mümkünsüz, imkan xaricində olmaq;
3) imtina etmək, özünü saxlamaq (nədən
(من , عن); 4) möhkəmlənmək, güclənmək; mü-
dafiə, himayə axtarmaq (kimdə (–); VI مَنْعٌ
bir-birinə mane olmaq; VIII مَنْعٌ 1) tutul-
muş, saxlanmış olmaq (nədən (من , عن); 2) qa-
dağan edilmiş olmaq; qadağan edilmək, yol
verilməmək; 3) qurtarmaq, kəsmək, dur-
durmaq (nəyi (من , عن); imtina etmək, özünü sax-
lamaq (nədən (من , عن); 4) əlçatmaz, ələ
keçirilməz, alınmaz olmaq; möhkəmlənmək
(harada (في); 5) qeyri-mümkün, imkansız
olmaq (kimin üçün (على); 6) müqavimət gös-
tərmək, qarşı durmaq, zidd getmək (kimə (على)

– 1) *إِمْتِنَاعٌ* (1) imtina, özünü saxlama (*nədən* (عن); 2) imkansızlıq; əlçatmazlıq, alınmazlıq
– *أَمْنَعُ* daha əlçatmaz, ən imkansız; *من* ~
عقاب الجور *məsəl.* o göydəki qartal kimi əlçatmazdır

– *رَدَّدْتُ* rədd etmə, rədd edilmə

– *تَمْنِيعٌ* immunizasiya

– *مَانِعٌ* 1. *c.* *مَنْعَةٌ* (1) mane olan, əngəl törədən; *الرطوبة* ~ nəm keçirməyən; quru; *التجمد* ~ *av.* buzlanmadan qoruyan, buzlanmanın qarşısını alan; *صَاعِقَةٌ* *bax:* *ساعة* ~ su keçirməyən, su buraxmayan, su sızdırmayan; *لنفوذ الغاز* ~ qaz buraxmayan, qaz keçirməyən; 2) imkansız, əlçatmaz; *أثمان* ~ çox baha qiymətlər; 3) ehtiyat (*tədbir haqqında*); 2. *c.* *مَوَانِعُ* (1) maneə, əngəl; 2) sədd, çəpər; 3) çətinlik; 4) etiraz; *لا مانع* etiraz yoxdur

– *مُمَانَعَةٌ* (1) müqavimət, əks-təsir; 2) etiraz

– *مُمْتِنِعٌ* (1) imtina edən, rədd edən; 2) əlçatmaz; 3) imkansız, qeyri-mümkün

– *مَمْنُوعٌ* (1) qadağan edilmiş; *البيضائع الحمة* qadağan edilmiş mallar; *الدخول* giriş qadağandır!; *التدخين* siqaret çəkmək qadağandır!; *ممنوع مثنوع* *Ata. sözü* yasaq şey şirindir *və ya* özgə malı şirin olar; 2) *qram.* hallanmayan

– *مَمْنُوعَاتٌ* *c.* qaçaq yolla gətirilən mallar; *تجارة الـ* kontrabanda ticarəti (*qaçaq mal gətirmə, qaçaqmalçılıq*)

– *مَمْنُوعِيَّةٌ* qadağan edilmə, qadağa qoyulma

– *مَنْعَاةٌ* (1) möhkəmlilik, bərklik, davamlılıq; 2) immunitet

– *مَنْعٌ* (1) qadağan; maneə; *التجول* ~ kome-dant saati; 2) (*vaxtında*) qarşısını alma, (*vaxtında*) qarşısı alınma; 3) imtina, rədd; ~ *ذو*

xəsis, simic, zıqqı; 4) mane olma, əngəl törətmə; ... *لـ* baş verməsin deyə, olmasın deyə, yol verməmək üçün

– *مَنْعَةٌ* möhkəmlilik, güc, bərklik; alınmazlıq, sarsılmazlıq

– *مَنْعَةٌ* əlçatmaz, möhkəmləndirilmiş yer; möhkəmləndirilmiş, istehkam şəklinə salınmış məntəqə

– *مَنْعِيٌّ* (1) möhkəm, davamlı; 2) güclü, qüdrətli; ~ *جيش* güclü ordu; 3) kənar edilə bilməyən, aradan qaldırılması mümkün olmayan, dəfəilməz (*maneələr haqqında*); ~ *حصن* alınmaz qala; ~ *عائق* dəfəilməz maneə; 4) immuniteti olan

مَنْجَانِيذٌ = *مَنْعِيْسٌ*, *مَنْعِيْزٌ*

مَنْكَانٌ maneken

I *مَنْوٌ* (u) *مَنَا* (منو) sınamaq, sınaqdan keçirmək, təcrübədən çıxartmaq

– *مَنَا* *c.* *أَمْنَاءٌ* (2 *ratla bərabər çəki ölçüsü*; *bax:* *رَطْلٌ*)

مَنَاةٌ *bax:* *əlifba sırası ilə*

مَنْوُوجٌ *c.* *أَتٌ* – monoloq

مَنْوَلِيَا *bot.* maqnoლიya (*həmişəyaşıl kol*)

مَنْوَمْتْرٌ manometr

I *مَنْى* (i) *مَنْى* (i) sınamaq, yoxlamaq, sınaqdan keçirmək, təcrübədən keçirmək; 2) *məch.* (*məğlubıyyəətə*) uğramaq, məruz qalmaq, dözmək, tab gətirmək (*itkiyə* –); *مَنْى* *بفقد والده* o, atasını itirib; *مَنْى* *بهزيمة نكراء ماحقة* tam məğlubıyyəətə uğramaq; *مَنْى* *بخسائر فادحة* böyük itkilər vermək; böyük itkilərə məruz qalmaq; ... *مَنْى* ... *uğur* qazanmaq; II *مَنْى* (1) həvəsə salmaq, istək doğurmaq; *بالأمانى والأمال* ~ özünə ümidlər vermək; *مَنْاه بالأمانى* kimisə ümidlərlə başdan çıxarmaq; 2) tökmək, axıtmaq, boşaltmaq; 3) (*toxum*) buraxmaq;

rıqlı, məharətli, cəld, mahir olmaq; (*nəyisə*)
etməyi bacarmaq

– مَاهِرٌ c. مَهْرَةٌ 1) mahir, bacarıqlı, cəld;
2) bilən, bilikli, bələd; ixtisaslı; ~ عامل ixti-
saslı işçi

– مَهْرَةٌ c. اَتْ – məharət, bacarıq, cəldlik;
ustalıq; ~ bacarıqla, məharətlə

– مَهْرٌ c. مَهْرٌ, مَهْرٌ, مَهْرٌ c. مَهْرٌ
~ nikah razılaşmasından dərhal sonra
verilən cehiz; ~ مَوْجَلٌ ~ hissə-hissə və ya bo-
şanma zamanı verilən cehiz; مَنْ خَطَبَ الْحَسَنَاءَ
~ مَسْأَلٌ. gözələ elçi gedən başlığa
simiclik etməz

– مَهْرٌ c. اَمْهَارٌ dayça, qulan, daylaq, day

– مَهْرٌ c. مَهْرٌ möhür, möhürçük

– مَهْرَدَارٌ c. مَهْرَدَارِيَّةٌ möhür saxlayan

– مَهْرَةٌ c. مَهْرٌ madyan, cavan madyan

– مَهْرِيٌّ c. مَهْرِيٌّ (*cəld, itiqaçan*) dövə
(*Mahra tayfasına aid*)

– مَهْرًا maharaca, böyük racə (*Hindistanda*)

– مَهْرَجَانٌ, مَهْرَجَانٌ c. اَتْ – xalq bayramı, el
təntənəsi, el şənliyi; festival; بَوْفَاءُ النَّيْلِ ~
Nilin tam daşması münasibəti ilə bayram;
~ مِيتِينٌ; ~ مِيتِينٌ ~ boyskautların (*hərbi-
siyasi xarakter daşıyan uşaq təşkilatı*) yığın-
cağı, qurultayı

– مَهْرٌ q. مَهْرٌ c. مَهْرٌ albinos

– مَهْرٌ albinizm

I مَهْرٌ (ə) مَهْرٌ ovxalamaq, əzmək, toz ha-
lına salmaq, döymək; VII اِئْمَهْرٌ ovxalanmış,
əzilmiş, döyülmüş, narınlanmış olmaq

– مَهْرَةٌ 1) gənclik, cavanlıq; 2) təzəlik;
~ الشَّبَابُ ~ gəncliyin çiçəkləndiyi dövr, gəncliyin ən gözəl çağı

I مَهْلٌ (ə) مَهْلٌ 1) yavaş-yavaş hərəkət et-
mək, tələsmək; 2) vaxt, möhlət vermək;

II مَهْلٌ vaxt, möhlət vermək; IV اَمْهَلٌ vaxt,
möhlət vermək; yubatmaq; təxirə salmaq;
V اِئْمَهْلٌ gözləmək; tələsmək; uzatmaq, yu-
batmaq; VI اِئْمَهْلٌ ağırlıq, lənglik göstərmək
(*nədə*); uzatmaq, yubatmaq (في); VIII اِئْمَهْلٌ
vaxt, möhlət istəmək; X اِئْمَهْلٌ 1) möhlət
istəmək; 2) vaxt vermək (*nə üçün*), möhlət
vermək (*nədə*); səbirlə gözləmək (*nəyi*)

– اِئْمَهْلٌ 1) vaxt, möhlət vermə; 2) lən-
gitmə, yubatma; ~ بلا تَرَدُّدٍ və təxirə salmadan

– اِئْمَهْلٌ lənglik, ağırlıq; وَاِبْطَاءٌ ~ yubatma
və təxirə salma

– اِئْمَهْلٌ 1) ağır, yavaş; 2) astagəl, ləng,
ağırtərpənən

– مَهْلٌ 1) ağırlıq, yavaşlıq, astalıq; ~ على
tələsmədən, yavaş-yavaş; ~ يَافِئٌ ~ yavaş-yavaş;
! ~ يا ~ يا! ~ على ~ يا!; tələsmə!; 2) asudə
vaxt, boş vaxt, işdən azad vaxt

– مَهْلٌ ağırlıq, yavaşlıq, astalıq

– مَهْلٌ c. مَهْلٌ möhlət, vaxt, zaman; dayan-
dırma, saxlama, dondurma (*nəyinsə icrasını*);
~ قَانُونِيَّةٌ ~ hüq. imtiyazlı (*güzəştli*) günlər

~ مَهْلِيَّةٌ muhəlləbiyyə (*kisəl növü*)

1) nə olsa, nə olarsa; necə olsa, necə
olarsa; ~ نَعْمٌ مِمَّا نَحْنُ فِيهِ ~ nə olursa olsun,
yənə də...; ~ يَكُنْ مِنْ أَمْرِ فَايَنْ... ~ iş necə olursa
olsun, yənə də...; ~ كَانْ ~ nə olursa olsun;
2) nə qədər olsa da; necə olsa da; ~ كَانَتْ
... الفَائِدَةُ faiz nə qədər olsa da...

~ مَهْمَةٌ cansız, ölüvay, həvəssiz etmək

– مَهْمَةٌ süstlük, cansızlıq, ölüvaylıq, kə-
salət, ətalət

~ مَهْمَدَارٌ müdir, eşikağası

1) مَهْمَةٌ مَهْمَةٌ! bəsdir, bəsdir! (*sözlərini de-
mək*); 2) donquddamaq, dili dolaşa-dolaşa

danışmaq, mızıldamaq, çeynəyə-çeynəyə danışmaq

– مَهْمَةٌ c. مَهَامَةٌ səhra, biyaban; مهمامه التفكير
obr. xəyal dünyası

– مَهْمَةٌ donquldanma, burun altında danışma

I مَهْنٌ (ə, u) مَهْنٌ 1) xidmət etmək; (hər hansı bir) sənətlə, peşə ilə məşğul olmaq; 2) hörmət göstərməmək; laqeydlik, etinasızlıq göstərmək; 3) köhnəltmək, dağıtmaq, yararsız hala salmaq; مَهَانَةٌ (u) مَهَانَةٌ mənfur, nifrətə layiq, dəyərsiz olmaq; III مَاهَنٌ fəaliyyət göstərmək, işləmək; (hər hansı bir) sənətlə, peşə ilə məşğul olmaq; VIII اِمْتَهَنَ 1) özünə sənət, peşə seçmək; (nə iləsə) məşğul olmaq; 2) çirkli, natəmiz, pis iş götürmək; 3) hörmət etməmək; laqeydlik, etinasızlıq göstərmək; bayağılaşdırmaq, təhrif etmək, alçaltmaq, həqarətlə davranmaq, saymamaq, etinasızlıq göstərmək; ~ الحَقِّ hüququ kobudcasına pozmaq, tapdalamaq; 4) köhnəltmək, dağıtmaq, yararsız hala salmaq

– اِمْتَهَانٌ 1) nifrət, hörmətsizlik; saymamazlıq, laqeydlik; həqarətli davranış; 2) (qanunu) tapdalama, pozma; 3) köhnəlmə, dağılma, həddən artıq istifadə etmə

– مَاهَنٌ c. مَهَانٌ xidmətçi, işçi; qara fəhlə

– مُمْتَهَنٌ 1) mənfur, nifrətli, nifrətə layiq, alçaq, dəyərsiz; 2) köhnəlmiş, dağılmış; 3) bayağı, kobud, çeynənmiş

– مَهْنَةٌ c. مَهْنٌ 1) iş, məşğuliyət; 2) sənət, peşə; أصحاب المهن azad peşələr; مَهْنَةٌ azad peşə sahibləri

– مَهْنَةٌ sənət -i [-1]; peşə -i [-1]; peşəkar; مَهْنَةٌ həmkarlar ittifaqı; مَهْنَةٌ sənət məktəbləri

– مَهْنَةٌ c. مَهْنَةٌ mənfur, nifrətə layiq, alçaq, dəyərsiz

I مَهْوَةٌ (u) مَهْوَةٌ sulu, duru olmaq (süd haqqında); مَهَاً (u) مَهْوٌ möhkəm vurmaq, döymək; IV اُمَهَى 1) su qatmaq (südə, şərabə və s.); 2) islatmaq, nəm etmək (məs., ül-güncü itiləmədən qabaq); 3) itiləmək, nazikləşdirmək, sivriləşdirmək; 4) (atı) tərleyənə kimi çapıb sürmək; X اِسْتَمَهَى darmadağın etmək, qaçmağa məcbur etmək

– مَهَاً c. مَهْوَةٌ 1) vəhşi inək; antilop, ahı; 2) dağ bülluru

– مَهْوٌ¹ büllur

– مَهْوٌ² sulu, duru, su qatılmış süd

I مَهْيٌ (i) مَهْيٌ itiləmək; IV اُمَهَى sivriləşdirmək, nazikləşdirmək, itiləmək (ox), itilənmək (məs., bıçaq); X اِسْتَمَهَى 1) qovmaq, pə-rən-pərən salmaq, qaçırtmaq; 2) dörd nala çapmaq (atı)

مَهْيَصٌ özünü tərifləmək, özünü öymək, lovğalanmaq

– مَهْيَصٌ lovğa, gopçu, özünü öyən, ədəbaz

– مَهْيَصَةٌ ədəbazlıq, lovğalıq, təşəxxüs, özünü öymə, gopçuluq

I مَاءٌ (u) مَوَاءٌ miyoldamaq

– مَوَاءٌ miyoltu

مَوَارِدِيٌّ ətir, qızılgül suyu satan

مَوَائِدَةٌ c. مَوَائِدَةٌ tar. bütperəst kahini

مَوْبِيلَانَا c. مَوْبِيلَانَا – mebel, ev avadanlığı

I مَاتَ (u) مَوْتٌ 1) ölmək, canını tapşırmaq; ölmək, gəbərmək, murdar olmaq; جوعاً ~ açlıqdan ölmək; عطشاً ~ susuzluqdan, yangından ölmək; موت ربه ~ öz əcəli ilə ölmək; من الضحك ~ gülməkdən qəşş etmək; 2) sakitləşmək, zəifləmək (külək haqqında); sönmək, keçmək (od haqqında);

3) ölümündən sonra qoyub getmək (*kimi-nayi* عن); 4) *şahm.* mat etmək, udmaq, məğlub etmək; II مَوْتٌ öldürmək; ~ نفسه ~ özünü öldürmək, intihar etmək; IV أَمَاتَ 1) öldürmək; ölümünə bais olmaq; 2) boğmaq (*hirsini, istayini*); ~ نفسه a) özünü saxlamaq; b) asketik həyat tərzini keçirmək; VI تَمَاتَ 1) özünü ölümlüyə vurmaq; 2) başısoyuluq, laqeydlik göstərmək (*nədə* فِي); X اِسْتَمَاتَ özünə yazığı gəlməmək, özünü riskə atmaq; ölümündən qorxmamaq; yaşamaq üçün yox, ölmək üçün mübarizə aparmaq, həyat uğrunda deyil, ölüm uğrunda savaşımaq; ~ في اللعب

– öldürmə; ~ الشهوات ~ ehtirasların boğulması

– 1) ölən; 2) ölüm -i [-i]; 3) ölü
– مات *şahm.* mat; هَدَدَ بالمات matla hədələmək, qorxutmaq; ضرب المات بنقلتين iki gedişə mat etmək, udmaq

– مُسْتَمِيَّتٌ öz həyatı üçün fikirləşməyən, ölümündən qorxmayan, fədakar;...دفاع الـ... həyat uğrunda deyil, ölüm uğrunda savaşımaq (*nədə* عن)

– مَمَاتٌ ölüm, vəfat
– مَمَاتٌ ölü, istifadədən çıxmış (*söz haqqında*)

– مُمِيَّتٌ öldürülmüş; öldürücü, məhvedici, tələfedici, təhlükəli; ~ جرح ölümçül yara; ~ خطر son dərəcə təhlükəli; ~ سَمٌ öldürücü zəhər; ~ مرض ağır, şəfəsi olmayan xəstəlik; ~ خطيئة çox ağır günah, bağışlanmaz günah

– مَوَاتٌ 1) cansız əşya; ~ عواطفه ~ sönmüş hissləri özündə yenidən oyatmaq; 2) becərlməyən, xam torpaq; 3) ölü kapital

– مَوْتٌ ölüm, vəfat; ~ أبيض a) öz əcəli ilə ölmə; b) qəfil ölüm, gözlənilməz ölüm; ~ أحمر ~ qətl, öldürmə; ~ أسود ~ boğulmadan ölmə; ~ زوام ~ qəfil ölüm; ~ سريري ~ kliniki ölüm; ~ المواشي ~ heyvanın, mal-qaranın tələf olması, qırılması; آخر الحياة الموت! *məsəl.* ölümündən bəzər heç nə yoxdur!; ~ للقتلة ~ qatillərə ölüm!; ~ أدوات öldürmək üçün alətlər

– مَوْتَانٌ heyvanın tələf olması, qırılması; buynuzlu mal-qarada taun xəstəliyi

– مَوْتَانٌ 1) cansız, ölü; 2) süst, ruhsuz, key, hissiz

– مَوْتَةٌ c. مَوْتٌ – ölünün xarakteri
– مَيِّتٌ c. مَوْتٌ, مَوْتَى ölü, ölmüş; ~ صَبَابَةٌ dələcəsinə aşıq; ~ مَوْتَانٌ ölü heyvandan qırılmış yun

– مَيِّتٌ ölü
– مَيِّتٌ kənd
– مَوْتَانٌ = مَيِّتَانٌ
– مَيِّتَةٌ cəmdək, leş
– مَيِّتَةٌ c. مَوْتٌ 1) ölünün xarakteri; ~ جوعا ~ aclıqdan ölmə; ~ عطشا ~ susuzluqdan ölmə; ~ الأبطال مات qəhrəmancasına həlak olmaq; 2) ölüm hadisəsi

– مَوْتَانٌ motor, مَوْتَانِيَّةٌ c. مَوْتَانِيَّةٌ
– مَوْتَانِيَّةٌ c. مَوْتَانِيَّةٌ – motosiklet
– مَوْتَانِيَّةٌ c. مَوْتَانِيَّةٌ – motel

I مَوَجَانٌ 1) təlatümə gəlmək (*izdiham, kütlə haqqında*); 2) coşmaq (*dəniz haqqında*); şaha qalxmaq (*dalğa haqqında*); II مَوَجٌ 1) dalğalandırmaq (*məs., külək haqqında*); 2) burmaq, burdurmaq (*saçı*); V تَمَوَّجٌ 1) dalğalanmaq; 2) fiz. titrəyişli hərəkətlər etmək; VI تَمَوَّجٌ dalğalanmaq, coşmaq

– ات. c. تَمَوَّجٌ 1) dalğavari hərəkət; 2) fiz. dalğa, titrəyiş; التَمَوَّجَاتُ الصوتية səs dalğaları, səs titrəyişləri; التَمَوَّجَاتُ القصيرة radio. qısa dalğalar

– مَائِجٌ 1) dalğalanan; 2) dalğalı, dalğavari, dalğaya bənzər; 3) coşqun, dalğalı

– مَائِجٌ = مَتَمَوَّجٌ
– مَائِجٌ dalğalı, dalğaya bənzər, dalğavari
– مَوَّجٌ c. مَوَّجٌ topl. dalğalar, ləpədyənlər; efirə, efirdə

– ات. c. مَوْجَةٌ 1) dalğa (həmç. məcazi mənada); صوتية ~ səs dalğası; ضوئية ~ işıq dalğası; لاسلكية ~ radio dalğası; طويلة ~ radio. uzun dalğa; قصيرة ~ radio. qısa dalğa; متوسطة ~ radio. orta dalğa; المدّ ~ qabarına dalğası; آثار الإستتكار ~ kəskin etiraz dalğası; آثار السخط ~ nifrət dalğasına səbəb olmaq; آثار الإحتجاجات ~ etiraz dalğasına səbəb olmaq; 2) fiz. titrəyiş; الشباب ~ gənliyin ən gözəl çağı

– ات. c. مَوْدَةٌ moda; dəb; على moda ilə, modalı, modaya uyğun; آخر son moda, son dəb

– ات. c. مَوْدِيلٌ model

I مَوْرٌ ora-bura hərəkət etmək; axmaq, yayılmaq (maye haqqında); V مَوْرٌ hərəkət etmək, irəli-geri hərəkət etmək

– مَوْرٌ irəli-geri hərəkət etmək
– حركة مَوْرٌ dalğaya bənzər, dalğavari; dalğavari hərəkət

– مَوْرٌ kəfgir, rəqqas
مَوْرٌ iqtis. moratorium (ödəmə müddətinin uzadılması)

مَوْرٌ qram. morfolojiya

مَوْرٌ morfin (ağrıkəsən narkotik maddə)

– ات. c. مَوْرِيَّةٌ tir, şalban

مَوْرٌ banan satan

– مَوْرٌ topl. bananlar; هندي ~ cənnət bananı

– ات. c. مَوْرَةٌ banan

– مَوْرٌ Amerika sığını

– مَوْرَةٌ muzey; البريطانية ~ Britaniya muzeyi

مَوْرٌ mozaika

I مَوْسٌ qırxmaq (موس)

– مَوْسٌ c. مَوْسٌ ülgüc; الأمن ~ təhlükəsiz ülgüc

مُسطَرْدَةٌ xardal

مُوسَلِينٌ muslin

مُوسَوِيٌّ 1. musəvi; 2. Musanın tərəfdarı, yəhudi

– موسى شجرة ~ itburnu; موسى سمك ~ zool. kambala, qalxan balığı

– موسى موسيات, مَوَّاسٌ c. مَوَّاسٌ

مُوسِيقَارٌ çalğıçı, musiqiçi

– الموسى q. c. موسيقات 1) musiqi; الآلية ~ instrumental musiqi; الجاز ~ caz musiqisi; الغرفة ~ kamera musiqisi; البوب ~ pop musiqi; الغنائية ~ vokal musiqi; مؤلف ~ bəstəkar; 2) orkestr

– موسيقى 1. musiqi (sif); آلة مَوْرٌ musiqi aləti; الحفلة الموسيقية ~ konsert; قائد ~ dirijor;

2. musiqiçi, çalğıçı

– موسيقىة musiqi qabiliyyəti, musiqiyə qabillik

– مَوْرٌ (مَوْدَةٌ müq. et) مَوَّصَاتٌ c. مَوَّصَةٌ moda jurnalları; مَوْرٌ خَيْطٌ على ~ modaya uyğun tikmək; dəbə uyğun tikmək

مَوْرٌ = مَوَّطَرَاتٌ c. مَوَّطَرٌ

I مَوْرٌ مَوْقٌ (موق) (u) مَوْقٌ ağıllı olmamaq, gic, sarsaq, səfeh olmaq

– مَوْرٌ ağılsız, gic, səfeh, sarsaq

– ağılsızlıq, düşüncəsizlik, sarsaqlıq, axmaqlıq

I مَوْلٌ (1 مَوْلٌ (ə) مَالٌ (مول)) varlı olmaq; malik olmaq, yiyə olmaq, sahib olmaq (نَايَا (إلى)); 2) təchiz etmək, təmin etmək; pul buraxmaq, vəsait qoymaq; II مَوْلٌ (1) zənginləşdirmək; 2) maliyyələşdirmək; 3) vergi qoymaq, vergi təyin etmək; V تَمَوَّلٌ (1) varlı olmaq, varlanmaq, zəngin olmaq; 2) maliyyələşmək; 3) vergi qoyulmaq, vergi təyin edilmək; X اِسْتَمَالَ varlı olmaq, varlanmaq

– 1 تَمَوَّلٌ maliyyələşmə, pul buraxma; vergi qoyulma, vergi qoyma

– ذُو (1) var-dövlət, sərvət; ~ ذُو varlı, zəngin; 2) əmlak, mülkiyyət; أموال منقولة daşınan əmlak; أموال ثابتة daşınmaz əmlak; 3) pul, kapital; pul fondu; أصحاب أموال kapitalistlər; ذُو أموال bankirlər; أموال ملكة kapital maqnatları; أموال احتياطيّ ehtiyat fondu; مال الأطنان torpaq fondu; ثابت ~ sabit kapital; متحرك ~ dəyişən kapital; رأس ~ əsas kapital; خزانة بيت الخزينə; حرام ~ haram yolla qazanılmış pul; a) أموال vəsaitlər, fondlar; b) vergilər; və أموال عامّة və ya أموال أميرية a) vergilər; b) dövlətin ixtiyarında olan pullar; أموال الأطنان torpaq vergisi

– 1 مَالِيٌّ 1) pul (sif.); النظام pul sistemi; 2) maliyyə -i [-i]; التَضَخُّمُ bax: المالية الدوائر المالية maliyyə dairələri; سنة سنة və ya ~ عام maliyyə ili; 2) 1) kapitalist; 2) maliyyəçi

– وزارة المالية pul vəsaiti, maliyyə; maliyyə nazirliyi

– 1 مَتَمَوَّلٌ varlı, zəngin; 2) kapitalist

– 1 مَمْوَلٌ yiyə, sahib, sahibkar; kapitalist; 2) vergi verən

– مَمْوَلٌ pul buraxan, pulla təmin edən, maliyyələşdirən

– مَمْوَلٌ c. مَوَائِلُ nəğmə, mahnı; təranə مَوْلِيدَيْنِ kim. molibden (çətinəriyənlərlə parlaq metal)

– مَوْلِصٌّ c. مَوْلِصٌّ dalğaqrın, bənd

– مَوْلِيدَيْنِ = مَوْلِيدَيْنِ

– 1 مَوْمٌ mum; 2) məkik, masura (tikiş məşində)

– موميا mumiya

– موميا = مومياوات, مومياوات c. مومياوات

– موميا = موميات c. موميا

I مَانٌ (u) مَانٌ (mon) ərzaqla, azuqə ilə təmin etmək; II مَوْنٌ ərzaqla, azuqə ilə təmin etmək; təchiz etmək, saxlamaq; V تَمَوَّنٌ özünə ərzaq, azuqə hazırlamaq, tədarük görmək; təchiz edilmək, təmin edilmək

– وزارة التّحيز تəchiz etmə, təmin etmə; تّحيزات nazirliyi

– تّحيزات بطاقة مة [-i]; ərzaq kartoçkası

– 1 مَوَانَةٌ c. مَوَانٌ əhəng verən fəhlə; 2) hər b. furajir (atlar üçün yem tədarük edən və yem işlərinə baxan xidmətçi)

– 1 مَوْنٌ c. مَوْنَةٌ a) anbar; b) bufet; 2) əhəngli məhlul

I مَوَةٌ (u, ə) مَوَةٌ (u, ə) bol sulu olmaq (qaynaq, çeşmə haqqında); 2) suda həll etmək, su qatmaq; II مَوَةٌ (1) sıyıqlaşdırmaq, durulaşdırmaq, su qatmaq; 2) qızıl suyuna salmaq; gümüş suyuna salmaq; çəkmək, vurmaq (nə -); 3) bəzəmək, şişirtmək; gözə kül üfürmək; gözdən pərdə asmaq; aldatmaq (kimi); hər b maskalamaq; IV مَوَةٌ su əlavə

etmək, suda həll etmək; islatmaq (*itilənmə-dən əvvəl bıçağı*)

– 1) *تَمْوِيَّة* qızıl suyuna salma; gümüş suyuna salma; rənglərlə bəzəmə; 2) bəzəmə, şişirtmə; yalan, aldatma, gözdən pərdə asma; *hərb.* maskalanma; kamuflyaj; *عَمَلِيَّة* təstü pərdəsi

– *تَمْوِيَّة* maskalama (*sif.*)

– 1) *مِيَاهَاتٌ*, *أَمْوَاةٌ*, *مِيَاةٌ* *c.* مَاءٌ so-yuq su; *ماء فائر* qaynar su, qaynanmış su; *ماء الشربة* *və ya* şifə ~ içməli su; *عذب* şirin su; *الماء الأجاج* ~ distillə olunmuş su; *الماء دuzlu* su; *الماء البحر* ~ dəniz suyu; *الجبر* ~ əhəngli su; *الماء الين* yüngül su; *الماء القاسي* (العسير) su; *الماء المعدنية* mineral sular; *الماء الورد* ~ qızılgül suyu; *الماء كولوניה* ~ odekolon; *الماء الزهر* ~ narıncdan (*sitrus meyvəsi*) hazırlanmış su; *الماء الباطني* yeraltı sular; *الماء الإقليمية* məhəlli sular; *الماء الثقيل* *kim.* ağır su; *الماء من الـ* ikiyə bölünmüş bir alma kimi oxşardılar; 2) maye; *الماء الجبن* 1) zərdab, serum (*süd məhsulları üçün*); *الماء التذكير* ~ (*erkək balıqlarda*) toxum maye; *الماء التذكير* ~ غدة *erkək* balıqların toxum vəzisi; 3) şirə, su; *الماء البصل* ~ soğan suyu; *الماء الحياة* ~ araq; 4) titə, ağ (*göz qarasına düşən ağ ləkə*); *الماء الأزرق* *və ya* *الماء الأبيض* *və ya* *الماء العين* ~ *tib.* katarakta (*göz xəstəliyi*); *الماء أخذ* *tib.* kataraktı aradan qaldırmaq; *الماء الفضة* *və ya* *الماء* a) nitrat turşusu, tünd araq (*aqua fortis*); b) gümüşləmə üçün məhlul; *الماء النار* ~ *الماء الذهب* ~ xlorid turşusu; *الماء الذهب* ~ a) xlorid turşusu; b) qızıllama üçün məhlul; *الماء الملكي* çar araqı (*aqua regia*) (*xlorid və nitrat turşuları qatışığı*); *الماء وجهه* ~ kiminsə şərfi, ləyaqəti; *الماء الشباب* ~ gənclik tərəvəti, gözəlliyi; *الماء حورية* *bax:* حورية; *الماء ابن* su

quşu; *الماء السماء* ~ yağış; *الماء بنو* ~ *ərəblər*; *الماء* o dövrdən o qədər çox vaxt keçib ki

– 1) *مَائِي* su -i [-i]; 2) mavi, lacivərdi, göy rəngdə

– 1) *مَائِي* su; sulu; *الصورة السـة* *və ya* *التصوير* akvarel (*sulu boya ilə çəkilmiş şəkil*); *الماء بخار* su buxarı; *الماء علامة* su nişanı (*bəzi kağız növlərində, kağız pulları, kredit biletlərində və s.-də işığa tutduqda görünən nişan*); 2) su -i [-i]; *الماء مسالك* su yolları; 3) sulu; 4) hidravlik; *الماء* hidravlik pres

– *الماء شير* *şirə* (*bitkilərin həyatı şirəsi*); *الماء البيضاء* *tib.* katarakta

– *مَائِي* = *مَاهِي*

– *الماء ماهية* *bax:* əlifba sırası ilə

– 1) *مُؤَوَّة* qızıl suyuna salınmış, zərli; na-xışlarla bəzənmiş, boyalarla bəzənmiş; 2) şişirdilmiş; yalan, uydurma

الماء موت *bax:* مَيْتٌ

الماء موت *bax:* مَيْتٌ

الماء ميتافيزي 1. metafizik; 2. metafizik

– *الماء ميتافيزي* : metafizika

I *الماء* (*مَيْتٌ*) *مَاتَ* suda islatmaq; həll etmək; II *الماء* su ilə islatmaq; yumşaltmaq

– *الماء c.* *مَيْتٌ* yumşaq (*torpaq haqqında*)

الماء ميتولوجيا mifologiya

I *الماء* (*مَيْتٌ*) 1) yırğalanmaq, səndələmək, ayaq üstə güclə dayanmaq; 2) yırğalana-yırğalana yerimək; 3) özünü çəkmək, lovğalanmaq; II *الماء* 1) yırğalanmaq, səndələmək; 2) laxlamaq; V *الماء* 1) yırğalanmaq, tərpənmək, səndələmək, laxlamaq; 2) təkəbbürlə yerimək; qürurla yerimək; VI *الماء* = II; VIII *الماء* 1) götürmək, almaq;

olmaq, ötmək (*kimi* علی); 2) imtiyazlı olmaq; üstün olmaq

– 1) fərq, təfavüt, ayrılıq; 2) üstünlük; 3) konsessiya; صاحب الـ konsessiyaçı; patent; حق الـ patent; الامتيازات الأجنبية *siy., tar.* kapitulyasiya (*yarımmüstəmləkə və asılı ölkə arasında bağlanan qeyri-bərabər müqavilə*)

– 1) daha üstün tutulan; ...من ~ ...daha üstündür; 2) ən fərqləndirici (*məs., əlamət*)

– 1) fərq, təfavüt; 2) ayrılıq; الطبقي الـ sinfi ayrılıq

– 1) üstünlük; الجمركي الـ gömrük preferensiyaları; محكمة الـ kassasiya məhkəməsi (*imtiyaz, üstünlük*); 2) fərqləndirmə, seçmə, görmə; 3) hüququ tapdalama, hüquq bərabərliyini pozma, ayrı-seçkilik; 4) sağlam düşüncə; حد الـ həddi-bülüğ; عديم الـ ədım əgilsiz, düşüncəsiz; 5) qram. təmyiz

– 1) imtiyazlı; üstün
– 1) əla, görkəmli; 2) imtiyazlı; üstün; 3) xüsusi (*jurnal nömrəsi haqqında*); الـ imtiyazlı borclar

– 1) daha üstün, daha yaxşı; 2) üstün; ~ عدد *riyaz.* adlı ədəd

– 1) fərqləndirən; 2) fərqləndirici, xarakterik; صفة الـ xarakterik xüsusiyyət; 3) ağıllı, düşüncəli

– fərqləndirmə, ayırma, seçmə, üstün tutma; ~ دون ayrı-seçkilik salmadan, ayırmadan

– *hərb.* yeməxana (*İraq*)
– c. میرة – fərqləndirici xüsusiyyət, fərq; fərqləndirici əlamət

وزب *bax:* میزاب

وزن *bax:* میزان

– c. میزون – *fiz.* mezon

1) yırğalana-yırğalana yerimək; təkəbbürlə, qürurla yerimək; 2) yelləndirmək, tərptətmək (*nəyi* –); V تَمَّيَسَ = I

– yırğalana-yırğalana yeriyən; təkəbbürlə, təşəxxüslə yeriyən

– təkəbbürlə, təşəxxüslə yeriyən; təkəbbürlü, qürurlu; ~ قد gözəl qamət, boy-buxun

– 1) dişlə (*arabaya qoşulmuş qoşa atın arasında olan və qabaq təkərlərin oxuna bənd edilən uzun ağac*), çillə; 2) *bot.* gicit-kən ağacı

– 2) kayut-kompaniya; الضباط ~ zabitlər üçün kayut-kompaniya

– c. میس hədəf, nişan

وضو: *bax:* مِيضَاتُ c. مِيضَةٌ, مِيضًا

1) qovmaq, kənar etmək, çıxartmaq; 2) getmək; uzaqlaşmaq; ~ به nə isə aparmaq; IV أَمَاطَ uzaqlaşmaq, çıxartmaq (*nəyi-nədən* عن); ~ pərdəni, örtüyü ...dan götürmək, çıxartmaq

1) duru olmaq, sulu olmaq; axmaq, yayılmaq; 2) ərıdilmək; ərımək; 3) qeyri-müəyyən, yaygın olmaq; ~ت onun ürəyi bulandı; II مَيَّعَ sıyıqlaşdırmaq, durulaşdırmaq, ərıtmək, maye halına gətirmək; ~ الغاز qazı maye halına salmaq; IV أَمَاعَ ərıtmək; sıyıqlaşdırmaq, durulaşdırmaq, maye halına salmaq; V مَيَّعَ ərımək, maye halına düşmək; yayılmaq (*göz önündə – əşyalar haqqında*); VII إِمَاعَ ərıdilmiş olmaq; ərımək, maye halına düşmək

– ərımək; sıyıqlaşdırma, sıyıqlaşdırılma; durulaşdırılma, durulaşdırma, maye halına salma

– تَمْبِيعُ sıyıqlaşma, durulaşma
 – مَائِعٌ 1. 1) maye, duru; 2) qeyri-müəy-yən, dəyişkən, yayğın; القرار qeyri-mü-əyyən qərar; الموقف dəyişkən mövqe, möhkəm olmayan mövqe; 2. maye
 – مَائِعِيَّةٌ axıcılıq, axarlıq
 – مَائِعَةٌ = مَيَّعَةٌ
 – مَيَّعَانٌ maye hal; النفس ~ ürək bulanması
 – مَائِعَةٌ, مَيَّعَةٌ maye; maye hal; axıcılıq, axarlıq, sabitsizlik
 – مَيَّعَةٌ 1) stiraks qatranı; شجرة الـ stiraks ağacı; 2) başlanğıc; çiçək açma, çiçəklənmə; الشباب (الصيِّب) ~ gəncliyin çiçəklənmə dövrü, gözəl çağı
 – مَيَّعَةٌ 1) maye hal; 2) qeyri- müəyyənlik, aydın olmama (məs., sözün aydın olmaması)
 وعد *bax:* مَوَاعِيدُ *c.* مَيَّعَادُ
 وعس *bax:* مَوَاعِيسُ *c.* مَيَّعَاسُ
 وفي *bax:* مَيَّعَاءُ
 وقت *bax:* مَوَاقِيْتُ *c.* مَيَّعَاتُ
 ميكا *min.* mika, slyuda
 ميكانيكا *mexanika*
 – ميكانيكي 1. mexaniki; ورشة الـ mexaniki emalatxana, mexaniki sex; 2. mexanik
 – ميكانيكيَّةٌ 1) mexanizm; 2) maşının iş prinsipi; 3) mexanistlik
 ميكروب, ميكروبات, ميكروبات *c.* ميكروبات
 – ميكروبي *mikrob -i [-i]*, mikroblu
 – ات. *c.* ميكروستوب *mikroskop*
 – ميكروستوبي 1) mikroskopik; 2) mikroskop -i [-i]
 ات. *c.* ميكروفون *mikrofon*
 ميكن ماşınlaşdırma, mexanikləşdirmək
 – ميكنة ماşınlaşdırma, mexanikləşdirmə
 I مَالٌ (میل) (i) مَائِلٌ, مَيَّلٌ 1) əyilmək, meyil etmək, enmək; ست الشمس günəş batdı;

2) həvəsi olmaq, meyli olmaq, simpatiyası olmaq (*kimə qarşı* الی); himayədarlıq etmək, havadarlıq etmək, mərhəmətlə yanaşmaq, şəfqətlə yanaşmaq (*kimə* الی); 3) yollanmaq, getmək, yola düşmək (*kiminlə* → *hara* الی); aparmaq (*kiminlə* → *hara* الی); 4) söykənmək (*kimə-nəyə* علی); 5) antipatiyası olmaq, düşmənçilik bəsləmək (*kimə-nəyə* عن); 6) uzaqlaşmaq, kənara çıxmaq, dönmək (*kimdən-nədən* عن); میل *məch.* əyilmiş, endirilmiş, aşağı salınmış olmaq; معه ~ kiminsə tərəfində olmaq; II مَيَّلٌ 1) əymək, endirmək, aşağı salmaq; 2) çəkəndirmək, daşındırmaq (*nədən* عن); 3) meyil, həvəs, simpatiya yaratmaq (*kimə qarşı* الی , نحو); IV أَمَالٌ = II; ~ الإمالة etmək (*Quran oxuyarkən* – *bax:* إمالة); V تَمَيَّلٌ əyilmək, meyil etmək; əyilmək, bükülmək; tərpənmək, yellənmək, laxlamaq; ست في مشيها o, qürurla yırgalanaraq gedirdi; VI تَمَائِلٌ = V; X اِسْتَمَالَ 1) əymək, endirmək, aşağı salmaq; 2) meyilləndirmək, öz tərəfinə çəkmək (*kimisə*)
 – إمالة 1) əymə, əyilmə; 2) imalə (*uzun l-və qısa – ni “-i”-ə-yə yaxın şəkildə tələffüz etmək*)
 – q. أميل *daha* meyilli (*nəyəyə*)
 – تَمَائِلٌ 1) yırgalanma, titrəmə, əsmə; 2) elastiklik, əyilmə qabiliyyətinə malik olma
 – مَائِلٌ 1) maillik, meyilli; 2) eniş(li), mail(i); المستوى (السطح) الـ mail müstəvi
 – مُمَائِلٌ 1) yırgalanan, yellənən; laxlayan;
 2) əyilgən, elastik
 – مَمَالٌ maillik dərəcəsi
 – مَمَالٌ *fon.* imalə ilə tələffüz edilən səs (*bax:* إمالة 2)

– مَيْالٌ həvəsli, meyilli, mail (*nəyə*), sevən (*nə* لى، إلى، انكلترا) ~ ingilispərəst; ~ غير qərəzsiz, tərəfkeşlik etməyən, ədalətli, insafli

– مَيْلٌ *c.* مَيْوُلٌ 1) enişlik, maillik, eniş, yamac; 2) meyillik, simpatiya; 3) arzu, istək, can atma (*nəyə* لى، إلى); 4) *astr.* meyl, meyl-lənmə, inhiraf

– مَيْلٌ *c.* اَمَيْلٌ mil ($1/3$ fərsəx və ya 1920 m-ə bərabərdir); ~ انگليزيّ ~ ingilis mili (*quru yollar üçün 1609 m*); ~ بحريّ ~ a) dəniz mili (1852 m); b) dəniz mili; ~ هاشميّ ~ (1000 qulaca və ya 750 m-ə bərabər uzunluq ölçüsü; *bax:* ذراع معماريّ)

– مَيْلٌ *c.* مَيْوُلٌ (*qaşları rəngləmək üçün*) karandaş; ~ الجراح ~ *tib.* zond

– مَيْالانٌ yana yatma, əyilmə

ولد مَيْالٌ *bax:* ميلادٌ

يمَن مَيْمَنَةٌ *bax:* يمن

مَيْمُوزًا *bot.* küsdüm ağacı

مَيْمُونٌ *bax:* يمن

مِين *dan.* kim?

I مَانٌ مَيْنٌ (*i*) aldatmaq

– مَائِنٌ 1. yalançı, yalan; 2. yalançı, yalan danışan

– مَيَّانٌ yalançı, yalan danışan

– مَيْنٌ yalan, uydurma

مِينًا və ya مِينَاءٌ *c.* مَوَانِيٌّ, مَيْنٌ liman; port; مَوَانِيٌّ ~ hava limanı; وصول ~ təyinat portu; مَوَانِيٌّ ~ tic. porto-franko; رسوم الـ liman rüsumları; عمال الموانئ dok fəhlələri

مِينَاءٌ 1) şir, mina; 2) siferblat

مِينَاءٌ = مِينَاتٌ *c.* مِينَةٌ

مِينَاءٌ = مِينِيٌّ

مِينِيٌّ = مِينِيٌّ *mini yubka*

مِينَةٌ *dan.* su

ن

nun (نون) *nun* (*ərəb əlifbasının iyirmi beşinci hərfi; rəqəm mənası 50*)

ن – ramazanın (*ayın adı*) *qısal. söz.*

نا : ~ ...bizim; bizi; کتابنا bizim kitabımız; سألنا o bizi gördü; ضربنا o bizi vurdu; رأنا o bizdən soruşdu

نابالم; قابل الـ *napalm* bombalar

لب الـ *topl.* kokos palmaları; نارجيل

1) kopra; 2) kokos palmalarının meyvəsi

– ات الـ *نارجيلة* – kokos palması

ات الـ *نارجيلة* (nargilə (*bax:* نرجيلة

ناردين *bot.* nard çiçəyi

– ناردين *sif.* nard *söz.*

نارج *topl.* 1) turş portağallar; 2) acı narınc meyvələri

ات الـ *نارحة* 1) turş portağal; 2) acı narınc meyvəsi

نارلي *zool.* xek, merluza

نارلي 1. nasist *söz. sif.;* نارلي 2. nasizm; نازي 3. faşist svastikası; 2. milli-sosializm; nasional-sosializm; faşistlərin ideologiyası

نوس və انس *c. bax:*

نأسوت 1) insan təbiəti, insan xasiyyəti; 2) insanlıq, adamlıq, insaniyyət; 3) insan nəsli, bəşər övladı

– نأسوت *insan təbiəti*

نأسور *c. نأسور*

نأسورجي *c. نأسورجي* gözətçi, nəzarətçi; mühafizəçi, keşikçi

نأسورح *(bax: نأسورح)* təpə, zirvə

نأسور *c. نأسور*

نأسور *c. نأسور*

نأسور *c. نأسور* 1) qanun; نأسور الطبيعية *qanunları; biol. təbii seçmə qanunu;*

2) vicdan, namus, şəərəf; 3) *din.* Cəbrail (*məlaikə*)

نأسور *c. نأسور* 1. hiyləgər, çevik, bacarıqlı, mahir, məharətli; 2. yaxın adam, sirdaş

نأسور *topl.* miğmığalar

– ات الـ *نأسور*

– ات الـ *نأسور*

نأسور *daniz. fraxt*

نأسور *c. نأسور* məqbərə, sərdabə, qəbir, türbə

نأسور *c. نأسور* – tütək, ney; نأسور الفريجي

– ات الـ *نأسور* – neydə ifa edən musiqiçi

نأسور *neylon;* نأسور *neylon lifləri*

نأسور *tatuirovkaları yaşıl rəngə boyamaq üçün vasitə)*

نأسور 1) səslənmək, eşidilmək; 2) yavaşca inildəmək

– نأسور *xışiltı, zəif səs*

نأسور 1) zəif, gücsüz olmaq; 2) iqtidarında olmamaq (*nəsə etmək*); 3) yavaş-yavaş etmək (*nəyi*); 1) çox yorulmuşam; 2) haldan düşmüşəm

– نأسور 1) zəiflik, gücsüzlük; uşaq yaşına xas olan zəiflik; 2) islamın başlanğıc dövrü;

– نأسور *zəif, gücsüz, taqətsiz, ləng*

نأسور 1) uzaqlaşmaq, getmək (*haradan*); 2) uzaq olmaq, əlaqəsi olmamaq;

3) uzaqlaşdırmaq, kənarlaşdırmaq (*kimi*); III نأسور yayınmaq, uzaqlaşmaq, boyun qaçıрмаq, çəkinmək (*nədən*);

IV نأسور 1) uzaqlaşdırmaq, kənarlaşdırmaq; VI نأسور 1) birbirindən uzaq olmaq; 2) uzaqlaşmaq, kə-

nara çəkilmək, boyun qaçıрмаq (*kimdən*–

nədən (عن *nədən*); VIII *إِنْتَأَى* uzaq olmaq; uzaqlaşmaq (*nədən* عن)

– *تَأَى* uzaqlıq

– *مُتَنَائِيَةً q.* uzaq

– *كَانَ بِمَنَاءٍ* uzaq yer; sığınacaq; ... عن kimdən və ya nədənsə uzaqda (*uzaqlarda*) olmaq; ... –dan, –dən uzaq olmaq; əlaqəsi olmamaq

– *مُتَنَاءٌ = نَائِيَةٌ q.* نَاءٌ

– *نَائِيٌ* ¹ uzaq yer, uzaqlar, uzaqlıq

– *نَائِيٌ* ² *c.* *أَثَاءٌ* kiçik xəndək, çuxur, arx (*çadırın ətrafında*)

– *نَائِيٌ = آثَاءٌ c.* نُؤِيٌّ

(*نَبْ*) II *دُيُؤِنْلِيٌّ* gövdəsi (*saplağı*) olmaq (*bitki haqqında*)

– *مَرْنٌ* ~ 1) *أَثَائِبٌ c.* *أَثَائِبٌ* boru; içiboş silindr; içiboş silindr; xortum, rezin boru, brezent boru; *أَثَائِبِ الْمِيَاهِ* su kəməri; *أَثَائِبِ الْبَتْرُولِ* (neft kəməri); *أَثَائِبِ الْغَاظِ* qaz kəməri; *أَثَائِبِ مَمُوجَةٍ* riflənmiş borular 2) *بُوتٌ*. buğumarası; *الرُّنَّةُ* ~ nəfəs borusu; *الْأَسْلُكِيُّ* *radio*. katod lampası

– *أَثَائِبِيٌّ c.* *أَثَائِبِيٌّ* boru, borucuq; məcun qabı;

– *أَثَائِبِيٌّ* ~ sınaq borusu, sınaq şüşəsi; laboratoriya təhlili üçün şüşə borular; *الْأَشْعَةُ* ~

المهبطية katod şüa borusu

– *أَثَائِبِيٌّ* boru *söz. sif.* boruşəkilli

– *أَثَائِبِيٌّ c.* basillər

I *نَبَأٌ* (أ) *نَبَأٌ* 1) uzun olmaq, yüksəlmək, ucalmaq, qalxmaq; 2) nədənsə üz çevirmək; çevrilmək, çönmək, dönmək (*nədən* عن); 3) nifrət bəsləmək (*nəyə*), zəhləsi getmək (*nədən* عن); II *نَبَأٌ* 1) elan etmək, bildirmək; xəbər vermək, məlumat vermək (*nə haqqında* ۲); IV *أَنْبَأٌ* 1) xəbər vermək; 2) qabaqcadan xəbər vermək; V *نَبَّأٌ* 1) peyğəmbər olmaq; özünü peyğəmbər kimi qələmə ver-

mək; 2) peyğəmbərlik etmək, gələcəyi xəbər vermək (*nə haqqında*), qabaqcadan xəbər vermək (*nəyə* ۲); *بِالْغَيْبِ* ~ gələcəyi qabaqcadan bildirmək, fala baxmaq; X *إِسْتَنْبَأَ* xəbərdar edilmək, xəbər tutmaq, xəbər almaq, bilmək, öyrənmək, söz almaq, öyrənməyə çalışmaq

– *نَبَّأٌ c.* *نَبَّأٌ* – qabaqcadan xəbər vermə, gələcəyi xəbər vermə, peyğəmbərlik; *الطَّقَسُ* ~ *الجوي* *hava* haqqında məlumat; *بِالْغَيْبِ* ~ qabaqcadan xəbər vermə, gələcəyi xəbər vermə, fala baxma

– *نَبَّأٌ* peyğəmbər *söz. sif.*; düzgün

– *نَبَّأٌ* 1) özünü peyğəmbər elan edən;

2) peyğəmbərlik edən, gələcəyi xəbər verən

– *نَبَأٌ c.* *نَبَأٌ* məlumat, xəbər, yenilik, təzə xəbər; *الْأَنْبَاءُ الْمَوْثُوقُ بِهَا* doğru (*düzgün, səhif*) məlumatlar; inanılmış məlumatlar

– *نَبَأٌ* zəif səs, xışiltı

– *نَبَأٌ* qabaqcadan xəbər vermə, gələcəyi xəbər vermə, peyğəmbərlik

– *نَبَأٌ = نَبَأٌ*

– *نَبَأٌ* 1) peyğəmbər *söz. sif.*; 2) Məhəmməd peyğəmbərlə (ə.s.) bağlı olan; Məhəmməd peyğəmbərə (ə.s.) mənsub olan; *السَّنَةُ* *bax:* *سَنَةٌ*

– *نَبَأٌ c.* *نَبَأٌ*, *نَبَأٌ* *فرس* *peyğəmbər*; *الزَّوَالُ* *dəvədəlləyi*; *اسْمُ الْهَارِسِكِ!* Peyğəmbərin adı sənə yardımçı olsun! (*səni qorusun!*); Peyğəmbərin əli üstündə olsun! (*xalq dilində bədnəzərə qarşı işlənən ifadə*)

– *نَبَأٌ* gələcəyi xəbər verən (*q.*), qadın peyğəmbər

I *نَبُوتٌ* 1) böyümək, boy atmaq; 2) kök salmaq, bitmək, yetişmək;

3) cücərmək, göyərmək; 4) yetişmək, formalaşmaq (*kimdə* عند – *fikir haqqında*); 5) istehsal etmək, əmələ gətirmək; gətirmək, vermək (*məhsul – torpaq haqqında*); II نَبَتَ 1) əkmək (*ağac*); səpmək, əkmək (*toxum*); 2) cüçərtmək, göyərtmək (*toxum*); yetişdirmək, becərmək; 3) incə tikişlə tikmək; IV أُنْبِتَ yetişdirmək, becərmək (*bitki*); cüçərtmək, göyərtmək (*toxum*); X اِسْتَنْبَتَ yetişdirmək, becərmək (*bitki*); ~ الارض ~ bitki yetişdirmək; الربيع في الحبوب ~ torpağa yaz toxumları səpmək; əvvəlcədən səpin

– اِسْتَنْبَتَ c. 1) at – at 1) tinglik, şitillik; 2) k.-t., *biol.* bitki, becərilən bitki; البكتريا bakteriooloji bitkilər

– مَنبَتٌ c. 1) əkin yeri (*tinglik, şitillik, tarla və s.*); الحضارة ~ mədəniyyətin yaranmış yeri; 2) ocaq, mənbə (*xəstəlik*); جراسم ~ xoşxassəli, yaralı, faydalı mikrobların yaranma mənbəyi; 3) milli və ya etnik mənsubiyyət, əsil, mənşə; فرنسى المənşəcə fransız, fransız əsilli; 4) Vətən, yurd; yarandığı torpaq

– فَوَلٌ artan, böyüyən, inkişaf edən; ~ فَوَلٌ cücərmiş paxlalar; ~ دَقَنٌ tük basmış çənə

– نَوَابِتٌ c. 1) *(cavan)* bitki; 2) böyüməkdə olan nəsil

– نَبَاتٌ at – bitki; نباتات ot; bitki, nəbatat, yaşıllıq; النباتات العالم bitki aləmi; النباتات الزيتية yağlı bitkilər; نباتات الزينة dekorativ bitkilər; نباتات السياج dərman bitkiləri; النباتات الطبية sarmaşiq bitkilər, canlı hasar (*çəpər*); نباتات الماشي yaşıllıq yer, qazon; علم الـ botanika; الشيح ~ yovşan (*ot*); الغنم أكل ~ ot yeyən; القويون heyvandır, otyeyəndir

– نَبَاتَةٌ at – tikiş yeri, tikiş, bəxyə

– نَبَاتِيٌّ 1. 1) bitki söz. *sifət*; الزيت الـ bitki yağları; المملكة الـ bitki aləmi; 2) botanika, nəbatat söz. *sif.*; 3) vegetasiya söz. *sif.*; 4) vegetarian, ətsiz, otyeyən (*heyvanlar haqqında*); 2. 1) *həmç.* ~ عالم botanik, nəbatatçı; 2) vegetarian, ot yeməyən adam

– نَبَاتِيَّةٌ vegetarianlıq, otyeməzlik

– نَبْتٌ 1) bitmə, çıxma, yayılma; 2) bitki, ot

– نَبْتَةٌ c. نَبَاتٌ cücərti, zoğ, qələm; cavan budaq; bitki, ot

– نَبْتٌ c. نَبَاتٌ böyük ağac (*çubuq*), dəyənək, kətək, toxac, çomaq

– نَبْتُونٌ, نَبْتُونٌ *astr.* Neptun (*planet*)

I نَبْتُ (u) qazmaq, qazıb çıxartmaq

I نَبَحَ (ə) hürmək, deyinmək (*kimə-nəyə* علی)

– نَبَاحٌ 1. bərkdən hürən; ~ كَلْبٌ بَبَابَهُ ~ *məsəl. hərf.* hər it öz qapısında daha bərkdən hürür (*arxalı köpək qurd basar*); 2. *zool.* çökükburun (*quş*)

– نَبَاحٌ hürmə, it səsi

– نَبِيحٌ = نَبِيحٌ

نَبِيحَةٌ kibrit

I نَبَدٌ (i) نَبَدٌ 1) atmaq, tullamaq; 2) rədd etmək; qoymaq, atmaq, atıb getmək (*bir şeyi*), imtina etmək (*nədənsə*); razı olmamaq, razılaşmamaq, razılıq verməmək (*nəyəyə*); ~ الطاعة üsyan etmək, sözə qulaq asmamaq, sözə baxmamaq, itaət etməmək, tabe olmamaq, boyun əyməmək; العهد ~ əhdi pozmaq, sözünün üstündə durmamaq; 3) şərab (*çaxır*) hazırlamaq (*əsasən xurmadan*); II نَبَدٌ 1) rədd etmək, qəbul etməmək, atmaq, tullamaq (*bir kənara*); 2) şərab hazırlamaq; التمر ~ xurmadan şərab hazırlamaq; العنب ~ üzüm-dən şərab hazırlamaq; III نَبَدٌ 1) müqavimət

göstərmək, qarşı durmaq; 2) düşmənçilik etmək, ədavət bəsləmək; ~ الحرب kiməsə müharibə elan etmək; 3) atmaq, tərək etmək, ayrılmaq; 4) rədd etmək, qəbul etməmək; IV أَنْبَدَ şərab hazırlamaq; VI تَنَبَّدَ 1) mübarizə aparmaq; düşmənçilik etmək; 2) bir-birini rədd etmək (*qəbul etməmək*); ayrılmaq, bir-birini tərək etmək (*atıb getmək*); VIII اِنْتَبَدَ kənara çəkilmək, tənha bir yerə çəkilmək, xəlvətə çəkilmək; uzaqlaşmaq (*kimdən-nədən*)

– تَنَبَّدَ qarşılıqlı inkaretmə, soyuqluq; çəkişmə, ixtilaf, nifaq, ədavət, narazılıq; ~ فى fikir ayrılığı

– مَنَابِدَةٌ rədd etmə; rədd, rədd cavabı, imtina etmə

– مَنبُودٌ 1. 1) rədd edilmiş; atılmış, tərək edilmiş; 2) *din*. rədd edilmiş, səfil (*Hindistan-da*); المتنبذون toxunulmazlar; 2. atılmış uşaq

– نَابِدٌ atan, tullayan

– نَائِدَةٌ 1. atan, tullayan, yönəldən; القوة المنة mərkəzdənqaçan qüvvə; 2. *həmç.* ~ آلة sentrifuqa (*qarışıq maddələri (mayələri) mərkəzdənqaçan qüvvə vasitəsilə tərkib hissələrinə ayıran cihaz*)

– نَبَادٌ şərabçı, çaxırçı; şərabşatan, çaxırşatan

– نَبْدٌ rədd etmə, qəbul etməmək; imtina etmə; ~ الطاعة sözə qulaq asmama, sözə baxmama, tabe olmama, itaətsizlik

– نَبْدٌ c. أَنْبَادٌ az (*cüzi*) miqdar; ~ من bir az, bir qədər (*nədənsə*); انبأ الناس tullantı, tər-töküntü, cəmiyyətin qalıqları, alçaqlar

– نَبْدٌ c. نَبْدٌ 1) hissə, şobə; 2) parça (*hissə*); 3) işarə, qeyd, məqalə, oçerk, xülasə; ~ تاريخية ~ تاریxi oçerk; 4) abzas; maddə, bənd; ~ فرعية ~

yarımmaddə, yarım bənd, yarım fəsil; 5) paraqraf, fəslin bir hissəsi

– أَنْبِيْدٌ atılmış, rədd edilmiş, səfil

– أَنْبِيْدَةٌ c. أَنْبِيْدَةٌ şərab (*çaxır*), xurma şərabı; ~ ابيض bəyaz şərab; ~ احمر qırmızı şərab; ~ الريبب üzüm şərabı

I نَبَّرَ (*i*) نَبَّرَ 1) səsinə yüksəltmək, qışqırmaq (*kiməsə*), söymək, danlamaq (*kiməsə*); ~ o (q.) onu (k.) danladı; 2) vurğulamaq, nəzərə çarpdırmaq, xüsusi qeyd etmək; VIII اِنْتَبَّرَ 1) kafedraya qalxmaq (*çıxmaq*); 2) şişmək, qabarmaq, köpmək (*zədədən*)

– أَنْبَرَاتٌ, أَنْبِيرٌ, أَنْبَارٌ c. أَنْبَارٌ anbar

– مَنَابِرٌ bağıracaq; rezin boru, brezent boru;

~ محشياً kolbasa

– مَنَابِرٌ c. مَنَابِرٌ kafedra; minbər, azan verilən yer (*məsciddə*)

– نَبَارِيٌّ nabari (*qarğıdalı növü*)

– نَبَّرٌ vurğu, aksent; xüsusi qeyd olunan

– أَنْبَارٌ c. أَنْبَارٌ mozalan, gigoun, göyün, böyölək

– أَنْبَارٌ c. أَنْبَارٌ anbar (*müq. et.*)

– نَبْرَةٌ c. نَبْرَاتٌ 1) vurğu; ton; səs; intonasiya; 2) dəyişmə (*cərəyan qüvvəsi*); 3) şiş; şişmə, köpmə, qabarma

– نَبْرَاسٌ c. نَبْرَاسٌ çıraq, işıq, məşəl; küçə fənəri

I نَبَّرَ (*i*) نَبَّرَ ləqəb (*ayama*) qoymaq; II نَبَّرَ = I; III تَنَبَّرَ dəyişmək; mübahisə etmək; VI تَنَبَّرَ 1) bir-birini təhqiredici ləqəblərlə adlandırmmaq; 2) bir-biri ilə dəyişmək, mübahisə etmək

– أَنْبَارٌ c. أَنْبَارٌ ləqəb, ayama

I نَبَسَ (*i*) نَبَسَ tələffüz etmək; demək, söyləmək (*nə*); ~ o, bir söz

(*hərf*) belə demədi; لم ينبس بحرف o, səsini də çıxarmadı; o susdu; هـ دون أن ينبس بكلمة heç bir söz demədən; II نَبَسَ = I

I نَبَشَ (*u*) نَبَشَ 1) qazmaq, belləmək; 2) qazıb çıxarmaq, eşib çıxarmaq; قبرا ~ qəbir qazmaq; القبر ~ qəbri qazıb açmaq (*çixarmaq*) (*qarət məqsədi ilə*); II نَبَشَ alt-üst etmək (*axtararkən*), diqqətlə axtarib tapmaq, axtarış aparmaq; X استنبشَ tədqiq etmək, araşdırmaq, dərindən öyrənmək

– أنبشُ c. أنبوشة qazıntılar zamanı tapılan əşya

– مَنبَاشُ c. مَنبَاشُ maşa (*odçəkən, atəşkeş*)

– مَنبُوشُ 1) qazılmış, qazılıb çıxardılmış; 2) dağılmış, əzilmiş, səliqəsiz, dağınıq (*saç-lar haqqında*)

– نَبَاشُ 1. 1) qazan; 2) həmişə. القبور ~ qəbir-ləri qazıb açan (*qarət məqsədi ilə*); goreşən; 2. qarətçi, talançı, quldur

– نَبَشَ qazma, qazıb çıxarma; القبور ~ qəbir-lərin eşilib açılması (*qarət məqsədi ilə*)

– نَبَشَ qazılmış, qazılıb çıxardılmış

I نَبَضَ (*i*) نَبَضَ döyünmək, vurmaq (*nəbz*); نَبَضَ (*u*) نَبَضَ axmaq, axıb getmək (*su haqqında*); IV أَنْبَضَ 1) yay ipini tarım çəkmək; 2) bir-bir seçmək, quraşdırmaq (*simləri*)

– مَنبِضٌ c. مَنبِضٌ nəbz yoxlanılan yer; جَسَّ ~ kiminsə nəbzini yoxlamaq

– نَوَابِضٌ 1. döyünən, vuran (*nəbz*); 2. c. نَوَابِضٌ yay (*yastı, düz*); الساعة ~ saat yayı; السلاح ~ الناري tətik, çaxmaq

– نَبَضَ nəbz döyüntüsü, nəbzın vurması; جَسَّ لِمَا للاوضاع الاقتصادية: جَسَّ جَسَّ البax iqtisadi vəziyyəti tədqiq etmək (*araşdırmaq*); كَاسَ سُرْعَةَ كَاسَ kiminsə nəbz tezliyini

ölçmək; ثَمَانُونَ فِي الدَّقِيقَةِ onun nəbzı də-qiçədə səksən dəfə vurur

– نَبْضَانٌ nəbz döyüntüsü, nəbzın vurması

– نَبْضَاتٌ c. نَبْضَاتٌ nəbzın vurması

I نَبَطَ (*i, u*) نَبَطَ 1) axmaq, axıb getmək, sızmaq; vurmaq (*qaynamaq, fişqırmaq, yerdən fəvvarə vurmaq*); 2) tapmaq, kəşf etmək, aşkar etmək; əldə etmək, axtarib tapmaq, çıxarmaq, hasil etmək; II نَبَطَ 1) suya çatmaq (*quyu qazarkən*); 2) tapmaq, kəşf etmək, aşkar etmək; əldə etmək, axtarib tapmaq, çıxarmaq, hasil etmək; 3) gülmək, ələ salmaq, istehza etmək, rişxənd etmək (*kimə-nəyə* علی); 4) məhkum etmək, məzəmmət etmək, töhmət etmək, kəskin tənqid etmək (*kimi-nəyi* علی); IV أَنْبَطَ 1) suya çatmaq (*quyu qazarkən*); 2) tapmaq, kəşf etmək, aşkar etmək; əldə etmək, axtarib tapmaq, çıxarmaq, hasil etmək; X استنبطَ 1) suya çatmaq (*quyu qazarkən*); 2) axtarmaq, kəşfiyyat aparmaq, araşdırmaq, tədqiq etmək, öyrənmək; 3) ixtira etmək, icad etmək; tapmaq, kəşf etmək; yaratmaq, qurmaq, düzəltmək; törətmək, yetişdirmək (*yeni cins, yeni növ*); 4) sormaq; əldə etmək, çıxarmaq, hasil etmək, çəkmək (*nasosla*); ~ البترول بالمصنات ~ nasosla neft çəkmək

– استنباطٌ 1) yerin altından çıxarma, hasil etmə; 2) kəşf, ixtira, icad; törətmə, yetişdirmə (*yeni cins, yeni növ*); 3) deduksiya

– استنباطيٌ deduktiv

– مُسْتَنْبِطٌ 1) tədqiqatçı; 2) ixtiraçı, icad edən

– مُسْتَنْبِطٌ tapılmış, kəşf edilmiş, aşkar edilmiş; ixtira olunmuş, icad olunmuş

– مُسْتَنْبِطَاتٌ c. kəşflər, ixtiralar, icadlar

– نَبَيْتٌ¹ dərinlik; məcaz. daxili mahiyyət; olmur; لا يمكن إدراكه onu heç cür başa düşmək olmur; على سبيله öz yolu ilə

– نَبَيْتٌ² c. أَنْبَاطٌ 1) tar. nabateylər; ديار الانباط nabateylər ölkəsi; 2) sadə xalq

– نَبَيْتٌ 1. 1) tar. nabatey söz. sif.; النمة nabatey dili; 2) sadə xalq söz. sif.; 2. 1) tar. nabateyli; 2) köhn. rəiyyət

I نَبَعٌ (ا) نَبَعٌ, نُبُوعٌ 1) axmaq, axıb getmək, başlamaq, başlanğıcını götürmək (çay haqqında); 2) qaynamaq, fısqırmaq (su haqqında); 3) axmaq, tökülmək; məcaz. irəli gəlmək, əmələ gəlmək, törəmək (nədən); IV أَنْبَعٌ 1) axıtmaq; 2) saçmaq, yaymaq; məcaz. yağdırmaq

– مَنَابِعٌ c. مَنَابِعُ 1) mənəbə, başlanğıc (çay); 2) mənəbə, məxəz; مَنَابِعُ النَفْطِ neft mənəbələri, neft yataqları

– نُبُوعٌ c. نَبَعٌ 1) mənəbə, qaynaq, çayın mənəbəyi; 2) bot. yay və oxların hazırlanmasında istifadə edilən ağac növü; قَرَعِ الْبَالِ məch. dava qızıqıdı nə qızıqıdı, aləm bir-birinə qarışdı

– نَبَعَانٌ axma, axıb getmə, axıb gəlmə

– نَبَيْتٌ c. نَبَيْتٌ mənəbə, qaynaq, başlanğıc

I نَبَعٌ (u) نُبُوعٌ 1) irəliləmək, qabağa gəlmək, irəli çıxmaq, görünmək; 2) üzə çıxmaq, aşkar olmaq, yayılmaq (xəbər), açılmaq (sirr); 3) görkəmli, məşhur, istedadlı olmaq (nədəsə); 4) görünmək, görsənmək, üzə çıxmaq, peyda olmaq

– نَبِيعٌ c. نَبِيعٌ görkəmli, istedadlı insan, istedad sahibi

– نَبِيعٌ = نَوَابِيعٌ c. نَابِغَةٌ

– نَبِيعٌ 1) əqli inkişafın yüksək səviyyəsi; başqaları üzərində üstünlük; 2) yüksək bacarıqlılıq, qabiliyyətlilik, istedadlılıq

I نَبَقٌ (u) نَبَقٌ çıxmaq, axmaq; irəli gəlmək (nədənsə)

– نَبِيقٌ c. أَنْبِيقٌ destillə qazanı, süzmə qabı

– نَبَقٌ, نَبِيقٌ, نَبِيقٌ topl. yabanı (Afrikada) yuyuba meyvələri; döş gilələri; شجرة الـ nabk, yabanı yuyuba

– نَبَقَةٌ c. نَبَقَاتٌ yabanı (Afrikada) yuyuba meyvəsi; döş giləsi

– نَبِيقَةٌ c. نَبِيقَةٌ tərə, tərəcik, yüksəklik

I نَبِيلٌ (u) نَبِيلٌ adlı-sanlı, tanınmış ailədən (nəsildən) olmaq; alicənab, əsilzadə olmaq; yüksəkdə olmaq (kimdən-nədən); نَبِيلٌ (u) نَبِيلٌ ox atmaq; II نَبِيلٌ tanıtmaq, yüksəltmək; V تَنْبَلٌ 1) tanınmaq, yüksəlmək; 2) nəcabətli olmaq; 3) adlı-sanlı, tanınmış ailədən (nəsildən) olmaq

– أَنْبِيلٌ c. أَنْبِيلٌ tib. ampula

– نَبِيلٌ adlı-sanlı, tanınmış ailədən olan, alicənab, əsilzadə

– نَبِيلٌ c. نَبِيلٌ 1. oxla silahlanmış; 2. oxatan; حَابِلٌ بَخِ: اختلط الحابل بالـ

– نَبِيلٌ c. نَبِيلٌ oxatan

– نَبِيلٌ adlı-sanlı, tanınmış ailə (nəsil); zadəganlıq

– نَبِيلٌ adlı-sanlı, tanınmış ailə (nəsil); alicənablıq

– نَبِيلٌ tex. nippel (müxtəlif cihaz və mexanizmlərdə ayrı-ayrı hissələri birləşdirən ucları yivli borucuq)

– نَبِيلٌ topl. c. نَبِيلٌ ox

– نَبِيلَةٌ c. نَبِيلَةٌ ox

– نَبِيلٌ c. نَبِيلٌ 1. adlı-sanlı, tanınmış; nəcib, alicənab; ~ ووضيع alicənab, açıqqəlblilik, sadə (insan); 2. zadəgan; görkəmli, tanınmış şəxs

I نَبَاهَةٌ (u) نَبَاهَةٌ tanınmaq, məşhur olmaq; görkəmli şəxs olmaq; 2) zi-

yalı olmaq; oxumuş, mədəni, bilikli olmaq; نَبِيَّةٌ (ə) نَبِيَّةٌ 1) oyanmaq, ayılmaq, qalxmaq, ayağa qalxmaq, durmaq; 2) görmək, müşahidə etmək, sezmək (نَاطِي ۱); II نَبِيَّةٌ 1) oyatmaq, ayılmaq; 2) artırmaq (إِشْتَاهَانِي); 3) vadar etmək, məcbur etmək, təhrik etmək, həvəs oyatmaq (نَاطِي ۱); 4) (kiminsə) diqqətini (kiməsə-nəyəsə ۱) cəlb etmək, yönəltmək; göstərmək, işarə etmək (نَاطِي ۱); yada salmaq, xatırlatmaq (نَا هَاقْقِندَا ۱); 5) xəbərdar etmək, qarşısını almaq, qorumaq, çəkəndirmək; IV نَبِيَّةٌ 1) vadar etmək, məcbur etmək, təhrik etmək, həvəs oyatmaq; 2) (kiminsə) diqqəti yönəltmək (نَاطِي ۱); V نَبِيَّةٌ 1) oyanmaq, ayılmaq; مَاجِز. canlanmaq, hərəkətə gəlmək; 2) inkişaf etmək (اَغْلِ هَاقْقِندَا); 3) görmək, müşahidə etmək, sezmək, başa düşmək, dərk etmək (نَاطِي ۱); 4) özünə gəlmək, ayılmaq; ağılı başına yığmaq; VIII اِنْتَبَاهٌ 1) oyanmaq, ayılmaq; ayıq qalmaq, yatmamaq, yuxusuz qalmaq, sayıq olmaq; 2) diqqət yetirmək, fikir vermək (نَاطِي), görmək, müşahidə etmək, sezmək (نَاطِي ۱); başa düşmək, dərk etmək, anlamaq (نَاطِي ۱); 3) çəkinmək, özünü qorumaq, özünü gözləmək, ehtiyat etmək (نَادَان ۱); ehtiyatlı olmaq (نَادَا ۱) – اِنْتَبَاهٌ diqqət, fikir; ayıq-sayıqlıq; ehtiyatlılıq, ehtiyat; ~ diqqətlə; ~ ehtiyatsızlıq üzündən, diqqətsizlik üzündən; ~ عدم diqqətsizlik, etinasızlıq; ~ استرعى kiminsə diqqətini cəlb etmək, yönəltmək (نَاطِي ۱); ~ اِنْتَبَاهًا! sırada fərəğat durmaq; ~ وقف و قفة الـ fərəğat!

– نَبِيَّةٌ 1) oyanma, ayılma, oyanış; 2) göstərmə, göstəriş vermə, göstəriş; 3) eh-

tiyat etmə, çəkəndirmə, xəbərdarlıq; 4) qeyd, haşiyə (kitabda)

– مَتَبَيِّنَةٌ diqqətli; ayıq-sayıq; ehtiyatlı

– مَتَبَيِّنَةٌ 1. 1) oyadan, oyandıran, oyadıcı, ayıldıcı; 2) qaldıran, irəli sürən; 3) xəbərdarlıq edən; 2. هَامِصٌ ساعة zəngli saat

– مَتَبَيِّنَةٌ c. tib. fəaliyyəti artıran vasitələr

– مَتَبَيِّنَةٌ diqqətli, ayıq-sayıq

– نَبِيَّةٌ c. نَبِيَّةٌ 1) ziyalı, oxumuş, mədəni; təhsilli, təhsil almış, təhsil görmüş, elmlil; 2) ağıllı, zəkali; 3) məşhur, tanınmış; görkəmli

– نَبَاهَةٌ 1) əqli inkişafın yüksək səviyyəsi;

2) ziyalılıq, mədənilik; təhsillilik, elmlilik;

3) ad, şöhrət, məşhurluq

– نَبِيَّةٌ ziyalılıq, mədənilik; təhsillilik, elmlilik

– نَبِيَّةٌ 1) ziyalı, oxumuş, mədəni; ali təhsilli; 2) şanlı, şöhrətli, tanınmış, məşhur

– نَبِيَّةٌ c. نَبِيَّةٌ ziyalı, oxumuş, təhsilli, təhsil almış adam

I نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

– نَبِيَّةٌ 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (نَادَان ۱)

yaramayan, əl verməyən, əlverişli olmayan, münasib olmayan, yaraşmayan; 2) ədəbsiz, yaraşmaz, nalayiq; نالايق الفاظ نابية (adəb-siz) sözlər

– نَبُوُّ 1) uyğun gəlməmə, müvafiq olmama, uyğunsuzluq; yersizlik, münasibətsizlik; 2) narahatlıq; 3) uzaqlıq

– نَبَاً. نَبَاً (bax: həməç. نَبَاً = نَبُوُّ)

– نَبَوَاتٌ c. نَبَوَاتٌ 1) sıçrama, geri sıçrama, atılma, tullanma; qopma, düşmə, aralanma, ayrılma; 2) yanılma, nişanı vura bilməmə, hədəfə dəyməmə; məcaz. səhv, yanlış, xəta, diqqətsizlik; müvəffəqiyyətsizlik, boşa çıxma; 3) antipatiya (xoşa gəlməmə, nifrət); ~ القوس عن ... bəd. if. ... qarşı marağın itməsi

نَبَاً: نَبَوِيٌّ

نَبَاً: نَبِيٌّ

نَبَاً: نَبِيَّةٌ

I نَبَاً 1) çıxmaq, qabağa çıxmaq, irəli çıxmaq; çıxıntı əmələ gətirmək; görünmək, zahir olmaq; dik durmaq, vız durmaq; qabağa çıxmaq, qabarmaq, gərilmək

– نَبَاً 1) dik durmuş, qabağa çıxmış; 2) qabarıq, gərilmiş

– نَبَاً təpə, təpəcik

– نَبَاً 1) çıxıntı, çıxıq; 2) qabarıqlıq, qabarıq (yer); 3) şiş, ur, törəmə; çöküntü, kəf, ərp; zoğ (bitkidə)

I نَبَجَّ 1) olmaq, əmələ gəlmək, baş vermək (nə səbəbdən), alınmaq, meydana çıxmaq (nəyin nəticəsində); irəli gəlmək, doğmaq, ... nəticəsi olmaq, çıxmaq (nədən); 2) bala vermək, nəsil vermək (heyvanlarda); törəmək, artmaq; IV نَبَجَّ 1) vermək (məhsul); 2) bala vermək, nəsil artırmaq (heyvanlarda); törəmək, artmaq;

3) hazırlamaq, hasil etmək, istehsal etmək; 4) (hansısa) nəticə vermək, nəticələnmək; X نَبَجَّ bir nəticəyə (fikrə, qərara) gəlmək, nəticə çıxarmaq

– نَبَجَّ c. ات 1) fikir, qərar, rəy; 2) nəticə, xülasə, yekun

– نَبَجَّ istehsal, istehsal etmə; hasil etmə, hasil edilmə, məhsul, hasilat; نَبَجَّ آلات الـ yaxud istehsal alətləri; نَبَجَّ وسائل الـ istehsal vasitələri; نَبَجَّ علاقات (علائق) الـ istehsal münasibətləri; نَبَجَّ البضائعي الـ əmtəə istehsalı; نَبَجَّ تضخم الـ yaxud كثرة الـ yaxud افراط الـ istehsal; نَبَجَّ مستوى الـ istehsalın səviyyəsi; نَبَجَّ تكرر الـ istehsal; نَبَجَّ تكرر الانتاج البسيط الـ istehsal; نَبَجَّ تكرر الـ istehsalın geniş təkrar istehsal; نَبَجَّ تكاليف الـ maya dəyəri

– نَبَجَّ 1) məhsuldar, səmərəli; istehsal-edici (istehsal); نَبَجَّ القوى (القوات) الـ istehsaledici (məhsuldar) qüvvələr; 2) istehsal söz sif.; نَبَجَّ الطاقة الـ istehsal səviyyəsi; نَبَجَّ العلاقات الـ istehsal gücü; نَبَجَّ العلاقات الـ istehsal münasibətləri نَبَجَّ الاساليب الـ müasir (yeni) istehsal üsulları

– نَبَجَّ məhsuldarlıq, səmərəlilik; نَبَجَّ العمل ~ əmək məhsuldarlığı; نَبَجَّ التربة ~ məhsuldarlıq, münbitlik

– نَبَجَّ 1. istehsal edən; məhsuldar, səmərəli; istehsaledici; نَبَجَّ القوى (القوات) الـ istehsal-edici (məhsuldar) qüvvələr; 2. istehsalçı, istehsal edən

– نَبَجَّ 1. hazırlanmış, istehsal edilmiş; 2. məhsul; maddə

– نَبَجَّ c. istehsal məhsulları

- مَنُوحٌ 1. hazırlanmış, istehsal edilmiş; 2. məhsul; maddə
– مَنُوحَاتٌ c. مَنُوحَاتٌ
– نَاتِحٌ 1. 1) irəli gələn, doğan (*nə səbəbdən*), ... nəticəsi olan, alınan, meydana çıxan (*nəyin nəticəsində* عن); 2) istehsal edən; 2. 1) nəticə; 2) məhsul, məhsullar, hasilat; القطن ~ pambıq məhsulu; 3) dövlük, damazlıq (*erkək heyvan*)
– نَاتِحَةٌ c. نَاتِحَةٌ 1) bala, nəsilvermə (*heyvanlarda*); törəmə, artım, gənc nəsil; المواشى ~ buzovlar, cavan mal-qara, cavan heyvanlar; الخيل ~ dayçalar, qulanlar; 2) meyvə, bar, bəhər, nəticə, məhsul (*nəyinsə*); الارض ~ torpağın nemətləri; انفسهم ~ onların əməklərinin bəhrələri; 3) məhsul, məhsullar, hasilat, istehsal
– نَائِحٌ c. نَائِحَةٌ 1) nəticə, xülasə, yekun; 2) aqibət; نَائِحَةٌ nəyinsə nəticəsində; بآله bunun nəticəsində, buna görə, bu səbəbdən; bunun nəticəsində, buna görə, bu səbəbdən; نتائج مقدمات و نتائج *fəls.* mühakimələr və qərarlar; 3) riyaz. törəmə; 4) kalendar, təqvim; الجيب ~ cib təqvim
I نَتَحَّ (ə) نَتَحَّ , نَتَحَّ ayrılmaq, çıxmaq, ifraz olunmaq (*məs., tər haqqında*)
– نَتُوحٌ 1) ifrazat (*tər*); tib. eksudat; 2) c. نَتُوحٌ tər
I نَتَّرَ (u) نَتَّرَ 1) çıxartmaq, çəkib çıxartmaq, dartıb çıxartmaq, qoparmaq, çəkmək; 2) səpmək, səpələmək, dağıtmaq, tökmək, töküşdürmək (*bax: نَتَّرَ*); 3) *idm.* ağırlıq qaldırmaq; 4) atmaq, tullamaq, fırladıb atmaq; II نَتَّرَ səpmək, səpələmək, dağıtmaq, tökmək, töküşdürmək
– نِتْرَاتٌ *kim.* nitrat duzu; البوتاسيوم ~ kalium-nitrat duzu, kalium selitri; اليوتاسا ~ *yaxud*

- ~ الكلس *yaxud* ~ الجير *yaxud* ~ kalsium-nitrat duzu, kalsium selitri; الصوديوم ~ natrium-nitrat duzu, natrium selitri, Çili selitri; النشادر ~ ammoniyaklı selitr; الفضة ~ gümüş nitrat, lyapis, cəhənnəm daşı; الطفة ~ mahud gili
– نِتْرَاتِيٌّ nitrat duzuna aid olan; الطفل ~ mahud gili
نِتْرُوتُ غَلِيْبِيرِيْنٌ nitroqliserin
نِتْرُوتُوجِيْنٌ azot
نِتْرَاتٌ حَامِضٌ ~ *sif.*; نِتْرَاتِيٌّ azot turşusu, azot turşusu; ~ اوكسيدٌ azot oksidi
I نَتَشَّ (i) نَتَشَّ 1) çıxarmaq, çəkmək, hasil etmək, əldə etmək, almaq, götürmək, qoparmaq; yolmaq (*saçı*); 2) tutmaq, yapışmaq, götürmək; عَقَّةٌ ~ kimisə kötəkləmək, döymək; kimisə söymək; IV اَنْتَشَّ cücərmək, göyərmək, zoğ atmaq
– مَنَتَائِشٌ c. مَنَتَائِشٌ kiçik maşa, kəlbətin; pinset, maqqaş
– مَنُتُوشٌ 1. qapılmış; tutulmuş, yaxalanmış; 2. pulsuz
– نَتَشُّ cücərti, zoğ; *bot.* qələm
I نَتَّعَ (ə, u) نَتَّعَ axmaq (*məs., qan haqqında*), sızmaq, süzülmək, dammaq; şırnaqla axmaq, xəfif-xəfif axmaq, şırıltı ilə axmaq; نَتَّعَ (i) نَتَّعَ 1) qaldırmaq (*ağırlıq*); 2) aparmaq, götürmək, daşımaq; 3) xilas etmək, azad etmək, qurtarmaq
– نَتَّعَةٌ 1) qaldırma, qaldırılma; 2) xilas, xilas olma, nicat, qurtuluş; azad etmə, xilas etmə, qurtarma
I نَتَّفَعُ (i) نَتَّفَعُ yolmaq (*saç*), çıxartmaq, qırıp qopartmaq (*lələk, tük*); جلده وشق ثوبه ~ ... həsrətini çəkərək, saçını yolmaq və paltarını cırmaq; II نَتَّفَعُ = I

– مَنَائِفُ c. مَنَائِفُ küçük maşa, kəlbətin; pin-set, maqqaş

– مَنُوفٌ yolunmuş, yoluq, üst-başı tökül-müş, didik-didik edilmiş; الشعر ~ dan. qotur

– نَثْفٌ c. نَثْفٌ 1) çimdikləmə, çimdik gö-türmə, çimdik; 2) bir çimdik; 3) az miqdar, bir az, bir qədər; من الخطاب ~ nitqdən sitat

– نَثْفٌ yolunmuş, yoluq, üst-başı tökül-müş, didik-didik edilmiş

I نَثَقُ (i, u) نَثَقُ ürəyi bulanmaq, qusmaq, öyümək

– نَثَقٌ qusma, öyümə; qusuntu

I نَثْنُ (i) نَثْنُ pis iy vermək, iylənmək;

2) çürümək; irinləmək; نَثْنٌ = نُؤْنَةٌ (u) نَثْنٌ

II نَثْنُ 1) pis iy vermək, iylənmək; 2) çürü-mək; irinləmək; 3) çürütmək, çürüməyə (iy-lənməyə, qoxumaya) səbəb olmaq; IV نَثْنٌ

pis iyi olmaq, pis iy vermək, iylənmək

– نَثْنٌ pis, xoşagəlməz iyli (qoxulu), üfu-nətli

– مَنَنْ çürüyən, qoxuyan (meyit), irinlə-yən; çürük, qoxumuş, kiflənmiş

– نَثَانَةٌ 1) çürümə, iylənmə, qoxuma, kif-lənmə; 2) üfunət, pis, xoşagəlməz iy (qoxu)

– نَثَانَةٌ = نَثْنٌ

– نَثْنٌ 1) pis, xoşagəlməz iyli (qoxulu), üfu-nətli; 2) çürük, qoxumuş, kiflənmiş; 3) si-mic, xəsis, acgöz, tamahkar

– نَثَانَةٌ = نُؤْنَةٌ

نَثَانَةٌ = نُؤْنَةٌ

نَثَانَةٌ = نُؤْنَةٌ

I نَثُّ (ə/u) نَثُّ sürtmək, çəkmək (yaraya)

I نَثْرٌ (u) نَثْرٌ, نَثْرٌ 1) səpmək, səpələmək, dağıtmaq; töküşdürmək; yaymaq; البودرة ~ üstünə pudra səpmək (nəyin); الدراهم ~

üstünə pudra səpmək (nəyin); الدراهم ~ ذات اليمين وذات الشمال pulu sağa-sola xərc-ləmək (dağıtmaq); الوعود ~ vədlər etmək,

sözlər vermək; 2) örtmək, bürümək (nə ilə ə); nəsrə yazmaq; II نَثْرٌ səpmək, səpələmək, dağıtmaq; töküşdürmək; yaymaq; VI نَثْرٌ

1) dağılmaq, səpələnmək; pərən-pərən ol-maq, parçalanmaq, uçub dağılmaq, hissə-lərə ayrılmaq (bölmək); 2) dağınıq olmaq, seyrək olmaq, atılmış, dağıdılmış, səpələ-nmiş, tökülmiş halda olmaq; səliqəsiz dur-maq; 3) səpələnmək, səpilmək, örtülmək;

tökülmək (yarpaq haqqında); tökmək, yağ-maq (məs., qar); VIII نَثْرٌ dağılmaq, səpə-lənmək; pərən-pərən olmaq; X نَثْرٌ burnu

yaxalamaq (ona su alaraq)

– نَثْرٌ dağılma, dağıdılma; səpələnmə, səpələmə; yayma, yayılma; pərən-pərən salma (salınma); saçma

– نَثْرٌ = نَثْرٌ

– نَثْرٌ səpilmiş, səpələnmiş; dağılmış, dağıdılmış; tökülmiş, töküşdürülmüş

– نَثْرٌ 1) xəbər, şeyiə yayan; 2) meyvələri tökülən palmanın adı; 3) şrapnel (içi xırda güllələrlə doldurulmuş top gülləsi – İraq)

– نَثْرٌ 1. 1) səpilmiş, səpələnmiş; dağıl-mış, dağıdılmış; tökülmiş, töküşdürülmüş;

2) nəsrə yazılmış; نَثْرٌ مَنَسْرٌ mənsur şeyir, nəsrə yazılmış şeyir; نَثْرٌ مَنَسْرٌ mənsur şeyirlər, nəsrə yazılmış şeyirlər; 2. 1) nəsr; نَثْرٌ مَنَسْرٌ qafiyəli nəsr; 2) topl., bot. şəbbü (çiçəyi); həməç. نَثْرٌ ~ şəbbü (gülü)

– نَثْرٌ nasir, nəsrə yazan

– نَثْرٌ atılmış, dağıdılmış qalıqlar, qırıqlar, parçalar; səpələnmiş qırıntılar

– نَثْرٌ 1) bayram və şənliklərdə dağıdılan konfetlər, sikkələr və s.; 2) konfetti (ziyafət-lərdə, maskaradlarda adamların bir-birinin başına səpdikləri əlvan kağız pələklər)

– نَثْرٌ 1) bayram və şənliklərdə dağıdılan konfetlər, sikkələr və s.; 2) konfetti (ziyafət-lərdə, maskaradlarda adamların bir-birinin başına səpdikləri əlvan kağız pələklər)

– نَثْرٌ 1) bayram və şənliklərdə dağıdılan konfetlər, sikkələr və s.; 2) konfetti (ziyafət-lərdə, maskaradlarda adamların bir-birinin başına səpdikləri əlvan kağız pələklər)

– نَثْرٌ 1) bayram və şənliklərdə dağıdılan konfetlər, sikkələr və s.; 2) konfetti (ziyafət-lərdə, maskaradlarda adamların bir-birinin başına səpdikləri əlvan kağız pələklər)

– نَثْرٌ 1) bayram və şənliklərdə dağıdılan konfetlər, sikkələr və s.; 2) konfetti (ziyafət-lərdə, maskaradlarda adamların bir-birinin başına səpdikləri əlvan kağız pələklər)

– نَثْرٌ 1) bayram və şənliklərdə dağıdılan konfetlər, sikkələr və s.; 2) konfetti (ziyafət-lərdə, maskaradlarda adamların bir-birinin başına səpdikləri əlvan kağız pələklər)

– نَثْرٌ 1) bayram və şənliklərdə dağıdılan konfetlər, sikkələr və s.; 2) konfetti (ziyafət-lərdə, maskaradlarda adamların bir-birinin başına səpdikləri əlvan kağız pələklər)

– نُتَارَةٌ 1) yığıntı, töküntü; 2) qalıqlar, artıqlar, qırıntılar

– النَّثْرُ 1) səpmə, tökmə; 2) nəsr; النَّثْرُ bədii nəsr

– النَّثْرُ 1) nəslə yazılmış, mənsur; قَصِيدَةٌ مَنَسُورَةٌ mənsur şeir, nəslə yazılmış şeir; 2) kiçik, balaca, cüzi; əhəmiyyətsiz, xırda; المَصَارِيفُ (المَصْرُوفَاتُ) cüzi xərclər

– النَّثْرَاتُ c. müxtəlif şeylər, hər cür xırda-lıqlar

– النَّثْرُ 1. səpilmiş, səpələnmiş; dağılmış, dağıdılmış; tökülmüş, töküşdürülmüş; 2. qrup, dəstə

I نَتَّلَ (i) تَمِيزْلَمَ (quyunu)

I نَجَبٌ (u) نَجَابَةٌ 1) adlı-sanlı, tanınmış ailə-dən (nəsildən) olmaq; alicənab, əsilli, nə-cabətli, əsilzadə olmaq; 2) yaxşı cinsdən olmaq; 3) üstün olmaq; çox yaxşı, gözəl olmaq; IV أُنَجَّبُ doğmaq; yaratmaq, törətmək; doğurmaq, səbəb olmaq, əmələ gətirmək; hazırlamaq, istehsal etmək, vermək (mas., məhsul); ~ منها كثيرا من الاولاد ~ onun (k.) ondan (q.) çox uşağı vardı; VIII اِسْتَجَبَ seçmək, ayırmaq, seçim etmək; X اِسْتَجَبَ = VIII

– اِسْتَجَبَ seçmə, seçilmə

– اِسْتَجَابَ doğma, doğulma, doğuluş, törəmə, törətmə

– اِسْتَجَابَ çapar, qasid (itiyərişli, itigedən də-vədə)

– نَجَابَةٌ 1) alicənablıq, nəciblik, əsillilik, zadəganlıq, kübarlıq, nəcabət; 2) qabiliyyət, istedad; شِدَّةُ اَلْاِسْتِدَادِ istedadlılıq, qabiliyyət

– نَجَبٌ , نَجَبَةٌ adlı-sanlı, tanınmış ailədən (nəsildən) olan; nəcib, alicənab, əsilli, nə-cabətli, əsilzadə

– اُنْجَابٌ , نَجَبَاءٌ , نَجَبٌ c. نَجِيبٌ adlı-sanlı, tanınmış ailədən (nəsildən) olan; nəcib, alicənab; 2) cins; əsil-nəcabətli; 3) qabiliyyətli, istedadlı, bacarıqlı, zəhinli, ağıllı

– نَجِيبَةٌ c. نَجَائِبُ cins at; cins dəvə

I نَجَّحَ (ə) نَجَّحَ müvəffəq olmaq, müvəffə-qiyət qazanmaq, irəliləmək, müyəssər olmaq; baş tutmaq, müvəffəqiyyətlə başa gəlmək (iş haqqında); II نَجَّحَ müvəffəqiyyətlə səbəb olmaq, uğur gətirmək; IV اُنْجَحَ = II

– نَجَّحَ müvəffəqiyyətli, uğurlu; ~ في كل شيء hər işdə uğurlu olan

– نَجَّحَ c. اُنْجَحَ , اُنْجَحَ müvəffəqiyyət, irəliləmə, uğur; ~ عدم müvəffəqiyyətsizlik, uğursuzluq, iflas; ... أحرز ما في... nədəsə müvəffəqiyyət qazanmaq; حَالِفُهُ alicənab müvəffəqiyyət onu müşayiət edir; لَقِيَ نَجَاحًا müvəffəqiyyət qazanmaq, uğurla üzləşmək, uğur ona qismət oldu

– نَجَّحَ müvəffəqiyyət

– نَجَّحَ 1) müvəffəqiyyətli, uğurlu; 2) ağıllı, ağılabatan, məntiqə uyğun, mənalı, yaxşı (mas., məsləhət və s.)

I نَجَّدَ (u) نَجَّدَ kömək etmək, yardım etmək, əl tutmaq, köməklik göstərmək; 2) مَاحَ tərilmək; نَجَّدَ (ə) تَاحَ tərilmək; II نَجَّدَ 1) zədələmək; yırtmaq, dağıtmaq; üz vurmaq, üz çəkmək (mebelə); 2) döşəyin içini doldurmaq; 3) darımaq (pambığı); III نَجَّدَ kömək etmək, yardım etmək, köməklik göstərmək; himayə etmək, havadarlıq etmək; IV اُنْجَدَ 1) kömək etmək, yardım etmək, köməklik göstərmək; 2) Nəcdə getmək (yola düşmək); V تَنَجَّدَ 1) yırtılmaq, dağılmaq, tökülmək; çırılmaq; üzlük vurulmaq, üzlük çəkilmək (mebel haqqında);

2) daranmaq (*pambıq haqqında*); X استنجدَ
1) kömək (*yardım*) istəmək; köməyə çağırmaq (*təs. h. kimi yaxud* ↓); 2) kiminsə köməyindən istifadə etmək, faydalanmaq, kömək üçün müraciət etmək (*kimin-nəyin* ↓); 3) daha cürətli (*cəsarətli, ürəkli*) olmaq, cürətlənmək, ürəklənmək, özünü sərbəst aparmaq (*kiməsə qarşı* علی)

– نجدَ kömək (*yardım*) göstərmə (*göstə-rilmə*)

– مُنْجِدٌ 1. kömək edən, yardım edən; 2. 1) köməkçi, yardımçı; müavin; 2) dərs vəsaiti; الطالب في الرياضيات ~ riyaziyyata dair vəsait; العلوم والادب والعلوم el-Müncid (*ərəb dili lüğəti*)

– مُنْجِدٌ üzçəkən (*mebelə üz çəkən usta*), pərdəçi; döşəkçi, döşək hazırlayan usta

– مُنْجِدَةٌ c. مُنْجِدٌ toxuc. daraq, karda (*yun, kətan, pambıq və s. daramaq üçün fırça*)

– مُنْجِدٌ = نَجَادٌ

– نَجَادٌ asqı qayıışı, çiyin qayıışı; aşırma qayıışı (*qılınç üçün*); البندقية ~ tüfəngin kəməri; ~ طوليل *bəd. if. hündürboylu*

– مُنْجِدَةٌ üzçəkən peşəsi

– نَجْدٌ tər

– نَجْدٌ c. نَجَادٌ, نَجَادٌ yaylaq; yüksəklik, təpəlik, təpə

– نَجْدَةٌ c. نَجْدَاتٌ 1) kömək, yardım, dəstək; kiminsə köməyinə tələsmək; ~ الى yardım polisi (*vətəndaşlara yardım göstərən yol polisi*); ~ ! köməyə gəlin! kömək edin!; 2) *hərb. (hərbi)* kömək, yardım, əlavə qoşun; 3) qoçaqlıq, igidlik, cəsurluq, mərdlik, şücaət, cəsarət

– نَجْدِيٌّ 1. Nəcd söz. *sif.*; 2. Nəcd sakini

– نَجْوُدٌ ceyran və dəvə sürüsünün başçısı

I نَجْدٌ (u) نَجْدٌ 1) dişləmək, qapmaq; 2) tənqə gətirmək, usandırmaq, bezdirmək, cana gətirmək

– مُنْجِدٌ (*خُلْدٌ söz.c.*) köstəbəklər (*kor siçan*)

– نَجْدٌ c. نَوَاجِدٌ 1) azı dişi; 2) ağıl dişi; ضحك

var səsi ilə gülmək; qəhqəhə çəkib gülmək; على نَجْدِيَّه yaşa dolmaq, həddi-bülüğa, yetkin yaşa çatmaq; نَجْدٌ على ~ *bəd. if. bədbəxtliklərə səbirlə dözmək (tab gətirmək)*; ابديت الحرب *bəd. if. müharibə dəhşətli idi*; له أبدى له *bəd. if. kiməsə düşməncəsinə münasibət bəsləmək (göstərmək)*

I نَجْرٌ (u) نَجْرٌ yonmaq, rəndələmək (*ağacı*); II نَجْرٌ dülgərlik etmək, xarratlıq etmək, ağacdən hazırlamaq

– نَجْرٌ c. أَنْجَرَةٌ, أَنْجَرٌ lövbər, ləngər

– نَجْرٌ c. مَنَاجِرٌ rəndə

– مَنَاجِرَةٌ c. مَنَاجِرٌ xarratxana

– مَنَاجِرٌ 1. rəndələnmiş, yonulub hamarlanmış; 2. 1) tikintinin taxtadan olan hissələri; taxta örtük; 2) *tex. şkiiv (intiqaal qayıışı) hərəkətə gətirən çarx*, blok (*qalın, gödək tir*)

– نَجْرٌ əsil, mənşə; təbiət, xasiyyət

– نَجْرٌ *həmç.* ~ العمارات ~ dülgər; *həmç.*

~ الاثاثات xarrat; ~ تَرْجَةٌ dülgər, çilingər dəzgahı; باب ~ مَخْلَعٌ *məsəl. papaqçının papağı yırtıq olar (hərfl. dülgərin qapısı lax-layar)*

– نَجْرَةٌ ikidəstəli rəndə; talaşa, yonqar; rəndələmə, yonma prosesində yaranan ağac tozu

– نَجْرَةٌ dülgər, xarrat peşəsi

– نَجْرٌ 1) yonma, yonulma; rəndələmə, rəndələnmə; 2) çox isti hava, qaynar

– نَجِيرَةٌ c. نَجَائِرُ çardağ; örtü, dam

نَجْرُو bot. kalış (*dariyaoxşar dənli bitki*)

I نَجَرَ (نَجْر) (u) qurtarmaq, bitirmək, tamamlamaq, başa çatdırmaq; yerinə yetirmək, icra etmək, əməl etmək, həyata keçirmək; نَجَرَ (ə) نَجْرَ qurtarmaq, bitmək, tamam olmaq, başa çatmaq; həyata keçmək, yerinə yetmək; II نَجَرَ qurtarmaq, bitirmək, tamamlamaq, başa çatdırmaq; yerinə yetirmək, icra etmək, həyata keçirmək; III نَجَرَ vuruşmaq, döyüşmək, mübarizə etmək; IV نَجَرَ 1) qurtarmaq, bitirmək, tamamlamaq, başa çatdırmaq; yerinə yetirmək, icra etmək, həyata keçirmək; hazırlamaq, istehsal etmək; 2) yerinə yetirmək, həyata keçirmək, əməl etmək (*verilən vədə, sözə*); ~ الحُرِّ ما وعد ~ *Ata. sözü* mərd adam verdiyi sözə əməl edir; 3) işini bitirmək, öldürmək (*kimi*); V نَجَرَ 1) icrasına nail olmaq, müvəffəq olmaq; 2) yerinə yetirilmək, icra edilmək, həyata keçirilmək; X نَجَرَ 1) icrasına nail olmaq, müvəffəq olmaq; 2) nəyisə qurtarmağı (*başa çatdırmağı*) xahiş etmək, istəmək

– نَجَارٌ¹ tamamlanmış (*icra edilmiş*), yerinə yetirilmiş, həyata keçirilmiş; icra etmə, qurtarma, tamamlama, başa çatdırma

– نَجَارَاتٌ c. نَجَارَاتٌ nailiyyət, müvəffəqiyyət, uğur; istila etmə (*edilmə*)

– نَجَارٌ döyüş, vuruş, savaşı, mübarizə

– نَجَارٌ = مَنَاجِرَةٌ

– نَجَارَاتٌ c. nailiyyətlər, müvəffəqiyyətlər; əldə edilənlər

– نَجَارٌ 1) baş vermiş, qurtarmış, başa çatmış, tamamlanmış; hazır; 2) təcili (*ödəmə*) (*ödəniş*) haqqında

– نَجَارٌ icra etmə (*edilmə*), əməl etmə (*edilmə*), yerinə yetirmə (*yetirilmə*), həyata keçirmə (*keçirilmə*); qurtarma, tamamlama, başa çatdırma

I نَجَسٌ çirkli, natəmiz, murdar olmaq; murdarlanmaq; نَجَسٌ (u) نَجَاسَةٌ = نَجَسٌ; II نَجَسٌ çirkəndirmək, murdarlamaq; ləkələmək, təhqir etmək; V نَجَسٌ çirkli, natəmiz, murdar olmaq; təhqir edilmək; X نَجَسٌ natəmiz, murdar, təhqir edilmiş hesab etmək; نَجَسٌ təhqir olunduq, murdarlandıq

– نَجَسٌ murdarlama, murdarlanma; təhqir etmə, təhqir edilmə, ləkələmə, ləkələnmə

– نَجَاسَةٌ nəcis, natəmizlik, çirklilik; rəzalət, pislik, murdar hərəkət, təhqir

– نَجَاسَةٌ = نَجَاسٌ c. نَجَسٌ

– نَجَسٌ 1) çirkli, natəmiz, murdarlanmış; ləkələnmiş, təhqir edilmiş; 2) pis; yaramaz (*adam*); ağır təbiətli; ~ دَاءٌ müalicəolunmaz (*müalicəsi olmayan*) xəstəlik

– نَجَسٌ çirkli, natəmiz, murdar; ~ دَاءٌ müalicəolunmaz (*müalicəsi olmayan*) xəstəlik

I نَجَشٌ (u) نَجَشٌ 1) yuvasından qaçırmaq (*quşu*); gəmişdirmək, narahat etmək (*heyvanı*); 2) qızıqdırmaq, təhrik etmək, sövq etmək; qovmaq, tələsdirmək; 3) (*qiyməti*) qaldırmaq

– نَجَشٌ rant; haşiyə, kənar, köbə (*çəkmədə*)

– نَجَشِيٌّ nequs (*Həbəşistan kralının titulu*)

I نَجَعٌ (ə) نَجَعٌ yararlı, xeyirli, faydalı olmaq; yaxşı təsirə malik olmaq (*dərman haqqında*); ~ إلى الرشاد ağıllandırmaq, başına ağıl qoymaq; نَجَعٌ² (ə) نَجَعٌ axtarmaq (*otlaq*); II نَجَعٌ = I¹; IV نَجَعٌ = I; V نَجَعٌ axtarmaq (*nə isə*); VIII نَجَعٌ 1) torpaqlar, otlaqlar, (*məskunlaşmaq üçün*) yeni yerlər

axtarmaq; اقصى الارض ~ dünyanın o başına getmək (*uzaqlara getmək; yeni yaşayış yeri axtarmaq*); 2) kömək (*yardım*) üçün müraçit etmək; X استنجع ön yaxşısını axtarmaq

– أنجعُ ön müalicəvi, ön xeyirli (*yararlı, faydalı*)

– ات مُتَجَعٌ c. 1) axtarılan otlaq; 2) istirahət yeri; صحى ~ istirahət evi, sanatoriya

– مَتَجَعٌ c. مَتَجَعٌ tapılmış zəngin otlaq
– نَجَعٌ xeyirli, yararlı, faydalı; müalicəvi, şəfaverici; yaxşı təsir göstərən, yaxşı təsirə malik olan (*dərman haqqında*)

– نَجَاعَةٌ 1) təsir, təsir qüvvəsi, şəfavericilik, müalicəvi əhəmiyyət; ~ xeyirli, faydalı, səmərəli; 2) müvəffəqiyyətlik, müvəffəqiyyət; ~ müvəffəqiyyətlə (*Şimali Afrikada*)

– نَجْعٌ c. نُجُوعٌ qəsəbə, kiçik kənd
– نُجُوعَةٌ 1) zəngin otlaq axtarışları; 2) məcaz.

ümid yeri
– نُجُوعٌ 1. faydalı, yararlı, xeyirli, müalicəvi; 2. yem (*dəvələr üçün, yarpaq, su və undan hazırlanır*)

– نُجُوعٌ qan
I نَجَفَ (u) نَجَفَ yonmaq (*oxu*)

– نَجَفٌ c. 1) qabarıq; təpə; 2) bənd
– نَجَفٌ toplu çilçıraq; درّ الـ dağ bül-luru

– نَجْفَةٌ c. ات – çilçıraq, lüstr

I نَجَلٌ (u) نَجَلٌ dünyaya gətirmək, doğmaq (*oğul*); نَجَلٌ (ə) نَجَلٌ böyük gözəl gözləri olmaq; نَجَلٌ الارض torpağı şumlamaq

– نَجَلٌ q. نَجَلَةٌ c. نَجَلٌ böyük gözəl gözləri olan; سَدَدٌ (وَجْهٌ) نَجَلَةٌ ölümçül zərbə; ... ضربة نجالء فى... ölümçül zərbə endirmək

– نَجَلٌ bax: əlifba sırası ilə

– مَطْرَقَةٌ c. مَنَاجِلٌ dəryaz, kərənti, oraq; مطرقة ~ oraq və çəkic; سَنَ الـ arıquşu; ~ ابو qaraleylək

– مَنَاجِلَةٌ c. ات – tex. məngənə
– نَجَلٌ c. نَجَالٌ oğul, övlad, nəsil, nəvə-nəticə

– نَجَلٌ gözlərin gözəlliyi
– نَجَلَوِيٌّ böyük gözəl gözləri olan (*birisi*)

– نَجِيلٌ bot. 1) sürünən ayırıq (*yemlik dənli bitki*); 2) adi tarlaotu, çölbuğdası

نَجَلَزَ ingilisləşdirmək, ingilissayağı etmək; نَجَلَزَ ingilisləşdirilmək, ingilissayağı edil-mək

I نَجَمٌ (u) 1) baş vermək, meydana gəlmək, törəmək, əmələ gəlmək, görünmək, çıxmaq (*ulduzlar haqqında*); irəli gəlmək, doğmaq, ...nəticəsi olmaq, çıxmaq (*nədən, nəyin nəticəsində* عن); 2) hissə-hissə ödəmək (*vermək*); الدين ~ borcu hissə-hissə ödəmək; نَجَمٌ (u) 2) münəccimlik etmək; II نَجَمٌ 1) münəccimlik etmək, astrologiya ilə məşğul olmaq; gələcəkdən xəbər vermək; 2) hissə-hissə ödəmək, vermək (*borcu*); ödənişi hissə-hissə ödəmək üçün möhlət vermək; V نَجَمَ münəccimlik etmək, astrologiya ilə məşğul olmaq

– نَجْمِيٌّ münəccimlik; علم الـ astrologiya
– مَنَاجِمٌ c. 1) əsil, mənşə, mənbə, mə-xəz; 2) mədən, qazma, saxta; ~ عامل saxtaçı, qazmaçı, mədən fəhləsi; مناجم الحديد dəmir mədənləri; مناجم الفحم kömür mədənləri

– مَنَاجِمٌ c. مَنَاجِمٌ tərəzi qolu
– نَجْمٌ astroloq, münəccim; لا ادري ولا الـ

باد. if. mən bilmirəm və heç kim də bilmir

– نَجَامٌ astroloq

– 1) *hissə-hissə (möhlətlə)* ödəmə; 2) *c. نجوم* növbəti ödəmə; *möhlətlə* – 1) *ot; 2) kol, kolluq* – 2) *نَجْمٌ* *c. أَنْجَمٌ* 1) *ot; 2) kol, kolluq* – 3) *نَجْمٌ* *c. نُجُومٌ* 1) *ulduz, göy cismi; 2) بَدَنب* ~ *kometa (quyruqlu ulduz); 3) النجوم الثوابت* hərəkətsiz (*sabit*) ulduzlar; *النجوم الخسّ* planetlər; *النجوم astr.* Pleyadalar; *علم النجوم* astronomiya; *نحو النجوم* göylərə kimi; *هَادٍ* ~ *yolgöstərən ulduz; 4) عِبَادَةُ النجوم* ulduzlara sitayiş etmə; *أَفَلٌ* *məcaz.* onun ulduzu söndü; *اللامع* ~ *parlaq ulduz olmaq; 5) الفَنّ العَرَبِيّ* ərəb incəsənətinin ulduzları (*məşhur simaları*); *وَسَامِ نَجْمَةٍ* Şərəf ulduzu ordeni (*MƏR*); *أَرَاهُ النجوم* *masəl.* kiməsə yerini göstərmək, kiminsə dərşini vermək (*hərf. işıqlı günorta vaxtı kiməsə ulduzları göstərmək*); 2) *ulduz falı, ulduzların cədvəli; 3) gövdəsi olmayan bitkilər* – 1) *نَجْمَةٌ* ulduz, kiçik ulduz, ulduzcuq; *القُطْبِيَّةُ* ~ *dan ulduzu, Venera (Zöhrə ulduzu); 2) المساء* ~ gecə ulduzu, Venera (*Zöhrə ulduzu*); *السِينَمَا* ~ kino ulduzu; 3) *gövdəsi olmayan bitki; 4) erkən, erkən vaxtdan, səhər tezdən, sübh tezdən, dan yeri ağarmamış (sökülməmiş)* – 5) *نَجْمِيٌّ* ulduza, ulduzlara aid olan, ulduzlu; *أَسْتْر. سنة* *astr.* ulduz ili; ~ *سَبَاقٌ idm.* ulduz yarışması – 6) *نَجِيمٌ bot.* cücərti, zoğ, qələm – 7) *نَجِيمَةٌ c.* 1) kiçik ulduz, ulduzcuq; 2) *astr.* asteroid, kiçik planet – 8) *نَجَا* 1) *نَجَا* *(u)* xilas olmaq, canını qurtarmaq, nicat tapmaq, qurtulmaq (*nədən*); çəkinmək, qaçınmaq, özünü göz-

~ *ləmək, uzaqlaşmaq (nədən)*; *من الموت* ~ *ölümdən möcüzə ilə xilas olmaq; 2) نَجَا* *(u)* inanmaq, etibar etmək, danışmaq (*sirri*); II *نَجَى* xilas etmək, qurtarmaq, azad etmək (*nədən*); III *نَجَى* 1) gizlicə söyləmək, yavaşca demək, pıçıldamaq (*ürək haqqında – nəyi*); 2) sirr olaraq (*gizlicə, xəlvətcə*) soruşmaq (*kimdən*); məsləhətləşmək; səmimi söhbət etmək, ürəyini boşaltmaq (*kiməsə*); 3) gizli söhbət etmək, əlaqə saxlamaq; 4) pıçıldamaq (*məs., duaları*); ~ *xəyala dalmaq, ürəyində (öz-özünə) fikirləşmək; IV نَجَى* xilas etmək, qurtarmaq, azad etmək; VI *تَنَجَّى* 1) səmimi söhbət etmək, ürəyini boşaltmaq; 2) gizli danışmaq, söhbət etmək; gizli saxlamaq (*fikrini, işini*); pıçıldaşmaq; X *إِسْتَجَى* 1) yumaq, yuyunmaq, yuyulub təmizlənmək; 2) xilas olmaq, azad olmaq, qurtulmaq – 3) *تَنَجَّى* xilas, xilas olma, nicat, qurtuluş; azad etmə, xilas etmə, qurtulma – 4) *مُنَاجَاةٌ* gizli söhbət; gizli iclas (*müşavirə*); ~ *arواح* ~ ruhların çağırılması, spiritizm; ~ *الانسان لنفسه* öz-özünə danışma, söhbət; 2) söhbət (*radioda*) – 3) *مُنَجِّةٌ q.* xilaskar, qurtarıcı – 4) *مُنَجَّاةٌ* 1) xilas, xilas olma, nicat, qurtuluş; azad etmə, xilas etmə, qurtulma; 2) *مَنَاجٍ* təhlükəsiz yer, sığınacaq; ... *هو بـ من* ... dan, -dən azaddır – 3) *مَنَاجٍ c.* 1) sığınacaq; xilasedici, təhlükəsiz yer; ~ *من ...* təhlükəsiz yerdə olmaq (*tapılmaq*); ... *كان بـ عن* nədənsə zərər çəkməmək; 2) hündür yer, təpəlik; yüksəklik, ucalıq

– نَجَاةٌ *c.* نَجِيَّةٌ *q.* نَجَاحٌ – xilas olmuş, nicat tapmış; xilas edilmiş, qurtarılmış

– نَجَاءٌ xilas etmə, qurtarma; xilas, nicat, qurtuluş

– نَجَاةٌ 1) xilas, xilas olma, nicat, qurtuluş; azad etmə, xilas etmə, qurtulma; ~ حَبْلٌ xilas etmə kəndiri; ~ طَوْقٌ xilas etmə kəməri; 2) toxunulmazlıq, bütövlük, tamlıq, vəhdət

– نَجْوَى *c.* نَجْوَى eksperimentlər (*elmi təcrübələr, sınaqlar*)

– نَجْوَةٌ *c.* نَجَاءٌ hündür yer, yüksəklik, təpə, yayla; هذا إنا في ~ من كل هذا *bəd. if.* bu bizim başımıza gələ bilməz, bizə üz verə bilməz; biz belə işlərdən uzağıq; ... من ~ *bəd. if.* o, ...dan (*dən*) uzaqdır, kənardadır

– نَجْوَى *c.* نَجْوَى 1) gizli dua; 2) gizli söhbət; gizli iclas (*müşavirə*); danışaraq öz-özünə fikirləşmə (*düşünmə*); 3) sirr; məxfi iş, gizli iş

– نَجِيٌّ *c.* 1) ən yaxın dost; 2) yaxın adam, sırdaş, vəkil edilmiş şəxs (*müvəkkil*)

– نَجِيٌّ *c.* 2) نَجِيٌّ sirr; məxfi iş, gizli iş

I نَحَبٌ (*a*) نَحِيْبٌ, نَحَبٌ bərkdən, acı-acı ağlamaq, hönkür-hönkür ağlamaq; VIII اِنْتَحَبَ hönkür-hönkür ağlamaq

– نَحَبٌ 1) hönkür-hönkür ağlama; hönkürtü, fəryad

– نَحَبٌ 2) müddət, vaxt, dövr; 2) vəd, and, söz vermə; 3) ölüm, vəfat, əcəl; قَضَى ~ a) vədinə əməl etmək, sözünün üstündə durmaq; b) ölmək, vəfat etmək, keçinmək

– نَحِيْبٌ hönkür-hönkür ağlama; hönkürtü, fəryad

I نَحَتٌ (*i, u*) نَحَتٌ 1) yonmaq (*daşı*), həkk etmək, oymaq, qazmaq (*çökək, çuxur, oyuc*); heykəl düzəltmək, heykəltəraşlıq etmək,

heykəl tökmək; ~ تماثالا ~ abidə yonmaq; كلمة ~ *qram.* yeni söz düzəltmək; 2) dərmək, qoparmaq (*qarğıdalı*); ~ بلسانه kiminsə dalaınca danışmaq (*qeybətini etmək*), kimisə pisləmək

– مَنَحَتٌ *c.* مَنَاحَتٌ heykəltəraş qələmi

– مَنَحَتٌ yonulmuş; qazılmış, həkk olunmuş; *qram.* yenidən düzəlmiş (*söz haqqında*)

– مَنَحَوْتٌ *c.* ات – heykəl

– نَحَاتٌ 1) daşyonan; 2) heykəltəraş

– نَحَاتَةٌ qəlpələr, qırıntılar, parçalar; kəsiklər, tikələr

– نَحَاتَةٌ daşyonan, heykəltəraş sənəti

– نَحَتٌ oyma, qazma, həkk etmə, yonma; heykəltəraşlıq; الكلام ~ *qram.* sözdüzəltmə

– نَحِيْبٌ yonulmuş; kəsilmiş; qazılmış, həkk olunmuş

I نَحَرَ (*a*) نَحَرَ kəsmək, doğramaq, yarmaq; sındırmaq, qırmaq; ucu şiş silahla öldürmək (*heyvan*), kəsmək (*heyvan*); VI تَنَحَّرَ

1) bir-birinin ətinə yemək (*bir-birini incitmək*); 2) mübarizə aparmaq; bir-birilə toqquşmaq; düşmənçilik etmək, ədavət bəsləmək (*hansı səbəbdən*); VIII اِنْتَحَرَ özünü öldürmək, intihar etmək, özünə qəsd etmək

– اِنْتِحَارٌ *c.* ات – özünü öldürmə, intihar; ~ ياباني xarakiri (*yapon samurayları arasında qarnını xəncərlə yırtaraq özünü öldürmə adəti*)

– اِنْتِحَارِيٌّ təhlükəli, xətərli, fəlakətli, qorxulu (*özü üçün*)

– تَنَحَّرٌ mübarizə; qarşıdurma; antaqonizm (*barışmaz ziddiyyət*); ~ الاحزاب ~ partiyaların mübarizəsi; الحياة ~ *qram.* həyat (*yaşamaq*)

– مَنَحَرٌ özünü öldürən, intihar edən

– مَنَحْرٌ c. مَنَاحِرٌ boğaz, boyun (*heyvanı öldürən (kəsən) zaman zərbənin vurulduğu yer*)

– مَنَحْرٌ 1) kəsilmiş (*heyvan*), öldürülmüş (*ucu şiş silahla*); 2) acıqlı, hirsli; qıcıqlandırılmış

– نَحْرٌ¹ kəsmə (*kəsilmə*), doğrama (*doğranma*), yarma (*yarılma*); öldürmə, kəsmə (*heyvanı*); ~ عید qurban bayramı (*zülhiccənin 10-cu günü*)

– نَحْرٌ² c. نُحُورٌ 1) boğaz, boyun; köks, sinə; 2) başlanğıc, əvvəl; 3) *memar. qaltel (naxış rəndəsi; haşiyə)*, novça, novcuq; ~ إرتد هذه على ~ bu onun özünə qarşı çevrildi; ~ رد كیده على ~ kimisə onun öz silahı ilə vurmaq

– نَحْرٌ bilikli, görkəmli (*alimin epiteti*)

– نَحْرٌ = نَحْرِيرٌ c. نَحْرِيرٌ

– نَحْرٌ kəsilmiş, öldürülmüş (*ucu şiş silahla*)

I نَحْرٌ (a) نَحْرٌ xırdalamaq, parçalamaq, doğramaq; döymək, əzmək

– مَنَاحِرٌ c. مَنَاحِرٌ həvəngdəstə, toxmaq

– نَحْرٌ c. نَحْرٌ təbiət, xarakter, xasiyyət; ~ طيب xoşxasiyyət, xeyirxah; ~ كريم ali-cənab, nəcabətli

I نَحْسٌ (a) نَحْسٌ yaxud نَحَاسَةٌ (u) نَحْسٌ bədbəxt, uğursuz, başıbəlalı olmaq; نَحْسٌ (u) نَحْسٌ bədbəxtlik, uğursuzluq gətirmək; II نَحْسٌ 1) üstünü mislə örtmək; 2) bərkimək, möhkəmlənmək

– نَحْسٌ ~ مخلوق ən bədbəxt, ən uğursuz; ~ على وجه الارض bu, yer üzündəki ən bədbəxt məxluqdur (*insandır*)

– نَحْسٌ mislə örtülmə, mis örtük

– نَحْسٌ c. uğursuzluq gətirən əşyalar

– نَحْسٌ mislə örtülmüş

– مَنَحْرٌ c. مَنَاحِرٌ bədbəxt, uğursuz, başıbəlalı; الطالع ~ talesiz, bədbəxt

– نَحْسٌ misgər

– نَحْسٌ 1) mis; ~ الاصفر bürünc; latun; ~ الاحمر saf mis; 2) təbiət, xasiyyət

– نَحْسٌ misgər peşəsi

– نَحْسٌ 1) mis pul; 2) mis boru

– نَحْسٌ 1) mis söz. *sif.*; ~ الآلات الموس. mis çalğı alətləri; 2) mis rəngli

– نَحْسٌ c. نَحَاسَةٌ *tar.* Nəhhas paşanın ardıcılı, tərəfdarı, məsləkdaşı

– نَحْسٌ c. نُحُورٌ uğursuzluq, bədbəxtlik, fəlakət, müsibət, bədbəxt hadisə; ~ عجز pis, qəlbiqara, mərdimazar bir qarı

– نَحْسٌ², نَحْسٌ uğursuz, bədbəxt, başıbəlalı, bəxtiqara; ~ يوم uğursuz gün

– نَحْسٌ uğursuzluq, bədbəxtlik, fəlakət, müsibət, bədbəxt hadisə

I نَحْفٌ (u) نَحَافَةٌ arıq, zəif, taqətsiz olmaq; IV اُنْحَفَ arıqlatmaq, zəiflətmək, əldən salmaq, taqətdən salmaq

– مَنَحْرٌ arıq, sısqa

– نَحَافَةٌ arıqlıq, sısqalıq, zəiflik, taqətsizlik, yorğunluq, üzgünlük; ~ القوام boy-buxunluluq, qədd-qamətlik, qamət

– نَحْفٌ arıqlıq

– نَحْفٌ c. نَحَافَةٌ arıq, cılız, zəif; ~ القوام ~ boylu, qamətli, boylu-buxunlu, qədd-qamətli

I نُحُولٌ (a) نُحُولٌ yaxud نُحُلٌ (u) نُحُلٌ¹ نَحْلٌ arıq, cılız, zəif, yorğun olmaq; arıqlamaq; نُحُلٌ² (a) نُحُلٌ¹, نُحُلٌ¹ vermək, bağıqlamaq, hədiyyə etmək (*kiməsə*); 2) aid etmək, isnad, etmək (*kimə*), ayağına yazmaq (*kimin*); 3) uydurmaq, qondarmaq, iftira etmək; 4) köhnəlmək, yırtılmaq (*paltar haqqında*); 5) tökülmək (*saç haqqında*); II نُحَلٌ

1) arıqlatmaq, zəiflətmək, çox yormaq, taqətdən salmaq, üzümək; 2) (*saçların*) tökül-məsinə səbəb olmaq; IV اُنْحَلَّ = II; V تَنَحَّلَ mənimsəmək, özünü kimi qələmə vermək (*göstərmək*), ədəbi oğurluq (*plagiat*) etmək, başqasının əsərlərindən oğurlamaq; VIII اِنْتَحَلَ 1) özünə başqa ad vermək (*göstürmək*); ~ شخصيته ~ özünü birisi kimi qələmə vermək; ~ لنفسه صفة... kimi aparmaq; 2) etiqad etmək, inanmaq, qəbul etmək (*dini*); ~ الاسلام ~ islamı qəbul etmək; 3) qanunsuz yolla mənimsəmək, özünü kimi qələmə vermək (*göstərmək*), ədəbi oğurluq (*plagiat*) etmək, başqasının əsərlərindən oğurlamaq; ~ الاعذار ل... əsassız olaraq haqlı çıxartmaq (*kimisə*); bəhanələr uydurmaq

– اِتْتَحَالَ c. 1) mənimsəmə, mənimsənilmə; plagiat, ədəbi oğurluq; 2) əsassız fikir, iddia; ~ الاعذار ~ bəhanə uydurma; 3) qəbul etmə (*dini*)

– اِتْتَحَالَ c. qanunsuz olaraq mənimsənilmiş; ~ اسم təxəllüs

– اِتْتَحَالَ plagiator, ədəbi oğru
– اِتْتَحَالَ c. arıxana, pətəklik
– اِتْتَحَالَ 1) uydurulmuş, qondarılmış; الروايات الـ uydurulmuş hekayələr; 2) sürtülmüş, dağılmış, köhnəlmiş, yırtılmış; köhnə
– اِتْتَحَالَ c. arıq, əldən düşmüş, haldan düşmüş, yorğun, üzgün

– اِتْتَحَالَ arıçı
– اِتْتَحَالَ arı yetişdirmə, arıçılıq
– اِتْتَحَالَ 1) bağışlama, hədiyyə etmək; 2) hədiyyə, bəxşiş, sovqat

– اِتْتَحَالَ topl. arı, arılar; طنان ~ eşşəkərisi, eşşəkəriləri; ~ ذكر erkək arı; ~ فقير arı pə-

təyi; ملكة الـ: ملكة ~; arı yetişdirmə, arıçılıq

– اِتْتَحَالَ c. arı, bal arısı
– اِتْتَحَالَ c. firfira, firlanğic (*hamç. الصبي*)
– اِتْتَحَالَ c. 1) məzhəb, dini təlim, dini təriqət, cərəyan; 2) iman, etiqad; 3) hədiyyə, bəxşiş, sovqat

– اِتْتَحَالَ arıqlıq, əldən düşmə, yorğunluq, üzgünlük

– اِتْتَحَالَ c. 1) arıq, yorğun, üzgün, əldən düşmüş; القوام ~ boylu, qamətli, boylubuxunlu, qədd-qamətli; 2) yazıq, zavallı, biçarə, aciz

– اِتْتَحَالَ (i) نَحَمَّ, نَحَمَّ öskürmək, öskürəklə boğazını təmizləmək

– اِتْتَحَالَ topl. flaminqo, qızılqaz quşları

– اِتْتَحَالَ flaminqo, qızılqaz quşu

– اِتْتَحَالَ Bibl. Neyemiya (*Nəhamiyə*)

– اِتْتَحَالَ biz; الموقعين ~ biz, aşağıda imza edənlər

– اِتْتَحَالَ öskürmək, boğazını arıtlamaq; اِتْتَحَالَ = اِتْتَحَالَ

– اِتْتَحَالَ öskürmə, öskürək

– اِتْتَحَالَ 1) getmək, hərəkət etmək, yönəlmək, dönmək, çevrilmək (*haraya yaxud الـ yaxud نحو*); ~ نحوه ~ kiminsə izi ilə getmək, kiminsə yolu ilə getmək, kiminsə ardınca getmək; ~ هذا النحو ~ o bu cür hərəkət etdi, bu istiqaməti seçdi; 2) kənara qoymaq; aradan qaldırmaq, yox etmək, uzaqlaşdırmaq, kənar etmək (*nədən عن*); ~ هـ فى ~ زاوية nəyisə kənara qoymaq; II اِتْتَحَالَ 1) kənara qoymaq (*təs. h. ilə*); 2) aradan qaldırmaq, yox etmək, kənar etmək, uzaqlaşdırmaq (*nədən عن*); rədd etmək; ~ قضية عن ~ مəsələni gündəlikdən çıxarmaq;

I (نخب) (u) نَحْبُ seçmək, seçim etmək; نَحْبُ (ə) qorxaq, ürəksiz, cəsarətsiz olmaq; VIII اِنْتَحَبَ 1) seçmək; 2) seçkilər keçirmək

– 1) seçki, seçmə, seçilmə; ات. c. اِنْتَحَابٌ – حَقَّ حَقَّ yaxud ümumi حَقَّ العامّ seçmə hüququ; seçim azadlığı; پارلمانتي انتخابات برلمانيّة (نيابتيّة) seçim azadlığı; پارلمانتي انتخابات بələdiyyə seçkiləri; natamam جزيئيّة (cüzii) seçimlər; عامة انتخابات yaxud عمومیّة ümumi seçimlər; تذكرة (ورقة) تکرار إعادة الـ seçim bülleteni (vərəqəsi); دائرة الـ seçim dairəsi; نصاب الـ seçim qanunu; قانون الانتخابات seçim qanunu; لائق الـ seçimə layiq; غير لائق الـ seçimə layiq olmayan; 2) seçmə, seçilmə; البيولوجي الطبيعيّ biol. təbii seçim

– انتخابيّ seçkili, seçilmiş, seçki üzrə təyin edilən, seçki üzrə olan, seçki söz. sif.; ~ حَقَّ حملة (حركة، معركة) الـ seçim hüququ; لجنة الـ seçim kampaniyası; دائرة الـ seçim dairəsi; لجنة الـ seçim komissiyası

– انتخابيّيّ seçilmə, seçki ilə olma, seçki üsulu ilə olma, seçmə qabiliyyəti

– 1. seçən; 2. seçici
– 1) seçilmiş; 2) seçmə, ən yaxşı, əla; 3) idm. yığma

– 1) seçilmiş əsərlər; 2) favoritlər (at yarışında)

– القواد ~ ürək-siz, qorxaq, qorxudan ürəyi titrəyən

– مُتَّخَبٌ = نَأَخَبٌ
– 1) seçmə, seçilmə

– 2) نَحْبٌ c. أُنْحَابٌ tost, sağlıq (birinin sağlığına qədər qaldırma); وِدْيَةٌ وِدْيَةٌ dostluq

sağlıqları (tostları); kiminsə شرب نخبه sağlığına (şərəfinə) içmək; شرب نخب نجاحه kiminsə şərəfinə qədər qaldırmaq; تبادل انخاب bir-birinin sağlığına qədər qaldırmaq (kimlə məc)

– نُخْبَةٌ bir şeyin ən yaxşı, ən seçilmiş hissəsi, gülü, qaymağı

I (u) نَحْرٌ oymaq, deşmək, dəlmək, xarab etmək, yeyib məhv etmək (qurd haqqında); نَحْرٌ (u) خَيْرٌ xoruldamaq (yuxuda); نَحْرٌ (ə) dağılmaq, xarab olmaq, pozulmaq, çürümək, irinləmək; tib. kariozlu olmaq, çürümək

– مَنَاحِيرُ c. مَنَاحِيرُ burun dəliyi, burun

– مَنَاحِرٌ = مَنَاحِرٌ c. مَنَاحِرٌ, مَنَاحِرٌ, مَنَاحِرٌ

– 1) مَنَاحِرٌ yonulmuş, nazıqlaşmış, yeyilmiş, ovulmuş, xarab edilmiş; 2) çürük, kiflənməmiş; tib. kariozlu, çürümüş, çürük

– مَنَاحِرٌ = مَنَاحِيرُ c. مَنَاحِرٌ

– نَأَخَرٌ dağılan, pozulan, xarab olan, çürük, kiflənməmiş; tib. kariozlu, çürümüş, çürük

– 1) نَأَخَرٌ dağılan, pozulan, xarab olan, çürük, kiflənməmiş; 2) aşınmış (küləyin təsiri ilə dağılmış – dağı sükurları haqqında)

– نَأَخَرٌ parçalanma, dağılma, pozulma, çürümə, kiflənmə; السُّمُوكُ ~ sümüyün çürüməsi; السُّمُوكُ çürüməsi xəstəliyi (“kostoyeda” xəstəliyi)

– نَأَخِرٌ xorultu, xoruldama

– نَأَخِرَةٌ sümüyün çürüməsi; السُّمُوكُ çürüməsi xəstəliyi

نَحْرَبْ deşik (dəlik) açmaq

– 1) نَأَخِرِبٌ c. نَأَخِرِبٌ deşik, dəlik; göz, uçuş bacası (arı pətəyində); 2) oyuq (arı şanında); çuxur, çala; diş yuvası, dişdə olan dəlik, deşik (bax: نَأَخِرِبٌ və نَأَخِرِبٌ)

I نَحَرَ (ə) نَحْرٌ 1) sancmaq, batırmaq; بكمات ~ acılamaq (*şit sözlərlə*)

I نَحَسَ (ə, u) نَحْسٌ 1) sancmaq, iynə batırmaq; 2) (*bizlə*) qovmaq; II نَحَسَّ = I; VIII إِنْحَسَّ iynə vurdurmaq; məcaz. özünü təhqirlərə məruz qoymaq

– نَحَسَّ c. مَنَاحِيسُ yoğun iynə, qıyıq (*yorğan sırmaq üçün*), biz; ucu itilənmiş çubuq

– مَنَاحِيسُ = نَحَسَّ c. مَنَاحِيسُ

– نَحَّاسٌ 1) mal-qara alverçisi, at dəllalı; 2) qul alverçisi, qul alıb-satan (*bəyaz rəngli qul qadınlar*)

– نَحَّاسَةٌ c. ات – mahımız

– نَحَّاسَةٌ 1) qazancına alıb-satma; at dəllallığı; 2) qul alveri, qul alıb-satma

– نَحَّاسَةٌ c. نَحَّاسَاتٌ sancma; iynə, iynə vurma

I نَحَشَ (ə) نَحْشٌ qovmaq, bərk sürmək, təqib etmək, qovub yorma

– نَحَشِيشٌ c. نَحْشُوشٌ 1) qəlsəmə; 2) burun deşiyi

I نَحَّغَ (ə) نَحْغٌ 1) tanımaq, təsdiq etmək, qəbul etmək, etiraf etmək (*nəyi -*); نَحَّغَ 2) kiminsə hüququnu tanımaq; ~ له بحقه

(ə) نَحَّغَ 1) kəsmək, doğramaq, öldürmək; 2) silkələmək, yırgalamaq, əsdirmək, tərpətmək, sarsıtmaq; V نَحَّغَّ öskürmək, tüpürmək, hayqırmaq (*hayqırıb tüpürmək*)

– نَحَّغٌ c. شوكي ~ onurğa beyni; العظم ~ ilik; المستطيل ~ uzunsov ilik

– نَحَّغَةٌ bəlgəm, selik

I نَحَلَّ (u) نَحْلٌ səpmək, əkmək, ələmək; V نَحَلَّ ələnmək, dağılmaq, tökülmək, səpələnmək; VIII إِنْتَحَلَ 1) ələmək, səpmək; 2) seçmək, ayırmaq

– نَحْلِيَّةٌ c. مَنَاحِلِيَّةٌ ələk satan, ələk alverçisi

– مَنَاحِلٌ c. مَنَاحِلٌ ələk; سلك ~ məftildən hazırlanmış ələk

– نَحَالَةٌ kəpək, ələnti; سَمَّ الـ siçovul zəhəri

– نَحْلٌ topl. palma; خورم الهند ~ hind qozu ağacı; !-على əla! (*İraq*)

– نَحْلَةٌ 1 xüs. isim. kiç. k. ميخائل yaxud Mikayıl (*Mixail*)

– نَحْلَاتٌ c. نَحْلٌ 2 palma; الموم ~ mum palması (*Ceraxylon andicola*)

– نَحِيلٌ q. topl. palma; زيت الـ palma yağı

I نَحَمَ (ə) نَحْمٌ tüpürmək, hayxırmaq (*hayxır-rib tüpürmək*); V نَحَّمَ = I

– نَحَامَةٌ bəlgəm, selik

– نَحَامِيٌّ bəlgəm söz. sif.; الغدة الـ hipofiz

نَحَّخَ diz üstə çökdürmək (*dəvəni*)

I نَحَوَّ (u) نَحْوَةٌ fəxr etmək, lovğalanmaq, qürurlanmaq, qürrelənmək, öyünmək; təkəbbürlü, dikbaş, ötkəm olmaq; 2) yumşaltmaq, yüngülləşdirmək, sakitləşdirmək, rahatlatmaq; VIII إِنْتَحَى 1) fəxr etmək, lovğalanmaq, qürurlanmaq, qürrelənmək, öyünmək; təkəbbürlü, dikbaş, ötkəm olmaq; özünün (*kimdənsə* على) üstün olduğunu göstərmək; 2) yumşalmaq, yüngülləşmək

– نَحْوَةٌ 1) fəxr, vüqar, ləyaqətini anlama; lovğalıq, təkəbbürlülük, dikbaşlıq; 2) qoçaqlıq, igidlik, mərdlik, cəsərət, şücaət, qəhrəmanlıq

I نَدَّ (ə-i) نَدْدٌ, نَدُّو, نَدْدٌ qaçmaq, aradan çıxmaq, yox olmaq, itmək (*haradan*); يجب ... نَدَّتْ عَنْ الْبَالِ أَنْ ... unutmamaq lazımdır ki, ..., nəzərdə tutmaq lazımdır ki, ...; نَدَّتْ عَنْهُ ... ondan səs (*gülüş səsi*) çıxdı; II نَدَّدَ 1) söymək, danlamaq, məzəmmət etmək, təhmətləndirmək, qınamaq (*kimi -*);

kəskin tənqid etmək (*kimi ə*); 2) açıb söyləmək (*sirri*); VI نَنَادَ dağılmaq, sərələnmək, pərən-pərən olmaq; ayrılmaq, vidalaşmaq

– نَدَبٌ məzəmmət, töhmət, danlaq, kəskin tənqid

– ما له نَدٌّ 1. bərabərlik, oxşarlıq; نَدٌّ onun tayı-bərabəri yoxdur; نَدٌّ eyni səviyyəli insanların söhbəti; نَدٌّ özüni kiminləsə eyni səviyyədə tutmaq; 2. tay, bərabər, tay-tuş

– نَدٌّ *bot. aloe, əzvey, sabur (bitki və bu bitkidən hazırlanan dərman)*

– نَدِيٌّ bərabər, oxşar

I نَدَبٌ (u) نَدَبٌ (u) ağlamaq, ölən adam üçün ağlamaq, yas tutmaq; 2) nümayəndə göndərmək; 3) tapşırmaq, həvalə etmək, səlahiyyət vermək; 4) vadar etmək, məcbur etmək, təhrik etmək, həvəs oyatmaq, çağırmaq (*kimi nəyə* على, الى); həsr etmək, sərif etmək, ithaf etmək, vermək (*kimə* الى); نَدَبٌ o (q.) özünü oğluna həsr etdi; نَدَبٌ (ə) نَدَبٌ sağalmaq, bitişmək (*yara haqqında*); II نَدَبٌ (ölən adam üçün 40 gün) yas tutmaq; ehsan vermək; IV نَدَبٌ = نَدَبٌ; VIII نَدَبٌ 1) göndərmək, yollamaq, ezam etmək (*ezamiyyətə göndərmək*), özündən nümayəndə göndərmək; 2) səlahiyyət vermək, tapşırıq vermək

– نَدَبٌ 1) – ات. c. نَدَبٌ (göndərmə); 2) səlahiyyət, hüquq, tapşırıq; 3) *siy. mandat (iddiaçı tərəfin hüquq və səlahiyyətlərini təsdiq edən sənəd)*

– نَدَبٌ mandat söz. *sif.*, mandatlı, mandatı olan; منطقة نَدَبٌ mandat altında olan ərazi

– نَدَبٌ yas tutma (*vəfat edən adam üçün 40 gün*); ehsan

– نَدَبٌ nümayəndə kimi göndərilmiş; müvəkkil, səlahiyyətli; نَدَبٌ الحكومة *yaxud* الدولة *mandatari (mandat almış dövlət)*; نَدَبٌ عضو الإدارة idarə heyətinin səlahiyyətli üzvü

– نَدَبٌ nümayəndə göndərən; mandat verən

– نَدَبٌ ağlama, fəryad etmə, yas tutma

– نَدَبٌ vəfat edən adam üçün yas tutmağa toplaşanlar

– نَدَبٌ 1. *hüq., din.* tövsiyə edilən, məsləhət görülən; 2. 1) deleqat, nümayəndə, təmsilçi, müvəkkil; نَدَبٌ السَّهْلُ səlahiyyətli nümayəndə; نَدَبٌ الجريدة ~ qəzet müxbiri; 2) komissar; نَدَبٌ السَّامِي ali komissar

– نَدَبٌ 1. yas tutan; 2. ağıçı (*ağrı söyləyən*)

– نَدَبٌ c. نَدَبٌ ağıçı (*ağrı söyləyən qadın*)

– نَدَبٌ ağıçı (*ağrı söyləyən*)

– نَدَبٌ c. نَدَبٌ – ات ağıçı (*ağrı söyləyən qadın*)

– نَدَبٌ c. نَدَبٌ kəsmə, kəsilmə; kə-sik, çapıq, yara yeri (*dəriddə*)

– نَدَبٌ = نَدَبٌ c. نَدَبٌ

– نَدَبٌ 1) yas tutma, ağrı söyləmə; 2) elegiya (*mərsiyə tərzində şeir*); 3) matəm nəğməsi

I نَدَحٌ (ə) نَدَحٌ genişləndirmək

– نَدَحٌ genişlik, açıqlıq, azadlıq, sərbəstlik; ... من فلا ~ bunla görə də ... qaçılmazdır; buna görə də ... olduqca vacibdir; نَدَحٌ ~ لا labüd, qaçılmaz, zəruri

– نَدَحٌ = نَدَحٌ ~ عن ... نَدَحٌ = نَدَحٌ labüd (*qaçılmaz, zəruri*) olmaq; ... عن ~ لا *yaxud* ~ لا labüddən, istər-istəməz, mütləq; olduqca vacibdir, çox lazımdır; نَدَحٌ ~ لا هذه معلومات ~ bunlar onun üçün labüd olan mə-

lumatlardır; ... عن لم يجد ~ o, ... yaxa qurtara bilmədi (*qaça bilmədi*); ! استرخ قليلا فى الوقت ~ bir az istirahət et, onsuz da kifayət qədər vaxt var!

– نَدَحَةٌ, نَدْحَةٌ genişlik, açıqlıq

I نَدْرٌ (u) نَدْرٌ (1) nadir, aztapılan olmaq; 2) kiçik, cüzi, əhəmiyyətsiz, sayca az olmaq; III نَادِرٌ (*kimisə*) lətifələrlə məşğul etmək (*əyləndirmək*), lətifələrlə (*kiminsə*) başını qatmaq; V تَنَدَّرٌ lətifələr danışmaq (*nə haqqında*); VI تَنَادَرٌ bir-birinə lətifələr danışmaq, bir-birini lətifələrlə, məzəli əhvalatlarla əyləndirmək

– مَنَدْرَةٌ c. مَنَادِرٌ kənd evində qonaq qəbul etmək üçün otaq; qonaq otağı, zal

– نَادِرٌ 1) nadir, aztapılan; ~ الوقوع nadir hallarda, az-az baş verən; ~ فى الـ *yaxud* ~ hərdənbir, nadir (*hallarda*), az-az; معادن ~ nadir metallar; ~ والـ لا حكم له o istisnadır, qayda sayılmır; 2) nadir, aztapılan, qeyri-adi, görünməmiş

– نَادِرَةٌ c. نَوَادِرٌ 1) nadir, aztapılan şey, qəribə, təəccüblü bir şey; 2) məzəli əhvalat, gülməli hekayə, lətifə; 3) qeyri-adi hadisə; نَوَادِرُ الْمُحْتَالِينَ fırldaqçıların hiyləgər fəndləri, kələkləri

– نَادِرَةٌ 1) nadir, aztapılan şey; 2) sayca azlıq; çatışmazlıq

– نَدْرٌ nadir, aztapılan

– نَدْرَةٌ 1) nadir, aztapılan şey; 2) sayca azlıq; نَدْرَةٌ *yaxud* فى الـ hərdənbir, nadir (*hallarda*), az-az

– نَدْرَةٌ c. نَدْرَاتٌ qızıl *yaxud* gümüş dənəciyi (*süxurda*)

– نَدْرَى hərdənbir, az-az, nadir hallarda

– نُدُورَةٌ sayca azlıq, cüzilik; azlıq, çatışmazlıq

– نَدَّعَ II نَدَّعَ السَّمَاءِ ~ çiskinləyir (*yağış*), narın yağış yağır

I نَدَّعَ (ə) نَدَّعَ səpmək, üstünə səpmək (*məs.*, *şəkər tozunu*); II نَدَّعَ = I

– نَدَّاعَةٌ c. ات نَدَّاعَةٌ – *nəyisə* səpmək üçün qab (*məs.*, *şəkər tozunu*)

I نَدَّفَ (i) نَدَّفَ daramaq (*pambığı*)

– مَنَدَفَةٌ c. مَنَادِفٌ daraq (*pambiq üçün*)

– مَنَدُوفٌ daranmış

– نَدَّافٌ darayıcı, pambıq *və ya* yun darayan adam

– نَدْفَةٌ c. نَدْفٌ bir tikə, bir parça, bir çəngə; c. لَوبَا, يُمَاق, ÇƏNGƏ (*pambiq və s.*)

– نَدِيفٌ 1. daranmış; 2. daranmış pambıq

I نَدَّلَ (u) نَدَّلَ tutmaq, yapışmaq; bəndləmək, bərkitmək

– مَنَدَالَةٌ c. ات مَنَدَالَةٌ – dirəkvuran, payavuran maşın; toxaclama maşını

– مَنَدَلٌ c. مَنَادِلٌ sehlə fala baxma, öncə görmə; مَنَدَلٌ c. مَنَادِلٌ fala baxmaq, gələcəkdən xəbər vermək

– مَنَدِيلٌ c. مَنَادِيلٌ burun dəsmalı; الجَنِينِ ~ meyvənin qabığı

– نَدَلٌ c. نَادِلٌ ofisiant, yemək paylayan; lakey, nökr

– نَدَّلٌ = أُنَدَّلٌ c. نَدَّلٌ

I نَدِمَ (ə) نَدِمَ peşman olmaq, tövbə etmək, peşmançılıq çəkmək, təəssüf etmək, heyifsilənmək (*nəyə görə*); ... الندم المرّ على... ~ *yaxud* ~ نَدِمَ أَدَمَ ~ çox peşman olmaq (*nəyə görə*); II نَدِمَ peşman etmək, təəssüf hissi oyatmaq; III نَادِمٌ yoldaşlıq etmək, bir yerdə içmək; V تَنَدَّمَ peşman olmaq, peşmançılıq çəkmək, təəssüf etmək, heyifsilənmək (*nəyə*

göra (على); VI نَتَادَمٌ birlikdə içmək, məclisi aparmaq (*içkili*)

– نَتَادَمٌ peşmançılıq, təəssüf
– نَتَادِمٌ həmsöhbət, həmpiyalə, içki yoldaşı
– نَتَادِمَةٌ 1) isti münasibətlər; 2) içki məclisi, kiçik qonaqlıq; 3) söhbət, müsahibə, danışıq

– مَتَادِمٌ peşmançılıq, təəssüf
– نَادِمٌ c. نَادِمٌ peşman olan, tövbə edən, təəssüf edən

– نَادِمَةٌ c. نَادِمٌ peşman olan, tövbə edən, təəssüf edən (*q.*)

– مَتَادِمٌ = نَادِمَةٌ

– نَدِمٌ peşmançılıq; نَدِمٌ ~ آدمٌ *bax:*

– نَدِمٌ *mus.* dəf

– نَدِمَانٌ *q.* نَدِمَانِيٌّ peşman olan, tövbə edən, təəssüf edən

– نَدِمَانٌ c. نَدِمَانِيٌّ həmsüfrə, yemək yoldaşı, həmpiyalə, içki yoldaşı

– نَدِمَانٌ = نَادِمَانٌ, نَدِمَانٌ c. نَدِيمٌ

I نَدَّةٌ (ə) نَدَّةٌ 1) sürüb gətirmək, tələsdirmək; 2) qışqırmaq, çağırmaq, səsləmək (*kimisə*)

– نَدَّةٌ c. نَدَاهَاتٌ çağırış, çıxırtı, səs, qışqırıq

I نَدَا (ندو) نَدَا (u) iclasa toplaşmaq, toplaşmaq; 2) yüksək olmaq (*səs haqqında*);

o buna görə utanır (*xəcalət çəkir*); II نَدَى islatmaq, nəmləndirmək; III نَادَى 1) qışqırmaq, çağırmaq, səsləmək; ~

نَادَى soyadlara görə saymaq, çağırmaq; (*adlarını çağıraraq*) yoxlamaq; 2) çağırmaq (*şahidi məhkəməyə*);

3) elan etmək (*kimi*); نَادَى بە ملکا نودى بە ملکا *o, kral elan edildi; ... نَادَى بە ملکا نودى بە ملکا*

نَادَى بە ملکا نودى بە ملکا *o, kral elan edildi; ... نَادَى بە ملکا نودى بە ملکا*

نَادَى بە ملکا نودى بە ملکا *o, kral elan edildi; ... نَادَى بە ملکا نودى بە ملکا*

(*qalmaqla yaratmaq*); IV أُنْدَى 1) islatmaq; 2) səxavətli, əliaçıq, ürəyiaçıq olmaq;

V تَنَدَى 1) yaş, nəm, rütubətli olmaq; islanmaq, nəmlənmək; 2) səxavətli, əliaçıq olmaq; VI تَنَادَى 1) toplaşmaq, yığışmaq (*klubda*);

2) bir-birini çağırmaq, dəvət etmək (*nəyə*); 3) birlikdə elan etmək; 4) adlanmaq (*hansısa bir adla*);

VIII اِنْتَدَى 1) təzələnmək, təravətlənmək, sərirlənmək; 2) toplaşmaq, yığışmaq (*klubda*)

– تَنَادَى (bax: VI تَنَادَى) مَهْشَرٌ, قِيَامَةٌ گۈنۈ, axirət گۈنۈ

– تَنَادَى نەمْلەندیرمە, yaş etmə (*edilmə*), islatma (*isladılma*)

– مَنَادِيٌّ 1) carçı; 2) çayda suyun qalxmasını xəbər verən adam (*Misirdə bu, Nil çayına aid edilir*)

– مَنَادَاةٌ 1) (*təntənə ilə*) elan etmə, elan edilmə; 2) çağırış (*məs., radiostansiyanın, şahidin məhkəməyə və s.*)

– مَنَادَاةٌ *qram.* çağırış halı

– مَنَادِيٌّ c. مَنَادِيٌّ klub, forum

– مَنَادِيٌّ *q.* مَنَادِيٌّ isladıcı, nəmləndirici; الصور

المنذية pornoqrafik şəkillər

– مَنَادِيٌّ nəmləndirilmiş, nəm, yaş, rütubətli

– مَنَادِيٌّ c. ات – utanılacaq, ədəbsiz, nalayiq

söz və ya hərəkət

– نَادِيٌّ c. نَادِيٌّ klub; yığıncaq, iclas yeri;

– نَادِيٌّ hər yerdə, hər yanda, hər tərəfdə

– نَادِيٌّ nəm, yaş, rütubətli

– نَادِيٌّ seh, şəbnəm, jalə

– نَادِيٌّ c. ات – çağırış, müraciət; şüar; تَوَجُّهٌ بە

– نَادِيٌّ c. ات – çağırış, müraciət; şüar; تَوَجُّهٌ بە

– نَادِيٌّ c. ات – çağırış, müraciət; şüar; تَوَجُّهٌ بە

– نَادِيٌّ c. ات – çağırış, müraciət; şüar; تَوَجُّهٌ بە

– 1) نَدَوَاتٌ *c.* نَدْوَةٌ – iclas, forum; simpozium (*beynəlxalq müşavirə*); ~ الشباب العالمية ~ ümumdünya gənclər forumu; ~ العلمية elmi simpozium; 2) klub; ~ الأدبية ədəbi klub; 3) cəmiyyət; ~ دار parlamenti; ~ العسليّة qurd şirəsi (*bitki xəstəliyi*); ~ دودة العسليّة mənənə, bitki biti

– 1) أَنْدَاءٌ *c.* نَدَى – 2) şəh, şəbnəm, jalə; 3) səxavət, əliaçıqlıq, ürəyiaçıqlıq, mərdlik

– 1. نَدِيٌّ 1. nəm, yaş, rütubətli; 2. 1) soprano (*ən zil qadın səsi*); 2) meqafon (*səsi gücləndirən aparat*); 3) klub; ~ الكفّ ~ səxavətli; ~ الصوت ~ a) güclü, gur səsi olan; b) meqafon (*səsi gücləndirən aparat*)

– 1) نَدِيَّانٌ 1) nəm, yaş, rütubətli; 2) şirəli, sulu (*meyvə və s. haqqında*)

I نَدْرٌ (*i, u*) نَدْرٌ təntənəli vəd vermək, and içmək; ~ نَدْرًا ~ özünü Allaha həsr etmək üçün vəd vermək; ~ نفسه ~ özünü həsr etmək (*nəyə l*); نَدْرٌ (*ə*) نَدْرٌ xəbərdar edilmək (*nə haqqında ə*); IV أَنْدَرٌ 1) öyüd-nəsihət vermək, inandırmaq, razı salmaq; qorumaq, çəkəndirmək, xəbərdarlıq etmək; xəbər vermək, bildirmək; 2) qabaqcadan xəbər vermək, bildirmək; ~ بالخطر ~ təhlükə haqqında qabaqcadan xəbər vermək; VIII إِنْذَرَ and içmək, vəd etmək

– 1) إِنْذَارٌ *c.* – 1) öyüd-nəsihət vermək; çəkəndirmə, xəbərdarlıq; ~ نهائي ~ ultimatum (*son və qəti tələb, xəbərdarlıq*); ~ دون سابق heç bir xəbərdarlıq olmadan; 2) həyəcan, təhlükə, təhlükə signalı; ~ النار ~ yangın signalı; ~ اجراس həyəcan signalı, təhlükə signalı; ~ صقارات hava təhlükəsi signalı

– 1. مُنْذِرٌ öyüd-nəsihət verən; xəbərdar edən; 2. xəbərdaredici; siqnalizator (*xəbərdarlıq cihazı*)

– ~ مُنْزِرٌ *tar.* Münzir (*ərəb padşahının adı*); ~ المناذرة *c.* Münzir tərəfindən əsas qoyulmuş sülalə (*xanədan*)

– ~ مُنْذُورٌ vəd edilmiş; həsr edilmiş (*Allaha – لله*)

– ~ نَازِرٌ vəd edən, söz verən

– 1) نُذُورٌ *c.* نُذْرٌ təntənəli vəd etmə, söz vermə, and içmə; ~ اوفى andına sadıq qalmaq (*əməl etmək*); 2) anda görə qurban verilən əşya

– نُذْرٌ xəbərdarlıq, bildiriş, məlumat

– 1) نُذِيرٌ öyüd-nəsihət verən; 2) müjdəçi

– ~ نُذِيرَةٌ *c.* نُذَائِرٌ anda görə qurban verilən əşya I نُذْلٌ (*u*) نُذْلَةٌ, نُذْلَةٌ alçaq, əclaf, rəzil olmaq; 2) qorxaq olmaq

– 1) نُذَالَةٌ alçaqlıq, əclaflıq, rəzillik, rəzalət; 2) qorxaqlıq

– 1. نُذَالٌ *c.* نُذَالٌ 1. alçaq, əclaf, rəzil; 2. qorxaq

– نُذَالَةٌ = نُذْلَةٌ

– نُذَالٌ = نُذَالَةٌ *c.* نُذِيلٌ

– 1) نُزَابِيحٌ *c.* نُزَابِيحٌ şlanq, xortum; ~ السقاوية ~ sulama, suvarma şlanqı (*Suriya*); 2) nargilənin (*qəlyan*) ucluqlu qolu

– نُزَابِيحٌ = نُزَابِيحٌ *c.* نُزَابِيحٌ

– ~ نُزَابِيحٌ *bot.* nərgizgülü

– ~ نُزَابِيحَةٌ ~ öz-özünə vurulma, özünü sevmək, özünə aşiq olma

– 2) نُزَابِيحَةٌ *c.* نُزَابِيحَةٌ nargilə (*qəlyan*) (*müq. et*)² نُزَابِيحَةٌ

– 1) نُزْدٌ *topl.* 1) zər (*oyun üçün*); ~ لعبة nərd oyunu; 2) *bot.* nard çiçəyi

نَارْدِينُ = نَرْدِينُ
 – نَارْدِينِي = نَرْدِينِي
 نَرْفَرُ əsəbiləşdirmək
 – نَرْفَرَةٌ əsəbiləşdirmə; əsəbilik; ~ əsəbi halda
 نَرْحِيلَةٌ = نَرَاكِيلُ c. نَرْكِيلَةٌ
 نَرْنَجُ topl. turş portağallar
 النمة 1. Norveç söz. sif.; نُروِجِي, نُروِجِي
 Norveç dili; 2. norveçli
 نَرْوَرَةٌ əsəbilik
 نَرْوَلُ zool. narval (*balinalar dəstəsindən dəniz məməlisi*)
 نَرُ 1) axmaq, sızmaq, süzlülmək, dammaq (*su haqqında*); 2) əsmək, titrəmək (*sim haqqında*); نَرَّ عَلَيْهِ اللومباغو فجأةً
 birdən onun beli ağramağa başladı; IV أَنْزَرَ = I
 – نَرٌّ 1. diribaş, zirək, çevik; 2. sızıb keçən su
 نَرَاةٌ = نَرٌّ
 – نَرَاةٌ sızıb keçən su
 نَرَزَةٌ = نَرَزٌ
 – نَرَزَةٌ hissiyyat, həssaslıq, şəhvət hissi, ehtiras
 نَرَزِي 1) diribaş, zirək, çevik, cəld; 2) həssas, ehtiraslı
 نَرَزٌ beşik
 نَرُوحٌ 1) uzaq olmaq; 2) qurutmaq, su götürmək (*quyudan*), təmizləmək (*quyunu*); لا يُنْرَحُ məch. tükənməyən, bitməyən; ~ المياھ
 ~ suyu çəkmək (*haradan* (من)); 3) getmək, yola düşmək, yollanmaq, köçmək (*haradan* عن *haraya* (الى)); mühacirət etmək (*haradan* عن *haraya* (الى) (*həmç. məhc.* ١) əldən çıxmaq, azalmaq (*məs., qızıl haqqında* – *haraya* (الى)); IV أَنْزَحَ qurut-

maq, təmizləmək (*quyunu*); tükəndirmək, suyu çəkmək, götürmək (*məs., qayıqdan* (من)); VIII اِنْتَرَحَ 1) silkələnib sudan azad olmaq, təmizlənmək; 2) uzaqlaşmaq, getmək; mühacirət etmək (*haradan* عن)

– نَزَحٌ 1. 1) uzaq, uzaqlaşdırılmış; 2) təmizləyən, götürən, təmizləyici; a) suyu qayıqdan çəkən; b) dəniz. ejektor (*buxar qüvvəsi ilə işləyən nasos*); ~ المجارير assenizator (*səhiyyə şəraitini yaxşılaşdırma ilə məşğul olan adam*); 2. mühacir, emiqrant
 – نَزَّاحٌ assenizator (*səhiyyə şəraitini yaxşılaşdırma ilə məşğul olan adam*)

– نَزَّاحٌ c. نَزَّاحٌ bulanıq su
 – نَزَّوْحٌ, نَزَّوْحٌ uzaq, uzaqlaşdırılmış
 – نَزَّوْحٌ mühacirət, gediş, getmə, yola düşmə (*haradan* عن *haraya* (الى)); itki, azalma, əksilmə (*məs., qızıl haqqında*)

نَزَّرَ (u) نَزَّرٌ nadir, aztapılan olmaq; sayca az olmaq

– نَزَّرٌ 1. azsaylı; ~ يسير a) əhəmiyyətsiz, xırda, kiçik, cüzi; b) az, azacıq; 2. əhəmiyyətsizlik, azlıq, cüzi miqdar

نَزَّغَ (i) نَزَّغٌ 1) uzaqlaşdırmaq, kənar etmək, qovmaq, aradan qaldırmaq; yerini dəyişdirmək, çıxarmaq; ~ عن وظيفته onu vəzifəsindən çıxardılar; 2) qoparmaq, dartıb çıxarmaq, çəkmək, götürmək, qazıb çıxarmaq; ~ يد من الطاعة bəd. if. kiməsə itaət etməkdən, boyun əyməkdən imtina etmək; 3) məhrum etmək, əlindən almaq (*nəyi* (من)); müsadirə etmək, götürmək, geri almaq, qəsb etmək, əlindən almaq, zorla almaq (*kimdən* (من)); ~ منه حقّه kiminsə hüququnu əlindən almaq; ~ السلاح (التسليح) silahsızlaşdırmaq, tərksilah etdirmək; ~ ملكية ~ mülkiyyəti müsə-

dirə etmək; الرتبة ~ *hərb*. rütbəsini kiçiltmək; 4) çıxarmaq (*paltarı*); القناع ~ *məcaz*. iç üzünü açıb göstərmək; ثيابه ~ soyunmaq; عن غيره ثيابه ~ *yaxud* عنه الثياب ~ kimisə soyundurmaq; 5) (*dərisini*) soymaq; 6) əl çəkmək, buraxmaq, atmaq, tərgitmək (*nəyisə etməyi* عن); 7) *tib.* can çəkişmək, can vermək; نَزَعٌ² (*i*) نَزُوعٌ¹ istəmək, arzulamaq (*nəyi*), cəhd etmək, çalışmaq, can atmaq, yönəlmək (*nəyə* الی); meylil olmaq (*nəyə*), qarşısına məqsəd qoymaq (*nə etməyi* الی); meylil etmək, meylil göstərmək, can atmaq (*nəyə* الی); 2) yönəltmək, istiqamətləndirmək (*nəyi* بـ); بالسهم ~ ox atmaq (*yaydan*); 3) oxşar, bənzər olmaq, oxşamaq, bənzəmək (*kimə təs. h. yaxud* الی); الفرصة ~ fürsətdən istifadə etmək; II نَزَعٌ uzaqlaşdırmaq, kənarlaşdırmaq, çıxarmaq, aradan qaldırmaq; əlindən almaq, məhrum etmək; III نَزَاعٌ 1) mübahisə etmək, çəkişmək, etiraz etmək, qəbul etməmək; 2) mübarizə etmək, əlindən almağa çalışmaq (*kiminsə*); 3) *tib.* ölümlə vuruşmaq, can vermək; VI نَتَزَاعٌ 1) mübahisə etmək, çəkişmək; 2) bir-biri ilə mübarizə aparmaq; VIII اِنْتَزَاعٌ 1) əlindən alınmaq, məhrum edilmək (*nədən*); 2) götürülmək, çıxarılmaq, aradan qaldırılmaq; 3) uzaqlaşdırmaq, kənarlaşdırmaq; çıxarmaq, götürmək, çəkmək, çəkib çıxarmaq; qazıb çıxarmaq, qoparmaq; الفرصة ~ fürsətdən istifadə etmək
– اِنْتِزَاعٌ əlindən almaq, məhrum etmə, məhrum olma; uzaqlaşma, soyuqluq
– نَتَزَاعٌ 1) mübahisə, çəkişmə; 2) mübarizə; البقاء ~ *biol.* yaşamaq uğrunda mübarizə

– مُتَنَزَّعٌ ~ mübahisəli, iddia edilən
– مُنْزَعٌ ~ a) mübahisəli; b) mübahisə mövzusu olan, çəkişmə obyektli olan
– مُنْزَعٌ 1) mübarizə aparan, mübahisə edən; ~ بلا şəksiz, şübhəsiz (*olaraq*); 2) canla çəkişən, can verən
– مُنْزَاعَةٌ c. 1) mübahisə, münaqişə; 2) mübarizə; çəkişmə; 3) *tib.* canla çəkişmə, can vermə, ölüm ayağında olmaq; son nəfəs
– مُنْزَعٌ c. 1) məqsəd, niyyət, səy, cəhd, meylil; 2) istiqamət, cərəyan; لم يعد للصبر ~ artıq səbir etmək (*dözmək*) olmaz!
– مِزْعٌ ox
– مِزْعٌ 1) alınmış, əlindən alınmış, götürülmüş; 2) məhrum edilmiş (*nədənsə*); demilitarizasiya edilmiş, silahsızlaşdırılmış ərazi
– نَزَاعٌ c. 1) yad, özgə; 2) (*kiminsə*) əlindən alan, zorla alan, qoparan
– نَوَازِعٌ c. 1) səy, cəhd, meylil, həvəs, maraq, arzu, niyyət; نَوَازِعٌ نفسية ~ ürək arzuları
– نَزَاعٌ can atan, cəhd edən, yönələn (*nəyə* الی); meyllil (*nəyə* الی)
– نِزَاعٌ c. 1) mübahisə, çəkişmə, münaqişə, konflikt; ~ لا şəksiz, şübhəsiz (*olaraq*); لا ~ əhəmə davası; قضائي ~ قضاية ~ şəksiz, şübhəsiz, mübahisəsiz, qəti; ~ عليه (fiyə) ~ mübahisəli; مِثَارٌ ~ mübahisə mövzusu; 2) mübarizə; الطبقات ~ sinfi mübarizə; 3) *tib.* can çəkişmə, can vermə
– نِزَاعِيٌّ mübahisəli
– نِزْعٌ 1) uzaqlaşdırılma, rədd etmə (*edilmə*), kənar etmə (*edilmə*), çıxarma (*çıxarıdılma*); aradan qaldırma (*qaldırılma*), götür-

rülmə, ləğv etmə (*edilmə*); 2) məhrum etmə (*edilmə*), zorla alma (*alınma*); السلاح ~ silahsızlaşdır(ıl)ma, tərək-silah etmə (*edilmə*); (الشامل) السلاح العام التام ~ tam ümumi silahsızlaşdırma; مؤتمر ~ silahsızlaşdırmaya dair konfrans; الملكية ~ mülkiyyətin müsadirə edilməsi; الثقة ~ etimadsızlıq rəyi; 3) *tib.* can çəkişmə, can vermə

– نَزَعَةٌ *c.* نَزَعَةٌ 1) xarakter xüsusiyyət, fərqləndirici cəhət; 2) səy, cəhd, can atma, məqsədyönlü iş; 3) istiqamət, cərəyan (*məs., ədəbiyyatda*); tendensiya (*fikir, ideya*), meyil, təmayül; 4) çalar; zövq; baxış, məslək, əqidə; الجمود العقائدي ~ doqmatizm, ehkamçılıq; الشوفينية ~ şovinizm (*ifrat millətçilik*); ذو الـ الروسية subyektivizm; الذاتية *fəls.* ruspərəst

– نَزَعٌ *səy, cəhd, can atma, məqsəd, niyyət, istək, arzu, meyil, həvəs (nəyə əli)*

– نَزَاعٌ *c.* نَزَاعٌ *yad, özgə, kənar (adam)*

I نَزَعٌ (*ə*) düşmənçilik salmaq (*kimin arasında*); təhrik etmək, yoldan çıxarmaq, azdırmaq (*kimi təs. h. nəyə əli*)

– نَزَعَةٌ *c.* نَزَعَاتٌ 1) pis fikir, pis niyyət; نزعات السوء pis niyyətlər; 2) yoldan çıxarma, azdırma, aldatma, tovlama, təhrik etmə; نزعات الشيطان şeytanın vəsvəşləri (*azdırmaları*)

I نَزَفٌ (*i*) نَزَفٌ 1) qan almaq; 2) qurtarmaq, tükəndirmək (*quyumu*); 3) qan aparmaq, çox qan itirmək; IV أَنْزَفَ qan almaq; X اسْتَنْزَفَ 1) arıqlatmaq, zəiflətmək, gücdən (*taqətdən*) salmaq; 2) qurtarmaq, tükəndirmək, sərf etmək; sormaq, sorub çəkmək

– نَزَفٌ *arıqlama, zəifləmə, gücdən (taqətdən) düşmə; azalma, qurtarma, tükənmə (məs., resursların, təbii ehtiyatların)*

– اسْتَنْزَافِيٌّ *yorucu, üzücü; حرب سمة* üzücü müharibə

– مَنزُفَةٌ *şaduf (quyudan su götürmək üçün qurğu)*

– مَنزُوفٌ arıqlamış, gücdən (*taqətdən*) düşmüş, qanaxmadan zəifləmiş; الطاقة ~ gücdən (*taqətdən*) salınmış

– نَزَافٌ *tib.* hemofiliya

– نَزْفٌ arıqlama, gücdən (*taqətdən*) düşmə, qanaxmaya görə zəiflik; الدم ~ qanaxma

– نَزْفَةٌ *c.* نَزْفٌ *az, cüzi miqdar; من الماء ~ bir az su*

– نَزِيفٌ¹ qan yayılması, qanaxma, qansızma; الـ المخي يـ الخـud *al-məxi beynə qansızma*

– مَنزُوفٌ = نَزِيفٌ²

I نَزَقٌ (*ə*) نَزَقٌ 1) yüngülxasiyyət, ağılsız, düşüncəsiz olmaq; 2) tündxasiyyət, hirsli, çılğın olmaq

– نَزَقٌ 1) yüngülxasiyyətlik, ağılsızlıq, düşüncəsizlik; 2) tündxasiyyətlik, hirsliklik, çılğınlıq; 3) canlılıq, çeviklik, coşğunluq, hiddət, ani şiddət

– نَزَقٌ 1) yüngülxasiyyət, ağılsız, düşüncəsiz; 2) tündxasiyyət, hirsli, çılğın

I نَزَكَ (*u*) نَزَكَ sancmaq, batırmaq, deşmək, dəlmək

– نَزَكَ *bax: əlifba sırası ilə*

I نَزَلٌ (*i*) نَزَلٌ 1) enmək, düşmək (*nədən*), çıxmaq (*məs., tramvaydan*); düşürülmək, endirilmək, çıxarılmək; *din.* nazil olmaq (*Quran haqqında*); 2) endirmək, düşürmək, çıxarmaq (*kimi*); 3) aşağı düşmək (*qiymət haqqında*); sakitləşmək, zəifləmək, yatmaq (*epidemiya və s. haqqında*); 4) tökmək, yağmaq (*yağış haqqında*);

3) mərhəmət, iltifat, xeyirxahlıq; 4) mübarizə

– تَنْزِيلٌ tədricən (*yavaş-yavaş*) azalan, zəifləyən, aşağı düşən; ضريبية نسبة proporsional surətdə azalan vergi

– تَنْزِيلٌ 1) aşağı salma, endirmə, aşağı düşürmə; 2) aşağı düşmə, enmə, azalma; الائتمان ~ qiymətlərin aşağı düşməsi; المقام ~ vəzifəsini, rütbəsini kiçiltmə; 3) çıxılan pul, tutulan pul, endirim; 4) *riyaz*. çıxma; 5) haşiyə, bəzək, naxış, inkrustasiya; 6) *din*. nazil olma, nazil olmuş vəhy; Quran العزيز

– مَنَّازِلٌ verilən, ötürülən, tapşırılan, güzəşt edilən; اليه ~ (*nə isə*) verilən adam; səlahiyyətli, etibarlı (*vəkil edilmiş*) şəxs

– مَنَّازِلٌ 1. 1) dönük, danan, inkar edən, üz döndərən, imtina edən (*nədən* عن); 2) güzəştə gedən; 2. vəkalət verən

– مَنَّازِلٌ *din*. nazil olmuş, yuxarıdan göndərilmiş; Quran; الكتاب *yaxud* الكلام *al-Kitab*; الكتب Müqəddəs kitablar

– مَنَّازِلٌ *c.* مَنَّازِلٌ 1) mənzil, ev; صاحب *al-Şaybani* ev sahibi; اهل *al-Ahl* ailə; علم *al-Ilm* ev təsərrüfatını idarə etmək bacarığı; 2) *astr.* ayın vəziyyəti

– مَنَّازِلٌ *c.* مَنَّازِلٌ 1) dərəcə, rütbə, vəzifə; 2) (*sosial*) vəziyyət; ləyaqət, şərəf

– مَنَّازِلٌ *c.* مَنَّازِلٌ ev, mənzil *söz. sif.*; التدبير *al-Tədبير* ev təsərrüfatı

– مَنَّازِلٌ *c.* مَنَّازِلٌ 1) narkotik vasitə (*tiryəklə digər narkotik maddələrin qatışığı*); 2) əxlaqsızlıq yuvası (*İraq*)

– مَنَّازِلٌ narkoman (*bax: مَنَّازِلٌ*)

– نَزَالٌ *c.* نَزَالٌ 1. enən, düşən (*haradansa*); 2. yaşayış evi icarədarı; sakin, kirəçi

– نَزَالٌ *c.* نَزَالٌ bədbəxtlik, fəlakət, bəla, zərbə, sarsıntı; ~ نزلت بها ona bədbəxtlik üz verdi; المالية *al-Maliyyə* böhranı

– نَزَالٌ çıxın, düşün!

– نَزَالٌ toqquşma, vuruşma, döyüş, müharibə, savaş

– نَزَالٌ köçmə, yerləşmə, məskun olma; koloniya (*başqa bir ölkədə mühacirlərin yaşadığı yer*); mühacirlər, immiqrantlar

– نَزَالٌ *c.* نَزَالٌ mehmanxana

– نَزَالٌ *c.* نَزَالٌ 1) qonağa təklif edilən yemək; 2) azuqə, ərzaq

– نَزَالٌ *c.* نَزَالٌ 1) enmə, düşmə, çıxma; gəlmə, gəlib çatma; الحج *al-Hic* məhməlin (*bax: مَحْمَلٌ*¹) Məkkədən Qahirəyə gəlişi münasibətilə keçirilən şənlik; 2) eniş, yamac, meyil; ~ كل طلعة ولها *masəl*. hər yoxuşun bir enişi var; 3) soyuqdəymə; iltihab, katar (*selikli qışanın iltihabı*); البرد *al-Bird* zökəm; الـ الصدريّة *yaxud* الشّعبيّة *al-Sədriyə* bronxit (*bronxların selikli qışasının iltihabı*); الـ الوفادة *al-Vufadə* qrip; الـ المعدية *al-Mədiyyə* mədə katarı, xorası; qastrit

– نَزَالٌ qonaq etmə, qonaqlıq, yemək-içmək

– نَزُولٌ 1) düşmə, enmə, çıxma, çıxış; نزولا *al-Nuzul* onun arzusunun nəzərə alaraq; رغبتة *arğibətə* o bunu onun istəyini nəzərə alaraq etdi; الامطار *al-İmطار* yağış yağması, yağışlılıq; 2) yerə enmə, yerə oturma (*təyyarə haqqında*); اجباري *al-İcbariy* məcburi enmə; 3) aşağı düşmə (*qiymət haqqında*); مضارب على *al-Muzrab* aşağı salmağa çalışan spekulyant, “ayı”; 4) yaşama; xərcəlmə, sərf etmə; الـ اجرة *al-İcərə* mənzil kirayə haqqı; 5) soyuqdəymə; iltihab; نزل عليه *al-Nuzul* o xəstə-tələnib

– نُزُولٌ *bax*: مضارب على النزول = نُزُولِيٌّ –
 – نُزُولٌ *c.* نُزُولٌ 1) qonaq; 2) yaşayan, sakin, kirəçi; مصر ~ Misirdə yaşayan, Misir sakini, misirli; المستشفى ~ xəstəxanada müalicə alan نُزُولٌ uşağı əlində yırgalamaq (*ana haqqında*); əzizləmək, nazlamaq
 – نُزُولٌ tərbiyə etmə, əzizləmə, nazlama
 I نُزُولٌ 1) sağlam, təmiz olmaq (*hava, iqlim, yer haqqında*); 2) düz, səmimi, vicdanlı olmaq; nöqsansız, qüsursuz, eyibsiz olmaq; namuslu, etibarlı olmaq; 3) uzaq, azad olmaq (*bütün pis şeylərdən – عن*); II نُزُولٌ 1) təmizləmək, sağlamaq, yaxşılaşdırmaq; 2) uzaqlaşdırmaq, kənarlaşdırmaq, azad etmək, boşaltmaq (*nədən – عن*); المدرسة ~ uşağı məktəbdən uzaqlaşdırmaq, uşağı oxutmamaq; 3) gəzintiyə aparmaq, gəzdirmək; şənləndirmək, öyləndirmək; 4) abstraktlaşdırmaq, təcrid etmək; V نُزُولٌ 1) gəzmək, gəzişmək, gəzib-dolanmaq; 2) uzaq olmaq (*nədən – عن*); nəfsini saxlamaq, çəkinmək (*nədən – عن*); imtina etmək, əl çəkmək (*nədən – عن*); 3) öylənmək, fikrini dağıtmaq; 4) abstraktlaşdırılmaq, təcrid edilmək
 – نُزُولٌ 1) uzaqlaşdırılma, kənar edilmə (*bütün pis şeylərdən – عن*); 2) təmizlənmə, sağalma; 3) gəzinti, öyləncə, şənlik; 4) abstraktlaşdırma, mücərrədləşdirmə
 – نُزُولٌ *c.* نُزُولٌ – gəzinti; öyləncə
 – نُزُولٌ *c.* نُزُولٌ 1) oyun meydançası; gəzinti üçün yer; 2) prospekt; 3) ictimai bağ, park
 – نُزُولٌ gəzən, gəzib-dolanan
 – نُزُولٌ *c.* نُزُولٌ – oyun meydançası; gəzinti üçün yer; park

– مَنَزَةٌ *c.* مَنَزَةٌ gəzinti üçün yer, park, bağ
 – مَنَزَةٌ 1) təmizlənmiş, təmiz; 2) azad, sərbəst (*nədən – عن*, من); عن الخطأ ~ qüsursuz, səhvətsiz, düzgün
 – مَنَزَةٌ yaxşılıq, xeyirxahlıq; düzlük, təmizlik, vicdan, insaf, etibar, dəyanət; qərəzsizlik, bitərəflik; ~ مَنَزَةٌ فی ناموسla, şərəflə, vicdanla
 – مَنَزَةٌ = مَنَزَةٌ
 – مَنَزَةٌ *c.* مَنَزَةٌ yaxşı, xeyirxah, səxavətli; düz, təmiz, vicdanlı, namuslu, insafı; qərəzsiz, bitərəf, ədalətli
 – مَنَزَةٌ *c.* مَنَزَةٌ 1) gəzinti, ekskursiya; öyləncə, şənlik; (امكان) الـ öyləncəli yerlər; 2) fərəh, sevinc; 3) uzaqlıq; هو به ~ onun, haqqında danışılan heç bir şeylə əlaqəsi yoxdur
 – مَنَزَةٌ *c.* مَنَزَةٌ 1. öz kefi üçün yaşamağı sevən; 2. bədxərc, israfçı
 – مَنَزَةٌ = مَنَزَةٌ *c.* مَنَزَةٌ
 I مَنَزَةٌ 1) hoppanmaq, tullanmaq, atılmaq, sıçramaq; 2) cütləşdirmək (*dişini – علی*); الفحل ~ cütləşdirmək (*aygır haqqında*); 3) maraqlandırmək, cəlb etmək (*kimi – به*); can atmaq, çalışmaq (*nəyə – الی*); 4) sürüşmək, qaçmaq, aradan çıxmaq (*kimdən-nədən – من*); IV مَنَزَةٌ cütləşdirmək (*heyvanları*); V مَنَزَةٌ 1) atılmaq, hoppanmaq, tullanmaq, sıçramaq; 2) döyünmək, vurmaq (*ürək haqqında*); qalxmaq (*sinə haqqında*)
 – مَنَزَةٌ cütləşdirmə (*dişini*)
 – مَنَزَةٌ 1) cütləşdirmə (*dişini*); 2) hövrə dövrü, kürsək dövrü (*heyvanlarda*)
 – مَنَزَةٌ 1) tullanma, hoppanma, sıçrama, sıçrayış; 2) ani şiddət, çırpıntı, işartı

– 1) tullanma, hoppanma, sıçrama, sıçrayış; 2) ani şiddət, çırpıntı, işartı; 3) şıltaqlıq, naz, tərslik; xəyal, qəribəlik
نَازِي 1. milli-sosializm; 2. milli-sosialist, nasist (*Almaniya faşisti*)

– نَازِيَّةٌ nasizm (*Almaniya faşizmi*)

I نَسَاءٌ (ə) təxirə salmaq, vaxtını dəyişmək, sonraya keçirmək; 2) kreditə satmaq; IV نَسَاءٌ kreditə satmaq

– نَسَاءٌ uzunömürlülük

– نَسَاءٌ qadınlar (*bax: نَسَوُ*)

– نَسَاءٌ 1) təxirə salma, vaxt, möhlət; 2) kredit

– نَسِيَّةٌ 1) təxirə salma, vaxt, möhlət; 2) kredit; نَسِيَّةٌ kreditlə (*borcla*) satış; نَسِيَّةٌ borca, kreditə, borcla, kreditə

I نَسَبٌ (i) əslini, mənşəyini aid etmək (*nəyə*); 2) aid etmək, isnad etmək (*nəyə*), ayağına yazmaq (*nəyin*), bağlamaq, əlaqələndirmək (*nə ilə*); 3) tərənnüm etmək, vəsf etmək, tərifləmək (*qadım* – *şair haqqında*); III نَسَبٌ 1) mənşəcə eyni nəsiləndən olmaq; 2) yaraşmaq, uyğun gəlmək, münasib olmaq; 3) qohum olmaq (*nikaha daxil olmaqla*); VI نَسَبٌ 1) qohumluq əlaqəsi olmaq; 2) bir-birinə uyğun olmaq, münasib olmaq; 3) simmetrik, mütənasib, proporsional olmaq; VIII نَسَبٌ 1) bir-birinə yaxın, qohum olmaq, əlaqədar olmaq (*nə ilə*); 2) aid olmaq, məxsus olmaq, mənsub olmaq (*nəyə*); 3) baş qoşmaq, qoşulmaq (*nəyə*); girmək, daxil olmaq (*hara*); X نَسَبٌ 1) öz genealogiyasını (*nəsil tarixini*) göstərməyi xahiş etmək; genealogiyanı (*nəsil tarixini*) öyrənmək; 2) uyğun,

müvafiq, münasib görmək (*hesab etmək*); bəyənmək, təqdir etmək

– نَسَبٌ 1) qohumluq, yaxınlıq; 2) əlaqə (*nə ilə*), aidiyyət, mənsubiyyət, yanaşma, münasibət (*nəyə*); 3) birləşmə, qoşulma, daxil olma; ...üzvlüyə ...طلب الـ فى عضوية... qəbul edilmə haqqında ərizə vermək

– نَسَبٌ ən (*daha*) uyğun, ən (*daha*) müvafiq, ən (*daha*) münasib; نَسَبٌ المünasib qiymətlərlə

– نَسَبٌ 1) əlaqə, rabitə, qohumluq, qarşılıqlı əlaqə; 2) (*qarşılıqlı*) münasibət, uyğunluq, müvafiqlik; analogiya, oxşarlıq; عدم الـ uyğunsuzluq; القوي ~ qüvvə nisbəti; 3) simmetriya; bərabərlik; proporsionallıq, mütənasiblik; *riyaz.* tənəsüb, nisbət; البسيط الـ sadə tənəsüb (*adi kəsr*); المتصل الـ ardıcıl tənəsüb (*kəsr*); طرفا الـ tənəsübün kənar hədləri; وسطا الـ tənəsübün orta hədləri; الطردى الـ düz mütənasiblik; العكسي الـ tərs mütənasiblik

– نَسَبٌ proporsional; mütənasib, uyğun

– نَسَبٌ uyğun, mütənasib, taraz, simmetrik, simmetriyalı, əlaqəli, nisbətli; proporsional; ~ الأعضاء ~ yaxşı quruluşlu, boylu, qamətli; ~ غير qeyri-proporsional, uyğun olmayan; (عكسيًا) ~ طردا *riyaz.* düz (*tərs*) mütənasib

– نَسَبٌ 1. 1) uyğun, münasib, müvafiq, əlverişli; فى الوقت الـ münasib vaxtda; ~ غير uyğun olmayan, münasib olmayan, əlverişsiz; 2) *riyaz.* mütənasib; (عكسيًا) ~ طردا *riyaz.* mütənasib; 2. *riyaz.* tənəsüb, nisbət; البسيط الـ sadə tənəsüb; المتصل الـ ardıcıl tənəsüb; طرفا الـ tənəsübün kənar hədləri; وسطا الـ orta mütənasib; وسطا الـ tənəsübün orta hədləri

xuculuq fabriki; 2) *anat.* quruluş, toxuma; العنكبوت ~ hörümçək toru; هو ~ وحده onun tayı-bərabəri yoxdur; هذا من ~ bu onun işidir

I نَسَخَ (a) 1) üzünü köçürmək; surətini çıxarmaq; باليد ~ əl ilə üzünü köçürmək; 2) yamsılamaq, təqlid etmək; 3) ləğv etmək; aradan qaldırmaq, məhv etmək, yox etmək; (القياسي) ~ به الرقم ~ bununla o, rekord əldə etdi; II نَسَخَ üzünü köçürtdürmək; III نَسَخَ sıxışdırıb çıxarmaq, aradan götürmək; VI نَسَخَ 1) bir-birini əvəz etmək; 2) ardıcıl olaraq dəyişmək (*əvəz olunmaq (vaxt, dövrlər, əsrlər və s. haqqında)*); 3) *din.* köçmək (*ruhlar haqqında*); VIII نَسَخَ 1) özü üçün üzünü köçürmək; 2) ləğv etmək, aradan qaldırmaq, məhv etmək, yox etmək; X نَسَخَ 1) (nə-yinsə) köçürülməsinə nail olmaq; 2) çoxaltmaq, artırmaq, yaymaq

– نَسَخَ 1) ardıcıl keçid; الرواح ~ ruhların köçməsi, metempsixoz (*öləndən sonra ruhun bir bədəndən başqasına keçməsi haqqında dini-mistik etiqad*); 2) vaxtın ardıcıl olaraq (*müntəzəm şəkildə*) dəyişməsi

– نَسَخَ metempsixozu (*öləndən sonra ruhun bir bədəndən başqasına keçməsi haqqında dini-mistik etiqad*) təsdiq edən cərəyan

– نَسَخَ 1) üzünü köçürülmüş; 2) ləğv edilmiş, məhv edilmiş

– نَسَخَ c. مَنَسَخَ pantograf (*planlardan, çertyojlardan və s. surət çıxarmaq üçün cihaz*)

– مَنَسَخَ = مَنَسُوحٌ

– نَسَخَ¹ ləğv edən

– نَسَخَ² c. نَسَخَ köçürücü, üzünü köçürən; surət çıxaran

– نَسَخَ köçürücü, üzünü köçürən, surət çıxaran

– نَسَخَ 1) köçürücü, üzünü köçürən, surət çıxaran (*q.*); 2) surət çoxaltmaq üçün cihaz

– نَسَخَ 1) üzünü köçürmək; الوثائق ~ sənədartırma bürosu; 2) ləğv (*etmə, edilmə*); *həmç.* ~ نَسَخَ خطّ (*şrift və xətt növü*)

– نَسَخَ c. نَسَخَ 1) surət, üz; طبق الاصل ~ dəqiq surət; 2) nüsxə; nümunə; اصلية (اساسية) ~ orijinal, əsil; ثانية ~ dublet (*ikinci nüsxə*); خطية ~ əlyazma; 3) resept, nüsxə

– نَسَخَ *həmç.* الخط نَسَخَ (*şrift və xətt növü*)

I نَسَرَ (u) 1) dartmaq, qoparmaq, parça-parça etmək (*dimdiklə*); 2) çıxarmaq, soymaq, sıyımaq; II نَسَرَ cırmaq, yırtmaq, dağıtmaq, qoparmaq, parçalamaq; V نَسَرَ cırılmaq, yırtılmaq, parçalanmaq, dağılmaq; deşilmək (*irin, çiban və s. haqqında*); köhnəlmək (*paltar haqqında*); X نَسَرَ folk. qartala dönmək

– نَسَرَ c. مَنَسِرٌ quldur dəstəsi, canilər dəstəsi, oğru dəstəsi, banda

– نَسَرَ c. مَنَسِرٌ, مَنَسِرٌ dimdik (*yırtıcı quşlarda*)

– نَسَرَ *bax:* نَسُورٌ

– نَسَرَ c. نَسَارِيَّةٌ qartal

– نَسَرَ c. نَسُورٌ qartal; الفحاح (*Cənubi Amerikanın dağlıq yerlərində yaşayan çox iri yırtıcı quş*); الحافر ~ dırnaq haçası (*heyvanlarda*); الطائر *astr.* ət-Tair (*Qartal bürcünün a-sı*); الواقع *astr.* Veqa (*Lira bürcünün a-sı*)

– نَسْرَةٌ 1) parça, qırıntı (*ağacın*); talaşa, yonqar; 2) tikə (*ət*)

– نَسْرِيْنٌ *bot. topl.* 1) jonkil (*nərgizgülünün bir növü*); 2) yabanı qızılgül

نَسْرَ *bax: əlifba sırası ilə*

نَسْطُورِيٌّ *c. نَسْطُورَةٌ tar., din. nestorian; النسة* nestorianlıq

نَسْعٌ 1) نَسْعٌ, نَسْعٌ, نَسْعٌ *c. أنساع* 1) نَسْعٌ *قayış, kəmə, toqqa;* *anat. bilək*

نَسْعٌ 2) şimal küləyi

نَسْعٌ = مَنَسَعٌ 2)

نَسْعٌ bitki şirəsi, lateks

I نَسَفٌ (*i*) نَسَفٌ 1) məhv etmək; dağıtmaq; 2) partlatmaq; parçalamaq, sarsıtmaq (*içəri-dən*); نَسَفٌ من الأساس *nəyisə kökündən məhv etmək (nəyisə yox etmək); torpeda ilə vurmaq; 3) sovrmaq (taxlı); sovrmaq (tozu); IV نَسَفٌ sovrmaq, səpələmək; VIII نَسَفٌ 1) məhv etmək; 2) partlatmaq; الكلام ~ pıçılıtlı ilə danışmaq*

– مَنَسَفٌ *c. مَنَسَفٌ* 1) xəlbir, şadara; 2) uzunsov taxta qab (*boru*); 3) döymə misdən hazırlanmış masa (*zəngin evlərə məxsus əşya*)

– مَنَسَفَةٌ *c. مَنَسَفَةٌ* 1) xəlbir, şadara; 2) tikililərin uçurulması üçün qurğu

– نَسِيفٌ partladan, partladıcı

– نَسِيفَةٌ dinamit

– نَسِيفٌ partlatma işləri mütəxəssisi, hərbi istehkamçı

– نَسِيفٌ *c. نَسِيفٌ zool. dimdikbuynuz*

– نَسِيفَةٌ *c. ات* – mina gəmisini, torpeda kateri

– نَسِيفَةٌ saman; kəpək, ələnti

– نَسِيفٌ partlayış, partlama; dağılma, uçulma, məhv edilmə

– نَسِيفٌ *min., topl. bazalt*

– نَسِيفٌ *c. نَسِيفٌ, نَسِيفٌ bazalt parçası*

– نَسِيفَةٌ *c. نَسِيفَةٌ torpeda*

I نَسَقٌ (*u*) نَسَقٌ (*sapa*) düzmək (*mirvarini*); II نَسَقٌ 1) (*sapa*) düzmək (*mirvarini*); 2) yerləşdirmək, yerbəyer etmək, sıra ilə düzmək; 3) qaydaya salmaq, nizama salmaq; uyğunlaşdırmaq, eyniləşdirmək; uzlaşdırmaq, əlaqələndirmək; abadlaşdırmaq, yaxşı təşkil etmək; 4) bölüşdürmək, paylaşmaq (*işi*); 5) ixtisara salmaq (*şatları*); 6) gözəl düzəltmək, hazırlamaq (*süfrəni*); V نَسَقٌ 1) simmetrik şəkildə yerləşdirilmək, qoyulmaq; 2) qaydaya salınmaq, nizama salınmaq; abadlaşdırılmaq; VI نَسَقٌ 1) simmetrik şəkildə yerləşdirilmək; 2) harmonik cəhətdən uyğun gəlmək, uyğunlaşdırılmaq; uyğun olmaq, müvafiq olmaq, münasib olmaq; 3) qarşılıqlı əlaqəsi olmaq; VIII نَسَقٌ simmetrik şəkildə yerləşdirilmək

– نَسَقٌ 1) simmetriklik, simmetriya (*uyğunluq, ahəng*); عدم الن *asimmetriya, uyğunsuzluq; 2) həmahənglik; harmoniya; uyğunluq, müvafiqlik; 3) koordinasiya, uyğunluq, əlaqə, uzlaşma; 4) qarşılıqlı əlaqə*

– نَسَقٌ uyğunluq, həmahənglik, tarazlıq

– نَسِيقٌ 1) (*sapa*) düzülmə (*mirvari haqqında*); 2) qaydaya salınma, nizama salınma; 3) qurulma, quruluş (*mexanizm*), təşkil edilmə, təşkilat; الن الداخلي *daxili quruluş (mexanizm); uyğunlaşdır(ıl)ma, uzlaşdır(ıl)ma, əlaqələndir(ıl)mə, koordinasiya, əlaqə, uyğunluq; 5) ixtisara salınma (şatların); 6) hərbi. eşelonlaşdır(ıl)ma, eşelon-eşelon yerləşdir(ıl)mə*

– مَنَسِيقٌ simmetrik; الأعضاء ~ qamətli; التقاطيع ~ bir-birinə uyğun üz cizgiləri olan

– مُنْسَقٌ 1) səliqə ilə yerləşdirilmiş (*düzülmüş, qoyulmuş*); 2) abad, səliqəli; 3) uyğun, simmetrik; həmahəng; 4) işdən çıxarılmış (*ştatların ixtisara salınması ilə bağlı*)

– نَسَقٌ (*sapa*) düzmə, düzülmə (*mirvari haqqında*)

– نَسَقٌ 1) ideal qayda-qanun, nizam-intizam; tərz, üsul, qayda, sistem; sıra, cərgə, ardıcılıq; واحد على ~ bir cür, eyni şəkildə, yeknəsəq; حروف الهـ gram. bağlayıcılar; كان هـ həmahəng olmaq, uyğun olmaq, uyğun gəlmək (*nə ilə مع*); 2) *hərb*. eşelon

– نَسِيقٌ simmetrik, uyğun, ardıcıl, düzgün qurulmuş, həmahəng

I نَسَكٌ (u) نَسَكَ (نَسك) dindar, zahid olmaq; نَسَاكَةٌ (u) نَسَكَ tərkidünya olmaq, zahidlik etmək; V نَسَّكَ 1) fəaliyyət göstərmək, işləmək, çalışmaq; 2) asketik həyat tərzini keçirmək, asket həyatı yaşamaq

– مَنَاسِكٌ c. مَنَاسِكٌ 1) dini ayinlərin icra olunduğu yer; 2) zahidin koması, hücrə; 3) mərasim, ayin; الحج مَنَاسِكٌ həcc ibadəti əməlləri

– نَاسِكٌ c. نَاسِكٌ zahid, tərkidünya, asket

– نَسَكٌ, نَسِكٌ, نَسَكٌ dindarlıq, möminlik, zahidlik, Allaha ibadət; zahidlik, tərkidünyalıq, münzəvilik; معهد الهـ zahidin olduğu yer

I نَسَلٌ (u) نَسَلَ (نسل) törətmək, doğurmaq, dünyaya gətirmək, nəsil artırmaq (*təs. hal. yaxud*); 2) (*parçanı*) lifləyə, saplara ayırmaq; 3) tük tökmək, qabıqdan çıxmaq (*quş, heyvan haqqında*); 4) çıxarmaq, qoparmaq, yolmaq (*haradan*); نَسَلٌ (u) نَسَلٌ 1) tökülmək (*lələk, tük haqqında*); 2) çiyindən düşmək (*məs., paltar haqqında*); 3) sökülmək, süzülmək, üzülmək, yıpranmaq (*parça*

haqqında); II نَسَلٌ 1) lifləyə, saplara ayırmaq; 2) tük tökmək, qabıqdan çıxmaq (*quş, heyvan haqqında*); IV نَسَلَ 1) törətmək, doğurmaq, nəsil artırmaq; 2) tük tökmək, qabıqdan çıxmaq (*quş, heyvan haqqında*); VI نَسَلَ 1) törəmək, artırmaq, çoxalmaq, törəyib artırmaq; 2) olmaq, törəmək (*kimdən*); 3) getdikcə süzülmək, sökülmək (*parça haqqında*)

– نَسَلٌ çoxalma, artma, törəyib artma, doğub törəmə; أعضاء الهـ çoxalma orqanları, cinsiyyət (*tənasül*) orqanları; نَسَلٌ çoxalma yolu ilə möhkəmlənmək (*cinsin, növün keyfiyyətləri haqqında*)

– نَسَلٌ çoxalma, artma, törəyib artma, doğub törəmə; أعضاء الهـ çoxalma orqanları, cinsiyyət (*tənasül*) orqanları; نَسَلٌ çoxalma yolu ilə möhkəmlənmək (*cinsin, növün keyfiyyətləri haqqında*)

– نَسَلٌ çoxalma, artma, törəyib artma, doğub törəmə; أعضاء الهـ çoxalma orqanları, cinsiyyət (*tənasül*) orqanları; نَسَلٌ çoxalma yolu ilə möhkəmlənmək (*cinsin, növün keyfiyyətləri haqqında*)

– نَسَلٌ çoxalma, artma, törəyib artma, doğub törəmə; أعضاء الهـ çoxalma orqanları, cinsiyyət (*tənasül*) orqanları; نَسَلٌ çoxalma yolu ilə möhkəmlənmək (*cinsin, növün keyfiyyətləri haqqında*)

– نَسَلٌ çoxalma, artma, törəyib artma, doğub törəmə; أعضاء الهـ çoxalma orqanları, cinsiyyət (*tənasül*) orqanları; نَسَلٌ çoxalma yolu ilə möhkəmlənmək (*cinsin, növün keyfiyyətləri haqqında*)

– نَسَلٌ çoxalma, artma, törəyib artma, doğub törəmə; أعضاء الهـ çoxalma orqanları, cinsiyyət (*tənasül*) orqanları; نَسَلٌ çoxalma yolu ilə möhkəmlənmək (*cinsin, növün keyfiyyətləri haqqında*)

– نَسَلٌ çoxalma, artma, törəyib artma, doğub törəmə; أعضاء الهـ çoxalma orqanları, cinsiyyət (*tənasül*) orqanları; نَسَلٌ çoxalma yolu ilə möhkəmlənmək (*cinsin, növün keyfiyyətləri haqqında*)

– نَسَلٌ çoxalma, artma, törəyib artma, doğub törəmə; أعضاء الهـ çoxalma orqanları, cinsiyyət (*tənasül*) orqanları; نَسَلٌ çoxalma yolu ilə möhkəmlənmək (*cinsin, növün keyfiyyətləri haqqında*)

– نَسَلٌ çoxalma, artma, törəyib artma, doğub törəmə; أعضاء الهـ çoxalma orqanları, cinsiyyət (*tənasül*) orqanları; نَسَلٌ çoxalma yolu ilə möhkəmlənmək (*cinsin, növün keyfiyyətləri haqqında*)

– نَسَلٌ çoxalma, artma, törəyib artma, doğub törəmə; أعضاء الهـ çoxalma orqanları, cinsiyyət (*tənasül*) orqanları; نَسَلٌ çoxalma yolu ilə möhkəmlənmək (*cinsin, növün keyfiyyətləri haqqında*)

– نَسَلٌ çoxalma, artma, törəyib artma, doğub törəmə; أعضاء الهـ çoxalma orqanları, cinsiyyət (*tənasül*) orqanları; نَسَلٌ çoxalma yolu ilə möhkəmlənmək (*cinsin, növün keyfiyyətləri haqqında*)

- نسلٌ *bot.* süd şirəsi, lateks
- نُسُولٌ tük tökmə, qabıqdan çıxma
- نُسُولَةٌ cins, damazlıq heyvan
- نُسَالٌ = نَسِيْلٌ

I نَسَمَ (i) نَسَمَ 1) sakit əsmək; 2) dəyiş(*il*)mək, korlanmaq, xarab olmaq; نَسِمَ (ə) نَسِمَ dəyiş(*il*)mək, korlanmaq, xarab olmaq; II نَسَمَ 1) əsmək (*meh haqqında*); 2) həyat vermək, canlandırmaq; 3) başlamaq (*nəyi* فى) işə başlamaq; V نَسَمَ 1) nəfəs almaq, hava almaq; (*təmiz hava ilə*) nəfəs almaq; 2) qoxumaq, ...iyi gəlmək, ...qoxusu gəlmək (*nə* به) اخباره ~ *yaxud* ~ kimsə haqqında öyrənmək, soruşub bilmək

- مَنَسِمٌ c. مَنَاسِمٌ ayağın altı (*dəvədə*)
- نَسَمٌ c. نَسَامٌ nəfəs, nəfəs alma; əsmə
- نَسَمَةٌ əsmə

– نَسَمَاتٌ نَسَمٌ c. نَسَمَةٌ 1) nəfəs, nəfəs alma, tənəffüs; حَتَّى آخر ~ من حياته nəfəsinə-dək; 2) adam, nəfər (*hesabda*); 3) əsmə, meh, nəsim, yel

– نَسِيمٌ c. نَسِيمَةٌ yüngül külək, xəfif yel, meh, nəsim; عيد شمّ الـ ~ dəniz mehi; البحر *bax*: شَمٌّ

1) نَسَانِيْسٌ c. نَسَانَسٌ *ədəb.* Nəsnəs (*təkayaqlı adam*); 2) meymun

نَسَاءٌ c. نَسَاءٌ, نَسَاءٌ *anat.* oturaq siniri; نَسَاءٌ c. نَسَاءٌ *təsn.* oturaq sinirinin iltihabı

نَسَاءٌ c. نَسَاءٌ (امرأة) qadınlar; نَسَاءٌ c. نَسَاءٌ qadın-sevməz, qadın düşməni; عَمَوِيَّاتٌ ~ fahişələr (*əxlaqsız qadınlar*)

– نَسَائِيٌّ 1) qadın *söz. sif.*; الحركة السعة (*النسوية*) qadın hərəkəti; 2) qadın kimi, incə, zərif

– نَسَائِيَّاتٌ c. qadın işləri, məsələləri (*məs., qəzet guşəsi*)

- نِسَاءٌ = نِسْوَانٌ
- نِسَاءٌ = نِسْوَةٌ

– نِسْوَةٌ qadın *söz. sif.*

I نَسِيٌّ (ə) نَسِيٌّ unutmamaq, yaddan çıxarmaq, gözdən qaçırmaq; لم أنسه ولن أنساه! mən onu unutmamışam və heç vaxt da unutmayacağam!; قبل ان أنسى yaddan çıxmamış..., yeri gəlmişkən; وإن أنسى لا أنسى ما فعله onun hərəkətini heç cür unuda bilmirəm; زهرة لا تنسى unutmaməni (*yaddaş çiçəyi*); II نَسِيٌّ unutmamağa məcbur etmək, yadından çıxarmaq; IV أنسى = II; VI نَسَيْتُ 1) özünü unutmuş kimi göstərmək; 2) unutmamağa çalışmaq; qarşılıqlı olaraq unutmamaq, yaddan çıxarmaq; 3) etinasız yanaşmaq, laqeydlik göstərmək, saymamaq, məhəl qoymamaq, əhəmiyyət verməmək

– مَنَسِيٌّ 1. yaddan çıxarılmış, unudulmuş; اصبح نَسِيًّا unudulmaq, izi-tozu qalmaq; 2. c. مَنَسِيَّاتٌ unudulanlar, yaddan çıxarılanlar (*məs., əvvəl öyrənilənlər*)

– نَسَاءٌ olduqca unutqan, yaddaşsız, huşsuz

– نَسِيٌّ 1) yaddan çıxarma, unutma; 2) yaddan çıxarılmış, unudulmuş; أَيَّامٌ الـ unudulmuş günlər (*əlavə günlər*) (*qibti təqviminə əsasən ilin son 5 yaxud 6 günü*)

– نَسِيٌّ unudulmuş, yaddan çıxarılmış (*şeylər*); يعيش وحده سا منسيًا o, kimsəsiz, tək-tənha yaşayır

– نَسِيٌّ unudan, yaddan çıxaran, unutqan, huşsuz

– نَسِيَانٌ unutqan, yaddaşsız, huşsuz, diq-qətsiz

– نَسِيَانٌ yaddan çıxarma, unutmə; unutanlıq, yaddaşsızlıq, huşsuzluq; *tib.* amneziya (*huşsuzluq, hafizənin pozulması, zəifləməsi*), yaddaşı itirmə; نَسِيَانٌ فِي زَوَايَا ھِ unudulmaq, yaddaşdan silinmək; نَسِيَانٌ إِلَى زَوَايَا ھِ دفعه الى زوايا دفعه العلم ھِ آفة العلم ھِ unutmə, yaddaşdan silmək; نَسِيَانٌ ھِ *Ata. sözü* elmin bəlası unutanlıqdır

I نَشَأُ (نش) 1 نَشَأُ (ə-u) qovmaq (*milçəkləri*); نَشَأُ (ə-u) 2 نَشَأُ (ə-u) 1 qurumaq, suyu çəkil-mək; 2) nəmi canına çəkmək, hopdurmaq; 3) çirtildəmaq, fişıldəmaq (*məs., isti bir şey haqqında*); qaynamaq, quruldamə, luq-luq etmək; 4) dammaq, su buraxmaq (*qab, boru haqqında*)

– مَنَشَأٌ yelpik, milçəkqovan
– نَشَأٌ 1 نَشَأٌ (درهم) *bəra-bər çəki ölçüsü yaxud 18,7 q*
– نَشَأٌ 2 نَشَأٌ quru, susuz
– نَشَأٌ köhnə pendir
– نَشَأٌ hopduran, canına çəkən; ~ ورق suçəkən kağız, qurutma kağızı; النَبَانُ ~ *bot.* bloşnik

– نَشَأٌ fişıldəma, köpüklənmə, quruldamə
I نَشَأُ (ə) نَشَأُ böyümək, boy atmaq, yetişmək, inkişaf etmək; baş vermək, meydana gəlmək, əmələ gəlmək, törəmək, irəli gəlmək, doğmaq (*nədən* من); II نَشَأُ cücərt-mək, becərmək; böyütmək, yetişdirmək, bəsləmək, tərbiyə etmək; IV نَشَأُ 1) tikmək, qurmaq, ucaltmaq; 2) əsasını qoymaq, təməlini qoymaq, təsis etmək, təşkil etmək, qurmaq, müəyyən etmək, yaratmaq, düzəlt-mək; ~ علاقات دبلوماسية ~ diplomatik əlaqələr qurmaq; 3) tərtib etmək, yaratmaq, yazmaq (*məqalə*); 4) redaktə etmək; 5) yetişdirmək, tərbiyə etmək; ~ يقول ~ o danışmağa başladı;

V نَشَأُ baş vermək, meydana gəlmək, əmələ gəlmək, törəmək, böyümək, boy atmaq, inkişaf etmək; نَشَأُ الْوَالِدُ فِي بَطْنِ أُمِّهٖ uşaq ana bətnində inkişaf edir; X نَشَأُ öyrənmək (*xəbər almaq*), araşdırmaq, axtarmaq

– نَشَأُ 1) نَشَأُ təsis etmə (*edilmə*), əsasını qoy-ma, əsası qoyulma, özül qoy(ul)ma, bünövrə qoy(ul)ma; 2) yaratma, yaradılma, tikmə, tikilmə, tikinti, inşaat, quruculuq; ~ اعادة yenidən qurma (*qurulma*); ~ الاشتراكي ~ sosialist quruculuğu; 3) quraşdır(ıl)ma, tərtib etmə (*edilmə*), inşa, ifadə (*etmə, edilmə*) (*həmç. məktəbə aid*); ~ ديوان ~ dəftərxana; 4) redaktə etmə, redaktə edilmə, redaktə; 5) *ədəb.* heca, üslub; kompozisiya

– نَشَأٌ 1. 1) inşaat (*tikinti*), quruculuq *söz. sif.*; ~ المواد inşaat (*tikinti*) materialları; 2) yaradıcı, qurucu; yaradıcılıq *söz. sif.*, konstruktiv, əməli; ~ العمل yaradıcı əmək; 3) redaksiya *söz. sif.*; ~ مقالة redaksiya məqaləsi; 4) üsluba, hecaya aid olan, stilistik, üslubi; klassik, ənənəvi (*dil haqqında*); ~ موضوع məktəb inşası; ~ العبارات *yaxud* nitqi bəzəməyə xidmət edən sözlər, stilistik ifadələr; ~ النمط üslub; الجملة *qram.* əmr, qadağa, sual və arzudan ibarət cümlə; 2. üslubçu, stilist

– نَشَأٌ yetişdirmə, böyütmə, bəsləmə, inkişaf (*etmə*), tərbiyə (*etmə*)

– مَنَشَأٌ 1) əmələ gəlmə yeri, mənəbə, mənşə; ~ بصري ~ ictimai mənşə; ~ الاوبئة ~ epidemiyə ocağı; 2) səbəb

– مَنَشَأٌ 1) əsası qoyulmuş, təsis edilmiş; 2) ucaldılmış, qurulmuş, tikilmiş

– مُنْشَأَتٌ c. مُنْشَأَةٌ – 1) bina, qurğu, tikili; idarə, müəssisə, təsisat; تِجَارِيَّةٌ ~ ticarət müəssisəsi; 2) üstqurum; ~ الأساس والـ bazis və üstqurum

– مُنْشِئٌ 1) təsis edən, əsasını qoyan, bani, müəssis, təsisçi, yaradan, yaradıcı, qurucu; 2) tikən, memar, inşaatçı; 3) müəllif, tərtibatçı; 4) redaktor, üslubçu, stilist

– نَاشِئٌ 1. 1) yüksələn, artan, böyüyən, inkişaf edən, törəyən, əmələ gələn (*nədən* من); gənc, cavan; 2) yeni başlayan; 2. xam, təcürübəsiz, naşı, yeni gələn (*şagird, işçi*)

– نَاشِئَةٌ gənclər, cavanlar, böyüməkdə olan nəsil

– نَشَاءٌ *bax*: نَشُو

– نَشَأٌ 1) böyümə, boy atma, artma, törəmə, əmələ gəlmə; inkişaf, artım; 2) c. نَشَأٌ böyüməkdə olan nəsil

– نَشَاءٌ 1) baş vermə, əmələ gəlmə, meydana çıxma, nəşət; 2) gənclik, cavanlıq, gənclər, cavanlar; الـ الحديثة gənc nəsil

– نَشُوءٌ baş vermə, əmələ gəlmə, meydana çıxma, törəmə, doğma; böyümə, boy atma, inkişaf; الـ نظرية والارتقاء *yaxud* مذهب الـ təkamül nəzəriyyəsi

– نُشُوءِيُونَ الـ evolyusionistlər (*təkamül nəzəriyyəsi tərəfdarları*)

I نَسَبٌ (ا) نَسَبٌ 1) batmaq, sancılmaq (*yırtıcı quşun caynaqları haqqında* – فى); girmək, batmaq (*bədənə* فى – *dırnaq haqqında*); ilişib qalmaq, batıb qalmaq (*boğazda* فى – *sümük haqqında*); 2) dolaşib qalmaq, çətinliyə düşmək, çaşmaq (*nədə*), düşmək, qarışmaq (*nəyə* فى); بالشرک ~ tora (*tələyə*) düşmək; ما ~ ان قال o, deməyi gecikdirmədi; 3) baş vermək, alışmaq (*yanğın haq-*

qında); qopmaq, başlamaq (*müharibə haqqında*); II نَسَبٌ 1) sancmaq, batırmaq, soxmaq, yeritmək, salmaq, taxmaq, daxil etmək;

2) qarışdırmaq, dolaşdırmaq, dolaşiq salmaq; III نَاشَبَ ~ الحرب : نَاشَبَ III başlamaq (*müharibə haqqında*); IV أَنْسَبَ 1) sancmaq, batırmaq, soxmaq, keçirmək (*caynağı, dırnağı*); 2) təşkil etmək, düzəltmək, başlamaq; معركة ~ döyüşə başlamaq; V تَنَسَّبَ batmaq, sancılmaq, keçmək, girmək, soxulmaq

– نَسَابٌ oxatan

– نَسَابٌ topl. oxlar

– صيد الحيتان ~ نَسَابِيْبٌ, نَسَابَاتٌ c. 1 نَسَابِيَّةٌ ~ harpun (*böyük dəniz heyvanlarını ovlamaq üçün niza; qarmaq*)

– نَسَابِيَّةٌ 2 uzun oxlov, vərdənə; عجلة ~ dişlə, çillə (*qoşqu aləti*)

– نَسَبٌ mal, mülk, əmlak, dövlət, sərvət, zənginlik; ولم يُنْهَم مئى ~ ولا نسب onları mənimlə nə qohumluq, nə də maddi vəziyyət bağlamırdı

– نَسُوبٌ baş vermə, başlama (*müharibə, yanğın haqqında*)

I نَسَجَ (ي) نَسِجٌ zar-zar ağlamaq, hönkür-hönkür ağlamaq

– نَسِيجٌ ağlama, fəryad, zarıltı, inilti, hönkürtü

I نَسَدٌ (u) نَسَدٌ 1) oxumaq, ifa etmək; 2) ax-tarmaq, axtarıb tapmaq, soruşmaq, soruşub öyrənmək; 3) təqib etmək, izləmək, güdmək (*məqsəd*), can atmaq, cəhd göstərmək, çalışmaq (*nəyəsə*); xəyal etmək, arzu etmək, ön böyük arzusu olmaq; 4) and vermək, yalvarmaq; III نَاشَدَ 1) çağırmaq, dəvət etmək (*nəyəsə*); 2) and vermək, istəmək, xahiş etmək, yalvarmaq; 3) arzulamaq, istə-

– مَنَشُورٌ 1. 1) elan edilmiş, nəşr edilmiş, dərc edilmiş, çap olunmuş; yayılmış; 2) mişarlanmış; 3) الاخشاب الحمة taxta-şalban; 2. c. مَنَشُورَاتٌ, مَنَشُورَاتٌ 1) əmr, sərəncam (təsis edilməyə dair), göstəriş, sirkulyar; 2) manifest, bəyannamə, vərəqə; 3) riyaz. prizma (həndəsi cisim)

– مَنَشُورِيٌّ prizmaşəkilli, prizmaya bənzər; prizmalı

– نَاشِرٌ 1. yayan, elan edən, nəşr edən, dərc edən; 2. 1) naşir; 2) kobra (gözlüklü zəhərli ilan); 3) امرأة deyingən qadın

– مِشَارٌ mişarçı

– الخشب ~ mişarağzı, qırıntı, kəpək; ~ taxta kəpəyi

– مِشَارَةٌ mişarçı peşəsi

– الدعوة ~ yayma, yayılma, intişar; 1) تَشْرٌ təbliğat aparma; 2) elan etmə (edilmə), nəşr etmə (edilmə), dərc etmə (edilmə), çap etmə (edilmə); 3) دار nəşriyyat, nəşriyyat evi; 4) mişar (odun doğramaq üçün); 5) dirilmə; 6) يوم din. dirilmə günü, məhşər, qiyamət günü

– نَشْرَةٌ c. نَشْرَاتٌ bülleten, çap orqanı; الاخبار ~ son xəbərlər (radio ilə verilən); اسبوعية ~ həftəlik, həftədə bir dəfə çıxan; بيبوجرافية ~ yaxud للمطبوعات ~ biblioqrafiya bülleteni; رسمية ~ hava bürosunun bülleteni; شهرية ~ rəsmi bülleten; aylıq, ayda bir dəfə çıxan; طيبة ~ xəstəlik haqqında bülleten (məs., qəzetdə)

– نَشُورٌ dirilmə; 1) يوم din. dirilmə günü, məhşər, qiyamət günü

– مَنَشُورٌ = 1. نَشِيرٌ 2. xələt, ev paltarı

I نَشْرٌ (i, u) 1) qalxmaq, çıxmaq, irəli çıxmaq, görünmək, dik durmaq;

2) mus. dissonans əmələ gətirmək, ahəngi pozmaq (səslərdə); 2 نَشْرٌ (i) itaətsizlik göstərmək, inad etmək, tərslik etmək (ərinə qarşı); nifrət etmək (öz ərinə – من, على); kobud rəftar etmək (arvadla – من, على)

– نَاشِرٌ 1) qalxan; vız duran (saçlar haqqında); hündür; 2) itaətsiz, itaət etməyən, tabe olmayan, inadçı, tərs; 3) زوجة نَاشِرٌ tərs, deyingən arvad; 4) mus. dissonans əmələ gətirən, ahəngi pozan; 5) نغمات yanlış melodiyalar

– نَاشِرَةٌ c. نَاشِرٌ tərs, deyingən arvad

– نَشْرٌ 1) yüksəklik, ucalıq, hündürlük; yük-səliş; yoxuş; 2) mus. dissonans (ahəngsizlik)

– نَشْرٌ 1) hündür yer; 2) mus. dissonans (ahəngsizlik); ~ غنى بصوت səhv oxumaq

– نَشْرٌ c. نَشْرٌ hündür yer

– نَشُورٌ 1) itaətsizlik, itaət etməmə, tabe olmama, inadçılıq, tərslik; 2) kin, ədavət, düşmənçilik, xoşa gəlməmə (antipatiya), nifrət; 3) ayrılıq, ziddiyyət; mus. dissonans (ahəngsizlik)

I نَشْطٌ (ə) نَشِيطٌ 1) canlı, çevik, zirək olmaq; şən olmaq; qızgın olmaq; canlanmaq; 2) fəal, çalışqan, işgüzar olmaq; نَشْطٌ (u) bağlamaq, düyünləmək, düyün vurmaq; II نَشْطٌ 1) diriltmək, canlandırmaq, ruhlandırmaq; aktivləşdirmək, fəallaşdırmaq; aktivləşdirmək (məs., kömür); 2) həvəsləndirmək, rəğbətləndirmək, oyatmaq; stimullaşdırmaq, təkan vermək; 3) bağlamaq, düyünləmək, düyün vurmaq; IV نَشْطٌ 1) diriltmək, canlandırmaq, ruhlandırmaq; 2) həvəsləndirmək, rəğbətləndirmək, oyatmaq; V نَشْطٌ dirilmək, canlanmaq, ruhlanmaq; X نَشْطٌ canlanmaq, fəal, işgüzar olmaq

– أَنَشُوطَةٌ *c.* أَنَشِيطٌ ilmə; sürüşən düyün; kəmənd

– تَنْشِيطٌ 1) dirilmə, canlanma, canlandırma, ruhlandırma; 2) oyatma, həvəsləndirmə, rəğbətəndirmə; fəallaş(dır)ma

– مُنَشِطٌ canlı

– مُنَشِطَاتٌ *c.* stimullaşdırıcı vasitələr

– نَاشِطٌ 1) canlı, gümrəh; 2) fəal, işgüzar

– نَشَاطٌ *c.* أَنْشِطَةٌ, نَشَاطَاتٌ 1) canlılıq, çeviklik; canlanma, canlandırma; gümrəhlik, ruh yüksəkliyi, sevinc; 2) fəaliyyət, fəallıq, səy, cəhd; بـ ciddi, ciddiyyət, səylə; الـ العَصَبِيّ alı sinir fəaliyyəti; الـ التَّخْرِيبِيّ təxribətçilik fəaliyyəti; الـ الاشعاعيّ radioaktivlik

– نَشِطَةٌ canlılıq, çeviklik; canlanma, canlandırma; gümrəhlik, ruh yüksəkliyi, sevinc
– نَشِيطٌ *c.* نَشِطَاءٌ, نَشِطَاءٌ 1) fəal, işgüzar, çalışqan; 2) canlı, çevik, zirək; şən; 2. fəal

I نَشَعَ (نشع) 1) نَشَعَ (نشع) 1) çıxmaq, sızmaq (*su haqqında*); 2) نَشَعَ (نشع) 2) qoparmaq, dartıb çıxarmaq, çəkib çıxarmaq (*nəvisə*); II نَشَعَ (نشع) ayırmaq, ifraz etmək (*suyu*)

– نَشَعٌ islədlmiş, su hopdurulmuş; yaş, nəm, islaq

– نَشَعٌ sızmış su

– نَشِيطٌ burunotu

I نَشَفَ (نشف) 1) نَشَفَ (نشف) 1) qurumaq, qurquru qurumaq; azalmaq, tükənmək, qurumaq, çəkmək (*quyunun suyu haqqında*); 2) نَشَفَ (نشف) 2) qurutmaq; silmək, qurulamaq; 3) qurutmaq (*qurutma kağızı ilə*); 3) hopmaq, canına çəkmək; II نَشَفَ (نشف) 1) canına çəkdirmək, hopdurmaq; 2) qurutmaq; silmək, qurulamaq; نَشَفَ (نشف) ~ *bəd. if.* kimisə təngə gətirmək, bezdirmək, kiminsə zəhləsini tökmək, kiməsə sataşmaq; V نَشَفَ (نشف) silinmək, qurulanmaq

– تَنْشِيفٌ qurutma, qurudulma; qurulamaq; ~ ورق qurutma kağızı

– مَنَشِفٌ *c.* مَنَاشِيفٌ dəsmal, məhrəba; salfet, xörək dəsmalı

– مَنَشِيفٌ = مَنَاشِيفٌ *c.* مَنَشِيفَةٌ

– نَاشِيفٌ 1) qurumuş; quru; 2) bərk, möhkəm; 3) ağır xasiyyətli; ~ رجل xəsis adam

– نَشَافٌ qurudan, hopduran; ~ ورق qurutma kağızı

– نَشَافَةٌ *c.* نَشَافَةٌ 1) dəsmal, məhrəba; 2) sünqər; ~ الحبر ~ press-papye, basma (*yazını qurulamaq üçün alət*); الحبوب ~ taxılqurudan maşın

– نَشَفٌ¹ quruluq

– نَشَفٌ² *topl., min.* bazalt

– نَشِيفٌ nəmi özünə çəkən; أرض قُورُ torpaq

– نَشَفَانٌ 1) arıqlıq, taqətdən düşmə, zəiflik; 2) ağılsızlıq, ağıl zəifliyi

– نَشُوفَاتٌ *c.* quru meyvələr

– نَشُوفَةٌ quruluq

– نَشُوفِيَّةٌ quraqlıq

I نَشَقَ (نشق) 1) نَشَقَ (نشق) 1) nəfəs almaq, burunla nəfəs almaq; 2) duymaq, iylə tanımaq, iyləmək, qoxulamaq; II نَشَقَ (نشق) iyləməyə, qoxulamağa vermək (*tütün, dərman*); IV أَنْشَقَ = II; V نَشَقَ (نشق) 1) iyləmək, qoxulamaq, burunla çəkmək; nəfəs almaq; 2) bilmək, öyrənmək (*xəbərləri*); X اِسْتَنْشَقَ (نشق) 1) canına çəkmək, iyləmək (*məs., kokain*); 2) bilmək, öyrənmək (*xəbərləri*)

– نَشِيفَةٌ iyləmə, qoxulama (*burunotu*)

– مَنَشِيفَةٌ tütün qutusu

– نَشَقٌ nəfəs alma, hava alma; iyləmə, qoxulama

– نَشِيطٌ, نَشِيطٌ burunotu

I نَشَلٌ (u) نَشَلٌ 1) çıxarmaq, çəkmək, sürümək, daşımaq, aparmaq; 2) oğurlamaq, qaçırmmaq, çırpışdırmaq; soymaq, var-yoxunu oğurlamaq; 3) aparmaq (*kimisə – ölümlə haqqında*); VIII إِنْشَلٌ 1) götürmək, çıxarmaq (*quyudan su*); çəkib çıxarmaq, dartıb çıxarmaq, çəkmək (*haradan* (من)); 2) qurtarmaq, xilas etmək (*bəladan* (من))

– نَشَلٌ cibgir, cibkəsən

– نَشَلٌ oğurluq (*cibdən*)

(نشم) II نَشَمٌ 1) xarab olmaq, çürümək, ağırlaşmaq (*ət haqqında*); 2) başlamaq (*nəyi* (فی)); V نَشَمٌ başlamaq (*nəyi* (فی))

– نَشَمٌ الأسود: نَشَمٌ bot. qarağac

(نشن) II نَشَنٌ 1) nişan almaq (*kimi-nəyi*), tuşlamaq, yönəltmək (*hədəfə* (على)); 2) nişan qoymaq, nişanlamaq; البضائع ~ mallara nişan (*möhür*) qoymaq, markalamaq

– نَشَنٌ 1) tuşlama, nişan alma; 2) markalama, markalanma; البضائع ~ malların markalanması

– نَشَنٌ herb. tuşlayıcı

– نَشَانٌ c. 1) hədəf, nişan; 2) orden; fərqlənmə nişanı

– نَشَانِيٌّ c. نَشَانِيٌّ sərrast (*mahir*) atıcı

– نَشَانِيٌّ nişangah; ~ امامي nişan, arpacıq (*silahda*); ~ خلفي nişan çərçivəsi

– نَشَانٌ = نِيْشَانٌ

نَشَنٌ 1) zirək, çevik, diribaş, cəld olmaq; 2) qaynamaq, köpüklənmək, fişıldamaq; نَشَنٌ canlanmaq, dirilmək, dirçəlmək

– نَشَنٌ cəld, zirək, çevik, diribaş; bacarıqlı, qabiliyyətli, məharətli

– نَشَنٌ 1) zirəklik, çeviklik, diribaşlılıq; 2) qaynama; fişıldama, köpüklənmə

I نَشَوٌ (ə) نَشِيٌّ kefləndirilmək, məst edilmək; II نَشَى nişastalamaq; VIII إِنْشَى 1) keflənmək, sərxoş olmaq, məst olmaq, xumarlanmaq; 2) nişastalı olmaq, nişastalanmaq; X إِنْشَى 1) iyləmək, qoxulmaq, nəfəs almaq; 2) keflənmək, sərxoş olmaq, məst olmaq (*nədən*), doyunca içmək, içib keflənmək (*nəyi* (في))

– إِنْشَاءٌ keflənmə, sərxoş olma, məst olma; sərxoşluq, məstlik

– مُنْشَى nişastalanmış, nişastalı

– نَشَاٌ 1) hənç. الحبوب ~ nişasta; البطاطس ~ kartof unu (*nişastası*); ~ ياقات الـ nişastalı yaxalıqlar; 2) iy, qoxu; 3) kol; kolluq

– نَشَاٌ nişasta

– نَشَوٌ keflənmə, sərxoş olma, məst olma; sərxoşluq, məstlik

– نَشَوَانٌ q. نَشَوَى c. نَشَوَى 1) kefli, sərxoş, məst, keflənmiş; 2) məst olmuş, bihuş olmuş, vəcdə gəlmiş; sevincli, fərəhli

– نَشَوَاتٌ c. نَشَوَةٌ 1) keflənmə, sərxoş olma, məst olma; sərxoşluq, məstlik; 2) hənç. الطرب ~ şən əhval-ruhiyyə, həzz, nəşə, sevinc, fərəh, vəcd; 3) xoş iy, ətir, rayihə

– نَشَوِيٌّ kefləndirici, spirtli (*içki haqqında*)

– نَشَوِيٌّ nişastalı; النشويات المواد الحارة yaxud nişastalı maddələr

– نَشَوِيٌّ xəbər və şayiələr yayan

I نَصٌّ (a/u) نَصٌّ 1) elan etmək, xəbər vermək, bildirmək (*nə haqqında* عن – mətn haqqında); 2) təyin etmək, müəyyən etmək (*nəvisə*), göstərmək, işarə etmək (*nəyə* (على)); 3) (*nəvinsə*) mətnini tərtib etmək; ifadə etmək, şərh etmək, izah etmək; نصّ كلام الرسالة məktubun mətnini tərtib etmək; 4) qoymaq (*bir şeyi o birinin üzərinə*); 5) var gücü ilə

sürmək (*dəvələri*); 6) yazmaq, aid etmək (*hekayəni kimə* الی); II نَصَّصَ 1) düzmək, yığmaq, qoymaq, yerləşdirmək; 2) ifadə etmək, şərh etmək, izah etmək, (*nəyinsə*) mətnini tərtib etmək; 3) (*kiminsə*) sözlərini misal götürmək, sitat götürmək

– علامة الـ sitat götürmə (*gətirilmə*); *gram.* dırnaq işarəsi

– مَنَاصُ c. مَنَاصَةٌ kreslo, qoltuqlu kürsü; kafedra; القضاء ~ hakim kürsüsü; الخطابة ~ xitabət kürsüsü, natiq tribunası; التصوير ~ molbert (*rəssam dəzğahı*)

– مَنُوصٌ عليه ~ mətndə haqqında danışılan

– نصٌ c. نُصُوصٌ mətn; ifadə, şərh, izah, dəqiq məna; النصُّ المعتمد *dip.* əslinə uyğun mətn; بنصه وفصه tamamilə, bütövlüklə, dəyişməz şəkildə, elə həmin sözlərlə

– نصٌّ (و) نصٌّ *xalq. dil* yarım, yarı; نصٌّ *yaxud* نصٌّ علی نصٌّ elə belə, orta, babat; نصٌّ (و) نصٌّ orta səviyyəli film

– نصَّةٌ c. ات – dişi sərçə

– نصَّةٌ c. نُصَصٌ zülf (*saç*), tel

– نصِّيٌّ mətn söz. *sif.*

I نَصَّبَ (i) نَصَّبَ 1) qoymaq, düzəltmək, tikmək, qurmaq, ucaltmaq; sancmaq, dikəltmək (*bayraq*); yerləşdirmək, qurmaq (*tor, tələ*); ~ كميناً ~ pusqu qurmaq; الخيمة ~ çadır qurmaq; له الشرُّ ~ kiməsə pislik etməyi düşünmək; ~ له الحرب ~ kiməsə müharibə elan etmək; ~ هدفا ~ nəyisə qarşısında məqsəd qoymaq (*nə üçün* ل); ~ نفسه خبيراً ~ özünü ekspert kimi göstərmək; 2) təyin etmək (*vəzifəyə*); 3) əkmək (*ağac*); 4) aldatmaq, kələk, gəlmək, hiylə gəlmək, fırıldaq gəlmək (*kimi* علی); 5) taqətdən salmaq, əziy-

yət vermək (*xəstəlik haqqında*); 6) *gram.* ismi təsirlik hala salmaq; feli lazım formaya salmaq; نَصَبَ (a) نَصَبَ 1) yorğunluq hiss etmək; 2) işləmək, zəhmət çəkmək, əmək sərif etmək, çalışmaq, gərginləşmək; II نَصَّبَ təyin etmək, qoymaq (*vəzifəyə*); ~ كرسِيَّ kimisə kafedraya təyin etmək; ~ حاكما في... kimisə ...hakim təyin etmək; ~ اذنيه qulaqlarını şəkəlmək, diqqətlə qulaq asmaq; III نَصَّبَ ədavət bəsləmək, kin bəsləmək, düşmənçilik etmək; ~ العداة kiməsə düşmənçəsinə münasibət bəsləmək; ~ الحرب kiməsə müharibə elan etmək; IV أُنْصَبَ 1) yorma, taqətdən salmaq, üzmək; 2) pay ayırmaq; V تَنْصَبُ təyin edilmək; VIII اِنتَصَبَ 1) düzəlmək, dik durmaq, şax durmaq; 2) qalxmaq; واقفا ~ dik durmaq, şax durmaq, düzəlmək; dik atılmaq, dik qalxmaq; 3) qoyulmaq, dikəldilmək, sancılmaq; 4) təyin edilmək; للحكم ~ hökmün elan edilməsi üçün ayağa qalxmaq (*məhkəmədə*)

– اِنتَصَبَ 1) durma, dayanma; 2) qaldırma, qaldırılma; 3) ereksiya (*heyvan və ya insanın bəzi toxumalarının fizioloji şişməsi*); عدم الـ cinsi zəiflik

– تَنْصَبُ təyin etmə, təyin edilmə (*vəzifəyə*)

– مُنْصَبٌ dikəldilmiş, sancılmış, qaldırılmış

– مَنَاصِبٌ c. مَنَاصِبٌ vəzifə, qulluq; mövqə; المناصب اصحاب (arباب) yüksək vəzifəli şəxslər; ~ الوزارة ~ nazir vəzifəsi

– مَنَاصِبٌ c. مَنَاصِبٌ 1) mətbəx ocağı, mətbəx plitəsi; 2) *həmç.* ثلاثي ~ üçayaqlı dəmir althıq, üçayaq, sacayaq

– مَنُصُوبٌ 1) dikəldilmiş, sancılmış; 2) qoyulmuş, təyin edilmiş; *gram.* təsirlik hala *yaxud* lazım formaya salınmış

– مَنصُوبَةٌ c. ات – *şahm.* duruş, vəziyyət
 – نَاصِبٌ¹ yorucu, üzücü, usandırıcı, darıxdırıcı
 – نَاصِبٌ² c. نَوَاصِبٌ *qram.* ismin təsirlik halında olmasını və ya felin lazım formasını tələb edən ədat
 – نَصَابٌ c. نُصَبٌ, أَنْصِيَةٌ 1) başlanğıc, mənbə, əsas, özü; 2) النظام الى هـ nizam-intizamı bərpa etmək (*bərqərar etmək*); ədaləti bərpa etmək; 3) وضع الامور فى هـ hər şeyi öz yerinə qoymaq, işləri qaydaya salmaq; 4) dəstə, sap, qulp, tutacaq; 5) senz (*əmlak*); 6) üçün qanun tərəfindən şərtləşdirilmiş senz; 7) kvorum, əksəriyyət; 8) مَفْقُودٌ! kvorum yoxdur!; 9) اكتمل kvorum vardır
 – نَصَابٌ fırıldaqçı, dolandırıcı, hiyləgər, kələkbaz; oğru, cibgir
 – نَصَبٌ¹ 1) qurma, qurulma, quraşdırma, quraşdırılma; dikəltmə, dikəldilmə, sancma, sancılma; 2) təyin etmə, təyin edilmə; 3) fırıldaq, hiyləgərlik, dolandırıcılıq; yalan, hiylə, kələk; 4) عَصَابَةٌ fırıldaqçı dəstəsi; 5) qurulan, ucaldılan, dikəldilən (*nə isə*); heykəl, abidə; 6) *qram.* təsirlik hal
 – نَصَبٌ² *topl. c.* نُصُوبٌ bitki (*əkmək üçün*), ting, şitil, qələm
 – نَصَبٌ¹ 1) ağır əmək (*iş*); ağırlıq; 2) yorğunluq; 3) əzab, əziyyət
 – نَصَبٌ² c. أَنْصَابٌ qaldırılmış bayraq
 – نَصَبٌ, نُصَبٌ c. أَنْصَابٌ 1) heykəl, abidə; تَذَكَارِي ~ abidə; 2) büt, müqəvva
 – نَصَبٌ qabağında, qarşısında, önündə; عَيْنِي ~ gözümün qabağında (*qarşısında, önündə*); وَضَعَهُ ~ عينيه qarşısına hansısa bir

məqsəd qoymaq; nəyinsə qayğısına qalmaq; hər zaman nə isə nəzərdə tutmaq
 – نَصْبَةٌ¹ c. ات – 1) cavan bitki, ting, şitil, qələm; 2) *həmç.* الطبخ ~ mətbəx ocağı, mətbəx pilotəsi
 – نَصْبَةٌ² 1) fırıldaq, hiylə, kələk, yalan; 2) *qram.* fəthə
 – نَصْبَةٌ 1) sütun, dirək, şalban; الاميال ~ verst dirəyi (*ağacı*); 2) dor (*ağacı*)
 – نَصْبٌ c. نَصِيْبٌ 1) pay, hissə, qisim; 2) كان من هـ onun payına ... düşdü; bu xəbərdə zərrə qədər də həqiqət yoxdur; 3) bəxt, tale, qismət, nəşib, təqdir, aqibət, müqəddərat; müvəffəqiyyət, uğur; 4) يا ~ lotereya; الاسد ~ ən yaxşı hissə, ən böyük hissə
 – نَصَتُ (i) نَصَتْ 1) susmaq, dinməmək, danışmamaq; səsini kəsmək, səs çıxarmamaq (*qulaq asmaq üçün*); 2) dinləmək (*nəyi*), qulaq asmaq (*nəyə*); IV أَنْصَتَ dinləmək (*nəyi*), qulaq asmaq, qulaq vermək (*nəyə*); V تَنَصَّتْ gizlicə qulaq asmaq; diqqətlə qulaq asmaq, qulaq vermək
 – تَنَصَّتْ gizlicə qulaq asma
 – مَنَّصِتٌ gizlicə qulaq asan
 – نَصَتٌ dinləmə, qulaq asma
 – نَصْتَةٌ susma, dinməmə, sükut; səssizlik
 – نَصَحَ (a) نَصَحَ, نُصُوحٌ, نَصَاحَةٌ 1) məsləhət vermək, tövsiyə vermək, öyüd vermək, nəsihət vermək; məsləhət görmək, tövsiyə etmək; 2) səmimi, ürəyiaçıq olmaq, səmimiyyətlə yanaşmaq, səmimi münasibət göstərmək; 3) ağıllı, sağlam olmaq (*fikir haqqında*); III نَصَحَ ürəyiaçıqlıq, səmimiyyət göstərmək; dost məsləhəti vermək; VIII اِنْتَصَحَ məsləhətə qulaq asmaq, sözə baxmaq, sözə

əməl etmək; ibrət dərsi almaq; بالنصيحة ~ məsləhətə əməl etmək; X إِيْتَصَحَ məsləhət istəmək, məsləhətləşmək

– نَصَحَ ən səmimi, daha səmimi, ən sadıq (vəfali), daha vəfali

– نَصَحَ 1. məsləhət verən; səmimi münasibət göstərən; 2. məsləhətçi

– نَصَحَ 1) münasibətlərin səmimiliyi; 2) öyüd, nəsihət

– نَصُوحُ səmimi, ürəyiaçıq, sədaqətli

– نَصِيحَةٌ c. نَصَائِحُ 1) səmimi məsləhət, yaxşı nəsihət; 2) səmimilik, ürəyiaçıqlıq, xeyirxahlıq

I نَصَرَ (u) نَصْرًا 1) kömək etmək, yardım etmək, kömək göstərmək, yardım göstərmək; 2) qələbə vermək, qazandırmaq; 3) müdafiə etmək, qorumaq, xilas etmək, qurtarmaq (nədən من نَصَرَ 1) xristianlığa (xaçpərəstliyə) cəlb etmək, xristian (xaçpərəst) etmək; 2) xaç suyuna salmaq (kupeldə); III نَصَرَ 1) müdafiə etmək, qorumaq; 2) kömək etmək, yardım etmək, dəstəkləmək; köməkçi, əlbir, tərəfdar olmaq; V نَصَّرَ 1) xristianlığı (xristian dinini) qəbul etmək, xristian olmaq; 2) xaç suyuna salınmaq (kupeldə); 3) müdafiə etmək (kimi), tərəfini saxlamaq (kimin ل); VI نَصَّرَ bir-birinə kömək etmək, yardım etmək; VIII إِيْتَصَرَ 1) qalib gəlmək, qələbə çalmaq, üstün gəlmək, zəfər çalmaq, qələbəni bayram etmək (kimin üzərində على); 2) dəstəkləmək, tərəfini saxlamaq, müdafiə etmək, qorumaq (nəyi ل); müdafiəçisi, tərəfdarı olmaq (nəyin ل); 3) əvəzini vermək (kimə), əvəzini çıxmaq, intiqam almaq, qisas almaq (kimdən من);

X إِيْتَصَرَ kömək (yardım) istəmək, köməyə (yardıma) cəlb etmək

– إِيْتَصَرَ c. ات – qələbə, qalibyyət, zəfər; ~ فَرَسِي ~ Pirr qələbəsi (çox böyük tələfatla əldə edilən və verilən qurbanlara dəyməyə qələbə)

– تَنْصِيرٌ din. xaç suyuna salma

– مَنَاصِرٌ 1. dəstəkləyən (kimi-nəyi), tərəfini saxlayan (kimin-nəyin ل); lehinə; ~ للشبيعية kommunist söz. sif.; 2. tərəfdar (kimin-nəyin ل)

– مُنْتَصِرٌ qalibyyətli, müzəffər, yenilməz

– مَنَصْرٌ c. مَنَاصِرُ dəstə, quldur dəstəsi, banda

– مَنصُورٌ 1. qalibyyətli, müzəffər, yenilməz; 2. 1) qalib, qalib gələn; 2) xüs. isim. k. Mənsur

– نَاصِرٌ c. أَنْصَارٌ 1. kömək edən, yardım edən; 2. 1) köməkçi, yardımçı; tərəfdar, ardıcıl, müdafiəçi; انصار sülh tərəfdarları; (الحديث) انصار القديم köhnəlik (yenilik) tərəfdarları; انصار ماخ fəls. maxizm tərəfdarları, maxistlər; الانصار (tək الانصاري) din. Məhəmməd peyğəmbərin (ə.s.) Mədinə tərəfdarları; اخذ به kiməsə kömək (yardım) etmək; 2) c. partizanlar; حركة الانصار partizan hərəkəti

– نَاصِرِيٌّ 1. nazaret söz. sif.; 2. nazaretli; ~ إله

– نَاصُورٌ c. نَوَاصِيرٌ = نَاصُورٌ = نَاصُورٌ نوسر

– نَصْرٌ 1) kömək, yardım; 2) qələbə, qalibyyət, zəfər; أحرز له qələbə çalmaq; عَقْدَ له o, qələbə çala bildi

– نَصْرَانِيٌّ c. نَصَارَى 1. xristian söz. sif.; 2. xristian, xaçpərəst; النمة xristianlıq, xaçpərəstlik

– نَصْرٌ = نُصْرَةٌ –

– نُصْرَاءُ c. نُصَيْرٌ müdafiəçi, tərəfdar, himayədar; köməkçi, yardımçı; əlbir; الحَرِيَّةُ ~ azadlıq müdafiəçisi, tərəfdarı

– نُصْرِيَّةٌ c. نُصْرِيٌّ nusayri (*dini sektanın nümayəndəsi*); النُّسَايِرِلَةُ c. nusayrilər sektası (*təriqəti*)

I نَصَعٌ (a) نُصُوعٌ 1) gözqamaşdırıcı surətdə ağ olmaq, qar kimi ağ olmaq; parlaq olmaq (*işıq haqqında*); 2) təmiz, saf olmaq; 3) aşkar olmaq (*həqiqət haqqında*); IV أَنْصَعَ qəbul etmək, razılaşmaq (*həqiqət, borc haqqında* –)

– مَنَصَعٌ c. مَنَاصِعُ ictimai tualet (*ayaqyolu*)

– نَاصِعٌ 1) gözqamaşdırıcı surətdə ağ, ağappaq, qar kimi; parlaq (*işıq haqqında*); البَيَاضُ ~ qar kimi ağ; 2) aydın, aşkar, bəlli; açıq-aşkar (*həqiqət haqqında*); ~ دَلِيلٌ şübhəsiz dəlil

– نَاصِعَةٌ 1) ağılıq; parlaqlıq (*işığın*); 2) təmizlik, saflıq; 3) aydınlıq, açıqlıq, aşkarlıq

– نُصُوعٌ ağılıq

– نَاصِعٌ 1) təmiz, saf; 2) aydın, açıq, aşkar, bəlli, şübhəsiz

I نَصَفَ (u) نَصْفٌ 1) iki bərabər hissəyə bölmək; 2) (*nəyinsə*) yarısını götürmək; 3) yarıda olmaq, (*nəyinsə*) yarısını əldə etmək, yarısına nail olmaq; 4) insafla, ədalətlə hərəkət etmək, davranmaq; 5) xidmət etmək, qulluq etmək; II نَصَّفَ 1) iki bərabər hissəyə bölmək; 2) (*nəyinsə*) yarısını əldə etmək, yarısına nail olmaq; البُسْرُ ~ xurmalar tam yetişməyib; III نَصَّافٌ (*nəyisə kiminləsə*) tən bölmək, bərabər bölmək; yarısını vermək; IV أَنْصَفَ 1) insafla, ədalətlə hərəkət etmək, davranmaq; qərəzsiz, ədalətli olmaq; 2) xidmət etmək, qulluq etmək; V تَنَصَّفَ 1) xid-

mət etmək, qulluq etmək; 2) ədalət tələb etmək; intiqam almaq, qisas almaq (*kimdən* من); 3) (*nəyinsə*) yarısını əldə etmək, yarısına nail olmaq; VIII اِنْتَصَفَ 1) yarıda olmaq, (*nəyinsə*) yarısını əldə etmək, yarısına nail olmaq; اللَّيْلُ ~ gecəyarı oldu; 2) ədalət tələb etmək (*kimdən* من *kim üçün* ل); 3) yarıya, iki hissəyə bölünmək; X اِسْتَنْصَفَ ədalət axtarmaq, ədalətə nail olmaq

– اِنصَافٌ insaf, ədalət, haqq; bitərəflik, qərəzsizlik; ~ اِنصَافٌ insafla, ədalətlə; ... ل. ~ haqq qazandıraraq (*nəyəsə*), haqlı hesab edərək (*nəyisə*); التَّامُّ اِلْتِصَافُ طلب الـ والقسطاس tam ədalət tələb etmək; ليس من الـ ان... ədalətli deyildir ki, ...

– مَنَاصِفَةٌ iki bərabər hissəyə bölmə, tən ortadan bölmə; ~ بالـ yarı, tən yarı, yarıbaryarı, tən ortadan, yarı-yarıya; مَنَاصِفَةٌ yarı, tən yarı, yarıbaryarı, bərabər

– مَنصَفٌ yarım, yarı; اللَّيْلُ ~ gecəyarısı

– اِنصَافٌ insaflı, ədalətli, adil; qərəzsiz, bitərəf

– مَنصِفٌ c. مَنَاصِفٌ xadim; xidmətçi, qulluqçu; nöqə

– نَاصِفٌ c. نَاصِفٌ xadim; xidmətçi, qulluqçu; nöqə

– اِنصَافٌ c. اِنصَافٌ yarım, yarı; orta, ortalıq; yarı, yarım=; الدَّائِرَةُ ~ yarım dairə, qövş; الكرة ~ yarımkürə; القطر ~ radius; اللَّيْلُ ~ gecəyarısı; النهار ~ günorta; سنويٌّ ~ yarımillik, altı aylıq; شهريٌّ ~ yarıfransız; اِنصَافُ الحُلُولِ yarıncıq qərarlar (*həllər*); عَرايَا ~ عَرايَا (c. عَرايَا ~ yaxud عَرايَا) yarıçıpaq; اِنصَافُ الشِّتَاءِ ~ astr. qış gündönümü vaxtı; اِنصَافُ الصَّيْفِ ~ astr. yay gündönümü vaxtı

– اِنصَافٌ 1) orta yaşlı; ~ اِنصَافٌ 2) orta yaşlı dul qadın; 2) orta ölçülü

– نُصِفَ insaf, ədalət, haqq
 – نُصِفِي yarı; ~ تَمَثَل صورة سة (bela kimi çəkilmiş) şəkil
 – نُصِيفُ baş geyimi (çalma, əmmamə, ör-tük, duvaq)
 I نُصِلَ (u) نُصُولُ yox olmaq, itmək; gözdən qaçmaq; solmaq, rəngi qaçmaq, ağarmaq, bozarmaq (boya haqqında), rəngini itirmək (saç və s. haqqında); خضاب الليل الاسود ~ gecənin zülməti yox oldu; V تَنْصَلَّ 1) ayrılmaq, seçilmək (nədən من); 2) canını qurtarmaq, yaxasını qurtarmaq, xilas olmaq, azad olmaq (nədən من); 3) marağı olmamaq (nəyə), mənfəəti olmamaq (nədə), əlaqəsi olmamaq (nə ilə), iştirak etməmək (nədə), kənar qalmaq (nədən من); من كل تبعه (مسؤولية) ~ bütün məsuliyyəti öz üzərindən götürmək
 – مُنْصَالٌ c. مُنْصَالٌ dəstə (həvəngdə), həvəngdəstə
 – مُنْصَلٌ c. مُنْصَلٌ qılınc
 – نُصِيفُ rəngini, boyasını itirmiş; solmuş, rəngi qaçmış, bozarmış
 – نُصِلَ ~ السيف uc, tiyə, ağız; ülgüç; قılıncın ağzı (tiyəsi); السكين ~ bıçağın ağzı (tiyəsi); وقع الـ على الـ tiyələr toqquşdu, döyüş başladı
 نُصِمَةٌ ikona
 (نصو) VI تَنْصِي 1) bir-birinin saçından, kəkilindən tutmaq; 2) birləşmək, bağlanmaq, qoşulmaq; tutaşmaq
 – نُصِي نَوَاصِيَةٌ, نُوَاصِيَةٌ c. نُصِيَةٌ məcaz. adlı-sanlı, tanınmış insanlar; 2) künc, tin (evdə, küçədə); حجر الـ bucaq şəklində olan daş; 3) şotka (atlarda); النواصي məcaz. atlar; قبض على ~ vəziyyətin həlli yolu; الـ على الـ ~ vəziyyətin ağası olmaq, vəziyyəti idarə etmək; الطائفة ~ təyyarəni sərbəst idarə etmək; اللغة ~ (ملك، ملك) dil yaxşı bilmək; وقعت المسؤولية على أم سة məsuliyyət onun boynuna (üzərinə) düşdü
 I نُضِضُ (a/i) نُضِضُ axmaq, sızmaq, süzlülmək, dammaq; II نُضِضُ hərəkət etdirmək, tərpətmək, silkələmək, əsdirmək
 – نُضِضُ sikkə, metal pul; درهم سة nağd pul
 – نُضِضُ nağd (pul); sikkə, metal pul; نُضِضُ metal pulla
 I نُضِبُ (u) نُضُوبٌ 1) azalmaq, tükənmək, qurtarmaq, sərf olunub qurtarmaq; لا ينضب bitməz, tükənməz, qurtarmayan, tükənməyən; 2) itmək, qurtarmaq (inəyin südü haqqında); 3) torpağa getmək, keçmək (su haqqında); 4) ölmək; ماء وجهه ~ abır-həyasını itirmək
 – نُضِبُ 1) quru, susuz, qurumuş, tükənmiş; 2) səmərəsiz, faydasız, qeyri-məhsuldar, məhsuldar olmayan
 – نُضِبُ azalma, qurtarma, tükənmə
 I نُضِجُ (a) نُضِجُ 1) yetişmək, dəymək (meyvə); 2) bişmək; həzm olmaq, həzmə getmək (yemək, qida haqqında); IV أَنْضِجُ 1) yetişdirmək; 2) bişirmək; həzm etmək (yemək, qida)
 – أَنْضِجُ 1) yetişmiş, dəymiş (meyvə); 2) bişmiş; həzm olunmuş
 – أَنْضِجُ yetişkənlik, yetkinlik
 – أَنْضِجُ yetişmə, dəymə, sütüllük; yetişkənlik, yetkinlik; الـ السياسي siyasi yetişkənlik
 – أَنْضِجُ = نُضِجُ ~ طين terrakota (bişirilmiş sarı yaxud qırmızı gil)
 I نُضِجُ (a) نُضِجُ 1) tökmək, axıtmaq (su); çiləmək, sıçratmaq, sulamaq (nə ilə); بـضوء ~

– نُصِفِي yarı; ~ تَمَثَل صورة سة (bela kimi çəkilmiş) şəkil
 – نُصِيفُ baş geyimi (çalma, əmmamə, ör-tük, duvaq)
 I نُصِلَ (u) نُصُولُ yox olmaq, itmək; gözdən qaçmaq; solmaq, rəngi qaçmaq, ağarmaq, bozarmaq (boya haqqında), rəngini itirmək (saç və s. haqqında); خضاب الليل الاسود ~ gecənin zülməti yox oldu; V تَنْصَلَّ 1) ayrılmaq, seçilmək (nədən من); 2) canını qurtarmaq, yaxasını qurtarmaq, xilas olmaq, azad olmaq (nədən من); 3) marağı olmamaq (nəyə), mənfəəti olmamaq (nədə), əlaqəsi olmamaq (nə ilə), iştirak etməmək (nədə), kənar qalmaq (nədən من); من كل تبعه (مسؤولية) ~ bütün məsuliyyəti öz üzərindən götürmək
 – مُنْصَالٌ c. مُنْصَالٌ dəstə (həvəngdə), həvəngdəstə
 – مُنْصَلٌ c. مُنْصَلٌ qılınc
 – نُصِيفُ rəngini, boyasını itirmiş; solmuş, rəngi qaçmış, bozarmış
 – نُصِلَ ~ السيف uc, tiyə, ağız; ülgüç; قılıncın ağzı (tiyəsi); السكين ~ bıçağın ağzı (tiyəsi); وقع الـ على الـ tiyələr toqquşdu, döyüş başladı
 نُصِمَةٌ ikona
 (نصو) VI تَنْصِي 1) bir-birinin saçından, kəkilindən tutmaq; 2) birləşmək, bağlanmaq, qoşulmaq; tutaşmaq
 – نُصِي نَوَاصِيَةٌ, نُوَاصِيَةٌ c. نُصِيَةٌ məcaz. adlı-sanlı, tanınmış insanlar; 2) künc, tin (evdə, küçədə); حجر الـ bucaq şəklində olan daş; 3) şotka (atlarda); النواصي məcaz. atlar; قبض على ~ vəziyyətin həlli yolu; الـ على الـ ~ vəziyyətin ağası olmaq, vəziyyəti idarə etmək; الطائفة ~ təyyarəni sərbəst idarə etmək; اللغة ~ (ملك، ملك) dil yaxşı bilmək; وقعت المسؤولية على أم سة məsuliyyət onun boynuna (üzərinə) düşdü
 I نُضِضُ (a/i) نُضِضُ axmaq, sızmaq, süzlülmək, dammaq; II نُضِضُ hərəkət etdirmək, tərpətmək, silkələmək, əsdirmək
 – نُضِضُ sikkə, metal pul; درهم سة nağd pul
 – نُضِضُ nağd (pul); sikkə, metal pul; نُضِضُ metal pulla
 I نُضِبُ (u) نُضُوبٌ 1) azalmaq, tükənmək, qurtarmaq, sərf olunub qurtarmaq; لا ينضب bitməz, tükənməz, qurtarmayan, tükənməyən; 2) itmək, qurtarmaq (inəyin südü haqqında); 3) torpağa getmək, keçmək (su haqqında); 4) ölmək; ماء وجهه ~ abır-həyasını itirmək
 – نُضِبُ 1) quru, susuz, qurumuş, tükənmiş; 2) səmərəsiz, faydasız, qeyri-məhsuldar, məhsuldar olmayan
 – نُضِبُ azalma, qurtarma, tükənmə
 I نُضِجُ (a) نُضِجُ 1) yetişmək, dəymək (meyvə); 2) bişmək; həzm olmaq, həzmə getmək (yemək, qida haqqında); IV أَنْضِجُ 1) yetişdirmək; 2) bişirmək; həzm etmək (yemək, qida)
 – أَنْضِجُ 1) yetişmiş, dəymiş (meyvə); 2) bişmiş; həzm olunmuş
 – أَنْضِجُ yetişkənlik, yetkinlik
 – أَنْضِجُ yetişmə, dəymə, sütüllük; yetişkənlik, yetkinlik; الـ السياسي siyasi yetişkənlik
 – أَنْضِجُ = نُضِجُ ~ طين terrakota (bişirilmiş sarı yaxud qırmızı gil)
 I نُضِجُ (a) نُضِجُ 1) tökmək, axıtmaq (su); çiləmək, sıçratmaq, sulamaq (nə ilə); بـضوء ~

الضحى səhər işığı saçmaq (*günəş haqqında*);
الزرع ~ əkini sulamaq (*suvarmaq*); ~ الشواء ~
بالدهن qovurmaya yağ tökmək; العطش ~ su-
suzluğu yatırtmaq; 2) axıtmaq, su buraxmaq
(*boru haqqında*); 3) suyu, mayeni ifraz et-
mək; tərləmək

– نَتَاضِحٌ fiz. osmos (*mayələrin üzvi pərdə
və ya toxumalardan sızıb keçməsi hadisəsi*)

– نَتَاضِحِيّ osmos, osmotik

– مِئْضِحٌ duş

– مَنَاضِحٌ c. مَنَاضِحٌ qıf; başlıq (*qıfda*)

– مَنَاضِحَةٌ c. مَنَاضِحَةٌ – çiləyici (*cihaz*), başlıq

(*qıfda*)

– نَضْحَةٌ axın, cərəyan, şırnaq

I نَضَحَ (a) نَضَحَ islatmaq, nəm etmək, su-
lamaq (*nə ilə* ۰)

– مِئْضِحَةٌ c. مِئْضِحَةٌ pulverizator (*mayeni toz
halında fısqırtmaq üçün cihaz*)

– نَضْحٌ çox güclü, şiddətli; ~ غِيْثٌ şiddətli

(*leysan*) yağış

I نَضَدَ (i) نَضَدَ bir-birinin üstünə qoymaq,
yığmaq; yan-yana (*yanaşı*), sıra ilə düzmək,
yerləşdirmək; II نَضَدَ yan-yana (*yanaşı*),
sıra ilə düzmək, yerləşdirmək; mətb. düz-
mək, yığmaq; V نَضَدَ sıra ilə düzülmək,
yerləşdirilmək; lay-lay yerləşmək (*süxur
haqqında*)

– مِئْضِدَاتٌ, مِئْضِدٌ c. مِئْضِدَةٌ 1) stol, massa;
dolabça; ~ الكتب ~ kitab rəfi; 2) çarpayı

– نَضْدٌ c. نَضْدٌ çarpayı, yataq

– نَضِيْدٌ bir-birinin üstünə qoyulmuş

– نَضِيْدَةٌ c. نَضِيْدَةٌ 1) döşək; 2) yastıq, balış

I نَضَرَ (u) نَضَرَ *yaxud* نَضَرَ, نَضَارَةٌ, نَضِرٌ (a) نَضِرٌ təravətli olmaq, çi-
çəklənmək (*gənclik, cavanlıq haqqında*);

2) çox gözəl, əla olmaq; 3) yaşıl olmaq

(*bitki haqqında*); 4) parlaq olmaq (*rəng haq-
qında*); II نَضَرَ təzələmək, təravətləndirmək;
IV نَضَرَ təzə, yeni, tər olmaq, çiçəklənmək,
çiçək açmaq

– نَاضِرٌ 1) təzə, yeni, tər, çiçəklənən, çiçək
açan; 2) çox gözəl, əla; ~ لونٌ parlaq rəng

– نَاضِرٌ saf qızıl; سليم ~ qızıl külçə

– نَاضِرَةٌ 1) təzəlik, yenilik, təravət, saflıq;
qırmızılıq, qızartı, allıq; çiçəklənən, sağlam
görünüş; الشباب ~ gəncliyin çiçəklənmə döv-
rü; 2) parlaqlıq, gözəllik

– نَاضِرٌ 1) təzə, yeni, tər, çiçəklənən, çiçək
açan; 2) çox gözəl, əla; 3) yaşıl

– نَضْرَةٌ 1) təzəlik, yenilik, təravət, saflıq;
qırmızılıq, qızartı, allıq; 2) parıltı, parlaqlıq

– نَاضِرٌ 1. 1) çiçəklənən, çiçək açan; 2) çox
gözəl, əla; 2. qızıl

I نَضَفَ (i) نَضَفَ süd əmmək (*körpə bala
haqqında*); VIII نَضَفَ = I

– نِظَافَةٌ xalq dil. təmizlik (*bax: نِظَافَةٌ*)

– نَضْفٌ bot., topl. yabanı mərzə (*qırmızı və
ağ çiçəkləri olan ətirli bitki*)

– نَضِيفٌ çirkli, bulaşlıq, natəmiz

– نَضِيْفٌ çirkli, bulaşlıq, natəmiz

– نَضِيْفٌ xalq dil. təmiz (*müq. et: نِظِيْفٌ*);
~ زِي الصيني بعد غسله xalq dil., məsəl. yuyul-
muş sini kimi təmiz

I نَضَلَ (u) نَضَلَ qalib gəlmək, üstün gəlmək
(*kiməsə*); III نَضَلَ mübarizə etmək, vuruş-
maq, mübarizə aparmaq (*nəyə görə, nə uğ-
runda* (من اجل); müdafiə etmək, qorumaq

(*nəyi* عن); VI نَضَلَ mübarizə aparmaq, bir-
biri ilə vuruşmaq, döyüşmək

– مِئْضِلٌ döyüşçü, əsgər, mübariz, müda-
fiəçi

– مِئْضِلَةٌ mübarizə, çarpışma

– الـ mübarizə, çarpışma; ات c. نَضَالٌ – الـ sülh sülh sülh في سبيل السلم mübarizə; sinfi sinfi الطبقيٰ uğrunda (yolunda) mübarizə

– الـ hərbi hərbi تحية هـ (kima) (الى)

– الـ mübarizə aparmaq qabiliyyəti (ba-carığı), mübarizlik

نَضُنْضُ 1) hərəkət etdirmək, tərpətmək, silkələmək, əsdirmək; 2) dilini tərpətmək (ilan haqqında)

– نَضُنْضُ 1) oynaq, hərəkətli; 2) dilini tərpədən (ilan haqqında); 3) həmç. اللسان ~ mə-caz. söhbətci

– نَضُنْضُ 1) hərəkət; 2) dilini tərpətmə (ilan haqqında)

I نَضُو (u) نَضَا نَضُو (u) çıxarmaq, soyunmaq (paltarı); عنه ثوبه ~ يَخُودُ ~ من ثوبه ~ kimisə soyundurmaq, kimisə paltarını çıxarmaq; ثوبه عن نفسه ~ soyunmaq; 2) çıxarmaq, almaq, götürmək; 3) solmaq, rəngi qaçmaq, ağarmaq, bozarmaq, rəngini itirmək; IV أُنْضَى zəiflətmək, taqətdən salmaq, çox yormaq; VIII اِنْتَضَى çıxarmaq, çəkib çıxarmaq, götürmək (məs., qılıncı)

– نَضُو¹ c. أَنْضَاءٌ arıq, cılız, zəif

– نَضُو² c. أَنْضَاءٌ bir qədər geyilmiş, nimdəş paltar

– نَضُو³ nal

I نَضُو (i) نَضَى = نَضَا bax: نَضُو

I نَطُّ (a/i) نَطُّ 1) atlanmaq, hoppanmaq, tullanmaq; keçmək, ötmək, tullanıb keçmək; نَطُّ السود maneələri, əngəlləri aşmaq, keçmək; نَطُّ الحبل ip üstündən tullanmaq, ipatdı oynamaq (uşaqlar haqqında); 2) cütləşmək (dişi ilə – على); II نَطُّ 1) tullandırmaq, hop-pandırmaq; 2) cütləşdirmək (heyvanları);

V نَطُّ atlanmaq, hoppanmaq, tullanmaq, çapmaq

– نَطُّ hoppanma, tullanma; üstündən hoppanma; نَطُّ حبل النط ip (ipatdı oyunu üçün)

– نَطُّ 1. tullanan, hoppanan; ~ جراد bax: جَرَادٌ 2. hoppanma mütəxəssisi olan idmançı

– نَطُّ c. ات – hoppanma, tullanma, atlanma; ~ لعبة atlanbac (oyun)

– نَطُّ atlanma, hoppanma, tullanma; ~ ابو-şala cırcırma

I نَطْحُ (a) نَطْحُ buynuzlamaq, buynuz vurmaq, kəllə vurmaq, buynuzlaşmaq, kəllələşmək; III نَاطِحٌ 1) bir-birinə kəllə vurmaq; 2) toxunmaq, dirənmək, söykənmək; V نَطْحٌ cəsərlənmək, ürəklənmək, cürət etmək, ürək etmək; VI نَطْحٌ bir-birinə kəllə vurmaq; kəllə-kəlləyə gəlmək; VIII نَطْحٌ buynuzlamaq, buynuz vurmaq, kəllə vurmaq; امر لا ينطح فيه عنزان (كباشان) iş (məsəl) tamamilə mübahisəsizdir (hərfl. buna görə iki keçi (iki qoç) buynuzlaşmayacaq)

– نَطْحٌ öldürülmüş yaxud yaralanmış (buynuzlu heyvan tərəfindən)

– نَطْحٌ 1) buynuzlayan, buynuz vuran; 2) kəllə vuran

– نَطْحٌ (həmç. نَوَاطِحٌ c. نَاطِحَةٌ ~ göydələni)

– نَطْحٌ vurağan, buynuzvuran, kəlləvuran

– نَطْحٌ c. ات – zərbə, vurma, vuruş (başla, buynuzla)

– نَطْحٌ = نَطْحٌ

I نَطْرٌ (u) نَطْرٌ 1) qorumaq, mühafizə etmək, keşiyini çəkmək; 2) xalq dil. yağmaq (yağış haqqında); نَطْرٌ ~ ست السماء yağış yağdı

– نَطْرٌ c. نَاطِرٌ gözətçi, keşikçi, qarovulçu

– نَطْرٌ c. نَاطِرٌ gözətçi, keşikçi, qarovulçu

– نَطْرٌ c. نَاطِرٌ gözətçi, keşikçi, qarovulçu

– نَطْرٌ c. نَاطِرٌ gözətçi, keşikçi, qarovulçu

– نَطْرٌ c. نَاطِرٌ gözətçi, keşikçi, qarovulçu

– نَطْرَانٌ uyuq, qorxuluq, müqəvvə (*bos-tanda*)

– نَطْرَانٌ gözətçi, keşikçi, qarovulçu peşəsi
نَطْرُونٌ *kim.* natrium, soda, natrium-karbonat

I نَطَسَ (*a*) نَطَسٌ elmlı, bilikli olmaq; bacarıqlı, məharətli olmaq; V تَنَطَّسَ 1) tələbkar olmaq (*nədə* *fi*); 2) olduqca dəqiq olmaq

– نَطَّاسِيٌّ *c.* نَطَّاسِيٌّ elmlı, bilikli, qocaman, hörmətli, nüfuzlu, məharətli, bacarıqlı (*həkimin epiteti*)

– نَطَسٌ bilən, bilikli; nüfuzlu, etibarlı

I نَطَعَ *məch.* dəyişmək, dəyişilmək (*rəng haqqında*), solmaq, rəngi qaçmaq; V تَنَطَّعَ xırdaçı, ehtiyatlı, ciddi, tələbkar olmaq, həddən artıq ciddilik (*tələbkarlıq*) göstərmək (*nədə* *fi*); VIII اَنْطَعَ *məch.* dəyişmək, dəyişilmək (*rəng haqqında*)

– نَطْعَةٌ *c.* نَطْعَةٌ 1. qaba, kobud, ədəbsiz, nəzakətsiz; 2. qaba, kobud, ədəbsiz, nəzakətsiz adam

– نَطْعٌ, نَطْعٌ *c.* نَطْعٌ köyük, köyük parçası; dəri döşəmə (*edam zamanı*)

– نَطْعٌ *c.* نَطْعٌ damağın ön hissəsi

– نَطْعِيٌّ *c.* نَطْعِيٌّ *dilönü* dış (*dilönü*) samitləri (ت, د, ط)

– نَطْوَعِيٌّ kobudluq, qabalıq; sərtlik

I نَطَفَ (*i*) نَطْفٌ 1) damcılamaq; yavaş-yavaş axmaq, şırnaqla axmaq; 2) ərimək (*şam haqqında*); 3) tökmək, axıtmaq (*göz yaşları*)

– نَاطِفٌ 1) şəkər şirəsi; 2) şirniyyat

– نَاطِفَةٌ *c.* نَاطِفَةٌ 1) təmiz su; 2) damcı (*məs., suyun*); 3) *c.* نَاطِفٌ *biol.* sperma, mənı

I نَطَقَ (*i*) نَطَقٌ danışmaq, ifadə etmək, şərh etmək, izah etmək, bəyan etmək (*nədə* *fi*); tələffüz etmək; artikulyasiya əmələ gətirmək;

بالضاد ~ *bax:* ضاد; بالحكم ~ hökmü (*qərarı*) elan etmək; ق ~ ق ~ القاف جيما (همزة) kimi (*həmzə kimi*) tələffüz etmək; باسم فلان ~ *ya-xud* ~ filankəsin adından çıxış etmək (*danışmaq*); ... لم ينطق بكلمة عن... haqqında bir söz də demədi; بالشهادة ~ şəhadət gətirmək, şəhadət kəlməsini söyləmək; II نَطَقَ

1) qurşamaq, bağlamaq (*qayış*), sarımaq, dolmaq, kəmər taxmaq; 2) dedirtmək, danışdırmaq; IV أَنْطَقَ 1) dedirtmək, danışdırmaq; 2) (*kiməsə*) danışmaq qabiliyyəti, natiqlik istedadı vermək; V تَنَطَّقَ qurşanmaq, bağlamaq, kəmərini taxmaq; VIII اِنْتَطَقَ belinə bağlamaq (*nəyi* *fi*); X اِسْتَنْطَقَ 1) dindirmək, istintaq etmək; 2) ürəyi bulanmaq, qusmaq, öyümək

– اِسْتَنْطَقَ 1) dindirmə, istintaq, sorğu-sual; 2) qusma, öyümə

– مُسْتَنْطَقٌ 1. dindirən, istintaq edən; 2. müs-təntiq
– مَنطَقٌ 1) nitq, dil, üslub; 2) *həmç.* علم الـ məntiq, daxili qanunauyğunluq; صاحب الـ *bəd. if.* Aristotel (*Ərəstun*) الاشياء ~ cisimlərin daxili qanunauyğunluğu; ... ليس من الـ ان... məntiqli deyildir ki, ...

– مَنطَقٌ *c.* مَنطَقٌ toqqa, qayış, kəmər

– مَنطَقَةٌ *c.* مَنطَقَةٌ 1) toqqa, qayış, kəmər, qurşaq; ~ النجاة ~ xilasetmə kəməri; الجبار ~ *astr.* Orion qurşağı; 2) iqlim qurşağı; rayon, zona, region, məntəqə; الـ الاستوائية (الحارة) ~ ekvatorial zona, tropik qurşaq; الـ المتجمدة ~ Arktika; الـ القطب الشمالي ~ qurşaq; الـ المعتدلة ~ qadağan edilmiş, yasaq zona; ا) bitərəf zona; b) yasaq zona; محايدة ~ bitərəf zona; النوية من الاسلحة النووية ~ demili-
~ مجردة من السلاح

tarizasiya edilmiş (*silahsızlaşdırılmış*) zona; 3) dairə; mahal; عسكريّة ~ hərbi dairə; ~ العسكريّة beynəlxalq settlement; 4) sfera, sahə, dairə; نفوذ ~ nüfuz dairəsi

– مُنطِقِيّ kəmər (*qayış*) söz. *sif.*, zona söz. *sif.*

– مُنطِقِيّ 1. 1) məntiqi, qanunauyğun, ardıcıl; məntiqli; 2) dialektik; 2. c. مَنَاطِقَة 1) məntiqçi; 2) dialektik (*dialektik fəlsəfə təərəfdarı*)

– مُنطِقِيّ 1) məntiqilik, qanunauyğunluq, ardıcılıq; 2) dialektika; ~ المادّيّة materialist dialektika

– مُنطَوّق 1. ifadə edilmiş, şərh edilmiş, izah edilmiş, tələffüz edilmiş, deyilmiş, söylənmiş; 2. məna, mahiyyət, məzmun; ~ الكلمة ~ sözün mənası; ~ النصّ ~ mətnin məzmunu; ~ اللوائح ~ təlimatların mətni, məzmunu; ~ الحكم ~ hökmün mətni; ~ بالـ hərfən

– مُنطِيقْ məntiqi, qanunauyğun, ardıcıl; məntiqli; fəsahtəli, bəlağətli; ifadəli, mənalı

– نَاطِقٌ 1. 1) danışan; natiq; ~ بالضاد *bax:* ضاّد السينما السّـة səsli kino; ~ غير nitqsiz, dilsiz; ~ رسمي ~ hansısa bir bəyanatla çıxış edən rəsmi şəxs; rüpor (*səsgücləndirici boru*); ~ بلسان وزارة ~ hansısa bir nazirliyin adından çıxış edən, hansısa bir nazirliyin nümayəndəsi; 2) ağıllı, dərrakəli, düşüncəli, şüurlu; ~ حيوان adam, insan (*hərf. şüurlu heyvan*); 2. diktör (*kinoda*); ~ ولا صامت onun heç nəyi yoxdur

– نَاطِقٌ c. نُطُقْ 1) toqqa, qayış, kəmər, qurşaq; 2) rayon, sahə; zona; ضرب سـا من ضرب حولہ nəyisə sükut (*səssizlik*) səddi (*divarı*) ilə əhatə etmək, nəyinsə ətrafına sükut (*səssizlik*) səddi (*divarı*) çəkmək; 3) sər-

hədlər, hüdudlar, dairə, çərçivələr (*nəyinsə*); ölçülər, həcm; ~ واسع geniş miqyasda (*ölçüdə*); ~ على اوسع ən geniş miqyasda (*ölçüdə*); ~ على الدّنيا miqyasında; ~ واسع geniş; ~ التبعات ~ öhdəliklər dairəsi; ~ الحجر الصّحّيّ *yaxud* الصّحّيّ ~ səhiyyə kordonu (*karantin məntəqəsi*)

– نَاطِقٌ 1) nitq; nitq (*danışiq*) qabiliyyəti; ~ فاقد nitq (*danışiq*) qabiliyyətini itirmiş;

2) artikulyasiya

– نَاطِقِيّ nitq (*danışiq*) söz. *sif.*, artikulyasiya söz. *sif.*, fonetik

– نَاطِقِيّاتٌ c. fonologiya (*dilşünaslığın fonemlər bəhs*)

I نَظَلَ (u) نَظَلٌ 1) üstünə isti şey qoymaq; 2) nattal vasitəsilə su çıxarmaq (*bax: نَظَالٌ*); ~ الماء su çıxarmaq (*suvarma üçün*); 3) əzmək, sıxmaq (*məs., üzümü*); II نَظَّلٌ = I

– مُنظَلٌ düş

– نَظَالٌ nattal (*suvarma üçün su çıxarmaq üçün parç*)

– نَظَالٌ = نَظَالَةٌ

– نَظُولٌ üstünə isti şey qoyma; təpitmə

طُعْ. نَظَى IV نَظَى vermək; X إِسْتَنطَى *fon.* birləşməsində ن-1 kimi tələffüz etmək

– نَظَى إِسْتِنطَاءٌ *fon.* birləşməsində ن-1m kimi tələffüz edilməsi

I نَظَرَ (u) نَظَرٌ 1) görmək; baxmaq, gözdən keçirmək, müşahidə etmək; baxmaq (*kimə*) ~ الى ~ kiməsə xor baxmaq; ~ الى به ~ kiməsə çəp-çəp baxmaq; ~ نظرة المهابة ~ kiməsə böyük hörmət və ehtiramla baxmaq; ~ اليه بعين الاعتبار ~ kiməsə hörmətlə baxmaq; ~ نظره بعين الفهم اليه kiməsə anlayış göstərmək, anlayışla yanaşmaq; ~ الى الحقيقة ~ həqiqəti göz önündə tutmaq; 2) bax-

maq, gözdən keçirmək, müzakirə etmək (*nəyi* (فى القضية) ~ məsələni müzakirə etmək; فى الاكتاف ~ fal açmaq, fala baxmaq; فى اسرار الكفّ ~ *yaxud* فى خطوط الكفّ ~ fala baxmaq (*əlin cizgilərinə görə*); 3) baxmaq, göz qoymaq, nəzarət etmək (*kimə*), qayğısına qalmaq, qeydinə qalmaq (*kimin* ل); 4) ayırd etmək (*kimi-nəyi kimlə-nə ilə* بين وبين); II نَظَرَ 1) ödəmə üçün möhlət vermək; 2) kreditlə satmaq, nisyə satmaq; 3) müqayisə etmək, qarşılaşdırmaq (*kimi-nəyi kimlə-nə ilə* بين وبين); III نَظَرَ 1) disput (*elmi müzakirə*) aparmaq, mübahisə etmək (*nə barədə* فى); 2) idarə etmək, rəhbərlik etmək (*nəyə*); 3) bərabər, eyni, oxşar olmaq; 4) rəqabət aparmaq, rəqib olmaq; 5) müqayisə etmək, qarşılaşdırmaq (*nəyi nə ilə* -); IV أُنظَرَ möhlət vermək, gözləmək; V تَنْظَرُ 1) diqqətlə gözdən keçirmək, yoxlamaq; diqqətlə baxmaq, dörd gözlə baxmaq; 2) səbirlə gözləmək; VI تَنْظُرُ 1) bir-birinə baxmaq; 2) bir-birinə qarşı (*üz-üzə*) qoyulmaq, yerləşmək; simmetrik olmaq; 3) bir-biri ilə mübahisə etmək, müzakirə, disput aparmaq; 4) bir-biri ilə rəqabət aparmaq; VIII اِنْتَنَرَ 1) gözləmək, dayanıb gözləmək; 2) möhlət vermək; X اِسْتَنْظَرَ 1) gözləmək; 2) möhlət istəmək
– 1) gözləmə; intizar; على غير ~ gözlənilmədən, qəfildən, birdən; اشدّ من النار *məsəl.* gözləməkdən pis heç nə yoxdur; 2) vaxt, möhlət
– 1) gözləmə *söz. sif.*
– 1) bir-birinə qarşı (*üz-üzə*) qoyulma, yerləşmə; 2) simmetriya, uyğunluq; ~اللا asimetriya, uyğunsuzluq; 3) mübahisə, müzakirə, disput

– 1) مُنَظَرٌ 1. bərabər, eyni; ...kimi, oxşar, bənzər; 2. 1) müdir, idarə başçısı, rəhbər; 2) rəqib
– 1) مُنَظَرَةٌ 1) disput, mübahisə, müzakirə; diskussiya; 2) nəzarət; *tib.* yoxlama, müayinə
– مُنْتَظَرٌ gözlənilən; ~ غير gözlənilməz
– مُنْتَظِرٌ gözləyən, intizar çəkən
– 1) مَنَظِيرٌ c. مَنَظِيرٌ 1) teleskop (*göy cisimlərinə baxmaq üçün optik cihaz*), müşahidə borusu; الغواصة ~ periskop (*səngərdən yaxud sualtı gəmidən baxmaq üçün optik cihaz*); ~ طيفي ~ spektroskop (*spektrləri müşahidə etmək üçün cihaz*); 2) binokl, durbin; eynək, gözlük, lornet (*dəstəkli gözlük*); 3) həmç. *tib.* şüşə
– c. مَنَظَرٌ müşahidə borusu
– 1) مَنَظَرٌ c. مَنَظَرٌ 1) mənərə, görünüş, şəkil, panorama; من علّ ~ *yaxud* من الجوّ ~ yuxarıdan görünüş; 2) *teatr.* dekorasiya (*səhnə bəzəyi*); 3) müşahidə məntəqəsi
– 1) مَنَظَرَةٌ 1) qonaqların qəbul edilməsi üçün otaq, qonaq otağı; 2) tamaşaçılar, seyrçilər
– 1) مَنَظُورٌ 1) müşahidə edilən, görünən, zahiri; baxılan, gözdən keçirilən, müzakirə edilən; دعوى ~ əyani vəsaitlər; دعوى ~ baxılmaqda olan iş (*məhkəmə davası*); 2) nəzərdə tutulmuş; مصروفات ~ nəzərdə tutulmuş xərclər; مصروفات غير ~ nəzərdə tutulmamış xərclər; a) görünməyən, görünməz; b) nəzərdə tutulmamış; 3) gözlənilən; ... من الـ ان... gözlənilir ki, ...; 4) perspektiv, gözlənilən şey, gələcək, ümid
– 1) نَظَرٌ c. نَظَرٌ 1. 1) baxan, müşahidə edən; 2) idarə edən; 2. 1) tamaşaçı, seyrçi; 2) gözətçi, nəzarətçi, inspektor, müfəttiş; rəis,

fiz. ümumi nisbilik nəzəriyyəsi; النسبية الخاصة ~ *fiz.* xüsusi nisbilik nəzəriyyəsi; العملية والعملية ~ *yaxud* التطبيق والتطبيق *yaxud* nəzəriyyə və praktika; دمج ~ بالتطبيق *yaxud* ilə praktikanın birləşməsi; 2) doktrina (*elmi, fəlsəfi və ya siyasi nəzəriyyə*); *riyaz.* müddə; teorem

– نظيرٌ c. 1. bərabər, eyni; müvafiq, uyğun, münasib, oxşar, bənzər; منقطع ~ misilsiz, misli görünməmiş, tayı-bərabəri olmayan, müqayisə edilməz; a) ليس له ~ onun bənzəri, tayı-bərabəri yoxdur; b) misli görünməmiş, nadir; 2. rəqib (*mübarizədə*); *yaxud* السمات ~ *astr.* nadir (*şaqli xəttin üfüq altında göy sferası ilə kəsişdiyi nöqtə*); نظيره *yaxud* نظيره a) nəyinsə əvəzinə, yerinə, əvəzində, nəyəsə görə; b) nəyəsə mükafat olaraq

– نظيرٌ c. 1) oxşarlıq; 2) surət, üz; 3) nümunə, örnək; 4) *fiz.* izotop; النظائر المشعة radioaktiv izotoplar

I نظف (u) təmiz, pak, səliqəli olmaq; II نظف təmizləmək; səliqəyə salmaq; الجرح ~ yaranı təmizləmək; V تنظف təmizlənmək

– نظيفٌ təmizləmə, təmizlənmə; البيت ~ evi təmizləmə, yığışdırma

– نظيفٌ təmizləyən, təmizləyici

– نظيفٌ c. təmizləyici vasitələr; كيميائية ~ kimyəvi təmizləmə vasitələri

– نظيفةٌ təmizlik, təmizkarlıq, səliqə, səliqəlilik

– نظيفٌ c. الاخلاق ~ təmiz; səliqəli; yüksək əxlaqlı

نظيٌّ zərif, incə, məlahətli

I نظم (i) 1) düzmək, keçirmək (*mirvari*); 2) qaydaya salmaq; düzəltmək, qurmaq, təş-

kil etmək; الشعر ~ *yaxud* القريض ~ şeir yazmaq; II نظم qaydaya salmaq; qurmaq, düzəltmək, təşkil etmək; nizama salmaq, tənzimləmək; *mus.* kökləmək, sazlamaq; ~ اللؤلؤ في ~ mirvarini sapa düzmək (*keçirmək*); الشعر ~ şeir qoşmaq; V تنظم qurulmaq, düzəldilmək, qaydaya salınmaq; təşkil edilmək; nizama salınmaq, tənzimlənmək; VI تنظم qurulmaq, düzəldilmək, qaydaya salınmaq, təşkil edilmək; (*sapa*) düzülmək, keçirilmək (*məs., mirvari haqqında*); VIII إنتظم 1) qaydaya salınmaq, nizama salınmaq, tənzimlənmək, düzəldilmək; *mus.* köklənmək, sazlanmaq; 2) doğru, düzgün, müntəzəm olmaq; 3) düzülmək; 4) sıraya durmaq, tərkibinə daxil olmaq (*nəyin* – في سلك ~ sıraya düzülmək (*şagirdlər haqqında*)); في ~ سلك الوزارة nazirlik heyətinə daxil olmaq; ...institutuna girmək (*daxil olmaq*); في الدراسة ~ təhsilə başlamaq (*fəsilədən sonra*); ...في حياة... heyətinə (*tərkibinə*) daxil olmaq; 5) bürümək, əhatə etmək, ...keçmək, ...işləmək; ست ~ جسمه الرعدة onun bütün bədəni titrədi

– إنتظامٌ 1) nizam, intizam, qayda; 2) düzgünlük, doğruluq, müntəzəmlik; ~ عدم nizamsızlıq, qaydasızlıq, systemsizlik; في ~ *yaxud* ~ sistematik, müntəzəm (*surətdə*), müntəzəm olaraq, daim; ~ في غير ~ nizamsız, qaydasız

– إنتظيمٌ 1) nizama salma, qaydaya salma; tənzimləmə, tənzim; qurma (*qurulma*), təşkil etmə (*edilmə*); quruluş; qurğu, mexanizm; *mus.* kökləmə, köklənmə, sazlama, sazlanma; ~ إعادة yenidən təşkil etmə (*edilmə*), yenidən qurma (*qurulma*); ~ مصلحة

abadlıq (*abadlaşdırma*) şöbəsi; *hərb* خط الـ cərgə, sıra; 2) mütəşəkkillik; 3) *c. tənظیمات* idarə, müəssisə; *السري* gizli təşkilat
 – *مُنْتَظِمٌ* doğru, düzgün; bərabər; sistematik, müntəzəm, daimi; *غير* ~ nizamsız, qaydasız, qeyri-bərabər
 – *مُنْتَظِمٌ* 1) qaydaya salınmış, nizama salınmış, abad, səliqəli; təşkil edilmiş, mütəşəkkil; 2) doğru, düzgün, bərabər
 – *مُنْتَظِمٌ* 1) düzəldən, quran, təşkil edən, qurucu, təşkilatçı; 2) antreprenyor (*شخصي teatr, sirk və s. saxlayan adam*)
 – *مُنْتَظِمَةٌ c.* at – təşkilat; *سرّيّة* ~ gizli təşkilat; *أمّة* ~ الامم المتحدة *bax:*
 – *مُنْتَظِمٌ* 1. düzəldilmiş, qurulmuş, təşkil edilmiş; 2. şeir, nəzm
 – *مُنْتَظِمَةٌ c.* at – 1) şeir, nəzm; 2) sistem, quruluş; *الاشتراكية العالمية* dünya sosializm sistemi; *الشمسية astr.* günəş sistemi
 – *نَظْمٌ* 1. təşkil edən, düzəldən, yaradan; 2. 1) təşkilatçı, qurucu; tənzimçi, nizamlayıcı; 2) şair, nazim
 – *نَظْمٌ c.* نظامات ~ *نَظْمٌ*, 1) *أنظمة*, intizam, qayda, sistem; *العلم* ictimai nizam-intizam; *البنك المصرفي* bank sistemi; *الشمسي astr.* günəş sistemi; 2) quruluş, sistem, üsul, rejim; *الحكم* idarə üsulu; *الاجتماعي* ictimai quruluş; *الاشتراكي* sosializm sistemi; *الرأسمالي* kapitalizm sistemi; *النفدي* pul sistemi; *الرق* quldarlıq quruluşu; *الاقطاعي* feodalizm quruluşu; *الملكّي* monarxiya quruluşu; *الجمهوري* respublika quruluşu; hazırkı sistem; 3) *reqlament (nizamnamə, qayda, üsul)*; 4) *nizamnamə*, daxili nizam qaydaları, əsas qanun; *داخلي* ~ *yaxud* ~ *أساسي*

daxili nizamnamə; 5) intizam; *العسكري* hərbi intizam
 – *نَظْمَانِمَةٌ* nizamnamə, əsas qanun
 – *نَظْمَانِي* 1) quruluşa, nizama aid olan; ~ *قانون* əsas qanun; konstitusiyaya; 2) nizamlı, düzgün; ~ *جيش* nizamlı ordu; ~ *عسكري (جندي)* nizamlı ordu və ya həqiqi xidmət əsgəri
 – *نَظْمٌ* 1) (*sapa*) düzmə, düzülmə, keçirmə, keçirilmə (*mirvari*); 2) şairlik, nazimlik; 3) şeir, nəzm, poeziya
نَعْبٌ zəif, xəstə, naxoş, ağırlı
 – *نَعْبٌ* şiltaq (*uşaq haqqında*)
 I *نَعْبٌ (a)* *نَعَابٌ*, *نَعِيبٌ* qışqırmaq (*quzğun, bayquş haqqında*); qarıldamaq, qır-qır etmək; *məcaz.* ağızını bəd açmaq
 – *نَعَابٌ* 1) quzğun; 2) *məcaz.* deyingən
 – *نَعْبٌ* qışqırıq, qarıldama
 – *نَعْبٌ = نَعِيبٌ*
 I *نَعْتٌ (a)* *نَعْتٌ* müəyyən etmək, təyin etmək, təsvir etmək, məna vermək, qiymətləndirmək; *بأسنع الالفاظ* ~ kimisə ən pis sözlərlə adlandırmaq
 – *نَعْتٌ c.* *نُعوتٌ* 1) təsvir, qiymətləndirmə; keyfiyyət; 2) epitet, ləqəb; *النوع* atmaq kimisə nalayiq sözlərlə söymək; kimisə hər cür söymək; 3) *qram.* təyin; sifət; *الحقيقي* həqiqi sifət (*məs., الرجل الكريم insan səxavətlidir*); *السببي* səbəbiyyət sifəti (*uzlaşan ismi cümlə ilə ifadə olunan, məs., الرجل الكريم تعجبت من الرجل اتاسى səxavətli olan insan; رأيت الرجل الكريم أبوه , الكريم أبوه*)
 – *نَعْتِي* təsviri, keyfiyyətə xarakterizə edən, səciyyələndirən
 – *مَنْعُوتٌ qram.* təyin edilən
 (*نعج*) *استنّج* X qoyunlaşmaq, təslim olmaq, acizliyini boynuna almaq (*güclü qarşısında*)

– نَعْرَجُ نَعَجَاتُ c. نَعَجَاتُ qoyun; ~ رجل iradəsiz (*iradəsi zəif olan*), itaətkar adam

I نَعْرُ (a) نَعِيرٌ 1) səs çıxarmaq (*burunla*); burunda danışmaq; 2) böyürmək (*öküz haqqında*); ~ العِرْقُ بالدم ~ qan fişqırdı; II نَعْرُ səs çıxarmaq, cırıldamaq

– نَعْرَةٌ maye tökülən çarx (*su dəyirmanında*)

– نَعْرَةٌ c. نَاعِرٌ noriya, suvarma çarxı

– نَعْرٌ 1. gurultulu, səs-küylü; çığırqan, qışqırıqçı; 2. yalançı bülbül, alacaqanad

– نَعْرَةٌ c. نَعَارَاتُ fırfıra, fırlanğıc

– نَعْرَةٌ burunda danışma

– نَعْرَةٌ¹ lovğalıq, təkəbbür, qürur, şöhrət-pərəstlik; ~ الدينية dini dözümsüzlük; ~ القومية ifrat millətçilik, şovinizm

– نَعْرَةٌ² c. اتٌ 1) cərəyan, istiqamət; 2) həvəs, meyil, bağlılıq; 3) mübtəlalıq, düşkünlük; şiddətli arzu, istək; c. hücum, məzəmmət, töhmət, danlaq; çəkişmə, nifaq, ədavət; اثار النعرات qəbilə çəkişmələri; اثار النعرات nifaq salmaq (*kimlər arasında*)

– نَعْرَةٌ¹ c. اتٌ – , göyün, böyənək, mo-zalan (*cüciü*)

– نَعْرَةٌ² , نَعْرَةٌ² burun; burun deşiyi

– نَعْرَةٌ³ = نَعْرَةٌ¹

– نَعِيرٌ 1) səs, səs-küy; qışqırıqlar; 2) bağırtı, böyürtü

I نَعْسٌ (a) نَعْسٌ mürgüləmək, ayıq yatmaq; II نَعْسٌ yuxuladmaq, yuxu, mürgü gətirmək; IV أَنْعَسَ = II; VI تَنَاعَسَ özünü yuxululuğa qoymaq

– مَنَعَسٌ yatırdıcı, yuxuladıcı, yuxugətirən; c. مَنَعَسَاتٌ yuxugətirən vasitələr

– نَاعَسٌ c. نَاعَسٌ yuxucul, yatağan; yuxulu

– نَاعَسٌ 1) mürgü; 2) yuxu; yuxuculluq

– نَاعِسٌ = نَعْسَى q. نَعْسَانٌ

– نَعْسَةٌ uzun sürməyən yuxu, mürgü

I نَعَشٌ (a) نَعَشٌ gücləndirmək, canlandırmaq; II نَعَشٌ diriltmək, dirçəltmək, canlandırmaq, bərpa etmək; IV أَنْعَشَ 1) bərpa etmək, diriltmək, dirçəltmək, canlandırmaq; 2) ürekləndirmək, cürətləndirmək; VIII اِنْتَعَشَ 1) bərpa olunmaq, dirilmək, dirçəlmək; 2) canlanmaq; 3) düzəlmək, sağalmaq, yaxşılaşmaq (*xəstəlikdən sonra*)

– اِنْتَعَشَ 1) bərpa, dirçəliş, yüksəliş; ~ الاقتصاديّ iqtisadi yüksəliş; 2) canlanma; 3) sağalma

– اِنْعَاشٌ bərpa etmə (*edilmə*), artırma (*artırılma*), yüksəltmə (*yüksəldilmə*); ~ الاقتصاديّ istehsalın bərpa edilməsi, iqtisadiyyatın yüksəldilməsi

– مَنَعَشٌ canlandırıcı; həyatverici, canlandırıcı; ~ هواء گümrahlandırıcı hava

– مَنَعَسَاتٌ c. sərirləşdirici içkilər

– نَعْسٌ c. نَعْسٌ içərisində meyit olan tabut; cənazə xərəyi, katafalk (*cənazə arabası, ölü arabası*); ~ بنات astr. Kiçik Ayı (*bürcü*); ~ بنات astr. Böyük Ayı (*bürcü*)

– نَعْسٌ bataqlıq yer

– نَعْصَةٌ bataqlıq

I نَعَطٌ (a) نَعُوطٌ ereksiya nəticəsində şişmək (*cinsiyət orqanı haqqında*); IV اِنْعَطَ 1) ereksiya əmələ gətirmək; 2) ereksiyası olmaq

– اِنْعَاطٌ ereksiya (*heyvan və ya insanın bəzi toxumalarının (xüsusilə cinsiyət orqanının) fizioloji şişməsi*)

– نَاعُوطٌ ereksiya əmələ gətirən vasitə

I نَعْفٌ (a) nəciz etmək, rədd etmək, boyun qaçırmaq; müqavimət göstərmək, qarşı durmaq; III نَاعَفَ = I

– نَعَفُ c. نَعَفٌ hündür yer, yüksəklik
 I نَعَقَ (a) نَعَقُ, نَعَقُ qarıldamaq, qır-qır etmək, qışqırmaq (*quzğun, bayquş haqqında*); II نَعَقَ bərkdən qarıldamaq, qışqırmaq
 – نَعَقُ qarıldama, qışqırmaq
 I نَعَلٌ (a) نَعَلٌ (1) geyinmək (*ayaqqabı*), (*kiməsə*) səndəlini, çəkməsini geyindirmək; 2) nallamaq, nal vurmaq (*at haqqında*); alt salmaq, pəncə vurmaq, daban vurmaq; 3) *xalq dil.* lənətləmək, qarğımaq; نَعَلٌ (a) نَعَلٌ (1) geyindirilmək (*ayaqqabı*), ayaqqabılı olmaq; 2) səndəl geyinmək; II نَعَلٌ (1) geyindirmək (*ayaqqabı*); 2) nallamaq, nal vurmaq; IV أَنْعَلَ = II; V تَنَعَّلَ (1) ayaqqabısını geyinmək, ayaqqabısı geyindirilmək; 2) nallanmaq, nal vurulmaq; VIII اِنْتَعَلَ (1) geyindirilmək (*ayaqqabı*), ayaqqabılı olmaq; 2) nallanmaq, nallı olmaq; 3) geyinmək (*ayaqqabı*)
 – نَعَلٌ (1) geyindirilmiş; ayaqqabılı; 2) pəncə vurulmuş, dabanlı (*ayaqqabı haqqında*); 3) nallanmış, nallı
 – أَنْعَلَ c. نَعَالٌ, نُعُولٌ (1) alt, altlıq (*ayaqqabıda*); 2) səndəl; ayaqqabı; 3) nal; (أنا) نَحْتُ!
 نَعْمٌ qulluğunda hazırım!
 – نَعْلَبْنَدُ dəmirçi
 I نَعْمَةٌ (a) نَعْمَةٌ (1) xoşbəxt yaşamaq, firavanlıqla yaşamaq, rifah içində yaşamaq; 2) ləzzət almaq, zövq almaq, həzz almaq (*nədən* →); 3) sevinmək (*nəyə* →), tamaşa etmək (*nəyə*), baxıb həzz almaq, zövq almaq, fərəhlənmək (*nədən* →); باله ~ sakit, dinc, rahat olmaq; نَعْمٌ (u) نَعُومَةٌ (1) yumşaq, mülayim, zərif, incə olmaq; نَعْمٌ هَذَا الرَّجُلُ! bu nə gözəl insandır!; 2) xırda olmaq (*səkər, qənd haqqında*); II نَعَمٌ (1) yumşaltmaq;

zərif, incə etmək; 2) ərköyün böyütmək, nazını çəkmək, rahatlığa öyrətmək, zərifliyə öyrətmək; 3) rifahı yaxşılaşdırmaq; 4) xır dalamaq, doğramaq, ovmaq; IV أَنْعَمَ (1) mükafatlandırmaq (*nə ilə* →); bağışlamaq, hədiyyə etmək; təltif etmək (*kimi علی nə ilə* →); 2) diqqət yetirmək (*nəyə*), kökünə vurmaq (*nəyin*), başa düşmək, dərk etmək (*nəyi*); diqqətlə, səylə etmək (*nəyə*); ... النظر في ~ diqqətlə baxmaq (*nəyə*), diqqətlə gözdən keçirmək (*nəyi*); 3) xoş, gözəl etmək; yaxşılıq etmək; نَعِيمٌ صَبَاحًا! ~ الله صباحك! *yaxud*! sabahın xeyir!; V تَنَعَّمَ (1) xoşbəxt yaşamaq, firavanlıqla yaşamaq, rifah içində yaşamaq; 2) ləzzət almaq, zövq almaq, həzz almaq (*nədən* →)

– اِنْعَامَاتٌ c. اِنْعَامٌ (1) mükafatlandırma, mükafatlandırılma; təltif etmə, təltif edilmə; mükafat, bəxşiş; mərhəmət, şəfqət, rəhm, yaxşılıq, kömək; 2) diqqət, etina, cəhd, səy; النظر ~ diqqətlə baxma (*baxılma*), gözdən keçirmə (*keçirilmə*); ~ diqqətlə, cəhdlə, səylə

– مَنَّعٌ xoşbəxt yaşayan, firavanlıqla yaşayan, rifah içində yaşayan

– مَنَّعٌ hamı, havadar, xilaskar, xeyirxah
 – مَنَّعٌ 1. xeyirli, faydalı; xilasedici, nicatverici; 2. hamı, havadar, xilaskar, xeyirxah
 – مَنَّعٌ (1) həlim, yumşaq, mülayim, ədəbli, nəzakətli; 2) zərifləşmiş; zərif, incə, ərköyün, rahatlığa alışmış

– نَاعِمٌ (1) xoşbəxt yaşayan, firavanlıqla yaşayan, rifah, bolluq içində yaşayan; razı, məmnun, xoşhal; ~ غَيْرٌ narazı; 2) yumşaq, hamar, xoş, gözəl, zərif, incə; نَاعِمٌ بَشَرَةٌ zərif dəri; ~ عَيْشٌ xoşbəxt həyat; 3) kiçik, balaca,

narın, xırda; ~ سكر xırda şəkər (*qənd*), şəkər tozu; ~ البال ~ sakit, dinc, rahat; اللسان ~ şirindil, şirindanışan; الاظفار ~ gənc, cavan
– نَعَامٌ *topl.* dəvəquşular; ~ التربية dəvəquşuların yetişdirilməsi

– استراليا ~ نَعَامَاتُ 1) dəvəquşu; نَعَامَاتُ *c.* نَعَامَةٌ *zool.* emu (*Avstraliyada yaşayan dəvəquşuya oxşar quş*); ~ اخفى رأسه كالهـ başını dəvəquşu kimi gizlətmək; ~ ركب جناحي الهـ *bəd. if.* cəld hərəkət etmək; 2) can, ruh; نفرت ~ beyin qabığı; ~ o öldü; ~ الدماغ ~ beyin qabığı; ~ القدم ~ ayağın altı, pəncə

– نَعْمٌ 1) hə, bəli, yaxşı *təsdiiq ədatı*; 2) *xalq dil.* nə dediniz?, nə? (*həmsöhbətin sözlərini eşitmədikdə və ya başa düşmədikdə*)

– نَعْمٌ *c.* أُنْعَامٌ mal-qara, mal
– نَعْمٌ xoşbəxt, firavan həyat, səadət, rifah
– نَعْمَاءٌ xoşbəxtlik, səadət, həzz, ləzzət, zövq, məmnunluq, rifah; ~ والبأساء ~ sevinc və kədər

– نَعْمَانٌ *qan*; ~ شقائق الهـ *bot.* anemonlar (*qaymaqçıçəklilər fəsiləsindən bəzək bitkisi*)

– نَعْمَانٌ *xüs. isim. k.* Numan

– نَعْمَةٌ 1) rifah, firavanlıq; 2) xoşbəxtlik, səadət

– نَعْمَةٌ 1) *c.* نَعْمٌ, نَعْمَاتٌ rifah, firavanlıq; xoşbəxt həyat; dövlət, var, sərvət, zənginlik; ~ حديث الهـ ~ واسع dövlətli, varlı, zəngin; ~ الحديث möhtəkirlik sayəsində dövlətlənib varlılar sırasına girmiş adam; 2) nemət, hədiyyə, bəxşiş, sovqat, ətəf, mərhəmət, şəfqət, rəhm, yaxşılıq, kömək; ~ الله ~ يَخُودُ Allahın mərhəməti sayəsində, Allahın mərhəməti ilə; ~ ولي الهـ hamı, havadar, xilaskar, xeyirxah

– نَعْمَى 1) rifah, firavanlıq; 2) xoşbəxtlik, səadət, həzz, ləzzət, zövq, məmnunluq
– نَعْمَةٌ yumşaqıq, mülayimlik, zəriflik, incəlik; ~ الاظفار ~ منذ *bəd. if.* erkən uşaqıq çağından bəri

– نَعِيمٌ 1) xoşbəxt həyat, firavanlıq, rifah; 2) zəriflik, incəlik, məlahətlik, xoşbəxtlik, səadət, həzz, ləzzət, zövq, nemət; ~ دار الهـ cənnət; ~ الحياة ~ həyatın həzləri; ~ البال ~ razı, sakit, dinc, rahat; ~! ~ nuş olsun!, həmişə təmizlikdə! (*cavab cümləsi* – انعم الله عليك!)

– نَعْنَعٌ canlandırmaq, gücü bərpa etmək
– نَعْنَعَةٌ canlanma, gücün bərpa edilməsi
– نَعْنَاعٌ *bot.* istiot nanəsi, buruqla nanə; ~ اقراص الهـ nanəli kökəllər

– نَعْنَعٌ *bot.* = نَعْنَاعٌ ~ بَرِّي ~ bataqlıq nanəsi
I نَعْيٌ 1) ölüm haqqında xəbər vermək; 2) ağlamaq, göz yaşı axıtmaq, göz yaşı tökmək (*nəyə görə*), şikayət etmək, narazılıq etmək, gileylənmək (*nədən* على); ~ على الاقدار ~ taleyindən şikayət etmək

– نَعْيٌ ölümü bərədə xəbər verilən adam
– نَعْيٌ *c.* مَنَعٌ ölüm haqqında xəbər vermə

– نَعْيَةٌ *q.* نَاعِيَةٌ *c.* نَاعِيَةٌ ölüm haqqında xəbər verən; نَعْيٌ *c.* نَاعِيَةٌ carçı onun ölümü haqqında xəbər verdi

– نَعْيَةٌ ölüm haqqında xəbər vermə; ~ نَعْيَةٌ ölüm haqqında yazılı məlumat

– نَعْيٌ 1) ölüm haqqında xəbər vermə; 2) ölüm haqqında xəbər verən

I نَعْبٌ 1) qurtum-qurtum içmək

– نَعْبٌ *c.* نَعْبٌ qurtum, içim

– نَعْبَشٌ mexaniki surətdə (*qeyri-iradi olaraq*) yazmaq, qaralamaq (*karandaşla* بالقلم), müxtəlif fiqurlar çəkmək (*məs. iclas zamanı*)

– نَعْبَسَةٌ xətlər, müxtəlif şəkillər
 I نَعَرَ (a) نَعْرَانُ qaynamaq, paqqıldamaq, köpüklənmək, dalğalanmaq; IV أَنْعَرَ zay olmaq, ağırlaşmaq, iyələnmək, xarab olmaq (*yumurta haqqında*)
 – كَانُ بَيْنَهُمَا نَاعِرٌ qaynayan, coşan, dalğalanan; كَانُ بَيْنَهُمَا نَاعِرٌ sanki onlar bir-birələrinə qarşı intiqam hissi ilə alışıb-yanırlar
 I نَعَزَ (a) نَعَزُ 1) qıdıqlamaq; 2) sancmaq, (*iyənə*) batırmaq; بَيْنَهُمْ ~ düşmənçiliyə, küsülülüyə səbəb olmaq (*kimlər arasında* بين); II نَعَزَ bir neçə dəfə sancmaq, (*iyənə*) batırmaq
 – نَعَزَةٌ c. نَعَزَاتٌ sancma; iyənə, iyənə vurma
 I نَعَشَ (a) نَعَشٌ hərəkət etmək, tərپənmək; narahat olmaq, daim vurnuxmaq, tələsmək, bir yerdə qərar tapmamaq; III نَاعَشَ zarafatlaşmaq, dilxoşluq etmək, eşqbazlıq etmək (*kiminləsə*); pərəstişkarlıq etmək (*qadına*); يَخْلُقُ خَلْقًا نَاعِشًا مَرَأَةَ الرَّئِيسِ *xalq dil., məsəl. yaxşılığa pisliklə cavab vermək (hərfl. (paroxodda) pulsuz gedir, ancaq kapitanın arvadına pərəstişkarlıq edir)*; V تَنَعَشَ 1) hərəkət etmək, tərپənmək; 2) qaynaşmaq (*nə ilə* به); VIII اِنْتَعَشَ = V
 – مَنَاعِشَةٌ pərəstişkarlıq etmə, eşqbazlıq
 – نَعَاشِيٌّ, نَعَاشٌ 1. alçaqboylu; 2. cırtıdan
 – نَعِشَةٌ, نَعِشَةٌ nazlı, işvəli, qəmzəli, cazibədar, cəlbedici (*qadın haqqında*)
 (نَعَصَ) II نَعَصَ korlamaq, xarab etmək, pozmaq; ağırlaşdırmaq, çətinləşdirmək, dözülməz etmək; zəhərləmək (*həyatı*); ~ الحَيَاةُ həyatı zəhərləmək, dözülməz etmək; IV أَنْعَصَ korlamaq, xarab etmək, pozmaq; zəhərləmək, dözülməz etmək (*həyatı, yaşayışı*); V تَنَعَّصَ 1) dərd çəkmək, iztirab

çəkmək; 2) ağırlaşmaq, çətinləşmək, dözülməz olmaq (*həyat haqqında*)
 – نَعِصَةٌ c. نَعِصٌ pislik, pis hadisə, pis şey, qəm, kədər, dərd
 I نَعَقَ (a, i) نَعِيقٌ qarıldamaq, qır-qır etmək (*quzğun haqqında*)
 I نَعَلَّ (a) نَعَلٌ 1) irinləmək, çirk gəlmək (*yara haqqında*); 2) kiməsə düşmənçilik hissi bəsləmək (*kimə* على); ~ الحَقْدُ ~ nifrət bəsləmək; ~ قَلْبُهُ عَلَيْهِ ~ o ona qarşı ədavət bəsləyirdi
 – نَعْلٌ نِكَاحًا نَعِيلٌ, نَعْلٌ nikahtan kənar uşaq; söy. mə-ləz; alçaq, yaramaz
 – نَعْوَةٌ bic doğulma, qeyri-qanuni evlənmədən doğulma
 I نَعَمَ (u) نَعَمٌ oxumaq, ifa etmək, zümzümə etmək; II نَعَمَ 1) oxumaq, ifa etmək, zümzümə etmək; uzada-uzada oxumaq; 2) *mus.* modullaşmaq (*bir tondan başqasına keçmək*), intonasiya ilə ifa etmək; V تَنَعَّمَ = I; VI تَنَاعَمَ birgə oxumaq, xorla oxumaq, birgə oxumağa alışmaq; razılıq əldə etmək (*nələr arasında* بين وبين)
 – تَنَعِيمٌ 1) oxuma, ifa etmə, nəğmə, hava; 2) *mus.* modulyasiya (*bir tondan başqasına keçmə*)
 – مَنَعِيمٌ ahəngli, ahəngdar
 – مَنَعُومٌ melodik, ahəngdar; ~ بِصَوْتٍ ahəngdar (*melodik*) səslə
 – نَعَمٌ, نَعَمٌ c. أَنْعَامٌ melodiya, nəğmə, hava; ~ حُلُوٌّ melodik, ahəngdar
 – نَعْمَةٌ c. نَعَمَاتٌ 1) melodiya, nəğmə, hava; 2) *mus.* ton (*səs pərdəsi*)
 نَعْمَشَ qıdıqlamaq
 – نَعْمِشَةٌ qıdıqlama

نَعْنَع islatmaq; نَتْنَع var-dövlət içində üz-mək

– نَعْنَع islatma, islanma

I نَعَا (u) نَعُو demək, söyləmək (*kimə* الى), danışmaq, söhbət etmək (*kiminlə* الى); III نَأَى 1) dilə tutmaq, əyləndirmək, oxşamaq, əzizləmək (*uşaqı*); 2) kəkələmək, mırıldamaq, öz-özünə danışmaq (*uşaq haqqında*); 3) oxumaq, cəh-cəh vurmaq, quruldammaq, civildəmək, cikkildəmək (*quş haqqında*); 4) الحب ~ pərəstişkarlıq etmək (*qadına*)

– مَنَأَاهُ 1) mehriban münasibət, dilə tutma, yola gətirmə; 2) civilti, cikkilti, cəh-cəh, quruldama; 3) *həmç.* pərəstişkarlıq etmək (*qadına*)

– نَعُو nitq, danışmaq, söhbət

– نَعُو 1) söz, kəlmə; 2) xəbər, şeyiə, danışmaq, söhbət

I نَعُو = نَعِي (i) نَعَى *box: نَعُو*

– نَعُو = نَعِي

– نَعُو = نَعِي

I نَفَّ (ə/u) نَفَّ burnunu silmək; نَفَّ الارض torpağı əkmək

– نَفَّ burun seliyi, fırtın

– نَفَّ = نَفَّ

نَفَّالين *naftalin*; ~ وضعه في *məcaz.* nəyisə uzun müddətə kənara qoymaq

I نَفَّ (i, u) نَفَّ 1) tüpürmək, öskürüb tüpürmək; 2) çıxarmaq, ifraz etmək (*zəhər – ilan haqqında*); 3) püskürmək (*lava – vulkan haqqında*); ~ السموم ~ pislik, xəstəlik yaymaq; ~ آخر زفرة حياته ~ son nəfəsini vermək; ~ فيه (روح) الحياة ~ nəyəsə həyat vermək, nəfəs vermək; ~ الحزن ~ kədəri, qəmi dağıtmaq; ~ الغضب (الغل) ~ hirsini tökmək (*kimə* على); ~ الدخان ~ tüstü çıxarmaq (*ağızdan*)

– مَنَفَاتٌ *c. tib.* bəlgəmgətirən vasitələr (*maddələr*)

– نَفَّاتٌ 1) tüpürən; 2) reaktiv; ~ محرك reaktiv mühərrik

– نَفَّاتٌ tüpürən (*q.*); في العقد ~ *Quran.* cadugər, sehrbaz qadın; ~ يَخُود ~ طائرة reaktiv təyyarə

– نَفَّاتٌ, نَفَّاتٌ ağız suyu, tüpürçək, selik

– نَفَّاتٌ reaktiv

– نَفَّاتٌ *c.* نَفَّاتٌ 1) çıxarılma, ifrazat (*ilan zəhəri haqqında*); حل بنفثات ماكرة عقدة جامعتنا *bəd. if.* o öz pis fikirləri ilə bizim aramızda nifaq saldı; 2) püskürmə (*vulkan*); 3) tüpürçək; ağız suyu, selik; 4) fikir; القلم الأولى ~ ilk ədəbi əsər; نفثات الفؤاد fikirlər, niyyətlər, ideyalar

I نَفَّ (i, u) نَفَّ 1) atılmaq, sıçramaq, tullanmaq, hoppanmaq; 2) şişirtmək, qaldırmaq (*köynəyi – sinə haqqında*); 3) özünü tərifləmək, özünü öymək, lovğalanmaq; V نَفَّجَ özünü tərifləmək, özünü öymək, lovğalanmaq, öyünmək, təkəbbürlənmək; VIII نَفَّجَ 1) atılmaq, sıçramaq, tullanmaq, hoppanmaq; 2) özünü tərifləmək, özünü öymək, lovğalanmaq

– نَفَّجَ şişirdən, qaldıran; نَفَّجُو الاحضان lovğa, özünü öyən, təkəbbürlü adamlar

– نَوَافِجٌ *c.* نَوَافِجٌ 1) müşk torbası (*kabarqada*); 2) *bəd. if.* ətir, rayihə; نوافج الادب parlaq ədəbiyyat nümunələri

– نَفَّجَ lovğa, özünü öyən, özünü tərifləyən adam

– نَفَّجَ lovğalıq

I نَفَّ (ə) نَفَّ 1) yayılmaq (*iy haqqında*); 2) əsmək (*külək haqqında*); 3) vermək, bağışlamaq, hədiyyə etmək (*nə –*); III نَفَّحَ

mübarizə aparmaq (*nəyə görə*), müdafiə etmək (*nəyi* *عن*); mübarizə etmək (*kiminləsə*)

– إِنْفَاحٌ c. إِنْفَاحَةٌ, إِنْفَاحَةٌ – 1) qursaq; 2) zərdab mayası

– إِنْفَاحَةٌ = مَنَافِخٌ c. مَنَفِخَةٌ –

– إِنْفَاحَةٌ c. نَفَّحَتْ 1) iy, qoxu; 2) əsmə; 3) hədiyyə, bəxşiş, sovqat, töhfə

I نَفَّحَ (u) نَفَّحٌ 1) üfürmək; doldurmaq (*hava ilə, qazla*); üfürüb şişirtmək, köpürmək; (*nasosla*) doldurmaq (*məs., şarı*); ~ في النار ~ odu üfürüb alıxdırmaq; ~ النار بالمنفاخ ~ odu körüklə üfürüb alıxdırmaq; ~ الشمعة ~ şamı üfürüb söndürmək; 2) vermək (*nəyi kimə*); ~ في الفم ~ nəyəsə yeni ruh vermək; ~ في الفم (*boğulmuş adama*) süni nəfəs vermək; 3) çalmaq, ifa etmək (*nəfəs alətində*); ~ في صقارة ~ fit çalmaq; 4) burnunu yuxarı tutmaq, qürurlanmaq, özünü çəkmək, təkəbbürlənmək, lovğalanmaq (*məs., lovğalıqdan*); tövşümək, ləhləmək; ~ شديقه ~ təkəbbürlənmək, özünü çəkmək, lovğalanmaq, sinəsini qabağa vermək; ~ ينفخون اوداجهم ادعاء onlar öz-lərinə çox güvənirlər, onlar çox lovğalanırlar; ~ في بوق الثورة ~ üsyan qaldırmaq; ~ هو الذى ~ bu səs-küyü qaldıran odur; ~ انه لا ينفخ في غير ضرر ~ o bunu əbəs yerə etmir; II نَفَّحَ güclü üfürmək, üfürüb şişirtmək; ~ من الاعماق ~ dərindən nəfəs almaq; V نَفَّحَ təkəbbürlənmək, lovğalanmaq, özünü çəkmək, burnunu yuxarı tutmaq, qürurlanmaq; hava ilə doldurulmaq, köpdürülmək, şişirdilmək; VIII إِنْفَاحٌ 1) şişmə, köp-mək, qabarmaq; ~ سحره ~ *bax*: 2) hava ilə dolmaq, üfürülüb şişirdilmək, köpdürülmək; 3) lovğalanmaq, təkəbbürlənmək,

özünü çəkmək; ~ اوداجه غرورا o qürurlandı, təkəbbürləndi

– إِنْفَاحٌ 1) şişmə, köpmə, qabarma; hava ilə dolma; ~ البطن ~ qarının köpməsi; ~ الرئة ~ ağ ciyərlərin emfizeması (*ağ ciyərlərdə həddindən artıq hava və ya qaz yığılması*); 2) şişkinlik; şiş; ~ تيهها ~ təkəbbür, qürur, lovğalıq

– نَفَّحٌ lovğalıq, təkəbbür; ~ في təkəbbürlə, lovğalıqla, qürurla

– نَفَّحٌ 1) hava üfürmə, hava doldurma, üfürüb şişirtmə, köpdürmə; 2) köpmə, köp, şişkinlik; şiş; 3) *arxit*. tağtavanın (*qübbənin*) daxili əyriliyi

– مَنَفِخٌ üfürülmüş, doldurulmuş (*hava və ya qazla*); köpdürülmüş, köpmüş

– مَنَافِخٌ c. مَنَافِخٌ 1) körük (*dəmirçixanada*); 2) nasos

– مَنَافِخٌ = مَنَافِخٌ c. مَنَفِخٌ –

– مَنَفِخٌ 1) üfürülmüş, doldurulmuş (*hava və ya qazla*); şişirdilmiş, köpdürülmüş, şişmiş, köpmüş; 2) hava ilə doldurulan; ~ قارب hava ilə doldurulan qayıq; 3) iddialı, lovğa, şöhrətpərəst, təkəbbürlü; ~ الاوداج ~ lovğa, təkəbbürlü, dikbaş, məğrur, qürurlu; 4) dolu, kök, koppuş, yumru; yekəqarın

– كان اولٌ ~ في الصور ~ üfürən; əsən; ~ ما به ديار ولا ~ o bu işin təşəbbüskarıdır; ~ نار ~ *məs.* orada heç nə və heç kim yoxdur, ora boşdur; ~ ما في الدار ~ *ضرمة* ev yoxdur, ev boşdur; 2) məğrur, qürurlu, lovğa

– نَأْفُوخٌ təpə, zirvə (*müq. et*)

– نَفَّاحٌ məğrur, qürurlu, lovğa

– نَفَّاحٌ 1) qovuş, qabar; 2) şiş

– نَفَّاحَةٌ c. نَفَّاحَةٌ – qovuş (*məs., suda*); üzmə qovuşu (*balıqlarda*)

– 1) üfürmə, üfürüb alışdırma (*odu*), körükləmə; hava doldurma, köpdürmə, üfürüb şişirtmə; *السهمة في الفم* (*boğulmuş adama*) süni nəfəs vermə; *mus.* آلات الـ (قبلة الحياة); *bax.* نَفَس الـ nəfəs alətləri; *رماذ* *bəd. if.* bu, özünə ziyan idi; 2) lovğalıq, qürur, təkəbbür

– 1) üfürmə, üfürüb çıxarma; tüstünün çıxarılması (*ağızdan*); 2) ani şiddət (*küləyin*); 3) lovğalıq, qürur, təkəbbür

نَفَدُ *xalq dil.* = نَفَدُ

I نَفَدُ (ا) نَفَادُ, نَفَدُ 1) sərf edilmək, işlənmək, azalmaq, tükənmək, qurtarmaq; *صبره* ~ onun səbri tükəndi; 2) tamamilə satılıb qurtarmaq (*nəşr haqqında*); IV أُنْفَدَ 1) qurtarmaq, tükəndirmək, işlətmək, sərf etmək; 2) satışı üçün şərait yaratmaq (*mal, əmtəə satışı üçün*); X اسْتَنْفَدَ 1) işlətmək, sərf etmək, xərc etmək; 2) qurtarmaq, tükəndirmək, tükətmək; xərc tələb etmək, aparmaq

– 1) işlətmə, sərf etmə, istehlak etmə, xərc

– نَفَادُ *قورۇمۇش, bitmiş, tükənmiş; الصبر* ~ səbri tükənmiş, səbirsiz, hövsələsiz

– 1) işlənmə, sərf edilmə; azalma, qurtarma, tükənmə; 2) yoxluq, olmama

– نَفَدَةُ *c. ت. maliy. mənbə, təyinat*

I نَفَدُ (u) نُفُوْدُ, نَفَادُ 1) keçmək, girmək, yayılmaq, nüfuz etmək (*nədən*); *لا ينفذه الماء* su buraxmayan, su keçirməyən; *لا ينفذه المطر* yağışı keçirməyən, su buraxmayan, islanmayan; *لا ينفذه الرصاص* güllə keçirməyən; 2) çıxmaq (*nədən*); yoluxdurulmaq (*nə ilə*), çıxmaq (*hara* – *yer haqqında*); aparmaq (*hara* – *yer haqqında*); 3) dik durmaq, çıxmaq, başını bayıra çıxarmaq, boylanmaq (*nədən*); 4) icra edilmək, əməl edilmək, həyata

keçirilmək, yerinə yetirilmək; tam qüvvəyə malik olmaq (*qanun haqqında*); *بأد. الـ ~ bəd. if.* iş tamamdır! iş düzəldi!; 5) gəlmək, gəlib çıxmaq (*hara*), çatmaq, yetişmək (*nəyə*), nail olmaq, müvəffəq olmaq (*nəyə*), əldə etmək (*nəyə* – *الی*); 6) ustası olmaq (*nəyin*), mahir olmaq (*nədə* – *في*); II نَفَدُ 1) yerinə yetirmək, icra etmək, həyata keçirmək; əmri yerinə yetirmək; 2) deşmək, dəlmək, batırmaq (*iyne*); 3) göndərmək, yollamaq (*hara* – *الی*); IV أُنْفَدَ 1) yerinə yetirmək, icra etmək; 2) göndərmək, yollamaq, yola salmaq (*hara* – *الی*); 3) (*nəyinsə*) içinə salmaq, daxil etmək; deşmək, dəlmək, batırmaq (*iyne*), sancmaq; (*nəyinsə*) içindən keçirmək; ... *بصره الـ* ~ öz nəzərini ...yönəltmək, nəzərini ...salmaq

– 1) icra etmə (*edilmə*), yerinə yetirmə (*yetirilmə*), həyata keçirmə (*keçirilmə*); 2) göndərmə (*göndərilmə*)

– 1) icra etmə (*edilmə*), həyata keçirmə (*keçirilmə*); *إيقاف الـ* müəyyən müddətə ləğv etmə (*məs., əmri*); *وضع الاتفاق موضع الـ* sazişi həyata keçirmək; *دخول في دور الـ* qüvvəyə minmək

– 1) icra etmə, icraedici, icraçı; *السلطة الـ* icra hakimiyyəti; *اللجنة الـ* icra komitəsi

– 1. *مُنْفَذٌ* nüfuzlu, mötəbər; 2. nüfuzlu, mötəbər adam

– 1) *مُنْفَذٌ* *c. مَنَفَذٌ*, مَنَفَذٌ 1) çıxış, giriş, keçid; yol; *البحري الـ* dənizə yol; 2) çıxış yaxud giriş dəliyi, nəfəslik, buxarkeş; 3) deşik, dəlik; lyuk

– 1) *مُنْفَذٌ* icraçı, icra edən; *الوصية الـ* qəyyum – 1. 1) keçən, daxil olan (*nədənsə, nəyinsə içindən*); 2) qüvvəyə malik olan, qüv-

vədə olan (*qanun*); qüvvəyə minən (*müqavilə haqqında*); ٤ اصبح qüvvəyə minmək (*qanun və s. haqqında*); 3) nüfuzlu, mötəbər; الكلمة ~ sözükeçən, nüfuzlu, mötəbər; المفعول ~ təsirə malik olan, qüvvəyə malik olan, qüvvədə olan (*qanun haqqında*); 2. nüfuzlu şəxs

– نَوَافِدُ 1) pəncərə; 2) dəlik, deşik; lyuk; 3) qapı və pəncərə yeri (*divarda*)

– نَفَذْتُ keçmə, girmə, nüfuz etmə; fərasətlik, gözüaçıqlıq; icra etmə (*edilmə*), yerinə yetirmə (*yetirilmə*), əməl etmə (*edilmə*), həyata keçirmə (*keçirilmə*); ... لـ icra etmə, yerinə yetirmək məqsədilə

– نَفَذْتُ fərasətli, gözüaçıq

– نَفَذْتُ 1) icra etmə (*edilmə*), yerinə yetirmə (*yetirilmə*); 2) təsir gücü, təsirlik, effektivlik – نَفَذْتُ 2) çıxış, deşik, dəlik; 2) çıxış yolu (*hansısa bir vəziyyətdən*), xilas yolu

– نَفُودٌ 1) təsir, nüfuz; ~ نُفُوزٌ nüfuzlu, mötəbər; مناطق النُفُوزِ nüfuz dairələri; 2) hərəkət, iş, fəaliyyət, fəallıq, aktivlik; 3) nüfuz, etibar, hörmət; 4) keçmə, girmə, nüfuz etmə

I نَفَرَ (i, u) نُفُورٌ, نُفَارٌ 1) qorxmaq (*nədən*); (من) نَفَرَ I bu, qulağı incitmir; 2) qaçmaq; الدم ~ qan axır, fısqırır; 3) tələsmək (*hara* الى); çəkinmək, qaçınmaq, özünü gözləmək, kənar gəzmək, uzaqlaşmaq (*nədən* عن); 4) nifrət etmək, nifrət bəsləmək (*kimə-nəyə*), sevməmək, istəməmək, xoşlamamaq (*kimi-nəyi*), zəhləsi getmək (*kimdən-nədən* من); 5) köpmək, şişmək, qabarmaq; 6) çıxıntı əmələ gətirmək, qabarmaq; II نَفَرَ 1) hürkütmək; qorxutmaq, hürküdüb qaçırmaq, qovmaq (*nədən* من); 2) özündən uzaqlaşdırmaq; nifrət, kin oyatmaq (*kimə-nəyə qarşı* من);

soyuqluğa səbəb olmaq (*kim arasında* بين); بصره اليه ~ nəzər-diqqətini nəyəsə yönəltmək; النافرون ~ kərənaylar (*trubalar*) çalındı (*hərf. kərənay (truba) çalanlar çaldılar*) (*səfərbərlik elan edərək*); III نَأْفَرَ 1) qarşılıqlı olaraq nifrət bəsləmək, bir-birindən uzaqlaşmaq, uzaq gəzmək; bir-biri ilə düşmənçilik etmək, dalaşmaq; 2) mühakimə olunmaq, məhkəmə qarşısına çıxmaq; 3) yaxşı cəhətlərə görə yarışmaq; ه في الحسب والنسب ~ kiminləsə ad-sana görə yarışmaq; IV أَنْفَرَ qorxutmaq, hürkütmək, hürküdüb qaçırmaq, qovmaq, qaçmağa məcbur etmək; VI تَنَفَّرَ bir-birinə qarşılıqlı nifrət bəsləmək; bir-birilə düz gəlməmək, uymamaq, bir-birinə zidd olmaq; arası olmamaq, yola getməmək; uyuşmamaq, ziddiyyətli olmaq; fiz. bir-birini itələmək; X اِسْتَنَفَرَ 1) qaldırmaq (*kimə qarşı* على); vadar etmək, məcbur etmək, təhrik etmək (*nəyə* -); səfərbərliyə almaq, səfərbər etmək; 2) təşvişə düşmək, narahat olmaq, səksənmək; 3) qorxu içində qaçmaq

– اِسْتِنْفَارٌ səfərbərlik

– نَتَأْفَرُ qarşılıqlı antipatiya (*xoşa gəlməmə, nifrət*); fikir ayrılığı, ixtilaf, ziddiyyət; mübahisə, çəkişmə; qarşılıqlı ziddiyyətlər; mus. dissonans (*səslərdə ahəngsizlik, uyğunsuzluq*); fiz. qarşılıqlı itələmə; الالوان ~ rənglərin uyğunsuzluğu; mus. kakofoniya, ahəngsizlik (*səslərin qulağa xoş gəlməyən birləşməsi*); القلوب ~ məcaz. çəkişmələr, ixtilaflar, fikir ayrılıqları, ziddiyyətlər

– تَنْفِيرٌ 1) qorxutma, hürkütmə, itələmə; 2) nifrət; 3) uzaqlıq, soyuqluq (*əlaqədə, münasibətdə*)

- نَفْسِيّ nəfəs, tənəffüs *söz. sif.*
 – نَفْسِيّ havanı buraxma; نَفْسِيّ nəfəslik, buxarkeş
 1) *anat.* nəfəs borusu; tənəffüs yolları; 2) nəfəslik, buxarkeş, çıxış; نَفْسِيّ فتح nəfəslik açmaq (*nə üçün* –)
 – نَفْسِيّ rəqib
 – نَفْسِيّ rəqabət, mübarizə; ~ نَفْسِيّ rəqabət-dən kənar
 – نَفْسِيّ *c.* نَفْسِيّ 1) *anat.* nəfəs borusu; tənəffüs yolları; 2) ağır; 3) nəfəslik, buxarkeş; 4) ventilyator (*havatəmizləyən, havanı dəyişən aparat*)
 – نَفْسِيّ = نَفْسِيّ¹
 – نَفْسِيّ² doğum, doğuş; doğumdan sonrakı təmizlənmə; نَفْسِيّ zahı qızdırması
 – نَفْسِيّ dəyər, qiymət
 – نَفْسِيّ 1) doğum -i [-i] zahı qızdırması; 2) doğumdan sonrakı; نَفْسِيّ السائل doğumdan sonrakı təmizlənmə
 – نَفْسِيّ *c.* نَفْسِيّ 1) nəfəs, nəfəs alma; tənəffüs; نَفْسِيّ طول dərindən nəfəs alma; *məcaz.* güc, qüvvə, bacarıq; نَفْسِيّ قصر zəif nəfəs alma; rahat nəfəs alma; *məcaz.* zəiflik, gücsüzlük, bacarıqsızlıq; نَفْسِيّ طويل ağ ciyərləri sağlam olan; *məcaz.* güclü, qüvvətli; نَفْسِيّ قصير ~ نَفْسِيّ ağ ciyərləri zəif olan; *məcaz.* zəif, gücsüz; نَفْسِيّ دخان ~ نَفْسِيّ qullab, çəkim (*papiros çəkərkən*); نَفْسِيّ أخذ nəfəsini dərmək, dincəlmək, yorğunluğunu almaq; نَفْسِيّ أرسل nəfəsini buraxmaq; نَفْسِيّ أمسك nəfəs almamaq, bir qədər nəfəsini dayandırmaq (saxlamaq); نَفْسِيّ اختنقت hamı nəfəsini saxladı; 2) buxar (*su*); 3) *ədəb.* üslub; نَفْسِيّ الاخير son nəfəsini vermək, ölmək; نَفْسِيّ الاخير حتى ~ نَفْسِيّ الاخير شَم ~ نَفْسِيّ o öldü; نَفْسِيّ افاضت

- öz gücünü hiss etmək; نَفْسِيّ واحدا dərhal, birdən, bir dəfəyə, birnəfəsə
 – نَفْسِيّ *q. c.* نَفْسِيّ, نَفْسِيّ 1. 1) nəfəs, can, ruh; نَفْسِيّ كبير; نَفْسِيّ شَقْ: نَفْسِيّ باشق الانفاس (النفس) qəlb, ürək; نَفْسِيّ اlicənab, mərd; نَفْسِيّ صغير alçaq, rəzil, əclaf; نَفْسِيّ مشغول qayğılı, fikirli, iztirablı; نَفْسِيّ منقبض qəmgin, kədərli, dilxor, məyus; نَفْسِيّ ضبط istirahət, dincəlmə, gəzinti; نَفْسِيّ soyuqqanlıq; نَفْسِيّ طب psixiatriya (*ruhi xəstəliklərdən və onların müalicə üsullərindən bəhs edən elm*); نَفْسِيّ علم psixologiya (*psixi fəaliyyətin proseslərini və qanunlarını tədqiq edən elm*); نَفْسِيّ عالم psixoloq (*psixologiya mütəxəssisi*); نَفْسِيّ بذل *bax:* نَفْسِيّ بذل o, heç cür sakitləşə bilmir; نَفْسِيّ 2) qan; 3) adam, insan, nəfər; 4) *qram.* şəxs; 5) niyyət, arzu, fikir, istək, həvəs, meyil; نَفْسِيّ istaha; نَفْسِيّ فتح istahasını açmaq; نَفْسِيّ ليس له onun istahası yoxdur; نَفْسِيّ جاء من o öz istəyi ilə gəldi; نَفْسِيّ ... (في) ... يَخُود في سي ان... ..istəyirəm; 6) səy, cəhd, can yandırma, həvəs, şövq; 7) lovğalıq, təkəbbür, qürur, fəxr, iftixar; نَفْسِيّ كسر alçaltmaq, hörmətdən salmaq, qürurunu sındırmaq; 8) mahiyyət, əsil, məğz, mənə (*nəyinsə*); نَفْسِيّ في ~ الامر həqiqətdə, əslində, əslinə baxanda; 9) pis göz, bədnəzər, gözdəymə; 2. 1) öz; نَفْسِيّ o özü; نَفْسِيّ şəxsən, şəxsən özü, müstəqil (*surətdə*), özbaşına; نَفْسِيّ محبة xudbinlik, eqoizm, ancaq özünü sevmə; نَفْسِيّ الاعتماد على özünə (öz gücünə) inanma, özünə inam; نَفْسِيّ الثقة by özünə güvənmə, özünə inanma, özünə arxayın olma; نَفْسِيّ في ~ البلد şəhərin özündə, şəhərin mərkəzində; نَفْسِيّ الانسان سيد نفسه insan özü özü-nün ağasıdır; نَفْسِيّ حصل العلم على ~ نَفْسِيّ surətdə bilik əldə etmək, öyrənmək; 2) həmin;

الشيء ~ a) həmin şey; şeyin özü; b) hamısı birdir, fərqi yoxdur; الكلام ~ həmin sözlər; ~ الرجل a) adam özü; b) həmin adam; بينه وبين öz-özünə, ürəyində

– نَفْسَاءُ zahı (*təzəcə doğmuş qadın*)

– نَفْسَانِيَّأ ru-
hən, psixi cəhətdən; mənən, mənəvi, mənəvi cəhətdən; ~ عالم psixoloq (*psixologiya mütəxəssisi*); 3) duyğu orqanları ilə qavranılan, duyulan, hiss edilən; 4) xudbinlik, eqoizm -i [-i]

– نَفْسَانِيَّأ 1) xudbinlik, eqoizm, eqoistlik; 2) kin, ədavət, düşmənçilik; sevməmə

– نَفْسَاءُ = نَفْسَاءُ

– نَفْسَاءُ vaxt, möhlət, fasilə, ara

– نَفْسَانِيَّأ = نَفْسَانِيَّأ ~ عالم psixoloq (*psixologiya mütəxəssisi*); ~ تحليل psixoanaliz (*şüursuz ruhi prosesləri diqqət mərkəzinə qoyan psixoloji üsul və psixoloji təlim*); ~ حالة əhval-ruhiyyə; ~ psixoloji cəhətdən

– نَفْسِيَّات c. 1) psixoloji hadisələr; 2) psixoloji məsələlər; 3) psixoloji vəziyyət, mə-nəvi durum

– نَفْسِيَّأ mənəvi xarakter, psixologiya; mə-nəvi durum

– نَفْسَانِيَّأ: نَفْسَانِيَّأ c. əhali, camaat; ~ دفتر bax:

– نَفْسَانِيَّأ qiymətli, dəyərli, bahalı

– نَفْسَانِيَّأ c. qiymətli şey, daş-qaş, cavahirat

I نَفْسَ (u) نَفْسَ 1) qaşmaq, daramaq, yolmaq, didmək (*yun, pambıq*); 2) qabartmaq, porsutmaq, qarışdırmaq, dolaşdırmaq, pırtlaşıq salmaq (*lələkləri – quş haqqında*); tük-lərini qabartmaq, tük-lərini biz-biz etmək (*pişik haqqında*); 2) şişmək, köpmək, qabarmaq; II نَفْسَ qaşmaq, daramaq (*pambıq*);

V نَفْسَ 1) şişmək, köpmək, qabarmaq; 2) lə-ləkləri qabartmaq, pırpızlamaq (*quş haqqında*); VIII نَفْسَ 1) şişmək, köpmək, qabarmaq; 2) qalxmaq, qabarmaq, biz-biz durmaq; tük-lərini qabartmaq, tük-lərini biz-biz etmək

– نَفْسَانِيَّأ 1) qalxan; 2) biz-biz duran; ~ شعر pırtlaşıq saçlar; ~ أنف dik burun

– نَفْسَانِيَّأ nəffaş (*iri limon sortu*)

– نَفْسَ yun; tük; ~ عفش köhnə şeylər, köhnə-kürüş, cır-cındır, əski-üskü, zir-zibil

I نَفْضَ (u) نَفْضَ 1) silkələmək, çırpmaq (*tozu*); ~ الغبار عن... nəyinsə tozunu çırpmaq; ~ الشجرة ağacın meyvəsini çırpmaq (*ağacı silkələmək*); ~ من مرضه sağalmaq; 2) titrətmək (*qızdırma haqqında*); 3) imtina etmək, boyun qaçırmaq, kənara çəkilmək (*nədən*); ~ عن الأمر ~ bəd. if. kənara çəkilmək, qarışmamaq; nədənsə imtina etmək; ~ يده من المسؤولية ~ məsuliyyət daşımaqdan imtina etmək, məsuliyyətdən boyun qaçırmaq; 4) kəşfiyyat aparmaq, axtarmaq, axtarış aparmaq (*yolda*); 5) yoxsullaşmaq; II نَفْضَ bərk silkələmək, çırpmaq, çırpıb təmizləmək (*tozu*); təmizləmək; ~ عن كاهله نير الاستعمار ~ imperializmin zülmündən (*əsarətindən*) xilas olmaq; ~ عنه الكسل ~ tənbelliyin daşını atmaq; IV نَفْضَ 1) xərcləmək, sərf etmək, işlətmək; 2) azuqəsi olmamaq, yoxsul olmaq, yoxsullaşmaq; V نَفْضَ vurulub çıxardılmaq, təmizlənmək; VIII نَفْضَ 1) silkələnmək, tökülmək, silkələnilib düşmək; 2) əsmək, titrəmək; səksənmək, diksinmək; 3) çıxmaq (*kiməsə qarşı*); 4) atılmaq, sıçramaq, tullanmaq

– نَفْضَانِيَّأ çıxış; مسلح ~ silahlı çıxış

- اِنْتِفاضةً c. ت. 1) üsyan; inqilabi çıxış;
2) titrəmə, əsmə; lərzə
– اِنْتِفاضٌ yoxsullaşma, yoxsulluq, ehtiyac;
خالي الوفاض بادي الـ *barx*: اِنْفِضَةٌ
– اِنْفِضَةٌ c. اِنْفِضٌ *tökülmüş (vurulub salın-
mış) meyvələr*
– مَنافِضٌ c. مَنافِضٌ sovurucu maşın, dənso-
vuran maşın; ələk, xəlbir
– مَنافِضَةٌ c. مَنافِضٌ külqabı
– مَنافِضَةٌ c. مَنافِضٌ (*nəyisə*) çırpmaq üçün alət;
التراب ~ tozu çırpıb təmizləmək üçün sü-
pürgə; للسجانر ~ külqabı
– نَقَاضٌ qızdırma, titrətmə, üşütmə, vic-vicə
– نَقَاضٌ uşaq önlüyü
– نَقَاضٌ, نَقَاضَةٌ (*silkələnib*) düşən, çırpılan
nəsə (*yarpaq, meyvə və s.*)
– نَقَاضٌ زيت الـ skipidar (*terpentin yağı*)
– نَقَاضٌ vurulub salınmış, silkələnib salın-
mış, çırpılmış şeylər (*yarpaq, meyvə və s.*)
– نَقَاضَةٌ boyskautlar (*hərbi-siyasi xarakter
daşıyan uşaq təşkilatının üzvləri*); kəşfiy-
yatçılar; patrul, patrul dəstəsi
– نَقَاضَةٌ, نَقَاضَةٌ titrəmə, əsmə; lərzə; titrət-
mə, üşütmə, vic-vicə
– نَقَاضَةٌ = نَقَائِضٌ c. نَقَائِضٌ
I نَقَطٌ (ə) نَقَطٌ qabarlarla, suluqlarla ör-
tülük; نَقَطٌ (i) نَقَطٌ 1) qaynamaq, köpüklən-
mək; 2) acıqlanmaq, hirslənmək, əsəbiləş-
mək; II نَقَطٌ qabarlar, suluqlar əmələ gətir-
mək; V نَقَطٌ 1) qabarlarla, suluqlarla örtül-
mək; 2) acıqlanmaq, hirslənmək, əsəbiləş-
mək
– مَنَظٌّ c. اَت. – yetişdirici məlhəm, yetişdi-
rici maddə
– نَقَاطٌ, نَقَاطَةٌ c. نَقَاطٌ

- نَقَاطَةٌ 1) neftli, neftverən, neft olan tor-
paq; 2) neft mədəni
– نَقَاطَةٌ neftçi peşəsi
– نَقَطٌ, نَقَطٌ¹ الخام الـ xam neft; اَبَار الـ
neft quyuları; مَنابع الـ neft mənbələri; زيت
الـ skipidar (*terpentin yağı*)
– نَقَطٌ² topl. qabarlar, suluqlar
– نَقَطَةٌ qabar, suluq
– نَقَطَةٌ əsəbi, hirslili, tez hirslənən, tez özün-
dən çıxan
– نَقَطِيٌّ neft söz. *sif.*
I نَفْعٌ (ə) نَفْعٌ yararlı, faydalı olmaq, fayda
vermək, xeyir gətirmək; yaramaq, lazım ol-
maq (*nəyə* – لا) نَفْعٌ لا faydasız, yararsız, xeyir-
siz; لا يضر ولا ينفع o, heç nəyə yaramır, o,
heç nə bacarmır; II نَفْعٌ faydalı, yararlı,
xeyirli etmək, istifadə etmək; fayda ver-
mək, xeyir vermək, xeyir gətirmək (*kimə*
– لا); VIII اِنْتَفَعٌ 1) xeyir əldə etmək (*nədən*
– من); 2) istifadə etmək, faydalanmaq (*nədən*
– ب); X اِسْتَنْفَعٌ istifadə etmək, işlətmək, fayda
götürmək
– اِنْتِفاعٌ 1) istifadə etmə (*edilmə*), fayda-
lanma, işlətmə, işlədilmə; 2) fayda, xeyir,
mənfəət, qazanc; marağ, mənafe; الـ
حَقُّ hüq. uzufukt (*ziyan vurmadan başqasının
mülkiyyətindən və ondan əldə olunan gəlir-
lərdən istifadə hüququ*)
– اِسْتِناغٌ istifadə edən, işlədən; hüq. uzufukt-
dan istifadə edən, faydalanan
– مَنَفَعَةٌ c. مَنَفَعٌ 1) fayda, xeyir, qazanc, mənfə-
ət; marağ, mənafe; gəlir, mədaxil; الـ
كىمىنسا خىرىنە; الـ على اساس تبادل المصلحة و الـ
qarşılıqlı marağ və mənfəət əsasında;
2) rifah, nemət, yaxşılıq, xeyirxahlıq, xeyir;

المنافع العامة *yaxud* العمومية a) ictimai xidmətlər; b) ictimai maraqlar, ehtiyaclar, tələbatlar; المنافع الادبية والاقتصادية mənəvi və maddi dəyərlər; منافع البيت ev işləri (*xidmətləri*); منافع الغرفة otağa lazım olan avadanlıqlar; منافع صحية səhiyyə idarələri; منافع الدولة dövlət müəssisələri

– 1. مَنَفَعِيٌّ ancaq fayda və mənəfət güdən;

2. مَنَفَعْتَرِيسْت

– نَافِعٌ yararlı, xeyirli, faydalı, mənəfətli, sərfəli; مَنَفَعِيَّةٌ ictimai işlər

– نَافِعٌ böyük xeyir, mənəfət gətirən

– نَافِعٌ 1) fayda, xeyir; mənəfət, qazanc;

2) rifah, nemət, yaxşılıq, xeyirxahlıq, xeyir; مَنَفَعٌ ümumi rifah

– نَافِعِيٌّ hər şeydə mənəfət güdən, tamahkar, acgöz

– نَافِعِيَّةٌ 1) yararlılıq, xeyirlik, faydalılıq, sərfəlilik; mənəfətpərəstlik; 2) tamahkarlıq, acgözlük, hərislik

– نَافِعٌ olduqca yararlı, faydalı, xeyirli

I نَافِقٌ (u) 1) yaxşı satılmaq, satılıb qurtarmaq (*mal haqqında*); 2) gur, qızğın olmaq (*bazar, ticarət haqqında*); 3) sərf edilmək, işlənmək, qurtarmaq; نَافِقٌ 2) (u) نَافِقٌ ölmək, murdar olmaq, gəbərmək, qırılmaq (*mal-qara haqqında*); II نَافِقٌ satmaq; III نَافِقٌ ikiüzlülük, riyakarlıq etmək, yalandan özünü ...göstərmək; IV نَافِقٌ 1) işlətmək, sərf etmək, xərcləmək, dağıtmaq, israf etmək; 2) keçirmək (*gəncliyi, cavanlığı*); 3) yoxsullaşmaq, yoxsul düşmək; X نَافِقٌ işlətmək, sərf etmək, xərcləmək, dağıtmaq, israf etmək; tükətmək, sərf edib qurtarmaq

– نَافِقٌ xərcləmə, sərf etmə, dağıtma, israf etmə; xərc, israfçılıq; كَلَّ شَيْءٌ يَنْقُصُ بِالْأَلَا

العلم *məsəl*. elmdən başqa hər şey xərclənməklə azalır

– مَنَافِقٌ ikiüzlü, riyakar, hiyləgər

– مَنَافِقَةٌ ikiüzlülük, riyakarlıq, hiyləgərlik

– مَنَافِقٌ israfçıl, bədxərc

– نَافِقٌ çoxlu müştərisi olan, tezsatılan, rəvac (*mal haqqında*)

– نَافِقٌ tez satılma, rəvaclıq, yaxşı satış

(*malların*)

– مَنَافِقَةٌ = نَافِقٌ

– نَافِقٌ c. نَافِقٌ tunel; yeraltı yol; القطارات ~ dəmir yol tuneli; الهوائي ~ *yaxud* الهوائي ~ aerodinamik boru

– نَافِقَةٌ c. نَافِقٌ 1) xərc, çıxar, məsrəf; على ~ kiminsə hesabına; المعيشة ~ həyat səviyyəsi, yaşayış minimumu; 2) *həmç*. شرعية ~ ali-

ment; لاينها ~ arvad oğlu üçün alimət tələb etdi

(نفل) V نَافِقٌ (*nəyisə*) lazım olandan daha artıq etmək; VIII نَافِقٌ = V

– نَافِقَةٌ c. نَافِقٌ 1) əlavə olaraq edilmiş (*nə*

isə) (*vacib olduğundan da artıq*); ومن ~ القول ~ əlavə olaraq demək olar ki, ..., əlavə etmək olar ki, ...; 2) *din*. nafilə namazı; 3) hədiyyə, bəxşiş; 4) qənimət

– نَافِقٌ c. نَافِقٌ 1) hədiyyə, bəxşiş, ənam;

2) qənimət; 3) *bot*. yonca; الماء ~ üçyarpaqlı su yoncası; 4) *bot*. xəşəmbul

نَافِقٌ azca şişmək

– نَافِقٌ azca şişmiş, şişkin

– نَافِقٌ 1) atmosfer, hava; 2) c. نَافِقٌ sıldırım

qaya, sıldırım

– نَافِقٌ şişkinlik

– نَافِقٌ c. نَافِقٌ qadın paltarı; العيد ~ bayram

paltarı (*geyimi*)

I نَفَى = نَفَوُ (u) نَفَا (نَفَو) I
 – نَفَا tullantı, tör-töküntü, qalıq
 I نَفَى (i) نَفَى 1) danmaq, inkar etmək, rədd etmək, qəbul etməmək, təkzib etmək; نَفَا ~ نَفَا qətiyyətlə təkzib etmək; 2) göndərmək, yollamaq, sürgün etmək; qovmaq; III نَفَى 1) zidd olmaq (nəyə), ziddiyyət təşkil etmək (nə ilə), uyğun olmamaq (nə ilə); 2) təqib etmək, izləmək, güdmək, təqiblərə məruz qoymaq; VI نَفَى zidd olmaq (nəyə), uyğun olmamaq, ziddiyyət təşkil etmək (nə ilə); VIII نَفَى 1) danılmaq, inkar edilmək, təkzib edilmək; 2) sürgün edilmək, qovulmaq; 3) aradan qaldırılmaq; olmamaq; 4) qovmaq, kənar etmək, çıxarmaq; 5) üz döndərmək (kimdən-nədən (من)); 6) tökülmək (saç haqqında); 7) zəifləmək, yavaşmaq, kəsilmək, dayanmaq (mübarizə haqqında); X نَفَى atmaq, tullamaq (bir kənara)
 – نَفَى 1) danma, inkar etmə (edilmə), təkzib etmə (edilmə); inkar, təkzib; 2) sürgün etmə (edilmə), qovma, qovulma; sürgün; 3) yoxluq, olmama; 4) üz döndərmə, dönmə
 – نَفَى uyğunsuzluq, ziddiyyət
 – نَفَى q. مَنَافٍ zidd, uyğun olmayan, qarşı, əks (nəyə), ziddiyyətli (nə ilə); ~ للآداب ~ ədəbsiz, yaraşmaz, nalayiq
 – نَفَى uyğunsuzluq, ziddiyyət
 – نَفَى aradan qaldıran, kənar edən, yox edən (nəyə); ~ النعيم bu, qayğı artırır və sevincdən məhrum edir
 – نَفَى c. مَنَافٍ sürgün yeri, qovulma yeri
 – نَفَى 1. 1) sürgün edilmiş, göndərilmiş; 2) rədd edilən, qəbul edilməyən, danılan, inkar edilən; 3) mənfi; 2. sürgün edilmiş,

sürgün; ...ارسله ~ الى... kimisə ...sürgün etmək, sürgünə göndərmək
 – نَفَا, نَفَاءُ tullantı, tör-töküntü, qalıq
 – نَفَا = نَفَايَاتٌ c. نَفَايَةٌ
 – نَفَى 1) danma, inkar etmə (edilmə), təkzib etmə (edilmə); inkar, təkzib; ~ (أداة) الحرف qram. inkar ədatı; ~ شاهد hüq. müdafiə olunan tərəfin şahidi; ~ شهادة hüq. zidd ifadə; ~ أجب بالـ mənfi cavab vermək; 2) sürgün, qovulma
 – نَفَى 1) danılan, inkar edilən; 2) sürgün edilmiş, göndərilmiş
 – نَفَى mənfi
 I نَفَى (ə/i) نَفَى 1) quruldamaq, vaqqıldamaq (məs., qurbağa); 2) qaqqıldamaq (məs. toyuq); 3) şikayət etmək, şikayətlənmək, narazılıq etmək, gileylənmək, sızılamaq, inləmək; ağlamaq (taleyinə)
 – نَفَى = نَفَى
 – نَفَى 1. quruldayan, vaqqıldayan; 2. daim şikayət edən, gileylənən, sızlayan, inləyən adam, ağlağan
 – نَفَا c. نَفَاةٌ – qurbağa
 – نَفَى 1) vaqqıltı, qurultu, quruldama; 2) qaqqıldama; 3) inilti, sızıltı, şikayət
 I نَفَى (u) نَفَى (نَقَب) altdan qazmaq, lağım atmaq; 2) dəlik açmaq, deşmək; 3) qazmaq, eşləmək, qazıntı aparmaq; axtarmaq, araşdırmaq, tədqiq etmək (nəyə); ~ في الأرض ~ getmək, gəzmək, səyahət etmək; نَفَى (a) نَفَى deşik olmaq, yırtıq olmaq; II نَفَى 1) qazıntı aparmaq, tədqiqat, axtarış aparmaq; qazmaq (məs., neft axtarışında); 2) lağım atmaq; 3) axtarmaq, yoxlamaq, təftiş etmək, müayinə etmək; III نَقَبٌ yaxşı cəhətlərə

görə üstün olmağa çalışmaq; V تَنْقَبَ 1) yoxlamaq, təftiş etmək, müayinə etmək, axtarmaq (نَعْنَعَن); 2) örtük, duvaq taxmaq; örtünmək, bağlanmaq; 3) deşilmək, yırtılmaq, köhnəlmək; VIII اِنْتَقَبَ örtüklə örtünmək (bağlanmaq)

– تَنْقِيبٌ c. اتّ –1) yoxlama, müayinə, tədqiqat, axtarış, kəşfiyyat; qazma (məs., neft axtarışında); النفط على البترول neft kəşfiyyatı; أعمال الجيولوجي geoloji kəşfiyyat; أعمال اxtarış işləri; 2) qazıntılar

– مَنَاقِبٌ c. مَنَقِبٌ –

– مَنَاقِبٌ c. مَنَقِبَةٌ, مَنَقِبٌ –

3) burğu, bur, burov

– مَنَقِيبٌ qazıntı, kəşfiyyat aparən adam; arxeoloq; kəşfiyyatçı

– مَنَاقِبٌ c. مَنَقِبَةٌ 1) ləyaqət, məziyyət, yaxşı cəhət, tərifləyiq keyfiyyət; xidmət; 2) dağ yolu

– نَاقِبٌ¹ qazıntı, kəşfiyyat aparən adam

– نَاقِبَةٌ², نَاقِبٌ yataq yarası

– نَقَابٌ c. نَقَابٌ örtük; duvaq, niqab; كشف الـ... عن macaz. örtüyünü çıxarmaq (nəyinsə); ifşa etmək, üstünü açmaq

– نَقَابٌ herb. partlatma işləri mütəxəssisi, hərbi istehkamçı

– نَقَابَةٌ c. اتّ – birləşmə, birlik, ittifaq; həmkarlar ittifaqı; الاتحاد العام لنقابات عمال القطر المصري tar. Misir Həmkarlar İttifaqları İşçilərinin Ümumi Birliyi

– نَقَابِيٌّ 1. həmkarlar ittifaqı –i [-i]; الحركة الـ həmkarlar ittifaqı hərəkəti; الوفد الـ həmkarlar ittifaqı nümayəndə heyəti; 2. həmkarlar ittifaqı xadimi

– نَقَابِيَّةٌ sindikalizm (fəhlə hərəkətində: yalınız həmkarlar ittifaqları (sindikətlər) çər-

çivəsində iqtisadi mübarizəni qəbul edən xırda burjuva cərəyanı)

– اُنْقَابٌ 1) deşik, dəlik, yarıq, zədə;

2) altdan qazma, lağım

– نَقْبٌ c. نَقْبٌ ətək, yubka

– نَقْبَةٌ¹ c. نَقْبٌ ləpir, iz

– نَقْبَةٌ² örtük taxmaq adəti (üsulu)

– نَقِيبٌ c. نَقِيبَاءُ 1) böyük, rəhbər, başçı, rəis, sədr; الاشرف الـ ~ dekan; الكليّة ~ şəriflərin (Məhəmməd peyğəmbərin (ə.s.) nəslindən olanların) başçısı; 2) hərbi. kapitan; baş leytenant (donanmada)

– نَقِيبَةٌ 1) can, ruh; ağıl, zəka, şüur; 2) xarakter, xasiyyət, təbiət; ميمون الـ rahat, sakit

I نَفَحٌ (a) نَفْحٌ 1) kəsmək (artıq budaqları); 2) vurmaq, çirtma vurmaq; II نَفَحٌ 1) yenidən baxmaq, təkrar gözdən keçirmək, təkrar yoxlamaq; düzəltmək; düzəliş etmək (qanun layihəsində); 2) çox dəfə vurmaq; V نَتَفَحَ yenidən baxılmaq, təkrar baxılmaq, yenidən gözdən keçirilmək, təkrar yoxlanmaq; düzəlmək, düzəldilmək

– نَتَفِيحٌ yenidən baxma (baxılma), təkrar gözdən keçirmə (keçirilmə), təkrar yoxlama (yoxlanma); düzəliş; yoxlama

– نَفْحَةٌ c. نَفْحَاتٌ zərbə, vuruş, çirtma

I نَقْدٌ (u) نَقْدٌ 1) seçmək, ayırmaq; 2) tənqidi surətdə təhlil etmək, tənqid etmək; 3) nağd (pul) vermək, nağd pulla ödəmək; 4) dimdikləmək, dənəlmək (quş haqqında); ه بنظره kiməsə gizlin, oğrun-oğrun baxmaq; نَقْدٌ (a) نَقْدٌ xarab olmaq, çürümək (diş haqqında); III نَأْقَدُ hesabat tələb etmək (kimdənsə); IV أَنْقَدَ pul saymaq, nağd pulla ödəmək; VIII اِنْتَقَدَ 1) tənqidi surətdə təhlil etmək,

tənqid etmək; pisləmək, məzəmmət etmək, töhmət etmək, danlamaq, qınamaq; 2) nağd pulla almaq; ... نفسه من ~ özünü ... ayırmaq; X إسنَقَدَ nağd pul almağa nail olmaq, nağd pul ala bilmək

– اتَّعَدَّ c. اتَّ – tənqid, resenziya; məzəmmət, töhmət, danlaq, tənə, pisləmə; الـ الذاتي ~ özünütənqid

– إِتْقَادِي tənqidi; من ~ موقف ...tənqidi ya-naşma

– مُنْقَدٌ tənqid edilən; məzəmmətə, töhmətə layiq

– مُنْقِدٌ tənqidçi

– مَنَقَادٌ c. مَنَقَادٌ dimdik

– مَنَقَادٌ c. مَنَقَادٌ küərə, manqal

– نَقَادٌ c. نَقَادٌ 1. tənqid edən; 2. tənqidçi; resenzent, resenziya yazan

– مُنْقَدٌ = نَقَادَةٌ, نَقَادٌ

– نَقْدٌ bot. çobanyastığı, ağkirpik

– نَقْدٌ¹ tənqid, tənqidi təhlil; məzəmmət, töhmət; الـ ذاتي ~ yaxud بنفسه ~ özünütənqid

– نَقْدٌ² c. نُقُودٌ 1) nağd (pul), sikkə, metal pul; الـ ناğد şəkildə, nağd pulla; الـ ناğد şəkildə, nağd pulla; nağd pula; الـ اوراق kredit bileti, kağız pul; الـ تضخم اوراق inflyasiya; 2) الـ العملة ~ valyuta; الـ الاجنبي ~ əcnəbi valyuta; الـ المحلي ~ yerli valyuta; الـ النادر nadir valyuta

– نَقْدِي¹ tənqidi; ~ مقال tənqidi məqalə

– نَقْدِي² 1) pul söz. sif.; ~ جزء pul cəriməsi; ~ نظام pul sistemi; 2) sikkə, metal pul söz. sif.

– نَقْدِيَّةٌ¹ tənqidçilik, tənqidilik, tənqid

– نَقْدِيَّةٌ² nağd (pul)

I نَقَدَ (u) نَقْدٌ xilas etmək, qurtarmaq, nicat vermək; نَقَدَ (a) نَقْدٌ xilas olmaq, canını qurtarmaq, nicat tapmaq, qurtulmaq; IV نَقَدَ xilas etmək, qurtarmaq, azad etmək; نفسه ~ xilas olmaq, canını qurtarmaq, nicat tapmaq, qurtulmaq; X إسنَقَدَ (kiminsə) xilasına, azad edilməsinə nail olmaq; kömək etmək, dadına çatmaq

– إِتْقَادٌ xilas, nicat, qurtuluş, azad etmə, qurtarma; məcaz. xilas lövbəri

– مُنْقِدٌ xilaskar, qurtarıcı

– إِتْقَادٌ = نَقْدٌ

I نَقَرَ (u) نَقْرٌ 1) döymək, vurmaq;

نَقَرَ ~ على الباب qapını döymək; 2) tıqqıldatmaq;

3) çalmaq (baraban – على); vurmaq (simlərə

– على) məcəz. zəif damarını tutmaq; نَقَرَ ~ في الناقور

4) dimdikləmək, dənləmək (quş haqqında); oymaq, deşmək (məs. dimdiklə); dəlmək, deşmək, deşik açmaq; 5) kəsmək, oymaq, həkk etmək, naxış açmaq (daşda – في); 6) deşmək, dəlmək; 7) qazmaq (çuxur, quyu); 8) qazıb çıxarmaq, eşib çıxarmaq, axtarmaq, axtarıb tapmaq (nəyi – عن); 9) əkmək və ya becərmək (tərəvəz); 10) şıqqıldatmaq (barmaq və ya dillə); 11) məzəmmət etmək, töhmət etmək, danlamaq, qınamaq, pisləmək; təhqir etmək, pərt etmək, alçaltmaq, toxunmaq; نَقَرَ (a) نَقْرٌ acıqlanmaq, hirsənmək, qəzəblənmək (kimə – على); II نَقَرَ 1) çox döymək, tıqqıldatmaq; 2) tez-tez dimdikləmək, çox dimdikləmək; 3) öyrənməyə çalışmaq; axtarıb tapmaq, istintaq aparmaq, tədqiqat aparmaq, araşdırmaq; III نَقَرَ mübahisə etmək, deyişmək, sözləşmək, dalaşmaq, kü-

süşmək; VI نَقَّرَ bir-biri ilə mübahisə etmək, deyişmək; VIII انْقَرَّ deşilmək

– نَقَّرَ münəqişə, mübahisə, çəkişmə, fikir ayrılığı, ixtilaf

– نَقَّرَ 1) çox tıqqıltı; 2) dimdikləmə, dən-ləmə; 3) tədqiqat, axtarış, kəşfiyyat

– نَقَّرَ c. اتَّ. söyüşmə, deyişmə, çəkişmə, nifaq, ədavət, mübahisə, küskünlük

– نَقَّرَ c. مَنَقَّرُ 1) dimdik; 2) heykəltəraş qələmi; iskənə; qələm (*dəmir və daş yonmaq üçün*); ~ ابو sarqan (*dəniz balığı*)

– نَقَّرَ c. مَنَقَّرُ 1) küllüng, toxa, kərki; 2) heykəltəraş qələmi; iskənə; qələm (*dəmir və daş yonmaq üçün*)

– نَقَّرَ c. نَوَاقِرُ 1) mübahisə, deyişmə; sö-yüşmə, dalaşma, küskünlük; 2) bədbəxtlik, bəla

– نَوَاقِرُ c. نَوَاقِرُ *Quran*. şeypur, kərənay; نَقَّرَ فِي الـ çalmaq, şeypur çalmaq

– نَقَّرَ mübahisə, deyişmə; dalaşma, küskünlük

– نَقَّرَ 1) kəşfiyyatçı, tədqiqatçı; 2) oymaçı, həkkak, oyucu; 3) bur, burov (*qazma maşını*); ~ الخشب ağacdələ

– نَقَّرَ kiçik nağara

– نَقَّرَ c. اتَّ. nağara

– نَقَّرَ 1) oyma, qazma, həkk etmə, naxış açma; oyma, naxış (*daş üzərində*); 2) dimdikləmə, dən-ləmə; 3) təbilin (*barabanın*) çalınması, tıqqıltı; ~ آلات الـ mus. zərb alətləri; ~ الأصابع ~ çirtma çalmaq

– نَقَّرَ 1) kiçik deşik, dəlik; 2) dərinlik, çökək, oyuq, batıq; yarıq, çatlaq; mil uc, zivana, diş; ~ ولسان (خشبي) çıxıntı və çatdaq

– نَقَّرَ hirsli, acıqlı

– نَقَّرَ c. نَقَّرَاتُ 1) zərbə, vuruş; dimdikləmə; 2) taqqıltı, tıqqıltı, döymə, şaqqılatma; teleqraf aparatının səsi (*tıqqıltısı*)

– نَقَّرَ c. نَقَّرَ oyuq, çuxur, qazıq, dərinlik, batıq; العين ~ anat. göz çuxuru

– نَقَّرَ bax: نَقَّرَ

– نَقَّرَ istehzaçı, rişxəndçi, tənqidbaz (*hər bir şeyi tənqid edən adam*)

– نَقَّرَ pis tənqid, istehza, rişxənd

– نَقَّرَ 1) xurma çeyirdəyindəki sırım; 2) bəd. if. əhəmiyyətsiz bir şey, cüzi bir şey; ~ يملك شروى onun bir qəpiyi də yoxdur, onun heç nəyi yoxdur; ~ لا يساوي heç bir şey deyil, heç bir dəyəri yoxdur; 3) soy, mənşə, əsil; ~ ولا يظلمون əsil-nəcəbətli; ~ Quran. onlar əsla (*zərrə qədər belə*) incidilməyəcəklər

– نَقَّرَ c. نَقَائِرُ kiçik gəmi, korvet 1. üçdörlü qədim hərbi gəmisini; 2. qarovul gəmisini

– نَقَّرَ = نَقَّرَ

– نَقَّرَ kiçik nağaralar; kiçik baraban (*təbil*)
– نَقَّرَ tib. podaqra (*orqanizmdə maddələr mübadiləsinin pozulması nəticəsində əmələ gələn oynaq və toxuma xəstəliyi*); artrit (*oynaqların xəstəliyi*)

– نَقَّرَ təcrübəli, səriştəli, bilikli (*məs., həkim haqqında*)

I نَقَّرَ (u) نَقَّرَ, نَقَّرَانُ 1) atlanmaq, hoppanmaq, tullanmaq, sıçramaq; 2) səksənmək, diksinmək, titrəmək, əsmək; II نَقَّرَ yellətmək, yırgalamaq, tərpətmək, əzizləmək, nazlamaq (*uşağı*)

– نَقَّرَ c. نَقَّرَ yarpaqları tökülmüş budaq

– نَقْرَاتٌ c. نَقْرَةٌ 1) atılma, hoppanma, tullanma, sıçrayış; 2) səksənmə, diksinmə

– نَقِيرٌ ağır (*məs.*, *diş*)

I (النقوس - نقس) (u) نقس çalmaq (*zəng* – الناقوس); نقس (a) نقس ələ salmaq, lağa qoymaq (*kimisə*), istehza etmək, rişxənd etmək (*kiməsə*); VIII نقس = نقس

– نَوَاقِيسٌ c. نَاقُوسٌ zəng; bilo (*signal vermək üçün metal lövhə*); qonq, sinc; *mus.* üçbucaq; الخطر ~ قرع (دق) həyəcan qaldırmaq, təhlükə siqnalı vermək

– نَاقُوسِيٌّ zəng söz. *sif.*; الشكل ~ zəng şəklində, zəng formasında

– أَنْقَاسٌ c. نَقْصٌ mürəkkəb

I (u) نقس 1) oymaq, qazmaq, həkk etmək, naxış açmaq, yonmaq (*yazı*); النَّصَّ ~ qiymətli daşın üzərində yazı yazmaq (*üzük haqqında*); التمثال ~ heykəl yonmaq; 2) təsvir etmək, göstərmək, təmsil etmək, təcəssüm etdirmək; dərin iz buraxmaq; 3) rəngləmək, boyamaq, bəzəmək; 4) çıxarmaq (*tikan*), qoparmaq (*saç*); II نقس boyamaq, rəngləmək, naxışlarla bəzəmək, boyalarla şəkillər çəkmək; III نقس müzakirə etmək, müzakirə aparmaq, mübahisə etmək; iddia irəli sürmək; نوقشت الرسائل الجامعية *məch.* dissertasiyalar müzakirə olundu; الحساب ~ kimdənsə hesabat tələb etmək; VI نقس bir-biri ilə mübahisə etmək, birlikdə müzakirə etmək; VIII نقس 1) oyulmaq, qazılmaq, həkk edilmək, naxış açılmaq; 2) təsvir edilmək, bərkidilmək, möhkəmləndirilmək; 3) çıxarmaq (*tikan və s.*)

– مَنَاقِشٌ mübahisələrdə, müzakirələrdə iş-tirak edən

– مَنَاقِشَةٌ c. اتٌ – müzakirə, mübahisə, münaqişə, diskussiya; برلمانية ~ parlament müzakirələri; فتح باب الـ mübahisə açmaq

– مَنَاقِشٌ c. مَنَاقِشٌ nəqqaş qələmi, oymaçı qələmi; fırça (*rəngsaz*)

– مَنَاقِشٌ = مَنَاقِشٌ c. مَنَاقِشٌ

– مَنَاقِشٌ 1) oyulmuş, yonulmuş, həkk edilmiş, naxış açılmış; 2) rənglənmiş, boyanmış, naxışlarla bəzədilmiş, boyalarla şəkillər çəkilmiş; 3) rəngbərəng, əlvan, ala-bəzək

– مَنَاقِشَةٌ 1) مَنَاقِشٌ *qısal. söz.*; 2) pirojna növü

– نَقَاشٌ mübahisə, münaqişə, müzakirə; وضع القضية على بساط الـ والجدل müzakirəyə qoymaq

– نَقَاشٌ 1) oymaçı, həkkak; التماثيل ~ heykəltəraş; 2) boyaqçı, rəngsaz

– نَقَاشَةٌ 1) oymaçı sənəti; 2) boyaqçı, rəngsaz sənəti

– نَقُوشٌ q. نقس 1) şəkil, rəsm; bəzək, naxış; نقوش parça üzərindəki rəsmlər, naxışlar; 2) oyma yazı, oyma, naxış (*ağac, sümük və s. üzərində*)

– نَقُوشَاتٌ c. oyma, naxış (*ağac, sümük və s. üzərində*)

I نقص 1) malik olmamaq; az olmaq, kifayət qədər olmamaq; əskik olmaq, çatmamaq, kifayət etməmək; لا ينقصه لا ينقصه شيء onun yalnız ...əskikdir; لا ينقصه شيء onun hər şeyi var; 2) kiçilmək, azalmaq, ixtisar edilmək; aşağı düşmək (*səviyyə - su haqqında*); 3) kiçiltmək, azaltmaq, aşağı salmaq, endirmək; alçaltmaq, hörmətdən salmaq, qiymətdən salmaq (*ləyaqət, mənlilik*); II نقص kiçiltmək, azaltmaq, ixtisar etmək;

aşağı salmaq, endirmək; الثمن ~ qiyməti aşağı salmaq; III نَأْفَصَ hərrac təyin etmək, elan etmək; IV أَنْقَصَ kiçiltmək, azaltmaq, ixtisar etmək; VI تَنَقَّصَ tədricən kiçilmək, azalmaq, tədricən ixtisar edilmək; القمر ~ Ay kiçilməkdədir (*incəlməkdədir*); VIII اِنْتَقَصَ 1) kiçilmək, azalmaq, ixtisar edilmək; 2) kiçiltmək, azaltmaq, ixtisar etmək; 3) çox kiçiltmək, alçaltmaq, hörmətdən salmaq, qiymətdən salmaq (*ləyaqət, mənlik*); qaralamaq, bədnam etmək (*kimisə*), qara yaxmaq (*kiməsə*); من قدره ~ kiminsə ləyaqətini alçaltmaq; X اِسْتَنْقَصَ 1) kiçiltməyi (*azaltmağı*) istəmək (*nəyisə*); 2) (*nəyinsə*) az, əskik olduğunu, kifayət qədər olmadığını düşünmək

– اِنْتَقَصَ azaltma, azaldılma, əksiltmə, əksildilmə; من القدر ~ ləyaqətin alçaldılması

– اِنْتَقَصَ azaltma, azaldılma, əksiltmə, əksildilmə, ixtisar etmə, ixtisar edilmə, aşağı salma, aşağı salınma, aşağı düşmə

– أَنْقَصَ ən az olan; ... من ~ nədənsə az

– اِنْتَقِصَ = تَنْقِصُ

– تَنَقَّصَ tədricən kiçilən, azalan, əksilən

– مَنَاقِصَةٌ c. اتُّ – müzaidə, hərrac

– مَنَاقِصَةٌ c. مَنَاقِصُ qüsurlar, nöqsan, əskik, eyib

– مَنَقُوصٌ 1) azaldılmış, əksildilmiş; az, kifayətsiz, kifayət olmayan; 2) qeyri-mükəmməl, yarımçıq, natamam

– نَأْفِصٌ 1. 1) azaldılmış, əksildilmiş; az, kifayətsiz, kifayət olmayan; yarımçıq, natamam; əskik, kəsirli, aztəpilan; ~ غير tam, tamam; əskik, kəsirli, aztəpilan; ~ غير tam, tamam; صورة yarımçıq şəkil; ~ فعل gram. naqis fel; 2) nöqsanlı, qüsurlu; العقل ~ ağılsız, səfeh, axmaq; 3) qeyri-mükəmməl, yarımçıq, natamam; ~ مخروط riyaz. kəsik konus;

~ هرم riyaz. kəsik piramida; 4) çıxılmış, tutulmuş; 2. riyaz. minus (–)

– نَأْفِصَةٌ c. نَوَاقِصُ nöqsan, qüsurlar, eyib, əskik; صحح نواقصه kiminsə qüsurlarını düzəltmək

– نَقْصٌ 1) əskik, kəsir, çatmama, əskik gəlmə; 2) azalma, əskilmə, düşmə; 3) nöqsan, qüsurlar, eyib; امراض الـ tib. avitaminoz (*skorbut, pellaqra, raxit və s.*)

– نَقْصَانٌ 1) azalma, əksilmə, düşmə; 2) nöqsan, qüsurlar, eyib, əskik

– مَنَقِصَةٌ = نَقَائِصٌ c. نَقِيسَةٌ

I نَقَّضَ (u) نَقْضٌ 1) pozmaq, ləğv etmək (*məs., müqaviləni*); pozmaq, riayət etməmək, əməl etməmək (*vədə – verilən söz haqqında*); pozmaq (*qanunu*); 2) dağıtmaq, yıxmaq, uçurmaq, sökmək (*tikilini*); 3) buraxmaq, açmaq (*dərd əlaməti olaraq – qadın haqqında*); 4) açmaq (*məs. ipliği, əyir-məni*); 5) təkzib etmək, yalan olduğunu sübut etmək (*ittiham*); لا يُنْقِضُ məch. təkzib edilməz, danılmaz, şübhəsiz, qəti; 6) ləğv etmək, geri götürmək (*məhkəmə hökmünü*); 7) ləğv etmək; etibarsız elan etmək, qüvvədən salmaq; ~ ووضوعه hüq., din. dəstəməzi pozmaq; ~ الولاء itaət etməmək, tabe olmaq, boyun əyməmək; III نَأْفِصَ zidd olmaq, ziddiyyət təşkil etmək; العقل السليم ~ sağlam düşüncəyə zidd olmaq; IV أَنْقَضَ zəhmət vermək, zəhmətə salmaq, əziyyət vermək, yükləmək; ~ الظهر küreyi ağırlaşdırmaq (*yük haqqında*); V تَنَقَّصَ 1) məhv edilmək, yox edilmək, dağıdılmaq, uçurulmaq, sökülmək (*tikili haqqında*); 2) təkzib edilmək; ləğv edilmək; 3) açılmaq, buraxılmaq; VI تَنَقَّصَ 1) bir-birinə zidd olmaq; bir-biri

ilə razı olmamaq, razılaşmamaq; 2) ziddiyət təşkil etmək; VIII اِنْتَقَضَ 1) pozulmaq, ləğv edilmək (*məs., müqavilə haqqında*); 2) pozulmaq; 3) dağılmaq, yıxılmaq, uçmaq, sökülmək; 4) üsyan etmək, üsyan qaldırmaq, qiyam qaldırmaq, ayağa qalxmaq (*kimə-nəyə qarşı* علی); 5) təkzib edilmək; ləğv edilmək; 6) açılmaq, buraxılmaq

– اِنْتَقَاضٌ 1) pozma, pozulma, ləğv etmə, ləğv edilmə (*məs., müqavilə*); 2) dağılma, uçma, sökülmə, yıxılma; 3) üsyan, qiyam; 4) katabolizm

– اِنْقِاضٌ c. xarabalıqlar, viranəliklər

– تَنَاقُضٌ c. 1) qarşılıqlı ziddiyət; fikir ayrılığı, ixtilaf, narazılıq, nifaq; وَقَعَ فِي السِّبْطِ öz-özünə zidd getmək; 2) təzad ziddiyət; uyğunsuzluq; ظَاهِرِيٌّ ~ paradoks

– مُتَنَاقِضٌ 1) zidd, bir-birinə zidd; razılaşmayan, razı olmayan (*kim-nə ilə* الظَّاهِرِ ~ paradoksal; inanılmaz, qeyri-adi; 2) qarşı, zidd, əks

– مُتَنَاقِضَاتٌ c. təzadlar, ziddiyyətlər

– مُنَاقِضٌ zidd olan; qarşı, zidd, əks; uyğun olmayan, ziddiyyətli; ذَاتَهُ ~ özünə zidd olan, özü ilə ziddiyyət təşkil edən

– مُنَاقِضَةٌ c. 1) ziddiyyət, təzad; razı olmama, razılaşmama, ixtilaf

– مُنْقُوضٌ 1) dağıdılmış, uçurulmuş, məhv edilmiş, sökülmüş; söküük, uçmaq, sınıq, qırıq; 2) açılmış, buraxılmış (*iplik, əyirmə haqqında*); 3) pozulmuş

– نَقِضٌ c. نُوقِضُ hüq. pozan, ləğv edən, etibarsız edən, qanuni qüvvədən salan nə isə

– نَقِضَةٌ çınqıl, kiçik daşlar

– نَقْضٌ 1) məhv etmə (*edilmə*), yox etmə (*edilmə*), dağıtma (*dağıdılma*), uçurma (*uçu-*

rulma); 2) pozma, pozulma (*qanun*); 3) ləğv etmə (*edilmə*); والابرام محكمة الـ hüq. kassa-siya məhkəməsi; الـ حق veto (*qanunverici orqanların qərarını dayandırmaq və ya ləğv etmək hüququ*)

– نَقِضٌ c. 1) sınıq, qırıq; qəlpə, parça; 2) sınıq daş, qırma daş

– نَقِيضٌ 1. qarşı, əks, zidd (*nəyəyə*); 2. ziddiyyət, təzad; طرفا نقیض iki əks tərəf; علی هما علی طرفي نقیض tamamilə zidd; نقیض onlar bir-birinə tamamilə ziddir; تحول الـ وعلى الـ من ذلك... özünə zidd olmaq; bunun ziddinə, əksinə (*olaraq*)...

– نَقِيضَةٌ c. 1) ziddiyyət, təzad; الاخلاق ~ müxtəlif xarakterlər; tar. başqa bir şairin şerini təkzib edən şeir; 3) fəls. antinomiya (*eyni dərəcədə düzgün hesab edilən iki qanun, müddəa, prinsip, kateqoriya arasındakı ziddiyyət*)

I نَقَطٌ (u) 1) nöqtə qoymaq (*həmç. diakritik nöqtələr*); 2) damcılamaq; II نَقَطٌ 1) nöqtələr qoymaq (*həmç. diakritik*); punktirli xətt aparmaq (*bir-birinə yaxın nöqtələr və ya qırıq xətlər şəklində cızıq çəkmək*); 2) xal qoymaq; ləkələmək; 3) damcılamaq, damcı-damcı tökmək (*məs., dərman*); 4) hədiyyə etmək (*təzə gəlinə*); pul atmaq (*yeni evlənmiş ər-arvad qarşısında*); 5) damcılamaq, damcı-damcı axmaq

– مُنْقَطٌ nöqtələrlə örtülmüş; xal-xal, xallı; بِسْوَادٍ ~ qara nöqtələrlə örtülmüş

– مُنْقُوطٌ 1) çil-çil, çilli, xal-xal, xallı; 2) nöqtəli, nöqtəsi olan (*məs., hərf haqqında*); الفصل (الشولة) qram. nöqtəli vergül

– نَقَاطَةٌ c. 1) pipet, damcıtökən

I نَقَفَ (u) 1) sındırmaq, qırmaq; vurmaq; kiməsə çirtmə vurmaq; 2) yumurtadan çıxmaq

– نَقَفَتْ c. أَنْقَافٌ (təzəcə yumurtadan çıxmış) cücə

I نَقَلَ (u) 1) daşımaq, aparmaq; nəql etmək, daşımaq, göndərmək; الحساب ~ mühas. hesaba yazmaq; الزرع ~ bitkini çıxarıb başqa yerə əkmək, bitkinin yerini dəyişdirmək; المرض ~ xəstəliyi keçirmək (kimə), yoluxdurmaq, xəstələndirmək (kimi); 2) keçirmək (başqa vəzifəyə, başqa işə); 3) tərcümə etmək (bir dildən başqasına); 4) üzünü köçürmək; 5) nağıl etmək, danışmaq, söyləmək; الحديث ~ hədis danışmaq (kiminsə sözləri ilə); عن ملكية الأشياء ~ nəyisə mülkiyyətinə keçirmək (kimi); 6) sitat gətirmək; götürmək, almaq, iqtibas etmək (haradan); عن; 7) köçmək (haraya); II نَقَلَ 1) daşımaq, aparmaq, yerini dəyişmək, başqa yerə köçürmək; bir neçə dəfə köçürmək; ... و... طرفه بين ... و... nəzərini gah ..., gah ...yönəltmək; الأشياء ~ əşyaların yerlərini dəyişmək; حَبَاتِ السَّبْحَةِ ~ təsbəh çevirmək; 2) vermək, ötürmək; 3) diqtə etmək, imla yazdırmaq; 4) şahm. gediş etmək; III نَقَلَ 1) bir-birinə ötürmək; mübadilə etmək, dəyişmək (nəyisə); 2) qarşılıqlı daşınmalar həyata keçirmək; V نَقَلَ 1) hərəkət etmək, yerindən tərpənmək, başqa yerə keçmək, yerini dəyişdirmək; hərəkətli olmaq; bir yerdən başqa yerə keçmək; bir yerdən başqa yerə köçmək; 2) verilmək, ötürülmək, danışılmaq (xəbərlər, şayiələr və s. haqqında); VI نَقَلَ bir-birinə nağıl etmək, danışmaq; mübadilə etmək, dəyişmək; نَقَلَ bu,

dildən-dilə keçir; نَقَلَ bu, əldən-ələ keçir; نَقَلَ bu xəbərlər bizə çatır (verilib); VIII نَقَلَ 1) yerini dəyişdirmək, başqa yerə keçmək, hərəkət etmək, yerindən tərpənmək; köçmək (haraya); 2) getmək, yola düşmək, yollanmaq (haraya); 3) verilmək, ötürülmək (kimə), keçmək (kimə – məs., miras haqqında); bir əldən başqasına keçmək (mülkiyyət haqqında); 4) keçmək (nəyə); إلى الهجوم ~ hücum keçmək; إلى الدفاع ~ müdafiəyə keçmək; إلى الرفيق الأعلى ~ yaxud ربه إلى جوار ربه ~ yaxud إلى رحمة الله ~ ölmək, vəfat etmək, keçinmək

– نَقَلَ 1) keçmə; köçmə; keçid (haradan haraya); 2) hərəkət, hərəkət etmə, yer dəyişdirmə; vermə, verilmə, ötürmə, ötürülmə, nəql etmə, nəql edilmə; 3) getmə, yola düşmə, gediş; 4) ölüm, vəfat

– نَقَلَ keçid, keçmə söz. sif.; عهد keçid dövrü; حكومة müvəqqəti hökumət

– نَقَلَ ات. نَقَلَ – yerdəyişmə, hərəkət etmə; köçmə, yer dəyişdirmə; dip. hərəkət azadlığı

– نَقَلَ 1) yer dəyişən, hərəkət edən; səyyar; 2) hərəkətli; səyahət edən, gəzən, köçəri, daim yerini dəyişən; المسرح səyyar teatr

– نَقَلَ 1) keçən, keçici, yerini dəyişən, başqa yerə keçən; 2) yoluxucu; 3) oynaq, hərəkətli

– نَقَلَ c. مَنَاقِلُ küre, manqal

– نَقَلَ 1) keçid; mərhələ, dövr, hissə (yolun); 2) manqala (oyun adı)

– نَقَلَ c. مَنَاقِلُ transportir (bucaqölçən cizgi aləti)

– 1) verilən, ötürülən; 2) daşına bilən, aparıla bilən; 3) daşınan (*əmlak*); ~ غير daşınmaz; 4) götürülmüş, alınmış, iqtibas edilmiş (*haradan*); 5) üzü köçürülmüş, surəti çıxarılmış

– *c.* daşınan əmlak; *yaxud* ~ منزلية ~ ev əşyaları

– *c.* daşımaq, aparmaq, vermək, ötürmək imkanı

– 1) verən, ötürən, nağıl edən, danışan; *c.* نَقْلٌ, نَقْلَةٌ 1. 1) verən, ötürən; nağıl edən, danışan; *c.* نَقْلٌ, نَقْلَةٌ 1. 1) verən, ötürən; nağıl edən, danışan; 2) nəql edən, göndərən; 2) 1) tərcüməçi; 2) *el.* keçirici, naqıl; radioverici aparat; *c.* الصوت ~ mikrofon; 3) köçürücü, surət çıxaran

– 1) verən, ötürən, nağıl edən, danışan; 2) nəql edən, göndərən; *c.* متحركة ~ konveyer (*işlənib hazırlanan şeyləri bir yerdən başqa yerə ötürmək və ya nəql etmək üçün arasıkəsilmədən hərəkət edən qurğu*); 2. nəqliyyat, nəqliyyat vasitəsi, nəqliyyat gəmisi; *c.* النفط ~ neft daşımaq üçün tanker (*gəmi*); *c.* الجنود ~ qoşun daşımaq üçün nəqliyyat

– 1) *fraxt*; 2) *el.* keçiricilik qabiliyyəti, naqillik

– *c.* نَقْلٌ qoşunda yaralı daşıyan əsgər, sanitar

– 1) xərək (*sanitar*); 2) araba (*sanitar*); 3) nəqliyyat gəmisi

– oynaq, hərəkətli, səyyar

– 1) yerdəyişmə, hərəkət, hərəkət etmə; köçürmə, köçürülmə; daşıma, daşınma; 2) nəqliyyat, nəqliyyat vasitəsi;

– *c.* النهرى hava nəqliyyatı; *c.* الجوى çay nəqliyyatı; *c.* مصاريف nəqliyyat xərcləri; *c.* وسائل nəqliyyat vasitələri; *c.* سيارة yük avtomobili; *c.* مركب nəqliyyat, nəqliyyat gəmisi; 3) ötürülmə (*hərəkət*); *c.* جهاز ~ hərəkət *tex.* transmissiya (*hərəkəti mühərrikdən maşınlara nəql edən val, sürət ötürücüsü*); 4) tərcümə (*bir dildən başqasına*); 5) götürmə, götürülmə, alma, alınma; iqtibas; *c.* ... عن ... (*kiminsə*) sözlərinə görə; 6) üzünü köçürmə, surətini çıxarma; 7) surət, oxşar; 8) ənənə; *c.* الدم ~ qanköçürmə; *c.* الكلى ~ *tib.* böyrək köçürülməsi əməliyyatı

– *c.* نَقْلٌ çınqıl, qırma daş

– 1) *c.* نُفُولٌ *topl.* qoz, fındıq, badam; *c.* كسارة qozsındıran; 2) quru meyvə;

3) şirniyyat; desert, çərəz

– *c.* نَقْلَةٌ *şahm.* gediş

– 1) keçmə, keçid, köçmə (*bir yerdən başqasına*); 2) *şahm.* gediş

– *c.* نَقْلَةٌ² yazı, yazı nümunəsi; şablon; kursiv

– *c.* نَقْلَةٌ³ xəbərçilik, qeybət, dedi-qodu

– *c.* نُفْلِيٌّ qoz-fındıq, quru meyvə satan

– 1) ənənəvi; 2) nəqliyyat -i [-i]

– 1) nəqliyyat, nəqliyyat vasitələri;

2) qovrulmuş (*qızardılmış*) sarımsaq (*xörək*)

– *c.* نَقْلِيَّاتٌ 1) ənənəyə əsaslanan elmlər;

2) nəqliyyat vasitələri

1) *c.* نَقَمٌ (i) danlamaq, məzəmmət etmək, təqsirləndirmək, ittiham etmək (*kimi*); 2) intiqam almaq, qisas almaq (*kimdən*); 3) kin bəsləmək, qərəzi olmaq (*kimə*); *c.* نَقَمٌ II intiqam almaq,

qisas almaq (*kimdən* علی); VIII اِنْتَقَمَ intiqam almaq, qisas almaq (*kimdən* من *nəyə görə* –)

– اِنْتِقَامٌ intiqam, qisas; revanş, əvəz çıxma
– اِنْتِقَامِي 1. qisasçı, qisasçılıq siyasətinə əsaslanan; 2. qisasçı, intiqamçı, qisasçılıq siyasəti yeridən

– اِنْتِقَامِيَّةٌ revanşizm, qisasçılıq siyasəti
– مَنْتَقِمٌ 1) intiqam alan, qisas alan; 2) intiqamçı, qisasçı; kinli, kin saxlayan

– نَاقِمٌ 1. 1) intiqam alan, qisas alan; 2) narazı (*kimdən*), acıqlı, kinli (*kimə* علی); كان سا
o, ona acıqlı idi; 2. intiqamçı, qisasçı

– نَقَمٌ intiqam, qisas, əvəz çıxma, acıq, kin; ... صَبَّ الـ عَلَى... acıqlı (*hirsini*) kiminsə üstünə tökmək, kimdənsə acıqlı çıxmaq

– نَقَمَةٌ 1) intiqam, qisas, əvəz çıxma; 2) hirs, acıq, kin, qəzəb; narazılıq; nifrət; 3) cəza, əzab, əziyyət, iş-gəncə, tənbeh; 4) fəlakət, bəla, bədbəxtlik

– نَقَقَ 1) quruldamaq, vaqqıldamaq; 2) az-az, həvəssiz, iştahsız yemək

– نَقَانٌ kolbasa; sosiska
– نَقَقَةٌ 1) vaqqıltı, qurultu; 2) iştahsız yemək

I نَقَى (a) sağalmaq, yaxşı olmaq, düzəlmək; VIII اِنْتَقَى = I

– نَاقٍ sağalan

– نَقَاهُ sağalma

– نَقَاهُ = نَقَى

– نَاقِيٌّ = نَقَى

– نَقَاهُ = نَقَاهُ

– نَقَاهُ = نَقَاهُ

نَقَرٌ istehzaçı, rişxəndçi

– نَقَرَةٌ 1) istehza, rişxənd; 2) qeybət, dedü-
qodu, xəbərçilik

I نَقَّى (a) نَقَاءٌ, نَقَاوَةٌ, نَقَاوَةٌ təmiz, pak olmaq;

II نَقَّى 1) təmizləmək, soymaq, qabığı soymaq (*çıxarmaq*); 2) seçmək, ayırmaq; IV نَقَّى təmizləmək; V نَقَّى təmizlənmək, təmiz olmaq, soyulmaq; VIII اِنْتَقَى 1) seçmək, ayırmaq; 2) *biol.* seçim, seleksiya (*seçmə yolu ilə bitki növlərinin və ya heyvan cinslərinin yaxşılaşdırılması*) aparmaq

– اِنْتِقَاءٌ 1) seçmə, seçilmə, seçim; 2) *biol.* seleksiya (*seçmə yolu ilə bitki növlərinin və ya heyvan cinslərinin yaxşılaşdırılması*)

– نَقِيَّةٌ 1) təmizləmə, təmizlənmə, qabığını soyma, qabığı soyulma; 2) seçmə, seçilmə, seçim

– مَنْتَقَاةٌ q. مَنْتَقَى seçmə, seçilmiş

– نَقَاوَةٌ = نَقَاءٌ

– نَقَاوَةٌ, نَقَاوَةٌ 1) təmizlik, paklıq; 2) ən yaxşı, seçmə şeylər

– نَقَائِيَّةٌ purizm (*mühafizəkarlıq üzündən hər hansı bir şeyi, məs.: dili olduğu kimi, dəyişməz və təmiz şəkildə saxlamağa çalışaraq, hər cür yeniliyə qarşı mübarizədə ifrata varma*)

– نَقَائِيٌّ c. نَقَايَا 1) seçmə, seçilmə, seçim;

2) çəyirdək (*meyvə*)

– نَقِيٌّ c. نَقَى ilik

– نَقِيٌّ təmiz, ləkələnməmiş, ləkəsiz, qatışıqsız

I نَكَأَ (ə) نَكَأٌ 1) açmaq (*irinliyi*); 2) əlləşdirmək, qurdalamaq, irinlətmək, çirkəndirmək (*varanı*); 3) zərbə endirmək

I نَكَبٌ (u) نَكَبٌ 1) başma gəlmək, üz vermək (*bəla, bədbəxtlik haqqında* – –); əziyyət vermək; نَكَبَ الدَّهْرُ tale ona zərbə vurdu; 2) çıxarmaq (*yoldan* – عن); نَكَبٌ 2 (u)

نَكَتْ 1) istiqamətini dəyişmək (*külək haqqında*); 2) kənara çıxmaq, uzaqlaşmaq (*nədən* عن); 3) məch. dərd çəkmək; əzab çəkmək, əziyyət çəkmək (*nədən* -); əzil-mək, zədələnmək (*nədən* -); نَكَتَ الْبَلَدَ بِالْاِحْتِلَالِ ölkə işğalçılıqdan əziyyət çəkirdi; II نَكَتَ 1) kənara çıxmaq, uzaqlaşmaq; çıxmaq (*nədən* عن); 2) aradan qaldırmaq, yox etmək, uzaqlaşdırmaq, kənar etmək; V نَكَتَ 1) çəkinmək, qaçınmaq, özünü gözləmək, kənar gəzmək, yayınmaq, boyun qaçırmaq (*nədən* عن); çıxmaq (*nədən* عن); عَنِ جَادَةِ الصَّوَابِ ~ düz yoldan çıxmaq; عَنِ طَرِيقِ الْمَعَاصِي ~ pis yoldan çəkinmək; ... به عن... kimisə nədənsə daşındırmaq; ... الشَّارِعِ الْوَالِي... o, küçəni dönərək, ...tərəf getdi; ... ما تَنْكَبُ أَنْ... unutmadı (*yaddan çıxarmadı, nəzərdən qaçırmadı*); 2) çiyinə almaq, çiyinə götürmək; çiyində daşımaq; ~ السَّلَاحِ ~ çiyinə silah almaq – عَرِيضُ الْمَنْكِبَيْنِ 1) çiyin; عَرِيضُ الْمَنْكِبَيْنِ enlikürək; 2) tərəf, səmt; هُوَ فِي السَّعْيِ الْمُسْتَمِرِّ فِي مَنَاكِبِ الْأَرْضِ o bütün dünyanı səyahət edir; 3) yüksəklik, ucalıq – 1. مَنكُوبٌ zərər çəkmiş, zərər görmüş; 2. qurban, tələfat (*bədbəxt hadisədə*); ع. مَنكُوبُونَ zərərçəkmişlər – ع. نَكُوبٌ bəla, bədbəxtlik, fəlakət – ع. نَكِبَةٌ bədbəxtlik, fəlakət, bəla; qəza, bədbəxt hadisə I نَكَتَ (u) نَكَتَ 1) devirmək, çevirmək, yıxmaq; tökmək, dağıtmaq, səpmək; boşaltmaq; 2) torpağı qazmaq (*xoruz haqqında*); II نَكَتَ məzəli danışmaq, zarafatyana sözlər demək, zarafat etmək; acılmaq, sancmaq, ələ salmaq, lağa qoymaq, rişxənd, istehza etmək (*kimə* على); ~ مَزَالِي, zara-

fatyana sözlər demək; VIII نَكَتَ devrilmək, çevrilmək, yıxılmaq

– 1) نَكَتٌ ələ salma, lağa qoyma, rişxənd, məzəmmət, töhmət; 2) zarafat, istehza, ələ salma, lağa qoyma, rişxənd; ağıllı ifadə (*fikir*); 3) nöqtələrlə, punktirlə şəkil çəkmə

– مَنكَبٌ istehzaçı, rişxəndçi

– 1) نَكَاتٌ hazırcavab, məzəli adam; zarafatçı adam; 2) istehzaçı, rişxəndçi, kəskin tənqidçi

– 1) نَكَاتٌ, نَكَتٌ c. نَكَتَةٌ ağıllı ifadə (*fikir*), məzəli söz, incə zarafat; zarafat; lətifə; نَكَتَ زَارَافَاتِلَا مَبَادِلَ النِّكَتِ bir-biri ilə zarafat etmək; 2) duz, incəlik, zəriflik; 3) ləkə, xal, xırda çil

– نَكَتِي hazırcavab, zarafatçı; ağıllı, əylən-cəli, məzəli, gülməli, zarafatyana

I نَكَتَ (u) نَكَتَ pozmaq (*məs., vədi*), əməl etməmək, yerinə yetirməmək (*verilmiş sözü*); pozmaq, ləğv etmək (*müqaviləni*); VIII نَكَتَ pozulmaq, əməl edilməmək, yerinə yetirilməmək

– 1. نَكَتٌ 1) pozan, əməl etməyən, yerinə yetirməyən; 2) xain, xəyanətkar, vəfasız, əhdi pozan; 2. pozan, pozucu

– نَكَتٌ pozma, pozulma; ~ الْعَهْدِ müqavilənin, vədin pozulması

– 1) نَكَتٌ c. نَكَتَةٌ pozma, pozulma; 2) sonuncu cəhdlər; 3) təbiət, xasiyyət; 4) çətinlik, çətin iş, ağır iş

I نَكَحَ (ə, i) نَكَحَ 1) nikaha daxil olmaq, evlənmək; ərə getmək; 2) birləşmək; IV نَكَحَ evləndirmək; ərə vermək

– ع. مَنكَاحٌ c. qadınlar

– 1) نَكَحَةٌ c. نِكَاحٌ kəbin, nikah, evlənmə; 2) birləşmə

I نَكَدَ 1) çətin, ağır olmaq (*həyat haqqında*); 2) bədbəxt, uğursuz olmaq; II نَكَدَ 1) çətinləşdirmək, ağırlaşdırmaq; 2) bədbəxt etmək (*kimi* على); III نَكَدَ zəhmət vermək, əziyyət vermək, çətinə salmaq, yükləmək; qanını qaraltmaq, pərt etmək, cana gətirmək, bezdirmək, dərd vermək, (*kiminsə*) acı-ğına etmək; V نَكَدَ 1) çətinləşmək, ağırlaşmaq, əziyyətli olmaq; 2) bədbəxt olmaq

– نَكَدَ q. نَكَدَاءُ c. نَكَدَاءُ bədbəxt, talesiz, uğursuz; نَكَدَ العيش الـ bədbəxt, uğursuz həyat

– نَكَدَ zəhmət vermə, əziyyət vermə, çətinə salma, yükləmə; qanını qaraltma, pərt etmə, cana gətirmə, bezdirmə; pis hadisə, pis iş, pislik

– نَكَدَ bədbəxt, talesiz, uğursuz

– نَكَدَ qəmgin, kədərli, pərt, dilxor; bədbəxt, talesiz, uğursuz; نَكَدَ ~ bədbəxt, uğursuz

– نَكَدَ 1) əzab, əziyyət, ağırlıq, ağır yük; 2) müvəffəqiyyətsizlik, uğursuzluq; bədbəxtlik, fəlakət; نَكَدَ ~ الطالع ان.. bədbəxtlikdən

– نَكَدَ 1) ağır, əziyyətli, çətin; 2) tezacıqlanan, tezhirlənən, əsəbi; inad, inadcıl, tərs

I نَكَرَ 1) bilməmək; 2) tanımamaq; 3) qəbul etməmək, boynuna almamaq, etiraf etməmək, danmaq, inkar etmək; نَكَرَ ~ للجَمِيل ~ naşükür, nankor olmaq, yaxşılıq bilməmək; 4) bəyənməmək, təqdir etməmək, tövsiyə etməmək; II نَكَرَ 1) tanınmaz etmək, tanınmaz hala salmaq; gizlətmək, maskalamaq, ört-basdır etmək, pərdələmək; 2) *qram.* ismi qeyri-müəyyən hala salmaq; III نَكَرَ 1) mübarizə etmək, mübarizə aparmaq; 2) məzəmmət etmək, töhmət

etmək, pisləmək, bəyənməmək, təqdir etməmək, mənfi münasibət bəsləmək; IV نَكَرَ

1) saymamaq, tanımamaq; danmaq, inkar etmək; imtina etmək, boyun qaçırmaq, üz döndərmək; ابنه ~ öz oğlundan üz döndərmək; 2) narazılığını bildirmək, ifadə etmək (*kimə* على); 3) bəyənməmək, təqdir etməmək, xoşuna gəlməmək; نَكَرَ ~ جهامة من أمه ~ anasının qəmgin üz ifadəsi onun xoşuna gəlmədi; لم ينكر شيئا أول الامر o özü üçün pis heç nə görmürdü; ...وتنكر عينيك حين... ينكره ...zaman öz gözlərinə inanmayacaqsan;

الناس insanlar ona nifrət edir, heç kimin ondan xoşu gəlmir; V نَكَرَ 1) tanınmaz olmaq

(*kim üçün* -); 2) özünü tanınmaz etmək, tanınmaz hala salmaq; paltarını dəyişmək, başqa paltar geyinmək, maskalanmaq; نَكَرَ o (*q.*) kişi paltarı geyindi;

3) gizlənmək; 4) (*əsərlərini*) təxəllüslə çap etdirmək; 5) *qram.* qeyri-müəyyənlikdə olmaq; 6) mənfi münasibət göstərmək (*kimə-nəyə* -); üz döndərmək (*kimdən-nədən* -);

7) zidd olmaq, ziddiyyət təşkil etmək (*nə ilə* -); bu, obyektiv gerçəkliyə ziddir, obyektiv gerçəkliklə ziddiyyət təşkil edir; 8) uzaqlaşmaq, uzaq gəzmək, çəkinmək, qaçınmaq (*kimdən* -);

9) acıqlanmaq, hirsələnmək, acığı tutmaq, qəzəblənmək (*kimə* -); نَكَرَ ~ لهم الدهر tale onlarla amansızcasına rəftar etdi; VI نَكَرَ 1) bir-birinə zidd olmaq; 2) özünü bilməməzliyə qoymaq; 3) saymamaq, nəzərə almamaq, əhəmiyyət verməmək, diqqət yetirməmək, etinasızlıq göstərmək; 4) tanımamaq; X نَكَرَ

1) mənfi, pis hesab etmək; məzəmmət etmək, töhmət etmək, danlamaq, pisləmək;

1) mənfi, pis hesab etmək; məzəmmət etmək, töhmət etmək, danlamaq, pisləmək;

2) saymamaq, nəzərə almamaq, əhəmiyyət verməmək, diqqət yetirməmək, etinasızlıq göstərmək; 3) bilməmək, tanımamaq

– مَنكَرٌ *məzəmmət, töhmət, danlaq, pisləmə, bəyənməmə*

– اِنْكَارٌ *danma, inkar etmə, etiraf etməmə, tanımama, qəbul etməmə; الجميل ~ naşükürlük, nankorluq; الذات ~ fədakarlıq, özünü hər şeydən məhrum etmə, özünü, öz mənafeyini unutma*

– اُنْكَرُ *q. نَكَرَاءٌ 1) çox pis, çirkin, iyrenc, mənfur; 2) böyük (dərd haqqında); نَكْبَةٌ نَكَرَاءٌ böyük bədbəxtlik*

– مَنكَرٌ *məzəmmət, töhmət, danlaq, bəyənməmə, pisləmə*

– تَنَكَّرُ *1) gizləmə, gizlətmə; paltar dəyişmə, maskalanma; حفلة الـ maskarad, bal-maskarad; قناع الـ maskarad maskası; لباس الـ maskarad paltarı; 2) qram. qeyri-müəyyənlik, qeyri-müəyyən vəziyyət (isim)*

– مَنكَرِيٌّ *maskalanmış; حفلة رقص الـ bal-maskarad*

– تَنَكَّرُ *1) gizlətmə, gizlədilmə; 2) maskalama, maskalanma; 3) qram. ismin qeyri-müəyyən vəziyyəti*

– مَنْتَكِرٌ *1) paltarını dəyişmiş, başqa paltar geyinmiş; 2) maskalanmış, üzünə maska taxmış; 3) qrimlənmiş, qrim çəkilmə; gizli, gizlicə, adını bildirmədən, özünü tanıtmadan*

– مُسْتَنَكِرٌ *1) məzəmmət edilən, pislənən, inkar edilən, bəyənilməyən; qəbul edilməz, yolverilməz; 2) çox pis, çirkin, iyrenc, mənfur; pis, xarab*

– مُسْتَنَكِرٌ *bəyənməyən, pisləyən, inkar edən, təqdir etməyən, məzəmmət edən, töhmət edən*

– مُنْكَرٌ *qram. qeyri-müəyyən (isim haqqında)*

– مُنْكَرٌ *1. 1) məzəmmət edilən, töhmət edilən, pislənən; yaraşmayan, yaraşmaz; 2) çox pis, çirkin, iyrenc, mənfur, nalayiq, dəhşətli, qorxunc; günah, günahkar, qüsurlu, utanılacaq, eyibli, eyib, biabırçı, rüsvayçı; 3) inkar edilən; 2. din. Munkər (ölüm mələyinin adı); نَكِيرٌ ~ Munkər və Nəkir (qəbirdə ölümləri sorğu-sual edən mələklərin adları)*

– مُنْكَرَاتٌ *c. pis əməllər, ədəbsizlik, alçaqlıq, iyrenc hərəkətlər*

– مُنْكَوْرٌ *1) naməlum, bilinməyən, məlum olmayan, aydın olmayan, aşkar olmayan, qeyri-müəyyən; ~ غير gizli olmayan, açıq, aşkar; 2) inkar edilən; ~ فضل غير danılmaz (şübhəsiz) məziyyət*

– نَاكِرٌ *tanınmayan, qəbul etməyən, razılaşmayan, inkar edən; الجميل ~ naşükür, nankor*

– اِنْكَرٌ *1) danma, inkar etmə, tanımama, qəbul etməmə; 2) pis hadisə, pis iş, pislik; 3) olduqca pis hərəkət; pislik, yamanlıq, pis iş, şər; العرف والـ xeyir və şər*

– اِنْكَرَانٌ *danma, inkar etmə; ... انْكَرَانٌ ~ انْكَرَانٌ inkar etmək olmaz ki,...; الجميل المعروف ~ naşükürlük, nankorluq; الذات ~ fədakarlıq, özünü hər şeydən məhrum etmə, özünü unutma; الذات بـ fədakarlıqla, fədarcasına*

– نَكْرَةٌ *1. naməlum, məlum olmayan, qeyri-müəyyən; 2. c. اِنْتٌ – 1) naməlum şəxs; c. statistlər (teatrda sözsüz rolları oynayan şəxslər); 2) qram. qeyri-müəyyənlikdə olan isim*

– نَكِيرٌ *1. 1) inkar edilən; 2) naməlum, məlum olmayan; 3) məzəmmət edilən, pislə-*

nən, pis, yaman; 2. 1) danma, inkar etmə, inkar edilmə; etiraf etməmə, tanımama, qəbul etməmə; ~ شد عليهم عليه kimisə amansızcasına təqib etmək, təqibə məruz qoymaq; ~ أقام عليه kimisə təqib etməyə başlamaq; 2) *din*. Nəkir (ölüm mələyinin adı; *bax*: مُنْكَرٌ)

نَكَرَ sataşmaq, lağa qoymaq, ələ salmaq, zarafat etmək, zarafatlaşmaq

– نَكَرَ = نَكَرَ² ~ انسدادی *tib.* infarkt

– نَكَرَ¹ sataşma, lağa qoyma, ələ salma; 2) zarafat

– نَكَرَ² *tib.* nekroz

I نَكَرَ (u) nizə ilə qovmaq, batırmaq; sancmaq, vurmaq, çalmaq (*məs.*, *ilan haqqında*)

– نَكَرَ c. نَكَكِيزُ qum (çöl) boası

I نَكَسَ (u) 1) çevirmək, devirmək, döndərmək, burmaq; 2) əymək, endirmək, sallamaq (*aşağı*); ~ الرأس (رأسه) başını aşağı salmaq (*məs.*, *xəcalətdən*); 3) xəstəliyin qayıtmasına səbəb olmaq; 4) *məch.* a) yenidən xəstələnmək; b) ayaqdan gəlmək (*uşaq doğularkən*); 5) (*nəyisə*) əks ardıcılıqla (*qaydada*) etmək; II نَكَسَ 1) çevirmək, devirmək, döndərmək, burmaq; 2) endirmək, sallamaq (*aşağı*); ~ العلم ~ başını aşağı salmaq; 3) (*nəyinsə*) ardıcılığını, düzülüşünü pozmaq; V نَكَسَ 1) azca endirilmək, bir qədər aşağı salınmaq; 2) nəqli pozulmaq, cinsi pozulmaq, cırlaşmaq, nəqli kəsilmək; VIII نَكَسَ 1) devrilmək, çevrilmək, yıxılmaq; çevrilmək, yıxılmaq; başı aşağı düşmək; 2) yenidən xəstələnmək; 3) gerilənmək, arxaya getmək, dal-dalı getmək; 4) nəqli pozulmaq, cinsi pozulmaq, cırlaşmaq, nəqli kəsilmək

– نَكَسَ 1) yenidən baş vermə, yenidən törəmə, qayıtma (*xəstəlik*); 2) nəqli pozulma, cinsi pozulma, cırlaşma, nəqli kəsilmə, degenerasiya; *biol.* involyusiya 1. orqanizmlərin və ayrı-ayrı orqanların fizioloji xassələrinin tərsinə inkişafı, əvvəlki vəziyyətə qayıtması; 2. müəyyən şəraitin təsiri ilə mikrobların məhv olması

– نَكَسَ c. نَكَسَ – yenidən baş vermə, yenidən törəmə, qayıtma hadisəsi

– نَكَسَ نَكَسِي نəqli pozulma, cinsi pozulma, degenerasiya *söz. sif.*

– نَكَسَ نَكَسَ نəqli pozulma, cinsi pozulma, degenerasiya

– نَكَسَ 1) çevrilmiş, devrilmiş; 2) nəqli pozulan, cinsi pozulan, cırlaşan

– نَكَسَ degenerat (*cismani və ruhi pozğunluq əlamətləri olan adam*)

– نَكَسَ 1) devrilmiş, çevrilmiş, yıxılmış; ~ əks tərəflə; əks qaydada, əks ardıcılıqla; 2) təkrar, yenidən baş verən, yenidən törəyən, qayıdan

– نَكَسَ 1) qayıdan; 2) qayıdan, qayıtma (*xəstəlik haqqında*); *tib.* tez-tez qalxıb-düşən qızdırma; 3) öyilmiş, endirilmiş, salladılmış, salınmış (*aşağı*); ~ الرأس ~ başını aşağı salaraq

– نَكَسَ له وعا! devirmə, çevirmə, yıxma; *söz. başı batsın!*

– نَكَسَ yenidən baş vermə, yenidən törəmə, qayıtma, xəstəliyin qayıtması

– نَكَسَ c. نَكَسَاتٌ 1) çevirmə, çevrilmə, devirmə, devrilmə, döndərmə, döndərilmə; 2) yenidən baş vermə, yenidən törəmə, xəstəliyin qayıtması; 3) müvəffəqiyyətsizlik, uğursuzluq, məğlubiyyət; ~ نَكَسَ هذا الشعب

bu xalq zərər çəkib; ... كان هذا ~ قاسية في... bu, ...ağır zərbə idi; 4) tənəzzül, geriləmə, dala getmə; اقتصادية ~ تعاني البلاد ölkə iqtisadi tənəzzül keçirir

I نكش (i, u) نكش 1) pırtlaşdırmaq, kilə salmaq, yolmaq, qarışdırmaq (saçı); 2) atmaq, dağıtmaq, töküşdürmək, alt-üst etmək, çırpmaq (əşyaları); 3) təmizləmək, silmək (nə ilə ~) ~ اذنه يعود ~ qulağı kibrit çöpü ilə təmizləmək; VIII إنكش təmizləmək (məs., quyunu)

– أنكش ~ الأسنان ~ dişləmə; أنكش ~ النار ~ maşa (odçəkən, atəşkeş)

– أنكش ~ الشعر ~ saçlar

I نكص (i) نكص 1) geri çəkilmək, çəkilmək (haradan ~); 2) dala çəkilmək, daldalı getmək, özünü geriə vermək; geri getmək, geriləmək, tənəzzül etmək; ~ على ~ على عقبه yaxud ~ على عقبه ~ geri çəkilmək, dala çəkilmək, daldalı getmək; tüpürdüyünü yalamaq, sözündən qaçmaq; II نكص geriə oturtmaq; VIII إنكص geri çəkilmək, dala çəkilmək, daldalı getmək; ~ على عقبه ~ şaha qalxmaq, pəncəsi üstə qalxmaq, dik qalxmaq (at haqqında)

– أنكص 1) geri çəkilmə; 2) tənəzzül, geriləmə

I نكف (u) نكف 1) tutmaq, saxlamaq, qoy-mamaq; kəsmək, qurtarmaq, dayandırmaq, durdurmaq; غيث لا ينكف aramsız yağın yağış; 2) etinasızcasına rədd etmək, qəbul etməmək (nəyi), uzaqlaşmaq, uzaq gəzmək, qaçınmaq, çəkinmək (nədən), sevməmək, xoşlamamaq (nəyi ~ من, عن); بحر لا ينكف

(çox dərin) dəniz; لا ينكف saysız-hesabsız ordu; III نكف 1) mübahisə etmək, deyişmək, çəkişmək, etiraz etmək, cavab qaytarmaq, söz qaytarmaq; dəf etmək, qaytarmaq; 2) həmişə. في الشراء ~ qiymət danışmaq, bazarlıq etmək, sövdələşmək; 3) təngə gətirmək, usandırmmaq, bezdirmək, cana gətirmək, zəhlə tökmək, qıcıqlandırmaq, əsəbiləşdirmək, hirsəndirmək; VI نكف mübahisə etmək, deyişmək, çəkişmək; X إنكف

1) etinasız yanaşmaq, saymamaq, laqeydlik göstərmək, nifrət bəsləmək; iyrenmək, çimçəşmək; eyibli, nöqsanlı, qəbahətli hesab etmək; 2) uzaqlaşmaq, uzaq gəzmək, qaçınmaq, çəkinmək; sevməmək, xoşlamamaq (kimi-nəyi ~ من); 3) lovğa, təkəbbürlü olmaq

– إنكف 1) etinasızlıq, saymazlıq, laqeydlik; 2) lovğalıq, təkəbbür

– أنكف 1) deyişmə, sözləşmə, çəkişmə, mübahisə, didişmə, boğuşma; 2) qiymət danışma, sövdələşmə, bazarlıq

– أنكف = أنكف

– أنكف tib. qulaqyanı vəzilərin iltihabı; parotit

– أنكف ~ أنكف anat. qulaqyanı vəzi

– أنكف ~ أنكف anat. qulaqyanı, qulaqdibi; الغدة السلية anat. qulaqyanı vəzi

– أنكف bəhanəçi, iradəçi, hər şeyə irad tutan, bəhanə axtaran adam

I نكل (ə) نكل yaxud أنكل (u) أنكل (نكل) 1) yayınmaq, kənara çəkilmək, boyun qaçırmaq, uzaqlaşmaq, istəməmək, razılıq verməmək, imtina etmək (nədən ~ من, عن ~ qorxu yaxud cəsarətsizlik üzündən); ~ بوعده ~ vədinə əməl etməmək, sözündən qaçmaq; أنكل (u) أنكل tənbeh etmək (kimi ~); cəza vermək, cəza-

landırmaq (*kimi*), divan tutmaq (*kimə*), he-sablaşmaq (*kim ilə* →); II نَكَلَ¹ ağır cəzalandırmaq, tənbeh etmək (*kimi*), ağır cəza vermək, işgəncə vermək (*kimə* →); نَكَلَ² nikel-ləmək, üzərinə nikel çəkmək; IV أَنْكَلَ¹ qay-tarmaq, çəkəndirmək, saxlamaq (*nədən* عن)

– نَكَلَ¹ sərt, ağır cəza, tənbeh; işgəncə, divan tutma; repressiya

– نَكَلَ² nikelləmə, nikellənmə, üzərinə nikel çəkmə (*çəkilmə*); الـ الكهربائي elektroliz yolu ilə nikelləmə (*nikellənmə*)

– نَكَلَ¹ cəza -i [-1]

– نَكَلَ¹ nümunəvi cəza; الـ اذاق nümunəvi surətdə cəzalandırmaq

– نَكَلَ¹ c. أَنْكَالَ¹ 1) buxov, qandal, zəncir; 2) dəhnə, yüyən ağızlığı

– نَكَلَ² nikel

– نَكَلَ² iki millimlik metal pul (*Tunis pulu*)

– نَكَلَ¹ nikel

I نَكَاةٌ (ə) nəfəs vermək (*kimə* لـ , على)

– نَكَاةٌ¹ 1) ağızdan gələn iy; 2) iy, qoxu, ətir, rayihə; 3) xoş, ləzzətli, gözəl dad

I نَكَاةٌ (i) dağıtmaq, darmadağın etmək, talan etmək, məğlub etmək, üstün gəlmək (*düşməndə*); 2) incitmək, cana gətirmək, təngə gətirmək (*kimisə*), zəhləsini tökmək (*kiminsə*); (*kiminsə*) acığına etmək; VIII اِنْتَكَى¹ acıqlanmaq, hirsələnmək, əsəbiləşmək, qıcıqlanmaq, özündən çıxmaq

– اِنْتَكَى¹ daha əziyyətli, ən ağır, olduqca pis, xoşagəlməz; ... والـ من ذلك... ən pisi də odur ki, ...

– اِنْتَكَى¹ q. نَاكٌ əziyyətli, əzablı, üzücü; ağır, qorxulu, fəlakətli

– نَكَاةٌ¹ 1) intiqam, qisas; به يَخُودُ *yaxud* نَكَاةٌ¹ kimdənsə qisas almaq üçün, in-

tiqam almaq üçün; 2) pislik, yamanlıq, acıq, hirs, qəzəb; kin, kinlilik; نَكَاةٌ يَخُودُ *yaxud* (*kiminsə*) acığına

I نَمَّ (ə/u, u) نَمَّ¹ 1) böhtan atmaq, iftira etmək, şər atmaq (*kimə*), xəbərçilik etmək, satmaq (*kimi* على); 2) araya ədavət (nifaq) salmaq (*kimlər arasına* بين); 3) işarə etmək (*nəyə*), sübut etmək, göstərmək, təsdiq etmək (*nəyi* عن , على)

– نَمَّ¹ 1) hərəkət; 2) həyat

– نَمَّ¹ 1) böhtan, iftira, şər; 2) c. نَمُونٌ böhtançı, iftiraçı, şər atan, xəbərçi, sözgəzdirdən, qeybətçi

– نَمَّ¹ 1) böhtançı, iftiraçı, şər atan, xəbərçi, sözgəzdirdən, qeybətçi, xəbərçi; 2) bot. kəklikotu; 2) bot. su nanəsi

– نَمَّ¹ c. اِنْتَكَى¹ – böhtançı qadın, xəbərçi, qeybətçi qadın

– نَمَّ¹ 1) qarışqa; 2) bit

– نَمَّ¹ topl. mis pullar

– نَمَّ¹ c. نَمِيَّاتٌ mis pul

– نَمَّ¹ c. نَمَائِمٌ böhtan, iftira, şər, xəbərçilik, qeybət

– اِنْتَكَى¹ 1) nümunə, örnək; 2) maket, model; نماذج الطائرات təyyarə modelləri (*maketləri*)

– اِنْتَكَى¹ nümunəvi, örnək, səciyyəvi, tipik

I نَمَرَ (ə) نَمَرَ¹ 1) acıqlanmaq, hirsələnmək, qəzəblənmək; 2) zolaqlı, zol-zol olmaq; II اِنْتَمَرَ¹ acıqlanmaq, hirsələnmək, qəzəblənmək; نَمَرَ² nömrələmək; V اِنْتَمَرَ¹ pələng kimi hərəkət etmək; vəhşiləşmək, azğınlaşmaq, sərtləşmək; hirsələnmək, acıqlanmaq, qəzəblənmək (*kimə* على); نَمَرَ² nömrələnmək

– أَمْلَةٌ, أَمْلَةٌ c. أَمْلَةٌ barmağın ucu; ~ قِيدٌ bir qədər, bir az, bir balaca (*hərf. barmağın ucunda*); ~ كان بينه وبين البطولة قِيدٌ ~, az qala çempion olmuşdu

– تَمْمِيلٌ keyləşmə, keyimə, tutulma, vicvicə, gizilti

– مَمْمُولٌ qarışqa ilə dolu

– نَمَالٌ böhtançı, iftiraçı, şər atan, xəbərçi, qeybətçi, sözgəzdiren, dedi-qoduçu

– نَمَلٌ keyləşmə, keyimə, tutulma, vicvicə, gizilti; الرجل ~ ayaqda gizilti

– نَمَلٌ 1) keyləşən, keyləşməni hiss edən; gizilti; 2) qarışqa ilə dolu; 3) diribaş, çevik, diri, zirək, qıvrıq, oynaq, şux, fəal, cəld

– نَمَلٌ topl. qarışqalar; الـ الأبيض termitlər, ağ qarışqalar; الـ قرية الـ və ya الـ قرية الـ və ya الـ qarışqa yuvası; الـ آكال qarışqayeyən (*tropik Amerikada yaşayan və başlıca olaraq qarışqa ilə qidalanan məməli heyvan*)

– نَمَلَةٌ c. نَمَلَاتٌ qarışqa

– نَمَلِيٌّ qarışqa; الـ الحامض qarışqa (*formiat*) turşusu

– نَمَلِيَّةٌ c. نَمَلِيَّاتٌ ərzaq üçün dolab

– نَمَمٌ 1) bəzəmək, zinətləndirmək, naxışlarla bəzəmək, boyalarla şəkillər çəkmək; 2) torpağın üzərində naxış qoymaq (*külək haqqında*)

– مَمَمٌ 1) şəkillər çəkilmiş, şəkillərlə bəzənmiş, hər tərəfinə şəkil çəkilmiş, bəzədilmiş, zinətləndirilmiş; 2) balaca, kiçik, xırda, kiçicik, bambalaca; ~ حَطٌ incə xətt

– مَمَمَةٌ c. مَمَمَاتٌ – miniatür 1. qədim əlyazmalar və kitablarda: naxışlar, rəngli şəkillər; 2. kiçik, qəşəng şəkil; 3. məcaz. kiçik for-

malı sənət əsəri; 4. məcaz. bir şeyin kiçildilmiş şəkli

– مَمَمٌ sirkələr (*bit yumurtaları*)

– مَمَمٌ torpaq üzərində naxış (*küləyin qoyduğu*)

– مَمَمَةٌ c. مَمَمَاتٌ – 1) bəzək, zinət, bəzək-düzək; 2) miniatür

– مَمَمَةٌ sirkə (*bit yumurtası*)

– مَمَمَةٌ zool. 1) çalıquşu (*xırda xoruz və toyuq cinsi*); 2) gicitkənlik

– مَمَمِيٌّ kannibal, adamyeyən

I نَمَا (u) yetişmək, böyümək, boy atmaq, inkişaf etmək; ~ o bildi, o xəbər tutdu; 1) نَمَاءٌ (i) yetişmək, böyümək, boy atmaq, inkişaf etmək; 2) böyümək, yetişmək, artmaq, çoxaltmaq; II نَمَى 1) yetişdirmək, becərmək; böyütmək, bəsləmək; 2) inkişaf etdirmək, gücləndirmək, artırmaq, çoxaltmaq, böyütmək; 3) aid etmək, isnad etmək, ayağına yazmaq (*kimə* الـ); IV نَمَى 1) yetişdirmək, becərmək, böyütmək, bəsləmək; 2) inkişaf etdirmək, çoxaltmaq; 3) çoxaltmaq, artırmaq; VI نَمَى böyümək, yetişmək, artmaq; tədrisən artmaq, yavaş-yavaş çoxalmaq; VIII اِنْتَمَى 1) özünü aid etmək (*kimə* الـ); aid olmaq, mənsub olmaq (*hara*), (nəyinsə الـ) heyətinə mənsub olmaq; 2) inkişaf etmək; böyümək, artmaq; çoxalmaq, genişlənmək

– اِنْتِمَاءٌ c. اِنْتِمَاءَاتٌ – 1) (nəyinsə) aid olma, mənsub olma; (*hansısa*) heyətə daxil olma, (nəyinsə الـ) tərkibinə daxil olma; 2) inkişaf, böyümə, genişlənmə, artma

– اِنْتِمَائِيٌّ inkişafa aid olan; inkişaf edən, inkişafda olan, qüvvətlənən, genişlənen

– 1) إِمَاءٌ) çoxaltma, artırma, böyütmə, bitirmə, yetişdirmə; 2) انْكِشَافٌ) iqtisadi inkişaf

– 1) إِمَائِيٌّ) artıma səbəb olan, artıma gətirən, artım, çoxalma; inkişaf etdirən

– 1) تَنْمِيَةٌ) yetişdir(il)mə, becər(il)mə, böyütmə; 2) انْكِشَافٌ) artım, çoxalma, güclənmə

– 1) نَامِيَةٌ) artan, çoxalan, bitən, yetişən, yayılan; 2) artan, böyüyən, çoxalan; 3) انْكِشَافٌ) inkişaf edən, güclənən; انْكِشَافٌ) inkişaf etməkdə olan ölkələr

– 1) تَامِيَاتٌ) tib. adenoidlər (*udlaq badamcığının şişməsi*)

– 1) نَوَامٌ) c. نَامِيَةٌ) bitki, yaşıllıq; 2) şiş, törəmə; çöküntü, kəf, ərp; 3) انْكِشَافٌ) tib. xərçəng şişi; 3) çoxalma qabiliyyəti, böyümə qabiliyyəti

– 1) نَمَاءٌ) bitmə, çıxma, yayılma; 2) artma, böyümə, güclənmə, çoxalma, inkişaf

– 1) نَمِيٌّ) c. نَمَاءٌ) xırda qarışqa; 2) sirkə

– 1) نَمِيٌّ) artma, böyümə, güclənmə, çoxalma, inkişaf; 2) انْكِشَافٌ) inkişaf çətinlikləri, artım çətinlikləri

I نَهَبَ (ə, u) 1) soymaq, qarət etmək; talamaq; 2) çaparaq aparmaq, sürətlə aparmaq; çaparaq gətirmək; 3) سُرْعَةً) sürətlə getmək, çaparaq getmək, yüyürmək; 4) قَاطِعٌ) çapmaq, qaçmaq; 5) نَهَبَ) ~ المسافة) نَهَبَ) ~ əh-dəsindən asanlıqla gəlmək, məsafəni qət etmək; IV نَهَبَ) talan etdirmək, qarət etdirmək; VI تَنَاهَبَ) 1) birlikdə talan etmək, birgə qarət etmək; kütləvi soyğunçuluq həyata keçirmək; 2) əh-dəsindən gəlmək, rəf etmək, qət etmək (*məsafəni*); VIII انْتَهَبَ) oğurlamaq, qaçırmaq, qarət etmək, talan etmək, soy-

maq, almaq, zorla almaq; الطريق) ~ bəd. məsafə qət etmək (*avtomobil haqqında*)

– 1) تَنَاهَبٌ) kütləvi soyğun

– 1) مَنُوهَبٌ) soyulmuş, qarət edilmiş, talanmış, talan edilmiş

– 1) مَنُوهَبَاتٌ) c. talanmış, qarət edilmiş, talan edilmiş şeylər

– 1) نَهَابٌ) oğru, qarətçi, soyğunçu, quldur

– 1) نَهَبٌ) soyğun, soyğunçuluq, qarət, talan, quldurluq, oğurluq; 2) السلب) talan, qarət, soyma, çapıb talama; 3) سَلَبًا) soyğunçu, qarətçi, talançı, zorakı, məcburi, zor gücü ilə həyata keçirilən; 2) c. نَهَابٌ) soyğunçuluq obyekt, oğurluq obyekt, qurban; 3) بَدَدٌ) bəd. if. özünü min yerə vurmaq (*çaşqınlıq içərisində*); 4) اِسْتِعْرَابٌ) bəd. if. o, son dərəcə təəccübləndi; 3) سُرْعَةً) sürətli allyur (*atın yerisi: yortma, yorğa, dörd-ayaq və s.*), dördəyək (*at yerisi*)

– 1) نَهْبَةٌ) soyğun, soyğunçuluq, qarət, talan, quldurluq; 2) قَنِيمَةٌ) oğurlanmış şeylər, oğurluq mal

– 1) قَنِيمَةٌ) qənimət; qurban

– 1) نَهْبَةٌ) qənimət, talanmış, oğurlanmış, qarət edilmiş

– 1) نَهْبَةٌ) c. نَهَابٌ) quyu, çala, çuxur, uçurum, sıldırım

– 1) نَهْبَةٌ) = نَهَابٌ) c. نَهَابٌ)

I نَهَبَ (ə) نَهَبَ) bağırmaq, nərildəmək, böyürmək

I نَهَبَ (ə) نَهَبَ) 1) getmək (*vol ilə* السبيل), (nəyəsə) نَهَبَ) (ə) نَهَبَ) əməl etmək, riayət etmək; gözləmək; 2) açıqlamaq, aydınlaşdırmaq; 3) aydın olmaq (*vol, iş və s. haqqında*); نَهَبَ) (ə) نَهَبَ) ağır nəfəs almaq, tənəfəs olmaq, tövşümək, boğulmaq, nəfəsi

kəsilmək; II نَهَجَ təngnəfəslik yaratmaq; IV أَنهَجَ 1) seçmək (*yol*), getmək (*yolla*); 2) yormaq, əldən salmaq, üzmək, taqətdən salmaq; 3) (*nəvisə*) aydınlaşdırmaq, dəqiqləşdirmək; VIII اِنهَجَ getmək, hərəkət etmək (*yolla*), yol seçmək, yollanmaq; ~ نهجه (سييله) ~ kiminsə yolu ilə getmək, kiminləsə bir məsləkə qulluq etmək; ~ سياسة موجبة ~ müsbət siyasət yürütmək; ~ سياسة سلبية ~ mənfi siyasət yürütmək; X اِسْتَنهَجَ : سبييله ~ kiminsə yolu ilə getmək, kiminləsə bir məsləkə qulluq etmək

– مَنَاهِجٌ c. مِنْهَاجٌ 1) yol; 2) plan, proqram (*peşə istiqamətində*)

– مَنَاهِجِي plan -i[-i], planlı, proqram -i [-i], proqramlı, ~ الاقتصاد الـ planlı təsərrüfat

– مَنَاهِجٌ c. مِنْهَاجٌ 1) yol, səfər; 2) metod, üsul, qayda, tərz, yol, vasitə; مَنَاهِجُ التعلیم tədris üsulları, təlim metodları; مَنَاهِجُ البَحْث metodologiya; 3) proqram, plan; تدریس اللغة العربية ~ ərəb dili üzrə tədris proqramı

– نَاهِجٌ yol, açıq yol

– نَهَجٌ c. نُهُوجٌ 1) yararlı, işlək, enli yol; yol; 2) küçə (*Tunisda*); 3) yol, vasitə, metod, üsul, qayda, tərz; istiqamət, cərəyan, kurs; عدواني ~ təcavüzkar yol, təcavüzkar istiqamət; مغلوب ولا غالب ~ qalibi və məğlubu olmayan istiqamət

– نَهِجٌ = نُهُجٌ

– نَهَجَانٌ təngnəfəslik, tövşümə

– نَهِجٌ ağır nəfəs, kəsilən nəfəs, təngnəfəslik, tövşümə

I نَهَدُ (ə) نُهَدُ 1) qalxmaq; 2) girdələşmək, formalaşmaq (*qadın döşü haqqında*); 3) əldə etmək (*nəyi*), nail olmaq, müvəffəq olmaq (*nəyə*); can atmaq, cəhd etmək, ça-

lışmaq (*nəyə*); III نَاهَدَ 1) mübahisə etmək, bəhs etmək, höcətləşmək, deyişmək, çəkişmək, mərcələşmək; 2) mübarizə etmək, mübarizə aparmaq, vuruşmaq; V نَهَدَ nəfəs çəkmək, iç çəkmək, ağır nəfəs almaq; VI نَهَادَ 1) xərləri bir-biri ilə bölüşmək; birgə təşkil etmək (*nə isə*); 2) bir-birilə mübahisə etmək

– نَهَدٌ nəfəs, nəfəs alma; ah çəkmə, köksünü ötürmə, iç çəkmə

– نَهْدَةٌ nəfəs, nəfəs alma

– نَهْدَةٌ c. اَتْ – nəfəs, nəfəs alma

– مَنَاهِدَةٌ 1) mübahisə, bəhs, dava, mərcələşmə, münəqişə; 2) mübarizə, vuruşma, çarpışma

– مَنَهْدَةٌ büsthalter (*qadın lifçiyi*)

– نَاهِدٌ girdələnmiş, yaxşı inkişaf etmiş (*qadın döşü haqqında*); ~ غَلامٌ gənc oğlan, cavan oğlan

– نَوَاهِدٌ c. نَاهِدَةٌ gənc qız

– نُهَدٌ c. نُهَدٌ 1) döş, sinə; 2) çıxıntı, çıxıq, yüksəklik, təpə, yoxuş

– نَهْدٌ pay, hissə (*şərik tərəflərdən birinin*)

– نَهْدَانٌ dolu, ağzınacan dolu, doldurulmuş, dolmuş

– نُهَيْدٌ 1) qaymaq; 2) təzə yağ; 3) xammal, xam maddə

I نَهَرٌ (ə) نَهَرٌ 1) fişqırmaq, fəvvarə vurmaq, iti axmaq, tökülmək, axmaq; 2) qışqırmaq (*kiməsə*); aralamaq, səs-küylə qovmaq, qovmaq, qovub çıxarmaq; VIII اِنهَرَ 1) söymək, danlamaq; 2) səs-ləyərək dayandırmmaq; X اِسْتَنهَرَ böyümək, artmaq, çoxalmaq (*məs., paltardakı deşiklər haqqında*)

– اِنهَرَ 1) söyüş; 2) səs, hay, səsləmə, hay-lama

– نَهَرَ ön işıqlı; ~ نَهَار *bax*: نَهَارُ ~
 – نَهَرَ c. نَهَرَ gündüz, gündüz vaxtı; ~ gün-
 düz; ~ وليلا ~ gündüz və gecə; نَهَرَ ~ aydın
 gün; نَهَرَ طلوع şəfəq; نَهَرَ گوندüz işığı; نَهَرَ منتصف günorta;
 نَهَرَ ضوء ~ günün günorta çağı; نَهَرَ شب *bot*.
 gecə-gündüz çiçəyi, üçrəngli sarmaşığı
 (*alaq bitkisi*)
 – نَهَرَ gündüz, günorta söz. *sif*.
 – نَهَرَ 1) genişlik, vüsət; bolluq, çoxluq, fira-
 vanlıq; 2) çay
 – نَهَرَ 1) çay; نَهَرَ الجليدي ~
 buzlaq; نَهَرَ اللبن ~ فرس *bax*: فرس ~
 Astr. Ağ Yol, Süd Yolu, Kəhkəşan;
 ما بين ~ Döclə c. ~ الشريعة ~ İordan c.;
 Mesopotamiya; Trans-
 okeaniya; 2) sütun (*qəzetdə, kitabda*)
 – نَهَرَ² qışqırıqlar, çığırtılar, bağırtılar, qış-
 qırtılar, səslər, səsləmələr, haylamalar
 – نَهَرَ² səsləmə, haylama, səs; səsləmə,
 haylama
 – نَهَرَ² çay -i[-1]; نَهَرَ² المرفأ çay körpüsü;
 نَهَرَ² نقل çay nəqliyyatı; نَهَرَ² السمك çay balığı;
 نَهَرَ² النبات çay otu, yosun
 – نَهَرَ² bol, çox, dolu, zəngin, çoxlu, küllü,
 saysız-hesabsız
 – نَهَرَ² c. ات 1) kiçik çay; 2) qol (*çayda*)
 I نَهَرَ² (ə) itələmək, uzaqlaşdırmaq,
 özündən uzaqlaşdırmaq; III نَهَرَ² yaxın ol-
 maq, yaxınlaşmaq (*nəyəsə*); çatmaq, yetiş-
 mək; nail olmaq, müvəffəq olmaq, əldə
 etmək; ~ الاربعين ~ onun qırxa yaxın yaşı var;
 ~ o, tezliklə həddi-bülüğa çatacaq;
 2) istifadə etmək (*fürsətdən*); VIII نَهَرَ² isti-
 fadə etmək, faydalanmaq; ~ الفرصة (الساحة) ~
 fürsətdən istifadə etmək; tutmaq, ələ keçir-

mək, yaxalamaq; fürsət tapmaq; ~ اول فرصة
 ilk fürsətdən istifadə etmək (*nə üçün*)
 – نَهَرَ² istifadə, istifadə etmə, istifadə edil-
 mək; ~ الفرصة fürsətdən istifadə etmə, əlve-
 rişli məqamdan faydalanma
 – نَهَرَ² 1. opportunizm -i[-1]; 2. opportu-
 nist (*sazişçi, opportunistcəsinə hərəkət edən*
şəxs)
 – نَهَرَ² opportunizm (*uyğunlaşma, prin-
 sipsizlik, sazişçilik siyasəti*)
 – نَهَرَ² ~ fürsət güdən şəxs, hər bir
 şəraitə uyğunlaşan adam, ikiüzlü
 – نَهَرَ² fürsət c. نَهَرَ²
 I نَهَرَ² (ə) dişilə tutmaq, dişləmək,
 qapmaq; 2) sancmaq, çalmaq, dişləmək, vur-
 maq (*məs., ilan haqqında*); 3) parçalamaq,
 dağıtmaq, dartışdırmaq; نَهَرَ² صدره
 nif-rət hissi ona əzab verir; نَهَرَ² الغيظ o, son
 dərəcə hirslidir; نَهَرَ² العرض ~ pisləmək,
 ləkələ-
 mək, bədnam etmək
 – نَهَرَ² qapağan, dişləyən
 I نَهَضَ (a) qalxmaq, ayağa qalx-
 maq; durmaq, ayılmaq; ~ واثبا ~ cəld durmaq,
 birdən qalxmaq, dik durmaq; نَهَضَ سوال
 bir sual meydana çıxır; 2) dirilmək, dirçəlmək,
 yenidən canlanmaq, törəmək, bərpa olun-
 maq, təzədən meydana çıxmaq; inkişaf et-
 mək, irəliləmək, tərəqqi etmək; 3) qaldır-
 maq; aparmaq, gətirmək, daşımaq (*nəyi* →);
 4) bərpa etmək, dirçəltmək, inkişaf etdir-
 mək, irərilətmək (*nəyi* →); 5) hazırlaşmaq
 (*nəyə* →); başlamaq, girişmək (*nəyə* →);
 6) uçmaq, uçuq qalxmaq, havaya qalxmaq
 (*məs., təyyarə haqqında*); 7) üsyan etmək,
 qiyam etmək, qalxmaq (*kimə qarşı*);
 III نَهَضَ 1) əks təsir göstərmək, müqavimət

göstərmək, müqavimət, qarşıdurma; mübarizə aparmaq, vuruşmaq; 2) rəqabət etmək, rəqabət aparmaq, yarışmaq; 3) yönəlmək, üz qoymaq, üz tutmaq, sürətlə getmək, yüyürmək, qaçmaq, çapmaq (*hara* الی); IV أَنْهَضَ 1) qaldırmaq; 2) oyatmaq; təhrik etmək; həvəsləndirmək; 3) oyatmaq; həvəsləndirmək (*nayə* -); 4) qaldırmaq, təhrik etmək; ayaqlandırmaq, qızıqdırmaq (*birinin əleyhinə* على); VIII اِثْتَهَضَ qalxmaq; X اِسْتَهَضَ 1) qalxmağa məcbur etmək, qaldırmaq; oyatmaq, oyandırmaq, ayılmaq; 2) vadar etmək, məcbur etmək, təhrik etmək; 3) diriltmək, dirçəltmək, canlandırmaq, yenidən diriltmək

– نَهَضَةٌ müqavimət göstərmə, əks təsir göstərmə, mübarizə aparma

– نَاهِضٌ 1) qaldırılmış; oyadılmış, ayıldılmış; 2) oyanmış, dirçəlmiş, yenidən canlanmış; irəli addımlayan, irəli gedən; 3) fəal, çalışqan, işlək, səyli

– نَهَضٌ qalxma, durma, ayağa durma, qalxma, yüksəlmə

– نَهَضَاتٌ c. نَهَضَةٌ 1) yüksəliş, tərəqqi, inkişaf, oyanış, dirçəliş, intibah; الـ الوطنية milli dirçəliş; عصر الـ tar. İntibah dövrü; الـ العلمية elmi tərəqqi; 2) qabiliyyət, istedad, zəhin, bacarıq, iqtidar; 3) nəhda (*Misirdə pambıq sortu*)

– نُهَضٌ 1) qalxma, yüksəlmə, yüksəliş, dirçəliş, oyanış; 2) tərəqqi, inkişaf, intibah; 2) qaldırılma, yüksəltmə, yüksəldilmə, gücləndir(il)mə (*nəyin* -)

نَهَقَةٌ duz, xüsusiyyət, məğz

I نَهَقٌ anqırmaq (*eşşək haqqında*) نَهَقٌ (ə) نَهَقٌ (ə) نَهَقٌ (ə) anqırmaq

– نَهَقٌ anqırtı, bağırtı, böyürtü

– نَهَقٌ yabancı xardal

– نَهَقٌ = نَهَقٌ

– نَهَقَةٌ c. نَهَقَاتٌ anqırtı (*eşşək*)

– نَهَقٌ = نَهَقٌ

I نَهَاكَةٌ, نَهَاكٌ (ə) نَهَاكٌ (ə) 1) arıqlatmaq, zəiflətmək, əldən salmaq, taqətdən salmaq, üzmək, çox yormaq; 2) köhnəltmək, dağıtmaq, yırtmaq; 3) məch. a) əldən düşmək, taqətdən düşmək, üzülmək, arıqlamaq, sısqalaşmaq; b) köhnəlmək, dağılmaq, yırtılmaq; عَرْضُهُ ~ kiminsə nüfuzuna xələl gətirmək; نَهَاكٌ (ə) نَهَاكٌ (ə) 1) arıqlatmaq, zəiflətmək, əldən salmaq, taqətdən salmaq, üzmək (*xəstəlik haqqında*); 2) ciddi şəkildə cəzalandırmaq; IV أَنْهَكَ 1) zəiflətmək, əldən salmaq, taqətdən salmaq, üzmək, çox yormaq, gücdən salmaq; 2) amansızcasına cəzalandırmaq, bərk cəzalandırmaq; VIII اِثْتَهَكَ 1) tükətmək, sərf etmək, sərf edib qurtarmaq, çox yormaq, taqətdən salmaq; 2) pozmaq, riayət etməmək, əməl etməmək (*məs., qanun*) مَاح. لا يُثْتَهَكَ toxunulmaz; الـ الهدنة ~ barışığı pozmaq; كرامته ~ təcavüz etmək, zorlamaq, ləkələmək, rüsvay etmək, abırdan salmaq, təhqir etmək, alçaltmaq; kiminsə namusuna toxunmaq; حرمه امرأة ~ qadına təcavüz etmək, qadını zorlamaq; 4) din. təhqir etmək, murdarlamaq, korlamaq, təhrif etmək

– اِثْتَهَاكٌ 1) yorulma, zəifləmə, gücsüzləşmə, üzülmə, haldan düşmə, taqətdən düşmə; 2) pozma, pozulma (*məs., qanun*); 3) zorakılıq; حرمه امرأة ~ təcavüz, zorlama; 4) təhqir etmə, təhqir, söyüş, söymə; 5) din. təhqir etmə, murdarlama, təhqir, korlama, təhrif etmə; حرمه المعبد ~ küfr, kafirlik, münkirlik

– مَنُهَكٌ çox ağır, yorucu, üzücü, əldən salan

– مَنُهُوكٌ çox yorğun, haldan düşmüş, taqətdən düşmüş, gücdən düşmüş, üzgün; القوی ~ gücdən salınmış, zəiflədilmiş, taqətdən salınmış, yorulmuş

– اِنْتِهَاكٌ = نَهَاكٌ

– نَهَاكٌ 1) zəiflik; zəiflədilmə, zəifləmə; taqətsizlik; taqətdən düşmə, üzülmə; 2) arıqlıq

– نُهُوكٌ zəifləmə, halsızlıq, taqətsizlik, arıqlama, əldən düşmə, üzülmə; القوی ~ (səh-hətə) zəiflik, gücsüzlük, taqətsizlik

I نَهْلٌ (ə) içmək (birinci dəfə), birinci qurtumu almaq; susuzluğu yatırmaq; العلوم ~ (المعرفة) bilik əldə etmək, bilik qazanmaq

– مَنَهَلٌ c. مَنَاهِلٌ naxır bulağı, suvat; bulaq, çeşmə, qaynaq

– نَهْلَةٌ birinci qurtum

1. tar. nihilist söz. sif.; 2. XIX əsrin 60-cı illərində Rusiyada zadəgan adət və ənənələrinə, təhkimçilik ideologiyasına qarşı mənfi münasibət bəsləyən raznoçin ziyalı

– نِهْلِسْتِيَّةٌ, نِهْلِسْتِيَّةٌ nihilizm

I نَهَمٌ (ə) tamahkar olmaq, acgöz olmaq; simic olmaq; tamah göstərmək, acgözlük etmək (nədə fi)

– مَنُهُومٌ acgöz, qarınqulu, çoxyeyən, həris, tamahkar

– مَنُهُومٌ acgözlük, qarınqululuq, çoxyeyənlik, tamahkarlıq; ~ ب tamahkarcasına, tamahkarlıqla, acgözlüklə, acgözcəsinə

– مَنُهُومٌ = نَهَمٌ

– نَهْمَةٌ 1) güclü həvəs; ~ أشبع özünün və ya kiminsə istəyini yerinə yetirmək, kiminsə

arzusunu həyata keçirmək; 2) acgözlük, qarınqululuq

– نَهْمٌ = نَهْمٌ

1) kiçiltmək, azaltmaq, məhdudlaşdırmaq, əksiltmək (nəyi من); 2) tutmaq, saxlamaq; qoymamaq; qabağını almaq, çəkindirmək (kimi nədən عن); 3) qovmaq, qovub çıxartmaq, özündən uzaqlaşdırmaq (qışqır-ıqla); 4) incitmək, əzab vermək, əziyyət vermək, əldən salmaq, işgəncə vermək, üz-mək, taqətdən salmaq, yormaq; 5) ağlamaq, göz yaşı tökmək, hönkür-hönkür ağlamaq, hıçqırtı ilə ağlamaq

1) azaltma, əksiltmə (nəyi من); 2) tutmaq, saxlamaq, çəkindirmək (nədən عن); 3) əziyyət, əzab, işgəncə, iztirab; üzgünlük, yorğunluq; 4) zar-zar ağlama, hönkür-hönkür ağlama; hönkürtü, hıçqırtı

I نَهَا (u) qadağan etmək (nəyi عن); نَهَا (u) ağıllı olmaq, tədbirli olmaq, ehtiyatlı olmaq, dərrakəli olmaq, şüurlu olmaq, mühakiməli olmaq; 1) qadağan etmək (nəyi عن); 2) qurtarmaq, bitirmək, tamamlamaq, başa çatdırmaq, sona yetirmək; 3) çatmaq, yetişmək; (kimə, nəyə الی); ~ الیه ~ ona məlum oldu ki, ..., o bildi ki, ...; 4) səbəb olmaq, nəticələnmək; gətirib çıxartmaq (nəyə الی); II نَهَى (kimə الی) ~ xəbər vermək, agah etmək, ...nəzərinə çatdırmaq, məlumat vermək; IV أَنَهَى 1) qurtarmaq, bitirmək, başa vurmaq; ~ أعماله ~ məktəbi bitirmək; ~ مدرسة ~ öz işlərini tamamlamaq; 2) başa çatdırmaq, tamamlamaq, sona yetirmək (nəyi ب); dayandırmək, durdurmaq, saxlamaq; ~ الحرب ~ müharibəni dayandırmaq, müharibəni sona

yetirmək; ... الخبر الى ~ məlumatlandırmaq, xəbər dar etmək (*kimisə*), xəbər vermək, məlumat vermək (*kiməsə*); ... أُنهي اليه الخبر ان... *məcaz.* o bildi ki, ..., ona məlum oldu ki, ...; VI تَنَاهَى 1) sona çatmaq, sona yetişmək, bitirilmək, tamamlanmaq, son həddə çatmaq, maksimal həddə çatmaq; 2) ifratçılıq etmək, ifrata varmaq (*nədə* في البعد); ~ son dərəcə uzaq olmaq; 3) çatmaq, yetişmək (*kimə*), qulağına çatmaq (*kimin* الى – *xəbər haqqında*); çatmaq, yayılmaq, gəlmək (*səs haqqında*); ... الى سمعه ان... onun qulağına çatdı ki, ..., o xəbər tutdu ki, ...; 4) atmaq, son qoymaq (*hər hansı hərəkətə* عن); VIII اِنْتَهَى 1) qurtarmaq, bitmək, başa çatmaq, ötmək, keçmək, tamam olmaq (*vaxt haqqında*); bitmək, sona yetmək, qurtarmaq, nəticələnmək (*nə ilə* –); ~ sonsuz, intəhasız, hədsiz; 2) keçmək (*kiməsə* الى – *miras haqqında*); 3) qurtarmaq, başa çatdırmaq, sona çatdırmaq, tamamlamaq (*nəyi* من); 4) çatmaq, yetişmək; ~ الىه الخبر ~ o bu xəbəri eşitdi

– اِنْتَهَاءٌ son, axır; qurtarma (*möhlət*); ~ الاجل ~ ölüm, vəfat; əcəl

– اِنْتَهَاءٌ sona çatdırma, başa çatdırma, qurtarma, bitmə; kəsmə, dayandırma, durdurma; ~ الحرب ~ müharibənin dayandırılması, müharibənin qurtarması

– اِنْتَهَاءٌ ifratçılıq, ifrat, son həddə çatma; müvəqqətilik, fanilik, sonu, axırı olma

– اِنْتَهَاءٌ q. 1) son həddə çatmış, son, sonuncu, axır, axırını; ~ في الصغر ~ kiçik, bambalaca; ~ في الجمال ~ çox qəşəng, olduqca gözəl; ~ لا ~ *və ya* ~ hədsiz, intəhasız, ucu-bucağı olmayan, sonsuz; ~ كميات غير

متناهية *riyaz.* sonsuz kəmiyyətlər; 2) son, ən son; son dərəcə, ən axırını; hədsiz, həddən artıq, olduqca, müstəsna dərəcədə; ~ بدقة متناهية son dərəcə dəqiqliklə

– اِنْتَهَاءٌ q. مُنْتَهَى qurtaran, bitən, tamamlanan, başa çatan (*möhlət, zaman haqqında*); ~ لا sonsuz, hədsiz, intəhasız, nəhayətsiz

– اِنْتَهَاءٌ 1) son, axır; 2) son hədd, hüdud, son nöqtə; ~ الدقة son dərəcə dəqiqliklə; ~ القوة ~ çox böyük qüvvə ilə, var gücü ilə; ~ ان هذا لـ الجراً ~ tam dəqiqliklə; ~ الوضوح bu, cəsarətliliyin ən yüksək dərəcəsidir; ~ ان بلغ منتهاه ~ ən yüksək zirvəyə çatmaq, zirvələri fəth etmək, nəyinsə son həddinə çatmaq

– اِنْتَهَاءٌ q. مَنْتَهَى qurtarılmış, bitirilmiş, tamamlanmış, başa çatdırılmış, sona çatdırılmış; ~ عنه ~ qadağan edilmiş

– اِنْتَهَاءٌ q. نَاهِيَةٌ qadağan edən; ... اناهيك من... a) ki-fayətdir, bəsdir, yetər artıq...; b) ...haqda heç demirəm; c) misal üçün, götür(ün)..., misal üçün; ç) necə də gözəl, necə də yaxşı, əla; ~ ان هذا الرجل ناهيك من رجل! bu necə də gözəl insandır!; ~ ان هذه المرأة ناهيك من امرأة! bu necə də gözəl qadıdır!

– اِنْتَهَاءٌ c. نَوَاهٍ əmr (*nəyisə qadağan edən*), hökm, qadağa, ehkam; ~ والنواهي əmrlər və qadağalar

– اِنْتَهَاءٌ şüşə; dağ bülluru

– اِنْتَهَاءٌ son, axır, nəhayət, son nöqtə, son pillə

– اِنْتَهَاءٌ² alebastr, gəc, kirəc, gips

– اِنْتَهَاءٌ 1) son, axır; ~ لكل شيء ~ hər şeyin bir sonu var; ~ خط الـ *və ya* ~ علامة الـ *idm.* *finiş*;

1. sürət yarışının son və həlledici hissəsi;

2. qaçış və at yarışlarında son nöqtə; ~ عطلا

gəlmək, yanına gəlmək, çatmaq, gəlib çatmaq; 3) düşmək (*kiməsə – pay haqqında*); II وَكَيْلٌ vəkil etmək, vəkalət vermək, səlahiyyət vermək; III نَائِبٌ 1) növbələnmək, növbə ilə bir-birini əvəz etmək (*kiminləsə*), növbə ilə etmək, bir-birinin ardınca etmək (*nə isə*); 2) növbə çəkmək, növbədə durmaq, növbətçilik etmək; IV أُنَابٌ 1) vəkil etmək, vəkalət vermək, öz əvəzinə göndərmək, yollamaq (*kimisə* عن); 2) əfv diləmək, yalvarmaq; III رِشْوَةٌ ~ peşman olmaq, təəssüf etmək, tövbə etmək; 3) qayıtmaq, geri dönmək; VI تَنَابٌ növbə ilə əvəz etmək, bir-birini əvəz etmək, növbələnmək; ~ عَلَى الْعَمَلِ ~ və ya عَلَى الْعَمَلِ ~ növbə ilə işləmək; يتناوبون onlar növbə ilə işləyirlər; ~ عَنْهُ الْأَمْرَاضُ onu bir-birinin ardınca müxtəlif xəstəliklər əldən salırdı; VIII إِنْتَابٌ 1) başına gəlmək, üz vermək; ~ الْيَأْسُ o, ümitsizliyə qapılıb; ~ عَنْهَا أَفْكَارٌ كَثِيرَةٌ onu müxtəlif fikirlər əhatə edirdi; 2) vaxtaşırı yenidən başlanmaq, baş qaldırmaq (*xəstəlik, ürəkkeçmə, tutma haqqında*); ~ عَنْهُ الْأَمْرُ الْمَعْدَةُ onun mədə ağrıları yenidən başlayıb; 3) vaxtaşırı olaraq gəlmək, baş çəkmək, görüşə gəlmək; X إِسْتِنَابٌ 1) (*kimisə*) nümayəndə, elçi qismində göndərmək; 2) (*kimisə*) müavin təyin etmək
– إِسْتِنَابِيَّةٌ ixtiyar, səlahiyyət, vəkalət, hüquq
– إِنْابِيَّةٌ vəkil etmək, vəkalət vermək, səlahiyyət vermək; nümayəndə göndərmə (*göndərilmə*)
– تَنَابٌ 1) növbələnmə, növbə ilə bir-birini əvəz etmək; 2) növbə, ardıcılıq; ~ və ya عَلَى نَوْبَةٍ ilə, bir-birinin ardınca; سَبَاقٌ ~ سِيَّاقٌ: bax: سِيَّاقٌ

– مُتَنَابٍ növbələnmə, bir-birinin ardınca gələni; dövrü, vaxtaşırı; dəyişən; ~ تَيَّارٌ *el. dəyişən cərəyan*

– مَنَابٌ 1) əvəz etmə, əvəz edilmə, təyin etmə dəyişdir(il)mə, əvəz; ~ نَابٌ kimisə əvəz etmək; 2) pay, hissə, cürə

– مُنَابٌ 1. növbətçilik edən; صَيْدِيَّةٌ ~ növbətçi aptek; ~ طَيْبٌ növbətçi həkim; 2. növbətçi

– مُنَابِيَّةٌ 1) növbələnmə, bir-birini əvəz etmə; ~ بِاللَّيْلِ və ya مُنَابِيَّةٌ növbə ilə, bir-birinin ardınca; 2) növbətçilik, növbə; 3) vaxtaşırılıq, dövrilik; 4) dövrü hərəkət, dairəvi hərəkət, dövr, dövr etmə; ~ زِرَاعِيَّةٌ ~ növbəli əkin

– مُنَوَّبٌ vəkil edən, vəkalət verən, səlahiyyət verən

– مُنَوَّبٌ qayıdan; geri dönmə; ~ إِلَى اللَّهِ ~ Allah qarşısında tövbə edən, peşman olan

– نَوَّابٌ 1. əvəz etmə, doldurma, adam təyin etmə (*boşalan yerə, vəziyyəyə*); 2. 1) canişin, sərdar; müavin, əvəz; köməkçi, yardımçı; ~ الرَّئِيسِ ~ sədr müavini; ~ الْمَلِكِ ~ vitsekrall; ~ الْقَنْصَلِ ~ vitse-konsul; ~ الْقَاضِيِ ~ hakimin müavini; ~ ضَابِطٌ ~ unter-ofiser (*çar ordusunda və xarici ordularda kiçik zabit*); ~ عَرِيفٌ ~ kiçik çavuş; ~ الْفَاعِلِ ~ *qram. məchul növdə olan xəbərin mübtədası*; 2) deputat; مَجْلِسُ النُّوَابِ deputatlar palatası; ~ عَامٌ ~ baş prokuror; ~ عَمُومِيٌّ ~ və ya الْحَاكِمِ ~ prokuror

– نَائِبٌ 2. *xalq dil. pay, hissə, porsiya (bir şeyin müəyyən miqdarı, hissəsi)*

– نَوَائِبٌ 1) bəxtin dönüklüyü, fəlakət, müsibət, bədbəxtlik, zaval, bəla; نَوَائِبُ الْإِيَّامِ və ya نَوَائِبُ الدَّهْرِ taleyin vurduğu zərbələr, fəlakət, bədbəxtlik, müsibət, bəla 2) vergi

– نَوْبٌ c. نُؤَابٌ hadisə, macərə, qəziyyə, əhvalat

– نَوْبٌ c. نُؤَابٌ 1) növbə, sıra; نَوْبٌ ~ növbə ilə, bir-birinin ardınca; زَرَاعِيَّةٌ ~ növbəli əkin; جَاءَتْ indi onun növbəsidir; 2) növbətçilik; növbə çəkən dəstə; سَاحِبٌ növbətçi; قَامَ بِسَهْ növbətçi olmaq; 3) tib. tutma, ürəkkeçmə, paroksizm (xəstəliyin vaxtaşırı təkrar olunması, birdən tutması); قَلْبِيَّةٌ ~ ürək tutması; جُنُونٌ ~ dəlilik tutması; 4) musiqi nömrəsi (konsertdə); 5) trubada (nəfəslə çalınan musiqi aləti) çalma; boru siqnalı, şeypur səsi; هَرْبٌ ~ تمام borusu, sabah borusu çalmaq (düşərgə və ya kazarmalarda axşam və ya səhər toplanışı siqnalı); 6) fürsət, girəvə, əlverişli şərait; 7) təbil çalmaq

– نَوْبٌ c. نُؤَابٌ bədbəxtlik, fəlakət, müsibət, bəla, zaval

– نُؤَابِيٌّ c. نُؤَابِيٌّ növbətçi; qarovul, (hərbi) növbətçi

– نُؤَابِيَّةٌ 1) növbətçilik, növbə; növbə çəkən dəstə; قَامَ بِسَهْ növbətçi olmaq; 2) mühafizə dəstəsi, keşikçi dəstəsi, qarovul, keşikçi, gözətçi, mühafizə xidməti

– نُؤَابِيٌّ 1. Nubiya 2. nubiyalı

– نِيَابَةٌ 1) əvəz etmə, əvəz edilmə (kimi عن); 2) nümayəndəlik, elçilik, müvəkkillik (kimin-nəyin عن); 3) deputat vəzifəsi, deputat mandatı العموميَّةُ prokurorluq; العسكْرِيَّةُ ~ hərbi prokurorluq; العليَا ~ ali məhkəmə prokurorluğu; ...عن adından, ...vəkaləti üzrə, ...tapşırığı üzrə (kiminsə); ...بالاصالَة عن نفسي وبالل عنه ارجو... bax: أصالَة ~ əvəz edərək; بالل رئيس sədr

vəzifəsini icra edən; ...نِيَابَةٌ عن...yerinə (kiminsə)

– نِيَابِيٌّ 1) siy. nümayəndələr -i [-i], nüfuzlu, mötəbər, səlahiyyətli; المجلس parliament (konstitusiyalı dövlətlərdə ali qanunverici nümayəndələr məclisi); 2) parlament söz. sif. إِنْتِخَابَاتٌ ~ parlament seçkiləri

I نَوْتُ (نوت) yellənmək, yırğalanmaq, səndələmək (zəiflikdən)

– نُؤَابٌ yazılar, qeydlər; المحاضرات ~ müəhazirə qeydləri

– نُؤَابَةٌ 1) nota (bir hökumətin başqa hökumətə diplomatik müraciəti), memorandum (hökumətin müəyyən məsələyə dair fikrini ifadə edən sənəd); 2) mus. not (musiqi tonlarını göstərən qrafik işarə); وَضِعٌ ~ أخيرة وضع a) musiqili pyesdə son notu yazmaq; b) məcaz. nəyəsə qəti qərar vermə 3) qeyd dəftərçəsi

– نُؤَابِيٌّ 1. dənizçi, dəniz səyahətçisi, matros 2. gəmi işçisi; 3. hərbi dəniz donanmasının əsgəri; نَوَاتِي السّفِينَة ekipaj (gəmi, təyyarə, tank komandası), gəmi qulluqçuları heyəti

I نِيَاحَةٌ, نُؤَاخٌ, نُؤُحٌ (u) نَاحٌ (نوح) ağlamaq, göz yaşı tökmək, göz yaşı axıtmaq, yas saxlamaq; oxşamaq, ağı demək (cənazənin üzərində - على); 2) quruldamaq (göyərçin haqqında); məcaz. şirin-şirin söhbət etmək; II نُؤُحٌ ağlamaq, göz yaşı tökmək, ... yasını tutmaq; III نُؤَاوَحٌ 1) üzbəüz yerləşmək, qarşı-qarşıya durmaq (kiminləsə, nə iləsə); 2) qarşı-qarşıya gəlmək, üzbəüz gəlmək; V نُؤُؤُحٌ yırğalanmaq, yellənmək, tərpənmək; VI نُؤَاوَحٌ 1) qarşı-qarşıya, üzbəüz durmaq, yerləşmək; 2) bir-birinə müqavimət göstərmək, bir-

- نُورَةٌ = نُورَاتٌ c. نُورَةٌ –
 – نُورَةٌ 1) əhəng; 2) bədəndəki tükələri yox
 etmək üçün maddə
 – نُورِيٌّ 1) qaraçı; 2) avara, sərsəri
 – نُورِيٌّ 2) işıq -i [-i]; astr. işıq ili;
 ~ جسم (جرم) astr. göy cismi
 – نُورٌ 1. 1) işıq saçan, nur saçan; parlaq,
 aydın, işıqlı; ~ عقل parlaq zəka; 2) şəffaf;
 3) oxumuş, elmlı, bilikli, ziyalı; 2. c. اتٌ –
 göy cismi; التهان tasn. günəş və ay; العظم
 günəş
 نُورَجٌ c. نُورَجٌ nəvrac (taxıl döymək üçün
 əkinçilik aləti)
 – نُورَسٌ, نُورَسٌ dəniz qağayısı
 نُورَسْتِيَا tib. nevrasteniya (əsəb sisteminin
 zəifləməsi nəticəsində əmələ gələn, tez yo-
 rulma, əsəbilik, baş ağrısı və s. şəkildə
 təzahür edən əsəb xəstəliyi)
 نُورُوزٌ Novruz (şəmsi-qəməri təqviminə ilə
 yeni il bayramı); عيد الـ Yeni il (Novruz)
 bayramı
 I نُورَسٌ (u) نُورَسٌ asılmaq, sallan-
 maq; çalxalanmaq, yırgalanmaq, yellənmək,
 tərپənmək; V نُورَسٌ = I
 – نُورَسٌ yaxud نُورَسٌ (müəyyənlik vəziyyətində
 yalnız الناس, bax: həməç. əlifba sırası ilə
 insanlar, adamlar; الـ söhbət, danışmaq;
 ابن الـ özüni adam kimi apar!; الـ!
 yaxşı ailədə böyümüş, tərbiyə almış
 – نُورَسِيَّتٌ c. نُورَسِيَّتٌ bax: əlif.
 – نُورَسِيَّتٌ bax: əlif.
 – نُورَسٌ bax: əlif.
 – نُورَسٌ üzə düşən zülf, tel
 – نُورَسٌ çalxalanan, yırgalanan, yellənən,
 sallanan, tərپənən

نُورَسٌ deşilmə (yaranın)

- نُورَسٌ c. نُورَسٌ fistul (dərini irinli yara),
 yaranın deşilməsi (müq. et. نُورَسٌ)
 I نُورَسٌ (u) نُورَسٌ almaq, götürmək,
 tutmaq; 2) bürümək (hisslər haqqında), na-
 rahat etmək, həyəcanlandırmaq, incitmək;
 III نُورَسٌ toqquşmaq, vuruşmaq, döyüşmək,
 tutaşmaq; VI نُورَسٌ düşmənlə toqquşmaq,
 döyüşə başlamaq; VIII نُورَسٌ 1) almaq, gö-
 türmək; 2) çıxarmaq; من الهلاك kimisə
 ölümdən xilas etmək
 – نُورَسٌ c. نُورَسٌ – toqquşma, vuruşma, dö-
 yüşmə, tutaşma
 – نُورَسِيَّتٌ tünd-bənövşəyi
 – نُورَسٌ, نُورَسٌ – qarın yatalağı
 نُورَسِدٌ = نُورَسِدٌ
 I نُورَسٌ (u) نُورَسٌ çəkinmək, qaçın-
 maq, kənar gəzmək, uzaqlaşmaq, yayın-
 maq, boyun qaçırmaq (nədən en); 2) zəif-
 lənmək, azalmaq (məs., lampanın işığı haq-
 qında); VIII نُورَسٌ zəifləmək, azalmaq (məs.,
 lampanın işığı haqqında)
 – نُورَسٌ yayınma, boyun qaçırma,
 uzaqlaşma, çəkinmə, qaçınma; منه ~ لا labüd,
 qaçılmaz; ... لم يجد سا من... yaxa qurtara
 (xilas ola) bilmədi
 – نُورَسٌ c. نُورَسٌ – gecə lampası
 – نُورَسٌ zool. yabanı eşşək
 نُورَسٌ (u) نُورَسٌ asmaq, sallatmaq;
 2) etibar etmək, tapşırmaq, həvalə etmək
 (nəyi -); ~ نيط məch. nə iləsə əlaqəli ol-
 maq, bağlı olmaq; عليه نيط məch. ona etibar
 edildi, tapşırıldı; II نُورَسٌ 1) asmaq, sallatmaq;
 2) asılı etmək (nədən), tabe etmək (nəyə),
 əlaqələndirmək (nə ilə -); 3) tapşırmaq,
 həvalə etmək (nə -); II نُورَسٌ = II

- *نَوْطُ* toplu zool. tkaçik (*quş*)
- *مَنَاطُ* 1) bərkidilmə yeri, asılma yeri; 2) predmet, mövzu, obyekt (*məs.*, *ümid*, *sevgi və s. -nin*); *مَنَاطُ الْفَرَعِ* ~ ümid yeri; *مَنَاطُ الْفَرَعِ* qorxu mənbəyi; *هُوَ بَعِيدٌ مَنَاطِ الثَّرِيَا* *bəd. if.* o məndən çox uzaqdır; *عُنْدَ* ~ *الْأَمَالِ* ona böyük ümidlər bəslənirdi
- *مَنُوطٌ* asılı olan (*nədən*), tabe olan (*nəyə*), bağlı, əlaqəli, əlaqədar olan (*nə ilə* →)
- *نُوطٌ* *c.* *أَنُوطٌ* 1) qarmaq, asma bəzək; 2) medalyon; 3) fərqlənmə nişanı (*həmç.* *الامتياز* ~ *الجدارة yaxud*); medal, nişan, orden; *الواجب العسكري* ~ *MƏR* medalı (*hərbi nailiyyətlərə görə*); 4) brelok
- *نُوطَاتٌ* *c.* qeydlər, yazılar
- *نِيَاطٌ* *anat.* aorta (*ürəyin sol mədəciyindən çıxan baş arteriya*); *بِ* *القلب* *bəd.* bütün varlığı ilə
- 1) müxtəlifləşdirmək, cürbəcür etmək, dəyişdirmək; şəklini dəyişdirmək; 2) çeşidləmək, növləşdirmək; təsnif etmək; V *تَنُوعٌ* 1) cürbəcür, müxtəlif olmaq; başqa-başqa, fərqli olmaq; 2) müxtəlif növlərdən (*sortlardan, çeşidlərdən*) olmaq; 3) şəklini dəyişmək
- *نُوعٌ* növ müxtəlifliyi, müxtəliflik, cürbəcürlük
- *نُوعِيَّةٌ* *c.* *أَتُ* – *şahm.* variant
- *مُنُوعٌ* müxtəlif, cürbəcür, fərqli, başqa-başqa
- *مُنُوعٌ* cürbəcür, müxtəlif, ayrı-ayrı, başqa-başqa
- *مُنُوعَاتٌ* *c.* cürbəcür şeylər, müxtəlif xəbərələr (*qazetdə bölmə*)

- 1) *أَنُوعٌ* *c.* *نُوعٌ* növ, növ müxtəlifliyi; növ, cür, qisim, qəbil, çeşid, sort; kateqoriya; 2) keyfiyyət; *هَلْ عَلَى اخْتِلَافِ أَنْوَاعِهِمْ* insanlar, bəşəriyyət, bəşər övladı; *مَا* ~ bir dərəcəyə qədər, qismən; *...مِنْ* ~ *...kimi*, *...oxşar*, *...bənzər* nə isə; *بِ* *خُصُوسِيَّةٍ* xüsusilə, xüsusən, o cümlədən, əsasən
- 1) *نُوعِيٌّ* növ -i [-1]; 2) yüksək keyfiyyətli, əla; *بِ* yüksək keyfiyyətlə, əla (*su-rətdə*); ~ *ثِقَلٌ* *fiz.* xüsusi çəki
- 1) *نُوعِيَّةٌ* keyfiyyət; 2) növ müxtəlifliyi; cürbəcürlük, müxtəliflik; 3) üsul, qayda, tərz
- *نُوعِيَّاتٌ* *c.* müxtəlif növlər
- *نُوعِيٌّ* *c.* *أَتُ* – yarım növ
- 1) *نُوفٌ* (*u*) *نَافٌ* (نوف) uca, yüksək, hündür olmaq; 2) ötmək, ötüb-keçmək, keçmək, aşmaq (*nəyi* *على*); II *نَيْفٌ* ötmək, ötüb-keçmək, keçmək, geridə buraxmaq (*nəyi* *على*); IV *أَنَافٌ* 1) yüksəldilmək, qaldırılmaq, artırılmaq, yüksəlmək, ucalmaq (*nə üzərində* *على*); 2) ötmək, keçmək, ötüb-keçmək, aşmaq (*على* *nəyi*)
- *نِيَافَةٌ* *إِنَافَةٌ*
- *مُنِيْفٌ* uca, hündür, yüksək
- *نَافٌ* *c.* *أَتُ* – boyunduruq
- *نِيَافٌ* uca, hündür; boylu-buxunlu, qədd-qamətli
- *نِيَافَةٌ* ...ələhzəzləri (*ali din xadimlərinə müraciətdə*)
- *نَيْفٌ* artıq, qalıq; *و* ~ *عَشْرَةٌ* ondan artıq; *مَا* ...*بِ* *عَلَى* ...*çox*, ...*artıq*
- *نُوفٌ* *bot.* = *نِيلُوفٌ*
- *نُوفَرَةٌ* *c.* *أَتُ* – fəvvarə, fontan

نُوفَمْبَرُ noyabr

(نوق) V¹ نَزَاكَتْلِيلِكْ, incəlik, zəriflik göstərmək (*nədə* فِي); qəşəng, zərif olmaq; V² نَتْنِيقْ = نَتْنُوقْ; X اِسْتِنُوقْ dişi dəvəyə (*maya-ya*) bənzəmək; اِسْتِنُوقُ الْجَمَلُ *bəd. if.* əvvəlki gücünü, qüdrətini itirmək; *bəd. if.* əvvəlki şöhrətini və var-dövlətini itirmişdi; قَدْ يَسْتَأْسَدُ وَيَتَتَمَّرُ جِبَانٌ يُوَاجِهَةُ النَّاسَ الْمَسَالِمِينَ وَلَكِنَّهُ يَسْتَنْجِعُ بِعَظْمِ بَازِيٍّ وَيَسْتِنُوقُ أَمَامَ الْإِقْرَبِيَاءِ qarşısında özünü pələng və şir kimi aparır, lakin güclü adamlar qarşısında quzu və ya dişi dəvəyə çönür

– نَقَاةٌ c. نَاقَةٌ. نَائِقٌ dişi dəvə, maya; ~ الْبَحْرُ جَمَلٌ: bax: لَيْسَ لَهُمْ فِي الْأَمْرِ جَمَلٌ وَلَا zool. dyuqon, lamantin, morj

– نَيْقٌ 1) zərif, incə, gözəl, qəşəng; 2) ehtiyatlı, ciddi, tələbkar

I نَوَّلَ (u) نَوَّلَ vermək, bağışlamaq (*kimə* عَلَى *nə* بـ *yaxud təs. h.*); II نَوَّلَ vermək, ötürmək; III نَوَّلَ 1) təqdim etmək, təhvil vermək, təslim etmək, vermək; 2) *din.* birinin üzərində pəriçastiye ayini icra etmək; 3) *idm.* ötürmək, ötürmə etmək; IV نَوَّلَ vermək, təqdim etmək; VI نَوَّلَ 1) əhatə etmək, ibarət olmaq, toxunmaq, aid olmaq; ~ بِالنَّقْدِ ~ tənqidə məruz qoymaq, tənqid etmək; 2) almaq, götürmək, qəbul etmək; 3) başa düşmək, dərk etmək, qavramaq, mənimsəmək, qəbul etmək; 4) yemək, qidalanmaq; ~ طَعَامَهُ ~ yemək, qida qəbul etmək, qidalanmaq; ~ الْغَدَاءُ ~ nahar etmək; 5) qəbul etmək, içmək, atmaq (*dərman*); 6) içmək (*çay, kofə*); 7) *din.* pəriçastiye ayini (*xristian dini ayinlərindən biri*) icra etmək

– هَذَا فِي ~ يَدِنَا ~ bu, bizim əlimizin altındadır; ~ سَهْلٌ asan

əldə edilə bilən; الظنون والشبهات ~ فوق şəkk-şübhəsiz

– مَنَاولٌ transmissiya (*hərəkəti mühərrikdən maşınlara nəql edən val, sürət ötürücüsü*)

– مَنَاولَةٌ 1) vermə, təqdim etmə, təhvil vermə, təslim etmə; 2) *idm.* ötürmə; 3) *din.* pəriçastiye (*xristian dini ayinlərindən biri*)

– مَنَاولٌ c. مَنَاولٌ 1) üsul, qayda, tərz, növ; عَلَى نَؤْءَسَ oxşar, bənzər, ...kimi; عَلَى بİR beləliklə, bu minvalla; ~ وَاحِدٌ bir üsulla, bir qayda ilə; ~ نَسَجَ عَلَى سَهْ *bəd.* kimisə yamsılamaq, təqlid etmək, özünü kimisə oxşatmaq; ~ وَاحِدٌ onlar tamamilə oxşardılar, eynidirlər; 2) toxuculuq dəzgahı; ~ سَنَ بُو سَنَ bu cür etməməlisən!

– مَنَاولٌ c. مَنَاولٌ toxuculuq dəzgahı

– نَوَّالٌ 1) hədiyyə, bəxşiş; sədəqə, ianə; 2) alma (*alınma*), qəbul etmə (*edilmə*), əldə etmə (*edilmə*); nail olma, müvəffəq olma; nailiyyət, müvəffəqiyyət; ... نَوَّالِكْ أَنْ ...sənin bərcundur, sən ...etməlisən

– مَا سَكَ (وَلَا سَكَ) أَنْ تَفْعَلَ; مَنَاولٌ = أَنْوَالٌ c. نَوَّلَ ... مَا سَكَ سَنَ elə etməməlisən ki, ...

نَوَّلُونَ *fraxt (gəmi ilə daşınan yükün yol xərçi)*

I نَوَّمَ 1) yatmaq; uzanıb yatmaq; yuxuya getmək; rahat yatmaq (*ölmək*); نَمَتَ سَنَ يُوخُيَا qalmısan; 2) sakitləşmək, yatmaq (*dəniz, külək haqqında*); sönmək (*alov haqqında*); zəif olmaq (*məs., ticarət haqqında*); 3) keyləşmək, keyimək, mat qalmaq, donub qalmaq, quruyub qalmaq; 4) görməmək (*nəyi*), fikir verməmək, laqeyd, etinasız yanaşmaq (*nəyə*); 5) tabe olmaq, itaət etmək, boyun əymək (*kimə* إِلَى);

6) etibar etmək, güvənmək, arxayın olmaq (*kimə*); (الى الكليل النصر) ~ arxayın olmaq; ~ على اذنيه ~ dərin yuxuya getmək; ~ ملء جفنيه *bax*: (أذن: II نَوْمَ 1) yatırtmaq, yuxuladmaq; ~ بالكلوروفرم xloroformla yatırtmaq; 2) hipnoz etmək, hipnoz vasitəsilə yatırtmaq; IV أَنَامَ 1) yatırtmaq; 2) yuxuladmaq; V نَعَمَ gecə pollyusiyası olmaq; VI تَنَامَ 1) özünü yuxululuğa vurmaq; 2) arxayın olmaq, güvənmək, bel bağlamaq (*nəyə*); X¹ اِسْتَنَامَ 1) arxayın olmaq, güvənmək, etibar etmək, bel bağlamaq (*kimə*); (الى الصدفة) ~ təsadüfə güvənmək; 2) qapılmaq, aludə olmaq, özünü həsr etmək, təslim olmaq, tabe olmaq (*nəyə*) (الى الحديث) ~ söhbətə dalmaq, söhbətə başı qarışmaq; (الى اللعب) ~ oyuna qapılmaq; 3) barışmaq, razılaşımaq (*nə ilə*); tabe olmaq, itaət etmək, təslim olmaq, boyun əymək (*nəyə* -); 4) yatmaq, yuxuya qalmaq, hiss etməmək, duymamaq; X² اِسْتَنَامَ gecə pollyusiyası olmaq

– بِقِظَةٍ 1) yatırtma; 2) yuxuladma; ~ sayıqlığın itməsi, zəifləməsi

– مَغْنِطِيَّيًّا 1) yatırtma; 2) yuxuladma; ~ مغنطيسيّ hipnoz

– اِتِّ c. مَنَامٌ 1) yuxu; 2) yuxu görmə, rəya; 3) yataq otağı; ümumi yataqxana (*məktəblərdə*)

– مَنَامَةٌ 1) gecə köynəyi; pijama (*yüngül parçadan tikilmiş yataq və ev paltarı*); 2) yataq torbası

– مُنَوِّمٌ yatırdan, yatırdıcı, yuxu gətirən, yuxugətirici, yuxuladıcı; ~ دواء yuxugətirici vasitə; الحبوب الّسّمة yuxu gətirən həblər

– مُنَوِّمَاتٌ yuxugətirici vasitələr

– مَنَوِّمَةٌ yuxu dərmanı

– مَنَامٌ c. مُنِيمٌ *tex.* dayaq, altlıq; halqa, bənd
– نَائِمٌ c. نِيَامٌ 1) yatmış, yuxulu, yatan; 2) keyləşmiş, keyimiş, quruyub qalmış, donub qalmış

– نَوْمٌ 1. yuxucul, yatağan; 2. yuxucul adam, yatağan adam

– نَوْمٌ 1) həddindən artıq yuxuculluq; 2) yuxu xəstəliyi; letargiya (*şüür və hərəkət qabiliyyətini itirməkdən və uzun zaman dərin yuxuda olmaqdan ibarət patoloji hal*)

– نَوْمٌ yuxucul adam, yatağan adam

– نَوْمٌ yuxu, rəya; (أهل الكهف) ~ *bəd. if.* dərin, uzunmüddətli yuxu (*bax*: كَهْفٌ); قِلَّةُ الّـ yuxusuzluq; (كَهْفٌ) gecə köynəyi; غرفة yataq otağı; (كَهْفٌ) yüngül yuxu xəstəliyi; yarıyuxulu vəziyyət, yuxululuq; (كَهْفٌ) *bot.* lələ

– نَوْمَةٌ c. اِتِّ 1) uzun sürməyən, qısa yuxu;

2) yuxunun xüsusiyyəti, mahiyyəti; (أهل الكهف) *bəd. if.* bərk yatmaq, dərin yuxuya getmək (*bax*: كَهْفٌ)

– نَوْمَةٌ yatağan adam, yuxucul adam

– نَوْمِيّ yuxu -i [-1], yuxulu; tib. اليقظة الّسّمة somnambulizm, lunatizm (*qeyri-şüurlu olaraq yuxuda gəzmə*)

– مَنَامَةٌ = نِيَامٌ

– نَوْنٌ II *gram.* tənvin qoymaq

– نَوْنٌ *gram.* tənvin

– نَوْنٌ 1) böyük balıq; 2) kit, balina; 3) *c.* نُونٌ, نُونَاتٌ - ن (nun) hərfi; نَوْنُو *Bibl.* İona (*Yunus*)

– نَوْنَةٌ batıq (*çənədə*)

– نَوْنِيّ “nun” hərfinə oxşar, “nun” kimi

– نَوْنُو miyoldamaq

– نَوْنُو körpə, bala, çağa, körpə uşaq

– نُوَيْدَمِي miyoldama
 (نوه) II نُوَيْدَمِي 1) göstərmək, işarə etmək (*nəyi* →); xatırlatmaq, qeyd etmək, demək (*nəyi* →); 2) işarə etmək, kinayə etmək, söz atmaq (*nəyə* →); 3) tərifləmək, mədh etmək, öymək (*kimi* →)
 – نُوَيْدَمِي 1) yada salma, xatırlatma; işarə, kinayə, eyham; 2) tərifləmə, mədh etmə, öymə; mədh
 – نُوَيْدَمِي işarə edilən, göstərilən, qeyd edilən (*kim tərəfindən* →); عنه ~ kinayələrə səbəb olan
 I نُوَيْدَمِي 1) ...niyyətində olmaq, ...fikrində olmaq; qərara gəlmək, qərar vermək (*nəyəsdə*); 2) uzaqlaşmaq, getmək; çəkilmək; uzaq olmaq (*nədən* عن); II نُوَيْدَمِي 1) zəmin yaratmaq; 2) miyoldamaq; III نُوَيْدَمِي kin, ədavət bəsləmək, düşmənçilik göstərmək; VIII نُوَيْدَمِي ...niyyətində olmaq, ...fikrində olmaq; qərar qəbul etmək
 – نُوَيْدَمِي niyyət, qəsd, məram, məqsəd, qətiyyət, cəsarət
 – نُوَيْدَمِي 1) toxum, tum, çəyirdək (*meyvədə*); özək, nüvə; ذَرِيَّة ~ *fiz.* atom nüvəsi; الذرّة ~ atom nüvəsinin parçalanması; 2) *tex.* mil, ox
 – نُوَيْدَمِي 1) toxum, tum, çəyirdək (*meyvədə*)
 – نُوَيْدَمِي nüvə -i [-1]; النُوَيْدَمِي fizikası; التفاعلات nüvə reaktoru; الاندماج nüvə reaksiyaları; غشاء النُوَيْدَمِي nüvə tədqiqatları; غشاء النُوَيْدَمِي nüvə qabığı; الطاقة النُوَيْدَمِي nüvə plazması; النُوَيْدَمِي nüvə enerjisi; القوى النُوَيْدَمِي nüvədaxili qüvvələr; السلاح النُوَيْدَمِي nüvə silahı; الرؤوس النُوَيْدَمِي nüvə başlıqları

– نُوَيْدَمِي 1) uzaqlaşma, uzaqlıq, uzaq yer, uzaqlar; 2) məqsəd (*səyahət*)
 – نُوَيْدَمِي 1) *c.* نُوَيْدَمِي – nüvəcik
 – نُوَيْدَمِي نُوَيْدَمِي, نُوَيْدَمِي niyyət, məqsəd, məram; ~ عن حسن xoş niyyət, xoş məqsəd, xeyirxahlıq, dostluq, xoşməramlılıq; ~ عن حسن pis niyyət, pis fikir, bədxahlıq, qərəzlilik; ~ على ...niyyətində olmaq, ...fikrində olmaq; نُوَيْدَمِي ...niyyətində olmaq; نُوَيْدَمِي ...fikrində olmaq; نُوَيْدَمِي نُوَيْدَمِي nə isə etmək fikrində, niyyətində olmaq; نُوَيْدَمِي sadəlik; ~ على نُوَيْدَمِي a) sadə, sadələvəh, ürəyiaçıq, sadədil; نُوَيْدَمِي رجل على sadələvəh insan; b) təcrübəsiz, naşı, xam
 I نُوَيْدَمِي 1) نُوَيْدَمِي (i) نُوَيْدَمِي (i) niyyət, niyyət (i) niyyət, niyyət (*bax: həməç.* نُوَيْدَمِي); II نُوَيْدَمِي 1) niyyət saxlamaq, tam bişirmək; 2) axıra çatdırmamaq (*işi*)
 – نُوَيْدَمِي 1) niyyət, niyyət, niyyət; 2) kal, yetişməmiş, dəyməmiş; 3) natamam, yarımçıq
 (نُوَيْدَمِي) II نُوَيْدَمِي niyyət, niyyət (*niyyət*)
 – نُوَيْدَمِي نُوَيْدَمِي, نُوَيْدَمِي *heyvanlarda*); نُوَيْدَمِي ~ *zool.* alabəzək kəpənək; نُوَيْدَمِي عن انيابها niyyətini ağartmaq; نُوَيْدَمِي o, çox pis, qəlbiqara, mərdiməzar adamdır; نُوَيْدَمِي قارِع بالظفر و~ var qüvvəsi ilə vuruşmaq
 نُوَيْدَمِي *astr.* Neptun
 نُوَيْدَمِي = نُوَيْدَمِي
 نُوَيْدَمِي *kim.* azot
 نُوَيْدَمِي *c.* نُوَيْدَمِي – neytron
 نُوَيْدَمِي *azot söz. sif., azotlu; ~* نُوَيْدَمِي nitrat turşusu
 (نُوَيْدَمِي) II نُوَيْدَمِي əbədi rahatlıq bəxş etmək (*Allah haqqında*); V نُوَيْدَمِي ölmək, vəfat etmək
 – نُوَيْدَمِي ölmüş, vəfat etmiş, ölü, mərhum
 – نُوَيْدَمِي ölüm, vəfat; *din.* 1. ölüm; 2. uspe- niye (*xristian bayramı – Məryəmin öldüyü gün*) (*bax: həməç.* نُوَيْدَمِي)

تخلص zülm, əsarət, boyunduruq; c. نير imperializm və istismarın zülmündən qurtulmaq

– damaq, diş eti نير

نوروز = نيروز

c. نيزاك 1) nizə, mizraq; 2) astr. bolid, meteor, düşən ulduz

– meteor نيزكي söz. sif.

نيسان अपरेल; ~ كذبة अपरेल zarafati

نشان = نياشين c. نيشان

zool. oxlu kirpi نيص

نوط bax: نيط

نوف bax: نيف

– qızarmış ət, qızartma, qovurma نيفة

نوق bax: نيق

(تيق) V نيق (bax: hamç. نيق) ehtiyatlı, ciddi, tələbkar olmaq (nədə) (في) nəfisliyə, gözəliyə, zərifliyə can atmaq (məs., paltarda – في)

I ناك (i) نيك cinsi əlaqədə olmaq

– fahişə, əxlaqsız qadın c. منيوكة

نيكل nikel

– nikellənmiş, nikelli نيكل

نيكوتين nikotin (tənbəki zəhəri) نيكوتين

I نيل 1) almaq, əldə etmək; nail olmaq, müvəffəq olmaq, məqsədə çatmaq; udmaq, qazanmaq, qalib gəlmək (oyunda); arzuolunan şeyə nail olmaq, istənilən şeyi əldə etmək; حظوة ~ xoş münasibətini qazanmaq (kimsə) (لديه) müqafat almaq; حرته ~ öz hüquqlarını əldə etmək; ~ müstəqillik əldə etmək; ~ doktorluq dərəcəsi almaq; ~ kiminsə rəğbətini qazanmaq; ~ kiminsə məhəbbətini, rəğbətini qazanmaq; ~ mü-

vəffəqiyyət qazanmaq, uğur əldə etmək (nədə); 2) üz vermək, başına gəlmək (məs., bəla haqqında); o, səfalət və aclıqla üzleşdi; o dəyişib; 3) aid olmaq, dəxli olmaq (kiməsə – tədbir haqqında); 4) kiçiltmək, azaltmaq, əksiltmək (nəyi); 5) incitmək, xətrinə dəymək, təhqir etmək, alçaltmaq, söymək, abırını tökmək, yamanlamaq, pisləmək, ləkələmək, bədnam etmək (kimi); pislik, yamanlıq etmək (kimə təs. h. yaxud) ~ من عرضه kimisə ləkələmək, kiməsə qara yaxmaq, kimisə bədnam etmək; ~ kiməsə yamanlıq, pislik etmək; 6) qəsd etmək (nəyə) ~ من نفسي ~ onun başı ağarmışdı; ~ هذا الحديث bu hekayə məndə təəssürat oyatdı; II نيل 1) indiqo boyası (tünd-sürməyi boyaq) ilə rəngləmək; 2) Nil suyu ilə (torpağı) sulamaq, suvarmaq; IV نال 1) vermək, öz ixtiyarına buraxmaq, imkan vermək, həvalə etmək; 2) udmağa imkan vermək, qalib gəlməyə imkan vermək; V نيل indiqo boyası (tünd-sürməyi boyaq) ilə rənglənmək

– Nil suyu ilə (torpağı) sulamaq, suvarmaq نيل

– alma (alınma), qəbul etmə (edilmə), əldə etmə, nail olma; nailiyyət, müvəffəqiyyət; عسير yaxud صعب əldə edilən; سهل asan əldə edilən; قريب əlçatan, mümkün; بعيد imkansız, əlçatmaz, mümkünsüz, mümkün olmayan, əldə edilə bilməyən

– نيل nilomer

– 1. alan, qəbul edən, nail olan, əldə edən; 2. 1) alan (şəxs); 2) hədiyyə, bəxşiş;

3) xeyir, fayda, mənəfəət; لم یظفر به o heç bir mənəfəət əldə etmədi

– نَيْلٌ 1) alma (*alınma*), qəbul etmə (*edilmə*), əldə etmə, nail olma; nailiyyət, müvəffəqiyyət; 2) üstünlük, fayda, xeyir, mənəfəət; 3) qələbə, qalibiyyət, müvəffəqiyyət, nailiyyət

– نیلٌ indiqo (*tünd-sürməyi boyaq*)

– نیلٌ : نهر الـ *yaxud* الـ *Nil ç.*; بنو الـ *mi-sirlilər*; عرّوسٌ *bax:* الـ

– زهرة الـ *indiyo (tünd-sürməyi boyaq)*; الـ *ultramarin (göy boya)*, lil

– نیلی¹ *göy (rəng)*

– نیلی² 1) Nil söz. *sifət*; ~ سمك Nil balığı; 2) Nil çayının daşması ilə əlaqədar olan; ذرة الـ *bot. durra (qamış növü)*

نَيْلٌ 1) döyməni (*tatuirovkanı*) yaşıl rəngə boyamaq üçün maddə; 2) indiqo (*tünd-sürməyi boyaq*)

نَيْلُوفَرٌ *bot. ağ suzanbağı, nilufər*

نَيْلُونٌ *nylon*; جوراب الـ *nylon corablar*

نيم *bax:* نوم

نَيْمِرْسْتٌ *xalq dil. ilıq (bişmiş) (yumurta haqqında)*

نَيْئَةٌ *ana*

نوي *bax:* نيّة

نَيْوَبِيْمٌ *kim. niobium (kimyəvi element)*

نَيْتْرُونٌ *fiz. neytron*

نَيْوْنٌ *neon (nəcib qazlar qrupundan kimyəvi element)*; أضواء الـ *neon işıqlanma, neon işığı*; أنابيب الـ *neon boruları (reklam üçün)*

– نَيْوْنِيٌّ *neon söz. sif.*; الأضواء الـ *neon işıqlanma, neon işığı*

ه

ه (هاء) hə (ərəb əlifbasının 26-cı hərfi; rə-qəm mənası 5)

ه qısal. söz. هجرية (سنة) hicri (ili)

ه: ه... onun (k.); اخذناه onun kitabı; biz onu götürdük

ها onun (q.); onların (cansız əşyalar haqqında); كتابها onun kitabı; اخذناها biz onu götürdük; biz onları götürdük (məs., kitabları)

ها budur, bax budur; ها هو bu da mən; وها انا قائم bu mənəm; ها انا ذا bu da sənə başqa bir misal; هنا bu burada; اذا شئت دليلا فهناکه əgər sübut istəyirsənsə, bu da sübut

– هذا (ها + ذا) bu (k.)

– هذِهِ bu (q.)

– هؤُلَاءِ bunlar

– هَكَذَا belə, beləliklə

هَابِيلُ *Bibl., xüs. ad. k. Habil (Avel)*

هَاتَيْنِ q. هَاتُوا!; هَاتِي q. هَات!; gətirin!

1) Hator (qədim misirlilərdə ilahə); هَاتُورُ

2) hator (qibti təqviminin 3-cü ayı)

هَاعَرُ *Bibl. xüs. ad. q. Həcər (Aqar)*

هَارْمُونِي harmoniya, ahəng, uyğunluq

هَارُونُ *xüs. ad. k. Harun (Aaron); ~ ابو bül-bül*

هَالٌ *bot. hil; حَبٌّ bax: حَبُّ الـ*

هَالُوكٌ *bot. orobanş (parazit bitki)*

هَالِيَوْمٌ *kim. helium*

هَامُوشٌ *topl. miğmığa(lar), hünü(lər)*

– هَامُوشَةٌ c. اتٌ – miğmığa, hünü

هَانِمٌ *c. هَوَانِمٌ xanım; qadın; qız (kart kağızında)*

هَآؤِسَا *haus dili*

هَوْنٌ *bax: هَوَاوِينُ c. هَاوُونُ*

هَاهَا qəhqəhə ilə gülmək, bərkdən gülmək

– هَاهَاهَا qəhqəhə, bərk gülüş

وهب *bax: هَبْ*

I 1) هَيَّبٌ, هُبُوبٌ (ə/u) ¹هَبَّ (هَبْ) coşmaq, guruldamaq, əsmək (*külək haqqında*); 2) alışmaq, od tutmaq; başlamaq, baş vermək, qopmaq (*yanğın, müharibə və s. haqqında*); هَبَّتْ

yanğın başladı; هَبَّتْ العاصفة tufan qopdu; 3) oyanmaq, ayılmaq; هَبَّ مِنْ نَوْمِهِ yuxudan ayılmaq; هَبَّ ²(ə/u) ¹هَبَّ qalxmaq, çıxmaq (*kiməsə qarşı*), hücum çəkmək, atılmaq (*kiminsə üstünə*); هَبَّ فِيهِ الْكَلْبُ onun üstünə it hücum etdi; واقفا هَبَّ atılmaq, sıçramaq, tullanmaq; cəld durmaq, birdən qalxmaq; müxalifətçilər

onun əleyhinə çıxış etdilər; 2) başlamaq, girişmək, qoşulmaq (*əli*); هَبَّ يَكْتُبُ o yazmağa başladı; 3) cəld hərəkət etmək, tələsmək (*hara*); هَبَّ وَدَبَّ hər kəs, kim olursa olsun; istənilən kəs; yoldan ötən (*adam*), qarşıya çıxan (*adam*); هل هذا

؟ هَبَّ مِنْ هَبِّ وَدَبِّ? hər yoldan ötən bunu edə bilərmisi?; هَبَّ لِلْحَرْبِ silaha əl atmaq, müharibəyə başlamaq; هَبَّ فِي الْحَرْبِ məğlubliyyəyə uğramaq, məğlub olmaq; II هَبَّبٌ

1) cırmaq, yırtmaq, parçalamaq, tikə-tikə etmək; 2) tələsik (*ayaqüstü*) etmək; 3) his çəkmək (*sürtmək*); qaraltmaq; qara yaxmaq; IV هَبَّبَ oyatmaq, ayılmaq; V هَبَّبَ 1) tikə-tikə olmaq; köhnəlmək, yırtılmaq (*paltar haqqında*); 2) hisə batmış (*bulanmış*)

– هَبَّبَ كُؤْلُكُدُؤْيَؤَن تَؤَرَؤْفٌ; كُؤْلُؤْيَؤَن ӨSDIYI YER; هَبَّبَتْ جَاءَتْ العاصفة? tufan hansı tərəfdən gəldi?

– هَبَّبَتْ هِسَؤ_BATMIŞ (*bulanmış*); ~ نَهَارٌ qara (uğursuz, bədbəxt) gün

– هَبَّبَتْ هِسَؤ_BATMIŞ (*bulanmış*); ~ نَهَارٌ qara (uğursuz, bədbəxt) gün

– هَبَّبَتْ هِسَؤ_BATMIŞ (*bulanmış*); ~ نَهَارٌ qara (uğursuz, bədbəxt) gün

– هَبَّبَتْ هِسَؤ_BATMIŞ (*bulanmış*); ~ نَهَارٌ qara (uğursuz, bədbəxt) gün

– هَبَّبَتْ هِسَؤ_BATMIŞ (*bulanmış*); ~ نَهَارٌ qara (uğursuz, bədbəxt) gün

– هَبَّبَتْ هِسَؤ_BATMIŞ (*bulanmış*); ~ نَهَارٌ qara (uğursuz, bədbəxt) gün

– هَبَّبَتْ هِسَؤ_BATMIŞ (*bulanmış*); ~ نَهَارٌ qara (uğursuz, bədbəxt) gün

– هَبَّبَتْ هِسَؤ_BATMIŞ (*bulanmış*); ~ نَهَارٌ qara (uğursuz, bədbəxt) gün

– هَبَّبَتْ هِسَؤ_BATMIŞ (*bulanmış*); ~ نَهَارٌ qara (uğursuz, bədbəxt) gün

– هَبَّبَتْ هِسَؤ_BATMIŞ (*bulanmış*); ~ نَهَارٌ qara (uğursuz, bədbəxt) gün

- هَبَّابٌ narın (*ən xırda*) toz
 – هَبَابٌ his, qurum; المصباح ~ lampanın hisi; الرجل ~ kişi cinsiyyət orqanı; المرأة ~ qadın cinsiyyət orqanı
 – هَبَّةٌ c. اتٌ – küləyin ani şiddəti; əsmə
 – هَبَّةٌ *bax*: وهب
 – هُبُوبٌ qum və toz gətirən güclü külək; qum fırtınası
 – هُبُوبٌ küləyin vıyıldaması, külək vıyılısı
 I هَبَّتْ (i) هَبَّتْ 1) güclü zərbə endirmək, bərk vurmaq (*nə ilə ə*); 2) yıxmaq, atmaq, yerə tullamaq; 3) *məch.* a) ağılsız, düşüncəsiz olmaq; b) ürəksiz, cəsarətsiz, qorxaq olmaq
 – هَبِيَّتٌ 1) ağılsız, düşüncəsiz; 2) ürəksiz, cəsarətsiz, qorxaq
 I هَبَّجَ (ə) هَبَّجَ vurmaq, döymək, zərbə endirmək (*nə ilə ə*); بالعصا ~ kimisə çubuqla vurmaq (*döymək, kötəkləmək*)
 – مَهَبَّجٌ c. مَهَبَّجٌ toxmaq, həvəngdəstə
 I هَبَّدَ (i) هَبَّدَ 1) vurmaq (*nə ilə ə*); 2) aşağı atmaq, tullamaq; VII إِهْبَدَ 1) zərbə almaq; 2) atılmaq, yıxılmaq
 – هَبْدَةٌ 1) boğuş səs (*enməyə, düşməyə görə*); 2) ağır enmə, düşmə
 I هَبَّرَ (u) هَبَّرَ kösmək, iri tikələrə doğramaq (*ət haqında*); هَبَّرَ² (u) هَبَّرَ hücum etmək, atılmaq (*kiminsə üstünə*)
 – هَبَّارِيَّةٌ kəpək (*başda*)
 – هَبَّارِيَّةٌ : هَبَّارِيَّةٌ : رِيحٌ tozlu külək
 – هَبَّرٌ yumşaq ət, yağsız (*yavan*) ət
 – هَبَّرَةٌ c. هَبَّرَاتٌ ət tikəsi
 – هَبَّرَةٌ² hücum
 – هَبَّارِيَّةٌ = هَبَّرِيَّةٌ
 – هَبَّرِيَّةٌ *zool.* kaftar, goreşən; ~ ابو qurbağa (*erkək*); ~ امٌ qurbağa (*dişi*)

- I هَبَّشَ (i) هَبَّشَ 1) tez toplamaq; 2) tutmaq, yapışmaq, qapmaq; bərk sıxmaq (*əldə, cəy-naqda*); II هَبَّشَ قَايْغِي ilə (*dıqqətlə*) toplamaq; III الَارَزُّ ~ düyünü pardaxlamaq
 – مَهَبَّشٌ الَارَزُّ pardaxlanmış düyü
 – هَابُوشٌ *topl.* mığmığa(lar)
 – هَابُوشَةٌ c. اتٌ – mığmığa
 هَبَّصَةٌ çoxlu pul
 I هَبُّوْطٌ (u, i) هَبُّوْطٌ 1) getmək, enmək, düşmək; çökmək, qonmaq (*quş haqında*); aşağı enmək, yerə enmək, yerə oturmaq (*təy-yarə haqında*); السَّلْمُ ~ pilləkənlə düşmək; بالمظلة ~ paraşütlə enmək; 2) aşağı düşmək (*qiymət haqında*); aşağı düşmək (*səviyyə haqında*); 3) zəifləmək, sakitləşmək, yatmaq, dayanmaq (*külək haqında*); 4) endirmək, sallamaq, düşürmək (*nəyi ə*); 5) çökmək, uçmaq, dağılmaq (*məs. tavan və divar haqında*); 6) gəlmək, çatmaq (*miniklə*); 7) getmək, yola düşmək, yollanmaq (*hara*); إلى ~ ona vəhy gəldi; o ilhamlandı (*ruhlandı*); إلى قاع الهوان ~ o, xəstəlikdən arıqladı, çəkisini itirdi; إلى قاع الهوان ~ mənəvi cəhətdən alçalmaq (*düşkünləşmək*), quyunun dibinə düşmək; هَبَّطٌ² (u) هَبَّطٌ 1) endirmək, aşağı salmaq; 2) taqətdən salmaq, üzmək, arıqlatmaq, zəiflətmək (*xəstəlik haqında*); IV أَهْبَطَ 1) düşməyə (*enməyə*) məcbur etmək; endirmək, düşürmək; 2) aşağı salmaq (*qiymət haqında*); X اسْتَهْبَطَ çağırmaq (*ilham*)
 – أَهْبَابٌ c. paraşütçülər
 – أَهْبَابٌ aşağı düşmə, enmə, azalma
 – أَهْبَابٌ enmə, eniş, yerə enmə (*oturma*)

– مَهَابٌ 1) (*nəyinsə*) yaranma, əmələ gəlmə yeri; 2) mənəbə, qaynaq; 3) *məcaz.* beşik, Vətən; 4) yerə enmə yeri, enmə meydançası; 5) baş çəkilən yer; ~ هو العالم bura dünyanın hər tərəfindən gələnlərin topladığı (*axışdığı*) səyahət yeridir; 6) *el.* katod (*mənfi elektrod*); ~ و مصعد anod və katod; ~ اشعة الـ katod şüaları; ~ منذ طلعة الصبح حتى الليل gecə yarısındanək

– مَهَابٌ *c.* مَهَابَةٌ paraşüt

– مَهَابٌ taqətdən düşmüş, yorğun; arıq; cılız

– مَهَابٌ 1. 1) düşən, enən; بالمظلة ~ paraşütcü; 2) taqətdən düşmüş, yorğun, arıq; cılızlaşmış 2. *c.* مَهَابٌ *geol.* stalaktit (*mağaraların tavanında sızan damcılardan əmələ gələn ahəngli ərp*)

– مَهَابَةٌ = مَهَابٌ *c.* مَهَابَةٌ

– مَهَابٌ 1) aşağı düşmə, enmə; zəifləmə, kiçilmə, azalma; 2) taqətdən düşmə, üzgünlük, yorğunluq

– مَهَابَةٌ 1) düşmə; eniş; enmə; 2) alçaq yer, dərə, çuxur

– مَهَابٌ eniş, yamac, dağın döşü

– مَهَابٌ 1) yerə enmə, yerə oturma (*təyyarə haqqında*); ~ اضطراري ~ məcburi enmə; ~ برفق ~ rahat enmə (*kosmik gəmi haqqında*); 2) aşağı düşmə (*qiymət haqqında*); azalma, kiçilmə; ~ الدولار ~ dollar kursunun düşməsi; 3) gəlmə, gəliş (*miniklə*); 4) gəlmə, baş çəkmə, yanına getmə, səfər; 5) *tib.* a) kollaps; b) prolaps; c) sallanma (*məs., uşaqlıq haqqında*)

– مَهَابٌ = مَهَابٌ

I مَهَابٌ (*u*) مَهَابٌ (*kiminsə*) ağılı başından almaq, (*nədənsə*) ağılı itirmək; مَهَابٌ (*u*)

مَهَابٌ axmaq, ağılsız olmaq; مَهَابٌ (*ə*) itirmək (*oğlunu – ana haqqında*); ! هبلته امه o necə də ağılıdır!; II مَهَابٌ 1) qazanmaq, əldə etmək; 2) (*kiminsə*) ağılı başından almaq, (*nədənsə*) ağılı itirmək; 3) pörtlətmək, buğla bişirmək; V مَهَابٌ 1) qazanmaq, əldə etmək; 2) vanna qəbul etmək; *həmç.* بالخار ~ özü-nü buğa vermək; pörtülmək, buğa verilmək; VII مَهَابٌ ağılsız olmaq, sarsaqılmaq, səfeh-ləmək; VIII مَهَابٌ 1) qazanmaq, əldə etmək (*kimin üçün*); 2) qayğısına qalmaq, qeydinə qalmaq (*kimin*); 3) (*düşməni*) aldatmaq, hiylə ilə üstün gəlmək; ~ الفرصة ~ firsətdən istifadə etmək; ! هبلت هبلتك! *bax:* مَهَابٌ

– مَهَابٌ 1. مَهَابٌ *c.* مَهَابٌ q. أهبل axmaq, səfeh; 2. ağıldan kəm, ağılı zəif adam

– مَهَابٌ yüngül, çevik

– مَهَابٌ *c.* مَهَابٌ *anat.* uşaqlıq yolu

– مَهَابٌ uşaqlıq yolu *sif.*

– مَهَابٌ *c.* مَهَابٌ səfeh, axmaq, ağılsız

– مَهَابٌ *bax:* əlifba sırası ilə

– مَهَابٌ ağılsızlıq, düşüncəsizlik; səfehlik, sarsaqılıq

– مَهَابٌ ağılsızlıq, səfehlik, sarsaqılıq

– مَهَابٌ iş, məşğuliyət; ! هبلت هبلتك! öz işinlə məşğul ol!

– مَهَابٌ Hubal (*qədim ərəblərdə tanrı adı*)

– مَهَابٌ hündürboy adam, yekəpər adam

– مَهَابٌ 1) su buxarı; 2) hamam

– مَهَابٌ çoxlu, külli miqdarda

– مَهَابٌ = مَهَابٌ

– مَهَابٌ ağılsız, düşüncəsiz

– مَهَابٌ 1) pərıldamaq, sayrımaq, titrəmək, tərənəmək; 2) hürmək

– مَهَابٌ ilğim; xəyal

– مَهَابٌ cəld, tez, sürətli

– هَبَّهَبَةً 1) parıldama, sayrışma, titrəmə;
2) hürmə

– هَهَابٌ = هَهَبِيٌّ²

I هَبُو (u) هَبَا (هَبُو) 1) havada uçuşmaq (*toz haqqında*); 2) qaçmaq, qaçıb getmək, fərar etmək

– هَبَاءٌ c. أَهْبَاءٌ narın (*ən xırda*) toz (*havada uçuşan*); kül (*meyit yandırıldıqdan sonra qalan kül*); هَبَاءٌ ضَمَّعَ الْوَقْتِ boşuna vaxt itirmək; (ضَاعَ) هَبَاءٌ مَنثورًا məhv olmaq, yox olmaq, havayı getmək, hədər getmək; هَبَاءٌ مَعِ الرِّيحِ məhv olmaq, yox olmaq, havaya uçmaq (*getmək*), hədər getmək; هَذَا هَبَاءٌ مَنثورًا bu havayı verilmiş vəddir; هَبَاءٌ نَهَيْسَهُ هَوَايَا sovuurmaq

– هَبَاءَةٌ c. هَبَاءَةٌ – oz, toz dənəsi, ən xırda hissəcik (*zərrəcik*)

– هَبُوَةٌ c. هَبُوَاتٌ, هَبَاٌ havada uçuşan toz

I هَتَّ (ə, u) هَتَّ 1) hədələmək, qorxutmaq, təhdid etmək, vahiməyə salmaq (*kimi təs. h. yaxud علی*); 2) danlamaq, söymək, məzəmmət etmək (*nəyə görə*); 3) nüfuzdan salmaq, etibardan salmaq

I هَتَّرَ (i) هَتَّرَ 1) ağıl çaşdırmaq, yaddaşı itirmək (*qocalıq haqqında*); 2) tikə-tikə etmək, parçalamaq; 3) qara yaxmaq, ləkələmək, pisləmək; III هَتَّرَ bir-birini danlamaq, söymək; mübahisə etmək, sözləşmək; IV هَتَّرَ 1) həmç. məch. xərifləmək, aqlını itirmək; 2) sayıqlamaq, mənasız danışmaq; VI هَتَّرَ 1) bir-biri ilə dalaşmaq, çekişmək; mübahisə zamanı bir-birini ittiham etmək; 2) bir-birinə zidd olmaq (*ifadələr haqqında*); X هَتَّتَرَ 1) ağılsız (*düşüncəsiz*) hərəkət etmək; 2) diqqətsiz rəftar etmək (*nə ilə*); tapdalamaq, ayaqlamaq, kobudcasına pozmaq (*nəyi*);

بِالْقَانُونِ ~ qanunu pozmaq; 3) azğın, əxlaqsız, pozğun olmaq; ədəbsizliyə yol vermək (*nədə*), sui-istifadə etmək (*nədən*); بِالْقُوَّةِ ~ öz gücündən sui-istifadə etmək; 4) qiymətləndirməmək (*nəyi*), dəyər verməmək (*nəyə*), qədrini bilməmək (*nəyin*), etinasızlıq, laqeydlik göstərmək (*nəyə*); hesablaşmamaq (*nə ilə*); 5) xuliqanlıq etmək, dələduzluq etmək; 6) məch. kor-koranə dəlicəsinə qapılmaq (*nəyə*), maraqlanmaq (*nə ilə*)

– اِسْتَهْتَرْتُ 1) ağılsızlıq, düşüncəsizlik; 2) əxlaqsızlıq, azğınlıq, ədəbsizlik, həyasızlıq; 3) etinasızlıq, laqeydlik, hörmətsizlik

– مُسْتَهْتَرٌ 1) sayıqlayan; 2) dəlicəsinə, kor-koranə maraqlanan (*nə ilə*)

– مُسْتَهْتَرٌ 1) ağılsız, düşüncəsiz; 2) heç nə ilə hesablaşmayan; 3) xuliqanlıq edən, dələduzluq edən

– اِتَّ هَتَّتَرَ c. مُهَاتَّرَةٌ – öyüşmə, deyişmə, sözləşmə, çekişmə, mübahisə; cansıxıcı, zəhlətökən mübahisə

– مُهَتَّرٌ xərif, sarsaq, ağıl başından çıxmış

– هَتَّرٌ qoca insanlara xas olan ağıl zəifliyi

– هَتَّرٌ c. اِهْتَرٌ 1) boşboğazlıq, boş söhbət;

2) uydurma, yalan, cəfəngiyat; هَاتَرٌ ~ tam cəfəngiyat

I هَتَّفَ (i) هَتَّفَ 1) qışqırmaq, bağırmaq; uca-dan demək, səsləmək; بِالْعَيْبِ فِي حَقِّهِ ~ kimisə alçaldıcı sözlərlə təhqir etmək; 2) çağırmaq (*kimi*); 3) ucadan salamlamaq (*kimi*), ura qışqırmaq (*kimə*); بِحَيَاتِهِ ~ kiməsə “yaşasın!” (“*var olsun!*”) demək (*hündürdən*); بِسُقُوطِهِ ~ kiməsə “rədd olsun!” (“*məhv olsun!*”) deyər qışqırmaq; 4) (*qulağına*) pıçıldamaq (*gizli səs haqqında*); 5) qurul-damaq (*məs., göyərçin haqqında*)

– هَوَاتِفٌ c. هَاتِفٌ 1. qışqıran, ucadan deyən, səs-ləyən; 2. gizli səs (*vicdanın, hissələrin*); الخلق القومي xalqın səsi; هَوَاتِفُ التَّائِبِ daxili narazılıq (*məzəmmət*) hissi; هَوَاتِفُ الخوف qorxu hissi; ... ~ gizli səs ona dedi ki, ...; 2) telefon; 3) *folk*. səhradakı görünməz xeyirxah ruh (*səyyahlara qurtuluş yolunu göstərən*)

– هَاتِفِي telefon söz. sif. ~ خطٌ telefon xətti; ~ مركزٌ telefon stansiyası; اتصلٌ telefonla əlaqə saxlamaq (*kimlə*)

– هَاتِفٌ c. اتٌ 1) çağırış, səs, qışqırmaq; ~ الحرب hərbi çağırış; 2) səsləmə, ucadan salamlama; ~ الاستحسان razılıq səsləri (*təqdir etmə*); ~ الفرح sevinc səsləri; sürəkli alqışlar, gurultulu alqışlar

– هَاتِفٌ 1. (*sim kimi*) cingildəyən; 2. telefonçu

– هَاتِفَةٌ səs, səda; qışqırmaq, çığırmaq

I هَتَاك (i) هَتَاك 1) cırmaq, yırtmaq, parçalamaq, dağıtmaq; ~ ستره kimisə ifşa etmək, aşkara çıxartmaq; 2) pisləmək, qara yaxmaq, hörmətdən salmaq, adını batırmaq, rüsvay etmək; 3) ləkələmək, zorlamaq; عرض الفتاة ~ qızın namusunu ləkələmək; II هَتَاك 1) rüsvay etmək, ləkələmək, hörmətdən salmaq, adını batırmaq, söymək; ~ الاستار ~ ifşa etmək, aşkara çıxartmaq; 2) tikə-tikə etmək, parçalamaq; 3) məhv etmək, yox etmək, xaraba qoymaq, dağıtmaq; V هَتَاك 1) cırılmaq, yırtılmaq, parçalanmaq; 2) özünü rüsvay etmək, özünü biabır etmək; abır-həyasını itirmək; 3) ədəbsiz, əxlaqsız, pozğun olmaq; 4) parça-parça edilmək, sınımaq, qırılmaq; VII اِهْتَاك 1) təslim olmaq, uymaq, qapılmaq (*nəyə*), batmaq (*nədə*);

2) parça-parça edilmək, sınmaq, qırılmaq; 3) rüsvay edilmək; namusu ləkələnmək (*qadın haqqında*)

– تَهَاتِكٌ 1) rüsvayçılıq, biabırçılıq, həyasızlıq, ədəbsizlik; 2) əxlaqsızlıq, pozğunluq; 3) kəsilmə, yarıq; kəsik yarası

– مَهَاتِكٌ 1) abırsız, həyasız, utanmaz; 2) ədəbsiz, əxlaqsız, pozğun

– هَتَاك 1) kəsilmə, qırılma, cırılma, parçalanma; 2) rüsvayçılıq, biabırçılıq; ~ النساء ~ qadınlara qarşı zorakılıq

– هَتَاكٌ namusu ləkələnmə; rüsvayçılıq, biabırçılıq

– هَتَاكٌ namussuzluq, rüsvayçılıq

I هَتَمٌ (i) هَتَمٌ (ə) هَتَمٌ dişsiz olmaq; هَتَمٌ qabaq dişləri sındırmaq; IV أَهْتَمٌ = I هَتَمٌ

– هَتَمٌ qabaq dişləri olmayan; dişsiz; هَتَمٌ هذا كالفَتِّ لِلَّهِ bax: فَتٌّ

– هَتَمَةٌ qəlpə, qırıntı, qırıq, parça; (*sındırılmış*) parça

– هَتَمٌ dişlərin olmaması

I هَتَنٌ (i) هَتَنٌ, هَتَانَةٌ fasiləsiz yaxud sel kimi axmaq, tökülmək, yağmaq (*göz yaşları, yağış haqqında*); هَتَنٌ سَمَاءٌ fasiləsiz (*aramsız*) yağış yağırdı

– هَتُونٌ fasiləsiz (*aramsız*) yağan, axan, tökülmək (*göz yaşları, yağış haqqında*); leysan, sel kimi (*yağış haqqında*)

I هَجَّ (ə/u) هَجَّ 1) dağıtmaq, sökmək (*tikilini*); 2) qaçmaq, gizlənmək (*kimdən*); (*öz ölkəsini*) tərək etmək, mühacirət etmək; هَجَّ (i/u) هَجَّ alışmaq, alışıb-yanmaq, parlaq alov saçmaq (*od haqqında*); II هَجَّ 1) Vətəni tərək etməyə məcbur etmək, qovmaq, sürgün etmək; 2) alışdırmaq, alovlandırmaq, yandırmaq (*odu*)

I هَجْرًا (ə) هَجْرًا keçmək (aclıq hissi haqqında); IV هَجْرًا dayandırmaq, yatırtmaq (aclıq hissini); V هَجْرًا (bax: هَجْرًا və هَجْرًا) tələffüz etmək, heca ilə (hərflər-hərflər) oxumaq

I هَجْرًا (u) هَجْرًا 1) ayıq qalmaq, yatmamaq (gecə); 2) yatmaq (gündüz); V هَجْرًا ayıq qalmaq, yatmamaq (namaz qılıb, dua edərək)

– هَجْرًا yuxusuz qalma (ibadət edərək)

I هَجْرًا (u) هَجْرًا 1) dayandırmaq, atmaq (dərsləri); أعماله ~ öz işlərini atmaq, dayandırmaq; 2) atmaq, tərək etmək (arvadını); الأسرَة ~ yaxud الزوجیة ~ öz ailəsini atmaq, tərək etmək; 3) ayrılmaq, tərək etmək; ünsiyyəti (əlaqəni) kəsmək; الوطن ~ mühacirət etmək; 4) məch. atılmaq, nəzarətsiz buraxılmaq; istifadədən çıxmaq, işlənməmək; köhnəlmək; II هَجْرًا yeni ərazilərə köçürmək; köçməyə məcbur etmək; mühacirət etməyə məcbur etmək, çıxartmaq (doğma yerlərdən), vətəninə tərək etdirmək, vətəninə qovmaq; III هَجْرًا 1) köçmək; mühacirət etmək; 2) isti ölkələrə uçmaq (quşlar haqqında); IV هَجْرًا 1) tərək etmək, atıb getmək; 2) mənasız danışmaq, boşboğzlıq etmək; VI هَجْرًا 1) bir-birini tərək etmək, ayrılmaq; 2) bir-birindən qaçmaq, çəkinmək

– هَجْرًا köçürmə, köçürülmə (insanları – məs., su basmış yerlərdən); ekspatriasiya (kənnüllü və ya məcburi olaraq Vətəninə tərək etmə); المال من البلاد ~ pulun ölkədən qaçaq yolu ilə çıxardılması

– هَجْرًا c. ədəbsiz, nalayiq sözlər; söyüş
– هَجْرًا 1. köçən; mühacirət edən; الطيور
هَجْرًا köçəri quşlar; 2. köçkün; mühacir; هَجْرًا

tar. mühacir (Məhəmməd (ə.s.) peyğəmbərlə birlikdə Məkkədən Mədinəyə gedən)

– هَجْرًا köçürmə, köçürülmə; mühacirət

– هَجْرًا c. 1) köçürülmə, mühacirət yeri; 2) qürbət; yad ölkə; 3) koloniya (başqa bir ölkədə mühacirlərin yaşadığı yer)

– هَجْرًا 1. köçməyə məcbur olan; 2. qaçqın, köçkün; mühacir

– هَجْرًا 1) qürbətdə yaşayan; 2) qürbətlə bağlı olan, mühacir söz. sif.; الاديب الـ yazıçı-mühacir; الـ mühacirət ədəbiyyatı

– هَجْرًا 1) atılmış, tərək edilmiş; 2) nəzarətsiz buraxılmış; istifadədən çıxmış, köhnəlmiş; arxaik (söz haqqında)

– هَجْرًا bax: əlifba sırası ilə

– هَجْرًا c. 1) günorta; 2) günorta bürküsü, istisi; 3) meridian; مغنطيسیة ~ maqnit meridianı; 4) söyüş, nalayiq sözlər

– هَجْرًا 1. 1) günorta söz. sif.; 2) meridi-onal; 3) əla, çox gözəl; 2. şəhər sakini

– هَجْرًا 1) atılma, tərək edilmə, buraxılma; 2) günorta bürküsü

– هَجْرًا ədəbsiz, nalayiq sözlər; söyüş

– هَجْرًا = هَجْرًا

– هَجْرًا tərək edilmə, ayrılma, atılma, buraxılma; ayrılıq, hicran

– هَجْرًا c. هَجْرًا yeni yaşayış yerləri, kəndlər (çox vaxt vəhhabilərdə)

– هَجْرًا köçmə, köçürülmə; mühacirət; الـ yaxud الـ النبویة hicrət (Məhəmməd (ə.s.) peyğəmbərin 622-ci ildə Məkkədən Mədinəyə köçməsi; müsəlman təqviminin başlanğıcı); دار الـ Mədinə ş.; الطيور ~ quşların köçü; الـ طيور köçəri quşlar

– هَجْرًا hicrətə aid olan; السنة الـ hicri ili;

– هَجْرًا Yeni il (hicri təqviminə görə)

- هَجِيرٌ, هَجِيرَةٌ 1) isti, bürkü; 2) günorta
- I هَجَسَ (i, u) هَجَسَ 1) gəlmək, (*kiminsə*) ağ-lına gəlmək (*fikir haqqında*); 2) təlqin etmə, pıçıldamaq (*nəyi* ذ – *gizli səs haqqında*); 3) daxili səs nəfəsə bərcəmətə الظنون ona müxtəlif cür fərziyyələr deyirdi; 3) təhlükə hiss etmək (*nədən* ذ); II هَجَسَ cəfəngiyat, mənasız söz söyləmək, boş-boş danışmaq
- هَاجِسٌ c. هَوَاجِسُ 1) fərziyyə, güman, fikir; qorxulu, həyəcan doğuran fikir; 2) gizli səs; c. narahatlıq, həyəcan; pis şeyi qabaqcadan duyma, hiss etmə
- هَجَّاسٌ 1) fırıldaqçı, yalançı; 2) lovğa, özünü öyən
- هَجْسٌ 1) fikir, ideya; 2) səs, səs-küy, xışıltı; 3) cəfəngiyat, mənasız söz, boş söz
- (هَجَصَ) II هَجَّصَ mənasız, boş-boş danışmaq, boşboğazlıq etmək
- هَجَّيْصٌ cəfəngiyat, boş söz, ağılsızlıq, axmaqlıq; !~ بلاش *dan*. ağıllı ol!
- هَجَّاصٌ lovğa, özünü öyən
- هَجَّصٌ cəfəngiyat, mənasız söz, boş söz
- I هَجَّعَ (ə) هَجَّعَ 1) yatmaq; 2) sakitləşmək, dayanmaq, kəsilmək, zəifləmək (*boran, fırtına, tufan, ağrı və s. haqqında*); IV هَجَّعَ əhəngə sakitləşdirmək, söndürmək, yatırtmaq (*acılığ*)
- هَجَّعٌ c. مَهَجَّعٌ yataq otağı
- هَاجِعٌ 1) yatan, mürgüləyən; 2) rahat, hə-rəkətsiz, durğun, fəaliyyətsiz, passiv
- هَجَّعَةٌ qısa yuxu
- هَجَّوعٌ 1) yuxu, mürgü; 2) zəifləmə (*məs., xəstəlik haqqında*), sakitlik, rahatlıq
- هَجَّيْعٌ mühafizə dəstəsi, keşikçi dəstəsi, qarovul (*gecə vaxtı*)

- I هَجَّلَ (u) هَجَّلَ incə baxışlarla (*gizlicə*) baxmaq, güdmək, göz-qaş eləmək (*beyinə*)
- I هَجَمَ (u) هَجَمَ 1) hücum etmək (*kimə*), üstünə düşmək (*kimin* على); hücum etmək, hücumə keçmək (*kimə* على); mühasirəyə almaq, dövrəyə almaq (*nəyi* على); 2) zorla girmək, gözlənilmədən gəlmək (*kimin yanına*), qəfildən hücum etmək (*kimə* على); هَجَمَ ~ qış çox tez gəldi; 3) susmaq; II هَجَمَ 1) hücum etməyə məcbur etmək; 2) (*nə-yəsə*) təhrik etmək, vadar etmək, sövq etmək; III هَاجَمَ hücum etmək, həmlə etmək; IV هَجَمَ hücum etməyə məcbur etmək; V هَجَمَ 1) hücum etmək (*kimə*), üstünə düşmək (*kimin* على); 2) gözlənilmədən gəlmək (*kiminsə yanına* على – *qonaq haqqında*); VI هَاجَمَ 1) bir-birinə hücum etmək, bir-birinin üstünə düşmək; 2) yaxınlaşmaq, çatmaq (*məs., dalğa haqqında*); 3) dağılmaq, pozulmaq, oyulmaq, uçmaq; VII هَجَمَ 1) dağılmaq, uçmaq (*bina haqqında*); 2) axmaq, tökülmək (*göz yaşı haqqında*); الرجل ~ vaxtından tez qocalmaq, yaşlanmaq
- هَجَمٌ hücum edən, hücumə keçən, hücumçu
- هَجَمَةٌ hücum, həmlə; جَوِيَّةٌ ~ hava hücumu
- هَجَامٌ 1. cürətli, cəsarətli, ürəkli, cəsur; 2. ilanlar ovsunçusu
- هَجَمَةٌ c. هَجَمَاتٌ gözlənilməz, qəfil hücum; həmlə, basqın, təzyiq; təkən, güc, zor; جَوِيَّةٌ ~ مَضَاةٌ ~ yaxud مَعَاكِسَةٌ ~ əks-hücum; جَوِيَّةٌ ~ hava hücumu; ... شَنَّ الهجمات على... üzərinə hücum etmək
- هَجُومٌ 1) şiddətli külək; 2) tərlədici, tərqovucu

– 1) *هُجْرٌ* hücum, həmlə; معاكس ~ *yaxud* مضافاً ~ əks-hücum; مفاجئ ~ gözlənilməz, qəfil hücum; 2) tutma (*xəstəlik haqqında*); *idm.* hücum

– تحالف *هُجْمِيٌّ* hücum xarakterli; hücumçu; ~ تحالف təcavüzkar ittifaq

– تَعَاوُزٌ *هُجْمِيَّةٌ* təcavüzkarlıq

I *هُجْنٌ* (*u*) هَجَانَةٌ , هَجْنَةٌ , هُجُونَةٌ 1) qüsurlu, nöqsanlı olmaq; 2) cins (*keyfiyyətli*) olmaq; II هَجْنٌ 1) məzəmmət etmək, töhmət etmək, pisləmək, pis hesab etmək; 2) *biol.* cütləşdirmək; اللغة ~ dili korlamaq (*lazımsız ifadələrlə*); X اِسْتَهْجَنَ 1) pis, alçaq hesab etmək; 2) qeyri-adi, qəribə, təəccüblü hesab etmək; 3) bəyənmemək, təqdir etməmək, məzəmmət etmək, töhmət etmək; eyibli, qəbahətli hesab etmək

– اِسْتَهْجَانٌ bəyənmemə, pisləmə, məzəmmət, töhmət, qınama; أثار الـ mənfı münasibətə səbəb olmaq

– تَهْجِينٌ cütləşdir(il)mə, hibridləşdir(il)mə

– مُسْتَهْجَنٌ 1) pis; 2) qəribə, qeyri-adi

– مَهْجَنٌ çarpazlaşdırılmış, hibridləşdirilmiş

– هَجَانٌ c. هَجَانَةٌ 1. dövənin üstündə gedən;

2. dövə qoşununun əsgəri; فرقة الهجانة *hərb.* dövə korpusu

– هَجْنٌ c. هَجْنَةٌ 1) qüsurlu, nöqsan, eyib;

2) yanlışlıq; səhv ifadə (*nitqdə*)

– هَجْنَةٌ qəribəlik, qeyri-adilik

– هَجْنٌ c. هَجْنَةٌ 1. cins olmayan, qarışıq qanlı; 2. 1) qarışıq, hibrid, mələz, metis; ~ حيوان hibrid heyvan; 2) itigedən dövə, birgüvənli (*birhürgüclü*) dövə, donqar dövə

– هَجْنٌ c. هَجْنَةٌ 1. itigedən dövə, birgüvənli (*birhürgüclü*) dövə, donqar dövə

– هَجْنٌ c. هَجْنَةٌ 1. itigedən dövə, birgüvənli (*birhürgüclü*) dövə, donqar dövə

I هَجَاءٌ , هَجْوٌ (*u*) هَجَا (هجو) 1) ələ salmaq, rişxənd etmək; söymək, abırını tökmək, pisləmək, ləkələmək; هـ بقصيدة ~ qəsidədə kimisə ələ salmaq; هـ بالنشر ~ kimisə çapda rüsvay etmək; 2) düzgün tələffüz etmək, heca ilə (*hərf-hərf*) oxumaq; II هَجَى 1) transkripsiya etmək (*sözü*); 2) heca ilə (*hərf-hərf*) oxumaq; III هَجَى bir-birini ələ salmaq, söymək; həcvdə ələ salmaq; V تَهَجَى düzgün tələffüz etmək, heca ilə (*hərf-hərf*) oxumaq; VI تَهَجَى bir-birini ələ salmaq

– أَهْجُوَةٌ c. أَهْجِيٌّ 1) satira; 2) epiqram; həcv

– أَهْجُوَةٌ = أَهْجِيٌّ c. أَهْجِيَّةٌ

– تَهَجَّجٌ düzgün tələffüz, heca ilə (*hərf-hərf*) oxumaq; أَلِفْبَا حُرُوفِ التَهْجَى; كِتَابُ التَهْجَى əlifba kitabı

– تَهْجِيَّةٌ 1) düzgün tələffüz; الحروف ~ hərf-lərin tələffüzü; 2) transkripsiya; قاموس الـ transkripsiyalı lüğət; الـ orfoqrafiya

– هَجَا q. هَجَا 1. rişxənd edən, istehza edən, ələ salan, lağa qoyan; 2. 1) istehzaçı, rişxəndçi; هـ بالنشر ~ həcv yazan; 2) satirik

– هَجَاءٌ 1) rişxənd, ələ salma, lağa qoyma, söyüş söymə; 2) satira, həcv; 3) düzgün tələffüz, oxunuş; الـ علم və ya الـ orfoqrafiya; الـ حروف əlifba, əlifba kitabı; الـ على (حسب) əlifba sifəti ilə

– هَجَائِيٌّ 1) satirik; الشعر الـ satirik şeir; 2) əlifba (*sif.*); الحروف الـ əlifba, əlifba kitabı; رتَب حسب الحروف الـ əlifba sırası ilə düzmək

– هَجْوٌ 1) rişxənd, ələ salma, lağa qoyma, söyüş, söymə; 2) istehza; 3) satira; həcv

– هَجْوِيٌّ , هَجْوِيٌّ 1) istehzal, acı, zəhərli; 2) satirik -i (-i)

rətmək, əsdirmək; V تَهَدَج titrəmək, əsmək, ürpənmək, ürpəşmək, döyünmək, çarpmaq; vibrasiya əmələ gətirmək

– تَهَدَجٌ titrəyən, əsən; vibrasiya edən

– هَدْرٌ هَدْرٌ qadımlar üçün təxti-rəvan (*dəvənin üstündə möhkəmləndirilən*)

I هَدْرٌ (i) هَدِيرٌ (i) هَدْرٌ 1) səs salmaq, uğuldamaq; coşmaq, şiddətlənmək (*məs., alov və ya dalğalar haqqında*); 2) guruldamaq (*göy gurultusu haqqında*); 3) böyürmək, nərildəmək (*dəvə haqqında*); 4) quruldamaq (*göyərçin haqqında*); 5) bərk qaynamaq, coşmaq, dalğalanmaq; هَدْرٌ² (i, u) هَدْرٌ 1) nahaq yerə tökmək (*qan*); 2) sərf etmək, israf etmək, xərcləmək; ~ الدراهم ~ pulu xərcləmək, havaya sovurmaq; 3) itirmək, korlamaq, zay etmək; ~ صحته ~ səhhətini korlamaq; ~ كرامته ~ kiminsə ləyaqətini alçaltmaq; ~ الاصابة ~ *idm.* vura bilməmək, topu qarıdan keçirə bilməmək; 4) (*nədənsə*) əl çəkmək; 5) məhv olmaq, hədə yerə məhv olmaq; IV أَهَدَرَ 1) (*nəyisə*) yaddan çıxartmaq; (*nəyinsə*) qayğısına qalmamaq; (*nəyəsə*) məhəl qoymamaq, laqeydlik göstərmək; 2) pozmaq, tapdalamaq; ~ الأذب ~ ədəb qaydalarını pozmaq; ~ القانون ~ qanunu pozmaq (*tapdalamaq*); 3) qanuni qüvvəsi olmayan hesab etmək

– مَهْدُورٌ 1) nahaq yerə tökülmüş (*qan haqqında*); ~ دم tökülmüş qan (*intiqaşsız, cəzasız*); ~ الدم ~ öldürülməsi (*qanının tökülməsi*) cəzasız qalan insan; qanundan kənar şəxs; 2) səmərəsiz, faydasız sərf edilən; ~ الشرف ~ şərəfini, namusunu itirmiş

– هَدْرٌ coşqun, dalğalı (*məs., dəniz haqqında*)

– هَدْرَةٌ c. هَدْرَةٌ – şələlə

– هَدْرٌ هَدْرٌ lazımsız, gərəksiz itki; ~ əbəs yerə, boş yerə, nahaq yerə; ~ ذهب دمه onun qanı əbəs yerə (*cəzasız*) töküldü; ~ ذهب ماله ~ onun pulları əbəs yerə getdi; ~ ذهب سعیه ~ onun söyləri boşa çıxdı

– هَدْرٌ çətin, ağır düşmə, enmə

– هَدِيرٌ 1) səs-küy, uğultu, gurultu, guruldama; 2) quruldama

– هَدْرَجٌ *kim.* hidridləşdirmək

– هَدْرَجٌ هَدْرَجٌ hidridləşmiş; الزيت النباتية السمة hidridləşmiş bitki yağları

– هَدْرَجَةٌ *kim.* hidridləşmə, hidrogenləşmə

– هَدْرَجٌ *kim.* hidrogen

I هَدْسٌ (i) هَدْسٌ daim təkrar etmək (*nə haqqında*)

I هَدْفٌ (u) هَدْفٌ 1) yaxınlaşmaq, yaxın gəlmək (*nəyə*); 2) (*hansısa*) məqsəd güdmək, can atmaq (*nəyə*), nişan almaq (*nəyi*); IV أَهْدَفَ = I; X اسْتَهْدَفَ 1) hədəfi olmaq (*kimin-nəyin*); 2) uğramaq, məruz qalmaq (*nəyə*); 3) can atmaq, cəhd etmək, çalışmaq, məqsəd güdmək (*nə təs. h. və ya*)

– هَدَافٌ 1) sərrast (*mahir*) atıcı; 2) *idm.* səmərəli oyunçu

– أَهْدَافٌ c. هَدَفٌ 1) məqsəd; hədəf (*atış üçün*); *hərb.* obyekt (*atış, bombardman üçün*); أهداف عسكرية hərbi obyektlər; ~ كان hədəf, obyekt olmaq (*nə üçün*); ~ جعله nəyisə hədəfə (*obyektə*) çevirmək (*nə üçün*); 2) *idm.* qol; ~ اصاع vura bilməmək, topu qarıdan keçirə bilməmək; 3) fi-niş

I هَدَلٌ (i) هَدَلٌ 1) sallamaq; هَدَلٌ² (i) هَدِيلٌ quruldamaq (*göyərçin haqqında*); هَدَلٌ (ə) هَدَلٌ sallanmaq, sallaşmaq; aşağı sallanmış

vəziyyətdə olmaq; II هَدَّلَ sallatmaq; V هَدَّلَ sallanmaq; yellənmək, tərپənmək, asılmaq
– اَهْدَلُ q. هَدْلَاءُ c. هَدْلَانُ sallanan, asılan
– مَتَهَدَّلٌ sallanan, asılan, asılı, sallaq
– مَتَهَدَّلٌ = مَهْدَلٌ
– هَدِيْلٌ¹ quruldama
– هَدِيْلٌ² 1) çökmüş, yatmış (*qum haqqında*);

2) tökülmüş

I هَمَمَ (i) هَمَمٌ dağıtmaq, sökmək, sındırmaq, uçurtmaq; 2) مَاح. gəmi tutması (*dəniz xəstəliyi*) və ya hava xəstəliyindən əziyyət çəkmək; II هَمَمَ dağıtmaq, sökmək; V هَمَمَ 1) dağılmaq, sökülmək, uçmaq; 2) taqətdən düşmək, zəifləmək; VII اِنْهَمَمَ dağılmış, sökülmüş vəziyyətdə olmaq; dağılmaq, uçmaq; X اِسْتَهَمَمَ dağılmaq, uçulmaq

– هَمَمٌ uçqun (*məs., divar*); القوي ~ zəiflik, taqətdən düşmə, zəifləmə

– هَمَمٌ söküntü, uçuntu, dağıntı
– مَتَهَمَمٌ 1) dağılan; dağılmış, zox köhnəlmiş; 2) zəif; gücsüz, taqətsiz, qocalıb əldən düşmüş

– مَهَمٌ 1) dağılmış; 2) səhhəti zəif, yorğun, əzgin, arıq, cansız, sısqə

– مَهَمٌ dağılmış, sökülmüş
– هَادِمٌ dağıdan, məhv edən; اللذات ~ ölüm
– هَادِمٌ 1) dağıdan; 2) dağıdıcı
– هَادِمٌ dəniz və ya hava xəstəliyi
– هَدَمٌ = تَهْدِيمٌ
– هَدَمٌ c. هَدَامٌ köhnə, çox köhnəlmiş paltar;

الهَدَامُ köhnə şeylər

– هَدَمَةٌ c. هَدْمٌ paltar, geyim; ~ دَوْلَابُ paltar şkafi

I هَدَنَ (i) هَدُونٌ sakit olmaq, sakitləşmək; III هَدَانٌ barışıq (*sülh*) bağlamaq; VI هَدَانٌ barışmaq; barışıq (*sülh*) bağlamaq

– مَهَادِنَةٌ barışıq, sülh, hərbi əməliyyatların dayandırılması; في النزاع ~ barışıq

– هِدَانَةٌ barışıq, sülh
– هَدْنٌ 1) barışıq, sülh; 2) sakitlik, əmin-amanlıq

– هَدُونٌ sakitlik
– هَذَهْدٌ layla çalmaq, yırğalayib yatırtmaq (*uşağı – qucaqda*)

– هَذَاهُدٌ c. هَذَاهُدٌ, هَذَاهُدٌ zool. şanapipik
– هَذَهْدَةٌ layla çalma, yırğalayib yatırtma

I هَدَى (i) هَدَى, هَدَى, هِدَايَةٌ 1) aparmaq; I هَدَى (i) هَدَى ~ gəlini bəyin yanına aparmaq; 2) düz yol ilə aparmaq; yol göstərmək (*nəyə*); yönəltmək, istiqamətləndirmək, doğru yola çəkmək; rəhbərlik etmək; هَدِيه ~

kimisə təqlid etmək, yamsılamaq; 3) gətirmək, gətirib çıxarmaq, səbəb olmaq (*nəyə*); هَدَانِي تَفْكِيرِي الی... (i); bu fikrə gətirdi ki, ...; 4) vermək, hədiyyə etmək, bağışlamaq (*kimə* -); II هَدَى bağışlamaq, hədiyyə etmək, hədiyyələr yağdırmaq; III هَادَى bir-birinə hədiyyə etmək, bağışlamaq; IV أهدَى 1) hədiyyə etmək, təqdim etmək, bağışlamaq, vermək; həsr etmək (*kitabı – kimə* -); 2) mükafatlandırmaq, təltif etmək; ~ وساماً له kimisə ordenlə təltif etmək; 3) istiqamət vermək, istiqamətləndirmək, yönəltmək; V تَهَدَى 1) doğru yol axartmaq; məsləhət istəmək; 2) əsaslanmaq (*nəyə* -); VI تَهَادَى 1) bir-birinə hədiyyə vermək; 2) yırğalanmaq, tərپənmək, yellənmək, dalğalanmaq (*məs., bayraq haqqında*); yırğalanmaq, səndələmək, valay vurmaq (*məs., yorğunluqdan*); 3) nail olmaq, müvəffəq olmaq (*nəyə*), əldə etmək (*nəyə*), çatmaq, yetişmək (*nəyə* الی اسماعنا انعام غناء تهادت الی

qulağımıza mahnı səsi gəldi; VIII اِهْتَدَى 1) doğru yola gəlmək; 2) tapmaq, axtarib tapmaq, kəşf etmək (*nəyi* الی طریق ~ doğru yol tapmaq; 3) gözlənilmədən qarşılaşmaq (*kimlə* علی); 4) əldə rəhbər tutmaq (*nəyi*), əsaslanmaq (*nəyə* →); istiqamətlənmək, yönəlmək (*nəyə əsasən* →); 5) islah olmaq, düzəlmək (*mənəvi cəhətdən*); X اِسْتَهْدَى 1) doğru yol axtarmaq; 2) doğru yola istiqamətləndirməyi xahiş etmək; 3) hədiyyə etməyi xahiş etmək (*nə isə*); hədiyyə istəmək (*nə isə*); 4) əldə rəhbər tutmaq (*nəyi*), əsaslanmaq (*nəyə* →)

– اِهْتَدَاءٌ 1) axtarib tapma, tapma; 2) rəhbərlik, rəhbərlik etmə (*nəyə* →); istiqamət, meyil

– اِهْتِدَاءٌ 1) təqdim etmə, bağışlama, vermə (*hədiyyə*); həsr edilmə (*məs., kitab haqqında*); 2) mükafatlandırma, mükafat vermə

– اِهْتِدَاءٌ q. مُهْتَدِيَةٌ doğru yol ilə gedən
– اِهْتِدَاءٌ hədiyyə kimi bağışlanmış, təqdim edilmiş, verilmiş

– اِهْتِدَاءٌ 1) bağışlanmış, təqdim edilmiş, verilmiş; له ~ hədiyyə alan şəxs; 2) düzgün idarə olunan, rəhbərlik edilən; له Mehdi

– اِهْتِدَاءٌ q. هَادِيَةٌ c. هَادِيَةٌ rəhbər; başçı
– اِهْتِدَاءٌ 1) doğru yol ilə aparma; 2) rəhbərlik

– اِهْتِدَاءٌ 1) doğru yol; 2) rəhbərlik; ~ على غير a) kor-koranə, düşünmədən; b) baş götürüb getmək

– اِهْتِدَاءٌ 1) doğru yol ilə aparma; 2) başçılıq, rəhbərlik; له سار kiminsə rəhbərliyi altında getmək; 3) düzgün istiqamət; مضى ... على o, ...tərəf (*istiqamətdə*) getdi; سار ... على ~ مبادئ عدم الانحياز qoşulmamaq prin-

siplərini rəhbər tutmaq; اشارتها ~ قام بهذا على ~ أشارتها o (*k.*) bunu onun (*q.*) işarəsi ilə etdi

– اِهْتِدَاءٌ² qurbanlıq heyvan

– اِهْتِدَاءٌ yol, üsul; hərəkət tərz

– اِهْتِدَاءٌ c. هَدَايَا 1) hədiyyə, bəxşiş, sovqat; تذكارية ~ unudulmaz hədiyyə; الزواج ~ toy hədiyyəsi; المسافر ~ sovqat, pay, müsafir hədiyyəsi; 2) qurbanlıq heyvan

– اِهْتِدَاءٌ bu; هَذَا tasn. هَذَانِ q. هَذِهِ tasn. هَاتَانِ c. هَوْلَاءُ bu; هذا ~ buna görə; ~ مع buna baxmayaraq, ... هذا bir də demək (*əlavə etmək*) lazımdır ki, ...

– اِهْتِدَاءٌ (i) هَدَبٌ 1) artıq budaqları kəsmək; 2) düzəltmək, artıq olanı yox etmək, çıxarmaq (*məs., məqalədə və s.*); II هَدَّبٌ 1) tərbiyə vermək, inkişaf etdirmək; təhsil vermək; 2) təlim vermək (*orduya*); 3) düzəltmək, islah etmək, təkmilləşdirmək; 4) artıq budaqları kəsmək; V هَدَّبٌ 1) tərbiyə almaq; təhsil almaq; 2) düzəlmək, təkmilləşmək, yaxşılaşmaq (*xarakter haqqında*); 3) mədəni, nəzakətli, tərbiyəli olmaq

– اِهْتِدَاءٌ tərbiyə, nəzakət, mədəniyyət
– اِهْتِدَاءٌ 1) tərbiyə, təhsil; 2) təlim (*orduya aid*); 3) düzəlmə, islah olma, təkmilləşmə, yaxşılaşma; 4) inkişaf

– اِهْتِدَاءٌ tərbiyəvi
– اِهْتِدَاءٌ tərbiyəli, inkişaf etmiş; nəzakətli, mədəni, ədəbli

– اِهْتِدَاءٌ 1) tərbiyəli, inkişaf etmiş; çox bilikli; nəzakətli, mədəni; 2) islah edilmiş, yaxşılaşdırılmış

– اِهْتِدَاءٌ tərbiyəçi
– اِهْتِدَاءٌ tərbiyəli, inkişaf etmiş; çox bilikli; nəzakətli, mədəni; 2) islah edilmiş, yaxşılaşdırılmış

– اِهْتِدَاءٌ tərbiyəçi
– اِهْتِدَاءٌ 1) boş-boş danışmaq, boşboğzlıq etmək; 2) səs salmaq (*məs., mühərrik haqqında*); II هَدَّرَ zarafat etmək

– اِهْتِدَاءٌ boşboğaz

– اِهْتِدَاءٌ 1) boş-boş danışmaq, boşboğzlıq etmək; 2) səs salmaq (*məs., mühərrik haqqında*); II هَدَّرَ zarafat etmək

– اِهْتِدَاءٌ boşboğaz

– هَذَارٌ zarafatlar; boş söhbətlər, mənasız sözlər

– هَنْرَمَ boş söhbət, boşboğazlıq, boş danışmaq

– هَنْرَمَ çoxdanışan; boşboğaz

هَنْرَمَ boş-boş danışmaq, dil-boğaza qoy-mamaq

– هَنْرَمَ boş söhbətlər

هَنْرَمَ c. هَذَالِيلُ 1) təpə; 2) kiçik çay

– هَنْرَمَ : هَنْرَمَ riyaz. hiperbola

– هَذِهِ bu (q.), bunlar (cansız əşyalar haqqında)

I هَذِي (i) sayıqlamaq, mənasız danışmaq

– هَذَاءُ sayıqlama; mənasız şey

– هَذَاءُ = هَذِي

– هَذِي = هَذِي tib. alkoqolizm nəticəsində əmələ gələn sayıqlama və qarabasma xəstəliyi

هَرَّ ağa, cənab

I هَرَّ (ə/i) 1) mırıldamaq, ulamaq, zingildəmək (it haqqında); 2) mırıldamaq, xoruldamaq (pişik haqqında); 2

هَرَّ (ə/u) 1) axmaq, axıb getmək, tökülmək; 2) qarnı işlətmək, bağırsaqları təmizləmək

– هَرَّ c. هَرَّةٌ pişik (erkək və diş); حشيشة الهرّ bot. valerian, pişikotu; عين الهرّ min. pişik gözü (yarımqiymətli daş)

– هَرَّ ishah

– هَرَّ c. هَرَّ pişik; حشيشة الهرّ pişik nanəsi

– هَرَّ c. هَرَّ – pişik söz. kiç.

I هَرَّ (ə) 1) təzədən bişirmək, təzədən qaynatmaq, həll bişirmək (məs. əti); 2) cırmaq, didmək; geyib köhnəltmək, dağıtmaq (məs., paltarı); bərk göynətmək (şaxta haqqında); soyuq olmaq (külək haqqında); ona çox soyuqdur, o donur;

هَرَّ (ə) boş-boş danışmaq; ~ في كلامه

1) ötmək, çox bişmək, həll bişmək (məs., ət haqqında); 2) cırılmış, yırtılmış olmaq; köhnəlmək (paltar haqqında); II هَرَّ həddən artıq bişirmək, ötürmək, həll bişirmək; IV أَهَرَّ = II; V تَهَرَّ 1) həddən artıq bişmək, ötmüş olmaq; 2) cırılmaq, yırtılmaq; köhnəlmək, süzülmək (paltar haqqında); VIII اهْتَرَّ 1) həddindən artıq həll bişmək; 2) cırılmaq, yırtılmaq, süzülmək (paltar haqqında); 3) dağılmaq, uçmaq, parçalanmaq

– هَرَّ 1) bir qədər geyilmiş, köhnəlmiş; cırıq, yırtılmış; 2) həddən artıq bişmiş, həll bişmiş

– هَرَّ həll bişmiş

– هَرَّ boş-boş söhbətlər, boşboğazlıq; ~ في ~ boş söz, mənasız söz

– هَرَّ ötmüş, çox həll bişmiş; ~ نظام çürümüş sistem

I هَرَّ (u) هَرَّ, هَرَّ, هَرَّ qaçmaq, qaçıb getmək; həmç. من الجنديّة ~ dezertirlik etmək, fərarilik etmək, əsgərlikdən qaçmaq; ~ من المدرسة ~ dərstdən qaçmaq, dərslərə girməmək; ~ بجلده obr. öz canını qurtarmaq; II هَرَّ 1) qaçmağa kömək etmək; 2) qaçmağa məcbur etmək; 3) hüq. qanunsuz olaraq azadlığa buraxmaq (məhbusu); 4) qanunsuz olaraq götürmək, mənimsəmək (siyahıya alınmış əşyaları); 5) daşımaq, qaçaq mal qismində aparmaq, göndərmək; المتوقى ~ icazəsiz olaraq ölünü basdırmaq, torpağa tapşırmaq; ~ مولودا الى الدنيا ~ təzə dünyaya gəlmiş uşağı qeydə almamaq; IV أَهَرَّ qaçmağa kömək etmək, qaçmağa səbəb olmaq; V تَهَرَّ 1) yayınmaq (nədən), çəkinmək, qaçınmaq, yaxa qurtar-

maq (*nədən* (من) مسؤولیۃ ~ məsuliyyətdən qaçmaq; 2) qurtuluş axtarmaq; çıxış yolu axtarmaq; VI تَهَارَبَ birlikdə qaçmaq; birlikdə qaçıb canını qurtarmaq

– تَهْرِيْبٌ 1) qaçmağa köməklik göstərmə; 2) qaçmağa məcbur etmə; *hüq.* qanunsuz olaraq azadlığa buraxma (*məhbusu*); 4) qaçaq mal; qaçaqmalçılıq; اشتغل بـه البضائع qaçaqmalçılıqla məşğul olmaq

– مَهْرَبٌ c. مَهَارِبٌ 1) sığınacaq, daldalanacaq; 2) qaçınma, çəkinmə; منه ~ لا qaçılmaz; ... من يجد سا من... o bundan yaxa qurtara bilmədi; 3) çıxış, nəticə

– مَهْرَبٌ qaçaqmalçılıq yolu ilə aparılan
– مَهْرَبٌ qaçaqmalçı
– مَهْرَبَاتٌ c. qaçaq mallar
– هَارِبٌ 1. qaçan; qaçmış; 2. qaçaq, qaçqın; من الجندیة ~ dezertir, fərari

– هَارِبٌ² arfa (*üçbucaq çərçivə şəklində barmaqla çalınan simli musiqi aləti*); simli alət

– هَرَابٌ kil (*gəmi gövdəsinin alt hissəsinin əsasını təşkil edən və gövdə uzununa qoyulan tir*)

– هَرَبٌ 1) qaçma; أركن الى الـ qaçmaq; 2) dezertirlik, fərarilik

– هَرَبٌ = هَرَبَانٌ
– هَرَبَانٌ 1) qaçaq; 2) dezertir, fərari
– هَرَبٌ = هُرُوبٌ

هَرَبْدٌ tikə-tikə etmək, parça-parça etmək; تَهْرَبْدٌ cırılmaq, parçalanmaq, tikə-tikə olmaq
– هَرَبْدَةٌ cırılma, yırtılma, parçalanma

هَرَبْدٌ c. هَرَايْدٌ, هَرَايْدَةٌ *din.* atəşpərəstlərin məbədində xidmət edən adam

I هَرْتٌ (*i*) هَرْتٌ cırmaq, yırtmaq, parçalamaq

I هَرَجٌ (*i*) هَرَجٌ bərk həyəcanlanmaq, narahat olmaq; في الحديث ~ uzun və dolaşiq danışmaq; II هَرَجٌ 1) narahat etmək, həyəcanlandırmaq, əsəbiləşdirmək, hirsəndirmək, qışqırıq salıb acıqlandırmaq (*kimi* →); 2) zərərət etmək; güldürmək; 3) məst etmək (*şərab haqqında*); VI تَهَارَجَ həyəcanlanmaq, hərəkətə gəlmək, çaxnaşmaq (*kütlə haqqında*)

– تَهْرِيْجٌ 1) həyəcanlanma; 2) sərxoşluq, məstlik; 3) acıqlandırma, qıcıqlandırma, əsəbiləşdirmə (*kimi* →); 4) uzun və dolaşiq nitq
– مَهْرَجٌ 1) zərərətçi, şən, xoştəbiət adam; 2) təlxək, oyunbaz, kloun

– هَرَجٌ həyəcan, təşviş; سَـسْ-كُيْ; وَ مَرَجٌ ~ bərk həyəcan, təşviş

هَرَجَلٌ 1) böyük addımlarla getmək; 2) ayaqlarını sürüyə-sürüyə yerimək, sürünmək; 3) fikirləşmədən, düşünmədən hərəkət etmək

– مَهْرَجَلٌ nizamsız, dolaşiq, xaotik
– هَرَجَلَةٌ 1) böyük addımlarla getmə; 2) düşünmədən, fikirləşmədən hərəkət etmə; düşünmədən hərəkət etmə!; 3) c. هَرَجَلَاتٌ səliqəsizlik, qarışıqlıq, nizamsızlıq, kaos

I هَرْدٌ (*i*) هَرْدٌ cırmaq, yırtmaq (*məs., pal-tarı*)

هَرْدَبَشْتٌ 1) cəfəngiyat, mənasız söz; 2) zir-zibil, tullantı, tör-töküntü

هَرْدَمٌ sökmək, dağıtmaq (*tikili haqqında*)
– هَرْدَمَةٌ dağıtma, sökülmə, sındırılma
– هَرْدَوْمَةٌ parça, tikə, qırıntı

I هَرَسٌ (*u*) هَرَسٌ xırdalamaq, parçalamaq, doğramaq, döymək, əzmək, ovmaq; 2) yoğurmaq, əzmək (*məs., kartof*); 3) zədələmək,

kontuziyalamaq, kontuziya etmək; الطعام ~
iştaha ilə (*acgözlüklə*) yemək; VII إِنْهَرَسَ
1) parçalanmış halda olmaq; 2) əzilmiş, əzik
olmaq

– مَهْرَاسٌ c. مَهَارِيْسُ həvəngdəstə

– مَهْرُوسٌ 1) parçalanmış, xırdalanmış,
ovulmuş, doğranmış; 2) əzilmiş; ~ بطاطس
püre

– هَرَّاسٌ 1) vərdənə, yolbasan (*maşın*);

2) hərəsə hazırlayan adam (*bax*: هَرِيْسَةٌ)

– هَرَّاسَةٌ c. اَتْ – kətanəzən maşın; daşdoğ-
rayan maşın; بخاريّة ~ mexaniki vərdənə

– هَرِيْسَةٌ hərəsə a) *bişirilmiş və əzilmiş ət-
dən və bişmiş buğdadan hazırlanmış xörək*;
b) *un, yağ və qənddən hazırlanmış şirniyyat,
halva*

I هَرَّشَ (هَرَشَ) (u) هَرَّشَ cızmaq, qaşımaq;
هَرَّشَ ~ başını qaşımaq (*çətinliyə düşəndə*);
هَرَّشَ (ə) هَرَّشَ kinli, hirsli olmaq; II هَرَّشَ
qızıxdırmaq, təhrik etmək; ədavət salmaq,
düşmənçilik salmaq (*kimlər arasında*);

III هَرَّشَ 1) qızıxdırmaq, bir-biri ilə dalaş-
dırmaq (*məs., xoruzları*); 2) öz aralarında
səs-küy salmaq, bir-biri ilə səs-küy yarada-
raq oynamaq; 3) toqquşma; VI تَهَارَشَ 1) da-
laşmaq, didişmək (*məs., itlər haqqında*);

2) zarafat etmək, oynamaq

– مَهَارِشَةٌ 1) mübarizə, döyüş, vuruşma;

2) çarpışma, oyun

– مَهْرُوشٌ köhnəlmiş; çıxardılmış (*məs.,*

liter haqqında)

– مَهَارِشَةٌ = هَرَّاشٌ

– هَرَّشٌ 1) cızmaq; 2) *tib.* qotur; 3) işlənilib

köhnəlmə, köhnəlik; 4) *tex.* dağılma

– هَرَّشَقَةٌ c. اَتْ – əski (*qurulamaq üçün*)

– هَرَّطَقٌ dönük, kafir olmaq

– هَرَّطَقَةٌ bidət, küfr

– هَرَّطُوقِيٌّ c. هَرَّاطِقَةٌ dönük, kafir

– هَرَّطَمَانٌ, هَرَّطَمَانٌ yulaf

I هَرَّعَ (a) هَرَّعَ və ya هَرَّعَ (a) هَرَّعَ *həmç.*
məch. هَرَّعَ (يَهْرَعُ) qaçmaq, tələsmək (*hara*

الی); IV أَهْرَعَ *həmç., məch.* أَهْرَعُ tələsmək

– هَرَّاعٌ, هَرَّاعٌ iti yeriş; iti qaçış

I هَرَّفَ (i) هَرَّفَ 1) tərifləmək; 2) boş-boş
danışmaq (*nə-nə haqqında*); لا تَهْرِفْ بما لا
تَعْرِفْ bilmədiyini şeylər haqqında boş-boş
danışma!

I هَرَّقَ (a) هَرَّقَ tökmək, axıtmaq; IV أَهْرَقَ
və ya هَرَّاقَ (يَهْرِقُ) = I; *müq. et həmç.,* أَرَّاقَ;
XII إِهْرُوقٌ axmaq, tökülmək (*məs., göz yaş-
ları haqqında*)

– إِهْرَاقٌ axıtma; tökmə; ~ القان tökmə

– مَهْرَاقٌ, مَهْرَاقٌ tökülmüş

– مَهْرَاقٌ c. مَهَارِقٌ 1) parıldadılmış kağız;

2) papirus; perqament; 3) sənəd

– مَهْرَاقَانٌ, مَهْرَاقَانٌ, مَهْرَاقَانٌ dəniz kənarı, sahil

– إِهْرَاقٌ ~ القان; هَرَّاقَةٌ = هَرَّاقَةٌ

1) هَرَّقَلٌ *xüs. is. k. İrakli*; 2) *mif., xüs. is. k.*

Herkules; 3) c. هَرَّاقِلَةُ *obr.* pəhləvan, igid,
bahadır

– هَرَّقَلِيٌّ Herkules, pəhləvan, igid *söz. sif.*

– هَرَّكُولٌ c. هَرَّكَلَةٌ zolaqlı balina

1) هَرَّكَنٌ geyib köhnəltmək; 2) sökmək,
dağıtmaq

I هَرَّمَ (a) هَرَّمَ gücdən düşmək, qoca-
lıb əldən düşmək, qocalmaq; هَرَّمَ (i) هَرَّمَ
doğramaq, xırda-xırda doğramaq, ovmaq;

II هَرَّمَ 1) doğramaq, xırda-xırda doğramaq,
ovmaq; 2) qocaltmaq, gücdən salmaq; IV أَهْرَمَ
qocaltmaq, gücsüz etmək

– أَهْرَامَاتٌ c. piramidalar, ehramlar

– تَهْرِيمٌ doğrama, xırda-xırda doğrama, ovub tökmə

– تَهْرِيمَةٌ divarın yuxarı hissəsi

– هَرَامَةٌ c. اتٌ – çapacaq (*nəyisə kəsmək, doğramaq üçün*)

– هَرَمٌ¹ gücsüzlük, yaşlılara məxsus zəiflik

– اهرام مصر 1) piramida, ehram; Misir ehramları; Xeops ehramı; Misir ehramları; اسوان الاكبر ~ مَدْرَجُ الباص: المدراج obr. Böyük Asuan bəndi; əl-Əhram (*Misirdə qəzet adı*); 2) riyaz. piramida; مَقْطُوع ~ kəsik piramida

– هَرَمٌ çox qoca, gücsüz, zəif; امرأة هَرَمٌ qoca qarı; ا) انها بنت هَرَمٍ b) o (q.) hər şeylə maraqlanı

– هَرْمَانٌ ağıl, zəka, dərrakə, idrak

– هَرَمِيٌّ piramida formasında, piramida şəkilli; العضة الهرة anat. piramida şəkilli əzələ; الشكل الهرة riyaz. piramida

– هَرَمَسٌ qaşqabağını tökmək; qaşlarını çatmaq

– هَرْمُونٌ c. اتٌ – hormon; علم الهرمونات endokrinologiya

– هَرَهْرٌ 1) tərpətmək, hərəkətə gətirmək; 2) yaxınlaşmaq (*nəyinsə yanına*); hücum etmək (*kimə*); 3) axmaq, axıb getmək, süzülmək

– هَرَهْرَةٌ 1) hərəkət; 2) hücum

– هَرُوٌّ 1) çubuqla, dəyənəklə vurmaq, döymək; 2) cırmaq, yırtmaq; geyib köhnəltmək

– هَرَاوِيٌّ böyük çubuq, dəyənək

– هَرَوْلٌ tələsmək, qaçmaq (*hara*)

– هَرَوْلَةٌ iti qaçış

– هَرُونٌ = هَرُونٌ

– هَرُوِينٌ heroin

– هَرِيٌّ 1) dəyənəklə vurmaq, döymək; 2) cırmaq, yırtmaq, geyib köhnəltmək; V تَهْرَى cırılmaq, yırtılmaq, geyilib köhnəlmək; VII اِثْرَى cırıq, yırtıq, geyilmiş olmaq; VIII اِهْتَرَى = V

– مَهْرِيٌّ cırılmış, yırtılmış, geyilmiş

– هَرَايَةٌ kamera (*qayada suyun yığılması üçün oyulmuş yer*)

– هَرِيٌّ c. اهرَاءٌ anbar, taxıl anbarı; الحبوب ~ elevator (*mexaniki qurğuları olan böyük taxıl anbarı*)

– هَرِيَّةٌ cırıq, köhnə, geyilmiş

– هَرٌّ 1) tərpətmək, silkələmək; yırğalamaq, yellətmək; هَزَّ رَأْسَهُ başını yelləmək (*silkələmək*); هَزَّ ذَيْلَهُ quyruq bulamaq;

– هَزَّ يَدَهُ kiminsə əlini silkələmək; هَزَّ كَتْفَيْهِ kiminsə əlini silkələmək; هَزَّ اَلرَّجْلَ beşiyi yırğalamaq; هَزَّ اَلضَّمِيرَ اَلْإِنْسَانِيَّ insanların şüurunu sarsıtmaq; 2) təsir etmək, toxunmaq, rəhm hissi oyatmaq; 3) qıcıqlandırmaq, korlamaq (*əsəbləri*); هَزَّ اَلْأَعْصَابَ əsəbiləşdirmək; II هَزَّرَ əsdirmək, silkələmək, yellətmək, yırğalamaq; هَزَّ رَأْسَهُ başını yelləmək; هَزَّ ذَيْلَهُ ~ quyruq bulamaq; هَزَّ السِّيفَ qılınc oynatmaq; V تَهَزَّرَ silkələnmək, yırğalanmaq, tərpənmək; VII اِثْرَى hərəkətə gətirilmək; VIII اِهْتَرَى 1) silkələnmək, yellənmək, yırğalanmaq; titrəmək; 2) döyünmək, çarpışmaq, əsmək, diksinmək (*nədən*); هَزَّ فَرْحًا ~ həddən artıq sevinmək, heyran olmaq; هَزَّ قَلْبَهُ ~ çox təsirlənmək (*nədənsə*)

– اِثْرَى c. اِثْرَى 1) titrəyiş, titrəmə; vibrasiya; 2) titrəmə, silkələnmə

– مَهْتَرٌ 1. əsən, yırğalanan, silkələnen; titrək, titrəyən; vibrasiya edən; هَزَّ طَرِبًا ~ heyran olmuş; 2. din. təriqətçi (*sektant*)

– هَزَلٌ 1) sataşma, ələ salma, lağa qoyma; 2) zarafat; هَزْلٌ zarafatla

– هَزْلٌ = هَزَلٌ

– هَزْلَانٌ arıqlamış; arıq, sısqa

– هَزْلِيٌّ komik, gülməli; yumoristik; رواية هَزْلِيَّةٌ komediya; رواية هَزْلِيَّةٌ غنائِيَّةٌ operetta; صورة هَزْلِيَّةٌ karikatura

– هَزْلِيَّةٌ c. هَزْلِيَّةٌ – اتٌ. c. هَزْلِيَّةٌ ~ operetta

– هَزْلِيَّاتٌ c. gülməli sözlər, gülməli əhvalatlar; zarafatlar

– هَزْلٌ 1) arıq, sısqa, zəif; 2) pis, xarab; صورة هَزْلٌ عن... pis, yararsız surət (*nəvinsə*)

– هَزْلِيٌّ əllərin çevikliyi, fokus

I هَزَمَ (i) هَزَمَ 1) məğlub etmək, darmadağın etmək, qalib gəlmək; 2) məch. məğlubiyyətə uğramaq; هَزَمَ (i) هَزِيمٌ 1) tər-pənmək, titrəmək, əsmək; 2) cingildəmək, uğuldamaq; guruldamaq; səs salmaq; يَهْزِمُ göy guruldayır; الرِّيحُ يَهْزِمُ külək əsir; V هَزَمَ səslənmək, cingildəmək (*məs., yayın ipi haqqında*); şıqqıltı səsi çıxarmaq, çırtıl-damaq; VII هَزَمَ 1) məğlubiyyətə uğramaq, darmadağın edilmək; qaçmaq; 2) ürəksizlik, qorxaqlıq nümayiş etdirmək

– هَزَمٌ məğlubiyyət, darmadağın edilmə; qaçma

– هَزَامِيٌّ 1. məğlubiyyətçilik -i (-i); 2. məğ-lubiyyətçi

– هَزَامِيَّةٌ məğlubiyyətçilik

– هَزِيمٌ səs

– هَزِيمٌ məğlub edilmiş, basılmış

– هَزْمٌ məğlubiyyət, darmadağın edilmə

– هَزْمٌ səs, cingilti (*məs., sim, yay ipi*)

– هَزْمَةٌ c. هَزْمٌ, هَزْمٌ alçaq yer, çuxur, çö-kək

– هَزِيمٌ 1) səs, cingilti; gurultu; الرِّيحُ ~ göy gurultusu; الرِّيحُ ~ küləyin səsi; 2) titrəyiş; هَزِيمٌ ~ fiz. dalğa rəqsi

– هَزِيمٌ məğlub edilmiş, basılmış; qaçmış

– هَزِيمَةٌ c. هَزَائِمٌ məğlubiyyət, darmadağın edilmə; نصير الـ məğlubiyyətçi

1) هَزَّ هَزًّا 1) tər-pətmək; 2) silkələmək; əsdir-mək, titrətmək; تَهَرَّ هَزًّا tər-pənmək, silkələn-mək; يَرْغَلَانُ مَاءً əsmək

– هَزُّ هَزًّا c. هَزُّ هَزًّا narahat; cəld, çevik, zirək

– هَزَّ هَزًّا 1) yellənmə, titrəyiş, tər-pənmə; 2) sarsıntı

I هَسَّ هَسًّا (ə/u) هَسَّ qırmaq, sındırmaq, parça-parça etmək; هَسَّ هَسًّا (ə/u) هَسِيْسٌ pıçılıtlı ilə danışmaq

– هَسٌّ 1) sakit!, sus!, sss!; 2) ho-ha!

– هَسِيْسٌ pıçılıtlı

هَسْتِيْرِيَا isteriya (*həddindən artıq qıcıqlan-ma, bəzən ağılaya-ağılaya gülmə və ürək-keçmə şəkildə təzahür edən əsəb xəstəliyi*)

– هَسْتِيْرِيٌّ əsəbi, isterik

هَسَّ هَسًّا fişıldamaq (*tavada bişən yemək haqqında*)

– هَسَّ هَسًّا topl. mız, miğmığa, hünü, ağca-qanad

– هَسَّ هَسًّا fişıldama (*tavada bişən yemək haqqında*)

I هَشَّ هَشًّا (i/ə) هَشَّ 1) şən, sevincli olmaq; 2) mehriban olmaq (*kimə qarşı -*);

gülümsəmək (*kimə -*); mehribancasına qarşılmaq (*kimi -*); sevincək getmək (*kiminsə qarşısına*); هَشَّ (ə/i) هَشًّا 1) davamsız, zərif olmaq; 2) xırtılıtlı olmaq (*çörək haqqında*); yumşaq olmaq; هَشَّ (ə/u) هَشًّا 1) qovmaq, hürkətmək (*məs., milçəkləri - nə ilə -*);

هَشَّ هَشًّا inəyi qovalamaq; 2) yarpaqları

– هَشَّ هَشًّا inəyi qovalamaq; 2) yarpaqları

vurub salmaq (*ağacdan – nə ilə* -); هَشَّ هَشَّ vurub salmaq; II هَشَّشَّ şənləndirmək, sevindirmək; canlandırmaq

– هَشَّشَّ şən; هَشَّشَّ ~ هَشَّشَّ və mehriban

– هَشَّشَّ 1) zərif, davamsız; xırıltılı; ovulan, kövrək; هَشَّشَّ خَبِزَ خَبِزَ xırıltılı çörək; 2) yumşaq; هَشَّشَّ المَكْسِرَ xoşrəftar, üzüyola; iltifatlı; yumşaq; 3) şən, sevincli; 4) *həmç.* هَشَّشَّ الوجه mehriban, xoşsifət

– هَشَّشَّ! kişi! kişi!

– هَشَّشَّشَّ 1) zərif, davamsız; xırıltılı; 2) yumşaq

– هَشَّشَّشَّشَّ 1) şənlik, sevinc; 2) mehribanlıq, üzügülərlik

– هَشَّشَّشَّشَّشَّ davamsızlıq, zəiflik

– هَشَّشَّشَّشَّشَّ = هَشَّشَّشَّشَّشَّ

(هَشَّشَّشَّ) II هَشَّشَّشَّ dayəlik etmək; uşağı yırğalamaq; V هَشَّشَّشَّشَّ yırğalanmaq, lay-lay çalınmaq

I هَشَّشَّشَّشَّ (i) هَشَّشَّشَّشَّ sındırmaq, qırmaq; II هَشَّشَّشَّشَّشَّ tikə-tikə etmək, parça-parça etmək; الذرَّة ~ atomu parçalamaq; ~ الرأس ~ başı bərk əzmək; V هَشَّشَّشَّشَّ 1) parçalanmaq; 2) dağılmaq; VII هَشَّشَّشَّشَّشَّ parçalanmış, sındırılmış vəziyyətdə olmaq

– هَشَّشَّشَّشَّشَّشَّ xırda hissələrə parçalama; الذرَّة ~ atomun parçalanması

– هَشَّشَّشَّشَّشَّشَّ sınımış, qırıq; əzilmiş

– هَشَّشَّشَّشَّشَّشَّ 1. Haşim nəslindən olan, haşimi; ~ ميل *bax*; 2. Haşimi

– هَشَّشَّشَّشَّشَّشَّ alicənablıq, səxavət

– هَشَّشَّشَّشَّشَّشَّ 1. 1) zəif; 2) davamsız, kövrək; 2. quru bitkilər; quru ot; هَشَّشَّشَّشَّشَّشَّ ~ يابس quru saplaq; ~ أبقى النار في الـ *obr.* quru otu yandırmaq, quru ota od vurmaq

I هَصَّرَ (i) هَصَّرَ sındırmaq, qırmaq; ~ العَصَنَ budağı əyib sındırmaq; VII إهَصَّرَ sınımış vəziyyətdə olmaq

– هَصَّرَ zəhmli, qorxuya salan

– هَصَّرَ c. هَصَّرَ təpəlik; yayla

I هَضَمَ (i) هَضَمَ 1) qidanı həzm etmək (*mədə haqqında*); 2) qavramaq (*məs., dərsi*); 3) pozmaq, tapdalamaq (*hüquqları*); VII إهَضَمَ həzm olunmaq (*mədədəki qida haqqında*); VIII إهَضَمَ 1) pozmaq, tapdalamaq (*hüquqları*); 2) incitmək, könül sındırmaq, xətrinə dəymək

– إهَضَمَ tez həzm olunma

– إهَضَمَ həzmi yaxşılaşdırən dərman

– إهَضَمَ 1) həzm olunan; 2) tez həzm olunan

– هَاضَمَ həzm edən; həzm -i (-1)

– هَاضَمَ həzm; هَاضَمَ سوء الـ həzm etməmə; عسر الـ həzmin pozulması; هَاضَمَ (تَقِيلُ) çətin həzm edilən

– هَاضَمَ həzm -i (-1); الـ الجهاز həzm aparatı; هَاضَمَ القناة الـ qida borusu

– هَاضَمَ 1) həzm -i (-1); 2) həzmi yaxşılaşdırən

– هَاضَمَ həzm olunmuş (*mədədəki qida haqqında*)

I هَطَعَ (a) هَطَعَ tələsik getmək (*hara*);

IV أهَطَعَ uzatmaq (*yeriyəndə boyunu uzatmaq – dənə haqqında*)

I هَطَّلَ (i) هَطَّلَ 1) axmaq, tökülmək (*göz yaşları haqqında*); 2) tökmək, yağmaq (*yağış haqqında*); VI تَهَاتَلَ bol yağmaq

– تَهَاتَلَ yağışın yağması

– هَطَّلَ 1) yağan; 2) şiddətli

– هَطَّلَ aramsız yağış

– هَطَّلَانَ yağışın aramsız axması

– هَيَّاطِلُ c. هَيَّاطِلُ tülkü
 I هَعَّ (ə/u) هَعَّ qusmaq, öyümək, ürəyi bulanmaq
 I هَفَّ (ə/u) هَفَّ tez keçmək, sürətlə ötüb-keçmək; arabir nəzərə çarpmaq; هَفَّ هَفَّتْ فِي وَجْهِهِ ابْتِسَامَةً fikirdən keçmək; هَفَّتْ عَلَى الْبَالِ onun simasında təbəssüm sezildi; هَفَّ (ə/u) هَفَّ 1) vıyıldamaq (*külək haqqında*); 2) gəlmək, yayılmaq (*iy, qoxu və s. haqqında*); ... هَفَّتْ نَفْسُهُ الَى... o, çox arzu edirdi..., o həsrətində idi; VIII اِهْتَفَّ 1) sayırmaq, arabir nəzərə çarpmaq; 2) parıldamaq, işıldamaq
 – مَهْفُوفٌ c. اِتُّ – tozu təmizləmək üçün süpürgə
 – مَهْفُوفٌ 1) yüngülxasiyyət, dəyişkən; 2) çəşqin
 – هَفَّ 1. 1) yüngül; 2) yüngülxasiyyət; 2. topl. kiçik balıqlar
 – هَفَّافٌ 1) parlaq; sayırşan; 2) nazik, zərif, sızan; 3) iti, cəld, ani; ötəri (*görüş haqqında*); هَفَّافٌ رِيحٌ bərk, sürətli külək
 – يَهْفُوفٌ = مَهْفُوفٌ
 I هَفَّتْ (i) هَفَّتْ 1) düşünmədən, fikirləşmədən demək; 2) bərk acımaq, aclıqdan zəifləmək; 3) məch. çəşqin, həyəcanlı, tutulmuş olmaq; VI تَهَافَّتْ 1) üstünə düşmək (*nəyin*), etməyə can atmaq (*əli*); maraqlanmaq (*nə ilə*); 2) tələsmək, axışb gəlmək, üz tutmaq (*əli*); 3) tələbat göstərmək (*nəyə*); 4) dağılmaq, sərələnmək, parçalanmaq, yayılmaq; 5) dağılmaq, uçmaq, yığılmaq; 6) taqətdən düşmək, zəifləmək (*məs., xəstəliyə görə*); 7) tutarsız olmaq (*məs., dəlil haqqında*)

– تَهَافَّتْ 1) yönəlmə (*hərəkət*); 2) böyük tələbat; axın (*məs., müştərilər haqqında*); 3) maraq, həvəs; 4) yığılma, uçma, dağılma; 5) həddən artıq zəiflik, taqətdən düşmə, əldən düşmə; عَصَبِيٌّ ~ əsəb sisteminin zəifləməsi; 6) etibarsızlıq (*məs., dəlil haqqında*)
 – مَهْفُوتٌ utandırılmış, çəşqin
 – اِهْافَّتْ ac
 – هَافَّتْ 2) zəif, sakit (*səs haqqında*); 2) yanlış
 – هَفَّتَانٌ acımış; aclıqdan üzülmüş; zəif
 هَفَّفٌ 1) qamətli, çevik olmaq; 2) havada uçmaq, süzmək; küləklə dalğalanmaq (*məs., saçlar haqqında*); تَهَفَّفٌ qamətli, çevik olmaq
 – مَهْفُوفٌ 1) nakiz, şəffaf; 2) incəbel, qamətli; 3) cılız, arıq; 4) havada uçan, süzən, küləklə dalğalanan
 – مَهْفُوفٌ = هَفَّافٌ
 – هَفَّفٌ sərin, təmiz, təzə, tər
 I هَفَّافٌ (u) هَفَّافٌ 1) xəta, səhv etmək; 2) uçmaq, havada uçmaq; 3) aclıqdan zəifləmək, aclıq çəkmək; 4) həvəsləndirmək, aludə etmək, həvəs oyatmaq, razı etmək, inandırmaq, təhrik etmək, cəlb etmək (*nəyə*); 5) tələsmək; ... هَفَّتْ نَفْسُهُ الَى... və ya ... فِي الْمَشَى ~ çox arzulamaq (*nəyisə*); ... تَهَلَّسْتُ الَى... ~ meh əsməyə başladı; سَتَ الرِّيحِ بِالْمَطَرِ külək əsdi; سَتَ الرِّيحِ külək yağışı sovurdu
 – هَافٍ q. هَافِيَةٌ acımış, ac
 – هَفَّوَةٌ c. هَفَّوَاتٌ səhv, nöqsan, diqqətsizlik; səhv, xəta, yanlış; o səhv etdi; o, diqqətsizliyə yol verdi
 – اِتُّ c. هِكْتَارٌ hektar
 – وَدُو الْبَيْكِ ~ və sair belə, beləliklə; هَكَذَا

I هَلَبٌ (i) هَلَبٌ tüklü olmaq; هَلَبٌ (ə) هَلَبٌ (هَلْب) atın quyruğunu kəsmək; tük çıxartmaq (*atın quyruğundan*)

– هَلَبٌ q. هَلَبَاءٌ c. هَلَبٌ tüklü, qıllı; cod tük-
lərlə

– هَلَبٌ مُهَلَّبِيَّةٌ muhəlləbiyyə (*kisələ oxşar şirin xörəyin adı*)

– هَلَبٌ مَهْلُوبٌ quyruğu kəsilmiş

– هَلَبٌ = هَلَبٌ

– هَلَبٌ c. هَلَابٌ 1) lövbər; 2) qırmaq

– هَلَبٌ topl. 1) qıl; 2) at tükü

– هَلَبَةٌ c. هَلَبَاتٌ 1) qıl; 2) bir dənə at tükü

هَلَجٌ yanlış məlumat, xəbər

هَلِيجٌ 1) riyaz. ellipsis; 2) bot. alça

– هَلِيجِيٌ elliptik, ellipsis -i (-i)

I هَلَسٌ (i) هَلَسٌ 1) qurutmaq, taqətdən salmaq (*xəstəlik haqqında*); 2) sayıqlamaq, mənasız sözlər demək; 3) məch. a) vərəm xəstəliyinə tutulmaq; b) ağılı itirmək; II هَلَسٌ 1) arıqlamaq; 2) zarafat etmək; 3) boş-boş danışmaq; IV هَلَسٌ 1) qurutmaq, taqətdən salmaq (*xəstəlik haqqında*); gülmək, qımışmaq

– هَلَسٌ vərəm

– هَلَسٌ yalançı, lovğa

– هَلَسٌ 1) vərəm; 2) yalan, cəfəngiyat, boş-boş sözlər, mənasız söhbətlər; 3) əxlaqsızlıq, pozğun həyat

I هَلَعٌ (ə) هَلَعٌ 1) narahat olmaq, narahatçılıq keçirmək; ağrımaq (*ürək haqqında*); 2) qorxu içində olmaq, qorxu hiss etmək, dəhşət hissi keçirmək; هَلَعٌ ~ o bərk qorxdu

– هَلَعٌ 1) narahatlıq, təlaş, həyəcan; 2) qorxu, vahimə; هَلَعٌ قَرَّ هَلَعٌ qorxudan qaçmaq

– هَلَعٌ təşvişə salınmış, qorxuya salınmış, bərk qorxmış

– هَلَوُغٌ qorxaq, cəsarətsiz

هَلْفُوتٌ , هَلْفُوتَةٌ alçaq

هَلْوُفٌ 1. 1) tüklü; 2) uzun saqqalı olan; 2. vəhşi qaban

هَلْمٌ acgözlüklə yemək

– هَلْمَةٌ böyük iştaha ilə, acgözlüklə yemə

I هَلَكٌ (i) هَلَاكٌ , هَلَاكَةٌ , هَلَاكَةٌ həlak olmaq, məhv olmaq; ölmək; جوعا ~ acından ölmək; II هَلَكٌ həlak etmək, tələf etmək, məhv etmək; هَلَاكٌ ~ من الضحك göz yaşları axana qədər güldürmək; IV هَلَاكٌ 1) tələf etmək, həlak etmək, məhv etmək; 2) sərf etmək, işlətmək; VI هَلَاكٌ 1) dalınca qaçmaq, arxasınca düşmək (*kimin-nəyin* (على)); var qüvvəsi ilə can atmaq, üstünə cummaq (*kimin-nəyin* (على)); 2) çox arzulamaq, əldə etməyə çalışmaq (*nəyi* (على)); 3) gücünü əsirgəməmək (*nəyisə edərkan* (على)); 4) çox zəif, taqətsiz, gücsüz olmaq; هَلَاكٌ ~ على الأرض yerə yıxılmaq, sərilmək; هَلَاكٌ ~ في مشيها qürurla, təkəbbürlə yerimək; VII هَلَاكٌ özünü təhlükəyə atmaq; VIII هَلَاكٌ özünü ölümcül təhlükəyə atmaq; X هَلَاكٌ 1) geyinib köhnəltmək; işlətmək, sərf etmək, xərcəlmək, aparmaq; هَلَاكٌ ~ المال boşuna sərf etmək, pulları boşuna xərcəlmək; 2) ödəmək (*borcu*); amortizasiya etmək (*borcu tədricən ödəmək*); 3) pul verib qurtarmaq, girovu geri almaq; 4) özünə rəhm verməmək, çox böyük səy göstərmək (*nədə* (في))

– هَلَاكٌ 1) işlətmə, sərf etmə; هَلَاكٌ شركة ال- istehlak cəmiyyəti; 2) ödəmə (*borcu*); amortizasiya (*borcun tədricən ödənilməsi*); هَلَاكٌ مال ال- amortizasiya fondu; هَلَاكٌ ~ السندات istiqrazların ödənilməsi; 3) girovu geri alma, girovdan çıxartma; 4) yırtılma, dağılma (*çox işlənməkdən*)

هُمَا onların hər ikisi (*k. və q.*); onların hər ikisini (*k. və q.*); ~ نظرنا biz onların hər ikisini gördük

هُمَايُونِي əlahəzrət, hökmdar; sultan; الاملاك sultan malikanəsi (*qədim Türkiyədə*)

هُمْبُ bot. manqo

I هَمَجٌ (ə) هَمَجٌ ac olmaq, ac qalmaq

– اَهَمَجٌ aclıq

– هَمَجٌ² 1) topl. barbarlar; 2) cəmiyyətə zidd adamlar; 3) xırda ağcaqanadlar, miğmığalar

– هَمَجِيٌّ 1. vəhşi, barbar; 2. barbar

– هَمَجِيَّةٌ vəhşilik, barbarlıq

I هَمَدٌ (u) هَمُدٌ sönmək (*alov haqqında*); sakitləşmək (*külək haqqında*); zəifləmək (*ağrı haqqında*); kəsilmək, susmaq (*səs haqqında*); soyumaq (*coşqunluq, şövq haqqında*); ölümək; II هَمَدٌ 1) söndürmək; 2) sakitləşdirmək; soyutmaq (*coşqunluğu*); IV هَمَدٌ söndürmək, keçirmək

– تَهْمِيدٌ 1) söndürmə, söndürülmə; 2) pis əhval-ruhiyyə, naxoşluq

– هَمَدٌ yorğun, pis əhval-ruhiyyəli, naxoş

– هَامِدٌ 1) sönmüş; 2) sakit, dinc; 3) ətalətli, hərəkətsiz; ~ جثة ruhsuz bədən; الغازات təsirsiz qazlar

– هَمْدَانٌ sakit

– هَمُودٌ 1) sönmə; 2) sakitləşmə; sakitlik, sükut, hərəkətsizlik

I هَمَزٌ (i, u) هَمَزٌ 1) tökmək, axıtmaq; 2) axmaq, tökülmək; 3) deyilmək, mırıldamaq; 4) dişləmək, qarmaq; VII هَمَزٌ axmaq, tökülmək

– هَمَزَةٌ 1) deyilmə, mırıldama; 2) şiddətli yağış, leysan

I هَمَزٌ (i, u) هَمَزٌ 1) sancmaq; 2) mahmızlamaq; 3) təhrik etmək, vadar etmək; 4) qeybət etmək; 5) qram. həmzə qoymaq; həmzəli tələffüz etmək

– مَهْمَازٌ c. مَهْمَازٌ 1) mahmız; mahmızın çarxı; 2) iti, kəsici alət; 3) neştər; 4) bot. mahmızçıçəyi

– مَهْمَازٌ c. مَهْمَازٌ 1) mahmız; 2) neştər

– مَهْمَازٌ 1) mahmızlı; 2) qram. həmzəli

– هَمَازٌ böhtançı, iftiraçı, şər atan

– هَمَزَةٌ c. هَمَزَاتٌ 1) iynə; qram. həmzə; ~ القطع ayırıcı həmzə; ~ الوصل a) birləşdirici həmzə; b) məcaz. birləşdirici halqa, bənd; Quran. şeytanın vəsvəşələri

– هَمَزَةٌ = هَمَازٌ ~ لمزة ~ قطع الطريق على كل ~ لمزة ~ Quran. bütün böhtançı və qeybətçilərin yolunu kəsmək!; ~ ويل لكل ~ لمزة ~ Quran. bütün böhtançı və qeybətçilərin vay halına!

I هَمَسٌ (i) هَمَسٌ pıçıldamaq (*kimə*); ~ في ~ في kiminsə qulağına pıçıldamaq; II هَمَسٌ fon. kar etmək; VI هَمَسٌ 1) pıçıldaşmaq; 2) bir-birinə pıçıltı ilə demək (*nəyi* →)

– مَهْمُوسٌ 1) pıçıltı ilə deyilən; 2) həmç. ~ fon. kar

– هَمَسٌ pıçıltı; ~ va ya ~ pıçıltı ilə

– هَمَسَةٌ c. هَمَسَاتٌ pıçıldama; c. şayiə

I هَمَشٌ (u) هَمَشٌ dişləmək

– هَامِشٌ c. هَامِشٌ 1) kənar, qıraq (*kitabda*); 2) kənar, meşə kənarı; hansısa işi sonraya qoymaq

– هَامِشِيٌّ 1) qıraqda yazılmış; 2) ucqar;

3) əlavə, ikinci dərəcəli

– هَامُوشٌ bax: əlifba sırası ilə

I هَمَعٌ (ə) هَمَعٌ göz yaş tökmək, axıtmaq

– هَامِعَةٌ *c.* هَوَامِعٌ sel kimi axıdılan göz yaşları

I هَمَكَ (*u*) هَمَكَ 1) məcbur etmək, vadar etmək, təhrik etmək (*nəyə* (في)); 2) *məch.* yüklənmək, dərinə getmək (*nədə* (في)); 3) əzmək (*məs.*, *kartofu*); VII إِهْمَكَ tam şəkildə uymaq, dalmaq, qapılmaq, aludə olmaq (*nəyə* (في))

– إِهْمَاكٌ uyma, dalma, qapılma, aludə olma (*nəyə* (في)); yeganə məşğuliyyət, maraq, həvəs (*nəyə* (في))

– مَهْمَكٌ qapılmış, dalmış (*nəyə* (في)); tam aludə olmuş (*nəyə* (في))

– مَهْمُوكٌ əzilmiş; ~ بطاطس əzilmiş kartof, püre

– هَمَاكٌ qamak (*tor yelləncək*)

– هَمَكَةٌ çətin vəziyyət, çətinlik

I هَمَلٌ (*i, u*) هَمَلٌ, هَمَلَانٌ axıtmaq, tökmək; *سَـ* göz yaşı tökmək, axıtmaq; *سَـ* yağış yağdı; IV أَهَمَلٌ 1) saymamaq, etinasız yanaşmaq, laqeydlik göstərmək; diqqətsiz yanaşmaq; qayğısına qalmamaq; kənara qoymaq; yaddan çıxarmaq; işlətməmək, saxlamaq (*nəyisə*); 2) (*ərəb dilində*) diakritik nöqtələrsiz yazmaq; VI تَهَمَلٌ etinasızlıq, laqeydlik göstərmək (*nədə* (في)), diqqətsiz yanaşmaq (*nəyə* (في)); VII إِهْمَلٌ yağmaq, tökmək (*yağış haqqında*); اول الغيث قطر ثم ينهمل *Ata. sözü* dama-dama göl olar (*hərf. yağış damcı ilə başlar, sonra bərkilər*)

– إِهْمَالٌ 1) diqqətsizlik, laqeydlik; diqqətsiz yanaşma, saymazlıq; unutqanlıq; *زوايا الإهمال* *obr.* ab-kövsər 2) diqqətsizlik, səhv, yanlış; ~ *və ya* ~ في diqqətsiz; 3) baxımsızlıq

– مَهْمَلٌ 1. 1) etinasız; baxımsız, atılmış; diqqətsiz buraxılmış; 2) işlənməyən, köh-

nəlmiş; 3) diakritik, nöqtələrsiz (*ərəb yazısı haqqında*); 2. *c.* مَهْمَلَاتٌ etinasızlıq göstərilən şey; سَلَةُ المَهْمَلَاتِ kağız üçün səbət; *c.* təxirə salınmış məsələlər (*işlər*); التَّارِيخُ ~ tarixsiz; التَّوْقِيعُ ~ imzasız, anonim; الهيئة (الهيئة) ~ görkəmsiz, çirkin, yaraşıqsız

– مَهْمَلٌ etinasızlıq, laqeydlik göstərən; diqqətsiz, etinasız, laqeyd

– مَهْمُولٌ baxımsız, atılmış

– هَمَلٌ 1. özbaşına buraxılan; 2. gecə-gündüz baxımsız otarılan dövələr; هَمَلًا nizam-sız, səliqəsiz

هَمَلَجٌ yorğa yerimək

– هَمَلَجٌ = مَهْمَلَجٌ

– هَمَالِيَجٌ *c.* هَمَالِيَجٌ yorğa at

– هَمَلَجَةٌ yorğa, yorğa yeriş

هَمَمٌ 1) mırıldamaq; deyilmək; donquldanmaq; 2) vızıldamaq; guruldamaq (*göy gurultusu haqqında*)

– هَمَمَةٌ *c.* اِتٌّ – 1) mırıltı, donquldanma; 2) vızıltı; gurultu; göy gurultusu

I هَمَا (u) هَمُوٌ 1) axmaq, yağmaq, tökülmək; 2) axıtmaq, tökmək; هَمَتِ السَّمَاءُ *bax:* سَمَاءٌ

هَنْةٌ *et* هُنُونٌ *c.* هُنُونٌ, هَنْانٌ *tasn.* هُنٌّ

هُنٌّ *q.* onlar; onların; هُنٌّ onların kitabı; هُنٌّ biz onları gördük

هَنَا burada; ~ إلى a) buraya; b) buraya qədər, bu yerə qədər; هَنَا *bax* burada; هنا *من* buradan; هناك *من* ~ *من* buradan və oradan; هَنَا *hər* yerdə; ~ هَنَا *radio.* danışır Qahirə!

– هُنَّا 1) orada; 2) (*orada*) var, mövcuddur; ~ إلى a) oraya; b) o yerə qədər; ~ *من* oradan

– هُنَّاكٌ *orada*; ~ إلى *əxər* *və* *sair* *və* *ilaxır*

– هِنْدُوسٌ *topl.* hindular
 – هِنْدُوسِيٌّ hindu
 هِنْدَمَ 1) simmetrik yerləşdirmək; 2) incə, simmetrik etmək; 3) bəzəmək, bəzək vurmaq, zinət vermək; nizama salmaq; 4) yonmaq (*daşı*); rəndələmək (*taxtanı*); تَهْنَمَ 1) simmetrik yerləşmək; 2) incə hazırlanmış olmaq; 3) özünə bəzək vurmaq; üst-başını düzəltmək; özünü səliqəyə salmaq
 – مَهْنَمٌ 1) gözəl, simmetrik hazırlanmış; 2) incə; 3) yonulmuş; rəndələnmiş; 4) qamətli
 – هِنْدَامٌ 1) simmetriya; 2) gözəl xarici görünüş; 3) gözəl geyim, gözəl kostyum; 4) gözəl bədən quruluşu
 – هِنْدَمَةٌ simmetrik yerləşdirilmə, simmetriya, uyğunluq
 هِنْدَارِيٌّ 1. macar söz. *sif.*; السِّمَّةُ macar dili; 2. macar
 (هِنْفٌ) II تَهْنَفَ tələsmək; III هَانَفَ ələ salmaq, lağa qoymaq, rişxənd etmək, istehza etmək; IV أَهْنَفَ 1) ələ salmaq, lağa qoymaq, rişxənd etmək, istehza etmək; 2) hıçqırmaq, içini çəkmək, sızıldamaq, inləmək, ağlamaq; VI تَهَانَفَ = IV
 هِنَّاكَ 1) əks-səda; 2) təkrar etmə, züly tutma
 هِنْرُخْمَاقُ tələsmək, çapalamaq
 – هِنْرُخْمَاقٌ vurnuxma, tələskənlik, qərarsızlıq
 هَانِمٌ *bax:* əlifba sırası ilə
 هِنْمٌ *topl.* quru xurmalar
 – هِنْمَةٌ *c.* at – xurma
 هِنْنَانٌ layla çalib yatırtmaq (*uşağı*)
 – هِنْنَانَةٌ layla çalib yatırtma
 – هِنْنُونَةٌ *c.* at – layla
 هِنَّةٌ 1. هِنَوَاتٌ, هِنَاتٌ *c.* هِنْتَانٌ (*xırda*) şey, xırda-xuruş; 2. nə isə

– هِنْيَيْهٌ 1) əşya, şey söz. *kiç.*; 2) = هِنْيَيْهٌ
 هِنْوٌ zaman, vaxt; مَضَى مِنَ اللَّيْلِ gecədən bir qədər keçdi
 هِنْيَيْهٌ *ان* هي الا, هِنْيَيْهٌ qısa zaman kəsiyi, an; هِنْيَيْهٌ ... حَتَّى ~ çox keçmədi ki, ...; هِنْيَيْهٌ bir anlıq, qısa müddətlik
 هُوَ o (*k.*); انا هو bu mənəm; هذا هو bu odur; كما انَّ الموقفَ لم يتغيَّر بل هو هو كما كان olduğu kimi; وَهِيَ və ya هِيَ şəxsiyyət vəsiqəsi; هُوَ o, kim olduğu haqda heç nə demədi
 هُوَ 1) sevinmək (*nəyə*); 2) can atmaq, çalışmaq (*nəyə*); nişan almaq (*nəyə*); هُوَ ~ o, yüksək nailiyyətlərə can atırdı
 – هُوَةٌ məqsəd, səy, cəhd
 I هَوْبٌ yaxına gəlmək, yaxınlaşmaq
 هَوْتٌ *c.* هَوْتٌ 1) uçurum; 2) dərin xəndək
 I هَوَجٌ 1) ağılsız olmaq; axmaq, səfeh olmaq; 2) gümrah, güclü, qəddar olmaq
 – هَوَجٌ 1) ağılsız, yüngül-xasiyyət; axmaq, səfeh; 2) güclü, qəddar; هَوَجٌ aman-sız müharibə
 – هَوَجٌ ağılsızlıq, yüngül-xasiyyətlik
 – هَوَجٌ şiddətli külək; qasırğa
 I هَوْدٌ 1) yəhudi olmaq; 2) peşmançılıq çəkmək; II هَوْدٌ 1) yəhudilik dininə götürmək; yəhudiləşdirmək; 2) aşağı salmaq, endirmək, münasib, ucuz etmək (*qiymət haqqında*); 3) asta yerimək; asta danışmaq; 4) kefləndirmək, sərxoş etmək, məst etmək;

III هَادَ 1) yumşaqıq, mərhmət göstərmək, barışmaq; 2) mütədillik göstərmək; 3) güzəştə getməyi bacarmaq, güzəştə getmək; V يَهُودَ yəhudiliyi qəbul etmək

– يَهُودِيٌّ yəhudiləşdirmə

– مَتَّهَادٌ əlverişli, münasib, ucuz (*qiymət haqqında*)

– مَهَادَةٌ yumşaqıq, mülayimlik, mərhmət; güzəştə getmə, tez razılaşma; ~! هَوَادَةٌ فيه ولا heç bir güzəşt və yumşaqıq yoxdur!

– هَوَادَةٌ 1) mərhmət, iltifat, güzəşt, yumşaqıq; ~ عدم barışmazlıq; ~ غير في mərhmətsizcəsinə, amansızcasına; 2) mülayimlik

– هُوْدٌ topl. yəhudilər

– هُوْدٌ *Quran. Hud (peyğəmbər adı)*

– هُوْدٌ = يَهُودٌ

– يَهُودِيٌّ 1. yəhudi (*sif.*); 2. yəhudi

– يَهُودِيَّةٌ 1) yəhudilik; yəhudi dini; 2) yəhudi mənşəyi

– هَوْدَجٌ *bax: هَوْدَجٌ*

I هَوْرٌ 1) dağılmaq, uçmaq, tökülmək, düşmək; 2) dağıtmaq, sökmək, uçurmaq (*binanı*); yıxmaq, devirmək;

II هَوْرٌ 1) təhlükəyə atmaq, təhlükəyə məruz qoymaq; 2) sökmək, dağıtmaq, uçurmaq;

V تَهَوْرٌ 1) ağılsız, ehtiyatsız, düşünülməmiş olmaq; ~ في الكلام ~ fikirləşmədən danışmaq;

2) ağılsız olmaq, düşünmədən üstünə düşmək, hücum etmək; 3) uçmaq, dağılmaq;

4) keçmək (*vaxt haqqında*); VII اِنْهَارٌ dağılmaq, sökülmək, düşmək, aşağı düşmək;

– نَتِ اعصابه onun ümidləri puça çıxdı; نَتِ آماله onun əsəbləri pozuldu

– اِنْهِيَارٌ 1) uçqun, uçma, yığılma, sökülmə, dağılma; (جليدي) ~ تلحي ~ çığ, qar uçqunu; ~ الاراضي ~ sürüşmə; 2) uçma, dağılma, sö-

külmə, iflas, müvəffəqiyyətsizlik; 3) sürətlə düşmə; ~ في اثمان ~ qiymətlərin sürətli düşməsi; 4) pozulma; ~ عصبي ~ əsəb pozğunluğu; 5) sürət itkisi; ~ حزنوني ~ av. ştopor (*vintvari xətt üzrə sürətlə başaşağı enməkdən ibarət yüksək təyyarəçilik üsulu*)

– تَهَوْرٌ 1) ağılsızlıq, lazımcına düşünülməmə, diqqətsizlik; 2) ehtiyatsızlıq, özbaşınalıq; dəlisovluq; ~ في الكلام ~ sirsaxlamazlıq, boşboğazlıq, çərənçilik

– مَتَّهَوْرٌ 1) lazımcına düşünülməmiş, diqqətsiz; 2) ehtiyatsız, hövsələsiz, özbaşına; dəli, dəlisov, ağılsız

– هَارٌ q. هَارِيَّةٌ uçan, yığılan, dağılan

– هَوَّارِيٌّ c. هَوَّارَةٌ süvari bədəvi (*qeyri-müntəzəm orduda*)

– هَوْرٌ q. أَهْوَارٌ göl, laqun (*dənizdən ayrılmış kiçik göl*)

– هَوْرَةٌ c. ات. 1) təhlükəli yer; 2) təhlükə

– هِيَارٌ uçqun; ~ تلحي ~ qar uçqunu

– هَيْرٌ 1) ağılsız; düşünülməmiş; ehtiyatsız, hövsələsiz

– ات. هَوْرْمُونٌ – hormon

I هَوْسٌ 1) çətin, çıxılmaz vəziyyətdə olmaq; nə edəcəyini bilməmək; çaşıb qalmaq; 2) dəli, ağılsız olmaq;

II هَوْسٌ 1) pərt etmək, çaşdırmaq, çıxılmaz vəziyyətə salmaq; 2) ağılı başından almaq, dəli etmək;

III هَوْسٌ 1) pərt etmək, çaşdırmaq, karıxdırmaq, çıxılmaz vəziyyətə salmaq; 2) ağılı əlindən almaq, dəli etmək;

IV هَوْسٌ dəli, dəlisov, ağılsız olmaq; mübtəla, düşkün olmaq; manyak olmaq; VII اِنْهَوْسٌ = V

– هَوْسٌ q. هَوْسَاءٌ 1) qarınqulu, tamahkar; 2) bir şeyin dəlisi, aludəsi, gözləri qamaşmış

– مَتَّهَوَسٌ 1. dəli; 2. 1) dəlisov, manyak, düşkün, mübtəla; 2) fanat; təəssübkeş
 – مَهْوَسٌ 1) dəli; 2) dəlisov; ağılsız, aqlını itirmiş
 – مَهْوُوسٌ 1) fanat; 2) manyak
 – هَوَسٌ 1) dəlisovluq; həvəs, ehtiras, düşkünlük; 2) dəlilik; الوطنِيّ الشّوڤنيزم (*ifrat millətçilik*)
 – اَهْوَسَةٌ 1. dəlilik tutması, maniya 2. bir şeyə, bir fikrə həddindən artıq mübtəla olmaqdan ibarət ruhi xəstəlik; 3. mübtəlalıq, düşkünlük
 – هَوَسَاتٌ c. 2 هَوَسَةٌ mahni (*İraq*)
 – هَوَيْسٌ¹ fikir, ideya
 – هَوَاوَيْسٌ, هَوَيْسَاتٌ, اَهْوَسَةٌ c. 2 هَوَيْسٌ şlüz (*çayda*); هَوَاوَيْسٌ şlüzün qapısı
 هَاوَسَا *bax: əlifba sırası ilə*
 I هَوَشٌ 1) özünü coşqulu aparmaq, səs salmaq, həyəcana gəlmək (*kütlə haqqında*); 2) nizamsızlıq, qarışıqlıq, dava salmaq; هَوَشٌ 2) özünü səs-küylü aparmaq, həyəcana gəlmək, həyəcanlanmaq; II هَوَشٌ 1) pərt etmək, kefini pozmaq; 2) həyəcanlandırmaq; nifaq salmaq; vəlvələ salmaq; هَوَشٌ ~ الشعر ~ çaxnaşma salmaq; saçları qarışdırmaq; 3) üzərinə qaldırmaq (*kimin*); هَوَشٌ ilə qovmaq (*kimi*)
 – هَوَيْشٌ 1) qarışıqlıq, həyəcan; 2) təhrikçilik, saldırma; 3) hay-küy, qarışıqlıq; 4) uydurma, yalan
 – هَاوَيْشَةٌ, هَاوَيْشَةٌ *folk. dəniz əjdahası, div, nəhəng*
 – هَوَيْشَةٌ 1) qarışıqlıq, nizamsızlıq
 I هَاوَعٌ 1) hāw (هوع) üyümək, ürəyi bulanmaq, qusmaq; II هَوَّعٌ qusdurmaq; V هَوَّعٌ qusmaq, püskürmək

هُوكِيّ xokkey

I هَالٌ هَوْلٌ (u) qorxutmaq, hədələmək; II هَوْلٌ 1) qorxutmaq, vahiməyə salmaq; hədələmək (*kimi* علی *nə ilə* –); şişirtmək, mübaliğə etmək (*nəyi* –); X اِسْتَهْوَلَ qorxulu, dəhşətli hesab etmək (*nəyi isə*)
 – تَهَاوَيْلٌ c. 1) vahimə, qorxu; 2) rəngbərəng bəzəklər
 – تَهْوَيْلٌ 1) qorxutma, vahiməyə salma; 2) şişirtmə, mübaliğə etmək
 – مَهْوُولٌ qorxulu, dəhşətli; ~ فيضان dəhşətli daşqın
 – مَهْوُولٌ vahiməyə salan, qorxudan
 – هَالٌ¹ ilğım, xəyal
 – هَالٌ² həmç. هَالٌ *bot. hil*
 – هَالَةٌ həmç. اتٌ – şəfəq, parıltı, nur, halə; onun gözlərinin altında qara ləkələr var
 – هَالِيٌّ قمر ~ : هَالِيٌّ
 – هَائِلٌ 1) vahiməli, qorxulu; 2) böyük, nəhəng; ~ النجم ~ nəhəng ölçülərdə
 – هَوْلٌ c. 1) هَوْلٌ, اَهْوَالٌ qorxu, vahimə, dəhşət; ما قرأت! يا لله! dəhşətdir! قاسى اهوالات شادا من البرد dəhşətli soyuğa tab gəlmək; 2) təntənə, dəbdəbə, təmtəraq; المجلس ~ iclasın təntənəsi; ابو اله sfinks; ائخذ طريقة ابي اله susmaqla canını qurtarmaq
 – هَوْلَةٌ nəhəng, div, əjdaha, müqəvva, qorxuluq
 هَوْلَاءٌ bunlar
 هَوْلَانْدِيٌّ 1. Hollandiya (*sif.*); 2. hollandiyalı
 هَوْمٌ II هَوْمٌ yuxuya getmək, mürgüləmək; V هَوْمٌ = II
 – هَوَيْمٌ yarıyuxu, mürgü; yuxululuq, süslük

– *c. هَامَةٌ* hāmāt, *هَامٌ* hām, 1) baş; 2) başlıq, kəllə, tərə, baş; *الرأس* rās ~ tərə; *هَامَات النخيل* hāmāt al-naxīl palmarların tərəsi; 3) bayquş; *هو* o ~ *اليوم او غد* o bu gün-sabah öləcək

I *هُونٌ* (u) *هُونٌ* 1) asan olmaq, çətin olmamaq; ...onun üçün çox çətindir; 2) əhəmiyyətsiz olmaq; *عليه هذا* ~ *يهون هذا الى جانب ...* onun üçün çox çətindir; 3) bayquş; *هو* o, bu işə biganə idi; ... *له الخطب* bu, ...müqayisədə boş şeydir; *لو ... ما أهونهُ!* ...olmasaydı, hər şey yaxşı olardı; *ما أهونهُ!* bu necə də mənasızdır! bu necə də asandır!; *هُونٌ* 2) *هُونٌ* (u) alçaq, mənfur olmaq; II *هُونٌ* 1) asanlaşdırmaq; 2) təsvir etmək, göstərmək, asan, əhəmiyyətsiz təsəvvür etmək (*nəyi*); azaltmaq, əksiltmək (*məs., günahı*); *هونٌ عليك!* bunu ciddi qəbul etmə!; sakit ol! IV *أهان* alçaltmaq, hörmətdən salmaq, təhqir etmək, toxunmaq; zəhləsi getmək, nifrət etmək, həqarətlə baxmaq, xor baxmaq; *عند الامتحان يُكرم المرء أو يُهان* *Ata. sözü* imtahanda insan ya hörmət qazanır, ya da hörmətdən düşür; VI *تُهانٌ* 1) laqeyd yanaşmaq, etinasızlıq göstərmək, xor baxmaq, məhəl qoymamaq (*nəyəsə*); 2) diqqətsiz olmaq, laqeyd olmaq, etinasız olmaq (*nədə* → *في*); etinasızlıq göstərmək, laqeydlik göstərmək, diqqətsizlik etmək (*nədə* → *في*); X *إستهانٌ* əhəmiyyətsiz hesab etmək (*nəyi* →); saymaq, etinasız yanaşmaq, laqeydlik göstərmək, məhəl qoymamaq (*nəyə* →); nifrət etmək, həqarətlə baxmaq, zəhləsi getmək, alçaq nəzərlə baxmaq, xor baxmaq (*nəyə* →); *قوة لا بالموت* ~ ölumdən qorxmamaq; *لا قوة لا يستهان بها* *məs.*, hesablaşmaq lazım olan bir qüvvə

– *إستهانةٌ* etinasızlıq, laqeydlik, məhəl qoymama, saymama (*nəyi* →); nifrət; *بـ* etinasızlıqla, laqeydliklə, laqeydcəsinə, saymaz-yana, məhəl qoymadan

– *إهانةٌ* təhqir, həqarət, etinasızlıq, laqeydlik, saymamazlıq

– *أهونٌ* ən asan, daha asan; *الشريين* ~ iki pislikdən ən kiçiyi; *الكَلِّ* ~ ən asan, ən sadə, lap asan, lap sadə

– *تُهونٌ* diqqətsizlik, etinasızlıq, laqeydlik, saymamazlıq; qayğısızlıq, qeydsizlik, başısoyuqluq, işə can yandırmama

– *تُهوينٌ* 1) yüngülləşdirmə, asanlaşdırma; yüngüllük, sakitlik, rahatlıq, asanlıq; 2) azaltma, əskiltmə; azalma, əskilmə

– *مُتهاونٌ* etinasız, laqeyd, məhəl qoymayan, saymaz; səliqəsiz, diqqətsiz, huşsuz

– *مُهانٌ* təhqir olunmuş, hörmətdən salınmış, alçaldılmış; həqir, rəzil

– *مَهانةٌ* alçaltma; hörmətdən salma, təhqir etmək; təhqir, həqarət

– *مُهينٌ* təhqiredici, alçaldıcı, həqarətli, toxunan

– *هَاونٌ*, *هَاونٌ* *c. هَاونٌ*, *هَاونٌ* həvəngdəstə, həvəng; *يد الـ* toxmaq, həvəngdəstə, dəstə (*həvəngdə*); 1) mortira (*qısalüləli top*); 2) minomyot, minaatan (*silah*)

– *هُونٌ* həqarət, təhqir, namussuzluq, bədbirçilik, rüsvayçılıq, üzqaralıq, bədnamlıq; *كَمِيسَةً إِذَا قَدْ اشَدَّ الـ* kimisə olduqca pis təhqir etmək

– *هُونٌ* 1) həvəngdəstə, həvəng; *يد الـ* toxmaq, həvəngdəstə, dəstə (*həvəngdə*); 2) yüngüllük, xəfiflik; asanlıq, sadəlik; əhəmiyyətsizlik; 3) sakitlik, sükut; nizam, intizam; dinclik, əmin-amanlıq; ~ *على* *və ya* a) yüngül, yüngülcə, asan, asanca, sadə; b) ağır-ağır,

yavaş-yavaş, asta-asta; ağır, asta, yavaş, tədriclə, tələsmədən, aramla; *سا مشى* asta-asta yerimək, yava-yavaş yerimək, tələsmədən getmək

– *هُونٌ* təhqir, həqarət, rüsvayçılıq, biabırçılıq, üzüqaralıq

– *هُون* *dan*. burada

– *هُوننا* ağırılıq, yavaşlıq, astalıq, lənglik, tələsməmə, yubanma; sakitlik, sükut; dinclik, əmin-amanlıq; *سا (مشى)* asta-asta yerimək, yavaş-yavaş yerimək, tələsmədən yerimək

– *ليس هذا هينٌ* 1) yüngül, asan, sadə; *هينٌ* *هينٌ* *بالامر* *هينٌ* *عليك ان تقول...* bu, asan iş deyil; ...sənin üçün danışmaq asandır; 2) əhəmiyyətsiz, bekara, xırda, az əhəmiyyətli, dəyərsiz, heç bir dəyəri olmayan

– *هينة* 1) yüngüllük, xəfflik; asanlıq; əhəmiyyətsizlik; *على ~ ورفق* sadə və xəff; *على ~* a) asan, sadə, yüngül, yüngülcə; b) yavaş, yavaş-yavaş, asta, ağır; 2) rahatlıq; 3) sakitlik, sükut; dinclik

هُوْهُو hürmək

– *هُوْهُو* hürüş, hürmə, it səsi

I *هُوْهُو* (i) *هُوْهُو* 1) yıxılmaq, düşmək; tökülmək; uçulmaq, dağılmaq; aşağı şığımaq (*quş haqqında*); şığımaq (*təyyarə haqqında*); 2) endirmək, sallamaq, düşürmək (*nəyi* →); aşağı salmaq, endirmək (*qiy-məti* →); 3) vurmaq, vurub salmaq (*məs. təyyarəni*); 4) əsmək (*külək haqqında*); 5) ölmək; *هُوْهُو* (ə) *هُوْهُو* 1) sevmək, istəmək; 2) istəmək, arzulamaq, arzu etmək; II *هُوْهُو* 1) havasını təmizləmək, havasını dəyişmək, havaya vermək; havaya çıxarmaq; 2) əl eləmək, işarə etmək, əl-qol atmaq; tərپətmək, yelləmək (*nə ilə* →); *بمروحة* ~ yelpiklə özünü

yelləmək; III *هُوْهُو* 1) yaltaqlanmaq, yaltaqlıq etmək, üzə gülmək; razı salmaq, yarmaq, yarıtmaq, təmin etmək, qane etmək; üz vermək, imkan vermək, göz yummaq, mane olmamaq; 2) havasın təmizləmək, havasını dəyişmək, havaya vermək; IV *هُوْهُو*

1) yıxılmaq, düşmək, tökülmək; yuxarıdan atılmaq (*kimin-nəyin üstünə* *الى*, *الى*, *الى* *nə ilə* →); 2) endirmək, sallamaq, düşürmək (*nə* →); 3) qulaylanmaq (*nə ilə* →); ... *өл ilə vurmaq* (*kimisə*); 4) uzatmaq (*nə* →); kiməsə *өл* uzatmaq; V *هُوْهُو* havası təmizləmək, havası dəyişmək; VI *هُوْهُو* 1) üstünə tullanmaq, üstünə atılmaq, şığımaq, hücum etmək; 2) külli miqdarda tökülmək, çoxlu sayda tökülmək, tökülmək; *كوارق الخريف* ~ payız yarpaqları kimi tökülmək; 3) tədricən zəifləmək, əyilmək, yavaş-yavaş tökülmək; asta-asta axmaq (*göz yaşı haqqında*); *صحته* onun səhhəti ağırlaşır; VII *هُوْهُو*

1) yıxılmaq, düşmək; yerə yıxılmaq, sərilmək; 2) qeyri-normal olmaq, dəli olmaq, ruhi xəstə olmaq; 3) şıltaq olmaq; X *هُوْهُو* 1) heyran etmək, valeh etmək, əsir etmək, məftun etmək, ovsunlamaq, sehrləmək, tilsimə salmaq (*nə ilə* →); *عقله* ~ kimisə heyran etmək, məftun etmək, valeh etmək, ovsunlamaq, sehrləmək, tilsimə salmaq; *افئدة* ~ *السامعين* dinləyicilərinin ürəyini ovsunlamaq; 2) tovlamaq, yoldan çıxartmaq, başdan çıxartmaq, aludə etmək, həvəs oyatmaq, şirnikləndirmək, məftun etmək; pis yola çəkmək, pozmaq; 3) soyuqlamaq, özünü soyuğa vermək, soyuq dəymək

– *هُوْهُو* 1) valeh etmə, heyran etmə, məftun etmə; əsir etmə; 2) cazibə, başdan çıxarmaq

– *هُوْهُو* 1) valeh etmə, heyran etmə, məftun etmə; əsir etmə; 2) cazibə, başdan çıxarmaq

ran şey, şirnikdirici şey, yoldan çıxartma, azdırma, məftun etmə, tamaha salma; 3) soyuqdəymə, soyuqlama

– هَوَىٰ ən sevimli, ən istənilən, ən arzu olunan, çox əziz; العار الموت ~ الي من العار mənim üçün ölüm rüsvayçılıqdan yaxşıdır

– هَوِيَّةٌ 1) uçurum, sıldırım, dərin uçurum, dərinlik; 2) atmosfer

– هَوَاسِيَّةٌ havasını dəyişmə, havasını təzələmə, havaya vermə; aerasiya, havalandırma; هَوَسْنُ السَّيِّدِ yaxşı havalandırılan

– مَهْوَاةٌ 1) razı salma, yarama; üz vermə, yol vermə, imkan vermə, göz yumma; 2) havasını dəyişmə, havasını təzələmə, havaya vermə

– مَهْوَاةٌ 1) uçurum, sıldırım, dərin uçurum, dərinlik; 2) atmosfer

– مَهْوَاةٌ 1) ventilyator, yelləyən (*havatəmizləyən, havanı dəyişən aparat*); 2) yelpik

– مَهْوَاةٌ 1) düşmə yeri; 2) uçurum, sıldırım; هَوِيَّةٌ (عميقة) بئر dərin quyu; 3) atmosfer

– مَهْوَاةٌ 1) sevən, istəyən; 2) yıxılan, düşən; tökülən; axan ulduzlar; 2. həvəskar; هَوَايَةُ الراديو هَوَايَةُ الطوابع هَوَايَةُ الفيلاتيلست, filateliya ilə məşğul olan adam, həvəskar

– مَهْوَاةٌ 1) uçurum, sıldırım, dərin uçurum, dərinlik; هَوَايَةُ الصَّيِّدِ vətənəmə uçurumu, cəhənnəm; 2) atmosfer

– هَوَايَةُ السَّيِّدِ 1) atmosfer, hava; هَوَايَةُ السَّيِّدِ الطَّمِيْزِ تəmiz hava; هَوَايَةُ السَّيِّدِ دəniz havası; هَوَايَةُ السَّيِّدِ المَضْغُوْطِ

– هَوَايَةُ السَّيِّدِ 1) atmosfer, hava; هَوَايَةُ السَّيِّدِ المَضْغُوْطِ

sıxılmış hava; ~ منفاخ hava nasosu; هَوَايَةُ السَّيِّدِ uçma, uçuş; təyyarəçilik; هَوَايَةُ السَّيِّدِ علم aerologiya (*atmosferin yuxarı qatlarında olan prosesləri öyrənən elm*); 2) külək, yel; 3) iqlim; 4) hava; 5) şıltaqlıq, naz, tərslik; 6) qorxaq, ağciyər; هَوَايَةُ السَّيِّدِ vətə, ovma (*xəstəlik*)

– هَوَايَةُ السَّيِّدِ həvəskar

– هَوَايَةُ السَّيِّدِ 1. 1) atmosfer, hava -i(-ı), -u(-ü); aerob (*bakteriya*); pnevmatik, sıxılmış hava ilə işləyən; ~ ميناء aeroport, hava limanı;

~ مطب hava boşluğu; هَوَايَةُ السَّيِّدِ المطحنة külək dəyirmanı; ~ آلة a) nəfəs aləti; pnevmatik alət; ~ لا havasız; anaerob; 2) qəribə, şıltaq, tərs, dəyişkən; هَوَايَةُ السَّيِّدِ قُبْلَةٌ (*uzaqdan*) öpüş göndərmə; 2. c. هَوَايَةُ السَّيِّدِ -انت antenna (*radio dalğalarını yaymaq və ya tutmaq üçün çəkilən məftil*)

(*həmç. ~ خط vətənə ~ سلك*); هَوَايَةُ السَّيِّدِ ~ الارسال ~ ötürücü antenna; هَوَايَةُ السَّيِّدِ ~ الاستقبال (الاستلام) qəbuledici antenna; هَوَايَةُ السَّيِّدِ ~ اطاريي ~ çərçivə antenna

– هَوَايَةُ السَّيِّدِ 1) hava məkanı; هَوَايَةُ السَّيِّدِ علم pnevmatika (*fizikanın qazaoxşar cisimlərdən bəhs edən şöbəsi*); 2) antenalar

– هَوَايَةُ السَّيِّدِ 1) ehtiras, qızğın məhəbbət, meyl, qarılma, vəcd; həvəs, böyük maraq; sevimli məşğuliyyət, dil əzbəri, şüar, xobbi; هَوَايَةُ السَّيِّدِ ~ طوابع البريد ~ poçt markaları toplamaq

هَوَايَةُ السَّيِّدِ həvəsi

– هَوَايَةُ السَّيِّدِ = هَوَايَةُ السَّيِّدِ

– هَوَايَةُ السَّيِّدِ 1) ventilyator, yelləyən

– هَوَايَةُ السَّيِّدِ 2) uçurum, sıldırım, quyu, çala, çuxur; ... ile ... arasındakı ixtilaf dərinləşdi

– هَوَايَةُ السَّيِّدِ 1) sevgi, məhəbbət, eşq; həvəs, meyl; ehtiras, böyük həvəs, böyük maraq, şövq; هَوَايَةُ السَّيِّدِ في aşiq, vurğun, məftun;

العذريّ platonik sevgi; 2) yüngül بنت الـ əxlaqlı qadın; 3) şıltaqlıq, qəribəlik, naz, tərslik, kef; اهواء الطبيعة təbiətin şıltaqlıqları; على هواه onun arzusu ilə, onun istəyi ilə, onun sərəncamı ilə, onun qərarı ilə, o istədiyi kimi; تصرف على ...هواه (nəyisə) öz istəyinə uyğun təşkil etmək

1. هويّ هويّ 1. şıltaq, qəribə; dəyişkən, qərarsız; 2. zəng səsi, səs (qulaqda) – هويّة 1) dərin quyu, dərin çala; 2) dil əzbəri, şüar, xobbi – هويّə bax: هويّə

هي o (q.); onlar (cansız əşyalar haqqında); أما القواعد فهي هي o ki qaldı qaydalara, onlar həminkidirlər (dəyişməyib)

هياً həməç. هياً هياً cəld ol!, tez ol! tələs!; irəli!; هي بن بيّان və ya هي بن بيّان a) mənşəyi bilinməyən, əslə məlum olmayan; b) layiq olmadığı mövqeyi tutan adam

I (هيا) (ə) هاء (هيا) və ya هيو (u) هيوə 1) (hər hansı) formaya, görünüşə malik olmaq; vüqarlı görkəmə malik olmaq; 2) can atmaq, cəhd etmək (nəyə), dəlicəsinə arzulamaq, ehtirasla istəmək (nəyi); II هيا 1) hazırlamaq, hazırladırmaq; düzəltmək, qurmaq, təşkil etmək, yaratmaq; qaydaya salmaq, nizama salmaq; sərəncam vermək (nəyə) ~ نفسه ~ özünü hazırlamaq (nəyə) ~ الظروف الملائمة ~ əlverişli şərait yaratmaq (nə üçün); 2) razı salmaq, yaramaq, yarıtmaq, qane etmək (kimisə), yaxşı rəftar etmək (kiminləsə); III هيا razılaşmaq, razılığa gəlmək (nə barədə (fi) هيا 1) hazır olmaq; hazırlaşmaq (nəyə); yaradılmaq, törəmək, meydana gəlmək, əmələ gəlmək, baş ver-

mək; له الامر ~ kimin üçünsə mümkün olmaq; هرب. هرب. farağat!; 2) ən yaxşı paltarı geyinmək; له ...onun təsəvvürünə gəlirdi, ... onun xəyalına gəlirdi; VI هيا bir-biri ilə razılaşmaq, qarşılıqlı razılığa gəlmək

– هيا hazırlama; hazırlaşma; hazırlıq

– هيا hüq., din. ümumi mülkiyyətdən istifadə qaydalarına dair dostcasına saziş

– هيا hazırlanmış; hazır

– هيا c. ağır mallar, çox yer tutan mallar

1) هيا, هيا c. هيا, هيا surət, sima, şəkil; forma; 2) görünüş, üz, sima, zahir, xarici görünüş, görkəm; boy-buxun, əndam, fiqur, bədən, qədd-qamət, duruş, vüqar; عرفه kimisə xarici görünüşünə görə tanımaq; 3) tərkib; heyət, personal; التحرير ~ redaksiya, redaktorlar heyəti; تامة ~ plenum (geniş iclas); الموظف داخل ~ məhkəmə heyəti; الموظف خارج ~ ştatda olan işçi; الموظف خارج ~ ştatdan kənar işçi; palata tam heyətlə toplaşib; 4) korpus (bir hökumət yanındakı xarici dövlətlərin nümayəndələri);

السفراء ~ diplomatik korpus; 5) korporasiya (bir peşəyə, silkə və s. mənsub olan insanların ittifaqı, birləşməsi, cəmiyyəti); العلماء ~ alimlər cəmiyyəti; 6) təşkilat, orqan, idarə, müəssisə; Birleşmiş Millətlər Təşkilatı; baş qərargah; ~

~ başkan qərargah; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

~ başkan qanunverici orqan; ~ başkan

- هَيَّاجٌ həyəcan, həvəs; coşqu, qəzəb
 – هَيَّجٌ 1) həyəcan, həvəs; 2) döyüş, vuruşma
 – هَيَّجَاءُ , هَيَّجَاءُ , هَيَّجَاءُ , هَيَّجَاءُ
 – هَيَّجَانٌ 1) həyəcan, həvəs; 2) qəzəb, hiddət; 3) hövrə gəlmə, kürsəyə gəlmə (*heyvanlarda*)
 – هَيَّجَةٌ 1) həyəcan, güclü həyəcan; 2) güclü hiddət
 هَيْرُوجِيْنٌ *kim.* hidrogen; التَّقِيْلُ ağır hidrogen, deyteri
 – هَيْرُوجِيْنِيٌّ hidrogen -i (-1); قَنْبَلَةٌ سَهٌ hidrogen bombası
 هَيْرُوكَارْبُونٌ *c.* اتٌ – karbohidrogen
 المَرْكَبَاتُ *kim.* tərkibində su olan; هَيْرِيٌّ
 الهَيْرَاتُ hidratlar
 (هَيْرٌ) II هَيْرٌ 1) dağıtmaq, məhv etmək; sökmək, uçurmaq; köhnəltmək, yırtmaq; 2) yuxarıdan salmaq, atmaq, düşürmək; 3) tez yerinə yetirmək (*nəyisə*), tələsmək; V تَهَيَّرَ
 داغِيْلماق, sökülmək; uçurdulmaq (*tikili haqqında*)
 – هَيْرٌ چِيْغ, qar uçqunu
 هَيْرُوْغَلِيْفٌ heroqlif
 – هَيْرُوْغَلِيْفِيٌّ heroqlif (*sifət*); هَيْرُوْغَلِيْفٌ
 الهَيْرُوْغَلِيْفَةُ heroqlif yazısı
 – هَيْرُوْغَلِيْفِيَّةٌ 1) *topl.* heroqliflər; 2) heroqlifika
 هَيْرُوِيْنٌ heroin (*narkotik maddə*)
 هَيْسْتِيْرِيَّا = هَيْسْتِيْرِيَّا
 I هَيْسٌ 1) həyəcanlanmaq, həyəcanlı olmaq; 2) coşmaq
 – هَيْسَةٌ zolaqlı balina
 – هَيْسَةٌ 1) həyəcan, qarışıqlıq; 2) səs-küy
 – هَيْسٌ , هَيْسَةٌ *c.* هَيْسٌ qalın meşə, sıx meşəlik, cəngəllik

- I هَيْصٌ 1) səs salmaq, özünü səs-küylü aparmaq, uğuldamaq, fit vermək (*məs., kütlə haqqında*); 2) kefi istəyən kimi vaxt keçirmək, əylənmək; II هَيْصٌ
 1) səs çıxarmaq, uğuldamaq, guruldamaq; 2) əylənmək
 – تَهَيْصٌ qışqırıqlar, səs-küy, uğultu, gurultu
 – مَهَيْصٌ lovğa; zarafatçı
 – هَيْصَةٌ 1) həyəcan, həvəs; 2) səs, qışqırıq, qarışıqlıq
 هَيْصٌ alebastr, kəc, kirəc
 I هَيْضٌ 1) sındırmaq (*məs., sümüyü, qanadı*); جَنْاحِيَّةٌ ~ *məc.*, kiminsə qol-qanadını kəsmək; 2) zülm etmək, əziyyət vermək; سَهٌ شَدَّةُ الْمَسْؤُولِيَّةِ o, böyük məsuliyyətdən sıxılır; 3) yenidən baş vermə (*xəstəlik haqqında*); هَيْضٌ هَيْضٌ onun qızdırması yenidən qalxıb
 – مَهَيْضٌ sınıq, qırıq; جَنْاحٌ ~ qanadı kəsik; *məc.* qanadı kəsik, köməksiz
 – هَيْضَةٌ 1) yenidən baş vermə, qayıtma (*xəstəlik haqqında*); 2) ishal; 3) *həmç.* هَيْضٌ
 هَيْضٌ هَيْضٌ *və ya* الوَبَائِيَّةُ *və ya* الأَسْوِيَّةُ *vəba*; الدَّجَاجُ ~ toyuq vəbası
 I هَيْطٌ 1) qışqırmaq, səs-küy salmaq
 – هَيْطٌ qışqırıq, səs-küy, qalmaqal; هَيْطٌ هَيْطٌ ~ onların arasında böyük narazılıqlar mövcuddur
 هَيْعَةٌ qulaq batıran qışqırıq
 I هَيْفٌ 1) qamətli, boylu-buxunlu, incə olmaq; هَيْفٌ 1) müvəffəqiyyət qazanmamaq, əldə etməmək, alınmamaq; 2) qaçmaq, aradan çıxmaq, əkilmək; 3) çox arzu etmək, istəmək, həsrət çəkmək; II هَيْفٌ əlverişli fürsətdən məhrum etmək

– هَائِمٌ c. هَيَّامٌ 1) gəzən, dolaşan; 2) dəlicəsinə vurulmuş, aşıq olmuş; على وجهه ~ baş götürüb gedən

– هُبَامٌ , هُبَامٌ 1) dəlicəsinə sevgi; 2) güclü susuzluq

– هَيْمَانٌ 1) dəlicəsinə sevgi; 2) sərsərilik, dolaşma

– هَيْمَانٌ q. هَيْمَى çox vurğun, çox aşıq

– هَيُّومٌ 1) yolundan azdırılmış; 2) çəşqin, pərt olmuş

هَيْمَانٌ 1) amin demək; 2) qorumaq, mühafizə etmək (*kimi*), dərđinə qalmaq, qeydinə qalmaq, canı yanmaq, qayğısına qalmaq (*kimin-nəyin* على); 3) idarə etmək (*nəyi* على); nəzarət etmək, baxmaq (*kimə-nəyə*), müşahidə etmək (*kimi-nəyi* على); 4) başda durmaq (*kimin-nəyin* على)

– مُهَيْمِنٌ 1) himayəçi; mühafiz, gözətçi; 2) nəzarətçi

– هَيْمَنَةٌ 1) qayğı, kömək, himayə; 2) nəzarət, müşahidə; 3) rəhbərlik, başçılıq; hegemonluq

هَيْمُوغْلُوْبِيْنٌ hemoqlobin

هَيْنٌ نَفْسِكَ وَلَا تُهَيِّنْ هَيْنٌ II هَيْنٌ asanlaşdırmaq; هَيْنٌ نَفْسِكَ وَلَا تُهَيِّنْ (هين) heyvanın işini deyil, öz işini asanlaşdır

هون , هَيْنٌ , هَيْنٌ bax:

هون : bax: هَيْئَةٌ

هَيْئَةٌ burnunun altında danışmaq; بَكْلَامٌ ~ sözləri sakit demək

– هَيْئَمَةٌ sakit danışma, burun altında danışma

هَيْهَاتَ , هَيْهَاتَ , هَيْهَاتَ necə də uzaq!, nə böyük fərq var! ... ان ~ gözləmək olmaz ki, ...; çətin ki, ...; و ~ ان يفوتها شيء (q.), çətin ki, nəyisə qaçırsın; له ان يفعل ذلك ~ çətin ki o, bunu etsin; ! ان ينجح هذا الاقتراح ~ çətin ki, bu təklif keçər; !~ heyif!, əfsus!

و

و (واو) vav (*ərəb əlifbasının iyirmi yedinci hərfi; damma üçün uzunluq işarəsi və həmzə dayağı kimi işlədilir; əbcəd hesabı ilə 6 ədədini bildirir*)

و. ع. ا. ع. : و. وكالة

رجال ونساء و 1) və, həm, həm də, bir də; bir kişilər və qadınlar; وأنا أنت sən və (*həm də*) mən; 2) riyaz. plyus, üstəgəl; خمسة وأربعة و أربعة و خمسة (plyus) dörd; 3) ilə, - la²; ان ذلك لا يتفق ورغبته و 4) -da, -də, o vaxt ki; ... والحالة هذه belə bir vəziyyətdə; onda, bu halda; وهو يفتح الباب و هو o qapını ehtiyatla açır; 5) isə, amma, lakin; و إلا! amma əks halda, əks təqdirdə; و بعد daha sonra (*adətən, yazıda əsas məsələyə keçərkən istifadə olunur*); 6) nə çox!, nə qədər!; neçə!; وكأس شربت! mən neçə qə-dəh içmişəm!; وإن və baxmayaraq, və əgər; ولو və baxmayaraq; ولكن و ya lakin, ancaq, amma

و and bildirən ədat; والله! Allaha and olsun! Allah haqqı!

و təəssüf, təəccüb, sevinc hisslərini bildirən ədat ا sonluğu qəbul edən sözün qarşısında gəlir; و أسفاه! əfsus!; eyvah!; heyif!; و خجنتاه! و فرحتاه! nə yaxşı!; و necə də biabırçılıqdır!

و maşın; buxar maşını; parovoz; و رفاص ~ vintlil paroxod; و الركاب ~ sərnəşin paroxodu və ya qatarı: و الطائرة ~ təkərli paroxod; و القطر ~ yedək paroxodu; و البخاري ~ buxar maşını; و الغاز ~ alqaz; و الحرث ~ traktor; و الحرث ~ primus; و الحرث ~

yangın maşını; و الخليج ~ pambiqtəmizləyən maşın; و الزلط ~ buxarlı vərdənə (*yolu hamarlayan maşın*); و الطحين ~ dəyirman; و السببوتو ~ spirt lampası; و المياه ~ suqaldıran maşın; و البضاعة ~ yük qatarı; و العادية ~ şəhərətətrafi işləyən qatar; و رديّة ~ manevr parovozu

وَاطٌ = واتٌ

واهه – ات. c. واحّة, واحٌ

– vahədə yaşayan, vahə sakini

و اد dan. cavan oğlan, gənc

و اط el. vatt; ساعة ~ vatt-saat

و اق hamç. و ابو zool., topl. danquşu

– و اقّة zool. danquşu

و اه و اهّا, و اهّا, و اهّا, و اهّا (– və ilə) və təəssüf (على ilə) ədatı; و اهّا به! o necə də gözəldir!; و اهّا له! heyif ondan!; و اهّا على ما فات! təəssüf ki, bu əldən çıxdı!

و اوّيّة c. و اوّي

و ابّة – vaaba (¹/₆ ardebbaya və yaxud 16 qadaha və ya 33 l-ə bərabər həcm ölçüsünü)

و اد (i) و اد (i) diri-diri basdırmaq (*yeni doğulmuş qız uşağını – qədim ərəblərin adətlərindən biri*); 2) məcaz. diri halda basdırmaq; و أمه ~ öz ümidini dəfn etmək; و تؤاد yavaş-yavaş, tələsmədən hərəkət etmək; و ائاد 1) uzatmaq, tələsməmək (*nədə*); 2) ehtiyatla hərəkət etmək

و ادّة 1) yavaş hərəkət; 2) ağırlıq, lənglik, sakitlik; 3) ehtiyatlılıq; 4) dözüm, soyuq-qanlıq, dayanıqlıq, mətənət; و على ~ və ya sakit halda, təmkinlə, səbirlə; و و برويّة عمل اğıl və ehtiyatla hərəkət etmək

– مَوَّوْدَةٌ, مَوَّوْدَةٌ diri–diri basdırılmış (*yeni doğulmuş qız uşağı haqqında – qədim ərəb-lərdə*)

– وَأَرَّ (*hər hansı bir ağır şeyin yerə düşməsi nəticəsində əmələ gələn*) səs

– وَئِيدٌ ağır, yavaş, asta, ehtiyatlı; ~ yavaş-yavaş, sakit-sakit, aram-aram, ehtiyatla

– مَوَّوْدَةٌ = وَئِيدَةٌ

إِسْتَوَّأَرَ (i) وَأَرَّ I qorxu içində qaçmaq

I وَأَلَّ (i) وَأَلَّ I (əli) sığınacaq axtarmaq (*harda*)

– مَوَّوْلٌ 1) sığınacaq, daldalanacaq (*yer*); 2) toplanma yeri, yığınaq, toplanış; 3) mərkəz, əsas mərkəz

(وَأَمَّ III وَأَمَّ 1) dostcasına yaşamaq, məhriban yaşamaq; 2) uyğun olmaq, münasib olmaq, yaraşmaq, yaramaq; həmahəng olmaq, uyğun olmaq, uyğun gəlmək; VI تَوَّأَمَّ bir-biri ilə həmahəng olmaq, bir-birinə uyğun gəlmək

– وَأَمَمَةٌ həmrəylik, həmfikirlilik, yekdillik, fikir birliyi; harmoniya

– وَأَمَمَةٌ = وَأَمَمٌ *Ata. sözü* لو لا الـ لهلك الأنام; مَوَّأَمَةٌ = وَأَمَمٌ əgər həmrəylik olmasaydı, camaat həlak olardı

وَأَوَّأَ 1) kəkələmək; 2) hürmək (*it haqqında*); ulamaq (*çaqqal haqqında*)

– وَأَوَّأَ 1) kəkələmə; 2) ulama, hürmə

وَبَاءٌ (u) وَبَوُّ وَبَوُّ və ya وَبَوُّ (ə) وَبَيْ (ə) وَبَاءٌ, وَبَاءٌ taun xəstəliyinə tutulmaq; məch. = وَبَيْ (ə) وَبَاءٌ əl ilə işarə etmək; işarə etmək, nişan vermək (*kimə-nəyə*); IV وَبِأَ = وَبِأَ

– وَبِأَ 1) taun xəstəliyinə tutulmuş, taunlu; 2) xəstəliyə yoluxmuş (*məs., pambıq toxumu haqqında*)

– وَبِأَ c. وَبِأَ taun; yoluxucu epidemik xəstəlik

– وَبِأَ c. وَبِأَ 1) taun; 2) vəba; 3) *həmç.* وَبِأَ ~ yoluxucu epidemik xəstəlik, epidemiyaya; مستوطن ~ vəba epidemiyası; ~ endemik, müəyyən bir yerə xas olan xəstəlik; علم الأوبئة epidemiologiya

– وَبِأَ 1) taun -i [i]; 2) yoluxucu, xəstəlik yayan; أَبْحَرَةٌ سَهْ yoluxucu buxarlar

– وَبِأَيَاتٍ c. yoluxucu xəstəliklər; علم الوبائيات epidemiologiya

– وَبِأَ 1) taun -i [i]; 2) xəstəliyə yoluxmuş

وَبَخَّ II وَبَخَّ söymək, danlamaq, məzəmmət etmək, qınamaq, tənə vurmaq; töhmət vermək; سَهْ ضميره vicdanı ona əzab verirdi

– وَبِأَ c. تَوْبِيحٌ - ات. تَوْبِيحٌ (ciddi) töhmət; (*möhkəm*) məzəmmət; danlaq, qınaq, tənə

وَبَرَّ (ə) وَبَرَّ I yumşaq tüklərlə örtülmüş olmaq; sıx yunla, zərif yunla örtülmüş olmaq; IV أَوْبَرَّ tükli olmaq; sıx yunla örtülmüş olmaq

– أَوْبَرَّ q. وَبَرَّ c. وَبَرَّ yumşaq tüklərlə örtülmüş, tükli, zərif yunla örtülmüş

– مَوْبَرَّ xovlu, tükli (*parça və s. haqqında*)

– وَبَرَّ zərif yunla örtülmüş; tükli

– وَبَرَّ c. وَبَرَّ 1) (*dəridəki*) yumşaq tüklər;

2) yun, zərif yun, narın yun; طويل الـ uzun lifli (*pambıq haqqında*); الجمال ~ dəvə yunu;

3) *həmç.* أَوْبَرَّ xov; narın tük (*parçada*); ~ مَوْبَرَّ xovlu parça; الـ köçərilər, bə-dəvilər (*müq. et المدر bax: مَدْرٌ*)

– وَبَرَّ 1) yun teli; 2) nazik tük, tükcük

– وَبِأَ c. وَبِأَشُّ alçaq adam; xuliqan, dələduz adam; c. تَوْر-تَوْكُنتُ, zir-zibil, pozğun

ünsürlər, kələkbazlar, dələduzlar; أوباش الكلام cəfəngiyat, boş söz

– أَبَاشَةٌ dələduzlar, pozğun ünsürlər

– أُوْبَاشِيَّةٌ xuliqanlıq, dələduzluq

I مَوْبِقٌ مَوْبِقٌ (ə) وَبِقٌ və ya وَبُوقٌ (i) وَبَقَّ olmaq, həlak olmaq, tələf olmaq, puç olmaq; IV أُوْبِقٌ 1) məhv etmək, tələf etmək, məhvinə səbəb olmaq; 2) alçaltmaq

– مَوْبِقٌ 1) həlak olduğu, məhv olduğu yer; 2) dustaqxana, həbsxana, qazamat

– مَوْبِقَةٌ c. مُوبِقَةٌ 1) ciddi qanun pozuntusu, zorakılıq, cinayət; 2) çox ağır günah, bağışlanmaz günah; ركب الموبقات təhlükədən qorxmamaq; فعل الموبقات alçaq hərəkətlər etmək

I وَبَلٌ وَبَلٌ (u) وَبَلٌ (u) وَبَلٌ (u) pis olmaq (məs., iqlim haqqında); وَبَلٌ (i) وَبَلٌ (i) yağmaq, tökmək (yağış haqqında); سَتَ السَّمَاءِ leysan yağdı

– من الرصاص: وَبَلٌ leysan, şiddətli yağış; obr. güllə yağışı; obr. أمطر عليه س من الستم obr. kiməsə durmadan söyüşlər yağdırmaq

– وَبَلَةٌ anat. kondilus; ələngə (quru sümük) başı

– وَبَلٌ 1) qeyri-sağlam ab-hava, pis şərait; 2) bəla, bədbəxtlik, müsibət; 3) zərər, ziyan, fəlakət, zərərliklik; ağırlıq (nəyinsə); ağır nəticələr

– وَبَلٌ leysan

– وَبِيلٌ 1) pis, bədxassəli, təhlükəli; 2) zərərli, zərərverən, çox ziyanlı; ağır

– وَبِيلٌ 1) böyük dəyənək; böyük ağac; 2) vabil (ovçu tütəyi, sümsü)

– وَبِيلَةٌ c. وَبِيلٌ çırpı şələsi, odun şələsi

I وَبَّهَ (ə) وَبَّهَ = أَبَّهَ (ə); وَبَّهَ (ə) وَبَّهَ (ə) əhəmiyyət-siz, bekara, xırda olmaq; IV أُوْبَّهَ diqqət yetirmək, fikir vermək (kimə-nəyə → -, -)

I وَبَّهَ (i) وَبَّهَ (i) çaxmaq, çalmaq, yeritmək, vurmaq, sancmaq, batırmaq (məs., paya); وَبَّهَ (i) ~ evdə qalmaq; II وَبَّهَ 1) = I; 2) vurmaq, çalmaq (payacıq, nişan); وَبَّهَ (i) ~ evdə qalmaq; IV أُوْبَّهَ = I

– وَبَّهَ payaların vurulması; nişanların, payacıqların salınması, quraşdırılması

– وَبَّهَ (i) وَبَّهَ (i) 1) أُوْبَّهَ (i) (çadır) payası, payacıq; nişan; المساح ~ yerölçenin payacıqları; 2) sütun, dirək, şalban; صمتموا كأن السنتم 2) sütun, dirək, şalban; رُبِطت أوتاد obr. onlar dillərini udmuş kimi susdular; أوتاد البلاد dağlar; ölkənin rüknləri (sağlam və möhkəm tərəfi, təməli, dirəyi və s.)

I وَتَرَّ (i) وَتَرَّ (i) 1) dartmaq, gərmək, çəkmək (simləri, telləri); 2) təhqir etmək, incitmək; II وَتَرَّ 1) möhkəm dartmaq, gərmək; (məs., sim, tel); 2) gərginləşdirmək, gərmək; kəskinləşdirmək; ~ العلاقات بين... وبين... -lə... arasında münasibətləri gərginləşdirmək; III وَتَرَّ 1) növbələndirmək (iş); 2) bir-birinin ardınca göndərmək (məs., məktub); IV أُوْتَرَّ 1) bərk (tarım) çəkmək (məs., kammanın ipini); 2) (nəyisə) tək sayda etmək; V تُوْتَرَّ 1) sıx, tarım çəkilmək, gərilmək (ip, sim, tel haqqında) 2) gərginləşmək, kəskinləşmək (vəziyyət haqqında); gərilmək, gərilməmiş olmaq (əsəblər haqqında); سَتَ العلاقات بين... وبين... -lə... arasında münasibətlər gərginləşib; VI تُوْتَرَّ fasiləsiz olaraq gəlmək, ardıcıl olaraq daxil olmaq, dalbadal gəlmək; bir-birinin ardınca getmək; təkrarlanmaq

etmək, üstünə cummaq (*kimin* (على); 4) sıçrayıb düşmək, atılmaq (*nədən* (من , عن); 5) can atmaq (*nəyə* (إلى)); 6) sürmək, basdırmaq, cütləşdirmək (*aygır haqqında* (على); 7) qalxmaq, üsyan etmək (*qarşı* (ضد); II وثب 1) hoppanmağa məcbur etmək, tullanmağa məcbur etmək; 2) qızıqdırmaq, sövq etmək, saldırmaq; الخيال ~ xəyal qurmaq, xəyalında canlandırmaq; III وثب 1) (*kimisə*) hücumda qabaqlamaq; 2) bir-birinə hücum etmək, bir-birinin üstünə atılmaq; IV أوثب = II; V ثوثب 1) atılmaq, hücum etmək (*kimə* (على); يتوثب obr. məndə belə bir sual yaranır...; 2) atılmaq, sıçramaq; 3) gümrah, qıvrmaq, həmişə şən, üzügülər olmaq; 4) tələsmək, can atmaq (*nəyə* (إلى , لـ للتحرك ~ azadlığa can atmaq; kiminsə ərazisində qanunsuz məskunlaşmaq; VI ثوثب 1) tullanmaq, hoppanmaq, hoppana-hoppana irəliləmək; 2) bir-birinin üzərinə atılmaq – 1) atılma, sıçrama; 2) gümrahlıq, ruh yüksəkliyi, şuxluq, şənlik – 1) atılan, hücum edən; 2) sıçrayan; 3) şən, güləruz, şux, fəal; العقل iti ağıl – 1) hoppanan; 2) zəngin, coşqun (*fantaziya haqqında*); 3) bacarıqlı, zirək, qoçaq, tədbirli, işgüzar; 4) can atan (*nəyə* (إلى); إلى العلى ~ şöhrətpərəst – 1) tib. nevrəlgiya – atlanma, tullanma, hoppanma; sıçrama; العالي *idm.* hündürlüyə tullanma; الطويل *idm.* uzununa tullanma; بالزانة *idm.* uzun ağacla tullanma; نزل عن... سا – hoppanaraq nəyinsə üstündən düşmək – وثب = وثبان

– 1) sıçrayış, sıçrama, atlanma, hoppanma; واحدة ~ bir sıçrayışla, bir dəfə hoppanmaqla; عروية ~ salto-mortal, mayallaq (*havada mayallaq vurma*); الفكر ~ məcaz. xəyalların coşması; 2) çıxış (*inqilabi*); oynuş, ayılma, yüksəlmə, hərəkət; تحريرية ~ azadlıq hərəkəti

– وثب ~ الأسد atılma, tullanma tərz; o şir kimi sıçradı

– وثب = وثوب

– وثب = وثيب

I yumşaq olmaq (*məs., yumşaq olmaq (yutaq haqqında)*); وتر (i) وتر yumşaq (*yutaq döşəmək*); II وتر = وتر

– وتر zərifləşmiş; zərif, incə

– مياثير, مواتير c. ميثرة yastıq, balıq

– يutağın yumşaqlığı

– şort (*qısa şalvar növü*)

– yumşaq, وثير, وتر

I inanmaq, etibar etmək (*kimə*), ümid olmaq, güvənmək, arxayın olmaq (*kimə* (بـ) مصادر يوثق بها); 1) möhkəm, bərk, davamlı, etibarlı olmaq; 2) əmin olmaq (*nədə* (من); II وثق 1) möhkəmləndirmək, gücləndirmək, bərkitmək; العلاقات ~ münasibətləri möhkəmləndirmək; 2) təsdiq etmək (*məs., sənədi imza ilə təsdiqləmək*); الوثيقة ~ sənədi imza ilə təsdiq etmək; III müqavilə ilə birini digərinə bağlamaq; müqavilə bağlamaq; IV أوثق bağlamaq (*nə ilə* (بـ)); kimisə kəndirli sarımaq; V ثوثق 1) möhkəm olmaq, möhkəmlənmək, sabitləşmək, bərkimək; ست ...-la ...arasında عرى الصداقة بين... وبين...

dostluq bağları möhkəmləndi; 2) əminlik əldə etmək (*nədə* (في الأمر); ~ nədəsə inamla hərəkət etmək; X إِسْتَوْتَقُّ 1) inanmaq, əmin olmaq (*nədə*); doğruluğunda, həqiqiliyində əmin olmaq (*nəyin* (من)); 2) möhkəmlənmək (*əlaqə haqqında*)

العروة ~ وثقُ q. وثقُ ən möhkəm, ən etibarlı; الوثقى ən möhkəm əlaqə (*islam nəzərdə tutulur*)

– ثَوْتِيْقُ 1) möhkəmləndirmə, bərkitmə, gücləndirmə; 2) təsdiq etmə, inandırma (*imza ilə*); مَكْتَبُ الـ notarius kontorlu

– اِيْمَامٌ inam, etibar, etimad (*kimdə-nədə* بـ ~ في, ~ بـ *və ya* ~ في inamla, qətiyyət; الـ بالنفس ~ özündə əminlik, qətiyyət; في نفسه ~ özünə inam; الـ عدم inamsızlıq, etibarsızlıq, etimadsızlıq; الـ إعلان عدم inamsızlığın ifadə olunması; الـ أهل etibarlı adamlar; أنا على ~ وطيدة بأن... *və ya* لي وطيد الـ بأن... mən möhkəm əminəm ki...; ~ اخو etimada layiq; كان عظيم الـ etimada layiq olmaq; كان عظيم الـ بمستقبل الشعب *xalqın gələcəyinə* dərindən inanmaq; الـ فقد inamı itirmək (*nəyə* بـ); الـ وضع فيه *və ya* وضع فيه ~ kiməsə vermək

– ثَقِيْقٌ c. ثَقِيْقٌ sədaqətli adam; etibara layiq şəxs; nüfuzlu şəxs; avtoritet (*nədə* (في)); هو ~ بـ ...-də böyük avtoritetdir; böyük nüfuz sahibidir

– مَوْثِقٌ c. مَوْثِقٌ müqavilə

– مَوْثِقٌ 1. 1) möhkəmləndirən, gücləndirən; 2) təsdiq edən; imzalayan; 2. *həmç.* ~ العقود notarius

– مَوْثِقٌ etibara layiq; به ~ etibarlı, mötəbər; من المصادر الـ بها ~ etibarlı mənbələrdən; الـ الأخبار الـ بها doğru məlumatlar

– مَوْثِقٌ 1) müqavilə, pakt; بعدم ~ الإعتداء hücum etməmək haqqında pakt; الـ السلام ~ Sülh paktı; 2) nizamnamə; 3) xartiya; الـ الأكبر *tar.* Böyük xartiya; الـ المتحدة ~ Birləşmiş Millətlər xartiyası

– مِيْتَاقِيَّةٌ *tar.* çartizm

– وَثَاقٌ əmin, arxayın (*nədə* (من))

– وَثَاقٌ c. وَثَاقٌ, وَثَاقٌ ip, kəndir; سَهْ كİMİSƏ KƏNDİRLƏMƏK, BAĞLAMAQ; سَهْ كİMİNSƏ ƏL-QOLUNU AÇMAQ, AZAD ETMƏK; 2) buxov, qandal, bağ

– وَثَاقَةٌ möhkəmlik, bərklik, etibarlılıq

– وَثَاقِيٌّ sənədlərə əsaslanan, sənədli, həqiqi; فِيلْمٌ sənədli film

– وَثِقٌ 1) möhkəm, bərk, davamlı; العرى ~ qırılmaz, ayrılmaz, möhkəm; 2) etibarlı, sənədli, etimada layiq

– وَثِقٌ inam, etibar

– وَثِيقِيٌّ 1. fideist; 2. fideist, fideizm təərəfdarı

– وَثِيقِيَّةٌ fideizm (*dini etiqadı elmi idrakdan üstün tutan mürtəcə təlim*)

– وَثِيقٌ c. وَثِيقٌ möhkəm, bərk, davamlı, güclü; ~ إِرْتِبَاطٌ ... ilə möhkəm əlaqəsi olan; ~ الإرتباط möhkəm bağlanmış (*kimlə nə ilə* بـ)

– وَثِيقَةٌ c. وَثِيقَةٌ sənəd, vəsiqə, akt; المَلِكِيَّةُ ~ mülkiyyət hüququnu müəyyənləşdirən sənəd; ~ التَّامِينُ ~ nikah haqqında şəhadətnamə

– وَثَلٌ palma liflərindən hazırlanan ip, kəndir ipi

– وَثَلٌ = وَثَائِلٌ c. وَثَائِلَةٌ, وَثِيلٌ

– وَثَنٌ c. وَثَنٌ büt, sənəm, heykəl; عِبَادَةٌ الـ الأوثان bütperəstlik

– وَتَنِيَّ 1. bütperəstlik -i [-i]; 2. bütperəst, bütələrə sitayiş edən

– وَتَنِيَّةٌ bütperəstlik

I وَجَّ (ə/u) وَجَّ (müq. et أَجَّ) 1) yanmaq, alovlanmaq; 2) qaçmaq

I وَجَّ (ə/u) وَجَّ (يَجُوُّ) وَجَّ 1) döymək, vurmaq (*məs.*, *yumruqla, xəncərlə*); şapalaq vurmaq; 2) ax-talamaq, burmaq

I وَجَّبَ (وجب) وَجَّبَ 1) lazım olmaq, vacib olmaq, gərək olmaq (*kimə*), məcburi olmaq, borcu olmaq (*kimin üçün*); ... o ... etməlidir; onun üçün ... vacibdir; *كما يجب* lazımı qədən, lazıminca 2) batmaq (*günəş haqqında*); 3) çuxura düşmək (*göz haqqında*); وَجَّبَ (i) وَجَّبَ , وَجَّبَانُ , وَجِبِيَّةٌ وَجِبِيَّةٌ tez-tez döyünmək (*ürək haqqında*); وَجَّبَ (i) وَجِبَةٌ 1) səs-küylə yıxılmaq, dağılmaq; 2) gündə bir dəfə yemək; وَجَّبَ (u) وَجُوبَةٌ qorxaqlıq göstərmək, qorxu hiss etmək; II وَجَّبَ 1) üzərinə qoymaq, məcburi etmək; 2) gündə bir dəfə yemək; الضيف ~ qonağı gülər üzlə qarşılamaq; III وَجَّبَ qərar çıxarmaq, hökm vermək (*hərracda taqqiltu ilə*); (*nəyisə*) satılmış hesab etmək (*kimə*); IV أَوْجَبَ 1) məcburi etmək; üzərinə qoymaq, bir vəzifə olaraq tapşırmaq; 2) səbəb olmaq (*məs.*, *yanğına*); törətmək, doğurmaq (*məs.*, *təəssüf*); 3) təsdiq etmək, qəbul etmək; له حقه ~ kiməsə haqq qazandırmaq; 4) gündə bir dəfə yemək; V تَوَجَّبَ 1) (*kimin üçün*) məcburi olmaq, öhdəsinə qoyulmaq (*kimin üçün*); (على *kimin*); 2) gərək olmaq, vacib olmaq (*kimin üçün*); 3) çatmaq; çatmalı olmaq (*kimə*); X اِسْتَوْجَبَ 1) tələb etmək, istəmək (*məs.*,

xərcləri); 2) layiq olmaq (*məs.*, *cəzaya* للتأديب); 3) vacib, zəruri hesab etmək

– لِإِجَابٍ 1) üzərinə qoyma; məcburilik; لإجراء ~ lazımı qaydada, hər şeyin yerinə yetirilməsi üçün; 2) təsdiq etmə, təsdiqləmə, müsbət münasibət, razılıq; ~ بالمُ müsbət; ~ بالردِّ müsbət cavab vermək; 3) uyğunluq, müvafiqlik; ... لا ... müvafiq olaraq, ...uyğun olaraq; ~ مراجع lazımı (*müvafiq*) təlimatlar (*göstərişlər*); 4) hüq. təklif; ~ والقبول təklif və qəbul

– لِإِجَابِيٍّ 1. 1) müsbət (*cavab haqqında*), pozitiv; ~ müsbət; ~ الحياد *siy.* pozitiv bitərəflik; ~ الفلسفة *السمة* pozitiv fəlsəfə, pozitivizm; 2) *el.*, *riyaz.* müsbət; ~ القطب müsbət qütb; ~ الكميَّة *السمة* müsbət kəmiyyət; 2. c. 1) *foto.* pozitiv; 2) (*nəyinsə*) müsbət tərəfi

– لِإِجَابِيَّةٍ pozitivlik, müsbətlik

– لِجِبَةٍ vaciblik, zərurilik, məcburilik

– لِمُوجِبٍ 1) müsbət (*cavab haqqında*); 2) *el.* müsbət; ~ قطب müsbət qütb; 3) *gram.* təsdiq

– لِمُوجِبٍ 1. zərurilik doğuran, zəruri, məcburi edən; səbəb olan; ~ الوجود *və ya* بذاته ~ *fiqh.* öz-özünə mövcud olan, Allah; 2. c. في غير ~ 1) səbəb, əsas, motiv, sübut; ~ لا ~ ل... səbəbsiz; ~ لا ~ ل... üçün heç bir əsas yoxdur; ~ بـ görə, uyğun; 2) ehtiyac, tələb, lüzum, hacət; ~ ölüm

– لِمُوجِبَةٍ 1) hərəkət, əməl; 2) səbəb

– لِمُوجِبَةٍ c. 1) *gram.* təsdiq cümləsi

– لِوَجِبٍ 1. 1) lazımı, zəruri, vacib, məcburi; ~ الوجود *və ya* بذاته ~ *fiqh.* öz-özünə mövcud olan, Allah; 2) tez-tez döyünən, sürətlə vuran (*ürək haqqında*); 2. c. وَاجِبَاتٌ vəzifə, borc; məqsəd; ~ نرى من *və ya* نرى من *السمة* علينا أن...

- وَجْدَانِيَّاتٌ c. intuisiya ilə dərk olunan şeylər
 – وَجْدَانِيَّةٌ lirizm
 – وَجُودٌ 1) olma, mövcud olma; varlıq; olma, iştirak etmə; كَلِمَةٌ عَدَمٌ olmama, yoxluq; كَلِمَةٌ هَرَّ يَرِدُ هَرَّ يَرِدُ hər yerdə mövcud olan, hər yerdə hazır; غَابَ عَنِ الْعِلْمِ fəls. ontologiya; غَابَ عَنِ الْعِلْمِ huşunu itirmək; خَرَجَ (ظَهَرَ، بَرَزَ) إِلَى الْعَالَمِ دÜNYAYA gƏLMƏK; خَرَجَ زَالٍ مِنَ الْعَالَمِ yox olmaq, varlığını dayandırmaq; 2) canlı məxluq, vü-cud, can
 – فِيلْسُوفٌ ~ varlığa, mövcudiyətə aid; فِيلْسُوفٌ فِيلْسُوفِيٌّ filosof-ekzistensialist; الفيلسفة السمة ekzisten-sializm (həyatın mənasızlığını, ictimai fəa-liyyətin faydasızlığını, əxlaqın əsassızlığını sübut etməyə çalışan fəlsəfi cərəyan)
 – وَجُودِيَّةٌ varlıqla bağlı hər şey; وَجُودِيَّةٌ ekzis-tensializm
 I وَجَرَ (وَجْرٌ) titrəmək, əsmək (نَدْنٌ يَنْقَرُ فِي الْقَرَشِ فِي الْقَرَشِ qarşısında), qorxmaq (نَدْنٌ مِنْ نَدْنٍ); وَجَرَ (i) ağzına tökmək (dərman haqqında); IV وَجَرَ = أَوْجَرَ
 – مَوَاجِرٌ c. 1) raket (tennis topunu vurmaq üçün); 2) lapta (2 dəstə ilə oynanılan top oyunu və bu oyunda işlədilən ağac); 3) metal çubuq
 – مِجْرَةٌ خَسْتَنِينِ أَغْزِيقِ دَرْمَانِ مِجْرَةٌ, مِجْرَةٌ –mək üçün alət, aparat
 – وَجْرٌ أَوْجَرَةٌ c. وَجْرٌ yuva, yataq; kaha, hin
 – وَجْرٌ أَوْجَارٌ c. وَجْرٌ mağara, kaha, zağa
 – وَجْرَةٌ 1) چالا, çuxur; 2) canavar quyusu
 – وَجْرٌ دَرْمَانِ دُوزِيقِ (xəstənin ağzından verilən)
 I وَجَرَ (وَجْرٌ) müxtəsər, yığcam, lakonik olmaq (نِيقَةٌ); وَجَرَ (u) وَجْرَةٌ (ni) yığcam olmaq (نِيقَةٌ haqqında); IV وَجَرَ

- 1) qısa, yığcam danışmaq; 2) ixtisar etmək, qısaltmaq; X اِسْتَوْجَرَ qısa şəkildə ifadə etmək, qısaltmaq
 – اِيجَارٌ 1) qısalıq, yığcamlıq, müxtəsərlik; وَجْرٌ بِهٖ və ya بِالْهٖ və ya بِهٖ qısaca, müxtəsər
 – مُوجِرٌ 1) yığcam, qısa və aydın; 2) ixtisar edilmiş; 2. qısa xülasə, nəticə, qısa şərh
 – وَجْرَةٌ qısalıq, yığcamlıq, müxtəsərlik
 – اَوْجَرٌ qısalıq, müxtəsərlik
 – وَجْرٌ قِيسَةٌ, وَجْرٌ قِيسَةٌ qısa, müxtəsər, yığcam; وَجْرٌ قِيسَةٌ qısa vaxt ərzində
 I وَجَسَ (i) وَجَسَ qorxmaq; əvvəlcədən hiss etmək (پِسَ شَيْئًا); 2) görünməz, gizli olmaq; IV اَوْجَسَ qorxu hiss etmək, pis şeyi hiss etmək, ehtiyat etmək; V تَوَجَّسَ qorxmaq, çəkinmək, ehtiyat etmək; ~ الصوت qorxu ilə, əndişə içində səsə qulaq vermək; ~ الطعام ~ الشراب ehtiyatla yeməyin (içkinin) dadına baxmaq; ~ شَرًّا pis şeyi əvvəlcədən hiss etmək
 – تَوَجَّسَ əndişəli, qorxulu şeylər
 – وَاجِسٌ həyəcan yaradan fikir, ürəyə pis şeyin damması, qabaqcadan pis şeyi hiss etmə
 – وَجَسَ qorxu, təhlükə
 I وَجَعَ (يُوجَعُ) وَجَعَ (وَجَعٌ) ağrı hiss etmək; 2) əzab çəkmək, əziyyət çəkmək; وَجَعَ (يُوجَعُ) əzab, əziyyət vermək; ~ رَأْسَهُ onun başı ağrıyır; مَاذَا يُوَجَعُكَ؟; IV اَوْجَعَ = وَجَعَ; V تَوَجَّعَ 1) ağrı çəkmək, ağrıdan əziyyət çəkmək; 2) fikrini çəkmək (kimin), dərdinə şerik olmaq, həmdərd olmaq, canı yanmaq, acımaq (كَيْمَةٌ); 3) ağrıdan şikayətlənmək

– 1) ağrıdan əziyyət çəkmə; 2) ağrıdan şikayət

– ağrı yaradan, ağrılı, əziyyətli, üzücü

– ağrı verən, əziyyət verən, xəstə, naxoş; الضرس الـ xəstə diş

– 1) ağrı; الأذن ~ qulaq ağrısı; الرأس ~ baş ağrısı; البطن ~ qarın ağrısı; العين ~ tib. oftalmiya (göz xəstəliyi); 2) iztirab, cəfa, möhnət, əzab, əziyyət

– ağrıdan əziyyət çəkən

– iztirablı, əzablı, əziyyətli, üzücü

I وَجَفَّ (i) وَجِفَّ, وَحِيفٌ, وَجُوفٌ 1) həyəcanlanmaq, təşvişə düşmək; döyünmək, titrəmək, əsmək (ürək haqqında); 2) löhrəm yerləşlə, yorta-yorta qaçmaq; IV أُوجِفَّ 1) həyəcanlandırmaq, həyəcana gətirmək; döyüdüürmək, əsdirmək (ürək haqqında); 2) yorğa qaçmaq, yortma qaçmaq; في ~ uzaqlara getmək, tez yoluna davam etmək; X اسْتَوْجِفَّ əsdirmək, titrətmək, döyüdüürmək (ürək haqqında); الحب فواده ~ məhəbbət onun ürəyinə hakim oldu

– yorğa yerləş, yortma yerləş (allyur)

– vuran, döyünən, əsən, çırpınan; وقف واجف القلب ürəyi əsə-əsə; وقف واجف القلب o həyəcan içində dayandı

1) – ات. c. وَجَأَقٌ ocaq; kambuz (gəmi mətbəxi); النار ~ qızdırıcı soba; المطبخ ~ mətbəx sobası, mətbəx peçi; 2) tar. yeniçərilərin korpusu

– وَجَأَقِيَّةٌ c. وَجَأَقِيٌّ tar. yeniçəri

I وَجَلَّ (يُوجَلُّ) وَجَلَّ qorxmaq, qorxaqlıq, cəsarətsizlik göstərmək; IV أُوجَلَّ qorxu salmaq, əndişə yaratmaq

– c. أُوجَلَّ qorxu, əndişə, ehtiyat; qorxaqlıq, cəsarətsizlik, ağciyərlilik; ~ في cəsarətsiz halda

– c. وَجَلَّ qorxaq, ürəksiz, cəsarətsiz, ağciyər

I وَجَمَّ (i) وَجُمَّ, وَجُومٌ 1) dinməmək, səsinə çıxartmamaq, susmaq, danışmamaq (qorxudan, əsəbdən, qeyzdən və yaxud bayram mərasimləri zamanı); 2) sükutla, dinmədən baxmaq (kiməsə); 3) tutqun, qaşqabaqlı, qəmgin olmaq, tutulmaq (sifət, üz haqqında); 4) fikirləşmək, düşünmək

– 1) səssiz, sakit; 2) tutqun, qaşqabaqlı, qəmgin

– 1) səssizlik; danışmazlıq, dinməzlik; 2) qaşqabaqlılıq, tutqunluq; qorxaqlıq, ağciyərlilik, cəsarətsizlik; ب- qəmgin-qəmgin, kədərlə, qaşqabaqla

وَجَنَّتْ c. وَجَنَّةٌ yanaq

وَجَنِّيَّ yanaq -i [-1]; ~ عظم almacaq sümüyü

I وَجَاهَةٌ (يُوجَهُ) وَجَهُ (وجه) 1) məşhur, adlısanlı, tanınmış olmaq; 2) əhəmiyyətli, mühüm olmaq; وَجَهُ (يُجَهُ) وَجَهُ üzünə vurmaq; II وَجَّهَ istiqamət vermək, yönəltmək; göndərmək, yollamaq (kiməyə sual vermək; إلى سلاحه ~ silahını ...-ə tuşlamaq; ضربة قاصمة ~ sarsıdıcı, məhvədicə zərbə endirmək; ...-ə ~ كلامه إلى ...-ə sözlə müraciət etmək; ~ نشاطه إلى ...-ə kiminsə fəaliyyətini ...-ə yönəltmək; وجهه للقبلة ~ üzünü qibləyə çevirmək (bax: قبلة); 2) cəlb etmək (نظارته (نظرة) إلى ...-ə kiminsə (öz) diqqətini); 3) irəli sürmək (ittiham); ~ تهمة إلى ...-ə cəlb etmək; 3) irəli sürmək (ittiham); 4) yollanmaq, yola düşmək (hara إلى); 5) ayırmaq, hörmət

etmək, hörmətlə qeyd etmək, ehtiram etmək; III وَاَجَّةٌ 1) üz-üzə dayanmaq; durmaq, olmaq (*kimin-nəyin qarşısında*); 2) şəxsən görüşmək; görüşmək (*məs., dustaqla*); qarşılamaq (*kimisə*); 3) (*təhlükə*) qarşısında olmaq; 4) üzləşdirmək (*kiminlə -ə*); (*kimisə*) (*nə -ə*) qarşısında qoymaq; 5) (*nəyinsə*) qarşısında olmaq; qabağında olmaq; IV أُوجَّةٌ hörmət, ehtiram göstərmək; məşhur etmək; hörmətli etmək; V تَوَجَّجَةٌ 1) müraciət etmək (*kimə* (əli)); 2) yollanmaq, yola düşmək, hərəkət etmək (*hara* , (əli), نحو); VI تَوَاجَةٌ üz-üzə gülmək; üz-üzə dayanmaq; VIII اِتِّجَّةٌ 1) dönmək, çevrilmək; ... عن ~ ... kənara çıxmaq, ... uzaqlaşmaq; 2) yönəlmək, yola düşmək (*hara* (əli)); 3) baş vermək, üz vermək (*kimə -lə*); ~ له الرأي ~ onun ağılına fikir gəlidi

– اِتِّجَّةٌ c. 1) səmt, cəhət, istiqamət, (*hərəkət*) xətti; *dəniz. (kompas əqrəbi istiqaməti ilə bir şeyin göründüyü və ya səsin eşidildiyi istiqamət arasındakı bucaq)*; rumb, pelenq; 2) cərəyan; meyil; tendensiya

– تَجَاةٌ qarşı tərəf; *kimin-nəyin* qarşısında, qabağında

– تَجَاةٌ qarşısında, qabağında

– تَوَجَّجَةٌ tuşlama, yönəltmə, istiqamətləndirmə; döndərmə, çevirmə; oriyentirini tapma; ~ الالکتروني elektron oriyentirləşmə; ~ إلى الهدف hədəfə tuşlama; ~ جهاز istiqamətləndirici qurğu (*raketlərdə*); عجلة (طارة) ~ sükan çarxı, sükan; şturval

– تَوَجَّجَةٌ c. göstərişlər, tapşırıqlar, direktivlər, əmrlər

– تَوَجَّجَةٌ istiqamətverici, təlimatlandırıcı; ~ أرقام konترول rəqəmlər; ~ الفصل (القسم) əlavə sinif

– تَوَجَّجَةٌ : شهادة kamal attestatı (*orta məktəbi qurtarmaq haqqında şəhadətnamə*)

– إلى ~ ... 1) tərəf, istiqamət; ... إلى ~ ... tərəf, ... istiqamətdə; الشمال ~ şimal tərəfdən; a) mənim tərəfimdən; b) mənə çatanda; mənə gəlinəcə; a) onun tərəfindən; b) ona çatanda; ona gəlinəcə; من ~ ... digər tərəfdən ... bir tərəfdən ~ ... من ~ ...; ~ من كل ~ hər tərəfdən, hər cəhətdən; ~ من (nəyə) nisbətən; ~ من المبدأ əsas etibarilə, əsasən; الجهات الأصلية və ya الجهات الأربع dünyanın dörd tərəfi; 2) rayon, vilayət, ölkə; 3) (*hakimiyət*) orqanı; الجهات المختصة müvafiq orqanlar

– rayon -i [-i], yerli جهوي

– اِتِّجَّةٌ c. istiqamət

– مَوَاجَّةَةٌ 1) qarşı-qarşıya durma, üz-üzə gəlmə; ~ مَوَاجَّةَةٌ üz-üzə, üzbəüz; جلس في ~ üzbəüz oturmaq, kiminsə qarşısında oturmaq; 2) görüş; 3) üzleşmə, üzleşdirmə; 4) cəbhə; 5) düşmənçilik

– مَوَاجَّةَةٌ yönəldilmiş, səmtləşdirilmiş; istiqamət verilmiş; ~ صاروخ idarə oluna bilən raket

– مَوَاجَّةَةٌ 1. yollayan, göndərən; 2. 1) sükançı, şturvalçı; 2) rəhbər

– اِتِّجَّةٌ c. sükan

– اِتِّجَّةٌ c. 1) ~ البناء ~ fasad; fronton; üz tərəfi (*pulun, kredit biletinin və s.*); 2) vitrin; 3) *hərb. cəbhə*

– وَجَّاهَةٌ 1) (*nəyinsə*) qarşısında olma; üzbəüz görüş; ~ وَجَّاهَةً onun qarşısında, onun qabağında; 2) qarşı tərəf

– وَجَّاهَةٌ 1) ad-san, nəciblik; şərəf, heysiyyət; ~ أهل adlı-sanlı, tanınmış, məşhur; ~ aristokratiya, əyan, zadəgan; 2) əhəmiyyət,

– وَجِيهٌ ciddi, əsaslı, tutarlı; ~ سبب əsaslı səbəb

I (يُوْحَدُّ) وَحَدَّ və ya وَحَدَّ, وَحَدَّ (يَحْدُ) وَحَدَّ 1) vahid olmaq; 2) tək, yeganə olmaq; tək, yalnız olmaq; II وَحَدَّ 1) birləşdirmək; unifikasiya etmək, vahid şəklə salmaq; *maliy.* birləşdirmək, qüvvətləndirmək, möhkəmləndirmək (*borcları*); 2) لا إله إلا الله! Allahdan başqa tanrı yoxdur! *sözlərini demək*; الله ~ vahid Allaha inanmaq; V تُوْحَدُّ 1) birləşmək; 2) vahid, yeganə, tək olmaq; 3) xəlvətə çəkilmək, tənha guşəyə çəkilmək; tənha yaşamaq; 4) tək etmək (*nəyi* ~ برأيه ~ bu fikri tək dəstəkləmək; 5) *maliy.* möhkəmlənmək, birləşmək (*borclar haqqında*); VI تُوْحَدُّ qarşılıqlı surətdə birləşmək; ~ ها بعنايته o yalnız ona diqqət göstərdi; VIII اِتْحَدَّ 1) birləşmək, birlik yaratmaq; 2) üst-üstə düşmək, uyğun gəlmək (*fikirlər haqqında*); 3) razılaşmaq

– اِتْحَادٌ 1) birlik, vəhdət; 2) c. ائت. ~ birlik, ittifaq; فيدرالي ~ Avropa Birliyi; الأوربي ~ federasiya; ~ həmrəylik, həmfikirlik, yekdillik; الأراء ~ bir səs, bir ağızdan; ~ بال birgə, birlikdə; ~ الاتجاه *biol., opt.* konvergensiya (*birdləşmə, eyniləşmə*)

– اِتْحَادِي 1. 1) müttəfiq, ittifaqa daxil olan; 2) federativ, federal; دولة مة federativ dövlət; 2. ittifaq hökumət; دولة مة federativ hökumət; 2. ittifaq üzvü

– اُوْحَدُّ tək, yeganə, tayı-bərabəri olmayan
– تُوْحَدُّ 1) birləşmək; 2) təklik, tənhalıq; ~ الزوجات ~ monoqam, birarvadlılıq, tənkihahlılıq

– تُوْحِيدٌ 1) birlik, unifikasiya; ~ دين الله və ya ~ təkallahlılıq, monoteizm; 2) *maliy.* konsolidasiya

– على ~ ayrılıq, təklik, təcrid olunma; ~ على a) ayrı, ayrıca, tək, ayrılıqda, təklikdə; b) ürəyində; ~ كل على hərəsi ayrılıqda

– جبهة مة ~ birləşmiş; birləşdirilmiş; ~ hid cəbhə; ~ الاتجاه *biol., opt.* konvergent; ~ المتحدون razılığa gələnlər

– مَتُوْحَدُّ 1. müstəsna, misilsiz; 2. adamayovuşmaz, tərki dünyaya

– مَوْحَدَّ مَوْحَدَّ tək-tək

– مُوْحَدُّ 1) birləşmiş; 2) *maliy.* möhkəmləndirilmiş, birləşdirilmiş; 3) *qram.* bir nöqtəli (*hərf haqqında*)

– مُوْحَدُّ 1. 1) birləşdirən; 2) tək Allaha inanan; 2. monoteist; ~ الموحدون *tar.* əl-Muvahhidilər; دولة الموحدين *tar.* əl-Muvahhidilər dövləti

– وَحْدَانٌ c. وَاحِدٌ 1. bir, vahid; ~ كل bütöv, bölünməz; 2. 1) tək; vahid; ~ كهذا ~ belə; ~ اي kimsə; ~ آخر və ya ~ bir-bir, bir-birinin dalınca; ~ كل واحد hərə ayrılıqda; ~ اي istənilən, hər hansı (*adam*); ~ وُحْدَانًا وجماعاتٍ və ya زرافاتٍ وُحْدَانًا tək-tək və qrup halında; 2) bir; ~ العدد الأولي و هو الذي لا يقبل القسمة إلا على 2) bir; ~ نفسه وادى ödəd yalnız özünə və birə bölünür; 3. kimsə; ~ لا و heç kim; heç bir

– وَاحِدَةٌ 1. tək, vahid (*q.*); 2. bir (*q.*); 3. hər hansı (*q.*); 4. *mus.* takt, vəzn; ~ بـ ~ əvəz-əvəz; ~ فهذه و الأخرى (والثانية) أن... bu bir, ikincisi odur ki...

– وَاحِدِيَّةٌ *fəls.* monizm

– وَحْدٌ təklik; وَحْدَهُ هو yalnız o (*k.*); وَحْدَهُ yalnız o (*q.*)

– وَحْدَانِيٌّ 1) tək, yeganə; nadir; ~ ابن tək oğul; 2) subay

– وَحْدَانِيَّةٌ 1) birlik, vəhdət; 2) təklik; nadirlik; 3) yalnızlıq, kimsəsizlik; 4) *din.* monoteizm, təkallahlılıq

– وَحْدَةٌ c. اتُّ – 1) birləşmə, birlik, vəhdət; واحدة ~ *və ya* متكاملة ~ bütöv, bölünməz; الزواج ~ monoqamiya, təkniqahlılıq; السكنية ~ ərəb birliyi; ~ yaşayış kompleksi; العربية ~ ərəb birliyi; ~ الاشتراكي ~ sosialist düşürgələri birliyi; الشكل ~ *fəls.* forma və məzmun vəhdəti; الوجود ~ *fəls.* panteizm; 2) (ölçü) vahidi; القياس ~ ölçü vahidi; الزمن ~ zaman ölçü vahidi; 3) *həmc.* الجيش ~ *hərb.* qoşun hissəsi; 4) təklik, yalqızlıq

– وَحْدَوِيٌّ 1. birləşdirici, birləşdirən; 2. birlik, ittifaq tərəfdarı

– وَحْدَوِيَّةٌ birlik, vəhdət

– وَحِيدٌ 1) vahid, tək, yeganə; الابن ~ tək oğul; (الجنب) ~ birtərəfli, biryanlı; الخلية ~ birhüceyrəli; القرن ~ a) birbuynuzlu; b) *zool., mif.* taydiş; النمط ~ yekrəng, yeknəşəq; 2) tək, tənha, yalqız

– وَحَسَّ (ا) وَحَسَّ وَحَسَّ 1) vətənə salmaq

– وَحْسَةٌ vətən vətəniyyəti

– وَحْشٌ (يُوحِشُ) وَحِشٌ *və ya* وَحِشٌ 1) vətənə salmaq; yabarı, cır olmaq; adamsız, boş olmaq; وَحِشٌ (يَحِشُ) وَحِشٌ 1) uzun müddət gəlməmək (*kimin yanına*), darıxmağa məcbur etmək; أنت أوحشتنا = أنت سئنا *bax:* IV; 2) atmaq, tullamaq (*nəyi* –); II وَحِشٌ 1) vətənə salmaq; 2) boşaltmaq, boş etmək; IV أَوْحِشٌ 1) boş, əhalisiz, adamsız olmaq; 2) darıxmağa məcbur etmək; أنت سئننا bizi tamamilə unutmusan, biz səni görməyə şadıq; biz səndən ötrü darıxmışıq; V تَوْحِشٌ 1) vətənə salmaq, vətəniləşmək, cırlaşmaq; kobudlaşmaq, qabalaşmaq; 2) adamsız, əhalisiz, boş olmaq; X اِسْتَوْحِشَ 1) uzaqlaşmaq, uzaq qaçmaq; özünü tənha hesab etmək; 2) nifrət

bəsləmək (*kimə-nəyə* من); 3) vətəniləşmək, tənhaləşmək, adamsızlaşmaq; 4) darıxmaq (*kimdən ötrü* –)

– وَحِشٌ baxımsızlıq, nəzarətsizlik, sahibsizlik, tənhalıq

– تَوْحِشٌ 1) vətənilik, vətəniləşmək, quduzlaşmaq; 2) kobudlaşmaq, qabalaşmaq, kobudluq

– مُتَوْحِشٌ 1. 1) vətənilik, vətəniləşən, quduzlaşan; 2) kobud, qaba; 2. vətənilik, barbar

– مُسْتَوْحِشٌ 1) vətənilik, vətəniləşmiş; 2) tənha, yalqız

– وَحِشَةٌ çirkinlik, eybəcərlik

– وَحُوشٌ c. اَوْحِشٌ 1) heyvan, vətənilik heyvan; انقلبوا إلى الوحوش الضارية yırtıcı heyvanlar; وحوش مسعورة *obr.* onlar quduz heyvanlara çevrildilər; 2) nəhəng, div; 3) *söy.* heyvan, qanmaz, əclaf

– حِمَارٌ وَحِشٌ 1) vətənilik, vətəniləşmək; حِمَارٌ وَحِشٌ vətənilik eşşək, yabarı eşşək; 2) tənhalıq, boşluq; حِمَارٌ وَحِشٌ adamsız, boş yer

– وَحِشٌ *dan.* pis, yaman, bərbad, iyrenc, nalayiq

– وَحِشَةٌ 1) təklik, yalqızlıq, tənhalıq; 2) adamsızlıq, boşluq; 3) uzaqlıq, soyuqluq, qərəz, kin; 4) ümitsizlik, məyusluq, ruh düşkünlüyü, dilxorluq; 5) həyəcan, təşviş, təlaş, nigaranlıq

– وَحِشِيٌّ 1) vətənilik; الحمار وَحِشِيٌّ vətənilik eşşək, yabarı eşşək; 2) qəddar, zalım, yırtıcı, vətənilik; barbar; 3) xarici, zahiri; 4) köhnəlmiş, arxaik (*söz haqqında*)

– وَحِشِيَّةٌ 1) vətənilik; 2) vətənilik, yırtıcılıq; qəddarlıq, azgınlıq, mərhəmətsizlik

– وَحِشِيَّاتٌ c. vətəniliklər

– وَجَفَّ (يُوجِفُّ) وَجَفَّ 1) sıx olmaq (*ot haqqında*); 2) qalın, gur olmaq (*saç haqqında*)

– وَحَفًّا sıx, qalın, gur

I وَحَلَّ (يُوحَلُّ) وَحَلَّ 1) palçığa düşmək, palçığa batmaq; 2) məcaz. çətin vəziyyətə düşmək, əngələ düşmək; çıxılmaz vəziyyətə düşmək; وَحَلَّ (i) وَحَلَّ 1) palçığa salmaq, palçığa batırmaq; 2) məcaz. çətinliyə salmaq; çıxılmaz vəziyyətə salmaq; II وَحَلَّ 1) palçığa batmaq; 2) palçıqlı olmaq; سَتَ الْأَرْضِ ~ xarab oldu (məs., yağışdan sonra yol); سَتَ الدُّنْيَا hər yer palçıqdır; IV أُوْحَلَّ palçığa batırmaq; V تُوْحَلَّ palçıqla örtülmək; الْمَكَانَ ~ burada palçıq var; X اِسْتُوْحَلَّ palçıqlı olmaq

– مُوْحَلَّ palçıqlı

– مَوْحَلَّ c. مَوَّاحِلٌ çeyillik, bataqlıq, bataq yer

– مَوْحَلَّ palçıqlı

– مَوْحَلَّ palçığa bulanmış, palçıqla örtülmüş

– وَحَلَّ , وَحَلَّ c. أُوْحَالٌ , وَحُولٌ palçıq, lehmə, lil; الدُّنْيَا hər yer palçıqdır

– مَوْحَلَّ = وَحَلَّ

– وَحَلَّ 1) çətin vəziyyətə salınan; 2) məcaz. əngələ düşən; çıxılmaz vəziyyətə düşən

– مَوْحَلَّ palçıqlı, bataq

I وَحَمَّ (تُوْحَمُّ) وَحَمَّ arzulamaq, istəmək (nəyisə-hamilə qadın haqqında); V تُوْحَمَّ 1) şıltaq, nazlı olmaq (hamilə qadın haqqında); 2) dəlicəsinə istəmək (nəyi علی)

– وَحَامُّ kəskin (ağrı haqqında)

– وَحَامُّ , وَحَامُّ , وَحَامُّ şıltaq, naz, coşqun arzu (hamilə qadın haqqında)

– وَحَمَّةُ xal

– وَحَمَّى c. وَحَامُّ , وَحَامُّ şıltaqlıq edən, nazlı (hamilə qadın haqqında)

1) səksənmək, diksinmək (ağrıdan); əsmək (soyuqdan); 2) (qızınmaq üçün) əllərinə üfürmək

– وَوَحَاةٌ 1) səksənmə, diksinmə; əsmə; 2) nəfəsi ilə əllərini qızdırma

I وَحَى (i) وَحَى 1) təlqin etmək, beyninə yeritmək (kimə إلى) 2) sirrini xəbər vermək, sirrini açmaq (kimə ل , إلى); 3) din. vəhy göndərmək; 4) (nəyisə) cəld, tez etmək; II وَحَى tezləşdirmək, tələsdirmək; IV أُوْحَى 1) təlqin etmək, ilhamlandırmaq, ruhlandırmaq; 2) sirri açmaq, sirdən agah etmək, sirrini demək (kimə ل , إلى); 3) gizli surətdə öyrətmək, yoldan çıxartmaq; V تُوْحَى tələsmək; X اِسْتُوْحَى 1) ilham axtarmaq, ilham almaq; 2) yuxarıdan (Tanrıdan) göstəriş gözləmək; almaq; əldə rəhbər tutmaq, əsaslanmaq, əməl etmək

– اِسْتِيْحَاءٌ göstəriş, ilham, təb axtarma

– أُوْحَى daha surətli, ən surətli

– اِيْحَاءٌ ilham, təb; təlqin; ذَاتِي ~ özünə təlqin etmə, özünü inandırma; بِ- təsiri ilə (kimin من)

– اِيْحَائِي تəsir altında olan

– اِيْحَائِي تəsirlənmə qabiliyyəti; təlqinə qabillik

– مَوْحٌ q. مَوْحِي ilhamlandırıcı, təlqin edən

– مَوْحَى ~ təlqin olunmuş

– q. وَاحِيَةٌ 1. təlqin edən; 2. simsiz teleqraf stansiyası

– وَحَى c. وَحَى ilham, təb; təlqin; din. vəhy

– وَحَى tez, gözlənilməz; ~ موت qəfil ölüm

– وَحِيٌّ ilhama, təbə, təlqinə aid

– وَحْرِي dan. gec

I وَحَزَّ (i) وَحَزَّ 1) sancmaq, kəskin ağrı hissətdirmək; 2) sancmaq, batırmaq (sancaq)

3) əzab vermək, incitmək (vicdan haqqında)

– وَحَزَّ tikanlı, sancan, batan; kəskin; ~ ألم kəskin ağrı tutma

– وَحَزَّ 1) arabir sancma, batırma; الضمير ~ vicdan əzabı; الابر ~ سياسة bir-birini sancma siyasəti; بالابر ~ tib. iynə batırma; 2) kəskin ağrılar, sancı; 3) acı söz, kəskin söz

– وَحَزَّةٌ batırma, sancma

I وَحَطَّ (i) وَحَطَّ vurmaq (نَدَّ إِلَهُ) ~ الصيب رأسه və ya ~ o qocalıb, onun başı ağarıb

I وَحَفَّ (i) وَحَفَّ suya qoymaq, yağı, yapışqanı (دَرِيدَان) təmizləmək

I وَحَمَّ (وَحْم) 1) zərərli olmaq, səhhət üçün yararsız olmaq (hava, ərazi haqqında); 2) çətin həzm edilən olmaq (qida haqqında); وَحَمَّ (يُوحَمُّ) وَحَمَّ mədəsi həzm etməmək (müq. et وَحَمَّ); II وَحَمَّ yatmaq istəmək, yuxusu gəlmək; mürgüləmək, mürgü vurmaq; VIII إِتَمَّ وَحَمَّ = وَحَمَّ; X إِسْتَوْحَمَّ 1) zərərli hesab etmək (havanı, ərazini və s.); 2) çətin həzm edilən hesab etmək (qidamı)

– وَحَمٌّ daha zərərli, səhhət üçün daha yararsız

– وَحَمَّةٌ c. نُحَمَّ doyma, həddən artıq doyma; həzm etməmə

– وَحَمٌّ yarıyuxulu, mürgüləyən

– وَحَامَةٌ (səhhət üçün) zərərliklik (ərazinin) səhhət üçün yararsızlığı

– وَحَمٌّ 1) yuxusuzluq, daim mürgüləmə; 2) süstlük, ölgünlük, fəaliyyətsizlik, həvəsizlik

– وَحَمٌّ 1) zərərli, ağır (qida haqqında); 2) (səhhət üçün) zərərli; 3) çirkli, pəlçikli

– وَحَمٌّ = وَحَمَّانٌ

– وَحِيمٌ 1) zərərli, çox ziyanlı, ağır; çətin həzm edilən (qida haqqında); 2) (təhlükələr) törədə bilən, doğura bilən, təhlükəli, qor-

xulu; العواقب ~ təhlükəli nəticələr doğura biləcək

I وَحَى (i) وَحَى məqsədi olmaq, məqsəd güdmək; II وَحَى = I; III وَحَى qardaşlaşmaq, dost olmaq, qardaşlıq ittifaqı bağlamaq (müq. et وَحَى); V تَوَحَّى 1) ...niyyətində olmaq, ...fikrində olmaq, məqsəd güdmək; yola düşmək, yönəlmək (harasa), can atmaq (nəyəyə); 2) (nəyəyə) riayət etmək, (nəyəyə) gözləmək, saxlamaq; 3) başlamaq, girişmək, təşəbbüs etmək; 4) göstərmək (hisslərini); X إِسْتَوْحَى soruşmaq, soruşub öyrənmək, xəbər tutmaq, soruşub bilmək, məlumat almaq

– وَحَاةٌ qardaşlaşma

– وَحَى = وَحَى

– وَحَى c. وَحَى, وَحَى məqsəd, niyyət, qəsd, arzu

I وَدَّ (i/ə) وَدَّ 1) sevmək; 2) istəmək, arzulamaq; وَدِدْتُ لَوْ شِئْتُهُ سَعِيدًا! mən necə də onu xoşbəxt görmək istərdim!; III وَدَّ sevmək; dostluq etmək; V تَوَدَّدَ 1) sevgisini, rəğbətini, simpatiyasını göstərmək (kimə qarşı (إلى); 2) (kiminsə) sevgisini qazanmaq, qılığına girmək; dostluq etmək; VI تَوَادَّ bir-birini sevmək; yaxşı, dost münasibətdə olmaq

– وَدٌّ ən sevimli; مَا عَلَيَّ ~ mənim üçün ən yaxşısı, bundan yaxşısı mənə lazım deyil!

– وَدٌّ sevgi, məhəbbət, dostluq münasibəti

– وَدٌّ məhəbbətini qazanma; qılığa girmə

– وَدَّةٌ 1) sevgi, məhəbbət; bağlılıq; simpatiya; وَدَّ أَوَاصِرُ sevgi bağları; 2) arzu, dilək, istək

– وَدٌّ, وَدٌّ, وَدٌّ 1. sevən, sadıq, vəfalı; dost-yana, səmimi; 2. 1) sevgi; dostluq; xeyirxahlıq, meyil, simpatiya; وَدَّهَ kiminsə simpatiyasını qazanmaq; بَوَدِّي (buradan dan.

(يَدِّي) mən arzulayıram; ... كان بوَدِّي لو... mən necə də istədim; 2) arzu, istək, dilək

– وَدَادٌ , وَدَادٌ , وَدَادٌ sevgi, məhəbbət; simpatiya

– وَدَادِيٌّ , وَدَادِيٌّ , وَدَادِيٌّ mübahisəsiz, dostcasına; dostluq -i [1]

– وَوُدٌّ , وَوُدٌّ 1) sevnən; 2) cazibəli, suyuşirin, üzgülər

– وَوُدِّيٌّ , وَوُدِّيٌّ , وَوُدِّيٌّ dostcasına, mehribancasına, dostluq -i [1]; دوستluq əlaqələri; تَبَادُلٌ ~ لِلرَّاءِ mehribancasına fikir mübadiləsi etmək

فَخَرَّ نَفْسًا أَوْ دَاغًا c. وَدَجٌ boyun damarı; فَخْرٌ أوداجه; bax: انتفخت أوداجه غرورًا; نَفْسٌ

– وَدَجٌ = وَدَاغٌ

– وَدَاغِيٌّ boyun -i [-1]

– وَدَاغِيٌّ = وَدَجِيٌّ

1) dağıtmaq, israf etmək, boş yerə xərcləmək; المال ~ pulu sovrmaq, sağasola xərcləmək; 2) təhlükəyə salmaq

ما ~ مجالا 1) qoymaq; وَدَعُ (يَدْعُ) وَدَعُ (ودع) I şübhə yeri qoymamaq; 2) vermək; imkan vermək, yol vermək; !دَعُ qoy!, imkan ver!; دَعُ qoy o yazsın; دَعُ qoy o oynasın; دَعُ له القول gəlin ona söz verək; دَعُنا نرى ما فيه! gəlin baxaq görək orda nə var!; دَعُنا نتكلم بصراحة!; دَعُ o onu qınamaq üçün fürsəti qaçırmırdı; ...فلندع لهم الأمر... işi elə onlara həvalə edək; 3) qoymaq (pulları); depozitə qoymaq; saxlamağa vermək, inanıb tapşırmaq; pulları banka qoymaq; ما له في المصرف; دَعُ في المخزن ~ malı mühafizə üçün anbara təhvil vermək; !دَعُ عنك!; دَعُ 1) həlim, mülayim, yumşaq, sa-

kit olmaq; 2) sadə, utancaq, sakit olmaq; II وَدَعُ 1) vidalaşmaq, yola salmaq; وَدَعُ الأخير kimisə son mənzilə yola salmaq; 2) qoymaq, tərk etmək; !نَاكِمٌ ~ hələlik!; xudahafız!; III وَادَعُ barışmaq; düşmənçilik fəaliyyətinə son qoymaq; IV أُوَدَعُ 1) qoymaq (pulları); depozitə qoymaq; saxlamağa vermək, inanıb tapşırmaq, etibar etmək; وَدَعُ ~ كِتَابُهُ شَيْئًا kiməsə sirrini etibar etmək; وَدَعُ ~ öz kitabına nəyisə qeyd etmək, yazmaq; وَدَعُ ~ وثيقة في المحفوظات ~ sənədləri arxivə təhvil vermək; 2) salmaq, qoymaq (məs., həbsxanaya, dəlixanaya); ~ الميعة القبر ~ meyiti torpağa tapşırmaq; VI تُوَادَعُ 1) bir-biri ilə barışmaq; 2) bir-biri ilə sağollaşmaq; X اِسْتُوَدَعُ 1) (nəyisə) saxlamağı xahiş etmək; saxlamaq, vermək; inanıb tapşırmaq, həvalə etmək; ~ السِّرُّ sirrini kiməsə etibar etmək; 2) مَاعَاZ., hərb. məvacibin yarısını almaq; yarı maaş almaq; 3) mühafizəyə vermək, qoymaq (pulu); !نَسْتُوَدَعُكُمْ اللهُ!; xudahafız!

– ضَابِطٌ (جَنَدِيٌّ) هَرْبٌ 1) ehtiyat; هَرْبٌ ehtiyatda olan zabit (əsgər); هَرْبٌ a) mal anbarı; b) gömrük anbarı, anbar; 2) هَرْبٌ yarı maaşda olma; yarı məvacib alma; هَرْبٌ yarı maaşla

– اِيْدَاعٌ 1) qoyma; depozitə qoyma; saxlamağa vermə; دَفْتَرٌ əmanət kitabçası (əmanətçinin); 2) (harasa) salma, qoyma; 3) c. اِيْدَاعَاتٌ a) əmanət; b) xəzinə

– تُوَدِيْعٌ xudahafizləşmə, vidalaşma, yola salma mərasimi

– دَعَةٌ 1) yumşaq, mülayimlik; 2) sakitlik, istirahət; العيش ~ rahatlıq

– 1) ات. c. اُمسْتُوْدَعُ ... saxlanılan yer, anbar; ~ الأرزاق ~ ərzaq anbarı; (الذخيرة) ~ silah (döyüş sursatı) anbarı; ~ الحبوب ~ taxıl anbarı, elevator; ~ النفط ~ neft anbarı; مستودعات التبريد soyuducular; 2) çən, rezervuar; 3) depo, park (maşınlar üçün)

– 1) مُسْتُوْدَعُ herb. yarı maaşda olan
– 2) مُسْتُوْدَعُ əmanətçi, vəkalət verən
– 3) مُوْدَعُ inanılan, etibar edilən, qoyulan; لديه ~ və ya əlinə ~ əmanətin verildiyi şəxs; depozitoriya

– 1) مُوْدَعُ əmanətçi
– 2) مُوْدَعُ sağollaşan, ötürən, yola salan
– 3) مَوَادِعُ c. مَبْدَعَةٌ , مَبْدَعٌ 1) önlük, döşlük; 2) adi, iş yolu paltar; iş xalası
– 4) وَاْدَعٌ sakit, mülayim, dinc; sadə, adi
– 5) وَاْدَعٌ 1. qoyan, saxlamağa verən; 2. əmanətçi, deponent

– 6) وَاْدَعٌ , وَاْدَعٌ vidalaşma, yola salma mərasimi; الـ الأخير son vidalaşma; الـ حفلة təntənəli vidalaşma; الـ خطبة vida nitqi; ~ زيارة vida görüşü; الـ نظرة son baxış, vida baxışı; الـ hələlik!; xudahafiz!

– 7) وَاْدَعَةٌ mülayimlik, yumşaqıq, həlimlik; sadəlik, adilik; sakitlik; بـ mülayim, yumşaqıqla

– 8) وَاْدَعِيٌّ , وَاْدَعِيٌّ vidalaşma -i [-1]
– 9) وَاْدَعٌ 1) qoyma, depozitə qoyma; 2) mühafizəyə vermə 3) imkan vermə, imkan yaratma; 4) qoyma, tərk etmə

– 10) وَاْدَعٌ , وَاْدَعٌ topl. dəniz balıqqulağı; ضراب balıqqulağı ilə fala baxan; الـ ضرب الـ balıqqulağı və qumda fala baxmaq

– 11) وَاْدَعَةٌ - ات. c. وَاْدَعَةٌ - balıqqulağı, ilbiz qabığı

– 1) وَاْدَعٌ 1) yumşaq, sakit, həlim, mülayim; ~ الأخلاق ~ yumşaq xasiyyətli; 2) sadə, adi, sakit

– 2) وَاْدَعٌ c. وَاْدَعَاءٌ əmanətin etibar edildiyi şəxs; depozitoriya

– 3) وَاْدَعَةٌ c. وَاْدَعٌ mühafizə verilən əşya; əmanət; depozit; الطلب تحت الطلب tələbli depozitlər; وَاْدَعٌ ثابتة və ya وَاْدَعٌ لأجل təcili əmanətlər; وَاْدَعٌ جاریة cari hesaba əmanətlər; صاحب ~ əmanətçi; أصحاب الودائع ~ əmanətçilər

– 4) وَاْدَعٌ c. وَاْدَعٌ çəmənlik

– 5) وَاْدَعَةٌ (يُوْدَعُ) وَاْدَعٌ və ya وَاْدَعٌ (يُوْدَعُ) وَاْدَعٌ I yağlı olmaq; II وَاْدَعٌ 1) yağ, piy qoymaq; yağ, piy qatmaq, əlavə etmək; 2) öyrətmək; məşq etdirmək, təlim vermək

– 6) وَاْدَعٌ yağlı

– 7) وَاْدَعٌ c. وَاْدَعٌ yağ, piy, quyuq yağ

– 8) وَاْدَعٌ = وَاْدَعٌ

– 9) وَاْدَعٌ = وَاْدَعٌ

– 10) وَاْدَعٌ = وَاْدَعٌ

– 11) وَاْدَعٌ yumşaq etmək, yumşaltmaq (ودن)

– 12) وَاْدَعٌ vəhşi qoyun

– 13) وَاْدَعٌ , وَاْدَعٌ dan. qulaq; qulaqcıq, qulp, dəstək (məs., fincanın və s.); بيته جنب ~ o, çox yaxında yaşayır; وَاْدَعٌ نام علی وَاْدَعٌ kimi yatmaq

– 14) وَاْدَعَةٌ bot. sırgıgözü, çobanyastığı

– 15) وَاْدَعٌ (i) وَاْدَعٌ qanbahası ödəmək (öldürülən adama görə); II وَاْدَعٌ (müq. et. وَاْدَعٌ); 1) aparmaq; 2) ödəmək; IV وَاْدَعٌ 1) həlak olmaq, məhv olmaq; 2) məhv etmək (kimi بـ); aparmaq (kimi بـ - ölüm haqqında); ~ به الموت ~ ölüm onu apardı; ~ به إلى النمار ~ kimisə ölümə məhkum etmək; ~ بحياته ~ kiminsə həyatına son qoymaq, öldürmək; ~ بصحته ~ kiminsə səh-

hətinə pis təsir etmək; بماله ~ sağa-sola pul xərcləmək

– c. دِيَّةٌ qanbahası, qan haqqı, öldürülən adama görə pul ödəmə

– vadi, dərə; وادي النيل (1) وَدْيَانُ , أُوْدِيَّةٌ c. وَادٍ Nilin vadisi; خط الوادي *cogr., geol.* talveq, (*səth relyefinin alçaq yeri*) vadinin alçaq yeri; 2) qurumuş çay yatağı, vadi; 3) *həmç.* ~ dərə, çuxur; ~ كَلٌّ hər yerdə, hər yanda; ~ وكتاب التاريخ في ~ onun kitabı bir cür, amma tarix kitabı tamamilə başqadır; ذهبت هذه ~ واحد bu fikir bu fikir cavabsız çağırış kimi diqqətdən kənar qaldı; غير ذي زرع ~ أو نفخة في رماد onun sözləri barsız torpağa düşdü (*onun sözləri hədərgətidi*)

I وَدَّرَ (يَدِّرُ) buraxmaq, tərək etmək, qoyub getmək; ولا تذر الألوأlov heç nəyə aman vermir

وَرَأَيْتَ *dan.* arxa, arxadakı, geridəki

I وَرَبَّ (وَرَبَّ) (i) وَرَبُّ (nəyisə) çəpinə qoymaq, çəpəki yerləşdirmək; الباب ~ qapını aralamaq; وَرَبَّ (يُورَبُّ) وَرَبَّ xarab olmaq; II وَرَبَّ ikimənalı danışmaq, düzgün cavabdan yayınmaq (*nəyəsə*); III وَرَبَّ (1) وَرَبَّ (nəyisə) çəpəki yerləşdirmək; 2) düzgün cavabdan yayınmaq; eyhamlarla, əmmalarla danışmaq; 3) aldatmaq

– düzgün cavabdan yayınma

– 1) düzgün cavabdan yayınma; 2) ikimənalılıq; مداراة ~ ولا مداراة həqiqəti gizlətmədən, eyhamsız, tamamilə açıq-aydın; 3) aldatma

– 1) مَوْرُوبٌ çəpəki yerləş(diril)miş, düzülmüş, qoyulmuş; 2) maili, əyri, çəp; 3) aralı (*qapı haqqında*)

– وَاْرَبُّ əyri gedən, çəpəki yönələn; وَاْرَبُّ çəpinə, çəpəki
– وَاْرَبُّ , وَاْرَبُّ maillik, meyil; əyri istiqamət; وَاْرَبُّ əyri-əyri; köndələn; eninə, çəpəki

I وَاْرَبُّ (i) وَاْرَبُّ varis olmaq, irsən almaq (*nəyi kimdən*); II وَاْرَبُّ vəsiyyət etmək; özünün varisi təyin etmək; IV وَاْرَبُّ (1) miras qoymaq; özünün varisi elan etmək; ~ وَاْرَبُّ (nəyisə) vəsiyyət etmək; 2) doğurmaq, törətmək, səbəb olmaq, bais olmaq, oyatmaq, əmələ gətirmək; VI وَاْرَبُّ (1) İrsən keçmək; 2) bir-birindən irsən olmaq

– وَاْرَبُّ miras, irs

– وَاْرَبُّ = وَاْرَبُّ ; وَاْرَبُّ = وَاْرَبُّ mədəni irs; وَاْرَبُّ məfkurəvi irs

– وَاْرَبُّ irsən keçmə

– وَاْرَبُّ irsən keçmiş; irsi

– وَاْرَبُّ vəsiyyət edən (*kişi*)

– وَاْرَبُّ c. وَاْرَبُّ – miras, vəsiyyət edən (*qadın*)

– وَاْرَبُّ c. *biol.* genlər

– وَاْرَبُّ irsən keçmiş, irsən alınmış; irsi

– وَاْرَبُّ c. *miras*

– وَاْرَبُّ 1. irsən alan; 2. vəaris; vərəsə; وَاْرَبُّ ~ شرعي qanuni varis

– وَاْرَبُّ c. وَاْرَبُّ – varis (*qız, qadın*)

– وَاْرَبُّ (1) irsən alma; 2) irsilik

– وَاْرَبُّ irsi; وَاْرَبُّ irsi xəstəliklər

– وَاْرَبُّ irsilik

– وَاْرَبُّ = وَاْرَبُّ

– وَاْرَبُّ (1) varislik; 2) *biol.* gen

- وَرَيْثٌ *c.* وَرَثَاءٌ varis, vərəsə
 – وَرَيْثَةٌ varis (*qız, qadın*)
 I وَرَدَ (*i*) وَرُودٌ 1) gəlmək, varid olmaq; gəlmək (*gəlir haqqında*); 2) gəlmək (*kimin yanına*); *على منه المكتوب*; *مني* mən ondan məktub aldım; 3) olmaq, ibarət olmaq, rastlaşmaq, qeyd olunmaq, hesab olunmaq (*məs., mətnədə* – *في*); 4) götürmək, əxz etmək (*nədən* – *من*); 5) *məch.* tez-tez növbələnən qızdırma ilə xəstələnmək; II وَرَدَ 1) (*mal*) gətirmək, (*malla*) təchiz etmək; 2) (*pul*) ödəmək, vermək; 3) (*üzə*) ənlik sürtmək, qızartmaq; 4) çiçək açmaq (*ağac haqqında*); 5) qeyd etmək, daxil etmək, yazmaq (*daxil olan sənədlər kitabına*); IV أُوْرَدَ 1) aparmaq, çatdırmaq, gətirmək; 2) (*gəlir*) gətirmək, vermək; 3) sitat gətirmək, göstərmək; V تَوْرَدَ 1) tədarük edilmək, göndərilmək, gətirilmək, verilmək; 2) qızarmaq, üzündə qızartı yaranmaq; 3) rənglənmək, boyanmaq; VI تَوْرَدَ 1) başqaları ilə birgə gəlmək, varid olmaq, çatmaq; 2) bir-birinin ardınca gəlmək; 3) üst-üstə düşmək (*fikirlər haqqında*); X اِسْتَوْرَدَ 1) gətirmək, kənardan gətirmək, idxal etmək, xaricdən gətirmək (*haradan* – *من*); yazıb gətirmək (*malı* – *haradan* – *من*); 2) götürmək, əxz etmək (*haradan* – *من*)
 – اِسْتَوْرَدَ gətirmə, kənardan gətirmə, idxal; import; *الـ* (إذن) *الـ* idxal üçün lisenziya
 – اِسْتَوْرَدَ *c.* اِسْتَوْرَدَ 1) gəlir, varidat; 2) sitat gətirmə
 – اِسْتَوْرَدَ 1. gəlirlərlə yaşayan; 2. rantye (*renta ilə yaşayan insan*)
 – تَوْرَدَ 1) birlikdə *və ya* eyni vaxtda gəlmə, varid olma; 2) bir-birinə uyğun gəlmə; *الخواطر* ~ fikirlərin üst-üstə düşməsi

- تَوْرَدَ 1) tədarük, hazırlıq, çatdırılma, aparılma; 2) import; idxal
 – تَوْرِيذَاتٌ *c.* تَوْرِيذَاتٌ tədarüklər, hazırlıqlar
 – مُتَوْرَدٌ üzü qızaran, qıpqırmızı olan
 – مُسْتَوْرَدٌ 1. gətirən; 2. idxal, import edən
 – مُسْتَوْرَدٌ gətirilən, idxal edilən; البضائع الـ idxal edilmiş mallar, xaricdən gətirilmiş mallar
 – مُسْتَوْرَدَاتٌ *c.* idxal edilmiş mallar, xaricdən gətirilmiş mallar
 – مَوْرَدٌ *c.* مَوْرَدٌ 1) ehtiyatlar, mənbə; موارد طبيعية təbii ehtiyatlar; الرزق له ~ onun yaşamaq üçün heç nəyi yoxdur; 2) gəlir, pul
 – مَوْرَدٌ qırmızı, al-qırmızı; çəhrayı
 – مَوْرَدٌ 1. gətirən, təchiz edən, göndərən; 2. tədarükçü, mal göndərən
 – مَوْرَدَةٌ 1) naxır bulağı, suvat; 2) körpü (*gəminin yan alması üçün*)
 – وَارِدٌ varid olan, gəlib çatan, daxil olan
 – وَارِدَاتٌ *c.* 1) kənardan gətirilmiş mallar, import; والصادرات و الـ import və eksport (*idxal və ixrac*); 2) gəlir, varidat, daxil olan pul
 – وَارِدٌ *c.* أُوْرَادٌ 1) mənbə; 2) naxır bulağı, suvat; والصدر و الـ içmək üçün yararsız olan (*su haqqında*); 3) gecənin duaya həsr edilmiş hissəsi; 4) ibadət edən tərəfindən Quranın gecə oxunulan hissəsi; qısa ibadət; qısa dua; 5) vergilərin ödənilməsi ilə bağlı qəbz *və ya* cədvəl; *الـ* *tib.* növbə ilə olan titrədib qızdırma
 – وَرْدٌ *topl.* qızılgül; *الـ* qızılgül ağacı; *الـ* qızılgül suyu; *الـ* *bot.* Asiya qaymaqçiçəyi; *الـ* *bot.* oleandr (*həmişəyaşıl kol bitkisi*); *الـ* *bot.* gecə gözəli; *الـ* *və ya* *برّي* *bot.* itburnu

(بنات (ابناء) وردان (c. بنت (ابن) وردان : وَرْدَانُ –
zool. tarakan, prusak (boz tarakan)
 – وَرْدَةٌ c. اَتْ قِزِيلْغُولُ; الرياح ~ *meteo. sə-*
rin külək
 – وَرْدَةٌ c. وَرْدٌ *tex. şayba, metal lövhəcik,*
halqa
 – وَرْدَةٌ çəhrayı rəng
 – وَرْدِيٌّ çəhrayı, çəhrayı rəngli; qırmızı;
 طَفْحُ البَخ: *bax: الطفح الـ*
 – وَرْدِيَّاتٌ c. *bot. gülçiçəklilər; فصيلة الـ*
gülçiçəklilər fəsiləsi
 – وَرْدِيَّانٌ 1) gecə qarovulçusu, ke-
 şikçi; 2) mayakda keşik çəkən
 – وَرْدِيَّةٌ c. اَتْ 1) növbə, növbətçilik; (*is*)
 növbəsi; qorunma, mühafizə; ~ *a) növbə-*
bədə; b) növbətçilikdə; xidməti vəzifəsini
yerinə yetirərkən; تعمل المصانع في ثلاث ورديات
bu zavodlar üç növbədə işləyir; 2) tib. ro-
zeola (dəridə yoluxucu xəstəlik əlaməti olan
qırmızı ləkə)
 – وَرْدٌ 1) varid olma, gəlmə; *الدم ~ qan*
axma; 2) naxır bulağı, suvat
 – وَرْدَةٌ c. وَرِيدٌ *vena (qanı orqanlardan ürəyə*
gətirən damar); الـ *boyun damarı; الـ*
أقرب إليه من حبل الـ obr. keçid damarı; الـ
البابيّ çox yaxın; الـ *بات هذا الحادث منّا بقرب حبل الـ*
bu hadisənin baş verməsi çox yaxındadır
 – وَرْدِيٌّ *vena (sif.); الـ* *venadan gələn*
qan; الـ *الالتهاب tib. venaların iltihabı, flebit*
 وَرْدَلٌ haşiyə, kənar, köbə (*ayaqqabıda*)
 (ورس) II وَرْسٌ yaşıl rəngə boyamaq (*par-*
çanı – sarı ağacdən alınan boya vasitəsilə;
bax: وَرْسٌ)
 – وَرْسٌ *bot. sarı ağac (Memeceylon tinctor-*
rium)

– وَرْسِيٌّ *sarı*

– وَرْسٌ *sarı rəngə boyanmış*

I وَرْسٌ (يُورْسُ) وَرْسٌ (*i*) وَرْسٌ (ورش) I
 dəvətsiz daxil olmaq (*kimin yanına*); لا
 وَرْسٌ (يُورْسُ) وَرْسٌ; وَرْسٌ! sۆzümü kəsmə!
 şux, oynaq, gümrah olmaq; II وَرْسٌ ədavət,
 yaratmaq, düşmənçilik oyatmaq (*kimin ara-*
sında *بين*)

– وَرْسٌ çəğirilməmiş (*dəvət olunmamış*)
 qonaq

– وَرْسٌ şuxluq, gümrahlıq, oynaqlıq

– وَرْسٌ şux, oynaq, canlanmış, şən, gümrah;

~ نوم *narahat yuxu*

– وَرْسَانٌ c. وَرْسَانٌ, وَرْسَانِيٌّ *alabaxta, çöl gö-*
yərçini

– وَرْسَانٌ, وَرْسَانِيٌّ, وَرْسَانِيٌّ, وَرْسَانِيٌّ

1) *emalatxana (məs., çilingərin, rəssamın);*

2) *اصلاح السيارات ~ sənaye (fabrik) sexi; av-*

tomobil təmiri emalatxanası; الحركة ~ hərə-

kət mexanizmi sexi; الخراطين ~ xarrat sexi;

الغد ~ alət hazırlayan sexi; العربات ~ vaqon

sexi; النجارة ~ təmir sexi; المرمات (الاصلاح)

xarrat sexi; 3) fabrik, kiçik zavod

II وَرَطٌ giriftar etmək, dolaşdırmaq,

düçar etmək, sürükləmək, sövq etmək (*pis*

işə - فى); çətin vəziyyətdə qoymaq; نفسه ~

pis işə düşmək; IV أُوْرَطٌ = II; V ثُوْرَطٌ çətin

vəziyyətdə düşmək; batmaq, batıb qalmaq

(nəyə - فى); dolaşmaq, qarışmaq, işə düşmək

(nəyə - فى) ~ فى الاستدانة; borca düşmək;

فى الشرّ ~ səhv etmək, səhv buraxmaq; السَّهْوُ

pis işlərə qapılmaq; X إِسْتُوْرَطٌ = V

– مَوْرَطٌ, مَوْرُوطٌ çətin, pis vəziyyətdə düşən;

pisliyə bulaşan, pis işdə əli olan

– وَرَقَةٌ c. وَرَطَاتٌ , وَرَاطٌ , çətin, pis vəziyyət; bəla, pis hadisə; ~ اوقعه في kimisə bəlaya salmaq

I وَرَعٌ (ورع) (وَرَعٌ ، يُوْرَعُ) , وَرَعٌ və ya وَرَعٌ (وَرَعٌ ، يُوْرَعُ) mömin, dindar, Allahdan qorxan olmaq; V تَوْرَعٌ etməyə utanmaq, çəkinmək, xəcalət çəkmək (عن نأ); mömin, dindar, zahid olmaq

– بلا ~ ولا حياة; dindarlıq, möminlik; وَرَعٌ utanmadan və həya etmədən, abırsızcasına – وَرَعٌ c. أُوْرَاعٌ mömin, dindar, zahid

I وَرْفٌ (i) وَرْفٌ 1) yaşıl olmaq; sıx, çox olmaq (yaşillıq haqqında); 2) uzun olmaq, uzanmaq (kölgə haqqında); II وَرْفٌ = I; IV أُوْرَفٌ = I

– وَرْفٌ 1) yaşıl, çiçək açan, qalın (yaşillıq haqqında); 2) uzun, uzanmış; وَرْفٌ uzanmış kölgə

I وَرَقٌ (i) وَرَقٌ 1) yarpaqlarla örtülmək (ağac haqqında); 2) yarpaqları yolmaq, qopartmaq; الشجرة ~ ağacın yarpaqlarını qopartmaq; II وَرَقٌ 1) yarpaqlarla örtülmək (ağac haqqında); 2) yarpaqları qopartmaq; الشجرة ~ ağacın yarpaqlarını qopartmaq; 3) kağız çəkmək, kağız yapıdırmaq; IV أُوْرَقٌ 1) yarpaqlarla örtülmək (ağac haqqında); 2) varlı olmaq; 3) imtahandan kəsilmək, pis qiymət almaq; V تَوْرَقٌ kağız yapıdırılmaq

– وَرَقٌ q. أُوْرَقٌ küll rəngli
– مَوْرَقٌ 1) yazı ləvazimatı satan; 2) həmc. (الحيطان) ~ divarlara kağız yapıdıran usta

– وَرَقٌ yarpaqlarla örtülü (ağac haqqında)
– وَرَقٌ yarpaqlarla örtülü (ağac haqqında); yaşıl

– وَرَاقٌ 1) kağız satan; dəftərxana ləvazimatının ticarəti ilə məşğul olan; 2) bukinist; 3) (alyazmaların) üzünü köçürən, surətini çıxaran

– وَرَاقَةٌ 1) kağız ticarəti; 2) kağız alveri; dəftərxana ləvazimatı ticarəti

– وَرَقٌ c. أُوْرَاقٌ 1) yarpaq; تَبِغٌ yarpaq tütün; بَد. if. سَقَطَ كَهَ الخريف uğursuzluq yaşamaq, müvəffəqiyyətsizliyə uğramaq; 2) kağız; اَبْيَضٌ ~ ağ kağız; التَّمِغَةُ ~ üstündə gerb şəkli olan kağız; (الحيطان) ~ və ya المِلْءَانِ ~ divar kağızı; لتَغْطِيَةِ الحِيطَانِ ~ milçəklər üçün yapışqanlı kağız; الرَّسْمُ ~ rəsm kağızı; السَّجَائِرُ ~ papiros (surət) kağızı; شِفَافٌ ~ kalka; الطَّبِيعُ ~ mətbəə kağızı; كِم. الشَّاهِدَةُ ~ lakmus kağızı; الْكِتَابَةُ ~ yazı kağızı; الْكَرْبُونُ ~ kopiya kağızı; الرَّبِيطُ ~ qablaşdırma kağızı; لَفٌّ ~ sarğı kağızı; وَرَقٌ və ya الصَّنْفَرَةُ ~ sumbata kağızı; الْمَسْتَرَا حٌ ~ tualet kağızı; مَسْطَرٌ ~ mil-mil (cızıqlı) kağız; مَشْمَعٌ ~ mumlu kağız; مَضْغُوطٌ ~ papye-maşə (yapışqan, gips və tabaşirlə qarışdırılmış kağız kütləsindən ibarət bərk maddə); مَفْضَضٌ ~ staniol, təbəqə qalay, folqa (zərvərəq); مَقْوَى ~ karton; نَشْتَا شٌ (نَشْتَا شٌ) ~ not kağızı; المَوْسِيقَى ~ suçəkən kağız; الِيبَانِصِيبُ ~ lotereya biletləri; اَلْاُوْرَاقُ kağız pullar; kredit biletləri; اَلْاُوْرَاقُ seçki qiymətli kağızlar; اَلْاُوْرَاقُ الانتخابِ bülletenləri; اَلْاُوْرَاقُ الاعتمادِ etimadnamələr; وَرَاقٌ və ya اَلْاُوْرَاقُ korrektura; وَرَاقٌ və ya اَلْاُوْرَاقُ اللعبِ oyun kartları; وَرَاقٌ يَالنِزْ اَلْاُوْرَاقُ الشَّدَّةِ öz kəşf en جميع اوراقه; وَرَاقٌ öz fikirlərini açmaq; öz planlarını açıqlamaq; 3) gümüş, gümüş sikkələr, gümüş pul
– وَرَقٌ , وَرَقٌ , وَرَقٌ gümüş, gümüş sikkələr
– وَرَاقٌ = وَرَقٌ

– göyərçin وَرَأَى *c.* وَرَاءُ –
 – 1) *bot.* yarpaq, yarpaqcıq; التوجيع ~ ləçək; التين ~ əncir yarpağı; 2) kağız vərəqi; bilet; kart; الامتحان ~ imtahan bileti; اللعب ~ oyun kartı; رابحة ~ kozır (*kart oyununda baş xal*) kartı, kozır; اليانصيب ~ lotereya bileti; البريد ~ poçt kartoçkası; دعوة ~ dəvətnamə; ... مهمّة في... -də əsas şərtidir; 3) vəsiqə, sənəd; البنك ~ banknot; مالية ~ a) kredit bileti; b) qiymətli kağız; الاتهام ~ ittiham aktı; تكليف بالحضور ~ məhkəməyə çağırış vərəqəsi; مرور ~ icarə vərəqəsi; 4) lövhəcik; معدنيّة ~ metal lövhəcik; 5) kiçik qəzet
 – 1) کاغız (*sif.*); وَرَقِيّ – کاغız pullar; عملة کاغız valyuta; فوطه کاغız salfet; 2) yarpaqlı; ~ يارپاقلی bitki
 – وَرَقِيّ *c.* – kiçik qəzet
 وَرَكْ, وَرَكْ, وَرَكْ *q. c.* – omba, bud
 وَرَلْ ~ varan, çöl النیل *zool.* أُرَالْ, وَرْلَانْ *c.* وَرَلْ kərtənkələsi, Nildə yaşayan varan; الارض ~ (*yalnız quruda yaşayan*) varan
 I وَرَمَّ ~ şişmiş, şişkin, köpmüş olmaq; أَنْفَه ~ hirsələnmək; II وَرَمَّ şiş, köp yaratmaq; بَأْنَفَه ~ burnunu yuxarı tutmaq, lovğalanmaq; أَنْفَه ~ kimisə hirsələndirmək, əsəbiləşdirmək; V ثَوْرَمَّ şişmək, köpmək; köpdürülmək
 – وَرَمَّ ~ şişmiş, köpmüş; الاقدام ~ şişmiş ayaqlarla
 – وَرَمَّ ~ şişmiş, şişkin
 – وَرَمَّ ~ *və* سَلِيم ~ xoşxassəli (*qorxusuz*) şiş; خَبِيث ~ bədxassəli (*qorxulu*) şiş; سِرطَانِيّ ~ xərcəng şişi; وَرَمَّ *və* ذَهْنِيّ ~ lipoma, piy şişi; عَظْمِيّ ~ osteoma (*sümükdə qorxusuz şiş*); غَدِيّ ~

və ya غَدِيّ ~ adenoma; لَحْمِيّ ~ sarkoma (*qorxulu şiş növü*); لَيْفِيّ ~ fibroma; وَعَائِيّ ~ angioma
 وَرَنْ *topl., zool.* varanlar, çöl kərtənkələləri
 – وَرَنْ *c.* – varan, çöl kərtənkələsi
 وَرَنْشَ laklamaq, lak çəkmək
 – وَرَنْشَ laklama, lak çəkmə, lak; أَحْذِيّة ~ çəkmə yağı, qutalin (*ayaqqabı mazı*); دَهْن ~ laklamaq, lak çəkmək
 وَرَنْكْ *zool.* skat (*yırtıcı balıq*)
 وَرَنْيَّة *tex.* varniyyə
 I وَرَهْ (يُورَهْ) وَرَهْ ağılsız, düşüncəsiz, səfeh olmaq
 – وَرَهْ *q.* وَرَهَاءُ *c.* وَرَهْ ağılsız, düşüncəsiz, səfeh, axmaq
 – وَرَهْ ağılsızlıq, düşüncəsizlik, sarsaqlıq, səfehlik, axmaqlıq
 وَرَوْرَ *zool.* arıqapan (*quş*)
 I وَرَى (*i*) وَرَى od çıxarmaq (*çaxmaq haqqında*); II وَرَى 1) gizlətmək, gizli saxlamaq, bürüzə verməmək (*nəyi-təs. h. və ya →*); 2) açıq danışmamaq, eyhamla danışmaq, ikibaşlı danışmaq (*nə haqqında*); 3) yalandan, riyakarlıqla etmək, yalandan özünü oxşatmaq, ...kimi qələmə vermək (*nə →, əsas məqsəddən yayındırmaq üçün - عن*); 4) od, alov çıxartmaq; 5) *dan.* göstərmək; mənə göstər!; III وَرَى gizlətmək; ~ المَيْت التراب ~ ölünü torpağa tapşırmaq; ~ الجِثْمَان الثرى ~ ölünü dəfn etmək; ~ ölünü torpağa tapşırmaq, ölünü basdırmaq (*harada isə*); IV وَرَى 1) od, alov, çıxartmaq; 2) *dan.* göstərmək; V ثَوْرَى 1) gizlənmək; 2) *dan.* görünmək; VI ثَوْرَى gizlənmək, yox olmaq; ~ عن الابصار (الانظار) gözədən it-

mək; X استَوَزَى od, alov çıxartmaq; زناد غيظه ~ kimisə hirsəndirmək, kiminsə qəzəbinə səbəb olmaq

– تَوَزَاةُ Tövrat; اهل الـ yəhudilər

– تَوَزِيَّةٌ 1) gizlətmə, gizli saxlama, örtbasdır etmə; 2) yalandan etmə, ...kimi qələmə vermə, yalançılıq, sünilik, hiyləgərlik; 3) ikiüzlülük, riyakarlıq; 4) eyham, kinayə, him; ikimənalılıq; cinas; بالـ eyhamla; 5) dan. göstərmə

– مَوَزَاةٌ gizlətmə, gizlədilmə; ~ بلا gizlətmədən

– مَوَزِيَّةٌ q. od, alov çıxaran

– وَرَاءٌ arxa hissə; وِرَاءٌ kiminsə-nəyinsə arxasında, kiminsə-nəyinsə dalında; ~ من kiminsə dalında; وِرَاءُ الْبِحَارِ dənizlərdən o tayda; ما ~ الطَّبِيعَةِ a) nə isə fəvqəltəbii; b) metafizika; وِرَاءُ الْاِلٰهِيَّ arxaya, dala, geri; تَرَكَ وُقِفَ ~ ذلك özündən sonra qoyub getmək; ذلك bunun arxasında durmaq (*gizli hərəkət-verici qüvvə kimi*); هُوَ وِرَاءَ هَذِهِ الْحَوَارِثِ bu hadisələrin arxasında gör kim dayanır; وِرَاءَ هَذَا الْاَمْرِ onların bu işdə əli var; وِرَاءَ يَافَاةٍ-يَافَاةٍ ehmalca; ذَرِيعَةٌ ~ نَدْرِيْعَةٌ هذا من ~ قَوَاهِ onun buna gücü çatmaz; وِرَاءَ اَكْمَةٍ ما وِرَاءَهَا bax: اَكْمَةٌ orada məqsəd; وِرَاءَ كُنْجِيٍّ مِنْ وِرَاءِ ذَلِكَ... نَدْرِيْعَةٌ onun məqsədi, orada məqsəd; ... سَعَى ~ نَدْرِيْعَةٌ onun nəticəsində o ... aldı; ~ سَعَى ~ نَدْرِيْعَةٌ can atmaq; وِرَاءَ كُنْجِيٍّ مِنْ وِرَاءِ كُنْجِيٍّ kiminsə dostluğunu qazanmaq

– وِرَاءِيَّ arxada yerləşən, arxa; ~ ما o dünyalıq, axirətlik

– وِرِيٌّ insanlar, insan nəsl

I وِرَّ (ə/u) qızıdırmaq, qaldırmaq (*kimə qarşı*)

– وِرَّ, وِرَّ, وِرَّ topl. qazlar; عِرَاقِيٌّ ~ qu quşları; وِرَّ رَجُلٌ bot. sirkən

– وِرَّةٌ c. اتُّ قاز; قاز فرخ الـ qaz balası

I وِرَّبٌ (i) axmaq, axıb gəlmək, axıb tökülmək (*müq. et*)

– مِيْرَابٌ 1) nov, navalça; 2) (top, tufəng lüləsinin içindəki halqavari cızıqlardan biri; yiv, xır) çərtik, şeş; انْفَتَحَتْ مِيْرَابٌ يَمِيْرَابٌ السماء şıdırğı yağış yağır

I وِرَّرٌ (i) وِرَّرٌ, وِرَّرٌ 1) ağır yük, ağırlıq daşmaq; 2) günah, qəbahət işləmək; II وِرَّرٌ nazir təyin etmək; III وَاْرَرٌ kömək etmək, yardım etmək (*müq. et*); ... فِى... (ازر) hadisə ilə əlaqədar kiməsə başsağlığı vermək; acımaq, dərdinə şərik olmaq; V وِرَّرَ نَازِرٌ nazir olmaq; VIII اِنْرَرٌ 1) günah, qəbahət işləmək; 2) başını bağlamaq (*nə ilə* →); önlük, döşlük taxmaq (*müq. et*); وِرَّرَةٌ X استَوَزَّى 1) nazir təyin etmək; 2) nazir vəzifəsinə çatmaq, çatmağa çalışmaq; 3) nazir olmaq

– اِسْتَوَزَّى نَازِرٌ nazir təyin edilmə; nazir təyin etmə

– وِرَارَةٌ c. اتُّ 1) nazirlik; الاِسْغَالُ الْعَمُوْمِيَّةُ ~ ictimai işlər nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ vəqflər nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ dəniz donanması nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ ticarət nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ təchizat nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ xarici işlər nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ daxili işlər nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ kənd təsərrüfatı nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ hərbi nazirlik; وِرَارَةٌ ~ maliyyə nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ ədliyyə nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ maliyyə nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ tərbiyə və təlim nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ məarif nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ səhiyyə nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ rəhbərlik nazirliyi; وِرَارَةٌ ~ rabitə yolları nazirliyi; 2) nazirlər kabineti, soveti; وِرَارَةٌ nazirlər kabinetinin (*sovetinin*) sədri; وِرَارَةٌ nazir vəkil vəkil xarici vəkil ~ xarici işlər nazirinin müavini

– وَزَارِيُّ nazirliklə bağlı, nazirlik (*sif.*);
 nazir komissiyası

– وَزْرٌ c. أَوْزَارٌ 1) ağırlıq, ağır yük, yük;
 obr. müharibə qurtardı; 2) günah, xəta, qəbahət; 3) məsuliyyət, cavabdehlik; ... لَمْ عَلَيْكَ إِذَا ... sən cavabdeh olacaqsan, sən cavab verəcəksən; əgər ... məsuliyyət sənə üzərinə düşəcək; حَمَلَهَا ~ o bu iş məsuliyyəti onun üzərinə qoydu

– وَزْرَةٌ c. اَتْ (divarın) kürsülük haşiyəsi

– وَزْرَةٌ c. وَزْرَاتٌ önlük, döşlük

– وَزِيرٌ c. وَزَرَاءٌ 1) nazir; vəzir; الْخَارِجِيَّةُ ~ xarici işlər naziri; الدِّفَاعُ ~ müdafiə naziri; مَجْلِسُ الْوُزَرَاءِ səlahiyyətli nazir; مجلس الوزراء nazirlər soveti; بلا وزارة ~ portfelsiz nazir; مَجْلِسُ الْوُزَرَاءِ tar. baş vəzir; 2) şahm. ferz, vəzir – وَزِيرِيٌّ nazirə aid, nazir (*sif.*)

I وَزَعٌ (ə) 1) saxlamaq, qarşısını almaq, həddini bildirmək; 2) təhrik etmək, sövq etmək, vadar etmək (نَهْأَ ٻ); II وَزَعٌ 1) bölüşdürmək (*kimlər arasında*), paylaşmaq (*kimə* علی); ~ الدِّوَارُ rolları bölmək (...*arasında* ... فِيمَا بَيْنَ ...); 2) yaymaq, intişar etdirmək; göndərmək, yollamaq (*göstəriş, əmr, sərəncam*); paylaşmaq (*məktub – poçtalyon haqqında*); ~ مَنشُورَاتٌ bəyannamə, proklamasiya yaymaq; 3) yerbəyer etmək, yerləşdirmək, yerlərinə qoymaq, düzmək; *hərb.* (*qoşun*) yerləşdirmək; 4) *mus.* orkestrləşdirmək, orkestr üçün uyğunlaşdırmaq; IV أَوْزَعٌ 1) inandırmaq (*Allah haqqında*); 2) sövq etmək, məcbur etmək (نَهْأَ ٻ); V تَوَزَعٌ 1) paylanmaq, bölüşdürülmək, bölünmək; 2) yayılmaq (*məs., proklamasiya haqqında*); göndərilmək, yollanmaq; paylanmaq

(*korrespondensiya haqqında*); 3) yerləşdirilmək, düzülmək, yerbəyer edilmək; *hərb.* yerləşdirilmək (*qoşun haqqında*); 4) çuğlamaq, bürümək (*hiss haqqında*); VI تَوَازَعٌ öz aralarında bölüşdürmək

– وَزَاعٌ konqlomerat, müxtəlif şeylərin nizamsız qarışığı

– وَزُوعٌ bölünmə, bölüşdürülmə; yerləşdirilmə, yerbəyer edilmə, düzülmə; الْقَوَى ~ qüvvələrin yerbəyer edilməsi

– تَوَزِيعٌ 1) bölmə, paylama, bölüşdürmə; ~ الْجَوَائِزُ dividendlərin bölünməsi; ~ الصَّرَائِفُ vergi bölgüsü; ~ سِوَاءُ pis bölgü, pis paylaşdırma; ~ لَوْحَةٌ el. bölüşdürücü lövhə; 2) göndərmə, göndərilmə; yollama, yollanılma; paylanma (*məktub, teleqram*); 3) *hərb.* dislokasiya; 4) *mus.* orkestrləşmə, orkeströvka; 5) c. تَوَزِيعَاتٌ *idm.* kombinasiya; ~ حَضْرٌ بَعْضُ السِّ كombineşiyalardan birini hazırlamaq

– مَوَزَعٌ 1) bölünə bilən, bölünən; paylanan; təsnif edilən; 2) bürünən, çuğlanan (*hisslərlə*); كَان قَلْبُهَا سَاءً بَيْنَ سَعَادَةٍ وَخَوْفٍ onun ürəyini gah sevinc, gah da qorxu bürüyürdü

– مَوَزَعٌ 1) bölən, bölüşdürən, paylayan; 2) göndərən, yollayan; aparıb paylayan; ~ الْبَرِيدُ poçtalyon

– وَزَاعٌ 1) qarşısını alan; 2) stimül, vadar edici səbəb; ~ نَفْسُهُ öz şəxsi istəyi ilə, arzusu ilə; 3) ibrət alınacaq örnək, ibrətverici misal

– وَزَائِعٌ c. وَزَائِعٌ pay, hissə, cürə, norma, hədd

– وَزَالٌ *bot.* naz (*sarıçiçəkli çöl bitkisi*)

– وَزَالٌ = وَزَلٌ

I وَزَنٌ (i) وَزَنٌ 1) çəkmək (*tərəzidə*); çəkib vermək, çəki ilə satmaq (*kimə*);

2) *müh.* balans vurmaq; 3) *ədab.* aydın və intonasiya ilə oxumaq, təqti etmək (*şeri*);
 بالمسألة بمختلف الموازين ~ məsələni hərtərəfli
 götür-qoy etmək; الحائط ~ divarı vaterpasla
 (*səthin üfqi vəziyyətini yoxlamaq üçün ci-
 haz*), taraz qoymaq; وَزَنَ (يُوزَنُ) 1) tәм-
 kinli, sakit, ağır olmaq; sağlam düşüncəyə
 malik olmaq; 2) ağır gəlmək; III وَزَنَ 1) tu-
 tuşdurmaq, müqayisə etmək (*nəyi nə ilə*),
 müqayisə aparmaq (*nə arasında ...و...بين*);
 2) çəkiddə eyni gəlmək, eyni çəkiddə olmaq;
 tarazlaşdırmaq, bərabərləşdirmək; 3) niza-
 ma salmaq, qaydaya salmaq; 4) *müh.* balans
 vurmaq; VI تَوَازَنَ 1) tarazlaşmaq, bərabərləş-
 mək; tarazlıqda olmaq, tarazlığa gəlmək;
 VIII اِتْرَانَ tarazlaşmış, bərabər olmaq; 2) ta-
 razlığı, müvazinəti gözləmək, saxlamaq;
 3) düzgün, ahəngli, ritmli, müntəzəm olmaq
 – 1) اِتْرَانَ tarazlıq, müvazinət; المُحْفَظْ-
 vazinəti saxlamaq; 2) ağırlıq, müvazinət
 (*xasiyyət haqqında*); العقل ~ sakitlik, soyuq-
 qanlılıq; 3) düzgünlük, ahəng, ritmlilik, mün-
 təzəmlik; a) بـ رتیب bir ölçüdə, bir bəra-
 bərdə; b) ritmlə, ahənglə
 – القوی الدُولِيَّةُ tarazlıq, müvazinət; الصیاسیة
 ~ *və ya* dؤولیة *və ya* سیاسیة *və ya* siyasi ta-
 razlıq; الفیزیک ~ *fiz.* qüvvələrin tarazlığı; ~ علم
 القوی statika; الموانع (السوائل) ~ *hidrostatika*
 – 1) تَرَازِيَّةُ tərəzidə çək(il)mə; 2) çəki, ağırlıq
 – 1) مُتْرَانَ düzgün, ahəngli, ritmli, müntə-
 zəm, bərabər; 2) müvazinətli
 – 1) مُوَازَنَ tarazlaşan, bərabər, taraz, bir;
 bərabər olan, bərabər, eyni (*nə ilə*); 2. sta-
 bilizator
 – 1) مُوَازَنَةٌ müqayisə, tutuşdurma, qarşılaş-
 dırma; 2) tarazlaşdırma, bərabərləşdirmə;

tarazlıq, müvazinət; 3) nizama salma, qay-
 daya salma; 4) balans vur(ul)ma, balans;
 5) əks ağırlıq

– 1) مَوَزُونٌ çəkilməmiş (*tərəzidə*); 2) ağılla,
 dərrakə ilə düşünölmüş, götür-qoy edilmiş;
 3) çəkisi olan, ağırlığı olan; 4) tarazlaşdı-
 rılmış, bərabərləşdirilmiş, tənəşdirilmiş;
 5) düzgün, ahəngli, müntəzəm, ritmli; vəzn-
 lə deyilən; سار بخطى ~ müntəzəm addım-
 larla yerimək; 6) keflənmiş, məst olmuş,
 kefli, sərxoş, məst

– 1) مَوَازِينُ , مِيَازِينُ c. مِيَزَانٌ tərəzi, qapan;
 ~ طَبْلِيَّةُ platvorma-tərəzi; الدينونة ~ *din.* əda-
 lət mizanı; 2) ölçü, ölçü vahidi, meyar; الثقل ~
 ~ ثقل الهواء areometr; ~ ثقل الهواء barometr;
 ~ الحرارة termometr; ~ ضغط البخار manometr;
 ~ القوة ~ البناء *və ya* الحائط ~ *şaqul*,
 lot; ~ الماء ~ vaterpas, raz; 3) balans;
 الحسابية ~ المدفوعات ~ *ticarət* hesab (*ticarət*)
 balansı; 4) insaf, ədalət; 6) *mus.*, *ədab.*
 vəzn; الموازين الثنائِيَّةُ *mus.* ^{1/2} vəzn; الموازين الثلاثِيَّةُ
mus. ^{3/4} vəzn; ~ برج *astr.* Tərəzi bürcü

– 1) اِتْرَانَ ~ dövlət
 büdcəsi; ابواب ~ büdcənin maddələri;
 2) tarazlıq, müvazinət; الحسابات ~ balans;
 ~ الاراضی ~ nivelirləmə (*yer səthi nöqtələri-
 nin nisbi yüksəkliyini təyin etmə*)

– 1) وَزَنٌ çəkən (*tərəzidə*); 2. 1) sərxoş,
 kefli, məst; 2) tərəziçi, qapançı

– وَزَانٌ *gram.* paradiqmaya müvafiq, ...görə;
 رسولٌ ~ والاتون ~ وَاوَنٌ sözü رسولٌ forması ilə
 düzəlib

– وَزَانَةٌ tərəziçi, qapançı peşəsi

– وَزَانٌ tərəziçi, qapançı

– وَزَنٌ (*tərəzidə*) çək(il)mə

انعدام الـ çəki, ağırlıq; الـ أوزانٌ 1) çəki, ağırlıq; الـ أوزانٌ 2) çəki, ağırlıq; الـ النوعى çəkisizlik; الـ الجوهرى çəkisizlik; الـ الذرى fiz. atom çəkisi; الـ الصافى netto çəki (xalis, təmiz çəki); الـ القائم brutto çəki; الـ الفارغ və ya المطروح tara; الـ الخفيف idm. yüngül çəki; الـ الثقيل idm. ağır çəki; الـ نصف idm. orta çəki; الـ المتوسط idm. orta yüngül çəki; الـ الورفة idm. təbəqənin çəkisi; الـ الريشة idm. peronun çəkisi; الـ الديك idm. xoruzun çəkisi; الـ الذبابة idm. milçəyin çəkisi; 2) əhəmiyyət; الـ ما اقام له nəyəsə hər hansı əhəmiyyət verən; الـ له a) çəkisi olan, ağırlığı olan; b) mənası, əhəmiyyəti olan; الـ عديم a) çəkisiz, çəkisi, ağırlığı olmayan; b) mənasız, əhəmiyyəti olmayan; 3) mus. vəzn; 4) qram. forma, paradiqma, sözdüzəldici ştam (trafaret); 5) şeir ölçüsü

الـ وزاتٌ 1) idman daşı; 2) tar. talant الـ الخطى ~ ağır, tutarlı, əsaslı, ciddi; الـ وزينٌ ~ vüqarlı, ağır; الـ الرأس ~ ağır, təmkinli, ciddi; الـ الرأى ~ ağıllı, düşüncəli, mühakiməli

I وزى (i) yığılmaq, azalmaq, ixtisar olunmaq (quraşdırma zamanı), yığılmaq, gödəlmək (parça haqqında); III وازى 1) uyğun olmaq, müvafiq olmaq; 2) paralel, yanaşı getmək, paralel olmaq; 3) (nə iləsə) üz-büz olmaq; VI تَوَازَى paralel getmək, paralel olmaq

الـ تَوَازَى paralellik, müvazilik, paralelizm; الـ تَوَازَى القوی riyaz. qüvvələrin paraleloqramı

الـ تَوَازِيَّةُ paralelizm

الـ مُتَوَازِيَّةُ q. paralel, müvazi; (الشكل) المتوازي paraleloqram; (الجسم) المتوازي paralelepiped; خطوط متوازية paralel

xətlər; المتوازيان təsn., idm. paralel tirlər; المتوازيان المستقيمان iki paralel düz xətt

الـ مُتَوَازِيَّاتٌ c. cogr. paralellər

الـ مُوَازٍ q. paralel, müvazi

الـ مُوَازَاةٌ paralellik, müvazilik; الـ على müvazi surətdə, yanaşı olaraq

I وَسِخٌ (يُوسِخُ) kirli, çirkli, bulaşmış olmaq; II وَسَخٌ çirkəndirmək, bulaşdırmaq, bulamaq; الـ اسمه ~ kiminsə adını ləkələmək, kiminsə adına qara yaxmaq; IV أَوْسَخُ = II; V تَوَسَّخٌ çirkənmək, batmaq, kirlənmək; VIII اِسْتَسَخٌ = V

الـ اِسْتَسَخٌ çirkənmə, kirlənmə, bulanma

الـ مُتَسِخٌ çirkli, kirli, bulaşmış, batmış, bulanmış

الـ وَسَاخَةٌ çirkənmə, kirlənmə, bulanma; الـ وَسَاخٌ pintilik, natəmizlik, kirlilik, çirklilik; الـ وَسَاخٌ c. bataqlıq

الـ اِلَانٌ ~ الـ اِلَانٌ مُرْدَارِيَّةٌ c. وَاوَسَاخٌ murdarlıq, natəmizlik; الـ اِلَانٌ قُرْطَانٌ çirki

الـ وَسِخٌ çirkli, natəmiz, kirli, batmış, bulanmış

1) başının altına (nə iləsə) qoymaq; 2) yatızdırmaq; 3) üzərinə qoymaq (kimin), həvalə etmək, tapşırmaq (kimə); الـ الوظيفية ~ vəzifə vermək (kimə); V تَوَسَّدَ öztünün başının altına (nə iləsə) qoymaq; الـ الترى ~ ölmək

الـ مُوسَدٌ tən, bərabər, bərabərləşdirilən

الـ وَسَادٌ, وَسَادٌ c. وَسَادٌ yastıq, balıq

الـ وَسَائِدٌ, وَسَادَةٌ, وَسَادَةٌ və ya وَسَائِدٌ yastıq, balıq; الـ هَوَائِيَّةُ ~ hava yastığı, hava balığı

I وَسَطٌ (i) ortada, mərkəzdə yerləşmək; II وَسَطٌ 1) ortaya, mərkəzə qoymaq, yerləşdirmək; 2) (kimisə) vasitəçi etmək;

V تَوَسَّطَ 1) mərkəzi, ortanı tutmaq, mərkəzdə, ortada yerləşmək; orta bir xətt götürmək, həddindən artıq ehtiyatlı olmaq (*nədə* فى); 2) vasitəçilik etmək, vasitəçi olmaq (*kimlər arasında* بين , لـ); vasitəçi kimi çıxış etmək (*nədə* فى); VI تَوَاسَطَ ortaya çatmaq, tədricən ortanı tutmaq; ortada olmaq

– 1. orta, ortalıq. *c. وَسَطَى* *q. أَوَاسِطَ* *c. أَوْسَطَ* – Afrikanın mərkəzi vilayətləri; *اواسط افريقيا* orta zümərə, orta təbəqə, orta silk; *العصور الوسطى* *və ya* orta qarnonun üçüncü pərdəsi

– 1) mərkəzlik, orta vəziyyət; 2) vasitəçilik; 3) babatlıq, orta dərəcədə olma

– 1. 1) ortanı tutan, mərkəzi; 2) orta; *radio* orta dalğalar; *الحجم* ~ orta ölçülü; *الحال* ~ maddi vəziyyəti orta olan; *العمر* ~ orta yaşlı; *القامة* ~ orta boylu; *الاصوات السة* orta keyfiyyətli, ikinci növ; *fon* orta samitlər (ن, م, ل, ر); 3) vasitəçilik edən; 2. 1) orta qabiliyyətli adam; 2) orta böyüklük; orta səviyyə; *riyaz* orta hesab; 3) vasitəçi

– 1) vəsait; vasitə, tədbir, yol; *بـ... (nəyinsə)* köməyi ilə, vasitəsi ilə; *بـهذه* beləliklə, bunun sayəsində; *النقل* ~ nəqliyyat vasitəsi; *لازمة* lazımı tədbirlər görmək; 2) (*boyunbağında*) ortada yerləşən ən iri mirvari; *هو* *və ya* *هو* ~ *عقدهم* o onların arasında hörmətli şəxsdir

– *وساطة*, *وساطة* vasitəçilik; havadarlıq, tərəfkeşlik; *بـه* nəyinsə vasitəsilə, köməyi ilə; *قَدَمَ* öz vasitəçiliyini təklif etmək (*kimə* لـ)

– *وسَطُ* orta; *جلس وَسَطُهُمْ* o onların arasında oturmuşdu

– 1) *أَوْسَاطُ* *c. وَسَطُ* orta, mərkəz; *الشتاء* ~ qışın ortası; *الطريق* ~ yolun ortası; *الليل* gecəyarısı; *المدينة* ~ şəhərin mərkəzində; 2) mühit, dairə; *فِي سَنَا* bizim aramızda; *الايواسط* diplomatik dairələr; *التجارية* ticarət dairələri; 3) orta ədəd; *السـ* orta hesab; *الهندسى* orta həndəsi rəqəm; *السـ المناسب* orta proporsional; 4) (*alava kimi*) orta; *السـ الحَلّ* kompromis; *السـ الاميركى* orta səviyyəli amerikalı; *السبيل* orta xətt, orta yol; *الاشياء* adi əşyalar, orta səviyyəli əşyalar

– *وسَطَانِيٌّ* orta, ortalıq

– *وسَطِيٌّ* orta; ~ *حَلٌّ* kompromis; *سَا* orta hesabla

– 1. orta; *العمر* orta yaş; 2. *c. وَسَاطُءٌ* 1) vasitəçi; 2) havadar, himayəçi, iltimasçı, vasitəçi; 3) dəlil, komisionçu, komisioner; 4) medium (*spiritalərdə: guya* “ruhlarla” adamlar arasında vasitəçilik edən adam)

وسَطَنَ ortaya, mərkəzə qoymaq, yerləşdirmək; *تَوَسَّطَنَ* ortada, mərkəzdə oturmaq, mərkəzi yeri, ortalıq tutmaq

I *وسَعٌ* (*يوسَعُ*) *وسَعٌ* enli, geniş olmaq; 1) *وسَعٌ*, *سَعَةٌ* (*يسَعُ*) *وسَعٌ* enli, geniş olmaq, tutumlu, həcmli olmaq; tutmaq, bürümək, əhatə etmək; 2) yol verilə bilən, icazə verilə bilən, mümkün olmaq, bacarmaq, qadir olmaq, edə bilmək; *والدنيا لا تسع فرحه* onun sevinci yerə-göyə sığmırdı (*hərf. bütün dünya belə onun sevincini tuta bilməzdi*); *لا يسعك ان* a) sən bunu edə bilməzsən; b) sən bunu etməməlisən; ... *يسعنى* mən bacarıram,

mən iqtidarındayam; ... لا يسعنا ان biz ...edə bilmərik; ... لا يسعنا إلا أن نقول... biz yalnız ...deyə bilərik; فتح عينيه ما ~ ان يفتحهما göz-lərini bacardığı qədər açdı; II وَسَّعَ 1) genişləndirmək, böyütmək; الخرق ~ *hərb.* yarılmanı genişləndirmək; 2) yer vermək, yer boşaltmaq (*kimə* -); IV أَوْسَعَ 1) genişləndirmək, böyütmək; صدره لاسئلته ~ kiminsə suallarını səbirlə, hövsələ ilə dinləmək; 2) (*nəyisə*) çox böyük ölçüdə etmək; النفقات ~ çox xərac qoymaq; سه درسا ~ nəyisə lazımı səviyyədə öyrənmək; شرحا ~ təfsilatı ilə, təfərrüatı ilə izah etmək, şərh etmək; ضربا ~ möhkəm döymək; 3) zənginləşdirmək, vər-dövlət hədiyyə etmək (*kimə* علی); 4) varlı, dövlətli, zəngin olmaq; V تَوَسَّعَ 1) genişlənmək, böyümək; 2) çox, böyük ölçüdə etmək (*nəyi* فى الكلام; ~ فى النفقات ~ çox xərcləmək, çox xərc qoymaq; فى اشغاله ~ öz işini genişləndirmək; VIII اِتَّسَعَ 1) genişlənmək, böyümək, yetişmək, artmaq; 2) kifayət qədər geniş olmaq (*nə üçün* -); tutmaq, ehtiva etmək (*nə* -); 3) varlanmaq; X اِسْتَوْسَعَ 1) geniş, enli hesab etmək; 2) genişlənmək, artmaq

– اِتَّسَاعٌ 1) artma, böyümə, genişlənmə, genişləndirmə, genişləndirilmə; 2) genişlik, vüsət, en; 3) həcm, tutum; böyük ölçü; 4) amplituda, vüsət, genişlik

– اَوْسَعٌ daha geniş, daha enli

– تَوَسَّعٌ 1) genişlənmə, ölçünün artması;

2) ekspansiya, genişlənmə, yayılma

– سياسة توسُّعِيٌّ ekspansionizm -i [-1]; سياسة توسُّعِيٌّ ekspansionizm siyasəti

– تَوَسَّعَةٌ genişlənmə, böyümə, artma

– تَوَسَّعٌ genişlənmə, böyümə, artma

– سَعَةٌ 1) genişlik, vüsət; böyüklük, çoxluq; الصدر ~ mərdlik, alicənablıq, comərdlik; iltifat, rəhmədillik; الاطلاع ~ *və ya* المعلومات ~ *və ya* المعرفة ~ böyük erudisiya, dərin bilik, geniş məlumat; 2) tutum, həcm; كهربية ~ *el.* enerji tutumu; 3) bolluq, çoxluq, varlılıq, var-dövlət, sərvət; ~ *və ya* ~ عن bolluca, bol, firavan; ~ ذو varlı, zəngin; العيش ~ bolluq içində, var-dövlət içində yaşama; انفق به ~ çox xərcləmək; çox sərf etmək; 4) amplituda, vüsət, genişlik; النبض ~ nəbzın amplitudası; على الرحب والـ! xoş gəlmisiniz!

– مُتَّسِعٌ 1) yerin kifayət qədər olması, genişlik, geniş yer; 2) vaxtın kifayət qədər olması; ... üçün mənim kifayət qədər vaxtım olacaq

– مُتَّسِعٌ 1) enli, geniş; 2) iri (*xətt haqqında*)

– مُوسِعٌ varlı, varlı-hallı, dövlətli, zəngin

– مُوسِعٌ geniş; الاجتماع الـ geniş iclas

– مُوسِعَةٌ genişləndirən; الحذاء ~ ayaqqabımı genişləndirmək üçün qəlib

– اتَّ. c. مَوْسُوعَةٌ – ensiklopediya; soraq kitabçası; lüğət; هو ~ حية o canlı ensiklopediyadır

– مَوْسُوعِيٌّ 1. ensiklopediya -i [-1]; 2. ensiklopedist; ~ yazıçı-ensiklopedist

– وَاسِعٌ ~ النطاق *həmç.* enli, geniş yer; tutumlu, həcmli, çoxtutan; الانتشار ~ geniş yayılmış; ~ ثوب gen paltar; ~ سهل geniş düzənlik; الحيلة ~ hazırcavab, diribaş, özünü itirməyən

– وَسْعٌ 1) genişlik; 2) məkan, fəza; açıq fəza

– وَسْعٌ 1) güc, qabiliyyət, imkan (*nə isə etmək üçün*); ... o ...edə bilər, o ...qadır; ... o ...edə bilməz, o

...qadir deyil; سَه əlindən gələnə etmək;

2) *el. tutum*

– وَسَعَايَةٌ *c. اتّ* – açıqlıq, açıq meydan

– وَسُعَةٌ 1) genişlik; 2) həcm; 3) (*yerin, vax-tın*) kifayət qədər olması; لَمْ يَجِدْ سَا مَن الْوَقْتُ... üçün kifayət qədər vaxtı yox idi; 4) bolluq, çoxluq, firavanlıq

– وَسِيعٌ *c. وَسَاغٌ* enli, geniş; həcmli, tutumlu

I وَسَقُّ (*i*) 1) yükləmək, yük vurmaq; yükləmək, qoymaq (*kiməsə*); 2) əziyyət vermək, zəhmətə salmaq, çətinə salmaq; IV أَوْسَقَ 1) yükləmək, yük vurmaq; 2) çoxlu barı olmaq (*məs., palma haqqında*); VII اِئْتَسَقَ 1) bütöv olmaq (*ay haqqında*), bədirlənmiş olmaq; 2) abad, səliqəli, gözəl olmaq; qaydaya salınmış, yoluna qoyulmuş, sahmana salınmış olmaq; 3) mükəmməl, bitkin, tərtibli olmaq; həmahəng, ahəngdar, uyğun, ahəngli olmaq; uyğun olmaq, uyğun gəlmək, həmahəng olmaq (*nə ilə* مع); X اِسْتَوْسَقَ 1) sağalmaq, yaxşı olmaq, qüvvətlənmək (*xəstəlikdən sonra in-sana aid*); 2) mümkün olmaq (*kimin üçün* -); له النصر ~ o, qələbəyə nail oldu

– اِئْتَسَقَ 1) abadlıq, səliqə; qaydaya salınma, yoluna qoyulma; 2) ritmlilik, həmahənglik, müntəzəmlik, uyğunluq; harmoniya; عدم السَّ ~ *tib. aritmiya*

– مَتَسَقٌ 1) abad, səliqəli, gözəl; qaydaya salınmış, nizama salınmış, yoluna qoyulmuş; 2) ahəngli, həmahəng, ahəngdar, uyğun; ritmli

– مَوْسُوقٌ yüklü, dolu, yüklənmiş

– وَسُوقٌ, أَوْسُقٌ, وَسُقٌ 1) (*işdə*) yüklənmə; 2) *c. وَسُقٌ* yük; المركب ~ tonnaj; gəminin yükü, fraxt

– وَسَقَّةٌ gəminin yükü

وَسَكِي viski

I وَسَلَّ (*i*) وَسَيْلَةٌ 1) yaxınlıq axtarmaq; 2) rəğ-bət qazanmaq; V تَوَسَّلَ 1) rəğbətini qazanmaq (*kimin* الی); yalvarmaq, xahiş etmək, təmənna etmək (*kimdən* الی); 2) vasitə kimi istifadə etmək (*nədən* -); əl atmaq (*nəyə* -); istifadə etmək, faydalanmaq (*nədən* -)

– تَوَسَّلَ *c. اتّ* – xahiş, rica, yalvarış, istək, dilək

– وَسَائِلٌ *c. وَسَيْلَةٌ* vasitə, yol; alət (*vasitə kimi*); وسائل الاحتياط وسائل ehtiyat tədbirləri; وسائل الراحة rahatlıq; وسائل المواصلات rabitə vasitələri; وسائل النقل nəqliyyat vasitələri; وسائل اتخاذ هذا مضادة للدبابات tanklara qarşı vasitələr; أخذ هذا وسيلة الی... o bunu ... üçün vasitə kimi seçdi; ما hansı yolla olursa olsun

I وَسَمَّ (*i*) وَسَمٌ 1) damğa vurmaq, dağlamaq, damğa basmaq; يوصم العار ~ kimisə ləkələmək, biabır etmək, rüsvay etmək; 2) nişan qoymaq, nişanlamaq (*nə ilə* -); V تَوَسَّمَ 1) hesab etmək, müəyyən etmək, görmək; ayırd etmək, ayırmaq; 2) diqqətlə baxmaq, diqqət vermək; وجهه ~ kiminsə üzünə diqqətlə baxmaq; 3) gözləmək; فيه الخير ~ kimdənsə yaxşı şey gözləmək; 4) *məcaz.* görünən, gözə çarpan olmaq; VIII اِسْتَمَّ 1) səciyələnmək, xarakter xüsusiyyətləri ilə fərqlənmək, ayrılmaq, seçilmək (*nə ilə* -); 2) damğalı olmaq

– سِمَةٌ *c. اتّ* – 1) damğa; 2) əlamət, nişan; علم السمات *dilç.* semiotika; 3) xüsusiyyət, xassə; 4) iz, əlamət, ifadə etmək, bildirmə (*məs., kədar*); 5) viza; الدخول ~ giriş vizası; المرور ~ səfər üçün viza; العودة ~ vətənə çıxış vizası; الاعتماد ~ sərbəst yaşamaq və hərəkət etmək üçün viza

– 1) mövsüm, fəsil, vaxt (*bi-çin, yağım və s. üçün*); الاصطيف ~ kurort mövsümü; الحج ~ həcc ziyarətinin vaxtı; الخمر ~ xurma mövsümü; الحصاد ~ biçin vaxtı; القطن ~ pambıq vaxtı; الميت ~ durğunluq dövrü; 2) bayram, təntənə, şənlik; الاعياد ~ bayram və istirahət günləri; 3) yarmarka; tar. ədəbi yarmarka

– mövsümi; musson; المطر ~ mövsümi işçilər; الميوسميون ~ mövsümi yağış

– 1) damğalı, damğa basılmış; 2) nişan qoyulmuş, nişanlanmış (*nə ilə* ~ بختم); بذات ~ möhürlə təsdiq edilmiş; 3) nişanlı, الذرات ~ damğalı; nişanlı atomlar

– 1) damğa (*aləti*); مياسم, مياسم, مياسم c. ميسم ~ 2) damğa; iz; 3) bot. dişicik ağzı

– fərqlənmə nişanı, وسامت, أوسمية c. وسام ~ orden; Şöhrət ordeni; الشرف ~ Şərəf ordeni; الاستحقاق ~ Fərqlənmə ordeni; الإستقلال ~ İstiqlal ordeni; الجمهورية العربية ~ Fəxri legion ordeni; جوقة الشرف ~ Qarter ordeni; ربة الساق ~ (*İngiltərədə*); حامل (صاحب) ~ ordenlə təltif edilmiş, kavalər

– gözəllik, cazibədarlıq, sevimlilik, gözəşirnlilik

– 1) damğa; iz; 2) əlamət, nişanə

– 1) damğa; iz; 2) damğası; 3) bot. indiçonos (*tünd-sürməyi boyaq*) indiçofera (*indiço hasil edən bitki*)

– 2) وَسَمَةٌ = وَسِيمَةٌ

– gözəl, cəzbedici, cazibədar, xoşagələnlər

1) وَسَنٌ (يُوسِنُ) وَسِنٌ ~ mürgüləmək, mürgü vurmaq, yatmaq; 2) ürəyi getmək, bayılmaq (*pis iydən*)

– mürgü, ayıq yatma; من النوم ~ qısa-müddətli yuxu; اخذته ~ onu yuxu apardı

– سِنَّةٌ = وَسَنٌ

– yuxucul, yatağan, daim mürgüləyən

– وَسِنٌ = وَسَنِيٌّ q. وَسَنَانٌ

1) pis, bəd fikirlər təlqin etmək (*kimə* ~ الى الشيطان haqqında); təşvişə salmaq, həyəcana salmaq, təlaşa salmaq;

~ في صدور الناس *Quran*. insanların ürəyinə qorxu salmaq (*şeytan haqqında*); 2) yüngül xışiltı, cingilti yaratmaq; القطن ~ tumurcuqlamaq (*pambiq haqqında*); 1) təşvişə düşmək, təlaşlanmaq, narahat olmaq; şübhələrlə, əndişələrlə dolu olmaq; 2) mövhumatçı, xurafatçı olmaq

– 1) narahat olan, çəkinən, ehtiyat edən; 2) vəsvəsəli; mövhumatçı; 3) düşkün, ruhdan düşmüş vəziyyət olan (*nəvinsə*) dəlisi, aludəçisi olan

1. *Quran*. yoldan çıxaran, azdıran (*şeytanın epiteti*); 2. 1) öyrətmə, tovlama, təhrik etmə, azdırma, pis, çirkin fikirlərin təlqin edilməsi; 2) vəsvəsə, qarabasma, xəyal, dəlilik (*nədə*); beyinə girən fikir; 3) melanxoliya, ümitsizlik, məyusluq; ruhdan düşmə; 4) ehtiyat, qorxu, əndişə, çəkinmə; çəşmə, karıxma; القطن ~ pambığın tumurcuqlanması

– 1) nəfs, tamah, وسواس c. وسوسة, وسواس ~ yoldan çıxaran şey, başdan çıxaran şey; ركب ~ nəfs onlara üstün gəldi; 2) ehtiyat, qorxu, əndişə; 3) (*qab-qacağın, daş-qaşın*) yüngül cingiltisi; yüngül xışiltı

– 1) nəfs, tamah, وسواس c. وسوسة, وسواس ~ yoldan çıxaran şey, başdan çıxaran şey; ركب ~ nəfs onlara üstün gəldi; 2) ehtiyat, qorxu, əndişə; 3) (*qab-qacağın, daş-qaşın*) yüngül cingiltisi; yüngül xışiltı

I وَسَى (i) وَسَى qırmaq; III وَسَى təsəlli vermək, ovundurmaq, təskin etmək; başsağlığı vermək (*müq. et* وَسَى); IV وَسَى qırmaq

– وَسَى təsəlli, təskinlik, təskin; başsağlığı

– وَسَى *k., c. q. مَوَسَاتٌ*, مَوَسَاتٌ ülgüc (*həmç. bax: alifba sırası ilə*)

– وَسَى *c. ات* – böyük mülk, malikanə

I وَسَى (ə/i) وَسَى cingildəmək (*qulaqlar*); fişildəmək; II وَسَى söymək, nalayiq sözlərlə təhqir etmək, ağzına gələn demək, ağzını təmiz saxlamamaq

– وَسَى hərzə, hədyan, söyüş, nalayiq sözlər

– وَسَى دهان *dan*. sifət, üz; وَسَى *c. وشّ*, وَسَى boya qatı, boya layı

– وَسَى cingilti; وَسَى الأذان *qulaqda cingilti*

– وَسَى fişilti

1) وَسَى *c. وَسَابٌ* güruh, dəstə, qələbəlik, yığnaq, tör-töküntü (*cəmiyyətə zidd adamlar*); 2) وَسَى نقى اللغة من اوشابها dili onu korlayan sözlərdən təmizləmək

I وَسَى (i) وَسَى şaxələnmək, (*bir-birinə*) sarmaşmaq, dolaşmaq (*budaqlar haqqında*); V وَسَى sarmaşmaq; VI وَسَى öz aralarında sarmaşmaq, dolaşmaq; qarşılıqlı əlaqədar olmaq

– وَسَى qarşılıqlı əlaqədar

– وَسَى qohumluq

– وَسَى *c. وَسَائِحٌ* qohumluq əlaqəsi; bağlar, tellər; وَسَائِحُ الصداقة dostluq bağları; وَسَائِحُ النَسَب qohumluq bağları

1) وَسَى (*kiməsə*) qırmaq, kəmərlə bağlamaq; 2) (*kimisə*) geyindirmək; 3) bəzəmək; 4) qabaqcadan xəbər vermək, xə-

bərdar etmək (*nəyi* →); müqəddimə vermək, giriş vermək (*nə* →); V وَسَى 1) geyinmək (*nəyisə çiyindən*); 2) özünə kəmərlə, qırmaq taxmaq, bağlamaq; بِسِيْفِه ~ (*belinə*) qılınc bağlamaq; VIII وَسَى 1) qırşaqdanmaq, belinə qayıq bağlamaq; بِالسَيْفِ ~ belinə qılınc bağlamaq; 2) geyinmək (*nə* →); بِالتِّيَابِ الْبِيضَاءِ ~ ağ paltar geyinmək

1) وَسَى qırşaqdanmaq, bağlamaq; 2) dəyişən qafiyəli xalq muvəşşah şerinin bir növü; وَسَى *c. muvəşşah şeri*; التواشيع الدينية dini nəğmələr; 3) *mus.* uvertürə, prelüdiya

1. 1) وَسَى (*belinə*) qırşanmış, dolanmış, sarınmış; 2) bəzənmiş, bəzədilmiş; 2. *c. ات* – 1) muvəşşah şer; 2) *mus.* uvertürə, prelüdiya

1) وَسَى, وَسَى, وَسَى *c. وَسَائِحٌ*, وَسَى; 2) bəzədilmiş qırşaq, kəmərlə; 3) asqı qayıq, çiyin qayıq, çiyindən aşırılan lent

– وَسَى *c. وَسَائِحٌ* qılınc

– وَسَى qılınc

I وَسَى (i) وَسَى mişarlamaq, bıçaqlamaq, mişarla kəsmək

– وَسَى *c. مَوَسِيرٌ* prizma

– وَسَى *c. مَوَسِيرٌ* prizmalı; prizmaşəkili

– وَسَى *c. مَيَاشِيرٌ*, مَيَاشِيرٌ mişar

I وَسَى (i) وَسَى möhkəmləndirmək, bərkitmək; بِالفأس ~ baltanı öz sapına bərkitmək (*paz vasitəsilə*)

– وَسَى *c. وَسَائِحٌ* paz, çiv

I وَسَى (يَسَعَ) وَسَى (*sapı*) sarımaq, dolmaq; II وَسَى 1) (*sapı*) sarımaq, dolmaq; 2) nişanlamaq, nişan qoymaq; بِالسَّيْبِ *obr.* onun başı ağarıb, o qocalıb; 3) ətrafına çəpər çəkmək; IV وَسَى çiçəklənmək, çiçək açmaq

– وشيعٌ (*canlı*) çəpər, hasar
– وشيعةٌ *c.* وشيانعٌ 1) məkik, masura (*toxuma dəzğahında*); 2) makara; bobina, çarx; الخيط ~ bir çarx sap; (التأثير (التحريض) ~ *el.* induksiya makarası

I وشق (i) وشق qaxac etmək, qururmaq (*əti اللحم*)

– وشقٌ *zool.* vəşaq, yazıpişiyi

– وشيقٌ وشیقٌ *c.* وشيقةٌ , وشيقٌ

I وشكٌ (يوشكُ) وشكٌ 1) tez, iti, sürətli, cəld olmaq; II وشكٌ = I; IV أوْشكٌ ~ ان... : وشكٌ ~ ان ينسى وعده o az qalmışdı ki, öz vədini unutsun

– وشكٌ , وشكٌ , وشكٌ , وشكٌ tezlik, sürətlik, yeyinlik, itilik; ...على ~ qabağı, ...ərəfəsində; ~ الصدور ~ على çıxmaq ərəfəsində (*məs., kitabın çapdan*)

– وشكٌ yaxın (*vaxt cəhətdən*), tez; ~ الحدث ~ الحال ~ həyata keçməyə yaxın olan; ~ الحل ~ həll olunmaq ərəfəsində olan; ~ الصدور ~ tezliklə çıxacaq (*məs., çap haqqında*); ~ عا ~ o, tələsik qayıtdı

I وشلٌ (i) وشلٌ damcılamaq, damcıdamcı tökülmək

– وشلٌ *c.* أوْشالٌ su damcıları (*haradansa sızan və ya nədənsə tökülən*); ~ من محيط ~ dənizdə bir damcı, çox az

I وشمٌ (i) وشمٌ 1) tatuirovka etmək, bədəninə şəkillər döydürmək; 2) nişan qoymaq, nişanlamaq (*nə ilə* →); II وشمٌ = I

– وشمٌ 1) tatuirovka etmə, bədəninə şəkillər döydürmə; 2) *c.* وشومٌ , وشامٌ tatuirovka

– وشمةٌ *c.* وشماتٌ tatuirovka şəkli, nişanəsi; وشمات الزرق tatuirovkanın göy nişanələri

– وشيمةٌ hirsillik, qəzəblilik, düşmənçilik, ədavət

وشنةٌ quru albalı

1) pıçılıtlı ilə danışmaq, pıçıldamaq; 2) fişıldamaq (*məs., çaydan haqqında*); 3) ئوشوشٌ pıçıldamaq (*kim-nə haqqında* على)

– وشوشةٌ 1) pıçılıtlı; 2) fişilti (*məs., çaydana aid*)

I وشىٌ (i) وشىٌ 1) naxışlarla bəzəmə, boyalarla şəkillər çəkmək, bəzəmək; 2) naxış tikmək, tikmə tikmək, naxışlarla bəzəmək; 3) bəzəmək, şişirtmək (*məs., hekayəni*); yalan danışmaq, yalan demək, uydurmaq; 2) وشايةٌ (i) وشايةٌ 1) xəbərçilik etmək, şeytanlıq etmək, çuğulluq etmək, şeytanlamaq, böhtan atmaq, iftira atmaq (*kimə* الى *kimdən* →); qeybət qırmaq (*kim haqqında* →); 2) açmaq, məlum etmək (*nəyi*), ifadə vermək, danışmaq (*nə haqqında* عن); لا يشى ~ عن منظره onun halı peşman olduğunu göstərmir; II وشىٌ 1) böhtan atmaq, şər atmaq (*kimə* →); 2) naxış tikmək, tikmə tikmək, naxışlarla bəzəmək

– وشيةٌ 1) böhtan, iftira şər; 2) naxış tikmə, naxışla bəzəmə; 3) naxış, bəzək, gül

– وشيةٌ *c.* وشياتٌ 1) əlvan, rəng, çalar; الوان الخيل ~ atların təmiz və əlvan rəngləri; 2) xal, qaşqa (*başqa rəngli - atlarda*); zədə, nöqsan; eyib, qüsür

– وشيةٌ naxışlı, tikməli

– وشيةٌ = وشيةٌ

– وشيةٌ *c.* وشيةٌ *q.* وآشٌ xəbərçi, çuğulçu; böhtançı, iftiraçı, şər atan; qeybətçi

– وشيةٌ tikmə məmulatları satan

– وشيةٌ *c.* وشايةٌ xəbərçilik, şeytançılıq, çuğulluq; böhtan, iftira; qeybət

– 1) al-əlvan, əlvan rəng; 2) bəzək, naxış, gül

I وَصَبَّ (ə) xəstə olmaq, naxoşlamaq, azarlamaq; II وَصَّبَ möhkəm xəstələnmək, bərk azarlamaq; IV أَوْصَبَّ xəstəliyə səbəb olmaq; V تَوَصَّبَ = I

– وَصَبَّ xroniki, daimi, həmişəlik

– وَصَّبَ c. أَوْصَابٌ azar, naxoşluq, xəstəlik, uzunmüddətli xəstəlik; c. 1) xəstəliklər; 2) bədbəxtliklər, müsibətlər; اوصاب الحياة həyatı çətinliklər, həyatın keşməkeşli günləri

– وَصَبَّ c. وَصَائِي وَصَابٌ xəstə

I وَصَدَّ (i) وَصَدَّ möhkəm olmaq; II وَصَدَّ bərk-bərk, kip bağlamaq; IV أَوْصَدَّ bağlamaq, qıfıllamaq, kilidləmək (*məs*, *qapım*)

– وَصَدَّ bağlı, qıfıllı, kilidli; bağlanmış, kilidlənmiş, qıfıllanmış

– وَصَيْدٌ c. وَصْدٌ (*qapımın*) kəndəri, ağzı

أَوْصَارٌ c. 1) أَوْاصِرٌ əlaqə, bağlar; 2) c. 1) وَصْرٌ sənəd (*mülkiyyət hüququ verən*)

– وَصِيرَةٌ c. وَصَائِرٌ sənəd (*mülkiyyət hüququ verən*)

I وَصَفَّ (i) وَصَفَّ 1) təsvir etmək; فرح لا يوصف təsvirə gəlməyən sevinc; 2) qiymətləndirmək, müəyyənləşdirmək, səciyyəvi xüsusiyyətlərini göstərmək; 3) yazmaq (*dərman – kimə* -); II وَصَفَّ ətraflı şəkildə, təfsilatı ilə təsvir etmək, qiymətləndirmək, xarakterizə etmək; VI تَوَاصَفَّ 1) bir-birini xarakterizə etmək; 2) birgə təsvir etmək, xarakterizə etmək; VIII اِتَّصَفَّ fərqlənmək, seçilmək, səciyyələnmək, (*hər hansı*) xüsusiyyətə sahib olmaq, malik olmaq (-); X اِسْتَوْصَفَّ dərman yazmağı xahiş etmək; məsləhət üçün həkimə müraciət etmək

– اِتَّصَفَّ səciyyəvi cəhət; xarakteristika, qiymət vermə

– تَوَاصَفَّ ətraflı surətdə, geniş şəkildə xarakterizə etmə, qiymətləndirmə

– c. صِفَاتٌ 1) sifət, xüsusiyyət, xassə, xarakter, başqalıq; الموهلة müsbət xarakteristika; الصفات المميزة fərqləndirici xüsusiyyətlər; 2) *qram.* sifət, təyin; رسمية بە rəsmi surətdə, rəsmən; سرية بە gizli (*olaraq*), məxfi şəkildə; وقتية بە müvəqqəti, müvəqqəti olaraq; دورية بە vaxtaşırı, dövrü; خاصة بە a) xüsusi bir təzadə; b) xüsusilə, o cümlədən; عامة بە ümumilikdə, ümumiyyətlə; مهندسا بە mühəndis kimi, mühəndis sifəti ilə

– c. مُسْتَوْصَفَّ اتٌ – dispanser; müalicəxana; ambulatoriya, poliklinika

– c. مَوَاصِفَةٌ اتٌ – geniş, təfsilatlı təsvir, ətraflı izah; spesifikasiya; هندسية ~ smeta

– 1) (hər hansı) keyfiyyətə malik; 2) təsvir olunan; *qram.* isim; 3) yazılmış (*dərman haqqında*); العامل ixtisaslı, təcrübəli fəhlə; (العمال الموصوفون)

– 1. وَصَفَّ təsvir edən, əlamətləri, xassələri göstərən; təsviri; العبارات السة təsviri ifadələr; 2. 1) (*nəvisə*) yaxşı təsvir edən; 2) təcrübəli, səriştəli həkim

– c. وَصَفَّ 1) vəsf, təsvir; وصفه لا يمكن وصفه onu təsvir etmək mümkün deyil; təsvirə gəlməz; التهمة ~ ittihamın təsdiq edilməsi; نحن في غنى عن سه bizə onu təsvir etməyə ehtiyac yoxdur; 2) əlamət; 3) sifət, xüsusiyyət; ... تكلم بهه سكرتيرا ... o ... katibi sifəti ilə çıxış etdi, o ... katibi kimi çıxış etdi

– 1) qarşılıqlı əlaqənin saxlanması;
2) sürəklilik, arasıkəsilməzlik, fasiləsizlik, aramsızlıq; daimilik, sabitlik, dəyişməzlik; ~ davamlı surətdə, sürəkli, uzun (*müddət*)

– 1) çəkmə, çəkilmə (*su kəməri, elektrik, kanalizasiya və s.*); ~ التيار الكهربائي ~ elektrikin çəkilməsi; 2) gətirmə, yetirmə, çatdırma, aparma, daşıma, gətirilmə, yetirilmə, çatdırılma, aparılma, daşınma; 3) birləşdirmə, birləşdirilmə (*nə ilə*); ~ جهاز الحركة transmissiya (*hərəkəti mühərrikdən maşınlara nəql edən val, sürət ötürücüsü*); ~ ذراع sürgü qolu; 4) *el.* qoşma, qoşulma; ~ بالتوازي *və ya* *el.* paralel qoşulma, paralel qoşma; ~ بالتوالي *və ya* *el.* ardıcıl qoş(ul)ma; ~ إلى الارض ~ torpağa birləşdirilmə, yerlə birləşdirmə, torpaqlama (*elektrik dövrəsini*); 5) *el.* keçiricilik qabiliyyəti, naqillik

– *el.* ötürmə, ötürülmə; *el.* bağlama, qoşma, bağlanma, qoşulma

– *el.* keçiricilik qabiliyyəti, naqillik
– 1) *el.* əlaqə; ~ صلة *el.* möhkəm əlaqə; ~ ولا وُصلة ~ mənim heç bir əlaqəm yox idi; 2) qohumluq əlaqəsi; 3) halqa; ~ الاتصال ~ birləşdirici halqa; 4) mü kafat, hədiyyə; ~ للبحث ~ ardı var, davamı var; ~ لا يمت إليه ~ onun bununla heç bir əlaqəsi yoxdur

– 1) birləşmiş, bağlanmış; 2) yanaşı olan, bitişik olan, yanaşı, bitişik; 3) fasiləsiz, sürəkli, aramsız; 4) *qram.* bitişik (*yazılan*) (*əvəzlik haqqında*)

– fasiləsiz, aramsız, sürəkli, uzun-müddətli, uzun sürən, arasıkəsilməz; ~ تصفيق ~ sürəkli alqışlar

خط المواصلات; 1) rabbitə, əlaqə; *c.* مواصلَة – kommunikasiya xətti; طرق المواصلات rabbitə yolları; وزارة المواصلات hava yolları; وزارة المواصلات rabbitə nazirliyi; 2) kəsişmə, birləşmə; 3) dəmir yol qovşağı; 4) davam etdirmə (*etdirilmə*); davam; arasıkəsilməzlik, fasiləsizlik, aramsızlıq

– 1) 1) ötürən; 2) gətirən; bağlayan; 3) *el.* çəkən; 2. *c.* ات – *el.* keçirici, naqil; yarım-keçirici (اشباه موصلات *c.*) ~ نصفياً *və ya* ~ شبه ~ pis keçirici; ~ رديء ~ yaxşı keçirici; ~ جيد ~ pis keçirici; ~ رديء ~ pis keçirici; ~ ارضي ~ torpağa birləşdirilmə, yerlə birləşdirmə, torpaqlama (*elektrik dövrəsini*) ~ بترابا ~ birləşmiş, bağlanmış; الاسم الـ *qram.* nisbi əvəzlik

– 1) 1) gələn, daxil olan, gəlib çatan; 2) birləşdirən, birləşdirici; 2. *dan.* heç vaxt, heç, qətiyyən, əsla

– 1) əlaqə; 2) sevgi bağı; cinsi əlaqə
– 1) birləşdirmə, bağlama, birləşdirilmə, bağlanma; ~ حلقة birləşdirici halqa; ~ همزة *qram.* birləşdirici həmzə; 2) əlaqə; rabbitə

– *c.* وُصولات ~ qəbz

– *c.* أوصلًا oynaq, məfsəl; حلّ ~ hissələrə ayırmaq, hissələrə parçalamaq; ارتجفت أوصاله onun qorxudan dizləri əsdi

– 1) *qram.* vəslə; 2) *qram.* vəslə
– 1) əlaqə, birləşmə; bağ, tel; ~ بين كلمتين ~ mürəkkəb sözlər arasında qoyulan birləşdirici xətt; defis; 2) *tex.* qarmaq; birləşdirici qol, boru; birləşdirici mufta

– 1) gəlmə, gəlib çatma, gəliş (*miniklə*); ~ مكان təyin olunduğu yer; 2) çatma, yetişmə, əldə etmə (*nəyi*)

- وَصُولِيٌّ vəzifəpərəst, mənəsbərəst
 – وَصُولِيَّةٌ vəzifəpərəstlik, mənəsbərəstlik
 – وَصِيلٌ 1) birləşmiş, birləşdirilmiş; 2) ayrılmaz (*dost haqqında*)
 – وَصِيلَةٌ c. وَصَائِلٌ parça; kətan; zolaqlı parça
 I وَصَمَّ (i) وَصَمَّ 1) biabır etmək, bədnam etmək, ləkələmək, rüsvay etmək; بَعَارٌ ~ (بالعار) ləkələmək, biabır etmək; 2) xarab etmək (*nəyisə sındıraraq və ya çatladaraq*); II وَصَمَّ = V; V وَصَمَّ nasazlıq, naxoşluq, özginlik hiss etmək
 – وَصِيمٌ nasazlıq, naxoşluq, özginlik, süstlük
 – مَوْصُومٌ çatlamış; azacıq çatlamış
 – وَصَمَاتٌ c. وَصَمَاتٌ ləkə, rüsvayçılıq, biabırçılıq, bədnamlıq, üzüqaralıq; *həmç.* عَارٌ ~ rüsvayçılıq ləkəsi; غَسْلٌ rüsvayçılıq ləkəsini təmizləmək; عَارٌ فِي جَيْبِيهِ ~ onun alnında rüsvayçılıq ləkəsi var
 وَصَوَّصَ baxmaq, gizlicə baxmaq, dəşikdən baxmaq
 – وَصَوَّصَ c. وَصَوَّصَ 1) (*kiçik*) yarıq, (*kiçik*) çatlaq; 2) cücə (*Suriya*)
 – وَصَوَّصَ = وَصَوَّصَ c. وَصَوَّصَ
 – وَصَوَّصَ 1) baxma; 2) tamaşa etmə, gizlicə baxma, yarıqdan, dəşikdən baxma
 I وَصَى (i) وَصَى birləşdirmək (*nə ilə* →); II وَصَى 1) göstəriş vermək (*nə haqqında*), məsləhət görmək (*nəyi* →); 2) sifariş vermək (*nə* عَلَى); 3) vəsiyyətnamə yazmaq, vəsiyyət etmək (*nəyi* → *kimə* →); IV وَصَى 1) vəsiyyət etmək (*nəyi* → *kimə* →); 2) əmr etmək (*nəyi* →); sərəncam vermək, göstəriş vermək (*nə haqqında* →); 3) tapşırmaq, hə-

valə etmək (*nəyi* → *kimə* →); 4) məsləhət görmək (*nəyi* →), məsləhət vermək (*nə etmək barəsində* →); اَوْصَاهُ بِكُتْمَانَ السَّرِّ sirri qoruyub saxlamağı kiməsə tövsiyə etmək; بِهَ خَيْرًا ~ kiminləsə yaxşı davranmağı məsləhət görmək; اَوْصَاهَا اَمَّهَا بِاِحْتِهَا خَيْرًا anası ona bacısı ilə xoş rəftar etməyi tapşırıldı; 5) qəyyum, vəsi təyin etmək; VI اَوْصَى بِنِوَابِ بِيْرٍ بِيْرِيْنَه مَەسْلَهَه تَؤْمِيْنَه (*nəyi* →); X اِسْتَوْصَى 1) (*nəyisə*) özü üçün vacib hesab etmək (*kimə qarşı münasibətdə* →); 2) (*kimdənsə*) xahiş etmək; اِسْتَوْصَيْتَه بِكَ خَيْرًا mən ondan səninlə yaxşı rəftar etməyi xahiş etdim; بِهَ خَيْرًا ~ kiminləsə həmişə yaxşı rəftar etmək; اِسْتَوْصَ اَلْاَجْرَ خَيْرًا! baha vermə!

– اِصْيَاءٌ 1) vəsiyyətnamə; 2) qəyyum, vəsi təyin etmə (edilmə)

– اِصْيَاءٌ c. اِصْيَاءٌ 1) vəsiyyətnamə ilə (*kiməsə*) ötürülmə, ötürmə; 2) c. اِصْيَاءٌ, اِصْيَاءٌ məsləhət, tövsiyə; اِصْيَاءٌ (كِتَابٌ) zəmanət məktubu; ~ اِصْيَاءٌ شِرْكَةٌ tic. xüsusi tərəfdaşlıq; 3) sifariş; اِصْيَاءٌ مِصْنُوعٌ بِاَلْاِصْيَاءِ sifarişlə hazırlanmış

– اِصْيَاءٌ q. اِصْيَاءٌ və a. اِصْيَاءٌ q. اِصْيَاءٌ vəsiyyət edən; ~ اِصْيَاءٌ شِرْكَةٌ işlərdə fəal iştirak etməyən şərik, xüsusi tərəfdaş

– اِصْيَاءٌ vəsiyyət edilmiş (*kim tərəfindən* →); ~ اِصْيَاءٌ vəsiyyətnamə ilə alan, varis; اِصْيَاءٌ ~ اِصْيَاءٌ qəyyum; vəsi; اِصْيَاءٌ ~ اِصْيَاءٌ sifarişli; اِصْيَاءٌ sifarişli məktub

– اِصْيَاءٌ 1) vəsiyyətnamə; 2) sərəncam, əmr; 3) tövsiyə, məsləhət; *tib.* resept, nüsxə

– اِصْيَاءٌ = اِصْيَاءٌ

– اِصْيَاءٌ 1) qəyyumluq; vəsinin vəzifələri; 2) qəyyumluq; a) مجلس اِصْيَاءٌ qəyyum məsləhəti; b) نايب مَەسْلَهَه تَؤْمِيْنَه

– (على) ~ (1) أَوْصِيَاءُ c. وَصِيٌّ – qəyyum; vəsi; ~ العرش padşah, hökumət naibi, səltənət naibi; 2) vəsiyyət edən

– (1) وَصِيًّا c. وَصِيَّةٌ – vəsiyyət; ~ تركة بلا və-siyyətsiz qalan varis; الوصايا العشر On əmr, on əhkam; 2) sərəncam, əmr; qərar, hökm; ixtiyar, arzu, tələb

I وَضُوْ (يُوضُوْ) وَضُوْ təmiz olmaq; II وَضًا وَضًا yumaq, yuyub təmizləmək; V تَوَضَّأَ dəstə-maz almaq (*namazdan qabaq və ya murdarlanmadan sonra*)

– وَضُوْ dəstəmaz (*alma*)

– مِيضَاءٌ c. مِيضَاءَةٌ, مِيضًا = *dan*. مِيضَاتٌ

– مِيضَاءٌ c. مِيضَاءَةٌ – اتٌ – *məsciddə* dəstəmaz almaq üçün yer

– وَضَاءٌ işıqlı, parlaq; المستقبل الـ parlaq gələcək

– وَضَاءٌ təmizlik

– وَضُوْ dəstəmaz; *din*. نَقْضُ الـ düzgün dəstəmaz almamaq

– وَضُوْ dəstəmaz üçün su

– (1) أَوْصِيَاءُ, وَضَاءٌ c. وَصِيٌّ – təmiz; 2) gözəl; ~ قَسِيمٌ çox gözəl

(وَضَبٌ) II وَضَبٌ 1) yığışdırmaq, səliqəyə salmaq; 2) uyğunlaşdırmaq, düzəltmək, qayıрмаq, quraşdırmaq, yerinə taxmaq, yerinə keçirmək; 3) tədarük etmək, hazırlamaq; 4) döymək (*məhbusları – polislərə aid*); الورق اللعب ~ oyun kartını qarışdırmaq, qatmaq, daraqlamaq; V تَوَضَّبَ 1) səliqəyə salınmaq; 2) döyülməyə məruz qalmaq

– (1) تَوَضَّبٌ səliqəyə salınma; 2) taxma, keçirmə, uyğunlaşdırma, düzəltmə, qayıрма; 3) hazırlama; tədarük, hazırlıq; 4) *mətb.* marzan (*yığılmış mətni səhifələdikdə və çərçi-*

vəyə saldıqda boş yerlərə qoyulan metal parçası); 5) döymə, əzişdirmə

I وَضَحَّ (*i*) وَضُوْحٌ açıq, aydın olmaq; aydınlaşmaq, bəlli olmaq, məlum olmaq; II وَضَحَّ aydınlıq gətirmək, izah etmək, aydınlaşdırmaq; ~ بالفانوس السحريّ proyeksiya fənəri ilə şəkillər vermək; IV أَوْضَحَّ aydınlaşdırmaq, izah etmək, bəlli etmək, başa salmaq; V تَوَضَّحَّ

1) aydın olmaq, bəlli olmaq; 2) aydınlaşmaq; VIII اِتَّضَحَّ 1) məlum olmaq, aşkara çıxmaq, üzə çıxmaq, aşkar olmaq; 2) aydınlaşdırmaq, aydın olmaq; 3) uzaqdan yaxşı görməyə cəhd etmək; X اِسْتَوْضَحَّ 1) aydınlaşdırmağı istəmək, aydınlıq gətirməyə çalışmaq, müəyyənləşdirmək; 2) yaxşı baxmağa, öyrənməyə çalışmaq (*nəyi təs. h. və ya عن*)

– اِتَّضَحَّ 1) aydınlaşdırma, aşkar etmə, müəyyən etmə; aşkar edilmə, müəyyən edilmə; 2) aşkarlıq, görünmə, aydınlıq

– اِسْتَيْضَحَّ aydınlaşdırmaq üçün xahiş

– اِتَّضَحَّ c. اِتَّضَحَّ – izah, izahat

– اِتَّضَحَّ 1) izahedici, aydınlaşdırıcı; əyani; 2) izahat –i [-1]

– تَوَضَّيْحٌ aydınlaşdırma, izah etmə; başa salma; aydınlaşdırılma, izah edilmə, başa salınma; müəyyənləşdirilmə

– تَوَضَّيْحٌ aydınlaşdırıcı, şərhedici, izahedici

– مَتَّضِحٌّ aydın, aşkar

– مَوْضَحٌّ aydınlaşdırılmış, izah edilmiş; *بعاليه* yuxarıda izah edildiyi kimi

– (1) وَأَضِحٌّ açıq, aşkar; ~ الامر məsələ aydındır; ~ بنفسه öz-özünə məlum olan; aydın, bəlli; ~ ان ... bəlli olan budur ki, ...; 2) aydın; ~ غير aydın olmayan, qarışıq

– وَضِيعٌ c. وَضَعَاءُ 1) sadə, yaxşı nəsilədən olmayan; sadə, tanınmamış; ~ رفيع məşhur və sadə; 2) təvazökar

– وَضَائِعٌ c. وَضِيعَةٌ 1) vergi; 2) girov; 3) zamin; 4) güzəşt; 5) ziyan

جلد على وَضَمَّ أَوْضَامٌ c. وَضَمَّ ~ عظم و عظم على ~ عظم bir dəri, bir sümük

وَطٌ el. vatt

I وَطَّءٌ (وَطَأَ) وَطَى (وَطَأَ) 1) tapdamaq; addım atmaq (*nəyinsə üstü ilə*); tapdalamaq (*nəyinsə*); 2) basmaq, sıxmaq; 3) minmək (*atın belinə*); 4) alçaq, qısa olmaq; 5) cinsi əlaqədə olmaq (*qadınla*); وَطَأَ (a) وَطَأَ 1) ayaqlamaq, tapdalamaq; düzəltmək; 2) hazırlamaq, hazırlaşdırmaq; 3) en-dirmək, yendirmək; II وَطَأَ 1) hazırlamaq, hazırlaşdırmaq, ~ له سبيلا الى... kimin üçünsə nəyə görə işə mühit yaratmaq; 2) hamarlaşdırmaq, düz etmək; 3) populyarlaşdırmaq, münasib etmək (*ideyaları*); II² وَطَى endirmək; III وَطَأَ 1) sözləşmək (*kiminləsə*); 2) cinsi əlaqədə olmaq (*qadınla*); V تَوَطَّأَ enmək, düşmək; VI تَوَطَّأَ gizli sözləşmək, razılığa əsasən hərəkət etmək (*nəyəsə görə*); (على) تَوَطَّأُوا على العصيان onlar qiyam etmək haqqında gizli razılığa gəliblər; X اِسْتَوَطَّأَ alçaq hesab etmək

– تَوَطَّأُوا gizli razılıq, gizli danışıq; sözləşmə; ... بالـ مع... sözləşməyə əsasən

– تَوَطَّأَ 1) hazırlıq, hazırlaşdırma; ... تَوَطَّأَ qabaqcadan; .... etməkdən övvəl; ... hazırlaşdıraraq; 2) ön söz (*kitabda*); 3) populyarlaşdırma; 4) enmə, endirmə

– تَوَطَّأَ gizli razılıq, gizli sözləşmə; ~ بالـ sözləşməyə əsasən (*kiminləsə* →)

– مَوَطَّأٌ = مَوَطَّأٌ

– مَوَطَّأٌ ayaqlanmış

– مَوَطَّأٌ c. مَوَطَّأٌ 1) tapdaq yeri, ayaq izi; مَوَطَّأٌ ~ insanın ayağı dəyə bildiyi yer; مَوَطَّأٌ الاقدام məcəz. torpaq; 2) ayaq izləri, ləpirlər; 3) altlıq, ayaq üçün istinad, pələ

– مَوَطَّأٌ 1) alçaq, hündür olmayan; 2) ən pis (*sort, çeşid haqqında*)

– مَوَطَّأٌ alçaq yerlər

– مَوَطَّأٌ 1) tapdalamaq, ayaq basmaq; 2) cinsi əlaqə; 3) alçaq yer

– مَوَطَّأٌ 1) təzyiqli, sıxıntı; الضنك ~ yoxsulluq sıxıntısı; العوز والحرمون ~ yoxsulluq və məhrumiyyət sıxıntısında; 2) ağırlıq; شديد ~ ağır; خفيف ~ yumşaq; المرضى الشديدة ~ ağır formada qızdırma

– مَوَطَّأٌ alçaq, hündür olmayan

– مَوَطَّأٌ c. مَوَطَّأٌ, مَوَطَّأٌ tuluq (*süd, su üçün*); مَوَطَّأٌ خالى الوطاب məcəz. əliboş

I وَطَّدَ (i) وَطَّدَ möhkəmləndirmək; ~ الارض ayaqlamaq, toxalayıb bərkitmək; II وَطَّدَ bərkitmək, möhkəmləndirmək; sabitləşdirmək; ~ اساس السلم ~ sülhün təməlini möhkəmləndirmək; ~ اقدامه فى... ayaqda möhkəm durmaq, haradasa yerini möhkəmləndirmək; ~ عرى الصداقة ~ dostluğu möhkəmləndirmək; ~ ثقته ~ kiməsə çox etibar etmək (*nə barədə isə*); ~ عزمه ~ qətiyyətlə qərara gəlmək (*nə isə etməyə*); V تَوَطَّدَ möhkəmlənmək, yerini bərkitmək; sabitləşmək

– تَوَطَّدَ 1) möhkəmlətmə, bərkitmə; ~ العلاقات الودية ~ dostluq əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi; ~ السلم ~ sülhün möhkəmlənməsi; 2) süxurun möhkəmləndirilməsi, bərkidilməsi

– مَيَّاطِدُ , مَوَّاطِدُ c. مَيَّاطِدَةٌ toxaclama
– وَطْدٌ c. أَوْطَادٌ dağ
– وَطِيدٌ möhkəm, bərk; sarsılmaz, davamlı, möhkəm; ~ واملی ~ فی ان... sarsılmaz sülh; ... mən əminəm ki, ...

قضى منه ~ أوطارٌ c. وَطْرٌ kimdənsə istədiyinə nail olmaq, muradına çatmaq

I وَطَسٌ (i) وَطَسٌ vurmaq, zərbə endirmək, ilişdirmək; VI تَوَّاطَسَ bir-biri ilə vuruşmaq, toqquşmaq

– وَطِيسٌ döyüşün qızğın çağı, qızğın mübahisə; حَمَى حَمَى qızğın döyüş başladı; ~ الجدل qızğın mübahisə başladı

I وَطَشٌ (i) وَطَشٌ vurmaq, zərbə endirmək, ilişdirmək

I وَطْفٌ (يُوطَفُ) وَطْفٌ qalın qaşlı olmaq

– وَطْفَاءٌ q. أَوْطَفٌ qalın qaşlı

– وَطَاقٌ c. اتٌ – çadır

I وَطَنٌ (i) وَطَنٌ ömür sürmək, yaşamaq (*harada* –); II وَطَنٌ 1) hazırlaşdırmaq, alışdırmaq (*nəyəsə* علی); ~ özünü alışdırmaq, öyrəşdirmək (*nəyəsə* عَلَى نَفْسِهِ ~ العزيمة ~ özünü taleyin ixtiyarına buraxmaq; 2) özünə vətən seçmək, köçmək; 3) köçürmək, yerləşdirmək; 4) vətəndaşlıq hüququ vermək; III وَاطِنٌ eyni vətəndə yaşamaq (*kiminləsə*); eyni vətəndaşlıq əldə etmək; həmvətən, vətəndaş olmaq; IV أَوْطِنَ yeni yaşayış yeri seçmək (*hənsisa ölkəni*); V تَوَّطَّنَ 1) yaşayış yeri seçmək (*məs., hənsisa ölkəni*); yaşamaq, yerləşmək (*harada* فی); X اسْتَوْطِنَ 1) müstəmləkəyə çevirmək (*nəyisə* –), özünə yeni vətən seçmək; yeni yer-

lərə, torpaqlara yiyələnmək; 2) vətəndaşlıq hüququ almaq

– اسْتَيْطِنَ 1) köçürülmə (*başqa ölkəyə*), müstəmləkəyə çevirmə; 2) yeni yerdə (*başqa ölkədə*) yaşayış; yeni torpaqlara yiyələnmə; منطقة ~ rayonun abadlaşdırılması; 3) vətəndaşlıq hüququnun verilməsi

– تَوَّطَّنَ 1) yaşayış yerinin seçimi; köçmə (*hara* فی); 2) vətəndaşlıq hüququnun verilməsi

– تَوَّطِينٌ 1) hazırlıq; 2) özünə vətən seçmə, köçmə; 3) vətəndaşlıq hüququnun verilməsi

– مَوَّطِنٌ yoluxucu (*xəstəlik haqqında*)

– مُسْتَوْطِنٌ yerli; endemik; الامراض السة müəyyən bir yerə xas olan xəstəliklər (*bilqarsioz, ankilostomidoz və s.*)

– مُسْتَوْطِنَةٌ c. اتٌ – müstəmləkə, yeni qəsəbə, yeni kənd

– مَوَّاطِنٌ 1) həmvətən, yurddaş, həmyerli; يا مواطني الكرام! mənim əziz həmvətənlərim!; 2) vətəndaş; شرف ~ hörmətli vətəndaş; العالم ~ kosmopolit

– مَوَّاطِنَةٌ (*kiminləsə*) eyni vətəndə yaşamaq; ~ وَطَنًا vətəndaşlıq hüququ

– مَوَّاطِنٌ c. مَوَّاطِنٌ 1) Vətən, doğum yeri; 2) ocaq (*nəyinsə*); 3) anbar; areal, yayılma sahəsi; الضعف ~ fillərin yaşadığı yer; الفيلة ~ zəif yer; الفحم الحجري ~ daş kömür yatağı

– أَوْطَانٌ c. وَطْنٌ 1) Vətən, doğum yeri; 2) vətən, yurd; وَطَنًا vətənpərvərlik; فاقد ~ yaşayış yerini dəyişmiş şəxs; وَطَنًا vətən; يا وَطَنًا Ana vətən; الموت! Vətən ya ölüm!

– وَطْنِي 1. 1) yerli; المصنوعات السة yerli istehsalat malları; 2) milli; الحكومة السة

– هَدَا *hədə*
 – هَدَا *hədələyən*
 – عَدَّة *c. اتّ* – vəd
 – مُوَاعِدَةٌ 1) razılaşma, razılıq; 2) görüş
 – اخلف *~* c. مَوَاعِدُ 1) vəd, öhdəlik; *Bibl.* bərəkətli yer; 2) vaxt, müddət; *مضروب ~* verilən, qoyulan müddət; 3) görüş, təyin edilmiş görüş; *له ~* kiməsə görüş təyin etmək; *على غير ~* danışıqsız, razılıqsız
 – مَوَاعِدُ 1. vəd edilmiş; təyin olunmuş; 2. *c. مَوَاعِدُ* vəd
 – مَوَاعِدُ *c. ميعادُ* 1) vaxt, müddət, müəyyən zaman kəsiyi; *على غير ~* vaxtı; *على غير ~* vaxtsız; vaxtıdan əvvəl, gözlənilmədən; *بيان مواعيد سكة الحديد* qatarların hərəkət cədvəli; *محافظة على المواعيد* dəqiq, son dərəcə səliqəli, işi tam vaxtında yerinə yetirən; *لكل ~* *اتفق* hər şeyin öz vaxtı var; 2) görüş; *اتفق ~* kiminlə görüş haqqında sözləşmək; 3) vəd; *Bibl.* bərəkətli yer; *المرأة ~* menstruasiya, aybaşı
 – وَاَعِدُّ *vəd* edən; ümid vermə
 – وَاَعِدُّ *c. وعدُّ* vəd; *سؤالي ~* sözləşmə; *في ~* sözləşmə; *في ~* sözləşmə
 – وَاَعِدُّ 1) vəd, söz; 2) müddət; *معينة ~* müəyyən müddət
 – وَاَعِدُّ *hədə*, təhdid; *دين يوم ~* qiyamət günü; *لا الوعود* sözlərinə əməl etməyib hədələri yerinə yetirmək
 – وَاَعِدُّ *hədələyici*, təhdidədiçi
 I *وَعَرٌ* (يُوعِرُ) *və ya وَعَرٌ* (يُوعِرُ) *(i) وَعَرٌ* (وَعَرٌ) *və ya وَعَرٌ* (يُوعِرُ), *وَعَرٌ*, *وَعَرٌ* əyri-üyrü, çalaçuxur, qaçalı; V *تَوَعَّرَ* 1) əyri olmaq, çalaçuxur olmaq, təpələrlə örtülmək; 2) söhbət zamanı çətinlik çəkmək; *في المحادثة* o, söh-

bətin məğzini itirdi; X *إِسْتَوْعَرَ* əyri, çalaçuxur, qaçalı hesab etmək (*yolu, yeri və s.*)
 – *وَأَعَرَ* əyri-üyrü, çalaçuxur, qaçalı, keçilməz (*yol haqqında*)
 – *وَأَعَرَ* qorxulu, dəhşətli
 – *وَعَرٌ*, *وَعَرٌ* *c. وَأَعَرَ*, *وَعَرٌ* çalaçuxur, çətin keçilən yer
 – *وَعَرٌ* çalaçuxurluq, əyrilik (*yol haqqında*); *مجاز.* çətinlik, mürəkkəbliik
 – *وَأَعَرَ* = *وَعِيرٌ*
 I *وَعَرَ* (*i*) *وَعَرَ* inandırmaq, beyninə yeritmək, söz atmaq, işarə etmək; xəlvətcə demək, gizlicə söyləmək (*kimi* *الى*); IV *وَعَرَ* 1) beyninə yeritmək, təlqin etmək, öyrətmək (*kimi* *الى* *نأى* *بـ*), qızışdırmaq (*kimi* *الى* *نأى* *بـ*); yoldan çıxartmaq, təhrik etmək, qızışdırmaq (*نأى* *بـ*); 2) buyurmaq, əmr vermək, hökm etmək
 – *إِيْعَارٌ* inandırma, gizlicə söyləmə, xəlvətcə demə; öyrətmə; təhrikçilik, təhrik etmə, qızışdırma; *بـ منه* kiminsə təhriki ilə
 – *إِيْعَارِيٌّ* işarə edən; söz atma
 – *مُقَارَةٌ* qızışdırıcı (*به*); *بها* xarakter daşıyan məqalə
 – *مُوَعَّرٌ* 1. inandırmaq, beyninə yeritmək, söz atmaq, işarə etmək, gizlicə söyləmək; 2. gizlicə söyləyən; təhrikçi
 I *وَعَسَ* (*i*) *وَعَسَ* 1) şiddətlə, güclə tapdaltmaq; 2) təcrübə ilə möhkəmləndirmək, təcrübələndirmək (*bəxtin dönüklüyü*); *سـ الدهر* onun zəngin həyat təcrübəsi var
 – *وَعَسَاءٌ* *c. وَعَسَاءٌ* *q. وَأَوْعَسُ* örtülmüş (*torpaq haqqında*)
 – *وَعَسٌ* = *مَوَاعِيسٌ* *c. ميعاسٌ*
 – *وَعَسَاءٌ* *~ الرمال* qum təpəsi

I وَعَظْ (i) وَعَظْ 1) vaizlik etmək, moizə etmək; 2) nəsihət vermək, öyüd vermək; VIII اِنْعَظْ 1) dərs almaq, ibrət almaq (*nədən* من); dərk etmək, ağla gəlmək, öyrənmək (*nəyə görə* -); 2) əmin olmaq, qane olmaq (*məs.*, *sübutlarla* -)

- وَعَظَةٌ c. عَظَاتٌ nəsihət, vaizlik, ibrət, öyüd vermə; xəbərdarlıq, nəsihət

- وَعَظٌ وُعَظٌ c. وَاِعَظْ

- وَعَظٌ moizə, təlim; الاملانى öyüd, nəsihət dərsi

- وَعَظَةٌ c. وَعَظَاتٌ moizə, nəsihət

وَعَقٌ kinli, hirsli; deyingən, yola getməyən, bədrəftar

I وَعَكٌ (i) وَعَكٌ 1) bürkülü, qızmar olmaq; 2) naxoş, xəstə olmaq; V تَوَعَكَ özünü naxoş, xəstə hiss etmək, əzgin olmaq

- تَوَعَكَ xəstə hal, naxoşluq

- تَوَعَكَ həmç. الصحة ~ özünü naxoş hiss edən, xəstə

- تَوَعَكَ = مَوَعَكَ

- وَعَكٌ xəstə, naxoş

- وَعَكٌ 1) bürkü, isti; 2) naxoşluq, xəstəlik; yüngül titrəmə

- وَعَكَةٌ 1) bürkü, istilik; 2) xəstəlik hissi, naxoşluq

- وَعَيْكٌ toplaşma, basabas, basırq

وَعَلٌ c. أُوَعَالٌ, أُوَعُولٌ çöl keçisi; daşdan düzəldilmiş keçi; ~ هندی ahu, ceyran, antilop

I وَعَمٌ (i) وَعَمٌ salamlamaq; (q. عمى صبحاً!) عمى sabahınız xeyir! عمى مساءً! (q. عمى) axşamınız xeyir!

- وَعَوُغٌ ulamaq, vıyıldamaq; hürmək

- وَعَوُغٌ c. وَعَاوُغٌ çaqqal

- وَعَوَعَةٌ ulama, ulaşma, hürmə

I وَعَى (i) وَعَى 1) özündə yerləşdirmək (*qab haqqında*); 2) yadda saxlamaq, xatirədə saxlamaq, heç bir vaxt unutmamaq; 3) anlamaq, başa düşmək; 4) huşunda olmaq; لا يعى شيئاً ساعة 24 saat ərzində huşsuz qalmaq; 5) şüurlu olmaq; 6) özünü gözləmək, çəkinmək; diqqətli olmaq; II وَعَى 1) xəbərdarlıq etmək, qabaqcadan xəbərdar etmək; (*kiminsə*) diqqətini cəlb etmək; 2) düşüncəni, şüuru oyatmaq; öyüd vermək, başa salmaq; maarifləndirmək; 3) maarifləndirici təbliğat aparmaq (*nəyinsə*), təşviqat aparmaq (*nəyə görə* -); IV أُوَعَى 1) saxlamaq məqsədilə qoymaq (*qaba*); 2) özündə kəsb etmək; gizlətmək (*qəlbində nəyisə*); yadda saxlamaq; V تَوَعَى ayıq olmaq; ehtiyatlanmaq, çəkinmək (*nədənsə* من); X اِسْتُوَعَى 1) özünü qorumaq; 2) mənimsəmək, yadda saxlamaq, əzbərləmək

- أُوَعَى və ya xalq. dil! və ya və ya özünü gözlə!; ~ تمنع! diqqətli ol, yıxılma!; ~ منه! özünü ondan gözlə!

- تَوَعَى 1) xəbərdarlıq, xəbərdarlıq etmə; 2) düşüncənin, şüurun oyanması; başa salma, maarifləndirmə; 3) maarifləndirmə təbliğatı, təşviqat; ideologiyanın tərbiyəsi; دور ~ maarifləndirmənin rolu

- وَأَعَى q. وَأَعَى 1) yadda saxlayan; 2) diqqətli, ehtiyatlı, iltifatlı; 3) şüurlu; ~ نصف yetərincə şüurlu, düşüncəli olmayan; ~ لا şüursuz, düşüncəsiz

- وَأَعَى 1) şüur; 2) düşüncəlik

- وَأَعَى c. وَأَعَى damar (*həmç. anat.*); الأوعية الدموية qan damarı; الأوعية التاجية tac damarlar; الأوعية الشعرية kapilyar damarları

- وَأَعَى damarlı; ~ نسيج damarlı toxuma

– غائب عن الـ yadda saxlama; 2) şüür; – غائب عن الـ huşsuz halda olan; – خرج عن الـ özündən çıxmaq, huşunu itirmək (*hirsindən*); – فقد الـ huşunu itirmək; – عاد الى الـ özünə gəlmək, ayılmaq; – اعاد اليه الـ kimisə özünə gətirmək, ayılmaq; 3) şüür, düşüncə; – الـ الطبقيّ sinfi şüür; – الـ a) şüursuz hal; – الـ ب) şüursuzluq, düşüncəsizlik; – من غير الـ ~ من دون *və ya* ~ من غير الـ ~ عن *və ya* ~ عن غير الـ ~ عن qəsdən, şüurlu olaraq; – الـ ~ والادراك tam şüurlu şəkildə; 4) diqqət, diqqətlik

– وعَدٌ 1. 1) ağılsız, düşüncəsiz, sarsaq; 2) alçaq, əclaf; 2. 1) kölə, xidmətçi, qul, qulluqçu; 2) qanacaqsız, ədəbsiz, alçaq, yaramaz, əclaf

I وعَرٌّ acığından partlamaq (*kimə qarşı* (على) qarşı); II وعَرٌّ hirs oyatmaq (*kiməsə qarşı* (على) qarşı); IV وعَرٌّ düşmənçilik hissi, kin, qəzəb oyatmaq; ~ صدره على... kimdəsə kiməsə qarşı düşmənçilik hissi oyatmaq; ~ الصدور على... qarşı kin oyatmaq; V تَوَعَّرٌ acığından partlamaq

– وعَرٌّ düşmənçilik hissi, kin, qəzəb

1) həşərat, parazit, tüfeyli; 2) dilənçi

I وعُولٌ (i) dərinə keçmək, kök salmaq, yerləşmək (*hara* (في) 2) dəvətsiz gəlmək, çağırılmamış gəlmək (*kiminsə yanına* (على) 1) dərinə getmək (*nəyinsə*), soxulmaq, zorla girmək, zorla daxil olmaq (*hara* (في) 2) irəlilətmək (*hara*), içəri itələmək (*nəyinsə* (في) V تَوَعَّلٌ kök salmaq, yerləşmək (*nəyinsə içinə* (في) bağlamaq, qurtarmaq (*nədə* (في) ~ فى الاجرام ~ çoxlu cinayət törətmək; ~ فى الديون ~ borca girmək

1) daxilə hərəkət, zorla girmə, soxulma; 2) qabağa çəkmə, içəriyə itələmək

– دَرِينِدْ مُوَعَلٌ kök salmış

1. dərinə daxil olmuş, dərində kök salmış, yerləşmiş; 2. 1) çağırılmamış qonaq; 2) parazit, tüfeyli

1) çağırılmamış qonaq; 2) parazit, tüfeyli

1) döyüş, dava, vuruşma; ساحة دَوْيُشْ meydanı; 2) qarışıqlıq, səs-küy, qışqırıq

I (i) وَقَدٌ gəlmək (*hara* (على) göndərmək; IV أَوْقَدٌ göndərmək, yollamaq; nüməyəndə göndərmək; ezam etmək, nüməyəndə göndərmək; VI تَوَاقَدٌ axışmaq, qarşılaşmaq, bir yerə yığışmaq (*hara* (على)

– يَفَادٌ göndərmə, yollama; nüməyəndə göndərmə, başqa yerə ezam etmə

– مَوْقَدٌ göndərilmiş, nüməyəndə qismində göndərilmiş; الـ البابوى Papa leqatı (*müvəkkili*)

1. 1) c. وَقَدٌ gələn, daxil olan; 2) yoluxucu; الـ الامراض الـ yoluxucu xəstəliklər; 2. 1) nüməyəndə; 2) səfir; 3) rahibliyə həzirlənən adam

– c. وَأَفَدَةٌ yoluxucu xəstəlik, epidemiya; ~ اسبانيولية ~ ispanka (*xəstəlik*)

– وَقَادَةٌ çatma, gəlmə; gəliş; شكر عليه احسن ~ kiməsə yaxşı qəbula görə minnətdarlıq etmək; ~ احسن ~ kimisə yaxşı qarşılamaq

– c. وَقَدٌ nüməyəndə heyəti, deputatlar heyəti; ~ صداقة ~ dostluq nüməyəndəliyi; الـ الثقافى mədəniyyət xadimləri nüməyəndəliyi; الـ المصرى tar. Vəfd (*Misirdə siyasi partiya adı*)

– وَفِدَى *tar.* 1. vəfd söz. *sif.*; 2. Vəfd parti-yasının üzvü

– وَفُودٌ gəlmə, gəliş

I (وَفِرَ (i) وَفَرٌ (i) وَفُورٌ, 1) bol, çoxsaylı olmaq; böyümək; güclənmək; 2) artırmaq, çoxaltmaq; 3) saxlamaq; وَفَرٌ (يُوفِرُ) وَفَارٌ bol, çoxsaylı olmaq; II وَفَرٌ (1) saxlamaq, qənaət etmək; toplamaq, yığmaq, böyütmək; 2) ix-tisar etmək, azad etmək, işdən çıxarmaq; 3) öhdəsinə buraxmaq, təmin etmək; له ~ لِمَا كَمِيعِ الْوَسَائِلِ kiməsə bütün imkanları ver-mək; عَلَيْهِ مَوْنَةٌ هَذَا الْمَشْهَدِ ~ o bu tamaşadan onun (*k.*) canını qurtardı; عَلَيْهِ التَّعَبُ ~ kimisə iş görməkdən qurtarmaq (*nə isə etməkdən*); IV تُوفِرُ (1) mövcud olmaq (*harada* (في)); 2) bol olmaq; çatmaq, kifayət qədər olmaq (*nəyə görə* (لـ)); 3) yığılmaq, qənaət edilmək; toplanmaq; 4) özünü tam olaraq həsr etmək (*nəyə* (على)); VI تُؤَفِّرُ (1) mövcud olmaq (*harada* (في)); 2) tədricən artmaq, böyümək; bol olmaq, çox olmaq

– تُؤَفِّرُ (1) bolluq; 2) mövcudluq

– عندَ ~ الشَّرْطِ... bol olması; *nəyinsə* تُؤَفِّرُ şərait olduqda ...

– تُؤَفِّرُ (1) bolluq; artım, çoxalma; 2) qə-naət edilmiş pul, yığım, qənaət; صَنْدُوقٌ ~ əmanət kassası; 3) ixtisar, işdən çıxarılma; 4) mövcudluq; ~ عَدَمٌ yoxluq, olmama; 5) ve-rilmə, təmin edilmə

– مُؤَفِّرٌ bol, çoxsaylı; ~ كَيْفِيَّةٌ kifayətsiz

– مُؤَفِّرٌ (1) mövcud olan; 2) bol olan; 3) sax-lanılan; qənaət edilmiş; 4) özünü tam olaraq həsr etmək (*nəyə* (على))

– مُتَوَفِّرَاتٌ *c.* qənaət edilib yığılmış

– مُؤَفِّرٌ 1. qənaət edən; 2. *c.* اتٌ – *tex.* eko-nomayzer (*buxar qazanlarında suyu və ha-vanı qızdıran və yanacağa qənaət etməyə imkan verən qurğu*)

– مَوْفُورٌ bol, çoxlu, zəngin; الْحُسْنُ ~ çox gö-zəl

– وَافِرٌ (1) bol; böyük, çox yekə, iri; العدد ~ çoxsaylı; a) zəngin; b) böyük pullar; 2) vəfir (*şeyr vəzninin adı*)

– وَفَارَةٌ bolluq

– وَفَرٌ (1) əmanət, qənaət; 2) *c.* وَفُورٌ bolluq, var-dövlət; مَرْفُوتٌ بِالسِّمِّ vəzifəsiz qalmaq, ixtisara düşmək

– وَفَرَةٌ *c.* وَفَارٌ bolluq, çoxluq, külli miqdar, kütlə; بـ bol

– وَفُورَاتٌ *c.* qənaət edilmiş pul, əmanət

– وَفِيرٌ (1) bol; 2) vəfir (*pambıq növünün adı*)

(وَفِرَ) X إِسْتَوْفَرَ hazır vəziyyətdə olmaq (*qalxmaq, sıçramaq üçün*)

– مُسْتَوْفِرٌ narahat, həyəcanlı

– وَفَرٌ, وَفَرٌ *c.* أَوْفَارٌ qaç-qov, tələsmə, get-məyə, göndərilməyə hazırlıq

I وَفَضٌ (i) وَفِضٌ tez, sürətlə qaçmaq

– وَفِضَةٌ *c.* وَفَاضٌ *kisə*; çanta; خَالِي الْوَفَاضِ boş ciblə; مَمْلُوءُ الْوَفَاضِ cibi dolu, varlı, dövlətli; خَالِي الْوَفَاضِ بَادِي الْإِنْفَاضِ ac və pulsuz

وَفِيعَةٌ qələmi silmək üçün əski

I وَفِقٌ (i) وَفَقٌ yaramaq, uyğun olmaq, mü-vafiq olmaq; II وَفَقٌ (1) ziddiyyətləri aradan qaldırmaq; 2) razılaşıdırmaq, barışdırmaq (*kimi kiminlə* (بين)); sülh və əmin-amanlıq bərqərar etmək (*kimlərinə arasında* (بين)); 3) kömək etmək, yardım göstərmək; 4) *məch.* müvəffəqiyyət əldə etmək, bəxti gətirmək; وَفِقَ إِلَى حَلِّ هَذِهِ الْمَسْأَلَةِ o bu sualı

həll etməyə müvəffəq oldu; III وَافَقَ 1) razılaşmaq (*nə ilə isə*), razılıq vermək (*nəyəsə* علی); təsdiq etmək, icazə vermək, bəyənmək (*nəyəsə*), qəbul etmək (*qərar* علی); 2) yaramaq, uyğun olmaq; düz gəlmək; yaraşmaq (*geyim haqqında*); الطعام الواحد لا مزجة يوافق كل الامزجة *məsəl.* zövqlər müxtəlif olur; 3) müvafiq olmaq (*nəyəsə*); 4) təsadüfən rast gəlmək; V وَفَّقَ müvəffəqiyyət əldə etmək, bəxti gətirmək, irəliləmək; VI تَوَافَقَ uyğun olmaq, təsadüf etmək, düz gəlmək (*nə ilə sə* مع); yekdil, həmrəy olmaq (*kiminlə* مع); VIII اتَّفَقَ 1) uyğun olmaq, razılaşmaq; düz gəlmək (*nə ilə sə* مع); 2) sözləşmək, razılaşmaq, danışmaq (*nə ilə haqqında* علی); 3) razılıq, konvensiya, müqavilə bağlamaq; 4) müvəffəq olmaq (*kimə* -); 5) başına gəlmək, üz vermək (*kimin* -); كيفما حيثما ~ a) necə gəldi; b) hər hansı bir üsulla, vasitə ilə

– 1) İتَّفَاقٌ razılıq, həmrəylik, həmfikirlik; الأراء ~ yekdillik; بـ الأراء yekdilliklə; 2) uyğunluq, oxşarlıq, eynilik; العادات ~ adətlərin oxşarlığı; 3) c. اِتِّفَاقَاتٌ razılıq, müqavilə; السـ tar. Antanta; دول السـ الصغير tar. Kiçik Antanta; السـ الجنائى cinayət xarakterli sövdələşmə; 4) təsadüf, təsadüfi vəziyyət, xoş təsadüf; بالسـ va ya təsadüfən

– 1) اِتِّفَاقِيٌّ təsadüfi; 2) razılaşdırılmış; müqavilədə göstərilmiş, razılaşmaya aid

– c. اِتِّفَاقِيَّةٌ razılıq, razılaşma, konvensiya, müqavilə; السـ التجارىة ticarət razılaşması; السـ العسكرىة hərbi razılaşma

– 1) تَوَافُقٌ qarşılıqlı razılıq; 2) uyğunluq; təsadüf; müvafiqlik, birlik, yekdillik; بالسـ ...uyğun olaraq, ...; 3) mus. harmoniya

– 1) تَوَفِيقٌ ahəng, dinclik, barışdırma, sülh; السـ لجنة saziş komissiyası, barışdırıcı komissiya; 2) kömək, yardım; 3) müvəffəqiyyət, uğur, xoşbəxtlik

– مَتَّفَقٌ ~ عليه : razılaşdırmanın əsas mövzusu, razılaşdırılmış; ... ومن السـ عليه مبدئيًا ان... ..haqqında razılaşma əldə etmək nəzərdə tutulur; في حكم السـ عليه ان يستمر المؤتمر منعقدا ... sazişə uyğun olaraq konfrans öz işini o vaxta qədər davam etdirəcək ki, ...

– مَتَّفَقٌ uyğun gələn; müvafiq, uyğun; oxşar, eyni

– 1) مَتَوَفَّقٌ müvəffəqiyyətli, uğurlu; 2) xoşbəxt, bəxtiyar

– 1) مَوَافَقٌ bəyənen, təqdir edən; ~ انا mən razıyam; 2) müvafiq; əlverişli, rahat; məqbul, münasib; yararlı, uyğun gələn; ~ غير yararlı, uyğun gəlməyən

– 1) مَوَافَقَةٌ bəyənmə, tərif, təqdir edilmə (*nəyin*), razılıq (*nə ilə isə* علی); sanksiya; qəbul (*qərar, qətnamə haqqında* علی); dip. aqrəman (*namizədliyi verilən diplomatik elçinin qəbulu haqqında razılıq*); 2) müvafiqlik, uyğunluq, təsadüf; 3) təsadüfi görüş

– مَوَفَّقٌ uğurlu, müvəffəqiyyətli, xoşbəxt; ~ غير uğursuz, bədbəxt

– 1) وَفَّقٌ razılıq; 2) razılıq, sülh, əmin-amanlıq; ان لم يكن ~ ففراق *Ata. sözü* əgər aranızda razılıq yoxdursa, ayrılın; 3) uyğunluq; ...السـ uyğun olaraq (*nəyəsə*), razılığa əsasən (*nə ilə sə*)

– 1) وَفَّقٌ razılıq c. اَوْفَاقٌ

– 2) وَفَّقٌ uyğunluq, razılıq; ...السـ va ya ...uyğun olaraq, ...görə (*nəyəsə*); razı-

liğa əsasən (*nə ilə isə*); ilə; وفق الحروف الابجدية; ilə; elifba ilə; المرام ~ على ~ arzuladığı kimi

I (وفى) (i) 1) yerinə yetirmək, etmək (*nəyi* →); sadıq qalmaq (*məs., verdiyi sözə*); بوعد ~ verdiyi sözü yerinə yetirmək, sözünün üstündə durmaq; نذره ~ əhd-peymanını yerinə yetirmək; 2) həmişə ~ بالدين ~ borcunu ödəmək; (i) 2) 1) çəkidə ağır olmaq, ağır çəkili olmaq, bir qiymətli, ekvivalent olmaq, bərabərləşmək; 2) kifayət qədər, lazımi qədər olmaq (*nəyə görə isə* →); ödəmək, təmin etmək; بالحاجة ~ ehtiyacları ödəmək; بنفقات الانتاج ~ istehsalat xərclərini ödəmək; بمطالبه ~ tələbatı ödəmək; kiminsə tələbatlarını ödəmək; بالعرض ~ məqsədə uyğun olmaq; بالغاية المنشودة ~ arzu edilən məqsədə uyğun olmaq; II (وفى) 1) bütünlüklə ödəmək; الدين ~ borcları ödəmək; 2) tam olaraq ödəmək; بالعرض المقصود ~ qoyulmuş məqsədi təmin etmək; وفاه حقه ~ kiminsə haqqını ödəmək; III (وفى) 1) gəlmək, buyurmaq; çatmaq; 2) gəlmək (*bayram, tətil haqqında*); 3) üz vermək, başa gəlmək; وافاه القدر المحتوم *və ya* وافاه الأجل *və ya* وافته المنية o ölüb; 4) göndərmək, gətirmək (*nəyi* →); təmin etmək (*nə ilə* →); 5) yerinə yetirmək; 6) tam olaraq ödəmək; IV (وفى) 1) tamamlamaq, təkmilləşdirmək, axıra çatdırmaq; على السنين ~ onun altmış yaşı tamam oldu; اوفت الساعة على الثامنة saat səkkiz tamamdır; 2) vəfalı olmaq, yerinə yetirmək (*nəyi təs. h. və ya* →); بوعد ~ verdiyi sözə əməl etmək; 3) tam ödəmək; حقوقه ~ tam olaraq ödəmək; 4) yaxınlaşdırmaq (*kimi* → *nəyə* →); 5) yaxınlaşmaq, yaxına gəlmək (*nəyə* →); (الى) 1) götürmək, tam olaraq

almaq; 2) məch. ölmək, rəhmətə getmək; نُوفِيَ إلى رحمة الله *və ya* نُوفِيَ الله *və ya* نُوفِيَ الله o rəhmətə getdi; 3) ölümündən sonra qoymaq (*nəyi* →); VI (وفى) 1) tədrisən yığışmaq, toplanmaq; tədrisən qruplaşdırmaq; X (وفى) 1) tam olaraq almaq (*məs., borcları, ödənişləri*); 2) yerinə yetirilməsini tələb etmək (*nəyə* →); 3) tamamlamaq, tam yerinə yetirmək, qurtarmaq, bitirmək; الخانات ~ sütunları doldurmaq; 4) tamamilə çəkmək (*cəzanı*); مدة ~ mədə cəzasını tam olaraq çəkib qurtarmaq; 5) tam olaraq təmin etmək, razı salmaq; الشروط ~ şərtləri tam olaraq təmin etmək; حاجياته ~ öz tələbatlarını tam olaraq ödəmək – 1) icra; 2) tam olaraq təmin etmə; 3) tam olaraq ödəmə, hesab çəkmə; 4) tam mövcudluq; المستندات اللازمة ~ bütün lazımi sənədlərin mövcudluğu; ~ عدم yoxluq, olmama; المستندات الشرعية ~ qanuni sənədlərin olmaması; 5) alma, alınma – 1) icra edilmə, yerinə yetirilmə; ~ عدم a) icra edilməmə; b) ödənilməmə, verilməmə; 2) قادر ödəmə qabiliyyəti olan; ~ عدم الدين borcun ödənilməməsi – 1) tam olaraq ödəmə; 2) tam təmin edilmə – 1) ölmüş, rəhmətə getmiş, mərhum – 1) tam olaraq ödənmə; 2) dolu – 1) gəlmə, çatma, gəlib çatma, göndərilmə (*nəyin* →); 2) icra, yerinə yetirilmə; 3) tam olaraq ödəmə – 1) ödəmə qabiliyyəti olan – 1) dolğun, ətraflı, təfsilatlı, geniş; kifayət olan (*nə üçün* →); ~ غير kifayət olmayan, tam olmayan; بالعرض ~ məqsədə uyğun

– وَقَاءٌ 1) vəfəlılıq, sadiqlik, loyallıq; 2) ödəmə, ödəniş, vermə; 3) tamamlıq, doluluq; النيل ~ Nil çayının ən yüksək səviyyəsi (*daşma zamanı*); 4) yerinə yetirilmə (*verdiyi söz haqqında*) ... لوفاء *və ya* ... لوفاء ... yerinə yetirmək üçün

– وَقَاءٌ *c.* وَقِيَاتٌ ölüm, son, vəfat; ölümlə nəticələnən hadisə; بعد الـ öləndən sonra, ölümdən sonra; بصرى الـ Bəsrədə rəhmətə getmiş, ölmüş; ادركته الـ o vəfat etdi; rəhmətə getdi

– وَقِيٌّ 1. 1) dolu, dolğun; 2) vəfalı, sadıq, loyal; 2. *c.* اوفياءٌ sadıq, vəfalı insan; الاوفياء ~ ən sadıq, ən vəfalı

– وَقَبُّ (i) وَقُبُّ 1) içəri girmək, çuxura batmaq (*gözlər haqqında*); 2) tutulmaq (*ay haqqında*)

– وَقَبُّ *c.* اوقابٌ, وَقُوبٌ çuxur, çala, çökək, yuva, uyuq

– وَقَبٌّ = وَقِيَاتٌ *c.* وَقَبَةٌ

– وَقَّتْ (i) وَقَّتْ vaxtı müəyyən etmək, təyin etmək; II وَقَّتْ 1) vaxtı təyin etmək, hesablamaq; 2) vaxtı bölüşdürmək; 3) vaxtı təyin etmək; VI تَوَاقَّتْ eyni zamanda baş vermək, sinxron baş vermək, sinxron olmaq

– اَوْتِئَةٌ *c.* اوتٌّ – *kiçil.* azacıq vaxt

– تَوَاقَّتْ 1) vaxtın təyin edilməsi, hesablanması; Bakı vaxtı ilə الساعة العاشرة من ~ باكو; Qahirə vaxtı ilə; به القاهرة الـ; العربى vaxtın ərəblər tərəfindən hesablanması; الـ الافرنجى vaxtın avropalılar tərəfindən hesablanması; المحلى الـ yerli vaxt; الصلوات ~ ibadət cədvəli; 2) zaman, vaxt xidməti; علامات الـ *qram.* durğu işarələri

– تَوَاقَّتْ eyni zamanda baş verən, sinxron

– مَوَاقِيتٌ *c.* مَوَاقِيتٌ müddət, təyin edilmiş vaxt

– مَوَاقِيتٌ *hamç.* مَوَاقِيتٌ 1) təyin olunmuş, hansısa vaxta müəyyən olunmuş; 2) ötücü, müvəqqəti, keçici; حكومة الـ müvəqqəti hökumət; بصورة الـ *və ya* ~ müvəqqəti

– مَوَاقِيتٌ 1. 1) xronometraj apararı; 2) səliqəli, son dərəcə dəqiq, diqqətli; 2. xronometrajçı

– مَوَاقِيتٌ 1) müəyyən vaxta təyin edilmiş, zamanla məhdudlaşdırılmış; müvəqqəti; قنبلة الـ gec açılan bomba; saat mexanizmlı bomba; 2) zaman *söz. sif.*

– مَوَاقِيتٌ *c.* مِيقَاتٌ 1) müddət, müəyyənləşdirilmiş vaxt kəsiyi; 2) mövsüm, fəsil; *c.* cədvəl

– مِيقَاتِيٌّ xronometrajçı

– اَوْتِئَةٌ *c.* اَوْتِئَةٌ vaxt, müddət; اوربًا الوسطى ~ Mərkəzi Avropa vaxtı; ~ اضافى *idm.* əlavə vaxt; فى اقرب ~ فى ياقين zamanda; فى اقرب ~ اقرب فى ياقين (اقصر، اقل، أسرع) ~ ممکن فى الـ الحاضر; فى السلم ~ فى الـ hal-hazırda; فى هذا ~ فى هذا bizim vaxtımızda; فى غير فى اوقات الدوام *və ya* اوقات العمل اشاره; اوقات العمل الرسمية ~ اوقات العمل الـ *radio.* vaxt signalı; اهل الـ bir dövrün adamları; اوقات الفراغ (الفضاء) asudə vaxt, boş vaxt, işdən azad vaxt; ~ اصبح هذا مسألة ~ müəyyən vaxt keçəndən sonra həll olunması; الـ سائر zamanla ayaqlaşmaq; الـ vaxt keçirmək; الـ قتل vaxtı öldürmək; 2) an, zaman; الـ الاكل ~ yemək vaxtı; الـ الرقاد ~ yatmaq vaxtı; كان الـ صباحا ~ artıq gecədir; 3) mövsüm, fəsil, çağ; اوقات الـ ilin fəsilləri; ان الـ شتاء ~ indi qışıdır; فى فى غير الـ vaxtsız, öz vaxtında;

– هـ الارض kimisə yıxmaq; هـ ارضا kimisə yerə salmaq; هـ عليه القصاص او الجزاء ~ kiməsə cərimə və ya cəza kəsmək; هـ kimisə öldürmək; هـ بالعدو ~ düşmənin üstünə atılmaq, cummaq, hücum etmək; 2) qatmaq, salmaq, düçar etmək (هـ نأى); هـ تحت الشبه ~ nüfuzdan salmaq, ləkələmək, etibardan salmaq; هـ فى الارتباك ~ çıxılmaz vəziyyətə qoymaq; هـ يدہ ~ məcaz. əl qoymaq, əli olmaq (هـ نأى); 3) səbəb olmaq, bais olmaq, törətmək, oymaq (هـ مأس., kimisə arasında – düşmənçilik); هـ بين الخسارة ~ xələl, itki yetirmək (هـ فى قلب الناس ~ insanların qəlbində qorxu oymaq; 4) məcaz. suda batırmaq, batırmaq (هـ فى الكهنة ~ kökləmək (هـ فى الآلات); هـ من نفسه ~ ağzından qaçırmaq; V هـ فى الغم ~ gözləmək; هـ فى الحذر ~ ehtiyat etmək, çəkinmək (هـ فى الدرس); VI هـ فى البيت ~ üstünə düşmək, vuruşmaq, döyüşmək; هـ فى النصال ~ qılınclar çarpazlaşdı, döyüş başladı; X هـ فى الغم ~ gözləmək; هـ فى الحذر ~ ehtiyat etmək, çəkinmək

– هـ إيقاعٌ 1) salınma, atılma, düçar edilmə, qatma; 2) yıxılma; atılma; هـ القصاص ~ cəza kəsilmə (هـ فى الغم); 3) هـ إيقاعاتٌ mus. ritm, takt, ahəng

– هـ إيقاعٌ ritmli, ahəngli; هـ رقصٌ ritmli rəqs

– هـ فى الغم ~ gözləmə, intizar

– هـ فى الغم 1) qoyulma, kəsilmə (هـ فى الغم); 2) qol çəkmə, imza qoyma; هـ بالحروف ~ dip. paraflama; 3) هـ فى الغم ~ imza, qol; هـ فى الغم ~ imzasız, anonim; هـ فى الغم ~ onun imzası ilə; 4) هـ فى الغم ~ mus. harmoniya; هـ فى الغم ~ harmonik, xoşavaz, xoşahəng, ahəngdar; 5) ritm, ahəng

– هـ فى الغم c. rütbədə yüksəlmə

– هـ فى الغم 1) harmonik, ahəngli; 2) ritmik, ritmli

– هـ فى الغم gözlənilən; هـ فى الغم gözlənir ki, ...; هـ فى الغم gözləmək olar ki, ...

– هـ فى الغم cinsi əlaqə

– هـ فى الغم ~ imzalanmış

– هـ فى الغم imza qoyan, qol çəkən; qol çəkmiş, imzalanmış; هـ فى الغم نحن الموقعين ادناه (على البيان) ... biz, aşağıda (هـ فى الغم) qol çəkmiş şəxslər, bu təklifləri irəli sürürük: ...

– هـ فى الغم c. مَوَاقِعٌ 1) yer, olduğu yer, yerləşdiyi yer; 2) fəaliyyət məkanı; 3) mövqə, rəy, fikir; هـ فى الغم من ~ qüvvə mövqeyindən; هـ فى الغم من نفسه ~ xoşa gəlmək; هـ فى الغم من نفسه ~ kiməsə ağır (هـ فى الغم) təəssürat bağışlamaq; هـ فى الغم من نفوسنا ~ الارتياح ~ bu tamaşa bizə zövq verdi; هـ فى الغم من الزورات ~ bu görüşlər, vizitlər onun elə də xoşuna gəlmir

– هـ فى الغم c. مَوَاقِعٌ döyüş meydanı; döyüş, vuruşma

– هـ فى الغم c. مِيقَعَةٌ ~ vonma kəməri

– هـ فى الغم 1. 1) düşən, yıxılan; 2) baş verən, olan; هـ فى الغم امرٌ وضعه (جعله) امام ~ fakt qarşısında təslim olunmaq; هـ فى الغم امرٌ وضعه (جعله) امام ~ kimisə baş vermiş fakt qarşısında qoymaq; 3) həqiqi; 4) oturan, oturmuş (هـ فى الغم); هـ فى الغم astr. Veqa; 5) yerləşən; هـ فى الغم على جبل ~ 1) gerçəklik, həqiqət; fakt; هـ فى الغم o fakt ki, ...; هـ فى الغم فى الـ ~ əslində, həqiqətdə, faktiki olaraq; هـ فى الغم على ذلك واقعٌ ان... bunun sübutu kimi bir faktı nəzərinizə gətirmək

olar ki, ...; 2) hesablanma, hesablama; ~
minə biri düşmək şərt ilə hesab-
layanda...

– 1) وقائعُ c. واقعةٌ – hadisə, fakt, əhvalat, tə-
sadüf; وقائعُ din. dirilmə, qiyamət günü; وقائعُ
محضر وقائعُ iddianın faktiki tərəfi; وقائعُ
الجلسة iclas protokolu; مزورةٌ ~ saxta sənəd;
2) döyüş, vuruşma

– 1) واقعيٌّ 1) faktiki, həqiqi, real; 2) realist-
tik; 2. realist, realizm tərəfdarı

– 1) واقعيَّةٌ 1) həqiqət, reallıq; reallıq, tam
praktiklik; ~ نظر الی... بـ real baxmaq;
2) realizm; الاشتراكيةٌ ~ sosialis realizm;
3) c. واقعيَّاتٌ həqiqi hadisə, fakt

– وقاغٌ cinsi əlaqə

– وقاغٌ xəbərçi, çuğul adam, sözgöz-
dirən, qeybətçi

– 1) وقغٌ 1) düşmə, yıxılma; 2) taqqıltı (*yıxıl-
lan zaman, yerimə zamanı və s.*); ~ الاقدام
adım səsi, tappıltı; ayaq səsi; 3) ötmə, keçmə
(*hansısı hərəkətin, fəaliyyətin*), icra, həyata
keçirilmə; 4) təəssürat, təsir, effekt; وكان
شديدٌ onun sözləri böyük təsirə mal-
lik idi

– وقاغٌ = وقغٌ

– 1) وقعاتٌ c. وقعةٌ 1) yıxılma, düşmə; 2) zərbə,
taqqıltı; tiqqıltı səsi; 3) növbəti yemək (*səhər
yeməyi, nahar və ya şam*); 4) hər b. hücum,
basqın, həmlə; toqquşma; vuruşma, çarpış-
ma, döyüş

– 1) وقوغٌ 1) yıxılma, düşmə; 2) ötmə, keçmə
(*hansısı hərəkətin*), icra; ~ بعيدٌ qeyri-adi,
imkansız, mümkün olmayan; ~ قريبٌ
qarıb; ~ كثيرٌ çox; ~ كثيرٌ tez-tez baş verən

1) وقاغٌ, وقائعُ c. وقيعَةٌ – hadisə, olay, əhva-
lat, fakt; 2) toqquşma, vuruşma, döyüş;
3) qeybət, dedi-qodu; başqasını pisləmə,
qeybət etmə; 4) tar

1) وقوفٌ (i) اوقفَ I dayanmaq; durmaq;
~ على شفير الهلاك ~ fəlakət qarşısında olmaq;
~ من الجريدة عن الصدور qəzetin çapı dayandı; ~
في المسألة tərəddüd etmək, şübhə etmək; ~
وجهه və ya ~ دونه ~ əks-təsir göstərmək, ki-
məsə mane olmaq; ~ ضده ~ kiməsə müqavi-
mət göstərmək ... معه ضدّه ~ kiminsə tərə-
fində olmaq (*kiminsə əleyhinə*); ~ الى جانبه
~ kiminsə tərəfinə keçmək; 2) قالخماق, durmaq, ayağa qalxmaq; ~ على
barmaqalarının üstündə durmaq; ~ رؤوس اصابعه
qorxudan saçlarını biz-biz oldular; ~ حدادا ~ matəm, yas əlaməti ilə ayağa
qalxmaq (*kimə*); ~ فترة صمت تخليدا لذكرى... ~
kiminsə xatirəsini bir dəqiqəlik sükut ilə
yad etmək məqsədilə ayağa qalxmaq (*dur-
maq*); 3) mövqə tutmaq; ~ موقف عدا ~ düş-
mən mövqeyi tutmaq (*kimə*, ~ نأىء *nəyə*
qarşı); 4) bilmək (*nəyi*), tanış olmaq (*nə ilə*),
bələd olmaq (*nəyin*); ~ على اثر ~ izinə düş-
mək; 5) qram. oxu zamanı sözlərdə pauza
formalarına riayət etmək; ~ على الكلمة ~ sözü
pauza formasında oxumaq (*tələffüz etmək*);
~ o, birləşdirici ~ على التاء المربوطة بالتاء الممدودة
~ هذا عليك ~ “t” hərfini uzun “t” kimi oxudu; ~
وقفَ (i) bu sənə neçəyə başa gəldi? 1) وقفَ
durdurmaq, dayandırmaq, saxlamaq;
~ هبّس ~ saxlamaq, kənar etmək, uzaq-
laşdırmaq (*nədən*); ~ عن العمل ~ işdən kənar
etmək; 2) həsr etmək, ayırmaq, vəqf şək-
lində vəsiyyəət etmək (*kimə* – *xeyriyyə*
məqsədilə); 3) xəbərdar etmək (*nədən*), tanış

etmək (*kiminlə* علی); II وَقَفَّ 1) durquzmaq, ayağa qalxmağa məcbur etmək, yerindən qaldırmaq, yerindən durquzmaq; 2) tanış etmək (*nə ilə* علی); القارئ ~ oxucunu pauza formalarına riayət etməyə məcbur etmək; 3) saxlamaq, həbs etmək; 4) həsr etmək (*kimə, nəyə* علی); 5) vəqf təyin etmək (*kimə* علی); IV أَوْقَفَّ 1) durmağa məcbur etmək, yerindən qaldırmaq, ayağa qaldırmaq; هـ ~ عند حدّه *məcaz.* kimisə öz yerinə qaldırmaq, qoymaq; هـ ~ علی حدّه *məcaz.* kiminsə başına ağıl qoymaq; 2) saxlamaq, durdurmaq, dayandırmaq; yubatmaq, dayandırmaq, ləngitmək; العمل ~ işi tam dayandırmaq; ~ النزف ~ qanaxmanı saxlamaq, dayandırmaq; ~ تنفيذ ~ الحكم qərarın icrasını dayandırmaq; ~ اهتمامه علی... a) fikrini nədəsə cəmləmək; b) kiminsə diqqətini nəyəsə çəkmək; 3) kənarlaşdırmaq (*nədən* عن); ~ عن العمل ~ işdən kənarlaşdırmaq; 4) xəbərdar etmək (*nədən* علی); 5) həsr etmək (*nəyə* علی); ~ حياته ~ ömrünü həsr etmək (*nəyəsə*); 6) həbs etmək; 7) vəqf kimi vəsiyyəət etmək (*kimə* علی); V تَوَقَّفَ 1) dayanmaq, durmaq; ~ في الأمر ~ tərəddüd etmək (*nəyə görə*); ~ بت القطعة ~ tikəsi boğazında qaldı; 2) əsaslanmaq, qurulmaq (*nədə* علی); 3) asılı olmaq (*nədən* علی); 4) dayanmaq, kəsilmək, qurtarmaq, saxlamaq (*nəsə etmək* عن); razılıq verməmək, rədd etmək, boyun qaçırmaq (*nədən*); yerinə yetirməmək, icra etməmək (*nəyə* عن); ~ عن الدفع ~ ödəmədən boyun qaçırmaq, ödəməmək; ~ بت الجريدة عن الصدور ~ qəzetin çapı dayandı; VI تَوَقَّفَ qarşı-qarşıya dayanmaq, üz-üzə durmaq (*döyüş zamanı*); bir-biri ilə döyüşmək, vuruşmaq; X اسْتَوْقَفَّ

1) dayandırmaq, dayanmağı xahiş etmək; 2) gözləməyi xahiş etmək (*kimdənsə*); ~ الانتظار ~ *və ya* النظر ~ diqqəti özünə cəlb etmək; ~ نظره ~ kiminsə diqqətini yönəltmək (*nəyəsə* الی)

– 1) إِيْقَافٌ dayanma, kəsilmə, qurtarma; ~ اطلاق النار ~ atəşin dayandırılması; 2) müvəqqəti dayandırılma, saxlanılma; ~ تنفيذ ~ الحكم məhkəmə qərarının icrasının müvəqqəti dayandırılması; 3) kənarlaşdırma (*nədən* عن); ~ عن الوظيفة ~ vəzifədən kənarlaşdırma; 4) həbs

– 1) تَوَقَّفٌ dayandırılma; 2) asılılıq (*nədən, kimdən* علی); 3) tərəddüd, qərarsızlıq (*nədə* فی); 4) dayandırılma, kəsmə, qurtarma, durdurulma (*nəyə* عن); rədd etmə, imtina (*nədən* عن); ~ عن الدفع ~ ödəmədən imtina etmək

– 1) تَوَقِّيفٌ dayandırılma, ləngitmə, yubatma (*hərəkət haqqında*); ~ تنفيذ الحكم ~ qərarın icrasının təxirə salınması; 2) saxlama, həbs; 3) inandırma, yuxarıdan nazil olunma

– تَوَقِّيفَاتٌ c. ayrılmalar (*məs., pensiya fondunun hesabına*)

– تَوَقِّيفِيٌّ ilahi mənşəli, əsilli, yuxarıdan göndərilmiş

– 1) مُتَوَقِّفٌ dayanan, duran; 2) asılı (*nədən, kimdən* علی)

– 1) مَوَاقِفٌ c. olduğu yer; mövqe, yer; ~ السياسيّ ~ şahid yeri (*məhkəmədə*); 2) mövqe, üsul, yanaşma (*nəyəsə, kiməsə*); ~ المدافع ~ müdafiəçi mövqeyində durmaq (*nəyə* عن); ~ وقف من هذه ~ o bu hadisələrə biganə yanaşdı; ~ التأييد الاقتراح ~ (ازاء *kimə, nəyə* və ya

اِتخَذَ o fikrini bu təklifin lehinə bildirdi; اِتخَذَ الـ ~ المعارضة للاقتراح bildirdi; اِتخَذَ الـ ~ المعارض للاقتراح o, fikrini bu təklifin əleyhinə bildirdi; ... اِتخَذُوا ~ موخداً من... onlar ... bərəsində eyni mövqə tutdular; 3) səhnə; hadisə; 4) əlamətdar hadisə; 5) çıxış (*məs.*, *iclas zamanı*); 6) həbsxana; 7) dayanacaq (*nəqliyyat üçün*); 8) *şahm. vəziyyət*

– 1. dayandıran, durduran; 2. tor-moz, stopor, əyləc

– 1) dayandırılmış, durdurulmuş; həbs olunmuş; ~ عَقَار ayrılmaz mülk, malikanə; 2) *qram. pauza formasında (söz haqqında)*; 3) kənarlaşdırılmış (*nədən* عن); 4) asılı (*kimdən, nədən* علی); 5) xeyriyyə məqsədlərinə vəsiyyət olunmuş (*vəqf şəklində*)

– 1) dayanan, duran; axmaz, durğun (*məs.*, *su haqqında*); هَبَّ ~ durmaq, ayağa qalxmaq; 2) agah, bilikli, təcrübəli, bələd, səriştəli (*nədə*); bilən (*nəyi* علی); işdən agah olan işdəmən agah olan dairələr; 3) vəsiyyət edən; الوقوف ~ vəqf təsisçisi

– 1) durma, dayanma; 2) dayanacaq; 3) pauza; *qram. nöqtə* الـ ~

– 1) xeyriyyə məqsədlərinə vəsiyyət edilmiş əmlak, vəqf əmlakı; ayrılmaz əmlak; خَيْرَى ~ xeyriyyə məqsədlərinə vəsiyyət edilmiş vəqf əmlakı; اَوْقَاف ~ ailəyə məxsus vəqf əmlakı; مضبوطة dövlətin idarəsində olan vəqf mülkü, əmlakı; ناظر الـ ~ vəqf əmlakının qəyyumu; وزارة الاوقاف vəqf nazirliyi; 2) ayrılmaz, alınmaz mülkiyyət; ... كان الـ kiməsə tam məxsus olmaq; القصة ~ نهر الجريدة هو ~ qəzetin

sütunu hekayə üçün nəzərdə tutulub; الاحلام ~ Ata. sözü, hərf. yuxu *yata bilənlərə nəsibdir*

– 1) ayağa qalxma; حدادا ~ yas əlaməti olaraq ayağa qalxma (*kimin üçünsə* علی); 2) dayanacaq; qısa müddətə gəlmək; 3) durma; عرفات ~ zəvvarların Ərəfat dağı üstündə namaz qılması (*dua oxuması*); 4) *qram. nöqtə*; 5) duruş, vəziyyət; 6) çıxış; وُقُوفات ووطنية milli məsələyə dair çıxışlar; العيد ~ bayram ərəfəsi

– vəqf söz. *sif.*

– akt, vəqf təyini haqqında sənəd

– 1) ayağa qalxma; وقوفاً! ayağa qalxın!; 2) durma, dayanma; 3) dayanacaq; 4) hərəkətsizlik; الحال ~ durğunluq, depressiya; 5) tanışlıq (*kiminlə* علی)

– 1) müşahidəçi; 2) nəzarətçi, gözetçi

– 1) dırmaşmaq, çıxmaq, dırmaşmaq (*وقل* V (وقل) çıxmaq (*nəyinsə üstünə*)

أَوْقَافٌ = وَقَافٌ, وَقَافٌ, وَقَافٌ, وَقَافٌ

– 1) qışqırmaq, çıxırmaq, qarıldamaq, quququqdumaq (*quşlar haqqında*); 2) hürmək (*it haqqında*)

– quququq, وَقَافٌ, وَقَافٌ

– 1) qışqırıq, qarıldama, quququqdumaq; 2) hürmə, hürüş

– 1) qorumaq, mühafizə etmək, qarşısını almaq; himayə etmək; 2) qorumaq, müdafiə etmək; شاه! şaha şah; II وَقَى = I; V وَقَى özünü gözləmək, qorunmaq, ehtiyat etmək; الله ~ *din.* ilahi qorxu içində olmaq; VIII اِتَّقَى 1) özünü gözləmək, özünü qorumaq; özünü müdafiə etmək; 2) yaxa qurtarmaq, uzaq gəzmək, qorx-

maq, ehtiyatlanmaq (*nədənsə*); الله ~ *din*. ilahi qorxu içində olmaq

– اِتِّقَاءٌ 1) özünümüdafiə; ehtiyat tədbirləri görmək; 2) ehtiyat, qorxu; 3) yaxa qurtarma

– تَقْوَى zahidlik, möminlik; dindarlıq

– تَقَى c. zahidlik, möminlik; dindarlıq

– تَقَى c. اِتِّقَاءٌ, اِتِّقَاءٌ mömin, zahid; dindar

– تَقِيَّةٌ 1) ehtiyat; ehtiyatlılıq; ehtiyat tədbiri; 2) *tar.* dini və ya siyasi məsləklərin pərdələnməsi

– تَوَقُّفٌ q. mühafizə, qoruma; müdafiə

– وَقَى q. واقية 1) qoruyan; qoruyucu, ehtiyat; قناع ~ من الغازات qoruyucu maska; قناع ~ من الغازات əleyhqaz; مظلة واقية paraşüt

– وَقَاءٌ 1) qoruma; mühafizə; 2) qoruyucu vasitə

– وَقَائِيٌّ qoruyucu, profilaktik, qarşısını alan; preventiv; الطب الوقائي profilaktik tibb; الحسب preventiv həbs; الحرب الوقائي preventiv müharibə

– وَقَائِيَّةٌ 1) qorunma, qarşısını alma, qoruma, profilaktik tədbirlər; 2) mühafizə, qoruma; الس خیر من ~ qazlardan qoruyucu; من الغازات العلاج *Ata. sözü* təcrübə müalicədən yaxşıdır; نون ~ *gram.* nun, 1-ci şəxs bitişən əvəzliyində (*məs., sözlərində* حمدنى (منى))

– وَقِيَّةٌ = وَقِيَّةٌ

– وَكَا V söykənmək, dirənmək (*nəyə* (وَكَا) على) ~ əsaya dirənmək; VIII اِتِّكَأً söykənmək, dirənmək (*kimə, nəyə* (على)); ~ على السرير ~ divara söykənmək; ~ على الحائط ~ çarpayıya uzanmaq

– اِتِّكَأٌ dirək, dayaq, istinad (*hərəkət*)

– اِتِّكَأٌ 1) dirək; ağac, əsa, əlağacı; 2) *mə-caz.* bəhanə

– تَنْكَاةٌ 2 tənbə

– تَنْكَاةٌ c. تَنْكَاةٌ 1) dərvişlərin ümumi yaşaması, yataqxanası; 2) yaşlılar üçün sığınaq, yurd, əlillər evi

– تَنْكَاةٌ dirək, dayaq, istinad (*hərəkət*)

– تَنْكَاةٌ c. تَنْكَاةٌ 1) dayaq, arxa, yardım; 2) kreslo; taxt, divan

– تَنْكَاةٌ arxalanan, dirənən (*nəyə* (على)); söykənən (*nəyə* (على))

I وَكَبَ (i) وَكَبَ yerimək, hərəkət etmək, təntənə ilə yerimək, asta yerimək; III وَكَبَ birlikdə təntənə ilə getmək, yerimək; müşayiət etmək (*bir qrup insanı, gəmiləri və s.*); yanınca getmək; الموكب ~ təntənəli nümayişi, yürüşü müşayiət etmək

– مَوْكِبٌ c. مَوْكِبٌ təntənəli yürüş, nümayiş; المشاعر ~ məşəl yürüşü; الدفن ~ dəfn mərasimi

I وَكَدَ (i) وَكَدَ qarşısında məqsəd qoymaq; ~ على نفسه qərar qəbul etmək, qərara almaq (*nəyisə etmək*); 2) yaşamaq, yerləşmək (*harada* –); II وَكَدَ təsdiq etmək, qüvvətləndirmək; inandırmaq, beyninə yeritmək; IV أَوْكَدَ = II; V تَوَكَّدَ təsdiqlənmək; əmin olmaq, inanmaq; əmin olmaq (*nədə* من, *müq.et. bax: تَأَكَّدَ*)

– تَوَكَّدَ 1) inandırma, təminat; təsdiqləmə, sübut, əsaslandırılma; بالـ inamla, qətiyyətli, şübhəsiz; نون ~ *gram.* təkid nunu; 2) *linq.* emfaza

– تَوَكَّدَ müsbət

– تَوَكَّدَ əmin, arxayın, inanmış

– تَوَكَّدَ məqsəd, arzu

– تَوَكَّدَ təşəbbüs, meyil, arzu, səy

– وَكَيْدٌ arxayın, əmin; vəfalı, etibarlı; şüb-həsiz; müsbət

c. اَوْتَاَرٌ, اَوْتَاَرٌ yuva; الزنابير ~ *haq.*, *məcaz.* eşşəkərisi yuvası; اللصوص ~ quldur yuvası, məskəni; النار ~ *hərb.* atəş nöqtəsi

– وَكْرٌ c. وَكْرٌ yuva

I وَكْرٌ (*i*) وَكْرٌ yumruq ilə vurmaq, yumruq ilə zərbə endirmək; vurmaq, zərbə endirmək (*nə ilə -*); itələmək

I وَكْسٌ (*i*) وَكْسٌ 1) qiymətdən salmaq, mənasını kiçiltmək, azaltmaq, lazımi qədər qiymətləndirməmək; 2) *məch.* zərər çəkmək; II وَكْسٌ = I; IV اَوْتَاَسٌ = I

– اَوْتَاَسٌ ən alçaq, cüzi, çox kiçik

– وَكْسٌ 1) qiymətdən düşmə; lazımi qədər qiymətləndirilməmə; 2) zərər, ziyan; باع باله özünə ziyan gətirərək satmaq

I وَكْعٌ وَكَاعَةٌ (يُوَكِّعُ) möhkəm, davamlı, bərk, sərt olmaq

– مِيكَعَةٌ c. مِيكَعَةٌ gavağın

I وَكْفٌ, وَكُوفٌ, وَكَيْفٌ, وَكْفَانٌ axmaq, axıb getmək, sızmaq, sızdırmaq, axıtmaq; V تَوَكَّفٌ gözləmək, intizar çəkmək

– وَكَيْفٌ yağış

– وَكْفٌ axmaq (*nədəsə*)

– وَكْفَانٌ, وَكُوفٌ, وَكَيْفٌ sızma, keçmə

I وَكَلٌّ (*i*) وَكَلٌّ, وَكُولٌ buyurmaq, inanıb tapşırmaq (*kimə* الی *təs. h. və ya -*); güvənmək (*kimə -*); *din.* ~ بالله Allaha güvənmək; II وَكَلٌّ həvalə etmək, tapşırmaq; müvəkkil etmək; öz müvəkkili təyin etmək; III وَكَلٌّ güvənmək (*kiməsə*), etibar etmək (*kiməsə*); IV اَوْتَاَكَلٌّ tapşırmaq, inanıb buyurmaq (*kimə* الی) بالله ~ *və ya* ~ بالله ~ Allaha güvənmək; V تَوَكَّلٌ 1) etibarnamə almaq, müvəkkil ol-

maq; ixtiyar, səlahiyyət almaq; 2) ümid bağlamaq, arxayın olmaq, bel bağlamaq (*nəyə* على) الله ~ Allaha ümid bəsləmək; VI تَوَاكَلَّ 1) bir-birinə arxayın olmaq, inanmaq; bir-birinə güvənmək; başqalarına güvənmək; 2) öz gücünə inanmaq, güvənmək, arxayın olmaq, lovğa olmaq; 3) qayğısız, dərdsiz olmaq; passiv, hərəkətsiz olmaq; taleyinə güvənmək, inanmaq; laqeydlik göstərmək; 4) razı olmamaq, rədd etmək (*nəyə* عن) VIII اِتَّكَلَّ 1) fatalistik inanmaq, əmin olmaq, bel bağlamaq (*kimə*), inanmaq, əmin olmaq (*kimə* على) الله ~ Allaha bel bağlamaq, ümid bəsləmək; 2) passivlik, arxayınçılıq göstərmək

– اِتَّكَلَّ 1) inam, etinad; 2) özünə arxayınçılıq; passivlik; بما يأتي به الدهر taleyin nə gətirəcəyinə ümid bəsləmək

– اِتَّكَالِيٌّ tufeyli, müftəxor

– اِتَّكَالِيَّةٌ : الفالس. fideizm

– وَكَلٌّ = نَكَلَةٌ

– تَوَاكَلَّ 1) qarşılıqlı etibar; 2) özünə inam; 3) özünə güvənmək, qayğısızlıq; laqeydlik; passivlik, hərəkətsizlik

– تَوَكَّلٌ 1) səlahiyyətlərin alınması; 2) ümid bəsləmə, inanma, təvəkkül etmə

– تَوَكَّلِيٌّ : تَوَكَّلِيٌّ *tar.* Yəmən hökumətinin epiteti

– تَوَكَّلِيٌّ 1) tapşırma, həvalə edilmə; səlahiyyətlərin verilməsi; 2) c. تَوَكَّلِيَّاتٌ ixtiyar, səlahiyyət

– مُتَّكَلٌّ ümid bəsləyən, arxayın olan (*kimə*, *nəyə* على) الله ~ Allaha ümid bəsləyən

– مَتَوَاكَلٌّ başqalarına güvənən, qayğısız; fəaliyyətsiz, qeyri-fəal, passiv

– tapşırıq almış (*nəyi etmək* →), səlahiyyət almış (*nəyə* →); tapşırıq üçün məsul, cavabdeh

– səlahiyyətləri verən; المحامى ~ hüq. müdafiə edilən

– 1) nümayəndəlik; سياسية ~ diplomatik nümayəndəlik; 2) c. وكالاتٌ səlahiyyət; النائب ~ deputat səlahiyyəti; بالسəlahiyyət üzrə, müvəqqəti; رئيس الوزراء بالسəlahiyyətini müvəqqəti yerinə yetirən; 3) agentlik; الانباء العربية ~ Ərəb İnformasiya Agentliyi

– karvansara, ucuz mehmanxana

– zəif, qabiliyyətsiz, bacarıqsız insan (*hər şeyi başqalarına tapşırıq*)

– 1. müvəkkil, vəkil edilmiş; 2. agent; قنصلى ~ dip. konsul agentliyi; 3) köməkçi, müavin; الوزارة ~ baş nazirin müvəkkili (*köməkçisi*); قنصل ~ konsul müavini; مدير ~ müdir müavini; اونيائشى ~ hər b. yefreytor; الدعوى ~ hüq. vəkil, müvəkkil; 3) müdafiəçi, himayədar

– kürt *على البيض hamç. وكونٌ, وكنٌ (i) وكنٌ* oturmaq, cücə çıxarmaq

– yuva (*quş*)

– وكنٌ = وكناتٌ c. وكنةٌ

I وكنى (i) وكنى bağlamaq (*tuluğu*); IV = I وكنى = I وكناءٌ c. وكناءٌ ip, kəndir, kəmə (i) *tuluğu bağlamaq üçün*)

– xalq. dil və ya

I وكنب (i) وكنب daxil olmaq, girmək

I وكنج (i) وكنج daxil olmaq, içəri keçmək, soxulmaq (*hara* (i) *الى* (i) *طريقه* ~ kiminsə yoluna keçmək; özünü kiməsə oxşatmaq;

IV وكنج daxil etmək, qoymaq (*hara* (i) *فى*); V وكنج 1) girmək, daxil olmaq, soxulmaq; 2) öz üzərinə götürmək (*nəyi*)

– giriş, daxil etmə; 2) qeyd, əlavə

– qartal balası

– yataq, yuva (*heyvanın*)

– keçmə, girmə

– giriş c. موالجٌ

– hər yerə keçən, daxil olan, girən;

~ خراج sudan quru çıxan

– 1) mağara, zağa; 2) giriş

– dost, yoldaş c. اوليجةٌ

– dərinlik; ~ نفسه ان... وليمجةٌ nin dərinliyində o qərara gəldi ki, ...

I وكد (i) وكد 1) doğmaq, dünyaya gətirmək (*kimdən* (i) *من*); dünyaya övlad gətirmək, balalamaq; كما به الامّ 2) məch. doğulmaq; II وكد 1) doğuş zamanı köməklik göstərmək; mama rolunda çıxış etmək; 2) tərbiyə vermək; 3) el. generasiya etmək; IV وكد hamilə etmək, dünyaya gətirmək (*uşaq*); o ondan oğlan övladı dünyaya gətirdi; 5) əmələ gəlmək; 2) törənmək (*nədən, kimdən* (i) *من*); 3) el. generasiya etmək; VI وكد doğulub törənmək, artmaq, artıb çoxalmaq; VII وكد doğulmuş olmaq, doğulmaq; X وكد 1) çoxaltmaq (*mikrobları, bakteriyaları*); 2) (*kimisə*) ana etmək; 3) əmələ gətirmək (*məs., yeni sözü*)

– تلد : تليدٌ, تلدٌ, تاليدٌ

– öz-özünə törənmə; التلقائيّ yaranma, törənmə; biogenetik ناموس ~ الاحياء qanun

– 1) doğuş zamanı kömək; صناعة الـ mamalıq; مستشفى قسم الـ mamalıq şöbəsi;

– مَوَالِسَةٌ yalan, aldatma, fırıldaq

– وَلْتُ el. volt

– وَلْتَمِترٌ el. voltmetr

– وَلْتَمِترٌ el. voltmetr

I وَلِعَ (ا) وَلِعَ , وَلُوغٌ , 1) vurğun olmaq, vurulmaq (*kimə* →); aludə olmaq (*nəyə* →); 2) alışmaq; II وَلِعَ 1) marağ, məhəbbət hissi, ehtiras oyatmaq (*kimə* →); marağ oyatmaq (*nəyə* →); 2) yandırmaq (*od*), od vurmaq; IV أَوْلِعَ 1) ehtiras oyatmaq; 2) məch. aludə olmaq (*nəyə*, *kimə* →); 3) yandırmaq (*od*, *alov*); V تَوَلَّعَ 1) vurulmaq (*kimə* →); bənd olmaq, aludə olmaq (*nə ilə* →); 2) yanmaq, alovlanmaq

– مَوْلِعٌ vurğun, vurulmuş (*kimə* →); aludə olmuş (*nə ilə* →)

– وَالْعُ yanmış, yanan

– اتٌ c. وَلَاَعَةٌ – alışqan

– وَالْعُ c. أَوْلَاعٌ ehtiraslı məhəbbət, sevgi (*kimə qarşı* →); aludəlik (*nə ilə* →); maniya, düşkünlük

– مَوْلِعٌ = وَالْعُ

– وَلَعَةٌ c. وَلَعَاتٌ 1) kibrit; 2) = وَلَعَةٌ

– وَالْعُ c. وَلَعَةٌ yanmaq, bərk qızdırılmış kömür

– وَالْوُغُ vurğun, vurulmuş

– وَالْوُغُ sevgi, məhəbbət, bənd olma, vurğunluq; شديد الـ ciddi maraqlanan, məftun olmaq

I وَلِعَ (i) وَالْوُغُ içmək, yalamaq (*it haqqında*); مَاعَزٌ يأكل لحوم الناس وبلغ في دمانهم o, insanların qan və tərindən faydalanır

(ولف) II وَلَفَ 1) yol vermək, imkan yaratmaq, himayə etmək, dostluğa şərait yaratmaq, köməklik etmək; 2) radio. kökləmək

(bax: الْفَ); 3) birləşdirmək, quraşdırmaq, düzəltmək; qarışıq etmək, tərkib yaratmaq (bax: الْفَ); III وَالْفَ dostluq etmək

– تَوَلَّفٌ 1) dostluğa himayə, havadarlıq;

2) radio. kökləmə

– تَوَلَّفٌ c. تَوَلَّفٌ birləşmə, tərkib, qarışıq

– وَلْفٌ (bax: الْفَ) dost, yoldaş

– وَلْفٌ = وَلْيْفٌ

(ولم) IV أَوْلَمٌ həməç. ~ الولائم qonaqlıq, ziyafət vermək

– وَلَمٌ, وَلَمٌ tapqır, qarınaltı

– وَلَيْمَةٌ c. وَلَائِمٌ qonaqlıq, ziyafət; banket; العرس ~ toy banketi

I وَلَةٌ (a) وَلَةٌ dilxor, pərt olmaq, başını itirmək; II وَلَةٌ pərt etmək; ağılı əlindən almaq, dəli etmək; çaşdırmaq; IV أَوْلَةٌ pərt etmək, kefini pozmaq, dəli etmək; V تَوْلَةٌ pərt olmaq, ağılı itirmək, dəli etmək

– وَلَةٌ pərt olmuş; ağılı itirmiş

– وَلَةٌ təlaş, iztirab, qanqaralıq, dilxorluq; ağılsızlıq, dəlilik

– وَلَهَانٌ q. وَلَهَانٌ dilxor, pərt, qanıqara; ağılı itirmiş, özündən çıxmış

1) وَلَوْلٌ ulamaq, qışqırmaq, çığırmaq, bağırmaq; 2) cingildəmək (*vay ipi haqqında*)

– وَلَوْلَةٌ 1) ulama, qışqırıqlar, çığırtı; 2) cingilti (*vay ipi haqqında*)

I وَلَى 1) وَلَى (يَلَى) وَلَى (يَلَى) 1) yaxın olmaq, yanaşmaq; 2) riayət etmək (*aşağıda göstərilənlərə*);

كَمَا يَلَى أَيَا فِيهَا يَلَى (يَلَى) 2) idarə etmək, rəhbərlik etmək; 2) idarə etmək, baxmaq; وَظِيفَةٌ ~

قَازِينِ الْمَادُونِ köməkçisi vəzifəsini yerinə yetirmək; II وَلَى 1) hökmdar təyin etmək, etibar göstərmək; ثَقْتَهُ ~ kiməsə etibar et-

mək; 2) təyin etmək (*vəzifəyə*); 3) tapşırmaq, həvalə etmək; 4) yönəltmək, döndərmək, çevirmək; ... وجهه الی ~ a) üzünü ... çevirmək, döndərmək; b) .... yönəlmək; ~ ولّاه ظهره (ذُبْرَه) ~ qaçmaq; və ya هاربا مُدْبِرًا a) kiməsə arxasını çevirmək; b) kiminsə yanından getmək; c) kimdənsə imtina etmək; ~ وراح ~ ızsız, tamamilə getmək, gözdən itmək; ولاء اهتماما nəyəsə diqqət yönəltmək, diqqət göstərmək; ولاء عناية kiminsə qayğısına qalmaq; III والی 1) dostluq münasibətində olmaq, dost kimi yanaşmaq; 2) razı salmaq, qane etmək; qulluq etmək, baxmaq; ~ النباتات ~ bitkilərə qulluq etmək; 3) kömək etmək, köməklik göstərmək, yardım etmək; 4) davam etmək (*məşğuliyəti*), dayanmadan etmək (*nə isə*), söylə, ciddi məşğul olmaq (*nə ilə isə*); IV والی 1) təhvil vermək, vermək, həvalə etmək, tapşırmaq; etibar göstərmək (*kiməsə*); ولاء ثقته kiməsə etibar etmək; 2) göstərmək (*məs., xidmət*); ولاء فضلا ~ xidmət göstərmək (*kimə*); ولاء کثیرا kiməsə diqqət yetirmək; الاحترام ~ hörmət göstərmək; hörmət, ehtiram etmək (*kimə -*); ولاء کثیرا kiməsə diqqət yetirmək; ولاء اهتماما kiməsə böyük diqqət yetirmək; من العناية V والی 1) hakim olmaq, öz üzərinə götürmək (*hakimiyyəti*); idarə etmək, baxmaq; ~ زمان السلطة ~ hakimiyyətdə dayanmaq; məcaz. hakimiyyəti öz əlinə almaq; 2) öz üzərinə götürmək (*məs., vəzifələri*); başlamaq, girişmək (*nəyəsə*); etmək, görmək (*işi*); ولاء هذا الخبر ~ xəbəri çatdırmağı öz üzərinə götürmək (*kimə -*); 3) tutmaq (*vəzifə, mövqə*); ~ اعمال السكرتيرية ~ katib vəzifəsini yerinə yetirmək; 4) sahib çıxmaq (*nəyə isə*); 5) bürümək (*hansısa hiss haqqında*);

تولّته الدهشة o heyrətə gəldi; تولّاه الغضب onu hirs bürüdü; تولّاه اليأس onu ümitsizlik bürüdü; 6) üzünü döndərmək, getmək (*kimdən* عن); imtina etmək (*nədən* عن); VI والی 1) daim bir-birinin ardınca getmək; əvəz olunmaq, dəyişmək; 2) aramsız, kəsilməz olmaq; uzanmaq, davam etmək; X استوالی 1) sahib olmaq, sahib çıxmaq, ələ keçirmək (*nəyi*); ələ almaq (*nəyi* على); ~ الضحك ~ onu gülmək tutdu; 2) almaq (*məvacib, miras* -على); 3) müsadirə etmək

– 1) استیلاء ~ ələ alma, ələ keçirmə (*nəyi*), zəbt (*nəyin* على); 2) alınma (*məs., məvacibin* -على); 3) müsadirə

– 1) birincilik, üstünlük; ~ حق الـ birincilik hüququ; كان له الـ birinciliyi əldə etmək; 2) ilkinlik, əsaslıq; ~ المادة على الوعي ~ materiyanın ilkinliyi, şüurun ikinciliyi

– 1) ön layıqlı; ön uyğun (*nə üçün -*); ~ ما اولاه بان... yaxşısı olardı...; ~ ما اولاه بان... yaxşısı odur ki,...; ~ من باب odur ki, ...; c. ön uyğun tədbirlər; ~ لك! ehtiyatlı ol!

– 1) əhatə etmək (*məs., etibar ilə*); göstərilmə, ayrılma; ~ معروف ~ xidmətin göstərilməsi; ~ اهتمام ~ diqqətin yetirilməsi (*nəyə -*); ~ التعليم الاهمية المطلوبة ~ təhsilə lazımı diqqətin yetirilməsi

– 1) daimi, ardıcılıq; ~ على التوالی daimi, aramsız; ~ على توالی (بتوالی) ardıcıl olaraq; ~ الايام zamanla (*vaxt boyu*)

– 1) hakimiyyətin öz üzərinə götürülməsi
– 2) hakimi, hökmdar təyin etmək
– 1. daimi, aramsız, ardıcıl; ~ متوالية q. daimi, aramsız, ardıcıl; 2. mütəvali ~ المتوالية c. mütəvali (*şia təriqətlərindən birinin nümayəndəsi*)

2) göz vurmaq, göz eləmək; بعينه ~ a) gizlin baxmaq, oğrun-oğrun baxmaq; b) xəlvətçə işarə etmək, göz vurmaq

– فصفورى ~ fosforessensiya, işıqlanma, işıqsaçma qabiliyyəti

– ات c. وَمُضَّةٌ 1) ildırım işığı; 2) an

– فصفورى ~ çaxma (ildırım haqqında); fosforessensiya, işıqlanma, işıqsaçma qabiliyyəti

I وَمَقَّ (i) sevmək, istəmək

– مَقَّةٌ ülvî sevgi, məhəbbət

– مَمُوقٌ 1) sevimli; 2) arzu olunan, istənilən (məqsəd haqqında)

I وَنَّ (a/i) vıyıldamaq, uğuldamaq; vızıldamaq (güllə haqqında); II وَتَّ sərxoş olmaq, keflənmək, içmək

– مَوْتٌ kefli

(وَنب) II danlamaq, məzəmmət etmək, təqsirləndirmək, töhmət vermək, danlamaq, pisləmək (müq. et: أَنب)

(وَنَس) II başqalarına qatılmaq, kompaniya yaratmaq (müq. et: أَنَس)

– زول. qaqa (ördəklər fəsiləsindən şimal dəniz quşu)

وَنَاشٌ krançı

– أَوْنَشٌ, وَنَشَاتٌ c. وِنَشٌ tex. qaldırıcı kran; çevirici kran; üzücü kran; bucurqad; رافعة الـ və ya ذراع الـ qaldırıcı kranın hərəkət edən hissəsi

IV أَوْتَقٌ heyran etmək, valeh etmək, xoşa gəlmək (müq. et: أُنَق)

– أَوْتَقٌ valeh edən, heyran edən, xoşa gələn; gözəl, cazibədar

وَنَمٌ milçək nəcisi

I وَتَّى (i) zəifləmək, yorulmaq, əldən düşmək, üzülmək; əzgin olmaq; لَا

... يبنى يفكر فى... o (k.), yorulmadan ... haqqında düşünür; II وَتَّى 1) yubanmaq, ləngimək (nə isə edərəkən); o tənbellik edir (işdə); 2) ləngitmək (nəyi); VI تَوَاتَى 1) yorğun, zəif olmaq; 2) ağırtərpənən, astagəl, ləng olmaq; tənbellik etmək, özünü tənbel kimi göstərmək; ما ~ ان... o saat; imkanı əldən buraxmamaq, imkanı qaçırmamaq (nəyi isə etməyə); 3) imtina etmək (nədən); saymamaq, məhəl qoymamaq (nəyə)

– تَوَانٌ 1) astalıq, yavaşlıq; 2) ləngitmə, uzatma; ağırlıq, astalıq; ~ بلا həmin dəqiqə; 3) zəiflik, süstlük; ~ بغیر yorulmadan, aramsız; 4) işə can yandırma, qeydsizlik; 5) saymamazlıq, məhəl qoymama, fərsizlik

– مَتَوَانٌ q. مَتَوَانِيَّةٌ 1) astagəl; fərsiz; 2) zəif, süst, cansız, ölüvay

– مِينَاءٌ bax: əlifba sırası ilə

– مَتَوَانٌ = وَأَنْبِيَّةٌ q. وَأَنْ

– وَتَاءٌ 1) zəiflik; yorğunluq, gücdən düşmə;

2) ağırlıq, lənglik; fərsizlik

– وَتَاءٌ = وَتَّى

I وَهَبٌ (يَهَبُ) 1) bağışlamaq, pay vermək (kimə), hədiyyə vermək (kimə təs. h. və ya –); 2) həsr etmək; ~ حياته öz həyatını həsr etmək (nəyə –); ~ نفسه جسدا وروحا ~ özünü tam olaraq həsr etmək (nəyə –); 3) qurban vermək, fəda etmək; 4) çaypulu, bəxşis vermək; ... لهب أن... və ya ... لهب أن...; V وَهَبَ vəhhabilərin nəzəriyyəsinə qəbul etmək; VII إِنْهَبَ hədiyyə edilmiş olmaq; X سَتَوْهَبَ hədiyyə istəmək, nəyisə verməyi xahiş etmək

– إِيهَابٌ bəxşis, hədiyyə, ianə; ənam, sovqat

– مَوَاهِبٌ c. مَوَاهِبَةٌ qabiliyyət; istedad; المواهب

الفطرية fitri istedadlar

– hədiyyə verilən; له ~ hədiyyə alan; 2) hədiyyə edilmiş, pay verilmiş; 3) qabiliyyətli, istedadlı; 4) anadangəlmə; صفات ~ anadangəlmə keyfiyyətlər

– hədiyyə, ənam, sovqat; ianə verilmə (*pul haqqında*); ~ عقد qulun azadlığa buraxılmasını təsdiq edən sənəd; مصر ~ Misir Nilin hədiyyəsidir

– hədiyyə verən insan, bəxşiş verən – هَابٌ hər şeyi görəni (*Allahın epiteti*) – وَهَّابِي 1. vəhhabi; وَهَّابِيكُ vəhhabilik;

2. vəhhabi

– hədiyyə etmə

– pulun hədiyyə verilməsi; pul mü-kafatı, çaypulu

– وَهْبَةٌ *xüs. isim. k.* Vəhba

– وَهْبٌ əliaçıq, səxavətli

I وَهَجَ (*i*) وَهَجَ yanmaq, odlanmaq; qızgın olmaq, bərk qızdırılmış olmaq; IV أَوْهَجَ od vurmaq, yandırmaq; bərk qızdırmaq; V تَوَهَّجَ 1) yanmaq, qızmaq; 2) parıldamaq, ışıldamaq – أَوْهَجٌ 1) çox isti; 2) ağılsız, yüngül, fikirsiz, diqqətsiz (*müq. et.* أَوْجٌ)

– مَتَوَهَّجٌ yanan; bərk qızdırılmış

– وَهَّاجٌ 1) yanan, alovlanan, alışan; 2) parılaq, ışıldayan, gözqamaşdırıcı; ~ نور gözqamaşdırıcı işıq

– وَهَّجٌ, وَهَّجٌ, وَهَّجَانٌ 1) od, alov, hərarət, istilik; 2) parıltı, gözqamaşdırıcı işıq

– وَهْدٌ II düz etmək, düzləşdirmək

– أَلْحَاقٌ alçaq, ən aşağıda yerləşən (*məs., yer haqqında*)

– وَهْدٌ c. وَهْدٌ 1) ovalıq, alçaq yer, dərə, çuxur; 2) dərə, dərin çala, yarıq; dar keçid, dar dərə, uçurum

I وَهَّرَ (*i*) وَهَّرَ 1) qorxutmaq, hürkütmək; 2) çətin vəziyyətə qoymaq, çıxılmaz vəziyyətə

salmaq; V تَوَهَّرَ çəşdirmaq, karıxdırmaq, heyrətə salmaq, sarsıtmaq, pərt etmək

– مَوْهُورٌ qorxudulmuş, hürküdülmüş; pərt edilmiş olmaq

– وَهْرٌ 1) isti, bürkü (*havada tutqunluq əmələ gətirən*); 2) ilğım, xəyal, hava tutqunluğu

– وَهْرَانٌ qorxudulmuş, təşvişə salınmış; pərt edilmiş

– وَهْرَةٌ 1) qorxu, həyəcan, vahimə; 2) çəşmə, çəşib qalma

I وَهَقَّ (*i*) وَهَقَّ kəmənd köməyi ilə tutmaq; IV أَوْهَقَّ kəmənd salmaq

– وَهَقٌّ, وَهَقٌّ c. أَوْهَاقٌ, وَهَقٌّ, وَهَقٌّ kəmənd, ilmə; أَوْهَاقُ الْمَرَضِ *məcaz.* xəstəlik zəncirləri

I وَهَلَّ (*یَهَلُّ*) وَهَلَّ 1) ilk baxışdan qiymətləndirmək, ehtimal etmək; وَهَلَّ (*یَوْهَلُّ*) وَهَلَّ qorxmaq, qorxu keçirmək; 2) zəif olmaq; II وَهَلَّ qorxutmaq, vahiməyə salmaq

– وَهَلٌّ qorxu, vahimə

– وَهَلٌّ qorxudulmuş, hürküdülmüş

– وَهْلَةٌ ilk tanışlıq (*nə iləsə*); ~ لَوْلٌ ilk baxışdan; ilk dəfədən

I وَهَمَّ (*یَهَمُّ*) وَهَمَّ 1) fikirləşmək, xəyalına gətirmək; arzulamaq, xəyal etmək; 2) səhv başa düşmək, səhv anlamaq (*nəyi*), səhv təsəvvür etmək (*nədən* فی); 3) qorxutmaq, həyəcana salmaq; وَهَمَّ (*یَوْهَمُّ*) وَهَمَّ yandırmaq, səhv etmək (*nədən* فی); II وَهَمَّ anlatmaq; IV¹ أَوْهَمَّ 1) anlatmaq; 2) fikirləşməyə, ehtimal etməyə vadar etmək, məcbur etmək; 3) beyninə səhv fikir yeritmək (*nədən* →); 4) özünü başqası kimi qələmə vermək (→); IV² أَنْهَمَّ günahkar bilmək, ittiham irəli sürmək (*nəyə görə* →); günahkar bilmək (*nədən* →); V تَوَهَّمَ fikirləşmək, ehtimal etmək, fərz etmək, şübhə etmək; xəyalına gətirmək

tirmək, təsəvvür etmək; VIII اِتِّهَمَ şübhələnmək, şübhə altına qoymaq, günahkar bilmək, ittiham etmək (*nəyə görə* -)

– ورقة قرار *və ya* اِتِّهَامٌ *c.* ittiham; هُجُومٌ *hüq.* ittiham aktı

– هيئة المحلفين السة *hüq.* məhkəmədə andlılar (*andlılar məhkəməsi*)

– سَهْوٌ *səhv* təsəvvürün, fikrin beyinə yeridilməsi, aldatma

– اِتِّهَامٌ *c.* ittiham; باطلَةٌ *ə* əsassız ittiham; اِتِّهَامِيٌّ *ittihamı* ilə

– اِتِّهَامٌ *ittiham* olunan; şübhə altında olan
– تَوَهُّمٌ 1) təxəyyül, təsəvvür, xəyal; 2) fərziyyə, güman, təxmin, fərz, ehtimal

– مَتَّهِمٌ 1. müttəhim; 2. müqəssir
– اِتِّهَامٌ 1. ittiham edən; 2. ittihamçı
– مَوْهُومٌ 1) xəyali, təsəvvür edilən; aldadıcı, başağəlməz; 2) nadinc, həyəcanlı, iztirablı
– اِهْتِمَامٌ 1) xəyal edən, gözünün qabağına götürən; 2) yanılan, səhv edən; 3) səhv, yanlış, xəta

– اِهْتِمَامٌ *təsəvvür*, xəyal, təxəyyül
– اِهْتِمَامٌ 1) təsəvvür, xəyal; وقع في *سى* xülya, illüziya; uydurma, yalan; ... ان *mənə* elə gəldi ki, ...; 2) fikir, ideya; 3) güman, zənn, şübhə, qorxu, ehtiyat; vahimə; 4) yanılma, səhv, yanlış fikir

– زَنْنٌ *zənn* edilən; xəyali, uydurulmuş, qondarma; yalan, qondarma; qondarma, مشكلة *uydurma* problem

– تَوَهُّمِيٌّ *təxəyyülün* gücü, xəyal etmək bacarığı

I وَهْنٌ 1) zəif, gücsüz olmaq; zəifləmək, güc itirmək; لا يهن *yorulmaz*, usanmaz, yorulmaq bilməyən; عظمه *وذهبت ريحه* ~

məcaz. tam gücdən düşmək; 2) zəifləmək; II وَهْنٌ *zəiflətmək*; IV أَوْهَنَ *zəiflətmək*, gücdən salmaq, taqətdən salmaq; العزم ~ çaşdırmaq, karıxdırmaq

– وَهْنٌ *zəif*, gücsüz; (*həmç.* العظم) *cansız*; ~ *üzrsüz* səbəb

– وَهْنٌ *zəiflik*, qüvvətsizlik, son dərəcə zəiflik; عَصَبِيٌّ *nevrazeniya* (*əsəb xəstəliyi*); من الليل *gecədən* xəyli keçmiş, gecəyarısı, gecəyarı

– وَهْنٌ *nəzarətçi*, onbaşı
1) قِشْقِرْمَاق *qışqırmaq*, bərkdən ağlamaq (*qadınlar haqqında*); 2) nərildəmək (*şir haqqında*); mırıldamaq (*it haqqında*)

I وَهْيٌ *zəif* olmaq; IV أَوْهَى *zəiflətmək*

– أَوْهَى *ən zəif*
– وَهَاءٌ *q.* vəhiyyə *zəif*, əhəmiyyətsiz, kiçik, cüzi, qeyri-kafi, qənaətbəxş olmayan; ~ عذر *zəif bəhanə*

– وَهَاءٌ, وَهَاءٌ, وَهَاءٌ, وَهَاءٌ *bax: əlifba sırası ilə*

! وَهَى! ah! oh!

وَيْبَةٌ = وَيْبَاتٌ *c.* vəybə

– وَهَى! *və ya* وَهَى! *dərd*, qüssə, kədər; وَهَى! *və ya* وَهَى! *başına bədbəxtlik gəldi!*

– وَهَى! *tar.* xərac, vergi (*Türkiyədə*); vergi, baş vergisi

– وَهَى! *viski*

– وَهَى! = وَيْلٌ! *bax: وَيْلٌ!*

– وَهَى! *bot.* bamiya

– وَهَى! *ümumi* ni-zamsızlıq, qarışıqlıq, chaos; وَهَى! *səskü* salmaq; وَهَى! *və ya* وَهَى! *onun* başına bəla gəldi! وَهَى! *başına bəla gəldi!* *əgər* bunu etsə idi, başına bəla gələrdi...

– وَهَى! 1) bəla, bədbəxtlik, fəlakət; 2) biabırçılıq, üzüqaralıq

يَأْمُورٌ *c.* يَأْمِيرٌ *zool.* narval, taydiş
 I يَأْسُ (ə) يَأْسُ məyus olmaq, ümidini itirmək, ümidini kəsmək (*nədən* من); IV أَيَّاسٌ məyus etmək; X إِسْتِيَّاسٌ məyus olmaq, ümidini itirmək (*nədə* من)
 – حالة ~ منها يَأْسُ məyus, ümidini itirmiş; ümidsiz vəziyyət
 – يَأْسُ 1) məyus olmuş, ümidini itirmiş; 2) ümidsiz; محاولة ~ ümidsiz cəhd
 – اتٌ - اتٌ *c.* يَأْسَةٌ – qarı qız
 – يَأْسَةٌ ümidsizlik, naümidlik
 – يَأْسٌ ümidsizlik; اخذ الى الـ ümidsizliyə qapılmaq; o, تملكه الـ ümidsizliyə qapıldı; سن الـ klimaks dövrü
 – يَأْسٌ = يَأْسٌ
 يَأْسُ *c.* يَأْسٌ *zool.* müşgül, gərkinçək
 ك., q. 1. adamsız, boş; ~ خراب boş və dağılmış; 2. səhra
 بَيْرُوحٌ *bot.* mandraqora
 I يَبْسُ (ə) يَبْسُ quru olmaq, qurumaq; حلقى ~ قَدٌ boğazım qurudu; II يَبْسٌ qurutmaq; IV أَيْبَسَ qurutmaq, qururu etmək; V تَبَّسَ 1) quru olmaq, qurumaq; 2) qurumaq, donmaq, keyləşmək
 – تَبَّسٌ 1) quruma, bərkimə; 2) quruma, donma, keyləşmə; الـ المَيِّتِي rigor mortis (*meyitin donması, quruması*)
 – احرق (اكل) الاخضر والـ يَأْبَسُ quru; شيءٍ məhv etmək (*yanğın haqqında*)
 – يَأْبَسَةٌ quru (*bərk*) yer
 – يَأْبَسٌ¹ quru, qurumuş
 – يَأْبَسٌ² cinsiyyət orqanları
 – يَبْسٌ quruluq, susuzluq
 – يَبْسَةٌ quraqlıq
 يَبْسٌ *bot.* südləyən

I يَتَمُّ (i) يَتَمُّ yetim olmaq; yetim qalmaq; II يَتَمُّ yetim qoymaq; IV أَيْتَمٌ = II; V تَبَّيْتَمٌ yetim qalmaq
 – مَيْتَمٌ 1) yetimlər evi; 2) matəm, yas yığıncağı; dəfn, dəfn mərasimi (*müq. et* مَاتَمٌ)
 – مَيْتَمٌ 1. yetim qalmış; 2. yetim
 – يَتَمُّ, يَتَمُّ, يَتَمُّ yetimlik; kimsəsizlik
 – يَتَمُّ *c.* أَيْتَمٌ, يَتَمُّ 1) yetim; ~ الاب ~ atasız; الـ الـ ~ اناسيز; الـ لطيم ~ həm atasız, həm anasız yetim; 2) yetimlər evi; 2) yeganə olan, nadir; الدرّة الـ nadir inci; النسخة الـ nadir əlyazma; الفرصة الـ nadir təsadüf; الجمعة الـ ramazan ayının son cümə günü
 يَجُوجٌ = يَجُوجٌ
 يَجُورٌ şəən; razı
 1) hökmdar əsası; ucu toppuz əsa;
 2) qoltuqağacı, əsa
 يَحْمُورٌ 1. qırmızı; 2. 1) hemoqlobin; 2) *c.* يَحْمِيرٌ *zool.* eşşək
 1) qaranlıq, qaralıq; 2) his
 يَحْيَا *və ya* يَحْيَى *xüs. isim. k.* Yəhya
 يَخْتٌ *c.* يَخُوتٌ, يَخُوتٌ yaxta
 يَخْضُورٌ xlorofil
 يَخْنَةٌ *və ya* يَخْنِي pörtülmüş, buğda bişirilmiş ət; raqu (*xırda doğranmış ət və ya balıq qovurması*)
 يَدٌ 1) أَيْدٍ, أَيْدٍ q. əl; kiminsə əlindən tutmaq; طلب يدها qızı istəmək (*kimdən* من); 2) qabaq ayaq (*heyvanlarda*); 3) dəstə, qulp; يد الفأس iri balta, balta sapı; 4) yaxşılıq, kömək (*daha çox c.* الايادي); hamı, hava-dar, xilaskar; يد جديدة kiməsə bir dəfə də yaxşılıq etmək; اليد العاملة *və ya* الادي العاملة fəhlə qüvvəsi; يد الجوزاء *astr.* Fionun

alfası (*Betelgeyze*); شغل يد qol saatı; ساعة يد əl işi; العربية يد əl arabası; kiminsə في متناول يدə arabası; kiminsə əlinin altında; مساعدة يدə yardım əlini uzatmaq; kiməsə əlini qaldırmaq; رفع يدə على... بين يديه kiminsə əlinə düşmək; وقع في يدə onun qabağında; بين يديه (قدام) مثل *bax*: مثل; كədərdən öz sifətinə vurmaq; وجهه بيديه تعلم على; onun ixtiyarında, onda; الاستاذ professorun rəhbərliyi altında oxumaq; له يدə اطباء على يدə həkimlərin köməyi ilə; الظروف لا يد له فيها; onun bunda əli var; heç kimdən asılı olmayan şərait; اليد كان له اليد ... çox böyük xidməti var; الطولى onun ... صاحب اليد الطولى (nəyinsə yolunda); ا اخذ بيده a) kiməsə əl tutmaq, kiməsə yardım göstərmək; b) kimisə əlindən tutmaq; يد بيضاء xeyirxahlıq, mərhəmət; يد خفيفة o yoxsullaşib; يد ضافت; يد əyridir; يد طويلة a) bacarıqlı, qabiliyyətli; b) bic, əli əyri; يد قصيرة bacarıqsız, qabiliyyətsiz; يد ناشفة o əliaçıqdır; يد مفتوحة o xəsisdir, simicdir; يد من وراء ويد من قدام *xalq. dil* o əliboş getdi; ن وضع يد على... وضع الجمهور يد على قلبه; ن camaat səbirsizliklə gözləyirdi (*hərf. nəfəs almadan gözləyirdi*); لم يضع يد على خده; ن onlar əlbirdirlər; ن عملوا بيدا واحدة; ن يكون بيدا واحدة وقلبا واحدا وضميرا واحدا لكي biz birlikdə iş görməliyik ki, ...; ن اصبحوا بيدا واحدة ولسانا واحدا في... يضربون بيدا بيد ويقولون لا حول ولا قوة الا بالله العظيم onlar yalnız başlarını bulayırlar və heç nə etməzlər; ن ذهبوا (تفرقوا) ايدي سبا; ن dağılışdılar, müxtəlif ölkələrə köçdülər; ن o, əldə etdiklərini itirdi;

o, bir əli ilə verir, o birisi ilə isə alır; سقط في يدə *məch.* o nə edəcəyini bilmirdi; o, divara dirənmişdi; لا افعله يد الدهر mən bunu heç zaman etməyəcəyəm; اختطفته يد المنون həyatdan getmək, rəhmətə getmək

– 1) يدوي əl söz., *sif.*; حرفة سة kustar sənəti; صناعة سة əl işi; 2) əl altında olan

يدوي = يدي

زool. يرابع c. يرابوع Afrika ərəbdovşanı

يرع (a) يرع qorxmaq, hürkmək

– 1) يرع qələm; 2) قامیş, qarğı; 3) işıldaquş

– 1) يرع = klarnet

1) يرقان sürmə (*bitki xəstəliyi*); 2) tib. sarılıq

– 1) ميروق sürmə xəstəliyinə tutulmuş; 2) sarılıq xəstəliyinə tutulmuş

يرقة = يرقانة

zool. sürfə – ات. يرقة

يروز yarovizasiya etmək

– يروز yarovizasiya (*bar vermə prosesini tezləşdirmək, məhsuldarlığı yüksəltmək üçün bitki toxumlarının xüsusi surətdə işlənməsi*)

يزرجة = يزرجة

يزرجي = يزرجية c. يزرجي

يزيد *xüs. isim. k.* Yezid

– يزيدي yezid (*yezidilər dini təriqətin təərəfdarı*)

– يزيدي yezidilik

ياسين *bax*: سورة يس: يس

ياس yas (*heyvanları saxlamaq üçün qışqırıq*)

يساقجي = يساقجية c. يساقجي

يَسْبُ yaşma, yəşəm daşı

I يَسْرَ (ə) يَسْرُ yüngül olmaq; rahat olmaq; يَسْرَ (u) يَسْرُ 1) yüngül olmaq; rahat olmaq; 2) kiçik, əhəmiyyətsiz, cüzi olmaq; يَسْرَ (i) يَسْرُ qumar oynamaq; pulla oynamaq; II يَسْرَ 1) yüngüllətmək; rahat etmək; uyğunlaşdırmaq; 2) *məch.* müvəffəqiyyət əldə etmək; III يَسْرَ 1) yumşaq rəftar etmək, yumşaq söhbət etmək (*kiminləsə*); üzüyola olmaq (*kiməsə qarşı*); 2) sola getmək; IV يَسْرَ 1) var-dövlət vermək; zənginləşdirmək (*nə ilə* -); 2) varlı, imkanlı, dövlətli olmaq; 3) irəliləmək, müvəffəqiyyət qazanmaq; inkişaf etmək, fırvan yaşamaq; *ت المرأة* - yüngül, asan doğmaq; V يَسْرَ 1) asan, mümkün olmaq (*kimin üçünə* -); müvəffəq olmaq, alınmaq (*kim üçün* -); 2) irəliləmək, müvəffəqiyyət qazanmaq; inkişaf etmək, fırvan yaşamaq; VI يَسْرَ 1) başqaları ilə meysir oynamaq (*bax: ميسير*); 2) sola getmək; X اسر = استأسر = 1) استأسر = 2) = V; 2) = اسر

– أيسر¹ daha asan, daha yüngül

– يَسْرَ q. 2 أيسر² 1) sol; الجانب الـ və ya اليد اليسرى sol tərəf; الجهة اليسرى sol əl; 2) *siy.* sol; جناح الحزب الـ partiyanın sol qolu; 2. c. يسر² solaxay

– يَسْرَ 1) yüngüllük, asanlıq, imkan; ~ عدم imkansızlıq, mümkün olmama; 2) inkişaf, tərəqqi etmə, çiçəklənmə

– تيسير¹ 1) yüngülləşdirmə; 2) c. ات- gü-zəşt, imtiyaz

– ميسير¹ 1) asan, mümkün olan; 2) inkişaf edən, müvəffəqiyyət qazanmış, irəliləmiş; 3) *həmç.* الحال ~ varlı

– ميسر² zəngin, varlı, imkanlı

– ميسير¹ 1) qumar; pulla oynamaq; 2) meysir (*qədim ərəblərdə qumar*); الشطرنج ~ العجم *məsəl.* şahmat farsların qumarıdır

– ميسير² 1) yüngülləşmiş; 2) müvəffəqiyyətli, uğurlu; ~ لما خلق له ~ uğur ona layiq olanı müşayiət edir; 3) hamı üçün anlaşılan tərzdə izah edilmiş (*kitab və s. haqqında*); 4) zəngin, varlı, dövlətli, imkanlı

– ميسرة¹ c. ميسر¹ 1) sol tərəf; مقامات الـ *siy.* sol dairələr; 2) *hərb.* sol cinah, qanad

– ميسرة², ميسرة³ rifah, xoş güzəran, fırvanlıq; bolluq, var-dövlət, zənginlik

– ميسور¹ 1) asan, mümkün, həyata keçirilə bilən; ~ من الـ ان... asan olmayan; ميسور² *məsəl.* ابواب الرزق غير ميسور... ola bilər ki, ... müvəffəq olmaz; 2) uğurlu; لیس *məsəl.* çörək qazanmaq asan deyil; 2) uğurlu; في الـ ان... o müvəffəq olmur, edə bilmir...

– ميسر² = ميسير² c. ميسور²

– يسار¹ 1) fırvanlıq, xoş güzəran, rifah; varlılıq, dövlət, sərvət, zənginlik; ذو الـ zəngin, varlı, dövlətli, imkanlı; 2) sol tərəf; ~ عن الـ sol tərəfdən; اهل الـ *siy.* sollar; عضو الـ sədr hakimin sol tərəfində oturan məhkəmə üzvü; 3) *dəniz.* sol bort; السفينة ~ گəminin sol bortu; 4) q. sol əl; 5) *bot.* fındıq ağacı

– يساري¹ 1) sol tərəfdə olan, solda olan; 2) *siy.* sol; شعارات الـ sol şüarlar

– يسارية¹ siyasətdə sol istiqamət, solçuluq

– يسر¹ 1) asanlıq, yüngüllük; ~ asan; 2) xoş güzəran, rifah, fırvanlıq, bolluq, var-dövlət; 3) müvəffəqiyyət, çiçəklənmə, tərəqqi, inkişaf

– يسر² qara mərcan

– يسرى¹ q. c. يسريات¹ 1) sol əl; 2) sol tərəf

– يسرة¹ sol tərəf, يسرة² sola, sol tərəfə

– 1) *اَيْسِيرٌ* kiçik, xırda, əhəmiyyətsiz;
2) asan, yüngül; ... ان تلاحظ من الـ sən asanlıqla görə bilərsən ki, ...

– *اَسِيرٌ* *topl.* əsirlər, qullar (*müq. et* *اَسِيرٌ*)

– *اَسِيرٌ جِيَّةٌ* *c.* *يَسِيرٌ جِيَّةٌ* qul alverçisi

سرع: *bax:* *اَسْرُوعٌ* = *يَسَارِيْعٌ* *c.* *يَسْرُوعٌ*

اَسْرُوعٌ konsul müdafiəçisi, konsul mühafizə xidmətinin nümayəndəsi; kavas (*konsulluqda silahlı qulluqçu*)

~ اصفر ~ ابيض jasmin; ~ اصفر ~ اجازي ~ حجازي ~ ياباني jasmin; ~ البر ~ qardeniya; ~ هندي ~ hind əncir ağacı

اَسْرُوعٌ *xüs. isim. k.* İsa; *المسيح* ~ İsa Məsih

– *اَسْرُوعِيَّةٌ* *c.* *يَسْرُوعِيَّةٌ* 1. yezuit söz., *sif.*; 2. yezuit

اَسْرُوعِيَّةٌ *min.* yaşma, yəşəm daşı

اَسْرُوعِيَّةٌ *min.* nefrit

اَسْرُوعِيَّةٌ örpək, duvaq

اَسْرُوعِيَّةٌ = *اَسْرُوعِيَّةٌ*

اَسْرُوعِيَّةٌ = *اَسْرُوعِيَّةٌ*

اَسْرُوعِيَّةٌ *c.* 1) taxt, çarpayı; 2) kayut

اَسْرُوعِيَّةٌ yatağan (*əyri qılnc*)

اَسْرُوعِيَّةٌ *bax:* *اَسْرُوعِيَّةٌ*

اَسْرُوعِيَّةٌ *xüs. isim. k.* Yərub (*cənub ərəblərinin əcdadının adı*)

– *اَسْرُوعِيَّةٌ* Yəruba aid olan

اَسْرُوعِيَّةٌ *bax:* *اَسْرُوعِيَّةٌ*

اَسْرُوعِيَّةٌ *bot.* şingilə

اَسْرُوعِيَّةٌ *c.* *اَسْرُوعِيَّةٌ* *zool.* ahu, ceyran

اَسْرُوعِيَّةٌ *bax:* *اَسْرُوعِيَّةٌ*

(يغم) II *اَسْرُوعِيَّةٌ* soymaq, qarət etmək, talamaq

– *اَسْرُوعِيَّةٌ* *c.* *اَسْرُوعِيَّةٌ* soyğunçu, qarətçi, talançı

– *اَسْرُوعِيَّةٌ* talan edilmiş, qarət edilmiş mallar

اَسْرُوعِيَّةٌ yağış plaşı, yağmurluq

اَسْرُوعِيَّةٌ fırıldaq, dolandırıcılıq; yalan, hiylə, kələk, fırıldaq

I *اَسْرُوعِيَّةٌ* (*a*) *اَسْرُوعِيَّةٌ* əmgəyindən (*təpəsinə*) vurmaq

– 1) *اَسْرُوعِيَّةٌ* *c.* *اَسْرُوعِيَّةٌ* *və ya* *اَسْرُوعِيَّةٌ* *c.* *اَسْرُوعِيَّةٌ* təpə, zirvə; 2) əmgək

اَسْرُوعِيَّةٌ = *اَسْرُوعِيَّةٌ*, *اَسْرُوعِيَّةٌ* *c.* *اَسْرُوعِيَّةٌ*

I *اَسْرُوعِيَّةٌ* (*a*) *اَسْرُوعِيَّةٌ* yetkinlik yaşına çatmaq, böyümək; IV *اَسْرُوعِيَّةٌ* = I; V *اَسْرُوعِيَّةٌ* = I

– *اَسْرُوعِيَّةٌ* 1. böyük, yaşlı; 2. gənc oğlan, cavan oğlan

– *اَسْرُوعِيَّةٌ* təpə, hündür yer, təpəlik

– *اَسْرُوعِيَّةٌ* gənclik, cavanlıq, yetkinlik; *اَسْرُوعِيَّةٌ* ~ gəncliyin oğlan çağı

– *اَسْرُوعِيَّةٌ* yetkinlik yaşı

– *اَسْرُوعِيَّةٌ* *c.* *اَسْرُوعِيَّةٌ* 1) cavan oğlan, gənc oğlan; 2) təpə

– *اَسْرُوعِيَّةٌ* gənclik, cavanlıq, yetişkənlik, yetkinlik

اَسْرُوعِيَّةٌ qabaq, balqabaq, kudu, boranı

I *اَسْرُوعِيَّةٌ* (*a*) *اَسْرُوعِيَّةٌ* 1) ayıq qalmaq, yatmamaq; 2) sayıq, ayıq olmaq; diqqətli olmaq; II *اَسْرُوعِيَّةٌ*

1) oyatmaq, yuxudan oyatmaq; 2) həyəcanlandırmaq, qıcıqlandırmaq; 3) xəbər dərd etmək, qabağını almaq, çəkəndirmək, sayıq olmağa çağırmaq; IV *اَسْرُوعِيَّةٌ* 1) oyatmaq, durquzmaq; 2) xatırlatmaq, yadına salmaq; V *اَسْرُوعِيَّةٌ*

1) ayıq, sayıq olmaq; ehtiyatlı olmaq, qulağı səsdə olmaq; 2) xatırlatmaq, yada salmaq (*nəyi* *الى*); X *اَسْرُوعِيَّةٌ* 1) oyanmaq; 2) oyatmaq

– *اَسْرُوعِيَّةٌ* oyatma, (*hərbi*) “ayağa qalx” siqnalı

– *اَسْرُوعِيَّةٌ* sayıqlıq, ayıqlıq, diqqət; ehtiyat, ehtiyat tədbiri

- مُتَبَيِّنٌ sayıq, ayıq, diqqətli
 – مُسْتَبَيِّنٌ oyaq, ayıq qalan, yatmayan, yuxusuz qalan
 – يَقِظٌ sayıq, ayıq, diqqətli
 – يَقْظَانٌ q. يَقْظَى c. يَقَاطَى 1) yuxusuz qalan, ayıq qalan, yatmayan; 2) sayıq, diqqətli, itigörən, duyuq; ابو السـ xoruz
 – يَقْظَةٌ, يَقْظَةٌ 1) ayıq qalma, yatmama, sayıq qalma; ehtiyat, ehtiyat tədbiri; ابو السـ ayıqlıqda; həm yuxuda, həm də ayıqlıqda
 يُقْلَمَةُ yoxlama, təftiş, nəzarət
 I يَقِنُ (a) يَقِنُ 1) dürüst, düzgün, həqiqi, doğru olmaq; 2) əmin olmaq, inanmaq; IV يَقِينٌ əmin olmaq (*nədə təs. h. və ya* →); V يَقِينٌ = IV; X إِسْتَيْقِنَ 1) = IV; 2) yəqin bilmək, bildiyinə əmin olmaq
 – إِسْتَيْقَانٌ əminlik, yəqinlik
 – إِيْقَانٌ əminlik, yəqinlik, arxayınlıq; əqidə, etiqad
 – مُتَيَقِّنٌ əmin, inanan
 – وَائِي inandırılmış, əmin (*nədə* →); وَائِي mən axı əminəm ki, ...
 – مَيَقَانٌ sadələvh, sadədil, hər şeyə inanan
 – يَقِينٌ, يَقِينٌ əminlik, arxayınlıq, inanma; doğru, həqiqi, səhif, dürüst
 – يَقِينٌ, يَقِينٌ sadələvh, sadədil, hər şeyə inanan
 – يَقِينٌ = يَقِينَةٌ
 – يَقِينٌ həqiqi bilik, əminlik; ابو السـ doğru məlumat, xəbər; حقّ danılmaz həqiqət; ...; مən tam əminəm ki, ...; biz əminik ki, ...; ابو السـ doğru bilmək; L ~ doğru, dəqiq, yəqin

- يَبِينِيٌّ doğru, həqiqi, dəqiq məlum olan; ~ وجهى həqiqətən, dəqiq şəkildə; الفلسفة *fəls.* pozitivizm
 – يَبِينِيَّاتٌ c. danılmaz həqiqətlər, aksiomalar
 يَكُّ yek (*nərd oyununda*)
 يَكُّ لم يكن = لم يك : يَكُّ (*bax:* كان)
 يَكْلَجِيٌّ c. يَكْلَجِيَّةٌ bosman
 يَكُونُ 1. yekun, nəticə; العمومية ümumi nəticə; 2. cəmi, cəmisi
 يَلِكُّ c. يَلِكَاتٌ lifçik, döşlük
 يَمُّ II يَمُّ yollanmaq, yönəlmək, yola düşmək getmək (*hara* الى *və ya* ... نَحْوُ *və ya* ... شَطْرَ ...); وجهه شَطْرَ الكعبة ~ üzünü Kəbə tərəfə tutmaq; V تَيَمَّمَ 1) niyyət etmək, niyyətində olmaq, fikrində olmaq; 2) *din.* təyəmmüm (*su olmayanda torpaqla dəstəmaz almaq*)
 – يَمُّ c. يَمُّ dəniz
 – يَمَامٌ topl. çöl göyərçinləri, qumrular
 – يَمَامَةٌ c. اَتْ çöl göyərçini, qumru
 – يَمَامٌ = يَمُّ
 يَمَكُّ yemək, yeyəcək, yeyinti; ərzaq payı, rasion, pay
 – يَمَخَانَةٌ c. اَتْ çöl yeməkxana ümumi yeməkxana
 يَمِيشٌ = يَمِيشٌ
 I يَمُنُّ (u) يَمُنُّ xoşbəxt, xeyir-dua verilmiş olmaq; II يَمَنٌ sağ tərəfə getmək; III يَمَانٌ = II; IV يَأْمَنُ Yəmənə getmək; V يَأْمَنُ yaxşı əlamət, nişanə görmək (*nədə* →); VI يَأْمَنُ 1) sağ tərəfə getmək; 2) Yəmənə yola düşmək
 – يَمُنُّ c. أَيْمَنُ 1. sağ; sağ tərəfdə yerləşən; ابو السـ sağ əl; 2. sağ əlini yaxşı, çox işlədən adam
 – يَمِينٌ əlverişli, münasib, xoşbəxt

MÜNDƏRİCAT

Şerti ixtisarlər	V
Ərəb əlifbası	VI
س	1
ش	66
ص	114
ض	151
ط	169
ظ	200
ع	205
غ	284
ف	314
ق	365
ك	440
ل	489
م	533
ن	590
ه	696
و	734
ي	800

Qeyd üçün

Buraxılışa məsul: *Əziz Güləliyev*
Texniki redaktor: *Rövşən Ağayev*
Kompyuter tərtibatçısı *Seymur Əhmədov*
Kompyuter səhifələyicisi *Ələkbər Kərimov*
Korrektorlar: *Fəridə Səmədova*
Hüsniyyə Quliyeva

Yığılmağa verilmişdir 16.06.2008. Çapa imzalanmışdır 22.09.2008.
Formatı 70x90 ¹/₁₆. Fiziki çap vərəqi 51. Ofset çap üsulu.
Tirajı 25000. Sifariş 217.

DÜST 5773-90, DÜST 4.482-87

Kitab “CBS-PP” MMC mətbəəsində çap olunmuşdur.
Bakı, Şərifzadə küçəsi, 3.